SACRAE ROTAE ROMANAE DECISIONVM RECENTIORVM

Maximè ab Anno MDCXXVI. vsq. ad Annum MDCXXX.

PARS QVINTA TOMVS PRIMVS

A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO

Selectarum, & nusquam aliàs impressarum,

Et in hac POSTREMA editione Romana, denuò ad singulas ferè Decisiones adiectæ fuerunt illæ, quæ in eadem causa prodierunt.

Necnon in TOMO separato, nondum antehac publici iuris facto habentur vnà cum multis notabilibus, omnes illæ non impressæ, quæ citantur in Decisionibus huius Tomi in eisdem causis, factæ.

Cum Argumentis, Summarijs, & Indicibus Locupletissimis.

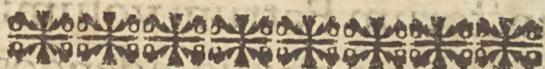

ROMÆ, Ex Typographia Reu. Cam. Apost. MDCXLII.

Superiorum auctoritate, & Priuilegijs.

CATHALOGVS
RR. PP. DD. S. ROTAE ROMANAE
AVDITORVM.

Prout de præsenti scilicet Anno 1642. feliciter in Rota præsident.

REVERENDISS. P. D. MERLINVS ROTAE DECANVS FOROLIVIEN. ET CIVIS FERRARIENSIS.

R. P. D. AMATVS DVNOZEVTVS GALLVS.

R. P. D. FRANCISCVS MARIA GHISILERIVS BONONIENSIS.

REVERENDISS. P. D. IOANNES IACOBVS PANZIROLVS ROMANVS PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANVS.

R. P. D. PETRVS CARRILLVS HISPANVS.

R. P. D. FRANCISCVS ROIAS HISPANVS.

R. P. D. CHRISTOPHORVS PEVTINGERIVS GERMANVS.

R. P. D. COELIVS BICHIVS SENENSIS.

R. P. D. CAROLVS CERRVS ROMANVS.

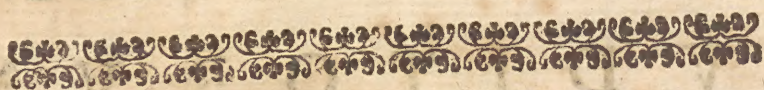
R. P. D. GEORGIVS CORNELIVS VENETVS.

R. P. D. HIERONYMVS MELTIVS MEDIOLANENSIS.

R. P. D.

PRIVILEGII SVMMA PRO IMPRESSORE Camerali. & Vaticano.

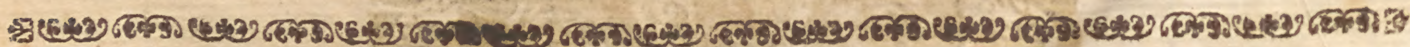

LEMENS Papa VIII. Diplomate ſanxit, ne quis citra voluntatem Dominici Baſæ, olim in Typographia Vaticana Impreſſoris, ſacram Bibliam Concilia Generalia, Epiſtolas decretales, libros ad Eccleſiaſticum munus pertinentes, ac etiam Sanctorum Patrum volumina, libros etiam cuiuſcunque generis, vel nouiter ab ipſo edendos, vel nouis additionibus auctos, per decennium ab editione cuiuſque voluminis imprimat, vel impreſſa venalia habeat. Quod Priuilegium Paulus Papa V. peculiari Chirographo in fauorem Hieremiæ Guelphi I.V.D. ac Impreſſoris Cameralis tranſtulit, indulſitque. Id idem Gregorius Papa XV. Literis expeditis, ratum, firmumque haberi voluit. Violatores excommunicationis latæ ſententiæ pœna puniuntur. Quod ſi in Terris S.R.E. ſubiectis id contigerit, confiſcatione etiam librorum, ac quingentorum ducatorum auri ſolutione mulctabuntur, vt latius patet in literis ipſius Gregorij Papæ, datis Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem ſub anulo Piſcatoris die 12. Octobris 1621. Pontificatus ſui anno primo. Quæ omnia Sanctiſſ. D. N. Vrbanus Papa VIII. in fauorem Andreæ Brugiotti Typographi Cameralis, & Vaticani tranſlata, & indulta haberi iuſſit, datis Literis apud Sanctum Petrum ſub anulo Piſcatoris die 23. Martij 1628. Pontificatus ſui anno quinto.

Signat. M. A. Maraldus.

Iterum imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſſ. P. Mag. Sac. Pal. Apoſtolici.

Io. B. Epiſc. Camerinen. Viceſg.

Iterum imprimatur.

Fr. Hyacinthus Lupus Mag. & Socius Reuerendiſſ. P. Fr. Gregorij Donati Sac. Pal. Apoſt. Mag. Ordinis Prædicatorum.

INDEX

INDEX CAVSARVM
IN QVIBVS FACTÆ SVNT DECISIONES
SACRAE ROTAE ROMANAE
IN PRÆSENTI VOLVMINE POSITÆ
Alphabetica ſerie diſpoſitus.

A

B

F

G

I

Roma-

Index Causarum per Diœceses.

INDEX ARGVMENTORVM
DECISIONVM
SACREA ROTAE ROMANAE
QVÆ IN HOC TOMO CONTINENTVR
VNA CVM INDICE CAVSARVM
IVXTA TEMPORIS SERIEM DISPOSITVS.

✠ RE-

R.P.D.

beatur legitima de iure ciuili, vel de iure naturali, prout debetur liberis, & cui fortiori vinculo debeatur.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VBALDO.
Meliten. Collectarum.
Die Veneris 7. Maij 1627.

ARGVMENTVM LXIII.

Tractatur de exemptione Religionis Hierosolymitanæ, & eius bonorum, ac personarum, à quibuscumque contributionibus exactionibus, collectis, &c. cum immediatè sub iurisdictione Sedis Apostolicæ subiaceant, itaut quiuis alius preter vnum Summum Pontificem super illis collectas imponere non possit.

REV. P.D. PIROVANO.
Nouarien. Decimarum.
Die Veneris 7. Maij 1628.

ARGVMENTVM LXIV.

Decimarum perceptio de iure communi spectat ad Rectorem. Et an, & quando Episcopus possit agere pro omnibus decimis.

REV. P.D. VRGELLEN.
Meleuitana bonorum.
Die Veneris 6. Maij 1627.

ARGVMENTVM LXV.

Vltimæ voluntates, quando commutantur à Papa in aliam causam, cum conditione, quod omnes habentes interesse consentiunt, tunc enim omnes sunt citandi, saltem per edictum, aliàs talis commutatio non sustinetur.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Colonien. Canonicatus S. Vrsulæ.
Die Veneris 14. Maij 1627.

ARGVMENTVM LXVI.

Subrogato vigore subrogationis gratiosæ, quibus non obstantibus, immissio denegari non possit.

EMIN. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Maceraten. Legitimæ.
Die Veneris 14. Maij 1627.

ARGVMENTVM LXVII.

Hæres, qui non confecit inuentarium, stante præcepto testatoris, quod illud fieret, habet præsumptionem contra se, cum præsumatur, quod bona subtraxerit, & occultauerit. Tutores, & curatores tenentur de neglectis.

ARGVMENTVM LXVIII.

Quia est coram R.P.D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

EMIN. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Romana restitutionis in integrum.
Die Lunæ 17. Maij 1627.

ARGVMENTVM LXIX.

Restitutio in integrum, quando concedatur. In materia emphyteutica obseruari, & attendi debet tenor inuestituræ, cum ab eo pendeat tota substantia huius contractus. Lapides, siue signa an probent dominium, & proprietatem.

EMIN. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Bononien. Exemptionis.
Die Veneris 21. Maij 1627.

ARGVMENTVM LXX.

Vnio nonnullorum Castrorum facta Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. an postea Legatus de Latere potuerit dicta Castra dismembrare ex causa remunerationis, propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ ab illis præstita.

REV. P.D. COCCINO.
Cracouien. Iuris legendi.
Die Veneris 21. Maij 1627.

ARGVMEMTVM LXXI.

Patres Societatis IESV, cum habeant priuilegium fel. recor. Pij V. vt possint legere etiam in locis vbi vniuersitatis extiterint an tale priuilegium subsistat, si aliqua Ciuitas se opponat, prætendens ab immemorabili tempore habere ius prohibendi.

ARGVMENTVM LXXII.

Quia est coram R.P.D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Bononien. Retractus.
Die Veneris 21. Maij 1627.

ARGVMENTVM LXXIII.

Statutum requirens aliquas solemnitates in alienatione rerum minoris, cum illas requirat pro forma debent in ipso actu, vel incontinenti interuenire, aliàs si ex interuallo interponantur, alienatio redditur nulla. Et incontinenti, quando dicatur aliquid fieri.

EMIN. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Romana Hæreditatis de Matthæis.
Die Veneris 21. Maij 1627.

ARGVMENTVM LXXIV.

Testamentum licet non sit abolitum, nec cancellatum tamen, si super eo appareat, quod sit facta aliqua transactio, remanet extinctum, & ex eo agi non potest. Et transactio, quando subsineatur.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VIRIRI.
Romana Pecuniaria.
Die Mercurij 26. Maij 1627.

ARGVMENTVM LXXV.

Agitur de dispensatione super retentione pensionum, non obstante matrimonio cum quacumque muliere contracto.

EMIN. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Montis Falisci Pensionum.
Die Mercurij 27. Iunij 1627.

ARGVMENTVM LXXVI.

Manutentio in quo statu dari soleat. Solutiones factæ pro residuo ad quid suffragentur, & quid præsupponant.

ARGVMENTVM LXXVII.

Quia est coram R.P.D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

R. P. D. MANZANEDO.
Ferrariensis Dotis.
Die Mercurij 2. Iunij 1627.

ARGVMENTVM LXXVIII.

Vxor, quando præferatur creditoribus mariti pro sua dote consequenda, stante confessione mariti de recepto, constante matrimonio, quæ non probat, veram dotis numerationem.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VIRILI.
Assisien. Bonorum.
Die Mercurij 2. Iunij 1627.

ARGVMENTVM LXXIX.

Iudex, ritè, & rectè procedendo, dando alicui manutentionem, priuat aduersarium sua possessione, si quam habet. Dominium ad effectum deuolutionis qualiter, & quibus adminiculis probetur.

REV. P.D. COCCINO.
Romana Pecuniaria.
Die Mercurij 2. Iunij 1627.

ARGVMENTVM LXXX.

Creditum, qualiter probetur. Procurator, si sine pecunia propria Domini emat illius nomine loca montium, &c. si postea absque mandato eiusdem Domini, illa alienat, tenetur ad interesse fructuum, qui habiti fuerint, si non essent alienata.

R E-

RE-

Index Argumentorum.

AR-

Index Argumentorum.

ARGVMENTVM CXIX.

Quia est coram R.P.D.Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

R.P.D. DVNOZETTO.
Romana, seu Neapolitana pecuniaria,
Die Mercurij 15. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXX.

Auditor Cameræ, qualiter procedere potest vigore suarum facultatum inter Mercatores, & alia de quibus in summario.

ARGVMENTVM CXXI.

Quia est coram R.P.D.Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

REV. P.D. PIROVANO.
Nouariensis Decimarum.
Die Veneris 17. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXXII.

Episcopus non habet actionem contra Laicos pro consequenda suam quartam decimarum, sed bene contra Rectores, & quare.

ARGVMENTVM CXXIII.

Quia est coram R.P.D. Merlino cuius omittitur decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

REV. P.D. COCCINO.
Abulen. Decimarum.
Die Venerin 19. Decembris 1627.

ARGVMEMTVM CXXIV.

Decimæ, vt alicui Ecclesiæ debeantur, quid sit necessarium. Et quando decimæ debeantur propter administrationem Sacramentorũ, & in materia decimarum an possit induci aliqua consuetudo, & qualiter ista probetur.

REV. P.D. VRGELLEN.
Parmen. Transactionis.
Die Lunæ 20. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXXV.

In donatione, licet non possit considerari læsio quamuis enormissima, cum aliàs nulla donatio subsisteret, tamen secus est, quando causa finalis donandi non procedit ex mera liberalitate, sed donatio fit respectu alicuius dati per illum cui donatur.

EMIN. ET REV. D.CARD. VIRILI.
Cusentina Abbatiæ.
Die Lunæ 20. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXXVI.

Gratia subrogationis gratiosæ dicitur probata, docto de clericatu, de possessione, & de reseruatione, & qualiter ista probentur.

REV. P.D. PIROVANO.
Auximana, seu Anconitana Florum.
Die Lunæ 10. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXXVII.

In petitorio, quando dicatur actum, & conclusum. Obligatio ad aliquam annuam præstationem, si non probetur expressa obligatio, vel ius quæsitum cogendi ad illam præstandam præscriptione, vel alio titulo habili ad illam acquirendã, sine causa non sustinetur ex solo temporis cursu.

EMIN. ET REV. D.CARD. VIRILI.
Romana Dotis.
Die Veneris 14. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXXVIII.

Descendens dotari debet de bonis ascendentis etiam si sint fideicommissaria, & licet dos detrahi non possit ex fideicommisso conuentionali, tamen secus est, quando sumus in ascendentibus.

ARGVMENTVM CXXIX.

Quia est coram R.P.D.Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

REV. P.D. PIROVANO.
Romana Pecuniaria.
Die Veneris 14. Ianuarij 1628

ARGVMENTVM CXXX.

Fructus, quando percipi possint absque aliqua vsurarum suspicione. Dominium, & possessio vt transferri non possit propter incertitudinem requiritur, vt incertitudo versetur circa quotam, & locum.

REV. P.D. PIROVANO.
Romana Nominationis Puellarum.
Die Veneris 19. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXXXI.

Executores testamentarij, si plures fuerint relicti, tunc si nonnulli ex istis sint negligentes ad exequendam voluntatem testatoris, tunc deuolutio non fit ad superiorem, sed ad consortes, quibus ius aliorum accrescit.

ARGVMENTVM CXXXII.

Quia est coram R.P.D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter iudicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

R.P.D. DVNOZETTO.
Romana, seu Carrhaginen. pensionis.
Die Lunæ 24. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXXXIII.

Obligans se ad aliquid faciendum, aliàs, quod vult teneri ad omnia damna, si non adimpleat ad quid teneatur. Capitulariter, vt rectè dicatur factum, quid requiratur. Natura obligationis Cameralis est, vt omnia etiam incidenter narrata comprehendat.

REV. P.D. VRGELLEN.
Romana Spolij de Cruciarijs.
Die Veneris 24. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXXXIV.

Fideicommissum perpetuum, quando dicatur inductum. Proximior agnatus, quando quis dicatur. Bona fideicommissaria, quando possint alienari.

REV. P.D. VRGELLEN.
Cæsenaten. Fideicommissi.
Die Lunæ 24. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXXXV.

Filiæ fœminæ an faciant deficere conditionem, si sine filijs, & an familiæ, vel domus appellatione veniant fœminæ. Testator quando & ex quibus coniecturis appareat, velle conseruare bona in agnatione.

EMIN. ET REV. D.CARD. VBALDO.
Romana affictus Casalis.
Die Lunæ 28. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXXXVI.

Transactio inita inter partes est seruanda, nec licita pænitentia, cum fuerit inuenta ad dirimendas lites. Confessio extraiudicialis licet de iure ciuili non probet, secus tamen est de æquitate canonica. Testium fides suppletur ex numero. Implementi exceptio, quid impediat.

EMIN. ET REV. D.CARD. VIRILI.
Romana scut. 100. millium.
Die Veneris 28. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXXXVII.

Plura in hac decisione adducuntur, per quæ probatur, quando quis sit ciuis, vel incola alicuius loci.

REV. P.D. VRGELLEN.
Bononien. Tertiæ.
Die Lunæ 31. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXXXVIII.

Sponsalitia donatio, si sit facta pura, & irreuocabilis ex quacumque causa ante contractum matrimonium, est valida, & à iure approbata, & statim bona acquiruntur sponsæ, & nunquam reuertuntur ad donantem, quod secus esset, si esset donatio propter nuptias.

REV. P.D. COCCINO.
Meten. Iuris corrigendi.
Die Lunæ 31 Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXXXIX.

Monitio trina, & vnica non sufficit, ad hoc, vt Clericus suspectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia beneficijs priuari possit.

REV. P.D. PIROVANO.
Romana Officij.
Die Lunæ 31. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXL.

Vendens rem sub falsa assertione, si veritas detegatur, statim contractus ipso iure resoluitur, & est locus restitutioni pretij. Verba importantia dominium an verificari possint

sint in domino hypotecæ; vendens rem alienam præsente illius dominio, si non contradicit, an dicatur consentire.

EMIN. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Perusin. Dotis.
Die Lunæ 7. Februarij 1628.
ARGVMENTVM CXLI.
Renunciationes puellarum ingredientium Monasterium ad effectum professionis, quæ fiunt successioni parentum, ab intestato, recepta dote congruenti pro Monasterio, si factæ sint generalissimis verbis, ex hoc comprehenditur eorum voluntas renunciandi & ex causa de futuro.

REV. P. D. COCCINO.
Bracharen. Archidiaconatus.
Die Lunæ 7. Februarij 1628.
ARGVMENTVM CXLII.
Iustificare quilibet tenetur concludenter prouisionem Apostolicam ad sui fauorem emanatam, ad hoc, vt de eorum bono iure doceatur.

REV. P. D. PIROVANO.
Romana Census.
Die Lunæ 7. Februarij 1628.
ARGVMEMTVM CXLIII.
Testator, quando donat fundum alicui, in quo est impositus census, an ad eius hæredem, vel ad donatarium spectet onus census.

REV. P. D. VRGELLEN.
Romana Beneficiatus S. Laurentij in Damaso.
Die Lunæ 7. Februarij 1628.
ARGVMENTVM CXLIV.
Agitur in hac decisione de materia, quando aliquod iuspatronatus sit laicale, vel Ecclesiasticum.

REV. P. D. COCCINO.
Gerund. Iurisdictionis.
Die Veneris 11. Februarij 1628.
ARGVMENTVM CXLV.
Ius statuendi, & disponendi respectu celebrationis Missarũ, & aliorum piorum suffragiorum Ecclesiæ relictorum spectat ad Abbatem, & Capitulum priuatiuè quoad Beneficiatos.

REV. P. D. VRGELLEN.
Corduben. Dimidiæ portionis.
Die Veneris 11. Februarij 1628.
ARGVMENTVM CXLVI.
In hac decisione habes plures casus in quibus Rota solet denegare remissoriam. Item etiam qualiter probetur sanguinis puritas, vel impuritas.

REV. P. D. COCCINO.
Toletana Iurispatronatus.
Die Veneris 11. Februarij 1628.
ARGVMENTVM CXLVII.
Transactio super bonis ad maioratum spectantibus facta in præiudicium vocatorum non sustinetur, & hoc maximè quando testator prohibuit expresè quamcumque alienationem illorum, & licet transactio ligethæredes transigentis, non tamen præiudicat vocatis.

ARGVMENTVM CXLVIII.
Quia est coram R. P. D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

EMIN. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Meleuitana Prioratus Nauarræ.
Die Veneris 18. Februarij 1628.
ARGVMENTVM CXLIX.
Eques Hierosolymitanus, qui est debitor communis Aerarij, tempore smutitionis non potest consequi dignitates, Commendas, & officia, & qualiter probetur, quod sit debitor.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.
Cæsaraugustana Lectoriæ.
Die Lunæ 21. Februarij 1628.
ARGVMENTVM CL.
Ecclesia Regularis, si sæcularizetur, & officium Lectoriæ Sacræ Scripturæ, sit erectum in Canonicatum cum assignatione præbendæ Canonicalis, an si Episcopus, Lectori assignauerit ab immemorabili tempore salarium, postea etiam teneatur ad illum præstandum.

R. P. D. DVNOZETTO.
Florent. fideicommissi de Guidacijs.
Die Lunæ 21. Februarij 1628.
ARGVMENTVM CLI.
Fœmina quando non censeatur à testatore exclusa à vocatione proximiorum de familia itaut faciat deficere conditionem, si sine filijs.

REV. P D. PIROVANO.
Gerunden. Beneficij.
Die Lunæ 21. Februarij 1628.
ARGVMENTVM CLII.
Possidens beneficium de iurepatronatus Laicorum, si illud permutet contradicente, & inuito patrono cum alio beneficio, si patronus modo ad iuspatronatus præsentet alium, an valeat, & sustineatur talis præsentatio.

REV. P. D. COCCINO.
Recanaten. Pensionis.
Die Lunæ 28. Februarij 1628.
ARGVMENTVM CLIII.
Conclauistæ vigore facultatum fel. rec. Pauli V. circa cassationes, & reseruationes pensionum qua forma debent illas cassare, aut reseruare.

REV. P. D. VRGELLEN.
Nicien. Parochialis.
Die Lunæ 13. Martij 1628.
ARGVMENTVM CLIV.
Narratiua non facti concursus pro collatione Ecclesiæ Parochialis, prout requiritur Sac. Concil. Trident. & constitut. Pij V. per quem sit probanda, & quando in hac materia concedatur restitutio in integrum.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.
Perusina Laudi.
Die Lunæ 13. Martij 1628.
ARGVMENTVM CLV.
De laudi tacita emologatione, quando dicatur constare, & quando de expressa. Subscribens se alicui scripturæ censetur approbare omnia contenta in ea, nisi ipse aliud doceat.

ARGVMENTVM CLVI.
Quia est coram R. P. D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

EMIN. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Vrbeuetana Educationis.
Die Lunæ 20. Martij 1628.
ARGVMENTVM CLVII.
Testator si hæredem instituat aliquem impuberem, & iubeat, quod non apud patrem, sed apud aliam personam educetur, si postea existente controuersia super educatione impuberis, Iudex iubeat illum deponi apud tertiam personam, an valeat tale decretum, & etiam vtrum valeat tale præceptum testatoris in preiudicium patris.

R. P. D. DVNOZETTO.
Florentina Fideicommissi de Cambijs.
Die Lunæ 20. Martij 1628.
ARGVMENTVM CLVIII.
Substitutio facta sub conditione, si quis sine filijs legitimis, & naturalibus decesserit, an expiret, si hæres decesserit cum filijs legitimis, & naturalibus, licet isti filij postea mortui fuerint non relictis liberis.

EMIN. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Romana nullitatis permutationis.
Die Veneris 24. Martij 1628.
ARGVMENTVM CLIX.
Beneficij permutatio, vt tanquam nulla, & inualida rescindatur, quid requiratur. Falsitas valoris expressi, vt probetur licet requiratur decennium, hoc tamen non procedit, si agatur de probandis fructibus ad effectum videndi, an ex illis possit Rector sustentari, & alia de quibus in summario.

ARGVMENTVM CLX.
Quia est coram R. P. D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter iudicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

EMIN. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.
Ciuitatis Castelli Beneficij.
Die Veneris 24. Martij 1628.

ARGVMENTVM CLXI.

Agitur de iustificatione gratiæ, scilicet an aliqua Ecclesia sit tota de iurepatronatus alicuius, & plura de quibus in summario.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.
Parmen. Status.
Die Vener. 24. Martii 1628.

ARGVMENTVM CLXII.

Depositioni vnius testis, quibus concurrentibus, credatur. Testes deponentes de bona fide præferuntur alijs contrarium deponentibus, licet isti sint plures.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Maceraten. Legitimæ.
Die Lunæ 17. Martii 1628.

ARGVMENTVM CLXIII.

Vsurpationis bonorum præsumptio intrat ob non confectionem inuentarij.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Bononien. fideicommissi de Maluetijs.
Die Veneris 31. Martii 1628.

ARGVMENTVM CLXIV.

Dos, quando non sit dertahenda de bonis ascendentium fideicommisso subiectis, & an mulier propter crimen adulterij amittat dotem, & vtrum super d. crimine licita sit transactio.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Ianuen. Parochialis.
Die Lunæ 3. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM CLXV.

Ecclesia, quando dicatur regularis, & an ab Ecclesia regulari possit exerceri cura animarum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.
Leodien. Collectarum.
Die Lunæ 7. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM CLXVI.

Confirmatio, quando dicatur facta ex certa scientia, & quando in forma. Clausula, ex certa scientia, circa quod operetur.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Romana Dotis, siue saluiani.
Die Veneris 7. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM CLXVII.

Agitur latè de materia donationis bonorum primogeniture, obtenta super hoc amplissima licentia à Principe de illis donandis, cui quis voluerit.

EMIN. ET REVER. D. CARD. VIRILI.
Romana Fideicommissi de Sabellis.
Die Lunæ 10. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM CLXVIII.

Hæres grauatus tenetur, & compelli potest, præstare cautionem ad fauorem substitutorum, & petentibus nullo iure denegari potest, etiamsi hæres grauatus sit diues, & idoneus, siue dissipet, siue non.

REV. P.D. COCCINO.
Placentina Decimarum.
Die Mercurij 10. Maii 1628.

ARGVMENTVM CLXIX.

Decimarum solutio cui sit facienda ex locis nouiter ruptis, an scilicet Parocho dictorum locorum tanquam administranti Sacramenta cultoribus, vel an Parocho in cuius Parochia sita sunt bona.

ARGVMENTVM CLXX.

Quia est coram R. P. D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VBALDO.
Bononien. Exemptionis.
Die Lunæ 15. Maij 1628.

ARGVMENTVM CLXXI.

Legatus de Latere, quam potestatem habeat. Vasallus, licet teneatur seruire Domino in bello, tamen si ei præstet ampla seruitia, dignus est remuneratione. Rebellio, qualiter probetur.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VEROSPIO.
Romana Siluæ.
Die Lunæ 15. Maij 1628.

ARGVMENTVM CLXXII.

Spolium, vt dicatur purgatum, quid sit necessarium.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.
Tusculana Bonorum.
Die Mercurij 17. Maii 1628.

ARGVMENTVM CLXXIII.

Sententiæ validitas, & iustitia ex quibus deducatur. Dicta testium, quæ conquassantur ab alijs testibus melius informatis, non habentur in consideratione.

ARGVMENTVM CLXXIV.

Quia est coram R. P. D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Florentina Subdecanatus.
Die Lunæ 22. Maii 1628.

ARGVMENTVM CLXXV.

Iuspatronatus acquiritur ex assignatione dotis, etiam quod non legatur aliqua particularis reseruatio, & ista tacita acquisitio non solum censetur facta, pro se, sed & pro eius hæredibus quibuscumque.

REV. P. D. COCCINO.
Rauennaten. Emphyteusis.
Die Lunæ 22. Maij 1628.

ARGVMENTVM CLXXVI.

Sententia, quando transitum fecit in rem iudicatam nihil remanet, nisi quod exequatur. Emphyteusis concessio facta pro se, filijs, & nepotibus, an in ea comprehendantur fœminæ. In emphyteusis concessione, quando intret ius accrescendi. Feudo, seu emphyteusi non censetur renunciatum per diuisionem, & quando secus. Emphyteusis ecclesiastica, quando est finita, si Ecclesia pro se retinere nolit, tenetur proximiores defuncti inuestire.

ARGVMENTVM CLXXVII.

Quia est coram R.P.D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

REV. P.D. VRGELLEN.
Bononien. Successionis.
Die Lunæ 24. Maij 1628.

ARGVMENTVM CLXXVIII.

Statuta omnia recipiunt interpretationem à iure communi. Statutum mandans seruari ius commune de quo iure sit intelligendum.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VEROSPIO.
Reatina Iuris redimendi.
Die Veneris 27. Maii 1628.

ARGVMENTVM CLXXIX.

Cessione probata, transeunt omnia iura, necnon effectus rei cessæ in cessionarium, & sicuti cedens poterat agere, ita & cessionarius. Nullitatis actus in aliquo contractu à quo allegari possit.

EMIN. ET REVERENDISS. D. CARD. VEROSPIO.
Romana Fideicommissi de Guidis.
Die Lunæ 29. Maii 1628.

ARGVMENTVM CLXXX.

Fideicommissarius, quæ remedia habeat contra hæredem grauatum, ad hoc vt ei hæreditatem restituat. Fideicommissum absolutum, & perpetuum, ex quibus verbis, & coniecturis videatur, & appareat à testatore esse inductum.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.
Narnien. Legitimæ.
Die Lunæ 5. Iunij 1628

AR.

ARGVMENTVM CLXXXI.

Legitima matris est triens omnium bonorum filij Statutum si excludat matrem à successione filij propter solam existentiam agnatorum etiamsi illi sint exclusi per institutionem personæ extraneæ, an hoc stante remoueatur, etiam à legitima, quæ pariter debetur iure successionis, opinio negatiua est verior, licet iste punctus sit valde arduus.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VIRIRI.
Neapolitana Beneficij.
Die Lunæ 5. Iunij 1628.

ARGVMENTVM LXXXII.

Prouiso Apostolico, quando debeatur mandatum de manutenendo in possessione beneficij stantibus deductis hic in decisione.

EMIN. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Vrbeuetana Educationis.
Die Lunæ 5. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CLXXXIII.

Reintrusioni est locus, si non appareat de adimplemento. Diligentiæ ad aliquem reperiendum vt valeant, vbi sint faciendæ.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VIRILI.
Perusina Fideicommissi de Cincijs.
Die Veneris 8. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CLXXXIV.

Hæredes duo, quando concurrunt ad petendam immissionē, quis eorum præferatur. Testator in eius testamento non potest disponere de bonis subiectis restitutioni. Verba, pleno iure, & sine diminutione, posita in substitutione, quid operentur.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VBALDO.
Soanen. Hæreditatis.
Die Mercurij 14. Iunij 1628.

ARGVMEMTVM CLXXXV.

Plura adducuntur in materia primogenituræ. Et per quas exceptiones non impediatur immissio primogenito in dd. bonis.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VIRILI.
Meleuitana prioratus Nauarræ.
Die Mercurij 14. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CLXXXVI.

Subscribens censetur approbare contenta in scriptura. Negligens in exigendo quis dicatur. Intimatio, & monitio, vt aliquis aliquid faciat, quando non requirantur.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Soanen. Castrorum.
Die Mercurij 14. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CLXXXVII.

Exemplum simplex fidem non facit, maxime si exempli fit, etiam quod solemniter, & legitimè exemplatum fuerit, & quando hoc cesset. Antiquitas in scripturis, quod operetur.

REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.
Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.
Die Lunæ 14. Maii 1629.

ARGVMENTVM CLXXXVIII.

Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantum simpliciter indicatæ, prout in corpore præsentium decisionum.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VIRILI.
Ciuitatis Castelli Beneficij.
Die Veneris 16. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CLXXXIX.

Ecclesia aliud est, & aliud beneficium in Ecclesia. Vltimus status in beneficialibus attenditur. Ecclesia potest venire appellatione Capellæ maioris dictæ Ecclesiæ.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.
Gerunden. Beneficij.
Die Veneris 16. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CXC.

Beneficium iurispatronatus ex permutatione, an, & quando vacet.

REV. P. D. DVNOZETTO.
Lucana Iurispatronatus.
Die Mercurij 18. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CXCI.

Instituendus est ille, qui est præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi, & ad hoc vt non instituatur, iurispatronatus proprietas qualiter sit probanda à vero patrono. Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus, quando non requiratur.

REV. P.D. PIROVANO.
Romana Societatis officij.
Die Lunæ 19. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CXCII.

Acta, quæ sint transportanda, Sententia an ferri possit pendente termino ad probandum. In contractu societatis officij, si aliquid sit promissum facere in termino præfixo, an transacto d. tempore, si id non fuerit adimpletum quis ex eo amittat lucrum d. societatis.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VBALDO.
Colonien. Monasterij.
Die Mercurij 21. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CXCIII.

Bona Ecclesiastica sub pœna excommunicationis non possunt vltra triennium locari. Gratia semper vitiatur ex defectu intentionis in Principe.

REV. P. D. COCCINO.
Viterbien. Castrorum.
Die Mercurij 21. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CXCIV.

Donatio facta alicui pro se, ac pro eius liberis, & descendentibus in infinitum cum conditione, quod si omnes moriantur, tunc, & eo casu bona donata ad ipsum donatorem reuertantur, & si ipse non adsit, deuoluantur ad eius filios, nepotes, &c. an hoc casu, & donatarius decedat, relictis liberis, dicta conditio cesset, & pariter vtrum hoc casu conditiones appositæ primo donatario censeantur repetitæ in eius liberis, ac descendentibus in infinitum.

R.P.D. DVNOZETTO.
Florentina fideicommissi de Guidaccis.
Die Mercurij 21. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CXCV.

Filiorum appellatione regulariter veniunt etiam filiæ, & faciunt expirare conditionem, si sine filijs. Testator ex quibus coniecturis appareat voluisse conseruare bona pro sua agnatione, & ex quibus non.

R. P. D. VRGELLEN.
Giennen Beneficij de Anduxar.
Die Mercurij 21. Iunii 1628.

ARGVMENTVM CXCVI.

Veri familiares Papæ, qui sint, & an eorum beneficia sint reseruata. Indultum concessum à Papa de conferendis beneficijs reseruatis ratione familiaritatis an expiret, necnon extinguatur per mortem ipsius Pontificis.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.
Ferrarien. Archipresbyteratus.
Die Veneris 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CXCVII.

Institutio in iurepatronatus facta, quando, & ex quibus causis dicatur attentata. Iudex aliunde quam ex actis moueri non potest. Iuspatronatus, quando versatur in persona potenti, qualiter probetur tam secundum ius commune, quam secundum dispositionem Concil. Trident. latè, & abundè iste articulus discutitur. Enunciatiuis Papæ quando stetur, & quando è contra.

EMI-

Index Argumentorum.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VIRIRI.
Meleuitana Indultorum.
Die Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CXCVIII.
De potestate Papæ circa Commendas Religionis Hierosolymitanæ non est dubitandum. Dementia alicuius ex quo probetur. Papæ voluntas derogandi contrarijs ex quo desumatur.

REV. P. D. COCCINO.
Nouarien. Bonorum.
Die Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CXCIX.
Processus comparationis scripturarum quando dicatur validè factus. Item latè declaratur, quæ necessaria sint, ad hoc vt d. comparatio scripturarum dicatur legitimè facta per peritos.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Romana Donationis de Capranica.
Die Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CC.
Dominium, necnon possessio filiorum in bonis paternis ex quibus probetur. Donatio quando est facta absque solemnitatibus à statuto requisitis, est nulla, & an insinuationi possit renunciari per iuramentum, & quando in donatione requiratur talis insinuatio.

REV. P. D. COCCINO.
Parmen. Status.
Die Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CCI.
Fusè tractatur materia, an & quando, & ex quibus coniecturis filiatio legitima præsumatur, & præsertim quando non principaliter, sed incidenter discutitur matrimonium ad effectum, vt filij succedant, & alia de quibus in summario.

REV. P.D. MERLINO DECANO.
Corduben. dimidiæ portionis.
Die Mercurij 28 Iunii 1628.

ARGVMENTVM CCII.
Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantum simpliciter indicatæ, prout in corpore præsentium decisionum.

EMIN. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Corduben. Redecimarum.
Die Lunæ 28. Iunii 1628.

ARGVMENTVM CCIII.
Agitur de materia præscriptionis. Redecimarum qualiter scilicet, quando est contra ius præscribatur, & vt inducatur, quid sit necessarium.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VIRILI.
Nucerina Paganorum nullitatis confirmationis.
Die Mercurij 28. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CCIV.
Tractatur in hac decisione, an quando aliquid faciendum est per plures personas, si fiat per vnam tantum, substineatur.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Romana, seu Carthaginen. pensionis.
Die Mercurij 28. Iunij 1628.

ARGVMENTVM CCV.
Declaratur materia, quod pensionarius pro rata pensionis tenetur contribuere, quamquam pensio sit exempta.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VIRILI.
Pisana distributionum.
Die Lunæ 3. Maii 1628.

ARGVMENTVM CCVI.
De potestate Papæ in beneficialibus non est dubitandum, quando clarè constat de eius mente. Vnionis natura, quæ sit.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VEROSPIO.
Romana assignationis domus.
Die Lunæ 6. Nouemb 1628.

ARGVMENTVM CCVII.
Debitor obligatus tradere bona, vel pecunias, ex traditione alterius liberatur, & alia, de quibus in summario.

REV. P. D. COCCINO.
Cæsaraugustana Præeminentiarum.
Dei Lunæ 6. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM CCVIII.
Mandatum de manutenendo concessum alicui, quod in aliqua Ecclesia debeat habere manum dexteram, intelligitur concessa in qualibet parte d. Ecclesiæ. Contrauentio, quando non sit punibilis. Ad declaratoriam, quando deueniatur, & quando non.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.
Meliten. Præeminentiarum.
Die Lunæ 13. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM CCIX.
Magnus Magister Ordinis Hierosolymitani, an possit sine conuentu auocare causas à Marescialllo præuentas.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.
Toletana Iurispatronatus.
Die Veneris 17. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM CCX.
Donatio facta Monasterio iam fundato, & dotato an possit fieri cum pacto resolutio. Pacta, & conditiones, quando amplius in donationibus apponi non possunt. Iurispatronatus reseruatio, vt possit fieri in Ecclesia regulari, quid requiratur.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Romana, seu Sabinen. census.
Die Veneris 17. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM CCXI.
Constitutionum natura, quæ sit. Super bonis, vbi ponuntur census, quid acquiratur, & alia.

REV. P. D. VRGELLEN.
Giennen. Beneficii de Anduxar.
Die Lunæ 20. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM CCXII.
Beneficii valor expressus, an sit iustificandus, quando sumus in gratia, motu proprio emanata.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.
Romana Nominationis Puellarum.
Die Veneris 24. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM CCXIII.
Testator deputans personas aliquas ad aliquid exequendum, eis negligentibus, vel impeditis, vel nolentibus illius voluntatem adimplere, quibus illud ius deuoluatur.

REV. P.D. COCCINO.
Romana Statutorum.
Die Veneris 24. Nouembris 1628.

✠✠ 2 AR-

Index Argumentorum.

ARGVMENTVM CCXIV.

Inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta semper est timenda, & semper causat attentata. Manutentio non potest denegari possidenti.

R.P.D. DVNOZETTO.

Fanen. Bonorum.
Die Veneris 24. Nouembri 1628.

ARGVMENTVM CCXV.

Agens, qui promisit aliquid adimplere, ad hoc, vt non repellatur, debet docere, quod ipse omnia adimpleuit. Inter fratres communio præsumitur esse, & quando hoc excludatur.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VBALDO.

Spoletana Fideicommissi.
Die Lunæ 27. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM CCXVI.

Fideicommissum perpetuum, quando dicatur inductum. Conditio, si sine filiis decesserit, quando debeat verificari in omnibus vocatis. Fideicommissum reale, quando dicatur inductum, & quid operetur.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Narnien. Bonorum.
Die Veneris 1. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXVII.

Successionis prima causa est filiorum, quibus deficientibus primum locum occupat pater. Infans an transmittat hæreditatem ascendentium sibi delatam. Remedium, quorum bonorum quibus detur, & quæ requirantur, vt concedatur. Donatio facta absenti, quando & ex quibus causis debeat ratificari.

REV. P.D. COCCINO.

Romana præstationis cedulæ.
Die Veneris 1. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXVIII.

Protestatio, quando sit contraria facto, & quando non. Mora quando dicatur incursa per debitorem, & an computetur mensis acceptationis termini. Pactum quando non dicatur pœnale.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.

Romana pretij Grani.
Die Lunæ 11. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXIX.

Debitor, quando non dicatur constitutus in mora aliquid consignandi, vel soluendi in loco destinato.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VEROSPIO.

Romana domus, & saluiani.
Die Lunæ 11. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCXX.

Possessio ad effectum saluiani interdicti qualiter probetur. Censum imponens super domo, in qua quis habet partē, licet tota in instrumento esset designata, nihilominus censetur impositus super d. parte.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VIRILI.

Ferrariensis Fideicommissi.
Die Veneris 15. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXI.

Filij in cōditione positi non censentur vocati, hoc tamen fallit, quando adsunt coniecturæ, quæ suadeant, quòd testator illos voluit vocare, & quæ coniecturæ, hoc non sufficiant.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Perusina Fideicommissi de Baptistis.
Die Veneris 15. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXII.

Plura notanda circa materiam substitutionum, de quibus in summario.

R.P.D. GHISILERIO.

Nouarien. Legitimæ.
Die Veneris 15. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXIII.

Legitima matri de iure debetur in bonis filij, & quid si transitum fecerit ad secunda vota, & quando ista iniuria censeatur remissa à filijs.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Romana, seu Carthaginen. Pensionis.
Die Mercurij 20. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXIV.

Obligatus soluere cum alio, siue pro parte, siue insolidum soluendo, solidum repetit à correo. Solutio facta per principalem, liberat fideiussorem. Fideiussori competunt omnes exceptiones, quæ competunt principali.

R.P.D. DVNOZETTO.

Lucana Iurispatronatus.
Die Mercurij 20. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXV.

Instituendus est ille, qui est præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi, & quando etiam præferatur præsentato à vero patrono, comparente ante institutionem.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.
Die Mercurii 20. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCXXVI.

Omittitur quia fuerunt etiam decisiones omissæ sed tantum simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

R.P.D. GHISILERIO.

Meleuitana Expensarum.
Die Mercurij 20. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXVII.

Mandatum, scientia, approbatio, & ratificatio, probari potest ex literis. Literæ non solum probant contra scribentem, sed etiam obligant eum, ad implendum contenta in eis.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus.
Die Mercurij 20. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXVIII.

In iurepatronatus, qualis præsumatur esse obseruantia Enunciatiua, quod iuspatronatus spectet alicui & eius filijs qualiter sit intelligenda.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VEROSPIO.

Reatina Iuris retinendi.
Die Mercurij 20. Decembris 1628.

A R-

ARGVMENTVM CCXXIX.
De spolio, quando non dicatur constare, & nullitates, quæ illud inducunt, qualiter probandæ sint. Executiua via quando quis agere possit.

REV. P.D. PIROVANO.
Nouarien. Decimarum.
Die Veneris 12. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXXX.
Instrumentum, quando dicatur habere faciem publici instrumenti in extractione instrumentorum, quando non requiratur citatio partis, & compulsio Iudicis. Instrumenta antiqua non egent formali recognitione.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.
Meliten. Admiratus.
Die Lunæ 15. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXXXI.
Agitur in hac decisione de concessione Papæ facta alicui personæ de beneficio primo loco vacaturo, cum decreto irritanti. Et nonnulla circa vim, & efficaciam d. decreti irritantis.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.
Pistorien. Archidiaconatus.
Die Lunæ 15. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXXXII.
Præsentato ad iuspatronatus quibus concurrentibus non possit denegari institutio. Iurispatronatus existentia, & effectuatio qualiter probetur. Scriptura, aut tenor registratus in literis Papæ an probet factum enunciatum.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Romana Successionis.
Die Veneris 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXXXIII.
Testamentum primum, quando per secundum tollatur, & quando, non & quæ requirantur. Testatoris dementia, ad hoc vt eius testamentum sit nullum, ex quibus probetur, & ex quibus hoc cesset.

R. P. D. MOTMANNO.
Mediolanen. Pecuniaria.
Die Veneris 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXXXIV.
Creditor si indulgeat debitori, vt ad beneplacitum, & commodum suum soluat, ita quod d. beneplacitum, & commodum non excedat metam certi determinati temporis, an eo termino elapso, censeatur inducta debiti præscriptio, & obligationis extinctio.

REV. P. D. COCCINO.
Cæsaraugustana Præeminentiarum.
Die Veneris 19. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXXXV.
Remissoria, ad hoc, vt non denegetur, quid sit necessarium.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Narnien. Hæreditatis.
Die Mercurij 24. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXXXVI.
Hæredi, vt competat remedium l. final. C. de edict. D. Adr. toll. quid probare teneatur. Identitas, & certitudo filiorũ testamentis, quæ à testatore Notario tradita fuerunt, qualiter probentur.

EMIN. ET REVER. D. CARD. VIRILI.
Romana fideicommissi de Vipera.
Die Mercurij 24. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXXXVII.
Conditio, si sine filiis decesserit, licet regulariter verificetur tàm in masculis, quàm in fœminis, tamen hoc fallit, quando ex coniecturis apparet, quod testator tantùm intellexit de masculis, & quæ sint istæ coniecturæ.

REV. P. D. DVNOZETTO.
Melfiten. Legati pii.
Die Mercurij 24. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXXXVIII.
Legatum relictum cum onere celebrandi missas, cum non sit beneficium ecclesiasticum, sed quid laicale, non subiacet collationi, seu prouisioni Apostolicæ, sed dispositioni testatoris.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Romana Dotis.
Die Mercurii 24. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXXXIX.
Mater, an, & quando, & quibus casibus possit hæredes instituere filios sub conditione etiam quoad legitimam, iuxta dispositionem l. filiis matrem C. inoff. test.

REV. P.D. PIROVANO.
Corduben. Decimarum.
Die Lunæ 29. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXL.
Plura tractantur de defectu citationis ad sententiam, & de nullitate sententiæ latæ sine citatione.

REV. P. D. COCCINO.
Spoletana Bonorum.
Die Veneris 26. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXLI.
Vxor, si instituatur hæres à marito vnà cum filiis, an talis institutio possit resolui in alimenta tantum secundum consuetudinem, & an si instituatur hæres cum conditione, dũmodo vitam vidualem seruauerit in domo testatoris, & vnà cum filiis si vixerit, ista conditio, quid importet, & qualem cautionem præstare debeat ad hoc, vt hæreditatem assequatur.

R. P. D. QVEIPO.
Romana administrationis hæreditatis.
Die Lunæ 29. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXLII.
In hac decisione agitur de materia manutentionis, in quasi possessione iuris administrandi relicti priuatiue alicui per testatorem.

R.E.V. P.D. MERLINO DECANO.
Romana retractus.
Die Lunæ 29. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXLIII.
Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantũ simpliciter indicatæ, prout in corpore præsentium decisionum.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.
Romana Officii.
Die Lunæ 29 Ianuarij 1629

ARGVMENTVM CCXLIV.
Procurator vendens rem domini cum eius mandato, & eo præsente, & consentiente, certè tunc venditio tenet, & non est licitum ab eo recedere.

EMI-

Index Argumentorum.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VEROSPIO.

Romana Societatis officii.
Die Mercurij 31. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXLV.
Declaratur, qualiter, probetur identitas personæ, sub cuius periculo vitæ, fuit contracta aliqua societas officij, si adsit alius eiusdem nominis, & cognominis.

R. P. D. MOTMANNO.

Ferrarien. Pecuniaria.
Die Mercurij 13. Ianuarii 1929.

ARGVMENTVM CCXLVI.
Casus fortuitos an quis præstare teneatur ex eo, quod fines mandati transiuit. Liber mercatorum, licet regulariter non probet, tamen quando hoc non procedat.

REV. P. D. MERLINO DECANO.
Narnien. Successionis.
Die Mercurii 7. Februarii 1629.

ARGVMENTVM CCXLVII.
Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantum simpliciter indicatæ, prout in corpore præsentium decisionum

REV. P. D. MERLINO DECANO.
Ariminen. Spolii.
Die Veneris 9. Februarii 1629.

ARGVMENTVM CCXLVIII.
Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantum simpliciter indicatæ, prout in corpore præsentium decisionum.

REV. P. D. COCCINO.
Cæsarauguftana Lectoriæ.
Die Veneris 9. Februarij 1629.

ARGVMENTVM CCXLIX.
Præscriptionem immemorabilem, qui pro se habet, potest, allegare titulum fundationis, & omnem alium meliorem de mundo. Et præscriptio in Capellaniis manualibus, quando cadat.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Colonien. Monasterij.
Die Lunæ 12. Februarij 1629.

ARGVMENTVM CCL.
Remissoria denegatur, quando articuli sunt irrelevantes, sicuti etiam, quando sumus in iudicio summarijssimo, & propter suspicionem calumniæ. Executio quando dicatur excessiua.

REV. P. D. MERLINO DECANO.
Romana Donationis de Incasatis.
Die Lunæ 12. Februarij 1629.

ARGVMENTVM CCLI.
Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantum simpliciter indicatæ, prout in corpore præsentium decisionum.

EMINEN. ET REVERENDISS. D. CARD. VEROSPIO.
Gerunden. Administrationis.
Die Veneris 16. Februarij 1629.

ARGVMENTVM CCLII.
Administratio bonorum Ecclesiæ regularis ad quem spectet, & quid si d. Ecclesia sæcularizetur.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.
Nouarien. Decimarum.
Die Lunæ 19. Februarij 1629.

ARGVMENTVM CCLIII.
Instrumenti data transiens tempus centum annorum, non eget recognitione, & quid sufficiat. Instrumenta extracta à proprijs Notarijs, valent absque alia solemnitate.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.
Romana Spolii de Cruciariis.
Die Lunæ 19. Februarij 1629.

ARGVMENTVM CCLIV.
Adiudicatio, quando non dicatur excessiua. Compensatio ad hoc, vt operetur, quid sit necessarium.

R. P. D. DVNOZETTO.
Licien. Canonicatus.
Die Veneris 19 Februarii 1629.

ARGVMENTVM CCLV.
Beneficia collectorum decimarum, vt cadant sub regul. Cancell. quid sufficiat. Et dicta regul. 4. declaratur.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.
Romana Mutui.
Die Lunæ 5. Martii 1629.

ARGVMENTVM CCLVI.
Confessio extraiudicialis de æquitate Canonica plenè probat. Testes in dubio præsumuntur contestes. Testes singulares, quando probent. Testium repetitio, quando præsumatur calumniosa.

R. P. D. DVNOZETTO.
Firmana Fideicommissi de Carradoris.
Die Lunæ 5. Martii 1629.

ARGVMENTVM CCLVII.
Agitur de materia substitutionum, quando fœminæ sunt vocatæ post masculos, quo casu succedunt.

REV. P. D. MERLINO DECANO.
Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.
Die Mercurii 14. Martii 1629.

ARGVMENTVM CCLVIII.
Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantum simpliciter indicatæ, prout in corpore præsentium decisionum.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.
Firmana, seu Maceraten. Dotis.
Die Mercurii 14. Martii 1629.

ARGVMENTVM CCLIX.
Hæres, qui adiuit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, an si percipiat fructus ex hæreditate, faciat illos suos. Fructus an augeant hæreditatem, & sint de eius substantia.

REV. P. D. DVNOZETTO.
Nicien. Parochialis.
Die Veneris 23. Martii 1629.

ARGVMENTVM CCLX.
Tractatur de materia concursus ad Ecclesiam Parochialem, qualiter scilicet probetur, quod omnia requisita in eo fuerint obseruata.

R. P. D. DVNOZETTO.
Licentia Canonicatus.
Die Lunæ 26. Martii 1629.

ARGVMENTVM CCLXI.
Beneficii possessio, quando semel est apprehensa, tunc non potest iterum appredendi, & quando hoc cesset, & aliqua circa regul. 4. Cancell.

EMIN. ET REVER. D. CARD. VBALDO.
Romana Laudemii.
Die Veneris 30. Martii 1629.

ARGVMENTVM CCLXII.
Emphyteusis quando, & ex quibus probetur, & hoc maximè, si solùm agatur ad effectum solutionis laudemij.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.
Romana Domus.
Die Veneris 30. Martii 1629.

ARGVMENTVM CCLXIII.
Iudex non ritè, & iustè procedendo non priuat quē sua possessione, si se non habeat pro spoliato. Executiuè non potest

AR-

Index Argumentorum.

ARGVMENTVM CCLXXXIII.
Contractus celebratus cum filiofam. qui publicè pro tali reputabatur, & vnà cum patre habitabat, nullius est roboris. Item etiam ex quibus coniecturis contractus præsumatur simulatus.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VIRILI.
Romana locorum Montium.
Die Lunæ 14. Maij 1629.
ARGVMENTVM CCLXXXIV.
Manutentio cui concedatur, & ex quibus actibus, & caussis.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.
Florentina Iurispatronatus de Ianfigliazzis.
Die Lunæ 14. Maij 1629.
ARGVMENTVM CCLXXXV.
Præsentati à diuersis patronis, qui habent partem in iurepatronatus, quis eorum veniat instituendus. Quasi possessio præsentandi qualiter acquiratur. Iurispatronatus, natura, quæ sit.
ARGVMENTVM CCLXXXVI.
Quia est coram R.P.D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.
R. P. D. QVEIPO.
Troiana Pensionis.
Die Lunæ 14. Maij 1629.
ARGVMENTVM CCLXXXVII.
Pensionarius quando pensione possit priuari.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VEROSPIO.
Florentina Canonicatus.
Die Lunæ 14. Maij 1629.
ARGVMENTVM CCLXXXVIII.
Iuspatronatus, quando sumus in dubio, an potius censeatur hæreditarium, quàm gentilitium. In iurepatronatus gentilitio qualiter succedatur. Iuspatronatus de sui natura transit ad quoscumque hæredes.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.
Romana damnorum, & interesse.
Di Veneris 18. Maij 1629.
ARGVMENTVM CCLXXXIX.
Foueam faciens in via publica si quis in eam ceciderit quando teneatur ad damna, & interesse, & quando non.
ARGVMENTVM CCXC.
Quia est coram R.P.D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

REV. P. D. PIROVANO.
Meleuitana Præeminentiarum.
Die Veneris 18. Maij 1629.
ARGVMENTVM CCXCI.
Marescialius Sacræ Religionis Sancti Ioannis Hierosolymitani an possit præuentiue componere paces inter familias. Magni Magistri, & coram quo isti familiares debeant conueniri.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.
Sabiuen. Alluuionis.
Die Lunæ 21. Maij 1629.

ARGVMENTVM CCXCII.
Donatio facta alicui per Vniuersitatem, vt valeat, quæ solemnitates in eo contractu de iure desiderentur. Et nonnulla circa confirmationem Principis super aliquo contractu.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.
Romana Gambiorum.
Die Lunæ 28. Maij 1629.

ARGVMENTVM CCXCIII.
Solutio simpliciter facta à debitore in quam caussam cadere debet, & alia de quibus in summario.

R. P. D. QVEIPO.
Triuentin. Beneficij.
Die Lunæ 29. Maij 1629.
ARGVMENTVM CCXCIV.
Vnio duarum Ecclesiarum quando fieri possit, & quæ solemnitates requirantur. Consensus alicuius, quando interuenire debeat in aliquo casu pro forma, & solemnitate, & quando è contra, & in istis casibus quando interuenire possit antea, vel post.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.
Placentina Decimarum.
Die Lunæ 28. Maij 1629.
ARGVMENTVM CCXCV.
Decimarum alienatio facta, non seruata forma rescripti Apostolici, est nulla.

REV. P.D. COCCINO.
Senogallien. Emphyteusis.
Die Mercurij 6. Iunij 1629.
ARGVMENTVM CCXCVI.
Emphyteusis Ecclesiasticæ inuestitura, quando non substinetur.

REV. P.D. VRGELLEN.
Ianuen. Parochialis S. Fidei.
Die Mercurij 6. Iunij 1629.

ARGVMENTVM CCXCVII.
Narrata in gratia sunt omninò iustificanda, maximè in eis, in quibus consistit principale fundamentum impetrantis gratiæ, & etiam quando contra impetrantem adest præsumptio.

R. P.D. MOTMANNO.
Mediolanen. Pecuniaria.
Die Lunæ 10. Iunij 1629.

ARGVMENTVM CCXCVIII.
Creditum illiquidum non potest retardare creditum liquidum. Fideicommissarius sibi præiudicat consentiendo donationi rei sobiectæ fideicommisso.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VEROSPIO.
Romana Petrariæ.
Die Mercurij 13. Iunij 1629.

ARGVMENTVM CCXCIX.
Fundo vendito si in eo contineatur lapidicina, quando in eius venditione non veniat.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Romana executionis laudi.
Die Mercurij 13. Iunij 1629.

ARGVMENTVM CCC.
Agitur de laudi executione, & an ista executio præscribi possit.

ARGVMENTVM CCCI.
Quia est coram R. P. D. Merlino omittitur cuius decisiones pariter sunt omissæ, sed simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

R. P. D. DVNOZETTO.
Tullen. Reformationis.
Die Lunæ 18. Iunij 1629.

ARGVMENTVM CCCII.
Literæ Apostolicæ, quando dicantur iustificatæ. Episcopo attestanti de actu extraindiciali sibi commisso, an credatur. Remissoria in materia obiectiua, vt concedatur, qualis sumus requiratur.

ARGVMENTVM CCCIII.
Quia est coram R. P. D. Merlino omittitur cuius decisiones pari-

✠✠✠

ARGVMENTVM CCCXIX.

Emphyteutica bona Ecclesiastica vigore Constitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ sunt ad instar bonorum allodialium, itaut emphyteuta possessor possit de illis liberè disponere. Citatio proximiorum in legitimatione filiorum naturaliũ quando non sit necessaria.

REV. P.D. MERLINO DECANO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.
Die Lunæ 19. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXX.

Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantum simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

REV. P.D. MERLINO DECANO.

Narnien. Successionis.
Die Lunæ 26. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXI.

Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantum simpliciter indicatæ, prout in corpore præsentium decisionum.

REV. P.D. PIROVANO.

Romana Officij.
Die Lunæ 29. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXII.

Procurator vendens rem Domini quando dicatur validè contrahere. Procurator vendens rem Domini tanquam propriam dicitur esse in dolo.

REV. P.D. COCCINO.

Clusina Grani.
Die Lunæ 29. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXIII.

Agitur materia, de illo, qui contrahit nomine officii, quod ipse non obligatur, sed ille, cuius vices gerit.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Meliten. Præeminentiarum.
Die Lunæ 3. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXIV.

Tractatur an MarescialIus Sac. Religionis Ord. Hierosolymitani habeat talem iurisdictionem, quæ se extendat ad familiares Magni Magistri habentes qualitatem familiariũ in Palatijs seruentium commensalitatis, & seruitij, vt inter illos pacem componere possit.

R.P.D. GHISILERIO.

Cracouien. Iuris legendi.
Die Lunæ 3. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXV.

Sententia ex quibus probetur, quod sit valida, & iusta. Docendi facultas idoneo non est interdicenda, & nonnulla circa hanc materiam adducuntur. Remissoria ad effectum probandi præscriptionem immemorabilem, quando denegetur.

R.P.D. DVNOZETTO.

Florentina de Guidaccis.
Die Mercurij 5. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXVI.

Testator non censetur respexisse ad conseruationem bonorum in agnatione, quando substitutiones simpliciter fecit per vulgarem.

R.P.D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum.
Die Mercurij 5. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXVII.

Episcopo debetur quarta decimarum, & an possit cogere laicos officio Iudicis ad illam sibi præstandam. Officium Iudicis, quando detur.

R.P.D. QVEIPO.

Romana Saluiani.
Die Lunæ 10. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXVIII.

Tractatur materia hypotecæ legalis fauore dotis inductæ, de eius excellentia, & quibus alijs hypotecis præferatur. Ius tertio quæsitum per diuersam personam an possit amplius auferri per d. personam.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Romana Hæreditatis de Riualdis.
Die Veneris 14. Decembris 1629.

ARGVMEMTVM CCCXXIX.

Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantum simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

REV. P.D. COCCINO.

Parmen. Status.
Die Veneris 14. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXX.

De fideicommisso, quando dicatur constare, & quando fideicommissario non denegetur immissio. Gratia motu Proprio Principis emanata non eget iustificatione, & quando dicatur tali modo emanata, & quando ad supplicationem partis, &c.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Romana Legati.
Die Lunæ 17. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXXI.

Heres conficiendo inuentarium præseruatur liber ab omnibus oneribus hæreditatis. Decretum Iudicis in confectione inuentarii an requiratur.

REV. P.D. VRGELLEN.

Florentina Iurispatronatus de Iansigliazzis.
Die Veneris 17. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXXII.

Patroni laici quantũ tẽpus habeant ad præsentãdum. Ordinarius, quando vni ex presentatis non possit gratificari. In iurepatronatus numerus patronorum, quatuor consideretur. Mandatum, quando est necessarium in aliquo actu, an præsumatur interuenisse.

REV. P.D. MERLINO DECANO.

Placentina Decimarum.
Die Veneris 11. Ianuarii 1630.

ARGVMENTVM CCCXXXIII.

Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantum simpliciter indicatæ, prout in corpore præsentium decisionum.

R.P.D.

R. P. D. MOTMANNO.
Romana Literarum cambii.
Die Veneris 11. *Ianuarij* 1630.

ARGVMENTVM CCCXXXIV.
Literæ cambii cuius sint vigoris. Pendente termino remissoriæ Iudex ad vlteriora procedere non potest, & quando hoc non habeat locum, & vide nonnulla de compensatione.

REV. P.D. VRGELLEN.
Cremonen. Canonicatus.
Die Lunæ 14. *Ianuarii* 1630.

ARGVMENTVM CCCXXXV.
Beneficia collectorum sunt reseruata Sedi Apostolicæ propter regul. 4. Cancell. & declaratur quid sufficiat, ad hoc vt d. regul. habeat locum.

EMINEN. ET REVER. D.CARD. VEROSPIO.
Florentina Canonicatus.
Die Mercurij 16. *Ianuarii* 1630.

ARGVMENTVM CCCXXXVI.
Iuspatronatus in dubio cuius conditionis esse præsumatur. Iuspatronatus professi an transeat in Monasterium. Iuspatronatus vtrum veniat in confiscatione bonorum facta à Iudice laico propter crimen læsæ maiestatis patroni.

EMINEN. ET REVERENDISS. D.CARD. VEROSPIO.
Romana Scutorum 24. millium.
Die Lunæ 18. *Ianuarij* 1630

ARGVMENTVM CCCXXXVII.
Emptor an possit præuenire euictionem rei emptæ. De euictione quando emptor contra venditorem agere possit. Notorium ius ex quibus probetur, & alia de quibus in summarijs.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Romana Spolij de Cruciarijs.
Die Mercurij 23. *Ianuarij* 1630.

ARGVMENTVM CCCXXXVIII.
Adiudicatio, quando sit nulla, & non substineatur, & quando secus, & alia plura circa hanc materiam adiudicationis.

REV. P.D. MERLINO DECANO.
Romana retractus.
Die Mercurij 23. *Ianuarii* 1630.

ARGVMENTVM CCCXXXIX.
Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantum simpliciter indicatæ prout in corpore præsentium decisionum.

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO.
Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ.
Die Mercurii 23. *Ianuarii* 1630.

ARGVMENTVM CCCXL.
Fideicommissario agenti ad immissionem bonorum fideicommisso subiectorum quid obstet & quando eidem non possit denegari immissio. Clausula, sine præiudicio vtriusque partis, in decreto apposita, cuius sit conditionis, & virtutis.

REV. P.D. PIROVANO.
Pistorien. Archidiaconatus.
Die Lunæ 28. *Ianuarij* 1630.

ARGVMENTVM CCCXLI.
Instrumentum, quibus concurrentibus dicitur authenticum Instrumentum antiquum supra centum annos non eget alia recognitione, & qualiter ista antiquitas probetur.

R.P.D. DVNOZETTO.
Anconitana Legitimæ.
Die Lunæ 28. *Ianuarii* 1630.

ARGVMENTVM CCCXLII.
Pater, si hæredem instituat filium, cum expressione, quod non possit detrahere suam legitimam, modo si filius acceptat testamentum paternum cum omnibus suis qualitatibus, an per hoc videatur renunciasse legitimæ.

R.P. D. MOTMANNO.
Romana Officij.
Die Veneris 1. *Februarij* 1630.

ARGVMENTVM CCCXLIII.
Creditor, per consensum præstitum venditioni rei sibi hypotecatæ, sibi præiudicat, itaut hydotecam remittere censeatur, & quando hoc non procedat. Contrahens, quando non dicatur deceptus. Creditores anteriores sunt præferendi posterioribus.

EMINEN. ET REV. D.CARD. VEROSPIO.
Nicien. Parochialis.
Die Veneris 1. *Februarij* 1630.

ARGVMENTVM CCCXLIV.
Beneficium impetrans sub eadem data obitus illius, qui d. beneficium possidebat, an valeat talis impetratio. Deuolutio beneficij Parochialis, quando fit ad Papam.

R. P. D. MOTMANNO.
Romana Literarum cambij.
Die Veneris 1. *Februarii* 1630.

ARGVMENTVM CCCXLV.
Mercator post acceptationem literarum cambij est obligatus, ei, in cuius fauorem literæ sunt scriptæ, quod ampliatur. Hoc tamen intellige rebus sic in eodem statu manentibus, idest per mortem aut deteriorationem scribentis non mutatis.

R.P.D. DVNOZETTO.
Lucana Successionis.
Die Veneris 1. *Februarii* 1630.

ARGVMENTVM CCCXLVI.
Filij nati, & concepti post capitalem patris condemnationē, an faciant deficere conditionem, si sine filijs. Filius conceptus, necnon natus post purificatum fideicommissum, quando admittatur in præiudicium substituti.

R. P. D. QVEIPO.
Romana Saluiani.
Die Lunæ 18. *Februarij* 1630.

ARGVMENTVM CCCXLVII.
Saluianum qeando competat. Leges non afficiunt, nec comprehendunt præterita. Ius reale seruitutis per acquisitionem dominij extinguitur, & alia, &c.

R. P. D. MOTMANNO.
Motulen. Iurispatronatus.
Die Lunæ 18. *Februarij* 1630.

ARGVMENTVM CCCXLVIII.
Prouisus de beneficio, ad hoc, vt ei non possit denegari immissio in possessionem, quæ requirantur, contradictor legitimus ad impediendam d. immissionem quis non sit.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Maceratén. Legitimæ.
Die Lunæ 18. *Februarij* 1630.

R.P.D

R. P. D. QVEIPO.
Romana Dotis, seu Saluiani.
Die Lunæ 3. Iunij 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXXIII.
Viduę fructus lucri dotalis, & interesse dotalis, à quo tempore debeantur, & an pro eis competat hypoteca, sicuti competit pro dote.

EMINEN. ET REVER. D. CARD. VEROSPIO.
Florentina Canonicatus.
Die Lunæ 3. Iunij 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXXIV.
Iuspatronatus de iure potius præsumitur hæreditarium, quàm gentilitium, & qualiter probetur, quod sit hæreditarium. Actuum pluralitas, quando præsumatur. Hæres grauatus potest alienare bona subiecta restitutioni in extraneos eo viuente.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.
Cæsaraugustana Canonicatus.
Die Lunæ 10. Iunij 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXXV.
Sub collectorum beneficia sunt reseruata, & quid adhoc requiratur.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.
Montis Falisci pensionis.
Die Lunæ 10. Iunii 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXXVI.
Contentiones super beneficio ecclesiastico, quando sint nullæ, & improbæ absque beneplacito Apostolico.

REV. P. D. VRGELLEN.
Illerden. Canonicatus.
Die Veneris 14. Iunij 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXXVII.
Sumpto ex registro supplicationum, an stetur, & nonnulla circa hanc materiam. Nominare, quādo quis debet aliquem ad beneficium aliquod, tunc, vt dicatur facta talis nominatio, quid sufficiat. Tacens, quando dicatur consentire, & quando non.

REV. P. D. MERLINO DECANO.
Romana Successionis.
Die Veneris 14. Iunij 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXXVIII.
Omittitur, quia fuerunt etiam decisiones omissæ, sed tantum simpliciter indicatæ, prout in corpore præsentium decisionum.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.
Anconitana Florum.
Die Veneris 14. Iunij 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXXIX.
Onerum impositiones cum sint de regalibus, non possunt imponi, nisi à Principe dominante, superiorem non recognoscente, quod tamen non procedit, quando sumus in oneribus leuibus, & exiguis, quo casu Domini inferiores possunt à subditis exigere, & qualiter.

EMINEN. ET REV. D. CARD. VEROSPIO.
Romana scutorum 24. millium.
Die Veneris 14. Iunii 1630.

ARGVMENTVM CCCXC.
Venditor, quando teneatur de euictione, & quid si emptor ei non denunciauerit motam litem. Conditionem alicuius an quis meliorem facere possit, itaut ille postea teneatur.

REV. P. D. PIROVANO.
Ferrarien. de Tassonis.
Die Lunæ 17. Iunij 1630.

ARGVMENTVM CCCXCI.
Agnato agenti vigore statuti exclusiui fœminarum ad immissionem, quid ei obstet. Immissiones, quando retardari non possint.

REV. P. D. VRGELLEN.
Mediolanen. Pensionis.
Die Lunæ 17. Iunij 1630.

ARGVMENTVM CCCXCII.
Sententia simpliciter condemnans ad fructuum restitutionem, de quibus fructibus intelligatur. Faciens aliquid per procuratorem, dicitur quis ficte, & interpretatiuè per se facere, & quando hoc ita non sit. Sententia est strictè intelligenda, quod tamen non semper est verum.

REV. P. D. COCCINO.
Romana Donationis de Castellanis.
Die Lunæ 17. Iunii 1630.

ARGVMENTVM CCCXCIII.
Pactum nudum de iure canonico producit actionem, & exceptionem. Donatio contemplatione matrimonij facta nō eget insinuatione, liberè donans non potest postea in instrumento apponere pactum reuersiuum, & alias conditiones.

R. P. D. GHISILERIO.
Lucana Successionis.
Die Veneris 21. Iunij 1630.

ARGVMENTVM CCCXCIV.
Pater post bannum, an desinat esse administrator bonorum filii, & an possit pro illo agere, & plura circa hanc materiam bannitorum.

REV. P. D. PIROVANO.
Romana, seu Rauennaten. pecuniaria.
Die Mercurij 26. Iunij 1630.

ARGVMENTVM CCCXCV.
Arbitrium, quando intret pro sanandis nullitatibus. Contractus, vbi dicitur habuisse perfectionem. Mercator non substitus per celebrationem contractus efficitur subditus. Iuramentum calumniæ, quando non sit necessarium.

EMIN. ET REV. D. CARD. VEROSPIO.
Veronen. Iurium Parochialium.
Die Mercurij 26. Iunij 1630.

ARGVMENTVM CCCXCVI.
Exemplo alicuius scripturæ quando adhibeatur eadem fides, quæ adhiberetur ipsi scripturę originali.

REV. P. D. VRGELLEN.
Romana assignationis bonorum.
Die Mercurij 26. Iunij 1630.

ARGVMENTVM CCCXCVII.
Chirographum, vt habeat executionem paratam, & ex eo oriatur actio ciuilis, qualiter confectum esse debeat. Donatio inter patrem, & filium in potestate existentem licet non valeat, tamen si sit facta ex causa alimentorum substineatur.

R. P. D. MOTMANNO.
Romana Dotis de Ximenez.
Die Veneris 28. Iunij 1630.

A R-

FINIS.

N O T A

RR. PP. DD. AVDITORVM

SACRAE ROTAE ROMANAE

Coram quibus Decisiones in hac parte contentæ prodierunt.

REVERENDISS. P.D. CLEMENS MERLINVS ROTAE DECANVS.

R.P.D. PAVLVS DVRANVS, deinde EPISCOPVS VRGELLEN.

R.P.D. BENEDICTVS VBALDVS, deinde S.R.E. CARDINALIS.

R.P.D. AMATVS DVNOZETTVS.

R.P.D. IO. FRANCISCVS GHISILERIVS.

R.P.D. HIERONYMVS VEROSPIVS, deinde S.R.E. CARDINALIS.

R.P.D. IOANNES QVEIPVS.

† R.P.D. IO. BAPTISTA COCCINVS.

R.P.D. PHILIPPVS PIROVANVS.

R.P.D. ALPHONSVS MANZANEDVS, deinde PATRIARCHA HIEROSOLYM.

R.P.D. IO. BAPTISTA REMBOLDVS.

R.P.D. LVCAS ANTONIVS VIRILIS, deinde S.R.E. CARDINALIS.

R.P.D. CORNELIVS HENRICVS MOTMANNVS.

D E-

SACRAE ROTAE ROMANAE DECISIONES NOVISSIMAE

A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO SELECTAE.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Romana Nullitatis Obligationis.

Die Veneris 16. Ianuarij 1626.

ARGVMENTVM.

Minorum contractus celebrati sine solemnitatibus à Statut. Vrb. lib. 1. c. 151. requisitis, sunt nulli, & quare d. solemnitates fuerunt inuentæ? Et quid si in supradictis contractibus interuenerit iuramentum, & an hoc casu minor remaneat naturaliter obligatus? Minor volens dicere contractum esse nullum, quid agere debeat? Vide distinctionem.

SVMMARIVM.

1 *Minoris cõtractus celebratus sine solemnitatib. requisitis à Stat. Vrb. lib. 1. c. 151. nullus est.*

2 *Papa potest iuramenta remittere, illaq; interpretari, & dispensare.*

3 *Solemnitates requisitæ in contractibus minorum, de quibus in Stat. Vrb. lib. 1. cap. 151. tendunt ad euitandas captiosas circumuentionum disceptiones, quæ contra minores fraudibus obnoxios per versutos, & tenellæ iuuentutis voraces, machinari solent. num. 3.*

4 *Causa finalis statuti probatur ex proœmio.*

5 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. principaliter respicit publicam vtilitatem.*

6 *Contractus, quando ob publicam vtilitatem per legem, aut statutum annullantur, tunc nihil in eis operatur interpositum iuramentum.*

7 *Contractus minorum, in quibus per statutum certa solemnitas requiritur ad fraudes euitandas, non conualidantur per iuramentum.*

8 *Statut. Vrb. lib. 1. c. 151. non solum annullat cõtractus ibi expressos, sed etiam omnes alios contractus per quos minor lædi potest.*

9 *Fideiussio de sui natura est læsiua. Fideiubere est notoriè male vti substantia sua. num. 9.*

10 *Minor, ex contractu celebrato sine solemnitatibus requisitis, nec in foro conscientiæ obligatur ad restitutionem, dum locupletior factus non fuerit.*

11 *Lex ciuilis, quando aliquid statuit, tale statutum, etiam in animæ iudicio est seruandum, & excusat conscientiam à peccato.*

12 *Statuta Vrbis sunt Pontificis auctoritate roborata.*

13 *Argumentum de foro exteriori ad forum interius, & è conuerso, validum est.*

14 *Actus, quando valet de iure gentium licet non sit seruata forma inducta à iure positiuo, obligat in conscientia.*

15 *Soluendum est necessariò, quod naturaliter debetur.*

16 *Natura, quos non obligat, conscientia non ligat.*

17 *Statutum, quando resistit contractui, impedit etiam oriri naturalem obligationem.*

18 *Mulier si sine solemnitatibus à statuto requisitis contrahat, nec ciuilis, nec naturalis obligatio oritur, eò quod lex ei resistit.*

19 *Statutum quoties aliquid exprimit circa actum conficiendum, aliter quàm à Iure Ciuili fuerit dispositum, censetur inducta noua forma.*

20 *Ex actu, qui peccat in forma, nec ciuilis, nec naturalis obligatio oritur.*

21 *Obligatus naturaliter, obligatur ad antidora.*

22 *Obligatio antidoralis non obligat conscientiam ad peccatum. Adeo quod nec ex illa potest quis denũtiari denunciatione euangelica. num. 22.*

23 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. in dolo præsumpto aduersarij fundatur, & nu. 39.*

24 *Obligatio antidoralis non potest considerari erga eum, qui aliquem defraudare, aut decipere nitebatur.*

25 *Parochi fides, cum insertione partitæ libri baptizatorum probat ætatem.*

26 *Decretum, quando est nullum, reuocandum est.*

27 *Scriptura, quando fuit producta, & pars non opposuit de recognitione, tunc non est necessaria.*

28 *Iudex, parte non opponente, potest adhibere fidem Scripturis etiam informibus.*

29 *Minor in terminis Statut. lib. 1. cap. 151. debet petere absolutionem à iuramento ad effectum agendi.*

30 *Reus inuitus trahitur ad iudicium.*

31 *Minor, qui vult dicere contractum esse nullum, aut implorat beneficium restitutionis in integrum, debet restituere quicquid ex illo contractu accepit.*

Sed intellige, quando minor est factus locupletior. n. 32

33 *Minor si recipiat pecuniã, satis ex hoc dicitur probata versio in eius vtilitatem. Quod intellige, quando contrahit cum solemnitatibus requisitis. n. 34.*

35 *Minor quando nulliter contrahit, tunc is, qui contrahit cum eo tenetur probare versionem in illius vtilitatem.*

36 *Versio contractus in vtilitatem minoris contrahentis probatur ex eo, quod habet pecuniam saluam, vel aliquid ex ea emptum, vel sibi emerit res necessarias, licet modò non extent.*

37 *Minor si iurat, se esse maiorem, hoc iuramentum assertorium excludit minoritatem.*

38 *Minor si iurat se esse maiorem, tale iuramentum non excludit minorem à beneficio nullitatis prouenientis ex defectu solemnitatis alicuius statuti.*

40 *Text. in l. si alterius C. si min. se maior. quando cesset.*

41 *Mandati exequutio non impeditur propter restitutionem in integrum.*

42 *Minor petens restitutionem in integrum, probare debet se esse læsum. Vide. nu. 43.*

DECISIO I.

FVit ab A. Cam. relaxatum mandatum contra Bartholomæum Bonadies pro scutis mille soluendis Alphonso Vidasco vigore instrumenti Societatis officij initæ super officio Cursoratus Andreæ Scalmati, cui dictus Bartholomæus, & Iosephus de Cuppis, ambo minores, vti fideiussores principaliter, & insolidum accesserunt ad fauorem eiusdem Alphonsi: sed quia fuit appellatum, & appellationis causa commissa R. P. D. Merlino, cum clausula *si quid exequen.* vt ipsi propter infirmitatem domi detento morem gererem, dubitaui, an dictum mandatum esset exequendum vel potius reuocandum? & Domini reuocandum fore censuerunt. Cum enim Societas cum Bartholomæo minore, sine præsentia, & consensu duorum propinquorum, & alijs solemnitatibus per Vrbis sta-
1 tutum requisitis cap. 151. lib. 1. fuerit † nulliter contracta, nullum etiam fuit iuramentum in ea appositum, tanquam dolo, & metu extortum, vt in fine d. Statuti expressè cauetur, de cuius validitate
2 non potest dubitari, cum sit Pontificis auctoritate confirmatum, qui iuramenta † remittere illaque interpretari, ac dispensare potest, *cap. quanto, & cap. petitio. extr. de iur. iur.* & in puncto *Ludou. Rom. cons. 12. num. 3.*

Quod etsi in d. Statuto non fuisset expressum, id ipsum causa finalis dictarum
3 solemnitatum suaderet, quia cum tendant ad euitandas captiosas † circumuentionũ disceptiones, quæ contra minores fraudibus obnoxios, per versutos, & tenellæ iuuentutis voraces machinari solent, *arg. tex. in l. transactionem cum ibi notat. C.*
4 *de transact.* & habetur in prooemio † dicti statuti, quo probatur causa finalis, *l. fin. & ibi Bart. ff. de hæred. institut.* procul-
5 dubio dictum statutum † dicitur respicere principaliter publicam vtilitatem, *Bald. in cap. 1. §. si quis per triginta n. 9. si de fund. fœu. contrau. in. Dom. & Agn. Vassall. Corn. cons. 135. nu. 24. lib. 1.* quando autem, vt hic, contractus ob publi-
6 cam vtilitatem † per legem, aut statutum annullantur, tunc nihil operatur in illis interpositum iuramentum, *Bart. in l. si quis pro eo, nu. 8. ff. de fideiuss. Bald. cons. 250. nu. 24. Bellug. in spec. Princip. rub. 12. §. quædam*: quam sententiam verissimam, & communem dicit *Suar. in l. 1. tit de las arras, num. 24. & 25.* & in ter-
7 minis, quod contractus minorum, † in quibus per statutum certa desideratur solemnitas ad fraudes obuiandas, & sic principaliter ob publicam vtilitatem non validentur per iuramentum, tenent *Barthol. in l. omnes populi, num. 25. ff. de iust. & iur. Bald. in auth. sacramento puberum, nu. 5. C. si aduer. vend. & ibi Paul. nu. 11. Salic. & Ias. nu. 84.* qui de communi attestantur *Alex. cons. 58. num. 4. & 8. lib. 1.* vbi Barth. opinionem communem dicit & in iudicando sequendam, *Curt. sen. cons. 43. nu. 35. Carol. Ruin. cons. 51. nu. 22. & seq. lib. 1. Moder. Rom. ad d. statutum. glos. 23. n. 5. cum. seq.*

Quæ publicæ vtilitatis ratio, nempe euitatio

tatio doli, & fraudum, ad quam primariò respicit dictum statutum; cum generalis sit, & fauorabilis, non solum annullat pacta de non petendo, donationes, quietationes & alios contractus in eo expres-
8 sos, † sed etiam omnes alios contractus, per quos minor lædi potest, sicut contractum societatis, de quo agitur, in quibus eadem militat ratio, *Put. decis. 58. lib. 1. in nouiter impress. Crescent. decis. 3. de constit. Rot. decis. 592. nu. 1. par. 1. recent. & coram Greg. XV. dec. 164. num. 4. cum relat. ibid. per adden. num. 11. & decis. 6. in impress. per Moder. ad d. statutum*, &
9 quia fideiussio est de sui † natura læsiua, cum fideiubere sit notoriè malè vti substantia sua, vt notant *Ias. & alij in l. in persona §. 1. ff. de pact.* multo magis fideiussoria obligatio Bartholomæi minoris nulla fuit, quàm obligatio principalis.

Quæ adeò vrgere dicebantur, vt ob
10 eandem publicæ vtilitatis rationem, nec Bartholomæus † dum locupletior effectus non fuit, remanserit in foro conscientiæ ad restitutionem obligatus, per id quod egregiè notat *Bald. in cons. 285. vers. nec*
11 *aliter, vol. 3.* vbi quod quando lex † ciuilis aliquid statuit, tale statutum etiam in animæ iudicio est seruandum, & excusat conscientiam à peccato; alioquin enim Vrbis statutum esset vitiosum, & multorum animas illaquearet; quod non est
12 dicendum, præsertim † cum sit Pontificis auctoritate roboratum, & *Bal. sequuntur Iason l. nemo potest nu. 205. de leg. 1. vbi attestatur de communi, Abb Felin. & Dec. in c. 1. de constit.* quos refert *Couar in c. cum esset, nu. 6. de testam. Suar. in l. quoniam in prioribus in declarat. leg. Reg. circa princ. nu. 8. C. de inoff. test. Sanch. de matr. lib. 1. quæst. 33. nu. 2. & dixi in meo tract. de condit. & mod. imposs. et iur. prohib. 3. par. c. 1. nu. 3. in fin.* est enim in
13 iure vulgare & tritum † argumentum de foro exteriori ad forum interius, & è conuerso, *glos. in c. fin. verb. permittimus, de pœnit. & remiss. & in c. insolita 11. quæst. 1. Sot. in 4. distinct. 20. q. art. 2. & lib. 4. de iustitia, & iur. q. 5. art. 3. vers. quinto arguitur, & nouissime Io. Valer. de differ. int. vtrumque forum lib. 1. immediatè post præludia, verb. Regula.*

Neque obstat quod tradit. *Innoc. in c. quia propter de elect. & c. si celebret. de*
14 *cler. excom.* vbi quòd quando actus † valet de iure gentium, quia habet voluntatem, & consensum partium, licet non sit seruata forma inducta à iure positiuo, obligat in foro conscientiæ, quem sequitur *Panorm. in c. 1. in fin. de restit. in integr. Ioan. Valer. vbi sup. ad præludia n.*
15 *24. cum. seqq.* Necessariò enim, soluendum est quod naturaliter debetur, *Bart. in constit. ad reprimendum verb. denunciatio. nu. 9. Couar. vbi sup.*

Quia stante publicæ vtilitatis ratione supradicta, ac causa finali dicti Statuti, Bartholomæus nec ciuiliter, nec naturaliter remansit obligatus, & propterea succedit vulgaris Bart. traditio, vbi supra,
16 quos † natura non obligat, conscientia non ligat. *Nauar. cons. 9. de empt. & vend. num. 6. & 7. lib. 3. vol. 1. Ioan. Valer. vbi proximè nu. 25.* Quod Bartholomæus non remanserit naturaliter obligatus, dum non probatur locupletior effectus,
17 constat, ex quo Vrbis statutum resistit contractui, & obligationi dictæ Societatis, sicque impedit etiam naturalem obligationẽ oriri *l. cum lex. vbi Bart. n. 6. ff. de fideiuss. Couar. in c. quamuis pactũ in 2. p. §.*
18 *quarto, n. 6. de pact. in 6.* vbi quod si † mulier sine solemnitate per statutum requisita contraxerit, nec ciuilis, nec naturalis oritur obligatio, eo quod lex ei resistit; & in puncto *Lud. Rom. cons. 437. & Nauar. vbi sup.*

19 His accedit quod quoties statutum † aliquid exprimit circa actum cõficiendum aliter quàm à iure communi sit dispositum, censetur inducta certa forma, *Aret. in l. . . ff. de liber. & posthum. Fel. in cap. cum dilecta, nu. 35. de rescript. Ancha. cons. 36. Dec. cons. 331. nu. 1. & cons. 532.* Atta-
20 men † ex actu, qui peccat in forma, præsertim quando, vt hic, introducta est causa publicæ vtilitatis, nec naturalis oritur obligatio, vt in puncto *Rom. d. cons. 12. num. 4. Moder. Rom. ad d. statutum glos. 11. nu. 8. Crot. in l. 1. §. si quis ita. num. 25. de verbor. obligat. Lauret. de Pin. cons. 17.*

Et quamuis dubitari posset, quod Bartholomæus remãsit naturaliter obligatus,
21 ea naturali obligatione, † quæ ex honestate naturali deducitur, vt est illa recipientis beneficium, qua quis tenetur ad antidora, de qua *in l. sed. & si lege §. consuluit, ff. de petit. hæred. & D. Th. 3. 2. q. 16. Cou. in c. cum in officijs num. 9. de test.* (licet vt supradictum est non teneatur naturali obligatione, quæ ex consensu proficiscitur, de qua in *l. 1. ff. de pact.*)
22 tamen obligatio antidoralis † non obligat

gat conscientiam ad peccatum, adeò quod nec ex illa potest quis denunciari denunciatione Euangelica, *Couar. in d. cap. cum esses, num. 10. post. princ. & Ian. Valer. vbi supra nu. 25. in fin.* vbi exemplificat in obligatione facta per pupillum sine tutoris auctoritate. Et quidquid sit cum
23 Vrbis statutum fundetur † in dolo præsumpto aduersarij, vix videtur, quod in casu nostro considerari possit in minore
24 antidoralis obligatio erga eum, qui † illum fraudare, ac decipere nitebatur.

Ex quibus clarè infertur Bartholomæum non adhibita statuti solemnitate nullo modo, nullaque ratione remansisse Alphonso obligatum, cum de eius minori ætate de tempore obligationis constet ex
25 fide Parochi, † cum insertione partitæ libri baptizatorum, quæ probat ætatem, *Verall. decis. 314. num. 1. par. 1. Seraph. decis. 1138. num. 2. Rot. decis. 592. num. 2. p. 1. recent. & decis. 15. num. 2. par. 2. & coram R. P. D. meo Verospio in Vrbeuetana bonorum 27. Martij 1615. & alibi sæpius, & probat Concil. Trid. sess. 24. de refor. matrim. c. 1. in fin. vt ponderat Genua de rescript. priuat. lib. 5. tit. de lib. pleban. quæst. 1. nu. 3.* & 4. & consequen-
26 ter mandatum A.C. fuisse nullum, & sic † reuocandum, solumque superesse, vt obiectis in cōtrarium adductis singillatim respondeatur.

Non obstat primò quod dicta partita extracta ex libro baptismali nō fuerit recognita, & quod extracta fuerit lite pendente in Rota sine citatione: quia cum tem-
27 pore productionis † non fuerit de hoc oppositum, recognitio non fuit necessaria, *Rot. dec. 195. nu. 1. post. 2. vol. cons. Farin.*
28 & iudex parte non opponente potest † adhibere fidem scripturis, etiam informibus, cum possint quandocunq; recognosci, *Soccin. in auth. si quis in aliquo nu. 18. Dec. ibidem. nu. 27. vers. si verò Iudex, C. de eden. Achil. dec. 2. nu. 7. de off. deleg. Put. dec. 405. lib. 1. Rot. dec. 487. p. 1. recent.*

Non obstat rursus, quod Bartholomæus dicatur periurus, cum etiam in termi-
29 nis statuti, de † quo agitur, minor debeat petere absolutionem à iuramento ad effectum agendi, *Moder. Rom. ad d. statutum glos. 23. nu. 18.* quia iam constat obtinuisse dictam absolutionem, ex fide, quæ mihi data fuit. Et vt Domini dicebant, sufficit quod fuerit obtenta ante motam litem ciuilem, licet non ante crimina-
30 lem, quia in criminali Bartholomæus erat Reus, & inuitus ad iudicium trahebatur, *l. inter stipulantem, §. 1. ff. de verbor. oblig.* in ciuili verò erat actor.

Non obstat præterea quod minor, qui
31 vult dicere † contractum nullum, aut implorat beneficium restitutionis in integrum, debeat restituere quod ex illo contractu accipit, *l. quod si minor, §. restitutio, ff. de minor. l. cum te fundum, C. de pact. l. 1. & ibi Paul de Castr. C. de reput.*
32 *quæ fiunt in iud. rest. in int.* quia hoc † non procedit, quando, vt hic, minor non est factus locupletior, *l. prædiorum, vbi Bart. & alij, C. de præd. minor.*
33 Nō obstat vlterius, quod eo ipso † quod probatur Bartholomæum recepisse pecuniam, satis dicitur probata versio, in eius vtilitatem, *glos. in d. l. prædiorum,* quia
34 verum est, quando minor † validè contraxit, scilicet cum solemnitatibus dicti statuti, tunc enim minor tenetur probare pretium, quod recepit, esse à se deperditum, & malè consumptum, vt in *d. glos.* si verò vt in casu nostro nulliter contra-
35 hit, † tum ei, qui contraxit cum minore, & sic Alponso incumbit onus probandi versionem, *l. prædium, C. de præd. min.* & ita distinxit *glos. vbi sup.* quem ibi sequuntur, *Bart. Bald. & Salic. Ias. in l. nam postea, §. si minor, ff. de iur. iur. nu. 21. Menoch. de præsump. lib. 6. præs. 27. in fin. Rot. in puncto dec. 678. nu. 7. par. 1. recent. Moder. Rom. vbi supra glos. 9. n. 4.*
36 Probatur autem † versio, constito, quod minor habet pecuniam saluam, vel aliquid ex ea emptum, vel si emerit res sibi necessarias licet modo non extent, *glos. in l. fin. C. de vsucap. pro emp. & ibi Doct. & in l. verum, §. sciendum. ff. de minor.* de quibus ex aduerso non docetur.
37 Non obstat etiam quod Bartholomæus † iurauerit se maiorem esse, quo casu dictum assertorium iuramentum excludit minorem, *vt est. text. expressus in l. si alterius, C. si minor. se maior dix.* quia quidquid sit in beneficio restitutionis in integrum, de quo loquitur *tex. in d. l. si alterius*, hoc vnum certum est assertorium
38 iuramentum non excludere † minorem à beneficio nullitatis prouenientis ex defectu solemnitatis d. Statuti, *Cremen. sing. 163. Hipp. sing. 299. Roman. post. Ioan. Andr. in d. cons. 12. num. 5. Gramm. dec. 12. Moder. Rom. vbi sup. glos. 7. nu. 193. Rot. dec. 54. nu. 1. par. 1. recent. & coram R. P. D. meo Merlino 31. Ianuarij 1625.*

in

in decisione in hac causa facta, super eo, an causa ciuilis, de qua agitur, esset præ-
39 iudicialis criminali, quinimò stante dolo † præsumpto per statutum, nec d. assertorium iuramentum excluderet Bartholomæum à beneficio restitutionis in inte-
40 grum, quia hoc casu † receditur à dispositione d. legis *si alterius*, vt ibi notant, *Doct. Afflict. decis.* 293. *nu.* 12. *Maurit. de rest. in integr. c.* 171. *Gutier. in repet. auth. sacramento puberum*, *nu.* 57.

41 Non obstat tandem quod exequutio † mandati A. C. non impediatur per restitutionem in integrum, *Addit. ad specul. incipit, quid si statutum in nou. tit. de restit. integr. Menoch. præsumpt.* 48. *nu.* 43. *lib.* 2. *Suar. in l. post rem. iudicatam in* 2. *par. declar. leg. Regn. nu.* 44. *vers. sed. pro euidentia*, ac ideò quod idem dicendum sit de benef. nullitatis, quia immò diuersa
42 versatur ratio, cum minor † in restitutione in integrum debeat probare se læsum, *l. verum*, §. *sciendum, ff. de minor. Odd. de restit. in integr. p.* 1. *q.* 4. *art.* 1. exceptio autem nullitatis, de qua hic, oritur ex aduerso statuto eo ipso, quod in ventre in-
43 strumenti † non apparet de solemnitatibus per illud requisitis, & sic probatione nõ indiget. Et remouetur omnis difficultas, ex quo iam decisum est, quod causa ciuilis, de qua agitur, est præiudicialis criminali.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

¶ *Qualiter, & quo casu intelligenda veniat præsens decisio, videatur in causa Romana Mercium Veneris* 19. *Ianuarij* 1639. *coram R. P. D. Verospio, quæ decisio erit infra in part.* 4.

R.P.D. REMBOLDO.

Brixiensis Archipresbyteratus.

Die Veneris 30. *Ianuarij* 1626.

ARGVMENTVM.

Enunciatiua quando non probet? Confirmatio cui det robur? Confirmatio emanata ex causa erronea redditur subreptitia. Status vltimus in beneficialibus attenditur. Quod declara.

SVMMARIVM.

1 *Enunciatiua non probat, quando principaliter agitur de enunciato.*

2 *Confirmatio dat robur confirmato, quoad ius, non verò quo ad factum.*

Et hoc maximè procedit, quando confirmatio est in forma communi, & sine causæ cognitione nu. 3.

4 *Enunciatiua reputatur erronea, si adsint probationes in contrarium: & si illius vigore aliquid fuerit confirmatum, subreptitia erit confirmatio.*

Quod amplia etiamsi rescriptum sit ex certa scientia nu. 5.

6 *Ordinariorum prouisiones non possunt mutare statum Ecclesiæ, ex defectu potestatis.*

7 *Status vltimus in beneficialibus attenditur*

8 *Status vltimus in beneficialibus attenditur, quando non constat de anteriori contrario; & quando de isto constat secus est.*

9 *Status vltimus in beneficialibus attenditur etiamsi constet de anteriori, si iste vltimus sit præscriptus, vel aliàs legitimè inductus.*

10 *Confessio emanata in alio iudicio non nocet confitenti, detecto errore in diuerso iudicio.*

DECISIO II.

Contra gratiam obtentam à Palatiolo, quam Domini dixerunt esse iustificatam, fuerunt exhibitæ in calculo ferendæ sententiæ nonnulla Iura pro parte Bartholomæi, & Aloysij, ideoque vt perfectè omnia discuterentur dedi dubium, vtrũ dicta Iura, aliaque contra d. gratiam allegata releuarent? quo proposito, dictum fuit deducta contra d. gratiam non releuare.

Quo enim ad concordiam inter Clericos Ecclesiæ, & Communitatem initam Anno 1612. non probatur ex eo, quod Ecclesia, de qua agitur, non sit Collegialis, quinimo potius eadem concordia deseruit ad comprobandum statum Collegialitatis d. Ecclesiæ, & si quid in contrarium disponeretur in d. concordia, id non releuaret, quia transigentes non potuerunt mutare statum d. Ecclesiæ, qui fuit Collegialis, vt in alijs decisionibus in hac causa factis fuit firmatum.

Non obstat, quod in d. concordia dicitur, quod d. Ecclesia fuit reducta à S. Carolo

rolo ad Collegialitatem: quia ista † enun-
1 ciatiua non probat, quando principaliter agitur de enunciato, *Alex. conf. 136. nu. 11. lib. 1. Dec. conf. 348. in fin. Paris. conf. 94. nu. 19. lib. 1. Put. dec. 371. in fin. lib. 1. Card. Seraph. dec. 1278. nu. 2.*

Nec obstat, quod dicta concordia fuit à
2 Sede † Apostolica confirmata; quia confirmatio dat robur confirmato quoad ius, nō
3 verò quoad factum, maximè quando † est, vt in casu isto, in forma communi, & facta sine causæ cognitione, *Dec. in rub. de confirm. vtil. vel. inutil. Anchar. conf. 382. n. 3. Card. Seraph. decis. 981. nu. 5. Rot. decis. 329. nu. 11. par. 2. recent.* atque ita cum ex iuribus in decisione facta die 21. April. præteriti plenè probetur, quod d. Ecclesia longe ante d. tempus erat Collegialis, non destruitur ista probatio per enunciatiuam, de qua in d. concordia, etiam quod d. concordia sit à Sede Apost. con-
4 firmata, sed † potius d. enunciatiua reputatur erronea, & confirmatio desuper emanata subreptitia, *Abb. in c. inter dilectos sub nu. 8. de fid. Instru. Meno. conf. 978. n. 15. Card. Seraph. decis. 965. num. 11. & 972. nu. 17. & 981. nu. 1.* vbi dicit hoc
5 etiam procedere, vbi † fuisset rescriptum ex certa scientia.

Secundò non obstant duæ collationes factæ ab Ordinarijs, tanquam de Parochiali; quia omissis alijs responsionibus adductis per Informantes pro Palatiolo, ea est verissima, quod per dictas prouisio-
6 nes non † potuit mutari status d. Ecclesiæ, ex defectu nempe potestatis, quatenus etiam adfuisset voluntas, de qua tamen non constat, vt latè fuit firmatum in *Perusina de Benuentatis 13. Martij 1588. & 19. Maij 1589. coram bo. me. Card. Pamphilio.*

7 Nec obstat quod in beneficialibus † attenditur vltimus status; quia hoc procedit ad effectum iustificationis gratiæ, ita vt gratia non censeatur subreptitia: quan-
8 do † autem constat de statu anteriori contrario, tunc ille attenditur, nisi vltimus sit
9 † præscriptus, aut aliàs legitimè inductus, iuxta *not. in c. cum de beneficio de præben. in 6. Dec. conf. 126. nu. 3. in fin. & nu. 4. Rot. dec. 2. de præb. in nou.* & fuit dictum in *Ferrarien. Prioratus coram bo. me. Penia, quæ est decis. 163. nu. 3. & seq. par. 1. recent.*

Tertiò non obstat confessio Palatioli; quia præterquamquod illa potius concludere videtur, quod d. Ecclesia sit Collegiata habitu, in omnem etiam euentum
10 cum † d. confessio facta sit in alio Iudicio non nocet Palatiolo, detecto errore in isto. *Purpu. in l. 2. nu. 142. ff. de verb. oblig. Alex. in l. 2. nu. 27. C. de edendo. Rot. decis. 4. de confess. in antiq. Bisignet. dec. 2. Bellam. dec. 3. sub nu. 1. vers. huiusmodi confessionem. eod. tit.*

REVERENDISSIMO COCCINO.

Cæsaraugustana Synodi.

Die Veneris 13. Februarij 1626.

ARGVMENTVM.

Capitulum Ecclesiæ Cathedralis debet præcedere capitulum Ecclesiæ Collegiatæ, cum illius caput sit Episcopus, & turpe est separare membra à suo capite.

SVMMARIVM.

1 *Cathedralis Ecclesia est cæteris dignior.*
2 *Canonicis Ecclesiæ Cathedralis sublimior est assignandus locus.*
3 *Canonici Ecclesiæ Cathedralis dicuntur fratres episcopi.*
4 *Episcopus est caput Capituli.*
Membra non debent à capite separari. nu. 4. & nu. 15.
5 *Vicarius non potest interponi inter Episcopum, & capitulum, & nu. 7.*
6 *Inter Episcopum, & capitulum nulla potest dari intermedia persona, hoc prohibente iure naturali, ne membra separentur à suo capite.*
8 *Sententia quod non dicit, non suffragatur.*
9 *Obseruantia plurimi ponderis est.*
10 *Possidens si habeat iuris assistentiam pro se, ista possessio extenditur ad omnes actus, in quibus Aduersarius non habet specialem dispositionem ad sui fauorem, & nu. 14.*
11 *Episcopus nec in Synodo potest facere Constitutiones contra ius.*
12 *Confirmatio Apostolica non præsumitur ex cursu temporis, nisi adsit obseruantia.*
13 *Constitutio synodalis non præsumitur vsu recepta, licet reperiatur impressa inter alias constitutiones, si à sui principio detegatur vitiosa.*

DE-

DECISIO III.

CVM causa super negotio principali inter Ecclesiam Sancti Saluatoris Cathedralem Metropolitanam, & Ecclesiam B. Virginis del Pilar Collegiatam, quæ antiquitus prætendit fuisse Cathedralem, pendeat in Rota; * placuit Sac. Congregationi Concilij reijcere ad Rotam discutiendum hoc dubium. Quis scilicet locus debeat assignari in Synodo Diœcesana Capitulo Cathedralis, & Capitulo B. Virginis del Pilar? Et per me proposito dubio, Domini censuerunt locum digniorem assignandum esse Capitulo Ecclesiæ. S. Sal-
1 uatoris: quia † cum tanquam Cathedralis sit dignior, *cap. venerabili in fine, vbi glos. in princ. de verb. signif. cap. cum Canonicis, & ibi Abb. in primo notab. de censib. & in cap. ex parte il 2. num. 1. de rescript.*
2 meritò sublimior † locus ei assignandus est, *cap. statuimus de maior. & obed. l. 1. ff. de alb. scriban. l. fin. C. vt dignitat. ordin. Seru. Felyn. in cap. Pastoralis, num. 4. vers. fallit 4. de rescript. Gemin. in cap. quamuis, §. quanquam num. 3. de præd. in 6. Boer. de author. mag. consil. num. 78. & in puncto, quod* Capitulum Ecclesiæ Cathedralis in Synodo debeat præcedere dicunt *Henr. Botter. de Synod. part. 3. nu. 27. Ioan. Franc. Leon. in Thesaur. for. Eccles. part. 1. de Synod. cap. 9. nu. 4.*

Et hæc sententia fundatur optima ra-
3 tione, quia † Canonici Ecclesiæ Cathedralis dicuntur Fratres Episcopi, *Abbas in cap. nouit. de his, quæ fiunt à Præl.* & cum
4 Episcopus † sit caput Capituli, membra nõ debent a capite separari, *cap. 1. distinct. 12. Felin. in cap. Pastoralis, nu. 10. de off. deleg. sanct. mem. Greg. decis.* 284. *nu.* 2. *& 3. & ibi Adden.* hinc. consuluit *Menoch. cons.* 51. *per. tot. & cons.* 257. quod
5 Vicarius † non potest interponi inter Episcopum, & Capitulum ea ratione, quia inter Episcopum & Canonicos nulla potest
6 dari intermedia † persona, hoc prohibente iure naturali, nè membra separentur à capite, per tex. clarum *in c. nouit. de his, quæ fiunt à Prælat. sine consensu Capituli Monach. in c. Romana, num. 9. de sent. excom. in 6.* quæ ratio est verissima: & quicquid sit † an applicetur quando Vicarius interponitur inter Episcopum, & Capitulum, certè bene applicatur, quando alius se vult interponere, vt in casu, de quo agitur.

7 Et vltra prædictam iuris assistentiam Capitulum Cathedralis iuuatur ex laudo lato de ann. 1513. per Archiepiscopum Alphonsum de Aragonia postea etiam emologato, in quo die 24. Octobris omnimoda præcedentia declaratur pro Ecclesia S. Saluatoris, vt patet ibi: *Ecclesiam Beatæ Mariæ del Pilar teneri, & obligatam fore ad recognoscendum, habendum, & tenendum Ecclesiam Cathedralem S. Saluatoris in matrem, superiorem, & magistram, honorem, & reuerentiam eidem (prout de iure tenetur, & obligatur) præstando, &c.* Et rursus die 30. Nouembris eiusdem anni assumendo alias pensiones declaratur circa præcedentiam Prioris vtriusq. Ecclesiæ in Choro Ecclesiæ S. Saluatoris, & eius Processionibus seruandas esse sententias Sanctij, & Dalmatij Episcoporum: in alijs autem casibus extra illos omninò præferri Priorem Cathedralis: ibi; *In alijs verò Congregationibus, & actibus, & extra casus sententiarum Sanctij, & Dalmatij tam Ecclesiasticis, quam secularibus, in quibus prædicti Priores suarum nomine Dignitatum interuenerint, seu vocati fuerint, Prior sedis tanquam maior, & prima Dignitas post Pontificalem præcedat priorem del Pilar, & honorabiliorem locum teneat, &c.* Et propterea cum agatur de Synodo, istud laudum fauet Capitulo Cathedralis S. Saluatoris, cum sententia Sanctij de anno 1221. & setẽtia Dalmatij de anno 1441. loquantur tantum de præcedentia in Choro, & Processionibus, quando in certis festiuitatibus Ecclesia del Pilar ad processiones accedit; & propterea cum non loquatur de Synodo,
8 † exceptuatio in laudo quoad contenta in dictis sententijs respectu Synodi non suffragatur, *Bart. in l. quæsitum, §. deniq. ff. de fund. instruct. Alex. in l. fin. nu. 4. ff. quod quis iur. Aret. cons. 30. nu. 9.* & cum sententia Vicarii Archiepiscopi lata de anno 1535. contineat idem quod continent sententiæ Sanctij, & Dalmatij circa illam non est immorandum.

Præterea subsequuta obseruantia laudum hoc comprobauit, cum tam in comitijs Regni Aragonum, Cortes nuncupatis, fuerit datus dignior locus Capitulo S. Saluatoris, vt patet ex decis. sanct. me. Greg. 284. quam etiam in Concilijs Prouincialibus; ex actis n. anni 1565. apparet, Procuratores Capituli Ecclesiæ S. Saluatoris primum locum tenuisse, vt constat ex notula extracta, prout etiam in Conci-

ci-

cilio Prouinciali nouissimè celebrato de
9 anno 1615. quæ obseruantia † plurimi ponderis est, quia cum Capitulum S Saluatoris habeat iuris assistentiam pro se, vt
10 dictum est, † ista possessio extenditur ad omnes actus, in quibus Capitulum B. Mariæ del Pilar non habet specialem dispositionem ad sui fauorem, *Oltrad. consil. 287. n. 10. Aym. cons. 55. n. 1. vers. sed respondeo, & de antiquit. temp. par. 4. vers. licet primò, n. 57. & seq. Rota decis. 17. n. 3. par. 2. diuers.*

Non aduersatur constitutio Synodalis de anno 1520. in qua per hæc verba disponitur: *In eisdem autem publicis sessionibus sedeant primò Abbates, & post eos promiscuè ad vtrumq. latus nostrum Priores, Canonici, & alij in dignitate constituti Ecclesiæ nostræ Cathedralis, & B. Mariæ del Pilar, ordine quo in Choro sedere, & in processionibus incedere consueuerunt*. Nam
11 fuit responsum quod Archiepiscopus † etiam in Synodo non potuit facere prædictam constitutionem, cum sit contra ius. *c. cum inferior, & c. super his: vbi Ab. n. 1. Felin. n. 2. de maior, & obed. Anchar. cons. 18. n. 3. Calder. cons. 5. de constit. Henriq. Bott. de Synod. p. 3. art. 1. concl. 7. num. 26.* Nec potest allegari præsumpta confirma-
12 tio † Apostolica ex cursu temporis, cum tempus non sufficiat, nisi adsit obseruantia, *Abb. in c. Albericus sub n. 6. & Adden. ad Felyn. ibid. n. 3. de testi. Alex. cons. 12. n. 7. & cons. 17. n. 9. lib. 4. & cons. 218. n. 10. lib. 6.* Quæ obseruantia tantum abest, quod adsit, vt potiùs constet de contraria iuxta laudum Archiepiscopi Alphonsi de Aragonia de anno 1513. vt supra deduximus. Imò in d. Cõcilio Prouinciali de anno 1565. per sententiam diffinitiuam fuit declaratum, Capitula Collegiatarum, & monasteriorum non esse vocanda ad prædicta Concilia, non obstante, quod in dicta constitutione contrarium fuerit dispositũ: & in Concilio vltimo de anno 1615. fuit diffinitum non potuisse prædictam Constitutionem Synodalem derogare iuri cõpetenti Decano Ecclesiæ Cathedralis S.
13 Saluatoris. Nec ex eo d. Constitutio † Synodalis debet præsumi vsu recepta, ex quo reperiatur impressa inter alias constitutiones, cum à sui principio detegatur vitiosa, *Rot. dec. 775. n. 1. par. 1. diuers.*

Non refragatur mandatum concessum à Rota vsque de anno 1557. quia non agitur de ordine in Choro sedendi, aut in processionibus, in quibus terminis loquitur mandatum; cumque Capitulum del
14 Pilar non habeat † assistentiam iuris, & sic titulum vniuersalem, possessio quoad reliqua non suffragatur, *Felin. in c. auditis, n. 10. & 19. Abb. n. 9. de præscri.* & fuit in simili resolutum *in causa Tolosana iurisdictionis 17. Decemb. 1617. coram Reuerẽdiss. Attrebaten. & in causa Calcien. iuris conferendi 6. Martij 1617. corã R. P. D. meo Verospio, & corã me in causa Maioricen. Sacristiæ 18. Maij 1622. & in Cremon. Canonicatus. 9. Decemb. 1624.* Nec allegetur quod in d. mandato de manutenẽdo subdatur; Et alijs quibuscunque actibus: quia sufficit respondere, quod postmodum dictum mandatum fuit declaratum, & in declaratione non leguntur prædicta verba, & alijs quibuscunque actibus; sed declaratio est restricta ad Chorum, & processiones solum, quia in illis tantum constitit de prædicta quasi possessione, vt in eadem declaratione dicitur, quæ fuit facta præuia propositione in Rota sub die 9. Decemb. 1558. vbi pro Ecclesia Cathedrali allegabatur, quòd Ecclesia del Pilar non probabat quasi possessionem, nisi in duobus tantùm actibus, & nihilominus Notarius expediuerat mandatum generaliter, quòd Rota corrigendum mãdauit, vt habetur adnotatum in libris D. de Rubeis, qui erat causæ Ponens, per hæc formalia verba: *Domini dixerunt mandatum esse corrigendum, vel reformandum quatenus opus sit, necnon, & declarandum quatenus non sit conforme dictis testium; & ideò ego volui, quòd disputaretur particulariter de omnibus capitibus dicti mandati.*

Nec releuant testes pro parte Capituli del Pilar examinati, & illud, quod dicitur hanc Ecclesiam antiquitus fuisse Cathedralem: Quicquid enim asserant testes, circa Synodum nihil deponunt, & quod antiquitus Cathedralis prærogatiua gauderet, non adhuc liquet; & tamen obtinuit remissoriam à Rota, vt suam intentionem probaret. Et licet etiam hoc probaretur, non deberet inferri præiudicium Ecclesiæ, quæ hodie est Cathedra-
15 lis, ex rationibus supra deductis, † cum membra non sint à capite seiungenda.

Et ita conclusum vtraq. parte informante, &c.

Decisa fuit ista controuersia parte vtraq. acerrimè informante sub die 1. Martij 1630. coram eodem bo. mem. Reuerendiss. Coccino, quæ decisio insignis est, & habetur infra in ordine 353. in hac parte.

RE-

REVERENDISSIMO COCCINO.

Viterbien. Castrorum.

ARGVMENTVM.

Hæredis scientia an sit necessaria ad effectũ præiudicij resultantis ex aditione hæreditatis sine beneficio legis, & inuentarij, & plura circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Testator potest legare rem hæredis, sicuti rem propriam, & num. 2.*

3 *Hæres per aditionem hæreditatis remanet obligatus actione personali ad legatorum præstationem.*

4 *Hypotheca legalis competit pro legato.*

5 *Hypotheca pro consequendo legato non datur in bonis hæredis, & n.32.*

6 *Scientia non requiritur ad effectum validitatis aditionis hæreditatis.*

7 *Hæres adeundo hæreditatem simpliciter sine beneficio inuentarij obligatur actione personali ad seruandam voluntatem Testatoris, etiamsi dispositio facta sit de re propria hæredis.*

8 *Hæres dispositioni testatoris minime contrauenire potest.*

9 *Scientia requiritur ad effectum præiudicij.*

10 *Scientia non requiritur ad effectum præiudicij resultantis ex aditione hæreditatis sine beneficio inuentarij, vbi legatum, seu fideicommissum est particulare, & nu. 36.*

11 *Hæres, qui est dubius, adeundo hæreditatem sine inuentario, sibi præiudicat, & tenetur de proprio ad fauorem legatariorum particularium, & nu.40.*

12 *Dubietas excludit scientiam.*

Dubius, & ignorans æquiparantur. n.12. & n.13.

14 *Text. in l.de his ff.de transact. declaratur.*

15 *Text. in l.de his ff. de transact. procedit in illis actibus, qui directè inferunt præiudicium.*

Non autem in his, in quibus præiudicium resultat de natura actus in necessariam consequentiam. n.15.

16 *Agens in omnibus cautè, nihil potest damnificari.*

17 *Contra hæredem non conficientem inuentarium, quasi in pœnam præsumpti delicti occultationis bonorum fuit inducta illa obligatio, vt ignoranter etiam de proprio teneatur, & n.25.*

18 *Ignorantia non excusat à pœna legali.*

19 *Ignorantia non excusat, quando quis sciebat, vel scire debebat.*

20 *Scire, & scire debere paria sunt, & n.27. in fin.*

21 *Pupillus adeundo hæreditatem sine inuentario, licet in eo cadat ignorantia, tamen obligatur ad onera hæreditaria.*

22 *Sexus non excusat in his, quæ sunt inducta ad iuris rigorem seruandum.*

23 *Restitutio datur stante læsione.*

24 *Aditionis hæreditatis actum qui facit, censetur se voluisse obligare legibus de illo actu loquentibus.*

26 *Hæreditarius titulus de sui natura est lucratiuus, etiam si ex illo resultet damnũ.*

27 *Renunciationis, seu repudiationis fundamentum est scientia.*

28 *Ruin. in consil. 117.n.21. lib.1. declaratur*

29 *Menoch. in cons. 707. explicatur.*

30 *Testamenti ignorantia solum in filio præsumitur.*

31 *Dominium verum, & irreuocabiliter, vt acquiratur, quid sit necessarium.*

33 *Dominium bonorum defuncti remanet in eius hæreditate vsquequo sit agnita.*

34 *Per aditionem hæreditatis, quando actiones reales, & personales confundantur, & num.35.*

37 *Text. in l.prima.C.comm.de legat. concedit legatario hypothecam in bonis, quæ à Testatore transiuerunt in hæredem.*

38 *Hæres semel non potest desinere esse hæres post aditam hæreditatem.*

39 *Hæres, post quam adiuit hæreditatem, non potest variare, & tollere ius quæsitum fideicommissarijs per aditionem hæreditatis.*

DECISIO IV.

CVm Georgius de Sancta Cruce instituisset hæredes vniuersales Honuphrium & Paulum eius filios, & Honuphrio prælegasset bona, quæ pro magna parte erant sibi debita post mortem patris ex fideicommisso Auito, super quibus illũ grauauit onere particularis fideicommissi ad fauorem primogeniti de familia, & Honuphrius adiuerit hæreditatem paternam sine beneficio inuentarij, Rota *sub die 7. Aprilis 1617. coram bo. me. Card. Sacrato* resoluit, *vt in dec. 11. in* fasciculo *dec. in hac causa impress. nu.*4. potuisse
1 grauari in istis bonis proprijs cum † Testator legare possit rem hęredis vt pro-

priam *l. vnum ex familia §. si rem ff. de legat.* 1. §. *non solum Inst. eod. tit.* & in his terminis *Decia. cons.* 57. *nu.* 9. *&* 22. *lib.* 1. cum alijs in d. decis. allegatis, & abundè fuit etiam deductum in *decis. facta coram me* 10. *Maij.* 1624. Pro quo legato seu
2 particulari † fideicommisso fuit per quatuor resolutiones nempe *sub die* 11. *Martij* 1622. *in d. fasciculo decis.* 17. *n.* 6. *&* 11. *sub die* 10. *Iunij* 1622. *decis.* 18. *n.* 15. *sub die* 12. *Iunij* 1623. *decis.* 19. *n.* 27. *& d. decis.* 10. *Maij* 1624. *coram me* firmatum cõpetere hypothecariam, & Saluianum, cum per aditionem hæreditatis Honuphrius re-
3 manserit obligatus † actione personali ad illius præstationem, & ex persona Georgij vltimi domini, & possessoris stante dicta aditione bona ista transiuissent in eundem
4 Honuphrium hæredem, ita vt † intret hypotheca legalis ex dispositione *l. primæ C. com. de legat.* vt patet ex DD. cumulatis in *d. dec.* 10. *Maij* 1624. *sub num.* 36. in qua vltra opinionem Rotæ, enumerantur vltra 21. DD. hanc opinionem secuti. Sed quia in alia huius causæ propositione dicebatur Honuphrium de tempore aditæ hæreditatis ignorasse fideicommissum Auitum, & propterea sibi ex dicta aditione minime præiudicasse in acceptatione oneris adiecti in prælegato, & consequenter nec dari hypothecariam,
5 quæ non datur in † bonis heredis, prout prætendebatur, quod esset ista, cum dominium bonorum ipso Iure transiuisset in eum etiam ignorantem mortuo patre ex d. fideicommisso Auito, *l. cum pater §. surdo. ff. de legat.* 2. propterea *in d. decis.* 10. *Maij* 1624. fuit reseruatũ vt videretur, An dicta scientia esset necessaria ad vtrũq; effectum? Vnde suppositis decisionibus, in
6 quibus fuit firmatum non † requiri scientiam ad effectum validitatis aditionis, & quod legatũ supradictum ad fauorem primogeniti de familia per Georgiũ factum, sit particulare, dedi dubium, An requiratur scientia Honuphrij de fideicõmisso Auito in aditione hæreditatis patris ad effectum præiudicij, & hypothecæ legalis ita vt sit standum, vel recedendum à decisis? Et ter proposita causa, tandem fuit resolutum, non requiri scientiam ad effectum præiudicij & hypothecæ legalis, & sic standum in decisis.

Quantum enim ad præiudicium certa est iuris conclusio, quod cum Testator possit legando disponere de rebus hæredis
7 prout de proprijs, † hæres adeundo hæreditatem simpliciter sine beneficio inuentarij, obligatur actione personali ex quasi contractu dictæ aditionis ad obseruantiam dictæ dispositionis testatoris fa-
8 ctæ † de re propria: cui minime contrauenire potest *Tiber. Decian. d. cons.* 57. *nu.* 22. *& seqq. Soccin iunior* qui loquitur in eo, qui fuit hæres, & prælegatarius *consil.* 107. *nu.* 51. *cum pluribus seqq. lib.* 3. *Roland. cons.* 30. *n.* 29. *cum seq. lib.* 4. *Alba cons.* 73. *in* 1. *dub. Menoch. cons.* 89. *n.* 29. *cũ pluribus seq. lib.* 1. *Fanuc. de Inuẽt. p.* 7. *n.* 137. *&* 138. *Surd. consil.* 108. *n.* 30. *&* 31. qui alios cumulat.

Et quamuis regulariter ad effectum
9 præiudicij † requiratur scientia iuris, super quo infert quis sibi præiudicium, tamen id non precedit in præiudicio resultante
10 ex aditione † hæreditatis sine beneficio Inuentarij vbi legatum, seu fideicommissum est particulare *l. fin. in princ. vers. sin autem dubius C. de Iure deliber. iuncto text. in Auth. de hæred. & falcid. §. si verò non fecerint. Soccin. Iun. d. cons.* 57. *num.* 58. considerans id multò magis procedere in præiudicio resultante ex dispositione Testatoris facta in eodem Testamento, ex quo hæreditatem adiuit; si enim hæ-
11 res, † qui est dubius adeundo hæreditatem sine Inuentario, sibi præiudicat, & tenetur de proprio ad fauorem legatariorum particularium, sequitur
12 quod non requiritur scientia, cum † dubietas excludat scientiam; dubius enim, & ignorans æquiparantur, prout ex *d. §. sin autem dubius, arguit Ias. l.* 1. *n.* 25. *ff. de cond. indeb.* quia repugnat quod Honuphrius sit hæres Georgij patris, & bona sibi obuenta ex institutione, & prælegato retineat, & emolumentum sentiat, & tamen eiusdem dispositionem impugnet, vt probat. *Tex. in l. cum pater. ff. de leg.* 2. &
13 † facit regula ex eo *de reg. Iuris in* 6.

Non obstat quod videatur necessaria
14 scientia ex † *l. de his ff. de transact.* quę videtur habere locum in omnibus dispositionibus ex adductis per *Menoch. in consil.* 707. *cum simil.* quia fuit responsum illum Textũ procedere in illis actibus, qui dire-
15 ctè inferunt præiudicium † non autem in ijs, in quibus præiudicium resultat de natura actus in necessariam consequentiam, vt fuit responsum in *decis.* 1. *Februarij* 1619. *coram Card. Sacrato decis.* 13. *n.* 14. *&* 11. *Martij* 1622. *decis.* 17. *coram me n.* 10. vt deducitur ex *Tex. in. §. si verò non fecerit auth. de hæred. & falcid.* ibi,

ibi, sed dabit pænam ei exactio suæ malignitatis, cum transcenderit leges ex
16 quibus cautè † omnia agens nihil poterat damnificari: & propterea *in l.fin. C.de Iure delib. iuncta d.Auth.* ob suspicionem subtractionis bonorum contra heredē non
17 † conficientem inuentarium quasi in pænā prȩsumpti criminis occultationis bonorū fuit inducta hæc obligatio, quod teneātur ignorantes etiam de proprio, quia lex præsumit æqualem compensationem ex re hȩreditaria potuisse deducere, & pro-
18 pterea ista est pæna † legalis, à qua non excusat ignorantia; *Bald.cons.* 67. *lib.*4. *Angel. l.*1.*§.stipulatum num.*5.*ff.si cui plusquam per legem falcidiam*, *Alexan. in rub. ff. de acq. hæred. num.*5.*vers. item lex præsumit. Nat. cons.*199.*n.*12.*Rot.p.*1. *recent. decis.*301.*n.*23.

19 Prout etiam ignorantia † non excusat, quia vel sciebat, vel scire debebat, quod non conficiendo inuentarium tenebatur subire pænam, vt ex proprio posset astringi ad seruandam voluntatem Georgij patris, vt considerat *Paris. cons.*2. *n.*29. *& seq. lib.* 3. *qui n.* 40. *ponderat. Text. in l.si duo ff. de acq.hæredit.* vbi quod in istis ter-
20 minis paria sunt scire, & scire † debere: & quamuis ista videatur quædam tacita renunciatio proprij iuris competētis ex fideicommisso eidem Honuphrio, tamen vt dictum est non prouenit principaliter, sed in consequentiam ex natura actus ipsius aditionis sine inuentario, & in pænam non conficientis illud, ideo pu-
21 pillus † adeundo hæreditatem sine inuentario, licet in eo cadat ignorantia, tamen obligatur ad onera hæreditaria, ergo ignorantia non attenditur. *§.pupillus Auth. de hæred. & falcid. Menoch. d.cons.*89. *n.*38. *Phanu.de Inuent.p.*2.*n.*20.*&* 24.assignans rationē, quod in his quæ sunt indu-
22 cta ad Iuris rigorem † conseruandū, sexus nō excusat, ergo multo magis maior ignorans fideicommissum sibi debitum super re particulariter legata, obligatur ad illius præstationem, & propterea necessaria
23 est restitutio † vbi concurrunt enormis lȩsio, & alia requisita pro illa obtinenda *Phanuc. vbi supra cum alijs per Odd.de restit. q.*62.*n.*13. *& n.*133.*Rota coram Greg. decis.* 181.

24 Qui enim facit actum aditionis, censetur † voluisse se obligare legibus de illo actu loquentibus etiam quod ignoret. *Bald.d. l.si duo n.*1. *Castrens. nu.*2. *Aretin. n.*1. *Cuman.n.*2.*Surd.cons.*198.*n.*10.*&* 11. *lib.*2.Et ista est ignorantia iuris, si negatur
25 ignorari effectum † resultantem ex aditione hæreditatis sine inuentario, quæ sicuti obligat ad solutionem solidi legati de proprio relicti à Testatore, ita & obligat ad non petendum legatum sibi debitum, ex qua obligatione consecutiua resultat potius illius non acquisitio, quàm renunciatio, cum id fiat in limine acquisitionis veri dominij, & propterea tenent
26 *DD. in d.l.si duo*, quod cum Titulus † hæreditarius sui natura iudicetur lucratiuus, etiamsi ex illo resultet damnum, tamen quando damnum incipit à lucro, ignorantia non excusat, vt post *glos. ibi verbo scire*, *Bart. in prin. Paul. de Castro nu.*3. qui bene id declarat. *Cuman. nu.*2. *vers. à lucro.Imol. nu.*2. *&* 3. *Aretin. nu.*3. *super glos. in verb. scire*. Vnde non licet arguere ab expressa repudiatione, vel
27 renunciatione, quæ pro eorum † fundamento requirunt scientiam iuris delati à tacita resultante ex actu positiuo qui sui natura ignorantem obligat, quia tunc intrat supradicta regula quod scire, & scire debere est idem, prout etiam in istis terminis probat *Roman.* infra allegandus.

28 Neque contrarium dicit † *Ruin. cons.* 117. *nu.* 21. *lib.* 2. quia non loquitur in eo, qui adiuit hæreditatem, vt expresse se declarat, sed in agnitione fideicommissi vniuersalis, quod multum differt à casu, de quo agitur, vbi versamur in eo qui fuit hæres, & adeundo hæreditatem, agnouit d. fideicommissum particulare continens etiam bona propria Georgij, quæ agnitio incipit à lucro, meritò obligatur sine scientia ex supradictis. Prout
29 nec officiunt deducta per † *Menoch. d. cons.* 707. quia loquitur de aditione inualida ob defectum scientiæ, quod non est in isto casu, & præsupponit, quod in casu suo ageretur de hȩreditate multum onerosa. *Phanuc. verò de inuent. par.* 7. *n.* 139. in substantia videtur velle heredem qui fuit Honuphrius, teneri probare ignorantiam; Vndè non applicatur, & dictum suum nec ratione, nec auctoritate probat, cum *Alciat.cons.*33. *nu.* 23. *lib.* 9.
30 dicat solum † quod in filio præsumitur ignorantia Testamenti, & *Soccin. cons.* 18. *lib.* 4. loquatur de approbatione Testamenti & legati non viso testamētō: & quicquid dicant *Ruin. Menoch. & Phanuc.* visæ sunt DD. magis præponderare rationes supra deductæ, quàm auctoritates dd. Doctorum.

Quo verò ad effectum hypothecæ lega-
lis minus requiritur scientia, cum ista
non essent bona Honuphrij hęredis, sed
Georgij testatoris tempore testamenti,
cuius hæreditatem ipse non repudiauit,
prout tunc illa acquisiuisse ex fideicom-
misso Auito, sed illam adeundo vt supra
fuit dictum, bona ista accepit ex testa-
mento patris, & sic de Georgio transiue-
runt in Honuphrium, quod licet ignoran-
ter fecerit, tamen sufficit ad istum effe-
ctum, quod non agnouerit fideicommis-
31 sum Auitum, quæ cognitio † est necessa-
ria, vt acquiratur verum dominium, &
irreuocabiliter, *Ferdinand. Vasquez p. 2.
de succes. progress. in præfatio, lib. 1. nu. 98.
vers. simillimum est, lib. 3. §. 27. num. 5.
cons. 25. Soccin. iun. lib. 1. nu. 407. cum
seqq. de legat. 1. Surd. cons. 300. nu. 16. no-
uissimè Peregr. consil. 86. nu. 26. lib. 6.*

Non potest igitur dici quod statim
mortuo Georgio ista essent bona Honu-
phrij ex fideicommisso Auito non agnito,
sed ignorato, itaut obstet *d. l. commu. de
legat.* in ea parte dum prohibet dari hy-
32 pothecam † in bonis hæredis, cum do-
minium rei legatæ, quod transit in lega-
tarium ignorantem, sit nudum, & tan-
quam non quæsitum, vt inquit *glos. in l.
si quis ita hæreditatem, in verb, acquiri.
ff. cond. instit.* Nam huic motiuo fuit ple-
nissimè satisfactum *in decis. facta* 11. *Maij*
1624. *nu.* 34. *cum. seqq.* nihilominus ex
abundanti fuit responsum, quod domi-
33 nium † verum remanet in hæreditate te-
statoris vsquequo sit adita hæreditas, &
agnitum legatum, per quam aditionem
tantum abest quod Honuphrius acquisi-
uit illud dominium, vt immò adeundo
ipsemet hæreditatem Georgij cum acce-
ptatione dicti prælegati, vt supra fuit di-
ctum illam habuit ex testamento patris,
quando enim fideicommissarius adiuit
hæreditatem hæredis grauati, tunc non
capit fideicommissum à fideicommitten-
te, sed bona de grauato transeunt in ip-
sum fideicommissarium, vt eleganter de-
clarat *Ruin. cons.* 113. *num. 6. lib.* 2. assi-
34 gnans rationem quod per istam † aditio-
nem actiones reales, & personales con-
funduntur, & propterea de Testatore
grauato transeunt in ipsum fideicommis-
sarium hæredem grauati *Menoch. cons.* 89.
nu. 153. *lib.* 1. *Alba cons.* 17. *in princ. Af-
flict. decis.* 237. *num.* 3. *vsque ad fin. The-
saur. lib.* 3. *quæst. forens. cap.* 44. *num.* 3.
Vincent. Franc. decis. 80. *nu.* 5. *&* 6. *Gra-
tian. lib.* 2. *discept. c.* 204. *n.* 26. *cum seqq.*
35 & si aliqua † actio forsan non confundi-
tur remanet inefficax ad agendum, quod
est idem. *Alba cons.* 247. *num.* 13. *& cons.*
365. *nu.* 3. *Menoc. d. cons.* 89. *nu.* 153.
Vinc. Franc. d. decis. 80. *nu.* 7.
36 Cum igitur totum id proueniat ex illa
aditione hæreditatis, quæ vt supra fuit di-
ctum, obligauit † Honuphrium ignoran-
tem, sequitur quod ista non erant bona
Honuphrij ex fideicommisso Auito non
agnito, sed de Georgio Testatore tran-
siuerunt in Honuphrium eius hæredem,
vt per *Ruin. vbi supra*, & ideo intret al-
37 tera pars *d. l. primæ*, quæ concedit † hy-
pothecam in bonis quæ à Testatore tran-
siuerunt in hæredem: & licet dudum po-
stea Honuphrius agnouerit fideicommis-
sum, tamen quidquid sit, an ista posterior
agnitio potuerit sibi prodesse, nihilomi-
nus non sustulit effectum iam causatum
ex præcedenti aditione hæreditatis Geor-
gij, quamuis ignoranter facta, quia se-
38 mel hæres † non potest desinere esse hæ-
res, & post acceptatam hæreditatem
paternam, & prælegatum habens onus fi-
deicommissi particularis, ex qua aditione,
& acceptatione fuit acquisita actio perso-
nalis, & hypothecaria vocatis ex d. fi-
39 deicommisso non potuit † variare, & tol-
lere Ius quæsitum eisdem fideicommissa-
rijs per aditionem hæreditatis, *l. fin. ff. de
pactis*, & bene in proposito *Roman. cons.*
125. *nu.* 1 *&* 2. vbi ad id ponderat *Text.
supra alleg. in l. si duo. ff. de acquir. hæred.*
& propterea concludit, non obstante
40 ignorantia † sibi præiudicasse dum adiuit
hæreditatem ex vno modo succedendi.
Soccin. Iun. cons. 122. *nu.* 9. *& seqq. & n.*
16. *lib.* 1. *Molin. de primogenit. lib.* 2. *c.* 4.
nu. 37.

Ad alia non fuit responsum, quia sunt
sublata ex alijs decisionibus, & sic vtra-
que parte informante fuit decisum, &c.

¶ *In hac eadem causa habentur infra plures aliæ decisiones, id est sub diebus* 19. *Iunij* 1626. *&* 23. *Ianuarij* 1627. *&* 21. *Iunij* 1628. *coram eodem Reuerendiss. bo. me. Coccino, quæ decisiones in ordine sunt* 19. 31. *&* 194. *Et infra in part.* 5. *nondum impressa aderunt aliæ decisionei in hac causa, id est sub dieb.* 19. *Aprilis* 1619. *&* 9. *Decembris* 1620. *coram bo. me. Card. Sacrato, &* 24. *Maij* 1921. *&* 12. *Iunij* 1623. *&* 23. *Maij.* 1635. *coram bo. me. Coccino, quæ vltima decisio minus celebris est, quam prolixa.* RE-

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Ianuen. Parochialis.

Die Veneris 13. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Patroni, quando dicantur fouere bonum ius ad effectum iuris eligendi, seu præsentandi.

SVMMARIVM.

1 *Præsentandi quasi possessio ad effectum manutentions probatur ex quasi possessione iuris elegendi seu præsentandi.*
2 *Præsentationis quasi possessio bene dicitur constare ex pluribus nominationibus factis, & effectum sortitis.*
3 *Præsentationis effectuatio eò ipso probatur, si post vnius obitum, alter fuerit prouisus.*
4 *Libris visitationum statur in his, quæ spectant ad officium visitantis.*
5 *Visitatoris assertioni quoad statum Ecclesiæ multum deferendum est.*
6 *Patroni bonum ius ex quibus actibus possessorijs probetur ad effectum confirmationis illius, qui iam est electus, & nominatus.*
7 *Præsentandi quasi possessio acquiritur ex vnico actu etiam contra prouisum ab Ordinario.*
8 *Præsentandi quasi possessio quæ non suffragetur.*
9 *Actuum multiplicationes excludunt præsumptionem gratiæ.*
10 *Appellatio quando numquam fuit prosequuta, dicitur constare de re iudicata.*
11 *Per prouisionis modum, ea, quæ fiunt non immutant statum præcedentem, & n. 18.*
12 *Spolio agens præsupponit reum conuentum possidere.*
13 *Petitio est species confessionis, ideo debet interpretari ad fauorem confitentis.*
14 *Reintegrationem petens non censetur habere se pro spoliato respectu ciuilis possessionis.*
15 *Possessionis ciuilis retentio pendet ab animo possidentis.*
Et ideo id totum est arbitrandum iuxta circumstantias elicitas ex factis, & verbis præcedentibus, & etiam ex post gestis.
16 *Ius proprium nemo præsumitur voluisse abijcere.*
17 *Reintegrationis actus, cum sit ordinatus ad acquirendum, non debet contrarium operari.*
19 *Præsentatio, quæ dedit causam liti non est attendenda.*
20 *Assistentia Iuris non suffragatur ad effectum manutentionis, quando alius est in possessione temporis considerabilis.*
21 *Assistentia Iuris non suffragatur pro manutentione, quando redditur turbida.*
22 *Vicarij, seu Curati nominatio, quando sumus in Ecclesia Monialium, ad eas Moniales spectat.*
23 *Monasteria non dantur sine Ecclesijs.*
24 *Dominium, quando deducitur incidenter, & non principaliter probatur ex sola possessione.*

DECISIO V.

VAcante Ecclesia Parochiali Sancti Andreæ Ciuitatis Ianuen. Moniales S. Andreæ de Porta nuncupatæ, quæ ad eas spectare Ius nominandi, seu eligendi, ac in illius possessione, seù quasi existere prætendebant, nominauerunt ad eam Andream Malaspinam Presbyterum; sed quia Illustriss. D. Modernus Archiepiscopus nominatione, seu electione Monialium non admissa, dictam Ecclesiam, tanquam vacantem per obitum Ioannis Baptistæ Barrilarij (qui, vt dicebatur, fuerat ad Ordinario prouisus) contulit præuio concursu Aloysio Albertono, & illum in possessionem immisit; Moniales præfatæ causam appellationis per eas interpositæ committi obtinuerunt Ordinario Sauonen. qui pronunciauit Moniales esse reintegrandas ad pristinam earum possessionem eligendi, seù nominandi Vicarium, & consequenter Andream fore, & esse confirmandum, & instituendum. Tandem causa ad Rotam deuoluta, & commissa D. meo Vbaldo, fuit proposita die 17. Iunij anni 1624. super manutentione; Domini verò ordinarunt, vt videretur de bono Iure; super quo hodie per me proposito dubio loco d. D. mei aduersa valetudine impediti, fuit resolutum satis ad effectum manutentionis, de qua agebatur, constare de bono Iure Mo-
1 nialium eo ipso, quod constat de † earum possessione, seù quasi dicti Iuris eligendi, seù præsentandi Vicarium: *Cap. querelam de elect. c. consultationibus de iure pat. Calder. cons. 23 de præb. Gonzal. ad reg. 8. glos. 45. §. 2. nu. 4. Garz. de benef. p. 5. c. 5. n.*

1. Rota

1. *Rota decis.* 167. *nu.* 8. *par.* 2. *diuers.* & *decis.* 435. *nu.* 1. *par.* 1. *recent.*

2 De possessione autem Monialum † visum fuit constare ex pluribus nominationib. seù electionibus per eas factis, & effectum sortitis vsque de anno 1554. *c. cum Ecclesia Sutrin. de caus. pos. & propr. Rot. decis.* 17. *par.* 2. *diu.*

Quia in primis vacante hac Ecclesia de dicto anno 1554. fuit ad eam præsentatus per Moniales Lazarus de Cassana, qui ad requisitionem earum, & præuia informatione de illius sufficientia fuit institutus per Archiepiscopum Ianuen. & cum iste obierit, fuit per easdem nominatus, seu electus Bartholomæus Scanilia de anno 1573. quæ nominatio, quamuis facta ad Cratam loquutorij d. Monasterij, attamen quia de alia deputatione per Archiepiscopum non constat; & postea per mortem dicti Scaniliæ de anno 1594. fuit per easdem nominatus, & electus Bartholomæus Facciottus, satis probata † vi-
3 detur illius effectuato eo ipso, quod vnus per obitum alterius fuit prouisus, iuxta *cons. Oldr.* 229. *communiter receptum*, *Lamber. de iurep. lib.* 2. *par.* 1. *quæst.* 10. *ar.* 7. *Rot. dec.* 545. *nu.* 2. & *dec.* 598. *nu.* 9. *par. p. diuers.* & *alibi sæpius.*

Quæ adminiculantur ex requisitione, seù præcepto per Archiepiscopum Ianuen. dictis Monialibus facto de anno 1594.
4 vbi † asseritur vacatio d. Ecclesiæ per obitum Scaniliæ; Et multò magis ex visitatione Apostolica de anno 1682. in qua fit mentio de institutione d. Scaniliæ per Archiepiscopum ad electionem Monialium: *Verall. decis.* 158. *par.* 2. *Rot. decis.* 573. *nu.* 4. *par.* 2. *recent.* Visitatoris enim as-
5 sertioni, † quoad statum Ecclesiæ multum deferendum est, *Rot. decis.* 371. *num.* 2. *par.* 1. *recent.* & *in Mediolanen. decimarum* 15. *Decembris* 1618. *coram bo. me. Andrea.*

Et propterea ob eandem rationem probatur effectuata nominatio, seù præsentatio per Moniales facta de Bartholomæo Facciotto, ex quo Archiepiscopus per modum prouisionis de anno 1609. deputauit Baptistam Barrillarium ad curam d. Ecclesiæ; sub narratiua, quod vacabat per obitum d. Facciotti; qui (vt dictum est) fuerat per Moniales præsentatus per obitum Scaniliæ; & præsertim stantibus litteris Sacræ Congregationis Illustrissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum directis, & præsentatis Vicario Generali Archiepiscopi Ianuen. de anno 1596. & sic paulò post nominationem per Moniales factam de persona Facciotti, quibus cauebatur per Sac. Congreg. fuisse declaratum Ius nominandi, de quo agitur, ad Moniales, approbationem verò ad Archiepiscopum spectare.

6 Ex quibus actibus † possessorijs satis videtur probari bonum ius Monialium pro confirmatione Malaspinæ per eas electi, & nominati. *Rota in puncto apud Gregor. XV. decis.* 370. *nu.* 2. cum etiam
7 ex vnico tantum actu acquiratur † quasi possessio, etiam contra prouisum ab Ordinario, vt latè *Garz. de benef. par.* 5. *c.* 5. *nu.* 59. *Rota in Illerden. Parochialis*, 13. *Iunij* 1558. *coram Caputaquen.* inserta apud eundem Garz. *vbi supra nu.* 60.

Non obstat, quod supradictæ nominationes, & electiones Monialium, in qui-
8 bus fundatur † earum possessio, prætendantur admissæ ad gratificandum ipsis Monialibus de persona eis benè visa, *Ferret. consil.* 33. *nu.* 4. *lib.* 1. quia idem Ferret. paulò infra subiungit, quod quando electiones, vt hic, sunt factæ, tanquam spectantes ad nominantem, seu eligentem, quod non censentur admissæ, tanquam ex gratia, sed ex iustitia; Et multò magis, quando non vnica, sed plures
9 sunt, quia multiplicatio † excludit præsumptionem gratiæ: *Rip. in d. c. cum Ecclesia Sutrina nu.* 55. *de caus. pos. & prop. Seraph. dec.* 212. *nu.* 2.

Non obstat præterea, quod Monialibus requisitis de anno 1594. de mandato Vicarij Archiepiscopi ad dicendum, & allegandum, quare Archiepiscopus, non posset liberè conferre d. Ecclesiam, comparuit Procurator, qui Iura Monialium allegauit, & nihilominus Bartholomæus Facciottus fuit prouisus ab Ordinario, & quod cũ per Facciotti mortem fuerit deputatus ab eodem Ordinario Barrilarius, & Moniales se opposuerint, & appellauerint, fuit appellatio relicta, & nunquam
10 per illas prosecuta, sicque † videtur constare de re iudicata super possessorio ad fauorem Archiepiscopi; Quia fuit responsum, quòd non propterea Ordinarius acquisiuit libertatem conferendi, nisi concurrant adminicula ad arguendum Moniales animo dimisisse possessionem. *Rota ponens in terminis hanc distinctionem in Lucana Maiusculatus* 1. *Iulij* 1587. *coram Orano*, & facit *Textus optimus in l. si id, quod,*

quod, §. *quod autem ff. de acq. pos.* Et tantum abest, quod adminicula exaduerso probentur, quod imò prouisio de dicto Facciotto, stante nominatione Monialium, & declaratione S.Congr. potius censetur facta pro continuanda earum possessione, & dicta Ordinarij deputatio postea facta
11 de Barrilario fuit per † modum prouisionis; quæ non mutat statum præcedentem, *Rebuf. de sent. prouis. in præfat. nu.35. cum seq. & fuit dictum in Ciuitatis Castelli legitimæ 24. Nouemb. 1621. coram R.P.D. meo Pirouano.*

Non obstat pretensa confessio Monialium ad fauorẽ possessionis Archiepiscopi, quæ resultare videtur ex sententia, & processu desuper facto coram Episcopo Sauonen. vigore Breuis Apostolici, dum obtinuerunt reintegrari ad possessionem
12 Iuris nominandi; quando † quidem qui agit spolio, præsupponit Reum conuentum possidere, *Seraph. decis. 1417. n.3.* quia fuit benè responsum, quod reintegrationis petitio fuit æquiuoca, & sic debet referri ad solam naturalem possessionem, & turbationem de facto. *Rot. decis. 560. n.3. p.1. &*
13 *649.n.10.p.2.recent.* & ratio est, quia d. † petitio est species confessionis, ideoque debet interpretari ad fauorem confitentis, *l. si quis intentionem, ff. de Iudic. Rom.*
14 *cons. 445. num.4. & 6.* ac propterea † ciuilis possessio sẽper remãsit penes Moniales *Rota dec.561.n.5. p. 1. recẽt. Add. ad Greg. xv. dec.555.* Cũ enim retentio possessionis
15 ciuilis † pendeat ex animo possidentis, *l. licet, C. de acq. pos.* id totum arbitrandum est iuxta circumstantias elicitas ex factis, & verbis præcedentibus, & etiam ex post gestis; *Rot. dec.644. n.6. p.1. recent.* In presenti autem ex ante, & post gestis potius adsunt circumstantiæ, ex quibus elicitur, quod Moniales semper voluerunt animo retinere ciuilem possessionem: Tum quia
16 non est credendum † quod voluerint abijcere proprium ius, *l. cum de indebito, ff. de probat.* quia cum actus iudicialis reinte-
17 grationis † sit ordinatus ad acquirendum, non debet cõtrarium operari: *l. legata inutiliter ff. de adimen. legat.* & in puncto *Rot. d. decis. 561. num.7.* Tum etiam ex presentatione Facciotti, & ex recursu ad Sac. Congr. & appellatione interposita, & ex nominatione Malaspinæ, & demum ex manutentione per eas petita, de qua nunc agitur.

Non obstant prouisiones factæ per Illustriss. Archiepiscopum de Barrilario anno 1609. & de Albertono anno 1622. Non
18 prima, † quia facta fuit per modum prouisionis, *Rebbuff. vbi supr.* Secunda verò de
19 Albertono dedit causam liti, & ideo non † est attendenda, *Rota coram Greg. xv. decis. 417. n.4. & in recent. decis. 30. n.1. p.2. & in Callien. Iuris conferendi 27. Maij 1616. coram R.P.D. meo Verospio.*

Minus obstat allegata deputatio Figaroli de anno 1588. quia fuit facta pro Vice-Curato, videlicet loco d.Scaniliæ Curati ab ipsis Monialibus electi, ex quo cura animarum est valdè numerosa, vt manifestè probari videbatur tàm ex libro matrimoniorum, in quo prædictus Scanilia de dicto tempore antè, & pòst Curatus nominatur, & dictus Figarolius vocatur simplex Presbyter, quàm etiam ex supradicta visitatione Apostolica, in qua asseritur d.Scaniliã tunc fuisse Curatum: & quia multo post, nempè de anno 1594. dicta Cura, seu Vicaria (vt dictum est) vacauit per obitum Scaniliæ, non autem d.Figarolij; & demum non apparet, quod ipse æquẽ principaliter administrauerit cum Scanilia Curato.

Non etiam releuat iuris assistentia Ar-
20 chiepiscopi; † tùm quia non suffragatur, quando alius, vt hic, est in possessione temporis considerabilis, *Rota dec.685. sub nu.2. vers. & præterea par.1. recent.* & fuit dictum in *Aquilana Iurisdictionis 1607. coram Illustriss. Patriarcha Antiocheno, impress. penes Marches. de Commiss. to.1. fol. 980. Greg. xv. decis.312. & ibi latè Addi-*
21 *tio*: tùm etiam quia redditur † turbida, tàm ex supradictis, quam etiam attenta iuris communis dispositione; cum potius, quoad dictum ius nominandi, iuris assistentia videatur esse pro Monialibus; quia
22 † cum agatur de Ecclesia Monialium, nominatio Vicarij, seu Curati de iure potius ad illas spectare videtur. *c.1. de Capel. Monac. Concil. Trid. sess. 25. cap.11. de regul.* & tradunt *Doct. in cap. cum venerabilis, vbi Felyn. num. 36. de except. Rot. decis. 21. de præben. in antiquior.* & quia ita pro Monialibus censuit Sac. Congregatio Concilij.

Et quod Ecclesia sit Monasterij, videtur
23 non posse dubitari, quia vltra quod Monasteria † non dantur sine Ecclesijs, & quod ad effectum manutentionis, de qua agitur sufficit probatio ex sola possessione, ex quo dominium Ecclesię non deducitur
24 † principaliter in iudicium, sed incidenter, *Bart. in l. quidam in suo num.4. ff. de*

Con-

. *instit. Calderin. conſ. 23. de præ-*
:a deciſ. 24. n. 20. par. 2 diuerſ. dicemini ſatis probari ex adiudicatio-
s facta de dicto Monaſterio cum poſſ-
ne inde ſecuta vſque de anno 1509.
Conuentus, quàm Eccleſiæ, cum concione inuentarij rerum Eccleſiæ, in quo erunt deſcripta vaſa ſacra, libri baptizatorum, & alia ad exercitium Sacramentorum, & curæ ſpectantia, ac etiam ex viſitationibus Apoſtolicis, & per Archiepiſcopos factis, alijſque pluribus pro parte Monialium deductis, & cumulatis, &c.

Et ita vtraque parte, &c.

¶ *Adſunt infra in hac cauſa duæ aliæ deciſiones ſub diebus 19. Aprilis 1627. & 3. pariter Aprilis 1628. coram eodem Reuerendiſſimo Vrgellen. ſunt in ordine Deciſiones 53. & 165.*

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs.

Die Veneris 20. Maij 1626.

DECISIO VI.

Eſt impreſſa in deciſ. Merlin. to. 1. Deciſ. 207.

REVERENDISSIMO COCCINO

Alerien. Penſionis.

Die Veneris 20. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Penſionis translatio quando dicatur valida? Bigamia licet exuat Clericum omni priuilegio clericali, non tamen per eam deletur character clericatus. Diſpenſatio aliqua, quando fit, an ſit facienda derogatio Concilijs generalibus obſtantibus? Gratia ſecunda, quando ſuſtineatur, non facta mentione primę?

SVMMARIVM.

1 *Penſionem exigens per ſpatium 30. annorum liberatur ab onere iuſtificationis.*
2 *Bigamus eſt exutus omni priuilegio clericali.*
3 *Character Clericatus non deletur per Bigamiam.*
4 *Bigamus, quando diſpenſatur, an ſit opus derogari Concilijs generalibus.*
5 *Text. in c. 1. de Bigam. in 6. continet Conſtitutionem Conciliarem.*
6 *Abb. in c. 1. nu. 5. de ſponſ. Rota non ſequitur, dum conſtituit differentiam inter conſtitutionem conciliarem, & conſtitutionem Papæ.*
7 *Clauſula, non obſtantibus, derogat etiam quoad concilia generalia.*
8 *Diſpenſatio facta cum clauſula, non obſtantibus, amouet omne impedimentum.*
9 *Diſpenſare pro ſoluere dicitur.*
10 *Bigamus, quando fuit diſpenſatus ad effectum obtinendi penſionem, de iſta diſpenſatione non eſt facienda mentio in translatione penſionis.*
11 *Gratia ſecunda, quando idem continet, quod prima, tunc ob eius taciturnitatem non vitiatur ſecunda.*
12 *Gratia ſecunda quando plus continet, quàm prima, tunc ob eius taciturnitatem cauſatur ſubreptio, & nu. 14.*
13 *Gratia ſecunda quando non valet, non propterea tollitur prima, ſed remanet in ſuo robore.*
15 *Penſionis translatio ſi fiat per viam extinctionis primæ, & creationis, ſeu reſeruationis nouæ penſionis, penſio translata reſpectu Translatarij nõ dicitur noua penſio.*
16 *In gratia non ſunt narranda ea quæ omninò ſunt ab ea diuerſa, & nu. 17.*

DECISIO VI.

FOelicis recordationis Gregorius XIV. Motu proprio Kal. Auguſti anni 1591 reſeruauit penſionem ſcut. 1000. ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis Alerien. ad fauorem bon. me. Cardinalis Sauli, quam San. me. Gregorius XV. Non. Martij anni 1621. ab Incarnatione, quæ eſt à Natiuitate annus 1622. Pontificatus ſui Anno II. transtulit in D. Antonium familiarem eiuſdem Cardinalis; qui quidem Cardinalis præſtitit conſenſum: quare dubitaui, an conſtaret de valida translatione? & Domini affirmatiuè reſponderunt, cum conſtet de voluntate Papæ, & Cardinalis, & de clericatu D. Antonij ex literis patentibus, nec alia iuſtificatio reſeruationis primæ penſionis eſt neceſſaria, tum quia fuit reſeruata Motu proprio, tum etiam † quia per xxx. annos
1 fuit exacta, vnde præd. D. Antonius liberatur ab onere iuſtificandi. *Rot. deciſ. 122. num. 4. p. 1. recent.* ſan. mem. Gregorius XV. *dec. 57. vbi addent.*

Neque obſtat, quod penſio fuit translata

slata in D.Antonium tamquàm clericum ibi dilecto filio, &c.clerico coniugato, &
2 tamen cum esset bigamus † erat exutus omni priuilegio clericali. *cap.1. de Bigam. in 6.* latè *Garz.de benef.c.6.num.2. Parisf.de Resign. lib. 4. q. 4. num.* 18. Quia hoc est verum, sed non facit, quia cum Papa sciret ipsum esse bigamum, vt patet ex eadem translatione, illa verba stant demonstratiuè, non limitatiuè, cum non obstante bi-
3 gamia non esset deletus † character clericatus, sed solum ipse D.Antonius denudatus omni priuilegio clericali, *Butr. in cap.Ioannes num.18.Imol. pariter num. 18. in fin. de clerical. coniug.* & fuit resolutum coram bon. memor. Card. Lancellotto *in causa Veronen.Pēsionis 23.Februarij* 1600. & in alia *Cæsaraugustana Pensionis* 1. *Iunij* 1610. & postmodum in eadem coram san. me.Gregorio, *quæ est decis.516. num.8. & seqq.* quæ optimè declarat hunc punctum, & bene *Ioan. de Montaign. de Bigam. ff.* 3.*n.*11.

Non obstat, quod in ipsa translatione
4 D.Antonius fuit dispensatus † super bigamia & tamen non fuit derogatum Concilijs generalibus, & sic nec *c.1. de Bigam.*
5 *in 6.* quod † continet Constitutionē Conciliarem. Rota enim non admittit distinctionem Abbatis, qui constituit differen-
6 tiam † inter Constitutionem Conciliarem, & Constitutionem Papæ ex *Concil.in c.1. n.5. de spons. vt in decis.123.par.1. diuers.* Nam fuit responsum, quicquid sit, an in dispensatione de qua in dictis literis translationis fuerit sufficienter derogatum Cōcilijs generalibus, quod ipse habet suffi-
7 cientem derogationem, vt sit † capax pensionis non obstante bigamia, cum illa gratia contineat derogationem ad Concilia generalia, *Prob. ad Monach. in c.tua n.24. de consuet. in 6. Dec.cons.341.n.10. Couar. in epit. de spons.p.2.c.8.§.9.n.7.vers. quibus ego addo, Garz. de benef.p.4. c.5.nu.38. & seqq.* quæ quidem dispensatio sustulit om-
8 ne impedimentum ad effectum capacitatis pensionis *Couar.de Matrim.2.p.c.6.§.9.nu.1. vers. dispensare.* post medium ibi, nos
9 verò † passim dispensare pro soluere dicimus, *& n.2. vers.dispensat.verò.Suarez de legib. lib.6.c.11.n.1.ad fin.vers. frequentius verò. Sanchez de Matrim.lib.8. disp.1. n.1. verst. dispensare.* Neque de ista dispensa-
10 tione erat facienda mētio in ipsa † translatione pensionis, quia sufficit quod esset habilitatus, & dispensatus, *Ioan. And. in c.2.nu.2. de fil.presbyt.in 6. & ibi Anchar. notab. 3.Gemin.n.7.Franc.n.5. Abb.in c.veniens,n.14. de præscrip. Rebuff. in prax. titu. de dispens. in fin. & in Concord.in form. mand. Apost.super ver.dispensationum,Sanchez de Matri. lib. 8. disp. 22. num. 1. ante fin.*

Neque obstat, quod in secunda dispen-
11 satione non fuit facta mentio † primæ, quia, aut secunda de iure sustinetur, quia sufficienter fuit derogatum Concilijs generalibus, & cum nil plus contineat, quàm prima, non propterea ex taciturnitate pri-
12 mæ in hoc casu, in † quo nihil plus continetur, quàm in prima, causatur subreptio, licet secus esset, si plus contineret, vt sentiunt omnes Doctores, quos cumulat *Sanchez de Matrim.lib.8.disp.22.nu.2.* & ita in specie dicunt *Dec. cons.55.nu.7.vers.4. & vltimo, Gozad. cons.92.nu.10.ad fin. vers. quinta conclusio. Eugen. cons. 57. num. 64.*
13 *lib.1.* Aut non valuit, † & non propterea tollitur prima, sed remanet in suo robore, *Innoc. in c.veniens. n.5. de præscrip. & ibi Host. n.12.Ioan.Andr.n.16.Bald.n.13.Bellamera, num.6. Sanchez d.lib.8. disput. 22. num.15.*

Neque obstat, quod prima dispensatio continet, vt Dominus Antonius posset consequi, & retinere pensiones reseruandas, non autem vt etiam in eum possent transferri pensiones, & sic secunda dispensatio visa fuit necessaria, quare non
14 sustinetur, † non facta mentione primæ. Quia contrarium visum fuit sine difficultate verius, cum translatio pensionis fiat per viam extinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis nouę pensionis, & pensio translata, (quicquid sit respectu titularis) respectu translatarij est noua pensio, ideò
15 comprehenditur sub dispensatione retinendi † pensiones reseruandas, vt in puncto est *decis. san.me. Greg. 18. nu. 3.* & fuit dictum in causa *Romana Pensionis 17. Iunij 1622. coram R.P.D.meo Buratto*, & nouissimè in causa *Ferrarien. Pensionis 14. Iunij præteriti coram R.P.D.meo Remboldo*, circa quem articulum Domini nullam habuerunt difficultatem.

Neque obstat, quod in dispensatione non fuerit facta mentio de alia dispensatione obtenta a sanctæ memor. Paulo V. vt posset contrahere matrimonium
16 cum sibi coniuncta. Quia hoc poterat † omitti cum illa dispensatio fuerit super re omninò diuersa, & ideo de illa non erat facienda mentio, *Abb.in c.veniens, n.13.& 14.de præscrip.Anchar.cons.131.in fin. cum alijs*

aliјs per Sanchez de Matrim. lib.8. disp.22. num.5. Et cessat omnis difficultas, quia quatenus illud impedimentum affinitatis egerit dispensatione, etiam ad effectum, de quo agitur, quod omninò negatur, satis adest dispensatio in literis translationis, in quibus etiam dispensatur super bigamia, quæ dispensatio etiam si in illis literis concessa non suffragaretur, suffragaretur tamẽ dispensatio obtenta super affinitate, & respectu bigamiæ suffragaretur prima dispensatio, vt dictum est, & vtraque sustineretur, non facta mentione de altera, cum sint super re omninò diuersa ex supra deductis, sed veritas, est, quod D.Antonius non eget hac dispensatione.

Quæ dicta fuere circa interesse Illustriss.D.mei Cardinalis Burghesij non sunt præsentis inspectionis, quia hodie cum eo non agitur, sed cum Titulari.

Et ita conclusum, &c.

¶ *In eadem causa habetur alia decisio sub die Mercurij 7. Iunij 1634. coram R.P.D. Verospio, quæ decisio erit infra in par.5.*

R.P.D. REMBOLDO.

Oritana Voti.

Die Veneris 27. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Manutentio in corporalibus, vt concedatur quid sufficiat probare. Canonici soli, licet sint de Capitulo, tamen alij Presbyteri possunt etiam acquirere tale ius essendi de Capitulo.

SVMMARIVM.

1 *In corporalibus attenditur quasi possessio ad effectum manutentionis.*
2 *Quasi possessio in corporalibus acquiritur per vnicum actum.*
3 *Canonici soli de Iure communi sunt de Capitulo.*
4 *Presbyteri possunt acquirere, ex priuilegio, consuetudine, aut statuto facultatem essendi in Capitulo.*
5 *De possessione sola est docendum, quando agitur de concedenda manutentione, & non est discutiendum an sit iusta, nec nè.*
6 *Actus, qui dederunt causam liti, non attenduntur.*
7 *Contradictio facta post actum perfectum, & consumatum, non impedit, quin minus censeatur per d. actum pacificè gestum, acquisita possessio.*
8 *Testis vnius depositio sufficit in iudicio possessorio.*
9 *Manutenendus, quis est in sua possessione.*
10 *Illatio non fit ex diuersis.*

DECISIO VIII.

Domini dixerunt mandatum de manutenendo dandũ esse Presbyteris in actibus, in quibus interuenerunt. Constat enim dd. Presbyteros tam ante erectionem Ecclesiæ S.Mariæ de Fõtana Terræ Francauillæ in Collegiatam, quàm etiam post erectionem interuenisse in pluribus actibus capitularibus. Vndè ipsis
1 debetur manutentio; ad hunc † enim effectum attenditur quasi possessio, *Bald. in l.Ordinarij Iuris, num.9.C.de rei vend. Innoc. in c.bonæ il 2. num. 4. de postul. prælat. Couar. pract.quæst.cap.17. Rota coram Reuerendiss. D.meo Decano decis. 490. num.1.*
2 † Eaque in corporalibus acquiritur etiam per vnicum actum, *cap.cum Eccles. Sutrina, vbi Abb.num.22.& 23. Rip.num.52.& seqq. de caus.possess.& propriet. Rot. dec.17. num.1.par.2.diuers. & dec.286. num.5. & 354. num.9. coram Reuerendiss. D.meo Decano.*

3 Nec obstat, quòd iure communi inspecto, soli † Canonici sunt de Capitulo, quia quicquid sit de iure, certum est, quod etiam alij Presbyteri possunt acquirere pri-
4 uilegio, † consuetudine, aut Statuto facultatem essendi in Capitulo, *Rot. dec.4. n. 5.p.2.diuers. & dec.296.n.3.p.1. & 708. n. n.3.par.2. in recent.*

Nec obstat, quòd ex parte dd.Presbyterorum non ostendatur priuilegium, minusuè doceatur de aliquo statuto, aut consuetudine, quia ad effectum, de quo agitur, sufficit, quòd doceatur de sola posses-
5 sione, neque in hoc † iudicio inquiritur, an d.possessio sit iusta, vel iniusta, sed ista discussio reijcitur ad petitorium, *Ferret. cons.7. num.3, & 4.Rot.coram san.me. Greg. xv.decis.107.n.5.& dec.375.n.11.*

Quòd autem dd. Presbyteri sint in quasi possessione tàm ante erectionem dictæ Ecclesiæ in Collegiatam, quàm etiam post erectiouem interueniendi in pluribus actibus in Capitulo, patet ex actibus datis in summario dd.Presbyterorum n.1.& seqq. ex illis. n. apparet, quòd interuenerunt in Capitulis, in quibus actum fuit de Constitutionibus Procuratorum, & de alijs nego-

gocijs spectantibus ad vtilitatem Capituli, & in dd.actibus vocantur dd.Presbyteri de gremio, & Capitulares, vt legitur in conclusionibus, vt vocant datis in 2. summario dd.Præsbyterorum num.1. Vnde apparet ipsos fuisse admissos tanquam de gremio, & Capitulares, atque ita eò magis debetur eis manutentio.

Non obstat, quòd non probatur ex dd. actibus, quod dd.Presbyteri dederint votum in Capitulo, licet ex illis probaretur interessentia, quia quòd etiàm votum dederint, apparet ex actis datis primo summario. num.5. & 6.ex dd. actibus apparet etiam, quòd dederunt votum decisiuum, & non consultiuum, vel adhæsiuum.

Nec obstat, quòd actus, qui datur d.sūmario num.6. fuit † contradictus, & dedit
6 causam liti, quia præter quàm quòd sufficit actus, qui datur d.summario num.5. ex supra allegatis; non constat etiam quoad actum d.summario num. 6. de aliqua contradictione in ipso actu seu antea, sed dicti Præsbyteri fuerunt pacificè admissi, &
7 contradictio † fuit facta post actum perfectum, & consumatum, eaque propterea non impedit, quò minùs censeatur per d. actum pacificè gestum, acquisita possessio *l.si ita sit, & ibi Bald.& Imola num.1.ff.de leg.1.Rip.in l.1.nu.88. ff.solut.matr.*& cum
8 dd.actibus cōcurrit etiam depositio † vnius testis, qui etiam in hoc iudicio solus sufficeret, *Gabr. qui plura cumul. in tract. de testib. concl. 1. nu. 22. Rot. coram san. mem. Greg. XV. dec. 438. nu. 2. addit. ad decis. 160. num. 3. & fuit dictum in Mediolanen. Decimarum coram R. P.D. meo Pirouano, quæ est decis. 291. num. 20. in recol. per Farin. post 2. vol. cons.*

Ac plurimum faciunt literæ erectionis d. Ecclesiæ in Collegiatam, in quibus dicitur, quòd Canonici habeant vocem in Capitulo ante omnes simplices Sacerdotes eiusdem Ecclesiæ, hinc namq. colligitur, quòd etiam simplices Sacerdotes habebant vocem in Capitulo, in qua pro-
9 pterea † debent manuteneri.

Nec obstat decretum factum in visitatione Ecclesiæ Oritanæ, qua disponitur, quòd nullus ex Presbyteris habeat vocem eligendi, sed adhærendi tantum votis Dignitatum, & Canonicorum, quia istud decretum fuit factum in visitatione Ecclesiæ Cathedralis,& loquitur de Presbyteris existentibus in dicta Ecclesia Cathedrali. Ideoque non afficit Presbyte-
10 ros Ecclesiæ Collegiatæ, cum illatio † non fiat ex diuersis, *l. Papinianus exul. & ibi Doct. de minor. Surd. cons. 150.nu. 94. lib. 1. &c.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO

Decano.

Romana Beneficiatus S. Petri.

Die Lunæ 30. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Reseruatio beneficiorum; de quo in cap.præsenti §. sane de præben. in 6. vt intret, quid requiratur. Animi depositio circa Curialitatem iam acceptam, deserendam, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Reseruationis fundamentum de qua in c. præsenti §. sane de præben. in 6. est curialitas de tempore obitus.*

2 *Text. in cap. præsenti §. sanè de præben. in 6. duo copulatiuè requirit, scilicet quod quis antea sit curialis, & quod de tempore obitus habitaret in curia occasione Curiæ.*

3 *Curialitatis solius ratione, quis non potest dici effectus domiciliarius Vrbis.*

4 *Ciuis alicuius loci, quis efficitur per assecutionem Beneficij.*

6 *Curialitas, vt assequatur, requiritur, & animus & factum qualificatum per aliquod exercitium.*

7 *Curialitatis continuatio pendet ab animo.*

8 *Possessio, vt acquiratur, requiritur animus, & factum.*

9 *Possessio, quando dimittitur, sufficit animus absque alio facto.*

10 *Curialitas si semel fuerit acquisita, præsumitur continuata vsque ad obitum, nisi mutata probetur.*

11 *Curialitatis depositio probari debet per actus differentes.*

12 *Curialibus plura priuilegia concessa sunt.*

13 *Renunciatio non præsumitur per actus indifferentes.*

14 *Renunciatum non præsumitur iuri proprio per actus non inferentes ad renunciationem.*

15 *Possessor semel præsumitur vsque ad obitum continuasse possessionem.*

16 *Possessor non præsumitur continuasse possessionem vsque ad obitum, quando contrariæ*

trariæ præsumptiones concurrunt.

17 *Probatio, vbi requiritur plena, & concludens, non sufficit præsumptiua.*

DECISIO IX.

TErtio loco causa proposita, placuit Dominis, mutando sententiam recedere à decisis sub die 20. Nouembris 1624.*

Visum enim fuit omnibus iunctis, & rursum ponderatis probari Bernardinum Tonum, per cuius obitum vacauit Beneficium, de quo agitur, desiisse esse curia-

1 lem de tempore sui obitus, & per † consequens deficere huius reseruationis fundamentum desumptum *ex cap. præsenti §. sane de præben. in 6.* duo copulatiuè requi-

2 rente, quod antea esset curialis, † & quod de tempore obitus habitaret occasione curiæ, vt expresse ponderant, *Anchar. Archidiac. Monac. Butr. in dicto §. sane & Rota decis. 616. num. 1. par. 4. diuers.* nam verum est, nec controuertitur Bernardinum ante assecutionem beneficij contraxisse curialitatem; exinde autem obtinuisse beneficium residentiale in Vr-

3 be: vnde cum ratione solius † curialitatis non diceretur factus domiciliarius Vrbis *Paris. consil. 53. num. 89. lib. 3.* & post assequutum beneficium obligans ad re-

4 sidentiam acquisierit domicilium, † & effectus fuerit Ciuis Romanus *Surd. cons. 301. num. 7. Rot. decis. 731. num. 15. part. 1. diuers.* benè potest præsumi habitatio ista subsequens continuata magis ex præambula causa acquisiti domicilij, quàm ex curialitate domicilio carente, quæ præsumptio eo vehementius stringit ex subsequutis post obtentum beneficium, quod contigit de anno 1602. quia idem Bernardinus recepit se ad habitandum in via ascensus ad Sanctum Honuphrium, vt dicunt testes dati, nempè Secundus, Ter-

5 tius, & Quartus, quæ est regio † a negotijs curialium multum distans, & proxima residentiæ sui beneficij, cui se totum dedisse profitebatur, vt deponunt alij testes dati Summario Petri Pauli *nu. 2.* quibus accedunt aliæ testium depositiones eodem *nu. 2.* super detestatione negotiorum curialium ab eodem Bernardino facta, & ab eisdem auersione, & protestationibus de non se in gerendo in negotijs curialibus, & signanter primus iuxta quartũ respondit ab eodem Bernardino audiuisse, quod si à Paulo V. vocatus fuisset, ei non inseruisset etiã cum mercede scut. 10. pro quolibet die, & hoc quia illi displicebant negotia curialia, & secundus super Tertio, & Quarto, quod aliud non curabat, quàm seruire suo beneficio, nec alia negotia gerere: quia in totum se alienauerat à Curia; Quartus super Tertio quod volebat tantummodo inseruire suo beneficio, nec ad alia se applicare; Et sextus super Tertio referens eumdem Bernardinum dicentem se contentum esse sui status, nec aliud curare preter seruitium suæ Ecclesię, & quod totaliter se alienauerat à Curia, quæ detestationes, auuersiones, & protestationes subordinatæ ad domicilij acquisitionem per assecutionem prædicti beneficij residentialis, visæ fuerunt sufficientes ad probationem depositi animi circa curialitatem iam inductam, pro

6 qua assequenda, etsi † requiratur & animus, & factum qualificatum per aliquod exercitium, *vt in d. §. sanè & declarat Rota decis. 616. nu. 2. par. 4. diuers.* ad il-

7 lius tamen dimissionem sufficit animus, † à quo pendet curialitatis continuatio *Mandos. super reg. 5. p. 4. num. 7. & 8. Mant. decis. 313. & 323.* & prout dici-

8 tur de possessione, † quæ in acquisitione

9 illius requirit animum, & factum; in dimissione autem sufficit animus *l. 3. §. in amittenda. ff. de acquir. possess. Rota coram PP. Gregorio XV. decis. 307. num. 9.*

10 Non obstat consequentia semel acquisita † curialitatis, vt eadem continuata censeatur vsque ad obitum, nisi mutata probetur *Mandos. super eadem reg. 5. q. 4. num. 6. vers. ad illud, Sarnen. in simili de familiaritate super reg. de Impetr. benef. per obitum famil. q. 13. versic. prædicta tamen,* & de ciuilitate *Bartho. in l. assumptio §. vltimo, ff. de municip. Menoch. præsumpt. 25. nu. 3. & præsumpt. 42. num. 12. lib. 6.* quia iam ex prædictis Domini existimant probari mutatam esse voluntatem essendi curialem.

11 Non obstat, quod hæc animi depositio circa † curialitatem deserendam, non probetur per actus differentes, prout necessarium esset; vnde dicebatur in decisione que reuidetur, domicilium acquisitum per assecutionem beneficij residentialis non esse qualitatem repugnantem curialitati; Similiter detestationes, auersiones, protestationes non radicare statum ipsius Bernardini curialem; sed versari circa exercitium negotiorum curialium, à quibus se alienauerat Bernardinus, acquie-

quiescendo fortunæ suæ, quæ omnia se cõpatiuntur cum retentione curialitatis iam
12 impresse, & pro qua competunt multa † priuilegia, nempè exemptionis à spolijs, iuris prælationis in collationibus beneficiorum, & priuilegijs Eugenianæ, de quibus per *Gonzal. ad reg. 8. gloss. 4. num. 15.*
13 quibus non præsumitur Bernardinus † voluisse renuntiare per actus indifferentes, &
14 necessariò non inferentes ad renunciationem, prout † debent esse ad concludendã proprij iuris renũciationem *Calderin. cons. 5. in fine de preben. Decian. cons. 52. nu. 23. lib. 1. Rota dec. 471. n. 5. p. 1. recent.*

Quia vltra quod actus prædicti videntur sufficere ad probationem desertæ curialitatis, fuit etiam responsum sufficere, quod præsumptiuè vrgeant contra statum curialem, vt inde tollatur altera præsumptio continuationis status curialitatis vsque ad obitum Bernardini, vt dicitur de possesso-
15 re,† qui præsumitur vsque ad obitum continuasse in possessione, nisi contrarium probetur *Alciat. tractat. de præsum. reg. 2. præsumpt. 21. num. 1. Rota dec. 4. de probat. in nouis, & decis. 106. num. 3. in recent. p. 2.* etsi
16 contrariæ præsumptiones concurrant, † cessat illa præsumpta continuatio, vt declarat idem. *Alciat. dicta præsumpt. 21. nu. 12. & 13.* & latius prosequitur *Menoch. præsumpt. 64. num. 65. lib. 4.* quæ maximè procedunt vbi agitur de probanda reser-
17 uatione, vt hic, vbi non sufficit præsumptiua probatio, sed requiritur plena, & cõcludens *Aegid. dec. 612. Gomez super reg. per obitum famil. q. 13. vers. nec obstat ratio. Rota dec. 53. p. 2. diuers.*

Demum non obstant testes per Molariam inducti ad probandum, quod Bernardinus operam dabat aliquibus negotijs, & litibus, & quod obsequeretur nonnullis Cardinalibus: quia quoad lites, & negotia, ijdem testes dicunt, quod per alios expediebat, quo verò ad obsequium Cardinalium testes non concludunt tale fuisse, vt inde inferri possit ad qualitatem curiali inherentem.

Et Ita, &c.

☞ *Habetur ista decisio infra in Additione prout in Indice in eius fine posito. Vbi etiam adest altera decis. in eadem causa sub die 8. Aprilis 1622. coram eodem Reuerendissimo Pirouano Decano.*

R. P. D. REMBOLDO.

Vrbeuetana Castri Titignani.

Die Veneris 24. Aprilis 1626.

ARGVMENTVM.

Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, licet non substineatur, tamen quando fuit reseruatus vsusfructus dictorum bonorum valet, & ad hunc effectum quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Fraternitas, qualiter probetur.*
2 *Immissio ad hoc, vt concedatur, quæ sint eius requisita.*
3 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum inualida est, declara, nu. 6.*
4 *Hæres non potest venire contra factum defuncti.*
5 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum valet facta reseruatione vsusfructus.*
7 *Donatio omnium bonorum cum reseruatione vsusfructus, vt sustineatur, necesse est, quod vsusfructus sit talis, vt detractis alimentis superesse possit aliquid ad testandum.*
8 *Donatio præsumitur valida stante longissima obseruantia.*
9 *Fundamentum suæ intentionis quilibet tenetur probare.*
10 *Donatio pura inter viuos non habet respectum ad mortem viuentis, sed statim suum effectum operatur, nec propterea est improbata à iure.*
11 *Contractus nullus ex defectu solemnitatũ, ab illo tantum potest impugnari, ad cuius fauorem dictæ solemnitates requiruntur.*

DECISIO X.

DOmini dixerunt Hectori, & Francisco dãdam esse immissionem in Bonis, & Castro Titignani vigore Primogenituræ constitutæ ab Hectore eorum Auo per viam Donationis consentientibus tunc Francisco, Alexandro, Farulpho, Guidone, & Leone filijs dicti Hectoris senioris, quia dicti fratres Hector iunior, & Franciscus probant euenisse casum dictæ Primogenituræ ad eorum fauorem, quia scilicet dicti Franciscus, Alexander, Farulphus, & Gui-

Guido decesserunt sine filijs, atque ita per eorũ obitũ delata fuit successio filijs Leo-
1 nis, † qui sunt dicti fratres, vt cõstat ex fide Baptismatis iunctis testibus deponentibus de communi reputatione, & fama *Dec.cons.* 272., nec de identitate bonorum dictæ
2 Primogenituræ dubitatur, & per † consequens constat de requisitis ad effectũ immissionis.

Nec obstat quod videatur dicta dona-
3 tio inualida, cum † sit donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum; quia omisso quod videtur DD. de Zeffiris non posse dare de nullitate dictæ Donationis,
4 cũ ipsi sint hæredes † Alexandri, qui dictã Donationem approbauit *vulg.l.cum à matre vbi glos. & DD. C. de rei vendic.* dicta etiam donatio facta est cum expressa † re-
5 seruatione vsusfructus, quo casu valet iuxta magis veram, & communem opinionem *Alex. in l.stipulatio hoc modo concepta,* vbi quod ita consuleret, & iudicaret, *ff. de verb.oblig. Bald.cons.377.l.5.& consil.270. lib.2.Gabr.cons.137.nu.37.lib.1.Rolan.cons. 65.num.5.lib.1.Natt.cons.146.num.1. Soccin.iun.consil.65.num.47.lib.1. Couarr.var. resol.lib.3.cap.12.num.1. vers. ex contrario quod donatio, &c.* & in contrarium allega-
6 ta procedũt † in donatione simplici omniũ bonorum, in qua donans sibi nec vsufructum, nec aliud quidquam reseruauit.

7 Nec obstat quod adhoc vt † donatio omnium bonorum cum reseruatione vsusfructus sustineatur; necesse est quod vsusfructus sit talis, vt detractis alimentis superesse possit aliquid ad testandum, *Dec. in l.pactum quod dotali C.de pact. Abb.cons. 102.col.3. in princ. vers. ratio tamen lib.2. cum allegatis,* quia in isto casu agitur de vsufructu bonorum valoris vltra 40. mill. scut. & dicta donatio fuit obseruata per
8 annos 65. Vnde † præsumitur valida, & per consequens onus probandi quod dictus vsusfructus non sit sufficiens ad su-
9 stinendam donationem incumbit dicenti dictam donationem † esse nullam ex dicto defectu *ad l.quinquaginta 12. ff. de probat. l.in except. ff.de prob. Aym.cons.226. num. 8. Rot. decis.522. num.3. & 4. par.1. diuers.* Et tamen in casu isto non probatur quod dictus vsusfructus nõ esset sufficiens, quin potius probatur contrarium, quia scilicet probatur fructus Castri Titignani dictæ Primogenituræ suppositi ascendere ad valorem scut. 1200. & vltra, atque ita constat dictos fructus esse satis pingues, & sufficientes ad effectum de quo agitur.

Non obstat quod dicta Primogenitura continet pactum futuræ successionis quia Donatio concepta est verbis directis, videlicet tradidit, cessit, donauit, & similibus, neque in dicta donatione adest pactũ
10 de succedendo, sed est donatio † pura inter viuos, quæ non habet respectum ad mortem viuentis, sed statim suum effectum operatur, nec propterea est improbata à iure *Gabr, cons.137.num.2.lib.1. Peregr. de fideic. art. 51. num.32. cum alijs per Card. Mantic. de tacit.lib.13.tit.32.nu.5.*

Obiectum quod Consensus dictorum filiorum Hectoris, & Comitissæ Sigismundæ sit nullus ex defectu solemnitatum requisitarum à Constit. Marchiæ cessat ex facto, & dicta donatio nunquam fuit à di-
11 ctis filijs † & Comitissa impugnata, sed semper per spatium plusquam 40. & 50. & annorum obseruata, sicque non potest ea amplius à dictis de Zeffiris impugnari. *Rot.dec.133.n.2.p.2.diu.&c.*

R.P.D. MERLINO.

Romanæ Vineæ.

Die Lunæ 4.Maij 1626.

DECISIO XI.

Est impressa in decis. Merlin. tom. 1. Decis. 215.

R.P.D. REMBOLDO.

Ferrarien Pensionis.

Die Veneris 15. Maij 1626.

Tractatur, an translatio pensionis, de qua hic agitur, facta à claræ me. Cardinali Montalto in D.Principem Perettum, vigore indulti sibi concessi à fel. recor. Six.V. sit valida, stantibus deductis in decisione.

SVMMARIVM.

1 *Pensiones, quando dicantur validè translatæ.*

2 *Ecclesiastica persona, vt quis dicatur, debet esse de foro Ecclesiæ.*

3 *Text.in can.duo sunt genera. 12.q.1.declaratur.*

4 *Personarum duo sunt genera, vnum clericorum, & aliud laicorum.*

5 *Ecclesiastica persona, vt quis ostendatur esse, sufficit docere, quod non sit purus laicus, & n.18.20. & 21.*

6 *Ecclesiasticæ personæ illæ dicuntur, quæ sunt*

sunt Clericali charactere insignitæ.

7 *Clericus quis potest esse, & tamen propter aliquod impedimentum non gaudere priuilegijs Clericorum.*

8 *Ecclesiastica persona, vt quis dicatur, requiritur vt sit talis saltem in potentia, ad hoc, vt gaudere possit effectibus Clericatus & 9. & 10.*

11 *Ecclesiastica persona, vt quis dicatur, non requiritur potentia talis, quæ pendeat à mera illius voluntate, sed sufficit, quod habeat impressum characterem clericalem.*

12 *Ecclesiastica persona, quando quis dicatur largo modo.*

13 *Dispensatio ad effectum dispensatum abstrahit, & eradicat omnem inhabilitatem, pro vt ab initio numquam fuisset incursa.*

14 *Ecclesiasticæ personæ dicuntur illæ, quæ gaudent priuilegio Clericorum.*

15 *Clericus gaudens aliquo priuilegio clericatus, quando dicatur verus Clericus.*

16 *Vxoratus est persona ecclesiastica, si Clericali charactere sit insignitus.*

17 *Vxoratus, vt dicatur persona Ecclesiastica, debet cócurrere requisita de quibus in cap. vnic. de cler. coniug in 6.*

19 *Pensionum sunt capaces etiam illi, qui solo charactere clericali sunt insigniti etiam quod non gaudeant priuilegio fori. & num. 20.*

22 *Indultum concessum Motu proprio, & cum clausulis amplissimis, largè interpretari debet.*

23 *Gratiæ Apostolicæ recipiunt interpretationem à Stylo Curiæ, & vsu patris familias.*

24 *Clericus per Bigamiam denudatur omni priuilegio Clericali. & n. 31.*

25 *Bigamia non extinguit characterem semel clerico impressum. & n. 30.*

26 *Bigamus regulariter efficitur incapax pẽsionum Ecclesiasticarum.*

27 *Pensionum Ecclesiasticarum quis efficitur incapax, per contractum simplicis matrimonij.*

28 *Bigamus mediante dispensatione Apostolica potest obtinere, vt sit capax pensionum ecclesiasticarum. & n. 29. 30. & 43.*

32 *Papa, quando dispensat Bigamum ad effectum retinendi pensiones Ecclesiasticas, censetur eum dispensare etiam ad retinendum priuilegium clericatus ad dictum effectum.*

33 *Dispensatio trahitur ad connexa, & necessaria consequutiua.*

34 *Bigamus, si dispensetur, antequam in currat in bigamiam, præseruatur ab illius pœna.*

35 *Bigamus, quando dispensatur, quis sit effectus dispensationis.*

37 *Indultum concessum amplis clausulis, absurdum est, quod nihil operetur.*

38 *Laicis non assignãtur pensiones ecclesiasticæ.*

39 *Pensiones Ecclesiasticæ, quando dantur alicui vt laico, tunc si sit bigamus, non eget alia dispensatione.*

40 *Ex correspectiuitate ratione temporis, censetur vnum propter aliud factum.*

41 *Personæ alicui coniunctæ, præsumuntur ei gratæ.*

42 *Pensiones Ecclesiasticas obtinens vltra summam præscriptam à constit. Sixti V. tenetur habitum, & tonsuram Clericalem deferre.*

DECISIO XII.

Domini steterunt in decisis 14. Iunij 1624. quod translatio pensionis facta à claræ mem. Cardinale Montalto in
1 D. Principem Perettum, sit valida, † quia scilicet constat de sufficienti facultate dicti D. Cardinalis transferendi dictam pensionem, ac etiam quod D. Princeps tempore dictæ translationis erat capax pensionum, in ipsum vigore facultatum dicti D. Cardinalis transferendarum, vt latè fuit in alia decisione deductum.

Nec obstat, quod primum Iudultum concessum D. Cardinali à fel. record. Sixto V. est restrictum ad personas Ecclesiasticas, qualis non erat D. Princeps tempore
2 dictæ translationis, cum † tunc non esset de foro Ecclesiæ, prout requiritur ad hoc, vt quis dicatur persona Ecclesiastica Canon. duo sunt genera 12. *q.* 1. *Dec. in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ nu.* 25. *de constit.* quia solutio huius obiecti benè colligitur ex dicto Can. duo sunt, nam in dicto Can. non
3 dicitur † quod illæ tantum censentur personæ Ecclesiasticæ, quæ sunt de foro Ecclesiæ, sed dicitur, quod duo sunt genera
4 † personarum, vnum Clericorum, & aliud Laicorum; vnde ad effectum, vt doceatur D. Principem fuisse personam Ecclesiasticam tempore dictæ translationis sufficit
5 ostendere, † quod ipse tunc non erat purus laicus, sed Clericali charactere insi-
6 gnitus, ad differentiam enim Laici, etiam illæ † personæ dicuntur Ecclesiasticæ, quæ sunt Clericali charactere insignitæ *Lap. allegat.* 138. *nu.* 12. *versic. tamen istud credo*, ne-

neque ad hunc effectum requiritur quod sint de foro Ecclesiæ, potest enim stare in-
7 simul quod quis sit Clericus, † & propter aliquod impedimentum non gaudeat priuilegijs Clericorum, nec propterea desinit esse Clericus, *Abb. in c. 1. num. 6. de vit. & honest. Clericorum*.

8 Nec obstat, quod ad effectum, † vt quis dicatur persona Ecclesiastica, requiritur quod saltem in potentia sit talis, vt possit gaudere priuilegio fori, & alijs priuilegijs, seu effectibus Clericatus, quia in primis pro responsione est aduertendum, quod
9 non requiritur ad hoc, † vt quis dicatur persona Ecclesiastica, quod in potentia sit talis, vt possit gaudere omnibus Priuilegijs Clericorum, sed sufficit, quod possit gaudere etiam aliquo priuilegio, ad illum
10 enim † effectum dicitur persona Ecclesiastica (quidquid sit quo ad alios effectus) quia concurrit in eo Clericatus, & potentia gaudendi aliquo priuilegio Clericatus, & sic ad illum effectum non potest dici Laicus.

11 Secundò etiam aduerti debet, † quod non requiritur potentia talis, quæ pendeat à mera illius voluntate, sed sufficit quod habeat impressum characterem clericalẽ, ita vt sublato impedimento, vel de facto vel mediante superioris dispensatione possit gaudere priuilegijs Clericorum, quia etiam tunc antequam tollatur huiusmodi
12 impedimentum dicitur persona † Ecclesiastica largo tamen modo, & ad differentiam laici, quia scilicet habet impressum characterem Clericalem, & sine noua susceptione characteris potest sublato impedimento vel de facto, vel mediante, vt dictum est, superioris dispensatione, gaudere priuilegio Clericorum, & si quidem impedimentum omninò tollatur, tunc gaudebit omnibus priuilegijs Clericorũ, si verò omninò non tollatur, sed ad certos tantum effectus, tunc gaudebit priuilegio Clericorum quoad illos effectus, & quoad illos effectus erit, & reputabitur persona Ecclesiastica etiam quod quoad alios effectus habeatur pro Laico; quia dispensa-
13 tio † ad effectum dispensatum abstrahit, & eradicat omnem inhabilitatem, prout si ab initio nunquam esset incursa, *Io. Andr. in cap. in generali 82. sub num. 3. vers. quadragesimus septimus de reg. iur. in 6. Oldrad. cons. 215. num. 5. Miles. in verb. dispensatus non est idẽ Dec. in cap. at si Cleric. §. de adulterijs n. 168. de Iud.*

Hæc igitur applicando ad casum nostrũ, constat D. Principem fuisse tempore dictæ translationis, & multo ante clericali charactere insignitum, & tunc gaudere in potentia priuilegio Clericorum, quia scilicet sublato impedimento absque noua susceptione characteris Clericalis poterat frui priuilegijs Clericorum, quin etiam non solum in potentia, sed etiam actu ipso gaudebat aliquo priuilegio Clericorum, quia scilicèt, mediante Apostolica dispensatione erat effectus capax pensionum Ecclesiasticarum quod est priuilegium Clericorũ, vt infra clarius demonstrabitur, atque ita eo magis erat persona Ecclesiastica, quia
14 personæ † Ecclesiasticæ dicuntur illæ, quę gaudent priuilegio Clericorum, vt expressis verbis dicit *gloss. in cap. quis quis 17. q. 4. in verbo Ecclesiastici*, ad quam se refert *Dec. in d. c. Ecclesia Sanctæ Mariæ sub num. 25. vers. & quæ* vbi quod notat *d. glos. in c. quis quis 17. q. 4.* quæ personæ sint Ecclesiasticæ.

Nec obstat, quod Dominus Princeps tunc non gaudebat omnibus priuilegijs Clericorum, quia sufficit, quod gauderet
15 aliquo priuilegio, ad illum enim † effectũ erat verus Clericus, & per consequens ad illum effectum erat persona Ecclesiastica, & sic potuit in eum, tanquam in Clericum, & personam Ecclesiasticam ad dictum effectum transferri dicta pensio, vt in fortioribus terminis tenuit aliàs *Rota in causa Veronen. Pensionis* 23. *Februarij* 1600. coram bo. me. Cardinali Lancellotto, in qua disputato dubio particulari, An D. Marchio Benellus, qui tunc erat Vxoratus, nec gaudebat aliquo priuilegio Clericatus es-
16 set persona Ecclestastica, fuit firmatum quod † erat persona Ecclesiastica, quia erat insignitus Clericali charactere, & in decisione tunc extensa dicitur, quod licet in eo
17 † non concurrant requisita *in c. vnico de Cleric. coniug. lib. 6.* itaut priuilegijs gaudere non possit, & esset in statu laicalitatis vt inquit *gl. in c. quisquis in verb. duxe-*
18 *rit 84. dist.* tamen non † propterea erat purus laicus, Ideoque continebatur appellatione Clericorum, quod sufficit vt censeatur persona Ecclesiastica ad certos tamẽ effectus, etiam quod in alijs habeatur pro laico, & sic ad effectum pensionis ex intentione Papæ iuxta stylum Curiæ.

Non obstat, quod verba indulti concessi bo. me. Cardinali Montalto intelligi debẽt de persona Ecclesiastica quoad omnes effectus, quia imò intelligi debent de persona Ecclesiastica iuxta subiectam mate-

te-

teria pensionis, quæ tempore, quo fuit concessum dictum indultum passim retinebatur etiam à clericis non incedentibus in habitu; benè possunt dicta verba intelli-
19 gi de personis solo charactere † Clericali insignitis etiam quod tales personæ non gaudeant priuilegio fori, dummodo alias sint capaces pensionum, vt in puncto fuit firmatum in dicta *Veronen. Pensionis*, in qua agebatur de interpretatione similis indulti concessi à san. me. Pio Quinto bo. me. Cardinali Alexandrino transferendi pensiones in personas Ecclesiasticas, licet etiã
20 tunc opponeretur quod huiusmodi † indulta sunt odiosa, & strictè interpretanda, quodque intelligi debent de persona Ecclesiastica, quæ verè sit talis, & non largo modo, vt est videre ex scripturis, & positione tunc data, nihilominus his non obstantibus, fuit resolutum, Dominum Marchionem posse dici ad dictum effectum lar-
21 go † modo personam Ecclesiasticam, etiã quod non gauderet aliquo priuilegio clericatus, vt supra dictum est.

Quod eò magis in casu isto procedit, quia versamur in indulto concesso Motu proprio, & cum clausulis prægnantissimis
22 † illudque propterea largè interpretari debet, itaut censeatur, Papam voluisse cõcedere facultatem dicto Cardinali transferendi Pensiones sibi reseruatas, non quidem in personas laicas, sed in personas Ecclesiasticas, hoc est de stylo, & consuetudinę Curiæ capaces.

Nec est verisimile quod Papa voluerit, quod personę, in quas transferri debeant pensiones per D. Cardinalem, haberent maiores qualitates quàm quæ de Iure, &
23 stylo Curię requirebantur, cum † gratię Apostolicę recipiant interpretationem à stylo curię & vsu patris familias, *Fel. in cap. super litteris num. 8. vers. prima regula de rescript. Cassad. decis. 12. num. 14. de præben. Put. decis. 181. num. 6. lib. 1.*

Et tollitur omnis prorsus difficultas, quia idemmet Pontifex dictum Indultum ampliando concessit per aliàs litteras eidẽ Cardinali facultatem transferendi dictas pensiones, etiam in personas merè laicas, cum clausula *ex nunc, prout ex tunc*, & postquam clericali charactere insigniti fuerint; ex hoc enim secundo indulto apertè colligitur, quod Papa contentus fuit, quod Cardinalis posset transferre pensiones in personas solo clericali charactere insignitas, ac propterea, vel dicendum erit, quod appellatione personarum Ecclesiasticarum in primo Indulto voluerit comprehendere personas clericali charactere insignitas, & capaces pensionum, etiam si tales personæ non essent de foro Ecclesiæ; Vel certè negari non poterit, quin tales personæ sint dicto secundo Indulto comprehensę, quia scilicet, vt dictum est, Papa in dicto secundo Indulto fuit contentus quod dictæ personæ essent solo charactere clericali insignitæ, nec vlterius requisiuit, quod dictæ personæ insignitę clericali charactere essent de foro Ecclesiæ, nec quod essent personę Ecclesiasticæ.

Nec obstat si dicatur quod Papa in secundo Indulto dedit facultatem transferendi pensiones in laicos, dummodo infra duos menses se faciant insigniri clericali charactere, non autem dedit facultatem transferendi pensiones in personas, quæ tempore translationis essent solo charactere clericali insignitæ, quia hoc frustra dicitur nam si Papa voluit posse transferri dictas pẽsiones in laicos cum dicta clausula *ex nunc, prout ex tunc* & postquam clericali charactere insigniti fuerint, vtiq; fatendum erit multo magis voluisse easdem pensiones posse transferri in iam insignitos clericali charactere, atque ita concludi oportet, quod ad effectũ, vt D. Princeps doceat, quod in eo concurrat qualitas requisita in dictis indultis, sufficit, quod doceat se fuisse longe ante clericali charactere insignitum, dummodo ei aliud legitimum impedimentum non obstet.

Nec obstat, quod D. Princeps tempore
24 dictæ translationis erat bigamus, † & per dictam bigamiam omni priuilegio clericali denudatus per tex. *in c. 1. de Bigamis in 6.* quia vt in alia decisione fuit ostensum
25 per dictam † Bigamiam non fuit extinctus character semel Domino Principi impressus, Ideoque nec dictus D. Princeps desijt
26 esse clericus, & licet per † Bigamiam regulariter quis efficiatur incapax pensionũ Ecclesiasticarum, prout etiam per contra-
27 ctum simplicis † matrimonij, vt fuit dictum in *Cæsaraugustana Pensionis* 1610. coram bo. mem. Cardinale Lancellotto, & aliàs sæpius, tamen dubium non est quin
28 etiam Bigamus, † mediante Apostolica dispensatione possit obtinere, vt sit capax Pensionum Ecclesiasticarum, ac propterea, cum D. Princeps sit amplissimè dispensatus, vt etiam si contingeret eum cũ vna, vel pluribus matrimonium contrahere, possit retinere, & consequi pensiones, non potest dicto D. Principi obstare, nec de-

defectus dictæ qualitatis,quod sit clericus, nec etiam prætensa incapacitas, cum ipse
29 tempore translationis verè esset clericus, & etiam † capax pensionum, mediante dispensatione.

Nec obstat, quod D.Princeps non fuit dispensatus super Bigamia, hoc est, quod non obstante Bigamia remaneat clericus, seu retineat priuilegium clericale quod habebat ante Bigamiam obtinendi Pensiones, quia præterquam quod quocunque modo fuerit dispensatus D.Princeps, semper erit verum dicere, quod ipse erat tempore translationis clericus, & capax Pensionum, quod sufficit ad effectum, de quo agitur.

Cessat etiam difficultas ex latè deductis in alia decisione, in qua per plura fundamenta fuit firmatum, quòd D.Princeps fuit in effectu dispensatus ad retinendum priuilegium clericale quoad pensiones per eum obtinendas, quia scilicet, stante †
30 dicta dispensatione ei poterant conferri, seu assignari pensiones, tanquam clerico, licet quoad alios effectus esset laicus, &
31 omni alio priuilegio † clericorum denudatus, prout passim videmus, quod sub eadem, vel simili forma dispensatis assignantur Pensiones tanquam clericis, neque vnquam fit mentio retentionis dicti Priuilegij, quia scilicet eo ipso quod Summus Pontifex dispensat clericos sic denudatos ad retinendum, seu obtinendum Pensio-
32 nes, censetur ipsos dispensare tanquam in necessarium antecedens (attento stylo, & consuetudine Curiæ) ad retinendum priuilegium clericatus ad dictum effectum,cum sine eo non possent (attento dicto stylo, & consuetudine) retinere,seu consequi dictas
33 Pensiones; dispensatio † enim trahitur ad connexa, & necessaria consequutiua, *Felin. in cap. 3. num. 6. de constit. & in cap. at si Clerici, §.de adulterijs num. 16. versic. fallit de iudic. Sanchez de matrim. lib. 8. disput.1. nu.19.*

Quæ eo facilius in casu isto procedunt, quia D.Princeps fuit dispensatus ante cõtractam Bigamiam, & sic antequam fuisset per eum incursa pæna dictæ Bigamiæ. Vn-
34 de mediante † dicta dispensatione fuit à dicta pæna preseruatus,Ideoque nunquam, fuit ad effectum super quo fuit dispensatus, priuilegio, quod acquisiuit per impressionem clericalis characteris,denudatus, licet etiamsi fuisset subsecuta dispensatio,censetur ad statum, in quo prius erat, reintegratus perinde ac si non fuisset dicto pri-
35 uilegio † denudatus, hic enim est effectus dictæ dispensationis, prout vltra supradictos plenè per *Sanchez lib.7.disput. 1. num. 1.vers. & dispensatio. Molin. de iust. & iur. tom.1. tract. 2. disput. 108. vers. quoniam eo ipso, Suarez de leg. lib. 6. cap. 11. vers. alius effectus legis est, & vers. seq.*

Atque ita semper erit verum dicere, quod Dominus Princeps tempore dictæ translationis erat clericus,quia scilicet per
36 Bigamiam † non fuit deletus character prius ei impressus, & erat vti clericus (stante dicta dispensatione) capax Pensionis, & sic gaudebat priuilegio clericatus quoad dictum effectum, Itaut in eum potuerit, tanquam in clericum transferri dicta Pensio, attento stylo Curiæ.

Nec contrarium affirmari posse videtur, quia quatenus diceretur, quod in D.Principem sic dispensatum non potuisset transferri Pensio tanquam in clericum sed tanquàm in laicum tantùm, vltra plura alia absurda, quæ ex supra deductis, & fusius in alia decisione ponderatis colligi possũt, maximum sequeretur, quod dicta dispen-
37 satio † tam amplis clausulis concepta (quidquid esset dicendum quoad effectum retinendi pensiones, quæ forsan iam erant tempore dictæ dispensationis ad fauorem eiusdem D.Principis reseruatæ, de quibus tamen non constat) ad effectum certè obtinendi alias pensiones in futurum, & sic ad effectum vt possent in futurum transferri pensiones in D.Principem, ad quem effectum principaliter emanuit dicta dispensatio,nihil dicto D.Principi profuisset,quia
38 scilicet † laicis non assignantur pensiones, nec alicui datur facultas transferendi pẽsiones in laicos, & si cui fuisset concessa talis facultas, potuisset eas transferre in D. Principem etiã absque eo, quod D.Princeps obtinuisset dictam dispensationem,
39 quando enim alicui † assignatur pensio vti laico, tunc non indiget alia dispensatione ratione bigamię, aut alterius similis defectus, atque ita frustra fuisset dispensatus D.Princeps vti laicus, nec per consequens dici potest, quod Papa voluerit quod D. Princeps non posset consequi, & retinere pensiones vti clericus mediante dicta dispensatione, sed vti purus, & merus laicus tantum, maximè verò quia ex multis apparet, quod Papa concessit dictam dispensationem D. Principi, vt D. Cardinalis posset in eum transferre suas pensiones, atque hoc inter alia etiam demonstrat quod eadem die datæ apparent Indultum D.

Car-

Cardinalis transferendi dictas suas pensiones, & etiam dicta Domini Principis di-
40 spensatio, ex † qua correspectiuitate ratione temporis censetur vnum concessum propter aliud, maximè cum ambo essent
41 pronepotes eiusdem Pontificis, & † sic personæ illi gratæ, ad quorum fauorem fit lata interpretatio, vt dixit Rota coram me in alia *Firmana Pensionis* pro translatarijs eiusdem Cardinalis.

Non obstat alia Sixti Quinti constitutio emanata post dictam dispensationem, qua
42 sanciuit quod pensiones, † vltra summam ibi præscriptam percipientes teneantur habitum, & tonsuram clericales deferre alioquin pensiones eo ipso extinctæ essent, quia postmodum idem D. Princeps fuit per san. me. Clementem Octauum dispensatus, quod vita sua durante vestes talares, aut alium habitum, & tonsuras clericales gestare minime teneretur, & nihilominus pensiones ipsi vigore prædictæ dispensationis à Sixto V. concessæ reseruandas percipere, & retincre valeret. Vnde apparet, quod potuit in eum transferri d. pen-
43 sio, tanquam † in clericum Bigamum dispensatum quoad priuilegium obtinendi pensiones, non obstante dicta Sixti Quinti Constitutione cum super eadem fuerit à san. me. Clemente Octauo dispensatus.

Non obstat, quod fuit dispensatus per dictas litteras Clementis, vt posset retinere dictas pensiones tanquam purus laicus, quia in dictis litteris dicitur, vt possit eas retinere in in quocunque statu, & sic etiā in statu clericali, & fit mentio pensionum reseruandarum vigore dictæ dispensationis, pensiones autem reseruandæ vigore dictæ dispensationis poterant, & debebant reseruari tanquam clerico, quia vt supra dictum est, D. Priuceps fuit dispensatus tanquàm clericus, ergo D. Princeps fuit dispensatus retinendi dictas pensiones vti clericus etiam quod non incederet in habitu.

Alijs fuit in alia decisione satisfactum.

☞ *Habetur hæc decisio infra in Additione pro vt in indice in eius fine posito. Et infra pariter in hac parte adest altera decisio in hac causa sub die 21. Martij 1627. coram bonæ memoriæ Cardinali Virili. Est in ordine decisio 50.*

REVERENDISSIMO VRGELLEN.

Perusina Pecuniaria de Balleonibus.

Die Veneris 22. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Venditori debentur fructus pretij non soluti rei emptę, nè scilicet emptor cum eius iactura retineat rem, & pretium; Et vtrum isti fructus possint à principio taxari.

SVMMARIVM.

1 *Emptor, si habuerit rem, & non tradiderit pretium, tenetur ad fructus conuentos.*

2 *Emptor rem, & pretium cum venditoris iactura retinere non debet.*

3 *Emptor retinere non debet rem, & pretium, quod procedit etiam pro rata pretij non soluti, sicut pro toto.*

4 *Emptor non debet retinere pretium rei emptæ, etiamsi venditor ex d. pretio statim sibi soluto nihil sit lucraturus.*

5 *Cum solum attendatur fructuum perceptio non est habenda ratio lucri sed solum quod emptor fructus perceperit.*

6 *Fructus pretij rei emptæ debentur, quamuis emptor non fuerit in mora soluendi pretium.*

7 *Fructus pretij rei emptæ non sunt propriè vsuræ, sed potius reparatio damni.*

Fructus pretij rei emptæ non debentur, vt vsuræ, sed vt res propria, ex æquitate iustitiæ commutatiuæ. n. 7.

8 *Fructus pretij rei emptæ debentur, quamuis statim dominium rei venditæ transiuerit in emptorem, & si ex re propria fructus perceperit. & n. 9.*

10 *Emptori, quando est concessa dilatio ad soluendum, non debetur interesse compensatiuum.*

11 *Conuentio illa valet, nempe vt dilatione pendente fructus pretij rei emptæ debeantur. & n. 12.*

13 *Fructus pretij rei emptæ licitè ab initio potest taxari ad rationem quatuor pro centenario.*

14 *Vsuræ in omnibus casibus, in quibus sunt permissæ, & debitæ, potest etiam ab initio deduci certa quantitas, quæ appareat esse verum interesse.*

Fructus prætij rei venditæ non debetur, quādo d. res remanet penes ipsum vendi-

ditorem. num. 14.
15 *Possessionis realis traditio non probatur instrumento.*
16 *Text. in l.curabit. C. de act. empt. non intrat. quando res vendita remansit penes venditorem.*
17 *Constituens se nomine alterius possidere, satis ex hoc videtur probari illum fuisse in possessione.*
18 *Possidens, si asserat minus pacificè possedisse aliquam partem rei, admittit se alias partes pacificè possedisse.*
19 *Regula text. in l.cum prætor. ff. de iudic. semper procedit, quando casus expressus non includitur alia via, aut iure in casu expresso.*
20 *Possessio actualis probatur ex vsu rei.*
21 *Possessionis veræ nulla est certior regula, quàm illa, quæ ex fructuum perceptione desumitur, & num.*22.
23 *Interesse pretij rei venditæ non debetur pẽdente dilatione ad soluendum d.pretium.*
24 *Emptori quando certa dilatio data est ad soluendum pretium, importat, vt pro eo tempore certo fructibus renunciatum censeatur, & vide, n.*27. *&* 28.
25 *Emptori, si detur dilatio ad soluendum pretium, ista dilatio est augumentum rei, quæ fuit ideo maioris empta.*
26 *Conditio si in Capitolium ascenderit, sic accipienda est, vt cum primum poterit Capitolium ascenderit.*
29 *Fructus pretij rei venditæ debentur ex æquitate l.curabit C.de action. empt.perinde ac si venditio ab initio fuisset purè concepta.*
31 *Venditor, si dederit fideiussores, quos emptori de euictione promisit, nihilominus ob dilatam pretij solutionem tenebitur venditori soluere interesse. & nu.*30.
32 *Emptori, quando est concessa dilatio ad soluendum pretium, & est adiecta solum executioni & nõ obligationi, quid operetur.*
33 *Emptori, quando fuit concessa dilatio ad soluendum fructus pretij non soluti vsq; ad certum tempus, ex hoc non censetur remisisse dictos fructus venditor.*
34 *Tempus non est modus tollendi vel inducẽdi obligationem.*
35 *Solutio promissa sub conditione, non potest petiante quam non purificetur conditio.*
36 *Emptor non potest agere ad interesse pretij soluti contra venditorem qui rem venditam retinuit.*
37 *Venditor fructus pro rata pretij non soluti cũ effectu petere, & exigere potest, & n.*43.
38 *Ius suum cedens alicui, si agat sine actione agit.*
39 *Ius suum cedens alicui, vt excludatur ab actione, quid requiritur.*
40 *Cessio alicuius iuris facta à debitore creditori, quando importet tantum simplex mandatum. & num.*41.
42 *Actorum transportatio, quando non sit necessaria.*

DECISIO XIII.

Brachius de Balleonibus nomine proprio, Caroli fratris, & Galeotti patrui de anno 1603. vendidit Annibali Velliæ Castrum Turris Andreæ pretio scutorum sexdecimmille, ex quibus solutis scutis vndecim mille, conuentum fuit, vt alia scuta quinque millia remanerent penes Annibalem pro redemptione cuiusdam Turris Clusinæ nuncupatæ, & quod Carolus, & Galeottus tenerentur d. venditionem ratificare; circa verò fructus recompensatiuos fuit conuentum his verbis. *Che mentre d. Signor Annibale riterrà in mano li cinque mila scudi da impiegarsi, come di sopra, detti Signori Baglioni, nè altra persona possa pretendere cosa alcuna sotto nome de frutti, danni, ne sotto qualsiuoglia altro nome per il tempo, e termini di doi anni da computarsi dal di, che saranno seguite le dette ratificationi, & hauuto il pacifico, vacuo, & real possesso di tutte le Terre, & giurisditioni vendute nel modo. & forma detti di sopra, e non prima ma passati detti doi anni sia tenuto esso Sig. Annibale pagare à detti Signori Galeotto, Braccio, & Carlo di dettta somma di cinque mila scudi à ragione di scudi quattro per cento l'anno*. Cum autem Annibal, & habentes causam ab eo, retinuerint prædicta scuta quinque milia residui pretij, & nunquam soluerint dictos fructus, imò contendebant ad eos non teneri, nisi à die sequutæ ratificationis, & perfecti adimplementi; prætendentes contrarium Domina Constantia, & eius Sorores de Balleonibus actrices, vt hæredes dd. fratrum venditorum. Propterea causa mihi commissa, Dubitaui, An prædicti fructus debeantur, & ad quam summam, & post binas propositiones factas die 4. Iunij 1625. & 3. Ianuarij 1626. fuit hodie
1 resolutum fructus deberi † ad dictam rationem conuentam quatuor pro centenario, ex æquitate, *l. Iulianus §. ex vendito ff. de act. empt. & l. curabit, & ibi omnes C. eod. tit.* quæ in eo fundata est,
2 nè interim emptor † habeat rem, & pretium

tium cum venditoris iactura, *Couar. var. resolut. lib. 3. cap. 4. nu. 2. Rota in Romana Casaletti 20. Iunij 1611. coram Illustriss. Cardinali Sacrato*, quæ propterea
3 locum † habet pro rata pretij non soluti, sicut pro toto, *l. fin. §. fin. de fund. dot. Corn. cons. 145. num. 14. lib. 2. Surd. cons.*
4 *101. num. 15.* & etiam si venditor ex pretio † statim sibi soluto nihil esset lucraturus, *l. fin. ff. peric. & commod. rei vend.* cum enim attendatur sola fructuum per-
5 ceptio, † non est habenda lucri ratio, sed solum quod emptor fructus perceperit. *Couar. vbi supra num. 2. vers. 2. de-*
6 *ducitur*: quo etiam fit, vt debeantur, † quamuis emptor non fuerit in mora soluendi pretium *Bald. in l. si traditio nu. 19. C. de act. empt. Salicet. in d. l. curabit in fin Alexan. cons. 121. nu. 2. lib. 4. Gabr. cons. 57. per. tot. Honded. cons. 30. nu. 17.*
7 *cum seqq. lib. 1.* etenim cum † isti fructus non sint propriè vsuræ, sed potius reparatio damni, *Surd. d. cons. 101. num. 20.* non debentur vt vsuræ, sed vt res propria ex æquitate iustitiæ commutatiuæ. *Couar. vbi supra, num. 1. Honded. cons. 44. lib. 1.* & ideò non mora, sed sola dicta æquitatis ratio est attendenda.

8 Et inde etiam sequitur deberi dictos fructus, † quamvis statim dominium rei venditæ transierit in Annibalem, & sic ex re propria fructus perceperit, vt contra *Abb. cons. 66. lib. 1. Dec. cons. 119. & alios* resoluit *Couar. ibid. num. 4.* & de communi attestatur. *Io. Bap. Lup. in d. l. curabit comment. 1. §. 7. num. 141. Rot. in d. Romana Casaletti, vers. nec facit.* Si enim Balleonibus a princiqio fuit licitum non transferre dominium in Annibalem, nisi donec pretium integrè solueret, & interim exigere fructus recompensatiuos pretij non soluti, nihil est, quare etiam illis non licuerit statim in eum transferre dominium, & nihilominus ab eodem dictos fructus exigere, quasi ministerio legis dominium cum d. onere translatum fuerit. Alioquin liceret emptori retorquere beneficium, quod ei dedit venditor con-
9 tra ipsum † ad *l. cum in fundo, & l. cum extraneus ff. de iur. dot.* nec attenderetur sola fructuum exceptio, aut æquitas, de qua supra, sed dominij translatio contra verum sensum *d. l. curabit.*

Sicut, & ob eadem rationem, quamuis dilatione ad soluendum emptori concessa interim non debeatur interesse recompen-
10 satiuum, tamen iuxta † magis receptam, & veriorem sententiam contra *Crauet.*
11 *consil. 189. num. 7. cum seq.* valet † conuentio, vt dilatione pendente fructus dedeantur, quia hoc casu non dicitur dilatio data simpliciter, sed secundum quid, & cum eo onore, *Dec. in c. cum venerabilis, nu. 63. de except. Couar. vbi supra n. 5. Viu. dec. 424. num. 12. lib. 3. Roder. de ann. reddit. lib. 3. quæst. 8. num. 15.* vt enim inquit *Nauar. consil. 21. num. 4. de*
12 *vsur. lib. 5.* interesse non censetur † promissum propter dilationem, sed propter fructus, quos venditor interim percipere poterat.

Et, si non data dilatione fructus debentur, nihil etiam est, cur ea concessa non possit in pactum deduci, vt debeantur, ne dilationis beneficium datum emptori contra venditorem, qui illud dedit, retorqueatur.

Vnde etiam bene sequitur fructus in hoc casu licitè ab initio potuisse taxari ad
13 rationem † quatuor pro centenario, cum quantitas ista sit commensurabilis quantitati, quæ iuxta verisimiles coniecturas ex fructibus in futurum percipi potuisset, vt plures allegans resoluit *Couar. vbi supra nu. 5. versic. 7. eadem inspectio*, quandoquidem, & in omnibus casibus, in qui-
14 bus vsuræ sunt permissæ, † & debitæ, potest etiam à principio in pactum deduci certa quantitas, quæ appareat esse verum interesse. *Bald. in l. rogasti, §. si tibi, ff. si cert. petat. & in l. 1. C. de distract. pignor. Alex. consil. 31. nu. 13. lib. 6. Viu. decis. 424. nu. 4. Medin. de contract. quæst. 38. Paris. cons. 60. num. 31. lib. 1. Ioan. Bapt. Lup. in d. l. curabit, comment. 1. §. 6. nu. 126. Sot. de iust. & iur. lib. 6. quest. 1. art. 3. Menoch. cons. 110. num. 53. cum seqq.*

Neque obstat, si dicatur rem venditam non fuisse traditam, sed penes Balleones venditores remansisse, prout videbatur inferri eo ipso, quod fuit conuenium nihil fructuum nomine exigi posse ante biennium a die sequutæ traditionis, quo casu ex constituto, de quo in d. venditionis,
15 Instrumento † non probatur realis possessionis traditio, *Surd. decis. 157. num. 5. Modern. de salu. interd. inspect. 3. c. 2. nu. 1016. & Rota decis. 169. nu. 7. in impress. apud eosdem Modern.* & inde cessare fru-
16 ctuum perceptionem, & † consequenter æquitatem dictæ *l. curabit. Cagnol. ibi nu. 26. Rot. decis. 564. num. 1. p. 1. recent. & apud Greg. XV. dec. 547. num. 1. vbi etiam*

adden.

adden. & ad istam difficultatem fuerat præcipuè difficultas restricta. Nam fuit benè responsum, quod quidquid sit, an stantibus supradictis ex solo constituto probetur possessio translata in Annibalem, constare tamen eum fuisse in actuali possessione ex alio instrumento de anno 1609. in quo præmissa narratiua venditionis sibi antea factæ per Dominos de Balleonibus idē Castrum cum omnibus suis iuribus vendi-
17 dit Marchioni Lanti, constituens † se eius nomine possidere, vnde satis videtur probari eum fuisse in possessione etiam in preiudicium suorum hæredum, *Gratian. consil. 42. num. 2. & in 13. lib. 6. Tiraq. de iur. constit. par. 3. limit. 1. num. 20.* Præterea in eodem instrumento Annibal reseruauit sibi actiones contra Dominos de Balleonibus, quia, vt ipse dixit, non fuit sibi tradita possessio cuiusdam domus de pertinentijs d. Castri. Cum ergo de possessione minus
18 † pacifica locutus se restrinxerit discretiuè ad d. domum, admisit se alia pacificè possedisse ex reg *l. cum prætor, ff. de iud.* quæ semper procedit, quando, vt hic, casus nō
19 expressus non † includitur alia via, aut iure in casu expresso, nec in eo militat eadem ratio, *Ofasc. dec. 85. num. 12. Surd. cons. 339. num. 3.* Vlterius ibidem apparet Annibalē fecisse in d. Castro multa melioramenta, & recipisse à d. Marchione scut. 477. quæ in
20 illis faciendis erogauerat, vnde bene probatur † vsus rei, & inde actualis possessio, *Menoch. de retinen. rem. 3. num. 576. Barz. dec. 47. num. 11.* Fuit etiam conuentum, vt fructus iam collecti spectarent ad Annibalem, pendentes verò recolligerentur eiusdem sumptibus, quorum retenta sibi medietate teneretur aliam medietatem liberam ab omni expensarum contributione
21 Marchioni consignare, nulla autem veræ † possessionis certior regula, quam illa, quæ ex fructuum perceptione desumitur, *l. Titia ff. de solu. Ludou. Gomez. in reg. de ann. qu. 47. num. 1 & 2. Cæs. de Graff. decis. 10. num. 3. de caus. poss. & propr. Rot. decis. 508. num. 1. p. 2. recent.* Et demum cessabat omnis difficultas ex duobus testibus de possessione Annibalis concludenter deponentibus.

Ex quibus omnibus, maximè stante titulo præcedenti, & constituto, de quibus in d. instrumento venditionis Annibali factæ per Balleones de anno 1603. satis superque
22 visa fuit Dominis † probata eius possessio etiam vsque ab initio *Salic. in l. ex persona C. de probat. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsump. 5. n. 4. Berett. cons. 89. num. 29.*

Non obstat, quòd Annibali, quoad fructus, de quibus nunc agitur, fuit data dilatio vsque post biennium computandum à die sequutæ ratificationis, itaut interim dū non fuit ratificatum, & transacti duo anni, non debeantur, sed tantum ab inde post, sicut etiam nec debentur † pendente dila-
23 tione ad soluend. pretium *Bero. in cap. 1. n. 125. de vsur. Gabr. de empt. & vend. concl. 44. n. 21. & notant omnes in d. l. curabit.* Quia fuit non minus optime responsum in casu isto, quoad dictos fructus duas considerari dilationes prima certi, & determinati temporis, idest duorum annorum à die ratificationis, & pacificæ possessionis, qua pendente fructus non debentur etiam si id non
24 fuisset expressè dictum quasi † dilationis certæ natura idem importet, vt pro eo certo tempore fructibus renunciatum videatur eo ipso quod fuit cogitatum vt certum tempus intercederet, & interim ab emptore fructus perciperentur, *Bero, vbi supra. Couar. var. resol. lib. 3. c. 4. n. 5. ante med. vers. proprio consensu, & Rota in d. dec. Rom. Casaletti*, censetur, n. d. † dilatio augumentum
25 rei, quæ fuit ideò maioris empta, *Paris. cons. 81. num. 30. lib. 2. Dec. cons. 307. num. 3. & Menoch. cons. 1111. num. 15.* Altera verò dilatio continet tempus incertum, idest quousque sequuta fuit ratificatio, & traditio, quæ dilatio nullum secum affert tempus considerabile, ex quo potuit, & debuit quantò citius adimpleri argu. tex. *in l. hæc conditio si in Capitoliū 29. ff. de cōdit. & de-*
26 *monstr.* ibi, *hæc conditio* † *si in Capitolium ascenderit sic accipienda est, si cum primum potuerit Capitolium ascenderit*; & id ipsum tacitè inerat, *l. Iulianus, §. offerri, ff. de action. empt. & in puncto Nauar. cons. 21. num. 8. d. vsur. lib. 5.* & propterea, quia non fuit cogitatum, quod intercederet tempus,
27 vel decurrerent fructus, non potest inde colligi tacita † eorum renunciatio, sed perinde habetur, ac si nulla data fuerit dilatio, *Crauet. consilio 92. num. 17.* non enim credendum est, † quod venditor sub incer-
28 to voluerit fructus condonare pro pretio, quod illos non caperet, nec in eo propter incertitudinem, & temporis, & fructuum potuit certa de illis haberi ratio, qui ideò
29 debentur ex † æquitate *d. l. curabit*, ac si venditio ab initio fuisset purè concepta, ita in puncto *Gabr. cons. 57. num. 5. lib. 1. Paris. cons. 60. num. 21. & seqq. lib. 1. Honded. d. cons. 30. num. 28. cum seq. & cons. 44. per tot. lib. 1. Nauar. vbi supra, Ioseph. Ludou. decis. Perus. 53. num. 5. Rot. in d. Romana Casaletti*

ti 20. Iunij, 16. Decembris 1611.

His accedit, quod ex defectu ratificationis, & sic implementi per tot annos non fuit impedita fructuum perceptio, nec Annibali aliquod sequutum dam-
30 num, ergo † non potest de eo obijci ad effectum lucrandi fructus interim perceptos, *Surd. cons. 101. num. 24. Cagn. in d. l. curabit, nu. 28. Paris. d. cons. 60. nu. 18. Couar. vbi sup. nu. 6. versic. duodecimo hinc deducitur Honded. d. cons. 44. nu.*
31 *21.* vbi quod si venditor non † dederit fideiussores, quos emptori pro euictione promisit, nihilominus ob dilatam pretij solutionem tenebitur venditori soluere interesse, si interim fructus percepit. *Rota in Romana Societatis officij 10. Nouembris 1625. coram me.*

Non obstat, quod hic fuit claris verbis conuentum, vt Balleones non possent quicquam prætendere nomine fructuum, nisi post biennium à die sequutæ ratificationis, & proindè quod non versamur in præsumptione, quod non fuit de fructibus cogitatum aut illis renunciatum; Quia fuit etiam optimè satisfactum pactum illud quoad dilationem incertam non fuisse adiectum obligationi, sed so-
32 lum executioni, † itaut interim fructus currant, suspensa tamen eorum executione in tempus post duos annos à die ratificationis computandos, *Honded. d. cons. 44. nu. 15.* quasi actum videatur, vt interim retineantur ab emptore pro sua securitate per modum cuiusdam pignoris eodem modo, quo suspenditur solutio pretij, interim dum dantur fideiussores pro euictione promissi d. §. *offerri, Nauar. d. cons. 21. n. 8. Rota in d. Romana Casaletti 16. Decemb.* & quod ista fuerit mens contrahentium clarè conspicitur ex verbis, quibus pactum fuit conceptum, non enim fuit dictum, quod interim dum non fuit ratificatum, fructus non debeantur, sed quod interim nihil nomine fructuum
33 prætendi possit, † quæ verba potius exequutionem, quam obligationem attingunt, *l. obligationum* ferè in princip. *ff. de act. & oblig.* ibi, *ex die veluti Calendis Martij dare spondes*, cuius natura hæc est vt ante diem non exigatur, & ratio assignatur *in §. placet*, qui immediatè sequi-
34 tur, scilicet, quia tempus non † est modus tollendi, vel inducendi obligationem, vbi etiam *Bart. & in l. fin. ff. rem ratam hab.*

Non obstat, quod sic intelligendo, vt mox dictum fuit, superfluum fuisset pactum prædictum, cum etiam si hoc non fuisset expressum, non possent Balleones fructus
35 petere † cum effectu ante adimplementũ etiam decursos de tempore ante *d. §. offerri*, Quia quamuis omnes conueniant, quod
36 emptor non possit agere ad interesse † pretij soluti contra venditorem, qui rem venditam retinuit, & ex illis fructus percepit, interim dum ipse non adimpleuit, in quibus terminis loquitur *tex. in d. §. offerri* in venditore tamen, qui rem tradidit, multi tenent non solum deberi illi fructus ante adimplementum pro rata pretij non solu-
37 ti, sed etiam † quod interim ab eo cum effectu peti, & exigi possunt, vt multis rationibus, assignans differentię causam probat *Surd. in d. cons. 101. num. 26.* Vnde ad tollendum omne dubium vtile fuit expressè pacisci, vt fructus decursi, & debiti pendente ratificatione nõ possent per Balleones exigi ante ratificationem, & post illam sequutam, ante duos annos ab ea computandos.

Sed quod magis est, dicebat vnus ex DD. quod si bene pacti verba perpendantur, nihil videntur concludere de fructibus perceptis, interim dum non fuit sequuta ratificatio, sed solum de perceptis infra duos annos post sequtam ratificationem, ibi, *& li detti Signori, ne altra persona non possa pretendere cosa alcuna sotto nome de frutti per il tempo di due anni però solamente da computarsi dal dì, che saranno seguite le ratificationi*, quasi antea percepti videantur tacitè promissi, aut sub iuris communis dispositione relicti, collata tamen eorum solutione, & exactione post lapsos dd. duos annos ex verbis pacti ibi, *ma passati detti due anni sia tenuto detto Signor Annibale pagare, &c.* Quæ verba sunt apta comprehendere tam fructus decursos ante, quàm decurrendos post dd. duos annos, qui sensus rationi, & iuri, ac verisimili contrahentium menti, iuxta superius dicta magis cõgruere videtur.

Non obstat, quod Carolus cesserit istos
38 fructus Septimio Eugenio in † satisfactionem cuiusdam debiti, & quod ideò nunc agat sine actione, quandoquidem d. cessio fuit simplex, & facta tantum ad commodũ cedentis, & Eugenius eam non acceptauit
39 absolutè † sed tentis prioribus actionibus, nec interuenit vnum de tribus requisitis *l. 3. C. de nouat.* quo casu cessio non habe-
40 tur loco solutionis, † sed simplex mandatum tantum importat. *l. si mandauero, §. in-*

inter-

terdum, ff. mand. gl. in l. legaui, in gl. magna ad fin. ff. de vsufruct. legat. quo fit vt apud Balleones semper remanserint directæ actiones efficaces, itaut Annibal non † pos-
41 sit de cessione opponere, vt in puncto resoluit *Bart. in l. pacta §. si hæres ff. ad trebell. Guidop. dec. 576. n. 3. & latissimè Osasc. dec. 62. per totam.*

Demum non obstant defectus ratificationis illorum de Montacutis, & integræ transportationis, ac beneplaciti Pontificis, quia nullibi legitur, quod dicta ratificatio fuerit permissa per dd. de Balleonibus, vltra quod in venditione interuenit illorum procurator, qui promisit dicto Annibali de rato, & exhibere infra mensem ratificationis instrumentum, nec trasportatio actorũ fuit necessaria, quia causa nõ fuit deuoluta ad Rotam per appellationem, sed tanquã
42 in prima † de consensu vtriusque partis, & demum defectus beneplaciti, quicquid de eo sit, non impediuit fructuum perceptionem, in qua sola fundatur ęquitas *d. l. curabit.*

Ex quibus, cum in actis iam constiterit de ratificatione dictorum de Balleonibus, fuit per Dominos resolutum illis deberi
43 fructus recompensatiuos pro † rata dicti pretij non soluti ad dictam rationem conuentam quatuor pro centenario post duos annos, qui duo anni debeant computari nõ à die, qua moraliter intelligendo fieri poterat iuxta *tex. in l. si ita stipulatus essem 14. & l. continuus 137. §. cum ita, ff. de verborum oblig.* vsque ad actualem dicti pretij solutionem. Quantum autem debet esse illud tempus, reseruarunt Domini, vt particulariter videatur.

Et ita, &c. vtraq. &c.

REVERENDISSIMO COCCINO

Romana redditionis rationis.

Die Lunæ 25. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Alienatio bonorum pupilli, ad fauorem Matris tutricis, pro restitutione eius dotis, donatione propter nuptias, & fructibus dotalibus, vt valeat, quid sit necessarium. Fructus dotis soluto matrimonio, quando mulieri debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorum pupilli, quando fit ad fauorem Tutoris, ad hunc effectum requiritur datio alterius Tutoris.*

2 *Statut. Vrb. lib. 1. c. 113. declaratur.*

3 *Minore cõtrahente cum Tutore, vel curatore, requiritur interuentus alterius Curatoris à Iure requisitus.*

4 *Casus omissus à statuto remanet in dispositione Iuris communis.*

5 *Minore contrahente cum Tutore, vel Curatore, si deficiant duo proximiores, debent interuenire duo Curatores, vnus ex dispositione Iuris communis, & alter vigore statuti. Vrb. lib. 1. cap. 113.*

6 *Alienationes bonorum pupilli, quando sunt necessariæ, non intrant solemnitates requisitæ in eorum contractibus à statutis: declara. num. 7.*

8 *Matri tutrici, quando dos est restituenda, non potest opponi exceptio administrationis.*

9 *Sed ista conclusio non procedit, quando ad manus mulieris peruenit pingue patrimonium, ex cuius fructibus potuit satisfieri.*

10 *Alienationes bonorum minoris, quando non sunt absolutè necessariæ, & in eis requiritur causæ cognitio, sunt in eis seruandæ solemnitates statutorum.*

11 *Decretum corruit, stante falsa causa.*

12 *Dotis fructus soluto matrimonio amplius non debentur, cum illius titulus sit extinctus.*

13 *Dotis fructus soluto matrimonio tunc demũ debentur, quando mulier fecerit diligentias pro dote habenda, & non habet vnde aliunde se alat.*

14 *Mulieri petenti fructus dotis ex eo quod nõ habeat vnde se alat, incumbit onus illud probandi.*

15 *Mulier, quando fuit relicta vsufructuaria à marito, dictum legatum restringitur ad alimenta, secundum consuetudinem Bulgari.*

DECISIO XIV.

FVit resolutum assignationem locorum montium pro dote, donatione propter nuptias, fructibus dotalibus, & alijs factam de mense Septembris 1617. non sustineri, quia cum alienatio fuerit facta ad fauorem matris tutricis, requirebatur ad hunc effectum datio † alterius tutoris, seu
1 curatoris, vt illa datio posset sustineri, quòd cùm non fuerit factum, contractus corruit, *Bald. cons. 200. incip. vobis spectabili in fin. vers. tamen considerandum, lib. 3. Ang. cons. 96. num. 2. vers. & ibi emeret, Rom. consil.* 413.

413. num. 14. & 15. verſ. quoad ſextum.

Neque ſuffragatur, quod Curator fuerit datus, quia eſt aduertendum, quòd per
2 Statutum Vrbis. 113. *lib. 3.* † quod agit de alienationibus rerum minoris, requiritur in talibus alienationibus authoritas Tutoris, ſeu Curatoris, quod eſt conforme diſpoſitioni iuris communis ex allegatis per *Simoncell. de decret. lib. 1. tit. 1.* & inſuper requirit interuentũ duorum proximiorum, & illis deficientibus interuẽtum alterius legitimi Curatoris, quare cùm non interuenerint dicti proximiores, Curator
3 fuit datus loco ipſorũ; Vnde vlterius † requirebatur interuentus alterius Curatoris de iure requiſitus, cum minor contraheret cum tutrice, vt fuit reſolutum bis apud Rotam, vt in *dec. 39. num. 8. & deciſ. 59. num. 3. verſ. quicquid ſit apud Picum ſuper ſtatuto. Vrbis, & 3. deciſ. eſt repetita par. 1. in recent. deciſ. 153. n. 4.*

Et prædicta probantur optima ratione, quia ſtatutum requirit authoritatem tutoris, & curatoris, ac duorum proximiorum, & in eorum defectum alterius curatoris; Vnde ſi minor contrahit cum tutore, aut
4 curatore, nihil † diſpouit ſtatutum; ſed caſus remanet in diſpoſitione iuris communis, *l. commodiſſimè, ff. de lib. & poſthum.* ergò debet dari curator, vel tutor per ſupradicta, in reliquis firmo remanente ſtatuto, quod debeant interuenire duo proximiores, & illis deficientibus debeat dari curator, vel tutor, quare in caſu iſto duo curatores debuiſſent dari, vnus ex di-
5 ſpoſitione † iuris communis ex quo minor contrahebat cum tutrice, alter vigore ſtatuti, ex quo aderant proximiores, & ideo erat locus curatori.

6 Neque dicatur quod † reſtitutio dotis, & donationis propter nuptias, nec non & ſolutio fructuum erant debita neceſſaria, & ideò non intrabat ſtatutum, *Caputaquen. deciſ. 199. in fin. lib. 3. Roman. conſ. 394. num. 3.* vſque ad finem, nam fuit re-
7 ſponſum, quod prędicta procedunt in obligatione pro † re neceſſaria, & ſic intrarent, ſi ageretur iuxta formam ſtatuti *lib. 1. cap. 151.* & propterea quicquid dicẽdum ſit, an habeant locum quando agitur de alienatione, & ſic iuxta terminos *d. c.* 113. fuit reſponſum prædicta nõ applicari ad caſum, de quo agitur. Nam etſi quan-
8 do agitur de dote † reſtituenda, exceptio adminiſtrationis non poſſit opponi, *Neguſ. de pignor. in 1. membr. 5. par. num. 36. &*
9 *ſeqq.* tamen hæc concluſio non † procedit, quando ad manus mulieris peruenit pingue patrimonium prout in caſu iſto, ex cuius fructibus potuit ſatisfieri, *l. ſi damnum. §. præterea, vbi Ang. in §. peculium, nu. 3. ff. de peculio, Afflict. dec. 13. nu. 16. & 18.* & fuit dictum *in cauſa Romana hæreditatis de Beuilaqua 13. Maij 1591. coram Orano*, & in alia cauſa *Romana adminiſtrationis tutelæ 2. Aprilis, & 1. Iunij 1590. cor. bo. me. Penia, Seraph. dec. 1455. nu. 5.* & fuit etiam dictum in cauſa *Bon. dotis. 20. Iunij 1614. coram Reuerendiſ. D. meo Patriarcha Antioc.* quæ ſi procedunt reſpectu dotis, eo magis debent procedere reſpectu donationis propter nuptias, & fructuum do-
10 talium, quare debitum † non erat abſolutè neceſſarium, ſed pendebat ex eo, an ex adminiſtratione mulier pruſumeretur ſatisfacta, quod requirebat cauſæ cognitionem, & ideò erant ſeruandæ ſolennitates ſtatuti.

11 Præterea fuit conſideratum, quòd † reſpectu fructuum dotalium, decretum corruit ex falſa cauſa, quia ſoluto matrimonio non debentur amplius fructus dotis,
12 cum illius titulus ſit extinctus, *Doct. in c. ſalubriter de vſur.* & tunc demum debentur, quando duo concurrunt, ſcilicet, quod
13 mulier fecerit diligentias † pro dote habenda, & non habeat vnde aliunde ſe alat, *Afflict. deciſ. 284. num. 4. Theſaur. deciſ. 43.* & fuit reſolutum in cauſa *Spoletana vſusfructus 18. Maij 1599. coram bon. me. Card. Mantica*, & in cauſa *Ceſenaten fructuũ dotis 15. Iunij 1603. & 16. Ian. 1606. cor. bo. me. Litta.* in qua fuit dictum, quod
14 onus † probandi quod non habuerit aliunde, incumbit mulieri, *Pontan. de aliment. cap. 15. num. 13.* Hic autem non docetur de aliqua diligentia, & tantum abeſt quod probetur, quod mulier non ha-
15 beret aliunde; imò clarè conſtat de contrario ex quoiſta mulier † fuit relicta vſufructuaria à marito qud legatum licet reſtringatur ad alimenta iuxta conſuetudinem Bulgari, non refert, cum nihilominus haberet alimenta, & ſic vltra dotem vnde ſe aleret.

Et ita concluſum vtraque Parte informante, &c.

¶ *Infra in eadem cauſa adeſt altera deciſio ſub die 10. Maij 1626. coram eodem bo. me. Reuerendiſſimo Coccino, eſt in ordine deciſio 25.*

R. P. D. MERLINO.

Burgi Sancti Sepulchri Beneficij.

Die Lunæ 25. Maij 1626.

DECISIO XV.

Impressa in Merlino to. 1. Decis. 220.

REVERENDISSIMO COCCINO.

Parmen. Status.

Die Lunæ 8. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Filij, ad hoc, vt probetur, quod sint in quasi possessione legitimitatis, quid sufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium vbi est legitimum, ibi filij legitimi nascuntur, etiam quod concubinatus præcesserit.*

2 *Filij iusti appellantur, qui post concubinæ nuptias sunt procreati.*

3 *Legitimitatis quasi possessio, bene probatur per testem deponentem de vera scientia, concurrentibus duobus alijs testibus deponentibus de publica voce, & fama.*

4 *Testis vnus cum fama plenè probat.*

5 *Testis deponit de publica voce, & fama, si dicat, quod publicè dicebatur.*

6 *Testis, si deponat, quod aliquid fuit communiter dictum, & reputatum, etiam quod non dicat audiuisse cummuniter dici, probat famam.*

7 *Testis de auditu, licet non probet, facit tamen adminiculum.*

8 *Testis examinatus inter diuersas partes præbet adminiculum.*

9 *Testis vnicus plenè probat etiam in criminalibus iuncta fama.*

10 *Legitimitas ex sola fama concurrentibus adminiculis, vnà cum communi reputatione probatur.*

11 *Matrimonium præsumitur contractum secundum leges, & pro vt est licitum.*

12 *Contrahentes præsumuntur in dubio se conformasse dispositioni Iuris communis.*

13 *Matrimonium non præsumitur contractum per illicitum & inconcessum modum.*

14 *Homo. quando est iratus, in eius verbis non est faciendum fundamentum.*

15 *Raptus non impediebat matrimonium ante Concil. Tridentinum.*

16 *Testes examinati ad instantiam alterius personæ faciunt aliquod adminiculum.*

17 *Testes, qui deponunt explicitè, debent declarare, & supplere alios testes, qui deponunt implicitè.*

18 *Filij legitimi, & naturales secundum communem vsum loquendi, & vulgi intelligentiam vocantur illi, qui sunt nati ex legittimo matrimonio.*

19 *Patris confessio multum prodest ad probandam legitimitatem filiorum.*

20 *Immemor salutis æternæ nemo præsumitur.*

21 *Institutionis actus est valde proportionabilis filijs.*

22 *Enunciatiuæ emanatæ de tempore non suspecto probant.*

23 *Legitimitatis quasi possessio benè probatur, si filij sint admissi ad feudum, ad quod solum filij legitimi & nuturales succedere debent.*

24 *In legitimitatis quasi possessione, vt quis probetur esse, requiritur, quod sit in quasi possessione filiationis, quod possideat bona paterna, & quod sit natus ex ea, quæ vxor credebatur.*

Sed dicta opinio glos. in l. lator in verb. probare, qui fil. sit legit. reiecta est, cum vnumquod. istorum alternatiuè sufficiat: num. 14.

25 *Confessio emanata in commissione probat contra confitentem.*

26 *Testes deponentes de fama, illis præferuntur, qui deponunt de bona.*

27 *Legitimitatis quasi possessio suffragatur ad effectum successionis, ita vt contrarium dicenti incumbat onus probandi.*

28 *Probationis illius partis præualent, pro cuius fauore adsunt plures resolutiones.*

29 *Legitimitas, quando non agitur de fœdere matrimonij, sed ad effectum succesionis probatur leuioribus probationibus. & nu. 30. & 31.*

32 *Testes, qui conuincuntur ab alijs testibus, non attenduntur.*

DECISIO XVI.

FVit resolutum DD. Alexandrum, & Cirum ex persona Pallauicini Aui, & Sigismundi patrui magni esse in sufficienti quasi possessione legitimitatis requisitæ à Ioanne Francisco Marchione Palla-

Pallauicino fideicommittente, hoc est tanquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè, & non fictè. Ratio DD. fuit, quia satis probatur natiuitas dd. Pallauicini, & Sigismundi post matrimonium inter Bernardinum, & Catharinam, de quo constare iam Rota ter censuit, licet sine coarctatione temporis;
1 Vbi enim est matrimonium, † ibi filij legitimi nascuntur, etiam quod concubinatus precesserit, *l. cum quis* §. 1. *C. de natur.*
2 *liber.* vbi appellantur iusti filij, qui post concubinæ nuptias sunt procreati, *Bertaz. consf. ciuil. 52. n. 6.*

Quod autem procreatio, & natiuitas dictorum probetur post matrimonium, satis constat, cum presbyter Baptista testis Rangonorum examinatus in Curia de anno 1533. qui fuit præsens matrimonio, vt ipse deponit ad 17. interrogatorium, prout sæpe Rota firmauit, deponat quòd Bernardinus, & Catharina per plures annos steterunt simul, reputantes se pro legitimis coniugibus, & procrearunt articulatos filios, videlicet inter alios præfatum Pallauicinum, & Sigismundum, & quod plures reputabant eos pro veris & legitimis coniugibus, & sic iste testis deponit de vera scientia de procreatione dd. Pallauicini, & Sigismundi, cum quo, cum duo alij testes de publica voce, & fama concurrant, nedùm circa matrimonium, sed etiam circa procreationem post ipsum,
3 satis † probatur quasi possessio legitimitatis requisitæ, cum hic non agatur in concursu cum altero matrimonio Bernardini legitimè probato, aut cum alijs filijs ex eodem natis. *Abb. in cap. 2. num. 6. vers. sed hoc dictum, Butr. num. 9. Præpos. num. 4. vers. quærit hic Vincentius, de clande-*
4 *stin. desponf.* Et ratio est quia vnus † testis cum fama plenè probat, *glos. in cap. 1. in verb. fama, de appell. & in cap. veniens il 1. in verb. illorum, & ibi Innoc. de test. Bart. in l. de minore* §. *plurimum. num. 30. ff. de quæst. Verall. decis. 300. par. 3.*

Famam verò satis probat Bernardinus de Franzosijs testis DD. de Rangonibus examinatus Cræmonæ de anno 1531. super interrogatorio incipiente *si sciunt, &c.* qui etiam distinguit filios natos ante, & post matrimonium, & in hoc concordat cum assertione Bernardini facta in ipsius testamentis, de qua inferius dice-
5 tur, inquit enim, quod publicè † dicebatur (& sic deponit de publica voce, & fama, *iuxta decis. Verall. 7. part. 2.*) in loco Zibelli, Bernardinum desponsasse Catharinam, & eam in vxorem accepisse, & ab inde citrà Bernardinum ex ea suscepisse Vbertum, Pallauicinum, Sigismundum, Io. Franciscum, Iacobam, & Isabellam, &c. Vnde si suscepit post matrimonium Vbertum, negari non potest, quin procreauerit, & susceperit etiam predictos Pallauicinum, Sigismundum, qui successiuè sunt nati. Et quamuis in decisione facta 27. Aprilis 1622. æquiuocando fuerit iste testis etiam ponderatus super alio interrogat. tamen illum ponderando super hoc interrogat. negari non potest quin probet famam, vt dictum est.

Eandem famam probat Ioannes de Magistris pariter testis DD. de Rangonibus examinatus Parmæ de anno 1544. qui super 13. inter ogat. deponit, quòd Bernardinus ex Ca harina antequam esset eius vxor, habuit vnum filium nominatũ Federicum, & postquam fuit nupta, habuit Vbertum, Pallauicinum, Sigismundũ Io. Franciscum, Iacobam &c. Et ita dici audiuit, & intellexit, ac vidit ipsum D. Bernardinum, ac Catherinam ipsos filios, & filias pro talibus sic natis habere, tenere, & reputare, ac nominare, & ab alijs teneri, haberi, & reputari, palam, & publicè in Terra Zibelli. Vndè si publicè, & palam tenebantur, habebantur, & reputabantur pro natis post matrimonium, vtique dicendum est, etiam hunc testem probare famam. *Alex. cons. 101. num. 19.*
6 *vers. non obstat. lib. 7.* Vbi quod † si testis deponat, quod aliquid fuit communiter dictum, & reputatum, etiam quod non dicat audiuisse communiter dici, probat famam, secundum magis communem opinionem Doctorum.

Et prædictis depositionibus potest addi depositio Barocij de Burgo testis pariter Rangonorum examinati Parmæ de anno 1544. qui super 13. interrogat. dicit quòd Bernardinus ex Catharina, vt dici audiuit, suscepit in figura veri matrimonij Vbertum, Sigismundum, & nonnullos
7 alios filios, & filias, qui testis † licet deponat de auditu, negari tamen non potest, quin faciat aliquod adminiculum; & de auditu pariter etiam deponit Raymundus del Pizzo examinatus Cremonæ de anno 1531. qui eo magis præstat adminiculum, quia distinguit filios natos ante, & post matrimonium, & in hoc concordat cum Bernardino de Franzosijs, & cum assertione præfati Bernardini, quam fecit in testamentis.

Adminiculum præbet etiam depositio
Damiani Cornazzani examinati pro DD.
de Pallauicinis contra Fiscum de anno
1537. qui expræssè deponit, quod ex
Bernardino, & ex vxore sua legitima na-
ti sunt Vbertus, Pallauicinus, Sigismun-
8 dus, & Ioan Franciscus; & hic † testis
optime deponit, & plenè probat, si es-
set examinatus inter easdem partes.

Ex quibus, vt dictum est, cum adsit
vnus testis qui fuit præsens matrimonio,
& sic deponat de vera scientia Pallauici-
num, & Sigismundum natos, & procrea-
tos post matrimonium, & alij sint qui pro-
bant famam, inficiari non potest, quin
habeatur plena probatio, maxime cum
9 alia adminicula concurrant, † quæ ope-
rantur, vt etiam in criminalibus vnicus
testis cum fama plenè probet, & sic in for-
tioribus terminis. *Veral. decis.* 288.*part.*
3. Immò ex sola fama, cum communi re-
10 putatione, † concurrentibus adminicu-
lis, probatur legitimitas, *Abb. in cap.*
transmissa, num. 10. *qui fil. sint legit. Dec.*
in c. per tuas, num. 8. *de probat. & cons.* 54.
nu. 1. *Paris. cons.* 13. *num.* 9. *lib.* 2. & di-
xit *Rot. in causa Cæsaraugustana Status de*
Morata 7. *Iunij* 1585. *coram Bubalo.* Quæ
quidem fama, & communis reputatio hic
adsunt; Nam de fama satis dictum est su-
perius; Communem vero reputationem,
quod dd. Pallauicinus, & Sigismundus
essent nati post matrimonium, expresè
probat dictus Ioannes de Magistris supra
relatus, & idem deponit presbyter Bapti-
sta qui fuit præsens matrimonio, dum di-
cit, quod post ipsum matrimonium præ-
dicti procreati fuerunt. Et subdit, Et plu-
res reputabant eos pro legitimis coniu-
gibus; Et licet subdat; Et etiam aliqui di-
cebant, quod inter eos non potuit esse ma-
trimonium; Attamen de istis non est cu-
randum, cum non negent matrimonium,
sed dicant non potuisse esse, & sic præsup-
ponebant impedimenta, de quibus cum
11 non constet, † matrimonium præsumi-
tur contractum secundum leges, & prout
licitum est. *cap. ad audientiam, de præ-*
script. Ias. post Bald. in l. 1. *num.* 24. *C. de*
seru. fugit. Alciat. reg. 2. *præsumpt.* 1. *nu.*
12 2. & 3. & in dubio contrahentes † præ-
sumuntur se conformasse dispositioni Iu-
ris communis, *l. si duo, vbi Bald. Castr. &*
alij, ff. de acquirend. hæred. & l. hæredes mei,
§. cum ita, ff. ad Trebell. Non autem per †
13 illicitum, & inconcessum modum, *Soc-*
cin. consil. 19. *num.* 6. *vol.* 1. *Corn. cons.*
190. *in princ. vol.* 3. *Rot. decis.* 434. *num.*
5. *part.* 1. *in recent.*

Et hęc communis reputatio coadiuua-
tur ex depositione aliorum duorum te-
stium DD. de Rangonibus examinatorum
Cremonæ de anno 1531. super interro-
gatorijs 9. cap. adscriptis, videlicet Ste-
phani de Caballis, qui postquam depo-
suit, quod Bernardinus, & Catharina re-
putabant predictos filios pro legitimis,
& naturalibus, Subdit, quòd ita etiam
reputabantur à Vassallis, & subditis, &
Rolandus eos pro nepotibus nominabat,
tenebat, & reputabat, & quod ita tenti,
& reputati fuerunt post obitum Bernar-
dini. Et Raymundus de Pizzo, qui idem
deponit, & subdit, vidente, sciente, pa-
tiente, & non contradicente Rolando,
qui testis licet subdat, quòd cum aliquan-
do Rolandus irasceretur cum dictis filijs,
quia ab eis non honorabatur prout vole-
bat, dixisse: *L'animo mio è di torgli ciò che*
hanno, perche sono bastardi, che sua madre
14 *è stata rapita*: Attamen in istis † verbis
ab homine irato prolatis non potest fieri
fundamentum, *Ias. in l. si filiam suam,*
num. 5. *ff. de inoff. test.* Et cessat omnis
difficultas, quia cum agatur de matrimo-
15 nio contracto † ante Concilium Triden-
tinum, raptus non dirimebat matrimoniũ,
cap. fin. de rapt. Sanch. de matrim. lib. 7. *disp.*
12. *num.* 41. *in fin.* Sed istud impedimen-
tum fuit inductum per Concilium Tri-
dentinum, *sess.* 24. *cap.* 6. *de reformat.*

Concurrunt etiam in ista probatione
communis reputationis tres testes D. Eu-
frosinæ examinati contra DD. de Rango-
16 nibus de anno 1558. qui licet † sint exa-
minati ad instantiam alterius personæ, ne-
gari tamen non potest, quin faciant ali-
quod adminiculum.

Et quamuis etiam replicaretur, quod
isti vltimi testes deponunt de communi
reputatione, quod Vbertus, qui est ma-
ior natu Pallauicini, & Sigismundi, esset
filius legitimus, & naturalis, quæ proba-
tio concludit etiam ad legitimatos per
subsequens matrimonium, quos respuit
testator, cum vocauerit natos, & procre-
atos ex legitimo matrimonio verè, &
non fictè, vt fuit semper admissum in hac
causa; Attamen cum duo testes supra
ponderati probent de communi reputa-
tione, tanquam de natis & procreatis de
legitimo matrimonio, & vnus ex dictis
testibus fuerit præsens matrimonio, isti
17 † testes debent declarare, & supplere
alios,

alios, qui implicitè deponunt, *Bald. in l.2. num.5. C.de. bon. possess. secund.tab. Verall. decis. 206. num.5. par.2.* Vltrà quod prædicti testes dicunt dd.filios esse legitimos, & naturales, vnde cum secundum com-
18 munem vsum † loquendi, & vulgi intelligentiam tales vocentur illi, qui sunt procreati, & nati ex legitimo matrimonio, ita in istis terminis debent illorum dicta intelligi, non autem secundum subtilitatem, vt pulchrè tradit *Felin.cons.2.nu.36. Alex. cons.82. num.1.lib.1.Rom. cons.301. nu.14. 15. & 16. vbi etiam Apostilla adducit concordantes.*

Adminicula verò in hac facti specie fortissima sunt visa. Et primò mandatum de dispensando, quod fuit obtentum de anno 1508. & (vt prætendunt DD. Rangoni) procurata executio petita de mense Ianuarij anni 1510. Et ideò cum colligatur ex duobus Instrumentis anni 1526. & 1530. quinimò etiam ex dispositione Raphaelis de Ferrarijs testis Rangonorũ examinati de anno 1533. Pallauicinum, & Sigismundum successiuè natos fuisse anno 1511. & 1512. respectiuè, concurrit euidens adminiculum, quod sint nati post matrimonium. Concurrit insuper testamentum Bernardini conditum 6.Decemb. d.anni 1511. in quo diuidendo filios natos ante, & post matrimonium, inter natos post matrimonium connumerat Pallauicinum, nulla facta mentione Sigismundi, qui
19 tunc non erat natus, quæ confessio patris multum prodest *Auth.si quis liberos in ver. sine testamento. C. de natur. liber. & notant Bald. & doct.communiter. in l.filium, ff.de his qui sunt sui, vel alien. Iur.Lanfranc. in cap.quoniam, ver.confessiones, in fin. de probat. glos. in l.1. §.Iulianus in verb.pro filio, ff.de lib. agnos. bene Soccin. Iun. in cons. 89. num.9.lib.2. Mandell. cons.180. num.2.* Et præsertim cum agatur ad effectum legitimitatis, *Mohed. decis. 3. in fin. qui fil. sint legit.& fuit dictum in causa Papien.matrimonij 1. Iunij 1594. coram Illustr.Millino.* Eoque magis hæc confessio prodest, cum
20 fuerit facta † in vltima voluntate, nemo enim præsumitur esse immemor salutis æternæ, *l.sancimus 6.in fin.C.ad l.Iul. repet. Hippol.de Marsil.in repet. rubr. de fideiuss. num.44.*

Insuper ista confessio tantò magis est attendenda, quia idem Bernardinus, cum superuixisset, de anno 1519. aliud condidit testamentum, & cum tunc esset mortuus Io.Franciscus illegitimus, & natus ex matrimonio Sigismundus, & Io.Franciscus, illos pro legitimis nominauit, & hæredes vniuersales instituit, vnà cum Vberto & Pallauicino, & mentionem fecit de solo Federico illegitimo tunc superstite, cui certa bona, prout in primo testamento reliquit. Et valde prędicta corroborantur,
21 † cum dicta confessio fuerit facta in actu institutionis, qui est proportionabilis filio, *Rot.decis.472. num.8. par.1. in recent.* quæ loquitur in puncto.

Concurrit etiam, quod in Instrumento quietantię celebrato 9. Iunij 1510. in Terra Varani, cuius, erat Dominus Marchio Bernardinus, à Notario Vassallo, & corã tribus testibus vassallis, inter quos presbyter Baptista de quo supra, qui erat Parochus, Catharina enunciatur vxor in secundo matrimonio Bernardini Marchionis Pallauicini, prout etiam enunciatur in alio Instrumento mandati procurę 9. Martij 1512. & appellatur Illustr.& Marchion. Pallauicina, & idem habetur in alio Instrumento quietantię anni 1513. 16. Ianuarij. Vnde cum ex supra deductis constet Pallauicinum, & Sigismundum successiuè fuisse natos anno 1511. & 1512. & Catharina fuerit enunciata vxor 9. Iunij 1510. & successiue in sequentibus annis etiam talis fuerit enunciata, sequitur euidentissima coniectura, quod Pallauicinus, & Sigismundus sint procreati post dictum matrimonium, & cum † istę enun-
22 ciatiuæ emanauerit viuente Bernardino, & sic tempore non suspecto, multũ faciunt, *cap. super eo, de eo qui cognou. consanguin. vxor.suæ, vbi Abb.num.5. vers.2.casu, Roman. sing.620.num.2.Curt.Iun.cons.27.nu. 2.lib. 1. & dixit Rot. in hac causa in decis. 247. num.16.coram S.M. Greg.XV. & decis.1000. coram bo. me. Card.Seraphino.*

Potest prætereà considerari successio dd.fratrum in Castris, & Iurisdictionibus fideicommisso subiectis, de qua deponunt ijdemmet testes DD. de Rãgonibus nempè Stephanus de Caballis, & Raymundus del Pizzo, tàm in Castro Zibelli, quam alijs locis, in quibus Bernardinus pater iurisdictionem exercebat, per quam successionem, ad quam non fuissent admissi, nisi habuissent qualitates requisitas à testato-
23 re, † indubitanter probatur quasi possessio legitimitatis requisitæ à testatore, *Rot. dec. 434. num.7. p.1.in recent. & fuit dictum in causa Vrbeuetana Fideicommissi de Corbaria 5.Nouemb.1603. coram bon.mem.Card. Pamphilio.* Et dicitur indubitanter, quia

24 † li-

24 † licet *gtos. in cap. lator in verb. probare, qui fil. sint legit.* copulatiuè requirat tria ad probandam istam quasi possessionē, videlicet, quod quis sit in possessione filiationis, quod possideat bona paterna, & quod sit natus ex ea, quæ vxor credebatur, tamen verius est, quod vnumquodque alternatiuè sufficit, *Paleot. de noth. & spur. c. 22. nu. 2. vers. dicemus.*

Tandem plurimum suffragatur relatio, quam Cardinalis Simonetta fecit Paulo III. continens ex actis sibi constitisse istos DD. Pallauicinos legitimos, & ad paternam hęreditatem successibiles, & capaces,
25 vt in confessione DD. de Rangonibus, de qua † in commissione, *ad l. cum precum, C. de liber. caus.* Accedunt insuper attestatio Potestatis Parmæ, sententiæ latæ in partibus, & alia huiusmodi per prius ponderata.

Neque obstant testes, qui deponunt super illegitimitate, quia cum & ipsi depo-
26 nant de fama, magis sunt † attendendi testes deponentes de bona, quàm de mala fama. *Put. decis. 2. lib. 3.* Eòque magis in hoc articulo, cum agatur de quasi possessione
27 † legitimitatis, quæ suffragatur ad effectum successionis, itaut dicenti contrarium incumbat onus probandi, *cap. lator, vbi glos. in verb. probare, qui fil. sint legit. Dec. d. cons. 54. n. 3. vbi de communi, Felin. in cap. per tuas in fin. de probat. Abb. in cap. transmissæ, num. 4. qui fil. sint legit. Paleot. de noth. & spur. d. cap. 22. n. 5.* Et inficiari nō potest, quin probationes † pro hac parte
28 præualeant, eoque magis cum ter fuerit resolutum constare de matrimonio, videlicet *coram Robusterio 2. Decemb.* 1573. *& coram bon. mem. Card. Seraphino* 23. *Octobr.* 1592. *& coram S. M. Greg. XV.* 10. *Aprilis* 1606. quia cum non agatur de fædere ma-
29 trimonij, sed ad effectum successionis, sufficiunt † etiam leuiores probationes, *Salyc. in l. non nudis, nu. 6. C. de probat. Gemin. cons. 27. nu. 8. Paris. consil. 57. n. 41.* Et quamuis *Bald. quem refert Dec. in d. consil. 54. in princ.* teneat contrarium, illum tamen reprobat, & de communi in contrarium testatur idem *Dec. in d. cons. 54. n. 3. Ferret. cons. 49. n. 1. Alciat. præsumpt. 38. n. 5. cum*
30 *cum seqq. in vltim. par.* Et hanc † conclusionem pluries tenuit *Rota apud Cæsarem de Grassis decis. 18. num. 9. de probat. & decis. 34. num. 19. par. 2. & decis. 79. num. 2. & decis. 357. num. 1. par. 1. diuers.* Et in causa *Neapolitana legitimitatis* 14. *Aprilis* 1598. *coram bon. mem. Penia, & coram eodem in causa Veneta legitimitatis* 3. *Decemb.* 1599. *& in alia Veneta* 31. *Ianuarij* 1606. & aliàs sæpissimè, & in terminis similis fidei-
31 commissi, in quo vocabantur † procreati, & nati de legitimo matrimonio verè, & non fictè, dixit *Rota in causa Mediolanen. legitimitatis 2. Maij, & 28. Nouemb.* 1558. *coram bon. mem. D. de Rubeis relata apud Cottam decis. 22.*

Nec inficiari potest, quin ista probatio matrimonij optimè conferat, quia licet fuerit admissa sine coarctatione temporis, nihil facit, quoniam sat est, quod ex prædictis sufficienter constet ad effectum, de quo agitur, prædictos Pallauicinum, & Sigismundum fuisse procreatos, & natos post matrimonium.

Nec ista probatio eliditur ex quo Bernardinus de anno 1626. in commissione Clementis VII. fateatur non extare probationes circa matrimonium, quia vltra alias responsiones, quæ ad eandem commissionem afferuntur, ibidem asseritur matrimonium, sed negatur probatio, quæ postea superuenit.

Neque obstant oppositiones aliàs factę contra personam Vberti, nam omissis alijs responsionibus in alijs decisionibus ponderatis, cessat omnis difficultas, quia non reuidentur hodie decisiones factæ circa illum articulum, sed agitur de persona Pallauicini, & Sigismundi, circa quas non militant prędictę exceptiones.

Alia verò deducta cum partim sint fun-
32 data in testibus per Rotam reiectis, partim † verò conuincantur ex quatuor testibus DD. de Rangonibus deponentibus March. Bernardinum fuisse probum virū, ac bonum Dominum, & fidelem Christianum, ideò per Dominos consultò fuerunt ommissa, &c.

Et ita conclusum, vtraque parte Informante.

¶ *Infra in hac parte adsunt aliæ decisiones in præsenti causa, idest sub diebus 24. Martij, 1628. & 26. Iunij eiusdem anni, & 30. Martij, & 14. Decembris 1629. coram eodem bon. mem. Reuerendiss. Coccino, sunt in ordine decis. 162. 201. 264. & 330.*

RE-

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Romana Dotis, siue Saluiani.

Die Mercurij 10. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Mater, si donet filio aliqua bona ad hoc, vt decentius nubere posit, cum prohibitione alienationis, nisi pro assecuratione, & restitutione dotis recipiendæ, si modo eueniat casus restitutionis dotis, vt detur immissio vxori in dictis bonis, quid sufficit, vt probet.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
2 *Possessio ad effectum immissionis vigore saluiani interdicti benè probatur per testes deponentes de actibus positiuis.*
3 *Possessionis vera translatio inducitur ex clausula, constituti.*
4 *Possessio in Saluiano interdicto sufficit ex constituto, & n.16.*
5 *Possessio in Saluiano probatur ex sustentationis litis.*
6 *Saluianum interdictum, quibus concurrentibus intret.*
7 *Possidere eamdem rem duo insolidum non possunt.*
8 *Possessio iure familiaritatis non releuat.*
9 *Filius eatenus præsumitur possidere iure familiaritatis bona materna, quatenus fuerunt in matris dominio.*
10 *Titulus præcedens tolit præsumptionem possessionis iure familiaritatis.*
11 *Possessio iure familiaritatis præsumitur, quando non adest aliquis titulus, vt delictum excludatur.*
12 *Alienum occupare videtur, qui titulum nõ habet n.11.*
13 *Transferens rem suam in alienum, desinit esse Dominus, & nu.13.*
14 *Testes, qui non reddunt scientiæ causam, non probant.*
15 *Possidere vno, vel alio modo animi est.*
16 *Saluianum non datur sine hypotheca.*
Hypoteca, quando dicatur resoluta. num. 17. & vide num.18.
19 *Bona donata reuertuntur cum sua causa.*
20 *Pignus, seu hypoteca constitui potest in re aliena ab initio Domini voluntate.*
21 *Pignus, seu hypotecam constituere potest Dominus in re propria reuocabiliter.*
22 *Hipoteca constituitur ex facultate, seu licentia vendendi. & n.23.*
Hypoteca eo ipso censetur constituta (licet nihil de hypoteca fuerit dictum) si liceat mihi ingredi bona debitoris propria auctoritate. nu.23.& 24.
25 *Piguus, seu hypoteca non cadit in re propria.*
26 *Pignus, seu hypoteca cadit in re propria, quando dominium est commutabile, & tẽpore duraturum.*
27 *Donatio facta alicui, vt decentius nubere possit, de matrimonio in genere sensisse videtur.*
28 *Text. in l.si ita §.si pater. ff.de l.2. & l.iã facta, ff.de condit.& demonstr. procedunt etiam in contractibus.*
29 *In donatione parentum facta filijs dicitur contemplatum certum matrimonium absque alia specificatione, quando præcesserunt sponsalia cum certa muliere.*
30 *Ex actu, licet nullo probatur voluntas.*
31 *Vir vxoratus non potest iterum vxorari, nisi soluto illo matrimonio.*
32 *Donatio patris siue Matris siue præcedat siue subsequatur, vt filius decentius nubat, illa non potest à filijs minui, seu retractari in præiudicium vxorum.*
33 *Licentiam habens aliquid faciendi, cum in eius voluntate positum sit, debet constare, quod ea vsus fuerit.*
34 *Lgatum relictum alicui si volet, ille debet suam voluntatem declarare.*
35 *Grauato hæreditatem restituere, si sine filijs decesserit, cui data fuerit facultas vendendi, & obligandi, debet intelligi, si expresse, & specialiter disposuerit.*
36 *Hypoteca generalis omnium bonorum, ans comprehendat etiam bona alienari prohibita.*
37 *Iurium appellatione venit etiam facultas aliquid faciendi, vel disponendi.*
38 *Fideicommissario si data facultas disponendi de mille, & decedat intestatus, aut nulla facta de illis dispositione, eius legitimi hæredes, in quos transierunt vniuersa illius iura, poterunt illa retinere, n.39.*
40 *Exceptioni prohibitioni adiectæ, quando non dicatur factus locus.*
41 *Dispositio generalis quando corruit, omnia etiam eius accessoria deficiunt.*
42 *Alienationis prohibitio in fine dispositionis posita, quando non referatur ad omnia præcedentia.*
43 *Causa dicitur anima, & spiritus dispositionis, ac ipsamet dispositio.*

44 Di-

DECISIO XVII.

DOmina Domitilla de Cæsijs vxor qu. Adriani Balleoni egit vtili Saluiano pro dote scutorum 24. mill. & alijs iuribus dotalibus contra D. Iuliam Balleonam Adriani matrem, pro obtinēda immissione in possessionē Castri Graffignani, & aliorum stabilium, quæ ipsa Iulia dederat prædicto Adriano, quamprimum, & decentius nuberet, & cum pacto, quod si prædecederet sine descendētibus, bona donata liberè & integriter ad ipsā reuerterentur; si verò cum illis, qui superuiuerent donatrici, constituit primogenituram in eorum fauorem cum prohibitione alienationis, nisi pro assecuratione, & restitutione dotis prima vice recipiendæ. Quare causa commissa in Rot. bo. mem. Vbaldo, cui ego fui subrogatus, fuit in ea dubitatum an sit danda immissio, & Do-
1 mini affirmatiuè resoluerunt, † quia de credito dotali, cum hypoteca constitit ex lectura publici instrumenti de anno 1618 quod facit probationem probatam. *Bald. in l. Imperator num. 12. ff. de stat. homin.* & in terminis Saluiani *Honded. consil. 17. nu. 19. lib. 2. Rot. apud Pacif. de Saluian. interd. decis. 13. & decis. 15. num. 1. & in recent. decis. 456. num. 2. & 457. num. 1. & 569. num. 1. p. 2.* & apud *Greg. xv. decis. 491. num. 6. in fin.*

2 De possessione autem Adriani apparuit † tam ex testibus deponentibus de actibus positiuis qui propterea benè ad hunc effectum probant. *Paul. de Castr. cons. 168. nu. 1. lib. 2. & Rot. in alleg. decis. 569. num. 2.*
3 quàm ex clausula † Constituti, ex qua inducitur vera possessionis translatio *l. quod meo vbi Bart. ff. de acquir. poss. & in l. quæ mulier,* vbi etiam *Bart. ff. de rei vendic. Tiraq. de iur. constit. par. 2. ampl. 1. num. 2. Paris. cons. 128. num. 2. & seqq.* & in puncto
4 quod in † Saluiano sufficiat possessio ex Constituto *Mart. de claus. claus. 20. num. 4. Greg. XV. decis. 491.* & fuit dictum *in Sutrina bonorum 23. Octob. 1595. coram Card.*
5 *Pamphil.* Et demum † possessio Iuliæ probatur ex litis substentatione *Caputaq. dec. 369. par. 2. Bart. dec. 20. num. 2. & decis. 26.*
6 *num. 16. apud Pacif.* quibus † concurrentibus intrat Saluianum, *Menoch. de adipisc. rem. 3. quæst. 29. num. 161. cum seqq. Put. decis. 201. lib. 1. Rot. decis. 324. num. 3. & decis. 456. num. 1. par. 2. recent. & apud Greg. XV. vbi sup. nu. 6.*

Solum igitur superest in cōtrarium adductis respondere, quæ pro clariori, & faciliori intelligentia, & quia tot tantorumque hinc inde scribentium excitatæ difficultates id exposcunt, particulariter discuti, & examinari oportet.

Primò dicebatur quod D. Iulia semper possedit Castrum, & alia bona, de quibus agitur tàm ante, quàm post matrimonium Adriani cū Domitilla, vt ex testibus sum-
7 mar. 6. vnde cum † duo non possint eamdem rem insolidum possidere, consequenter Adrianus nunquam possedit; & ideo testes deponentes de illius possessione de-
8 bere intelligi de † possessione iure familiaritatis, quæ non releuat *l. qui iure familiaritatis vbi Bart. ff. de acquir. poss. Menoch. de arbitr. cas. 160. num. 13. & seqq.*

Hoc obiectum facile fuit sublatum, quia Adrianus eatenus presumitur possedis-
9 se bona † prædicta iure familiaritatis, quatenus fuerunt in matris dominio *Alex. in d. l. qui iure num. 3.* vbi etiam *Imol in princ. & Castren. num. 4.* in ipsum autem translato dominio per donationem, cum
10 clausula, Constituti † cœpit possidere iure proprio ex titulo præcedenti, etiam ab-

sique ella declaratione *Soccin.sen.cons.* 181. *num.* 5. *versic. & eo maximè lib.* 2. *Purpur. cons.* 298. *num.* 12. *Bursat. cons.* 9. *n.* 8. *lib.* 1. *Rot. apud Greg. XV. decis.* 92. *n.* 3. & ibi additio & apud *R.P.D. meum Decanum decis.* 239. *num.*6. & ratio est quia
11 † præsumitur possessio iure familiaritatis, vt excludatur delictum, ne qui titulum non habet, videatur alienum occupare, quæ cessat in Adriano, qui titulum habe-
12 bat † ergo cessare in eo quoque debet præsumptio possessoris iure familiaritatis. Et ex aduerso D. Iulia, quæ translato †
13 dominio in Adrianum desinit esse Domina, §. *si itaque discretis Inst. de act.* ex tunc, vsque ad donationis resolutionem iure familiaritatis possedisse præsumitur iuxta tradita per *Doct. in d. l. qui iure, & Surd. cons.* 94. *num.* 36. quo fit vt testes D. Iuliæ deponentes de possessione Adriani iure familiaritatis & de possessione illius iure proprio, etiam post contractum matrimonium, non sint in consideratione
14 habendi; vltra quod † non reddunt sciẽtiæ causam, quinimò nec aliqua, quæ congrua sit, reddi potest, quia cum pos-
15 sidere † vno, vel alio modò animi sit *l. si quis vt §. differentia, ff. de acquiren. poss.* non cadit sub sensu corporali; Et in omnem casum sufficit Domitillæ ad obtinen-
16 dum in Saluiano, † possessio Adriani ex clausula Constituti, quamuis de ea per testes deponentes de actibus possessorijs non constaret iuxta superius allegata.

Secundò opponebatur, quod donatio de his bonis fuit resoluta per mortem Adriani, vigore pacti reuersiui in ea adiecti, quod Adriano prædecedente Iuliæ donatrici sine descendentibus bona donata ad illam reuerterentur, & consequentur fuit etiam resoluta hypoteca in fauorem
17 Domitillæ † si quæ fuit, sine qua non datur Saluianum *l. si ex duobus §. sed hæc Marcellus ff. de in diem addit. l. lex vectigalis. ff. de pignor. Mantic. de tacit. & lib.* 11. *tit.* 32. *nu.* 67. *& seqq. Rot. apud Seraph. decis.* 693. *num.* 5.

Sed etiam hoc obiectum facilè tollitur ex facto, quia quamuis donatio fuerit resoluta, in casu sequuto; tamen in eadem fuit Adriano data libera facultas hypotecandi bona donata pro restitutione dotis
18 prima vice recipiendæ, † quæ est ista, de qua nunc agitur: quæ facultas non resoluta *Rota apud Pacif. decis.* 150. *n.*8. & sic resolutio donationis non operatur quoad hypotecam, sed ipsa remansit pro dotis
19 restitutione, & bona donata † reuertuntur cum sua causa, idest cum d. hypotheca ex consensu, & voluntate donatricis *l. si quis ff. de vsufruct. legat. cap.* 1. *de feud. non haben. propr. natur. Bart. in l. in diem addicto num.* 1. *ff. de aqua pluuial. arcen. Corbul. de emph. tit. de priu. ob non solut. canon. ampl.* 34. *nu.* 3. *post. princ. vers. hoc verum nisi D. consenserit. Afflict. decis.* 112. *num.* 7. *&* 9. *Gabr. cons.* 143. *num.* 6. *lib.* 1. *Crescent. decis.* 9. *num.* 6. *de priuil. & Rot. in Romana census* 9. *Martij* 1607. *co-*
20 *ram bo. me. Iusto.* & ratio est, quia † sicut in re aliena potest ab initio Domini volũtate pignus seu hypotheca constitui *l. aliena res ff. de pignor. act. & l. Pompon. §. item illud, vbi glos. ff. in quibus causis pignor.* ita & Dominus reuocabiliter potest
21 pignus, vel † hypothecam imponere in re propria, in casum, quo Dominus esse desierit, accedente tamen vt hic, consensu, & voluntate illius, in quem dominiũ est recasurum, *arg. text. in l. si rem, & l. existimo, ff. de verbor. oblig.* inter vtrumque enim casum, nulla versatur differentiæ ratio.

Sed vnum est, ex quo penitus omnis tolli videbatur scrupulus, qud si benè res perpendatur, nec Ius Adriano ex donatione competens fuit resolutum, quando quidem fuit etiam sibi data licentia † ven-
22 dendi bona donata pro dotis restitutione, ex qua acquisiuit sibi Adriano in dicto casu hypothecam in bonis donatis ipso, vt probat *text. singularis in l.* 3. *§. fin. ff. qui potior.* ibi *Inter fratres conuenit, vt si frater agri portionem pro indiuiso pignori datam à Creditore suo, non liberasset, ex diuisione quæsita partis partem dimidiam alter distraheret, pignus intelligi Constitutum existimauit*, & ibi *Bart.* vbi per
23 illum *tex. quod ex † facultate vendendi cõstituitur hypotheca*, & facit singulare dictum *Bald. in l. Creditores in fin. C. de pignor.* vbi ex d. §. *quod si paciscor, vt si mihi pecunia debita non soluatur; liceat mihi ingredi bona debitoris propria auctoritate, eo ipso censetur hypotheca contracta, licet nihil de hypotheca dictum fuerit*, & Baldi dictum commendat *Crem. sing.* 2. quæ hypotheca resoluta donatione per mortem Adriani dubio procul remãsit in illius hæ-
24 reditate, & ideo † venit sub illa hypoteca generali omnium bonorum, & Iuriũ in fauorem Domitillæ *l. nomen. C. queres pign. oblig. Neguf. de pignor. in* 2. *memb.* 2. *par. num.*8. *cum seqq.*

25 Neque

25 Neque obstat quod in re † propria non detur pignus, aut hypotheca *l.neq;pignus, ff. de reg. iur. quia* hæc regula limitatur, quando Dominium est commutabile, &
26 tempore † duraturum, vt quia restitutioni subiacet, tunc enim potest esse hypotheca, ei, qui debet restituere *l. ex sextante §. latinus ff. de except rei iudic. Bart. in l. debitor. ff. ad trebell. Bald. cons.* 167. *num.* 2. *vers. non obstat lib.* 1. *Ias. in §. sic itaque discretis num.* 21. *instit. de act. Negus. de pignor. in 4.memb.5.par.nu.5.vers. & non obstat.* Quod verò interesset Adriano bona donata esse etiam sibi bypothecata in dicto casu, non eget discussione, cum enim donatio ideo sibi à Iulia matre facta fuerit, vt nobilius, ac decentius matrimonio collocaretur, tanto magis id consequuturus erat, quanto pleniora iura in rebus ad hoc donatis acquisiuit.

Tertiò adducebatur quod matrimoniũ Adriani cum Domitilla præcessit donatio-
27 nem; igitur † D. Iulia, quæ ideo dedit, vt decentius Adrianus nuberet de alijs nuptijs intellexisse visa fuit *l. si ita 46. § si pater ff. de leg.* 2. ibi, *si enim hoc pater non ignorabat videtur de alijs nuptijs sensisse, & l. iam facta ff. de condit. & demostr.* ibi, *si iam facta sunt, quæ conditionis loco ponuntur, & sciat testator expectentur vt fiant*, quorum iurium dispositionem proce-
28 dere † etiam in contractibus, & sic in donatione firmant, *Bart. in l. 2. nu. 4. ff. de condit. & demostr. Emanu. à Costa. lib. 2. select. cap.12. num.* 1.

Non minus istud etiam ex facti contextura remouebatur, quia ex ea clarè conspicitur donationem, & inde facultatem hypothecandi fuisse correspectiuas ad matrimonium cum Domitilla. Primo *ex trad. per Modern. de pact. nupt.clauf.4. glos. 9.num. 5.par.1.vbi num. 19.cum seqq.* quod in † donatione parentum facta filijs, dicitur contemplatum certum matrimonium absque alia specificatione, quando vt hic præcesserunt sponsalia cum certa muliere. Secundò ex alia donatione, quæ præcesserat matrimonium, cuius in hac secunda, de qua agitur, fuit facta mentio,
30 quæ quamuis fuit nulla † defectu solemnitatis, probat voluntatem *l.fin.ff. de reb. eor. qui sub tut.* Tertiò, quia licentia hypothecandi fuit pro assecuratione restitutionis dotis, prima vice recipiendæ, & sic prioris matrimonij, illius scilicet, quod Adrianus cum Domitilla contraxit, cui Iulia in omnibus consensit, ac interuenit; quinimo, & dotem prædictam post dictam donationem recepit. Quartò, ex causa finali, seu impulsiua donandi, vt Adrianus quam primum, & decentius matrimonio collocaretur, cui plenè per matrimonium cum Domitilla fuit satisfactum, tam quoad generis nobilitatem, quam quoad dotis quantitatem, & iniquum videretur quod D. Iulia Adrianum, tunc de recenti vxoratum desiderasset, quam primum iterum vxorari, quod fieri
31 non † poterat nisi soluto illo matrimonio. Et demum quia de iure nihil interest, an præcesserit, aut subsequuta fuerit dicta facultas, vt probat *text.optimus in l. si autem plures, ff. de aqua pluuiali arcend.* ibi *& placet nihil interesse; vtrum præcedat Domini voluntas aquæ ductionem, an subsequatur, quia & posteriorem voluntatem Pretor tueri debet*, & in puncto *Peregr. cons.* 78. *num.* 10. *cum seqq. lib.* 3. *Vincent. de Franc. decis.* 265. *per tot.* vbi quod siue præcedat, siue subsequatur patris aut ma-
32 tris † donatio, vt filius decentius nubat, illa non potest à filijs diminui seu retractari in præiudicium vxorum, quod vtique posset, si vxori non esset illico Ius quæsitum.

Quartò, contendebatur, quod vtcumque sit de facultate hypotecandi, & sic de Adriani potestate, non tamen constat quod ille hypotecare voluerit, cum enim
33 id totum vigore dictæ licentiæ in eius † voluntate positum esse videatur iuxta doctrinam *Bart. in l. centesimas §. vlt. ff. de verb. oblig.* debuit constare, quod ea facultate vsus fuerit, & non constat eo ipso, quod ille non declarauit *l. si ita legatum §.*
34 *illi si volet ff. de legat.* 1. vbi si alicui † legetur, si volet, debet suam voluntatem declarare, & ferè in terminis *Laurent. Siluan.cons.* 14. *per tot.* vbi quod filio grauato
35 hæreditatem restituere, si sine † filijs decesserit, cui data fuerit facultas vendendi, & obligandi, debet intelligi si expresse, & specialiter disposuerit, & non aliter, quod fortius in casu nostro dicendum videbatur, ex quo bona donata fuerunt in eadem donatione prohibita alienari.

Huic difficultati fuit responsum, quod stante facultate hypothecandi, generalis hypotheca bonorum & Iurium Adriani in
36 † fauorem Domitillæ, comprehendit etiam absque alia expressione bona donata quamuis alioquin obligari prohibita *Negus. de pign. 2. memb. 2. par. num.* 28. 43. *&* 44. *Crauett. cons.* 256. *num.* 5. *& cons.* 303.

303.*num.4.Curt.iun.cōs.226.num. 8. Bursat. cons.32. num. 10. ad fin.lib.1. Tiraqu. in l. si vnquam in verbo bona, num. 14. & seqq. C. de reuocand. donat Rot. decis. 149. nu. 9. & decis.* 150. *num.2. apud Pacif.* & ratio est, quia vt vnus ex Dominis aduertit appellatione † Iurium venit etiam &
37 facultas aliquid faciendi, & disponendi *l.qui in potestate,ff.de testam. Decis. in l. emancipata in 2.lectur.num.*11.*C.qui admit. ti*, & in puncto *Menoch. cons.*210.*nu.*32.vt in simili si data sit facultas fideicommissa-
38 rio † disponendi de mille, & decedat intestatus, aut nulla facta de illis dispositione, eius legitimi hæredes, in quos trāsierunt vniuersa illius Iura *l.nihil aliud ff. de verb. signif.* poterunt illa retinere *Natt. cons.* 217. *num.* 10. *Menoch. d. cons.* 210.*num.*50.*M.antic.de coniect.vltim. volunt. lib.7.tit.7.num.*14. *Vincent. de Franc. decis.*45. *per tot.* Supra vero incontrarium
39 adducta procedunt in facultate † conditionali, cum nos versemur in facultate pura, licet restricta pro dote prioris matrimonij, quod vt dictum est, iam præcesserat, quo modo distinguit *Rot.in s. per. alleg.deicis.*149: *num.* 9, *apud Pacif.* & ad *Sillian.* bene respondet *Menoch.in d. cons.* 210.*num.*69.

Quinto, illud acriter in contentionem veniebat quod quidquid sit de hypothecandi licentia iuxta superius resoluta, illa tamen non videbatur trahenda ad casum, qui euenit, nempe ad casum præmorientiæ Adriani sine descendentibus, cum in eo simpliciter & absolutè dictum fuerit, vt bona donata integrè ad Iuliam redirent, sed tantum ad secundum casum, nempè quando ipsa donatrix præmoreretur, quo casu apposuit prohibitionem, de non alienando, etiam latè sumpto vocabulo in fauorem primogenituræ, quam constituit, nisi pro assecuratione, & restitutione dotis, &c. Vnde quemadmodum, non fuit factus locus prohibitioni de non alienando, quia casus iste non euenit,
40 ita † nec etiam locus exceptioni dictæ prohibitioni adiectæ *ad l. nam quod* §. *fin. ff. de pœn. leg. Surd. cons.*227.*num.*20. *cum seqq.* erat enim d. exceptio consequutiua,
41 & facultatiua prohibitioni † de non alienando, igitur ista resoluta, etiam illa resoluta fuit ad *trad. per Dec. cons* 636. *num.* 8. *cum seqq. Rot. apud Seraph. decis.* 883. *& in recent. decis.* 100. *numer.* 7. *par.*1.

Fuit etiam optime responsum, quod quando facultas alienandi esset consequutiua ad alienationis prohibitionem, & cum ea resolueretur, quia tamen alienationis proibitio respicit tantum donatio-
42 nem, & sic vtrumq; casum, ex quo stat de per se, & in clausula separata habente suam orationem perfectam, ibi, *& ad hoc vt huiusmodi sua donatio, & dispositio suum sortiatur effectum &c.* iuxta doctrinā *Bart. in l. fin.ff.de reb.dub. Peregr. de fideic. art.* 16.*num.* 102.*Menoch.de præsumpt. lib.* 4.*præsumpt.*181.*num.*2.*Rot.decis.*709.*num.* 7.*par.*1.*recent.*pariter etiam exceptio, ibi, *nisi pro assecuratione & restitutione dotis, &c.* ad totam donationem referri oportet, & sic exceptio sit de regula.

Rursus post clausulas in quibus habentur prædicti duo casus, & illam, in qua fit alienationis prohibitio, mediat alia clausula, qua disponitur, vt quæ dicta fuerunt de morte naturali, intelligantur etiam dicta de morte ciuili, quæ certè tam ad casum præmorientiæ Adriani sine descendentibus primo loco scriptum, quàm ad secundum, quo cum illis decederet, referenda est, quamuis secundum formam verborum restricta videatur ad casum primogenituræ, aliter sequeretur quod Iulia voluit quod in casu præmorientiæ Adriani morte ciuili, bona ad ipsam non essent reuersura, sed esset confiscationi locus, quod profectò dicendum non est, ergo à fortiori dicere conuenit, quod clausula prohibitionis alienationis inferius posita respicit vtrumque casum, cum eadem prorsus ratio militet *ad trad. per Peregr. vbi supra num.* 38.

Præterea accedit causa donandi in exordio donationis, ibi, *vt quaprimum,*
43 *& decentius nubere possit*, causa † etenim dicitur anima, & spiritus dispositionis, ac ipsamet dispositio vt dixit *Bald. in l. si quis seruo num.* 7.*C.de furt. Tiraq.in d.l.si vnquam ver.libertis num.*38.& ideo quamuis alienandi, & hypothecandi facultas apposita videatur consequutiuè ad prohibitionem alienationis, quæ respicit perpetuitatem fideicommissi, quia tamen facultas prędicta respicit aliud longè diuersum, nempè fauorem vxoris dotem soluentis, consequenter ex diuersitate ratio-
44 nis debet fieri † restrictio, aut ampliatio, non vero ex figura, & ordine scripturæ, *l.cum pater* §. *dulcissimis ff.de leg.*2. *Molin. de Hispan.primog.lib.*11.*cap.* 5. *num.* 9. & maximè stante correspectiuitate adhoc matrimonium tanquam tunc tractatum, &

& conclusum iuxta superius ponderata in responsione ad tertium obiectum, quo casu dubitandum non est, quin dicta facul-
45 tas debeat simpliciter † intelligi, ne dotantes decipiantur ad tradita per *Modern. vbi supra clauf.4.glos.1. num. 26. cum. sequent.*

Demum Domini considerabant, quod hæc obligandi facultas processit à matre in donatione facta vnico filio habili ad matrimonium contrahendum, quæ licet
46 iuris necessitate compelli † non poterat ad dandum filio propter nuptias pro dotis recipiendæ assecuratione, tamen tenebatur necessitate naturæ ad id impellente *Paul.de Castr. in l. quoniam nouell.num. 2. vers.sed tertio C.de inoff.test.Becc. cons. 20. num.3.lib.1.Peregr.cons.78.num. 13. lib. 3.* ergo credendum est ita absolutè fecisse, cum absolutè necessitate naturæ teneretur.

Non obstat quod D. Iulia in casu præmorientiæ Adriani eam virtualiter prohibuit alienationem, dum in eadem clausula prouidet, quod tunc bona donata ad eam integraliter reuerterentur, & propterea quod expressa proibitio inferius facta in clausula separata ad secundum dumtaxat casum referri debeat; quia etiam prædicta expressa prohibitio ad casum premorientiæ viriliter refertur, quia illa cessante non obstante virtuali, & tacita pro-
47 hibitione, Adrianus † eius vita durante potuisset bona donata alienare *l.si seruo legato §.1.de leg.1. l cum pater. §. sin autem vbi communiter Doctor. C. comm.delegat. Surd.cons.299.num. 26. Rot. apud. Seraph. decis.785.num.6.& diuers.decis.110. num. 34.par. 2.* sicque bona in alium translata non tàm citò ad Iuliam redirent, & forte difficilius & deteriorata, secus autem est
48 stante expressa prohibitione, quia † tunc etiam viuente grauato alienatio est nulla, & bona statim possunt vindicari *d.§. libertis l.peto.§.fratre ff.de leg.2.Molin.de Hisp. primog.lib.1.cap.16.num. 33. Peregr. de fideic.art.4.num.4.&Rot.vbi sup.* & proinde non sine misterio in d. donatione causa expressæ prohibitionis fuit latissimè concepta, vt vtrumque posset comprehendere casum ibi, *& ad hoc, vt huiusmodi sua donatio, & dispositio semper & omni tempore integrum effectum sortiatur, &c.*

Sextò obijciebatur, quod debuit prius fieri excussio contra bona Adriani, quia
49 quamuis in Saluiano † excussionis exceptio non admittatur ad tradita per *Pacif. de Salu.inspect.2.n.72.cum seqq. Surd.cons.*
50 *4. num. 36.* admittitur tamen quando est de † natura obligationis *Stracc. de assecur. in præfat. num. 54.* Cum igitur hic facultas hypothecandi fuerit concessa pro as-
51 securatione dotis, & assecurationis natura sit, vt veniat † accessoriè ad obligationem principalem *Stracc.vbi sup.Molin.de Hisp. primog.lib.4.c.7.n.1. cum seqq.* consequenter etiam excussioni locus esse videtur.

Sed Dominis visum fuit hoc obiectum in contrarium retorqueri, quia Adrianus fuit pro dote principaliter obligatus, & illi à Iulia matre facta donatio de præ-
52 senti, quo casu † in Saluiano non admittitur excusio ad latè tradita per *Pacif. vbi supra*, & facultas hypotecandi non solum cantat pro assecuratione, sed etiam pro dotis restitutione; aliter enim non sequeretur effectus causæ impulsiuæ, vt quàm primum, & decentius nuberet, quia nullus esset qui impelleretur ad dotandũ, si dicta facultas in subsidium esset intelligenda, & ita in pũcto facultatis hypothecandi pro assecuratione dotis, *Modern. Rom. discept. forens. cap.996. per tot.* Et in omnem casum esset exhibenda excussionis exceptio ratione propriæ hypothecæ Adriano quæsitę iuxta superius dicta in responsione ad secundum in fin.

Postremo, ac tandem fuit allegatum, quod donatio facta fuit quatenus Adrianus vxorem duceret de consensu in scriptis D.Iuliæ, & quod aliàs resolueretur; & ideo non sat esset quod licentia, vtrumque probetur, dum pręcisè de illa scriptis *Bertazz. cons. crim.8.nu.11.lib.1.* & ex re-
53 gula quod vbi † debet interuenire scriptura, non sufficit simplex consensus, *Put. decis.43.lib.3.& Rot.diuers.decis.377.n.6. par.1.*

Verùm ex supra traditis patet solutio, cum enim vt dictum fuit ante matrimoniũ
54 cum Domitilla † præcesserit alia donatio ad illud correspectiua, licentia, quæ fuit subsecuta, de qua in secunda donatione, aut debet intelligi de alio matrimonio *iux.tex. in d.l.si iam facta ff. de condit. & demonstr.* aut manifestè fuit per errorem adscripta, quia cum iam præcesserit hoc
55 matrimonium cum † consensu D.Iuliæ, frustrà in ordine ad illud licentia in scriptis erat requirenda, vt in simili *Rot. decis. 797. n.12.p.1. diuers.* & in omnem casum
56 quando licentia in scriptis † esset de forma, quia tamen illa respicit certum finem, videlicet vt filium non nubat sine dona-

tricis consensu, & voluntate, sufficit quod per æquipollens adimpleatur, prout tunc adimpleta fuit *l. si mater C. de instit. & subst.* & ratio est, quia magis attenditur fina-
57 lis causa formę, quàm verba præcisa, vt dicit *Bald. in c. quoniam col. 2. de offici. deleg. Vant. de nullit. sent. ex defect. citat. n. 14. Paris. cons. 32. n. 34. lib. 2. Crauet. cons. 77. n. 4. lib. 1. Afflict. decis. 378. num. 5. Sarnen. in reg. de public. quæst. 11. nu. 2. Rot. decis. 33. num. 4. par. 2. diuers.*

Et ita, &c. vtraque, &c.

¶ *Infra in hac parte habentur aliæ decisiones in hac causa sub diebus 7. Aprilis 1628. coram eodem Reuerendissimo Vrgellen. & 3. Iunij, & 20. Decemb. 1630. coram R.P.D. Queipo sunt in ordine decisiones 167. 383. & 416. & in sequenti parte adsunt duæ aliæ videlicet sub diebus 24. Ianuarij 1631 coram eodem R.P.D. Queipo, & 10. Decembris 1632. coram Reuerendiss. P.D. Pirouano Decano, sunt in Ordine decisiones 8. & 161. & infra in par. 5. aderit alia decisio, & quidē Magistralis sub die 4. Iulij 1635. coram eodem Reuer. Decan.*

REVERENDISS. D. PIROVANO

Decano.

Toletana Habitus.

Die Mercurij 10. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Appellans, vel appellatus, si intendat prosequi ad vlteriora, debet acta transportare, & hoc tam vigore Concil. Trident. quàm Iuris communis, & quando ab ista transportatione excusetur.

SVMMARIVM.

1 *Acta debent transportari tam vigore Conc. Trid. quàm etiam ex dispositione Iuris communis.*
2 *Iudicium ferri non debet, non visis actis.*
3 *Appellans, vel appellatus ad vlteriora procedere volens, liberatur ab obligatione transportandi acta, si præstitum fuerit impedimentum, ne ea transportentur.*
4 *Impedimentum, quando dicatur præstitum, nè acta transportentur vide n. 6.*
7 *Religio Hierosolymitana obsequens semper fuit Sedi Apost. & illius mandatis, & literis paret.*
8 *Concil. Trident. sess. 24. cap. 20. non arctat appellantem quærere acta transportando ab alio, quàm à Notario Iudicis à quo.*

DECISIO XVIII.

Quęsitum fuit, an constet de sufficienti actorum transportatione, itaut sit procedendum ad vlteriora, & affirmatiuè fuit resolutum.

1 Nam, & si acta debeant † transportari tam vigore *Concilij Trid. Sess. 24. cap. 20. de reformat.* quàm etiam ex dispositione Iu-
2 ris communis, ne feratur iudicium, † non visis actis contra *l. 2. C. de eden.* & de actis coram quocunque Iudice Ecclesiastico sit intelligendum; prout hæc omnia latissimè fuerunt firmata *in Leodien. fideicommissi de Steuar coram Domino meo Decano 3. Iulij 1623. & dictum fuit in Maioricen. Pœnitentiariæ 21. Iunij 1591. coram bo. me. Cardin. Blanchetto, & in Placentina Administrationis Sacramentorum prima Decemb. 1567. coram Card. Lancellotto Seniore.* Attamen vera est etiam huius conclusio-
3 nis limitatio appellantem, † vel appellatum ad vlteriora procedere volentem liberari à prædicta obligatione, si præstitum fuerit impedimentum, ne acta transportare possit. *Bald. in cap. quoniam frequenter §. porrò n. 2. vt lit. non contest. Seraph. decis. 1305. num. 7. Rot. in Tullen. Coadiutoriæ 17. Februarij, & in Abulen. Parrocchialis 14. Aprilis 1614. coram bon. mem. Card. Sacrato, & in Panormitana Archidiaconatus 15. Iunij coram Domino meo Buratto, de dicto anno 1614. coram Papa Greg. XV.* vbi adden. alias decisiones referunt.

Impedimentum autem Antonio præsti-
4 tum transportationi † actorum visum fuit concludenter probari ex eo, quod ex processu appareat literas compulsoriales fuisse expeditas, & præsentatas in partibus coram Sebastiano Godouer in Iudicē assumpto, & exinde Didacus de Congera, & Raphael Ortiz exequutores cuiusdam mandati de transportando acta pręsentis causæ ad curiam Meliten. per supremum Magistrum relaxati, accesserunt ad domum Raphaelis Rufini Secretarij, penes quem acta originalia extabant, & illa non obstantibus literis & iurisdictione Iudicis Compulsoris asportarunt, & eis sublatis nulli dubium, quod impedimentū

5 ine-

5 ineuitabile remaneat: Quia sine † originalibus non datur compulsum, & quod fuerit etiam causa immediata propter quam minimè pręstitum fuerit, quod præstare debebat optimè probatur, quia alio remedio Antonio succursum non erat, quàm per literas compulsoriales, quarum effectus, cum per Antonium omni meliori modo, etiam per censuras fuerit tentatus, dubitari non potest de diligentia in præ-
6 stando quod præstare debebat, atque ita semper intrat † impossibilitas remouendi impedimentum, & diligentia ad illud remouendum, quæ sunt precipua requisita ad hunc effectum ponderata per *Menoch. de arbitr. Iud. cas.* 118. *nu.* 7. & recepta per Rotam in dicta decisione Tullen: Coadiutoriæ 17. Februarij 1614. coram bo. mem. Card. Sacrato.

Non obstat quòd impedimentum pos-
7 sit remoueri ex quo Religio Hierosolymitana obsequẽs semper fuit Sedi Apost. & illius mandatis & literis pareat, vt propterea acta à Curia Melitensi debeant trãsportari.

8 Quia Concilium *sess.* 24. *cap.* 20. † non arctat appellantem quærere acta transportanda ab alio, quàm à Notario iudicis à quo, cui si impedimentum probatur pręstitum, ad remoriora remedia, non erit recurrendum in odium occupantium acta, ne tamẽ Religioni aliquod inferatur pręiudicium si forsan parata esset exhibere acta asportata. Domini ordinarunt, vt Oratori eiusdem Religionis, dum pendẽt vacationes generales, cõmunicarem Rotę resolutionem; prout feci. Et ita, &c.

REVERENDISSIMO COCCINO

Viterbien. Castrorum.

Die Veneris 19. *Iunij* 1626.

ARGVMENTVM.

Hæres adeundo hereditatem sine beneficio legis, & Inuentarij, grauatur quoad legata, & fideicommissa particularia vltra vires hereditarias, & de suo proprio, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Testator potest disponere de rebus hæredis, sicuti de rebus proprijs, & num.* 8. *in fin.*

2 *Oneratus in quantitate non potest vltra grauari, quàm sit quantitas, & eius vsura.*

3 *Grauatus, si simpliciter adeat hæreditatem, & non conficiat inuentarium, tenetur ad illud grauamen, etiam quod suo plus valeat.*

4 *Hæres grauatus in tota, vel quota hæreditatis, in qua prius fuit honoratus, si non conficiat inuentarium, tenetur restituere solum, quoad quantitatem relicti.*

5 *Inuentarij omissio ex iure nouo, non grauat hæredem adeuntem vltra dispositionem iuris antiqui.*

6 *Hæres, quando adiuit hæreditatem sine beneficio l. & inuentarij, ius nouum eum grauat quoad legata, & fideicommissa particularia vltra vires hæreditarias, & num.* 19.

7 *Legata, & fideicommissa singularia relicta non fiunt de ipsa hæreditate, sed de alijs bonis.*

8 *Hæres grauatus restituere rem propriam, cum ceteris bonis fideicommisso subiectis, adeundo hæreditatem sine inuentario, videtur onus impositum acceptasse.*

9 *Hæres, quando adit hæreditatem, eius patrimonium vnà cum illo defuncti efficitur vnicum, & quasi contrahit cum legatarijs, & fideicommissarijs.*

10 *Hæres grauatus fideicommisso particulari de re sua, & fideicommisso vniuersali de bonis testatoris, nisi ex fructibus bonorũ d. fideicommissi vniuersalis perceperit tot fructus, qui æquiualeant æstimationi legati particularis, illud potest retinere.*

11 *Possessio, vt transferatur, quando est restituenda, non sufficit restitutio verbalis.*

12 *Compensationis exceptio requirens altiorem indaginem, non est admittenda ad impediendam immissionem in Saluiano.*

13 *Text. in l. cum pater §. Titio ff. de leg.* 2. *& alij declarantur.*

14 *Bellon. in cons.* 99. *num.* 15. *declaratur, & num.* 24. *&* 25.

15 *Vxori secundum ius antiquum non habenti solidi capacitatem, licebat legari vsufructum tertiæ partis bonorum, & si liberos habuerit, eiusdem partis proprietatem.*

16 *Debitor, si hæredem instituerit creditorem, per hoc videtur velle, quod debitum cõpensetur, & num.* 17.

18 *Hæres acceptando hæreditatem sine inuentario sibi præiudicat.*

20 *Text. in l. ita tamen* 22. *§. fin. ff. ad Trebell. declaratur. & num.* 23.

21 *Prælegati pretium ex bonis hæredis potest retineri.*

22 *Ser-*

22 *Seruo existentiante libertatem datam hæreditas dari non potest.*
27 *Hæredi a seipso, neque legatum, nec fideicommissum relinqui potest.*
28 *Fideicommissarius capit bona de manu hæredis.*

DECISIO XIX.

GEorgius Testator fecit fideicommissum particulare ad fauorem Honuphrij iunioris filij, & omnium primogenitorum de familia, in quo magna ex parte supposuit bona subiecta fideicommisso Honuphrij senioris Aui facto ad fauorem ipsius Honuphrij iunioris, quod potuisse facere fuit latè probatum in decisione facta coram me 10. Maij 1624. & hoc non controuertitur, fecit etiam in eodem testamento fideicommissum vniuersale ad fauorem omnium descendentium, & cum venerit casus, quod vtrumque fideicommissum euentualiter deuolutum fuerit ad D. Valerium, & ipse petierit vtrumque, & quater fuerit resolutum posse agere Saluiano ad dictum fideicommissum particulare contra Excellentiss. Ducem Brachiani, qui possidet vtrumque fideicommissum; Dubitaui, an dicta petitio vniuersalis fideicommissi facta per D. Valerium ei obstaret in casu, & ad affectum, de quo agitur, qui est, quod Excellentiss. D. Dux successor dicti Honuphrij iunioris pretendebat posse detrahere dicta bona subiecta fideicommisso Honuphrij senioris, vel saltem illa retinere donec discutiatur: An ex dicto fideicommisso vniuersali Georgij, & illius fructibus possit prouideri ipsi Excell. D. Duci pro æstimatione dd. bonorum fideicommissi Honuphrij senioris in fideicommisso particulari contentorum ex adductis per *Bellon. iuniorem in cons. 99. num. 22. & 28.* Et DD. causa bis proposita negatiuè resoluerunt, quia testator † potuit disponere de re ipsius Honuphrij hæredis, *l. vnum ex familia 96. §. si rem l. cum pater 79. §. cum pater, ff. de leg. 2. latè Gomez. var. resol. lib. 1. cap. 12. num. 14.* Et quamuis regula sit quod oneratus in quantitate, non potest vltra grauari, quàm sit quantitas, & eius vsuræ, *l. si cui 7. ff. de fideicom. libert.*, hoc tamen est verum, quando grauatur in re aliena, secus autem quando grauatur in re propria, quia si grauatus † simpliciter acceptat legatum, prout in casu isto, quia Honuphrius adiuit hæreditatem, & non fecit inuentariũ vtique tenetur, etiam quod suum plus valeat, vt sunt iura clara, *in l. Imperat. 27. in princ. vers. si centum legatis, ibi n. vero &c. ff. de leg. 2. & est bonus textus in l. gener. 24. §. si quis alienam & in l. si debitor 45. in princ. & §. in fideicommissar. ff. de fideicom. libert*, & hanc distinctionem agnoscit, & sequitur *Greg. Lopez partita 6. tit. 9. l. 3. gl. 5.* & sic ista iura loquuntur in proprijs terminis, quando testator disponit de re hæredis.

Non obstat, quod omnia prædicta procedunt ad effectum, quod Honuphrius debeat acquiescere dispositioni patris etiã quod in plus fuerit grauatus, non autem ad effectum, quod non possit retinere ex fideicommisso generali quantum importat particulare; Quia fuit responsum hoc regulariter procedere, non autem in casu isto, in quo Testator, vt dictum est, duo fideicommissa fecit, vnum vniuersale, quod hæredes Honuphrij absque dubio tenentur restituere, & aliud particulare ex magna parte ex bonis, & Castris subiectis fideicommisso ad fauorem ipsius Honuphrij, quod etiam pariter debet restitui; etiam quod excedat valorem hæreditatis, cum Honuphrius non fecerit inuentarium, quia, & si verum sit, quod
4 hæres grauatus in tota, vel quota hæreditatis, in qua prius fuit honoratus, si non conficiat inuentarium, tenetur restituere ad quantitatem relicti, habendo rationẽ ad fructus perceptos, & cum fiat de ipsa hæreditate non potest fieri vltra vires hæreditatis, & ex iure nouo omissio in-
5 uentarij † non grauat hæredem adeuntẽ vltra dispositionem iuris antiqui. Attamen in casu isto cum agatur de fideicommisso particulari, vt pluries fuit firmatum, & Honuphrius adiuerit hæreditatem
6 sine † beneficio l. & inuentarij, ius nouum, *de quo in l. fin. C. de iur. de lib. & auth. de hær. & falc. §. hinc. nobis, vers. si vero non fecerit Inuentarium*, grauat hæredem quoad legata & fideicommissa particularia vltra vires hæreditarias, & de proprio
7 cum singularia † relicta non fiant de ipsa hæreditate, sed de alijs bonis, *l. cohæredi, §. cum filiæ, ff. de vulg. & de pupil. l. arrogat. ff. de adopt* & hanc distinctionem facit *Castren. in l. ab omnibus, §. fin. num. 2. ff. de leg. 2. & in l. ita tamen, §. si ex Treb. num. 2. ff. ad Trebell.* cum allegatis in decisione facta in hac eadem causa 10. *Maij* 1624. quibus potest addi, *gl. in d. l. fin. §. si vero post quam, in vers. censuerunt, C. de iur.*

iur.deliber.Soc.Iun.cons.7. num. 15. vol. 4. Boer. cons. 53. num. 3. Franc. Marc. decis. 433. in 2. p.1. Magon.decis. Florent. 130. *num.4.& decis.Lucan.6.num. 40. Menoch. cons.207.num.17.& cons.272. num. 6. Laderch. cons.141.num.5.Valasch.decis.52.n. 15.Pereg.de fideicom, ar. 33. num. 13. & cons.64.nu.28.vol.3.Surd.cons.459.nu. 16.* & benè in proprijs terminis *Gaspar. Ant. Tes.q.66. num. 3. & seq lib.* 2. dum dicit,
8 quod quando hæres † grauatur restituere rem propriam cum ceteris bonis fideicommisso suppositis, & sine inuentario acceptauit hæreditaten, videtur simulonus impositum acceptasse, & non detrahit ea ratione, quia petitur ex iuris principijs, quibus cauetur testatorem liberam habere facultatem legandi res hæredis vti proprias, etiamsi putaret hæredis esse, & essent propriæ, & subdit num.4.quod quan-
9 do † hæres adit, efficitur vnum patrimonium,& quasi contrahit cũ fideicommissarijs agnoscendo,& acceptando grauamen, qui etiam in fine quæstionis refert Ludouicum Morotium Senatorem fuisse huius opinionis, qui vt notum est, non est Doctor vulgaris existimationis.

Non obstat quod hæres grauatus
10 fideicommisso † particulari de re sua, & fideicommisso vniuersali de bonis testatoris, nisi ex fructibus bonorum d. fideicommissi vniuersalis perceperit tot fructus qui æquiualeant æstimationi legati particularis, illud possit retinere, & sibi de dicta æstimatione pro rata satisfacere *ad textum in l. cum pater 79. §. Titio ff. de leg.2. l. quod de bonis 15.§.qud auus ff. ad l. falcid. l. ita tamen 27. §. hæres ex asse ff. ad Treb.* quæ iura considerat *Bellon. iun. in cons. 99. num.* 15. nam omisso, quod in dictis iuribus præsupponitur perceptio fructuum, quæ hic non adest, cum ad hunc effectum requiratur restitutio facti
11 per quam etiam possessio † transferatur, nec sufficiat restitutio verbalis *Peregr. de fideic. art. 2.num.54.* & propterea ex hoc capite Excellentiss. Dux Brachiani non potest retinere legatum particulare, aut illud pro rata diminuere. Immò cum huiusmodi exceptio pendeat à calculo perceptorum ex d. fideicommisso vniuersali, quod non potest fieri nisi in actu restitutionis dicti fideicommissi vniuersalis ista
12 exceptio † compensationis vtpote requirens altiorem indaginem, non est admittenda ad impediendam immissionem vigore Saluiani in fideicommissum particulare *Castren.in l. fin. in princ. C. de compensat.* & fuit resolutum in casu *Romana Saluiani interdicti* 17. *Ianuarij* 1603. & in *Bononien. Dotis 3. Iunij eiusdem anni corã bo. mem. Litta*, cessat difficultas, quia il-
13 la † iura loquuntur, quando quis fuit grauatus in quota hæreditatis, & tunc computatis fructibus perceptis non potest grauari vltra valorem quotæ, qui non est casus noster, cum agatur de legato rei singularis non autem quotæ hæreditatis,nec est verum quod idem sit, quando quis grauatur in restitutione rei singularis *ex text. in l. Lucius 7.§.maritus ff.ad Trebell.* quem ponderat *Bellon.loco citato*, vbi ma-
14 ritus † instituta vxore ex triente, pluribus ei fideicommissis datis, dotem quoque prælegauit, & iussit, vt partem hæreditatis relictam, & quæcumque ei legasset,filio restitueret, & dicitur quod in restitutione non venit dos, nisi fuerit approbatum, quod Testator etiam de dote restituenda senserit, & ita demum si vxor tantum ex hæreditate Testatoris percepit quantitatem æquiualentem nomine falcidiæ, quantum est ipsa dos, hoc est Trebellianicæ, vt ibi exponunt *Viui. Bart. Odofr. & alij*, circa quem text. dicit *Cuiac. obseru. lib. 18. c. 16. in fine*, obseruandum esse vestigium iuris antiqui quo
15 vxori † non habenti solidi capacitatem licebat legare vsufructum tertiæ partis bonorum, & cum liberos habuerit eiusdem partis proprietatem *Vulpia lib. regul. tit. de decimis*.

Ad intelligentiam istius textus, qui nihil facit ad casum nostrum, est notan-
16 dum quod si Creditorem † instituit debitor, per hoc videtur velle quod debitum compensetur *l. quod de bonis* 15. §. *quod auus ff. ad l. falcidiam*, & declarat *Gregorius Lopez partita 6. titul. 9. l. 3. glos. supra in fine*, si vero Testator id quod debet,legauit, aut expressè dixerit compen-
17 sationem † fieri, illa fit vsque ad quantitatem Falcidiȩ, vt in *d. §.maritus*, & sic in terminis *d. §.maritus*, cum fuisset legatum debitum proprium, intrabat compẽsatio cum Trebellianica, & optime hoc declarat *text. in l.cum quis 3.ff.de dot.prælat.* & possent allegari alia iura, quæ adducit *Gregor. Lopez loco supra allegato*,qui dicit illa procedere,quando agitur de cõpensatione,sed hic nõn agitur de compensatione, sed de re hæredis, de qua disposuit Testator,& cum Honuphrius accepta-
18 uerit sine † beneficio legis, & Inuentarij sibi

sibi præiudicauit, nec est locus compensationi cum fideicommisso vniuersali, ex rationibus supra deductis quod quidem fideicommissum vniuersale nec tangitur in terminis *d. §. maritus*, sed solum habetur ratio Trebellianicæ ad sustentandam substitutionem factam de credito hæredis videlicet de dote, & in hoc casu nulla est habenda ratio Trebellianicæ pro sustentatione fideicomissi particularis de bonis grauati, cum Honuphrius
19 † hæres, & prælegatarius non confecerit Inuentarium, sed simpliciter tenetur restituere dictum fideicommissum particulare, vt supra dictum est.

20 Non obstat etiam † *text. in d. l. ita tamen* 22. *§. fin. ff. ad Trebell.* vbi qui seruos suos rogatus est manumittere, & eisdem hæreditatem restituere, detracto pretio seruorum hęreditatem restituere debet, ex
21 quo inducitur, quod pretium † prælegati ex bonis hæredis possit retineri, quia fuit responsum quod in casu *d. §. fin.* detrahitur prius pretium seruorum, tamquam æs alienum, quia onus intrinsecum, nempe fideicommissum relictum seruis impeditur per extrinsecum seruitutis, cum hæredi-
22 tas † ante libertatem datam seruo existenti non posset dari, nec fundus, nec hæreditas restitui, *l. si cui pure* 31. *ff. ad Trebell*, & notat *Goffred. in d. §. fin. nu.* 3. & 4. & propterea cum in casu illius textus agatur de simplici fideicommissaria, quæ non potest habere locum nisi serui manumittantur, ideo pretium seruorum detrahitur tamquam æs alienum hæreditatis, quod non est in casu isto, vltra quod Bart.
23 ibidem dicit, quod in casu illius † Textus, quis fuit rogatus seruos manumittere, & eis restituere hæreditatem deducto pretio seruorum, & subdit hoc fuisse expressum, quod dictum si esset verum, tolleret omnem difficultatem.

24 Non obstat tandem quod dictus † *Bellon. num.* 24. videatur dicere quod ius antiquum non est correctum etiam quoad fideicommissa particularia, nam est aduertendum quod quatenus hoc diceret, loqueretur contra iura expressa, nec *Peregrin. de fideicom. art.* 33. *nu.* 48. per ipsum allegatus hoc dicit, sed solum facit distinctionem, quod aut agitur de hæreditate, vel quota, & Iura antiqua non sunt correcta, aut verò agitur de fidecommissis particularibus, & Iura antiqua sunt correcta, itaut hęres non conficiendo Inuentarium teneatur de proprio, sed coniungenda sunt dicta per ipsum num. 33. & 34. cum seqq. Vbi firmat, quod quando
25 idem † est hæres, & legatarius, fideicommissum particulare quod relinquitur eidem fideicommissario vniuersali, non habet naturam aliorum fideicommissorum particularium, sed potius naturam fideicommissi vniuersalis, vnde cardo difficultatis consistit in eo, An hoc sit verum,
26 mouetur ex eo Bellonus, quia hæredi † à semetipso neque legatum, neque fideicommissum particulare relinqui potest *l. legatum* 119. *§.* 1. *ff. de leg.* 1. ne idem remaneat sibi obligatus contra *l. cum filio familias* 11. *ff. de leg.* 1. Ex quibus infert quod neque à semetipso fideicommissario
27 vniuersali potest relinqui, † qui loco hæredis est, quemadmodum quod hæredi à semetipso relinquitur, non capitur iure legati, & sic titulo particulari, sed Iure hæreditario, & sic titulo vniuersali, ita etiam particulare fideicommissum relictum fideicommissario vniuersali non censetur capi iure fideicommissi particularis, sed potius iure vniuersalis, & per consequens eodem Iure censebitur, quo censetur vniuersale. Huic motiuo fuit responsum verum esse quod legatum, & fideicommissum particulare ab ipso hærede relinqui non potest, sed non valet consequentia quod à fideicommissario vniuersali à semetipso fideicommissum particulare relinquatur, quia fideicommissa-
28 rius † capit de manu hæredis, cui, & si à semetipso legari non possit, tamen bona prælegata remanent apud ipsum hæredem cum onere suo *Bald. in terminis cons.* 158. *num.* 1. *lib.* 5. *Surd. decis.* 169. *num.* 3. *Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita par.* 5. *num.* 8. *ff. ad Trebell. Soccin. Iun. cons.* 8. *num.* 26. *lib.* 2. & fuit dictum in hac causa 10. *Maij* 1624. Et in puncto videtur *decis. Bald. in cons.* 464. *num.* 3. *lib.* 2. Vbi quando fit locus substitutioni in hæreditate ad fauorem legatarij fideicommissum particulare non alteratur, & formalis substitutio particulatis non mutatur.

Et ita conclusum &c.

¶ *Supra in hac causa habetur alia decisio sub die* 11. *Martij* 1626. *coram eodem Reuerendiss. bon. mem. Coccino, est in ordine decisio* 4. *vbi etiam adsunt aliæ decisiones in hac causa.*

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Romana Donationis de Incasatis.

Die Veneris 26. Iunij 1626.

DECISIO XX.

Impressa in Merlino to. 1. Decis. 229.

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.

Die Veneris 26. Iunij 1626.

DECISIO XXI.

Impressa in Merlin. to. 1. Decis. 228.

REVERENDISS. P.D. VRGLELEN.

Barbastren. Canonicatus.

Die Veneris 26. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Cantores Cappellæ Pontificiæ, cum sint veri familiares Papæ, nam adest destinatio ad certum seruitium, nec non mens, & dens, ideo in eorum absentia fructus præbendarum faciunt suos.

SVMMARIVM.

1 *Cantores Capellæ Pontificiæ sunt veri familiares Papæ.*

2 *Text. in cap. cum dilectus. de cleric. non resid. quando intret.*

3 *Familiares Episcopi dum inseruiunt Episcopo, faciunt fructus suos, scilicet Canonicatuum, præbendarum, &c.*

4 *Cantores Capellæ Pontificiæ, non videntur esse veri familiares Popæ, cum vt tales censeantur.*

5 *Talis, quod aliquis sit aliud est, & aliud, quod habeatur pro tali.*

6 *Familiaritatis veræ requisita sunt destinatio ad certum seruitium, mens, & dens.*

7 *Cantores Capellæ Pontificiæ sunt familiares Papæ non per fictionem, sed veri, & indubitati.*

8 *Cantores Capellæ Pontificiæ sunt familiares Papæ, licet recipiant salarium, cum hoc non excludat verum seruitium & obsequium Papæ.*

9 *Cubicularij Papæ salarium recipiunt, & nihilominus fructus beneficiorum lucrantur in absentia.*

10 *Cap. dilectus. de cler. non resid. præter familiaritatem, requirit obsequium circa personam Principis.*

11 *Familiares Papæ ad effectum lucrandi fructus præbendarum, debent inseruire vniuersæ Ecclesiæ.*

12 *Ecclesiæ vniuersali dicuntur inseruire illi, qui existunt in seruitio Papæ.*

13 *Text. in cap. dilectus. de cleric. non resid. videtur correctus per Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12.*

14 *Distributiones quotidianæ, vt lucrentur, non solum requiritur præsentia, sed etiam interessentia.*

16 *Familiares Papæ ad effectum lucrandi fructus præbendæ in eorum absentia solum reputantur pro præsentibus, & non pro interessentibus.*

DECISIO XXII.

Dominus Bartholomæus de la Cort. Canonicus Barbastren. vnus ex Cãtoribus Cappellanis Sanctiss. D.N. prætẽdit coram Illustriss. Cardinali à Monte Cappellæ Pontificiæ Protectore contra Capitulum Barbastren. sibi in absentia actu tamen in dicta Cappella inseruienti deberi fructus Canonicatus, & præbendæ, ac distributiones quotidianas: quare cum fuerim à predicto Illustriss. Cardinali in Iudicem deputatus, hodie super hoc in Rota dubitaui, & Domini fuerunt concordes Bartholomæo deberi fructus Canonicatus, & præbendæ, non autem di-
1 stributiones. Quoad fructus moti fuerunt quia † Cantores Cappellę Pontificiæ sunt veri familiares Papę iuxta constitutionem Sixti Quinti editam anno 1586. §. 3. *quæ habetur in nouo Bullario tom. 2. fol. 540.* quæ fuit postea confirmata per Paulum V. quod & prius dixerat *Rot. apud Guidobon. decis. 183. incip. Cantores Cappellæ,*
2 vnde intrat dispositio text. † in *cap. cum dilectus de Cleric. non resident.* de percipiendis fructibus in absentia *Zabarell. consil. 44. Monet. de distribution. quotidian. par. 2. q. 9. num. 10. Garz. de Benef. par. 3. cap. 2. num. 383. & idem resoluit S. Concilij Congregatio* in substituto Diaconi, & Subdiaconi eiusdem Cappellæ, & sic in casu magis dubitabili; & accedit quia aliàs vt aduertit *Oldrad. cons. 48. vers. & ideo*

3 *Ho-*

3 *Honorius*, familiares Episcopi † essent melioris conditionis, qui dum inseruiunt Episcopo, faciunt fructus suos *cap. de cætero*, & *cap. ad audientiam de Cleric. non resid.*

Non obstat, quod Cantores prædicti
4 non videantur esse † veri familiares, ex quo Constitutio Sixti V. dicit, vt tales esse censeantur, & aliud est, quodquis sit
5 verus familiaris, aliud, † quod habeatur pro tali, *ad trad. per Gonzal. in reg. 8. glos. 43. num. 18. Rot. decis. 88. num. 3. par. 1. recent.* quia immò in illis ad effectum, de quo agitur, concurrunt requisita veræ fa-
6 miliaritatis, nempè destinatio † certum seruitium, mens, & dens, *Rota in recent. decis. 584. num. 3. par. 1.* ex quo actu seruiunt Papæ in diuinis officijs, & recipiunt portionem panis, & vini, & concurrit quoque mens, vt ex verbis constitutionis prędictę clarè conspicitur, ibi *tam ipsi, quã alij pro tempore existentes Cantores Cappellan. sint & esse censeantur, prout hactenus semper fuerunt, nostri, & pro tempore existentis Romani Pontificis veri, & indubitati familiares, continui commensales, ac solitam portionem panis vini, &c.* ex quibus verbis isti non sunt familiares per priuile-
7 gium, & fictionem, sed veri, † & indubitati, & tollitur penitus omnis difficultas ex clausula *sublata* cum decreto irritanti, *Rot. decis. 461. per totam parte 1. recent.*

8 Non obstat, quod recipiunt † salariũ, quia hoc non excludit verum seruitium; & obsequium Papæ, cum etiam alij familiares Pontificis, vt sunt Cubicularij illud
9 † recipiant, & nihilominus fructus in absentia lucrantur, *Garz. vbi supra.*

Non obstat quod Prothonotarij non participantes, & alij innumeri habentes officia in Romana Curia, in quorum erectione disponitur, vt habeantur pro veris familiaribus, possent prætendere exemptionem à residentia ad effectum lucrandi fructus vigore dicti capit. *cum dilectus*,
10 quia ille tex. † præter familiaritatem requirit obsequium circa personam Principis ibi *in nostro seruitio commorantes*, & ibi *qui circa nos se obsequiales exhibent, &c.* quod in illis non concurrit.

Non obstat quod in eodẽ textu requi-
11 ratur, vt † familiares Papæ ad effectum lucrandi fructus debeant inseruire vniuersæ Ecclesiæ, ibi, *se obsequiales exhibent vniuersis*, quia existentes † in seruitio Papæ,
12 verè dicuntur vniuersali Ecclesiæ inseruire. *Panormit. ibid. num. 2. vers. not. 2.*

13 Non obstat, quod dispositio *d. tex.* † videatur correcta per *S. Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 12.* quia contrarium est verius, *vt in puncto Nauar. cons. 1. & 2. de Cleric. non resid. Garz. vbi sup. num. 346.* & ita resoluit dicta *S. Concilij Congregatio*, & fuit in eadem sępius resolutum.

Quo verò ad distributiones moti fue-
14 runt, quia vt illæ lucrentur, † non solum requiritur pręsentia, sed etiam interessentia, ac ideò familiaribus Papæ, qui solum
15 habentur pro pręsentibus, non debentur, *Abb. in d. cap. cum dilectus, num. 5. Nauar. d. cons. 2. in fin. Garz. de benef. vbi supra, num. 385. & Rot. in Illerden. distributionum. 2. Iunij 1598. coram bon. mem. Gipsia.*

Et ita decisum vtraque parte, &c.

REVERENDISSIMO VRGELLEN.

Bergomen. Pensionis de Trescurio.

Die Veneris 13. Nouembris. 1626.

ARGVMENTVM.

Papa, si ad fauorem alicuius reseruet super aliquo beneficio pensionem annuam exẽptam è quibusuis decimis, cum clausulis amplissimis, cui reseruationi consensit Titularis cum iuramento, & obligatione Camerali, an si eueniat casus solutionis decimarum, ad quam etiam pensionarij teneantur vigore indulti, in quo cauetur, quod pariter pensionarij teneantur contribuere, quamuis pensiones essent sub quauis ampla forma exemptæ, & cum clausula, quorum tenores, &c. vtrum hoc casu pensionarij teneantur contribuere.

SVMMARIVM.

1 *Pensionis quasi possessio ad effectum manutentionis probatur per solutiones.*
2 *Clausula quorum tenores, quid operetur.*
3 *Clausulæ non debent censeri inutiles, & superfluæ.*
4 *Pensionarij in casu contributionis tenetur contribuere pro rata.*
5 *Papa quando præsumatur velle derogare pactis, & conuentionibus partium.*
6 *Decis. 1347. num. 2. coram Card. Seraph. & aliæ in quibus terminis loquantur.*
7 *Inclusio vnius est exclusio alterius.*

8 *Emphyteuta, si pactum inierit cum Domino directo, vt non ipse sed Dominus directus tributa ac censum Principi soluat, nihilominus emphyteuta tenetur perinde ac si nulla præcesserit conuentio, & n.9.*

10 *Quod intellige, quoad præiudicium fisci solum, nam quoad contrahentes conuentio est valida, & seruanda, n.11.*

12 *Veneta Respublica est firmissimum totius Italiæ propugnaculum.*

13 *Subuentio publica est omnium communis.*

14 *Concedentis voluntas non est vnde magis declaretur, quàm à præfatione.*

15 *Præfatio inducit causam finalem, & aperit mentem concedentis, ita vt illa à præfatione, vti à causa finali reguletur, limitetur, aut extendatur.*

16 *Verba restringenda sunt ad rem, super qua exprimuntur.*

17 *Verba generalia, vltra causam expressam nihil operantur, sed debent restringi ad eam, quando salua ratione recti sermonis fier. potest d. restrictio.*

18 *In priuilegijs, & gratijs non tam verba sunt attendenda, quàm mens concedentis.*

19 *Derogatio est stricti iuris.*

20 *Derogatum tantum censetur, quantum est dictum, vel de necessitate infertur.*

21 *Decimæ non de proprio, vt pensio, sed solũ de fructibus sunt exigendæ.*

22 *Concessio nulla Principis etiam cum clausulis derogatorijs tollit partium conuentiones, nisi sit eis adeò derogatum, vt nulla alia possit capi interpretatio.*

23 *Papa, quando imponit decimas beneficijs, & vult, quod etiam pensionarij teneantur contribuere non obstantibus quibusuis pactis inter ipsos, & Titulares, qualiter hoc intelligatur.*

24 *Clausulæ regulantur secundum naturam dispositionis, cui adijciuntur.*

25 *Dispositio principalis, quando non obstat, nec minus obstare debent clausulæ accessoriæ.*

26 *De concedentis mente quando constat, & de causa finali, & determinata, non est curandnm de effectu clausularum.*

27 *Creditor, qui est prior in tempore, est potior in iure.*

28 *Debiti causa illa dicitur esse grauior, si vna habbeat faciliorem exactionem, quã altera.*

29 *Principem, vbi apparet voluisse præiudicare iuri tertij, in dubio debet intelligi, quod voluit in modico, & non magno præiudicare.*

30 *Princeps quando constat voluisse præiudicare Tertio, sufficit, quod rescriptum aliquid modicum operetur in illius præiudicium.*

31 *Decis. 161. par. 2. diuers. declaratur.*

32 *Obligatio, quæ ex persona, & facto alicuius originem traxit, illum solum afficere debet.*

33 *Decis. in causa Valentina subsidij coram Pegn. declaratur.*

34 *Decis. in causa Asculana Pansionis coram Cardin. Pamphil. Sen. declaratur, & n.35.*

DECISIO XXIII.

PAulus Papa V. in resignatione, quam Ioannes Paulus Garlinus fecit Ecclesiæ de Trescurio reseruauit ei super fructibus eiusdem Ecclesiæ annuam pensionem scutorum 200. & eius nepotibus 60. exemptam, & immunem ab omni decima imposita, & ex quauis causa imponenda, & alio quocunque onere, etiamsi in impositionibus huiusmodi decimarũ caueatur expresse, quod pensionarij pro rata pensionum suarum quantumuis exemptarum decimis contribuere teneantur, cui reseruationi Martinus resignatarius modo prædicto consensit, & pensionem cum iuramento, & obligatione Camerali etiam successorum nomine de suo, & eorum proprio soluere promisit absque spe aliquid vnquam postea repetendi, seu defalcandi, itaut omne quod propterea ipse, & sui successores in dicta Ecclesia soluerent, quod præfatam ratam pro tempore quomodolibet cõcerneret Ioanni Paulo resignanti, & nepotibus gratiosè donare, & remittere teneantur donatione pura, & irreuocabili.

Sed postea Gregorius XV. Serenissimæ Reipublicæ Venetorum concessit certas decimas super fructibus omnium, & quorumcunque beneficiorum Ecclesiasticorũ sui dominij, ad quas etiam pensionarios teneri voluit, quamuis pensiones essent, vt supra exemptę, & sub quibusuis obligationibus etiam in forma Camerę, & iuramento, ac quibusuis cautelis, & decretis munitę etiam per viam donationis, & generaliter sub quauis verborum forma, aut expressione conceptæ etiam quod ipsi, à quibus pensiones huiusmodi sunt soluendæ, iuri, & actioni petendę, vel retinendæ portionis, aut ratę, partis pensionarios tangentium iure iurando renunciauerint.

Cuius indulti prætextu Hieronymus

Isabellus, qui Martino resignatario in dicta Ecclesia successit, prætendens, quod Ioannes Paulus pensionarius teneretur contribuere solutioni prędictarum decimarum integram pensionem soluere recusauit. Sed nihilominus cum fuerit conuentus coram A.C. obtinuit Ioannes Paulus manuteri in possessione exigendi integram pensionem, Vnde causa appellationis mihi commissa sine retardatione solutionis arbitrio Rotæ, proposui hodie dubium: An intret arbitrium: in cuius discussione fuit pro parte Hieronymi de tribus oppositum, nempè de inualiditate mandati A. C. quod quasi possessio non fuerit probata, & demum de iniustitia, sed validitas fuit visa clara, & quando fuisset turbida, cessabat difficultas, ex quo nunc ex integro poterat manutentio con-
1 cedi; Quasi possessio † videbatur etiam benè probata, quia ad effectum manutentionis sufficiunt solutiones, de quibus in actis factæ per Martinum prędecessorem, *Guido Papa decis. 629.* sæpius per Rotam canonizata, *Gig. de pension. q.47. num.10. Menoch. de recuper. remed.1. num.89. Put. decis.151. lib.3. Seraph. decis.1147. num.1.* & fuit millies decisum.

Qua propter post binas huius dubij propositiones scilicet 29. Aprilis præteriti, & sexta huius mensis fuit difficultas restricta ad iustitiam, quæ in eo solum versatur: An per supradictum Indultum Gregorij XV. fuerit derogatum clausulis appositis in reseruatione pensionis, itaut obstet pensionario in casu, & ad effectum, de quo agitur.

Et pro parte affirmatiua, & sic pro titulari videntur esse expressa verba dicti Indulti, vbi grauantur pensionarij, & derogatur pactis inter pensionarium, & titula-
2 rem conuentis, cum clausula, † *quorum tenores*, quę operatur, vt omnia censeantur expressa iuxta vulgare Consilium *Butrij*, ac expressa derogatione regulæ de iure quęsito non tollendo, & cum decreto irritanti, & clausula sublata, & in specie derogatur obligationibus in forma Camerę, qua titularis erat obligatus ad fauorem pensionarij, nec non donationibus, & iuramento ad fauorem eiusdem. Quę derogationes cum non conueniant, nec adaptari valeant Reipublicæ, cui clausulę supradictę non obstabant, vt patet ad sensum, videtur necessariò dicendũ, quod solum habent respectum ad titula-
3 rem, itaut eius fauore dumtaxat appositę censeantur, † ne alias inutiles sint, & superfluę, & nihil penitus operentur, vt in simili *Menoch. de præsumpt. lib.3. præsump. 115. num.63. & seq.* Et tanto magis quia sic intelligendo reducitur res ad ius com-
4 mune, quo pensionarij † tenentur contribuere pro rata pensionis, *Gig. de pens. q.59. num.21.*

Et fortius pro titulari stringebat, quod Rota sæpius in puncto visa fuit sentire ad eius fauorem, scilicet quod per huiusmodi derogationes exemptio, pacta, & conuen-
5 tiones † ad fauorem pensionarij in reseruatione appositæ fuerunt sublatæ ex mente, & voluntate Papę, *vt p.2. diuers. decis. 161. in princip. & num.4. 6. & 13. & in Asculana pensionis 17. Februarij 1506. coram Cardinali Pamphilio, & in Valentina subsidij 4. Maij 1611. coram bon. mem. Penia, in fin. versic. ad decis. in causa Toletana.*

Cæterùm re maturè discussa, Domini contrarium resoluerunt, videlicet Isabellum titularem teneri iuxta reseruationem releuare Ioannem Paulum, & eius nepotes pensionarios ab omni, & quacunque decima, Habent enim pensionarij intentionem fundatam in literis reseruationis, cuius verba sunt clara, vt supra in facto, & in pluribus decisionibus Rotæ † in simi-
6 libus terminis loquentibus, *vt apud Seraphin. decis.1348. nu.2. in versic. nam cum agatur, & in versic. non tamen tollit, & decis. 702. num. 5. & 6. part. 2. recent.* & in dicta *Valentina subsidij 4. Maij 1611.* allegata etiam ex aduerso, & clarius *in decis. 26. Nouembris eiusdem anni in* eadẽ causa facta coram eodem bon. mem. Penia, & in *Perusina pensionis 23. Ianuarij 1614. Coram Cardinali Sacrato, & in Ceneten. pensionis 7. Iunij 1621. coram bon. mem Remboldo* & in alijs adductis per *Mcdern. d. scept. foren. capit. 548. num. 26. cum seqq.*

Ex quibus decisionibus iuxta mentem Rotæ declaratur dictum Breue Gregorij XV. quo etiam pensionarij grauantur, vt sit verum ad fauorem Reipublicæ, cui pensionarij tenentur pro sua rata, non minus, quam titulares, itaut prætextu quarumuis exemptionum, aut conuentionum cum titularibus initarum non possint eximi à contributione decimarum quia illis omnibus quo ad Remp. fuit in dicto Breui expressè derogatum, vt sic concessio decimarum, vt inferius dicetur habeat faciliorem exitum, & effectum, sed

ſed propterea non fuit de mente Papæ velle præiudicare penſionarijs quoad titulares, ad quorum fauorem non reſpexit, nec illis in dicto Breui quicquam conceſſit, ſed potius fuit eius voluntas, vt, quoad illos, pacta, & conuentiones, & clauſulæ omnes in reſeruatione adſcriptæ remaneant in ſuo robore, & firmitate Rota in prædicta deciſ. 1348. apud *Seraph.* in dicta *Valentin. ſubſidij*, & alijs ſupra allegatis. Et hoc ipſum benè donatant verba indulti, ibi, *quoad hoc nullatenus ſuffragari*, ideſt reſpectu Reipublicæ, cui ſolum Indultum fuit conceſſum, &
7 non penſionarijs, itaut † Reipublicæ incluſio ſit titularium excluſio ad *l. cum Prætor. ff. de iudic.* & in puncto dicta verba ad hoc expendit *Rot. in dicta deciſ. Ceneten. cor. bo. mem. Remboldo.*

Qui intellectus ad dictum Breue tanto magis congruit, & recipi debet, quanto eſt iuri communi conformis, eo enim at-
8 tento ſi emphiteuta † pactum inierit cum Domino directo, vt non ipſe, ſed Dominus directus tributa, ac cenſum Principi ſoluat, nihilominus Emphiteuta tenetur perinde ac, ſi nulla præceſſerit conuentio, *l. ius emphiteutici prædij*, & ibi *Rebuff.*
9 *C. de fund. patrim. lib.* 11. vbi talis † conuentio non confimata à Principe dicitur nulla, & improbata, & facit *tex. in l. fin. C. ſine cenſu, & reliq.* Quod tamen con-
10 uentio ſit nulla, intelligi † debet quoad præiudicium fiſci dumtaxat, *l. inter debitorem, ff. de pact.* ibi *inter debitorem, & creditorem conuenerat vt creditor onus tributi, prædij pignorati, non agnoſceret, ſed eius ſoluendi neceſſitas debitorem ſpectaret, talem conuentionem quantum ad fiſci rationem non eſſe ſeruandam reſpondi*; Cete-
11 rum quoad † ipſos contrahentes conuentio eſt valida, & ſeruanda, vt probat expreſſus *tex. n. l. epiſtolam*, §. *pactum ff. de pact.* ibi, *pactum vt ſi quas ſummas propter tributiones prædij pignori nexi factas, creditor ſoluiſſet, à debitore reciperet, & vt tributa eiuſdem prodij debitor penderet iuſtum, ideoque ſeruandum eſt*; & ita declarant, *gloſ. in d. l. ius emphiteutici*, *Iaſ. in d. l. epiſtola*, *Aluar. Valaſc. de iur. emphit. q.* 17. *num.* 28. *Franciſ. Marc. deciſ.* 471. *num.* 13. *par.* 1. ergò derogationes pactorum, & conuentionum contentæ in Breui debent intelligi ex mente Papæ ad fauorem Reipublicæ tantum, non autem titularis.

Quæ Pontificis mens, & voluntas inde magis vrget. quod ille, vt legitur in præfatione Breuis, eo dumtaxat motus fuit ad conceden. has decimas, vt per eas ſubuentum ſit publicis Reipublicæ neceſſitatibus, quæ, tot, tantaque munitiſſima præſidia ſubſtinet ad fauces ini-
12 micorum, quorum ipſa totius † Italiæ eſt firmiſſimum propugnaculum, ideoque ad eam ſemper verba indulti diriguntur, quæ ratio nec indirectè conuenire poteſt titularibus, cum quibus Indultum non
13 loquitur, licet enim † illa publica ſubuentio ſit omnium communis tamen dum Reſpublica ſiue ab vno, ſiue ab alio integras exigit decimas, quod poſtea penſionarius iuxta pacta conuenta releuetur à titulari, aut non releuetur, prorſus dicit reſpectum ad priuatam vtilitatem titularis, aut penſionarij, vt patet ad ocu-
14 lum, nihil † autem eſt; vnde magis voluntas concedentis declaretur, quam à Præfatione, *l. cum hi, in principio* & ibi *Bart. & Iaſ ff. de tranſact. Crauet. conſ.* 221. *num.* 8. *verſ. ſeptimo vero.* Cum
15 enim † præfatio inducat cauſam finalem, *l. fin. ff. de hæred. inſt.* aperit mentem concedentis, itaut illa à præfatione, vt à ſua cauſa finali reguletur, limitetur, aut extendatur, *l. cum Pater*, §. *dulciſſimis ff. de leg.* 3. *l. ſi de certa*, vbi *Bart. C. de tranſact. Bal. in l. ſub prætextu num.* 12. *C. eod. Paul. de Caſtr. conſ.* 332. *lib.* 1. *Crauet.*
16 *conſ.* 16. *num.* 5. vbi quod verba † ſunt reſtringenda ad rem, ſuper qua exprimuntur, *l. ſi quiſita, ff. de teſt. tut. & Surd. dec.* 217. *num.* 6. vbi quod quando expri-
17 mitur certa cauſa, verba generalia, vltra dictam cauſam † nihil operantur, ſed debent teſtringi ad eam, quando ſalua ratione recti ſermonis reſtrictio fieri poteſt. Hic autem recti ſermonis ratio poſtulat, vt fiat d. reſtrictio, ne Pontificis gratia, ſeu conceſſio trahatur ad eos, quibus non conuenit ratio conceſſionis; Vnde dixit Rota apud *Moed. deciſ.* 13. *de*
18 *præbend.* quod in † priuilegijs, & gratijs non tam verba ſunt attendenda, quàm mens conſideranda.

Præterea etiã eadem Pontificis voluntas, & intentio non minus elicitur combinando indultum decimarum cum pactis, & clauſulis reſeruationis, Etenim in his habetur, quod titularis in ſubſidium promiſit ſuo, & ſucceſſorum nomine de proprio ſoluere ratam decimarum ſpectantem ad penſionarium, quam promiſſionem Pontifex ratam habuit, illamque ex-

expressè confirmauit, & approbauit; In indulto autem ad denotandum quod derogationes in eo contentæ nullo modo attingunt interesse titularis, sed Reipublicæ, derogatur dumtaxat clausulis, quæ (iuxta mox dicenda) possunt adaptari faciliori, aut difficiliori exactioni ex fructibus beneficiorum, non autem derogatur clausulæ, vt in omnem casum titularis etiam de proprio soluere teneatur.
19 Cum † enim derogatio sit stricti Iuris, *Gemin. consil.* 35. *num.* 2. tantum, & non
20 plus est derogatum † quantum dictum, aut quantum de necessitate infertur, *l. sancimus, C. de testam. Crauet. consil.* 26. *nu.* 7. *Rota in d. Valentin. subsidij* 4. *Maij coram bon. mem. Penia, versic. quod vero ex derogatione*; Cur autem Papa, hoc vnum derogare omiserit, non autem alia, illa sola
21 videtur esse ratio, quod cum † decimæ non de proprio, vt pensio, sed solum de fructibus sint exigendæ, superfluum erat derogare huic clausulæ, quæ non pertinet ad decimarum exactionem, sed solum ad priuatum interesse titularis, & pensionarij, quod interesse non fuit consideratum, sed omissum, quia nullo modo, nullaque ratione mouit Papam ad conceden. Indultum; ergò quoad illud, conuentiones, & clausulæ reseruationis remanserunt in suo pristino statu, & per consequens iuramentum, & obligatio Cameralis, sub quibus etiam facta fuit promissio soluendi de proprio, quæ consideratio fuit de mente *Rotæ in d. Perusina pensionis, vers. minus refragatur in fine, coram Cardinali Sacrato*.

22 Tandem generaliter nulla Principis † concessio etiam cum clausulis derogatorijs tollit partium conuentiones, nisi adeò clarè, & distinctè illis sit derogatum, vt alia non possit capi interpretatio, *cap. ex multiplic.* vbi, *gl. & Anchar. num.* 4. *de decim. Felin. in cap. causam, quæ, num.* 10. *de rescript. Put. decis.* 193. *lib.* 1. *in nou. impress. Caputaq. decis.* 55. *par.* 2. & in puncto Rota in dicta *Valentina subsidij* 4. *Maij in versic. non obstant clausulæ derogatoriæ*, ex quibus patet responsio ad contraria quæ ex aduerso adducebantur, sed pro maiori satisfactione, & claritate illis singulariter respondetur.

Non obstat primò, quod in Indulto Gregorij XV. pensionarij in specie grauentur, & derogetur in eo pactis, & conuentionibus inter pensionarium, & titularem, quia grauamen, & derogationes intelliguntur quoad decimas, & sic quoad
23 Rempublicam Venetam, itaut † quoad eam Conuentiones sint derogatæ, & nullæ iuxta *text. in l. inter debitorem, & in d. l. ius emphiteutici*: remanent tamen validæ, vt prius quoad contrahentes iuxta *tex. in dict. l. epistola* §. *pactum, ff. de pact. & Rot. decis.* 5. superius allegata.

Non obstat secundò clausula *quorum tenores*, decretum irritans, & clausula sublata, quia intelliguntur eodem themate retento, nempè quoad præiudicium Rei-
24 publicæ, † quia cum regulentur secundũ naturam dispositionis, cui sunt adiectæ, *Mart. de clau. par.* 1. *clau.* 176. *num.* 17. *Cassad. decis.* 10. *num.* 4. *ad reg. Cancel. Caputaq. decis.* 121. *par.* 1. si non obstat prin-
25 cipalis † dispositio Breuis, minus obstare debent clausulæ accessoriæ ipsius Breuis *reg. accessorium de reg. iur. in* 6.

Non obstat tertiò, quod derogetur in Breui obligationi Camerali, Iuramento, & regulæ de iure quæsito, &c. quæ taliter videntur adaptari ad fauorem titularis erga pensionarium, vt nullo modo conueniant Reipublicæ, cui dictæ clausulæ non
26 obstabant. Quia vltra quod cum † constet de mente Papæ, & de causa finali certa, & determinata ad solum fauorem Reipublicæ, non est curan. de effectu dictarũ clausularum nisi si, & in quantum contenta in illis possunt afferre commodum Reipublicæ, & non aliter iuxta supradicta; Respondetur etiam satis esse, quod derogationes illæ operentur faciliorem decimarum exactionem ad fauorem Reipublicæ, vt dixit Rota *in dicta Valentina subsidij* 29. *Nouembris.* 1611. *coram bon. mem. Penia*.

Facilior autem exactio ex derogatione prædictorũ potest considerari tam contra titularem, quam etiam contra pensionarium: Contra titularem ne excusetur, quod Papa prius illum grauauit sub iuramento, & obligatione Camerali ad fauorem pen-
27 sionarij, & sic quod illius † creditum sit non solum prius, & sic potius, *l. qui prior de regulis iuris*, sed etiam strictius propter iuramentum, & obligationem Cameralẽ, & ideò prius soluendum esse ad *l.* 1. *cũ seqq. & l. cum ex pluribus, ff. de solut. Menoch. de arbitr. cas.* 493. *nu.* 14. *cum seqq.* vbi
28 quod debiti † causa grauior alia esse dicitur, si vna habet faciliorẽ exactionẽ, quàm altera. Contra verò pensionarium, quia ob easdem causas fortè prætenderet prius sibi soluendam esse pensionem ex fructibus,

bus, quàm Reipublicæ decimas; Vndè Summus Pontifex ad tollen. has difficultates gratia facilioris exactionis decimarum appofuit dictas derogationes, itaut folum quoad dictam faciliorem exactionē voluerit præiudicare penfionarijs, vbi
29 enim apparet † Principem voluiffe præiudicare Iuri tertij in dubio debet intelligi, quod voluit in modico præiudicare, & nō in magno, *Parif. conf.6. num.16. volum.2. Bald. in cap. 1. §. Sacramenta de pact. iuram. firman. in vfib. feud.* vbi fat effe fi
30 refcriptum †, aliquid modicum operetur in præiudicium tertij, *Iaf. in l. quoties n.4. C. de precib. Imper. offer. Dec. in cap. quæ in Ecclefiarum num.26. de conftit. Aluar. Valaf. confult. 71. num.21. & num.23. vol.1. Rota in dicta Valentina fubfidij 4. Maij coram bon. mem. Penia in verficul. nec eft nouum.*
31 Non obftat, quartò, † *decif. 61. par.2. diuerf.* quia ibi præcefferat concordia inter Clerum, & Regem Catholicum, in qua totus Clerus fe obligauerat foluere excufatum non obftantibus quibufcumq. exēptionibus, priuilegijs, & contractibus etiā iuratis, & in forma Cameræ, &c. & Papa aliud non fecit, quàm concordiam confirmare; Vnde mirum non eft, quod in cafu illo fuerit refolutum penfionarium te-
32 neri, & non effe releuandum à titulari, quia † obligatio, quæ ex perfona, & facto illius originem traxit, ipfum folum afficere debuit, & non titularem *l. quæcunq. gerimus, ff. de action. & oblig. & in l. inter ftipulantem, ff. de verbor. oblig.* Vndè etiā derogatio iuramenti, & obligationis Cameralis ad damnum penfionarij facta fuit,
33 & fic etiam † eft intelligen. d. decifio Valentin. fubfidij 4. Maij *in verfic. in Caufa Teletana* dum loquitur de obligatione Camerali, quia decifio *in dicta caufa Toletana eft eademmet decifio 161. par.2. diuerf.* Hic autem verfamur in fimplici Indulto Papę nulla præcedente obligatione penfionarij, fed conceffo ex caufa ita reftricta ad Rempublicam, vt non conueniat penfionario.
34 Demum decifiones † *in caufa Afculana Penfionis 17. Febr. 1586. coram Cardinali Pamphilio*, & alijs decifionibus ex aduerfo allegatis refpondet eadem decifio *Valentina fubfidij* in illis difficultatem non fuiffe reftrictam ad terminos huius difputationis, & in cafu dictæ decifionis
35 † *Afculanæ penfionis* erat Penfionarius miles Hierofolymitanus, & contributio erat in fauorem Religionis impofita per Magnum Magiftrum, ideò caufa nedum erat communis, fed propria Penfionarij, & in omnem cafum femper vrget illa particularis exceptio, quod hic non fuit derogatum obligationi foluendi de proprio, cui accedunt etiam obligatio Cameralis, Iuramentum, & alia vincula de quibus in literis referuationis, &c.

Et ita vtraque.

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Mantuana Penfionis.

Die Veneris 4. Decembris 1626.

DECISIO XXIV.

Impreffa in Merlino to. 1. Decif. 243.

REVERENDISSIMO COCCINO

Romana Redditionis Rationis.

Die Mercurij 10. Decembris 1626.

ARGVMENTVM.

Tutor, quando contrahit cum pupillo, an poffit perfonam pupilli ad fui fauorem integrare. Tutor pupilli creditor an, & quando propria auctoritate fibi foluere, & quando fecus.

SVMMARIVM.

1 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. refpectu illius, in quem fit alienatio, loquitur in rem, & num. 9.*
2 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. comprehendit etiam, quando alienatio fit in tutorem, & in quemlibet alium, & nu.7.*
3 *Alienatio rerum pupilli, quando in tutorem fit, ipfe tutor non poteft authorare ad fui commodum.*
4 *Minori datur alius curator, quando contrahit cum tutore, vel curatore. & nu.5.*
6 *Cafus omiffus à ftatuto debet remanere fub difpofitioue iuris communis.*
8 *In ftatut. Vrb. lib. 1. cap. 113. fuerunt pofiti illi quatuor cafus, quia frequentius accidunt, non autem quod ftatutum ad illos tantum voluerit fe reftringere.*
10 *Statutum, fi quid non fit, perinde tamen ac fi ftatutum effet, fi verifimile fit ftatutum fuiffe, fi hoc fuiffet quæfitum.*

11 *Ver-*

11 *Verba cuiuscunque dispositionis sunt ampliãda, & restringenda secundum mentem disponentis.*
12 *Quæ mens disponentis colligitur expressa in dispositione, & idem est, si non sit expressa, dummodo possit rationabiliter coniecturari.*
13 *In contractibus minorum statutorum forma non est seruanda, si sumus in obligatione necessaria.*
14 *Alienatio bonorum minoris pro dote restituenda, quando fit, in d. alienatione forma statutorum est seruanda.*
15 *Statuta à iure communi passiuam recipiũt interpretationem.*
16 *Tutor creditor pupilli potest sibi soluere propria authoritate.*
17 *Tutor creditor pupilli tunc potest sibi propria authoritate soluere, si sit verus creditor patris pupilli, & quod sibi soluat de pecunia reperta in patrimonio illius.*
18 *Mater tutrix non potest sibi propria auctoritate satisfacere de bonis immobilibus pupilli pro dote, & quid ad hoc requiratur.*
19 *Text. in l. fistulas §. 1. ff. de contrah. empt. declaratur.*
20 *Tutor, quando est creditor pupilli in pecunia, non potest pretium propria authoritate capere pro quantitate.*
21 *Crass. in tit. de success. §. donatio causa mortis q. 3. n. 2. in fin. declaratur.*
12 *Filius ad hoc, vt patri possit donare causa mortis sufficit authoritas Iudicis.*
13 *Tutoris authoritas an suffragatur ad integrandam personam ad sui fauorem.*
25 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. præsumit in illius casu iuramentum fuisse dolo extortum.*

DECISIO XXV.

VIsa per omnes Dominos ista causa sine discrepantia fuit conclusum stãdum esse in decisis sub die 25. Maij præt. scilicet assignationem locorum montium pro dote, donatione propter nuptias, fructibus dotalibus, & alijs factam de mense Septembris 1617. non substineri, ex quo interuenit vnus tantum curator loco proximiorum, & tamen debuisset etiam alius interuenire, ex quo minor contrahebat cũ
1 tutrice, quia † cum Stat. Vrb. cap. 113. lib. 1. respectu illius, in quem fit alienatio, loquatur in rem, ibi, *si aliquam alienationem bonorum immobilium, seu iurium pupillorũ, seu minorum per eos cum authoritate tutorum, vel curatorum ipsorum, seu ab ijsdem tutoribus, vel curatoribus fieri contingat,*
2 † comprehendit etiam casum, quando alienatio fit in tutorem, & quemlibet aliũ, vt est casus in *l. hæc verba, vbi Bart. n. 1. ff. ad l. Iul. de adult. l. si seruum §. Præter ait. ff. de acquir. hæred. Bart. in l. aut qui aliter, §. fin. n. 3. vers. nota distinctionẽ, ff. quod vi, aut clam.* Et ideò dum fiebat alienatio in
3 tutorem, † qui non poterat authorare ad sui commodum, *l. 1. l. pupillus, l. quod dicimus col. fin. ff. de auth. tutor. §. si inter tutorem instit. eod. titul.* debuit dari alius cu-
4 rator, † qui requiritur, quando minor contrahit cum tutore, vel curatore, *d. §. si inter tutorem, versic. sed curator, l. 3, §. pupillus, ff. de tutel. l. 1. C. de in lit. dan. tut. vel cur. notatur in l. cum ipse, C. de contrah. empt.* in hac enim parte statutum à iure communi suppletur, *Castr. cons. 106. incip. A secundo n. 2. vers. plus dico, lib. 2. Tiraq. post. ll. connub. glos. 8. n. 49. Montan. de tut. & cur. cap. 33. num. 37. & fuit dictum in causa Romana dotis 15. Iunij præt. coram me,* &
5 quod in hoc † casu debeat dari alius curator resoluit *Rota in decis. 49. n. 8. & 59. n. 3. versic. quicquid sit apud Pic. sup. stat. Vrb.* quæ fuerunt allegatæ in alia decisione.

Non obstat, quod prædictus intellectus non possit subsistere, cum statutum loquatur de alienationibus pupillorum, & minorum factis cum authoritate tutorum, vel curatorum, seu de alienationibus factis ab ipsis tutoribus, & curatoribus, &
6 ideò iste casus, † tanquàm omissus à statuto debeat remanere in dispositione iuris communis, *l. commodissime, ff. de lib. & posthum. cum vulg.* Vnde sufficit datio curatoris, & decretum Iudicis, *Bald. cons. 200. incip. Vobis spectabili, n. 2. vers. ita quia lib. 3. Roman. cons. 413. n. 14. & 15. vers. quoad sextum.* Nam fuit responsum, omisso, quod fuit actum vigore statuti, non autem ex dispositione iuris communis;
7 statutum comprehendit etiam † alienationes factas in ipsos tutores, & curatores, cum loquatur in rem, vt dictum est, & licet videatur restrictum ad dictas alienalienationes, hoc euenit, quia primi casus alienationis frequentius contingunt, non
8 autem † quòd statutũ voluerit se restringere ad illos casus, *Glos. in l. 2. vers. filio præcedent. ibi,* sed hoc frequentius contingit, *ff. de vulg. & pupil.* & latissimè post alios *Sylu, Aldobrand. cons. 9. n. 17. 18. & 19. lib. 1. Roland. cons. 39. nu. 5. vol. 3. Bel-*

*Bellon.cons.*5 *2.n.6.& seq.Tiraq.de retract. lign.* §.20.*gloss.2.n.4.& seq.Mandos.super reg.33. q.6. n.4. cum seqq.*

Et hæc conclusio, quòd statutum censeatur posuisse casus, qui frequenter contingat, itaut non ideò intelligendum sit, quòd voluerit se ad illos solummodo restringere, procedit in hac facti specie, cum statutum ex parte illius, in quem fit alie-
9 natio, loquatur in rem, ideo vt dictum est comprehendat omnem personam, in quã alienatio fiat; vnde à maioritate rationis comprehendit ipsum tutorem, & curatorem, *arg. l.si totas facultates, C. de inoff. don. Glos. fin. in l.tali pactum, ff. de pact.* dicens, item nota id esse de iure seruan-
10 dum, licet non † sit statutum, quod verisimile est statutum fuisse, si hoc fuisset quæsitum, hanc glosam pro notabili allegant, *Rom.cons.*101*, n.2.vers.2. quia semper, & cons.392. in fin.vers.3.certum.Ang. Aret. in rubr. instit. de hæred.quæ ab intest. defer.n. 3. vers.præterea Abb. in cap.2. requiritur, num. 2. de appellat.* vbi inquit
11 *nota primò verba cuiuscunque † dispositionis sunt amplianda, vel restringenda secundum mentem disponentis, quæ quidem mens*
12 *† colligitur ex ratione expressa in dispositione*, idem si non sit expressa dummodo possit rationabiliter coniecturari.

Non aduersatur, quod simus in obligatione necessaria, scilicet pro restitutio-
13 ne dotis, † & ideò non erat seruanda forma illius statuti. *Put. decis.*160*. lib.3.* Nam fuit responsum, quod, aut agitur de simplici promissione pro dote, & non est seruanda forma statuti, & ita loquitur
14 *Put.* Aut agitur † de alienatione bonorũ, dote restituenda, vel constituenda, & forma statuti est seruanda, lex, *quæ tutores, & ibi glos. in verb. vel dotem, & DD. C. de administr. tut, latè Lamberteng. de contract. glos.* 21*, nnm* 11*. Guttier. de tutel. & cur. par. 2. cap.5. num.*51*.& seq.* Quæ iura, & DD. licèt loquantur de iure communi, tamen ita intelligendum est dictũ
15 statutum, cum † a iure communi passiuã recipiat interpretationem, *l.* 1*. §. lex falcidia, ff. ad l. falc. Bart. in l. omnes populi, num. 60. vers. aut sunt decisi ff. de iust. & iur.*

16 Nec facit quod tutor creditor † pupilli possit sibi soluere propria authoritate, *l. quoties, §. sicut autem, ff. de administr. tut.* Quia fuit responsum hoc procedere
17 duobus concurrentibus. Primo, † quod tutor sit verus creditor patris pupilli. Secundò, quod sibi soluat de pecunia reperta in patrimonio illius, veluti ex aduerso dicitur sicut conditionaliter loquendo obseruat. *Laurent. de Pinu. cons.* 60*. nu.* 14*. vers.* 1*. quia Guttier. de tut. par.2.cap.*
18 *9. num.* 48. Vnde sequitur matrem † tutricem non potuisse sibi propria authoritate satisfacere de bonis immobilibus pupilli pro dote, sed necessariam fuisse authoritatem Iudicis, primum, & secundum decretum, & iudicialem causæ cognitionem, vt in puncto inquit *Bald. d. l. cum ipse num.* 14*. C. de contrah. empt. quem sequitur Laur. de Pinu.d.cons.nu.*14*. vers. item pecunia, cum seqq. Guttier. loco cit. num.* 49.

19 Nec prædicto intellectui obstat † *text. in l. fistulas, §. 1. ff. de contrah.empt.* quia loquitur in tutore, qui à patre pupilli emerat fundum, & propterea potest exequi prædictam venditionem tradendo sibi fundum, ideò procedit in casu, quo res immobilis tutori debeatur, secus quando
20 ille est creditor pecuniæ, quia tunc † non potest precium propria authoritate capere pro quantitate, & ita declarant *d.text. Bald. loc. cit. num.* 14*.vers.non obstat, & Laur. de Pin. loc. alleg. num.* 20*. vers. cui minus obstat, & alij quos allegat Guttier. vbi supra num.* 59. & vt inquit *Bart. in l. 2. sub num. 6. vers. aut ex necessitate, ff. de stipul. ser. text. prædict.* procedit cum traditio fit ex necessitate præcedentis contractus, in quibus etiam terminis loquuntur allegata *per Surd. cons.* 283*.num.* 14*. lib.* 2.

21 Neque etiam obstat cautela relata † per *Crass. tit. de success. §. donatio causa mortis, quest. 3. num. 2. in fine.* Quod ad hoc, vt filius possit patri donare causa
22 mortis † sufficiat authoritas iudicis arguendo de patre ad matrem. Quia omisso, an huiusmodi argumentum subsistat. Fuit responsum nos versari in terminis valde diuersis; in hoc enim casu agitur an
23 authoritas tutoris suffragetur † ad integrandam personam pupilli ad sui fauorem, quod non est de iure permissum, vt patet ex supra deductis, & in puncto de matre tutrice est *decis. Rotæ* 492*. num.* 9*. part.* 1*. in recent.* Casus autem Grassi continet simplicem permissionem, & consensum patris, & ideò sufficit decretum iudicis, vt agnoscit *Bart. in l. 1. sub. num.* 4 *vers. & aduerte, ff. de author. tut* ille enim potest à suspicione vindicari per authoritatem Iudicis, quia hæc vlterius

non

non requiritur pro forma, & validitate actus, prout in nostris terminis.

Tandem non obstat iuramentum in-
24 terpositum per minorem. Quia † Statutum cap. 151. lib. 1. præsumit iuramentum dolo extortum, per quod statutum dictum statutum cap. 151. suppletur, *Rom. cons. 399. num. 7.* & in puncto horum statutorum *fuit resolutum in causa Bononien. censius 17. Martij 1608. coram bo. me. Card. Marcomontio, quæ est decis. 153. num. 13. pa. 1. recent.* vbi fuit dictum, quod Rota hoc motiuum non reiecit *in causa Romana fideicommissi de Sancta Cruce 3. Decembris 1607. coram bon. mem Card. Sacrato* & in puncto dixit etiam *Rota allegando Roman. in d. Romana dotis 10. Iunij præt. coram me.*

Et ita conclusum ex prędictis, & ex alio capite, quia videlicet decretum corruit respectu fructuum ex falsa causa, cum constante matrimonio non deberentur, vt latè fuit deductum in alia decisione.

Et decisio 14. supra in hac eadem part.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Panormitana Cambiorum.

Die Veneris 8. Ianuarij 1627.

ARGVMENTVM.

Plura hic deducuntur circà difficilem materiam cambiorum, Interpretatio in dubio, quæ sit sumenda. Falsitatis & doli præsumptio tunc multò magis cessat, quando sumus in personis nobilibus.

SVMMARIVM.

1 *Cambiorum materia perdifficilis est, & tota consistit in facto.*
2 *Literas Cambij soluere sob protestu, quid hoc significet.*
3 *Procurator non potest sine speciali mandato præiudicare Domino.*
4 *Obseruantia est apta declarare, & interpretari quicquid contrahentes à principio intellexerint.*
5 *Interpretatio ea semper est facienda quæ est minus damnosa parti,*
6 *Interpratatio ea est facienda, quæ est magis verisimilis secundum intentionem, & mentem contrahentium.*
7 *Interpratatio ea est facienda, quæ magis congruit materiæ subiectæ.*
8 *Præcedentia declarantur per ea, quæ sequuntur.*
9 *Contrahentium mens, & intentio, quando est clara, illa potius est attendenda, quàm verba.*
10 *Et ad hunc effectum sufficit, quod intentio sit etiam verisimilis.*
11 *Verba inseruire debent intentioni, ac menti contrahentium, non autem mens, & intentio verbis.*
12 *In litteris, de spacci secundum stylum Mercatorum potest variari, & immutari quidquid fuit scriptum in præcedentibus literis, di Auiso.*
12 *In litteris, de spacci secundum stylum Mercatorum non potest fieri aliquod fundamentum, sed in literis, de spacci.*
13 *Tractantur multa, quæ non perficiuntur.*
14 *Expressio, quando fit in vno, de connexis affirmatiuè non intelligitur dictum negatiuum de alio, sed affirmatiuè, amplia num 15.*
16 *Inclusio vnius, quando non sit inclusio alterius.*
Inducta ad vnum finem, contrarium non debent operari num. 16.
17 *Complementarius rationis id, quod facit pro societate, socios obligat.*
18 *Stylus inter Mercatores est seruandus.*
19 *Falsitas, & fraus non præsumitur.*
20 *Falsitas, & fraus multo magis non præsumitur in personis nobilibus.*
21 *Fraudem, & dolum allegans benè, & concludenter ea tenetur probare, & non sufficiunt coniecturæ, nisi legales,*
Et nisi sint præcipuæ, & luce meridiana clariores. num. 22.
23 *Literæ præsumuntur transmissæ, & acceptatæ in tempore.*
24 *Actore non probante, reus absoluitur.*
15 *Indebitum, vt quis possit repetere debet illud plenè, & concludenter probare.*
26 *Indebiti solutionem nemo præsumitur fecisse.*
27 *Text. in l. si me, & Titium ff. si cert. petat. quando procedat.*

DECISIO XXVI.

FVit hæc causa inter DD. de Magalottis, & Carauaschinis diù agitata in Rota coram bo. mem. Cardinali Seraphino, & coram bon. mem. Francisco Vbaldo Auunculo meo, coram quo emanauit vltimo loco decisio ad fauorem dd. de Carauaschinis, confirmatoria decisionis prius factæ coram Seraphino; sed quia ista resolutio habebat multas difficultates, stante præsertim decisione, quæ primo

mo loco fuit facta coram eodem Seraphino ad fauorem DD. de Magalottis, ideò fuit dubium super ijsdem repropositum, & perquatuor vices numquàm resolutum, vt patet ex positionibus datis in Rota die 30. Ianuarij 1615. 30. Martij de eodem anno 14. Martij 1616. & 5. Iunij 1617. Vnde cum ipse ex mera benignitate Sanctiss. D. N. VRBANI VIII. fuerim in locum dicti Auunculi mei subrogatus, reassumptis omnibus scripturis pro vtraque parte in hac causa datis, & collectis votis Dominorum, facto priùs verbo in Rota dicta die 8. Ianuarij, volui per modum discursus extendere rationes hinc indè adductas ad hoc, vt videri possit, Dominos meos habuisse iustam causam toties differendi resolutionem supradicti dubij; Et
1 quia hæc materia † cambiorum perdifficilis tota consistit in facto, ideò illud breuiter recensendo, sic se habet.

Foppæ, Arconati, & Leuizzari Mercatores Mediolanenses ordinarunt in Nundinis Placentiæ de mense Augusti 1580. Dominis Scarlattis, & Magalottis de Panormo, vt soluerent quibusdam alijs mercatoribus infrascriptam summam pecuniariam, nempè Foppæ ordinarunt, vt soluerent scuta 2025. Arconati, & Leuizzari scuta 3670. Sed quia isti Mediolanenses erant creditores in diuersis pecuniarum summis Dominorum de Carauaschinis Mercatorum in Vrbe, ordinarunt etiam dictis Scarlattis, & Magalottis, vt de supradicta summa soluta se reualerent à dictis Carauaschinis.

Sed cùm fortassis Panormitani dubitarent de subsistentia Carauaschinorum, pro honore Mediolanensium illorum literas
2 acceptarunt, sed sub protestu. † quod nihil aliud significat, nisi quod voluerint habere obligatos Mediolanenses scribentes, & mandantes, non autem Carauaschinos, vt declarat *Rot. Ian. decis. 6. nu. 7. & 8. & decis. 19. num. 1. & decis. 23. num.* 4 cum alijs allegatis per *Moder. Roman. in tractat. de comer. & camb. glos.* 5. §. 2. *quæst.* 14. *num.* 358. *vers. Tertius casus est, & num.* 365. vbi hanc materiam acceptationis literarum super protestu, hoc modo procedere clarissimè declarant.

Carauaschini vice versa certiorati, quod Scarlatti, & Magalotti eorum fidem sequi nolebant, & cogitantes, quod si id in Nundinis ad notitiam aliorum Mercatorum peruenisset, potuisset sibi magnum afferre præiudicium in existimatione, curarunt, vt supradicta summa solueretur in Ciuitate Neapoli per DD. de Biffalis, & hoc modo securos reddere Panormitanos, quibus etiam scripserunt, quod si ante expeditionem literarum, quas vocant, spacci di fiera, pecuniæ Neapoli fuissent sibi solutæ, dignarentur scribere in fiera, quod liberè soluissent summam sibi ordinatam à dictis Mercatoribus Mediolanensibus, & quod in hac summa sequuti fuissent fidem ipsorum de Carauaschinis.

Summa fuit Neapoli soluta D. Camillo Magalotto Complèmentario Panormitanorum ante expeditionem literarum de Spacci Nundinarum Apparitionis anni 1581. Vnde difficultas reducitur ad illud. An Panormitani, stante dicta solutione, stornauerint partitas, super protestu, iuxta ordinem datum à Carauaschinis; nam si illas stornarunt, & liberè soluerunt, in consequentiam voluerunt habere Carauaschinos pro debitoribus, si verò non stornarunt, voluerunt habere Mercatores Mediolaneses, inter quos, vt dixi, ad sunt Foppæ, qui mandarunt solui summam scutorum 2025. & qui cum decoxerint, si remanserunt debitores Panormitanorum, Panormitani debent sentire damnum istius summæ, si verò non remanserunt debitores, quia Panormitani reuocarunt protestum, & agnouerunt in debitores Carauaschinos, Panormitani non sentient damnum istius decoctionis, quia cum mediante reuocatione dicti protestus essent effecti debitores Panormitanorum, non possunt hanc summam amplius repetere, prout prætendunt, tanquàm indebitè, & sine causa solutam: Videndum est igitur, An in facto constet de supradicta reuocatione protestus: Et quidem pro parte DD. de Carauaschinis, ad ostendendum, quod protestus nec fuerit, nec potuerit reuocari, plura adducuntur.

Et primò quod Panormitani non habebant facultatem stornandi protestum, ex quo facultas sibi data per Carauaschinos continebat solummodo facultatem remittendi summas sibi tractas Neapoli ad Nundinas *all'incontro del debito* eorundem Carauaschinorum, quæ verba important remissionem pecuniariam, & non stornationem, que propterea, vel non
3 fuit facta, vel † si fuit facta sine mandato dictorum de Carauaschinis, illis præiudicare

carē non poteſt, *Pariſ. conſ. 86. num. 17. & conſ. 108. nu. 98. lib. 4. Gregor. XV. deciſ. 75. num. 1.*

Secūdò quod etiam Panormitani ordinem, & mandatum Carauaſchinorum hoc modo intellexerunt de remiſſione in Nundinis facienda, & hoc modo illud acceptarunt, & exequuti ſunt, idque comprobatur ex literis eorundemmet Panormitanorum ad Carauaſchinos ſub die 5. Decembris 1580 in ſummario Carauaſchinorum num. 2. vbi habentur hæc præciſa vera. *Et viſto, che deſiderate, che ſi tragga per voi à Napoli la ſomma, che ſi è ricapitata ſotto proteſto, & per ponto ſi torni à prouedere à Biſanſone per eſecutione di che, per contro ſi andarà rimettendo à Biſanſone al più auantaggio, come con altra ſentirete*, & in literis ſubſequentibus ſub die 10. Decembris eiuſdem anni 1580. in dicto ſummario num. 3. & 4. habetur, quod pecunia remittebatur à Biſanſone, ibi, *In eſecutione della voſtra commiſſione vi ſi traſſe à Napoli, & ſiano appreſſo per far prouiſione dell'appunto conforme al voſtr' ordine, & in tanto ſi è fatto de ſcudi 1200. & ſi farà appreſſo del reſto*, & in alijs literis, ibi, *Si conferma le tratte fatte per conto voſtro à Napoli, & à rincontro ſi prouede ſcudi 1200. à Biſanſone*, & iſta remiſſio Biſanſone confirmatur ex alijs literis ſub die 4. Februarij 1581. in eodem ſummario num. 6. ibi, *Per ancora non vi è nuoua, come ſaranno ſtate pagate le tratte fatte à Napoli per conto voſtro, & ſe ſarà ſeguito da noſtri Olgiati di Napoli, ſarà ſtato dato l'ordine à Biſanſone per la prouiſione del voſtro auanzo, & ſubito, che ſi ſappia, come ſarà paſſato il negotio, vi ſi mandaranno le partite ſalde*, in & alijs literis 12. Februarij 1581. in dicto ſummario num. 8. ijdem Panormitani ſcribunt Carauaſchinis, & inter alia habetur mentio de remiſſione in Nundinis à Biſanſone, *à vn terzo per cento oncie noue*; Vnde ex iſtis omnibus literis apparet, vt dixi ſemper Panormitanos intellexiſſe de hac remiſſione pecuniarum in Nundinis, & non de ſtornatione proteſtus, prout etiam euentus docuit, quod pecuniæ fuerunt in dictis Nundinis remiſſę, vt patet ex ſupra-

4\. dictis literis, & ſic obſeruantia † ſubſequuta eſt apta interpretari ſupradictum mandatum DD. de Carauaſchinis, & declarare, quod partes à principio ita ſeſe intellexerunt, *l. ſed Iulianus §. proinde ff. ad Macedon. Surd. conſ. 214. num. 7. & deciſ. 134. num. 9.*

Et quidem ex ſupradictis literis elicitur aliud fundamentum pro Carauaſchinis, nempe, quod ſi de menſe Februarij Panormitani ignorabāt ſolutionem Neapoli factam, in cuius ſolutionis executionem prætenditur, quod eſſet faciēda ſtornatio ab ijſdem Panormitanis, ſequitur, quod non fuerit facta die 20. Ianuarij, de quo tempore nondum Panormitanis erat nota ſolutio Neapoli facta, & propterea ſemper dicendum ſit, quod Panormitani intellexerint de remiſſione pecuniarum, & non de ſtornatione proteſtus vt ſupra.

Quibus tamen non obſtantibus, Dominis, qui contrariam partem amplectebantur, iſta vrgete minimè viſa ſunt.

Et in primis dicebant, eſſe fundatam intentionem DD. de Scarlattis, & Magalottis in literis Carauaſchinorum ſub die 17. Nouembris 1580. datis in dicto ſummario num. 1. in quibus non ſolùm fuit data facultas remittendi pecuniam, ſed in illis videtur alternatiuè datus ordo, vel remittendi in Nundinis, vel ſtornandi partitas, ibi, *Per quello importano dette tratte, facendone prouiſione in fiera all'incontro del debito, & ſe auanti la ſpeditione hauerete auuiſo del pagamento di Napoli, vi preghiamo ſcriuere in fiera, hauer pagato liberamente, & inteſocene con noi*, hæc enim ſecunda pars mandati, quod ſcriberent, liberè ſoluiſſe, videtur importare ſtornationem proteſtus, qui proteſtus, vt ſupra, faciebat ſolutionem conditionalē, nempè quod Panormitani volebant quidem ſoluere, ſed nolebant recognoſcere in debitores Carauaſchinos, & ideo ipſi ad tollendam iſtam ſolutionem proteſtatam, quæ poterat illis præiudicium afferre, ſcripſerunt hoc modo ad Panormitanos, illos rogando, vt dignarentur in Nundinis, ſcribere quòd liberè ſoluerant, *& che ſe n'erano inteſi con Carauaſchini*, quod nihil aliud ſignificat, quàm quòd habuerūt Carauaſchinos pro debitoribus, quod non erat ſtante proteſtu; & niſi iſtis verbis daretur huiuſmodi intellectus, eſſet repugnantia clara, & aperta, quod ſtaret poteſtus, & Carauaſchini voluiſſent recognoſci in debitores, & ſic ex hoc mandato ſenſiſſent damnum, & non commodū, quia proteſtus vigore huius mandati non fuiſſet ſtornatus, prout id erat vtile Carauaſchinis in exiſtimatione, & tamen ipſi potuiſſent creari debitores Panormitanorum, quod nihil aliud eſſet dicere, quàm quòd Carauaſchinis illorum mandatum

5 eſſet

5 esset sibi ab vtraque parte † damnosum, quod non est credendum, & semper ea fieri debet interpretatio, quæ sit minus damnosa parti, *Aym. cons. 33. num. 24. Greg. XV. decis. 311. num. 8.* & ea, quæ est
6 magis † verisimilis secundum intentionẽ, & mentem mandantis, *Put. decis. 21. in fin. lib. 3. Crauett. cons. 748. num. 17. vers. Sexto respondetur*, & fuit dictum in *Oueten. Cantoriæ 13. Maij 1619. coram Illustriss. Card. Caualerio* & ea denique est facienda
7 interpretatio, † quæ est magis congrua materiæ subiectæ *l. si vno in principio ff. locat. l. si stipulatus ff. de vsur.* & dixit *Rota in Romana legati 10. Maij 1615. coram bon. mem. D. meo Vbaldo.* Materia autem subiecta erat ista solutionis factæ super protestu in præiudicium crediti dd. de Carauaschinis, cui præiudicio ipsi voluerunt occurrere, rogando Panormitanos, vt dignarentur scribere in Nundinis, se liberè soluisse, *& che se n'erano intesi con loro*, & propterea benè fuit dictum in *decisione coram Cardin. Seraphino 700.* quòd de potestate stornandi protestum non est dubitandum.

Et prædictus intellectus verborum cõprobatur ex epistolis Carauaschinorum die 5. & 15. Ianuarij 1581. in dicto Summario num. 5. in quibus rogant Panormitanos ad reuocandum seù, vt dicunt, stor-
8 nandum partitas; ea enim quæ † sequuntur, declarant præcedentia, *Surd. decis. 8. num. 21. Magon. decis. Florent. 117. nu. 27.* & istæ literæ solæ sufficerent ad hoc, vt Panormitani potuissent stornare protestũ.

Quod verò Panormitani hanc secundũ partem mandati acceptauerint, illamque fuerint exequuti, clarissimè apparet ex literis de Spacci Panormitanorum ad Mediolanenses sub die 20. Ianuarij 1581. in quibus habentur hæc præcisa verba, *che il trattoci per Carauaschini di Roma restò cõpito, & con loro ce ne siamo intesi*, quæ verba non possunt intelligi, nisi de stornatione protestus, cùm aliàs non possent adaptari subsequentia verba, *ce ne siamo intesi con li Carauaschini* nàm stante protestu, solutio ad ipsos non pertinuisset, sed ad Mercatores Mediolanenses, iuxtà *d. decis. Rot. Ian. 6.* & alia superius allegata: Et hoc comprobatur ex eo, quod ijdemmet Carauaschini scribendo Panormitanis, illos per hæcmet præcisa verba rogarunt, vt in Nundinis scriberent, se liberè soluisse, *& che se n'erano intesi con loro.* Vnde cum ex supradictis appareat, fuisse hanc intelligentiam subsequutam, resultat euidens stornatio supradicti protestus, vt patet etiam ad sensum, hanc fuisse mentem Carauaschinorum, qui indigebant hac stornatione propter existimationem, & fuisse mentem etiam Panormitanorum, qui cupiebant rem gratam facere dd. Carauaschinis, patet ex illis verbis literarum Panormitanorum die 27. Ianuarij 1581. in dicto summario num. 7. *Al mandar de Spacci vi si dirà, come ci gouernaremo, desiderando sodisfarui, conforme che ci significaste, se à Napoli hauerete dato buon'ordine*; Vnde licet in dictis literis sub die 20. Ianuarij 1581. non fuerit facta expressa mentio de stornatione, satis tamen est, quòd verba non repugnent, & quòd sint talia, quòd possint etiam stornationi ada-
9 ptari, quia cum habeamus † mentem, & intentionem partium satis claram, quòd de stornatione protestus intellexerunt, illa debet attendi potius, quàm verba, cum
10 ad hunc † effectum sufficiat, quod intentio sit etiam verisimilis, *c. Intelligentia de verb. signif. l. scire §. illud ff. de excus. tutor. l. 3. §. Conditio ff. de adim. legat. l. semper in stipulat. ff. de reg. iur. Surd. cons. 550. num. 12. lib. 4. Honded. cons. 29. num. 72.
11 lib. 1.* verba enim † deseruire debent intentioni, & menti, non autem mens, & intentio verbis, *cap. Humanæ aures 22. q. 5. & dixit Rota in Calaguritana Sanctorũ Iacobi, & Andreæ 23. Februarij 1604. coram Litta*, & tamen in fortioribus terminis habemus verba, vt dixi, quæ de sui natura important supradictam stornationem, quam re vera fuisse sequutam, comprobatur ex validissimo fundamento considerato in *decis. Card. Seraph. 700. in vers. quod claro argumẽto apparet*, nempe quod vt firmatum fuit superius in facto, non solum Foppæ ordinarunt solutionem faciẽdam per Scarlattos, & Magalottos de Panormo, sed etiam Arconati, & Leuizzari, & Panormitani acceptarunt istorum literas sub protestu, & nolebant recognoscere Carauaschinos in debitores, qui propterea ad satisfaciendum tam partitæ ordinatę per Foppas, quàm partitæ ordinatæ per Arconatos, & Leuizzaros, fecerunt prouisionem in Ciuitate Neapolitana; Vnde cum non dubitetur, fuisse per Panormitanos stornatam partitam Arconatorum, & Leuizzarorum, neque super hoc vlla sit controuersia, nec aliquid petant Carauaschini, idem videtur etiam dicendum de dicta partita Fopparum,

quod

quod ea etiam fuerit stornata, cum nulla possit assignari ratio diuersitatis, ex quo tam illa, quàm ista spectabat ad Carauaschinos, & literæ Mediolanensium, & Panormitanorum sint vniformes respectu vtriusque partitæ; Vnde dicendum est, quòd eodem tempore protestus fuit reuocatus eo modo, quo fuerat appositus respectu vtriusque partitæ, & nisi fuisset reuocatus etiam pro partita Fopparum, verisimiliter Carauaschini fuissent ab aliquo molestati, & in Nundinis verisimiliter cōparuissent literæ super protestu, vel cōparuisset aliqua remissio *all' incontro del debito de Carauaschini*, quæ cū nō appareant euenisse, multò faciliùs intrāt superius dicta, quod fuerit iste protestus reuocatus.

Nec videbantur obstare literæ Panormitanorum pro parte DD. de Carauaschinis superius cōsideratę sub die 5. 10. & 17. Decembris de anno 1580. in quibus fit mentio de remissione ad Nundinas, ex quibus pretendunt Carauaschini, fuisse exequutam primam partem mandati de remittendo ad Nundinas, & non secundam de stornando protestum, quia placebat responsio, quòd inter Mercatores duo sunt genera literarum: Vnum, quod appellatur, *di auuiso*. Aliud, quòd appellatur, *di spaccio*: In primis literis *di auuiso*, quæ solent præcedere per aliquod tēporis spatium literas *di spaccio*, solum fit mentio de assignatione, & destinatione, sed in illis nihil concluditur, & Mercatores conclusionem remittunt ad literas *de*
12 *spacci*, † in quibus secundum illorum stylum potest variari, & immutari quidquid fuit scriptum in præcedentibus literis de Auuiso. *Rot. Ian. d. decis. 6. per tot.* literæ autem, de quibus supra, erant *di auuiso*, *non di spaccio*, sic in illis non potest fieri aliquod fundamentum, sed solum tenor literarum *de spacci* est attendendus, qui tenor fuit, vt supra, quod liberè fuerat facta solutio, & quod sequuti fuerant fidem DD. de Carauaschinis; & quod re vera non fuerit facta remissio in Nundinis, constat ex confessione Carauaschinorum *in epistola sub die 14. Aprilis 1581. quæ datur in dicto Summario num. 11. A Scarlatti di Palermo*, in qua dicunt, quod Capponi & Nigrolli noluerunt soluere supradictā pecuniam, & propterea necesse est, quòd literæ *di spaccio* fuerint reformatæ, tā respectu dictorum de Arconatis, & Leuizzaris, quàm respectu illorum de Foppis, nam aliàs verisimiliter fuissent Carauaschini pro dictis summis molestati, vt supra dixi, nec ipsi exhiberent literas per Panormitanos ad Nundinas descriptas, & directas Capponibus, & Nigrollis, vt soluerent dictis de Foppis.

Non obstat, quòd post dictas literas *de spaccio* sub die 20. Ianuarij 1581. emanuerint aliæ literæ Panormitanorum, sub die videlicet 27. Ianuarij 4. & 12. Februarij dicti anni 1581. in quibus videatur exclusa reuocatio protestus, cum in illis fiat mentio de remissione pecuniarum ad Nūdinas, & non de reuocatione protestus, vt consideratur in decisione vltimo loco facta in hac causa, quia respondebatur, quod id totum ea de causa euenit, quia Scarlatti, & Magalotti Panormi degentes scripserunt literas, quas vocant *de spacci* sub dicta data 20. Ianuarij, & illas trāsmiserunt Neapolim ad suprascriptum Camillum Magalottum Complementarium, cū ordine illas reformandi, si ibidem solutio sequeretur, vnde cum solutio sequuta fuerit, Dominus Camillus lireras reformauit, distornando protestum, easque propria manu scripsit sub eadem data Panormi, & sub eadem die 20. Ianuarij, licèt id fecerit Neapoli, & post multos dies, & ideo finxit stornationem fuisse factam Panormi eodem die, quo in dicta Ciuitate Panormi fiebant expeditiones *per fiera*, & quo fuit sibi datus ordo à Scarlattis, & Magalottis sequuta solutione, quæ sequuta fuit, vt supra; Vnde non mirum, si Panormitani die 4. & 12. Februarij scripserunt ad Carauaschinos de transmissione facta ad Nundinas, quia cum ipsi propter distantiam locorum nondum potuissent habere notitiam de eo, quod sequutum fuisset Neapoli vigore literarum *de spacci* sub dicta Data 20. Ianuarij, istæ literæ quamuis posteriores remanebant vti lite-
13 ræ *de auuiso* in quibus non potest fieri fūdamentum, vt supra, † cum sint tanquam tractatus, & multa tractentur, quę non perficiuntur, vt tradunt *Doct. in l. si voluntate C. de rescind. vend. Alex. cons. 28. nu. 3. lib. 1. Rot. in recent. decis. 677. sub num. 3. par. 2. Gregor. XV. decis. 168. numer. 2.* Et hoc cōprobatur ex eo, quod in dictis literis Panormitani se remittebant ad id, quod Neapoli gestum esset, & quod *nelli spacci era lasciato capo di dargli tutte le sodisfattioni*.

Deinde fuit etiam per Dominos consideratum, quod licèt supradictæ literæ Panormitanorum faciant mentionem de remis-

missione pecuniarum ad Nundinas, non propterea inde sequitur, quod noluerint reuocare protestum, quia cum expressio
14 fuerit facta in vno † ex connexis affirmatiuè, non intelligitur dictum negatiuè de alio, sed affirmatiuè, *C. Translato de const. Felin. in cap. Non nè num. 2. de præsumpt.*
15 Idque maximè procedit, † quia propositus sermo fuit affirmatiuus, & ideo aliud non videtur denegatum, *Felin. vbi supra num. 5. in 6. Fallen.* præsertim cum concurrant etiam mens verisimilis ambarum partium, dè qua supra, quo casu inclusio
16 vnius † non est alterius exclusio, nè inducta ad vnum finem, contrarium operentur *Ias. cons. 202. in fin. lib. 2. Aym. cons. 297. col. fin. vers. Octauo respondeo. Menoch. cons. 197. num. 83. vol. 2.* Vnde semper verum videtur, quod istis non obstantibus supradicta reuocatio protestus facta per D. Camillum Magalottum sustineatur. Et quidem benè potuit per ipsum fieri, cum esset Complementarius Rationis DD. de Scarlattis, & Magalottis, qui
17 † propterea tenebantur etiam approbare, quidquid gestum fuerat per dictum Complementarium, cum istud esset negotium, quod pertinebat ad illorum rationem, *Rot. Ian. decis. 14. & decis. 135. num. 1.*

Non obstat, quod dictus Camillus fecerit Datam Panormi sub die 20. Ianuarij, cum tamen sit facta in Ciuitate Napoli, sub alia die, quia hoc fuit factum ad consulendum existimationi DD. de Carauaschinis, & vt haberetur fides à Mediolanensibus, qui erant obligati Panormi, &
18 passim fieri solet inter Mercatores † de stylo, de quo plures Mercatores Florentini, & Ianuenses fidem faciunt, & solet attendi, *Bald. in Rubr. C. de const. pec. Rot. Ian. decis. 6. col. fin. in princ. & decis. 39. num. 8.*

Non obstat, quòd Panormitani die 4. Februarij scripserint ad Carauaschinos, se transmissuros partitas, *subito che si sapesse, come fosse passato il negotio in Napoli*, & ideo cùm partitæ fuerint, postea transmissæ die 12. eiusdem mensis, vt in literis, quæ dantur in d. Summario *nu. 8.* ex hoc satis appareat, Panormitanos habuisse notitiam negotij gesti in Ciuitate Neapoli, & tamen videantur persistere in remissione ad Nundinas, quia si attentè considerentur istæ literæ etiam data supradicta scientia Panormitanorum nihil faciunt, quia non sunt contrariæ literis *di spaccio*, sed sunt ad alium effectum descriptæ nempè vt soluerentur *per saldo ducati 78.* & hoc fuit factum, vt adequarentur computa, quæ adequatio poterat esse necessaria, siuè, pecuniæ fuissent remissę ad Nundinas, siue fuisset distornatus protestus, vltra quòd verba illa in literis contenta, *Da nostri di Napoli sarà stato dato l'ardine à Bisansone*, colligitur potius, quòd Paanormitani nondum habuerant supradictam scientiam, quia si illam habuissent, potius affirmatiuè asseruissent, ordinem fuisse datum & non dubitatiuè, *sarà stato dato*.

Non obstat quòd in omnem casum parum prodesse possit Panormitanis, quòd ipsi in litteris *de spacci* sub dicta die 20. Ianuarij reuocauerint protestũ, nisi etiã doceant, huiusmodi literas fuisse transmissas ante decoctionem Fopparum; quia quòd fuerint conscriptę, & transmissę ante prędictam decoctionem id remanet satis probatum ex Data literarum, quæ fuit die 20. Ianuarij, & decoctio superuenit in sequentibus Nundinis Apparitionis, & istæ litteræ fuerunt repertæ in Ciuitate Mediolani, & testis examinatus deponit illas reperisse in fasciculo illarum literarum quas receperat Foppa in Nundinis de Apparitione, vnde istud negotium nõ potest tergiuersari, nisi allegando falsitatem, & fraudem dictorum Panormitano-
19 rum, quæ præsumi non debet, *l. Meritò ff. pro soc. Tiraq. de retract. consang. §. 26. glos. 1. num. 32. Surd. decis. 299. num. 8.*
20 præsertim † in insignibus & nobilib. Mercatoribus, vt erant dd. Panormitani, *Seraph. dec. 879. num. 7. Farinac. de falsit. q. 153. num. 147.* Vnde debent Carauaschini hanc prætensam fraudem, & dolum
21 benè, & concludenter † probare, nec sufficerent coniecturæ, nisi legales vt post *Bald. cons. 21. num. 2. in fin. lib. 4. Aym. cons. 145. num. 2. in fin. Caputaq. decis. 163.*
22 *num. 7. p. 3.* & nisi essent † præcipuæ, & luce meridiana clariores *Anchar cons. 385. col. 2. num. 5. vers. Item quia fraus est crimen. Bald. cons. 250. num. 1. vers. Item nemo lit. 1. Aym. cons. 21. num. 4. & d. cons. 145. num. 2. ad fin.* quæ in isto casu non concurrunt, & constat de veritate istius facti ex superius dictis, & concurrit verisimilitudo, quod Panormitani non habuissent notitiam dictæ decoctionis propter distantiam locorum, & interim illis satis est, non posse dubitari, literas fuisse conscriptas transmissas, & repertas penes eum, ad quem dirigebantur: nam

nam † præsumuntur transmissæ, & acceptatæ in tempore, & sic ante dictam decoctionem, iuxtà *decis. Put.* 121. *lib.* 3. *& dec.* 232. *eod.lib.*3. cum alijs allegatis per Informantes.

Quibus omnibus sic stantibus, vel ex supradictis constat de reuocatione protestus, vel probationes, quæ fuerunt adductæ pro Carauaschinis, quòd fuissent pecuniæ solummodò ad Nundinas remis-
24 sę, redduntur valdè turbidæ † quod videtur satis sufficere Panormitanis, cùm sint Rei, *l. qui accusare*, *C. de eden. Rot. decis.* 6. *de re iud. in nou. Cassad. decis.* 3. *num.* 5. *& decis.*4. *num.*8. *de restit. spoliat.* Cum enim Carauaschini velint tanquam Actores repetere pecunias Neapoli so-
25 lutas † Panormitanis, tanquàm sine causa, & indebitè solutas, debent istud indebitum plenè, & concludenter proba-
26 re, † cum nemo præsumatur indebiti solutionem fecisse, *l. cum de indebito*, vbi *Bart. ff. de probat.* & est *text. in c. Is, qui conqueritur*, *extra de solution. Rot. Ian. decis.*3.*nu.*2.*& decis.*5.*nu.*4. *&* 6.*Modem Roman. discep. foren. c.* 569. *num.* 28. & tamen tantum abest, quòd istud indebitum probent ad effectum repetitionis, vt fuerit etiam consideratum, in omnem euentum posse repetitionem excludi, siuè fuerit, siuè non fuerit effectuata reformatio supradictarum, quia si litteræ fuerunt reformatæ, res caret omni difficultate ad fauorem Panormitanorum, si verò non fuit facta reformatio, & cum constet, quòd Foppæ intuitu, & contemplatione Carauaschinorum direxerint literas Panormitanis, vt soluerent Mercatoribus in eis nominatis, prout soluerunt, & ex epistolis hinc inde conscriptis appareat, quod negocium spectabat ad Carauaschinos, qui erant debitores dictorum de Foppis, sequitur, quòd pecuniæ exactæ Neapoli non peruenerint ad manus Panormitanorum sine causa, prout prætendunt Carauaschini, sed essent exactæ ab ipsis Carauaschinis, tanquàm debitoribus Foppæ; Vnde cùm Carauaschini conseruentur indemnes ab isto debito Fopparũ cum illud fuerit solutum à Panormitanis,
27 sequitur, † vt non sit locus pretensæ recuperationi pecuniarum ex æquitate *l. si me*, *& Titium. ff. si cert. petat.* vt tradunt ibidem DD. & præcipuè *Bart. sub num.* 2. *vers. pro declaratione. & Paul. de Castr. n.* 2. *in* 1. *casu Alex. cons.* 92. *num.* 6. *lib.* 1. *Menoch. de recuper. remed.* 5. *sub num.* 4. *vers. Declaratur quartò. Surd. cons.* 528. *sub num.* 19. *&* 20. *Gregor. XV. decis.*216. *num.* 1. *& ibi Adden.*

Istæ, & aliæ similes rationes fuerunt hinc inde adductæ, quæ faciebant stare in suspenso mentem Dominorum, qui propterea, vt dixi, hanc resolutionem per quatuor vices distulerunt, considerando, negocium habere maximam difficultatem, & ideò bene fecerunt partes, illud concordando, vt audiui.

REVERENDISS. P.D. MERLINO,

Cæsenaten. Bonorum.

Die Lunæ 11. *Ianuarij* 1627.

DECISIO XXVII.

Impressa in Merlino to. 1. Decis. 248. Decis. 27.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Bononien. Legati de Marescottis.

Die Veneris 15. *Ianuarij* 1627.

DECISIO XXVIII.

Impressa in Merlino to. 1. Decis. 249. Decis. 28.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Ampurien. Domorum.

Die Veneris 15. *Ianuarij* 1627.

ARGVMENTVM.

Possessori solet concedi manutentio, & ad hunc effectum, qualiter possessio probetur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio regulariter datur possessori.*
2 *Testes probant possessionem, si deponant de pluribus actibus possessorijs.*
3 *Locationes effectuatæ mediante perceptione pensionum, sufficiunt ad probandum possessionem.*
4 *Possessio sola sufficit ad effectum manutentionis.*

5 *Possessio, quando est titulata, eo facilius conceditur manutentio.*

6 *Possidens precario non acquirit possessionem manutenibilem.*

DECISIO XXIX.

FVit responsum pro Domino Episcopo informante, quod ei sit concedendum mandatum de manutenen. in possessione domorum existentium in Cemeterio Abbatiæ nuncup. S. MARIAE
1 de Chierico, Quia manutentio † regulariter datur possessori, §. *retinendæ. Instit. de interdict.* in hoc autem casu Episcopi possessio remanet sufficienter probata ex testibus, † qui dantur in summario nu. 3. deponentibus de pluribus actibus possessorijs, *Cæs. de Graff. dec. 10. num. 3. de caus. poss. & propr. & dixit Rota in Cæsenaten. domorum 21. Februarij 1622 coram bonæ mem. D. meo Vbaldo.* Et præsertim de locationibus effectuatis mediante per-
3 ceptione pensionum † quod solum sufficeret ad hanc possessionem probandum, *l. qui vniversas, §. quod per Colonum, vbi glos. & Doctores ff. de acquir. poss. Gabr. in tit. de locato conclus. 4. num. 2. Seraph. decis. 896. num. 1. & decis. 1200. num. 1. & sæpe fuit decisum in Romana census de Dezza 16. Martij 1620. coram bon. mem. D. meo Vbaldo,* Et quidem huiusmodi manutentionem eo facilius Domini dixerunt esse Episcopo concedendam, quia dd. testes nedum deponunt de possessione Episcopi, sed etiam de pertinentia, quod domus ab immemorabili tempore fuit Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Chiericò, cui Ecclesiæ parum distant, & quod Episcopi pro tempore de istis domibus semper ad libitum disposuerunt, concedendo illas ad habitandum personis sibi beneuisis. Vnde licet ad effectum manutetionis sola possessio sufficiat, *Bartol. in l. quod meo num. 1. ff. de acquiren. possess.* cum alijs per *Rot. decis. 275. num. 5. par. 1. in recent. & decis. 559. num. 11. par. 2.* Quando tamen possessio † est etiam titulata, vbi di-
5 xi, eo facilius conceditur manutentio, *cap. licet causam, vbi Felin. num. 8. de prob. Caputaque decis. 336. p. 2.*

Non obstat, quod prędictæ domus à multis annis à d. Domino Episcopo, & illius antecessoribus concedi consueuerint Vassallis Comitis de Oliua pro custodiendo Vexillo. Quia cum hoc precario factũ fuerit vt dicunt testes in d. summario nu.
5. non fuit illis acquisita aliqua possessio
6 † manutenibilis in præiudicium Episcoporum concedentium, & Ecclesiæ *l. 1. in princ. & in fin. ff. vti possid. Rimin. consil. 341. num. 6. lib. 2. Menoch. de retinen. remed. 3. num. 19.*

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Firmana Pensionis.

Die Sabbathi 23. Ianuarij. 1627.

In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Literæ translationis pensionis habent paratam executionem, ita quod contra Translatarium pensionis non solet rescribi, nisi cum clausula, sine retardatione, reliqua in summarijs vide.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*

2 *Literæ translationis pensionis habent paratam executionem, itaut detur translatario via executiua pro executione suæ translationis, sicuti dabatur pensionario transferenti.*

3 *Contra Translatarium pensionis non solet rescribi, nisi cum clausula, sine retardatione.*

4 *Executiua via, quæ competit cedenti, competit etiam cessionario cum eisdem priuilegijs.*

5 *Arbitrium licet tribuat facultatem examinandi validitatem pensionis, tamen non retardat eius solutionem, quoties literæ Translationis sunt iustificatæ, aut non egent iustificatione.*

6 *Clausula, motu proprio operatur, vt quis non teneatur iustificare gratiam ei concessam.*

7 *Quasi possessio longissima transferendi pensiones, releuat tranlatarios ab onere iustificandi pensionem translatam.*

8 *Apellatio suspensiua non datur à decreto de exequendo instrumento guarentigio.*

9 *Exceptio litis prius pendentis, an debeat retardare executionem.*

Præuentio non impedit viam executiuam num. 9

10 *Actor, an reus quis dicatur regulandum est*

est à causa originaria.

11 *Oligatio Cameralis non extenditur nisi iuxta expressa.*

12 *Literæ Apostolicæ ob earum reuerentiam, & auctoritatem habent executionem paratam.*

13 *Instrumentum translationis pensionis habet inuentre reseruationem vigore facultatis.*

14 *Cassador. Rot. decisiones, & Vestr. declarantur.*

15 *Executiua via non datur, quando res est obscura.*

16 *Interpretatio iuris, quæ descendit ab exceptione partis, & replicatione actoris, non autem a b actoris intentione non impedit viam executiuam.*

18 *Executio non impeditur, quando altior indago prouenit ab exceptione sed reÿcitur ad petitorium.*

19 *Reseruatarius omnium fructuum, eosque percipiens, habetur quoad onera realia vice, & loco Titularis.*

20 *In executiuis sine libello proceditur.*

Cessionarius in executiuis agere potest sine monitorio sicut cedens. num. 20.

21 *Libellus non requiritur, quando proceditur summariè.*

22 *Dictio,* etiam, *non est restrictiua, sed potius ampliatiua.*

23 *Soluere cui ignorans, non tenetur soluere.*

24 *Notificatio, si desideretur solum ad effectum simplicis scientæ, satis est, si quis aliundè sit certior factus.*

25 *Commissio in executiuis, & summarÿs causis succedit loco libelli, & monitorÿ.*

26 *Commissio efficitur communis, per citationem ad dicen. contra.*

27 *In commissione, si adsit clausula, quam, & quas, quando est effecta communis, censetur omne ius partnum iam à prima deductum.*

28 *Formula illa actionum nimis scrupulosa de qua l. 1. ff. de eden. postquam antiquata fuit, sufficit, quod ex prosequutis declaretur, qualis actio fuerit intentata.*

29 *Agens remedio l. diffamari C. de ing. man. non solum videtur velle se liberare à molestÿs inferendis via ordinaria, sed & multo magis via executiua.*

20 *Clausula, quam, & quas deducit omne ius partium in iudicium, & potest ferri sententia super causa probata, licet non deducta.*

31 *Executio literarum Apostolicarum de stylo Curiæ habet quatuor terminos ad docen. se paruisse.*

32 *Et de stylo Rotæ, isti quatuor termini procedunt, quando fuit actum per viam monitorÿ.*

33 *Pro executione literarum reseruationis Translationis pensionis in foro A.C. sufficit, quod seruentur quatuor termini, etiam sine monitorio.*

34 *Garz. decis. Verall. & Card. Mantic. declarantur.*

35 *Clausula omni meliori modo, operatur, vt est possibile substineri posse.*

36 *Pensionis translatio, an possit pro parte valere, & pro parte non valere.*

37 *Clausulæ, motu proprio, tanta est vis, & efficacia vt reddat dispositionem fauorabilem.*

Gratia concessa, cum clausula, motu proprio, assimilatur vltime voluntati n. 37.

38 *Sententiæ verba debent intelligi in ea parte, quæ de iure venit exequenda.*

39 *Executiuè quando proceditur, potest quis vna via electa, ad aliam redire, & duplici via etiam simul vti, donec satisfactum sit.*

Et hoc fortius procedit, quando omne ius fuit deductum ex clausula quam, & quas num. 39.

40 *Clausula (quam & quas) operatur, vt quis absque refectione expensarum possit omissa vna uia, aliam aggredi.*

41 *Iudicÿ natura, & substantia est attendenda, non autem figura verborum.*

42 *Sententia fertur per cedulam, quando agitur de executione Breuium, & literarũ Apostolicarum, & sic practicatur quotidie.*

Et à d. sententia non datur appellatio suspensiua num. 42.

DECISIO XXX.

CLaræ memoriæ Cardinalis Montaltus vigore facultatis transferendi motu proprio, & alijs amplissimis clausulis sibi datæ per sanctæ memoriæ Sixtum Quintum transtulit pensionem scutorum duorum mille auri sibi aliàs reseruatam super fructibus mensæ Archiepiscopalis Firmanæ. Cum autem Illustriss. D. Cardinalis Bandinus Reseruatarius fructuum dictæ mensæ prætenderet translationem fuisse nullam, & præueniendo iudicium, causam super iactationibus, & molestationibus in Rota cum facultatibus Auditoris Cameræ committi obtinuerit; præuijs duabus decisionibus conformibus die 26. Februa-

rij 1625.* & 23. Ianuarij 1626.* coram bon.mem. Remboldo fuit declaratum, literas reseruationis vnà cum instrumento translationis exequendas esse, ac mandata opportuna, & necessaria relaxanda. Vnde causa appellationis mihi commissa sine præiudicio legitimæ executionis arbitrio Rotæ, dubitaui, An intret arbitrium, & fuit resolutum non intrare ad impediendam viam executiuam, quod arbitrium † regulatur à iure, *Bart. in extrauag. ad reprimendum in verb. videbitur, num.4. Paris. cons.8. num.21. lib.4. Cæs. de Grass. decis.8. num. 2. de re iud. & Rot. decis. 235. num.1. par. 1. recent. & 587. par. 2. & in Barchinon. fructuum 16. Iunij 1625. coram me.* Iure autem attento literę † translationis habent paratam executionem, itaut detur translatario via executiua pro executione suæ translationis; sicut dabatur pensionario trãsferenti, *Vestr. in prax. lib.3. cap. fin. num.3. Cassad. decis. 10. nu. 8. de rescript. & dixit Rota in Bononien. Pensionis coram Illustriss. Cardin. Millino, & in Cremonen. Pensionis coram Illustriss. Cardin. Caualerio impressis apud Marches. de commiss. par.1. fol. 558. & seq. & in alijs relatis in decis. in hac causa facta 26. Februarij 1625. in princ. corã. bo.me. Remboldo* adeout contra † Translatarium non soleat rescribi, nisi cum clausula sine retardatione, vt post *Gom. testatur. Anton. Aug. in epitom. tit. de translat. pens. num. 80. Garz. de benef. par. 1. cap.5. num.470. & Rota in dicta Bononien. apud Marches.*

4 Et generaliter via † executiua, quæ cõpetit cedenti, datur etiam cessionario cũ eisdem priuilegijs, *Ioan. Andreas in addition. ad speculat. in rubrica de cession. Paul. de Castr. cons.91. num.3. vol.1. Rom. consil. 38. & 142.* Et communiter Doctores in *l. si sic legatum, §. si quis ita, vbi Ias. dicit communem, ff. de leg. 1.* Vnde in presenti appellatio non debuit impedire viam executiuam. *Vestr. vbi sup.*

5 Et quamuis arbitrium † tribuat facultatem examinandi validitatem pensionis, tamen non retardat eius solutionem quoties literæ Translationis sunt iustificatæ, aut non indigent iustificatione, *Mart. de clausul. claus.13. n.13. p.1. Rot. decis.567. nu. 1. par. 2. recent.* Hic autem vtrumque cõcurrit, quia literę visæ fuerunt pro nunc satis iustificatæ ex latè deductis in prędictis duabus decisionibus, & non egent iustificatione, ex quo tam facultas transferendi, quàm pensio translata sunt motu proprio, quę clausula † liberat translatarium ab omni iustificatione, *Gabr. de claus. conclus.2. num.89. Seraph. decis.1484. nu. 10. & decis. 1498. in princ. & Rot. in hac causa in d. decis.26. Februarij:* Et accedit lõgissima quasi possessio Cardinalis transferentis, quæ etiam releuat † translatarios ab onere iustificandi pensionem translatã, *Garz. vbi sup. Rota in d. Bononien. & in Brixien. pensionis 23. Maij 1594. coram Illustriss. Card. Millino apud eundem Marches. fol.654.*

Ex quibus rectè fuit pronunciatum literas translationis esse exequendas, nec propterea dari appellationem suspensiuã, sicut nec datur à Decreto † de exequendo instrumento guarentigio. *Bart. in l.4. §. condemnatum, ff. de re iud. Menoch. de adipisc. poss. remed.4. num.827. Couar. pract. cap. 23. num. 9. versic. tertium exemplum Gutier. in repet. leg. nemo potest num. 447. ff. de legat. 1. Suar. in l. post rem iudicatam in 6. q. ad declarat. leg. Reg.* Igitur superest solum exaduerso pro retardatione adductis respondere.

Non obstat primo quod D. Cardinalis preuenerit in iudicio nullitatis translationis, quasi exceptio † litis prius pendentis debeat executionem retardare, quia per preuentionẽ non impeditur via executiua, *Bald. cons. 261. num. 2. vol.1.* vbi quod si tollitur exceptio, quia est parata executio, non impeditur via exequutiua, licet reus agendo præueniat *Paul. de Castr. cons.260. vol. 1. Petr. Bellug. in speculo principum rubr. 41. §. leges Regni. num. 47. Gall. de form. Camer. oblig. par.3. in cap. de vi instrument. oblig. Camer.* & hoc recta ratione, quia alioquin esset in potestate debitoris præueniendo iudicium, eludere viã exequutiuam, & sic omnia iuris remedia pro expedita exactione ob bonum publicum inuenta.

Et tanto magis quia quamuis D. Cardinalis vtendo remedio, *l. diffamari*, translatarios ad iudicium prouocauerit, & sic quoad illam primam petitionem dicatur Actor. *Roman. cons. 117. in princ.* tamen † cum actor an Reus quis dicatur regulãdum sit à causa originaria, *Crauet. cons. 184. nu.2.* & non potuerit fieri declaratio super iactationibus, & molestijs, nisi illis præcedentibus, *Innoc. in c. Abbate de verb. sign. Alex. in l. si finita §. eleganter num.26. ff. de damno infect.* propterea translatarij in effectu fuerunt veri actores, & D. Cardinalis reus. *Bart. in l. liberos ff. de in ius*

vo-

vocan. Couar. variar. lib. 1. cap. 18. num. 4. Fab. de Anna. conſ. 58. num. 6. Translatarij ergo perinde haberi debent, ac ſi ipſi præueniſſent, & Dominus Cardinalis fuiſſet preuentus.

Non obſtat ſecundò, quod via executiua non datur niſi pro his quæ leguntur in inſtrumento, in indulto autem transferendi, & inſtrumento translationis, ex quibus agitur, nulla fiat mentio de penſionibus debitis per Cardinales, quia fortè procederet obiectum, ſi ageretur, ex obli-
11 gatione † Camerali propter confeſſionem debiti quæ non extenditur niſi iuxta expreſſa, *vt per Galleſ. de obligatione Camer. qu. 31. num. 15. & 16.* quæ ratio non applicatur viæ executiuæ literarum Apoſtolicarum, quæ non competit ob aliquam confeſſionem, cum penſio etiam non requiſito Titulari reſeruetur, & transferatur,
12 ſed datur ob earum † reuerentiam, & auctoritatem, *Rota deciſ. 506. num. 1. par. 1. recent.* Ideo ſufficit, conſtet quod ille, contra quem agitur, etiam non nominatum, percipiat fructus, ſuper quibus fuit penſio reſeruata.

13 Et idem dicendum eſt de inſtrumento † translationis quod habet in ventre reſeruationem vigore facultatis, ita vt hæc tria, literæ reſeruationis, facultas trāſferendi, & inſtrumentum Translationis, non ſint diſtinctim, & de per ſe conſideranda, ſed mixtim, & tanquam vnum integrale conſtituentia, *argumento textus in l. cum Delanionis §. aſinam verſ. quod ſi ff. de fund. inſtrum. vel inſtrumento legat.* Vnde diſtinctio translationum factarum per Papam mediante breui, ſeu literis ab alijs quæ fiunt per inſtrumēta, ex aduerſo ponderata non adaptatur, nec iure fundatur
14 ad effectum de quo agitur, *quinimò* † *Veſtr. Caſſad. & Rotæ deciſ.* ſupra allegatæ indiſtinctè, & generaliter loquuntur, dum translatarijs dant viam executiuam, alioquin cum regulariter translationes fiant per inſtrumentum non autem per literas, rarò penſio translata haberet executionem paratam.

Vnde etiam non releuat, ſi dicatur quod D. Cardinalis venit in indulto ex interpretatione, ita vt ſecunda deciſio in hac cauſa facta rem reduxerit ad coniecturas, & propterea res ſit obſcura, quo caſu non
15 datur via † executiua, quia vltra quod identitas penſionis translatæ, quodque Dominus Cardinalis ſit reſeruatarius fructuum, non ſunt poſita in coniecturis, & nunquā procederet concluſio ſupra firmata, quod arbitrium dat facultatem exa-
16 minandi validitatem translationis, non autem impedit viam executiuam quoties translatio eſt iuſtificata, vt hic per duas deciſiones conformes; ceſſat etiam difficultas quoad perſonam D. Cardinalis, ex quo non verſamur in interpretatione extrinſeca, & per viam actionis ſed intrinſeca, & per viam replicationis, etenim trāſlatarij, qui ſunt actores, habent facultatem claram, & indubitatam transferendi iſtam penſionem, & inſtrumentum tranſlationis, in quibus fundatur eorum intentio, ergo dum per Dominum Cardinalem reum conuētum excipitur in eis non comprehendi Cardinales, & translatarij contrarium decidi obtinuerunt, intrat con-
17 cluſio paſſim in Rota obſeruata, quod interpretatio † iuris quæ deſcendit ab exceptione partis, & replicatione Actoris non autem ab Actoris intentione, non impedit viam executiuam, *Gratia. diſcept. forenſ. cap. 852. num. 40. & c. 671. nu. 15. Moder. de oblig. Camer. qu. 31. n. 15. Rota deciſ. 741. n. 12. par. 1. diuerſ. & deciſ. 131. num. 12. p. 2.* ſicut in ſimili vbi altior indago prouenit ab exceptione, non impe-
18 dit † executionem, ſed reijcitur ad petitorium, *Ripa in d. l. 4. §. condemnatum n. 15. cum ſeqq. de re iudic. Caputaq. deciſ. 321. p. 1. & Mohed. deciſ. 4. n. 3. de fid. inſtrum.*

Ex quibus conſequenter patet reſponſio ad illud, de quo etiam excipiebatur, quod Cardinalis transferens nō fuit vſus facultate transferendi, dum grauauit Pręſules, & Adminiſtratores Eccleſię Firmanæ, non autem Illuſtriſſimum Dominum Cardinalem, quia cum ipſe ſit reſeruata-
19 rius † omnium fructuum, eoſque percipiat, habetur quoad onera realia vice, & loco Titularis, *Rota deciſ. 508. par. 2. recent. per totam, & latè in deciſionibus, in hac cauſa factis.* Et ceſſat penitus, quia fuerunt etiam quicunq. alij expreſsè grauati, *ad latè tradita per Crauett. conſ. 294.*

Non obſtat tertio, quod fuerit proceſſum ſine monitorio, ſiue libello, quia
20 † in executiuis ſine libello proceditur. *Marant. de ord. iud. 4. par. diſt. 9. num. 4. Roman. conſ. 142. num. 2.* vbi quod ceſſionarius in executiuis agere poteſt ſine monitorio, ſicut cedens, & conſequenter Translatarius, & ratio eſt, quia ex quo tunc proceditur ſummariè, *Marant. vbi*
21 *ſup.* non requiritur † libellus, *clem. ſæpe de verbor. ſignific. Veſtr. in prax. lib. 5. c. 2. num. 2.*

num. 2. vbi additio n. 10. quod absq; dubio procedit in casu nostro, cum non fuerit actum ad pœnam, aut incursum censurarũ, quo casu fortè esset monitorium reintegrandum, *Achill. decis. 5. & 6. de senten. excom.* sed dumtaxat actum fuit ad simplicem pensionis solutionem vigore literarum Apostolicarum, quæ agendi facultas non minus continetur in literis, quàm facultas relaxandi censuras, quia cum hęc
22 fuerit expressa per dictionem *etiam*, † quę non est restrictiua, sed potius ampliatiua supponit alium modum exequendi arbitrio actoris, scilicet per captionem pignorum, aut aliàs, *Bald. cons. 209. num. 2. & 4. lib. 3. Seraph. decis. 1384. n. 1.*

Et licet videatur quod Translatarij tenebantur prius D. Cardinali notificare eos esse Translatarios, quia dum ignora-
23 bat cui † solueret, non tenebatur soluere, *ad tradita per Ias. in l. vinum num. 10. ff. si cert. petat. Roder. Suar. in dicta l. postrem. iudicatam in declaratione legis Regn. ampliat. 1. num. 10. & 11.* tamen cum hæc
24 notificatio † desideretur solum ad effectũ simplicis scientiæ, satis fuit quod D. Cardinalis aliunde esset certior factus, *Bart. in l. solum §. morte num. 66. ff. de nou. oper. nunciat.* cuius ignorantia non potuit allegari, tum ex suamet commissione, tum etiam ex citatione Translatariorum primitus illi facta aliàs decerni, & relaxari mandatum executiuum, & quando prætendatur quod etiam debuit ei ostendi instrumentum translationis, ita vt non sufficeret simplex scientia, *iuxta doctrinã Bart. vbi supra num. 48. & Rota in Romana societatis officij 10. Nouemb. 1625. coram me*, tollitur etiam ex disputatione dubij, an instrumentum translationis sit exequendum, quod fieri non potuit nisi illo ostenso, & in actis producto.

25 Et in omnem casum commissio † in executiuis, & summarijs succedit loco libelli, & sic monitorij, *Dec. cons. 483. num. 7. Thesaur. decis. 1. num. 4. Vant. de nullit. ex defectu processus num. 2. Salust. in prax. in proœmio num. 4.* quæ licèt obtenta per Dominum Cardinalem, suffragatur etiam
26 Translatarijs, quia per citationem, ad dicendum contra, fuit effecta communis, *Scacc. in prax. par. 1. cap. 64. num. 26. Rota decis. 317. p. 2. recent. addit. ad Greg. XV. decis. 552. n. 7.*

Nec facit si dicatur, quod commissio succedit loco libelli in expressis, vnde debuit pronunciari iuxta commissionem, & sic super iactationibus, quod tamen factũ
27 non fuit, quia cum in commissione † adsit clausula, *quam, & quas*, cum primum illa fuit communis effecta, censetur omne ius partium iam à principio deductum, *Maresc. var. resol. lib. 1. c. 20. n. 1. Achill. decis. 14. de rescript. Rota diuers. decis. 254. par. 1. Greg. XV. decis. 488. n. 1.*

Non obstat quartò, quod debuit specificari talis actio, quæ conueniret, & esset conformis sententię latæ, cum tamen in actis nulla adsit declaratio, ex qua appareat fuisse petitum exequi literas pensionis & instrumentum translationis, quia satis videtur via executiua deducta ad speciem ex prosequutis nempè ex productione iurium, ex qua infertur necessariò ad solutionem pensionis, vnde etiam de partium consensu emanauit disputatio
28 dubij, postquam † enim antiquata iam fuit illa nimis scrupulosa actionum formula, *de qua in l. 1. in princ. ff. de eden.* sufficit quod ex prosequutis declaretur, qualis actio fuerit intentata, *vt pluribus relatis Statil. de Saluian. interd. insp. 1. c. 3. n. 62. & seqq. Grat. cons. 34. lib. 2.*

Et accedit quod Dominus Cardinalis
29 vtendo dicto remedio leg. † diffamari, non solum intendit liberari à molestijs inferendis via ordinaria, sed etiam, & multo magis ab inferendis via executiua; vnde sicut ipse vigore commissionis absolui potuisset ab omnibus, & quibuscunque molestijs; pariter, & illi vigore eiusdem commissionis communis effectæ consequi potuerunt viam executiuam, *vt fuit resolutum in nullius de Carrectis 13. Nouembris 1587. coram Comitulo apud Marches. p. 1. fol. 231. & decis. 254. n. 1. p. 1. diuers.*

Quibus etiam adnecti potest, quod eo
30 ipso quod à principio virtute † clausulæ, quàm, & quas, fuit omne ius translatariorum deductum, potuit ferri sententia super causa probata, licet non expressa, & formaliter deducta, *Surd. cons. 4. num. 17. versic. possit tamen, & Rota decis. 257. n. 1. par. 1. recent.*

Non obstat quintò, defectus terminorũ substantialium ad articulandum, quia cum versemur in executiuis, sufficit seruatos fuisse quatuor terminos ad docendum se paruisse literis Apostolicis, *Felyn. in cap. ad probandum num. 6. vers. ad quam Rota præmittit. de re iudic. Cassador. decis. 5. nu. 16. de causa poss. & proprietatis, Achill. decis. 5. de sentent. excommun.* & quod isti
31 termini de stylo Curię seruentur in execu-

cu-

cutione literarum Apostolicarum, *Rota decis. 791. par. 3. diuers. lib. 3. & decis. 64. num. 6. par. 2. recent. & in terminis pensionis. Mandos. in tract. de monit. quæst. 11. & quest. 36. & in puncto pro tanslatario admisit Rota in Lucana pensionis 28. Iunij 1617. coram Archiepiscopo Seleucien.*

Nec releuat si dicatur, quod supradicta de quatuor terminis ad docendum se paruisse, procedunt de stylo Rotæ quan-
32 do fuit actum † per viam monitorij, *Garz. par. 1. cap. 5. num. 555. Caputaq. decis. 251. p. 3. & Mantic. decis. 254.* quia præter quamquod videtur id non esse metiendum à monitorio, sed à natura Iudicij executiui, in quo versamur, & præsertim quia non fuit actum ad censuras sed ad alia remedia, tollitur, ex quo commissio emanauit cum facultatibus Auditoris Cameræ, apud quem pro executio-
33 ne † literarum reseruationis Translationis pensionis aliarumque literarum non illi, sed isti termini seruantur etiam sine monitorio. *Salust. in pract. lib. 3. cap. 1. num. 6. & cap. 7. num. 6.* Et in omnem casum commissio succedit loco libelli, & sic monitorij.

34 Nec quicquam faciunt Garz. † & præcitatæ decisiones apud Verallum, & Mantic. quia dum Garz. loquitur de monitorio, solum enunciat practicam ordinariam; quæ seruatur coram Audit. Cam. sed non dubitat, nec dubitari potest, quin commissio cum citatione ad soluendum succedat loco monitorij, & Caputa quen. si benè eius verba perpendantur, probat contrarium eius, ad quod allegatur, dum dicit, quod si in negotio executiuo seruantur termini substantiales, seruari soliti in negotio principali termini non dicuntur benè seruati, sed quod reiterati vigore Innocentianæ sanantur, quia sanatione opus non fuisset, si non illi, sed termini ad docendum de parione requisiti in Iudicio executiuo fuissent seruati. Decisio verò Mantic. non applicatur, quia ex ea non constat super quo fuerit pronunciatum, aut super nullitate pensionis, aut super illius executione, & ex alia decisione in eadem causa facta coram eodem, quæ est decisio 286. potius apparet fuisse sententiam latam super nullitate.

Non obstat sextò, quod fuerit excessum, dum dicitur in sententia, instrumentum translationis esse exequendum, vt propterea in ea detur translatarijs subrogatio quasi possessionis exigendi, quæ legitur in dicto instrumento, cum tamen indultum transferendi non det talem facultatem quandoquidem principalis dispositio nempè Translatio non ideominus sustinetur perindè, ac si subrogatio quasi possessionis non fuerit apposita, tum ex
35 clausula † omni meliori modo, quæ operatur, vt translatio sustineatur prout est possibile sustineri posse, vt dixit Rota *decis. 733. num. 9. par. 2. recent.* tum etiam quia cum subrogatio ad quasi possessionē sit quid distinctum, & separatum à facultate transferendi, sustinetur translatio in in eo, in quo intrat facultas, à qua regu-
36 latur, & annullatur † tantum in excessu perindè ac facta in maiori summa, *Rota apud Mantic. decis. 153. & decis. 173. par. 2. recent. decis. 733. num. 10.*

Et tollitur omnis scrupulus, ex quo translatio fuit facta vigore indulti motu proprio, quæ clausula videtur inesse in translatione, cum vt dictum est, consideranda sint mixtim, & tanquam vnum integrale propter correspectiuitatem, cuius
37 clausulæ tanta † est virtus ac efficacia, vt reddat dispositionem fauorabilem *Anchar. cons. 296. in princ.* adeò vt gratia sic concessa assimiletur vltimis voluntatibus, *cap. quia cunctis, in fine, & cap. auctoritate Martini de concessione præbend. in 6.* proindè non vitiatur ex accidentali adiectione inutili seu impossibili, *Decis. cons. 415.* & in puncto Romau. *cons. 348.* & argumento textus, *in cap. ex pluribus de præbendis in 6.* sicut nec vltimæ dispositiones, *l. si mihi. & tibi, §. si quis seruos, ff. de leg. 1. l. si quis ille institutus, ff. de condit. instit.*

38 Vnde sequitur quod verba † sententiæ, vt exequantur literæ pensionis cum instrumento tanslationis debent intelligi in ea parte, quæ de Iure venit exequenda pro sustinenda sententia, & sic quo ad translationem tantum, & non quoad subrogationem, *Crauett. cons. 188. num. 8. Socc. cons. 91. num. 12. lib. 4. Rota decis. 319. part. 1. recent. & decis. 450. num. 9. par. 1. diuers. & in Clusina Postæ, 18. Iunij 1618. coram R. P. D. meo Buratto,* quod etiam in eadem sententia declaratur, dum relaxantur in ea mandata opportnna, & necessaria, idest talia qualia de Iure veniunt decernenda, & non alia, quæ interpretatio tanto magis admitti debet ex quo in actis non apparet fuisse petitam executionem subrogationis quasi possessionis. Non

Non obstat septimò pretensa variatio de Iudicio executiuo ad ordinarium sine refectione expensarum, quia nullibi probatur variatio, sed potius prosecutio ex obseruantia terminorum, qui etiam seruari solent coram Aud. Camer. pro executione literarum Apostolicarum, & signanter stante expressa protestatione Translatariorum quod à via executiua non intendebant recedere. Et quamuis procedi etiam potuisset nullis seruatis terminis cum sola citatione ad soluendum, aliàs relaxari mandatum exequutiuum, tamen cum vterque procedendi modus sit executiuus, & ad idem tendat, vno intentato non præiudicatur quoad alium,
39 inò potest creditor † dimisso primo ad alium recurrere, & vtroque etiam simul vti, donec ei satisfactum sit, *Bart. in l. consentaneum, num. 17. vers. quæro 2. C. quomod. & quand. Iud. Paul. de Castr. in l. qui legati, num. 3. ff. vt in possess. legat. Ias. in l. 5. num. 23. ff. si quis Ius dicenti non obtemp. & in l. nulli, num. 8. vers. sexto, & vltimo cogitu, C. de Iudic. Caputaq. decis. 50. num. 5. par.* 1. quod fortius procedit quando, vt hic fuit à princ. omne Ius deductum ex clausula quàm, &
40 quas quo casu ex transitu de vna via ad aliam non intrat refectio expensarum, *Seraphin. decis. 630. num. 5. Greg. XV. decis. 270. num. 5. & decis. 488. num. 3.*

Tandem non obstat, quod non per decretum, sed per cedulam fuerit pronunciatum literas esse exequendas, quia cum
41 non figura verborum, sed natura, † & substantia Iudicij sit attendenda, non ideò minus iudicium remansit exequutiuum, *Gabr. de appellat. concl. 4. num. 1. vers. contrarium, Statil. de Saluian. inspect. 4. cap. 2. num. 57.* & practicatur quotidie in executione breuium, & literarum Apostolicarum, in qua fertur sententia per cedulam, *Salust. in prax. lib. 2. cap. 2.*
42 *num.* 24. & nihilominus à † dicta sententia non datur appellatio suspensiua *Statil. vbi supra Gonzal. in annotat. contra nullit. num. 247. Mohed. decis. 13. vt lit. pend. Seraph. decis. 357.*

Cætera quæ ex aduerso opponebantur, aut not indigent responsione, aut pertinent ad iustitiam, quæ licet visa fuerit plenè discussa in prædictis duabus decisionibus coram bo. me. Remboldo, si tamen D. Cardinalis cupit iterum super ea audiri, DD. ordinarunt, quod audiatur ad primam post Cineres.

Et ita, &c. vtraque, &c.

☞ *Habes has duas decisiones infra in hac parte in Additione pro vt in Indice in eius fine posito.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO

Viterbien. Castrorum.

Die Sabbati 23. Ianuarij. 1627.
In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Iudicium vniuersale quando pendet, silere debet iudicium particulare, & quando hoc procedat. Et aliqua circa hæredem, qui adiuit hæreditatem sine beneficio legis, & inuentarij.

SVMMARIVM.

1 *Iudicio vniuersali pendente, silere debet iuditium particulare.*
2 *Quod intellige, quando ex illo iudicio particulari præiudicium inferretur iudicio vniuersali.*
3 *Prælegati petitio est iudicium particulare.*
4 *Hæres, qui non confecit inuentarium, si agatur de prælegato, & sic de fideicommisso particulari, tenetur vltra vires hæreditarias, licet secus esset, si fuisset grauatus in tota, vel quota hæreditatis, amplia nu. 5.*
6 *Hæres, qui adiuit hæreditatem sine beneficio legis, & inuntarij sibi præiudicat.*
7 *Fideicommissarius vniuersalis etiam si non conficiat inuentarium, nihilominus retinet sibi debitum.*
8 *Hæres institutus vniuersaliter, vel in quota, non potest grauari ultra ualorem hæreditatis.*
9 *Prælegari non potest ab hærede in hæredem.*
10 *Legata regulariter ab instituto censentur repetita à substituto, & ab eo debentur, siue sit uulgaris, siue pupillaris siue etiã per fideicommissum substitutio facta sit, & num. 11.*
12 *Bellon. cons. 99. num. 33. & 34. declaratur.*
13 *Hæredi à se ipso legari non potest.*
Fideicommissarius uniuersalis est loco hæredis, & num. 13.
14 *Text. in l. cum pater §. Titio. ff. de legat. 2. &*

2. & alij declarantur.
15 *Text. in l. Lucius §. maritus ff. ad Trebell. loquitur, quando mulieri per maritum debitorem fuit legatados.*
16 *Debitum, quando legatur, censetur legatũ animo compensandi.*
17 *Fideicommissi dominium transfertur in ipsum fideicommissarium.*
18 *Hypotheca competit ad hoc, vt consequatur res legata.*

DECISIO XXXI.

ITerum dubitaui, An petitio vniuersalis fideicom. facta per D. Valerium ei obstet in casu, & ad effectum, de quo agitur, qui est. An d. petitio obstet d. Valerio; ita vt Excell. D. Dux Brachiani successor Honuphrij iunioris possit detrahere bona subiecta fideicom. Honuphrij senioris, quę continentur in prælegato facto per Georgium patrem prædicto Honuprio iuniori, vel saltem illa retinere, donec discutiatur, An ex fideicomm. vniuersali Georgij, & illius fructibus possit prouideri d. excellentiss. Duci, ex persona d. Honuphrij iunioris pro æstimatione dd. bonorũ fideicommissi Honuphrij senioris in d. legato contentorum, & per omnes DD. visa causa, vno excepto, omnes negatiuè responderunt, & sic standum in decisis sub die 19. Iunij superioris anni: Nam etsi ve-
1 rum sit, quod pendente † iudicio vniuersali debeat silere particulare iudicium *l. si quis libertatem, 7. ff. de petit. hæred. l. non distinguemus 37. §. si is ff. de recept. arbitr.* & latè *Os. f. decis. 74. num. 5.* & fuit dict. in Auenionen. fideicom. 19. Iunij 1617. coram R.P.D. meo Buratto. Nihilomi-
2 nus hæc exclusio procedit, quando † ex illo iudicio particulari infertur pręiudiciũ vniuersali, vt expressè loquuntur prædicta iura, quod cessat in hoc casu, etiam quod D. Valerius petierit fideicom. vniuersale, & particulare, & ex prosequutione iudicij particularis nullum oritur præiudicium iudicio super fideicommisso vniuersali.

Nec ex effectu dubij supra ponderato aliquod præiudicium resultat iudicio vniuersali, quia in hac petitione prælegati,
3 † & sic iudicij particularis discutiendus est d. effectus, cum causa pendeat coram vno Iudice, qui in hoc iudicio cognoscit prætensiones, quas Excellentiss. D. Dux posset habere in iudicio vniuersali, quæ pendent à resolutione prædicti effectus, eoque inspecto, & considerato Excellentiss. Dux nec potest detrahere bona subiecta fideicommisso particulari, nec illa retinere, donec discutiatur, An ex fideicommisso vniuersali, & illius fructibus ipsi possit prouideri, & ratio fuit: quia cum Honuphrius iunior non confecerit
4 inuentarium, cum agatur † de prælegato, & sic de fideicommisso particulari, tenetur vltra vires hæreditarias, licet secus esset si fuisset grauatus in tota, vel in quota hęreditatis, vt ex nouellis *Iustin. distinguendo dicit Castr. in l. ita tamen 27. §. si ex trebelliano, num. 2. ff. ad senat. C. Trebell. & in cons. 77. num. 1. vers. conclusio est ergo lib. 2. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. lit. 8. num. 15. Peregr. de fideic. art. 33. numer. 47. & 48.* cum alijs pluribus congestis in hac causa 10. Maij 1624. & 16. Iunij superioris anni.

5 Et prædicta habent locum etiam in casu † de quo agitur, in quo Georgius testator grauauit Honuphrium iuniorem filium quoad fideicommissum vniuersale ex bonis proprijs testatoris. Quò verò ad particulare ex bonis proprijs ipsius Honuphrij iunioris, hoc est illi debitis ex fideicommisso Honuphrij senioris, ita *Paris. cons. 2. lib. 3.* vt patet ex principio. Ex quo constat testatorem grauasse hæredem fideicommisso vniuersali super re ipsius hæredis, & *num. 15. vers. his tamen non obstan.* firmat hæredem teneri ad præstationem rei propriæ legatę, & *à num. 29. vsq. ad 50.* ponit rationes, quia hæres adiuit
6 sine † beneficio legis, & inuentarij, & tandem concludit quod hęres sic adeundo sibi pręiudicauit, cum constet, testatorem illum grauare voluisse, vt videre est *n. 60. versic. & cum ex prædictis, & n. 61. iunct. n. 69. cum seqq.* idem tenet vltra *Thesaur. in alia decisione allegatũ, Dec. cons. 253. n. 2. vers. vltimo non obstat, & n. 3. vers. præterea, Aym. cons. 144. n. 8. Bellon. sen. cons. 9. per tot. Menoch. præsumpt. 197. per totum lib. 4. & præsertim nu. 16. Peregr. de fideicomm. art. 35. n. 3. & art. 6. num. 8. & 9. iuncto nu. 14. quem sequitur Modern. Roman. discept. 204. n. 38. lib. 2.*

Neque obstat, quod fideicommissarius
7 vniuersalis, † etiam quod non conficiat inuentarium retinet sibi debitum, *Gabr. cons. 124. n. 2. & 3. lib. 1. Peregr. de fideicomm. art. 33. n. 48.* Hoc enim procedit,
8 quia hæres † institutus vniuersaliter, vel in quota non potest grauari vltra valorem hered. sed iste non est casus noster quoniã non

non agitur de grauamine imposito hæreditatis, sed de prælegato facto, magna ex parte ex bonis subiectis fideicommisso ad fauorem Honuphrij, qui cum non fecerit inuentarium, tenetur etiam quod d.prelegatum excedat vires hereditarias: & & quamuis replicaretur, quod non potest
9 prelegari † ab hærede in heredem, & ideò Honuphrius non habuit iure prelegati, sed iure hereditario, ex adductis per *Paris. in cons.* 158. *n*:1. *lib*.5. Obiectum posset considerari si Honuphrio nõ fuisset datus substitutus, quia sibi à se ipso legare non potuit, secus autem cum fuerit datus substitutus, & simpliciter fuerit factum legatũ, prout in casu isto, non autem nominatim ab herede, tunc enim sustinẽtur legata tãquam à substituto relicta, nam regulari-
10 ter † legata ab instituto censentur repetita à substituto, & ab eo debentur, siue sit vulgaris, siue pupillaris, siue etiam per fideicommissum substitutio facta sit, *l.licet Imperator ff. de leg.* 1. & elegantissimè considerat *Surd. cons.*253. *num* 36. *vers.*4. *licet*, & abundè fuit dictum in decisione
11 facta 10. Maij 1624. & d.legatum † remansit hoc modo cum suo onere penès Honuphrium Iuniorem, *Bald. cons.* 158. *num.* 1. *lib*.5. *& cons.*464. *numer.* 7. *lib*.2. *Soccin. iun. cons.*8. *num.* 26. *lib*.2. *Zanch. in l.hæredes mei* §.*cum ita parte* 5. *num*.8. *ff.ad sen. consult. trebell.* & fuit bis in hac causa repetitum, & hoc modo respon-
12 detur † ad *cons.Bellon.*99. *n*.33. *&* 34.vbi infert quod sicuti hæredi à semetipso non
13 † potest legari, ita neque fideicommissario vniuersali, qui loco hæredis est. Quia cum legatum simpliciter fuerit relictum D.Honuphrio, & ipse habeat substitutos, intrat responsio modo deducta.

Non obstant iura in contrarium alle-
14 gata videlicet † in *l.cum pater* 79. §.*Titio*, *ff. de leg.*2. *& in l.quod de bonis* 15. §.*quod Auus*, *ff. ad leg. Falcid. & in l.ita tamen* 27. §.*hæres ex asse*, *ff. ad sen. cons. trebell.* Nam vt responsum fuit in alia decis. ista iura loquuntur, quando quis fuit grauatus in quota hæreditatis, qui non est casus noster, & nihil officit iuxta distinctionem *Castren. sup. relatam*, *& admittit Bellon. iun. d.cons.*99. *num*.15. *& seqq.* qui solum conatur probare, idem esse in legato rei singularis ex *l.Lutius* 7. §.*maritus*, *ff. ad*
15 *trebell.* qui text. † non facit cum loquatur, quando mulieri per maritum debitorem fuit legata dos, tunc enim cum mulier fuerit etiam instituta in triente, & in vtroque grauata restituere, non tenetur, ad restitutionem dotis, nisi ex hæreditate testatoris perceperit quantitatem æquiualentem nomine falcidiæ quantum
16 est ipsa dos, & sic quando legetur debitũ, † quo casu censetur factum animo compensandi, *l.quod de bonis* 15. §.*quod vsus*, *ff.ad falcid.& declarat Greg. Lopez. par.*6. *tit.* 9. *lib.* 3. *glos.*7. *in fin.* vbi quod compensatio fit vsque ad quantitatem falcidiæ, vt in *d.*§.*maritus*, qui certè non est casus noster, cum Georgius non legauerit Honuphrio filio creditum suum, sed bona ad ipsum spectantia ex fideicommisso Ho-
17 nuphrij senioris, quia à die purificati † fideicõmissi dominiũ in ipsum Honuphriũ fideicommissarium transferebatur, *l.à Titio ff.de furt. l.*1. §.*in nouissimo*, *C.de caduc. toll. l.si seruus legatus*, *ff. de noxal. l.legatũ ita ff.de leg.*2. Et quamuis hoc non obstãte fuerit resolutum competere D.Valerio
18 Saluianum ex† hypotheca legali de qua in *l.* 1. *C.comm. de leg.* hoc tamen fuit firmatum, ex quo sufficit sola possessio defuncti, & ex alijs congestis in *decis.* 10. *Maij* 1624. *ad textum verò in l.ita tamen* 22. §.*fin. ff. ad Trebell.* abundè fuit respõsum in vltima decis. & omnes intellectus dati prædictis iuribus quicquid in contrarium dicatur, sunt germani.

Ex quibus conclusum standum esse in decisis sub die 19. Iunij superioris anni, &c.

Hoc dubium fuit propositum sub die 19.*Iunij* 1626. *coram eodem bon. mem. Reuerendissimo Coccino: Est supra decisio* 19. *& vide ad decisionem* 4. *quæ est pariter in eadem causa vbi plures decisiones huius causæ annotaui.*

REVERENDISS. P.D.MERLINO.

Romana Societatis Fundaci.

Die Sabbati 23. *Ianuarij*. 1627.
In Rota Martiniana.

DECISIO XXXII.

Impressa in Merlino to.1. Decis. 251.

RE-

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Romana Scutorum 100. millium.

Die Mercurij 27. Ianuarij 1627.

DECISIO XXXIII.

Impressa in Merlino to. 1. Decis. 254.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Colonien. Canonicatus S. Vrsulæ.

Die Mercurij 27. Ianuarij 1627.

ARGVMENTVM.

Beneficij immissio vigore subrogationis gratiosæ datur, si apparet illud esse reseruatum, iustificato solummodo clericatu, & possessione eius, in cuis locum fuit facta subrogatio.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium si appareat esse reseruatum, datur immissio vigore subrogationis gratiosæ, & ad hoc quæ requirantur.*
2 *Beneficium resignatum in, Curia, dicitur vacare in Curia, & cadit sub reseruatione clausa in corpore iuris.*
3 *Clericatus probatur per literas patentes Ordinarij.*
4 *Probatio melior dari non potest, quàm propria confessio.*
5 *Possessio probatur per publicum instrumentum adeptæ possessionis, & probat ad omnes iuris effectus, alio non existente in possessione.*
6 *Ebrietas non probatur per testes, dicendo, quod aliquis bibebat.*
7 *Sanæ mentis quilibet præsumitur.*
Pro instrumento, & illius validitate stat præsumprio. num. 7.
8 *Possessio beneficij dicitur tradita capitulariter, si totum Capitulum fuit intimatũ ad interueniendum, licet non omnes vocati interuenerint, nam totum ius Capituli remanet in illis; qui interuenerunt.*
9 *Ordinariè, & non executiuè per viam immissionis est procedendum inter habentes parem titulum.*
10 *Contradictor legitimus ad impediendam immissionem beneficij quis non dicatur.*
11 *Beneficij immissio vigore subrogationis gratiosæ non potest impediri per exceptiones quæ respiciunt petitorium.*

DECISIO XXXIV.

Dominus Guilielmus Steijnuuch vsque de anno 1617. resignauit in manibus Papæ Canonicatum S. Vrsulæ, de quo agitur, ad fauorem Domini Gasparis Pauli, qui eiusdem Canonicatus capta possessione, illum postea resignauit, & cessit ad fauorem D. Georgij Pauli Strauij: sed cum postmodum obierit prædictus Guilielmus, fuit de eodem Canonicatu, tamquam per obitum vacante, prouisus à Cpitulo vigore precum imperialiũ Alexander Simonis, qui cum prætendat se esse in possessione, & causa fuerit in Rota introducta, dubitatum fuit, An D. Georgio esset danda immissio vigore subrogationis gratiosæ, quam ad partes expediuit, & per quam subrogatur in ius, & possessionem, tàm Guilielmi primi resignantis, quam Gasparis secundi, & Domini vtraque parte informante affirmatiuè responderunt.

1 Quia quotiescunque apparet, beneficium † esse reseruatum, datur immissio vigore subrogationis gratiosæ, iustificato solummodo Clericatu, & possessione eius, in cuius fuit facta subrogatio, *Seraph. decis. 1426. num. 1. Rota decis. 154. par. 1. & decis. 197. par. 2. in recent.* & tenuit *Rota in Cæsaraugustana Parrochialis de Cossuenda 13. Nouembris 1620. coram R.P.D. Pirouano, & in alijs.*

In casu autem nostro omnia supradicta requisita fuerunt sufficienter iustificata: nam de reseruatione constat ex resignatione facta in Curia in manibus Papæ, tam per Guilielmum, quàm per Gasparẽ,
2 quo casu † beneficium dicitur vacare in Curia, & ideò cadit sub reseruatione clausa in corpore iuris vigore *c. 2. de præben. in 6. Rota decis. 1. num. 4. de rer. permut. in nou. Put. decis. 38. in fin. num. 2. lib. 2. in nou. Paris. de resignat. lib. 9. q. 14. nu. 1.* & dixit *Rota in dicta Cæsaraugustana Parrochialis, & anteà in montis Falisci Cappellaniæ 30. Iunij 1606. coram bon. me. Cardin. Lancellotto.*

3 De Clericatu verò † non dubitatur, & de eo constat per literas patentes Ordinarij *glos. in ca. Inter. quatuor de Cler. pereg. Rot. decis. 16. de probat. in antiq.*

Rebuff. in praxi 1. par. in for. litter. tonsur. num. 22.

De possessione pariter dubitari non potest, tàm respectu primi, quàm secundi resignantis; Nam possessio dicti Gulielmi probatur ex confessione alterius partis in commissione Rotali, vbi explicitè fatetur pacificam possessionem Guilielmi de tempore resignationis *vt in Summ. nu. 6.* qua
4 confessione † nulla melior potest dari probatio *cap. Per tuas de prob. Aym. cons. 61. num. 3. Rot. decis. 98. num. 2. par. 2. diuers.*

Possessio vero D. Gasparis probatur per
5 publicum † Instrumentum adeptæ possessionis, quod datur in dicto Summario nu. 7. & probat possessionem ad omnes iuris effectus, alio in possessione non existente, *l. Prædia, vbi Bart. ff. de acquir. poss. l. Non idcircò, vbi Bald. C. de fid. instrum. Rot. diuers. decis. 202. num. 3. par. 1. & decis. 62. num. 1. par. 2. Cassad. decis. 20. in fin. de præben. Put. decis. 350. num. 4. lib. 1. secundum nou. impress.* & fuit dictum in Augustan. Hospitalis 21. Februarij 1611. coram bon. mem. D. meo Vbaldo, & sæpè in alijs.

Neque visa sunt obstare ea, quæ fuerunt opposita contra supradictam reseruationem, & in primis quod resignatio Guilielmi esset inualida ex defectu consensus eiusdem Guilielmi, sub prætextu quod fecerit supradictam resignationem, dum existebat in ebrietate, quia DOMINI responderunt, ebrietatem non esse aliquo modo probatam, cum testes † de-
6 ponant quidem, quòd Guilielmus resignans, & Gaspar resignatarius biberent, non autem aliquid dicunt circa ebrietatē, & testes Instrumentarij, qui pro hac parte dantur in *Summario additionali. num. 1.* deponunt de contrario, quòd dictus Guilielmus tempore resignationis non erat ebrius, & quod fuit facta ista resignatio liberè, sine dolo, & fraude, & quod ipse
7 erat † sanæ mentis, prout in dubio præsumitur. *Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 2. tit. 5. num. 2.* prout pariter præsumptio stat pro Instrumento, & illius validitate, *Bald. in l. quoties in fin. C. de iudic. Rot. decis. 127. nu. 2. post. 2. vol. cons. Farin.*

Non obstat, quod possessio Gasparis vltimi resignantis non fuerit capitulariter capta; tum qui prædictus Georgius fuit, vt dixi, subrogatus tam ad possessionem Guilielmi, quàm Gasparis, & sic sufficeret constare de possessione dicti Guilielmi primi resignantis; tum quia licet in tradenda possessione dicto Gaspari non interfuerint nisi Abbatissa, & vnus Canoni-
8 cus, tamen cum † fuerint factæ monitiones de ordine Abbatissæ ad congregandū Capitulum, & fuerint vocati omnes Canonici tunc existentes, hoc videtur sufficere, nam si vocati noluerunt venire, totum ius Capituli, remansit in Abbatissa, & Canonico, qui interuenit, & sic possessio per eos data Caspari, fuit capitulariter capta, *Abb. in cap. Cum omnes, col fin. num. 13; versic. Tamen vnam diuersitatem de constit. Put decis. 283. lib. 3. in nou.*

Non obstat, quòd Alexander habeat parem titulum vigore precum imperialū, & sit in possessione, vndè intret regula,
9 quòd inter habentes † parem titulum procedendum sit ordinariè, & non exequutiuè per viam immissionis. Quia cum dictus Alexander non veniat, ex eadem vacatione, per resignationem, sed diuersa, per obitum, ex eodem fonte, scilicèt, à Sede Apostolica, nec habeat similem subrogationem, non habetur pro legitimo con-
10 tradictore ad impediendam immissionē, vt fuit sæpissimè tentum in Rota, *Caputaq. decis. 329. par. 1. & fuit resolutum in Pampilonen. Parrochialis de Arcoz. 4. Maij 1613. coram bo. me. D. meo Vbaldo in Barbastren. Prioratus 11. Ianuarij 1616. coram R. P. D. Verospio, & in Ratisbonen. Canonicatus 17. Nouembris 1617. coram R. P. D. meo Pirouano, & in alijs.*

Non obstat defectus publicationis resignationis iuxtà formam Constitutionis Gregorij XIII. quia istud obiectum hodiè cessat ex facto, cum in Summario Georgij num. 5. detur Instrumentum publicationis, vbi Notarius coram testibus asserit, fuisse adimpleta omnia seruanda iuxta formam dictæ Constitutionis, vltra quod gratia Georgij capit etiàm vacationem.

Non obstat exceptio de assequutione alterius Canonicatus incompatibilis. Quia incompatibilitas non probatur, & in omnem casum, tam ista exceptio, quā alia proximè adducta respiciunt petitorium, & tanquam requirentes altiorem
11 indaginem non possunt impedire † immissionem vigore supradictæ subrogationis gratiosæ, vt dixit Rota in *Iacen. Parrocchialis 23. Iunij 1603. coram bo. mem. Cardinali Pamphilio, & in Veronen. Canonicatus 8. Decembr. 1604. coram Illustriss. Card.*

Card. Milino relatis per Modern. Bonon. de acquir. poss. qu. 18. art. 1. sub. num. 29.
Et ita decisum.

¶ *Infra in eadem causa habetur alia decisio sub die 14. Maij 1627. coram eodem Eminentiss. & Reuerendiss. D. Card. Vbaldo, est decis. 66.*

REVERENDISS. P.D. VRGLELEN.

Florentina subdecanatus.

Die Mercurij 27. Ianuarij 1627.

ARGVMENTVM.

Iurispatronatus quasi possessio defuncti non trãsit in successorem, nec ex tali possessione potest concedi mandatum de manutenendo, sed requiritur, quod interueniat actualis præsentatio, quæ effectum sortita sit.

SVMMARIVM.

1 *Præsentandi quasi possessio non acquiritur, absque actuali præsentatione, quæ effectum habuerit.*
2 *Quasi possessio defuncti non transit in successorem.*
Possessio, vt acquiratur, vel retineatur, requiritur animus num. 2.
3 *Animus defuncti ad successorem non transit.*
4 *Patris possessio non continuatur in filium, sed opus est noua apprehensione.*
5 *Possessio defuncti, sicuti non transit in successorem, vel hæredem vniuersalem sine noua apprehensione, ita nec in successorem singularem.*
6 *Possessio transferentis in exigendo pensionem, non transit in translatarium.*
7 *Legatarius debet capere rem legatam de manu hæredis, & non potest prius circa eam exercere actus habilem ad acquirendam possessionem.*
8 *Text. in l. cum hæredes, ff. de acquir. poss. procedit tam in rebus corporalibus, quam incorporalibus.*
9 *Quasi possessio acquiri non potest, nisi per actum proprij exercitij, scilicet per vsum & exercitium iuris incorporalis.*
10 *Quasi possessio in hæredem, vel successorẽ particularem non transit ante vsum, & exercitium illius iuris.*
11 *Possessio, quæ est penes defunctum, per eius mortem extinguitur, & illa possessio, quæ post capitur ab hærede, non potest dici eadem possessio sed diuersa.*
12 *Iurispatronatus quasi possessio non transfertur in successorem siue vniuersalem siue singularem, sed in eo opus est nouo vsu, & exercitio.*
13 *Statutum, quando extat, de continuanda possessione in successorem, illud nihil operatur, quoad quasi possessionem præsentandi.*
14 *Quasi possessio iurispatronatus versatur circa spiritualia, & ideo non subijcitur statutis Laicorum.*
15 *Successori non datur manutentio ex possessione defuncti.*
16 *Quasi possessio, & dari, & cedi potest, & si hoc potest fieri inter viuos, videtur quod etiam in vltima voluntate possit fieri.*
17 *Possessionis cessio in vita facta, ideo tenet, quia cedens possidet, & sic transfert, quod est, & ipse habet: sed secus est, si possessio legetur, & num. 19.*
18 *Testator, si legat rem, qua sua morte est peritura, non tenet tale legatum.*
20 *Possessio si transferatur in vita post mortem, vt si quis constituat se post mortem suam nomine alterius possidere, tunc non transfertur possessio, nec clausula constituti, aliquid operatur.*
21 *Testator si constituat, se in testamento possidere pro hærede, vel legatario, non valet constitutum.*
22 *Possessio, si per legem, aut statutum absque noua apprehensione solo ministerio legis possit transferri, idem etiam fieri posse ex voluntate testatoris.*
23 *Lex sola est, quæ fingere potest, quod non est, non autem homo.*
24 *Iudex non potest facere, vt tranferatur possessio sine actuali apprehensione.*
25 *Possessio in legatarium transfertur, si testator non solum per viam legati, sed etiam omni meliori modo eam reliquit, quod limita num. 26.*
27 *Possessio non transfertur in absentem ex illius donatione, seu constituto inter viuos, si donans, vel constituens moriatur ante acceptationem.*
28 *Iuris patronatus possessio acquiritur, si sit capta possessio de castro legato, cui cohæreat ius patronatus.*
29 *Ex possessionis apprehensione vnius prædij, non infertur ad possessionem alterius.*

DE-

DECISIO XXXV.

VAcauit Subdecanatus Ecclesiæ Florentinæ, & contendentibus patronis, nec non ab eis respectiuè præsentatis super pertinentia iurispatronatus, D. Octauia Capponia vna ex prædictis assertis patronis, instetit ante omnia dari dubium, quis eorum sit in quasi possessione præsentandi: Sed quia alij nempè Baiulius, & fratres de Paucis, & D.Lucretia, & fratres de Venturis nihil adduxerunt, vnde iustificari posset, eos esse in dicta quasi possessione, fuit propterea solummodo disceptatum, an constaret de quasi possessione prædictæ D.Octauiæ, & fuit negatiuè resolutum; & proinde nemini patronorum dandum esse mandatum de manutenendo.

In primis enim D.Octauia non potest quasi possessionem prætendere ex propria eius persona, ex quo nunquam præsenta-
1 uit, cum tamen quasi possessio † præsentandi non quæratur absque actuali præsentatione, quæ effectum sit sortita, *Calder. de iure patronatus cons.12. Oldrad. cons.229. num.2. Racch. de Cur. in tract. de iure patronatus verb. competens n.35. Gonzal. ad reg.8. glos.18. num.76. Caputaquen. decis.418. p.2.*

Nec etiam est in dicta quasi possessione ex persona Ruberti Pandulphi quondam sui mariti, qui ei dictum iuspatronatus legauit, sequuta confirmatione Ordinarij;
2 quia quasi possessio † defuncti non transit in successorem, *l.cum hæredes ff. de acquirenda possessione l.si de eo §.vltimo ff ad exhib.* Quando quidem ad acquirendam, & retinendam possessionē requiritur animus, *l.quemadmodum ff. de acquirenda possessione & l.licet C.eodem.* Animus autem de-
3 functi † ad successorem non transit, *l.4.ff. locat. l.sed si ita legatum §.illi si volet ff.de legat. 1. Cæphal. consil. 30. numer.8. lib.1. Ioseph. Ludou. decis. Perus.69. nu.11.* vnde ob eandem rationem nec in suum hære-
4 dem patris † possessio continuatur sed opus est noua apprehensione, *glos. in d. l.cum hæredes verbor. pertinet, & ibi Bartol. & in l.suis numer.5. ff.de liber. & posthum. Bald. in l.fin. numer.2. C.de edict. diu. Adr. tollen. Roder. Suar. in l.8. tit. de las herencias lib.3. fori n.12. Gutier. in repet. text. in §.sui nu. 66. instit. de hæreditate qualitate, & differ.*

Et sicut in hæredem, seu successorem
5 vniuersalem non transit † defuncti possessio sine noua apprehensione, ita nec in successorem singularem, *glos. in l.cum duobus §. idem respondit il 2. in verb. dominiū ff.pro socio, Alexand. in d.l.cum hæredes, numer.2. Gomes. super regula de annal. q.14. & 15. Rota p.1. recent. decis. 122. nu.3. & coram Gregor. XV. decis.57.* vbi quod pos-
6 sessio † transferentis in exigendo pensionem non transit in translatarium: & multo minus transfertur possessio in singularem successorem titulo legati, quia in eo vltra generalem rationem supra traditam, vrget etiam illa, quod cum debeat rem
7 legatam † capere de manu hæredis, non potest prius circa eam exercere actus naturales habiles ad acquirendam possessionem, & sic incipere possidere, quàm ei res legata ab hæredes tradatur, aut consignetur.

8 Et in vniuersum dispositio † *textus in d.l.cum hæredes*, indistinctè, & absolutè procedit non solum in rebus corporali-
9 bus, quarum quasi possessio † acquiri non potest, nisi per actum proprij facti, scilicet per vsum, & exercitium iuris incorporalis, *l.quoties 20. ff.de seruit. l.2. vbi DD. ff. de seruit. & acquiren. Bart. in l.§.huius autem interdicti ff. vti possid. Puteus decis. 269. n.3.* igitur nec rei incorporalis quasi
10 possessio † in hæredem, aut successorem particularem transit, ante vsum, & exercitium illius iuris, *Tiraquell. in tract. de mort. saisit in 4. par. declar.7. & in præfat. d.tract. declar. 3.4. & seqq. Gabr. cons.186. n.7. lib.2.*

Vnde necessariò sequitur, vt eo ipso quod possessio defuncti non transfertur, quod postquam per nouum actum, aut vsum rei est apprehensa per successorem
11 non potest dici † eadem possessio antecessoris, sed diuersa, itaut illa, quæ fuit penes defunctum fuerit extincta, & alia noua in hærede producta, *d.l.cum hæredes §.1. ibi*, noua possessione opus sit, *l.is qui pro emptore §.si quis bona fide ff.de vsu cap. ibi*, quia initium secundæ possessionis vitiosum est, *quia text. loquitur in singulari successore secundum Bart. & DD. ibidem Anton. Gom. ad leg.45. Tauri n.118. & Molin. de hispan. primog. lib.3. c.12. n.22.*

Et tandem ad rem, de qua agitur accedendo, ex supradictis emanat illa non minus vera, quam recepta iuris conclusio,
12 quod quasi possessio iurispatronatus † non transfertur in successorem siuè vniuersalem, siuè particularem, sed in eo opus est

no-

nouo vsu, & exercitio iuris, *Menoch. de retin. rem. 3. nu. 57. versic. extenditur*, *& in puncto Gonz. glos. 34. n. 108. Garz. de benef. p. 5. c. 5. n. 35. cum sequentibus*, *& reprobato Lambertino qui contrarium tenuit Achil. decis. 5. de caus. possess. & propr. Caputaq. decis. 426. p. 2. Mantic. decis. 88. nu. 5. & Rot. decis. 260. n. 4. & decis. 337. n. 3. p. 2. recent. & apud Reuerendissimum Dominum meum Decanum decis. 464. num. 3.*

Et est adeo vera dicta conclusio, vt procedat etiam in fortioribus terminis, nem-
13 pè quando extat † statutum de continuãda possessione in successorem, quia illud non intrat, nec aliquid operatur, quoad quasi possessionem iuris præsentandi, vt reprobata *dec. Caputaque 211. p. 3. tenuit Rot. d. decis. 260. n. 4. p. 2. recent. & in Asculana Iurispatronatus 18. Martij 1622. coram bon. mem. Buratto, & in alijs adductis per Adden. ad decis. Greg. XV. 222.* &
14 ratio, est, quia cum quasi possessio † iurispatronatus versetur circa spiritualia, meritò non subijcitur similibus statutis, *ad text. in c. 2. & 3. de Iudic.*

Ex quibus clarè patet, quod nec D. Octauia iuxta iuris regulas superius firmatas, potest tanquam legataria dicti iurispatronatus prætendere, quod sit in quasi possessione ex persona Roberti testatoris, cuius possessio eius morte fuit extincta, quę ideo non potuit in eam transferri, nec
15 ipsa ex ea iuuari ad effectum † manutentionis, *Menoch. de retin. remed. 3. num. 57.* vbi quod successori ex persona defuncti non datur interdictum retinendæ; vnde superest solum adductis in contrarium respondere.

Et primò, non obstat quod nedum legauit Octauiæ iuspatronatum, sed etiam quasi possessionem pręsentandi, quæ propterea videtur in eam translata, cum qua-
16 si † possessio, & dari, & cedi possit, *Bal. cons. 436. num. 5. vers. 4. præmittendum est volum. 3.* quod si fieri potest inter viuos, videtur quod etiam in vltima voluntate, *l. 1. C. de sacrosanct. eccles.*

Quia fuit bene responsum, quod cessio possessionis facta in vita, & possessionis le-
17 gatum longè differunt: etenim tempore quo fit cessio † cedens possidet, & sic transfert, quod est, & ipse habet, cum autem legatum possessionis sicut, & testamentum, nec in vita testatoris, nec in pũcto mortis, quod vitę, & non morti attribuitur, *l. qui diuus. 14. §. hæc verba ff. de manumis. testam.* effectum habeant, sed post mortẽ conferantur, impossibile est, quod possessio per legatum transferri possit, nõ in vita seu morte testatoris, & sic dum ipse possidebat, quia eo tempore, legatum quod post mortem confertur, non poterat habere effectum, non etiam post mortem, quia morte testatoris possessio extincta fuit, ideoque non valet legatum de ea
18 factum: sicut in simili, quando aliquis † legat ius, quod habet in re morte sua periturum non tenet legatum: vt si ab vsufructuario legetur vsusfructus, *l. quod in rerum §. 1. ff. de legat. 1. l. vxor patrui C. de legat. Pereg. cons. 61. num. 10. vol. 1.* & in puncto ob dictam rationem, quod legatũ
19 possessionis sit nullum, † & quod per illud possessio non transferatur, *clarè sentit Ias. in l. quoties. 16. n. C. de rei vendic. & clarius in l. nemo potest num. 35. vers. secundò adde ff. de legat. 1.*

20 Et idem est quando in vita † transfertur possessio post mortem, vt si alienatione, vel contractu, quis constituat se post mortem suam nomine alterius possidere quia tunc non transfertur possessio, nec clausula Constituti aliquid operatur, ex quo Constitutum confertur in tempus, in quo non sit possessio penes constituentẽ, immò extincta sit per mortem eius, *Bald. in cap. 1. de confirmat. vtil. vel inutil. nu. 13. Angel. Perus. in l. quamuis §. si conductor nu. 1. ff. de acquirend. possess. & ibi, Cuman. num. 2, Alex. num. 7. & cons. 82. n. 11. Ias. in*
21 *d. l. nemo potest n. 35.* vbi quod si † testator constituat se in testamento possidere pro hærede, vel legatario, non valet Constitutum, *Tiraq. de iur. constit. p. 3. lim. 3. & late Anton. Gom. ad l. 45. Tauri n. 98. vers. 6. & singulariter.*

22 Non obstat etiam si dicatur, quod si † † per legem, aut statutum potest transferri possessio sine noua apprehensione solo ministerio legis, idem etiam fieri posse ex voluntate testatoris, *ad tex. in auth. de nupt. §. disponat*, quia adest magna dispa-
23 ritatis ratio; lex † enim sola est, quę fingere potest quod non est, non autem homo, *l. si forte. 8. de castr. pec.* ideoque ipsa sola potest facere, quod transferatur possessio iã extincta *Alex. cons. 1. num. 8. volu. 1. Cassad. decis. 7. n. 18. de caus. poss. & propr. & Rot. apud Gregor. XV. decis. 546. num. 10.*
24 vbi quod † iudex non potest facere, vt transferatur possessio sine actuali apprehẽsione: ex quibus etiam tollitur quod ex aduerso pro Octauia dicebatur, translatã fuisse possessionem per dictum legatum,

ex

ex quo fuit per Ordinarium confirmatum.

Nec releuat si prætenderetur, quod legatũ possessionis continet virtualiter do-
25 nationem inter viuos, dum testator † non solum per viam legati, sed etiam omni alio meliori modo possessionem Octauiæ reliquit, & donauit, quò casu transfertur possessio in legatarium, *Ias. in d.l.quoties num.16.* quia vltra quòd, semper verum erit, quod effectus fuit collatus post mortem testatoris, & sic in tempus inhabile.
26 Respondetur, quod etiam si testator † simpliciter, & de præsenti possessionem dedisset, dum in eius vita non fuit sequuta acceptatio, possessio non fuit translata, *ad tradita per Couar. in rubr. de testam. p.5. num. 33.* & in puncto quod ex donatione
27 † possessioni, seu constituto inter viuos non transferatur possessio in absentem, si donans, aut constituens moriatur ante acceptationem, *Anton. Gom. ad l.25. Tauri n.98. in fin.*

Non obstat tandem quod D.Octauia sit in quasi possessione, quoad alia in eodẽ legato comprehensa, quia ius patronatus huius beneficij alijs rebus legatis non cohæret, tanquam sub titulo vniuersali,
28 prout si fuisset legatum Castrum, † cui coheret ius patronatus, *iuxta decis.1. de iure patron. in nou. Peregr. de fideicomm. art.48. num. 76.* sed habet suum titulum, & fundationem particularem, ideoque requiritur specialis apprehensio quasi possessionis respectu ipsius, sicut ex apprehẽ-
29 sione possessionis † vnius prædij non infertur ad possessionem alterius, *l.1. §.veteres, & ibi glos. ff.de acqu. possess. Ias. in princ. l.3. nu.30. ff. eod. Pan. in c.cum aliquibus n.8. de sent. & re iud. & in fortioribus terminis Couar. var. resol. lib.3.c.16. num. fin.*

Et ita decisum vtraque, &c.

¶ *In eadem causa infra in hac parte habentur aliæ decisiones coram eodem Reuerendissimo Vrgellen. idest sub diebus 22. Maij 1628. & 20. Decembris eiusdem anni sunt decisiones 175. & 228. Et in p.3. adest alia sub die 28. Aprilis 1636. coram Illustriss. D. Patriarcha Costantinopolitano est decisio 125.*

REVERENDISS. COCCINO

Sabinen. Castri Montis Rotundi.

Die Lunæ 5. Februarij 1627.

ARGVMENTVM.

Licèt Leges, & Constitutiones respiciant futura negotia, tamen aliud est, si hoc sit expressum. Constitutio generaliter loquens quando comprehendat minores, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Leges, & Constitutiones futuris negotijs dãt formam, non autem præteritis, sed fallit, si hoc sit expressum.*

2 *Lex semper loquitur.*

3 *Dictio (ipsorum) est relatiua præcedentium, & demonstratiua ad oculum personarum supra expressarum.*

4 *Dictio (quocumque) nihil excludit, sed cõprehendit omnem significationem nominis, cui adijciatur, etiam si impropriissima, & num. 28.*

5 *Dictio (quocunque) videtur quodammodo effrenata, & nullo obice continetur, quominus omnia comprehendat.*

6 *Constitutio, si vtatur verbis, (& quouis modo, tenta, & possessa) non patitur restrictionem, & includit omnes modos tenendi, & possidendi.*

7 *Dictio (supradicti) est repetitiua præcedentium, ac idem importat, ac si omnia præcedentia specificè essent expressa.*

8 *Hæres in effectu intelligitur adita hæreditate.*

Hæres non dicitur, antequam testamentum aditione hæreditatis sit confirmatum. num. 8.

9 *Qui vult vnum, censetur etiam velle aliud sine quo illud, quod vult, stare non potest.*

10 *Per verba (teneant, & possideant) respectu successorum consideratur tempus præsens, & futurum, & quare.*

11 *Constitutio, si vtatur dictionibus (ex alia quacumque causa) comprehendit nedum omnes casus supra enumeratos, sed alios quoscunque casus.*

Et amplia etiam si sint casus diuersi ab expressis, & includit omnia omissa in speciali enumeratione. nu.11.

12 *Dictio (similiter) inducit dispositionem simi-*

milem præcedenti.

13 Lex, si generaliter loquitur, debet generaliter intelligi.

14 Statutum, si disponat, quod Iudex viso instrumento capi faciat debitorem, nec possit opponi contra instrumentum nisi exceptio quietationis, solutionis, & falsitatis, tunc illud statutum habet locum etiam in instrumentis ante statutum confectis.

15 Lex noua superueniens super actus executione disponens trahitur ad actus habentes originem de præterito, & exequutionem de futuro.

16 Proemium alicuius Constitutionis non facit ius, licet denotet causam finalem.

17 Constitutio generaliter si loquatur, & casus expressi non possint comprehendi sub ratione proemij, ratio proemij non dicitur finalis, sed impulsiua.

18 Constitutionis verba, quando sunt clara nõ recipiunt interpretationem à proemio.

19 Nemo præsumitur velle sibi restringere suam liberam facultatem, quam habet.

20 Constitutionis verba, quando sunt claræ, tunc veritas est attendenda, & non aliorum opinio.

21 Specialia duo non possunt concurrere in eodem subiecto.

22 Specialia dicuntur miracula, & ideo non concurrunt in eodem subiecto.

23 Lex respiciens præterita, nunquam tollit ius quæsitum, & hoc maximè si admittantur alia specialia.

24 Specialia plura circa idem, quando sunt, sunt inducta à lege, possunt concurrere & & admittantur alia specialia.

25 Dictio, quoscunque, in fine posita ad omnia refertur.

26 Successores sunt correlatiui ad antecessores.

27 Antecessorum nomen est generale, & ideo est aptum comprehendere nedum antecessores per lineam rectam, sed etiam transuersales.

29 Constitutio, si loquatur de personis, etiam quia de illis loquatur ratione rei, non desinit esse realis.

30 Constitutio simpliciter, si loquatur, se extendit etiam ad minores.

31 Statutum deferens lucrum dotis, vxore præmoriente sine filijs, locum habet etiam in minore dante dotem seruatis solemnitatibus.

32 Statutum si cogat affinem ad compromissum, comprehendit etiam minorem.

33 Statutum adimens robur instrumentis non registratis comprehendit etiam minores.

34 Constitutio, quæ loquitur in rem, comprehendit etiam minores, & amplia. nu. 35.

36 Statutum, quando est correctorium iuris communis, vel ab eo exorbitans, non comprehendit personam minoris.

37 Surd. decis. 49. n. 9. declaratur.

38 Minor comprehenditur sub statuto iuris communis correctorio, si non sit in iure, neque in alia dispositione specialiter priuilegiatus.

39 Minor non comprehenditur sub statuto, vel lege, quando agitur, vt ipse teneatur ex aliquo facto extrinseco, per ipsum perpetrato, vide nu. 40. & 41.

42 Statutum quotiescumque est irrationabile, non comprehendit minores.

Statuta generaliter si loquantur, quamuis exorbitent à regulis iuris communis, comprehendunt minores n. 42.

43 Statuta faciunt ius municipale, & respectu loci, vbi vigent, habentur pro iure communi.

44 Fideicommissa erant incognita ante legem 12. tabularum, & illorum vsus incæpit temporibus Augusti Cæsaris.

45 Constitutio, si reducat aliquid ad terminos iuris antiqui, non potest dici irrationabilis, & odiosa.

46 Constitutio dicitur fauorabilis, si emanat principaliter ad fauorem creditorum, licet resultet in aliorum damnum, & n. 48.

47 Constitutio, si loquatur de vulneribus, non extenditur ad verba iniuriosa.

48 Expressio falsa aliquid non vitiat, si contineat solum æquiuocum qualitatis extrinsecæ, & constet de voluntate.

49 Sed secus esset, si æquiuocum versaret circa causam finalem, super qua fundatum esset.

50 Subhastatio corruit, si non constat de debito.

51 Super exceptionibus oppositis à parte, an sit pronunciandum, vel sint expressè reijciendæ.

52 Iudex, si examinata exceptione, procedat ad vlteriora, valet processus, quamuis super illa exceptione expressè non pronũciauerit.

53 Iudex procedendo ad vlteriora, videtur pronunciare super exceptione, quæ si non esset tacitè reiecta, annullaret processum.

54 Iudex procedendo ad vlteriora non pronũciando super exceptionibus, non videtur fecisse in contemptum legis, sed tacitè eas reprobasse causa cognita.

55 Et ista causæ cognitio interueniße dicitur, quando Iudex, post aliquod tempus proces-

DECISIO XXXVI.

OBijt de anno 1594. Valerius Vrsinus Dominus, & possessor medietatis Castri Montis rotundi, cui, vt prætenditur, ex fideicommisso maiorum successit D. Paulus Aemilius Vrsinus, & cum postmodum de anno 1596. superuenerit Constitutio Baronum san. mem. Clementis VIII. quæ est 41. in ordine, instituens Congregationem super Baronibus status Ecclesiastici, cum iurisdictione eorum Castra, & bona etiam fideicommissis, &c. subiecta, distrahendi pro satisfactione creditorum, & fuerint relaxata mandata contra bona hæreditaria D. Valerij, illaque præsentata Congregationi, insimul cum vno relaxato in vita ipsius Valerij prædicta Congregatio, iuxta formã Constitutionis, die 16. Iunij 1596. cępit possessionem nomine Cameræ medietatis dicti Castri, & subsequentibus diebus aliorum bonorum ad commodum tamen creditorum, prædicti Valerij, & post mensem apposuit edicta, & in tertio edicto, sub die 4. Nouembris 1596. vltra bona apposita in primis edictis, fuit dictum: *Item tutti li beni, & iura hereditaria del q. Signor Valerio sopra Monte Rotondo, & tali, quali sono.* Et die 4. Ianuarij 1597. fuerunt dicto D. Paulo Aemilio adiudicata omnia, & singula bona hæreditaria, ac iura, & actiones hæreditariæ dicti Valerij, de quibus in vltimo edicto, hac tamen lege, & conditione, vt dictus D. Paulus Aemilius intra certum tempus satisfaceret omnibus creditoribus Valerij, aliàs Congregatio reseruauit sibi facultatem procedendi ad deliberationem ratæ Montis Rotundi, & ad recuperationem bonorum eidem D. Paulo Aemilio deliberatorum, ac ad alia remedia opportuna, Congregationi beneuisa, pro satisfactione creditorum, Et cum dictus D. Paulus Aemilius non modo non satisfecerit, sed dixerit obligationem suam nullam; Congregatio preuijs edictis, de quibus infra dicetur in quarta inspectione, dictam medietatem Castri deliberauit ad fauorem D. Franciotti Vrsini, & D. Paulus Aemilius, prosequendo iudicium nullitatis suæ obligationis in Rota, obtinuit per san. mem. Gregorium XV. tunc Rotæ Auditorem super illa pronunciari.

Pendente causa fideicommissi coram me, inter dictum D. Paulum Aemilium, &

& filios dicti Franciotti, die 15. Decembris 1621. dubitaui, An iste casus comprehenderetur in prædicta Bulla, quod dubium fuerat prius disputatum de ordine san. mem. Pauli V. coram bon. mem. Francisco Penia de anno 1606. & tunc nihil resolutum. Effectus autem dubij coram me erat, vt videretur, An dicto D. Paulo Aemilio competeret restitutio in integrum aduersus sententiam latam per Congregationem deputatam per san. me. Paulum V. præuia decisione facta, & extensa per reuerendiss. D. meum Patriarcham Antiochenum, & cum tunc solus D. Paulus Aemilius informauerit, & alia pars dilationem petierit, vt maturius procederetur, Domini remiserunt causam ad Reges, & quemadmodum par erat, ordinarunt, vt omnes Domimi causam viderent; Cumque ad alias disputationes progressum fuerit, hodie reassumptis per Dominos, qui tunc erant in Rota, scripturis datis pro parte D. Pauli Aemilij, & cõmunicata copia alijs, proposui idẽ dubiũ, quod habet quinque inspectiones principales.

Prima est, vt videatur, An Bulla habeat locum, cum Valerius debitor obierit, antequam dicta Constitutio emanauerit, & D. Paulus Aemilius iam successerat, & erat in possessione.

Secunda, An Bulla comprehendat etiam mandata relaxata pro debitis trãsuersalis, qualis erat Valerius respectu D. Pauli Aemilij.

Tertia, An Constitutio conprehendat etiam minores, qualis præsupponitur D. Paulus Aemilius tunc fuisse.

Quarta, An subhastatio fuerit facta pro debito eiusdem Pauli Aemilij, ita vt annullata ipsius obligatione, corruant quoque subhastatio, & inde sequuta.

Quinta, An in subhastatione & deliberatione facta, fuerit seruata forma Constitutionis.

Quantum attinet ad primam inspectionem, licèt regulariter loquendo, leges, 1 † & Constitutiones futuris negotijs dent formam, non autem ad facta præterita reuocentur, secus tamen est, quandó nominatim de præterito, & adhuc pendentibus negotijs cautum sit, vt est *text. ad litteram in l. leges 2. C. de legib. c. 2. & c. vl. de Const. vbi DD. glos. in c. 1. in ver. receperit de cler. non resid. in Sexto, & in Clem. 1. in ver. deputatis de testam. & in Clem. 2. in posterum de ætate, & qualit Castr. cons. 341. in princ. lib. 1. Siluestr. in ver. lex. q. 23. Azor. instit. mor. tom. 1. cap. 16. quest. 13. lib. 5. Ioan. de Salas de leg. q. 97. tract. 14. disput. 21. sect. 7. num. 17. & 18. cum seqq.* In proposito autem Constitutio in §. 2. incip. *Nos hisce malis*, deputat Congregationẽ, vt omnibus, & singulis creditoribus Baronum, aut ipsorum parẽtum, seu antecessorum vel auctorũ quorũcumque, qui de ipsorum creditis, per mandata exequutiua docuerit, ipsaque mandata exhibuerint (modis & formis in Custitutione præscriptis) satisfieri curet, & mandet, & cum effectu faciat. Quamobrem, cum indubitatum sit, Constitutionem comprehẽdere debita Baronum non solum de tempore illius datæ existentium, sed etiam futurorum, & lex † sem- 2 per loquatur, *l. Arriani C. de hæret.* vtique loquendo de debitis ipsorum parentum, seu antecessorum, vel auctorum quorumcunque, scilicet *Baronum*, comprehendit debita etiam parentum, antecessorum, & auctorum Baronum de tempore datæ Constitutionis, cum loquatur de debitis ipsorum parentum, &c. quæ dictio † (ipsorum) est relatiua præceden- 3 tium, & demostratiua ad oculum personarum supra expressarum, *Bald. cons. 304. num. 1. in fin. vol. 5. Ias. in l. filius familias §. diui in 2. lect. num. 151. ff. de leg. 1. latè Surd. cons. 163. num. 15. vol. 2.*

Et constitutio prædicta voluit comprehendere debita parentum, seu antecessorum, vel auctorum quoruncumque, etiã quod successores iam obtinuerint Castra, & bona, vt patet ex §. 2. incipiente, *Prædictorum Deputatorum Congregatio, &c.* vbi disponitur, quod exhibitis mandatis, Congregatio absque vitio spolij, possessionem capiat nomine Cameræ ad commoditatem creditorum, Ciuitatum, Terrarum, Castrorum, &c. ad ipsos Barones, contra quos, vel eorum auctóres, parentes, & quosuis antecessores, seũ hæreditaria eorum bona, quæcunque mandata, ex quauis causa relaxata fuerint, & per eos quocumque titulo habita, & quouis modo tenta, & possessa.

Quamobrem negari non potest quin Constitutio etiam in hoc loco non solum loquatur in futurum, & in præteritum, itaut comprehendat debita contracta per Barones, parentes, & auctores quoscunque, post, & ante Constitutionem, sed etiam comprehendat casum, quando successor possidet, licèt ipse debita non contraxerit, sed illius parentes, aut antecessores

ſores, vel auctores, nec conſideret qualitatem tituli poſſeſſoris, ſed quemcunque titulum compre'hendit, cum vtatur verbis, *Quocunque titulo habita*: & ſic comprehendit omnem titulum imaginabilem, cum illa † dictio (*quocunque*) nihil excludat, ſed comprehendat omnem ſignifica-
4 tionem nominis, cui adijcitur, etiam ſi improprijſſima ſit, *l. qui autem §. fin. ff. de conſt. pecun. Bal. in l.1.q.* 34. *ff. de rer. diuiſ. Dec. conſ.* 529. *nu.* 2. *lib.* 2. *Tiber. Decian. conſ.* 41. *num.* 48. *lib.* 2. *& conſ.*
5 35. *num.* 23. *lib.* 3. illa enim † dictio videtur quodammodo effrænata, & nullo obice continetur, quo minus omnia comprehendat, *idem Tiber. Decian in conſ.* 44. *num.* 11. *vol.* 4. *Tiraq. de retract. lig. in* §. 1. *gloſ.* 7. *num.* 30. *& ſeqq.*

Nec conſideret qualitatem poſſeſſionis
6 cum ibidem Conſtitutio † dicat, *Et quouis modo tenta, & poſſeſſa*, quæ verba nullam patiuntur reſtrictionem, & includunt omnes modos tenendi, & poſſidendi, *gloſ. in Clemen. ne Romani in ver. quouis modo. de elect. cap. fin. in fin. verſic. quauis forma de Sent. excommun. in Sexto Natt. conſ.* 435. *num.* 19. *tom.* 2. Quæ omnia comprobantur ex §. 8. d. Conſtitutionis incipiente: *Declaramus autem* & ex §. incipiente, *Volumus autem*. In dicto enim §. 8. datur forma ſatisfaciendi creditoribus fructuũ, cenſuum: & montium, & cogendi debitores ad implendum promiſſa occaſione cenſuum, & montium & conſtitutio loquitur de Baronibus, vel eorum auctoribus, & prædeceſſoribus ſupradictis. Et ſecund vice, de Baronibus, auctoribus, ſeù anteceſſoribus. Et in §. 8. diſponitur, quòd Barones, ſeù illorum quicunque pro tempore ſucceſſores ſubhaſtationem impugnare, impedire, vel retardare, &c non poſſint, nec aduerſus eà aliquo modo ſe tueri, aut pro illorum reuocatione quocunque tempore inſtare, etiam ſub prætextu, quòd ipſi in Caſtris, & bonis prædictis ſint hæredes cum beneficiò legis, & inuentarij; & ſubditur: *Et non ſuccedant illis qui debita contraxerunt, ſed quod loca, & bona ex antiquis inueſtituris, conceſſionibus, fideicommiſſis, donationibus, vel ex contractibus etiam ex cauſa, dotiũ, vel ex alia quacunque cauſa de iure priuilegiata conſequuti fuerint, vel ad ea vocati ſint: Mandataue à Iudicibus fuerint tantummodo decreta, ſeu relaxata contra bona hæreditaria illorum qui huiuſmodi debita contraxerunt, ſed ſatis ſit, & ſufficiat, quòd ij, qui debitum contraxerunt, dicta bona, quouis modo, & titulo tenuerint, & poſſederint, ſeu quòd ipſi Barones, &c. ſimili modo illa teneant, & poſſideant.*

Ex prædictis enim ſatis; aperteque conſtat, quòd Conſtitutio nedum reſpiciat futura, ſed etiam præterita, & etiam quòd iam ſit ius queſitum vocatis, & vtrumque comprobatur: Primum, dum Conſtitutio in d. §. 8. loquitur de Baronibus, vel auctoribus, & prædeceſſoribus
ſupradictis, quæ dictio † eſt repetitiua 7
precedentium, ac idem importat, ac ſi omnia præcedentia nominatim, & ſpecificè eſſent expreſſa, *Iaſ. conſ.* 15. *num.* 4. *lib.* 1. Et clarius, in § 9. vult, quod Barones non poſſint impugnare, aut retardare, vel impedire ſubhaſtationem &c. ſub prætextu quod ſint hæredes cum beneficio legis, & inuentarij, & ſic præſupponit teſtatorem defunctum, & aditam
8 hæreditatem, cum hæres † in effectu intelligatur adita hæreditate, *l.* 3. §. *ſiquis ita ff. de hæred. inſt.* vbi inquit, quòd hæres non dicitur antequam teſtamentum aditione hæreditatis ſit confirmatum, *Dec. conſ.* 445. *num.* 53. *&* 54. & dum ſubſequitur; *Et quod non ſucceſſerint illis, qui debita contraxerunt, nec etiam ſub prætextu, quod mandata fuerint relaxata contra bona hereditaria illorum, qui debita contraxerunt, ſed ſufficere, quòd illi, qui debita contraxerunt, quouis titulo poſſederint*; prædicta enim minimè poſſent applicari, ſi Conſtitutio non comprehenderet præterita.

Et ideò, cum Conſtitutio diſponat circa conſequentia ad titulum antiquorum, in neceſſariam conſequentiam diſponit etiam circa præterita *l. illud, ff. de acquirend. hæred. Anchar. conſ.* 261. *num.* 2. *in*
9 *princ.* quia qui † vult vnum, cenſetur etiã velle aliud, ſine quo illud, quod vult, ſtare non poteſt, *Caſtr. conſ.* 306. *col.* 1. *verſ. quod autem, lib.* 2. *Abb. conſ.* 101. *col.* 2. *num.* 3. *verſ. moueor primo, l.* 2.

Et ita de plano procedunt, cum ſtent declaratiuè ad §. 2. in quo expreſsè habetur, quod hæc Conſtitutio comprehendat nedum futura, ſed etiam præterita, vt modo relatum eſt. Secundum verò, quòd Conſtitutio habeat locum etiam poſt ius quæſitum vocatis ex quocunque titulo, negari non poteſt, dum vult, ſubaſtationem non poſſe impediri per poſſeſſores ſub prætextu, quòd non ſuccedant illis, qui

qui debita contraxerunt, sed quòd bona ex antiquis inuestituris, concessionibus, fideicommissis, vel ex contractibus, etiã ex causa dotium, vel ex alia quacunque causa priuilegiata consecuti fuerint, quæ quidem verba; *consecuti fuerint*, sunt præteriti, & futuri temporis, & ideò compræhendunt casum, quo successores obtinuerint de præterito, vel obtinere possint in futurum bona parentum antecessorũ, vel auctorum quorumcunque. *Ang. Aret. post. Bart. quẽ allegat. in cons. 82. nu. 20. & seqq. uers. nec obstat.* Et clarius hoc demõstratur ex sequentibus verbis: *Sed satis sit, quod ij, qui debita contraxerunt, dicta bona quouis titulo, & modo tenuerint, & possederint, seù quòd ipsi Barones, &c. simili modo illa teneant, & possideant*: & sic duo notanda sunt: Alterum, quòd respectu illorum qui debita contraxerunt, consideratur tempus præteritum quod possederint. Alterum, quòd respectu successorum †

10 consideratur tempus præsens, & futurum, per verba illa: *teneant, & possideant*. Quia sunt verba subiunctiui modi præsentis temporis, quæ etiam futurum optatiui modi important, *Signorol. cons. 151. incip. in testamento Fulgosij. in fin.*

Et in hoc etiam loco Constitutio clarissimis verbis comprehendit omnes titulos tam antecessorum, quam successorum cum velit, quod successores non possint impugnare, vel impedire, &c. subhastationem Castrorum, &c. aut pro reuocatione instare, &c. sub prætextu, quòd sint hæredes cum beneficio legis, & inuentarij, vel non succedant illis, qui debita contraxerunt, sed quòd loca, & bona ex antiquis inuestituris, concessionibus, &c. vel alia quacunque causa de iure priuilegiata consecuti fuerint, vel ad ea vocati sint, vndè propter dictiones illas: *ex alia*

11 *quacunque causa*, constitutio † comprehendit nedum omnes casus supra numeratos, sed alios quoscunque casus, *Specul. in tit. de instrum. præsent. §. fin. vers. quod si quis vbi Ioan. And. in add. Curt. Iun. cons. 38. in fin. Caputaq. dec. 296. nu. 6. par. 2.* Etiam quod sint casus diuersi ab expressis, *l. si fundum sub conditione, §. si libertus, ff. de leg. 1. Paris. cons. 77. num. 21. lib. 2. Tiber. Decian. cons. 24. num. 99. lib. 1. Dec. cons. 653. num. 4. in fin.* & includit omnia omissa in speciali enumeratione; *DD. post glos. in auth. ex testamento in ver. quodcunque, C. de collat. c. solitæ, de maior. & obed. l. Iulianus, ff. de leg. 3.*

Corn. cons. 63. sub. num. 8. vol. 1. & in eadem Constitutione subditur. *Sed satis sit, quod ij, qui debita contraxerunt, dicta bona quouis titulo, & modo tenuerint, & possederint*; & sic Constitutio comprehendit omnem casum imaginabilem dominij, & possessionis vt supra expositum fuit. Et dum etiam subditur: *Seù quòd ipsi Barones, &c. simili modo illa teneant & possi-*

12 *deant*, id, quod † supra dixit de titulis, & possessione parentum, antecessorum, & auctorum repetit in successoribus, vt scilicet, Constitutio habeat locum etiam, quod successores similibus titulis teneant & possideant, *Menoch. cons. 24. num. 60. Honded. cons. 4. num. 83. lib. 1. Surd. cons. 303. num. 34. & decis. 88. num. 15. Seraph. decis. 1384. n. 1.* & prædicta omnia fuerunt optimè considerata in voto san. mem Gregorij XV. tunc Rotæ Auditoris dum iste articulus proponeretur in Rota de anno, 1606. coram bo. me. Penia, cuius voti copia data fuit.

Nec ambigi potest, quin Constitutio habeat locum tàm in mandatis relaxatis post, quàm ante obitum parentum, antecessorum, & auctorum: cum in §. 3. dicatur, *exhibitis mandatis, &c.* & ibi. *Mãdata exquauis causa relaxata fuerint*, vn-

13 de cum generaliter loquatur, † debet generaliter intelligi, *l. 1. ff. de leg. præst. bene Mandel. cons. 430. num. 2. vol. 3.* Et quòd loquatur de mandatis relaxatis post obitum, clarè patet, cum in §. 9. loquatur de mandatis relaxatis cõtra bona hæreditaria, que mandata sic non possunt relaxari, nisi sit secuta mors testatoris, & aditio hæreditatis ex adductis per *Dec. in d. cons. 445. num. 53. & 54. supra alleg. Alex. cons. 1. num. 6. lib. 1. Ruin. cons. 103. num. 3. lib. 3.* Quod vero loquatur de mandatis relaxatis etiam ante obitum parentum, antecessorum, & auctorum, probatur vltra prædicta ex adductis per *Io. Bapt. de S. Seuerino in l. omnes populi num. 152. ff. de iust. & iur.* vbi, quod si

14 † statutum disponat, quòd Iudex viso instrumento capi faciat debitorem, nec possit opponi contra instrumentum, nisi exceptio quietationis, solutionis, & falsitatis, istud Statutum habet locum in instrumentis ante Statutum confectis, in quantum capit litis ordinationem, & quod debitor capiatur; in quantum verò respicit decisionem ex eo, quod Reo adimit exceptionem, tunc siquidem exceptio cœpit competere post statutum, &

tunc

tunc non adimit, aliàs sic. In proposito autem, applicando prędicta, Constitutio habet, quòd exhibitis mandatis, Congregatio curet satisfieri creditoribus seruata forma ibi præscripta: vndè certum est, quòd comprehendit etiam mandata relaxata ante Constitutionem, secundum dictum. *Io. Baptistæ de S. Seuerino* & clarius *Gemin. in cons.* 113. *in fin. versic. tertia*
15 *conclusio* vbi, quod lex † noua superueniens super actus executione disponens, trahitur ad actus habentes originem de præterito, & exequutionem de futuro, licèt etiam inferat preiudicium iuri alterius antea acquisito. Qua propter non est hic agendum, An competat aliqua exceptio, quia, si quæ competerent ex fideicommisso, & similibus, satis sup erque fuit illis derogatum in Constitutione, vt supra relatum est.

Nec vllius est momenti, quòd Constitutio in proœmio loquatur de Baronibus, non autem de parentibus, & antecessoribus, vel auctoribus, & quòd Congregatio habuit hunc sensum, dum in edictis appositis, quando deliberatio fuit facta D. Paulo Aemilio, fuerunt descripta tantum bona hęreditaria Valerij. Nam ad primum fuit responsum, quòd proœmium
16 † non facit ius, sed illud, quod sequitur. *Bal. cons.* 449. *n.* 4. *vers. adde quod proœmio lib.* 2. & licèt denotet causam finalem. *l. fin. & ibi DD. ff. de hæred. inst.* tamen secus
17 est in hoc casu, quia cum Constitutio † generaliter loquatur, & casus expressi non possint comprehendi sub ratione proœmij, non dicitur finalis, sed impulsiua, *Ias. cons.* 1. *n.* 31. *vers. & pro hoc non obstat lib.* 1. *& pleniùs in auth. quas actiones n.* 18. *C. de sacros. Eccl. Corn. cons.* 177. *n.* 5. *lib.* 5. *Apost. ad Alex. cons.* 143. *lib.* 6. *versic. fin.* & quã-
18 do verba † Cõstitutionis sunt clara, quòd non recipiant interpretationem à proœmio, *Soccin. in cons.* 24. *per tot. lib.* 4. *per glos.* 2. *in clem.* 1. *ad fin. de elect. vbi Ioan. de Imol. n.* 20. *& seqq. versic. conclude quandoque*, *Menoch. præs.* 3. *n.* 13. *lib.* 6. Ad secundum verò fuit responsum, quod, vt dictum est, Congregatio cæpit possessionẽ medietatis Castri, & aliorum bonorum nomine Cameræ, & quod erat in illius facultate procedere ad subhastationem bonorum, quæ magis vellet, cum illius facultas non reperiatur restricta. Vnde cum prima vice voluerit subhastare solùm bona hæreditaria, non ideò censetur sibi ligasse manus quo minus etiam non posset subhastare medietatem Castri, quatenus opus fuisset, sed solùm ille actus operatur, quòd medietas Castri sub illo non comprehenderetur, *Bald. cons.* 51. *nu.* 5. *lib.* 5.
19 Non autem Congregatio † restringeret suam liberam facultatem, *Dec. cons.* 8. *n.* 4. *Surd. cons.* 127. *n.* 81. *Rot. decis.* 778. *n.* 5. *p.* 1. *in recent.* 555. *n.* 4. *p.* 1.

Et cessat omnis difficultas, quia in deliberatione facta D. Paulo Aemilio, casu quo non adimpleret promissa, Congregatio sibi reseruauit facultatem subhastãdi medietatem Castri Montis Rotundi, cuius etiam cæperat possessionem, vt supra relatum est, & infra dicetur: & in omnem euentum, cum Congregatio non haberet super hoc facultatem disponendi,
20 & verba Constitutionis sint clara, † veritas esset attendenda, & non opinio Congregationis, *l.* 1. *ff. de iust. & iur. c. fin. in fin. de prob. Butr. cons.* 27. *nu.* 2. *versic. hæc sunt Socc. cons.* 112. *in princ. lib.* 1.

Denique non officit, quòd plura specia-
21 lia non possunt † concurrere in eodem subiecto, prout eueniret in casu isto admisso prædicto intellectu, quòd Constitutio capiat præterita, & procedat etiam post ius quæsitum successori, *Castr. in alleg. ante cons.* 341. *incip. venio nunc col.* 1. *in fin. & col.* 2. *in princ. lib.* 1. vbi quòd
22 specialia † dicuntur miracula, ideò non concurrunt in eodem subiecto. Et propterea si princeps faciat legem respicientem præterita, certè istud est per fictionẽ, vt illud, quod non erat, fingatur esse; & hoc est primum miraculum. Secundum autem miraculum esset, quod etiam illud præteritum fictum tollat ius quęsitum ter-
23 tio, ideò lex † respiciens præterita nunquam tollat ius quæsitum, eoque magis si admittantur alia specialia, quod etiam bona subiecta fideicommisso comprehendantur sub hac Constitutione, & pro debitis transuersalium, & quòd etiam minores sub hac eadem Cõstitutione comprehendantur, vt benè ad propositum *Cuman. in cons.* 122. *col. penu. in princ. vers. nec verum*. Huic motiuo fuit responsum, quòd
21 quando plura † specialia circa idem sunt inducta à iure, possunt concurrere, & admittũtur, *Bald. in l.* 1. *in fin. C. quand. lic. ab empt. disced. per text. in l. si ita facta ff. de iniust. rupt. & irrit. test. quem refert, & sequitur Ias. in l. quoniam in prioribus ante fin. vers. teneo istud vltimum ff. de inoff. testam. Berengar. in l. naturaliter §. nihil. cõmune cap.* 3. *q.* 3. *num.* 81. *in fin. ff. de acquir.*

quir. possess. Negus. de pignor. in 1. memb. quintæ partis num. 16. Paris. cons. 80. num. 24. lib. 1. Hic autem, vt supra probatum est Constitutio claris verbis comprehendit præterita, & procedit etiam quòd sit ius quæsitum successori, cum hoc determinetur ab ipsa Constitutione, etiam quod sint plura specialia, debet concurrere. Et, vt modò demonstrabitur, prædicta constitutio comprehendit etiam debita antecessorum transuersalium, vt ex sui natura, etiam quod sit ius quæsitum minoribus.

Circa secundam inspectionem, An cõstitutio comprehendat debita Valerij Vrsini, qui erat transuersalis D. Pauli Aemilij: cum illa locis præcitatis loquatur de mandatis relaxatis contra Barones, parentes, seù antecessores, vel auctores quoscunque; & rursus de mandatis relaxatis contra Barones, vel eorum auctores, parentes, & quosuis antecessores, & repetat de Baronibus eorum auctoribus, & prædecessoribus prædictis, & tandem etiam, quòd prædicti Barones sint hæredes cum beneficio legis, & inuentarij, vel non succedant illis, qui debita contraxerunt, sed ex antiquis inuestituris, aut fideicommissis, &c. & in §.2. loquitur de mandatis relaxatis contra Barones, parentes, seù antecessores quoscunque; intelligenda est de quibuscunque antecessoribus, cum
25 dictio illa, † *quoscunque*, in fine posita ad omnia referatur, *l.1. & ibi Ias. nu.4. & seqq. de liber. præter.* Maximè cum non possit afferri diuersitatis ratio, quare censuerit de quibuscunque auctoribus, non autem de quibuscunque antecessoribus, *Roman. cons. 480. n.2. vbi Adden. in verb. concurrit, & considerat san. me. Gregorius in suo voto*; & quod hæc verissima sint, & sine difficultate procedant, patet in §.3. in in quo constitutio loquitur de quibuscunque antecessoribus, & in d. §.9. de qui-
26 buscunque successoribus; cum † successores sint correlatiui ad antecessores, sicuti Constitutio intellexit de quibuscunque successoribus, ita etiam intellexit de quibuscunque antecessoribus, *Aym. de antiqui. temp. in 4. par. §. videamus, n.29.* vt etiam considerauit *san. me. Gregorius in prædicto suo voto*; Nec potest fieri vis, quòd Constitutio loquatur de quibuscunque successoribus pro tempore, quia cum respectu istorum successorum loquatur in futurum, opus fuit vti verbis *pro tempore*, vt omne tempus comprehendat, ac successores, qui secundum tempus reperirentur: *Cavalc. decis. 31. num. 7. lib. 5.* non autem, vt restringat qualitatem antecessorum.

27 Cum igitur nomen, † *antecessorum*, sit generale, *Archid. in c. fin. in ver. antecessoribus de pact. in 6.* & propterea aptum comprehendere nedum antecessores per lineam rectam, sed etiam transuersales, & alios, qui sub hoc nomine comprehendi possunt, & Constitutio loquatur de quibuscunque antecessoribus, vt sæpius repetitum est, sequitur quòd comprehendat etiam antecessores transuersales, cum di-
28 ctio, *quibuscunque*, † nihil excludat, sed complectatur omnem significationẽ verbi, cui adijcitur, etiamsi sit improprijssima, vt dictum est: & hęc potissimum vrgent, quia Constitutio respexit ad antecessores sanguinis, & loquitur in rem, vt scilicet mandata exequãtur super bonis quorumcunque antecessorum, &c. ideo omnes antecessores in bonis etiam quod non sint antecessores sanguinis, directè comprehendit, *l. hæc verba 12. ff. ad leg. Iul. de adult. vbi Bart. num. 1. l. si seruum. 70. §. prætor ait ff. de acquir. hæred. Bart. in l. aut qui aliter §. fin. num. 3. vers. nota distinctionem, ff. quod vi, aut clam.* Nec resistit,
29 quòd loquatur de personis † etiam, quia cum de illis loquatur ratione rei, non desinit esse realis, *Ceph. cons. 53. num. 43. & 46. Soccin. Iun. cons. 251. nu. 152. lib. 3. vbi de communi Surd. cons. 257. n. 15. lib. 2. qui alios congerunt.*

Quantum attinet ad tertiam inspectionem, An constitutio comprehendat minores; affirmatiuè fuit resolutum: Primò,
30 quia cum Cõstitutio † simpliciter loquatur, se extendit etiam ad minores, *l. si sine §. Lucius ff. de administr. tutor. capitulo constitutus de restitut. in integr. Bald. in l. 1. numer. 29. versic. iuxta hoc quæro C. de confes. Natt. consil. 540. num. 2. lib. 3.* Hinc
31 statutum deferens † lucrum dotis, vxore præmoriente sine filijs, locum habet etiã in minore dante dotem seruatis solemnitatibus, *Bald. in l. 1. colum. 1. C. si aduers. dot. & ibidem etiam Castr. num. 4. & seqq. & scribit Cuman. cons. 109. in princ. vers. ad primum Roman. cons. 314. numer. 1.* sic
32 etiam sub statuto † cogente affinem ad compromissum, venit etiam minor, *Bartol. Bald. & cæteri in l. vltim. C. in quib. cas.*
33 *rest. non sit neces.* & statutum † adimens robur instrumentis non registratis comprehendit quoque minores, *Alexand. consil.*

fil. 119. *n.* 34. *versicul.* 9. *dictum lib.* 9. *Natt. consil.* 541. *nu.* 16. & 17. *lib.* 3. *Roman. consil.* 166. *n.* 2. *vers. Nos autem loquimur*, & *consil.* 394. *n.* 5. *vers.* 2. *ad idem Dec. in l. cũ te in fin. C. de transact. Marsil. singul.* 481. *nu.* 1. Secundò, quia vt dictum est, cum
34 Constitutio † loquatur in rem, vt scilicet, bona subhastentur, non excludit minores, *dicta l. si fine* 33. §. *Lucius*, *ff. de administra. tutor.* & *ibid. Bartol. nu.* 1. *Bald. in capit. vltimo colum.* 3. *versicul. vltimo de materia de consuet. idem Bald. Salyc. Castr.* & *Alexan. in l. vltima. C. de in integr. restitut. Roland. de luc. dot. quæst.* 44. *n.* 6. & 7. *Tiraquell. de retract. lignag.* §. 1. *gloss.* 3. *vers. Ex quo probatur* & ista est communis opinio, vt per *Marsil. dicto sing.* 481. *n.* 1. & habet locum, quamuis statutum loquatur,
35 † etiam de personis, si de illis loquatur ratione rei vt per *Cephal. Soccin.* & *alios supra allegatos.*

Nec dicatur, quòd quando statutum
36 est † correctorium iuris communis, vel ab eo exorbitans, non comprehendit personam minoris, *Roman. singul.* 816. *incip. Tu vidisti*, *qui mouetur*, *ex c.* 2. *de dilect. pueror. quem sequitur Ias. in* §. *actiones autem n.* 83. *instit. de action. Marsil. dicto singul.* 481. *n.* 4. & *singul.* 361. *in fin. Curt. iun. in l. postquam liti in fin. C. de pact.* & *in cons.* 8. *in fin Neuiza. cons.* 17. *n.* 77. *propè med. Surd. decis.* 49. *n.* 9. qui hisce rationibus adductus asserit statutum, quod disponit, vt successor teneatur ad debita antecessoris, non comprehendere minorẽ: Nam huic motiuo fuit responsum: Pri-
37 mò, quòd vt videre est, *n.* 4. *Surdus* † loquitur in casu, quo minor per posterius statutum erat specialiter priuilegiatus, per quod quidem statutum censebatur derogatum primo, vltra quod potest etiam dici: quòd minor per secundum statutum reperiebatur specialiter priuilegiatus, & ideò non comprehendebatur sub alio statuto generaliter loquente, *Salyc. in l. fin. n.* 3. *C. de iur. dot. Tiraq. loco mox allegando n.* 103. & *seq. Put. dicis.* 160. *n.* 1. *versic. tamen. lib.* 3. At in casu nostro minor
38 †. non est in iure neque in alia dispositione specialiter priuilegiatus, ideò comprehenditur sub dicta constitutione, *Tiraq. post cumulatos de retract. lignag.* §. 1. *glo.* 14. *n.* 96. *vers. nam statutum generale*, & *n.* 102. firmat, conclusionem procedere etiam in odiosis, & monetur per *text. in l. in fraudem* §. *ultimo*, *ibi*: *quia generalis est ista determinatio*, *ff. de milit. testament. Puteus dicta decis.* 160. *lib.* 3. *Bald. consil* 135. *n.* 4. *uers.* 5. *quia*, & *n.* 5. *lib.* 3. Eoque magis ista procedunt, cum non adsit in terminis huius constitutionis diuersitas rationis inter minorem, & maiorem, vt considerat. *Bald. loc. cit. n.* 6. Secundò, fuit responsum, quòd dum *Surdus* mouetur ex *Romano*, & alijs allegatis in obiecto neque ipse, neque cæteri Doctores officiunt, quia vera est distinctio, quod aut agitur, vt quis teneatur ex aliquo facto
39 extrinseco, per ipsum perpetrato, & tunc † minor non comprehenditur sub lege, aut statuto, & ita procedit *tex. in dicto c.* 2. *de delict. puer.* & in istis terminis possunt saluari dicta Doctorum, qui fuerunt alle-
40 gati in obiecto: Aut verò agitur, vt ex sola lege, vel statuto resultet præiudiciũ minori, sine aliquo ipsius facto extrinseco, & tunc, aut minor est habilis, & non comprehenditur, *Alexand. post Guliel. de Cuneo cons.* 119. *n.* 8. *vers.* 6. *adducitur lib.* 6. & *consil. fin. in prin. iuncto num.* 7. *in fin. vers. non obstat*, & *n.* 8. *eod. lib.* & *cons.* 62. *n.* 18. *versic. accedit lib.* 7. *Angel. de Perus. in l. certi iuris nu.* 3. *vers. tamen Moderni tenent C. locat. Bero. cons.* 68. *n.* 21. *vers. faciunt tradita*, *vbi de communi lib.* 2. *Ias. in l. si constante n.* 210. *vbi pariter de communi ff. solut. matr.* & in istis terminis, quan-
41 do † minor non est habilis, loquuntur *cõsil.* 148. *n.* 1. *uers. sed. præsupposita ualiditate Constitutionis*, & *Roman. cons.* 120. *nu.* 1. & *seqq.* qui propterea non officiunt in casu nostro, quia cum ad effectum, vt præsens Constitutio Baronum intret, non requiratur aliquod factum extrinsecum minoris, sed ex sola Constitutione resultet præiudicium minori, & minor sit habilis ad patiendũ dictum præiudicium, vtique minores per supradicta comprehenduntur in ista constitutione.

Fuit præterea ex abundanti consideratum, quòd secundùm terminos prædictos
42 quotiescunque statutum † est irrationabile, non comprehendit minores: In cæteris autem casibus, in quibus statuta generaliter disponunt, quamuis exorbitent à regulis iuris communis, minores continentur, *d. l. si fine.* §. *Lutius ff. de administr. tuto. cap. constitutus de rest. in integrum.* sta-
43 tuta enim † faciunt ius municipale in loco, quod respectu loci debet haberi pro iure communi, *ita Natt. cons.* 541. *n.* 15. & 16. *lib.* 3. in hoc autem casu Constitutio non est irrationabilis, imò maximè rationabilis, cum emanauerit, vt proui-
de-

dereti; primò, ne creditores Baronum defatigentur litibus propter eorundem Baronum potentiam, & ne litibus finitis contingat non reperiri oblatores propter metum ipsorum Baronum, & ideò vult procedi manu Regia, & non reperto oblatore admitti Cameram inter oblatores, vt apertè colligitur ex proœmio dictæ Bullæ, ibi: *Iustitiæ ratio postulat*. Secundò, ne creditores Baronum remaneāt decepti sub fide publica, vt probatur ex secunda parte proœmij, ibi, *& fidei publicæ causa postulat* considerando, quòd Barones publicè, & communiter reputantur, vel saltem ante dictam Bullam reputabātur fide, & facultatibus idonei, quæ omnia certissimum est reddere dictam constitutionem maximè rationabilem, præcipuè quia non obligat Successores, vt non teneantur pro debitis antecessorum, prout loquitur *Surd. in decis. 49. n.4.* sed tollit obstaculum fideicommissorum, quæ ante
44 legem 12. *tab. non erat cognita*, *l. uerbis*, *ff. de uerb. signific. Bart. in l.1. n.4. ff. de leg.* 1. & illorum vsus incœpit temporibus Augusti Cæsaris, §.1. *ad fin. Instit. de fideicomm.* quod & prius scriptum reliquerat, *Pompon. in l.2.§.post deindè, ff. de orig.*
45 *iur. Peregr. de fideicomm. artic. 1. n.6.* Quare, cum constitutio † reducat istam materiam iuxta terminos iuris antiqui, non potest dici irrationabilis, neque odiosa *glos. in c. statutum in uers. numerandum de præb. in 6. But. in c. olim per illum textum de uerb. signif. Rip. in l. si constante n.61. post Alex. & Ias. quos refert ff. sol. Matr. Felin. in c. cum accessissent, col.2. n.3. de const. Osasch. decis.* 147. *n.*20. & benè *Alexand. cons.227. n.6. lib.6.*

Fuit denique consideratum, quod hu-
46 iusmodi constitutio † potest dici fauorabilis, ex quo principaliter emanauit ad fauorem creditorum, licèt in consequentiā resultet ex ea damnum aliorum, *c. statuimus, de decim. in 6.* ibi *cum non sit dicendum, gl. in c. si propter, de rescr. in 6. in uer. præiudicium* ibi in *fortiorib.* de constitutione disponente, quod successor teneatur ad debita antecessoris, vbi *Gem. n.9. uers. in fi. glos. Franc. nu. 6. cum alijs per Couar. lib.3. c.11. n.5. uers. solet enim adnotari*, & latissimè *Sanchez. de Matr. lib. 1. disp. 1. nu. 4. Salas de legib. q. 97. tract. 14. disp. 11. sect. 4. n.10.* qui licèt post *Couar. loc. cit.* dicant, conclusionem esse veram, quādo odium à fauore distingui nequit, secùs tamen quando potest distingui, vt si con-
47 stitutio † loquatur de vulneribus non sit extendenda ad verba iniuriosa, quia eo casu fauor ab odio distingui potest: Attamen in casu nostro, cum non agatur de extensione, cumque, vt supra ostensum fuit, constitutio satis clarè loquatur, non datur casus, quo fauor ab odio distingui possit, & ideo de plano procedit commu-
48 nis conclusio, istam scilicet † constitutionem habendam esse pro fauorabili, cum principaliter sit facta fauore creditorum.

Circa quartam inspectionem, An subhastatio fuerit facta tamquam de debito D. Pauli Aemilij, negatiuè fuit resolutum, quia post exhibitionem mandatorum per creditores Valerij die 16. Iulij 1596. fuit capta possessio medietatis Castri Montis Rotundi, & subsequentibus diebus, aliorum bonorum in singulis locis existentiū, & vt supra dictum est, appositis edictis super alijs bonis, non autem super Castro Montis Rotundi, Congregatio, præuia subhastatione, deliberauit dicta bona ad fauorem Pauli Aemilij, hac tamen conditione, vt dictus Paulus Aemilius satisfaceret creditoribus Valerij, aliàs Congregatio reseruauit sibi facultatem procedendi ad deliberationem ratæ Montis Rotundi, & ad recuperationem bonorum eidem Paulo Aemilio deliberatorum, &c. pro satisfactione creditorum: Quare, cum dictus Paulus Aemilius non soluerit debita prædicta prout promiserat, Congregatio mandauit affigi edictum super medietate Castri Montis Rotundi, & illius iuribus, quod fuit affixum die 20. Nouembris 1599. in quo quidem edicto licèt dicatur: *Si subhasta la metà di Monte Rotondo con tutti i membri, e giurisditioni, &c. spettanti, e pertinenti al Sig. Paulo Emilio Orsino, de quali n'è stato preso possesso dalla Reuerenda Camera Apostolica à beneficio, e commodo de suoi creditori.* Attamen, cum possessio dictæ medietatis Castri fuerit capta, exhibitis mandatis contra bona hereditaria Valerij, dicta falsa † expressio, *à commodo de' sui creditori*, scilicet Pauli Aemilij, non vitiat edictum, *l. demonstratio falsa ff. de condition. & demonstration.* cum contineat solùm æquiuocum qualitatis extrinsecæ, & constet de voluntate, & potestate Congregationis subhastandi, & vendendi pro debitis Valerij, *Gemin. cons. 52. n. 3. uers. secundò dic.* Et omnia, quæ deduci possent in contrarium, procederēt,
49 si æquiuocum † esset circa causam finalem, super qua dispositio esset fundata, quia

tunc vitiaret, alias secus *Ancar. cons.* 207. *nu.* 8. Et quòd causa, vt faciat cessare actum, debeat esse talis, vt ex ea moueatur disponens ad sic disponendum, alias actus non cesset, dicit idem *Anchar. cons.* 163. *in fin.* vbi latè, & idem dicit *in cons.* 154. *nu.* 4. In proposito autem causa finalis apponendi edicta non fuerunt debita Pauli Aemilij, itaut nisi constaret
50 de debito, † corrueret subhastatio, sed causa finalis fuerunt debita Valerij, quæ verè extant, & ideò licèt fuerit æquiuocatum, illud æquiuocum non vitiat, cum dubita Valerij, quæ fuerunt causa finalis, existerent; Quæ veritas colligitur etiam ex alio edicto sub die 20. Ianuarij 1601. in quo habetur, quod die 1. Februarij 1601. fiet Congregatio, & deliberabitur medietas Castri Rotundi cum omnibus bonis existentibus in illo Castro, & in illius territorio, &c. alias possessa per Valerium Vrsinum de tempore sui obitus, quare qui voluerit emere, offerat cedulam banchariam, aliàs dicta die fiet deliberatio, iuxta formam bullæ. Vndè clarè patet, subhastationem, & deliberationem fuisse factam pro debitis Valerij, non autem Pauli Aemilij.

Et prædicta circa primum edictum cōprobantur ex protestatioue facta per eūdemmet Dominum Paulum Aemilium, sub die 4. Ianuarij 1601. in qua protestatur, medietatem Castri ad se spectare vigore fideicommissi, & sequuto obitu Valerij, illius possessionem se cæpisse, quod & illius procurator inhærendo huic protestationi, iterum fuit protestatus, quæ tamen protestationes fuissent superfluæ, si Congregatio non egisset pro debitis Valerij. Et in subhastatione facta 1. Februarij 1601. semper fuit dictum pro debitis Valerij, & in deliberatione facta 8. Februarij eiusdem anni 1601. præmissa narratiua exhibitionis mandatorum per creditores Valerij obtentorum, & narratiua non adimplementi D. Pauli Aemilij, ac edictorum appositorum etiam præuio Chirographo sanct.mem.Clementis VIII. pro derogatione Bullæ Sixti Quinti, deliberatio fuit facta Franciotto Vrsino vltiac maiori oblatori scutorum viginti septē millium. Quamobrem clarè patet subhastationem, & venditionem fuisse factam pro debitis Valerij, non autem pro obligatione D. Pauli Aemilij.

51 Nec videtur officere, quòd Congregatio † non pronunciauerit super exceptionibus oppositis proparte dicti Pauli Aemilij, nec illas expresè reiecerit; quia cum Congregatio, non obstantibus dictis exceptionibus, ad vlteriora processerit, tacitè videtur super illis pronunciasse, itaut in iudicio deduci nequeant, *Bart. in l. à præcedente 4. sub. nu. 3. vers. quandoque Iudex cum seqq. C. de dilat.* vbi dicit, quod si Iudex, examinata exceptione,
52 procedit ad vlteriora, valet processus, quamuis expresè super illa non pronunciat, exceptionem non obstare, veluti pronunciando definitiuè, tacitè pronunciat super incidenti, quod respicit merita causæ; & procedendo in causa super emergenti, quod respicit processum, cuius verba refert, & sequitur *Felin. in cap. suborta 21. de re iud. sub. num.4. vers. Bald. & supra num. 3. iuncto, num. 4. per tot. plura in hanc sententiā cumulat, & inverſ. habes ex his ex illo text. &c. ex parte il secondo de appell.* firmat regulam generalem,
53 quod Iudex † procedendo ad vlteriora videtur pronunciare super exceptione, quæ si non esset tacitè reiecta annullaret processum, *Roman. cons.* 410. *num.* 2. *in fin. versic.* 1. *quia Castr. in l. fin. in princ. num.* 7. *versic. si verò opposita ff. si cert. pet.* dicens valere processum ad vlteriora,
54 qua † iudex non videtur fecisse contemptum legis, sed exceptionem tacitè reprobasse, causa cognita quæ cognitio in-
55 teruenisse dicitur quando Iudex, † post aliquod temporis interuallum, processit ad vlteriora, *Franc. in d. c. ex parte, sub num.* 10. *uers. si uero Iudex, de appellat. Felin. in d.c. suborta, num.*4. *circa fin. uers. sed in contrarium, Corn. cons.* 85. *sub. nu.* 23. *uersic. si uerò Iudex. uol.* 4. *Gratian. cons.* 37. *num.* 35. *in fin. & num.* 36. *lib.* 1. *qui testatur de magis communi, Ruin. cons.* 117. *num.* 18. *uol.* 5. *Menoch. de recuper. remed.* 1. *num.* 171. *Gabr. de except. concl.* 1. *num.* 16.

Quo verò ad quintam, & vltimam inspectionem an in hac subhastatione fuerit seruata forma constitutionis, fuit affirmatiuè resolutum, quia cum in §.3. disponatur, quòd mandatis relaxatis per Iudices, capiatur possessio nomine Cameræ ad commodum creditorum, fuit seruatum hoc, & quidquid disponitur in §.4. quòd scilicet, elapso mense Castra subhastanda proponantur præuia affixione vnius edicti per quindecim dies in locis publicis, quod etiam ad vnguem seruatum fuit, vt supradictum est circa edictum. Et quamuis vltimum

timum edictum fuerit factum 20. Ianuarij 1601. & dictum sit in eo die prima Februarij futuram Congregationem, & deliberationem esse faciendam plus offerenti, & sic non interuenerit tempus quindecim dierum, vt edictum remaneret affixum; Attamen fuit primò responsum, quòd cum primum edictum fuisset sufficiens, vt supra probatum est, istud secun-
56 dum tanquam † abundans non nocet, vt benè ad propositum *Marsil. in l. de vno quoque, num. 42. vers. istud tamen. ff. de re iud. Rom. cons. 497. num. 5. & 6. versic. tertio etiam* vbi plenè *Apost. in ver. non vitiat*, quibusin locis habetur, quòd vbi
57 non est necessaria citatio † si fiat nulliter, non propterea actus redditur nullus: Secundò punctualiter fuit responsum, quòd sanct. mem. Clemens VIII. per suum Chirographum motu proprio datum sub die 16. Iunij anni 1599. prouidendo ad præterita gesta per Congregationem, eidem in futurum concessit facultatem procedēdi summariè, manu Regia, sola veritate facti inspecta, absque processu, tela iudiciaria, & absque aliquorum terminorum etiā substantialium seruatione, omnibusque diebus, & horis, præterquam in honorem Dei feriatis, cum clausula, non obstantibus præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, stylo Palatij, ac reg. de iur. quæs. non tollen. etiam quòd dict. Chirographum non esset registratum, cū alia clausula, non obstantibus alijs in contrarium facientibus, etiam quòd deberēt exprimi quibus pro hac vice derogamus & cum alia clausula, *Quorum tenores pro expressis de verbo ad verbum habentes, & omni meliori modo &c.* Ex quibus videtur sufficere vltimum edictum, etiam si emanauerit eo tēpore, itaut ante subhastationem per quindecim dies non potuerit remanere affixum, iuxta formam constitutionis. Vigore enim facultatis concessæ,
58 procedendi summariè, † sola facti veritate inspecta, manu Regia, & abque seruatione terminorum etiam substantialiū, Congregatio potuit procedere de facto, & sine vllo iuris ordine, *vt per Nat. in clem sæpè §. non sic tamen, num. 95. & seqq. de ver. signif. Marant. in spec. de ord. iud. par. 4. dist. 9. num. 8. Bart. in extrau ad reprimen. in ver, & figura, in versic. idem puto* vbi dicit, quòd, qui habet facultatem procedendi sine strepitu, & figura iu-
59 dicij, potest iubere res capi, & distrahi, licèt hoc sit magis de natura exequutionis, quàm comdemnationis; quia talia ante ius ciuile manu Regia expediebantur, & fuit dictum in causa Miranden. pensionis 27. Martij 1613. coram me, quæ est *decis. 446. par. 2. recent.* Et per dictam
60 clausulam † non obstantibus &c. censetur satis derogatum in hac parte omnibus in contrarium facientibus, vt statim dicetur. Tertiò fuit responsum, quòd admisso sine veri præiudicio, quòd prædicta non subsisterent, tollitur omnis difficultas, quia sanct. mem. Paulus Quintus per suum motum proprium sub dat. 3. Kal. Februarij anno 13. sui Pontificatus, in quo dicitur, quòd sola signatura sufficiat circa subhastationem, & adiudicationem medietatis huius Castri, ratificauit omnia gesta per Congregationem Baronum, & per Congregationem ab ipso deputatam, approbando sententiam ab ea latam, cum clausula reiectis, quatenus opus sit quibuscunque prædictorum omnium, & singulorum nullitatibus, si quæ ex quouis capite, etiam nullitatis citationis, & mandati, forsan etiam simul extarent, &c. sicque & non alias per quoscunque, &c. sublata, &c. iudicari debere, &c. irritumque, &c. decernimus, non obstan. de iure quæs. non toll. alijsque Cancellariæ nostræ regulis, quatenus illius, seù illarum derogatione opus sit, &c. Vnde
61 cum † nullitates sint introductæ de iure positiuo, ex adductis per *Vant. de nullit. cap. 1. num. 14. cum seq.* Non est dubitan-
62 dum de validitate sanationis nullitatis, si aliqua adfuisset, cum Summus Pontifex possit omnia † in ijs, quæ sunt iuris positiui, & illius voluntas habetur pro ratione, *Gemin. consil. 8. num. 6. & 7.* quia pro libito suæ voluntatis potest tollere in totū ius positiuum, idem *Gemin. consil. 53. in princ. versic. quædam est potestas supra*, vbi etiam dicitur, quòd disputare † de po-
63 testate Papæ est ponere os in cœlum, & *Bald. cons. 477. lib. 1.* dicit, quòd in ijs, quæ sunt iuris positiui sola potestas † est
64 pro causa, & quòd dubitans de hoc, dubitat de fide, & ideò nullum de iure positiuo potest haberi pro valido, etiam in præiudicium iuris quæsiti tertio, & non potest tertius conqueri, *Abb. cons. 84. nu. 3. & seqq. lib. 1. Lap. alleg. 130. num. 2. vers. similiter.*
65 Rursus nihil vrget, quòd in omnem euentum in hac alienatione rei minoris, nedum requirebatur causa *l. magis puto §. si æs, & §. in primis*, sed multæ aliæ solemnitates non inueniuntur seruatæ. Quia fuit responsum, quòd, cum † Constitutio

disponat, quòd hęc bona possint vendi iure creditorum, pro debitis quorumcunque antecessorum, non potest minor sub prætextu, quòd non fuerint seruatæ so-
66 lemnitates, dictam alienationem reuocare, vt dicit *Bal. cons. 183. num. 5. vers. proponitur etiam, & benè ad propositum Matthias Collerus de processu exequutiuo par. 2. capit. 3. num. 217.* & quamuis idē
67 *Bald.* dicat † quòd hæc venditio seruatis solemnitatibus statutorum potest fieri, ideòque videretur dicendum in hoc casu, quòd vnà cum dispositione iuris communis debuissent solemnitates statuti Vrbis seruari, *Castr. in cons. 106. incip. à tertio num. 2. vers. plus dico lib. 2. quem sequitur Tiraquell. post ll. connub. glos. 8. num. 49. Montan. de tutel. & cur. cap. 33. num. 38.* Tamen fuit consideratum, quòd *Bald.*
68 † non loquitur de statuto dante certam formam in alienationibus minorum, sed de statuto generaliter loquente de alienationibus, quod propterea comprehendedat etiam illum casum, & quidquid sit de hoc, cum in hoc casu constitutio ipsa det certam formam, quæ fuit seruata, hoc sufficit, quia alienatio censetur facta auctoritate Papæ, & ideò cum fuerit serua-
69 ta forma † data in constitutione, non requirebatur alia solemnitas, *l. 2. C. quando decret. op. non est*, vbi notat hoc *Bald.* dicens etiam legem illam quotidiè practicari in Ecclesijs, & Hospitalibus impetrantibus à Papa alienationem alicuius rei, vt enim ipse dicit, qui habet verbum
70 † Superioris, non indiget verbo inferioris, & benè *Abb. in cons. 41. num. 3. lib. 1.* loquens de alienatione rerum Ecclesiæ, in qua etiam requiritur solemnitas, & tenet, quòd omnis solemnitas censetur remissa per commissionem, & Indulgentiam Papæ, & quòd satis est seruare verba rescripti.

Insuper fuit etiam ex abundanti consideratum, quòd, aut in ista alienatione fuit seruata forma constitutionis sanct. mem. Clementis, & hoc sufficit, ex quo in §. 16. *incip.* non obstantibus derogat quibuscumque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac legibus municipalibus Vrbis &c. cum alijs clausulis amplissimis; Ideoque cum hæc constitutio comprehendat minores, & det certam formam, seruata illa forma, non fuit opus alijs solemnitatibus requisitis à iure, vel à statuto, cum illis censeatur satis dero-
71 gatum per dictam clausulam, † non obstantibus, *Ias. cons. 110. col. 4. in fin. versic. tertio moueor, lib. 4. Ber. cons. 147. num. 28. vers. Et licet, lib. 3.* stante præ-
72 sertim clausula † (Quorum tenores) quæ operatur expressionem illorum, quæ possent obstare, *Butr. cons. 2. num. 4. Gemin. cons. 65. num. 28. Rot. decis. 506. num. 1. part. 1. in recent.* Quare, etsi quæstio sit, an sufficiant clausulæ generales
73 † ad derogandum priuilegio minoris clauso in corpore iuris, tamen secus est, quando constat de mente Papæ ex clausulis amplissimis, cum clausula, quorum tenores, *Alberic. in l. vnic. in fine C. quæ. Impr. inter. pup. & vid. Rip. in c. 1. num. 54. & 55. de rescript. Gabr. de reg. iur. concl. 9. num. 7.* & est decisio Signaturæ Iustitiæ in causa Bononien. obligationis Cameralis 12. Maij 1594. extensa per bon. mem. D. Robusterium tunc votantem, & prius nostri Ordinis insignem Auditorem, in qua etiam dicitur, quòd de mente Papæ
74 potest † constare, tàm ex clausulis positis in parte executiua, quàm dispositiua, ex *Bald. in l. ea quam num. 39. C. de fideicom. & Felin. in c. licet in corrigendis, col. penult. de offic. ordin.* Aut verò non fuerunt seruatę solemnitates Bullæ, sed Congregatio fuit vsa facultate sibi concessa in Chirographo sanct. me. Clementis VIII. & in hoc etiam casu minus obstant exceptiones oppositæ, cum vt supra relatum est, Chirographum habeat clausulas derogatorias
75 † amplissimas, & comprehendat etiam minores, quia compræhenduntur in Bulla, etiam, quod admitteremus sine veri præiudicio, quod sic concurrerent duo specialia, quòd scilicet constitutio comprehendat minores, & quòd minores etiā comprehendantur sub Chirographo, cū
76 isto casu † vnum speciale veniat subordinatè post aliud, *Neuiz. cons. 2. num. 23. Tiraq. de iur. const. possess. 3. par. limit. 5. num. 6. in fin. Surd. de alim. tit. 9. q. 44. nu. 37. & seqq.* At verò in hoc casu adhibenda est sanatoria sanct. me. Pauli Quinti, & ex modo ponderatis cessat omnis difficultas.

77 Denique non obstat, quòd quando venduntur † bona minoris propter debita, incipiendum est à minus damnosis, *l. magis puto, §. non passim. ff. de reb. eor.* Et præsupponatur adesse bona libera Valerij, attamen quicquid sit de hoc, vt sæpius dictum est, constitutio dat facultatem liberè vendendi Castra, & bona, etiam quod sint ex pacto, & prouidentia, & fideicom-

deicommisso subiecta, &c. Et solum in §. 11. *in cap. Quod si forsan.* disponit, quòd si adsint alia bona talibus oneribus non obnoxia, illa subijciantur in locum bonorum oneribus obnoxiorum pro debitis venditorum, & sic, cum Constitutio comprehendat etiam pupillos, & habeat amplissimas derogationes, vt modo dictum est, per illam derogatum est dispositioni dictæ *l. magis puto.*

Ex quibus, & ex alijs deductis in voto san. mem. Gregorij. XV. & latius in dicta decisione congregationis deputatæ per sanctæ mem. Paulum Quintum, extensa per Reuerendissimum D. meum Patriarcham Antiochenum, fuit conclusum, negotio maturæ discusso, vnanimi Dominorum consensu, casum D. Pauli Aemilij, admisso etiam, sine veri præiudicio, quòd constaret de fideicommisso ad illius fauorem, comprehendi in Constitutione Baronum, itaut nullatenus ei competat re-
78 stitutio † in integrum aduersus sententiã prædictæ Congregationis, quæ transitum fecit in iudicatum, &c.

¶ *Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones idest sub diebus 25. Iunij 1627. & 5. Iulij eiusdem anni, & 3. Augusti 1629. coram eodem bon. mem. Reuerendissimo Coccino sunt decisiones 93. 100. & 316.*

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Lunen. Sarzanen. Oblationum.

Die Lunæ 8. Februarij 1627.

DECISIO XXXVII.

Impressa in Merlino to. 1. Decis. 257.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Narnien. seu Romana fructuum Dotis.

Die Lunæ 8. Februarij 1627.

ARGVMENTVM.

Dotis fructus, an debeantur postquam solutum est matrimonium. Arbitri, quando possint se extraiudicialiter informare. Solutum indebitè, quando præcisè, & plenè sit probandum.

SVMMARIVM.

1 *Fructus dotis post obitum uxoris non debentur, etiam superstitibus liberis. Matrimonij onere remoto, non debentur fructus dotis, aliàs esset usura, & hoc procedit etiam si adsit conuentio, nu. 1.*

2 *Solutum indebitè, quando agitur ad effectum illud probandi, & repetendi, requiritur præcisa, & concludens probatio.*

3 *Compromissum factũ cum facultate cognoscendi, & procedendi de facto, sequitur quod arbitri possint se extraiudicialiter informare.*

4 *Debitor, ut constituatur in mora, sufficit interpellatio etiam extraiudicialis.*

5 *Interesse damni emergentis potest declarari ad rationem quatuor pro centenario.*

6 *Arbitro asserenti, de rebus extraiudicialibus creditur, si facultatem habet informandi se extraiudicialiter.*

7 *Decis. in causa Romana fructuum dotis. 12. Maij 1625. coram Reuerendiss. P.D. Decano Coccino declaratur.*

DECISIO XXXVIII.

POst solutiones factas ad rationem scutorum quatuor pro centenario quolibet anno vigore laudi R.P.D. Varesij, & bon. mem. Stephani Gratiani, Bernardinus Scottus cępit prætendere esse locum repetitioni, ex quo post obitum vxoris
1 bon. mem. Teophili fructus † dotis non debentur etiam superstitibus liberis, cum remoto onere matrimonij esset vsura, nec conuentio suffragaretur, vt fuit dictum *in Romana fructuum dotis 12. Maij coram R.P.D. Decano*, & propterea coram bon. mem. Buratto fuit datum dubium, an esset locus repetitioni pecuniarum post obitum mulieris pro fructibus dotis, & pro sua summa, & Domini pro nulla summa repetitioni locum esse declararunt. Moti
2 fuerunt quia cum agatur ad effectum probandi, & repetendi † indebitè solutum, requiritur præcisa, & concludens probatio, quod ex causa indebiti fuerit solutum, & sufficit per possibile excludere actorem agentem, *Bart. in l. eum de indebito n. 4. ff. de probat. Alex. cons. 83. n. 1.* & fuit dictũ *in Romana sponsionum 8. Decembris, & 29. Nouembris 1613. coram bo. me. Buratto, & in Romana repetitionis indebiti 29. Aprilis 1622. coram R.P.D. Merlino.*

In casu, de quo agitur, cùm fuerit fa-
3 ctum compromissum † cum facultate cognoscendi, & procedendi etiam de facto, sequitur quod Arbitri potuerunt se extraiudicialiter informare absque eo quod pro-

probationes in actis appareant *Compostell. in cap. si Capitulum n.25. Ioan. Andr. n.39. de rescript. Aegid. decis. 568. circa med. Put. decis. 140. n.1. & 2. lib.2. in correct.* & fuit dictum *in Vercellen. Coadiutoriæ. 28. Ianuarij* 1608. *coram bo. me. Cardinali Lancellotto*. Vndè extraiudicialiter Arbitri potuerunt, & præsumuntur informati non solum, quod aderat interpellatio, & mora, vel ex probatione extraiudiciali, vel ex propria confessione Bernardini, & data
4 † interpellatione etiam extraiudiciali, debitor constituitur in tali mora, vt interesse debeatur, tàm vigore statuti *cap.137. lib.1.* quàm de iure communi *l. mora ff. de Vsur. l. Titia §. Vsuras de legat. 2. l. qui Romæ §. cohæredes vbi Soccin. n.8. de verbor. oblig. Menoch. de arbitr. lib.2. cas.220. nu. 25. & 26.*

Sed etiam quod Theophilus ob retardatam solutionem dotis maiora interusuria suis Creditoribus soluebat, & sic ratio-
5 ne † damni emergentis Arbitri potuerunt declarare interesse ad rationem quatuor pro centenario *Paul. de Castr. in l. centum capuæ, ff. de eo quod cert. loc. Ias. in l. fin. ff. eod. Felin. in capit. cum venerabilis n.7. de except. Rota Ianuen. decis. 78. n.11. in fin. & 12.* & Gratiano vni ex Arbitris ita asserenti *in appendice* 427. ob facultatem in-
6 formandi † se extraiudicialiter fides adhibenda videtur. *Menoch. cons. 384. n.20. Zancker. cons. 139. n.7.*

Tanto magis in hanc sententiam Domini inclinarunt, quia taxatio ad rationem quatuor pro centenario quolibet anno visa fuit admodum æqua & moderata, & propterea non esse locum repetitioni ex supradictis.

Ex quibus apparet suprascriptam decisionem *R.P.D. Coccini Decani in Romana fructuum dotis* 12. *Maij* 1625. non applicari in isto casu repetitionis, in quo concurrit præsumptio extraiudicialis informationis, tam interpellationis, quàm dãni emergentis.

Et ob mortem bon. mem. Buratti ista decisio iuxta DD. Vota per me fuit extensa, &c.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Romana Syluę.

Die Veneris 26. Februar ij 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia spolij. Et an emptio rei propriæ illud possit purgare.

SVMMARIVM.

1 *Decretum seu mandatum de adiudicando, non habet vim actualis adiudicationis.*
2 *Spolium eo magis intrat, quando possessio est capta propria auctoritate.*
3 *Spolium, quando videatur ab initio purgatum, & remissum, & n.9.*
4 *Promittens de rato pro aliquo, nullum præiudicium illi affertur, nisi secuta eius ratificatione.*
5 *Ratificatio non inducitur ex sola scientia, sine actu positiuo, ex quo inferatur, vel expressus, vel necessarius consensus.*
6 *Emptio rei propriæ siue sit facta scienter, vel ignoranter, non tenet.*
7 *Iudicis auctoritas, etiamsi erretur in iure, & circa factum proprium, causat bonam fidem.*
8 *Emens rem propriam, in eo non est consensus emendi.*
10 *Decis. 768. par. 2. recent. & DD. declarãtur.*
11 *Spolij renunciatio, seu remissio, dicitur donatio.*
12 *Remissio est stricti iuris, & non comprehendit, nisi quod est expressum.*

DECISIO XXXIX.

FVit in hac causa decisum die 3. Iunij præteriti intrare spolium ad fauorẽ Francisci, & fratrum de Fabijs contra D. Antoninam de Fabijs, & D. Angelum Clauarium eius auctorem, cuius decisionis fundamenta, quæ Dominis placuerũt, eò tendunt, quod Iudex nulliter, & iniustè de anno 1599. Syluam, de qua agitur adiudicauerit prædicto Angelo: quibus nunc vnum non minus releuans annectebatur, quod non constat fuisse subsequutam actualem adiudicationem iuxta. *tex. in l.1. & tot. tit. ff. si in caus. iudic.* sed so-
1 lum † decretum, seu mandatum de adiudicando, quod non habet vim actualis adiudicationis *Modern. lib.3. discept. Forens. cap.555. ex n.32. Rot. decis.725. n.3. par. 2. recent. & in Rom. pecudum 14. Nouembris 1611. coram Illustriss. D. Cardin. Caualerio,* Vnde cum propria auctori-
2 tate possessio per Angelum † capta fuerit eo magis intrat spolium *l. si quis in tantam cum vulg. C. vnde vi.*

Sed quia hodie dum reuidebatur dicta decisio cõstitit ex nouiter productis, quod po-

postea idem Angelus de anno 1601. cum narratiua dictæ adiudicationis sibi factæ retrouendidit eamdem siluam eodem prętio, quo sibi fuerat adiudicata supradictis fratribus de Fabijs nempè Innocentio, & Honufrio, præsentibus pro se ipsis, ac pro Hortensio, Francisco, & Mario corũ fratribus absẽtibus, pro quibus de rato promiserũt, videbatur quod quicquid sit de spo-
3 lio † ab initio illud fuit purgatum, & remissum per dictam retrouenditionem *iux. tex. in l. si aliquam rem vers. nam & si rem meam ff. de acquir. poss. Abb. & Bero in cap. 2. restit. spoliat. Paris. cons. 11. per tot. lib. 4. & Menoch. de recup. rem. 1. nu. 281. Rot. decis. 768. n. 8. par. 2. recent.*

Sed nihilominus Domini soluerunt durare adhuc spolium, & sic standum esse in decisis, etiam quoad omnes fratres, nam quoad absentes, nempè Franciscum, Alexandrum, & Dominicum non sequuta eo-
4 rum † ratificatione, res caret omni dubio, vt est in puncto *text. in l. fin. & ibi Bart. ff. pro empt. Benintend. decis. 38.*

Neque obstat, quoad Franciscum quod ipse aliàs produxit in iudicio dictum instrumentum venditionis, quia id fecit in alio iudicio, & procuratorio nomine dictę
5 Antoninæ eius Matris, vnde ex sola † sciẽtia sine actu positiuo, ex quo inferatur, vel expressus vel necessarius cõsensus non inducitur ratificatio *Rot. decis. 535. n. 12. p. 1. recent.* Quò verò ad Alexandrum, & Dominicum non releuat, quod Hortensius, & Honufrius fuerint à Patre deputati administratores hæreditatis, quia de hoc nõ constat, & quando probaretur, non prodesset, ex quo emptio non fuit facta nomine prædictorum Alexandri, & Dominici. *ad tex. in l. si ego, ff. rem. rat. habe.*

Quo verò ad alios nempè Innocentiũ, & Hortensium emptores, & Honufrium, qui paulo post dictam venditionem expressè ratificauit, & Marium, qui generaliter renunciauit omnibus litibus, causis, & prætensionibus motis, & prætensis, & quæ prætendi possent super dicta silua, & accessit pro dicta D. Antonina cui dictus Angelus de anno 1611. vendidit dictam siluam, versatur maior difficultas, sed fuit sublata, quia dicta venditio stante nullitate, & iniustitia dictæ adiudicationis, & sic cum præsupposito præcedentis spolij
6 fuit nulla, quia fuit emptio † rei propriæ, quæ siuè scienter, siuè ignoranter facta nõ tenet *l. suæ rei ff. de contrah. empt. cum vulg.* adeò, vt non possit sustineri ratione possessionis *iux. tex. d. l. si aliquam rem & l. si in emptione, §. rei suæ ff. de contrah. empt.* quia dum per actionem spolij possessio poterat auocari, nec quoad possessionem emptio fuit valida, *vt notat. Bart. in d. §. rei suæ.*

Non obstat si dicatur quod quamuis emptio fuit nulla, quia tamen in ea facta fuit mentio de dicta adiudicatione, vnde spolium emanauit, fuit illud remissum, nàm imò indè clarè conspicitur, quod dicti fratres emptores credebãt d. adiudicationem fuisse validam, & ex ea dominium siluæ in Angelum fuisse translatum, aut saltem illam iustè possidere; cum enim adiudicatio facta fuerit iudicis auctoritate, meritò fratres emptores crediderunt, quod fuit valida, itaut ad effectum, de quo
7 agitur, propter d. iudicis auctoritatẽ † debeat admitti eorum credulitas, quamuis fuerit error in iure, & circa proprium factum *Rot. decis. 477. nu. 4. cum seq. par. 1. diuers. & in dicta decis. 535. n. 12.*

Vnde cum reuera sylua non esset Angeli, sed propria emptorum, non adfuit
8 in eis † consensus emendi, nisi cum tacito, & virtuali præsupposito validæ adiudicationis, *l. nihil consueui, §. non videtur. ff. de reg. iuris,* & facit *text. opt. in l. & si consensum, §. 1. ff. de contrahend. empt. ibi, si rem meam mihi ignoranti vendideris, & iussu meo alij tradideris, non putat Pomponius dominium in eum trnnsire*, non enim credendum est, nec cadit sub bono sensu, quòd si fratres Fabij credidissent, & fuissent certiores facti de nullitate adiudicationis, & sic quod non amiserunt dominium syluæ, illam emissent, ideò enim emebant, vt sua fieret, ergo putabant suã non esse, quòd clarè legitur in d. instrumento venditionis, dum Angelus venditor in illo sibi retinuit dominium syluæ interim dum Fabij emptores soluerent pretium, & alia præmissa adimplerent, ergò credebatur per d. adiudicationem Angelum fuisse effectum dominum, & accedit quòd nullitas d. adiudicationis non prouenerit ex proprio facto fratrum emptorum, sed ex non facto iudicis, & Angeli venditoris, ob non seruatas per eos solemnitates requisitas in adiudicatione.

9 Vnde ex d. venditione non fuit remissum † spolium, quòd tunc nedum intentatum, sed nec detectum adhuc erat, sed potius fratres spoliati iusto errore existimabant eos tam à dominio, quàm à posses-

fessione cecidisse iuxta distinctionem, quã facit *tex. in l si aliquam rem in princ. ff. de acquir. possess. Paris. de resignat. lib. 3. q. 5. num. 48. Honded. consil. 66. n. 55. lib. 1. Rot. d. decis. 535. per tot. par. 1. recent. & decis. 662. nu. 6. & seq. par. 2.* Doctores autem supra in contrarium citati, & *d. decis. Rot.*
10 *768.* † *num. 8. par. 2. rec.* dum dicunt per contractum initum post spolium super re, in qua fuit commissum, loquuntur quando spolium erat iam intentatum, aut detectum.

11 Quibus etiam accedit, quòd renunciatio, † seù remissio spolij dicitur donatio, quæ in effectu regulariter non differunt. *Dec. in l. postquam liti, n. 11. C. de pact. Rip. in l. si vnquam q. 11. C. de reuoc. donat. Couar. lib. 3. variar. cap. 4. & 8.* quos refert, & sequitur *Menoch. de arbitr. iudic. in addit. ad cas. 436. n. 10.* igitur dum capi potest limitata voluntas emendi, cum præsupposito validæ adiudicationis, de qua contrahentes meminerunt, non debet præsumi scientia spolij, & sic voluntas renunciandi, seu donandi, *l. cum de indebito,*
12 *ff. de probat.* maximè quia cum remissio † sit stricti iuris, non comprehendit nisi id quòd expressum est, ita vt non extendatur ad alios casus, *Dec. cons. 379. n. 3. Alex. cons. 18. lib. 2. Viu. decis. 316. & decis. 211. num. 59. Decian. respons. 7. nu. 55.* vbi quod hoc multo magis procedit in renunciatione tacita, quæ nunquam extendi debet, nisi quatenus necessariò ex ipso actu infertur, & plenius, *Rot. in d. decis. 535. per tot.*

Ex quibus per renunciationem litium, & prætensionum factam per Marium, & d. accessionem pro Antonina non potest desumi in eo voluntas renunciandi spolio, tum quia factæ fuerunt sub conditione, quatenus ipse fuisset hæres Antoninæ matris suæ, & ei succederet in d. sylua, tum etiam quia fuerunt factæ cum præsupposito validæ adiucationis, & validę venditionis, vnde applicantur in eo omnia superius dicta.

Et ita vtraque, &c.

¶ *In eadem causa habetur infra alia decisio sub die 15. Aprilis 1628. coram R.P.D. Verospio, est decisio 172.*

REVERENDISS. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Cambijs.

Die Veneris 26. Februarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Substitutio vna, quando est facta de aliqua parte bonorum, & postea in alijs bonis est facta altera substitutio, si in ista vltima adsit clausula, *vt supra* operatur, vt in omnibus sit obseruandum, quicquid in prima substitutione est dispositum.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, vt supra, est repetitiua præcedentium, sicut etiam verbum,* similiter.

2 *Succedendi ordo est proprius vinculorum, & fideicommissorum perpetuorum. & num. 3.*

4 *Masculinitatis qualitas sẽper repetita in in substitutionibus suadet testatorem sub nomine filiorum voluisse etiam comprehendere nepotes.*

5 *Ex alienationis strictissima prohibitione facta à testatore, desumitur efficacissima coniectura perpetui fideicommissi.*

6 *Positi in cõditione censentur vocati, quando post eos testator substituit agnatos, & illis deficientibus piam causam.*

7 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando eorũ substitutio collata est in remotissimum tempus, & num.* 15.

8 *Coniecturæ plures simul iungi possunt adhoc, vt suffragentur.*

9 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, concurrentibus adminiculis.*

Quod procedit etiam, quando agitur de transuersalibus testatoris. num. 6.

10 *Dictio vt supra, operatur, vt omnes conditiones factæ in prima dispositione, de nouo sint de verbo ad verbum expressæ in secunda num.* 11.

12 *In substitutionibus, si plures sint vocati alternatiuè, intelliguntur vocati ordine successiuo.*

13 *Decis. in causa Roman. fideicommissi de Bonadies coram bon. mem. Cardinali Mellin. declaratur.*

14 *Substitutiones, quando sunt vulgare, tunc sufficit in vno verificari, nam vna impleta omnes corrunt.*

DE-

DECISIO XL.

DE anno 1548. Petrus de Cambijs suum vltimum condidit testamentum, quod est bipartitum in prima parte hæredem suum vniuersalem. In bonis immobilibus, & patrimonialibus, quæ habebat Florentiæ Siluestrum de Cambijs eius fratrem germanum instituit, eidemque primo loco eius filios & nepotes masculos in infinitum substituit, & his pariter sine filijs masculis deficientibus secundo loco substituit filios legitimos, & naturales masculos in infinitum Nicolai de Cambijs fratris consobrini, quibus etiam simili modo deficientibus, filios masculos legitimos, & naturales, & legitimos Laurentij de Cambijs eius secundi Consobrini tertio loco substituit. Quibus vt supra deficientibus, quartò loco substituit filios masculos legitimos, & naturales Iacobi de Cambijs pariter secundi Consobrini, & illis demum deficientibus vt supra vltimo loco substituit Hospitale Innocentium Ciuitatis Florentiæ.

In secunda verò parte in alijs bonis alibi existentibus instituit eundem Siluestrum fratrem, & Petrum Gallianum eius ex Sorore Nepotem æquis portionibus, quos inuicem substituit hoc modo, nempè Siluestro sine filijs masculis decedenti Petrum quamdiu vixerit. Petro verò deficiente in dicta portione Siluestri quæ peruenerit ad Petrum substituit filios Nicolai Consobrini supradicti, & alios prout supra de bonis Florentiæ disposuit. Petro verò Galliano coheredi in eius portione substituit eiusdem filios legitimos, & naturales in infinitum, & fœminas primi gradus. Illis verò deficientibus Siluestrum, aut eius filios, aut Nicolai, vel Laurentij, vel Iacobi iuxta formam, conditiones, & qualitates, supra in dispositione bonorum Florentię substituit.

Decessit Petrus Gallianus alter cohæres, cui successit vnica filia, Decessit etiam Siluester, superstite Petro filio legitimo, & naturali, cui portio Galliani per obitum eius filiæ obuenit: Qui Petrus demum decessit sine liberis institutis hæredibus Hospitali, & Eccles. S. Ioannis Baptistæ, Nationis Florentinę de Vrbe.

Sed quia Antonius, & Petrus Ioannes fratres de Cambijs descendentes per lineam masculinam ex Laurentio, tertio loco in dicto testamento Petri vocato, prætendebant se vigore supradicti testamenti esse vocatos ad istam portionem Galliani, ideò instantibus illis proposui dubium. An dicti Fratres essent vocati ad portionem Petri Galliani ex testamento Petri senioris de Cambijs. Quo proposito DD. vnanimi consensu esse vocatos responderunt.

Et quoad fideicommissum factum de bonis in Ciuitate Florentiæ, & eius districtu existentibus ad quod secundum fideicommissum est relatiuum, DD. non dubitarunt quin adhuc duret, & sic quod Petrus Ioannes, & Antonius fratres descendentes per lineam masculinam à Laurentio sint vocati, ex quo Petrus testator fecit perpetuum fideicommissum inter omnes descendentes masculos supra vocatos ad quod probandum concurrunt omnes coniecturæ à Doctoribus ad fideicommissum perpetuum inducendum ponderari solitæ.

Prima coniectura oritur ex quo Petrus testator in substitutione filiorum Siluestri, & Nicolai repetijt, & vsus fuit verbo, *in infinitum*, quod cēsetur repetitum in substitutione filiorum Laurentij per clausu-
1 lam † (vt supra) & per verbum (similiter) *Decian. resp. 31. numer. 137. lib. 1. Surd. cons. 336. num. 9. Ruin. cons. 139. num. 1. in fin. l. 3. Rot. in recent. decis. 718. numer. 2. & 3. par. 2.* Vbi habetur, quòd hæc conclusio est indubitata.

Secunda coniectura est, quia testator voluit obseruari formam fideicommissorū perpetuorum digrediendo ad plures substitutionum gradus, quia primo loco vocauit fratrem, & eius filios, deinde Consobrinum, & eius filios in infinitum. Tertiò Consobrinum, & eius filios, deinde, alium Consobrinum secundum, & eius filios, vt supra, & sic etiam in infinitum.
2 Qui succedendi † ordo est proprius vinculorum, & fideicommissorum perpetuorum, *Menoch. lib. 4. præsumpt. 68. num. 10. Decian. cons. 102. num. 17. l. 2. vbi de communi testatur Ceph. cons. 476. num. 25. Crauett. cons. 98. in fin. Surd. cons. 344. nu. 7. & cons. 529. num. 3. Honded. cons. 54. n. 35. & 36. lib. 2.* Vbi de veriori & receptiori, & quod res in toto, quando concurrit alia coniectura etiam leuis, *Bellon. Iun. cons. 50. num. 28. & 29.* Vbi de veriori, & receptio-
3 ri, & quando † adiuuatur alijs coniecturis caret omni difficultate, *Rota in recent. decis. 146. num. 8. & decis. 266. num. 14. p. 1.* Et fuit dictum in Imolen. fideicommissi 2.

Martij 1622. coram bon.mem. Vbaldo,& & in Senogallien. fideicommissi 11. Maij 1626. coram bon.mem. Remboldo.

Tertia coniectura oritur ex quo testator
4 semper repetijt qualitatem † masculinitatis quæ qualitas considerata in filijs, cum concurrat etiam in nepotibus suadet testatorem sub nomine filiorum voluisse cõprehendere etiam Nepotes, vt in specie deducunt, *Curt. Iun. cons. 111. num. 10. & seq. Becc. cons. 221. num. 7. & 8. cum alijs per Bellon. Iun. cons. 2. num. 23. fusè relatis per Rouit. cons. 50. num. 19.*

Quarta coniectura deducitur ex strictissima
5 sima prohibitione † alienationis facta à testatore, qua desumitur efficacissima coniectura perpetui fideicommissi *Menoch. præsumpt. 68. l. 4. num. 15. Molin. lib. 1. de Hisp. primog. cap. 5. per tot. Mantic. de coniect. vlt. volunt. tit. 6. num. 5.* Quod tanto magis procedit, quando Testator reddit rationem prohibitionis, ex quo quando instituit Siluestrum, ei iniunxit, quod nullo modo posset alienare dicta bona, sed quod post eius mortem deuenirent ad eius filios, & Nepotes in infinitum, & his sine filij masculis decedentibus ad filios Nicolai in infinitum successiue apponendo omnes substitutiones, de quibus supra, quo casu cum appareat Testatorem voluisse prohibitionem realem facere, extenditur ad omnes substitutos, vt benè in his terminis per *Decian. d. cons. 102. numer. 27. & 28. lib. 2.*

Quinta coniectura desumitur, quia vltimo loco fuit substitutum Hospitale, cuius
6 fauore censentur vocati † positi in conditione ad hoc, vt bona possint tandem ad illud deuenire, deficientibus omnibus in conditione positis, vt optimè deducunt *Decian. d. cons. 102. num. 21. & seq. l. 2. Rimin. Iun. cons. 21. num. 50. & 51. Ias. in l. si quis id quod num. 22. post medium ff. de iurisd. om. iud. Surd. cons. 539. num. 5.* Vbi etiam de communi attestatur *Rot. decis. 434. n. 2. par. 2. recent.*

Sexta, & vltima coniectura est, quia filij Laurentij vocati sunt post obitum omnium descendentinm Siluestri, & Nicolai in infinitum, vnde cum substitutio filiorum Laurentij collata sit in remotissimum tempus, nempe post extinctam lineam Siluestri, & Nicolai, quo tempore impossibile erat extare filios primi gradus Laurentij, & ideo verisimile est testatorem cogitasse tunc non exituros filios primi
7 gradus Laurentij. Vnde filiorum † appellatione dicendum est nepotes comprehendere voluisse iuxta receptissimam *opp. Imol. in l. gallus §. instituens num. 48. vers. vel potest dicere ff. de lib. & posth. quam sequuti sunt Rub. Alex. cons. 28. num. 9. circa med. versic. item ex quo substitutio, Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 8. num. 21. Pereg. de fideicom. art. 22. nu. 50. Rust. ad l. cum auus lib. 6. cap. 12. num. 4.* Vbi plurimos refert Imolam sequentes Rota in Tusculana fideicommissi 15. Aprilis 1619. coram R.P.D. meo Decano, & in Bonon. fideicommissi de Desiderijs 20. maij, & 26. Iunij 1626. coram R.P.D. meo Merlino, quæ optimè respondet contrarijs.

Ex quibus omnibus coniecturis, licèt aliquæ separatim consideratæ possent habere aliquas difficultates, attamen non
8 est dubium † quin simul vnitæ suffragari videantur *Bero. cons. 104. num. 12. in fin. lib. 2. Bell. Iun. cons. 50. num. 33. Seraph. decis. 1229. num. 13. Rot. decis. 266. nu. 19. par. 1. recent.* Vbi quod coniecturæ ad istũ effectum simul iunctæ considerari debent, non autem separatim discuti.

Non obstat, quod testator loquutus fuerit discretiuè modo de filijs, & modo de nepotibus, & ideò in substitutione facta de filijs Laurentij non veniant nepotes; maximè cum hic agatur de transuersalibus testatoris; quia ex serie testamenti apparet testatorem non posuisse nomen filiorum discretiuè, sed habuisse pro synonymis, & præsertim, dum, postquam vocauit filios Laurentij, subiunxit (quibus deficientibus sine liberis masculis, vt supra substituit filios masculos naturales, & legitimos Iacobi) vt post alios Rota respondens fundamento discretiuæ loquutionis in dicta Bononien. de Desiderijs coram R.P.D. meo Merlino *Bellon. Iun. cons. 2. num. 35. ad fin. cum duob. sequen. & num. 39. vers. quia respondeo*, Rota in Vrbeuetana Castrorum 10. Iunij 1588. coram bon. me. Card. Platto. Et demum ista difficultas satis tollitur ex supradictis
9 coniecturis, † quibus concurrentibus filiorum appellatione veniunt nepotes, vt dixit *Rota decis. 667. num. 4. par. 2. recent.* Quod procedit etiam quando agitur de transuersalibus testatoris, *Alex. cons. 28. num. 9. ante medium versic. non obstat id, quod dixi. Simon de Pret. cons. 56. nnm. 9. Peregr. cons. 40. num. 41. cum pluribus seqq. lib. 6. Rota in præallegata decis.* Bononien. fideicommissi de Desiderijs, in qua etiam

aliæ

aliæ decisiones concordantes recensentur.

Quibus ita firmatis, & stante existentia supradicti fideicommissi de bonis Florentiæ DD. non dubitarunt quin secundum fideicommissum de alijs bonis extra Ciuitatem Florentiæ, & eius districtum existentibus adhuc duret. Quia Testator in portione Petri Galliani, de qua agitur, eo decedente sine filijs masculis, & mortuis filiabus primi gradus, qui fuit casus sequutus, fecit in dicta portione easdē substitutiones & iuxta eandem formam, conditiones, & qualitates, quibus supra disposuit de bonis in Ciuitate Florentiæ existentibus. Sed sic est, quod per existentiam dd. Antonij, & Petri Ioannis fratrum adhuc durat vinculum in eorum fauorem in bonis Florentiæ, vt dictum est supra, ergo pariter dicendum est, quòd duret, etiā in portione Petri in alijs bonis vigore dictionis repetitiuæ. *Decian. num. 137. lib.*
10 *1.* Quæ dictio † operatur perinde, ac si omnes substitutiones factæ in prima dispositione super bonis patrimonialibus in Ciuitate Florentiæ positis, de nouo essent de verbo ad verbum specialiter expressæ in secunda dispositione facta de alijs bonis extra Ciuitatem Florentiæ sitis. *Surd. cons. 352. num. 6. & seq. Paris. cons. 19. nu. 70. & 71. lib. 2. Honded. cons. 78. num. 20. & 40. lib. 1. Peregr. de fideicomm. art. 29. num. 17. Decian. cons. 41. num. 51. lib. 1. Aret. cons. 155. num. 1. Dec. cons. 227. n. 3.*
11 *vol. 1.* vbi quod si prima substitutio † est facta vulgariter, & per fideicommissum, & deinde fiat secunda substitutio simpliciter adiecto tamen hoc verbo (vt supra) censetur secunda substitutio expresse eodem modo facta, quo illa prima, & ab ea nihil differt. Sed comprehendit, & extenditur ad eosdem casus *Menoch. cons. 435. nu. 15. Peregr. de fideicom. art. 16. n. 15.*

Neque obstat, quod testator alternatiuè loquutus fuerit ibi (quod bona reuertantur ad Siluestrum, aut eius filios, aut filios Nicolai, vel Laurentij, vel Iacobi) quæ alternatiua eo ipso dicitur verificata, quo vnus ex prædictis successit, quia plu-
12 ribus vocatis alternatiuè † in substitutionibus intelliguntur vocati ordine successiuo, vt vnus post alium succedere debeat, *Ruin. cons. 163. num. 9. l. 1. Natt. cons. 470. num. 2. Ceph. cons. 656. num. 35.* Et cessat omnis difficultas, quia ista alternatiua declaratur ex subsequentibus verbis secundum formam, conditiones, & qualitates suprapositas in bonis existentibus Florentiæ, in quibus ex supradictis clarum est fideicommissum.

13 Nec pariter obstat decisio † in Romana fideicomm. de Bonadies 11. Aprilis 1603. coram Eminentiss. Card. Mellino, quia bene aduerterunt DD. quod alternatiua in hoc casu non est simplex, sed relatiua ad similes substitutiones factas in primo fideicommisso de bonis Florentiæ per hæc verba (iuxta formam, & conditiones, ac qualitates) quæ ex vi dictæ relatiuæ censentur inesse in hac postrema substitutione, *Rota decis. 36. num. 1. par. 1. recent.* Sed in casu illius decisionis de Bonadies Rota dixit substitutiones esse
14 † vulgares, vndè merito sufficiebat in vno verificari, nam prima impleta omnes, corruunt, *l. si mater 33. §. si filius ff. de vulgar.* Non sic in præsenti casu, in quo testator voluit prouidere quando defecisset linea Nicolai, & postmodum Laurentij, & deinde Iacobi, vt inde succederet Hospitale.

Ex qua testatoris prouidentia infertur ad coniecturam digressionis ad plures gradus substitutionum, & ad vocationem loci Pij, quæ non est vnica substitutio, prout dicitur in dicta decis. de Bonadies,
15 sed plures, † & successiuè inter se distinctæ, quæ benè veniunt ad coniecturandā voluntatem testatoris in vocatione Petri Ioannis, & Antonij, *Honded. cons. 34. n. 34. & 35. lib. 2. Decian. cons. 102. nu. 7. lib. 2. cum alijs supra allegatis.*

Et ita vtraque parte informante conclusum.

¶ *Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones idest sub die 9. Iunij 1627. & 28. Martij 1628. coram eodem R.P.D. Dunozetto, sunt decisiones 84. & 158.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO. Decano.

Nucerina Iurisdictionis.

Die Lunæ 1. Martij 1627.

ARGVMENTVM.

Episcopus habet iurisdictonem in tota sua Diæcesi, tam de iure communi, quàm vigore Concilij Tridentini. Et qui sint actus, cum quibus probatur, quod Episcopus habuerit iurisdictionem in aliqua Ecclesia.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet iurisdictionem in tota sua Dœcesi tam de ire communi, quàm vigore Concilij Trident. num. 2.*

3 *Actus, per quos benè probatur, quod Episcopus habuerit iurisdictionem in aliqua Ecclesia, & num. 4. & 5.*

6 *Probatio concludens requiritur ad tollendũ fundamentum intentionis alicuius, consistens in dispositione iuris communis, & possessione comprobatum.*

7 *Cum parte dismembrata transeunt omnia iura illius partis.*

8 *Beneficiorum collationes non probant, quod quis in ea Ecclesia habeat iurisdictionem ordinariam num. 15.*

9 *Vnio Ecclesiæ vnius Diæcesis ad Ecclesiam alterius, non priuat Ordinarium sua iurisdictione.*

10 *Actus iurisdictionis facti lite pendente, non suffragantur, & num. 12.*

11 *Visitationes alicuius Ecclesiæ, an suffragentur, ad acquirendam iurisdictionem ordinariam illius Ecclesiæ. num. 13.*

14 *Ad Papam spectat cognoscere, an alienatio rerum Ecclesiæ sit valida.*

16 *Delinquentes quibus casibus possint capi, & puniri in aliena Diæcesi, & territorio.*

17 *Testibus deponentibus pro assistentia iuris, & secundum ius commune in concursu magis standum est.*

18 *Iniustitia rei iudicatæ sufficit pro obtinenda restitutione in integrum.*

DECISIO XLI.

ARchiepiscopo Salernitano prætendente Ecclesiam S. Mariȩ Maioris Ciuitatis Nuceriæ esse de Diæcesi Salernitana, & ordinaria iurisdictione Archiepiscoporum, mouit litem contra Episcopum Nucerinum vsque de anno 1592. & causa postmodum commissa cum clausula appellatione remota, sententiam fauorabilẽ reportauit de ad anno 1619. Reclamante autem Episcopo Nucerino sanctæ me. Paulus Quinto causam nullitatis, notoriæ iniustitiæ, & restitutionis in integrum, prout de iure, & cum clausula, parito iudicato, commisit bon. mem. Card. Filonardo, in cuius locum subrogatus fuit Eminentiss. Cardi. Perettus cui S.D.N. rescripsit, vt in causa procederet de voto Rotæ. Pro cuius voti traditione. Primò quæsitum fuit. An Ecclesia S. Mariæ Maioris sit intra fines Diæcesis Nucerinȩ Paganorum, & die 2. Decembris præteriti affirmatiuè fuit resolutum. Hodie verò posito Dubio principali: An constet de causis restitutionis in integrum; responsum fuit constare. Cuius dubij effectus eo tendit, vt præcedens sententia infirmetur.

Fundat enim Episcopus Nucerinus intentionem suam, quia Ecclesia, de qua agitur, probatur ex iam resolutis, esse in Diæcesi, quin & in ipsamet Ciuitate Nu-
1 cerina, Vnde † consequitur tàm iuris communis dispositione attenta, iurisdictionẽ ad eundem Ordinarium spectare, *cap. cum venerabilis, cap. cum dilectus de Relig. domib. cap. auditis de præscript. cap. omnes Basilicæ 16. qu. 7. cap. conquerente de offic. Ordin. cap. cum Episcopus eod. tit. de Offic. Ordin. in 6. Caputaq. decis. 179. num. 7. Verall. decis. 306. par. 1. & decis. 201. par.*
2 *2.* quàm etiam vigore decretorum † Tridentini *sess. 6. cap. 5. & sess. 14. cap. 2. 3. & 8. de reform.* quæ in his terminis Rota sequuta est in Theatina iurisdictionis quæ est 501. par. 2. recent.

Et hæc ipsa iuris assistentia, neque nuda, aut simplex, & informis, & in potentia tantum deducitur, sed vestita, & comprobata ab exercitio, & quasi possessione acturum iurisdictionalium, qui differentes sunt, & releuantes ad eandem probandam. Dantur enim testes quatuordecim pro parte eiusdem Episcopi summario eius numer. 4. concludentes per 40. annos ab eorum recordatu, & in antea à maioribus eorum audiuisse, & de publica voce, & fama vidisse, & respectiuè au-
3 diuisse † Ordinarios Nucerinos matrimonia celebrasse, Dimissorias pro Ordinibus suscipiendis concessisse, hȩreditates ab intestato decedentium ad pias causas destinasse, Ecclesiam de qua agitur visitasse, & beneficiatos eiusdem monitos etiã sub penis, processionibus indictis per
4 Episcopos interfuisse, quæ † omnia citra ius, & nomen superioritatis, iurisdictionis, & imperij fieri non potuerunt, prout de concessione Dimissorialium & visitatione sunt aperta decreta Tridentini *sess. 23. de reform. c. 3. & sess. 24. de reform. cap. 4.* de præstatione obedientiȩ idem firmat *Fel. in cap. 1. num. 1. de maior. & obed. Afflict. decis. 265. num. 10. & 301. num.* 5. & de celebrandis matrimonijs, idem Tridentinum *sess. 24. cap. 1. de reformat.*

format. ibi, *Qui aliter quàm præsente Parocho vel alio de ipsius Parochi, vel Ordinarij licentia*, *&c.* Quæ circumscripta
5 †iurisdictione in concedente dari non potest, *Rota in Vlixibonen. matrimonij corā me 19. Nouembris 1625. & in Toletana matrimonij coram D. meo Merlino 10. Decembris eiusdem anni*, & quoad alios actus latissimè comprobat *Menoch. de retin. poss. rem. 3. num. 570. cum. seqq.*

Neque obstant deducta per Archiepiscopum, dum hæc causa in prima instantia agitaretur, & cum quibus sententiam fauorabilem reportauit, nempe priuilegia Summ. Pontificum, ex quibus desumuntur enunciatiuæ antiquæ, collationes beneficiorum existentium in hac eadem Ecclesia controuersa, Visitationes Archiepiscoporum Salernitanorum, deputationes Vicariorum, consensus præstiti alienationi bonorum Ecclesiasticorum, ac demum testes examinati ad eiusdem Archiepiscopi instantiam super actibus iurisdictionalibus respectu d. Ecclesiæ.

Quia priuilegia summorum Pontificum quæ sunt Alexandri III. Innocentij III. Alexandri IV. Gregorij IX. & Vrbani V. qui vltimus regnauit de anno 1639. enūciant quidem subiectionem Ecclesiæ Sanctę Mariæ de Nuceria; verùm, an ante, vel post erecionem Ciuitatis Nuceriæ in Cathedralem, priuilegia non distinguunt, nam illud Alexandri III. enunciat Abbatiam S. Prisci, quæ nunc est Cathedralis, & quæ si tunc fuisset erecta, fuisset nominata tanquam Cathedralis, prout fuerunt nominatæ aliæ Ecclesiæ, & idem in alijs Innocentij III. Alexandri IV. Gregorij IX. & Vrbani V. dicitur, enunciando semper Abbatiam S. Prisci sub nomine proprio, & non autem tanquam Episcopalis Nuceriæ. Quare cum simul esse possit, quòd ante erectionem vtraque Ecclesia tam Abbatia S. Prisci, quàm Ecclesia S. Mariæ Maioris essent de iurisdictione Archiepiscopi Salernitani, & in erectione Abbatiæ S. Prisci in Cathedralem, prout nunc est, cum suis limitibus distincta tanquam non excepta comprehendatur inter fines eiusdem, meritò non probata per Archiepiscopum erectione de certo tempore, vt inde inferri possit ad releuantiam enunciatiuæ, aut non probata exceptione istius Ecclesiè semper remanet possibilis, sed non necessaria probatio, quæ non suffi-
6 cit †ad tollendum fundamentum intentionis Episcopi consistens in iuris communis dispositione & possessione comprobatum, *cap. in præsentia, de prob. Ias. in l. non hoc num. 5. C. vnde legit. Castr. in l. penult. §. docere, num. 4. ff. ne quis eum, qui in ius voc. Rota in Cæsaraugustana. Parochialis 8. Nouembris 1594. & in Lucana baronum 17. Maij 1600. corā bo. mem. Card. Pamphilio*, & regulariter cum parte
7 † dismembrata transeunt omnia iura, quæ ex limitibus separatis ab ipsa matrice separantur, sicut dicitur de decimis, *cap. cum contingat, c. cum in tua de decim. cap. quoniam eod. tit. Rot. decis. 168. num. 1. par. 1. recent.* ita vt non sufficiat probare ante dismembrationem fuisse de iuribus Ecclesie antiquæ, nisi concludenter hoc probetur, cum agatur de tollendo iure quæsito Ecclesiæ erectæ, & dismembratæ.

8 Collationes verò de beneficijs † istius Ecclesiæ similiter non obstant ad substinendam iurisdictionem ordinariam; Nā si illa deducatur ex iure conferendi cappellanias, & ipsam Ecclesiam curatam, nō infertur ad iurisdictionem in populum, *Rota decis. 3. de probat. in nouis. Cassad. decis. 1. de probat. Rot. decis. 803. num. 1. par. 1. diueres. Garz. de benef. p. 5. cap. 5. nu. 144.* Et idem fuit comprobatum in *Adrien. iurisd. 27. Iunij 1622. & 30. Ianuarij 1623. coram me.* Si verò prætendatur ex eo, quòd probetur vnita mensæ Salernitanæ, & neque ex hoc capite concluditur iuris-
9 dictio ordinaria. Quia per vnionem † Ecclesiæ vnius Diœcesis ad Ecclesiam alterius, non priuatur Ordinarius sua ordinaria iurisdictione, *c. 2. de relig. dom.* & idē fuit confirmatum in his terminis in *Vrbeuetana vnionis 15. Decembris 1625. coram D. meo Durano.* Nec releuant cōcursus, qui verè de iurisdictone ordinaria videntur secundum decreta Tridentini *sess. 24. cap. 28. de reformat.* & ipsa Congregatio interpres idem sensit, vt in declaratione relata per *Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num. 117.* Quia omnes facti leguntur post annum
10 1592. de quo tempore iam lis † cepta erat, & tamquam actus controuersi non solent suffragari, *Rota decis. 4. num. 2. & 569. num. 4. coram Papa Gregor. XV. & in Cusentin. pensionis 4. Februarij 1619. & in Napolitana iurispatronatus 7. Februarij 1624. coram bon. mem. Vbaldo.*

Visitationes Archiepiscoporum non
11 etiam suffragantur ad acquirendam † iurisdictionem ordinariam istius Ecclesiæ controuersæ, nam si in prima visitatione, quæ

quæ contigit die 14. Augusti 1576. & datur in summanrio num. 14. super ea non probata scientia Episcopi fundamentum constitui non potest, *Abb. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 25. Ripa num. 64. de caus. poss. & Prop. Capic. decis. 57. num. 2. & Rota idem firmauit in Acheruntina Iurisdict. 24. Ianuarij 1600. coram Emmen. Cardin. Millino, & in Theatina Iurisdictionis 20. Decembris 1613. coram D. meo Decano*. Secunda verò, quæ datur eodem smma. nu. 14. sub die 19. Maij 1592. & tertia sub die 23. Maij 1602. tanquam
12 factæ post litem † motam non releuant, nec sunt habendæ in consideratione, *Rota in Hispalen. Iurispatronatus 16. Iunij 1586. coram Robusterio, & in Burgen. Iurisdictionis S. Ioan. 4. Decembris 1591. coram Orano, quos Rota sequuta est coram Papa Greg. XV. d. decis. 4. num. 2.* Et nihilominus ex testibus Episcopi datis pro-
13 bantur clandestinè, † & furtiuè semper factæ, nempè vel absentibus Episcopis Nucerinis, vel Sede Episcopali vacante, vel Vicario Capituli egrotante, vt expressè deponunt 3.4.5.6.8.9.10.12. & 13. Ac demum actus ipsi Visitationum indicant iniustitiam ipsius actus visitandi, dũ enunciant hanc Ecclesiam esse de mensa Archiepiscopali Salernitan. & Cappellani sunt ad prouisionem prædicti Archiepiscopi, quorum neutrum impedit in Ordinario Nucerino effectum ordinariæ iurisdictionis, vt supra firmatum fuit.

Minus releuat deputatio tertij Cappellani facta per Vicarium generalem Salernitanum ad inseruiendum d. Ecclesiæ ob augumentum populi, de qua in Decreto eiusdem Vicarij summ. num. 13. Quia si ipsa prouisio de Cappellanis non sufficit ad excludendam ordinariam Episcopi iurisdictionem, vt supra firmatum fuit, & ex qua deducitur fundamentum iurisdictionis, non hoc etiam poterit numerus cappellanorum additus, in quo non consistit iusconferendi differentia.

Nec potest Archiepiscopus confirmare, aut comprobare hanc prætensionem suam ex eo, quòd mandauit Episcopo Nucerino, vt assumeret informationem super alienatione domus, & terrarum, quam intendebant facere Capellani S. Mariæ Maioris, & quod idem Episcopus accepta informatione relationem non dederit Archiepiscopo, quòd illa in vtilitatem Ecclesiæ cedebat. Quia nullum præiudicium resultat ex relatione postquam Ordinarius Nucerinus non prætendit esse de iurisdictione ordinaria cognoscere su-
14 per validitate † alienationum, sed ad Sedem Apostolicam, vigore constitutionis Pauli II. vel quibus ab eadem Sede facultas fuerit delegata.

Demum non obstant depositiones testium pro Archiepiscopo examinatorum, quorum dicta dantur in sum. nu. 15. Quia ferè omnes deponunt de iurisdictione Ar-
15 chiepiscoporum † conferendi Cappellanias eiusdem Ecclesiæ, quòd est vnita mẽsæ Salernitanæ, quæ non pertinent ad ordinariam iurisdictionem impediendam in populum non exemptum, vt supra dictũ fuit: Alij verò nempè quartus deponit de auditu, quod hæc Ecclesia est subiecta Archiepiscopo, sextus dicit de auditu, quòd sit de Diœcesi Salernitana, & quod aliqui ex Cappellanis d. Ecclesię fuerunt carcerati in Curia Salernitana, & de eadem carceratione deponunt nonus, & decimusquartus, sed non deponunt ex quo delicto, vel causa fuerint carcerati, nec de quo tempore, sciente, vel contradi-
16 cente Episcopo Nucerino, cum multi † sint casus, in quibus in alena Diœcesi, & territorio delinquentes possunt capi, & puniri, qui enumerantur in *glos. cap. pastoralis, verb. exceptis, de offic. ord.* & illam referendo sequitur *Corrad. in Templo omn. iudic. lib. 2. cap. 4. tit. de Archiepisc. num. 17.* Et etiam vbi aliquid releuans deponendo concluderent, conquassantur tamen ab alijs examinatis per Episcopum Nucerinum, qui distinctè deponunt super actibus iurisdictionalibus, & magis informatos ex rationibus scienriæ ab eis adductis se ostendunt. Ac demum
17 pro assistentia † iuris, & secundum ius commune deponunt, quibus in concursu magis credendum, & standum est, *Ioan. Andr. in ca. auditis, num. 3. de præscrip. Rot. decis. 9. num. 8. par. 2. diuers. & decis. 324. num. 13. par. 1. recent. & decis. 100. num. 4. & 239. num. 2. coram Papa Greg. XV.*

18 Ex quibus omnibus patet de iniustitia rei iudicatæ, quæ sufficit pro obtinenda restitutione in integrum, *Cæsar. de Grass. decis. 10. num. 11. de re iudic. Seraph. decis. 251. num. 2. & decis. 581. num. 1. par. 2. recent.*

Et ita, &c.

RE-

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Bononien. fideicommissi de Desiderijs.

Die Veneris 5. Martij. 1627.

DECISIO XLII.

Impressa in Merlino to. 1. Decis. 262.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Meleuitana Prioratus Nauarræ.

Die Lunæ 8. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Remissoria ad hoc, vt concedatur, sufficit, quod vnus articulus sit releuans. Et quando causa dicatur beneficialis.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria conceditur, si vnus articulus sit releuans.*
2 *Pprapositariæ S. Ioannis Hyerosolimitani licet sint amouibiles ad nutum, nihilominus sunt beneficia regularia.*
3 *Causa dicitur beneficialis, si agatur super titulo beneficij, & num. 5.*
4 *Sentential habetur pro lata in causa beneficiali, si petatur remissoria ad effectum, vt apponatur sequestrum, & num. 7.*
Remissoria in beneficialibus non datur, nisi in tertia instantia. num. 4.
8 *Rota non respicit sententias aliorum Tribunalium, nisi iustificentur.*
9 *Beneficialis causæ natura, non mutatur ex interesse linguæ.*

DECISIO XLIII.

PRoposito iterũ dubio super remissoria Domini steterũt in decisis sub die 11. Ianuarij præteriti; quia articulus benemerentiæ est releuans; & ideò datur † Remissoria, *Verall. decis. 68. par. 3. Cassad. decis. 2. de dilat.*
1

Incapacitas autem Commendatoris Martini potius videtur discutienda in disputatione super adiudicatione Prioratus; quàm in hac controuersia Remissoriæ: in qua sat est, quòd articulus benemerentiæ releuet, & incapacitas allegata requirat altiorem indaginem.

2 Quod præpositurę † S. Ioannis, quamuis amouibiles ad nutum, sint beneficia regularia, *tradit Put. decis. 382. lib. 1. in correct. Mohed. decis. 10. de caus. poss. & prop. Garz. de benef. par. 1. c. 4. nu. 1.*

Quod causa sit beneficialis patet, quia versamur inter duos Competitores, quorum quilibet Prioratum prætendit, & ideo
3 agitur de titulo † beneficij, & in puncto Sequestri, *Iuxtà clem. 1. tradit Paris. cons. 36. num. 16. lib. 4. & comprobatur in alia decisione in causa facta*; Nam propter dilationem Remissoriæ sententia † habetur
4 pro lata ad effectum clementinæ, & consequenter apponitur sequestrum, *Verall. decis. 151. par. 3. Rota diuers. decis. 269. num. 3. par. 3.* & cum in beneficialibus, non detur remissoria, nisi in tertia instantia, ideo possessor promittit de stando vnicæ, & ponit se in statu tertię instantię, *Verall. decis. 56. & seq. & 63. par. 3.*

Non obstat, quod Prioratus petatur vti debitus, ideo intret doctrina *Bald. in auth. litigiosi C. de litig.* quia vt detur Remissoria, pręsupponitur sententia lata su-
5 per adiudicatione Prioratus, & sic materia † est beneficialis, & agitur de titulo Prioratus inter Competitores.

Non obstant sententiæ de partibus, sicut illę ad effectum sequestrum non attenduntur *d. clem. 1. & ibi glos. in verb. dumtaxat*, ita nec ad effectum illud tollendi, sed tantum attenditur in vtroque
6 casu sententia Rotalis; maximè cum Rota † non respiciat sententias aliorum nisi iustificentur, & appareant iustæ, *& decisio Putei 73. & 178. in correct. lib. 1. & Cassad. decis. 1. de sequestr. possess. & fruct.* loquuntur in sententijs Rotalibus, & in decisione Cæsaraugustana Dismembrationibus, Lunæ 1. Februarij præteriti coram R.P.D. Merlino, fuit denegatum sequestrum, quia agebatur de bonis respectu dotis beneficij.

Non obstat præsumptio, quæ stat pro collatione Commendatoris Martini, quia illa tollitur ex contraria sententia Rotali,
7 quę habetur pro lata ad effectum sequestri dum desideratur remissoria.

Nec facit, quod cum apponatur clausula cum retardatione, vel sine arbitrio Rotæ non debeat apponi sequestrum, cum non impediatur expeditio, & processus, & sic cessat ratio sequestri; quia hoc procedere posset; si simpliciter fuisset dictum sine

ne retardatione, sed cum dicatur cum retardatione, vel sine arbitrio Rotæ, vtique erit locus retardationi sufficienti, & proportionabili pro examinandis testibus in partibus, quæ ne in longum protrahatur apponitur supradicta clausula, per quam remanet arbitrium Dominorum circa huiusmodi cognitionem regulandum ex gerendis per Commendatorem Martinum.

Tandem non obstat, quod lingua Castellæ sit in lite, & petat remissoriam, quia ad hoc est latè responsum in alia decisione, quod non † mutatur natura causæ beneficialis ex interesse Linguæ.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum.

Habetur præsens decisio infra in Additione prout in indice in eius fine posito.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Bononien. fideicommissi de Voita,

Die Lunæ 8. Martij. 1627.

DECISIO XLIV.

Impressa in Merlino to. 1. Decis. 263.

REVERENDISS P. D. MERLINO

Sorana Beneficij.

Die Lunæ 8. Martij. 1627.

DECISIO XLV.

Impressa in Merlino to. 1. Decis. 264.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Firmana Pensionis.

Die Lunæ 8. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Pensionis tracslatio, an sit odiosa odio rationabili, vel irrationabili. Cardinales comprehenduntur sub generali dispositione, quamuis odiosa, odio tamen rationabili.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à Iure.*

2 *Pensionis translatio, an sit odiosa odio rationabili, vel irrationabili.*

3 *Pensio non est odiosa, & quare.*

4 *Pensio, quando est odiosa, non est odiosa odio irrationabili.*

5 *Pensionis impositio non continet odium, saltim irrationabile.*

6 *Pensionis impositio est magis odiosa, quàm illius translatio.*

Seruitutis noua impositio est magis odiosa, quàm iam impositæ prorogatio nu. 6.

7 *In pensionis translatione, seu facultate transferendi, non est facienda mentio, quod beneficiũ sit grauatũ alia pensione.*

Pensio in beneficijs, quando imponitur, est facienda mentio, an adsit alia pensio n. 7.

8 *Concessiones factæ motu proprio, sunt fauorabiles, & n. 28.*

9 *Pensionis literæ, facultas transferendi, & translatio ipsa non sunt distinctim, & de per se consideranda, sed vt vnum integrale constituentia.*

10 *Cardinales comprehenduntur sub generali dispositione, quamuis odiosa, non tamen odio irrationabili. Vide distinctionem n. 11. & reijcitur n. 17. & vide 18.*

12 *Doctores plures, & decisiones declarantur, & 19.*

13 *Cardinales non comprehenduntur sub dispositione generali extrauag. Iniunctæ Bonifacij Octaui.*

14 *Cardinales particulari priuilegio sunt immunes à taxis Officialium.*

15 *Cardinales, quando non sunt in aliqua materia priuilegiati, tunc vt cæteri, quo ad illam regulari debent & nu. 22.*

16 *Statutum generale comprehendit personas, & causas priuilegiatas, quæ in casu illo non reperiuntur habere speciale priuilegium.*

20 *Roman. in cons. 498. communiter reprobatur, pro vt etiam magno studio fuit reprobatum à Rot. n. 21.*

23 *Facultas transferendi pensiones purè data, & concessa, postea ex accidenti non potest capere conditiones.*

Dispositio sufficit, quod semel per existentiam conditionis fuerit purificata, quicquid postea contingat n. 23.

24 *Pensio est onus reale, & ideò non debet regulari à personis.*

25 *Obligatio mutatione personæ non alteratur, neque extinguitur.*

26 Effe-

26 *Effectus regulari debet à sua causa, & pars à toto.*
27 *Priuilegiatus debet esse potioris conditionis, quàm non priuilegiatus.*
29 *Præiudicium primarium, & præcisum debet magis attendi, quàm secundarium, & euentuale.*
30 *Regul. Cancell. 67. n. 68. declaratur.*
31 *Cardinales non comprehenduntur sub regulis Cancellar. edendis, sed benè sub iam editis.*

DECISIO XLVI.

FVit post sæpius disputatum, bis decisum coram bon. mem. Remboldo, nempe sub die 26. Februarij 1625.* & 23. Ianuarij 1626.* translationem pensionis scutorum duorum mille auri, factam per clar. me. Cardinalem Montaltum vigore facultatis transferendi motu proprio sibi datæ per sanct. mem. Sixtum V. fuisse validam, & iuxta illam pronunciatum, literas reseruationis vnà cum Instrumento translationis esse exequendas; Cum autem causa appellationis interpositæ pro parte Illustrissimi D. Cardinalis Bandini reseruatarij fructuum mensæ Archiepiscopalis Firmanæ, super qua dicta pensio fuit reseruata, mihi commissa fuerit, sine præiudicio legitimæ executionis arbitrio Rotæ, fuit die 23. Ianuarij præteriti resolutum, non intrare arbitrium ad impediendam viam executiuam. Et quamuis eo ipso tunc Dominis constiterit de iustitia
1 translatariorum, quia arbitrium † regulatur à iure, itaut ad illud denegãdum oportet de iustitia, & validitate sententiæ constare, & multo magis de illa, quàm de ista, nihilominus (quod raro Rota facere consueuit) fuit concessum D. Cardinali iterũ audiri super iustitia, vndè cum hodie de illa fuerit disceptatum, fuit vnanimi omnium consensu resolutum iustitiam translatariorum esse claram ex prædictis duabus decisionibus bon. mem. Remboldi, quæ ita visæ fuerunt optimis rationibus, & auctoritatibus ornatæ, vt quicquid nũc contra illas deductum fuit, non sit aliud quàm in eis disertè discussa refricare.

Tota si quidem difficultas ad id reducitur, an D. Cardinalis reseruatarius comprehendatur sub dicto indulto transferẽdi, itaut translatio vigore illius postea facta illum afficiat: cuius resolutio inde pen-
2 det, an translatio † sit odiosa odio rationabili, vel irrationabili, & cum materia sit proportionata ad Cardinales, quia ipsi etiam, quando de beneficijs prouidentur, multoties grauantur pensionibus, & habent admixtam illam publicæ vtilitatis rationem, quod ex pingui beneficio plures Clerici alantur, & non reseruetur in odium titularis, sed in fauorem tertij, aut
3 certè pensio † non est odiosa: vt his, & alijs rationibus defendunt, *Bursat. cons. 126. num. 90. lib. 2. Mandos. super regul. 19. q. 11. num. 1. cum seqq. Gonzal. in glos. 6. prœm. num. 21. & facit tex. in cap. 2. §. statuimus de decim. in 6. & reg. quam per illum text. constituit, Sanchez de matrim. lib. 1. disput. 1. num. 4.* Aut dubio procul quan-
4 do pensio † odiosa sit, non tamen odio irrationabili, *Rot. decis. 240. num. 24. par. 1. diuers.* & benè in dicta decis. 26. Februarij in hac causa facta, *in vers. tamen de iure.*

5 Quod si impositio † pensionis non continet odium saltim irrationabile, nec etiã facultas transferendi, in qua militat eadem ratio æquitatis, & etiam quia conceditur S.R.E. Cardinalibus, & alijs de Ecclesia benemeritis in præmium laborum, quos pro Sede Apostolica sustinent, & redundat in fauorem eorum familiarium, adeò quòd cum passim, & his de causis à Pontificibus concedatur, esset nimis audacius dicere, quod translatio inde sequuta sit contra rationem.

6 Quinimò magis odiosa videtur impositio pensionis, quàm illius translatio, sicut noua impositio seruitutis magis, quã seruitutis iam impositæ prorogatio, adeò enim reputatur modici præiudicij (ex quo contingere potest, quod translatarius premoriatur transferenti) vt † in translatio-
7 ne, seu facultate transferendi non sit facienda mentio, quod beneficium sit grauatum alia pensione, vt facienda est, quando pensio imponitur, vt dixit *Rota in Regien. pensionis 16. Nouembris 1622. & 17. Iunij 1624. coram R.P.D. meo Pirouano, & in Romana pensionis 17. Iunij 1622. coram bon. mem. Buratto, & in d. decisione 26. Februarij, vers. & licèt, coram bon. mem. Remboldo.*

Et demum Domini, dum hæc causa in Rota ventilabatur, pœnitus inclinabant, quod hæc pensio, & facultas illam trans-
8 ferendi, sint † fauorabiles, tùm quia concessæ motu proprio, *Anchar. cons. 296. & Roman. cons. 348.* qui loquitur in terminis pensionis motu proprio; tum etiam quia considerabant, quod pensio ista fuit

imposita in fauorem Cardinalis, atque eidem facultas transferendi data eo tempore, quo D. Cardinalis reseruatarius nec erat Cardinalis, nec dictę Ecclesiæ Titularis, aut fructuum reseruatarius, & proinde nullo modo, nullaque ratione agebatur de liganda persona, in qua stat preeminentia propter priuilegium dignitatis, sed solum de fauore Cardinalis transferentis, & de rebus, & beneficijs tunc per eum possessis.

Et quamuis tempore actualis translationis reseruatarius erat Cardinalis, tamen hoc tempus non est attendendum, sed il-
9 lud; quia literæ † pensionis, facultas transferendi; & translatio ipsa non sunt distinctim, & de per se consideranda, sed vti vnũ integrale constituentia, argumento, *tex. in l. cum delanionis §. Asinam, vers. quod si, ff. de fund. instruct. vel instrũ. legat.* Et fuit dictũ *in hac eadẽ causa 23. Ianuarij præteriti coram me, in vers. & idem dicendum est.*

Ex quibus succedit in fauorem translatariorum, & contra D. Cardinalem reseruatarium illa in hac materia non minus vera, quam trita, & communis con-
10 clusio, quod sub generali † dispositione quamuis odiosa, non tamen odio irrationabili, & sic sub hac facultate transferendi comprænhenduntur Cardinales. *Anchar. & alij in c. nemo deinceps de elect. in 6. Ioan. Monach. sibi contrarius, in extrauag. prima, in verbo Clericos de sent. excomm. Gemin. in cap. 1. num. 6. de Scismat. lib. 6. Felin. in c. ad aures, num. 11. in 8. conclus. circa med. versic. est verum de rescript. Bellenc. de charit. subsid. q. 66.* quem refert, & sequitur *Sarnen. in proœm. regul. q. 4. Put. decis. 189. lib. 1. in correct. Gabr. de offic. legat. verbo in commendando, num. 144. Ferret. cons. 358. num. 8.* qui refert plures decisiones, *Paris. de resignat. lib. 12. q. 4. nu. 7. & Gonzal. glos. 24. nu. 13.*

Nec applicatur distinctio ex aduerso
11 facta inter dispositionem † generalem per viam legis, & dispositionem generalem per viam particularis prouisionis seù priuilegij, itaut sub illa comprehendantur Cardinales, quando non continet odium irrationabile, in cuius terminis videntur loqui omnes Doctores supracitati, non autem comprænhendi sub indulto quantumuis simpliciter, & verbis generalibus concepto, & odium irrationabile non continente, vt in his terminis resoluunt *Anast. Germon. de Indult. §. alioquin. nu. 33. Put. decis. 137. num. 2. in nou. impres. lib. 2. Mohed. decis. 10. de priuileg. Acchil. decis. 7. eodem tit. Verall. decis. 82. p. 2.*

12 Quia quamuis Doctores, † & decisiones prædictę ex aduerso allegatæ loquantur in dispositionibus generalibus per viam priuilegij, & resoluunt Cardinales sub illis non compræhendi, tamen non ex eo quod dispositiones erant particulares, sed quia quoad Cardinales, continebant odium irrationabile propterea quod agebatur de eorum præiudicio respectu alterius particularis Indulti, iam eis à Papa concessi, quo casu idem dubio procul respondissent, si de dispositione generali per viam legis fuissent interrogati vt in puncto *Sarnen.* vbi supra *vers. tertius casus*
13 *in fin.* vbi quod dispositio † generalis extrauag. iniunctæ Bonifacij Octaui dũ disponit, neminem admitti debere ad administrationem Ecclesiarum literis non expeditis, non compræhendit Cardinales eo quia esset irrationabile, quod dicta generalis constitutio, quæ emanauit ob interesse bursale, afficeret Cardinales; qui particulari priuilegio sunt † immunes à
14 taxis officialium, & idem etiam clarè sentit, *Moed. in contrarium allegatus*, vbi supra, dum casum indulti, & priuilegij, de quo ibi disputat, decidit secundum rationes, & auctoritates supra adductas, quoad dispositionem generalem per viam legis.

15 Vndè, cum in materia † pensionis D. Cardinalis reseruauatarius non reperiatur priuilegiatus, sed vt cæteri, quo ad illam regulari debeat *Rota in Aretina pensionis coram Litta apud Marches. par. 1. fol. 549.* & sit materia illi proportionata, consequenter Doctores, & decisiones exaduerso adductæ non applicantur, sed potius cum præsupposito odij rationabilis applicatur doctrina, *Bald. in l. in fraudem §. vl. ff. de milit. testam. & Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 14. num. 97. cum seqq.*
16 vbi quod statutum † generale comprehendit etiam personas, & causas priuilegiatas, quæ in casu illo non reperiuntur habere speciale priuilegium, *iux. tex. in d. §. vlt.* ibi *quia generalis est ista determinatio*

17 Preterea adeò clarè † demonstratur, vt non sit vis facienda in dicta distinctione, nec illa attendenda, quod in omnibus casibus, qui retro euenerunt, in quibus agebatur de comprehensione Cardinalium sub dispositione generali per viam indulti, & Ordinales circa eius materiam non erant

erant ſpecialiter priuilegiati, nec indul-
18 tum continebat † odium irrationabile,
ſemper, & indiſtinctè iura, Doctores, &
Rota etiam tenuerunt pro comprehenſio-
ne, *cap. dudum de præb. in 6.* quod loqui-
tur in fortioribus terminis, quia agebatur
ibi de præiudicio facultatum Cardinalis
in iure conferendi, ſibi à Papa conceſſo
*Oldrad. conſ. 211. verſ. de perſonis ergo, &
conſ. 293. & conſ. 231. Bellenc. de charit.
ſubſid. d. q. 66.* Rota in Valentina Archi-
diaconatus, & in Caurien. Canonicatus,
quas allegat *Sarnen. vbi ſupra, Caſſad.
deciſ. 1. num. 3. de decret. Caputaq. deciſ.
83. par. 2.* qui etiam loquitur in fortiori
caſu, *& Put. d. deciſ. 137. lib. 2. in cor-
rect.*

19 Et quod plus eſt hoc ipſum fuit † de
mente Doctorum omnium, tam antiquo-
rum, quàm modernorum ſupra allegato-
rum, qui in ſimplicibus terminis tractant,
an lex ſeu diſpoſitio Principis liget Car-
dinales, idque ex eo clarè conſpicitur,
quod communiter ab eis reprobatur †
20 *Roman. conſ. 498.* dum dicit, quod in
diſpoſitione particulari, de qua ibi, Car-
dinales non compræhenduntur, & con-
tra illum ex profeſſo ſcribit *Bellenc. dicta
q. 66.* quem refert, & ſequitur *Sarn.* vbi
ſupra, *& Mohed. deciſ. 23. de renu.* teſta-
tur fuiſſe cum magno ſtudio in Rota † re-
21 probatum *conſilium Romani*, & approba-
tam opinionem *Bellencin.*

Quæ multò magis in caſu, in quo ver-
ſamur, procedunt, quia concurrunt in
eo ſpecialia quædam, & alioquin daren-
tur plura, quę viderentur abſurda, ac Iu-
ris regulis pænitus contraria. In primis,
cum (vt dictum eſt) in hac materia Do-
mini Cardinales non reperiantur priuile-
22 giati, itaut quoad illos, † ſit etiam ſicut
quoad cæteros, Iuris regulis inherendũ,
vt in *dicta Aretina apud Marcheſ.* ſeque-
retur contra regulam in dicta deciſione
firmatam, quod facultas transferendi, &
translatio indè ſequuta, quæ quoad alios
fuiſſent validæ, quoad Dominos Cardi-
nales fuiſſent nullæ, & inualidæ.

23 Secundò, quod facultas transferendi
purè † data, & conceſſa caperet poſtea
ex accidenti conditiones contra *regul.
tex. in l. perfecta donatio, C. de donat.* &
regulam, quod ſufficit ſemel diſpoſitio-
nem fuiſſe purificatam per exiſtentiam
conditionis, quicquid poſtea contin-
gat.

24 Tertiò penſio, quæ eſt onus reale, con-
tra omnes Iuris regulas regularetur à per-
ſonis, & D. Cardinalis reſeruatarius, qui
quoad onera realia habetur vice & loco
Titularis, *Rot. deciſ. 508. par. 2. recent.* &
latè in deciſionibus in hac cauſa factis
non conſideraretur, vt talis, ſed præciſè,
vt Cardinalis.

25 Quartò, alteraretur, & extingueretur
obligatio mutatione perſonæ contra *re-
gul. tex. in l. 2. §. ex his ff. de verb. oblig.*
& contra mentem Papæ, qui propterea
in dicto indulto grauauit eo tunc Titula-
rem, & alios quoſcunque ſucceſſores, ſub
quibus verbis comprehenduntur ſucceſ-
ſores omnes indiſtinctè, etiam ſi ſint pri-
uilegiati ad latè tradita *per Crauet. conſil.*
294. per tot.

Quinto, non attenderetur tempus re-
ſeruationis, & facultatis transferendi,
quo D. Cardinalis non erat adhuc Cardi-
nalis, prout conſiderari debet, ſed tempus
actualis translationis independenter à re-
ſeruatione, & facultate transferendi, &
26 ſic effectus † non regularetur à ſua cauſa,
nec pars à toto.

Sextò, idem D. Cardinalis, qui (vt
dictum eſt in hac materia non eſt priuile-
27 giatus, eſſet potioris † conditionis Car-
dinali transferente, qui quoad hoc nititur
particulari priuilegio; ſi autem illi per ſu-
peruenientem dignitatem D. Cardinalis
reſeruatarij non fuit factum præiudicium
in facultate transferendi, nec etiam tranſ-
latarijs, quoad translationem, quæ à fa-
cultate transferendi regulatur.

Septimò, eo ipſo, quod D. Cardinalis
reſeruatarius non nititur particulari pri-
uilegio, neceſſariò fundari debet in eo,
quod Papa, quando conceſſit hanc facul-
tatem tranferendi, habuit in mente illam
non concedere in caſu euentuali, & acci-
dentali ſequuto, quo penſio eſſet ſoluen-
da per Cardinalem, quod profectò vide-
tur eſſe contra omnem Papæ exiſtimatio-
28 nem, & intentionem, tum ex clauſula †
motu proprio, tùm etiam quia agitur de
gratia conceſſa alij Cardinali, & prone-
poti dilectiſſimo, & præſertim ex quo de-
rogauit priuilegijs Regum, vt in vltima
deciſione bon. mem. Remboldi fuit benè
deductum, & conſideratum.

Et demum quia primarium, & potiſſimũ
præiudicium, & quidem certum, & præ-
ciſum, quod infertur per facultatem
transferendi, infertur Eccleſiæ, ſuper cu-
ius fructibus imponuntur penſiones, quod
verò perſonis infertur, dicitur præiudiciũ

secundarium, & euentuale, cum sit contingens, quod tempore actualis translationis, illæ non percipiant fructus aut nō possideant Ecclesias, & quod translatarius decedat antè ipsum transferentem.

29 Vndè sequeretur quòd esset † maioris potentiæ præiudicium euentuale, & secundarium Domini Cardinalis reseruatarij qui non fuit grauatus, & quod ipsi obuenit intuitu Ecclesiæ, quàm præiudicium primarium, & præcisum ipsiusmet Ecclesiæ pensione grauatæ, quod videtur esse prorsus ab omni ratione alienum.

30 Neque obstat † *reg. 67. num. 68.* Cancellariæ, dum disponit, quod Domini Cardinales non comprehendantur sub regulis faciendis quia in dicto Indulto derogatur generaliter etiam regulis Cancellariæ, quæ derogatio generalis sufficit, vt in terminis, *Cassad. decis. 38. super regulis*, licèt enim non adsit formalis derogatio omnium regularum, ex quo tamen derogatur expresse in indulto regulis Cancellariæ de præstandis consensibus, alijsque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, eo ipso censetur omnibus alijs regulis generaliter derogatum *Rot. decis. 27. par. 3. diuers. lib.* 2. Prætereà dicta regula retorquetur, quia à contrario sensu (vt Domini dicebant) iuxta illam Cardinales comprehendi debent in alijs

32 dispositionibus, & dum loquitur † de regulis edendis, comprehenduntur sub iam editis, *Cassad.* ibidem, *Mohed. dicta decis.* 23. *de renunc.* & nouissimè *Modern. in notis, ad regul. Cancellariæ, Greg. XV.* supradicta *regul. 68. Verb.* in posterum, quæ tamen intelligenda sunt iuxta superius dicta, & tradita per *Sarnen. d. quest.* 4. *proœm*.

Tamen dum hæc, & alia in discussione huius causæ animaduerterentur, aliqui ex Dominis meminerunt, quod iste casus in terminis minus fauorabilibus respectu translatariorum, fuit iam decisus contra Cardinalem Sanctæ Ceciliæ in vna Capuana pensionis die 13. Ianuarij 1606. coram sanct. mem. Greg. XV. sed decisio non fuit extensa, quia D. Cardinalis audita sententia Rotæ acquieuit, & soluit, &c.

Et ità, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Romana Fideicommissi de Victorijs,

Die Mercurij 10. Martij 1627.

DECISIO XLVII.

Est Impressa in Merlino to. 1. Decis. 251.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Anagnina Beneficij,

Die Lunæ 15. Martij 1627.

ARGVMEMTVM.

Mensis Augusti est reseruatus, Decretum irritans, quando inficiat possessionem. Iuspatronatus Ecclesiasticum an cadat sub reg. 8.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia vacant. a in mense Augusti sunt reseruata ex Regula octaua.*

2 *De possessione anteriori docens, an sit manutenendus.*

3 *Possessia anterior non attenditur, quando remanet infecta ex decreto irritante. & num. 4.*

5 *Decretum irritans tunc inficit possessionem, quando certum est, illud intrare & interim donec est dubium, possessor est manutenendus.*

9 *Decretum irritans, si sit clarum, tunc benè inficit possessionem.*

7 *Iuspatronatu Ecclesiasticum comprehenditur sub regula octaua.*

Iuspatronatus laicale, si perueniat ad personas Ecclesiasticas, dicitur Ecclesiasticum.

DECISIO XLVIII.

1 NOn videtur controuersum inter partes Beneficium, de quo agitur, vacasse † in mense Augusti, qui est reseruatus ex Regula octaua, vt firmauit *Rota apud Seraph. decis. 1296. num. 6. & decis. 700. num. 2. par. 1. in recent. & fuit tentum*

tum in Senen. Cononicatus 15. *Martij* 1624. *coram bon. mem. D. meo Vbaldo*. Vnde stante hac reseruatione clara, & aperta Domini dixerunt, esse recedendum à decisione facta super manutentione ad fauorem Claudij Loccij coram bon. mem. Remboldo. Quia licèt ipse tamquam institutus ab Ordinario Anagnino ad præsentationem F. S. Francisci dictæ Ciuita-
2 tis, doceat de sua anteriori † possessione, quæ propterea videtur esse manutenibilis, vt in decisione, de qua agitur, tamen cũ Camillus aduersarius fuerit de hoc beneficio prouisus per Sedem Apostolicam, vti de reseruato per Regulam octauam, tanquam vacante in dicto mense Augusti, & vigore istius prouisionis acceperit etiam possessionem, sequitur, vt ista possessio sit attendenda, & non sit habenda in aliqua consideratione supradicta possessio Claudij quantumuis † ante-
3 rior, cum ea remaneat infecta ex decretò irritanti apposito in dicta Regula reseruatoria mensium, *Verall. decis.* 325. *num.* 2. *par.* 1. *Rot. diuers. decis.* 189. *num.* 4. *par.* 2. *& in recent. decis.* 613. *num.* 7. *par.* 1. *Gonzal. ad reg.* 8. *glos.* 67. *num.* 29. *cum seqq. Mantic. decis.* 40. *num.* 8. & in ter-
4 minis de beneficio † iurispatronatus Ecclesiastici dixit *Rot. in decis.* 740. *num.* 1. *par.* 2. *in recent.*

Nec obstare videbatur, quod decretũ irritans tunc inficiat possessionem, quan-
5 do certum est illud intrare, † sed donec dubium est, an intret, vel ne, interim possessor sit manutenendus ratione saltem suæ detentationis *Lancell. de attent. par.* 3. *c.* 24. *q.* 1. *num.* 80. *Rot. diuers. decis.* 752. *num.* 6. *part.* 2. *in recent Seraph. decis.* 1471. *num.* 5. *&* 7. *& dixit Rota in Hidruntina beneficij* 30. *Octobr.* 1613. *& in Salernitana præbendæ.* 10. *Nouemb.* 1617. *coram bo. mem. Domino meo Vbaldo*. Quia in casu, de quo agitur, dictum decretum † intra-
6 re videbatur satis clarum, nam vacatio in mense reseruato, vt dixi, non contro-
7 uertebatur, quod verò Beneficium † de quo agitur, sub reg. 8. reseruatoria mensium compræhenderetur, apparebat ex eo, quod iuspatronatus erat ecclesiasticum, *Cassad. decis.* 4. *sub num.* 1. *cum seq. de iurep. Seraph. decis.* 1420. *num.* 2. *Gonzal. super reg.* 8. *glos.* 18. *num.* 6. *Rot. in recent. d. decis.* 740. *num.* 2. *in fin. par.* 2. *fœl. record. Greg. XV. decis.* 48. *nu.* 4.

Quòd verò dictum iuspatronatus esset
8 effectum Ecclesiasticum, † quamuis antea fuisset laicale, deducebatur ex eo, quod pertinebat ad præsentationem dd. Fratrum, & Conuentus *c. vnic. §. fin. & ibi omnes de iurep. in* 6. *Paris. cons.* 128. *sub num.* 19. *cum seq. lib.* 4. *Gonzal. sub. reg.* 8. *d. gl.* 18. *sub. num.* 5. *Rot. dicers. d. dec.* 740. *num.* 2. *p.* 2. *in recent.* Vnde stante claritate reseruationis & cõpræhensionis beneficij sub reseruatione, benè procedunt superius dicta de decreto irritanti.

Et ita decisum.

REVERENDISS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Domus ad S. Honuphrium.

Die Lunæ 15. *Martij* 1627.

ARGVMENTVM.

Restitutioni in integrum, non est locus, quando de læsione non docetur. Et quando dicatur de læsione constare. Pro actorum integra transportatione stat præsumptio.

SVMMARIVM.

1 *Aegidiana non intrat, quando agitur de rebus, quæ sunt sub directo dominio Ecclesiæ.*

2 *Restitutio in integrum cessat, quando non constat de læsione.*

Læsio non dicitur adesse, vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet n. 2.

3 *Restitutioni in integrum non est locus, quando sententia est valida, & iusta.*

4 *Acta præsumuntur integrè trasportata, & contrarium dicenti, incumbit onus probaudi.*

5 *Acta diuersi Iudicij non trasportanda sunt.*

6 *Subhastatio excessiua, quando dicatur.*

7 *Possessor. an dicatur desinere possidere rem aliquam, si ei ab alio vigore Saluiani interdicti sit auocata, & num.* 8.

9 *Conductori, si liberè domus non tradatur, potest agere ad totale interesse, & in totũ recedere à locatione.*

10 *Euictio requiritur adhoc, vt emptor possit agere ad prætij restitutionem.*

11 *Ex actis res debent iustificari ad hoc, vt in iudicio releuent. num.* 12.

RE-

DECISIO XLIX.

Die 24. Nouembris 1625. fuit corã me decisum sententiam in hac causa latam per bo. mem. Vbaldum esse exequendam, quæ resolutio fuit postea confirmata, die 19. Aprilis 1626. non quia, vt dictum fuerat in dicta prima decisione, locus sit Egidianæ, quia immò Domini
1 dicebant Egidianam † non intrare, ex quo agitur de domo, quæ est sub directo domino Ecclesiæ, iuxta decis. Romana domus de Scappuccis coram D. meo Decano; sed executioni locum esse ex alijs duobus fundamentis, de quibus in dicta prima decisione, & eo maximè, quia causa plenè, & maturè discussa super nullitate & iniustitia dictæ sententiæ, illa visa fuit valida, & iusta, vt in d. secunda decisione 29. Aprilis 1626.

Sed quia pars aduersa obtinuit audiri super causis restitutionis in integum, fuit hodie resolutum standum esse in decisis,
2 & sic non constare † de causis restitutionis in integrum, quia illa non datur sine læsione *Rot. decis. 34. num. 1. par. 2. diuers.* & læsio non dicitur adesse vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet, *Seraph. decis. 634. num. 1. & Rot. decis. 731. num. 1. par. 2. recent.* Vnde cum
3 prædicta sententia valida sit, & iusta ex deductis in prædictis decisionibus, vtique restitutioni in integrum non potest esse locus.

Neque obstat defectus transportationis actorum, qui de nouo affertur; quia
4 præsumptio stat pro integra † transportatione, ex quo acta sunt in forma extractus seu processus, itaut alleganti contrarium, incumbat onus probandi, vt fuit sæpius decisum, & signanter in Auenionen. bonorum 23. Maij 1626. coram me, acta enim data in Summario Pandolphini, quæ prætenduntur non fuisse transportata, sunt acta alterius Iudicij nempè Iudicij cum fratribus Sancti Honuphrij, & Archihospitali S. Spiritus, quæ proptere-
5 rea † non erant in hoc diuerso Iudicio transportanda *Couar. pract. q. cap. 14. nu. 4. Rot. decis. 174. post. 2. vol. consil. Farinac. & decis. 300. num. 1.* apud Greg. XV. & in dicta Auenionen, bonorum coram me: Et tollitur omnis difficultas, ex quo processus transportatus fuit parte citata, & intimata correctus.

Non obstat etiam illud iam aliàs deductum quo ad iustitiam, nempè quod creditores Ioannis Francisci egerunt contra Pandulphinum possessorem domus interdicto Saluiano, quod respicit totam domum, ex quo vigore illius agebant creditores Rubei ad illam auocandam à dicto Pandolphino; quia vltra quod non probatur, quod domus fuerit auocata, sed immò Pandolphinus, semper de facto detinuit dictam domum, & soluendo 550. scuta pro quibus emanauit decretum, fuit liberatus à molestijs credito-
6 rum; vnde fuit † excessiua subhastatio domus de qua agitur, facta in executionem dicti decreti pro scutis 850. Respondetur etiam quod quando domus de facto fuisset auocata vigore Saluiani solum auocatio posset verificari, quoad detentionem, non in perpetuum, sed interim solum, donec creditoribus ex fructibus esset satisfactum: itaut Pandolphinus †
7 semper remanserit verus possessor, vt fuit dictum *in Perusina bonorum 17. Aprilis 1617. Coram bon. mem. Buratto*, & propterea non potuit repetere integrum prætium quasi res, & eius possessio † fuerit si-
8 bi in totum, & in perpetuum auocata, & euicta, quia hoc nullibi in Iure probatur, sed solum repetere poterat illud, quod sibi per auocationem detentionis dictæ domus auferebatur, sicque solum scu. 550. quæ ex fructibus dictæ domus à creditorib. percipi poterant, vt fuit dictum in decisione 29. Aprilis 1626. in vers. 2. quod licet, coram me.

9 Non obstat quod Pandolphinus potuit agere † ad totale interesse, & in totum recedere à locatione, iuxta *cons. Surd. 13. num. 18. cum seqq.* quia quicquid sit de hac conclusione, quæ in præsenti videtur pati difficultatem, ex quo domus nunquam fuit euicta, & ante euictionem
10 † non potest agi ad prætij restitutionem *l. qui rem, & ibi glos. C. de euict.* & fuit dictum in dicta decis. 29. Aprilis 1626. *vers. quo verò ad molestias* & tollitur omnis difficultas, ex quo Pandolphinus non ita egit, sed solum vt liberaretur à molestijs, nec mandatum expedire fecit, nisi ad effectum deponendi, vt à dictis molestijs liberaretur, vt etiam dictum fuit in eadem decis. *vers. non obstat quod ex quas*.

11 Nec releuat si dicatur, quod credita † prædicta vnà cum fructibus ascendebant ad summam longe maiorem dictorum scutorum 850, pro quibus subhastatio facta

facta fuit, quia hoc in actis non iustificatur. Et cum fuerit sæpius de hoc oppositum, semper fuit repulsum.

12 Et demum accedit quod nec etiam ex actis apparet, quod credita pro quibus Pandolphinus molestabatur essent anteriora locatione sibi facta itaut in iudicio Saluiani ratione crediti, & hipothecæ anterioris potuissent contra Pandulphinum obtinere.

Cœtera autem, & maxime, que deducuntur circa molestias illatas à Fratribus SanctiHonuphrij & Archihospitale Sancti Spiritus, fuerunt sæpius repetita, & sæpius etiam sublata in alijs decisionibus, &c.

Et ita &c. vtraque &c.

** Habes has duas decisiones infra in Additione prout in Indtee in eius fine posito.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Ferrarien. Pensionis.

Die Lunæ 21. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Bigamus, licèt remaneat spoliatus omni priuilegio Clericali, non tamen desinit esse Clericus. Prima tonsura est ordo, & imprimit characterem indelebilem, secundùm opinionem Canonistarum à Rota approbatam, reprobata contraria Theologorum. Dispensationis præseruatiuæ Papæ qualis sit vis.

SVMMARIVM.

1 *Clericus, & persona Ecclesiastica efficitur, qui habet primam tonsuram.*
2 *Verba secundũ subiectam materiam sunt intelligenda.*
3 *Ecclesiastica persona quis dicatur, ad effectum pensionis acquirendæ.*
4 *Bigamus remanet denudatus omni priuilegio clericali.*
Et ideo non est amplius persona Ecclesiastica, sed purus Laicus, & qualitas Ecclesiastica remanet extincta num. 4.
5 *Tonsura prima non est ordo, nec imprimit characterem secundum Theologos, sed contraria est opinio Canonistarum, & magis communis, & num. 6. & 24.*
6 *Bigamus amittit priuilegia Clericalia, sed non characterem indelebilem, & remanet Clericus & num. 7.*
8 *Clericus, quis esse potest, & tamen non gaudere priuilegij Clericorum.*
9 *Bigamus amittit Clericorum priuilegia, & eorum exercitium, ac character remanet mortificatus.*
10 *Dispensatio præuentiua, & præseruatiua remouet de medio obstaculum rerum contrariarum.*
Et ita dispensatus remanet, ac si non indiguisset dispensatione. num. 11. & 12.
13 *Dispensationis præuentiuæ Apostolicæ, quo ad effectus iuris positiui, quanta sit vis, & 17.*
14 *Dispensatio præuentiua præseruat aliquẽ, siue sit inhabilis de iure, quàm ex priuilegio, tam in odiosis, quàm in fauorabilibus.*
15 *Dispensatio Papæ vbi adest, præseruatur Clericatus ad effectum pensionis, nec per bigamiam amittitur.*
16 *Iudices in vim præcedentis priuilegij præseruantur ab incursu irregularitatis.*
18 *Papa, quando dispensat si vtatur verbo temporis præsentis, dicitur purè, & præuentiuè dispensare.*
19 *Pensiones, per contractum matrimonij, an extinguantur.*
20 *Dispensationis vna pars aliam suplet, & declarat.*
21 *Dispensatio præcedens præseruat ab obstaculo futuro, subsequens verò illud tollit.*
22 *Laicus est capax pensionis temporalis.*
23 *Papæ mens ex inscriptione declaratur.*
25 *Dispensatio, & retentio facilè datur adhoc, vt quis ministret in ordine iam susceptio.*
26 *Papæ intentio, & eius gratia recipit interpretationem à stylo.*
27 *Papæ intentio, & eius gratiæ colligitur ex derogatione.*
28 *Mutatio non præsumitur, sed potius continuatio, & conseruatio eiusdem status.*
Ecclesiæ decori magis conuenit, vt quis tãquam clericus retineat, & acquirat pensiones, quàm vti Laicus nu. 28.
29 *Dispensatus in aliquo casu, quo ad illum quis redditur illæsus, & num. 39.*
30 *Dispensatio ad obtinendas, & consequendas pensiones, an comprehendat casum translationis, & num. 31.*
32 *In traslatione extinguitur pensio antiqua, & reseruatur noua.*
33 *In Postliminio fit occultatio cõtrarij perfectionem contra veritatem.*
34 *Dispensatio præuentiua non requirit aliquam*

quam occultationem.

35 *Bigamia non est contraria Clericatui, nec illi impugnat.*

37 *Dispensatio ad succedendum non tollit maculam.*

Cæci, manchi, & curui remanent cum eorum defectu, quamuis dispensentur nu. 37.

38 *Papa, vbi plenariè legitimat, vel cū derogatione obstantium, remouet omnem maculam natiuitatis & num. 40.*

39 *Bigamus, quis non est, quando præuentiuè quis ad hoc fuit dispensatus.*

41 *Papa quando dispensat in defectibus Iuris positiui dicitur, verè, & non fictè disponere.*

42 *Papa præueniendo in defectibus Iuris positiui, facit vt verè, & propriè semper quis maneat idem prout erat ante talem defectum.*

43 *Constit. Sixti V. contra incedentes. &c. declaratur.*

DECISIO L.

SIXTVS Papa Quintus Cardinali Montalto ex sorore germana Pronepoti duas facultates transferendi pensiones concessit, Vnam ad fauorem vnius vel plurium personarum Ecclesiasticarū, quibus Translationes suffragari voluit perindè, ac si per ipsum Pontificem consistorialiter legitimis, & vrgentissimis caussis de Cardinalium consilio factæ fuissent; Altera ad fauorem vnius, vel plurium personarum etiam Hospitalium Regularium expresè professorum, aut aliàs similibus de causis incapacium, at nondum Clericali charactere insignitorum ex nunc, prout ex tunc postquam eodem Charactere fuerint insigniti.

Idem quoque Sixtus dispensauit D. Principem Peretum Pronepotē iam Clericali Tonsura insignitum ad retinendum & recipiendum quascumque pensiones reseruatas, & reseruandas, etiam si contigerit, vel non contigerit contrahere matrimonium cum quacumque muliere etiā vidua, & successiuè cum diuersis nupta, ac aliter corrupta semel, vel pluries & ad secunda, ac etiam plura laicalia, seù matrimonialia vota, aut secundas nuptias transire, decernendo per contractum matrimonij etiam pluries, vt præfertur reiterati pensiones minimè extinctas esse, aut fore, minusque annullari, aut inualidari, cum derogatione Prouincialium, Synodalium, Lateranen. aliorunque etiā Generalium Conciliorum, nec non Pij Papæ Quinti declarantis pensiones per futuri matrimonij contractum extinctas censeri.

Virtute supradictarum facultatum Cardinalis Montaltus annuam pensionē scutorum trium millium auri in auro sibi reseruatam super fructibus Episcopatus Ferrarien. transtulit ad fauorem Principis Peretti eius fratris, & disputato dubio coram Remboldo sub die 14. Iunij 1624. Dixerunt Domini translationem substineri, quo iterum reproposito sub die 15. Maij 1626. Domini steterunt in decisis. Vndè cum D. Cardinalis Lenius voluisset tertia vice audiri, vtraque parte informane sub die 21. Martij 1627. censuerunt Domini, non esse recedendum à decisis tàm inspectis ambabus facultatibus Cardinalis Montalti, quàm dispensatione D. Principis.

Prima enim facultas transferendi est ad fauorem vnius, vel plurium personarū Ecclesiasticarū, & D. Princeps ad differentiam Laicorum secundum subiectam materiam pensionis, est persona Ecclesiastica, cum habeat primam tonsuram, quæ efficit, vt
1 dicatur † Clericus, & persona Ecclesiastica *cap. cum contingat de ætat. & qualit. cap. cleros. 20. distinct. Conc. Trident. sess. 23. cap. 2. Lap. allegat.* 138. *nu.* 12. *& dixit Rota in Abulen Pensionis* 27. *Iunij* 1608. *coram Cardinali Lancellotto & in Veronen. pensionis* 23. *Februarij* 1600. *corā eodem*, in qua dum ageretur de interpretatione Indulti Pij Quinti ad fauorē Cardinalis Alexandrini, vt posset transferre pensiones in personas Ecclesiasticas, fuit dictum, Marchionem Bonellum vxoratum esse personam Ecclesiasticam, ex quo habebat
2 primam Tonsuram, Verba enim de personis Ecclesiasticis sunt † intelligenda secundum subiectam materiam pensionum de quibus Sixtus Quintus loquebatur *Aym. cons.* 16. *num.* 3. *Seraph. decis.* 398. *nu.* 7. *& decis.* 121, *nu.* 11. *& decis.* 559.
3 *num.* 2. & ideo ad effectum pensionis acquirendæ Princeps dicitur persona † Ecclesiastica per præ allegata.

Secunda verò facultas transferendi est ad fauorem illorum, qui non fuerint Clericali charactere insigniti; ex nunc postquam eodem Charactere fuerint insigniti: & consequenter multò magis virtute istius secundæ facultatis, sat est quod Princeps iam haberet Tonsuram, cum hic Si-

xtus conformet se cum eisdem verbis Concilij *sess.* 23. *c.* 2. ibi (qui iam Clericali Tonsura insigniti essent) Vnde tales habentur pro Clericis, & personis Ecclesiasticis ad effectum pensionis.

4 Neque obstat quod Princeps per bigamiam † remanserit denudatus omni priuilegio Clericali *cap.* 1. *de bigam. in 6.* & ideò non sit persona Ecclesiastica, sed purus Laicus, & qualitas Clericalis remanserit extincta, cum secundum Theo-
5 logos prima Tonsura † non sit ordo, nec imprimat characterem, quia quicquid dicant Theologi, magis communis sententia Canonistarum tenet contrarium,
6 quàm Rota pluries sequuta est, quod scilicet prima Tonsura sit † ordo, & Clericatus character indelebilis, & bigamus amittat quidem priuilegia, sed non characterem indelebilem, & remaneat Clericus *text. enim in cap.* 1. dicit quod Bigamus est nudatus omni priuilegio Clericali; non tamen dicit quod non rema-
7 neat † Clericus ita tenent *Butr. in cap. Ioannes nu.* 17. *Imol. nu.* 18. *in fin. de Cler. coniugat. cap. cum contingat, & ibi glos. in verb. Abbati de ætat. & qualit. Host. col.* 1. *Ioan. Andr. col.* 2. *Butr. nu.* 6. *Card. q.* 2. *Aegid. quæst.* 7. *Anchar. in fin. Abb. num.* 1. *Gemin. in c. Cleros col.* 3. *in fin. vbi Præpos. nu.* 4. *distinct.* 21. *Abb. in cap.* 1. *nu.* 6. *de vit. & honest. cleric. Felin. in cap. sicut pro certo nu.* 2. *Simon. de Gabr. cons.* 181. *nu.* 3. *lib.* 2. *Rot. diuers. decis.* 731. *n.* 5. *&* 6. *par.* 1. *Siluestr. in summa in Verb. Ordo. Couar. in c. quia nos num.* 4. *de test. Cardin. in clement. dudum in* 8. *notat. de Sepul. Gregor. decis.* 516. *num.* 8. *&* 9. *Rot. decis.* 1. *num.* 6. *de bigamia in nou. & fuit dictum in supradicta Veronen. pensionis, & in Cesaraugustana pensionis* 18. *Iunij* 1610. *coram Cardinali Lanccellotto*; Stant enim simul, quod quis remaneat † Clericus,
8 non tamen gaudeat priuilegijs Clericorũ *Abbas in cap.* 1. *num.* 6. *de vit. & honest. Clericorum*, & propterea Princeps per characterum impressum & indelebilem habitu semper remanet Clericus.

Nec dicatur quod per bigamiam amit-
9 tantur Clericorum † priuilegi & eorum exercitium, illisque Princeps remanserit denudatus, & character mortificatus, Iuxta *dict. cap.* 1. *de bigam. in* 6. Quia cum Sixtus Quintus ad effectum pensionis (vt supra relatum est) dispensauerit Principem ante incursum bigamiæ, versamur in
10 dispensatione præuentiua, † & præseruatiua, quæ remouendo de medio obstaculum Canonis inductiui bigamiam impedit incursum Bigamiæ, & efficit vt remaneat non solum præseruatus Clericatus habitu indelebilis, sed etiam exercitium ad effectum dispensatum respectu pensionum, Iuxta tenorem dispensationis præuentiuę, ac si bigamia nun-
11 quam † esset incursa, itaut remaneat Princeps in eodem statu primæuo prout erat ante bigamiam *Turrecrem. in c. quisquis ante num.* 1. *& ibi Præf. num.* 1. *& Gemin. ibidem. dist.* 84. *Molin. de Iustit. & Iur. tom.* 2. *tract.* 2. *disp.* 108. *vers. quoniam eo ipso Suar. de leg. lib.* 6. *cap.* 11. *nu.* 4. *&* 5. *Sanch. de matrim. lib.* 8. *disput.* 1. *num.* 1. *Azor. instit. moral. lib.* 5. *cap.* 15.
12 *in princ.* & quod ita † dispensatus remaneat idem ac si non indiguisset dispensatione *Ioan. Andr. in regul. in Generali nu.* 3. *vers. quadragesimus septimus de reg. Iur. in* 6. tanta enim est vis Apostolicæ dispen-
13 sationis præuentiuæ quoad † defectus Iuris positiui, quod quis dicatur esse in eadem habilitate, & idem sit esse habilem de Iure cõmuni, vel ex dispensatione Papæ *Anchar. cons.* 404. *in primo dub. Dec. consil.* 542. *num.* 4. *Rebuff. super concord. Rubr. de collat. §. prefatiq. ordinarij in verb.*
14 *Idoneis*. Idemque sit esse † habillem de Iure, quàm ex priuilegio, tam in odiosis, quàm in fauorabilibus *Bald. in l. cum ex oratione in princip. ff. de excusat. tutel. Roland. consil.* 79. *numer.* 7. *lib.* 1. & propterea *decis. in Cesaraugustana pensionis* 18. *Iunij.* 1610. *coram Cardinali Lancellotto,*
15 *num.* 13. dicit quod vbi adest dispensatio † Papæ, præseruatur Clericatus ad effectum pensionis, nec per bigamiam amittitur Clericatus *& trad. Capreol. conclus.* 97. *num.* 92. Sicuti dispensatio Clerici ad bellum præseruat ab irregularitate. *Molin. dict.* 2. *Tom. de Iustit. & iur. tract.* 2. *disp.* 108. *Auil. de censur. part.* 7. *de homic. in bello disput.* 6. *dubitat.* 2. *in* 2.
16 *conclus.* & Iudices † in vim Priuilegij antecedentis præseruantur ab incursu irregularitatis *Sair. de censur. lib.* 6. *c.* 18. si ergo impeditur incursus bigamiæ, pinguius Ius concessit Principi Papa: quàm si expresè dispensasset super bigamiam.

17 Eoque magis quia Sixtus derogauit Concilijs † Generalibus; & sic *d. c.* 1. desumpto ex Concilio Generali Lugdunensi *Dec. cons.* 341. *num.* 10. *vers. & in tali clausula Prob. ad Monac. in cap. cum in tua nu.* 24. *de consuet. Abb. in c. ex parte*

num. 2. vers. saltim. in genere de Cappell. monac. Gozzad. cons. 6. num. 53. & fuit dictum in Conchen. exemptionis decimarum 17. Martij 1589. coram Orano.

Nec obstat quod in dispensatione Principis adsint verba (si contigerit contrahere matrimonium &c.) quasi cum verba sint conditionalia, effectus dispensationis fuerit collatus post incursam bigamiam, quia omisso quod verba dicunt (& si contigerit, vel non contigerit, &c. quæ fuerunt apposita vt exprimerentur casus dispensationis cum Papa de præsenti dispensset, ex quo vtitur † verbo temporis præsentis *dispensamus*, dispensatio dicitur pura, & præuentiua, cum tempus dispensationis attendi debeat, licet vt præuentionis executione, & effectu quis fruatur, expectandi sunt casus futuri expressi in dispẽsatione *Gig. de pens. cons. 23. n. 10. vers. puto tamen, & fuit dictum in Cesaraugustana pensionis 18. Iunij 1590. coram Gypsio.*

Et quod effectus dispensationis sit purus ante incursum bigamiæ apparet ex sequentibus verbis dispensationis videlicet (Decernentes per contractum matrimonij etiam pluries vt perfertur reiterati pensiones minimè extictas esse, aut fore, minusque annullari, & inualidari) ergò præueniendo, & præseruando, nam
19 cum per contractum † Matrimonij pensiones, extinguerentur *Gig. de pens. q. 54. cons. 23. num. 7. & 10. & dicitur in supradicta Cæseraugustana pensionis 18. Iunij 1610. coram Cardinali Lancellotto*, Papa non reuiuiscendo pensiones, sed præueniendo casum extinctionis reliquit eas in
20 primæuo statu, & vna pars † dispensationis aliam suplet, & declarat *l. qui filiabus ff. de leg. 1.* & propterea supradicti DD. distinguunt tantum inter dispensationem antecedentem & subsequentem, nam an-
21 tecedens † preseruat, subsequens tollit *Suarez. de leg. d. lib. 6. cap. 11. num. 4. Molin. disput. 108. §. est verò. Azor. Instit. Moral. lib. 5. cap. 15. in princ.*

Nec dicatur quod Papa dispensauerit cum Principe tanquam laico, qui de Iure
22 est capax † pensionis temporalis, non autem tanquam persona Ecclesiastica, quia apertè apparet Papam voluisse dispensari cum eo vti habente primam tonsuram, & persona Ecclesiastica, tum quia literæ dispensationis sunt inscriptæ Michaeli Clerico, ex inscriptione enim de-
23 claratur Papæ † voluntas ad ea, quæ tradit *Io. Andr. in reg. non licet. num. 2. de reg. Iur. in 6. Lap. alleg. 7. per tot. Gig. de pens. quæst. 22. num. 8. Rot. in Toletana Indulti 14. Martij 1625. coram Remboldo*, tum quia si Princeps non obstan. bigamia remaneabat Clericus, & habebat Characterem indelebilem † secundum opinionẽ
24 Canonistarum à Rota approbatam, vt supra dictum est, fit potius verisimile quod Papa voluerit considerare hanc qualitatem, quam princeps habebat, & præseruare exercitium Characteris impressi ad effectum retinendi & consequendi pensiones, cum longè facilius detur
25 retentio, † & dispensatio, vt quis ministret in ordine iam suscepto *Seraph. decis. 625. num. 6. & in puncto bigamiæ Sanchez de Matrimonio lib. 7. disput. 86.* tum quia cum de stylo Curiæ pro pensionibus requiratur Clericatus, Intentio Papæ & eius
26 gratia recipit † interpretationem à supradicto stylo *Felin. in c. super. litteris num. 8. descript. Cassad. decis. 12. num. 14. de Præben. Put. decis. 181. num. 6. lib. 1.* tum quia pro pensione ad fauorem laici non requirebatur derogatio Conciliorum etiã generalium, & ex derogatione colligitur
27 qualitas gratiæ & intentio Papæ *Bald. in l. eam, quam num. 36. C. de fideicommisso*, tum quia ista dispensatio est præuentiua, & sic resistit incursui bigamiæ, vt supra deductum est, tum quia sequeretur quod ante bigamiam Princeps retineret pensionem vti Clericus, postea verò vti laicus,
28 & ista mutatio † non præsumitur, sed potius continuatio, & conseruatio eiusdem status, tum quia magis conuenit decori Ecclesiæ vt tanquam Clericus retineat, & acquirat pensiones, quàm vti laicus, tùm quia parum aut nihil ista dispensatio suffragaretur, si intelligeretur concessa vti laico.

Non obstat quod Princeps nõ gaudeat priuilegio fori, & alijs priuilegijs, seu effectibus clericatus, quia sufficit quod sit dispensatus pro pensionibus, nam in hoc
29 † causa dispensationis retinet Princeps clericatum illæsum, *Turrecrem. in c. quisquis in princip. vers. nisi cum tali dispensetur* & ibi *Præpos. vers. tamen si corrigantur & Gemin. distinct. 84.*

30 Nec obstat quod dispensatio ad obtinendas, † & consequendas pensiones reseruatas, & reseruandas non comprehendat casum translationis pensionis, nisi exprimatur, vt videtur desumi ex *Verall. decis. 322. par. 2. & ex decis. 143. num. 1. part. 2. in recent.* quia in supradicta dispensa

pensa

31 pensatione sub verbis retinendi, † recipiendi, consequendi, ac exigendi pensiones reseruatas, & reseruandas, comprehenditur etiam casus per viam translationis *Gregor. decis. 18. num. 3. & fuit dictũ in Romana pensionis* 17. *Iunij* 1622. *coram Buratto*, & ratio est quia in transla-
32 tione † extinguitur pensio antiqua & reseruatur noua *Gabr. cons. 186. num. 6. lib. 1.*

Non obstat quod præuentio, & præseruatio dispensationis operetur quoad culpam, & pœnam, non autem quoad antiquum statum personæ Ecclesiasticæ, de quo Bigamus remanet denudatus, cum Papa non occultauerit explicitè, aut im-
33 plicitè contrarium, vt fit † in postliminio, in quo fit occultatio contrarij perfectionẽ contra veritatem fingendo nunquã quem fuisse apud hostes *§. si ab hostibus vers. nam post liminium Instit. quibus mod. Ius. pat. Soluat. l. postliminij. ff. de cap. & postlimin. reuer.* nam exemplum postliminij subsequitur factum & ideò per fictionem requiritur sublatio, & occultatio illius quod habuit effectum, at in dispen-
34 satione † præuentiua, non requiritur aliqua occultatio, cum illa præsernet ab incursu Bigamiæ, vt supra deductum est, Vnde si non sequitur euentus, & factum incursus Bigamiæ, non requiritur occulcultatio, vltra quod secundum opinionem Canonistarum post Bigamiam remanet Clericatus impressus indelebilis, & sic bi-
35 gamia † non est contraria Clericatui, nec illi repugnat *Ioan. Andr. in cap. super nu. 12. de bigam. Ro. d. decis. vnic. num. 3. de bigam. in nou. Nauar. de reddit. Eccles. monit. 1. q. 57. num. 9. in fin. & num. 12. & 13. Archidiac. in cap. Lector. num. 2. distinct.* 34. sed cessat priuilegiorum exercitium per dispensationẽ *cap. 1. de bigamis in 6.* quæ dispositio, seù obstaculum quoad exercitium, si forsan habet vim contrarij, non solum occultatur, sed de medio tollitur, & conseruatur exercitium Clericatus ad effectum pensionum ex dis-
36 pensatione † præuentiua supradicta cum derogatione Conciliorum etiam Generalim & sic *d. c. 1. de big. in 6.* de quo propterea nulla est habenda consideratio.

37 Nec etiam applicatur exemplum cæcorum, & manchorum, & curuorum, & spurij, qui si dispensentur ad succedendũ remanet macula *Acchill. dec. 6. num. 2. qui fil. sint legit. Seraph. decis. 351. nu. 14.* prout cæci, manchi, & curui remanent cum eorum defectu, quamuis dispensentur.

38 Primò, quia vbi Papa † plenariæ legitimat, vel cum derogatione obstantium remouetur omnis macula natiuitatis *glos. in authen. quib. mod. nati, effician. sui §. fin. in verb. participium. Castr. consil. 41. num. 2. lib. 2. Anchar. consi. 226. num. 2. Peregr. de fideicom. art. 23. num. 32. versic. secunda est, & paulo post vers. cum derogatione obstantium Rot. decis. 505. num. 6. par. 1. diuers.* hic autem Papa dispensauit cum derogatione amplissima omnium Conciliorum, etiam generalium, & sic *d. cap. 1. de bigam. num. 6.*

Secundò exempla supradicta sunt in casibus, in quibus macula est incursa, hic
39 incursus † bigamiæ non euenit ob dispensationem præuentiuam, & ob derogationem *c. 1. de bigam. in 6.* est obuiatum denudationi exercitij Clericatus ad effectum pensionis *Oldrad. cons. 327. in princip. Bart. consil. 17. num. 1. & 2. lib. 2. Fed. de Sen. consil. 30. vers. sed dispensatio non est, Bellam. cons. 32. num. 5. & 17. Abb. in cap. fin. num. 4. de scismat.*

Tertiò quicquid sit quoad defectus na-
40 turales, si illi per dispensationem Papæ † remoueantur, vel ne, & requiratur fictio, vt tradunt *DD. in lege Gallus § quid si tantum. ff. de lib. & posthum. Bart. in l. fin. num. 2. C. de his qui ven. ætat. Impetr.* vtique in defectibus Iuris positiui si
41 Papa dispensat † verè, & non fictè disponit, & preueniendo efficit, vt etiam secundum rei veritatem nunquam sit incursa bigamia, vel irregularitas inducta ex dispositione Canonis ita vt propterea ve-
42 rè & propriè † semper quis remaneat idẽ, prout ab initio erat ante bigamiam, vel casum irregularitatis *cap. lector dist. 34. vbi Archidiac. num. 2. Turrecrem. in c. quisquis ante num. 1. vers. nisi cum tali dispensetur Præpos. vers. tamen si corrigantur Gemin. super. 1. glos. vers. nihilominus dist. 84. Ioan. Andr. in reg. in generali nu. 3. de reg. Iur. in 6. Oldr. consil. 215. num. 5. Dec. in cap. at si Clerici, §. de adult. num. 168. de Iudic. & cons. 206. num. 6. Rot. diuers. decis. 505. numer. 3. in fin. part. 1.*

Gratia Clementis Papæ VIII. non indiget Princeps, nisi ad effectum non gestandi habitum, & Tonsuram, cum (quicquid sit respectu pensionum, quas Princeps obtinebat, & non deferebat habitum, & tonsuram, & ideò intrare posset

Constitutio Sixti V. contra non incedentes, &c. aduersus quam adest gratia Clementis VIII. & reualidatio) tamen respectu istius pensionis nuper translatæ, de qua agitur non intrat constitutio, cum post gratiam de non incedendo in habitu, & tonsura fuerit acquisita; Constitutio enim Sixti extinguit pensiones ob non delationem habitus, & Tonsuræ, non tamen reddit illum incapacem obtinendi pensiones futuras.

43 Nec obstat, quod dicta Constitutio † Sixti innouet Constitutionem Bonifacij VIII. relatam in *cap. vnico de Cler. Coniug. in 6.* quia constitutio Bonifacij loquitur in Clerico, qui cum vnica virgine contraxerit, nam si tonsuram, & Vestem Clericalem deferat, retinet duo priuilegia, illud videlicet *cap. si quis suadente 17. quæst. 4.* Alterum quod non possit conueniri coram Iudice seculari pro suis delictis, iuxta Parisien. Concilium, si verò non deferat, priuatur istis duobus priuilegijs, ex qua Constitutione Bonifacij nihil potest inferri ad incapacitatem Clerici gaudentis pensionibus, & non deferentis habitum, & tonsuram respectu acquisitionis pensionis futuræ.

Atque ex his, & alijs melius explicatis in duabus decisionibus Remboldi, Ita fuit resolutum, &c.

REVERENDISS. COCCINO

Bononien. Fideicommissi de Manzolis.

Die Veneris 16. Aprilis, 1627.

ARGVMENTVM.

Aegidiana locum sibi vindicat in quocunque possessorio de stylo Curiæ, sed non comprehendit nec personas Ecclesiasticas, nec bona. Appellatio à remedio l. fin. C. de ædict. diu Adrian. non datur. Fideicommissario immissio, quando non denegatur.

SVMMARIVM.

1 *Aegidiama de stylo Curiæ habet locum in quocunque possessorio.*

2 *Iudicium, quando agitur in Curia, meritò tunc debet attendi stylus Curiæ.*

3 *Appellatio suspendens non admittitur, quando agitur remedio, l. fin. C. de edict. diu. Adrian.*

4 *Statut. Bononien. concedens vnicuique in quolibet possessorio posse semel appellare, non habet locum in sententia lata, remed. d. l. fin.*

5 *Fideicommissario datur remedium d. l. fin. contra hæredem grauatum. & etiam eius hæredem, vide, num. 11.*

6 *Hæreditas, quando venit restituenda fideicommissario, non requiritur restitutio, nec verbalis nec realis.*

7 *Actiones ipse iure transeunt in fideicommissarium, nec opus est aliqua restitutione.*

8 *Hæreditas habetur quandoque restituta, ad effectum translationis actionum, & hoc maximè si clarè constet de fideicommisso. num. 9.*

10 *Bald. in cap. in præsentia. num. 31. de probat. declaratur.*

12 *Fidecommmissario non denegatur immissio, quando plenè probauit suam vocationem.*

13 *Aegidiana non comprehendit personas Ecclesiasticas, sicut nec bona. num. 16.*

14 *Clericus transiens ad statum laicalem, non potest amplius dici persona Ecclesiastica.*

15 *Aegidianæ, ad hoc, vt sit locus, inspiciendum est tempus sententiæ, & non petitionis.*

16 *Aegidiana disponit super appellatione, quæ datur à sententia, & non à petitione. num. 15.*

17 *Testes, qui deponunt de auditu à personis suspectis, nihil probant.*

18 *Consentire in iurisdictionem, quando partes dicantur.*

19 *Legitimæ detractio non impedit immissionem fideicommissario, & quid seruet Rota. num. 20.*

21 *Fideicommissario non decegatur immissio, quando detractiones faciendæ sunt turbidæ.*

DECISIO LI.

COmes Vlisses de Manzolis in vltimo suo, quod condidit, testamento instituit Com. Franciscum eius filium, tunc Cameræ Apostolicæ Clericum hæredem particularem in legitimam, in qua imputari voluit pretium Clericatus. In alijs verò suis bonis hæredem vniuersalem scripsit Com. Alexandrum alterum filium, qui cum beneficio legis, & inuentarij, vigore dicti testamenti hæreditatē adiuit. Verùm Com. Franciscus non acquiescens paternæ dispositioni prætendēs hære-

hæreditatem Patris fuiſſe ſuppoſitam fideicommiſſo q. Georgij de Manzolis Aui materni, introducto iudicio in Rota coram R. P. D. Pirouano, præuia diſcuſſione, ac aliquidatione dicti fideicommiſſi, & identitatis bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, vt conſtat ex pluribus deciſionibus in hac cauſa factis, obtinuit mandatum de immittendo in quatuor corpora dictæ hæreditatis pro indiuiſo, ſine tamen aliorum præiudicio; à quo mandato cum pro parte Co. Alexandri fuiſſet appellatum, fuit commiſſa mihi per ſignaturam SS. cauſa, cum clauſula, *Conſtito quod ſit locus Aegidianæ, exequatur, ſin minus, &c.* Vnde dubtaui an eſſet locus Aegidianæ, & DD. pro affirmatiua reſolue-
1 runt. Primò, quia de ſtylo † Curiæ Aegidiana habet locum in quocunque poſſeſſorio, vt latè *Pacif. de Salu. inſpect.* 4. *c.* 2. *num.* 11. *&* 35. vbi plures cumulat deciſiones, vnde cum iudicium agatur in Curia, & ſit poſſeſſorium, meritò debet
2 † attendi ſtylus Curiæ, etiam excluſiuè, quoad ſtatuta loci, ex quo partes ſunt oriundæ, maximè in ijs, quæ reſpiciunt ordinatoria, non autem deciſoria iudicij, prout Aegidiana, vt latè, *Contard. ad l. vnic. limit.* 4. *num.* 10. *& ſeqq.* Secundò,
3 quia in hoc iudicio agitur † remed. *l. fin. C. de edict. diui Adr. toll.* in quo non admittitur appellatio ſuſpendens, vt per *Bald. in d. l. fin. in* 3. *not. Dec. num.* 16. *verſ.* 6. *notab. Zuccard. num.* 435. *Ang. in l. cum antea, num.* 4. *verſic. niſi forſan, C. de arbit. Guidop. q.* 132. *coll. vlt. Bero. q.* 144. cum alijs quos congerit *Menoch. de adipiſc. remed.* 4. *num.* 826. *& dixit Rota in Romana hæreditatis* 31. *Maij* 1600. *coram bon. mem. Cardin. Sacrato.*

4 Nec obſtat ſtatutum Bonon. † concedens vnicuique in quolibet poſſeſſorio ſemel appellare, quia dictum ſtatutum non habet locum in ſententia lata in *Remed. d. l. fin.* vt in terminis dicti ſtatuti firmarunt, *Ber. q.* 44. *num.* 1. *& ſeqq.* quem refert, & ſequitur *Menoch. dicto rem.* 4. *num.* 833. *R. Ruginell. de appell.* §. 2. *c.* 3. *num,* 649. *verſ. ſecundo in fine, Perſon. de adipiſcen. c.* 333. *verſ. quæ regula Scacc. de appell. lib.* 3. *cap.* 2. *q.* 17. *limit.* 6. *memb.* 4. *num.* 23. *& ſeqq.* Et hanc veritatem agnouit etiam *Rota Bonon. apud. Barzium deciſ.* 71. *nu.* 20. *& ſeqq. & addent. ad Dec. eiuſdem Rotæ ad Statut. Bonon. deciſ.* 74. *prope finem verſ. excipio tamen.*

Nec viſum fuit DD. poſſe dubitari, quin remedium *d. l. fin.* competeret Co. Franciſco, quia certum eſt huiuſmodi re-
5 medium dari † fideicommiſſario qualis Co. Franciſcus aduerſus hæredem grauatum, & ſic etiam aduerſus grauati hæredem, vt per *text. in l. penult.* §. *cum autem.* vbi *Bart. in fine, & alij, C. ad Senat. Conſult. Trebell. & Gabr. conſil.* 44. *num.* 6. *lib.* 2. tenuit *Rota deciſ.* 237. *num.* 1. *par.* 1. *recent. & deciſ.* 201. *num.* 9. *par.* 2. *diuerſ.* Nec dicatur, quòd requireba-
6 tur † reſtitutio ſiuè realis, ſiuè verbalis, quia contrarium verius eſt. Primò quia ſumus in caſu, in quo fideicommiſſarius agit contra hæredem grauati, quo caſu non requiritur, vt benè per *Honded. conſ.* 26. *num.* 25. *lib.* 1. Secundò quia de Iure Canonico ex quadam æquitate ad tollendos varios circuitus, actiones abſque re-
7 ſtitutione aliqua tranſeunt ipſo † iure in fideicommiſſarium, qui illas exercere poteſt, vt fuit originale dictum *Bald. in c. in præſentia per iſtum text. num.* 31. *de probat.* quem illic ſequitur *Dec. num.* 9. & ſimile videtur ſenſiſſe *Rota in deciſ.* 450. *num.* 6. *par.* 1. *diu.* Vbi quòd ad dirimendas lites ad effectum translationis actio-
8 num hæreditas † habetur quandoque pro reſtituta, *Gugliel. de Benedict. in repetit. cap. Rainutius in verbo ſi abſque liberis, il* 2. *num.* 85. vbi quod de æquitate Iuris Canonici non eſt opus aliqua reſtitutione verbali, ſiuè reali, & quod hodie ceſſant multæ vanæ ſubtilitates, & ſic vidit iudicari in parlamento Toloſano, maxime
9 † cum in caſu noſtro clarè conſtet de fideicommiſſo *Pariſ. conſil.* 52. *num.* 48. *verſic.* 4. *facit, & conſil.* 53. *num.* 11. *lib.* 3. *& conſil.* 12. *num.* 115. *lib.* 2. *Rim. Iun. conſil.* 363. & in terminis benè *Honded. d. conſil.* 26. *num.* 24. *& ſeq.* vbi quòd opi-
10 nio Baldi procedit † ſiuè agatur petitorio, ſiuè poſſeſſorio, quos omnes ſequitur, *Pereg. de fideic. art.* 2. *n.* 62. vbi dicit ſe nunqam practicaſſe, aut practicatam vidiſſe verbalem reſtitutionem, benè *Laderch. conſ.* 156. *num.* 2. Nec minus dicatur, quòd Co. Alex. non poſſidet ex teſtamento Vliſſis Patris; Sed ex teſtamento Georgij Aui fideicomittentis, ideòque
11 † contra ipſum tanquam contra hæredem Vliſſis grauati non competere remedium *d. l. fin.* Quia quicquid ſit an poſſit ſibi mutare cauſam poſſidendi, & an mutauerit, certum eſt quod aut poſſidet ex teſtamento Vliſſis Patris, & intrant ſuperiùs deducta, aut ex teſtamento Aui fideicom-

mit-

12 mittentis, & non potest negari † immissio Com. Francisco pro indiuiso, quia tanquam fideicommissarius, & sic habens parem titulum plenè iustificauit vocationem propriæ personæ vigore eiusdem testamenti.

Nec obstat, quòd Co. Franciscus de tempore motæ litis erat Cameræ Apostolicæ Clericus, ideoque ratione illius causa esset appellabilis tãquam inter personas Ecclesiasticas, quas Aegidiana non
13 † comprehendit, vt fuit dictum in Perusina hæreditatis 27. *Iunij* 1581. *coram Brauo*. Quia fuit responsum, quòd cum de tempore obtenti mandati iam vendidisset Clericatum Cameræ, & deseruisset statum clericalem transiens ad laicalem,
14 non potest dici quòd † esset persona Ecclesiastica, & sic non comprehensus sub Aegidiana. Nec dicatur attendendum esse tempus incæpti iudicij, quia aduertendum est, quod cum hodie quæratur,
15 an sit locus Aegidianæ † debet inspici potius tempus sententiæ, quàm petitionis, & ratio est, quia Aegidiana disposuit super appellatione, quæ datur à sententia, non autem à petitione, *Rota Bonon. ad Statutum decis.* 134. *num.* 9.

Minus obstat quòd inter corpora hæreditaria, in quibus fuit data immissio, adesset prædium della Ricardina, quod erat emphyteoticum Ecclesię, & ideò il-
16 lius † respectu causa esset pariter appellabilis cum bona Ecclesiastica non comprehendantur sub Aegidiana. Quia fuit responsum non probari esse tale, quale asseritur, & testes, qui dantur, præter, quam sunt valdè suspecti, solùm depo-
17 nunt † de auditu à personis suspectis, & ideò nihil probant.

Nec visa sunt releuare quæ deducuntur tam circa validitatem, quàm Iustitiam dicti mandati de immittendo.

Nam quoad validitatem defectus iurisdictionis R. P. D. Pirouani, non meruit allegari, quia vltra quod causa fuit il-
18 li commissa † de consensu partium, & discussa coram eodem vtraque parte informante, & emanarunt tot decisiones nulla vnquam facta oppositione, satis tollitur ex prosequutis ob examen factum in partibus in vim remissorię obtentæ per Com. Alex. ab eodem R. P. D. Pirouano, vt benè *Rota decis.* 158. *num.* 4. *apud Seraph.* & 779. *num.* 6. *par.* 1. *diuers.*

Quo verò ad Iustitiam, de illa satis constat ex tot decisionibus in hac causa factis negotio pluries, & maturè discusso, & vtraque parte informante.

19 Nec officiunt prætensæ † detractiones quoad legitimam Vlissis, dato etiam sine veri preiudicio, quod non potuisset prohiberi, certum est, quòd detractio legitimæ non impedit immissionem *secundùm*
20 *opinionem, quam Rota seruat*, † quæ concedit immissionem fideicommissario pro indiuiso, vt fuit dictum in *Forolinien. fideicommi.* 10. *Iunij* 1614. & *in Recanaten. succes.* 26. *Iunij* 1617. *coram Buratto*, & *in Ferrarien. de Tassonis* 28. *Nouembris* 1618. *coram Reuerendissimo sanct. memor. Pat. Antioch.* & *in Tusculana fideic.* 4. *Iunij* 1618. *coram me.*

Quo verò ad alias detractiones duo considerarunt DD. Primò quòd non po-
21 terat negari, † quin in omni casu adeò essent turbidæ, & non iustificatæ, vt essent remittendæ ad petitorium tanquam requirentes altiorem indaginem, vt tenuit *Rota decis.* 194. *num.* 22. *apud sanct. mem. Greg.* & *decis.* 520. *num.* 2. *part.* 1. *diu.* & interminis nostris *decis.* 135. *in fin. par.* 1. *recent.*

Secundò quod immissio fuerat data solùm in quatuor corpora hæreditaria, & tamen præter fructus iam perceptos remanebant alia bona Co. Alex. quæ in omni casu poterit retinere in compensationem eius, quod constabit ipsi deberi.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

¶ *In hac causa habetur infrà alia decisio sub* 15. *Martij* 1630. *coram eodem bon. mem. Coccino, est decisio* 360. & *insequenti parte habentur aliæ, hoc est sub diebus* 26. *Ianuarij* 1632. & 16. *Aprilis eiusdem anni coram eodem Coccino, sunt decisiones* 88. & 111.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Ariminen. Gabellæ.

Die Lunæ 10. *Aprilis* 1627.

ARGVMENTVM.

Incolatus in aliqua Ciuitate qualiter, & quãdiù acquiratur. Statutum loquens de forensibus, & de illis, qui familiariter non viuunt, quomodò sit intelligendum.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Statutum imponens gabellam forensibus, etiam in hæreditate ascendentium, dicitur odiosum, & propterea strictè interpretandum est.*
2 *Hæreditas, quando aditur, tunc radicatur acquisitio, & cum effectu acquiritur.*
3 *Pater pro infante potest acquirere incolatum alicuius ciuitatis, & domicilium, quando eodem tempore acquirit illi hæreditatem, & num. 4.*
5 *Incolatus acquisitio consistit in momento temporis.*
6 *Præsumptio præsumptionum datur, quando vna venit in consequentiam alterius.*
7 *Incolatus adhoc, vt contrahatur, requiritur decennium, sed fallit, si constet de voluntate.*
8 *Incolatus acquiritur, quando, ibi habitans habet maiorem partem bonorum.*
9 *Statutum loquens de forensibus, & de illis, qui familiariter non viuunt, quomodò intelligatur.*
10 *Forensis, vt quis non dicatur, sufficit, quod sit incola.*
11 *Statutum non loquens in Incola, non tollit ciuilitatem ex Incolatu.*
12 *Statutum prohibitiuè non loquens, sed simpliciter, non procedens annullando actum, tunc si fiat tale actum nō obstat, & substinetur.*

DECISIO LII.

Dixerunt Domini, sententiam Rotalem esse confirmandam, quia illa in iure remanet optimè firmata ex egregiè deductis in decisione R.P.D. Merlini, & potissima ratio resolutionis fuit, quia
1 cum Statutum Ariminen. imponat Gabellam forensibus, etiam in hæreditate ascendentium, vtique est contra Ius † & odiosum, & propterea strictè recipiendum, & interpretandum est. *Rip. in l. filius familias, §. diui., num. 79. ff. de leg. 1. Menoch. consil. 166. num. 5.*

Et consequenter dum dicit, quod forenses, & ibi continuò familiariter non habi-
2 tantes, si acquirerent stabilia, soluant Gabellam tempore acquisitionis, vtique sat est, quòd Iulius desierit esse forensis, & acquisiuerit incolatum, & familiarem habitationem tempore non delatę, sed aditæ hæreditatis, sufficit enim, quod incolatus superueniat in instanti aditionis hæreditatis ex † quo tunc radicatur acquisitio, & hæreditas cum effectu acquiritur. *Bart. l. fin. num. 2. vers. eod. modo, ff. de reg. Catonian. Ancar. Regien. quæst. fam. 27. num. 16. lib. 1. Menoch. consil. 165. num. 3. & 16. & cons. 473. num. 13. Surd. cons. 169. num. 3. vsque ad 7. Brun. de Statuto excludente fæminas q. 5. num. 26. & 28. Aym. cons. 201. num. 26.*

Incolatum autem superuenisse tempore delatæ hæreditatis patet, quia pater † pro infante potest acquirere incolatum, & domicilium, quando eodem tempore acqui-
3 rit illi hæreditatem, *l. si infanti, Bartol. num. 2. C. de iur. delib. Bald. in l. 1. nu. 6. C. de municip. & orig. lib. 10. Bart. in l. placet, num. 13. ff. ad municip. & in l. vnic. num. 1. & seq. C. vbi pet. tut. vbi Bal. n. 2. Soccin. in cap. fin. num. 15. & 18. de for. compet. Siluan. cons. 25. numer. 14. & 37. Mandell. consil. 572. num. 15.*

Non obstat, quòd acquisitio † incolatus, & hæreditatis sit contemporalis, & tamen incolatus acquisitio præcedere debeat,
4 quia cum ad effectum acquirendi hæreditatem Aui requireretur incolatus, & domicilium, vtique cum ante aditionem præcedat deliberatio, in ea fuit cogitatum non posse acquiri hæreditatem, nisi Iulius esset incola, & per consequens in necessarium antecedens declaratio, & acceptatio incolatus fuit, & præsumitur anterior, & dum postea fuit adita hæreditas, acquisitio incolatus præcesserat, cum ad effectum acquirendi hæreditatem requireretur *l. illud, vbi Bart. l. si duo, ff. de acquir. hæreditat. Surd. cons. 443. num. 19. Alex. cons. 157. numer. 14. lib. 2. Castr. consil. 306. num. 1. lib. 2.*

Et licèt ista acquisitio incolatus anterior consistat † in momento temporis, est
5 considerabilis, cum inde resultet vtilitas, & acquisitio ad fauorem Iulij, quo casu momento temporis attenditur, & consideratur. *Bart. in l. seruus dotalis circa med. ff. solut. matrim. vbi Alex. vers. quando aliqua. Bar. in l. si tibi pecuniam, num. 4. ff. si cert. pet. Dec. numer. 7. & 8. vbi Ias. num. 10. Bart. in l. qui sit propè finem, vers. aut ille, ff. de solut. Phenu. de mom. temp. cap. 32. num. 17. vers. translatio dominij, & cap. 33. num. 4. in fin. vers. concludunt, quod etiā fuit dictū in Segobien. Beneficij 26. Martij 1604. coram bona memoriæ Iusto.*

Non obstat, quod præsumptio, præsumptionis non detur, quia † præsumptio præ-
6 sumptionis datur, quando vna venit in consequentiam alterius, *l. si is qui pro emptore*

ptore, ff. de vsu cap. l. 1. *C. de dot. promiss. Rot. in recent. decis.* 319. *num.* 5. *par.* 1.

Non obstat quod ad contrahen. incolatum requiratur decennium, tùm quia hoc non procedit vbi constat de voluntate, quia tunc eo ipso absque aliquo lapsu tem-
7 poris acquiritur incolatus. *Abb. in capitulo final. in fin. de paroch. Rota par.* 2. *diuers. decis.* 150. *numero* 7. *& parte* 2. *recent. decision.* 188. *num.* 3. *Bald. cons.* 313. *nu.* 1. *lib.* 4. *Corn. cons.* 209. *num.* 1. *in fin. lib.* 1. *Sim. de Præt. consil.* 119. *num.* 8. *lib.* 1. & de voluntate satis constat ex supradictis,
8 tum quia incolatus † acquiritur quando ibi habitans habet maiorem partem bonorum, *l. hæres absens. §. proinde, vbi glos. in verb. debebit, ff. de iudic. l. ciues, C. de incolat. lib.* 10. *Bart. in l. vnica, num.* 2. *C. vbi pet. tutel. Ang. cons.* 27. *num.* 2.

Iulius autem cum haberet domicilium Arimini, & haberet spem quasi firmam succedendi Auo, qui imposuit onus incolatus, vtique tempore successionis desierat esse forensis, & effectus incola, et propterea non tenetur soluere Gabellam per præallegata.

Rursus statutum loquitur de forensibus et † illis, qui familiariter non viuunt, vnde
9 non est opus quærere, si Iulius sit ciuis, sed sat est probare, quòd familiariter viueret, & habitaret in Ciuitate Arimini, quod negari non potest cum ibi per aliquod tempus habitaret, & viueret, vt hæreditatem Aui consequeretur, vt voluntatem illius adimpleret inhabitando continuò in Ciuitate Arimini cum susceptione cognominis & armorum familiæ ad effectum Aui hæreditatẽ consequendi, prout sat est probare, quod sit incola, licet non esset Ciuis, nam vt quis non dicatur forensis, sat † est quod sit Incola, licèt non sit Ciuis; Statu-
10 tum enim de forensibus non compræhendit Incolas *Corn. cons.* 147. *libr.* 3. Vnde cum ex supradictis constet de Incolatu Iulij, cessat dispositio statuti de forensibus. *Alderan. Mascard. de stat. conclus.* 6. *num.* 187. *Corn. d. cons.* 147. *libr.* 3. *Dec. in c. in præsentia num.* 61. *de probat. Roland. cons.* 45. *num.* 12. *lib.* 1.

Non obstat modo aliud statutum, dum requirit descriptionem in quinterno, Primò quia loquitur de Ciuibus, qui ibi recipiantur in ciues, & loquitur de Ciue ex priuilegio, ibi, *& concedatur omne priuilegium*, vnde non habet locum in nostro statuto, in quo sufficit non esse forensem, sed sat est, quòd quis sit Incola, & non Ciuis,
11 nam statutum non loquitur † in Incola, nec tollit Ciuilitatem ex Incolatu *Paris. cons.* 53. *num.* 8. *&* 9. *& seq. libr.* 3. *Socc. sen. cons.* 129. *numer.* 3. *&* 4. *lib.* 1. *Castr. cons.* 8. *num.* 2. *lib.* 1. Secundò quia statutum de descriptione in quinterno loquitur ad effectum gaudendi priuilegio concesso à ciuitate circa exemptionem à vinculo seruitutis, vel alterius cuiuscumque honorantiæ, vel colonariæ, angariæ, vel censitæ, vt patet ex illis verbis, *& concedatur eis tale priuilegium, &c.* Vnde cum Iulius non nitatur hoc priuilegio, nec illud alleget, nec habeat, non meretur hoc statutum allegari in casu solutionis Gabellæ, quam de Iure Iulius soluere non tenetur, & statutum quod forenses soluant Gabellam non intrat, cum ipse sit incola & familiariter
12 habitet vt supra deductum est, Tertiò quia cum statutum † nõ loquatur prohibitiuè, sed simpliciter dicat describi, cum nõ procedat, annullando etiam si non fiat descriptio, non obstat, & actus sustinetur *Ias. l.* 1. *n.* 10. *vbi Alexand. n.* 8. *Castr. in fin. ff. de lib. & posth. Felin. in cap. significantibus num.* 2. *vers. sed tene. de libr. oblat. Salic. in l. fin. C. de sent. ex peric. recitan. Alex. cons.* 24. *num.* 3. *lib.* 4.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

☞ ** Idest sub die* 10. *Decembris* 1625. *habes hanc decisionem infra in Addictione prout in Indice in eius fine posito.*

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Ianuen. Parochialis S. Andreæ.

Die Lunæ 19. *Aprilis.* 1627.

ARGVMEMTVM.

In Ecclesia regulari circa nominationem Vicarij est seruanda dispositio ca. 1. de cappel. Monachorum. Monasterij appellatione comprænhenditur Ecclesia. Vicarij narratiua, an probet, quasi possessionem præsentandi, & qualiter acquiratur, & probetur talis quasi possessio.

SVMMARIVM.

1 *Quasi possessio in corporalibus acquiritur per vnicum actum, & num.* 9.

2 *De bono iure alicuius dicitur constare, quãdo ius ei assistit.*

3 *Cu-*

3 *Cura animarum secularium potest penes Monachas residere, per alium tamen exercenda.*

4 *Ecclesia, quando non est Regularis, non habet in ea locum dispositio c. 1. de stat. Cappell. Monach.*

5 *Monasterij appellatione etiam Ecclesia comprehenditur.*

Monasterium, quando est Regulare, Ecclesia etiam dicitur Regularis. num. 5.

Monasteria non dantur sine Ecclesijs, n. 5.

6 *Ecclesiæ dominium esse Monasterij ad effectum manutentionis, probatur sola possessione.*

7 *Manutentio, vt impediatur à iuris resistentia, debet esse vehemens, & ineuitabilis resistentia, & num. 8.*

10 *Vicarij narratiua probat quasi possessionem præsentandi.*

11 *Vicario attestanti de spectantibus ad eius officium plenè creditur, non minus, quàm Episcopo.*

12 *Decis. Caputaquen. 238. par. 2. declaratur.*

13 *Vicario attestanti de rebus gestis coram Episcopo, non creditur.*

Mascard. tom. 2. conclus. 958. cum alijs declarantur, num. 13.

14 *Vicarij simplex enunciatiua de Iurepatronatus non probat in præiudicium Episcopi. vide num. 26.*

15 *Episcopo attestanti de actu institutionis, non creditur de aliquo actu de præterito.*

16 *Vicario attestanti de examine non creditur.*

17 *Actus enunciatus in aliquo instrumento per verba importantia tempus præteritum, præsumitur tempore instrumenti gestus.*

18 *Bart. in l. post dotem num. 21. ff. sol. matr. communiter approbatur.*

19 *Præsentatio ad Ius patronatus, examen, & deputatio benè possunt vnica hora, & contextu expediri.*

20 *Decis. 16. de probat. in nou. & aliæ decisiones declarantur, & num. 21. & 22.*

23 *Fides non facit fidem.*

24 *Vicarius, & Episcopus vnum, & idem constituunt Tribunal. & factum vnius reputatur factum alterius.*

Episcopus non dicitur tertius respectu sui proprij Vicarij in his, quæ competunt Vicario ex natura Vicariatus, num. 25.

26 *Officialis scientia dicitur scientia Domini, & ei præiudicat, & quando.*

27 *In Ecclesijs Regularibus deputantur Vicarij temporales.*

28 *Præsentandi quasi possessio acquiritur ex præsentatione, & institutione sortita effectũ, licèt potuerit impugnari.*

29 *Exemplum exempli non facit fidem.*

30 *Iura producta censentur approbata à parte, contrà quam opponuntur eo ipso, quod citata ad dicen. contra, nihil opposuit.*

31 *Dictio, &c. cuius sit naturæ.*

32 *Nominatus ad aliquam Ecclesiam, & ibi curam exercens, præsumitur hoc facere titulo præsentationis, si de alio titulo non doceatur.*

33 *Præsentationum effectuatio qualiter probetur.*

34 *Institutio, & præsentatio benè probantur ex visitatione.*

35 *Possessio de præterito præsumitur continuata in futurum, dum illa non probatur amissa.*

36 *Iteratio eo magis, ac magis denotat enixum animum in aliquo negotio.*

37 *Approbatio alicuius generica ad curam animarum, non infert ad institutionem illius Ecclesiæ sub illa met die.*

38 *Dispositio aliqua ita debet temperari, ac interpretari, vt non mereatur à sapiente reprehendi.*

39 *Vicario alicuius Ecclesiæ Regularis adhuc viuente, an possit Ordinarius in ea deputare alium in V. Curatum, & num. 45.*

40 *Præsentatio alicuius, quando est admittẽda.*

41 *Clausula, si, & in quantum, quid operetur, & numero 42.*

43 *Deputatio alicuius in aliqua Ecclesia per modum prouisionis, nullum statum facit.*

44 *Possessio alicuius non potest interrumpi sine eius scientia, & num. 45.*

46 *Probanti olim possedisse datur manutentio, si exaduerso non probatur, quod fuit amissa possessio.*

47 *Possessio solo animo retinetur.*

48 *Possidens semper pro se habet præsumptionẽ.*

49 *Præsentatio, quæ dedit occasionem liti non est attendenda.*

50 *Vicarius potest deputare Oeconomum in beneficio vacante, quousque de Rectore prouidetur, aut cognoscitur de iure eligentium.*

51 *Patronos spoliare sua quasi possessione præsentandi Canonum auctoritate, esset iniquum.*

52 *Præsentandi quasi possessione alicuius stante, dum super ea controuertitur, non potest Episcopus tunc prouidere perpetuò, sed per modum prouisionis.*

53 *Ordinarij debent de Parochialibus prouidere in perpetuum, & per concursum.*

Episcopus est incapax plurium Ecclesiarum, num. 53.

54 *Decretum irritans, & clausula sublata claudunt os parti, & tollunt facultatẽ Iudici aliter iudicandi.*

55 *Causa expressa vbi habetur, cessat tacita, & præsumpta.*

Gratia vbi expressam causam habet, non debet ad aliam trahi, num. 55.

57 *Ordinarius non præscribit libertatem aduersus iuspatronatus, per simplicem non vsum præsentandi Patronorum.*

58 *Apellare non est opus à simplici interlocutione, sine citatione, & causæ cognitione, cum non transeat in rem iudicatam.*

59 *Reintegrationis petitio si sit æquiuoca, debet referri ad solam possessionem naturalem, & turbationem de facto.*

60 *In iuribus incorporalibus datur etiam duplex possessio, Ciuilis, & naturalis.*

DECISIO LIII.

Die 13. Martij anni præteriti fuit decisum, constare de bono Iure Monialium ad effectum, vt debeant manuteneri in quasi possessione nominandi Vicarium Ecclesiæ Parochialis sancti Andreæ de Porta Ciuitatis Ianuen. Sed quia Illustrifs. D. Archiepiscopus obtinuit iterũ audiri; fuit propterea per quatuor vices causa proposita super ijsdem, & vtrinque acriter controuersa, & per Dominos maturè examinata, & tandem hodie resoluta ad fauorem Monialium: quo fit, vt hæc secunda decisio maiori etiam egeat discussione.

Resolutio fuit fundata in tribus nominationibus Monialium continuatis, & effectum sortitis. Prima de anno 1554. Secunda de anno 1573. & vltima de anno 1494. & tamen sufficit † vna *Ripa in cap.*
1 *cum Ecclesia, nu. 53. de caus. poss. & propr. Roman. consil. 311. in fine, Rota decis. 17. num. 1. p. 1. diuers. & Illerden. Parochialis 13. Iunij 1558. coram Caputaque Gonzal. super reg. 8. gl. s. 45. §. 2. num. 29. & latè Garz. de benef. p. 5. c. 5. num. 59.* Et eo magis dicebant Domini constare de
2 bono † iure Monialium, quia ius non videtur assistere Domino Archiepiscopo, sed Monialibus: Cum enim agatur de propria earum Ecclesia, & sic de Ecclesia Regulari, ius nominandi Vicarium ad eas de iure spectat, *cap. 1. de Cappell. Monach. Concil. Trident. sess. 25. de Regul. cap. 11.* Et pro eisdem Monialibus censuit, sunt iam plures anni, Sacra Concilij Congregatio. Nec hoc mirum videtur, quia etiam
3 † cura animarum secularium potest penes illas residere, per alium tamen exercenda. *Felin. in cap. cum Venerabilis num. 36. de except. Rota decis. 21. de præbend. in antiq.*

Nec placuit prætensio D. Archiepiscopi, quod d. Ecclesia non sit Monialium, nec consequenter Regularis, † & sic non
4 intrare *textum in dicto cap. 1. de Cappell. Monach.* quia non agitur de Ecclesia separata, & distincta à Monasterio: sed de Ecclesia ipsius Monasterij, quòd aliam, quàm istam non habet Ecclesiam, quæ ideò est eiusdem pars integralis, ita vt appellatione † Monasterij etiam Ecclesia comprehendatur, *glos. in cap. 1. in verb. exempto, vbi communiter DD. de priuil. in 6.* Vndè
5 cum hoc Monasterium sit Regulare, Ecclesia etiam est Regularis, quia clarum est, quòd Monasteria non dantur sine Ecclesijs: vltra quod ad effectum manutentionis
6 sufficit probare, dominium † Ecclesiæ esse Monasterij ex sola possessione, dum illud deducitur incidenter, *Bart. in l. quidam in suo numero 4. ff. de cond. instit. Calder. cons. 23. de præbendis.*

De possessione autem Monialium non est dubitandum, cum sit notoria, & probetur in actis, quòd primitus hoc Monasterium erat Ordinis Sancti Benedicti, quia autem erat adeò destitutum, vt in eo vix degerent quinque Moniales; in vim specialis rescripti Apostolici, & instante Senatu Ianuen. fuerunt in illud de anno 1509. translatæ Priorissa, & Moniales S. Margaritæ Ordinis D. Augustini, & fuit illis tradita possessio tàm Conuentus, quã Ecclesiæ, nec non consignatæ cum Inuentario sacræ suppellectiles, nempè tabernaculum pro custodia sanctissimi Sacramenti, Vas Chrismatis, liber Baptizatorum, & alia huius generis ad vsum, & curam Sacramentorum pertinentia. Quæ consignatio non fuisset illis facta, sed vero Parocho, nisi ad eas cura animarum habitu spectaret. Quibus accedunt visitatio Apostolica de anno 1582. & plures enunciatiuæ Archiepiscoporum in actu visitationis, in quibus hæc Ecclesia dicitur, & nominatur Ecclesia Monialium S. Andreæ.

Et in omnem casum etiamsi Monialibus ius non assisteret, sed resisteret, adhuc eis esset danda manutentio: quia iuris † resistentia eam non impedit, nisi sit vehemens, & ineuitabilis, *Innoc. in cap. cum*
7 *venissent, num. 3. vers. illud obtinet de rest. in integr. Couar. pract. quæst. cap. 16. num. 6. Rota apud Gregor. XV. decis. 370.* Qualis hæc non esset, sed dubia, & turbida, ac illi multum detraheretur, tàm ex quo Moniales auctoritate Apostolica adeptæ fuerunt

runt possessionem Ecclesiæ, & rerum ad curam spectantium de manu Executorum, quàm ex longæua, & temporis considerabilis possessione nominandi Vicarium. Quo casu † Iuris resistentia non impedit
8 manutentionem. *Abb. in cap. 1. num. 8. vt lit. pend. Lancell. de attent. 2. part. cap. 4. declar. 4. num. 6. Rota decis. 595. num. 5. par. 1. diuers. & decis. 685. num. 3. par. 1. recent.*

Quare tota difficultas posita in eo fuit, quis cęptæ litis tempore possideret. Quæ ad duo præcipuè capita separatim discutienda reducitur. Primum est, an prædictæ tres pręsentationes Monialium sint releuantes, itaut eis suffragentur ad effectũ, de quo agitur. Secundum quatenus sic, An illæ semper vsque ad tempus litis motæ fuerint in eodem statu; An verò de anno 1609. quo vacauit hæc Ecclesia per obitum Facciotti per eas nominati in tertia nominatione amiserint possessionem, itaut dicto tempore litis motæ iam desierint possidere, Dominus verò Archiepiscopus possessionem acquisiuerit.

Quoad primum de releuantia prædictarum trium præsentationum voluerunt Domini maioris claritatis causa eas sigillatim examinare. Prima de anno 1554. de persona Lazari de Cassana inexuperabilis † vi-
9 sa fuit ad fauorem Monialium, ex quo fuit effectuata, dum idem Lazarus fuit per Vicarium Archiepiscopi Ianuen. deputatus cum narratiua, quod illum deputabat ad præsentationem Monialium, *cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. possess. & propr. Seraphin. decis. 1411. num. 2. & fuit sæpius decisum.*

Neque ostat, quòd de hac præsentatione non constet, nisi per simplicem enunciatiuam Vicarij Domini Archiepiscopi, cui non creditur de præsentatione facta, *Mascard. de prob. tom. 2. concl. 958. n. 28. Caputaque decis. 238. par. 2.* quia imò eius
10 narratiua probat quasi possessionem præsentandi, vt in puncto, *Put. decis. 167. lib. 1. in nou. impress.* Et ratio est, quia admittere præsentationem, & concedere institutionem spectat ad Vicariũ iure proprio ratione sui officij, ac ex sua ordinaria iurisdictione sinè alio speciali mandato, *cap. ex frequentibus extra de instit. & ibi Glos. & in cap. fin. de offic. Vic. in 6. Rocch. de iure patr. verb. competens quæst. 31. Couar. lib. 3. var. cap. 20. num. 7. Garz. de benef. par. 5. cap. 8. n. 85. cum seq.* Vicario † au-
11 tem attestanti de spectantibus ad eius officium plenè creditur, *Rota decis. 313. p. 1. recent.* Non minus quàm Episcopo, quia militant in eo omnes rationes, quas in Episcopo attendit, *Rota decis. 11. de iurepatr. in nou. & apud Caputaquen. decis. 87. part. 3.*

Nec contrarium probat, *dicta decisio* † *Caputaquen. 228. par. 2.* Quia vltra quòd nulla ibi fit mentio de effectuatione, quæ
12 sequuta, & non aliter intrat Conclusio nuper firmata, *& d. decisio Petri*: non impugnat *Caputaque* d. concl. ex defectu potestatis Vicarij: sed quia in casu illius deci-
13 sionis non attestabatur Vicarius † de pręsentatione facta coram ipso, vt in casu nostro: sed coram alio, nempè coram Episcopo, cui propterea non creditur, prout distinxit *Rota in Iacen. pensionis 16. Decẽb. 1591. coram Card. Pamphilio*; *Mascard.*
14 verò in loco citato, & decisiones Rotæ per eum ibi allegatæ loquuntur in simplici enunciatiua † Vicarij de Iurep. cui non est standum in præiudicium Episcopi; non autem quando, vt hic attestatur de actu coram se gesto ratione sui officij.

Non obstat etiam, quòd dicta enunciatiua Vicarij fuerit de actu præterito, dùm Vicarius non enunciat, Lazarum tempore deputationis fuisse per Moniales nominatum: sed nominationem fuisse antea factã ex illis verbis ibi, *fuisse præsentatum coram nobis*, & rursus ibi, *& habita prius per nos iuridica informatione de eius sufficientia*. Quæ informatio videtur necessariò capta post nominationem, & multò magis de-
15 putatio inde sequuta, quo casu nec ipsi Episcopo † attestanti de actu Institutionis credendum est de aliquo actu de præterito, nisi quatenus vno, eodemque tempore coram eo, & per eum factæ existant: *Rota decis. 16. de probat. in antiq. Crescent. decis. 13. de probat. & Put. decis. 374. lib. 1. & Rota in Portugallien. Vicariæ apud Garziam part. 8. cap. 4. num. 45. & in Vicen. beneficij 11. Decembris 1619. coram bon. mem. Vbaldo*; Et quòd Vicario † at-
16 testanti de examine non credatur, dixit *Rota in Placentina Parochialis 14. Iunij 1619. coram Illustrissimo Patriarcha Manzanedo.*

Quia respondetur, quòd imò iuxta doctrinam *Bartoli in l. post dotem, num. 21. ff. solut. matr.* actus enunciatus in aliquo in-
17 strumento per verba importantia tempus præteritum præsumitur † tempore instrumenti gestus, si potuit eò tempore fieri, itaut præteritum non intelligatur ex interuallo;

uallo: sed incontinenti, aut de modica præteritione, prout passim Notarij in Instrumentis sic asserunt; dedit, vendidit, tradidit, quæ sunt verba præteriti temporis, & tamen intelliguntur de eodem tem-
18 pore confecti Instrumenti, *ex Bart.* vbi supra, cuius doctrina † est communiter recepta, *Ias. ibidem num.85. Alciat. de præsum. reg. 3. præsum. 35. num. 3. Menoch. præsum.* 18. *lib. 3. & cons. 97. nu. 68. Barbos. in d. l. post dotem num. 26. & Cenc. de Cens. par. 2. cap. 1. q. 1. n. 9.* Vnde etiam attestatio Vicarij de præsentatione Monialium, & examine præsentati per verba de præterito, debet eodem modo intelligi:
19 cum presentatio, † examen, & deputatio benè potuerit vnica hora, & contextu expediri. Et tantò magis, quia stante iuris assistentia pro Monialibus deputatio Vicarij verisimiliter præsupponit nominationem illarum, & examen presentati, & ideò ex solo actu institutionis præsumuntur præcessisse, *Rota decis.* 11. *de iure pa-*
20 *tron. in nouis* Nec aduersantur † *decis.* 16. *de prob. in antiq. & decisiones Crescent. & Put.* allegatæ, quia loquuntur in casu quando Episcopus in literis asserit, quòd contulit beneficium vacans per resignationem in eius manibus factam, & per eum admissam, cui meritò non creditur propter præsumptionem antidatæ in præiudicium Tertij, nempè prouisi Apostolici, aut resignantis; nam aliter esset in facultate Ordinariorum priuare beneficiatos suæ Diœcesis, asserendo eos in eius manibus resignasse: quò fit, vt multò minus eius Vicario in hoc credatur. Deci-
21 sio verò † *Portugallien.* non applicatur, dum dicit, quod non creditur Episcopo, qui in erectione cuisdam Vicariæ asseruit Parochialem fuisse vnitam Monasterio, & sic de actu de præterito, qui coram eo vnico contextu fieri non potuit, *Garz. vbi supra num.* 26.

22 Minus releuant decisiones Vicen. † beneficij, & Placentina Parochialis supra etiam allegatæ, quia in illa Vicen. Vicarius non attestatur de actu de recenti, & coram se facto, & qui debebat necessario præcedere pro fundamento actus gesti; sed de actu de præterito facto coram Episcopo cum relatione ad quoddam Instrumentum, de quo non constabat, quodque potuit, Vicario absente, coram quocunque Notario celebrari: cum tamen in casu nostro præsentatio Monialium de persona Lazari debuit fieri, vel exhiberi coram ipsomet Vicario instituente: In decisione verò Placentina erat
23 solùm simplex † Vicarij fides, quæ non facit fidem, *Mantic. decis.* 51. *num.* 6. *Seraph. decis.* 128. *num.* 1. & attestabatur de examine, & reprobatione, & sic de actu de præterito coram alijs gesto, & in præiudicium tertij, cuius assertioni ideò non fuit habita fides.

Nec etiam officit, si dicatur, quòd Vicarius in casu nostro attestatur de præsentatione Monialium in præiudicium tertij, scilicèt D. Archiepiscopi, quia
24 cum ipsi † vnum, & idem constituant Tribunal, factum vnius reputatur factum alterius; ita vt D. Archiepiscopus non possit dici tertius respectu sui proprij Vicarij in his, quæ competunt Vicario ex natura Vicariatus, prout competit Institutio, sicut in simili
25 scientia † Officialis dicitur scientia Domini, eique præiudicat, quando ille in actu interuenit vti Officialis, & scientia prouenit ex actu ad ipsum, aut Dominum spectan. *Bart. in l. si Publicanus, §. in omnibus, ff. de public. Alex. consil. 6. num. 8. lib. 1. Rota decis.* 507. *par.* 1. *recent.* Idcircò creditur Vicario in præiudicium †
26 Episcopi de omnibus narratis in Instrumento institutionis, quando illa, vt hic, eodem tempore, & momento interuenerunt, vt latè *Crescent. decis. 1. de offic. Vicar. num. 5. cum seqq.* Vbi etiam, quòd pro actus validitate præsumuntur eodem momento facta,

Non obstat prætereà, quòd Moniales prætendunt esse in quasi possessione præsentandi Vicarium ad nutum earum amouibilem: cum tamen Lazarus non fuerit deputatus ad nutum, nec Vicarius enunciet istam qualitatem, sed solum simplicem præsentationem: etenim respondetur, quòd nec etiam enunciat, quòd deputatio fuerit facta in perpetuũ, vnde præsumitur temporalis iuxtà naturam suam, & iuris dispositionem, qua attenta in Ecclesia
27 † Regulari, qualis est hæc Monialium, deputatur Vicarius temporalis, *d. cap. 1. de Capell. Monach. & ex Constitutione Pij V. super Vicarijs ædita Gonzal. glos.* 5. §. 6. *num.* 7. Et quando ex hoc, aut alio ex supradictis obiectis præsentatio Lazari pateretur difficultatem, tamen quia fuit
28 effectuata, † fuit ex ea acquisita Monialibus quasi possessio in preiudicium D. Archiepiscopi, *Put. decis.* 183. *lib.* 1. *nouis.*

etiam

etiam quòd effectuatio sequuta fuerit ex institutione nulliter facta per eius Vicarium, vt dixit *Rota in vna Bracharen. coram Achille de anno* 1555. quam refert, & sequitur *Garz. de benefic. par.* 5. *cap.* 5. *num.* 104.

Demum non obstat, quòd dicebatur, scripturam de anno 1554. per quam probatur hæc præsentatio Lazari, non esse in forma probanti, vti exemplum extractum à Notario Actuario Episcopi Sauonensis ab altero exemplo per Antonium Roccataliatam desumpto ex protocollo cuiusdam Hieronymi Roccataliatæ eius Antecessoris in officio, quæ propterea tan-
29 quam sumptum † de sumpto fidem non facit; *Ant. August. in epit. tit. de exempt. nu.* 4. *Put. decis.* 152. *lib.* 3. *& Rota par.* 2. *recent. decis.* 297. Quia fuit benè responsum, quod ad hunc effectum sufficit obseruantia contentorum in dicta scriptura ex vacatione per obitum Lazari à Monialibus electi, cum alijs pluribus adminiculis, quæ his concurrunt. *Bald. cons.* 400. *num.* 5. *lib.* 4. *Corn. cons.* 101. *num.* 4. *& cons.* 158. *num.* 1. *&* 2. *Rot. in recent. decis.* 472. *num.* 3. *par.* 1. *& decis.* 18. *num.* 1. *par.* 3.

Et cessat penitus difficultas, quia fuit mihi datum, & Dominis in Rota ostensum Instrumentum dictæ præsentationis, quod fuit ordinatum poni in actis, non ab exemplo: sed ex protocollo Hieronymi de eo rogati, extractum per dictum Antonium eius in officio successorem, quod est illud idem, quod fuit productũ coram Episcopo Sauonensi citata parte †
30 quæ nihil opposuit, quod ideo fidem facit, *Bart. in l.* 1. §. *si quis, ff. de bon. possess. secundum tab. Acchill. decis.* 2. *num.* 7. *de offic. deleg. Rota decis.* 27. *num.* 1. *&* 581. *num.* 4. *par.* 2. *recent.* Nec dubitarunt Domini de notariatu Antonij, quia in fine suæ subscriptionis adest dictio
31 † &c. quæ comprehendit d. qualitatem, *Zabarell. cons.* 133. *num.* 1. *in fin. vers. aliter.* Et præsertim accedente legalitate Vicarij D. Archiepiscopi attestantis de Notariatu tam Antonij quam Hieronymi eius prædecessoris.

SECVNDA NOMINATIO facta legitur de anno 1573. de persona Bartholomæi Scaniliæ per obitum supradicti Lazari, cuius effectuatio videtur etiam non posse controuerti, quamuis non constet de formali institutione. Primò, quia cum Monialibus ius assistat, & d. nominatio probetur per eas facta; eo ipso, quod
32 Scanilia nominatus † cum effectu tanquam Vicarius postea curam exercuit, & non constat de atia deputatione D. Archiepiscopi, nec de alio titulo, præsumptio est, quod possedit vigore præsentationis, quę de iure debuit, & sic huius pręsentationis Monialium, vt dixit *Rota in dicta Vicent. beneficij* 11. *Decembris* 1619. *coram bon. mem. Vbaldo.* Secundò quia Scanilia fuit pręsentatus per obitum Lazari, qui fuerat institutus ad pręsentationem Monialium, post cuius obitum incontinenti possedit Scanilia, quo defuncto fuit etiã per Moniales electus Bartholomæus Facciottus qui etiam possedit; vnde † benè probatur effectuatio iuxtà *cons. Oldrad.* 229. *sepius per Rotam canonizatum. Lambert. de Iure patr. lib.* 2. *part.* 1. *q.* 10. *art.* 7. *Rot. decis.* 545. *num.* 2. *& decis.* 598. *num.* 9. *par.* 1. *diuers. & fuit dictum in decisione in hac causa facta coram me versic. Quia in primis*; Quòd verò vacatio obtigerit per mortem Scaniliæ, asseritur in requisitione, seù præcepto tunc Archiepiscopi Monialibus facto de anno 1594. & de hoc nunquam fuit dubitatum. Tertiò, & tandem tollit omne dubium Visitatio Apostolica de anno 1582. vbi fit mentio, & claris verbis adnotatur, quòd Scanilia, qui tunc erat Vicarius d. Ecclesiæ, fuit institutus ad nominationem Monialium: ex Visitatione † autem bene comprobatur præsentatio, & institutio, *Caputaque decis.* 158. *par.* 2. *Rota decis.* 573. *num.* 4. *par.* 2. *recent.*

Neque obstat, quod hæc præsentatio, Scaniliæ facta fuerit ad crates Monasterij, quia ex quo præsentationis instrumentum fuit factum in loco solito, vbi debuit fieri, non excluditur, quin illud potuerit coram Ordinario exhiberi, & obtineri ab eo Institutio, prout præsumitur ex supradictis, eo ipso, quod de alio titulo non constat, & quia expossessione Monialium
35 † de præterito vigore nominationis, & deputationis de anno 1554. præsumitur eas suam continuasse possessionem in futurum, dum illa non probatur amissa, *Glos. Bald. & alij in l. siue possid. C. de probat. Menoch. de præsumpt.* 63. *lib.* 6. *per tot. & in puncto Rota in Fanen. beneficij* 11. *Decembris* 1620. *coram R. P. D. meo Pirouano*

Nec etiam releuare visum fuit, quòd Visitator Apostolicus in dicta Visitatione dixerit, quòd Scanilia habebat curam animarum ab anno 1573. sub die 29. Ianuar.

nuar. & tamen præsentatio Monialium facta legitur 31. eiusdem mensis, & anni, & ideo quod Institutio Scanliæ non potuit esse facta ad Monialium nominationem subsecutam biduo post dictam institutionem, sed libere ab Ordinario. Quia vltra quòd cessat omne dubium ex eodem Instrumento nominationis; ex quo claré colligitur, quòd Scanilia fuit bis per Moniales nominatus. Primò statim post obitum Lazari, & post ea d. die 31. Ianuarij, quæ reiteratio † eo magis, ac magis
36 denotant enixum animum Monialium continuandi possessionem: Domini vlterius aduertebant, Visitatorem non asseruisse Scaniliam fuisse prouisum die 29. Ianuar. sed postquam dixit, curam istius Ecclesiæ exerceri per Capellanum ad nutum Monialium amouibilem, qui tunc erat Barth. Scanilia: subdit, quod ille habebat curam animarum à die 29. Ianuar. præuia approbatione Examinatorum Synodalium, quæ ad-
37 missio, seu † approbatio generica ad animarum curam, non infert ad institutionem, seù prouisionem istius Ecclesiæ sub illamet die, alioquin Visitator asseruisset de directo contrarium; cum tamen semper sit decreto res temperanda, ac ita interpretanda, vt dispositio non † me-
38 reatur à sapiente reprehendi, *l. Saluius Arist. ff. de leg. præstan. Paris. cons. 3. nu. 23. & seq. lib. 3.* Vnde admissio Scaniliæ ad curam, de qua meminit Visitator, intelligi debet, quod ille præcedenter fecit se approbare generaliter, vt facilius Moniales alliceret ad illum præsentandum, prout biduo post fuit per eas præsentatus, & sic præsumi quod successiuè fuit etiam institutus: Hoc enim verisimili temperamento ad concordiam reducuntur verba Visitationis *ad notat. per glos. in l. si negotium verb. gestorum, C. de neg. gest.* Et saluatur ius competens Monialibus tàm de Iure, quàm ex quasi possessione præsentandi, in qua erant.

Postremò non obstat deputatio cuiusdam Figarolij de anno 1588. pro exercenda cura dictæ Ecclesiæ, ex ea enim nihil Monialibus deperit, nec Domino Archiepiscopo fuit aliquod ius acquisitum: quia vt dicitur in decisione in hac causa facta, ille fuit deputatus in V. Curatum loco Scanilię de eius consensu, & ex libro matrimoniorum apparet, quod Scanilia tàm ante, quàm post d. deputationem exercuit vti Curatus d. curam, & Figarolius ibidem vocatur simplex Presbiter; Et remouetur omnis scrupulus, quia postea de anno 1594. vacauit hęc Vicaria per obitum Scanilię, non autem Figarolij. Nec dubitari potest, † quin viuente adhuc Scanilia potuerit de eius consensu fieri per Ordinarium dicta deputatio V. Curati etiam sine consensu Monialium, *Feder. de Sen. cons. 95. num. 3. versicul. item super. eo, quòd quæritur.*

TERTIA MONIALIVM præsentatio fuit de anno 1594. per obitum supradicti Scaniliæ in personam Barth. Facciotti etiam ad crates electi, & D. Vicario per earum procuratores præsentati, ac per eum admissi, si & in quantum, cuius effectuatio nullo etiam modo, nullaque ratione potest controuerti tum quia † iuxta
40 superius dicta tam de iure, quàm ratione quasi possessionis Monialium illa debuit admitti, *Ferret. cons. 33. num. 4. cum seqq. lib. 1.* Prout etiam illam fuisse admittendam declarauit Sacra Concilij Cōgregatio in literis Vicario D. Archiepiscopi directis, & præsentatis de anno 1596. quæ propterea fuit admissa ex clau-
41 sula, † si & in quantum quæ hoc operatur. *Bald. in l. edita, num. 98. C. de eden. in 2. lect. Mart. de clausul. par. 1. claus. 152. num. 1.* Sicut de appellatione ita admissa tradit *Roman. consil. 501. & in puncto*, quod præsentatio cum dicta clausula † cē-
42 seatur admissa, si de iure est admittenda, dixit *Rota decis. 687. par. 1. diuers. Quæ apud Seraphin. est decis. 499.* Tùm etiam quia postea de anno 1609. vacauit hæc Vicaria per obitum Facciotti. Vndè pro eius effectuatione ad effectum quasi possessionis Monialium vltra vulgare *consilium Oldrad. 229. supra allegatum*, militant etiam, & applicantur omnes rationes supra deductæ pro effectuatione secūdæ præsentationis.

Neque obstat, quod constet de alia deputatione d. Facciotti facta die 13. Octobris eiusdem anni absque vlla penitus relatione ad Monialium pręsentationem prius factam, quia pręter quod ista secun-
43 da deputatio † fuit per modum prouisionis, quę ideo nullum statum facit, *cap. cum vos, vbi Abb. num. 1. de off. ordin. Rebuff. de sent. prouis. in præfat. num. 37.* dicta deputatio non excludit, quin adsit alia anterior, prout adfuit ad pręsentationem Monialium admissa, si & in quantum. Quinimò aut inde excluditur, & nulla redditur secunda deputatio vti facta Mo-

nia-

44 nialibus ignorantibus quarum † possessio propterea non fuit interrupta. *Calder. d. consil. 12. in fin. de Iurepat. Seraph. decis. 337. num. 2.* vel dicendum, quod ex illa secunda deputatione potius censeri debet continuata Monialium possessio, *iuxta regul. l. 2. C. de acqu. poss.* prout illam continuare semper Moniales crediderunt, de qua credulitate videtur non esse hęsitãdum, ex quo, sparso postea rumore, quod D. Archiepiscopus intendebat deputare alium Vicarium, Moniales recurrerunt ad Sacr. Concilij Congregationem, & ab ea reportarunt literas, quas, vt dictum est, pręsentauerunt Vicario D. Archiepiscopi petentes manuteneri. Quò factum fuit, vt Facciottus semper visus fuerit continuare in pristina possessione in qua erat ad pręsentationem Monialium vsque ad annum 1609. quo ille obijt, & quod Moniales ideò toto hoc tẽpore alium nõ nominarunt, quia Facciottus eis gratus, & per ipsas nominatus curam administrauit.

Nec releuat, quòd in memoriali nomine Monialium S. Congregationi porrecto fuerit narratum, quòd D. Archiepiscopus recusabat admittere, & approbare Vicarium ab eis nominatum; quasi inde colligi videatur, quod Facciottus nunquam fuit per D. Archiepiscopum deputatus, quia ex quo ille fuerat iam admissus, si & in quantum, dicta narratiua necessariò intelligi debet in eo sensu, quod non admittebatur liberè, & simpliciter: aut quia idem Facciottus fuit etiam deputatus per viam prouisionis, quod fieri non poterat in earum pręiudicium. Et cessat penitus, quia semper Facciottus curã potius exercuit vti Vicarius titularis, quàm per modum prouisionis, tum ex quo deputatio cuiusdam alterius Vicarij per D. Archiepiscopum facta nunquam habuit effectum, tum etiam, & multo magis ex deputatione Iacobi Sybillę in V. Curatum, de licentia tamen Facciotti Curati facta die 20. Aprilis anni 1595. & ex alijs duabus similibus deputationibus in V. Curatum de persona Ioannis Baptistę Barrilarij de anno 1604. & 1608. quę vti factę de Facciotti licentia denotant, quòd ipse potius vti titularis, & sic ad præsentationem Monialium, quàm per modum prouisio-

45 nis possedit: † quia vti talis non potuisset consentire, vt alius substitueretur qui eius nomine curam exerceret, *ad l. fin. ff. de offic. eius, & l. à Iudice C. de iudic.* Ex quibus possessio Monialium vsque de anno 1609. quo Facciottus decessit, & per eius obitũ hæc Vicaria vacauit, visa fuit Dominis semper continuata, & quòd ex aduerso vsque adhoc tempus non constat de aliqua prouisione, vti de libera.

SVPEREST, nunc expendere secundũ dubium supra excitatum, videlicet. An à d. Anno 1609. quo obijt Facciottus vsque ad tempus litis motæ semper Moniales continuauerint in d. quasi possessione, in qua tunc erant; Et certum est, quod regula stat pro Monalibus: itaut ei, qui

46 probat olim † possedisse, vti probant Moniales, detur hodiè manutentio, dum ex aduerso possessio non probatur amissa, *Bald. in l. 1. num. 12. C. vt possid. 126. circ. fin. Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina vers. existis de caus. possess. & propr. Rota decis. 81. par. 1. diuers. Greg. XV. decis. 555. num. 10. & in puncto Rota in dicta Fanen. beneficij supra allegata coram R. P. D. mec Pirouano & in Papien. iurispat. 9. Aprilis. 1601. coram sanctæ me. Card. Pamphil.* Et

47 ratio est, quia possessio † solo animo retinetur, *l. licet, C. de acquir. possess.* Mutatio autem voluntatis non præsumitur *l. eum, qui, C. de probat.* Vnde, qui in præteritum possedit, præsumitur semper in futurum possedisse, animumque continuandi possessionem habuisse, *l. 3. §. si seruus, ff. de acq. possess. Innoc. in cap. 2. de restit. spol.* etiam quando iamdiu possedit, *Menoch. præsump. 64. num. 4. lib. 6.*

48 adeò vt olim possidens † sẽper pro se habeat præsumptionem, itaut onus probandi possessionis amissionem incumbat Aduersario, *l. circa, ff. de probat. l. libertus, §. vlt. ff. de libert. caus.* Vnde stat difficultas: An amissio probetur per D. Archiepiscopum & visum fuit eam nullo modo probari, maximè stante iuris assistentia pro Monialibus.

Non obstat, quod defuncto Facciotto de d. anno 1609. D. Archiepiscopus deputauit eundem Barrilarium, qui vt dictũ est Facciotto viuente fuerat deputatus eius V. Curatus, ex qua deputatione prætendit D. Arciepiscopus ipsum aquisiuisse quasi possessionem conferendi, prout etiam idem prætẽdit ex alia deputatione cuiusdam Albertonij de anno 1622. quia fuit benè satisfactum, quòd hæc vltima

49 de Albertonio dedit causam † liti, quæ propterea non est attendenda *Rota coram Gregorio XV. decis. 417. n. 4. & in recent. decis. 30. num. 1. p. 2.* Deputatio verò Barri-

Barrilarij, in qua fit præcipuum fundamẽtum, fuit per modum prouisionis, quæ idcircò non mutat statum præcedentem, *ex Rebuff. vbi suprà*, & ratio est, quia Ordinarius sua ordinaria auctoritate potest de-
50 putare Vicarium, † seù Oeconomum in beneficio vacante, interim & quousque de Rectore prouidetur, aut cognoscitur de iuribus eligentium, *d.cap.cum vos cap. peruenit il 2. & ibi glos. verb. assignes extra de appell. Concil. Trident. sess. 24. cap. 18. vers. alioquin, Lancell.de atten.cap. 12. limit. 18. num. 2.* Vnde cum huiusmodi deputatio non fiat ad firmandum statum; sed ad interim tantùm, nec minimum quidem præiudicij ex ea infertur illis, qui antea possidebant, sed interim eorum ius illæsum conseruatur, aliter enim possent
51 Episcopi Canonum auctoritate spoliare † Patronos sua quasi possessione, quod esset iniquum, *Ostien. in d.cap.cum vos versic. instituere, & ibi Anchar. not. 1.*

Non obstat etiam, quòd Barrilarius sic deputatus continuauerit in d.cura vsque ad mortem, quæ fuit de anno 1622. quia non propterea aliqua quasi possessio fuit D. Archiepiscopo acquisita, sed semper remansit Monialium, ex quo etiam semper Barrilarius vsque ad mortem visus fuit dictam curam exercere per modum prouisionis, nihil enim est, cur non potuerit sic exercere; ergo sic exercuisse credẽdum est, dùm non constat de alio eius ti-
52 tulo, quàm de isto. Quinimò stante quasi possessione Monialium, de qua opponebatur, non potuit D. Archiepiscopus interim prouidere, nisi per modum prouisionis, non autem de Rectore perpetuò, *Glos. in d. cap. cum vos vers. causa, & ibi Ioan. Andr. num. 4. vers. alia de causa, & Cardin. num. 2. q. 4.* vbi quòd esset iniustum, & indignum, vt vna pars in præiudicium alterius in re subiecta aliquid perpetuò faceret, vel innouaret.

Minus obstat noua prætensio, & subtilitas Aduocatorum, scilicèt quòd ex deputatione Barrilarij per modum prouisionis D. Archiepiscopus sit manutenen. in quasi possesione prouidendi per modum prouisionis, quia, aut hoc prætenditur ad conseruandum ius D. Archiepiscopi sic prouidendum à iure sibi datum, & hoc nõ est sub lite; aut ad effectum impugnandi Monialium quasi possessionẽ, ita vt ideò desierint possidere: Et dicebant DD. quod hoc non merebatur allegari, quia sic omnes quasi possessiones Patronorum quantumuis iustificatæ euanescerent. Aut tandem id prætenditur ad effectum, quòd cũ d. Ecclesia sit manualis, idem sit dicere per modum prouisionis, quantum est dicere ad nutum amouibilem iuxtà testes D. Archiepiscopi super hoc vsu loquendi nouissimè examinatos, ita vt deputatio Barrilarij non solùm fuerit prouisionalis, sed etiam prouisiua; & consequenter, quòd D. Archiepiscopus sit manutenendus in quasi possessione deputandi Vicarium ad nutum amouibilem, quòd si subsisteret, excluderetur penitus manutentio Monialium ad earumnutum: quæ quidem prætensio nedum iure probatur, sed est contra ius expressum, quia iuxta præscriptam formam à Concil. Trident. & ex constitutione Pij V. Ordi-
53 narij † debent de Parochialibus prouidere in perpetuum, & per concursum, non autem amouibiliter, aliter enim resideret cura huius Ecclesiæ principaliter penes Archiepiscopum, qui est incapax plurium Ecclesiarum: *Seraphin. decis. 1304. num. 2. Rota in Pampilonen. decimarum 13. Decemb. 1592. coram Comitulo.* Vndè propter decretum irritans, & clausulam, sublata, appositam in Concilio, & in d. Cõstitutione non potest dari possessio rele-
54 uans, quæ sit manutenibilis, quia † claudunt os parti, & tollunt facultatem Iudici aliter iudicandi. *Bart. in l. fin. C. de Canon. frumen. Vrb. Rom. lib. 11. Card. in cap. quia diligenter, vbi etiam Imol. de elect. & fuit sæpissimè decisum.*

Nec etiam obstat, quòd postea D. Archiepiscopus indixerit concursum huius beneficij tanquàm de libero, & quòd Barrilarius fuit vnus ex approbatis per examinatores, licèt alijs duobus votis inferior. Vndè dicebant informantes pro D. Archiepiscopo inde præsumi, quòd Barrilarius, mutata priori causa possidendi, possedit de nouo vti prouisus, & gratificatus ab Ordinario: nam dicebant DD. quòd dum non apparet, quòd post tentum concursum alium titulum obtinuerit, potius præsumi debet, quòd semper permansit
55 prior caussa, & deputatio expressa per modum prouisionis, quia vbi habemus † causam expressam, cessat tacita, & præsumpta, *l. cum ex filio, §. filio, vbi gloss. ff. de vulg. Angel. Perus. cons. 248. Crauett. consil. 32. num. 2.* & vbi gratia expressam causam habet, non debet ad aliam trahi, *Rota decis. 166. num. 7. par. 2. recent.* Quinimo ex testibus datis per D. Archiepisco-

ſcopum excluditur penitus præſumptio tituli perpetui, dum deponunt Barrilarium ſemper fuiſſe tentum, & habitum pro Curato amouibili, & ex quo fuit votis inferior, non debet præſumi, quòd fuerit electus, & præſertim, quia Moniales appellauerant à futuro concurſu, & grauamine, quæ ideò non fuerunt appellationem proſecutæ, quia D. Archiepiſcopus grauare ceſſauit, non procedendo ad deputationem vigore concurſus, ſed permittendo, quòd idem Barrilarius, vti priùs per modũ prouiſionis continuaret exercitium d. curæ,
56 & in omnem caſum nouus titulus, & noua poſſidendi † cauſa ſuperueniens ex facto D. Archiepiſcopi, Monialibus ignorãtibus, eis non noceret ad effectum, de quo agitur *iuxta d. conſilium Calder.* 12. *in fin. de iure patronat*. Sed potius habendum eſſet, ac ſi Moniales Ordinario conferenti tacitè acceſſiſſent pro conſeruatione ſui iuris, *Dec. conſil.* 126. *circa finem*, & *dixit Rota in d. Papien. iuriſpatr.* 9. *April.* 1601. *coram Card. Pamph.*

Non obſtat præterea acquieſcentia, ſeu taciturnitas Monialium toto dicto tempore, quia non potuit plus eis præiudicare, quàm actus ipſe quis tanquam factus per modum prouiſionis, eis non præiudicabat, ergo nec acquieſcentia: Nec
57 Ordinarius † præſcribit libertatem aduerſus iuſpatronatus per ſimplicem non vſum præſentandi Patronorum; ſed requiritur factum Ordinarij directè contrarium ſeruituti iuriſpatronatus, hoc eſt libera collatio *ad leg. hæc autem*, & *ibi DD. ff. de ſeruit. vrban. prædior.* & *in puncto Rota deciſio* 100. *num.* 9. *par.* 2. *diuerſ.* prout etiam, nec Monialibus obeſſe potuit, quòd, dum inſtarent pro admiſſione d. appellationis, Vicarius D. Archiepiſcopi eam nedum reiecit, ſed dixit, eis nullum ius competere nec in poſſeſſorio, nec in petitorio, fuit
58 enim ſimplex † interlocutio ſine citatione, & cauſæ cognitione, & notoriè iniuſta, quæ ideò non tranſit in rem iudicatam, nec in parte fuit opus ab ea appellare, *iuxtà notat. in cap. inter cæteros, vbi Felin. & alij de re iud. Cæſ. de Craſſ. deciſ.* 2. *n.* 8. *de ſolut.*

Poſtremò, ac tandem non obſtat, quod Moniales coram Epiſcopo Sauonẽſi petierint reintegrari, quaſi ideò confeſſę fuerint eas non poſſidere, ſed D. Archiepiſco-
59 pum: Petitio enim † reintegrationis fuit æquiuoca, vnde debet referri ad ſolam poſſeſſionem naturalem, & turbationem de facto, *Rota deciſ.* 560. *numero* 3. *parte prima*, non autem ad poſſeſſionem ciuilem, quæ ſemper remanſit apud Moniales, *Rota deciſ.* 561. *numero* 5. *par.* 1. *recent.* & *addent. ad Gregor. XV. deciſ.* 555. quæ diſtinctio, quicquid contenderint informantes pro D. Archiepiſcopo, etiam locum habet
60 in iuribus † incorporalibus, in quibus datur etiam duplex poſſeſſio ciuilis, & naturalis, *Bart. in leg.* 1. *numero* 12. *verſic. in contrarium*, *ff. de acquir. poſſeſſ.* & *in puncto Guidopap. deciſ.* 629. *num.* 14. & *Rota deciſ.* 649. *n.* 10. *par.* 2. *recent.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

☞* *Eſt deciſio* 13. *ſupra in hac parte. Et infra adeſt alia deciſio coram eodem ſub die* 3. *Aprilis* 1628. *eſt deciſio* 165.

REVERENDISS P. D. MERLINO

Romana, ſeu Bononien pretij Clericatus.

Die Lunæ 19. *Aprilis* 1627.

DECISIO LIV.

Eſt Impreſſa in Merlino to. 1. Deciſ. 273.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Meten. Iuris corrigendi.

Die Lunæ 19. *Aprilis* 1617.

ARGVMENTVM.

Concubinatus in Clerico qualiter probetur, & quomodò ſit procedendum in hac cauſa, & quis eam cognoſcere debeat.

SVMMARIVM.

1 *Concubinatus in Clerico ſatis probatur, ſi probetur illum retinere mulierem in domo conducta, vel in domo amici.*

2 *Concubinatus inſpecto Iure Ciuili, ad hoc vt probetur, requiritur, vt mulier domi retineatur.*

3 *In cauſa Clerici Concubinarij procedendum eſt præuia monitione.*

4 *Delicta carnis in foro exteriori, impoſita ſalutari pœnitentia, præſcribuntur quinquennio.*

5 *Epiſcopus, & non Capitulum debet procedere in cauſa Clerici concubinarij.*

R 6 *Cau-*

6 *Causa dicitur criminalis, quando pro tali habita fuit à Signatura.*

7 *Sententia notoriè iniusta, etiam post lapsum fatalium potest reuocari.*

8 *Iudex, si notoriè iniustè procedit, dicitur spoliare.*

DECISIO LV.

IOannes tanquam concubinarius per sententiam Capituli fuit priuatus quibusdam villis Tricensibus nominatis, eamque sententiam officialis Virdunen. Sedis Apostolicæ delegatus confirmauit. At demum causa introducta in Curia Auditor Cameræ dictas sententias reuocauit, & iuridicè reuocasse Domini censuerunt.
1 Nam etsi concubinatus † in clerico satis probatur, si probetur illum retinere mulierem in domo conducta, vel in domo amici iuxta *l. si amicis, ff. de adult. & in l. lex Cornelia, §. domum ff. de iniur. l. 1. §. 1. ff. de liber. agnosc. & in l. qui domum, & in l. nec in ea ff. de adulter. Decian. tract. crim. c. 21. num. 2. par. 2. Diaz. in prax. cap. 29. num. 1. vers. concubinarium insuper, & dixit Rota in causa Tullen. Monasterij Sancti Mansueti 27. Ianuarij 1597. coram bo. me. Penia* Quamuis inspecto iure Ciuili ad effectum
2 † concubinatus requiratur, vt domi retineatur, *Bart. & alij in l. concubinam, ff. de concub. Aym. consil. 368. num. 1. Natt. cons. 474. num. 42. & 43. lib. 2. Præposit. in rubr. de sponsal. num. 5. glos. in verbo concubinam in l. 1. vbi Dyn. ff. de concub. Decian. Diaz. & Rota locis prædictis.* Attamen quatenus fuisset ex testibus, & ex confessione Ioannis probatus cōcubinatus, quidquid dicendum sit, an debuisset procedi
3 præuia monitione iuxtà terminos *Concil. Trident. sess. 25. cap. 14. de reformat.* probatur etiam correctio per sex, aut septem annos ante hoc iudicium, vndè istud deli-
4 ctum erat præscriptum, cum delicta † carnis in foro exteriori imposita salutari pænitentia quinquennio præscribantur, *l. mariti, §. præterea ibi ne crimen quinquennio, cum versic. hoc quinquennium, ff. ad l. Iul. de adult. l. adulter. C. eod. tit. Clar. in §. adulterium, versic. vnum tamen Farinac. in prax. crim. tom. 1. q. 10. num. 11. Foller. in prax. in ver. fcri iudicentur, num. 19. Boer. decis. 26. num. 12. Decian. lib. 3. cap. 37. num. 6. Idem Farinac. in terminis concubinatus con-*
5 *silio 80. num. 18. lib. 1.* Nec capitulum † ipsum poterat procedere in ista causa, cum Concilium loco citato excludat inferiores, & cognitionem reseruet Episcopo.

Non obstant ea, quæ opponuntur contra validitatem sententiæ Auditoris Cameræ: & primò quòd Locumtenens criminalis non potuerit de ista causa cognoscere ex eo, quia ciuiliter fuit actum in
6 partibus. Nam satis est, † quòd Signatura habuerit causam pro criminali, & pronunciatio post lapsum fatalium quatenus iustificaretur, non facit, cum fuerit commissa causa nullitatis æquè principaliter, quæ durat per triginta annos, ideò senten-
7 tia † tanquam notoriè iniusta etiam post lapsum fatalium potuit reuocari. *Rota decis. 151. num. 2. par. 1. in recent.* Et acceptatio sentētiæ de partibus facta per Ioannem, ex quo intimata sententia respondit, sit nomen Domini benedictum non probatur, cum potius verba indicent, quòd in tribulationibus inuocauerit nomen Domini. Vltimum quòd sententia Auditoris Cameræ fuerit nulla, ex quo pronunciat, Ioannem fuisse spoliatum, non debuisset
8 allegari, cum satis appareat quòd Iudex † de partibus ex prædictis notoriè iniustè processerit, & quòd propterea spoliauerit, *Felin. in cap. dilectus il primo, col. 1. de rescript. & in cap. cum causa, col. 2. & sequent. de offic. deleg. Rot. decis. 365. nu. 11. par. 1. in recent. S. M. Gregor. decis. 49. num. 2. & decis. 105. num. 1. & decis. 198. num. 2. & decis. 209. n. 2.*

Et ità conclusum vtraque parte informante.

¶ *Infra adest alia decisio sub die 31. Ianuarij 1628. coram eodem Reuerendiss. Coccino, est decisio 139.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO

Placentina Præposituræ.

Die Lunæ 26. Aprilis, 1627.

ARGVMEMTVM.

Ecclesia, ad hoc, vt dicatur Collegiata actu, & non habitu, quæ sint necessaria, & quæ sint propria signa.

SVMMARIVM.

1 *Per Canonicatus assecutionem in Cathedrali, vacat Præpositura, cum sit incompatibilis cum illo.*

2 *Dispensatio, quando dicatur obreptiuè obtenta.*

3 *Probatio concludens requiritur in materia obectiua, & n. 13.*
4 *Collegialitas alicuius Ecclesiæ actu, & non habitu qualiter probetur, & n. 7.*
5 *Collegialitatis propria signa quæ sint.*
6 *Collegiata, vt dicatur Ecclesia, non sunt necessariæ omnes coniecturæ, quæ solent ad hoc à Doctoribus ponderari.*
9 *Ad Collegialitatem Ecclesiæ non infertur, si ibi Beneficiati soleant simul congregari.*
10 *Congregationes, & tractatus fieri etiam solent in Ecclesijs non collegiatis, & ideo ex hoc non infertur ad Collegialitatem.*
11 *Decis. Mantic. & aliarum intellectus.*

DECISIO LVI.

DVbitatum fuit an gratia Antonij esset iustificata, & negatiuè responsum fuit. Quia narrata fuit vacatio Præpositurae, de qua agitur per assecutionem
1 Canonicatus in † Cathedrali incompatibilis cum ea, & tamen Rocchus obtinuit dispensationem super vtriusque retentione incompatibilitati derogatoriam, *c. dudum il secondo*, §. *Nos igitur cum glos. de elect. Abb. in cap. de multa, num. 1. de præben. Hoieda de incomp. beneficiorum p. 2. cap. 12. n. 1. & 2.* Milis in suo repert. in verbo dispensatus Garzias *de benef. par. 11. cap. 5. n. 81.* vbi refert idem Rotam dixisse in Calaguritana beneficij propter dispensationem ad beneficia ex primæuo illorum statu remanere compatibilia allegando, *Card. in Concil. 3. & Capram. in reg. 90. num. 109.*

2 Non obstat, quod huiusmodi dispensatio † obreptiuè obtenta fuerit attenta narratiua, quod Ecclesia sancti Vlderici esset Collegiata habitu dumtaxat, quæ tamen cum actu Collegiata probetur, remanet dispensatio ipso iure inualida *Egid. decis. 4. Caputaq. decis. 256. n. 4. p. 2.*

Quia responsum fuit, quod cum hæc
3 Collegialitas actu deducatur † obiectiuè ad obtinendum beneficium viuentis, illa debet probari concludenter. *Sarnen, ad regulam de infirm. q. 36. Mandos. cons. 20. vers. quam tanto magis Rota decis. 1094. lib. 3. par. 3. diuers. & decis. 179. num. 3. par. 2. recent. & in Conchen.* Archipresbiteratus, quæ est registrata apud Garziam *de benefic. p. 5. cap. 3. n. 98.* & sic hæc probatio concludens non datur pro Antonio.

Neque obstant quæ deducũtur per An-
4 tonium ad probandam † hanc Collegialitatem actu, & non habitu tantum, nempè quod in ea reperiantur Præpositus, & tres Canonici, qui congregantur pro habendis tractatis super inuestituris bonorum, & alijs concernentibus interesse Collegij. Quod fuerit capitulariter data possessio vni ex Canonicis, & demum quod à Visitatore Apostolico de anno 1579. dictum fuerit in eius Visitatione eam esse Collegiatam, & habere Præpositum, & tres Canonicos.

5 Quia cum deficiat probatio † communis sigilli, Massæ, & Arcæ communis, vt ex inde fructus diuidantur, nec certus locus, in quo capitulariter congregantur appareat, adhuc remanet imperfecta probatio, ex quo prædicta sunt præcipua signa, ex quibus desumitur probatio Collegialitatis, *Innoc. in c. postulasti in princip. de iurepatr. Abb. in c. nobis num. 8. eodem tit. Caputaq. decis. 142. num. 1. par. 1. Man. decis. 175. num. 1. & decis. 482. num. 4. coram Papa Gregor. XV.* & idem latissimè fuit firmatum in Asculana Plebaniæ 12. Ianuarij 1624. coram D. meo Merlino, & prius coram me in Placentina Carpaneti 5. No-
6 uembris 1622. Et quam vis † necessarium non sit, quod concurrant omnes coniecturæ, quæ solent à Doctoribus ponderari ad inducendam collegialitatem actu, & non habitu tantùm, vt dixit *Rota coram bon. mem. Card. Mantic. in eius impressis 175. & 215. num. 1.* nihilominus debent illæ concurrere, ex quibus possit verisimiliter, & quasi pernecesse argui Collegialitas, &
7 & prout idem Mantica ponderat, sigillum † Archam communem, statuta propria, quæ vti à priuatis Congregationibus exerceri, aut haberi nequeunt, non autem aliæ coniecturæ debent admitti, quę æquiuocè, & possibiliter inferunt Collegialitatem, & pro vt sunt deductæ per Antonium.

Nam quod in Eccl. S. Vlderici reperian-
8 tur † Præpositus, & tres Canonici, quamuis sit de coniecturis approbatis ad hanc probationem, vt admisit *Rota in eadem decis. 215. coram Mantic. & in d.* Asculana Plebaniæ coram D. meo Merlino, attamen quia possunt adesse vt singuli tãquam plures beneficiati in eadem Ecclesia, nisi concurrat communicatio reddituum ex Massa, & communi Arca, inde non potest concludi Collegialitas.

Similiter neque releuat, quod Præpositus, & Canonici quandoque congregari consueuerint pro habendis tractatibus respectu bonorum Ecclesię, vt in instrumentis, quæ dantur.

Quia non propter hoc resultat conclu-
9 dens probatio, † quod tractatus fuerint

habiti super bonis communibus, & pertinentibus ad Præpositum, & Canonicos ratione Collegij, quo casu inferri non potest ad Collegialitatem, *Achil. decis. 10. de præben. Aegid. decis. 10. num. 2. & 108. in princ. Gonzal. ad reg. 8. glos. 19. num. 15. & 16.* Quinimò cum similes Congregationes, & tractatus soleant fieri etiã
10 in Ecclesijs † non Collegiatis, vt ex instrumentis, quæ dantur in summario Rocchi, *num. 3.* magis ad bonum regimen singulorum, quàm Collegij referendæ sunt.

11 Sicuti neque ex Canonico congregatis † Preposito, & Canonicis recepto potest aliquid certitudinaliter ad Collegialitatem inferri, quamuis sit de pertinentibus ad Collegium, *ex Mantic. d. decis. 215. num. 1. & Cremon. Præpositurae 24. Maij 1621. coram bon. mem.* Remboldo, nisi etiam probetur, quod in ipsa traditione possessionis recipi consueuerint cum assignatione stalli in Choro, & loci in Capitulo, & cum præstatione soliti iuramenti de obseruandis
12 statutis Ecclesiæ, in quibus † terminis loquuntur *decis. allegatæ coram Mantic. & Remboldo*, ac etiam *Brixien. S. Nazarij 13. Iunij 1605. coram bon. mem. Penia.*

Demum non sufficit, quod hæc Ecclesia in visitatione Apostolica de anno 1579. nuncupata fuerit Collegiata, quia vis non
13 est facienda, quod Ecclesia sit Collegiata, sed quod habitu, & actu: Vnde † cum denominatio possit verificari in altera qualitate tantum *Lap. in cap. deliberatur §. voluntas n. 5. Gemin. in fin. de offic. deleg. Rota decis. 179. num. 3. par. 2. recent.* meritò in æquiuoco remanet nuncupatio quo ad certificandam qualitatem.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Cesaraugustana Præeminentiarum.

Die Lunæ 26. Aprilis 1627.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo iam concessum Decano, Dignitatibus, ac Canonicis Ecclesiæ Metropolitanæ Cæsaraugustæ contra Collegiatam Beatæ Mariæ de Pilari, qualiter sit exequendum, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Testes non probant, si non sint examinati formiter, & non constet qua auctoritate, & non sint in actis.*
2 *Capitulum Ecclesiæ Maioris debet de iure præcedere, alios Beneficiatos, & Prælatos Ecclesiarum inferiorum.*
Et hoc procedit etiam in Ecclesia Prælati Inferioris. num. 2.
3 *Exceptiones oppositæ contra Testes, quando non sunt habendæ in consideratione.*
4 *Processio, quando dicatur habere vim stationis.*
5 *Nomen singulare, quando commodè potest referri ad omnia, est referendum.*

DECISIO LVII.

FVerunt proposita per partes quinque quæsita vt Rota videret in quibus, & quomodo sit exequendum mandatum de manutenendo aliàs relaxatum per bon. me. Dominum de Rubeis, & postea per Illustrissimum Dominum meum Cardinalem Millinum executum: Quorum primum erat, An Decano, Dignitatibus, & Canononicis Metropolitanæ debeatur manus dextera in Ecclesia Regulari Collegiata de Pilari, cũ ad illam certis diebus accedunt.

Circa quod partes conueniebant, quod Canonicis Metropolitanæ vigore mandati de manutenendo illa debeatur, sed Ecclesia de Pilari solum in controuersiam deducebat, quòd non deberetur quoad Prioré dictæ Ecclesiæ del Pilar, cum ipse esset in possessione præcedendi etiam Capitulum Metropolitanæ, vt satis clarè deponunt duodecim testes.

Cœterum contrarium visum fuit Do-
1 minis, quia isti † testes non fuerunt formiter examinati, nec constat qua auctoritate, & non sunt in actis. Vnde cum mandatum de manutenendo contineat, quod Prior Canonici, & Capitulum de Pilari teneantur Decanum, Canonicos, & Capitulum Ecclesiæ Sancti Saluatoris Metropolitanæ honorificè recipere diebus, quibus ad Ecclesiam de Pilari accedunt, vtique etiam Prior de Pilari teneatur ex vi quasi possessionis hanc præcedentiam dare, cum in mandato de manutenendo concedatur Decano, Canonicis, & Capitulo Ecclesiæ Metropolitanæ aduersus Priorem, Canonicos, & Capitulum de Pilari, & sic omnes includat.

Quæ quidem coadiuuantur ex assistentia Iuris, quam habet Capitulum Metropolitanæ, vt fuit ponderatum in decisionibus factis 13. Februarij & 22. Iunij superioris anni, & in puncto quod † Capitulum Ec-
2 clesiæ maioris debeat de Iure præcedere alios Beneficiatos, & Prælatos Ecclesiarũ inferiorum dicit *Felinus in capitulo cum non liceat. num. 2. versic. dictis Abbatis de præscri-*

scription. vbi quod istud procedit etiam in Ecclesia Prælati Inferioris.

Concurrunt etiam sententiæ Sanctij, & Dalmatij, nec non Laudum Archiepiscopi Alphonsi latum de anno 1513. de quibus in prædictis decisionibus: Et tandem pro maiori corroboratione dantur Testes
3 pro parte Ecclesię Metropolitanæ, contra quos licèt † opponantur exceptiones; Attamen quicquid de his exceptionibus dicendum sit, cum eorum dicta ex prædictis coadiuuentur, illę exceptiones non sunt habendæ in consideratione.

Secundum quæsitum fuit, An Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ: vel Priori, & Canonicis de Pilari sit danda manus dextera, dum sedent in alijs Ecclesijs, seù monasterijs ad quæ processionaliter itur pro Missa cantanda & concione facienda. Visum est Dominis, cum concedatur mandatum de manutenendo Ecclesię de Pilari in Processionibus, & iste sit vnicus actus processionis, cum processio possit fieri, vt reuertatur ad eandem Ecclesiam, & ad aliam etiam perueniatur,
4 quæ † est processio habens vim Stationis, vt per *Crespet. in summa in verb. processiones, & in verb. litaniæ*. Ideò sicut debetur in actu ipsius processionis, ita etiam debetur in Ecclesia, ad quam itur, cum ille etiam sit actus processionis, licèt in illa Ecclesia decantetur Missa, aut concio audiatur, quia vt dictum est, processio est ad illam Stationem.

Tertium quæsitum fuit, An liceat Ecclesiæ Collegiatæ de Pilari deferre in processionibus, & cum ad Metropolitanā accedit Crucem, hastam, perticam, & mazzam deauratas; Et negatiuè fuit dictū, & pro resolutione firmatum, quòd dum mandatum de manutenendo loquitur de Ecclesia Metropolitana, dicit illam debere accedere cum Cruce, & pettica, seu hasta deaurata, seu honorabiliori, arbitrio eiusdem Capituli Metropolitani. Dum verò loquitur de Collegiata cum Cruce, & pertica, seu hasta argentea, non tamen aurea, ac sceptro, & mazza argenteis: Ex quibus dixerunt Domini, quòd quando mandatum de manutenendo voluit Crucē esse auream, hoc expressis verbis dixit, & propterea illa verba (cum Cruce in pertica argentea, non tamen aurea) sunt intelligenda nedum de hasta, & pertica, sed etiam de Cruce, quia secundum grammaticos poterat ita dici per nomen singulare referendo ad omnia, sicut per nomen
5 plurale videlicet vtendo verbo (argenteis) Quapropter cum illud nomen † singulare possit congruè referri ad omnia est referendū, maxime quia quando mandatum locutum est de Cruce aurea, id expressis verbis dixit.

Quartum quęsitum fuit, An Portionarij nouiter instituti in Ecclesia del Pilar ad nutum amouibiles, sint in dictis processionibus præferendi Portionarijs titularibus Metropolitanæ, & negatiuè resolutum est. Fuit enim consideratum, quod mandatum de manutenendo licet dicatur fuisse datū Ecclesiæ de Pilari, tanquam Collegio, siue corpori, non tamen hoc fuit factum simpliciter, sed itaut Dignitates, Canonici, alijque de duobus Collegijs simul concurrant tanquam Dignitates, Canonici, Portinarij respectiuè, non autem in vniuersum & ideò isti Portinarij amouibiles non debent præcedere, quia aliàs sequeretur absurdum, quod Portinarij amouibiles non æquales Portinarijs Metropolitanæ de nouo erecti, & qui non erant in rerum natura de tempore mandati de manutenendo deberent præcedere.

Quintum & vltimum quæsitum est: An Prior del Pilar in absentia Decani Metropolitanæ debeat incedere solus in nobiliori loco, exclusis alijs primioribus Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ, & affirmatiuè fuit resolutum, cum in mandato dicatur quod occurrente casu absentie alterius ex Prioribus non liceat alijs Dignitatibus ascendere ad locum Prioris absentis, & ideò tollitur omnis difficultas, cum sit sublata ex decisionibus Rotalibus, quarum vigore prędictum mandatū fuit relaxatum.

Et ita conclusum vtraque parte Informante, &c.

¶ *In eadem causa adsunt infra aliæ decisiones idest sub diebus* 24. *Nouembris* 1627. & 6. *Nouembris* 1628. & 19. *Ianuarij* 1629. *coram eodem bon. mem. Reuerendissimo Coccino, sunt decisiones* 111. 208. & 235. & *in sequenti parte adest alia sub die* 14. *Ianuarij* 1631. *coram eodem, est decisio* 15.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Bononien. Legati de Marescottis.

Die Lunæ 26. Aprilis 1627.

DECISIO LVIII.

Est Impressa in Merlino to. 1. Decis. 276.

RE-

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Bononien. Dotis.

Die Mercurij 31. Maij 1627.

DECISIO LIX.

Est Impressa in Merlino to. 1. Decis. 287.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Foro Semprouien. Emphytheusis.

Die Mercurij. 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis, quando est data pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, non dicitur hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia. Emphyteusis, quando est finita, quis sit præferendus in noua inuestitura.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis, quando non dicatur hæreditaria.*
2 *Generatio solos descendentes comprehendit.*
3 *Instrumentorum tenores præcipuè attendi solent in materia emphytheusis.*
4 *In Emphyteusi, quando constat, qualiter sit facta concessio, non est vlterius procedendum.*
Item nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum num.4.
5 *Emphytheusis, quando est finita, tunc in renouatione sunt præferendi agnati proximiores defuncti.*
6 *Consuetudo plurimum operatur, ad iustificandam renouationem emphytheusis proximioribus agnatis.*
7 *Emphyteusis renouatio, quando sit facienda proximioribus agnatis, etiamsi non sint hæredes.*
8 *In emphyteutica re, quando sunt facta melioramenta, regulariter refici debent.*
9 *Melioramenta in re emphytheutica efficiũtur Domini directi, quando adest pactũ reuersionis vnà cum melioramentis.*
10 *Et ista bona efficiuntur Domini directi, etiamsi sint notabilis valoris, & de eis potest disponere quomodo ei libet.*
11 *Emphyteusis inuestitura facta ad tertiam generationem, non dicitur hæreditaria.*
12 *Clausula, Ad habendam, quid operetur, & num. 13.*

DECISIO LX.

Dominus Venturellus habuit in Emphyteusim à Reuerendiss. Episcopo Forosempron. quædam bona in quatuor Instrumentis cõcessionum: In primo enim quoddã petiũ terrę hortiuę, in alijs tribus quędam sita apta ad fabricandum, vt in instrumentis, quæ dantur in Summario Catharinæ num. 1. in omnibus autem istis concessionibus fuit appositum pactum reuersionis etiam melioramentorum finita linea, & omnes concessiones fuerunt factæ pro se filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, & in vna, quæ fuit de anno 1576. fuit etiam data facultas vt Venturellus posset facere vnam nominationem in testamento, prout illam fecit ad fauorem Camillæ Vxoris, relinquendo ei domum in dictis sitis ædificatam iuxta facultatem sibi in inuestitura concessam, vt in d.Summario num.3.

Finita linea Venturelli per mortem Caroli eius filij sine filijs, & expirata nominatione per mortem Camillę, Domina Catharina Venturelli ex fratre neptis, & proximior, tanquam supradicta bona essent ad Episcopum deuoluta, obtinuit sibi ab eodem Episcopo Emphytheusim prædictam, vnà cum melioramentis renouari, vt in d.Summario num. 5. Hinc orta lite inter d.Catharinam & Margharitam, quæ ex testamento successit Camillæ, & introducta causa in Rota, fuit hodie dubitatum; An renouationes factæ D.Catharinæ etiam quo ad melioramenta sint attendendæ, & Domini vtraque parte acerrimè informante ad fauorem D.Catharinæ responderunt.

Et quidem quo ad tres concessiones res caret omni difficultate, quia cum in illis non fuerit facta aliqua mentio hæredum, sed fuerint factæ Venturello pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generatio-
1 nem, Emphyteusis non potest dici † hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia, *Bero. cons.103. num.4. & 8. lib.1, Clar. in §. feudum, q. 9. num. 3.* & dixit *Rota in Romana emphytheusis 29. Maij 1623. coram bon. mem. D.meo Vbaldo*, & ideò finita generatione debet ad dominum directum reuerti, & ratio est, quia generatio † so-
2 los descendentes comprehendit, *Bald. in*

auth.

auth. si quas ruinas, num.4. C.de sacros. eccles. Rot.decis.390. num.2. par.1.in recent. & in instrumentis concessionum fuit expresse dictum, quòd finita generatione liberè ad Episcopum emphyteusis reuerteretur, instrumentorum autem tenores in
3 hac materia præcipuè † attendi solent, vt est *text. in cap.* 1. ibi Propter tenorem inuestituræ, quem ad hoc esse egregiũ dicit ibi, *Bald.num.3. de duobus fratr.à c.inuest.* cum alijs per *Menoch. depræsumpt. lib. 3. præs.92. num.1. Hond. cons.70.num.11.lib. 2. Surd. cons.127. num.36. & cons.153.nu.* 11. *&* 384. *num.* 1. & quando constat,
4 prout hic, quomodo fuerit facta † concessio, non est vlterius progrediendum, nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum. *Ruin. cons.63. num.21.lib.1. Menoch. præsumpt.* 108. *num.* 10. *lib.* 3. *Bero. quæst.14. num.1. in fin. Clar.in §.empoytosis q.1. vers.sed pone*, & dixit *Rota in Mediolanen. Bonorum 23. Maij* 1620. *coram bon. mem. D.meo Vbaldo.*

Cum igitur bona fuerint vt supra ad Episcopum deuoluta, dum ipse voluit illa de nouo concedere, iure merito illa concessit D.Catharinæ, quæ tanquam † agna-
5 ta proximior Venturelli, erat in renouatione præferenda, *Bero.d.cons.103.num.4. & 8. Gabr. de iur.emphyt. conclus.1.per tot.* latè *Marescot. var. resol. lib.1. cap.3.num. 1. & seq. Verall. decis. 303. par. 1.* idque maximè procedit stante consuetudine faciendi renouationes proximioribus agnatis, de qua deponunt testes in Summario Catharinæ *num.4.* & quæ plurimum ope-
6 ratur ad iustificandam † hanc renouationem, *Corn.cons.250. num.3. & seq. vol.3. Calder. de renouat. emphyt. lib. 1. quæst. 5. sub n.5.Gam. decis.326. sub n.7.*

Nec obstat, quod hęredi competat ius petendi renouationem, tum quia obstat dicta consuetudo, tùm quia id potest procedere in emphyteusi hæreditaria, non in emphytheusi ex pacto, & prouidentia, vt
7 est ista de qua agitur, vt supra, tunc enim renouatio est faciẽda proximioribus agnatis, etiamsi non sint hæredes, *Rip. in l.1.n. 8. ff. de priuileg. credit. Dec. cons.78.n.3.4. & 5. Bero. dicto consil. 103. num. 2. 4. & 8. lib. 1.*

Non obstat, quòd in re emphyteotica
8 fuerint facta † melioramenta, quæ regulariter resici debent, *l.Colonus, ff.locat. Curt. Iun. cons. 41. num.10.* Quia id non procedit, quando (prout in casu nostro) fuit appositum pactum reuersionis vnà cum me-
9 lioramentis, sed efficiuntur † domini directi, *Rot.diuers.decis.294. nu.7.par.1. in recent. Seraph. decis. 1496. Gamm. decis.75. num.2.* qui cum instrumento concessionũ in casu nostro sibi prospexerit, vt melioramenta deberent liberè reuerti, istud pactum operatur, vt etiam si melioramenta sint notabilis valoris, adhuc tamen ita †
10 efficiantur sua, vt neque teneatur amplius de illis facere renouationem, sed possit vel illa pro se retinere, vel cuicumque sibi beneuiso emphyteoticare, vt benè per *Gam. decis. 41. nu.6. & 7. & decis. 326. num. 8.*

Istis sic stantibus tota difficultas reducitur ad vnam inuestiturã de anno 1676. in qua cum fuerit facta mentio hæredis, videbatur hæreditaria, sed Dominis placuit responsio, quod nomen hæredis non fuit appositum in vocatione generationis, sed in nominatione facienda, & ideò non alterat naturam inuestituræ ex pacto, &
11 prouidentia, tamquam † simpliciter factę pro se, filijs, & nepotibus, vt in puncto est *decision. Reuerendiss. Domini mei Decani 137. numero 1.* sufficit igitur, quòd ista nominatio fuerit facta, & fuerit consumpta per mortem Camillæ, vt supra, iuxta regulam, *l.Boues, §.Hoc sermone ff.de verb. signif. Peregr. cons.11. n.5.lib.5.*

12 Non obstat clausula, *Ad habendum*, † quia restringitur ad expressa, idest, durantibus generatione, & nominatione supradicta, & intelligitur iuxta naturam contractus emphyteotici, *Seraphyn. decision. 794. n.8. Rot. decision. 75. num. 10. coram Reuerendissimo Domino meo Decano, Menoch. consilio 61. num. 20. & pluribus sequentibus, lib.1. vbi n.24.* reddit rationem quod esset inconueniens, vt concessio ex pacto, & prouidentia esset incontinenti
13 alterata, & immutata per clausulam, *Ad habendum*, vt scilicet esset effecta hæreditaria, dum præsertim potesti alios effectus operari, nempè respectu expressorum, vt supra dixi, & declarat idem *Menoch. d.nu.* 20. vbi quòd sufficit, vt etiam quid minimum operetur.

Et ita decisum.

REVERENDISS. P. D. DVNOZET.

Romana Pecuniaria.

Die Mercurij 5. Maij 1627.

AR-

ARGVMENTVM.

Scripturæ recognitio, si fiat per testes, adhoc vt probent, qualiter deponere debent, & maximè si scriptura sit priuata. Apocha vt dicatur simulata, quibus coniecturis probetur.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum relaxatum contra minorem non citatis omnibus contutoribus à testatore datis est nullum, amplia. nu.2.*

3 *Testes non probant manum alicuius, si deponant de auditu.*

4 *Scriptura priuata, adhoc vt dicatur recognita à testibus, quid sit omninò necessarium, & num.5.*

6 *Scribendi forma multis ex causis quotidie mutatur.*

7 *Recognitio scripturæ in Tribunali A.C. admitti solet facta per testes, qui habeant notam manum.*

8 *Rota tamen hoc non admittit, nisi concurrentibus adminiculis.*

9 *Apocha, si sit simulata, sufficit ad retardandam executionem obligationis Cameralis.*

10 *Mutuo, quis non præsumitur dare magnā summam, absque vlla cautione.*

11 *Coniectura deducta ex naturali inuerisimitudine dicitur probabilis.*

12 *Mutuum conuenit potius verbo restituere, quàm soluere.*

13 *Simulatio satis arguitur, quod aliquid fit in occulto, ne ad aliorum notitiā deueniat.*

14 *Pecuniam ad societatem officij quis verisimiliter non præsumitur accipere, si paulò antè cum effectu magna quantitas ei sit mutuata.*

15 *Positionibus respondere recusans, præsumitur aliquid fecisse simulatè.*

17 *Simulatio, ad hoc vt probetur, admittuntur leues coniecturæ.*

DECISIO LXI.

Dominus Eques Franciscus Lanfreduccius prætendens ab hæreditate quondam Francisci Palmerij mille sexcētas duplas auri ad rationem Iuliorum viginti octo pro qualibet, quas asserebat se mutuo dedisse dicto Palmerio, qui respectiuè mediante apoca obligatione Camerali vallata, & sua manu, vt dicitur, subsubscripta, eas dicto Equiti soluere promisit, egit contra filios, & hæredes dicti Palmerij coram A.C. qui ad illius fauorē relaxauit mandatum executiuum contra bona hęreditaria dicti Palmerij, à quo decreto appellarunt dicti filij Palmerij causamque appellationis mihi committi obtinuerunt cum clausula *si quid exequendū*, vndè proposito à me dubio, an decretum. A.C. esset exequendum, Domini negatiuè responderunt tam ex capite nullitatis, quam iniustitiæ.

Nullitas autē deducebatur ex quo fuit
1 relaxatum † mandatum non citatis omnibus Contutoribus à testatore datis, *Gratian. disceptation.* 194. *numero* 26. & 31. Nec erat in potestate Equitis eligere quē tutorem voluerat, sed Iudex debebat super hoc procedere, *Gratian. loco citato, numero* 35. Quod tanto magis dicendum est in hoc casu, ex quo pro parte dictorum hæredum fuerat protestatum, quod non
2 procederetur † nisi citatis omnibus Tutoribus.

Iniustitia autem colligebatur ex quo apoca mutui cuius vigore Dom. Eques prætendit probare suum creditum, fuit recognita per duos testes deponentes tan-
3 tummodo † de auditu ab ipso Equite, & eius famulis, quod non sufficit, cum deberent dicere non solum se habere notam manum Palmerij, qui apocam confecit, sed etiam se fuisse præsentes, quando fuit
4 scripta apoca, quod omninò requirebatur stante † quod ageretur de scriptura priuata, *Felin. in capitulo* 2. *num.* 14. *de fidei. instrument. Alexander. consil.* 150. *numer.* 16. *lib.* 5. *Iason. consil.* 184. *num.* 34. *lib.* 2. *Rimin. Iun. consil.* 503. *num.* 13. *Gramm. decision.* 84. *per tot.* & *decis.* 106. *num.* 33. & 34. *Afflict. decis.* 181. *num.* 8. & 9.

Non obstat, quòd testes dicant se habuisse literas, & apocas subscriptas respectiuè à Palmerio, ex hoc enim apoca, de qua agitur non potest dici sufficienter recognita, & cum ipsi testes non interfue-
5 rint subscriptioni, † & recognitionem velint facere per comparationem, tenebantur exhibere apocas, & epistolas, quas dixerunt se à Palmerio recepisse, cum potuerint esse scriptæ ab alio, quàm à Palmerio, *Afflict. d. decis.* 181.

Quod non mirum est cum ipsi testes possint facilè decipi ob literarum similitu-
6 dinem, cum certum sit quod scribendi † forma multis ex causis quotidie mutetur ad *tradit. per Vestr. in prax. cap.* 1. & *ibi annot. nu.* 26. *lib.* 6.

Neque obstat quod de stylo Tribunalis

lis A. C. soleat admitti recognitio facta
7 per † testes, qui habeant notam manum ad notata per *Vestr. lib. 6. cap. 1. num. 8. versic. Nihilominus Tiber. in prax. cap. 33. num. 10. lib. 1.*

Nam respondetur, quod Rota (quicquid sit de dicto stylo) non admittit di-
8 ctas recognitiones, † nisi concurrentibus adminiculis, vt fuit dictum coram San. mem. Gregorio XV. *decision*, 389. *num. 2. Rota decision. 124. num. 3. & 4. parte secunda, diuers. & decision. 303. parte prima recent.* & fuit firmatum *in Vlixiponen. matrimonij 21. Iunij 1613. coram bonæ mem. Cardinal. Sacrato* & in alia *Bononien. bonorum. de Grifonibus 24. Maij coram bo. me. Buratto.*

Quæ adminicula tantum abest vt concurrant in hoc casu, quinimmo adsunt multæ coniecturæ, & præsumptiones,
9 quòd apoca, † de qua agitur, esset simulata, quod sufficit ad retardandam executionem obligationis Cameralis, maximè cum simulationis præsumptiones oriantur ex ventre ipsiusmet apocæ *Galles. de obligation. Cameral. quæstione 17. num. 8. Turrecrem. consil. 91. num. 29. vol. 1. Cassador. decisione 10. nu. 2. de prescription.* & fuit dictum *in Recanaten. transactionis 29. Nouembris 1562. coram Gyptio.*

Prima enim coniectura oritur ex quãtitate duplarum 1600. quæ ad monetam redactæ ascendunt ad summam scut. 4480 quæ cum non sit modica summa & stante paupertate dicti Palmerij inuerisimile est,
10 quòd Eques dictam summam † mutuo dederit absque vlla cautione, quæ inuerisimilitudo maximè attenditur ad detegendam simulationem, *Cardinal. consilio 71. num. 12. versiculo, Et hæc dico Crauett. consilio 156. num. 9. versiculo Confirmatur ista conclusiio, Decian. consilio 62. nu. 72. libro 3.*

Secunda coniectura deducitur ex quo mutum fuit factum cum dilatione pluriũ mensium, cum non sit verisimile, quod Eques tantam pecuniarum summam infructiferam pro dicto tempore mutuo dare voluerit, quæ coniectura † deducta ex
11 hac naturali inuerisimilitudine dicitur probabilis. *Bec. consil. 52. num. 62. Decian. consil. 62. num. 69. lib. 3.*

Tertia coniectura elicitur ex verbis apocæ ibi (*quali prometto pagare al detto Caualier Fr. Francesco*) si enim Eques effectualiter numerasset, mutuoque dedisset dictas pecunias, Palmerius non promisisset soluere, sed restituere, cum verbum
12 restituere † conueniat mutuo magis, quam verbum soluere *Menoch. de præsumpt. præs. 122. num. 39. & 38. lib. 3.*

Quarta coniectura desumitur ex quo apoca à nullo teste fuit subscripta, ex hoc enim præsumitur facta in occulto, ne ad aliorum notitiam deueniret, vnde sa-
13 tis † arguitur simulatio *Honded. consil. 46. num. 19. & 20. lib. 1. Roland. cons. 93. num. 29. versic. non obstat, & num. 30. lib. 3.*

Quinta coniectura pariter deducitur ex debitis contractis per Palmerium a mense Ianuarij ad diem 28. Aprilis 1626. qua dicitur confecta apoca; constat enim medio illo tempore Palmerium accepisse ad Societatem officij scuta quingenta, & ab hac die vigesima octaua Aprilis vsque ad primam mensis Iunij sequentis, & sic spatio triginta trium dierum alia scuta quingenta accepisse, vt apparet ex instrumentis datis, in Summario Palmerij *num. 10.*
14 quas pecunias † verisimiliter non accepisset, si cum effectu summa duplarum 1600 ei ab Equite mutuata fuisset, maximè cum non appareat ad quos vsus fuerit conuersa.

Sexta coniectura etiam elicitur ex lectura ipsius apocę ibi (*auertendo, che della sudetta somma delle doble mille seicento, che sono debitore, mi deue per parte di vino, & altri cunti che sono passati fra me e lui circa à scudi 80. moneta*) quibus stantibus si pecuniæ cum effectu interuenissent, fuisset ab initio facta compensatio, neque Palmerius constituisset se debitorem in tota summa duplarum mille sexcentarũ, quę ad motetam redactæ ascendunt ad scuta quatuormillia quadrigenta octuaginta; sed demptis scutis octuaginta, tantum se debitorem constituisset in scutis quatuormillibus quadringentis.

Septima, & vltima cuniectura oritur,
15 ex quo Eques † recusauit respondere positionibus illi desuper datis *l. manifestè, & ibi Doctor. ff. de iureiur. & fuit dictum in Nicien. Decimarum. 27. Nouembris 1626. coram R. P. D. meo Merlino.*

Quibus omnibus coniecturis addi potest quod dictus Palmerius solitus erat ludere, & postea facere huiusmodi apocas, vt deponunt testes in Summario hæredum Palmerij *num. 13.* & ita ex istis omnibus coniecturis simul iunctis satis
16 remanet probata simulatio cum ad hunc effectus leues coniecturæ admittantur

Honded. conf. 33. num. 53. lib. 2.

Et ita vtraq; &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Ariminen. Legitimæ de Scarponibus.

Die Mercurij 5. Maij 1627.

AAGVMENTVM.

Ascendentes, quando debeant inputare in legitimam fructus perceptos ex hæreditate descendentium, Et an eis debeatur legitima de Iure Ciuili, vel de iure Naturali, pro vt debetur liberis, & cui fortiori vinculo debeatur.

SVMMARIVM.

1 *Ascendentes debent imputare fructus perceptos ex hæreditate filiorum in legitimam.*

2 *Fructus hæreditatis de iureff. imputabantur in legitimam etiam descendentibus.*

3 *Ius antiquum, quod fructus debeant imputari in legitimam, est correctum, quo ad descendentes tantum.*

4 *Priuilegium concessum descendentibus, non extenditur ad ascendentes.*

5 *Fructus in Trebellianicam antiquitus imputabantur, sed hoc est correctum, quo ad liberos primi gradus.*

6 *Ascendentes, vt antiquitus, ad imputationem fructus in Trebellianicam tenentur.*

7 *Legitima, & Trebellianica inter se non differunt.*

8 *Institutus hæres in sua vita tantum, hæc institutio importat solum vsumfructum bonorum.*

9 *Vsusfructus imputatur in legitimam ascendentium.*

10 *Fructus non imputantur in debito iure naturæ, cuicumque debeantur.*

11 *Legitima debetur parentibus de iure naturè stricto.*

Rota in conflictu opinionum, eam sequi solet, quæ æquior est, & humanior nu. 11.

12 *Ascendentes respectu legitimæ, sunt pares cum descendentibus.*

Rot. auctoritas quantum præponderat, nemini latet. num. 12.

13 *Iudicandum non est ex multitudine auctorum, sed secundum, quod iustius, & æquius videtur.*

14 *Legitima parentum an sit æquè debita, tã iure naturali, quàm ciuili, vt legitima liberorum.*

15 *Ascendentibus debetur legitima tantum, de iure ciuili; descendentibus verò etiam de iure naturali.*

16 *Filij non debent thesaurizare parentibus sed parentes filijs, declara inf. nu. 53.*

17 *Parentibus, quod debeatur legitima de iure naturali, est æquior, & verior opinio.*

18 *Legitima tripliciter considerari potest.*

19 *Legitima à solo iure Ciuili assumpsit nomen.*

20 *Decimæ, quoad quotam sunt de iure positiuo.*

Filijs antiquitus debebatur totum patrimonium & postea de iure Codicis fuit quarta nu. 20.

21 *Legitima de Iure Auth. fuit aucta, & restricta iuxta numerum liberorum.*

22 *Ius naturale est immutabile.*

23 *Legitima regulariter accipitur in iure pro necessarijs alimentis.*

24 *Legitima non minus debita est parentibus iure naturæ, quàm liberis.*

25 *Parentes honorare, non solum comprehendit hoc quartum præceptum Decalogi, sed etiam eis necessaria alimenta subministrari.*

26 *Bart. & Bald. declarantur: & nu. 31.*

27 *Parentum educatio non conuenit alijs animalibus, sed benè educatio liberorum.*

28 *Pater non est alendus à filio iure naturali, sed ratione naturali.*

29 *Parentum educatio, licet non sit de iure naturali, prout conuenit generi animalium, est tamen pro vt conuenit speciei hominum vide nu. 30. & 34.*

32 *Dominia rerum sunt lege Diuina hominib. condonata.*

33 *Dominia de iure naturali primæuo non erant distincta, & propria.*

35 *Legitima sumpta pro alimentis, fortiori vinculo debetur parentibus, quàm liberis.*

36 *Filius si habeat patrem, & filium in eadẽ necessitate constitutos, & habeat tantum quantum vni sufficiat, est patri potius, quam filio subueniendum, & quare nu. 37.*

38 *Legitima parentib. & filijs diuitib. etiam est danda.*

39 *Legitima quando à lege vel consuetudine minui, & in totum tolli potest.*

40 *Legitima datur parentibus, & liberis diuitibus*

uitibus ob honorem sanguinis, vel in eius retributionem. num. 41.

42 Pater, & filius vna, eademque persona carne, & natura reputantur.

43 Filij plus honoris, & reuerentiæ debent parentibus quàm è contra.

44 Filij à parentibus totum habent, parentes verò à filijs nihil.

45 Filij parentibus multum debent, parentes autem nihil, & qui debet, opportet reddere.

46 Ratio non omnis fecit in homine ius naturale, sed illa sola, quæ à principijs iuris naturalis gentium immediatè deriuat.

47 Ius ciuile ex circumstantijs temporum, locorum, & personarum variatur.

48 Legitima non deriuat exprimis principijs iuris naturalis.

49 Tex. in l. cum ratio ff. de bon. damnat. declaratur, & etiam tex. in l. scripta §. fin. Vnd. lib. num. 50.

51 Pater in necessarijs filio suo potius, quàm patri suo subuenire tenetur.

Natara prona est ad obliuionem recepti beneficij, num. 15.

52 Naturalis inclinatio, quæ quandoque à ratione deuiat, non facit ius naturale.

53 Auctoritas D. Pauli 2. ad Corinth. cap. 12. quando habeat locum.

54 Ascendentes non tenentur fructus imputare in legitimam, sicuti nec imputant filij & num. 55. 58. & 59.

56 Ius antiquum, quod plus deferebat filijs masculis quàm fœminis, est correctum.

57 Vitium maximum esset, facere differentiam, vbi natura illam non facit.

60 In legitima ascendentium non potest appponi grauamen, sed tollitur ipso iure.

61 Parentibus, si minus legittima sit relictũ agunt ad supplementum, sed non ita filij num. 6.

63 Legitimæ supplementum debitum ascendẽtibus transmittitur ad quoscunque hæredes.

64 Legitima ascendentibus debet relinqui titulo institutionis.

65 Legitima debetur ascendentibus cum fructibus legitimæ à die mortis, sicut & filijs.

66 Legitimæ ascendentium, & descendentiũ de iure ff. erant æquiparatæ, quo ad fructuum imputationem in legitimam.

67 Duo vbi æquiparantur à iure antiquo si postea ius nouum disponit circa vnum, illud etiam dicitur dispositum in alio.

68 Correlatiuorum natura est, vt vno posito, seu remoto, aliud etam ponatur, seu remoueatur, maxime vbi militat eadem ratio, num. 69.

70 Fructus, quare non imputentur in legitimam filiorum.

71 Legitima ascendentium debet esse de substantia defuncti & num. 72.

73 Legitima debetur ascendentibus purè, & ipso iure à die mortis.

74 Debitum exactum non admittit compensationem.

75 Tex. in l. Papianus §. Vnde, si quis, ff. de inoffic. test. declaratur.

76 Patres, & filij quoad legitimam sunt expressè adæquati.

78 Proprietas, & non vsusfructus censetur relicta, quando non exprimitur.

DECISIO LXII.

GAbriel Gabriellius Iuniperam eius Matrem vita sua durante tantum hæredem instituit, cui post mortem substituit Dominos de Suardis, cum autem Iunipera hæreditate adita, & multis fructibus ex ea perceptis obierit institutis hæredibus Dominis de Scarpionibus, fuit orta lis inter ipsos, & Dominos de Suardis substitutos, mihi de partium consensu commissa, An in casu sequuto sit locus detractioni legitimæ debitæ Iuniperæ vti matri in bonis prædicti testatoris, vel ea sit imputanda in dictis fructibus per eam perceptis.

1 Dicebant Domini de Suardis pro † imputatione stare magis communem, & receptam opinionem; quia illam sequuti sunt *Bald. in cap. si Pater in fin. de testam. in 6.* & ibi *Franch. num. 21. vers. sed ipsi ascendentes, Alex. in l. filius familias 18.* sub. *num. 4. ff. ad leg. falcid. & in l. in fideicommissariam num. 9. ff. ad Trebellian. Petr. de Rauenn. singul. 132. in princip. Rip. in l. in quartam num. 127. vers. 2. intellige ff. ad leg. falcid.* & ibi *Pic. num. 285. vers. imò fortius, & Berengar. Ferdinand. in cap. 1. num. 9. vers. differunt. 7.* idem *Rip. in l. in fideicommissariam num. 83. Fabian. de Mont. in authent. nouissima nu. 12. post med. vers. sed quid è contra, Roder. Suar. in l. quoniam in prioribus ampliat 16. num. 5. Petr. de fideicomm. q. 15. num. 8. Cucc. de legitim. in verbo ex substantia num. 44. Caualcan. de vsufruct. mulier. relict. num. 18. post. med. Rustic. ad l. cum Auus lib. 7. cap. 9. num. 16. Crass. in §. Trebellianica quæst. 12. in fin. Pappon. lib. 2. arrest. tit. 7. arrest. 2. Scac. de iud. lib. 2.*

cap.9.n.1189.Gratian.discept.foren.c.449. num. 5. Francisc. de Bar. de success.lib.16. tit. 7. nu. 4. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib. 7. tit. 10. num. 22.Cancer.variar. resolut. cap. 20. num. 127. lib. 3. Rimin. cons. 1244. *num.* 74. *&* 103. *Bero. cons.* 35. *sub. num.* 38. *lib.* 2. *Roland. cons.* 39. *num.* 22. *lib.* 3. *Cephal. cons.399.num.* 5. cum quatuor sequentibus, *Surd. cons.* 341. *num.33. & latius cons.* 388. *per. tot. & decis.* 21. *num.* 12. *Guidop. decis.* 478. quam etiam communem dicunt *Ioan. de Garron. Eman. Cost. Peregrin. Marescott. Fusar. Modern.Forol.*& alij licèt ipsi contrarium teneant in locis infra citandis, & communem etiam dixit *Rota apud. Seraphin. decis.* 1361. *num.* 5.

Fundatur potissimum dicta communis opinio in *l. Papinianus* §. *vnde si quis ff. de inoff. testam.* vbi de iure antiquo dige-
2 storum fructus † huiusmodi, quibuscunque etiam descendentibus imputabantur in legitimam, vndè cum post per ius nouum codicis in *l. scimus* §. *repletionem de inoff. testam.* fuerit ius illud antiquum quoad descendentes expresè correctum, & quoad ascendentes nihil reperiatur †
3 immutatum, consequens est, vt ad huc hodie dispositio dicti §. vnde si quis respectu ascendetium remaneat inconcussa ad *l. præcipimus C. de appellat.* Priuilegiũ
4 enim concessum descendentibus † non extenditur ad ascendentes *Rustic.* vbi sup. *num.* 15.

5 Præterea hoc ipsum coadiuuatur, quia iura † antiqua quæ absolutè, & simpliciter disponebant fructus in Trebellianicam imputari *l. filius familias* 17. *ff. ad leg. falcid.* & in dicta *l. Papinianus*. §. *conditionis* sunt correcta in liberis primi gradus, qui per *l. iubemus. C. ad Trebell.* non tenentur eos imputare, & tamen dispositio dictæ *l. iubemus*, & sic correctio iuris antiqui nõ
6 extenditur ad ascendentes, qui adhuc,† vt antiquitus ad dictam imputationem tenẽtur *Bart. in d.l. filius n.3.* & ibi *Angel. cirmed. vers. tamen parentes, Imol. n.3. Alex. n.4. Ias. in l. qui se patris n.62. ad med. vers. item liberi C. vnde liber. Pic. in d.l. in quartum n.* 285. & ibidem *Bereng. c.3. nu.* 29. *Menoch. de arbitr. cas.256. nu.* 49. *Rimin. iun. cons.244. n.103.* ergò idem dicendum est in legitima, quia nulla videtur con-
7 grua disparitatis † ratio assignari posse, vt notat *Surd. decis.21. n.11. & seqq.*

Demum in casu isto speciali quadam ratione videtur imputationi locum esse, quia cum mater fuerit instituta in vita
sua † tantum, hæc institutio videtur solum 8
importare vsumfructum bonorum, & hæreditatis filij, itaut mater interim fuerit constituta vsufructuaria *Bellon. consil.* 6. *nu.*44. *Capic. decis.*108. *nu.*7. *Gabr. de hæred. inst. conclus.*2, *n.*5. *Menoch. præsumpt.* 133. *nu.*12. *& præsumpt. sequen. n.7. lib.4. Surd. de aliment. tit.2. q.11. n.9.* Vsusfructus autem † iuxta opinionem, quam Rota
sequitur imputatur in legitimam, *Rota coram Seraph. decis.* 1365. *nu.* 6. & sequentibus, & coram *Greg.XV. decis.* 186. *n.2. & 3.* vbi *Add.* & in Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ 11. Martij 1626. coram Reuerendissimo Patriarcha Hierosorymitano, & ad hæc reducuntur alia, quæ pro eadem sententia informantes adducebant. 9

Propter quas difficultates, & maximè quia causa erat exemplaris, & nunquam per Rotam in specie decisa, cum proponeretur die prima Februarij præteriti fuit dilata, & ordinatum, vt omnes Domini illam viderent. Vnde hodie iterum proposita; duo ex Dominis cum communi tenebant pro imputatione, sed nihilominus fuit resolutum contrarium, & in primis visum fuit. quòd pondere Doctorum, præsertim moderniorum hæc sententia non esset minus approbata, quia illam tenet *Bal.* sibi contrarius in d. §. *vnde si quis*, vbi
10 quod fructus † non imputantur in debito iure naturæ cuicunque debeantur, qui tamen in *l. fin. C. quor. bon.* tenet legitimam
11 deberi parentibus, de iure naturę stricto, fuit etiam de mente *Cotæ in d. decis.* 1365. dum illam dicit humaniorem, cum Rota in conflictu opinionum eam sequi soleat, quæ æquior est, & humanior, idem in *decis. 668. par. 1. diuers.* vbi quod parentes
12 † respectu legitimæ sunt pares cum descendentibus. Quantum aut præponderet Rotæ auctoritas nemini latet, & vlterius eamdem sequuti sunt *Socc. Iunior. cons.64. lib. 2. Corn. cons. 176. in 1. dub. lib. 3. Rimin. iun. cons.259. nu.31. Ioan. de Garron. in authent. ex testamento n.32. C. de secund. nupt. Mathesil. in l. filium quem habentem nu. 73. vers. quinimò C. famil. hercis. Hieron. Laurent. in fortioribus terminis in l. in fideicommissariam n. 69.* cum sequentibus *ff. ad leg. falcid. Peregr. de fideicommis. ar. 49. n.49. Eman. Cost. in repet. cap. si pater in glos. priuari non possit nu.73. Mangil. de imputat. & detract. quæst.11. n.10. Marescott. variar. resol. lib.2. cap.86. n.10. vers.*

ratio

ratio est Fusar. de fideicomm. substit. q. 660. Moder. Foroliu. in tract. de legit. lib. 2. tit. 2. 32. nu. 15.

Sed quod apud Dominos plus vrgebat, est ipsa ratio, quia vt inquit Text. in l. 1. §. sed nec C. de veter. iur. enuclean. non ex
13 multitudine † auctorum iudicandum est, sed secũdum quod iustius, & æquius videtur, cum possit vnus, &c. l. penultima C. quæ sit longa consuetud. cap. Capellanus extra de ferijs Ab. in cap. tua nos n. 8. de vsur. Felin. in cap. 1. circa fin. de constit. & Rota decis. 214. nu. 2. apud Reuerendiss. Dominum meum Decanum, quod autem hæc sententia sit æquior, patet ad sensum, & sufficit Rotæ auctoritas in dicta decis. 1365. apud Seraphin. quòd verò sit iustior,
14 totum pendet ab eo, An legitima † parentùm sit æquè debita tam iure naturarali, quàm ciuili, vt legitima liberorum: & sic, An parentibus etiam debeatur ipso iure, sicuti liberis debetur per dictam l. scimus in princ. quia quatenus sic, militat in vtraque legitima quoad imputationem prorsus eadem ratio, sin autem non, dispositio text. in d. §. repletionem non est extendenda ad parentes vndè de hoc ante omnia videndum erit.

15 Et quod parentibus debeatur † legitima tantum de iure ciuili, liberis verò etiã de iure naturali, tenet communis opinio cum Bart. in l. si quis à liberis §. vel si parens, qui loquitur in Matre ff. de liber. agnoscen. Bald. sibi contrarius in l. 1. §. ius naturale in fin. primæ lectur. ff. de iust. & iur. Alex. in dicta l. filius familias ff. de leg. ad l. Falcid. Rip. lib. 1. respons. cap. 5. Ludou. Roman. cons. 370. in fin. Dec. cons. 19. cum alijs adductis à Petr. de fideicomm. q. 15. nu. 79. & per Menchac. lib. 2. de success. creat. §. 20. par. 2. n. 301. Gabr. lib. 2. comm. opin. tit. de legit. conclus. 1. n. 18. Ioan. Garz. de expens. & melior. c. 4. nu. 55. Molin. de Hispan. primog. lib. 2. cap. 1. n. 28. pro quibus facit text. in l. nam & si parentibus ff. de inoffic. testam. l. scripto versic. fin. ff. vnd. lib. l. cum ratio in princ. ff. de bon. damnat. & illud Pauli 2. ad Corinthios cap. 12. quòd
16 filij † non debent thesaurizare parentibus, sed parentes filijs, & habetur in cap. cum Apost. §. prohibemus de censibus, & in cap. Prædicator 16. q. 1. & ibi. Glos. & commun. Doct.

Sed contraria opinio, scilicet quòd etiam parentibus debeatur legitima de
17 iure naturali est æquior, & † verior, quàm sequitur Bald. in d. l. fin. C. quor. bonor. Bero. in c. Raynutius n. 229. de testam. Couar. in epitom. ad 4. decretal. 2. par. c. 8. §. 6. n. 5. versic. nec mihi placet Roder. Suar. vbi supra lim. 2. Didac. Perez. 2. par. ord. reg. lib. 5. tit. 2. lib. 1. l. 1. in addi. vers. sed quod sit debita Ioan. Gutier. lib. 5. pract. quæst. ciuili quæst. 82. n. 9. cum sequentibus, vbi plures cumulat, ac hoc latè prosequitur, & sentit Rot. in dict. decis. 668. & benè probat Text. in l. fin. C. quor. bonor. ibi, & lex ipsa naturæ successores eos facit, & in authent. de Hæred. & falcid. §. primum itaque collat. ibi tanquam hoc secundum ipsam naturam eis debeatur, quale est filijs, & nepotibus patribus, atque matribus, vbi etiam Bart. n. 8. sibi contrarius, & cap. si Pater de testam. in 6. ibi absq. deductione Trebellianicæ, siuè partis iure naturæ debitæ.

Sed vt magis veritas elucescat est illa altius perquirenda, vnde aduertendum
18 est, quòd legitima in casu nostro potest † tripliciter considerari, Primò quoad nomen, & quotam: Secundò prout debita filijs, & parentibus agentibus pro necessarijs alimentis; & tandem, prout etiam debetur liberis, & parentibus diuitibus, & omnimodo considerata semper est tam debita parentibus, quàm liberis, de quibus singulariter est videndum.

Legitima primo modo sumpta, videli-
19 cet quoad nomen † certum est, quòd illud à solo iure ciuili assumpsit Salic. in authent. nouissima n. 10. vers. quæro 11. C. de inoffic. test. & idem dicendum est de quota Roderic. Suar. in l. quoniam in prioribus limit. 2. n. 3. Couar. ad 4. decretal. 2. par. c. 8. n. 4. & 5. Rota decis. 1. de consuetud. in nou.
20 sicut etiam decimæ, † quoad quotam sunt de iure positiuo Couar. lib. 1. variar. c. 17. quod etiam inde clarè conspicitur, quòd antiquitus debebatur filio totum patrimonium l. in suis ff. de liber. & posthum. postea de iure codicis fuit quarta l. cum quæritur C. de inoff. test. quæ de iure au-
21 thenticorum fuit acta, † restricta iuxta numerum liberorum, prout etiam legitima ascendentium, quæ iuxta opinionem Butrigar. quam Rota sequitur etiam aucta fuit ex tex. qui benè hoc probat in §. 1. authent. de trien, & semiss. vers. hoc obseruando, & ibi gl. in verb. personis, Bart. & Bald. in anth. nouissima in fin. C. de inoffic. test. idem Bar. in l. pater filium n. 6. ff. eod. tit. Peregr. d. ar. 49. n. 47. Viu. decis. 405. n. 19. & Thesar. decis. 172. Ius autem na-
22 turale † est immutabile §. sed naturalia Instit.

Instit. de iur. natur. gent. & ciu. Igitur vtraque legitima quoad nomen, & quotam est de iure ciuili, & ideò vtraque etiã, dummodo supersint alimenta, per legem, aut consuetudinem minui, aut tolli potest *Rota dicta decis.* 1. *de consuet. in nouis*, *Couar. & Ioan. Guttier. vbi suprà*. vnde in hoc pares sunt liberi, & parentes quoad legitimam.

Si verò legitima sumatur secundo mo-
23 do, nempè vt debita † pro necessarijs alimentis, vt regulariter accipitur in iure, §. 1. *de trient. & semiss.* ibi *& natura primò curata competenter*, *Soccin. Sen. cons.* 30. *n.* 3. *lib.* 1. *Menoch. cons.* 1129. *n.* 12. *& Rota in dicta decis.* 1. *de consuetud.* clarum est contra *Bart. & Rip.* & plures alios supracita-
24 tos, quòd non est minus † debita parentibus de iure naturæ, quàm liberis, quandoquidem eodem iure naturali quo parentes tenentur filios alere, & filij quoque parentes, *d. l. si quis à liberis*, §. *si mater in fin. ff. de liber. agnoscen.* ibi *patrem quamuis alia filio naturali ratione debeat*, & constat ex D. Paulo ad Romanos 2. in illis verbis *gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ sunt legis, faciunt* id est ea, quæ sunt de lege naturali, qualia sunt præcepta moralia, quæ dubio procul ad dictamen legis naturalis spectant, *cap. fin. distinct.* 6. *D. Thom.* 2. 2. *q.* 100. *art.* 1. *Sot. de iust. & iur. lib.* 2. *q.* 3. *art.* 1. *Couar. d. c.* 17.
25 *num.* 1. sub quarto autem præcepto † Decalogi, non solùm continetur honorare parentes, sed etiam necessaria alimenta eis ministrari ex *D. Hieronymo in Matthæum cap.* 15. *& D. Thom.* 2. 2. *art.* 5. *& in* 3. *sent. distinct.* 17. *art.* 2. *q.* 1.

26 Nec obstat si dicatur cũ *Bart. & Bald.* & alijs supra relatis legitimam sic sumptã non esse respectu ascendentium de iure naturali, quia illud est omnibus animali-
27 bus commune, *l.* 1. §. *ius naturale*, *ff. de instit. & iur.* educatio autem † parentum non conuenit alijs animalibus, benè autem educatio filiorum. Vnde idem *Bart. in d. l. si quis à liberis*, §. *parens* respondet ad *tex. in d.* §. *si mater eiusdem legis*, quod pater non est alendus à fi-
28 lio iure naturali, † sed ratione naturali, quasi hæc inter se differant, quia respondetur, quòd licèt educatio parentum non sit de iure naturali, prout conuenit generi animalium, est tamen de iure naturali
29 prout conuenit speciei hominum, quod ius naturale gentium appellatur, alioquin,
30 quod homo sit rationalis, & quod sit † capax prudentiæ, & temperantiæ, & operationis secundum rectam rationem, quia hæc alijs animalibus non conueniunt, non esset in homine de iure naturali, nec in volatilibus volare, quia non conuenit hominibus, quod esset penitus erroneum iuxtà doctrinam *D. Thom. par.* 2. *q.* 51. *ar.* 1. *& q.* 63. *art.* 1. *& q.* 94. *per tot. & notat. Alphons. à vera. Cucc. in specul. coniugat. p. part. art.* 1. *Roder. Suar. d. limit.* 2. *n.* 5.

31 Sed nec legitima filiorum, si *Bart.* doctrina † esset vera, esset de iure naturali (vt etiam plures cum *Dec. in dicto cons.* 17. sunt arbitrati) nonsolùm, quia in alijs animalibus non dantur rerum dominia, sine quibus non potest dari debitũ
32 legitimæ, sed etiam quiaquamuis rerum † dominia sint lege diuina hominibus condonata iuxta illud psalmi, *omnia subiecisti sub pedibus eius*, tamen inter eos de iure naturali primæuo dominia non erant distincta, & propria cuiusque, sed
33 † omnia erant communia, *l. ex hoc iure*, *ff. de iust. & iur. & c. si quis propter necessitatem*, vbi *glos. extra de furt.*

Nec ex quo ius hoc non conuenit alijs animalibus est in homine minus naturale, quàm illud, quòd omnibus conuenit, quia
34 planum est, quòd non est in homine † minus naturale actum prudentiæ, vel temperantiæ habere, vel inclinationem ad bonum, in quantum est animal rationale, quã est in certis animalibus filiorum procreatio, & educatio, cum enim in homine non sit minus naturale esse rationabile, sic etiam, nec vt tale operari, prout non obscurè deprehenditur ex *verb. Text. in d.* §. *ius gentium* in illis verbis, *ius gentium est, quo gentes humanæ vtuntur, quod à naturali recedere, inde licèt facilè intelligere, quod illud omnibus animãtibus hoc solis hominibus inter se commune est*, igitur hac sola differentia sublata sunt, idem ex *D. Th. Alphons. à Ver. & Roder. Suarez vbi supra.*

35 Vnde facilè deprehenditur, quòd legitima sic † pro alimẽtis sumpta non solùm debetur parentibus de iure naturali, sed etiam quod eis debetur fortiori vinculo naturali, quàm filijs iuxta doctrinã *D. Th.* 2. 2. *q.* 36. *art.* 9. vbi quòd si quis habet
36 † patrem, & filium in eadem necessitate constitutos; nec vtrumque alere possit, habet tamen, quantum vni sufficit, est patri potius, quàm filio subueniendum, & ratio est, quia cum ius naturale in homine, ex ratione naturali quanto fortior est ratio na-

naturalis, quæ dubio procul potentior est
37 erga † parentes, à quibus filijs esse habēt, *cap. nasci 56. distinct.* quibus propterea ex *Arist. 4. ethicorum* non potest sufficienter retribui, & cum *D. Thom.* tenent communiter Doctores, *Bellam. in c. parsimonia 41. distinct. Cyn. post Iacob. de Rauen. in l. 2. C. de patrib. qui fil. distrax.* & alij plures, quos allegat, & sequitur *Surd. de aliment. q. 94. per tot. tit. primo*.

Demum legitima consideratur quo ad parentes, & filios diuites, & non egentes
38 alimentis, quibus † etiam illa debentur, alimenta, *Cyn. in l. scimus verb. legitimam, C. de nup. Salyc. in authen. nouissima, C. de inoff. test. Corn. consilio 316. num. 4. vers. & negatur, vol. 1. Surd. de aliment. tit. 9. q. 2. nu. 2.* & hoc modo sumpta est de iure ciuili etiam quoad filios, quæ ideò quoad
39 eos † non minus, quàm quoad parentes per legem aut consuetudinem minui, & in totum tolli potest ex *Rot. d. decis. 1. de consuetud. in nou. Dec. dicto cons. 19. n. 5. Couar. & Ioan. Guttier.* vbi supra, & est communis omnium sententia: Vnde etiam legitima in hoc sensu non magis debetur filijs, quàm parentibus.

49 Quod etiam ratione probatur, quia ius ciuile, † dum etiam liberis, & parentibus diuitibus legitimam portionem assignat, nullam aliam potuit rationem habere, nisi aut ob honorē sanguinis *argum. l. 1. §. lar-*
41 *gius, ff de success. edict.* aut in quamdam † sanguinis retributionem *authent. vt cum de appel. cognosc. §. hæc autem dispossuimus, vers. vnde*, & constat, & iuxta vtramque rationem par, aut potior est parentum causa, si enim consideremus honorem san-
42 guinis, parer, † & filius vna, & eadem persona, carne, & natura reputantur, *l. ne cum filio familias, ff. de furt. c. contradicimus 35. quæst. 3. & c. pœnitentia, de pœnit. dist. 3.* Vltra quod iuxta diuinum præceptū
43 ratione sanguinis † plus honoris, & reuerentiæ debent filij parentibus, quàm è cōuerso *Exod. 20. eccles. 7. & cap. quæritur 2. q. 7.* Si verò attendenda sit sanguinis re-
44 tributio filij à parentibus † totum, parentes autem à filijs nihil habent, vt autem inquit *Tullius, lib. 1. offic. illud primum est in officio, vt ei plurimum tribuamus, à quo plurimum accepimus, imitantes agros fertiles, qui multo plus offerunt, quàm acceperunt*, Vndè si retributionis contentio sit inter filios, & parentes, & ipsa ratio subtilius exquiratur, filij parentibus multūm,
45 parentes autem † filijs nihil debent, eum enim, qui debet, oportet reddere.

Nec propterea, ex quo legitima sic sumpta est rationi consona, erit debita de iure naturali, quia non omnis ratio facit
46 in homine ius naturale, sed illa sola, quæ à primis principijs iuris naturalis gentium immediatè deriuatur, qualis est illa (vt supra dictum est) quæ dictat patres, & filios teneri mutuò inter se ad necessaria alimenta: Datur autem & ciuilis ratio, vnde ius ciuile emanat, *l. ex hoc iure in fin.* ibi *exceptis quibusdam, quæ à iure ciuili introductæ sunt ff. de iust. & iur.* quæ sicut
47 & ius † ciuile ex circumstantijs temporū, locorum, & personarum variatur ad *tex. in cap. non debet de consang. & affin.* & ab ea prouenit legitima hoc modo conside-
48 rata, quia clarum est, quòd illa † non deriuatur ex primis principijs iuris naturalis.

Ex quibus patet, vndique, & omni iure tàm ciuili, quàm naturali, legitimam non esse minus debitam parentibus, quàm filijs. Vndè non obstant iura supra allega-
49 ta pro contraria opinione, quia † *tex. in d. l. cum ratio ff. de bon. damnat.* Solùm probat, quòd successio filiorum in bonis parentum est de iure naturali, quod non negatur, quoad legitimam, *text. verò in d. l. nam & si parentib. ff. de inoff. test.* potius probat etiam legitimam parentum esse de iure naturali, dum claris verbis dicit, quòd turbato mortalitatis ordine, nō minus debetur parentibus hæreditas filio-
50 rum, quàm è conuerso. *Ad † tex. verò in d. l. scripto, §. fin. vnde liber.* qui magis obstat vltra duas subtiles solutiones, quas assignat *Emanuel Cost. vbi supra numer. 39.* potest etiam aptissimè responderi, quod *Text.* ille solùm concludit, legitimam nō ita esse debitam parentibus in bonis filij, sicut è conuerso in bonis parentum, idest ex naturali eorum stimulo, & inclinatione, quod dubio procul est verum, quia
51 etiam in necessarijs pater filio suo potius, quàm patri suo subuenerit, ita prona est natura ad obliuiscendum recepti officij,
52 hæc autem naturalis † inclinatio, quæ quandoque à ratione deuiat, non facit ius naturale, & ideò non est attendenda, sed solùm attendi debet ratio naturalis, quæ si non plus, æqualiter sine dubio versatur erga filios, & parentes quoad legitimam sumptam pro necessarijs alimētis, circumscripto autem parentum voto, probat *text.* ille legitimam deberi parentibus, sicut & filijs, illa enim verba ibi *ratio misera-*

serationis idem important, quod ratio naturalis; atque ideò idem quod ius natura-
53 le: tandem auctoritas † Diui Pauli, quod filij non tenentur thesaurizare parẽtibus, intelligi debet præter necessaria alimenta.

Cum itaque, vt dictum est legitima omni modo considerata, non minus debeatur parentibus, quàm filijs, & sit inter eos quoad illam vna, eademq; ratio, consequẽ-
54 ter † ex identitate rationis mater in casu nostro non tenetur in legitimam fructus imputare, sicut nec filij illam imputant ex *d.l.scimus*, vt in simili arguit, *Decian respons.79. num.13. vol.2.* sed præterea pro-
55 batur † etiam iuribus, & rationibus vrgentissimis. Primò expendi potest *text.optimus in auth. de trien. & semiss. §.consideremus in vers. nam si hoc Collat.3.* vbi cor-
56 rigitur ius † antiquum, quod plus deferebat filijs masculis, quam fœminis, & assignatur causa correctionis ibi *sicut enim natura nihil circa hoc arte ratiocinatur, ita nec nos alteram in masculis, & alteram in fœminis secundum hoc ponimus legem, &c. & in l.maximum vitium, C. de lib. præter*
57 dicitur vitium † maximum facere differentiam, vbi natura illam non facit, ergo inter vtramque legitimam, quæ nec iure ciuili, nec naturali differunt, non est faciẽda differentia quoad imputationem.

Secundò ad hoc ipsum ex eadem ratione, & magis in specie expendi etiam potest, *Text. elegans in auth. vt cum de appell. cognocsc. §.hæc autem disposuimus*, vbi postquam dictum fuit, quòd filijs, atque parentibus, quibus minus legitima relinquitur, datur pariter actio ad supplementum. Imperator proponendo eis vti speculum mutuam obligationem naturalem, eos admonet, vt se æqualiter quoad legitimam in vltimis elogijs honorent, quia vt inquit, *considerare debent parentes, quod ipsi filij fuerunt, & eadem à suis parentibus sperauerunt, & similiter, qui nunc filij sunt, debent studere parentum animos sanare, quia & ipsi parentes fieri desiderãt, & à suis filijs optant honorari*: ergo ex identitate eiusdem rationis naturalis me-
58 ritò credendum est, quod idem Imperator † in dicta *l.scimus, §.repletionem*, noluit parentibus imputari fructus, qui filijs per dicta l.non imputantur, perinde ac si hoc fuisset in eadem lege expresse cautũ ad *l.illud ff.ad leg. Aquil.qui text.in dicto, §.hæc autem*, eò magis vrget, quod Imperator in eo, dicit repletionem legitimæ parentum esse faciendam secundum alias eiusdẽ Imperatoris leges, sed sic est, quòd repletio non fit nisi per *l.omni modo, &*
59 *l.scimus, C.de inoffic. testam.* ergo patet, † quòd per per d.authent. voluit extendere dictas leges ad ascendentes, vt etiam animaduertit *Accurs. in glos.* ibi *verb. leges*.

Tertiò, quia ex eadem identitatis ratione legitima ascendentium est aucta sicut legitima descendentium, vt fuit dictũ supra. Rursus in ea non potest apponi
60 † grauamen, sed tollitur ipso iure, sicut in legitima descendẽtium, *l.quoniam in prioribus, C.de inoffic. testam. Rot. dicta decis.*
61 *668. num. 3.* præterea si † minus legitima relictum sit, parentes agunt ad supple-
62 mentum, & non de inofficioso, sicut & † descendentes, *glos.in d.l.omnimodo, verb. cum alijs personis, & authent. vt cum de appell. cognosc. d. §.hæc autem Guidopap. dicta quæst.478. & Rota dicta decis. 668.* vbi etiam quod legitimæ supplementum
63 debitum † ascendentibus transmittitur ad quoscunque hæredes etiam extraneos, quamuis non declarauerint illud velle sicut transmittitur supplementum debitum
64 descendẽtibus, & relinqui etiam eis † debet legitima titulo institutionis, prout descendentibus, *Clar. in §.testamentum quæst.38. num.8. Thesaur. decis.58. n.1. & Peregr. d.art.39. n.48.* & demum sicut le-
65 gitima † debetur descendentibus cum fructibus legitimæ à die mortis, ita & ascendentibus *Decian. dicto cons.79.n.13. cum sequentibus*.

66 Quartò, quia secundum † ius digestorũ legitimæ ascendentium, & descendentiũ erant æquiparatæ circa fructuum imputationem, quia fructus in vtramque legitimam imputabantur *l.Papinianus §. vnde si ff. de inoff. test. Propterea d.l.scimus* postea superuenta, quæ disponit, vt repletio fiat ex substantia patris non ex fructibus, habet etiam locum in legitima ascenden-
67 tium, quia vbi duo † æquiparantur à iure antiquo, & postmodum ius nouum disponit aliquid circa vnum, illud intelligitur disponere in alio *vulg. text. in l.si quis seruo, C. de furt. Bart. in l.Marcellus in princ. nu. 6. ff. ad Trebellian.* hæc enim est
68 natura † correlatiuorum, vt vno posito, seu remoto, aliud etiam ponatur, seu remoueatur, *Bald. in l.2. n.3. C.si aduers. transact.* præsertim quando, vt hic, mili-
69 tat † eadem ratio, vt in puncto, & in fortioribus terminis *Hier. Laur. vbi supra n. 75. cum seqq.*

Quin-

Quintò ideò per *Text. in d. l. scimus*, §. *repletionem* fructus non imputantur in legitimam filiorum, quia † repletio debet
70 fieri ex ipsa substantia patris, idest ex bonis repertis in hæreditate, & ratio assignatur in princip. *d. l.* nimirum, quia sicut filijs debetur legitima purè, & ipso iure à morte Testatoris, ita etiam repletio fit purè, & ipso iure, ex qua ratione infert postea Imperator ad repletionem ex sola substantia, & non exfructibus, vt patet ex verbis *Text.* quæ sequuntur ibi *sancimus itaque &c.* ergo cum etiam legitima
71 † ascendentium debeatur ex substantia defuncti, §. *discretis, vers. si verò filios non habuerit in authent. quibus mod. natur. eff. sui, & in auth. de trien. & semiss.* §. 1. ibi, *sed etiam partem substantiæ*, iuncto *vers. hæc obseruando*, qui versiculus loquitur de legitima ascendentium, vt ibi notat *glos. in verb. hoc, & in authent. de hæred. & falcid.* §. primum itaque propterea, sicut
72 fructus † non imputantur in legitimam filiorum, quia non sunt de substantia testatoris, ex quo scilicèt non fuerunt in eius bonis tempore mortis, *l. in fideicommissariam, ff. ad Trebellian. Bart. ind. l. scimus, num. 2. & dixit. Rota in dicta Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ* 11. *Maij* 1616. *coram Reuerendissio Patriarcha Hierosolymitano*, nec etiam imputantur in legitimam parentum.

73 Tandem quia stante, quod parentibus † debetur legitima purè, & ipso iure à die mortis, & fit etiam repletio purè, prout ex supradictis apparet non esse dubitandum, & in puncto decidit *Rota in prædicta decis.* 668. necessarium etiam videtur, vt fructus non possint in legitimam eorum imputari, quia debitum † exactum
74 non admittit compensationem, *Cyn. in dicta l. scimus, num. 2. ver. postea, Salicet. ibibidem in princ. Peregrin. de fideic ommiss. dicto artic.* 49. *num.* 49. *Mangil. de imputat. q.* 11. *num.* 10. *& seqq. Fusar. & Modern. Foroliuien. vbi supra*.

Nec obstant argumēta supra in contrarium adducta pro communi opinione, quia ad primum desumptum ex dicta † *l.*
75 *Papinianus*, §. *vnde si parens*, patet clara responsio ex supradictis. Ad secundum de differentia, quæ versatur inter patres, & filios quoad imputationem fructuum in Trebellianica sufficit dicere, quòd hic nō versamur in dicta imputatione, sed in illa, quæ fit in legitimam cuius eadem est ratio inter parentes, & filios, & in omnē casum sat est, vt à iure patres, † & filij
76 quoad legitimam sint expresse exæquati in dicto §. *hæc autem in authent. vt cum de apell. cognosc.* non autem quoad Trebellianicam.

Ad vltimum, quo dicebatur matrem institutam, vita sua durante tantum esse vsufructuariam, vsumfrumctum † autem
77 in legitimam imputari ex dicta *decis. Seraph.* 1365. Domini habuerunt pro indubitato quòd non intret dicta decisio, quia mater durante vita sua non fuit vsufructuaria, sed proprietaria, tum quia regula est, vt dum non exprimitur, censea-
77 tur relicta proprietas, † non vsufructus *l. si alij & l. filios hæredes ff. de vsufruct. legat. & benè Soccin. cons.* 10. *num.* 11. *vers.* 1. *quia ex verbis vol.* 1. *Ruin. cons.* 25. *n.* 9. *vol.* 2. *Mant. de coniect. vltim. volunt. lib.* 9. *tit.* 2. *num.* 5. tum etiam quia alioquin fideicommissum post mortem hæredis relictum non esset conditionale, quia statim à die mortis testatoris ad fideicommissarium spectaret proprietas, quod non est dicendum.

Et ita, vtraque parte informante, fuit decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Meliten Collectarum.

Die Veneris 7. *Maij* 1627.

ARGVMENTVM.

Tractatur de exemptione Religionis Herosolymitanæ, & eius bonorum, ac personarum, à quibuscunque contributionibus, exactionibus, collectis, &c. cum immediatè sub iurisdictione sedis Apostolicæ subiaceant, ita vt quiuis alius præter vnum Summum Pontificem super illis collectas imponere non possit.

SVMMARIVM.

1 *Religio Hierosolymitana, & Magnus Prior Alemaniæ, nec non Commendatores, & bona d. Religionis, & Prioratus, non tenentur concurrere cum statu Prælatorum in contributionibus Prouinciæ.*

2 *Religio Herosolymitana, eius bona, & persona, sunt specialiter exempta à quibuscunque exactionibus, contributionibus, collectis, datijs, &c.*

3 *Religio Hierosolymitana, eius bona, & personæ sunt recepta sub protectione B. Petri, & Sedis Apostolicæ, & exempta sunt ab omni superioritate tàm Ecclesiastica, quàm temporali.*

4 *Priuilegia, quando sunt concepta verbis generalibus, & vniuersalibus, debent latissimè interpretari.*

5 *Priuilegia, quando concipiuntur verbis vniuersalibus, comprehendunt etiam ea, quæ aliàs non comprehenderentur.*

6 *Et ideò comprehendunt casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis.*

7 *Religio Hierosolymitana est immediate subiecta Sedi Apostolicæ.*

8 *Collectas imponere est actus iurisdictionis.*

9 *Iurisdictionis actus in non subditos exerceri non possunt.*

10 *Superior non potest præiudicare priuilegijs Religionis.*

DECISIO LXIII.

FVit hodie dubitatum, An religio Hierosolymitana, & magnus Prior
1 Alemaniæ, necnon Commendatores, † & bona dictæ Religionis, & Prioratus teneantur concurrere cum statu prælatorum in contributionibus Prouinciæ, seu Prouinciarum Alsatiæ, & Brisgouiæ, & Domini absque aliqua difficultate negatiuè responderunt, quia huiusmodi casus fuit aliàs maturè discussus, & decisus *in Leodien. collectarum 19. Martij 1604. coram bon. me. Ortembergo & quæ est decisio 72. par. 1. in recent. confirmata 19. Aprilis 1619. coram bon. mem. Buratto*, vbi similiter clerus secundarius Leodien. prætendebat Commendatorem Sancti Ioannis Leodien. teneri ad collectas, & fuit ad fauorem Commendatoris resolutum, quòd non teneretur, & fundamenta dictarum, decisionum, quæ etiam hodie Dominis placuerunt, fuerunt amplissima priuilegia per summos Pontifices concessa Religioni Hierosolymitane, per † quæ
2 Religio, & personæ sunt specialiter exemtę à quibuscunque exactionibus, contributionibus, gabellis, datijs, collectis, &c. eodemque contextu sub protectione Beati Petri, & Sedis Apostolicæ recipiun-
3 tur, & liberantur ab omni † superioritate, & potestate quorumcunque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Prælatorum, necnon quoruncunque temporalium dominorum quauis potesta etiam imperiali, Regali, Ducali fulgentium, vt latè in dictis priuilegijs, prę sertim Pij Quarti, cuius copia data fuit in summario nu. 3. & dictorum priuilegiorũ verba latissime ponderantur *per Decian. resp. 51. num. 13. & seqq. lib. 3. & in dictis decisionibus Leodien. coram bon. mem. Ortembergo, & Buratto.*

4 Et quidem cum dicta priuilegia sint concepta † verbis generalibus, & vniuersalibus, & præsertim verbo *quæcumque quorumcunque*, & similibus, debent latissime interpretari, adeout dicantur com-
5 prehendere † etiam ea, quæ aliàs non comprehenderentur, *Dec. cons. 199. nu. 2. & 3. Rot. decis. 368. num. 5. & decis. 791. num. 10. par. 1. diuers. cum alijs per Honded. cons. 86. num. 15. & seqq. lib. 2.*
6 & ideò comprehendunt † etiam casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis, *Alex. in l. si ex toto sub. num. 6. ff. de leg. 1. & cons. 30. num. 14. lib. 5. & in puncto Decian. de consilio 51. num. 22. vol. 3.* & benè deducitur in dictis decisionibus coram Ortembergo, & Buratto, quibus nihil
7 addi posse videtur. Cum igitur Religio † Hierosolimitana, illiusque bona, & personæ sint immediatè sub iurisdictione sedis Apostolicæ cum exemptione ab aliorum quoruncunque iurisdictione, vt supra, non potuit quiuis alius præter vnum summum Pontificem super illis collectas imponere, quia huiusmodi † impositio est
8 actus iurisdictionis *Alex. cons. 78. num. 8. in fin. lib. 6. Soccin. consil. 129. num. 1. circa med. lib. 1. Surd. cons. 262. num. 27.*
9 *in fin. & 28.* qui propterea exerceri † non potest in non subditum, *Bartol. in l. vnica, num. 25. C. de mulier. lib. 10. Natt. cons. 160. num. 7. & seq. cum alijs per Surd. cons. 525. num. 13.* & latè deducitur in supradicta decisione coram Ortembergo.

Non obstat si aliquando fuerunt collectæ ab aliquo ex prædecessoribus Magni Prioris solutæ, quia isti non potuerunt †
10 præiudicare priuilegijs Religionis, illiusque bona prætensis futuris contributionibus subijcere, *vt super Felin. in cap. cum accessissent num. 8. de constit. Natt. cons. 160. num. 46. vol. 1.*

Et ità decisum &c.

RE-

REVERENDISS. P. D. PIROVANO

Decano.

Nouarien. Decimarum.

Die Veneris 7. Maij. 1627.

ARGVMEMTVM.

Decimarum perceptio de Iure communi spectat ad Rectorem. Et an, & quando Episcopus possit agere pro omnibus decimis.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionem fundatam super quarta decimarum.*

2 *Parochiani incolæ tenentur respondere de decimis suis Rectoribus, & non Episcopo.*

3 *Decimarum collectio de iure communi spectat ad Rectorem.*

4 *C. quantam, &c. dudum de decim. intellectus.*

5 *Dispositio vna aliam non destruit.*

6 *Episcopus potest nomine Ecclesiæ Parochialis, agere pro omnibus decimis, cum teneatur illas conseruare.*

7 *Ordinarij habent intentionem fundatam, quo ad petitionem nomine suarum Ecclesiarum Parochialium.*

8 *Episcopi habent in decimatorijs prædijs ius reale, & coæquale cum Rectoribus.*

9 *Decimarum coæqualitas, quam habent Episcopi cum Rectoribus, non potest tolli per negligentiam, aut malitiam Rectorum.*

10 *Actio simultanea admittitur, quando Episcopus, vel Rector agunt pro decimis.*

11 *Episcopus potest fundare intentionem suã contra Laicos, & alios quoscunque pro decimis prædialibus.*

12 *Decimæ, quod debeant percipi à Rectoribus, & ab ipsis Episcopi exigant quartã, non est tuta opinio.*

13 *Decimarum perceptio, licèt de iure communi pertineat ad Ecclesiam Parochialẽ, non per hoc Episcopi excluduntur.*

14 *Episcopus, quando non prohibeatur pro sua canonica portione agere.*

15 *Laici licèt consuetudine non possint se eximere à solutione decimarum, possunt tamen eas coarctare.*

16 *Locutio nihil plus tribuit, quàm fuit in ea conuentum.*

17 *Scripturæ magis, quàm testibus credendum est.*

DECISIO LXIV.

AGente Domino Episcopo pro decimis mensæ Episcopali debitis pro sua quota ex territorio oppidi de Cameno Nauarien. diœcesis, colligendis; nomine Communitatis, & hominum eiusdem loci excipiebatur de non iure Episcopi respectu quartæ decimarum, & quatenus de eo constaret, semper obstare præscriptionem respectu quotę, nempè librarum 70. quæ solutæ fuerunt in eadem, & vniformi quantitate per annos 80. & vltra Episcopis scientibus, & recipientibus, & cum suscepta esset disputatio super præscriptione, & sæpius examinata hæc quæstio, nempè 10. Iunij 1626. & 14. Decembris eiusdem anni tunc præcipiendo, vt informaretur strictè, an Episcopus habeat fundatam intentionem contra parochianos in casu, de quo agitur, hodie eadem causa reproposita visum fuit Dominis non obstare præscriptionem.

Quia vera est conclusio, quod Episco-
1 pus fundat † intentionem suam super quarta decimarum, & de iure debita, *c. quoniam* ibi *sua parte retenta, c. dudum* ibi *intentione tua de iure communi fundata de Decim. c. vnio 10. q. 3. conquerente de offic. ordin. c. finali de success. ab intest. Host. Abb. Card. Butr. Io. Andr. & Anch. in c. de quarta de præscript. ac demum idem Hostien. Ioan. Andr. & Abb. in d. c. cum contingat de Decim.* quorum auctoritate *Rota decis. 31. num. 5. par. 2. diuers.* firmauit hanc opinionem esse communem, & *Rebuff.* eandem tenuit *de Decim. q. 7. num. 11. Rot. decis. 402. num. 1. par. 2. recent. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 6. num. 87. & 88.*

Neque obstat, quòd opinio prædicta benè procedat contra Rectorem, à quo Episcopus exigere debet suam canonicam portionem, non autem contra parochia-
2 nos † incolas, qui tenentur respondere de decimis suo Rectori, & non Episcopo, *cap. cum contingat de Decim.* ibi *quod cum perceptio decimarum* ad parochiales Ecclesias de iure communi pertineat, &c. *cum in tua eod. tit.* ibi *alioquin parochialibus exoluatur*, ad quas de iure commu-
3 ni † spectat perceptio decimarum, *Castr. consil. 38. per totum p. 1. Seraph. decis. 1449. nu. 5.*

nu.5. decis.519.n.2. coram P.P.Gregor.XV.
vbi agitur de decimis Ecclesiæ Noua-
rien.

Quia Hostien. sentiens hanc contrarie-
tatem, illam conciliat *in d.c.cum contin-*
gat, num.1. vers.vnde. nam verum est, †
quòd *cap.quoniam, & cap.dudum*, dicunt
4 Episcopum fundare suam intentionem in
portione canonica, *& in cap.cum contin-*
gat, & cap.cum in tua de iure communi, de-
cimas spectare ad Ecclesias parochiales,
sed inquit ille Episcopus fundat quoad
canonicam, parochialis verò Ecclesia
quoad alia, & ita vna dispositio † aliam
5 non destruit, sed bene inter se conueniunt,
& *Ioan. Andr. in d.cap.cum contingat, n.4.*
sequitur hanc distinctionem; propterea
aut Rector non est in causa, aut negligit
exigere decimas, & Episcopus pro sua
portione canonica potest agere iure pro-
prio; aut vult agere pro omnibus decimis,
6 & etiam † potest, sed nomine Ecclesiæ
parochialis, cui tenetur illas conseruare,
c.finali de succeß. ab intest. Host.in d.c.cum
contingat, num.2. & Ioan. Andr. in d.cap.
7 *quoniam num.*3. afferentes Ordinarios †
habere etiam fundatam intentionem quo-
ad petitionem nomine suarum Ecclesia-
rum Parochialium, quod etiam admisit,
Rota in Carinen. decimarum 13. *Martij*
1587. *coram Orano*, & per hanc distinctio-
nem conueniunt decisiones *coram bon.me.*
Cardin. Pamphilio, & bon. mem. Iusto in
Conchen. decimarum del'Infantado, quæ
inferunt *in decis.* 442. 485. *&* 520. *par.1.*
recent. & postmodum coram bon. mem. An-
drea 18. *Decembris* 1617. in quibus fuit
8 firmatum † Episcopum habere in prædijs
decimatorijs ius reale, & coæquale cum
Rectoribus, & esse inter se quasi partiona-
rios, & prout tales nuncupantur per *Ho-*
stien. in d.cap.quoniam, num. 2. & Ioan.
Andr. num. 3. de Decim. quæ realitas, &
9 coæqualitas tolli non potest † per negli-
gentiam, aut malitiam Rectorum non
comparentium, cum sit fundata in proprio
iure immediato, non autem mediato ex
persona Rectorum; similiter si idem Re-
ctor est in causa, & Episcopus simul agen-
tes contra laicos parochianos, minor es-
set difficultas: quia vterque agit ex iure
10 suo, & admittitur † ista simultanea actio
in *Ceruien. decimarum* 22. *April.* 1602.
coram bon. mem. Penia, ac demum quando
Rector neque est in causa, aut negligit, sed
esse, aut agere, aut negligere non potest:
quia decimæ ad illum non pertinent, qui
est casus noster, tunc iura non prohibent,
11 quin Epircopus fundet intentionem †
suam contra laicos, & alios quoscunque
pro decimis prædialibus, *cap.finali de suc-*
ceß. ab intest. cap.quoniam, & cap.dudum
de Decim. & idem admittitur in *Possauien.*
decimarum 18. *Martij* 1591. *coram Gipsio*,
ex quibus patet consequentiam, quam fa-
ciunt *Castr. in d.cons.* 38. *& decis.*515. *co-*
ram P.P. Greg. XV. non esse tutam, quod
12 decimæ † debent percipi à Rectoribus, &
ab ipsis Episcopi exigunt quartam; & sic
mediatè non autem immediatè à laicis;
quia etsi *cap.cum contingat, & c.cum in tua*,
expressè dicant perceptionem decimarũ
de iure communi pertinere ad Ecclesias
parochiales, non tamen excludunt. † Epi-
13 scopos, quin & ipsi fundent intentionem
quoad eorum canonicam portionem, iux-
ta *c.quoniam, & c.dudum eodem tit. atten-*
ta compatibilitate, quam ponit Hostien.
vt dicebam in *d.c.cnm contingat, n.1. vers.*
non obstat de Decim. quod autem Rector
non percipiat decimas huius parochialis,
sed Capitulum, & Episcopi per tempora
bene colligitur ex indulto *Pauli* 2. *& Iu-*
lij 2. & sententijs Rotalibus super æstima-
tione fructuum decimalium ad euitandam
occultationem eorundem per excolentes
prędia, quæ dantur, & de eis fit mentio
in *decis.69. &* 104. *par.1. diuers. & in alia*
Nouarien. decimarum 16. *Ianuar.* 1604.
coram bon. mem. Card. Lancel. iuniore, &
ex instrumentis locationum datis, ex qui-
bus apparet, quod capitulũ percipit duas
ex tribus partibus pro indiuiso, illasque
pro indiuiso locauit Communitati pro
saccis annuis 280. & libris 500. lini; Epi-
scopi verò per tempora locarunt eorum
portionem eisdem hominibus, & commn-
nitati pro libris 70. vt patet ex instrumen-
tis exhibitis per eandem Communitatem
de annis 1543.1592.1601.1602.& 1608.
ac etiam ex concordia anni 1478. in qua
enunciatur diuisio inter Capitulum, &
mensam Episcopalem; ita vt benè infera-
tur huiusmodi oppidum Cameri fuisse an-
tiquitus sub cura Ecclesiæ Cathedralis, &
prout testis vltimo loco examinatus de-
ponit, & exinde in erectione nouæ paro-
chiæ decimas remansisse penes Ecclesiam
principalem, quo casu non prohibetur †
14 Episcopus, pro sua canonica portione
agere, vt in supradicta *decis. Possauien. de-*
cimarum, & alijs allegatis per Gonzal. ad
reg. 7. gloss. 6. num. 88. fuit firmatum.

Posito autem fundamento intentionis
Epi-

Episcopi, resultat indubitata resolutio quoad non obstantiam præscriptionis allegatæ per homines, & Communitatem Cameri, siue illam accipiamus strictè, prout est præscriptio, siue lato modo prout est
15 consuetudo, ac demum † non vt eximens Communitatem à totali solutione decimarum; sed vt restricta ad modum, & quãtitatem soluendi, quæ laicis videtur permissa, *Guidop. decis.* 284. *Couarruu. var. resolut. lib.* 1. *cap.* 17. *n.* 8. *versic.* 6. cum alijs allegatis per *Monetam de decim. cap.* 5. *num.* 87.

Hæc inquam postrema, de qua verè agit Communitas, probata non videtur; nam si illa deducatur ex instrumentis solutionum, firmari non potest consuetudo, quia in multis exprimitur causa solutionis, nẽpè pro affictu, & satisfactione fictorum locatorum, prout legitur in instrumentis anni 1543. 1597. 1599. 1601. 1602. & 1668. cœteræ autem tanquam generales recipiunt eundem sensum; vnde nihil prohibet, quod finita locatione dominus possit
16 vti iure suo, ex quo locatio † nihil plùs tribuat, quàm fuerit in ea conuentũ, *Dec. cons.* 492. *nu.* 15. *Crauet. cons.* 171. *nu.* 14. *Rot. decis.* 469. *n.* 2. *p.* 2. *recent.* & iste titulus locationis eò magis videtur comprobari ex instrumentis, qui dantur in summario Episcopi, num. 2. & 5. in quibus patet Communitatem conduxisse hanc partem decimæ pro saccis 25. siliginis, & de anno 1530. transegisse super tota summa debita, ita vt subsequens solutio librarũ 70. ex præambula causa ficti fuerit continuata, & inducta, si verò hæc eadem consuetudo deducatur ex 13. testibus in causa examinatis, & datis in summario Communitatis; quamuis deponant solutionem librarum 70. processisse ex antiqua conuentione facta inter Episcopum, & Communitatem, attamen deponunt de auditu, & ignorant causam solutionis, quæ tamen in instrumentis productis exprimitur, quinimò se referunt ad quietantias exhibitas, quæ de affictu loquuntur, atque ita vel relatis standum est, vel scripturæ † ma-
17 gis, quàm testibus credendum est, *l. census, ff. de prob. c. tertio loco, vbi gloss. in versic. testium circa medium eod. tit. Roman. cons.* 319. *num.* 1. *& Cassan. cons.* 16. *nu.* 1. *cum alijs alleg. in Cauallicen. feudi* 26. *Aprilis* 1613. *coram me.*

Et ita, &c.

¶ *Ad sunt infrà in hac causa plures decisiones, idest sub diebus* 17. *Decembris* 1627. *&* 19. *Ianuarij, &* 19. *Februarij, &* 5. *Decembris* 1629. *coram eodem R.P.D. Pirouano Decano, sunt decisiones* 122. 230. 253. 327. *&* 357. *& in sequenti parte adsunt aliæ sub diebus* 10. *Iunij* 1630. *&* 26. *Februarij* 1631. *coram eodem, &* 29. *Aprilis* 1633. *&* 1. *Decembris* 1634. *coram R.P.D. Verospio, sunt decisiones* 334. 31. 357. *&* 311.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Meleuitana bonorum.

Die Veneris 7. *Maij* 1627.

ARGVMENTVM.

Vltimæ voluntates, quando commutantur à Papa in aliam causam cum conditione, quod omnes habentes interesse consentiant, tunc enim omnes sunt citandi, saltem per edictum, aliàs talis commutatio non substinetur.

SVMMARIVM.

1 *Papa per clausulam, dummodò omnium, non videtur velle se restringere ad certum numerum.*

2 *Testatoris voluntas, si sit commutanda, omnes interesse habentes sunt citandi, saltem per edictum, & n.* 9. 11. *&* 13.

3 *Arbitrium regulatur à Iure, & solùm operatur, vt eius rigor moderetur, suadente æquitate.*

4 *Arbitrium non dat facultatem lædendi ius partis.*

5 *Rescripta, & concessiones Principum intelligi debent sine alterius damno, & iniuria.*

6 *Clausula, Constito, facit executorem mixtum.*

7 *Executor, cum clausula, Constito, nihil potest nisi verificatis narratis per veras probationes, cum partis citatione. n.* 8.

10 *Citandus, an sit, qui etiam ius certum non habet.*

12 *Citatio per proclama est necessaria contra interesse putantes, quando agitur de eorum præiudicio.*

14 *Testantium voluntates præcisè sunt seruandæ.*

15 *Testantium voluntates, nisi ex magna causa commutari debent.*

16 *Causa iusta commutandi vltimas voluntates, quæ sit.*

17 *Ad*

17 *Ad Papam recurritur, si per indirectum voluntates testatorum impediuntur.*
18 *Clausulæ, dummodò, natura.*
19 *Arbitrium in dubijs, non in claris intrat.*
20 *Dictio, supradicti, idem importat, ac si præcedentia expressè, ac nominatim repetita forent.*
21 *Citatio per edictum non est difficilis.*
22 *Modus quantumuis difficilis de facto saltem, & quatenus licet, est obseruandus, & pro viribus exequendus.*
23 *Sedes Apostolica non solet commutare defunctorum voluntates, nisi ex magna causa, vel quando adest consensus omnium interesse habentium.*

DECISIO LXV.

Hieronyma Chiantar ex honesta, & antiqua familia huius cognominis Insulæ Melitæ in testamento, quo decessit de mense Augusti anni 1618. mandauit Confraternitati Charitatis, quam hæredem instituit, vt in Ciuitate Melitæ fundaret vnum Monasterium puellarum Virginum, in quo semper adesse voluit octo moniales ex d. familia gratis, & absque dote recipiendas, eligendas tamen per dictam Confraternitatem ex puellis Casalis Segeheu: & in earum defectum ex omnibus puellis aliorum locorũ d. insulæ, ita tamen, quòd puellæ d. familiæ si reperiantur, debeant semper præferri.

Verùm Moniales Conuertitæ eiusdem Ciuitatis de mensæ Maij 1621. & sic adhuc non transactis tribus annis à die conditi testamenti narrata testatricis dispositione, & quod eius bona erant adeò debitis obnoxia, vt non sufficerent pro constructione dicti noui Monasterij, & Monialium sustentatione, quòdque Superiores erigendi licentiam dare recusabant, obtinuerunt à Sede Apostolica commutari dictam voluntatem, & bona hæreditatis eis applicari inserta tamen iu breui hac clausula, *Dummodò puellarum omnium vocatarum prædictarum, & in Monasterio recipiendarum ad hoc accedat assensus, & non aliàs*. Cuius commutationis executio commissa fuit Ordinario Meliten. cum clausula, *Constito*, qui in executionem dictæ gratiæ requisito solùm consensu quattuor puellarum dictæ familiæ electarum per dictam Confraternitatem, quæ etiam iam receptæ fuerant in dicto Monasterio, alijs tamen pluribus puellis eiusdem familiæ, quæ extabant, non citatis, bona dictæ hæreditatis prædicto Monasterio applicauit, sed quia se opposuit dicta familia de Chiantar, causa commissa in Rota bon. mem. Seleuicen fuit dubitatum, an obstaret defectus consensus aliarum puellarum dictæ familiæ tunc existẽtium, & *die* 10. *Ian.* 1625. fuit affirmatiuè decisum, & resolutionis ratio fuit, quòd Papa per dictam clausulam, † *dummodò puellarum omnium, &c.* noluit se re- 1
stringere ad certum earum numerum, sed voluit omniũ consensum requiri, quia etiã omnium intererat testatricis dispositionem non commutari, quæ propterea debuerunt citari † saltem per edictum, *Put.* 2
decis. 91. *lib.* 3. *in nou.*

Verùm Monasterium voluit iterum audiri, sed disputatione adhuc pendente, causa tamen sæpius iam proposita, sub prætextu euitandi difficultates, & dubietates Dominorum, præsertim circa interpretationem, & intellectum dictæ clausulæ, obtinuit mihi rescribi, vt reiecto, & omisso quocumque verborum rigore, sensu, ac mente dictæ commutationis, & applicationis procederem in hac causa arbitrio Rotæ, vndè hodie dubitaui, an intret arbitrium itaut sit standum, vel recedendum à decisis, & Domini vnanimi omniũ voto responderunt, illud non intrare, sed standum in vltimo loco decisis &
3 moti fuerunt, quia arbitrium † regulatur à iure, & solùm operatur, vt eius rigor moderetur, suadente æquitate, *Cæs. de Gras. decis.* 8. *num.* 2. *de re iudic. Tarraconen. canonicatus* 12. *Nouembris* 1607. *coram bon. mem. Scotto, quæ est apud Marches. fol.* 343. *par.* 1. non tamen dat facultatem † læ-
4 dendi ius partis. *Bart. in extrauag. ad reprimendum in verb. videbitur num.* 10. *& in l. ambitiosa num.* 2. *ff. de decr. ab ordin. facien. & Rota decis.* 562. *num.* 2. *in fin. par.* 2. *recent.* Concessiones enim, † & re-
5 scripta Principum debent intelligi sine alterius damno, & iniuria, *l.* 2. *§. merito, & §. si quis à Principe, ff. ne quid in loco publ. Ruin. cons.* 175. *num.* 6. *lib.* 1. *& latè Menoch. de arbitr. lib.* 1. *quæst.* 48. *in princ.* Si autem arbitrium in casu nostro ad fauorem Monasterij, & contra dicta familiam interponeretur, esset contra ius, & contra æquitatem: & quod magis est, contra verba clara Papæ, vt ex seqq. singula discurrendo patebit.

In primis est contra ius, quia in literis
6 adest clausula, † *Constito*, quæ facit execu-

cutorem mixtum, *Rota decis. 79. num. 1. par. . . rec.* Itaut exequutor nihil possit, †
7 nisi iustificatis narratis, *Paris. cons. 41. n. 14. lib. 4. Rolan. cons. 65. num. 20. cum seqq. lib. 3. Put. decis. 275. num. 1. lib. 2.* & per veras probationes, *Felin. in rub. de probat. num. 3. & Bellam. decis.* 471. quæ iustifi-
8 catio † propterea fieri debet cum partis citatione, *glos. in clem. præsenti de censib. in verb. constiterit, Rota decis. 21. de rescript. in antiq. & latè Mart. claus. 19. num. 1. par. 1.* Vnde cum dictæ puellæ, quarum, vt patet ad oculum, intererat voluntatem
9 non commutari, non fuerint citatæ, † consequenter esset contra iuris dispositionem, vt eis contradicentibus intraret arbitriũ, *Put. decis. 300. lib. 3. in nou. impress.*

Neque obstat si dicatur, quòd singulæ puellæ dictæ familiæ cùm sint incertæ, &
10 † ius certum, non habeant, nisi quatenus eligantur à Confraternitate non debuerunt citari, *glos. in l. de vnoquoque, ff. de re iud. Vant. de nullitat. ex defect. citat. nu.* 19. quia quicquid sit quoad validitatem sententiæ hoc vnum certum est quoad iu-
11 stitiam, & earum præiudicium † debuisse citari saltim per edictum, *l. si eo tempore, vbi Bart. C. de remiss. pignor. Put. d. dec.* 91. *Achill. decis. 3. de re iud. Seraph. decis.* 1241.
12 vbi quod Rota perpetuò obseruauit, † vt saltim fiat citatio per proclama contra interesse putantes, &c. quantò magis quòd puellæ dictæ familiæ Casalis Sigeheu in specie vocatæ non possunt dici incertæ, quia poterat facilè haberi de illis certa notitia, & ius earum est certum in genere, ex quo testatrix iussit, quòd in nouo Monasterio deberent semper esse octo puellæ dicti Casalis ex dicta familia: vnde dum iuxta literas Apostolicas quattuor solùm sunt assumendæ, fit alijs saltim in genere præiudicium certum, & irrepara-
13 bile, quo fit, vt etiam in genere, † & per edictum debuerint requiri, & citari ex *Bartol. vbi supra, & Soccin. consilio* 282. *n. 4. lib. 2.*

Deinde quod intraret arbitrium ad fauorem Monasterij Conuertitarum esset contra æquitatem, quia æquitas suadet, vt
14 voluntates † testantiũ præcisè obseruentur, *auth. de nuptijs, §. disponat,* nihil enim est, quod magis hominibus debeatur, quã vt supremæ voluntatis, postquam iam aliud velle non possunt, liber sit stylus, & licitum, quod iterùm non reddit arbitriũ, vt inquit, *text. in l. 1. C. de sacros. eccles.*
15 vndè æquum non est, vt fiat † commutatio vltimæ voluntatis, nisi ex magna causa, vt statuit *Concil. Trid. sess. 22. cap. 6. de refor. & prius Clem. quia contingit de relig. domib. & ius ciuile in l. legatum, ff. de adimen. rer. ad Ciuit. pertin.*

Neque obstant causæ Papæ narratæ, de quibus in prędictis litteris, nempè quod Superior recusabat impartiri licentiã fundandi dictum nouum Monasterium, ex quo in eadem Ciuitate erant iam alia tria Monasteria, & quod bona testatricis sunt debitis, & legatis obnoxia, quæ ideò non sufficiunt pro noua fundatione, quæ sola
16 de iure † est legitima causa commutandi vltimam voluntatem iuxta *text. in l. legatum. ff. de vsufruct. legat. & l. fin. ff. de oper. nou. publ. cap. nos quidem de testamentis Ludou. Roman. sing.* 481. *Capell. Tholos. decis.* 26. quia imò dicta narratiua ideò magis excludit arbitrium ad fauorẽ Monialium, & facit vt illud intret ad fauorem familiæ, etenim vltra quod illa non est iustificata, & iustificatio debuit fieri citatis puellis de familia, & in omnem casum Papa noluit fieri commutationem, nisi quatenus accederet omnium puellarum vocatarum consensus, vti mox probabitur; Respondetur etiam quod potius ex actis videtur dari fumus, bona testatoris sufficere pro dicta noua fundatione, & alendis puellis in nouo Monasterio ingrediendis, & eò magis quod debita, & legata non sunt attendenda, quia iuxta præscriptum testatricis, illa debent prius solui ex fructibus, & redditibus, quo stante Ordinarius non posset denegare licentiam
17 iuxta *d. clem. contingit,* alioquin posset meritò † ad Papam recurri, ex quo per indirectum esset testatricis voluntatem impedire.

Tandem verba literarum sunt clara cõtra arbitrium ex d. clausula *ibi dummodo omnium puellarum prædictarum, &c.* Tum ponderando dictionem, † *dummodo*, quę
18 importat, vt non seruato modo, sub quo gratia facta fuit, nempè non consentientibus omnibus puellis, & multò magis nec illis citatis agi possit ad resolutionẽ, & restitutionem rei datæ, *Rota decis. 1. de condit. appos. in nou. Menoch. cons. 134. nu.* 27. quæ cum sit vniuersalis, & nihil penitus excludat, elicitur ex ea, quòd Papa noluit se restringere ad certum, & limitatum numerum puellarum, sed quod omnes voluit comprehendi, vt benè *in dec.*
19 in hac caua facta. Vnde † cum non versemur in dubijs, sed in claris, non intrat arbi-

bi-

bitrium, *Rota decis.725.num.2.par.2.recentior.*

Nec releuat si dicatur, quod illa verba ibi, *dummodò omnium puellarum, &c.* sunt declaranda, & restringenda per alia verba immediatè sequentia, ibi, *& in monasterio recipiendarum,* itaut solum debeat requiri consensus quatuor puellarum, quæ tantùm iuxta dictas literas Apostolicas sunt recipien. quia sensus iste repugnat omninò menti, & verbis Papæ; Repugnat menti, quia Papa ob nihil aliud voluit requiri consensum puellarum recipiendarum, nisi ratione præiudicij. Vndè cum dictis quatuor puellis recipiendis, seù iam receptis nullum fiat præiudicium, ex quo iam suum habēt intentum, & non possent contradicendo plus consequi: consequenter frustra earum consensus esset requirēdus, quo fit, vt iuxta mentem Papæ, pernecesse requiri debeat consensus earum, quæ iuxta literas Apostolicas non sunt recipiendæ. Repugnat verbis, quia in principio literarum fit mentio de omnibus puellis vocatis, & de octo recipiendis, vndè dum Papa commutat testatricis voluntatem, & disponendo, quòd recipiantur in alio Monasterio reducit illas ad quattuor, & postea incontinenti addit, *dummodo omnium puellarum vocatarum, & in Monasterio recipienbarum ad hoc accedat assensus, & non*
20 *aliàs* clarum est quod intellexit de assensu omnium absolutè † de quibus supra facta fuit mentio, perinde ac si illas nominasset per *reg. text. in l. qui ex libris ff. d. vulg. & pupill. Alexand. cons. 140. vol. 6. Surd. cons. 163. num. 14. & cons. 394. nu. 4. & 5. Rota decis. 713. num. 2. & 3. par. 1. diuers. & decis. 713. num. 2. & 3. par. 1. recent.* & tanto magis quia negari non potest, quin gratia reddatur magis iustificata cùm consensu omnium, quàm cum consensu quattuor recipiendarum: quo fit, vt eò magis sit facienda interpretatio, per quam verba Papæ referebantur ad intellectum iuris, itaut reddant gratiam iustā, & magis rationabilem, prout etiam magis rationabile est, quòd requiratur consensus non recipiendarum, quia recipiendæ eo ipso debeant consentire.

Non obstat, quòd sic intelligendo, gratia fuisset valdè difficilis, ac penè impos-
21 sibilis, quia vltrà quod non est difficilis † citatio per edictum cum non versemur in gratia motu eroprio, hoc non attenditur, *Felyn. in cap. causam quæ n. 8. de rescript.* sed solùm quòd Papa voluit requiri consensum omnium vocatarum, & aliter non cōcedere, modus enim quantumuis difficilis seu facto saltem, & quatenus licet, est ob-
22 derandus, & pro viribus exequendus, *Alciat. in l. impossibilis num. 13. ff. de verbor. oblig.* & cum Monasterium tractet de lucro captando non debet conqueri, quòd apposita fuerit conditio, seu modus difficilis, præsertim in subiecta materia commutationis, & derogationis vltimæ vo-
23 luntatis, cui sedes † Apostolica non solet deferre, nisi ex magna causa, vel quando adest consensus omnium habentium interesse, *Cappell. Thelos.* vbi supra, vt multò minus quando, vt hic, vltima voluntas est recens, vnde potius credendum est, quòd ex certa scientia ad denotandam difficultatem concessionis voluit etiam requiri consensum recipiendarum, non ad effectū limitandi priora verba; sed ampliandi. itaut non solum puellarum vocatarum: & non recipiendarum, sed etiam earum, quæ erant recipiendæ, deberet consensus expectari, quia fortè etiam istæ vellent potius ingredi in Monasterium Virginum, & cū puellis propriæ familię commorari, & profiteri iuxta voluntatem testatricis, quàm in Monasterio mulierum pœnitentium.

Et ita, &c. vtraque, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Colonien. Canonicatus Sanctæ Vrsulę.

Die Veneris 14. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Subrogato vigore subrogationis gratiosæ, quibus non obstantibus, immissio denegari non possit.

SVMMARIVM.

1 *Preces Imperiales capiunt etiam beneficia vacantia ex causa resignationis.*

2 *Extrauag. ad regimen de præben. inter alia beneficia reseruat illa, quæ vacant apud sedem.*

3 *Beneficia dicuntur vacare apud sedem, stante resignatione facta in manibus Papæ, & num. 6.*

4 *Decis. in causa Corduben. Cappellaniæ coram Corduk. declaratur.*

5 Be-

5 *Beneficium, quando dimittitur propter decretum de dimittendo, tunc si dimittatur in partibus, & licèt sit reseruatum, & in Curia vacare dicitur, non tamen dicitur vacare apud Sedem.*
7 *Prouisus de beneficio ab Ordinario, si possideat est legitimus contradictor ad impediēdam immissionem.*
8 *Text. in cap. si à Sede. de præben. in 6.*
9 *Prouisus ab Ordinario, si concurrat cum prouiso Apostolico obtinere non potest.*

DECISIO LXVI.

FVerunt in hac causa factæ duæ decisiones ad fauorem D. Georgij Pauli Strauij, quod ei sit concedenda immissio vigore subrogationis gratiosæ, & cum fuerit instatum pro causæ expeditione Domini in relationibus causarum dandam esse censuerunt.

Nec obstare quod de nouo opponebatur, quòd Alexander esset prouisus vigore
1 precū imperialiū, quæ † preces capiāt etiā Beneficia vacantia ex causa resignationis. Quia cum in dictis precibus excipiātur beneficia reseruata, quæ continentur in *Ex-*
2 *trauag. ad regimen de præben.* † in qua extrauaganti inter alia beneficia reseruantur illa, quæ vacāt apud Sedem, sequitur, quod Canonicatus de quo agitur, nō dicatur cōprehensus sub dictis precibus, stante resi-
3 gnatione facta in manibus Papæ, per quā dicitur vacare apud Sedem, & intrare etiā reseruatio, *cap. 2. de præben. in sexto*, in quo reseruantur beneficia apud Sedem vacātia, *glos. in clement. 1. in verb. mori, vt. lit pēd. Rot. decis. 1. n. 5. vers. ratio quia de rerum permutat. in nou. Paris. de resignat. lib. 9. q. 14. n. 1. Simonett. de reseruat. q. 28. n. 1* & fuit tentū in *Cæsaraugustana Parochialis de Cossuenda 13. Nouemb. 1620. coram R. p. d. meo Pirouano.*

4 Non obstat decisio † Corduben. Capellaniæ 25. Octobris 1596. coram Corduba; quia loquitur, quando beneficium dimittitur propter decretum de dimittendo, tunc
5 enim si dimittatur in partibus, & licèt † sit reseruatū, & in Curia vacare dicatur, nō tamen dicitur vacare apud Sedem, qui non est casus noster, in quo agitur de vacatio-
6 ne expressā † apud Sedem per resignationē factam in manibus Papæ iuxta superius allegata.

Pariter Domini dixerunt, non obstare,
7 quòd Alexander sit prouisus † ab Ordinario vigore precum imperialium, & sit in possessione, & ideò videatur legitimus contradictor, vt colligitur in *cap. si à Sede de*
8 *præben. in 6.* Quia † hoc bene procedit ad effectum, quòd audiatur in hoc iudicio possessorio, non autem ad impediendam executionem, cùm, stante notoria reseruatione vt supra, non possit ex suo titulo obtinere immissionem, & ideò esset inconueniēs, vt ipse posset prouiso apostolico hanc
9 immissionem impedire, quam ipse † in concursu cum prouiso apostolico obtinere nō potest, *Verall. decis. 349. lib. 2. Rot. decis. 711. n. 2. par. 1. in recent.* & fuit tentum in *Castellanen. Canonicatus 4. Iulij 1625. coram bon. mem. Buratto*, vbi aliæ similes decisiones allegantur.

Et ita fuit decisum.

¶ *Adest supra in eadem causa alia sub die 27. Ianuarij 1627. coram eodem, est decisio 34.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARDINALI VBALDO

Maceraten. Legitimæ.

Die Veneris 14. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Hæres, qui non confecit inuentarium stante præcepto testatoris, quod illud fieret, habet præsumptionem contra se, cum præsumatur, quod bona subtraxerit & occultauerit. Tutores, & curatores tenentur de neglectis.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes tenentur testatoris voluntatem adimplere.*
2 *Hæres, si non confecerit inuentarium, præsumitur existentia aliorum bonorum, & quod illa subtraxerit.*
3 *Ex testatoris assertione facta in testamento, colligitur, quæ adsint in hæreditate.*
4 *Inuentarium, si confectum non sit, imputandum est ei, qui facere tenetur.*
5 *Tutores, & curatores tenentur etiam de neglectis.*
6 *Pro Tutore, vel Curatore aliquis se gerens, licèt nō sit, nihilominus tenetur de neglectis.*
7 *Puer ille dicitur, qui non dum peruenit ad 14. annum.*
8 *Testium depositio circa ætatem sufficit, etiam si sit desumpta ex aspectu.*

9 *Temporalia ad agendum, sunt perpetua ad accipiendum.*

DECISIO LXVII.

MAtthæus Vicus obijt relictis Francisco Nepote in minoriætate constituto ex Hieronymo filio prædefuncto, nec non Philippo Vico, & Antonio filijs, quos hæredes instituit cum onere conficiendi Inuentarium infra annum ad hoc, vt apparere posset, adesse alia bona libera pro legitima filiorum præter alia bona legata, & fideicommisso per ipsum subiecta. Filij adiuerunt hæreditatem paternam, sed non cõfecerunt Inuentarium; deinde omnes decesserunt sine filijs præter Philippum, qui reliquit Antoniam, vnde peruenerunt ad Franciscum bona hæreditaria Matthæi, in quibus hodie DD. Pellicani tanquam hæredes Antoniæ prætendunt legitimam, ex persona dicti Philippi, sed quia, vt dixi, non fuit confectum inuentarium, vt videri possit, an adessent alia bona, in quibus filij potuerint satisfieri de legitima, & Pellicani dicant omissionem inuentarij obstare Frãcisco, non autem Philippo petenti legitimam; ideò fuit particulariter disputatum dubium, cui obstet ommissio confectionis inuentarij, vel Francisco auctor D. Antonij Ricci, & aliorum, vel Philippo Patri D. Antoniæ, cuius sunt hæredes Pellicani, & Domini die 26. Aprilis præteriti nihil resoluerunt, hodie verò re maturè discussa contra Pellicanos vtraque parte informante responderunt.

1 Quia cum Philippus, & alii filij † fuerint hæredes Matthæi tenebantur illius voluntatem adimplere, & sic tenebantur ipsi conficere inuentarium iuxta dispositionem testamentariam, *l. post legatum ff. de his quib. vt indign. Soccin. Iun. cons. 72 nu. 9. lib. 1.* cum alijs per *Honded. cons. 14. n. 9. lib. 1.* & quidẽ dum Philippus, & alij filij hæreditatem paternam adiuerunt, illiusque bona possiderunt, non possunt in bonis hodie existẽtibus petere legitimam, cum potuerint adfuisse alia bona, in quibus se filij satisfecerint, & dum Philippus non confecit † inuen-
2 tarium, præsumitur existentia aliorum bonorum, & quòd illa subtraxerit, & occultauerit *Natt. cons. 199. nu. 8. & seq. & cons. 238. n. 6 & seq. Couar. lib. 2. variar. resol. c. 6. num. 4. & in c. si hæredes n. 9. vers. quamobrem ni fallor de Testam. Peregr. de fideicom. art. 39. nu. 14 vers. verum quia, Barz. decis. Bonon. 105. num. 29. Surd. decis. 316. nu. 13. vers. & licèt cum pluribus seq. Seraphin. decis. 609. nu. 7.* & tenuit Rota in Romana Legati 29. Aprilis 1613. coram Illustrissimo Cardinali Cauælerio, & in alijs decisionibus registratis *in cons. Horat. Giouagnon. 20. vol. 2. n. 22. vers. tamen, & seq. & nu. 27. & 45.* & benè deducitur *in d. cons. 20. circa fin. vers. attamen*, quia & hoc maximè procedit in casu nostro, cum ex assertione Matthæi facta
3 † in testamento satis apertè colligatur fuisse per ipsum relicta bona libera pro legitima suorum filiorum, vt dixi, & considerauit Rota in dicta Romana Legati coram Illustrissimo Caualerio *circa fin. versic. in præsenti autem casu, Barz. d. decis. 205. num. 25. & 26. Modern. Roman. disceptat. forens. cap. 570. num. 20. & seqq. Gabr. consil. 118. sub num. 7. vers. demum, lib. 1. Giouagnon. d. consil. 20. ante fin. versic. vel quando ex assertione.*

Non obstat, quòd ommissio confectionis Inuentarij debeat, etiam obesse Francisco cohæredi Philippi, & aliorum, quia cum Franciscus esset in minori ætate constitutus, & omnia bona Matthæi administrarentur per Philippum, & alios patruos, sub quorum cura Franciscus existebat, vt colligitur ex despositione testium, qui dantur *in Summario D. Antonij Riccij num. 2.* ipsis
4 patruis imputandum est, si inuentarium † non fuit confectum, cum ipsi tenerentur illud conficere, *iuxta text. in §. Pupillis auth. de hæred. & Falcid.* & certum est, quod tu-
5 tores, & curatores tenentur † etiam de neglectis, *l. tres tutores ff. de administr. tut. Castr. cons. 302. n. 5. vers. super quarto lib. 1. Socc. Iun. consil. 148. num. 5. 27. & seq. lib. 1. Monticul. de inuent. quæst. 236. num. 28. & seq. inter tract. Moder.* Idque procedit etiãsi D. Philippus, & patrui non fuissent specia-
6 liter deputati tutores, & curatores nam satis esset, quòd se gererent pro talibus administrando bona minoris, & tenendo sub illorum cura Franciscum nepotem, *l. qui pro tutore ff. de eo, qui pro tut. l. 1. C. eod. Montan. de tut. c. 39 nu 24. & seq.*

Nec obstat, quòd non sit concludenter probata minor ætas Francisci, cum aliqui testes videantur dubitatiuè deponere circa ætatem 14. annorum, quia omnes concludunt, & conueniunt, quòd erat puer, & hoc
7 sufficit cum ille † dicatur puer, qui adhuc ad ætatem annorum 14. non peruenit, *Oldrad. cons. 226. n. 14. vers. dicatur enim puer, Rebuff. in l. Pueri appellatio 204. in vers. 3. puer, ff. de verb. signif.* & ibi *Alciat. vers. tertio est*, & huiusmodi depositio circa

æta-

8 ætatem sufficit, † etiam si sit desumpta ex aspectu, *Bart. in l. de ætate, num. 9. ff. de minor.*

Non obstat, quòd actio contra tutores sit præscripta, quia D. Antonius Riccius ex persona Francisci minoris non agit.

9 sed excipit, & temporalia † ad agendum sunt perpetua ad excipiendum, *l. licet, C. de except. Surd. decis 277. num. 17.*

Cætera leuiora fuerunt sublata per informantes, &c.

Et ita decisum, &c.

REV.MO P. D. MERLINO.

Meten- Prioratus.

Die Lunæ 17. Maij 1627.

DECISIO LXVIII.

Est impressa in Merlino tom: primo Decis. 281.

EM. ET REV. D. CARD. VBALDO.

Romana restitutionis in integrum.

Die Lunæ 17. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Restitutio in integrum, quando concedatur. In materia emphyteutica obseruari, & attendi debet tenor inuestituræ, cum ab eo pendeat tota substantia huius contractus. Lapides, siue signa an probent dominium, & proprietatem.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum non datur, cessante iniustitia sententiæ, & bono iure.*
2 *Actus in dubio præsumitur factus ob causam necessariam, potiùs quàm voluntariam.*
3 *Melioramenta non debent ad hæredem pertinere, sed ad proprietarium, stante pacto.*
4 *Inuestituræ tenor in contractu emphyteutico obseruari debet.*
5 *Cameræ sunt membra eiusdem domus, per cuius scalas habent accessum.*
6 *Bona censetur emphyteutica, si in loco emphyteusis ab emphyteuta possideantur.*
7 *Dominij, & proprietatis probatio ex quibus resultet.*
8 *Lapides cum inscriptione proprietatis non solent, nec debent apponi, nisi in re sua, & ad se spectante.*
Et hoc fit ad cognoscendam aliquam rem, tamquam suam, num. 8.
9 *Dominium, & proprietas benè probatur ex confessione partis aduersæ.*
10 *Probatio melior afferri non potest, quàm propria confessio.*
11 *Testis vnicus, nullum gradum probationis facit.*
12 *Fabricari non potest in via publica sine licentia Magistratus.*
13 *Sententia habens relationem ad monitorium, in quo fit mentio de possessorio si sententia concernat petitorium, an sit nulla.*
14 *Possessorium, & petitorium, quando dicatur deductum in iudicio.*
15 *Sententia, licet debeat esse conformis libello, sufficit tamen quod iustificetur ex deductis, & probatis in prosecutione iudicij post libellum.*

DECISIO LXIX.

Domina Clarix Ricciola prætendebat quasdam Cameras, per Raphaelem Ricciolum restauratas, & quasdam apothecas per eundem factas sub porticu domus, de qua agitur ad se liberè, & pleno iure spectare; tamquam hæredem d. Raphaelis, & quod non essent aliquo modo comprehensæ sub instrumento concessionis d. domus factæ, per DD. de Casalibus d. Raphaeli pro annuo Canone scutorum 24. auri, cum pacto meliorandi in scutis 300. & quod melioramenta in quacumque summa, finita locatione absque refectione reuerterētur ad proprietarios; Vnde moto super hoc iudicio coram A. C. R. P. D. Ricciolus modernus proprietarius, siue DD. de Crescentiis illius necessarij defensores, tanquam habentes causam à dd. de Casalibus obtinuerunt manutentionem, & postea etiam sententiam absolutoriam, quæ fecit transitum in iudicatum, & commissa causa restitutionis in integrum in Rota, hodie disputato dubio super hoc Domini vtraque parte informante dixerunt non constare de causis restitutionis
1 in integrum, quia † non docetur, nec de iniustitia sententiæ, nec de bono iure

Claricis, prout necessariò requiritur ad hoc, vt detur, restitutio; *l. nam postea*, §. *si minor*, *vbi Doct. ff. de iureiur. l. verum*, §. *sciendum*, *vbi Bart. ff. de minor. cum alijs per Surd. conf. 95. num. 2. Rota decis. 1. de restit. in integr. in nou. Verall. decis. 94. par. 3. Seraph. decis. 1238. num. 1.* & dixit Rota in *Florentina Pecuniaria 21. Iunij curam bon. mem. D. meo Vbaldo.*

Et quidem tantùm abest, quòd Clarix doceat de suo bono iure, vt potiùs concludenter appareat de bono iure D. Riccioli; Primò quia cùm, vt dixi, d. Raphael in instrumento concessionis obligatus esset meliorare domum in scutis 300. auri, quatenus verùm esset, quòd ipse cameras, &
2 apothecas construxerit, censetur illas † ædificasse, & construxisse ad satisfaciendum propriæ obligationi, *Aym. consilio 219. num. 8. vers. & vltra eum, & cons. 106. num. 8. & cons. 131. num. 16. Surd. cons. 19. num. 27. & seqq.* & stante pacto supradictæ reuersionis melioramentorum in instrumento concessionis, mortuo Raphaele
3 melioramenta † non debent ad hæredem pertinere, sed ad proprietarium, *Seraph. decis. 1496.* tenor enim inuestituræ attendi, & obseruari debet, & ab eo pendet tota substantia istius contractus emphyteutici, vt est *text. in cap. 1. ibi. Propter tenorem*
4 † *inuestituræ* quem ad hoc esse egregium, dicit ibi *Bald. num. 3. de duobus fratrib. à capitan. inuest. cum alijs Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 92. num. 1. Honded. consilio 70. num. 11. lib. 2. Surd. cons. 127. num. 36. lib. 1. & cons. 153. num. 11. lib. 2. & cons. 384. num. 1. lib. 3.* Et prædicta eo faciliùs procedere videntur, cum fuerint dd. cameræ, & apothecæ adiunctæ domui emphyteuticæ,
5 per cuius scalas habent accessum, † signum euidens, quòd fuerunt effectæ vti membra eiusdem domus, *Ias. in l. beneficium nu. 14. ff. de const. princip. Mantic. de coniectur. vlt. volut. lib. 9. tit. 2. num. 26. Surd. cons. 207. num. 4. Milanen. decis. 15. incipit. Allegabatur ex parte istius actricis num. 46. & seqq. libro 1.*

Et hæc comprobantur ex Instrumento primæ venditionis factæ à Casalibus D. Virgilio Crescentio, in quo specificantur confinia, nempè à duabus partibus via publica, intra quæ confinia includuntur corpora, de quibus agitur, & propterea cen-
6 sendum est, † esse emphyteutica, cum in loco emphyteusis per emphyteutam possideantur, *Ruin. cons. 50. num. 13. & 14. lib. 1. Natt. cons. 506. num. 31. Rot. decis. 508. n. 1. in p. 1. recent.*

Idque suadetur etiam eo, quòd supradicta concessio fuit per patrem Claricis approbata, dum recognouit DD. Crescentios in proprietarios, dando illis etiã facultatem apponendi lapides cum inscriptione proprietatis in quacunque parte domus, qui lapides cum fuerint appositi in tota domo, & signanter in corporibus contro-
7 uersis, oritur ex hoc probatio † dominij & proprietatis ex ipsamet confessione, & acquiescentia patris d. Claricis quam eidem Clarici præiudicat ad *decis. Rot. 290. n. 2. par. 1. in recent. & 193. num. 1. vers. maximè, & num. 2. par. 2.* in eisdem, cum huiusmo-
8 di † signa non soleant nec debeant apponi nisi in re propria, & ad se spectante, idque ad effectum recognoscendi rem tamquam suam; *Bart. in l. stigmata, C. de fabricens. lib. 11. & ibi Andr. & Cuiac. idem Bart. in tract. de insign. & arm. sub num. 4. Viu. com. opin. 540. num. 14. vbi de communi, & dixit Rota in Romana emphyteusis 30. Maij 1616. coram bo. me Vbaldo.*

Deinde cessare videtur omnis difficultas ex instrumento venditionis postea factæ per DD. Crescentios D. Ricciolo de anno 1614. quod datur in summario num. 5. in quo fit specifica mentio de apothecis, & D. Ricciolus post dictam venditionem fuit per Claricem recognitus in Dominum, mediante solutione canonis per multos annos, & insuper cum d. Clarix vellet supradicta melioramenta, & apothecas vendere præuia confessione, & declaratione, quod domus cum pertinentiis, de quibus agitur, fuerat sub proprietate dd. de Casalibus, & deinde Virgilij Crescentij & successiuè D. Riccioli eidem iudicialiter intimauit, an vellet vti proprietarius præferri in venditione, vt in summario num. 3. Vnde ex
9 ipsamet confessione † eiusdem Clericis, cõstat de proprietate, & dominio Domini Riccioli, *Rot. decis. 193. num. 2. & decis. 597. num. 2. vers. tum maximè par. 2. in recent. Gabr. de confess. conclus. 1. in fin.* & ista confessio-
10 ne non potest afferri † melior probatio, *l. cum precum, C. de liber. caus. Gabr. de confess. concl. 4. num. 1. & seq. fel. rec. Greg. XV. decis. 200. num. 2. et decis. 458. n. 3.*

Non obstant testes, qui dantur in summario D. Claricis num. 4. qui videntur deponere, quod locus in quo Cameræ, & apothecæ sunt fabricatæ, erat publicus,
11 quia de hoc solùm deponit vnicus † testis, qui nullum facit probationis gradum, *l. vbi numerus, ff. de testam. Surd. cons. 73. num. 27.* Alij enim duo testes deponunt de simplici au-

auditu, nec dicunt à quo audiuerint, & illorum auditus potuit habere originẽ post litem motam, & periti non concludunt
12 quòd fuerit fabricatum in † via publica, quod neque fieri poterat sine licentia magistratus, *l.1.& 2.& tot.tit.ff.ne quid in loco public.* nec aliquid facit licẽtia anni 1592. quia non est licentia fabricandi, sed claudendi porticum iam fabricatum, & quia non percutit tempus fabricæ iam factæ per Raphaelem vsque de anno 1555. deinde huiusmodi probationes adductæ pro Clarice habent in contrarium testes ab eadem examinatos, qui dantur in summario D. Riccioli n. 2. dum deponunt, quod in loco vbi sunt fabricę apothecæ aderat porticus, per quem ingrediebatur in domum, de qua agitur, & hoc etiam comprobatur ex fide periti, quæ datur in eodem summario nu. 2. nec non etiam ex capitulis factis inter Raphaelem, & muratores, vt in summario Claricis numero secundo, in quibus asseritur fuisse factas duas apothecas, & melioramenta in proprio situ, non autem in via publica vnde istis probationibus ad omne peius ad inuicem conquassatis adhuc remanent superius dicta pro D. Ricciolo, quod ista melioramenta sunt contigua, & incorporata domui emphyteuticę ideoque effecta illius membra, & præsumuntur facta ad satisfacien. propriæ obligationi faciendi melioramenta iuxta formã instrumenti concessionis.

13 Non obstat quod sententia, † de qua agitur habeat relationem ad monitorium, in quo fit mentio de possessorio, & ideo sit nulla dum concernit petitorium, & absoluit D. Ricciolum à petitis. Quia placuit responsio, quod monitorium, non solum continet possessorium, sed etiam petitoriũ cum in eo fuerit deductum, quod apothecæ, & stantiæ sunt fabricatæ in solo publico, & quod super illis, illarunquæ iure, & possessione molestabatur, & quod deducit
14 † omnem actionem non solum in possessorio, sed omni modo meliori, *Rot. decis.* 254. *n.2.p.1.diuers.* Idque pręsertim cum petitorium fuerit postea latius etiam deductum in articulis, & prosecutione causæ, nam
15 licet sentẽtia debeat esse conformis † petitioni, & libello, sufficit tamen quod iustificetur ex deductis, & probatis in prosecutione iudicij post libellum *Imol. in c. ex tenore in fine de rescript. Fel. in c. licet n:* 28. *de Sim. Afflict. decision.* 95. *n.* 8. *Bero. consil.* 43. *num.* 8. *lib.* 3. *Paris. cons.* 113. *nu.* 3. *&* 4. *lib.* 1. Vbi hanc esse firmissimam conclusionem *Osasch. decis. Pedemon.* 1. *nu.* 24.
Et ita decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS,

D. CARDINALI VBALDO

Bononien. Exemptionis,

Die Veneris 21. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Vnio nonnullorum Castrorum facta Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. an postea Legatus de Latere potuerit dicta Castra dismembrare ex causa remunerationis, propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ ab illis præstita.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de Latere, an possit derogare vnioni factæ per Pontificem.*
2 *Subditi tenentur seruire Domino, & ideo non necessaria recognitio.*
Subditi, quando præstant aliqua seruitia ampla tunc si eis fiat aliqua remuneratio, non est inconueniens. num. 2.
3 *Concessio, per quam fit reditus ad ius primæuum, est fauorabilis.*
4 *Ciuitas per rebellionem amittit omnia priuilegia & iura quæsita.*
5 *Assertioni Legati statur, quando non agitur de reuocando contractu, sed de reuocanda vnione gratiosa.*
6 *Mandatum in antiquis præsumitur adfuisse, amplia, nu.* 7.
8 *Concessiones, quas aliquis confirmat, & de vna tantum appareat, illa dicitur confirmata tantum.*
9 *Concilium Cõstantiense de dismembrationibus quando habeat locum.*

DECISIO LXX.

FVit in hac causa resolutum die 29. Nouembris 1624. coram bon. me. Buratto, * constare de dismembratione Cardinalis Cosciæ, eamque suffragari Communitatibus Medicinæ, Ganzanighæ, & villæ Fontanæ, & hanc Decisionem hodie vtraque parte informante coram me, Domini dixerunt esse confirmandam. Et moti sunt, quia licèt supradicta Castra fuissent iam vnita Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. de anno 1393. attamen bene potuit

potuit d. Cardinalis tunc temporis Lega-
1 tus † de Latere derogare vnioni Pontificis, & facere supradictam dismembrationem propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ per dictas Communitates præstita in recuperatione Ciuitatis Bononiæ, quæ ab eadẽ Sede defecerat, *Gambar. de off. & auctor. Legat. de lat. lib. 2. tit. de varijs ordin. num. 154. in fin. & lib. 5. de potest. legat. in vnien. nu. 153. & seqq. Mandos. super reg. 19. q. 19. n. 16. Roman. consil. 428. in fin.*

2 Non obstat, quod subditi † teneantur seruire Domino, & ideò non esset necessaria prædicta remuneratio, quia cum seruitia non fuerint ordinaria, sed ampla, vt habetur in d. dismembratione, quæ datur in Summario Communitatum numero 2. non fuit inconueniens dicta remuneratio, iuxta late tradita in his terminis per *Menoch. consil. 1003. num. 71. versiculo Respondetur, & sequentibus lib. 11.* idque præsertim, cum per hanc dismembrationem non fuerit aliquod præiudicium allatum Sedi Apostolicæ, cui Communitates immediatè remanserunt subiectæ, & solùm redierunt ad ius
3 primæum, prout erant ante d. Bonifacij vnionem, † quod est fauorabile, & facile iste reditus fieri solet, *glos. in capit. Statutum de præbend. in sexto, in verb. Numerandum circa med. Mandos. super d. reg. 19. q. 19. n. 12.* Idque maximè procedit, cùm Ciuitas Bo-
4 noniæ per præcedentem rebellionem, iam amisisset omnia priuilegia, & iura sibi quæsita, *l. Quisquis, vbi omnes, C. ad leg. Iul. maiestat. & l. final. ff. C. afflict. in titulo, Quæ sunt regal. in verb. & bona committentium num. 14. Gig. de crimine læs. maiestat. quæst. 24. n. 1. & seq. & quæst. 25. n. 2. & seq. lib. 2. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 40. nu. 16. & seqq. Peregrin. de iur. fisc. lib. 3. titul. 8. num. 6.*

Non obstat, quòd circa causam d. dismembrationis non sit standum assertioni Legati super huiusmodi seruitijs, & rebellione; tũ quia de hac rebellione extat etiam *decis.*
5 *Crescent. 7. de probat.* Tum quia cum non † agatur de reuocando contractu, sed de reuocanda vnione gratiosa, statur huiusmodi assertioni, maximè concurrentibus adminiculis, *Crescent. d. decis. 7. in princ.* In casu autem nostro pro corroboratione supradictę assertionis, & supradictæ dismembrationis concurrit explicita Ciuitatis Bononiæ confessio, & approbatio, mediante decreto facto per DD. Antianos, & Vexilliferum, repræsentantes populum Bononiæ, qui visis capitulis cum decreto authentico Communitatibus concesso per Cardinalem, ex auctoritate sibi tributa in generali Concilio sexcentorum populi gratias, exemptiones, confirmationes, priuilegia, ac immunitates vnanimiter concesserunt, ac promiserunt.

Non obstat, quòd Antiani non possent populo Bononiæ præiudicare sine speciali mandato, quia cùm ibidem enuncietur fa-
6 cultas, & simus in antiquis † mandatum præsumitur adfuisse, *Purpur. in auth. si quis, in aliquo, in fin. C. de eden. Cagnol. in l. velle, nu. 19. ff. de regulis iuris Bald. consil. 337. columna penult. volum. 1. Dec. consil. 36. num. 7. Cassad. dec. 3. de procurat.* & in pũcto extat
7 *d. decis. Crescent. 7. nu. 4.* idque præsertim † cũ fuerint postea capitula in Archiuio publico Ciuitatis reperta, *ad notat. in authent. Ad hæc, C. de fide instrumen.* & bene considerat *d. decis. Cresc. 7. nu. 5.*

Non obstat, quòd capitula necessariò nõ concludãt approbationem istius dismembrationis cùm possint ad alia referri, quia cùm non appareat, aliam concessionem fecisse Cardinalem Cosciam, præter d. dismẽ-
8 brationem, confirmatio, & † approbatio est ad illam referenda, vt tradit *Bart. cons. 196. num. 5. lib. 1. Menoch. cons. 106. nu. 166. lib. 2.*

Non obstat, quòd in Concilio Constantiensi fuerint annullatæ omnes dismembrationes, quia placuit responsio quod ista dismembratio non fuit facta à Cardinali Coscia vti Pontifice, què propterea non videtur comprehensa in d. reuocatione, quæ †
9 loquitur de concessionibus factis ab ijs qui se gererent pro Pontificibus, vel essent verè Pontifices, vt habetur in *decis. 355. n. 3. par. 2. in recent.* Et quòd ista non fuerit reuocata, suadetur ex obseruantia subsequuta, & ex eo, quod per talem reuocationem inferetur præiudicium Ecclesiæ Romanæ, cui Communitates per d. dismembrationem remanent immediatè subiectę, quale preiudicium non est credendum, aliquo modo voluisse Patres Concilij.

Et ita decisum.

Est decisio 838. inter eius impress. Et infra in eadem causa adest alia decisio sub die 15. Maij 1628. coram eodem Eminentiss. D. Card. Vbaldo. Est decis. 171.

RE-

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Cracouien-Iuris Legendi.

Die Veneris 21. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Patres Societatis IESV, cùm habeant priuilegium felic. rec. Pij V. vt possint legere etiam in locis vbi vniuersitates extiterint, an tale priuilegium subsistat, si aliqua Ciuitas se opponat, prætendens ab immemorabili tempore habere ius prohibendi.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo immemorabilis eget speciali derogatione.*

2 *Papa derogans quibusuis consuetudinibus, censetur etiā derogare immemorabilibus.*

3 *Consuetudini immemorabili nō censetur derogatum ex dictionibus vniuersalibus adiunctis verbo consuetudini.*

4 *Text. in c. quanto de Magistr. intellectus, & numer. 5.*

6 *Excommunicationis pœna, & spoliatio omniū officiorum, & dignitatum, a Canonibus non imponitur nisi propter crimina.*

7 *Consuetudini immemorabili censetur derogatum ex dictionibus vniuersalibus, si sit damnata, & reprobata.*

8 *Præscriptionis titulus erit semper iniustus, si lex prohibeat præscriptionem.*

9 *Consuetudo est nulla, si lex ei resistat, & quod initij memoria non extet.*

10 *Consuetudo contra Ius semel reprobata, per legem amplius non potest induci, nu. 14.*

11 *Consuetudo immemorabilis semel reprobata tanquā improba, non potest denuo induci.*

12 *Consuetudo immemorabilis, si ex se non sit mala, suffragatur ad versus iuris dispositionem prohibitiuam, si concurrat fama priuilegij.*

13 *Priuilegium non censetur sublatum, si consuetudo immemorabilis tollitur ex eo proueniens.*

15 *In possidente quotiescūque adest incapacitas, immemorabilis non habet vim priuilegij.*

16 *Lex imponenda est rebus, & non verbis.*

17 *Papa non præsumitur tantum concessisse, quin maiorem auctoritatem sibi, & successoribus non seruauerit.*

18 *Papa aliquid concedens, non possit sibi legara manus, vt non valeat contraria dispositio absque speciali derogatione.*

DECISIO LXXI.

Patres Societatis IESV habent clarum Priuilegium san. mem. Pij V. *vt possint legere etiam in locis vbi Vniuersitates extiterint.* Quod quidem Priuilegium est conforme dispositioni iuris communis, *de quo in c. 1. & 2. cum seqq. de Magistris.* Et in eo solo auget dictam dispositionem, vt non sit necessaria approbatio Superioris, quæ de iure communi requiritur, vt in dictis iuribus. Cumque prædicti Patres vti cœpissent hoc Priuilegio in suo Collegio Cracouiēsi, Vniuersitas illius Ciuitatis se opposuit, prætendens ab immemorabili tempore habere ius prohibendi, quod cum articulauerit, secunda vice fuit actum de releuantia huius articuli, & bis Domini censuerunt nō constare de releuantia. Quia & si immemo-
1 rabilis † consuetudo egeat speciali derogatione, nihilominus in Breui Pii V. fuit in hoc casu sufficienter derogatum prædictæ consuetudini immemorabili, ibi: *Non obstantibus præmissis, &c. & alijs Apostolicis Constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusuis etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus priuilegijs, indultis & literis Apostolicis tàm prædictis quàm quibusuis alijs Vniuersitatibus &c. in genere vel in specie ac sub quibusuis etiam derogatoriarū derogatorijs, alijsque efficacioribus & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis in genere vel in specie quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis, & incuatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque t enoribus specialis, specifica, & expresso mentio habenda foret, tenores huiusmodi præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ac vice dumtaxat specialiter & expressè derogamus, contrarijs quibuscunque, &c.*

Ex quibus, cum dictio, *quibusuis*, primo loco posita, referatur nedum ad statuta & priuilegia, sed etiam ad *consuetudines*, ideo-
2 que Papa † derogauerit quibusuis consuetudinibus, censetur derogare etiam in casu isto, vt dictum est, consuetudini immemorabili, *glos. fin. in fin. in clem. vltima. de reb. Eccl. non alienan. Et in clem. 1. in ver. quanticunque de foro compet. & in c. 2. in vers. quantocunque de consuet. in 6. Abb. in d. clem. fin. in fin. versic. constitutio damnatis*, vbi dicit idē esse si adsint verba similia. *Card. ibidem nu. 6. vers. Octauo quæro. post Paulin. de Eleazaris, & Zenzelinum, quos allegat Felin.*
in

in cap.dilecti .num.4.de Maior.& obed. Gregor. Lopez post Iasonem par. 3. tit. 29. lib .6. glos.4.post med.cum alijs per Couar. Variar. lib.3.cap.13.nu.5.

Quod autem in casu isto Papa per dicta verba voluerit derogare, videtur satis cla-
3 rum: quia licet aliqui Doctores teneant† ex dictionibus vniuersalibus adiunctis verba *Consuetudini*, non censeri derogatum consuetudini immemorabili, quos adducit. *Couar. loco alleg.* tamen quando consuetudo est iniqua, & irrationabilis, censetur damnata & reprobata, vt idem firmat ibidem.

In proposito autem *text. in cap.quanto 3.*
4 *de Magistr.*† damnat hanc consuetudinem tanquam improbam & irrationabilem. Cōsuetudo enim erat in Ecclesia Gallicana, quod Magistri scholarum sine certo pretio alicui licentiam docendi non concedebāt: & Alexander III. Summus Pontifex volens illam prauam consuetudinem extirpare, quę de radice cupiditatis procedit, prohibet sub anathematis interminatione, vt quicunque idonei fuerint, regere scholas, sine molestia & exactione aliqua permittātur. Et si qui huiusmodi prohibitionis
5 transgressores fuerint, officijs & dignitatibus spolientur. Vnde duo † facit textus: Primò damnat consuetudinem antiquam, & in posterum vult, quod sub pœna excōmunicationis idonei sine molestia & exactione admittūtur, & quod trāsgressores officijs & dignitatibus spolientur. Quare negari non potest, quin ista consuetudo sit irrationabilis & iniqua, cum huiusmodi pœnæ non imponantur à Canonibns † nisi propter crimina *Syluester in verb. excommunicatio il primo nu.7.* Vnde fit quod Pius V. censeatur sine difficultate sustulisse per dictiones prædictas vniuersales, consuetudinem etiam immemorabilem, cum sit iniqua & irrationabilis. Et sic in hoc casu prævalere opinionem illorum, qui tenēt, quod
7 per tales dictiones† censeantur derogatum etiam immemorabili, iuxta dictionem *Couar.* loco mox allegando, vbi dicit sufficere etiam quod quando consuetudo est iniqua & irrationabilis, derogetur simpliciter cōsuetudini.

Et prædicta eo magis placuerunt Dominis, *quia cū text. in d.cap.quanto*, mādet, quo idonei magistri admittantur ad legendum sub pœna excommunicationis & alijs pœnis, vtique contraria consuetudo, vt dictū est, tantum iniqua, & irrationabilis damnatur. Vndè non potuit introduci aliqua cō-
8 suetudo. Quia titulus præscriptionis † erit semper iniustus: & cum Canon prohibeat præscriptionem, bona fides nihil prodest. *Abb. in c. cū ex officij n.4. de præscr. Paris. cons. 114. n.& 27. lib. 1. Couar. in c.9. possessor. p.2. §. 8. nu.4. in fin. & nu.5. de reg. iur. in 6. Plot. in l. si quando nu. 820. C. vnde vi Menoch. præsumpt. 131. num.4. lib 3.* Et quod sufficiat le-
9 gem† resistere consuetudini vt nulla valeat, etiam quod initij memoria non extet, *Felyn. in c. accedentes nu.6. vers. fallit tertio de præscript.* Et quod consuetudo contra ius
10 semel reprobata per legem† non possit amplius induci. *Ias. in l. de quibus nu.8. ff. de legib.* Et quod sublata immemorabili tan-
11 quam improba, non possit † denuo induci; quia sublata censetur etiam futura, est textus *in c.1. de Cleric. non resid. in 6. Bald. in auth. omnes peregrini nu.4. C. com. de success. Didacus Sagalum in c. fin. nu. 35. & seq. de consuet.* qui loquitur in terminis, prout etiā loquitur *Put. in decis. 457. num.2. lib.2. in correctis.*

12 Non obstat quod consuetudo † immemorabilis, cum non sit in hoc casu ex se mala, suffragetur etiam aduersus iuris communis dispositionem prohibitiuam, si concurrat fama priuilegij. *Felin. in d.c. accedentes, num.6. de præscript.* & in omnem euentum
13 sublata † etiam immemorabili, non censeatur sublatum priuilegium ex ea proueniēs *Felyn. d. nu.6. vers. Fallit tertio, & vers. Restringerem.* Quia fuit responsum quod primum forsan posset habere locum, si immemorabilis non esset sublata ex priuilegio Pij V. iuncta in hoc casu dispositione *d.c. quanto de Magis.* in quo ista consuetudo tanquā iniqua & irrationabilis damnatur;
14 ideoque† immemorabilis non potest induci, vt dictum est, & inducta non suffragatur. *glo. in c. nobis in vers. iurisdictione. de iure patr. Abb. in c. fin. nu.22. de consuet. latè Couar. var. lib.1. cap.17. nu.10. Peregr. de iure fisci lib.6. tit.8. nu.18. cū seq.* Quotiescunque enim
15 adest incapacitas† in possidente, immemorabilis non habet vim priuilegij. *Prob. ad Monach. in c.2. n.6. & 7. de præbend. in 6. Abb. in c. causam quæ. nu.3. Felin. nu.6. vers. Fallit tertio de præscrip. & latè Couarr. Variar. lib.1. cap.10. n.5. Peregr. vbi sup. nu.18. & seq.* Vltra quod in ista consuetudo non sit ex se mala, cum sit contra charitatem.

Et quoad famam priuilegij, vltra quod hæc non fuit articulata, tamen etiam articulata non causaret releuantiam articuli, cum non sit verum, quod sublata immemorabili remanet priuilegium: quia si hoc ad-
19 mitteretur, esset imponere† legem verbis, & non

non rebus. *Put.in punct.in d.decis.457.nu.7.lib.2.* Et in omnem euentum sufficit, quod Pius V. derogauerit quibusuis priuilegijs, ita vt propter dictionem generalem censeatur derogasse etiam huic priuilegio prouenienti ex immemorabili, cum ipsa immemorabilis non posset suffragari, ex supra deductis. Quæ quidem derogatio priuilegij eo magis suffragatur; quia aut allegatur fama priuilegij inferioris, & non suffragatur, aut Summi Pontificis, & nec etiam re-

17 leuat, quia Papa † non censetur tantum concessisse, quin maiorem authoritatem sibi & successoribus reseruarit. *c. dudum & c. quamuis il.2.de præbend.in 6.Alphonsus Soto super reg.24.nu.3. Aymo.cons.126.nu.4.vers. itaq.si Papa Cephal. cons.135.num.4.& cons. 168.num.28.* Et quidquid dicendum sit in Papa concedente, an possit sibi ligare ma-

18 nus, vt non valeat dispositio † contraria absque speciali derogatione, secus est in successores, qui absque derogatione non habet manus ligatas, *Prob.ad Monach.in.c. 1.num.11.de Constit.Alphonsus Soto super reg. 40.num.5.& reg.24.num.4.*& fuit dictum in Comaclen.seu Ferrarien.Præpositturæ, & beneficij 15. Decemb.1624. coram bo. me. Remboldo.

Et ita cõclusum, vtraque parte informãte, causa bis proposita & maturè discussa.

¶ *Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones sub diebus 30.Martij 1629.corã Card. Vbaldo, 3.Decembris eiusdem coram R.P.D. Ghisiler sunt decisiones 265.& 225.*

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Romana Vineæ.

Die Veneris 17. Maij 1627.

DECISIO LXXII.

Est impressa coram Merlino tom primo Decis.283.Decis.72.

REV. MO. P. D. DVRANO. EPISC. VRGELLEN.

Bononien. Retractus.

Die Veneris 21.Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Statutum requirens aliquas solemnitates in alienatione rerum minoris, cum illas requirat pro forma, debent in ipso factu, vel incontinenti interuenire, aliàs si ex interuallo interponantur, alienatio redditur nulla. Et incontinenti, quando dicatur aliquid fieri.

SVMMARIVM.

1 *Retractui quando sit locus.*
2 *Venditio si sit nulla, tunc ex illa non competit ius retrahendi.*
3 *In venditione rerum minoris requiritur decretum Iudicis ad hoc, vt non sit nulla.*
4 *Statutum requirens aliquid pro forma, illud debet interponi in ipso actu, non autem ex interuallo, & ad alia diuertendo, nu.5.& ratio nu.6.& 7.*
8 *Licentia in alienatione rerum minoris interponi debet per viam decreti.*
9 *Decretum Iudicis in alienatione rerum minoris præcedere, vel in ipso actu interuenire debet, & postea nihil operatur num. 13.& 15.*
10 *Consensus patris, qui requiritur, vt filius adeat hæreditatem, vel possit stare in iudicio, debet præcedere.*
11 *Auctoritas Tutoris, vel Curatoris debet præcedere actũ gestum à pupillo, vel adulto, aut in ipsomet actu interponi.*
12 Text. in l.si quis mihi bona §.iustum ff.de acquir.hæred. *intellectus.*
14 *Licentia, decretum, aut consensus alicuius, quando dicantur à statuto desiderari pro forma.*
16 *Actus, quando conualescat, per licentiam, aut consensum subsecutum.*
17 *Licentia Superioris, an possit supplere licentiam Inferioris.*
18 *Vicelegatus habet illam auctoritatẽ, quam habet Legatus.*
19 *Licentia non operatur circa non expressa, vel non considerata.*
20 *Clausulæ,* super quibus omnibus,& singulis, *effectus.*
21 Dispositio text.in l.Modestin.ff.de solut. *quando intret.*
22 *Paria sunt aliquid ab initio fieri, vel ex post facto, si ab initio fuit conuentum, quod illud debeat, vel possit fieri.*
23 *Incontinenti aliquid dicitur fieri, si ab initio ita fuit conuentum, licet ex interuallo fiat. numero 24.*

25 *Venientes ex fideicommisso, licet nec nati, nec concepti sint tempore testamenti, dicuntur habere bona à fideicommittente, etiam si mille anni transiuerint.*

26 *Pactum appositum in contractu, per quod aliquid reseruatur, informatur ab ipso contractu.*

27 *Venditio sub conditione, ea non purificata, non dicitur perfecta, sed remanet in suspenso.*

28 *Clausula, quatenus opus sit, quid importet.*

29 *Incontinenti dicitur aliquid fieri, & in ipso actu, si fit anteaquam partes habeant contractum pro perfecto, & donec contractus ambulat n.30.*

31 *Confessio alicuius quando non præiudicet habentibus iam ius quæsitum.*

DECISIO LXXIII.

DOmina Elisabeth de Mercadinis 6. Maij 1623.& ætatis suæ annorum 13. vendidit Vincentio Bauosio medietatem cuiusdam prædij, sed quia erat pro quodã perpetuo cẽsus pupillis de Grimaldis obligatum, ipsi propterea vigore constitutionis Pij V. volentes illud retrahere obtulerunt adimplere omnia in venditionis instrumẽto contenta, & cum effectu pecunias iuxta d. Constitutionem deposuerunt vnde videbatur

1 † retractui locum esse. *Cinc. de censib. par. 2. q. 1. ar. 3. n. 1. & seq. Rota decis. 620 par. 2. recent. & coram Greg. XV. decis.* 193.& pro retractu in prima instantia ad fauorem dd. pupillorum pronunciauit Auditor generalis Bononien.

Verùm Bauosius, qui ex alio iure prædium ad se spectare & retractum excludere prætendebat, causam in gradu appellationis introduxit in Rota Bononien. à qua sententiam fauorabilem primæ reuocatoriam reportauit, cuius fundamentum fuit,

2 quòd prima † venditio, ex qua Grimaldi retrahere volunt, fuit nulla, & sic ex illa eis non competere ius retrahendi *Bald. in l. 2. n. 3. propè fin. verſ. quia verbum venditionis, C. de Episcop. audien. & in tract. de iur. prothomis num. 7. Castr. consil. 24. nu. 1. in fin. vers. & idem dicendum est lib. 2. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 2. sub num. 5. vers. cum appellatione vel ditionis. & nu. 6. post princ. vers. quia verbum venden. Cassad. in rubr. de retract. rubr. 10. §. 1. gloſ. 2 num. 5. Carpan. ad statut. Mediolan. cap. 417. num. 135. tom. 1. Modern. Roman. discept. forens. cap. 526. n. 15. lib. 3. Franch. decis. 242. nu. 1. & seqq. Seraph. decis. 834. nu. 9.*

Nullitas venditionis prætendebatur, ex quo per statutum *Bononiæ sub rubr. de contractibus in §. adijcientes*, in alienatione rerum minorum requiritur inter alias solemnitates licentia, & decretum DD. de Collegijs siuè Tribunorum plebis, *vt exponit Monter. gloſ. ibi in verb. & Dominorum hoc etiam in dicto Statuto expresso in vers. etsi, quod alienationes aliter factæ & sic sine prædicta licentia, seu decreto Tribunorum sint ipso iure nullæ, nulliusque valoris, & mométi.*

3 vnde cum hæc decreti † solemnitas non interuenerit, venditio fuit nulla, *cap. cum dilecta ante fin. & ibi Felin. nu. 6. vers. gesta contra formam de rescript. Surd. decis. 144. nu. 16 Pic. ad Stat. vrbis gloſ. 11. num. 4. & Rota apud Seraph. decis. 1187. in fin. & fuit sæpius decisum.*

Nec releuare videbatur, quod postea die 7. Septembris eiusdem anni, & sic post menses quatuor à die dictæ venditionis, quæ vt dictum est, fuit die 6. Maij sequuta fuerit Tribunorum licentia, seu decretum,

4 quia cum illud à Statuto † requiratur pro forma debuit in ipso actu, aut post incontinenti, non tamen ex interuallo interponi *iuxta doctr. Bart. in l. vniuersa*, C. *de precib. Imp. offeren. Bald. in rubr. num. 5. C. de rescind. vend. Alex. Ias. & communiter Docto. in l. si quis mihi bona, §. iussum, ff. de acq. hæred. Dec. in l. debitori n. 16. C. de pact. Cels. Vgo cõs. 34. n. 2. Ioan. Lup. in rubr. de donat. int. vir. §. 65. nu. 26. August. Bero conf. 77. circa princip. n. 4. vol. 1. Gab. conſ. 2. per tot. Bertazol. de contract. clauſ. 10. nu. 12. verſ. & quod verum est Lamberteng. de contract. gloſ. 7. num. 26.* vbi

5 quod interponi debet † antequam quis ad alia negotia diuertat. *Simoncell. de decret. in præfat. nu. 39. verſ. huic tamen conclusioni.* & ratio est, quia actus non potuit fieri sine

6 tali forma, & ideò † potentia debet præcedere, aut simul concurrere cum actu iuxta ordinem naturæ, vt dixit *Bald. in l. 1. n. 11. C. qui admittit.*

7 Quæ ratio procedit, † & concludit etiã quod verbum, licentia in dicto statuto, vt voluit *Monter. ibidem*, interpretetur, idest,

8 *decretum*, quia licentia † interponi debet per viam decreti, & antequam interponatur, non adest potentia, & etiam est conformis iuri communi, quo attento decre-

9 tum † iudicis in alienatione rerum minoris præcedere, aut in alienationis actu interponi, & non subsequi eius perfectio-

nem

nem *l. 1. & l. magis puto in princ. ff. de reb. eorum l. 1. & per tot. C. de præd. min.* sicut in
10 simili consensus patris, † qui requiritur, vt filius adeat hæreditatem, vel possit stare in iudicio, debet præcedere *d. §. iussum & ibi gloss. ordinaria et in l. fin. §. necessitate, C. de bon. quæ liber. vbi Bart. Bald. & communi-*
11 *ter Doct.* prout etiam auctoritas † Tutoris, & Curatoris debet præcedere actum gestũ à pupillo, vel adulto, aut in ipsomet actu interponi, non verò ex post facto *l. obligari. §. Tutor ff. de auctor. Tutor & §. Tutor*
12 *instit. eod. tit.* nec contrarium probat, *text.* † *in dicto §. iussum* ibi; *quæ interponitur perfecto negotio*, quia hæc verba intelligenda sunt, idest digesto, & per Tutorem, seu Curatorem benè, & perfecte negotio viso, audito, & intellecto *iuxta doctrinam Bart. in l. sed si hac §. Prætor. ait ff. de ius vo-*
13 *can.* Consensus † enim aliter præstitus nihil operatur, *Paulus de Castr. cons. 433. num. 1. vol. 1.*

Quod autem in casu nostro licentia, seu decretum Tribunorũ desideretur pro forma, videtur clarum, tum quia hoc *in Statuto* expresse cauetur ibi, *seruata forma huius statuti*, & rursus ibi, *contra præfatam formam* & in puncto huius statuti, *Maluass. cons. 86 nu. 7. & seq.* Tum etiam quia trita, & solida est in hac materia regula, quod
14 licentia † decretum, aut consensus alicuius tunc dicuntur per statutum desiderari pro forma in aliquo actu, quando aut eius non interest actum fieri, aut desiderantur ad integrandam personam, & statutum disponit aliter non posse fieri, & factum nullũ esse cum clausula, *non aliter, nec alio modo*, vt in casu nostro, *Bald. in l. cum ipse, C. de contr. empt. Paul. de Castr. in l. si cum dotem, §. eod. autem tempore ff. sol. matr. Alex. Aretin. & alij in dicto §. iussum Roman. cons. 54. per tot. Ias. in l. 2. §. voluntatem nu. 5 ff. solut ma-*
15 *tr.* & plenius *Soc cons. 23. nu. 21. lib. 4.* adeò vt tunc nullo modo per interpositionem decreti † ex interuallo actus conualescat, vt dicunt, *præcitati Doct.* benè autem conualidatur, quando consensus, seu licentia, non desiderantur ad integrandam perso-
16 nam, sed ad præiudicium † consentientis, *l. fin ff. ad Macedon. & l. honores in fin. ff. de decur. Bart. in dicto § iussum, n. 5. vers. quandoque, & in d. §. necessitatem in fin. Cassan. in Consuetud. Burg. rubr. 4. §. 7. nu. 4. Roder. Suarez in l. 13. num. 32. tit. de las deudas.*

Nec etiam releuare dicebatur, quòd in actu venditionis interuenit licentia, seu
17 decretũ V. legati Bononien. ita vt per illam vti licentia † Superioris, suppleatur licentia tribunorum, qui sunt inferiores, vt fuit de mente *Bald. in d. l. cum ipse n. 11. & in puncto Franc. dec. 242. nu. 6. in fin. & Rota apud Mantic. dec. 344. n. 6.* quia benè respon-
18 debatur, quòd licet † V. legatus habeat illam auctoritatem, quam habet Legatus *Modern. Rom. discep. forens. cap. 166. n. 1. & seqq. & Rota apud Verall. dec. 341. n. 4. & 5. par. 3.* tamen licentia V. legati fuit restricta ad vitium litigiosi, & sic solum operatur, vt vitium hoc non impediat venditionem, non autem vt per eam suppleantur solemnitates statuti, cum enim hoc non fuerit
19 petitum, nec aliter V. legato expositum, † non fuit eius intentio supplere dictas solẽnitates, *cap. inter in fin. de fid. instr. l. si defensor, §. 1. ff. de interrogat. act. Paris. cons. 3. n. 56. lib. 4. Bellam. dec. 333. Rot. dec. 114. n. 4. dec. 555. n. 2. & dec. 687. n. 6. vers. concessio enim par. 2. rec.* & quamuis minor ętas fuerit nar-
20 rata, quia tamen in licentia non adest † clausula, super quibus omnibus, & singulis, illa non trahitur ad enunciata, *Ruin. consil. 137. num. 6. lib. 1. Pic. ad statut. Vrbis glos. 21. nu. 20. & Rota diuers. decis. 316 n. 7. par. 2.*

Cæterum (etiam omnibus supra ex aduerso dictis veris existentibus,) vnanimi Dominorum voto fuit conclusum, venditionem fuisse validam, & ideò ex ea Dominis de Grimaldis competere ius redimendi, & consequenter sententiam Rotæ Bononien. esse infirmandam. Fuit enim venditio facta cum omnibus statutis solemnitatibus, & licentia seu decretum Tribunorum, etiam quod post quatuor menses à die stipulati instrumenti in actu ipso interpositum, ex quo illud fuit expresse tunc in instrumento reseruatum, ibi, saluo tamen quatenus opus sit iure petendi & obtinendi decretum à Tribunis Plebis, &c.
21 vndè intrat dispositio, † *text. in l. modestinus 76 ff. de solut.* vbi si vnus fideiussorum soluit pro alijs Confideiussoribus, non potest petere, vt creditor sibi contra eos cedat actiones, quæ per solutionem simpliciter factam fuerunt iam extinctæ, bene tamen sibi cedendæ sunt, si in actu solutionis expresse fuit reseruatum, vt sibi actiones cedantur, quasi cessio, quæ postea fit, censeatur vigore reseruationis facta in actu solutionis, ex quo *text. Bart. ibi num. 2.* de-
22 ducit regulam, quod paria sunt † aliquid ab initio fieri, vel ex post facto, si ab initio conuenit, quòd illud debeat, vel possit fieri, *& ex eod. text.* resoluit *Anchar. cons 7. n. 2.*

n.2.in fin. quod si instrumento reseruant sibi contrahentes, vt liceat eis opponere conditiones postea declarãdas, quod etiãsi
23 declaratio † ex interuallo fiat, haberi debet pro facta tempore confecti instrumẽti, & perinde ac si conditiones postea declaratæ in eo essẽt specificatæ, & *Crauett.cons.* 156.*n.*19. quod si ab initio contractus conuentum est, quod fiat pactum de retrouen-
24 dendo, dicitur † incontinenti, & in ipso actu fieri, etiamsi postea ex interuallo fiat, & facit *text.optimus in l.si ita scripsero 38.ff. de condit. & demonstr.* vbi si in testamento dictum fuerit, quantum Codicillis Titio legauero, &c. licèt Codicillis legatum explicetur, tamen ex testamento valet. hinc
25 etiam videmus, quod venientes † ex fideicommisso, quamuis nec nati, nec concepti tempore testamenti dicuntur habere à fideicommittente etiamsi mille anni transierint, *l.vnum ex familia in princ.ff.de leg.*2. & demum conducunt, quæ in similibus terminis tradunt, *Socin.cons.*60 *nu.*6.*vers.quia res sic assignata vol.*1. *Mandel.cons.*408.*nu.*7.*& cons.*599.*num.*6.

Præterea pactum illud, quo fuit reseruatum decretũ Tribunorum appositũ iuxta contractum venditionis, & in dicto instru-
26 mento † informatur ab ipso cõtractu, aut vt alij dicunt, informat ipsum contractum principalem, *l.iuris gentium, §.quinimo, & ibi Bart.Paul.Ias.& communiter Doctor.ff.de*
27 *pact.* Itaut venditio † censeatur celebrata sub conditione, si decretum Tribunorum interponatur, & non aliter, vnde interim venditio fuit imperfecta, & suspensa sub dicta conditione, *Osasc.decis.* 164.*nu.*7. & dominium non fuit translatum *Put. decis.*
28 2.*de transact.* & illa clausula, † *quatenus opus sit*, importat, vt decretum Tribunorum omninò interponatur, ex quo opus erat interponi pro actus validitate, *Bald. in l.edita, n.*98.*C.de eden. Seraph.dec.*687.*n.*2. & sine dubio fuit contrahentium mens, vt interim venditio non esset perfecta, prout etiam ex decreti petitione postea fasta, & illius interpositione subsequuta satis declaratur hanc ab initio fuisse eorum intentionem, *ad l.sed Iulianus, §.proinde ff. ad Macedon.* vnde succedit *doctr.Bart.communiter approbata, in d.l.lecta, nu.*18. vbi,
29 quod † omne illud dicitur fieri incontinẽti, & in actu ipso, quod fit, antequam partes habeant contractum pro perfecto, & absoluto, *idem Bart.in d.* §. *quinimo nu.*21. aut, vt exponit *Ias. ibidem, nu.*21. donec
30 contractus, † ambulat, & est in fieri, & ita in similibus terminis resoluit, *Paris.cons.*31. *nu.*17.*lib.*4. *Corn.cons.*147.*n.*2.*circa fin.vers. Praeterea ex quo decretum*, & in puncto *Simon.de decret.in præfat.nu.*37.*vers. non obstat ratio.Menoch.cons.*767.*per tot.Put.d.dec.*2.*de transact. Rota apud Seraph.decis.*805.*num.*8.

Neque obstat quod D'Elisabeth post decretum Tribunorum, & ideò post perfectam, & absolutam venditionem, ac post declarationem Grimaldorum, quod valebant vti retractu, declarauerit se nulliter vendidisse, & nolle venditioni stare, quia
31 hæc declaratio non † potuit præiudicare DD.de Grimaldis, quibus fuerat ius quæsitum. *Alber.de Statut.par.*1.*quæst.*87.*vers. si autem agnati. Dec.consil.*160.*num.*6.*vers.*4.*& vlt.& in puncto Mandel cons.*107.*num.*8.*& Tiraq de retract.conuent.*§.1.*glos.*7.*nu.*18. Et ita, &c. Vtraque, &c.

EM.MO, ET REV.MO D.CARD. VIRILI.

Romana Hæreditatis de Matthæis.

Die Veneris 21.*Maij.* 1627.

ARGVMENTVM.

Testamentum licet non sit absolutum, nec cancellatum, tamen si super eo appareat, quod sit facta aliqua transactio, remanet extinctum, & ex eo agi non potest. Et transactio, quando substineatur.

1 *Transactio impedit litis ingressum.*
2 *Transactio super testamento, de quo habetur notitia, substinetur.*
3 *Pro decreto Iudicis præsumitur.*
4 *Concordia, vt substineatur, sufficit timor litis, & recessus ab ea.*
5 *Concordia substinetur, si adsit aliquis timor litis probabilis dubitationis ex futura negotiatione, & num.*12.
6 *Concordia substinetur, etiam si timor litis sit extraiudicialis.*
7 *Asserens se esse talem, tenetur probare.*
8 *Causæ expressæ in decreto Iudicis præsumuntur veræ, donec erroneæ conuincantur.*
9 *Dictionis* (vt supra) *natura.*
10 *Testamentum est nullum ex defectu præteritionis filiorum.*
11 *Clausula codicillaris non operatur, vbi filius iam natus, ignoranter fuit præteritus.*
13 *Concordia inter fratres ob mutuã dilectionẽ fraternam conseruanda est. & num.*23.
14 *Cautio de insinuanda donatione, intelligi debet*

debet, quatenus opus sit.

15 *Reseruatio beneplaciti Apostolici, vel consensus Domini directi, intelligitur, qualenus opus sit.*

16 *Transactio de iure nõ eget insinuatione, quia non est simplex donatio ex mera liberalitate. n.17.*

18 *Insinuatio non requiritur in casu primogenituræ ad fauorem transigentium, & successorum.*

19 Decis.Put.224.*lib.1.declaratur.*

20 *Insinuatio non requiritur in transactione, etiamsi vna pars plus remittat alteri.*

21 Decis.in vna Romana *pecuniaria coram* Buratt.*intellectus.*

22 *Læsio enormissima tollitur in transactione, ex multis difficultatibus, & ex euentu litis incerto.*

DECISIO LXXIV.

PRoposito dubio, an testamentum bonæ mem. Marij sit, non obstante transactione, exequendum, Domini negatiue responderunt; Nam licèt testamentum Marij nõ sit abolitum, nec cancellatum, illud remã-
1 sit extinctum per transactionem, † quæ etiam impedit litis ingressum, *cap.1. de transact.l.fratris vbi Ias.n.2.C de transact. Gabr.concl.1.n.61.de nouat. Mohed.decis.3. de transact. Rota in rec dec.414.n.1.par.2.*&
2 transactio super † testamento, de quo habetur notitia sustinetur, *l.de his, ff.de transact.l.de fideicommisso C.eod.* Natt.*cons.465. n.1.& seqq. Peregr.de fideic. art.52.n.75.& seqq.* concurrente decreto Iudicis cum interuẽtu Tutricis, & Curatricis, ac Curato-
3 ris, & consensu consanguineorum, pro quo † decreto præsumitur *l. ab ea parte ff. de probat. Imol.cons.98.n.9.&* 10.*Surd.dec.106. n.9.Seraph.decis.737.nu.6. Rota decis.647.n. 1.in fin.par.2.recent.*

Non obstat defectus causæ, nã pro substi-
4 nenda † concordia sufficit timor futuræ litis, & recessus ab ea *Mohed.dec.1.de trãsact. Seraph.d.dec.737.n.3.Greg.dec.149.n.2.Natt. cons.465.nu.2. Bec.cons.109. num.6.& 7.* & suffragatur suspicio litis, *Seraph.dec.638.n. 7.*& periculum litis, quamuis non de præsenti *Rota in recẽt.dec 447.n.2.par.2.*& suf-
5 ficit † aliquis timor probabilis dubitationis ex futura negatione, quæ non esset calumniosa *Seraph.d.dec.737.n.5. Rota diuer. dec.235.nu.2.par.2. Mantic.de contract.lib. 26.tit.1.n.16.& seqq. Natt.cons.548.nu.13.*
6 *lib.3.*& attenditur etiam † controuersia extraiudicialis, *l.1. C. de transact. & ibi gloss. Ruin. consil. 226. num. 16. lib.3. Aym.consil. 707.nu.24. in fin.lib.4. Mantic.dicto lib.26. num.16.*

Hic super interpretatione, & exequutione testamenti Marij aderant difficultates expressæ in ipsa concordia nempe circa liquidationem portionis bonorum, de quibus Marius disponere poterat circa separationem ab antiquis fideicommissis, & à dote vxoris, & an per diuisionem bonorũ secutam inter Fabium, & Mutium, & filios Ludouici fideicommittentis fuisset renunciatum legitimæ, an fuerit consumpta, vel
7 præscripta, quæ causæ † licèt aliundè sint probandæ, nec stetur assertioni cnntrahentium, *Surd.dec.104.nu.2.& 3.& 155.nu.11. Dec. cons.351.n.3.* tamen ex ipsa narratiua videntur satis probabiles, cum adsint testamenta antiqua, & diuisio, & prætensio dotis, & legitimæ, & liquidationis, & ob decretum Iudicis cum consanguineis præsumitur causæ cognitio, & extraiudicialis
8 informatio, ita vt causæ † expressæ præsumantur veræ, donec erroneæ conuincantur, *Achill.dec.3. de præsumpt. Put.dec.354. lib.1.in correct. Rota diu.dec.193.n.2.& dec. 316.n.20.par.2.*& fuit dictum in *Romana de Grandis 16. Februarij 1601. coram bon. me. Penia.*

Præsertim cum in ipsa concordia dicatur, quòd superuenire poterant in dies grauiores difficultates, vndè potuisset dubitari de validitate testamenti Marij ex defectu præteritionis Caroli, cum Marius Fabio, & Carolo non reliquerit nisi partem eis tangentem ex fideicommisso maioeum, Iosepho verò reliquerit omnia eius bona iure primogenituræ; & sequens institutio omnium quatuor filiorum fuerit restricta per illa verba; *ogn'vn di loro per la rata*
9 *parte; come hò detto di sopra*, nam dictio † (*vt supra*) repetit, & restringit quoad Carolum in bonis fideicommissi, *Bart.in extrauag.ad reprimen.in verb.prout nu.2. Dec. cons.63.n.6.Rota par.4.diu.dec.491.nu.3.* Cũ ergò ex substantia paterna Carolus nihil consequeretur, perindè est, ac si non fuisset
10 institutus, & intrat † nullitas testamenti ex defectu præteritionis, *gloss. in l.3.§. sed vtrum in verb.patrimonium in fin ff.de min. Bald.in l.suus quoq.n.4.ff.de hæred.instit. Castr.cons.86.n.1 lib.1 Aym.cons.142.nu.10.Rot. par.1.rec.dec.526.nu.4.*
11 Nec clausula codicillaris operatur † vbi filius iam natus ignoranter fuit præteritus *Bart.in l.1.n.10.ff.de iur.codicill.*& fuit dictũ in *Romana de Marescottis 22. Ianuarij, &*

21. Maij 1618. coram bonæ memoriæ Cardinali Sacrato, & par. 1. recent. decis. 526. n. 4.

Et quamuis ad euitandam Caroli præteritionem dentur responsiones coloratæ, sat est dubius litis euentus, & quòd casus præteritionis habeat difficultatem, & clau-
12 sula codicillaris † in controuersiam deduci possit, vt concordia sustineatur, *Mohed. dec. 1. & 3. de transact. Seraph. d. dec. 737. n. 5. Bec. d. cons. 109. nu. 9. & 10. Rota dec. 235. par. 2. diuers. Natt. consil. 548. nu. 13. lib. 3.* præci-
13 puè cum concordia † sit inter fratres ob mutuam dilectionem fraternam conseruãdam, *Rimin. Iun. cons. 291.* & fuit dictum in *Meliuitana hæreditatis 5. Martij 1625. corã R.P.D. Merlino.*

Nec obstat quòd in cõcordia consenserint contrahentes insinuationi, & constituerint procuratores ad insinuandum, quia
14 cum non adsit clausula, † *non aliàs, aliter, nec alio modo*, huiusmodi pactum intelligitur quatenus insinuatio esset de iure necessaria, *Seraph. decis. 751. n. 4.* sicuti reseruatio beneplaciti Apostolici, vel consensus
15 Domini directi intelligitur † quatenus opus sit, *Rota par. 1. recent. decis. 438. n. 4. & par. 2. decis. 404. nu. 6. Gabr. cons. 92. nu. 27. lib. 1. & cons. 82. nu. 19. lib. 2. Put. decis. 44. in fin. lib. 2. in correct. Seraph. decis. 1027. nu. 7.*

16 Transactio autem de iure † non indiget insinuatione, *l. siue apud acta, C. de transact. Bald. cons. 261. num. 4. lib. 1.* & cum fuerit mutua, & reciproca conuentio, siuè remissio, ex quo Iosephus cessit prælegato, R.P.D. Gaspar cessit legato de scutis bis mille, Carolus & Fabius & alij fratres supposuerunt fideicommisso maiorum omnia eorum bona, & consenserunt primogenituræ super
17 iurisdictione Castrorum nõ versamur in † simplici donatione ex mera liberalitate, sed in transactione ex causa vt esset litium finis, quo casu non requiritur insinuatio *glos. in l. Attilius in verb. non meram vbi Bart. nu. 3. de don. Oldrad. cons. 139. nu. 14. Molin. de Hispan. primog. lib. 2. cap. 8. nu. 16. Tiraq. in l. si vmquam. in verb. donatione largitus, num. 127. Clar. in §. donatione, q. 16. vers. sed numquid Seraphin. decis. 534. num. 1. Rota par. 2. recent. decis. 458. num. 5.* & in casu primogenituræ ad fauorem transigentium, & suc-
18 cessorum quod non † requiratur insinuatio, *Port. Imol. consil. 81. nu. 28. Molin. de Primog. Hisp. lib. 2. cap. 8. num. 18. Peregr. de fideic. art. 51. num. 64.* & fuit dictum *in Camerinen. Bonorum de Octonibus 17. Februarij 1623. corã bo. me. Remboldo.*

19 Nec obstat † *decis. Put. 224. lib. 1. in correct.* nam illa distinguit quod in donatione ex mera liberalitate, ex quo contrahentes intendunt simpliciter donare, requiritur insinuatio, secus si sit mutua, & reciproca re-
20 missio ex causa concordiæ ad tollendas lites, † tunc enim etiamsi vna pars plus remittat alteri non est necessaria insinuatio vt distinguit, *Calcan. cons. 25. col. 5. vers. idẽ. videndum est Ias. consil. 149. nu. 9. col. 2. vers. nec obstat. lib. 4.*

21 Pariter non obstat † decisio in *Romana pecuniaria 21. Iunij 1622. coram bon. me. Buratto*, quia loquitur in mera remissione nõ in reciproca.

Ex supradictis etiam tollitur enormissima læsio, nam cum requireretur liquidatio portionis Marij, separatio à fideicommissis, disputatio super legitima, ac super
22 præteritione Caroli ex tot † difficultatibus, & ex euẽtu litis incerto excludebatur læsio, *Seraph. decis. 638. num. 9. Rota in recent. decis. 715. nu. 2. & 3. par. 2.* maximè inter fratres, *Dec. cons. 39. nu. 99. lib. 2. Menoch. cons. 401. nũ.*
23 *184. lib. 5.* Et quia concordia fuit † quoque facta pro manutenenda mutua fraterna dilectione, & conseruandis bonis in familia *Greg. decis. 286. num. 11. Rota in recent. decis. 715. nu. 6. par. 2. Honded. cons. 49. nu. 18. & seq. lib. 1. & cons. 34. num. 46. lib. 2.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARDINALI VIRILI:

Romana Pecuniaria.

Die Mercurij 26. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur de dispẽsatione super retentione Pẽsionum, non obstante matrimonio cum quacunque muliere contracto.

SVMMARIVM.

1 *Relatio facienda est singula singulis referẽdo distributiuè, & nu. 13.*
2 *Papa non dispensat super matrimonio nullo, ad effectum retinendi pensiones.*
3 *Verba apposita causa demostrationis, non restringunt.*
4 *Papa, quando dicatur velle indistinctè dispensare, adhoc, vt quis possit contrahere matrimonium cum quacumque muliere,*

dum-

dummodo non sit ei consanguinea.

5 *Dictio etiam implicat casum non dictum, & maiorem distinctum ab expressis.*

6 *Copula, &, comprehendit qualitates distinctas, & separatas, quarum vna non insit alteri.*

7 *Copula, ac, apposita inter duas orationes perfectas non repetit in sequenti qualitatẽ expressam in præcedenti.*

8 *Obseruantia intetpretatiua declarat præcedentia.*

9 *Papæ voluntas declaratur ex derogatione, etiam in executiuis.*

10 *Derogatio quid operetur.*

11 *Superfluitas verborum est euitanda, sicuti etiam contradictio num.12.*

15 Decis. Seraph. 121. *declaratur.*

16 Decis. in causa Palentina Pensionis *coram Blanchetto declaratur, & nu.17.*

DECISIO LXXV.

Abbas Aymus sub prętextu, quòd ob contractum per Tarquinium Sanctacrucium de anno 1605. secundum matrimonium cum Vidua, & ob incursam bigamiam, & ob tertium matrimonium de anno 1616. pensio esset extincta, petijt dubiũ, An esset locus repetitioni scutor. 515. vel solutioni scutor. 404. Quo disputato, Domini non esse locum repetitioni, sed solutioni responderunt, licèt enim Tarquinius susceperit habitum militiæ Sanctorũ Mauritij & Lazari, & virtute stabilimentorum dictæ Militiæ non potuisset suscipere nisi vnicam, & virginem vxorem, tamen Gregorius XIII. dispensauit, vt liceret Tarquinio retinere pensionem post susceptionem habitus, ac post matrimonium iuxta Statuta Militiæ, aut priuilegia Apostolica d. Militiæ concessa etiam cum Vidua, & pluries nupta, vel corrupta, ac etiamsi ad secunda, & plura alia matrimonia transire contigerit, vnde etiamsi Tarquinius contraxerit secundum matrimonium cum Vidua, & postea contraxerit tertium matrimonium potuit retinere pensionem virtute dispensationis Gregorianæ:

Non obstat verba dispensationis, ac matrimonium iuxta statuta, seu stabilimenta Militiæ, vnde inferunt informantes pro Abbate, quod cum facultas suscipiendi habitum esset generalis in religione sibi beneuisa, & inter Ordines Militares adsint aliqui prohibentes matrimonium, prout Hierosolymitanus, aliqui permittentes cũ vnica, & virgine, prout est Militia Sanctorum Mauritij, & Lazari, aliqui permittẽtes reiteratas nuptias etiam cum Viduis, prout sunt Militiæ Sancti Stephani, &

1 Hispanorum, sit facienda † relatio singula singulis referendo. *l. si negotium C. de negot. gest. Rota decis. 756. nu. 1. p. 1. diuers.* vt si Tarquinius suscepisset, prout suscepit Ordinẽ Sanctorum Mauritij, & Lazari cum vnica, & Virgine contrahere posset, & retinere pensionem, si suscepisset Ordinem Sancti Stephani, vel Hispanorum potuisset contrahere matrimonium cum Vidua, & reiterare nuptias, & retinere pensionem, nam tunc seruasset formam stabilimentorum, & matrimonium esset iuxta statuta; Ideò cum Tarquinius contraxerit contra stabilimenta Religionis Sanctorum Mauritij, & Lazari, non potest retinere pensionem, cũ

2 Papa † non dispenset super matrimonio nullo ad effectum retinendi pensiones. *Seraph. decis. 121. repetita diuers. 591. par. 1. Paris. de resignat. lib. 6. quæst. 2. nu. 116.*

Quia fuit responsum, sensum verborum dispensationis non esse, vt fieret restrictio ad numerum, & qualitatem mulierum, vel ipsa stabilimenta, sed esse quod si Tarquinius ingressus fuerit Militiam, cuius statuta admittunt matrimonium, posset illud contrahere cum quauis muliere nullo iure sibi prohibita etiam Vidua, & pluries nupta, vel corrupta, & posset etiam reiterata matrimonia contrahere.

3 Primò, quia illa verba, † *iuxta statuta seu stabilimenta Militiæ,* non stant restrictiuè, & distributiuè, sed causatiuè, & demõstratiuè, *l. fin. §. Titia, ff. de liber, leg. Bart. in l. Centurio, ff. de vulg. Aym. cons. 301. nu. 5. Gregor. 516. num. 7. & 8. Mantic. decis. 59. num. 10.*

4 Secundò quia dum Papa considerauit quamcunque mulierem etiam viduã nullo Iure Tarquinio prohibitã, vtique voluit † indistinctè dispensare, dummodo mulier non esset consanguinea, vt sensit *Rota apud Gregor. d. decis. 516. nu. 6. & 7.*

5 Tertio quia dum subiungit, *etiam cum Vidua,* † implicat casum iam non dictum, *Dec. consil. 542. num. 7. Mantic. decis. 392. nu. 2.* & implicat casum maiorem distinctum ab expressis vltra tenorem stabilimentorũ. *l. etiam ff. solut. matrim. l. etiam inuitis C. de acqu[...]er. domin. l. 2. de testib. Surd. decis. 8. n. 12. Ro[...] decis. 721. n. 7. par. 2. recent.*

Quartò quia dum addit, *ac te ad secunda, & plura vota, &c.* vtique ob dictionem, *ac,* Papa ampliat ad plura matrimonia distincta, & separata vltra formam stabilimentorum

6 sum cũ copulá † (&) comprehendat qualitates distinctas, & separatas, quarum vna non insit alteri, nec ab illa dependeat. *l.ea tamen adiectio ff.de leg.3.l.scire debemus.vbi Bart.ff.de verbor.oblig.Rolan.cons.79.num. 22.lib.3.*

Vndè licèt tota periodus regatur à verbo, *dispensamus*, tamen orationes sunt ita perfectæ, vt intret dispensatio, etiam si trãsitus sit ad secunda, & plura matrimonia præter, vel contra formam stabilimentorũ. *l.falsa.fin.ff.de cõdit.& demonstr.Ruin.d.cons. 41.num 8.& seq.lib.2.Cephal.cons.87.num.5.*

7 copula enim † (ac) apposita inter duas orationes perfectas non repetit in sequenti qualitatem expressam in præcedenti. *Bar.in l.Seiæ.§.Caio, nu.3.ff.de fund.instr.Paris.cons. 38.num.25.& seq.lib.2.* & ideò propter dictiones ampliatiuas, & copulatiuas cessat restrictio ad stabilimenta, & statuta Religionis.

Quintò quia concurrit obseruãtia interpretatiua, nam Tarquinius contraxit plura matrimonia etiam cum Vidua, & reti-

8 nuit pensionem, quæ obseruantia † interpretatiua declarat verba dispensationis. *l.si de interpretatione, ff.de legib.cap.cũ dilectus. de consuet.Aym.cons.101.nu.3.Seraphin.decis. 600.n.3.Rot.diuers.decis.574.n.3.par.1.*

Sextò quia in dispensatione Gregorij XIII. derogatur Constitutioni Pij Quinti 73. quæ tollit facultates retinẽdi pensiones

9 vltra primum matrimonium, ex qua † derogatione Constitutionis Pij Quinti etiam in executiuis declaratur voluntas Papæ. *Bald.in l.eam quam, num.36.C.de fideicom. Cagnol.in l.1.nu.32 de reg.iur. Seraph.decis. 716.nu.3.& 1321.nu.5. Goz.cons.38.nu.14. Bart.cons.56.num.49. Rot.diuers. decis 532. num.7.par.1.*

Septimò quia derogatur stabilimentis Militiarum etiam iuratis, & confirmatis à Sede Apostolica, & sic tantum abest, quod

10 dispensatio se restringat ad stabilimenta, † quòd imò illis deroget quatenus obstarent *Rot.decis.1.nu.2 de præben.in nou.& dec.192. nu.6.par.1.recent.*

Octauò sufficiebat dicere, *iuxta statuta, & stabilimenta Religionis*, & sic tot verba *etiã cum Vidua pluries nupta, vel corrupta, ad secunda, & plura alia vota, aut secundas, & pluries nuptias matrimonio, vel successiuè matrimonijs constantibus, &c.* essent

11 superflua, quod dici † non debet etiam in dispensationibus *l.si quando ff.de leg.1.Gregor.d.decis.516.nu.3.Calder.cons.6.qui fil.sint legit.Surd.cons.127.nu.9.ad fin.* & sequeretur contradictio, quod seruarentur stabilimẽ-

12 ta, & illis derogaretur, quod fieri non debet. *cap.cum expediat, de elect.in 6.leg.1. C.de inoffic.dot. Alexand.cons.21.n.7.lib.7.& cons.141.n.5.lib.2.* derogatio enim stabilimentorum declarat dispensationem loqui contra formam, & tenorem illorum. *l.derogatur, ff de verb.signif.Bar.in l.vlt.C.si cõtra ius, vel vtilit.public.*

13 Ex quibus cessat, quòd relatio † sit faciẽda distributiuè singula singulis, vt supra dictum fuit, quia singula singulis distributiuè tunc fit relatio, quando dispositio aliter non potest saluari secundum rectitudinem sermonis, vel priuilegia concessa essẽt incompatibilia; aliàs non subsistente cui-

14 denti necessitate non fit ista relatio † singula singulis, sed inhærendum est proprietati, & generalitati verborum coniunctim, & vniuersaliter intelligendo. *Corn.cons.268. nu.22.& seq.l.b.4.Angel.in l.fin.nu.4.C.de fideicom. Dec. cons.186. col.2. in fin.& cons. 381.num.6.vers.non obstant allegata Rot.diuers.decis.54.n 18.& 25.& seq.par.2.*

Nec applicatur *decis.Seraph.121.* repetita

15 *par.diuers.591.* † nam illa loquitur in prætensione extinctionis pensionis ex eo, quod non fuerit seruata forma *Concil.Trid.de regul.sess.25.c.15.* in facienda professione post annum, & quia virtute statuti Militiæ Sãcti Stephani eodem tempore datur habitus, & emittitur professio, & ex alijs deductis in decisione ibi firmatur, quòd Miles Sancti Stephani quoad annuam probationem sub Concilij Decreto non comprehenditur, at in casu nostro non contingit disputare de validitate professionis, nec etiam de validitate matrimoniorum dubitari potest, cum adsit expressa dispẽsatio ex supra deductis.

Non obstat *Decisio in Palentina pensionis 21.Nouembris 1586.coram bon.me.Cardinali Blanchetto*, nam illa retorquetur, nam sicuti ibi dictio (iuxta) non stat comprehẽsiuè ad omnia matrimonia permissa iuxta stabilimenta Religionis, ita non debet stare restrictiuè cõtra amplitudinem verborum, & vis in dicta decisione Palentina non stat in dictione (*iuxta*) sed in constitutione Pij Quinti, cui & etiam statutis Religionis hic non solum fuit sufficienter derogatum, sed etiam dispensatio est cõcepta per verba, *ac etiam cum Vidua, ac etiam te ad secunda, & plura vota, &c.* Vnde dispensatio suffragatur pro secundis, & tertijs matrimonijs etiam cum Vidua, vt supra deductum est, & ideò *decisio in Palentina* non

16 applicatur, † quia in illo casu non aderãt supra-

supradicta verba prægnantia, & geminata cum supradictis derogationibus, &c.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Montis Falisci Pensionum.

Die Veneris 27. Maij, 1627.

ARGVMENTVM.

Manutentio in quo statu dari soleat. Solutiones factæ pro residuo ad quid suffragentur, & quid præsupponant.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio dari solet in eo statu, in quo quis reperitur tempore motæ litis.*

2 *Pensionis exigendi quasi possessio ex quo probetur.*

3 *Solutiones factæ pro residuo bene suffragantur ad acquirendum integrã quasi possessionem exigendi.*

4 *Solutiones pro residuo præsupponunt alias solutiones præcessisse.*

DECISIO. LXXVI.

FVerunt ab A. C. relaxata duo mandata de manutenendo ad fauorem D. Equitis Lanfreducci pro duabus pensionibus ad sui fauorem reseruatis super Commenda Montis Falisci Ordinis Sancti Ioãnis Hierosolymitani, vna scilicet scutorum 110. auri in auro, altera verò scutorum 230. similium. Vnde cum hodie in gradu appellationis in Rota fuerit dubitatum, an dicta mandata A. C. sint reuocanda, DD. non esse reuocanda resoluerunt. Quia validitas non fuit controuersa, & iustitia apparebat ex literis Apostolicis reseruationis pensionum, quę fuerunt datæ in *Summ. nu.* 1. & 2. iuncta quasi possessione exigendi dictas pensiones quolibet anno in scutis 340. monetæ, in qua possessione exigendi hanc summam in moneta manutentio bene fuit
1 concessa ab A.C. cum ea † dari soleat in eo statu, in quo quis reperitur tempore motæ litis *§. retinẽdæ inst. de interd fel. recor. Greg. XV. dec. 275. n. 14. Rot. diu. dec. 512. nu. 1 p. 1. in recent.*
2 Quod verò D. Eques sit in possessione † exigendi dicta scuta 340. monetæ signanter patet ex ordine Antonij Bossij procuratoris D. Prioris Gattinaræ dato in dicto *Summario n. 10.* in quo ordine habetur, quòd soluebantur dicto Equiti scuta 63. & ba. 50. monetæ pro residuo annatæ scutorum 340. pensionis maturatæ in festiuitate Sancti Ioãnis 1624. & hoc idem colligitur ex partita Bartholomæi Ascornei, vbi pariter apparet, quòd fuerũt soluta scuta 300. pro residuo scutorum 340. monetæ pro annua pensione debita Lanfreduccio à D. Gattinara, ita vt clarè constet, Lanfreduccium esse in hac quasi possessione exigendi quo-
3 libet anno scuta 340. monetæ, cum † solutiones factæ pro residuo benè suffragentur ad acquirendum integram quasi possessionem, vt in his terminis fuit dictum in *Regien. Pensionis 26. Iunij 1598. coram Orano, & in Spolotana Pensionis 21. Iunij 1619. co-*
4 *ram bo. me. Vbaldo*, cum præsupponant † alias solutiones præcessisse *gloss. in l. si ex pluribus, ff. de acceptil. Ias. in l. si quidem nu. 4. vers limita C. de transact. Bero. consil. 192. n. 2. lib. 1. & firmatur in d. Regien. & Spoletana Pension.*

Non obstant ea, quę dicuntur de detractione onerum communis ærarij. Quia nõ sunt præsentis inspectionis, in qua solum agitur de manutentione in ea summa, quã constat fuisse solutam, vnde non est indagandum quid in dicta solutione comprehendatur, & an aliquid fuerit deductum, & posset oppositio procedere, si ex solutionibus factis prætẽderetur manutentio quoad integram pensionem reseruatam in literis Apostolicis, nempè in scutis auri in auro, sed solùm prætenditur manutentio in scutis monetæ, pro quibus tantum fuerunt relaxata mandata iuxta solutiones factas.

Et ita decisum &c.

¶ *Infra in eadẽ causa habetur alia decisio sub die 10. Iunij 1630. coram Reuerendiss. Piro-uano Decano, est decisio 386.*

ILLVSTRISS. P. D. MANZANEDO PATRIARCHA HIEROSOL.

Ferrarien. Dotis.

Die Mercurij 2. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Vxor, quando præferatur creditoribus mariti pro sua dote consequenda, stante confessione mariti de recepto, constante matri-

monio, quæ non probat veram dotis numerationem.

SVMMARIVM.

1 *Dotis confessio de recepto facta à marito constante matrimonio, non probat veram dotis numerationem in præiudicium creditorum.*
2 *Dotis numeratio, est necessaria, ad hoc vt mulier præferatur pro sua dote, mariti creditoribus.*
3 *Dos verisimile est, quod sit constituta secundum conditionem, & qualitatem personæ.*
4 *Præsumptio, quod dos, sit cõstituta iuxta qualitatem personæ est vrgentissima.*
5 *Pater verisimile non est, quod constituat dotem minorem vni filiæ, quam aliæ.*

DECISIO LXXVIII.

PRætendentibus DD. de Riccijs, & Panizatis habentibus pro se tres sententias conformes constare de re iudicata exequen. proposui dubium in Rota sub die 14. Maij præteriti, an constaret de tali re iudicata, sed DD. ordinarunt, quòd videretur, an constaret de credito dotali Ceciliæ matris Caterinæ, super quo causa hodie reproposita, fuit per DD. resolutum constare de credito dotis ducatorum 2000. dictæ Cæciliæ, & in hoc recedendum esse à decisis 4. *Maij* 1615. *corom bo. me. Buratto.* quæ decisio est inter *recen.* 683. *par.* 2. Et quæ fundatur in eo, quod non præcesserit aliqua dotis
1 promissio, & quod confessio † dotis de recepto facta à marito constãte matrimonio non probat veram dotis numerationem in præiudicium creditorum, vt latè per *Couar. lib.* 1. *var. c.* 7. *per totum*, & *Menoch. de præsum.* 13. *lib.* 3. Cæterum pro fundamento resolutionis supradictæ considerabant DD. ex nouiter deductis constare sufficienter de dicto credito dotali ex testibus vigore remissoriæ per bo. me. Rẽboldo relaxatæ examinatis in partibus, de quibus in sum. Caterinæ *num.* 4. & 5. plenissimè deponẽtibus
2 veram dotis † numerationem, quæ est necessaria ad hoc, vt mulier præferatur pro sua dote mariti creditoribus iuxta gl. communiter receptam *in l. assiduis verb. date C. qui potiores*, quam dicit singularem *Cal in c. contingit nu.* 7. *de dolo*, & *contum. Alex. in l.* 1. *num.* 75. *ff. sol. matr. Dec. consil.* 96. *in fin.* & *Crau. conf.* 40. qui testes etsi deponant confectioni instrumenti confessionis dotis interfuisse, & ex hoc possit inferri, quòd, sicut instrumentum non probat, vt dicitur in decisione bo. me. Buratti in proprio, nec etiam testes circa illud deponentes, attamẽ cessat omne dubium cum in substantia sint concordes, nempè quod per Iulium patrẽ dictæ Cæciliæ fuerunt soluti Ioanni Mariæ illius viro ducati 500. occasione venditionis domus factæ Confraternitati S. Rocchi & de quibus erat actum in apoca matrimoniali. Item Ducati 500. estratti dal vezzo di perle, vt dicitur, venditus pro dicta summa, vt benè deponunt dicti testes. quo verò ad aliam similem partitam ducatorũ 500. solutorum dicto Ioanni Mariæ in apparatu, & adornamentis, alijsq; bonis mobilibus eam satis probant testes, qui licèt non deponant dé illorum valore, tamen quia illa specificant, & verisimile est, quòd ascendant ad prædictam summam, propterea DD. illam ascendere arbitrati sunt, vt asseritur in quietantia dotis solutæ facta per d. Ioannem Mariam, quæ datur dicto Summario num. 2. Difficultas autem reducitur ad vltimam partitam pro alijs ducatis 500. & consistit in eo, an confessio dotis pro dicta summa sit attendenda, & DD. non obstan. quòd fuerit facta cõstante matrimonio, admittendam fore censuerunt moti ex eo præcipuè, quod Ioannes Maria maritus attenta illius conditione, & qualitate personæ erat dignus tali dote, vt deponunt testes dicto sũmario numero quin-
3 to, ita vt verisimile sit † dotem fuisse constitutam in prædicta summa adnotata per *Bald. in l. nulla, nu.* 6. *vers. si autem de dote, C. de iure dotium*, & *per Surd. cons.* 94 *num.* 29. *lib.* 1. vbi quod est verisimile, quòd dos promissa fuerit competens, & congrua secundum personarum conditionem, & qua-
4 litatem, quam præsumptionem † dicit vrgentissimam, & vrgentem coniecturam, *Menoch. præsumpt.* 6. *num.* 81. *lib.* 3. Secunda coniectura desumitur ex testibus deponentibus *dicto summario num.* 6. dictam dotem patrem assignare potuisse. Tertia verò quia Iulius pater collocauit alias quatuor filias condecenter, vt dicunt testes prædicti, vn-
5 de verisimile † uon est, quòd Cæcilia habuerit minorem dotem, quàm aliæ.

Ex quibus visum fuit DD. cessare coniecturas ponderatas in decisione bo. me. Buratti, & præualere supra consideratas, & exinde cõstare de dicto credito dotali Cæciliæ ducatorum duorum millium.

Et ita conclusum, &c.

EMI-

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARDINALI VIRILI.

Assisien. Bonorum.

Die Mercurij 2. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Iudex ritè, & rectè procedendo, dando alicui manutentionem, priuat aduersarium sua possessione, si quam habet. Dominium ad effectum deuolutionis qualiter, & quibus adminiculis probetur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio data à Iudice ritè, & rectè procedente, est manutenibilis.*
2 *Immissio in possessionem, nisi probetur, quod sit nulla, & iniusta, est manutenenda.*
3 *Detentor, dum non vult restituere, turbat in ciuili possessione, & vt à turbatione desistat, datur manutentio Domino directo, ratione ciuilis possessionis.*
4 *Canonis solutio per plures ãnos deseruit pro adminiculo ad effectum dominij, prout & enunciatiuæ canonum nu. 6.*
5 *Testes de fama in antiquis probant.*
7 *Dominium, & possessio ad effectum deuolutionis probatur ex inuestitura, iunctis alijs adminiculis.*
7 *Locatio, si probetur quod finita est, tunc nõ requiritur alia probatio dominij.*
9 *Nomen alicuius rei ex cursu centum annorum, mutari potuit.*
10 *Identitas probatur ex duabus demonstrationibus.*
11 *Emphyteuta, nisi doceat, de nouo titulo acquisitionis, omnia bona inter limites existẽtia præsumuntur emphiteotica.*
12 *Deficientia lineæ in inuestitura præsumitur, quãdo nemo comparet, qui prætendat esse de comprehensis & alia nu. 13.*
14 *Decis. in causa Romana de Nocchiellis corã bo. me. V bald. quando cesset.*
15 *Procuratoris præsentia, quando suppleat defectum citationis ad videndum iurare testes.*
16 *Notario deponẽti de sua deputatione creditur.*
18 *Aegidiana ad effectum suspensiuum, etiamsi sententia sit lata per cedulam, si sit in possessorio, habet locum.*
19 *Aegidiana intrat, si vtraque pars sit subiecta immediatè Sedi Apostolicæ.*
20 *Aegidiana, ad hoc vt intret, tenor tantùm sententiæ attenditur.*

DECISIO LXXVIIII.

Coram bonæ memoriæ Remboldo sub die 26. Iunij 1626. fuit dictum dandũ esse mandatum de manutenendo Communinati Assissij ex rationibus in dicta decisione deductis: sed disputato dubio coram me, an esset recedendum à decisis, Domini à dicta decisione recesserunt, & dixerũt Communitati Bictonij dandum esse mandatum de manutenendo, quia fundamenta supradictæ decisionis visa fuerunt non subsistere, & etiã ex nouiter deductis euacuari.

Primum enim fundamentum, quòd Cõmunitas Assissij doceat de instrumento emptionis, & possessione, tollitur dupplici ratione, prima est quòd cum R. P. D. Verospius ritè, & rectè processerit, vtique Com-
1 munitas Bictonij immissa auctoritate † Iudicis acquisiuit possessionem manutenibilem, & Communitas Assisij remansit priuata possessione anteriori, si quam habebat *Ang. in l. Clam. possidere, §. qui ad nundinas n. 2. vbi Alexander nu. 2. Ias. num. 20. ff. de acq. possess. l. qui vniuersas, §. idem cum Prætor, ff. eod. Seraph. decis. 1325. n. 1, Gregor. decis. 582. n. 2. & in recent. decis. 173. nu. 1. par. 1. & 557. nu. 2. par. 2.* & si non probetur immissionem
2 † fuisse nulliter, & iniustè datam, Communitas Bictonij immissa est manutenenda, *Rota decisio 802. num. 7. par. 1. diuers. & fuit dictum in Romana Melioramentorum 9. Decembrie 1616. coram bo. me. V baldo, & in Romana de Bombellis 21. Maij 1613. coram bo. me. Card. Sacrato.*

Secundò, quia cum Communitas Bictonij domina directa concesserit ad tertiam generationem cum clausula constituti q. Brachio de Balleonibus, vtique finita generatione, vt infra dicetur, Communitati Bictonij Dominæ directæ datur manutẽtio ratione ciuilis possessionis pro recuperatione naturalis, nam dum detentor non vult restituere turbat in ciuili possessione,
3 & vt à turbatione † desistat datur manutẽtio domino directo ratione ciuilis, *Bartol. in l. 1. §. fin. n. 17. & ibi glos. in verbo possidet, ff. vti possid. Bero. consil. 102. n. 43. lib. 1 & consil. 45. n. 23. & seq. lib. 3. Menoch. de retin. remed. 3. nu. 22. & fuit dictum in Ciuitatis Castelli bonorum 8. Nouembris 1589. coram bo. me. Card. Pamphilio.*

Secundum fundamentũ decisionis, quòd sen-

sententia R.P.D. Verospij non iustificetur ex actis, ex quo inuestitura de anno 1524. non probat dominium, nec possessionem, esset verum, si non concurrerent adminicula, quæ sufficientia hic concurrunt: primò solutio vnius Archibusij pro canone iuxta conuentionem supradictæ inuestituræ tàm per ipsos inuestitos, quàm per
4 Communitatem Assisij facta, quæ † canonis solutio per plures anos deseruit pro adminiculo ad effectum dominij, *Specul.tit.de emphyt.§. nunc aliqua vers.53. Roman. cons. 127.nu.1. Abb.consil.74.in princ.lib.1. Rot in*
5 *recent.decis.290.n.4.par.1.* Secūdò testes † de fama, qui in antiquis probant, *Ias. in l. admonendi in 2.lectur.n.143.ff.de iure iuran. Seraph.dec.1461.n.2.* Tertiò titulus emptionis factæ per Cōmunitatem Assisij à Dominis de Balleonibus, vbi enunciatur canon
6 † dicti Archibusij, quod deseruit pro adminiculo, vt fuit dictum *in Sublacen.Bonor. 21 Maij 1604 coram bo.me.Litta*, ex inuestitura autem cum tot adminiculis probatur dominium, & possessio ad effectum de-
7 uolutionis tàm inter locatorē, † & conductorem, quàm contra Communitatem Assisij habētem causam à Dominis de Balleonibus conductoribus, quàm etiam contra tertium, *Rip.in l.si rem aliquam, nu.39 ff.de acq.poss. Socc. sen.cons.187.nu.2.& seq.lib.2. Dec.cons.146.num.14. Rot.diuers.decis.91.& 591.par.4.& in recent.decis.290.n.1.& decis. 400.n.91.& 6.par.1. Cæs.de Graff.decis.10.n. 7.de caus.possess & propriet. Seraph.decis.896. num.2.* præsertim cum Communitas Assisij habeat causam à Dominis de Balleonibus inuestitis, vnde probato locationem esse fi-
8 nitam † non requiritur alia probatio dominij, stante præsertim clausula constituti, sed agitur ex *l. si quis conductionis, C. loc. Bald.cons.177.n.4 lib 3.Dec.cons.28.n.3. Rot. decis.290.n.9.& 10 par.1.recent.*

Tertium fundamentum, quòd inuestitura contineat tantùm prædium *delle Fosse*, non autem prædium *delle Vacchette*, videtur sublatum ex eo, quod cum inuestitura loquatur de duabus tenutis, nempè *delle*
9 *Fosse, e dell'Ose*, vtique ex cursu centum † annorum nomen mutari potuit, *Decian. consil.19. nu.14. & seq. lib.3. & fuit dictum in Romana Deuolutionis 28. Maij 1625. coram R.P.D. Pirouano*, & propterea sat est, quod respectu prædii *delle Vacchette* verificentur tres demonstrationes inuestituræ, & respectu prædii *delle fosse* concurrant quatuor demonstrationes, cum sufficerent
10 duæ † demonstrationes, quamuis aliqua deficeret, *Bart.in l.demonstratio falsa, nu. 14.& seq.de condit.& demonstr. Decian.consil.17.nu.8.9.& 21.lib.3 Surd.cons.44.nu.15. & seq.lib.1.Rot.in recent.dec.459.nu.1.in fine par.1.Greg.decis.575.nu.4.* immò donec Cōmunitas Assisij, quæ habet causam à Balleonibus inuestitis doceat de nouo titulo acquisitionis omnia bona intra confines contenta, & existentia in eodem loco præsu-
11 muntur † eadem, de quibus loquitur inuestitura antiqua, *Bald. cons.265.nu.2.lib.2. Ruin.consil.50.n.14.lib.1. Peregr de fideicom. art.44.nu.23.Rot.in recent.decis.508.numer. 1.par.1.*

Quartum fundamentum, quòd tertia generatio non fuerit finita, non subsistit,
12 quia vltra quod cum nemo cōpareat † qui prætendat esse de comprehensis, præsumitur deficiētia, *Bart.in l.& si certus, §.si vnius nu.1.ff.ad Sylleia.Dec.cons.652.num.3. Surd. cons.530.nu.37.lib.4.& fuit dictum in Romana Domorum 12.Iunij 1589. coram bo.me.Comitulo*, ad probandam deficientiam lineæ
13 † concurrunt testes de fama, fides libri Mortuorum, confessio, & allegatio fęminas esse auctrices, quibus omnibus simul iunctis deficientia generationis remanet probata, *Bald.cons.398.nu.1.lib.2. Alex. cons. 27.nu.4..in fin.lib.7.& cons.172. nu.8.lib.6. Corn.cons.204.nu.6.lib.3. Rot.in recent.decis. 496.nu.2 par.2.*

Quod autem fęminæ in inuestitura non comprehendantur, patet dum inuestitura subdit, *& si nullus ex filijs masculis extiterit*, vnde requirit & quod sit masculus, & quod descendat ex masculo, & ideò fęminæ sunt
14 exclusæ, & † cessat decisio *in Romana de Nocchiellis 27.Iunij 1622. coram bon. mem. Vbaldo.*

Quintum fundamentum nullitatis examinis tollitur, quia præsentia procuratoris in monitione Iudicis ad videndum iurare
15 testes, & in commissione † examinis ob mandatum de recipiendo iuramenta supplet defectum citationis, *Seraph.decis.388. n.4.Greg.decis.576.n.1.& seq.* & facultas examinatoris probatur, cum sit Notarius ordinarius examinator deputatus in Ciuitate
16 & Notario † actuario circa hoc creditur, *Verall. decis.245.par.2. Rot.in recent. decis. 699. numer.3.par.1.& decis.301. numero 2. par.2.*

Sextum fundamentum, quòd sententia habet in ventre conditionem data cautione pro melioramentis, non nocet, quia datur instrumentum cautionis, & cum præfixus fuerit terminus ad liquidanda melioramen-

ramenta in specie, illis non liquidatis in
17 quantitate, & valore, † locus erat cautioni, & immissioni, *Put. decis. 461. lib. 2. in correct. Rot. decis. 127. num. 3. par. 2. in recent. & diuers. 112. in fin. par. 2.*

Septimum, quòd sententia sit per cedulam non obstat, quia quicquid sit vel de iure Canonico, vel in secunda sententia reuocatoria primæ sententiæ pro manutentione, vtique in prima sententia super pos-
18 sessorio † etiam per cedulam intrat Aegidiana, quæ excludit appellationem ad effectum suspensiuum etiam si sententia sit per cedulam, si sit in possessorio, *Paris. cons. 108. num. 23. lib. 1. Lancell. de attent. par. 2. cap. 12. limit. 25. num. 1. Rot. decis. 173. num. 3. par. 1. recent. & fuit dictum in Neapolitana Grani, & Hordei 18. Martij 1519. coram bon. mem. Vbaldo.*

19 Aegidiana autem † hic intrat, cum vtraque Communitas sit subiecta immediatè Sedi Apostolicæ, & lis fuerit in Ciuitate Perusiæ, & nunc in Rota, *Contard. ad l. vnicã, C. si de moment. possess. quæst. 6. num. 2. & 7. & limit.* 4. ratione canonis reintegrandæ *num. 11. & 12.*

Octauò non obstat, quod simus in possessorio mixto procedente à contractu inuestituræ, quia cum inuestitura fuerit deducta ad effectum possessorij, & ad illud colorandum, sat est vt sit locus Aegidianæ, quod tenor sententiæ non contineat mixturam, nec canonizet inuestituram, sed sit in mero possessorio, & ad istum effectum
20 † tenor tantùm sententiæ attenditur iuxta *consil. Corn. 10. num. 3. lib. 4. & Dec. 28. nu. 2.* sæpius à Rota approbata *decis. 263. par. 1. diuers. Seraphin. decis. 452. nu. 1. & 603. n. 1. & fuit dictum in Recanaten. Bonorum 26. Iunij 1587. coram bonæ memor. Pamphilio, & in Fauentina Bonorum 15. Aprilis 1580. coram. Seraphin. quæ est inter eius impress. 652.*

Ex quibus vtraque parte informante sæpius causa proposita, fuit ita resolutum, & recessum à decibs coram *bon. mem. Remboldo.*

☞ *Vide infra hanc decisionem in Additione prout in eius Indice in fine posito. Adest infra alia decisio in eadem causa sub die 3. Decembris 1627. coram eodem bon. mem. Card. Viuili, est decisio 117.*

REVERENDISS. P.D. COCCINO.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 7. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Creditum qualiter probetur. Procurator, si ex pecunia propria Domni emat illius nomine loca Montium, &c. si postea absque mandato eiusdem Domini, illa alienat, tenetur ad interesse fructuum, qui habiti fuerint, si non essent alienata.

SVMMARIVM.

1 *Alienans rem aliquam sine mandato Domini tenetur ad interesse ei, ad rationem fructuum, qui percepti fuissent, si non esset alienata, & num. 3.*
2 *Dominij acquisitio fieri potest, etiam si aliquid sit emptum pecunia aliena.*
4 *Mandatum, ex quibus certum est, quod resultet.*
5 *Ratihabitio mandato æquiparatur.*
7 *Causa in aliqua re, quæ vera, & realis est, & quæ perpetuam semper habuit, & habet durationem, tunc vanum est alterius commentitiæ defectum allegare.*
8 *Ratihabitio gestorum ex quibus resultet.*
9 *Procurator meus fænori dans pecuniam meam, tenetur mihi dare illud emolumentum, quod consequutus est ex illa, siue ei mandauit, siue non.*
10 *Lucrum quis non debet sentire ex alieno, cum hoc bonæ fidei non congruat.*

DECISIO LXXX.

FRanciscus Zeccadorus vti procurator DD. de Montautis, & Taurinis vendidit de anno 1603. Castrum Turris Andreæ, ex cuius pretio exegit eodem nomine summam scut. 10096. quam declarauit se exigere in scut. 6000. pro Mõtautis, & in residuo scut. 4096. pro Taurinis, & pro ijsdem summis obligauit se ad restitutionem. Postmodum verò de mense Iunij eiusdem anni 1603. nomine, & ad vtilitatem DD. de Montautis emit loca 27. Montis Fidei pro scut. 3240. sibi tamen reseruata omnimoda dispositione tàm sortis, quàm fructuum, quàm emptionem Montauti non modò comprobarunt, verum etiam eorundem locorum montium fructus exegerunt per plu-

plures menses: sed quia de anno sequenti nempè 1604. de Mense Aprilis idem Zeccadorus absque licentia, & mandato Montautorum, quorum nomine fecerat emptionem, prædicta loca montium vendidit, de anno 1620. causa introducta super restitutione dictorum locorum montium, seu illorum sortis principalis, necnon fructuum, disputato dubio sub die 20. Martij 1620. coram bon. mem. Remboldo fuit resolutum Zeccadorum teneri ad restitutionem sortis, & fructuum, à qua resolutione licèt Domini causa bis proposita, & resoluta recessissent sub die 8. Aprilis 1622. Tamen postea sub die 26. Iunij 1624. & 21. Februarij 1625. firmarunt Zeccadorum non potuisse pro summa, in qua non erant satisfacti Montauti, alienare dicta loca montiũ, ac ideò teneri ad interesse ad rationem fructuum dictorum locorum montium, quæ sine mandato, & causa alienauerat in præiudicium Montautorum. Verùm, quia agentes pro Zeccadoro, seu illius hæredibus institerunt super ijsdem audiri, obtenta etiam facultate impugnandi præsuppositum aliàs in hac causa factum sub die 27. Martij 1624. quod videlicèt non constaret de satisfactione Montautorum, quoniã illorum creditum ascendebat ad summam d. scut. 6000. pro quibus non receperant, nisi scut. 3200. sub quo præsupposito asserebant captas fuisse præcedentes resolutiones: Ideò causa super ijsdem coram me proposita, dubitaui quibus decisionibus sit stãdum. Quare de duobus principaliter est videndum. Primò de veritate huius præsuppositi. Secundò, an sit locus restitutioni dictorum fructuum. Sors enim principalis non controuertitur.

Et quoad primum, pro faciliori intelligentia supponendum est, quòd hodie contra Zeccadorum veniunt simul vniti Montauti, & Taurini, ita vt quidquid iuris competit Montautis, id totum competat Taurinis, cum quibus in hoc concordant Montauti, & sic hodie sufficit, quòd Zeccadorus teneatur huiusmodi fructus restituere vel Montautis, vel Taurinis: vnde hoc præsupposito.

Plura deducuntur ad probandum, quòd suppositum factum in d. decisione sub die 24. Martij, sit falsum. Et primò deducuntur quædam conuentiones inter D. Andouinum de Taurinis, & DD. de Montautis illius nepotes initæ vsq; de anno 1601. in quibus conueniunt, quod de omnibus emolumentis, & alijs, quæ percipientur ex lite cum DD. de Balleonibus duæ tertiæ partes spectent ad D. Andouinum, tertia verò pars pertineat ad DD. Montautos, vt in *Summario Zecchadori, num. 3.*

Secundò, pro harum conuentionũ maiori corroboratione affertur instrumentum diuisionis factum inter Montautos, & Taurinos de anno 1611. in qno fit calculus pretij Castri venditi per Zeccadorum hoc modo: *Detratti li scudi 391. dalli 10096. baiocchi 29. restano à partirsi scudi 9075. e baiocchi 29. quali secondo la conuentione fatta tra detti Taurini, & Montauti, si partono in questo modo: cioè vn terzo à Montauti, e doi terzi à Taurini, si che à detti Montauti ne toccano 3235. e baiocchi 6. & à Taurini 6470. baiocchi 15. vt in eodem Summario Zeccadori num. 12.*

Quæ omnia videntur etiam confirmari ex pluribus confessionibus Montautorum, qui post receptam summam scut. 3200. circiter, sæpius per litteras declararunt, se esse de propria portione satisfactos, vt in eodem *Summario num. 6.* vbi Iulius Montautus dicit, scribens Zeccadoro: *V. S. li potrà lasciar leuare, atteso, che noi habbiamo hauuta la nostra parte, e tutto il resto, ò poco meno, e degli heredi del Sig. Andouino.* Et in hoc habentur aliæ huiusmodi declarationes, & mandata de soluendo Taurinis tanquam veris creditoribus, in eodem *Summario nu. 7. 8. & 9.*

Ex quibus videtur constare, quòd cum solummodo tertia pars pretij Castri Turris Andreæ, tanquam emolumenti proficiscentis ex lite cum Balleonibus, pertineret ad Montautos, manifestè corruit suppositum, quòd Montauti essent creditores in scut. 6000. cum contrarium constet, ex quo tàm virtute dictarum conuentionum anni 1601. quàm ex calculo diuisionis anni 1611. & ex proprijs eorumdem Montautorum litteris, elicitur hæc veritas, quod solummodo tertia pars totius summæ scut. 10096. detractis expensis, ad ipsos pertinebat, & sic solummodo scut. 3235. baioc. 6. non autem scut. 6000. Pro quibus scut. 5235. cum fuerint satisfacti vsque de anno 1604. nihil hodie possunt prætendere.

Verumtamen in contrarium fuit respõsum, quòd Montauti habent pro se claram obligationem Zeccadori, & instrumentum venditionis Castri, ex quibus constat Zeccadorum agnouisse in veros, & legitimos creditores sui ipsius Montautos, & se ipsos obligasse in dicta summa scut. 6000.

Vnde quidquid sit quoad veritatẽ quanti-

titatis crediti inter Montautos, & Taurinos, qui inter se sunt concordes, certum est, quòd Zeccadorus est verus debitor Montautorum in d.summa, nec ex eo potest prætendere se non esse debitorem Mõtautorum, ex quo ipsi postea debeant soluere Taurinis illã summam, quæ respectu Taurinorum excedit veram quantitatem portionis ipsorum de Montautis.

Et in omni casu, quidquid sit de legalitate dictarum conuentionum anni 1601. & litterarum Montautorum, contra quas multa deducunt informantes, omnia, quæ ex aduerso afferuntur, benè faciunt ad probandum, quòd Montauti debent soluere ratam, quæ excedit tertiam partem sibi debitam ex tota summa scutor. 10096. prout idem etiam Zeccadorus fatetur in litteris, quæ dantur in *Summario Montautorũ nu.9.* vbi explicitè asserit, quòd Montauti debẽt Taurinis pecunias, quas ipse (nempe Zeccadorus) penes se habet, sed nunquam poterunt operari, vt Zeccadorus non debeat dici debitor Mõtautorum in dicta summa scut.6000. vt benè etiam aduertit Rota in vltima decisione in hac causa facta.

Sic igitur firmum remanet suppositum, quod verè Montauti erant creditores Zeccadori pro d.summa scut.6000.

Quantum attinet ad secundam inspectionem ex prædictis sequitur, quòd si Zeccadorus nomine Montautorum, & eorundem pecunijs, emit loca 27. Montis Fidei, non potuit illa postmodum sine causa, & mandato in ipsorum præiudicium alienare pro rata, in qua non erant satisfacti, iuxta calculum decisionis sub die 27. Martij 1624. Et si illa alienauit, † saltem teneatur ipsis ad interesse ad rationem dictorũ fructuum, qui percepti fuissent ad *text. in l.si mandauero, §.sed Iulianus in fine, ff.mãd. & in l.si sine, §.Modestinus, ff. de admin.tut. l.qui alienam, & ibi gloss. ff.de neg.gest.* & fuit latè deductum in hac causa 26. Iunij 1624. coram bon. mem. Remboldo.

Et quamuis pecuniæ in dictis locis Mõtium erogatæ essent in rei veritate Taurinorum, quibus erant postmodum soluendæ, non ideò tamen negari potest, quin potuerint inuestiri nomine Montautorum, cũ
2 acquisitione † dominij, etiam si pecunia esset aliena, *ad text. in l.2. vbi Bald. C.si quis à non domin. vbi gloss. Surd. decis.15.num.9.* Et si replicetur, quòd bonæ fidei non congruit ex aliena pecunia lucrũ facere, ideoque Montautos non posse huiusmodi fructus, tanquam indebitos prætendere; Respondetur, quòd Montauti sunt concordes cum Taurinis, huiusmodi fructus ipsis Taurinis soluantur, prout æquum est, sed hoc nullatenus post suffragari Zeccadoro, ad effectum, vt ipse non debeat
3 soluere † interesse, ad quod de iure tenetur, maximè ad fauorem Taurinorum, ad quorum vtilitatem declarauerat in suis litteris velle pecunias inuestire, tanquam ad ipsos Taurinos pro maiori parte spectantes, vt in *Summar. Montauti num.*1. ibi, *accioche il denaro non stij in pericolo, ma renda qualche frutto à sostentatione della causa di Rota, come anche per vtilità di questi Signori suoi Cugini* (nempè Taurinorum) *à quali spetta la maggior parte.*

Nec dicatur, quod Zeccadorus spontè emit dicta loca Montium, non autem de mandato Montautorum, vndè non habent locum in casu nostro iura ex aduerso deducta, quæ præsupponunt mandatum. Quia respondetur, in casu nostro constare etiam de mandato. Nam Zeccadorus scripserat Montautis de inuestimento pecuniarum, quod facere cogitabat, & ipsi in responsione ratificantes illius voluntatem, mandarunt, vt inuestiret minorem, quàm posset summam, & in casu inuestimenti emeret potius loca Montium, quàm census, vt in litteris Iulij Montauti, quæ habentur in *Summario Zeccadori nu.* 1. Ex quibus certũ
4 est, resultare † mandatum *ad text. in l.1. ff. mand.* Præterquam quod ratificatio resultans ab exactionibus fructuum dictorum locorum Montium factis per Montautos videtur inducere mandatum vsque ab ini-
5 tio, ratihabitio † enim mandato æquiparatur, *l.communis, §.procurator, ff.de acq.poss. l.si quis offerenti, l.vero procuratori, §.fin. ff. solut. cap.ratihabitionem,* & ibi latè *Dyn. & add. ad Dyn. in littera A de reg. iur. in 6.*

Minus dicat, quòd Zeccadorus in emptione istorum locorum montium reseruauerat sibi omnimodam dispositionem illorũ, & fructuum eorundem perceptionem, vnde potuit illa ad libitum vendere, vt videtur sensisse Rota in hac causa sub die 8. Aprilis 1622. Quia respondetur non negari, quòd de facto Zeccadorus non potuerit vẽdere ad effectum, vt alienatio per ipsum facta sustineatur, sed dicitur, quòd Zeccadorus alienando sine mandato, & causa in præiudicium Montautorum, quorum nomine, & ad quorum vtilitatem emerat, te-
6 netur restituere quanti ipsis interest † dicta loca montium non fuisse alienata ad *text. in l.procuratorem, §.mandati, ff. mand.* cum alijs superius allegati.

Nec

Nec causæ, quæ allegantur, tales visæ sunt, quæ debuerint, vel potuerint inducere Zeccadorum ad faciendam huiusmodi alienationem: Prima siquidem quæ fūdatur in eo, quod de tempore factæ huiusmodi alienationis, iam cessasset causa, propter quam fuerat facta emptio, nempè magna, & periculosa pecuniarum summa, non videtur esse attendenda: quia causa, quæ induxit Zeccadorum ad emptionem, fuit, vt patet ex dictis litteris ipsius Zeccadori, quæ dantur in *Summario Montautorum, n.1. acciocbe il denaro non stij iu pericolo, ma renda qualche frutto per sostentatione della causa di Rota. com'anche per vtilità di questi Signori suoi Cugini, a' quali spetta la maggior*
7 *parte*. quæ causa vera, & realis † perpetuā semper habuit, & habet durationem, ergò vanum est alterius commentitiæ defectum allegare.

Secunda pariter nullius visa est esse momenti, quia Zeccadorus nullam habebat necessitatem parandi pecuniam, vt cum illa satisfaceret ordinibus Montautorum, qui sæpius mandauerant, vt solueret Taurinis, quos asserebant quamprimum transmissuros necessaria pro huiusmodi pecuniarum exactione. Quia vltra quod Zeccadorus semper recusauit facere huiusmodi solutiones, in omni casu potuisset Taurinis consignare eadem loca montium, quod fuisset sufficiens pro implemento suę obligationis.

Tertia, quæ fundatur in suspicione, aut metu deteriorationis valoris locorum mōtium minus visa fuit sufficiens, & in omni casu debebat easdem pecunias exponere ad lucrum, ne starent otiosæ, & sine fructu.

Minus obstat, quòd in præfato instrumento diuisionis de anno 1611. inter Mōtautos, & Taurinos fuit solùm habita ratio pretij Castri, nempè scut, 10096. non autem fructuum, qui hodie prætenduntur.
8 Ideòque videatur quodāmodo resultare † ratificatio gestorum per Zeccadorum, & sic alienationis etiam dd. locorum montium, vt per *Dec. consil. 262. & Castr. cons. 1.* qui ab informantibus pro Zeccadoro allegantur. Quia respondetur, quòd in illo instrumento non fuit habita mentio huiusmodi fructuum, quia solummodo fuit diuisum pretium Castri venditi, & cum de illo tempore certum esset inter Montautos, & Taurinos, quòd pecuniæ, quæ erāt penes Zeccadorum, quāuis essent sub credito Montautorum, erant tamen soluendæ Taurinis, ad quos iuxtà tenorem diuisionis pertinebant, opus non erat de fructibus facere mentionem, quos in consequentiam dubitari non poterat, quin pertinerēt ad Taurinos; maximè cum Zeccadorus vsque de anno 1609. declarauisset, quòd pecuniæ Taurinorum adhuc penes se ipsum remanebant inuestitæ, vndè propterea non erat opus in hoc aliqua declaratione, seu diuisione.

Et hæc tanto magis procederent, si probaretur, quòd Zeccadorus pecunias sibi obuentas ex venditione dictorum locorum montium erogasset in Societatibus officiorum, alijsque huiusmodi rebus fructiferis per *text. in l.idemq; §.si procurator, ff.mand.*
9 vbi quod si procurator meus † pecuniam meam fœnori dedit, & vsuras consequutus est, consequenter dicemus debere eum præstare quantumcumque emolumentum sensit, siuè ei mandaui, siuè non, quia bonæ
10 fidei hoc congruit, ne de alieno † lucrum sentiat.

Et quamuis scribentes pro Montautis, & Taurinis maximum in hoc faciant fundamentum Domini tamen nihil firmarunt: quia partitæ Societatum, Censuum, ac vineæ, quę per extensum dantur in *Summario Montaut. à n.2. vsque ad n.7. inclusiuè*, clarè videntur demonstrare huiusmodi cōtractus fuisse ferè omnes, excepta emptione domus facta de anno 1604. die 24. Iunij, initos per annum 1603. inclusiuè, & sic antequam fieret per Zeccadorum alienatio locorum montium, quæ supponitur facta de anno 1604. per mensem Aprilis. Vnde in facto non videtur verificari huiusmodi pecunias extractas ex venditione dd. locorum montium esse erogatas in dictis Societatibus, ac Censibus, si antè alienationem erant iam empti.

Ex quibus visum fuit DD. non esse recedendum à decisis ad fauorem Montautorum, ac Taurinorum. Et ita conclusum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.

Ferrarieñ, seu Comacleñ Bonorū de Nasellis

Die Lunæ 7. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Dominium ad effectum rei vindicationis qualiter probetur. Papæ potestas, quanta sit, super bonis Ecclesiasticis. Demonstratiuę duæ an sufficiant, ad probandam bonorum identitatem.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Dominium, ad effectum rei vendicationis, non concludĕter probatur solis inuestituris, sed secus, si concurrant adminicula.*
2 *Locatio sola licet non probet dominiū, tamen aliud est, cum alijs locationibus iuncta.*
3 *Dismembratio præsupponit dominium,& possessionem ex antecedenti.*
4 *Instrumentum,licet plenè nō probet dominiū, secus si contineat donationem Principis, ex certa scientia factam.*
5 *Princeps habet potentiam transferendi dominium, ad libitum voluntatis.*
6 *Principis concessio transfert dominiū absque traditione.*
7 *Ecclesia gaudet priuilegio, vt ei acquiratur dominium absque traditione.*
8 *Ecclesiæ, si fiat donatio per Imperatorem de Castris, vel Terris, venit etiam merum Imperium, quamuis secus esset, si facta esset priuato.*
9 *Papa potest tollere bona vni Ecclesiæ,& alteri assignare.*
10 *Dominium bonorum Ecclesiasticorum, est penes Papam, qui ideo eorum Dominus dicitur.*
11 *Papa in bonis Ecclesiasticis habet plenissimā potestatem, & dispositionem.*
12 *Enunciatiuæ antiquissimæ, plenè probant dominium ad quoscunque effectus.*
13 *Dominium in antiquis probatur per iudicia, & coniecturas.*
14 *Testes in antiquis ad probationem dominij, non parum conferunt.*
15 *Inuestiturarum pluralitas probat dominiū ad effectum rei vindicationis.*
16 *Duæ demonstrationes sufficiunt ad probandam bonorum identitatem,licèt adsint aliæ, quæ non conueniant nu.17.*
18 *Identitas bonorum probatur ex conformi denominatione, si alia eiusdem nominis in eadem regione non probentur extare, & num.19.*
20 *Identitas in antiquis probatur per argumēta, præsumptiones, & coniecturas.*
21 *Dictio, iuxta, designat tantummodo vicinitatem.*
22 *Dictio, infra, vtrumque extremum complectitur.*
23 *Flumina, in dies euenit, quod mutent cursum suum.*
24 *Concessionis validitas ad fauorem Ecclesiæ controuerti non potest.*
25 *Lex semper loquitur.*
26 *Et hoc procedit etiam in priuilegijs concessis Ecclesiæ.*
27 *Priuilegia concessa Monasterij hactenus ædificatis, extenduntur & ad ædificanda.*
28 *Dictio, hactenus, intelligenda est semper, quando casus euenerit, ita vt non excludat illum casum.*
29 *Bona Romanæ Ecclesiæ non præscribuntur nisi spatio 100.annorum.*
30 *Sententia propter lapsum fatalium transit in rem iudicatam.*

DECISIO. LXXXI.

CLaræ memoriæ Alexander Cardinalis Estensis Præpositus Ecclesiæ S.Mariæ de Pomposia de Anno 1602. intentauit Ferrariæ iudicium rei vendicationis pro recuperatione quorumdam bonorum; & in specie cuiusdam prædij, siue possessionis vulgò nuncupatæ, la possesione del Tempesta, tanquam pleno iure pertinentis ad dictam Præposituram, aduersus DD. de Nasellis, & D.Marcum Follegatum, qui respectiuè dictum prædium, siue possessionem occupabant. Vndè cum ad fauorem Abbatiæ duas sententias conformes obtinuisset, quæ vigore dispositionis statuti Ferrarieñ non admittentis à duabus conformibus appellationem,erant exequendæ, fuit pro parte dictorum de Nasellis,& Follegati habitus recursus ad Signaturam, quæ mihi causam commisit, cum clausula, *constito de duabus conformibus, seu quod aliàs, &c. exequatur, &c.* Ideòque cum pro parte Eminentissimi,& Reuerendissimi D.mei Cardinalis Barberini moderni Præpositi instaretur pro exequutione dictarum sententiarum: quia Rota nunquam exequitur sententias aliorum Tribunalium, nisi degustata prius iustitia, hodie dubitaui. An dictæ sententiæ sint iustæ, & exequendæ in casu, &c. & Domini negotio maturè discusso responderunt, constare de illarum iustitia ad effectum exequutionis.

Tota enim difficultas ad tres inspectiones reducitur. Prima est, vt videatur, An constet de dominio Præposituræ in istis bonis, & specialiter in dicta possessione del Tempesta. Secunda, An constet de eorumdem bonorum identitate. Tertia, An obstet præscriptio.

Quoad primam inspectionem,visum fuit DD. non posse controuerti dominium Abbatiæ, & in consequentiam Præposituræ, quæ huiusmodi bona habuit ab Abbatia,vt inferius dicetur. Quia constat, Primò, quòd de anno 1462. die 11. Iunij Raynaldus

dus Maria Estensis Commendatarius Abbatia Pomposianæ de dicta possessione siue prædio reinuestiuit ad alios 29. annos Nicolaum Tempestam, qui de illis fuerat inuestitus 29. annis antè, nempe de anno 1433. prout enunciatur in instrumento renouationis dictæ inuestituræ. Secundò quod de anno 1490. die 6. Augusti Ioannes Lucas de Pontremolo procurator Hipolyti Estensis tunc Commendatarij dictæ Abbatiæ, de eodem prędio, seu possessione inuestiuit Raynaldum Estensem ad 29. annos similiter, vt latius in eadem inuestitura, in qua non modo enunciatur præcedens inuestitura facta Nicolao Tempestæ, verùm etiam eadem confinia ijsdem formalibus verbis exprimūtur quibus fuerant designata in dicta præcedēti. Ex quibus solis inuestituris licèt non resultet cō-
2 cludens probatio † dominij ad effectum rei vendicationis ad *text. in c. inter dilectos prope finem, in vers. Per instrumenta verò. vbi DD. & glos. in verb. locatio. de fid. instr. & in l. solemnibus C. de rei vendic. Bald. in l. fin. ff. de adim. legat. & Alex. cons. 10. nu. 3. vol. 4. Afflict. decis. 14. num. 8. Rot. in antiq. decis. 87.* quam refert *Gabr. tit. de locat. concl. 4. in princ.* Tamen secus est, quando concurrunt adminicula per *doctrin. Bart. in l. ad probationem 23. C. locat.* vbi quòd quamuis locatio
3 † non probet dominium sola, secus tamen est cum aliis, & dicit, id esse perpetuò mēti tenendum, *Bald. in l. cum aliquis nu. 4. C. de iur. delib. Angel. in l. officium nu. 2. vers. sed benè ff. de rei vendic. Ias. in l. quoties nu. 5. in fin. C. eod. tit. Rip. in l. si rem aliquam nu. 39. ff. de acquir. poss. Dec. consil. 146. num. 14. vers. & licite per instrumenta. Socin. sen. cons. 89. num. 11. vers. tamen quando vol. 1. & cons. 187. nu. 2. vol. 2. Paris. cons. 104. num. 82. & seqq. vol. 1. Gabriel. tit. de locat. dicta concl. 4. num. 16. latè Menoch. cons. 409. nu. 11. vol. 5.* & in terminis huius præpositurae *Marcambrun. cōs. 52. num. 10.* Et hanc opinionem passim sequuta est *Rota in Ciuitatis Castelli bonorum 8. Nouemb. 1589. & 12. Februar. 1590. corā bo. me. Card. Pamphilio, in Papien. bonorum 28. Aprilis 1595. coram Illustriss. Card. Millino in Placentina deuolutionis terrarum 21. Aprilis 1600. coram Corduba, in Sublacen. bonorum 21. Maij 1604. coram Litta, in Ferrarien. Prædij 3. Decembris 1610. coram me, in Leodien. Dominij de Hollonia 5. Maij. 1625. coram R.P.D. meo Merlino, & in Romana deuolutionis 28. Maij. eiusdem anni 1625. coram R.P.D. meo Pirouano, & decis. 290. nu. 1. par. 1. & decis. 193. nu. 1. par. 2. recent. & apud Seraph. decis. 1453. nu. 3.*

Hic autem concurrunt plura adminicula, & quidem vrgentia; Primò enim concurrit dismembratio bonorum, de quibus agitur, motu proprio facta per Innocentium VIII. à mensa Conuentuali Monasterij Congregationis S. Iustinæ, & eorumdem applicatio pro dote huius Præposituræ, ex qua dismembratione, atque applicatione confirmata etiam per Alexandrum VI. in eiusdem Præposituræ erectione, resultat euidens probatio dominij, nō solum mensæ Abbatialis, siuè Conuentualis, à qua dicta bona fuerunt dismembra-
3 ta, quia † dismembratio præsupponit, dominium, & possessionem ex antecedenti extitisse penes Abbatiam, vt in puncto *Caputaque dec. 344. nu. 3. par. 3. & dicit Rota in Bononien. dismembrationis 5. Iunij 1606. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno, quæ est dec. 119. nu. 4. par. 1. in recent.* Sed etiam dominij Præposituræ, cui dicta bona fuerunt in dotem assignata, quia ex illa supremi Principis concessione dominium fuit sibi plenè acquisitum. *Angel. in d. l. officium nu. 3. ff. de rei vendicat.* vbi quòd licèt
4 instrumentum † non plenè probet dominium, secus tamen est, si sit instrumentum continens donationem Principis, ex certa scientia factam; quia habet potentiam trās-
5 ferendi dominium, ad libitum † voluntatis, prout etiam dixit *Bald. in Prælud. feud. nu. 29. benè Alex. in l. 3. n. 17. ff. de acquir. poss. & in cons. 3. nu. 6. & seqq. volum. 5. Dec. cons. 186. nu. 4. vers. Et ista opinio. Ruin. cons. 32. nu. 4. lib. 1. Couar. lib. 2. variar. cap. 19. nu. 3. Soc. in iun. cons. 65. n. 6. vol. 1.* vbi quòd concessio
6 Principis † transfert dominium, etiam sine traditione, quicquid sit in contractibus, de quo disputant *DD. in l. traditionibus C. de pactis, Paris. cons. 11. nu. 58. lib. 1. Gabr. tit. de empt. & vend. concl. 2. n. 39.* quos sequitur, & refert *Rot. dec. 664. n. 18. p. 2. recent.* Et multò magis ad fauorem Ecclesiæ, cui compe-
7 tit hoc priuilegium, vt sine traditione † dominium acquirat, vt per *text. in l. fin. C. de sacros. Eccles. & Bald. cons. 337. n. 5. lib. 1.* & alios tenuit *Rot. dec. 673. par. 2. in recent.* prout in alijs etiam huiusmodi Ecclesia reperitur priuilegiata, vt benè per *Io. Andr. in addit. ad Specul. incip. vidistis duas opiniones de iurisd. omn. Iudic.* vbi quòd si donatio fiat
8 † Ecclesiæ per Imperatorem de terris, vel Castris, venit etiam merum Imperium, licèt secus sit in donatione facta priuato. Quæ omnia tantò magis habent locum in
9 casu nostro, quia Papa potest tollere bona †

vni

vnì Ecclesiæ, & illa assignare alteri *arg. clem. si vna de Reb. Eccles. non alien. & c. consultationibus, & c. pastoralis de donat.* Dominium enim bonorum Ecclesiasticorum est
10 est † penes ipsum Papam, ideò eorum Dominus dicitur. *Abb. in c. constitutus n. 15. de relig. domib. Aeneas de Falconib. de reseruat. prælud. 2. n. 2. Paris. de resignatione lib. 2. q. 4.*
11 *n. 34.* Habetque in illis † plenissimam potestatem, & dispensationem *cap. 2. in princ. de præb. in 6. cap. proposuit eod. tit. Clem. 1. in fin. vt lit. pend.*

Secundò concurrunt tractatus, & capitulationes factæ de anno 1491. inter Agentes Hippolyti Estensis Commendatarij, & Procuratores Præsidentis Cõgregationis S. Iustinæ, super erectione dictæ Præposituræ, in quibus inter cœtera conuentum fuit, vt dicta possesio olim tenta per Tempestam, & tunc possessa per Raynaldum Estensem applicaretur, & assignaretur Præposituræ, prout in eiusdem erectionem fuit postmodum assignata, vt patet ex litteris Alexandri VI. in quibus specificè assignantur in dotem Præposituræ, Prædia, siue possesio per Nicolaum Tempestam, aliàs Testam, tunc verò per Raynaldum Estensem posses-
12 sa, &c. quæ enunciatiuæ cum sint † antiquissimæ, & vltra 100. annos plenè probãt dominium ad quemcumque effectum, *Felyn. in c. cum causam 13. nu. 4. vers. tamen instrum. de prob.* & ante illum *Bald. in l. cum aliquis n. 4. & ibi Ias. pariter n. 4. C. de iur. delib. Aretin. conf. 164. nu. 3. vers. si tamen isti nobiles. Alex. cons. 75. n. 3. lib. 4. Dec. cons. 146. n. 14. Soccin. d. cons. 187. nu. 5. & cons. 65. n. 7. lib. 1. benè Menoch. d. cons. 409. n. 9. & seqq. vol. 5. Cassad. dec. 3. n. 3. de Procur. Put. dec. 209. lib. 2. Rot. in recent. dec. 91. n. 2. par. 1. & decis. 223. n. 4. par. 2. diu. & in dicta Papiens. bonorum 28. Aprilis 1595. coram Illustrissimo Cardinale Millino.* In antiquis
13 enim, † in quibus procul dubio nos sumus, dominium per indicia, & coniecturas probatur, vt per *Bald. in l. indicia n. 50. C. de rei vendic. cons. 205. n. 3. lib. 2. Dec. d. cons. 146. n. 12. Paris. d. cons. 104. n. 102. lib. 1. Rimirald. iun. consil. 23. n. 279. lib. 1. Cassad. dec. 2. n. 2. & 3. de prob. Verall. dec. 238. & 275. lib. 2. in manuscript. & Rot. dec. 12. n. 2. & dec. 193. n. 2. par. 2. recent.*

Tertiò concurrit instrumentum concordiæ initæ de anno 1550. inter Cardinalem Ferrarien. Præpositum, & Monasterium Pomposianum, occasione diuersarum differentiarum tunc inter eos vertentium, in quo inter cœtera conuentum fuit, vt possessio, quæ sita est in Vaccolini territorio, infra Padum currentem, & quæ vulgò appellatur, la possessione del Tempesta, tunc possessa ab illis de Nasellis, remaneret Præposituræ.

Quartò concurrunt depositiones quinque testium examinatorum pro parte Præpositi, qui dicunt, se audiuisse à maioribus, quòd possessio, quam nunc detinent Naselli, & Follegatus, erat de iuribus Abbatiæ, siuè Præposituræ, & quòd semper fuit appellata la possessione del Tẽpesta. Vndè nõ pa-
14 riũ cõferunt † ad probationẽ dominij, maximè in antiquis, vt in nostris terminis cõsiderat *Bursat. cons. 22. num. 7. vers. 3. testis*, & ponderauit *Rota in dicta Sublacen. bonorum 21. Maij 1604. coram Litta.*

15 Quintò, & vltimò concurrit pluralitas † inuestiturarum, quam in puncto de hac Præpositura aduertit *Marcabrun. d. cons. 52. num. 10.* & ex *Soccin. in d. cons. 187. num. 16. lib. 2.* considerauit *Rota in dicta Papien. bonorum coram Illustrissimo* Millino, *& in dec. 193. num. 2. par. 2. rec.*

Quo verò ad secundam inspectionem visum fuit DD. identitatem bonorum de quibus agitur, videlicet possessionis del Tẽpesta, satis esse iustificatam, & sufficienter constare, quòd dictum prædium, seu possessio, quæ per ministros Abbatiæ Pomposæ fuit concessa in emphyteosim ad 29. annos, primò de anno 1433. & secundò de anno 1462. Nicolao Tempestæ, & postmodum de anno 1490. Raynaldo Estensi, & quæ, præuio tractu, sine capitulationibus factis inter agentes Hippolyti Estensis Commendatarij, & Procuratores Præsidentis Cõgregationis S. Iustinæ, fuit prius per Innocentium VIII. & postea per Alexandrum VI. pro dote Præposituræ in ipsius erectione applicata, & denique eidem Præposituræ, vigore concordiæ anni 1550. initæ inter Cardinalem Ferrarien. Præpositum, & Monasterium Pomposianum assignata, esse illam eamdẽ, quæ nunc detinetur à Nasellis, & Follegato respectiuè.

Vulgatissima enim est regula, quòd ad
16 probandum identitatem bonorum † duæ demonstrationes sufficiunt, secundùm doctrinam *Bart. in l. demonstratio falsa 17. nu. 14. ff. de cond. & demonstr. & in l. 1. in fin. ff. de dot. præleg. per illum textum*, & *per l. hac consultissima, cum ibi not. C. qui test. fac. poss. not. Alex. post Angel. & Castren. quos refert in cons. 133. n. 5. lib. 5. Socin. sen. cons. 89. nu. 2. vol. 1. Roland. cons. 67. nu. 4. vol. 2.*

Aym. cons. 198. n. 1. & 2. Decian. cons. 17. nu. 80. & seq. vol. 3. Ruin. cons. 115. nu. 10. lib. 5. Menoch. dicto cons. 409. n. 84. vol. 5. Rot. dec. 277. num. 4. & decis. 313. num. 2. & decis. 457. nu. 1. par. 1. & dec. 119. nu. 2. & decis. 180. num. 2. & decis. 106. nu. 4. par. 2. rec. & apud S. M. Gregorium 172. nu. 2. & 575. nu. 4. & 5. & in dicta Romana deuolutionis 28. Maij, & 14. Nouembris 1625. coram R. P. D. meo Pirouano, vbi Rota fuit contenta vnica generali, & altera particulari demõ-
17 stratione. Et hæc † regula procedit, etiam si adsint aliæ, quæ non conueniant, vt benè *Ruin. cons. 50. num. 17. Alb. cons. 10. n. 5. Rol. d. cons. 67. nu. 17. lib. 2. Peregr. de fideicomm. art. 44. nu. 50. vers. amplia denique. Decian. dicto cons. 17. nu. 20. & latè Modern. discept. forens. cap. 833. n. 10. & Rota in dicta Romana deuolutionis.*

Hic autem non solum duæ, sed plures concurrunt demonstrationes, nam in inuestituris Nicolai Tempestæ, & Raynaldi Estensis habetur, quòd ista possessio erat posita in Insula Pomposiana, in Villa Vaccolini, & Diœcesi Comaclen. iuxtà Padum currentem, & tàm in dictis capitulationibus, quàm litteris erectionis, & concordiæ, semper appellatur la possessione del Tempesta; quæ omnia benè verificantur in bonis de quibus agitur; quia sunt posita in eadem villa, & insula, & pro confinibus habent ab vno latere Padum veterem, & ab alio aggerem Padi veteris, & sub eadem Dioecesi continentur.

Et præsertim ponderarunt Domini notabilem illam denominationem *del Tempesta,* quæ in hanc vsque idem viget, ex qua potissimum identitas deduci solet, vt ex Aretino, tradit *Peregrin. de fideic. d. art. 44.*
18 *num. 48.* ex conformi † enim denominatione identitas probatur, si alia eiusdem nominis bona in eadem regione non probentur extare, vt firmant *Doct. in l. si quis in fund. vocabulo ff. de leg. 1. & in l. si in nomine C. de testam. benè Paris. cons. 58. num. 1. & seqq. vol. 3. Crauett. cons. 400. n. 33. lib. 3. Corn. cons. 146. num. 4. lib. 2.* & in simili de nuncupatione S. Proculi fuit dictum in *Romana de Victorijs 9. Decembris 1626. coram R.P.D. Merlino.*

Accedit insuper instrumentum præfatæ concordiæ anni 1550. in quo Præposituræ assignatur possessio sita in Vaccolini Territorio, infra Padum currentem, & locum, vbi antiquitus esse solebat alueus Padi, appellata la possessione del Tempesta, quæ specificè enunciatur possessa à Nasellis, vn-
19 dè † tantò minus videtur esse dubitandũ, quòd non sit illa eadem, quæ nunc etiam possidetur à Nasellis, vt in simili ponderat *Menoch. dicto cons. 409. num. 85. & seqq. vol. 5.*

Concurrunt denique supradicti testes, qui explicitè deponunt, quòd dicta possessio, quæ nunc detinetur à Nasellis, & Follegato respectiuè, retinet etiam veterem denominationem, & quòd à maioribus audiuerunt, sic illam nuncupari, & quod est eadem, quæ quondam fuit possessa per dictum Tempestam, vt benè 3. & 4. testes. Quæ omnia tantò magis visa sunt vigere, cum, vt pluries ponderatum fuit, versemur
20 in antiquis, in quibus, † ad probandam identitatem sufficiunt argumenta præsumptiones, & coniecturæ, *d. c. cum causam in fin. vbi Bald. in princ. Felin. n. 1. & alij de prob. Dec. cons. 146. n. 14. Riminald. cons. 254. n. 12. Rot. apud S. M. Gregor. d. decis. 172. nu. 5. & ibi latè addentes.*

Nec obstat, quòd bona, de quibus fuit inuestitus Tempesta, & successiuè Raynaldus Estensis, dicantur fuisse posita ad manũ dexteram Padi, illa verò, quæ nunc per Nasellos, & Follegatum detinentur, sint sita ad sinistram, ideoq; identitas omninò excludatur. Quia fuit responsum. Primò, quòd in inuestitura tàm Tempestæ, quàm Raynaldi assignatur pro confine Padus, per verba, *iuxta Padum,* nec dicitur citrà,
21 vel vltrà, sed *iuxtà,* † quæ dictio designat tantummodo vicinitatem *Bero. cons. 144. num. 16. vol. 3. Surd. cons. 429. n. 77. vol. 4.* cum alijs per *Vulpell. in d. dictione.* Et in concordia anni 1550. dicta possessio poni-
22 tur infra Padum currentem, quæ † dictio, *infrà,* vtrumque extremum complectitur *l. 1. §. 1. vbi Bart. & alij ff. de offic. Præfect. verb.* Immò in inuestitura Raynaldi dicitur, *inter currentem Padum,* quod demonstrat, Padum tenuisse cursum suum inter dicta bona, non autem ad dexteram, vt asseritur.

Secundò fuit consideratum, quod potest esse, quòd de tempore primæ, & secundæ inuestituræ Tempestę, dicta possessio esset ad dexteram Padi, qui postea mutauerit
23 † cursum, intersecando dicta bona, vt in dies euenit ad *text. in l. adeo §. quòd si vno ff. de acqu. rer. domin.* Quod multum verisimile redditur, ex verbis tàm inuestiturę Raynaldi, ibi, *inter aquam mortuam Padi olim currentis, & ipsum Padum munitum,* quam concordię anni 1550. ibi, *infra Padum currentem, & locum, vbi antiquitus es-*

se

se solebat alueus Padi, quę omnia clarè nobis demonstrant. Padum mutauisse cursum, & alueum, & sic non esse alienum à veritate, quòd dicta possessio, quæ olim erat ad dexteram Padi, ex mutatione ipsius aluei remanserit ad sinistram, quam veritatem agnoscunt etiam testes examinati pro Nasellis, qui non sunt ausi, negare quin dicta possessio, quamuis posita ad manum sinistram, non possit esse eadem, quæ fuit olim possessa per Tempestam. Vltrà quàm quòd si non datur aliqua specificatio situationis habito respectu, ad Orientem, vel Occidentem, siue ad alia, obiectum non officit, quia eadem res, quæ, habito respectu ad Orientem, sita est ad dexteram, habito respectu ad Occidentem, erit ad sinistram.

Quo verò ad tertiam, & vltimam inspectionem, visum fuit Dominis non constare de aliqua præscriptione, quæ obstet; quia Præposituræ, de qua agitur, competit priuilegium centenariæ ad effectum præscriptionis primò ex concessione Henrici VI.
24 Imperatoris, cuius concessionis † validitas ad fauorem Ecclesiæ controuerti non potest, ex traditis per *Felin. in c. ad audientiã, num. 28. vers. demum. de præscript.* Et quamuis huiusmodi priuilegium fuerit concessum Monasterio Pomposiano, ante erectionem huius præpositurae, nihilominus suffragatur etiam eidem Præposituræ, tamquam membro eiusdem Monasterij; cũ lex
25 † semper loquatur. *l. Arriani C. de hæretic. Castr. cons. 235. sub num. 1. post med. vers. restat respondere lib. 1.* vbi quòd lex Florentiæ mandans, quod omnes Ciuitates subiectæ soluant certum quid, habet etiam locũ ciuitate Pisarum, effecta subdita post legẽ; quia lex semper loquitur, & fuit resolutũ in causa *Comen. Capellæ 7. Februarij 1620. coram bo. me. Romboldo*; Et hæc conclusio
26 procedit † etiam in priuilegijs concessis fauore Ecclesiæ, vt per *Alex. cons. 178. n. 13. lib. 2. Natt. cons. 160. n. 25. & Modernum de extensione legum, tit. de extensione priuilegiorum nu. 123. fol. mihi 148.* resoluit Rota *in causa Cracouien. iuris legendi 19. Iunij, & 18. Decembris 1626. coram me.* Immò quod in fortioribus terminis *text. in cap. vnic. de excess. prælat. in 6.* qui loquitur de priuile-
27 gijs concessis † Monasterijs hactenus ædificatis, sit intelligendus etiam de Monasterijs ædificandis, quia, cum lex semper lo-
28 quatur, dictio *hactenus* est † intelligenda semper quando casus euenerit, ita vt non excludat illum casnm, contra *Lap.* dicunt *Gem. in dict. c. vnic. n. 8. & Franc. n. 1.* quod etiam considerauit *Rota coram me in dicta Cracouien 19. Iunij 1626.*

Secundò idem priuilegium dictæ Præposituræ competit: quia ipsa est de proprio patrimonio Romanæ Ecclesiæ, & de horto eiusdem, prout sunt omnes Ecclesiæ Marchiæ, & Ferrariæ, vt probatur in *Auth. vt Ecclesia Rom. post princ. per glos. notab.* ibi in verbo *Petri*. Ideoque cum sit quoad
29 hoc † priuilegiata, requirebatur tẽpus centum annorum, vt latè *Felin. in d. c. ad audientiam num 22. vers. amplia quarto de præscript.* Quod tempus 100. ann. non effluxit, siuè attendamus initium occupationis factæ à Nasellis, iuxtà titulum ijsdẽ iudicialiter allegatum hoc est, acquisitionem à Ducibus Ferrariæ de anno 1539. à quo tempore vsque ad motam litem de anno 1602. non intercessit nisi tempus 63. annorum; siuè attendamus vltimam inuestituram Raynaldi Estensis factam de anno 1490. & cum illa esset ad 29. annos sequentes, non potuit currere aliqua præscriptio nisi post dictos 29. annos, & sic nisi post annum 1519. ad *text. in l. 1. C. de annal. præscript.* à quo tempore vsque ad annum 1602. minus effluxit dictum spatium 100. annorum, prout requirebatur.

Et ex his Domini resoluerunt, sententias esse iustas, & exequendas nedum ex eo, quòd dispositio statuti, & sententiarum conformitas est patens, sed etiam quia vltima, quæ fuit lata de anno 1621. propter
30 † lapsum fatalium, transiuit in iudicatum, *ad text. in cap. cum sit Romana de appellat. cum vulgar.* Et ita, &c.

REV.MO, P.D. PIROVANO DECANO.

Firmana Prædij.

Die Lunæ 7. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Instrumentum, an sit necessarium ad substantiam eorum, quæ partes voluerunt. Testis quando præsumatur formiter iurasse, & an deponens metu excommunicationis credatur. Primò dicto testium semper est standum.

SVMMARIVM.

1 *Donationis substantia non consistit in instrumento.*

2 *Probatio per testes continens substantiam eo-*

eorum, quæ partes voluerunt, nō prohibetur.

3 *Donatio probari potest per duos testes.*

4 *Testis, quando non præsumatur formiter iurasse tactis scripturis.*

5 *Testis, quando verisimiliter præsumitur iurasse.*

6 *Notario creditur enuncianti, quod testis fuerit citatus, monitus, & iuratus,*

7 *Fides testium affinium redditur suspecta, & non integra.*

8 *Pater sponsi non contrahit affinitatem cum tota familia sponsæ.*

9 *Affinitas, non tollit totam fidem testibus.*

10 *Testis deponens metu excommunicationis an probet.*

11 *Instrumenta, & rogitus, si sunt in posse aduersarij non carent suspicione.*

12 *Testes, quando primò iudicialiter deposuerūt cum iuramento, si postea ab eorum dicto recedant metu excommunicationis, nihilominus semper statur primo dicto.*

DECISIO LXXXII.

DIctum fuit recedendum esse à decisis in hac causa 5. Martij 1621.* coram bon. me. Remboldo, quia tam ex tunc deductis pro D. Vincentio, quàm ex nouiter probatis donatio facta Cleriæ per Laurum, & Flaminium respectiuè patrem, & fratrem ipsius valida est.

1 Nam etsi de † instrumento donationis non doceatur, attamen quia in instrumento non consistit substantia donationis *l. si quis argentum §. sin autem amplioris C. de donat. l. in extraneos, & l. in donationibus C. eod. tit. Natt. cons.* 109. *n.* 22. *Mant. de contr. lib.* 13. *tit.* 4. *n.* 13. non prohibetur alia

2 probatio † per testes continens substantiā eorum, quæ partes voluerunt *Affl. dec.* 274. *n.* 5. *idem Natt. d. cons.* 609. *n.* 24. *Surd. cons.* 144. *n.* 16. *& dec.* 284. *n.* 16. *Castr. cons.* 61. *n.* 1. *&* 75. *n.* 3. *lib.* 2. quæ per Vincentium affertur, & quidem concludens.

Nam dantur tres testes, qui huic donationi, & instrumento confecto rogati interfuerunt, & alter, qui non est instrumentarius, & fuit post decisionem, quæ reuidetur essaminatus, asserens se donationi præsentem fuisse, vidisse, & legisse instrumentum prædictum, cœteri verò de veritate contractus donationis deponunt, quibus accedunt alij quinque testes de veritate donationis deponentes, de auditu ab instrumentarijs, & de publica voce, & fama, qui sufficiunt, & superabundant ad sustinendā

3 veritatem donationis, quæ † duobus etiam tantum testibus roborata nihilominus sustineretur, cum non agatur de probando tenore instrumenti *Bart. in l. admonendi n.* 48. *ff. de Iur. iur. Alex. cons.* 93. *n.* 9. *&* 237. *nu.* 1. *lib.* 6. *Roland. cons.* 40. *n.* 8. *lib.* 1. *Rot. dec.* 539. *nu.* 1. *p.* 2. *recent.*

Non obstant exceptionis, quæ dantur contra prædictos testes pro tollenda illorum fide, nam quòd Bernardinus testis instrumentarius formiter non iurauerit tactis scripturis, vt patet ex enunciatiua Notarij dicentis citatus, monitus, ac per me Notarium cum assistentia interpretis

4 examinatus, quæ verba † non satisfaciunt formalitati iuramenti secundum *Cæs. de Grass. dec.* 13. *n.* 6. *de testib. Caputaq. dec.* 285. *n.* 4. *par.* 3. sufficienter euitatur obiectum ex eo, quod eadem die 24. examinatus fuit, & cum interrogatorijs partis, quæ verisi-

5 militer passa † non fuisset ad vlteriora progredi absque delatione iuramenti, quæ rationes ad sustinendam validitatem examinis ponderantur per *Seraph. dec.* 857. *n.* 25. *&* 1288. *ac per Rotam dec.* 704. *n.* 3. *&* 4. *p.* 1. *recent. vlterius n.* 5. *&* 6. ponderatur stylus credendi Notario, ità enuncian-

6 ti, quòd testis fuerit † citatus, monitus, & iuratus, de quo hic apparet ex attestatione Notariorum data, in qua licèt non dicatur, quòd fuerit in alijs casibus opposirū, & obtentum, prout Rota desiderauit in hac probatione styli coram Cotta *dec.* 398. quæ data fuit, attamen multum coadiuuat alias præsumptiones supra relatas ad sustinendam veritatem iuramenti.

Quo verò ad alios duos testes instrumentarios, qui sunt Ambrosius, Dionysius, & Iulius Mochus pater Bernardini, mariti Narcisæ, sororis Cleriæ, vt tanquam affi-

7 nes † Cleriæ eorum dictum suspectum, & non integrum remaneat ex allegatis per *Gabr. de testib. concl.* 13. *n.* 1. *& per Farinac. eod. tit. q.* 54. *n.* 1. *&* 80.

Certum est, quod Iulius non est affinis,

8 quia pater † Sponsi non contrahit affinitatem cum tota familia Sponsæ, sed cum ea tantummodo. *cap. super his de affin. & con-*

9 *sang.* Ambrosius verò dato, quod † probaretur affinis, non in totum de illius fide deminuitur, sed remanet testis, & potest coadiuuari ex primo, & secundo teste instrumentario, & ex quarto post decisionem examinato, & ex alijs de voce, & fama quatenus opus esset, quod nōn creditur, quia duo remanent, cum quibus donatio potest probari, vt suprà dictum fuit.

Non obstat, quòd Ambrosius Dionysius,

10 sius, & Iulius Mochus metu † excommunicationis se disdixerint, qui propterea non sunt attendendi ad effectum huius probationis *Rolan. cons. 40. nu. 12. Alex. cons. 124. n. 6. lib. 6.*

Quia Ambrosius à suo dicto recessit, sed Iulius non recessit, sed se remittit ad scripturam, quare supersunt primus, & quartus vltimo loco examinatus, cum quibus concurrunt alij quinque testes de voce, & fama, vrgentq; aliæ præsumptiones paternitatis, & fraternitatis, & quod prædium, de quo agitur, esset matris Cleriæ, & quasi eidem pro parte debitum, ac demum, quia iidem testes deponunt instrumentum donationis fuisse rogatum per Bonifatium
11 Bossum, cuius instrumenta, † & rogitus, cum in posse aduersarii fuerint, non caret suspicione, quod instrumentum donationis leuauerit, propter interesse quod habet *Bart. in l. finali § qui sine nu. 5. ff. de quæst. Rota dec. 418. n. 5. par. 2. recent.* & nihilominus
12 quando testes primò † iudicialiter deposuerunt cum iuramento, ac postmodum recesserunt ab eorum dicto metu excommunicationis, semper statur primæ eorum depositioni *Couar. var. resolut. lib. 2. cap. 13. nu. 7. Farinac. de testib. quæst. 66. n. 200. Rot. dec. 346. n. 2. par. 2. diuers.* & ex prædictis saltem simul iunctis visum fuit donationem sustineri.

Et ita, &c.

☞ *Videatur infra hæc decisio in additione, prout in Indice in eius fine posito.*

ILLVSTRISS. P. D. MANZANEDO

PATRIARCHA HIEROSOL.

Cracouień. Parochialis de Coniusza.

Die Mercurij 9. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Præsentandi quasi possessio, licet acquiratur ex vnica præsentatione effectuata, tamen aliud obseruatur, si aliquis de proprietate Iurispatronatus doceat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia apparenter dicitur nulla, si non constat de iurisdictione Iudicis.*
2 *Sententia confirmans sententiam nullam dicitur nulla.*
3 *Præsentādi quasi possessio acquiritur ex vnica præsentatione effectuata.*
4 *Et ista quasi possessio attenditur ad effectum, vt præsentatus veniat instituendus.*
5 *Præsentandi, quasi possessio ex vnica præsentatione non attenditur, si constet de proprietate iurispatronatus.*
6 Dec. 67. par. 2. diuers. *quando procedat.*
7 *Patronis præiudicari non potest in præsentatione nisi constito de eorum scientia, & patientia.*
8 Concil. Trid. sess. 25. cap. 9. *intrat etiam in vniuersitatibus probare volentibus ad se spectare aliquod iuspatronatus, & quid in materia annullet* Concil. num. 9.

DECISIO LXXXIII.

Vacante Parochiali, de qua agitur, fuerunt ad illam à diuersis patronis præsentati Iacobus, & Martinus, ille à Collegio Iurisperitorū Academiæ Cracouień. prætendente existere in quasi possessione præsentandi, iste verò à Dominis octo Villarum pariter prætendentibus ad ipsos pertinere præsentationem ad dictam Parochialem. Vndè inter dictos Iacobum, & Martinum præsentatos orta lite super institutione, quia quilibet eorum suam præsentationem esse admittendam contendebat, & introducta coram Ordinario Cracouień. emanauit sententia, in qua fuit pronunciatum d. Collegium existere in possessione, vel quasi præsentandi, ac proinde Iacobum ab eo præsentatum instituendum fore; à qua cum fuisset ad Nuntium appellatum, ipse dictam sententiam Ordinarij confirmauit, Ideo causa ad Rotam deuoluta, & mihi commissa dubium in Rota proposui. An dicta sententia Nuntij vltimo loco lata esset confirmanda, vel infirmanda, & Domini infirmandam esse dixerunt.

Fundamentum resolutionis fuit nullitas, & iniustitia dictæ sententiæ. De nullitate constat apparenter, cum illa sit confirmatoria alterius Ordinarij Cracouień. non obstāte quod fuerat oppositum de illius nul-
1 litate ex defectu † iurisdictionis Auditoris Ordinarij, de cuius delegatione non constabat iuxta *Verall. dec. 376. p. 2. & Seraphin.*
2 *dec. 597. num. 4.* Propterea † Nuntius dictā sententiam absque vitio nullitatis confirmare non potuit *Rota dec. 346. n. 4. & dec. 572. p. 2. recent.*

De iniustitia verò Domini non dubitarunt, ex quo sententia se fundat in quasi pos-

possessione præsentandi dicto Collegio acquisita per præsentationem factam, quando ista Ecclesia vacauit per priuationem Benedicti Bandonij de ann. 1597. Et quamuis regulariter † quasi possessio præsentandi acquiratur ex vnica præsentatione effectuata *Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina n. 91. de caus. poss. & propr.* & hæc quasi possessio † attendi soleat ad effectum, vt præsentatus veniat instituendus *c. consultationibus de Iurep. Rota dec. 14. eod. tit. in Put. dec. 189. lib. 1.* Nihilominus visum fuit Dominis huiusmodi quasi possessionem nõ esse attendendam, &

(marginal numbers in this paragraph: 3, 4)

5 Primò quia dicta † quasi possessio non attenditur, quando constat de proprietate iurispatronatus, quasi tunc proprietate iurispatronatus, quasi tunc proprietas absorbeat causam possessionis, vt tenent communiter *Doct. in d. cap. consultationib. & ibi Abb. n. 9. de Iurepatr. Dec. cons. 127. n. 1. Rota dec. 167. n. 10. & dec. 269. nu. 4 & 5. p. 2. diuer. & latè fuit deductum in Meluitana Iurispatronatus 18. Aprilis 1608. coram bo. me. Card. Marquemontio, & coram bo. me. Vbaldo in Barchinonen. Capp. 2. Iunij 1614.*

Et licèt hoc procedere teneant Docto-
6 res prædicti præsertim *Rot † d. dec. 167. n. 9.* quando ante institutionem constat de proprietate patronatus, aliàs secùs, quia tunc præfertur institutus ab existente in quasi possessione præsentandi, quibus accedunt *Calderin. cons. 23. de præben. & Rot. dec. 7. de Iurepatr. in nou & dec 49. de rescript. in antiq.*

Attamen in nostro casu obiectum cessat, quia constat de tali iurepatronatus, & quidem ante institutionem Iacobi aduersarij ex duabus sententijs, quæ dantur in *Summ. Martini n. 1. & 2. Altera de ann.* 1523. *altera verò de ann.* 1536. in quibus pronunciatur iurispatronatus Parochialis, de qua agitur, & illius ius præsentandi spectare, & pertinere ratione fundationis, & dotationis ad Dominos octo villarum, qui præsentarunt Martinum, cum quibus etiam concurrunt, præsentationes continuatæ effectũ sortitæ factæ à dictis patronis vsq; ad ann. 1597. & quæ dantur *d. Summ. nu. 3.* quibus non potuit præiudicare præsentatio facta à Collegio ob priuationẽ *Bandonij de ann.*
7 1597. præsertim † non constito de scientia, & patientia patronorum, *Ferret. cons. 132. n. 3. lib. 1. Rot. dec. 184. n. 1. p. 1. diuers. & apud Seraph. dec. 337. n. 2. in fin.*

Secundò quia versamur in vniuersitate,
8 in qua intrat dispositio † *Conc. Trid. sess. 25. c. 9.* propterea ab illa præsentatus non debet institui donec doceat de legitimo titulo ex fundatione, & dotatione iunctis præsentationibus saltim spatio 50. ann. continuatis, & effectuatis, vt requirit Conciliũ. Vndè cum Iacob. ab Vniuersitate Iuristarũ præsentatus fundet se tantum in vltimo statu, & in quasi possessione eidem vniuersitati acquisita vigore præsentationis de ann. 1597. & Concilium deroget non solum
9 titulo, † sed, & quasi possessioni cuiuscunq; iurispatronatus aliter quàm modo supradicto acquisiti *Gonzal. super reg. 8. gl. 18. n. 23.* dicendum est, dictam quasi possessionem Collegio non suffragari, & consequenter nec præsentationem de Iacobo factam sustineri, sed sententiam mandans illum institui fore reuoc.

Et ita vtraq; parte informante fuit decisum.

¶ *In eadem causa adest infra alia decisio sub die 22. Maij 1628. coram R.P.D. Merlino, est decis. 174.*

R.P.D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Cambijs.

Die Mercurij 9. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius, vt ei detur immissio in bonis fideicommittentis debet probare descendentiam, & qualiter ad hunc effectũ ista descendentia benè probetur, item etiam tenetur probare obitum ante eum vocatorum, & alia de quibus in summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissarius, vt ei concedatur immissio, quæ probare teneatur.*
2 *Descendentia qualiter benè probetur.*
3 *Descendentia probatur etiam ex libris publicis iunctis adminiculis.*
4 *Confessio facta in commissione plenè probat contra confitentem.*
5 *Obitus alicuius probatur ex libro Ecclesiæ, in quo obitus describi solent.*
6 *Testes deponentes de fama, probant obitũ.*
7 *Sine filijs de iure, quis præsumitur obire.*
8 *Descendentia probatur per duas enunciatiuas, accedentibus instrumentis, in quibus fiat eadem enunciatio.*
9 *Diuisio optimè probat contra diuidentes, & co-*

eorum successores tam vniuersales, quàm particulares.
10 *Identitas probatur, si nomina singularia bonorum conueniant bonis controuersis.*
11 *Identitas facilius remanet probata ex qualitate personæ possidentis.*
12 *Possessio probatur per litis substentationem.*
13 *Hæreditas in capita, & non in stirpes defertur, quãdo versatur in fideicommisso transuersali vlterioris gradus, non autem ascendentium.*
14 *Cognationis vinculum, vt aliud excludat, quæ requiratur.*
15 *Filij non possunt succedere ex persona patris, si ipse nec succedere posset.*
16 *Aym. in consil. 831. n. 3. & 6. & Fusar. de substit. quæst. 357. declarantur.*
17 *Cognationis vinculum iam exclusum, tamquam irreleuans attendi non debet.*
18 *In Feudo exclusiuo fœminarum consanguinei non excluduntur ab vtriusque coniunctis, sicuti in Emphyteusi. nu. 19. & in statuto. num. 20.*
21 *Agnatio, vbi non est contemplata, appellatione masculorum, veniunt masculi ex fœminis.*
22 *Testatoris voluntatis distinctio est attendenda.*

DECISIO LXXXIIII.

POstquam sub die 26. Februarij proximè præteriti * fuit in hac causa resolutum contra Hospitale, & Ecclesiam S. Ioannis Baptistæ nationis Florentinæ de Vrbe, Antonium, & Petrum Ioannem fratres de Cambijs esse vocatos ad portionem Petri Galliani ex testamento Prioris de Cambijs. Hodie instan. pro immissione dd. Antonio, & P. Ioanne fratribus ex vna, & Bernardo de Cambijs, ex altera, qui prætendit ex duplici vinculo excludere dictos fratres, nempe ex quo non solum descendit à Laurentio, & est in pari, & coæquali gradu cũ supradictis, sed etiam, ex quo est filius Cassandræ, quæ fuit filia Siluestri Fratris Prioris Testatoris. Proposui dubium, an, & cui danda esset immissio, quo proposito Domini resoluerunt dãdam esse immissionem dictis Antonio, & P. Ioanni fratribus, ac dicto Bernardo in capita, & non in stirpes.

Moti sunt ea ratione DD. quia dd. de
1 Cambijs benè probant omnia † requisita ad obtinendam d. immissionem nempè eorum descendentiam à Laurentio, identitatem bonorum, & obitum vltimi grauati, & eius filiorum, ob quorum deficientiam veniunt ad fideicommissum.

Primò quoad descendentiam Antonij, &
2 Petri Ioannis, ea bene † probatur non solũ per testes gradatim deponentes, Antonium fuisse filium Laurentij; Thomam filium Antonij, & ipsos fratres esse filios Thomæ, omnesque fuisse ab eorum parentibus, atq; ab alijs pro filijs legitimis, & naturalibus, publicè, & notoriè tractatos, & nominatos. *Bart. in l. filium. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iur. Alex. cons. 51. num. 2. lib. 1. Rot. in recent. decis. 472. num. 3. par. 1. & decis. 17. num. 2. in fin. par. 1.* sed etiam
3 ex † libris publici Catastri Ciuitatis Florentiæ quos ad proban. descendentiam concurren. alijs adminiculis admisit *Rota in Floreutina habitus. 19. Nouembris 1618. coram Buratto, & in Florentina Capellæ 26. Aprilis 1619. coram* Reuer. *P. D. meo Pirouano.*

Obitus verò Petri vltimi grauati benè
4 probatur ex † confessione hospitalis in eius commissione, quę contra illud plenè probat. *l. precum C. de lib. caus. Put. decis. 316. lib. 2. in correct. Verall. decis. 190. num. 3. par. 1. Rota in rec. decis. 346. nu. 2. p. 1.*

Obitus etiam Nicolai P. Francisci, & Ioan. eius filiorum masculorum remanet
5 probatus ex fidibus † extractis ex libro Ecclesiæ SS. Trinitatis Florentiæ, in quo obitus describi solent, qui multum ad id probandum attendi solent, vt tenuit *Rota in recent. dec. 562. num. 1. ad fin. par. 2. & dec. 605. num. 4 par. 2.* maximè cum concurrant descriptiones dd. bonorum fauore filiarum in defectum masculorum in libris publicis d. Catastri, & testes deponentes
6 de fama † quod sufficit ad proban. dictum obitum, vt fuit dictum in *Cæsaraugustana Portionis, impressa per Marches. p. 1. fol. 340. num. 3.*

Quod autem isti filij Nicolai, Petrus,
7 Franciscus, & Ioannes obierint † sine filijs de iure præsumitur, *Alex. cons. 20. nu. 12. lib. 1. Capic. decis. 159. num. 11. & 12. Mant. dec. 32. n. 1.*

Descendentia pariter Bernardi ex D. Laurentio probatur per gradus distinctos ex libris decimarum Ciuitatis Florentiæ, qui libri adminiculantur ex alijs partitis formiter extractis ex alijs libris nuncupatis (delle Tratte) Ciuitatis Florentiæ, quæ
8 duæ enunciatiuæ † sufficiunt ad proban. descen. d. Bernardi, accedentibus pluribus instrumentis, in quibus eadem pariter fit enunciatio. *Mascard. de prob. conclus. 511. num. 4. cum alijs ibi relatis, & tenuit Rota d. Florentina habitus 19. Nouembris 1618. coram bon. mem. Buratto, & in d. Florentina Capellæ 26. Aprllis 1619. coram*

R.P.D.meo Pirouano.

Identitas verò bonorum probatur ex instrumento diuisionis inter Syluestrum & Petrum de Gallianis fact. in qua expresse fassi fuerunt medietatem Casalis Zambriæ, Pozzaiæ, & Centocorui pro summa scutorum 22500. auri subiectam esse fideicom-
9 misso Prioris de Cambijs, quæ † diuisio optimè probat contra diuidentes, & eorum successores, siue vniuersales, siue particulares, *Ruin. cons.128. lib.2. Rot. dec.693. nu.1. & 3. par.1. diuers.* & fuit dictum coram *Reuerendiss. D. meo Decano dec.120. n.1.* cum alijs congestis *in Bonon. fideicommissi de Desiderijs 5. Martij præteriti coram R.P.D.meo Merlino*, & in alia *Romana fideicommissi de Victorijs 9. Decembris 1626. coram eodem R.P.D.meo Merlino*, maximè cum prædicta
10 nomina singularia locorum † conueniant bonis controuersis, ex quibus identitatem probari dixerunt, *Franc. Aret. cons.103. sub n.3. post med. vers.* & hoc tenuit *Dec. cons. 13. n.9. vers. secus in nominibus, Fel. in cap. auditis n.27. circa med. vers. limita ex dicto Bald. de præscript. Rot. in rec. dec. 131. nu.6. par.1.* & fuit dictum *in d. Romana de Victorijs 9. Decembris 1626. coram R.P.D.meo Merlino.*

Possessio etiam Petri de Cambijs vltimi grauati vsque ad eius obitum in eisdem bonis probatur ex depositionibus testium, qui reddunt rationem eorum scientiæ, quia illa locauit, & fructus percepit functo etiam, quod optimè deponunt de specificatione confinium, & de donationibus locorum, & ita cum dictus Petrus esset d.Petro de Gallianis sine filijs masculis defun-
11 cto substitutus ex qualitate personæ † possidentis facilius comprobata remanet probatio identitatis, *Natt. cons. 235. num. 17. Peregr. de fideicomm. art 44. num. 22. Rot. dec. 131. n.5. p.1. recent.*

De possessione etiam Hospitalis, & Ecclesiæ S. Ioannis constat pariter ex confessione ipsius in commissione ab eo obtenta cum eisdem denominationibus dd. Casalium Zambriæ, Pozzaie, & Centocorui, & ex expressione tituli hæreditarij à d.Pe-
12 tro Cambio, necnon ex litis † substentatione, quæ sola sufficere solet, *Verall. decis. 369. num. 1 par. 2. Rot. int. impress. per Pacif. de Saluian. decis. 20. num. 16.* præsertim verò concurrentibus alijs adminiculis *Rota coram san. mem. Greg. XV. decis. 15. num. 1. & decis. 105. num. 3.* & aliàs sæpissimè.

Quibus ita firmatis DD. censuerunt dd. Fratribus, & Bernardo de Cambijs dandam esse immissionem in capita, & non in stirpes, cum versemur in fideicommisso transuersali vlterioris gradus, non autem ascendentis, quo casu Rota seruat, quod
13 deferatur † hæreditas in capita, & non in stirpes, *Gabr. cons. 135. lib. 1. num. 3. Thes. decis. 162. num. 7. in fin. Rot. decis. 27. per tot. par. 1. recen.* & fuit dictum *in Collen. Hæreditatis 7. Nouembris 1618. coram bon. mem. Buratto*, & fuit etiam dictam *in Cæsenaten. Hæreditatis 6. Nouembris 1619. coram R.P.D. meo Pirouano.*

Non obstat quod Bernardus ex duplici vinculo (vt dictum est) prætendat excludere dictos fratres, nam quicquid sit de pluralitate vinculorum concurrentium in eadem persona prout est de fratribus vterinis, vel vtrinque coniunctis in quo casu respondit *Bald. cons.188. lib.1. per tot.* vt ratione illius pluralitatis frater fratri sit præferen. cum quo conueniunt *Bero. cons. 96. num. 14. & ibi alleg. lib. 2.* Nihilominus
14 vinculum † superabundans in persona debet esse pertinens, & exclusiuum alterius cohæredis siue illud deducatur ex testamento siue ab intestato, vt declarat idem *Bald. cons.188. Crass. de success. §. successio ab intest. quæst.31. num.2. Surd. decis. 239. num. 7. & seq.* Sed in præsenti casu Cassandra quamuis sit descendens à d.Siluestro, illa non reperitur vocata, cum non habeat qualitatem masculinitatis, sub qua vocati fuerunt filij Siluestri. Vnde cum ip-
15 sa non possit succedere, † nec etiam filij eius ex persona ipsius possunt deducere ius succedendi, *Surd. cons. 85. num. 10. versic. attamen prædictis non obstan. lib. 1. Ruin. cons. 18. num. 5. lib. 3. Tiraq. & infiniti alij per eum citati in tract. de primog. quæst. 12. num. 16. Curt. iun. cons. 117. col. pen. vers. causa secunda, Surd. decis. cons. 239. num. 8. Rot. decis. 663. num. 22. par. 1. recent.*

Nec releuat, quod Bernardus proueniat ex eadem Cassandra matre coniuncta primo fideicommittenti vti eius nepte, & ideo sit præferendus alijs in æquali gradu existentibus cum habeat duplex vinculum, prout in puncto dicitur de matre, quæ est de familia, & nupta fuit in eadem familia, *Aym. cons. 831. n.3. & 6 Fus. de substit. q.357.*
16 *n.8. & q.404. n.20.* nam respondetur † quod supradicti DD. procedunt, & loquuntur quãdo sunt vocati proximiores de familia,

vel

vel quando vocatur familia, secus quando testator gradatim substituit vnam lineam alteri, & earum descendentes masculos exclusis fœminis, nam cum masculus natus ex fœmina etiam nupta in familia non dicatur masculus ex masculo in eo non verificatur ista qualitas, & per consequens vinculum Bernardi ex parte Cassandræ matris
17 exclusæ tanquam † irreleuans non debet attendi *Bellon. iun.* qui ita distinguit, & respondit *cons. 2. n. 72. vsq; ad fin. Alex. Rauden. cons. 3. n. 25. & 26. lib. 1.* vbi conciliat opiniones *Soccin. iun. cons. 15. per tot. lib. 4. Curt. iun. cons. 117. col. penult. Beron. cons.*
18 *96. n. 12. & 13. lib. 2.* sicuti in feudo † exclusio fœminarum consanguinei non excluduntur ab vtrinque coniunctis, nam vinculum cognationis non attenditur idem *Bellon. d. cons. 2. n. 75. Tiraq. de retract. lign. §. 14. glos. 2. n. 10. Craß. cons. 31. n. 3.* Prout
19 † & in emphyteusi *Alb. cons. 81. n. 28. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 18. n. 48.* idem est in
20 statuto † exclusio fœminarum, nam vinculum maternum exclusum, & impertinens non attenditur, *Alb. d. cons.* 81. & fuit dictũ *in Romana de Lante 24. Ianuarij 1582. coram san. mem. Clem. VIII.*

Non obstat, quod etiamsi sint filij masculi vocati, attamen vbi agnatio non est
21 contemplata, appellatione † masculorum veniunt masculi ex fœminis, *Surd. post alios cons. 308. nu. 14.* dicens eo casu magis fuisse habitum respectum ad qualitatem sexus, à quo non descendunt filij masculi fœminarum, vt tenuit *Rot. dec. 150. n. 2. p. 2. diu.* quia responsio patet ex eodem testameto fideicommittentis, ex quo apparet, quod testator vocauit filios masculos, & filios filiorum masculorum; itaut non versemur in differenti vocatione, quæ possit se habere ad masculos vtriusque sexus, cum qua
22 distinctione † voluntatis testatoris respondetur ad omnes auctoritates in contrarium adductas, & idem *Surd.* hanc distinctionem amplectitur *d. cons. 308. nu. 14.* & idem sequuntur alij ab eo allegati, nec ab hac distinctione dissentit. *Alb. d. cons. 85. n. 4.*

Et ita conclusum, &c.

Est decisio 40. supra in hac parte, & infra adest alia decisio sub die 28. Martij 1628. coram eodem R.P.D. Dunozetto. Est decisio 158.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Colonieñ. Præcedentiæ.

Die 9. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

In præcedentijs manutentio danda ei, qui probat consuetudinem, etiam si iuri repugnet cum ius in præcedentiarum materia deferat consuetudini, maximè quando est alicuius temporis considerabilis.

SVMMARIVM.

1 *Possessio attenditur in iudicio manutentionis.*
2 *Probatio melior afferri non potest, quam confessio.*
3 *Manutentio denegari non potest stantibus plenissimis probationibus, cum sufficiant, & leuiores.*
4 *Dignitatum possessio non suffragatur contra iuris assistentiam.*
5 *In præcedentiarum materia ius defert consuetudini.*
6 *Et hoc procedit, etiamsi consuetudo iuri repugnet.*
7 *Possessio etiamsi sit contra ius, est manutenibilis, quando est alicuius temporis considerabilis.*
8 *Præsumptio faciendi aliquid iure familiaritatis excluditur ex multiplicitate actuum per multum tẽpus.*
9 *Ordinarij possunt præcidere controuersias subortas in processionibus.*
10 Concil. Trid. sess. 25. cap. 13. *de regulis declarantur.*
11 Decis. 332. & 491. par. 1. *in rec. declarantur.*
12 *Pro Actorum integra transportatione stat præsumptio.*
13 *Acta non sunt transportanda, si non sint de causa.*
14 *Actorum superflua transportatio obstare non debet, si non sit facta.*

DECISIO LXXX V.

FVit hodie resolutum, manutentionem esse concedendam Prælatis, & dignitatibus Collegiatarum in quasi possessione præcedẽdi Canonicos Metropolitanæ Colonieñ. in processionibus, alijsque actibus, tàm publicis, quàm priuatis.

Quia quasi possessio dictarum dignitatum,
1 quæ sola attenditur † in hoc iudicio manutentionis, *§. retinendæ iustit. de interd. Rot. dec. 641. n. 8. par. 1. diuers.* remanet sufficienter probata ex confessione eorumdem mei Canonicorum, emanat in Breui Innocentij Octaui, vbi asserunt dignitates digniorem locum occupasse, & de præsenti occupare, tàm in actibus publicis, quàm priuatis, vt patet ex lectura Breuis, quod
2 datur in Summ. num. 1. & ista † confessione non potest afferri melior probatio, *l. cũ*

precum, *C. de liberal. cauſ. Gabr. de confeſſ. concl.4. n.1. & ſeq. fel.rec.Greg.XV. dec.200. n.2. & dec.458. n.3.*

Deinde dicta quaſi poſſeſſio probatur ex teſtibus, quorum vnus fuit examinatus ad perpetuam rei memoriam, & alij duo fuerunt examinati formiter hic in Curia, & omnes optimè deponunt de hac quaſi poſſeſſione præcedendi, de viſu, & de certa ſcientia, abſque aliqua contradictione, & deponunt de toto tempore ſui recordatus, & vltra de auditu à maioribus, vt patet ex lectura depoſitionum, quæ dantur in Sum. num. 5. & 6. Vnde manutentio denegari
3 † non poteſt, ſtantibus ſupradictis pleniſſimis probationibus, cum ſufficiant etiam leuiores, *Menoch. de retinen.remed vlt.n.34.* Rot. *dec.196. n.6.p.1.dec.375.n.2. lib.3.p.3. diuerſ. Seraph.dec.1113.n.1. fel.rec.Greg.XV. dec.258.n.3.*

4 Non obſtat, quòd iſta poſſeſſio † Dignitatum non ſuffragetur contra iuris aſſiſtentiam, quam habent Canonici Metropolitani, quia quicquid ſit de hac iuris aſſiſtentia, quæ videtur valdè controuerſa à Doct. vt patet ex latè traditis per *Caſſan.in cathalog. glor. mund. conſider.32. per tot.* Dominis placuit reſponſio, quod in omnem caſum
5 in hac † materia præcedentiarum ius defert conſuetudini, *Bald. in c.cum olim nu. 1. & ſeq. de conſuetud. Felin. in c.Statuimus in princ.de maiorit. & obed. Card. conſil.62.n.1. Dec. in l.cum quia n.39.* & ibi *Cagnol.nu.42. ff. ſi cert. pet.* Riminald.*iun. conſ.95. nu.22. lib.1.* & dixit Rota in *Seguntina præſidentiæ 22. Iunij 1609. coram* Reuerendiſſ. *D. meo Patriarcha Antiocheno, & in ead. 8. Martij 1613. coram bon. mem. D. meo Vbaldo*, quod procedit † etiam ſi conſuetu-
6 do iuri repugnet, *Menoch. conſ.51. n.51. Seraph. dec.964. n.1. fel. record. Greg.XV. dec. 124. n.2. & 4.* & ideo etiam ſi poſſeſſio ſit
7 contra † ius, eſt manutenibilis, quando eſt alicuius temporis conſiderabilis, vt in caſu noſtro, *Franc. in cap.ad decimas nu.8. in 4. limit. de reſtit.ſpoliat. in 6. Couar. pract. quæſt. c.17.ſub n.6. verſic.4. Rot. dec.534. n. 7. & dec.595.n.4. p.1. diuer. & in recen.dec. 685. n.4. p.1.fel. rec.Greg.XV. dec.370. vbi Adden. ſub nu.10.* & dixit Rota *in Calciaten. Decimarum 10. Iunij 1611. coram Reuerendiſſ. D. meo Patriarcha Antiocheno, & in Oueten. iuriſdictionis 22. Martij præteriti coram me.*

Non obſtat, quod actus præcedendi potuerint eſſe facultatiui, & iure familiarita-
8 tis, quia iſta præſumptio † excluditur ex multiplicitate actuum, & ex continuata poſſeſſione per longum tempus, de qua deponunt ſupradicti teſtes, *Cæſ. de Graſſ. dec.1. nu.3. de cauſ. poſſ. & propr. fel. rec. Greg.XV. dec.572. vbi Adden. n.8.*

Non obſtat, quod in *Conc. Trid. ſeſſ.25. cap.13. de regular.* diſponatur, quòd Or-
9 dinarij † poſſint præcidere controuerſias ſubortas in proceſſionibus, & ideo cum Ordinarius in caſu noſtro decretauerit per modum prouiſionis ordinem ſeruandum in iſtis præcedentijs, non poſſit ordo alterari, & dari manutentio Dignitatibus, donec per rem iudicatam ſit negotium terminatum, *iux. dec.*Rot. *iu recent.332.n.4.& 491. n.11. p.1.* Placuit enim Dominis reſponſio,
10 quòd † Concilium ſolummodo diſponit, vt Epiſcopus poſſit prouidere, & ordinare quod ſibi vibebitur ad euitanda ſcandala, & ordinatum ab eo debet quidem exequutioni demandari, ſed non tollit appellationẽ deuolutiuam in cuius gradu benè datur manutentio poſſeſſori, vt aliàs cenſuit Rota *in Hiſpalen. & Caurien. permutationis 11. Martij 1596. coram Gypſio, & in Virdunen. Vicariæ 1. Iunij 1616. coram bo. me. Bu-*
11 *ratto.* Nec ſupradictæ deciſiones † in recent. applicantur caſui noſtro, cum loquãtur in diuerſis terminis de manutentione debita Epiſcopo in cognitione cauſarum criminalium, & matrimonialium ex forma Concilij Tridentini, niſi adſit in contrariũ immemorabilis canonizata per tres conformes, vt patet ex lectura dd deciſionum.

Non obſtat defectus non integræ tranſportarionis actorũ, tum quia præſumptio
12 ſtat † pro integra tranſportatione, Rota *dec.64. n.4. p.1. diuerſor. Aym. de antiq. tempor. p.2. n.55.* & fuit dictum *in Regien. Deuolutionis Terrarum nu.3 Iulij 1617. coram bo. mem. D.meo Vbaldo.* Tum quia prætenditur, non fuiſſe tranſportatum decretum enunciatum in decreto, à quo fuit appellatum, vnde vel illud primum decretum, quatenus extet, non videtur tranſportandum, cum ab eo non fuerit appellatum, &
13 non ſit de iſta cauſa, ex quo non ſunt † tranſportanda, niſi quæ ſunt de actis cauſæ, de qua agitur, Rot.*diuerſor.dec.884. nu.1.p. 4. & in recent. dec. 561. n.12.p.1. fel. record. Greg.XV. dec.55. & dec.300. nu. 1.* Tum denique quia pro parte Dignitatum dictũ decretum enunciatum non controuertitur.
14 & ideo eſſet ſuperflua † tranſportatio, quæ propterea obſtare non debet, Rota *dec.664. nu.3.p.2.recent.*

Et ita deciſum vtraq. parte informante.

RE-

REV.MO P.D. COCCINO.

Farfeñ. prætensi Saluiani.

Die Lunæ 14. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Emphyteota, si imponat aliquam seruitutem, vel onus in bonis emphyteuticis, intelligitur imposuisse durante tantum locatione, cum ea finita bona reuertantur ad Dominũ directum libera, & sine aliquo onere, prout erant antea, quando fuerunt concessa in emphyteusim, cum aliàs sequeretur absurdum.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteutica bona in casu deuolutionis, redeunt ad Dominum directum libera, & sine onere.*
2 *Iure datoris resoluto, resoluitur etiam ius acceptoris, & num.33.*
3 *Emphyteutica bona, reuertuntur ad Dominum, prout erant ante.*
4 *Debitoris obligati ius, si resoluatur ex causa antecedenti necessaria, pignus resoluitur.*
5 *Pactum de retrouendendo, quando apponitur in venditione, si interim res pignoratur, & postea emptor cogatur retrouendere, pignus resoluitur.*
6 *Obligatio Vassalli intelligitur respectu vtilis dominij, non autem directi.*
7 *Obligatio directi dominij in bonis emphyteuticis Ecclesiæ facta ab emphyteuta, nullum præiudicium offert, & limita num.9. & 10.*
8 *Iure obligantis resoluto, resoluitur etiam hypotheca.*
11 Decisio Farfeñ. bonorum coram Pegn. *declaratur & num.24.*
12 Decis. 642. part. 1. in rec. coram Buratto *declaratur & num.26. & 27.*
13 *Clausula, Ad habendum, posita in inuestitura emphyteusis, an operetur amplissimam facultatem alienandi. & nu.17.*
14 *Clausula, durante locatione, apposita in concessione emphyteusis, quid operetur. & numero 16. & 21.*
15 *Emphyteota certum est, quod non potest alienare bona, quæ post finitam locationem iam sunt deuoluta ad Dominum.*
18 *Clausula, & quibus dederit, æquipollet clausulæ, ad habendum, & eius natura,*
19 *Consuetudo apponendi onus perpetuo duraturum in bonis emphyteuticis Ecclesiæ ab emphyteota, est sacrilegio proxima,*
20 *Consuetudo in emphyteusi recipit interpretationem ab inuestitura, & à statutis loci.*
22 *Facultas deponendi liberè de bonis emphyteuticis, intelligitur durante locatione.*
23 *Emphyteutica res potest oppignorari durante solum emphyteusi.*
26 *Allodialitatis qualitas in emphyteusi afficit tantũ, durante locatione.*
28 *Emphyteutica bona validè possint oppignorari.*
29 *Censum imponi posse in perpetuum duraturum in bonis emphyteoticis, est opinio quorundam Doctorum, quæ substineri non potest.*
30 *In emphyteusi, si expressè sit prohibita alienatio, tunc nullo modo potest imponi census, secus si è contra. num.31.*
32 *Emphyteota non potest inducere hypotecam super emphyteusi, nisi quo ad ius sibi competens, & num.34.*
35 *Dominus directus non tenetur locationi factæ à Vassallo stare.*
36 *Census super re emphyteutica imponi potest, & sine consensu Domini, dummodo ei non præiudicetur.*
37 Felician.de Cens.lib.2.c.24. *declaratur.*
38 Decis. coram Iusto *declaratur.*
39 *Dominus directus, si consentiet impositioni oneris in bonis emphyteuticis, tunc bona non reuertuntur libera, & quando talis consensus non videatur præstitus. nu.40.*

DECISIO LXXXVI

BAltassar Mutius Dominus vtilis cuiusdam possessionis, siuè prædij siti in Territoritorio Farfensi in loco nuncupato, Venera, quod in emphyteusim habebat ab Ecclesia Farfeñ. de anno 1557. imposuit annuum, & perpetuum Censum scut.10. super dicto prædio emphyteutico, illumque vendidit Torquato Clarello, & cum postmodum huiusmodi prædium per eiusdem Baltassaris obitu fuisset deuolutum ad Abbatiam, quæ de illo Plinium de Bonioannis inuestiuit: Hodie Andreas de Carolis tanquam successor præfati Clarelli creditoris Census agit Saluiano ad dictum prædiũ pro satisfactione fructuum dicti Census; Vndè quæritur, An bona Abbatiæ Farfeñ. redeant ad Ecclesiam libera, vel cum onere suo, in casu, & ad effectum de quo agitur. Effectus autem dubij est, quia si dicta bona reuertuntur libera ad Abbatiam, & sine onere, vtique in casu deuolutionis expirauit hypoteca, quæ fuerat ab eodem Baltassare constituta super dicta possessione siuè prædio ad fauorem præfati Clarelli, & sic super eadem possessione, aut prædio non posset competere Saluianum, quod sine hypotheca nequit subsistere: In hoc articulo visa per omnes Doctores, ac maturè discussa causa, nemine discrepante fuit resolutum affirmatiuam opinionem omninò esse tenendam, videlicet, bona Abbatiæ redire ad Ecclesiam libera, & sine aliquo onere ea ratione, quia supposito directo dominio

Ab-

Abbatiæ in istis bonis, quæ illius sunt emphyteutica, vt aliàs firmauit *Rota in Farfen. bonorum 17. Aprilis 1606. coram bo.me. Penia*, quod non controuertitur, verissima est conclusio, † quòd bona emphyteutica in casu deuolutionis, redeunt ad Dominũ directum libera, & sine aliquo onere, cum resoluto iure datoris, † resoluatur etiam ius acceptoris, vt vulgatus est *Text. in l.lex vectigali*, ibi: *respondi (si vt proponeretur) vectigali non soluto iure suo Dominus vsus esset, etiam pignoris ius euanuisse, ff. de pignoribus. Bald. ibidem n.1. & 2. & ibidem Addent.* vbi loquuntur de emphyteosi Ecclesiastica *Angel. ibidem n.1. & in fin.* vbi quòd emphyteota donec durat emphyteosis, si facit aliquod pactum cum Vassallis rusticis non præiudicat vero Domino, emphyteosi ad illum redeunte, imò quòd reuertitur † res ad Dominum prout erat ante *l.3. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. Bart. in l. si res in princ. ff. eod. tit.* Vbi quòd si ius debitoris obligati resoluitur ex causa antecedenti necessaria, † resoluitur pignus, & id exemplificat, quando res venditur, & apponitur pactum de reuendendo, quia si interim pignoretur, & exemptor cogatur reuendere, pignus † resoluitur, *vt in d.l. si res* facit *tex. in c.1. §. rursus de controu. inuest. Tiraq.* latè plures cumulans *de retract. conuent. §. 3. glos. 1. nu. 13. & Corbul. de caus. priuat. ob non solut. Can. ampl. 34. Osasch. dec. Pedem. 156. n.9. cum seqq. Seraph. dec. 798. n.2. 3. & 4. & 1290. n. 13.* Et fuit dictum coram me *in causa Romana Saluiani 8. Febr. 1602.* Et idem de feudo notatur *in cap Imperialem, §. præterea & §. caldis in ver. liberè reuertatur, vbi DD. de prohib. feud. alien. per Federic. & latissimè idem Tiraquell. & Osasch. locis superius citatis.* Obligatio † enim Vassalli intelligitur respectu vtilis dominij, quod habet, non autem directi, quod remanet penes Dominum, *Bald. consil. 9. n.6. lib.1. Ruin. cosil. 4. n.6. lib.1. Soccin. consil. 99. n.1. versic. sed fortius lib.1. Clar. in §. emphyteusis quæst. 21. per tot. & in §. feudum quæst. 37. Corbul. de caus. priu. ob alien. limit. 33. nu. 4. & seqq.* Per istam enim † obligationem non fit aliquod præiudicium Ecclesiæ, *Ias. in l fin. n. 107. & ibidem Salycet nu.7. C. de iur. emphyt.* Et ideo ad hoc ne aliquod præiudicium Ecclesiæ inferatur, necesse est dicere, quòd illa obligatio, seù vinculum tamdiù duret: quandiù durat Ius emphyteotæ, adeò vt finita locatione, & sic resoluto iure † obligantis, resoluatur etiam hypoteca, vt tradit *Corbul. vbi supra nu.3. Afflict. decis. 380. n.2. & ibi Addent. Clar. in §. emphyteosis d. quæst. 21.* & tenuit *Rota in causa Papiē. bonor. 17. Iunij 1662. coram bo.me. Penia.*

Et quamuis in cõtrarium dicatur, quòd in casu nostro recedendum est ab hac regula: Primò, quia † in inuestituris conceditur emphyteutæ libera facultas alienandi cum clausula, *ad habendum &c.* Secundò, quia videtur constare de consuetudine, quòd huiusmodi bona possint liberè alienari per emphyteotas, ex quibus infertur † quòd ideò sit in potestate emphiteotę quamcumque seruitutem, & onus etiam in perpetuum duraturum super dictis bonis imponere, vt videtur sensisse *Rota in dicta causa Farfen. bonorum 19. Decembris 1614. coram bo.me. Buratto, quæ est decis. 642. n.8. par.1. in recent. & apud Statil. de Saluian. decis. 172.*

Tamen fuit responsum dictas decisiones malè interpretari, cum illarum casus non applicentur, nam *decisio bo.me.* † *Peniæ* loquitur durante linea, & in præiudicium aliorum vocatorum, non autem Ecclesiæ, ibi enim vltimus de sua linea aliis existentibus de aliis lineis comprehensis in inuestitura alienauerat bona, & dubitabatur, An illa alienatio sustineretur, & Rota resoluit prp validitate alienationis. Alia verò *decisio bo.me.* † *Buratti* loquitur in casu, quo vltimus de linea hæredẽ instituerat, & dubitabatur, An ille, vel consanguineus esset praeferendus in noua inuestitura facienda, & proptereà quidquid sit de iure in casu dd. decisionum, illæ non firmant, quòd bona debeant redire ad Ecclesiam cum onere; Nec minus rationes dd. decisionum officiunt in casu nostro, quia licet per illam clausulam, *ad † habendum, &c.* videatur concessa amplissima facultas alienandi emphyteotae, itàut huiusmodi bona videantur in hoc redacta ad instar alliodialium, vt latè considerauit *Rota in dicta Farfen. 19. Decembris 1614. coram bo.me. Buratto.* Tamen clarum est dictam facultatem esse restrictam, & limitatam ad tempus durãtis locationis, cum in praedictis inuestituris semper apponatur † clausula, *durante locatione*; nec est admittenda illa interpretatio, quod dicta verba, *durante locatione*, operentur, vt huiusmodi facultas intelligatur actiuè, vt scilicet, valeat dispositio, vel alienatio quatenus fiat durante locatione, non autem passiuè, itaut illius effectus terminetur cum fine locationis, & sic non sint apposita ad inducendam aliquam restrictionem, siuè limitationem; quia huiusmodi intellectus ad-

admitteret casum indubitabilem, cui vanũ esset, & frustratorium concedentes voluisse prouidere; quis enim potest dubitare quòd
15 emphyteota † velit alienare bona, quæ post finitam locationem iam sunt deuoluta ad Dominum directum, & in quibus non potest amplius Ius aliquod prætendere?
16 Vndè dicendum est dicta verba, † *durante locatione*, restringere, & limitare facultatem concessam alienandi ad tempus durantis locationis secundùm sensum *Rotæ in decis.11.n.1. vers.in 2.par. vsque ad finem par. 1.diuers.latè Osasch.decis.164.n.5.* Vbi quan-
17 do clausula, † *ad habendum, &c.* intelligatur restricta ad terminos præcedentis dispositionis, vel stipulationis *Dec. cons. 170. aliàs 171.n.3.vers.4.& vlt.aduertendum est*,
18 vbi firmat, quòd † clausula *& quibus dederit*, quæ æquipollet clausulæ, *ad habendum, &c.* nullo modo alterat emphyteosim, quando limitatur, & restringitur per alias clausulas. Et hanc opinionem passim sequitur *Rota in Imolen.bonorũ 8.Martij 1596. coram Cardinale Pamphilio, & 6.Nouembris 1617.coram Cardinale Sacrato, in Romana domus 9.Martij.1609. coram Reuerendissimo Patriarcha Hierosolymitano, in Bononien. Prædij 10.Martij 1614.coram Illustiss.Cardinale Caualerio, in Romana Vineæ 21. Iunij 1598. coram Cardinale Seraphino in impress. decis.1290. & latè in Romana casalis Marciliani 19.Iunij 1587.coram eodem Seraphino in impress.decis.794.num.7. cum seqq. & decis. 642.nu.5.par.1.& decis.294.n.8.in fin.par.2. recent.*

Minus obstat allegata cõsuetudo, quam canonizauit *Rota in d. Farfen. bonorum 17. Aprilis 1606.coram bo.me. Penia*, quia quid-
19 quid sit de hac consuetudine, † & an sit attendenda, de quo valdè dubitauit *Bald. d.cons.9.n.6.* vbi illam sacrilegio proximam appellat tanquam præiudicantem iuri Ec-
20 clesiæ, in casu nostro aduertendum † est illã recipere interpretationem tamen ex tenore consueto inuestiturarum, quàm ex dispositione statutorum Abbatiæ Farfen. *ad Tex. in l.1.§.lex falcidia, ff.ad leg. falcid.vbi Bar. & DD. Oldrad.cons.224.incip. Istæ sunt allegationes col.7.in fin.Dec.cons.35.n.7.* quos refert & sequitur *Crauet. de antiq.temp.par.4. sect.videamus n.49.* Quare cum tàm in inuestituris, quàm statutis Abbatiæ *cap. 84. & 86.* dum habet relationem *ad cap.84.* semper huiusmodi facultates alienandi habeantur
21 restrictæ per dictam clausulam, † *locatione durante*, vtiquè dicendum est etiam huiusmodi consuetudinem se illis conformare, & non posse induci huiusmodi facultatem alienandi, nisi restrictam ad terminos durantis locationis, & quatenus etiam deficeret dispositio statutorum, & tenor consuetus inuestiturarum cum huiusmodi consuetudo recipiat interpretationem à iure, vt ex deductis concludit *Crauett.* loco citato, vtique essemus etiam in claris, quod huius-
22 modi † facultas disponendi liberè de bonis emphyteoticis est intelligenda durante locatione, *vt per tex.in d.l.lex vectigali, & ibidem Ang.nu.1.vers.3.nota ff.de pignor.* vbi
23 quod res emphyteutica potest † pignorari durante solùm emphyteusi, cùm illa resoluta, resoluatur quoque ius pignoris *Bar. in d.l.indebiti §.primo in fin.ff. de cond.indeb.*
24 Et quamuis in dicta decisione Farfen. † coram Penia dicatur. quòd huiusmodi bona censenda sunt allodialia, quod pariter fuit etiam dictum in alia *Farfen. coram bo. me.*
25 *Buratto* † consideranda tamen est textura verborum dictæ decisionis coram Penia, quæ absolutè non dicit, quòd bona huiusmodi censenda sint allodialia; sed dicit, quoad hoc, nempè quoad facultatem concessam emphyteutæ disponendi de illis bonis etiam in præiudicium comprehensorũ, quam facultatem cum fuerit ostensum, non extendi vltra terminos locationis, in consequentiam dicendum est, dictam qualita-
26 tem † allodialitatis dicta bona solummodo afficere durãte locatione, & iste intellectus
27 optimè etiam congruit † decisioni Farfen. coram Buratto.

Non obstat pariter, quòd valida sit impositio census super re emphyteutica, vt firmatur *in causa Romana census 17.Martij*
28 *1600.coram Iusto*, sicuti † etiam bona emphyteutica validè possunt hypotecari *Seraph.decis.794.n.9.& 819.n.5.* cum alijs in contrarium deductis, quia quidquid dicãt
29 DD: qui volunt posse imponi censum † in perpetuum duraturum super huiusmodi bonis, quos refert *Genc.de cẽsib.par.1.quæst. 2.art.2.in princ.* quorum opinio non videtur vllatenus posse sustineri, Vera est distinctio, quòd aut in inuestitura fuit expressè
30 † prohibita alienatio, & tunc nullatenus super re emphyteutica potest census imponi: aut verò non fuit prohibita alienatio, & tunc census quidem validè potest ab ini-
31 tio † imponi, sed resoluta, aut deuoluta emphyteosi, resoluitur census, & res emphyteutica reuertitur libera ad Dominum, vt in casu nostro, in quo non negatur ab initio non potuisse censum imponi, in quo pro affirmatiua habemus claram dispositionem

tex.in

tex. in d.l.lex vectigali; sed dicitur vnà cum locatione expirasse quoque, & fuisse resolutum censum, & sic Baltassarem non potuisse inducere † hypothecam super dictis bonis, nisi proportionabiliter ad ius sibi competens in bonis emphyteuticis, quod ius cum esset restrictum ad tempus quo durabat emphyteosis, illa finita, ac resoluto iure Baltassaris, resoluta est quoque hypotheca ab eodem Baltassare constituta, quia illa habebat dependentiam à iure Baltassaris, *vt benè Ang. in d.l.lex vectigalis in princ.*

33 Vbi, quòd perempto iure † datoris, perimitur ius acceptoris, quod à iure datoris habebat dependentiam, & sic potuisse hypothecare in præiudicium sui ipsius tantũ, non autem Domini, *DD. in l. in principali C. de seruit. & aqu. & in cap. 1. § rursus de controu. inuest.* Vbi quòd hypotheca imposita emphyteusi tenebit, donec emphyteusis

34 apud † emphyteotam manserit, ea autem ad Ecclesiam reuersa, omnis seruitus, & hypotheca resoluitur benè *Osasch. d.decis. 156. nu. 15.* vbi dicit ità in simili Senatum censuisse, Dominum directum non fuisse

35 obligatum stare † locationi à vassallo, seu emphyteota factæ, quia resoluta fuerat omnis hypotheca. *Corbul. de priuil. ob non solut. Can. d.ampl. 34. num. 2. benè in terminis Redoan. de reb. Eccles. non alien. tit. de constitutione annui census super rebus Ecclesiæ nu. 25.* vbi quod quamuis licita sit impositio

36 annui census super † re emphyteutica etiã sine consensu Domini, id tamen est intelligendum sine præiudicio iurium directi Domini, & durante tempore emphyteosis, & secundũ prædictos terminos loquitur etiã inferius *n.36.* & in his pariter terminis intel-

37 ligendus † est *Felician. Solis de Censib. lib. 2. c. 4. n. 15 per tot. & in fine*, vbi cõcludit posse emphyteutam imponere censum super rebus emphyteuticis, & pro hac citat *Redoan. loco præcitato*, ideoque secundùm mentem Redoani venit intelligendus; Et quòd in

38 his terminis intelligenda sit dicta † *decisio coram Iusto*, firmat *Cenc. de Censib. d.p.1.q.2. art.2. n 8.* vbi conciliando opiniones, dictã distinctionem adducit ex mente Rotæ, nec vlla ex decisionibus, quæ ex aduerso deducuntur firmat, validam esse impositionem census in perpetuum duraturi, etiam post resolutum ius emphyteutæ super bonis emphyteuticis, vndè debent interpretari iuxtà terminos dictæ *decisionis coram Iusto*, quam aliæ decisiones solent in hac materia passim allegare.

Nec dicatur, quòd nos non sumus in casu, in quo non adsit prohibitio alienandi, sed in casu, in quo est expresè concessa facultas alienandi, & sic intret regula, quòd

39 quando Dominus † directus consentit impositioni oneris, vel seruitutis, tunc res emphyteutica non reuertitur libera, sed cum onere suo ad *tex. in l. in diem ff. de aqu. pluu. arcen. Corbul. de priu. ob non solut. cau. dicta ampl. 34. nu. 3. Guidop. dec. 575. vers. nisi Dominus consenserit. Boer. dec. 181. n. 4. vers. pone Vassallus.* Quia respondetur, quòd in casu nostro non constat de huiusmodi consensu, siuè attendamus consuetum tenorem inuestiturarum, siuè consuetudinem allegatam; Nam quamuis constet de facultate alienandi concessa emphyteutæ, dicta tamen facultas, vt sæpius ponderatum fuit, restringitur ad tempus durantis locationis,

40 vndè dici † non potest, quòd operetur talem consensum, itaut possint imponi hypotheca, aut quælibet alia seruitus ad perpetuum duratura super illis ad libitum emphyteutæ, aliàs enim si concederetur huiusmodi censuum, ac onerum impositiones sustineri, non solùm durante locatione & iure emphyteutæ, verum etiam finita locatione, & resoluto iure emphyteutæ in perpetuum, sequeretur maximum, & irreparabile damnum Ecclesiæ, quia primùm huiusmodi locationes, quæ secundum formã inuestituram sunt limitatæ ad tertiam generationem fierent quodammodo perpetuę tanquam obligatæ illis, ad quorum fauorẽ huiusmodi census, ac onera imponerẽtur. Secundò in casu deuolutionis huiusmodi bona tot, tantisque oneribus grauata reuerterentur ad Ecclesiam, vt magis ipsi conduceret illa potius habere pro derelictis, quàm propria agnoscere. Vndè vt Ecclesiarũ indemnitati occurratur constanter omnes Domini, negotio cum maxima maturitate discusso, adhæserunt regulæ superiùs firmatæ, & concluserunt, quòd in casu, & ad effectum, de quo agitur, &c. bona Abbatiæ Farfen. redeunt ad Ecclesiam libera, & sine aliquo onere, &c.

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Bononien. fideicommissi de Desiderijs.

Die Lunæ 14. Iunij 1627.

DECISIO LXXXVII.

Est impressa coram Merlino tom. primo Decis. 294.

RE-

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Bononien. Legati de Marescottis.

Die Lunæ 14. Iunij 1627.

DECISIO LXXXVIII.

Est impressa coram Merlino tom.primo Decis. 293.

REVERENDISS: P.D. VRGELLEN.

Romana Fideicommissi.

Die Veneris 18. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Testator potest disponere de bonis subiectis fideicommisso, etiam si sint subiecta ad fauorem hæredis, vel de alienis, sicuti potest disponere de rebus proprijs suis, & ad hoc coniecturæ debent esse efficaces, & concludentes.

SVMMARIVM.

1 *Testator potest de re fideicommisso supposita disponere, sicuti de quauis alia re aliena, & n.9.*
2 *Testator de rebus hæredis potest ita disponere, sicuti de proprijs, & n.7.*
3 *Bona antiqua fideicommissi dubia non comprehenduntur sub dispositione testatoris.*
4 *Testari de rebus alienis nemo præsumitur.*
5 *Bona fideicommisso subiecta per testatorem possessa, non dicuntur esse de eius bonis.*
6 *Bona fideicommissaria, licet sint testatoris tempore facti testamenti, tamen illud ius morte extinguitur, cum testamentum post mortem dirigatur.*
8 *Testator potest disponere de rebus subiectis fideicõmisso, etiam si sint ad fauorem hæredis subiectæ.*
10 *Testator in dubio præsumitur minus voluisse grauare hæredem, quàm fieri potest.*
11 *Testator vtens dictionibus vniuersalibus, & geminatis, est intelligendus quo ad bona suæ, non autem hæredis.*
12 *Natura dictionis, gl'altri, est repetitiua similium. & num.13.*
14 *Legatum rei hæredis, aut communis cum hærede, an valeat, siue testator sciat, siue ignoret, esse hæredis.*
15 *Mandell. in cons.73. n.6. declaratur.*
16 *Testator, si eius vxorem prohibeat ab hærede molestari etiam ex titulo iustissimo, qualiter intelligi debeat.*
17 *Dispositio ridicula, & valde difficilis, tamquam impossibilis reijci debet, ac si scripta non esset.*

DECISIO LXXXVIII.

Domini non dubitarunt quin bona Io. Angeli Cuccini de quibus nunc agitur, sint iuxtà seriem suæ vltimæ voluntatis supposita fideicommisso in casu sequuto, nempè deficientiæ suorum filiorum masculorum, & eorum descendentium ad fauorem Francisci Capocij eiusdem testatoris ex filia Pantasilea nepotis, sed quia Alexander vnus ex prædictis filijs masculis Liciniam eius vxorem, quam in suo testamento instituit hæredem vniuersalem grauauit post eius mortem, vt hæreditatem restitueret prædicto Francisco Capocio, dubitaui, An bona Ioannis Angeli (præsupposito dicto fideicommisso) sint comprehensa in dispositione Alexandri: si enim sunt comprehensa Licinia durante vita sua, & agnito per Franciscum fideicõmisso fruetur dictis bonis; sin autem, non erit statim restitutioni locus. Et quidem non dubitabatur de potestate testatoris,
1 quia clarum est, quòd testator † potest de re fideicommisso supposita disponere, sicut de quauis alia re aliena, *l.vnum ex familia §.sed etsi fundum, & l.Imperator 72. §.si centum l.cum pater, §.cum pater ff. de leg.2. gl. in d.§.sed etsi fundum vers. tantundem,* vbi etiam *Bart. Paul. & Cuman.* & cõmuniter *Doct.in l.vltima §.sin autem sub cõditione C. commun. de legat.* & plures referens *Pereir. de nominat. emphyt. 3. par.q. 17. num.9.* & eo magis quando, vt hic, res subiecta fideicommisso debuit hæredi
2 restitui; quia † testator de rebus hæredis potest disponere sicut de proprijs *d.l.vnũ ex familia §.si rem tuam ff. de leg. 2. & Rota in Romana restitutionis hæreditatis de Naris 17. Nouemb. 1625. coram me.*

Versatur itaque difficultas circa volun-
3 tatem, & regula est in dubio bona † antiqua fideicommissi non comprehendi sub dispositione testatoris *l.sequens q.68. ff. de leg. 2.* & ibi communiter *Doct. Natt. cons. 292. Cephal. cons.516. lib. 4. Mant. de coniect. vlt.vol. lib.9. tit.6. n. 8. in fin. Surd. dec.93. n.17. & n.19. cum seqq. Peregr. de fideicomm. art.6. n.8. Fusar.de substit.q.648. n.1. & 2. Rot. dec.94. num.5. in fin. p.2. recent. & in Ferrarien. de Tassonibus 17. Februar. 1617. coram Illustriss. Patriarcha*
4 *Pamphilio*, & ratio est, quia nemo † præsumitur testari de alienis bonis *glos. in l.conficiuntur §.si post factum in verb. testatur in fin. ff. de iur. Codicill. & in l.1. C. qui testam. fac. poss.* bona autem fideicommisso

5 subiecta per testatorem † possessa nõ dicuntur esse de eius bonis *d.l.vnum ex familia §. si de falcidia*. Ibi, *quid enim est quod de suo videtur reliquisse, quid quod reliquit omninò reddere debuit? & l. fin. §. sed quia C. comm de legat.* Ibi, *sed sciat hoc, quod alienum est, non ei licere, vt potè sui patrimonij existens alieno iuri applicare*: Et quamuis
6 res subiecta † fideicommisso sit testatoris tempore facti testamenti, tamen cum testamentum post mortem dirigatur, ius testatoris in d. bonis morte extinguitur ex iuribus supradictis.

Non obstat quod dicta bona sint subiecta fideicommisso ad fauorem hæredis, de
7 cuius bonis vti de † proprijs testator potest disponere, quia etiam bona fideicommisso supposita ad fauorem hæredis dicuntur aliena, & possunt ab eo vti æs alienum deduci, & separari *l. irritum* 8. *C. ad l. falc.* & multò magis in casu nostro, in quo testator expressè Liciniam hæredem instituit in suis bonis, qui propterea visus fuit ita ad bona propria se restringere, vt excludere voluerit, quæ non dicuntur esse propria,
8 sed aliena, & consequenter hæc bona † fideicommisso supposita etiam ad fauorem hæredis *Surd. d.dec. 93. nu. 20. Rota apud Seraph. dec. 963. n. 6. & dec. 969. nu. 8. & apud Greg. XV. dec. 102. num. 10. & in puncto Pereg. vbi sup. n. 9. & Peguer. dec. 125.*

Non obstat, quòd à supradicta sententia receditur vbi per coniecturas constat de
9 contraria † voluntate testatoris volentis disponere etiam de rebus alienis, aut fideicommisso suppositis *l. serui electio §. 1. & §. fin. ff. de leg. 1. Bart. in l. Iulianus ff. de leg. 3. Alciat. respons. 135. in princ. lib. 9. Marzar. in epit. fideicomm. 2. par. q. 4. per tot. Caualc. in tract. de vsufr. mulier. relict. sub n. 107. Petr. de fideicom. q. 8. n. 278. Menoch. præsumpt. 197. n. 16. & seqq. lib. 4. & admisit* Rot. *in Bononien. vsusfructus 2. Decembr. 1589. coram Card. Pamphilio*, quia coniecturæ debent esse efficaces, & concludentes stante iuris præsumptione in contrarium, &
10 quod in dubio † testator videtur minus voluisse grauare hæredem, quàm fieri posset *l. si seruus qui Margaritam ff. de leg. 1. & d. §. si rem*, etiam in fauorem vxoris, cui testator, vt hic alia bona reliquit *Dec. cons. 92. num. 3. Crauet. cons. 25. nu. 24. & Surd. cons. 112. n. 15.* coniecturæ autem quæ ex aduerso ponderantur, facillimè euaduntur, vt per eas singulas discurrendo patebit.

Non obstat prima coniectura, quæ deducitur, ex quo Alexander vsus fuit dictionibus vniuersalibus, & geminatis, ibi, *in tutti gli altri, & singuli miei beni esistenti in qualsiuoglia luogo, &c.* quam ad hoc ponderat. *Decian. resp. 57. n. 12.* quia dicta
11 verba extendi non debent † ad bona hæredis, dum intelligi possunt iuxtà subiectam materiam de bonis proprijs, in quibus benè verificantur *Petr. de fideicomm. q. 8. num. 276. Ceph. cons. 116. l. 4. Natt. cons. 292. Crau. cons. 144.* & alij plures, quos refert, & sequitur *Peregr. vbi supra num. 8. & 14. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 9. tit. 6. n. 8. in fin. Rota in recent. dec. 375. n. 8. p. 1. & nullius Vineæ 11. Maij 1620. coram R.P.D. meo Pirouano, Addit. ad Greg. XV. dec. 102. num. 10.*

Non obstat secunda coniectura, nempè quòd testator de bonis fideicommisso subiectis fecit plura legata, concedendo diuersis personis habitationem in paterna domo, quæ indubitanter erat fideicommisso subiecta, & deinde processit ad institutionem vxoris his verbis, *In tutti gl'altri, & singoli miei beni, salui li legati come di sopra*, quæ institutio videtur propterea intelligenda de bonis fideicommisso supposi-
12 tis, tum ex natura † dictionis, *gl'altri*, quæ est repetitiua similium *l. 4. vbi glos. & Doct. C. de seru. fug.* quod ad hoc ponderant *Surd. cons. 357. n. 20. & Menoch. d. præsumpt. 197. num. 21.* Tum etiam propter exceptionem ibi, *salui li legati*, quæ cum sit de regula videtur importare, vt institutio intelligi debeat de bonis fideicommisso subiectis *Natt. cons. 159. nu. 30. in fin.* quia hæc coniectura procederet, & quidem esset efficacissima, si testator in bonis fideicommisso suppositis nullum ius haberet, de quo valeret disponere, sed quia in dictis bonis habebat legitimam ex propria persona, & Clementis sui fratris, & iura dotis maternæ, legata debent intelligi facta in dictis bonis ex suis proprijs iuribus *d. l. vnum ex*
13 *familia § si rem*, & sic dictio, † *gl'altri*, quæ est repetitiua similium stat in suo proprio significatu. Itaut sicut legata habitationum censentur facta de iuribus proprijs, ita etiam institutio, & sic exceptio ibi, *salui li legati* est etiam de regula, licèt sit verum, quòd si legata prædicta habitationum excederent iura testatoris, teneretur Licinia vti hæres vsufructuaria, & Franciscus vti proprietarius respectiuè ratione vsusfructus, & proprietatis supplere de proprio vsque ad integrum legatum, quia legatum
14 † rei hæredis, aut communis cum hærede valeret in totum, siuè testator sciat, siuè igno-

ignoret hæredis esse, *d.§ si rem vbi Bar.* & idem *Bart. in l.cum filius 78. §.dominus ff. de leg. 2. Corn. conf.95. col.1. Ias. in l. si seruus 73. ff. de leg.1.*

Non obstat tertia coniectura, quæ desumitur ex eo, quod iura, & bona libera Alexandri erant pro magna parte indiuisa, seù confusa cum bonis fideicommissi ratione legitimæ, & dotis, de quibus supra *ex Mandell. conf. 73. num. 6. Menoch. conf. 688. num. 13. vers. tertia est coniectura*, quia vltra quod hæc coniectura esset vnica, ex quo, vt dictum est, aliæ non procedunt, quæ propterea etiam iuxtà præcitatos Doctores non sufficeret, Dominis fuit visa modici momenti, ac iure
15 parum fundata, quia ratio † Mandelli, quòd dum testator loquitur de omnibus bonis suis, credendum est sensisse de omnibus bonis, quæ tunc possidebat, & quorum tunc cum loquebatur, erat dominus, cum etiamsi vellet nescisset distinguere partes, retorquetur ex quo testamentum confertur post mortem, & sic in tempus, quo desinit esse Dominus bonorum fideicommissi, & licèt dum condebat testamentum nesciret etiam si vellet distinguere partes pro diuiso, tamen partes pro indiuiso certæ, & determinatæ erant, nempè dotes tantæ quantitatis, & quarta bonorũ pro legitima iuxta numerum liberorum. Vnde credendum est, quod de his portionibus, & non de alijs disponere voluit.

Minus obstant aliæ coniecturę, quę adducebantur, quia quarta de prohibitione
16 iuncta † Francisco de non molestando vxorem, etiam ex titulo iustissimo intelligi debet quoad bona comprehensa in institutione, & sic quoad bona libera, super quibus posset aliòquin prætendere sibi esse cauendum, & notant *Doct. post glos. & Bart. in l. nemo potest ff. de leg. 1. & in rubr. ff. & C. vt legat. & fideicom. nomin. caueatur.* Quinta verò quod fuerit instituta vxor, & sic persona dilectissima, est minoris considerationis, maximè quia Franciscus vti nepos, & hæres proprietarius non fuit minus dilectus. Sexta, & vltima quæ deducitur, ex quo testator voluit fieri multiplicum ex fructibus vsque ad 33. milliona annua, etiã
17 data prætensa comprehensione, est † ridicula, & adeò difficilis, vt debeat tanquam impossibilis reijci, ac si non esset scripta *ex reg. tex. in l. obtinuit, ff. de condit. & demõstr.*

Demùm dabatur de nullitate testamenti Ioannis Angeli, & sic de non existentia, & inualiditate fideicommissi, sed quia hoc dubium fuit disputatum cum illius pręsupposito, ideò Domini dubium super existentia, seù validitate dicti fideicommissi reiecerunt ad aliam disputationem.

Et ita, &c. Vtraq; &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Florent. fideicommissi de Guidacijs.

Die Lunæ 21. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Plura de probatione filiationis, & præsertim qualiter ex enunciatiuis, ad effectum succedendi in fideicommisso, probetur.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum plenè probat contra inducentem.*
2 *Descendentia, qualiter probetur.*
3 *Filiatio non probatur ex libris, si sint ad alium finem confecti.*
4 *Probatio si statum concernat, probat in omni iudicio, & inter alias personas.*
5 *Filiatio, licet non probetur, quando quis filius enunciatur propter aliud, tamen secus est, quando enunciatiua fit ipso præsente.*
6 *Enunciatiua verba, quando propter aliud, & quando principaliter emissa dicantur.*
7 *Patrem alium, quàm suum, verum, & legitimum in publicis libris adscribere, est valde graue, & contumeliosum.*
8 *Enunciatiuæ inuicem adminiculantur ad effectum probandi descendentiam.*
9 *Iura extracta lite pendente, sunt in forma probanti quando fuerunt extracta, prout iacent à Notario publico successore in officio.*
10 *Notario attestanti de sui ipsius deputatione creditur.*

DECISIO LXXXX.

PRætendente D. Equite Ioanne Guidaccio à D. Camilla filiaq; Caroli de Guidaccis restitutionem duorum fideicommissorum qq. Thomæ, & Francisci testatorum de Guidaccis, vti comprehenso in substitutione proximiorum familiæ de Guidaccis in vtroque testamento facta, illaque duo fideicommissa per obitum q. Caroli Patris dictæ Camillæ sine filijs masculis ad sui fauorem purificata fuisse, Proposui dubium, An d. Eques Ioannes esset immittendus in possessione bonorum dictis fideicommissis subiectorum, & Domini diuidendo dubiũ, & reseruando articulum immissionis ad aliud tempus, se restrinxerunt pro nunc ad de-

descendentiã dicti Equitis, quam sufficienter esse probatam responderunt.

Nam ex arbore per d. Equitem exhibita, quæ benè concordat cum libris reformationum, decimarum, tractarum, mortuorum, & Baptismi, quorum partitæ formiter extractæ dantur in Summario dicti Equitis, apparet, quòd Thomas senior quatuor filios habuit Zenobium, Bernardinum, Paulum, & Verium. Ex Zenobio natum fuisse Ioannem, ex Ioanne Antoniũ, ex Antonio alium Ioannem, ex Ioanne Antonium iuniorem Equitem, & ex eo denique Equitem Ioannem Actorem. Ex Verio pariter filio d. Thomæ senioris natum fuisse Franciscum seniorem, ex Francisco Carolum seniorem, Carolo Thomã, & Franciscum testatores fideicommittentes, & ex Thoma Carolum iuniorem patrẽ d. Camillæ reæ conuentæ.

Quòd autem Eques Ioannes modernus sit filius Equitis Antonij probatur ex testamento, seù codicillo Caroli per d. Camillam producto, in quo dictus Carolus legat eidem Equiti Ioanni scut. 2000. enunciãdo
1 illum filium dicti Antonij, quod † testamẽtum plenè probat contra Camillam producentem *l. cum precum C. de libe. caus. Vestr. in praxi cap. 1. n. 4. lib. 6. Rota dec. 108. num. 3. par. 1. recent. & coram Greg. XV. dec. 238. n. 5. & ibi Addent. n. 15.*

Ascendentia verò à dicto Antonio vsq; ad Zenobium, ac descendentia ex Verio altero filio Thomæ senioris vsque ad Thomam, & Franciscum testatores fideicommittentes, & ad Carolum iuniorem patrem Camillæ optimè probantur ex dictis libris mortuorum, seù Grasciæ, & decimarum iunctis alijs libris Baptismi, tractarum, & reformationum dictæ Ciuitatis Florentiæ, in quibus omnibus singuli gradus, & per-
2 sonæ reperiuntur descriptæ, † & sic ad inuicem adminiculantur ad faciendam plenã probationem ad hunc effectum, & tenuit *Rota in Florentina habitus 19. Nouembris 1618. coram bon. mem. Buratto, & in Florentina Capellæ 26. Aprilis 1619. coram R. P. D. meo Pirouano, & in alia Florentina fideicommissi de cambijs 9. Iunij præteriti coram me.*

Neque obstat, quòd ab informantibus pro dicta Camilla dicebatur ex dictis li-
3 bris non posse † probari filiationem, cum sint ad alium finem confecti ad tradita per *Socc. sen. cons. 208. num. 3. lib. 1. cum alijs adductis.*

Quia primò fuit responsum (quicquid sit de libris decimarum) libros tractarum fuisse contectos ad hoc, vt sciatur cuius nã vnusquisque ex descriptis sit filius, & propterea ante descriptionem in eo testes formiter examinantur ad proban. talem filiationem, & legitimitatem, qua probata postea describuntur. Vnde sequitur, quòd
4 cum ista probatio † statum concernat, probat etiam in omni iudicio, & inter alias personas ad *tex. in l. ingenuum ff. de stat. hom. Greg. XV. dec. 535. n. 3.*

Secundò quia licèt quando quis enun-
5 ciatur filius † propter aliud non probetur filiatio, tamen secùs procedit, quando enunciatiua emittitur ipso præsente, vt tenuit *Rota dec. 176. nu. 4. par. 1. recent.* Quæ limitatio multò magis applicatur, quia in dictis libris describuntur partitæ non ex voluntate Officialis, sed ex nota formata, & tradita ab vnoquoque ex descriptis in eis, vt constat, adeò, vt singulæ partitæ non possunt considerari vt simplices enun-
6 ciatiuæ emissæ † propter aliud, sed vti assertiones, & confessiones vniuscuiusque pro substantia actus, scilicet ad certifican. & specifican. personam proferentis *d. dec. 176. num. 4. in fin.* & quidem non est verisimile, quòd quis eas sic formasset, nisi ità veritas se haberet, cum nimis sit graue,
7 † & contumeliosum, quem sibi in publicis libris alium patrem describere, quàm verum, & legitimum, vt dixi *Rota decis. 176. num. 3.*

Tertiò denique fuit responsum, quòd quicquid sit de sola enunciatiua, cessat in hoc casu omnis scrupulus ex alijs enuncia-
8 tiuis † quæ ad inuicem adminiculantur ad istum effectum accedente dicto testamento, seù codicillo Caroli per dictam Camillam exhibito, in quò habetur ibi, (*hauendo portato sempre particolare affetto alla famiglia, e prosapia sua de Guidacci, & in particolare alla persona del Sig. Caualliere Giouanni, del Sig. Caualliere Antonio Guidacci, &c.*) & vti tali reliqui prædictum legatum, quibus existen. Rota in decisionibus adductis benè probari descendentiam firmauit.

Quæ autẽ dicebantur de fide scripturarũ, ex quo fuerunt extractæ lite pendente absque compulsoria, cessant, quia ex Summa-
9 rio dicti Equitis constat † partitas fuisse formiter extractas, prout iacent per Notarium publicum successorem in officio *Rota decis. 217. nu. 1. par. 1. & decis. 106. n. 6. par. 11. recent. & coram Gregor. XV. decis. 59. n. 4. & fuit dictum in Romana, seù Neapolitana*

trans-

translationis pensionis Ven.10.Martij coram Illustriss. D.Caualerio, & fuisse sic extractas
10 per talem Notar.successorem statur† assertioni ipsius Notarij successoris in Officio *Rota corā Verallo decis.245.num.1.par.2.& dec.217.nu.1.in fin.par.1.& dec.649.num.7.par.2.rec.*

Et ita vtraque, &c.

¶ *Infra in eadem causa habentur duæ aliæ decisiones sub diebus 21.Februarij 1628.& 21. Iunij eiusdem anni coram eodem R.P.D. Dunozetto, sunt decisiones 151.& 195.*

EM.MO, ET REV.MO D.CARD. VBALDO.

Colonień. Monasterij.

Die Lunæ 21. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Manuteneri, quis potest vigore ciuilis possessionis. Executor, quando priuet aliquem sua possessione, & quando secus.

SVMMARIVM.

1 *Manutenendus quis est propter ciuilem possessionem, quæ animo solo retinetur.*
2 *Locationes concurrentibus adminiculis plenè probāt possessionem.*
3 *Executor ritè, & rectè procedens priuat quem sua possessione.*
4 *Executor minus ritè, & rectè procedens, vti priuatus processisse videtur.*
5 *Possessores, quando sunt expellendi, debent citari.*
6 *Ex executione equiuoca, & excessiua satis apparet non fuisse bene processum.*

DECISIO XCI.

DOmini dixerunt manutentionem esse dandam Canonicis, qui licèt fuerint priuati Monasterio, de quo agitur, illorumque bona fuerint per partem aduersam in vim Breuis Apostolici occupata, cum tamen se non habuerint pro spoliatis, vt patet ex recusationibus, & actibus factis in contrarium, qui dantur in *Summ. nu.2.&*
1 *5.* ratione † ciuilis possessionis, quæ solo animo retinetur, manuteneri debent *Ioan. Fabr.§.retinendæ nu.21. instit. de interdict. Rot.decis.99.nu.1.par.1.& decis.19.n.12.par.2.diuers. Menoch.de retin.remed.3.nu.22.& fuit dictum in Meliten.benficij 4.Iulij 1614. coram bon.mem. Domino meo Vbaldo, & sæpè in alijs.*

Et quidem de dicta possessione Canonicorum non solum constat ex supradicta expulsione, sed etiam ex pluribus locationibus bonorum Monasterij capitulariter factis ante datam Breuis, de quibus in *Summ. nu. 10.* & quæ † concurrentibus adminicu- 2
lis plenè probant possessionem, & adminicula vltra supradictam expulsionem sunt relatio Nuntij Apostolici, & attestatio Magistratus Nouesień. de quibus in *Summ. nu. 11.& 12.Gabr.de locat.concl.4.nu.6 Cæs. de Graß.dec.10.in fin.de cau.poß.& propr.Seraph. decis.896.num.2. & in recent.decis.687.num.4.par.1.*

Non obstat, quòd Canonicis ab Executoribus Apostolicis fuerint priuati omni possessione tàm naturali, quàm ciuili *Mohed. decis. 4. de rest. spol.* quia hoc procedit
3 † quando fuit rite, & rectè processum *l.Iuste possidet vbi Bart. ff.de acq.poss Angel.in l. clam possidere §. qui ad nundinas nu.2. in fin. & ibi Ias.n.20. Claud.de Scissel.& alij ff.eod. tit.Rot decis.802.n.7.par.1.diuer.* secus verò
4 est quando minus ritè, & rectè † processum fuit, nam tunc executor vti priuatus processisse censetur *Ang. Imol.& alij in d.§.qui ad nundinas,& dixit* Rota *in Hispalen.beneficiorum 11.Martij 1596.coram Gipsio.* Quòd verò in casu nostro, neque ritè, neque rectè fuerit processum patet, tum quia Cano-
5 nici possessores † non fuerunt citati *c. licet Episcopus de preben.in 6.Felin.in cap.fin.n.24. de præsumpt.Greg.XV.dec.69.n.5.* tunc quia litteræ Apostolicę loquuntur de Monasterio Sācti Nicolai *planè diruto* propè Oppidum Nouesij, & tum fuit facta executio super Monasterio diuerso Beatæ Mariæ Virginis sito in Oppido Nouesij magnificè ex-
6 structo, & ornato, adeò vt † ex ista equiuoca, & excessiua exequutione satis appareat non fuisse benè processum *Gabr.cons.31. nu. 7.lib.2.Hond.cons.20.n.25.lib.1.fel.rec.Greg. XV.dec.555.nu.4.*

Et ita decisum, &c.

Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones idest sub diebus 3.Decembris 1627.& 21.Iunij 1628. & 12. Februarij 1629.& 7. Maij eiusdem anni coram eodem Eminentissim. D. Card. Vbaldo, sunt decisiones 115. 193. 250. & 276.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Alimentorum.

Die Lunæ 21. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Frater diues tenetur alimenta præstare fratri pauperi, etiamsi sit naturalis, vel etiam spurius, & qualiter præstari debent, & vbi.

SVMMARIVM.

1 *Frater pauper debet ali à fratre diuite, amplia n. 2.*
3 *Filij nati ex militibus S. Iacobi de Spatha an sint spurij num. 6.*
4 *Milites S. Iacobi de Spatha sunt verè Religiosi.*
5 *Milites S. Iacobi de Spatha non sunt verè Religiosi, quam opinionem sæpius Rota sequuta est.*
7 *Frater spurius etiam alendus est à fratre diuite.*
8 *Filij spurij de benignitate Canonica sunt alendi à parentibus.*
9 *Parentibus non extantibus, onus alendi filios spectat ad fratres diuites.*
10 Text. in §. si quis igitur auth. quib. mod. nat. *effic. sui extenditur.*
11 *Frater diues tenetur alere fratrem pauperem, etiã si bona non prouenerint à communi patre.*
12 *Filius spurius, si legitimatur, cessat in eo omnis macula.*
13 *Alimenta, quando sunt præstanda, attenditur solum, an ille, cui debentur, tot habeat redditus, ex quibus viuere possit.*
14 *Alimenta, si alicui debeantur iure sanguinis, ei non præiudicat, si super illis sit facta transactio inter alios.*
15 *Alimenta sunt præstanda etiam filijs spurijs secundum qualitatem, & dignitatem personarum, & patrimonij.*
16 *Alimenta, vbi sint præstanda, residet in arbitrio Iudicis.*
17 *Alimenta sunt præstanda in Vrbe, in qua quis natus est, & degit, si ratio ita postulet.*

DECISIO XCII

FVit in hac causa de tribus dubitatum. Primò, An D. Marco Bonello debeantur alimenta ab Excellentissimo D. Antonio Pio Bonello moderno Marchione Cassani. Secundò quatenus sic, Ad quam summam sint taxanda, & Tertiò, vbi sint præstanda.

Ad primum, absque difficultate Domini dixerunt alimenta deberi, quia constat ex testibus datis, & est publicum, & notorium, dictum Marcum Bonellum esse filiũ q. Hieronymi Marchionis Cassani senioris, & sic fratrem ex eodem patre prædicti D. Antonij moderni Marchionis, nec non
1 etiam † illum esse pauperem; qui propterea à dicto D. Antonio fratre diuite ali debet *l. mutus 73. ff. de Iur. dot. l. qui. filiis ff. vbi pupil. educ. deb. gl. in l. 1. §. sed nonnullos vers. præstiterit, ff. de tutel. & ration., distrah.* etiã
2 quod Marcus † sit filius naturalis, *Bart. in l. si quis à liberis §. vtrum, num. 5. ff. de liber. agnosc. Rip. in l. 1. n. 83. ff. solut. matr. Molin. de Hyspan. primog. lib. 2. cap. 15. n. 64. Surd. de aliment. tit. 1. q. 25. n. 28. cum seqq. & Rota decis. 538. n. 1. par. 1. recent.*

Non obstat si dicatur, dictum D. Marcũ
3 esse filium spurium, ex quo eius pater † erat miles Religionis S. Iacobi de Spatha; quia quamuis *Nau. Couar. Bellug. Motta, & alij,* quos citat *Garz. de benef. par. 1. cap. 4. num. 25.*
4 affirment milites S. Iacobi esse verè † Religiosos, tamen *Sot. Mol. Theolog. Sarmient. Ioan. Gutier.* & alij multi adducti per eundẽ *Garz. vbi super nu. 16.* tenent, non esse verè Religiosos; & hanc secundam sententiam
5 Rota fuit sæpius † sequuta, vt ibidem refert idem *Garz. Seraph. decis. 587* quo fit, vt secundùm Rotæ opinionem eorum filij nati ex soluta, cum qua de licentia Magni Magistri poterant contrahere matrimonium,
6 prout ex tali na tus † fuit D. Marcus, vt benè concludunt testes, non sint spurij dicendi, sed filij naturales.

Sed quidquid sit de prædictis, etiam fra-
7 ter † spurius est à fratres alendus *Corbul. in repet. l. si quis à liberis, §. idem scripsit, nu. 89. vers. hæc sententia, ff. de liber. agnosc. Surd. d.*
8 *quæst. 25 nu. 33* & ratio est † quia filij spurij de benignitate Canonica debẽt etiam à parentibus ali *cap. cum haberet de eo, qui duxit in matrim. & c. Paris. cons. 14. n. 27. lib. 2. Couar. de matrim. par. 2. cap. 8. §. 6. nu. 8. Surd. de ali-*
9 *ment. tit. 4. nu. 51.* Vnde parentibus † non extantibus onus alendi transit ad fratres diuites, *§. si quis igitur habens in auth. quib. mod.*
10 *nat. effic. sui circa fin.* qui text. † licèt loquatur in filio naturali, eius tamen ratio cum sit vna, & eadem, etiam in filio spurio pro-
11 cedit, *Surd. d. q. 25. tit. 1. n. 28.* & etiam † quòd bona non prouenerit à communi patre *Rota d. decis. 538. nu. 4. par. 1. recent.* Si verò ab eo prouenerunt, clarum est, quòd onus alẽdi annexum dictis bonis transit cum illis, & cessat difficultas; ex quo D. Marcus fuit legitimatus de consensu, voluntate dicti
12 D. Marchionis Antonij, vnde † cessat etiã in eo omnis macula *Alciat. cons. 14. nu. 6. lib. 9. iux. nouiss. impress.*

Non obstat etiam, quòd D. Marcus possit militare, aut alio modo victum sibi parare:

rare; quia hæc potentia non excusat à debito alimentorum proueniente à iure naturali propter fragilitatem humanæ potentiæ, quæ variatur ex tempore, sed solùm
13 † attenditur, an ille cui debentur alimenra, tot habeat redditus, ex quibus viuere possit, vt ex *Bald. & Salicet. dixit Aldobrand. cons. 28. n.26. Crauet. cons. 199. n. 1. vers. tamen diligentius*, & Rota *in Bonon. alimentorum 24. Nouembris 1604. coram bo.me. Iusto, quã allegat, & sequitur* Rota *dec. 224. nu. 5. p. 2. recent.*

Minus releuat transactio inter D. Marchionẽ, & Abbatem Ludouicum eius fratrem, in qua dictus Abbas suscepit in se onus alendi D. Marcum, quia fuit res inter
14 alios † acta; & ex ea nullum præiudicium D. Marco inferri potuit, cui dicta alimenta à D. Marchione debentur iure sanguinis, *Mol. de Hispan. primog. lib. 2. cap. 15. n. 59. & Rota d. dec. 538.* quibus propterea nec potuisset renunciare, *Specul. in tit. qui filij sint legit. §. 1. n. 12. Bart. in l. si quis à liberis, & paren. nu. 2. ff. de liber. agnosc.* etiam medio iuramento Rota *dec. 31. n. 2. p. 1. recent.*

Ad secundum, Ad quam summam alimenta sint præstanda communis, & recep-
15 ta opinio est, filios etiam † spurios secundum qualitatem ac dignitatẽ personarũ, & patrimonij alendos esse, sicuti naturales, *d. c. cum haberet in fin. Paris. & Couar. vbi supra Molin. de Hispan. primog. d. cap. 15. n. 55. lib. 2. Surd. de aliment. tit. 4. q. 18. nu. 51. vers. sed etiam spurij*. Vndè siuè D. Marcus sit filius naturalis, prout talis esse videtur, siuè spurius, Domini attenta qualitate patris, & fratris, quòd D. Marcus fuit à natiuitate vsque huc nobiliter educatus tàm à patre suo in infantia, quàm postea apud clar. mem. Cardinalem Alexandrinum eius patruum, taxarunt ei pro nunc alimenta ad rationem scutorum 20. monetæ pro quolibet mense.

Quoad tertium, & vltimum, vbi dicta
16 alimenta † sint præstanda, cum etiam hoc resideat in Iudicis arbitrio, *l. 1. §. & solet, ff. vbi pupil. educ. vel morar.* Dominis, stantibus lite, & alijs prudenter consideratis vi-
17 sum fuit esse soluenda † hic in Vrbe, vbi Marcus natus fuit, & nunc degit iuxtà *cons. Corn. 281. n. 4. lib. 3. Molin. vbi supra n. 74. Surd. d. tit. 4. q. 14. nu. 27. & q. 15. n. 4. Menoch. præsumpt. 177. n. 54. lib. 4. & de arbitr. cas. 170. n. 15. & seqq. lib. 2.*

Et ita, &c. vtraque, &c.

REV.MO P. D. COCCINO.

Sabineñ Montis Rotundi.

Die Veneris 25. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Ex bonis subiectis fideicommisso, quando restituuntur, quid sit detrahendum. Ex bonis feudalibus, an legitima filiorum possit detrahi. Feudum esse antiquum in aliqua familia qualiter probetur, & an per enunciatiuas antiquas. Et latè an præsumatur liberum in dubio, & quando dicatur ex pacto, & prouidentia, & quando sit hæreditarium mixtum, vel hæreditarium simpliciter.

SVMMARIVM.

1 *Castrum concessum ex facto, & prouidentia debetur filio, tamquam proueniens à concedente, non autem à patre.*
2 *Scriptura ex Archiuio deprompta, non recipit robur ab illo inter non subditos.*
3 *Archiuium, vt faciat fidem de scripturis in eo repertis, requiritur subscriptio Notarij.*
4 *Dos materna est detrahenda de fideicommisso patris, item legitima filiorum, & es alienum n. 5. & funeris impensa. num. 6.*
7 *Legitima filiorum detrahitur ex bonis feudalibus hæreditarijs, & hoc procedit etiam in alia simplici imputatione. n. 8.*
9 *Castrum simpliciter hæreditarium, alienari potest,*
10 *Dominus consentiens vasallo feudum alienanti, nihil censetur dare de suo, cum astringatur eo modo præstare consensum, & ijsdem pactis, quibus à possessore detinetur.*
11 *Feudum hæreditarium, siue sit antiquum, siue nouum filio imputatur in legitimam.*
12 *Legitimæ ius non perditur, ob non confectionem inuentarij.*
13 *Feudum, quod sit antiquum in aliqua familia qualiter probetur.*
14 *Authoribus historicis, quando sunt approbati, est credendum. & num. 15.*
16 *In antiquis historiæ cum fama probant.*
17 *Fama probatur ex pluribus enunciatiuis antiquissimis.*
18 *Dominus alicuius loci, si quis appelletur, an ex hoc denotetur illius dominium.*
19 *Media talia præsumuntur, qualia sunt extrema.*
20 *Enunciatiuæ, quando sunt antiquæ probant famam, & consequenter etiam dominium.*
21 *Enunciatiuæ, quæ continent assertiones Summorum Pontific. qui iurisdictionem dare possunt, optimè probant dominium, & possessionem iurisdictionis.*
22 *Dominium, & possessio an probetur ex assertione ali-*

alicuius facta de ordine Papæ.

23 *Dictio, semper, omne tempus includit, & importat perpetuitatem, & temporis continuationem num. 24.*

25 *Redintegratio ad possessionē habet vim sententiæ, quæ si executa sit, titulum producit aptum ad acquisitionem dominij, & ad præscribendum. amplia nu. 26. & 27.*

28 *Gesta, pro vna parte feudi, optimè suffragantur pro alia parte.*

29 *Allodiale in dubio præsumendum est, quod sit aliquod Castrum, & non feudale, latè nu. 31.*

30 *Omnia præsumuntur allodialia, nisi probentur feudalia.*

32 *Castra existentia in statu Ecclesiæ etiam præsumuntur allodialia.*

33 *Castra existentia in Sabinis, quoque præsumuntur libera.*

34 *Possessor Castrorum potest allegare allodialitatem, & ea vti, & iuuari.*

35 *Allodialitas multò magis præsumitur, quando pro ea concurrunt coniecturæ, & præsumptiones, & numero 46.*

36 *Inuestitura est necessaria in feudi concessione. & numero 45.*

37 *Inuestitura est optimum signum ad cognoscendū, an aliqua res sit libera, vel feudalis.*

38 *Inuestitura est necessarium signum feudi, immò etiā sufficit, quod longissimo tempore inuestituræ susceptæ non fuerint.*

39 *Allodialitas præsumitur in feudo, quando nullum vnquam fuit præstitum iuramentum fidelitatis. amplia num. 40.*

41 *Hæres in feudo tenetur renouare iuramentum fidelitatis.*

42 *Feudalis recognitio arguit feudum.*

43 *Castrum non est feudale, si non reperiatur annotatum in libris Cameræ, tamquam tale. & numer. 44.*

47 *Iuramentum fidelitatis in feudo, sufficit, quod semel sit præstitum stante tali consuetudine.*

48 *Inuestituræ renouatio potest consuetudine tolli.*

49 *Actor debet plenè, & concludenter probare intentionem suam, & iuuari non potest præsumptionibus.*

50 *Castra, licet præsumantur allodialia, non tamen iurisdictio talis præsumi debet.*

51 *Castra ex consuetudine hodie habent iurisdictionem.*

52 *Castro concesso, censetur etiam concessa iurisdictio, quæ illi adhæret.*

53 *Castrum sicuti præsumitur allodialè, ita quoque eius iurisdictio.*

54 *Feudale, quando præsumatur castrum, maximè si sit in statu Ecclesiæ.*

55 *Actor sola præsumptiua probatione ad obtinendum iuuari non potest, quando in eodem subiecto potest dari actus contrarius, & hæc regula generalis est. enim 56. limita num. 57.*

58 *In Castro, quando dubitatur, qualis fuerit concessio, & cuius naturæ, tunc recurritur ad obseruantiam subsequutam.*

59 *Vsus, & patientia qualis est, talis præsumitur præcessisse Castri, & iurisdictionis concessio.*

60 *Feudorum conditio ab ipso vsu qualificatur.*

61 *Feudi natura ex obseruantia, & consuetudine alteratur, & fit alienabile, & reducitur ad vsum patrimonialium.*

62 *Castrum esse hæreditarium simpliciter probatur ex prohibitione alienationis.*

63 *Feudum ex pacto, & prouidentia, vel mixtum non potest alienari in extraneos.*

64 *Fideicommisso subijci non potest castrum, & pacto, & prouidentia.*

65 *Alienatio in præiudicium agnatorum ad successionem vocatorum, in feudis est prohibita. & num. 73. & 85.*

66 *Castrum, quando excluditur, quod sit ex pacto, & prouidentia, & num. 70. & quando quod sit mixtum hæreditarium. num. 95.*

67 *Ex hæredum mentione colligitur signum euidens, quod aliquod castrum sit hæreditarium.*

68 *Verba, pleno iure, idem important, quod liberè, & totaliter.*

69 *Concessio facta à Domino cum verbis, pleno iure, & similibus importat liberam concessionem.*

71 *Castrum hæreditarium venit in generali dispositione. & num. 77.*

72 *Castrum hæreditarium vendi potest, secus si sit ex pacto, & prouidentia.*

74 *Suum iactare nemo præsumitur.*

75 *Feudum, quod sit masculinum, ex quibus deprehendatur.*

76 *In feudo ex pacto, & prouidentia onus non potest imponi à testatore.*

77 *Hæredes extranei comprehenduntur, stante dictione, quicumque.*

78 *Dictio, in perpetuum, operatur, vt concessio transeat etiam ad hæredes extraneos.*

79 *Dictiones quicumque, & in perpetuum, qualiter procedant in contractu, & qualiter in dispositione legis.*

80 *Intellectus in materia venditionis, qui repugnat verisimilitudini, & quantitati pretij, non est recipiendus.*

81 *Argumentum valet à solitis.*

82 *Interpretatio verborum, & actuum dubiorum secundùm solita fieri debet, etiam ex vnico actu.*

83 *Membra non debent separari, nec discrepare à suo capite.*

84 *Vna, & eadem res diuerso iure censeri non debet. & num. 86.*

87 *Status vltimus hæreditarius attenditur, an aliquid solitum sit fieri, nisi de contrario statu constet.*

88 *Ex statu vltimo, & præsenti præsumi potest etiā eumdem statum fuisse in præteritum.*

89 *Castrum hæreditarium mixtum, non potest alienari, nisi inter illos de familia, & non in extraneos.*

90 *Pactum in diuisione castri, quod non possit alienari, extra familiam, facit apparere, & quod illud antea erat simpliciter hæreditarium.*

91 *Aequiuoca, quando in consequentiam rei certæ adijciuntur, secundum illam debent interpretari.*

92 *Stipulatio sequens, quando est incerta, intelligitur, & declaratur ex obligatione præcedenti.*

93 *Et Iudex in hoc semper debet aduertere, quid ratio materiæ subiectæ suadeat.*

94 *Coniecturæ, quæ sint claræ ad excludendum quod castrum non sit ex pacto, & prouidentia.*

95 *Agna-*

95 *Agnatus, quando succedat in feudo hæreditario, si non sit hæres defuncti.*

97 *Feudum in dubio, præsumendum est, quod sit ex pacto, & prouidentia.*

98 *Feudi natura si sit mutanda, quando scientia Principis necessaria sit.*

99 *Scientia Principis non est necessaria, quando agitur de demonstrando, qualis titulus feudi ab initio fuerit, si non consict.*

100 *Scientia præsumitur ex qualitate personarum, & gestorum ex vicinitate, diuturnitate temporis. & actuum frequentia.*

DECISIO XCIII

PAulus Aemilius senior, Fuluius, & Fratres de Vrsinis, ac Io. Baptista, & Iulius ex Mario, & Valerio fratribus prædefunctis respectiuè nepotes, de anno 1552. deuenerunt ad diuisionem, in qua medietas Castri Montis Rotundi peruenit ad Iulium cum onere Fideicommissi in dicta diuisione iniuncto, quam postmodum permutauit cum dicto Paulo Aemilio, recepto Castro Coresij, qui quidem Paulus Aemilius prædictus, in suo testamento institutis Troylo, & Mario filijs, disposuit quòd casu, quo aliquis ipsorum decederet sine filijs legitimis, & naturalibus, succederet superstes, sique vterque præmoreretur, instituit proximiorem de cippo domus. Posteà verò prædicti Troylus, & Marius vendiderunt illam medietatem Castri bon.mem. Valerio, qui instituit D.Paulum Aemilium iuniorem filium dicti Marij; cumq; fuerit resolutum die 29. Maij 1623. coram me, Fideicommissum initum in dicto contractu de anno 1552. cessasse per alienationem factam in Valerium. Hodie dubitaui, an constaret de aliquo alio fideicommisso, aut vocatione ad fauorem D.Pauli Aemilij iunioris, quod, vel quæ releuent. Et circa duo vertitur difficultas. Primò circa fideicommissum quod prætẽditur resultare ex dicto testamento Pauli Aemilij senioris, in quo Paulus Aemilius iunior filius Marij reperitur positus in cõditione, & sic ex dispositione statuti Vrbis vocatus, prout in statuto veteri, cap. 25. lib. 5. & in nouo, cap. 142. lib. 1. Secundò circa feudalitatem istius Castri, & quidem ex pacto, & prouidentia, quam D.Paulus Aemilius prætendit, itaut ipse in hac Castri medietate vocatus dicatur ex pacto, & prouidentia primi acquirentis, & illi sit,
1 debita † tanquam proueniens à concedente, non autem à patre, vt per *Bart. in l. 1. §. nec Castrense, nu. 6. vers. sed si quæsiuisset, ff. de collat. bonor. Isern. in cap. 1. §. præterea ducatus n. 58. in fine de prohib. feud. alienat* per *Federic.* & *ibidem melius Bald. n. 5.*

Quantum attinet ad primam difficultatem, fuit consideratum primò, scripturam testamenti carere nomine, & subscriptione Notarij, & non esse recognitam. Ideoque quamuis extracta fuerit ex Archiuio Collis Veteris non probare, quando etiam Archiuium haberet omnia requisita de
2 iure. Tùm quia † scriptura ex Archiuio deprompta non recipit robur ab illo inter non subditos *Card. cons. 72. n. 8. Verall. dec. 42. lib. 1.* & fuit dictum in *causa Montis Regalis iurisdictionis 9. Decembris coram me*. Tum etiam quia non apparet de rogitu Notarij, prout requiritur, *DD. in l. scripturas. C. qui pot. in pign. hab.* Quamobrem
3 † etiamsi inter subditos Archiuio ageretur, scriptura non probaret, *Verall. dec. 41. par. 1.* Secundò principaliter fuit ponderatum, quod cùm Troylus, & Marius hoc castrum alienauerint, & eis esset debita legitima in bonis patris, dos matris vxoris fideicommittentis, & impensa funeris, & de his satisfactos fuisse non costet, vtique medietas castri alienata loco dictarum detractionum debetur, itaut eorum respectu castrum non
4 comprehendatur sub fideicommisso, † vt de dote probat *text. in l. ab omnibus, §. fin. ff. de leg. 1. Socin. iun. cõs. 170. n. 5. lib. 2. Gabriell. cõs. 95. n. 3. lib. 2. Natt. conf. 255. n. 7. Peregr. de fideic. art. 35. n. 11. in fin. Menoch. cõs. 183. n. 33.*
5 *Surd. dec. 233. n. 15.* Et de † legitima, quòd sit detrahenda post dotem, & æs alienum *text. in l. quoniam in prioribus. C. de inoff. testam. Dec. cons. 81. in princ. Gabr. de legit. concl. 4.*
6 *n. 8. san. mem. Greg. dec. 266. n. 3.* & de † funeris impensa est pariter *text. in l. Papinianus, §. quarta, ff. de inoff. testam. & in l. cum restituenda, C. de petit. hæred. l. fin. § in computatione, & ibi glos. in verb. funus, C. de iur. deliber. san. mem. Greg. dec. 421. nu. 5.* Et huiusmodi imputatio debet fieri, quia etiamsi castrum istud non esset allodiale, vt
7 prætenditur, saltem † est hæreditarium simpliciter, & transitorium ad hæredes quoscumque, vt infra videbitur. *Rub. cons. 34. n. 8. & 9. Surd. cons. 425. nu. 18. Bursat. cons. 132. n. 11. & 12. cum seqq.* qui licèt loquantur ad effectum, vt de castro sit habẽda ratio in ponenda ratione legitimæ, idem
8 tamen † est in simplici imputatione. *Peregr. de fideicom. art. 36. nu. 108. vers. si autem, Mangil. de imput. q. 37. n. 4.* ea ratione, quia
9 castrum simpliciter hæreditarium † potest alienari. *Bursat. cons. 56. & 126. lib. 2. Surd. cons. 382. n. 74. & cons. 427. n. 14. & 15.* vbi dicit, Dominum directum nihil censeri da-

re de suo cum astringatur eo modo præsta-
10 re consensum † & iisdem conditionibus, quibus à possessore detinebatur. *Gabr. cons. 92. n. 10. lib. 1. Schrad. de feud. par. 7. cap. 2. n. 48. & p. 8. c. 6. nu. 17.* immo etiam dicta imputatio fit, siue castrum sit feudale hæ-
11 reditarium † antiquum, siue nouum, quicquid dicat *Peregr. art. 36. n. 108.* vt est communis opinio DD. de qua latè *Surd. d. cons. 427. n. 19. & seq. Clar. in § feudum q. 46. n. 2. Grass. in § legitima, q. 21. n. 3.* Neque potest obijci, quòd non constet dictos Troylum, & Marium confecisse inuentarium,
12 quia non ideò † perdiderunt ius legitimæ, cùm non agatur ad excludendos creditores, vt est communis opinio, de qua *Cou. in c. si hæredes n. 15. de testam. Bologn. in addit. ad cons. Io. de Anan. 61. nu. 6. Castr. cons. 188. col. 2. vers. interdum quærimus, & cons. 186. vers. sed aduertendum subtiliter lib. 2. Corn. cons. 168. n. 3. & seqq. lib. 3.*

Quantum attinet ad secundam difficultatem, an istud castrum sit feudale, & quidem ex pacto, & prouidentia. An verò merè, & simpliciter hæreditarium? Pro faciliori resolutione huius difficultatis præmittendum est, quòd istud castrum est antiquius, & principalius inter alia castra, quæ fuerunt in hac domo Vrsina, vt narra-
13 tur † in dicta diuisione facta de anno 1552. prout est notorium, quòd ab immemorabili tempore citrà semper fuit possessum istud castrum à LD. de Vrsinis, vt ad probandam similem immemorabilem possessionem in domo Vrsina notorium adducit etiam *Dec. in cons. 85. n. 2. vers. ad cuius rei euidentiam*, & talis possessio immemorabilis videtur etiam probata per testes in causa vertente in Camera super alia medietate examinatos: & valde comprobatur ex pluribus *Historijs Blondi* in sua Italia illustrata, dum agit de prouincia Vmbriæ; *Raphaelis Volaterani lib. 10. Geographiæ, Pij II. in commentarijs lib. 10. Leandri Alberti in sua Italia, Sansouini*, & aliorum plurium
14 antiquorum & modernorum, quibus † est credendum, cùm sint Authores approbati *gloss. in cap. Venerabilem in verbo transtulit, de elect.* quam communiter esse approbatā dicit *Præpositus in proœmio decreti in princ.* latè *Roland. cons. 2. num. 60. lib. 1. & Decian. respons. 21. n. 29. lib. 1.* & in quando Autho-
15 res sunt † approbati, quod illis credatur in specie *Abb. in cap. cum causam nu. 1. vers. quandoque de prob.* & antiquis, quòd Histo-
16 riæ cum fama † probent *Bellam. dec. 70. per tot.* & fuit dictum in *causa Comen. habitus 9. Iunij 1610. coram R. P. D. meo Pirouano*: Quæ fama in casu isto, non solum probatur ex dictis testibus, sed etiam ex quam-
17 plurimis enunciatiuis † antiquissimis emanatis à diuersis Summis Pontificibus, inter quas extat vna Clementis VI. de anno 1352. In qua commendatur Iordanus Vrsinus de gestis ab ipso pro Sede Apostolica, & appellatur Dominus Montis Rotundi, quod nomen non est simpliciter hono-
18 ris, sed conditionis, † itaut denotet dominium castri, *l. si finita, § Iulianus, ff. de damn. infect.* Et altera Nicolai V. de anno 1448. qui dum concederet castrum Cicignani Iacobo, & Laurentio de Vrsinis illos nuncupat de Monte Rotundo; hæc enim nuncupatio in ista, & alijs familijs solet fieri ad ostendendum ditiones, & dominia ipsorum, vt de Brachiano, de Pitigliano, de Castro Nomenti, de Castro Scarpæ, & similibus notissimum est in Vrbe, & alibi: Et hæc quidem enũciatiua de anno 1448. denotat aliam enunciatiuam postea emanatam in literis Sigismundi Imperatoris datis ad Eugenium IV. in Castro Coresij, Imperij sui anno primo, dum post coronationem discesserat ab Vrbe, in qua nominat Dominam Castri Montis Rotundi vtique esse intelligendam de Domina ex familia Vrsina, cum ante, & post, vt etiam statim probabitur, dominium huius Castri esset penes Dominos de Vrsinis, & talia
19 † media præsumantur qualia sunt extrema, iuxta *nota in l. sicut, § non videtur, ff. quibus mod. pign. vel hypoth. solu.*

Accedit prædictis monitorium Iulii II. contra Iulium Vrsinum vt restituat certa bona aliis ablata sub pœna confiscationis partis suæ Montis Rotũdi & aliud Cardinalis Camerarij de ann. 1522. contra Massarios Montis Rotundi iurisdictionis Dominorum de Vrsinis: Et alia duo Clementis VII. de anno 1526. contra Mariũ, & fratres de Vrsinis ad compromittendum super diuisione facienda Castri Montis Rotundi inter ipsos, & Franciottum Cardinalem alterum fratrem, cum lis super dominio, & iurisdictione inter dictos fratres penderet; quæ scripturæ probant dominium, & possessionem istius Castri, etiāsi continerent solummodo enunciatiuas,
20 quia cum sint † antiquæ probant famam, & consequenter etiam dominium, *Aretin. in cap. cum causam. n. 21. de prob. Bald. in l. cum aliquis, vers. item quod dicit*, & ibi *Salicet. num. 3. vers. si tamen plura, Castren. num. 6. Ias. num. 4. C. de iur. delib. Rot. dec. 31. de prob.*

21 *de prob. in antiq.* sed multò magis † illæ, quæ continent assertiones summorum Pōtificum, quæ iurisdictionem dare poterant. quæ propterea optime probant etiam dominium, & possessionem iurisdictionis, *Brun. cons. 34. n. 2. Socin. cons. 86. n. 1. lib. 1. & cons. 187. n. 2. vers. ex quibus infero. lib. 2. Hieron. de Monte de finibus, c. 52. n. 10. Menoch. cons. 147. n. 11. 19. 20. 22. & 24. Mandell. cons. 64. n. 5. & melius n. 37. & seqq.*

Et summopere probationem dominij istius Castri pro DD. de Vrsinis canonizat redintegratio Leonis Vrsini fratris Henrici, & Episcopi Foroliuien. ad possessionem medietatis huius Castri factam per Commissarium Apostolicum de anno 1561. vigore litterarum S. Caroli nepotis Pij Quarti, in quibus leguntur hæc verba. *Perche costa à nostro Signore, che il Castello di Monte Rotondo, & Montelione spettano, e sono di Monsignor Leone Orsino Vescouo di Forli, &c. vuole sua Beatitudine, che'l Vescouo sodetto sia redintegrato di Monte Rotondo, & Monte Leone: e volendo noi mandar ad effetto questa buona mente di sua Santità, vi ordiniamo, che alla riceuuta di questa vogliate senza eccettione alcuna metter in possesso di Monte Rotondo il sudetto Monsignore, ordinando alli Massali officiali di detti luoghi obediscano, e riconoscano per Padrone, si come è stato sempre, e prima che fosse preso il possesso per la Reuerenda Camera Apostolica; Per tanto non mancarete d'esseguire quanto vi si scriue, per esser questa la mente di Nostro Signore.* Hæc enim redintegratio causa cognita etiam in petitorio de ordine Papæ facta cum explicita assertione, quod constabat suæ Sanctitati Castrum Montis Rotundi spectare ad dictum Leonem. Et quod ideò recognosci deberet in Dominum, sicut fuit semper, & prius quàm Camera possessionem occu-
22 paret, multa operatur, & Primò † probat dominium, & possessionem, cum de ordine Papæ istud afferatur: *cap. si Papa, de priuileg. in sexto, vbi Doct. Mandell. d. cons. 64. num. 37. & seqq.* qui optimè loquitur cum alijs supra alleg. Et probat etiam dominiū
23 antiquissimum propter illud verbum, † *sēper*, quod omne tempus includit *l. 1. vbi Doct. ff. solut. matr. Mant. dec. 39. num. 7.* & importat perpetuitatem, *Rot. dec. 128.*
24 *num. 5. p. 2.* & † temporis continuationem, vt per *Socin. cons. 54. nu. 10. lib. 4. Rota post 2. vol. cons. Farinac. dec. 369. n. 3.* benè *Rebuff. in l. namque 149. col. 4. in fine, vers. & sic dictio*, semper, *& vers. sequenti, ff. de verb. signif.* Secundò hæc redintegratio
25 habet, † vim sententiæ, quæ cum fuerit executioni demandata, titulum producit aptum ad acquisitionem dominij, & ad præscribendum *Alex. cons. 70. n. 7. in fine, & seqq. lib. 2. & cons. 1. n. 4. lib. 5. Natt. cons. 456. n. 12. Aym. cons. 10. n. 10. Menoch. cons.*
26 *1098. n. 19.* Maximè † verò iunctis aliis scripturis, de quibus suprà, ex illis enim omnibus colligitur titulus sufficiens ad præscribendum *Mandell. d. cons. 64. n. 59. & seqq.* quē sequitur *Berrett. cons. 89. nu. 40.*
27 etiāsi † continerent solū enūciatiuas, *Aym. de antiq. tempor. p. 1. §. ampliatur, n. 21.* Quamuis enim hodie non agatur de ista medietate Castri, sed de alia, nihilominus
28 gesta cum Leone circa vnam † partem Castri optimè suffragantur etiam pro alia parte, vt per *Surd. in cons. 311. n. 12.* & infra dicetur.

His positis deueniēdo ad secundam difficultatem, An istud Castrum sit feudale, & quidem ex pacto, & prouidentia, An verò merè, & simpliciter hæreditarium. Cum non appareat aliqua inuestitura de hoc Castro, & illius iurisdictione, & quomodo, & quo titulo in Dominos de Vrsinis deuenerit, duo pro parte DD. Henrici, & Francisci de Vrsinis deducebantur; primò
29 quod Castrum præsumitur † allodiale, & nō feudale; secundò, quod quatenus censendum esset feudale, illud dicendum esset nō ex pacto, & prouidentia, neque mixtum, sed merè, & simpliciter hæreditarium; Et quoad primum prætendebant esse regulam certissimam, & conclusionem verissimam,
30 quod omnia † præsumantur allodialia, nisi feudalia probētur, *c. 1. §. 1. vers. defuncto. si de feudo fuerint controu. inter Dom. & agnat. cap. 1. iuncta glos. 1. de controuers. inter masculum, & fœmin.* cum aliis per *Paris. cons. 20. in princip. lib. 1.* quia feudum est seruitus, quæ non præsumitur, & hęc conclusio dicebatur procedere etiā in Castro,
31 † quòd scilicet præsumatur liberum, non autem feudale, *Io. Andrea, & alij in cap. fin. vers. respondere, de iudic. & in c. nimis de iur. iur. circa finem. Hostien. ibidem col. 2. vers. secus apud possidentem. Anchar. n. 4. Card. & Abb. n. 1. vers. ex quibus collige*, & hæc sententia est communis, vt dicūt *Aym. in cons. 662. num. 11. lib. 4. & Iacobin. de inuestit. feud. in verb. Castris circa finem, vers. & benè verum, & Curt. iun. cons. 168. nu. 15.* cum aliis cumulatis per *Card. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 23. tit. 4. nu. 1. & seqq.* & latè etiam *Ronsentall. de feud. c. 12. concl. 14. n. 11. & seqq.* & fuisse dictum per

Rot. in vna Romana census 13. *Iunij* 1586. *coram Orano*, *& in Bononien. de Zambeccarijs* 23. *Iunij* 1589. *coram Comitulo*, refert *Cardin. Tusc. in concl.* 174. *in verb. feudum nu.* 13. Et dixit etiam in causa *Vrbeuetana fideicõmissi* 7. *Febeuarij* 1620. *coram me*. & subiun-
32 gebatur hanc opinionem procedere † etiã quòd versemur in Statu Ecclesiæ, *Dec. cons.* 32. *nu.* 1. *iuncto nu.* 3. *in fine*, *Paris. cons.* 16. *n.* 18. *& seqq. lib.* 1. *Castren. cons.* 179. *n.* 1. *lib.* 1. prout etiam decisiones prædictæ loquuntur de Castris existentibus in Statu Ecclesiæ, & habere locum, etiam si agatur de Castro
33 existente † in Sabinis, cùm ibi quoque exstent Castra libera, teste *Bart. in cons.* 72. *in princ. & nu.* 2. *lib.* 1. & addebatur etiam notum esse in Latio exstare Castra libera, si quidem Abbatia Cryptæ Ferratæ possidebat. Castrum Ariccíæ, & alia, quæ tempore Iulij II. fuerunt alienata, & Abbatia Farfen. quoque possidet Castra libera, prout etiam Abbatia ad tres Fontes Sancti Pauli possidebat, & adhuc possidet similia Castra & alia plura exempla possent recenseri, vt etiam in Sabinis probari videtur in *Extrauag. vnica* Ioan. 22. *& ibi glos. in verb. patrimonium de maior. & obed.* Vndè tantò facilius istud etiam Castrum dici posse allodiale prætendebatur, vt in simili, quia in Austria sunt Castra allodialia, & feudalia,
34 quod † possessor possit allegare allodialitatem, & ea vti, & iuuari tradit *Bald cons.* 351 *incipien. in bonis feudalibus in fine vol.* 1. & benè etiam ad propositum *Rossental. de feud. c.* 12. *concl.* 14. *n.* 12. & quidam *Vltramõtanus in cons.* 4. *num.* 9. *lib.* 1. vt etiam in fine dicetur.

Et hoc de plano procedere dicebatur
35 isto casu, in quo videntur † etiam concurrere coniecturæ, & præsumptiones pro allodialitate; vt in puncto dicunt *Alex. cons.* 129. *col.* 1. *lib.* 1. *Menoch. cons.* 409. *nu.* 65. *lib.* 5. *& præsumpt.* 91. *n.* 34. *cum seqq.* & benè *dictus Vltramontanus d. cons.* 4. *n.* 29.

Primò enim ponderatur, quòd nulla apparet inuestitura huius Castri, licèt pro illa reperienda fuerint factæ plures diligẽtiæ per diuersos Pontifices, & maximè per Sanctiss. D. N. & propterea cum inuestitura
36 † necessaria sit in concessione feudi *cap.* 1. *quibus mod. feud. const. poss.* & nulla inuestitura appareat, Castrum censetur allodiale, & non feudale *Grat. cons.* 9. *n.* 113. *lib.* 1. *Gozzad. cons.* 8. *nu.* 21. *vers.* 5. *ex alio*, vbi quòd
37 † inuestitura est optimum signum ad cognoscendum, an sit feudum optimè *Paris. cons.* 16. *nu.* 13. *vers. verum*, *vol.* 4. *Surd. cons.* 311. *nu.* 10. *lib.* 3. *Menoch. præsumpt.* 91. *nu.* 37. *lib.* 3. *& cons.* 1. *nu.* 23. *& cons.* 191. *nu.* 16. *Roland. cons.* 50. *nu.* 51. *vers.* 6. *considerandum est*, *lib.* 3. quod habetur dupplicatum *cons.* 1. *nu.* 58. *vol.* 4. *vbi nu.* 9. dicit, quòd sine inuestitura, vel sine eo, quod habetur pro inuestitura non est feudum, & quòd inuestitu-
38 ra dicitur signum † necessariũ feudi quod repetit *in cons.* 90. *nu.* 24. *& seqq.* Imò sufficeret, quòd longissimo tempore inuestituræ susceptæ non fuerint, *Menoch. d. cons.* 191. *num.* 19. *& cons.* 409. *num.* 75. *Surd. d. cons.* 311. *num.* 10.

39 Secundò, quòd nullum vnquã fuit † præstitum iuramentum fidelitatis, ad quod vassallus obligatur, *cap.* 1. *de noua forma fidelitatis*, *Alex. cons.* 30. *col. pen. vers. ad octauum*, *lib.* 1. *Ioann. de Anan. cons.* 7. *n* 9. *& seqq.*
40 Etiam quòd feudum † sit francum, *Oldrad. cons.* 234. *n.* 2. *Calder. cons.* 7. *de feud. Bolognin. in addit. ad cons.* 7. *Ioan. de Anan. nu.* 16. *Castr. cons.* 312. *lib.* 1. vbi loquitur etiam quando remissum sit homagium, quia adhuc tenetur ad ea, quæ sunt in forma fidelitatis. Et
41 in specie quòd etiam hæres † teneatur renouare iuramẽtum fidelitatis, probat *Clar. loco supra allegato*, *Bald. cons.* 346. *Imperator concessit*, *in princ. lib.* 1. quo argumento vtitur *Alciat. cons.* 4. *nu.* 35. *lib.* 4. *Bald. cons.* 345. *num.* 4 *ad euidentiam*, *lib.* 1. *Grat. d. cons.* 9. *n.* 125. *vers* 65. *lib.* 1. *Gozad. d. cons.* 8. *n.* 22.

Tertiò, quia nulla reperitur vnquam
42 facta recognitio † feudalis, quæ arguit feudum, *Oldrad. cons.* 159. *num.* 1. *Aym. cons.* 615. *num.* 6 *lib.* 4.

Quartò, quia hoc Castrum non reperi-
43 tur † an notatum in libris Cameræ tanquã feudale, & propterea sicut illa, quæ reperiuntur scripta in libris Cameræ reputantur feudalia, *Isern. in c.* 1. *num.* 15. *ex quibus causis feud. amitt. in fine additionis*, *vbi Afflict. num.* 29. Ita è contrario, si Castrum
44 in † ijs libris non reperiatur ascriptum nõ præsumitur esse feudale, *l. Titiæ textores*, *ff. de legat. primo. Ioan. Andr. Georg. in puncto allegat.* 10. *nu.* 8. *&* 9. & benè *Gozad. in d. cons.* 8. *nu.* 21. *Paris. cons.* 23. *nu.* 5. *lib.* 1. *Grat. dicto cons.* 9. *nu.* 113. *lib.* 1. *Menoch. cons.* 9. *nu.* 25. *& cons.* 191. *nu.* 16. *& præsumpt.* 91. *nu.* 37. *lib.* 3. vbi quòd Castrum non præsumitur feuda-
45 le, quando † nulla inuestitura solemnis fuit concessa: Maximè verò cùm in dictis libris diligenter feuda sint descripta, & temporibus sanct. me. Gregorij XIII. plures fuerint acceptatæ deuolutiones ob lineam finitam, & ob non solutionem recognitionum feudalium, & quotidiè hoc practicatur, vt in simi-

simili ponderat *Ioan. Andr. Georg. vbi supra num. 9.*

Ex quibus signis cùm distinguatur feudum ab allodio, vt patet ex prædictis, & benè *Oldrad. cons.* 159. *num.* 1. eo magis dice-
46 batur intrare præsumptionem † pro allodialitate, cùm cessent signa prædicta, ex quibus probatur feudum, vt pulchè per *Aym. in cons.* 615 *nu.* 6. *lib.* 4. Nam etsi non semper iuramentum fidelitatis requiratur
47 in feudo: quia aliquando datur † consuetudo, quòd sufficiat semel fuisse præstitum, *Bald. cons.* 301. *nu.* 8. *in fin. lib.* 1. *Abb. cons.* 82.
48 *nu.* 7. *lib.* 1. & renouatio † etiam inuestituræ potest consuetudine tolli, vt per *Clar. loco supra citato*. Tamen hæc possent considerari, si onus probandi incumberet DD. de Vrsinis, sed cum ipsi sint rei, & possessores,
49 altera pars † debet plenè, & concludenter probare intentionem suam, itaut ad effectum obtinendi non possit præsumptionibus iuuari, vt suprà tactum fuit, & latiùs infrà dicetur.

Neque obstare dicebant, quòd licèt Ca-
50 strum † præsumeretur allodiale, non tamē iurisdictio talis præsumi debeat, vt per *Castrens. in cons.* 179. *nu.* 5. *post medium, vers. secunda ratio, lib.* 1. *Iacobin. de S. Georgio de Feud. in verb. de Castro tali Montis n.* 16. *Cassan. in consuetud. Burgūdiæ in verb. des fiedz. rubr.* 3. §. 4. *in verb. pro tertia nu.* 18. *pag.* 433. *Capic. in inuestitura feudal. in verb. feuda allodialia, colum. penult. in princ. vers. excepto si quis teneat, pag.* 43. *Mantic. de tacit. & ambig. lib.* 23 *tit.* 5. *nu.* 23. *& tit.* 6. *nu.* 50. *Cumia de feud. in prælud. nu.* 210. Quia respon-
51 debatur, quòd cum Castra † hodie ex cōsuetudine habeant iurisdictionem *Innoc. in cap. cum ad sedem nu.* 2. *in fine, de restit. spol. Paris. cons.* 16. *nu.* 23. *lib.* 4. *Ioan. Franc. à Pont. decis.* 2. *nu.* 13. & hæc iurisdictio in dubio cēseatur adhærere Castro, *Bart. in l. inter eos, nu.* 1. *ff. de acquir. rer. domin.* latè *Mantic. de tacit. lib.* 4. *tit.* 14. *nu.* 11. *vers. & hæc quidem*
52 *sententia*. Ideò concesso † Castro, censetur quoque concessa iurisdictio, quæ illi adhæret, *Bald. in cap.* 1. *nu.* 7. *de allodijs, & in cap.* 1. *nu.* 16. *de Capit. qui cur. vend.* Hincque sicuti Castrum præsumitur allodiale,
53 † ita quoque illius iurisdictio, vt contra *Castrens. in dicto cons.* 179. *nu.* 5. *lib.* 1. & sequaces defendit *Io. Franc. à Ponte dicta dec.* 2. *n.* 5. *& seqq.* allegando *Hostiens. Innoc. Io. Andr. & alios*, & tradunt etiam post alios *Io. Andr. Georg. alleg.* 10. *nu.* 6. *Marcus Antonius Ianuen. practicabilium Ecclesiasticorum cap.* 1. *num.* 2.

Sed omissis etiam istis, & aliis pluribus, quæ dici possent visum fuit, opus non esse, istam primam difficultatem decidere, quia quatenus etiam (sine veri præiudicio) hoc
54 † Castrum censeri deberet feudale maximè in Statu Ecclesiæ, iuxtà *cons. Abbat.* 82. *lib.* 1. cuius sententiam sequuti sunt varij Doct. Nihilominus Domini, ingrediendo secundam difficultatem vnanimiter primò tenuerunt, ex hoc non sequi, quòd sit feudale ex pacto, & prouidentia, in quo stat totus cardo huius disputationis: quia dato etiam quòd tale præsumeretur: nihilominus hæc præsumptio non sufficeret in casu isto: in quo Vrsini sunt rei, & possessores, & ideò D. Paulo Aemilio actori incumbit onus probandi plenè, & concludenter qualitatem istius feudi, non autem præsum-
55 ptiuè tantùm, cum actor sola † præsumptiua probatione ad obtinendam non possit iuuari, quando in eodem subiecto potest dari actus contrarius; vt in puncto pulchrè *Bald. in cons.* 151. *n.* 2. *& in fine lib.* 1. *Mant. tacit. & ambig. lib.* 23. *tit.* 5. *n.* 21. *& tit.* 28. *n.* 1. *& seqq.* & fuit resolutum *in causa Tiburtina S. Angeli de anno* 1551. quæ habetur in manuscriptis diuersorum, cuius meminit *Contard. de moment. possess. q.* 21. præsertim *n.* 2. *vers. his tamen non obstantibus, & n.* 3. *& seqq* & tenuit etiam Camera Apostolica *in causa Balneoregien. Castrorum* 14. *Februarij* 1607. *coram Reuerendiss. D. Stella nunc Archiepiscopo Cretensi*, quæ est in
56 nostris † *rec. p.* 1. *dec.* 127. *n.* 6. *&* 7. & ista & regula generalis, vt per *Achil. dec.* 1. *de probat. Cæs. de Grass. dec.* 1. *n.* 17. *qui fil. sint legit. Seraph. dec.* 1422. *num.* 10. licèt secus
57 † esset, si D. Paulus Aemilius possideret, nisi possessio esset vitiosa *iuxtà d. cons. Bald.* 151. *in fin. Bellon. cons.* 10. *n.* 13. *vers.* 4. *non obstat. Mant. d. tit.* 5. *n.* 18. *&* 19.

Præterea secundò quando etiam onus probandi incumberet Dominis de Vrsinis, cùm omnes admittant sufficere in hoc cōflictu opinionum coniecturas, & obseruantiam, vel consuetudinem, *Albert. Brun. cons.* 127. *col.* 7. *vers. quòd si quartam assu-*
58 *mamus, vol.* 2. vbi si dubitatur † qualis fuerit concessio, & cuius naturæ, recurrendum est ad obseruantiam subsequutam, ex qua præsumitur quid prius fuerit actum, cum posterior qualitas possessionis declaret quid à principio fuerit dubiæ intentionis, vel quid fuerit concessum, cum non
59 constat de origine: qualis enim fuit † vsus,

vsus, & patientia, talis præsumitur præcessisse Castri, & iurisdictionis concessio, *Isern. in c.1. sub n.3. vers. semper inspicitur de cötrouersia inter masc. & fœmin. Bald. in c.1. §. prætereà, vers. item nota. tit. quid sit inuestitura*, vbi quod dubium qualitatis feudorũ relinquitur interpretationi consuetudinis, & obseruantiæ *Port. Imol. cons. 145. n. 19.* vbi quod 60 conditio † feudorum ab ipso vsu qualificatur. *Surd. cons. 105. n. 14. & 15. lib. 1.* vbi quòd ex obseruantia, & consuetudine al- 61 teratur natura feudi, † & fit alienabile, & reducitur ad instar patrimonialium, *Rossental. de feud. c.2. concl. 63. n.2. Alciat. cons. 4. n. 45. lib. 4. Menoch. cons. 2. n. 264. & cons. 32. n. 45. & 64. cons. 104. n. 22. & cons. 191. num. 19. & 79. & cons. 454. nu. 26. & præsumpt. 91. n. 38.* & fuit dictum in causa *Romana legitimæ 22. Iunij 1615. coram R.P.D. meo Verospio, & coram me in d. causa Vrbeuetana fideicommissi 7. Februarij 1620.* & dixit etiam Camera Apostolica in causa *Spoletana Castri Polini, de anno 1625. coram Illustriss. D. Naro Auditore Cameræ, tunc eiusdem Cameræ Clerico.*

Visum fuit DD. pro Vrsinis vrgentissimas extare coniecturas, & clarissimè probari obseruantiam, & consuetudinem, quòd Castrum istud sit merè, & simpliciter hæreditarium, non autem ex pacto & prouidentia, vel mixtum.

Primò enim cum in diuisione de dicto anno 1552. prohibeant diuidentes alienationem huius Castri extra familiam, moti propter illius antiquitatem in familia Vrsina, & eiusdem principalitatem, addendo, quòd esset inconueniens, si extra illam alienaretur, hinc colligitur signum euidẽtissimum, quòd potuisset alienari, si non fecissent huiusmodi prohibitionem, vt benè ad propositum *Menoch. cons. 812. n. 15.* 62 Prohibitio † enim arguit, Castrum esse hæreditarium simpliciter, ex quo vti tale erat alienabile extrà familiam, *cap. 1. de feud. non haben. prop. nat. feud.* latè *Clar. in §. feudum quæst. 31. vers. vlterius*, & poterat alienari inter viuos, & vltima voluntate, *Roland. à Valle cons. 79. nu. 20. & seqq. lib. 3.* vbi de communi, & si non fuisset tale, sed ex pacto, & prouidentia, frustra- 63 toria fuisset d. prohibitio, cum feudum † ex pacto, & prouidentia, vel mixtum non possit alienari in extraneos, *Paris. cons. 106. n. 43. vers. nec obstat illud lib. 1. Natt. cons. 301. n. 23. vers. nam ad textum, Siluan. cons. 25. n. 5. in fine. Menoch. d. cons. 812. num. 5. Clar. in §. feudum quæst. 41. num. 3.*

Et istud comprobatur, quia in eadem diuisione fuit factum fideicommissum, nõ solum in casu alienationis extra familiam, sed etiam in casu mortis, vt fuit resolutum *coram me 2. Martij 1622.* & non fuit controuersum in alia decisione *29. Maij eiusdem anni.* Ex hoc enim fideicommisso excluditur, quòd Castrum sit ex pacto, & prouidentia; quia si tale fuisset, fideicom- 64 misso † subijci minimè potuisset ex allegat. per *Card. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 10. n. 1. & seqq. Fusar. de substitut. q. 631. per tot. Peregr. de fideicom. art. 6. n. 18. Menoch. cons. 454. n. 17.* & idem etiam suadetur, quia fuit in dicta diuisione permissa permutatio Castri inter ipsos vocatos, prout in effectu illa fuit sequuta cum Castro Coresij inter Iulium, cui in diuisione peruenerat medietas d. Castri, & Paulum Aemilium seniorem, si enim Castrum, & illius iurisdictio fuissent ex pacto, & prouidentia, nõ potuissent permutari, quia ista est aliena- 65 tio, quæ in præiudicium † agnatorum ad seccessionem vocatorum in huiusmodi feudis est prohibita, *c. Titius si de feud. fuit controuers. inter Dom. & agnat. cap. 1. de alien. feud. pater. Iacob. de Beluisio. Martin. Laud. Aluarot. Præpositus, & alij in c. 1. §. hoc quoque*, & præsertim *Bald. n. 16. & success. feud.* Maximè quia fuit etiam in dicta diuisione actum, quòd illud, quod reciperetur ex permutatione, remaneret liberũ, prout obseruantia docuit; Nam permutatione facta cum Castro Coresii illud liberũ remansit, & fuit alienatum. Vnde exclu- 66 ditur, quòd d. Castrum † Montis Rotundi sit ex pacto, & prouidentia, quia ad minus res permutata, & sic Castrum Coresii debuisset loco illius ad fauorem priorum possessorum supponi ex adductis per *Peregr. de fideicom. art. 40. n. 32.* Vndè non resistit, quòd etiam fuerit actum, quòd idem Castrum Montis Rotundi remaneret eisdem oneribus adstrictum; quia sequuta permutatione, certum est, quod fiebat præiudicium successoribus Fuluii in portionẽ, cuius obuenerat, nec vigore dictæ diuisionis, facta permutatione cum Paulo Aemilio, dabatur amplius regressus ad Castram filiis Iulii permutantis.

Et ista coadiuuantur etiam ex quo in ipsa permutatione fuit prohibita alienatio Paulo Aemilio seniori, & illius hæredi- 67 bus, ex hac enim mentione † hæredum colligitur signum euidens, quòd Castrum sit

sit hæreditarium, non autem ex pacto, & prouidentia, ex adductis per *Clar. in §. feudum q. 9. n. 2. & seq.* & multò magis, quia fuit etiam in ipsa dictum, quòd Castrum pleno iure, spectabat ad Fuluium, quæ ver-
68 ba, † *pleno iure*, idem important, quod *liberè & totaliter Anchar. cons. 408. n. 4. Aym. cons. 122. n. 5.* Ruin. *cons. 100. n. 4. lib. 1. Natt. cons. 501. n. 52. lib. 3.* Et de concessione
69 facta à Domino † cum his verbis, vel similibus, quod importet liberam concessionẽ, *Dec. cons. 468. n. 12. Grat. cons. 98. n. 68. lib. 1.* vbi in puncto de verbis, *pleno iure. Menoch. cons. 1. n. 12. & 13. Roland. cons. 2. nu. 4. & 5. lib. 1.*

Secundò principaliter, quatenus, testamentum Pauli Aemilij senioris per eum conditum de anno 1554. esset in forma probanti, vt per eumdem D. Paulum Aemilium iuniorem prætenditur, qui illud produxit, ex illo etiam probaretur, quòd huiusmodi Castrum sit hæreditarium, quia cum hæredes instituerit Troylum, & Marium eius filios, cum substitutione super-
70 uiuentis, & cippi domus satis constat † ex hac dispositione, non fuisse Castrum feudale, ex pacto, & prouidentia, sed hæreditarium, vt in puncto *Menoch. d. cons. 454. nu. 17.* Quamuis enim de hoc Castro non fuerit facta mentio specialis, tamen cum illud haberetur pro hæreditario, itaut de
71 eo possit disponi, † veniebat in generali dispositione ex cumulat, *per Surd. cons. 357. n. 22. & cons. 430. n. 2. lib. 3.* Et ipse D. Paulus Aemilius iunior benè agnouit hanc veritatem, cum postquem vidit se esse exclusum ex fideicommisso, quod prætendebatur ex dicta diuisione, produxerit hoc testamentum ad ostendendum, quòd Castrũ esset subiectum fideicommisso in eius fauorem.

Tertiò, quia cum præfati Troylus, & Marius de anno 1566. vendiderint medietatem dicti Castri Valerio Vrsino, istud nõ
72 potuissent facere, si Castrum † non fuisset hæreditarium, sed ex pacto, & prouidentia ex supra deductis, & latè *Menoch. cons. 812. n. 5.* Et quamuis posset dici, alienationem fuisse factam in Valerium comprehensum
73 in dicto pacto; Nihilominus dicta † alienatio non potuisset fieri in præiudicium filiorum, & descendẽtium dd. Troyli, & Marij, & sic D. Pauli Aemilii filii d. Marii, alterando formam succedendi, alienando in remotiores agnatos, vt benè per *Surd. in d. cons. 105. n. 5. vers. secundo videtur*. ibi, *Saltem quoad hoc, &c.* & ipse Paulus Aemilius huic alienationi non acquieuisset, prout fecit, nunquam enim curauit recuperare medietatem d. Castri, quod vtique fecisset, si fuisset ex pacto, & prouidentia,
74 cum nemo † præsumatur iactare suum, certum est enim, quòd mortuo patre, si Castrum fuisset feudale, ex pacto, & prouidentia, potuisset illud recuperare, *cap. 15. quoque de success. feud. Roman. cons. 22. in fin. Dec. cons. 208. in fin. Curt. sen. in cons. 50. num. 21. plenè Surd.* qui alios congerit præcitato *cons. 105. n. 5.*

Quartò, quia Valerium, ad quem medietas Castri ex dicta alienatione peruenit, de anno 1594. condidit testamentum, in quo instituit præfatum D. Paulum Aemiliũ iuniorem, & D. Iordanum Cæsium, filios D. Pulcheriæ illius sororis, cum onere soluendi scuta 16. millia. Pro quo pretio emerat Castrum à prædictis Troylo, & Mario patre D. Pauli Aemilii iunioris, ad effectum extinguendi eius debita, & voluit, quòd si Paulus Aemilius renueret, censeretur priuatus, & solus Iordanus institutus, ex hoc enim duo oriuntur, primò, quòd
75 feudum † non sit masculinum: quia aliàs Iordanus descendens ex fœmina non potuisset institui, *cap. 1. §. hoc autem notandum est, qui feud dare poss. Clar. in §. feud. q. 73.*
76 *in princ.* Secundò, quòd non sit † ex pacto, & prouidentia: quia si fuisset tale, prædictum onus non potuisset imponi. *Menoch. d. cons. 812. nu. 6.* iunctis DD. quos allegat *num. 5.* Eoque magis cum renuente Paulo Aemilio soluere, instituerit solum Iordanum. Nec obiici potest, quòd in institutione nulla fiat mentio de hoc Castro, nec quòd pro illo dicta summa scut. 16. milliũ deberet solui, & quòd dictum testamentũ non habuit effectum: quia circa primum, vltra responsiones superius datas, quòd
77 videlicet comprehendebatur † in generali institutione, cum haberetur pro hæreditario, fuit in specie responsum, quòd ex onere iniuncto, soluendi dicta scuta 16. millia satis constat, Valerium voluisse de illo disponere, vt censuit *Rota in hac causa coram me 29. Maij 1623.* Et quod testamentum non habuit effectum, non afficit, quia hoc non prouenit, ex quo D. Paulus Aemilius prætenderet hoc Castrum sibi deberi, ex pacto, & prouidentia, sed quia prætendebat, illud ad se spectare, vigore fideicõmissi conuentionalis facti in dicta diuisione, & vigore alterius fideicommissi, vt supra deductum fuit.

Quintò, quòd hoc Castrum esset hæredita-

ditarium clarè conuincitur ex venditione facta per Congregationem Baronum pro soluendis debitis Valerii prædicti Franciotto pro se, hæredibus, & successoribus quibuscunque, in perpetuum, sub quibus
78 verbis comprehenduntur hæredes † extranei, tàm stante dictione *quibuscunque*, ex latè cumulat per *Add. ad Roman. in cõs. 31. in verb. quacunque vers. nono pro prædictis*. Vbi infinitos allegant, & testantur de communi, prout etiam de communi, & magis communi, ac magis vera *Curt. iun. cons. 183. n. 5. & 6. Aym. cons. 414. in princ.* vbi innumeros citat. *Clar. in* §. *feudum q. 9. vers. hoc præmisso*, vbi pariter multos allegat, & dicit communem, quam stante di-
79 ctione, † *in perpetuum*, quæ operatur, vt concessio transeat etiam ad hæredes extraneos. *Curt. iun. cons. 4. in princ.* qui dicit hanc conclusionem veram. *Roland cons. 96. n. 47. & 48. vol. 1. Cou. var. lib. 2. c. 17. n. 5. vers. quarta conclusio*, & fuit resolutum in *causa Romana domus 1. Decembris 1600. coram Illustriss. Millino*, & in causa *Mediolanen. bonorum de Buffalaria, 10. Iunij 1585. coram Bubalo*. Vndè inficiari minimè potest, quin hoc Castrum fuerit habitum pro hæreditario simpliciter; Dicere enim, quòd venditio fuerit facta durante linea vocatorum tantùm, & in istis terminis intelligendam esse dictionem, *quibuscunque*, & *in perpetuum*, non est verum in contractibus, quidquid dicendum esset in dispositione legis, vt per *Rolan.* post alios *d. cons. 97. num 48. lib. 1.* vbi de communi testatur maximè in casu isto, in quo huiusmodi intel-
80 lectus † repugnat nedum verisimilitudini, & quantitati pretij scut. 27. mill. quod est verum pretium medietatis Castri, & ideò iste intellectus non est recipiendus. *Rimin. iun. cons. 362. nu. 15. & 16. Alex. cons. 167. n. 3. vers. nec obstat, lib 7.* qui loquitur in contractibus. *Bald. in cons. 410. circa med. vers. reuertor igitur lib. 1.* vbi ad effectum cognoscendi, quantum fuerit venditum, debet considerari inuerisimilitudo, & quantitas pretii, sed etiam prædictus intellectus repugnat solito Congregationis, quæ quando alienat Castra ex pacto, & prouidentia, pro debitis Baronum, expressè prouidet indemnitati Cameræ Apostolicæ, prout dicitur fuisse obseruatum in venditione Castri Silici, facta pro debitis Fabii, & Virginii de Vrsinis Marchionis Riani, & in aliis pluribus: A solitis
81 enim valet † argumentum. *Decian. Resp. 66. n. 18. lib. 3.* vbi quòd solita fieri habent semper præsumptionem pro se, & plenius *cons. 124. n. 7. & seqq. eod. lib.* vbi quòd ex-
82 positio, & interpretatio † verborum, & actuum dubiorum, secundum solita fieri debent etiam ex vnico actu.

Sextò, eadem qualitas hæreditaria simpliciter probatur, quia tenutæ Turris Madonnæ, & Vallis Ornanæ, & rata Casalis Massæ, quæ sunt portiones huius Castri, fuerunt venditæ Excellentiss. D. Principi Burghesio, simul cum rata iurisdictionis, ac meri imperii, præuia licentia obtenta à fel. recor. Paulo V. de anno 1620. Vndè sicut ex hoc apparet, quòd huiusmodi mẽbra non sunt feudalia ex pacto, & prouidentia, ita nec Castrum cuius sunt mem-
83 bra, quia † membra non debent separari, nec discrepare à capite suo, *cap. 1. 12. dist.* & ad propositum fuit ponderatum in causa. *Cæsaraugustana Synodi 13. Februarij, &*
84 *22. Iunij superioris anni coram me*, & vna, † & eadem res diuerso iure censeri non debet, *l. eum qui ædes ff. de vsucap.* & in puncto *Surd. cons. 311. num 12. & seqq. Natt. cons. 446. num 9.* Et prædicta confirmantur ex impositione census scutorum 3240. super medietate Castri de qua agitur, & venditi Cardinali Sfortiæ, pretio scutor. 54. mill. cum pacto expresso; quòd in venditione huius medietatis, eiusque iurisdictionis ipse præferretur omnibus emere volentibus. Quæ omnia san. me. Gregor. XV. motu proprio, & ex certa scientia confirmauit, & approbauit, quod non fe-
85 cisset, si Castrum fuisset † ex pacto, & prouidentia, vel hæreditarium mixtum propter præiudicium illorum, ad quos successio de iure spectabat, non facta saltem mentione de dicto præiudicio, vt benè ad propositum *Seraphin. dec. 894. in fine.*

Septimò non est omittendum, quod cũ alia medietas Castri fuerit restituta tempore Pii IV. Leoni Vrsino per verba denotãtia dominium, & importantia causæ cognitionem, vt supra ostensum fuit, & sic per Papam expresè fuerit cognitum super qualitate hæreditaria, quia cum Octauius Vrsinus disposuisset de alia medietate Castri illam prælegando Leoni filio; quod aliàs facere non potuisset, si Castrum fuisset feudale ex pacto, & prouidentia ex supra deductis, & Henricus frater Leonis commisisset homicidium, & Camera prætendens esse locum confiscationi possessionem huius Castri cæpisset, habitoque recursu ad Papam, & ostenso, quòd medietas huius Castri non spectabat ad Henricum, sed

sed ad Leonẽ eius fratrem vigore testamẽti Octauij communis patris, mandauerit Papa prædictum Leonem reintegrari, vt in literis S. Caroli supra ponderatis denotantibus causæ cognitionem circa ius ipsius Leonis: ex hac serie facti satis colligitur executio testamenti, & canonizatio qualitatis hæreditariæ: quæ licèt concernant aliam medietatem Castri, attamen optimè operantur etiam circa medietatem de qua nunc agitur, ne vt dictum est,
86 † vna, & eadem res diuerso iure censeatur. *Surd. in terminis alleg. cons.311. num.12.& seqq. Natt. cons 446. n.9.*

Octauò, hoc etiam probant testes examinati in causa decisa per Cameram per tres sententias conformes super alia medietate istius Castri, qui benè de illa deponunt, vt in Summ. n.10.

Denique tenebant etiam Domini, quòd
87 sufficeret vltimus † status hæreditarius, qui indubitanter colligitur ex prædictis, ille enim est attendendus, vbi de contrario statu non constat. *Ferret. cons.87. num.3. lib.1. Decian. resp.73. nu. 48. lib. 2. Ludou. Morot. cons.30. n.8.& seqq.* benè *Bald. cons.151. num. 2. lib.1.* & fuit dictum in causa *Romana legitimæ 22. Iunij 1615. coram R.P.D. meo Verospio*, & in causa *Vrbeuetana fideicommissi 7. Februarij 1620. coram me.*
88 Ex quo vltimo, † & præsenti statu præsumi potest etiam eundem statum fuisse in præteritum. *Ruin. cons.143. nu.20. in fine, & n.21. lib.5. Bertrand. cons.7. nu. 8. lib.2. p.2. Simon de Præt. cons.20. nu.4.* & fuit dictum *in Salamantina portionis 23. Aprilis 1586. coram Robust.*

Neque prædictis obstat, quòd cum prædictæ alienationes, & gesta fuerint inter illos de familia, excludant quidem Castrũ esse feudale, ex pacto, & prouidentia, sed non excludant, quòd sit hæreditarium
89 † mixtum, de quo non possit disponi, nisi inter illos de familia, non autem in extraneos ex cumulatis per *Surd. in d. cons.105. num.23.* Nam fuit responsum, quod si assumamus illud initium certum dispositionis, quod habetur, hoc est prædictæ diuisionis,
90 in qua statuitur † quòd Castrum non possit alienari extra familiam, ex hoc satis comprehenditur, quòd Castrum erat simpliciter hæreditarium, vt supra probatum est, & propterea licèt dispositiones sequentes videantur æquiuocæ, & possent adaptari ad feudum simpliciter, & ad feudum mixtum; Attamẽ istud æquiuocum tollitur ex dicto principio diuisionis, in qua prohibetur alienatio extra familiã, & sic præsupponitur feudum simpliciter hæreditarium;
91 æquiuoca † enim, quando in consequentiam rei certæ adijciuntur, secundùm illã debent interpretari, *l. triticum, cum ibi not. per glos. & DD. ff. de verb. oblig.* vbi stipulatio sequens, quando habet aliquam incertitudi-
92 nem, intelligitur † & declaratur ex obligatione præcedente, *Alex cons. 200. num. 10. vers. probatur lib.6. Roman. cons.121. circa primum in fine.* Et in hoc Iudex semper
93 † debet animaduertere, quid ratio materiæ subiectæ suadet. *glos. ordin. in l. eas causas. ff. de condit. & demonstr. idem Rom. cons. 376. num. 6. & 7. vbi apostilla in verb. ordinaria.* Et cessat difficultas, quia, non omnia subsequuta post diuisionẽ sunt æquiuoca; assertiones, enim quòd Castrum, *pleno iure*, spectaret ad Vrsinos, de quibus supra dictum fuit, dispositio Valerij ad fauorem Iordani Cæsij, venditio facta per Congregationem Baronum Franciotto, pro se, hæredibus, & successoribus quibuscunque in perpetuum, & protestationes factæ per D. Paulum Aemilium, quòd volebat succedere vigore fideicommissorũ
94 antiquorum, ac alia nonnulla, de † quibus supra, non sunt coniecturæ æquiuocæ, sed claræ, excludentes mixturam huius feudi, & quod sit ex pacto, & prouidentia.

Et prędicta comprobantur, ex quo dictus Paulns Aemilius iunior repudiauit hæreditatem Valerij, & petijt Castrum ex alijs fideicommissis, vt dictum est. Vn-
95 de repugnat quòd feudum † sit mixtum, quia si tale fuisset, tenebatur illud petere, tanquam hęres Valerij, nec post repudiationem hæreditatis d. Valerii potuisset dictum feudum petere, sed tunc demum, si ipse non fuisset institutus, sed alius,
96 quia licèt quando non † est delata hæreditas sufficiat, quòd potentia quis sit hæres primi inuestiti, secus tamen est quando hæreditas est delata, & repudiatur. *Roland. cons. 53. num. 15. lib. 3.* & latissimè *Surd. cons. 5. num. 10. lib. 1. Mantic. de tacit. lib. 23. tit. 30. num. 28. & seqq.* qui alios congerunt, & de communi testantur, & fuit dictum in *Paduana feudi 19. Nouembris 1610. coram bon. mem. Cardinal. Lancellotto, & in causa Taruisina feudi 9. præsentis mensis coram me.*
97 Nec etiam obstat, quòd cùm feudum † sit in dubio præsumendum ex pacto & prouidentia, non potuerit mutari natura

illius, sine scientia Papæ quia hoc posset considerari, si constaret de inuestitura, aut alio titulo claro, sed cùm non constet de
98 titulo explicito, aut inuestitura clara, † & agatur de illo cognoscendo ex obseruantia, & actibus subsequutis, non videtur in his terminis necessaria scientia Principis, vt dixit *Rota in d. causa Romana legitimæ coram* R. P. D. *meo Verospio*, sicut quando non agitur de præscribendo contra titulũ, sed de demõstrãdo qualis titulus ab initio
99 fuerit, † de quo per inuestituram expressè non constat, non requiritur scientia Principis. *Oldrad. cons. 172. nu. 4. vers. ad tertium, in princ.* Prout nec requiritur ad hunc effectum lapsus longi temporis. *Schrader. cons. 1. n. 228. vers. & in hac obseruantia lib.*
100 1. Et in omnem euentum præsumitur † scientia in casu isto ex qualitate personarum, & gestorum, vicinitate huius Castri diuturnitate temporis, & actuum frequentia, iuxta notat. per *Aym. in cons. 168. n. 5. & alios*. Immò etiam de scientia clarè probatur ex dicta restitutione alterins medietatis Castri, facta, præuia causæ cognitione, Episcopo Leoni Vrsino, tempore Pii IV. ex licentia vendendi hanc medietatem Castri, pro debitis Valerij concessa per fel. rec. Clem. VIII. & confirmatione facta per S. mem. Paulum V. sententia lata per Congregationem ad hoc deputatam, necnon eiusdem Pontificis cõfirmatione vẽditionis factæ Excellẽtiss. D. Principi Burghesio, & ex altera cõfirmatione facta per S. M. Gregor. XV. de quibus supra dictum fuit.

Et ita conclusum negotio maturè discusso &c.

¶ *Supra in eadem causa adest alia decisio sub die 8. Ianuarij 1627. coram eodem bon. mem. Reuerendiss. Coccino est decis. 36. & infra habentur duæ aliæ sub die 25. Iulij 1627. & 3. Augusti 1627. coram eodem, sunt decisiones 100. & 316.*

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Romana Domorum.

Die Veneris 25. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius, ad hoc vt impediat immissionem hæredi descripto, requiritur, quod vitiosè non possideat, quod nihil sit detrahendum, & in continenti doceat de fideicommisso.

SVMMARIVM.

1 *Manutẽtio datur ei, de cuius possessione cõstat.*
2 *Possessio præsumitur continuata vsq; ad obitũ, etiam ad effectum immissionis. amplia nu. 4.*
4 *Hæredi scripto in testamento immissio datur bonorum defuncti.*
5 *Fideicommissarius, vt sit legitimus contradictor hæredi scripto, quæ sint necessaria, & num. 10. & 11.*
6 *Bona fideicommissaria possunt vendi pro debitis fideicommittentis.*
7 *Bona fideicommissaria, quando amplius non subiaceant fideicommisso, nec veniant in fideicommissi restitutione.*
8 *Causa possessionis absque declaratione immutatur ex nouo titulo.*
9 *Ex bonis fideicommissarijs, quando veniunt restituenda, quæ sint detrahenda.*
12 *Immissio ad fauorem hæredis scripti non potest impediri per ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*
13 *Fdeicommissarij possessio dicitur vitiosa, si non sit capta de manu hæredis, sed auctoritate propria.*

DECISIO XCIIII.

HEnricus Brunus vniuersalem hæredem instituit Archiconfraternitatem Stigmatum S. Francisci. Verùm quia Angelus Brunus sub prætextu fideicommissi Virgilij Bruni, eius patrui, & patris Henrici prætendebat vti fideicommissarium possessorem esse legitimum contradictorem ad impediendum Immissionem ad fauorem Confraternitatis. Ideò dedi dubium, an Confraternitati sit concedendum mandatum de immittendo, & DD. affirmatiuè responderunt.

1 Nam cum constet de possessione † Henrici ex instrumento captæ possessionis de anno 1615. *l. prædia, vbi Bart. ff. de acq. poss. Put. decis. 366. num. 8. lib. 1.* illa præsu-
2 mitur † continuata vsque ad obitum, etiam ad effectum immissionis *Greg. decis. 394. num. 4. Peregr. de fideicom. art. 44. num. 16. Rota decis. 691. num. 2. par. 2. recent.* maxi-
3 mè cum idem Angelus aduersarius † acceperit possessionem bonorum per obitum Henrici. *Greg. dec. 365. num. 1.*
4 Et consequenter Confraternitati † hæredi scriptæ in testamento danda est immissio. *l. fin. C. de edict. diu. Adr. tollen. vbi Bart. n. 20. Greg. dec. 206. n. 1. Rota dec. 35. num. 20. & seq. p. 1. & dec. 670. in princ. p. 2. recent. Menoch. de adipisc. remed. 4. n. 368.*

Non obstat, quòd Angelus Brunus vti fideicommissarius sit legitimus cõtradictor,
5 quia tria † requiruntur, quòd non vitiosè possideat, quòd nihil sit detrahendum, & in continenti doceat de fideicõmisso. *Bart. in d. l. fin. n. 27. Menoch. de adipisc. d. remed. 4. n. 634. & 638. Rota diuers. dec. 103. num. 1. p. 1.*

Rota

Rota dec.115. n.10. & seq. p.1. recent. Gabr. consf.45. n.24. lib.1.

Quoad domunculas, illæ fuerunt per
6 hastam deliberatæ Ruberto primo pro † debitis Virgilii fideicommittentis, quod fieri potuit *l. peto §. prædium ff. de leg. 2. Paris. cons.62. n.69. lib.3. Surd. dec. 62. nu.21. Peregr. de fideicom. art.4. n.18. & 22.*

Nec facit, quòd istæ domunculæ postea peruenerint ad manus Henrici, quia id fuit ex causa permutationis, nam Robertus Primus permutauit Domunculas cum alijs bonis proprijs Henrici, & sic Henricus iure proprio vti Dominus ex alio titu-
7 lo acquisiuit domunculas, quæ sub † fideicommisso amplius non subiacent, nec veniunt in fideicommissi restitutione. *l. qui solidum §. si creditor de leg. 2. l. quo hæredi §. cum hæredes ff. de cond. & demonstr. l. debitum ff. ad Treb. Seraph. dec.1344. nu.3. & 4. Mant. de coniect. lib.7. tit.8. n.18. & 19. Corn. cons. 196. n. 15. lib. 2.* ex nouo enim
8 titulo † permutationis Henricus dicitur iure proprio immutasse causam possessionis etiam absque declaratione. *Dec. cons. 302. n.22. Rot. recent. dec. 623. n.5. p.1. & dec.741. n.8. p.2.*

Præsertim, quia Henricus metu mandati tres ex supradictis domunculis iure proprio ex causa permutationis acquisitis dedit creditoribus Virgilij fideicommittentis, vnam videlicet Deodatæ Brunæ filiæ naturali Virgilij creditrici in scut. 100. & alias duas Francisco Bruno filio naturali Virgilij pro alimentis per Iudicem taxatis ad scut. 4. quolibet mense, & sic pro istis, & alijs debitis solutis, ac etiam pro dote
9 † materia restituta, ac pro impensis funerũ competit Confraternitati detractio, *Greg. dec.421. n.1. & seq. Rota d.dec.115. n.2. p.2. recent.* & sat est, quòd ex supradictis ius fideicommissarii super istis domunculis sit
10 turbidum, & detractio sit colorata, ne † impediatur immissio Confraternitati hæredi scriptæ *Rot. d.dec.115. n.10. & p.2. n.11. & dec. 36. n. 1. p.1. rec. Greg. dec.206. n.12. & ibi Add.*

Colorata quoque est prætensio deductio-
11 nis † legitimæ; nam licèt testator prohibuerit detractionem legitimæ cum dictione, *ideò, &c.* sat est quòd non sit adiecta conditio, quòd si filius nolit hæreditatem cum prohibitione legitimæ, habeat legitimam tantum, prout requiritur *Peregr. de fideicom. art. 36. nu.26. Mant. de coniect. lib.7. tit.8. n.11. Rot. dec.653. num.13. & dec.206. num.4. & dec.479. nu.8. par.1. recent. Greg. dec. 489. vbi add.* fuit dictum *in Romana legitimæ 11. Nouembris 1609. coram* Reuerendiss. *Manzanedo.*

Nec obstat, quòd Henricus consumpserit legitimam cum alienationibus bonorum, & fuerit reintegratus pro debitis so-
12 lutis, quia de istis non constat, † & requirunt altiorem indaginem, quo casu immissio ad fauorem Confraternitatis retardari non potest. *Rot. recent. d.dec.36. n.1. par.1. Seraph. dec.271. num.5.* præcipuè cum possessio fideicommissarij sit vitiosa vti capta non de manu hæredis, sed auctoritate propria *l.1. vbi Bart. ff. quorum legat. Rol. cons. 78. nu.14. lib.3. Seraph. d.dec.271. n.3. Rota d.dec. 115. nu. 3. p.1. recent. Gregor. d.decis. 206. n.7.*

Et ita vtraque parte, &c.

ILLVSTRISS. P. D. MANZANEDO
Patriarcha Hierosolymitano.

Cæsenaten. Pecuniaria.

Die Lunæ 28. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Amissum occasione ludi alearum quis non tenetur soluere, etiam si adsint contractus, promissiones, vel quoque instrumenta, & si sit solutum, repeti potest intra 40. annos.

SVMMARIVM.

1 *Ludus alearum, & laicis, & clericis prohibitum est.*
2 *Ex Ludo alearum nulla oritur actio.*
3 *Ludi occasione, si sint celebrata contractus, promissiones, & instrumenta, omnia sunt irrita, & inania.*
4 *Pecuniæ occasione ludi alearum solutæ, possunt repeti.*
5 *Et huic repetitioni locus est de iure communi intra 40 annos.*
6 *Victus in alearum ludo, si potest repetere pecuniam amissam, multo melius poterit iustè illam retinere.*
7 *Frustra petitur, quod statim, quis restituturus est.*

DECISIO XCV.

Reuerend. P. D. Bassadius tanquam creditor prætextu causæ mutui scutorum auri 2600. quondam Comitis Laurentii Rouerelli obtinuit contra illius bona hæreditaria ab A.C. relaxari mandatum executiuum pro dicta summa, à quo decreto fuit per illius filios, & hæredes appellatũ, & causa mihi commissa cum clausula, *si quid*

quid exequendum, ad instantiam d.Baffadii dubium hodie in Rota proposui: An prædictum decretum A. C. exequendum esset? & fuit per Dominos contra ipsum capta resolutio, nempe dictum decretum non esse exequendum; nam etsi mutuum videatur per apocam à d.Com. Laurentio subscriptam, & obligatione Camerali munitã iustificari; nihilominus DD. inclinarunt in supradictam sententiam, moti ex eo, quod constat ex quodam summario testiũ, quod absque aliqua alia scriptura datum fuit nomine filiorum Com. Laurentii mutuum prædictum non fuisse reale, quin paliatum; quia primus testis super 25. & 36. dicit, Dominum Baffadium eidem testi dixisse lusisse Romæ cũ præfato Com.Laurentio alearum ludo, ipsiq; vicisse scut. 2600. auri Iuliorum duodecim pro scuto, cum quo concordat quintus testis super 21. & super 35. vnde apparet quòd causa vera, ex qua trahit originem apoca, & consequenter obligatio Com. Laurentii procedit ex ludo alearum, vt expressè dicit etiam primus testis super 35. & quintus super 51. Nec dissentiunt testes dati pro D. Baffadio,
1 Summ. illius n.8. Quem ludum, & † laicis, & clericis prohibitum probat tex. in *l. fin. C. de relig. & sumpt. funer. cap. clerici il 2. de vit. & honest. cler.* docet *Nauar. in manuali 2. p. cap. 20. nu. 6.* & quamplures cumulat *Farin. in prax. crim. tom. 1. q. 109. nu*
2 *7.* & hinc est † quod ex eo nulla oritur actio *ex d.l.fin. C. de relig. & sumpt. funer.* & quod contractus, promissiones, & instru-
3 menta eius occasione celebrata † irrita sunt, & inania, *glos. in d.l.fin. verb. instrumenta l. in quibus in fin. ff. de aleat.* latè *Farinac. vbi supra num. 203. & seqq. & est decis. S.me. Gregor. XV. 47. num. 2. & 3.* Quod est adeò verum, vt si pecuniæ, & scuta prædicta soluta essent D.Baffadio, adhuc dare-
4 tur filiis d.Comitis victi contra † illum repetitio amissæ pecuniæ *ad text. in d. l. fin. §. commodis igitur*, ibi, *sed solutum reddatur, & actionibus competentibus repetatur glos. in d. cap. clerici, verb. ad aleas, versic. sed numquid de vit. & honest. clericor. Farinac. vbi supra num. 175.* qui pro hac sententia adducit concordantes; optimè *Gutier. de iuram. confirm. par. 1. cap. 53. nu. 1.* vbi quod
5 prædictæ repetitioni † est locus de iure communi intra quinquaginta annos, & allegat *tex. in auth. alearum vsus, C. de relig. & sumpt. funer.* quod etiam dicitur *in d. l. fin. eod. tit.* Quare inferebant Domini, &
6 benè, quod si victus in alearum ludo † amissam pecuniam repetere vt potest vt supra ostensum fuit, multo melius poterit il-
lam iustè retinere: quia frustra quis petit,
7 quod † statim restituturus est, *l. qui sic soluit. ff. de solut. l. solo, ff. de dol. except.* notat *Couar. in reg. peccatum 2. p. §. 4. n. 8. & Gutier. vbi sup. sub d. nu. 1.*

Vlterius considerabant Domini mutuũ præfatum ex testium supradictorum depositione non apparere verisimile: cum dicant inter DD. Laurentium, & Baffadiũ amicitiam talem non adfuisse, vt præsumi possit illi gratis tantam summam voluisse mutuare, & quod Com. Laurẽtius erat persona commoda, & diues, qui non indigebat pecuniis prædicti D.Baffadii, nec cuiusuis alterius: necnon dicant etiam D.Baffadium tempore mutui non ita diuitiis abundare, nec facultates eidem suppetere, vt posset mutuo dare quantitatem ita considerabilem.

Et ita conclusum, &c.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Romana Hæreditatis de Arigoniis.

Die Lunæ 28. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur, in quibus casibus, & qualiter sit facienda recognitio manus testatoris, in testamento ab ipso scripto, vel subscripto.

SVMMARIVM.

1 *Testator, si coram Notario, & testibus dicat, se testari, prout continetur in schedula scripta, vel subscripta ipsius manu, quam dimisit penes tertium, tunc qualiter sit facienda recognitio manus. num. 2.*

3 *Testator, si dicat, se testari iuxta schedulam dimissam penes tertium, & nihil addat, de ipsius scriptione, vel subscriptione, tunc quo ad veritatem statur iuramento tertij.*

4 *Et an hoc casu debeant concurrere etiam coniecturæ.*

5 *Testator, si tradat schedulam Notario coram testibus, dicendo esse sua manu subscriptam, tunc non est opus alia recognitione. nu. 6. & n. 9. & cum sufficiat rogitus Notarij. nu. 7.*

9 *Identitas, & manus testatoris, qualiter probetur quando testator testam. tradidit Notario coram testibus, asserendo esse subscriptum manu sua.*

10 *Præsumptio suppositionis in testamentis nuncupatiuis, quando cesset.*

11 *Dictio dicti, est repetitiua supra expressorum.*

12 *Dictio, dicti, verificari non potest, in non supra expressis.*

13 *Comparatio literarum est fallax, & periculosa.*

14 *Paris.*

14 *Paris. in consil.19. n.3. lib.3. declaratur.*
15 *Rubr. Alexan. consil.14. declaratur.*

DECISIO XCVI

Disputato dubio, An sit deueniendum ad comparationem manus bon. me. Cardinalis Arigonii, Domini negatiuè responderunt distinguendo tres casus.

1 Primus est, quando † Testator corā Notario, & septem testibus dixit se facere testamentum, prout continetur in schedula confecta, vel subscripta manu ipsius testatoris, quam dimisit penes Guardianum Fratrum Minorum, vel alium tertium, & in hoc casu, quia schedula est incerta, & absens ab oculis Notarii, & testium, & Testator asseruit, quod erat sctipta, vel subscripta sua manu, tunc vt illa schedula absens reddatur certa, & Guardian. aliam nō
2 supponat, † vel fit recognitio per compara. tionem, vel iudex recurrit ad coniecturas etiam absque comparatione, cum Doct. alternatiuè loquantur, quia schedula est incerta, & absens ab oculis Notarii, & testiū, & testator asseruit, quòd erat scripta, vel subscripta sua manu, tunc vt illa schedula absens reddatur certa, & Guardianus aliam non supponat, vel fit recognitio per comparationem, vel iudex recurrit ad coniecturas etiam absque comparatione, cum Doct. alternatiuè loquantur. *Bart. in l. si ita scripsero, num. 1. versic. ego dico, ff. de condit. & demonstr. Paul. de Castr. in l. hæredes palàm num. 2. vers. sed Bart. ff. de testam. Soccin. Sen. cons.142. num.6. & 7. lib. 1. Lana cons. 1. post tract. de form. testam. nuncup. num. 62. & 66. Rubr. Alex. consil. 14. num.7. & 9. Vasq. de success. creat. lib.2. §.17. num. 53. & præcipuè vers. hinc infero.* Sed iste non est casus noster.

3 Secundus casus est, quando † Testator refert se ad schedulam dimissam penès Guardianum, vel tertium, sed non dicit esse scriptam, vel subscriptam manu ipsius Testatoris, & tunc quia non agitur de manu Testatoris, statur iuramento Guardiani, vel tertii, de quo Testator confidit. *Paul. de Castr. in d.l. hæredes palam num. 3. Soc. sen. d. cons.142. num.7. lib. 1. Vasq. de success. creat. d.§.17. num.53. circa med.* qui
4 vltrà iuramentum † vult, quòd concurrant etiam coniecturæ, sed iste quoque non est casus, de quo agitur, cum sit in schedula incerta, & absente ab oculis Notarii, & testium.

Tertius casus est, qui est casus noster;
5 quando ipsemet † Testator schedulam, vel plura folia insimul consuta, & sigillata tradidit Notario coram testibus, dicendo esse manu sua subscripta, & illud esse suum testamentum nuncupatiuum, hoc enim in casu, cum ipsa schedula, vel folia sint præsentia, & subijciantur oculis Notarij, & testium, & Testator dicit, quod adest subscriptio propria manu, illudque esse suum testamentum nuncupatiuum, non requiri-
6 tur aliqua † recognitio, nec comparatio literarum, quia tunc folia sunt certa, tam ex præsentia, & visione illorum per Notarium, & testes, quàm ex assertione ipsius Testatoris dicentis, propria manu subscri-
7 psisse, & propterea sufficit rogitus † Notarij, quia schedula, & folia sunt præsentia, & Testator asseruit de subscriptione, ita *Lana d. cōs.1. post tract. de form. test. nuncup. num. 39. versic. verum his non obstantibus, & num.41. versic. sic probatur, & num.66. vers. & hæc doctrina, & num.67.* vbi ponderat differentiam, quando schedula erat absens apud Guardianum, vel quando fuit præsentata cum rogitu Notarij, *& nu. 70. idem Lana d. tract. de form. test. nu.26. vers. ideo dixi, num.28. & 29.* vbi dicit etiam, quòd stante præsentatione schedulæ facta Notario cum rogitu efficitur Notarius il-
8 lius Dominus, & quòd sufficiat † assertio Testatoris coram testibus, quòd schedula, vel folia sint subscripta manu ipsius tradit *Alex. cons.176. num. 6. vers. quia responderi potest, lib.5. Lana d. cons.1. num. 41. Angel. in l. comparationes, num.10. vers. & hoc est verum, C. de fid. instr. Castr. in auth. at si cōtractus, num.2. C. eodem Bart. in l. exercēdis nu.1. eod. tit.* præsertim, quia Notarius adimpleuit cautelam cum in dorso foliorum scripserit rogitum cum subscriptione testium, & ipsiusmet Cardinalis, ideo proba-
9 tur † identitas, & non requiritur recognitio. *Clar. in §. testament. quæst.4. vers. sed pone, Mantic. de coniect. lib.1. tit.7. num. 7. circa med.*

Ratio autem differentiæ duorum primorum casuum cum isto tertio, illa est, quia in illis duobus primis, nec Notarius, nec testes viderunt schedulam absentem, vel folia, nec folia fuerunt consuta, & sigillata, nec consignata, & præsentata Notario, in tertio verò casu testes viderunt folia consuta, & sigillata, & Notarius fuit roga-
10 tus de præsentatione illorum, vnde † cessat omnis suspicio suppositionis, vt considerat *Lana in locis sup. cit. & Paris. cons.19. num.26. & 29. lib. 3.*

Vlte-

Vlterius cùm vt supra firmaui etiam in primo casu, vel comparatio, vel coniecturæ sufficiant; tres hic potissimè videntur coniecturæ vrgentissimæ. Prima est, quia informantes pro Macchiauella, & consortibus, admittunt veritatem primi folii, & subscriptionem Cardinalis in dorso primi folii esse manu Cardinalis, cum qua volũt facere comparationem alterius subscriptionis in secundo folio, vndè omisso quod oritur eadem coniectura veritatis in secũdo folio, cum in vltima linea primi folii, à tergo dicatur, *Instituo, & nomino hæredes dictos Ciriacum*, & in initio primæ lineæ secundi folii dicatur, *Rocci*, quod est cognomen Ciriaci, & subsequatur, *Antonium Rocci fratrem, & Diomedem, ac Ioannem Petrum Varesium*, vtique ob illam dictionem, *dictos*, appositam in vltima linea primi folii excluditur omnis suspicio suppositionis in secundo folio, cum sit † repetitiua personarum supranominatarum. *l. qui liberis, §. hæc verba, ff. de vulg. l. fin. C. instit. & substit. Ruin. cons.* 148. *nu.* 5. *lib.* 5. *Rota diuers. dec.* 49. *n.* 3. *p.* 1. *Gregor. dec.* 495. *nu.* 7. vndè expressio in secundo folio cognominis Ciriaci, & Diomedis supra in primo folio nominati bene correspõdet dictioni, *dictos*, nec possunt Macchiauella, & consortes prætendere institutionem ad eorum fauorem, cum nunquam supra fuerint no-
12 minati, & sic dictio, *dictos*, † in illis verificari nullo modo possit. *Aym. cons.* 98. *n.* 8. *Corn. cons.* 146. *n.* 5. *lib.* 2.

Secunda coniectura est, quia frater Paulus Sulmona, qui fuit præsens, quando Cardinalis Arigonus consignauit folia Notario, dicit Cardinalem dixisse ob incõmoditatem, quia iacebat in lecto, non ita bene scripsisse, sed sufficere quod poterat
13 legi, vnde † comparationi literarum remedio non solum subsidiario, sed fallaci, ac periculoso testamentum ita certum non erat committendum. *l. comparatione, vbi Cin. nu.* 13. *Odofr. n.* 10. *C. de fid. instr. Menoch. de arbitr. casu* 114. *n.* 14. *Soc. sen. cons.* 142. *n.* 7. *lib.* 1. *Afflict. dec.* 181. *n.* 5.

Tertia coniectura est, quia folia fuerunt consuta, & sigillata cum rogitu à tergo, & postea aperta post obitum Cardinalis corã testibus, vndè excluditur suspicio suppositionis aliorum foliorum.

14 Non obstat *Paris.* † *cons.* 19 *nu.* 23. *& seq. lib.* 3. nam loquitur quando schedula non fuit ostensa testibus, vt *nu.* 26. *vers. nec fuerit ipsi ostensa*, & loquitur etiam quando folium non fuit clausum & ligatum, vt *d. num.* 26. *vers. nec etiam apparet*, & etiam loquitur quando folium fuit relictum in domo, in qua interessati potuerunt supponere aliam schedulam, vt *nu.* 29. vndè facit pro non comparatione, cum folia fuerint ostensa testibus consuta, & sigillata, & remanserit sub custodia Notarii rogati, nõ in domo Testatoris.

Nec obstat *Rub. Alex. cons.* 14. quia non loquitur quando folia fuerunt consuta, & sigillata, & consignata Notario coram testibus per testatorem asserentem fuisse subscripta sua manu, nec etiam loquitur quãdo Notarius adhibuit cautelam apponendo rogitum in dorso cum subscriptione Testatoris, & testium, nec quando concurrunt tot coniecturæ supradictæ. Ex quibus vtraque parte informante, &c. ita fuit resolutum.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Alexandrina Archipresbyteratus.

Die Lunæ 28. Iunij 1627.

Est impressa coram Merlino tom. primo Decis. 299.

DECISIO XCVII

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO

Romana, seu Comen. Societatis.

Die Lunæ 5. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Debitor, qui promisit creditori aliquid soluere in pecunia, an possit ei bona insolutum dare, & quando creditor teneatur illa accipere.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum est probatio probata, & veritas apparens.*
2 *Pacta inter contrahentes sunt seruanda.*
3 *Creditore inuito, aliud pro alio solui non potest.*
4 *Constitutio alicuius loci emanata, postquam lis est introducta in Curia, non attenditur.*
5 *Constitutio loquens in simplici contractu, non habet locum in contractu iurato.*
6 *Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis.*

7 Con-

7 *Constitutiones debent recipere interpretationem à iure communi.*

8 *Creditor tenetur bona debitoris recipere in solutum, quando debitor soluere non potest debitum.*

9 *Et hoc pariter procedit in subsidium, & ad effectum effugiendi carceracionem.*

10 *Constitutio alicuius loci non comprehendit bona existentia in statu alterius loci.*

11 *Solutio in illa Ciuitate est facienda, vbi contractus habuit suum implementum, & perfectionem, & num 12.*

DECISIO XCVIII

DOminus Philippus Peregrinus super officio scriptoriæ min. gratiæ, quod habet hic Romæ in Cancellaria Apostolica accepit ad societatem officij à D. Gabriele de Curte scut. 700. in vna, & ducatones 1500. Mediolani in alia manu pacto adiecto, quod post sexennium Peregrinus posset cogi ad restitutionem capitalis, vel partis non restitutæ, & in casu renitentiæ posset cogi ad resignandum, vel vendendũ officium, vt in instrumento, quod datur in summario num. 1. Sexennio elapso, & recusante Peregrino facere supradictam restitutionem introducta causa in Rota, fuit hodie dubitatum, An possit cogi ad resignandum officium, & Domini affirmatiuè resoluerunt. Quia constat de supradicta conuentione inter partes inita ex publico
1 instrumento, † quod est probatio probata, & veritas apparens *Bald. in l. quoties in fine, C. de Iudic. Rota in dec. 180. nu. 1. apud fel. rec. Greg. XV. dec. 195. n. 1. apud eundem, & in recent. dec. 194. sub n. 1. par. 1.* Et pacta sunt
2 † inter contrahentes obseruanda *l. Iuris gẽtium § prætor ait, ff. de pact. Surd. dec. 182. n. 2. & dec. 248. n. 1. & dec. 260. nu. 812.*

Non obstat, quòd dictus Peregrinus debeat excusari, cum obtulerit se paratum soluere in bonis: quia cum obligatio præcisè loquatur de pecunia, tenetur in pecu-
3 nia soluere cũ aliud † pro alio inuito creditore solui non possit *l. 2. § mutui datio, ff. si cert. pet. fel. recor. Greg. XV. dec. 352. Reuerendiss. D. meus Decanus decis. 22. nu. 1.*

Non obstant nouæ Constitutiones Mediolani, quòd debitor etiam obligatus ad pecuniam possit soluere in bonis, & Senatus Mediolanensis declarauerit in casu, de quo agitur, esse seruandas dictas Constitutiones. Quia quoad declarationem fuit re-
4 sponsum, illam † non esse attendendam tanquam emanatam post litem introductã in Curia *cap. 1. vbi omnes notant, vt in lite pendente in sexto*: & ad constitutiones fuit in primis responsum, quòd loquuntur
5 in simplici debitore, & propterea † non habent locum in contractu iurato, vt est contractus, de quo agitur *Seraphin. de priuil. Iuram. priuil. 22. nu. 53.* Secundò quòd stante supradicto pacto de vendendo, & resignando officio in casu non solutionis,
6 prouisio hominis † facit cessare prouisionẽ legis, *l. fin. C. de pact. conuent. Cephal. cons. 156. n. 45. Surd. cons. 476. n. 6. Modern. Rom. discept. Foren. 376. n. 1.*

Deindè fuit per Dominos consideratum, constitutiones emanasse ad effectum ne debitor, qui in pecunia non esset soluendo, carceraretur, nam ad effectum euitandi carcerationem, Constitutiones volunt, vt possit debitor soluere in bonis, vt patet ex verbis Constitutionum, quæ dantur in summario num. 2. Vndè iste non est casus noster, quia D. Gabriel non agit, vt Peregrinus carceretur, sed solum vt resignet, & vẽdat officium iuxtà conuentionem initam inter ipsos.

Et quidem supradicta interpretatio non solum ex verbis claris constitutionum ducitur, sed etiam quando esset deueniendum ad interpretationem, ita deberent intelligi,
7 quia Constitutiones † debent recipere interpretationem à dispositione Iuris communis *l. vt gradatim §. & si lege ff. de muner. & honor. l. 2. ff. de noxal. Paris. cons. 84. num. 11. vol. 2. Surd. cons. 4. n. 49.* De iure autem
8 communi licèt † creditor teneatur bona debitoris recipere insolutum, quando debitor debitum soluere non potest. *Bald. in l. 3. sub n. 9. vers. quid si creditor C. de exeq.*
9 *re iudic.* hoc tamen † pariter procedit in subsidium, & ad effectum effugiendi carcerationem *Dec. in l. 2. § mutui datio 3. lect. num. 24. ff. si cert. petat. & dixit Rot. in Mediolanen. Pensionis 7. Nouembris 1612. coram bon. mem. Vbaldo.* Vndè benè procedunt supradicta, quòd Constitutiones non faciunt ad casum nostrum, cum non tractetur de effugienda carceratione, vt dixi.

Præterea fuit etiam consideratum, quòd
10 supradictæ Constitutiones in † omnem casum non videntur posse comprehendere bona existentia in statu alterius Principis, vt est officium de quo agitur, existens hic in Vrbe *l. cum vnus §. his qui vbi Bart. & alij ff. de bon. author. Iud. possid. Surd. dec. 160. n. 7.*

Nec obstare videtur, quòd solutio sit destinata Comi, vbi fuit initus contractus; Quia hoc haberet locum in casu, quo Peregrinus voluisset soluere in pecunia, sed cũ pluries

pluries interpellatus solutionem recuset, & super hoc sustineat litem, & ideo sit factus locus pacto de illum cogendo ad venditionem, & resignationem officij existentis in Curia, sequitur, vt in isto casu debeat solutio considerari, vti fuisset expressè destina-
11 ta hic in Vrbe, vbi contractus † debet suũ implementum, & perfectionem habere mediante supradicta venditione, seu officij resignatione, *gloss. in l. contraxisse, ff. de action. & oblig. Rot. Ianuen. decis. 161. nu. 5. seqq.* Pro qua bene fuit actum hic in Curia,
12 vbi † vtraque pars reperitur, & Peregrinus est officialis, *Rot. decis. 19. nu. 3. de appell. in antiquior.*

Et ita decisum &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Messaneñ. Iurisdictionis.

Die Lunæ 5. Iulij 1627.

Est impressa coram Merlino Decis. 304. Decis. 99.

DECISIO XCVIIII.

REV.MO P. D. COCCINO.

Sabineñ. Montis Rotundi.

Die Lunæ 25. Iulij 1627.

ARGVMENTVM.

Illegitimus an sit capax feudi, vel Emphyteusis Ecclesiæ: filius naturalis stante amplissima legitimatione non differt à legitimo. Gratia, quando petitur, quid sit narrandum, & præsertim, quando filij naturales legitimantur.

SVMMARIVM.

1 *Illegitimi sunt incapaces successionis feudi, vel emphyteusis Ecclesiasticæ, etiam si sint ligitimati.*
2 *Illegitimus, volente Ecclesia, potest acquirere feudum, vel emphyteusim Ecclesiasticam.*
3 *Ecclesia contrahens cum illegitimo, censetur habere notitiam suarum qualitatum.*
4 *Bulla Pij V. contra illegitimos declaratur.*
5 *Legitimatus nihil differt à legitimis, & an excludat substitutos vocatos, si grauatus decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus. nu. 6. & 25.*
7 *Legitimatus. quando succedat in feudis.*
8 *Filius naturalis natus ex vxorato dicitur spurius.*
9 *Filij naturales, quando legitimantur, est narranda ignobilitas matris, item etiam de eius filijs fieri debet mentio. num. 10. & 25.*
11 *Retrotractio in legitimatione non habet locum, quando extrema non sunt habilia. & n. 39.*
13 *Dictio, siue, quamuis sit disiunctiua verborum, sensũ tamen coniungit.*
14 *Dictio, etiam, exprimit casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem.*
15 Oldrad. cons. 16. num. 14. *in quibus terminis non procedat.*
16 *In gratia, motu proprio, sufficit derogatio generalis.*
17 *Homicidium mariti alicuius commissum ex alia causa, quàm matrimonij contrahendi, non dirimit matrimonium contractum. n. 18. & 19.*
20 *In gratia sunt narranda illa, quæ possunt mouere Principem ad illam concedendum, vel denegandum, & in hoc attenditur stylus. n. 22. & quid si non probetur. n. 23.*
21 Decis. 61. de præben. antiq. intellectus.
24 *Gratia non dicitur fuisse subreptitia, in casu quod non fuit narratum, impetrantem fuisse filium nõ hæretici, sed de hæresi accusati.*
25 *In legitimatione, an mortua matre debeat fieri mentio filiorum.*
27 *Transuersalium mentio in legitimatione non est necesse, vt fiat.*
28 *Legitimatio, illis, de quibus mentio facienda est, an noceat.*
29 *Mulier cogitari potest habere filios ex eo, quod est nupta.*
30 *Subreptio, vt euitetur, sufficit cogitatio generica in Principe. amplia nu. 31. & 32.*
33 *Proximioribus, qui præiudicare voluit, multò magis præsumitur voluisse præiudicare remotioribus.*
34 *In gratia secunda, si fuerit insertus totus tenor primarum litterarum, quid operetur.*
35 *Registrationis actus in qua legitimatione requiratur. Bulla Pij IV. de registratione loquitur tantum de gratijs præiudicalibus Cameræ. nu. 35.*
36 *In gratia, si deficiant aliqua, quæ de necessitate non respiciunt principium, eis sublatis, conualidatur per viam remotionis obstaculi.*
37 *De actu inchoato perficiendo, quando agitur, ipsi proprio attribuitur id, quod agitur circa perfectionem actus.*
39 *Et hoc casu non requiritur habilitas extremorum.*
40 *Legitimationis retrotractio ad hoc vt intret, opus est, quod prima legitimatio ex se, à sui natura fuisset nulla.*
41 *Legitimatio est consideranda, secundum tempus illius concessionis, à qua sublimius ius recepit. & n. 42. & 46.*
43 *Legitimatio facta absente filio, licet sit nulla, nihilominus filius postea eam ratificare potest.*
44 *Gratia ante registrationem non est annullata, sed habet implicitum statum validitatis.*
45 *Legitimatio, quando non dicatur conualidata per viã retractionis.*
46 *Remotio obstaculi importat facultatem vtendi legitima-*

timatione, non autem noua concessione.

48 *Rescriptum dans facultatem exercendi actum, directè habenti potestatem, dicitur potius exercitium potestatis.*

49 *Text. in cap. cum aliquibus de rescript. in sexto exponitur.*

50 *Legitimationis actus, si non fuit registratus, si postea registretur, an ab ea capiat ius sublimius legitimatio. & nu. 54.*

51 *Ad legitimationis effectum attenditur tempus conceptionis.*

52 *Legitimatio ad hoc vt substineatur, sufficit bona fides ab initio matrimonij.*

53 *Filij nati ex serua ante motam litem: ex sententia lata super seruitute non infertur præiudicium proli.*

55 *Bullæ Pij IV. contra illegitimos, intellectus.*

56 *Old. cons. 16. num. 14. & Honded. cons. 64. num. 34. refelluntur.*

57 *Derogationis materia in omni casu pendet à voluntate, & potestate derogantis.*

DECISIO C

POst resolutiones, quòd fideicommissum initum in diuisione facta de anno 1552. inter fratres, & nepotes de Vrsinis expiraverit, & quòd casus D. Pauli Emilij comprehendatur in Bulla Baronum, quòdque non constet de alio fideicommisso, vel vocatione, quæ eidem Paulo Aemilio suffragetur. Dubitaui, An venditio medietatis Montis Rotundi facta per Congregationẽ Baronum Franciotto Vrsino teneat, cumque fuerint sublatæ omnes difficultates in decisione facta 8. Februarij huius anni, in qua fuit resolutum, casum D. Pauli Aemilij comprehendi in Bulla Baronum, sola difficultas remanet. An obstet, Franciottum fuisse illegitimè natum, quod dubium pendet ex duabus inspectionibus, prima est, vt videatur, an illegitimus sit capax acquisisitionis, secunda vt videatur, in omnem euentum, an legitimatio obtenta à fel. rec. Greg. XIII. suffragetur: Et quantum attinet ad primum censuerunt DD. non obstare defectum illegitimitatis; nam præsupposito, etiam sine veri præiudicio, quòd hic agatur de bonis feudalibus, licèt illegiti-
1 mi † sint incapaces successionis feudi, vel emphyteusis Ecclesiæ, etiam quòd sint legitimati, ex adductis in *Ariminen. bonorum 14. Aprilis 1574. coram Robusterio, quæ est dec. 474. par. 1.* Secus tamen est in acquisitio-
2 ne; quia volente Ecclesia, illegitimus † potest acquirere feudum, & emphyteusim Ecclesiasticam; cùm totum hoc pendeat à voluntate Prælati concedentis, quæ colligitur ex verisimili illius mente, & sufficit ad
3 hunc effectum, Ecclesiam † contraxisse cum illegitimo, tunc enim censetur habere notitiam suarum qualitatum *l. qui cum alio ff. de reg. iur.* Ità respondet *Dec. in c. in præsentia nu. 47. de prob. Bald. in l. eam quam, nu. 36. C. de fideic. & cap. quæ in Ecclesiarum nu. 44. aliàs 89. de const.* ibi, *possunt tamen de gratia inuestiri, & dè nouo concedi, sed istud non esset virtute concessionis, sed ex nouo contractu Paleott. de Noth. & spur. cap. 31. Mantic. de tacit. l. 22. tit. 10. n. 10. Hond. cons. 59. n. 5. lib. 2.* & tenuit *Rota in dicta Ariminẽ. bonorum nu. 3. & 4.* quam sequuta est in *Romana domus 4. Nouembris 1580. corã bo. me. Cardinali Seraphino 478.* quæ est *dec. in eius libris, & in eadem 27. Nouembris 1587. corã Card. Blanchetto,* & meo etiam tempore fuit maturè discussum in causa *Interamnen. legitimationis 15. Maij 1600. coram eodem Seraphino, quæ est decis. 1358. n. 2. in fine*. Neque in hoc puncto est agendum de Bulla sanct. me. Pij V. contra illegitimos, quæ est 117.
4 in *nou Bullar.* quia dicta † constitutio non tollit dispositionem iuris communis, sed tantùm habilitationes, ex iure speciali prouenientes, vt si legitimationes facerent capaces eos, qui non sunt, vt quater, proposita causa, fuit resolutum *Iulij 1579. coram D. de Rubeis, vt in dec. 487. par. 1. per Rot. approbata in dicta Romana domus n. 4. coram Seraphino,* vltra quod, huic Bullæ fuit derogatum, vt statim dicetur.

Circa secundam inspectionem, stante amplissima legitimatione Franciotti concessa per Greg. XIII. etiã quoad feuda Ecclesiastica, cessat omnis difficultas; quia
5 ille † propterea non differt à legitimis. *§. reliquum & § si quis ergo auth. quib. mod. natur. effic. sui Alex. cons. 187. n. 8. lib. 5. Ias. cons. 202. n. 13. lib. 2. latè Tiraquell. in l si vnquam vers. susceperit liberos n. 77. & seqq. C. de reuoc. donat.* Itàut exceptis filijs Henrici, & Francisci eius fratris, quatenus essent nati ex legitimo matrimonio, propter præseruatiuas, de quibus statim dicetur, potuerit
6 excludere † substitutos vocatos sub conditione, si grauatus decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus. *Gozzad. cons. 29. n. 19. Crot. cons. 144 n. 35. lib. 1. Natt. cons. 368. col. 1. lib. 2. Couar. var. lib. 3. cap. 6. nu. 7. vers. eadẽ quidem Molin. de primog. Hispan. nu. 2. lib. 3. Mant. de coniect. lib 11. tit. 11.* & fuit resolutũ *in Camerinen. Bonorum coram bo. me. Card. Seraph. vt in decis. 880. n. 5. & in eadem causa coram bo. me. Penia,* & cùm fuerit sufficienter derogatum Bullæ Pij Quinti, erat effe-
7 ctus † capax, etiam quoad successionem

feudorum. *glos. in c.1.§. naturales si de feud. fuer. controuer. inter dom. & agnat. Boer. dec.123. n.6. & seq. Clar. in §. feudum, q.82. in princ. Seraph. dec. 325. n.4. & 340. in princ. Surd. cons.453. n.43. Lup. de illegit. comen. 3. §.2. nu.48.*

Sola igitur difficultas remanet circa ea, quę opponi possent contrà istam secundā inspectionem, quæ reducuntur ad tria, primum est, quòd Franciottus dupliciter erat
8 spurius; quia nedum † erat natus ex vxorato; sed cum Henricus pater occidi fecisset Angelum maritum Faustinæ matris Franciotti, & ideò ex isto secundo impedimento non potuerit esse matrimonium inter Henricum, & Faustinam *c. super hoc de eo qui dux. in matr.* Franciottus, ex isto secundo capite erat etiam spurius. *Ant. de Rosel. de legit. lib.2. tit. de cau. matr. nu.11. Rom. consil. 194. num. 6. & seqq.* quod debuit narrari; aliàs legitimatio non sustinetur *Oldrad. cons.247. n. 2.* Prout etiam de-
9 buit † narrari ignobilitas matris. *Decian. respons.38. nu.36. lib.3. Surd. cons.526. Lup. de illegit. comment.3. §.4. n.38.*

Secundùm quòd non fuit facta mentio filiorum Virginiæ filiæ Henrici, de quibus saltem in secunda gratia reualidatoria primæ, quæ fuerat obtenta ad sanandum defectum registrationis in libris Cameræ intra tres menses *iuxta Constitutionem 98. Pij Quarti in §. 2.* debuisset fieri mentio, cùm Virginia eius mater medio tempore obiisset; non existente enim matre in legitima-
10 tione, † de eius filijs mentio fieri debet. *Anch. cons 241. n.4. & 5. Paris. cons.3. n.15 & seqq. lib.2. Gabr. cons.23. n.12. lib.2. Paseth. cons.165. n.1. Peregr. de fideicom. art.23 nu. 58. Lup. de illegit. coment. 9. §.4. nu. 16.* nec
11 agendum est de retrotractione, † quia de tempore secundæ gratiæ, propter obitum Virginiæ, extrema non erant habilia; & quia tunc eius filijs fuerat ius quæsitum, vt in terminis legitimationis, considerat *Crot. cons.77. n.8 & 9. lib.1.*

12 Tertium quòd huic legitimationi † obstat Bulla 45. Pij IV. contrà illegitimos; etiam quod legitimatio non esset contrà voluntatē Testatoris, ex adductis per *Odd. cons.14. n.14 Hond. cons.64. n.34. & 39. lib.5.*

Quæ tamen omnia facillimè sublata fuere; prædictæ enim obiectioni dupliciter fuit responsum, & primò dato etiam sine veri præiudicio, quòd homicidium, & mandatum ad occidendum fuerint probata; Nihilominus sufficienter fuit dispensatum cum Franciotto; ex quo postquàm in narratiua legitimationis fuit dictum, Franciottum fuisse susceptum ab Henrico vxorato, & muliere soluta, siue Vidua, & ità fuit narratum esse spurium, tanquàm ex patre vxorato susceptum, subiungitur clausula amplissima in hæc præcisa verba videlicet, *siue, vt præmittitur, siue aliàs quouis etiam supradicto forsan grauiori, & magis prohibito modo, etiam speciem narrati concubitus immutante, illegitimè genitus, vel natus existas, authoritate Apostolica, &c. legitimamus, &c.* ideòque legitimatio sustinetur, quamuis dici posset, non fuisse factam expressam duplicis spurietatis mentionem cum ex prædicta clausula constet, Papam voluisse omnes defectus remouere, nec voluisse legitimationem restringere ad expressa, sed etiam ad tacita quoque extendi; nā
13 dictio, † *siuè*, quamuis sit disiunctiua verborum, sensum tamen coniungit, & in effectu habet vim copulæ. *l.1. §. sublata, ff. ad Trebell. l. generali, C. de sacros. Eccles.* Ma-
14 ximè cum ei adiiciatur dictio, † *etiam*, ibi, *etiam speciem narrati concubitus immutante*, quæ exprimit casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem *l. etiam. ff. solut. matrim.* & cùm hæc clausula, *modo prædicto*, fuerit expressa, non potest dici expressio in nube, sed ostendit enixam voluntatem Papæ legitimandi in omni defectu *Alex. cons.195. n.8. lib. 2.* & in istis ter-
15 minis non procedere prædictum † Consilium Oldradi, qui vult de duplici spurietate esse faciendam mentionem, dicit *Alex. loco citato*, & ante eum *Bald. in l. eam quam n.36. in fine. C. de fideicomm.*

Et hoc fuit originale dictum *Castr. in cons.30. n.5. lib.1.* quem sequitur *Nicol. de Vbald. de success. ab intest. p.1. n.111. vers. Paulus de Castro, & Felin. in c. postulasti. n.2. vers. declara prædicta de rescript. Ruin. cons. 73. num.12. vers. tertius est ergo. lib.3. Bero. cons.168. n.3. & seqq. lib.2. Rolan. consil.12. num.45. lib.4. Pasett. cons.72. nu.26. in fine. plenè Surd. cons.303. n.14. & seqq. vers. tertio colligitur lib. 3. & cons. 530. n. 22. lib.4. Menoch. cons.19. nu.24. lib.1. Lup. de illegit. comment. 3. §.4. nu.40.* cui sententiæ adstipulatur *Rota in causa Interamnen. de Paradisis 21. Nouembris 1596. coram Orano, quæ est dec.861. n.2. & 3. p.4.* Et eo magis procedit, cum agatur de legitimatione facta motu proprio, vt benè per *Bald. cons.18. n. 5. in fin. vers. per hoc facit lib. 4.* vbi quòd
16 † in gratia motu proprio sufficit derogatio generalis, & fortiùs quoniam in legitimatione fuit in specie derogatum omnibus,

bus, & singulis legibus; sub *rubrica, & auth. quib. mod. natur. efficiantur legit. & C. de natur. lib. & auth. & C. de incest. nupt. & tit. si de feudo fuerit controuer. inter dom. & agnat.* ex qua responsione satis etiam tollitur aliud obiectum, quòd non sit facta mentio ignobilitatis matris Franciotti.

Secundò fuit responsum, quòd homici-
17 dium † commissum ex alia causa, quàm matrimonij contrahendi, non dirimit matrimonium contractum *Emanuel. Sà in summa in verb. matrimonium num.7. Rodriquez in sum. tom.1. c.226. n.5. Vega in sum. to.2. c.34. cas.120. Sanchez de matrim. lib.7. disp.78. n.16.* Quare, cum de tempore homicidij Henricus haberet vxorem, constat, homicidium non fuisse commissum ex causa ducendi Faustinam, sed potius vt liberior esset aditus ad libidinem, vt clarè
18 deponunt testes, & ideò non dirimit † matrimonium. *vt per Doct.* prædictos, qui quamuis dicant, quod impedit contrahendum, non indè sequitur, tale præstare impedimentum, vt propterea Franciottus posset dici spurius; quia vt aduertit *Sanchez. d. lib. 7. disp.17. nu.9.* huiusmodi im-
19 pedimenta † præter votum, & sponsalia vsu sunt abolita, & propterea *lib.8. disp.24. n.22.* subdit, quòd si quis vxorem interficiat, alia causa, quàm contractus alterius matrimonij, narrato in dispensatione, se non interfecisse, si coram Ordinario id iurauerit, non erit periurius; quia narratiua & dispensatio ipsa intelligitur de homicidio, quod causet impedimentum ad contrahendum.

20 Nec dicatur, quòd cum in gratia † sint narranda illa, quæ potuissent mouere Principem ad illam concedendum, vel denegandum *Rot. dec.61. de concess. præb. in antiq. incip. Dominus Papa Gregorius*, ideò ne legitimatio ista ex defectu intentionis corrueret, homicidium Pontifici debuisset exprimi; Nam fuit responsum, istud esse intelligendum quod ea, quæ secundùm cõmunem vsum, & stylum Cancellariæ exprimenda sunt; aliàs enim nunquam posset sciri, an Princeps gratiam fecisset, si
21 fuisset expressum, vel non, vt in puncto † d. decisionem declarat *Felin. in casu nostro n.19. de rescript.* asserens propterea, ad probabilem coniecturam recurrendum esse, vel ad communem vsum literarum per
22 Principem concessarum, † vel solitarum concedi, firmatque generalem regulam circa prædicta in *c. super literis nu.8. vers. prima regula eod. tit. Lap. alleg. 89. nu.6. vbi adden. in littera R. Cassad. dec. 12. num.14. de prob.* Vndè cum hic stylus, & literarum
23 consuetudo non † probetur, satis esse debet, quòd exprimantur ea, quæ de iure veniunt exprimenda, nec curandum, an si Papa sciuisset difficiliorem se reddidisset ad concedendum. *Rot. dec.32. n.5. de rescript. in nou.* puplicata apud *Aegid. dec.697. nu.4. post med. vers. 3. principaliter. Cald. cons. 6. ante fin. vers. per prædicta, de præben. Felin. in c. postulasti n.1. col.4. in fine, vers. declara etiam notabiliter de rescript.* & benè ad punctum *Mohed. dec. 7. eod. tit.* vbi ex eisdem
24 rationibus Rota dixit gratiam, † non fuisse de Iure subreptitiam, etiam quòd non fuerit narratum, impetrantem fuisse filiũ non hæretici, sed de hæresi accusati.

Secundæ verò obiectioni, quòd non fuerit facta mentio filiorum Virginiæ; fuit responsum, quòd, aut obiectum consideratur respectu primæ gratię, aut secundæ, si respectu primæ, cessat omnis difficultas, quoniam cum tunc viueret Virginia, de
25 Iure illius † solummodo erat facienda mentio, *Alex. cons.60. nu.22. vers. 3. ratio lib.2. cum alijs per Marescott. var. lib.1. c.35. n.5.* non autem de filijs *Gabr. cons.23. n.16. lib. 2.* Aut verò obiectum consideratur respectu secundæ gratiæ, & omisso, quòd du-
26 bia est conclusio, an mortua matre † in legitimatione debeat fieri mẽtio filiorum, cum Iura hoc non dicant, & loquantur tãtùm de matre, & sic de filia, non autem de illius filijs, idest de nepotibus, vt fuit originale dictum *Feder. de Sen. cons. 57. in princ.* quem sequitur *Bald. cons. 56. per tot. præsertim in fin. lib.2. Ias. cons.68. n.10. vol. 2. & cons.110. n.8. vol. 4. & in l. Gallus §. & quid si tantum n.104. vers. sed aduerte ff. de liber. & posthum.* Fuit huic obiecto tripliter responsum.

Primò quod vbi etiam illud intraret, nõ tamen potest opponi per D. Paulum Ae-
27 milium † transuersalem, quia, cum de eo non debuerit fieri mentio in legitimatione. *Alciat. resp.8. n. 11. vers. & respectu Agnatorum vol. 4. Dec. cons. 367. n.5. de communi Decian. resp.9. n.77. lib.4. Eugen. cons.52. n.60.* licèt legitimatio alijs de quibus men-
28 tio † facienda fuisset, non noceret, quoad ipsum tamen D. Paulum Aemilium sustinetur, *Ruin. cons.81. nu.8. & seqq. & cons.93. n.7. & seqq. lib.3. Ceph. cons. 285. n.52. Bero. cons.177. n.81. ad med. lib. 2. Gabr. de legit. concl.7. n.28. limit.5. Honded. cons.89.*

n.22. lib.1. Gratian. discept. 49. n.71. sanct. mem. Greg.XV. dec. 82. nu. 10. vbi alij cumulantur.

Secundò fuit responsum, Papam nec de Virginia, nec de eius filijs curasse; quia cum in prima gratia fuerit narratum, Vir-
29 giniam † esse nuptam, ex hoc Papa potuit cogitare, ipsam habere filios, *Rot. apud Seraph. dec.131. n. 3. & 4.* quæ cogitatio colligitur, etiam ex clausula, *sine præiudicio, &c.* de qua statim dicetur *Gabr. d.cons. 23.*
30 *n.18. lib.2.* & ideò, ad euitandum † subreptionem, sufficit huiusmodi cogitatio generica, *Ruin. cons.68. n.4. cons. 75. n.16. lib. 3. Menoch cons.20. nu.49. & 50. Gabr.cons. 23. n.18. & seqq. Honded. cons.89. nu.27. lib.*
31 *1.* Maximè † quia cum Papa præseruauerit solùm Iura Francisci fratris Henrici, & vtriusque filiorum nasciturorum legitimorum, & naturalium ibi, *absque tamen dilecti filij nobilis viri Francisci Vrsini prædicti, Henrici germani fratris, ac illius, & eiusdem Henrici filiorum masculorum, ex legitimo matrimonio procreandorum præiudicio, &c.*
32 euidenter † constat, Papam nedùm voluisse præiudicare Virginiæ, sed etiam eius filijs *iux. regul. l.cum Prætor. ff. de Iudic. Socin. cons.63. n. 9. vers. non omitto lib.3. Dec. cons.574. num.7. Molin. de primog. Hispan. lib.3. c.5. n.45. Decian. respon. 127. n.17. & seqq. lib. 1. Rim. iun. cons.46. n.110.*

Ex quibus sequitur, quòd cùm Papa in prima gratia non curasset de Virginia, nec de filijs, & illis voluerit præiudicare, nec etiam in secunda censeatur curasse de solis filiis Virginiæ, sed illis voluisse præiudicare, cum enim Virginia esset proximior, si
33 illi præiudicare † voluit, multò magis dicendum est, voluisse præiudicare ipsius filiis remotioribus. *Gabr. de stat. concl.7. nu. 43. cum seqq. Seraph. dec. 496. nu. 2.* etiam quòd essent masculi, cum descendant à fœmina, iuxtà tradita per *Surd. cons.316. nu.6.* quæ omnia in prima gratia considerata, &
34 expressa etiã considerata, & expressa in secunda, cũ † in ea fuerit insertus totus tenor primarum litterarũ, qui operatur, vt omnes expressiones factæ in prima gratia censeantur factæ in secunda. *Mohed. dec. 5. de rescrip. Staphil. de litter. Iust. §. alterius n.1. fol. mihi 472. secundum paruam impressionem. Gonz. super reg 8. glos 32. nu.42.*

Tertiò per aliquos ex Dominis fuit etiã responsum ex abundanti, quòd in omnem euentum in secunda gratia non erat faciẽda mentio filiorum Virginiæ, quia prima gratia non conualidatur per viam retrotractionis, sed fuit perfecta per actum registrationis, qui deficiebat. Ad hoc probãdum duo sunt præmittenda, alterum, quòd admisso, sine veri præiudicio, quòd actus,
35 † registrationis requireretur in ista legitimatione, cum Bulla Pii IV. loquatur solũ de gratiis præiudicialibus Cameræ, legitimatio fuisset nulla, ex dicta non registratione, non autem quòd, de sui natura esset talis, vt quia deficeret aliquid, quod à principio interuenire deberet, vel à principio subesset impedimentum perpetuum, & isto casu gratia prima non posset conualidari nisi per retrotractionem, secus autem si deficiant illa, quæ de necessitate non respiciunt initium, nec subest à principio perpetuum impedimentum, quo sublato,
36 † conualidatur per viam remotionis obstaculi *glos. in c.non firmatur 18. in fin. de reg. iur. in 6. Nauar. cons.12. per tot. vbi declarat nu. 4. de sponsal. secundum primam impressionem.* Secundum, quod debet præ-
37 mitti est, quòd quando agitur de actu † inchoato perficiendo, id quod agitur circa perfectionem attribuitur ipsi principio, & illud solum consideratur, *Dec. in cap. licet causam n.238. vers. nec obstat de probat. Ias. in l. si quis in fundi vocabulo n.5. & seqq.*
38 *ff. de legat. 1.* Et hoc casu, † non requiritur habilitas extremorum *Ceph. cons. 618. n.24. lib. 5. Adrian. Negusan. cons.387. nu. 34. & 35* quia non agitur de retrotractione ad primam gratiam, quæ retrotractio
39 † requirit extrema habilia, iuxtà theoricam *Bart. in l. si quis pro emptore n.12. & seqq. ff. de vsucap.* cum registratio non respiciat initium legitimationis, ad effectum
40 enim, vt intraret † retrotractio, opus esset, quòd prima gratia, ex se, à sui initio fuisset nulla *Adrian. Negusan. loco cit. n.36.*

Ex quibus duobus prænotatis sequitur, quòd in secunda gratia non erat facienda mentio filiorum Virginiæ, quia legitima-
41 tio † est consideranda secundum tempus illius concessionis, à qua sublimius recipit suum esse, non autem secundum tempus secundæ gratiæ *l. legato seruo §. si vnus ff. de legat. 3. l. repetundarum, ff. de test. l. quæritur, ff. de stat. homin. benè Calderin. cons. 1. in princ. de Test. Roman. cons. 443. nu.9.*
42 Qui dicunt, quòd in actu, † qui ex pluribus actibus consistit, & diuerso tempore perficitur, est iudicandum secundum illam partem, à qua secundum formam sublimiorem recipit suum esse, & sic cum legitimatio

tio sublimiorem formam recipit à prima gratia Papæ, secundùm illud tempus est consideranda, nõ autem secundùm tempus perfectionis, hoc est, supplementi registrationis, vt per similes rationes de legitima-
43 tione † facta absente filio, & post obitum patris, cùm non fuerit ab initio nulla, quòd possit ratificari, sunt *dec. sanct. me. Greg. 11. n. 5. & 82. num. 8.* Vndè si est inspiciendum prædictum tempus legitimationis, non erat opus facere mentionem de filiis Virginiæ, sed sufficit, illam de ipsa Virginia fuisse factam.

Nec dicatur, quòd prædicta procederẽt, si durante tempore ad registrandum Virginia obiisset, quo casu esset attendendum tempus legitimationis, cùm ante registra-
44 tionem † gratia non esset annullata; sed haberet implicitum statum validitatis, vt in simili *Anchar. consil. 123. incip. vno ex Procuratoribus, nu. 5. in fin. vers. breuissimè.* prout etiam loquuntur decisiones *S. mem. Gregor.* scilicet quando legitimatio habet implicitum statum validitatis, quod non fuit in casu, isto, cum ob non registrationẽ intra tres menses per Constitutionem Pii Quarti fuerit annullata; Quia hoc posset considerari, si ageretur de retrotractione, sed cum de ea non agatur, eadem est ratio in his terminis in vtroque casu, cum Papa in secunda gratia non conualidet simpliciter primam, sed auferendo defectum registrationis conualidat in consequentiã legitimationem, quæ per se non fuit nulla, sed ex defectu registrationis. Quare cum Papa non fingat super ista legitimatione, illam simpliciter conualidando, sed solum tollat obstaculum registrationis, le-
45 gitimatio † non dicitur conualidata per viam retrotractionis; sed dicitur perfecta per actum registrationis deficientẽ, remouendo dictum obstaculum; Et ideò, vt
46 dictum est, actus, † idest legitimatio debet iudicari secundum tempus primæ gratiæ, à qua suam formam sublimiorem recipit, cum remotio obstaculi importet fa-
47 cultatem vtendi † legitimatione, non autẽ noua concessione, vt generaliter de remotione obstaculi dicit *Gemin. in c. cum aliquibus num. 3. de rescript. num. 6.* vbi quòd rescriptum dans facultatem exercendi actũ
48 directè † habenti potestatem, dicitur potius exercitium potestatis, & prima gratia non dicitur per viam retrotractionis, sed rediisse ad naturam suam, per viam remotionis obstaculi, vt in simili *Bald. in c. cum accessissent n. 43. de const.*

Et prædicta optimè comprobantur *ex textu in d. cap. cum aliquib. de rescript. in 6.*
49 vbi, † si Papa mandat, aliquem recipi in Canonicum, non obstantibus consuetudinibus, & statutis Ecclesiæ, quæ tollunt, & annullant potẽtiam Capituli conferendi, vltra certum aliquem numerum, si prouisio Canoicatuum spectat ad Capitulum, nouus Canonicus extra numerum censetur receptus auctoritate ipsius Capituli, non autem Sedis Apostolicæ, cum Papa remoueat tantum obstaculum Statutorum, & cõsuetudinem, per quam remotionem censetur annullata auctoritas extra numerum conferendi. Sicq; in proposito, cum Franciottus haberet legitimationem, & illa non
50 posset iuuari, † cum non fuisset registrata, non recipit legitimationem à remotione obstaculi registrationis, sed ab ipsa legitimatione licèt ministerio remotionis obstaculi registrationis, vt de ligato manibus, & pedibus, qui non recipit potestatem ambulandi à soluente, sed illius ministerio à natura. *Monach. in d. c. cum aliquibus num. 3.*

Nec prædictis obijciatur, quòd semper erit verum dicere, quòd de tempore secũdæ gratiæ erat acquisitum ius filijs Virginiæ, cum obtinuerint primum locum; quia hoc non refert, cum non agatur de retrotractione, vt supra probatum est, sed solũ, quòd tempus sit inspiciendum, & cum sit inspiciendum tempus primæ gratiæ, parũ refert quod medio tempore Virginia obierit, & eius filij primum locum acquisiuerint, vt clarè probatur *ex cap. 2. qui filij sint*
51 *legitimi*, vbi ad effectum legitimationis † attenditur tempus conceptionis; itaut si interim diuortium fiat, etiam per sententiam, quia, scilicet iudiciter, non potuisse matrimonium contrahi, cum ad effectum
52 legitimationis sufficiat † bona fides ab initio, etiam quòd per sententiam, ius tertio quæratur, nihilominus illud initium est attendendum; ad idem est *text. in l. fin. C. de liber. caus.* vbi filij nati ex serua ante litem motam, ex sententia lata super serui-
53 tute † non infertur præiudicium proli; cũ sit considerandum initium. *Calder. cons. 1. ante fin.* Quare cum legitimatio suam formam sublimiorem repiciat à prima gratia,
54 non autem à † registratione, tempus primæ, non secundæ gratiæ non est attendendum; Et sic parùm refert, quòd de tempore secundæ gratiæ filij Virginiæ obtinerent primum locum, per suprascripta, vt bene ad propositum *Crot. d. consil. 77. n. 23. & 24.*

vers.

vers. sic etiam respondetur lib.1.

Quantum attinet ad tertium, & vltimum caput, quod posset opponi contra legitimationem, videlicet de Bulla Pij Quarti contra illegitimos 48. in nouo Bullario, fuit
55 dictum, † quòd illa Constitutio, si agatur de sola acquisitione feudi, non facit ad casum nostrum, in quo legitimatus, sine dubio, est capax acquisitionis feudi, & in omni casu illa non refragatur; tollit etiam legitimationes, quæ fiunt contra voluntatem testatoris, non autem eas, quæ fiunt
56 ad illius voluntatem, quidquid † dixerit *Odd.d. cons.16.n.14.& Honded. cons.64.n.34. & 39.cum seqq. lib.5.* ita respondent *Eugen. cons.52.n.65.lib.1.Laderch.cons.29.n.23.Mātic. de coniect. lib.11.tit.10.n.96.vers. extat etiā consimilis. Menoch.cons.461.nu.9.& 30 Lup. de illegit. comment. 3.§.1.nu.5.& in terminis constit. Venetæ valde similes Decian. cons.42. n.38.lib.1.Menoch. cons.459.nu.34.& 37.& cons.461.num.9. Mantic.de coniect.loco citato.* Quam sententiam sequitur *Rot. in causa Bonon. de Maluetijs 24. Februarij 1610. coram bo.me. Card Sacrato, quæ est decis.488.par.1. in recent.* Hic autem licet ageretur ad effectum successionis, non tamen constat legitimationem fuisse factam aduersus voluntatem testatoris.

Et remouetur omnis dubietas; quia Gregorius in prædicta reualidatoria derogat Constit. Pij Quarti & alijs Constitutionibus de registrandis; subdens postea *non obstantibus præmissis, & quibuscumq; Constitutionibus &c. ac literis Apostolicis, contra illegitimos per d. Pium, ac etiam per piæ mem. Pium Quintum, & alios Romanos Pontifices prædecessores nostros &c.* Quamobrem cum deroget Constitutioni Pij Quarti contra illegitimos, & in hoc genere non reperiatur alia eiusdem Pontificis constitutio, nisi ista legitimationum moderatoria; satis videtur sublata per legitimationem Greg.
57 quòd satis est, cum in omni † casu materia derogationis pendeat à voluntate, & potestate derogantis, ex adduct. per *Alex. cons. 111.n.13. in fin cum seqq. lib.6.* de qua hic non est ambigendum.

Et ita conclusū negotio plenè discusso.

¶ *Supra in eadem causa habētur aliæ decisiones sub diebus 8. Ianuarij 1627. & 25. Iunij eiusdem anni coram eodem bo.me. Reuerendiss. Coccino, sunt decisiones 36.& 93.& infra adest alia sub die 3. Augusti 1629. coram eodem, est decisio 316.*

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Romana Emolumentorum, siue dismembrationis officii.

Die Lunæ 5. Iulij 1627.

ARGVMENTVM.

Emolumentum concessum alicui, qui exercet aliquod officium, quando, & ex quibus colligatur, quod sit concessum intuitu personæ, vel officij.

SVMMARIVM.

1 *Gratia præsumitur personalis, & non realis.*
2 *Gratia intelligitur facta intuitu personæ, & non officij, si solum nomen, & cognomen exprimatur.*
3 *Verbum* tu, *denotat personalitatem & nu.8.*
4 *Gratia dicitur personalis, si sit facta, durante vita tantum & nu.5.*
6 *Gratia concessa motu proprio, & de plenitudine potestatis ex mera liberalitate Principis sine dubio suffragatur.*
7 *Dictio,* ad instar *denotat similitudinem.*
9 *Conseruatorum Vrbis attestationi admodum deferendum videtur.*
10 *Verba, quando stent demonstratiuè, itaut non excludant personalitatem.*
11 *Obseruantia facit licitum, quod aliàs esset illicitum.*
12 *Gratia in effectu dicitur Papalis, si sit facta ex certa scientia contra quā de aliquo defectu opponi non potest & nu.13.*
14 *Confirmatio facta ex certa scientia, importat nouam concessionem, & gratiam Principis.*
15 *Diuersitas personarum arguit diuersitatē, & distinctionem officiorum.*
16 *Tertius, quando non possit dare de nullitate.*
17 *Concessio ex certa scientia operatur, vt non sit necessaria verificatio gratiarum.*
18 *Papa, quando dicatur noluisse ligare manus successorum.*
19 *Obseruantia interpretatiua, ex quibus oriatur.*
20 *In negocijs alienis quis sine deputatione non se regulariter intromittit.*
21 *Subreptio, & voluntatis defectus, vt euitentur, sufficit scientia virtualis, & expressio per æquipotentiam.*
22 *Papæ voluntas arguitur ex derogatione, & sufficit derogatio generalis.*
23 *Defensio non priuatiuè, sed cumulatiuè, an dicatur concessa.*
24 *Gratia aliqua, quæ non est annexa officio, sublato officio remanet gratia durante persona.*
25 *Expressio nominis proprij, cum cognomine, arguit in Principe notitiam personæ.*
26 *In Principe præsumitur causa concessionis, etiāsi non exprimatur.*
27 *Concessio in dubio censetur ex causa meritorum facta.*

DECI-

DECISIO CI

PRoposito extra Rotam dubio, An gratiæ de quibus agitur suffragentur DD. de Nerutijs, Domini affirmatiuè responderunt, & distinguendo gratias dixerunt, illam Clem. VIII. de anno 1593. concessam Dominico Nerutio super prouisione annua scut. 120. auri in auro non fuisse realem, idest factam intuitu officij Fiscalatus, sed personalem intuitu personæ ipsius Dominici, ita vt etiam si cessasset officium, nihilominus Dominicus frueretur gratia, & moti fuerũt.

1 Primò, quia gratia † præsumitur personalis non realis, *c. possessiones, & ibi glos. magn. 16. quæst. 1. gloss. in c. cum venissent de instit. De. in l. in omnibus causis nu. 3. vers. & in dubio. ff. de reg. iur. Cephal. cons. 615. num. 21. lib. 5.*

Secundò, quia in ista gratia nulla expressa mentio fit de officio Fiscalatus, sed
2 exprimitur † nomen proprium Dominici cum eius cognomine, & propter merita ob laudabiles labores per 30. annos, & ob ætatem prouectam conceditur gratia, vt commodius se sustentare valeat cum verbis ge-
3 minatis personalibus, nempe † te, tuorum meritorum &c. ex quibus arguitur gratiam esse personalem, *c. quoniam Abbas de offic. deleg. Ias. in l. more nu. 65. ff. de iurisd. omn. iudic. Alex. cons. 86. n. 1. lib. 1. Natt. cons. 163. n. 7. & 9. & 164. n. 20. & 21. lib. 1. Aym. cons. 209. n. 6. & 9. lib. 5. Menoch. lib. 3. præsumpt. 103. n. 9. & 12. Rot. in recent. decis. 733 num. 7. & in fin. par. 2.*

Tertiò, quia Clemens constituit & lar-
4 gitur Dominico vita † durante supradictam prouisionem, & consequenter fauor est personalis *c. mandata de præsumpt. vbi Abb. n. 1. versic. sed ex verbis Felin. n. 2. versic. & idem Mantic. de tacit. lib. 1. tit. 7. nu. 5.* vbi enim
5 ius † extinguitur morte, elargitio est personalis *Bero cons. 173. num. 68. lib. 1. Alciat. cons. 7. num. 15. lib. 4. Menoch. d. præsumpt 103. num. 53.*

Vnde cum ista gratia Clemen. VIII. fuerit
6 motu † proprio, & de plenitudine potestatis ex mera liberalitate Pontificis, vtiq; sine dubio suffragatur;

Dixerunt quoque gratiam confirmatoriam Gregorij XV. de anno 1621. ad fauorẽ Polidori Nerutij nepotis d. Dominici Nerutii super constituta prouisione annua scut. 150. monetæ esse pariter personalem, & suffragari, tum quia tàm in secreto, quàm in publico consilio fuit constituta supradicta prouisio supradicto Polidoro eius vita durante, & quod post eius obitum ad populum reuerteretur, & consequenter gratia est personalis ex supra deductis, tum etiam quia cum addatur prout, & quemadmodum habebat Dominicus Nerutius patruus, sequitur, quod cum gratia patrui esset
7 personalis, ita & ista nepotis ad † instar illius, *l. pater familias ff. de verb. signific. l. quẽadmodum ff. de acq. possess. Angel. cons. 11. n. 4. Menoch. cons. 1. nu. 20.* Tum quia cum fuerit processum per viam nouæ Constitutionis, non per viam augumenti, cum expressione nominis proprii, & cognominis, & cum
8 verbis personalibus tu, † & te vtique ex ipsis personalitas considerata ostẽditur, *Natt. d. cons. 164 n. 21. lib. 1. Rot. d. decis. 733. n. 7. par. 2. Menoch. d. præsumpt. 103. nu. 9. & 12.* tum & vltimo, quia Conseruatores illius temporis attestantur concessionem nouæ prouisionis non fuisse factam intuitu officii Fiscalatus, sed intuitu personæ Polidori ob
9 merita patrui, & propria, † cui attestationi admodum deferendum videtur, *Rot. in recent. decis. 525. n. 1. par. 2.* & in puncto attestationis Conseruatorum fuit dictum in *Romana officij 9. Maij 1625. coram R. P. D. Coccino Decano.*

Nec obstare visa fuerunt verba Polidoro Fisci, & Romani Populi Procuratori, apposita in cõsilio secreto & publico, & verba apposita in confirmatione Gregorij XV. tu qui vt asseris Curiæ Capitolij & Fisci Procurator existis, quia cum ex tot supradictis pateat euidenter gratiam esse personalem,
10 ista verba † stant demonstratiuè, & non excludunt personalitatem, *Canon. in ca. quoniam Abbas de offic. deleg. vbi Abb. nu. 8. post med. Dec. n. 49. versic secundo limitatur. Bero. n. 93. in princ. Abb. cons. 93. num. 1. in fin. lib. 1. Rot. in recent. d. decis. 733. num. 7. vers. vnde licet par. 2.*

Conseruatores verò in cõsuetudinis istis prouisionibus annalibus præcipuè, tẽporaliter ad vitam vnius personæ præuiis consi-
11 liis secreto, & publico habent pro se antiquissimam possessionem, quæ eis suffragatur *l. si pignora. §. fin. ff. de pignor. Aym. cons. 6. nu. 103. Surd. cons. 354. n. 5. lib. 3.* & cum apposuerint clausulam, seruato beneplacito Apostolico, & inserto tenore, tàm secreti, quàm publici consilij Gregorius XV. supplendo omnes, & singulos, tàm iuris, quàm facti defectus cum decreto irritanti confirmauerit, & robur apposuerit, itaque non sumus in confirmatione in forma communi, sed ex certa scientia, itaut in effectu dicatur

gratia

12 gratia † Papalis, contra quam de aliquo defectu opponi non possit, *c. pastoralis. §. præterea in verb. certa scientia de offic. deleg. c. si Apostolica de præben. in 6. Dec. in cap. 1. n. 46. & 47. de confirmat. vtil. vel inutil. Ferret. cons. 38. nu. 6. & 7. Alex. cons. 30. nu. 8. lib. 5. Paris cons. 3. n. 39. & 40. lib. 4. Rota in recent. dec. 192. num. 2. & 3. par. 1. & dec. 461. n. 13. p. 1. & fuit dictum in Romana Dohaneriatus pecudum 5. Iulij 1574. coram bon. mem. Robusterio, & in Gerunden. Canonicatus 11. Februarij 1598. coram bon. mem. Orano, & in Abulen. iurisdictionis 22. Ianuarij 1588. coram eod.*

Censuerunt quoque Domini suffragari & esse personalem gratiam Conseruatorum de anno 1605. & confirmationem Pauli V. cum noua concessione ad fauorem eiusdem Dominici Nerutij super constitutione & deputatione Procuratoris, & defensoris Gabellarum, cum salario, regaliis, & alijs emolumentis; cum Conseruatores intuitu meritorum Dominici constituerint illum Procuratorem, & defensorem, ex quo per 30. annos, & vltra negocia Populi Romani fideliter procurauerit, & signanter in tuenda, & defendẽda Gabella carnis operã suam laudabiliter præstiterit cum derogatione Statutorum, ac vita durante; vnde ista gratia quoq; Conseruatorum non fuit intuitu officii Fiscalatus sed intuitu personæ ob merita & labores, & ad vitam, & sic personalis ex supra deductis.

Confirmatio quoq; Pauli Quinti iuuat, & est personalis, quia est insertus totus tenor concessionis factæ per Conseruatores ob merita, & ad vitam, cum clausula, supplendo tàm iuris, quàm facti defectus, &
13 propterea confirmatio non † est in forma communi, sed ex certa scientia, & de aliquo defectu impugnari non potest ex supra allegatis.

Tanto magis, quia idem Paulus Quintus pro maiori cautela eundem Dominicum Procuratorem, & defensorem Gabellæ, cũ salario, & regalijs de nouo ad vitam constituit, & deputat cum derogatione statu-
14 torum, & cum simus † in confirmatione ex certa scientia ista verba important nouam concessionem, & gratiam ipsiusmet Pontificis, *Cassad. dec. 1. n. 3. de confirmat. vtil. vel inutil. Rota in recent. dec. 84. n. 10. & 192. num. 2. & dec. 210. num. 6. p. 1. & dec. 513. num 6. p. 2. recent. & fuit dictum in supra dicta Romana Dohaneriatus pecudum 5. Iulij 1574. coram bon. mem. Robusterio.*

Coadiutoriam quoque in d. officio Procuratoris & defensoris Gabellæ ad fauorẽ Polidori, & Lelij de Nerutijs datam per Conseruatores, pronunciarunt DD. suffragari & esse personalem, cum fuerit concessa ob ætatem 77. annorum Dominici, & ob labores per 30. annos cum futura successione vita durante Polidori, & Lelij, & sic personalis non intuitu officij Fiscalatus, cum in officio Fiscalatus non fuerit data coadiutoria, & tunc Polidorus non esset Fiscalis, nec Lelius vnquam Fiscalatus of-
15 ficium obtinuerit, ex qua † diuersitate personarum, quæ non erant Fiscales arguitur distinctio & diuersitas officiorum, *Rot. Ianuen. dec. 179. nu. 6. Seraph. dec. 164. nu. 2. Lancellot. de attent. p. 2. c. 12. limit. 2. n. 10.*

Confirmatio quoque coadiutoriæ per Paulum Quintum fuit non in forma communi, sed ex certa scientia inserto toto tenore coadiutoriæ, cum clausula supplentes omnes tàm iuris, quàm facti defectus, & pro maiori cautela ipsemet Paulus Quintus in coadiutores cum futura successione vita eorum durante constituit, & deputat, & propterea tàm in vim confirmationis, quàm in vim nouæ concessionis ob certam scientiam coadiutoria est personalis, & suffragatur per præallegata.

Non obstat defectus potestatis Conseruatorum obreptionis, & intentionis Pontificis, quia omisso quod si ista intrarent, redditus redirent ad Senatum Romanum, cum gratiæ non sint intuitu Fiscalatus, sed personales, & ideo Procurator, Fiscalis,
16 † cum sua non intersit, de nullitate, & obreptione dare non possit. *Seraph. dec. 278. n. 1. Rot. diuers. dec. 133. nu. 12. p. 2.* facultas Cõseruatorum apparet ex ipsamet erectione Gabellæ Carnis, in qua Pius Quintus dat facultatem Conseruatoribus deputandi officiales quos, & quot, & ad quod tempus voluerint, vt in puncto *Mandos. in reg. 16. q. 20. n. 3. Cassad. dec. 14. nu. 2. de præbend.* vnde multo magis potuerunt deputare temporaliter, ad vitam certarum personarum erga Populum Romanum benemerentium, concurrente confirmatione, & noua concessione Sedis Apostolicæ ex certa scientia tollendo omnes defe-
17 ctus, quæ noua concessio † ex certa scientia operatur, vt non sit necessaria verificatio gratiarum, cum si non valeant in vim confirmationum, substinentur vigore nouarum concessionum, *Butr. in c. inter dilectos n. 13. versic. sed si ex primo de fide. instrum. Ruin. cons. 31. n. 6. & cons. 231. nu. 5. lib. 1. Rot. dec. 36. n. 7. p. 2. diuers.*

Non

Non obstat quod Clemens VIII. prohibuerit erectiones nouorum officiorum cōtra formam statutorum, quia Clemens lo-
18 quitur si erectio fieret absque † confirmatione Apostolica; noluit enim Clemens ligare manus Pontificum, nec loquitur quando in ipsa erectione Gabellæ est data facultas prout hic à Pio V. deputandi officiales quos & quot voluerint, & prohibitio Clementis procederet si priuatiuè crearetur nouus defensor cum præiudicio tertij, cui emolumenta propria tollerentur, secus prout hic cumulatiuè cū assignatione nouorum emolumentorum, quia tunc non intrat prohibitio Clementis, ad notat. per *Dec. cons. 3. num. 3. Rolan. cons. 8. num. 7. lib. 2. Surd. cons. 56. num. 19. & seq.* & cum tàm Clemens VIII. quàm alij Pontifices successores confirmauerint erectiones aliorum ac diuersorum officiorum, sa-
19 tis oritur † obseruantia interpretatiua, quod Clemens VIII. non intellexit, si erectio facta à Conseruatoribus à Sede Apostolica confirmaretur, & multo magis si de nouo ex certa scientia concederetur, *l. si de interpretatione ff. de leg. Bero. cons. 181. nu. 5. lib. 3. Bursatt. cons. 321. num. 26. & seq. lib. 3.* & in puncto *fuit dictum in Conchen. beneficij de valde iudios 13. Iunij 1612. & in Romana artis sutoriæ 20. Martij 1620. coram bon. mem. Card. Sacrato*, & ex derogatione facta per Pontifices colligitur clara eorum voluntas, *Bald. in l. eam quam num. 36. C. de fideicom.*

Defectus verò subreptionis, & intētionis Papæ non subsistit ex eo, quod Papa ignorauerat Procuratorem Fiscalem eo ipso quod esset Fiscalis esse Procuratorem, & defensorem Gabellæ carnis ex dispositione statuti, quia cum in confirmatione, & concessione Apostolica Pauli V. fuerit narratum Dominicum per 30. annos, & vltra, negotia Populi Romani rectè, & fideliter procurasse, & signanter in tuenda, ac defendenda Gabella Carnis laudabiliter operam præstitisse, quod non ex sua liberalitate, sed ratione officij fecisse Papa
20 intellexit, cum quis regulariter † in negotijs alienis sine deputatione non se intromittat, consequenter ex istis verbis expressis circa laudabilem defensionem Gabellæ Carnis Pontifex potuit in genere cogitare, quod sufficit ad euitandam subreptionem, & defectum intentionis, *l. qui iure militari ff. de testam. milit. Felin. in c. nonnulli n. 18. post med. de rescript. Veral. dec. 49. n. 5. p. 1. Rot. in recent. dec. 38. n. 3. & dec. 210. num.*
21 *5. par. 1.* & sufficit scientia † virtualis, & expressio per æquipollens ad euitandam subreptionem, & defectum intentionis, *Cassad. dec. 12. nu. 3. Verall. dec. 217. num. 1. & dec. 222. num. 1. p. 3.* & ex derogatione
22 statutorum arguitur † voluntas Papæ, & derogatio generalis statutorum sufficit *Bart. in extrau. ad reprimen. in verb. non obstant. nu. 2. Ias. cons. 110. col. 4. ad fin. vers. 11. moueor lib. 4. Bart. cons. 147. nu. 2. lib. 3. Rot. in dec. 506. nu. 5. p. 1.*

Nec de aliquo præiudicio Procuratoris Fiscalis Populi Romani agitur, quia emolumenta propria Fiscalatus non fuerunt in aliquo diminuta, sed potius labor, cum
23 defensio † non priuatiuè, sed cumulatiuè dicatur concessa, *Rot. in recent. dec. 533. n. 2. par. 2. Dec. cons. 3. num. 3. Rolan. cons. 8. num. 7. lib. 2. Surd. cons. 56. num. 19.* & oritur vtilitas Populi Romani cum admodū expediat habere plures defensores, & officiales, *Bald. in l. vnica §. vbi autem nu. 6. in fin. C. de caduc. tollen. Afflict. dec. 41. nu. 2. Boer. dec. 347. nu. 5. prope fin.*

Non obstat quod officium quoque Fiscalatus fuerit concessum ad vitam, & illud fuerit alteri concessum, quia cum gratiæ supradictæ non sint annexæ officio Fiscala-
24 tus, sed sint † personales ex supra iam deductis, sublato Fiscalatu remanent gratiæ durante persona, *Rot. in recent. d. dec. 733. n. 5. & seq. par. 2.*

Non obstat, quod Papa non habuerit notitiam personæ Polidori, & ista concessio fuerit sine causa, quia ratione officij Polidorus erat notus Papæ, & expressio
25 † nominis proprij cum cognomine arguit in Papa notitiam personæ, *Rot. in recent. d. dec. 733. num. 7. post med. p. 2.* & in Prin-
26 cipe causa † concessionis præsumitur, quamuis non exprimatur *Socc. iun. in l. Gallus § & quid si tantum, num. 110. ff. de lib. & posthu. Odd. de restit. in integr. par. 2. q. 99. art. 9. num. 68. & seq.* & causa meritorum fuit ex persona patrui, & etiam ipsiusmet
27 Polidori, & in dubio concessio † præsumitur ex causa meritorum, *Tiraq. in l. si vnquam in verb. donatione largitus n. 71. & 74. in fin. C. de reuocan. donat.* & de donatione facta à Principe *fuit dictum in Rauennaten. bonorum 8. Iunij 1588. coram bon. mem. Bubalo.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Teruleñ prætensæ erectionis beneficij.

Die Lunæ 5. Iulij 1627.

ARGVMENTVM.

Gesta omnia post inhibitionem Rotalem sunt attentata, & ista inhibitio, siue iusta, siue iniusta est timenda. Sententię executio non est retardanda, quando sumus in tertia instantia, sed stante inhibitione Rotali est attentata.

SVMMARIVM.

1 *Gesta post inhibitionem Rotalem omnia sunt attentata, & ideo veniunt reuocanda.*
2 *Inhibitio Rotalis siue sit iusta, siue iniusta est timenda.*
3 *Si enim simus in Curia facile est adire signaturam pro remedio.*
4 *Si vero in partibus, non est aperienda via inferioribus cognoscendi de viribus inhibitionis.*
5 *Gesta omnia post interpositam appellationem sunt attentata.*
6 *Sententiæ executio non est retardanda, quando est lata in tertia instantia.*
7 *Sententia lata in iudicio summarijssimo non facit numerum.*
8 *Executio trium conformium post inhibitionem Rotalem est attentata.*

DECISIO CII.

FVit resolutum ad fauorem Beneficiatorum; sententiam Nuntij Hispaniarum, & alia omnia inde sequuta † post inhibitionem Rotalem esse attentata, & ideo reuocanda *ad l. primam §. 1. ff. de non. oper. nunc. cap. significantibus extra de appell. Lancell. de attent. post inhibit. ampliat. 6. n. 2. Caputaq. dec. 93. p. 3.*

Neque obstat, quod per dictos Beneficiatos esset introducta causa appellationis coram Nuncio, antequam per eosdem committeretur in Rota, & concederetur inhibitio, nulla etiam facta mentione litis, nec præuia auocatione; quia † inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta est timenda. Si enim † sumus in Curia, facile est adire signaturam pro remedio, si verò in partibus, vt hic, non † est aperienda via inferioribus cognoscendi de viribus inhibitionis, *Achil. dec. 29. de appell. Greg. XV. dec. 435. & ibi Add. nu. 4. Rot. dec. 519. nu. 10. p. 1. recent.*

Et in omnem casum ex quo à dicta sententia Nuncij fuit legitimè appellatum, relaxatio executorialium, executio earundem declaratoria, interdictum inuocatio brachij sæcularis, præceptum cessationis à Diuinis, & alia † omnia in executionem dictæ sententiæ sequuta fuerunt attentata, *cap. non solum de appellat. in 6. Lancellot. de attent. p. 2. c. 12. in præfat. in fin. Rot. dec. 598. n. 1. p. 1. recent.*

Non obstat si dicatur, quod executio † non erat retardanda, ex quo Nuncij sententia fuit lata in tertia instantia, quia vltra quòd non est verum; quia immò fuit lata in secunda, cum † prima ordinarij Teruleñ fuerit dumtaxat, super summarijssimo possessorio retinendæ, etiam executio † trium conformium post inhibitionem Rotalem est attentata. *Lancell. de attent. post inhibit. ampl. 6. num. 3. Rot. apud Greg. XV. d. dec. 435. num. 3.* & alibi sæpius.

Et ita &c. vtraque &c.

REV.MO P.D. COCCINO.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 8. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Procurator lædens suum principalem, quando teneatur ad interesse, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum facit probationem probatam, & rem certam.*
2 *Confessio propria est maior omni probatione etiam instrumentali.*
3 *Conuentiones posteriores derogant prioribus.*
4 *Pacta vltima prioribus contraria eis derogant.*
5 *Singula, quæ non prosunt, iuncta iuuant.*
6 *Singula iuncta tunc prosunt, quando sunt in sua specie perfecta.*
7 *Singula, quæ non prosunt, nec multiplicata iuuant.*
8 *Singula, quæ sunt imperfecta in sua specie,*

tie, nulla ratione possunt coniungi ad faciendã aliquam probationem.

9 *Scriptura, quæ non est legitimè recognita, nullam probationem facit.*

10 *Procurator non potest aliquid alienare sine mandato Domini.*

11 *Procurator lædens suum Dominum, tenetur ad interesse, si sit soluendo.*

12 *Ratificatio subsequuta tollit omnem difficultatem mandati.*

13 *Quod procedit etiam respectu eorum, quæ exigunt speciale mandatum.*

14 *Ex procuratoris facto, si Dominus damnum sentiat, debet prius agere contra procuratorem, si sit soluendo, sin minus potest petere restitutionem in integrum. n.14. & 15.*

16 *Prohibito vno, censentur prohibita omnia, per quæ peruenitur ad illud.*

17 *Dominium alicuius rei apud duas personas insolidum esse non potest.*

18 *Reseruatio facultatis liberè disponendi, etiam cum quibuscumque clausulis amplissimis concepta, est intelligenda de facultate administrandi, & exigendi.*

19 *Procurator quantumuis generalis, & cum libera, non potest facere actum ad sui commodum in præiudicium Domini.*

20 *Culpa non obligat cessante fraude.*

21 *Dolo id præsumitur quis facere, quando fecit illud, quod non debuit.*

22 *Approbatio inducitur per taciturnitatem.*

23 *Scientia ad hoc vt præiudicet, debet plenè, & concludenter probari.*

24 *Facta non præsumuntur.*

25 *Re duobus vendita ille prefertur, cui primum res fuit tradita.*

27 *Ad non factum quotiescumque quis obligatur, si contraueniant, succedit obligatio ad interesse erga partem læsam, etiam si factum subsistat.*

28 *Debitum proprium, vt quis soluat, non debet vendere bona aliena.*

29 *Ad interesse non debet quis condemnari, si fecerit aliquid sine dolo.*

DECISIO CIII.

IN vltima decisione in hac causa facta sub die 7. Iunii præteriti corã me * duo fuerunt firmata. Primo, quòd creditum Dominorum de Montautis cum Zeccadoro erat scut. 6000. Secundò, quòd Zeccadorus tenebatur ad interesse ad rationem fructuum, qui percepti fuissent ex locis Montium, quos vendidit. Et causa super iisdem proposita, Domini perstiterunt in resolutis.

Primum enim visum fuit nullatenus posse controuerti, cum Montauti habeant intentionem fundatam in instrumento vẽ-
1 ditionis Castri, quod † facit probationem probatam, & rem certam, *Ias. in l.1.nu.10. ff. de nou. oper. nunc. Crauet. cons.382. nu.8. Soccin. cons.87. n.23. ad fin. vers. primo quia lib.3. Natt. cons. 145. n.1. & 177. pariter nu. 1. vol. 1. latè Tiraq. de retract. lignag. §.2. glos.1. n.20. & seqq. Gonzal. ad reg.8. gloss. 64. nu.5.* quàm in eiusdem Zeccadori obli-
2 gatione, ac confessione, † quæ maior est quacumque probatione etiam instrumentali, *l. sed & si possessori §. penult. ff. de iureiur. Bald. cons.192. num.8. vers. verumtamen, vt dixi lib.2. Crauet. cons.61. n.3.*

Nec obstant allegatæ conuentiones anni 1601. quia præterquam quod non satis iustificantur per scripturam, quæ datur in summ. num. 5. quæ non est in actis, nec in forma probanti, leguntur factę inter Montautos, & D. Andouinum patrem DD. de Taurinis, qui hodie sunt in causa, & sic inter personas diuersas duos annos ante instrumentum venditionis, quod cum per
3 tanti temporis spatium, † vel derogat præfatis conuentionibus, *l. sed & posteriores ff. de legib. Abb. cons.94. n.3. in fin. lib.2. Alex. cons.122. in princ. lib.4.* qui dicit hoc etiam procedere in contractibus per *textum in l. cum plures. §. horrei. ff. locat.* vel saltem
4 inducit † certam probationem, quòd à dictis conuentionibus fuerit recessum ad *tex. in l. pacta nouissima C. de pact. & not. in l. fin. C. de nouat. Anchar. cons.188. n.8. Alex. d. cons.122. n.1. lib.4. sanct. mem. Gregor. dec. 76. nu. 1.* Vnde tanto minus de veritate contentorum in dicto instrumento venditionis dubitari potest, cum vltra obligationem, & confessionem claram Zeccadori emanatam in vim dicti instrumenti, tàm Dominici de Montautis, quàm Domini de Taurinis dictum instrumentum, ac in eo contenta expresse ratificauerint.

Nec dicatur, quòd si dictæ conuentiones per se non sufficiunt, saltem iunctæ instrumento diuisionis pretii dicti Castri subsequutæ inter Montautos, & Taurinos de anno 1611. ac confessionibus emanatis in pluribus literis Montautorum faciant concludentem probationem, quod per huiusmodi instrumentum venditionis non fuerit recessum à dictis conuentionibus saltem in rei veritate, quidquid sit per ap-
5 parentiam ad regulam, quæ non † prosunt singula iuncta iuuant *c. cum causam de prob. l. 2. §. ætas, & ibi gloss. ff. de excus. tut.* quia aduertendum est, quòd dicta re-
6 gula non procedit, quando † illa singula in sua specie sunt imperfecta, vt per *Bald. in l. si quis ex argentarijs §.1. num.2. in 4. not. ff. de edend. tenuit Alex. cons. 11. n. 3. & seqq. lib.4. & cons.13. n.19. lib.1. Ias.*

latè in l.admonendi num. 257. ff. de iureiur. Grauett. conf. 216. nu. 12. tunc enim intrat
7 regula contraria, quæ non † prosunt singula, nec multiplicata iuuant l. spadonem §. iura ff. de excus. tut. vnde in casu isto cum euidenter constet, nullum fieri posse fundamentum in prædictis conuentionibus, quia scilicet nullatenus iustificatur, & quatenus iustificarentur, non essent attendendæ ex supra deductis, illæ non solum dici non possunt perfectæ in sua specie, sed im-
8 mò sunt, † ac si non essent, ideoque nulla ratione possunt coniungi ad inducendam aliquam probationem, benè Grauet. in puncto d. conf. 216. loco cit.

Quæ tanto magis procedunt, cum minus obstet instrumentum allegatæ diuisionis pretij d. Castri, quia præterquam quod est initum septem annos post venditionem locorum montium factam à Zeccadoro, cui idcirco nullatenus potest suffragari; quia vt iam fuit resolutum sub die 26. Iunij 1624. & 21. Februarij 1625. Zeccadorus tenetur Montautis ad solutionem interesse pro rata, in qua de tempore venditionis locorum montium fuerunt satisfacti. In omni casu posset quidem operari, vt dicatur recessum ab instrum. venditionis Castri, & eiusdem instrumenti ratificatione ex supra deductis, sed nunquam destruet præfatum instrumentum, itaut de tempore venditionis locorum montium possit dici, quòd Montauti tunc essent satisfacti, & quòd Zeccadorus non esset verè illorum debitor in dicta summa scut. 6000.

Nec tandem officiunt prætensæ literæ Iulij Montauti scriptæ 23. Augusti 1603. in quibus dicitur contineri, quod Iulius ad petitionem Zeccadori transmittebat copiam dd. conuentionum, signum euidens, quod Montauti non erant verè creditores scut. 6000. sed solummodo tertiæ partis totius pretij Castri venditi iuxta formam dd. conuentionum. Quia fuit responsum
9 primò quod cum d. † literæ non sint legitimè recognitæ, nullam faciunt probationem DD. in l. admonendi, vbi Ias. nu 83. & in repet. n. 139 ff. de iureiur. & in l. comparationes. C. de fide. Instrum. Bart. in l. nuda ratio. num. 10. ff. de donat. Felyn. in c. 2. num. 17. de fide. instrum. Secundò fuit responsum quod quatenus legitimè constaret de prædictis conuentionibus omnia, quæ ex illis deducuntur, possent quidem conferre ad probandam minorem quantitatem crediti Montautorum habito respectu ad Taurinos, cum quibus nihil hodie super hoc controuertitur, sed nunquam poterunt operari, vt Zeccadorus non debeat dici verus, & legitimus debitor Montautorum in d. summa scut. 6000. cuius rei est euidens argumentum, quod si Zeccadorus præfatam summam Montautis soluisset, vtique bene soluisset, immò quòd illam non poterat soluere Taurinis, nisi de ordine Montautorum, quibus actio directa contra Zeccadorum competebat.

Quo verò ad secundum, si Zeccadorus ex pecuniis, & nomine Montautorum emit loca montium, vtique vel illa non poterat
10 sine mandato, † & causa alienare, vel si illa alienauit, tenetur ad interesse, vt in alleg. si mandauero §. Iulianus in fin. ff. mand. l si fiue. §. modestinus ff. de admin. tut. l qui
11 aliena. ff. de neg. gest. quia † procurator lædens tenetur ad interesse, si sit soluendo l. & eleganter §. si dolo vbi Bart. de dol. bene Abb. in c. cum venissent nu. 17. de rest. in integr.

Nec dicatur ista non habere locum in casu nostro. Primò, ex quo non constat Zeccadorum habuisse aliquod mandatum à Montautis ad emendum d. loca montiũ, ideoque non posse teneri ad aliquod interesse. Secundò, quia Zeccadorus vigore omnimodæ dispositionis, quam sibi reseruauerat in emptione dictorum locorum montium potuit illa ad libitum alienare, itaut non ideo teneatur ad dicta interesse. Tertiò, quia in omni casu illa ex legitima causa alienauit.

Nam circa primum, supposito etiam citra veri præiudicium, quòd iura allegata supponant mandatum, vel aliquam obligationem, illud in hoc casu visum fuit non posse controuerti tàm ex literis Iulii, Montauti scriptis de mense Aprilis anni 1613. quam ex ratificatione subsequuta vigore exactionis fructuum dictorum locorum montium factæ per Montautos, vt fuit ponderatum in præcedenti decisione. Nec subsistit, quòd immò dictæ literæ excludant potius mandatum, cum videantur continere prohibitionem inuestiendi pecunias: quia aduertendum est, quod huiusmodi literæ quamuis contineant, quòd fiat inuestimentum ad minorem summam, qua fieri possit, non tamen absolutè prohibent inuestimentum, vnde cum habeant implicitam concessionem ad aliquam summam arbitrio Zeccadori, dubitari non potest, quin respectu illius resultet suffi-
12 ciens mandatum, maximè cum † ratificatio subsequuta omnem tollat difficultatem

tem ad *tex. in l.Paulus ff. rem rat. haber.*
13 etiam respectu † eorum, quæ exegissent speciale mandatum, *Rot. dec.525. nu. 5. & adden. ad dec.295. n.6. sanct. mem. Gregor.*

Circa verò secundum hodie non controuertitur, An Zeccadorus vigore dispositionis, quam sibi in dictorum locorum emptione reseruauerat potuerit alienare ad effectum, vt huiusmodi alienatio sustineatur, & Montauti non possint habere regressum ad dicta loca montium, sed dicitur, quod cum ex dicta alienatione Mon-
14 tautis damnum resultauerit vtique † tenetur ipsis præstare quanti eorum interest dicta loca non fuisse alienata ex *d.l. & eleganter §. si dolo, vbi Bart. ff. de dolo, & ex Abb. in d. c.cum venissent nu. 17. de restit. in integr.* vbi habetur quòd si Dominus ex fa-
15 cto † procuratoris sentit damnum, debet primò agere contra procuratorem, ex cuius facto damnum sensit, si sit soluendo, si verò non sit soluendo potest in subsidium petere restitutionem in integrum. In proposito autem cum ex facto Zeccadori alienantis Montauti damnum senserint, & Zeccadorus sit soluendo, debent primò contra ipsum agere. Nec potest fieri vis in dicta reseruatione liberè disponendi. Primò, quia sicuti Zeccadorus non potuisset alienare dicta loca montium, si illa sine dicta reseruatione, sed simpliciter nomine, & sub dispositione Montautorum emisset, ità nec potuit dictam dispositionem sibi reseruare ex vulgata re-
16 gula, quòd † prohibito vno censentur tur prohibita omnia, per quæ peruenitur ad illud *l.oratio, ff. de sponsalib. l. pupillus ff. sed si per interpositam, ff. de auct. tut. c. præterea de offic. deleg.* Secundò, quia cum repugnaret, quòd Zeccadorus emisset nomine, & ex pecuniis Montautorum, & tamen posset ad sui libitum in eorumdem præiudicium vigore dictæ reseruationis alienare, quod si diceretur, ex consequenti admit-
17 tendum esset dominium † dictorum locorum montium æquè fuisse apud Zeccadorum, & Montautos contra *text. in l. si vt certo §. si duobus vehiculum ff. commod.* Ad tollendam huiusmodi repugnantiam dicta reseruatio facultatis liberè disponendi, etiã quibuscumque amplissimis clausulis con-
18 cepta, erat intelligenda † de facultate administrandi, & exigendi, vt in simili voluerunt *Addent. ad Bald. in l.creditor, §. lucius in fin. addit. ff. mand.* & in puncto Rota resoluit in causa *Romana Officij 30. Ianuarij* 1609, *coram bon. me. Cardinal. Lancellotto, & in causa Romana census 22. Iunij 1609. coram me, & 18. Martij 1611. coram Illustriss. Caual. & in recent. dec. 425. num.7. par.1.* Ideoque dicta facultas liberè administrandi, & exigendi nullatenus poterat extendi ad alienationem præiudicãtem Montautis, quia procurator quantum-
19 cumque † generalis, & cum libera non potest facere actum ad sui commodum, & præiudicium Domini *l.contra iuris, § si filius, ff. de pact. Bald. in d.l. creditor §. lucius. ff. mand. Dec. cons.402. n.9. & sanct. mem. Gregor. dec.311. num.4.*

Nec dicatur sufficere, quòd absit dolus, qui solus in huiusmodi libera administra-
20 tione intelligitur exceptus, ità vt culpa † nõ obliget cessante fraude, *l. in venditione §. de tempore ff. de ben. auct. Ind. possid.* & ibi *Bar. in §. si quis fructus propè finem*, quòd etiam videtur expressum in *d. l. creditor §. lucius ff. mand. & in d.l. & eleganter, § si dolo ff. de dolo Abb. in d.c. cum venissent n.17.* vna cum alijs in contrarium deductis. Quia cum, vt superius dictum fuit Zeccadorus, vel nõ posset huiusmodi facultatem sibi reseruare, vel si poterat illa non extenderetur ad facultatem alienandi, vtique alienatio subsequuta
21 non potuit esse sine dolo quia † præsumitur dolo facere, qui fecit, quod non debuit *l. tutor. qui repertorium, ff. de administr. tut. l. dolo ff. ad l. falcid. l. si procuratorem, §. dolo. ff. mand.*

Et hinc non officit, quod exactio fructuum facta per Montautos haberet annexam scientiam huiusmodi facultatis, quam sibi Zeccadorus reseruauerat, quam ideò Mon-
22 tauti per taciturnitatem † censentur approbasse ad *glos. notabilem in c. cum olim in verb. Protinus, de offic. deleg.* Quia vltra quod cũ intentio Zeccadori consistat in hac scien-
23 tia, debet plenè, † & concludenter probari *Bar. in l. omnes in princ. C. de Agricol. & censit. lib.11. Angel. in auth. de eccles. tit. §. pen. in fin. & in l.1. C. de Nili aggerib.* quos refert, & sequitur in puncto *Dec in cons.437. n.3.* Non autem præsumptiuè, quia in hoc casu talis scientia tanquam æquipollens mandato est quid facti. *l. cons. in fin. ff. de curat. furios.* &
24 ideò † non præsumitur *c. cum in iure de offic. deleg. l. in bello, §. captæ, ff. de ca l.1. C. de prob. Abb. cons.36. n.1. vers.2. casu lib.2.* & in terminis *Dec. d. cons.437. nu.2.* Cessat omnis difficultas, quia cum, vt dictum est, dicta reseruatio liberè desponendi sit intelligenda de facultate administrandi, & exigendi, non autem alienandi, supposito etiam citra veri præiudicium, quòd Montauti de illa

illa scientiam habuerint, id vtique non potest suffragari Zeccadoro ad effectum alienationis.

Nec est verum implicare contradictionem, quòd alienatio facta per Zeccadorũ sustineatur, & tamen Zeccadorus teneatur ad interesse, quia in hoc habemus claram dispositionem *text. in d.l.& eleganter*, §.*si*
25 *dolo ff.de dol.* vbi valet† factum procuratoris, & tamen procurator tenetur ad interesse, quamuis si procurator non sit soluendo competat domino via restitutionis in integrum, vt etiam per *Abb. in d.C cum venissent n.17.de rest.in integr. facit etiam text. in l.diligenter in vers.item si mandauero, ff. mand.* Vbi si mandauero tibi, vt fundum meum centum venderes, tùque eum nonaginta vendideris, si fundum petam, obstabit mihi exceptio mandati, si reliquum quod deest mandato meo præstes, & sic nõ implicat contradictionem, quòd sustineatur venditio, & procurator soluat interes-
26 se, vt etiam dicitur de eo, † qui rem vni vendidit, & tradidit, quàm prius alteri vẽdiderat in *l.quoties*, vbi *gloss. & DD. ff. de rei vendic.Gabr.* qui alios refert *concl.2.n.6. de empt. & vendit.* & generalis est regula,
27 quòd quotiescũque aliquis obligatur † ad non factum, si contraueniat, succedit obligatio ad interesse erga partem læsam, etiã si factum subsistat, vt per *DD. in l.4.§.Cato, & in l. stipulationes non diuiduntur, ff. de verb.obligat.*

Circa verò tertium. Visum fuit non cõstare de causis legitimis, quæ potuerint, aut debuerint mouere Zeccadorum ad faciendam huiusmodi alienationem. Nam quòd Zeccadorus alienauerit in exequutionem mandati habiti à Montautis de soluendo Mottæ procuratori Taurinorum non benè iustificatur, cum tale mandatum acceptare expresè recusauerit, vt in eius litteris scriptis de Mense Ianuarij anni 1605. vbi, *replico à V.S la cagione per la quale non hò voluto pagare il restante de denari*. Vndè frustra prætenditur posse deduci acceptatio, siuè effectuatio dicti mandati ex solutione pecuniarum facta per Zeccadorum præfato Mottæ ad summam scut.4000. quia illa fuit facta pro summa debita Taurinis iuxtà ratam pretij Castri venditi quæ ad ipsos spectabat, & pro qua Zeccadorus se illis obligauerat, non autem in vim mandati Montautorum, vt apertè colligitur ex tenore dictarum litterarum. Ideoq; quamuis etiam verum esset, quòd Zeccadorus alienasset dicta loca montium, vt solueret Taurinis d. summam scut. 4000. hoc nihilominus sibi
28 non posset suffragari, quia vt solueret† debitum proprium, non debebat vendere huiusmodi loca montium tàm ex pecunijs, quàm nomine Montautorum empta.

Minus dicatur, quòd saltem d. mandatũ suffragetur Zeccadoro ad effectum, vt non possit dici dolo fecisse dictam alienationẽ, sic in consequentiam non teneatur ad ali-
29 quod † interesse, ad quod sine dolo non videtur posse condemnari, vt in *d.l.& eleganter, §si dolo, ff.de dolo, l.creditor, §.Lucius, ff.mand.Bart.in l procurator 58.num.4. vers.quæro quod importet, ff.de Procur.Abb. in d c.cum venissent, nu 17.de rest.in integr. Alex.cons.47.n.8.lib.1.* Quia quidquid sit de hoc, certum est, quòd dictum mandatum sibi nullatenus potest in hoc suffragari, cũ illud expresè recusauerit acceptare.

Nec valet replicatio, quòd Zeccadorus habuit iustam causam recusandi, ex quo Motta procurator Taurinorum, qui venerat è Gallijs, non attulerat scripturas necessarias pro illius securitate. Ideoq. alienatio quæ paulò præcesserat aduẽtum præfati Mottæ, dicenda sit facta bona fide, & sub iusta spe, quòd Motta fuisset allaturus necessaria, nec tantum itineris frustra suscepturus fuisset, ex quibus euidenter omnis dolus excluditur. Quia aduertendum est. Primò, quòd recusatio Zeccadori est clara, causa verò legitimæ recusationis pendet ab incertis coniecturis ità vt de illa dici non possit sufficienter, ac legitimè constare. Secundò quòd licèt ex post facto forsan superuenerint necessaria pro sicuritate Zeccadori, adhuc tamen semper Zeccadorus recusauit soluere Taurinis. Vndè tantò minus arguenda est bona fides etiam ab initio mandati. Tertiò, quòd in omnem casum Zeccadorus excusari non potest, si easdem pecunias non subsequuta in exequtionem dicti mandati solutione non reinuestiuit ad commodum, & vtilitatem eorumdem DD de Montautis, sed illas penes se otiosas tàm diù retinuerit in damnum Montautorum. Quartò, quòd ipsemet Zeccadorus sæpius confessus est, dictas pecunias ex pretio dd.locorum montium redactas, penes se inuestitas restituisse. Quintò denique, & vltimò, quòd non videtur alienum à veritate, dictas pecunias nomine proprio, & ad propriam vtilitatem Zeccadorum inuestiuisse, in domo, & alijs, quæ latiùs fuerunt ponderata per informãtes, accedente præsertim super hoc eiusdem Zeccadori confessione, de qua supra.

Ex

Ex quibus omnibus visum fuit non posse Zeccadorum, àut illius successores excusari à solutione d. interesse.

Et quatenus etiam pecuniæ, ex quibus Zeccadorus emit dicta loca montium, fuissent verè DD. de Taurinis, adhuc tamen inclinabant Domini Zeccadorum pariter teneri ad interesse ex deductis in decisione præcedenti, quæ omnem tollunt difficultatem.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

Est decisio 80. supra in hac parte.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Romana restitutionis Dotis:

Die Veneris 11. Nouembris 1627.

DECISIO CIV.

Est impressa coram Merlino Decis. 308.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Aprutina, seu nullius Iurisdictionis.

Die Lunæ 15. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia iurisdictionis spiritualis nempè qualiter probetur castra, vel aliquid aliud sit in vna Diœcesi.

SVMMARIVM.

1 *Limitum natura quæ sit.*
2 *Testibus magis specificè deponentibus, magis est standum, quàm in genere deponentibus.*
3 *Adminicula desumpta à testibus, qui non probant, euanescunt.*
4 *Exemplum exempli non probat.*
5 *Exceptio contra testem, qui fuit excommunicatus, non releuat, si fuerit quoque absolutus.*
6 *Vassalli pro domino possunt esse testes, si non agitur de eorum interesse.*

DECISIO CV.

OCcasione cõtrouersiæ super iurisdictione spirituali Castrorum, seu locorum Murri, Musciani, & Notaresci inter Episcopum Aprutinum, & Abbatem B. Mariæ di Propezzano, & S. Angeli de Musciano duæ fuerunt factæ decisiones cõtrariæ, vna coram bo. me. Seleucien. sub die 10. Martij 1624. in qua fuit dictum Castra, seu loca supradicta non probari esse sita intra fines Diœcesis Aprutinæ ex rationibus in ea deductis, altera coram bo. me. Remboldo sub die 15. Iunij 1626. in qua circumscripto effectu dubij fuit resolutum, strictè quoad situationem dd. Castra, siuè loca esse sita intra fines Diœcesis Aprutinæ, quia dicta Diœcesis Aprutina se extendit à meridiè, à Ciuitate Terami vsque ad flumen Vomani, vndè cum dd. Castra, seu loca sint sita inter Ciuitatem Terami, & flumen Vomani, sequitur quod sint sita in Diœcesi Aprutina, vt deponunt quatuor testes Episcopi, quorum dicta coadiuuantur ex Mappa impressa ante motam litem, & ex Bulla Anastasiana, quæ licèt non sit in forma probãti, præbet adminiculum, vt latius dicitur in dicta decisione.

Sed pro parte Abbatis examinatis quatuor testibus disputaui dubium, An sit recedendum ab vltimo loco decisis sub d. die 15. Iunij 1626. coram bo. me. Remboldo, & Domini recesserunt, & firmarunt, circumscripto effectu, ista tria Castra, seù loca nõ esse sita intra fines Diœcesis Aprutinæ. Moti fuerunt, quia quatuor testes pro parte Abbatis post decisiones supradictas examinati, clarè, & specificè dicunt, quòd ista tria Castra, siue loca non stant versus meridiem inter Ciuitatem Terami, & flumen Vomani, vt æquiuocè supponitur in decisione bo. me. Rẽboldi, sed sunt versus Orientem inter Ciuitatem Terami, & mare, & distant à Ciuitate Terami spatio duodecim milliarium, & à mare distant spatio quatuor milliarium, addunt quoque testes, quòd inter Ciuitatem Terami, & hæc tria Castra, siuè loca controuersa extant Castelbasso, e Guardia Vomanà, iuxtà quæ adest Terra Montis Pagani, & quòd Diœcesis Terami ab Oriente versus mare se extẽdit solùm per decem milliaria, vsque ad dd. loca Castelbasso, e Guardia Vomana exclusiuè, nec includit tria Castra, seu loca controuersa, ex quibus sequitur quòd Castra, siuè loca controuersa remotiora, & quæ habent

habent intermedia Castel basso, e Guardia Vomana & sic, vti post Castel basso, e Guardua Vomana situata sint extra Diœcesim
1 Aprutinam, cum natura limitum † sit, vt debeant esse ita coniuncti, vt ab omnibus lateribus capiant, & quodammodo includant omnia loca confinata, *l. patronus*, §. *Sempronius*, *ff. de leg. 3. l. inter eos*, *ff. de acquir. rer. domin. Hieron. à Monte de finib. cap. 15. n. 8. Mantic. decis. 169. n. 4.*

Non obstat quòd flumen Vomani à meridie fluat vsque ad mare, & sit vnum ex confinibus Diœcesis Aprutinæ, quia licèt flumẽ Vomani versus meridiem fluat vsque ad mare: tamen vt dicunt testes Abbatis ab Oriente, vbi adsunt loca controuersa Diœcesis Aprutina non excedit loca di Castel basso, e Guardia Vomana, vnde loca controuersa sita post Castel basso, e Guar- Vomana remanent extra fines Aprutinos, vt supra deductum est.

2 Quibus supradictis testibus Abbatis, † vti magis specificè deponentibus, ac distinguẽtibus, magis videtur standum: quàm alijs examinatis pro Episcopo, qui in genere deponunt *Alex. cons. 150. n. 17 lib. 5. Soccin. sen. cons 54. n. 14 lib. 4. Aym. cons 94. n. 3. Gabr. de test. concl. 4. num. 73. Greg. decis. 449. nu. 8. Rota decis. 223. num. 10. & decis. 272. num. 3. par. 2. recent.*

Adminicula desumpta ex Mappa, & ex
3 Bulla Anastasiana euanescunt, † quia si testes Episcopi destruuntur à Testibus Abbatis, qui sunt preferendi ex supradictis, cessat fundamentum, super quo adminicula fulciri deberent, & ideò non attendenda, & Mappa vti non facta seruatis seruandis;
4 & Bulla Anastasiana vti exemplum † exempli nihil probant *Rota decis. 5, 8. num 3. & decis. 768. n. 5. par. 2. recent.*

Exceptiones contra testes non releuant,
5 nam si vnus † fuit excommunicatus, fuit quoque absolutus, si sunt vassalli Ducis Adriæ, non sunt vassalli Abbatis, & vas-
6 salli † possunt esse testes pro Domino, si non agitur de eorum interesse, *Afflict. decis. 304. n. 14. Felin. in cap. in literis n. 3. de testā. Gabr. eodem tit. concl. 10. nu. 21. Alex. cons. 88. num. 16. lib. 5.*

Non obstat quòd testes nesciant quid sit esse nullius Diœcesis, & quæ sit iurisdictio Episcopalis, quia hodie agitur tantùm de situatione, de qua sat est, quod specificè, & concludenter deponant.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Romana Census.

Die Lunæ 15. Nouembris 1627.

Est impressa coram Merlino tom. 1. Decis. 309.

DECISIO CVI.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Bononieñ Successionis.

Die Veneris 19. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Sorores vtrinque coniunctæ an excludantur à fratre ex altero latere coniuncto in successione fratris ab intestato defuncti, stante statut. Bononien. de succession. ab intestat. lib. 4. Et qualiter dictum statutum procedat.

SVMMARIVM.

1 *Sorores vtrinque coniunctæ præferuntur in successione fratris ab intestato, fratri coniuncto tantum ex altero latere.*

2 *Exclusio successionis, quando est perpetua, quid operetur.*

3 *Statutum excludens fœminas propter masculos in linea ascendenti, an excludat sorores à successione fratris.*

4 *Statut. Bononien. de success. ab intest. intellectus & n. 5. & nu. 12.*

6 *Dictio, ex, denotat causam proximam, & immediatam.*

7 *In successionibus causa proxima, & immediata attendenda est.*

8 *Sorores vterinæ præferuntur fratri consanguineo, in successione fratris intestati defuncti, & in quibus bonis, & an etiam eorum filij nu. 9.*
Matesilan. opinio *confutatur. n. 9.*

10 *Sorores vtrinque coniunctæ, quando succedunt fratri intestato defuncto, habetur solum respectus ad lineam, vnde bona ad eum peruenerunt, & num. 14.*

11 *Statuti vna pars ab alia declaratur, potius quàm à iure communi.*

13 *Mulieres à communiter accidentibus non solent habere aliud patrimonium, vltra dotem.*

15 *Dos materna, quando dicatur peruenisse filio titulo lucratiuo.*

16 Pers

16 *Personæ appellatione veniunt tàm masculi, quàm fœminæ.*
17 *Dos tantum conuenit fœminis, non autem masculis.*
18 *Matres raro contigit, vt dotent filias.*
19 *Dotare filias spectat ad patrem.*
20 *Statutum, quando est valde dubium, tunc recurrendum est ad ius commune.*
21 Alex. in cons. 144. lib. 6. *communiter damnatur.* *Dictio, ex, quandoque secundum subiectam materiam etiam denotat causam remotam, num. 21. & præsertim, quando proxima causa habet connexitatem cum remota. num. 22.*
23 *Immediatum est, quidquid continuatiuè ab altero procedit.*
24 *Origo, & radix cuiuscumque rei magis attendi debent.*

DECISIO CVII.

FRanciscus de Leonibus in vim cuiusdã statuti Bononiensis *tit. de success. liber. lib. 4. & alterius statuti tit. de dotibus restit. eiusdẽ lib.* successit Lauræ matri suæ etiam in dote materna, exclusis Catharina, & Lucretia sororibus suis vtrinque coniunctis, & de hoc nulla erat dubitatio: Mortuo autem dicto Francisco ab intestato superstitibus prædictis sororibus, necnon Alphonso fratre suo consanguineo, idest ex parte patris tantum, prætendebant dictæ sorores ad ipsas vti vtrinque coniunctas, excluso dicto Alphonso, spectare bona, quæ ad dictum Franciscum peruenerunt ex dicta dote materna, & hoc vigore alterius statuti de *success. ab intest. eod. lib. 4.* quo sic disponitur.

Statuimus, quòd si quis intestatus, vel intestata decesserit, quod in succedendo seruentur sibi iura communia, saluis infrascriptis, ascendentes masculi, & per masculum etiam præferantur sororibus defunctæ personæ exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerunt ex dote, vel titulo lucratiuo à matre, vel coniuncta per matrem defunctæ personæ, In quibus inter eos ius commune seruetur; dicti vero fratres matres ex vtroq; parente, vel ex patre tantum coniuncti, præferantur sororibus defunctæ personæ etiam vtrinq; coniunctis exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerint ex dote, vel titulo lucratiuo, vt supra à matre, vel coniuncta persona per matrem dictarum sororum, in quibus talibus ius commune seruetur, agnati namq; masculi transuersales vsque ad quartum gradum præferantur omnibus fœminis transuersalibus agnatis, præterquam sororibus personæ defunctæ vtrinque coniunctis, vel ex patre tantum saluis dispositis in hoc statuto, & saluo si ipse, vel aliquæ earum concurrerent cum patruo, quo casu cum eo pariter admittantur, nisi in bonis peruentis, vt supra ad defunctam personam à matre, vel à coniuncta persona per matrem dictarum sororum etiam filiarum in quibus ius commune seruetur.

Vnde cum iuxta ordinem successionis ab intestato de iure communi Catharina,
1 & Lucretia, vti † sorores vtrinque coniunctæ in successione Francisci intestato defuncti præferantur Alphonso coniuncto tantum ex altero latere *auth. defuncto C. ad Tertull. §. si igitur defunctus in auth. de hæred. ab intest. venient.* consequenter verba statuti videntur clara ad fauorem prædictarum sororum quoad d. dotem maternã, in qua disponit statutum, seruandum esse ius commune.

Exaduerso Alphonsus prætendebat ipsum tàm in dote, quàm in alijs esse præferendum, eo præcipuè quia sorores prædictæ fuerunt iam, quoad dotem maternam semel exclusæ per Franciscum tàm ex dicto statuto de successione liberorum, ibi, *in bonis paternis, & maternis amplius non petant, nec petere possint,* quàm ex alio statuto supradicto de dotibus restituendis, ibi, *omninò à dote prædicta, & eius augmento, & legitima sibi debita à iure naturali excludi-*
2 *mus.* Vnde cum exclusio † fuerit perpetua, nullo tempore, vel casu possunt Sorores in dicta dote succedere stantibus masculis, iuxta *Doctr. Bart. in l. fin. ff. ad Tertull. Ias. in l. 1. §. veteres nu. 14. ff. de acquir. poss. Capell. Tholos. dec. 459.* & præsertim quia cum illæ exclusæ fuerint tempore quo fuit delata successio matris, quæ eis erat magis debita, vt in dicto statuto de dotibus restituendis, multo magis ab eisdem
3 bonis † excludi debent, quando illa deferuntur, vti iam de patrimonio, & hæreditate fratris *Rot. apud Put. dec. 127. lib. 3.* desierunt enim dicta bona esse dotalia, & de hæreditate matris, & fuerunt effecta de patrimonio, & de hæreditate Francisci, *l. sed si plures §. filio impuberi ff. de vulg. & pupill. §. 1. instit. de hæred. qualit. & diff. Afflict. dec. 178. n. 4.*

Nec obstare dictum statutum *de success.*
4 *ab intest.* † quod in bonis, quæ ad defunctam personam peruenerunt ex dote, vel titulo lucratiuo à matre, vel coniuncta persona per matrem vult ius commune attendi, quia vt dicebatur, non versamur in terminis dicti statuti, quod dum loquitur de bonis, quæ à matre peruenerunt ex

dote, debet intelligi de his bonis, quæ ad defunctam personam peruenerunt ex dote ei à matre data, & sic de successione mulieris, cui tradita sit dos à matre, vel à persona matri coniuncta, & ideo non com-
5 prehendere casum nostrum, † in quo agitur de succedendo fratri in bonis, quæ habuit à matre iure hæreditario, & non de dote sorori à matre data, vt in puncto sic dictum statutum intellexit, *Alex. cons.* 144. *ex n.* 11. *vers.* 3. *principaliter vsq; ad fin. & cons.* 198. *n.* 11. *lib.* 6. vbi eo etiam mouetur, quod statutum vult, vt bona perueniant ex
6 dote, dictio autem † *ex*, denotat causam proximam, & immediatam *l. eo tempore in fin. ff. de pecul.* & latè comprobat *Surd. cons.* 573. *n.* 31. *& Rota dec.* 507. *n.* 10. *p.* 2. *recent.* Vnde quamuis quoad matrem dicta bona proueniebant immediatè ex dote sibi data, quia tamen ad Franciscum peruenerunt immediatè à matre iure hæreditario, & nō ex dote, propterea casus iste non videtur in dicto statuto comprehensus.

Pro qua Alexandri interpretatione benè etiam conducere videtur, quòd statutum vocans ad successionem proximiores, ex illa parte, vnde bona descendunt, censetur vocare proximiores ex illa parte vn-
7 de bona immediatè descendunt, cum † in successionibus causa immediata, & proxima sit attendenda. *Paul. de Castr. in l. quod scitis ad fin. C. de bon. quæ liber. & cons.* 29. *n.* 5. *lib.* 2. *Salic. in auth. in testamento C. de secund. nupt. per text. in l. si auia C. de donat. Barbos. in l. post mortem n.* 75. *ff. solut. matr. Anchar. cons.* 50. *n.* 2. *Corn. cons.* 305. *n.* 4. *vol.* 2. *Affict. dec.* 127. *Boer. dec.* 192. *& Ioseph. Sesse dec.* 52. *par.* 1. ex quibus Alphonsus in prima instantia coram V. Legato Bononieñ sententiam fauorabilem contra dictas sorores reportauit.

Sed causa per appellationem deuolūta ad Rotam fuit hodie resolutum dictam sententiam V. Legati esse iniustam, & sic reuocandam, & ratio resolutionis fuit, quia de iure communi, quod dictum statutum mandat seruari, dictæ sorores etiam quod non essent vtrinque coniunctæ, sed vteri-
8 næ † tantum præferrentur Alphonso fratri consanguineo in successione Francisci fratris intestato defuncti, tam in bonis, quæ ad eum peruenerunt immediatè à communi matre, quàm vndecumque ex linea materna, iuxta *glos. communiter approbatā in auth. post fratres verb. filij C. de legitim. hæred. Bart. in d. l. quod scitis* §. 1. *C. de bon. quæ liber. & in tract. de success. ab intest. n.* 18. *ad fin. Rom. cons.* 4. *nu.* 6. *Couar. in epitom. success. ab intest. num.* 8. *ad fin. Boer. dec.* 185. *n.* 3. & est de mente dicti statuti *in d* §. *dicti verò fratres*, ibi, *præferantur sororibus defunctæ personæ, etiam vtrinque coniunctis, exceptis bonis, &c.* quod propterea in dicta exceptione non solum sorores vtrinque coniunctas, sed etiam vterinas tantum præferendas esse voluit, prout etiā dicto iure communi attento iuxta magis communem Doctorum opinionem non solum dictæ sorores essent in dictis bonis
9 præferendæ, sed etiam earum filij, † licet non alij vlterioris gradus, non vt reprobata opinione Mathesilani, & aliorum quos refert *Tiraq. de retract. lignag.* §. 14. *glos.* 2. *n.* 7. resoluit *Couar. vbi supra. vers. tertio est aduertendum. Bertrand. cons.* 84. *vol.* 3. *Gabr. de success. ab intest. concl.* 3. *n.* 4. *& fuit dictum in Vrbeuetana hæreditatis* 25. *Maij* 1626. *coram me*: Propterea de iure communi, & sic ex mente dicti statuti ad exclusionem Alphonsi in casu nostro non procedit distinctio causæ dotalis me-
10 diatæ, sed solum † habetur respectus ad lineam, vnde bona ad defunctam personā peruenerunt, vt fuit etiam de mente *Bart. in d. l. quod scitis* §. 1. *in princ.* vt bene declarat *Gamma dec. Lusit.* 9. *per tot.*

Quæ ratio inde magis, quod idem statutum de quo nunc agitur, *infra in* §. *agnati*, id quod superius excipit, ibi, *exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerunt ex dote, vel titulo lucratiuo à matre, vel coniuncta persona per matrem*, simpliciter excipit bona à matre prouenta, vel à coniuncta persona per matrem, ibi, *nisi in bonis peruentis, vt supra ad defunctā personā à matre, vel à coniuncta persona per matrem.* Vnde cum in *d.* §. *agnati*, statuentes se referant ad supradicta in eodem statuto, ibi,
11 *vt supra*, & vna † pars statuti per aliam declaretur potius, quàm à iure communi *Dec. cons.* 65. *n.* 4. *Honded. cons.* 1. *nu.* 63. *&* 64. *lib.* 1. *Rota Bononien. dec.* 150. *nu.* 101. dicen. est verba dicti statuti *in* §. *dicti verò*
12 *fratres*, ibi, *ex dote à matre*, non esse † restringēda ad dotem à matre datam defunctæ personæ, sed generaliter intelligi debere de bonis ad defunctam personam vndecumque à matre prouentis, vel à coniūcta persona per matrem, mentio autem
13 dotis ideo facta fuit, quia mulieres † à communiter accidentibus non solent habere aliud patrimonium vltra dotem *Ang. cons.* 81. *n.* 2. *post med. Greg. XV. dec.* 398. *n.* 5. quod apertius statuentes sentire visi

sunt

sunt in verbis immediatè sequentibus, ibi *vel titulo lucratiuo*, itaut non solum atten-
14 di debeat, quod † bona ad personam defunctam, de cuius successione agitur, peruenerint à matre, vel à coniuncta persona per matrem ex titulo lucratiuo, & sic siue ex dote, siue ex qualibet alia causa, dos
15 enim materna, † in qua filius successit iure hæreditario ad eum etiam peruenisse dicitur titulo lucratiuo, *Alex. in l. inter stipulantem 83. §. si rem n. 2. ff. de verb. oblig. & cons. 249. n. 4. lib. 6. Crauett. cons. 225. n. 11. vers. quod autem*, & in puncto *Rota Bonon. super statutis Boloniæ decis. 84. post alios num. 6.*

Præterea dictum statutum, tàm in principio, quam in *dicto §. dicti vero fratres* loquitur de defuncta persona, & sic de ma-
16 sculo, & fœmina; cum personæ † appellatione, tam masculi, quàm fœminæ veniant *Rota dec. 125. n. 36. & 37. p. 2. diuers.* quo fit, vt exceptio, de qua in eodem §. ibi, *exceptis bonis*, non possit restringi ad dotem
17 dumtaxat quæ tantum conuenit † fœminis; non autem masculis, sed potius est dicta exceptio simpliciter, & generaliter intelligenda de bonis peruentis ad defunctã personam titulo lucratiuo, ex linea materna, seruata iuris communis dispositione, alioquin vt bene aduertit vnus ex Dominis dispositio dicti statuti, in verbo, *exceptis*, esset penès superflua, quia quod ma-
18 tres † dotent filias rarò contigit: tum quia, vt plurimum, non habent nisi proprias dotes, vt supra dictum est: quas si darent filiabus, indotatæ remanerent: tum
19 etiam quia ipsæ † non tenentur dotare filias, sed pater *l. fin. C. de dot. promis.*

Tandem & in omnem casum negari non potest, quin verba dicti statuti, quoad dictam exceptionem, ibi, *exceptis bonis*, sint multum dubia, ideo dum tractatur de in-
20 tellectu huius exceptionis, in dubio † recurren. est ad ius commune, & præsertim, cum id disponat dictum statutum, & in pũcto per prædicta pro dictis sororibus tenet Monterent. super dicto statuto in dicto §. *dicti vero fratres sub litera H. & in verb. & de dote*, *Add. ad d. cons. Alex. 144. in verb. exceptis lib. 6. Maluas. cons. 51. n. 3. vers. sed etiam Bolognin. cons. 69. n. 18. & Rota Bononien. super statutis Boloniæ dec. 84. nu. 3. cum pluribus sequen. Laderch. cons. 54. nu. 7. vers. quartus est casus.*

Neque obstant supra pro Alphonso adducta, & ponderata, quia *cõs. Alexandri*
21 communiter † reprobatur ex Doctoribus supracitatis, dictio vero, *ex*, quandoque iuxta subiectam materiam etiam denotat causam remotam, *Bart. in l. 1. §. ex incendio n. 1. ff. de incend. ruin. & naufr. Ruin. cons. 109. n. 8. lib. 1.* & *Rota Bononien.* vbi supra
22 *nu. 5.* & præsertim quando causa † proxima, vt hic, habet connexitatem cum remota, ex quo causa successionis in Francisco, & causa dotis in eius matre, immediatè vna post aliam concessionem continuatur, tunc enim in vtraque verificatur
23 dictio, ex, cùm immediatum † sit, quidquid continuatiuè ab altero procedit *Decian. cons. 9. nu. 8. & 10. lib. 2. Castrens. cons. 164. n. 4. lib. 2, Capra cons. 22. n. 21. Phanuc. de lucr. dot. glos. 5. nu. 31. Purpur. cons. 402. n. 93.* & multò magis quando causa remota
24 est causa originalis, quia origo, † & radix vniuscuiusque rei sunt, quæ magis attendi debent *l. qui id quod 34. in princ. ff. de don. c. 1. §. eadem de leg. Corradi. Dec. cons. 185. n. 5. Bald. in c. quæ in Ecclesiarum n. 43. de constit.* Nec facit quod fœminæ fuerint exclusæ per Franciscum à dote, & successione matris, dum per aliud statutum ad illã admittuntur post mortem Francisci, ex quo etiam tollitur, quod statutum vocans ad successionem proximiores ex illa parte vnde bona descendunt, intelligatur de proximioribus vnde bona immediatè descendunt, quia hoc ad nostrum casum ex mente statuti, de quo agitur iuxtà superiùs dicta, non applicatur, &c.

Et ità vtraque, &c.

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Alexandrina Archipresbyteratus.

Die Mercurij 24. Nouembris 1627.

Est impressa coram Merlino tom. 1. decis. 313.

DECISIO CVIII.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VIRILI.

Romana fideicommissi de Coronis.

Die Veneris 26. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Monasterium ingrediens, quando amplissimam

mam renunciationem bonorum fecit, si postea petat illorum immissionem, non est audiendus, quod procedit etiamsi ille postea, tamquam incorrigibilis reijciatur à Monasterio. Proximitas grauati, vel grauantis, quæ sit attendenda.

SVMMARIVM.

1 *Religionem ingrediens, si amplissimam renunciationem fecerit bonorum ad fauorem patris, non potest petere illorum immissionem.*

2 *Religionem ingrediens, si renunciet bonis, causa finalis renunciationis est ingressus Religionis, & paupertas.*

3 *Renunciatio, quando est realis, quid importet.*

4 *Vtilitatem, quis consequi non potest ex suo delicto.*

5 *Religionem ingressus, non potest venire contra renunciationem bonorum, si eiectus fuerit à Religione tanquam incorregibilis.*

6 *Commodum, quis non potest reportare ob delictum commissum.*

7 Decis. in causa Romana domus coram Lancell. *declaratur.*

8 *Monachus eiectus à Religione propter incorrigibilitatem, ex hoc non debet sentire commodum, & esse melioris conditionis.*

9 *Proximitas grauati, & non testatoris grauantis attendenda est, & num. 11. vbi, quod sit est de iure.*

10 *Proximitas grauati, vbi concurrit verisimilis mẽs testatoris etiam ex coniecturis attenditur.*

12 *Testamenti vna pars aliam supplet, & declarat.*

13 *Testator non præsumitur velle plus concedere grauatis alienantibus, & eius voluntati contrauenientibus, quàm grauatis, qui eius voluntatem in non alienando reseruauerint.*

14 *Successio, vbi deuenit ad vnam lineam, non fit transitus ad aliam, donec superest aliquis de illa linea, etiamsi sit fœmina.*

15 *Fœmina semel exclusa à masculo, semper remanet exclusa.*

16 *Proximitas grauati attenditur, quando concurrit prohibitio alienandi.*

DECISIO CIX.

Contra Sulpitiam filiam Martini grauati possidentem bona fideicommissi Simonis Coronę testatoris, Franciscus vti vocatus ante filias fœminas magis proximiores, & Laura filia Anastasij fratris testatoris vti testatori neptis, & proximior petierunt immissionem, & propterea dedi dubium: An & cui esset danda immissio, & Domini nec Francisco, nec Lauræ dadã esse censuerunt.

Non Francisco professo in Religione
1 Siluestrinorum, nam cum ille † occasione ingressus Religionis ante professionem fecerit amplissimam renunciationem, non potest petere immissionem, licet enim renunciatio fuerit facta ad fauorem patris,
2 ista est causa impulsiua, sed † causa finalis est ingressus Religionis, & paupertas, vnde renunciatio est realis, & remanet etiam post obitum patris, ideò Franciscus professus agere non potest. *Franc. dec. 375. n. 4. Mastrill. dec. 65. nu. 4. 12. & seq. Neguf. iun. q. 518. per tot. Molin. de primog. Hispan. lib. 2. c. 3. nu. 27. & 35. Menoch. præsumpt. 83. n. 18. lib. 4. Odd. cons. vlt. nu. 32. & 33. Ruit. cons. 42. n. 11. Rota dec. 587. num. 4. & seq. & num. 10. par. 1. decis. 714. par. 2. recent.*

Maximè cum renunciatio sit facta pregnantibus verbis, videlicet quo ad bona, quæ quomodolibet in futurum spectare, & pertinere posset vigore cuiusuis fideicommissi per Simonem facti, purificati, vel purificandi: vndè est facta quoque renũ-
3 ciatio † fideicommisso purificando, & postea purificato in vim substitutionis per obitum Martini. *Neguf. iun. d. q. 518. Rota d. dec. 714. p. 2. recent. Menoch. cons. 335. nu. 29. & seq. lib. 4. Odd. de prohibit. alienat. q. 2. n. 13. & q. 8. n. 21. Ruit. d. cons. 42. num. 9. & 12.*

Nec obstat quod d. Franciscus fuerit eiectus à Religione, quia fuit eiectus tanquam
4 incorrigibilis, & sic ex suo delicto † nõ potest consequi vtilitatẽ, vt possit venire cõtra renunciationem factam fideicommissis pu-
5 rificatis, & purificandis, imò † remanet votum paupertatis. *Sanch. super decal. tom. 2. lib. 6. c. 9. n. 34. & 45. Nau. to. 2. de regu. n. 35. Azor. instit. moral. lib. 12. c. 16. q. 4.*

Declaratio Concilij non applicatur, quia loquitur quando quis ex dispensatione de incapaci Religione transit ad capacem, quia tunc recuperat ius succedendi. Hic
6 est eiectus ob delictum, † à quo non potest reportare præmium, nec recuperare bona renunciata, & alteri acquisita.

7 Decisio in *Romana domus,* † *seu spolij 16. Decembris 1605. coram bon. mem. Card. Lancellotto,* loquitur in donatione facta sub conditione quatenus profiteatur in Religione, consequenter illa non secuta, donatio non intrat; hic sumus in renunciatione simplici, & in professione effectuata,
8 & in eiecto † ob delictum, à quo nec debet consequi commodum, nec propter illud fieri melioris conditionis.

Nec Lauræ danda erat immissio etiamsi ipsa esset neptis, & proximior testatori, ex quo extat Sulpitia, quæ possidet, & est filia,

9 lia, & proximior Martini grauati, † quæ proximitas grauati non testatoris grauantis attenditur. *Rot. dec.72.par.1. diuers.& dec.116.n.8.par.1.recent.& decis.681.par.2. rec.Franc.* Molin.*de ritu nupt.lib.3.q.34.nu.33.* vbi congerit Doct. Italos, Gallos, & Hispanos.

Præsertim, quia vbi concurrit verisimi-
10 lis † mens testatoris etiam ex coniecturis attenditur proximitas grauati, quamuis fiat transitus de masculis ad fœminas, *Rota d.decis.72.n.4 pas.1.diuers.& dec.681.nu.4. par.2.recent.*

Prima coniectura est, quod testator in casu alienationis voluit bona deuenire ad proximiorem eius, qui alienauit, vnde si in isto casu alienationis, in quo per grauatum fit contrauentio voluntati testatoris,
11 & ideò de iure † attendi deberet proximitas testatoris, & non grauati. *Rot.d.dec.72. n.2.*voluit testator, quod attenderetur proximitas grauati, multò magis in casu mor-
12 tis, in quo nulla adest contrauentio, cum† vna pars testamenti aliam suppleat, & declaret.*l.si seruus pluriũ, § fin.& l.qui filiab. ff.de leg.1.Ruin.cons.149.n.9.lib.2.Aym.cons. 297.n.5.*aliàs sequeretur absurdum quod te-
13 stator plus † concessisset grauatis alienantibus, & contrauenientibus, quam grauatis, qui eius voluntatem in non alienando seruauerint. *Gabr.cons.96.n.15.lib.1.*

Secunda est, quia testator deficiente linea masculina vocauit fœminas magis proximiores, sed cum illa qualitate filias, & sic cũ Laura sit neptis testatoris ex Anastasio fratre, & Sulpitia sit filia Martini grauati intrat verisimilis mens testatoris, qui dum vocauit filias fœminas, voluerit quod in casu, quo fieret transitus de masculis ad filias fœminas filia vltimi grauati præferẽda sit alijs fœminis transuersalibus, etiam proximioribus testatoris, nam voluisse videtur auferre successionem à filia grauati, cùm hoc esset turbare Iuris, & naturæ ordinem. Sed ea ratione, quia prætulit patrẽ,
14 eadem prætulit filiam, & quia vbi † successio deuenit ad vnam lineam, non fit trãsitus ad aliam, donec superest aliquis de illa linea, etiam si sit fœmina, & quia fœ-
15 mina † semel exclusa à masculo semper remanet exclusa, vt in punct. *Peregr.cons.50. n.15.& seq.lib.1.& cõs.42.in fin.lib.5. Gozad. cons.4. Menoch. cons.823. Mant.de tacit. tit. 12.n.30.in fin. lib.8. Ruin.cons.159.n.6.& 7. & cons.191.n.7.lib.2. Soc.iun.cons.126 n.12.& seq.lib.1.Ceph.cons.457.n.5.*
16 Tertia coniectura est, quia vbi cõcurrit† prohibitio alienandi, attenditur proximitas grauati. *Soccin.sen.cons.249.n.21.& cõs. 86.nu.11.in fin. lib.3. Rota in nouissimis dec. 72.nu.5.par.1.*

Et ita, &c.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Barchinoneñ Beneficij.

Die Veneris 26.Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Possessio, qualis sit manutenenda. Clausula, dummodo non sit alteri ius quæsitum, an subintelligatur in omnibus gratijs Apostolicis, & de eius effectu.

SVMMARIVM.

1 *Possessio instrumentalis alio non existente in possessione est manutenibilis.*
2 *Possessio anterior est manutenenda, non autem recentior, cum præsumatur iniusta.*
3 *Iudex iniustè procedens non priuat partem sua possessione.*
4 *Manutentionem aduersus factum iudicis nulliter, & iniustè procedentis,* Rota *passim dat.*
5 *Clausula* dummodo, non sit alteri ius quæsitum, *etiam non expressa semper subintelligitur in gratia Apostol.*
6 *Et ista clausula reddit gratiam conditionalem.*
7 *Ius quæsitum ex anteriori possessione suffragatur.*
8 *Vacatio beneficij in mense reseruato, qualiter iustificetur.*
9 *Possessionem beneficij, quando quis non amittat, si præstiterit patientiam, vt illam tertius acciperet.*
10 *Possessio ciuilis est sufficiens pro manutentione.*

DECISIO CX.

FVit resolutum Petro informanti dandum esse mandatum de manutenendo,
1 quia constat de eius possessione † instrumẽtali, quæ alio non possidente est manutenibilis *l.prædia, vbi Bart. ff de acquir. poss. l. non idcirco, vbi Bald.C de fid instr.Rota decis. 202.n.3 par.1. diuers.& dec.92 n.1 par.1.recent.& in Lunen. Sarzanen.beneficij 13.Iunij 1625.coram me.*

Non obstat prætensa possessio Francisci, quia

quia fuit posterior, cũ Petrus adeptus fuerit possessionem die 30. Iunij 1622. Franciscus
2 autem die 24. Maij 1624. Vndè possessio † Petri, vti antiquior est manutenenda, non autem possessio Francisci recentior, quæ ideò præsumitur iniusta, *c. licet causam*, *vbi Bart. de probat. Bart. in l. si duo sub nu.* 4. *ff. vti possid. &* Rot. *in d. Lunen. Sarzanen. coram me*.

Non obstat quòd possessio Francisci videtur iusta, ex quo fuit capta in vim mandati de immittendo A. C. quia cum A. C.
3 iniustè † processerit, non priuauit Petrum sua possessione, *Bart. in l. 1. §. huiusmodi, n. 1. ff. vti possid. Ang. in l. clam possidere. §. qui ad nundinas nu. 2. ff. de acquir. poss. Abb. in c. cum causa in 4. notab. de offic. deleg. Caputaq. decis. 186. par. 8. Rot. decis. 802. nu. 7. par. 1. diuers. Greg. XV. decis. 69 nu. 3. & in Romana domus de Blanchis* 10. *Maij* 1619. *coram bo. me. Bu-*
4 *ratto*, vbi quod passim Rota aduersus † huiusmodi factum Iudicis nulliter, & iniustè procedentis dat manutentionem, & fuit dictum in *Maioricen. beneficij* 24. *Nouembris* 1610. *coram bon. memor. Patriarcha Manzanedo*.

Quod autem A. C. non ritè processerit, videtur clarum, quia gratia Apostolica
5 Francisci, fuit cum † clausula, dummodo non sit alteri ius quæsitum, quæ etiam non expressa semper subintelligitur, *cap. cum M. Ferariensis, verbo, mandamus, & ibi Abb. nu. 5. & Felin. nu. 6. de constit.* & reddit gra-
6 tiam † conditionalem, *Sarnens. in reg. de iur. quæsit. q. 1 n. 41. Rebuff. in form. nou. prouis. verbo, dummodo nu. 5. Mandos. in reg. de iur. quæsit. quæst. 2. num. 8.* Petro autem erat ius
7 quæsitum † ex anteriori possessione Nuncij Hispaniarum cum possessione inde sequuta quæ ei suffragatur, cum ex confessione Francisci, & ex testium depositionibus, desuper
8 examinatorũ bene fuerit iustificata † vacatio in mense reseruato, & quod beneficium hoc, prout fuit narratum, non excedit valorem 24. ducator. iuxta notorias Nuncij facultates *Garz. de benef. par. 5. cap. 2. nu. 82. Gonz. ad reg. 8. §. 2. prohem. n. 56.*

9 Non obstat, quod Petrus amiserit † possessionem, dum præstitit patientiam, quòd illam acciperet Franciscus, quia cum illud fecerit ob reuerentiam literarum Apostolicarum, & metu censurarum, pro vt ipse expresse declarauit, & fuit protestatus, nõ amisit ciuilem possessionem, sed eam animo
10 retinuit, quæ † sufficit ad effectum manutentionis, *Io. Fab. in §. retinendæ, n. 21. instit. de interd. Menoch. de retin. rem. 3. num. 22. Rot. decis. 19. num. 12. par 2. diuers. & in puncto decis. 319. num. 1. in fin. par. 2. recent.*

Et ita &c.

R E V.MO P. D. C O C C I N O.

Cæsaraugustana Præeminentiarum.

Die lunæ 29. Nouembris 1627.

A R G V M E N T V M.

Capitulum Ecclesiæ maioris, si adeat, vel inuitetur ab aliqua Ecclesia inferiori ad functionem aliquam, præcedere debet Canonicos, & Prælatos inferiores etiam in proprijs Ecclesijs, quoniã illud Capitulum repræsentat Episcopum, vel est eius pars corporis, & alia &c.

S V M M A R I V M.

1 *Singula singulis congruè referenda sunt.*
2 *Receptio honorifica importat concessionem manus dexteræ, & loci nobilioris, & n. 3.*
4 *Res eadem, diuersa iure censeri non debet.*
5 *Membrorum confusionem, ac separationem iura valde abhorrent.*
6 *Prior in propria Ecclesia dicitur pro se habere iuris assistentiam in præcedendo cæteris omnibus. contrarium nu. 7.*
8 *Capitulum Ecclesiæ maioris, si inuitatur ad aliquas functiones, præcedere debet Canonicos, & Prælatos inferiores, etiam in proprijs Ecclesiis.*
9 Fel. in c. cum non liceat num. 2. de præscript. *declaratur.*
10 *Capitulum Cathedrale dicitur pars corporis Episcopi, & sic illud debet præcedere, sicuti Episcopus.*
11 *Capitulum, quando est exemptum per Papam à iurisdictione Episcopi, non tenetur ei ad ius reuerentiale, & num. 16.*
12 *Ecclesia olim Cathedralis, an retineat iura Cathedral.*
13 *Concilium Constantiense reuocauit omnes exemptiones concessas par Rom. Pontif.*
14 *Exemptus à iurisdictione Episcopi, licet non teneatur ei ad honorificentiam, tenetur tamen ad rreuerentiam nu. 15.*
17 *Ius reuerentiale, quod debetur ratione dignitatis, non toll. tur per quamcumque exceptionem.*
18 *Et ideo si allegetur aliqua exemptio ad hunc effectum, non est habenda in consideratione, & num. 19.*
20 *Membra à suo capite non sunt separanda.*
21 *Ecclesia Cathedralis an aliqua sit, inspicitur tempus præsens.*
22 *Cathedralitas necessario supponit, non solum subiectionem, sed etiam incorporationem cum Episcopo.*

23 Lau-

DECISIO CXI.

CVm sub die 26. Aprilis præteriti * fuissent proposi à quinque quæsita circa exequutionem mãdati Rotalis, aliàs de anno 1557. per bon. mem. Dominum de Rubeis relaxati, & per Illustriss. D. meum Cardinalem Militinum exequi mandati, Domini responderunt. Quoad primum Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ dandam esse manum dexterã in Ecclesia Regulari Collegiata S. Mariæ de Pilar, cum ad illam certis diebus accedunt, quoad secundum Priori, & Canonicis de Pilari dandam esse manum dexteram, dum sedent in Ecclesijs, seu Monasterijs, ad quæ processionaliter itur pro Missa cantanda, aut concione habenda. Quoad tertium non licere Ecclesiæ de Pilar deferre in Processionibus generalibus, & cum ad Metropolitanam accedit Crucẽ, Hastam, Perticam & Mazzam deauratas, quoad quartum, Portionarios nouiter institutos, & ad nutum amouibiles non esse præferendos, Portionarijs titularibus Metropolitanæ: Quo vero ad quintum & vltimum, Priorem de Pilar in absentia Decani Metropolitanæ debere incedere solũ in nobiliori loco, exclusis alijs primioribus pignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ. Vnde repropositis hodie ijsdem, quibus hinc inde partes non acquiescebant, reseruato vt de 3. & 5. particulariter videatur, & circumscriptis super quarto firmatis, quæ non habebant difficultatem, quoad alia nempè quoad primum, & secũdum Domini perstiterunt in resolutis, quorum vtrumque pendet ab interpretatione verborum dicti mandati.

Quo igitur ad primum verba mandati sunt hæc *Prior Canonici, & Capitulum Ecclesiæ S. Saluatoris Metropolitanæ teneantur cum effectu &c. accedere ad Ecclesiam B. Mariæ Maioris de Pilar recepturi honorificè per prædictos, &c. Priorem, Canonicos, & Capitulum eiusdem Ecclesiæ*, videlicet de Pilar. Et quia non controuertitur, quin vigore dicti mandati, manus dextera debeatur Canonicis Metropolitanæ, sola difficultas restringitur ad personam Prioris de Pilar, an ei scilicet eadem manus debeatur quoad Decanum, seu Priorem Metropolitanæ, itaut in propria Ecclesia debeat omnibus præcedere, & Dominis visum fuit, stantibus verbis dicti mandati, non esse recedendum à negatiua firmata in decisione præcedenti, quia si Prior, Canonici, & Capitulum Metropolitanæ debent honorificè recipi per Priorem, Canonicos, & Capitulum de Pilar, prout expresè continetur in mandato, & deponunt quatuor testes examinati vsque de anno 1537. in summario veteri Metropolitanæ num. 4.
1 Vtique † singula singulis congruè referendo ad *tex. in l. si negocium. C. de negot. gest. & trad. per Castr. cons. 18. n. 3. in fin. lib 2.* Prior de Pilar honorificè debet recipere Priorem hodie Decanum Metropolitanæ.
2 Vnde cum hæc receptio † honorifica importet concessionem manus dexteræ, & loci nobilioris per *glos. in c. quam periculosum in vers. Primatus 7. q. 1. & in l. decernimus in princ. & in ver. residend. C. de sacros. Eccles. vbi Bald. n. 2. vers. 2. nota Abb. in c. nobis n. 5. de iurepat. Felyn. in rubr. n. 8. de maior. & obed. Rocch. de iurepat. in vers. honorificum n. 4. Boer in tract. de auct. mag. cons. n. 79. vers. quia qui sedet. Cassan. in cathal. glor. mund. p. 1. consid. 10. ad fin. & consid. 11. ante med. vers. 2.* dicitur latè *Tiraquel. de iure primog. in præf. num. 13. & seqq.* & benè declarant Capellanus Regius ipsius Eccl. de Pilar, & Ludouicus de

Aynon examinati de ann. 1537. in summ. veteri eiusdem Metropolitanæ num. 4. in fin. & num. 5. negari non potest † manus
3 dextera Priori, siue Decano Metropolitanæ per Priorem de Pilar, itaut totus, & integer Chorus dexteri lateris Capitulo Metropolitanæ remaneat.

Vlterius etiam ponderarunt Domini, quod cum manus dextera, & Chorus non denegetur Canonicis, & Capitulo Metropolitanæ non solum ratione connexitatis eadem præcedentia competit Decano, quæ competit Capitulo, cuius ipse est membrũ
4 principale, ne eadem † res diuerso iure censeatur contra *reg. text. in c. cognouimus 12. q. 2. & in l. eum qui ædes ff. de vsuc.* Sed etiam esset inconueniens, quod Prior de Pilar, qui est caput sui Capituli separaretur à suis, & insereretur membris alterius, ac diuersi corporis, nempè Capituli Me-
5 tropolitanæ: quàm membrorum † confusionem ac separationem iura adeo abhorrent, *cap. 1. 12. distinct. capit. nouit. de his quæ fiunt à Præl. Rip. in puncto resp. 5. nu. 4. de const.*

Fuit denique consideratum, quod assistentia iuris communis latè ponderata in decisionibus in hac causa factis 13. Febr. & 22. Iunij anni præteriti, quam habet pro se Capitulum Eccles. Metropolitanæ tanquam parentis cæterarum Ecclesiarum, videbatur sibi posse etiam in hoc casu suffra-
6 gari, quia licèt Prior † de Pilar tanquam in propria Ecclesia dicatur habere pro se iuris assistentiam in præcedendo, cæteris omnibus ad *text. in l. nihil.* vbi *Luc. de Pennia, & Io. de Platea. C. de palat. sacr. largit. lib. 11.* & ibi etiam *gloss. in fin. Dec. cons. 69. n. 12. & seq. vol. 2. & fuit dictum in causa Calaguritana præeminentiarum de Victoria 16. Nouemb. 1591. coram bo. me. Penia,* ta-
7 men † contrarium tenuerunt ex *Panorm. Fel. in c. cum non liceat. nu. 2. de præscript.*
8 vbi firmat, quod dum Capitulum † Eccles. maioris inuitatur ad aliquas functiones, præcedere debeat alios Canonicos & Prælatos inferiores etiam in proprijs Ecclesijs, & hanc eandem opinionem defendũt *Henric. Ra. in tract. de synod. p. 3. n. 27. Boer. in tract. mag. cons. n. 79. Gonz. Mendoz de Vasconello diu. iur. arg. lib. 1. c. 1. n. 3. vers. quibus consequens,* vbi dicit rectè sensisse *Felin. modern. discept. forens. c. 111. n. 11. lib. 1.* vbi asseclas huius opinionis adducit.
9 Nec dicatur, quod † *Felin.* mouetur ex duplici ratione, quarum prima est, quia Clerici inferiores debent reuerentiam Capitulo, sicut Episcopo, ideoq; inferat, quod sicut præcedit Episcopus, ita & Capitulum
10 † debet præcedere, cum dicatur esse pars corporis Episcopi, *l. 1. C. de petit bon. subl. lib. 10.* vbi *Bald. quem refert Rip. in d. resp. 5. n. 4. de constit.* Secunda quia cum Capitulũ repræsentet personam Episcopi, sicuti præcederet Episcopus, ita & debet præcedere Capitulum, quæ rationes non videntur applicari ad casum nostrum. Non prima,
11 quia Ecclesia de Pilar, illiusq; Prior † Capitulum, & Canonici sunt per Papam plenè & totaliter exempti à iurisdictione Episcopi, quo casu non tenentur Episcopo ad ius reuerentiale, Non secunda quia Capitulum Metropolitanæ interueniendo in Ecclesia de Pilar sine Episcopo, non dicitur interuenire in diuersa Ecclesia, sed in eadem Ecclesia Cathedrali, ex quo Eccle-
12 sia † de Pilar olim fuit Cathedralis, & videtur in hoc retinuisse iura Cathedralitatis, itaut cesset repræsentatio ponderata per *Felin.* & in consequentiam ratio eiusdẽ *Felin.* Nam quoad primum responsum fuit. Primò non constare de huiusmodi exemptione. Secundò, quod quatenus de illa constaret, si reperiatur concessa ante Con-
13 cil. † Constantiense, in quo Martinus V. sacro approbante Concil. reuocauit omnes exemptiones concessas, tàm per Gregor. XI. quàm alios etiam Romanos Pontifices, & promisit, seu declarauit non concessurũ de cœtero nisi causa cognita, & vocatis quorum interest, vt per *Gemin. in cons. 35.* vbi ponit in verba Concilij, illa tanquam reuocata per dictum Concil. non suffragaretur, Tertiò quod in omnem casum exẽ-
14 ptus à iurisdictione † Episcopi, licet non teneatur Episcopo ad honorificentiam, tenetur tamen ad reuerentiam, vt tenuit *Bald. in l fin. nu. 3. C. de bon. libert. Roman. sing. 480. Henric. Bott. de Synodo d. p. 3. n. 53.*
15 & in specie quod teneatur ad ius † reuerẽtiale vltra prædictos tenuit *Castren. in l. sed si hac lege §. patronum n. 4.* & ibi *Adden. ff. de in ius voc. Oldrad. cons 224. Balb. tract. de præscript. p. 1. 5. partis q. 12. n. 6. Felin. in c cum inter n. 3. & 4. de sent. & re iud. & in d. c. cum non liceat eod. n. 2. de præscript. & in c. conquerente in princ. vbi alios allegat de offic. ordin. Belin. c. de charit. subsi. q. 28.*

Et si dicatur, quod hic agitur de omni-
16 moda † exemptione per Papam concessa, quo casu ius reuerentiale Episcopo non debetur, vt conciliando contrarias opiniones sensit *Rot. apud. Put. dec. 114. tit. 3. in correc.* vltra responsiones superius alla-

tas

tas aduertendum est, quod quidquid sit de iure reuerentiali, quod debetur ratione iurisdictionis in quibus terminis potest intelligi distinctio Rotæ, certum est, quod
17 ius † reuerentiale, quod debetur ratione dignitatis non tollitur per quamcumque exemptionem. Vnde cum nos versemur in præcedentia, seu iure reuerentiali, quod
18 debetur ratione dignitatis allegata † exeptio ad hunc effectum non est habenda in consideratione.

Deniq; fuit consideratum, quod euidenter simul repugnat, quòd Ecclesia de Pilar prætendat se esse exemptam, & tamen si-
19 mul etiam prætendat constituere † vnum & idem corpus cum Ecclesia Metropolitana, & Cathedrali, adhucq; retinere iura Cathedralitatis, cum vnum tendat ad statum vnionis, alterum verò ad statum om-
20 nimodæ separationis † à capite, nempè Episcopo, vt benè ad propositum considerat *Bellamer. cons.20. num.6. & seq. vers.2. videre occurrit*, & sic firmum remanet primam rationem *Felin.* optimè applicari.

Quo verò ad secundam rationem, quidquid sit de prætensa Cathedralitate Ecclesiæ de Pilar, super qua coram me lis pēdet, quatenus etiam constaret de illa, non tamen inde sequeretur, quòd de præsenti posset concurrere cum Ecclesia Metropolitana, quæ hodie non controuertitur esse sola in statu Cathedratico, cum ad effectū vt dignoscatur, quo sit Ecclesia Cathe-
21 dralis † inspiciatur tempus præsens vt est *tex. expressus in c. cum inferior.* vbi *Hostien. n.13. de maior. & obed. Rot. Apud Seraph. dec.1445. in fin. & fuit dictum in Lauret. ā iurisdictionis 20. Iunij 1616. corambo. mem. Card. Sacrat.*

Vltra quod si, vt supra dictum fuit, Ecclesia de Pilar prætendit se exemptam, vtique à se ipsa excludit hoc fundamentum
22 Cathedralitatis, † quod necessariò supponit non solum subiectionem, quinimò incorporationem cum Episcopo, à quo tamē asserit se omnimodo esse separatam.

Sed omnem tollit ambiguitatem sententia, seu laudum Alphōsi de anno 1513. quòd expresè declarat Ecclesiam de Pilar teneri, & obligatam fore ad recognoscendum, habendum, & tenendum Ecclesiam Cathedralem Sancti Saluatoris in matrem, Superiorem, & Magistram, honorem & reuerentiam eidem, prout de iure tenetur, & obligatur, præstandum.
23 Nec dicatur, quod hoc laudum † emanauit ad solam confirmationem contentorum in sententia Sanctij, ad quam habet relationem, ideoque cum prædicta non reperiantur in sententia Sanctii, non sint consideranda, quia aduertendum est, quod cum sententia, seu laudum Alphonsi fuerit ab vtraque Ecclesia, tàm de Pilar, quàm
24 de Metropolitana emologatum, † approbatum, & acceptatum, vt in summario veteri Metropolitanæ num.7. Supposito etiā, quòd emanasset ad solam confirmationem sententia Sanctij, de quo tamen nullibi constat, nihilominus etiam quoad non cōtenta in priori, & vlterius expressa tanquā ab vtraque parte approbata, & acceptata esset attendenda; *Card. consil. 74. col. fin. vers. item hæc approbatio* latissimè *Felin. in c. significasti de for. compet. n.7. Abb. cons. 92. n.1. & 2. lib.1.*
25 Et in specie, quod laudum † latum etiā vltra, vel extra compromissa, si sit emologatum à partibus, debet seruari in vim pacti, *Glos. & Doct. in l. 2. C. comm. vtriusque iud. Surd. cons.136. n 54. & seq. Roman. cons. 173. in fin.* & plenius *in cons. 175. n.4.* & ibi *Apostil. in ver. pacto dat. concord Corn. cons.125. per tot. lib.2. Gozad. cons.98. n.19. & 20.* idem *Dec. in c. prudentiam. n.20. de offic. deleg.* aut in vim transactionis *Soccin. cons. 85. nu. 2. lib.1. Natt. cons. 95. in princ. Corn. cons.63. lib.4. & cons.125. lib.2. Afflict. dec.270. n.7.* Vnde firmum etiam remanet secundam rationem *Felin.* optimè applicari ad casum nostrum, ex quo Capitulum Metropolitanæ repræsentat personam Epi-
26 scopi, † cui omninò debetur præcedentia ista in Ecclesia inferioris.

Sed quidquid sit de prædictis, visum fuit cessare in casu isto omnem difficultatem, quia fundamentum illorum, qui tenent inferiorem in propria Ecclesia habere assistentiam iuris, in hoc videtur consistere,
27 quia inferior in propria † Ecclesia ratione officij, quo fungitur, debet habere præcedentiam *Abb. in c. postulastis nu. 8. de concess. præb. Gemin. in cap. à collatione n.7. de appel. Put. dec. 104. nu.4. 5. & 6. lib.3. in correct.* Quod fundamentum cessat in casu isto, quia quando Capitulum Metropolitanæ accedit ad Ecclesiam de Pilar, Missa, & reliquæ functiones non celebrātur per Capitulum eiusdem Ecclesiæ de Pilar, sed per Capitulum Metropolitanæ, vt deponunt testes dati in summario veteri num.4. Et sic dici non potest quòd Capitulum, & illius Prior tanquam in propria Ecclesia fungens officio suo debeat præcedere.

28 Nec officit, quod Prior † de Pilar, qui est caput propriæ Ecclesiæ, in hac materia sibi præiudiciali, & odiosa non venit appellatione Capituli. Ideoque quamuis ex supra deductis Capitulo Metropolitanæ manus dextera, & locus dignior debeatur, id quidem procedit respectu Capituli de Pilar, sed non Prioris, qui cum sit caput propriæ Ecclesiæ, neminemque agnoscat parem in Capitulo Metropolitanæ, cuius
29 † caput non est Decanus, sed Archiepisc. qui non interuenit, cum nemine debet concurrere, sed solus in loco præeminentiori sedere debet, quia aduertendum est, Primò quod si Capitulo Metropolitanæ datur
30 ista præcedentia ex eo, quòd † repræsentat personam Episcopi, vtique eadem ratio suadet, vt eadem præcedentia competat etiam respectu Prioris de Pilar, cui profectò Episcopus præcedit, aliàs si Prior de Pilar, in propria Ecclesia haberet huiusmodi præeminentiam respectu Capituli Metropolitanæ, vtique dici non posset, quòd Archiepisc. iure repræsentationis præcederet Priorem de Pilar.

Secundo aduertendum est, quòd cessat omnis difficultas, quia non est verum, quod ratione imparitatis non possit, aut debeat, esse concursus inter Priorem de Pilar, & Decanum Metropolitanæ, cum euidenter contrarium appareat, Primò ex tenore mandati de anno 1584. in summario veteri Ecclesiæ de Pilar num. 16. dum declarat, quòd in casu absentiæ alterius Prioris, vel Metropolitanæ, vel de Pilar, non liceat dignitatibus ascendere ad locum absentis, signum euidens, quòd Decanus, seu Prior Metropolitanæ consideratur tanquã æquale caput in concursum cum Priore de Pilar: Quod etiam clarius colligitur ex sententia, seu laudo ab vtraque Ecclesia acceptato, & approbato Alphonsi de anno 1513. quod datur in summario veteri sub positione 26 Aprilis præteriti pro Ecclesia de Pilar num. 3. in fine, vbi dicitur, quod in alijs Congregationibus, & actibus, &c. tàm Ecclesiasticis, quàm sæcularibus, in quibus Priores suarum nomine dignitatum interuenerint, seu vocati fuerint, Prior Sedis Metropolitanæ tanquam maior, & prima dignitas post Pontificalem, præcedat Priorem Ecclesiæ S. Mariæ, & honorabiliorem locum teneat: ex quibus resultat euidens probatio, quòd Decanus, seu Prior Metropolitanæ nedum est æqualis Priori de Pilar, sed immò superior.

Ex quibus Domini firmarunt honorificã receptionem, de qua in dicto mandato bo-
31 me. de Rubeis importare, vt videtur † Capitulo Metropolitano Chorus, latus, seu manus dextera, non solum quoad Capitulum, sed etiam quoad Priorem Ecclesiæ de Pilar, & in hanc interpretationem tanto facilius, inclinarunt, quia vltra prædicta visa sunt alia, & quidem vrgentia adminicula concurrere.

Primò enim concurrit antiquissima sententia Sanctij de anno 1221. in qua expressè legitur, quod Canonici S. Mariæ dimittant Canonicis S. Saluatoris dexterum Chorum totum, vnde non obstat, quod dicta sententia loquatur tantum de Canoni-
32 cis, non autem de Priore, qui in odiosis † non venit appellatione Canonicorum, quia cum Canonicis Metropolitanæ debeatur totus dexter Chorus, quem ipsis tenentur dimittere illi de Pilar, ista dimissio integra
33 non potuisset † verificari, si Prior de Pilar in loco præeminentiori dexteri Chori remansisset, & partem illius nobiliorem occupasset, ad regulam *text. in cap. solitæ de maior. & obed. & in l Iulianus. in princ. ff. de leg.* 3 benè ad propositum *Anchar. cons.* 248. *n.* 11. *&* 12. *Menoch. cons.* 202. *n.* 23. *& cons.* 628 *nu.* 11. *&* 12.

Secundò concurrit prædicta sententia, seu laudum Alphonsi de anno 1513. in qua clarius dicitur Chorum dexterum Priori, & Canonicis S. Saluatoris, cum ad Ecclesiã B. Mariæ certis diebus accesserint, in totũ esse dimittendum.

Tertiò concurrit instrumentum concordiæ Ferdinãdi Archiepiscopi de ãno 1539. in quo mandatur, quod Prior, Canonici, & Capitulum de Pilar dimittant Chorum dexterum Metropolitanæ, prout solebant,
34 que verba † (prout solebant) apertè docent, tunc ita fuisse in vsu, & obseruantia, cum stent causatiuè, vt in puncto est *text. notab. in cap. Abbate vers. si vero verbum determinet. de verb signif.*

Ex quibus sentẽtijs tanto magis resultat
35 euidens probatio boni iuris † Ecclesiæ Cathedralis *Grat. cons.* 34. *n.* 5. *in princ. & fuit dictum in Cæsaraugustana Synodi* 13. *Februarij anni præteriti corã me*. Quamuis enim videantur potius respicere petitorium, cum
36 tamen inducant præsumptionem † obseruantiæ, quæ nihilominus sufficienter colligitur, tàm ex sententia Sanctij, ibi *more solito*. quàm ex prædicta concordia Ferdi-
37 nandi Archiepiscopi, vt dictum est, † maximè conferunt ad coadiuuandam mandati antiqui interpretationem, cui plurimum dicta

dicta obseruantia suffragatur.

Potissimum verò considerarunt Domini, huiusmodi obseruantiam satis deduci ex depositionibus trium testium examinatorũ de anno præterito in summario eiusdem Metropolitanæ num. 6. quorum duo sunt ætatis annorum 66. & à propria recordatione deponunt se scire, & vidisse, quòd in vim sententiæ arbitralis, Capitulum Sedis semper, & diebus quibus solebant accedere ad Ecclesiam de Pilari, solitum fuisse sedere in Choro dextero dictæ Ecclesiæ de Pilari, prioremque, & Capitulum illius solitos fuisse præbere, & quòd præbebant ipsis dictam manũ dexteram in dicto Choro expeditam, & non occupatam à nemine sedente, vel sedem habente ad prædictã manum dexteram diebus prædictis, nisi dumtaxat illi, qui erant de dicta Cathedrali, & viderunt, quòd in tali vsu, iure, & possessione extiterunt, & existunt illi de dicta Ecclesia Cathedrali, sedendi in dicto Choro dextero de Pilar, illum integraliter occupando, quousque lapsis annis 21. paulò minus, vel plus, lis & causa mota fuit, & deponunt de publica voce, & fama.

Quibus accedunt alij quatuor testes pro Ecclesia de Pilari examinati de anno 1601. 1606. & 1626. qui pariter deponunt, quod Capitulum Ecclesiæ Metropolitanæ occupat totum Chorum dexterum, quem illi de Pilari relinquunt vacuum, & expeditũ in propria Ecclesia, vt in nouo summario Metropolitanæ nu. 2. & 3.

Non obstat igitur testes in contrarium dati summario nu. 6. Quia vltra exceptiones, quæ contra illorum personas, & dicta fuerunt latiùs ponderatæ per informantes,
38 cum agatur de † interpretatione dicti mãdati, attendi debet obseruantia de tempore illius *Mant. decis. 66. per tot. & max. nu. 4. Rot. decis. 100. n. 27. par. 1. diuers.* & in simili,
39 quòd quando agitur de interpretatione † contentorum in testamento atttendatur tẽpus testamenti latè *Simon. de Pret. de interpr. vlt. volum. lib. 4. dub. 9. n. 36. & seqq.* Non autem actus nouissimi, de quibus isti testes deponunt, qui tanto minus habendi sunt in
40 consideratione, cum fuerint † turbatiui, & dederint causam liti, vt latè apud *S. me. Greg. dec. 4. n. 2.* & ibi *Adden.* & in materia dedicationis fuit dictũ inter has Ecclesias coram eodem in *decis. 569. n. 3.* Nec patientia Capituli Metropolitanæ lite penden. ad effectum purgandi vitium litis, probetur.

Quo verò ad secundum quæsitum, quod est vltimum caput præsentis inspectionis, verba mandati sunt hæc, *Prior, Canonici, & Capitulum, &c. deinceps teneantur illos* (videlicèt de Pilari) *tàm in prædictis processionibus, quàm alijs quibuscunque actibus, in quibus insimul conuenire, aut interesse contigerit, ad dexteram partem seù manum, tàm in Choro, quàm extrà etiam in processionibus prædictis collocare.* Ex quibus nulla est difficultas quin stantibus verbis illis *quã alijs quibuscumque actibus in quibus insimul conuenire, aut interesse contigerit,* deberetur manus dextera Capitulo de Pilari etiã in sessionibus, quæ habentur in Ecclesijs, ad quas fiunt processiones pro Missa, aut concione habenda, cum contingat illos de Pilari, & Metropolitana simul conuenire, & interesse secundum casum expressum in dicto mandato. Sed quia dictum mandatũ prætenditur postmodum correctum, & limitatum iuxtà probationes, & dicta testiũ, quæ ad certos actus restringebantur. Ideò circumscriptis dictis verbis tota difficultas ad illud reducitur; An mandatum quod expresè loquitur de processionibus comprehendat huiusmodi sessiones tanquàm partem processionum, quæ ad huiusmodi Ecclesias fiunt pro concione, aut Missa habenda, vt dictum est: Et Domini perstiterunt in affirmatiua, quia cum processio fiat ad Ecclesiam, & ab eadem Ecclesia reuertatur, actus possessionis intermedius censetur esse vnus, & idem cum processione, cũ
41 talia † media præsumantur, qualia sunt extrema, *arg. text. in l. sicut §. non videtur ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluit sub conditione ff. de hæred. instit. l. existimo, ff. de verb. oblig.*
42 Vnde dicitur, quòd media † referuntur ad extrema *arg. l. talis scriptura in fin. ff. de legat. 1.* & facit *tex. in cap. secundo requiris in princ. de appell.* vbi quòd illa, quæ sunt in medio sæpè ad principium, & finem referuntur. Imò quòd extrema potius, quam media sint attenden. firmat *Afflict. in decis. 195. n. 5.* & quod media † ab extremis declarentur *text. est l. qui filiabus, & l. si seruus plurium, § fin. ff. de legat. 1. & in l. 1. C. de lib. præter.*

Vndè non obstat, quòd resistentia iuris impediat fieri extentionem de casu ad casũ, quia cum, vt dictum est, sessiones istæ sint vnus, & idem actus cum processionibus expressis in mandato, illæ dicuntur in eodẽ mandato contineri, non per viam extensionis, sed per viam expresæ comprehensio-
43 nis, quia càsus, † qui sequitur ex eo, quod est expressum, non dicitur ommissus, sed expres-

expressus *l.iam hoc iure ff.de vulg. Dec. cons. 15.in fin. Aym.cons.62.n.14.cons.161.n.10.& cons.257.num.6. Curt. iun.cons.121.num.11. vers.postea concordando*, vbi dicit communem. Ideoque in contrarium latè deducta non officiunt, quæ supponunt sessiones esse actus omninò diuersos à processionibus.

Et ità conclusum vtraque parte informante.

* *Est decisio 57.supra in hac parte: Vbi adnotaui alias decisiones in hac causa.*

EM.MO, ET REV.MO D.CARD.VBALDO.

Auenionen Fideicommissi.

Die lunæ 29. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Substitutio exemplaris quando est facta filio mente capto, tunc eius substitutus an succedat in bonis filij, vel in bonis patris.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio exemplaris, quando reddatur nulla.*

2 *Substitutio exemplaris fit ad instar pupillaris.*

3 *Substitutionis exemplaris vigore succeditur tantum in bonis mentecapti, non autem testantis.& nu.4.*

5 *Substitutio fideicommissaria facta filio mente capto, dicitur testamen. patris, & non filij, & ideo non consideratur, tamquam vnicum testamentum, sed tamquam duo. num.6.*

7 *Et ideò si corruat testamentum filij, subsistit testamentum patris, & intrat fideicommissaria substitutio & n.9.*

8 Alex.in l.ex facto *nu. 45. ff. de vulg.declaratur.*

10 *Clausula codicillaris an faciat valere substitutionem in vim fideicommissi.*

11 *Decedere absurdum est, quis pro parte testatus, & pro parte intestatus.*

12 *Filius postquam adiuit hæreditatem patris, efficitur vnicum patrimonium, cum eius bonis.*

13 *Patrimoniorum diuisio quando fiat:*

DECISIO CXII.

FVit in hac causa resolutum coram bo. me. Buratto, * substitutionem exemplarem, factam per Nicolaum testatorem Bartholomæo & Antonio eius filijs masculis mentecaptis, hæredibus institutis, ad fauorem Francisci, & Hectoris, eiusdem Nicolai ex filiabus nepotum, esse nullam,
1 ob † præteritionem earumdem filiarum, contra formam *l.humanitatis, C.de impub. & alijs substit.* sed cum fuerit postea causa super eisdem pluries proposita, & non resoluta, tandem hodie re maturè discussa. Domini dixerunt, substitutionem exemplarẽ fuisse quidem nullam rationibus adductis in decisione, de qua agitur, sed tamen intrare substitutionem fideicommissariam ad fauorem eorundem nepotum, exemplariter substitutorum, quo ad bona scilicet Nicolai testatoris; & fundamentum resolu-
2 tionis fuit, quia, cum † exemplaris substitutio sit ad instar pupillaris, *§. qua ratione institut.de pup.subst.& ibi glos.Salyc.in l.humanitatis, C. de impub. & alijs subst. nu.15. Rip.in l.ex facto, ff.de vulg.n.55.& seqq.* vi-
3 gore istius substitutionis † succeditur solùm in hæreditate, & bonis mentecapti, non autem in hæreditate ipsius testatoris, *instit.in princ.de pup.subst.Guliel.de Bened.in c.Raynutius in vers.si absque liberis, n.100. de testam.intrig.de subst.cent.1.q.9.num.22.* & propterea existente nulla supradicta exẽplari substitutione, venientes ab intestato
4 succedunt † solum in hæreditate, & bonis dictorum mentecaptorum, non autem in hæreditate, & bonis ipsius testatoris, quæ considerantur tanquam bona diuersa, & separata ab hæreditate mente captorum, & dum in illis substituti veniunt ex fideicommissaria substitutione, quæ in testamento pariter continetur, stante clausula, Vulgariter, Pupillariter, & per fideicommissum, dicuntur succedere vigore testamẽti pater-
6 ni, ex quo ista fideicommissaria † substitutio dicitur testamentum patris, & non filij, *l. cohæredi, §. cum filiæ, ff. de vulg. & pup.* & in puncto tradit *Castrens.in cons. 222.sub nu.2.col.2. vers.ex quibus sequitur Thesaur. iun.q.61.sub n.10.lib.2. Ang. Aret.inter cons. vlt volunt.cons.134.n 15.lib.1.* & ideò cum
6 ista considerentur, † tamquam duo testamenta, & duo patrimonia separata inter se, *Ripa in d.l.ex facto nu.5.* si corruit testamẽ-
7 tum † filij, subsistit testamentum patris, & intrat fideicommissaria, vt passim in substitutione pupillari, cui hæc assimilatur, vt dixi, & *trad.Doct.in l.ex facto in princ. ff.ad trebel. & gl. fin. l.verbis ciuilibus, ff. de vulg. vbi Bart. n.6. Ias. de comm. n. 19. & seq. benè Dec. in l.in testamento, n.6.vers.sed responderi, C. de testam. milit. Magon. dec.*

Floren.

Floren.184. n.19 Fusar. de subst. q.8.n.3.& nu.8. vers. aut substitutio est informis. Ceph. cons.672. n.26. lib.5.

8 Non obst. † *Alex. in l.ex facto, nu.45. ff. de vulg.* cum alijs ex aduerso allegatis, dum dicunt; quod, data nullitate exemplaris substitutionis, totum corruat testamentum; quia ex supradictis patet responsio, quod si sunt duo testamenta, inter se separata, corruit quidem testamentum mentecapti in totum, sed subsistit testamentum patris, cu-
9 ius vigore possunt substituti ex † fideicommisso consequi illius hæreditatem, reiecta illa pupilli ex superius allegatis, & *trad. Peregr. cons.46. in fin. lib. 1. Fusar. de subst. q.151. vers. declaratur id non procedere*; Idque præsertim, stante etiam clausula co-
10 dicillari, quæ pariter facit † valere substitutionem in vim fideicommissi; vt in his terminis *trad. Bott. in cons.27. n.50. Fusar. q.194. n.6.* & ex hoc cessat etiam absurdũ ex aduerso consideratum; quod testator
11 † decederet pro parte testatus, & pro parte intestatus; quia data separatione bonorum, & testamentorum, sequitur, quod pater totus decessit testatus, & illius furiosus totus intestatus.

Non obstat, quòd post aditam hæreditatem per filium, non possit amplius fieri nec considerari supradicta diuisio bonorum, cũ
12 per aditionem sit † effectum vnicum patrimonium filij, iuxtà *tex. in l. sed & si plures, §. filio, ff. de vulg. & pup.* Placuit enim Dominis responsio, quod id procedit, quando substitutus est capax vtriusque hæreditatis; tunc enim non potest separare hæreditates; vt illam filij habeat; patris verò non habeat; secus verò, quando datur incapacitas ex dispositione legis succedendi in bonis alterius, prout est in casu nostro; in quo substitutus est incapax successionis mentecapti, & capax paternæ; tunc enim fit su-
13 pradicta diuisio † patrimoniorũ, & substitutus succedit in bonis personæ illius, quorum est capax, quamuis repellatur à successione bonorum alterius personæ, quorum non est capax, vt b. nè declarat *Bald. in l. si is, qui 6. n.1. vel sic,* & ibidem *Ang. n.1. Castren. n.2. vers. Et sic est casus hic. Alex. nu. 3. ff. de vulg. & pup. Intrigl. de subst. cent. 1. q.98. n.7. & seq. Fusar. q.146. vers. limitatur si sit pro parte capax.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

☞ **Idest sub die 10. Iunij 1624. est decisio 802. inter eius impress.*

Et infra in eadem causa in p.3. adsunt aliæ decisiones idest sub diebus 18. Nouemb. 1635. & 3. Martij 1636. coram bon. mem. Buccabella, & 4. Februarij 1637. coram R.P.D. Dunozetto, & 1. Iulij 1637. coram R.P.D. Panzirolo, & 9. Decembris eiusdem anni coram R.P.D. Ghislerio sunt in ordine decisiones 74. 105. 195. 238. & 257. & in 4. par. aderit alia decisio sub die 18. Martij 1639. coram eodem R.P.D. Ghislerio.

EMMO. ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Romana Affictus Casalis.

Die Lunæ 29. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Pro transactione semper est capienda præsumptio. Et si quis in ea se fundet, dicitur habere intentionem fundatam. In contractibus, qui consensu contrahuntur, quãdo necessaria sit scriptura, & quare in istis contractibus fiat scriptura.

SVMMARIVM.

1 *Sententia est valida, si sit lata seruatis seruandis.*
2 *Transactione, si quis nitatur, dicitur habere intentionem fundatam.*
3 *Transactiones, & sententiæ semper firmæ manere debent.*
4 *Transactio, vt valeat, & substineatur in dubio præsumptio capi debet.*
5 *Transactionis fauore magis est sumenda præsumptio, quàm cuiusuis contractus.*
6 *Transactio, vt substineatur sufficit solus litis timor, & suspicio.*
7 *Transactio est contractus, qui solo consensu perficitur.*
8 *Scriptura, quando requiratur in contractibus, qui solo consensu perficiuntur.*
9 *Confessio extraiudicialis probata per testes contestes de æquitate Canonica probat. amplia n.10.*
11 *Testis deponens de facto proprio, & de certa scientia plusquam semiplene probat.*
12 *Concordia qualiter concludenter probetur.*
13 *Scriptura in contractibus, qui solo consensu perficiuntur, deseruit solum ad faciendam probationem.*
14 *Contractus quilibet, & pactum quodlibet, quod consensu contrahitur, ita probari potest per testes, sicuti per instrumenta.*

DECISIO CXIII.

Dominus Angelus Carcarasius die 5. Aug. 1626. emit à Celerario Monasterij S. Pauli herbas hyemales Casalis nun-

nuncupati Grotte deci Græci, ò Casale abbrugiato. Sed cum postea die 22. eiusdem mensis, & anni idem Celerarius dictum Casale ad septennium locasset Iosepho Nicolino, D. Carcarasius cœpit prætendere hanc locationem non potuisse fieri in sui præiudicium, in eaque ipsum fuisse præferendum, & super hac prælatione introducta lite, & controuersia coram Auditore Cameræ, ea pendente fuit inter partes deuentum ad concordiam, & transactionẽ. in qua conuentum fuit, quòd Nicolinus renũciaret affictui, & Carcarasius viceuersa eidem Nicolino solueret scuta 350. & procuraret liberationem obligationis Nicolini à Patre Celerario vigore dict i affictus contractæ; sed cum non obstante concordia Nicolinus recusaret facere dictam renunciationem, Carcarasius ab A.C. obtinuit sententiam fauorabilem, iuxtà formã supradictæ transactionis. Et hanc sententiam hodie DD. dixerunt esse confirmandã tanquam validam & iustam.

1 Fuit enim † lata ser. ser. *iuxtà dec. Verall.260. p.2.* Rota coram fel. rec. Gregor. XV. *dec. 218. n.2.* Et iustitia est patens; quia dum Carcarasius nititur transactione,
2 dicitur habere † intentionem fundatam *l. si quis maior, C. de transact. Dec. cons. 215.* incipit visa transactione, *sub nu.3. Purpur. cons. 323. n.2.* cum ea, quæ sunt transacta,
3 † vel iudicata, semper firma manere debeant, vt inquit, *Iurisconsul. in l 1. in fin. ff. ad Tertull.* Et in dubio capi debet præ-
4 sumptio, quòd † transactio valeat, & sustineatur, *Bero. cons. 176. n.15. vol.1.* vbi dicit hanc præsumptionem sumendam magis es-
5 se fauore † transactionis, quàm cuiusuis contractus, *Roland. cons. 28. n.10. vol.4. Cephal. cons. 24. in fin.* Et pro illius validitate
6 non requiritur lis † formalis, sed sufficit solus litis timor & suspicio, *l.2.* & ibi *gloss. C. de transact. Paris. cons. 32. nu. 18. lib. 1. Mobed. dec. 1. de transact. Seraph. dec. 638. n.7. fel. rec. Gregor. XV. dec. 149. nu.2*

Non obstat, quòd dicta concordia, seu transactio non fuerit redacta in scriptis, & ante stipulatum desuper instrumentum Nicolinus potuerit pænitere. Quia placuit
7 responsio, quòd cum † transactio sit contractus, qui solo consensu perficitur, scripturam non requirit, vt habetur *in l. consensu, ff. de action. & obligat. & probat. text. in l. pactum quod bona fide, C. de pact. l cum te transegisse,* vbi *Ias. nu. 3. de transact.* & notant omnes *in l. transactionis, Placitus eod. tit. Decian. respons. 64. num. 2. lib. 3. Gratian. respons. 107. num. 6. lib. 1.* Etsi
8 aliquando † scriptura requiritur, id procedit, quando fuit conuentum, vt aliter contractus non valeret, *Put. dec. 43. lib. 3.* At in casu nostro contrarium potius contingere videtur, quia Nicolinus expressis verbis exclusit scripturam, dum interogatus, An super hoc confecisset instrumentum, respondit eo opus non esse, PERCHE LA SVA PAROLA BASTAVA PER CENTO INSTRVMENTI. Et iidem testes probant confessionem dicti Nicolini, quod ipse cesserat locationi mediante promissione solutionis scut. 350. & cum hoc etiam, quòd liberaretur ab obligatione, quam contraxerat cum Monachis. Vn-
9 dè licèt ista confessio † sit extraiudicialis; attamen cum sit probata per testes contestes, de æquitate Canonica sustinetur, & probatur *Gabr. de confess. concl. 1. n.46. in 4. limit. Soc. iun. cons. 32. n.18. lib.2.* Et hoc
10 maximè procedit, concurrentibus † etiam depositionibus aliorum testium, qui dantur in *Summ. n.19. & seqq.* quorum vnus fuit mediator, & deponit citra conclusionem
11 concordiæ de facto † proprio, & de certa scientia, qui propterea facit plusquam semiplenam probationem, *Achill. dec. 3. de testib. Cæs. de Graff. dec. 2. n. 11. de empt. & vendit. Seraph. dec. 889. n.3. Verall. dec. 271. p.3. Rota dec. 252. n.2. p.2. rec.* cum alijs per *Farinac. de testib. q.63. n.124.* Et ideò concurrentibus adminiculis, quæ ex aliis testi-
12 bus desumi possunt concordia † in omnem casum semper remanet plenè, & concludẽter probata, *Seraph. dec. 1163. n.6. Farinac. dicta q.63. n. 221. & seq.* & fuit dictum in *Cusentina Pensionis 12. Februarij 1618. corã. bon. mem. Vbaldo.*

Vndè, vt dicebam, non est opus aliqua
13 scriptura. Quia illa solum inseruisset † ad faciendam probationem, *vt declarat gloss. in §.1. per illum text. in verb. scriptura, instit. de empt. & vend. Deciã. d. resp 64. n.4. & seqq.* Quæ probatio sufficienter dicitur facta per
14 dictos testes, cum quilibet † contractus, & quodlibet pactum, quod consensu contrahitur, vt est transactio, ità possit probari per testes, sicuti per instrumenta; *l. in exercendis, C. de fid. instrum. cap. cum Ioannes extra eodem tit. Afflict. decis. 398. nu.2.* & latè tradit *Decian. d. respons. 64 nu.6. 7. & 8.* Et ideò iure meritò fuit responsum pro confirmatione sententiæ A.C. præsertim cum Carcarasius adimpleuerit pro parte sua, obtinendo liberationem Nicolini à Monachis, *vt in Summ. n.16.*

Et

Et ità decisum vna tantum parte informante, &c.

¶ *Infra in eadem causa habetur alia decisio sub die 28. Ianuarij 1628. coram eodem Eminentiss. & Reuerendiss. D. Card. Vbaldo, est decisio 136.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VIRILI.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 29. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

In census impositione, quando plures sunt in solidũ obligati, & manualiter ad se trahunt pecunias, tunc omnes habentur tamquam plurales. Sed si tamen constat ad vnum tãtum earum commodum peruenisse, tunc ille dicitur pluralis, alij verò habentur pro fideiussoribus.

SVMMARIVM.

1 *Principalis dicitur ex pluribus reis debendi, ad quem pecuniam, vel ipsius commodum peruenit, alij verò dicuntur fideiussores, & nu. 2. & 3.*

4 *Coniecturæ licet de per se consideratæ non probent, tamen si simul iunctæ fuerint suffragantur.*

5 *Pecunias ad aliquem peruenisse, quando præsumatur.*

6 *Pecunias accipiens ad censum, si quoque sit facta solutio, præsumitur facta ex eisdem pecunijs receptis ad censum. & n. 7.*

8 *Pecunias ad censum accipiens, si eodem tempore emit aliquod officium, præsumitur solutum ex illis pecunijs.*

9 *Minor non præsumitur habere magnã pecuniarum summam.*

10 *Tractatus arguit animum contrahentium.*

11 *Suum iactare, non præsumitur quis voluisse.*

12 *Fructus census, qui soluens nomine alieno, non præsumitur ipse fecisse censum. & num. 13.*

14 *Confessio emanata ad fauorem vnius personæ, quo ad alias non probat, nec attendi debet.*

15 *Confessio, & declaratio emanata ad vnum finem, non probat ad alium.*

16 *In contractibus inspiciendum est, quid verè fuit factum, & sequutum.*

DECISIO CXIV.

CVm die prima Octobris 1612. Ioannes, Valerius, & Carolus fratres de Ferrinis cum fideiussione Petri Pauli Testæ imposuissent censum scutorum trium millium ad fauorem Hieronymi Scanardi, quorum fructus solus Ioannes spatio duodecim annorum soluerit, hæredes d. Hieronymi Scanardi creditores d. Ioannis ex alia causa etiam in vim cessionis d. Ioannis prætendebant, quòd Carolus, & Valerius vti debitores Ioannis tenerentur restituere fructus pro duabus tertijs partibus, ex quo solus Ioannes soluerit fructus, & tamen census fuerit impositus intuitu, & seruitio communi, & manualiter, & in contanti habuissent pecunias; & ideò dato dubio, An fratres de Ferrinis teneantur ad restitutionem pecuniarum, negatiuè fuit resolutum. Moti fuerunt Domini, quia licèt in impositione census tres fratres sint insolidũ obligati, & dixerint pecunias ad se traxisse, & manualiter habuisse, & propterea omnes habeantur tamquam principales, si
1 tamen aliundè constet, quòd ad † vnum tantùm negocium, & commodum spectet, ille censetur principalis debitor, alij verò fratres fideiussores *l. sed Iulianus §. item ait si duos, ff. ad Maced. Bart. in l. reos in princ. ff. de duob. re. Aym. cons. 77. n. 3. in fin. & cons. 91. n. 2. Gabr. cons. 63. n. 5. & 10. lib. 2. & de fideiuss. cõcl. 2. n. 1. Vincent. de Franch. dec. 55. n. 8. Menoch. cons. 560. n. 8. lib. 6. Boer. q. 314. nu. 5. Surd. cons. 150. nu. 57. & dec. 308. nu. 5. Rot. diuers. par. 2. decis. 153. nu. 6.* Vndè cum negocium, & commodum esset solius Ioannis,
2 ipse † est principalis debitor, & si soluit per spatium duodecim annorum fructus, soluit debitum proprium, cui alij fratres fructus restituere non tenentur, etiamsi in impositione census tres fratres in solidũ vti principales interuenerint, & dixerint, recepisse pecunias; nam stant simul, quòd ità dixerint respectu creditoris, & tamen inter se
3 egerint, vt Ioannes haberet † commodum, & ad ipsum tantum negocium spectaret, *Bart. in l. 3. §. vbi duo nu. 15. ff. de duob. re. vbi Ronchegal. nu. 59. & 60. Alex. ibi in addit. ad Bart. Imol. in l. si cum dotem, § transgrediamur, n. 83. ff. sol. matrim.*

Quòd autem negocium, & commodum
4 esset solius Ioannis probatur ex pluribus † coniecturis, quæ omnibus simul iunctis suffragantur *Bart. in auth. hoc ius porrectum, n. 17. C. de Sacrosan. Eccles. Menoch. de arbitr. cas.* 432.

432.nu.33.& *præsumpt*.55.n.4.lib.3.& *conf*. 375.*nu*.12.

Prima est, quòd eadem die, qua fuit impositus census, fuit facta emptio officij Notariatus Cameræ in personam solius Ioannis, ideò Ioanni verisimiliter imminebat necessitas pecuniarum; vt succurrere posset emptioni eadem die factæ, & versa vice Carolus, & Valerius vti Drogherij non indigebant pecunijs, & consequenter vrget
5 præsumptio, † quòd pecuniæ peruenerint ad manus Ioannis, vt supradictæ imminenti necessitati consuleret *glos.in d.auth hoc ius porrectum in verbo, probat.Bald.nu*.8 *C.de Sacros. Eccles. Rip.in l.si ventri* §.*fin.n*.11.& *seq.ff.de priuil.credit.Greg.decis*.31.*n*.2.*Surd.decis*.55.*n*.6.& *seq,Menoch.d.præs*.55.*n*.5.*lib*.3.*Feder.de Sen.cons* 119.*n*.4.

Secunda est, quia eadem die, qua fuit accepta pecunia ad censum, fuit facta quo-
6 que solutio pretij offitij, & sic præsumitur † solutio facta ex ijsdem pecunijs receptis ad censum *Rip.in d.l si ventri* § *fin. n*.10 *ff.de priuil.credit. Surd.d.dec*.55.*nu*.9. *Menoch.d.cas*.432.*n*.38.& *d.præsumpt*.55.*nu*.8.*Gregor.*
7 *d.decis*.31. *n*.3. vicinitas enim † actuum admodum in ista materia sequitur *Aym. cons* 298.*n*.13.*Menoch.d.præsumpt*.55 *nu*.8.*Surd decis*.55.*n*.9.

Tertia oritur, quia concurrit identitas summæ: eadem enim die scuta tria millia fuerunt recepta ad censum, & scuta tria millia fuerunt soluta, vt patet ex quietantia Scanardi creditoris pretij officij, & sic
8 oritur præsumptio, † quòd eadem summa pecuniarum recepta ad censum, eadẽ fuerit soluta pro pretio officij *Castr.in l fin*.§.*in computatione n*.4.*C.de iur.deliber.Surd.d.dec*.55.*num*.9.

Quarta est, quia cum Ioannes esset adole-
9 scens non † præsumitur aliundè habuisse tàm maximam pecuniarum summam *Rip. in d.l.si vẽtri n*.11.*ff.de priuil.credit.Menoch. cons*.375 *n*.12.

Quintò ex tractatu probato ex testibus, & ex depositione eiusdem Petri Pauli Te-
10 stæ fideiussoris, quòd census † fuit creatus intuitu Ioannis, declaratur actus subsequẽs *l.si seruus plurim*. § *fin. ff. de leg*.1. *Mandel. cons*.426 *num*.12.*Menoch.de arbitr.cas*.470. *nu*.8.& *seqq*.

Sextò, quia concurrit obseruantia, cum solus Ioannes spatio duodecim annorum soluerit fructus census absque cessione con-
11 tra fratres: nam non est verisimile, † quòd voluisset iactare suum, soluendo integros fructus tàm longo tempore, nisi pecuniæ fuissent acceptæ ad censum pro illa necessitate pretij officij, cuius fructus cum ipse reciperet, soluebat quoque fructus census *Afflict.decis*.13.*nu*.21. *Simon.de Pret.cons*.68. *num*.1.*lib*.1. *Cephal. cons*.240.*num*.9. *Rot.decis*.135.*num*.1.*inter impressas apud Moder. de censib*.

12 Septimò, quia quando Carolus soluit † fructus census, id fecit de ordine Ioannis, in quo dixit *che li menaria boni alli conti*, ergo Ioannes erat solus debitor.

13 Octauò quia in quietantijs fructuum † census factis Ioanni dicitur *per il censo, che hò con lui*, & sic solus Ioannes recognoscitur debitor.

Non obstat confessio, & declaratio Valerij, & Caroli facta in releuatione Petri Pauli Testæ fideiussoris, dum dixerunt cen-
14 sum pro ipsis inseruijsse, † quia illa fuit ad effectum recognoscendi bonam fidem inter ipsos fratres, & fideiussorem, respicit fauorem ipsius fideiussoris, & sic non probat, nec attendi debet inter ipsos fratres. *Rota d.decis*.130.*n*.4. *inter impress. apud Mo-*
15 *dern.de censib*. confessio † enim, & declaratio emanata ad vnũ finem non probat ad alium, *Salycet.in l.prima, n*.37.*C.de confess. Marsil.in rub.C.de probat.n*.7.*Surd.decis*.250.*n*.5. & cum ex tot supradictis coniecturis constet, quòd solus Ioannes habebat commodum, patet quòd illa declaratio fuit respectu fideiussoris, non Ioannis: nam
16 quòd verè fuit factum, & sequutum inspici debet, *l.prima, C. plus valet, quod ag. Seccin.sen. cons*.160 *nu* 5 *lib*.2. Rota.*d.decis*.134.*apud Modern.de censibus*.

Et ità vtraque parte, &c.

EM.MO ET REV.MO D.CARD. VBALDO.

Colonieñ Monasterij.

Die Veneris 3. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Executor non benè procedens, quando non priuet possessorem sua possessione, & quando dicatur, quod malè processit.

SVMMARIVM.

1 *Executor non benè procedens non priuat possessorem suam possessione, nisi quatenus se pro spoliato habeat.*

2 *Possessio ciuilis animo retenta sufficit pro manutentione.*

3 *Exe-*

3 *Executor, quando dicatur notoriè male processisse.*
4 *Executio facta super re diuersa ab expressa remanet nulla, excessiua, & inualida.*
5 *In iudicio manutentionis sufficiunt leuiores probationes.*
6 *Diuersitas penitus vitiat executionem factam.*
7 *Monasterij translatio de vno loco ad aliũ, non potest fieri sine licentia Papæ.*
8 Text. in cap. vnic. de excess. prælat. in 6. *loquitur de Religiosis mendicantibus.*
9 *Ordinarij post Concil. Tridentin. possunt facere trãslationes, & nouas erectiones Monasteriorum.*
10 *In iudicio summarijssimo exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem reijciuntur ad petitorium.*

DECISIO CXV.

PLacuit Dominis decisio in hac causa facta die 21. Iunij præteriti, * in qua fuit resolutum, dandam esse manutentionẽ Canonicis in possessione Monasterij Beatæ Mariæ Virginis, siti in Oppido Nouesij, & eius bonorum, quia licet fuerint Canonici in vim Breuis Apostolici ab executore eiecti à possessione Monasterij, & bonorum, attamen cum executor non benè processerit,
1 non priuauit Canonicos † eorum possessione, nisi quatenus se pro spoliatis habuissent, *Put. dec.* 419. *lib.* 2. & passim tenet *Rota vt in dec. fel. record. Gregor. XV.* 307. *n.*6. *&* 458. *n.*9. *in recent. dec.*674. *n.*1. *p.*1. & sæpè in aliis, quod non solùm non præsumitur iuxtà *dec. Greg. XV.* 307. *n.*10. *&* 11. sed etiam ex recusationibus, & actibus factis in contrarium pro Canonicis, satis euidenter apparet, quòd se non habuerunt
2 pro spoliatis, & quod animo saltem † ciuilem possessionem retinuerunt, quæ sola sufficit pro manutentione *Greg. XV. dec.* 9. *n.*6. *& in d. dec.* 307. *n.*6. 7. *&* 12. *dec.*57. *in fin. p.* 2. *in recent.* cum alijs in decisione, de qua agitur in allegatis.

3 Quòd autem executor † malè processerit, euidenter patet ex eo, quod vigore literarum Apostolicarum erat facienda executio in Monasterium S. Nicolai planè dirutum propè Oppidum Nouesij, de quo Monasterio literæ loquuntur, non autem erat facienda executio, prout facta fuit super Monasterio diuerso B. Mariæ Virginis, sito in Oppido Nouesii, magnificè extructo, & ornato, de quo literæ Apostolicæ
4 non loquuntur, & propterea executio † tanquam facta super re diuersa ab ea, quæ est comprehensa in gratia remanet nulla, excessiua, & inualida, *Gabr. cons.* 31. *nu.* 7. *lib.* 2. *Hond. cons.*20. *num.* 25. *lib.* 1. *fel. rec. Greg. XV. dec.* 555. *n.*4.

Non obstat, quod dictum Monasterium B. Mariæ, à quo fuerunt expulsi Canonici, non esset Monasterium, sed esset Hospitiũ illius Monasterii diruti extra Oppidum; quia ista difficultas penitus cessat ex quo apparet, quod post dictam destructionem Canonici venerunt ad habitandum in Oppido Nouesii, ibiq; nouum Monasterium, & Ecclesiam ædificarunt, & quando Canonici fuerunt requisiti, vt vellent parere Breui, fuerunt requisiti, vt exirent de Monasterio, & semper ab executoribus iste locus appellatur Monasterium, & non Hospitium, vt patet ex requisitionibus aliàs datis in summario præteritæ, positionis nu. 2.4. & seq. Et quod sit Monasterium, comprobatur ex attestationibus Senatus Nouesiẽ & Nuncii Apostolici pariter datis in præterita positione, quæ omnia videntur plusquam sufficere in hoc iudicio manutẽ-
5 tionis, † in quo etiam leuiores probationes admittuntur, *Rot. diuers. dec.*196. *nu.*6. *p.*1. *Seraph. dec.*644. *n.*5.

Et prædicta eo magis procedere videntur, cum etiam ex serie istius facti appareat, quòd Monasterium dirutum extra muros, in quo antea dd. Canonici habitabant, neq; erat sub Inuocatione S. Nicolai, de quo cantant literæ, sed sub Inuocatione B. Mariæ Virginis, & sic diuersitas istorum Monasteriorum est clara, præsertim cum asseratur, Monasterium S. Nicolai extra dictũ Oppidum neque fuisse dirutum, sed adhuc extare, & quidem benè ædificatum, & in eo degere fratres Tertiæ Regulæ S. Francisci, ex quo; vt dixi, tanto magis apparet
6 supradicta diuersitas, † quæ penitus vitiat executionem factam ex supra allegatis.

Non obstat, quod dd. Canonici non po-
7 tuerint facere supradictam translationem † Monasterii de vno loco ad alium sine licẽtia Papæ, vt in *c. vnic. de excess. prælat. in* 6. quæ licentia hic non adest, quia quid-
8 quid † de hoc dicendum sit cum *text. in d. c. vnico* loquatur de Religionibus Mendicantibus, & post Concilium Tridentinũ
9 possint etiam Ordinarii † facere translationes, & nouas erectiones Monasteriorum, *Rota dec.* 745. *n.* 1. *p.* 2. *in rec.* cessat difficultas in casu nostro, quia ista exceptio respicit petitorium, & validitatem transla-
10 tionis, † de qua propterea non est discu-

tiendum in hoc iudicio summariissimo manutentionis, *Rot. dec. 585. p. 1. & 287. in fin. p. 2. in rec.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Est supra decisio 91. & infra adsunt aliæ decisiones in eadem causa, idest sub diebus 21. Iunij 1628. & 12. Februarij 1629. & 7. Maij eiusdem coram eodem Eminentiss. & Reuerendiss. D. Card. Vbaldo, sunt decisiones 193. & 250.

REV.MO P.D. PIROVANO DECANO.

Nouarieñ Legitimæ.

Die Veneris 3. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Legitima matri quando debeatur, si filius in aliqua Religione professionem emiserit, vtrum à die emissæ professionis, vel sit expectanda eius mors naturalis.

SVMMARIVM.

1 *Legitima sicuti à parentibus filijs debetur, ita à filijs parentibus à lege defertur etiam n. 3.*
2 *Sorores si non succedant fratri, non faciunt partem ad diminuendam quotam legitimæ matris.*
4 *Legitima non debetur in bonis eorum à quibus successio ab intestato remota est.*
5 *Statutum excludens fœminas propter masculos, si concurrat alia persona excludens masculos, tunc locus est dispositioni iuris communis, & non statuti.*
6 *Statuto inhærens, eius qualitates probare tenetur.*
7 *Legitima detrahi non potest ex bonis fideicommisso subiectis. nu. 8.*
9 *Mater ad secunda vota transiens amittit proprietatem legitimæ.*
10 *Mater tunc priuatur successione filiorum quoad proprietatem per transitum ad secunda vota, quando extant liberi, secus si è contra. num. 11. limita num. 12.*
13 *Legitima matri debetur de tempore mortis naturalis filij professi, & sic tenent omnes Legistæ. nu. 14. & multi ex Canonistis. num. 15.*
16 *Legitima debetur matri à die emissæ professionis filij, non expectata morte naturali.*
Quæ opinio vti verior, & æquior à Rota firmata fuit. num. 18. Vide distinctionem nu. 19. & 20.
17 *Filius patre iam professo admittitur ad postulanda bona, quæ sibi ex successione paterna proueniunt.*

DECISIO CXVI.

Censuerunt Domini sententiam Ordinarii Mediolaneñ esse iustam, in qua pronunciatum fuit tertiam partem omniũ bonorum Hieronymi, & Ioannis Baptistæ professorum in Religione S. Pauli spectare ad D. Paulam eorum matrem pro legitima à die eorum professionis, & sic morte naturali professorum non expectata.

Non enim controuertebatur pertinentia legitimæ, nec poterat controuerti:
1 quia sicuti † à parentibus filiis debetur, ita à filiis parentibus à lege defertur, *l. nam etsi parentibus ff. de inoff. test. l. scripto ff. vnd. lib. l. omnino, C. de inoff. testam. Seraph. dec. 1365. num. 1.* nec minus quin esset triens, non autem portio eius, quam habitura fuisset ab intestato in concursu sororum eorundem Hieronymi, & Ioannis Baptistæ, dum illæ Monasterio personæ honesta instituto succedere non possunt,
2 & remota successione † sorores non faciũt partem ad diminuendam quotam legitimæ, *l. fratres C. de inoff. testam. Bald. in Auth. nouissima num. 10. eod. tit.* cum aliis allegatis per *Gabr. cons. 94. num. 19 lib. 1.* sed difficultas versabatur, an deberetur in casu, de quo agitur, & à quo tempore, vel statim emissa professione filiorum, vel morte naturali professorum sequuta.

Quod deberetur in casu, de quo agitur, suadebatur ex eadem iuris dispositione,
3 quod legitima † sicuti filijs, ita & parentibus debeatur per supradicta.

Non obstat statutum Nouariæ excludẽs fœminas propter agnatos ab intestato vsq; ad quartum gradum, vt propterea legiti-
4 ma † non debeatur in bonis eorum, à quibus successio ab intestato remota est, *Rot. dec. 415. 424. 449. p. 4. diuersorum.*

Quia remoto concursu agnatorum in successione dictorum filiorum propter ingressum Religionis, & testamentum professorum, à quo excluduntur cessat statuti, & similium statutorum dispositio *Bart. in l. 1. §. qui habebat nu. 3. ff. de bon. possess. contra tab.* dicens in terminis statuti excludẽ-
5 tis † fœminas propter fratres masculos, si concurrat alia persona excludens masculos, tunc locum esse dispositioni iuris communis, non autem statuti, *Bart.* sequuti sunt *Corn. cons. 134. n. 5. lib. 2. & cons. 61. n. 3. lib. 4. Petr. Ant. Anguisciol. cons. 11. lib. 6. Dec. cons. 296. n. 2. & 378. nu. 2. Soccin. sen. cons. 35. n. 18. lib. 4. Surd. dec. 131. nu. 5. Rot.* dec.

dec.295. n.14. p.1. diuers. & eo magis prædicto statuto locus esse non potest, quia de qualitate agnationis intra quartum gradũ, prout requirit contextus adhuc non fuit probatum, & prout necessarium est ei, qui
6 inhæret statuto † probare qualitates illius *l. 1. §. quod ait prætor, vbi Bart. ff. ne quid in flum. pub. Surd. cons. 279. n.4. & dec. 276. num. 2.*

Non obstat, quòd omnia bona istorum filiorum sint subiecta fideicommisso, nedũ & quæ peruenerunt à patruo, sed & à patre, vbi filij prædicti decessissent sine filiis, de quibus dicebatur certum esse matri
7 † non deberi legitimam ex persona filiorũ, *Cuccus de legitima, §. nec vsufructu defraudari, fol. 340. n.26. Seraph. dec. 963. n.2. & seq. & 969. nu.8.*

8 Quia de bonis vinculatis D. Paula non † prætendit legitimam, sed de peruentis ad Religionem nomine, & ex persona professorum, pro quibus fideicommissa non possunt obstate, *Rot. dec. 641. n. 18. p. 1. & dec. 210. p. 2. diuers. Seraph. dec. 609. n.5. Pereg. de fideicomm. art. 39. n. 13.*

9 Nec etiam releuat eiusdem matris † transitus ad secunda vota, per quem dicebatur proprietatem legitimæ fuisse amissam, dum ab intestato succedit filijs in vsufructu tantum, *Auth. ex testamento, C. de secund. nupt. Bald. ibidem n. 1. Menoch. cons. 237. nu. 12.* referens verba præcisa *Bald. in d. Auth. ex testam. Gratian. discept. 448. n. 3.*

Quia ex distinctione eiusdem Baldi, & Menochij tollitur obiectum, nam tunc
10 mater † priuatur successione filiorum quoad proprietatem per transitum ad secunda vota, quando extant liberi, secus au-
11 tem quando non † extant, vt in præsenti successibiles, quia tunc legitima debetur, & in omnem casum quando filij, vt hic sciuerunt transitum matris ad secunda vota, & tacuerunt, nec reclamarunt, immò matri
12 legando approbauerunt, successio † etiam quoad proprietatem ab intestato nõ prohibetur, *Bald. in d. Auth. ex testamento n. 8. C. de secund. nupt. Gabr. concl. 3. n. 20. eod. tit. Surd. dec 99. n. 12.*

Maior difficultas versatur in secunda inspectione, à quo tempore legitima deberetur, in qua non desunt infiniti propè sustinentes vtramque respectiuè opinionem.
13 Nam quod legitima debeatur † matri de tempore mortis naturalis professi, expressè tenuerunt *Accur. in Auth. si qua mulier. C. de sacros. Eccles.* & cum eo omnes Le-
14 gistæ † in eadem Authentica *Pinell. in l. 1. n. 50. C. de bon. matern. p. 1. Becc. cons. 34. n. 18. Surd. cons. 238. n. 10. & de alimen. tit. 1. q. 29. n. 7. Turret. cons 89. lib. 2. Melchior. Phebus dec. Lusitan. 13. nu. 16. Grat. discept. 102. n. 2. & 3.* apud quos infiniti eiusdem opinionis referuntur, & eandem opinionẽ
15 multi ex † Canonistis sequuti sunt, nempè *Butr. in c. in præsentia n. 29. Dec. n. 67. de probat. Cald. in c. si pater in fine de test. Io. de Anan. in cap. 2. n. 16. de delict. pueror. Gulielm. de Bened. in cap. Raynutius in verbo mortuo itaq; testatore, il primo nu. 299. Guttierez lib. 2. q. canonic. c. 1. n. 75.* à quibus pariter alij referuntur sequentes eandem opinionem.

16 Cœterum quod legitima † debeatur matri à die emissæ professionis morte professi non expectata, expresè videtur determinatum in *c. cum simus regular.* dum
17 filius † patre iam professo admittitur ad postulan. bona, quæ sibi ex successione paterna proueniunt, & per illum textum hãc opinionem pro matre firmarunt *glos. in verbo paterna, & Anchar. n. 4. vers. si autem impubes. Butr. n. 5. glos. in c. transmissæ verbo vota, qui filij sint legitimi Abb. in c. in præsentia n. 59. de probat. Couarru. c. 2. n. 7. de testam. Fachiu. controu. iur. lib. 6. cap. 13. Honded. cons. 60. n. 19. & seq. lib. 2. & alij allegati in Tridentina legitimæ coram bo. me. Ortemberbo 3. Ianuar. 1607.* & huic poste-
18 riori opinioni vti veriori, & æquiori † etiam per Rotam firmatæ placuit Dominis adhærere.

Non obstant fundata prioris opinionis, & responsiones datæ fundamentis huius secundæ.

Quia prædictis omnibus fuit satisfactũ in decisione supradicta Tridentina legitimæ, cum quibus Domini transierunt, & signanter placuit responsio data per *Honded. d. cons. 60. n. 24. lib. 2.* quam re assumpsit à *Gozzad. cons. 41. n. 17.* vt scilicet fundamenta prioris opinionis locum habere
19 possint, quando † mors ciuilis non habet eundem effectum, prout habet mors naturalis, quia bona non acquiruntur hæredi, donec viuit Monachus, sed Monasterium illa possidet, & per consequens etiam Monachus possidet in communi, sed quando bona fuerunt acquisita hæredi, qui illa possidet, ac si testator mortuus esset, quo
20 casu mors † ciuilis habet eundem effectũ, quem habet naturalis, & tunc omnes effectus naturalis consequuntur, prout sunt solutiones legatorum, detractiones legitimæ, & trebellianicæ, æris alieni & similiũ, quæ

quæ contingunt, quando bona transeunt ad hæredem per effectum mortis naturalis. Et ita, &c.

¶ *In eadem causa habentur infra aliæ decisiones nempè sub diebus 15. Decemb. 1628. & 4. April. 1629. & 18. Iunij eiusdem anni coram R.P.D. Ghisiler. sunt decisiones 223. 267. & 306.*

EMMO. ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Assissien Bonorum.

Die Veneris 3. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Possessio ciuilis, vt amittatur, quæ sint necessaria, & quando dicatur reseruata. Canonis reseruatio, & receptio quid operetur. Et identitas qualiter probetur, maximè si simus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Possessio ciuilis, vt amittatur, requiritur scientia. & patientia.*
2 *Assertio inter alios acta, an noceat inter diuersos. Canonis solutio reseruata, operatur vt Dominus directus non amittat ciuilem possessionem n. 2.*
3 *Relatio facienda est singula singulis.*
4 *Canonis reseruatio infert ad dominium.*
5 *Canonis receptio, operatur, vt quis censeatur retinuisse ciuilem possessionem, & n.6.*
7 *Canonis non solutio per aliquod tempus, non operatur, vt quis videatur amisisse ciuilem possessionem.*
8 *Canon & census dicuntur synonima, & multoties vnus pro alio accipitur.*
9 *Canonis solutio ex quibus satis iustificetur.*
10 *Dominij probatio ex quibus clara remaneat.*
11 *Emphyteusis natura est, vt possessio ciuilis remaneat penes directum Dominum, & possessio naturalis penes emphyteutam.*
12 *Conductorum linea deficiente in emphyteusi datur manutentio pro ciuili possessione Domino directo ad recuperandam naturalem.*
13 *Demonstrationes due sufficiunt ad probandam identitatem.*
Immo sufficit identitas loci, cum vno confine. num. 14.
15 *Confinia duo in antiquis probant identitatem, nec attenditur mutatio nominis, vel altera alteratio. num.16.*
17 *Appellatio datur à mandato de manutenendo dato per cedulam.*
18 *Ius fori, in quo litigatur, seruari debet.*
19 *Aegidiana intrat inter personas Sedi Apostolicæ immediatè subiectas, si litigatur in Rota.*

DECISIO CXVII.

PVtarunt Domini non esse recedendũ à decisis coram me sub die 2. Iunij 1627.*

Nec obstat interuersio possessionis ciuilis ex eo, quòd bona fuerint vendita vti libera pleno iure vtilis, & directi dominij. Primò, quia non constat de scientia, &
patientia Communitatis Bictonii, itaut
1 possessio ciuilis † non fuerit amissa *Innoc. in c. bone, il secondo n. 1. vers. item de ill., & ibi Abb. n. 20. de postulat. prælat. Bald. in l. 2. nu. 12. ff. de seruit. & aqu. Seraph. dec.*
2 *337. num. 8.* Et huiusmodi assertio † vti res inter alios acta non nocet.

Secũdò, quia non fuit reseruata solutio canonis, *Rota dec. 282. n. 1. p. 1. diuers.* & cum insimul alia bona fuerint vendita, singula
3 † singulis facienda est relatio, nempè quod alia venderentur libera, & pleno iure, & & ista de quibus agitur essent de dominio Communitatis Bictonij, pro quibus canon solueretur *Aym. cons. 98. nu. 11. Greg. dec.*
4 *297. n. 9.* ex reseruatione † enim canonis infertur ad dominium Communitatis Bictonij *Clem. 1. & ibi Vitalin. n. 8. versic. vbi verum totum est de in repatr. Rot. in recent. decis. 102. num. 4. ad fin. & decis. 258. nu. 2. par. 1.*

Tertiò, quia fuit subsequuta solutio ca-
5 nonis reseruati, vnde censetur † præseruata possessio ciuilis, & animo retenta *l. 3. §. in amittenda ff. de acq. poss. Greg. dec. 307. n. 9.* & sat est, quòd Communitas Bictonii non habuerit se pro spoliata, immò per re-
6 ceptionem canonum † possessionem ciuilẽ retinuisse censetur, *Aym. cons. 106. num. 9. Greg. d. dec. 307. n. 9. 11. & 13.*

Non obstat, quòd quolibet biennio esset facienda præstatio Archibusii, & tamen singulis annis facta fuerit, quia vbi magis solutiones fuerunt continuatæ, & geminatæ eo magis fauent Communitati Dominæ directæ.

Nec obstat, quòd solutiones canonum de aliquo tempore fuerint prætermissæ, quia forsan id fuit, quia aliis temporibus quolibet anno fuerunt solutæ, & ex præter-
7 missione † alicuius temporis non amittitur possessio ciuilis, maximè cum subsequantur postea aliæ solutiones dicti Archibusij, ex quibus arguitur animus non amittendi *d. l. 3. §. in amittenda ff. de acq. poss.*

Nec noceret, si aliquæ solutiones dicerent pro censu, quia aliæ plures solutiones

dicunt

8 dicunt pro canone, & census, † & canon dicuntur synonima, & vnus multoties accipitur pro alio *Seraph. dec.1235. n.1.* & ex inuestitura, & aliis enunciatiuis, & testi-
9 bus † satis declaratur, quod solutio fuit pro canone, *Rot. diuers. dec.141. n. 3. & 7. p.2. & dec.289. n.4. p.1. recent.*

De dominio autem Communitatis Bictonii censuerunt Domini constare ex instrumento inuestituræ iunctis adminiculis ex testibus de fama, ex enunciatiuis & ex
10 solutionibus canonum, ex quibus † probatio dominii remanet clara *Socc. Sen. cons. 187. n. 2. & seq. & n.17. lib. 2.* Rot. *in rec. dec.661. n.2. p.1. & dec.573. n.3. & seq. p.2. & fuit dictum in Ferrarien. seu Comaclen. de Nasellis 7. Iunij 1627. coram* R.P.D. *Coccino Decano.*

Non obstat etiam, quòd non adsit clau-
11 sula constituti, quia † ex natura emphyteusis possessio ciuilis remanet penes Dominũ directum, & possessio naturalis penes em-
12 phyteutam, itaut deficiente linea † conductorum detur manutentio pro ciuili pro recuperatione naturalis, accumulando eã antiquæ possessioni ciuili, *Bart. in l.1. § fin. n. 17. ff. vti possid. Corb. de iur. emphyt. de caus. priuat. ob lin. finit. n. 1. & fuit dictum in Bononien. deuolutionis 7. Nouemb. 1595. coram bo. me. Penia, & in Romana deuolutionis 28. Maij 1625. coram* R.P.D. *meo Pirouano.*

Identitas fundi delle Vacchette remanet probata, nam licet hoc nomen non conueniat cum illo prædio dell'Ose, tamẽ concurrunt tres demonstrationes, & tamẽ
13 duæ † demonstrationes sufficiunt *Bart. in l. demonstratio falsa n.14. ff. de condit. & demonstr. Soc. sen. cons. 89. n. 2. lib. 1. Rolan. cons. 67. n.4. lib.2. Ruin. cons. 115. n.10. lib.5.*
14 Immò sufficit † sola identitas loci cum vno confine, *Rot. dec.710. n.3. p. 1. diuers.* & in antiquis nec mutatio nominis, nec alia
15 alteratio attendi debet, dummodo † remaneant duo confinia, vel demonstrationes, *Ruin. cons.50. n.17. lib. 1. Dec. cons. 17. n. 8. 9. & 14. lib. 3. & fuit dictum in supradicta Romana deuolutionis 28. Maij 1625. coram* R.P.D. *Pirouano, & in Ferrarien. seu Comaclen. bonorum de Nasellis 7. Iunij 1627. coram* R.P.D. *Coccino Decano, & in Bononien. fideicommissi de Desiderijs 14. Iunij 1627. coram* R.P.D. *Merlino.* Quamuis enim Riuulus Tringuigliani decurrat inter hæc prædia, quædam connexitas non tollitur, cũ prædium aliquod non sit intermedium, & videtur verisimile, quòd nomen dell'Ose fuerit assumptum propter decursum fluminis eiusdem nominis Ose à pede, & tamen vocetur etiam prædium delle Vacchette, cum tres demonstrationes concur-
16 rant, quæ † sufficiunt ad probandam identitatem fundi delle Vacchette ex supra deductis.

Tandem non placuit Dominis, quod à
17 mandato de manutenendo dato † per cedulam detur appellatio, nam cum iudiciũ fuerit actum Perusiæ, & nunc in Rota, & Aegidiana respiciat ordinatoria iudicii,
18 vtique illa intrat, cum debeat seruari ius † fori, in quo litigatur, siue Communitas sit immediatè, siue mediatè subiecta Sedi Apostolicæ, *Contard. de Aegid. limit. 4. ration. canon. reintegr. n. 11. & 12. & in verbo Aegidiana q.6. n. 2. & 7. fol. 642.* & per istam rationem noluit Rota *in Reatina confinium 9. Iunij 1606. coram bo. me. Card. Lancellotto* amplecti motiuum, quòd Communitates, quæ litigabant non essent im-
19 mediatè subiectæ, quia vt intraret † Aegidiana sat erat, quòd litigaretur in Rota.

Et ita vtraq; parte informante fuit decisum.

☞* *Est decisio 79. supra in hac parte.*

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Bononien̄ Fideicommissi de Desideriis.

Die Veneris 3. Decembris 1627.

Est impressa coram Merlino tom. 1. decis. 316.

DECISIO CXVIII.

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Casalen̄ Beneficiorum.

Die Veneris 10. Decembris 1627.

Est impressa coram Merlino tom. 1. Decis. 318.

DECISIO CXIX.

R.P.D.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana, seu Neapolitana pecuniaria.

Die Mercurij 15. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Auditor Cameræ, qualiter procedere potest vigore suarum facultatũ inter Mercatores, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Auditor Cameræ inter Mercatores vigore suarum facultatum, potest procedere summariè, ac sola facti veritate inspecta.*
2 *Obligatio per dictionem, quando efficitur cõditionalis.*
3 *Obligatio non sortitur suum effectum, quandò est conditionalis, nisi eueniat casus conditionis.*
4 *Scriptura probat contra scribentem.*
5 *Præsentia sola non est sufficiens ad aliquem obligandum.*

DECISIO CXX.

PRætendebat D. Iulius Pocobellus, à D. Hieronymo Rosolino, hæredeq; Thobiæ Rosolini duas pecuniarum partitas, vnam scilicet ducat. 3023. eidem Pocobello solutorum à prædicto Thobia in tot creditis Bancorum in Ciuitate Neapoli, sub prętextu, quòd dd. credita essent inexigibilia. Alteram verò scut. 749. monetæ sub altero prætextu, quòd idem Thobias ei esset obligatus, vt vulgò dicitur (*dello star del credere*) pro literis cambij eiusdem quantitatis, quas ipse Pocobellus receperat à Luisio Signorino, posteà decocto directas Siluestro Portio in Vrbe Mercatori (qui eas soluere recusauit) pro pretio cuiusdam tractæ vini eidem Signorino venditæ per antedictũ Thobiam de ordine Pocobelli. Vnde introducto iudicio pro recuperatione dictarum partitarum coram A. C. emanauit sententia pro ambabus partitis absolutoria ad fauorem Rosolini, à qua sententia cum pro parte Pocobelli fuerit appellatum, causa deinde mihi in Rota commissa dubitaui, An dicta sententia esset confirmãda, vel infirmanda, & DD. attenta eius validitate, & iustitia, confirmandam esse responderunt.

Nam quoad validitatem hoc vnum tantùm obijciebatur scilicet quòd non fuerint seruati termini substantiales, prout seruari debebant, ex quo agebatur de summa excedente scut. 200. sed placuit responsio, quòd imò dicta seruatio terminorum non erat necessaria, quia agebatur inter Mercatores, inter quos † A. C. vigore suarum
1 facultatum poterat procedere summariè, & sola facti veritate inspecta ad trad. per *Salust. Tiber. in sua prax. lib. 2. c. 21. n. 3. vers. & licet cum seq.* Rot. *decis. 446. n. 1. vers. nam inter p. 2. recent.* Vltra quod pro parte Rosolini fuit data fides Notarij seruationis dictorum terminorum substantialium.

Quo verò ad iustitiam, ea visa fuit patẽs. Nam circumscripta prima partita ducator. 3023. super qua informantes pro Pocobello non insistebant, sed dabant manus: difficultas solum restricta erat ad alteram partitam scutor. 749 pro qua Pocobellus prætendebat, Thobiam ei obligatum esse, vt dicitur (*dello star del credere*) & ad hanc obligationem probandam deducebat quatuor epistolas, quæ vocantur (*d'auiso*) ei scriptas à prædicto Thobia, Primam scilicet sub die 3. Martij 1623. infrascripti tenoris (*circa alla tratta del vino stabilirò il prezzo con Aluise Signorino*) Secunda verò sub die 5. Ianuarij 1624 (*Il Signorini si ritroua fuori di Napoli à Ischia, però non hò riscosso altro, come torna, douerà pagare, quando ve voltarò l'auãzo ve starò del credere, come è di giustò, mẽtre ve lo promessi*) Tertia sub die 26. Ianuarij eiusdem anni) *auertite Signor Giulio, che per le rimesse, che ve farò di quà per vostro conto, ve starò del credere, come anco hò fatto quando hò fidato il vostro danaro per queste fiere di Regno come ordinaste*) Vltimam verò sub die 2. Februarij eiusdem anni 1624. (*del particolare dello star del credere ve lo manterrò sempre, essendo così mia natura di far con tutti, & così vole il termine Mercantile.*

Quæ quidem epistolæ ad effectum, de quo agitur, DD. non visæ fuerunt posse suffragari.

Nam quamuis Rosolinus mediantibus verbis prædictæ secũdæ epistolæ, ibi, (*quãdo ve voltarò l'auanzo ve starò del credere*) quæ secundum vsum loquendi Mercatorũ idem important, quam transmittere pecunias de vno ad alium locum, potuerit se valide obligare (*dello star del credere*) in casu veræ transmissionis pecuniarum: tamẽ
2 cum ea obligatio per illam dictionẽ † (*quãdo*) fit effecta conditionalis, *l. quod Pupillæ, ff. quando dies legat. ced.* Ruin. *cons. 68. num. 7. lib. 4.*

lib.4. Rot.coram Greg. XV. decis.428.num.2.
3 Non potuit nec potest suum sortiri † effectum, nisi eueniente casu transmissionis pecuniarum, *l.cedere diem, ff. de verbor.signif.Rot.coram Greg.XV.d.decis.428.num.3.* & aliàs sæpissimè. Vndè cum non constet partitam scutor.749 de qua agitur, fuisse eidem Pocobello per supradictũ Rosolinũ trãsmissam nullo modo potest dici obligatus (*dello star del credere*)

Qnòd autẽ Rosolinus se obligauerit (*dello star del credere*) solummodo in casu trãsmissionis, comprobatur ex altera tertia epistola, ibi, (*auertite Sig. Giulio, che per le rimesse, che ve farò dè quà per vostro conto*
4 *ve starò del credere*) quæ quidem † epistola cum à dicto Pocobello fuerit producta, contra eum plenè probat *Rota coram Greg. XV. decis.238.num.4.* & ibi latissimè *Adden. num.15.*

Non obstat, quòd prædictæ literæ Cãbij eidem Pocobello consignatæ fuerint à Luisio Signorino præsente dicto Rosolino; Quia ad excludendam dictam obligationẽ sufficit dicere, quòd Rosolinus non transmisit dictas pecunias, prout necesse erat ad hoc, vt ex prædictis epistolis censeri potuerit
5 obligatus, nec eius † sola præsentia erat sufficiens ad eum obligandum, *l.filius familias, §.inuitus,* & ibi *glos.in verb.non probatur, ff.de procurat.Alexand.cons.180.n.4.lib.7.Surd.dec.302.n.3.*

Neque obstat, quòd Rosolinus pro partita scutor. 749. de qua agitur, perceperit
6 duplicatam prouisionem, † vnam scilicet ducatorum 85. alteram verò ducatorum 34. & sic se obligauerit (*dello star del credere*) *iux opp.Bonin.in tract.de cambio, cap.7.vers.della prouisione, scacc. de Comerc.& Camb.§.3.glos.3.nu.1.* quia obiectum tollitur ex facto: siquidem prima partita ducator.85. nõ loquitur de prouisione, sed tantum (*per saldo delle tratte.*) Secunda verò ducator. 34. quamuis cantet de prouisione: tamen loquitur pro cambio non autem (*per lo star del credere*) quæ inter se valdè differunt. Insuper nec possunt censeri perceptæ pro dicta prouisione (*dello star del credere*) quia nec vti singulæ, nec simul iunctæ sunt adæquatæ pro dicta prouisione, cum pro dicta partita scut. 749. de qua agitur ad rationẽ vnius tertij pro quolibet centenario solummodò deberentur scut.duo cũ dimidio circiter pro dicta prouisione.

Et ità conclusum vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Romana Affictus.

Die Mercurij 15. Decembris 1627.

Est impressa coram Merlino tom.1. Decis.319.

DECISIO CXXI.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO DECANO.

Nouarieñ Decimarum.

Die Veneris 17. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Episcopus non habet actionem conrra laicos pro consequenda suam quartam decimarũ, sed benè contra Rectores, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus de iure communi non habet intẽtionẽ fundatam in quarta decimarum cõtra laicos, & nu.7.*
2 *Episcopus habet intentionem fundatam in quarta decimarum, & est ei debita de iure, & hæc est communis opinio.n.3.*
4 *Episcopo debetur decimarum quarta iure proprietatis.*
5 *Verbum,* habeas, *denotat proprietatem.*
6 *Episcopo debetur quarta propter coniunctionem, & vniuersalem curam in Ecclesiis subiectis.*
8 *Episcopus habet actiones cõtra Rectores percipientes decimas, & non contra laicos. & num.15.*
9 *Rector præscribere potest quartam decimationum.*
10 *Præscriptio sine possessione non procedit.*
11 Text. in c. conquerente de off.ordin.*declaratur.*
12 *Rot.& Castren.consequentia, quod* Episcopus *possit exigere à laicis quartam decimalem, non est tuta.*
13 *Per solutionem integram quis consequitur liberationem.*
14 *Text.in c.quoniam, & in c.dudum de decim. quan-*

quando habeant locum.
16 *Ab opinionibus Doctorum, qui non habent*
contradicentem, ab eis tanquam à casu le-
gis non est recedendum.

DECISIO CXXII.

CVm in hac causa dubitaretur de rele-
uantia præscriptionis oppositæ per
incolas Villæ Cameræ D. Episcopo agenti
ad suam quartam, & 14. mensis Decembris
1626. mandatum fuerit, vt strictè infor-
maretur, An Episcopus haberet fundatam
intentionem contra Parochianos in casu,
de quo agitur: die autem 7. Maii præte-
riti firmando conclusionem, Episcopum
habere fundatam intentionem pro sua
quarta contra Parochianos, dictum fuerit
non obstare præscriptionem.

Hodie causa repropositа Domini dixe-
1 runt Episcopum † de iure communi non
habere fundatam intentionem in quarta
decimarum contra laicos, & in hoc esse
recedendum à decisis, An autem ex aliis sit
standum in decisis, reseruarunt videre in
separata disputatione.

Nam, & si vera sit conclusio in decisio-
2 ne firmata, quod Episcopus † fundat in-
tentionem suam in quarta decimarum, &
de iure debita, *c. quoniam ibi sua parte re-*
tenta, c. dudum, ibi intentione tua de iure
communi fundata, de decim. c. conquerente,
ibi habeas quartam decimationum. c. fin. de
success. ab intest. c. vnico 10. q. 3. quibus iu-
ribus adductis, & auctoritate omnium Ca-
nonistarum, *Rot. dec. 31. n. 5. p. 2. diuers.* dixe-
3 rit † cõmunem opinionem, & eamdẽ sequa-
tur *Rebuff. de decim. q. 7. n. 11. Rot. dec. 402.*
n. 1. p. 2. rec. & Gonzal. ad reg. 8. glos. 6. nu.
87. & 88. difficultas tamen in eo non ca-
debat, an deberetur Episcopo quarta con-
tra Rectores de iure, vel de consuetudine,
prout de intentione Rotæ fuit hoc deter-
minare in *d. dec. 31. n. 5.* neque in eo, an de
vniuersa decimatione quarta Episcopo de-
beretur, dum adeo dirigitur contra Re-
4 ctores: quia indubitatum † est quartam
deberi, & quidem iure proprietatis per il-
lud verbum *habeas* quartam decimationũ,
de quo in *c. conquerente de offic. ordin.* cuius
5 natura est dominium † importare *l. habere*
duobus modis accipitur l. id apud se quis ha-
bere cum glos. de ff. verb. signif. l. stipulatio ista
6 *§. habere ff. de verb. oblig.* & non sine † ra-
tione propter coniunctionem, & vniuersa-
lem curam, quam habet Episcopus in Ec-
clesiis subiectis, *Butr. post Host. & alios in*
c. cum contingat n. 9. vers. item quia de de-
decim. Innoc. in c. requisisti n. 3. de test. Tyn-
dar. in tract. de decim. n. 2. Monet. eod. tract.
c. 7. concl. 6. n. 14. sed dubium erat, à quo
hæc quarta sic de iure Episcopo debita
possit ab Episcopo exigi, vel à laicis Paro-
chianis immediatè vel à Rectoribus illam
percipientibus, & in hac parte.

Placuit Dominis firmare aliam conclu-
sionem Episcopum de iure communi non
7 habere † fundatam intentionem in quarta
decimarum contra laicos ex verbis, *c. con-*
querente. de offic. ord. ibi tu autem his iuri-
bus in præfatis Ecclesiis contentus existẽs,
non amplius ab eis exigas, ex quibus dice-
8 batur actionem † fuisse reseruatam Ordina-
riis contra Rectores, non autem contra
laicos, contra quos in textu aliqua actio
non dirigitur, quam ponderationem prius
Rota fecit *in dec. 519. n. 2. coram Greg. XV.*
& tenuit *coram Seraph. dec. 1449. nu. 5.* &
fundatur in auctoritate Abbatis antiqui
in d. c. conquerente n. 5. Panorm. ante num. 3.
Card. n. 4. Bellam. n. 12. gloss. ad marginem
d. c. conquerente Castr. cons. 38. per tot. p. 2.
quæ opinio videbatur Dominis posse com-
probari ex *c. de quarta de præscript.* in quo
9 admittitur † Rectorem præscribere posse
quartam hanc decimationum, quæ si à lai-
cis esset exigenda non daretur præscriptio
10 Rectori defectu possessionis, sine † qua
præscriptio non procedit *glos. in l. malè agi-*
tur, & ibi Bald. n. 6. C. de præscript. Spec. in
tit. de locato §. nunc aliqua vers. 24. Bart. in
l. 3. §. ex contrario n. 4. ff. de acquir. possess.
Castr. in l. 1. n. 12. C. de seruis fugitiuis.

Non obst. quod cum hæc quarta deci-
marum debeatur in proprietate Episcopo,
& ratione coniunctionis, & vniuersalis cu-
ræ, quam habet in Ecclesiis subiectis ex
11 supra allegatis, verba Decretalis † *conque-*
rente inferant quidem actionem compete-
re Episcopo contra Rectores, sed quod
eadem denegetur Episcopo contra laicos
ad tollendam actionem realem, quæ datur
pro decimis præteritis consequendis con-
tra eosdem laicos, ex *Abb. in c. cum ab ho-*
mine n. 6. eod. tit. de decim. Rebuff. eod. tit.
q. 9. nu. 9. hoc non firmetur in contextu,
neque pernecesse inferatur, vnde diceba-
tur adhuc vigere responsionem datam in
12 decisione, quod † consequentia non sit tu-
ta, quam faciunt *Castr. & Rota sup. alleg.*
scilicet non amplius ab ei exigas, ergo à
laicis non exigas, quia simul esse potest,
quod Rectores decimam integram perci-
piant, & eo casu Episcopus non possit pe-
tere

13 tere suam quotam à laicis, qui per † integram solutionem cõsequuti sunt liberationem, & prout ad hunc casum se restringũt *Abb. Antiq. & Abb. Panorm.* à quibus alij Canonistæ rationes supliciter reassumpserunt, & tamen in alijs casibus, quando sunt decimæ inexactæ, aut quando negligendo Parochus non est in causa, aut dum ad illum decimæ non pertinent, qui est casus, de quo agitur, ad quem disputatio est restricta, remaneat integra actio Episcopo agendi pro sua quota contra quemcumque debitorem actione reali sibi de iure competenti, &
14 intrent † depositiones *c. quoniam, & c. dudum. de decim.* cum alijs allegatis in decisione, quæ reuidetur.

Quoniam fuit resp. sufficere pro fundamento conclusionis firmatæ ex dispositio-
15 ne *c. conquerente* actionem † pro quarta decimationum esse directam cõtra Rectores, non autem contra laicos, & quod opinio *Abb* & aliorum sup relatorum in hac parte non habeat contradicentem, itaut ab eis
16 tanquam à † casu legis non sit recedendũ, *Ias. in l. penultn. 21. C. de pact. Becc. cons. 23. n. 6. Surd. decis. 229 n 36.* Cæterum quod ex alijs eadem opinio sit limitanda, & declaranda, pertinet ad partem reseruatam, scilicet an ex alijs sit standum in decisis, de quibus tunc erit agendum, quando in ea parte suspicietur disputatio.

Et ità, &c.

¶ *Plures decisiones in hac causa adnotaui supra ad decisionem 64.*

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Piscieñ Capellæ.

Die Veneris 17. Decembris 1627.

Est impressa coram Merlino tom. 1. Decis. 123.

DECISIO CXXIII.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Abuleñ Decimarum.

Die Veneris 19. Decembris. 1627.

ARGVMENTVM.

Decimæ: vt alicui Ecclesiæ debeantur, quid sit necessarium. Et quando decimæ debeãtur propter administrationem Sacramẽtorum, & in materia decimarum an possit induci aliqua consuetudo, & qualiter ista probetur.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ debentur Ecclesiis intra quorum limites prædia existunt, & n. 3.*
2 *Ecclesia prætendens ad se spectare decimas alicuius prædij, debet plenè probare illius existentiam intra suos fines.*
4 *Decimas Sacramentales Ecclesia non potest percipere, si Sacramenta non administret, & n. 5.*
6 *Decimæ Sacramentales amplius non debentur, si administratio Sacramentorum cum personarum interitu fuerit extincta, & n. 10.*
7 *Decimæ non debentur priori Curato, si quis mutauerit domicilium, sed secundo.*
8 *Capitulum an habeat intentionem fundatam super omnibus decimis Diœcesis.*
9 *Bona transeunt ad Ecclesiam cum suo onere.*
11 *Decimarum exactio stante consuetudine potest cõpetere Ecclesiæ prædiali, & Sacramentali.*
12 *Consuetudinis plena probatio ex quibus non resultet.*
13 *Consuetudo, vt probetur, debent testes præcisè deponere de decennio, & n. 14.*
15 *Text. in cap ad Apostolicæ: de decim. & decis. Rot. in quibus terminis loquantur.*
16 *Actus controuersus ad effectum probandi consuetudinem, non habetur in consideratione.*
17 *Testes non probant consuetudinem si deponant extra causam.*
18 *Consuetudo, quod simul Ecclesiæ prædiali, & Sacramentali debeantur decimæ, non extenditur de casu, ad casum, nec de persona ad personam.*
19 *Consuetudo, quando dici non potest superflua, & num. 20.*
21 *Testes dubij ab alijs declarantur.*
23 *Testibus est adhibenda fides in concursu illis, qui sunt numero plures, item illis, qui sunt conformes, num. 24.*
25 *Verba, si in aliqua confirmatione stent causatiuè, benè probant obseruantiam.*
26 *Constitutiones contra ius an substineantur.*
27 *Constitutio determinans modum, & rationem decimandi non potest dici contra ius.*
28 *Pro actus validitate omnia præsumuntur interuenisse, stante cursu longissimi temporis, & obseruantia diuturna.*
29 *Obseruantia qualis suffragaret à totali exemptione, & remissione decimarum.*
30 *Gratia alicui facta, non debet ei retorqueri in odium.*
31 *Actore non probante reus absoluitur.*

DECISIO CXXIV.

Didacus de Villalba, & Anna dell'Anguila coniuges Incolæ Ciuitatis Abuleñ assignarunt pro dote Capellæ maioris Monasterij S. Mariæ de Monte Carmelo eiusdem Ciuitatis Abuleñ quædam prædia sita in locis de Villa maior, & Parral Castelblanco Sigheres, & Herites vna cum Molendino existenti in loco nuncupato la Ribera de Adaxa; Capitulum vero Abuleñ, & Parochi Ecclesiæ S. Thomæ eiusdem Ciuitatis introduxerunt iudicium aduersus Conuentum, & Fratres eiusdem Monasterij super solutione decimarum, quas prætendebant ex redditibus dictorum prædiorum tanquam decimatorijs eiusdem Ecclesiæ Parochialis S. Thomæ sibi deberi, vnde cum ad fauorem vtriusque partis plures sententiæ in partibus emanassent tandem causa ad Rotam deuoluta bon. mem. Reuerendiss. D. Patriarcha Hierosolymitanus præuisa decisione vnica tantum parte informante facta sub die 16. Martij anni præteriti sententias de partibus ad fauorē Capituli, & Ecclesiæ S. Thomæ latas confirmauit, & cum postea coram me, res iudicata, & illius executio iuxta formam rescripti Signaturæ hinc inde prætenderetur, dubitaui, an constaret de re iudicata hinc inde, quæ esset exequenda, & Domini mandarunt, vt strictè videretur, an esset recedendum à dicta decisione facta coram bon. mem. Reuerendiss. D Hierosolymitano, super quo dubio pluries proposito, & non resoluto, tandem hodie Domini censuerunt recedendum esse resolutis.

Considerabant enim, quod aut Ecclesia S. Thomæ prætendit huiusmodi decimas tanquam prædiales, hoc est ratione situationis dictorum prædiorum intra limites propriæ Parochiæ, aut tanquam Sacramentales, hoc est ratione administrationis Sacramentorum, & ex vtroque capite nullũ ius habet.

1 Nam quoad primum cum huiusmodi † decimæ debeantur Ecclesiis intra quarum limites prædia existunt *c. cum sint homines c. cum in tua c. cum contingat, vbi glos. in verbo de iure com. c. commissum c. quoniam glos. in c. ad Apostolicæ in verbo consuetudo in fine de decimis c. vlt. & ibi glos. in verbo prædiorum de Parochis*, vna cum concordantibus latè deductis per Rotam *dec. 321. n. 4. p. 1. recent. Rebuff. q. 6. de decimis Henric. Boich. in c. peruenit nu. 2. eod. tit. & fuit decisum in causa Bracaren. decimarum 20. Maij 1591. & 3. Iunij 1594. coram bo. me. Card. Pamphilio, & coram me in causa Sabineñ decimarum 16. Martii 1609.* Ecclesia S. Thomæ debet in hoc plenè intentionem suam fundare probando quod dicta prædia

2 † de quorum redditibus decimas prætendit, sita sint intra fines suæ Parochiæ, vt est *text. ad literam in c. ad decimas de restitut. spol. in 6. Archid. in c. quod Priori 13. q. 1. Hostien. in summa tit. de Paroch. n. 1. Rom. cons. 356. n. 1. & 2. Rebuff. super concord. tit. de collat. §. statuimus lib. 2. in versic. Parochialis. Hored. de incompatibil. benefic. p. 1. c. 13. n. 2. & fuit dictum in causa Pacen. decimarum dell'Hebreras Lunæ 29. Ianuarii 1601. coram me*, vbi aliæ allegantur. Quod non solum non probat, ideoque intentionē suam legitimè nun fundat immò ex geminatis confessionibus iudicialiter emanatis pro parte dictæ Ecclesiæ contrarium con-

3 stat, quod scilicet dicta † prædia sunt intra limites alienæ Parochiæ, vnde non solum non habet pro se iuris assistentiam sed immò resistentiam in exactione huiusmodi decimarum, tanquam extra proprios, & intra alienos limites Parochiæ.

Quo verò ad secundum, minus potest huiusmodi decimas tanquam Sacramentales prætendere cum Patribus Carmelitis possessoribus huiusmodi prædiorum non

4 administret Sacramenta, † quæ tamen administratio necessariò requiritur, vt quoad illas dicatur habere intentionem fundatam ad *tex. in c. final. de Parochis*, ibi nec ab eis temporalia exigant quibus Sacramenta nõ administrant *Abbas in c. ad Apostolicæ nu. 3.*

5 *de decim.* vbi quod Prælatus † seu Rector Sacramenta non administrans non potest decimas exigere, *Host. in summa titul. de Paroch. n. 1. Roman. cons. 356. nu. 1. Hored. de incompatib. benef. p. 1. c. 13. n. 2. Rota dec. 672. n. 1. p. 1. in recent.*

Non illas potest prætendere ex eo, quod Didacus, & Anna illas sibi soluerent ratione Sacramentorum, quæ ipsis viuentibus administrauit, quia cum per eorum mortē huiusmodi Sacramentorum administratio,

6 cessauerit vtique, & decimarum † solutio, quæ illorum ratione debebatur, vnà cum personarum interitu omninò fuit extincta, *c. cum in cunctis 16. q. 1. c. fin. de Paroch. vbi Abbas n. 2. & 3. in d. c. ad Apostolicæ nu. 3. & de decim. Innoc. in c. omnis n. 6. de pœnit. Rebuff. de decim. q. 6. n. 24.* vbi si quis muta-

7 uerit domicilium † decimæ non debentur priori Curato, sed secundo *Azor. instit. moral.*

ral.lib.1.cap.35.quæst.14. Monet.de decim. quæst.2.cap.7.n.24.

Nec dicatur quod Capitulum habeat in-
8 tentionem fundatam super omnibus † decimis Diœcesis Abulensis, in quibus prætendit participationem, & sic non releuare, quod huiusmodi decimæ non debeantur Ecclesiæ S. Thomæ, cum sufficiat quod debeantur generaliter alicui Ecclesiæ; quia quidquid sit de hoc, ex quo Capitulum de iure non fundat intentionem suam super decimis, vt fuit dictum *in causa Pacen. decimarum 21. Iunij 1604. coram me, & 12. Decembris 1608. coram bo. me. Card. Sacrato* ius Capituli hodie deducitur, prout semper deductum fuit, restrictum ad ius Ecclesiæ S. Thomæ ratione præstimonij, quod habet in ea.

9 Non obstat igitur quod huiusmodi † prædia in dotem Capllæ per prædictos coniuges assignata transiuerint cum onere suo in Monasterium, & Fratres Carmelitas, vt dicitur in dicta decisione coram bo. me. Reuerendiss. D. Hierosolymitano, quia prædicta procederent, si per præfatos coniuges decimæ fuissent solutæ ratione situationis prædiorum intra limites Parochiæ S. Thomæ, & sic tanquam prædiales, sed cum
10 soluerentur ratione, † Sacramentorum, quæ dictis coniugibus ministrabantur, & hæc administratio hodie cessauit, vtique nullum potest considerari onus, quod transiuerit vnà cum dictis prædijs,

Nec visum fuit constare de tali consuetudine, quæ suffragetur eidem Ecclesiæ ad effectum, vt huiusmodi decimas possit exigere.

11 Nam quoad prætensam consuetudinem † Ciuitatis Abulen. super exactione decimarũ in concursu inter Ecclesiam prædialem, & Ecclesiam Sacramentalem *iux. tex. in d. c. ad Apostolicæ de decim.* illa non est sufficienter probata; Primò, quia testes deponunt solum de Ecclesia S. Thomæ non autem generaliter de omnibus Ecclesijs, & sic non
12 † resultat concludens probatio consuetudinis ad notata in *c. fin. vbi Abb. n. 20. Card. n. 16. Butr. n. 39. de consuetudin.*

Secundò, quia non deponunt de decen-
13 nio † præcisè prout ad probandum consuetudinem requiritur secundum *Abb. in cap. cum sint homines. n. 6. de decimis, quem refert Achilles dec. 3. nu. 5. eod. tit.* Put. *dec. 154. aliàs 155. n. 7. lib. 1. & dec. 163. par. 2. diuers.* sed solummodo de solutione facta tempore vitæ defuncti, quæ potest verificari etiam in mi-
14 nori spatio decem annorum, † & ideo non releuat *Bart. in l. non solum. §. sed nec probari. ff. de nou. oper. nunciat. Dec. in cap. in præsentia nu. 52. de prob. Aym. cons. 54. nu. 11. plenè Surd. dec. 75. n. 10.*

Tertiò tollitur omnis difficultas, quia obiectum forsan posset procedere si hodiè ageretur inter Ecclesiam prædialem, & Sacramentalem quia tunc, vt videretur, cui decimæ deberentur staretur consuetudini, & in his terminis loquũtur Iura in contra-
15 rium deducta † *nempè tex. in d. cap. ad Apostolicæ de decimis. Achil. d. dec. 3. n. 7. & 8. de decimis, & Rot. dec. 279. nn. 1. & 289. nu. 1. in rec.* sed vt supra probatum fuit Ecclesia S. Thomæ non est prædialis, nec minus Sacramentalis, nec agitur inter ipsas Ecclesias, sed contra possessores prædiorum.

Minus igitur visa est posse allegari altera prætensa consuetudo, quod scilicet facta translatione bonorum in aliquod Monasterium pro dote Capellaniarum, nihilominus sit soluenda decima Ecclesiæ Sacramẽtali, quæ illi soluebatur ab eo, qui bona trastulit licet obierit, & sic cessauerit ratio administrationis Sacramentorum, quia vltra exceptiones, quæ contra personas, & dicta testium fuerunt latius ponderatæ per informantes, aduertendum est primò quod licet dicti testes deponant in genere etiam de Monasterijs, non tamen deponunt in specie, quod aliqua Monasteria, ad quæ huiusmodi prædia trensiuerint, soluant dictas decimas, & quamuis aliqui ex ipsis deponant, quod Moniales Carmelitanæ discalceatæ soluerunt decimas prędiorum per Franciscum de Salzedo assignatorum in dotem Capellaniæ, quam in earum Ecclesia fundauit, nihilominus cum super dicta solutione fuerit lis introducta: tamquã
16 † actus controuersus non potest haberi in consideratione ad effectum probandæ consuetudinis, *Rota apud sanctæ me. Greg. XV. dec. 4. n. 2. & ibi Addentes*. Secundò non deponunt in specie quod decimæ, quas ratione administrationis Sacramentorum soluebant Domini ex prædijs sitis in aliena Parochia soluantur etiam ab Ecclesijs, & Monasterijs, ad quas dicta prædia transeunt, sed se restringunt, vel ad decimas, quæ fuerunt solutæ à Dominis, quamdiu vixerunt, vel ad decimas debitas, tamquam prædiales de quibus hic non agitur, & ideò nihil
17 releuant, cum deponant † extra casum prætensæ consuetudinis *Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdicto n. 1. ff. de itin. actuque priu. Aym. cons. 30. n. 5. & cons. 96. n. 4. Curt. iun. cons. 26. nu. 10. Oldrad. cons. 237. Natt. cons. 575. nu. 15.*

Cæsar de Graff.dec.6.n.4.& 5.de probat. Rot.
18 *dec.422.n.13.pa.1.in rec.*quæ cõsuetudo† de iure non extenditur de casu ad casum, nec de persona ad personam, vt in terminis fuit resolutum coram me in *dicta Pacen.decimarum dell'Hebrero 21.Iunij* 1604.

Nec dicatur quod huiusmodi testes satis specificant virtualiter casum, in quo prædia sunt extrà Parochiam sita, & decimæ tamquam Sacramentales soluuntur dum dicunt, quod decimæ de bonis, quæ transferuntur in Monasterium soluuntur vigore consuetudinis illi Ecclesiæ, vbi anteà Dominus prędiorum erat Parochianus, quòd necessariò supponit prædia esse in aliena Parochia, ex quo si illa fuissent intra Parrochiam non exigerentur ratione parochialitatis, seu administrationis Sacramẽtorum, sed ratione situationis dictorum prædiorum, & sic non ex consuetudine, sed de iure. Quia aduertendum est non esse verum quod ex dictis testium sequatur necessariò huiusmodi suppositum nempè prædia esse in aliena Parochia; cum etiam eadem verba benè adaptentur ad casum, in quo prędia sita sunt intra limites Parochiæ, quod patet primò, quia licet testes deponant quòd decimæ soluuntur Ecclesiæ vbi prius Domini prædiorum erant Parochiani, id tamen non excludit quin etiam idem Dominus potuerit habere prædia intra limites eiusdem Ecclesiæ, cuius erat Parochianus, & sic quod decimæ deberentur etiam ratione parochialitatis, hoc est ratione administrationis Sacramentorum, & ratione situationis prędiorum. Secundò quamuis testes dicant, quod decimæ soluuntur de consuetudine; non sunt tamen adeò strictè intelligendi, vt voluerint inferre quod decimæ soluerentur solum de consuetudine, non autem de iure, sed potius credendum est ita eos dixisse, vt indicarent, ità de facto obseruari, & esse in vsu, qui vsus, & obseruantia benè concurrit cũ iure; imò consuetudo ipsa quandoque venit coadiuuanda iuris dispositione, quo ca-
19 su dici † non potest si superflua ad notata in *c 1.vbi gl.Io. Andr. Gemin.& alij de const. in 6.Alex.cons.33.nu.4.& 5.lib.1.Natt. cons. 189.n.8.latè Surd.cons.231.n.4.lib.3.* Vltra quod dicta consuetudo licèt concurreret in hoc casu cum dispositione iuris commu-
20 nis, non ideò tamen † est superflua cum operetur respectu exemptionis, quàm possent huiusmodi Monasteria prętendere à dispositione iuris communis, vt fuit dictũ in *Cortaginen. decimarum* 10.*Decembr.*1600. *coram bo.me, Penia.*

Et quod dicta horum testium sint intelligenda de decimis prędialibns, satis videtur posse colligi ex dispositione quarti testis ibi, *& quod si talia bona erant solita soluere decimas*, quæ verba denotant onus soluendi decimas fuisse reale, & annexum ipsis
21 prędijs, vt patet, Et sic ab hoc † teste, alij testes dubij satis declarãtur *Fulgos. cons.*161. *n.3.vers.vltra ergo plenam.*

Sed cessat omnis difficultas cum quadraginta, & amplius testes examinati pro Cõuentu satis probent contrariam consuetu-
22 dinem, † dum super quarto deponũt, quod Monasteria Fratrum, & Monialium sunt à quadraginta, & amplius annis in quieta, & pacifica possessione, vsu, & consuetudine recipiendi, & recuperandi pro se omnes redditus suorum prędiorum, & terrenorũ absque aliqua solutione decimarum alicui Ecclesiæ, tam ex hæreditatibus, seu prędiis, quę d.Conuentus habent in hæreditatẽ, vt capellanijs antiquis, & modernis, quàm alio quocumque modo, nec vnquam soluerunt decimam aliquam, quia decimam, quę soluitur ex talibus prędijs, seu terrenis, soluunt personæ, quę illa habent in affictu ex fructibus ipsis remanentibus detracto redditu, quem soluunt dictis Monasterijs, & hanc Ecclesijs soluunt, in quarum territorio sunt dicta prædia, seu terrena vbi colligunt, qui testes non solum deponunt de spatio 30.& 48. annorum; sed insuper dicunt à senioribus iam defunctis audiuisse ita etiam fuisse in vsu antiquioribus temporibus, & deponunt de publica voce, & fama, & coarctant negatiuam.

Quibus testibus visum fuit Dominis fidẽ
23 esse adhibendam † in concursu non solum quia sunt numero plures, & quoad Ecclesiam S. Thomæ habent pro se assistentiam
24 iuris; sed etiam quia † sunt conformes dispositioni Constitutionum Synodalium anni 1557. in cap.1.& 2. in quibus disponitur, quod omnes Clerici soluant decimas saluo ex prædijs, & possessionibus, quæ colent, aut mandabunt coli suorum beneficiorum, & capellaniarum, nec ex redditibus, quos ex illis receperint, seu exigent, si aliis affictabunt, actamen dictas decimas affictuarij colentes dicta prædia, seu terrena soluant, &c. & Domini prius detrahant redditus ad ipsos spectantes, & illis detractis soluatur decima de reliquis fructibus remanentibus. Vndè tantò magis videntur suffragari huiusmodi Constitutiones cum illarum obseruantia controuerti non possit tã

cx

ex illarum cofirmatione subsecuta de anno 1617. in qua dicitur, *Volumus illas obseruari, sicut vsque ad huc obseruatæ sunt, & po-*
25 *sitæ in vsu*, quæ verba stant † causatiuè, & ideò benè probant obseruantiam, vt est *text. notab. in cap. Abbate vers. si verò verbum determinet de verb. signif.* & fuit dictum coram me in *Cæsaraugustana præeminentiarum 29. Nouembris præteriti*. Quam etiam ex conformi despositione dictorum testium.

26 Nec officit quod dictæ † constitutiones tamquam contra ius non substinentur, quia quidquid si concederent totalem decimarum remissionem, siuè exemptionem, vt fuit dictum *coram me in Mediolanensis decimarum* 10. *Aprilis* 1606. certum est quod cum solum determinent modum, & ratio-
27 nem decimandi † non possunt dici contra ius, quod non improbat huiusmodi compositiones super decimis *cap. nuper. cap. ex multiplici de decimis c. 2. vbi Innoc. de transact. Rebuff. de decimis, quæst. 13. n. 20. & seq. Monett. eodem tit. cap. 5 nu. 119. & seqq. Rota dec. 585. num. 3. par. 1. & decis. 279. ad fin. par. 2. recent.*

Præterquam quod ex cursu tanti tempo-
28 ris, † & diuturna obseruantia omnia pro validitate præsumuntur interuenisse *Rota dec. 694. n. 5 par. 1. & 506 nu. 2 & 4 par. 1. re-*
29 *cent.* quæ obseruantia ad hunc † effectum suffragaretur etiam si essemus in totali remissione, seu exemptione, vt in dicta *Mediolanen. decimarum coram me*.

Sicuti nec obstat, quod in primo capite Constitutionis Synodalis fuerit præseruata contraria consuetudo, quia vltra quam quod de dicta consuetudine non constat, aduertendum est quod antè dictam Constitutionem (vt in ea dicitur) monasteria non solum liberè exigebant redditus sibi debitos ex suis prædijs, sed etiam exigebāt decimas soluendas ex fructibus, qui arrendatarijs remanebant. Vnde constitutio mādat, vt dictæ decimæ, detracto prius redditu debito Monasterijs, soluantur per arrendatarios, salua tamen contraria consuetudine, quæ cum vt patet esset ad fauorem
30 Monasteriorū, illius præseruatiua non † debet retorqueri in odium *c. quod ex gratia, de reg. iur. in 6. l. quod fauore C. de legib.*

Vndè ex his Domini censuerunt Ecclesiæ S. Thomæ, vel nullum ius competere, vel saltem illius probationes adeò reddi
31 turbidas, vt sufficienter non concludant † quod Patribus Carmelitis sufficit pro victoria *cap. in præsentia de probat. cap. illud, vbi Abb. n. 3. de præsumpt. Rota decis. 294. p. 2. diu* & fuit in his terminis dictum coram me in dicta *Pacen. decimarum del'Hebreo 9. Iunij 1603.*

Et ità conclusum vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Parmeñ Transactionis.

Die lunæ 20. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

In donatione, licet non possit considerari læsio quamuis enormissima, cum aliàs nulla donatio subsisteret, temen secus est, quando causa finalis donandi non procedit ex mera liberalitate, sed donatio fit respectu alicuius dati per illum, cui donatur.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria denegatur, quando probatio non prodesset.*
2 Renunciatio *donationem importat.*
In donatione non attenditur læsio n. 2. & 24.
3 *Donatio omnis reuocari posset si in ea admitteretur læsio.*
4 *Iura sua renunciantibus non datur regressus.*
5 *Donare, & iuri suo renunciare cuique est concessum. amplia n. 6.*
7 *In donante sciente valorem rei donatæ cessat omnis læsio.*
8 *Sententia, & transactio, quæ transitum fecerunt in rem iudicatam, æquiparantur.*
9 *Transactio est inuenta ad finiendas lites, sicut res iudicata.*
Transactio, & res iudicata vtraque impediunt litis ingressum n. 9.
10 *Remissoria non datur contra habentem rem iudicatam.*
11 *Transactionem, qui fecit, amplius admitti non debet ad probandum, siue per instrumenta, siue per alia probet.*
12 *Instrumenta, & aliæ probationes annullantur per transactionem, etiamsi inter partes non sit conuentum.*
13 *Transactio tendit ad liberandum.*
Tex. in l. 2. C. de rescind. vēd. *non habet locū in actu liberatorio n. 13.*
14 *Iuramentum excludit omnem læsionem.*
Dummodo seruari possit sine peccato. n. 15.
16 Renunciatio *facta à filio de bonis paternis cogitante de ingressu religionis retractari non potest sub pretextu cuiusuis læsionis enor-*

enormissimæ n.17.& 42.

18 *Remissoria in prophanis stante releuantia articulorum denegari non potest.*

19 *Læsio in transactione considerari potest, etiã inspecto futuro litis euentu.*

20 *Læsio enormissima considerari potest in liberatione à redditione rationum.*

21 *Transactio probata læsione rescindenda est, & hoc procedit etiam in laudo n.22.*

22 *Laudum habet vim transactionis.*

23 *Transactio inita inter fratres super hæreditate paterna, & fraterna rescinditur ex enormissima læsione.*

25 *Donare, aut remittere animum donandi vult.*

26 *Donare, & liberalitatem ad libitum exercere, non omnibus permissum est.*

27 Text in l.2.C. de rescind. vend. *quando intret.*

28 *Liberalitas mera, si non sit causa finalis donandi, sed alia causa, tunc bene potest considerari læsio.& n.29.& 30.*

31 *In donatione simplici attenditur læsio, quando res donatæ sunt magni valoris, & donans iusto errore ductus credebat esse modici valoris.*

32 *Liberalitas in contractibus respectiuis non præsumitur.*

33 *Læsione enormissima stante etiam in maiore, potius ignorantia valoris rerum, quàm scientia præsumitur.*

34 *Transactio vt rei iudicatæ æquiparetur quæ sint necessaria.*

35 *Læsione enormissima stante, saltem reipsa deficit bona fides.*

36 *Remissoria datur aduersus rem iudicatam, quando est commissa causa restitutionis in integrum aduersus eam, & datur magnus fumus de releuantia.*

37 *Iuramẽtum non excludit læsionem enormissimam obtenta absolutione.*

38 *Ex læsione enormissima excluditur consensus, & nascitur dolus re ipsa, qui quoad rescissionem æquiparatur dolo ex proposito.*

39 Text. in auth. sacramenta puberum, C. si aduers. vendit. 5. & in c. quamuis pactum de pact. in 6. *non intrat vbi interuenit dolus.*

40 *Iustitia semper comitatur iuramentum, & num.41.*

43 *Donatio facta non seruatis solemnitatibus statuti loci, est nulla.*

44 *Solemnitas à statuto interuentæ ad euitandas fraudes, dicuntur adhiberi ob publicã vtilitatem.*

46 *Supplicationis forma attendenda est, & num.47.*

48 *Nouitius secundum magis communem, & approbatam opinionem reputatur persona Ecclesiastica.*

49 *Personæ status de tempore contractus attenditur, & non futurus.*

50 *Solemnitates Iuris Canonici sunt adhibendæ in contractibus faciendis à personis Ecclesiasticis.*

51 *In donationibus factis ab illis, qui adhuc nõ sunt ingressi religionem, sed cogitant de ingressu, est seruanda solemnitas legis secularis.*

52 *Contractus ab initio nullus tractu temporis non conualescit.*

53 *Filius qui renunciauit bonis paternis præsentibus, & futuris, nihilominus succedit fratri ab intestato defuncto etiam in bonis paternis.*

DECISIO CXXV.

EQues Martius Tagliaferrus obtenta iam absolutione iuramenti petijt remissoriam ad effectum probandi, quod in transactione inita inter ipsum, & Paulum Camillum Tagliaferrum eius fratrem fuit enormissimè læsus, dum pro libris 1800. annuis vita sua durante dumtaxat remisit, (vt prętendit) libras 7045. annuas, & perpetuas, & fructus plurium annorum per d. Camillum perceptos ex portione ad ipsum spectante in hæreditatibus Alexandri eorũ patris, & Io. Baptistæ communis fratris, necnon alia bona fideicommisso supposita ad eius fauorem; Remissoriam autem non esse dandam contendebatur pro parte Camilli ex irreuelantia articulorum, quia etiamsi illi probentur parum, aut nihil (vt
1 dicebatur) Martio probatio prodesse † potest, quo casu non datur remissoria *Cassad. decis.2. de dilat. Caputaq. decis.32. par.2. Rot. decis.126. num.2. & decis.503. num.2. par.2. rec.* Irreleuantia verò ex sequentibus deducebatur.

Primò, quia in d. transactione Eques Martius donauit, & remisit Camillo omnia alia iura sua exceptis ibi expressis; at-
2 tamen † in donatione, seù renunciatione, quæ donationem importat, non attenditur læsio *l. maioribus C. cõm. vtriusque Iud.*
3 alioquin omnis donatio † reuocari posset, quia semper læsio prætenderetur, vt notãt communiter *Doct. in l.2. C. de rescind. vendit. Alex. cons.53. n.21. vol.3. Anchar. cons.433. n.4. Crauett. cons.160. nu.1. Dec. cons.181. nu.4. Bertrand. cons.22. n.6. vol.2. Soccin. iun. cons.67. n.23. vol.3. Thesaur. dec.66. per tot.* Vndè renũ-
4 cian-

4 ciantibus iura † sua non datur regressus *l. quæritur §. si venditor ff. de edil. edict. l. si maritus §. si negauerint ff. ad l. Iul. de adult. & l. postquam liti. C. de pact.* Cuique autem con-
5 cessum † est donare, iurique suo renunciare *cap. periculosum 7. quæst. 1. & vulg. text. in l. in re mandata C. mandat.* & tantò magis, quia tempore transactionis Eques Martius
6 erat maior, † qui ideò præsumitur bene informatus valoris rerum, quibus renunciauit, & consequenter quod voluit liberalitatem exercere *Anchar. d. cōs. 433. n. 4.* In do-
7 nante † autem sciente valorem rei donatæ, cessat omnis læsio *l. cum donationis C. de transact. Ias. in l. si quis cum aliter nu. 17. vers. prima conclusio ff. de verb. oblig.*

8 Secundò, quia transactio, † & sententia, quæ transitum fecit in rem iudicatam æquiparantur *l. non minorem C. de transact. & l. 2. ff. de iur. iur. Surd. cons. 418. num. 12.* Transa-
9 ctio † enim inuenta est ad finiendas lites sicut, & res iudicata *l. fratris C. de transact.* & vtraque etiam impedit litis ingressum *c. 1. de litis contest. in 6. l. causas C. de transact.*
10 *Surd. cons. 451. n. 16.* Vndè sicut habenti † cōtra se rem iudicatam non datur remissoria *Caputaq. dec. 51. p. 3. Rot. dec. 406. n. 2. in fine p.*
11 *2. rec.* Ita nec qui transegit admitti † debet ad probandum siue per instrumenta de nouo reperta *l. sub prætextu instrumenti C. de*
12 *transact.* siue per alias probationes, † quæ amplius non subsistunt, sed ipso iure irrita, & caduca fiunt etiamsi hoc inter contrahētes actum non sit, vt probat *text. notabilis in cap. 1. ext. de transf. Bald. super rubr. extra eod. tit. & Ias. in d. l. fratris.* & accedit quod
13 transactio tendit † ad liberandum, in actu autem liberatorio remedium *l. 2. C. de rescind. vend.* locum non habet *l. sub prætextu specierum C. de transact.* vbi hoc notant Doct.

Tertiò, transactio de qua agitur, fuit iu-
14 ramento roborata, iuramentum † autem excludit omnem læsionem *Auth. sacramenta*
15 *puberum C. si aduers. vendit.* dummodo † vt hic seruari possit sine peccato *cap. quamuis pactum de pact. in 6. Aret. in l. qui superstitis ff. de acquir. hæred. Ias. in d. auth. sacramenta puberum n. 43. cum seqq. Alex. cons. 42. l. 1. Socc. iun. cons. 67. num. 22. lib. 2. Paris. cons. 95. num. 66. lib. 1. Cur. sen. cons. 43. Anton. Rub. cons. 12. num. 16. Crauet. cons. 114. & Decius cons. 181. num. 3.*

Quartò, & vltimo opponebatur, quòd circumscripta d. transactione obstat Equiti Martio renunciatio, quam ipse fecit Alexandro patri suo (cui successit Camillus) de legitima, & omni iure ad ipsum tunc spectante, & quod ei in futurum spectare posset in bonis paternis, & maternis, & causa cuiusuis fideicommissi purificati, & purificandi, seu quomodolibet ad ipsum spe-
16 ctantibus, seu quæ spectare possent, quæ † renunciatio cum ab eo facta fuerit, cogitante de ingressu Religionis prætextu cuiusuis enormissimæ læsionis non potest retractari *Crauet. cons. 160. n. 1. Ceual. pract. q. cō. q. 115. n. 6. Guttier. in repet. c. quamuis pactum verb. dum nuptui n. 3. de pact. in 6. Couar. in repet. eiusd. c. 3. p. select. §. 2. n. 5.* vbi rationem assignat, & *Thesaur. decis. 66. n. 2. in fin. Rot. dec. 587. n. 10. p. 1. & 714. n. 9. p. 2. recent.* Vndè cum Alexander præuia mentione dictæ renunciationis testatus fuerit de eius bonis ad fauorem prædictorum Camilli, & Io. Baptistæ cum reciproca inter eos fideicommissaria substitutione, vt prætenditur, con-
17 sequenter Martius † non potest dare de læsione, & sic cessat remissoria, quæ ad dictū effectum petitur.

Cæterum his non obstantibus ter causa proposita, fuit hodie resolutum, remissoriam esse dandam, & ratio resolutionis fuit,
18 quia cum † versemur in prophanis, & articulorum materia sit releuans, illa non potest denegari *Caputaq. decis. 58. par. 3. Rota dec. 102. n. 1. p. 1. diuers. & dec. 695. n. 2. p. 2. rec. Greg. XV. dec. 415. n. 1.*

Releuantia autem dum non obstent cōtraria obiecta, est clara ex lectura articulorum, quia Eques Martius in dictis articulis probare intendit valorem bonorum, quibus renunciauit in illorum redditu excedere non solum dimidiam scutor. 260. annuorum vita sua durante tantum sibi assignatorum in transactione, sed etiam vltra duas tertias, cum dicta scuta 260. importēt solum libras 1800. prætendat autem, quod portio, quæ circumscripta transactione ad ipsum spectabat tam ex hæreditate paterna, quàm ex hereditate Ioan. Baptistæ fratris prædefuncti reddat singulis annis lib. 7045.
19 etiam † inspecto futuro litis euentu, quæ læsio eo magis augetur, quia in dictis articulis ponitur, quod ante transactionem Eques Martius possidebat bona prædicta in communi cum Camillo, & prætendit, quod Camillus per 10. annos illa solus administrauit in absentia Equitis Martij, &
20 tamen in † d. transactione fuit etiam remissa Camillo redditio rationis, & per consequens fuerunt ei remissi fructus per dictum tempus percepti *glos. in l. Aurelio, §. Caius, in verb. eos,* & ibi *Bart. num. 1. ff. de liber. leg.*

Ruin.

Ruin.conf.54.num.13.lib.1. qui fructus, vt asseritur ascendunt ad libras 70.mil.

21 Prædicta autem læsione † probata transactio esset rescindenda *Bart. Ang. & Imol. in l. si quis cum aliter, ff. de verb. oblig. Abb. in c. cum causa de empt. & vend. & in l. cum te num.1. C. de transact. Cagn. in l.2. C. de rescind. vend. num.80. & in l. si quis maior n.37. C. de transact.* Roder. *Suarez alleg.22. in fin. Molin. de Hispan. primogen. lib.4. cap.9. num. 34. & 35. Pinell. in l.2. num 25. C. de rescind. vendit. Mant. de tac. & ambig. lib.29. tit.9. nu.23.* Modern. *Rom. discept. forens. cap.788. num.1. Alex conf.42. num.11. lib.1. Dec. consil.60. num.4. Crauet. conf.51. num.26. Cephal. conf.137. nom.57. Surd. conf.48. nu.13. & 14.* Rota *dec.625. nu.7. par.1. recent. & dec.268. num.6. in impress.* apud Reuerendiss. *D. meum*

22 *Decanum*. Et idem dicendum est † de laudo, quod habet vim transactionis *Socc. sen. conf.105. in fin. lib.4. Decian. conf.65. num.43. lib.5. Paris. conf.24. num.159 lib.2.* Rota *dec. 588. num.1. & 3. par.2. recent.* Et in puncto

23 quod transactio inter † duos fratres super hæreditate paterna, & fraterna rescindatur ex enormissima læsione *Ludou. Peguer. decis. 139. per tot.*

Neque obstant contraria obiecta, nam ad primum, quod læsio non attenditur in

24 donatione, respondetur illud procedere in donatione, seu renunciatione ex mera liberalitate, simpliciter absolutè ad fauorem alicuius facta, quando, scilicet quis ideò solum, & principaliter donat, aut remittit,

25 quia donare, † aut remittere animum donandi vult, & ratio est, quia ita donans semper diceret se lęsum, & sic nulla donatio

26 subsisteret, nec cuique permissum † esset donare, & liberalitatem ad libitum exercere, vt benè *Anchar. conf.534.* & in terminis loquuntur DD. in obiecto citati, secus autem est, quando hoc non principaliter agitur, vt sit mera liberalitas, sed donatio, seu renunciatio sit respectu alicuius dati, seu remissi per illum cui renunciatur, & donatur, tunc enim attenditur læsio itaut intret di-

27 spositio. † *Text. in l.2. C. de rescind. vendit.* vt in puncto sic distinguit *Bart. conf.90. n.2. lib.1. Paul. de Castr. consil.181. lib.1. Curt iun. conf.141. col.3. Crau. conf.192. num.1. & Dec. conf.180. & 181.* Et ratio est, quia causa

28 finalis † donandi non fuit mera liberalitas, sed illud datum, aut receptum quod renuncianti datur in recompensationem, itaut præsumendum sit, quod donans, seu renũcians existimabat illud, quod recepit esse æquiualens rei per eum donatæ, seu renunciatæ, & quod si sic non esset, non renunciaret, aut donaret *Soccin. consil.183. lib.2. Betrand. conf.46. nu.6. vol.2.* quæ ratio adeò viget, vt militet etiamsi in donatione cor-

29 respectiua dictum sit, quod plus est, † dono, quia intelligitur de modico excessu, non autem de eo, quod est vltra dimidiam, nisi etiam expresè dictum sit, quod datur illud

30 plus † siue in modica, aut magna quantitate, & quantumcumque sit *Alex. conf.105. nu.3. lib 6. Soccin. conf.48. col.2. post med. lib.4. Ias in d. l. si quis cum aliter n.17. & Peguer. vbi sup.* Et quod fortius est, locum etiam

31 habet † in simplici donatione, quando donatæ sunt res magni valoris, & donans iusto errore ductus credebat eas esse modici valoris *Aret. in l. qui superstitis, ff. de acquiren. hæred. Alex. d. conf.53. num.21. lib.3.* Vndè cum Eques Martius non simpliciter, sed respectiuè donauerit, cessat obiectum.

Neque obstat, quod Eques Martius vti maior tempore transactionis erat sciens valoris rerum donatarum, & ideò quod

32 voluit liberalitatem exercere, quia † non præsumitur liberalitas in contractibus respectiuis, in quibus stante enormissima læ-

33 sione etiam † in maiore potius ignorantia valoris rerum, quàm scientia præsumitur *Glos. & Bart. in l. quisquis per illum text. C. de rescind. vend. Ant. de Butr. conf.52. & Couar. lib.2. var. resol. cap.4. num.1:*

Minus obstat secundum obiectum, quod

34 transactio, † & res iudicata æquiparentur, quia æquiparatiò procedit in transactione suis partibus absoluta, nempè quando in ea concurrunt hæc tria iura quæsita, quod fuerit super re dubia, *l.1. ff. de transact.* Item aliquo dato, vel retento *l. transact. C. eod.* & demum quod in ea bona fides interuenerit *l.1. §. fin. ff. ad trebell & l. sub prætextu instrumenti, C. de transact.* In transactione autem, de qua agitur, quidquid sit de duobus primis requisitis, si materia articulorum est vera, & circumscripta transactione Eques Martius ius bonum fouet, deficit

35 bona † fides saltim re ipsã stante enormissima læsione *Glos. in dicta l. sub prætextu in princ. & in l. tres fratres, in verb. poss. ff. de pact.* & communiter *DD. post Bart. in d. l. si quis cum aliter, & Dec. conf.180. num.7.* & cessat difficultas, quia fuit in specie commissa causa rescissionis d. transactionis, vn-

36 de danda est remissoria, sicut & illa † datur contra rem iudicatam, quando est cõmissa causa restitutionis in integrum aduersus eam, si detur magnus fumus de releuantia, & vt hic, in partibus causa non fuit

diu

diu agitata *Add. ad Greg. XV. dec. 184. nu. 7. & dec. 286. num. 7.*

Non obstat tertium, quod stante iuramento excluditur omnis lęsio, quia verius, & iuxtà magis communẽ sententiam,
37 quam Rota sequitur, iuramentum † non excludere enormissimam lęsionem obtenta absolutione *Cassad. decis. vnica num. 2. de empt & vendit. Osasch. dec. 41. Menoch. cons. 44. nu. 24 lib. 1. & de arbitr. quæst. 70. nu. 17. Rebuff. in tract. de resciss. contract. art. vnico glos. 15. num. 42. Couarr. lib. 2. var. cap. 4. nu. 5. in fin. & in cap. quamuis pactum 3. par. §. 4.*
38 Et ratio est, quia ex enormissima † lęsione excluditur consensus, & nascitur dolus re ĩpsa, qui quoad resciſsionem æquiparatur dolo ex proposito *l. si superstite, C. de dol. l. omnes, §. Lucius, ff. quæ in fraud. cred.* & communiter *DD. in d. l. si quis cum aliter*, vbi autem interuenit dolus; iuxtà omnium
39 sententiam † non intrat dispositio *text. in d. auth. sacramenta puberum, & d. c. quamuis pactum*. Deficit enim iustitia, quæ semper
40 iuramentum comitatur *Butr. in c. cum contingat num. 3. de iur. iur. Felin. in c. in præsentia nu. 8. de probat. Gabr. lib. 3. commun. opin. tit. dè iur. dot. concl. 1. num. 8. Thesaur. decis. 165. num. 6.* Et tanto magis quando læsio,
41 vt † hic iuxtà materiam articulorum, est vltra dimidiam in magno excessu *Abb. in d. cap. cum contingat n. 23. & Couar. in d. cap. 4. n. 5. Cagnol. in l. 2. nu. 98. C. de rescind. vend. & ibidem Anton. de Padill. n. 43. &* Rota apud *Cassad. vbi supra*.

Tandem non obstat quartum obiectum, scilicet renunciatio, quam Eques Martius fecit Alexandro patri suo cogitans de in-
42 gressu Religionis, † quia licet verum sit, quod dicta renunciatio non est comprehẽsa sub decreto *Concil. Trid. sess. 25. cap. 26.* Ita vt etiam sine Concilij solemnitatibus sit valida *Menoch. in addit. ad lib. 2. de arbitr. cas. 436.* & declarauit Sac. Concil. Congre-
43 gatio tamen ex alio capite † datur de eius nullitate, nempè quia in ea non fuit seruata solemnitas statuti Parmeñ. requirentis in omni donatione, seù renunciatione cum decreto irritanti, vt contrahentes expresè iureiurando protestentur, & affirment donationes non esse fictas, aut simulatas, seu dolosas, sed esse veras; & fieri bona fide, qua solemnitas in d. renunciatione non legitur, & propterea eius defectus eam vitiat,
44 & præsertim, quia ex † quo est adinuenta ad euitandas fraudes dicitur adhiberi ob publicam vtilitatem *Bald. in c. 1. §. si quis per triginta nu. 9. si d. feud. fuer. controu. int. Dom.*
45 *& Ang. vassal. Corn. cõs. 135. n. 24.* Vndè † eius omissio multò magis vitiat cõtractum *Bar. in l. si quis pro eo, n. 8 ff. de fideiuss. Bal. cons. 250. n. 24. & Rota in Romana nullitatis obligationis 16. Ianuarij 1626. coram me*. Nec etiam dicta solemnitas ex licentia renunciandi obtenta à serenissimo Duce Parmen. remissa censetur, quia cum hoc non fuerit
46 petitum, nec D. Duci expositum non † fuit eius intentio supplere prædicti iuramenti defectum *c. inter in fin. de fid. instr. l. si defensor § 1. ff. de interrog. act. Paris. cons. 3. n. 56. lib. 4. Rota dec. 114. n. 4. p. 2. rec* sed solum eius intẽtio fuit reintegrare personam d. Equitis,
47 qui tunc † erat minor, vt cantat d. licentia, & in puncto *Rota in Bononien. retractus 21. Maij 1627. coram me*.

Neque obstat si dicatur, quòd d. solemnitas non requiritur in donatione facta ex causa ingressus Religionis, quia hoc est verum in ea donatione, quæ fit iuxtà terminos Concilij nempè à Nouitio ante emissã professionem, in qua sunt adhibendę solẽnitates Concilij, non autem solemnitates
48 statuti sæcularis, & ratio est, quia † Nouitius iuxtà magis communem, & approbatã sententiam reputatur persona Ecclesiastica *c. Religioso §. 1. de sentent. excomm. lib. 6. Anchar. cons. 69. Nauar. cõs. 5 lib. 2. tit. de for. cõp. vol. 1. Roder. Suar. alleg. 20. n. 29. Dec. cons. 31. n. 3. circa med.* quamuis enim à Monasterio exire possit, tamen id non debet in consi-
49 deratione haberi, sed tantum † attendi debet status, in quo reperitur Nouitius tempore contractus iuxtà doctrinam *Bart. in l. Iulianus verum debitorem in fin. ff. de condit. indeb. Paul. de Castr. cons. 433. n. 3. vol. 1.* & facit textus optimus, & ibi *glos. in l. 2. ff. de in diẽ*
50 *addict.* Vndè vti persona † Ecclesiastica interim in eius contractu non est adhibenda solemnitas statuti sæcularis, cui non subiicitur, sed solemnitas Iuris Canonici iuxtà doctr. *Abb. & Io. Andr. in c. Ecclesia S. Mariæ de cõstit. & in pũcto Anchar. in d. cons. 65 n. 6.*
51 Viceuersa autem in donatione † facta ab eo, qui adhuc non est ingressus Religionẽ, sed cogitat de ingressu est adhibenda solẽnitas legis; seu statuti sæcularis, maximè quando vt hic donatio etiam facta fuit ad fauorem personæ sæcularis, quia ille dum non ingreditur est sæcularis, & ideò subiicitur legibus sæcularibus; vnde quamuis renunciatio d. Equitis facta ante ingressum Religionis sequuto posteà ingressu cum effectu, fortè non posset rescindi ex enormissima læsione, si fuisset valida iuxta superius dicta, tamen quia fuit nulla ex de-

 fectu

fectu dictæ solemnitatis, adeò vt nunquã fuerit in implicito statu validitatis, dubio procul dari potest de eius nullitate, quæ à
52 principio adfuit, quæ ideò† tractu temporis nõ conualescit alioquin enim facta mentione ingressus Religionis passim fieret fraus statuto, quod ad euitandas fraudes emanauit, quòd etiam videtur fuisse de mente Sacræ Cõgregationis dum declarauit prædictam renunciationem non comprehendi sub decreto Sacri Concilij.

Et in omnem casum data etiam validitate dictæ renunciationis datur magnus fumus de enormissima læsione, quia in renunciatione fuit reseruatus Equiti Martio redditus scut.200. in vita patris, & post eius mortem vsusfructus, qui vlterius in eius testamento vltra prædicta ei legauit alimẽta, & insuper Eques Martius prætendit, non obstante dicta renunciatione, ad ipsũ spectare alia bona, & signanter dimidiam partem hæreditatis Io. Baptistæ communis fratris ab intestato defuncti, & quidem iure optimo, si non adest in testamento dicti Alexandri reciproca substitutio prætensa
53 per d. Camillum, quia filius, † qui renunciauit bonis paternis præsentibus, & futuris, nihilominus succedit fratri ab intestato defuncto etiam in bonis paternis hæreditatis *Dec. in l. hæreditas n. 8. & ibi Cagnol. n. 4. ff. de reg. iur. Rol. cons. 95. n. 44. lib. 1.* & tamen prædictus Eques in d. transactione renunciauit hæc omnia pro scutis 260. annuis vita sua durante tantum ei soluendis, vnde cũ articuli tendant ad probandum bona renunciata in transactione excedere non solum vltra dimidiam, sed etiam vltra duas tertias dicta scuta 260. annua, dubio procul materia articulorum est releuans, & consequenter remissoria, non potest denegari.

Et ità vtraque, &c.

EMINENTISS ET REVERENDISS. D. CARDINALI VIRILI.

Cusentina Abbatiæ.

Die lunæ 20. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Gratia subrogationis gratiosæ dicitur probata, docto de Clericatu, de possessione, & reseruatione, & qualiter ista probentur.

SVMMARIVM.

1 *Gratia subrogationis gratiosæ qualiter iustificetur.*
2 *Clericatus probatur ex testibus deponentibus de communi reputatione Presbyteratus.*
3 *Subdiaconatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.*
Clericatus remanet iustificatus, probatis ordinibus maioribus. n. 3.
4 *Clericatus datus à non suo Episcopo, quando sustineatur.*
5 *Possessio resignantis beneficiũ probatur ex testibus, & sufficit semiplena probatio.*
Et semel probata præsumitur continuata vsque ad diem resignationis n. 6.
7 *Subrogatus in beneficium, vti successor potest allegare præsumptionem continuationis possessionis.*
8 *Reseruatio clara dicitur esse ex resignatione facta in manibus Papæ, quæ inducit vocationem, & reseruationem.*
Et hoc habet etiam locum, si renunciatio fiat in Curia per procuratorem constitutum n. 9.
10 *Reseruatio beneficij ex quibus reddatur turbida.*
11 *Clausula,* Arbitrio Rotæ, *facit, vt relaxetur rigor iuris.*
12 *Sententijs, & enunciatinis Episcoporum multum deferri solet.*
13 *Iuspatronatus familiæ potentis, qualiter probari debet. n. 14.*
15 *Probatio probationem non excludit.*
16 *Beneficia omnia præsumuntur libera.*
17 *Iurispatronatus reseruatio quando intret.*
18 *Possessio quantumcumque longæua non suffragatur aduersus prouisum Apostolicum in vim gratiosæ subrogationis.*
19 *Vsurpationis præsumptio intrat in iurepatronatus familiæ potentis.*
20 *Immemorabilis requiritur pro forma in probatione iurispatronatus familiæ potentis.*
21 *Immemorabilis probari debet per testes, & non per scripturas.*
22 *Immemorabilis vis, & efficacia in quo consistat.*

DECISIO CXXVI.

DIxerunt Domini gratiam subrogationis gratiosæ Matthæi Rocchi esse iu-
1 stificatam, † & ei dandam esse immissionẽ; Nam pro huiusmodi iustificatione tria tãtùm requiruntur, videlicet docere de Clericatu, de possessione, & de reseruatione, *Put. dec. 214. lib. 1. & dec. 495. n. 2. lib. 2. Seraph. dec. 1426. n. 1. Rota dec. 154. p. 1. & 197. p. 2. rec.* Et fuit dictum corã me *in Argentina Præpositura 1. Iulij 1626.*
2 Clericatus enim Matthæi † probatur ex testibus deponentibus de communi reputatione Presbyteratus *Rot. dec. 14. de probat. in antiq. & decis. 8. de caus. poss. & propr. Put.*

decis.

decis.26.lib.1.in nou. Verall.decis.207.par.1.
3 Et † ex literis, patentibus Ordinarij probatur Subdiaconatus. *Rota dec.16.de probat. in antiq.* Et probatis Ordinibus maioribus, remanet probatus Clericatus. *Put.dec.140. n.5.lib.2.in nou. Bald.in l.de solemnibus num. 4.C.de fid.instr.* & fuit dictum in supradicta *Argentina Præpositura coram me*. Et sat est
4 † quod in literis patẽtibus alieni Episcopi dicatur de licentia sui Episcopi. *Gabriel. cons.181.nu.17.lib.2.Cæs.de Graff.decis.1.de præsumpt.*
5 possessio Io. Baptistæ † resignantis probatur ex testibus, & sufficit semiplena. *Rota dec.509.n.4.p.2.recen.* Et semel probata
6 præsumitur continuata vsque ad † diem resignationis *l.siue possidetis C.de probat. Rota dec.4.n.12.& 14.& dec.80.nu.1.& 2.p.2. diuers.* Et subrogatus vti successor potest
7 allegare † præsumptionem continuationis. *Greg.dec.307.*

Reseruatio est clara ex resignatione facta in manibus Papæ, quæ inducit vacatio-
8 nem, † & reseruationem *c.2. de præbend.in 6.Rota decis.1.n.5.de rer.permut.in nou. Simonett.de reseruat.quæst.28.* Etiam si renunciatio fiat in Curia per Procuratorem consti-
9 tutum *Ioan. Andr. in dicto cap.2.num.2.de præbend. in 6. Simonett. dicta quæst. 28.* & fuit dictum coram me in supradicta Argentina.

Non obstat, quod Mutius vigore præsentationis, & institutionis possideat, nec agat ad canonizandum iuspatronatus Ducis Montisalti in præiudicium Ecclesiæ, ideò sufficiat dare fumum iurispatronatus ex confessione Matthæi adminiculata ex sententia Ordinarij, & ex præsentationibus spatio 94. annorum. Nam ex istis redditur
10 turbida † reseruatio; Et ideò non detur immissio subrogato.

Quia fuit distinctum, quòd si versemur in rescripto cum clausula, *Arbitrio Rotæ* & tunc sufficit fumus, præsertim magnus,
11 quia † relaxatur rigor Iuris, & ita loquitur *decis.Gregor.58 & Astoricen.Prioratus 9. Decembris coram bo.me. Litta & Aurien. Parochialis 27.Aprilis 1598.coram bo. me. Card. Lancellotto.*

Si verò versemur in causa commissa simpliciter, & in iure patronatus familiæ po-
12 tentis, prout hic, & tunc etiam dentur sẽtentię, vel enunciatiuæ Episcoporum, quibus multum deferri soleat, tamen cum requiratur præscripta forma probationis Cõ-
13 cilij, nempè † immemorabilis, cum prę sentationibus continuatis per 50. annos effectum sortitis per authenticas scripturas,
14 sequitur quod cum Enunciatiuę, † & sententiæ; & alię probationes non suffragentur, reseruatio sit clara, & replicatio ius patronatus remaneat turbida, & non probata; Et propterea non retardatur executio subrogationis, & literarum Apostolicarum. Et in isto casu sumus non attenditur vt fuit ità distinctum *in Iacen.Parochialis 27.Iunij 1603.coram bo.me.* Card. *Pamphilio, Dec. in l fin. num.19. C. de edict. Diu. Adr.tollen. Mohed. decis.9.in fin de caus. poss. & propr.Put.decis.7.eod.tit. Abb.in c.constitutis il secondo sub num. 14. in fin. de appellat. Verall. decis.342.num.8.p.2.* & fuit quoque dictum *in Mutinen. Plebis, seu Iurispatronatus 20.Februarij 1625.coram* R.P.D. *meo Decano.*

Accedit, quod cum agatur in iudicio Executiuo, nec probetur instrumentum fundationis, & dotationis, licet deducan-
15 tur alię probationes, & cum † probatio probationem non excludat, iuspatronatus non dicitur iustificatum, donec contrariũ probari potest. *Agid.decis.103.* & propterea nõ redditur turbida reseruatio, sed remanet clara, & offuscatio prouenit ex replicatione, itaut exceptio iurispatronatus remaneat turbida, & stat firma pręsumptio, quod
16 † omnia beneficia præsumantur libera. *Verall. dec.130.n.2.p.2 Mantic.dec.358.n.3.* & latè deducitur *in supradicta Mutinen.Plebis coram R.P.D.meo Decano:*

Nec obstat, quòd confessio Matthæi vti de iurepatronatus coram Papa ei præiudicet, quia omisso, quod non dixit esse de iurepatronatus ex dotatione, & fundatio-
17 ne, & † possit intelligi ex priuilegio, itaut intret reseruatio *Rota dec. 519.n.1.& 2. lib. 3.p.3.* Nec possessio quantumcumque longę-
18 ua suffragetur aduersus prouisum † Apostolicum in vim gratiosæ subrogationis. *Rota dec.58.n.1.p.1.rec.* cum idem Matthæus postea impetrauit Abbatiam tanquam liberã censetur confessionem iurispatronatus reuocasse; Quod potuit facere etiam non docto de errore siue sit confessio propria siue procuratoris secundum stylum Palatij, præ-
19 cipuè † in iurepatronatus familiæ potentis, in quo intrat præsumptio vsurpationis. *Bellam dec.692.in fine incipien. erronea confessio Papazzõ.in addit.ad dec.16.in fine de rescript. in nou.* & fuit dictum in *supradicta Mutinen.Plebis.*

Non obstat centenaria, quia quatenus adesset, illa non suffrrgatur, cum pro for-
20 ma requiratur immemorabilis † vltra præsenta-

ſentationes continuatas ſpatio 50. annorum effectum ſortitas per authenticas ſcripturas, quæ immemorabilis probari debet per te-
2 ſtes, † & non per ſcripturas per quas non poteſt probari quod nihil vnquam fuerit viſum vel auditum in contrarium in quo
22 potiſſimum conſiſtit vis, † & efficacia immemorabilis, vt fuit dictum in *Bononien. beneficij 27. Iunij 1625. coram bon. mem. Remboldo*.

Et ita vtraque parte informante fuit deciſum, &c.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO DECANO.

Auximana, ſeu Anconitana Florum:

Die Lunæ 10. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Obligatio ad aliquam annuam præſtationem, ſi non probetur expreſſa obligatio, vel ius quæſitum cogendi ad illam præſtandam præſcriptione, vel alio titulo habili ad illã acquirendam, ſine cauſa non ſubſtinetur ex ſolo temporis curſu.

SVMMARIVM.

1 *In petitorio ſemper dicitur actum, & concluſum, quando quis declaratur obligatus ad aliquid dandum, vel faciendum.*

2 *Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis, sẽper remanet iniuſta.*

3 *Teſtes, quando concludant in poſſeſſorio.*

4 *Poſſeſſorium retinendæ ſupponit merum factum.*

5 *Petitorium ſupponit iuſtitiam facti, quæ regulariter non venit examinanda in poſſeſſorio.*

6 *Obligatio annuæ præſtationis ſine cauſa non ſubſtinetur ex ſolo temporis curſu.*

7 *Et Rota in hoc non admittit curſum decennij, vel vlterioris temporis, ſed neceſſariam dicit eſſe quadragenariam aut immemorabilem. nu. 8.*

9 *Sententia lata in petitorio, quando ſuſtineri non poſſit.*

10 *Onera imponendi facultas non benè probatur ex iuriſdictione, & ſuperioritate conceſſa ſuper aliquo loco.*

DECISIO CXXVII.

Cenſuerunt Domini, ſententiam Rotalem eſſe iniuſtam, quia verba illius concludunt in petitorio nempè Communitatem Offaneæ, & illius homines teneri, & obligatos eſſe ad deferendum, ſeu deferri faciendum ſingulo anno in vigilia feſtiuitatis, & ſolemnitatis Sanctiſſimi Corporis Chriſti pro honore ſolitæ proceſſionis ſalmas tres florum iuxta præcepta dictæ Communitati fieri ſolita, & dictos flores conſignandos, ac conſignari faciendos Capitaneis, ſeu ſolitis Officialibus dictæ proceſſionis, prout ſic dictam Communitatem, & homines condemnamus, & condemnatos oportunis remedijs compelli mandamus, ex eo enim quòd quis declaratur obligatus ad aliquid dandum, aut faciendum, ſemper
1 † in petitorio dicitur actum concluſum, *Menoch. in prælud. recup. n. 14. Cõtard. in verb. petitorium q. 13. nu. 95. Dec. conſ. 62. nu. 1. verſ. 2. ſimiliter Alex. conſ. 96. n. 1. & ſeq. lib. 5.* vnde cum prædicta obligatio deferendi flores per Communitatem, & illius homines non
2 iuſtificetur ex actis, † ſententia ſemper remanet iniuſta *Cæſ. de Graſſ. dec. 2. n. 6. de ſolut. Felin. in cap. inter cæteros. n. 10. de re iud. Rot. dec. 277. num. 1. 595. num. 4. & 659. num. 16. p. 2. recent.*

Quod ſi Ciuitas Anconæ fundat probationem ſuam in teſtibus datis eius ſumm.
3 num. 2. illi omnes concludunt † in poſſeſſorio, quod Communitas, & homines deferebant flores, non autem quod tenerentur, & obligati eſſent deferre, & prout in iudicio poſſeſſorio concludit prima ſententia de partibus, & poſtmodum illius reuocatoria in Rota, & mandatum de manutenendo Ciuitati conceſſo recedendo à ſententia Rotali, quæ omnia nihil habent commune
4 cum petitorio, quia poſſeſſorium retinendæ ſupponit merum factum, petitorium verò iuſtitiam facti, quæ regulariter non
5 venit examinanda † in iudicio poſſeſſorio, *Innoc. in c. bonæ, il 2. n. 4. de poſtul. præl. Bald. in l. Ordinarij iuris n. 7. C. de rei vend. Couar. pract. quæſt. c. 17. n. 3. & ſeqq. Laderch. conſ. 95. n. 4.* & propterea Ciuitas Anconæ pro fundamento ſuæ intentionis tenetur probare, vel expreſſam obligationem Communitatis Offaneæ, vel ius quæſitum cogendi ad deferendum flores præſcriptione, vel alio titulo habili ad acquirendum, quia ſine
6 cauſa † non ſuſtinetur obligatio annuæ præſtationis ex ſolo temporis decurſu, cum nõ ſit ſuf-

sit sufficiens ad inducendam obligationem, *Bart.in l.cum de in rem verso.n.2.ff.de vsur. Menoch præsumpt.131.n.54.lib.3. Roderic.de annuis redd.lib.1.quæst.15.n.2.*& ideo Rota
7 in huiusmodi præstationibus non † admisit decursum decennij, aut vlterioris temporis, sed dixit necessariam esse quadragenariam, vt *in Salernitana contributionum 1. Martij 1613.coram bo.me.Vbaldo*, aut† immemorabilem, *vt in Neapolitana grani, & hordei 16.Decemb.1622.coram eodem Vbaldo* vnde cum in prædictis deficiat Ciuitas An-
9 conæ, meritò sententia in petitorio † sustineri non potest, & tanto minus, quia ante sententiam super prædictis non etiam fuit disputatum, cum tamen teneretur eadem Ciuitas ex forma *Constitutionis Pij IV.& reformat. Pauli Quinti tit. de Auditoribus §. auditor.*

Non obstat iurisdictio, & superioritas eiusdem Ciuitatis vigore Bullæ Pauli III. respectu huius loci Offaneæ, & statuti antiqui Anconæ probantis subiectionem eiusdem.

Quianon propterea infertur, probatam
10 † esse facultatem imponendi onera absque licentia Papæ vltra tenorem concessionis, *l.1. C.de super indict.lib.10. Honded.cons.86. num.7.lib.1.* & eundem sensum habuit Rota *in hac causa 22. Iunij 1616. coram Card. Sacrato.*

Et ità, &c.

¶ *In eadem causa habetur infra alia decisio sub die 14.Iunij 1630.coram eod.*Reuerendiss.*Decano, est decisio 389.*

EMMO. ET REV.MO D.CARD. VIRILI.

Die Veneris 14. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Descendens dotari debet de bonis ascendentis etiam si sint fideicommissaria; & licet dos detrahi non possit ex fideicommisso conuentionali, tamen secus est, quando sumus in ascendentibus.

SVMMARIVM.

1 *Descendens dotari debet de bonis fideicommissi ascendentis.*
2 *Dos non potest detrahi ex fideicommisso conuentionali limita n.3.*
4 *Dos, & legitima æquiparantur.*
5 *Dos vt debeatur in fideicommisso ascendentium, fauore publicæ vtilitatis introductum est.*
6 *Testator non potest facere in suo testamento, vt fœmina descendens non dotetur.*
7 *Ius publicum tolli non potest priuatorum pacto.*
8 *Fœmina licet excludatur à successione ascendentium, non tamen excluditur à dote.*
9 *Dos ex dispositione statuti Vrb. succedit loco legitimæ.*
10 *Auth.res, quæ C. commun.de legat.æqualiter solet procedere in legitima in dote, & in alimentis.*
11 *Duo, quando æquiparantur, tunc si aliquid dispositum sit in vno, censetur etiam ex rationis identitate dispositum in alio.*
12 *Dos detrahenda est ex bonis ascendentium, sicut æs alienum.*

DECISIO CXXVIII.

PRoposui dubium vtraque parte informante, &c. An D. Hieronyma sit dotanda ex bonis fideicommisso subiectis, & Domini resoluerunt, dotem posse detrahi ex fideicommisso Angeli senioris, etiam conuentionali, An autem Hieronyma haberet aliunde, vnde posset dotari quòd obstet in casu, de quo agitur, particulariter videre voluerunt, moti fuerunt quia Hiero-
1 nyma habet regulam pro se, quòd vti† descendens in bonis fideicommissi Angeli senioris ascendẽtis dotari debet *Auth.res quæ C.commun. delegat.vbi Curt.iun.nu.13. Paul. de Castr.in l.mulier.§.cum proponeretur ff. ad Trebell.Ruin.cons.89.n.41.lib.2.Rota decis.37. n.2.p.1.diuers.Thesaur.dec.192.n.11.Menoch. præsumpt.189.n.18.& cons.88.n.51.& fuit dictum in Romana dotis 30.Martij 1618.coram D.Card.Verospio.*

Non obstat fideicommissum conuentionale inter Angelum, & Io.Baptistam fratrẽ, quia licet non desint Doctores, qui vellent
2 ex † fideicommisso conuentionali non posse detrahi dotem, nec intrare *auth. res quæ*, vt patet ex relatis per *Petram de fideicom. quæst.8.n.440.Peregr.art.42.n.58.Menoch.d. præsumpt.189.n.185. Seraph.dec.374.n.3.*tamen istorum opinio non est amplectenda
3 In bonis † ascendentium, & sic in medietate Angeli ascendentis, vt in casu fideicõmissi conuentionalis tenuit R*ota apud Seraph.dec.416.repetita p.1.diuers.dec.488.Decian.cons.1.n.38.lib.4.Menoch.cons.691.Honded.cons.42.n.24.& seq.lib.2. Modern. Foroliu.de legit.lib.2.tit.1. quæst.19.n.13.* vbi de magis communi *Fontanell. de pact. nuptial. claus.*

clauf.5.p.2.tom.2.glof.1.n.93.

Et licet Doctores supradicti videantur loqui in legitima; idem est in dote, cum dispositio *auth. res quæ*, dotem, & legiti-
4 mam † parificet, & ideo in dote loquuntur *Odd. de fideicom. quæst.38.n.59.& seq. Molin. de primog. Hispan. lib.4.cap.6.n.17. Peregr. de fideicom. art.42.nu.58.& conf.23.nu.21.lib.3.*
5 *Fontanell. vbi supra*, & ratio est, quia † fauore publicæ vtilitatis introductum est, vt debeatur dos in fideicōmisso ascendētium, vnde si testator non potest facere in suo te-
6 stamento, quòd † fœmina descendens non dotetur *Iaf. in d. auth. res quæ n.33.in 13 limitat. Paul. de Castr. conf.80.lib.1. Surd. dec.62. n.11. Guid. Pap. dec.96.n.1. Bellon. conf.83.n.6.* & fuit dictum in supradicta *Rom. dotis corā D. Card. Verospio.* Eadem ratione non videtur obstare fideicommissum conuentionale
7 ascendentis, cum priuatorum pacto † ius publicum tolli non possit, *l. ius publicum ff. de pact. cap si diligenti de for. compet. Iason. in d. auth. res quæ n.33. in 13. limit. in fin.*

Multo magis quia in fideicommisso conuentionali non adest expressa, & specialis prohibitio, quod non detrahatur dos, vnde
8 licet † fœmina excludatur à successione ascendentis, non excluditur à dote, *Odd. de fideic. quæst.45.n.91. Molpher. ad consuetud. Neapol par.3.quæst.25.nu.6. Petr. de fideicom. prohibit. quæst.1.n.81. Seraph. decis.374.nu.3. & 4.* immò in fideicommisso conuentionali datur facultas detrahendi legitimam ex
9 domibus, & sic idem videtur in dote, † quæ ex statuto Vrbis succedit loco legitimæ, *Greg. decis.565. nu.5.& ibi addit. Rota decis. 266.n.3.& decis.540.par.2.diuers.* dispositio
10 enim *auth. res quæ* æqualiter procedere solet in legitima, in dote, & alimentis, *Bar. in d. auth. res quæ nu.9. Iason. num.31.& 32. Roman. conf.267. per tot Modern. Foroliu. de legit. lib.3.tit.1. quæst.9.nu.46. verf. quia hæc*
11 *portio*, & ideo ex dispositione † in vno casu ex supradictis, ex identitate rationis arguitur voluntas in alijs *Menoch. conf.852. num.5.*

Vltra quòd cum in fideicommisso conuentionali sit attributa facultas alienandi de consensu vtriusque, videlicet Angeli, & Ioannis Baptistæ, & per obitum Io. Baptistæ prædefuncti successerit Angelus frater, & Angelus disposuerit, quòd fœmine iuxta earum conditionem dotibus sint contentæ,
12 vtique † dos detrahenda est ex medietate Angeli ascendentis, tanquam æs alienum ex dispositione ipsius Angeli *l. à filia ff. Trebell. Bart. in l. quæsitum §.n.1.ff. de priuil. creditor. Menoch. conf.183.n.16.& 20.& conf. 247.n.24.& 1037.n.17. Turret. conf.6.n.36. & seq. lib.2.*

Idque etiam videtur sensisse bo. me. Cardinalis Lancellottus, qui dum Martiæ ex isto fideicommisso dotem constituit, dixit cogitasse adesse filiam Angeli iunioris, sic Hieronimam, quæ tempore nubilis ætatis erat quoque dotanda.

Et ità decisum, &c.

¶ *In eadem causa habetur infra alia decisio sub die 24. Ianuarij 1629. coram eodem bo. me. Card. Virili; est dec.239.*

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Romana Fideicommissi de Victoriis.

Die Veneris 14. Ianuarij 1628.

Est impressa coram Merlino tom.1. Decis. 327.

DECISIO CXXIX.

REV.MO P.D. PIROVANO DECANO.

Romana Pecuniaria.

Die Veneris 14. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Fructus, quando percipi possint absque aliqua vsurarum suspicione. Dominium, & possessio vt transferri non possit propter incertitudinem, requiritur, vt incertitudo versetur circa quotam, & locum.

SVMMARIVM.

1 *Ex pecunia nihil percipi potest absque labe vsurarum.*
2 *Fructus rei fructiferæ percipi potest, donec realiter res tradatur, & n.14.*
3 *Incertitudo loci, & quotæ impedit, quod dominium transferatur.*
4 *Fructus non debentur cessante dominio, & possessione.*
5 *Verba*, assignarunt, dederunt, & tradiderunt

derunt, *important dominij translationem.*
6 *Assignare idem est, quàm tradere.*
7 *Dominium fideicõmissi reciproci potest transferri, non obstante pacto conuentionali.*
8 *Locus dicitur certus, quando certis finibus est terminatus.*
9 *Incertitudo õnis non impedit dominij, & possessionis translationem.*
10 Surd. in cons. 168. nu. 48. lib. 2. *intellectus.*
11 *Nec Dominiũ, nec possessio transfertur, quando res non subiacet periculo emptoris.*
12 *Incertitudo, quando considerari non possit.*
13 *Dominium, & possessio nunquam transferri potuit de eo, quod nunquam fuit assignatũ, aut redemptum.*
15 *Vidua si sit tutrix, & curatrix filiorum suorum, præsumitur sibi satisfecisse de sua dote.*
16 *Vsuræ cessant, quando intrat satisfactio.*
17 *Indebitum plenè, & concludenter est probandum.*
18 *Hæres non potest venire contra factum testatoris.*
19 *Filiæ, si sint relictæ hæredes à patre, ad eas æqualiter spectat lucrum quarti dotalis.*

DECISIO CXXX.

IAm fuerat relaxatum mandatum coram bo. me. Remboldo Iudice deputato cum facultatibus A. C. ad instantiam Excellentissimæ Principissæ Flaminiæ, & pro summa scut. 9281. exequendum super bonis Gallicani, & Passarani possessis per Excellentiss. Ducem Petrum Franciscum Columnã, pro cuius vlteriori executione, cum actum fuisset coram Congregatione Baronum, & eædem exceptiones, quæ in disputationibus Rotalibus opponebantur, iterum opponerentur, & aliæ etiam de nouo excitarentur. Placuit eidem Cõgregationi dare dubium, An aliquid releuans per Excellentiss. D. Ducem deducatur, & illud in hoc sacro Tribunali examinandum remittere, quo hodie maturè discusso, censuerunt Domini nihil releuans fuisse deductum.

Visum enim fuit huiusmodi irreleuantiã sufficienter probari ex decisionibus Rotalibus in causa factis, in quibus apparet satisfactum omnibus obiectis pro parte Ducis excitatis, itaut mandata Rotalia pro summa in eis contenta remaneant iustificata.

Neque obstat, quòd dos Claricis consisteret in pecunia nempè scut. 14. mill. pro dote, & scut. 3500. pro lucro, & seu quarto dotali eidẽ debito propter viri sui prædecentiam, & ea mortua nulli fructus quam-
1 uis conuenti debeantur, cum nihil † percipi possit ex pecunia absque labe vsurarũ, *c. salubriter de vsur. Couarru. lib. 3. var. resol. cap. 1. num. 3. vers. sexto hinc etiam Afflict. decis. 284. num. 1. Honded. cons. 36. num. 3. & 32. lib. 2.*

Quia huiusmodi obiectum fuit excitatũ in decisionibus bo. me Remboldi 23. Ianuarij, & 9. Maij 1616. & sublatum ex eo, quod scuta 720. promissa per filias Clarici earum matri, non vti fructus dotales, aut in locũ alimentorum fuernnt promissi, sed tanquã fructus terrarum eidem Clarici in satisfactionem sui crediti assignatarum, qui pro-
2 pterea semper, vt vsquequo † terræ promissæ realiter tradantur solui debent ex æquitate *l. curabit. C. de action. empt.*

Et prædicta responsio cessare non videtur ex replicatione data, quòd scilicet per assignationem factam de tenuta Passarani, & rubra 100. terræ eidem Clarici per filias suas in concordia anni 1582. non fuerit
3 traslatum aliquod dominium propter † incertitudinem loci, & quotæ bonorum assignatorum *Gabr. cons. 64. ñu 3. & 4. lib. 1. Menoch. cons. 222. n. 50. & 51.* & cessante dominio, & possessione fructus compensatiuos
4 non † deberi, dum subtrahitur periculum omissionis eorumdem fructuũ propter dominij incertitudinem *Cuman. cons. 184. in princ. Alex. cons. 121. num. 2. lib. 4. Surd. cons. 168. num. 48. lib. 2. Rot. decis. 58. num 5. par. 2. diuers.*

Quia certum est, quòd filiæ in concordia anni 1582. transtulerunt dominium tenutæ Passarani, & rubrorum 100. terræ in Claricem matrem per verba importan-
5 tia dominij † translationem, ibi, *assignarunt, dederunt, & tradiderunt, ex nunc, dũ, & quando ipsis legitima assignata fuisset,* iuxta decisiones Rotales, & alias omni meliori modo, prout de verbo *dederunt* est *text. in §. sit itaque inst. de act. Capic. dec. 180. n. 11. Rimin. iun. cons. 274. n. 62. lib. 3. Surd. dec. 166. n. 16.* & de verbo assignare *Bart. in l. si constante n. 93. ff. solut. matrim. Menoch. cons. 201. n. 6. Socc. sen. cons. 9. n. 30. lib. 1.* & idem dixit Rota *in Bononien. de Lambertinis 8. Nouemb. præteriti coram me,*
6 & idem sit assignare, † quod tradere est textus *in clem. final. § penult. de vita, & honest. Cleric.* & vtrumq; significare dominii translationem, expressè firmatur vbi subiecta materia repugnat in *l. cum pater §. pater pluribus ff. de legat. 2.* & potuerunt dominiũ transferre, ex quo non obstante pacto

7 con-

7 conuentionali super † reciproco fideicommisso inter Alexandrum Sciarræ patrem, & Stephanum de Columna fuerat decisum 16. *Octobris* 1579. *coram Card. Seraphino*. Legitimam eisdem sororibus deberi in bonis patris, quæ erant Castrum Gallicani, & tenutæ Passarani, & domus in Vrbe: vnde sicuti de dominio filiarum, & quota in bonis patris ratione legitimæ dubitari non poterat, ita nec etiam de valida translatione ratione loci, & quotæ ab eisdem facta, quia respectu loci tenuta Passarani, &
8 rubra 100. terræ † erant certa, ex quo certis finibus terminantur, ratione verò quotæ idem est dicendum, quia tenuta Passarani, & rubra 100. terræ fuerunt æstimata in eodem instrumento concordiæ in summa scut. 30. mill. & pro concurrenti quantitate data insolutum, quæ concurrens quantitas, & sic rata portio succedit loco quotæ, cum possit in partes diuidi respectiuè ad pretium tenutæ iam firmatum, & ita pro indiuiso acquiri, & possideri, *l. locus ff. de acquir. possess. l. quæ de tota §. incertæ ff. de rei vendit. Berou. cons.* 159. *nu.* 1. *vol.* 1.
9 dicens, non omnem † incertitudinem impedire acquisitionem dominii, & possessionis, sed dumtaxat, quæ est incerta ratione loci, & quotæ per *l. tertiam §. incertam ff. de acquir. possess.* propterea non obstant Doctores supra allegati, & signanter *Surd.*
10 † *cons.* 168. *n.* 48. *lib.* 2. quia ponunt casum, quando vendita sunt triginta iugera vnius prædii maioris quantitatis: nam quia locus, vbi iugera determinari, & capi debeant in prædio vendito est incertus ratione loci, & quotæ non expressæ, nec per consequens potest subiacere periculo empto-
11 ris, tunc dominium † non acquiritur, nec possessio transfertur, *Tiraq. de constit. possess. p.* 3. *limit.* 19. *Osasch. dec.* 34. *nu.* 23. *Berou. cons.* 166. *n.* 14. *lib.* 1. secus autem, vt in præsenti, in quo Clarix pro indiuiso effecta fuit Domina tenutæ, & rubrorum 100. pro rata portione, quæ diuidi poterat iuxta quotam concurrentis quantitatis scutorum 17500. debitorum pro dote, & quarto
12 dotali, & vlterius hæc incertitudo † nunquam considerari potest respectu rubrorũ 100. terræ, quæ de per se stare possunt, & certa sunt tanquam in redemptione facta per Sciarram nunciata. Neque dicatur, quòd dominium ad hunc effectum dici nõ possit translatum in Claricem, postquam filiæ tradiderunt, assignarunt, & dederunt ex tunc dum & quando ipsis fuisset assignata legitima in tenuta Passarani, & in rubris 100. terræ, quæ assignatio cum non fuerit tanquam effectuata, quinimò in transactione cum Duce Prænestino, & Iulia data fuerit eidem Duci, nunquam potuit dici assignata pro legitima, neq; tunc, nec ex post, quando fuit redempta per Martium Colũnam, postquam sibi acquisiuit iuxta resolutionem *coram bon. mem. Vbaldo factam* 26.
13 *Iunij* 1623. vt propterea de eo, † quod nũquam fuit assignatum, aut redemptum dominium, aut possessio transferri potuerit, *Tiraq. de const. possess. p.* 3. *ampl.* 31. *& lim.* 19. *nu.* 4.

Quia ex eadem concordia inter filias, & Claricem videtur tolli obiectum, ex quo legitur conuentum, quòd in transactionem dotis, & donationis propter nuptias assignabant Clarici tenutam Passarani, & rubra 100. terræ nedum tunc, & prout quando fuisset illis assignata pro eorum legitima, sed etiam in euentum, in quem tenuta, & rubra 100. illis remaneant, quod postea contigit ex quo Iulia semper possedit tenutam Passarani, & rubra 100. redempta, & quamuis hæsitari possit *ex dec. supradicta coram bo. me. Vbaldo*, quòd tenuta Passarani non remanserit ipsis filiabus, attamen de rubris 100. terræ per Sciarram redemptis
14 dubitari non potest, quorum fructus † sufficiunt pro quantitate interim promissa in recompensationem fructuum rei propriæ Claricis per Iuliam perceptorum iuxta terminos *l. curabit C. de act. empt.* non autẽ ratione conuentionis super debito pecuniario, quod per assignationem bonorum remanserat extinctum.

Secundò principaliter opponebatur, creditum dotale Claricis, & lucrum pariter fuisse indebitum super quo assignatio, & dominii translatio bonorum fundari non
15 poterat, dicebatur enim Claricem † vti tutricem, & curatricem filiarum suarum ex amplo patrimonio administrato præsumi de sua dote satisfactam per *l. quoties §. sicut autem ff. de administr. tut. Afflict. dec.* 13. *n.* 16. *Surd. cõs.* 290. *n.* 33. *& de alim. tit.* 3. *quæst.*
16 7. *num.* 22. & vbi intrat † satisfactio cessant vsuræ *Soccin. sen. cons.* 126. *n.* 5. *vol.* 1. *Surd. de alim. d. tit.* 3. *q.* 7. *n.* 16. *& cons.* 365. *n.* 2. respectu verò lucri dotalis statim mortua Clarice fuisse extinctam ex conuentione in eadem concordia anni 1582. & in eadem specie bonorum, vt libera post mortem Claricis ad filias rediret.

Cæterum quoad creditũ dotale ex præsumptione satisfactionis deductum visum fuit cessare obiectum, quia Clarix non egit, nec

nec hodie illius hæredes agunt contra filias patris hæredes pro recuperatione dotis ; itaut illis sufficiat pro fundamento intentionis excipere de satisfactione ex præsumptione inuentarij, quod solet probare contra tutorem, sed hæredes Iuliæ contendunt dotem iam restitutam, & indebitè solutam, & esse probatam præsumptione supradicta,
17 quæ non sufficit, sed † indebitum plenè, & concludenter probandum est *l. cum de indebito ff. de probat. Castr. cons. 123. nu. 1. p. 2. Rota Ianuen. dec. 3. n. 2. & 5. n. 4.* & idem sensit Rota in *Romana repetitionis indebiti 4. Martij 1616. coram Patriarcha Pamphilio*, & probatum adhuc non releuaret, quia Clarix in suo testamento declarauit se creditricem scut. 720. annuorum, cuius cum tàm Iulia, quàm Excellentissima Domina Flaminia
18 extiterint † hæredes, contrarium probare non possunt *l. cum à matre C. de rei vendic. Soccin. Sen. cons. 249 nu. 29. lib. 2. Dec. cons. 184. nu. 11.* & per eandem rationem tollitur aliud obiectum de lucro dotali cessante mortua Clarice; quia cum tàm Iulia, quàm Excellentissima Domina Flaminia fuerint hære-
19 des Sciarræ eorum patris, † ad quem lucrum dotale reuolabat, æqualiter in bonis patris remanserunt dominæ illius quarti dotalis, quod etiam fuit ponderatum in *decis. 9. Maij 1616. coram bo. me.* Remboldo, & *in decis. 19. Iunij 1617. coram Archiepiscopo Seleucien.*

Et ità, &c.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO DECANO.

Romana nominationis Puellarum.

Die Veneris 19. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Executores testamentarij, si plures fuerint relicti, tunc si nonnulli ex istis sint negligentes ad exequendam voluntatem testatoris, tunc deuolutio non fit ad superiorem, sed ad consortes, quibus ius aliorum accrescit.

SVMMARIVM.

1 *Testamento semper inhærendum est quantũ fieri potest.*
2 *Executore valẽte exequi, si non impleat munus suum, perdit facultatem sibi à testatore concessam.*
3 *Executoris testamentarij officio cessante, Iudex causæ, ad quem legis auctoritate deuoluitur hoc officium, ipse potest alios in hoc subdelegare.*
4 *Et tunc ista deuolutio non fit, quando testator fecit plures executores, & nonnullis intimatio iudicialis facta non fuit, ad exequẽdum suum officium.*
Nam tunc illis ius aliorum propter negligentiam amissum, accrescit. num. 4.
5 *Executorum testamentariorum negligentia stante, tunc deuolutio fit ad superiorem.*
6 *Adimpleuisse non dicitur, qui in tempore non adimpleuit. vide n. 8.*
7 *Mora facti incerti purgari non potest pendẽte controuersia.*

DECISIO CXXXI.

IN concursu nominationum puellarum ab hæredibus Alexandri Parabiacchi, & Confraternitatis S. Rocchi respectiuè factarum, dubitatum fuit, Quæ nominatio suffragetur, & factam ab hæredibus suffragari, non autem à Custodibus, fuit resolutum.

Quia hæredes fundant eorum intentionem in testamento eiusdem Alexandri, in quo cautum est, quòd nominatio puellarũ, & approbatio fieri debeat per hæredes de-
1 scriptos, † cui semper inhærendum est quantum fieri potest, *cap. porrò de priuil. ita stipulatus, §. Chrysogonus, l. si quis stipulatus sit stichum, ff. de verb. oblig. l. fideiussores magistratuum, §. pro Aurelio, ff. de fideiussor. Castr. cons. 164. nu. 2. p. 2.* & ex alijs fuit comprobatum in decisione huius causæ 27. Nouembris 1624.

Neque obstat, quòd Custodes non prætendant directè nominationem puellarum ad eos spectare: dum in testamento clara legitur concessio facta hæredibus easdem nominandi, & iam fuerit resolutum testamentum in eum sensum esse intelligendum; sed ob contumaciam hæredum, qui interpellati fuerunt die 3. Iulij, & 14. Augusti 1625. ad nominan. puellas pro maritaggijs annorum 1623. 1624. & 1626. nec curarunt in termino nominare; inde succedit regula
2 † executore valente exequi, si non implet munus suum, perdit facultatem sibi à testatore concessam, *Bart. in l. 1. n. 7. & in l. cum quidam, n. 7. ff. de leg. 2. Mohed. dec. 18. de renun.* cum alijs allegatis per *Gratian. discept. 239. n. 10.* & eo casu potuisse iudicem causæ, ad quem legis auctoritate deuoluitur facul-
3 tas nominandi, cessante † officio executoris subdelegare Custodes pro eadem nomi-

natione facienda, *Alex. in l.1.n.5.& 6.ff.de leg.2.Bald.in l.nulli,n.8.C.de Episc.&Cler* & prout factum fuit in vim decreti iudicialis, per quod translata fuit facultas nominandi in Custodes.

Quia fuit responsum, quod cum ius nominandi fuerit per testatorem concessum, nedum hæredibus nominatis; sed etiam filijs Ioannis Baptistæ hæredis tam masculis, quàm fœminis, & intimatio iudicialis non legatur facta dictis filijs, deuolutio fieri nō
4 debet ad Iudicem, vel Episcopum; sed † ad consortes, qui per negligentiam illorum iure nominandi priuati non sunt, & quibus ius aliorum accrescit, *c.religiosus, §.sanè de testam.in 6.* vbi *Ioannes Andr. Franc.Gemin. Bald.in dicta l.nulli, n.15.C.de Episc.& Cler. Aret.cons.92.n.3. Gratia discept.522.nu.2.& 812.n.1.& seq.Tiraq.de retract.lignag.§.24. gl.vnica, n.10.*

Secundò fuit etiam dictum, si daretur casus negligentiæ in omnibus vocatis ad nominationem; non tamen deuolutio nominandi fieret ad Custodes; sed ad Supe-
5 riorem, † nempè Illustrissimum Protectorem, quatenus esset loco Ordinarij; vel ad Illustrissimum Vicarium Vrbis, *cap. quanquam, &c.si compromissarius, de elect.in 6. cap.cum singula in fin.de præben.eod.lib.6.Lap. alleg.66.n.6. Garz.de benef.p.10.cap.3.nu.1.* atque ita corruente nominatione custodum defectu potestatis nominandi, remanet firma nominatio facta per hæredes sub die 20. Septembris 1625. quæ puellis nominatis suffragari debet.

Neque dicatur, quòd illa facta fuerit in vltimis diebus, ex quo maritaggium erat faciendum in die 25. Septembris; nec tam breui tempore puellæ poterant visitari, &
6 approbari, itaut † nec adimpleuisse dicatur qui in tempore non adimpleuerit, *Surd. cons. 3. num. 12. Mars. sing. 431.* cum aliis allegatis.

Quia si de nominatione facienda pro annis 1623.& 1624.agatur, iam patet fuisse controuersum modum faciendi depositum;
7 vt ex decisione causæ videri potest, qua † cōtrouersia pēdente non poterat purgari mora facti incerti, *Anchar.cons.235.n.2.* si verò de vltimo anno 1625. contendatur; non probant Custodes, quòd hæredes se adeò arctauerint, & astrinxerint in tempore, quo visitatio, & approbatio fieri debebant; ità
8 vt propter † impedimenta prædicta adimpleuisse dici non possint. *Dec.in cap.ex ratione, n.16.de appellat. Aegid dec.85.vers.circà primum.*

Et ità vtraque, &c.

¶ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 24. Nouembris 1628. coram eodem Reuerendiss.Pirouano Decano, est decis.213.*

REVEREND. P. D. MERLINO.

Burgi S.Sepulchri Beneficij S.Io.Baptistæ.

Die Lunæ 24. Ianuarij 1628.

Est impressa coram Merlino tom.1. Decis. 132.

DECISIO CCCXXXII.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana, seu Cartagineñ Pensionis.

Die Lunæ 24. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Obligans se ad aliquid faciendum, aliàs quod vult teneri ad omnia damna, si non adimpleat, ad quid teneatur. Capitulariter quando aliquid faciendum erat, vt rectè dicatur factum, quid requiratur. Natura obligationis Cameralis est vt omnia etiam incidenter narrata comprehendat.

SVMMARIVM.

1 *Obligans quis se ad aliquid faciendum, aliàs teneri volens ad omnia damna, &c. Si illud non adimpleat, loco damnorum tenetur ad solutionem principalis solutionis.*
2 *Confessio nocet confitenti.*
3 *In possessione exigēdi pensionem, quando quis est, non est necessaria exhibitio beneplaciti, & literarum.*
4 *Debitor suscipiens terminum, videtur debitum agnouisse.*
5 *Ad factum præcisè quis tenetur propter iuramentum, & n.6.*
7 *Capitulum, quando aliquid debet facere, vt illud sit validum, omnes de capitulo debent vocari, & debent interuenire duæ partes ex tribus.*

8 Sol-

8 *Soluere, quis præsumitur in vim propriæ obligationis.*
9 *Narratiua est pars gratiæ.*
10 *Obligationis Cameralis natura est, vt trahatur ad omnia etiam incidenter deducta, & enunciata.*

DECISIO CXXXIII.

DE anno 1615. fuit inita concordia inter administratores Seminarij Mussiæ Carthaginen. Dioec. Ioannem Lopez, & D. Tiberium de Caualerijs, in qua fuit conuentum, vt Præpositus, & administratores dicti Seminarii consentirent reseruationi pensionis scut. 60. auri in auro soluendæ d. Tiberio super fructibus Beneficij, super quibus iam fuerit ipsi reseruata altera pensio scutor. 140. auri in auro, prout effectualiter mediante D. Petro Marzal eorum Procuratore consenserunt, & pro maiori dicti D. Tiberij assecuratione dictus Petrus Marzal non vti Procurator, sed nomine proprio promisit exhibere mandatum dd. Præpositi, & administratorum magis sufficiens ad consentiendum d. pensioni, aliàs teneri voluit ad omnia damna, &c. fuit posteà huiusmodi pensio scut. 60. vnà cum altera pensione dictorum scut. 140. per plures annos soluta absque vlla contradictione à præfato Marzal, qui postmodum, & iudicialiter post susceptionem termini, plures illius terminos soluit, sed cum duos vltimò persoluere recusaret, pro ijs ab A.C. fuit relaxatum mandatum, à quo fuit appellatum, & causa per signaturam mihi commissa, dubitaui, An d. mandatum esset reuocandum, & DD. negatiuè responderunt, quia de illius validitate, & iustitia visum fuit constare.

De validitate enim constat ex reuolutione processus, in quo reperiùtur seruata omnia substantialia ad validitatem.

Non obstat, quòd non fuerit extensa obligatio Cameralis secũdùm stylum, quia contrarium detegitur ex facto, dum d. Petrus fuit citatus ad dicendum contra iura, in qua citatione adest etiam, necnon vidẽdum per Dominum mandari extendi formam Cameræ in iuribus productis appositã iuxtà stylum Curiæ, & deinde facta comparitione per procuratorem fuit obtentũ admitti iura si, & in quantum, restitui, & extendi, vt supra, vt apparet ex processu trãsport. fol. 35.

De iustitia etiam visum fuit constare, quia cum Petrus non exhibuerit magis sufficiens mandatum, consensum, & ratificationem iuxtà formam suæ obligationis, clarum est intrare ipsius obligationem, & † sic
1 loco damnorum, ad quæ se obligauit, teneri ad solutionem pensionis annuæ scutor. 200. auri *Ruin. cõs. 141. n. 9. prope fin. lib. 1. Rimin. sen. cons. 297. nu. 10. 11. & 12. lib. 2. Rota dec. 741. n. 1. p. 1. diuers.* & fuit dictum in *Perusina dotis 5. Decembris. 1607. coram Ottembergo apud Marchesan. de Commiss. lib. 1. fol. 588.*

Non obstat, quòd non fuerit obtentum beneplacitum Apostolicum, nec fuerint expeditæ literæ, tum quia contrarium colligitur ex Cedula Bancaria facta per d. Petrũ, ibi, COME PER LA GRATIA, E BOLLE SOPRA DI CIO SPEDITE, quæ pro-
2 pria † confessio ei nocet, *l. 1. C. de Confess. Rot. coram san. me. Greg. XV. dec. 105. nu. 24.* & alias sæpissimè; Tum quia cum D. Tiberius sit in possessione exigendi pensionem
3 ab ipso Petro, † non erat necessaria exhibitio beneplaciti, & literarum, *Garz. de benef. p. 1. c. 5. n. 446.* & fuit dictum in *Anconitana Pensionis 15. Iunij 1585. coram bo. me.*
4 *Card. Platto*; Tum etiam quia adest † susceptio termini cum solutione ad *text. in l. ad solutionem*, & ibi *gloss. C de re iudic. Rota dec. 773. nu. 5. p. 2. recent.* & in omnem casum d. Petrus non posset opponere de non adimplemento quoad hoc, quia, cum non obtinuerit dictam ratificationem, ipse fuit in causa, cur non potuerit obtineri beneplacitum Apostolicum, quod non poterat concedi, quin prius constaret de voluntate Seminarij, & sic antequam obtineretur ratifi-
5 catio, & ideò † precisè tenetur pro dicta ratificatione saltem propter iuramentum, *glos. in l. si pecuniam, in verb. necesse habeas, ff. de cond. caus. dat. Mant. de tacit. lib. 14. tit. 32. num. 4. Gabr. conclus. 8. num. 1. & 2. de iureiurando.*

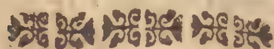
Non obstat, quæ deducuntur ad demõstrandam sufficientiam primi mandati per d. Petrum exhibiti, quia d. mandatum fuit insertum in instrumento concordiæ, & nihilominus pro maiori cautione D. Tiberij conuentum fuerit de ratificatione obtinenda per Petrum Marzal mãdatum illud pri-
6 mum qualecunque † fuerit, non suffragatur, nec releuat d. Petrum à dicta ratificatione obtinenda, vt fuit dictum in *Bon. Bonor. de Sauonantijs Veneris 15. Decemb. 1600. coram Illustriss. Card. Millino*, & vlterius validitas d. mandati erat admodum dubia, quia fuerat factum tantùm à Præposito, & aliquibus Administratoribus, cum promissione

sione de rato, & datione votorum pro ab-
7 sentibus, quod fieri nō poterat ex quo † omnes de Capitulo debebant vocari, & debebant interuenire duæ partes ex tribus, *l. nominationum*, *C. de Decur. l. 10. Alex. cons. 195. n. 4. lib. 7. Gratian. discept. 933. n. 2.* & ita plurimum intererat D. Tiberii, vt d. ratificatio interueniret, sine qua non poterat agere contra Seminarium ad solutionem d. pēsionis.

Nec releuat, quod ex subsequentibus solutionibus d. pensionis tacitè resultauerit promissa ratificatio Præpositi, & Administratoris, quia vltra quam quod Petrus semper
8 soluit, & præsumitur soluisse † potius in vim propriæ obligationis, quòd controuerti non potest, saltem quò ad terminos iudicialiter solutos, cessare visa fuit omnis difficultas, quia cedula fuit per Petrum consignata in actu stipulationis, & sic de tempore, quo Præpositus, & Administratores non poterant diuinare ratificationem à se ipsis faciendam in partibus.

Non obstat denique prætensa excessiuitas mandati, ex quo concordia videatur comprehendere solùm pensionem scutor. 60. & tamen mandatum comprehendit etiā summam alterius pensionis scutor. 140. quia DD. considerarunt, quòd licet in concordia non reperiatur expresè promissa solutio scut. 140. illa tamen fuit narrata in d. cōcordia tanquam reseruata D. Tiberio, cui cum non fuerit controuersa, signum est euidens, quòd contrahentes tacitè etiam voluerunt illam comprehendere tanquam debitam, & sic cum obligatio Petri respi-
9 ciat † narrata, & contenta in d. concordia, vtique respicit etiam huiusmodi pensionem *Gonzal. super reg. 8. §. 4. prœm. n. 79. & glos. 32.*
10 *n. 57. & seq.* & de natura obligationis † Cameralis est, vt trahatur ad omnia etiam incidenter deducta, & nunciata, *Rota dec. 5. n. 10. & dec. 69. sub n. 3. in impress. apud Galles.* & cessat omnis difficultas, ex quo Petrus illam per plures annos soluit absque vlla contradictione, ac etiam iudicialiter, vt dixi supra; vnde tanto magis deprehenditur qualis ipsius fuerit intentio etiam ab initio obligationis.

Et ità conclusum vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Spolij de Cruciarijs.

Die Veneris 24. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum perpetuum, quando dicatur inductum. Proximior agnatus, quādo quis dicatur. Bona fideicommissaria, quando possint alienari.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum perpetuum ad fauorem proximiorum de familia in infinitum quando dicatur factum.*

2 *Proximior agnatus de familia quis præsumitur, ex quo nemo alius concurrit, nec probatur adesse alios proximiores.*

3 *Bona fideicommissaria pro debitis testatoris possunt alienari.*

4 *Bona fideicommissaria ex facto defuncti rectè alienantur.*

5 *Bona fideicommissaria ex causa restitutionis dotis benè alienantur.*

DECISIO CXXXIV.

FVit hodie resolutum, constare de fideicommisso q. Bartholomæi de Cruciarijs purificato ad fauorem Angeli, illud tamen non intrare super domo, & censu adiudicatis q. Faustinæ vxori d. fideicommittentis pro sua dote, & quarto dotali; nam quoad primum, scilicet, quòd constet de fideicommisso, verba testamenti videntur clara, dum cantant, quòd testator instituit hæredes filios suos masculos nascituros pro medietate, & pro alia medietate Leonardum Bonum eius ex fratre pronepotem, quos etiam ad inuicem substituit vulgariter, pupillariter, & per fideicom. & in euentum non existentiæ filiorum masculorum Testatoris, d. Leonardū hæredem vniuersalem instituit, & voluit, quòd omni casu bona semper subiecta essent fideicommisso vsque in infinitum, & d. Leonardo quandocunque sine filijs decedenti substituit proximiores masculos de Cruciarijs, qui succedere deberet in dd. bonis vsque in infinitum cum prohibitione alienationis, & cuiusuis detractionis, vt bona fideicommissi semper integra, & illæsa remanerent in domo, & familia de Cruciarijs in infinitum; ex qui-

ex quibus resultat perpetuum fideicommis-
1 sum †ad fauorẽ dd. proximiorum de familia de Cruciarijs in infinitum, quia sine eo intentio Testatoris nullo modo posset effectuari, *Soccin. in l. qui Romæ, §. cohæredes n. 18. ff. de verb. oblig. Gozzad. cons. 102. num. 7. Crot. cons. 48. n. 26. lib. 1. Paris. cons. 75. n. 9. lib. 2. Marza. in epit. fideicom. p. 2. quæst. 28. Menoch. præsumpt. 68. num.. lib. 4. Surd. cons. 96. num. 14. Peregr. de fideicomm. art. 5. num. 12.* & fuit dictum *in Romana fideicommissi de Delphinis 1. Decembr. 1632. coram bon. mem. Remboldo.*

Quoad secundum, quòd d. fideicommissum sit purificatum ad fauorem Angeli, visum fuit Dominis benè ex facto probari: ex quo d. Leonardus scriptus fuit hæres, cui successit tãquam proximior Leonardus illius ex fratre nepos, ob cuius obitum sine filijs factus fuit locus vocationi d. Angeli
2 proximioris de familia † Testatoris, qui præsumitur proximior agnatus, ex quo nemo alius concurrit, nec pro parte Confraternitatis, & litis consortiũ probatur adesse alios proximiores, *Peregr. de fideicomm. art. 43. num. 60.* Ruin. *cons. 67. num. 14. lib. 5. vers. Et dicit, Surd. cons. 241. num. 26. Seraph. decis. 1219. num. 1. &* Rota *decis. 693. num. 2. par. 2. recent.*

Quoad tertium, quòd fideicommissum non intret in domo, & censu supradictis, inde patet, quia illa fuerunt ad iudicata pro dote dictæ q. Faustinæ vxoris Testatoris, quæ adiudicatio fuit (sententia mediante, quæ transitum fecit in rem iudicatã)
3 declarata valida, & nõ excessiua; bona† autem fideicommissi pro debitis Testatoris,
4 & sic † ex facto defuncti rectè alienantur, *l. filius fam. §. diui il 2. ff. de leg. i. l. cum fidei hæred. de fideic. liber. l. peto §. prædium, ff. de leg. 2. & l. alienationes, ff. fam. ercisc. glos. Bart. Bal. & communiter Scribẽtes in l. 2. C. ad Trebell. Molin. de Hispan. primog. lib. 1. cap. 10. n. 1.* & præsertim ex causa restitutionis dotis *Soccin. cons. 16. n. 12. lib. 3.* Idem *Molin. vbi sup. lib. 4. cap. 6. n. 2. Rot. apud Greg. XV. dec. 266. n. 2. & ibi addent.*

Et ità, &c.

¶ *Infra in eadem causa adsunt duæ aliæ decis. sub diebus 19. Februarij 1629. & 23. Ianuarij 1630. coram eodem Reuerendiss. Vrgellen. sunt decis. 254. & 338.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Cesenaten. Fideicommissi.

Die Veneris 24. Ianuarij 1628.

A R G V M E N T V M.

Filiæ fœminę an faciant deficere conditionẽ, si sine filijs, an familiæ, vel domus appellatione veniant fœminæ. Testator quando, & ex quibus coniecturis appareat, velle conseruare bona in agnatione.

S V M M A R I V M.

1 *Filiarum fœminarum existentia facit deficere conditionem si quis decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus.*

2 *Tamen hoc intellige, quando constat ex claris verbis testatoris, vel ex vrgentibus coniecturis.*

3 *Verba testamenti quando sunt clara, & coniecturæ sunt valde vrgentes, tunc non est hæsitandum de mente testatoris.*

4 *Familiæ masculinæ appellatione dum extant masculi, an intrent fœminæ.*

5 *Testator quando clare, appareat, quod sub masculis de familia noluisset comprendere fœminas.*

6 *Conditio, si sine filijs, intelligi debet de masculis tantum.*

7 *Masculorum vocatione geminata, & fœminarum exclusione, elicitur enixa mens conseruandi agnationem.*

8 *Testator si fecerit plures gradus substitutionum, & semper vocauit masculos, censetur velle conseruare agnationem.*

9 *Fœmina excluditur ex verbo domus.*

10 *Agnationis conseruandi ratio ex quibus elicitur.*

11 *Testator censetur velle bona conseruare in agnatione, si fœminis exclusis dotem relinquit.*

12 *Coniecturæ, quæ de per se non iuuant si simul iungantur, & coadiuuantur tunc suffragantur.*

13 *Fœminæ si sint vocatæ post masculos, eorum vocatio non excludit, quin dum extant masculi, sit agnatio contemplata.*

14 *Masculi dum extant, fœminæ non faciunt deficere conditionem, si sine filijs.*

DECISIO CXXXV.

ALexander Martinellus dotatis filiabus (verba sunt testamenti) instituit sibi

sibi hæredes æquis portionibus Iosephum, Bonifaciũ, & Martinellum filios suos legitimos, & naturales; & aliquo ex prædictis quandocunque decedente sine filijs legitimis, & naturalibus, ei, siue eis sic decedentibus, vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum substituit superuiuentem, seu superuiuentes, siue eius, aut illorum filios masculos legitimos, & naturales, in stirpes, & non in capita, & omnibus supradictis suis hæredibus masculis decedentibus, sine filijs legitimis & naturalibus, tunc & eo casu supradictas suas filias legitimas, & naturales, seu illarum filios legitimos, & naturales in stirpes, & non in capita substituit, & casu quo aliquis ex prænominatis suis filijs, & hæredibus committeret aliquod delictum, propter quod fieret locus confiscationi, tunc priuauit eum omnibus bonis relinquendo illis tantummodo lib.25. Bononienses, & bona quæ deberent confiscari reliquit in iure institutionis filijs masculis sui hæredis delictum committentis, seu eorum filijs; quibus non extantibus, eodem modo quo supra, ipsa bona legauit alijs eiusdem testatoris filijs, & nepotibus, vt supra; declarans vt idem seruetur si filii, aut nepotes dictorum eius filiorum, & hæredum delictum committerent, & filias delictum committentium dotari mandauit; & in fine in separata clausula declarauit, quod hoc ideò fecit, & disposuit, quia eius voluntas erat, ne aliqua sua hæreditatis bona exirent de domo Martinellorum, sed vt ea omnia conseruentur in domo, & familia sua masculina, & in defectũ familiæ masculinæ in fœminis, vt supra.

Extiterũt testatori hæredes prædicti tres filii hæredes instituti, ex quibus nouissimè obiit Martinellus sine masculis relictis duabus filiabus videlicet Ludouica, & Lucilla: ex Bonifacio autem altero testatoris filio, remansit Alexander, qui ex quo Martinellus obiit sine filiis masculis prætendit ipse esse vocatum ad partem hæreditatis, quæ Martinello obuenit; Ludouica verò, & Lucilla Martinelli filiæ prætendunt excludere Alexandrum substitutum. quia cũ ille simpliciter fuerit vocatus sub conditione, si Martinellus decederet sine liberis le-
1 gitimis, & naturalibus, videtur quòd † existentia prædictarum filiarum facit deficere d. conditionem, *l. si quis ita, ff. de testam. tutel. l. si ita scriptum, ff. de leg. 2. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 14. num. 1.* & plures alii relati per *Peregr. de fideicomm. art. 25. n. 1. & per tot. Rot. dec. 316. par. 1. recent.*

Vnde dubitaui an adsit fideicommissum, & illi sit factus locus ad fauorem Alexãdri, & fuit affirmatiuè resolutum: De existentia enim fideicommissi nulla erat inter partes dubitatio, quia clarè de eo constat ex lectura testamenti; quod verò adhuc illud duret, & in casu sequuto sit illi factus locus ad fauorem Alexandri, DD. ex serie, & qualitate dispositionis deduxerunt, licet enim de exclusione fœminarum, quæ habent pro se
2 regulam † supradictam constare debeat, aut verbis claris, aut per vrgentes coniecturas, *l. 1. C. de condit. insert. Paris. cons. 37. lib. 3. Rustic. ad l. cum Auus lib. 3. cap. 11. n. 114. ff. de condit. & demonstrat. Mant. de coniect. vlt. volũt. lib. 11. tit. 6. n. 1. in fin. & Peregr. de fideicomm. art. 25. n. 14. in fin.* hic autem verba testamenti videntur adeò clara, & coniecturæ etiã circũscriptis verbis adeò efficaces, vt pror-
3 sus visum fuerit DD. hæsitandum † non esse de voluntate testatoris, quod dicta conditio si sine filiis, debeat intelligi de filiis masculis tantum.

In primis ex verbis testamenti, videtur hoc de necessitate inferri, in prædicta clausula finali, ibi, *& hoc ideò fecit testator, quia illius mens, & voluntas fuit, ne bona exeant de domo Martinellorum, sed debeant conseruari in domo, & familia sua masculina, & in defectum familiæ masculinæ in fœminas, vt supra.* Vnde quidquid sit an aliàs apellatio-
4 ne † familiæ masculinæ, dum extant masculi veniant fœminæ, de quo latè *Pereg. de fideic. ar. 26. n. 23. & Seraph. dec. 1438. nu. 2. & Rot. dec. 282. n. 2. p. 2. rec.* tamen ex quo testator in casu nostro expressis verbis distinxit masculos à fœminis, declarans velle, illas tantum admitti post masculos de familia,
5 clarum est † quod sub masculis de familia noluit comprehendi fœminas, & discretiuè de eis mentionem fecit, quo casu masculus substitutus sub cõditione si sine liberis, maximè concurrentibus aliis similibus coniecturis non excluditur per fœminas; *Bald. in l. multis, ff. de Stat. homin. Ias. in l. si quis id quod in prin. nu. 13. ff. de Iurisd. omn. iud. Purpur. cõs. 402. n. 9. Menoch. cons. 110. n. 24.* & pleniùs *cons. 204. nu. 45. Moder. Brixien. vbi sup. num. 115.*

Quinta, & vltima coniectura, & aliis fortior est, quia testator respexit ad conseruationem agnationis quo casu maximè concurrentibus aliis coniecturis supradictis
6 nulli dubium, quin conditio, † si sine filiis intelligi debeat de masculis tantùm, *Seraph. in d. dec. 1216. num. 6.* etiam ex aduerso allegata, *Menoch. d. cõs. 95. n. 76. & cons 150. n. 35.*

& latè

& latè *Modern. Brixien. d.q.402. num. 26.* vbi sic conciliat plures Rotæ decisiones.

Quod autem testator voluerit conseruare agnationem patet. Primò, quia instituit filios masculos, & eis substituit eorum filios, & nepotes masculos exclusis filiabus
7 proximioribus; ex † qua masculorum vocatione præsertim geminata, & fœminarũ exclusione elicitur enixa mens conseruandi agnationem, præsertim stante d. statuto, quod etiam fuit ad hoc factum, *Matthesil. sing. 130. Tiraq. de Primog. q.13. n.6. Ruin. cons.150. n.12. lib.2. Menoch. præsumpt.91. nu. lib.4. Menoch. cons.150. n.32. vers. secundo, & n.39. & in d.cons.95. n.60. & 61* post plures alios, vbi per eum relatos, *Molin. de Hispan. primog. lib.3. c.5. nu.25. conclus.6. Peregr. de fideicom. art.25. n.25. & 26.* Secundò ex eo, quo testator fecit plures gradus substitutionum, & semper vocauit ma-
8 sculos, ex quo progressu ad plures † gradus substitutionum censetur etiam conseruata agnatio, *Dec. cons.15. n.2. vers. secundo principaliter moueor, Gabr. cons.116. n.14. lib. 2. Honded. cons 56. n.18. lib.2. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib.6. tit.15. n.7. & Moder. Brixien. q.499. n. 6.* Tertiò ex quo testator in d. clausula, *& hoc ideò, &c.* vocauit masculos per nomina collectiua de familia masculina, de domo, &c. Nam quidquid
9 sit, An ex † verbo *domus* excludatur fœmina, de quo *Mantic. de coniect. vlt. vol. lib.8. tit.12. n.24. & seqq.* Rot. *dec.282. n.2.*
10 *p.2. rec.* tamen † omnes conueniunt, quòd ex his verbis elicitur considerabilis coniectura conseruandi agnationem, vt post plures, *Menoch. cons.205. num.13. cum seqq. Modern. Brix. vbi supr. n.7.* Quarta, & vlti-
11 ma coniectura est, quia testator † fœminis exclusis dotem relinquit, *Moder. Brix. ibid. n. 21.* & quatenus quælibet istarum coniecturarum de per se non sufficeret pro elicienda voluntate testatoris conseruandi
12 agnationem, illæ tamen, simul iunctæ † & coadiuuatæ videntur sufficientes ad *text. in l si stipulatus in princ. ff. de vsur. Alex. cons.115. n.8. lib.4. & Rot. dec. 453. n.7. p.1. recent.*

Neque obstat, quod non censeatur habita ratio conseruandi agnationem, quando in aliqua parte testamenti, vt hic fœminæ sunt vocatæ iuxta *tex. in l pronunciatio, §. fœminæ, ff. de verb. signif. Molin. de Hisp. primog. lib. 3. d. c.5. nu.50.* quia cum fœminæ
13 † sint vocatæ post omnes masculos eorum vocatio non excludit, quin dum extant masculi sit agnatio contemplata, *Bald. cons.40. Quidam magnus nobilis lib. 3.* & idem *Bald. inter cons. Angel. cons. 68. & ipse Ang. cons. 69. Soccin. Iun. cons.23. n. 37. lib.1. & cons. 69. n.2. lib.3. Gozzadin. cons 95. num. 7. & seqq. vers. non obstat, Ant. rubr. cons. 47. Grat. cons.5. n.86. & 111. n.16. vers. secundo præsuppono, & cons.120. lib.2. Gabr. tit. de statut. concl. 7. n.2. Greg. Lopez in l. 3. n.11. p. 6. glos. mag. q. 21. vers. si verò conditor,*
14 *Menoch. d. præsumpt. 85. n. 2.* vbi quod † propterea dum extant masculi, fœminæ non faciunt deficere conditionem, si sine filiis, *Caualc. dec.18. n. 88. ad fin. p.3. Thesaur. dec. 188. n. 16. Surd. dec. 66. n.21. & dec. 239. n.11.*

Et ita vtraque parte informante resolutum, &c.

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Romana affictus Casalis.

Die Veneris 28. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Transactio inita inter partes est seruanda, nec est licita pœnitentia, cum fuerit inuenta ad dirimendas lites. Confessio extraiudicialis licet de Iure Ciuili non probet, secus tamen est de æquitate Canonica. Testium fides suppletur ex numero. Implementi exceptio quid impediat.

SVMMARIVM.

1 *Transactio, quando fuit probatum, quod fuit inita inter partes, adimpleri debet, nec licitum est alteri parti pœnitere, & nu. 2.*
3 *Confessio extraiudicialis de Iure ciuili non probat.*
4 *Confessio extraiudicialis de* Iure *Canonico probat.*
5 *Et istam opinionem semper secuta est Rota.*
6 *Confessio extraiudicialis quibus concurrentibus dicatur plenè probata.*
7 *Testium fides ex numero suppleri solet. Et ista est regula generalis, & trita.*
8 *Testium fides suppletur ex numero, quod procedit etiã si omnes patiantur aliquas exceptiones, si testes sint vltra numerũ triũ.*
9 *Promissiones factæ in aliquo contractu, si non fuerint adimpletæ, est licitus recessus à contractu.*
10 *Implementum, si pars fieri prohibuerit, illud debet haberi pro facto, & impleto, & n.11.*
12 *Implementi exceptio non impedit ortum*

actio-

actionis, & obligationis, sed tantum illius exercitium, & exequutionem.

13 *Solutio, si fuerit promissa intuitu alicuius rei, debet seruari ordo, vt res prius tradatur, & postea solutio fiat.*

14 *Pacta sufficit, vt adimpleantur iuxta formam conuentam.*

15 *Patientia habetur pro implemento.*

DECISIO CXXXVI.

VTtraque parte informante fuit hodie confirmata decisio in hac causa facta sub die 29. Nouemb. præteriti. * Quia cum per plures testes sit probata transactio inter Carcarasios, & Nicolinum inita ad dirimendam litem ortam super prælatione
1 Casalis, de quo agitur, † ea adimpleri debet, nec licitum est alteri parti pœnitere, *l. quamuis, C. de transact.* vbi *Curt. sen. n.* 2.
2 dicit hoc esse † speciale in transactione, quæ fuit inuenta ad dirimendas lites, *Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib.* 1. *tit.* 8. *num.* 38.

Non obstat, quod confessio facta per Nicolinum, in platea Iesus vti extraiudicia-
3 lis † non probet de Iure Ciuili hanc concordiam, quia quidquid de hoc dicendum sit, cum altera pars fuerit præsens, & acceptauerit, & super hoc adsint testes contestes ad latè tradita per *Mascard. de probat. conclus.* 346. *n.* 1. *& seqq. lib.* 1. Satis est,
4 quòd secundum magis † communem opinionem talis confessio probet de æquitate Canonica, *Gabr. de confess. concl.* 1. *num.* 46. *Rota diuers. decis.* 158. *sub num.* 11. *par.* 1. *in recent. & decis.* 404. *num.* 2. *par.* 2. in iisdem *Seraph. dec.* 1488. *num.* 3. *Reuerendiss. D. meus Decanus dec.* 170. *nu.* 10.
5 vbi habetur hanc † sententiam semper fuisse solitam seruare Rotam, & fuit firmatum in decisione, de qua agitur. Et hoc nullam habet difficultatem, quia dicta confessio est admodum adminiculata ex alijs testibus, ex tota serie facti, & multis præsumptioni-
6 bus, † & coniecturis, hic per informantes adductis, quibus omnibus simul iunctis, negari non potest, quin huiusmodi confessio sit plenè, & concludenter probata, vt in simili casu fuit consideratum coram Reuerendiss. D. meo Decano *dec.* 297. *n.* 1. *&* 2. *& in d. dec.* 158. *n.* 12. *p.* 1. *in recent.* Et prædicta satis essent ad tollendas etiam exceptiones contra personas testiũ, si quæ ades-
7 sent, cum † testium fides ex numero suppleri soleat, *Soccin. cons.* 194. *col.* 3. *in fin. vers.* 2. propter numerum, *lib.* 2. *Rol. cons.* 72. *n.* 5. *circa finem lib.* 2. *fel. rec. Greg. XV. dec.* 240. *nu.* 6. *&* 7. *& dec.* 351. *n.* 5. vbi quod ista
8 † est regula generalis, & trita glosæ *in l.* 3. *in vers. numerus, ff. de testib.* & quod procedit etiam vbi omnes patiuntur aliquas exceptiones, si testes sunt vltrà numerum trium, vndè multo magis id dicendum est, quando testes sunt longè plures, & concurrunt adminicula, & coniecturæ, vt in isto casu.

Non obstat, quòd Nicolinus renunciauerit intuitu promissionum, quæ sibi factæ
9 fuerunt à Carcarasio, quæ † promissiones, cùm non fuerint impletæ, sit licitus recessus à contractu, *l. cum te fundum, vbi gloss. in verb. conueniant, C. de pact. inter empt. & vend. Surd. cons.* 563. *n.* 4. *vers. & in prædictis locis, Rota dec.* 676. *nu.* 6. *p.* 2. *in recent.* Quia prima promissio de soluẽdo scut. 350. visa est DD sufficienter adimpleta, cum Carcarasij adhibuerint omnem diligentiã, vt illam adimplerent; Deposuerunt enim pecunias penes Celerarium, deinde illas pluries asportarunt ad domum Nicolini, & actualiter obtulerunt, & eundem postea iudicialiter citarunt ad recipiendum, & obtinuerunt decretum de deponendo, à quo Nicolinus petijt, & obtinuit reponi:
10 Et ideo cum ipse † implementum fieri prohibuerit, illud debet haberi pro facto, & impleto, *Barbos. in l. si mora n.* 67. *& infra, ff. solut. matr. Modern. Roman. discept. forens. c.* 789. *n.* 6. *&* 851. *n.* 2. *Rota diuers. dec.* 493. *n.* 3. *in fin. p.* 1. *in recent.*

Et cessat omnis difficultas, quia cum Nicolinus vsque ad præsentem diem neget concordiam, & defendat se non teneri fa-
11 cere retrocessionem, † non potest aliquid imputari Carcarasio, si non soluit *ad Trad. per Tiraquell. de retract. lignag.* §. 1. *gloss.* 10. *n.* 36. *Adden. ad dec. Greg* 451. *nu.* 9. *&* 10. Et satis esse videtur, quòd Carcarasius offerat se paratum adimplere, cum exce-
12 ptio † implementi non impediat ortum actionis, & obligationis, sed tantum illius exercitium, & exequutionem, *vt trad. Crauett. in cons.* 151. *n.* 10. circa medium, & dixit Rota in Romana pretij fundaci prima Iunij 1607. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ est *dec.* 145. *nu.* 7. 8. *&* 9. *post tract. de oblig. Cameral.* Vltra quod cũ
13 solutio fuisset † promissa intuitu renunciationis affictus Casalis, debuisset seruari ordo, vt prius res traderetur, & postea fieret solutio, *Bald. in l.* 1. *n.* 22. *vers. cum enim primum debeat tradi C. de vsur. & fruct. leg. Soccin. cons.* 128. quod est vltimũ *n.* 3. *vers. non obstat, lib.* 3.

Quoad

Quoad aliam promissionem de obtinēda liberatione Nicolini, illa fuit pariter impleta, mediante liberatione facta à Celerario, quæ videtur sufficiens, tum propter amplissimam facultatem, quam ipse habet locandi, inquilinos expellendi, & alia etiā faciendi, vt in Instrumento publico, quod fuit Rotæ ostensum, tum quia testes circa hoc factum deponentes dicunt, & concludunt fuisse inter partes conuentum, quòd Celerarius cassaret instrumentum. Vnde
14 sufficit, † quòd iuxta formam conuentam fuerit facta cassatio.

Quoad aliam promissionem locationis horti, nulla oritur dubietas. Quia Carcarasii offerunt se paratos præstare patientiā, quòd Nicolinus hortum retineat, illoque
15 liberè vtatur, & fruatur, † quòd sufficere videtur, cum Nicolinus iam sit in possessione istius horti *ad trad. per Moder. discept. forens. c. 939. n. 5. & seqq.* Et ita decisū, &c.

☞* *Est dec. 121. supr. in hac parte, & adest altera sub die 29. Nouem. 1629. coram eodem Eminentiss. & Reuerendiss. Vbaldo; est dec. 113.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARDINALI VIRILI.

Romana scut. centum millium.

Die Veneris 24. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Plura in hac decisione adducuntur, per quæ probatur, quando quis sit Ciuis, vel incola alicuius loci.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ, quæ concordant cum effectu, & qualitate dicuntur conformes.*
2 Statut. Vrb. de duabus conform. lib. 1. cap. 178. *ad hoc vt intret, sufficit, quod collitigātes sint Ciues, vel incolæ.*
3 *Liber Baptismatis fidem facit ad probandum aliquem esse Ciuem, & incolam.*
4 *Ciuis alicuius Ciuitatis probatur esse, si constet, in ea natum esse.*
5 *Incolatus acquiritur ex continua habitatione in aliqua Ciuitate per decennium amplia n. 6.*
6 *Incolatus probatur ex eo, quod quis in aliquo loco habet maiorem partem suorum bonorum item etiam si in eo duxit vxorem nu. 7.*
8 *Statuti dispositio, si respiciat personas collitigantium, quid operetur.*
9 *Incolatus ex quibus probetur.*
10 *Mercator acquirit incolatum in aliquo loco, si ibi vltra decennium habitat, ducit vxorem, & emit bona.*
11 *Curialis, Scolaris, Præfectus Arcis dicuntur incolæ ex habitatione decennali, ex emptione bonorum, & ex contractu matrimonij.*
12 *Incolatus non contrahitur, etiamsi quis per mille annos habitauerit in aliquo loco, si protestatus sit se esse alterius loci, & velle mori talem.*
13 *Domicilium, quis potest sortiri in pluribus locis, & in vno loco retinere originem, & in alio acquirere incolatum.*
14 *Incolatus, vt non contrahatur ex protestatione, debet clarè fieri.*
15 *Crediti, & debiti contrapositio, & compensatio, quando admittatur.*
16 *Solutionis quietantiam, quando præsumatur, quis non habuisse.*

DECISIO CXXVII.

COnstare dixerūt Domini de duabus conformibus, & esse locum dispositioni *statuti c. 178. lib. 1.* nam prima sententia Auditoris Cameræ absoluit Marchionem Ruspolum à petitione scutorum centum millium, & secunda ☞ sententia R. P. D. mei Merlini * eam confirmat, & dicit benè fuisse iudica-
1 tum, & ideò cum in effectu, † qualitate, & substantia concordent, dicuntur conformes, *Glos. in clem. 1. in verb. alicui de sent. & re iudic. Ruin. cons. 114. nu. 10. & 13. lib. 5. Thesaur. decis. 228. num. 1. Rot. in recent. dec. 98. p. 1.* & fuit dictum *coram me in Romana de Arigo-*

nij 23. Ianuarij 1627.

Ad effectum autem, vt intret statutum, sat est, vel quod collitigantes
2 sint ciues, † vel incolæ, vt legitur in ipso statuto, *Rota diuers. decis.* 452. *n.* 1. *& in recent. dec.* 647. *nu.* 1. *p.* 1. & fuit dictum in *Romana tutele* 11. *Ianuar.* 1602. *& in Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ* 14. *Nouemb.* 1603. *coram bon. mem. Card. Lancellotto.*

Quòd Marchio Ruspulus sit ciuis,
3 & incola probatur, quia ex libro † Baptismatis, qui ad istum effectum facit fidem *Sebast. Sapp. in l. de ætate n.* 23. *ff. de minor. Rebuff. tract. de regest. baptism. num.* 15. *Mandos. ad regul.* 18. *q.* 10. *nu.*
4 4. constat, † quòd natus est in Vrbe, *l. Ciuis, C. incol. lib.* 10. *l. assumptio, ff. ad municap. Rot. d. dec.* 647. *nu.* 1. *circa fin. p.* 1. *recent.* & ex testibus constat de habitatione continua in Vrbe longè vl-
5 tra decennium, † ex qua acquiritur incolatus absque aliqua declaratione, *l.* 2. *C. de incol. lib.* 10. *glos. in l. hæres absens, § proinde ff. de iudic. Ruin. cons.* 61. *n.* 21. *lib.* 5. *Menoch. de arbitr. lib.* 2. *casu* 86. *num.* 15. *Gregor. dec.* 279. *n.* 26. *in fin. & ibi additio,*

6 Maximè cum non solum in † Vrbe habeat maiorem partem bonorum *l.* 2. *C. vbi senat. d. l. Ciuis, C. de incol lib.* 10. *d. l. hæres absens, § proinde vbi glos. in verbo debebit, ff. de iudic. Paris cons.* 12. *nu.* 20. *& seq. lib.* 3. *Menoch. dict. casu* 86.
7 *num.* 26. *& seq.* sed etiam † in ea duxerit quoque vxorem, *Alciat. cons.* 719. *n.* 5. *Menoch. d. casu* 86. *num.* 28.

Nec obstat, quòd q. Alexander Ruspolus patruus, cum quo fuit factum instrumentum, esset Florentinus, quia
8 dispositio † statuti respicit personas collitigantium, & ideò sufficit, quòd nepos, & hæres sit ciuis, vel incola, vt comprehendatur sub statuto.

Quod autem Rotulus esset incola,
9 probatur etiam † ex assidua habitatione cum eius familia, vltra decennium ex matrimonio contracto cum nobili Romana, & ex exemptione bonorum, ex quibus probatur incolatus per præallegata.

Nec facit, quòd esset Mercator,
10 † quia etiam Mercator vbi vltra decénium habitat, ducit vxorem, & emit bona, acquirit incolatum, qui se cum mercatura compatitur; *Paris. cons.* 12. *num.* 16. *&* 20. *lib.* 3. *Roland. cons.* 79. *num.* 51. *& seqq. lib.* 3. *Bero cons.* 60. *nu.*
11 23. *lib.* 2. Et propterea curialis, † scholaris; Præfectus arcis dicuntur incolæ ex habitatione decennali, ex exemptione bonorum, & ex contractu matrimonij; vt de scholari, *Rimin. Iun. cons.* 436. *n.* 46. *Bero. dict. cons.* 60. *n.* 23. *lib.* 2. *Menoch. dict. casu* 86. *nu.* 22. de Profecto Arcis idem *Menoch. d. casu* 86. *n.* 28. *& seq.* & de scholari, curiali, & Præfecto arcis dixit *Rota coram bo. me. Card. Platto, & in Romana hæreditatis, seu census,* 8. *Iunij* 1588.

Nec etiam nocet, quòd Rotolus
12 † pluries protestatus fuerit, se esse Bergomensem, & velle mori Bergomensem, vnde etiamsi per mille annos habitauerit, non dicitur contraxisse incolatum, *Roland. d. cons.* 79. *n.* 51. *lib.* 3. & fuit dictũ in *Toletan. matrimonij,* 10. *Decembris* 1625. *coram R. P. D. meo Merlino,* quia stant simul vt quis velit esse Bergomensis, & retinere originem patriæ, & nihilominus voluerit
13 contrahere incolatum, † cum quis possit pluribus in locis sortiri domicilium, & in vno loco retinere originem, & in alio acquirere incolatum, *l. assumptio, § iuris, ff. ad municip.* & benè deducitur in *Romana Societatis Aromatariæ coram bon. mem. Comitulo, relata per addent. ad dec. Greg.* 279. *n.* 26. *in fin.* protestatio enim debebat esse clara, quòd
14 non intendebat † contrahere domicilium, aliàs ex omnibus supradictis incolatus contrahitur, *Surd. consil.* 371. *num.* 47. *Greg. dict. dec.* 279. *& ibi additio num.* 26.

Iustitia sententiarum ex *dec. per R. R. D. meum*

D. P. meum Merlinum, tam eruditè facta adeo apparet, vt illa de per se sufficiat; nam Ruspolus cessit Rotulo generaliter omnes debitores, & creditores Rationis Bancariæ absq; expressione certarum summarum, cum pacto, quòd fierent bilancia, in quibus Sauonantius apponitur creditor in scut. 100. mil. & vltra, & hoc iustificatur ex libro mastro; & alijs libris, & versa vice apponitur debitor in scut. 100. mil. & vltra, & hoc iustificatur ex quinterno capsæ, stracciafolio, & libris, vnde ex natura ipsius rei, & negocii sequitur, quòd quando Ruspolus assignauit Rotulo debitum, & creditum Sauonantij Casperij assignauit
15 correspectiuè inter se, † itaut contrapositio, & compensatio debiti, & crediti admitteretur. *Soccin. Sen. cons. 65. num. 5. lib. 4. Vers. nam ex tali descriptione, Menoch. cons. 121. num. 43. Soccin. Iun. cons. 74. num. 1. lib. 3. Greg. dec. 366. num. 3.*

Nec obstat, quòd Ruspolus promiserit manutenere veros debitores descriptos in bilancio; quia Sauonantius verè, & realiter erat debitor in d. summa apposita in bilancio, ex quo partitæ erant veræ, & reales, vt constat ex bilancio, & libris, sed versa vice erat creditor, vt supra deductum est; vnde promissio manutentionis non fuit facta ita, vt dempto credito adhuc Sauonantius remaneret debitor integræ summæ, sed quòd dempto, & compensato credito, si remaneret debitor alicuius summæ, intraret promissio, aliàs sequeretur absurdum, quòd d. Ruspolus non cessisset, & transtulisset vniuersam rationem bancariam, & debita, & credita, sed solum vtilia, & credita, & sibi debita rationis bancariæ reseruasset.

Non obstat, quod Ruspolus obligauerit Rotolum ad soluendum creditoribus, quia intelligitur de illis, qui remanerent creditores facta compensatione debiti, & crediti cùm expressè fiat relatio ad bilancium, in quo Sauonantius, & creditor, & debitor apponitur.

Nec subsistit, quòd Sauonantius impugnauerit debitum, nam solùm negauit monitorium, & dixit generalia contra, quòd se compatitur cum obligatione, veritate debiti enunciati in bilancio; sed cum in eodem bilancio creditum quoq; eiusdem Sauonantij contineretur, per dictam compensationem creditum cum debito tollebatur.

Ad quietantiam solutionis factæ per Rotulum Sauonantio fuit responsum, quòd si Rotulus soluit, sibi imputet, non enim cogebatur soluere, cū ex supradictis pateat, fuisse locum cōpensationi inter debitum, & creditum Sauonantij, imò si soluit, tanto magis Sauonantius remanet debitor, & verificatur promissio Ruspoli, dum promisit, debitores esse veros, sed nec bonòs, nec exigibiles.

16 Vltrà quòd si Rotulus † habuisset istam quietantiam solutionis, illam produxisset ante sententiam Auditoris Cameræ latam super compensatione & non acquieuisset sententiæ quæ cōpensationem inducebat, non appellando, *l. ad solutionem, C. de re iudic.*

Non obstat, quòd Periti dixerint, Sauonantium remanere debitorem in scut. 1272. quia hoc fuit, ex quo computarunt debita, & credita hinc inde, quibus omnibus creditis, & debitis hinc inde computatis retulerunt Periti Sauonantium debitorem in dd. scut. 1272.

Et ità conclusum vtraq; &c.

☞ ** Decisio in hac causa coram R.P.D. Merlino est sub die 27. Ianuarij 1627. & est supra decis. 33.*

ARGV-

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Bononien. Tertiæ.

Die Lunæ 31. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Sponsalitia donatio, si sit facta pura, & irreuocabilis ex quacumque causa ante contractum matrimonium est valida, & à iure approbata, & statim bona acquiruntur sponsæ, & nunquam reuertuntur ad donantem, quod secus esset, si esset donatio propter nuptias.

SVMMARIVM.

1 *Fratri germano tenetur soror, iuxta dispositionem statuti Bononien. si decesserit sine filijs relinquere tertiam partem dotis, & eius augumenti, & aliorum suorum bonorum.*

2 *Statuti verba, quando sunt clara, illud seruari debet.*

3 *Sponsalitia donatio, si sit facta simpliciter ante matrimonium, est valida, & à iure approbata.*

4 *Etiam si facta sit eadem die nuptiarum.*

5 *Sponsalitia donatio facta ante matrimonium, post mortem vxoris non reuertitur ad maritum, prout donatio propter nuptias.*

6 *Donatio facta ob turpem causam nempe explendæ libidinis, est illicita, & à iure improbata.*

7 Text. in l. si ita stipulatus. §. fin. ff. de verb. oblig. *intellectus, & n. 8. 10. & 15.*

9 *Donatio constante matrimonio inter coniuges non tenet.*

10 *Promissio non tenet, vbi ob turpem causam facta est in fin.*

11 *Matrimonij finis non debet esse lucrum, sed ipsummet matrimonium.*

12 Text. in l. 1. C. de donat. ante nupt. *qualiter Doctor. communiter intelligant.*

13 *Dos, licet non sit expressè dictum, tacitè tamen ex dispositione legis facta censetur propter spem futuri matrimonij, & num. 15.*

14 *Conditio tacita à lege subintellecta non facit actum considerabilem.*

17 *Sponsalitia donatio, si fiat pura, & irreuocabilis statim bona donata acquiruntur sponsæ, & nunquam reuertuntur ad donantem.*

18 Text. in l. si filiæ, & l. si tibi C. de donat. ante nupt. *remanent incorrecti.*

19 *Donatio liberè facta alicui mulieri ante matrimonium, an dicatur correspectiua libidinis seu matrimonij.*

20 *Verbum, relinquere quid importet.*

21 Ias. in l. si ita quis. §. ea lege. num. 38. ff. de verb. oblig. *damnatur.*

22 Statut. Bononien. sub rub. de restitut. dot. lib. 4. *quando procedat.*

23 *Statutum, si deferat marito tertiam partem bonorum vxoris, non potest vxor in vita ei in d. parte præiudicare.*

24 *Statutum generaliter loquens de bonis, de omnibus est intelligendum.*

25 *Ius quæsitum non potest tolli ex causa voluntaria.*

26 *Ex beneficio recepto, quis non obligatur ex necessitate, sed tantum ad antidora.*

DECISIO CXXXVIII.

GAspar Crescentius die 24. Febr. 1592. donauit purè, & irreuocabiliter Lauræ de Vizzanis scuta bis mille auri, cum qua postea eadem die per verba de præsenti matrimonium contraxit, quæ scuta bis millæ dicta Laura cum aliis scutis mille similibus ei debitis ab hæredibus primi eius viri, & sic in totum scuta tria mille eidem Gaspari secundo viro in dotem dedit, sed cum non solum prædicta scuta bis mille auri cõstante matrimonio d. Gaspari eius viro retrodonauerit, sed etiã

fine

sine filijs postea decedens eundem hæredem vniuersalem instituerit, propterea Iosephus, & Ludouicus eius † fratres germani, quibus illa sic sine liberis defuncta, ex dispositione statuti Bononien. sub *rubr. de dot. rest, lib.4. §.& si decesserit, tenebatur relinquere tertiam partem dotis, & eius augumenti, & aliorum suorum bonorum* (quam tertiam partem, vbi cantat d. statutum, fratres in dicto casu petere possunt etiam, quod illis in testamento, non relinquatur) conuenerunt d. Gasparem pro cõsecutione d. tertiæ partis, coram Auditore generali Bononieñ, qui eum condemnauit ad soluendum illis scuta mille auri in auro pro dicta tertia parte, sed quia à dicta sententia fuit appellatum, causa appellationis mihi commissa & hodie proposita, Domini resoluerunt, d. sententiam esse confirmandam,
2 quia † cum verba dicti statuti sint clara, illud seruari debet, vt latè *Bart. in l. omnes populi. ff de iust. & iur. Bald. in l. Gallus. §. si eius in secundo notab. ff. de libe. & posthum. Dec. cons. 563. num. 7. Ceph. cons. 138. n. 20. & Surd. cons. 58. n. 3. lib. 1.*

Quòd autem dicta scuta tria mille auri fuerint effecta de dote, & propria dictæ Lauræ, vt requirit statutum, benè probatur, quia quoad scuta mille, & tempore nuptiarum debita ab hæredibus primi viri, nulla esse poterat dubitatio, quo verò ad alia scuta bis mille auri ei data à d. Gaspare secundo viro ante matrimonium contractum idem dicendum est, quia dicta donatio fuit
3 sponsalitia † largitas, eo ipso quod ante matrimonium simpliciter facta fuit, & sic valida, & à iure approbata, *gl. in §. est, & aliud, instit. de donat.* etiam
4 quod facta fuerit eadem † die nuptiarum, *l. inter eos, & l. penult. §. vrgeni, ff. de donat. inter vir. & vxor. Gabr. cons. 82. num. 8. lib. 1. Ant. Gom. ad l. si Tauri, num. 5.* vnde fuerunt dicta scuta bis mille pleno iure acquisita dictæ Lauræ
5 adeo, vt per eius mortem † non reuertantur ad maritum, prout reuertitur donatio propter nuptias, quæ in hoc differt à sponsalitia largitate, *l. si mater, & l. vlt. C. de donat. ante nupt. Sanch. de matrim. lib. 6. disput. 18. n. 1. Molin. de contract. disp. 290. nu. 1. Gomez vbi sup. nu. 10. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 20. tit. 1. nu. 2. & seqq. Gratian. discept. forens. c. 498. n. 37. & 40. Rota coram Greg. XV. dec. 564. quæ fuit postea confirmata coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno 16. Martij 1618.* Vnde patet, quòd in prædictis scutis tribus millæ vti dotalibus, aut aliàs proprijs d. Lauræ intrat d. statutum ad fauorem prædictorum fratrum.

Neque obstat, quòd Gaspar in exordio d. donationis dixerit (prout sunt ibi expressè verba) se fuisse firmi propositi, & intentionis velle in sponsam, & vxorem hæredem d. Laurã, & prohin-
6 de, quòd d. † donatio vti facta ob turpem causam nempè explendæ libidinis sit illicita, & à iure improbata, *l. si ita stipulatus fuero 97. § fin. ff. de verb.*
7 *oblig.* quia dispositio † d. legis procedit, quando aliquis ob merum locrum in conditione positum, vult inducere alium ad sibi nubendum, itaut causa finalis contrahendi in vno sit ipsum lucrum, in alio verò libido, vt declarant *Couar. ad 4. decretal. 2. par. c. 3. §. 3. num. 1. Sanch. de matrim. lib. 1. disp. 33. nu. 3 versic. sit prima conclus. Greg. XV. in d. decis. 564. num. 1.* in his ter-
8 minis loquitur † *tex. in §. fin.* vbi dictum fuit, si tibi nupsero decem dare spondes, & sic fuit promissio lucri sub conditione nuptiarum, & consequenter nulla; tum quia collata in tẽpus matrimonij; quæ ideo non valet
9 prout etiam nec illa, quæ fit † constante matrimonio, *l. 1. C. de donat. ante nupt.* tum etiam quia non fuit conditio necessaria ad actum, nec ad effectũ actus, quæ propterea importat causam finalem, *Bart. in l. demonstratio falsa. §.*

quod autem. ff. de condit. & demonstr. Tiraq. tract. cess. caus. limit. 1. n. 60. Surd. dec. 6. n. 10. Sarmient. li. 2. select. cap. 1.
10 *num. 12.* proinde sicut † *in d. text.* causa finalis promissionis lucri in viro, fuit conditio, nuptiarum; itaut & vice versa in muliere causa finalis nuptiarũ fuit promissio lucri: Vnde merito dicitur *in d. tex.* quòd promissio non tenet vti ob turpem causam facta, quia
11 finis matrimonij † non debet esse lucrum, sed ipsummet matrimonium propter eius tria bona, prolem scilicet, fidem, & Sacramentum, *iux. tex. in cap. omne itaque 27. q. 2. & Panorm. in c. cum bonum de sponsal.*

Hic autem non versamur in terminis illius text. quia in casu nostro finis contrahendi matrimonium in vtroque coniuge fuit ipsum matrimonium; & donatio non sub conditione, sed simpliciter emanauit ex sponsalitia largitate, itaut donatum censeatur in causam dotis, & pro supportandis oneribus matrimonii, & sic
12 ex causa iux. † *tex. in d. l. 1. C. de donat. ante nupt. & tex.* quem sic Doctor. cõmuniter intelligunt *in cap. de illis de condit. apposit.* & benè exitus comprobauit, ex quo illico, & eadem die Laura dicta scuta bis mille sibi donatori in dotem dedit. Vnde nihil refert, quòd in exordio d. donationis fuerit facta expressa nuptiarum mentio, quia alioquin nulla sponsalitia largitas sustine-
13 retur cum illa, prout etiam † dos, licet non sit expressè dictum, tacitè ex legis dispositione facta censeatur propter spem futuri matrimonij, *l. cum veterum C. de donat. anti nupt.* & ibi notant glos. ordinaria *Bart. Bald. Angel. Salic.* & communiter DD, *Anton. Gomez. Sanch. & Couar.* vbi supra. Con-
14 ditio † autem tacita à lege subintellecta non facit actum conditionalem *l. 3. ff. de leg. 1.* cum similibus, quæ distinctio, & interpretatio benè conuenit, &
15 adaptatur verbis *text. in d. §. fin.* † dum ibi non simpliciter lucri promissio reprobatur, sed addit ibi Iurisconsultus, causa cognita denegandam actionem, puto, quasi ex mente Iurisconsulti sint dandi casus, quorum vnus est iste, de quo agitur, in quibus tenet inter sponsos lucri promissio, prout ibi *Bart. Paul. Ias. Alciat. & alij.*

Sed vlterius in casu nostro cessat penitus omnis difficultas, quia qua-
16 muis sponsalitia largitas, † prout etiam dos, tàm ex iuris dispositione, quam ex præsumpta voluntate partium, habeat in se tacitam conditionem si matrimonium sequatur, itaut matrimonio non sequuto habeatur pro non facto, *vt in d. l. veterum.* Tamen quando vt hic expressè dicitur, quod dona-
17 tio sit pura, † & irreuocabilis ex quacumque causa, & facta pro se, & suis hæredibus, tunc bona donata statim, & indistinctè acquiruntur sponsæ, & nunquam reuertuntur ad donantem etiam matrimonio non sequuto, sed in hoc casu iura vetera, quæ hoc absolutè disponebant in omni sponsalitia largitate, *l. 2. l. si filiæ, & l. si*
18 *tibi. C. de donat. ant. nupt.* remanent † incorrecta, vt expressè cauetur *in d. l. cum veterum*, & ibi DD. *Ant. Gom.* vbi sup. *d. num. 2.* quo fit, vt dicta donatio scut. 2000. non potuerit dici
19 † correspectiua libidinis, seu matrimonij, cum etiam sine matrimonio, & libidine non expleta in omnem casum iam à principio de tempore factæ donationis illa erat perfecta, absoluta, pura, & irreuocabilis.

Non etiam obstat si dicatur, quòd dictum statutum dum vtitur verbo
20 † *relinquere* prohibeat tantùm dispositionem per vltimam voluntatem, non autem retrodationem, & sic dispositionem inter viuos, quàm fecit Laura ad fauorem Gasparis sui viri,
21 quia reprobata sententia, † *Iasonis*, qui nulla facta differentia inter causam lucratiuam, & onerosam, sic di-

stin-

stinguit *in l. si ita quis §. ea lege num. 38. ff. de verb. obligat.* Veritas est,
22 quòd dictum statutum † factum ad consulendum fragilitati mulieris, ne scilicet à marito impediatur fratribus relinquere, vel fauore agnationis habet locum semper, & quando mulier ex causa tamen lucratiua disponit de bonis suis, tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate iux. tex. optimum *in l. fin. ff. si quid in fraud. patr.* aliàs enim dispositio statuti, *Alex. cons. 55. lib. 1.* & plures allegans *Barz. decis. Bononien. 83. num. 2. vsque ad fin.* vbi quod *Ias.* vbi supra malè reprehendit *Alex. qui in d. cons.* loquitur in titulo lucratiuo, qui est casus noster, prout etiam
23 si † statutum defert marito tertiam partem bonorum vxoris, non potest vxor in vita ei in dicta tertia parte præiudicare, *Castrens. cons. 82. num. 2. lib 1. & Barz. vbi sup: nu. 27.*

Demum non releuat prætensio, quòd statutum non comprehendat nisi bona prouenientia à patre, aut aliundè, quàm à marito, quia sta-
24 tutum † loquitur generaliter de bonis vxoris, & ideo comprehendit d. scuta bis mille, quæ absolutè fuerunt ei acquisita, ob quam etiam rationem minus releuat, quòd d. retro. donatio fuerit remuneratoria, videlicet in recompensationem donationis, quàm Gaspar priùs Lauræ fecerat, quia cum medio tempore vigore sta-
25 tuti fuerit fratribus ius † quæsitum, non potuit eis auferri ex causa voluntaria, qualis erat illa, quæ oritur ex beneficio recepto, quæ non obli-
26 gat ex necessitate, † sed tantum ad antidora, *l. sed, & si lege §. consuluit ff. de petit. hæred.* & in puncto *Alex. d. cons. 55. num. 3. vers. nec obstat.*

Et ita vtraque, &c.

REVER.^MO P.D. COCCINO.

Meten. Iuris corrigendi.

Die Lunæ 31. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Monitio trina, & vnica non sufficit ad hoc, vt clericus suspectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia beneficijs priuari possit.

SVMMARIVM.

1 *Clericus, vt priuetur beneficijs ex eo, quod est suspectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia, non sufficit vnica monitio, sed trina requiritur.*

2 *Qua præmissa, si non corrigatur, tunc demum potest procedi ad priuationem.*

3 Text. in cap. si autem de cohabit. cleric. *& alij declarantur.*

4 *Monitio, quæ fit clerico suspecto de incontinentia in synodo habet vim trinæ monitionis.*

5 Concil. Trid. sess. 25. cap. 14. de reform. *loquitur, quando agitur de subtrahenda parte fructuum, non autem, quando agitur de priuatione bonorum.*

6 *Clerico suspecto de incontinentia si fiat monitorium sub pœna priuationis alicuius beneficij, illius vigore non potest omnibus priuari.*

7 *Citatio partis requiritur ante executionem.*

DECISIO CXXXIX.

CApitulum monuit Ioannem Canonicum vt assertam Elisabethã

malæ

malæ famæ mulierem in trescensu de Semelcour, nec in eius domo Canonicali degere, & frequentare permitteret, sub pœna priuationis trescensus, &c. Quare Capitulum prætendens, Ioannem contrauenisse, per suam sententiam illum non solum dicto trescensu sed etiam aliis priuauit, quam sententiam cum Auditor Cameræ reuocauerit, dubitaui 19, Aprilis superioris anni, * An sententia Auditoris Cameræ esset confirmanda, & Domini affirmatiuè resoluerunt, sed cum postmodum iura fuerint producta, ex quibus prætendebatur cessare factum dictæ decisionis, iterum proposui causam, & Domini adhuc ex sequentibus tamen fundamentis omissis illis, quæ ex facto tolluntur steterunt in resolutis pro confirmatione scilicet sententiæ Auditoris Cameræ.

Ratio autem resolutionis fuit, quia cum ageretur de priuatione trescensuum, ex quo Ioannes erat suspectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia, vt ex suspicione, scandalum generaretur in populo, licet non fuerit contra ipsum accu-
1 sator, † non fuit sufficens vnica monitio, sed trina requirebatur, qua præmissa, si postea fuisset inuentus cum illis conuersari, aut illas in do-
2 mo retinere, tunc † demum potuisset procedi ad priuationem *cap. si autem 6. de cohabit. cleric. & mul. facit tex. in cap. 2. & in cap. sicut 4. & in cap. tua nos 8. eod. tit. Petrus de Bollo œconom. canonic. class. 1. §. 5. col. 3. versic. transgressores benè Imol. in cap. si autem num. 1. in 1. notab. de cohabit. cleric. & mul. Diaz. in prax. cap. 79. num. 3. versic. inde tamen, & ibi Salcedo in litera F. in versic.*
3 *monent omnes* qui licet † loquantur de monitione simpliciter, tamen sunt intelligendi de trina, vt per *text. in cap. si autem dicit Præposit. in cap. nullus num. 3. versic. & ista monitio 32. dist.* & quod requiratur trina monitio implicitè, dicit *Salcedo loco alle-*
4 *gato* dum firmat, quod † monitio, quæ fit in Synodo habet vim trinę monitionis per *glos. in cap. si Episcopus versic. præception. 18. distinct.*
5 Non obstat, quòd † *Concil. Trident. sess. 25. cap. 14. de reformat.* dum loquitur simpliciter de monitione videtur requirere vnicam monitionem, vt per *Zerolam in prax. Episc. par. 1. in verb. cubinarij in fin. versic. ad quartum*, quia quidquid sit de dicto *Zerolæ*, si consideremus dictum *Præpositi*, non versamur in terminis Concilij, quia loquitur quando agitur de subtrahenda parte fructuum, non autem quando agitur de priuatione bonorum, prout in casu isto.

Accedit prædictis, quòd monitio fuit facta sub pœna priuationis trescensis enumerati in monitorio, &
6 ideo non potuit † vigore illius monitorij deueniri ad priuationem aliorum trescensuum, de quibus non fuit habita mentio in monitorio prout fuit factum, quia verba monitorij sub pœna continent comminationem, & ideo ante executionem requiritur
7 † citatio partis, & declaratoria, incursus pœnæ, *Castr. cons. 99. num. 1. lib. 1.* quare cum alij trescensus non contineantur in monitorio, quoad illos non potuit ad aliquam declaratoriam deueniri, cum respectu illorum pœna non fuerit comminata, *vt per Castrens. loco citato.*

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

* *Est decisio 55. supra in hac parte.*

REV.

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO,

Romana Officij.

Die Lunæ 31. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Vendēs rem sub falsa assertione, si veritas detegatur, statim contractus ipso iure resoluitur, & est locus restitutioni pretij. Verba importantia dominium an verificari possint in dominio hypothecæ, vendens rem alienam præsente illius domino, si non contradicit, an dicatur consentire.

SVMMARIVM.

1 *Vendens rem prius alteri venditam, tenetur ad pretij restitutionem.*
2 *Assertio falsa, si dedit causam contractui, detecta veritate, contractus ipso iure resoluitur.*
3 *Venditio dicitur valida, si sit facta bona fide, & res sit tradita, & interuenit solutio pretij, & possessio subsecuta spatio 10. annorum.*
4 *Vendens rem sub falsa assertione, tunc locus est restitutioni pretij.*
5 *Emens rem, quam sciebat esse alienam, non potest agere de euictione, aut ad pretij restitutionem.*
6 *Procuratorio nomine videtur quis id egisse, dum in illo talem se enunciabat.*
7 *Verba importantia dominium possunt verificari in dominio hypothecæ.*
8 *Dominium hypothecæ, & dominium vsusfructus ponuntur inter species dominij.*
9 *Dolus, vt excludatur, solet capi omnis possibilis interpretatio, & etiam vt euitetur contrarietas.*
10 *Vendens rem alienam præsente Domino, verisimiliter contraxisset, si venditioni non consensisset.*
11 *Reseruatio non conuenit rebus proprijs.*
12 *Alienationi rei suæ factæ ab alio, quando quis dicatur consensisse.*
13 *Mandatum coniecturis, & præsumptionibus potest probari, quando de scriptura doceri non potest.*
14 *Mandatum an probetur ex assertione Notarij dicentis, rogatum esse mandatum per acta sui.*
15 *Principalis præsentia, & consensus si dedit causam contractui, sufficit pro verificatione mandati enunciati.*
16 *Dominus per procuratorem potest se obligare de euictione.*
17 *Euictionis promissio venit ex natura venditionis.*
18 *Confessio in criminali iudicio probat inter easdem personas etiam in ciuili.*
19 *Dominium procuratoris irreuocabilis, quid operetur.*
20 *Emptores officiorū Curiæ Capitolinæ, semper illorum sunt Domini, & ad instar bonorum allodialium transmittunt ad hæredes dictorum officiorum proprietatem.*

DECISIO CXL.

DOmini recesserunt à decisione in hac causa facta 5. Martij præteriti * Nam & si verum sit, quod officium de quo agitur, prius venditum fuerit per Antonium Moschenium, & Fidum Saluium Catuccio pretio scutorum 6000. in cuius pretij solutionem, cum D. Laurentius Butius scuta 3000. de proprijs exbursauerit, eidem fuerunt cessa pro dicta rata omnia iura, & omnes actiones super dicto officio, quæ erant penès Moschenium, & Fidum, & exinde, cum Catuccius venderet idem officium Erasto Spanocchio, Butius consenserit conditione expressa, vt eidem pro dicta rata reseruaretur decretum, & omnimoda dispositio, prout factum fuit, & postmodum resignauerit eamdem partem eidem Erasto cum decreto, quod Erastus officium præfatum vendere, resignare, alienare, & de eo disponere posset ipso Butio non consentiente, & in hoc statu officio existente, nihilominus Butius deuenerit ad venditionem tertiæ partis dictæ medietatis officij in Adamum Cliscum Polonum cum narratiua, quod officium pro illa parte ad ipsum spectabat, & pertinebat, vti emptū à Catuccio, qui illud emerat à Moschenio, itaut clarè appareret Butium ven-
1 didisse † rem prius alteri venditam, & ob id teneri ad pretij restitutionem, *l. si rem quam ff. de euict.* cū alijs allegatis per *Surd. cons. 36 num 12. & decis. 253. num. 10.* postquam assertio non vera dedit causam con-
2 tractui, † detecta autē veritate contractus ipso iure resoluitur, *Surd. cons. 13. num. 28. lib. 1. & ead. decis. 253. num. 13.* cum alijs in prima decisione allegatis.

Attamen visum fuit Dominis venditio-
3 nem fuisse validam, † & bona fide factam, & per consequens locum non esse restitutioni pretij, fuit perfecta per traditionem rei, & solutionem pretij, & possessionem

subsequutam spatio decem annorum, *l. si quis rem alienam, ff. de act. empt. §. 1. instit. de empt. & vend. Rot. decis. 725. num. 1. par. 2. recēt.* vnde ab ea non licet amplius recedere, *l. 1. C. quando liceat ab empt. disced. Affl. decis. 280. nu. 4. & 6. Menoch. cons. 888. nu. 1. Castr. in l. seruus quem, §. si sciens num. 1. ff. de act. empt. Neuiz. cons. 37. n. 18.* affirmantes eo difficilius reuocandam possessionem subsequuta.

Neque obstat principale fundamentum decisionis, quod Butius asseruerit medietatem officij ad eum spectare, & pertinere, cum verè illius partis non esset Dominus, ex quo antea illam vendiderat Erasto cum plena facultate vendendi, resignandi, &
4 alienandi, & tunc † ob non veram assertionem esse locum restitutioni pretij, *Surd. decis. 253. num. 12. & 13. Rot. decis. 318. n. 2. par. 1. recent.* cum alijs allegatis.

Quia fuit responsum quatenus esset inhærendum assertioni Butij: nihilominus cum Adamus sciuerit Erastum non Butiū esse Dominum ex testib. formiter, & denouo examinatis deponentibus minutam huius venditionis fuisse factam per Erastū, & manu propria illius conscriptā, & quòd in minuta præsente Adamo posuit, quod decretum erat reseruatum ad fauorem Butii, & quòd Butius contradixit, & fecit hoc delere, & loco decreti fuit appositum, quòd vendebat vti procurator irreuocabilis Era-
5 sti, ex hac † inquam scientia rei alienæ non intrat euictio, aut aliqua pretii restitutio, *l. si fundum sciens, C. de euict. Surd. decis. 243. num. 1. & seq.* sed præterea fuit ponderatū, quòd in eodem instrumento postquam Butius asseruit officium pro medietate spectare, & pertinere ad ipsū, subiunxit pro quarata idem Laurētius Butius asserit esse procuratorem irreuocabilem ad resignandum dictum officium, & exinde cum præsentia, consensu, & interuentu Erasti, & Riccij in dicto officio sociorum præsentium, & consentientium, dictam tertiam partem cessit,
6 & transtulit, atque ita tanquam † procurator, id totum egisse videtur, dum se talem enunciauit, *gloss. in l. quacumque ff. de procurat. Gabr. cons. 71. num. 2. lib. 1. Surd. consil. 19. num. 8. Menoch. præsumpt. 49. nu. 17. lib. 3.* & bene se compatiuntur præcedentia verba assertiua eiusdem Butij, quod medietas officij ad ipsum spectaret, & pertineret, cum possint referri ad vinculū hypothecæ, quo erat subiecta vsque à prima translatione de Moschenio in Catuccium, postquam eadē
7 verba sunt apta verificari † in Domino hypothecæ, *l. verbum illud pertinere. ff. de verb. signif. l. rem in bonis. ff. de acquir. rerum domin. & Bald. in l. proprietatis in princip. C. de*
8 *probat.* inter species dominij ponit † dominium hypothecæ, & dominium vsusfructus, aduertendo propterea *in l. qui vsumfructum num. 1. ff. si vsusfruct. petatur,* differre si quis dicat rem ad se spectare, & pertinere, vel addat iure dominij, quia tunc tenetur probare dominium rei, nō autem vsusfructus, vel alterius subalterni dominii, quod deseruit pro responsione ad relationem, quam habuit Butius ad instrumentum venditionis Moschenii, ex quo habebat titulum, & proprietatē vigore decreti reseruati, & etiā erant cessæ omnes actiones; nam dato quod titulus proprietatis prius fuerit per Butiū translatus in Erastum. rectè tamen potuit dicere medietatem ad se spectare, & pertinere, cui interpretationi eo facilius videbatur inhærendum, postquam agitur de excludendo dolo, ad quem effectum solet
9 capi † omnis possibilis interpretatio, & etiā vt euitetur contrarietas, quòd Butius vendiderit, tanquam Dominus, & tanquam procurator alterius Domini, nemè Erasti, *l. vbi repugnantia. ff. de regul. iur. Surd. con. 231. num. 56. Mant. decis. 359. num. 6.* quibus omnibus adduntur coniecturæ actum ipsū distinguentes, cessio namque, & translatio medietatis officij facta fuit cum præsentia, consensu, & interuentu Erasti verisimiliter
10 conquerentis, † si alienationi rei propriæ non consēsisset propter præiudicium in recuperando pretio à vendente rem alienam, *Bart. in l. quæ dotis num. 21. ff. solut. matrim. Roland. consil. 100. num. 44. lib. 4.* & in eodem pariter instrumento idem Butius asseruit se creditorem scutorum 2000. super dicta medietate officii reseruando sibi anterioritatem ratione dictæ summæ, quæ reserua-
11 tio † non conuenit rei propriæ, *l. cum res C. de contrah. empt. l. suæ rei. ff. eod. tit.* nec minus conduxisset illam sextam partem, prout fecit, & per multos annos mercedem con-
12 uētam soluit, † nisi alienationi consensisset, & soluendo ratificasset, *Surd. cons. 60. nu. 11. Gratian. discept. 706. nn. 9. & 944. num. 57.* ac demum eidem Erasto fuit reseruatū pactum redimendi eamdem sextam partem, quod conuenit vero Domino rei, non autē subalterno Domino ratione hypothecæ;

Non obstat, quòd hæc omnia fortè possent sustineri, si constaret de mandato, & æquè Adamo esset succursum, quòd neutrū verificari fuit dictum in decisione, quæ reuidetur.

13 Quia

13 Quia quoad veritatem mandati † vltra quod coniecturis, & præsumptionibus potest probari, quatenus de scriptura doceri non possit, *Dec. consil.36. num.9. Cassad. decis.3. nu.4. de procur, Rot. decis.34. num.1. & 111. nu.1. & seq. & coram Card. Seraph. decis. 1326. nu.2.* & coniecturæ non desint ex as-
14 sertione Notarii dicentis † rogatum esse mandatum per acta sui, cui & si plenè non credatur, vt dicit *Innoc. in cap. quoniam contra falsam de probat.* loquens de Notario dicente, vt constat in quodam instrumento procurationis facto per manus mei, *Becc. cons.5. nu.5. lib.1. Afflict. decis.48. num.2.* attamē iunctis aliis coadiuuat probationem, vt dicit idē *Afflict. nu.3. &* 4. & pro aliis deseruiunt supradicta nempè præsentia, & cōsensus Erasti constituentis, reseruatio crediti scutorum 2000. pactum de retrouendendo eidem Erasto reseruatum, & nihilo-
15 minus sola præsentia. & consensus † Erasti dans causam contractui sufficit pro verificatione mandati enunciati, *l. ne satisdatio. ff. rem ratam hab. Rom. consil.63. n.1. Purpur. consil.51. num.5. Felin. in cap. cum in iure peritus num 14. ff. de offic. Iud. deleg.*

Et retento quòd mandatum probetur, cessat secundū obiectum, quòd æquè Ada-
16 mo non sit succursum, quia Dominus † per procuratorem potuit obligari de euictione, *l. procurator, qui pro euictione. ff. de procur. Corn. cōs.223. n.6. lib.3. Mant. de conie ct. lib.3. tit.3. num.3.* nec hæsitari potest super qualitate mandati, quia indiuiduum non
17 requiritur, cum promissio † euictionis veniat ex natura contractus venditionis, *l. non dubitatur, vbi Bald. in princ C. de euict. l. pacta conuenta. ff. de contrah. empt. Rot. decis. 90. num.10. coram Papa Grog. XV. & idem fuit dictum in Terracinen. molendini 28. Ianuarij mensis præsentis coram me.*

Non obstat, quòd hæc interpretatio de dominio vigore hypothecæ nullo modo sustineri possit, postquam idem Butius in cōstituto criminali, quod datum fuit num.2. fassus fuerit vendidisse officii medietatem,
18 quia erat Dominus, quæ cōfessio † inter easdem partes probat etiam in ciuili, *Cæs. de Grass. decis.1. num.17. de except. Caputaq. decis.19. num.1. part.1. cum alijs allegatis.*

Quia confessio semper potest verificari, de dominio habili ad actum venditionis,
19 prout est dominiū hypothecę, & dominiū † Procuratoris irreuocabilis, qui etiā potest dici Dominus secundū *Bald. in l. 1. nu,14. C. de act. empt. Gratian. discept.873. num.25.*

Superest secundum fundamentum decisionis positum in falso supposito, quod officium, de quo agitur non esset vacabile, cum tamen contineret decretum, quod vacaret, & vacare censeatur per obitum Erasti, vnde dicebatur Butium teneri actione ex empto ad restitutionem pretii ex allegatis in eadem decisione.

Verum visum fuit Dominis ex facto cessare obiectum, quia stylus, & obseruantia declarat hæc Curiæ Capitol. officia vacare respectu personæ exercentis, vt eo mortuo renouandæ sint patentes propter emolumēta Datariæ, & solutionis regalium, non
20 autem respectu † emptoris, qui semper est Dominus, & ad instar bonorum allodialiū transmittit proprietatem illorum ad hæredes vigore indultorum Sixti, & Pauli, *Gratian. discept. 730. nu.56.* & idem fuit firmatum in *Rom offic.1. Iunij 1620. corā bo. mem. Remboldo,* & prout contigit in Emptore aliarum duarum partium dictę medietatis, qui Dominus remansit non obstante morte Erasti. Et ita &c.

** Vide hanc decisionem infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

Et infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones sub diebus 29. Ianuarij 1629. & 22. Iunij eiusdem anni, & 29. Nouemb. eiusdem, & 1. Febr. 1630. sunt decisiones 243. 307. 322. & 343.

EMIN.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Perusina Dotis.

Die Lunæ 7. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Renunciationes Puellarum ingredientium Monasterium ad effectum professionis, quę fiunt successioni Parentum ab intestato recepta dote congruenti pro Monasterio, si factæ sint generalissimis verbis, ex hoc cōprehenditur eorum voluntas renunciandi, & ex causa de futuro.

SVMMARIVM.

1 *Puellæ ingredientes Monasterium ad effectum professionis, solent renunciare successioni Parentum ab intestato, recepta congrua dote.*
2 *Et similes renunciationes sunt de consuetudine.*
3 *Verba,* quomodocumque, qualitercūque, &

& quacumque causa, sunt adeò prægnantia, quod comprehendunt futura etiam ex causa de futuro.

4 *Verba, ex quacumque causa non verificarentur, si fieret aliqua restrictio.*

5 *Legitima in vita Parentum filijs non competit.*

6 *Verba, quomodocumque, qualitercumque &c. ex sui natura ampliant dispositionem in rebus maioribus, & diuersis etiam ex causa de futuro.*

7 *Legitimæ augumentatiuè, quando dicatur fuisse renunciatum.*

8 *Filiæ renunciantes distinguuntur ab hæredibus Patris, si ipsi hæredes* dare *debent annuas præstationes dd. filiabus.*

9 *Renunciationes, quæ habent tractum successiuum, comprehendunt iura etiam ex causa de futuro.*

10 *Renunciatio ad fauorem hæredum in omnibus bonis ex quo confirmetur.*

11 *Renunciandi voluntas iuri futuro ex causa de futuro, ex quibus bene arguatur.*

12 *Renunciationes successioni Parentum ab intestato, si sint probatæ ex publicis instrumentis, consistentes in articulo iuris, an dicantur requirere altiorem indaginem.*

DECISIO CXLI.

RECesserunt Domini à decisis sub die 7. Iunij 1627.* nam renunciationes Catherinæ, & Margaritæ non sunt restrictæ ad legitimam, & eius supplementũ, nec ex causa de præterito, vel præsenti, vt supponitur in decisione per me facta, sed sunt generalissimæ de quibuscumque bonis Parentum, & ex causa successionis ab intestato de futuro, verba enim renunciationũ sunt ista, *renunciauit Patri omnia iura, & actiones competentia, & competitura, tam super quibuscumque bonis iuribus, & actionibus Patris, & Matris ratione legitimæ vel illius supplementi, seu aliàs quomodocumque, qualitercumque, & quacumque de causa*, Ex quibus verbis clarè colligitur voluntas renunciandi etiam successioni ab intestato ex causa de futuro.

Primò, quia sumus in renunciatione Puellarum Monasterium ingredientium
1 ad effectum possessionis, † quæ solent successioni parentum ab intestato recepta dote congruenti pro Monasterio renunciare, & propterea oritur præsumptio voluntatis earum renunciandi huiusmodi successioni ex causa de futuro, *Bellon. sen. consil. 15. num. 8. & 9. Paris. consil. 26. num. 46. & consil 69. num. 70. lib. 3. Franc. decis. 375. Vasq. de success. creat. lib. 2. §. 18. num. 100. & seq. Rota decis. 714. num. 2. & 9. par. 2. Pansirol. consil. 62. num. 14.* similes enim † renunciationes 2
Puellarũ Monasteria ingredientiũ sunt de consuetudine, *Aym. consil. 160. n. 1. Dec. cons. 3. col. fin. Couar. in cap. quamuis p. 3. §. 2. n. 5.*

Secundò intellectus ex causa vel de præterito, vel de præsenti repugnat verbis
3 renunciationum *competitura* † *quomodocumque, qualitercumque, & quacumque de causa*, quæ verba adeò prægnantia cõprehendunt iura futura, etiam ex causa de futuro, *Bart. in l. si de certa. Ias. n. 6. C. de transact. Dec. in l. 1. num. 32. C de pact. Rip. in l. qui Romæ. § duo fratres nu. 11. & 77. vbi Bart. nu. 19. ff. de verb. oblig. Curt. iun. consil. 101. num. 1. 8. & seq. Pansirol. consil. 62. num. 8. Port. Imol. consil. 242. num. 45. & 46. Menoch. consil. 401. num. 119. Mandel. consil. 11. nu. 17. & fuit dictum in Recanateñ. Successionis 19. Febr. 1618. coram bo. me. Buratto,* non enim
4 verificarentur verba † *ex quacumque causa*, si fieret restrictio ex causa de præsenti, vel de præterito, & ideo vt operentur eius effectum, important etiam ex causa de futuro post obitum Parentum, *l. si stipulatus. ff. de vsur. Bald. in rubr. C. de contrah. empt. num. 9. Rot. decis. 714. num. 6. recent. Paris. consil. 26. num. 46. lib. 3. Honded. consil. 49. nu. 14. & 15. lib. 1.*

Tertiò, quia renunciatur legitimæ, de qua magis dubitari poterat, cũ illa de iure naturæ debeatur, & propterea augumẽtatiuè pro casu magis dubitabili fuit expressa renũciatio legitimæ, & consequẽter multò magis fuit renunciatũ cęteris bonis parentum, ex renunciatione enim legitimæ arguitur mens renunciandi ex causa de futu-
5 ro cum legitima † non in vita Parentum ex quo nullum ius viuente Patre de præsenti competat, sed post obitum debeatur, *l. 1. §. si impuberi. ff. de collat. bono. Bartol. in l. post emancipationem. §. 1. num. 1. ff. de liberat. leg. Bec. consil. 34. nu. 17. Paul. de Monte Pic. cons. 98. in fin. Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 35. num. 14.*

Maximè cum post renunciationem legitimæ addantur verba amplissima, & prægnantia, *seu alias quomodocumque, qualitercumque, & quacumque de causa*, quæ ex
6 sui natura † ampliant dispositionem in iuribus maioribus, & diuersis à legitima etiã ex causa de futuro, *Aym. cons. 294. num. 1. & seq. Roland consil. 27. num. 15. 18. & seq. lib. 4. Honded. consil. 49. num. 14. lib. 1. Menoch. cons. 335. n. 22. Socc. sen. cons. 300. n. 2. lib. 2. Rot. decis.*

decis.149.n.3.p.1.& d. dec.714. n.5.p.2.rec.

Quartò, quia cum in bonis Parētum viuentium nullum ius competat filiabus, nisi ex causa de futuro, ne renunciationes tam amplissimæ euanescant, in successionibus
7 Parentum ab intestato † ex causa de futuro verificari debent, præcipuè cum legitimæ augumentatiuè fuerit renunciatum, *Ias. in in l. 1. num.17. in fin. Dec. num. 32. Cagnol. num.80. & 84. C. de pact.Socc.sen.34.num.5. lib.4. Paris.consil.26.num.44. & seq.& cons. 69.num.65.lib.3.Curt. iun. cons.49.num. 14. Dec. consil.288. num.16. versic.3. quod iura. Honded. consil. 63.num. 88. lib. 1. Menoch. consil.6.num.15. & cons335. num.16. & 17. & cons. 749. num. 13. & 15. Surd. cons.267. num. 31. & 32. & cons.562. num.6. Rot. d. decis.714.num.6.in fin.*

Quintò, quia tam Catherina, quàm Margarita post obitum Patris reseruarūt quasdam præstationes faciendas ab hæredibus Patris, ex qua reseruatione tria sequuntur. Primum, quod filiæ renunciantes se distin-
8 xerunt ab hæredibus Patris, cnm † hæredes ipsis filiabus præstationes annuas dare debeant, *Menoch.cons.215.num 69. & seq.* Secundum, quod adest tractus successiuus ad
9 futurum tempus, quo casu † renunciationes comprehendunt iura etiam ex causa de futuro, *Rot. d. decis 714. num.1. in fin. par.2. rec.* Tertium, quòd ista reseruatio facta in
10 casu mortis Patris confirmat † renunciationem ad fauorem hæredum in omnibus bonis, *l.in his.ff.de legib.l.nam quod liquidè. §.fin.ff.de pen.legat.Paris.d.cons.69.num.58. & 67.lib.3.*

Vltra quod respectu bonorum maternorum cessat omnis difficultas cum tempore renūciationis mater esset mortua, itaut versemur in iure de præsenti iam acquisito, cui si voluerunt renunciare, multo magis ar-
11 guitur † voluntas renunciandi iuri futuro ex causa de futuro in bonis Patris propter dotem causa ingressus Religionis, vt supra deductum est.

12 Renunciationes ergo supradictæ † probatæ ex publicis instrumentis consistentes in articulo iuris non dicuntur requirere altiorem indaginem, sed impediunt immissionem, *Rot.decis.557.num.9. & seq.par.1. rec.Menoch.de recuper.remed.1.num.223. & seq. Put. decis.233. lib.3. Bald. in l.Ancillæ. num.2. C. de furt. Natt.cons.502.num.3.*

Et ita vna parte tantum informante fuit decisum.

** Vide hanc decisionem infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Bracharen̄. Archidiaconatus.

Die Lunæ 7. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Iustificare quilibet tenetur concludēter prouisionem Apostolicam ad sui fauorem emanatam, ad hoc, vt de eorum bono iure doceatur.

SVMMARIVM.

1 *Prouisio Apostolica ad alicuius fauorem emanata, quis tenetur plenè iustificare.*
2 *Fundamentum intentionis est concludenter probandum.*
3 *Actor, si plenè iustificauit gratiam suæ prouisionis, Reus, & Possessor tenetur quoque suam gratiam iustificare, aliàs non constat de bono ipsius iure.*
4 *Possessio vitiosa non suffragatur.*
5 *Clausula,* dummodo hæc dispositio pertineat, *reddit gratiam conditionalem.*
6 *Et ante omnia est verificanda.*
7 *Clausulæ* dūmodo tēpore datæ præsentiū, & amotis illicitis &c. *faciunt exequutorem mixtum.*
8 *Subrogatio gratiosa an sufficienter purget vitiosam possessionem.*
9 *Subrogatio gratiosa, si resoluatur in simplicem collationem, tunc in totum est iustificanda.*
10 *Possessio vitiosa non suffragatur ad effectum triennalis.*
11 *Possessor beneficij sufficit, vt legitimè sit citatus, ad effectum, quod interrumpatur possessio triennalis, licet non fuerit reproducta citatio.*

DECISIO CXLII.

Fvit resolutum constare de bono iure Ludouici, non autem Hectoris. Bonum ius Ludouici satis deducebatur ex eo,
1 quod † prouisionem Apostolicā ad sui fauerem emanatam plenè iustificauit *Rota decis.613. in princ. par 1. rec.* de qua iustificatione sufficiēter cōstat ex decisionibus in hac causa factis corā me sub die 13. Febr. & 14. Martij 1623. De bono iure autem Hectoris visum fuit non constare, quia cum in sua gratia narrauerit, quod prouisio Ludouici erat nulla, & inualida, ex quo idem Ludouicus originem ab Hebræis intra se-

ptimum

ptimum gradum trahebat, ac proinde ad obtinendum d. Archidiaconatum iuxta Constitutionem Clementis VIII. inhabilis erat, & propterea d. Archidiaconatus adhuc per obitum Matthiæ, & incapacitatem Ludouici vacabat, tenebatur huiusmodi
2 narratiua, † tamquam fundamentum suæ intentionis, & gratiæ, seu modum vacandi expressum, concludenter probare *Ioan. Andr. & alij in cap. 1. de lit. contest. in 6. Rot. decis. 20. de præb. in nou. & dec. 210. num. 2.* vbi latè *Adden. apud san. mem. Gregor.* & in puncto ita sæpius fuisse resolutum dicitur in *decis. 379. num. 2.* vbi plures aliæ allegātur *par. 1. rec.* Quæ non modo non iustificauit, sed imò ex decisione in hac causa facta sub 21. Maij eiusdem anni 1623. de cōtrario constat, nempè de puritate sanguinis, ex qua Ludouici incapacitas, & consequenter vacatio de tempore gratiæ Hectoris narrata omnino excluditur.

Nec possessio ipsum eximit à non iustificatione suæ gratiæ, quia cum Ludouicus
3 actor † plenè iustificauerit gratiā suæ prouisionis, Hector licèt reus, & possessor tenebatur quoque suam gratiam iustificare, aliàs dici non potest constare de bono iure ipsius. *Rota d. decis. 379. num. 4. par. 1. in rec.* Circa quod bonum ius præsens inspectio versatur. Ex abundanti tamen DD. ponderarunt, quod huiusmodi possessio nullatenus
4 potest Hectori suffragari, † cum esset vitiosa, tum quia lite pendente post inhibitionem Rotalem fuit intrusus à Capitulo. *Put. dec. 62. lib. 3. Lancell. de attent. post inhib. par. 2. ampliat. 20.* quod non potest controuerti, cum illi tradiderit possessionem ante iustificationem literarum, quæ necessariò erant prius iustificandæ, non solum quia gratia ipsius erat conditionalis
5 stante † clausula, *Dummodo dispositio hac vice ad nos pertineat &c.* quæ restringit gratiam ad reseruationem, & vacationem narratam. *Simonet. de reseruat. quæst. 61. Cassad. decis. 5. num. 3. de præb.* & in puncto S. M. Greg. *decis. 314. num. 3.* ac ideo ante
6 omnia † verificanda, *Ioan. Andr. & alij in d. cap. 1. de lit. contest. in 6. Rota decis. 20. de præben. in nou.* & *S. M. Gregor. d. decis. 314. n. 3.* sed etiam quia clausulæ, *dummodo tempore datæ præsentium &c. & amotis illicitis*
7 *&c.* Faciebant † mixtum exequutorem *Rota decis. 91. num. 2. S. M. Gregor.* & fuit dictum *coram me in causa Toletana Capellaniæ 26. Maij 1603.* itaut non esset danda immissio, nisi citato Ludouico, qui ex ipsius Hectoris confessione in supplicatione emanata erat certus contradictor, & habens clarum interesse.

8 Nec dicatur quod † vitium dictæ possessionis fuit sufficienter purgatum per subrogationem gratiosam, quia aduertendum est, quod cum d. subrogatio non detur sine lite, vel reseruatione, & de lite non posset constare, prout nec minus de reseruatione, cum per prouisionem Ludouici esset iam
9 consumpta vacatio, d. subrogatio † fuit resoluta in simplicem collationem, quæ in totum erat iustificanda. *Vital. in Clem. 1. n. 141. & seqq. vt lit. pend. Sarnan. in Proœm. Reg. de subrog. in fin. Mohed. decis. 3. vt lit. pend. Rotæ decis. 187. n. 4. p. 2. rec.* vnà cm latè adductis per *Garz. de benef. p. 6. c. 4. n. 11. & seqq.*

10 Vnde dicta possessio † minus ipsi Hectori suffragari potest ad effectum triennalis, cum esset vitiosa, & talis fuerit in ipsum translata. *Put. dec. 62. lib. 3 Lancell. de attent. post inhib. d. p. 3. ampl. 20.* Maximè cum Hector post illius assequutionem fuerit legiti-
11 mè † citatus, quæ citatio, quamuis non reproducta in omnem casum sufficit ad interrumpēdam d. triennalem possessionem, & fuit resolutum in causa *Nouarien. Beneficij 7. Maij 1604. coram me &c.*

Et ita conclusum &c.

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO.

Romana Census.

Die Lunæ 7. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Testator, quando donat fundum alicui, in quo est impositus census; an ad eius hæredem, vel ad Donatarium spectet onus census.

SVMMARIVM.

1 *Per census impositionem super fundo proprio, & illius venditionem, cum obligatione, & hypotheca pro ipso annuo censu, fundus remanet affectus tali onere.*
2 *Et inde cum tali onere transit ad quemcumque successorem singularem.*
3 *Emptor census semper potest conuenire possessorem fundi, etiam quod per mille manus transeat, pro solutione census.*
4 *Hæres an teneatur luere censum, & liberare fundum donatum, & num. 9.*
5 Text. in l. in re obligata, ff. de legat. primo, *declaratur.*

6 *Argu-*

6 *Argumentum de contractu ad vltimas voluntates valet.*
7 *Legatum in effectu nihil aliud est, quàm Donatio.*
8 *Pro donatione non competit euictio, quia censetur donata res, prout erat apud donantem, & num. 16.*
10 *Iura tam actiua, quàm passiua transeunt in hæredem.*
11 Menoch. Gratian. & Ceuall. *declarantur.*
12 *Census est ius distinctum ab ipsa re, super qua imponitur.*
13 *Census est onus separabile ab ipsa re:*
14 *Census est separabilis ab ipsa re, dum potest redimi, nec inhæret rei inseparabiliter, prout est seruitus, & liuellus perpetuus.*
15 *Regula illa, quod bona transeunt cum suo onere, super quo est fundata.*
17 *Testator, quando præsumatur velle onerare hæredem ad luitionem rei donatæ.*

DECISIO CXLIII.

GEorgius Iustinianus vsque de anno 1614. irreuocabiliter, & inter viuos donauit Congregationi Sanctissimi Rosarij de Vrbe, & Collegio S. Thomę de Aquino septem eius domos reseruato sibi vsufructu per sex annos, & cum ante tempus reseruatus decessisset, & domus prædictæ reperirentur grauatæ annuo censu, finito tẽpore vsusfructus reseruati, orta fuit cõtrouersia inter donatarios, & hæredes Georgij super onere census, ad quem spectaret; & dum emanasset sententia ab A. C. ad fauorem donatariorum, & per appellationẽ causa in Rota fuisset introducta, quæsitum fuit, an eadem esset confirmanda, & esse infirmandam Domini censuerunt.

1 Quia negari non potest, quin per † impositionem census super fundo proprio, & illius venditionem, cum obligatione, & hypotheca pro ipso annuo censu, affectus remaneat idem fundus onere reali, prout remanet ex quacumque impositione seruitutis, canonis, aut liuelli, *Crau. cons. 217. nu. 4. Velasc. de iur. emphyt. quæst. 32. num. 13. Cassan. super consuet. Burgun. rubr. 11. de censes, §. 2. nu. 29. vers. & aduerte. Couar. var. resol. cap. 7. nu. 6. lib. 3. Surd. consil. 162. n. 9. Felic. de Solis de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 4. num. 13.*
2 & inde cum † tali onere fundus ille transeat ad quemcumque singularem successorem *Clem. 1. de censib. l. rescripto §. sciendum, ff. de muner. & Honor. Crauett. latissimè comprobans à cons. 217. num. 5. idem Velasc. d. quæst. 32. num. 14. Pedroc. consil. 2. nu. 76. Guttier. pract. quæst. lib. 2. cap. 167. num. 4. Fab. cons. 141. num. 2. lib. 2.* & idem sentit Rota in *Toletana Annatæ de Pastrana 22. Ianuarij 1589. coram Orano,* quæ data fuit.

Neque obstat, quod ius non consistat super onere reali, aut transitu cum sua causa, cum hæc determinent quæstionem inter possessorem fundi censuati, & emptorem
3 census, † qui potest semper conuenire possorem fundi etiam quod per mille manus transeat pro solutione census, *Roman consil. 417. num. 8. Afflict. dec. 95. num. 2. Crau. eodem consil. 217. num. 5. Cenc. de censib. par. 2.*
4 *quæst. 3. ar. 7. num. 8. & 9.* sed an hæres, † teneatur luere censum, & liberare fundum, est alia quæstio, & dicebatur determinata pro donatarijs in *l. si res obligata, ff. de legat. primò l. licet, ff. de dot. præleg. l. prædia, C. de fideic. Grass. in §. legatum q. 15. Gomes. de legat cap. 12. num. 39. Barbos. in rubr. solut. Matrim. num. 42. Menoch. cons. 997. in 2. quæst. Cenc. de censibus par. 2. cap. 2. q. 3. ar. 7. Gratian. discept. 955. n. 23. & seqq.*

Quia prædicti omnes dempto Gratiano loquũtur secundum terminos, *l. si res obli-*
5 *gata, ff. de legat. primo* † quæ determinat casum rei legatæ, non autem donatæ in quo nos versamur, & quamuis valeat argu-
9 mentum † de contractu ad vltimas voluntates per *l. pactum 47.* vbi *Bart. nu. 1. ff. de pact. Bald. in l. vnica num. 1. C. de lege fusia, Can. tollen. & latissimè comprobat Euerard. in*
7 *loco de cõtr. ad vltim. vol.* & legatum in † effectu nihil aliud sit quàm donatio, *l. legatũ, ff. de leg. secun.* attamen quando ratione distinguuntur, non licet arguere de vno ad aliud, & prout in præsenti concurrit manifesta ratio diuersitatis: quia pro legato competit euictio, *l. si domus §. de euictione,*
8 *ff. de legat. primo,* in donatione † autem non datur. quia censetur donata res, prout erat apud donantem, *l. Aristot. § fin. ff. de donat. l. vxor patrui, C. de legat. Rot. dec. 621. nu. 1. par. 1. diuers.* vbi nisi concurrant coniecturæ voluntatis contrariæ statui semper regulæ, præterea opinio eorum, qui sustinent hæredem teneri luere rem legatam habet
9 multos contradictores, & non † ita simpliciter recipitur: sed tunc demum, quando onus absorberet maiorem partem fructuũ, non autem quando ageretur de modica sũma respectiuè ad septem domos, vt hic, & declarat *Ias. in d. l. si res obligata, num. 5. & Pedroc allegat. consul. 2. num. 160.* & vlterius quando simpliciter res legatur, eadem cõclusio posset procedere, sed quando relinquitur cum omnibus iuribus, & pertinen-

tijs, prout factum fuit de domibus prædi-
10 ctis, tunc quia † transeunt iura tam actiua, quàm passiua, onus luendi non spectat ad hæredem, *Bursat. cons 5. num. 6. lib. 1. Pedroc. cons. 2. num. 42. & 159.* & cum hac distinctione transit idem *Modern. Peruf. de censib. d. ar. 7. in fine*, nec contradi-
11 cunt † *Menoch. d. cons. 997. in 2. quæst.* quia loquitur de re legata, & obligata pro tanto, quanto valebat, & *Grat. discept. 955. n. 27.* arguit tantummodo à legato ad donationem, & *Ceuall. pract. quæst. 747. num. 5.* ponit casum in re legata pro quanto valebat pignorata, & hypothecata, ita vt non esset spes luitionis, quo casu deficit voluntas legantis, ne legatum remaneat inutile.

Non etiam obstat, quod census sit ius
12 distinctum ab † ipsa re, super qua imponitur, vt propterea Constitutio Pii V. noluerit venditorem census, prohiberi posse alienare rem censui suppositam, & tanquã
13 onus † separabile non transire cum ipsa re, sed ad hæredem spectare luitionem illius, *Castr. in d. l. si res obligata, num. 8. vers. sed nunc opppono, Gratian. d. discept. 955. num. 27. Ceuall. ead. quæst. 747. num. 23.* qui considerat censum, prout est separabilis †
14 ab ipsa re, dum potest redimi, nec inhæret rei inseparabiliter, prout est seruitus, & liuellus perpetuus.

15 Quia regula quod bona transeant cum † suo onere non fundatur super omnimoda perpetuitate oneris, prout in exemplis de seruitute, liuello, vel emphyteusi, sed in iure rei cohærenti, prout est constitutio census dans ius percipiendi partem fructuũ ex fundo censito, vt supradictum fuit, vt
16 propterea donans eo modo, quo possidebat † rem suam præsumatur illam donare, & sic magis quæstio est voluntatis, quàm perpetuitatis inseparabilis, ex qua oritur impotentia separandi onus ab ipsa re ex parte hæredis.

Demum non obstant coniecturæ volun-
17 tatis donatoris, † vt domus prædictæ remaneant liberæ absque onere donatariis, & quæ sufficerent pro onerando hærede ad luitionem, vel ad fructuum census restitutionem, vt Rota in discussione eiusdem quæstionis admisit in *Romana vsusfruct. 22. Aprilis 1624. coram bo. mem. Archiepiscopo Seleucien.*

Quia cum illæ non concludant onus census absorbere maiorem partem fructuum, seu pensionum domorum, neque certam donatoris voluntatem quoad personas in collegio alendas, vel puellas maritandas, ex quibus posset colligi necessitas oneris donationi annexi, sed tantummodo mandauerit ex medietate pensionum manuteneri tot fratres ex prouinciis dissolutis, & ex alia medietate maritari tot puellas, quot poterunt ex dictis redditibus; inde semper erit satisfactum voluntati donatoris, si omnes quod supererunt pensiones erogentur in manutentione fratrum, & dotatione puellarum, absque eo quod recedatur à regula supradicta postquam vltra possibilitatem, & quantitatem pensionum non porrigitur donatoris voluntas, Et ita, &c.

REV.MO P. D. VRGELLEN.

Romana Beneficiatus S. Lautentii in Damaso.

Die Lunæ 7 Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione de materia, quando aliquod iuspatronatus sit laicale, vel Ecclesiasticum.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus, quod fuit relictum Confraternitati Laicorum, cuius Confratres non induuntur, aut distinguuntur aliquo signo Religionis, & fuit fundatum à Laico, ac de bonis prophanis, dicitur laicale.*
2 *Contrarium quod sit de rigore iuris tenent Lambert. Paul. Hieron. & alij.*
3 *Sed prima opinio, non solum est communior, sed etiam verior, & etiam Ecclesiæ magis fauorabilis.*
4 *Et hanc opinionem in his terminis secuta est Rota semper.*
5 *Ac cum opinione Rotæ adest etiam obseruantia Cancellariæ Apostolicæ.*
6 *Et prædicta opinio multò magis procedit quãdo tale iuspatr. fuit relictum Custodibus Confraternitatis, & num. 7. Cum tunc videatur pluraliter considerata solum eorum legalitas num 8.*
7 *Relictum ministris alicuius loci pij, ipsi loco videtur esse relictum.*
10 *Beneficium fundatum intuitu Ecclesiæ, dicitur Ecclesiasticum.*
11 *Beneficium ad discernendum an sit laicale vel ecclesiasticum, quid sit potius attendendum.*
12 *Intellectus* l annua, §. Titia. ff. de ann. legat.
13 *Relictum illis, qui totum templum repræsentant*

tant, tunc videtur ipsi templo relictum.
14 *Legatum factum Episcopo, censetur factum Ecclesiæ.*
15 *Legatum relictum illis Ecclesiam non repræsentantibus, prout sunt Custodes Confraternitatum laicorum, non dicitur Ecclesiæ relictum.*
16 *Legatum factum Ciuibus, censetur factum Ciuitati cum in Ciuibus tota Ciuitas repræsentetur.*
17 *Confraternitates Laicorum sunt de foro Ecclesiastico, & eorum Custodes debent in eo conueniri.*
18 *Patronus laicus solum coram Iudice Ecclesiastico conueniri potest pro patronatu laicali.*
19 *Iuspatronatus postquam legitimè fuit acquisitum personis secularibus, & existunt in quasi possessione præsentandi, dicitur laicale.*
20 *Iuspatronatus existens penes Laicum, cum primum transit ad Ecclesiam, dicitur Ecclesiasticum.*
21 *Iuspatronatus, quod competit personis secularibus, quæ religiosè viuunt, & habitu religioso incedunt, dicitur Ecclesiasticum.*

DECISIO CXLIV.

FVIT pronunciatum per duas sententias rotales, Franciscum præsentatum à Custodibus Confraternitatis Sanctissimi Saluatoris ad Sancta Sanctorum, esse instituendum ad Beneficium, de quo agitur, sed quia præcipua difficultas, quæ in illis duabus instantiis exaduerso fiebat per Petrum Gentilem prouisum Apostolicum, & Nicolaum Antonium, à dicto Gentili causam habentem stat, in eo, An iuspatronatus dd. Custodum sit Ecclesiasticum, vel laicale, & super hoc acriter contenderetur, fuit propterea ordinatum, vt omnes DD. viderent; Vndè proposui hodie causam, & fuit resolutum dictum iuspatronatus esse laica-
1 le. Ratio resolutionis fuit,† quia dicta Confraternitas est Confraternitas laicorum, & Confratres non induuntur, aut distinguuntur, aliquo signo religionis, & Beneficium fuit à laico fundatum, ac de bonis prophanis, cuius propterea iuspatronatus iuxtà magis communem, & receptam opinionem est laicale, *Fel. in tract. quand. liter. Apostol. præiud. patron. col. 7. circa med. limit. 4. vers. induxit etiam dictam decisionem. Roc. de iurepatr. verb. Ius, n. 18. quæst. 3. Couar. pract. cap. 36. num. 8. Gamb. de potest. legat. in confer. num. 414. Fusch. de visitat. lib. 2. cap. 14. num. 12. ad fin. Zerol. in prax. Episc. par. 1. §. Iuspatronatus, vers. 33. Azeued. lib. 1. tit. 4. num. 6. Garz. de Benef. par. 5. cap. 1. n. 604. circa fin. Ricc. in prax for. Eccl. par. 1. cap. 152. num. 3. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 5. cap. 28. col. 2. vers. item; iuspatronatus est prophanũ, Cened. lib. 1. quæst. can. quæst. 22. n. 11. circa fin. vers. eam tamen elegantissimè probat. Masubr. in tract. de concurs. & elect. dignit. requis. 8. lib. 5.*

2 Et quidquid in contrarium † sit de rigore iuris prout tenent *Lambert. Paul. Hieronym.* & alij plures rationibus non contemnendis, & egregiè examinauit Reuerendissimus Dominus meus Decanus in decisione in prima instantia in hac causa facta 22. Maii 1623. tamen Domini, vltra quod etiam hæc opinio in iure fundatur optimis rationibus, ex tribus aliis dicebant, non esse ab ea recedendum. Primò, quia non so-
3 lum † est communior, sed etiam æquior, vt aduertit *Garz. vbi sup n. 8. & 9.* & est etiam Ecclesiæ magis fauorabilis, vt in puncto, fuit optima ratione consideratum in *Volaterrana Capellaniæ 7. Maij 1607. coram bo: mem. Cardin. Lancellotto.* Secundò, quia sem-
4 per Rota † in his terminis illã sequuta fuit, vt in *decis. 574. par. 1. diuers.* vbi quòd fuit bis decisum in vna *Pistorien. coram bo. me. Sarmiento*, idem fortioribus terminis resoluit in dicta *Volaterrana.* & tandẽ in *Neoastren. Capellaniæ coram eod. Reuereudiss. Domino meo Decano, quæ est decis. 680. n. 2. par.*
5 *2. recent.* Tertiò tandem,† quia cum opinione Rotæ concurrit etiam obseruantia Cancellariæ Apostolicæ, vt constitit Dominis ex notabilibus Cancellariæ datis.

Prætereà fuit animaduersum, multò minus in casu nostro recedendum esse ab opinione Rotæ, ex quo iuspatronatus non fuit relictum Confraternitati, in quibus terminis regulariter loquũtur ferè omnes vtriusque sequaces, sed † fuit relictum Custodi-
6 bus Confraternitatis, ita quòd ipsi soli Custodes, sine Confraternitate præsentant, in quibus etiam terminis loquuntur prædictæ *decisiones 574. par. 1. diuers. & d. decis. in Vola-*
7 *terrana Capellaniæ.* Vnde solùm est habenda ratio,† Custodum, qui sunt laici, non autem Confraternitatis, vt benè aduertit Rota in eadem *decis. 574. n. 8.* prout nec est habenda
8 ratio loci, quia non locus, sed † Custodes principaliter seorsim fuerunt, considerati, eorumque legalitas contemplata, vt benè *Bald. in l. si quis 36. §. in omnibus, n. 19. C. de episc. audi.*

Ex quibus facili negotio tollũtur rationes con-

contrariæ opinionis; nam ad illam præcipuam, quòd hæc Confraternitas est addi-
9 ta loco pio, † & quòd ille locus fuit contemplatus, illiusque intuitu iuspatronatus Custodibus relictum, *l. annua*, §. *titia ff. de ann.leg.l.* 2.*ff.de reb. dub. & Menoch. lib.*4. *præsumpt.* 502. *num.* 21. respondet *Rota in d. dec.*574.*dicto num.* 8. & pleniùs in dicta *Volaterrana Capellaniæ*; quòd imò in hoc, & similibus casibus iuspatronatus relinquitur Prioribus, aut Custodibus Confraternitatũ intuitu officij, aut dignitatis, prout illa laicis conueniunt, & dari solent, & sic
10 non intuitu Ecclesiæ; licèt sit† benè verũ, quòd beneficium fundatum intuitu Ecclesiæ, quæ sunt diuersa; & prætereà respondetur, quòd quidquid sit de prædictis, non tollitur, quin testator esset laicus, & iuspatronatus fũdatum de bonis sæcularibus, & relictum Custodibus, qui sunt laici, prout etiam Confraternitas est laicorum, & quòd testator principaliter ad hæc respectum habuerit, quamuis etiam concurrat aliqualis respectus ad Ecclesiam, quæ ideò ad
11 discernendum, † An iuspatronatus sit laicale, vel Ecclesiasticum, sunt potius attendenda, *Felin. vbi supra, Mohed. decis.* 9. *de iurepatr. & Crescent. decis.*9.*eod.tit.*

12 Neque obstat, † *text.in d.l.annua* §.*titia*, quia ibi ex mente testatoris legatum factũ, ministris templi fuit simul relictum etiam templo inseparabiliter, prout colligitur ex verbis tex. in quibus legitur, quod legatum fuit factum copulatiuè Sacerdoti, & Hierophylaco, qui Præpositus erat rebus sacris, quasi Princeps sacrorum, *Alex. ab Alex. lib.*5. *dier.genial. cap.*17. & ibi *Al-*
13 *ciat.* Vndè, quia illi totum templum † repræsentabant, propterea legatum ei factũ, templo factum censetur, prout etiam lega-
14 tum factum Episcopo† censetur Ecclesiæ factum, *cap.requisisti, de testam.* & ibi *Abb. & Couar.* in casu autem nostro Custodes, vt ad sensum patet, non repræsentant locum, quinimò nec totam Confraternitatem, &
15 propterea legatum† eis relictum non censetur Ecclesiæ factum, vt in simili *Couar. de legato Canonicis facto, loco supracitato n.*10. Vnde non intrat etiam dispositio *text. in d.l.*2.*ff.de reb. dub.* quia vt benè *Couar.* ibi-
16 dem idcircò legatum ibi factum †Ciuibus censetur factum Ciuitati, quia in Ciuibus tota Ciuitas repræsentatur.

17 Minus facit, quod Confraternitas sit † de foro Ecclesiastico, & quòd Custodes debeant in eo conueniri, quia hoc non facit, quod iuspatronatus Custodibus competens sit Ecclesiasticum, alioquin non esset dare in Beneficijs Ecclesiasticis aliquod iuspatronatus laicale, quia etiam quilibet pa-
18 tronus laicus solum, vt notum est coram † Iudice Ecclesiastico potest conueniri pro patronatu laicali. Vndè non obstat etiam, quod hoc iuspatronatus spectaret anteà ad Capitulum S. Laurentij, quia eo ipso,
19 quòd per concordiam fuit † legitimè acquisitum Custodibus sæcularibus, qui etiã existunt in quasi possessione præsentandi, fuit effectum laicale *ex Mohed. & Cresc. vbi supra*, prout etiam vice versa si iuspatro-
20 natus est penes†laicum cum primum transit ad Ecclesiam efficitur Ecclesiasticum.

Non etiam reuelat *decis.*8. *de iurepatr. in antiq.* vbi quòd iuspatronatus beguinarum
21 est Ecclesiasticum, quia † ex quo beguinæ illæ, licèt sæculares religiosè viuebant, ac habitu religioso amictæ incedebant, potiùs decisio illa retorquetur, *Felin. in d. tract. quand. liber. Apost. vbi supra.* Alia verò difficultas excitata super prætensa incapacitate Francisci reiecta fuit ad aliam disputationem.

Et ità decisum vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Gerunden Iurisdictionis.

Die Veneris 11. *Februarij* 1628.

ARGVMENTVM.

Ius statuendi, & disponendi respectu celebrationis Missarum, & aliorum piorum suffragiorum Ecclesiæ relictorum spectat ad Abbatem, & Capitulũ priuatiuè quoad Beneficiatos.

SVMMARIVM.

1 *Missarum celebratio, & alia pia suffragia relicta Ecclesiæ, ius circa ea statuendi, ad quem spectet, & num.* 3.
Abbas vnà cum capitulo repræsentant Ecclesiam. num. 1.
2 *Beneficiati solum Ecclesiæ inseruiunt.*
3 *Administratio circa celebrationem missarum, & aliorum piorum suffragiorum relictorũ Ecclesiæ priuatiuè spectat ad Abbatem, & Capitulum.*
4 *Administratio, & iurisdictio sunt diuersa.*
5 *Laudum est stricti iuris, & ideo non debet extendi de casu ad casum.*
6 *Ius statuendi si spectet ad iurisdictionem nihil*

6 nihil commune habet cũ administratione.
7 Præscriptio quando excludatur.

DECISIO CXLV.

DVbitaui, An ius statuendi, & disponendi, tam respectu celebrationis Missarum, quàm aliorum piorum suffragiorum Ecclesiæ relictorum ad ipsum Abbatem, & Capitulum, spectet priuatiuè, quoad Beneficiatos, seu Protectores anniuersariorum communium, & DD. affirma-
1 tiuè responderunt, quia † cum dicta celebratio Missarum, & alia pia suffragia, relicta sint Ecclesiæ, quam Abbas vnà cum Capitulo representant, non autem ipsis
2 Beneficiatis, † qui solum inseruiunt Ecclesiæ, vt in puncto de Ecclesia Gerunden. dicit *Cæs. de Graff. decis. 4. de his quæ fiunt à Prælat. Caputaq. decis. 84. part. 1. Rot. in recent. par. 1. decis. 83. num. 7.* Propterea sequitur, quod sola administratio spectet † ad Abbatem, & Capitulum, priuatiuè ad ipsos Beneficiatos vt in decisionibus mo.
3 do allegatis, & fuit dictum in hac causa 12. Decemb. 1622. coram me.

Nec refert, quod ex laudo sit communicata administratio anniuersariorum Be-
4 neficiatis, quia hæc administratio, † & iu-
5 risdictio sunt diuersa, & cum laudum † sit stricti iuris, non debet extendi de casu ad casum, quare cum ius statuendi spectet
6 ad iurisdictionem, † nihil commune habet cum administratione, vt fuit ponderatum coram me in dicta *decis. in hac causa 12. Decem. 1622. quam Rota secuta fuit 4. Decemb. 1624. in causa Vicen. legatorum coram R. P. D. meo Merlino*; & cum verba laudi sint clara parum referunt prætensæ ordinationes factæ à Protectoribus, cum non doceant de præscriptione, *Mantic. decis. 56. num. 9.* de qua nec potest doceri, cum semper excludatur per disposi-
7 tiones, † & statuta facta à Capitulo, iura inferiora habente, *Castren. cons. 179. n. 4. col. 3. in fin. & col. 4. lib. 1. Aym. cons. 27. nu. 2.* & fuit latè deductum in causa *Burgi S. Sepulchri iurisdictionis 3. Martij 1626. coram bo. me. Buratto.*

Et ita conclusum in nimiam contumaciam Beneficiatorum, & Protectorum &c.

¶ *Quamplures decisiones in hac causa adnotaui infra ad decisionem 279. part. 2.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Corduben dimidiæ Portionis.

Die Veneris 11. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

In hac decisione habes plures casus, in quibus Rota solet denegare remissoriam. Item etiam qualitèr probetur sanguinis puritas, vel impuritas.

SVMMARIVM.

1 *Purus, quilibet præsumitur donec contrarium non probetur.*
2 *Remissoria non conceditur in materia obiectiua sine fumo.*
3 *Remissoria calumniosè petitur, quando in partibus fuerunt examinati quamplures testes, cum præsumatur facta ea probatio, quæ melius fieri poterat.*
4 *Remissoria denegatur, quando numerus testium fuit effrenatus.*
Examen testium de Iure non admittitur supra 40. testes. num. 4.
5 *Remissoria non datur propter timorem potentiæ.*
6 *Remissoria necessariò tendere debet ad detegendum falsitatem, & periurium testiũ.*
8 *Remissoria denegatur, quando articuli sunt irreleuantes, aut improbabiles, aut calumniosi.*
9 *Remissoria non conceditur quando articuli dati, iam fuerunt in partibus dati, & testes super illis fuerunt examinati.*
10 *Remissoria non datur, quando insurgit præsumptio, quod articuli sint potius imaginati, quàm veri.*
11 *Et hoc maximè procedit post testium publicationem, & didicita testimonia.*
12 *Mulier quinquagenaria si gignat pro re mirabili, & de raro contingentibus habetur.*
13 *Remissoria non conceditur ad probandam rem inuerisimilem, & quasi impossibilem.*
14 *Probationibus per scripturas magis standũ est, quàm per testes.*
15 *Puritatis, vel impuritatis, nec minima probatio desumi potest ex habitatione in vno loco, vel alio Ciuitatis.*
16 *Impuritatis fama probatur ex sola fama, & existimatione,*
17 *Et dicta probatio redditur irreleuans, si probetur*

betur fama in contrarium.

18 *Fama redditur suspecta, si originem habuit à causis non probabilibus.*

DECISIO CXLVI.

CVM contra D. Ioannem Rubium de Herrera prouisum Apostolicum de dimidia portione in Ecclesia Corduben. fuisset in partibus declaratum, ei obstare statutum dictæ Ecclesiæ super puritate sanguinis; Rota in gradu appellationis, reuocando sententiam de partibus, pronunciauit, dictum statutum ei non obstare; non solum quia habet pro se regulam, Quod
1 † quisque purus præsumatur, dum non probatur contrarium ad *l. ab ea parte ff. de probat.* & in his terminis *Mantic. decis.* 274. *num.* 1. *& Rot. decis.* 182. *num.* 4. *par.* 1. *rec.* sed etiam quia ex probationibus per Iudices deputatos à Capitulo Corduben. in prima instantia, & aliis deinde in gradu appellationis in Curia factis, benè prout de Iure requiritur, constitit eum esse sanguine purum, nullaque labe Iudæorum, aut Maurorum infectum, vt fuit latè firmatum *in decisionibus* 27. *Iunij*, *&* 15. *Decembris* 1625. *coram bo. me. Patriarcha Hierosolymitano.* Sed cùm hodie commissa mihi appellationis causa à dicta sententia Rotali Capitulum Corduben. instaret pro remissoria ad faciendas desuper nouas probationes; dubitaui, An illi sit concedenda; & fuit negatiuè resolutum.

Et moti fuerunt Domini ex pluribus, quæ Rota passim ad denegandam remissoriam attendere consueuit: Et I. quia ma-
2 teria † est obiectiua, in qua sine fumo remissoria concedi non solet. *Verall. dec.* 60. 62. *&* 63. *par.* 3. *Put. decis.* 18. *de dilat. Rot. decis.* 212. *num.* 5. *&* 6. *par.* 1. *recent.* quæ loquitur in his terminis. II. quia in partibus per Iudices fuerunt examinati nonaginta testes, & vltra, vndè præsumitur fa-
3 cta ea probatio, † quæ melius fieri poterat; & consequenter hæc noua facultas probandi præsumitur calumniosè peti *Crau. cons.* 134. *num.* 3. *Aegid. decis.* 38. *post princ. Verall. decis.* 63. *par.* 3. *Greg. XV. decis.* 414.
4 *num.* 1. II. quia numerus † testium examinatorum fuit effrenatus, cùm de iure non admittatur examen testium supra 40. *cap. cum causam*, & ibi *Gloss. verb. effrenatam de testibus*, *& cap. latores de Cleric. excom. mi-*
5 *nistr.* IV. quia datur fumus † quòd in alijs examinibus in Ciuitate Corduben. fuit incussus metus nonnullis testibus, qui pro puritate deponebant, & quòd scripturæ originales non apud Notarium, sed penès Capitulum custodiebantur; vndè detegitur potentia Capituli in futurum *Caputque decis.* 56. *num.* 6. *par.* 3. V. & vltimò, quia
6 cùm remissoria necessario † tendat ad detegendam falsitatem, & periurium testiũ, qui super puritate deposuerunt, etiam ex hoc capite meritò remissoria denegatur; tùm quia non datur fumus falsitatis; tum
7 etiam quia stat præsumptio † pro puritate, de qua testes deponunt: prout in simili fuit resolutum in *Ianuen. pecunaria* 5. *Iulij* 1613. *coram bo. me. Vbaldo.*

Sed illud magis ad denegandam remissoriam apud Dominos vrgebat, quod arti-
8 culi in actis dati, † super quibus remissoria petitur, aut sunt irreuelantes, aut improbabiles, aut demum euidenter calumniosi, vt ex eorum singulari discussione apparet.

In primo enim articulo ponitur, Ioannem esse filium Sebastiani, & Beatricis; in secundo quod d. Sebastianus fuit filius Didaci, & Theresiæ, & in tertio quod d. Beatrix fuit filia Alphonsi, & Isabellæ. Qui articuli in hoc non negantur; & fuerunt iam in partibus dati, & super illis examinati per prædictos Iudices Capituli testes circi-
9 ter 80. & consequenter frustra † super eisdem petitur nouum examen *Caputaque decis.* 66. *par.* 3. In eo verò quòd d. Articuli vlterius continent, videlicet d. Theresiam Auiam Ioannis paternam fuisse cognominatam, de Palma, & Isabellam auiam eiusdem maternam fuisse cognominatam de Cordoua, non carent suspicione calumniæ; cum enim in articulis de partibus fuerit positum, & probatum Theresiam fuisse cognominatam de Soria, & Nauarrette, Isabellam verò de Morales, & sic aliter circa idem, quàm in nouis articulis; indè
10 insurgit † præsumptio articulos nouos esse potiùs imaginatos, quam veros: itaut proptereà remissoria non sit danda, prout in simili *Greg. XV. dec.* 211. *num.* 4. *&* 5. *vbi addit.* Et tantò magis † post testium publicationem, & didicita testificata *cap. fraternitatis*, *&c. intimauit de testib. Auth. At qui semel C. de probat. Farinac. de testibus quæst.* 73. *num.* 68. *Greg. XV. decis.* 497. *&* 583. *num.* 1.

Quartus articulus, qui continet d. Isabellam fuisse filiam Ioannis Gonzalez vltra quod detegitur suspectus ex depositione testium examinatorum de anno 1604. qui deponunt eam fuisse filiam Michaelis

de

de Morales, quibus testibus quamuis examinatis ad perpetuam rei memoriam, & parte non citata multum detulit, Rota in decisionibus bo. me. Patriarchæ, ex quo fuerunt recepti in tempore non suspecto: adhuc dictis testibus circumscriptis, hic articulus non solum inuerisimilis est, sed etiam improbabilis videtur: quandoquidem prædictus Ioannes Gonzalez erat iam defunctus quando de anno 1486. fuit de hæresi condemnatus, vt legitur in inscriptione habitelli à Capitulo compulsati. Vndè si dicta Isabella fuisset eius filia, haberet hodie si viueret circiter 150. annos, & Beatrix filia Isabellæ, & mater Ioannis, (quæ adhuc viuet, & non excedit annos octoginta, vt dicnnt testes, qui illam in infantili ætate cognouerunt) haberet ad minus centum annos, & esset genita in quinquagesimo anno ætatis prædictæ Isa-
12 bellæ eius matris; & tamen † mulierem quinquagenariam gignere pro re mirabili, & de raro contingentibus tradit *text. in l. si maior C. de legitim. hæred. Tiraq. de legib. Connub. lib. 6. num.* 22. ad probandum autem rem inuerisimilem, & quasi impossibi-
13 lem † remissoria non datur *Imol. in cap. quia verisimile sub num.* 1. *versic. quandoque est tanta, &c.* vbi etiam *Abb. num.* 2. *vers. quandoque verisimilitudo est maxima, &c. de præsumpt. Greg. XV. decis.* 4. *num.* 3. *cum seqq.*

Quintus articulus, in quo habetur, quod Didacus Fernandez Auus Ioannis paternus fuit filius Gundisalui de Rubio similiter visus fuit Dominis suspectus, & inuerisimilis; quia ex testibus, & fide S. R. Inquisitio Corduben. necnon ex quodam instrumento publico antiquo, de quibus in Sum. Ioannis num. 10. clarè apparet d. Didacum fuisse filium Matthæi Rubio; prout etiam fuit firmatum in vtraque *dec. bo. me. Man-*
14 *zanedo*, Quibus † probationibus vti per scripturas sine dubio magis standum est, quàm futuris testium Capituli depositionibus, *Glos. in cap.* 1. *verb. inscriptis de censib. in* 6. *Rota dec.* 582 *num.* 6. *par.* 1. *recent.* fuit milliès decisum.

Et hinc etiam emanat irreuelantia sexti articuli continentis, quòd prædictus Gundisaluus erat Iudæus, quia esto quòd fuerit talis, non releuaret, cum Ioannes ab eo non descendat. prout etiam ex eadem ratione est irreleuans septimus articulus, in quo ponitur, quòd Ioannes Gonzalez fuit hæreticus; quia (vt supra dictum est) Isabella Auia Ioannis materna, non fuit eius filia, sed Michaelis.

Octauus articulus, qui continet hæreses Alphonsi de Herrera, Ferdinandi Lopez, Theresiæ Diaz, & Catharinæ Sanchez, & quòd eorum habitelli, vulgò Benedictini pro rostris habentur in claustris Ecclesiæ Corduben. similiter non releuat, quia dato, quòd prædicti fuerint tales, & vt prætenditur ideo condemnati; dum non ponitur, ex quo capite, & in quo gradu Ioannē attingunt, eum non afficiunt.

Neque obstat prætensio, quòd dictus Alphonsus fuerit Auus maternus Ioannis: quia quamuis eius Auus maternus nuncuparetur etiam Alphonsus de Herrera, tamen constat qnòd non est idem, sed alius ab eo, de quo cantat articulus: ille enim fuit condemnatus, & combustus de anno 1648. & sic ab annis 142. & præterea erat penitus oculis orbatus, vt legitur in inscriptione habitelli à Capitulo compulsati: Alphonsus verò Auus maternus; Ioannis viuebat 40. abhinc annis, quem cognouerunt testes, qui vlterius deponunt eum fuisse sani visus.

Nonus articulus cantat habitationem familiæ Ioannis in via Aurificum Ciuitatis Corduben. qui ideò detegitur suspectus, ex quo testes Capituli deponunt, parentes Ioannis habitasse in via del Batanero: &
15 in omnem casum non reuelat, quia † ex habitatione in vno, vel in alio loco eiusdem Ciuitatis, desumi non potest, nec minima probatio puritatis, vel impuritatis, vt fuit sæpiùs resolutum *Mantic. decis.* 274. *num.* 9.

Decimus, & vltimus articulus, qui tendit ad probandam famam impuritatis,
16 quæ, vt contenditur, probatur † ex sola fama, & estimatione, *iuxt. glos. in l.* 1. *ff. de probat. Marsil. in l. de minore* §. *plurimum num.* 88. *ff. de quæst. Auendan. in suo Dictionario verb. Iudæos, & Ioann. Gutiert prast. quæst. ciuil. lib* 3. *quæst.* 14. *num.* 17. red-
17 ditur † irreuelans ex quo fuit probata fama in contrarium, vt in his terminis dixit *Rota decis.* 494. *num.* 12. *& seqq. par.* 1. *rec.* & alibi sæpiùs. Et tantò magis, quia fama, de qua in dicto articulo, quando probaretur, præsumeretur orta ex materia præ-
18 dictorum articulorum: quæ ideo esset † etiam suspecta vti originata ex causis non probabilibus *Bald. in l. diffamari num.* 2. *&* 3. *C. de ingen. & manumiss. Alex. cons.* 72. *num.* 13. *in fin. lib.* 1. & in puncto famæ super impuritate *Mantic. dict. decis.* 274. *num.* 9.

Ne-

Neque obstat, quod dicebatur testes de partibus non fuisse examinatos ad instantiam Capituli, sed Ioannis, quia imò fuerunt examinati ex officio à Iudicibus deputatis à Capitulo, qui vt videre est in depositionibus fuerunt diligentissimi Inquisitores: ex quibus Domini vnanimi consensu denegarunt remissoriam.

Et ita vtraque parte informante, &c.

¶ *Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones sub diebus 28. Iunij 1628. & 1. Iulij 1630. coram R. P. D. Merlino sunt decis. 202. & 404.*

REV.MO P. D. COCCINO DECANO,

Toletana Iurispatronatus.

Die Veneris 7. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Transactio super bonis ad Maioratum spectantibus facta in præiudicium vocatorum non substinetur; & hoc maximè quando testator prohibuit expresè quamcumque alienationem illorum; & licet transactio liget hæredes transigentis, non tamen præiudicat vocatis.

SVMMARIVM.

1 *Transactio, est inualida, quæ fit in præiudicium vocatorum.*
2 *Et cum sit inualida potest impugnari.*
3 *Alienationis nomine venit etiam transactio.*
4 *Alienatio, quando est prohibita, tunc quis multò magis potest venire contra transactionem.*
5 *Probare concludenter quis tenetur fundamentum suæ intentionis.*
6 *Res iudicata, quando adest, non dicitur res controuersa.*
7 *Sententia præsumitur iusta, & recta.*
8 *Fundator potest sibi, & successoribus reseruare iuspatronatus, & conditiones apponere,*
9 *Reseruatio beneplaciti Apostolici intelligenda est, quatenus sit necessaria.*
10 *Beneplacitum Apostolicum spatio 30. annorum præsumitur interuenisse, & num. 18.*
11 *Dos ab initio fundationis iurispatrouatus assignata, præsumitur sufficiens.*
12 *Hæredes non possunt venire contra factum testatoris.*
13 *Filij habent beneficium abstinendi ab hæreditate paterna.*
14 *Fundamentum intentionis est probandum.*
15 *Actus æquiuoci necessariò non inferunt aditionem hæreditatis, sed debent esse certi.*
16 *Ratificatio vt operetur, requiritur, quod ratificans sciat tenorem, & circumstantias facti, & n. 17.*
19 *Beneplaciti Apostolici præsumptio, quod interuenerit, quid operetur.*
20 *Transactio non potest impugnari, nisi prius restitutis, ex transactione receptis.*
21 Text. in l. si diuersa C. de transactione, *quando procedat.*
22 *Ex transactione recepta possunt retineri ex alia causa.*

SVMMARIVM.

DOMINI recedentes in hac parte à resolutis coram me die 26. Februarij superioris anni, censuerunt, transactionem non obstare; quia cum sit facta super bonis ad maioratum spectantibus in præiu-
1 dicium vocatorum non sustinetur ad *text. in cap. 1. §. Vassallus il 3. de feud. fuer. contr. int. dom. & agnat. vbi Isern. & Afflict. nu. 47. Pinell. in l. 1. num. 46. vers. igitur, & num. 50. vers. 8. limitatio C. de bon. matern. in 3. par. Bero cons. 68. num. 61. lib. 2. Molin. de primog. Hispan. lib. 4. cap. 9. num. 7. & seq. Peregr. de fideicom. art. 40. nu. 123. & seq. Fusar. de substit quæst. 562. num. 1. & 14. Gregor. Lopez in l. 10. tit. 26. par. 4. in glos. in verb. vendiendo col. 2. vers. sed an possit quæst. 45. Ant. Gomez in l. 40. Tauri, num. 86. Melch. Palaez. de maior. par. 4. q. 22. num. 1, & per tot. Gam. decis. Lusit. 84. num. 1. decis. 418. nu. 11. & ibi adden. nu. 6. apud san. mem. Greg.* Et ideo Anna tanquam vocata iure proprio, & ex persona, ac iudicio Roderici fundatoris dictam transa-
2 ctionem† potest impugnare *Tob. Non. cons. 5. num. 11. & cons. 39. num. 7. Paris. cons. 23. num. 203. lib. 1. Gramat. dec. 93. num. 12. & 13. Viu. decis. 56. num. 2. lib. 1.* Accedente præsertim voluntate, & mandato eiusdem Roderici, qui expresè prohibuit non solùm quamcumque bonorum dicti maioratus alienationem, cuius appellatione nega-
3 ri non potest, quin † veniat transactio, de qua agitur *l. non solum C. de prædijs min. Pereg. d. art. 40. num. 123.* cum remittat bona ad maioratū deuoluta propter non adimpletas à Monialibus conditiones appositas in donatione, sed etiam voluit aduersus præfatas conditiones nullam competere dispensationem; ac propterea tantò ma-
4 gis† potest Anna venire contra factum defuncti, qui per viam transactionis rem expresè alianari prohibitam alienauit. *Peregr, vbi supra art. 22. num. 75.* & dictas conditiones contra voluntatem, & mandatum fundatoris remisit.

Non obstant igitur, quæ pro validitate dictætransactionis fuerunt deducta. Et primò

mò, quòd dicta transactio tanquam vtilis, & sic facta ex iusta causa, & bona fide sustinetur etiam super bonis maioratus, fideicommisso, aut cuicumque prohibitioni de non alienando suppositis, quæ vtilitas, & consequenter bona fides, & iusta causa, ex eo apparent; primò, quia in dicta transactione fuit firmatus patronatus etiam ad fauorem successorum Roderici, qui videbatur posse controuerti stante prima donatione, in qua illum ad sui vitam tantùm reseruauerat; Secundò, quia Matthæus transigens recepit pro se, & successoribus in patronatu medietatem cuiusdam Molendini. Tertiò, quia Moniales se obligarunt ad receptionem vnius Puellæ sine dote de familia ipsorum transigentium, & in patronatu successorum perpetuis futuris temporibus. Quartò, & denique, quia exemit se, & successores ab onere supplendi redditus
5 pro sufficientibus alimentis 20. Monialium fundent † suam intentionem in hac prætensa vtilitate debent illam concludenter probare, *l. qui accusare, C. de eden. cum vulgar.* quæ concludens probatio ex prædictis non resultat, immò euidenter constat de læsione, quia quod primum dici non po-
6 test, quod patronatus esset controuersus, † cum pro illo adesset res iudicata faciens rem claram, manifestam, & indubitabilē, *c. vestra, & c. fin. de cohab. cleric. Bar. in l. 1. in princ. quæst. 1, ff. de nou. oper. nun.* quæ præ-
7 sumitur, † & recta *Alex. cons. 123. n. 4. & cons. 136. n. 24. lib. 2.*

Nec poterat controuerti ex eo, quod in
8 prima donatione fundator † illum sibi reseruauerit ad sui vitam, quia illum postea reseruauit etiam successoribus in conditionibus appositis in secunda donatione, quas conditiones potuit illi apponere *c. verum,* & ibi *Canon. de condit. apposit. c. dilecti.* vbi *Abb. in 3. notab. de donat. Felin. in c. cum venerabilis num. 39. vers. nota 3. de except. Lambert. de iurepat. par. 1. lib. 1. quæst. 9. art. 4. n. 3. vers. 3. vero casu.*

Nec obstat, quòd non constet de beneplacito Apostolico, sub quo fundator sibi reseruauerat facultatem apponendi dictas
9 conditiones, † quia vel non requirebatur, nisi quatenus de iure erat necessarium. *Put. decis. 44. lib. 2. in correct. Gabr. cons. 92. num. 5. lib. 2. Rot. decis. 404. n. 6. par. 2. recent. Seraph. decis. 1017. n. 7. & 1319. n. 2.* Et ex deductis constat, quòd non erat necessarium, vel
10 quatenus fuisset necessarium ex † cursu tanti temporis vltra 30. annos interuenisse præsumitur, *glos. in c. peruenit, & ibi Imol. num. 10. & 12. de empt. & vendit. Seraph. decis. 1228. num. 1. & apud san. mem. Greg. decis. 52. num. 2.*

Quoad secundum circa receptionem medietatis Molendini, cuius quinta pars solummodo antea debebatur patronis, aduertendum est, quod Matthæus vltra remissionem, quæ prætenditur ab ipso facta Monialibus de omnibus decimis bonorum, accollauit in se onus celebrationis duarum Missarum qualibet hebdomada, & in omnem casum dicta medietas non est correspectiua ad ius, quod aliunde etiam fuit remissū in dicta transactione.

Quo verò ad receptionem vnius Puellæ de familia sine dote, euidenter patet, quòd illa non erat correspectiua ad prelationem, quæ competebat xx. Puellis de eadem familia quatenus habiles adfuissent pro ingressu Monasterij.

Et tandem liberatio patronorum ab onere supplendi redditus pro alimentis Monialium non est habenda in consideratione, quia quidquid sit an patroni tenerentur ad dictum supplementum, certum est, quod si conclndenter non probetur ta-
11 lis sufficientia redditūū dotis, † illa ab initio fundationis sufficiens præsumitur. *cap. nemo 109. de consec. dist. 1. Calderin. cons. 10. post med. cons. pro parte contraria de prob. san. mem. Greg. decis. 483. num. 6. Verall. decis. 62. par. 1.* de qua probatione visum fuit Dominis, sufficienter non constare. Et in omnem euentum, quamuis fundator voluerit, quod numerus Monialium non excederet xx. non ideò tamen sequitur, quòd voluerit præcisè cogere Moniales ad dictum numerum adimplendum, itaut propterea possit considerari talis insufficientia reddituum:

Non obstat secundò, quòd Anna sit filia, & hæres Ioannis filij Matthæi Aui respectiuè transigentium, & ideo non possit dictam transactionē tanquam illorum fa-
12 ctum † impugnare, *l. cum à matre C. de rei vendic. & in punct. Rot. apud san. mem. Greg. d. decis. 418. num. 5.* quod procedit etiam in hærede hæredis, *Rot. d. decis. 185. num. 3. par. 1. recent.* Quia quoad personam Matthæi transigentis cessat omnis difficultas, cū ex instrumento publico constet, Ioannem filium dicti Matthæi, & Annæ patrem illius hæreditatem repudiasse; quo verò ad personam Ioannis patris, qui dictam transactionem ratificauit, cum Anna neget, se illius hæredem, talis non præsumitur, nisi quoad ea, in quibus est fauor ipsius, quod sit

sit hæres, non in alijs, nisi constet, quod
13 expresè se immiscuerit, propter† beneficiũ abstinendi, quod filijs competit *l. si filius, qui patri, ff. de vulg. & pupill. l. nam nec emancipatus, ff. de legat. 1. Alexan. cons. 34. num. 5. lib. 1.* Ideoque Monialibus incumbit onus probandi, illam esse talem,
14 cum † sit fundamentum suæ intentionis *Innoc. in cap. super his, num. 10. vers. sed arg. cons. de accus. Bart. in l. illa num. 5. ff. de verb. oblig.* cum alijs per *Natt. cons. 199. num. 9. volum. 1.*

Nec officiunt prætensi actus hæreditarij, de quibus testes videntur deponere, quia cum sint circa bona, in quibus Anna succedit iure maioratus, vt deponunt alij testes in Summario num. x. & sic ex iudicio, & vocatione Roderici fundatoris, non autem ex persona Patris, & transigentium, & tanquam illorum hæredes sunt æquiuoci, nec
15 inferunt necessariò aditionem † paternæ hæreditatis, quæ tamen per actus certos debet probari, *l. gerit, & l. pro hærede, & ibidem DD. ff. de acquir. hæred.*

Non obstat tertiò, quod Anna possidendo medietatem molendini, de quà dictum est, tacitè approbauerit transactionem, quia cum pars fructuum eiusdem molendini pertineret ad patronos, & successores in maioratu, habuit iustam causam credendi perceptionem fructuum dictæ medietatis ad se pertinere iure maioratus, non autem
16 transactionis, & ideo non † potest ex hoc inferri ad transactionis ratificationẽ, quæ in hoc casu non potuisset induci, nisi Anna sciuisset tenorem, & circumstantias transactionis *Aym. cons. 197. num. 14. Surd. cons. 49. num. 33. Rot. decis. 66. num. 3. par. 2. recent.* Quæ tamen scientia non probatur, sed his
17 accedit, quod Anna intra legitimum† tempus restitutionis de anno 1623. renunciauit expresè omnibus, quæ sibi vigore dictæ transactionis obuenerant ad *text. in l. 1. & 2. C. si maior. fact.*

Non obstat quartò prætensa obseruatio
18 30. annorum, ex qua secundum † stylum Rotæ resultat præsumptio confirmationis Apostolicæ, quia primò de illa non constat, nec testes, qui dantur percutiunt tempus post, sed ante transactionem.

Et in omnem euentum dicta præsumptio suffragaretur, si nullitas transactionis deduceretur ex defectu dictæ confirmatio-
19 nis, sed cum † aliunde deducatur, vt patet, non tollit defectus, & nullitates aliunde prouenientes.

Non obstat denique, quod non possit
20 impugnari transactio † nisi prius restitutis ex transactione receptis, *l. si diuersas, C. de transact. Rot. in punct. apud san. me. Greg. d. decis. 418. num. 9.* Quia secundùm opinionem, quam passim sequitur *Rota vt videre est apud eundem san. me. Greg. decis. 271. n. 16. & ibi latè addon. num. 28.* quibus potest addi *decis. 111. num. 3. part. 1. diuers.* dispositio
21 dicti textus non habet locum quotiescũque agitur ad nullitatem transactionis, vt in hoc casu, quia tunc potest agi ad nullitatem transactionis priusquam fiat restitutio accepti, quamuis postquam detecta est nullitas, non potest agi ad exequutionem, nisi prius facta restitutione, vt benè declarauit *Rota Mediolen. legati 15. Decemb. 1593. coram Gyptio*, quam restitutionem Anna est parata facere quotiescunque constiterit ex alio iure sibi nõ competere retentionem eorum, quæ apud ipsam
22 esse prætendunt † iure transactionis, quæ retentio competit, quoties constat recepta ex transactione, deberi ex alia causa, vt in dicta *dec. 111. num. 4. par. 1. diuers.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

¶ *Infra in eadem causa adest alia decisio 17. Febr. 1628. coram eodem Coccino, est decisio 210. & in sequenti parte adest alia sub die 15. Febr. 1631. coram eodem dec. 1.*

REV.MO P. D. MERLINO.

Piscen. Capellæ.

Die Lunæ 14. Februarij 1628.

DECISIO CXLVIII.

Est impressa cor: Merlin. tom. primo decis. 435.

EMIN.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Meleuitana Prioratus Nauarræ.

Die Veneris 18. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Eques Hierosolymitanus, qui est debitor cõmunis Aerarij, tempore Smutitionis non potest consequi Dignitates, Commendas, & officia, & qualiter probetur, quod sit debitor.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Debitor Ciuitatis non potest creari officialis.*
2 *Dies interpellat pro homine, & n. 15.*
3 *Libris Officialium creditur in illis rebus, quę spectant ad eorum officium.*
4 *Negatiua quod quis non sit debitor, non probatur ex vno libro tantum.*
5 *Cum ista negatiua non probetur, nisi fiat requisitio in omnibus libris.*
6 *Fides æquiuoca non probat.*
7 *Debitum an probetur ex sequestro.*
8 *Obligatur soluere non satisfacit deponendo.*
9 *Pecuniæ incontanti vbi requiruntur, non suffragatur apochæ fideiussoriæ depositum.*
10 *Procurator ad exigendum non tenetur de non exactis, nisi sit in culpa in non exigendo.*
11 *Exactoris diligentia in dubio præsumitur.*
12 *Exactor, si adueniente die solutionis non adhibet diligentias, dicitur negligens.*
13 *Casus præsumptus, quando comprehendatur in statuto.*
14 *Hierosolymitanæ Religionis stylus est procedere sine figura iudicij, & sine scriptis, & in voce; num. 16.*

DECISIO CXLIX.

PEtenti D. Equiti Carolo de Monreal adiudicationem Prioratus Nauarræ, vacantis per obitum Prioris Ximenez, cõtra D. Equitem Martinum de Redin possessorem, denegarunt Domini adiudicationem ob eius incapacitatem ratione debiti tempore Smutitionis cum Aerario Hierosolymitano, Statuta enim Religionis 24. & 26. de communi Aerario disponunt, quod Eques debitor communis Aerarij tempore Smutitionis, non possit consequi Dignitates, commendas, & Officia ea ratione, vt Equites debitores quanto citiùs ob exclusionis timorem à Commendis, & Dignitatibus soluant Aerario, vt possit magnitudinem, & onera huius nobilissimæ Religio-
1 nis sustinere; qua etiam ratione † debitor Ciuitatis non potest creari Officialis, *l. 1. C. de debit. Ciuit. lib. 11. Mastr. de Magistr. lib. 2. cap. 12. num. 49. Capiblanc. in tract. de Baron. secundum nouam impressionem pragm. 10. n. 114. in fin.*

Quod Eques Carolus tempore smutitionis sub die 27. Octobris 1625. esset, & nũc etiam sit debitor librarum 324. 16. & rubrorum 800. frumenti, probatur, quia cum in solidatione computorum sub die 12. Septembris 1624. dicatur. *Si faccia buona la partita di libre 324.16. proceduta dal prezzo di rubbia 406. di formento, poiche non li ricuperò, si come deue farlo constare al Riceuitore di Nauarra in termine di dieci mesi, che non lo facendo se li doueranno caricare. E per le rubbia 800. di formento, che si doueuano ricuperare dalli lauoratori, si dà il detto termine di dieci mesi al detto Monreal d'hauer fatto constare al Riceuitore di Nauarra, come non fù pagato da alcuno: altrimenti passato detto termine, & non hauendo complito, ne sarà caricato*; consequenter cum dictus Eques Monreal intra decem menses non fecerit constare coram Receptore de non exactione, vtique decem mensibus elapsis, qui expirabant 13. Iulij 1625. remansit de-
2 bitor Religionis, cum dies † interpellet pro homine *l. magnam. C. de contrah. stipulat. l. 2. C. de iure emphyt. cap. potuit de locat. Ias. in l. si ex legati causa n. 14. ff. de verb. oblig. Roland. cons. 98. n. 9. lib. 2. Decian. cons. 84. n. 4. & 5. lib. 2.*

Vltrà quod iam sub dicta die 12. Septẽbris Eques Monreal apparet debitor in solidatione computorum, in quibus licet fiãt bonæ duæ partitæ libr. 324. 16. & rubr. 800. frumenti, tamen hoc fit, vt infra decem menses debeat constare de non exactione, & sic elapso termino sine iustificatione non exactionis, dictæ duæ partitæ debitæ remanserunt accensæ, & nihilominus reperitur facta descriptio in libris, vt in Summ.
3 num. 14. qui probant † debitum ad fauorẽ Religionis, *Seraph. decis. 1390. in princ. & num. 2. & fuit dictum in Campanien. Prioratus 18. Maij 1618. coram bon. mem. Archiepiscpo Dunoxet, & in Aquitan. Prioratus 19. April. 1624. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Non obstat fides Secretarij dicentis, sub diebus smutitionis, & electionis Equitem Carolum de Monreal non apparere debi-
4 torem, quia non inde coarctatur † negatiua, quod non sit debitor alijs libris, seu alibi, vt fuit dictum in supradicta *Aquitanien. Prioratus 24. April. 1624. coram R. P. D. meo*
5 *Pirouano* talis enim † negatiua tunc remanet probata, quando fit perquisitio in omnibus libris, *Ruin. cons. 35. nu. 19. lib. 1. Aym. cons. 112. num. 7. Seraph. decis. 1307. num. 3.* quare cum ipsemet Secretarius det aliam
6 fidem de debito, fides † anterior vti æquiuoca non prodest, *cap. in præsentia de probat. l. non hoc. C. vnde legit. l. neque natales C. de prob.*
7 Coadiuuatur probatio † debiti ex sequestro de mense Augusti 1626. adhuc durante super fructibus Commendæ Equitis Caroli, qui reuocationem procurasset, si non remansisset debitor.

Non obstat depositum, quia illud fuit in quodam Tarqueo aureo, & in quadam apocha fideiussoria, ac fuit restitutum, & cum statuta 24. & 26. de communi Aerario requirant solutionem, & statutum 2. velit pecunias incontanti, illis non fuit satisfa-
8 ctum, obligatus † soluere non satisfaciat deponendo, *Bart. in l. item liberatur* §. *primo ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. Rot. decis. 623. num. 2. par. 1. diu. & dec. 102. n. 1.*
9 *par. 2. recent.* & vbi requiruntur † pecuniæ incontanti, nõ suffragatur depositum apochæ fideiussoriæ, & Torquei aurei, *l. 2.* § *mutui. ff. si cert. pet. l. item illa. §. fin. ff. de const. pecun. l. Stichum.* § *fin. ff. de solut. Gab. cons. 155. num. 29. & 30. lib. 1. Ruin. cons. 65. num. 10. lib. 2. Surd. decis. 30. num. 9. Greg. dec. 347. num. 19.* & ideo restitutio depositi fuit facta.

Non obstat, quòd hoc non sit debitum proprium Caroli, nec sit contractum cum communi Aerario, sed proueniat ex administratione Prioratus facta viuente Priore Ezpelleta; tum quia post obitum Ezpelletæ Carolus remansit debitor Aerarij ratione spolij Ezpelletæ, ad Aerarium spectantis, vt in *Statuto 20. de verb. signif.* tum quia Eques Carolus fuit receptor Religionis in eodem Prioratu, vt constat ex fide Secretarij Aerarij à mense Maij 1613. vsq; ad mensem Maij 1619. & propterea adueniente obitu Ezpelletæ de anno 1617. cessauit administratio, & procura nomine Ezpelletæ, & successit administratio nomine Receptoriæ, & communis Aerarij, & vti Receptor tenebatur exigere pecunias, & frumentum ex spolio Ezpelletæ, & tanquã iura Aerarij, vt in *Statut. 39. de commun. Aerar.*

Nec facit, quòd huiusmodi debitum sit contractum ex quo Carolus tanquam Receptor non exegerit credita Ezpelletæ, & propterea non sit verum debitum ipsius,
10 cùm Procurator † ad exigendum non teneatur de non exactis, nec illa veniant in restitutione reliquatus, nisi adsit culpa in non exigendo, *Socc. sen. cons. 149. nu. 1. lib. 1. Rota Ianuen. decis. 76. num. 8. Caputaq.*
11 *decis. 266. par. 1.* & diligentia † Exactoris in dubio præsumatur, *Rota Ianuen. d. decis 76. num. 9.* quia fuit responsum, quod statutum 50. de communi Aerario mandat, quod si Receptores erunt negligentes in exigendo, teneantur de proprio nisi faciant debitas diligentias, de quibus faciant legitimè apparere, vbi enim Receptor adueniente die
12 solutionis non adhibet diligentias, † est negligens, & periculum ad ipsum pertinet, *Rota decis. 253. num. 3. par. 1. rec. Becc. cons. 105. nu. 25. Eugen. cons 73. num. 22.* Vnde hoc statutum facit debitum proprium, & in hoc casu, quo est factum debitum proprium, requirit quod doceatur legitimè de debitis diligentijs, & sic cum
13 constet † de voluntate statuentium, iste casus comprehenditur, *Fulgos. cons. 179. vers. circa primum*, iuncta præsertim declaratione ordinationis 77. de communi Aerario, quod omnia, & singula statuta aduersus debitores communis Aerarii sancita rigorosiùs, & seueriùs comprehendant Receptores in proprio munere negligentes.

Nec placuit Dominis, quòd cum in solidatione computorum dicatur, *che non lo facendo se li doueranno caricare, e passato detto termine, non hauendo complito, ne sarà caricato*, ideò requireretur citatio, & declaratoria, & descriptio in libris. Primò, quia aut Eques Carolus exegit, & est verè debitor, & intrant statuta de debitore incapaci, quæ non requirunt nec citationem, nec monitionem, nec declaratoriam, nec descriptionem in libris, sed sat est, quod
14 Eques sit debitor, & de stylõ † Religionis Hierosolymitanæ proceditur sine figura iudicij, sine scriptis, & in voce, vt in *Statut. 1. de consil.* Secundò, quia tempore solidationis Carolus erat constitutus debitor, sed vt mitiùs ageretur cum eo, fuit præfixus terminus decem mensium ad probandum pecunias, & frumentum non exegisse, quo tempore elapso debitum
15 remansit accensum, & dies † interpellabat. Tertiò, quia adest descriptio in libris.

Aut non exegit, & intrat aliud statutũ, & ordinatio Religionis supradicta, quod receptor negligẽs faciat debitum propriũ, & comprehendatur sub omnibus statutis editis contra debitores Aerarij, nisi fecerit diligentias debitas, & de illis legitimè do-
16 cuerit, & huiusmodi statutum, † & ordinatio non requirit citationem, vel monitionem, vel descriptionem in libris, vt in *Statut. 21. de verb. signific. & in Statut. 50. comm. Aerar.*

Nec ex eo, quòd distinctè, & diuisim fuerint solidata computa receptoriæ à cõputis administrationis Prioratus, sequitur, quod non possit agi pro isto debito tanquã pro debito receptoriæ, nam non censetur sublatum statutum de receptoribus, cum ista distinctio fuerit facta pro faciliori intelli-

telligentia, & non vt tollerentur dispositiones statutariæ cum præiudicio Religionis, immò Camera computorum noluit sibi præiudicare, dum iniunxit onus Equiti Carolo probandi coram Receptore Nauarræ ad eius manus non peruenisse pecunias, & frumentum, quod in substantia est conforme statuto de Receptoribus, qui debent adhibere diligentias debitas in exactione, & de illis legitimè docere in eorum computis, vt in supradicto statut. 50.

Non obstat solutio scutorum quinque, quia illa fuit pro soldea, & pro adæquatione alterius computi.

Et ita fuit vtraque parte informante resolutum, &c.

¶ *Supra in eadem causa adest alia decisio sub die 8. Martij 1627. coram eodem bo. me. Card. Virili, est decisio 43. & infra adest alia sub die 14. Iunij 1628. coram eodem, est decisio 186. in Ad. habetur altera sub die 11. Ianuarij 1627.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Lectoriæ.

Die Lunæ 21. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Ecclesia Regularis, si sæcularizetur, & Officium Lectoriæ sacræ Scripturæ sit erectum in Canonicatum cum assignatione præbendæ Canonicalis, an si Episcopus Lectori assignauerit ab immemorabili tempore salarium, postea etiam teneatur ad illud præstandum,

SVMMARIVM.

1 *Lectoratus Ecclesiæ Regularis, si sit erectus in Canonicatum, cum assignatione præbendæ Canonicalis, an sufficienter videatur prouisum Lectori pro illius mercede num. 2.*
3 *Itaut ratione salarij, nihil aliud possit prætendere, cum in erectione Canonicatus, sit ei impositum onus legendi.*
4 *Immemorabilem, qui pro se habet, potest allegare meliorem titulum de mundo.*
5 *Fundationis titulus est aliorum magis proficuus, & vtilis.*
6 *Immemorabilis virtus quæ sit.*
7 *Cessante causa, cessat effectus:*
8 *Canonici alicuius Ecclesiæ, si aliquid assignant de eorum præbendis Lectori, per prouisionem sibi factam de beneficio, statim resoluitur huiusmodi assignatio.*
9 *Episcopus tenetur ordinato sine titulo præstare substentationem, quousque illum de beneficio prouiderit.*
10 *Pater dotando filiam facit cessare legatum, pro dote, ex quo cessat causa legati.*
11 *Præseruatio operatur, vt omnia iura primæua integra remaneant.*
12 *Etiam si statum antiquum expressè non sit reseruatum.*
13 *Institutio Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ, & onere legendi an faciat cessare salariũ illi officio antea debitum.*
14 Text. in c. quia nonnulli, de magistr. *& ibi Doct. intellectus.*
15 *Assignatio, vel debitum, quando est necessarium, si cesset ratio assignationis, vel debiti cessat etiam ipsa assignatio, vel debitum.*
16 Text. in c. Episcopus de præben. *declaratur.*
17 *Episcopus tenetur substentare promotum sine titulo, ne cogatur in dedecus Ordinum mendicare.*
18 Text. in l. filiæ legatorum C. de legat. *intellectus.*
19 *Nouatio tunc dicitur inducta, quando præsistens prima obligatio transfunditur in secundam, & num. 21.*
21 *Alias, si prima non perimatur, secunda dicitur venire cumulatiuè, quæ primam non tollit.*
22 *Nouatio fit etiam si contractus se compatiantur, & num. 27.*
23 *Nouatio dicitur inducta per superuenientiam nouæ causæ relatiuæ ad primam quando illa illatio fit circa idem, & num. 24.*
25 *Canonicus, & Lector si quis existat, cum duplici fungatur officio, duplicatum debet recipere emolumentum.*
26 *Priuilegium prælationis suæ vocis in paritate, & collationis, sunt alicuius considerationis.*
27 *Obseruantiæ interpretatiuæ proximæ plurimum est deferendum.*

DECISIO CL.

IN Ecclesia Metropolitana tunc regulari Ciuitatis Cæsaraugustanæ Officium Lectoris sacræ Scripturæ fuit ab immemorabili tempore demandatum vni ex Canonicis regularibus dictæ Ecclesiæ, si in ea sufficiens aderat, cuius electio pertinebat ad solum Archiepiscopum, qui decem cafitia tritici, & decem metretas vini vnà cum scutis duodecim dicto Lectori pro salario assignabat. Cum autem de anno 1605. eadem Ecclesia per sanct. mem. Clementem Octauum sæcularizata, erectus fuerit vnus Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ, dubitaui, An hodie Archiepiscopus post dictam sæcularizationem teneatur ad solutionem eiusdem salarij, quod ante illam soluebat.

Pro negatiua videbatur facere, quòd cũ in sæcularizatione dictæ Ecclesiæ Lecto-
1 ratus † fuerit erectus in Canonicatum, vnà cum

cũ assignatione præbendæ Canonicalis secundùm mentem *SacrosanctiConc.Trid.c.1. sess.5. de reform.* Videtur sufficienter Le-
2 ctori prouisum de prouentibus dictæ † præbendæ, qui soli debent deseruire pro illius mercede, seu salario, *c. quia nonnullis §. sanè de Magistr. & ibi Doct. Abb.num.3. versic. secundo casu. in princ. Anan. num. 4. versic. secundo casu. Host. num.10. Io.Andr. num. 11. Butr. num. 5. Henric. Boich. n. 1. & 4.* itaut ratione salarij Lector nihil a-
3 liud possit † prætendere, cum in erectione dicti Canonicatus onus legendi sit ei impositum, quod fieri potuit, *glo. in d. cap. quia nonnullis. in verb. præbendæ.ad fin. Boich. ibid num. 15.*

Nec obstat, quod ante sæcularizationẽ dictum salarium ab immemorabili tempore solueretur ab Archiepiscopo, itaut pos-
4 sit allegari, contracta huiusmodi obligatio ex meliori titulo de mundo, immò possit dici huiusmodi onus fuisse impositum etiam in fundationem Archiepiscopatus,
5 tanquam † titulum magis proficuum, & vtilem, *ad c. super quibusdam §. præterea, vbi glos. in verbo non extat. de verb.signif. Dec.*
6 *cons. 586. num. 2.* cum ista sit virtus † immemorabilis, latè *Felin. in cap. causam. num.2. & seqq. de præscript. Gabr. de præscrip. concl.1. num.1. Rot. decis. 254. in fin. par. 3. & decis. 642. num. 4. par. 4. diuers.* Quæ immemorabilis in hoc casu supponitur in facto concordato.

Quia respondetur, quòd cum hodie præbenda Canonicalis fuerit subrogata in locum dicti salarij, & ex ea sufficienter sit
7 prouisum Lectori cessat † ratio debiti quoad dictum salarium, *c. cum cessante de appell.* & in istis terminis *Ionn. And. in d. cap. quia nonnullis. num. 11. Hostien. num. 10.* Vbi
8 quòd si † Canonici Ecclesiæ aliquid de eorum præbendis assignarunt Lectori, per prouisionem sibi factam de beneficio, statim resoluitur huiusmodi assignatio, *Butr. num. 6. in fin. ver. nam, & sectio præbendæ. Anan. num. 4. vers. in glos. fin.* & in simili,
9 quòd Ordinato † sine titulo teneatur Episcopus præstare substentationem quousque illum de beneficio prouiderit, & non vlterius, cum cesset ratio dictæ substentationis, *text. est in c. Episcopus. de præb.* Et quòd pa-
10 ter dotando † filiam faciat cessare legatum pro dote, ex quo cessat causa legati, est pariter *text. in l. filia legatorum C. de legatis.*

Quæ tanto magis videbantur admittenda, cum possit considerari, quòd Archiepiscopus ratione absolutæ nominationis, quam ante sæcularizationẽ habebat, videbatur quodammodo obligatus ad prouidendum dicto Lectori tanquam ministro proprio, quæ tamen ratio hodie cessat cum Lectoris nominatio, siue electio fuerit trãslata ad Archiepiscopum, & Capitulum simultaneè, præuio examine in concursu, seu oppositione.

His tamen non obstantibus in contrariã partem Domini inclinarunt. Considerabãt enim, quòd Bulla sæcularizationis, vltra quam quod præseruat omnia iura, priuilegia, &c. ante sæcularizationem competentia, &c. expresè vult, quod omnia, & singula, quæ in dicta Ecclesia pro Canonicis, & personis regularibus erant, de cætero pro Canonicis, & personis sæcularibus etiam post sæcularizationem esse censeantur.

Vnde cum supposita obligatione Archiepiscopi, quæ resultat ex dicta immemorabili, vt dictum est hoc salarium esset emolumentum assignatum pro Lectore, & tanquam tale relatum inter onera Mitræ Archiepiscopalis, sequitur, quòd secundũ verba expressa sæcularizationis censeatur etiam esse pro Canonico sęculari Lectore, cum in hoc Papa voluerit pręseruare statũ
11 antiquum, ex qua † præseruatiua remanẽt integra iura primęua, & sic anterior obligatio soluendi istud stipendium, *Bald. in l. penultima C. deposit. Oldrad. cons. 237. in fin. Becc.* qui alios cumulat *cons. 74. nu. 34. Surd. dec. 163. num. 17.*

12 Et quamuis Papa statum † antiquum expresè non pręseruasset, illius tamen mutatio non perimeret ius Lectoris quęsitum in anteriori statu regularitatis, cum id in sęcularizatione dictum non fuerit *Innoc. in c. dilectus. num. 4. vers. Monialiũ, & ibi Abb. num. 9. de Capel. monach. Prob. ad Monach. in c. cum de beneficio num. 52. & seq. & de præben. 6. Anchar. cons. 404. num. 9. vers. primo quia mutatio. Bellon. cons. 8. num. 4. & fuit aliàs resolutum in Aquilan. iurisdictionis 30. Martij 1601. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno, & in Tarracon. Sacristiæ 19. Martij 1601. coram bon. mem. Iusto, & in Theat. iurisdictionis 23. Iunij 1624. cor. me.*

13 Nec institutio † Canonicatus Lectoralis cum assignatione prębendę, & onere legendi facit cessare huiusmodi salarium ex adduct, per *text. & DD. in d. c. quia nonnulli. de magistr.* Quia aduertendum est, quòd prędicta non applicantur. Primò, quia

text.

14 *text.* † *& Doct.* allegati loquitur in magistro, cui de recenti per modum prouisionis fuit constitutum salarium. Secundo loquuntur ad effectum, quòd nihil possit exigere à scholaribus. Tertiò loquuntur, quando assignatio erat voluntaria, in hoc autem casu non agitur de salario nouiter assignato per modum prouisionis, sed de salario ab immemorabili constituto, & soluendo personæ certæ, vel certo generi. Secundò non agitur ad effectum exigendi à scholaribus, & ab eo, qui ex meliori titulo de mundo virtute immemorabilis soluere tenetur. Tertiò, non agitur de assignatione voluntaria, sed necessaria, vt dictum est.

15 Nec replicetur, quòd etiam quando † assignatio, vel debitum est necessarium, si tamen cesset ratio assignationis, vel debiti, cessat etiam ipsa assignatio, vel debitum, vt in *d. c. Episcopus de præben. & in l. filia legatorum C. de legat.*

16 Quia ad *text.* † *in d. c. Episcopus.* respondetur, quòd substentatio, quam Ordinatus sine titulo debet habere ab Episcopo, donec prouideatur de beneficio, & non vlterius, ideo per prouisionem cessat, quia obligatio Episcopi promouentis non erat perpetua, sed temporalis, quamdiù promotus careret congrua substentatione, ad quam sub-
17 stentationem ideo obligatur † Episcopus ne ro motus cogatur in dedecus Ordinum mendicare, ideo mirum non est, si statim ac deficit periculum dictæ mẽdicitatis per prouisionem beneficij resoluatur quoque temporanea Episcopi obligatio.

18 *Ad text. verò* † *in d. l. filiæ legatorum*, in quo dicitur, quòd filia non habet actionem ad legata sibi facta à patre in testamẽto pro dote, si ea sibi in dotem fuerunt postea per patrem data; Respondetur, quod legatum dotis non erat necessarium quoad solutionem, cum posset quandocumque reuocari, sed supposito etiam quòd esset debitum necessarium, hoc procedit in eo casu, primò quia eadem persona, quæ tenebatur, facit cessare anteriorem obligationem, quod non est in casu isto, nam Archiepiscopus, qui ante sæcularizationem tenebatur ad salarium, non assignauit præbendam pro Canonico Lectorali.

Secundò, id in eo casu procedit, quia idem, quod prius debebat solui fuit transfusum in secundam obligationem, nempe eadem legata, quæ prius vigore testamenti debebantur, fuerunt data in dotem, quod non est in casu isto, quia primum salarium non fuit transfusum in præbendam assignatam dicto Canonicatui Lectorali. & sic ex his patet in hoc casu ex superuenientia nouæ causæ non tolli anteriorem causam salarij, quia hoc haberet locum, si vel primum salarium fuisset transfusum in præbẽdam nouiter assignatam, quia tunc benè diceretur subrogata in locum salarij, vel si eadem persona, nempè Archiepiscopus, qui tenebatur prius ad salarium, assignasset de suo proprio istam præbendam, quorum neutrum cum sit in casu isto, dicendum non est, quòd causa diuersa, ratione obligationis personarũ, & rei faciat cessare prędicta.

19 Vt simili, quòd tunc dicatur inducta † nouatio, quando præexistens prima obligatio transfunditur in secundam, est *text. in l. 1. ff. de nou. Oldr. cons. 309. num. 2. vers. & si dicatur in fine*, id est cũ ex præceden-
20 ti causa, † ita noua constituitur, vt prior perimatur, *Curt. iun. cons. 306. num. 22.* alias, si prima non perimatur, secunda di-
21 citur venire cumulatiuè, quæ† primam nõ tollit, *Rom. cons. 441. n. 8. & ex text. in §. præterea inst. quib. mod. tollit. oblig. & in l. nouatione. C. de nouat.*

Quæ optimè applicantur ad casum nostrum, quia secunda causa salarij, tanquam è diuerso iure proueniens, dicitur venire cumulatiuè ad primam, non autem extinctiuè, & ad hoc vt diceretur venire extin-
22 ctiuè ad primã, opus non esset, † quòd inuicem se non compaterentur, tanquam contrariæ, & in *l. fin. C. de nou. Dec. con. 564. num. 14. & 15. & Apostill. ad sing. Mattesil. 178. in fin. Cæph. cons. 454. n. 18. & seq* plenè *Menoch. de recup. remed. 9. n. 391.* quæ incõpatibilitas hic nullatenus potest cõsiderari.

23 Et quòd tunc dicitur † inducta nouatio per superuenientiam nouæ causæ relatiuæ ad primam, quando illa relatio fit circa idem, aliàs secus per *text. in l. qui bis. ff. de verb. oblig.* firmat *Put. decis. 290. nu. 3. lib. 2.* Quod optimè etiam applicatur ad casum nostrum, quia vt dictum est, noua causa salarij non operatur, vt primum salarium dicatur transfusum in præbendam nouiter assignatam, & sic non est circa idem.

Sed tollitur omnis difficultas, quia non
24 est verum, quòd † noua causa superuenit, quod patet, quia assignatio præbendæ Canonicalis pro Lectore non fuit assignata simpliciter pro Lectore, sed pro Lectore tanquam Canonico vnde cum Lector tanquam Canonicus in statu regularitatis haberet eamdem præbendam, si non ita for-

formaliter assignatam, saltem æquipollentem per alimenta, quæ recipiebat à mensa regulari, in hoc ista assignatio formalis præbendæ Canonicalis in statu sæcularitatis tanquam subrogata in locum anterioris æquipollentis in regularitate non potest considerari tanquam noua causa ratione salarij, quod pro Lectore debebatur.

25 Vnde cum† tanquam Canonicus, & Lector duplici fungatur officio, non est incōueniens, quòd recipiat duplicatum emolumentum, §. *illud. vbi gloss. in ver. periculū auth. vt iud. fin. quoq. suffrag. fiant. Rom. cons.25. & ibi add. Surd dec.66. num.1. lib.1. Pinell. in l.1. par.3. num. 78. C. de bon. mat. Rot. dec.354. par.1. rec. Menoch. cons.228. n. 29. & de arbit. casu 223. n. 7.* & fuit dictum *in causa Romana mercedis 5. Mart. 1625. coram R.P.D. meo Merlino.*

Nec ex eo, quod dicto Canonicatui fuerit iniunctum onus legendi, benè infertur, quod ideo non debeatur anterius salarium, quia stant simul quod Lector teneatur præcisè ad legendum, & tamen illi debeatur salarium, vnde ista iniunctio oneris in hoc quidem immutauit statū regularitatis, quia in statu regularitatis Lectoratus demandabatur vni ex Canonicis, quatenus sufficiens aderat, & sic obligatio legendi non erat necessaria ex parte Canonici, qui poterat recusare tale onus, quamuis obligatio assignandi salariū esset necessaria ex parte Archiepiscopi, vt dictum est. Hodie verò post sæcularizationem onus legendi fuit satis factum necessarium ex parte obtinētis Canonicatum Lectoralem, sed non ideò obligatio salarij ex parte Archiepiscopi expirauit, aut facta est voluntaria.

Non obstat denique, quòd ius conferendi Archiepiscopi post sæcularizationē fuerit diminutum quoad dictum Lectoratum, quia vltra quod adhuc retinet priui-
26 legium † prælationis suæ vocis in paritate, & collatione, quæ sunt alicuius considerationis, vt dixit *Rota in Oscen. indulti 10. Decembris 1599. & 5. Decembris 1601. coram Illustris. Card. Millino*, quam refert *Garz. de benef. par.5. cap.4. num. 163.* In omnem casum prædicta procederent si assignatio salarij fuisset correspectiua ad dictum ius conferendi, quod esset, nullatenus patet.

Vnde cum nihil commune habeat onus soluendi stipendium lectori cum eius no-
27 minatione; imò in hoc † casu benè se cōpatiantur ex mutatione status accidentalis quoad collationem non fuit sublata obligatio soluendi dictum salarium, *Rot. decis. vnica, num.3. circa fin. vers. in contrarium facit, & n.4. de sepult. in antiq. Rebuff. super reg. de vnione, glos. 11. n.13.*

Quæ tanto magis visa sunt admittenda cum Archiepiscopus etiam post sæcularizationem per spatium 17. annorum continuauerit in solutione eiusdem salarij, quod optimè deseruit pro obseruantia interpre-
28 tatiua, quæ tanquam† proxima plurimum est attendenda ad *text. in l. si de interpret. de legib. Craueit. cons. 101. n.3. Aldobrand. cons. 66. n.8. Menoch. cons. 276. n.19. Riminal. cons. 366. n. 17. Addent. ad dec. 525. n.1. san. me. Greg.*

Et ità conclusū negocio maturè discusso, & vtraque parte informante.

¶ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 9. Febr. 1629. coram eodem bo. me. Coccino, est dec.249.*

REVERENDISS. P. D. DVNOZETTO.

Florentina Fideicommissi de Guidacijs.

Die Lunæ 21. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Fœmina quando non censeatur à testatore exclusa à vocatione proximiorum de familia, ita vt faciat deficere conditionem, si sine filijs.

SVMMARIVM.

1 *Vocatus, quando euenit casus suæ vocationis potest agere ad immissionem remedio l. fin. C. de ædict. D. Adr. toll.*
2 *Fœmina comprehenditur sub vocatione proximiorum de familia.*
3 *Quod procedit etiam quando fœmina est nupta extra familiam.*
4 *Fœmina, tunc multò magis non videtur à vocatione proximiorum de familia exclusa, quando testator non respexit ad conseruationem agnationis.*
5 *Et vt hoc habeat locum, sufficit quod testator agnationem non expresserit.*
6 *Coniecturæ pro exclusione fœminarum à proximis de familia debent clarè concludere mentem testatoris, & n. 31.*
7 *A verbis testamenti discedere propter subtiles interpretationes valde periculosum est.*
8 *Neptis non censetur exclusa ex sola coniectura*

ctura deducta ex exclusione filiarum.
9 *Testator non præsumitur voluisse excludere fœminas proximiores propter agnatos remotiores.*
10 *Conseruationi agnationis, quando testator videatur prospexisse.*
11 *Decis. 203. & 217. in recent. par. 2. declaratur, & num. 15.*
12 *Voluntas determinata testatoris in conseruandis bonis in agnatione, quando considerari non possit.*
13 *In testamento quando non legitur expressa ratio conseruandi bona in agnatione, non præsumitur testatorem voluisse excludere fœminas.*
14 *Et ad hoc non sufficit, quod tacitè colligatur.*
16 *Masculinitatis qualitas, si adsit in præcedentibus substitutionibus, quando debet censeri repetita in sequentibus.*
18 Fusar quæst. 311. n. 2. de fideicom. & alii *declarantur.*
19 *Rota non admittit illam coniecturam de repetita qualitate masculinitatis ad excludendas fœminas, sed illam retorquet.*
20 *Testator non præsumitur voluisse excludere fœminas, si vsus sit verbis aptis compræhēdere masculos, & fœminas.*
21 *Remotissimus non debet esse melioris conditionis proximiore.*
22 Decis. in Romana fideicommissi cor. Buratto *quando procedat.*
23 *Testator, si semel expresserit masculos, si sequens sermo regatur ab eodem verbo, præsumitur repetisse d. qualitatem masculinitatis.*
24 *Personæ, & gradus vbi mutantur, non inducitur repititio qualitatis masculinitatis.*
25 *Dictio, sin autem, est aduersatiua.*
26 Bald. dictum in l. omnes populi de iust. & iur. *limitatur.*
27 *Fœminæ licet assumant nomen familiæ mariti non tamen desinūt esse de familia proprij patris.*
28 *Testamentum quando factum est lingua vernacula, tunc attenditur communis vsus loquendi, secus si latina, limitanum. 29.*
30 *Fœmina secundum communem vsum loquendi sunt de agnatione mariti.*

DECISIO CLI.

Thomas Guidaccius in suo, sub quo decessit testamento, instituit hæredes Carolum, & Iulium eius filios, & illis decedentibus sine filijs masculis, substituit Franciscum ipsius testatoris fratrem, seù filios masculos d. Francisci, si extiterint; sin autem proximiores, & propinquiores familię de Guidaccijs: Qui filij Thomæ testatoris omnes decesserunt, superstite solū Carolo, qui demùm etiam decessit, relicta Domina Camilla filia, quam hæredem instituit. Verum Dominus Eques Ioannes
1 Guidaccius, putans euenisse † casum suę vocationis tanquam proximior familię de Guidaccijs agebat ad immissionem remedio *l. fin. C. de edict. D. Andr. toll.* super quo à me hodie dubium propositum fuit, & Domini negatiuè responderunt, scilicèt Equitem Guidaccium non esse immittendum.

Moti fuerunt Domini, quia licèt Carolus decesserit sine filijs masculis, attamen, cum reliquerit Camillam, & ipsa Camilla tàm respectu Caroli grauati, quàm Thomæ grauantis sit proximior ipso Equite, certi iuris est, ipsam præferendam esse, cùm nec vocatio proximiorum excludat fœmi-
2 nam, quia, & fœmina † comprehenditur sub vocatione proximorum familiæ. *l. voluntas Patris, C. de fideicom. l. pronunciatio 195. in fin. ff. de verb signif. Aym. cons. 656. num. 7. lib. 4. Decia. con. 7. num 11. lib. 5. Curt. iun. cons. 49. num. 7, vers. accedit, lib. 1. Tiraq. de retr. lignag. §. 1. glos. 9. num. 203. Peregr. de fideicom. artic. 22. num. 46. & seqq. Rot. coram san. mem. Greg. XV. decis.*
3 *293. & 464. nu. 12.* quòd procedit † etiam, quando fœmina est nupta extrà familiam, *Odd. cons. 46. num. 39. & seqq. Surd. cons. 140. num. 67. lib. 1. Gabr. cons. 190. num. 3. lib. 1. Add. ad decis. Greg. XV. d. dec. 293. num. 23. Seraph. decis. 1436. num. 2. Rot. decis. 587. num. 8. par. 1. & decis. 281. par. 2. recent. & coram Gregor. XV. d. decis. 464. num. 12.*

Quę eò certiora sunt in casu nostro, quia non apparet, testatorem respexisse ad conseruationem agnationis, quo casu fœmina
4 tanto minus excluditur † à vocatione proximiorum de familia, sed faciliùs comprehenditur; licèt enim vocauerit proximiores, & propinquiores de familia, nihilominus non processit vlteriùs, vt bona conseruentur in dicta familia, & proptareà satis est, quòd sub nomine proximiorum, & propinquiorum veniant etiam fœminæ, cùm si illæ admittantur, verificetur dispositio testatoris, & sufficit, quòd vlterius non respexerit ad agnationem, ad hoc vt dicta
5 † Camilla non dicatur exclusa, & quod hoc non expresserit, *Dec. cons. 51. num 6. ante med. lib. 2. Gabr. cons. 97. num. 18. lib. 1. Alex. cons. 97. num. 12. vers. Nec obstat, lib. 2. Rot. coram Greg. XV. d. decis. 464. num. 12.* & fuit

dictum

dictum in *Montis Falisci fideicomm. Lunæ Iunij 1617.coram Reuerendiss.D.meo Decano.*

Non obstant coniecturæ ab informantibus pro Equite pro exclusione dictæ Camillæ pōderatę,quę ad hoc vt dicta Camilla dicatur nō comprehensa in dispositione testatoris, debent † clarè concludere ipsius testatoris mentem, *Alciat.in l. Gallus §.quidam rectè, num.5.ff.de liber.& posthum.Mātic. de coniect.lib.3.tit.4.num.6.* quia vt inquit *Bald.* quem sequitur *Dec. conf.89.n.1. in fin.* valdè periculosum est à verbis testa-
7 menti † propter subtiles interpretationes coniecturales discedere, cùm nullum sit maius signum voluntatis,quam illud,quod verba denotant,

Et primò non obstat coniectura desumpta ex eo, quòd Thomas testator in primo gradu instituit hæredes eius filios masculos, & exclusit proprias eius filias fœminas, ex quo pariter videtur voluisse excludere neptes remotiores, & minus dilectas ex latè deductis per informātes pro Equi-
8 te, † quia ista coniectura per plurimos Doctores reiicitur, & signantèr per *Mant. de coniect.lib.11.tit.24.num.14.vers.sed tamen,* & Rota eam non amplectitur, *Seraph. dec. 880. num.2. & 3.* vbi refert idem decisum in *Bononien. de Sancto Petro de anno 1585. & decis. 1216. num. 1.6 Greg. XV. decis.514. num. 13. Rot. par.4. diuers. decis. 485.* Ratio si quidem est satis vrgens,Nam testator proprias exclusit fœminas propter dotem datam, & fauore filiorum masculorum, quos prædiligebat, quæ ratio cessat in nepte ex filio, quam testator non
9 dotauit,nec præsumitur voluisse † propter remotiores agnatos exludere, vt benè explicat, *Cephal.conf.134. n.41.& seq. Honded. consf.57.lib.1.n.63.& seq.*

Non ostat secunda coniectura, quòd te-
10 stator prospexisset conseruationi agnationis, † dum in præcedentibus substitutionibus exclusit fœminas, & vocauit masculos, & in ista substituit proximiores de familia, & sic agnatos iuxtà *dec.Carpentoracten.fideicom. impress.inter recent.par.2. dec.203.& 217.* Nam respondetur conclusionem istam esse quidem verissimam, sed non applicari
11 casui nostro; Nam supradictæ † decisiones loquuntur, vel quando testator expresè voluerat bona conseruari in agnatione, vel aderat digressus ad plures substitutionum gradus, sed in hoc testamento nulla fuit expressa mentio conseruandæ agnationis, seu facta aliqua prohibitio alienandi, quia velit testator bona permanere in agnatione, & familia; nec adsunt aliqua verba denotantia perpetuitatem, seu tractum successiuum in futurum, cum tota series substitutionum testatoris resolueretur, si vel Carolus, & Iulius filij testatoris, & sic quilibet eorum filios masculos habuisset, quia nec reuixissent substitutiones iuxtà *conf. Oldrad.21.* & per vulgarem erant tantùm cō-
12 ceptæ vocationes; Vndè † non potest considerari determinata voluntas testatoris cōseruandi bona in agnatione. Nam licèt adsit pluralitas personarū;tamen est coarctata ad vnicum tantùm gradum, & sic benè applicantur deducta per *Mant. de coniect.vlt. vol.lib.6.tit.15. num. 6. & seqq.* Et propterea cum non legatur expressa in testamento
13 ratio conseruandi in agnatione, & familia, non † est præsumendum, testatorem illam voluisse ex iuribus supra allegatis; Nam esset multiplicare præsumptiones, quod scilicet testator voluisset conseruare bona in familia licet hoc non dixerit,& voluisset recedere à conclusione iuris,quæ est, vt dixi supra, quod fœmina venit sub vocatione propinquorum, & proximiorum,
14 & propterea † pro fœminarum exclusione oportet, quòd sit expressa ratio perpetuæ conseruationis familiæ, non autem quòd illa tacitè colligatur, *Cephal. conf. 401.num. 39. lib. 3. Mantic.* loco supra citato *tit. 15.*
15 *num.5. in fin.* & in his terminis loquuntur dictæ† *dec. Carpentoracten. fideic.impress.inter recent par.3.dec.203-201.& 432.* & iura relata per informantes pro Equite pro contraria opinione, loquuntur quando adsunt coniecturæ multum vrgentes, quæ hic non concurrunt.

16 Non obstat tertia coniectura deducta † ex repetita qualitate masculinitatis in præcedentibus substitutionibus,quæ debet censeri repetita, dum testator immediatè eodem orationis contextu substituit, proximiorem de familia iuxtà tradita per *Fusar. q.311. nu.22.* quia contrariam opinionem
17 amplectuntur † multi relati ab eodem *Fusar. q.366. num. 7.& 8.* & latiùs *q. 403. num.6.vers.secunda est opinio,* maximè cum dicta Camilla descendat à Carolo vltimo grauato, *Menoch.conf.833.* à qua sententia licèt dissentiat, *Fusar. d.q. 211. num. 12.& seq.* quando sępius fuit repitita qualitas masculinitatis, tamen non loquitur quando substitutio est facta in vnico gradu, sed quando est processum ad successiuam; & gradualem vocationem, & quando testator expressit voluntatem suam, quod bona
18 conseruentur in familia, in quibus † terminis

minis loquuntur Doctores supra relati, & propterea contra repetitionem firmat *Cephal. cons. 134. num. 41. & seq. Surd. cons. 448. num. 22. & seq. Molin. de primog. lib. 3. cap. 5. num. 25. in 2. concl. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 14. nu. 10. & 14.* quin etiam cessante dicta expressa voluntate cõ-
19 seruandæ agnationis, Rota † nedum admittit istam coniecturam de repetita qualitate masculinitatis, sed illam retorquet, & iure meritò. Nam sicuti testator in præcedentibus substitutionibus illam tot, & tàm enixè expressit, si illam in postrema substitutione proximiorum de familia voluisset, vtique illam expressisset nec contentus
20 fuisset, vti illis verbis † generalibus aptis comprehendere tam masculos, quàm fœminas, *Curt. iun. d. cons. 49. num. 7. vers. ex præmissis lib. 1. Dec. cons. 15. num. 1. vers. Nec obstare videtur, lib. 1. Rot. coram Greg. XV. decis. 514. num. 6. vers. Non obstat*, quod in substitutione, & post *cons. Farin. decis. 350. num. 5.* & fuit etiam dictum in *Romana de Delphinis, vers. nec propterea, die 1. Decembris 1623. coram bon. me. Remboldo*, vbi quod ista opinio indubitanter procedit, quando potest assignari aliqua ratio probabilis differentiæ, quæ hic adest, nè scilicèt,
21 dictus Eques remotissimus sit † melioris conditionis Camilla proximiore, & nepte testatoris grauantis, & filia Caroli grauati, & benè conferunt tradita in *Bononien. de Maluetijs 23. Martij 1609. coram bon. me. Card. Sacrato, & in Bononien. fideicom. de Cattaneis 14. Aprilis 1625. coram R. P. D. meo Pirouano*.

Non obstat, quòd Rota aliàs admiserit hanc coniecturam repitionis masculinitatis, vt in *Romana fideicom. de Ioardis 13. Nouembris 1617. coram bon. mem. Buratto* reassumpta per *Adden. ad Greg. XV. dicta decis. 514. num. 17. decis. 293. num. 25.* quia
22 † in his casibus testator expresse mentionẽ fecerat perpetuæ conseruationis bonorum in familia, & prohibuerat alienationem bonorum cum ratione expressa, vt perpetuò bona remanerent in domo, agnatione, & familia, & in his terminis loquuntur ferè omnia iura pro hac opinione ab informantibus pro Equite allegata.

Non obstat, quod sub eadem oratione adsit vocatio masculorum in præcedentibus gradibus, & propinquiorum familiæ
23 de Guidaccijs, quæ regitur † ab eodem verbo, *substituit*, quo casu repetitionem masculinitatis considerat, *Surd. post allegat. ab ipso cons. 564. num. 7.* quia alijs non concurrentibus Rota non tenuit istam opinionem in *Parinen. Iurispatronatus coram Reuerendiss. Patriarcha Domino meo Pamphilio die 26. Aprilis 1613.* Vbi vocabatur antiquior de domo fundatoris, & concurrebat eadem contextura orationis, & tamen te-
24 nuit, quod vbi mutantur † personæ, & gradus, non inducitur repititio qualitatis masculinitatis assignans rationem, quòd cùm istæ substitutiones non possint simul, & eodem tempore concurrere, iudicantur diuersæ dispositiones; Ita vt qualitas adiecta in præcedenti, non censeatur repitita in sequenti.

Nec releuat argumentum desumptum à
25 dictione, *sin autem*, † quæ est aduersatiua, & repetit præcedentes qualitates *Rot. decis. 501. num. 2. par. 4. diuers.* quia non procedit, quando vtraque ratio est perfecta, sicuti vocatio filiorum masculorum Francisci, & vocatio proximiorum da familia, sunt duæ vocationes perfectæ, quamuis regantur ab eodem verbo, *substituit*, *Ruin. cons. 176.*
26 *num. 8. lib. 2.* sic limitatur † dictum *Bald. in l. omnes populi*, quod allegat supradicta decisio, nec repugnat intellectus; quod vocet testator filios masculos Francisci, si extent, sin autem, fœminas proximiores de sua familia.

Non obstat, quòd Camilla nupserit extrà familiam de Guidaccijs, & quòd à communi vsu loquendi Florentiæ ea vocari debeat de familia mariti, & ita attento cõmuni vsu loquendi, non debet intelligi, quod testator senserit de filiabus in alia familia nuptis. Quia respondetur primò, quòd neque Florentiæ, neque Romæ, vbi factum fuit testamentum, licèt mulieres
26 † assumant nomen familiæ mariti, proptereà desinunt esse de agnatione proprii patris, *Odd. dicto cons. 46. num. 39. Adden. ad Greg. d. decis. 293. nu. 23.* vbi cumulat plures decisiones. Secundò respondetur, quòd cõmunis vsus loquendi deberet attendi, quando testamentum fuisset lingua vernacula fa-
28 ctum, sed cum fuerit lingua † latina conscriptum, verba non recipiunt interpretationem à communi vsu loquendi, *Mantic.* qui alios cumulat *de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 8. num. 9.* & quamuis hoc non videa-
29 tur procedere, quando idem sensus † resultat in vtraque lingua, vt declarat idem *Mantic.* vbi supra, attamen in hoc casu non probatur, quòd quamuis latinè vocantur proximiores, & propinquiores non intelligatur de fœminis agnatis, etiam quod, se-
30 cundum † vsum loquendi fœminę censeãtur

tur de agnatione mariti, vt supra dictum est, & Rota in tot decisionibus supra ponderatis, & aliis per informantes adductis non habuit in Italia rationem huius allegati communis vsus loquendi. Tertiò denique respondetur in hoc casu cum † non
31 † adsint vrgentes coniecturæ concludentes testatorem voluisse conseruare bona in agnatione, vt supra dictum est, & ex hoc etiam elidi coniecturam, quòd ex communi vsu loquendi testator voluerit excludere fœminas.

Et ita, &c. vtraque, &c.

Supra in eadē causa adest alia decisio sub die 21. Iunij 1627. coram eodem R. P. D. Dunozetto, est decisio 90. & infra habetur altera sub die 21. Iunij 1628. coram eodem; est decisio 195.

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO.

Gerundeñ Beneficii.

Die Lunæ 21. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Possidens beneficiū de Iurepatronatus laicorum, si illud permutet contradicente, & inuito patrono cum alio beneficio, si patronus modo ad iuspatronatus præsentet alium, an valeat, & substineatur talis præsentatio.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij adiudicatio, & institutio quando denegari non possit.*
2 *Iuspatronatus probatur per instrumentum fundationis, qui modus probandi superat omnes alios.*
3 *Iurispatronatus effectuatio qualiter probetur.*
4 *Iurispatronatus pertinentia benè probatur, probata descendentia à fundatore, cū titulo hæreditario.*
5 *Iurispatronatus vacatio succedit propter resignationem factam inuito patrono, & prrpter defectum potestatis in Ordinario, si confert talia beneficia.*
6 *Et tunc remanet apertus locus patrono ad præsentandum.*
7 *Iurispatronatus collatio, si fiat ab Ordinario occasione permutationis ignorante, spreto, vel contradicente patrono non est nulla, sed annullanda, & num. 8. & 9.*
10 *Ordinarius non potest præiudicare in iurepatronatus patronis absque vitio nullitatis.*
11 Decis. 5. de rer. permut. in nou. *sensus.*
12 *Resignatio beneficij admissa per Ordinarium, præsumitur ex causa iusta, & rationabili admissa, & num. 13.*
14 *Ordinarius ex facultate ipsi à iure tributa, neque ex necessitate, & vtilitate Ecclesiæ potest admittere permutationes beneficiorum inuitis patronis, & num. 18.*
15 *Et quando excludantur omnes causæ ab Ordinario allegandæ.*
16 C. decernimus 16. q. 7. in quib. *terminis loquatur.*
17 *Patroni, quando non possint præsentare personam ipsi beneuolam.*
19 *Consuetudo non plenè probatur ex instrumentis, quæ non coarctant negatiuam actus contrarij.*
20 *Permutationes beneficiorum, quando sunt nullæ, qualiter succurratur, & quid si sint factæ inuitis patronis num. 21.*
22 *Præsentationis validitas ad iuspatronatus qualiter probetur.*
23 *Persona nominata in instrumento secundum hodiernam praxim, non est necessarium, vt præsentetur.*
24 *Præsentati habilitas ad iuspatronatus iustificatur probato Clericatu ex literis patentibus.*

DECISIO CLII.

IOannes possidens Beneficium simplex, & de iurepatronatus illorum de Angullanis in Ecclesia S. Felicis Gerunden. volens permutare illud cum alio Beneficio, petiit assensum D. Eleonoræ patronæ: ea verò recusante obtinuit à Vicario Gerunden. non obstante dissensu admitti dictam permutationem, cuius vigore prætendens D. Eleonora Beneficium vacasse, præsentauit Ignatium Cudinam exinde tam nomine D. Eleonoræ, quàm Ignatii causa per appellationem ad Rotam delata quæsitum fuit, An idem Ignatio sit adiudicandum huiusmodi beneficium, quod affirmatiuè per Dominos fuit resolutum.

Quia D. Eleonora probat patronatum, & pertinentiam, & vacationem; Ignatius verò validam præsentationem, & habilitatem quibus concurrentibus Beneficii ad-
1 iudicatio, & institutio eidem Ignatio denegari non potest, *cap. Monasterium* 16. *q. 7. cap. cum Bertoldus, vbi Abb. num.* 12. *de re iud. Rot. decis* 337. *num.* 1. *par.* 2. *recent.* & idem fuit dictum in *Burgi S. Sepulchri Beneficij* 4. *Iulij* 1625. *coram R. P. D. meo Merlino, & in Barchinon. Beneficij* 4. *præsentis mensis coram me.*

De patronatu sufficienter visum fuit constare ex instrumento fundatoris, quòd datur in quo Ioannes de Angullana de anno 1570. Fundauit Beneficium, de quo agitur, cum sua dote, & consensu Ordinarii reseruato sibi, & hæredibus suis patronatu, qui
2 modus † probandi superat alios tanquam dire-

directè, & in sua substantia fundatus *Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 1. q. 2. artic. 1. & seq. & vsque in fin. glos. in cap. piæ mentis 16. q. 7. Crau. cons. 68. in princ. Rot. dec. 615. num. 2. par. 1. recent.* & latissimè comprobat *Gonzal. in reg. 8. glos. 18. num. 32.* de cuius effectuatione non etiam dubitatur, quia dantur præsentationes subsequutæ, & affectuatæ de anno 1572. & 1597. & cum enũ-
3 ciatiuis † huius patronatus, & præsentatione pro obitu antea præsentati, quæ sufficiunt ad probandam effectuationem *iuxt. cons. Oldr. 229.* sepè per Rotam receptum, & idem fuit firmatum *in dec. 224 n. 7. & 8. p. 1. rec. & decis. 452. n. 1. corã PP. Greg. XV.*
4 Similiter, & pertinentia † benè probatur, probata descendentia à Ioanne fundatore cum titulo hæreditario, quæ sufficit, vt dictum fuit in *Regien. Prioratus, & Firmana iurispatronatus*, quę referuntur in *dec. 146. num. 2. par. 2. recent.* quam D. Eleonora probat ex testamento eiusdem Ioannis fundatoris, in quo substituta legitur Raphaeli, & Michaeli sine prole quandocũque decedentibus, qui casus respectu tam Raphaelis, quàm Michaelis probatur euenisse ex sententia adiudicationis bonorum dicti Ioannis, ac immissionis eorumdem ad fauorem D. Eleonoræ, quæ data fuit.

Vacatio verò probatur, quia certum est Ioannem ante permutationem sciuisse beneficium ab eo permutandum esse de iurepatronatus D. Eleonoræ, dum prius illã requisiuit semel, & iterum pro consensu permutationi præstando, vnde cum illa recusante, & in actis contradicente nihilominus Beneficium ad effectum permutationis resignauerit in manibus Ordinarii, & ab eo fuerit admissa permutatio, indè per resignationem successit vacatio, & propter defectum potestatis in Ordinario con-
5 ferendi † Beneficia de iurepatronatus laicorum, *cap. decernimus 16. q. 7. Calder. cons. 2. in fin. de rer. permut.* apertus remansit
6 locus patrono † ad præsentandum *Lap. in cap. vnico de rer. permut. num. 7. & in c. nemo, num. 1. Butr. num. 10. Anchar. ad finem c. Gemin. num. 11. de elect. in 6. Gigas de pens. q. 23. num. 5. Cittad. de iurepatronatus par. 6. artic. 3. num. 102. Lambert. eod. tract. p. 1. lib. 2. q. 6. ar. 6. nu. 40. & seq. Garzias de Benef. p. 11. c. 3. n. 23. & 24. Gratian. discep. 835. n. 2. lib. 5.*
7 Non obstat, quòd collatio † Ordinarij de Beneficio patronali occasione permutationis ignorante, aut spreto, aut contradicente patrono, non sit nulla ipso iure, sed veniat annullanda, si patronus ex causa contradicat, *Aegid. decis. 87. & 163. Mohed. decis. 8. per tot. de iurepatronatus, Thanis decis. 80. Rot. decis. 5. in fin. de rer. permut. in nou. & in Gerunden. permut. 5. Iulij 1593. coram bon. mem. Litta*; *Garzias latissime hanc conclusionem probans, & ponens eamdem Littæ decis. in tract. de Benef. par. 11.*
8 *cap. 3. num. 19.* & eo casu † Beneficium non vacare propter implicitum statum validitatis, & euentualis rescissionis ex causis verificandis, *Felin. in cap. cum Bertoldus n. 8. & 12. de sent. & re iud. & in tract. quando literæ Apost. ampl. 9. Rocchus de iurepatronatus, in verbo honorificum, q. 3. nu. 8. Couar. pract. q. cap. 36. n. 9.* nec per consequens vacatione non præcedente posse Ignatio Beneficium adiudicari.

Quia fuit responsum, si collatio fiat ab Ordinario spreto, aut ignorante patrono, tunc non esse nullam ipso iure, sed annullandam patrono contradicente intra tempus datum ad præsentandum, & procedere
9 supra allegata ea ratione, † cum possit patronus non contradicere, & acquiescere collationi, vel propter iustas causas succũbere in iudicio rescissionis, itaut collatio firma remaneat; interim autem propter euentualem vacationem non est admittenda præsentatio; sed post rem iudicatam *Feder. de permut. Benef. num. 52. & 53. Coras. de Benef. cap. 6. par. 2. num. 3. Felin. in tract. quando literæ Apost. ampl. 9. Couar. pract. q. d. c. 36. num. 9.* sed quando patronus requisitus ad consentiendum nedũ dissensit, sed præueniendo, vt hic in iudicio contradixit, atque ita nedum interuenit spretus simplex, aut ignorantia patroni habentis implicitum dubium euentum voluntatis eiusdem: sed manifesta voluntas per cõtradictionem deducta in actis ante col-
10 lationem, cui non potest † Ordinarius præiudicare absque vitio nullitatis actus per *c. decernimus 16. q. 7.* tunc procedunt dicta in prima conclusione ex *Lapo, Gemin. Butrio, Lambert.* & aliis allegatis, & hanc distinctionem in specie faciunt *Lambert. p. 1. lib. 2. q. 6. ar. 6. n. 40. per allegat. cap. decernimus, & c. cum Bertoldus de re iud. & Garz. de Benef. d. p. 1. cap. 3. num. 23.* qui in hunc
11 sensum intelligit † *decis. 5. de rer. permut. in nouis*, quæ tangit hanc distinctionem sequendo *Lap. in cap. nemo de elect. lib. 6.* & quamuis subiungat eadem *decis. 5.* dicens quòd dictum intelligo si ex aliqua causa rationabili contradicunt, & infrà tempus à iure statutũ, attamen cum non distinguatur

tur de contradictione post factam collationem, vel antè collationem est intelligenda secundum terminos disputationis susceptæ in illo articulo nempè de permutatione facta per Ordinarium de Beneficio spectante ad præsentationem laici ipso contempto, & non vocato, vt indicat principium illius decisionis, & eo casu benè potest dubitari, quòd non sufficeret sola contradictio sine expressione causæ rationalis,
12 ex quo tendit contra reum, † & possessorem, cui sufficit docere de collatione habente præsumptionem pro se, quod sit facta per Ordinarium ex iusta, & rationabili causa *Seraph. decis.* 1320. *num.* 3. & potest vincere per non ius actoris, *Felin. in cap. olim, num.* 9. *de rescript.* sed quando concurrit contradictio, dissensus in actis deductus, vt hic ante collationem patro-
13 nus † fundat intentionem in proprio iure, scilicet in dispositione *cap. decernimus* 16. *q.* 7. irritante collationes factas per Ordinarios de Beneficio spectante ad præsentationem Laici, quòd si Ordinarii ità præ-
14 uenti per contradictionem † patronorum contendant admittere permutationes ex facultate ipsis à iure tributa, nempè ex necessitate, aut vtilitate Ecclesiæ *Vital. in clem vnica, num.* 51, *de rer. perm. Garzias de Benef. d. p.* 11. *cap.* 3. *num.* 23. debent permutantes docere se esse in casu limitationis, vt declarant idem *Couar pract. q. d. c.* 36. *n.* 9. *Garzias d. c.* 3. *nu.* 21. quæ causæ necessitatis, & vtilitatis Ecclesiæ si à permutãtibus sunt probandæ tantum abest, vt illæ probentur, vt imò contrarium apertè detegatur, cum agatur de Beneficio patronali relinquendo à Sacerdote, sene, Theologo concionatore; & resignando inueni simplici Cle-
15 rico, † & in disciplina Ecclesiastica inexperto, quæ excludunt quamcumque causã ab Ordinario allegandam.

Neque vim facit, quòd prædicta de dissensu patroni; & eius contraditione procedant in collatione voluntaria, in quibus
16 terminis videtur loqui † *c. decernimus*, secùs autem in collatione necessaria proueniens ex causa permutationis, in qua patro-
17 ni † non possunt præsentare personam ipsis beneuisam, sed permutantibus tantum collatio fit debita, *Vital. in clem. vnica, num.* 6. *Card. n.* 14. *de rer. permut.* cum aliis allegatis.

18 Quia, & eadem necessitas † conferendi non est arbitraria Ordinariis, sed concurrente iusta causa, quæ est necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ, vt iam dictum fuit, quæ si deficiant cessat etiam facultas Ordinariis à iure concessa conferendi ex causa permutationis.

Et consuetudo, quæ allegatur in Ecclesia Gerundeñ. admittendi permutationes sine consensu patronorum, & dicitur probata ex instrumentis in actis productis, vltra quod non est absolutum, quod plenè,
19 † & concludenter possit probari consuetudo per instrumenta, quæ non coarctant negatiuam actus contrarii, *Seraph. dec.* 113. *num.* 3. non etiam actus, qui enunciantur in dictis instrumentis probant obseruantiam, de qua agitur, quia præsupponunt, quòd fiant permutationes patronis vocatis non contradicentibus, vel etiam consentire recusantibus, qui casus non conueniunt cum eo, de quo agitur.

Et stantibus prædictis non est ingrediẽda alia disputatio, An saltem † permutan-
20 tes † sint excusandi, & quomodo redire debeant ad proprium Beneficium, An iure proprio, vel per nouam collationem, etiam patrono contradicente, qui si fuerunt in culpa, ex quo ante permutationem sciuerunt beneficium esse de iurepatronatus, & recusante, & contradicente patrono
21 † processerunt ad permutationem, cessat omnis excusatio *Feder. de permut. Benef. quæst.* 6. & 7. *n.* 12. & 13. *Gig. de pens. q.* 23. *num.* 5. cum aliis allegatis per *Garz. d. c.* 3. *num.* 30.

22 Superest nunc probatio † validitatis præsentationis, quam Ignatius tenetur iustificare, & cum illam deducat ex Instrumento 13. Augusti 1625. quo D. Eleonora præsentauit, & nominauit ipsum Ignatium sub rogitu Notarii, & præsentia testium pro supplicanda gratia collationis à S. D. N. quæ expedita fuit 27. Octobris 1625. & in actis producta intra tempus quadrimestris visum fuit hoc sufficere, *Rot. dec.* 3. *de iurepatr. in nouis. Lap. alleg.* 7. *num.* 7. *Rocch. de iurepat. in verb. honorificum q.* 7. *n.* 27. *Lãbert. lib.* 2. *par.* 1. *q.* 4. *ar.* 16. *n.* 2. & *par.* 2. *q.* 4. *art.* 1. *num.* 2. neque secundum praxim hodiernam necessarium est, quòd actualiter
23 † præsentetur persona nominata in Instrumento, *Garz. de benef. par.* 4. *cap.* 1. *n.* 19. & 25. id affirmans etiam, quòd ex qualitate beneficii requireretur examinatio, cum illa possit expediri ante institutionem, & idem fuit dictum *in d. decis.* 3. & *in Lucana plebis* 7. & 14. *Maij* 1590. *coram bon. me. Gyptio.*

24 Demum habilitas † eiusdem Ignatii probatur probato Clericatu ex literis patentibus

tibus eiusdem, qui est verus modus concludendi hanc probationem, *Gram. dec. 81. num. 1. Rot. decis. 16. de probat. in antiq. Felin. in c. post cessionem. num. 3. & 15. de probat.*

Et ita &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Recanaten. Pensionis.

Die Lunæ 28. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Conclauistæ vigore facultatum fel. rec. Pauli V. circa cassationes, & reseruationes pensionum qua forma debent illas cassare, aut reseruare.

SVMMARIVM.

1 *Consensus non extenditur vltra personas nominatas, imò omnes alias excludit.*
2 *Priuilegia non censentur tollere conuentiones partium.*
3 *Literæ originales facultatis transferendi pensiones debent exhiberi coram exequutore, ad hoc vt sit certus de sua iurisdictione.*
4 *Facultas tranferendi pensiones debent saltem constare ex transumpto apposito in processu fulminato.*
5 *Conclauistæ, quam facultatem habeant circa cassationes pensionum.*
6 *Conclauistæ debent ad vnguem in reseruatione, & cassatione pensionum seruare formam ei datam in facultatibus.*
7 *Itaut, nec per æquipollens possit adimpleri; vide num. 11.*
8 *Iudex, quando procedit in materia pensionũ per viam cassationis antiquæ, & creationis nouæ similis, debent coram eo exhiberi literæ reseruationis pensionis.*
9 *Patris iussus de adeunda hæreditate per filium debet esse specialis.*
10 *Mandatum speciale, vbi exigitur debet exprimi in qua causa, nec sufficit generalitas.*
12 *Statutum disponens, quod ad hoc, vt quis possit banniri, quod ipse, vel alius compareat, si iudex simpliciter citabit banniendum, nihil valebit bannum.*
13 *Pensionis cassatio est actus, qui originatur in consensu transferentis, & perficitur in auctoritate executoris.*
14 *Actus pendens à facto vtriusque partis, vt perficiatur, quid requiratur.*
15 *Papa certum est, quòd potest concedere facultatem transferendi pensiones.*
16 *Expressum est maioris auctoritatis, quam sit tacitum.*
17 *Præsentatio rescripti potest probari per testes.*
18 *Priuilegia, quando non dant certam formam verborum, sufficit, quòd virtualiter fuerit forma data in literis.*

DECISIO CLIII.

Bernardinus resignauit ad fauorẽ Laurentii Capellanias cum reseruatione pensionis scut. 80. cui reseruationi consensit dictus Laurentius durante vita Bernardini tantùm, postmodum idem Laurentius resignauit dictas Capellanias ad fauorem Hieronymi, ac tandem præfatus Bernardinus tanquam Conclauista vigore facultatum S.M. Pauli V, transtulit eamdem pensionem in D. Comitem. Vnde dubitatum an prædictus Hieronymus teneretur soluere dictam pensionem præfato D. Comiti, Et pro negatiua primò deducebatur, quod Laurentius consensit reseruationi pensionis durante vita Bernardini tantum, &
1 ideo † prędictus consensus non extendebatur ad alias personas, imò omnes alias excludebat, *Bart. in l. 1. num. 1. ff. si quis ius dic. non obtemp. Paris. cons. 85. num. 45. lib. 2. Rip. in l. fin. num. 136. C. de reu. donat.* Et ideo priuilegia transferendi non videntur comprehendere hunc casum, cum non
2 censeantur tollere conuentiones partium *c. ex multiplici. de decim. Felin. in cap. 1. nu. 3. vers. limita 6. & ibi Dec. num. 57. in 4. Fallen: de rescript. Menoch. cons. 36. nnm. 57. Crescent. decis. 2. de priuil. Achill. decis. 2. de pactis.*

Secundò dicebatur, quod originales facultates transferendi non fuerunt exhibitę
3 coram † exequutore, ideoque cum non fuerit certus de sua iurisdictione translatio non tenet, *Ferrett: cons. 85. n. 1. lib: 1. Crescent. dec 13. de concess. præben. Achill. dec. 7. de pensionibus.* Et fuit latè deductum *in causa Carthaginen translationis pensionis 19. Iunij 1606. coram bo. mem. Pat. Manzanedo, quæ est dec. 143. p. 2. in recent.* & fuit dictum *in causa Bononien. translationis pensionis 1. Maij 1618. coram Reuerendiss. D. M. Pat. Antiochcno, Put. dec. 245. lib. 3. in correct. Achill. dec. 2. de off. dileg:* vbi quod saltem de facultate
4 transferendi constare debet † ex transumpto apposito in processu fulminato, & in hoc

hoc casu non est standum ;assertioni Notarij *Ferret.d.cons.85.nu.1.lib.1.*& fuit dictum in dictis Carthaginen. & Bononien.

Tertiò dicebatur, quod in facultatibus Conclauistarũ non datur facultas transferendi coram Notario, & testibus, sed datur † facultas Conclauistis cassandi pensiones, & Ordinarijs, alijsque Ecclesiasticis ad id electis reseruandi ad fauorẽ translatariorum, qua quidem forma neque respectu cassationis, neque respectu reseruatio-
6 nis fuit seruata, & tamen, cum † indubitatum sit hæc de forma requiri. *Ferett.cons.13.num.10. Porpurat.cons.596.num.6.lib.2. Mandos. de signat. grat. in verb. translat.n.1. Paris. de resign.lib.6 cap.4.num.7.Vestr.in prax.lib.3.cap.vlt.nu.1.S.M. Greg.decis. 17. num.3. & ibi addent.Rot.decis.327.num.4.& 5.par.1. in recent.*propterea dicta forma ad vnguem erat seruanda. *Galuan. in istis terminis cons.27.num.13.* & fuit pluriès resolu-
7 tum ità † vt esset adimplenda in forma specifica non autem per æquipollens ; *glos.in c.1. de Baptis.l.qui Romæ §.Flauius Hermes ff. de verb, oblig. glos. in clem.1.in verb. tertiã de vit.& honest. cler. cum alijs pluribus adductis per Brun. de forma.tit.13. de implem. & obseru. formæ, col.10. vers. cæterum, forma fol.83.col,4.folij.*

8 Quartò dicebatur, quod non fuerunt† exhibitæ literæ reseruationis pensionis,quæ debuerunt exhiberi, cum iudex procedat per viam cassationis antiquæ, & creationis nouæ similis. *Gig. de pens. quæst. 74. num 1. & quæst. 88 num. 8. Mohedan.decis.2.de locat. & conduct.*
& propterea nisi ostendatur antiqua, Iudex non potest dici certus de qualitatibus illius ita vt videre possit an noua, quæ creatur, sit similis.

Cæterum prædictis non obstantibus cõtrarium fuit resolutum ; quia validitas priuilegiorum non potest controuerti, nec quod trasferens fuerit Conclauista, nec quod exequutor esset idoneus, nec minus habilitatis D. Comitis, cum hæc omnia satis benè probentur. Et forma priuilegiorum fuit in translatione seruata. In priuilegijs enim Conclauistarum in constitut. 3. §. 9. S. M Pauli in substantia, & facta constructione sic habetur *Conclauistis, & eorum singulis concedimus, & indulgemus, vt quicunque loci Ordinarij, vel Canonici, &c. quascunque pensiones annuas eis, & eorumẽ singulis, &c. vsque ad summam 100. ducatorum in toto, vel in parte cassare, & extinguere valeant, & postquam cassatæ fuerint, &c, alias similes pensiones annuas, &c. vni, vel pluribus personis Ecclesiasticis per eosdem Conclauistas, &c. nominandis, &c. reseruare, constituere, concedere, & assignare valeant, &c.*

Ex ista formula priuilegiorum non constat, quod Papa voluerit exprimi verbã formalia, quia tunc certum esset, quod non sufficeret expressio generalis, *vt in l.si quis mihi bona, §. iussum, ff. de acquir. hær.*
9 vbi iussus† patris in adeunda hæreditate per filium debet esse specialis, & propterea
10 *Alex. ibid. in 1. notab.*infert ad exigentiã † speciale mandatum quod debeat exprimi in qua causa, nec sufficiat generalitas, idẽ *Alex. in l. 1.circa finem, ff. de liber.& posth: Socc.sen. cons. 45. col. 3.in fine, & exornat Brun. de form.art.8. de implem. ac obseruantia formæ col. 18. vers. est tamen fol. 85. col.*
11 *4.folij.* Et ideò cum dicta priuilegia† non dent certã formam verborum sufficit,quod virtualiter fuerit seruata forma data in priuilegio transferendi, prout fuit factum in casu isto, licet superficialiter videatur alius modus ab eo, qui datur dicta facultate transferendi, *ita Bald.post Iacob. Butrigarium in l. fin.num.2.& 3.vbi etiam Alex.nu. 3.& 4. C. de Procur.Anchar.in repet.c.Canonum statuta.num.335. vers. sed pone dici statutum de constit.*inferentes ad statutum di-
12 sponens, quod † ad hoc vt quis possit banniri, debeat citari, quod ipse vel alius pro eo compareat, si iudex simpliciter citauit banniendum, nihil valebit bannum, quia tacitè inest quod compareat per se, vel per alium, *& Felin. in cap.cum venerabilis.num. 43. vers. & si diceres, de except.*

Quod autem forma data à priuilegio transferendi circa cassationem tacitè insit, satis patet, quia cum cassatio † sit actus,
13 qui originatur in consensu, & mera voluntate transferentis, & perficitur in auctoritate executoris, hæc forma satis adimpletur, si ipse transferens declaret se velle transferre iuxta facultates consentiens reseruationi faciendæ per exequutorem, & si exequutor dictum consensum recipit, & admittit,prout fuit factum in casu isto,cum
14 enim sit actus † pendens à facto vtriusque optimè perficitur in facto vtriusque relatiuè ad facultates,*l.certum, ff. si certum petat. l.asse toto ff. de hæred. inst.& Felin.vbi supra vers. respondet Aret.* Quod autem in hoc casu dicta cassatio resultet quoad personam, & consensum transferentis, patet ex verbis illis translationis, *seq. ipsum de pensionibus spoliauit.* Et quamuis sup. dixisset, *transtulit,*

lit, & transfert pensiones in D. Comitem, & postea subiungatur *seq. pensionibus spoliauit.* sensus istorum verborum est, quod cassabat pensiones ad effectum, quod transferrentur per Iudicem electum in D.Comitē, vt probat sequentia verba ibi. *Et eumdem D. Prothonotarium sic electum requisiuit, quatenus pensiones prædictas*, vt supra *prædicto D. Comiti reseruare, constituere, & assignare, seu translationem* vt supra *per ipsum factam, consensumque*, vt supra *præstitum recipere, & admittere vellet, & deberet, &c.* Et propterea si voluit præfatum electum posse reseruare, constituere, & assignare, vtique transferens habuit intentionē, quod cassaretur, & quatenus etiam habuisset intentionem cassandi, & transferendi hoc nō habuit simpliciter, vt patet ex verbis illis, *seu translationem per ipsum factam, consensum*, vt supra *præstitum recipere* ex quibus dum vult, quod exequutor possit consensum recipere, in necessariam consequētiam dat illi facultatem cassandi, & reseruandi.

Quo verò ad formam datam Iudici circa facultatem cassandi, & reseruandi, quod virtualitèr fuerit seruata satis patet ex requisitione, de qua modo dictum est. Et dum subiungitur *dictus Prothonotarius electus est, &c. dictam pensionem, translationem, reseruationem, & consensum*, vt supra *auctoritate sibi concessa, &c. recepit, & admisit dictasque pensiones per eos, per quos decet suis locis, temporibus, & terminis sub censuris, &c. & Comiti in posterum sicut hactenus dicto D. Bernardino persoluendum decreuit, prout solui mandat, & decernit, &c.* cum ex prædictis Iudex admiserit translationem reseruationem, & consensum, ac postea voluerit solui D. Comiti, per necesse, & virtualitèr illam cassauit, & de nouo reseruauit in personam prædicti D. Comitis, quod sufficit per supradicta.

Non obstant in contrarium adducta: Non primum de consensu pręstito reseruationi pensionis durante vita Bernardini tātum: quia cū semper quando quis cōsentit, cōsentiat durante vita pensionarij tantū, &
15 nihilominus indubitatum sit, quod † Papa potest concedere facultatem transferendi, expressio illius, quod tacitè inerat, nihil operatur ad effectum inualiditatis translationis, & non alterat naturam reseruationis pensionis per ea, quæ notat *Anchar. in cons. 147. num. 4.* nec efficit, quod expressum
16 † sit maioris efficaciæ, quàm si esset tacitū. *Bald. in l. ex verbis, nu. 1. C. de donat. inter vir. & vxor.*

Non obstat secundum de non exhibitione priuilegiorum, quia de dicta exhibitione satis constat ex testibus, qui deponunt de exhibitione literarum coram exequutore.
17 Præsentatio † enim rescripti potest probari ex testibus DD. *in cap. quoniam contra vbi Felin. num. 56. & Dec. num. 234. & seqq. de prob.* & in puncto fuit resolutū *in d. causa Bonon. translationis pensionis 1. Iunij 1618. coram Reuer. D. Patriarcha Antioch.*

Non obstat tertium, quod forma data in priuilegijs circa cassationem, & reseruationem non fuit seruata in forma specifica, quia vt supra dictum est cum non esset
18 necessaria certa forma verborum, sufficit quod virtualitèr fuerit seruata forma data in dd. literis.

Non obstat quartum de non exihitione literarum reseruationis, quia cum Iudex non recipiat iurisdictionem ex reseruatione pensionis, sed tantum ex facultate transferēdi sufficit, quod illa tātū producatur, super qua illius iurisdictio fundatur prout loquuntur decisiones in secūdo obiecto allegatæ, & propterea satis est, quod in creatione nouæ pensionis reseruetur pensio similis antiquæ absque eo quod aliter exprimantur qualitates illius, quas sufficit exprimere per relationem ad antiquam absque eo, quod Iudex, qui est merus exequutor aliter discutiat, qualis sit pensio antiqua, vt in puncto fuit resolutum in causa. *Segobien. translationis pensionis 11. Decemb. 1587. coram bo. me. Card. Pamph.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Nicień Parochialis.

Die Lunæ 13. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Narratiua non facti concursus pro collatione Ecclesiæ Parochialis, prout requirunt Sacr. Concil. Trident. & Constit. Pii V. per quem sit probanda, & quando in hac materia concedatur restitutio in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Restitutionis in integrum fundamentum est læsio.*
2 *Negatiua, vbi consistit fundamentum intentionis, est per allegantem probanda.*

Respon-

3 *Responsis Sacræ Congregationis Concilij, quæ concursum ad Parochiale beneficium annullant Rota semper multum defert.*

4 *Vltimis declarationibus est standum, & non primis.*

5 *Declarationes Sacr. Congregat. Concil. semper intelliguntur emanare iuxta ea, quæ in facto proponuntur,*

6 *Læsio est attendenda de tempore sententiarum ad effectum restitutionis in integrum.*

7 *Restitutio in integrum datur etiam ex actis nouiter deductis.*

8 *Concursus qualiter fiat secundum Concil. Trident. & Const. Pij V. circa beneficia Parochialia.*

9 *Restitutio in integrum, vt concedatur, debet quis docere de iure suo saltèm summariè.*

10 *Per tituli exhibitionem, quis sufficienter docet de iure suo, ad effectum restitutionis in integrum.*

11 *Vicario in spectantibus ad eius officium credi debet.*

12 *Fides regulariter maximè ex interuallo, & sine iuramento, & partis citatione non facit fidem.*

13 *Comparatiuum supponit existentiam positiui.*

14 *Electio de idoneo in beneficio Parochiali relicto magis idoneo, an ipso iure annulletur per Conc. Trid. & Constit. Pij V.*

15 *De Iure alicuius dicitur constare, quousque de eo doceri potest.*

16 *Electio de illo ad beneficium Parochiale, qui antè concursum se intruserat in illius possessionem non valet.*

17 Text. in cap. auaritiæ de elect. in 6. non procedit quando quis nullos fructus percepit.

DECISIO CLIV.

VIcarius Nicieñ sede vacante in dicto concursu ad Parochialem Ecclesiã loci de Roccabigliera, de voto trium ex quatuor examinatoribus Synodalibus aliis prætulit Horatium de Laurentiis, qui habita deinde collatione a V. Legato Auenioneñ fuit etiam possessionem adeptus. Verum quia Io. Andreas Martinus eamdẽ Parochialem à Sede Apostolica impetrauit sub narratiua, quod in prædicto concursu non fuit seruata forma Constitutionis Pii V. & Sacr. Conc. Trid. mota desuper lite contra Horatium possessorem obtinuit ab A. C. mandatum de immittendo, cuius vigore cum possessionem esset ingressus, postea in gradu appellationis in *Rota coram bon. mem. Vbaldo*, reportauit sententiam confirmatoriam d. mandati, quæ ob non prosecutam legitimè appellationem, transitum fecit in iudicatum. Vnde commissa mihi causa restitutionis in integrum, dubitaui hodie; An constet de causis restitutionis, & Domini affirmatiuè resoluerunt, ex quo constat de iniustitia d. mandati, & sen-
1 tentiæ, & sic † de læsione, quæ est fundamentum restitutionis in integrum, *c. 1. vbi Abb. de rest. in integ. Rota decis. 1. de rest. in integ. in nou. Seraph. dec. 245. n. 2. & Rota decis. 532. n. 2. p. 1. & dec. 672. n. 1. & 731. n. 1. p. 2. recent.*

Iniustitia visa fuit clara, quia non erat expellendus Horatius possessor, & danda Io. Andreæ immissio, nisi prius iustificata
2 † per Io. Andream d. narratiua, quod cõcursus inductus, & celebratus fuit non seruata forma Sac. Conc. & Constit. Pii V. quæ fuit causa principalis, & præcipua d. gratię, *Put. dec. 265. lib. 3. in nou. impress. Rota dec. 482. in fin. p. 2. recent.* & in puncto d. narratiuæ fuit resolutum *in Salamantina Parochialis 21. Iunij 1583. & in Cæsaraugustana Parochialis 8. Nouemb. 1599. coram Card. Pamph. & in Vicen. Parochialis 14. Ianuar. 1611. coram bon. me. Patriarcha Menzanedo, quæ est dec. 323. p. 2. rec.*

Non releuat si dicatur, quod dicta narratiua fuit iustificata ex responso Sacræ Congregationis Concilii, quæ concursum prædictum fuisse nullum declarauit, cui
3 Rota semper † solet deferre, *vt firmatur in decis. in hac causa facta 20. Maij 1624. coram bo. me. Vbaldo*, quia cum postea eadem Sacr. Congregatio partibus pluriès auditis, & facto pleniùs iustificato, recedendo ab anteriori declaratione contrarium declarauit, nempè concursum huiusmodi fuisse validum consequenter dicta narratiua non iustificatur, sed standum
4 † est vltimæ Sacræ Congregationis declarationi, & non primæ *ad l. non est nouum cum duabus seqq. ff. de leg. c. cæterum extr. de rescript.* Declarationes enim Sac. Con-
5 gregationis semper † intelliguntur emanare iuxta ea, quæ in facto proponuntur, *l. 1. C. de diuers. rescript. & ibi Padill. n. 14. & iuxt. latè tradita per Rub. cons. 12. n. 2. Paris. cons. 9. num. 42. lib. 2. Alex. cons. 84. in fin. lib. 2. & Rot. apud Cassad. decis. 6. de rescript.*

6 Minus obstat, quod læsio † debet attendi de tempore sententiarũ ad *text. in l. si voluntate C. de rescind. vend. Odd. de restit. in integ. p. 2. ar. 3.* & tamen tunc læsio non aderat eo ipso, quod emanauerat dicta vltima declaratio Sac. Congregationis, sed erat standum primę, vt firmatur in *d. decis. bon. mem. Vbaldi*, qua declaratione attenta, mandatum, & sententia huiusmodi fuerũt iusta, quia d. primæ declarationi tunc stãdum erat, non quia declaratio ista faciat ius, sed quia ius, quod est, declarat. Vnde quia melius examinata, & intellecta facti

serie

serie eadem Sacr. Congregatio concursum fuisse validum censuit, non tribuit post d. mandatum, & sententiam ius de nouo, sed quod erat tempore, quo emanarunt declarauit. Prout etiam datur restitutio ex actis
7 † nouiter deductis, per quæ probatur, quod in rei veritate tempore sententiarũ, ius aliter se habebat, illud autem non erat Iudici notum, aut allegatum, *c. vlt. vbi glo. in verb. nouit de restit. in integ. glos. in l. fin. C. si sæpe restit. postul. fuer. Odd. vbi sup. p. 1. qu. 16. ar. 6. & fuit dictum in Fauentina computorum 24. Maij 1620. coram bo: me. Patriarcha Menzanedo*.

Non obstat etiam alia gratia Io. Andreę obtenta Kal. Maii 1621. cum narratiua, quod transacto tempore in ædictis per Vicarium constituto, cōcursus factus nō fuit, quia hæc narratiua non solum à Io. Andrea non iustificatur, sed imò apparet in actis de contrario, ex quo ædictum pro concursu habendo emanauit die 6. Aprilis, & cōpetitores, quorum vnus fuit Horatius fuerunt descripti intra 20. dies computan. à d. die 6. Aprilis, & secuta deinde notificatione pro certa die ad subeundum examen, fuit habitus concursus in die præfinita,
8 † & facta electio, & approbatio magis idonei intra sex menses à die vacationis, prout disponunt Sacr. Concil. & prædicta Constit. Pii V. & dixit *Rot. decis. 702. apud Seraph.*

9 Non obstat, similiter quod Horatius † non docet de iure suo, de quo saltem summariè debet doceri pro habenda restitutione, *cap. auditis de restit. in integ. Gemin. consf. 144. num. 1.* quia immò de iure suo sufficienter docuit per exhibitionem. Tituli,
10 † nec non approbationis de se factæ in concursu, de qua attestatur Vicarius Capitularis vbi habetur, quod Vicarius adhærendo votis trium ex quatuor examinatoribus tunc præsentibus, declarauit Horatium idoneum, & omnibus aliis esse præferendum. Cui credendum est, ex quo computare, & publica vota examinatorum in eorum præsentia, illaque Notario renun-
11 ciare ad eius officium spectat, Vicario † autem in spectantibus ad eius officium credi debet, *cap. ex frequentibus extr. de inst. & ibi glos. in cap. fin. de offic. Vicarij in 6. Rocc. de iurepatron. verb. competens quæst. 31. Couar. lib. 3. variar. cap. 20. num. 7. Rota dec. 313. p. 1. recent. cum alijs cumulatis in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram me*, & præsertim cum non appareat de aliqua examinatorum contradictione de eo tempore, qui verisimiliter si ita non esset, contradixissent, & coram eodem Notario fuissent protestati.

Vnde nihil releuat fides examinatorum, qua attestantur quemdam Maxiliam fuisse repertum magis idoneum, ætate, doctrina, & sufficientia, quia vltra quod fides † re-
12 gulariter, maximè ex interuallo, & sine iuramento, & citatione, vt hic non facit fidem, *l. post legatum. §. his verbis, vbi Bart. ff. de ijs quibus, vt indign. Decian. consf. 51. num. 7. vol. 2. Rot. dec. 318. num 4. p. 3. recent.* ex ea non excluditur sufficientia, & ido-
13 neitas Horatii, quia † comparatiuum, quod Maxilia fuit repertus magis idoneus supponit existentiam positiui, & sic alterius, seu aliorum, qui erant idonei *l. vbi autem. §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. dec. 65. num. 6.*

Propterea Horatio vti idoneus potuit à
14 Vicario approbari, † quia Sac. Concil & Constitutio Pii V. non annullant electionē idonei ipso iure, sed appellationis remedio magis idoneo succurrit, & sic constat de
15 iure † Horatii interim, & quousque Maxilia non obtinet declarari contrarium, *Aegid. decis. 103. Seraph. decis. 73. n. 1. Rot. decis. 520. num. 4. par. 1. diuers. & in puncto Gonzal. ad reg. 8. gl. 4. n. 139. & seqq.* sæpius Sac. Conc. Congregatio declarauit, Maxilia autem nedum obtinuit contrarium declarari, sed nec constat, quod appellauerit.

Tandem non obstat, quod Horatius an-
16 te concursum † se intruserit in possessionem Parochialis contra dispositionem *tex. in c. auaritiæ de elect. in 6.* quia vltra quod Horatius excusatur, quia præcessit titulus coloratus V. Legati Auenonien, *Rota decis.*
17 *741. num. 8. p. 2. recent.* dispositio † d. Decretalis non intrat in casu nostro, quia Horatius nullos fructus percepit, & tamen illa requirit fructuum perceptionem, *Put. decis. 45. lib. 3. Mantic. decis. 761. num. 10. & concludunt* quæ tradit *Rot. decis. 531. nu. 2. in fin. par. 2. recent.*

Et ita vtraque &c.

¶ *Infra in eadem causa adsunt duæ aliæ decisiones sub diebus 23. Martij 1629. coram R. P. D. Dunozetto, & 1. Februarij 1630. coram R. P. D. Verospio: sunt decisiones 260. & 344.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Perusina Laudi.

Die Lunæ 13. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

De Laudi tacita emologatione, quando dicatur constare, & quando de expressa. Subscribens se alicui scripturæ censetur approbare omnia contenta in ea, nisi ipse aliud doceat.

SVMMARIVM.

1 *De Laudi tacita emologatione dicitur constare; si à tempore scientiæ laudi; pars non appellauit intra terminum iuris.*
2 *Laudum censetur quis tacitè emologare, si faciat id, quod in eo disponitur.*
3 *Laudum dicitur expressè emologatum, quando à partibus fuit subscriptum, & approbatum cum promissione obseruandi omnia:*
4 *Subscribens se alicui scripturæ, censetur approbare omnia in ea contenta, dummodo non probet se deceptum, vel dolo inductum ad ita subscribendum.*
5 *Laudum, quando est emologatum, est exequendum.*
6 *Subscribens se alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea.*
7 *Laudum, quando est nullum, si sit emologatum valet in vim pacti.*

DECISIO CLV.

Die 11. Ianuarii 1627. fuit resolutum relaxandum esse mandatum contra Io. Antonium ad fauorem *Iosephi*, prout in decisione desuper extensa, quia fuit prætensum super prædictis extare laudum à Iosepho emologatum, dubitaui hodie, an constet de emologatione, & fuit resolutum de ea constare tàm tacitè, quam expressè.

1 De tacita emologatione † constat quia Ioseph à tempore scientiæ laudi non appellauit intra terminum iuris, vt post alios *Io. Bapt. de S. Blas. in tract. de arbitr. q. 71. num. 44. par. 1. Lancellot. de attent. appell. pend. par. 2. cap. 12. limit. 50. num. 110. Modern. de appellat. quæst 12. nu. 114.* & multo magis, quia Ioseph sponte dimisit Io. Anton. quædam bona stabilia in exequu-
2 tionem laudi, † imò, & claues cum effectu tradidit, vt benè testes concludunt, vnde resultat tacita emologatio Iosephi facto ipso, ad *text. in l. si pars §. illud. ff. de inoffic. testam.* & in puncto *Paul. de Castr. cons. 116. n. 3. ad fin. lib. 1 Crauet. cons. 237. n. 2.*

3 De expressa autem emologatione † constat ex quo laudum fuit à partibus subscriptum, & approbatum cum promissione obseruandi omnia in eo contenta etiam medio iuramento, *l. ne in arbitris §. fin autem, vbi Bald. num. 12. versic. vlterius, & Aretin. in princ. C. de arbit.* prout generaliter se
4 subscribens † alicui scripturæ, censetur approbare omnia contenta in ea, dum non docet se deceptum, aut dolo inductum ad ita subscribendum, *Bart, in l. 2. § si quis neget. num. 11. ff. quemadmod. test. aper. & in l. emptor. §. Lucius per illum text. vbi etiam Doctores ff. de pactis, Paul. de Castr. cons. 216. num. 3. lib. 1. Crauet. cons. 73. num. 40. Modern. de probat. conclus. 1342. num. 12.* Vn-
5 dè stante dicta emologatione † standum est laudo, & illud exequendum, *d. l. ne in arbitris, & l. cum antea. C. de arbit. Dec. cons. 60. num. 3. Paris. cons. 89. num. 9. lib. 1. Surd. cons. 447. n. 8. Honded. cons. 61. num. 12. lib. 1. & Modern. Roman. discept. forens. cap. 755. nu. 34. & seq.*

Neque obstat, quod laudum (vt prætēdit Ioseph) fuerit subscriptum eo non viso, nec lecto, quia vltra quod ex traditione possessionis, omissione appellationis post habitam scientiam contentorũ in eo, vt supra dictum est, inducta fuit sufficiens emologatio cum præsumptio sit contra Io-
6 sephum ex quo subscribens † alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea, *Bart. in l. sicut. §. non videtur in 1. not. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. Ias. in l. si non ita stipulatus. §. Chrysogonus num. 14. vers. aduerte contrarium ff. de verbor. oblig. Gabr. tit. de præsumpt. concl. 33. num. 29. & 30. & Rota apud Greg. XV. decis. 328. num. 1.* esset per Iosephum concludenter, probandum contrarium, quod tamen non probat. Vnde non obstant nullitates prætensæ contra laudum, quia in
7 omnem casum † laudum emologatum valet in vim pacti, *Glos. in l. 2. & ibi DD. C. com. vtr. Iud. Soccin. cons. 85. in princ. lib. 1. Paris. cons. 46. n. 16. lib. 1. Modern. Roman. discept. forens. vbi supra num. 35. & Rot. decis. 588. num. 1. p. 2. rec.*

Et ita vtraque &c.

¶ *Plures decisiones in hac causa adnotaui infra in dec. 301. par. 2.*

R. P.

REV.MO P. D. MERLINO.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 13. Martij 1628.

DECISIO CLVI.

Est impressa coram Merlino tom. I. decis. 338.

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana Educationis.

Die Lunæ 20. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Testator si hæredem instituat aliquem impuberem, & iubeat, quod non apud patrem, sed apud aliam personam educetur, si postea existente controuersia super educatione impuberis, Iudex iubeat illum deponi apud tertiam personam, an valeat tale decretum, & etiam vtrum valeat tale præceptum Testatoris in præiudicium patris.

SVMMARIVM.

1 *Ad declaratoriam quando deueniatur.*
2 *Aetas pucrilis debet literis, & bonis moribus imbui.*
3 *Mora litis, quando adest timor, ne aliquod damnum sit illatura, tunc passim arbitrio iudicis interponi solent decreta prouisionalia.*
4 *Super educatione impuberis existente controuersia, iudex potest interloqui, vt deponatur penes tertiam personam, & num.* 6.
5 *In iure nescitur* text. secundum Bart. & Angel. *disponens, quod homo liber deponatur, nisi in* l. 3. §. hoc autem ff. de liber. exhib.
7 *In Seminario Romano ingenui, & probi iuuenes omnibus literis, & bonis moribus imbui solent.*
8 *Interdictum de liberis exhibendis, quando cessat.*
9 *Impuberi non est habenda ratio eius voluntatis, cum non sit in ea ætate, vt deliberare possit de statu suo,*
10 *Opus censetur factum ab eo, qui ex opere commodum reportat.*
11 *Et hoc amplia etiam in materia pœnali, & in specie in excommunicatione.*
12 *Interdictum de liberis exhibendis datur tam contra detinentes filios, quam contra dolo desinentes habere.*
13 *Ex officio ad aliquid quis tenens, non potest se defendere allegando propriam culpam.*
14 *Et hoc casu non sufficit protestatio, quod per ipsum non stetit, sicuti nec iuramentum.*
15 *Testator, si iubeat, quod aliquis filius non educetur penes patrem, non tenet tale præceptum in præiudicium patris.*
16 *Iudex à dispositione testatoris recedere potest, & aliter prouidere circa educationem puerorum.*
17 *Abesse non dicitur, qui causa studiorum alibi commoratur.*
18 *Alimenta domi relicta, iudex potest cogi ad ea præstanda etiam extra domum.*
19 *Declaratoria rectè dicitur promulgata ob non paritionem, prius seruatis quatuor terminis substantialibus.*

DECISIO CLVII.

EQues Iannottus Simoncellus, testamento hæredem scripsit D. Tiberium Baschium eius ex Andreana filia nepotem; sed quia D. Hortensia Montacuta vxor testatoris, cui fuit cōmissa administratio hæreditatis; & credita cura educationis Tiberij, introduxit causam in Rota contra D. Comitem Franc. eiusdem Tiberii patrem, qui non obstante dispositione testamentaria, petebat proprij filij exibitionem, quē nolebat apud D. Hortensiam educari; fuit per Rot. ordinatum vt disputaretur dubiū, vbi, apud quem, & cuius expensis Tiberius in minori ætate constitutus educari deberet, quo dubio sub die 28. Iunii anni præteriti per me proposito, DD visum fuit per modum prouisionis mandare, Tiberiū educari in Seminario Romano, expensis hæreditatis sibi relictæ per d. Iannottum Simoncellum, & in exequutionem dictæ resolutionis fuit die 7. Iulij sequentis decretum mandatum, & D. Hortensiæ intimatum, quæ venit ad Vrbem vnà cum Tiberio, non tamen animo parendi, sed animo contradicendi, prout fecit acerri-
1 mè, adeò vt DD. † coacti fuerint deuenire contra illam ad declaratoriam, nisi infrà octo, seruatis prius quatuor terminis consuetis, *vt in Sum. D. Com. Francisci num.* 5. Sed cum à dicta declaratoria fuerit posteà ex benignitate, absoluta cum reincidentia, fuit interim hodiè disputatum dubium, An supradictum decretum factum à Rota per modum prouisionis sit iustum, adeò vt sit confirmanda declaratoria? & fuit affirmatiuè resolutum; nam iustitia decreti prouisionalis est patens, quia dum pater repetebat filium existentem penes auiam maternam eo inuito, & D. Hortensia auia, vice versa excipiebat personam patris esse suspectam, non poterat iudex statim cognoscere, An esset filius patri restituendus,

vel educandus apud Hortensiam, ideò iustè fuit ordinatum, vt aliquo decreto interim prouideretur; nè donec huiusmodi lis
2 ad finem perduceretur ætas † puerilis, quæ debet literis, & bonis moribus imbui, interim pertransiret, *l. in ambiguis*, §. *quoties*, *ff. de reg. iur.* Huiusmodi enim decreta prouisionalia passim arbitrio iudicis interponi
3 solent, quando adest † timor, ne mora litis aliquod sit damnum allatura, *Rebuff. in Const. Gall. tom.* 1. *tit. de sent. prouis. in præf. num.* 19. & 22. & in terminis, quòd existen-
4 te controuersia super educatione† impuberis, possit Iudex interloqui, vt per modum prouisionis penes tertiam personam educetur, donec iustitia rei certiùs discutiatur; est *text. in l.* 3. §. *hoc autem interdictum, vers. Iulianus, vsque in fin. ff. de liber. exhib.* & præsertim ibi, *si verò vtraque persona suspecta est non alienum erit* (inquit textus) *disponi, apud quem puer interim educetur*, Et ad hoc signā-
5 ter notat hunc † textum *Bart. & etiam Angel.* ibi, qui insuper dicit nescire, textum alibi dicentem, hominem liberum deponēdum, nisi hic, sequitur, & comprobat *Alex. in cons.* 161. *num.* 10. *vers. hoc etiam probabiliter, lib.* 5. vbi subiungit, quòd hoc to-
6 tum residet † in arbitrio Iudicis. Vndè istis sic stantibus non potuit esse nec magis iusta, nec magis æqua prouisio Rotę, quòd puer deponeretur in Seminario Romano,
7 vbi ingenui, & † probi iuuenes omnibus literis, & bonis moribus imbui solent, vt est notissimum.

Non obstat, quod D. Tiberius non detineatur à D. Hortensia, sed sua spontè apud ipsam permaneat, & ideò dum non vult in-
8 gredi Seminarium, & fugam arripuit, †non habet locum interdictum de liberis exhibendis contra dictam Hortensiam, iuxta *text. in l. fin. ff. hoc eod. tit.* quia placuit DD. responsio, quod id procedit, quando filius est in pubertate secus verò, quando est
9 impubes; tunc enim non est habenda† ratio eius voluntatis cum non sit in ea ætate, vt possit liberare de statu suo, debet morari, vbi per maiores iudicetur, *Grammat. decis.* 55. *num.* 2. *Surd. de alim. tit.* 4. *q.* 13. *num.* 6. & ideò debet educari in Seminario iuxta voluntatem Rotæ; nec per supradicta excusatur D. Hortensia, quia stante dicta puerili ætate Tiberii, dum ipse fugam arripuerit, verisimiliter præsumitur illam arripuisse ope, & consilio dictæ D. Hortensiæ,
10 quæ in hac causa, † se aduersariam constituit, & dixit in commissione, se habere eiusdem Tiberij tutelam, & curam, & acerrimè semper se opposuit contra partem, iuxtà trad. per *Alber. in l.* 2. §. *si quis ita, in suo num.* 1. & *seq. ff. ne quid in loco publ*, quòd
11 procedit etiam in materia pœnali, † & in specie quando agitur de excommunicatione, *Rot decis.* 259. *nu.* 4. *par.* 1. *in recent. Addent. ad decis. fel. recor. Greg. XV.* 278. *nu.* 13. Vnde non est dubium contra Hortensiam habere locum istud interdictum, quòd adhiberi solet tàm contra illum, qui filium †
12 penes se habet, quàm contra illum, qui dolo desijt habere, vt est *tex. in l.* 1. *in princ. ff. de lib. exhib.* Idque præsertim, cum (vt supra dixi) haberet eiusdem Tiberij tutelam, &
13 curam ad cuius custodiam propterea, cum teneretur † ex officio, non potest se defendere, allegando fugam, quia id est allegare propriam culpam, *cap. pen. vbi glos. extr. de reg. iur.* Nec ad hunc effectum excusationis
14 sufficit † protestatio, quòd per eam non steterit, cum neque sufficeret iuramentum, *Soccin. cons.* 190. *n.* 5 *lib.* 2. *Bero cons.* 191. *n.* 21. *lib.* 1. *Seraph. dec.* 124 *n.* 2.

Non obstat, quòd dictum decretum possit argui de iniustitia propter testamentum Aui, qui iussit Tiberium educari penes D. Hortensiam vsque ad ætatem 20. annorum;
15 quia huiusmodi † præceptum non valet in præiudicium patris, in cuius potestate filius existit, vt est text. in fortioribus terminis, *in §. permissum, instit. de tut. l.* 1. §. *fin. ff. de testam. tutel. l. quo tutela*, §. *nemo potest*, *ff. de reg iur.*

Deinde cessat difficultas, quia non est
16 dubium, quòd ex causa potest Iudex† à dispositione testatoris recedere, & aliter prouidere circa educationem pueri, *l.* 1. *ff. vbi pupill. educ. deb. l. Q. Mutius*, §. *fin. de ann. l. Gram. d. decis.* 55. *n.* 1. *Surd. de alim. d. tit.* 4. *q.* 13. *n.* 4. & 8.

Non obstat pariter, quòd decretum sit iniustum, dum mandat educari expensis hæreditatis, cuius expensis testator videtur voluisse educari, dum permanebat apud Hortensiam, quia dum Rota ordinauit per modum prouisionis, vt educari debeat in Seminario, illiusque intentio fuerit prouidere indemnitati minoris, & illi præbere occasionem, vt posset operam dare studiis, & artibus liberalibus, non potest dici, quòd extrà domum D. Hortensiæ educetur, cum
17 non † dicatur abesse, qui studiorum causa alibi commoratur, *l. quæsitum*, *in princ. ff. de legat.* 3. *Rebuff in l. is, qui natus circa princ. ff. de verb. signif. Eugen. cons.* 53. *n.* 16. *lib.* 2. Et in omnem casum concurrente supradicta iusta causa faciendi hanc prouisionem, ex dispo-

dispositione *text.in d.l.3.§. hoc autem interdictum de lib.exhib.* intrat regula vulgata, quòd alimenta domi † relicta Iudex potest
18 cogere ad ea præstanda etiam extra domũ, *Bart.in l.Caio, §.Imperator, ff. de alim.& cib. leg. Alex cons.100 n.3.lib.1.Roland.cons.22.n.17.lib.1. Menoch. de arbitr. cas.170.num.12. & seqq.* & dixit *Rota in Romana Legati 7. Aprilis 1617.coram bo. mem. Domino meo Vbaldo.*

Cum igitur ex omnibus supradictis, satis euidentèr appareat de Iustitia decreti de collocando Tiberium in Seminario expensis hæreditatis, sequitur, vt seruatis quatuor terminis substantialibus ob non pari-
19 tionem, iustè † fuerit promulgata declaratoria contra D. Hortensiam, *Felin. in cap. ad proban.num.6.de re iud.Caßad.decis.6.nu.10.de caus. poss.& propr. Mohed.decis.1. de sent. excom.* contra quam Domini dixerunt esse etiam dandam reintrusionem, nisi infra mensem docuerit de diligentiis per ipsam factis ad hoc, vt puer ad Seminarium omnindò deducatur.

Et ita decisum, vtraque parte informante.

¶ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 5. Iunij 1628. coram eodem Eminentiss. D. Card. est decisio 183.*

R. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Cambijs.

Die Lunæ 20. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Substitutio facta sub conditione, si quis sine filiis legitimis, & naturalibus decesserit, an expiret, si hæres decesserit cum filiis legitimis, & naturalibus, licet isti filii postea mortui fuerint non relictis liberis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum relictum sub conditione, si sine liberis decesserit, expirat decedente hærede cum liberis.*
2 *Coniecturæ, ad hoc vt recedatur à cons.Oldrad. 21.in trasuersalibus debent esse magis vrgentes, quàm in descendentibus.*
3 *Filij in conditione positi, quando censeantur vocati.*
4 *In substitutionibus ex vocatione actiua, non infertur ad passiuam.*
5 *Fideicommissum vt inducatur, cum sit onus, non omnes coniecturæ sufficiunt.*
Sed illæ, quę ex verbis testatoris prolatis, colliguntur num. 5.
6 *Testator, quando progreditur ad plures gradus substitutionum, tunc cessat dispositio* d. cons. 21. Oldrad.
7 *Sed hoc intellige, quando digressus est factus tantummodo actiuè, ex parte substitutorum.*
8 *Quia tunc talis digressus non operatur, vt recedatur à regula d. consil.21.*
9 *Quod tamen secus est, quando digressus factus fuit actiuè, & passiuè.*
10 *Clausula*, vt supra *est relatiua ad præcedentia cum omnibus qualitatibus suis.*
11 *Clausula*, vt supra *referri non solet ad substantiam, sed ad qualitatem.*
12 *Clausula*, vt supra, *quando ad personas referri debet & n. 13.*
14 *Substitutio reciproca non censetur inducta inter positos in conditione.*
15 *Testator ex quibus præsumatur aliquem magis dilexisse.*
16 *Præsumptio maioris affectionis quid operetur.*
17 *Affectio tanta non potest considerari in bonis patrimonialibus, quàm in alijs.*

DECISIO CLVIII.

PRIOR de Cambiis, vt dicebam, dum sub die 26. Februarii 1627. * ageretur de portione Petri Galliani condito bipartito testamento decessit, in cuius testamenti prima parte, testator in bonis immobilibus, quæ habebat Florentiæ, scripsit Hæredem suum Siluestrum de Cambiis eius fratrem Germanum, cui substituit filios, & filiorum filios masculos in infinitum, & vltimo morienti sine filiis masculis substituit filios legitimos, & naturales Nicolai Cambii, quibus substituit filios masculos Laurentii Cambii, quibus deficientibus sine liberis substituit filios Iacobi, quibus similiter deficientibus, vt supra substituit Hospitale Innocentium Ciuitatis Florentiæ: In secunda verò testamenti parte deuenit ad aliam institutionem circa bona mobilia, quæ mandauit inuestiri, in quibus pro medietate instituit eundem Siluestrum fratrẽ, & pro alia medietate Petrum Galliani, & casu quo Siluester decederet sine liberis masculis legitimis, & naturalibus substituit Petrum, si superuixerit, & post eius mortem (vsus fuit testator his verbis) *perueniant ad filios Nicolai, & alios prout supra dispositum fuit*, euenit casus, quòd Siluester obiit relicto Petro filio, qui etiam Petrus obiit sine filiis, institutis hæredibus Ecclesia, & Hospitale S. Ioannis Baptistæ Nationis Florentinæ de Vrbe, contra quam insurrexerunt DD. Petrus Ioannes, & Anto-

nius

nius fratres de Cambiis prætendentes se vigore dictarum substitutionum esse vocatos ad portionem dicti Siluestri, itaque proposito à me dubio, An dd. Antonius, & Petrus Ioannes essent vocati ad d. portionem Siluestri DD. negatiuè responderunt.

Et ratio fuit DD. quia cum substitutio facta à testatore in portione Siluestri ad fauorem Nicolai, & aliorum sit sub hac conditione, nempe, casu quo ipse Siluester decederet sine filiis masculis legitimis, & naturalibus, & decesserit cum Petro vnico †
1 filio masculo legitimo, & naturali, substitutiones ex defectu dictæ conditionis expirarunt iuxta *cons. Oldrad.* 21. *de quo latè Fusar. de substit. q.* 480. *n.* 1. *& seq.*

Non obstant coniecturæ per informantes pro dictis fratribus deductæ ad hoc, vt recedatur à dicta regula *consilij Oldrad.* quæ coniecturæ cũ simus in transuersalibus, de-
2 bent esse magis vrgentes, quàm † in descendentibus, in quibus leuiores sufficiunt, *Cephal. cons.* 447. *num.* 14. *& cons.* 482. *num.* 16. *Cras. de success. §. fideic. q.* 14. *num.* 7. *Adden. ad Greg. XV. decis.* 315. *sub num.* 16. *vers. extra verò descendentes*, *Rot. decis.* 538. *num.* 6. *par.* 2. *recent.* & fuit dictum in *Bononien. fideicom.* 11. *Nouemb.* 1623. *coram R. P. D. meo Merlino.*

Et primò non obstat, quod in casu, de
3 quo agitur, sit recedendum à *d. cons. Oldrad.* ex quo filii † in conditione positi censeantur in hoc casu vocati quia in alia parte testamenti sunt expresè vocati, & sunt positi in conditione sub nomine collectiuo, & cum qualitate masculinitatis, & legitimitatis, iuxta trad. per DD. quos cumulat, & sequitur *Crauet. cons.* 584. *nu.* 6. *lib.* 4. & ideò cum testator substituit, vt supra resultat coniectura, quod voluit substituere eodẽ modo quo supra. Respondetur enim, quòd substitutio est facta Siluestro, si sine filiis decederet, vndè dato, quòd ex prædictis filiis eius censeantur vocati, non ideò sequitur, quod censeantur grauati, quia non
4 benè infertur † de vocatione actiua ad passiuam, *Paris. cons.* 31. *num.* 28. *lib.* 2. *Dec. qui alios cumulat resp.* 26. *num.* 45. *lib.* 2. *Cephal. cons.* 514. *num.* 23. *Odd. cons.* 66. *num.* 97. *&* 106. *Rot. decis.* 486. *nu.* 22. *par.* 1. *rec.* & fuit dictum in *Romana hæreditatis de Fossanis* 13. *Febr.* 1588. *coram bo. me. Gipsio*. Et meritò quidem, quia nec ex quo substituit, vt supra, dicendum, est voluisse grauare filios Siluestri, cum satis sit, quòd voluerit grauare Siluestrum in euentum, quòd sine filiis decederet, & in hoc casu benè potest verificari substitutio, & ideò non debet ex-
5 tendi ad alium casum, cum ad † inducendũ fideicommissum quod est onus, non omnes coniecturæ sufficiant, sed illæ, quæ ex verbis à testatore prolatis colligantur, *Paris. cons.* 14. *num.* 12. *lib.* 3. cum aliis supra relatis, quæ coniecturæ, & verba hic non concurrunt.

Non obstat, quod testator fuerit progressus ad plures gradus substitutionum &
6 ideò videatur cessare † d. dispositio *Oldrad.* *vt per Menoch. cons.* 348. *num.* 13. *vol.* 4. quia vt ipsemet declarat *num.* 19. *& seq.* Si iste
7 digressus est factus tantũmodo actiuè † hoc est ex parte substitutorũ, prout in casu isto, quia in euentum, in quem esset factus locus substitutioni Petri, si Siluester obiisset sine filiis, illi substituit, vt supra filios Nicolai,
8 iste digressus non operatur, quod † recedatur à præfato *cons. Oldrad.* nam intelligitur factus in casu præmisso, scilicet quatenus Siluester obiisset sine filiis, vt censuit etiam *Alex. cons.* 139. *nu.* 3. *&* 4. *lib.* 6. *& dixit Rota in causa Tudertina fideicom.* 13. *Aprilis* 1587. *coram Gipsio*, *& in Bononien. fideicomm. de Gratiolis* 31. *Maij* 1606. *coram Reuerendiss.*
9 *D. meo Decano*, licèt secus, † esset si digressus fuisset factus actiuè, & passiuè, *Menoch. benè declarat*.

Non obstat, quòd testator tàm in bonis Florentiæ, quàm in portione Petri Galliani expresè vocauerit filios nedum dicti Siluestri, sed etiam iis deficientibus filios Nicolai, & illis deficientibus filios Laurentii, & aliorum &c. Quæ substitutiones debent censeri repetitæ in secunda substitutione fa-
10 cta Siluestro de aliis bonis vigore clausulæ, † *vt supra*, quæ est relatiua ad præcedentia cum omnibus qualitatibus suis, *Bart. in l.* 1. *§. hoc ædicto in fine de postulat. Ruin. cons.* 18. *num.* 12. *vol.* 2. *Aym. cons.* 88. *num.* 3. Quia obseruarunt DD. dictam relationem non fuisse simpliciter, & absolutè factam, sed subordinando illos, qui deberent actiuè succedere Siluestro, & capere bona, casu, quo Siluester decederet sine liberis, non autem determinando personas, quibus esset succedendum, & ideò relatio intelligi debet, vt succedant filii Nicolai, & alii, prout supra, videlicet ordine, quo supra sunt actiuè vocati cum dicta relatio non sit facta ad conditiones, quæ sunt de substantia substitutionum, vt per *Mandel. Alb. cons.* 171. *num.* 5.
11 sed ad qualitatem, cum testator vsus sit dictione, † *prout*, quæ referri non solet ad substantiam, sed ad qualitatem, *Surd. cons.* 335. *num.* 3.

Quòd

Quod etiam confirmatur, quia testator relationẽ fecit immediatè post verba (personas respicientia) *ibi* (filios Nicolai, & alios prout supra) vnde referri debet ad personam, non autem ad modum succedendi, tanquam si enumerasset post filios Nicolai filios Laurentii, filios Iacobi, & Hospitale Innocentium, cum sint illi alii supra in par-
12 te actiua nominati, & ideò dicta clausula, † *vt supra*, ad personas referri debet, non autem ad modum succedendi datum, tam in bonis Florentiæ, quàm in portione Petri Galliani, cui substitus erat Siluester, quia
13 cessat relatio † ex contraria testatoris voluntate, *Crauett. cons. 70. nu. 9. Rim. iun. cons. 606. num. 24. Menoch. cons. 115. nu. 14. Rot. in recent. decis. 530. sub num. 10. par. 1.* Maximè cum adsit ratio diuersa inter istos casus tàm ex verbis testamenti, quàm ex verisimili mente testatoris in verbis, quia in bonis Florentiæ filii Siluestri non fuerunt positi in conditione, sed expresè vocati, & vltimo deficienti fine liberis fuerunt substituti filii Nicolai, iisque deficientibus filii Laurentii, in aliis verò bonis, scilicet in istis, de quibus agitur, filii Siluestri non fuerunt expresè vocati, sed solùm positi
14 in conditione, vndè inter ipsos † non potest censeri inducta reciproca substitutio, *Ceph. d. cons. 514. num. 23.* cum aliis supra allegatis. Ex verisimili mente verò testato-
15 ris, quia testator præsumitur magis dilexisse filios fratris carnalis, quos etiam substituerat in bonis Florentiæ, quàm filios
16 Galliani eius ex sorore nepotes ex † qua etiam præsumptione maioris affectionis, dicta clausula in fine posita non refertur ad omnia, *Bart. cons. 54. sub num. 4. vers. & eos, quos magis dilexit.* Quibus addi potest, quod prima institutio, & substitutio continet bona immobilia, existentia in districtu Florentino, & sic in patria testatoris. Secunda vero institutio continet pecunias, quas voluit inuestiri in statu Ecclesiastico, vel in dominio Venetiarum, & in Comitatu
17 Venusino, & sic in istis bonis † non potest considerari tanta affectio, quanta in bonis patrimonialibus.

Et ita vtraque &c.

Est decisio 40. supra in hac parte, & pariter supra in eadem causa adest alia decisio sub die 9. Iunij 1627. coram eodem R. P. D. Dunozetto. est decisio 84.

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO

Romana nullitatis permutationis.

Die Veneris 24. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Beneficii permutatio, vt tanquam nulla, & inualida rescindatur, quid requiratur. Falsitas valoris expressi, vt probetur, licet requiratur decennium, hoc tamen non procedit, si agatur de probandis fructibus, ad effectum videndi, an ex illis possit Rector substentari, & alia, de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum permutatio, quando sit nulla.*
2 *Valor fructuum beneficij, quando testes concludenter probent. & n. 3. & 4.*
5 *Materia probationis valoris, & fructuum est difficilis probationis.*
6 *Beneficij permutatio est nulla, & inualida, stante falsitate, & errore super valore expresso.*
7 *Falsitas valoris expressi, vt probetur, requiritur decennium.*
8 *Falsitas valoris expressi, vt probetur, non requiritur decennium, quando agitur de probandis fructibus, & redditibus ad effectum videndi an possit ex illis Rector substentari.*
9 *Probatio valoris expressi aliquorum annorum ante, & post, quando sufficiat.*
Dec. in causa Tiburtina Castri Arsularũ coram Penia, *quo casu loquatur n. 9.*
10 *Permutatio regulatur secundum naturam emptionis, & venditionis.*
Permutatio est species alienationis. num. 10.
11 *Valor bonorum in materia obiectiua per decem annos ante probari debet.*
12 *Agens de damno vitando, non est probationibus onerandus in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis.*
13 *Beneficij valor de quo tempore probari debeat.*
14 *Papa in reseruatione pensionis, si sciuisset valorem expressum non esse verum, eam non reseruasset.*
15 *Beneficij valor ad effectum reseruationis pensionis attenditur de tempore datæ. n. 16.*
17 *Contra confessionem propriam quis venire non debet.*
18 *Informatus quisque præsumitur respectu propriæ Ecclesiæ.*
19 *Confessio propria, quando ex probationibus postea factis, detegatur erronea, non præiudicat.*
21 *Testis interessatus nihil probat.*
22 *Testes conuincuntur ab alijs testibus habentibus plura adminicula.*
23 *Testibus habentibus plura adminicula magis standum est.*

DE-

DECISIO CLIX.

DOMINVS Valerianus Marcettus de anno 1626 permutauit Ecclesiam S. Simeonis de Vrbe cum Ecclesia S. Petri Abbatia nuncupata Theatinæ Diœcesis, quã obtinebat D Iulius Cæsar Braccinus, qui narrauit dictæ Abbatiæ fructus ascendere ad ducat. auri de Camera 250. & super illis obtinuit sibi reseruari annuam pensionẽ ducat. 75. vltra aliam antiquam ducat. 45. sed cum D Valerianus assecuta possessione dictæ Abbatiæ reperiisset illius fructus non excedere annuũ valorem ducat. 200. illarũ partium, ex quibus solutis dictis duabus pensionibus nihil ei remanebat introduxit causam super nullitate permutationis in Rota, in qua proposito dubio, An permutatio esset nulla, fuit sub die 28. Maii præteriti negatiuè resolutum, quia D. Valerianus non benè probauerat FALSAM expressionem valoris, sed cum posteà quatuor testes hic in Curia examinauerit hodie DD. recesserunt à decisis, & firmarunt, permu-
1 tationem † fuisse nullam, quia supradicti testes deponunt, fructus dictæ Abbatiæ certos cum incertis computatos ab anno 1624. 25. 26. & 27. non excessisse, neque excedere ducat. annuos 200. monetæ illarum partiũ,
2 & concludenter † probant, tum quia deponunt de anno sterili cum fertili computato, *iuxta trad. per Sarnen. in reg. de valor q. vlt. Rot. diuers. decis. 648. num. 4 par. 1. in recent.*
3 *Put. decis. 9. lib. 1.* tum quia reddunt † optimas causas scientiæ, quia sunt de eodem loco, & sunt plenè informati de omnibus, & singulis fructibus d. Abbatiæ, quos ipsi per plures annos exegerunt, & insuper coarctãt negatiuam, quòd aliter esse non possit, quin
4 ipsi scirent: vnde ex his depositionibus † plenè, & concludenter remanet probatum, quòd fructus non excedunt supradictam quantitatem annuorum ducat. 200. monetæ illarum partium, *Alex. in l. pretia rerum nu. 9. vers. potest etiam. ff. ad leg. Falcid. Rot. diuers. decis. 20. num. 1. par. 2. in recent. Cæs. de Grass. decis. 3. num. 11. de reb. Eccles. non alien.*

Et licèt hęc probatio sufficeret, attamen comprobatur ex locationibus bonorum, & fructuum d. Abbatiæ pro ducat. 240. ante demolitionem moledini, necnon ex nota introitus, & exitus Abbatiæ manu dicti Braccini conscripta, qui etiam in alia sua præcedenti gratia expressit, fructus non excedere ducat 150. *vt in summ. iurium num. 3.* quibus omnibus simul iunctis dubium non est, quin probatio sit plena, & concludens
5 præsertim † cum materia probationis valoris, & fructuum sit difficilis *Greg. XV. decis. 245. num. 4. & 5.* vnde patet dictorum fructuum expressionem factam per Braccinum per ascensum ad ducatos auri de Camera 250, esse FALSAM, & erroneam, & conse-
6 quenter † permutationem esse nullam, & inualidam *ad trad. per Surd. in cons. 150. nu. 49. & seqq.* in his terminis *Prob. ad Monach. cap. 2. sub num. 26. vers. & hanc teneas de renunciat. Paris. de resignat. lib. 13. quæst. 4. per tot.*

7 Non obstat, quòd ad probandum † falsitatem valoris expressi requiratur decennium, quia hoc procedit solùm ad effectum regulæ de valore, non autem quando prout
8 in casu nostro agitur † de fructibus, & redditibus ad effectum videndi, an possit ex illis Rector substentari, *Cæs. de Graß. decis. 7. n. 13. de præben. Rot. dec. 550. num. 1. par. 1. in recent. & fuit tentum in Aquen. pensionis 19. Nouembris 1608. coram bo. me. Card. Lancel.* cuius copia data fuit, tunc enim sufficit
9 probatio valoris † aliquorum annorum ante, & post arbitrio iudicantis, *Greg. Lopez tit. 5. leg. 56 glos. 5. & 6. & fuit dictum in Tiburtina Castri Arsularum 26. Iunij 1598, coram bo me. Penia,* quæ loquitur in venditione, & Rota dicit sufficere probationem per aliquot annos ante, & post, etiamsi non sit quinquennium cum materia sit arbitraria,
10 & nos versamur † in permutatione, quæ regulatur sicut emptio, & venditio, & est species alienationis, *§. alienantes, Authen. de non alienan. vel permut. reb. Eccles. cap. nulli de reb. Eccles. non alienan. Mantic. de tacit. lib. 25. tit. 6. num 22. & seqq. & dixit Rota in Lucana terrarum 16. Nouemb. 1613. coram bo. me. D. meo Vbaldo.*

Nec impugnatio supradictæ permuta-
11 tionis videtur continere † materiam obiectiuam cum Valerianus non agat, vt Braccinus priuetur sua Abbatia, quo casu requireretur probatio decẽnalis, *Seraph. dec. 485. num. 1 Rot. diuers. decis. 189. num. 1. par. 1.* Sed agit ad rescissionem contractus permutationis ad effectum ne cogatur soluere de suo onera d. Abbatiæ, & sic cum tractet de
12 damno † vitando, non est probationibus onerandus in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis, *Rot. coram san. me. Greg. XV. decis. 245. num. 5. & 11.* sed suffice-
13 ret † debet supradicta probatio de tẽpore datæ gratiæ, & per duos annos ante, & per an-

annum post *Oldrad.conſ.58.ſan. mem. Greg. XV. deciſ.13.num.1. & deciſ.419. numer.1.* præſertim cum onus conſiſtat in reſeruatio-
14 ne penſionis, quam Papa † non reſeruaſſet, ſi ſciuiſſet, valorem non eſſe verum, & ad
15 effectum conſeruationis † penſionis attenditur valor de tempore datæ, *Rot.in recent. deciſ.444. num.1. & ſeqq. par. 2. & in Monopolitana penſionis 17. Maij 1596. coram Orano,*

Et pro comprobatione prędictorum fuit etiam conſideratum, quòd ſuperflua fuiſſet probatio decennalis, quia valor Abbatiæ diminutus fuit propter deſtructionem molendini, & deficientiam colonorum, quæ ſuperuenerunt longè poſt decennium,
16 † quòd propterea probari non debet, iux. *deciſ. Guido par. 25. poſt. med. in manuſcriptis.*

Non obſtat, quòd valor d.Abbatiæ fuerit expreſſus in ſupplicatione, in qua vterque ex Permutantibus pro oratore nomina-
17 tur, & ſic Valerianus † veniat contra propriam confeſſionem, quia confeſſio huiuſmodi intelligitur diſtributiuè facta adeo, vt vnuſquiſque ex permutantibus cenſetur fateri de valore propriæ Eccleſiæ, & ideo confeſſio non præiudicat ſupplicanti, niſi
18 reſpectu † propriæ Eccleſiæ, de qua quiſque præſumitur informatus, *Mohed. deciſ.16.de renunc. Mareſcott.var.reſolut. lib.2. cap. 1. num.171.* ſed ceſſat difficultas, quia in om-
19 nem caſum cum talis † confeſſio ex probationibus poſtea factis detegatur erronea, non præiudicauit, *l. cum falſa C. de iur. & fact.ignorant. l. non fatetur. ff. de confeſſ. Anchar. conſ. 291. num. 3. Mantic. 291. nu. 3. Gregor. deciſ.125.num.10.& 522.nu.14. & ſeq.*

Non obſtant teſtes de nouo inducti pro Braccino, quia non percutiunt tempus per-
20 mutationis, † quòd tempus attendi debet, *vt in alleg. Monopolitana penſionis coram Orano*, & quod habent plures exceptiones latè in facto ponderatas, & præſertim ſe-
21 cundus teſtis tanquam † intereſſatus cum habeat penſionem ſuper hac Abbatia, nihil probat, *l. omnibus cum ſimilibus C. de teſt. Roland. à Vall. conſ. 72.num. 15. lib. 2. Ioſeph. Ludou. deciſ. Lucen.14.num. 12. Rot dec. 700, num. 32. & dec.235. num.3. par.2. in recent.* & omnes conuincuntur ex aliis te-
22 ſtibus † D. Valeriani, quibus tanquam habentibus adminicula locationum fidei Vniuerſitatis, & confeſſionis ipſuſmet Brac-
23 cini † in ſua gratia magis ſtandum eſt, *gloſ. in cap. ſi teſtis 4. quæſt. 3. & in cap.in noſtro ex. de teſtibus, Viuian.dec. 377.nu.9. lib. 2.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicom. de Deſideriis.

Die Veneris 24. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum, qualiter probetur, & maximè ſi ſimus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Identitas, ex quibus benè deprehendatur.*
2 *Fratres, quando poſt modicum tempus mortis patris bona diuidunt, illa præſumuntur paterna non data aliqua acquiſitione.*
3 *Identitas concludentius probari non poteſt, quam per partis confeſſionem: amplia num. 4.*
5 *Identitas probatur coniecturis, & præſumptionibus.*
6 *Probationes in antiquis non ita rigidè exquirendæ ſunt, ſed leuiores admitti debent.*
7 *Identitas vt probetur ſufficit verificari duas demonſtrationes, licet in alijs ſit diſcrepantia.*
8 *Identitas præſumitur, quando confines ſunt verificati, licet in prædio aliquid de nouo reperiatur, cum poſtea fieri potuiſſet.*

DECISIO CLX.

PRopoſitum fuit hodie dubium ſuper identitate alterius fundi, ſeu poſſeſſionis poſitæ in communi Bagnarolæ tornaturarum 175. & reſolutum, conſtare de illius identitate, quòd ſcilicet fuerit in bonis Hieronymi fideicommittentis; de functo enim dicto Hieronymo filii ipſius diuiſerunt bona paterna, & hæc poſſeſſio Bagnarolæ cum expreſſione confinium, & numeri 175. tornaturarum aſſignata fuit Alexandro vni ex filiis, & hæredibus eiuſdem Hieronymi, & ſucceſſiuè tranſiuit in
1 alios poſteros, † ex quibus benè deprehenditur identitas, *Pariſ. conſ.26.num.54 lib.2. Peregr. de fideic. art. 44 num. 5. Rota apud Card.Seraph.deciſ.553.num.1.& 3. ad med.*

Vu & in

& in recent.decis.706.num.1. par.2. præsertim quia modicum tempus intercessit inter mortem Hieronymi, & dictam diuisionem
2 factam ab illius filijs, & sic congrua est præsumptio, quòd bona diuisa fuerint paterna, non data alia acquisitione ad *not. per Modern. Bonon. var.resol.lib. 1. cap. 12. num. 14.* & in dicta diuisione fuit expressè præseruatum fideicommissum Hieronymi: signum satis vrgens, quòd bona illa erant eidem fideicommisso subiecta, & sic in bonis Hieronymi, alioquin ineptè fuisset huiusmodi fideicommissi conseruationi consultum in dicta diuisione.

Et quod difficultatem tollere visum est, dantur confessiones Marci Antonii ad positiones in actis exhibitas, quòd hoc prædium tanquam fideicommisso Hieronymi subiectum transierit ad Alexandrũ, & alios
3 eius successores, qua partis confessione † concludentiùs identitas probari non potest, *Socc.sen. cons. 89. num. 1. vers. confirmatur, lib. 1. Afflict. decis. 23. num. 5. Rota coram Illustriss. D. meo Decano decis. 120. num. 2.* & fuit in hac causa resolutum corã
4 me, sub die 3. Decembris præteriti † maximè cum hæc confessio sit munita dictis diuisionibus prius sequutis inter filios Hieronymi, & aliis coniecturis, & præsum-
5 ptionibus, quæ in materia † probandi idẽtitatem sufficiunt. *cap. cum causam in fin. vbi Bald. in princ. Fel. num. 12. de probat. Dec. cons. 146. num: 14: vers: in his enim Rota coram sanct: mem. Greg XV: decis. 172: nu: 5: & coram Reuerendiss. D: meo Decano in Vrbeuetana fideicommissi 27. Nouemb: 1620.*
6 & versemur in antiquis, quo casu † probationes non ita rigidè exquirendæ sunt, sed leuiores admitti debent, *Socc.sen: cons. 86. num: 2: lib. 1. Card. Seraph. decis. 462. num. 9. & fuit dictum in Bononien. fideicommissi de Rubeis 12. Febr: 1618. coram bo. me: D. Vbaldo, & in hac causa sub die 4: Martij, & 14. Iunij 1627. coram me.*

Non obstat, quòd in inuentario describatur hoc prædium, cum nonnullis qualitatibus, quæ non respondent prædictis di-
7 uisionibus, quoniam sat est, † quòd verificentur saltem duæ demonstrationes, licèt in aliis sit discrepantia, *Rim. sen. cons. 429: num. 5: & seqq. lib. 3. Ceph. cons. 98. num. 21. lib. 1.* & in dictis decisionibus in hac causa emanatis fuit etiam firmatum, & ædificia, quæ præsupponuntur modo extare non ex-
8 cludunt † identitatem, cum de nouo potuerint fieri, vt per *Cephal. ibidem num. 22. & seqq. Surd. cons. 168. n. 45. & Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano dec: 120: nu. 5. vers: non obstat.*

Et ita pro iustificatione identitatis resolutum fuit.

¶ *Plures decisiones in hac causa adnotaui supra ad decis. 6. quæ est in eadem causam.*

EMINENTISS. ET REV. CARD. VIRILI

Ciuitatis Castelli Beneficii.

Die Veneris 24. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur de iustificatione gratiæ, scilicet an aliqua Ecclesia sit tota de iurepatronatus alicuius, & plura de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo vti fidelis rerum interpres est attendenda.*
2 *Relatum. & non referens attendi debet.*
3 *Valor fructuum beneficij per non excessum qualiter probetur.*
4 *Beneficium resignans, ex quo probetur, quod habeat vnde aliunde commodè viuere valeat.*
5 *Possessio probatur ex publico instrumento captæ possessionis.*
6 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.*
7 *Clericatus probatur ex testibus.*
8 *Ecclesia, quod sit beneficium simplex, & collatiuum de iurepatronatus acquisitum ex donatione, & constructione, & quod in ea adsit aliqua Confraternitas, hoc simul stare potest.*
9 *Oblationes, quæ fiunt in aliqua Ecclesia, spectant ad Rectorem.*
10 *Attestationes simplices nihil probant.*

DECISIO CLXI.

FVit resolutum, Gratiam Galeotti esse iustificatam, nam quòd iuspatronatus sit concessum ab Episcopo super tota Ecclesia, non autem super Capella in Ecclesia patet ex ipso instrumento dotationis, & reseruationis iurispatronatus, in quo narratur, quòd Marchio eius expensis fundare cœpit quandam paruam Capellã, seu Oratorium ad honoram Sanctiss. Virginis, quæ elemosinis tàm Marchionis, quàm piorum ad finem perducta fuit, & quod deinde Marchio cœpit ędificium Ecclesiæ, & tàm primam fundationem Capellæ, quàm expensas in constructione eiusdem Ecclesiæ, & Capellæ fecit animo, vt eadem

eadem Ecclesia in simplex beneficium erigeretur, & ab eo dotaretur ad effectum acquirendi iuspatronatus, pro cuius executione Marchio pro dote Ecclesiæ, & beneficii Sanctæ Mariæ erigendi, & ad effectum acquirendi ius præsentandi Rectorē ad dictam Ecclesiam assignat multa bona, & instat per Episcopum, Capellam, seu Oratorium, ac Ecclesiam erigi in beneficium, & Episcopus Capellam, seu Oratorium, & Ecclesiam in simplex beneficium erigit, & Marchio ad effectum acquirendi ius præsentandi ad dictam Ecclesiam in simplex beneficium erectam pro dote, & dotis nomine dictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ erectæ donauit bona cum potestate disponendi ad dictæ Ecclesiæ libitum, & constituit se nomine dictæ Ecclesiæ possidere, & Episcopus donationem nomine Ecclesiæ, ac beneficii Sanctæ Mariæ acceptauit, & ius præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam concessit; ex qua serie supra narrata satis apparet tàm dotationem, quam reseruationem iurispatronatus fuisse super tota Ecclesia.

Idque docuit obseruantia, nam statim Marchio vti patronus dictæ Ecclesię præsentauit Honorium eius filium, & Episcopus instituit de Ecclesia, ac possessionem Ecclesię dari ordinauit, deinde supradictus Honorius in manibus Clem. VIII. resignauit Ecclesiam cum narratiua iurispatronatus, & Papa eamdem Ecclesiam contulit Christoforo Stephani Tamburrini, qui possessionem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ accepit, & deinde Episcopi dederunt institutionem ad dictam Ecclesiam de iurepatronatus, & instituti possessionem Ecclesiæ cœperunt, & sic obseruantia declarauit, donationem, & reseruationem fuisse totius Ecclesiæ,
1 † quæ vti fidelis interpres est attendenda, *l. si de interpret. ff. de legib.*

Nec facit, quòd Petrus resignans fuerit præsentatus ad Capellam, quia est cum clausula relatiua ad instrumentum reserua-
2 tionis iurispatronatus, & ideo reseruatio † supradicta iurispatronatus, ad quam fit relatio, attendi solùm debet, *Rota diuers. dec. 27. n. 3. & dec. 40. n. 7. p. 2.*

3 Valor fructuum per non excessum † ducat. 24. & cum oblationibus ducat. auri 150. de Camera probatur ex testibus de fama, qui sufficiunt, *Seraph. decis. 962. n. 2. Mantic. decis. 132. num. 4. Rota in recent. decis. 298. num. 5. par. 2. Gregor. decis. 35. num. 2.*

4 Quòd Petrus resignans † habeat vnde aliunde commodè viuere valeat, probatur ex quo possidet Parochialem valoris 80. ducat. & ex testibus, *Aegid. dec. 116. in fin. Cæs. de Graff. dec. 3. num. 7. de probat. Verall. dec. 277. par. 1.*

5 Possessio Petri resignantis probatur † ex publico instrumento captæ possessionis, *l. prædia, vbi Bart. ff. de acquir. possess.*

6 Clericatus Galeotti, & quòd † sit oriundus ex Ciuitate Cortonen. probatur ex literis testimonialibus Episcopi Cortonen.
7 *cap. 1. de Cleric. Peregr:* & ex † testibus *Rota dec. 16. de probat. in antiq.*

Nun obstat erectio Confraternitatis in dicta Ecclesia, quia stant simul, quòd adsit
8 Confraternitas, & Ecclesia † sit beneficium simplex, & collatiuum de iurepatronatus acquisitum ex dotatione, & constitutione.

Nec obstat, quòd oblationes spectent
9 ad Confraternitatem, quia † de iure spectant ad Rectorem, *cap. Pastoralis de his, quæ fiunt à Præl. in conf. cap. & fuit dictum in Lunen. Sarzanen. oblationum 8. Februar. 1627. coram R. P. D. meo Merlino*, & sim-
10 plices † attestationes contrariæ nihil probant.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. COCCINO.

Parmen. Status.

Die Veneris 24. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Depositioni vnius testis, quibus concurrentibus, credatur. Testes deponentes de bona fide præferuntur aliis contrarium deponentibus, licet isti sint plures.

SVMMARIVM.

1 *In ore duorum, vel trium stat omne verbum.*
2 *Testi vnico statur, quando cum eo concurrit fama.*
3 *Testi vnico creditur, quando cum eius dicto concurrunt coniecturæ.*
4 *Testi vnico creditur, quando cum dicto ipsius concurrunt coniecturæ, & præsumptiones ex circumstantijs facti.*
5 *Testes deponentes de bona fama magis attenduntur, quàm deponentes de mala fama.*
6 *Amplia hoc etiam si deponentes de bona fama sint numero pauciores, & maximè si agatur de quasi possessione legitimitatis num. 7.*

DECISIO CLXII.

DOmini steterunt in decisis, * videlicet, DD. Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini aui, & Sigismundi patrui Magni esse in sufficienti quasi possessione legitimitatis requisitæ à Io. Francisco Marchione Pallauicino fideicommittente, hoc est tanquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè, & non fictè. Hoc enim satis probatur ex dicto Presbyteri Baptistę testis Rangonorum, qui fuit pręsens matrimonio, & deponit quòd post dictũ matrimoniũ inter alios nati sunt Pallauicinus, & Sigismundus, qui testis licet vnicus probat, quamuis enim regula
1 sit, quod † in ore duorum, vel trium stat omne verbum, *cap. licet vniuersis 23. & c. in omni negocio 4. de testibus*. Hæc tamen re-
2 † gula fallit, quando cum dicto vnius testis concurrit fama, prout vltra allegatos in alia decisione firmant *Aret. cons. 13. n. 9. Caputq. decis. 288. par. 3.* Hic autem concurrit fama benè probata ex duobus testibus, vt fuit consideratum in alia decisione.

Secundò prædicta regula non procedit
3 quando vnà cum dicto testis concurrunt coniecturæ *Bart. per illum textum in l. 1. §. idem Cornelio num. 3. ff. de quæst. Glos. in c. fin. in verbo vnus testis de succes. ab intest. & in c. cum causam in verbo testis de probat. Caputq. decis. 271. par. 3.* Hic autem concurrunt plures coniecturæ, nempe fama prædicta communis reputatio, mandatum de dispensando successio dd. Fratrum, Relatio Cardinalis Simonetæ, & alia ponderata in prædicta decisione.

Tertiò prædicta regula, quòd non credatur vnico testi, non procedit, quando
4 cum dicto ipsius † concurrunt coniecturæ, & præsumptiones ex circumstantiis facti, & hæc conclusio procedit in quacumque materia, *Io. And. in cap. fin. num. 4. de success. ab intest. Cæs. de Grass. decis. 3. nu. 6. de prob. Mantic. decis. 325. num. 5. san. mem. Greg. decis. 247. num. 6. & fuit dictum coram me in causa Interamen. pecuniaria 12. Iunij 1606.* Hic autem concurrunt dictæ præsumptiones, & circumstantiæ facti. Primò ex mandato de dispensando. Secundò ex communi reputatione. Tertiò ex diuisione filiorum facta per Bernardinum, in qua diuisit filios natos ante, & post matrimonium, & concurrunt plura alia ponderata in prima decisione, quæ satis reddunt rem claram.

Non obstat fama, quæ posset afferri in contrarium, quia magis attenduntur te-
5 stes deponentes de bona, quàm de mala fama, *Anchar. cons. 253. num. 3. vers. in ista varietate. Put. decis. 2. lib. 3.* quod proce-
6 deret etiam, † quòd deponentes de bona essent pauciores sæpius firmauit *Rota san. mem. Greg. XV. decis. 455. num. 3. & 4. vbi num. 16. in additione aliæ citantur concor-*
7 *dantes*. Quod maximè procedit † cum agatur de quasi possessione legitimitatis, & concurrant alia plenè considerata in prima decisione.

Et ita resolutum vna tantum parte informante, cum datis pluribus dilationibus altera pars non curauerit informare &c.

** Scilicet sub die 8. Iunij 1626. est decisio 16. supra in hac parte, vbi alias decisiones in hac causa adnotaui.*

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO

Maceratẽ Legitimæ.

Die Lunæ 27. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Vsurpationis bonorum pręsumptio intrat ob non confectionem inuentarij.

SVMMARIVM.

1 *Hæres præsumitur vsurpasse bona testatoris ob solam non confectionem inuentarij.*
2 *Et ista præsumptio multo magis augetur stante expressa ordinatione testatoris, de illo conficiendo, & num. 3.*
4 *Testatoris assertio nocet hæredibus.*
5 Peregr. de fideicomm. art. 35. num. 24. & alij declarantur.
6 *Fideicommissario incumbit onus probandi, quæ, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis.*
Et hoc procedit siue hæres confecerit inuentarium, siue non.
7 *Hæres sine inuentario petens legitimam, vt non repellatur, quid probare debeat.*
8 *Curator, & non minor tenetur conficere inuentarium de bonis testatoris.*
9 *Testes deponentes super negatiua non probant, nisi eam coarctent.*

DECISIO CLXIII.

HOdie Domini confirmarunt duas decisiones * in hac causa factas, in quibus fuit resolutum omissionem confectionis

nis inuentarii obstare Pellicanis quo minus possint prętendere legitimam, ex persona Philippi filii Matthęi testatoris, quia cum Philippus non confecerit inuentarium iuxta dispositionem testatoris, qui in suo testamento expresè mandauit hæredibus, quod illud conficerent ad effectum, vt ex illo apparere posset, adesse multa bona libera pro legitima filiorum, faciendo mentionem de mobilibus, pecuniis mercibus notabilis valoris, & de Bibliotheca, sequi-
1 tur, vt præsumptio† vsurpationis, quæ ob solam non confectionem inuentarij obstare solet, *iuxta decis. Seraph. 321. num. 18. & 609. num. 7. fel. record. Greg. XV. decis.*
2 *266. num. 16.* multo magis † augeatur ex supradicta ordinatione testatoris, quòd inuentarium conficeretur asserendo, quòd aderant bona libera pro legitima, & quod ad hunc effectum mandabat, inuentarium
3 confici, † vt ex eo posset apparere rem ita se habere, vt latè fuit deductum in vtraq; *decis. ex consil. Bald. 89. num. 3 lib. 1. Moder. Rom. discept. forens. cap. 570. nu. 22. & 23.* cum aliis ibi allegatis.

Non obstat, quòd fideicommissarius debeat probare fuisse à testatore relicta mo-
4 bilia; tum quia sufficit testatoris† assertio, quæ nocet hæredibus *Mascard. de probat. concl. 778. num. 18. & 19. Simon. de Pret. de interp. vlt. volunt. fol. 555. num. 359. Fusar. de substit. quæst. 618. num. 30.* tum quia
5 † *Peregr. de fideicom. art. 35. num. 24. Moder. Rom. discept. cap. 215. num. 9. & num. 23.* cum aliis exaduerso allegatis loquuntur, quando fideicommissarius vniuersalis agit contra hæredem pro recuperatione bonorum, quæ prætendit adfuisse in hæreditate, & peruenisse ad manus hæredis, tunc enim
6 verum est, quòd siue hæres† confecerit, vel non confecerit inuentarium, fideicommissario incumbit onus probandi, quæ & quãta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis, sed iste non est casus noster, in quo non fideicommissarius, sed hæres
7 sine inuentario † agit pro legitima quo casu non est dubium intrare præsumptionem occultationis, subtractionis, & distractionis bonorum, & hinc est, quod repelli debet, nisi probet, alia bona non extitisse ex quibus de ea sibi satisfacere potuerit, & in his terminis loquuntur iura allegata in vtraque decisione, & per *Addent. ad decis. Greg. 266. num. 16.* & pluries firmauit Rota, & præsertim in *Romana de Victorijs 10. Martij 1627. coram R. P. D. meo Merlino.*

Non obstat, quod filii Matthæi, & Franciscus nepos possederint bona in communi, & sic cesset præsumptio vsurpationis ex parte filiorum. Quia vt fuit firmatum in decisionibus, Franciscus erat minor, & existebat sub cura patruorum, qui omnia administrabant, & ideo benè remanet fundata contra illos prędicta pręsumptio vsur-
8 pationis cum ipsi tenerentur † conficere inuentarium, & non Franciscus minor, *iux. tex. in §. pupillis auth. de hæred. & Falcid.* & latè deducitur *in 1. decis.*

Non obstat, quòd post mortem filiorum tota hæreditas, & omnia Matthæi bona ad Franciscum superstitem peruenerit, quia hoc nullibi probatur, & testes, qui dantur ex aduerso ad probandum, quòd Matthęus non reliquit alia bona stabilia, quàm illa, quæ deuenerunt in Franciscum, non deponunt dè mobilibus, pecuniis, mercantia, & libraria, de quibus testator fecit mentionem in testamento, vt supra, & in quibus potuerunt hæredes satisferi de sua legitima, vt dixi, & cessat difficultas, quia
9 † testes dum super hoc deponunt non benè probant, cum non coarctent negatiuam, *Alex. cons. 65. num. 3. in fin. vers. & illi lib. 1. fel. rec. Greg. XV. dec. 41. n. 5. & dec. 510 num. 1.*

Alia leuiora quamuis longa serie deducta per D. Pellicanum non visa sunt digna responsione, præsertim cum, vt benè aduertit vnus ex Dominis, potius confirmẽt, & coadiuuent fundamenta decisionum, quam illa in aliquo tollant.

Et ita decisum &c.

** Prima est sub die 14. Maij 1627. coram eodem Eminentiss. D. Vbaldo, est supra decisio 67. alteram vide infra in Additione prout in Indice in eius fine posito, & pariter infra in in eadem causa habes alias decisiones sub die 22. Iunij 1629. & 18. Febr. 1630. coram Reuerendiss. Vrgellen.*

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Bononieñ Fideicommissi de Maluetijs.

Die Veneris 31. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Dos, quando non sit detrahenda de bonis ascendentium fideicommisso subiectis, & an mulier propter crimen adulterii amittat dotem, & vtrum super crimine licita sit transactio.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Dos detrahitur ex bonis fideicommisso subiectis ascendentium.*
2 *Quod intellige, quando filia non potest dotari, vel ex bonis liberis paternis, siue maternis, siue proprijs ipsius filiæ, & num. 3.*
4 *Mulier propter adulterium amittit dotem.*
5 *Mulier, quando per adulterium amittit dotem, si extant filij, pater tenetur conseruare huiusmodi lucrum dotis in fauorem filiorum adulteræ.*
6 *Transigere super crimine adulterij non licet, nec aliquid in pactum deducere.*
7 *In adulterij crimine, quæ modificata remissio à viro de iure sit licita.*
8 *Transactio super crimine adulterij, quando substineatur.*
Requisita omnia præsumuntur ex præsentia, & auctoritate Iudicis, n. 8.
9 *Renunciatio litis facta à fideicommissario non nocet venienti ex propria persona ad bona fideicommisso subiecta.*
10 *Prædia existimantur ad rationem quinque pro centenario.*
11 *Dos dicitur congrua, ex quo in familia talis constitui, consuetum est.*
12 *Probatio in specie magis est attendenda, & præferenda, quàm probatio in genere.*
13 *Fideicommissarijs non potest præiudicari, quando dos est sufficiens; & filia habet aliunde congruam dotem.*

DECISIO CLXIV.

CONCLVSERVNT Domini dotem Eleonoræ non deberi ex bonis fidei-
1 commissi, licèt enim regula sit, quòd † ex bonis fideicommisso subiectis ascendentiũ detrahatur dos iuxta *Auth. res quæ, C. comm. de legat.* tamen intelligitur in subsidium,
2 quando † filia non potest dotari, vel ex bonis liberis paternis, siuè maternis, siuè propriis ipsiusmet filiæ, *Ias. in d. Auth. res quæ, num. 3. in fin & cons. 231. nu. 12. lib. 2. Boer. dec. 130. num. 13. Roland. cons. 85. n. 9. & seq. lib. 1 Thesaur. decis. 192. num. 12. in fin. Rota decis. 66. num. 6. par. 1. recent. Peregr. de fideicom. art. 42. num. 66. Petr. de fideicom. quæst. 8. num. 459.* Vndè cum Eleonora habuerit pro dote prædiũ Castenasij, quòd erat pro-
3 prium ipsius Eleonoræ, sibi † quoque relictum à Patre in testamento, non est dos deducenda ex bonis fideicommissi per præallegata.

Quòd autem prædium Castenasij esset proprium Eleonoræ patet, nam cum Gentilis mater Eleonoræ, & vxor Alexandri fuisset querelata de adulterio, de quo plures testes deponebant, fuit per concordiam determinatum, quòd proprietas prædii Castenasii esset Eleonoræ filiæ, vsusfru-
4 ctus Alexandri patris, mulier † enim propter adulterium amittit dotem, *l. consensus, §. prim. C. de repud. l. vnica, §. taceat, C. de rei vxor. act. cap. plerumque de donat. inter vir. & vxor. cap. porro de diuort. Sanchez de ma-*
5 *trim. lib. 10. disp. 8. num. 2.* & existentibus † filiis pater tenetur conseruare huiusmodi lucrum dotis in fauorem filiorum adulteræ, *§. quia verò plurimis authen. vt liceat matr. & auiæ. Barb. in l. 2. in princ. par. 1. n. 62. ff. solut. matrim. Bald. in l. hac ædictali, num. 5. C. de secund nupt. Sanch. d. lib. 10. disp. 8. numer. 12.*
6 Nec obstat, quòd super crimine † adulterii non liceat transigere, nec aliquid in pactum deducere, *l. transigere, C. de transact.* quia cum adessent depositiones testium super adulterio, potuit fieri ista concordia, & maritus remittere iniuriam, & pœnam separationis thori, ac vxorem ad societatem coniugalem reuocare, non autem remittere pœnam amissionis dotis; & hoc non est pactum, nec conuentio in pretium veniæ,
7 & reconciliationis, sed modificata † remissio de iure licita, *Sanchez de Matrim. d. lib. 10. disput. 8. nu. 22. Surd. de alim. tit. 7. quæst. 16. n. 83. vers. hoc casu.*

Non obstat, quòd mortuo Alexandro patre Eleonoræ, & marito Gentilis adulteræ hoc Prędium eidem Gentili fuerit restitutum vigore decreti V. Legati Bononien. vndè vti Prædium auocatum, & restitutum non sit considerabile ad effectum Eleonoræ quia deinde de anno 1573. Rotę Auditor Bononien. mandauit deponi fructus penès Matthæum Beroum, post quòd depositum, nihil aliud fuit actum in causa, vt constat ex illis verbis; & hæc sunt vltima acta in hac causa facta, *vt in Sum. num. 1.* dato in responsionibus D. Gregorii, & consequenter patet, quòd decretum de restituendo Gentili; non habuit effectum quòd euidentius apparet, nam Eleonora vendidit dictũ Prædium Castenasii, vt ex confessione filii Eleonoræ *in Summ. num. 19.* & ex concordia inter Bassanũ, & Eleonoram constat, quòd transactio inter Alexandrum, & Gentilem ratione adulterii habuit effectum, & nunquam fuit reuocata, sed Gentilis adultera remansit sine dote, quæ transactio ratione
8 † adulterii, cum fuerit cum præsentia, & auctoritate Auditoris Turroni Iudicis causæ criminis adulterii, & cum consensu, & auctoritate patris, substinetur absque aliis solemni-

lemnitatibus, *Alex.cons.125.num.5.lib.1.& cons.80.num.5.lib.5.Menoch.de præsumpt.lib.2.præsumpt.75.n.5.*

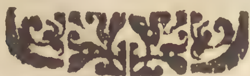
Nec nocet renunciatio litis facta à patre D. Gregorii in eius testamento, quia illa non præiudicat D. Gregorio venienti ex
9 propria persona ad bona fideicommisso subiecta, *Ruin.cons.138.num.10.lib.2.Alba.cons.74.n.1.Menoch.de præsumpt.lib.3.præsumpt.115.num.59.Peregr.de fideic.art.52.num.81.*

Quòd autem prædium Castenasij sit sufficiens pro congrua dote Eleonoræ probatur, quia est tornaturarum 50. & eius valor lib.18. mil.quæ conficiunt scut. 4500.& constat quoque de eius locatione pro lib.
10 650.& prædia † æstimantur ad rationem quinque pro centenario *glos. in Auth. perpetua, C.de sacros.Eccles.Ias.in l.fundum,num.5.vers. item adde, ff.de leg.1.Greg. decis.553.num.8.Tiraq. de retract.lign. §.1.glos.6.nu.19.*& consequenter ista summa visa fuit Do-
11 minis sufficiens pro dote congrua Eleonoræ, ex quo † in familia de Dulphis consueta dos solet esse in lib.5000.aut 6000.& ad summum 8000. vt ex pluribus instrumentis datis, & de anno 1577. & sic per annum ante matrimonium Eleonoræ Hercules frater Pompei de Dulphis habuit in dotem lib. 5000. quæ probatio ex instrumentis cum sit specialis de solito in eadem familia de Dulphis, & illa dos Herculis percutiat tempus matrimonii Eleonoræ, magis
12 est † attendenda, & præferenda depositionibus testium, qui generaliter deponunt *Alex.cons.148.num.3.&5.lib.2.& cons.150.num.17.lib.5.Paris.cons.88.num.31.lib.3.Socc.sen.cons.54.numer.14.Aym.cons.94.num.3.*

Præcipuè cum vltrà prædium fuerint quoque data alia iura, quæ sunt æstimabilia, & cum effectu deinde bona habuit, & agitur de minuendis bonis fideicommissi.

Nec facit, quòd Alexander pater vltrà prædium reliquerit etiam scut. 300.auri in auro, quia non potuit preiudicare † fidei-
13 commissariis in casu, quo dos aliàs est sufficiens, & filia habet aliunde congruam dotem, *Mantic.decis.319.n.3.Roland.cons.85.n.9.& 10.lib.3.*

Et ita vtraque parte, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Ianueñ Parochialis.

Die Lunæ 3. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM.

Ecclesia, quando dicatur regularis, & an ab Ecclesia regulari possit exerceri cura animarum.

SVMMARIVM.

1 *Monasteria non dantur sine Ecclesiis.*
2 *Monasterium si sit regulare, Ecclesia etiam est regularis.*
3 *Monasterium quale est, talis etiam est Ecclesia.*
4 *Ecclesia regularis an possit exercere curam animarum, & n. 5.*
6 *Loci sanctitas ordinatur ad sanctitatem hominis, qui in loco sacro cultum Deo exhibet.*
7 *Deus, non propter locum gentem, sed propter gentem locum eligit.*
8 *Visitatori Apostolico multum est tribuendum circa qualitatem, & statum Ecclesiarum.*
9 *Possessio quadragenaria, quid operetur.*

DECISIO CLXV.

ORTA lite inter Illustrissimũ Archiepiscopum Ianuen. & Moniales Sancti Andreæ de Porta nuncupatas eiusdem Ciuitatis super iure nominan. Vicarium pro exercenda cura animarum in dicta Parochiali Ecclesia S. Andreæ; absoluto iam possessorio manutentionis, & super eo emanatis tribus decisionibus conformibus ad fauorem Monialium; quia nihilominus pro earum parte prosequitur petitorium, & tota difficultas stat in eo, An dicta Ecclesia sit regularis, vel secularis: propterea de hoc hodie dubitaui, & fuit resolutum, dictam Ecclesiam esse regularem, quia cum
1 † Monasteria non dentur sine Ecclesiis, *Rot.decis.204.num.4.par.2.recent.* vbi ab existentia Abbatis, & Monasterii arguitur, & infertur ad existentiam Ecclesiæ, & dictum Monasterium non habeat aliam Ecclesiam,
2 quàm istam, cum † Monasterium sit regulare, Ecclesia etiam est regularis, *cap.1.de cap.Monach.& ibi glos.in verb.Monast.in fin. Barbat.in cap.cum dilectus,num.3.de consuet.* & presertim, quia cum sit dicto Monasterio incorporata, censetur eiusdem pars in-
3 tegralis, vndè quale est † Monasterium, talis

talis est etiam Ecclesia, *glos. in cap. 1. in verb. exempt. de Priuileg. in 6. Rota coram Greg. XV. decis. 370. nn. 2. & 3.* ex quibus propterea dubitari non potest, quin Moniales habeant de iure intentionem fundatam, etiam
4 quòd in d. Ecclesia † exerceatur cura animarum, prout deprehenditur *ex Sac. Conc. Trid. sess. 25. cap. 11. de Regular.* dum ibi fit mentio de cura animarum in Monasteriis, seù domibus mulierum, cum tamen cura in
5 Ecclesia † exerceatur, quæ ideò ex mente S. Concilii venit appellatione Monasterii, seù domus mulierum, & fuit dictum in decisione in hac causa facta 19. *Aprilis* 1627. *coram me*.

Deinde cum iuris assistentia concurrit obseruantia regularitatis, quia cum hoc Monasterium antiquitus esset Ordinis S Benedicti, & esset ferè destitutum, fuerunt in illud auctoritate Papæ de anno 1509. translatæ Priorissa, & Moniales Sãctæ Margaritæ Ordinis S. Augustini, quibus in specie fuit tradita possessio tàm Conuentus, quàm Ecclesiæ, & cum inuentario consignatæ suppellectiles sacræ ad vsum, & curam Sacramentorum pertinentes: Vndè cum ex dicta consignatione benè arguatur, & inferatur, curam animarũ dictæ Ecclesiæ ad Moniales spectare, prout spectat, vt fuit dictum in d. decisione in hac causa facta coram me in principio; multò magis infertur ad eas
6 etiam Ecclesiam pertinere; sanctitas† enim loci ordinatur ad sanctitatem hominis, qui in loco sacro cultum Deo exhibet. 4. *dist. per tot.* & vt dicit sacra scriptura (Non propter
7 † locum gentem, sed propter gentem Dominus locum elegit) *D. Thom. 2. 2. quæst. 99. art. 1.*

Præterea pro Ecclesia Regulari, & depẽdenti à dicto Monasterio fuit habita per Visitatorem Apostolicum de anno 1582. & talis nominatur, & reputatur in pluribus
8 visitationibus Ordinariorum, quibus† multum est tribuendum circa qualitatem, & statum Ecclesiarum, *Verall. decis. 158. par. 2. Seraph. decis. 780. nu. 1. & 2: & decis. 1272. nu. 3. & in recent. dec. 371. nu. 2. par. 1. & decis. 573. par. 2.* & fuit latè dictum in prædictis decisionibus in hac causa factis.

Tandem accedit quasi possessio Monialium deputandi Vicarios pro exercitio curæ ad nutum per vltra 40. annos, ex qua † quadragenaria possessione benè etiam infertur ad regularitatem, & in puncto, *Seraph. decis. 1304. num. 1. vers. 3.* comprobatur.

Et ità Monialibus tantùm informantibus, &c.

* *Est decisio 53. supra in hac parte, & pariter suprà adest alia in eadem causa 13. Martij 1626. est decisio 5.*

R E V.MO P. D. C O C C I N O.

Leodieñ Collectarum.

Die Veneris 7. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM.

Confirmatio, quando dicitur facta ex certa scientia, & quando in forma cõmuni Clausula, *ex certa scientia* circa, quod operetur.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio facta ex certa scientia, non autem in forma communi habet vim nouæ concessionis, & ampliationis.*
2 *Confirmatio, quando dicatur facta ex certa scientia.*
3 *Confirmatio, ad hoc vt dicatur facta ex certa scientia ad hunc effectum debet narrari totum factum, vel inseri eius tenor.*
4 *Confirmatio, tunc dicitur facta ex certa scientia, quando est facta cum causæ cognitione,*
5 *Confirmatio, tunc dicitur facta in forma communi, quando non adest causæ cognitio.*
6 *Confirmatio dicitur facta ex certa scientia, si constet Papam ex præcedentibus, & subsequentibus fuisse informatum.*
7 *Confirmatio dicitur facta ex certa scientia, si in confirmatione adsit tenor rei confirmatæ.*
8 *Papa, si in confirmatione dicat ex certa scientia, nihilominus confirmatio non censetur facta causa cognita.*
9 *Clausula,* ex certa scientia *operatur circa ea, quæ sunt iuris non autem facti.*
10 *Clausula,* ex certa scientia, *tunc non operatur, circa ea, quæ sunt facti, quando Papa ignorauit præiudicium tertij.*
11 *Clausula,* ex certa scientia, *tunc etiã operatur, circa ea, quæ sunt facti, si scierit præiudicium tertij.*
12 *Confirmatio vnionis, si petatur, quæ non est sortita effectum, & quæ fuit reuocata per regulas nouas Papæ, signatura confirmationis huiusmodi nihil releuat.*
13 *Clausulæ derogatoriæ, quæ sint fortiores.*
14 *Confirmatio, vt dicatur facta in forma specifica, requiritur citatio partis.*
15 *Confirmatio, si fiat parte citata, dicitur facta cum causæ cognitione.*
16 *Papa, si procedat per viam gratiæ, & non per viam institiæ non requiritur partis citatio.*
17 *Citatio partis non requiritur in gratia facta ex certa scientia.*
18 *Clausulæ generales non alterant dispositionem.*

DE-

DECISIO CLXVI.

Clemens VII. per suum priuilegium, quod refert Decianus *in cons.* 51.*num.* 18. 19. & 27. exemit milites Hiersolymitanos ab omni iurisdictione, correctione, visitatione, &c. quoruncunque Patriarcharum, &c. & exemit eos ab omni solutione, & exactione passagii, pedagii, gabellæ, datii, tractæ, collectæ procurationis iocundi aduentus &c. & voluit, quod tali exemptioni, & immunitati, & singulis in ea contentis non possit per quascunque clausulas generales, vel speciales etiam derogotorias derogatoriarum efficaciores, & insolitas, ac etiam irritabilia decreta sub quauis espressione verborum nullatenus derogari, nec derogatum censeri, nisi tenor dictæ exemptionis de verbo ad verbum nihil omisso insertus foret, & magistro, & conuentui d. ordinis legitimè fueritintimatus, vel eorum assensus habitus; & quod aliter factæ derogationes, nemini suffragari valeant neque ad earum obseruantiam milites teneri posse, neque resistentes; & inobedientes puniri, & sic in præmissis, &c. iudicari debere, ac irritum, & inane, &c. per quod priuilegiu n, & illius confirmationes *Rota* resoluit in hac causa 19. *Martij* 1604. *coram bo. me. Attrebaten. & 19. Aprilis* 1619. *&* 24. *Aprilis* 1623. *coram bo. me. Buratto*, non potuisse per Clerum onerari Commendatarium S. Io. Hierosolymitani, quod dictum secuta fuit *Rota in alia causa Meliten. Collectarum* 7. *Maij* 1627. *coram R. P. D. meo Vbaldo*, & cum supra ista exemptione fuisset lata sententia Rotalis dubitaui, an esset confirmanda, vel infirmanda.

Et cum Clerus præcipuum faceret fundamentum super Breue Pii IV. sub dat. 3. Iulij anno 1. in quo disponitur, quod quidquid per Clerum ratione communis subsidij ad vtilitatem Prouinciæ, aut subuentuum Imperii publico censensu hactenus factum est ac posthac, ac quandocunque, & quotiescunque fieri continget ab omnibus, & singulis Capitulis Ecclesijs, Abbatibus, Prioribus monasteriis, & conuentibus, & eorum singularibus personis cæterisque de Clero existentibus quacunque dignitate, & exemptione fulciantur, tam coniunctim, quàm diuisim exigi debere, illosque efficaciter obligatos fore, nec eos vel eorũ quempiam vllius exemptionis, vel alterius cuiuscunque priuilegij, velamento contra ea se tueri neque illa eis adhuc in aliquo prodesse posse, &c. nõ obstãtibus præmissis, ac Lateranen. & generalium Conciliorum, alijsque Apostolicis, ac in Prouincialibus, & Sinodalibus Concilijs editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, necnon Ecclesiarum, monasteriorum, &c. statutis, &c. exemptionibus, & literis Apostolicis specialibus, & generalibus illis eorum Prælatis, &c. sub quibuscunque tenoribus formis, ac cum quibusuis etiam præseruatiuis, restrictiuis, & innouatis clausulis irritantibus, & alijs decretis quomodolibet concessis confirmatis, & innouatis contrariis quibuscunque per quas clausulas derogatorias pretendebatur sufficienter fuisse derogatum clausulis indulti Clement. VII.

Cæterum hoc non obstante fuit dictum sententiam Rotalem esse confirman. quia admisso sine veri præiudicio, quæ collectæ legitimè fuerint impositæ, & quod dictæ clausulæ derogent clausulis indulti Clem. VII. & quod confirmatio priuilegiorum facta per Pium IV. tanquam anterior non tollat hoc Breue, & quod istud Breue etiam sit in forma probanti, quod tamen est in confesso non esse: nihil non reuelat stantibus confirmationibus priuilegiorum post dictum Breue emanatis, præsertim Sixti V. Greg. XIII. S. M. Clement. VIII. & Pauli V. quæ confirmationes cum fuerint factæ ex certa scientia non autem in forma com-
1 † muni habent vim nouæ concessionis, & ampliationis *c. si Apost. & ibi glos. in verbo confirmamus de præb. in 6. cap. quia diuersitatem in 2. p. de concess. præb. c. 1. vbi Abb. & alij, & præsertim Dec. num.* 46. *& seqq. de confirm. vtil. vel inutil. Ruin. cons.* 31. *num.* 5. *lib.* 1. *Gozz. ad cons.* 62. *n.* 15. *Hostien. in cap.* 1. *n.* 7. *de transact.* & fuit dictum in *causa Toletana admissionis* 17. *Iunij* 1609. *coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno*.

Quod autem confirmatio fuerit ex certa scientia satis deprehenditur ex verbis ipsarum constitutionum in eis enim narrantur singulariter priuilegia concessa Religioni videlicet Leonis X. Clem. VII. Pauli III Pij IV. Pij V. & narrantur exemptiones in eis contentæ. s. à solutione, & exactione decimarum censuum iurium, & sinodalium, & Canonicarum portionum, seù charitatiui subsidij, ac iocundi aduentus, seu quartæ, aut alias quomodolibet, aut aliorum quoruncumque onerum, sub certis modo, & forma exemerint, & liberauerint. s. Pontifices prænominati, prout in diuersis Prædecessorum desuper confectis literis plenius continetur, &c. & tandem subditur motu

2 proprio Non ad Magistri,&c. † sed ex certa ſcientia,& de mera noſtra liberalitate,ac Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnia, & ſingula priuilegia, Indulta, facultates, exemptiones, immunitates, libertates, & alias gratias eidem magiſtro, & conuentui quomodolibet conceſſa Apoſtolica auctoritate tenore præſentium confirmamus, & approbamus, illiſq. perpetuæ,& inuiolabilis firmitatis robur adijcimus, ac omnes,& ſingulos tam iuris, quàm facti defectus ſi qui forſan interuenerint ſupplemus, &c. vnde attento tenore non poteſt ambigi, quod confirmatio priuilegiorum fuerit facta ex certa ſcientia, nam licet aliqui ve-
3 lint, quod † ad hunc effectum debeat narrari totum factum, vel inſeri totus tenor priuilegii *Abb.in c.quia.diuerſitatem n.9. in fin.de conceſſ.præb.Card.conſ.44.n.6.Attamen tutior eſt opinio gloſ. in c.1.in verſ. de quæſt. de confirmat, vtili, vel inutili*, quod con-
4 firmatio † ex certa ſcientia tunc dicitur, quando eſt facta cum cauſæ cognitione, in
5 forma verò communi dicitur facta † quando non adeſt cauſæ cognitio, & idem dicit *Aff.in tit. de Iure ſuæ curiæ obſeru. num. 5. R. 4.lib.3.Barbat.inter conſ. Alex. conſ. 123. n.18.vol.4.& idem Alex.conſ.15.n.2.in fin. & n.3.lib.5.* vbi quod quando ex præcedentibus, & ſequentibus conſtat Papam fuiſſe
6 † informatum, ſi dicatur poſtmodum ex certa ſcientia, prout in caſu noſtro confirmatio præſumitur ex certa ſcientia, in præ-
7 dictis † autem confirmationibus fuit inſerta ſubſtantia priuilegiorum confirmatorũ, quæ oſtendit cauſæ cognitionem *gloſ. in c. paſtorales §.præterea in verſ.ex certa ſcientia de offic.deleg.Felin.in c.cum inter col.1. & 2. except.Dec in c.porrecta n.15.de confir. vtili, vel inut.Rom.conſ.327. n.7.Gabr conſ.183. n. 14.lib.2.*& fuit dictum in cauſa *Abulen.Iuriſdictionis 25.Ianuarij 1588.coram Orano*, & in ſimilibus terminis fuit reſolutum in cauſa *Toletana admiſſionis 17.Iunij 1609.coram Reuerendiſſ.D.meo Patriarcha Antiocheno.*

8 Neque obſtat, quod licet Papa † dixerit ex certa ſcientia nihilominus confirmatio non cenſetur facta cauſa cognita, & ſic ex certa ſcientia cũ hæc clauſula operetur cir-
9 ca † ea, quæ ſunt iuris, non autem circa ea, quæ ſunt facti, vn in puncto dicit *Aff in tit. de Iuri ſuæ curiæ obſeruando loc.cit.n.6.*& de Conſtitutione reuocata *Caſtr.conſ.84.n.4.& 5.lib.2.& conſ.230.n.3.eod.lib.2.Sebaſt.Sapp. in addit. Abb.in c.inter dilectos ſub n.8.in lit. A.in verbo priuilegiũ de fid.inſtr.Creſc.dec.8. de priuil.Put. dec.26.de præb AA. in epit. de ſubrept. & obrept. n.6.* Quia hoc dictum eſt verum, quando Papa ignorauit præiudiciũ
10 tertii † tunc enim clauſula ex certa ſcientia operatur quoad ius, non quoad factũ, & ita declarat *Aff.loc.cit.Caſtr.d.cõſ.84.n.4.& 5.l.2* in caſu autem noſtro Papa ſciuit præiudicium tertii, ex quo fuit inſerta ſubſtantia
11 priuilegiorum,& quid continerent, vnde clauſula ex certa ſcientia operatur *gloſ. in c. ſtatut. in verbo liter. de reſcr. in 6.Abb.in c.cum inter n.8.Felin.n.1.Dec.n.15.de excep. Alex.conſ.122.n.23.lib.4.Gemin.in c.1.n.25. de conſtit.in 6.Pariſ.conſ.3.n.55.& 57.vol.4.*

Non obſtat etiã quod conſtitutio Cl. VII. & confirmatio Pii IV. videantur reuocatæ per prædictum Breue Pii IV. poſterius, quare ſequentes confirmationes non poſſunt ſuffragari, vt eſt notabile Cancellariæ his
12 verbis conceptũ, vbi petitur † confirmatio vnionis, quæ non eſt ſortita effectũ, & quæ fuit reuocata per regulas nouas Papę ſignatura confirmationes huiuſmodi nihil releuant, cum ſi Papa ſciuiſſet illas reuocatas nõ conceſſiſſet, quia fuit reſponſum quod in terminis dicti notabilis Papa non nõ ignorabat factum ſcilicet, quod vnio non fuerat ſortita effectum, qui non ſunt termini noſtri, nam in caſu iſto Papa voluit confirmare priuilegia nõ obſtantibus quibuſcũq. in contrariũ facientibus,& ſic voluit tollere de medio Breue Pii IV. vt patet in dd.cõfirmationibus ibi non obſtantibus piæ me. Bonif. VIII ac aliis quibuſuis Apoſt. necnõ in Prouincialibus, & Sinodalibus Conc. æditis ſpecialibus, vel generalibus conſtitutionibus,& ordinationibus, necnõ iuramẽto confirmatione Apoſt. vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & lit. Apoſt. quibuſuis perſonis etiam locorũ Ordinariis ſub quibuſcunq. tenoribus,& formis, ac cũ quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſq. efficacioribus, & inſolitis clauſulis irritantibus,& alijs decretis etiam motu, & ſcientia ſimilibus etiam conciſtorialibus, & de fratrum noſtrorum conſilio in contrarium quomodolibet conceſſis, cõfirmatis, approbatis, & innouatis, quibus omnibus etiamſi de illis, eorumq. totis tenoribus ſpecialis ſpecifica,& indiuidua mẽtio, ſeu quæuis alia eſpreſſio habenda, aut aliqua alia forma ad hoc ſeruanda foret præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, &c. derogamus;& præſeruantur ſolum certæ literæ Pii V. & Greg. XIII. Eccleſiæ, & perſonę in his, quæ ad curam animarum pertinent, in quibus volunt, quod decreta ſac. ſan. Concil. Trid. ſeruentur, quare manifeſtiſſimè appa-

ret

ret, quod per istas confirmationes fuit derogatum clausulis appositis in Breue Pii
13 IV. cum † istæ sint fortiores, & habeant derogatorias derogatoriarum, quæ tollunt dictum Breue Pii IV. ex allegatis per *Gonzal. ad reg. 8. glos. 36. num. 9. & seqq.* eoque magis dictæ clausulæ operantur, quia etiã quòd de dicto Breue Pii IV. debuisset fieri mentio, nihilominus hoc etiam censetur sublatum ex dd. constitutionibus, quod sufficit per derogationem ex allegatis per *Gonzalez loco citato num. 22. cum pluribus seqq.*

14 Non obstat, quod ad effectum quod † confirmatio dicatur facta in forma specifica requiritur citatio partis *Mand. in reg. 22 q. 10. num. 11.* qui plures alios allegat. Quia est verum, quod quando confirmatio fit parte citata, dicitur facta ex certa scientia
15 † cum tunc dicatur facta cum causæ cognitione, idem tamen est si aliter appareat de certa scientia Principis, prout apparet ex predictis *Aff. loco superius allegato*; neque
16 in hoc casu de iure fuit necessaria aliqua citatio, cum summi Pontifices † processerint per viam gratiæ, & non per viam iustitiæ, elegantèr declarat *Rom. in cons. 369. num. 29. Emanuel à Corta in l. Gallus §. & quid si tantum num. 158. ff. de lib. & posth. Bell. in c. inter quatuor num. 3. de Maior. & obed. Dec. cons. 498. num. 31. & seqq.* & simpliciter, quod non requiratur citatio par-
17 tis † in gratia facta ex certa scientia, *Felin. in cap. ex parte num. 42. de rescript.*

Denique non obstat, quod dictæ confirmationes nunquam habuerint effectum, quia quidquid sit de hoc, cum non probetur, & cum in confirmationibus sit derogatum consuetudinibus contrariis, hoc suffi-
18 cit, & licet ista derogatio † fit in clausulis generalibus, quæ non alterant dispositionẽ, attamen satis est, quod declaret in quibus terminis illa procedat *Bald. in l. eam quam num. 37. C. de fideicom. Dec. cons. 423. in fine, latè Surd. 308. num. 40.* & fuit sæpissimè in Rota resolutum.

Et ita conclusum pro cõfirmatione sententiæ Rotalis vtraque parte informante, cum alia sint benè sublata ex *decisionibus bo. mem. Attrebaten. & Buratt. &c.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Dotis, siue Saluiani.

Die Veneris 7. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur latè de materia donationis bonorum primogenituræ, obtenta super hoc amplissima licentia à Principe de illis donandis, cui quis voluerit.

SVMMARIVM.

1 *Hypotecandi facultas non venit sub licentia donandi etiam si vigeat maior ratio in vno, quam in alio.*
2 *Licentia Principis non extenditur de persona in personam, sed requiritur nouus consensus, & n. 3.*
4 *Licentia contra ius commune obtenta est strictè intelligenda.*
5 *Castrum Graffignani est feudum dignitatis, scilicet comitatus erecti ab Eugenio IV.*
6 *Priuilegium non suffragatur circa non expressa.*
7 *Facultas data alicui de alienandis bonis primogenituræ, intelligitur non existentibus bonis liberis.*
8 *Verba intelligi debent secundum subiectam materiam.*
9 *Consensus limitatus non porrigitur vltra.*
10 *Restrictio facta de mente concedentis est attendenda.*
11 *Dictio, &, est copulatiua, & coniunctionem vnius cum altero operatur.*
12 *Verba,* per chi più gli parerà, *quid importent. n. 14. & 21.*
13 *Priuilegium concessum alicui, de nominando certam personam ad aliquid, non potest illam omittere aliamque nominare.*
15 *Verba non debent esse superflua, nec illis incontinenti est danda correctio.*
16 *Principes de facili ex iustissima causa solent concedere facultatem obligandi ex causa dotis, bona primogenituræ, & alia prohibita alienari, & obligari.*
17 *Ad primogenituræ, & primogenitorum augumentũ, & honorem, quæ respiciant, & n. 18.*
19 *Matrimonio, quando lex consentit, censetur etiam consentire doti.*
20 *Causa impulsiua facilitandi matrimonium ex quibus colligatur.*
22 *Gratia concessa alicui à Principe, an sit regulanda à declarationibus, & à precibus Principis porrectis.*
23 *Gratia Principis amplissima, quæ non emanauit per verbum,* fiat, *est attendenda, & non supplicatio.*
24 *Relatiuum* quid *operetur, & maximè quando relatio est simplex, & absoluta, num. 25.*
26 *Clausula* quorum tenores, *quid operetur.*
27 *Verbum,* liberè, *importat liberum, & absolutum arbitrium disponendi, & num. 49.*
28 *Geminatio verborum multum operatur, ad ostendendam magis enixam alicuius voluntatem.*

29 *Reseruatio specialis non alienandi in vno casu, importat in alijs omnibus casibus concessa facultas alienandi, & num. 42. & 43.*
30 *Feudum potest reputari, & donari proximo successuro.*
31 *Et an possit vni ex filijs dari in præiudicio aliorum.*
32 *Pactum in inuestitura feudi, quod non alienetur, intelligitur de non alienando in extraneum.*
33 *Feudum hæreditarium, aut fœmininum potest alienari in quoscumque extraneos.*
34 *Arbitrium, quando datur ei, qui illud habet tale arbitrium, ne sit superfluum, operatur liberam, & absolutam voluntatem, & num. 49.*
35 *Hæredi grauato, si detur facultas alienandi pro suis necessitatibus, & suo arbitrio.*
36 *Tunc illa verba, & suo arbitrio, operantur: vt etiā non constitutus in necessitatibus possit alienare.*
37 *Grauatus tenetur restituere, quidquid temporc mortis superest, reseruato quadrante pro fideicommisso.*
38 *Grauatus restituere, si ei sit data licentia alienandi, potest omnia alienare, & num. 39.*
40 *Donandi facultas comprehendit hypotecham secundum veriorem opinionem.*
41 *Feudum potest hypothecari ex causa dotis.*
42 *Ius Principis si sit reseruatum, nihil refert si sub generali licentia alienandi, & donandi veniat hypotheca.*
45 *Alienationi feudi per quemcumque vassallum in feudum successorem, quando Princeps videatur consensum præstitisse.*
46 *Probatio, quæ non sufficiat ad effectum subreptionis.*
47 *Nomen quando exprimitur, opus non est alia demonstrationi.*
48 *In feudis simplex consensus Principis alienandi, quid operetur.*
50 Molin. Seraph. & alij *declarantur*.
51 *Mulier pro satisfactione suæ dotis, super quibus bonis possit facere executionem.*
52 *Bona intricata, & debiti grauata, non dicuntur libera, ad hoc vt mulier dicatur satisfacta de sua dote.*

DECISIO CLXVII.

FVit resolutum die 10. Iunii 1626. * D. Domitillam de Cæsiis vxorem q. Adriani Balleoni pro dote scutorum 24. mill. & aliis iuribus dotalibus esse immittendam vigore vtilis Saluiani in possessionem Castri Graffignani, & aliorum stabilium, quæ D. Iulia de Balleonibus prius dederat dicto Adriano eius filio, cum constitutione primogenituræ, & prohibitione alienationis, pro assecuratione, & restitutione dotis prima vice recipiendæ, vt plenius in decisione dicta die in hac causa facta coram me: quia fuit confirmata die 2. Decembris eiusdem anni. Sed quia in dicta secunda decisione fuit reseruatum, vt videretur, an prætensæ hypothecæ ratione dictæ dotis super dicto Castro, quæ est fūdamentnm Saluiani, obstent Constit. Sixti V. Clement. VIII. & Pauli V. prohibentes alienationes, & obligationes rerum feudalium, & iurisdictionalium fuit propterea sæpius disputatum super dicta reseruatione, & Constitutiones non obstare prætendebatur ex duplici capite, nempè ex quo in illis videtur excepta causa dotis, & quia D. Iulia quando dedit Adriano hypothecandi licentiam pro prima dote, habebat, & ipsa eamdem facultatem sibi à Paulo V. concessam cum derogatione dictarum Cōstitutionum in scriptura, eius manu signata, vulgò Chirographum nuncupata. Verùm DD. die 19. Ianuarii præteriti, circūscripto primo capite ordinarunt, vt strictè informaretur super viribus dicti Chirographi, quia quatenus Chirographum suffragetur d. Domitillæ (quicquid sit in simplicibus terminis) consequenter ei in hoc casu non obstant dd. Cōstitutiones, quibus fuit in eodem Chirographo plenissimè derogatum.

Vndè strictè ad Chirographum eius formalia verba, ex quorum intelligentia, & interpretatione tota difficultas pendet, sic se habent. *Hauendo risoluto Giulia Baglioni, si come ci hà fatto esporre di far donatione à fauor d'Adriano figliuolo, con vna primogenitura di tutti li suoi beni, trà quali v'è il Castello di Graffignano, che hà annessa giurisditione, & non potendo farla senza nostra licenza, ostandogli le Constitutioni di Sisto V. e Clemente VIII. nostri Predecessori di fel. mem. & anco la nostra vltimamente promulgata di non alienar beni giurisdittionali senza licenza della Sede Apostolica, ci hà però con molt'istanza fatto supplicare di volergli concedere la sopradetta licenza. Noi volendo fargli fauore, e gratia particolare ci contentiamo gratificarla in questa sua dimanda. Onde di certa scienza, e pienezza della nostra potestà, senza però pregiuditio alcuno delle ragioni, ch'in qualsiuoglia modo, ò per qualsiuoglia capo, & pretesto, competino, ò possino, ò potranno competere nel detto Castello, & altri beni sodetti alla Camera nostra, alla quale non intendiamo in modo alcuno di pregiudicare, mà preseruagli tutte, e singoli sue ragioni con la presente concediamo alla detta Giulia licenza, & facoltà di poter donare al detto Adriano, e suoi heredi, & successori, e per chi più li parerà, e piacerà, e di fare detta primogenitura delli detti suoi beni, e Castello di Graffignano con sua giurisdittione, nel modo, e forma, che similmente più le parerà, e piacerà da specificarsi nell'instromento, che si stipu-*

stipulerà sopra di ciò liberamente, e senza incorso di pena alcuna, non ostante le Constitutioni sudette di Sisto V. e Clemente VIII. nostri Predecessori, & anco la nostra di non alienare bene giurisdittionali, caso che ostino, & altre Constitutioni, & ordinationi Apostoliche, & altre cose, che facessero in contrario per la causa predetta alle quali tutte hauendo li loro tenori per espressi, e registrati di parola in parola per la validità della presente espressamente derogbiamo. Dat. nel nostro Palazzo di Monte Cauallo il dì 17. Aprile 1618.

C. Paulus Papa V.

Et Chirographum non suffragari D. Domitillæ contendebant informantes exaduerso his potissimum rationibus. Primò, quia per illud solum videtur D. Iuliæ data licentia donandi Adriano eius filio, eiusque hæredibus, & successoribus, nec non erigendi primogenituram ad eorumfauorem; in materia autem feudali, & similibus, cum sint stricti iuris, sub dicta licentia donandi
1 † non venit facultas hypothecandi, etiam quod vigeat maior ratio in vno casu, quam in alio. *Isern. in c. Imperialem nu. 5. & seqq. de probib. feud. alien. per Feder. Frecc. de sub feud. lib. 2. q. 9. Intrigliol. de feud. centur. 2 ar. 6. n. 25. Rosental. de feud. c. 9 concl. 44. nu. 1. & seqq. Cald. de emphyt. lib. 4. cap. 5. nu. 12. & seqq. Franc. à Ponte de potest Proreg tit. 9. de refut. feud. §. 6 num. 4. & 5. Vincent. de Franch. dec. 51. num. 16. Surd. decis. 254. n. 5. & 26. in fin. & alij plures allegati per Pacif. Salu inspect. 3. c. 2. n. 56.*

Secundò, quia dicta hypotheca non fuit constituta per D. Iuliam, cui fuit à Papa
2 data † licentia, vnde non potuit ipsa dictam licentiam extendere ad Adrianum eius filium, qui dictam hypothecam imposuit, sed opus erat quoad eum nouo Principis consensu. *Aluorot. in d. c. Imperialem in princ. vers. quæro cum glos. nu. 8. de probib. feud. alien. per Feder. Corbul. de emphyt. de caus. priuat. ob alien. ampl.* 8. & maximè in specie *Calcan.* qui citat *Speculat. cons. 50. incipit non est dubitandum*. Cum enim vt di-
3 ctum est dicta † licentia sit strictè intelligenda, ex quò feuda de iure communi etiā ex causa dotis, seu alterius necessitatis non possunt alienari, *§. necessitate, & §. donare nit. qualit. ol. feud. alien. poter. §. 1. de probib. feud. alienat. per Lotter. Felin. in cap. quæ in Ecclesiarum n. 84. de Constit. Ias. in auth. res quæ n. 26. C. com. de legat. Osasc. dec. 165. nu. 3.*
4 non extenditur † de persona ad personam *Dec. cons. 395. n. 2. Corbul. vbi sup. ampliat. 4. n. 5. Paleaz. Merez de Maior. par. 4. limit. 1. n. 131.*

Tertiò, & vltimò addebant quod cum
5 d. Castrū Graffignani † sit feudum dignitatis scilicet Comitatus erecti ab Eugenio IV. vt testatur *Gabr. cons. 79. lib. 2.* & hæc qua-
6 litas non fuerit † Papæ narrata, & in d. Chirographo expressa, propterea quoad illud non videtur dicta licentia suffragari. *Freccia de subfeud. lib. 3 de differ. feudor. diff. 1.*
7 *num. 6.* Et in omnem casum † bona libera Adriani esse prius excutienda *Camerar. in d. cap. Imperialem lit. M. vers. limitatur. Minand. dec. 13. & Franc. de Ponte vbi sup. tit. 6. n. 38. Molin. de Hispan. primog. lib. 4. cap. 7. n. 1. & seqq. Peregr. de fideic. ar. 42. n. 76. Seraph. dec. 440. num. 4.*

Nec obstare verba illa licentiæ, ibi; *e per chi più gli parerà, e piacerà*, & alia similia verba eiusdem, quia videbatur illa sunt restringenda ad solam erectionem primogenituræ, & ad facultatem donandi Adriano, & eius descendentibus, de quibus principaliter agebatur sub quibus iuxta prædicta non venit facultas hypothecandi, sunt
8 enim dicta verba † de iure intelligenda iuxta subiectā materiam retento eodē principali themate; itaut vigore dictæ licentię possit constitui primogenitura, & fieri donatio ad fauorem cuiuslibet ex descendentibus cui magis D. Iuliæ placuerit, & cum
9 modis, & formis sibi benè † visis conformibus tamen donationi, & primogenituræ ad fauorem prædictorum *Natt: cons. 582. nu. 1. & seqq. Dec. cons. 379. num. 6. Mantic. de tacit. lib. 3. tit. 2. num. 37. & 42. Mart claus. 38 n. 3. par. 2.* & tanto magis, quia dicta restrictio
10 videtur † de mente Papæ in dicto Chirographo, ibi, *per la causa predetta*, quæ causa non videtur fuisse alia, quàm dicta donatio, & primogenitura, iuxta *text. in l. qui liberis §. hæc verba ff. de vulgar. & pupill.*

Sed his non obstantibus maior pars DD. resoluit Chirographum suffragari D. Domitillæ, quia eius lectura, & serie clarè conspicitur fuisse D. Iulię concessam facultatem donandi, seu adiiciendi grauamina, & cōditiones non solum ad fauorem Adriani, & illius descendentium, & successorum, sed etiam alterius cuiuslibet ex verbis Chirographi, ibi, *Concediamo alla detta Giulia licenza, & facoltà di poter donare al detto Adriano, e successori, e per chi più le parerà &c.* ponderando illa verba, *e per chi più le parerà &c.* quæ dubio procul in hoc casu sunt ampliatiua personarū, exquo in verbis immediatè antecedētibus de personis mētio facta fuit, nēpè Adriani, & eius successorū. Vn-

Vndè intelligi debent de aliis personis distinctis, & diuersis ab antea mentionatis, & sic diuersis ab Adriano, & eius descendentibus ampliatiuè tamen & copulatiuè simul cum Adriano, itaut primogenitura seu donatio, cantare principaliter debeat, & sit facienda ad fauorem Adriani, & illius descendentium, simul tamen cum eis posse etiam adiici pacta, conditiones, & grauamina ad fauorem, & cum participatione aliorum, hoc enim important dicta verba, *e chi più &c.* hoc est vltrà prædictos, pro
11 aliis etiam cum illis quia dictio, & † est copulatiua, & coniunctionem vnius cum altero operatur. *Socc. sen. cons.* 40. *nu.* 28. *lib.* 4. *Natt. cons.* 573. *num.* 14. & auget dispensationem, *l. si adijciatur. ff. pro Soc. l. ea tamen adiectio. ff. de legat.* 3. *Alex. cons.* 120. *nu.* 1. *lib.* 1. præsertim in casu nostro, cum sequantur
12 illa verba, † *per chi più*, quę vt patet ad sensum personarum augumentum inducũt, retenta primogenitura, & donatione ad fauorem Adriani, & descendentium. Vt potuit D. Iulia simul cum primogenitura, vigore dictę licentiæ dare facultatem Adriano hypotecandi primogeniturã pro restitutione dotis, prout etiam & ipsa poterat, vt inferius latius comprobabitur.

Et quod iste sit verus sensus prædictorũ verborum, inde clarius colligitur: nam ex quo Adrianus, fuit in specie nominatus in Chirographo, seu licentia Papæ, non potuit D. Iulia vtendo dicta licentia, quoad
13 primogenituram ab eo recedere, † illumque omittere, & alium nominare. *Molin. de Hispan. primog. lib.* 2. *cap.* 11. *nu.* 42. *Merez. de Maiorat. par.* 4. *quæst. prima limit prima nu.* 136. *& Surd. decis.* 325. *num.* 9. Vnde dicta verba, *e per chi più*, non possunt intelligi de Adriano, & eius successoribus, itaut per ea fuerit solum data facultas eligendi inter eos, quod si ab Adriano non fuit licitum recedere, idem necessario dicendum est, quoad eius descendentes, respectu quorum nulla aderat electio, quia esset contra naturam primogenituræ, quandoquidem etiam fundata in Adriano facultas erigendi illam, fuit consumpta, & illius descendentes, & successores maiores natu, erant ad eam necessariò vocati, & successuri, igitur
14 † prædicta verba, *e per chi più*, sunt ad alios referenda, non quoad essentiam primogenituræ, quia illa sine dubio solùm fieri poterat ad fauorem Adriani, & descendentiũ, sed quoad facultatem donandi, & grauamina, & conditiones adiiciendi in primogenitura ad fauorem aliarum personarum retenta primogenitura, alioquin aut dicta verba essent superflua, aut daretur correctio
15 † incontinenti contra regulam *text. in l. nã ad ea. ff. de condit. & demonstr.* & simili ponderat *Surd. cons.* 10. *num.* 6.

Quæ facultas vigore dd. verborum ideò magis debet suffragari D. Domitillæ, ex quo
16 quasi quid ordinarium solent de facili † Principes, veluti ex iustissima causa moti, concedere facultatem obligandi ex causa dotis bona primogenituræ, aut aliàs prohibita etiam ob eam causam alienari, obligari, *Greg. Lopez in l.* 10. *tit.* 26. *par.* 4. *Couar. lib.* 3. *variar. cap.* 6. *num.* 10. *Merez de maior. par.* 4. *quæst.* 1. *limit.* 1. *num.* 7. vnde ex supradictis verbis, & sequentibus, ibi, *nel modo, & forma, che più le parerà*, censeri debet simul cum primogenitura data D. Iuliæ absoluta potestas adiiciendi onera & grauamina iusta, & præsertim quæ tendunt ad continuandam, & perpetuandam primogenituram, prout quod eius bona, aliàs prohibita alienari sint pro restitutione dotis obligata
17 quod dubio procul potius † respicit ad augumentum, & honorem primogenituræ, & primogenitorum, quàm ad damnum, & detrimentum eorum, iuxta ea, quæ latè tradit *Molin. de Hispan. primog. lib.* 2. *cap.* 12. &
18 maximè, † cum tale onus, & grauamen sit aliàs iuri communi conforme, *Auth. res quæ cum ibi notat. C. comm. de legat. Camer. in cap. Imperialẽ fol.* 52. *sub litera L. in fin. vers. sed quia pro matrimonio, & litera seq. de prohib. feud. alien. per Feder.* vbi quòd quando
19 lex † matrimonio consentit, censetur etiã consentire doti, *Molin. de Hispan. primog. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 2.

Et quod Papa in prædictis verbis voluerit huiusmodi facultatem D. Iuliæ tribuere, & remouere impedimentũ, quatenus adesset, videtur nedum verisimile, sed prorsus indubitatum, quia clarum est, & colligitur ex tenore primogenituræ, quæ in vim dictę facultatis fuit statim erecta, quod ipsa supplicauit Papę, & obtinuit dictam licentiam ea mente, & intentione, vt Adrianus eius filius facilius, & decentius matrimonium contraheret, vnde cum iam tunc (vt est notorium) tractaretur matrimonium Adriani cum Domitilla, consequenter intentio Iuliæ, dum Impetrauit dictam licen-
20 tiam, dirigebatur ad facilitandum † dictũ matrimonium, quod propterea fuit causa impulsiua, ex tradit. per *Modern. de pact. nupt. claus.* 4. *glos.* 9. *num.* 5. *par.* 1. *vbi num.* 12. *cum seq.* quod in donatione parentum facta filiis dicitur contemplatum certum matrimo-

monium, quando iam tunc de illo agebatur, & benè elicitur ex verbis dictæ licentiæ, ibi, *ci hà però con molt'istanza fatto supplicare*, & tanto magis ex quo eius intentioni, quam vt dictum est, expressit in erectione primogenituræ, nempe vt Adrianus quamprimum, vt decentius matrimonio collocaretur fuit plenissimè consultumper illud, quod iam eo tempore cum Domitilla tractabatur, vt fuit ponderatũ in dicta prima *decisione in hac causa facta vers. non minus*. Quapropter, aut prædicta verba, †
21 *e per chi più*, sunt intelligenda iuxta intentionem, & mentem D. Iuliæ de illo tempore, & de ea videtur hæsitari non posse, quin fuerit qualis dictum est, aut secundum mentem Papæ, quæ dubio procul dum ille solum reseruauit iura Cameræ, & voluit D. Iuliæ singulariter gratificare ex illis verbis, ibi, *Noi volendo fargli fauore, e gratia particolare ci contentiamo gratificarla in questa sua domanda*, non fuit alia, quàm ipsamet intentio, & mens Iuliæ. Et in omnem casum, quidquid sit de voluntate, & intentione D. Iuliæ, obligatio de qua agitur, dũ
22 prouenit ex † licentia à Principe sibi data, non est regulanda ab eius declaratione, nec à precibus Principi ab ea porrectis, quæ tamen non constat an fuerint limitatæ, sed à dicta amplissima Principis licentia, ex
23 quo illa non emanauit † per verbum fiat, sed fuit in dispositiuis extensa, & terminata, quæ propterea est attendenda, non autem supplicatio, & multò minus D. Iuliæ declaratio *Dominic. in c. ex parte, de elect. in sexto. Imol. in cap. 1. de pact. Abb. in cap. 2. de treg. & pac. Paris. cons. 94. lib. 4. Menoch. cons. 18. num. 11. Cassad. decis. 6. de rescript.* & in terminis dictæ licentiæ *Paleaz. Mer. de maior. 1. p. q. 60. n. 37.*

Tandem videtur penitus cessare omnis difficultas ex verbis dictæ licentiæ, ibi, *nel modo, e forma, & similmente più le parerà, e piacerà da specificarsi nell'instrumento, che si stipularà sopra di ciò liberamente*, quæ operantur, vt quidquid continetur in instrumẽto primogenituræ postea confectio dicatur
24 etiam in licentia contineri, vti ad † illud relatiua: itaut potius valeat, & teneat ex licentia, quàm ex instrumento, *l. si ita scripsero 38. ff. de condit. & demonstr. l. asse toto, & l. institutio talis, ff. de hæred. instit. glos. in l. petens, C. de pact. Ancar. cons. 7. n. 2. in fin.* & in puncto *Io. Franc. à Ponte cons. 2. n. 25. vers. ex verbis igitur præfat. consensus, & num. 26. & 27.* Quòd confirmat auctoritate *Isern. Camer.* & aliorum, & idem à *Ponte in tract. de potest. Proreg. sub tit. 6. de assens. Reg. num. 20. propè fin. vers. & insuper si assensus cum seqq. vbi num. 34.* quod est commune, & indubitatum, & multò ma-
25 gis in casu nostro, ex quo relatio † Papæ ad instrumenta conficienda est simplex, & absoluta, videlicet sine clausula quorum tenores, quia sic est certa indubitata, & indiuidua, cum dicta verò clausula (quidquid aliud sit quando apponitur in instru-
26 mento iam facto) posset dici, & iudicari † ficta, vt etiam in proprijs nostris terminis, aduertit, & ponderat *Frecc. de subfeud. lib. 2. q. 12. n. 16. & seqq.*

Sed quod magis est, omnes Domini tenentes pro D. Domitilla, qui, vt dictum est, faciebant maiorem partem fuerunt in eo voto, vt etiam nulla facta primogenitura, aut donatione ad fauorem Adriani, & eius descendentium, sed his penitus circũscriptis, potuit D. Iulia vigore prædictorũ verborum dictæ licentiæ dare Adriano, simpliciter, & independenter à dicta primogenitura facultatem obligandi d. Castrum pro restitutione huius, seù alterius dotis ponderando dicta verba, *e per chi più*
27 *li parerà*, & illud ibi, † *liberamente*, quæ important liberum, & absolutum arbitriũ disponendi, *Bald. in l. 1. num. 37. vers. & not. ff. de rer. diuis. Ruin. cons. 18. num. 9. lib. 1. Menoch. cons. 216. num. 26. & de arbitr. q. 7. n. 12.* & in similibus nostris terminis *Surd. cons. 10. per tot. Mant. de tacit. & amb. lib. 23. tit. 24. num. 1. & Gram. dec. 103. nu. 130. cum seqq.* & maximè, quia in d. licentia sæpius inculcatur, quòd D. Iulia possit disponere, & donare, prout sibi videbitur, & pro li-
28 bito, quæ † geminatio demonstrat enixam concedentis voluntatem ad *l. Balista ff. ad Trebell. Natt. cons. 160. num. 31. Menoch. cons. 63. num. 13. lib. 1.* & in his terminis *Surd. d. cons. 10. num. 33.* Quæ enixa Papæ voluntas vehementius detegitur, ex quo post tot geminata, & prægnantia verba denotantia liberam, & absolutam alienandi facultatẽ, Papa in specie reseruauit iura Cameræ, quę
29 indiuidua, & † specialis reseruatio importat in alijs omnibus fuisse indistinctè datã alienandi licentiam, *l. cum Prætor, ff. de Iudic. l. nam quod liquidè, §. si cui ff. de pœn. legat.* & in simili *Rot. decis. 294. n. 6. par. 2. recent.* & in *Sabinen. Castri Montis Rotundi 5. Iunij 1627. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Præterea nisi data fuisset absoluta licẽtia, sed illa esset restricta ad primogenituram, prædicta verba viderentur superflua, & nihil

hil operarentur, ex quo etiam sine licentia Principis poterat D. Iulia dictum feu-
30 dum † refutare, & donare Adriano proximè successuro iuxta *text. in §. si libellum de alien. feud. patern. cap.* 1. §. *etsi Clientulus de feud. Alienat. Afflict. in c.* 1. §. *donare nu.* 2. *qualiter olim feud. pot. alien. & idem lib.* 3. *constit. rub.* 5. *num.* 17. *Vincent. de Franc. dec.* 71. *num.* 17. prout etiam vni ex alijs filiis
31 cui voluerit in præiudicium aliorum *Menoch. cons.* 401. *num.* 45. *vers. non obstat nunc. Corbul. in tit. de caus. priuat. ob alien. in* 6. *limit. n.* 4. optimè ex multis latè comprobat. *Surd. cons.* 305. *numer.* 32. *vers. & quamuis multi vbi num.* 33. Id etiam extendit proce-
32 dere, quando in inuestitura† adest pactum non alienandi, quia intelligitur de non alienando in extraneum. Quæ fortius procedunt, si verũ est, prout supponitur, quod dictum Castrum Graffignani est feudũ here-
33 ditariũ † aut fœmineum, quod propterea de iure circumscriptis dictis Constitutionibus, poterat liberè alienari in quoscunque extraneos *Alex. cons.* 28. *col.* 2. *vers. & potuit vol.* 5. *Afflict. in cap.* 1. *col.* 4. *vers. modo quæro tit. de alien. feud. patern. Menoch vbi supra, & latius Surd. cons.* 105. *numer.* 8. Igitur facultas liberè donandi de qua in dicta licentia, vt aliquid operetur, necessariò intelligi debet simpliciter, & absolutè etiam quoad alios, & non restricta ad primogenituram, seu donationem ad fauorem filiorum, quia quando datur arbitrium
34 ei † qui illud iam habet, tale arbitrium ne sit superfluum importat liberam, & absolutam voluntatem *Gl. in l. si quando in princ. ff. de inoff. test. Alex. in l. si sic nu.* 10. *ff. de leg.* 1 *& cons.* 214 *num.* 3 *lib.* 6. *Alciat. in cap. perniciosam in* 3. *notab. extr. de offic. ordin. Imol. in l. filiusfamilias ff. de donat.* & in simili optime *Surd. in d. cons.* 10. *numer.* 33.

Tandem vt congruis exemplis res illustretur, multum confert, quod resoluit *Peregr. de fideicom. ar.* 40. *in prima difficultate num.* 46. Vbi quòd facultas data hæ-
35 redi grauato, quòd possit alienare pro suis necessitatibus, & suo arbitrio extenditur per dicta verba, *& suo arbitrio*, vt hæres
36 possit† liberè alienare etia non constitutus in necessitate, & in fine, quod ita fuit iudicatum, vnde pariter in casu nostro potuit D. Iulia vigore dictæ licentiæ circumscripta etiam primogenitura, & donatione ad fauorem Adriani, & successorum liberè donare etiam aliis; Et non minus condu-
37 cit, quòd licèt † grauatus restituere quid quid superest tempore eius mortis teneatur reseruare quadrantem pro fideicommisso iuxta dispositionem *tex. in Auth. contra ro-*
38 *gatos C. ad Trebell.* si tamen † vlterius data est ei etiam facultas alienandi, illa non restringitur ad orantem, sed iuxta magis oratorem, & veram opinionem potest totum alienare, *Ias. cons.* 232. *num.* 4. *cum seqq. lib.* 2. *Alciat. cons.* 102. *lib.* 9 *& Decian. cons.* 27. *vol.* 3. & ratio est iuxta præcitatos Doctores, quam approbat *Peregr. d. ar.* 40. *nu.* 26. *vers. contra verò*, quia imputandum est
39 † testatori, cum nimis effuso sermone loquutus sit *ad l. fin. C. de dot. promiss.* nè alioquin rei emptor ex testatoris verbis aptis id comprehendere elusus remaneat. In casu autem nostro qui Papæ, qui sibi iura Cameræ reseruauit, nihil imputandum est, sed imputet sibi D. Iulia, quæ ita amplissimis, & prægnantibus verbis licentiam impetrauit, ne D. Domitilla, eiusque parentes, & consanguinei decepti, & fraudati remaneant, quia absque dubio d. matrimonio non consensissent, nisi certo certius intellexissent ex supra ponderatis verbis licentiæ de se amplissimis, datam fuisse D. Iuliæ facultatem assicurãdi dotem super bonis primogenituræ, quorum credulitas, dum iura Cameræ sunt reseruata, & solum agitur de interesse D. Iuliæ eo magis attendenda est, ex quo eadem D. Iulia in instrumento primogenituræ, quam postea occasione huius matrimonii erexit, inserere fecit tenorem dictæ licentiæ, ac eius vigore dedit Adriano dictam obligandi facultatem.

Ex quibus non obstant in contrarium adducta. Nam ad primum, quòd facultas
40 donandi † non comprehendit hypothecã, præterquam quod non contrariam opinionem sequuntur plures, & veriorem dicit *Molin. d. Hispan. primog. lib.* 4. *c.* 5. *nu.* 15. *cum seqq. & Cald. de empyt. lib.* 4. *cap.* 15. *num.* 17. in omnem casum iuxta omnes vtriusque opinionis seguaces illa non procedit in
41 † hypotheca ex causa dotis *Pacif. de Salu. inspect.* 3. *c.* 2. *nu.* 66. nec generaliter quando vt hic data est libera, & absoluta potestas alienandi posita in voluntate Vassalli etiam quoad modum, & personas, *Rosental. de feud. c.* 9. *concl.* 33. *num.* 4. *à Pont. d. cons.* 2. *num.* 243. & cessat penitus difficultas, quia, vt dictum est, constat in casu nostro de Principis voluntate, dum reseruauit iura Cameræ, & postea subdit verbum *liberè, &c.*
42 quæ † reseruatio operatur, vt in aliis censeatur data libera disponendi facultas, vt per *Rot. in decisionibus supra citatis*, & ratio est

43 est clara, quia stante dicta † reseruatione quandocumque postea, aperto feudo omnis hypotheca soluitur *Camer. in c. si aliquem in verb. antiquis num. 246. & seqq. de success. feud. Præposit. in c. 1. §. quid ergo n. 2. de inuest. de re alien. fact.* vbi etiam *Afflict. num. 3. Osasch. decis. 164. num. 7. & seqq.* & alij plures, quos citat, & sequitur *Rosental. de feud. cap. 9. concl. 18. num. 4.* Vn-
44 de cum ius † Principis sit reseruatum nihil est cur sub generali alienandi, & donādi licentia non veniat hypotheca.

Ad secundum de noua licentia in Adriano requisita. Resp. adducta in argumento ad hoc probandum non procedere in casu nostro stantibus dictis verbis appositis in licentia *di poter donare à detto Adriano, e suoi successori, e per chi più li parerà, e piacerà*, ex quibus videtur Papa vsque ab initio
45 prestitisse † consensum cuique alienationi per quemcumque vassallum in feudum successorem faciendæ, vt est *text. ad literā in c. 1. de feud. non haben. propr. natur. feud. & in c. 1. prop. fin. vers. feud. ea lege datur. tit. si feud. defunct. conten. sit inter Dom. Agn.* & est communiter receptum *Iser. in d. c. 1.* & ibi etiam *Afflict. de feud. non hab. prop. nat. Camerar. in d. c. Imperialem fol. 29 col. 1. ad med. vers. Alterum verò caput. Intrigliol. de feud. cent. 2. ar. 6. num. 23. Clar. in §. feudum q. 31. & in §. emphyteusis q. 13. num. 9.* & reprobato *Calcan. Rosent. d. cap. 9. conclus. 40. num. 3. & ibi Adden. lit. B. & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 730. num. 53.*

Non obstat tertium, quod hoc feudum sit dignitatis, & quod hæc qualitas non fuerit Papæ expressa, quia vltra quod non probatur esse tale nisi per *d. cons. Gab.* quæ
46 probatio † non sufficit ad effectum subreptionis, eo ipso tollitur omnis subreptio, quod Papa nominatim concessit licentiam
47 alienandi d. Castrum, quo casu † non est opus vlteriori demonstratione *l. 2. ff. de liber. & posthum.* & in puncto *Intrigliol. de feud. centur. 2. cap. 1. num. 263.* & præsertim stantibus tot gemitatis, & prægnantibus verbis, & reseruatione Iurium Cameræ.

Demum non obstat, quod sit prius facienda excussio de bonis liberis Adriani.
48 quia vltra † quod etiam in simplici consensu Principis contraria opinio est in feudis verior, & reprobato *Camerario vbi supra. Afflict. in Const. Regni*, quæ incipit. *Si Dominus Vassallum num. 6. & Francisci à Pont. de potest. proreg. tit. 6. numer. 27.* & ita fuisse iudicatum refert *Vincen. de Anan. alleg. 115. in fine*, etiam retenta opinione *Camerarij*, illa non procedit in casu nostro, stante quod facultas alienandi data D. Iuliæ non fuit simplex, sed cum clausu-
49 lis † *arbitrio, & liberè*, vt proprijs nostris terminis *Francisc. a Pont. d. tit. 6. num. 13. cum seqq.* & ratio est clara, quia stantibus prædictis clausulis, & insuper speciali reseruatione iurium cameræ Princeps, cui nihil interest, quod fiat excussio, aut non censetur dedisse amplam, & absolutam potestatem alienandi, quoad modum, & personas, ex supradictis, quo vero ad D. Iuliam cum non agatur de hypotheca constituta super primogenitura prius erecta, & sic de præiudicio tertij, prout nec de præiudicio Principis, vt dictum est, sed de hypotheca per relationem vnius ad aliud constituta in eodemmet actu erectionis primogenituræ ab ipsamet Iulia constituente, & ad hoc liberam potestatem habente, consequenter non intrant exad-
50 uerso allegata, quia *Molin. Seraph.* † & alij in argumento citati loquūtur de hypotheca, & facultate alienandi ex simplici licentia Principis, & in fideicommisso, & primogenitura iam constitutis, aut in feudis ex pacto, & prouidentia, & sic quando versatur tertij præiudicium.

Et cessat omnis difficultas, quia etiam in simplicibus terminis, & retenta opinione *Camerarij*, ex quo notoriū est, & ex actis cōstat bona Adriani, quæ prætendūtur libera
51 † esse intricata, & debitis grauata, itaut certò certius sit, quod D. Domitilla non posset ex eis citò, & absq. longa mora, & non leui impensa satisfieri de sua dote, illa non dicuntur libera ad effectum de quo agitur, & propterea non est facienda excussio eorū,
52 sed † potest prius fieri executio arbitrio D. Domitillæ super dicto Castro, & alijs bonis primogenituræ expeditis, *Rot. Ianuen. decis. 156. num. 7. & seqq.* & in puncto *Rot. decis. 472. p. 1. diuer.* & tandem placuit etiam Dominis illa alia responsio data in dicta prima decisione in hac causa facta *vers. 6. obijciebatur*, quæ vt dictum est fuit postea confirmata.

Alia verò, quæ in contrarium fuerunt excitata, & ponderata, aut penitus non obstant, aut visa fuerūt Dominis adeo parui momenti, vt non sint particulari discussione digna.

Et ita vtraque &c.

* Est decisio 17. supra in hac parte, & infra in eadem causa habentur aliæ decisiones sub diebus 13. Iunij, & 20. Decembris 1630. coram R. P. D. Queipo, sunt decisiones 383. & 416. & in sequenti parte habentur duæ aliæ sub diebus 24. Ianuarii 1631. coram eodem Queipo. & 10. Decemb. 1632. coram Reuerendiss. P. D. Pirouano Decano sunt decisiones 8. & 161. & infra in par. 5. habetur alia decisio, & quidem magistralis sub die 1. Iulii 1635. coram eodem Reuerendissimo Decano.

EMINENTISS. ET R. D. CARD. VIRILI.

Romana fideicommissi de Sabellis.

Die Lunæ 10. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM.

Hæres grauatus tenetur, & compelli potest, præstare cautionem ad fauorem substitutorum, & petentibus nullo Iure denegari potest, etiamsi hæres grauatus sit diues, & idoneus, & siue dissipet, siue non, & alia de quibus in Summ.

SVMMARIVM.

1 *Hæres grauatus tenetur, & cogi potest cauere ad fauorem substitutorum, & numer. 6.*
2 *Quod procedit, etiamsi hæres grauatus sit diues, & idoneus, & nulla suspicio de eo haberi possit.*
3 *Et siue hæres grauatus dissipet, siue non.*
4 *Cautionis præstatio, quod hæres grauatus, teneatur cauere, recessit ab aula, si non adsit timor dilapidationis, sed hoc intellige, quoad stabilia. num. 5.*
7 *Filii primi gradus, si sint grauati ad hæreditatem restituendam, non tenentur cauere, si testator id non dixerit.*
8 Text. in l. iubemus §. in supradictis C. ad Trebellian. *in quibus terminis loquatur, & num. 12.*
9 *Liberi primi gradus, si sint grauati, tunc non tenentur cauere, quando sunt substituti fratres, vel proprii filii, cum lex ob illorum amorem de eis confidat.*
10 *Extensio in materia cautionis non debet fieri de persona in personam.*
11 *Filius tenetur cauere ad fauorem patrui.*
13 *Inter cautionem, & imputationem fructuũ in Trebellianicam est diuersa ratio.*
14 *Pater, si sit rogatus restituere hæreditatem filio, vel frater fratri, cauere coguntur, si bona dilapidant.*
15 *Fideicommissarij incertitudo, an sit causa, quod hæres grauatus cautionem non præstet.*
16 *Incertitudo ex certis non nocet, quin hæres grauatus non teneatur cautionem præstare.*
17 *Dos non est minuenda, nec hypothecanda in casu consumptionis bonorum fideicommisso subiectorum.*
18 *Exceptio non adimplementi fideicommissariorum, quando non attendatur, si ab hærede grauato petatur cautio ad eius fauorem.*

DECISIO CLXIX.

Voluerunt Domini dandam, esse cautionem quoad mobilia, & se mouentia, & loca Montium. Quia Ducissa Camilla grauata vigore fideicommissi paterni
1 tenetur, † & cogi potest cauere in fauorem substitutorum, *l. inter omnes, ff. qui satisd. cogant. l. cum Arthemidoram, C. vt in poss. legat. l. hæc stipulatio, ff. vt leg. seu fideicom. nom. caueat. Bart. in l. cum tale, §. Titius, num. 3. ff. de condit. & demonstr. Alciat. cons. 30. num. 3 lib. 9. Cephal. cons. 381. n. 29. & 30. Peregr. de fideicom. ar. 40. num. 10. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 15. n. 1. & 4.*

2 Quod procedit etiamsi † hæres grauatus sit diues, & idoneus, nullaque suspicio de de eo haberi possit, *l. 1. §. semper, ff. vt leg. nom. caueat.* Peregr. d. artic. 40. numer. 10. *vers. & cautio hæc, Intrigl. de subst. centur. 3. quæst. 73. num. 107. Ludou. dec. Perus. 63. num. 2.*

3 Et siue hæres † grauatus dissipet, siue non *d. l. inter omnes, vbi DD. ff. qui satisd. cog. Molin. d. cap. 15. num. 16. vers. in 3. casu, & num. 18. & 24. Peregr. d. ar. 40. n. 10. & 14.*

4 Nõ obstat, quod † hęc præstatio cautionis recesserit ab aula, si non adsit timor dilapidationis, quia *Peregr. d. art. 40. numer. 14.*
5 loquitur quod † stabilia, *Molin. d. c. 5. n. 35.* fatetur huiusmodi recessum incepisse per errorem, & ignorantiam, & petentibus
6 nullo iure posse † denegari, *Modern. verò alleg. discept. forens. cap. 822. num. 2. & 3.* loquitur ex mente *Peregr. & Molin.* & ideò ab illis recipit interpretationem.

7 Nec facit, quod filii primi gradus, prout est Ducissa Camilla non teneantur † cauere, cum testator id non iusserit, *l. iubemus, §. in supradictis, C. ad Trebell.* quia dispo-

sitio

8 sitio dicti text. procedit solummodo † in liberis primi gradus rogatis restituere fratribus, vel filiis propriis, nec extenditur ad alias personas ob diuersitatem rationis, fauore enim fratrum, vel filiorum
9 lex † ob amorem confidit de grauato, ne sit dilapidaturus, quæ ratio cessat in aliis remotioribus, vel extraneis, & ideo non
10 fit extensio de persona ad personam, *d. l. Iubemus,§. illud, glos. in l. 1. in verb. semper in fin. & in l. filio, verbo cautioni, ff. vt leg. nom. caueat. & in auth. contra rogatus, in verb. exponit, C. de Trebell. Castr. in d. l. Iubemus, §. in supradictis, num. 2. vers. contrarium dic. Bart. in l. cum tale, §. Titius, num. 3. in fin. ff. de condit. & demonstrat. Peregr. d. ar. 40. num. 10. in fin. Molin. de primogenit. Hispan. lib. 1. dicto cap. 15. numer. 31.*

11 Et quòd filius teneatur † cauere ad fauorem patrui. *Alex. ad Bart. in d. l. Iubemus in litera A. in vers. adde dum hic dicitur Abb. cons. 79. num. 1. & 3. vers. quid plura, lib. 1. Alex. in l. quod de bonis, §. cum auus, num. 2. circa fin. ff. ad l. Falcid. Morot. resp. 31. numer. 18. Ludouic. decis. Perus. 63. numer. 3.*

Nec obstant DD. in contrarium allegati, quia loquuntur ad effectum, vt filii primi gradus possint detrahere quartam, etiã quando extraneus est substitutus, & quod fructus non imputentur in Trebellianicam, & sic extra terminos cautionis, & dicti
12 † *§. in supradictis*, qui limitat dispositionẽ cautionis in restitutione facienda fratribus, vel filiis propriis, nec fit extensio de persona ad personam propter diuersitatem rationis per præallegata.

13 Et quòd adsit diuersa ratio † inter cautionem, & imputationem fructuum in Trebellianicam considerat *Thesaur. q. 50. nu. 3. in fin. lib. 1.*

Vltrà quod ex venditione mobilium, & animalium, & ex mutatione nominis in patentibus locorum montium, oritur suf-
14 ficiens causa, quòd etiam pater † filio, fraterque fratri cauere cogatur *l. Imperator, ff. ad Trebell. Pinell. in l. 1. par. 2. n. 33. & 34. C. de bon. matern. Pereg. de fideicom. d. ar. 40. num. 14. & 15. & seq. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 26. num. 5. & 8. priuil. 88. nu. 2. & cons. 403. num. 82. Simon. de Præt. de interp. vlt. vol. lib. 5. dubit. 1. numer. 66. Bero. cons. 92. num. 1. & 2. lib. 2. Boer. decis. 61.*

15 Nec etiam officit † incertitudo fideicommissarii, quia si Ducissa Camilla decederet ab intestato, Dominus Cardinalis, & Princeps, illiusque descendentes sunt substituti, & sic in isto casu ab intestato, qui potest euenire, substituti sunt certi, si verò Ducissa faceret testamentum, habet facultatem eligendi vnum ex vocatis, vnde
16 incertitudo ex † certis non nocet, & interim omnes vocati habent ius, *l. vnum ex familia, ff. de leg. 2. Aym. cons. 363. in fin. Menoch. cons. 408 n. 25. Pereg. de fideicom. art. 33. num. 57.*

Nec obstat, quòd substituti retineant in manibus dotem scut. 40. mil. quia ista
17 dos non † est minuenda, nec hypothecanda in casu consumptionis bonorum fideicommisso subiectorum, *l. 1. ff. solut. matrim.*

18 Tandem exceptio non † adimplementi fideicommissariorum tollitur, quia Domini de Sabellis se obligarunt iuxta formam testamenti, quam offerunt se paratos in omnibus ad vnguem adimplere.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

REV.MO P. D. COCCINO.

Placentina Decimarum.

Die Mercurij 10. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM.

Decimarum solutio, cui sit facienda ex locis nouiter ruptis, an scilicet Parocho dictorũ locorum tamquã administranti Sacramenta cultoribus, vel an Parocho in cuius parochia sita sunt bona.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ spectant ad Ecclesiam intra cuius limites sita sunt prædia.*
2 *In decimarum materia propter difficultatem, & concurrentiam opinionum debet maximè attendi consuetudo.*
3 *Maximè, quando in hac materia non reperitur aliquis casus decisus in iure.*
4 *Decimarum prædialium solutio ab ea, qui in vna parochia degit, & in alia prædia colit fieri debet, vbi sita sunt prædia.*
5 *Consuetudo particularis, vt probetur, quid requiratur, & maximè si sit conformis dispositioni iuris. n. 6. 7. & 14.*
8 *Consuetudo particularis seruari debet.*
9 *Consuetudo particularis in concursu prævalet generali,*
10 *Consuetudo generalis Diœcesis, & particularis Parochiæ*

rochiæ si concurrit in materia decimarum, tunc est seruanda particularis Parochiæ.

11 *Decimæ ex nonalibus, cui debeantur.*

12 *Decimæ, quæ soluuntur de grege ratione pascuorum dicuntur prædiales.*

Decimæ, quæ soluuntur de fœtibus, lana, lacte, & caseo, dicuntur mixtæ. num. 12.

13 *Decimatorium, quando efficitur prædium, decimæ debentur Ecclesiæ Sacramentali.*

15 *Præscriptio formalis requiritur, quando agitur de acquirendo iure alicui, vti priuato.*

16 *Speciem nouam decimæ subrogatæ in loco alterius, vt quis percipere possit, quid probare tenetur, & nu. 17. & 18.*

DECISIO CLXIX.

MOnasterium B. Mariæ de Guadalupe de anno 1613. concessit naturalibus locorum del Escurial, & Burdalo ad rumpendum quasdam terras, vulgò nuncupatas las Deesas de Valuerde, & del Palatio sitas intra limites territorii de los Aguixones inter duo flumina de Guadiana, & Ruecas. Vnde orta controuersia, cui deberentur decimæ ex dictis locis nouiter ruptis, an scilicet Parocho dictorum locorũ del Escurial, & Burdalo tanquam administranti Sacramenta præfatis cultoribus, an verò Parocho de Meaxadas, in cuius parochia sita sunt dicta prædia de Valuerde, y del Palatio, ad fauorem Parochi de Meaxadas, cuius loco est D. Episcopus, & Capitulum Placentinum vti participans emanauit sententia in partibus; cui Parochus de Burdalo acquieuit, quare cum Fratres dictis Monasteriis de Guadalupe prætendentes participare de decimis horrei del Escurial, y Burdalo pro suo iure, & interesse admissi fuerint ad causam, quæ postmodum fuit in Rota introducta; Dubitaui, an constet de bono iure partium, & Domini censuerunt constare de bono iure Episcopi, non autem Monasterii.

Et pro resolutione huius dubij. Primò firmarunt prædia ista, seu Deesas de Valuerde, & Palatio sitas esse intra limites territorii de los Aguixones, vt satis constat ex depositionibus plurimorum testiũ, qui dantur in Summario Episcopi, quibus non obstat, quod prædia ista habeant proprias denominationes de Valuerde, & Palatio; quia nuncupatio de los Aguixones est generica continens sub se plura alia huiusmodi prædia, quæ licet tanquam species habeant proprias denominationes, non ideo tamen sequitur, quòd non veniãt sub generali appellatione de los Aguixones, & sic intra limites ipsius territorij non comprehenduntur, prout satis clarè ijdem testes deponunt.

1 Cum igitur prædia ista sint intra † limites Ecclesiæ de Meaxadas, decimæ illorum pertinent ad ipsam Ecclesiam, *cap. cum sint homines, c. cum in tua cum contingat. de decim. Boich. in c. peruenit n. 2. de decim cum alijs per Rebuff. de decim. q. 6. & fuit resolutũ in causa Barchinonen. decimarum 20. Maij 1591. & 3. Iunij 1594. coram bo. me. Card. Pamphilio.*

Et quamuis ista conclusio satis videatur controuersa apud Doctores, quando prout in casu nostro, agitur de solutione decimarum prædialium facienda ab eo, qui in vna parochia degit ibi recipiens Sacramenta, & in alia prædia colit, itaut in hoc casu re-
2 currendum † sit ad consuetudinem, quæ propter difficultatem, & concurrentiam opinionum debet maximè attendi, vt in dicto *cap. cum sint homines de decim. Achill. decis. 3. num. 1. Put. dec. 150. num. 4. vers. tamen istis non obstantibus lib. 1. in correct. Abb. cons. 58. num. 2. vers. his argumentis, Rot. dec. 274. num. 1. & dec. 289. par. 2. in recent. Guttier. Canonic. quæst. lib. 2. cap. 21. num. 58. Rota dec. 163. num. 3. par. 2. diuer. & fuit dictum in causa Tuden. decimarum 13. Nouembr. 1591. coram bon. mem. Card.*
3 *Pamphilio*, ex quo casus † iste non reperitur in iure decisus, vt apud eumdem *Achil decis. 6. num. 2. de decim. & Put. decis. 176. num. 4. lib. 3.* attamen vltra, quod videtur esse communior opinio decimarum
4 prædialium † solutionem ab eo, qui in vna parochia degit, & in alia prædia colit, fieri debere in loco, in quo sita sunt prædia iuxta terminos, *cap. quoniam, cap. cum contigat, c. Apostolicæ de decim. & cap. ad decimas de restitut. spoliat. in 6. vt notant Doct. in d. cap. cum sint homines de decim. & testatur Achil. decis. 3. num. 1. eodem tit. quæ est eadem apud Put. decis. 176. num. 3. lib. 3.*

Considerarunt Domini cessare omnem difficultatem, quia constat, quod in dicto territorio de los Aguixones adest particularis consuetudo, vt decimæ prædiorum, quæ coluntur, & de nouo rumpuntur in prædicto territorio deferantur in horreum loci de Meaxadas nulla habita distinctione, quod Agricolæ, & cultores dictorum prædiorum sint incolæ huius, vel alterius parochiæ, vt vniformiter concludunt viginti quinque testes in Summario Episcopi, quorum aliqui deponunt non solum

de

de publica voce, & fama, & de auditu à maioribus, sed etiam de visu supra 40. annos, quamuis sufficeret, quod deponerent de decennio, cum satis sit, quod consue-
5 tudo † particularis per decennium probetur, *Abb. in d. cap. cum sint homines nam 6. vers. ideo consuetudo de decim. Achil. d. decis. 3. num. 5. eodem tit. Put. d. decis. 150. n. 5. lib. 1. in correct. Rota dicta decis. 163. p. 2. diuers. & fuit resolutum in causa Calaritana Decimarum 19. Martij, & 27. Iunij 1610. coram Illustriss. Caualerio*, & aliàs sæpissimè. Quod maxime procedit, cum dicta consuetudo non solum non sit contra, nec
6 præter ius, sed conformis † dispositioni iuris, secundum quam decimæ ex prædijs nouiter ruptis pertinent ad Ecclesiam prędialem, vt est *tex. expressus in d. cap. cum contingat de decim.* Imò iuris conseruatiua,
7 &† aduersus contrariam consuetudinem præseruatiua, *Suarez de legib. lib. 7. cap. 4. num. 16.*

8 Stante igitur hac † particulari consuetudine, quæ seruari debet, *glos. in cap. super eo in verb. vicinis in fin. de censib. l. quibus, ff. de legib. l. venditor §. si constat, ff. commun. prædior. l. 1. C. quæ sit long. consuetud. etiam in decim. soluen. Paris. cons. 25. num. 41. lib. 4. Aym. cons. 206. numer. 14. vers. idem, & magis, & fuit dictum in dicta causa Calaritana decimarum 10. Martij 1610. coram Illustriss. Caualierio.*

Non obstat, quod Monasterium probet ex consuetudine vniuersali Diœcesis Placentinę huiusmodi decimas solui Parocho, qui coltoribus prædiorum Sacramenta administrat, non autem illi, in cuius parochia
9 sita sunt prædia; quia † in concursu consuetudo particularis præualet generali, *Bart. in l. 2. n. 41. C. quæ sit long. consuetud. Paris. d. cons. 25. n. 42. vbi alios refert vol. 4. Put. d. decis. 176. num. 6. & 7. lib. 3.* & in puncto, quod vbi agitur inter Eclcesiā sacramentalem, & prædialē si concurrit gene-
10 ralis † consuetudo Diœcesis, & particularis parochiæ circa solutionem decimarum attendēda sit particularis, *fuit resolutum in causa Oxomen. decimarum 18. Maij 1592. coram Platto, & in d. causa Tuden. decimarum 13. Nouembris 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio, in Ciuitaten. decimarum 18. Martij, & 28. Iunij 1596. coram bon. mem. Penia, & in dicta causa Calaritana decimarum 19. Martij, & 7. Iunij 1610. coram Illustriss. Caualierio, quæ sunt in recent. decis. 279. & 289. par. 2.*

Non obstat consuetudo, quod Parochus de Burdalo perciperet ex his prædiis, antequam redigerentur ad culturam decimam
11 agnorum, Casei, & lanæ, ideoque † decima noui fructus eidem Parocho debeatur, cum ex eisdem terris percipiatur, *cap. cum in tua de decim. Paris. consil. 73. n. 17. volum. 4. Couar. var. lib. 1. cap. 17. num. 43. Monet. de decim. cap. 4. quæst. 3. n. 88. Rota dec. 223. nu. 3.*
12 *par. 1. recent.* quæ dicima, † quæ soluitur de grege ratione pascuorum dicitur prædialis, & quæ soluitur de fœtibus, lana, lacte, caseo, & similibus decitur decima mixta, *vt coram me in causa Corduben. redecimarum 20. Iunij 1625.* & ideo cum præ-
13 dium † sit effectum decimatorium Ecclesiæ Sacramentali, ne idem prædium diuerso iure censeatur, si redigatur ad culturam, decimæ adhuc debentur Ecclesię sacramentali, *d. c. cum in tua, vbi Butr. & Abb. in cap. commissa de decim.* & ita tenent in puncto allegando dicta iura, *Addent. ad Monet. de decim. d. capit. 4. quæst. 1. numer. 15.*

Quia huic motiuo fuit responsum. Primò huiusmodi perceptionem non probari ex depositionibus testium, nisi per spatium nouem annorum, & tamen quatenus esse-
14 mus in casu, quo † simplex consuetudo sufficeret, saltem decennium requireretur ex iuribus supra deductis.

Secundò fuit responsum, quod cum Parochus prædialis de Meaxadas, probauerit particularem consuetudinem ad sui fauorē, non sufficeret consuetudo decennalis contraria, sed requireretur formalis præscri-
15 ptio cum agatur de † acquirendo iure alicui vti priuato iuxta *doctr. Abb. in cap. fin. num. 20. de consuetud. & in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 45. vbi Rip. nu. 124. de caus. poss. & propr. Ruin. cons. 41. nu. 46. lib. 1. Bald. de præscript. par. 4. quæst. 10. num. 3. glos. in pragmat. sanct. tit. de causis, §. statuit il primo verb. præscripta vers. si tamen consuetudo esset, & fuit resolutum in causa Toletana redecimarum 20. Maij, & 27. Iunij 1586. coram bo. mem. Card. Pamphilio, & alias sæpius.*

Tertiò fuit consideratum, quod licet probetur Parochum de Burdalo percepisse decimas agnorum, lanæ, & casei, tamen ad
16 effectum, quod solus posset exigere † nouam speciem decimæ tanquam subrogatæ deberet constare, vel quod ipse solus percepisset omnes decimas ex prædijs ad culturam nouiter redactis, *Paris. d. cons. 73. num. 19. lib. 4.* vel quod prædia ista essent
17 noualia, † hoc est, quod antea nullum fru-

ctum

ctum, ex pascuis, fœno, herbis, caneto, aut similibus reddidissent, ad *text. in cap. quid per nouale*, vbi communiter scribentes *de verbor. signif. Ruin. cons. 263. num. 16. lib. 5. Ferret. cons. 195. num. 2. lib. 1. & dixit Rota in Oriolen. decimarum 19. Ianuarij 1592 coram Gyptio.* Vnde cum neutrum probetur, & Ecclesia prædialis præsumatur percepisse decimas omnium fructuum exceptis illis, quæ probantur alteri solutæ, sequitur, quod licet prædia fuerint redacta ad nouā culturam, quamuis Parochus de Burdalo propter mutatam speciem fructuum, & personarum amiserit ius speciale suæ decimæ;
18 attamen ius vniuersale † decimæ, quæ præsumitur soluta Parocho prædiali de Meaxadas, remanet integrum ipsi Parocho vt in puncto videtur sensisse. *Rota in causa Conchen. decimarum de Villanueua 28. Aprilis 1589. coram Orano.*

Et ita conclusum vtraque parte informante &c.

¶ *Infra in eadem causa adsunt aliæ decis. sub diebus 28. Maij 1629. & 18. Febr. 1630. coram Reuerendiss. Vrgellen. & 11. Ianuarij 1630. coram R. P. D. Merlino, sunt decisiones 295. 350. & 333.*

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Piscien. Capellaniæ.

Die Mercurij 10. Maij 1628.

DECISIO CLXX.

Est impressa corã Merlino tom. 1. decis. 350.

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Bononien Exemptionis.

Die Lunæ 15. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Legatus de latere, quam potestatem habeat. Vassallus, licet teneatur seruire Domino in bello, tamen si ei præstet ampla seruitia, dignus est remuneratione. Rebellio qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere, potest dissoluere vniones Pontificias, & dismembrare, subsistente iusta causa.*
2 *Legatus de latere etiam contra ius commune statuere potest.*
3 *Priuilegio abutens, illo debet priuari.*
4 *Ciuitas per rebellionem amittit omnia iura, & priuilegia per prius quæsita.*
5 *Vassallus, licet teneatur seruire Domino in bello, tamen si subsidia ampla, & non ordinaria præstat, dignus est remuneratione.*
6 *Assertioni Cardinalis, iunctis adminiculis, sufficienter creditur.*
7 *Rebellio, qualiter probetur. num. 8.*
9 *Narrata ex cursu longi temporis præsumuntur vera, & iustificata.*

DECISIO CLXXI.

DOmini confirmarunt hodie decisiones in hac causa factas coram bon. mem. Buratto, & coram me, * in quibus fuit resolutum constare de dismembratione Cardinalis Cosciæ, eamque suffragari Communitatibus Medecinæ, Ganzanighi, & Villæ Fontanæ; quia vera est conclusio in dd. decisionibus firmata, quod Legatus
1 de latere prout erat † d. Cardinalis, potest dissoluere vniones Pontificias, & dismembrare subsistente iusta causa, cum tunc pos-
2 sit † etiam statuere aduersus ius commune. *c. fin. de transact. Abb. cons. 77. num. 4. vers. Aut subest legitima causa, lib. 2. Rom. cons. 428. incipit in terminis propositæ consultationis, num. 13. Gambar. de offic. & auth. Legat. de later. lib. 2. tit. de var. ordin. num. 154. in fin. & lib. 5. in tit. de potest. legat. in vnien. n. 153. & seq. Mandos. super reg. 19. q. 19. num. 16.*

In casu autem nostro fuit habita pro iusta, & sufficienti causa dismembrationis, rebellio Ciuitatis Bononiæ, & subsidia Sedi Apostolicæ præstita per Communitates pro illius recuperatione, nam sicuti rebellio præbebat causam auferendi priuilegium vnionis Ciuitati concessum, quia
3 abutens priuilegio † illo debet priuari *c. vlt. de Immun. Eccles. & c. Romana de sent.*
4 *excom. in sexto.* Et per rebellionem † amittuntur omnia iura, & priuilegia per prius quæsita, *l. quisquis vbi omnes, C. ad Iuliam Maiest. Peregr. de iure fisc. lib. 3. tit. 8. lib. 6.* & firmatur in decisione in hac causa facta coram me, ita subsidia pro illius recuperatione præstita per dd. Communita-
5 tes, cum non † fuerint ordinaria, sed ampla,

pla, præbuerunt legitimam causam dd. Communitates remunerandi mediante d. dismembratione, quamuis aliàs essent subditæ Sedis Apostolicæ, vt in puncto voluit *Menoch. in cons.* 1003. *nu.* 71. *vers. Respondetur*, *& seqq. lib.* 11. & firmatur in d. decisione.

Supradicta verò rebellio, & seruitia, quæ fuerunt causa dismembrationis suffi-
6 cienter remanent † probata, non solum ex assertione eiusdem Cardinalis Legati, iunctis adminiculis latè deductis in supradicta decisione, sed etiam ex historiis, nam Platina in vita Bonifacii Noni attestatur, quod Dux Mediolani recuperauit Bononiā absque difficultate, & defensione Ciuita-
7 tis, signum euidens rebellionis, & quod Cardinalis Coscia postea d. Ciuitatem obsedit, illamque redegit in potestatem Ecclesiæ existente militum Duce Brachio Fortebrachio Perusino, & quidem cum vnio fuerit facta à Bonifatio Nono, non est verisimile, quod eo viuente fuerit facta dismembratio à D. Cardinali Coscia creatura eiusdem Bonifacii, nisi eo sciente, & consentiente, & nisi adfuisset supradicta causa rebellionis, & seruitia respectiuè ex parte Communitatum, nam aliàs facilis fuisset recursus ad eumdem Papam, qui vnionem concesserat. Concurrunt præpterea,
8 † vt dixi, adminicula in decisione considerata, & desumpta ex attestatione, *Cresc. decis.* 7. *de probat.* nec non ex capitulis anni 1411. in quibus eadem rebellio continetur, & ex antiquitate, & cursu longi tem-
9 poris † præsumitur vera, & iustificata. *Seraph. dec.* 1432. *nu.* 4. Cætera fuerunt sublata in supradictis decisionibus de quibus agitur.

Et ita vtraque parte informante, &c.

*Idest sub die 21. Maij 1627. est supra dec. 70.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Syluæ.

Die Lunæ 15. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Spolium, vt dicatur purgatum, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Spolium an censeatur purgatum ex venditione facta rei captæ aduersario, aut ex possessione vigore d. venditionis subsecuta, num.* 2.

3 *Consensus requiritur ad hoc, vt remittatur spolium.*

4 *Ratificationis actus non inducitur sine scientia expressa facti, & iuris.*

5 *Sententia non executa, non habetur in consideratione.*

6 *Purgatio spolij, vt sit valida est necessaria possessionis translatio in spoliatum, quæ cum effectu remaneat.*

7 *Spolium debet etiam purgari, quoad restitutionem fructuum.*

8 *Mulier possidens fundum ex Saluiano, & quousque sibi de suæ dotis fructibus sit satisfacta, c. ii possideat,*

9 *Possessionis actus facti iure familiaritatis non suffragantur.*

10 Statutum Vrb. lib. 1. cap. 189. *prohibens post annum dici de nullitate, non habet locum in nullitate executionis.*

DECISIO CLXXII.

DOmini Franciscus, & fratres de Fabiis introducto iudicio spolii super Sylua, de qua agitur contra D. Antoniam Velliam coram R. P. D. Vbaldo bon. mem. eoque vita functo per binas decisiones sub diebus 3. Iunii 1626. & 16. Februarii 1627.* coram R. P. D. meo Decano subrogato, firmata nullitate, & iniustitia adiudicationis factæ Angelo Clauario per A. C. de anno 1599. reportarunt sententiam reintegrationis fauorabilem in spolio, à qua per appellationem causa mihi commissa proposui dubium, An sententia Rotalis esset confirmanda, quod DD. affirmatiuè resoluerunt,

Probarunt enim Fabii suam possessionē anteriorem non solum per testes, qui deponunt de actibus possessoriis, sed etiam ex adiudicatione, & exequutione contra eos facta per Angelum, quod est primum extremum, & requisitum in spolio. Probarunt possessionem iuniorem Antoninæ, & Angeli ex eisdem testibus, & litis substentatione, quæ sufficit cum adminiculis. Probarunt Iudicem nulliter, & iniustè processisse, & spoliasse, imò etiam, circumscriptis nullitatibus iudicialibus, Angelum aggressum fuisse huius possessionem Syluæ authoritate propria, cum non doceat de effectuatione adiudicationis, & mandatum de adiudicando non æquipolleat ipsi adiudi-

iudicationi. Quæ omnia latè, & doctè deducta sunt in decisionibus R. P. D. Durani, quæ DD. placuerunt.

1 Neque spolium purgatum † censuerunt ex venditione, seu retrouenditione eiusdē syluæ facta per D. Angelum Clauarium Innocentio, & Honufrio præsentibus pro seipsis, ac pro Hortensio, Francisco, & Mario absentibus, pro quibus de rato pro-
2 miserunt, aut ex possessione † vigore dictæ venditionis subsequuta de anno 1601. ad annū 1604. iuxta *text. in l. si aliquam rem, ff. de acquir. posseß. l. suæ rei, l. in emption. §. rei suæ, ff. de contrahen. empt.*

Placuerunt namque responsiones datæ in dictis decisionibus, quod, s. nesciuerunt Fabii emptores nullitatem adiudicationis,
3 ita ut licet præsentes, consensus † tamen eorum deficeret remittendi spolium, cui error est de directo contrarius vulgata *l. nihil consensui, de reg. iur.* Nec rectè argui posse à scientia adiudicationis, & actorū, de quibus est facta mentio in instrumento prædicto venditionis ad scientiam nullitatis, quæ est iuris. Cum ad hunc effectum, vt inducta dici possit ratificatio adiudicationis etiam nullæ, & purgatio spolii, scie-
4 tia præsumpta † non sufficiat, sed requiratur scientia specifica facti, & iuris, *Surd. cons. 49. num. 29. Gabr. cons. 69. num. 26. lib. 2. Rot. decis. 51. num. 5. decis. 95. num. 4. decis. 280. num. 10. par. 1. & decis. 262. par. 2. rec. & in Vrbeuetana bonorum 14. Martij 1594. coram Card. Blanchetto*, & latè *Moderni Romani discept. Forens. 426. num. 22. 29. & seq.*

Minus spolium purgatum dici potest ex prætensa reintegratione, vt dicitur, data Fabiis ad possessionem syluæ de anno 1605 aut actio spolii inde consumpta; illa enim Fabiorum reintegratio, non probatur effectuata, tum quia ab ea fuit appellatum, & R. P. D. Iustus iudex appellationis inhibuit, tum quia ab eo tempore citra semper Angelus continuauit suam possessionem, ipse enim conuentus fuit in Saluiano per Antoniam, & succubuit; idem vti Dominus, & possessor, syluam vendidit Antoninæ reseruato sibi dominio pro rata precii non soluti, & iure exigendi fructus compensatiuos, quos idem Angelus semper perexegit vsque ad annum 1626. & hodie instat coram R. P. D. Vitellio pro decursis, & non solutis, vt proinde dubitari non possit, quin Angelus, & non Fabii possideret, & quod asserta reintegratio effectū
5 sortita non fuerit, ideoque † super ea fundamentum fieri aliquod non possit, *l. sciendum, §. qui sufficit, ff. qui satisd. cogant. l. non est nouum in fin. ff. de pignorat. act. Crau. cons. 10. num. 5. Ceph. cons. 96. num. 18.* Cum
6 tamen † ad purgationem spolii sit necessaria possessionis translatio in spoliatum, quæ cum effectu permaneat, *ad notata in c. conquerente de rest. spoliat. c. quanto, & c. quandiu 3. q. 2. Rip. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acq. poss. Roland. cons. 6. in fin.*
7 *vol. 2.* Et debet etiam † spolium purgari quoad fructuum restitutionem, *d. c. conquerente, & ibi Bald. num. 1. Rot. dec. 16. eod. tit. de rest. spol. in nouis, Put. dec. 298. l. 2. Rot. in Romana spolij 10. Iunij 1611. coram Ludouisio, & in Romana vineæ 28. Iunij 1606. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Quæ dicuntur de possessione Fabiorum vnà cum matre deducta ex fidis animalium in dicta sylua, arrendamentis, & similibus non fuerunt in consideratione, quia cum
8 † Antonina esset in possessione ex Saluiano, & quousque sibi de suæ dotis fructibus satisfieret, non sibi possidebat, sed Angelo, quem reiecerat Saluiano, *Alex. in l. 1. §. per seruum corporaliter, num. 5. & 6. ff. de acqu. poss.* & notant omnes in *l. cum notissimi in princip. C. de præscrpt. 30. annorum.*

Multò minus possidere dici possunt Fa-
9 bii filii, qui præsumuntur actus omnes huiusmodi fecisse iure familiaritatis ad *l. qui iure, ff. de acquir. poss. cum similibus.*

Demum non obstat *Statutum Vrbis cap. 189. lib. 1.* quo prohibetur post annum dici
10 de nullitate. Quia hoc † statutum limitatur in specie in nullitate exequutionis, & nullitate admixta cum spolio, *Cæs. de Graf. dec. 1. num. 5. de constit. Rot. diuers. decis. 215. num. 4. & 5. par. 1. & in Romana societatis, seu spolij 25. Iunij 1610. coram Ortemberg. & in Elboren. spolij 8. Februar. eodem anno 1610. coram Penia.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

* *Est decisio 39. supra in hac parte.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Tusculana Bonorum.

Die Mercurij 17. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Sententiæ validitas, & iustitia ex quibus deduca-

ducatur. Dicta testium, quæ conquassantur ab aliis testibus melius informatis non habentur in consideratione.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio interposita post decem dies non suffragatur.*
2 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
3 *Actor, quando non probat intentionem, suam reus absoluitur ab impetitis.*
4 *Interdictum, quorum bonorum intentans, vt obtineat, quid debeat probare.*
5 *Dicta testium non attenduntur, si conquassentur ab alijs testibus magis informatis, & nu. 9.*
6 *Testis deponens de iudicio suo, non probat.*
7 *Possessor semel, semper præsumitur possessor.*
8 *Probatio exactior, vbi requiratur.*

DECISIO CLXXIII.

FVit resolutum constare de re iudicata, quæ sit exequenda, res iudicata enim satis deducitur, ex quo sententia fuit lata die 8. Octob. 1625. appellatio verò die
1 17. Nouembris sequentis, & sic post † decem dies, quæ propterea non suffragatur. *Auth. hodie, C. de appell. c. quoad consultationem de re iudic. c.* Romana, §. 2. *de appell. in 6.* Quod etiam dicta res iudicata debeat exequi satis deducitur, cum ex reuolutio-
2 ne † actorum appareat valida, & iusta. Validitas probatur, cum interuenerint omnia necessaria pro validitate iudicii, iustitia probatur, quia cum Catherina, & Iulia sint reæ, & posseditrices, Lutius actor
3 † non probauit intentionem suam, & ideò benè dictæ mulieres fuerunt absolutæ ab impetis, *l. qui accusare C. de edendo.*

Quod autem Lutius nihil releuans deduxerit, ex eo apparet, quia cum intentauerit interdictum, quorum bonorum tan-
4 quam † hæres patris, non probauit, quod Ioannes pater de tempore obitus possideret, quod est necessarium in hoc interdicto *Bart. in l. 1. ff. quorum bonorum Menoch. de adipiscen. rem. 1. num. 78. Rot. dec. 105. nu. 1. in rec.* Hanc autē possessionem non probat, quia cum Catherina soror prędicti Ioannis fuerit nupta Nicolao de anno 1575. vt patet ex fide matrimonii, depositiones testium, quibus dictus Lutius nititur non suffragantur, quia primus iuxta duodecimum deponit, quod postquam Catherina fuit nupta Nicolao, ille Nicolaus vineam possedit cultiuando, locando, dislocando, ac fructus percipiendo. Secundus testis de Nicolao nihil dicit, & tertius testis iuxta tertium dicit se nescire, an Nicolao hæc vinea in dotem fuerit data: & quantumuis dictus secundus, & tertius testes super septimo deponant Ioannem possedisse vsque
5 ad mortem, attamen eorum † dicta conquassantur ex dicto primi testis benè informati, & quia idem tertius testis depo-
6 nit, quod iudicio † suo mater erat omniū bonorum domina, & vterque testis super interrogatoriis de possessione Ioannis continuata vsque ad mortem nihil deponit;
7 & quamuis semel † possessor semper præsumatur possessor, & isti testes sed clarauerint super articulis, nihilominus stante dicto primi testis optimè informati, &
8 aliis supra ponderatis † exactior requiritur probatio, & prædictis addebatur etiam, quod acta iudicii, in quo fuerunt examinati isti testes, non fuerunt integrè transportata, vt videri possit validitas examinis, *Marescott. var. res. cap. 43. n. 1. & seqq. lib. 2.*

Quantum attinet ad domum, conquassantur etiam probationes, cum tertius testis iuxta quartum deponat, quod Ioannes matri prædecessit, & quod ipsa mater dum vixit domum possedit, in qua etiam obiit, & iuxta sextum, quod de iudicio suo erat omnium Domina; Vndè licet alii testes videātur deponere de possessione Ioannis vna, cum aliis fratribus, tamen depositiones
9 † conquassantur ex supradictis, & omnia ista eo magis placuerunt Dominis, quia Ioannes pater Lutii mortuus est 40. ab hinc annis, vt deponit tertius testis iuxta secunnum. Vnde licet non possit allegari præscriptio, cum sit demendum tempus minoris ætatis Lutii, tamen negari non potest, quin istud tempus multum coadiuuet prædicta ad conquassandas probationes, quod Ioannes vsque ad obitum non possederit; cum non sit verisimile, quod Lutius factus maior per tantum tempus tacuerit, & prius illius tutores, aut agentes, &c.

Et ita conclusum, &c.

R. P. D. MERLINO.

Cracouieñ Parochialis de Conius.

Die Lunæ 22. Maij 1628.

DECISIO CLXXIV.

Est impressa cora Merlino tom. 1. decis. 354.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus,

Die Lunæ 22. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus acquiritur ex assignatione dotis, etiam quod non legatur aliqua particularis reseruatio, & ista tacita acquisitio non solum censetur facta pro se, sed & pro eius hæredibus quibuscunque.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus acquiritur ex dotatione, etiamsi non reperiatur facta reseruatio.*
2 *Iurispatronatus acquisitio resultans ex dotatione, censetur facta non solum pro acquirente, sed etiam pro suis hæredibus.*
3 *Iuspatronatus est de sui natura hæreditarium, & transitorium ad hæredes, etiam extraneos, atque ita seruat totus mundus. nu. 4.*
5 *Clausulæ executiuæ declarant concessionem.*
6 *Gratia corruit, si narrata non verificentur.*
7 *Confirmatio non mutat statum præcedentem.*
8 *Confirmationis natura non est alterare statum rei confirmatæ, sed ei robur addere, remanentibus omnibus in eisdem statu, & terminis.*
9 *Confirmatio iurispatronatus ex cursu longissimi temporis præsumitur interuenisse.*
10 *Titulus insufficiens productus, quando non excludat præsumptionem melioris tituli.*
11 *Obseruantia subsecuta in aliquo actu, potius præsumi debet in vim tituli habilis, quàm inhabilis.*
12 *Consensus eorum qui interesse habent, requiritur in immutatione prioris status rei, quæ fit mediante gratia.*

DECISIO CLXXV.

Svbdecanatus Ecclesiæ Florentinæ fuit erectus à Sixto IV. dotandus ex quibusdam piis elemosynis à Christi fidelibus elargiendis, & ius præsentandi, vt dicitur, fuit reseruatum Consulibus artis lanæ d. Ciuitatis, sed quia dotatio ex elemosynis non fuit certis de causis fortita effectum, postea de anno 1510. Antonius de Puccis prouisus Apostolicus de d. Subdecanatu conuenit cum Capitulo Florentino tam nomine proprio, quàm Alexandri eius patris, & Laurentii patrui, necnon Francisci, & Raphaelis fratrum, vt assignatis quibusdam prædiis (prout cum effectu ea tradidit, & assignauit) ipse, & alii futuri Subdecani participarent de distributionibus quotidianis ex mensa capitulari prout aliæ dignitates eiusdem Ecclesiæ, & tandem intra tres menses, (& non post tres annos prout fuerat ex errore informan. dictum in *decisione in hac causa facta die 10. Ianuarij præteriti*) idem Antonius nominibus etiam quibus supra cum narratiua prædictorum obtinuit d. conuentionem confirmari à Iulio II. cũ reseruatione iurispatronatus dicti Subdecanatus ad fauorem supradictorum Laurentii, & fratrum de Puccis, eorũq. descendentium in infinitum. Orta autem lite super pertinentia iurispatronatus inter D. Octauiam vxorem, & hæredem Roberti de Puccis ex vna, & alios descendentes ex dd. fratribus ex alia cum punctus difficultatis consisteret, an hoc iuspatronatus sit gentilitium, vel hæreditarium, Rota voluit videre de anteriori statu ante Bullam Iulii II. & in d. decisione fuit firmatum statum ante d. Bullam, quatenus aliquis sit (siue attendatur ius præsentan. competens Consulib. ex dicta concessione Sixti IV. siue ius acquisitum illis de Puccis ex prætensa dotatione virtute d. conuentionis cum Capit. Florentino factæ) semper fuisse liberum, & sic transitorium ad quoscumque hæredes, sed reproposita causa super eisdem, Domini die 17. Martii ordinarunt, vt præsupposita decisione videretur, an sit attendenda d. Bulla, & fuit hodie resolutum, illam non obstare quominus hoc iuspatronatus sit hæreditarium, & moti fuerunt Domini, quia ex quo Subdecanatus erat sine dote, ex d. assignatione prædiorum facta in conuentione cum Capit. dd. de Puccis ibi nominatis fuit acqui-
1 situm † iuspatronatus, etiam quod non
legatur facta aliqua particularis reseruatio, *Abbas cons. 59. col. 2. Io. Andr. Card. But.* & alii relati per *Fel. in c. significauit, nu. 2. de test. Paris. cons. 35. num. 16. lib. 4.* & est vera, & recepta opinio teste *Rocch. de Cur. de iurepat. ver. & dotauit numer. 4. & Rot. dec. 5. de iurep. in antiq. & decis. 167. num. 4. par. 2. diuers.* quam etiam sæpissimè sequuta est, & signanter *decis. 517. num. 2. par. 1. recent. & decis. 674. num. 1. par. 2. & alibi pluries.*

Quod in tantum est verum, & huiusmo-
2 di tacita † acquisitio iurispatronatus resul-
tans ex d. sola dotatione censetur facta non solum pro Antonio, & aliis de Puccis nominatis in conuentione, sed etiam eorum hæredibus quibuscunque, quia iuspatrona-
3 tus de † sui natura est hæreditarium, &
transitorium ad hæredes etiam extraneos;

Io.

Io. Andr. in c. cum sæculum, & Beran cap. 1. num. 6. de iurep. Cur. iun. cons. 257. num. 9. Lambert. de iurep. lib. 1. par. 2. quæst. 2. ar. 1.
4 *num. 15. & seqq. vbi num. 26.* quod † totus mũdus ita seruat, *Gabr. cons. 196. n. 1. lib. 2. et Seraph. dec. 364. n. 3. dec. 378. n. 1. & Rot. dec. 675. nu. 1. p. 1. rec.* quod tanto magis in casu nostro dicendum est, dũ vltra iuris præsũptionem, quæ stat pro hæredibus quibuscunque fit in dicta conuentione mentio de hæredibus dd. de Puccis quamuis in execu-
5 tiuis, quia etiam † clausulæ executiuæ declarant concessionem, *Bald. in l. eam quam n. 36. C. de fideic. Cur. iun. con. 3. n. 3. & Osasc. dec. 61. num. 3.*

Neq. obstat Bulla Iulii II. tum quia cum in ea narratum fuerit iuspatronatus fuisset reseruatum pro DD. de Puccis, & eorum descendentibus, & in dicta conuentione nullum fiat verbum de descendentibus, nec alibi de hoc constet. Imò de contrario ex supradictis, illa fuit subreptitia, cum enim emanauerit ad supplicationem, censetur Papa se fundasse super narratis, vnde si
6 narrata † non verificantur, gratia, seu confirmatio corruit. *Felin. in cap. constitutus in princip. de rescript. vbi Dec. in 4. not. Caputaq. dec. 271. num. 2. & 3. par. 1. & dec. 240. in princip. per tot. par. 2.* & in terminis confirmationis, *Rot. dec. 569. num. 2. & 3. & dec. 676. num. 4. par. 2. recent.* Tum etiam quia stante præcedenti statu iurispatronatus hæreditarii, & quod Bulla confirmatoria emanauit cum narratiua instrumenti
7 dictæ dotationis confirmatio † Papæ non mutat statum præcedentem, nam licet adsit potestas non tamen concurrit voluntas, *Calder. cons. 15. de iurepatr. Dec. cons. 126. num. 4. Lambert. de iurepat. ar. 6. quæst. 7. lib. 3. Achill. dec. 13. de iurepatr. Caputaq. decis. 189. par. 3. Seraph. decis. 799. num. 3. & dec. 1273. num. 2. Rot. dec. 360. in fin. par. 2. rec.*
8 Natura enim † confirmationis non est alterare statum rei confirmatæ, sed illum conualidare, aut ei robur addere remanentibus tamen omnibus in eisdem statu, & terminis, *l. Aurelius, §. Testamento ff. de liber. leg. cap. 1. & 1. de confirm. Ruin. cons. 12. numer. 16. lib. 3. Surd. cons. 361. num. 37. Gregor. XV. decis. 267. num. 1. & 511. numer. 1.*

Non etiam reuelat si dicatur, quod si Bulla non est attendenda iuspatronatus remanet sine confirmatione, quia ex effectuatione dictæ conuentionis cum obseruantia longissimi temporis subsequuta, quoad existentiam iurispatronatus, quæ non con-
9 trouertitur, † præsumitur adesse valida confirmatio conuentioni conformis, *Rota dec. 407. n. 4 par. 1. diuers. Seraph. dec. 1272. n. 4. vers. difficultas, quæ excitatur, & Rot. dec. 381. n. 2. vers. tamen quia par. 1. rec. & dec. 106. n. 11. apud Reuerendiss. D. meum Decanum.*

Tandem non obstat si dicatur, quod dũ constat de expressa confirmatione ex dicta Bulla, & intra tres menses à dicta conuentione excluditur inde præsumptio alterius confirmationis, quia cum Bulla non fuerit producta per D. Octauiam, illa non exclu-
10 dit † præsumptionem melioris confirmationis ad fauorem eiusdem, *Sarnen. in reg. de trien. q. 10. in fin. Put. dec. 346. lib. 1. in correctis, Seraph. dec. 484. num. 4. Rot. apud Greg. XV. dec. 353. num. 13. vbi etiam Adden. num. 19. & in firmana pensionis 3. Aprilis præ-*
11 *ter. coram me.* & cum dicta Bulla † fuerit subreptitia; obseruantia subsecuta potius præsumi debet in vim tituli validi, & sic confirmationis præsumptæ, quàm tituli inualidi qualis est Bulla, *l. si miles ff. de test. milit. Crau. cons. 322. num. 5. vers. rursus non obstat,* & dixit Rota in *Maioricen. Sacristiæ 5. Nouemb. 1603. coram bon. me. Card. Pamphilio,* qualis autem fuerit obseruantia nempe an de hæreditario, an verò de gentilitio reiecerunt Domini ad aliam disputationem.

Quibus omnibus vnum vrgentissimum accedit ex quo videtur cessare omnis difficultas, quod solus Antonius in dicta Bulla supplicans legitur, & orator, cum tamen iuxta anteriorem statum siue ex prætensa cessione Vniuersitatis, artis lanæ, siue ex præcedenti dotatione non solum Antonio, sed aliis etiam de Puccis fuit iuspatronatus acquisitum, vnde cũ illud vti hæreditarium sit quo ad patronos pleniùs, & vberiùs, quàm gentilitium, de quo in Bulla, ex quo de patronatu hæreditario facilius patroni disponere valent fit inde, quod solus Antonius non potuit aliis compatronis, de quorum mandato non apparet, præiudicare per impetrationem dictæ Bullæ I. in concedendo, ibi nec immerito, cum
12 † enim minuitur ius eorum consequens fuit exquiri an consentiant, *ff. de aq. plu. ar. Anch. in c. suggestum n. 2. de iurep. Seraph. dec. 351. num. 27.*

Et ita vtraque parte, &c.

¶ *Infra in eadem causa habentur duæ aliæ decisiones, sub diebus 20. Decemb. 1628. & 30. Aprilis 1629. coram eodem sunt decis. 228. & 271.*

& 271. & infra par. 2. adest alia decisio sub die 28. Aprilis 1636. coram Illustriss. Patriarcha Constantinopolitano, est dec. 125.

REV.MO P. D. COCCINO.

Rauennaten. Emphyteusis.

Die Lunæ 22. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Sententia, quando transitum fecit in rem iudicatam, nihil remanet, nisi quod exequatur. Emphyteusis concessio facta pro se, filiis, & nepotibus, an in ea comprehendantur fœminæ. In emphyteusis concessione, quando intret ius accrescendi, feudo, seu emphyteusi non censetur renunciatum per diuisionem, & quando secus. Emphyteusis Ecclesiastica, quando est finita, si Ecclesia pro se retinere nolit, tenetur proximiores defuncti inuestire.

SVMMARIVM.

1 *Sentẽtia ex reuolutione actorũ apparet an sit iusta.*

2 *Sententia transit in rem iudicatam, si in tempore non fuerit appellatum.*

3 *Sententia, quando transiuit in rem iudicatam, nihil remanet, nisi quod exequatur.*

4 *Emphyteusis, quando est concessa pro filijs, & nepotibus, hoc casu non comprehenduntur fœminæ.*

5 *Emphyteusis concessa duobus, intelligitur pro virili concessa. limita num. 6.*

7 *Dictio, quælibet, tribuit vnicuique actum insolidum.*

8 *Concessio emphyteusis facta duobus insolidum, tunc ex hac concessione resultat, vt sit locus iuri accrescendi.*

9 *Emphyteusis concessio, quando est facta vni soli, intrat ius accrescendi inter vocatos.*

10 *Prohibitio alienationis emphyteusis quando fuit apposita in prima inuestitura, censetur etiam repetita in renouatione.*

11 *Fœminæ vnius lineæ excludunt masculos alterius lineæ.*

12 *Per diuisionem bonorum non censetur renunciatum feudo, aut emphyteusi.*

13 Angel. in cons. 321. num. 4. *declaratur.*

14 *Feudum si fuerit consolidatum in personam vnius per diuisionem, aut alio modo, non est locus successioni masculorum alterius lineæ.*

Donec ex linea illius, in quo feudum est consolidatũ, extat fœmina, quæ sit capax feudi. num. 14.

15 Text. in cap. 1. de nat. success. feudi *declaratur.*

16 *Per diuisionem simplicem non censetur renunciatum emphyteusi, etiam si vnus dicat, quod remittit alteri iura, quæ habet, & vide num. 17.*

18 *Emphyteusi in diuisione, tunc censetur renunciatum, si sit data licentia alienandi, & in ea diuisione sint apposita verba ampla, & lata. & 19.*

20 *Acquirens ex titulo oneroso potest præiudicare vocatis.*

21 *Successio emphyteusis spectat ad eum, qui de ea fuit inuestitus.*

23 *Descendentium appellatione veniunt etiam fœminæ.*

24 *Emphyteusis concessio facta pro se, suis filijs masculis legitimis, & naturalibus, ac descendẽtibus suis, transit ad solos masculos.*

25 *Emphyteusim primo acquirens, an dicatur comprehensus in prima inuestitura.*

26 *Emphyteusim renouatio nihil mutat, & non dicitur noua inuestitura, sed renouatio.*

27 *Voluntariè dicitur aliquid factum, quod quis facere non tenebatur.*

28 *Emphyteusis Ecclesiastica, quando est finita, si Ecclesia eam pro se retinere nolit, tenetur reinuestire proximiores.*

29 *Alias enim Ecclesia iniuriam faceret eis, quod cedit pariter in fœminis, etiam si sint comprehensæ in inuestitura prima. num. 30.*

31 *Emphyteusis Ecclesiastica, quando est finita, si Ecclesia extraneum inuestiat, excluso proximiore, iste potest appellare, & petere, vt extraneus inuestitus remoueatur.*

32 *Ecclesia in renouatione emphyteusis potest censum augere.*

33 *Emphyteusis, vel locatio illa non solum dicitur renouata, quæ semper est vna.*

34 *Sed etiam illa, quæ iam finita est, & extincta, iterumque eidem, aut consorti, seu filijs conceditur.*

35 *Emphyteusis renouatio dicitur, & non noua concessio, quæ fit filijs post lineam finitam.*

Emphyteusis antiqua dicitur, quando filij renouantur ad lineam finitam, secus si ob delictum. numer. 35.

36 *Emphyteusis renouatio, quando fit filijs, non dicitur noua concessio, etiamsi in renouatione adsint verba, de nouo concedimus.*

37 *Emphyteusis renouatio non est titulus nouus, sed prioris tituli concessi renouatio.*

38 *Emphyteutæ dominus directus non potest præiudicare. vide num. 39.*

40 *In emphyteusis concessione, quando clausula, ad habendum, est posita in clausulis executiuis non ampliat dispositionem.*

41 *Dispositio principalis, quando non tenet, nec etiam substinentur clausulæ in ea positæ.*

42 *Locari, quando res dicatur solita.*

43 *Locari res solita non potest iterum locari alterato solito. & num. 49.*

44 *Vtile per inutile vitiatur.*

45 *Beneplacitum Apostolicum, quando spaeio 30. annorum non præsumatur interuenisse vbi requiritur.*

46 *Possessio æquiuoca non concludit aliquam obseruantiam.*

47 *Hæres non potest venire contra factum defuncti.*

48 *Hæres potest venire contra factum defuncti, quando factum est inualidum.*

50 *Obligatio defuncti non transit in hæredem.*

DE-

DECISIO CLXXVI.

NObilis vir Andreas Maurocenus de anno 1541. obtinuit inuestituram de bonis, de quibus agitur pro se, filijs, & nepotibus masculis legitimè descendentibus. Cumque de anno 1550. Petrus ipsius filius obierit, Maurocena, & Angela sorores superstites eiusdem Andreæ filiæ de anno 1551. obtinuerunt nouam inuestituram pro se, & qualibet ipsarum, earumque respectiuè filijs, & nepotibus masculis legitimis, & naturalibus, quæ quidem sorores de anno 1575. deuenerunt ad diuisionem horum bonorum, & Maurocenæ obuenerunt tornaturæ 157. Angelæ verò tornaturæ 110. & successiuè de eodem anno singula earum obtinuit in instrumentis separatis inuestire pro se, ipsiusque filijs, & nepotibus masculis legitimis, & naturalibus cum clausula, *Ad habendum*, & quidquid ipsis Maurocenæ, & Angelæ, & comprehensis in inuestitura deinceps placuerit faciendum. Ac tandem prædicta Maurocena carens prole masculina, de anno 1596 obtinuit inuestiri Lauram, & Mariam filias cum clausula, *Ad habendum*, &c. Ex prædicta Maurocena vxore Serenis. Principis Marini Grimani Ducis Venetiarum remãsit prædicta Illustriss. D. Laura vxor Illustriss. D. Nicolai Cornelij, ex prædicta verò Angela vxore Illustriss. & Excellentiss. D. Hermolai Grimani Procuratoris Sancti Marci, remansit Illustriss. D. Petrus; Vndè quæsitum fuit coram R. P. D. meo Pirouano, ad quem spectaret huiusmodi emphyteusis, An ad Illustriss. D. Lauram, vel ad Illustriss. D. Petrum: & Rota censuit ad Illustrissimum D. Petrum, prout pronunciatum fuit per sententiam, quam hodie DD. resoluerunt esse exequendam,
1 cum † ex reuolutione actorum appareat valida, *Veral. decis. 260. par. 2.* & ex mox dicendis iusta; transitum enim fecit in iu-
2 dicatum, ex quo non fuit † appellatum in tempore, *auth. hodie, C. de appell. c. quoad consultationem, de rè iud. Rot. decis. 30. de*
3 *appell. in nou.* & ideò nihil remanet, † nisi quòd exequatur, *l. 1. col. fin. C. de execut. rei iudic. l. si cum nulla, ff. de re iud.* Iustitia verò rei iudicatæ ex eo deducitur, quia de anno 1551. emphyteusis fuit renouata pro se, scilicet Maurocena, & Angela, & qualibet ipsarum, earumque respectiuè filijs, & nepotibus masculis legitimis, & naturalibus, quare duo resultant. Primò quòd in hac emphyteusi post dd. fœminas sint vocati tantùm masculi, & expressis verbis legitur, quod etiam procederet si inuestitura fuisset facta pro filijs, & nepotibus, quo
4 casu non comprehenderentur † fœminæ, vt est magis communis sentẽtia Doctorum, ex quo versamur in contractibus, vt patet *ex cumulatis in voto bon. mem. Cantuccij, quod habetur sub num. 125. par. 2. diuers.* & hanc sententiam tenet Rota, *vt fuit resolutum in causa Ceruien. bonorum 7. Febr. 1583. coram bon. mem. Card. Seraphino, & aliàs sæpius*. Secundò, quòd intrat ius accrescendi, quia
5 licet regulariter loquẽdo emphyteusis † concessa duobus intelligitur concessa pro virili, ita vt non sit locus iuri accrescendi *c. 1. de duobus fratribus, Bart. in l. si mihi, & Titio, & ibi Imol. num. 3. Alex. nu. 11. ff. de verb. oblig.* tamen secùs est in casu isto, ex
6 quo † emphyteusis fuit concessa duobus insolidum, quod colligitur ex verbis illis *Pro se, & qualibet ipsarum, earumque respe-*
7 *ctiuè filijs, &c.* cum dictio † *qualibet*, tribuat vnicuique actum insolidum, *l. hoc articulo, ff. de hæred. instit. l. si pluribus, & ibi glos. sed ad omnes, ff. de leg. 2.* & in puncto *Socc. sen. cons. 50. num. 1. & seqq. lib. 1. Alciat. in d. l. si mihi, & Titio, nu. 27. ff. de verb. oblig. & fuit resolutum in causa Foroliuien. Bonorum 4. Decemb. 1618. coram bon. mem. Remboldo, & in eadem 13. Martij 1620. coram R. P. D. meo Pirouano, & in hac causa coram eodem 15. Iunij 1626. 15. Martij, & 14. Iunij 1627.*
8 Vndè ex hac concessione † facta duobus insolidum resultat, quod est locus iuri accrescendi, *Bald. in cap. 1. §. filia in fine de success. feud. & in l. vnica, num. 36. C. quand. non petentium partes, Alex. in d. l. si mihi, & Titio, num. 18. vers. quid enim si dicatur, ff. de verb. oblig. & in cons. 30. n. 8. vers. pondera verbum cuiuslibet, & nu. seq. lib. 1. Dec. cons. 326. Socc. cons. 50. lib. 1. Menoch. cons. 464 num. 2. vers. vrgere videtur, & fuit dictum in prædictis decisionibus*. Et hæc vocatio masculorũ cum iure accrescẽdi est conformis primæ inuestituræ factæ
9 Andreæ. Cum enim fuerit facta † vni soli, intrabat ius accrescendi inter vocatos, *Clar. qui de comm. in §. emphyteusis, quæst. 39. n. 2. vers. sed quando vni concessa est, Bero q. 40. num. 2. vbi pariter de comm.* vel saltem competit istud ius succedendi ex inuestitura, *Clar. vbi supra in princ. vbi pariter de com. Alex. cons. 29 num. 3. & cons. 44. nu. 3. lib. 1. & fuit dictum Bart. in d. l. si mihi, & Titio, num. 4. ff. de verb. oblig.* Et ex hoc etiam re-

10 resultat, quod si non fuisset in † renouatione expressum ius alienandi, nihilominus cum adesset in prima inuestitura, censetur repetitum in renouatione, etiã quòd duobus fuerit facta, vt voluit *Anchar. in cons. 30. num. 12. vers. super 3. dub.*

Neque prædictis resistunt diuisio bonorum facta de anno 1575. inter Maurocenã,
11 & Angelam ita vt ex ea sit † dicendum fœminas vnius lineæ excludere masculos alterius lineæ, *vt voluit Ang. cons. 321. n. 4. Surd. cons. 577. num. 18.* Et inuestitura inde singulariter obtenta pro se, ipsiusque filijs, & nepotibus masculis legitimis, & naturalibus cum clausula, *Ad haben. &c. Et quidquid deinde placuerit faciendum*. Non qui-
12 dem diuisio, quia per diuisionem † bonorum non censetur renunciatum feudo, & emphyteusi, *glos. in c. si quis miles in tit. Constitutiones feudales D. Lotharij Imperatoris, & pro hac opinione sunt 20. Doctores, quos refert Menoch. in cons. 974. num. 6. & fuit resolutum in hac causa in decisionibus supra allegatis, & in d. causa Forolouien. & in causa Paduana feudi 16. Decembris 1622. coram Illustriss. D. Card. S. Eusebij, & in ead. 20. Decembr. superioris anni coram R. P. D.*
13 *meo Merlino*. Nec resistunt † *Angel. & Doctores supra allegati*, quia mouentur ex *tex. in cap. 1. de natur. success. feud.* in quo disponitur, quod si feudum fuit consolida-
14 tum in personam † vnius per diuisionem, aut alio modo non est locus successioni masculorum alterius lineæ, donec ex linea illius, in quo feudum est consolidatum,
15 extat fœmina, quæ sit capax feudi † *qui tex.* non facit cum præsupponat casum, quando feudum consolidatur per diuisionem. In hoc autem casu per simplicem diuisionem non fuit emphyteusis consolidata, vt supra probatum fuit ex sententia
16 † tot Doctorum, etiam quod fuisset dictũ, quòd vnus remittit alteri iura, quæ habet, *Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres, quæst. 6. num. 10. & ibi cæteri DD. ff. de verb. oblig. Curt. iun. cons. 23. num. 1. & cons. 52. nu. 13. Aret. cons. 23. num. 1. & cons. 52. num. 13. Aret. cons. 44. num. 7. Morquecus de diuis. bon. lib. 4. cap. 9. num. 3.* & etiam si dictum
17 sit, quod vnus alteri remittit † sibi ex testamento relicta, & partes liberè assignatæ fuerint, *Bart. quæst. 5. num. 18. Ruin. cons. 59. num. 10. & seqq. vol. 4. Boer. decis. 147. num. 4. Morquecus loco allegato numer. 6.* & tunc potuisset dici conualidata emphy-
18 teusis, si data potentia alienandi † in diuisione fuissent apposita verba lata, veluti si fuisset dictum, *vt de rebus diuisis alter ab altero in perpetuum aliqua ratione, iure, vel causa, quæ de iure, vel de facto dici, vel cogitari possit aliquid petere, vel exigere non valeat*, istis non enim casibus data potentia alienandi, & scientia feudi, vel emphy-
19 teusis † censerentur partes voluisse renunciare emphyteusi, ita vt in alia linea consolidaretur, quæ verba non adsunt in hoc casu, *Io. Andr. in add. ad Specul. in tit. de testam. num. 27. vers. sed quid si fideicommissarius lit. F. Curt. iun. cons. 94. num. 4. lib. 5. Aym. cons. 24. num. 12. vers. amplius. Marzar de fideicom. par. 3. quæst. 59. vbi dicit in Rota ita fuisse iudicatum Morquecus vbi supra num. 7.*

Nec etiam obstat prædicta inuestitura de anno 1575. quia licet inuestitura facta Andreæ de anno 1541. expirauerit per obitum Petri eius filij, & de anno 1551. mediante solutione scut. 600. auri prædictæ Maurocena, & Angela acquisiuerint d. inuestituram: ideo dicatur deberi censeri primas acquirentes, & propterea cum post diuisionem quælibet de per se obtinuerit d. nouam inuestituram, illa est attendenda, cum primus aquirens ex titulo onero-
20 so † possit præiudicare vocatis, *Surd. post alios cons. 305. Rot. in recent. decis. 435. numer. 13. & decis. 438. num. 1.* & ideo succes-
21 sio spectat ad Illustriss. D. Lauram, † quæ adhuc viuente matre vnà cum sorore Maria fuit inuestita, attamen fuit responsum, quod si attendamus lecturam inuestituræ
22 antiquæ datæ † pro parte d. Illustrissimæ D. Lauræ non esse indubitatum, quod per obitum Petri filii Andreæ emphyteusis esset finita, cum fuerit concessa *pro se, filijs, & nepotibus, & legitimè descendentibus*, ap-
23 pellatione † enim descendentium veniunt etiam fœminæ, *Ruin. cons. 24. num. 9. lib. 1. Curt. sen. cons. 64. num. 12.* & quamuis *Ceph. in cons. 11. num. 22.* teneat, quod em-
24 phyteusis concessa † pro se, suis filiis masculis, legitimis, & naturalibus, ac de legitimo matrimonio natis, ac descendentibus suis transeat ad solos masculos, tamen negari non potest, quin sit aliqua dubietas, an verba sint intelligenda de descendentibus masculis tantùm, an verò etiam de fœminis, sed quidquid sit de hoc, quia in originali non adest copula, & posita ante verba legitimè descendentibus, nec in hac lectura fiebat vis pro parte Illustrissimi D. Petri, veritas videtur esse, quod dd. Maurocena, & Angela non fuerunt primæ ac-
25 quirentes, quia etsi † primus acquirens dica-

dicatur, qui non est comprehensus in prima inuestitura, *Salic. in l. fin. num. 15. & ibi Ias. num. 41. de iur. emph. Surd. cons. 538. num. 1. Molin. de contract. disput. 472. nu. 1. vers. obserua tamen Afflict. decis. 12. num. 5. & decis. 248. num. 8. Rosental. de feud. c. 2. conclus. 25. Caldas de renou. emphit. quæst. 1. num. 5*; Attamen hæc conclusio non appli-
26 catur in casu isto quia quando † Ecclesia tenetur renouare, certum est, quod renouatio nihil mutat, & non dicitur noua inuestitura, sed renouatio, *l. si fideiussor. §. 1. ff. qui satisdar. cog.* secus autem si voluntariè sit facta renouatio, quia tunc videtur beneficium nouum, & dicitur vo-
27 luntariè † facta, quando aliàs Ecclesia non tenebatur ad renouandum ita eleganter, *Alciat. in l. si mihi, & Titio, num. 27. vers. idque simpliciter his verbis, ff. de verb. oblig.* in proposito autem, dato quòd emphyteusis esset finita per obitum Petri cum
28 Ecclesia † nollet pro se retinere tenebatur inuestire proximiores *Bart. in l. 1. §. permittur. num. 1. ff. de aq. quotid. & æst. Roman. cons. 22. num. 5. Alex. cons. 80. num. 17. & 20. lib. 1. Dec. cons. 13. Paris. cons. 26 n. 1. lib. 1. Verall. decis. 304. par. 1.* & quamuis hæc opinio procedat ex æquitate. attamen si Ec-
29 clesia † non vult retinere pro se, iniutiam facit proximioribus, *Rom. cons. 22 n. 5 Alex. cons. 80. numer. 10. & 20. lib. 1. Dec. 131. Paris. cons. 29. num. 1. lib. 1.* etiam fœminis,
30 etiam quod † non sint comprehensæ in prima inuestitura, modo pacta primæ inuestituræ non alterentur, *Bero. cons. 98. & 99. lib. 1. & fuit dictum in causa Ciuitatis Castelli emphyteusis 23. Iunij 1586 coram Card. Platto Marescott. var. lib. 1. cap. 3. nu. 5. cum alijs pluribus Doctoribus, & decisionibus congestis coram me in causa Imolen bonorum 18.*
31 *Iun.* 1618. & datur appellatio, † & proximior potest petere, vt extraneus inuestitus remoueatur, *Rip. in l. 1. num. 10. ff. de priuil. credit. Alciat. in d. l. si mihi, & Titio n. 31. ff. de verb. oblig. Gozad. con. 39. n. 21. Card. Mantic. decis. 10. num. 9.* nec ex eo potest dici noua inuestitura, ex quo fuerint soluta
32 scut. 600. quia † in renouatione sicut potest Ecclesia censum augere, *Verall. d. dec. 304.* ita potuit dd. pecunias in recompensam augumenti census recipere, *l. si cum, § qui iniuriarum, ff. si quis caut.* & quamuis istam renouationem, *Ang. Aret. in cons. 41. num. 13. vers. his non obstantibus* vocet nouam inuestituram, tamen in puncto, quod
33 non solum † renouata dicatur illa concessio, vel locatio, quæ semper vna est, vt per
34 *Butr. & alios in cap. 1. de præcar.* sed † etiam illa, quæ iam finita est, & extincta, iterumque eidem, aut consorti, seu filiis conceditur, vt est *tex. & ibi glos. in cap. 2. de feud. & Imol. & alij per glos. in cap. non satis 34. quæst. 2. & in cap. 1. per text. ibi de donat. & in cap. cum venerabilis de censibus, Bero. cons. 116. num. 21. vol. 1. Caldas de renouat. emphyt. quæst. 2. num. 16.* & in nostris terminis de
35 inuestitura concessa filiis post lineam † finitam, quod censeatur renouatio, non autem noua concessio, *Bart. in l. si mihi, & Titio in princ. num. 7. & ibi etiam Alex. ff. de verb. oblig.* & quod dicatur antiqua emphyteusis, quando filii renouantur ad lineam finitam, secus ob delictum, *Cald. de renou. emph. cap. 4. num. 18. & seqq. vbi in puncto, & ita concludit num. 21. & in puncto etiam Bero. cons. 122. num. 23. vol. 3.* & hæc pro-
36 cedunt etiam quod † in renouatione sit dictum, prout in casu isto. *Et de nouo concedimus*, quia nihilominus non immutatur natura concessionis antiquæ, itaut semper ista censeatur renouatio, non autem noua concessio, *Cassad. decis. 1. de confir. vtil. vel inutil. & fuit dictum in causa Mediolanen. decursus aquarum 28. April. 1581. coram sanct. mem. Clemente VIII. & in causa Tuden. iurisdictionis de Tudela 1. April. 1587. coram bon. mem. Card. Blanchetto, & in istis proprijs terminis post Bart. & Isern. in cap. 1. de vassallo decrepit. ætat. Alciat. in d. l. si mihi, et Titio n. 27. vers. quod Bart. ff. de verb. oblig.*

Hinc sequitur, quòd cum ista fuerit re-
37 nouatio † emphyteusis nō est titulus nouus, sed prioris tituli concessi Andreæ renouatio, *Curt. sen. cons. 48. num 46. Felin. in c. de causis n. 1. de offic. deleg. Valasc. de iur. emph. q. 11. nu. 15. ad finem Gamma decis. 222. nn. 7. Caldas. de renou. emph. quæst. 3. num. 1 vbi n. 2. post infinitos, quos allegat, dicit quod renouatio emph. regulanda est iuxta terminos inuestituræ antiquæ, quia non noua, sed antiqua emphyteusis dicitur, Bart. in d. l. si mihi, & Titio, & ibi Alex. ff. de verb. oblig. Crot. cons. 18. num. 1. & idem Caldas. numeris seqq. satis exornat hanc materiam*, & propterea Maurocena, & Angela obtinendo nouas inuestituras non potuerunt præiudicare Illu-
38 striss. D. Petro, prout † nec potuit præiudicare Dominus directus, *vt infinitos Doctores huius sententiæ cumulat. Caldas. d. qu. 3. num. 7.* & in puncto, quod licet post diui-
39 sionem quilibet diuidentium obtineat † nouas inuestituras, non propterea censeatur præiudicare iuri accrescendi comprehenso in prima inuestitura dicit *Bald. in cons. 431. lib. 2.*

lib. 2. per tot. quod duplicatur conf.280.nu.3. nec potuit fieri fundamentum quoad istud *in clausula ad habendum, et quidquid placuerit faciendum*, posita in d. inuestitura anni 1551. quia quatenus fuisset apposita in dispositiua, nihil operaretur, cum alteraret primam inuestituram concessam Petro, vt patet ex supradictis, & sic non obstaret, sed
40 veritas est, quod † est posita in clausulis exequutiuis, & ideo nõ ampliat principalem dispositionem, *Dec. cons.495. nu. 18. et cons. 500.nu.8. vers. et ideo Honded.cons.33. num.10. Osasc. decis. 164.num. 2. Vinc. de Franch. dec.6,num. 7. Corbul. de emphyt. tit. de causa priu. ob alienat. lim. 3. num 8.* &
41 ideo si principalis † dispositio non officit, vt patet ex prædictis, nec clausula *ad habendum*.

Secundò principaliter fuit responsum, quod cum agatur de emphyteusi Ecclesiastica, non potuit concedi facultas Maurocenæ, & Angelæ, & comprehensis in inuestitura, *deinceps quidquid placuerit faciendi*, quia cum ista facultas non esset concessa in prima inuestitura circa hoc alteraretur solitum, quod non potest alterari, & hinc,
42 quod res † solita locari, quod est quando vnica locatio procedit, vel duæ effectum sortitæ spatio 40. annorum, *Præpos. in c. 1. num. 23. et seq. qui feud. dari poss.* non pos-
43 sit alterato † solito iterum locari, *Curt.iun. de feud par.2. quæst. 6.Dec. in auth. qui rem num.22. et ibi Cagnol. num. 58. C. de sacros. Eccles. Alex. cons.9. num: 2: lib.3:* itaut vtile
44 per † inutile vitietur. *Couar.var. lib.2.c.16. num.5. vers. eadem, et infra vers.ad præmissa Baldi sententia Rot. decis. 709.numer. 2. vsque finem par:1: vbi alios refert, et fuit dictum in causa Romana domus 9. Decembris 1620. coram me*, & sic quatenus solitum fuisset alteratum, alteratio nihil operaretur, & contractus non sustineretur, sed attendenda esset inuestitura anni 1551. Nec in hoc casu potest deduci beneplacitum Apo-
45 licum † ex cursu 30. annorum cum non adsit aliqua obseruantia super isto pacto, *Anchar. cons.136. Alex: in l. qui aliena num: 11. ff. de acq. hæred. Put. dec.355: num. 7. in addit. Marginal. lib. 2. in correctis Mohed. decis. 2. de transf.* & quamuis Maurocena, & Angela possederint, tamen cum essent in possessione vigore inuestituræ anni 1551.
46 ista possessio † est æquiuoca, & ideo non concludit ad obseruantiã secundæ inuestituræ, *Abb. in c.2. in fin: de censibus Felin. in cap. cum Bertoldus num. 26. de re iud.* & ad effectum, quod possessio probaretur circa iura secundi contractus deberet probari effectuatio pacti prædicti, quod repugnat primæ inuestituræ, *vt fuit resolutum in causa Senen. tenutæ pontis Arrighi 10. Martij 1578. coram sanct.me.Clem.8.*

Non obstat, quòd Illustriss. D. Petrus sit filius, & hæres Angelæ, qui propterea
47 non potest venire † contra inuestituram obtentam à matre, *l. cum à matre C. de rei vend.* Quia regula illius legis non habet lo-
48 cum in facto inualido † defuncti prout est istud ex supradictis, *Socc: sen.cons.79.nu.47: lib. 4: Grat. cons: 91. numer: 24. in fin. et num.25: et 26. lib. 1. cum alijs per Rot. dec. 110:num:1. par.2. diuers. Pinel. in l. 1. par. 3. num. 83.limit. 10. C. de bon. matern.* quod
49 procedit † de plano, & in casu isto, quia cum dicta inuestitura non potuerit altera-
50 ri, vt dictum est, obligatio † defuncti non transit in hæredem, *Bald. in d. l. cum à matre nu.4. in fin.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Narnieñ Successionis.

Die Lunæ 22. Maij 1628.

DECISIO CLXXVII.

Est impressa coram Merlino tom. 1. decis. 353.

REVERENDISS. P. D. VEROSPIO.

Bononien, Successionis.

Die Veneris 24. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Statuta omnia recipiunt interpretationem à iure communi. Statutum mandans seruari ius commune, de quo iure sit intelligendum.

SVMMARIVM.

1 *Statutum etiam iuris communis correctorium recipit ab illo interpretationem.*

2 *Li-*

2 *Limitatio iuris communis correctorij debet latè interpretari.*
3 *Dictio, ex, quid operetur.*
4 *Statutum mandans in aliquo casu seruari ius commune, est intelligendum de iure municipali, quod in ea Prouincia, vel districtu est.*
5 *Exceptio non debet idem continere, quàm regula.*
6 *Statuta prouinciæ, quando ius commune appellantur.*
7 *Ius commune non est strictè interpretandum.*
8 *Verba posita ad vnum effectum, non debent contrarium operari.*
9 *Statutum adhærens iuri communi, dicitur fauorabile.*

DECISIO CLXXVIII.

DOmini perstiterunt in decisis die 19. Nouembris 1627.* Nunc enim deducta, aut in decisione desuper facta fuerunt sublata, aut penitus non releuant: Nam quòd statutum, de quo agitur, sit iuris communis correctorium, nihil ad rem
1 facit, † quia nihilominus recipit declarationem à Iure communi *Roland. cons.* 80. *n.* 27 *lib.* 4. *Hond. cons.* 1. *n.* 33 *lib.* 1. *& Magon. dec. lucen.* 22. & in omnem casum limitatio
2 † statuti Iuris communis correctorii, in qua versamur debet latè interpretari, cum illa restringens dispositionem statuti, sit Iuri communi conformis, *Cuman. cons.* 30. *numer.* 4. *ante med. vers. tamen in except. Laderch. cons.* 66. *nu.* 4. *Curt. iun. cons.* 7. *num.* 10. Vndè dum statutum in genere corrigit ius commune in successione fratrum, in bonis autem prouentis à matre, vel à coniuncta persona per matrem vult ius commune seruari: propterea exceptio ista debet latè interpretari, & præsertim, quia lata interpretatio verbis non repu-
3 gnat, cum dictio, † *ex*, per quam prætenditur restrictio, quandoque etiam ex proprietate sermonis causam immediatam denotet, vt in dicta decisione dictum fuit.

Neque obstat, si dicatur, quod dum dictum statutum in prædicta limitatione, ibi, *exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerint ex dote, vel titulo lucratiuo, vt supra à matre, vel coniuncta persona per matrem dictarum sororum, in quibus talibus ius commune seruetur* debet intelligi
4 *ius commune seruetur*, idest, † ius muncipale, quòd in ea Prouincia, seu districtu est, ibi, *Ius commune*, *Natt. cons.* 541. *nu.* 16. *Gamb. decis.* 3. *num.* 6. *& Roder. Suar. in l. quoniam in prioribus declar. leg. Regn. in princ. C. de inoff. testam. & Lup. de donat. int. vir. & vxor. in princ. num.* 3. *&* 4. Quia imò ius commune dicit in dicto statuto prout contraponitur iuri municipali, quòd propriè loquendo in ea Prouincia non ius commune, sed ius generale illius
5 Prouinciæ nuncupetur, aliàs † exceptio idem contineret, quod regula: & in vanum Doctores dum statuta exponunt, & interpretantur, passim illa restringerent, aut ampliarent iuxta iuris cõmunis dispositionẽ: quinimò præcitati Doctores, qui statuta
6 † Prouinciæ ius commune appellant, quãdo de eis loquũtur nullo modo illa extendenda esse volunt, sed solùm intelligenda esse dicunt in casibus, in quibus loquuntur, vt idem *Suar. ibidem q.* 9. *num.* 16. *& Gamb. decis.* 283. *num.* 4. & tamen ius commune
7 † non est strictè interpretandum argumento *leg. non est nouum cum duobus seqq. ff. de leg. Zabar. in Clem. procuratorem, nu.* 12. *de procurat.* & idem *Gamb. decis.* 314. *numer.* 6.

Minùs obstat, quòd in statuto antiquo excipiantur tantùm bona, quæ ad defunctum peruenerunt à matre, & in nouo statuto addatur, *ex dote, vel titulo lucra-*
8 *tiuo, &c.* quia cum dicta † verba sint adiecta ad ampliandum, aut potius causa maioris declarationis non debent cõtrarium operari ad *leg. legata inutiliter, ff. de legat.* 1. *& l. quæ dubitationes, in princ. ff. de reg.*
9 *iur.* Maximè cum † dicta limitatio tàm in antiquo, quam in nouo statuto reducat successionem in illo casu ad ius commune, *Honded. cons.* 5. *num.* 60. *lib.* 1. cum aliis supra allegatis.

Et ita vtraque, &c.

* *Est decisio* 107. *supra in hac parte.*

R. P. D. VEROSPIO.

Reatina Iuris redimendi.

Die Veneris 27. *Maij* 1628.

ARGVMENTVM.

Cessione probata, transeunt omnia iura, necnon effectus rei cessæ in cessionarium, & sicuti cedens poterat agere, ita & cessionarius. Nullitatis actus in aliquo contractu à quo allegari possit.

SVMMARIVM.

1 *Ius quando est transmissibile ad hæredes, est etiam cessibile.*
2 *In cessionarium transeunt omnia iura, & effectus, quæ competebant cedenti.*

3 *Actione principali cessa, censetur etiam cessum ius executiuum.*
4 *In alienatione rerum Ecclesiasticarum requiritur solemnitas, & causa.*
5 *Nullitas ab illo solum potest allegari, cuius fauore actus est nullus.*
6 *Contractus cum Ecclesia non potest declarari nullus in ipsius Ecclesiæ præiudicium, si illum ratum voluerit habere.*
8 *Hypotheca competit pro legato. & n. 10.*
9 *Sub hypotheca, quæ competit pro legato, venit ius redimendi, quod, & vendi potest, & ad hæredes transmitti.*
11 *Cedens sicut poterat agere, ita & cessonarius in quem fuit translatum ius cum sua causa, & qualitate.*
12 *Actio vtilis personalis, quæ competebat cedenti, cōpetit etiam cessionario.*
13 *Actio vtilis transit etiam sine cessione, si non sit, qui illam cedat, vel vbi is, qui eam cedere debet mortuus est.*
14 *Creditores hæreditarij in subsidium contra quos agere possunt.*
15 *Emptor rei, cuius pretium fuit solutum creditoribus, cum obligatione de restituendo prioribus, potest cogere posteriores, vt prioribus creditoribus soluant.*

DECISIO CLXXIX.

DOmini causa sæpius proposita persistentes in decisis coram bon. mem. Buratto sub die 22. Iunii 1626. Dixerunt DD. Mansueto, & Fausto de Capellettis competere ius redimendi tam ex credito iure legati sibi ab Aegidio Dilecto relicti, quàm etiam ratione cessionis impetratæ ab Euphemia sorore, & hærede Claudii Dilecti cui hoc ius ex obligatione D. Hippolyti Vincentini competebat. Cum enim Claudius venditioni prædii controuersi factæ ab Aegidio patre, & Paulo patruo non aliter consenserit, quàm sub promissione de eo sibi intra quadriennium retrouendendo, eidemque Claudio ab intestato successerint, & Aegidius pater, & Euphemia illius soror, vt firmatur in decisione Buratti, sub generali cessione omnium iuriũ Euphemiæ competentium (istius etiam iuris cessione, quod in hæreditate Claudius reliquerat) impetrata per Capellettos ab ipsa Euphemia, non videtur dubitandũ, quin ea vti potuerint aduersus Vincenti-
1 num; Cum sicut istud est † transmissibile ad hæredes, ita etiam sit cessibile, *l. ex pluribus, ff. de administ. tut. Bar. in l. si minoris, num. 5. ff. eod. tit. Castr. cons. 1. nu. 2. & cons. 249. num. item 2. vol. 2. glos. in l. 2. in verb. siue hæredes; C. de pact. inter empt. & vend.*
2 Vt etiam agere potuerunt † executiuè virtute obligationis cameralis ex instrumento ad fauorem Claudii cum omnes illius effectus ad cessionarium transeunt probata cessione, *l. 1. C. de contra. iudic. tut. l. in iudicio, ff. fam. ercis. Bald. in l. ex legato in fine, C. de legat. Florianus in d. l. in iudicio, ff. fam. ercisc. Miles in repert. vers. cedi potest actio iudicati, Gales. ad formul. Camer. oblig. quæst. 2. numer. 2. Boer. dec. 10. Rota in Bonouien. pensionis 17. Maij 1593. coram*
3 *Card. Millino.* Cum cessa † actione principali, censeatur etiam cessum ius executiuũ, *Franc. Aret. in l. 1. col pen. ff si cert. pet. Calc. cons. 18. num. 22. Guid. de Suzar. de instr. quarent. num. 37. Bened. de Barzis de quarentig. quæst. 9. in fin. vers. item quòd agenti nomine alieno, Birous cons. 187. n. 27. vol. 3. Tiraque de retract. legal. §. 26. glos. 3. n. 21. & 23.*

De cessionis autem validitate videbatur dubitari non posse cum in ea interuenerit consensus Abbatissæ, & defensorum monasterii, in quo erat Euphemia monialis, eademque fuerit postea ab omnibus monialibus capitulariter comprobata. Vt etiã causa illam faciendi, & admittendi visa fuit iustissima ex legato scutorum mille, quod propter inopiam, in qua decessit Aegidius, super hoc solum prædio consequi poterant Capelletti, vsus fructus ipsi
4 Euphemiæ deberetur, atque † ita interuenerint solemnitas, & causa, *cap. 1. de reb. Ecclesi. non alien. Clem. 1. eodem tit. Rot. in nouis. diuer. dec. 160. & 178. par. 2.* Vltra quod de solemnitatis defectu non potest Vincentinus opponere, cum ab eo solùm
5 nullitas † allegari valeat, cuius fauore actus nullus est, *glos. & DD. in l. 2. C. de iur. emph. Menoch. cons. 89. nu. 84. Surd. cons. 284. nu. 7. Tiraq. in l. si vmquam in verb. reuertatur n. 393. C. de reu. donat. Rot. dec. 133. num. 12. par. 2.*
6 Et contractus cum Ecclesia † non potest declarari nullus in ipsius Ecclesiæ præiudicium, si illum ratum velit habere, *c. si quæ de rebus 12. q. 2. glos. in cap. 1. de his, quæ fiunt à Prælat. sine cons. cap. Butr. in cap. si quis Presbyterum, n. 9. Imola n. 21. de reb. Ecclesi. non alien. Crescent. dec. 122. aliàs 1. de locat. Put. dec. 310. lib. 1.*
7 Et licet ex hac sola cessione † ab vno ex hæredibus impetrata possent Capelletti oblato integro pretio prædium redimere, *Tiraq. de retract. legal. §. 1. glos. 6. nu. 37. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 31. num. 27.* & firmatum fuit in *decis. Buratti*, cum præsertim Paulus, qui Aegidio

dio cohæredi cum Euphemia successit, decesserit nullis relictis hæredibus: atque ita ius illud redimendi videri possit consolidatum in Euphemia. Sunt etiam creditores ex causa legati scutorum mille sibi ab
8 Aegidio relicti; vnde † sicuti pro eo habent hypothecam, *l. 1. vbi Ias. n. 4. C. com. de leg. DD. communiter in l. 1. ff. de legat. 1.*
9 ita cum sub ea hypotheca, † quæ competit pro legato venerit hoc ius redimēdi, quod & vendi potest, & ad hæredes transmitti, *ad l. fin. C. de reb. Eccl. non alien. Ruin. cons. 123. numer. 20. lib. 2.* Vti creditores benè potuerunt Capelletti agere ad redemptionem prædii contra debitorem debitoris.

Vel directè per transfusionem exercitii
10 directam factam per † hypothecam, ex causa dicti legati prouenientem, *l. nomen debitoris, C. quæ res pignor. obli. poss. vbi gloss. in verb. vtilibus, Bart. num. 4. Bal. n. 1. Salic. num. 3. & seq.* & ante omnes *Cynus num. 2. Imol. in l. à Diuo Pio, §. sic quoque, n. 30. Ang. num. 2. in fine de re iudic. Bart. in l. grege, §. cum pignori ff. de pign. Cast. in l. si conuenerit 2. in ordine num. 2. ff. de pig. act. Ias. in l. 1. §. vsufructuarius num. 6. ff. de nou. oper. nunciat. Franc. Aret. cons. 124. Alex. cons. 17. num. 3. & seq. lib. 1. Castr. cons. 198. lib. 1. Neguss. de pign. 3. memb. 2. p. princ. num. 24. & 25. Vincent. de Franc. dec. 273. num. 4. & seq.* adeo vt sicut Claudius poterat agere ad redemptionem prædii ita etiam Cappelletti, in quos id iuris
11 † transiuit ex hypotheca cum sua causa, & qualitate *ad l. licet cum ibi notat. C. qui potior. in pigno. hab. Castr. in l. si cui C. de non num. pecun. Neguss. de pignor. 2. memb. 5. p. prin. in 1. fallent. n. 15. Mandel. cons. 447. num. 32.*
12 Vel saltem vtili actione personali, † quæ apud ipsum Claudium directa dicebatur, *d. l. nomen debitoris*, vbi etiam *gl. in eodem verb. vtilibus secundum priorem lecturam cum aliis supra relat. C. quæ res pign. ob poss. gl. in l. 2. in verb. conuenti C. quando fisc. vel priuat. Bal. in l. 1. num. 26. C. de act. & obl. Cast. in l. postquam C. de hæred. vel act. vend.*
13 Quam † actionem cum etiam sine cessione transire, si non sit qui illam cedat, vel vbi is, qui eam cedere debet sit mortuus notent *gl. & DD. in l. 1. C. de act. & obl. Bald. cons. 238. lib. 5. Fulgos. cons. 184. in fin. Cast. cons. 445. num. 4. lib. 2.* & fuit firmatum in eadem *dec. coram Buratto*. Capelletti rectè etiam potuerunt agere contra Vincentinum licèt fortè esset id ius personale, & soli Claudio, & illius hæreditati debitum, siue vti
14 creditores † hæreditarii in subsidium propter inopiā ipsorum Aegidii, & Pauli iuxta notata, & tradit in *l. pro hærede. §. si quis tamen. ff. de acq. hæred. Cast. in l. filius famil. §. diui: num. 4. ff. de leg. 1. & in cons. 1. num. 3. vol. 2, Ang. Aret. cons. 28. num. 23. Tiraque de retract. legal. §. 26. glos. 1. nu. 12. & 13.* siue vt ex sua obligatione de retrouendendo prædium restitueret hæreditati ipsius Aegidii, vt deinde ex eodem prædio sibi de suo legato satisfieret, vt in simili † de emptore rei vnius pretium fuerat solutum creditoribus cum obligatione de restituendo prioribus, quod possit cogere posteriores, vt prioribus creditoribus soluant ad hoc, vt ipse liberationem à molestiis sibi à prioribus illatis super re empta consequatur est *decis. Seraph. 1233. numer. 2. & seq.*

Quæ DD. firmarunt ad comprobandam iustitiam decreti Auditoris Cam. circa immissionem omissa validate, & inualidate associationis, cuius merita remiserunt ad iudicium spolii.

Et ita vtraque parte informante resolutum, &c.

☞ * *Est decis. 937. inter eius impressas. Infra etiam habetur alia decisio sub die 28. Nouemb. 1628. coram eod. R.P.D. Verospio est decis. 229.*

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Fideicommissi de Guidis.

Die Lunæ 29. Maii 1628.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius, quæ remedia habeat contra hæredem grauatum, ad hoc vt ei hæreditatem restituat. Fideicommissum absolutum, & perpetuum, ex quibus verbis, & coniecturis videatur, & appareat à testatore esse inductum.

SVMMARIVM.

1 *Remedium* l. fin. C. de edict. Diu. Andr. toll. *competit etiam fideicommissario contra hæredem grauatum.*
Actiones vtiles sine cessione transeunt in fideicommissarium num. 1.
2 *Restitutio legalis idem operatur, quod verbalis.*
3 *Fideicommissario competit vtile saluianum, & hypote-*

potecaria contra hæredem grauatum, vt restituat hæreditatem.

4 *Fideicommissum dicitur clarè inductum, quando testator voluit, quod bona sua perpetuò ad conseruationem domus subiaceant.*

5 *A cons. Oldrad. 21. passim ex coniecturis recedi solet.*

6 *Fideicommissum perpetuum censetur inductum, quando testator digreditur ad plures gradus substitutionum.*

7 *Verba habentia tractum successiuum in fideicommissum perpetuitatem designant.*

8 *Fideicommissum perpetuum dicitur inductum, quando testator habuit rationem conseruandæ agnationis, & cippi, & qualiter hoc procedat.*

9 *Fideicommissum absolutum, & perpetuum inducitur, si testator post omnes substitutiones prohibuerit alienationem.*

10 *Fideicommissum perpetuum inducitur per dictiones illas (mai, & per alcun tempo.)*

11 *Substitutio, vt bona remaneant in agnatione pro conseruatione familiæ, dicitur esse separata, & stare de per se.*

12 *Verba in diuersa oratione posita diuersam dispositionem inducunt.*

13 *Alienationis prohibitio facta post omnes substitutiones, non autem post primam, censetur prohibitio principalis. & non accessoria.*

14 *Alienationis prohibitio facta post omnes substitutiones, non autem post primam, censetur prohibitio principalis, & non accessoria.*

14 *Alienationis prohibitio, si sit latior ipsa vocatione, & facta post omnes substitutiones, non potest vllo modo referri tantum ad primam dispositionem.*

15 *Tertij ius, quando quis dare possit, & n. 22.*

16 *Tertij ius, non videtur, quis opponere, quando ipso iure excludit agentis intentionem.*

17 *Fideicommisso, quis potest renunciare.*

18 *Iuri suo, cuilibet licet renunciare.*

19 *Substitutio caducata per renunciationem vocatorum tunc factus est locus substitutioni sequenti.*

20 *Caducitas fideicommissi non solum, non impedit quominus fideicommissum debeatur sequenti, sed ei aperit viam.*

21 *Substitutio prima caducata per renunciationem statim secundus substitutus admittitur.*

DECISIO CLXXX.

EX testamento Antonii Guidi Senioris institutis primò Io. Baptista, & Benedicto filiis eorumque alteri sine filiis decedenti altero substituto, cum deinde ipsis hæredibus sine filiis masculis decedentibus post vocationem filiarum fœminarum tàm ipsius testatoris, quàm hæredum essent vocati proximiores de Cippo, & Casata ipsius testatoris ex linea masculina, eisque deficientibus, siue non existentibus proximiores, & descendentes ex linea fœminina, Io. Lucas de Fabiis, M. Antonius Panicatus, Io. Matthæus Bussius tanquam ex tribus ipsius testatoris filiabus descendentes immissionem petierunt aduersus Franciscũ de Alexandris, qui ex testamento Antonii iunioris nepotis Antonii fideicommittentis ex Io. Baptista filio possidebat: vnde firmata prius eorum descendentia coram bon. mem. Buratto sub die 15. Ianuarii 1627. obtinuerunt hodie coram me dubitari. An ipsis esset immissio concedenda, & DD. affirmatiuè responderunt, cum firmato fideicommisso, de quo videbatur dubitari non posse illa denegari, nec etiam posset siue ex remedio *l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.* quòd
1 † competit fideicommissario etiam non restituta verbo hæreditate contra fideicõmissarium grauatum restituere, cum actiones vtiles sine cessione dicantur in fideicõ-
2 missarium transire, & idem † operetur restitutio legalis, quòd verbalis *glos. in l. sancimus §. cum autem in verb. ipso iure*, & ibi etiam *Bart. num. 3. C. ad Trebell.* idem *Bart. in l. fin. §. sin autem num. 9. C. de edict. diu. Adr. toll. Honded. cons. 26 num. 8. & 21. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 48. num. 14. 18. & seq.*
3 siue etiam ex vtili saluiano, † & hypotecaria contra hæredem, vt sibi hæreditatem per fideicommissum relictam restituat *Gabr. cons. 44. num. 2. lib. 2. Couar. in cap. Raynutius § 10. n 4. de testam. Card. Seraph. dec. 828. n. 1. Rota in Roma. hæredit. de Comitibus 30. Iunij 1581. coram Aldobr. & in Fauentina legati 24. Nouembr. 1598. coram Pamphilio.*

Fideicommissum autem clarum videbatur tàm ex verbis ipsius testatoris expressis, in quibus professus est, & se velle declara-
4 uit, vt bona † sua perpetuo, & ad conseruationem domus, & Cippi fideicommisso subiacerent, *Dec. cons. 86. num. 1. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 4. num. 7.* quàm ex pluribus etiam coniecturis, ex quibus non intrare *cons. Oldrad. 21.* suadebatur, vt licet Io. Baptista vnus ex filiis testatoris decesserit relicto Antonio filio, non inde tamen deficeret conditio perpetui fideicommissi, cum
5 passim † ex coniecturis à dicto *Oldrad. cons.* recedi soleat *Gabr. de fideicom. concl. 7. nu. 4. Grass. in §. fideicom. quæst. 33. num. 6. Peregr. art. 29. num. 30. Card. Seraph. decis. 1373. n. 1. Rota dec. 181. n. 4. & dec. 193. num. 14. par. 1. in rec. & in Viterbien. fideic. 10. Maij 1613. coram bon. mem. Manzanedo, & in Bononien. fideicom. 11. Decemb. 1623. coram D. meo Merlino.*

Et quæ in hac materia considerari solent coniecturæ videbantur omnes concurrere; constabat enim fuisse testatorem nedum digres-

6 digressum † ad plures substitutionum gradus, quam coniecturam vnà cum aliis plurimũ operari dixit *Ripa in l. Centurio n. 165. de vulg. Soccin. iun. cons. 119. num. 28. lib. 1. Grat. cons. 89. n. 9. l. 2. Cephal. cons. 114. n. 26. & 476. in fin. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 3. num. 13.* Verum etiam vsum verbis
7 † habentibus taactum successiuum, & quæ perpetuitatem denotant *Crass. in §. fideicom. quæst. 4. num. 16. Simon. de Pret. de interpr. vlt. vol. lib. 3. interpr. 3. dub. 1. solut. 8. numer. 8. & solut. 12. n. 10. Menoch. cons. 398. num. 95. & 96. Magon. decis. Florent. 37. numer. 28.*

Vt etiam testatoris voluntatem perpetuum fideicommissum inducendi concludebat ratio agnationis conseruandæ, & Cippi, quam etiam coniecturam indubitatè procedere tradunt DD. † vbi illa non e-
8 nunciatiuè, & per modum illationis, sed per modum, & expressè deducitur *Peregr. de fideicom. art. 11. num. 56. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 6. tit. 15. num. 6. Menoch. præsumpt. 69. num. 16. lib. 4. & cons. 1088.* vbi alios complures congerit *num. 8. Fusarius relatis etiam quampluribus de substit. q. 480. num. 20. & 23. & seq. Rota dec. 193. nu. 6. & 300. num. 22. vers. vltra quod par. 1. in recent.*

Concludit diem alienationis prohibitio facta post omnes substitutiones vt bona pro fideicommisso conseruentur, quia fideicommissum censetur inductum ad fauorem omnium vocatorum, & ea solum
9 † sufficeret ad constituendum absolutum, & perpetuum fideicommissum, *Socc. sen. in l. qui Romæ §. cohæredes num. 17. ff. de verb. oblig. Corn. cons. 22. num. 6. lib. 2. Dec. cons. 23. num. 2. & 4. Aym. cons. 130. num. 10. Gabr. cons. 111. num. 21. cons. 132. num. 67. lib. 1. Rota decis. 10. num. 1. par. 1. in recen. & in Firmana fideicomm. de Fulchis 2. Aprilis, & 10. Decemb. 1601. coram Card. Pam-*
10 *ph.* Stantibus præsertim dictionibus † illis *mai, & per alcun tempo*, quæ etiam ipsum fideicommissum inducere videbatur *Soc. sen. d. l. qui* Romæ *§. cohæred. num. 18. vers. hanc conclus. ff. de verb. oblig. Curt. in l. filius fam. §. diui. ff. de leg. 1. Paris. cons. 37. n. 24. l. 2. Roland. cons. 23. n. 17. lib. 4. Gabr. de fideicom. concl. 9. n. 12. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 6. tit. 15. num. 13. Rota in nou. diuers. dec. 121. n. 4. par. 2. & dec. 35. num. 7. & 8. par. 1. in recent.*

Quæ certè sine difficultate procedunt, cum non consequutiuè, sed per expressam, & separatam dispositionem fuerint iniun-
11 cta † ita vt non possint dici pendere à prima dispositione *Paris. cons. 90. nu. 2. & cons. 92. num. 33. vol. 2. Gabr. cons. 111. nu. 21. & 132. num. item 21. par. 1. Peregr. cons. 57. num. 11. & 12. lib. 5. & dec. 134. num. 11. Rota diuers. dec. 568. num. 3. par. 1.* quia ab ea non regulari suadent verba illa testamenti. *Dichiarando esso testatore far questo, perche vuole, che detti beni siano soggetti, & sottoposti à fideicommisso per conseruatione del Ceppo, & Casata*, quæ etiam in diuersa
12 † oratione posita diuersam dispositionem inducunt *Dec. cons. 38. Pereg. cons. 57. per tot. l. 5. Rota dec. 14. num. 7. par. 1. in recent.* & cum prohibitio alienationis sit iniuncta
13 post omnes dispositiones † non autem post primam substitutionem censetur prohibitio principalis, & non accessoria *Gabr. cons. 123. ante num. 1. vers. etenim cum prohibitio lib. 1. Menoch. cons. 348. numer. 43. lib. 4.*

Adeo vt cum prohibitio sit latior, & amplior ipsa vocatione (ex quo est facta omnibus institutorum descendentibus, & postquam omnes dispositiones expressæ fuerũt, non obstantibus dictionibus illis repetitiuis ex causis supradictis, quæ post disposi-
14 ta ad fauorem omnium leguntur) non † possit vllo modo referri ad primam dispositionem, *Petrasanta de fideicom. quæst. 6. num. 26. & 27. quæst. 11. num 559. cum seq. Menoch. d. cons. 348. num. 43. lib. 4. Rota diuers. par. 4 decis. 133. num 3. & 6. & dec. 193. num. 7. & 8. par. 1. in recent & in Romana fideicommissi de Albanis 29. Maij 1587 Moder. Rom. discept. forens. lib. 5. c. 828. n. 15. & seq.*

Nec saltem obstare videbatur quominus immissio his descendentibus ex fœminis concederetur, quia in substitutione conditionali non probarunt euentum conditionis, ex quo enim illorum vocationi locus esse non potest, nisi deficiente Cippo, & descendentibus ex masculis de ipsius testatoris familia, & hæc deficientia nedum non probatur, verum etiam constat de existentia eorum de Bernis, qui per sententiam A. C. sunt Canonizati de agnatione testatoris, non potest dici factum fuisse locum vocationi aliorum substitutorum non deficientibus primo vocati, quod qui-
15 dem licet sit † dare de iure tertii, admittitur tamen, cum sit exclusiuum iure agentis, *l. fi. C. de rei vendic. Socc. in l. 2. num. 6. ff. de excep. rei iudic. Tiraque in l. si vmquam in verb. euertatur, num. 356. C. de reuoc. donat. Crau. cons. 491. num. 3. Socc. iun. cons. 101. n. 29. vol. 2.*

vol. 2. Thesaur. dec. 4. num. 1. immò hæc
16 exceptio, † quòd sint alii pares in gradu non tam videtur de iure tertii, quàm ipso iure exclusiua intentionis agentis, *Surd. cõs.* 415. *num.* 17. *Castr. cons.* 77. *numer.* 6. *in fin. vol.* 2.

Responderunt enim DD. quidquid sit, an illi de Bernis sint de agnatis, & vocati ad hoc fideicommissum, cum sciant causam, quæ agitur, & sint in causa, ac non reclament, immò cum prædictis Fabiis, Panicato, & Bussio, transegerint, videtur ne dum tacitè, sed etiam expresè renunciasse substitutioni ad suorũ fauorem ex transactio-
17 ne, qua ius † ipsorum excluditur in fideicommisso puro: prout est id de quo agitur *l.* 1. *§. quod ait. ff. quor. legat. Cynus in l.* 1. *vbi etiam Salyc. Bald. & alij C. de pact. Ruin. cons.* 70. *numer.* 9. *lib.* 1. *Peregr. de fideicom.*
18 *ar.* 52. *num.* 13. *& seq.* cum † cuique iuri suo liceat renunciare, *l. si quis in conscribendo C. de pact. cap. si diligenti de foro compet. Soccin. sen. cons.* 230. *n.* 1. *lib.* 2. *Peregr. cons.* 66. *num.* 4. *lib.* 4. Ideoque caducata substitutione facta de Cippo, & descendentibus ex masculis per renunciationem vocatorum,
19 factus † est locus substitutioni sequenti ad eorum fauorem vti descendentium ex fœminis, *l. vnica §. pro secundo, & § sin autem aliquid sub conditione C. de caduc. toll. Bart. in l. quamdiu vbi omnes ff. de acq. hæred.* idē *Bart.* quem pariter omnes sequuntur *in l. quæ habebat, ff. de vulg. & pub. Rota dec.* 374. *num.* 1. *par.* 1. *diuers. & dec.* 332. *n.* 6. *&* 7. *p.* 2. *recent.*

Idque duplici ratione, & quia fideicommissum, quod remanet penes hæredem grauatum restituere, si restitui non potest primo substituto, restituitur secundo, & tertio, & vlteriori substituto, & caducitas
20 † non modo non impedit, quo minus fideicommissum debeatur sequenti, verum ei viam aperit, & facit, vt debeatur *d. l. vnica, §. pro secundo C. de caduc. toll, Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita. num.* 44. *ff. ad Trebell. Bald. cons.* 83. *lib.* 4, *Cast. cons.* 422. *lib.* 2. *Menoch. cons.* 1088. *num.* 10. *Gabr. cons.* 115. *num.* 8. *lib.* 1. & quia in substitutionibus gradualibus testator duas videtur fecisse vocationes actiuam, qua omnes substituti vocantur per vulgarem, & passiuam, qua omnes etiam vocati grauantur sequenti substituto restituere, vt explicat *Menoch. cons.* 944. *num.* 39. vnde sublata per renunciationem substitutione descendentium ex masculis, descendentes ex fœminis dicentur succedere in hoc fideicõmisso per vul-
21 garem, vt in his terminis, † quod caducata prima substitutione per renunciationem, statim secundus substitutus admittatur, vt dixit *Rot. dec.* 458. *num.* 3. *par.* 4. *in nouis.*

Ex quibus etiam videtur sublatũ, quod
22 dictum est de iure † tertii, cum ex dictis ius tertii euanuerit adeo, vt nec ab ipso possit allegari, *Tiraquell. in l. si vnquam in verb. reuertatur num.* 358. *C. de reuoc. donat. Crauett. in responso pro genero nu.* 278. *Surd. dec.* 108. *num.* 4. *&* 5.

Et ita &c.

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO.

Nouarieñ Legitimæ.

Die Lunæ 5. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Legitima matris est triens omnium bonorum filij. Statutum si excludat matrem à successione filij, propter solam existentiam agnatorum etiamsi illi sint exclusi per institutionem personæ extraneæ, an hoc stante remoueatur etiam à legitima, quæ pariter debetur iure successionis. Opinio negatiua est verior, licet iste punctus sit valde arduus.

SVMMARIVM.

1 *Matris legitima est triens.*
2 *Mater si excludatur à successione filij à statuto per solam existentiam agnatorum etiã quod illi sint exclusi per institutionem extraneam, per consequens remoueatur à legitima, quæ etiam iure successionis venit.*
3 Bart. in l. 1. §. si pater. nu. 2. ff. de coniug. cum eman. liber. *communiter damnatur, & num.* 12.
4 *Statutum non operatur vltra casum expressum.*
5 *Statutum vbi non disponit, remanet intacta iuris communis dispositio.*
6 *In Statutis casus omissus habetur pro omisso, nec impedit effectum iuris communis.*
7 *In legitimæ casu non valet argumentum à potestate, ex quo à lege defertur.*
8 *Filius non potest adimere legitimam matri.*
9 *Matri, vt possit tolli legitima per statutum, passus iste est valde arduus, & periculosus.*

10 Gra-

10 Gratian. discept. for. 490. num 31. *declaratur.*

11 Thesaur. quæst. forens. 97. *in quo casu loquatur.*

13 *Monachi retinent iura sanguinis ad effectum succedendi.*

14 *Ex Professi persona acquiritur Religioni uti Religioni, & non è contra.*

15 *Filius quidquid acquirit patri acquirit, ratione patriæ potestatis, & non è contra.*

16 *Legitima non potest detrahi de bonis subiectis fideicommisso.*

17 *Religio in quam bona professi fuerunt translata an aliquo titulo diuerso, possit excludere matrem à legitima.*

18 *Transactio semper præsupponit rem dubiam.*

19 *Mater transiens ad secunda vota, an priuetur omni commodo successionis in bonis filiorum.*

20 *Matri tertius non potest dare de iniuria facta filijs propter transitum ad secunda vota.*

21 *Mater non priuatur commodo legitimæ propter transitum ad secunda vota, quando filij superstites non succedunt, sed extraneo, cum quibus non concurrunt, & numer. 22.*

DECISIO CLXXXI.

CEnsuerunt Domini standum esse in decisis in hac causa 3. Decemb. præteriti, * vbi firmatum fuit legitimam deberi D. Paulæ, in bonis filiorum professorum, & à die professionis non expectata morte naturali eorumdem:

Quoad pertinentiam legitimæ, & quotam illius, nempe quod † esset triens, dicebatur esse indubitatum, non obstante statuto Nouariæ excludente fœminas propter agnatos vsque ad quartum gradum: Aut quod ageretur de bonis vinculatis, ac demum quod D. Paula transierit ad secundas nuptias. Quod verò deberetur, non expectata morte professorum, similiter dicebatur, iam fuisse hanc quæstionem in Rota decisam, & in Tridentina legitimæ, & eam decisionem in præsenti etiam esse sequendam.

Non obstat, quæ hodie replicantur ex eodem statuto Nouariæ, nempe veriorem esse opinionem, quod mater excludatur à successione filii per solam existentiam agnatorum, etiam quod illi sint exclusi per institutionem personæ extraneæ, & per con-

2 sequens † remoueatur à legitima, quæ pariter iure successionis debetur, sequendo originalem doctrinam *Bart. in l. 1. §. si pater. nu. 2. versic. ex hoc concludo aliam quæstionem ff. de coniug. cum eman. liber.* quam agnouerunt *Corn. cons. 98. num. 3. lib. 2. Brun. de stat. exclu fœmin. art. 12. num 107. Clar. in §. testamentum quæst. 42. Menoch. cons. 206. num. 1. & seq. Thesaur. quæst. forens. 97. num. 3. lib. 1. Gratian. discept. 490. num. 31.* cum aliis ab eisdem allegatis.

3 quia fuit responsum opinionem † *Bart. in d. l. 1. §. si pater*, esse communiter improbatam, sicuti eam manifestè improbant *Ang. Imol. Castren. Alex. Corn. Soccin. Ruin.* & alii allegati per *Menoch. d. cons. 207. nu. 32. & à Bart.* dissentiunt infiniti relati per *Surd. cons. 416 num. 13. & seq. & Rota sequuta est contra Bart. coram Card. Seraph. decis. 885. & in Romana de Marescottis 14. Decem. 1611. inter impressas post tract. Modern. de legitima dec. 46. & in Fauentina successioni 24. Ianu. 1603 coram Illustriss. Card. Millis no, quæ est 50. in ordine post eundem tract.*

4 Non enim statutum † operatur vltra casum expressum, scilicet quando contingit casus intestatæ successionis, existentibus agnatis intra quartum gradum, & fœminis directè cum agnatis concurrentibus: ex quo versamur in limitata dispositione re-

5 stricta ad casum expressum, ex reliquis † autem remanet intacta iuris communis dispositio, vt est de mente eiusdem *Bart. in l. 1. §. qui habebat. num. 3 ff. de bon. possess. contra tab.* & in statutis casus omissus habetur

6 † pro omisso, nec impedit effectum iuris communis, *cap. in nostra de iniur. c. penul. de iur. iuran. Tiraq. de retract. consanguin. §. 20. glos. vnica num. 11. Surd. eod. cons. 416 nu. 22. Ant. Gabr. latissime conclus. 4. de success. ab intest*, quæ ratio non tollitur ex fundamento *Bart. in d. §. si pater*, quod scilicet licuit testatori auferre agnato, & dare alteri, & ideo agnatus, ita est impedimento matri, ac si non fuisset exclusus in testame-

7 to, aut præteritus, quia in † casu legitimæ, non valet argumentum à potestate, ex quo à lege defertur, per *l. cum ratio de bon. damnat. & l. nam, & si parentibus, ff. de inoff. test.* atque ita si reducitur hæreditas ad casum testatæ successionis, cessat facultas in

8 filio, ddimendi † legitimam matri, & nihilominus tenentes cum *Bart.* nempè *Clar. in dict. q. 42. in fin.* relinquit cogitandum, di-

9 cens passum † esse arduum, & periculosum *Menoch. d. cons. 206.* agnoscens difficultatē, transit ad interpretationem statuti Cremonæ,

næ, vt loquatur, in casu etiam quod ma-
10 ter, & extraneus instituantur, *Gratia* † *di-scept.490.num.*31. loquitur de filia dotata, quæ excluditur vigore statuti, siue instituatur filius masculus, siue extraneus *Thesaur.*
11 *quæst. forens.* 97. † loquitur quando agnati, & altera soror sunt instituti, non autem quando extraneus: & alii relati loquuntur in certis casibus, in quibus statuta considerarunt tantummodo existentiam agnatorũ, non autem, vt in præsenti, ibi contemplata est successio in casum prouisum, *ibi, & ipsi succedant*, vnde si non succedunt, & extranei sunt instituti non obstant matri petenti supplementum suæ legitimæ, atque ita parum refert, quod adhuc supersint patrui istorum professorum in quarto gradu agnati, postquam illis non est delata successio ex testamento filiorum D. Paulæ, sed Monasterio, seu Religioni extraneis.

12 Non obstat, quod supposita etiam † opinione veriori contra *Bart.* saltem respectu hæreditatis Pauli, qui secundo loco professus Religionem, in quam iam reperiebatur professus Dominus Gaudentius dici non possit instituisse extraneum, sed eumdem fratrem. matrem excludentem, tanquam agnatum intra quartum gradum, & qui
13 † adhuc retinuit iura sanguinis ad effectum succedendi, *Glos in l.Deo nobis C.de Episcop. & Cler. Bald. in l.cunctos populos num.*55.*C.de sum.Trin. & fid.Cath. Crass.* § *successio ab intestato, q.* 8. *in fin. Mantic. de coniect. lib.* 8. *tit.* 12. *num.*25. *Molin. de primog. lib.*1. *cap.*13. *numer.*80.

Quia admisso etiam, quod professi iura sanguinis ad effectum succedendi retineāt, non tamen sequitur, quod per institutionē Religionis succedant, vt singuli, & tanquā agnati, quod est prinripale fundamentum ad excludendam matrem, benè verum est,
14 quod ex persona † professi acquiritur Religioni, vti Religioni, sed non è conuerso per Religionem acquiratur professo, vti
15 personæ singulari, prout quidquid † acquirit filius, acquirit patri ratione patriæ potestatis, sed non è conuerso quidquid acquirit Pater acquirit filiis.

Secundo principaliter, non videbatur obstare, quod ageretur de bonis vinculatis ex duplici fideicommisso, scilicet Constantini pattis professorum, & Ioan. Pauli
16 patrui eorumdem, † de quibus legitima non potest detrahi.

Quia decisio respondet, quod D. Paula non prætendit legitimam de bonis vinculatis, sed de peruentis ad religionem nomine, & ex persona professorum, pro quibus fideicommissa nō possunt obstare; Nec visa fuit releuans replicatio, quod Religio vtatur iure vocatorum ex transactione inita cum eis, & per consequens ex titulo di-
17 uerso, quam † ex persona professorum translato in religionem, cui ad exclusionē matris adhærere possunt, *Bald. in l. si inter vos, C. commun. vtriusque iud. Tiraque de retract. lignag.* § .11. *glos.*14. *n.*12 *Seraph. dec.* 602. *num.*12. quia fideicommissarii dimiserunt religioni, quod iam penes eam ex personis professorum reperiebatur, non autem ab eis bona hæreditaria in religionem fuerunt traslata. Quare adhuc incertum, & dubium est, an Religio transigendo alienauerit de bonis professorum, vel acqui-
18 siuit ex iuribus grauatorum, ex quo † transactio semper supponit rem dubiam, *l.*1. *ff. de transact. l.*1. *C. de eod. tit. Becc. cons.*109. *n.*6 *Seraph. dec.*138 *nu.*3. *Rota dec.*104. *n.*2. *par.*2 *recent.*

Demum, nec etiam vim faciebant replicata quoad binubatum matris, quasi om-
19 ne † commodum successionis amiserit per transitum ad secunda vota; Quia decisio causæ satisfacit distinguendo casum superexistentia filiorum à casu quando successi-
20 biles non extant, vt alii † non possint dare de iniuria filijs facta per trāsitum ad secundas nuptias; quia merè mater respectiuè ad hæredem extraneum, non priuatur,
21 & qnoad filios superstites, † dum non succedunt, sed extraneus, cum quo non concurrunt, semper cessat illorum interesse, *Bal. in auth. ex testamento, num.* 2. *C. de secund. nup. Modern. de imput. & detract. q.*3. *num.* 20. latè comprobant. Propterea non obstant, quod adhuc extent filiæ fœminæ eiusdem D. Paulæ, & ipsi professi, quia ces-
22 sante concursu successionis, † non habentur in consideratione ad minuendam matri legitimam, ad commodum extranei instituti.

Et prædictis stantibus, non est iterum disputandum, quæ sit quota istius legitimę,
23 quæ triens † est omnium bonorum ipsorũ professorum, vt in decisione causæ fuit firmatum, postquam variatio tota pendebat à quantitate bonorum vinculatorum, quorum deductio non est in consideratione ad hunc effectum, vt iam fuit ostensum.

E ita &c.

* *Est decisio* 116. *supra in hac parte.*

EMI-

ILL.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Neapolitana Beneficij.

Die Lunæ 5. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Prouiso Apostolico, quando debeatur mandatum de manutenendo in possessione beneficij stantibus deductis hic in decisione.

SVMMARIVM.

1 *Possessio probatur per publicum instrumentum.*
2 *Possessio, quando ceditur alicui, perinde est, ac si ipse cessionarius ab initio possessionem accepisset, & ei datur manutentio.*
3 *Possessio, quando dicatur cessa alicui.*
4 *Possessio beneficij capta vigore monitorij habentis clausulam, si quis, si non adsit legitimus contradictor, non est attentata.*
5 *Bulla Pij IV. circa adeptionem possessionis beneficij cessat, quando Commissarius Cameræ accepit possessionem, & illam cedit prouiso Apostolico.*
6 *Beneficij possessio sufficit, quod sit capta in massaritijs, quando non habet Capellam, nec Ecclesiam materialem, nec nomen alicuius Sancti.*
7 *Clausula, constito, debet iustificari etiamsi non adsit contradictor.*
8 *Prædo etiam est manutenendus in sua possessione.*
9 *Instrumenti recognitio, quando sufficiat, quod sit facta.*

DECISIO CLXXXII.

Coram bon.mem. Remboldo duæ fuerunt factæ decisiones, vna sub die 10. Maij 1621. in qua fuit dictum Ioanni Mariæ prouiso Apostolico dandum esse mandatum de manutenẽdo in possessione beneficij, de quo agitur, altera sub die 21. Iunij 1626. in qua fuit resolutum, nec contra Ioannem Baptistam, nec contra Octauianum dandam esse declaratoriam. Vnde dato dubio, An sit standum, vel recedendum à decisis super manutentione sub dicta die 10. Maij, vel potius danda sit declaratoria: Pluries causa proposita die 17. Decembris 1627. fuit dictum, non liquere, & die 13. Martii 1628. fuit restrictum vt informaretur, cui sit dandum mandatum de manutenendo, & tandem die 5. Iunij 1628. fuit responsum: recognitis prius iuribus, dandum esse mandatum de manutenendo Ioanni Mariæ, & sic standum in decisis sub die 10, Maii 1621. coram bo.me. Remboldo, quia de possessione Ioannis Mariæ constat, nam cum Commissarius Cameræ, siue eius
1 procurator acceperit possessionem, † vt ex publico instrumento, per quod probatur possessio, *l. prædia ff. de acquir. possess.* illãque cesserit Ioanni Mariæ, vtique in cessionarium fuit translata possessio, perinde ac
2 si ipsemet † cessionarius ab initio possessionem accepisset, & ei datur manutentio, *Natt. cons. 398. num. 38. Menoch. de retinen. remed. 3. num. 259. Gonzal. super reg. 8. glos. 34. num. 118. & fuit dictum in Romana census 2. Iun. 1610. coram bon. mem. Penia.*

Quod Commissarius Cameræ cesserit possessionem Ioanni Mariæ patet; nam præmissa narratiua, quod mediante eius procuratore acceperat possessionem realẽ, & actualem, omnia, & singula iura, super Capella, eiusque bonis quomodolibet cõpetentia, cessit Ioanni Mariæ cum clausu-
3 la, † ponens, &c. constituens &c. vnde satis apparet, quod fuit cessa ipsamet possessio capta per Commissarium, *Felin. in rub de rescript. num. 6. Rota decis. 5. de rescript. in nou.*

Nec obstat, quod possessio Ioannis Mariæ sit attentata, ex quo fuit capta cum monitorio Auditoris Cameræ executoris breuis, quod facit litem respectu impetrantis, & habet clausulam, Si quis &c. quæ resoluitur in simplicem citationem, quia fuit responsum, quod non erat monitoriũ, sed mandatum, & quatenus contineat monitorium, cum clausula, si quis &c. ad effectum, vt possessio sit attentata, requiritur, quod Octauianus Caraffa esset in possessione, quia tunc esset legitimus contra-
4 dictor, de † qua cum non doceatur, cessat ratio legitimi contradictoris, & non fit resolutio in simplicem citationem, & possessio non est attentata, *vt fuit dictum in Tuden. Parochialis S. Christinæ 4. Nouembris 1592. coram bon. me. Card. Pamphilio, Rot. coram Reuerendiss. Domino meo Decano decis. 492.*

5 Nec facit, quod possessio non sit capta † de manu Nuntij iuxta Constitutionem Pij IV. quia illa non habet locum, quando Commissarius Cameræ accipit possessionẽ, & il-

&ad illam cedit prouiso Apostolico, ex quo cessat suspicio malitiæ considerata à Constitutione, *vt fuit dictum in Auersana fructuum 18. Iunij 1607. coram bon. me. Card. Sacrato.*

Vltra quod Quintius Bonioannis Commissarius in specie deputatus vigore literarum Nuntii relaxauit possessionem procuratori Commissarij Cameræ Apostolicæ, retentis prius fructibus solitis pro Camera iuxta ordinem literarum Nuntii, vt in Summario num. 5.

Non obstat, quod non fuerit capta possessio Ecclesiæ, sed massariæ, quia beneficium non habet Capellam, nec Ecclesiam mate-
6 rialem, nec nomen alicuius † Sancti, & narratiua in gratia est de nuda nuncupatione beneficii, vnde sat fuit capere possessionem massariæ, *iuxta cons. Surd. 323. n. 46. & 47.*

7 Non obstat, quod clausula, Constito † &c. non sit plenè iustificata, prout requiritur, etiam quòd non adsit Contradictor, *vt fuit dictum in Abulen. beneficij 26. Iunij 1609. coram bon. mem. Penia:* quia de hac iustificatione, quæ potest quoque adesse,
8 videndum est in petitorio. cum † etiam prædo sit manutenendus, *l. cum fundus ff. de vi, & vi arm. cap. in literis de restitut. spoliat. Seraph. dec. 582. num. 5.*

Non obstat, quòd instrumentum captæ possessionis non sit recognitum; quia omisso, quòd adest sigillum Nuntij in Curia
9 notum, adest recognitio, quæ † sufficit fieri ante relaxationem mandati *iuxta dec. Put. 18. de fid. instrum.*

Et ita vtraque &c.

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana Educationis.

Die Lunæ 5. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Reintrusioni est locus; si non appareat de adimplemento: Diligentię ad aliquem reperiendum vt valeant, vbi sint faciendæ.

SVMMARIVM.

1 *Reintrusioni, quando sit locus.*
2 *Paritionis negatiua eo ipso probatur, quod terminus præfixus ad parendum est elapsus.*
3 *Testes ad hoc, vt probent concludere debent.*
4 *Verba non sufficiunt, vbi factum requiritur.*
5 *Decreta respiciunt futura, & non præterita.*
6 *Decreta obtinent vim legis.*
7 *Diligentiæ ad reperiendum aliquem, debent fieri in loco, vbi est, vel esse potest.*

DECISIO CLXXXIII.

FVit factum decretum sub die 14. Aprilis * super reintrusione D. Hortentę, nisi infra mensem doceret de diligentiis per ipsam factis ad hoc, vt puer ad Seminarium deduceretur. Vnde cum hodie fuerit disputatum, An esset reintrudenda, Domini affirmatiuè respondeuntr, cum non
1 appareat † de adimplemento illius conditionis, quod supradictas diligentias fecerit, *Felin. in cap. ad nostram il primo nu. 2. de iur. iuran. Rot. dec. 2. & vltim. de sent. excommunic. in nou.* Eo enim ipso, quod terminus prefixus ad parendum est elapsus,
2 † negatiua non paritionis dicitur probata, *Rot. dec. 591. n. 5. par. 2. in rec.*

Non obstant testes hic in Curia exami-
2 nati super diligentijs, † Quia non concludunt de diligentiis faciendis infra mensē assignatum in decreto, sed solum de quibusdam diligentiis verbalibus factis ante decretum de tempore, quo puer erat penes D. Hortentiam, quæ propterea suffragari non possunt, tum quia verba non sufficiūt,
4 † vbi facta requiruntur, ex quo D. Hortentia tenebatur procurare omni meliori modo, etiam implorando auxilium Superiorum, vt ad Seminarium puer deduceretur, *Surd. cons. 3. num. 39. Rim. iun. cons. 281. num. 20. vers. Non obstat diligentia, lib. 3. Menoch. cons. 518. num. 4.* Tum quia diligentiæ erant faciendæ post decretum infra mensem præfixum, de quo tempore puer non erat amplius apud D. Hortentiam, sed fugam arripuerat, vnde diligentiæ verbales prius factæ nihil operabantur, sed erant faciendæ nouæ diligentię pro reditu,
5 quòd etiam de sui natura arguit † decretū, vt respiciat futura, & non præterita, *l. leges, C. de legibus, cap. fin. de constit.* habent enim
6 † decreta vim legis, *tot. tit. C. de decret. decur. Bald. in l. Nec quidquam, §. vbi decretum n. 1. & 2. ff. de off. pr. cons. & leg. Menoch. cons. 340. num. 28.*

Non obstant diligentiæ factæ de reperiendo puerum in Vrbe, & in Ciuitate Vrbis

bis veteris, Quia ex epistola Tiberii responsiua D. Hortentiæ, sub die 26. Aprilis, quæ habet datam, *di Monteaguto*, colligitur, quod D. Hortentia habebat scientiam, quod puer non erat in Vrbe, nec in Ciuitate Vrbeuetana, in quibus locis propte-
7 rea diligentiæ factæ † non suffragantur, cum eæ fieri debuissent in loco, vbi puer erat, vel esse poterat, *Bart.cons.*102*circa fin.* incipit, *Carissime Domine, lib.*1.

Et ita decisum vtraque, &c.

Est decisio 157. supra in hac parte.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI,

Perusina Fideicommissi de Cincijs.

Die Veneris 8. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Hæredes duo, quando concurrunt ad petentendam immissionem, quis eorum præferatur Testator in eius testamento non potest disponere, de bonis subiectis restitutioni. Verba, pleno iure, & sine diminutione, posita in substitutione, quid opererentur.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes duo, quando concurrunt ad petendam immissionem, & nemo possidet, ille præfertur in immissione, qui melius, & clarius ius suum iustificat.*

2 *Fideicommissario, quando euenit casus fideicommissi, & substitutionis, debetur immissio, vel ex remedio* l. fin. C. de ædit. Diu. Adr. toll. *vel ex Saluiano.*

3 *Possessio iure familiaritatis non suffragatur.*

4 *Testator in eius testamento, non potest disponere de bonis subiectis fideicommisso.*

5 *Sub institutione vniuersali non includuntur bona restitutioni subiecta.*

6 *Substitutio facta alicui, cum clausula, pleno iure, & sine diminutione, censetur ei data potestas capiendi possessionem directè, & propria auctoritate.*

7 *Testator quando siue expressè siue æquipollenter dat facultatem fideicommissario capiẽdi possessionem propria auctoritate, tunc ille non tenetur capere illam de manu hæredis, sed recta via datur immissio.*

8 *Fideicommissarius de iure Canonico non eget restitutione verbali, sed recta via agit pro immissione.*

9 *Trebellianica censetur prohibita ex verbis, pleno iure, & sine diminutione.*

10 *Aes alienum testatoris, quando non impediat immissionem fideicommissario.*

DECISIO CLXXXIV.

IOannes Baptista, & Iulius Cæsar de Columbis hæredes quondam Olimpiæ vigore illius testamenti prætendebant immissionem: Ludouicus verò Cincius, vti fideicommissarius, & substitutus in testamento quondam Petri Hieronymi pariter eamdem immissionem petebat, & propterea dedi dubium, cui danda esset immissio, & Domini, vtraque parte informante, quoad duas domos positas in Ciuitate Perusina, & census acquisitos, & emptos per D. Petrũ Hieronymum, Ludouico dandam esse immissionem resoluerunt, de reliquis particulariter reseruarunt videndum. Moti fue-
1 runt, nam cum neutra † pars possideat, illa præfertur in immissione, quæ melius, & clarius ius suum iustificat *Bart. in l. fin. n.* 21. *C. de ædit. diu Adr. Tollen.*

In casu proposito Ludouicus melius probat ius suum. Primò quia cum Petrus Hieronymus instituerit hæredes Olimpiam, & Virginiam sorores, ac Isabellam vxorem vita durante, ac vltima earum decedente substituerit Ludouicum, & sorores, & vxor obierint, euenit casus fideicommissi,
2 † & substitutionis ad fauorem Ludouici, cui debetur immissio, vel ex remedio *l. fin. C. de ædict. diu. Adrian. tollen. vel ex Saluiano Seraph. dec.* 828. *num.* 1.

Secundò, Quia Ludouicus probat, quod supradictæ domus, & census fuerunt acquisita, & empta à Pietro Hieronymo, vt constat ex acquisitionibus factis, & ab eo possessa, vt apparet ex depositionibus testium, & consequenter stante supradicto titulo emptionum duo sequuntur: Alterum, quod
3 possessio Olimpiæ viuente Petro † Hieronymo erat iure familiaritatis *Bart. in l. qui vbi Castren. ff. de acquir. poss. Surd. cons.* 221. *num.* 29. *& cons.* 260 *num.* 16. *& seq. Rota dec.* 761 *num.* 4. *par.* 2. *recent. Menoch. lib.* 6. *præsumpt.* 67. *num.* 12. Alterum quod Olim-
4 pia in eius † testamento non potuit disponere de bonis suppositis fideicommisso Petri Hieronymi, cum ius Olimpiæ morte extingueretur, nec voluit, quia sub vni-
5 uersali † institutione non includuntur bona restitutioni subiecta *Rota dec.* 94. *nu.* 5. *in fin. par.* 2. *recent.*

Tertiò, quia cum Petrus Hieronymus

6 substituerit Ludouicum pleno iure, † & sine aliqua diminutione, censetur ei data facultas capiendi possessionem directè, & propria auctoritate *Peregr. de fideic. art. 3. num. 96. in fin. Honded. cons. 66. num. 8. & seq. lib. 2. Aym. cons. 174. num. 1. Greg. decis. 421. num. 13.* at quando testator siuè expressè,
7 siuè æquipollenter dat facultatem † fideicommissario capiendi possessionem propria auctoritate, tunc fideicommissarius non tenetur capere illam de manu hæredis, sed recta via datur immissio *Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 633. post med. Cuman. cons. 62. ante fin.* Rot. *dec. 615. num. 2. & 11. par. 1. & decis. 182. num. 2 par. 2, recent.* &, de
8 æquitate Canonica, † vt euitentur inanes circuitus, fideicommissarius non eget restitutione verbali, sed recta via agit pro immissione *Bald. in cap. in præsenti a num. 3. vbi Dec. in 2. not. de probat. Paris. cons. 12. numer. 115. lib. 2. & cons. 53. num. 115. lib. 3.*

Nec in bonis d. Petri Hieronymi aliquid est detrahendum; non legitima, quia agitur de fideicommisso transuersali, non Tre-
9 bellianica, † quia censetur prohibita ex verbis pleno iure, & sine aliqua diminutione *Rota decis. 259. numer. 5. par. 2. recent. Gregor. d. decis. 421. num. 13. Peregr. de fideicom. art. 3. n. 89. & 96. Eugen. cons. 56. nu. 58. lib. 1.*

De ære alieno Petri Hieronymi non con-
10 stat, de quo, † illiusque solutione docendum esset ad impendiendam immissionem fideicommissario *Natt. cons. 569. nu. 1. Menoch. præsumpt. 135. lib. 3. Rot. dec. 416. num. 2. par. 2. recent.*

De testamento vero q. Francisci patris Petri Hieronymi nunc non videtur agendum, cum resolutio sit restricta super bonis emptis, ac acquisitis à Petro Hieronymo, in quibus clarè Ludouico immissio debetur ex supradictis, particulariter enim disputabitur super dicto testamento Francisci, & illius bonis iuxta ordinem Dominorum.

Et ita, &c.

¶ *Infra in par. 3. habentur aliæ decisiones in hac causa sub diebus 9. Iunij 1629. & 19. April. 1630. sunt decisiones 274. & 277. vbi aliæ.*

EM.MO, ET REV. D. CARD. VBALDO.

Soanen. Hæreditatis.

Die Mercurij 14. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Plura adducuntur in materia primogenituræ. Et per quas exceptiones non impediatur immissio primogenito in dd. bonis.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditarium non dicitur Castrum, quando per mortem possidentis expirat omne ius.*
2 *In primogenitura censentur primogeniti gradatim, et successiuè semper vocati, vnus post alium.*
3 *Primogenitura censetur deuoluta ad primogenitum, & non ad secundum genitum.*
4 *Obseruantia in materia primogenituræ plurimum attendi solet,*
5 *Immissio quando non denegetur propter exceptiones requirentes altiorem indaginem.*
6 *Primogenitura ex quibus reddatur clara.*
7 *Fideicommissi exceptio, quando non sit apta impedire immissionem.*
8 *Ad immissionem impediendam, non est legitimus contradictor, qui non possidet.*
9 *Contradictor legitimus ad impedindam immissionem est, qui ex testamento, habet facultatem capiendi possessionem propria auctoritate.*
10 *Contradictor legitimus habetur ille, qui ex aduerso citatur, & admittitur pro tali.*
11 *Dominij exceptio clara, est apta impedire immissionem super bonis, super quibus quis ius non habet.*
12 *Pretium succedit, & subrogatur loco rei.*
13 *Trebellianica potest prohiberi etiam filijs primi gradus.*
14 *Legitima prohiberi non potest.*
Legitima detrahi non debet ex bonis subiectis primogenituræ, existentibus alijs bonis hæreditarijs. numer. 14.
15 *Filius, quando non confecit inuentarium, tunc præsumuntur adfuisse tot bona, vt ei sufficerent pro legitima.*
16 *Immissio, vt impediatur propter detractionem melioramentorum funeris impensæ, & æris alieni, requiritur, vt de illis constet.*
17 *Primogenitura non potest constitui super Castris feudalibus ex pacto, & prouidentia in præiudicium vocatorum.*
18 *Primogenitura certum est, quod potest constitui super bonis, quæ reperiuntur in statu hæreditario.*

DECISIO CLXXXV.

Domini Bartholomæus, & Petrus de Ortheriis fratres germani contendunt inter se successionem Castrorum Otherii, & S. Ioannis, D. Petrus illa prætendit

tendit saltem pro medietate in concursu cum fratre vti hæreditaria Sinulphi iunioris, cuius ipsi tanquam proximiores sunt hæredes ab intestato. Dominus verò Bartholomæus prætendit ad se solum spectare, tanquam primogenitum vigore fideicommissi Sinulphi senioris, vndè in hac controuersia commissa causa in Rota, fuit hodie disputatum dubium. An D. Petro sit danda immissio, & fuit negatiuè resolutum. Quia hæc Castra non sunt, neque dici possunt hæreditaria Sinulphi iunioris cum per
1 † eius obitum expirauerit omne ius, quod ipse habebat super illis, *Ceph.cons.158.nu.4. lib.2.Soccin.Iun.cons.72.num.19,vol.1.Pereg. de fideicom. art.6. per tot. & num.12. Mantic. de coniect. lib. 9. tit.2. sub num.29. vers. Id quod, & dixit Rota in Romana Dotis 23. Maij 1614. coram bon. mem. D. meo Vbaldo.*

Extat enim supradicta primogenitura erecta, & constituta à Sinulpho seniore in suo testamento verbis claris, & apertis dum substituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum primogenitum, qui perpetuis temporibus succedere debeat in dd. Castris, adeò vt deuenire debeat in perpetuum de primogenito, in primogenitum,
2 qui propterea censentur gradatim, † & successiuè semper vocati vnus post alium, *Decian.cons.23.nu.10. & seqq.lib.4.Menoch. cons.120.nu.34.Fusar. de subst.q. 390.nu. 3. & 4.* vnde cũ per mortem Sinulphi iunioris sit finita d. primogenitura in eius persona, & alii primogeniti, ex supradicto testamento sint vocati, sequitur quod cum hodie existat D. Bartholomæus filius primogenitus Attilij filij Sinulphi senioris, hæc primogenitura ad ipsum deuoluta censeatur, tanquam primogenitum, & natu ma-
3 iorem, non autem ad Petrum eius fratrem. Secundogenitum, *Decian. cons. 16. num. 21. ad fin. & seq. vol. 4. Menoch.cons.401.num. 20. in fin. & cons. 1005. num.22. Molin. de Primog. Hispan. lib. 1. cap.11.num. 9. & lib. 3. cap. 1. numer. 1. & seqq. & cap. 9. numer. 29.*

Et hoc maximè procedit cum post mortem Sinulphi per multos annos fuerit primogenitura per D. Petrum obseruata, qui contentus fuit de alimentis sibi præstitis à fratre primogenito iuxta formam testamẽ-
4 ti Sinulphi; hæc enim † obseruantia in his terminis plurimum attendi solet, *Menoch. cons. 349. num.15. Molin. de Primog. lib. 2. cap.6. num. 57. Honded.cons. 92. num.27. & seqq. lib. 1. benè Surd. in cons. 362. numer. 10.*

Non obstat, quòd exceptio primogenituræ, seu fideicommissi, tanquam requirens
5 altiorem indaginem non possit † impedire immissionem D. Petro in bonis per Sinulphum iuniorem possessis de tempore obitus, quia cum primogenitura sit clara,
6 † vt supra dixi, & fuerit etiam approbata per filios testatoris, & per eundem Petrum mediante etiam transactione, non potest dici, vt requirat altiorem indaginem, & sic est apta impedire immissionem, *Rot. decis. 157. num. 7. & 9. apud tract. de Saluian.* Et
7 de exceptione † fideicommissi incontinenti probata, *decis.83.num.11. apud eumdem tract. Card. Seraph. decis.757.num.1. & 2. & dixit Rota in Bononien. Legati de Marescottis 24. April. 1626. coram R. P. D. meo Merlino.*

Non obstat, quod D. Bartholomæus non
8 sit legitimus † contradictor ad immissionẽ impediendam cum non possideat. Quia sufficit, quod in testamento sit data facultas
9 capiendi † possessionem propria authoritate, *Menoch. de adip. rem. 4. num.633. in fin. Eugen.cons. 55. num. 12. lib. 1. cum alijs per Moder. Bonon. de legit. contrad. quæst.2 num. 170. & 175. cum seq. & quæst.10. numer. 47. Fusar. de subst.q.613.num. 5. & 13.* Quod maximè procedit, cum D. Bartolomæus
10 † fuerit exaduerso simpliciter citatus, & admissus pro legitimo contradictore, *Menoch. cons.722.num.7. vers. Quarto suffragatur, & num. 12. & de adipisc. d. rem.4.num. 611. & seq. Fusar. d. quæst.613.num.8. Rota in Bonon. fideicom. de Vellis 9. Martij 1609. coram bon. mem. Card. Sacrato.* Vndè semper verum erit, quod ista exceptio dominii prouenientis ex vocatione clara primogeniti est apta impedire immissionem D. Pe-
11 tro in dd. Castris super † quibus ius aliquod non habet, *Bart. in l.1.num.3 ff. quor. legat. Menoch. de adipisc. rem.1.num.104. vers. Secundus est casus, & d. rem.4. num.746.* prout neque illud habere potest super pretio ex
12 dd. Castris redacto, cum † pretium succedat, & subrogetur loco rei, *Menoch.cons. 202. num. 110. Surd. cons. 330. num. 9. & decis.15.num. 19. Verall. decis. 28.nu.2.par.2. Rot. Ianuen. dec.127. num. 10. & decis. 171. num. 2.*

13 Non obstant detractiones, quia † Trebellianica est prohibita, & potest prohiberi, etiam filiis primi gradus *Rot. decis. 67. nu.2. & decis. 318. num. 3. par. 1. in recent.* Legi-
14 tima verò licet prohiberi † non possit tamen detrahi non debet ex istis Castris Primogenituræ suppositis, existentibus aliis

bo-

bonis hæreditariis, *Bald. in Rubr. de rer. diui. col. 1. verſ. Sed pone Gabr. de leg. concl. 6. num. 2. Surd. deciſ. 316. num. 10. Menoch. conſ. 401. num. 138.* & quidem cum non fue-
15 rit confectum † inuentarium, præſumuntur adfuiſſe tot bona libera ſufficientia pro legitima *Natt. conſ. 169. num. 8. & ſeqq. Giouan. conſ. 20. num. 22. & 27. lib. 2. & tenuit Rota in Macerat. legitimæ 14. Maij 1627. & 28. Februarij, & 27. Mart. præteriti coram me.*

Non obſtat detractio melioramentorũ funeris impenſæ, & æris alieni; quia hæc
16 nec † in genere, nec in ſpecie fuerunt probata, vt requiritur, *Rot. deciſ. 161. nu. 1. par. 2. recent.*

Non obſtat, quod dd. Caſtra ſint feudalia ex pacto, & prouidentia, & ideo in il-
17 lis non potuerit conſtitui † primogenitura in præiudicium D. Petri; Quia iam fuit in hac cauſa reſolutum, inueſtituram Otthonis Primi Imperatoris, in qua ſe fundabat D. Petrus, nihil probare, cum ſit ſimplex copia, vndè cum iſta Caſtra reperian-
18 tur in ſtatu hæreditario † non eſt dubium, quod potuit ſuper illis conſtitui ſupradicta primogenitura, *Clar. in §. feudu, quæſt. 40. num. 2. Soccin. iun. conſ. 72. num. 22. lib. 1. Roland. conſ. 84. num. 19. lib. 3. Alb. conſ. 382. n. 64. Intrig. de ſubſt. cent. 3. q. 74. nu. 118. Fuſar. de ſubſt. q. 631. num. 1.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI,

Meleuitana Prioratus Nauarræ.

Die Mercurij 14. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Subſcribens cenſetur approbare contenta in ſcriptura. Negligens in exigendo quis dicatur. Intimatio, & monitio, vt aliquis aliquid faciat, quando non requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Subſcribens ſe alicui ſcripturæ, eam approbare dicitur. & num. 2.*

3 *Negligens in exigendo quis dicitur, ſi non docet de diligentijs. amplia num. 4.*

5 *Liberatus ſub conditione, ea non exiſtente non dicitur liberatus.*

6 *Intimatio, & monitio non requiritur, quando quis eſt obligatus aliquid intra certum tempus facere.*

7 *Certus, quando quis eſt aliquid faciendi, non eſt amplius certificandus.*

8 *Voluntas à poteſtate declaratur.*

DECISIO CLXXXVI.

STeterunt Domini in deciſis, * non obſtantibus ſcripturis nouiter productis per Equitem Carolum; nam partita debiti lib. 324. 16. de qua in deciſione, remanet etiam iuſtificata ex ſolidatione computorum facta de anno 1619. ab Equite Michaele Zappata Commiſſario Aerarij nuper producta, in qua Eques Carolus ſe conſtituit debitorem in lib. 966. 13, inter quas connumeratur partita lib. 324. 16. cui
1 ſolidationi, cum † Carolus ſe ſubſcripſerit cum eius ſigillo, oritur probatio debiti etiã de anno 1619. *Pariſ. conſ. 47. n. 6. lib. 1. Aym. conſ. 73. n. 40. & fuit dictũ in Romana canonis 1. Iunij, & 11. Decembris 1609. coram D. Cardinali Caualerio.*

Quamuis enim ſupradicta ſolidatio de anno 1619. fuerit facta de effectibus Prioratus Nauarræ, de tempore quo Expelletta erat Prior, tamen debitum lib. 324. 16. non fuit Equiti Carolo imputatum tanquã adminiſtratori Expellettæ, qui cum deceſſiſſet de anno 1617. adminiſtratio iam de anno 1619. ceſſauerat, ſed tanquam Receptori, quod patet clarè, nam vti Receptor tenebatur facere diligentias, atque de illis in computis docere, aliàs ipſi alienum debitum imputandum erat, *vt in Statuto 50. de commun. Aer.* & propterea in ſolidatione fuit factus Eques Carolus vti Receptor, debitor, quamuis non exegiſſet, vt patet ex ſupradicta ſolidatione, in qua de iſtis diligentijs faciendis à Carolo vti Receptore cauetur non ſolum in dicta partita lib. 324. 16 quæ eſt decima nona, ibi, *Fù conſegnato al detto Commendatore Monreale come à Riceuitore, acciò faccia le diligenze con eſſo del ſuo riſcuotimento*, ſed etiam in decimaottaua partita, ibi, *Acciò faccia le diligenze per riſcuotimento di queſta partita:* nec non in vigeſima, ibi, *che fù conſegnato à detto Commendatore Monreale come à Riceuitore, acciò faccia le deligenze per il loro riſcuotimẽto*; ex quibus tribus partitis in ſolidatione ſupradicta appoſitis colligitur fuiſſe actum cum Equite Carolo, vt tanquã Receptor exigeret, vel ſaltèm facere diligentias, de quibus donec doceret, vti Receptor conſtitueretur debitor ſeruando for-

formam statuti supradicti 50.

Idque corroboratur ex partita crediti num. 21. quæ licet fuisset inexacta, non fuit admissa, cum non ostenderentur diligentiæ ibi, *per fare le sue diligenze, per il riscuotimento hà pigliato la lista, & si faccino le diligenze necessarie per il riscuotimento, & caso, che non si potessero ricuperare mostrando le diligenze, hauerà ricorso, ancorche adesso Don Michele Zappata non gli la fà bona per non mostrare le diligenze.* Vndè clarè patet, quod Eques Carolus vti Receptor constituitur debitor de effectibus Prioratus tempore Expellettæ, quia non constabat de diligentiis, & cum
2 † ipsemet in fine se subscripserit cum sigillo, dicitur omnia subscripta approbasse *l. si ego §. dotis ff. de iur. dot. l. 1. §. 1. ff. de constit. pecun. Gabr. concl. 3. num. 1. de prob.*

Partita quoque debiti rubrorum 800. probatur ex scriptura nouiter producta, & probatio desumitur ex spropriatione Expellettæ, & ex eo quod dicta rubra 800. fuerunt in lista à Secretario Aerarii subscripta connumerata inter spectantia ad commune Aerarium ratione spolii Expellettæ, vt ex rubrica, ibi, *le quali come suo spoglio si deuono recuperare, & appartengono al commun. Tesoro*; cumque non doceatur de aliqua diligentia in exigendo remanet Carolus debitor iure proprio vigore supradicti statuti.

Non obstat, quod negatiua non exactionis à se ipsa remaneat probata, & non doceatur de negligentia: quia Eques Carolus vti Receptor vigore supradicti statuti 50. declaratur negligens, & tenetur de proprio si eueniente die non procuret exactionem, & faciat debitas diligentias, de quibus do-
3 ceat, quare eo ipso quod non † doceat de diligentiis, est negligens, & debitor ex dispositione statutaria, *Eugen. cons. 73. numer. 22. Rota in recent. decis. 253. numer. 2. par. 1.*

Nec obstat, quod in solidatione de anno 1624. Eques Carolus fuerit liberatus, & quamuis liberatio fuerit cum conditione, quod intra decem menses deberet docere de non exactione, aliàs *ne sarà caricato*, requiretur monitio, & noua descriptio debiti; quia fuit responsum, quod ex vrbanitate fuit data dicta dilatio decem mensium, ad docendum de non exactione, & diligentijs iuxta formam statuti, quibus
4 elapsis maior † reputatur negligentia, si nõ doceat de diligentijs, & non exactione *Ruin. cons. 12. num. 8. lib. 5.* & Eques Carolus habetur, ac si nunquam fuisset liberatus, nec requiritur monitio, nec noua creatio debiti, sed elapso termino perinde est, ac si à principio fuisset purè declaratus debitor, cum paria sint aliquid fieri, purè, vel sub conditione, quæ non purificetur, & li-
5 beratus † sub conditione ea non existente non censetur liberatus, *leg. si pupillus ff. de condit. instit. l. sed & si de sua in fine, ff. de acqu. hæred. Roland. cons. 58. num. 16. 17. & 25. lib. 3. Cephal. cons. 56. nu. 11. & cons. 445. num. 17. & 18. Surdus cons. 179. num. 10. & seq. lib. 2. & cons. 101. num. 27. lib. 1. Mantic. decis. 343. num. 3. & decis. 354. num. 1. Paris. cons. 11. num. 64. lib. 1.* Nec requirebatur
6 intimatio, † & monitio, nam cum Eques Carolus esset obligatus intra certum tempus reperiebatur certus de eo quod facere
7 tenebatur, † ideo non erat amplius certificandus, *cap. cum qui de regulis iur. lib. 6. Surdus cons. 272. num. 2. lib. 2. & decis. 288. num. 4.*

Quare expirato tempore decem mensiũ; & non adimpleta conditione, docendo de diligentijs, & non exactione, expirauit liberatio conditionaliter facta, & remansit debitum accensum in vim solidationis de anno 1619. & dispositionis statuti, imputantis debita Receptoribus non ostendentibus diligentias.

Ex quibus tollitur prætensa noua descriptio in libris, quia incapacitas non fundatur in descriptione in libris, sed ex sola existentia debiti in non docendo de diligentijs, & sat est, quod de anno 1619. per subscriptionem cum Sigillo Eques Carolus se constituerit debitorem, vltra quod adest etiam descriptio, quæ facit debitorem Equitem Carolum à die 13. Iulij, & sic ante Smutitionem, & Electionem.

Non obstat, quod frumentum non esset in manibus laboratorum, sed procuratoris, quia sunt ostendendæ diligentiæ factæ, vel contra laboratores, vel contra eum, qui habuit frumentum.

Non obstat diuisio computorum Receptoriæ, & administrationis, quia fuit facta pro faciliori intelligentia, & eodem tempore fuit facta solidatio Receptoriæ, & administrationis inhærendo solidationi factæ de anno 1619. in qua Eques Carolus fuit constitutus debitor vti Receptor, & de anno 1624. ex benignitate, & vrbanitate fuit data dilatio decem mensium Equiti Carolo vti Receptori, & de eo tempore debitori, quia non docebat de diligentijs, quibus elapsis remansit quoque debitor vigore statu-

statuti, cui, cum non potuisset fieri præiudicium per Præsidentes Cameræ computorum, cum non habeant potestatem remittendi debita ex *Statuto 69. de Com. Aerar.* ita nec dicendum est eos voluisse facere,
8 † voluntas enim à potestate declaratur, *l. cum te C. de donation propter nupt. cap. cum super de offic. deleg. Roland. cons. 35. n. 20. vers. 2. non obstat lib. 2.*

Ad alia, quæ dicuntur, patet responsio ex alia decisione.

Et ita vtraque, &c.

* *Idest sub diebus 8. Martij 1627. & 18. Februarij 1628. sunt supra decisiones 43. & 149. Et infra in Additione habes aliam decisionem sub 11. Ianuarij 1627. coram eodem bo. me. Card. Virili.*

EM. ET REV. D. CARD. VBALDO.

Soanen. Castrorum.

Die Mercurij 14. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Exemplum simplex fidem non facit, maximè si exemplum exempli sit, etiam quod solemniter, & legitimè exemplatum fuerit, & quando hoc cesset. Antiquitas in scripturis, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Copia simplex non exhibito originali nihil probat. & num. 2. & 3.*
4 *Exemplo exempli, non est ei aliquo modo fides, adhibenda.*
5 *Exemplum ex alio exemplo extractum, est simile testimonio de auditu auditus, quod non facit fidem.*
6 *Exemplum exempli non facit fidem, etiam si solemniter, & legitimè exemplatum fuerit.*
7 *Exemplum, si in aliqua parte reperiatur erroneum, idem potest dici, & præsumi de alijs partibus.*
8 *Exemplo adhibetur fides concurrentibus adminiculis.*
9 *Exemplo, vt adhibeatur fides, quodlibet adminiculum debet esse in sua specie perfectum, & plenè probatum.*
10 *Antiquitas non probatur per datam.*
11 *Antiquitas ex facie scripturæ debet per necesse probari:*
12 *Antiquitas non potest tollere, quin scriptura, quæ ex sui natura apparet copia copiæ, non sit talis.*
13 *Antiquitas non supplet vitia visibilia, nec defendit scripturam à defectibus substantialibus.*
14 *Testes de auditu non probant.*
15 *Testes vt probent confessionem extraiudicialem, debent esse contestes de loco, & tempore.*
16 *Testes non concludentes non probant.*
17 *Fundamentum suæ intentionis debet quis probare per veras, & concludentes rationes.*
18 *Singula, quæ non prosunt, vnita iuuant, hæc regula non procedit, quando singula sunt imperfecta in sua specie.*

DECISIO CLXXXVII.

CVm D Petrus Ottherius prætenderet immissionem in Castris, de quibus agitur, tanquam ad illa vocatus, vigore inuestituræ ex pacto, & prouidentia Otthonis Primi Imperatoris: & solum in actis exhiberetur copia assertæ inuestituræ, de qua in *Summar. num. 1.* fuit hodie disputatum, An huic copiæ sit adhiben. fides, & negatiuè
1 resolutum. Quia cum sit simplex † copia, non exhibito originali nihil probat, *cap. 1. & ibi gloss. in fin. per tot. de fid. instrument. Couarr. pract. quæst. cap. 21. num. 1. in fin. & per tot. cum alijs per Modern. de probat. conclus. 711. numer. 1. & seq. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano, decis. 85. numer.*
2 *6.* Et in terminis † de exemplo alterius inuestituræ Otthonis Primi tradit *Menoch. in cons. 906. num. 2. vers. Præterea non constat, cum seq. vol. 10.* Et de exemplis
3 † aliarum inuestiturarum, & priuilegiorum Imperalium tradit *Mandell. in cons. 111. n. 16. in fin. vers. Et per responsionem, & cons. 112. vers. Non obstant deducta, Decian. cons. 24. num. 22. in fin. vers. 1. quoniam, cum seq. vol. 1.*

Et hoc maximè procedit, cum neque
4 exemplum sit Originalis, sed † exemplum exempli, vnde non est illi aliquo modo fides adhiben. *Auth. si quis in aliquo, vbi gl. 1. post med. C. de eden. vbi Dec. num. 3. & 9. Rota coram sanct. mem. Gregor. XV. decis. 432, num. 1. & ibi Addent. n. 8. & decis. 469. num. 1. & decis. 550. num. 1.* Et ratio est, quia
5 exemplum † ab alio exemplo extractum, vt dicit *Bald. in l. 2. num. 2. in fin. C. de diuers. rescr.* est simile testimonio de auditu auditus, quod non facit fidem, idq. procedit etiam
6 si fuisset solemniter, & legitimè † exemplatum, quod neque constat fuisse factum in casu nostro, *Put. dec. 155. num. 2. vers. & procedit, & dec. 469. num. 3.*

Considerabant etiam Domini, quod in dicta copia continetur Castrum Proceni, quod nunquam fuit in familia DD. de Ottherijs, & ideò sicuti in hac parte hæc co-
7 pia detegitur † erronea, idem potest etiam dici, & præsumi de aliis in ea contentis iuxta tradit per *Decian. cons. 46. nu. 30. lib. 2.*

Non

Non obstat, quod concurrentibus ad-
8 miniculis soleat fides † adhiberi, et am copiæ, iuxta textum in *l. instrumenta, C. de probat. Verall. decis.* 234. *par.* 1. Quia hoc
9 procedit, † quando quodlibet adminiculum est in sua specie perfectum, & plenè probatum *Alex.cons.*13.*num.*19.*lib.*1. *Ceph. cons.*206.*num.*20. *lib.*2. In casu autem nostro omnia videntur imperfecta, nam illud deductum ex antiquitate propter datam
10 nihil facit, quia data † non probat antiquitatem, *Put.decis.*186.*nu.*2.*lib.*3. *in antiq. sanct. mem. Gregor. XV. decis.* 393.*nu.* 2. & 16. *Addent.num.* 5. prout neque talis anti-
11 quitas † ex facie scripturæ per necesse dicitur probata, vt aduertit *Farinac. de falsis, & simul q.*153.*num.*173. *ex mente Baldi in cap. inter dilectos, num.*15. *in fin. & nu.*
12 18. *de fid. instrum.* Vltrà quod † antiquitas non potest tollere, quin ista scriptura, quæ ex sui lectura apparet esse copia, copiæ, non
13 sit talis; nam antiquitas non supplet † vitia visibilia, nec defendit scripturam à defectibus substantialibus, *sanct.me.Greg.XV. decis.*393.*num.* 2. & 3.

Non obstat primus, & quartus testis in Summ. D. Petri num.5. Quia solum dicunt
14 † audiuisse à D. Bartholomæo, quod ipse habebat patentem Imperialem Otthonis, quod nihil probat, tum quia testes, non
15 sunt contestes de † loco, & tempore, prout requiritur ad probandam confessionem extraiudicialem, *Cæs. de Grass. decis.* 4. *de sentent. & re iudic. Seraph. decis.* 1172. *n.*5. *Rot.diu.decis.*700.*num.*33. *ad fin. par.* 2. *rec.*
16 Tum quia † nihil concludunt quoad tenorem, quod concordet cum copia, de qua agitur.

Alter testis in dicto Summario num. 7. nihil pariter concludit circa tenorem inuestituræ, & solum deponit per possibile, quod DD. de Ottherijs possunt habere infeudationem ab Otthone Imperatore, ex quo iste Imperator fecit alias inuestituras: Eadem responsio adaptatur testibus datis in d. Summ.num.8. Quia primus deponit de simplici auditu de possessione Castrorum, vti feudalium, quod non concludit de tenore, prout neque illum concludunt alij testes, cum infeudatio, de qua videntur deponere ex publica voce, & fama possit esse diuersa à tenore copiæ, vt dixi. Vn-
17 dè cum † hodie agatur ad probandam naturam feudi ex pacto, & prouidentia, ad effectum excludendi fideicommissa facta per possessores Castrorum, D. Petrus debet hoc plenè, & concludenter probare, tanquam fundamentum suæ intentionis, *l. in illa, la* 1. *vbi Bart num.*5. *ff. de verb. oblig. Gabr. de probat. concl.*6.*num.* 1. Quæ probatio certè hic non adest, cum omnia per eũ
18 deducta sint † in sua specie imperfecta, vt dixi, quo casu non intrat regula, quæ singula non prosunt, vnita iuuent, *Alex. d. cons.*13.*num.*19. & 20. *lib.*1. *Ias. in l. admonendi sub n.*99. *ff. de iur.iur. Soccin. iun. cons.* 86.*num.*29.*lib.*3. Cætera fuerunt sublata per informantes.

Et ita &c. vtraque &c.

¶ *Infra in par.*3. *in eadem causa habentur duæ aliæ decisiones sub diebus* 14. *Martij* 1634. & 27. *pariter Martij* 1637. *coram bon.mem. Motmanno; sunt decisiones* 287. & 207.

R. P. D. MERLINO.

Romana Vineæ.

Die Mercurij 14. *Iunij* 1628.

DECISIO CLXXXVIII.

Est impressa cora Merlino tom. primo decis. 363.

EM.^MO ET REV.^MO D. CARD. VIRILI,

Ciuitatis Castelli Beneficij.

Die Veneris 16. *Iunij* 1628.

ARGVMENTVM.

Ecclesia aliud est, & aliud beneficium in Ecclesia. Status vltimus in beneficialibus attenditur. Ecclesia potest venire appellatione Capellæ maioris dictæ Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiam habere aliud est, & aliud habere benefitium in Ecclesia.*
2 *Status vltimus in beneficialibus est attendendus, vide num*8.
3 *Resignatarij ius est metiendum à iure Resignantis.*
4 *Iurispatronatus reseruatio, quando dicatur habuisse effectum.*
5 *Confraternitas potest esse in aliqua Ecclesia, & quod tamen illa Ecclesia sit collatiua*

de iurepatronatus ex dotatione, & constructione.

6 Appellatione Capellæ maioris alicuius Ecclesiæ, venire potest ipsa Ecclesia, cum sit caput principale illius.

7 Relatum potius, quàm referens debet attendi.

9 Fides non facit fidem.

10 Fides equiuocæ non sunt attendendæ.

DECISIO CLXXXIX.

PErstiterunt Domini in decisis * ex rationibus in decisione deductis.

Nec visa fuerunt obstare tria, quæ ex aduerso deducuntur. Primum, quod cum
1 aliud sit habere ipsam Ecclesiam, † aliud beneficium in Ecclesia, *c. fin. de præb. Abb. in c. fin. num. 4. de concess. præb.* ideo gratia Galeotti non capiat ipsam Ecclesiam, quæ est sub administratione Confratrum, qui expendunt elemosynas in fabrica; Secundum, quod cum duæ prouisiones Lancellotti, & Petri loquantur de Capella, con-
2 stituant † vltimum statum attendendum ad effectum iustificationis, *Rot. par. 2. recent. decis. 737. & par. 1. decis. 578.* Tertium, quod cum Galeottus veniat ex resignatione Pe-
3 tri prouisi de Capella, ius resignatarij † metiendum sit à iure resignantis, iuncta confessione eiusdem Petri resignantis, & Christophori, quod non habuerunt possessionem nisi Capellæ.

Quia pro responsione fuit firmatum, quòd erectio beneficij, & reseruatio iurispatronatus est super tota Ecclesia, nam Episcopus Capellam, seu Oratorium, & Ecclesiam in simplex beneficium erigit, & ius præsentandi ad Ecclesiam concedit, vt expresè legitur in instrumento erectionis, & reseruationis, cuius effectuatio probatur quoque ex tribus prouisionibus immediatè subsequentibus, quæ loquuntur de ipsa Ecclesia, & habuerunt effectum non solum ex adeptione possessionis Ecclesiæ,
4 † sed etiam ex prouisione subsecuta per mortem, aut resignationem illorum iuxta *cons. Oldr. 229.* Vnde non obstat, primum, quia erectio, & reseruatio iurispatronatus est de ipsa Ecclesia, non de Capella, & existentia Confraternitatis in Ecclesia non
5 repugnat cum possit † adesse Confraternitas, & tamen Ecclesia sit collatiua de iurepatronatus ex dotatione, & constructione, nec probatur quod Confraternitas administret bona, & redditus Ecclesiæ.

Non obstat, secundum nam licet duæ prouisiones Lancellotti, & Petri loquantur de Capella, tamen præsentationes patronorum sunt de Ecclesia, & licet institutiones videantur loqui de Capella, hoc euenit, quia ipsamet erectio loquitur de Capella, seu Oratorio, & Ecclesia, vnde mentio
6 † Capellæ Sanctissimæ Virginis videtur facta tanquam de capite principali, ex quo Capella est in Altari maiori, prout in simili fuit consideratum de sacello in Ecclesia Lauretana, vt *in Lauretana iurisdictionis 23 Ianuarij, & 21. Aprilis 1617. coram bon. mem. Card. Sacrato*, idque indicant illa verba subsecuta post mentionem Capellæ, nempè cum omnibus iuribus, & pertinentiis vniuersis, & iuramento præstito de seruanda lege in dotatione apposita, cum expressa relatione ad instrumentum ere-
7 ctionis, & dotationis, & cum † potius relatum, quam referens attendi debeat, *l. si ita scripsero ff. de condit. & demonstr. Surd. cons. 313. num. 50. Greg. decis. 439. num. 1.* cum ipsa erectio, & reseruatio loquantur de Capella, & Ecclesia, & quod prius fuit cœpta parua Capella, seu Oratorium, deinde aucta, & in formam Ecclesiæ redacta, sequitur quod prouisiones Lancellotti, & Petri virtualiter loquantur de ipsa Ecclesia, & propterea non constituant vltimum
8 statum diuersum ab erectione, † & reseruatione, & prouisionibus anterioribus, vel saltem debeant cedere veritati, & declarari ex lectura, & inspectione erectionis, & reseruationis, & aliarum prouisionum antecedentium, *c. cum de beneficio de præben. in 6. Dec. cons. 126. num. 3. in fin. Rot. in rec. decis. 515. n. 2. p. 2. Greg. decis. 77. n. 12.* & ibi additio *vers. prædictis*.

Non obstat tertium, quia ex supradictis patet, quòd ius Petri resignantis erat super ipsa Ecclesia, non super Capella tantum.

Vnde non obstat fides Christophori, &
9 Petri, tum quia fides † non facit fidem, tum quia dum dicunt se fuisse Rectores Capellæ fundatæ in Altari maiori, satis videntur innuere fuisse Rectores Ecclesiæ, cum Christophorus possessionem Ecclesiæ acceperit, & Petrus se referat ad instrumentum erectionis, & dotationis quod loqui-
10 otur de ipsa Ecclesia, & ideo † tanqnam fides æquiuocæ non sunt attendendæ.

Et ita vtraque parte informante &c.

* *Idest sub die 24. Mart. 1628. est sup. decisio 161.*

REV.MO, P. D. PIROVANO.

Gerunden Beneficij.

Die Veneris 16. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Beneficium iurispatronatus ex permutatione, an, & quando vacet.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius non habet potestatem conferendi beneficia de iurepatronatus laicorum, & num.* 12.
2 *Ius à resignante beneficium de iurepatronatus non abdicitur, si inuito patrono sit facta.*
3 *Beneficia vacant per renunciationem ex causa permutationis.*
4 *Resignationes beneficiorum conditionales ad fauorem certæ personæ coram Ordinario non admittuntur.*
5 *Resignatio beneficij, etiam in casibus in quibus ius non abdicitur à resignatione, nihilominus producit vacationem.*
6 Decis. Achill. Put. & Mohed. *declaratur.*
7 *Permutatio beneficij iurispatronatus potest fieri etiam contradicente patrono, absque iusta causa.*
8 *In permutatione beneficij iurispatronatus non requiritur consensus patroni, sed sufficit, si requiratur, & num.* 9.
10 *Ignorantia iuris excusare non solet.*
11 Decis. 5, de rer. permut. in nou. & Rebuff. *declarantur.*
13 *Narrata omnia, sunt in primis iustificanda.*
14 *Præsentatus habens instrumentum suæ præsentationis, & illud producens intra tempus iuris coram habente facultatem illud instituendi, sufficit ad obtinendam adiudicationem.*

DECISIO CXC.

Resolutum fuit, standum esse in decisis, * quia vacatio, ad quam præcipua difficultas istius causæ reducitur, verè contigit ex permutatione, quæ cum, nisi præuia in manibus Ordinarii ad inuicem beneficiorum resignatione, sequi, aut ad-
1 mitti possit; inde † propter defectum potestatis eiusdem Ordinarii conferendi beneficia de iurepatronatus laicorum *per c: decernimus, 16 q 7 Cald. cons. 2. in fin: de rer. permut.* post resignationem remanet apertus locus patrono ad præsentandum intra tempus à iure determinatum; & per consequens Ignatio debetur beneficium, qui à patronis se præsentatum in hac noua vocatione iustificat.

Neque obstat, quòd non agatur de resignatione simplici, sed ex causa permutationis, & ad fauorem, vt ideò, si permutatio sit inualida propter contradictionem pa-
2 troni, non fuerit † abdicatum ius à resignante, nec per consequens vacatio contigerit, *Mohed. decis. 2. de renunc. & dec. 8. de iurepatron. Put. decis. 412. lib. 1. Achil. decis. 10. n. 1. & seq. de rest. spol. Garz. de benef. par. 11. cap. 3. nu. 16. & 17.*

Quia cum sciuerint permutantes, beneficium iam permutandum esse de iurepatronatus laicorum, & quidem absque hæsitatione, dum Ioannes requisiuit D. Eleonorā semel, & pluries pro consensu permutationi præstando, quæ nedum consensit, sed expressè ante permutationem iudicialiter se opposuit contradixit, & nihilominus fuit processum ad permutationem; inde intrat
3 vacatio, nedum quia † beneficia vacant per renunciationem ex causa permutationis, *c. 1. de rer. permut. in 6. Clem. 1. eod. tit. Garz post alios ead. par. 11. cap. 4 num. 2.* Sed
4 etiam, quia coram Ordinario non † admittuntur resignationes conditionales ad fauorem certæ personæ tanquam per Canones improbatæ *Rebuff. de resig. pur. & tit. de resig. cond. Sarnen de triennali, q. 16. Mandos. reg. 19. de infirmis, q. 16. n. 11.* cum aliis cumulatis per eūdem *Garz. ead. p. 11. c. 3. n. 152.* Ac demum, quia concurrit culpa permutantium propter indubitatam scientiam
5 iurispatronatus, quæ in casibus etiam, † in quibus ius non abdicatur à resignante, nihil lominus producit vacationem. *Paris. de resig. lib. 1. quæst. 3. num. 71. & num 118. Rebuff. cons. 192. num. 5.* dicens clausulam (non aliàs, nec alio modo) non operari, quando adest culpa resignantis, & in his terminis decisiones, *Mohed. Put. & Achill.* sunt
6 † declarandæ, prout etiam sensit idem *Garz. d. cap. 3. nu. 53.* & prius idem firmauit *Vital. in clem. vnica num. 92. & 97 de rer. permut. Rot. decis. 214. num. 5 par. 1 diuers. & in Salamantina pensionis 13. Iunij 1586. coram Bubalo.*

Non obstat, quòd indubitata scientia iurispatronatus non constituat permutantes in culpa, sed permutatio inualida facta

scienter, quæ scientia inualiditatis permutationis dicebatur non posse probari, dum quamplurimi Doctores teneant posse fieri
7 † permutationem contradicente patrono absque iusta causa, *Rot.decis.5. circa fin. de rer.permut. Rebuff. in prax.3.p. signaturæ in verbo, nec iuspatronatus num.* 40. *& tit. de permut. num.22. par.11. cap.3.num.27.* in qua ponitur in permutatione beneficii iurispatronatus, non requiri consensum pa-
8 troni, † sed sufficere si requiratur, & vlterius in Diœcesi Gerunden. vigeat consuetudo, quòd admittantur permutationes absq; consensu patronorum, quæ omnia deseruire possunt pro iusta causa, ad euitandam culpam, vt quilibet possit redire ad suum beneficium.

9 Quia culpa principalis † pendet à scientia iurispatronatus ante permutationem, vt Rota firmauit *in Gerunden. permutationis 5. Iulij* 1593. *relata per Garziam eadem par.11.cap.3 num.19. qui num:29.* plenius cōprobat, cæterum quòd ea supposita possit Ordinarius, spreto vel recusante patrono, admittere permutationem, aut patronus contradicendo illam impedire, vel iam sequuta rescindere, pendet à iuris determinatione, in qua ignorantia excusare non so-
10 † let, nisi sit probabilis *Bellam. dec.vlt.n.2. de rer: permut. idem Garz. d,cap 3. num.* 32. *& 36 Cochier de permut.benef par 1.cap.19.n.* 13. probabilitas autē istius qualitatis ignoratæ ex allegatis pro contraria opinione non probatur, neque ex consuetudine deducta, quia quidquid sit in casu spreti patroni, aut recusantis consentire, aut contradicentis post iam sequutam permutationē,
11 in quibus † terminis loquuntur allegatæ auctoritates, & consuetudo deducta, & declaratio Concilii est intelligenda concurrente scilicet magna vtilitate Ecclesiæ, vt illam intelligit idem *Garz.d cap.3 num.28.* Verum in casu, quo patronus ante permutationem comparuit, & contradicendo iudicialiter se opposuit, ne Ordinarius procederet ad permutationem concedendam, ex allegatis nullus firmat hanc partem, vt latè fuit ostensum in prima decisione; vnde cum, difficultas non cadat super casu controuerso, non etiam potest considerari probabilis ignorantia, præseferens bonam fidē ad effectum excusationis, sed potius dete-
12 gitur mala fides † propter Canonem, *cap. decernimus 16.quæst 7.* actui resistentem *Bart. in l. sed & si lege §. scire ff. de pet. hæred. Osasch.dec.160.n.11 Becc. cons:95.n.18. & 24. Surd.cons.115.num.21.vol.1.*

Demum non obstat, quòd adhuc beneficium, non possit adiudicari Ignatio, qui non expediuit literas super sua supplicatione, vel saltem eas non produxit, obstante regula de non iudicando, iuxta formam
13 supplicationis, ac etiam quia omnia narrata, sunt ante omnia iustificanda.

Quia cum Ignatius habeat instrumentū suæ præsentationis, sub die 13. Augusti 1625 & illud produxit in Rota intra tempus quadrimestris, coram habente facultatem illum instituendi vigore *Clem. auditor de*
14 *rescript.* sufficit † ad effectum obtinendę adiudicationis, *Rota in nouis, decis.3.num.1. de iurepatr.*

Et ita &c.

☞ * *Idest sub die 21. Februar. 1628. est supra decis.* 152.

R. P. D. DVNOZETTO.

Lucana Iurispatronatus.

Die Veneris 16: Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Instituendus est ille, qui est præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi, & ad hoc vt non instituatur, iurispatronatus proprietas qualiter sit probanda à vero patrono. Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus, quando non requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi est instituendus.*
2 *Nisi plenè, & concludenter doceatur de proprietate alterius veri patroni.*
Vel per rem iudicatam, num.2.
Vel confessionem partis, num.2.
Vel per instrumentum fundationis clarum, & indubitatum, cui nihil opponi possit, n.2.
3 *Ex consensu præstito in permutatione iurispatronatus in manibus Ordinarij, quæritur quasi possessio præsentandi, etiam in casu vacationis per obitum.*
4 *Et si iste, qui consentit, sit pupillus, benè talis consensus potest præstari per tutorem.*
5 *Iurispatronatus donatio facta compatrono non eget consensu Ordinarii, & n.11.*
6 *Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus*

natus dicitur constare, ex illius subsecuta tolerantia plurium annorum, necnon ex admissionibus præsentationum.

7 *Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus, potest quandocunque interuenire, etiam post donationem.*

8 *Beneplacitum Apostolicum in alienatione patronatus ecclesiastici requiritur.*

9 *Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum Ecclesiæ ex lapsu 30. annorum, iuncta obseruantia subsecuta, præsumitur interuenisse.*

10 *Ordinarij consensus de iure communi requiritur in translatione iurispatronatus siue ecclesiastici, siue laicalis.*

12 *Productio vnius tituli ad vnum finem, & effectum, non tollit præsumptionem alterius tituli melioris, ad alium finem, & effectum diuersum.*

13 *Præscriptio quadragenaria sufficit ad præscribendum iuspatronatus.*

DECISIO CXCI.

1 Domini dixerunt Dominicum esse instituendum tanquam præsentatum † à Martino existente in quasi possessione præsentandi, *cap. consultationibus. vbi Butr. num. 9. de iurepatronatus, Ripa in c. cum Ecclesia Sutrina. num. 130. de caus. poss. & propriet. Rota decis. 167. nu. 7. & 8. par. 2. diuers.* hęc enim sola attenditur ad hunc effectum,
2 nisi † plenè, & concludenter doceatur de proprietate alterius veri patroni per rem iudicatam, confessionem partis, aut instrumentum fundationis clarum, & indubitatum, cui nihil opponi possit, *Butr. in cap. ex literis num. 8. de iurepatronatus, Lambert. de iurepatronatur lib. 2. quæst. 3. artic. 6. num. 4. par. 1. Rota in Lucana iurispatronatus coram bon. mem. Penia inter recent. decis. 374. num. 4.*

Quasi possessio verò Martini satis est iu-
3 stificata † ex consensu præstito de an. 1622. permutationi factæ de hoc beneficio in manibus Ordinarii, cuius vigore fuit quæsita, quasi possessio, etiam in casu vacationis per obitum, *Abb. cons. 54. in fin. par. 1. Crescen. decis. 2. de iurepatronatus, Put. decis. 301. lib. 2. in recent. Rota coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 349. vbi Adden. num. 7.* & hic consensus
4 † benè potuit præstari per tutorem pro Martino tunc pupillo, *Federic. sen. cons. 102. in 1. dub. Lambert. de iurepatronatus, lib. 2. par. 1. quæst. 2. art. 10.*

Non obstat instrumentum fundationis de anno 1613. in quo medietas huius patronatus legitur reseruata Vniuersitati Capellanorum; omne enim qualecumque ius fuit de anno 1554. translatum in Martinū seniorem vigore donationis, de cuius vi-
5 ribus Domini non dubitabant, † tum quia vti facta compatrono, qualis de illo tempore erat Martinus senior non indigebat consensu Ordinarij, *Achill. decis. 10. de iurepatronatus, Caputaquen decis. 284. p. 1. & 131. par. 2. Reuerendiss. D. meus Decanus dec. 464. num. 8.*

Tum etiam quia, quatenus præfatus consensus fuisset necessarius, satis de eo consta-
6 re videbatur ex † subsequuta Ordinarij tolerantia, plurium annorum, necnon ex admissionibus præsentationum factarum per Martinum donatarium, eiusque successores, quæ non potuerunt fieri citra approbationem donationis, *Lambert. d. tract. lib. 1. part. 2. quæst. 1. art. 7. in fine, Rota in Bononien. iurispatronatus de Viola 27. Nouemb. 1597. coram bon. mem. Gipsi*, & hæc appro-
7 batio † potuit quandocumque superuenire etiam post donationem, *cap. cura, & cap. suggestum de iurepatronatus. Rota decis. vlt. eod. tit. in antiquis.*

Non obstat allegatus defectus beneplaciti Apostolici, quod videbatur necessariū
8 † in alienatione patronatus Ecclesiastici, *ex Constitutione Paulina de reb. Eccl. non alienan.* illud enim ex lapsu 30. annorum,
9 † iuncta obseruantia subsequuta, præsumitur interuenisse, *Anchar. cons. 136 Seraph. decis. 671. nu. 1. Rota decis 506. nu. 2. & 4. par. 2. recent.*

Neque hæc præsumptio eliditur ex productione alterius tituli insufficientis, nimirum consensus Vicarii. Quia hic non fuit exhibitus ad effectum ostenden. esse satisfactum *Extrauganti Pauli Secundi de reb. Ecclesiæ non alien.* sed fuit productus ex abundanti pro maiori cautela, & ad magis remouendū
10 scrupulum iuris communis, † quo attento in translatione patronatus, siue Ecclesiastici, siue laicalis, (nisi actum esset de dona-
11 tione † facta compatrono) videbatur adhibendus consensus Ordinarij, *cap. nobis,*
12 *vbi DD. de iurepatronatus*, productio † autem vnius tituli ad vnum finem, & effectū, non tollit præsumptionem alterius tituli melioris allegatam ad alium finem, & effectum diuersum, *Rota decis. 285 num. 4. p. 2. recent.*

Præterea cum ab anno 1551. quo Martinus

nus senior præsentauit Pardum emanauerint per eius hæredes plures præsentationes effectuatæ, & sit lapsum spatium 40. annorum, videbatur etiam Martinus iunior, qui
13 præsentauit Dominicum † aduersus prætẽsiones Capellanorum tutus præscriptione quadragenaria, *cap. de quarta. de præscript: Couarru. in regul. possessor. par.2.§. 18. Purpurat.cons.560.num.10. Rota decis.407.nu. 1. par.1. diuers.*

Et ita vtraque &c.

Habentur infra duæ aliæ decisiones in eadem causa sub diebus 20.Decemb.1628.& 7.Maij 1629. coram eodem R.P.D. Dunozetto; sunt decisiones 255.& 277.

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO.

Romana Societatis officii.

Die Lunæ 19. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Acta, quæ sint transportanda: Sententia an ferri possit pendente termino ad probandum. In contractu Societatis officii, si aliquid sit promissum facere in termino præfixo, an transacto d. tempore, si id non fuerit adimpletum, quis ex eo amittat lucrum d. Societatis.

SVMMARIVM.

1 *Sententia an sit valida, probatur ex reuolutione actorum.*
2 Concil: Trident. sess.24. cap.20. *non intrat ad causandum nullitatem, propter iurisdictionem impeditam, donec sequatur transportatio.*
3 *Sententia lata absque visione actorum potest esse nulla.*
4 *Acta non sunt transportanda, si non releuant ad inferendum, quod Iudex iniustitiam fecerit.*
5 *Sententia an ferri possit, stante pendentia termini ad probandum.*
6 *In seruatione terminorum ad sententiam de stylo reuocantur omnes dilationes.*
7 *Societatis officij lucrum an impediatur, si quis promiserit aliquid facere in termino præfixo, & eo transacto nihil adimpleuit, & num.16.*
8 *Clausula, alias, &c. quid importet.*
9 *Per electionem vnius actionis, vel remedij, censetur alteri renunciatum,*
10 *Termini beneficio censetur, quis renunciasse, si petat aliquid post terminum conuentum.*
11 *Fructus percipi debent de societate subsistente, & non de dissoluta propter vitium vsuræ.*
12 *Agens, vel excipiens ex instrumento, in quo promissa non adimpleuit, commodum aliquod ex eodem instrumento consequi non potest.*
13 *In contractu quocumque si promissa non seruentur siue defectus sit in substantialibus, siue in accidentalibus, ant naturalibus, & siue in paruo, vel magno, tunc agens caret omni actione, & exercitio agendi, siue excipiendi, & num.15.*
14 *Pœnitentiæ non est locus in contractibus nominatis.*
17 *Dies, qui solet interpellare pro homine, si in contractu, deficiat, tunc necessaria est interpellatio, vt quis possit dici ad aliquid faciendum in mora constitutus declara nu.18.*
19 *Implementi exceptio opponi non potest per eum, qui contractui acquieuit.*
20 *Exceptio non implementi non competit, quando nullum resultat interesse ex non implemento.*
21 *Voluntas, quando non censeatur mutata.*
22 *Testes, vt probent confessionem extraiudicialem, debent esse concordes, de loco.*
23 *Probatio imperfecta potest ex adminiculis impleri.*

DECISIO CXCII.

Censuerunt Domini, sententias Rotales esses confirmandas, quia validæ
1 ex † reuolutione processuum probantur, & iustæ ex decisionibus in causa factis apparent.

Nec validitati earum obstare potest defectus integræ transportationis actorum, & quod pendente termino ad probandum lata fuerit secunda sententia.

Quia in profanis, prout est præsens cau-
2 sa, † *Concilium Trid. sess. 24. cap. 20.* non intrat ad causandum nullitatem propter iurisdictionem impeditam, donec sequatur transportatio, *Rot decis.508 num.10. coram Papa Greg.XV. & decis. 501.num.12.1. par. recent. cum alijs per Add. relatis in d. decis.*
3 *508.* & quamuis sententia † pro vt de iure, possit esse etiam nulla ob eumdem defectum, ob non visionem actorum. *Cagnol. in l. 2. num. 68. C. de eden. Gabr. de sent. conclus, 9. num. 7,* attamen, quando acta, quæ deficiunt, non releuant ad inferen-
4 dum, quòd iudex † iniustitiam fecerit, prout verè instrumentum deficiens non releuabat, aut quando acta postmodum fuerunt transportata; prout fuerunt per correctionem extracti processus, tunc sem-

per

per sustinetur sententia, *Acchill. decis. 7. de sent. & re iud. Rot. in Leodien. fideicom. de Steuordia 3. Iulij 1623. coram D. Decano, & in Romana vsusfructus 17. Martij 1628.*
5 *coram me*: Nec † aduersatur pendentia dilationis ad probandum per *l. siue pars, C. de dilat. cum alijs allegatis per Gabr. conclus. 1. num. 4. eodem tit.* quia in seruatione ter-
6 minorum † ad sententiam de stylo reuocantur omnes dilationes. *Rota decis. 327. num. 11. coram Papa Greg.* vbi stylus Rotæ refertur.

Similiter, quæ iustitiæ opponebantur de defectu non seruatæ formæ nouarum constitutionum sanct. mem. Pauli V. & de duplici defectu implementi: visæ fuerunt non obstare.

Nam quantum ad formam non seruatam sufficienter fuit responsum, in tribus decisionibus præsentis causæ emanatis in prima, & secunda instantia quibus cum nihil releuans fuerit replicatum, non egent alia comprobatione.

Quo verò ad alterũ ex præmissis per Pirrum implementis, nempè, quòd Robertus ratificasset societatem termino dierum viginti, & in eodem termino instrumentum ratificationis in actis eiusdem Notarii consignasset, quod verè per Pirrum præstitum
7 non fuit in tempore † conuento, & dicebatur propterea impedire acquisitionem lucri societatis, *Boccac. de societ. offic. num.* 143. cum aliis allegatis. Fuit responsum, quòd cum D. Fuluius, ex tenore instrumenti haberet duplicem formam agendi contra Pirrum; vel recedendo à contractu in casum non impletæ ratificationis in
8 tempore propter clausulam, † aliàs, &c. quæ in sui extensione per Collegium Notariorum facta, & aliàs per Rotam approbata in 484. *coram Papa Gregor. XV.* importat facultatem recedendi à contractu, vel petendo, & compellendo per iuris remedia Pirrum ad reportandam, & consignandam ratificatonem, prout petiit, & producta fuit; tunc per electio-
9 nem vnius actionis, † aut remedii censetur alteri renunciatum, maximè quando sunt contraria, prout essent petere ratificationem contractus, & illum dicere esse nullum, aut resolutum, *lege quod in hæredem, §. eligere, ff. de Tribut. actione* latissimè *Gabr. de actione conclus. 1. num. 1. & 18. & conclus. 2. in princ.* & in proximis
10 terminis, petens † aliquid post terminum conuentum, quod censeatur renunciasse beneficio termini responderunt, *Angel. consil. 373. columna penultima versiculo tertio, quia solutio, Crauet. consil. 106. numer. 3. Cornel. cons. 299. columna 2. numer. 5. vol. 1. Surdus qui prædictos allegat. decisione 317. num. 3.* Quibus accedit alter actus præiudicialis, nempè receptio fructuum secundi semestris, de qua apparet ex quietantia eiusdem D. Fuluii in Summario Roberti numer. 1. asserentis se die 4. Martii 1623. recepisse scuta quinquaginta, & baioc. quinquaginta monetæ pro vno semestri inchoato de mense Nouembris die 3. 1622. & finito die 3. Maii 1623. qui fructus cum percipi non potuissent, nisi
11 de † societate subsistente, non autem de dissoluta propter vitium vsuræ, inde infertur ad approbationem contractus, etiã quod non fuerit in tempore adimpletum, vt plenissimè comprobat *Gratian. discept.* 301. & 302. in quibus ex professo de hac re agit.

Maior difficultas versabatur, quoad defectum secundi implementi promissi de renouando fideiussores in casum mortis, absentiæ, vel deteriorationis alterius eorum. Obiit enim Pirrus Nutus die 25. Iunii 1622. in societate pro fideiussore datus, & de illius obitu Robertus ignorantiam prætendere non poterat, quia conuincitur ex productione duorum instrumentorum, nempè ratificationis factæ per Robertum post mortem Pirri, & dationis in solutum factæ ab hæredidus Pirri dicto Roberto, & ex depositione duorum testium formiter examinatorum, qui dictam scientiam ex pluribus in Roberto
12 concludunt. Vera est † etiam conclusio, quòd agens, vel excipiens ex instrumento, in quo promissa non adimpleuit commodnm, aut lucrum aliquod ex eodem instrumento consequi non potest, *vulgata lege Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt. Roland. consil. 69. num. 8. vol. 4. Becc. consil. 45. num. 6. Surdus consil. 52. num. 32. & 34. & consil. 563. num. 4.* Latissimè com-
13 probantes hanc conclusionem † in quocunque contractu, & siue defectus sit in substantialibus, siue in accidentalibus, aut naturalibus, & siue in minimo, siue in magno, vt interim agens careat omni actione, & exercitio agendi, aut excipiendi, *Seraph. decisione 225. num. 2.* latissimè *Ioseph. Ludou. conclus. 14. vers. infertur nonagesimo quarto*: Quod etiam fuit firmatum in *Romana pensionis domus* 16 No-

16. *Nouemb.* 1611. *coram me*; quem defectum, non etiam sanari, ex eo quod in
14 contractibus † nominatis (prout iste societatis) non sit locus pœnitentiæ: sed agendum sit ad obseruantiam, vel ad damna secundum veriorem, quam firmauit, *Rota in Senogalien. prædij* 5. *Iunij* 1617. *coram bon. mem. Andrea*; postquam conclu-
15 sio illa † venit intelligenda agendo, vt quis non possit recedere à contractu nominato, excipiendo tamen contractus nominati rescindantur ope exceptionis, quando non est sequutum implementum *Roland. d. consil.* 69. *num.* 34. *Becc. consil.* 45. *num.* 38. *Surdus consil.* 52. *num.* 38. *&* 563. *num.* 4. & idem fuit firmatum in eadem causa *Sonegalien. prædij* 10. *Iunij* 1619. *coram me*; Denique est etiam certum, quod mors Principis Vrbini contigit iam cœpto tertio semestri, nempè in die 2. Iulij 1623. Ex quibus duo inferebantur, Robertum non posse iuuari pacto lucrandi societatem ex prædicto instrumento, postquam non adimpleuit renouatio-
16 nem † fideiussoris Pirri Nuti iam mortui; & idem D. Fuluio non obstare receptionẽ fructuum, dum illos non recepit in tempore tertii semestris, sed secundi, & expresse pro secundo semestri, pro quo tantummodò præsumitur renunciasse per supradictam rationem, *Boccac. de societ. offic. num.* 245. *Gratian. discept.* 302. *nu.* 12. *&* 13. & Rota de secundo semestri non recepto, cum tamen primum esset exactum, idem sensit in alia *Romana societatis officij scutorum mille coram D. Decano* 24. *Maij* 1624. & postmodum coram *D. Durano* 10. *Nouemb.* 1625.

Sed prædictis non obstantibus, visum fuit, cessare difficultatem huius secundi non implementi, quia obligatio Roberti de renouando fideiussores non legitur cum præfixione alicuius temporis, vel ad statim altero ex fideiussoribus mortuis, sed est simplex de renouando; Vnde quia dies,
17 † qui solet pro homine interpellare, deficiebat, necessaria erat interpellatio, vt Robertus posset dici in mora constitutus ad renouandum fideiussorem, *lege magnam, C. de contraben. & committ. stipul. Bald. in l. vniuersa, C. de præc. Imper. Bero. consil.* 139. *num.* 39. *vol.* 3. *Rota decisione* 113. *num.* 6. *par.* 1. *diuers.* & prout facta fuerat interpellatio in casu supradictarum decisionum coram DD. meis *Decano*, & *Durano*, etiam quamuis prædicta conclusio soleat declarari, vt locum non ha-
18 beat in eo, qui † contendit lucrum consequi ex contractu, in quo non adimpleuit, sed tantummodò, quando agitur de illo excusando à pœna incurrenda, vt expresse dictum fuit coram *Seraph. decis.* 225. *num.* 4. & allegatæ decisiones *Romana societatis officij scutorum mille*, hoc ipsum admittunt, & comprobant: attamen, quia concurrit receptio fructuum pro secundo semestri, & depositio duorum testium, quorum vnus deponit de auditu ab ipso Maphæo, alter verò de voce, & fama, asserentium Maphæum post mortem Pirri sciuisse, Robertum esse ditissimum, & asseruisse, quod propterea non curabat alium fideiussorem in locum Pirri demortui: per huiusmodi acquiescen-
19 tiam contractui, absque renouatione fideiussoris, non potest amplius dare, vel excipere de non implemento, *Rota decis.* 75. *num.* 2. *coram Papa Greg. XV. & decisione* 577. *num.* 10. *p.* 1. *recent.* & per exuberantes facultates ipsius Roberti, quarum notitia superuenit ipsi Maphæo per depositionem eorumdem testium, quam fortè non habuit ab initio, dum plures fideius-
20 sores adhibuit, † cessat interesse renouationis fideiussionis, quo circumscripto non tenetur implere promissor illius, *Crauet. consil.* 59. *num.* 2. *Surd. consil.* 101. *nu.* 24. *Rota decis.* 347. *num.* 11. *coram Papa Greg. XV. Seraph. decis.* 265. *num.* 39. Propterea Maphæus de contraria voluntate docere non potuit, nisi per interpellationem ad renouandum fideiussorem, de qua cum
21 non constet, & interim illa † voluntaria acquiescentia non præsumitur mutata, *Gab. consil.* 97. *num.* 29. *lib.* 1. *Alciat. reg.* 2. *præsumptione* 16. *numer.* 1. sequitur defectum implementi prædicti non obstare agenti ad lucrum consequendum.

Neque obstat, quòd vnus testis de auditu ab ipso principali, alter de voce, &
22 fama, præsertim in diuerso loco, scilicet Cantiani non probant confessionem extraiudicialem, *Put. decis.* 466. *n.* 2. *Gab. de probat. conclus.* 1. *num.* 7. *Rota decis.* 700. *nu.* 34. *p.* 2. *recent.*
23 Quia etiam imperfecta † probatio potest ex adminiculis impleri, *lege instrumenta C. de probation. Guid. Pap. quæstione* 441. *Achill. decisione prima de confess.*

confess. Rota decis. 375. nu. 8. par. 1. diuers. Quæ in præsenti videbantur concurrere, ex receptione fructuum secundi semestris iam mortuo Pirro, habitaque notitia de morte illius, & ex amplissimo patrimonio Roberti, de quo concludenter deponunt prædicti duo testes, & primus testis Maphæi iuxta sextum interrogatorium, ex quibus potest coadiuuari veritas confessionis acquiescentiæ, concurrente verisimili cessatione interesse, propter sufficientes facultates Roberti, & præsumpta remissione implementi per actum contrarium sequutum ex receptione fructuum.

Et ita, &c.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Colonien. Monasterij.

Die Mercurij 21. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Bona Ecclesiastica sub pœna excommunicationis, non possunt vltra triennium locari. Gratia semper vitiatur ex defectu intentionis in Principe.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicati sunt, qui locant bona ecclesiastica, vltra triennium.*

2 *Excommunicatus non debet manuteneri in possessione exigendi pensiones.*

3 *Particulares personæ non possunt præiudicare congregationibus.*

4 *Executor, quando non benè procedit, & pars non habet se pro spoliata, tunc ei competit manutentio.*

5 *Nullitatis contractus quæstio non discutitur in iudicio summarijssimo manutentionis, sed ad petitorium reijcitur.*

6 *Veritas, quando elucescit per plures probationes, non est curandum de aliqua attestatione in contrarium data.*

7 *Monasterij antiqui translatio, quando fit in nouum Monasterium, intelligitur facta cum omnibus bonis.*

8 *Defectus intentionis Principis semper vitiat gratiam.*

DECISIO CXCIII.

PLACVERVNT Dominis duæ decisiones* in hac causa factæ, in quibus abundè fuit firmatum dandam esse manutentionem Canonicis in possessione Monasterij Beatæ Mariæ Virginis siti in Oppido Nouesij, & eius bonorum. Nec obstare dixerunt, quod de nouo hodiè deducitur, non posse concedi manutentionem Canonicis, cùm sint
1 excommunicati † propter locationes vltra triennium factas bonorum Ecclesiæ vigore *extrauag. Ambitiosæ de reb. Eccles.*
2 *non alien.* & de † excommunicato est in puncto *decis. 275. num. 3. post cons. Farin. sanct. mem. Gregor. XV. decis. 64. vbi Adden. num. 13.* Quia in omnem casum requirunt altiorem indaginem, & hodiè non agitur nomine particularium, qui locationes fecerunt, sed nomine Con-
3 gregationis pro interesse Ecclesiæ, † cui particulares præiudicare non potuerunt *c. 1. & per tot. de his quæ fiunt à maior. par cap. Cassad. decis. 8. de caus. possess. & propriet. Alex. cons. 81. num. 7. lib. 4.* Et fuit dictum in *Theanen. beneficij 11. Ianuarij 1621. coram bo: mem. Domino meo Vbaldo.*

Non obstat repetitum motiuum nullitatis translationis ob defectum licentiæ Papæ, quia placuerunt responsiones datæ in vltima decisione in fine, & in omnem casum nullitas translationis non impedit, quin saltem de facto isti Regulares, vel pro eis Religio possideret,
4 cuius possessionis vigore cum † se non habuerint pro spoliatis ab exequutore, qui non benè processit, debent interim manuteneri *sanct. mem. Gregor. XV. decis. 9. num. 6. & decis. 307. num. 6. & 7.* Et firmatur in decisionibus de quibus agitur, vbi etiam quod ista exceptio nulli-
5 tatis non † est discutienda in iudicio manutentionis summarijssimo, sed ad petitorium reijcienda *Gabr. cons. 51. num. 13. vol. 1. Put. decis. 108. lib. 3. Achil. decis. 15. de restitut. spol. & dixit Rota in Spoletana pensionis 21. Maij 1619. coram bo: mem. Domino meo Vbaldo.*

Non obstat pariter, quod hoc, de quo agitur, non sit Monasterium, sed Hospitium in Oppido Nouesij, quia istud etiam obiectum fuit sublatum in vltima decisione in qua ex multis probationibus adductis pro parte Canonicorum sufficienter probatum fuit constare

de contrario, & hodiè augetur ista probatio ex nouo instrumento status istius loci ex quo optimè comprobatur, quod est Monasterium, non domus, vel hospitium, & quod habet Ecclesiam formatam. Vndè in concursu tot proba-
6 tionum, † ex quibus veritas elucescit, Domini non curarunt attestationem quamdam exaduerso datam in contrarium.

Non obstat, quod bona essent vacantia, ex quo Monasterium antiquum erat dirutum, & super istis bonis habeat saltem ius Archiconfraternitas, quia cum fuerit facta translatio antiqui Monaste-
7 rij in Monasterium † nouum, translatio intelligitur facta cum omnibus bonis antiqui Monasterij *cap. 2. de relig. dom. Zeroll. in prax. Episcop. par. 1. in verb. Moniales vers. ad decimum septimum in fin.* Et ita censuit *Sac. Congregat. Concil.* vt in declaratione, quæ est impressa post *Concil. cap. 5. sess. 25. de Regul. num. 12.*

Non obstat quod Canonici fuerint expulsi auctoritate Papæ, qui absque dubio potuit illos expellere, quia non reuocatur in dubium potestas Papæ, sed voluntas, cum non fuerit ei narratum quod aderat Monasterium cum Ecclesia subrogatum in locum antiqui, sed fuit præsuppositum, quod bona essent vacantia, quod non erat, vt supra, & sic in-
8 trat defectus † intentionis Papæ, qui semper vitiat gratiam *Paris. consil. 4. numer. 27. lib. 2. Gabr. de claus. conclus. 2. numer. 20. Rot. decis. 451. num. 1. par. 1. diuers. Seraph. decis. 981. in princ. & decis. 998. numer. 12.*

Et ita decisum vtraque parte acerrimè informante, &c.

Idest sub diebus 21. Iunij 1627. & 3. Decembris eiusdem anni coram eodem Eminentiss. D. Card. Vbaldo sunt supra decisiones 91. & 115. & infra in hac parte habentur duæ aliæ scilicet sub diebus 12. Februarij 1629. & 7. Maij eiusdem anni coram eodem, sunt decisiones 250. & 276.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.

Viterbien. Castrorum.

Die Mercurij 21. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Donatio facta alicui pro se, ac pro eius liberis, & descendentibus in infinitum cum conditione, quod si omnes moriantur, tunc, & eo casu bona donata ad ipsum donatorem reuertantur, & si ipse non adsit, deuoluantur ad eius filios, nepotes, &c. an hoc casu, si donatarius decedat, relictis liberis, dicta conditio cesset. Et pariter vtrum hoc casu conditiones appositæ primo donatario censeantur repetitæ in eius liberis, ac descendentibus in infinitum.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum factum sub conditione, quod si aliquis hæredum sine filijs, vel nepotibus, aut descendentibus masculis decesserit, eius portio deuoluatur ad cohæredes, expirat, si primus hæres moriatur cum filijs, vel nepotibus.*

2 *Et ista opinio etiam procedit licet postea filij, vel nepotes omnes decesserint.*

3 Consil. Oldrad. 21. *procedit tam in vltimis voluntatibus, quàm in contractibus.*

4 *Donatio Castri si fiat à Rege alicui per hæc verba, ita quod habeas ipsum tu, & tui hæredes, & reliqua vide hic, huiusmodi pactum non censetur repetitum in personas descendentium, vide numer. 81. 82. & 83.*

5 *Verbum*, dictus, *est personalissimum.*

6 *Verba, quando sunt personalissima, non debent extendi.*

7 *Interpretatio stricta est facienda in contractibus.*

In contractibus, quidquid scriptum non legitur, pro omisso habetur, num. 7.

8 *Donans, si in donatione aliquid voluisset, id expressisset, & num. 14.*

9 *Donatario sufficit dicere, quod aliquid non legitur in donatione.*

10 *Donatio, si sit stipulata pro se, filijs, & descendentibus in infinitum, si donator dederit particularem formam successioni filiorum, præsumitur voluisse bona transire in eos ad veram proprietatem.*

11 *Clausulæ*, pleno iure, *&c. in donatione appositæ faciunt eam transitoriam ad hæredes extraneos, num. 88.*

12 *Descendens vltimus habet liberam facultatem alienandi bona in quoscumque.*

13 *Donatio facta pleno iure possessionis, & proprietatis, nullum grauamen restitutionis continet, sed liberam facultatem in quoscunque alienandi.*

14 Ex

14 *Ex actu incontinenti gesto elicitur voluntas contrahentis.*

16 *Disponentis voluntas ex quo deprehendatur,num.*15.

17 *In dispositione præcedenti si sint expressæ plures conditiones, & in sequenti vna tantùm exprimatur,censentur aliæ omissæ,nec repetitæ.*

18 *Donatio solet esse perpetua, ita vt bona donata numquam reuertantur ad donantem,& num.*102.

19 *Donata ad quoscunque etiam singulares successores transeunt.*

20 *In donatione semper in dubio sumenda est interpretatio pro donatario contra donantem.*

21 *Donatarius sibi imputet, si legem clarius sibi non dixerit.*

22 *Dictio,*pariformiter, *repetitionem importat.*

23 *Dictio,*pariformiter,*denotat omnimodam communicationem supradictorum.*

24 *Dictiones* pariter, *& similes, solùm operantur, quo ad substantiam contractus.*

25 *Verba in contractibus superflua, & otiosa censeri non debent,& num.*33.

26 *In contractibus, nec syllaba quidem remanere sine operatione, & misterio debet.*

27 Decis. in causa Romana de Patricijs coram Reuerendiss. P.D.Coccino Decano *declaratur.*

28 *Dictio,*pariformiter, *sonat paritatem formæ,& num.*31.

29 *In donatione, quæ sit pars formalis.*

30 *Conditio,si in donatione sit incontinenti reseruata,& correspectiuè apposita, dicitur ipsi donationi apposita.*

*Donantis voluntate enixa stante, non aliter donandi quàm cum quibusdam conditionibus dictæ conditiones sunt omninò inseparabiles,num.*30.

33 *In donationibus inspici debet forma originalis, atque essentialis.*

34 *Dictio,*huiusmodi,*est repetitiua præcedentium.*

35 *Dictio,* huiusmodi, *sequentem dispositionem restringit ad præcedentem.*

36 *Dictionum relatiuarum natura, quæ sit, & num.*37.

38 *Verbum,* transferri, *quid operetur.*

39 *Adæquatio vnius rei si fiat, tunc ad alteram censentur omnia rei adæquatæ communicata,amplia num.*40.

41 *Donationis translatio, quando est facta post tempus, transit sine oneribus, & conditionibus primo donatario.*

42 *Hæres secundus,vel substitutus non tenetur ad legata relicta ab instituto.*

43 Peregr.de fideicomm.artic.16.num.98. *declaratur.*

44 *Loquendi modus in vna parte deseruit pro interpretatione alterius partis.*

45 *Verba intelligi debent secundum subiectam materiam etiam impropriè.*

46 *Verbum* idem *diuersis respectibus diuersimodè intelligitur.*

47 *Verba geminata,& repetita magis enixam voluntatem alicuius ostendunt, & numer.*48.

49 *Relatum dicitur esse in referente verè, & propriè.*

50 *Clausula,*æqualiter,*quid importet.*

51 *Donatio, quando est facta pluribus successiuè, & postea fuit apposita clausula conditionum, &c. refert ad omnes æqualiter.*

52 *Singula singulis referenda sunt.*

53 *Generi quidquid adscribitur, etiam singulis speciebus sub eo contentis adscribitur.*

Pluralis numerus saltem in duobus debet verificari.

54 *Dispositio simplex non potest vocari conditio.*

55 *Verba, quando stant declaratiuè ad præcedentem conditionem, nouam conditionem non inducunt, sed primæ cohærent.*

56 *Donatio, quando est facta pluribus personis successiuè, tunc primo gradu excluso venit sequens iure suo,& non iure transmisso.*

57 *Et eadem donatio in sequenti gradu iam consumpta, in sequenti tamquam noua incipit, & instauratur, & stat principaliter de per se,vide num.*58.

59 *Forma originalis concessionis inspici debet.*

60 *Concessio si facta vni, postea deueniat ad alios,censetur etiam,quo ad eos repetitum ius accrescendi, si sic à principio concessum sit.*

61 *In emphyteusis paternæ renouatione facta duobus fratribus, censetur repetitum idem ius accrescendi, secundum naturam primæ concessionis.*

62 *Donationes, vbi tot censentur, quot sunt gradus, non præsumitur facta concessio posterioribus, nisi secundum verba, quæ probantur expressa in prima donatione.*

63 *Nepotum appellatione veniunt etiam pronepotes.*

DECISIO CXCIV.

BONAE mem. Gentilis Virginius Vrsinus de anno 1493. per hæc verba: *Donauit strenuo armorum Ductori Georgio de Sanctacruce recipienti, & acceptanti pro se, ac liberis masculis, ac per virilem sexum descendentibus in infinitum, quibus quidem liberis, & nepotibus masculis de gradu in gradum descendentibus pariformiter donationem huiusmodi transferri voluit ad veram proprietatem, perpetuamque hæreditatem, ac pleno iure, Castrum Viani, ac tenimenta Rotæ, & Ischiæ cum infrascriptis conditionibus, ac modis, & reseruationibus.* Inter quas conditiones, modos, ac reseruationes eam præcipuè adscripsit, quod si dictus Georgius sine legitimis, & naturalibus filijs ex suo corpore procreandis, vel non extantibus nepotibus masculis ex eis legitimè descendentibus moriatur, tunc, & eo casu, & casibus dicta donatio reuertatur ad ipsum donatorem, si tunc superuixerit, aliàs si ipse donator tunc non superfit, ad legitimos, ac naturales filios,

lios, & nepotes, siue ad Hæredes, & successores eiusdem ipso iure, & ipso facto transferatur, & translata esse intelligatur pleno iure possessionis, & proprietatis. Volens idem donator, quod tot censeantur donationes, quot sunt personæ, & gradus ad quas, seu quos transferuntur, & quod tunc directè ad dictos substitutos, ordine prædicto perueniant, & acquirantur.

Vndè Georgio cum liberis prædefuncto, ac per obitum Honuphrij iunioris, descendentia eiusdem Georgij extincta. Dubitaui, An Domino Valerio Sanctacrucio immissionem petenti in Castrum, & tenimenta in dicta donatione comprehensa, & nunc vigore cessionis à Reuerenda Camera Apostolica obtentæ possessa ab Excellentissimo Domino Duce Brachiani obstaret dicta conditio, seu pactum reuersiuum, & pro Domino Valerio dicebatur negatiuè resoluendum, quia dato etiam, sine veri præiudicio, quod in dicto pacto reuersiuo, sub nomine nepotum venirent alij descendentes in infinitum; Nihilominùs, cum Georgius obierit relictis filijs, dictum pactum cessauit iuxta celebre *consilium*
1 *Oldrad.* 21. vbi fideicommissum † factum sub hac conditione, si aliquis hæredum sine filijs, aut nepotibus, aut deinceps descendentibus, & masculis decesserit eius portio deuoluatur ad cohæredes, expirat si primus hæres moriatur cum
2 filijs, vel nepotibus masculis, licèt † postea filij, vel nepotes omnes decesserint, quia onus intelligitur iniunctum primis hæredibus, non autem alijs, quod consilium sæpiùs fuit à Rota canonizatum,
3 tàm in vltimis † voluntatibus, quam etiam in contractibus, vt in causa *Aueniones. status 6. Iunij 1575. coram Bubalo, & in Romana fideicommissi de Columna 31. Martij 1623. coram bon. mem. Vbaldo*, & in terminis est Theorica Cyni in Auth. *Sed, & si quis, num, 6. vers. vltimo colligitur, C. de secund. nupt.* vbi in puncto tenuit, quod si Rex donauit Castrum
4 militi † per verba: *ita quod habeas ipsum tu, & tui hæredes de corpore tuo descendentes, & si decedas sine hæredibus de corpore tuo descendentibus, Castrum ad me reuertatur.* Pactum huiusmodi reuersiuum non censetur repetitum in personas descendentium tanquam conceptum in casu obitus personæ primi donatarij, *Bald. ibid. num. 8. vers. unde deciditur talis quæstio. Alberic. num. 3. idem Bald. in l. final. in 25. quæst. num. 63. C. de hæredit. instit. Alexand. cons. 43. lib. 3. alias cons. 53. num. 11. lib. 6. Soccin. iun. cons. 53. in princ. lib. 2. & cons. 142. numer. 19. & seqq lib. 3. Achill. decis. vnic. de probat. Put. decis. 273. lib. 3. in corresi. Palacius Ruius in rubr. C. de donat. inter vir. & vxor, §. 69. num. 23. Molin. de primog. Hisp. lib. 1. cap. 6. num. 16 vers. his etiam accedit Roder. Suar. cons. 10. num. 41. & 42. Pereg. de fideicom. artic. 29. num. 12.*

Quod faciliùs procedit in hoc casu, quia pactum reuersionis habetur solummodo expressum quoad personam Geor-
5 gij per verba † dictus Georgius, quæ sunt personalissima, vt de similibus pronominibus, *Cagnol. in l. 2. numer. 46. vers. secundo principaliter, ff. de pact. inter empt. & vendit. Menoch. cons. 115. nu. 50.* Quod
6 ideo non debet † extendi ad filios, nepotes, & eiusdem Georgij descendentes, quibus appositum non reperitur,
7 cum simus † in contractu in quo facienda est stricta interpretatio, itaut quidquid scriptum non legitur, pro omisso habeatur, *l. quidquid adstringendæ, ff. de verb. obligat. Bald. in cap. venerabilem, numer. 21. de elect. Soccin. Iun. cons. 142. nu-*
8 *mer. 14. & seq.* vbi in puncto, quod si † donans voluisset illud pactum in secundis donatarijs, illud expressisset, prout expressit in primo, quem ibidem sequitur *Gerard. Mazzol. in suo decisiuo consil. 144. num. 26.* itaut sufficit D. Valerio dicere,
9 quod talis † repetitio non legitur *Ias. cons. 220. num. 19. & seq. Afflict. decis. 403. num. 5.*

Et prædicta corroborantur, quia post donationem factam Georgio stipulanti pro se, filijs, & descendentibus
10 in † infinitum, statim donator, dando particularem formam successioni filiorum, voluit in illos bona transire ad veram proprietatem perpetuamque hæreditatem, ac pleno iure, quæ verba repugnant, quod vltimus lineæ decedens vigore repetitionis dicti pacti sit grauatus, restituere bona donanti, cum huius-
11 modi † clausulæ faciant concessionem transitoriam ad hæredes extraneos, *Bald in l. fœminæ, §. illud, C. de secund. nupt. & cons. 310. numer. 3. in fine, lib. 3. Soccin. Sen. cons. 43. num. 10. lib. 4. Soccin. Iun. cons. 102 num. 31. & seq. lib. 2. Grat. cons. 7. num. 12. & 18. lib. 2. Paris. cons. 33. numer. 18. lib. 3.* quos sequitur *Menoch. præsumpt. 30. numer.*

mer.42.44.& 49.lib.3.& conſ.1.num.12. Gabr.de fideicomm.col.1.num.37.Marcabr conſil.121.num.17. & diſcretiuè (vt prætendebatur) apposita deſcendentibus non autem Georgio, tantò magis indicant mentem donatoris non fuiſſe repeten. in deſcendentes, grauamen reuerſionis appoſitum Georgio, ſed voluiſſe, quod ipſi deſcendentes haberent bona donata ad veram proprietatem, perpetuamque hæreditatem, itaut licèt durante linea effectiua, quilibet grauatus
12 teneretur reſtituere ſequenti, † vltimus tamen ex ipſis deſcendentibus haberet liberam facultatem alienandi in quoſcumque iuxta text.in l.cum pater, §.libertis,& l.qui ſolum, §.penult.vbi gloſ.Bar.& Doct.ff.de legat.2. Rolan.conſ.25.num.19. lib.1.Peregr. de fideicomm.artic.14.nu.50. Rot.deciſ.203.num.1.par.2.recent.& iſta verba, ita intelligenda ſatis etiam ex eo colligitur, dum iiſdem ferè vtitur in caſu, quo deficiente Georgio ſine liberis bona debent reuerti ad donantem, ſeu
13 legitimos, † & naturales filios, & nepotes ſiue ad hæredes, & ſucceſſores pleno iure poſſeſſionis, & proprietatis, quo caſu, certum eſt nullum importare grauamen reſtitutionis, ſed liberam facultatem in quoſcumque alienandi continere.

Quæ tantò magis confirmantur, quia ſi mens donantis fuiſſet repetere huiuſ-
14 modi pactum, † etiam in deſcendentibus Georgij id expreſsè feciſſet, prout fecit eadem die coram eodem Notario, & teſtibus in donatione eodem tempore facta Carolo filio legitimato, in qua eamdem conditionem Carolo donatario appoſitam expreſsè in ipſiuſmet Caroli filijs, & deſcendentibus repetijt, argumen. l.1.§ ſin autem ad deficientis, C. de caduc.tollen.& cap.ad audientiam de decim.Anan.conſil.8.num.5.verſ.ſed in caſu
15 noſtro, ex quo actu tunc in † continenti geſto elicitur contraria voluntas donatoris, quæ ex ordine, quem ſeruauit diſponens in altera ſcriptura ſufficienter
16 deprehenditur, † vt in puncto de duobus teſtamentis arguunt, Alex.conſil.12. num.6. circa fin. & conſ.70.num.12.lib.2. Decian. conſ.515. numer.6. latè Curt.iun. conſ.163. num.14. & ſeqq.Ruin.conſ.144. num.17.verſic.quinimo,& conſ.93.num.13 & 14.lib.2.Surd.conſ.466.numer.7.verſ.ſi ego, & numer.8.Menoch.conſ.85.num.110. & ſeqq. & in puncto ſi in præcedenti di-
17 ſpoſitione ſunt † expreſſæ plures conditiones, in ſequenti verò vna tantùm exprimitur, aliæ cenſentur omiſſæ, nec repetitæ, Anan.conſ.8.num.5.& conſ.22.numer.3.Dec.conſ.190.num.3.Surd.conſ.200 num.23.

Et prædicta eò magis debent procedere, quia ſecundum regulas iuris D.
18 Valerius † videtur ſuper excluſione repetitionis dicti pacti habere intentionem fundatam, cum donatio ſoleat eſſe perpetua, itaut bona donata nunquam reuertantur ad donantem, l.1.ff.de donat. l.Senat. ff. de donat.cauſ.mort.& in puncto Put.dicta deciſ.273.num.4.lib.3.in correct Achill.dicta deciſ.vnic.num.2.de donat.Tiraq.in l.ſi vnquam,in verb.libertis,num.19 C.de reuocat. donat. Cardin.Mantic.de ta-
19 cit. lib.13. titul.21. numer.20. † ſed ad quoſcumque etiam ſingulares ſucceſſores tranſeant, vt in terminis dicit Siluan dicto conſ.98.num.7. maximè quia ſem-
20 per in dubio ſumenda eſt † interpretatio pro donatario contra donantem,
21 cui imputandum, ſi clariùs † ſibi legem non dixerit, l.veteribus, ff.de pact.Surd. conſil.143. num.36. deciſ.225. numer.1. par.1. diuerſ.Cardin.Mantic.deciſ.29.numer.2.

His tamen non obſtantibus affirmatiuè fuit reſolutum, quia huiuſmodi pactum reuerſiuum non fuit appoſitum Georgio dumtaxat, ſed ex voluntate, ac mente donantis fuit repetitum, in deſcendentibus eiuſdem Georgij, itaut cum Honuphrius iunior ſine liberis deceſſerit ad fauorem deſcendentium Gentilis Virginij donantis ſit factus locus dicto pacto reuerſiuo, quod propterea viſum fuit Dominis obſtare D. Valerio ad effectum immiſſionis, de qua agitur.

Mentem verò, ac voluntatem donantis Domini eliciebant ex pluribus.

Et primò dum idem donans vix conceptam in perſona Georgij donationem voluit pariformiter in deſcendentes transferri, cum modis, conditionibus,ac reſeruationibus infraſcriptis, inter quas cum præcipua ſit conditio dicti pacti reuerſiui, negari non poteſt, quin donans illud propterea voluerit repetere in iiſdem deſcendentibus, cum in translatione donationis induxerit repetitionem non ſolùm eiuſdem ſubſtantiæ; verùm etiam eiuſdem formæ ſpecificatæ, & qualitatum in donatione Georgij expreſſa-

22 pressarum; primò † in dictione illa *pariformiter*, quæ talem repetitionem importat, *Alciat.cons.131.num.6.& sequen. lib.9.* & similiter dictum fuit *in causa Pistorien. Prioriæ 9.Decembris 1615. coram Illustrissimo Verospio*, vbi quod dictio
23 ista *pariformiter* † denotat omnimodam communicationem iurium, itaut quemadmodum donationi factæ Georgio inerat pactum reuersiuum, ita etiam insit eidem donationi pariformiter ad eiusdem Georgij descendentes postea translatæ.

24 Nec obstat, quod dictio ista † *prout* etiam aliæ similes, solùm operentur quoad substantiam donationis, *Gabr.dicto cons.6.numer.4.& seqq.* & In terminis dictionis *pariter* fuit resolutum coram me in *causa Romana de Patricijs 21. Iunij 1624.* idest ad effectum, vt eadem Castra, & bona donata censeantur, non autem cum ijsdem conditionibus, quia
25 quatenus † id solùm importaret, esset omninò superflua, & otiosa, qualis censeri non debet, maximè in contractu,
26 in † quo ne syllaba quidem remanere debet sine operatione, atque mysterio, *l.hanc legem, ff.de contrahen.empt.Bald.in rubr.C.eodem tit.numer.16.Surd.decis.272 numer.36.* cum ad hunc effectum satis fuisset, quod donatio esset facta Georgio recipienti pro se, liberis, & descendentibus.

Et cessat omnis difficultas, quia quidquid sit de alijs dictionibus similibus prout de dictione *pariter*, de qua in di-
27 cta Romana de Patricijs, quæ non † applicatur ad casum nostrum, ex quo ibi agebatur de pluribus diuersis legatis, non autem de vniformi, eademque do-
28 natione dictio ista † *pariformiter*, quæ sonat paritatem formæ, vt per *Alciat.dicto cons.131.num.6.* dum repetit æqualem formam de necessitate repetit etiam con
29 ditionem, quæ † est pars formalis ipsius donationis. immò contractum donationis informat, *l.si conuenit.6. ff.de rescind. vendit.Ias.in l.petens,num.13.& sequen.C. de pact.* & cum sit incontinenti reseruata,
30 & † correspectiuè apposita, dicitur ipsi donationi inesse tanquam pars intrinseca, & formalis, *l.lecta*, & ibi *Bart. numer.30.Bald.num.2.Castrens.num.15.Ang numer.4. Purpur.num.42.Fulgos.numer.7. vers. vbicumque autem, ff.si cert.pet.l.iuris gentium,§.quinimo,& ibi etiam Bald.nu.2. in fin. vers. quinto noto, Fulgos.num.4.Ias.* *numer.5. vers.sed in textu nostro,ff de pact. idem Bald.in l.bonæ fidei,numer.1.& 2.& ibid.etiam Aret.numer.2 C.eodem tit.Gabr. de præsumpt.conclus.13.num.1.* itaut stante enixa mente donantis non aliter donandi, quàm cum prædictis conditionibus dictæ conditiones sint omninò inseparabiles, & factæ vna substantia cum ipsa donatione, *Petr.Gregor.de feud.par. 3.quæst.1.num.7.* cum igitur forma donationis non consistat in eo, quod bona sint donata, sed quod sint taliter, & sub prædictis conditionibus donata, si debent pariformiter transferri à primo donatario in sequentes, vtique transferri debent cum conditionibus appos-
31 tis, à quibus † donatio recipit formam essentialem, atque originalem, quæ inspici debet; *Petr.Gregor.loco cit.quæst.10. num.1.*

Nec minus dicatur dictionem istam
32 pariformiter † importare æqualitatem formæ succedendi inter ipsos liberos, nepotes, ac descendentes Georgij non autem connectere Georgium cum suis descendentibus, quoad formam donationis, quia, vt pariter superius ponderatum fuit, si admitteretur iste intelle-
33 ctus, dictio † ista esset omninò otiosa, & superflua, cum ad istum effectum abundè sufficeret, quod donatio facta esset Georgio acceptanti pro se, & suis liberis masculis, ac per virilem sexum descendentibus, &c. maximè cum donator certam succedendi formam descendentibus præscripsisset, dum voluit tot censeri donationes, quot essent personæ, & gradus ad quas, seu quos transferentur.

34 Secundò, in dictione illa † *huiusmodi*, quæ pariter est repetitiua cum suis qualitatibus, & eisdem conditionibus, *gloss. in cap. Abbate, in verb.huiusmodi de electione in 6.Rebuff.à leg.1.verb.huiusmodi stipulatione, ff. de verb. significat. Corn. cons.235.numer.5.lib.2. Paris.cons.52.numer.32. lib.3. Gabr. cons.107.numer.7.& seq. lib.2.* & sequentem dispositionem
35 restringit † ad præcedentem, *Felin. in cap.Apostolicæ, num.3.in fin.vers.quia decisio de except.* itaut quamuis donans in donatione facta descendentibus vsus
36 fuisset vnica dictione † relatiua, perindè sit, ac si omnia contenta in termino ad quem fuit facta relatio, essent expressa in donatione facta descendentibus, *Bart.in l.1.§.vlt.caus.fin.ff.fam.ercisc.Decian.*

tian.cons.47.num.1. & cons.434.numer.5. Paris.cons.25.num.51.lib.1.Ruin.cons.127 num.4. in fin. volum.2.Bero.cons.140.numer.36.lib.2.Crauet.consil.45.num.4. ergo id multò faciliùs debet procedere in
37 casu isto,† in quo donator non fuit contentus apponere vnicam, sed quidem plures, & efficaces, *Gabr.d.cons.107.numer.10.* vt ponderatum est,& mox etiam dicetur.
38 Tertiò, in verbo illo † *transferri*, quod operatur translationem cum eisdem oneribus, conditionibus, & qualitatibus, *l.Caio, Seio, & ibi glos.in verb. transferebatur, ff. de alimen.& cib.leg.* vbi agitur de translatione de persona ad personam, & in puncto de translatione primæ donationis in secundam, exemplo translationis legati firmant *Decian. cons.190.num.3. vers.quinto comprobatur cum seqq.& cons.156.numer.3.Rimin.Iun. cons.112.num.88.Natt.cons.476.num.13. vers.aut loquitur de alia dimidia, Pedroc. cons.17. numer.88. Menoch cons.334.numer.14.Bellon.iun.cons.15.num.21.Peregr. de fidecomm. artic.16.numer.49. & melius num.95. Mantic. de coniectur.lib.10.tit.6.*
39 *num.19.* vnde si quando † fit adæquatio vnius rei ad alteram, censentur omnia rei adæquatæ communicata, *Bart.in l.1. & ibid. Soccin.num.4. & cæteri, ff.de leg.1.* multò magis hoc est dicendum in donatione facta vni, & ad alium translata pariformiter,& cum alijs dictionibus repe-
40 titiuis, † quæ ad effectum repetitionis, de qua agitur, sunt maximè efficaces, vt in puncto *Peregr.dicto artic.16.num.16.& artic.29.num.41.*

Nec obstat, quod translatio donationis non fuerit facta purè, & simpliciter, sed penès Georgium primum donatariū pro tempore resederit, quo casu trans-
41 latio tanquam facta † post tempus transiuit sine oneribus, & conditionibus iniunctis ipsi Georgio, vt per *tex.in l. quærebatur, §.final. ff.de testam. milit. Ias. & Socc. concludit Peregr. d. art. 16. num.98.* quià iura, & DD. *à Peregr. alleg.* & secundum quos venit intelligendus, solū
42 dicunt secundum hæredem,† vel substitutum non teneri ad legata relicta ab instituto, quod non facit ad casum nostrū, & cessat omnis difficultas, quia vt patet
43 Peregr † loquitur in translatione simpliciter facta, non autem cum dictionibus repetitiuis,& importantibus earumdem conditionum translationem, vt in casu isto per verba pariformiter, & cum conditionibus infrascriptis.

Nec minus ex eo, quod donans vsus fuerit hoc eodem verbo *trasferri in casu reuersionis bonorum donatorum ad se, filios, & descendentes.* Inferri potest,quod sicuti in illo casu non potest importare repetitionem huiusmodi conditionis. Ita
44 nec minus in isto,cum modus † loquendi in vna parte inseruiat pro interpretatione alterius, *l.vniuersorum,* & ibi *gloss.*
45 *ff.de pign.act.* quia cum verba † intelligi debeant secundum subiectam materiam etiam impropriè, *l.1.* vbi *gloss. & Doct. ff. pro Soc. Surd. cons. 554. num.38.vers.respondeo secundo lib.4.* non est mirum, si in casu, de quo agitur de repetitione pacti reuersiui propter subiectam materiā, & verisimilem mentem donantis, hoc verbum dissimilem recipiat interpretationem cum similis sit incongrua. Idem
46 enim † verbum diuersis respectibus diuersimodè intelligitur, *Bellam. cons. 39. num. 9.* & ad propositum considerauit *Rota in Taruisin.feudi 16.Decemb. 1622. coram R.P.D.meo Pirouano.*

Quartò, in clausula cum infrascriptis conditionibus, ac modis, & reseruationibus in serie donationis sæpius à donante repetita, vt ostenderet magis eni-
47 xam † voluntatem, & indubitatam intentionem non aliter donandi, quàm cum dd.conditionibus tanquam restringentibus, & modificantibus præcedentem donationem, *l.balista, ff. ad Trebell. Decian.cons.1.num.201.& 204.lib.1.Crauett.cons.205.num.42. in fine*, & benè ad propositum, *Surd.cons.572.num.19.vers.*
48 *non obstat lib.4.* † quæ propterea conditiones, inferius expressæ referendæ sunt, atque inferendæ, *cap.in quo fuerunt reseruata*, ac si ibi clarè fuissent expressæ cum in prædictis clausulis reseruatorijs admixtæ continerentur per relationem ad textum expressum *in l. si testamentum 8.in princ. & in verb. sin autem conditiones, C.de instit.& substit. Ruin. cons. 101. num. 19.vers. quia ergo lib. 2.* relatum
49 enim † dicitur esse in referente verè, & propriè, *l.asse toto, vbi Bart. ff. de hæred. instit.Decian.cons.19.num.3.Paris. cons.9. cons.17. lib.3. Gozzad. cons.57. num. 16.* quos in puncto refert *Rota decis.35. n.6. in fine par.1. recent.* Vnde cum dubitari non possit,quin prædicta clausula æqualiter referatur tàm ad Georgium, quàm
50 ipsius descendentes, vel quia † donans vnica

vnica æqualis naturæ determinatione, tàm donationem factam Georgio, quàm descendentibus qualificauit, *l. iam hoc iure, ff. de vulgar. & pupillar. & l. quamuis, C. de impub. & al. substit.* vel quia post om-
51 nes † donationes apposuit clausulam *conditionum*, quæ ideo ad omnes æqualiter refertur, *l. talis scriptura, ff de leg. 1. & cap. 2. requiris, & cap. inquisitioni de appell. Corn. cons. 43. nu. 5. vol. 3. Eugen. cons. 89. num. 52.* & ad propositum *Menoch. d. cons. 334. n. 8.* sequitur, quod omnes particulariter afficiat, itaut quilibet ex descendentibus Georgij donatarij easdem subeat conditiones, pacta, & reseruationes, quas subijt Georgius primus donatarius cum quoad substantiam, formã, ac qualitates donationis inuicem parificentur, ex quibus patet dictam clausulam ad Georgium dumtaxat nullatenus
52 posse inferri, † prout singula singulis iungendo referri posse in contrarium dicebatur; vlterius tamen fuit ponderatum, quod quatenus etiam ad Georgiũ dumtaxat esset referenda dicta relatio esset intelligenda facta ad personam illius demonstratiuè tanquam ad eum, in quo forma donationis ad alios æqualiter transferendæ suam habet originem, itaut donans considerando in donatione facta Georgio tanquam in genere singulares donationes factas cuilibet ex descendentibus, voluerit easdem condi-
53 tiones omnibus adijcere, † quidquid enim adscribitur generi; adscribitur etiã singulis speciebus sub eo contentis, *l. si chorus in princip. ff. de legat. 3. & l. grege, ff. de legat. 2.* quod ex eo etiam comprobatur, dum primo appositurus conditiones, & secundo obseruantiam contentorum in donatione promittens ad significandam maiorem vniformitatem, vtitur voce singulari, quam quidem donationem, vt indicaret quoad conditiones, & robur donationis, omnes donationes pro vnica habuisse.

Nc dicatur, quod prædicta clausula, *cum conditionibus &c.* possit referri ad conditionem superioritatis, quam sibi, suisque descendentibus donans reseruauerat, quia relatio facta in numero plurali, debet saltem verificari in duabus, *l. inter illam, §. ita. ff. de verbor. signific. l. libertos, §. post annos, ff. de manum. testam. cap. vbi numerus de testib. cap. hoc quoque, in verb. si duobus, de consecrat.* ideoq; referri debet necessariò ad alteram conditionem pacti reuersiui, cum aliæ non reperiantur, in quibus dicta verba in plurali possint verificari, facultas enim concessa Georgio disponendi de parte bonorum donatorum in bastardos, non potest dici conditio, cum sit simplex
54 dispositio † respiciens solum fauorem Georgij, quæ ad ipsius descendentes nullatenus potest referri, prout nec minus contenta in ver. *incipient.* ita tamen,
55 cum stent limitatiuè, & † sic declaratiuè ad præcedentem conditionem, idq; nouam conditionem non inducant, sed primæ cohæreant, *Rot. decis. 709. num. 8. par. 1. recent.*

Secundò, eãdem donãtis voluntatem ac mentem DD. eliciebant ex eo, quod idem donans voluit tot censeri donationes, quot essent personæ, & gradus, ad quos, seu quæ præfatæ donationes transferrentur, & quod directè ad dictos substitutos perueniant; in hoc enim casu, cum quilibet ex vocatis veniat iure directo in vnoquoq; gradu vocatorum, censetur vna esse receptio, atque voca-
56 tio, itaut primo † gradu excluso veniat sequens iure suo, non iure transmisso, *Andr. de Iser. in cap. Imperialem, §. præterea ducatus num. 38. col. fin. vers. censetur plures donationes, de prohibit. feud. alienat. per Feder. Castrens. in l. fin. in princip. C. de legat. & cons. 164. num. 5. vers. applicando igitur ad casum nostrum, l. 2. Marin. Frecc. de subfeud. lib. 3. in princip. quæst. 1. num. 2. Molin. de primogen. Hispan. lib. 1. cap. 1. num. 17. post med. & in simili, Calcan. cons. 78. nu. 14. & 17. Seraph. dec. 416. num. 18. Modern. discept. forens. 751. n. 23 & discept. 247. num. 10.* eademque dona-
57 tio in præcedenti † gradu iam consumpta in sequenti tanquam noua incipiat, & instauretur, ac stet principaliter de per se, *Castren. in l. si pecunia, in principio, ff. de cond. ob caus. Decian. cons. 468. num. 28. & cons. 498. num. 19. Menoch. consil. 1153. num. 1. cum seqq. & num. 75. Paris. cons. 65. num. 17. lib. 3. Siluan. cons. 15. num. 9. Roder. Suar. in repet. l. quoniam in prioribus in declaratione legis fori quæst. 8. num. 6. vers. præterea*; vnde inferebant DD. quod sicuti quilibet ex vocatis agnoscit substantiam, formam, & qualitates donationis directè ab ipso donan-
58 te tanquam in se ipso † renouatas, ita easdem etiam conditiones, quæ dederunt formam, ipsi donationi in Georgio originatæ tenetur admittere, vt ex *Bald.*

in cons.448.lib.4.num.3. deducitur in decisione Illustrissimorum Cardinalium in hac causa emanata: Originalis enim for-
59 ma concessionis † inspici debet, quæ in eo esse conseruatur, in quo formam, & originem assumpsit, idem *Bald. in l. 1. num.40.vers. item super eo, C. quand. non pet.part.* vbi ad propositum firmat, quod
60 si concessio † facta vni postea deuenit ad alios, censetur etiam quoad eos repetitum ius accrescendi, quia sic à principio concessum est, & superius *num.39.*
61 pariter firmat in renouatione † emphyteusis paternæ facta duobus fratribus censeri repetitum idem ius accrescendi secundum naturam primæ concessionis, *Petr. Gregor. de feud. par.3. quæst.10. numer.1. & seqq. Menoch.cons.191.num.94. Cæphal.cons.27.numer.1.& 3. Rimin.iun. cons.780.numer.7.& 521.numer.31.* & in puncto, quod vbi tot censentur dona-
62 tiones † quot gradus non præsumatur facta concessio posterioribus, nisi secundum verba, quæ probantur expressa in prima donatione, *Andr.de Isern.in dict. cap.Imperialem, num.38.in fin.de prohibit. feud.alien.per Feder.*

Tertiò considerabant Domini, quod in casu reuersionis, dum cauetur, quod donatio reuertatur ad ipsum donatorem, si tunc superuixerit, aliàs si ipse donator tunc non superfit ad legitimos, & naturales filios, & nepotes siue ad hæredes, & successores eiusdem, donans
63 primò vocauit nepotes, † quorum appellatione non solùm regulariter veniunt pronepotes, vt de magis communi testatur, *Modern.Brixien.quæst.323. per tot.* sed in hoc casu secundum stylum atque intellectum donantis, veniunt etiam omnes descendentes in infinitum; apparet enim ex serie ipsius donationis, quod donans habuit pro sinonimis nepotes, ac descendentes, primò dum liberos masculos per virilem sexum descendentes in infinitum superius vocatos, statim inferius nepotes appellat, *vt numero quarto ibidem. Quibus quidem liberis, ac nepotibus, &c.* Secundò dum volens dare Georgio, & ipsius descendentibus in infinitum donatarijs vniformem facultatem capiendi propria auctoritate possessionem Castrorum, &c. vtitur verbis, *quod tàm ipse, quàm eius filij, & nepotes masculi propria auctoritate, &c.* Stylus
64 enim, † ac solitus modus loquendi inseruit pro interpretatione alterius partis dispositionis, *d. l. vniuersorum, & ibi gloss. ff. de pignor. act. Soccin.iun.consil.51. num.9.lib.4. & in puncto cons.53. num.16. & 17.lib.2. Grauett.consil.15.num.3. Mantic.decis.94. num.4. Seraph.decis.1384.nu-*
65 *mer.11.* & opinio † loquentis magis attenditur, quàm ipsa veritas, *Mantic. de coniect.lib.3.tit.10. num.1. & seqq. Seraph. decis.534.num.4. & 739.num.9. Rota decis.453. num.9.par.1. recent.* Secundariò
66 autem vocauit hæredes, † & successores, quorum appellatione veniunt omnes, tàm hæredes, quàm successores in infinitum, *l.sciendum, & l.hæredis appellatione, ff.de verb. significat. Soccin.iun.consil.108.numer.26.lib.2. Rot.decis.538.numer.9. par.2.recent.* vt latè idem *Modern. Brixien.de substitut.quæst.343.num.1.& 2* præsertim vero in contractibus, *Peregr. de fideicomm.artic.32.num.72.* & quamuis
67 dicta verba hæredes, † & successores videantur restricta per relatiuum eiusdem ad primos hæredes, ac successores immediatos, vt post *Oldrad.Decian.* & alios scribit *Simon.de Præt.de interpret. vlt.volunt.fol.198.num.27.* Attamen cum eadem sit ratio in primis, quàm in secundis hæredibus dicta dictio relatiua non obstat, quominus veniant omnes, vt in puncto *Ias.in l.filius fam.§.diu in secunda lectura num.108.ff.de leg.1. Dec.in reg.qui per successionem, numer.4. ff.de reg.iur.& ibid.Cagnol.num.6.& 9. Alciat.in l.hæredis appellatio, ff.de verb.significat. Corn.cons.69 lib.4. Cæphal.cons.158.num.44.lib.2.& Peregr.de fideicomm.artic.32.num.70.* Ratio
68 enim † generalior dicto, illud extendit *Bart. in l.pater filium, §. qui fundum, ff.de legat.3.* & per prædictos firmat idem *Modern. allegat. quæst.343.num.15.& 17.in fin.* Quod autem hic eadem ratio concurrat tàm in primis, quàm in secundis, ac vlterioribus in infinitum hæredibus,
69 & successoribus, patet cum nulla † verisimilis affectio considerari possit magis in hæredibus primis, quàm in secundis, & vlterioribus, vt post *Dec. & Cagnol. Corn. & Alciat. allegatos, firmat Cæphal. dicto cons.158.num.44.lib.2.* Itaut eadem
70 dictio † relatiua stet demonstratiuè, non autem taxatiuè ad filios primi gradus, vt in puncto fuit resolutum in causa *Bononien.fideicommissi de Desiderijs 20.Maij 1626.coram R.P.D.meo Merlino,* quæ tantò magis in casu isto procedunt, quia in eadem donatione sub num.10. dum idem donans voluit in perpetuum remanere supe-

superioritatem in Domo Vrsina, vtitur simili dictione relatiua, suos successores, quæ verba non tam primos, quàm vlteriores in infinitum successores comprehendunt, vnde his stantibus inferebant Domini, quod cum effectus pacti reuersiui sit collatus in remotissimum tempus, de quo tempore erat impossibile, quod Georgius primus donatarius superuiueret sicuti donans in casu reuersionis vocauit proprios descendentes in infinitum, ita pernecesse dicendum sit grauasse in infinitum descendentes Georgij successiuè repetito restitutionis onere vltra ca-
71 sum obitus eiusdem Georgij, cum † vocatio vnius supponat in necessarium antecedens grauamen alterius, alioquin esset frustratoria vocatio secundum doctrinam *Imolæ in l. Gallus, §. instituens numer. 48. & ibidem Alex. num. 7. ff de liber. & posthum.* quàmpluries sequuta est Rota, & nuper in dicta causa *Bononien. fideicommissi de Desiderijs 20. Maij, & 26. Ianuarij 1626. coram R.P.D. meo Merlino.*

Nec dicatur, quod Rota non seruat
72 opinionem, quod ex † vocatione actiua, non inferatur ad passiuam, quia secus est, quando dicta vocatio corroboratur
73 ex † coniecturis, quæ contrarium suadeant, vt fuit resolutum coram me, in causa *Vrbeuetana fideicommissi 3. Aprilis 1609. & in decis. 181. num. 5. ad fin. par. 1. in recent.* & benè deducitur in *dicta decis. Bononien. 26. Iunij coram R.P.D. meo Merlino.* Quæ quidem coniecturæ, tam ex deductis, quàm mox deducendis hic abundè resultant, vnde prætendi non
74 potest, quod dictæ decisiones † Domini mei Merlini non applicentur ex quo ibi deducebantur aliæ coniecturæ, cum hic non inæquales, & forsan vrgentiores concurrant.

Quartò, ponderabant vlterius pro repetitione non solùm concurrere identitatem, sed immò maioritatem rationis,
75 cum descendentes omninò † extranei ac incogniti, & in consequentiam minùs dilecti censendi sint multò magis grauati huiusmodi onere pacti reuersiui, quàm Georgius, cognitus dilectus, & benemeritus, iuxta terminos, *l. Publius, §. vlt. ff. de condit. & demonstrat.* vt in simili arguunt *Aym. cons. 147. num. 2. & cons. 130 num. 6. Decian. cons. 28. num. 21. lib. 2. Menoch. cons. 85. numer. 24. & 25. & cons. 105. num. 33. & seqq. & in puncto in cons. 334. numer. 12. & seq. Rota decis. 361. num. 12. versic. Et illa, par. 1. recent.* Quæ identitas, immò in casu nostro, maioritas rationis operatur non solùm, vt faciliùs fiat relatio cum omnibus qualitatibus; & modis, sed vt conditio, & qualitas
76 vni † adiecta, censeatur in altero repetita *ad text. in l. nihil, ff. de coniug. cum emancip. liber Bart. in l. Seia, §. Caio num. 1 ff. de fund. instruc. Bald. in l. Titius in fin. C. oper. libert. & in cons. 153. ant. num. 3. vol. 5. Soccin. Iun. cons. 71. numer. 7. vol. 3. Aret. cons. 1. num. 14. Decian. d. cons. 190. num. 3. versic. 7. Aym. cons. 719. nu. 3. lib. 4. Menoch. cons. 334. num. 9. & 17. Peregr. d. artic. 16. num. 26.*

Quintò, & vltimò visum fuit etiam plurimum suffragari qualitatem bonorum donatorum, quæ cum negari non possit, quin sint Illustria, & insignia in hac Familia Vrsinorum tantò faciliùs censendum est inductam fuisse etiam in descendentibus Georgij repetitionem oneris pacti reuersiui, vt in puncto de repetitione fideicommissi plurimos congerit, *Modern. Brixien. de substitut. quæst. 480. num. 76.* Quod eò magis videtur admittendum in casu isto stante superioritate, & confederatione, quam sibi, suisque descendentibus in infinitum donans expressè reseruauit. Itaut ex hoc satis colligatur mentem donantis fuisse facere concessionem, tanquam feudalem, de
77 cuius natura † est, vt deficiente vocatorum linea bona non transeant ad extraneos, sed reuertantur ad concedentem *toto titulo de successione feud. & de natura success. feud.* Et in puncto considerarunt *Cyn. in dicta Auth. sed & si quis in fine, versic. & aduertatis, C. de secund. nupt. & Bald. ibid. num. 9. Alber. in fin.* vt in casu deficientiæ lineæ Donatarij Castra, & bona donata reuerterentur potiùs ad propriam Familiam Vrsinam, quàm ad
78 extraneos peruenirent, quod † menti donantis magis etiam congruum videtur, vt in simili arguunt *Bart. cons. 118. num. 3. lib. 1. Alex. cons. 93. num. 5. & seqq. volum 3.*

His igitur firmatis cessant in contra-
79 rium deducta, & primò non † obstat *consil. Oldrad. 21. & Theor. Cyn.* quia ab vtrinsque opinione receditur primò concurrentibus coniecturis, vt de *consil. Oldrad. passim firmauit Rota & de Theor. Cyni fatentur, Soccin. Iun. in allegat. cons. 53. num. 20, & Alex. pariter allegat. consil. 53. num. 15.*

80 *num.* 15. dicens doctrinam Cyni † non procedere vbi in alia parte donationis adest dictio *perpetuo*, *Acchil. dicta decis. vnic. numer.* 5. vbi clarè dicit sufficere ex aliquibus verbis apparere rem donatam debuisse reuerti ad donantem, quod etiam innuit, *Put. allegat. decis.* 273. *numer.* 5. *in fine*, & tacitè admittit *Surd. in dicto conf.* 16. *num.* 48. *vers. tertia*, *& vltima solutio*, qui immò facit pro hac parte, dum num. 79. fundat se in superexistentia fratrum, & aliorum descendentium à primo donatario, & ibidem in fine fate-
81 tur, quod si omnes descendentes † primi donatarij decessissent bona donata ad Regem donantem reuerti deberent, quibus addi possunt, *Alciat. consil.* 3. *numer.* 27. *versic. Et licèt aliquibus lib.* 8. *Grat. consil.* 5. *numer.* 58. *& seqq. & numer.* 85. *volum.* 2. *Bursatt. cons.* 31. *numer.* 7. *versic. Non enim*, *Peregr. dicto artic.* 51. *num.* 21. *versic. quarto quia*, *Thesaur. dicta decis.* 270. *num.* 29. *vers. Verum ab istis generalibus*, *& num.* 30. vbi in fortioribus terminis dicit *Alex. dicto cons.* 53. *volum.* 2. *& Cassan. cons.* 62. *num.* 12. hanc opinionem tenuisse contra Cynum in casu, quo præter nomen hæredum, & descendentium
82 alias coniecturas non habebant † ex quibus contraria voluntas disponentis colligeretur subdens in casu nostro omnem dubitandi rationem conquiescere, *Marcobr. cons.* 10. *num.* 34. *&* 38. vbi dicit
83 hanc opinionem † æquè procedere in vltimis voluntatibus quàm etiam in contractibus, & num. 64. *Leon. cons.* 11. *numer.* 30. *Decian. cons.* 31. *numer.* 72. *vers.* 4. *lib.* 1. *Honded. cons.* 29. *num.* 86. *& seq. lib.* 1. latè *Neuiz. cons.* 62. *per tot.* Secundò concurrentibus dictionibus relatiuis, quæ
84 operantur, vt conditio vni † adiecta comprehendat alios substitutos, *Rota decis.* 35. *num.* 6. *par.* 1. *& decis.* 453. *num.* 8. *par.* 2. *recent. Peregr. de fideicomm. artic.* 16. *num.* 15. 16. *&* 47. vbi firmat faciendam
85 esse † maiorem vim in expressa relatione, quàm in tacita repetitione, Tertiò concurrentibus verbis repetitiuis, *Peregr. vbi supra artic.* 29. *numer.* 41. *& artic.* 51. *num.* 22. *vers.* 4. *circa med. Thesaur. dicta decis.* 270. *num.* 29. *&* 30. *in princ. & vers. Neque obstat*, *Soc. Iun. dicto consil.* 53. *num.* 15. *lib.* 2. quæ quidem coniecturæ, ac dictiones, tam relatiuæ, quàm repetitiuæ hic ex superius deductis abundè concurrunt.

Secundò, non obstat, quòd conditio pacti reuersiui habeatur solummodò expressa quoad personam Georgij, ideòque non sit extendenda quoad personas
86 descendentium; † quia sufficit, quod ex verisimili mente donantis subintelligatur etiam repetita in descendentibus ad effectum, vt dicatur in casu expresso contineri non per extensionem, sed per
87 intentionem, nequè † per ampliationem; sed per declarationem, ac intellectiuam interpretationem, quæ eamdem prorsùs habet rationem secundum *glos. in l. Quamuis, in verb. curauit, vers. & ex hoc tacitè*, *vbi Bald. in princ. Ias. num.* 7. *C. de fideicomm. idem Bald in l. illud, num.* 6. *C. de sacros. Eccles. Alex. cons.* 34. *num.* 8. *& cons.* 75. *num.* 3. *lib.* 5. *& cons.* 51. *num.* 4. *ad fin. lib.* 6. & in puncto ita respondet *Thesaur. decis. Pedemont.* 270. *num.* 31. ac proinde licet expresè, & nominatim ipsis descendentibus non fuerit adiecta, tamen cum verisimili mente donantis fuerit subintellecta, ac repetita, vt probatum est, satis quoad personas descendentium censetur etiam expressa.

Tertiò, non obstat, quòd donatio facta descendentibus fuerit discretiuè in ipsos descendentes concepta ad veram proprietatem, perpetuamque hæreditatem ac pleno iure, quod apertè repu-
88 gnat pacto reuersionis. † Quia primò fuit responsum non esse verum, quod dicta verba ad veram proprietatem, &c. fuerint discretiuè apposita descendentibus cum æqualiter ad Georgium etiam referatur quod patet combinando lecturam donationis, secundum magis congruum intellectum, vt scilicet verba illa, *Quibus quidem liberis*, vsque ibi, *vel intererit in futurum*, tamquam parentesi claudantur, qua circumscripta resultat lectura satis consentanea, quod scilicet Virginius donauit Georgio recipienti pro se, & liberis in infinitum, &c. ad veram proprietatem perpetuamque hæreditatem, ac pleno iure Castrum, &c. Secundò fuit responsum, quod in omnem casum dicta verba tanquam restricta ad personas descendentium sunt intelligenda secundum naturam, & formam ipsius donationis hoc est ad effectum, vt vnusquisque ex descendentibus Georgij, quamdiù extabunt habeant donationem vti nouam personalem, ac proprio iure, & ex persona propria cum eisdem pactis, honoribus, & oneribus, quibus primus illam obtinuit, vt in simili,

89 mili, quod verba † in perpetuum debeant intelligi secundum substitutiones præcedentes, *Surd. dicto cons. 554. numer. 38. lib. 4. Menoch. cons. 253. numer. 16. Peregrin. de fideicomm. artic. 29. numer. 27. & 35. Rot. decis. 490. num. 10. & decis. 491. par. 4. diuers. Seraphin. decis. 874. numer. 5.*
90 Ideoque secundum † regulas iuris ea dicuntur perpetua, quorum status, & mutatio pendet à futuro euentu, donec casus eueniat, *l. 1. vbi glos. & Doct. ff. pro socio, Surd. cons. 521. num. 11. & cons. 123. num. 15. & dicto cons. 554. num. 38.* & gra-
91 uatus pendente † conditione est verè dominus, ac dicitur habere plenè dominium, idem *Surd. cons. 73 num. 78.* prout etiam emptor licet res empta ab eo possit auocari, *Tiraquell. de retract. conuent. §. 2. gloss. 1. num. 40. Bero. cons. 102. num. 22 & 23. lib. 1. & cons. 27. num. 8. lib. 3. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. numer. 4. Guttier. pract. lib. 2. quæst. 2. num. 20.* Et de clausula *pleno iure*, quod restringatur
92 secundùm † subiectam materiam post *Alex. Gozzad. & Ruin. dicit Menoch. consil. 21. num. 26. lib. 1. & cons. 327. num. 17. ac præsumpt. 115. num. 72. lib. 3.* Ex quibus clarè resultat non repugnare, quod bona essent penès Georgium, & ipsius descendentes ad perpetuam hæreditatem, & tamen essent subiecta reuersioni in casu deficientiæ vocatorum; Maxime cum essent immediatè limitata, & restricta à reseruatione conditionum se-
93 quentium, ideoque † non vltra illarum terminos possent operari tanquam intelligenda saluis pactis, & conditionibus appositis, *Surd. dicto cons. 554. numer. 38. Bertazz. claus. 42. gloss. 5. numer. 1.* Verba
94 enim quantumuis † ampla, & generalia limitantur, & restringuntur à verbis, quæ adijciuntur, *Bart. in l. generali, §. vxori, ff. de vsufruct. legat. Ruin. cons. 74. num. 4. versic. Præterea, vol. 1.* Itaut præcedentia
95 verba non † possint considerari nisi cum limitatione, quæ totam orationem qualificat, *Neuiz. cons. 72. num. 23.* & sic substantiam donationis informat ad *text. in l. cum dotem, C. de iur. dot.* maximè per viam conditionis, *Dec. cons. 11. numer. 9.* Tertiò, & denique cessat omnis difficultas cùm eadem clausula fuerit adiecta in instrumento donationis Caroli, in quo pactum reuersiuum legitur expressum, tam in primo Donatario, quàm in alijs ipsius Donatarij descendentibus, vnde sicuti dicta verba ibi non possunt importare, quod bona donata remaneant libera ab onere reuersionis penès vltimum decedentem sine liberis, tanquam ad veram proprietatem, perpetuamque hæreditatem, ac pleno iure concessa, cum obstet pactum reuersiuum expresè appositum, ita nec minus in casu isto, in quo si non exaratis verbis, saltem ex verisimili mente donantis expressum cen-
96 setur ex deductis cum taciti, † & expressi eadem sit virtus, & iudicium, *l. cum quid, ff. si cert. pet. cum vulgar.* Quod quidem tacitum in casu isto æquipollet
97 expresso cum † magis attendatur opinio disponentis, quàm veritas, *l. quo loco, §. si iam mortuo, vbi Castren. & Imolen num. 2. ff. de hæredit. institut. gloss. in l. seruo, in verb. test. ff. de condit. indeb. Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 10. num. 1. & seqq.* Nec potest fieri vis in eo quod Donans similibus verbis vtitur in casu reuersionis ad se, filios, & descendentes, quia verba
98 secundùm † subiectam materiam diuersimodè interpretantur, vt supra probatum est.

Quartò, non obstat donatio facta Carolo legitimato. Primò quia Argumen-
99 tum † ab illa desumptum tanquam Brocardicum potest retorqueri à solito, *Socc. Iun. cons. 103. num. 55.* per doctrinam *Abbatis in consil. 36. num. 1. lib. 1.* maximè in casu isto concurrente maioritate rationis, quod si pactum reuersionis fuit à donante appositum descendentibus filij dilectissimi, qualem ipsum in donationis instrumento nuncupat, multò magis censendum sit appositum descendenti-
100 bus extranei, † ad quod disponentes solent esse proniores, *Surd. cons. 464. numer. 3. Marcab. cons. 10. num. 41. in fin. cum seqq. Thesaur. dicta decis. 270. numer. 29. versic. si Donator.* Secundò quia idem
101 argumentum à † discretiuo modo loquendi non procedit in diuersis scripturis, immò nec in diuersa parte dispositionis, vt fuit resolutum in causa *Romana fideicommissi de Palluzzellis* 4. *Maij 1625. coram bo: mem. Patriarcha Manzanedo.* Tertiò, quia in omnem euentum sufficit, quod aliundè ex corpore dictæ donationis factæ Georgio comprehendatur intentionem donationis fuisse æqualiter, tam in Georgio, quàm in descendentibus repetere pactum reuersiuum ad effectum, vt in hac donatione expressum pariter censeatur ex supra deductis.

102 Non obstat denique, quod † donatio de sui natura sit perpetua, itaut bona donata nunquam reuertantur ad Donantem, quia hic non versamur in donatione perpetua, sed conditionali restricta ad certum tempus, nempè durante linea, quo casu resoluta per defectum
103 lineæ † conditione, donatio tanquam facta ad tempus reuertitur ad Donantem, *d.l.1.versic. dat aliquis, ff. de donat.l.si rerum, & l.quoties, C.de donat.quæ sub mod.l. fin. vbi gloss. & DD. C. de legat. Peregr.de fideicomm.artic.51.num.21.* Itaut sufficiat
104 ex verbis † apparere de reuersione cogitatum, *Acchil.allegat. decis.1.de donat. Peregr.loco citato versic.Verum penitius considerando,* prout expressè cogitatum fuisse in casu nostro liquet ex supra deductis, quæ non separatim, sed simul con-
105 iuncta † debent ponderari, cum inuicem corroborentur, vt fuit benè consideratum in dicta *Bononien. fideicommissi de Desiderijs 26.Iunij 1626. coram eodem R.P.D.meo Merlino,* vt etiam in simili ad effectum cognoscendi; An Castrum
106 sit † feudale, vel allodiale, quod coniecturæ debeant simul coniungi, quia dubiæ declarantur, & viuificantur ex certis *Text.in l.quod non militabat, §.Lucio, ff. de hæredit.institut.l.vtrum, ff.de petit.hæredit. l.quemadmodum, ff.ad l.Aquil. & Rom. consil.121.in fin.* fuit dictum in causa *Sabinen. Montis Rotundi 25.Iunij 1627. coram me.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

Plures decisiones notaui supra in hac causa ad decisionem 4.

R. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Guidaccis.

Die Mercurij 21.Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Filiorum appellatione regulariter veniunt etiam filiæ, & faciunt expirare conditionem, si sine filijs. Testator ex quibus coniecturis appareat voluisse conseruare bona pro sua agnatione, & ex quibus non.

SVMMARIVM.

1 *Filia regulariter loquendo, venit appellatione filiorum.*
2 *Filia facit deficere conditionem substitutionis, si sine filijs.*
3 *Substitutio facta alicui, si sine filijs decesserit, expirat deficiente conditione, & quando hoc cesset, num.4.*
5 *Filios masculos, quando appareat testatorem voluisse ponere sub conditione.*
Testator quando expressit suam voluntatem absolutam conseruandi bona in agnatione, tunc conditio, sine filijs, intelligitur de masculis, num.5.
6 *Substitutio non debet egredi gradus à testatore præscriptos, & limitatos.*
7 *Voluntas, & ratio conseruandi bona in agnatione recipit conditionem primæ substitutionis.*
8 *Substitutio, si fuerit facta per nomen collectiuum, tunc censetur testatorem habuisse animum conseruandi agnationem.*
9 *Verba habentia tractum successiuum in perpetuum, ostendunt animum conseruandæ agnationis.*
10 *Testator quando substituit maiorem natu, ex hoc colligitur eius animus conseruandæ agnationis.*
11 *Arguere non licet à ratione conseruandæ familiæ restricta in vno casu, ad alterum, in quo non fuit considerata.*
12 *Agnationis conseruandæ ratio considerata in descendentia hæredis, non trahitur ad descendentiam substituti.*
13 *Agnationis conseruandæ ratio considerata in descendentia substituti, non trahitur ad descendentiam hæredis.*
14 *Substitutio vulgaris, quando dicatur restricta.*
15 *Neptes, si quis excluserit, quanto magis censetur velle excludere proneptes vti minus dilectas, sed Rota non admittit hanc coniecturam, num.16.*
17 *Testator qui dotauit neptes, & eas exclusit ab hæreditate, ista ratio exclusionis non potest considerari in proneptibus non dotatis ab eo.*
18 Decis. in causa Cesenaten. fideicommissi 24. Ianuarij 1628. *declaratur.*
19 Decis. 843. par.4. diuers. & decis. 503. eadem par. *declarantur, num.20.*
21 Decis. in causa Fulginaten. fideicommissi coram Cardin. Lancell. *declaratur.*

22 Sta-

22 *Statutum Vrbis excludens fœminas propter masculos, procedit ab intestato, non autem ex testamento.*

Fœminæ de iure communi non excluduntur propter masculos, num. 23.

23 *Testator præsumitur respectu suæ successionis voluisse admitti eos, qui ab intestato ex dispositione statuti vocantur.*

DECISIO CXCV.

FRANCISCVS Guidaccius de anno 1574. suum vltimum condidit testamentum, in quo hæredem suum vniuersalem instituit Carolum Guidaccium, ex Thoma germano fratre nepotem, cui quo ad partem ipsum Franciscum testatorem tangen. tenutæ Decimo nuncupat. & aliarum tenutarum aliàs per Thomam Guidaccium, & ipsum Franciscum empt. à Venerabili Hospitali S. Spiritus in Saxia de Vrbe, prædicto Carolo hæredi suo sic, vt præmittitur instituto, quandocunque decedenti absque filijs legitimis, & naturalibus substituit, & substitutum esse voluit vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum proximiorem tunc existentem legitimum, & naturalem familiæ Guidacciorum ipsius testatoris de linea masculina, ita quod si essent plures in eodem gradu proximiores sit, & intelligatur substitutus maior natu eorum, quam substitutionem in dictum euentum, quod dictus Carolus decederet absque filijs legitimis, & naturalibus voluit esse, & seruari debere in perpetuum in sua familia masculina Guidacciorum, & in proximiore maiore natu legitimo, & naturali. Vnde cum decesserit Carolus relicta D. Camilla vnica filia, & hærede. Dubitaui, an esset factus locus substitutioni ad fauorem D. Equitis Ioan. Guidaccij, vti masculi proximioris d. familiæ, itaut esset ei danda immissio in possessionem bonorum supradicti testatoris, quo dubio à me proposito DD. negatiuè responderunt.

Fuit enim principaliter consideratum, substitutionem fuisse factam à testatore de proximiore familiæ de Guidaccijs sub conditione bis repetita, si Carolus decederet sine filijs legitimis, & naturalibus: quæ conditio cum non fuerit purificata sed Carolus decesserit relicta
1 dicta Camilla filia, quæ † regulariter loquendo venit appellatione filiorum, ad *text. in l. filiæ appellatione, ff. de verb. signific. l. qui duos, ff. de leg. 3. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 14. num. 2. Seraph decis. 880. Rota coram san. mem. Greg. XV. decis. 514. numer. 1. & in recent. decis. 316. num. 2. par. 1. & fuit dictum in Roman. fideicomm. de Marmittis 9. Decembris 1613 coram bo: mem. Vbaldo.* Quæ conclusio
2 procedit † etiam ad effectum, vt deficiat conditio substitutionis si sine filijs, *Honded. consil. 57. numer. 25. lib. 1. Mantic. de coniect. vlt. volunt. d. lib. 11. tit. 14. numer. 10. Rota decis. 485. num. 1. par. 4. diuers. & decis. 316. num. 2. & 3. par. 1. recent. Seraph. dicta decis. 880. & decis. 1216. nu-*
3 *mer. 5.* Meritò expirauit † fideicommissum, & perpetua vocatio familiæ, quæ tanquam consecutiua pendet ab illa conditione, si decesserit sine filijs, iuxta *vulg. cons. 21. Oldrad. Alex. cons. 139. num. 3. lib. 6 Surd. cons. 348. num. 10. Rot. decis. 490. numer. 2. & 3. par. 4. diuers. & decis. 14. num. 7 decis. 19. num. 2. & 4. & decis. 486. num. 6. par. 1. recent.* & nuper *in Romana de Maximis 18. Febr. præteriti coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

4 Non obstat, quod à præfata † opinione recedatur ex coniecturis, *Mantic. loco citato numer. 5. & fuit dictum in dicta Camerinen. bonorum, quæ est decis. Seraph. 880.* Quia hic non visæ fuerunt adesse coniecturæ diuersæ, & efficaces, prout requiruntur ad hoc, vt ex ijs clarè appa-
5 reat, testatorem † voluisse solùm ponere in conditione filios masculos, *Gabr. cons. 97. numer. 12. lib. 1. Mantic. loc. cit. d. tit. 14. numer. 5. Rot. d. decis. Camerinen. fideicomm. num. 3. & in d. fideicom. de Marmittis coram bo: mem. Vbaldo.*

Minùs obstat, quod vbi testator expressit suam voluntatem absolutam conseruandi bona in agnatione, tunc conditio, si sine filijs intelligatur de masculis, quia id non procedit, vbi ex verbis testamenti apparet, testatorem voluntatem suam limitasse, seu restrinxisse ad aliquem casum, vel gradum, prout in casu nostro testatorem fecisse colligitur, dum dixit (cui decedenti sine filijs) & paulo inferius (quam substitutionem in dictum euentum, quod dictus Carolus decederet sine filijs, voluit seruari de-
6 bere in sua familia) hoc enim † casu substitutio non debet egredi casum, seu gradus à testatore præscriptos, & limitatos, *Honded. cons. 78. numer. 35. & seq.*

lib.1.Bec.conf.636.num.12.vers.nec supradictis,& num.13.& 24.Peregr.de fideicom. artic.14.numer.47.vers.quamobrem, Rota decis.568.num.7.& 8.par.1.& decis.121. num.2.par.2. diuers.Seraph.decis.883.nu-
7 *mer.3.* & in specie, quod voluntas, † & ratio conseruandi bona in agnatione, vel familia recipiat conditionem primæ substitutionis, nempè si hæres decesserit sine liberis, adeout non procedat in liberis in conditione positis, immò in illis deficiat, & solùm procedat in substitutis quatenus filij illi non extiterint, tradit *Alex.dicto conf.139.num.3.vers.& substitutio lib.6. Ceph.conf.17.num.24.lib.1.Menoch.conf.85.num.46.47.lib.1.Surd. conf.448.per tot.lib.3.Peregr.de fideicomm artic.29.num.27.Rot.decis.230.per tot.par 2. diuers.d.decis.486.numer.6.par.1.recent. & latius in Romana fideicom.de Gallis 16. Nouemb.1597.coram Pamphilio,& in Romana domus, & viridarij 27. Ianuarij 1597.& 15.Nouembris 1599.coram Corduba.*

Et ex hac vnica responsione tolluntur etiam omnes aliæ coniecturæ ab informantibus deductæ, tum ex illis verbis testamenti, ibi (substituit proximiorem legitimum, & naturalem Guidacciorum ipsius testatoris de linea masculina) ex quo colligi prætenditur, cum substitutio
8 fuerit † facta per nomen collectiuum testatorem habuisse animum conseruandi agnationem, *Ceph.conf.137. numer.12. lib.1.Mantic.decis.305.num.2.& decis.351 num.3.* tum ex illis (quam substitutionem voluit seruari in perpetuum) quæ
9 verba vti † habentia tractum successiuum in perpetuum ostendunt animum conseruandæ agnationis, *Paris. conf.63. numer.10.lib.2.Seraph.decis.864.num.5.Rota decis.48.nu.5.par.1.recent.* Tum etiam
10 quia testator substituit † maiorem natu, ex quo pariter colligitur eius animus conseruandi agnationem, ad tradita per *Decian.conf.31.num.90.vers.2.ad probandum lib.1. Mantic. dicto tract. lib.6.tit.15. num.15.vers.item si testator,* quia sufficit dicere, quod testator non habuit rationem conseruandæ agnationis in descendentia Caroli patris Camillæ, sed solùm in euentum,quo Carolus decederet sine
11 filijs, ideo † non licèt arguere à ratione conseruationis familiæ restricta in vno casu ad alterum, in quo non fuit considerata, *Riminald.iun.conf.117. numer.71.Peregr.conf.23.num.27.lib.4.Molin.de primog.lib.1.cap.5.num.37.& lib.3. cap.5.numer.17.& seq. Surd.conf.448.numer.23.Rot.decis.491.num.6.vers.quia exclusio par.4. diuers.& decis.267.numer.6. vers.& quando fuisset par.2.recent.* & sicu-
12 ti quando ratio conseruandæ † agnationis fuit considerata in descendentia hæredis non trahitur ad descendentiam substituti, *vt fuit dictum in Parmen. iurispatr. 26. Aprilis 1613. coram Reuerendissimo D. meo Patriarcha Antiocheno,* etiamsi ambo sint de agnatione, *Gre-*
13 *gor.XV.decis.464.numer.14.* ita † nec è conuerso quando fuit considerata in descendentia substituti non trahitur ad descendentiam hæredis, *Facchin.consil.35. num.5.lib.1.Dec.conf.596. num.2.vers.non obstat lib.2.& fuit dictum in Romana fideicomm. de Comitibus 5.Iunij 1591. coram Gyptio,* maximè ponderando illa supradicta verba bis repetita (in euentum, quod dictus Carolus decederet sine fi-
14 lijs) quæ restringunt dispositionem, † & voluntatem adiectam seruandi fideicommissum in familia ad dictum tempus, & casum expressum, quod Carolus decederet sine filijs, & sic extra descendentiam Caroli, *l.in substitutione,ff.de vulg. & pupill. substitut. l.penult. de testam. tut. Anchar. consil.356. numer.3. vers. tertio hoc probat. Dec. consil.63. numer.2. Mantic.dicto tract. lib.3.tit.14.numer.10.Surd. decis.207.numer.17.& fuit dictum in Rauennaten.fideicomm.27.Maij 1596.coram Reuerendissimo D. meo Patriarcha Antiocheno.*

Non obstat, quod testator instituerit Carolum, masculum, & non vocauerit fœminas sorores dicti Caroli, quarum dotes auxerat tantum, ex quo eli-
15 citur coniectura, quod cum † neptes excluserit tanto magis excludere voluerit pronceptes vti minus dilectas, ne illæ essent melioris conditionis, quàm essent neptes proximiores, *l.si viua mater.C.de bon. mater.Curt.iun.consil.11.numer.4.lib.1.* quia ex hoc non potest elici aliqua euidens coniectura. Tum quia
16 Rota † passim illam non admittit, *Seraph. decis.880. & decis. 1216. Rota decis.790.numer.2.par.1.diuers.Gregor.XV. decis.514.num.13.* Tum etiam quia maxima adest diuersitatis ratio inter fœminas sorores ipsius Caroli, & filias il-
17 lius. Quia † sororibus Caroli testator auxerat dotes, quæ ratio exclusionis non potest considerari in filiabus Caroli, quæ

quæ non fuerant dotatæ, *Curt. iun. dicto consf. 11. numer. 4. versf. nec obstat lib. 1. Rota decis. 485. num. 5. versf. aderat præterea par. 4. diuersf.*

18 Neque obstant † decisiones ab informantibus ex aduerso deductæ; & primò non obstat decisio in causa *Cæsenaten. fideicomm. 24. Ianuarij 1628. coram R.P.D. meo Durano*, quia ibi extabat simplex & absolutum fideicommissum ad fauorem familiæ, & insuper concurrebant plures aliæ coniecturæ, videlicet qualitas masculinitatis sæpiùs repetita, & conseruatio bonorum in familia.

19 Prout etiam non obstat † *decis. 483. par. 4. diuersf.* quia ibi etiam concurrebant plures coniecturæ, & propterea in sequent. *decis. 484. quæ est Seraph. 480.* plenè firmatur, quod debent concurrere plures aliæ coniecturæ cum ista, quam decisionē confirmauit, *Rota in eadem causa coram Penia decis. 485. eadem par. 4. diuersf.*

20 Nec facit † *decis. Nucerina fideicomm. coram Mantic. decis. 503. par. 4. diuersf.* Quia in illo casu vltra exclusionem fœminarum erat substitutus vnus ex descendentibus testatoris, hic sumus in transuersalibus, deindè simpliciter, & absolutè habita fuerat ratio conseruationis agnationis familiæ, quæ hic fuit restricta extra descendentes Caroli, & ea-

21 dem responsio aptatur † *decisioni Fulginaten. fideicomm. coram bo: mem. Cardin. Lancellotto eadem par. 4. diuersf. decis. 507.* vbi id super allegatur *decis. 80. par. 3. diuersf.* Quia vltra plures alias coniecturas, quæ ibi concurrebant, illa fundatur, quando cum exclusione propriarum filiarum ab vniuersali successione concurrebant aliæ duæ coniecturæ, vna ex statuto excludente in proprio casu, altera ex conseruatione familiæ prospecta simpliciter, & absolutè, & ideo decisiones non sunt contrariæ.

22 Denique non obstat † statutum. Vrbis excludens fœminas. Tum quia procedit in successione ab intestato, non autem ex testamento, tum etiam quia potius retorquetur, ex quo non excludit fœminas propter agnatos remotissimos, qualis est D. Eques immò sicuti filiæ de iure communi non excluduntur propter masculos adeò remotos, ita e-

23 tiam præsumendum † est, testatorem respectu suæ successionis voluisse admitti illos, qui ab intestato ex dispositione statuti vocantur, *Honded. consf. 57. numer. 20. lib. 1. Gabr. consf. 88. numer. 4. lib. 2. Cephal. consf. 46. numer. 19. versf. non obstat, Soccin. sen. consf. 6. num. 21. lib. 3. & consf. 33. num. 3. & 4. lib. 4. Mantic. de coniect. vlt. volunt. d. li. 11. tit. 14. num. 16. versf. 2. etiam respondetur.*

Et ita vtraque, &c.

☞ *Supra in eadem causa habetur alia decisio sub die 21. Februarij 1628. coram eodem R. P. D. Dunozetto; est decisio 151.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Giennen. Beneficij de Anduxar.

Die Mercurij 21. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Veri familiares Papæ, qui sint, & an eorum beneficia sint reseruata. Indultum concessum à Papa de conferendis beneficijs reseruatis ratione familiaritatis, an expiret, necnon extinguatur per mortem ipsius Pontificis.

SVMMARIVM.

1 *Cubicularij sunt veri familiares Papæ.*

2 *Beneficia familiarium Papæ, sunt reseruata per regulam quartam, & septimam Cancellariæ.*

3 *Gratia, si sit concessa, motu proprio, non indiget aliqua iustificatione.*

4 *Quod procedit etiamsi in gratia motu proprio, sit clausula*, vt accepimus, *& ita seruat Rota, num. 5.*

6 *Indultum concessum à Papa, an expiret, & extinguatur ipsius morte.*

7 *Qualitas iniuncta verbo, debet intelligi secundum tempus verbi.*

8 *Familiaritas Papæ, quæ nihil aliud est, quàm quædam quasi societas, morte ipsius Papæ extincta remanet.*

9 *Dictio*, quamdiu, *cuius sit naturæ, & num. 25.*

10 *Cessante causa cessat effectus.*

11 *Papa, si alicui concesserit indultum conferendi beneficia reseruata ratione familiaritatis suorum prædecessorum, multò magis censetur velle concedere eadem bene-*

neficia vacantia post eius mortem, & num.26.

12 *Beneficia semel reseruata semper durant affecta.*

13 *In beneficijs affectio, non est noua reseruatio.*

14 *in Beneficijs, quando Papa semel manus apposuit per reseruationem, non potest inferior collator de illis disponere.*

15 *Exceptio est de regula, & recipit easdem qualitates, quas habet regula.*

16 Geminian. in consil. 95. *communiter refutatur, & dictũ* consil. *est valde periculosum, atque Rota contrarium seruat.*

17 Felin. in c. in nostra num. 20. de rescript *declaratur.*

18 Gambar. decis. 24. aliàs 25. non est decisio, *sed discursus, & num.* 19.

20 Mohed. decis. 23. numer. 2. de præbend. *Rota illam non sequitur.*

21 *Familiaritas Papæ defuncti consideratur ex effectu, ex ea resultante, quæ durat etiam eo defuncto.*

22 *Beneficij reseruatio, & affectio semel producta, semper durat, etiam mortuo Papa.*

23 *Effectus iam perfectus, & consumatur durat, etiam si cessauerit causa.*

24 *Dispositio* l. in delictis, §. si extraneus, ff. de noxal. *quando intret.*

27 *Papa præsumitur se velle iuri conformare, & num.* 28.

29 *in Beneficijs familiarium Papæ, qui indultum concessit, potest aliquis ex eodem indulto per eius mortem aliquid sperare.*

30 *Qua ratio cessat in beneficijs familiarium Pontificum prædecessorum.*

DECISIO CXCVI.

CVM beneficium simplex situm in Ecclesia Sancti Michaelis de Anduxar, Giennen (de quo agitur) vacauerit per obitum Ioannis da Zuniga, & de eo, vti reseruato, ratione familiaritatis, dicti Ioannis, fuerit motu proprio prouisus à S.D.N. Dominus Beltrandus Velez de Gueuara, ab Illustrissimo autem Cardinali Episcopo Giennen vigore Indulti de prouidendo omnia beneficia Sedi Apostolicæ reseruata de eodem beneficio prouisus fuerit D. Lupus Pimentel, & Moscoso, & inter prouisos prælibatos lis desuper orta esset: Dubitaui hodiè in Rota An gratia D. Beltrandi sit iustificata, itaut illi non obstet indultum D. Cardinalis. Et Domini quoad primam dubij partem affirmatiuè, quo ad secundam verò negatiuè resoluerunt.

Quantum enim attinet ad primam dubij partem, videlicet circa iustificationem gratiæ, solùm fuit ex aduerso facta aliqualis difficultas super reseruatione. Et visum fuit reseruationem esse claram. Quia ex testibus Domini Beltrandi benè probatur Ioannem, de tempore quo obtinebat hoc beneficium, fuisse cubicularium honoris Pauli Quinti, & Gregorij XV. & idem constat ex fide Computistæ Palatij Apostolici, vbi quod in Rolis prædictorum Pontificum Ioannes legitur descriptus inter Cubicularios honoris. Huiusmodi autem Cu-
1 bicularij † sunt veri familiares Papæ ex *Bulla declaratoria Pauli Tertij in Bullario nouo tom. 1. bull. 3. & 4. fol. 615. & ex Constitutione Pauli Quinti edita 10. Fe-*
2 *bruarij* 1618. Vndè eorum † beneficia sunt reseruata per regulam quartam, & septimam Cancellariæ, & in puncto decidit *Rota in Placentina, seu Corduben. beneficiorum* 10. *Decembris* 1617. *coram Reuerendissimo Domino meo Decano.* Et super hac decisione emanauit postea dicta Constitutio Pauli V. quæ idem etiam disponit.

Et præterea videtur penitus omnis difficultas cessare, non solùm quoad iustificationem reseruationis, sed etiam aliorum narratorum. Quia ex quo gra-
3 tia fuit † concessa motu proprio, non indiget alia iustificatione, sed releuat ab onere probandi etiam narratiuas facti alieni, *cap. si motu proprio, de præben. in 6. Seraph. decis.* 1484. *num.* 10. *&* 1498. *numer.* 1. *& Rota decis.* 656. *numer.* 1. *&* 2.
4 *par. 2. recent.* & procedit, † quamuis (vt in nostro casu) gratia motu proprio sit cum clausula, *vt accepimus, Mart. de clausulis, par. 1. claus.* 138. *Cassad. decis.* 4. *numer.* 9. *de probat. Achill. decis.* 10. *numer.* 1. *de probat. Put. decis.* 100. *lib.* 3. *in nou. Seraphin. decis.* 388. *numer.* 2. *& Rota in d. decis.*
5 656. *num.* 3. vbi quod eadem † Rota ita obseruat, *& in Meten. Monasterij* 11. *Februarij* 1600. *coram Litta, & in Abulen. pensionis* 11. *Maij* 1607. *coram bo: mem. Sacrato.*

Quoad

Quoad secundam partem dubij, (nempè circa obstaculum indulti,) fuit maior difficultas. Quæ in eo posita erat quod illud dat D. Cardinali facultatē cōferendi omnia beneficia Sedi Apostolicæ specialitèr, vel aliàs generaliter reseruata: seu quæ ex generali reseruatione affecta existunt, etiam ratione familiaritatis prædecessorum, & futurorum Pontificum. Vnde quamuis in eodem indulto dicta facultas restringatur, vt non comprehendat familiares, & continuos commēsales eiusdē Pauli V. in illis verbis, ibi: *præterquam ratione familiaritatis continuæ commensalitatis familiarium nostrorū continuorum commensalium, qui nunc sunt seu aliàs, etiam dum Cardinalatus honore, fungebamur, fuerunt, aut quandiu militantis Ecclesiæ regimini præfuerimus, erunt-*
6 *&c.* Tamen cum hoc beneficium vacauerit post mortem Pauli V. dicebatur, quod exceptio (de qua indulto) expirauit, & extincta fuit eiusdem Pauli V. morte *Gemin. cons. 93. num. 25.* & in puncto fuit etiam data quædam asserta *decis. Gambar. 24. aliàs 25.* qui idem repetit *in tract. de offic. legat. lib. 3. num. 167. cum seqq.* & in simili fuit allegata *decis. Mohed. 23. nu. 1. de præb.*

Rationes autem, quibus informantes pro D. Lupo nitebantur, habentur in præcitatis Doctoribus, & decisionibus. Quarum tres præcipuè recensentur. Prima, quod prælibata exceptio (videlicet ratione familiaritatis Papæ) est intelligenda de familiaritate existente de tempore, quo beneficia vacare contigerit, quia nisi vacent conferri non possunt. Vnde huiusmodi qualitas, nempe familiaritas, debet adesse tempore vacationis. Cum enim tunc temporis tantum intret
7 facultas indulti eo etiam tempore debet intrare exceptio, & non antea, vel post, ad *l. in delictis, §. si extraneus, ff. de noxal.* & facit textus optimus *in l. 2. ff. de aur. & argent. legat.* sed sic est quod Ioannes, tempore quo obijt, non erat familiaris Papæ,
8 quandoquidem per mortem Papæ familiaritas (quæ nihil aliud est, quàm quædam quasi societas,) extincta remansit, vt ex multis concludit *Gambr. in præcit. loc.* ergo videtur in præsenti casu non intrare dictam exceptionem, sed intrare indultum. Et accedunt verba indulti, ibi, *quamdiu militantis Ecclesiæ regimini præfueri-*
9 *mus erunt.* Ponderando dictionem, *quandiu,* quæ est limitatiua temporis *Anchar. cons. 220. n. 2. Honded. cons. 6. num. 3. lib. 1. & Surd. cons. 476. nu. 2. circa med.* Secunda ratio est. Quod nō sit verisimile, quod Papa voluerit priuare Cardinalem facultate conferendi hoc beneficium eo casu (nem
10 pe tempore vacationis) quo ipse Papa, qui tunc mortuus erat, non poterat gratificari familiaribus suis, *ex regula cessante causa,* & aduertit *Gambar. in d. tract. num. 173.* Tertia, & vltima ratio adducitur. Quia si Papa cōcessit Cardinali indultum conferendi beneficia reseruata ratione familiaritatis Pontificum prędecessorum (quæ ipse poterat prouidere, si vacarent
11 in eius vita) sic & multo magis beneficia reseruata ratione suæ familiaritatis vacantia post eius mortem, quæ ipse tunc non poterat prouidere, *ad l. illud. ff. ad l. aquil.*

Cæterum, his non obstantibus, fuit ad fauorem D. Beltrandi resolutum, indultum non obstare. Et ratio resolutionis fuit, quia cum hæsitari non possit (vt supra dictum est) quin hoc beneficium per familiaritatem Ioannis fuerit reseruatum consequenter, quamuis familiaritas per mortem Papæ fuisset extincta, nihilominus semper etiam post mortem eiusdem, durauit affectio ex trita regula, quod be-
12 neficia semel reseruata semper durant affecta: vt expresè disponit *Extrauagans Pauli II. incipien. Ad Romani, de præbend.* inter communes, *Gambar. in d. tract. num. 132. & 180. vbi num. 167.* quod sic sæpè resoluit *Rota, & idem Gambar. decis. 67. Felin. in c. in nostra nu. 20. vers. postea mutaui. de rescript. Anchar. cons. 138. propè fin. Menoch. de arbitr. Iudic. cas. 201. num. 113. Gomes. in regula de impetr. per obit. qu. 18. vers. & licet. Simonet. de reseruat. qu. 57. & 58. Silua de benefic. par. 3. quæst. 11. Aen. de Falcon. de reseruat. qu. 5. princ. in 2. q. nu. 6. Granut. in addit. ad Simonet. q. 35. Gonzal. super reg. 8. §. 5. proœm. num. 79. & Rota decis. 13. 15. & 31. nu. 1. de præb. in antiq. &*
13 *decis. 10. & 12. eod. tit. in nou.* prout voluit *Gambar. vbi supra* (sed est tacita quædam reseruatio inducta (vti effectus ex sua causa) ex expressa reseruatione Papæ ratione suæ familiaritatis. Ob eam nimirum
14 causam: quod ex quo semel Papa manus apposuit per reseruationem, non potest inferior collator de huiusmodi beneficijs disponere, donec Papa semel disposuerit, *c. vt nostrum. de appellat. cap. 1. & 2. de confirmat. vtil.* ex quibus iuribus in specie postea emanauit dicta Constitutio, seu

Extra-

Extrauagans Pauli II. vt benè Simon. q. 64. nu. 1. cum seqq. Garz. de benefic. par. 5. cap. 1. nu. 140. & Rota in dicta decis. 31. num. 2. vers. in oppositum. de præben. in antiq. Bisignet. decis. 20. de concess. præben. & disponit expressè regula 1. Cancellariæ:

Sed vlterius in casu nostro multum vrget. Quia sicut ex tenore indulti apparet, quod Papa in generali facultate Cardinali data, voluit comprehendere beneficia reseruata, & affecta, & ideò non solum vacantia in eius vita, sed etiam post eius mortem pariter cum exceptio sit de
15 regula, & recipiat qualitates, quas habet regula, *ad l. nam quod liquidè in fin. de pœn. leg. Castr. cons. 79. num. 3. lib. 1.* dum Papa excipit à dicta generali facultate beneficia suorum familiarium, voluit etiam in exceptione comprehendere dicta beneficia suorum familiarium, nedum ex capite reseruationis expressæ, nempè familiaritatis, & sic vacantia in eius vita, sed etiam ex capite reseruationis tacitæ, nempè affectionis resultantis ex præcedenti reseruatione expressa, & per consequens etiam beneficia suorum familiarium vacantia post eius mortem, quo solùm tempore in hoc casu potest considerari affectio. Qui sensus (vti dicebant Domini) tantò magis recipi debet, ex quo exceptio reducit rem ad ius primæuum ante indultum, & quia est etiam literalis, quandoquidem incipit clausula dispositiua indulti, & ante orationem perfectam intermittitur exceptio, ibi: *præterquam ratione familiaritatis &c.* & postea prosequitur, & finitur eadem clausula, ibi: *generaliter reseruata, seu ex generali reseruatione Apostolica affecta existunt, vel fuerint.* Vndè luce clariùs patet, quod verba illa *reseruata, & affecta,* referuntur etiam ad exceptionem, itaut exceptio comprehendat beneficia familiarium Papæ, vacantia, tàm Papa viuente, quàm eo mortuo.

16 Ex quibus non obstat *cons. Gemin.* quia communiter reprobatur, vt aduertit *Simonet. qu. 58. num. 14. & idem Gemin. in eod. cons.* seu veriùs additio in eo inclusa, *num. 15. vers. sed demus,* fatetur, quod dictum consilium est multum periculosum, ex quo Rota passim obseruat
17 contrarium. Et *Felin. in c. in nostra, n. 20. vers. & caue, de rescript.* dicit, quod prius consuluit iuxta *cons. Gemin.* sed quod postea mutauit sententiam per dictam *Extrauagantem Pauli II.* Minus obstat asser-
18 ta decisio *Gambar.* quia non est decisio, sed discursus. Ex quo in eo non deciditur causa, nec quidquam firmatur, sed solum *Gambar.* vti integer, & fidelis relator recenset vtriusque opinionis argumenta. Et quæ adducit pro hac sententia (cum præcipuè fundentur in dicta Extrauaganti) magis incalescunt, & præponderant, vt affirmat *Mandos. in reglu. 3. nu. 15.* Prout etiam idem *Gambar.* sentire
19 visus fuit in dicto tract. loco supra citato dum attestatur, sic Rotam obseruare. Demum non obstat decisio *Mohed.* quia veritas est quod Rota illam non sequitur
20 sed contrarium iuxta antiquas Rotæ decisiones, & Extrauagantem prædictam prout aduertit *Granut. in addit. ad Simonet. q. 35. num. 40.*

Non obstat etiam prima ratio in contrarium adducta: nempè quod sit atten-
21 dendum tempus, vacationis quia immò ex supradictis debet attendi tempus reseruationis, vt etiam resoluit *Cassad decis. 23. n. 4. de præben.* vbi quod nihil refert, duret, vel non duret, familiaritas, ex quo semel produxit reseruationem, & affectionem,
22 quæ ideò semper durat, etiam mortuo Papa, itaut non sit attendenda præcisa familiaritas, vti familiaritas, sed vinculum, & effectus ex ea resultans, *Felin. in d. cap. in nostra, num. 20. vers. monetur. Sarnen. in d. reg. de impetr. benefic. vac. per obit. quæst. 18. vers. & licet. Bisignet. d. decis. 20. de concess. præb. Seraph. decis. 1251. nu. 20. in fin.* Et propterea nihil ad rem, quod cau-
23 sa cessauerit, quia durat nihilominus effectus iam perfectus, & consumatus, *leg. ter stipulantem, §. sacram de verb. obligat. Tiraq. in tract. cessante causa limit. 12. n. 1.* Prout etiam Papa in dicta exceptione insinuauit, dum non excepit beneficia vacantia per obituum suorum familiarium. Quo casu fortè procederet obiectum, &
24 meritò dubitari posset, an intraret dispositio *text. in d. § in extraneis,* sed dixit, quod excipiebat beneficia reseruata ratione familiaritatis suorum familiarium. Quæ verba benè perpensa dubio procul exceptionem realem, & perpetuam efficiunt. Ex quo etiam reseruatio ex capite familiaritatis iuxta dictam Extrauagantem, & regulas Cancellariæ realis est, & perpetua: quamuis familiaritas non sit perpetua, sed morte Papæ extincta fuerit. Vnde non obstant etiam verba
25 restrictiua dictæ exceptionis, ibi: *quandiu &c.* quia (vt patet ex lectura) non limitant reseruationem ad vitam Pontificis

ficis, sed solùm qualificant personas familiarium suorum, siue dum Papa Cardinalatus fungebatur honore, siue dum vniuersali Ecclesiæ præfuit.

Tandem non obstant secunda, & tertia ratio. Nam illa: quod non sit verisimile, quod Papa post eius mortem (quo tempore non potest conferre) voluerit priuare Cardinalem facultate cōferendi, penitus cessat. Quia si admitteretur, *Extrauagans Pauli II. & d. reg. 11. Cancellariæ*, quæ reseruant successo-
26 ribus beneficia reseruata per Pontifices prædecessores essent inanes, & superfluæ: nam semper opponi posset de huiusmodi verisimili mente reseruantis. Et præterea dicta ratio retorquetur. Quia
27 verisimilius est, † quòd Papa voluit se iuri conformare. Alia autem ratio, quod Papa non excepit beneficia prædecessorum, quæ ipse poterat prouidere, & idcirco quod multo minus excepit beneficia suorum familiarium vacantia post mortem suam, quæ non potest prouidere, est nullius considerationis, quia eo ipso quod illa non excepit etiam retorquetur. Et in beneficialibus non admititur hoc argumentum *c. si cui de præben. in 6.* sed imò (vt dictum est) quod vo-
28 luit Papa † se conformare cum dicta Extrauaganti, & regulis Cancellariæ. Et insuper inter vnum, & alium casum (præter maiorem animi affectum, quem habet Papa ad Beneficia suorum familiarium) adest etiam alia optima dispa-
29 ritatis ratio: quia quoad † Beneficia familiarium Papæ, qui Indultum concessit, posset ex eodem Indulto per eius mortem aliquid sperari. Quod Papa
30 penitus noluit. Quæ ratio † cessat in Beneficijs familiarium Pontificum prædecessorum iuxta tradita per Doctores in *l. illæ institutiones cum l. præcedenti* per *illa iura*; *ff. de hæred. instit.* Et quæ ego dixi in *tractatu de condit. & mod. impossib. 3. par. c. 5. num. 20. & per tot.* Et in omnem cassum cessant omnia cum ex verbis dictæ exceptionis appareat de clara mente Pontificis.

Et ita decisum vtraque, &c.

Infra in eadem causa adest alia decisio sub die Lunæ 20. Nouembris 1628. coram eodem R. P. D. Vrgellen. est decisio 212.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Ferrarien. Archipresbyteratus.

Die Veneris 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Institutio in Iurepatronatus facta, quando, & ex quibus causis dicatur attentata. Iudex aliundè quàm ex actis moueri non potest. Iuspatronatus quando versatur in persona potenti, qualiter probetur tam secundùm ius commune, quàm secundùm dispositionem Concil. Trident. latè, & abundè iste articulus discutitur. Enunciatiuis Papæ quando stetur, & quando è contra.

SVMMARIVM.

1 *Institutio in Iurepatronatus est attentata, quando facta fuit in contradictorio iudicio.*

2 *Institutio si fuerit concessa, pendente termino ad appellandum, dicitur attentata.*

3 *Institutio, licèt non habeat vim diffinitiuæ, nihilominus ab ea datur appellatio.*

4 *Lex, si diceret, quod à sententia interlocutoria, quæ trahit secum executionem, vt ne detur appellatio, esset iniqua, & quando à dicta sententia appellatur, causat attentata, num. 5.*

6 *Præsentatus ab existente in quasi possessione præsentandi, etiam quod nullum detegatur ius possessionis, non debet amoueri.*

7 *Episcopus non potest instituere, quando ante præsentationem, fuit mota lis existenti in quasi possessione præsentandi.*

8 *Patronus non potest præsentare, quando lis fuit mota possessori ante vacationem.*

9 *Appellatio ad effectum suspensiuum, quando agitur de institutione in Ecclesia Parochiali, non datur, sed ad effectum deuolutiuum tantum, & numer. 12.*

10 Concil. Trid. sess. 24. cap. 18. de reform. *in quo casu loquatur, declaratur, & n. 27. & 49.*

11 *Attentata in institutione iurispatronatus, quando euitari non possunt.*

13 *In Actis ea, quæ non sunt, nulla de illis est habenda consideratio.*
14 *Iudex aliundè, quàm ex actis sumere non potest informationem.*
15 *De actis ea, quæ non sunt, dicuntur non esse de hoc mundo.*
16 *In Actis non sufficit iura esse, nisi etiam fuerint producta, parte citata ad dicen. con.*
17 *Instrumentum rogatum in officio Notarij causæ, non dicitur de actis, nisi fuerit repetitum, cum partis citatione.*
18 *Productio facta in vno iudicio, non nocet in alio.*
19 *Iurispatronatus vsurpatio, præsumitur quando sumus in magno Principe.*
20 *Iurispatronatus probatio, quando spectat ad personam Magnatis, requiritur immemorabilis, cum præsentationibus effectum sortitis per 50. annos, secundùm Concil. Trid.*
21 *Probatio immemorabilis iurispatronatus requiritur in Magnate, de iure communi.*
22 *Iurispatronatus vsurpatio præsumitur in eo, qui habet iurisdictionem in loco beneficij.*
23 *A Tituli primordio, euentus posterior formatur.*
24 *Principium attenditur in actu nulliter concepto.*
25 *Principium debet attendi, vbicunque aliquid fit in executionem præcedentis actus.*
26 *Vsurpatio iurispatronatus, vt præsumatur in Magnate, sufficit, quod sit, vel fuerit Dominus temporalis loci, vbi existit beneficium.*
28 Decis. in causa Toletana iuris decimandi 3. Maij 1582. *reprobatur à Rota.*
29 *In iurepatronatus dato concursu paris, vel maioris potentiæ Episcopi, an cesset præsumptio vsurpationis.*
30 *Iuspatronatus si prætendat familia potens, & magna, eisdem modis debet illud probare, quàm dominus Castri.*
31 *Iuspatronatus præsumitur ex vsupatione, nedum in dominis, sed etiam in familia potenti, & Vniuersitate, & numer. 32.*
33 *Potentia probatur ex diuitijs, amicis, numerositate personarum, & familiarum, ac populari existimatione.*
34 *In potentia iudicanda hoc est relinquendum arbitrio, & religioni iudicantis, & num. 35.*
36 *Iuspatronatus præsumitur ex vsurpatione, in Vniuersitate etiam parua, & sine iurisdictione.*
37 *Iuspatronatus, vt præsumatur ex vsurpatione in persona potenti, requiritur potentia in loco beneficij.*
38 *Iurisdictio extra locum beneficij non sufficit ad præsumendum iuspatronatus ex vsurpatione in persona potenti.*
39 *Consequentia illa, habet iurisdictionem in loco benefiŋ, ergo intrat præsumptio vsurpationis iurispatronatus, valet.*
Sed illa alia, non habet iurisdictionem in loco, ergo non intrat præsumptio vsurpationis regulariter non valet, numer. 39.
40 *Iurispatronatus quasi possessio, vt acquiratur plura requiruntur.*
41 *Iurispatronatus probatio in persona potenti iuxta formam Concil. Tridenl. requiritur, tam in petitorio, quàm in possessorio. Vide rationem, numer. 44. 48.*
42 *Præsentandi quasi possessio non sufficit docere, ad effectum manutentionis iuripatronatus, quando sumus in persona potenti.*
43 *Patronus potens, qui semel docuit de iurepatronatus iuxta formam Concil. Trid. non est repellendus à quasi possessione presentandi.*
45 *Ex præsentatione facta sine titulo, Patronus censetur in mala fide vera, & propterea non acquirere aliquod ius in possessione.*
46 *Præsentandi quasi possessio, an attendatur, si sit facta sine titulo, quando adest bona fides.*
47 *Bona fides in quasi possessione præsentandi præsumitur adesse spatio 20. annorum.*
50 *Iuspatronatus quasi possessio non probatur ex assertione Episcopi, sed ex actis probari debet, sicuti etiam probari debet iuspatronatus, num. 51. & 61.*
52 *Iudicis assertionibus non creditur, nisi factæ sint præuiæ causæ cognitione, & de illis appareat in processu.*
53 *Episcopi confessio, quod beneficium sit de iurepatronatus non præiudicat Ecclesiæ.*
54 *Iuspatronatus quando iustificatur, debent citari illi, de cuius interesse agitur.*
55 *Causæ cognitio, quod non fuerit adhibita, appa-*

apparet ex breuitate temporis.

56 Acta omnia indigent tempore, vt aliquid maturius agatur.

57 Index, quando potuit instrui breuitate temporis, tunc breuitas non vitiat.

58 Sententia antiqua potest exequi sine actis.

59 Sententia, vt dicatur antiqua, debet esse lata ante 30. annos.

60 Probationes antiquas, qui vult impugnare, tenetur exhibere acta.

62 Forma data à Conc. Trid. sess. 24. cap. 18 de reformat. super probatione iurispatronatus potentium, non potest adimpleri per æquipollens.

63 Neque hoc casu sufficit probatio præsumpta resultans ex enunciatiuis, & institutionibus Episcoporum.

64 Assertioni Episcopi de præsentatione coram se factis creditur; sed secus est, attenta dispositione Concil. Trident. numer. 65.

66 Assertioni Episcopi standum est in his, quæ concernunt suum officium.

67 Iuspatronatus secundum dispositionem Concil. Trident. debet probari ex actis.

68 Ecclesia regulariter præsumitur libera, nec suffragatur institutio in iurepatronatus sine causæ cognitione, num. 69.

70 Enunciatiua Papæ non iuuat, quæ non fuit facta motu proprio, nec continet factum proprium ipsius Papæ.

71 Quod procedit etiam si super ea fundetur intentio Papæ.

72 Enunciatiuis Papæ non statur, quando concernunt interesse partis.

73 Decis. in causa Portuen. Beneficij declaratur, & num. 75.

74 Assertioni Papæ, quando stetur.

76 Ordinariæ probationes, quando sufficiant in iurepatronatus.

77 Probationes leuiores sufficiunt ad probandum iuspatronatus quando de eo pluraliter non agitur.

78 Probationes exactæ requiruntur ad probandum iuspatronatus quando agitur ad effectum institutionis in præiudicium libertatis beneficij.

79 Verbum, remaneat, cuius sit naturæ.

80 Concessionem alicuius Castri, si Imperator faciat, cum suis pertinentijs, quid veniat.

81 Concedere id, quis videtur, quod suum erat.

82 Priuatio præsupponit habitum.

83 Iurispatronatus existentia, quando est fundamentum agentis, qualiter probari debet.

84 Dispositio Papæ ex certa scientia facta præiudicat libertati Ecclesiæ.

85 Concil. Trident. sess. 25. cap. 9. de reformat. declaratur, num. 86.

87 Iuspatronatus an præscribi possit.

88 Patronus potens, si velit iuuari præscriptione ad probandum iuspatronatus de iure communi debet docere de immemorabili.

89 Patronus potens, si prætendat iuspatronatus ex priuilegio, vel confirmatione Apostolica, debet de eis docere.

90 Priuilegium inualidum non iuuat patronum, licèt sit in quasi possessione præsentandi per quodlibet longissimum tempus.

DECISIO CXCVII.

VACANTE Archipresbyteratu Bondeni, Serenissimus D. Dux Mutinæ prætendens, illum esse de iurepatronatus præsentauit coram Suffraganeo Ferrariensi Iulium Veneticum, cui præsentationi se opposuit Promotor Fiscalis Episcopatus, & hinc indè pluribus actitatis, tandem idem Coadiutor die 31. Iunij superioris anni per hæc formalia verba præsentato Institutionem concessit: *Mandans Serenissimum D. Ducem manuteneri in possessione, seu quasi iuris præsentandi, & nominandi, & ad hunc effectum mandauit, præsentatum institui*, prout ipse die 3. Augusti sequentis instituit, & die 23. eiusdem mensis Promotor Fiscalis à die habitæ notitiæ interposuit appellationem cum protestatione, quòd nihil fieret appellatione pendente. Vndè introducta causa in Rota, dubitaui, An dicta Institutio suffragaretur, & negocio maturè discusso, negatiuè fuit resolutum ex duplici capite.

Primò, quia huiusmodi Institutio
1 fuit † attentata ex quo cum fuerit facta in contradictorio Iudicio, habet vim diffinitiuæ, & causat attentata *glos. in cap. fin. in verb. Inanes de elect. in 6. Ioan. Andr. in cap. Auaritiæ, ante num. 4. vers. item facta ordinato Iudicio*, Gemin. *ante numer. 8. vers. tertius quando fit ordinato iudicio cum contradictore, Franc. numer. 5. de elect. in 6. Innoc. in c. constitutus 46. in fin. vers. secus autem, Ostien. numer. 11. in fin. vers. si autem procederetur, Abb. num. 14. de appellat. Lancellott. de attent. 2. par. cap. 2. limit. 49. per tot.*

tot. vbi num. 2. dicit, quod etsi Lambertin. de iurepatr. lib. 2. par. 2. artic. 5. quæst. 11. numer. 2. teneat contrarium, Nihilominus cum fuerit allegatus in causa Neapolitana de Squillagijs coram Oradino de mense Decembris 1562. Rota non admisit hoc dictum, & dixit quod lectura erat corrupta, & subdit, quod plerique ex Dominis idem sentiebant, dum proponebatur causa Bituntina Beneficiorum 16. Iunij 1561. coram Rubeis, & tandem concludit, quòd dictum Lambertini potest saluari, quando extraiudicialiter proceditur, tunc enim ab Institutione non datur appellatio, vt dicunt etiam omnes DD. supra allegati, & num. 4. in fine dicit, quod Abb. in c. constitutis, loquitur quando Ordinarius summariè & extraiudicialiter procedit ad Institutionem, vt dixit Rota in causa Compostellana coram Ghissanen. 16. Ianuarij 1554. & verè ita loquitur *Abb.* & distinguit, quando extraiudicialiter proceditur, vt videre est *num. 5.* & quando iudicialiter allegato *num. 14. Rota decis. 6. num. 2. par. 2.* vbi aliæ decisiones allegantur, & latè *Garz. de Benefic. par. 9. cap. 4. num. 16. cum pluribus seqq.* & ista procedunt, siue appellatio antecesserit, siue subsequuta fuerit actualem institu-
2 tionem, quia sufficit ad effectum † attentatorum, quod institutio fuerit concessa pendente tempore ad appellandum cum actualiter fuerit appellatum in tempore, *Cassad. decis. 3. de restitut spol. Cæs. de Grass. decis. 2. de app. Put. decis. 414. num. 2. lib. 3. in correct.*

Et prædicta eò magis placuerunt Dominis, quia dato etiam sine veri præiu-
3 dicio, quod † institutio non haberet vim diffinitiuæ, nihilominus ab ea dabatur appellatio, cum traheret secum executionem, & non posset reparari per diffinitiuam, *Federic. de Senis cons. 66. in princ.* vbi quod si à tali interlocutoria
4 non posset appellari, lex † per hoc dicendum esset iniqua, quia præstaret occasionem Iudicibus perperam interloquendi, *Anchar. cons. 372. num. 5. versic. circa verò secundum, Rot. decis. 181. in fin. lib. 3. par. 3. Natt. consil. 172. num. 2. & seqq. lib. 1.* & ideò gesta appellatione pendente etiam ex illo capite essent attentata,
5 quia † appellatio, etiam ab interlocutoria, quando est admittenda, causat attentata, *Roman. consil. 501. numer. 2. vbi Apostill. dat. concord.* Quod autem ab ista interlocutoria daretur appellatio, non potest ambigi, ex eo quod Suffraganeus Ferrariensis instituit, ex quo Serenissimus D. Dux erat in possessione, ergo interlocutoria trahebat secum executionem, itaut non posset per diffinitiuam reparari, quia tunc videtur posse reparari, quando possessor si succumbat, tenetur restituere omnes fructus, quos percipit post litem contestatam: sed si institueretur præsentatus appellatione pendente ab Institutione iudicialiter concessa, & succumberet, Ordinarius, qui prætendit libertatem, non posset recuperare fructus, hoc est, prouisionem illius be-
6 neficij, quia præsentatus † ab existente in possessione præsentandi, etiam quod nullum detegatur ius possessoris, non debet amoueri, *cap. consultationibus, de iurepatr. cap. querelam, de elect. & vtrobique DD Calderin. consil. 23. in princ. versic. illud tamen, de præben. Oldrad. consil. 312. num. 2. Abb. consil. 54. numer. 2. par. 1. Rota decis. 374. num. 3. par. 1. in recent.* & ità in puncto licèt ad aliud propositum dicit *glos. in cap. ex literis, in verb. vel antequam, & ibi Abb. numer. 9. versic. ratio est ista, de iurispatr. Alex. consil. 75. numer. 46. lib. 4. Rocch. de iurepatr. in verb. competens quæst. 23. in 2. & 3. opin.* qui Doctores licèt loquantur, quando ante præsentationem fuit mota lis existenti in quasi possessione præsentandi, benè tamen applicantur in terminis ad casum nostrum, quia ratio huius opinionis respicit casum,
7 quare † Episcopus instituere non possit, vt considerat *Lancellott. de attent. lit. penden. par. 2. cap. 4. in præfat. num. 649.* licet in casu, quod lis moueatur possessori an-
8 te † vacationem, verior opinio sit, quòd nec Patronus possit presentare, vt per *Lancellot. de attent. vbi supra dicto num. 649. & seqq.*

Non obstat, quod hic agitur de Pa-
9 rochiali, & ideò † non erat admittenda appellatio ad effectum suspensiuum, sed deuolutiuum tantùm, vt disponit *Concil. Trid. sess. 24. cap. 18. de reformat. & est constitut. sanct. mem. Pij V. 33. in nouiss. in §. 5.* Incipiente *Decernentes.* Quia fuit responsum, quod Concilium loquitur
10 in † relatione facienda ab examinatoribus, quæ non potest suspendi per appellationem, quominus fiat institutio, secus in casu isto, in quo agitur de iurepatronatus & Serenissimus D. Dux prætendit esse in quasi possessione præsentandi, ac iudicialiter fuit processum ad institutionem, non ex relatione Examinato-

natorum, sed ex prætensa quasi posses-
11 sione; vndè ex prædictis euitari † non possunt attentata, vt fuit resolutum in causa *Lucan. Plebis, seu Parochialis 8. Iunij 1571. coram bon. mem. Card. Lancellotto seniore, siue Binarino*, quam refert *Garz. de Benefic. par. 9. cap. 4. num. 18.* & in istis terminis loquitur etiam Constitutio præfacta sanct. mem. Pij V. & in puncto,
12 quod institutio Parochialis † iudicialiter facta pendente appellatione sit attentata, fuit resolutum in causa *Aurien. Parochialis 1. Iulij 1596. coram recol. mem. Francisco Penia*, & in alia *Aurien. Parochialis 4. Decembris 1596. coram bo: mem. Cardin. Lancellot. iuniore*, ac in causa *Compostellana Parochialis de Bayona 9. Decembris 1598. coram eodem bo: mem. Penia*; quas decisiones refert *Garz. vbi supra numer. 22. cum seqq.* & passim meo tempore hoc fuit dictum, & sine controuersia admissum.

Secundò principaliter dictum fuit, institutionem non suffragari, quia aut prætenditur, quod illa possit sustineri ex quo constat de Iurepatronatus Serenissimi Ducis; aut ex quo est in quasi possessione præsentandi, ad quam se restrinxit Suffraganeus Ferrariensis. Et ex probatione Iurispatronatus dicta institutio defendi non potest, quia aut illud prætenditur probari, ex dotatione, & fundatione iuxta formam præscriptam à Concilio, vel ex Priuilegio, si ex dotatione & fundatione, de illa non constat: si ex priuilegio nec minus; Non potest enim fieri vis in priuilegijs ponderatis in causa *Comaclen. & Ferrarien. Præposituræ, & Beneficij 15. Decembris 1625. coram bo: mem. Remboldo*. quia copiæ illorum fuerunt ponderatę per Datariam impugnando dicta prætensa priuilegia, qualia illa essent, nec fuerunt producta in actis, vndè in illis non potest fieri aliquod fundamentum, nisi per Serenissimum Ducem producantur in actis huius causæ, vt per Rotam cognosci possit, quantum
13 releuent, & ideò, † cum non sint in actis, nulla est illis habenda consideratio, cum Rota non admittat, quòd pos-
14 sit Iudex aliundè, quàm † ex actis sumere informationes, vt fuit resolutum in causa *Perusina separationis Thori 28. Iunij 1589. corom bo: mem. Gypsio, sanct. mem. Gregor. decis. 224. in fin. Rot. decis. 445 num. 8. par. 1. diuer. & decis. 278. numer. 2. par. 4.* & passim hoc tenet Rota; quod etiam fuit optima ratione ponderatum in causa *Romana hæreditatis 17. Iunij 1611 coram bo: mem. Card. Sacrato*, vbi quòd si Iudex extra acta moueri posset, non posset pars facere suas diligentias, & ita tollerentur defensiones, vnde ea, quæ
15 non † sunt de actis, dicuntur non esse de hoc mundo *Rot. decis. 404. sub num. 1. par. 1. recent.* quæ adeò vera sunt, vt non
16 sufficiat, † iura esse in actis, nisi etiam fuerint producta parte citata ad dicendum contra; *Cassador. decis. 7. in fin. de appellat. Cæs. de Graff. decis. 3. num. 7. de resti-*
17 *tut. spol.* etiam quòd instrumenta † sint rogata in actis eiusdem Notarij causæ, nisi saltem repetantur cum partis citatione, vt fuit dictum in causa *Romana Saluiani 25. Maij 1616. coram Illustrissimo D. Card. S. Eusebij, & coram sanct. mem. Gregor. in decis. 508. num. 6.* immò si dicta pri-
18 uilegia † fuissent producta in illo iudicio (quod tamen non est verum) non nocerent in isto, *Caph. cons. 377. num. 86. Riminal. iun. cons. 213. num. 20. Achil. decis. 2. de confess. sanct. mem. Gregor. decis. 432. numer. 5.*

Aut verò prætenditur probari Iuspatronatus iuxta formam Concilij, & cum agatur de magno Principe, certùm est, quod tam de iure communi præsumitur
19 ex † vsurpatione *Put. decis. 55. & 56. lib. 1. & decis. 356 par. 2. in correct. Mohed. decis. 10. de Iurepatron.* quàm ex dispositione Concilij *Rota coram sanct. mem. Clemen. VIII. decis. 199. par. 2. diuers. & decis. 331. eadem par. 2.* & ideò aut Serenissimus D. Dux prætendit hoc Iuspatronatus ex persona clar. mem. Ducis Alphonsi vltimi Ducis Ferrariæ, aut ex persona propria: Si ex persona Ducis Alphonsi, prout videtur prætendere, vt patet ex literis obtentis à sanct. mem. Paulo V. ibi, *quæ de Iurepatronatus Laicorum Nobilium virorum dilecti filij Cæsaris de Este Mutinæ, & Regij Ducis ex fundatione, vel dotatione iuxtà Capitulationem Fauentinam existit*: Si enim prætendit hoc Iuspatronatus ex Capitulatione Fauentina, in necessariam consequentiam illud prætendit ex successione Ducis Alphonsi, & isto casu, dum illud prætendit ex iure Ducis Alphonsi, sequitur, quod istud Iuspatronatus habeat præsumptionem iuris contra se, ita vt, cum agatur de Iurepatronatus spectante ad
20 personam Magnatis, † requiratur probatio immemorabilis cum præsentatio-

nibus effectum sortitis spatio 50. annorum iuxtà dispositionem *Sac. Concilij Trident. sess. 25. cap. 9. de reformat.* in eo enim solo Concilium alterauit dispositionem iuris communis, vt debeat doceri de dictis præsentationibus effectum sortitis spatio 50. annorum, quia etiam de iure
21 communi † in istis Magnatibus requiritur probatio immemorabilis, vt infra dicetur. Et quòd Dux Alphonsus comprehenderetur sub ista dispositione
22 Concilij, est extra † omnem difficultatem, cum haberet Iurisdictionem in loco, *Put. dicta decis. 55. & 56. & vtrobique additio lib. 1. in correctis, & decis. 3. & 8. de iurepatron. Chissanen. decis. 67. Caputaq. decis. 128. par. 2. Mohed. decis. 10. numer. 2. de Iurepatr. Cotta decis. 356. Rot. decis. 52. numer. 2. 6. & 7. & decis. 219. num. 1. vers. Ratio, par. 1. in recent. sanct. mem. Gregor. decis. 222. num. 1. & ibi latè Adden.* & fuit resolutum in causa *Lucana Iurispatr. de Podijs 5. Martij 1621. coram me*, & hac quidem probatione vti debet Serenissimus D. Dux Mutinæ, cum sit successor
23 Ducis Alphonsi: à primordio † enim tituli posterior formatur euentus, *l. 1. §. nulla, & ibi glos. in vers. Primordium tituli C. de impon. lucr. descript. lib. 10. Oldrad cons. 94. in princ. vers. Et quantum ad primum*, vbi quod principium attenditur in
24 actu nulliter † concepto, quia si à principio fuit actus nullus in sua conceptione respectu vitij personarum, etiam quod actus sit sub conditione non conualidatur, licèt tempore purificatæ conditionis cesset vitium, & generaliter vbicunque aliquid sit in executionem præcedentis actus, attenditur actus
25 præcedens, & sic principium, *Anchar. cons. 28. num. 3.* & in terminis iurispatronatus *Rota dicta decis. 219. numer. 1. vers. ratio fuit, par. 1. recent.* vbi æquiparat, il-
26 los, † qui sunt, vel aliquando fuerunt Domini temporales loci, vbi existit beneficium.

Si verò Serenissimus D. Dux prætendit hoc iuspatronatus ex persona propria, eget eadem probatione, quia de-
27 cretum prædictum † *Concilij sess. 25. c. 9. de reformat.* propter dictionem *plerumque* qua vtitur, habet locum etiam quando cessat præsumptio vsurpationis, si iuspatronatus prætendatur à persona Potenti, vel Magnate, siue Vniuersitate, vt censuit Congregatio Illustrissimorum Inter-
28 pretum, & dixit *Rota in causa † Sorana iurispatronatus 28. Aprilis 1603. coram bo: mem. Cardin. Pamphilio*, vbi fuit reprobata decisio in causa *Toletana iurisdecimandi 3. Maij 1582.* in qua diceba-
29 tur, quòd dato † concursu paris, vel maioris potentiæ Episcopi, cessat præsumptio vsurpationis, & idem fuit dictum coram eodem *in Iacen. Parochialis 27. Iunij 1603.* & admissa in dicta causa *Lucana iurispatronatus de Podijs 14. Iunij 1621. coram me*, & quod requiratur
30 eadem probatio, † quando ad iuspatronatus agit familia potens, & magnas, prout requiritur, quando agit Dominus Castri, sæpissimè fuit resolutum *AA. decis. 104. lib. 2. aliàs 1273. lib. 3. par. 3. diuers.* vbi simpliciter loquitur in iurepatronatus Magnatum, *Achil. decis. 4. num. 10. de iurepatron. Crescen. decis. 1. eodem tit. Chissanen. dicta decis. 67. Ioan. Paul. decis. 8. aliàs 842. lib. 3. par. 3. diuers.* vbi quod ius-
31 patronatus præsumitur † ex vsurpatione, nedum in Dominis, sed etiam in familia potenti, & vniuersitate, & quod D. Simon, dum erat Auditor annotaue-
32 rat, quòd de familia † potenti hoc pluries fuerat resolutum, *Cotta decis. 356. Peregr. decis. 5. lib. 2. & fuit resolutum in causa Neapolitana Capellaniæ 29. Ianuarij 1579. coram bo: mem. Cardin. Lancellott. seniore*, vbi de familia Caracciola, *Seraph. decis. 952. num. 6.* vbi de Nobilibus Venetis in Statu Venetorum, quæ conclusio fuit habita pro indubitata in dicta causa *Lucana Iurispatr. de Podijs 5. Martij 1621 coram me.*

In proposito autem, siue dicamus
33 potentiam † probari ex diuitijs, amicis, numerositate personarum, & familiarum, ac populari existimatione, prout volunt DD. *in l. 1. ne liceat, in potent. & in cap. fin. vbi Card. numer. 3. & 5. de alien. iud. mut. causa fact.* & negari non potest, quod Serenissimus D. Dux censeri debeat persona potens respectu Nobilitatis, & magnæ potentiæ, ac magnarum diuitiarum, etiam in statu Ferrariæ, totiusque populi existimationis, cum illa Ciuitas fuerit sub dominio istius familiæ, & in illa Ciuitate adsint quamplures familiæ à
34 principibus Atestinis beneficatæ: † siue dicamus in iudicanda potentia hoc esse relinquendum arbitrio, & religioni iudicantis, prout voluit *Bald. cons. 151. sub numer. 1. vers. nam illa lex lib. 1.* cuius dictum sequuta fuit Rota in dicta causa *Lucana iurispatronatus de Podijs 14. Iunij*

nij 1621. *coram me*, & nemo sanæ mentis inficiari poterit, quin intret arbi-
35 trium † Iudicis in casu, de quo agitur pro iudicanda persona Serenissimi Ducis potenti in Ciuitate Ferrariæ, tam propter magnitudinem personæ, & diuitiarum, præsertim in ditione Ferrarieñ, quàm propter alias adhærentias, vt supra dictum est.

Et prædicta esse vera, quòd scilicet sufficiat potentia in loco, quamuis non sit coniuncta cum iurisdictione, satis deprehenditur ex eo, quia Sacra Congregatio, prout etiam Rota, sæpè censue-
36 runt, iuspatronatus vniuersitatis † etiam paruæ, & sine iurisdictione in loco, ac etiam Parochianorum præsumi ex vsurpatione, *Put. dicta decis. 55. & 199. lib. 1. in correct. Mohed. dicta decis. 2. in fin. de iurepatr. Crescen. decis. 1. numer. 2. eodem tit. Ioan. Paul. dicta decis. 842. num. 1. vers. secus tamen, Chissanen. dicta decis. 67. in princ Mantic. decis. 234. & 235. num. 1. Rota dicta decis. 199. par. 2.* etiam quod qualitas sit parua, vt fuit resolutum in causa *Nullius Archipresbyteratus Fossæ Secchæ 2. Maij, & 1. Iulij* 1588. *coram bo: mem. Card. Pamphilio*, ac etiam quod iuspatronatus prætendatur à paucis Parochianis, siue vicinis, fuit resolutum coram me in causa *Cremonen. Capellaniæ 11. Aprilis 1601. & in causa Bononien. de Varignana 20. Martij 1589. coram Gyptio, & in causa Illerden. beneficij 11. Martij 1596. coram Penia, Mantic. dicta decis. 234. num. 1. vers. quod locum, & dicta decis. 253. num. 3. Rota decis. 431. num. 1. par. 1. recent.* & optimè facit *doctrina Specul. in tit. de iurepatron. num. 11. Gonzal. super regul. 8. glos. 18. numer. 68. vers. quod etiam Garz. de benef. par. 5. cap. 9. numer. 102.*

37 Non obstat, quod † ad effectum, vt præsumatur iuspatronatus ex vsurpatione in persona potenti requiratur potentia in loco, vt in decisionibus supra allegatis, itaut iurisdictio extra locum beneficij non sufficiat ad præsumendum
38 iuspatronatus † esse ex vsurpatione; vt fuit resolutum in causa *Meliten. iurispatron. 10. Martij 1608. coram Illustrissimo Cardin. S. Eusebij*. Quia fuit responsum, prædicta rectè intellecta non obstare: nam vera est consequentia: habet iurisdictionem in loco, ergo intrat præsum-
39 ptio vsurpationis, sed regulariter: † non est vera consequentia: non habet iurisdictionem in loco: ergo non intrat præsumptio vsurpationis, nisi quando cessante iurisdictione ex alijs, cessat quoque potentia, prout *in dicta causa Meliten.* in qua cum prætendens iuspatronatus non præsumebatur ex vsurpatione, quia ex alijs cessabat potentia in loco, quæ quidem potentia in statu Ferrariæ non cessat in Serenissimo D. Duce, licet cesset iurisdictio stante magnitudine illius personæ, ac diuitiarum, alijsque supra ponderatis.

Aut verò prætenditur, institutionem posse sustineri, ex quo Serenissimus D. Dux est in quasi possessione præsentandi, & illa non suffragatur. Et pro huius articuli resolutione tria sunt præmitten-
40 da. Primum, † quòd ad acquirendum possessionem iurispatronatus plura requiruntur; & primò quòd ille, qui vult præsentare, præsentauerit bona fide. Secundò, quòd præsentatio fuerit admissa. Tertiò, quòd institutus fuerit habitus tanquam Rector in possessione Rectoriæ. Quartò, quòd præsentans credat vti iure suo. Quintò, quòd ille, in cuius præiudicium possessio quæritur, hoc sciat, & patiatur, *Calder. cons. 12. de iurepatr. Dec. cons. 129. num. 3. Gig. cons. 48. num. 42. & cons. 49. num. 79. & 80. Roch. in verb. competens, quæst. 14. numer. 35. cum pluribus seqq. Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 1. quæst. 3. artic. 10. Paleott. decis. 680. lib. 3. par. 3. & decis. 687. num. 1. par. 1. diuers. & fuit dictum in causa Firmana iurispatr. 17. Iunij 1588. coram bo: mem. Cardin. Pamphilio*, & alias sæpissimè.

Secundum est præmittendum, quòd probatio iurispatronatus ex quo versa-
41 mur in persona potenti iuxta † tenorem Concilij, requiritur tàm in petitorio, quàm in possessorio secundum declarationem Sacræ Congregationis Illustrissimorum Interpretum, quam refert *Gonzal. ad reg. 8. gloss. 18. numer. 23.* & reuerenter passim Rota sequitur, vt in *Reatin. iurispatr. 28. Octobris 1587. coram Robusterio, in causa Valentin. Capellaniæ 28. Aprilis 1595. coram bo: mem Cardin. Blanchetto, in causa Auximana iurispatron. 28. Maij 1595. coram Illustrissimo Mellino, in Calaguritana iurispatron. de Viana 15. Martij 1599. coram bo: mem. Penia, in causa Romana Parochialis de Publicolis 31. Ianuarij 1600. coram Episcopo Pacen. in causa Bononien. Parochialis de Gadeo 17. Iunij 1615. coram Andrea, sanct.*

mem. Gregor. dicta decis. 222. num. 2. vers. quæ probatio, Rot. decis. 756. numer. 31. vers. vnde sequitur par. 2. recent. & fuit dictum coram me in Pampilonen. de Iansi 1. Iulij 1605. & in Barchinonen. Prioratus 11.
42 *Maij 1609.* itaut non † sufficiat docere de quasi possessione præsentandi, ad effectum manutentionis, *Gonz. d. glos. 18. numer. 23. vers. vbi etiam*, quia Concilium sustulit omnem possessionem, *Seraph. decis. 1395. num. 4. vers. neque obstat, & nu. 5 vers. & ex eo.*

Tertium est præmittendum, quòd
43 prætensus, † patronus, qui semel docuerit de iurepatronatus non est repellendus à quasi possessione præsentandi, si tamen dum docuerit de iurepatronatus seruauerit formam Concilij Tridentini, prout declarauit Sacra Congregatio, & refert *Gonzal. vbi supra numer. 26. & 27. Seraph. dicta decis. 1395. numer. 7. & fuit dictum in causa Volaterrana Capellaniæ 28. Aprilis 1595. coram bo: mem. Blanchetto, & in dicta Romana Parochialis 31. Ianuarij 1600. coram Episcopo Pacen. ac etiam in dicta Comaclen. & Ferraricn. coram bo: mem. Remboldo.* Ratio autem, cur requirantur probationes etiam in
44 possessorio iuxta formam Concilij † est clarissima, quia cum Concilium præscribat certam formam probandi iuspatronatus, si eo modo non probetur, abrogat, & irritat iuspatronatus cum quasi possessione subsecuta; ergo ne iuspatronatus cadat sub hoc decreto, probatio illius debet fieri nedum in iudicio petitorio, sed etiam possessorio, seruata forma Concilij, & in hac parte Concilium adhæret illi opinioni, quod ex
45 præsentatione † facta sine titulo patronus censeatur in mala fide vera, & propterea non acquirere aliquod ius in possessione, *Alex. cons. 75. numer. 47. & seqq.*
46 *volum. 4.* non autem illi † opinioni, quòd quasi possessio attendatur, si erat bona fide facta, *Put. dicta decis. 56. in addit. lib. 1. in correct. Crescen. decis. 2. de iure. patron. idem Put. decis. 27. eodem tit. Dec. cons. 117. num. 2. vers. vnde ex ista*, quæ
47 quidem † bona fides præsumebatur, si præsentatus spatio 20. annorum possederat, *Put. dicta decis. 55. in addit. lib. 3. & decis. 237. lib. 2. in correct. & decis. 24. de iurepatron.* quibus in locis loquitur in terminis præsentati, qui possederat spatio 25. annorum. Vnde Concilium tollit istam præsumptionem bonæ fidei ex possessione longi temporis, & vult, quòd iuspatronatus probetur, aliàs illud irritat cum quasi possessione præsentandi. Hinc meritò Sacra Congregatio resoluit, tàm in petitorio, quàm in pos-
48 sessorio requiri † probationes Concilij. Nec dicatur, quòd Concilium irritat possessionem, quando iuspatronatus prætenditur ex priuilegio, & ideò deberet doceri, quod iuspatronatus præ-
49 tendatur ex priuilegio, quia † Concilium loquitur generaliter per verba *reliqui patr. omnes*, & verùm est quod comprehendit iuspatronatus ex priuilegio ex adductis per *Garz. de benef. par. 5. cap. 9. num. 116.* Sed non ideò dicendum est, quòd non comprehendat omnes, quocumque titulo prętendantur, pręterquam ex dotatione & fundatione per dicta verba generalia, vt in specie probat *Gonzal. reg. 8. gloss. 18. num. 23.*

His positis, quasi possessio præsentandi non suffragatur, vt dictum est: & cum Serenissimus D. Dux possit allegare duas præsentationes, de illis singillatim agetur. Quantum enim attinet ad primam de anno 1599. licèt Ordinarius in institutione dixerit: *cognito tamen prius de bono iurepatronatus præd. & quod in terminis edicti nostri per nos hac de causa specialiter propositi, &c.* attamen ista assertio Episcopi non suffragatur, sed ex actis probari debet, fuisse cognitum super iurepatronatus iuxta terminos
50 Concilij, quia † non statur assertioni factæ per Ordinarium, vt in nostris terminis *Rota decis. 421. numer. 3. vers. minus obstare par. 2. in recent. & in causa Mediolanen. iurispatronatus 21. Aprilis 1589. coram bon. mem. Perusino, & in causa Albanen. iurispatronatus 22. Iunij 1592. in fin. coram bo: mem. Gyptio, & in dicta causa Romana de Publicolis 31. Ianuarij 1600. in versic. nec obstat coram bo: mem. Pacen.* &
51 idem est † in probatione iurispatronatus, quæ debet fieri de iure communi, nisi iustificetur ex actis *Rota dicta decis. 199. numer. 5. versic. ex his, par. 2. diuers. & decis. 235. numer. 4. par. 2. recent.* vbi dicitur, non credi etiam assertionibus Iudi-
52 cis, nisi † factæ sint præuia causæ cognitione, & de illis appareat in processu iuxta *cons. Soccin. 47. numer. 15. volum. 4.*
53 nec confessio † Episcopi, quod beneficium sit de iurepatronatus præiudicat Ecclesiæ, *Caputaquen. decis. 128. numer. 4. par. 2. Rota dicta decis. 421. numer. 3. in fin. versic.*

versic. tamen etiam, par. 2. recent. & debe-
54 ret etiam constare, fuisse, † citatum Procuratorem Fiscalem, de cuius interesse agebatur *Seraph. dicta decis. 1395. num. 7. versic. nec fuit citatus*, & prædicta eo magis procedunt in casu isto, cum edicta fuerint facta die 19. Octobris 1599 & eadem die fuerit facta præsentatio,
55 & institutio; Vndè ex ista † breuitate temporis satis liquet, quod non fuit adhibita causæ cognitio ad *text. in c. tum ex literis vers. perspeximus quoque de in integ. restitut. glos. in c. iurgantium, in verb. celeri in fine, de re iudic. & ibidem Butr. numer. 3 Bart. in l. prolatam, in fin. & ibi latè Adden in litera L. & M. C. de sent.* & ratio est,
56 quia † in omnibus actibus tempore indigemus, vt aliquid maturius agamus, *Anchar. cons. 36. incip. visa quadam petitione, num. 2. & 3. per text. in l. cum hi. §. si prætor, ff. de transact.* & quamuis ista non procedant, quando temporis breuitate
57 Iudex † potuit instrui, quia tunc breuitas temporis non vitiat *dicto cap. iurgantium*, ibi, *celeri sententia*, & ibidem, *Imol. in princ. de re iudic. Alex. cons. 213. num. 3. volum. 7. Bald. consi. 204. num. 4. versic. & licet fuerit factum lib. 3.* attamen hic non ostenditur, quòd breuitas temporis sufficeret, immò cum non doceatur de titulo fundationis, & dotationis, aut priuilegio: præsumptio stat in contrarium, quòd requireretur congruum tempus ad probandam immemorabilem cum præsentationibus effectum sortitis spatio 50. annorum, quæ probatio est necessaria cessantibus prædictis, vt supra probatum fuit. Nec Serenissimus D. Dux potest iuuari in hoc concordia Fauentina, vt statim dicetur. Nec etiam appli-
58 catur conclusio, quod † sententia antiqua potest exequi sine actis: Primò, quia quatenus ageretur de sententia, ad
59 hunc effectum requiritur. quod † sit lata ante 30. annos, *Put. decis. 328. lib. 2. in correct. Rip. resp. 1. numer. 9. de iurepatron. lib. 1. Mantic. decis. 296. num. 7.* In hoc autem casu prima institutio non fuit facta ante 30. annos. Secundò cum constaret de tempore secundæ præsentationis de anno 1618. quod prima institutio fuit facta sine causæ cognitione, vt patet ex prædictis, requirebatur in secunda institutione ad acquirendam quasi possessionem causæ cognitio, vt statim probabitur. Tertiò veritas est, quòd hic non sumus in sententia, & quamuis idem dicatur de probationibus, quod de sententia, quod si sunt antiquæ, probant
60 sine actis, itaut qui vult † impugnare probationes antiquas, teneatur exhibere acta, *sanct. mem. Gregor. dicta decis. 535 num. 9. & 10.* tamen hic nullæ afferuntur probationes, sed sola assertio Epi-
61 scopi, † cui non statur in istis terminis, vt supra dictum est, & modo etiam dicetur, & tandem cessat omnis difficultas, quia vt iam ostensum fuit, liquido apparet, nullam causæ cognitionem adhibitam fuisse.

Neque in hac facti specie discutiendum est, quid posset operari assertio Episcopi, si ageretur de probando iurepatronatus in familia non potenti, quia cum agatur de familia potenti, requiritur immemorabilis cum præsentationibus effectum sortitis spatio 50. annorum, quæ debent probari per scripturas authenticas, quæ probatio requiritur à Concilio pro forma, ita quod aliter fa-
62 cta, vt per † testes, vel aliud æquipollens non suffragetur, vt pluries fuit resolutum per Sacram Congregationem Concilij, & per Rotam in causa *Sabinensi beneficiorum* 15. *Octobris* 1581. *coram Robusterio, Rota decis. 199. numer. 4. par. 2. coram sanct. mem. Clemente VIII. & in causa nullius Archipresbyteratus 2. Maij, & 1. Iulij* 1588. *coram bo: mem. Cardin. Pamphilio, & in Albanen. Prioratus* 26. *Nouembris* 1588. *coram Orano, & in Aquinaten. iurispatronatus* 19. *Ianuarij* 1590. *coram bo: mem. Cardin. Mantica, & aliàs sæpissimè, & nouiter Gonzal. ad regul. 8. gloss. 18. numer. 79. Gratian. discept. 168. num. 21. vsque ad finem*, quæ adeò vera sunt, vt nec sufficiat probatio præsum-
63 pta, † quæ resultat ex enunciatiuis, & institutionibus Episcoporum de præsentationibus coram ipsis factis, vt fuit resolutum in causa *Aquinatensi iurispatronatus 9. Iunij 1600. coram Cardin. Seraphino, & in Sorana iurispatronatus 28. Aprilis 1603. coram Cardin. Pamphilio, & in Iacen. Parochialis 27. Iunij 1603. coram eodem*, & nouissimè articulo maturè discusso *in causa Terracinen. Canonicatus 10. Aprilis præteriti coram R. P. D. meo Merlino*, licèt de iure circumscripta di-
64 spositione Concilij, assertioni † Episcopi de præsentatione coram se facta, credatur *Rota decis. 11. de iurepatronatus in nou.* & ideò cum præsentationes debeant probari per authentica documenta, &

Concilium hoc disponat de forma, vt
65 supradictum est non sufficiunt † assertiones Episcopi, vt in prædictis decisionibus, & præsertim in *decisione Domini mei Merlini*, in qua cum pars, quæ informabat, contrarium prætenderet, contra ipsam solam informantem Rota respondit. Neque dicatur, quòd hodiè non agitur de ista probatione, sed an fuerit facta, quod præsumitur ex dicta
66 assertione Episcopi, cui † standum est in his, quæ concernunt officium suum, *Rota decis.698.numer.4.par.1. diuers.*quia, vt modo dictum est, in hoc casu non statur assertioni Episcopi, sed de-
67 bet † ex actis constare, iuspatronatus fuisse probatum iuxta dispositionem Concilij, & sic iuxta prædicta modo ponderata.

Quantum artinet ad secundam præsentationem de anno 1618. vnà cum enunciatiua in literis sanct.mem.Pauli V. sic concepta: *Quæ de iurepatronatus Laicorum Nobilium Virorum dilecti filij Cæsaris de Este Mutinæ, & Regij Ducis ex fundatione, vel dotatione iuxta Capitulationem Fauentinam existit, &c.* nec ista præsentatio, & indè secuta assertio Papæ, ac institutio Ordinarij suffragantur, non quidem præsentatio, & institutio, quia licèt Serenissimus D. Dux de facto esset in quasi possessione præsentandi ex præsentatione effectum sortita anni 1598. nihilominus ostendere tenebatur, illam primam institutionem fuisse factam cum causæ cognitione, vt ex illa bona fides resultaret, & indè subsequi posset secunda institutio, cum illi resisteret Sacrosanctum Concilium,
68 & Ius commune, Ecclesiaque † regulariter libera præsumatur, & præsentatio ex gratia competat, *cap. quoniam de iurepatronatus cap.omnes Basilicæ 16.quæst.7* ita in puncto dicit *Didacus Spino de testam. gloss.4. in fine*, & benè ad propositum *Valasch.consultat.163.numer.9. cum seqq.Gonzal.dicta gloss.18.num.*48.& pro-
69 pterea † cum ista institutio fuerit facta sine causæ cognitione, non suffragatur, vt in dictis Sacræ Congregationis Concilij, & Rotæ decisionibus, nec potest
70 iuuari ex † enunciatiua Papæ, quia cum non fuerit facta motu proprio, nec contineat factum proprium ipsius sanct. mem. Pauli Quinti, sed sit ad supplicationem partis, non tribuit aliquod ius, nec probat iuspatronatus, de quo prin-cipaliter dubitatur, *Clem. fin. in fin. de sentent. excommunic. Paris. consil. 128. num.22.vers.insuper,lib.4.Aret.consil.23.*
71 *num.8.& seqq.*vbi dicit, hoc † procedere, etiamsi super ea fundetur intentio Papæ, *Dec.cons.602.num.15.latè Aymo.de antiq.temp.par.1.§.1.numer.9.* præsertim
72 quia † concernit interesse partis *Caputaq.decis.337.num.5.par.3.*& fuit in puncto *dictum in causa Sorana iurispatr. 28. Aprilis 1603. coram bo:mem. Card. Pamphilio.*

Et ad propositum non applicantur
73 decisiones † in causa *Portuen. beneficij 9. Maij 1594. coram bo:mem.Pacen. & coram Illustrissimo Millino 22. Martij 1596. quæ sunt decisiones 523. & 524. par.4.diuers.* quia ibi agebatur de assertione Papæ facta Motu proprio, & super facto, quod sibi causa cognita innotuerat, & super ea fundabatur intentio Pa-
74 pæ, & ideò † eius assertioni standum erat *Clemen.1. de probat. & ibi DD. gloss. in dicta Clemen. fin. in verbo. non intelligitur de sentent. excommunic. cum allegatis in prædictis decis.* & fuit consideratum in prædicta causa Sorana, in qua ponderatum etiam fuit, quod in casu dicta-
75 rum decisionum † Portuen. non controuertebatur existentia iurispatronatus, sed solùm pertinentia inter emptorem Castri, qui prætendebat iuspatronatus competere Castro, & venditorem, qui dicebat illud esse gentilitium, & ideò
76 sufficiebant ordinariæ † probationes, vt fuit dictum in causa *Firmana iurispatronatus 21. Iunij 1593. coram bo: mem. Cardin. Blanchetto*. Immò etiam leuio-
77 res, † cum non ageretur principaliter de iurepatronatus, neque Ordinarius, aut aliquis ab eo prouisus esset in causa, sed incidenter,& ad alium finem, vt videretur, an esset emptoris, vel venditoris Castri, vt considerauit *bo:mem.Pacen.in sua decis.* in hoc autem casu dubitari non potest, quin ageretur de ipso iurepatronatus, licèt alius non esset in causa, cum ageretur ad effectum institutionis in præiudicium libertatis beneficij, maximè cum Fiscalis esset in causa, ideòque
78 certùm sit requiri † exactas probationes, vt fuit resolutum in causa *Pampilonen. Parochialis de Iansi 10. Aprilis & 20. Nouembris 1595.coram bo:mem.Card.Mantica.*

Nec vt dictum est, Serenissimi D.Duce potest iuuari assertio Papæ circa concor-

cordiam Fauentinam, quia si concordia Fauentina non suffragatur, nec ipsa assertio potest suffragari, quòd autem dicta concordia Fauentina non suffragetur, satis patet, cum in ea dicatur, *rimanghi à lui*, scilicet Serenissimo Duci, *& à suoi heredi, & successori, cosi vniuersali, come singolari solamente il iuspatronato della Prepositura di Pomposa, & quello della Pieue di Bondeno, con tutte le*
79 *loro pertinenze*, cuius † verbi (*remaneat*) natura est in hoc casu, vt importet continuationem, & perseuerantiam iuris, & dispositionis præcedentis, *l. si manente ff. de precar.* & fuit consideratum in dicta causa *Comaclen. & Ferrarien. coram bon. mem. Remboldo*. Ideoque nisi doceatur, quod hoc iuspatronatus spectaret ad Ducem Alphonsum, dispositio horum Capitulorum non potest suffrari Serenissimo D. Duci *cap. 1. & ibi Bald. num. 2. & seqq. de capit. qui cur. vendidit*
80 vbi dixit, quòd si Imperator fecit † concessionem alicuius Castri cum pertinentijs in huiusmodi concessione non veniunt defensæ, vel molendina, quæ erant propria Communitatis, neque veniunt res singulares vicinorum, quia
81 tantum videtur † Rex concedere, quod erat proprium *arg. l. si domus, §. si ff. de leg. 1. & l. vxor patrui C. de leg. & l. qui Tabernas ff. de contrah. empt. Franc. Aret. in cons. 15. num. 2.* sic in proposito cum in Capitulis dicatur, quòd beneficia remaneant de iurepatronatus ideo Papa
82 præsuuponit, quod talia sint, & quod talia debeant remanere penes Serenissimum D. Ducem, qualia fuerant penes Ducem Alphonsum, & propterea nisi doceatur, quod de tempore Capitulorum beneficia essent de iurepatronatus Ducis Alphonsi, Capitula non suffragantur Serenissimo D. Duci, cum exi-
83 stentia † iurispatronatus Ducis Alphõsi sit fundamentum intentionis Serenissimi D. Ducis, & dispositionis Capitulorum, *Bart. in l. 1. §. 1. ff. ne quid in flum. public. Tiraq. de vtroque tract. §. 8. glos. 7.* Papa enim vt supra relatum est in Capitulis dixit; *rimanghi anco à lui il iuspatronato*, non autem voluit simpliciter concedere iuspatronatus, prout si dixisset, beneficia sint de iurepatronatus,
84 quo casu † dispositio ex certa scientia facta præiudicaret libertati Ecclesiæ, vt in simili considerat *Franc. Aret. d. cons. 15 num. 9. vers. his non obstantib.*

85 Non obstat, quod † *Conc. Trid. d. sess. 25. cap. 9. de reform.* excipiat patronatus competens sublimibus, ac supremis Principibus iura Imperij in Dominijs suis haben. quia hodie de hoc non est disputandum, cum Concilium præseruet tantũ consuetudines, seù præscriptiones, & facultates, ac priuilegia, dictorum Principum, & ideo frustra disputatur, an sit locus huic exceptioni, cum de prædictis non constet: Et quod hoc sit verum, satis patet, quia Sacrosanctum Concilium
86 decernit, † vt iuspatronatus sit ex fundatione, & dotatione, & vult illud probari per authenticum documentum, vel aliàs iuxta modum ibi præscriptum, post quem modum ibi præscriptum subdit: *Reliqui patronatu, &c. seù facultates, & priuilegia concessa, &c. cum vacant*, scilicet beneficia (*exceptis patronatibus super Cathedralibus, &c. & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, & Reges, seù Regna possidentes, aliosque sublimes, ac supremos Principes, iura Imperij in dominijs suis habentes pertinent* (*in totum prorsus abrogamus*; Vnde cum præseruet iuspatronatus dictorum Principum, etiam quod non sit ex dotatione, & fundatione, præsumit Concilium, quod de iurepatronatus debeat constare secundum dispositionem iuris communis, quòd non corrigitur, quoad dictos Principes, & propterea si Serenissimus D. Dux prætenderet hoc iuspatronatus esse præseruatum per Concilium, etiam quod non esset ex do-
87 tatione, & fundatione, deberet † probare aliquem titulum de iure sufficientem ad inducendum iuspatronatus. Et si niteretur sola præscriptione, prout iuspatronatus posse præscribi tenet *Federic. de Senis cons. 234.* quem refert, & exornat *Paul. de Cittadinis de iurepatr. par. 3. caus. 5. num. 5. cum pluribus seqq. fol. mihi* 58. vt isto capite posset iuuari, deberet
88 docere de immemorabili, † quæ requiritur in persona potenti etiam de iure communi ad hunc effectum, *Butr. in cap. dilectus sub num. 12. vers. solue, dic contrarium*, vbi etiam *Card. sub num. 2. q. 41* præcipuè, ibi, *Populus autem de offic. leg. Mohed. decis. 10. num. 1. & 2. & de iurepatron. Achill. decis. 4. num. 4. eod. tit. Put. d. decis. 55. 56. & 199. in princ. lib. 1. in correct. Caputaq. decis. 128. num. 1. & 4. in fin. & num. 5. par. 2. Guidob. decis. 114. incip. Thomas Pontiaticus in fin. vers. secus si de illo Chissanen. d. decis. 67. incip. iuspatrona-*

tus

tu s in magnis Card. Mantic. decis. 89. nu. 3. vers. sed neque, & decis. 234. num. 1. fuit latè deductum *in d. Comaclen. & Ferrarien, Præpositura coram Remboldo*; si
89 verò tueretur se concessisse, ex priuilegio, deberet ostendere priuilegium, aut concessionem Apostolicam cum, priuilegium aut concessio Ordinarij non sufficiant, *cap. 2. de reb. Eccl. non alien. in 6. Rebuff. in prax. in 3. par. Signatura vers. necnon iuspatronat. Staphil. de literis gratiæ de modo & for. impetr. §. 1. de iurispatr. prærogatiua nu. 3. & 4.* etiam
90 si patronus esset in † possessione per centum, & quadraginta annos, vel alio longissimo tempore, cum constaret de priuilegio inualido, *Gonz. ad reg. 8. glos. 18 num. 48. Paris. de considerat. quæst. 28. numer.* 280. & hanc opinionem sequitur Rota, vt in decisionibus relatis per *Garz de benef. par. 5. cap. 9. num. 128. & 129.*

Et ita conclusum negocio maturè discusso, licet vna tantum parte informante.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Meleuitana Indultorum.

Die Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

De potestate Papæ circa Commendas Religionis Hierosolymitanæ non est dubitandum. Dementia alicuius ex quo probetur. Papæ voluntas derogandi contrarijs, ex quo desumatur.

SVMMARIVM.

1 *De Papæ potestate circa Commendas, & Prioratus, ac dignitates Magnæ Crucis Religionis Hierosolymitanæ non est dubitandum.*

2 *Voluntas Principis aliquid concedentis apparet, si omnia narrata, quæ eum mouerunt ad concedendum, sint iustificata.*

3 *Licentia, quando conceditur in forma communi, quid sufficit, vt specificetur.*

4 *In alternatiuis sufficit vnam partem esse veram.*

5 *Dementia alicuius probatur ex datione curatoris.*

6 *Officium cognitionis causarum est voluntarium, & lucrosum.*

7 *Papæ voluntas, quod voluerit contrarijs derogare, apparet ex clausula,* quorum tenores.

8 *Gratia facta alicui, quæ plurimum qualificata est, non potest transire in exemplum.*

DECISIO CXCVIII.

A SANCTISSIMO D. N. Vrbano VIII. Eques Bernardus Pereira die 24. Augusti 1624. duo obtinuit Indulta gratiosa, vnum, vt possit consequi quascunque Commendas Hospitalis Hierosolymitani de melioramento, vel alias quomodolibet nuncupatas, alterum, vt consequi valeat Prioratus, Baiulatus, & quascunque alias dignitates Magnæ Crucis in Turno suæ Antianitatis obuenientes, non obstante, quòd ei deficeret vna Carauana, debitamque residentiam in Conuentu non perfecerit; contra quæ indulta, cum insurgerent Equites Barnardus, & Blasius Brandam, necnon alij Equites Prioratus Portugalliæ, ac etiam Linguæ Castellæ, Sanctissimus præuia oris aperitione commisit causam in Rota super nullitate, & subreptione dd. Indultorum, cum clausula non retardata eorumdem executione; & propterea proposito dubio, An supradicta Indulta suffragentur Equiti Bernardo, Domini affirmatiuè responderunt.

1 De potestate enim † Sedis Apostolicæ circa Commendas, & Prioratus, ac dignitates Magnæ Crucis Religionis Hierosolymitanæ non est dubitandum, *cap. licet de præben. in 6. Clem. 1. in fin. vt lit. pend. Rot. decis. 778. num. 1. par. 1. recent.*

2 De voluntate Pontificis apparet, † cum omnia narrata, quæ mouerunt supremũ Principem ad concedendum sint iustificata, *cap. 1. de lit. contest. in 6. Rot. dec. 613 in princ. par. 1. rece. & fuit dictum in Bracharen. Archidiaconatus 7. Februarij 1628 coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.*

Fuit enim narrata dementia Equitis Ioannis fratris germani Bernardi cum necessitate eundi ad patriam.

Secundò fuit narrata residentia Bernardi de illo tempore.

Tertiò quod à residentia recessit, vt curam fratris haberet.

Quartò quod discessit, & ad Portugalliam accessit de ordine Magni Magistri

stri de Vignacurt, & ista quatuor probantur, tum ex fide fratris Aloysij de Britto Baiulini de Acre, tum ex fide Secretarij communis ærarij, tum ex Indulto facultatiuo Pauli V. fel. record. directo eidē Magno Magistro de Vignancurt, qui vigore indulti sub eadem narratiua discessus propter dementiam Equitis Ioannis, dispensauit Equitem Bernardum ad consequendas Commendas de Cabimento, quòd non fecisset, si narratiua indulti non fuisset vera, & iustificata, ex quibus simul iunctis hæc satis remanent iustificata.

Nec facit, quod in licentia discedendi à Conuentu, & residentia non fuerint supradicta narrata, quia omissoquod implicitè, & tacitè possent dici supradicta narrata in illis verbis, pro nonnullis suis negocijs peragendis, quæ commodę per alios exequi non possent nisi personaliter, cum dementiam fratris pu-
3 blicare non cogeretur, versamur in † licentia expedita in forma ordinaria, secundum quam causæ non specificantur, & propterea sufficit, quod narrata aliunde probentur ex supra deductis.

Nec placuit Dominis ponderatio ex aduerso facta, quòd deputatio curatoris Equitis Bernardi quoad personam, & bona Equitis Ioannis fratris fuerit facta à Magno Magistro, & consilio, multo post recessum supradictorum Bernardi, & Ioannis à Conuentu; nam distinxerunt, quod narratiua indultorum intelligitur de cura, siue gubernio domestico circa personam, & bona Equitis Ioannis dementis, quam nemo melius, quàm frater germanus in persona magnę qualitatis facere poterat, committendo famulis, seruilem, & inferiorem curam; deputatio verò longè postea facta ex aduerso considerata est de cura iudiciali, & legali; cum enim Eques Ioannes demens consequutus fuisset Commendam S.MARIÆ, requirebatur noua deputatio curæ, vt Bernardus frater bona Cōmendæ administrare valeret, cum Religionis stabilimenta id prohiberent.

Quòd Eques Bernardus fecerit tres Carauanas, & sic vna tantum deficeret, constat ex fide extracta ex libris Linguæ Castellæ nuncupatis delle Carauane.

Prout, quod Eques Bernardus resideret in Conuentu per annos quatuor, menses sex, & dies 21, & sic pro integro quinquennio deficerent tantum mēses sex, & dies nouem, probatur ex fide extracta ex libris nuncupatis de Residentia.

Quinta narratiua, quod infirmitas, & causa manendi extra Conuentum durauerit vsque ad diem obtentorum indultorum, seù saltem quod ea cessante fuerit deputatus à Capitulo Prouinciali ad cognoscendas causas, etiam verificatur quoad vtrumque licèt vnum ex supradi-
4 ctis sufficeret, cum † in alternatiuis sat sit vnam partem esse veram, *cap. in alternatiuis, de regul. iur. in 6. Rot. decis. 619 num. 2. par. 2. recent.*

Quòd enim infirmitas dementiæ duraret, probatur; nam indulta fuerunt concessa die 24. Augusti 1624. & tamen dementia durabat quoque die 14. Iunij 1625. & sic post decem menses, vt ex fide Ludouici de Britto, iuncto Indulto Sanctissimi sub die 14. Decembris 1624 & sic post quatuor menses post conces-
5 sionem Indultorum, in quo ob † dementiam confirmatur cura data à Magno Magistro, super qua etiam dementia permanente datur fides Curialium.

Quòd Eques Bernardus à Capitulo Prouinciali fuerit deputatus ad cognoscendas causas Religionis ac officium de tempore datæ Indultorum exerceret, probatur ex fide Ludouici de Britto, & ex fide Notarij Apostolici, & scribæ causarum, ex quibus apparet de deputatione, & essercitio cum accurata defensione priuilegiorum Religionis.

Sexta narratiua, quod Eques Bernardus non possit ad Conuentum redire nisi cum maximo incommodo rerum suarum domesticarum, iustificatur ex natura rei, cum cura personæ Equitis Ioannis dementis, & bonorum propriorum, & Commendæ sentiret incommodum, & damnum, & ex munere causarum Religionis.

6 Nec obstat, quod officium † cognitionis causarum sit voluntarium, & lucrosum, & ab Equitibus postulatum, & desideratum, quia Eques Bernardus non narrauit officium esse dispendiosum, & necessarium, sed qualitatem officij expressit, ob quam dixit morari in Portugallia, vnde sufficit quod in hoc gratia remaneat iustificata; vltra quod non apparet, quòd officium habeat salutarium immò Eques Bernardus suis expensis illud exercuisse asserit.

Tandem non obstat prætensa subreptio,

tio, & defectus intentionis Sanctissimi ob præiudicium framaldorum, idest cõcurrentium, & Religionis, vigore statuti quinti de elect. in quo disponitur attendendam esse potius Benemerentiã
7 quam Antianitatem; nam cum † Sanctissimus in specie huic statuto quinto derogauerit cum clausula, *quorum tenores*, satis constat de mente Papæ, & quod huic statuto voluerit derogare iuxta vulgatum *cons. Butr. 2. Rot. decis. 1. num. 2. de præban. in nou. & decis. 192. num. 6. par. 1. recent. & fuit dictum coram me in Romana pecuniaria 26. Maij 1627.*

Præcipuè cum de Benemerentia Equitis Bernardi satis apparenter constet ex intercessione Catholicæ Maiestatis, quæ secum fert præsumptionem meritorum, & ex exercitio officij cognitionis causarum in Regno Portugalliæ pro defensione priuilegiorum Religionis spa-
8 tio 14. annorum, itaut gratia † supradictorum Indultorum, tàm qualificata non possit transire in exemplum.

Et ita vtraque parte informante, &c. fuit resolutum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Nouarieñ Bonorum.

Die Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Processus comparationis scripturarum, quando dicatur validè factus. Item latè declaratur, quæ necessaria sint, ad hoc vt d. comparatio scripturarum dicatur legitimè facta per peritos.

SVMMARIVM.

1 *Iudex delegatus habet eamdem auctoritatem, quam delegans.*
2 *ex Commissionis distributione facta Auditori, ipse recipit super omnibus, quæ ad causam pertinent, plenariam potestatem.*
3 *Iurisdictione concessa, censetur etiam concessa sine quibus iurisdictio explicari non potest.*
4 *Principali commisso, censetur quoque cõmissum accessorium.*
5 *Rota facit vnum Tribunal, & vna est omnium iurisdictio, itaut vnus loco alterius subrogatus dicatur, & num, 7.*
6 *Acta facta coram vno Auditore in causa alteri commissa substinentur, & valida reputantur.*
8 *Pars si fuerit citata pro certa hora, ad interessendum in aliquo actu, si id fiat non expectata d. hora, actus erit nullus, & num. 13.*
9 *Pars, si fuerit citata pro certa hora, non requiritur, quod expectetur totus lapsus horæ, sed sufficit, quod incipiat.*
10 *Citatio, si fuerit facta ad aliquem actum non momentaneum, in quo plura requiruntur, itaut si pars esset expectanda vsque ad vltimum momentum diei, nihil posset probari, tunc citans, quandocunque intra terminum præscriptum potest curare, vt actus expediatur.*
11 *Citatio ad hodie per totam, non arguit sententiam ferri non posse, nisi in extrema hora diei, sed intelligitur pro hora audientiæ.*
12 Castr. in l. more Romano num. 5. ff. de fer. *declaratur.*
14 *Citationis verba, quem intellectum possint recipere.*
15 *Ordo literæ non est attendendus, si ex contextu verborum aliud appareat.*
16 *in Citatione vnica possunt plures actus expediri.*
17 *in Iudicio comparationis scripturarum, quid debeat interuenire.*
18 *Iudex in comparatione scripturarum, adhibitis peritis, ipsisque iuramento delato, corpora literarum respicere debet.*
19 *Petens recognitionem scripturarum, iurare debet de calumnia.*
20 *Recognitionem scripturarum petens per comparationem iurare debet, se non habere alium modum recognoscendi dd. scripturas.*
21 *Probatio subsidiaria non admittitur, donec adsunt aliæ probationes.*
22 *Iudex si scripturarum comparationem, recognoscere velit, potest hoc facere, sed tutus est, vt adbibeat duos peritos.*
23 *In scripturarum comparatione debent esse plures periti, & non sufficit vnus.*
24 *In scripturarum comparatione periti non debent esse suspecti partibus.*
25 *Pars, si fuerit citata ad eligendum peritum, si hoc neglexerit, iudex potest illum eligere.*
26 *Periti electi propter scripturarum comparationem de iure necessarium est, & de forma, vt iurent.*
27 *Periti electi ad comparationem scripturarum, debent interrogari, an id, quod dicunt,*

dicunt, causa odij, vel inimicitia, aut gratia tenti dicant.

28 *Periti electi ad comparationem scripturarum iurare debent iuxta formam* l. comparationes §. omnes autem C. de fid. instrum.

29 *Responsio relatiua ad interrogationem habet implicitum tenorem interrogationis, à qua recipit declarationem.*

30 *De scripturæ certitudine, quando non possit dubitari, casu, quo fit comparatio.*

31 *Scripturæ duæ requiruntur, quando est facienda comparatio, vna, quæ debet recognosci, & altera, ad quam debet fieri comparatio.*

32 *Periti in comparatione scripturarum inspicere debent singulas literas, seù elementa, dictiones, & elementorum, verborumque tractus, signa, & similia.*

33 *Periti electi ad comparationem scripturarum, relationem suam debent facere in scriptis, vel in actis scribere facere.*

DECISIO CXCIX.

AGITVR de recognitione Instrumenti Inuestituræ factæ per viam transactionis de anno 1502. per Cardinalem de Sancto Seuerino Ioanni Iacobo Triuultio, de qua quidem Inuestitura adsunt duo Instrumenta; Alterum leuatum à Francisco de Badagio, qui de eo fuit rogatus; Alterum verò exemplatum per Petrum Cellam. Vndè difficultas hodiè fuit restricta ad Instrumentum leuatum per Notarium rogatum, vt videatur, an fuerit vltimo loco legitimè recognitum per comparationem, reseruato, vt quid indè resultet, videatur, cuius difficultatis resolutio circa duo versatur. Primò circa validitatem processus comparationis. Secundò circa id, an comparatio fuerit legitimè facta.

Et quantum attinet ad primum, non potest dubitari de validitate processus comparationis, cùm ille fuerit factus à Iudice per Rotam subdelegato, qui
1 ideó quoad † hunc actum eamdem auctoritatem habet, quam Rota *c. vlt. §. delegatus*, & ibi notat *Franc. numer. 2. de iudic. lib. 6.* Nec minus ambigi potest de facultate Rotæ in facienda huiusmodi recognitione per comparationem, cùm
2 ex distributione Commissionis † facta Auditori, ipse reciperet super omnibus, quæ ad causam pertinent plenariam potestatem iuxta in *cap. præterea de offic. delegat.* & concessa iurisdictione,
3 4 ea quoque concessa † videantur, sine quibus iurisdictio explicari non potest, *c. suspiciens, de offic. delegat. l. 2. ff. de iurisdict. omn. Iud.* prout & commisso principali, censetur quoque † commissum accessorium, *c. prudentiam, §. sexta in fin. de offic. deleg.*

Non obstant tres nullitates oppositæ contra dictum processum factum super hac comparatione. Non prima defectus mandati clar. mem. Odoardi Cardinalis Farnesij tunc Commendatarij, quod videtur restrictum ad videndum exequi literas compulsoriales relaxatas per nunc Illustrissimum Cardinalem Verospium, tunc Rotæ Auditorem, & ideó Procurator non poterat petere executionem literarum compulsorialium postea relaxatarum per bon. mem. Cardinalem Sacratum, vndè processus remanet nullus, vt in decisione vltima Sanctæ mem. Gregorij, quia fuit responsum, quód bo: mem. Cardinalis Sacratus non relaxauit nouas literas compulsoriales, sed tantùm deputauit nouos Iudices in Curia concordatos pro executione literarum compulsorialium per prius relaxatarum, quarum vigore fuit facta recognitio per comparationem, & sic non potest dubitari de viribus mandati, quatenus etiam ità rigorosè esset interpretandum. Secundò fuit responsum, quòd in Rota materia ista non est adeò strictè
5 interpretanda, cum Rota † faciat vnum Tribunal, & vna sit omnium Iurisdictio, ita vt vnus loco alterius subrogatus dicatur, & acta facta coram † vno in causa alteri commissa sustineantur, & valida reputentur *Put. decis. 339. lib. 3. in correctis*, maximè parte non opponente, *idem Put. decis. 460. lib. 2. pariter in correct.*
6
Quare, etsi prius Illustrissimus Verospius relaxasset compulsoriales; Attamen bo: mem. Cardinalis Sacratus, denuò easdem potuit relaxare, quo casu mandatum Procuratoris videbatur sufficere ex ratione prædicta; quia scilicet, non censebatur mutata persona Iudicis, cùm,
7 vt dictum est, Rota † faciat vnum Tribunal. Tertiò fuit responsum; quòd mandatum habet duas partes, prima est ad exequendum literas compulsoriales relaxatas per Illustrissimum Cardinalem Verospium; Secunda continet hæc verba: *Item petendum, & obtinendum recognosci*

gnosci per comparationem Instrumentum transactionis Inuestituræ, & aliorum celebratorum inter tunc Commendatarium, & Abbatem S.Bartholomæi, & Ioannem Iacobum Triuultium, rogatum per quondam Franciscum de Badagio, &c. quæ secunda pars ad effectum, de quo agitur, abundè sufficit. Neque potest huic motiuo obijci, quòd facultas recognoscendi per comparationem est registrata in literis compulsorialibus; quia cùm non possit dubitari de validitate comparationis, esto quod mandatum Procuratoris de partibus non esset sufficiens pro scripturis compulsandis, non potest tamen inficiari, quin esset sufficiens pro recognitione scripturarum per comparationem; quia in hoc casu non erat necessaria cumpulsatio, & postea recognitio per comparationem, cùm iam dictum instrumentum fuisset productum in Rota, & exhibitum sub oculis Dominorum, vt illius facies posset considerari, & certùm est, quoad recognitionem per comparationem, quòd mandatum non erat restrictum.

Non obstat secunda nullitas, quòd
8 scilicet pars fuerit † citata pro certa hora ad recognoscendum, & non fuerit expectata; Quia primò fuit responsum, quòd pars fuit vltimo loco citata 16. Martij pro die 18. in vesperis *ad videndum præsentari tres libros matriculæ per publicos Officiales, per quos erat facienda comparatio Instrumenti, & Protocolli antea iam producti, &c.* & eadem die 18. in vesperis fuit reproducta intimatio, vt in processu compulsoriali fol.47. vbi legitur, tàm exequutio citationis die 17. quàm illius reproductio facta die 18. in audientia, hora vespertina, & accusata contumacia pro parte Cardinalis Farnesij, Officiales præsentarunt libros, & fuit facta recognitio per Peritos, quæ quidem recognitio valida fuit, etiam
9 quòd † non fuerit expectatus totus lapsus horæ vigesimæ quartæ, quia sufficit, quòd fuerit facta statim, ac incæpit hora vesperarum, *Bart. in l. qui ante Calendas 13. sub num. 5. vers. quandoque datur terminus, ff. de verb. obligat.* vbi quód si citatio fuit ad aliquem actum non momentaneum, in quo plura requirantur,
10 itaut † si pars esset expectanda vsque ad vltimum momentum diei nihil posset probari, tunc citans, quandocunque intra terminum præscriptum potest curare, vt actus expediatur, *Franc. in c. compareat num. 24. & 25. de appellat. Abb. in c. consuluit num. 5. & 10. de offic. delegat.*
11 vbi dicit, quód si citetur † ad hodiè per totam, non arguit sententiam ferri non posse in extrema hora diei, sed intelligitur pro hora audientiæ. Et ita seruatur in Curia, *Seraphin. decis. 1115. num. 2. & 3.* Nec contrarium dicit *Castr.*
12 *in l. more † Romano num. 5. ff. de ferijs*; quia loquitur quando agitur contra aliquem contumacem lapso termino, itaut post lapsum termini debeat contumax iudicari, qui non est casus noster. Secundó principaliter fuit responsum, quòd verba citationis sunt ista: *Citetur Dominus Marchio, & Marcus Antonius eius Procurator comparituri die 18. Martij in vesperis, &c.* Vndè licèt comparitio de-
13 buerit † fieri in vesperis, aliàs fuisset nulla, vt in puncto *Bart. in l. fin. §. si is qui, ff. quod vi, aut clam*; Nihilominus cum verba illa, *in vesperis*, sint generalia, & possint comprehendere vltimam horam, & omnes horas vesperarum, vt in simili notat in puncto idem *Bart. in consil. 175. col. 1. vers. præterea adhoc viget ratio, lib. 1.* ad saluandam comparationem, si constaret non fuisse factam in vltima hora, citatio deberet interpretari, vt sonet in omnibus horis vesperarum, cùm
14 verba † citationis possint recipere huiusmodi intellectum, *Bart. in dicto consil. 175. in fin. vers. item possunt intelligi lib. 1.* Tertiò fuit responsum, cessare omnem difficultatem; quia Procurator Marchionis 18 Martij in vesperis comparuit, & protestatus fuit, *non debere fieri recognitionem, per comparationem, sed consulendam esse Rotam*; & instante Procuratore Cardinalis Commendatarij procedi ad vlteriora, replicauit *Iudicem debere abstinere à comparatione.* Vndè, ex tenore illius facti satis apparet, quòd comparatio fuit facta in hora, in qua cadebat citatio, cum Procurator Marchionis comparuerit in vesperis, & se opposuerit recognitioni faciendæ, & Procurator Commendatarij institerit procedi ad vlteriora. Nec huic tertiæ responsioni obstat, quod protestatio videatur facta post comparationem, cum ex ordine literæ de hoc appareat; quia
15 ordo † literæ non est attendendus, cùm ex contextu verborum de contrario expresè appareat, quòd scilicet protestatio fuit facta ante comparationem, ex

ex quo continet non deueniri ad comparationem, & sic ad actum de futuro, & non de præterito, *l. si ita quis substitutus. vbi Bald. ff. de hered. instit. DD. in l. ambiguitates. C. de test. Surd. cons. 523. num. 7. vol. 4.* & benè *Menoch. in cons. 400. nu. 11. vol. 4.*

Non obstat etiam tertia nullitas, quòd scilicet vnica citatione, & audientia fuerint cumulati plures termini, videlicet exhibitionis, & admissionis trium librorum matriculæ, vocationis Peritorum, delationis, ac receptionis iuramentorum, inspectionis vtriusque scripturæ tàm comparatæ, quàm comparandæ, & relationis super earum cōparatione; nam huic motiuo fuit respōsum
16 non esse nouū in iure, quòd sub vnica citatione possint plures actus cumulari, *glos. in c. 2. in ver. & si veneritis, de test. cogen. Soccin. citat. art. 28. num. 1. Carpan. ad statut. Mediolan. par. 1. cap. 1. num. 113.* quod procedit de plano in casu isto, in quo omnia prædicta vno, eodemque tempore erant explicanda; exhibitio enim librorum debuit sic fieri, cum stante statuti Mediolani cap. 354. non possent extra custodiam Officialium deputatorum dimitti, delatio autem iuramentorum facta peritis, inspectio iurium inuicem comparatarum, & relatio ab eisdem facta; præsentibus Iudicibus, non inducunt in-
17 culcationem terminorum, cum hæc omnia in iudicio comparationis debeant successiuè fieri. *Cyn. post glos. in l. comparationes, num. 10. in fin. C. de fid. instrum. & ibi etiam Odofred. nu. 4. vers. etiam ipse Iudex, Bald. nu. 30. vers. sed certè tutus est, cum seqq.* qui in specie dicit, quod omnia prædicta interuenire de-
18 bent, cùm Iudex adhibitis alijs peritis, ipsique iuramento delato corpora literarum respicere debeat. *Angel. ibidem num. 4. vers. secundo quod Iudex. Castr. n. 20. vers. sed dicit. Angel. Salicet. nu. 8. vers. nisi ea saluando. Sicard. num. 4. Menoch. latè de arbitr. casu 114. num. 26.*

Quantum attinet ad secundam inspectionem. An comparatio fuerit legitimè facta pendet ex tribus. Primò, vt videatur, an esset locus recognitioni per comparationē, Secundò quatenus sic, an fuerint adhibitæ solemnitates requisitæ, Tertiò quatenus etiam sic, an periti rectè retulerint. Et quantum attinet ad primum. An scilicet esset locus recognitioni per comparationem, nulla adest difficultas; agitur enim de Instrumento confecto de anno 1502. & Procurator Commendatarij habens sufficiens mandatum, ac petens recognitionem, iu-
19 rauit de calumnia, quod est speciale in hoc casu, iu quo non solum in causa principali iuratur de calumnia, sed etiam quando agitur in specie de recognitione per comparationem, & iurauit se non habere alium mo-
20 dum recognoscendi dictum Instrumentum, quæ duo iuramenta ex parte petentis comparationem tamquam de necessitate, & forma requiruntur, vt in *Auth. de instr. cautel. & fid. §. si verò moriantur, glos. in l. comparationes, in verb. ab his, vers. iurauit autem, & ibi Angel. num. 11. Castr. num. 12. vers. addo. Salyc. num. 7. Bald. num. 7. vers. tertio oppono. Sicardus num. 5. vers. sunt autem. Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 114. num. 34.* & ratio est,
21 quia ista est subsidiaria probatio, donec enim sunt aliæ probationes non recurritur ad comparationem. *Bald. in d. l. comparationes num. 10. Cyn. num. 6.*

Circa secundum, An scilicet fuerint adhibitæ solemnitates requisitæ, certum est,
22 quòd si Iudex vult ipse recognoscere potest hoc facere; sed tutius est, vt adhibeat duos peritos, prout fuit factum in casu isto, vt notat *Cyn. in d. l. comparationes nu. 10. Bald. quæst. 6. num. 30.* & latè *Menoch. de arbitr. cas. 114. num. 26.* & quod debeant esse plures
23 Periti, nec sufficiat vnus, dicit *Cyn. in d. l. comparationes d. num. 10. Bart. in lectura antiq. num. 3. Bald. num. 30.* qui quidem periti, vt dicit *Salyc. In eadem l. comparationes, qu. 6.*
24 *num. 18. in fin.* debent esse non suspecti partibus, & idem etiam dicit *Bald. ibidem num. 32.* & propterea cum pars Marchionis noluerit nominare suum confidentem, sufficit, quod Iudex nominando ex officio, non nominauerit aliquem suspectum, quam quidem nominationem Iudex potuit facere
25 cum pars Marchionis fuit specialiter citata ad eligendum suum peritum, & hoc facere neglexerit, *l. fin. vers. electione videlicet, & ibi glos. in verb. dirimenda, C. de Iudic. Cagn. in l. 2. num. 259. vers. partibus vero, C. de rescind. vendit.*

Et in hac recognitione interuenerunt tria requisita, nempe iuramentum peritorum, scriptura certa ad quam debuit fieri comparatio, & diligens examinatio peritorum. Primum enim requisitum, hoc est,
26 iuramentum peritorum, quod est de iure necessarium, & de forma, vt dicunt DD. mox allegandi, & ad literam dicit *text. in d. l. combarationes, §. omnes autem, C. de fid. instrum.* qui text. dicit per formalia verba: *omnes autem comparationes, non aliter fieri concedimus, nisi iuramentum antea præstitum ab his qui comparationem faciunt fuerit affirmatum, quod neque lucri causa, neque inimicitiis*

citijs, neque gratia tenti, huiusmodi faciunt comparationem, quod iuramentum ita debere concipi videtur de forma, vt sensit *Salyc. in d. l. comparationes, num. 3. vers. item nota formam iuramenti. Sicard. num. 4. Bald. n. 4.*
27 vbi quod periti debent interrogari, an † id quod dicunt causa odij, vel inimicitia, aut gratia tenti dicant, *Bart. ibidem in lectura antiq. in fin.* vbi quòd periti debent iurare
28 secundum formam † *in d. l. traditam*, quod ad vnguem fuit seruatum, vt in processu Compulsoriali fol. 50. p. pag. vbi apparet, Peritos fuisse interrogatos, An prece, precio, odio, vel amore, seu aliqua spe lucri, & interesse ducti accesserint ad iudicium perhibendum, qui responderunt medio iuramento, seipsos pro veritate tantùm dicenda de eo, quod sciuerint, & requisiti fuerint accessisse, quod sufficit, licèt non repetierint se accessisse non prece, precio, odio,
29 amore, vel spe lucri, † cùm responsio relatiua ad interrogationem habeat implicitum tenorem interrogationis, à qua recipit, declarationem, *l. si defensor. §. qui interrogatus, ff. de interrog. act. §. præterea in Instit. de inutil. stipul. Bald. cons. 54. num. 2. vers. ex hoc sequitur lib. 1. Alex. plenè consil. 75. num. 12. vers. cum responsio, lib. 5. Surd. cons. 414. numer. 72.*

Secundum etiam requisitum interuenit, nempè scriptura certa ad quam comparationem prædictam fecerunt, vt disponitur *in d. l. comparationes*, certitudo autem scripturarum ex eo deducitur, quia fuerunt exhibiti per Officiales tres libri matriculæ Notariorum Mediolani, qui conficiuntur iuxta formam statuti illius Ciuitatis, de quo *Carpan. cap. 353. lib. 1.* in quibus libris matriculæ inter alia continentur signum, & subscriptio manu propria Francisci de Badagio, & quibus libris ex eodem statuto cap. 374. *apud eundem Carpanum eod. lib. 1.* certa, & indubitata fides adhibetur, quare non potest dubitari de certitudine scriptu-
30 ræ, † ad quam debuit fieri comparatio, vt benè ad propositum *Bald. in d. l. comparationes, num. 6. in fin. vers. ego addo septimam scripturam, cum seqq.* & optimè comprobat tex. *in Auth. ad hæc, §. item, & carta, C. de fid. instr. & in §. illud etiam, auth. de his qui ingred. ad appell.* vnde sumitur, quibus in locis dicitur sufficere cartam esse prolatam ex Archiuio publico, quod ex eisdem iuribus repetit *Salycet. in d. l. comparationes, num. 13. versic. quanta scriptura. Sicard. num. 8.* & propterea sequitur comparationem ex hoc capite su-
31 stineri, cum in ista materia duæ † scripturæ requirantur, vna quæ debet recognosci, altera ad quam debet fieri comparatio, quę debet esse certa, quare vtraque interuenit, & secunda est certa. *Cyn. in d. l. comparationes num. 4. vers. differentia. Bart. nu. 1. Bald. num. 10. Fulgos. num. 5.*

Tertium quoque requisitum interuenit,
32 quod scilicet Periti † inspiciant singulas literas, seù elementa, dictiones, & elementorum, verborumque tractus, signa, & his similia, vt notat *Bald. in d. l. comparationes, num. 30. & 31. Salycet. num. 19.* quæ omnia præstiterunt secundum tradita per dictos DD. quæ ad praxim nouissimè reduxit Eques Iulius Cæsar Buttifangus Vrbeuetanus in suo eleganti tractatu de recognitione literarum per comparationem nondum impresso, qui extat apud me manuscriptus; & quamuis prædicti DD. dicant, quod Periti debent aduertere etiam ad stylum Notarij, & admodum dictaminis, attamen cum dictis libris Matriculæ adhibeatur plena fides, in quibus continetur signum tantùm, & subscriptio manu propria Notariorum, & in specie Francisci de Badagio, ad quam fuit comparatum signum, & subscriptio posita in calce Instrumenti, de quo agitur, & ad decem & septem lineas scriptas manu propria eiusdem Francisci, cum tota reliqua pars Instrumenti sit scripta aliena manu, & in hac parte Periti optimè retulerunt comparando omnes quatuor manus, & signum, tres videlicet positas in dictis tribus libris, & quartam positam in Instrumento, de quo agitur.

Circa tertium, & vltimum, An scilicet Periti rectè retulerint. *Salycet. in d. l. comparationes, num. 19. in fine, & Curt. sen. in l. admonendi, num. 114. vers. vltimo requiritur,*
33 *ff. de iur. iur.* dicunt, quod † Periti relationem suam debent facere in scriptis, vel in actis facere scribi, quia est species probationis, quod ad vnguem fuit seruatum, repetendo etiam in relatione recognitionem signi, & aliarum qualitatum, de quibus supra dictum fuit. Vndé negari non potest, quin etiam constet de valida relatione facta per Peritos.

Et ita hodie fuit conclusum visis etiam scripturis, quas in positione huius causæ Dominus Marchio aliàs dederat, licet hodie, nec in voce, nec in scriptis informare voluerit.

¶ *Infra in eadem causa in par. 3. habentur duæ decisiones sub die 30. Aprilis 1632. & 15. Decembris eiusdem anni coram eodem bon. mem.*

Coccino

Coccino, sunt decisiones 120. & 164. & infra part.5. habetur altera decisio sub die 17. Decembris 1641. coram eodem Reuerendissimo Coccino.

EVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Donationis de Capranica.

Die Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Dominium, necnon possessio filiorum in bonis paternis ex quibus probetur. Donatio quando est facta absque solemnitatibus à statuto requisitis est nulla, & an insinuationi possit renunciari per iuramentum, & quando in donatione requiratur talis insinuatio.

SVMMARIVM.

1 *Ex Inuentario bonorum paternorum communiter, & simul cum fratres confecto, probatur dominium, & possessio patris.*

2 *Inuentarium plenè probat contra conficientem.*

3 *Dominium, & possessio filiorum in bonis paternis, probatur ex immixtione, & aditione hæreditatis, & num.4.*

5 *Ex statuto Vrbis possessio patris continuatur in filium, qui propterea in d. possessione continuata manutenendus est.*

6 *Donatio facta sine solemnitatibus requisitis à statuto, quod habet clausulam irritantem, est nulla, ac si non fuisset facta.*

7 *In Donatione facta personæ coniunctæ multo magis, quàm in alijs, præsumitur fraus.*

8 *Donatio si fuerit iurata, stante statuto quod hoc casu iuramentum annullat, nihil operatur.*

9 *Insinuationi per iuramentum non potest renunciari, stante statut. Vrb. de quo hic.*

10 *Donatio, si fuerit correspectiua, & ob causam hoc casu, non requiritur insinuatio.*

11 *Donatio censetur pura, & simplex, si non subsit necessitas, propter quam quis donare teneatur, & hoc præsertim ad effectum insinuationis.*

12 *Insinuatio requiritur in excessu donationis remuneratoriæ, cum pro illa parte habeatur pro vera, & simplici donatione.*

13 *Hæres fideicommisso grauatus interim est verus dominus, necnon verus possessor.*

14 L. hæreditatum, ff. ad l. falcid. *computatio qualiter fiat.*

Decis. Rot. Rom. Par. I. Pauli Rubei.

15 *Donator quando vult reuocare donationem, an prius debeat restituere quod accepit ex causa donationis.*

16 L. si diuersa, C. de transactio. *quando procedat.*

17 *Transactio, quando est nulla tunc agi potest etiam non præmissa restitutione.*

18 *Possessio etiam ex contractu inutili transfertur, declara num.19.*

20 *Possessio etiam per actum realis traditionis non amittitur, neque transfertur sine animo.*

21 *Donatio, quando est imperfecta ratione insinuationis, & nulla ex defectu consensus, non substinetur, tàm ratione dominij, quàm possessionis.*

DECISIO CC.

DOMINVS Asdrubal Capranica de anno 1615. donauit D. Camillo eius fratri bona quædam descripta etiam in Inuentario hæreditatis paternæ, quæ ad eum vti filium, & hæredem pro medietate spectabant, necnon medietatem integræ dotis maternæ, & quædam alia iura prout in dicta donatione, & vice versa Camillus in eodem donationis instrumento promisit soluere quædam debita Asdrubalis scut. 2500. sed quia d. donatio nunquam fuit insinuata, nec testibus subscripta, & sic fuit celebrata sine solemnitatibus per Statuta Vrbis 149. & 150. pro forma requisitis, propterea Asdrubal præuia declaratione, quòd nolebat dictæ donationi stare, petijt manuteneri in dictis bonis sic donatis perinde, ac si donatio nunquam fuisset facta, & proposita causa die 13. Maij 1622. Domini voluerunt gustare de bono iure, & hodie resoluerunt de eo constare ad effectum manutentionis ad

1 fauorem Asdrubalis, quia in primis † ex inuentario bonorum paternorum communiter, & simul per vtrumque fratrem confecto probatur dominium, & possessio patris, *Paris. cons. 45. num. 20. lib. 2. Manticul. de Inuent. quæst. 232. num. 462. in tract. de inuent. diuers. Rota decis. 387. num. 2. & 559. nu. 4.*

2 *par. 1. recent.* & præsertim contra Camillum conficientem. *Plot. de in lit. iuran. §. 5. n. 28. Rot. decis. 1. in fin. de donat. inter vir. & uxor. in antiqu.*

3 De dominio autem, & possessione Asdrubalis constat ex immixtione, † seu aditione hæreditatis, *l. hæreditas, ff. de regul. iur. §. pro*

4 *herede, Instit. de hæred. qualit. & differ.* Necnon ex dicto donationis instrumento, † quo plenè probatur, bona fuisse communia etiā

quoad

quoad possessionem, *l.2. & ibi Bart. C.commun.diuid. idem Bart. in l.cum falsa, num.6. C.de iur. & fact. ignor. Socc.sen. consil.46. in princip.lib.3.Ruin.cons.128.nu.5.& 18.lib.2. Paris.cons.26.num.54.lib.2. Aldobr. cons.51. num.6. Seraph.decis.553.in princ.* Et demum de possessione Asdrubalis non potest dubi-
5 tari ✝ cum ex statuto Vrbis patris possessio in filios continuetur, qui propterea est in dicta possessione per statutum continuata manutenendus, *Gabr.de acqu.possess.concl.7. num.3.& 6.Honded.cons.18. num.15.& seqq. lib.2. Menoch. de retin.remed.3. num.39.* & fuit dictum *in Romana Domus de Nocchiellis 27.Iunij 1622.* & in terminis statuti Vrbis in *Romana Hæreditatis 31. Maij 1613. coram bo.me.Vbaldo.*

6 Neque obstat dicta danatio, quia vti facta sine prædictis solemnitatibus statuti, quòd continet clausulam irritantem actum aliter factum, fuit nulla, & ac si nunquam fuisset facta, *glos. communiter approbata, in Clem.1.in verb.inhibentes,de iurepatr.Rebuff. de insinuan.donat. art.1. glos.6. & 7. Bursat. cons.396. num.19.* & multo magis ex quo statutum fundatur in causa publicæ vtilitatis, nempè ad euitandas fraudes, quæ for-
7 tius procedit in casu nostro ✝ in quo donatio facta fuit coniunctæ personæ, vt in puncto *Bald. in l. data iam pridem, num.3. & 4. C.de donat. Barbat cons.23.nu.12.in fin. lib.2. Maresc.var.res.lib.2.cap.29.nu.7.& Modern. Rom.discept.forens.cap.887.num.17.cum seqq.*
8 Non obstat, quod donatio fuerit iurata, quia, vt disponit dictum statutum, iuramentum præsumitur etiam fraudolenter interpositum, adeò vt non possit contrarium probari, quod propterea vti annullatum ob publicam vtilitatem nihil operatur, *Bart.in l.si quis pro ea, nu.8. ff.de fideiuss. Bald.cons.250. lib.5.* & fuit latè dictum in *Romana nullitatis obligationis 16. Ianuarij 1626. coram me*, cui propterea meritò potuit Asdrubal contrauenire, vt in terminis *Imol. in l.Aquilius, ff.de donat. Surd.cons.361.num.10.* & quod
9 solemnitati ✝ insinuationis non possit renunciari, etiam cum iuramento stante dicto statuto, *Cas.de Grass.decis.150. aliàs secunda de donat.num.14.*

10 Non etiam obstat, quod prædicta donatio fuerit correspectiua, & ob causam, quo casu non requiritur insinuatio, *Tiraq. in l. si vnquam, verb. donatione largitus, num.139. C. de reuoc. donat. Molin. de Hispan. primogen. lib.2.cap.8. num.15* Quia aut causa donationis deducitur ex quo illa prætenditur facta contemplatione matrimonij, & vltrà quod talis causa non subsistit in facto, quia Camillus tempore donationis erat iam matrimonio coniunctus, & ex eo habebat filios, cum dicta causa quoad Asdrubalem non fuerit necessaria, nec respiciat eius commo-
11 dum, nec etiam sit dos, nec donatio propter nuptias correspectiua ad dotem, erat nihilominus donatio insinuanda, *Becc.cons.52. num.22. Surd. dec.361. nu.24, & Rota apud Pic.ad Statut.Vrb.decis.22.num.7. & decis.49. num.10.* Aut verò causa deducitur ex quo Camillus donatarius se obligauit soluere debita Asdrubalis scut.2500. & huiusmodi causa solum operatur, vt vsque ad æquiualentem dictorum debitorum quantitatem dicta donatio non esset insinuanda, non autem si quod donatur, vt hic longè excedit,
12 quia in excessu habetur pro mera, & simplici donatione, iuxta text. in *cap. relatum ibi iuxta seruitij meritum, & c. de testam.Bald. in l.illud, C.de sacros.Eccles. Io.Garz.in tract. de donat.remuner.num.51.Gabr.cons.77.n.20.* & plenius *Rota apud Seraph.dec.416.num.20 & 28.* Et in puncto quod in excessu requiratur insinuatio, *Angel. Imol. & Rom. in d.l. Aquilius, ff.de donat.Tiraq.in d.l. si vnquam, verb.donat.largit.num.80. Mantic.de tacit.& ambig.lib.13.tit.15.& 31.* excessus autem est patens cum res donatæ, vt cernere licet ad oculum ex enumeratione specierum donatarum, necnon medietas dotis maternæ etiã donatæ, nedum decies, sed bis decies, & multo pluris excedãt dictam summam scutorum 2500. quam vice versa D. Camillus soluere promisit.

Nec releuat, quod bona donata essent fideicommisso grauata ad fauorem Camilli, & propterea quod Asdrubal non dedit, nisi vsumfructum durante vita sua, quia præterquam quod sola medietas dotis maternæ donata, quæ erat libera, & liquida ex confessione Camilli in scutis 4750. excedit ferè duplum prædictam summam debitorum cum tempore donationis Asdrubal esset ætatis 33. annorum, clarè liquet quod facta computatione, *iuxta text. in l. hæreditatum, ff.ad l. falcidiam*, fructus rerum donatarum longè excedunt dicta debita accollata.
13 Cum ✝ enim hæres fideicommisso grauatus interim sit verus Dominus, verusque possessor, *l. si ij, & l. filius hæredes, ff.de vsu, & vsufruct. Socc.sen.cons.10.num.11. Peregr. de fideicomm.art.4.num.6. Molin. de Hispan. primog. lib.1. cap.19.num.4. cum seqq. & Rota in Reatina fideicommissi 17. Maij, & in Arimin. legitimæ 5.Maij 1627.coram me*, non est du-
14 bium, quin excessus veniat etiam æstimandus

dus ex eo, quod hæres grauatus percipere potest, vti Dominus iuxta computationem d. legis *Crauet. cons. 105. num. 10. & Rota in Bonon. de Monterent. 17. Aprilis 1617. coram bo.me. Seleucien.*

15 Minus releuat, quod Asdrubal non possit agere, nisi prius restitutis per eum acceptis, vel solutis per Camillum ex causa huius donationis, *iuxta reg. text. in l. si diuersas, C. de transact.* Tum quia non constat, quòd fuerit quidquam acceptum, vel solutum. Tum
19 etiam, quia quando dispositio d. legis (quę loquitur in transactione, in qua non versamur, cum nulla esset lis, nec esse poterat, quia ex confessione Camilli bona donata erant Asdrubalis ab eoque possidebantur) habeat etiam locum in donatione correspectiua non intrat in casu nostro, ex quo non agitur ad rescissionem, nec ad executionem rescissionis, sed ad manutentionem ex eo, quod donatio fuit nulla, & sic possessio nunquam amissa ab Asdrubale, nec Camillo ac-
17 quisita. Quo casu etiam nulla præmissa restitutione agi potest, *Rol. cons. 7. num. 3. lib. 3. Rota apud Greg. XV. decis. 271. n. 16.* & bene ibi *Add. num. 28.* & in omnem casum Camillus peteret, quod intus habet, quia iuxta computa data fructus ab eo percepti ex rebus donatis longè excedunt dicta debita.
18 Demum non obstat, quod ex contractu inutili transferatur possessio, *l. 1. §. si vir. vxori, vbi communiter DD. de acquir. possess.* & sic quod fuit translata in Camillum, etiam quod dicta donatio fuerit nulla, quia dicta
19 regula non procedit in casu nostro. Tum quia non fuit deuentum ad actum actualis traditionis, vt post *Bald. Tiraq. & alios, Honded. cons. 23. num. 25. cum seqq. lib. 1.* Quinimò, nec fuit apposita clausula, *Constituti*, quæ etiam nihil operaretur, vt ibidem *Hon-*
20 *ded. num. 26.* Tum etiam, quia possessio etiã per actum realis traditionis non amittitur, nec transfertur sine animo, *l. 3. §. in amittenda, & l. quemadmodum, ff. de acquir. possess. Bald. in l. non dubium, num. 18. in decima oppositione, C. de leg.* & in puncto *Honded. vbi sup. num. 27. Put. decis. 276. lib. 3. in nou. impress. Rota decis. 93. num. 2. par. 2. diuers.* Stante au-
21 tem defectu insinuationis donatio fuit imperfecta, & nulla ex defectu consensus, tàm quoad translationem dominij, quàm possessionis, *Rebuff de insinuan. donat. glos. 6. & 7. art. 1. Honded. Put. & Rot. vbi sup.*

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Parmen. Status.

Die Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Fusè tractatur materia, an, & quando, & ex quibus coniecturis filiatio legitima præsumatur, & præsertim quando non principaliter, sed incidenter discutitur matrimonium, ad effectum, vt filij succedant, & alia de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Filiatio legitima præsumitur ex matrimonio præcedenti.*
2 *Legitimus, vt quis dicatur, satis est, esse natum in consistentia matrimonij.*
3 *Matrimonium vbi est, ibi filij legitimi nascuntur.*
Filij, qui post concubinæ nuptias sunt procreati, iusti filij appellantur. num. 3.
4 *Matrimonium sufficit, quod sit præsumptum, ad hoc vt non obstent verba fideicommissi de legitimo matrimonio verè, & non fictè.*
5 *Legitimus ad hoc, vt dicatur filius, sufficit esse natum ex ea, quæ credebatur vxor.*
6 *Legitimus dicitur filius, qui natus est ex ea, cum qua dicebatur legitimum matrimonium in domo, vicinis scientibus.*
7 *Legitimus est filius, qui susceptus est in tempore, quo communiter reputaretur matrimonium verum, licet verum esse non posset.*
8 *Testis vnicus in probanda legitimitate filiorum probat, maximè quando concurrunt alij testes de publica voce & fama.*
9 *Testis vnicus, concurrentibus alijs præsumptionibus plenè probat.*
10 *Testis dicitur omni exceptione maior respectu inducentis, cum censeatur approbata persona, itaut amplius non posest reprobari.*
11 *Imperfecta probatio potest ex adminiculis suppleri.*
12 *Testis examinatus in causa, licet contra aliam personam negari non potest, quin possit deseruire pro adminiculo.*
13 *Filiorum legitimorum distinctio à filijs illegitimis, an probet legitimitatem.*
14 *Filij dicuntur legitimi, si post eorum procreationem perseueranter durauit vox, nomen, & reputatio matrimonij.*
15 *Matrimonium, quando principaliter non discutitur, sed incidenter ad effectum legitimæ successionis, per leuiores probationes probatur*

16 *Filij, qui sunt in quasi possessione legitimitatis, eis prodest, & suffragatur ad effectum successionis.*
17 *Testis, si deponat, quod fuit præsens alicui actui, sed non recordatur de tempore præciso, ex hac responsione excluditur solum probatio circa tempus præcisum.*
18 *Actui potest esse, quod quis fuerit præsens, & quod tamen non recordetur de tempore.*
19 *Clausula non se astringens, posita in articulis, quid operetur.*
20 *Confessio facta in articulis, quando possit reuocari, etiam non docto de errore.*
21 *Articulans non fatetur.*
22 *Dictio*, in circa, *quid operetur.*
23 *Adulterium solum, non causat impedimentum matrimonij, nisi adsit fides data, vel machinatio.*
24 *Adulterij mentio, in contrahendo matrimonio, ante Concil. Trident. non erat facienda.*
25 Concil. Trid. sess. 24. cap. 5. de refor. matr. *in quibus casibus procedat.*
26 *Raptus ante Concilium non dirimebat matrimonium.*
27 *Beneficia vacant per contractum matrimonij.*
28 *Pluralitas in actibus hominum non præsumitur nisi probetur.*
29 *Tempus in contractu, quando est de substantia, debet præcisè probari.*
30 *Verba æquipollentia sufficiunt, vbi ex ipsis sequitur illud, quod exprimi debuit.*
31 *Effectum dummodo habeamus, non curamus de modo.*
32 *Temporis dubium vbi est, præsumitur in beniniorem partem.*
33 *Actus ex præsumptione iuris præsumitur in tempore legitimo factus.*
34 *Contra testes, licet debentur exceptiones, ex hoc non sequitur, quin Iudex non possit informare animum suum ex dictis depositionibus.*
35 *Iudicis est, vndequaque veritatem indagare.*
36 *Pars, durante oppositione partis aduersæ contra testes, potest vti depositionibus dictorum testium. & num. 37.*
38 *Pars, tunc non potest vti depositionibus testium, si pars aduersa in impugnatione contra eos obtinuit.*
39 *In legitimitate probanda, in corcursu prævalet probatio pro legitimatione.*
40 *Testibus deponentibus de bona fama, magis creditur, quàm deponentibus de mala, etiam si numero dd. testes aliquantulum excederent.*
41 *Filijs quantum potest lex fauet, ad hoc vt in dubio sint legitimi.*
42 *Ex cohabitatione masculi, & fœminæ non præsumitur matrimonium, sed fornicatio. Sed hoc non procedit respectu filiorum, nam vt ipsi dicantur legitimi, tunc præsumitur matrimonium. num. 42.*
43 *Legitimus, potius quam illegitimus quisquis in dubio præsumitur.*
44 *Præsumptiones fortiores cedunt debilioribus. Præsumptiones cedunt probationibus. num. 43.*
45 *Fama si habeat ortum à non probabilibus causis attenditur.*
46 *Fama si sit vana vox populi, nihil probat.*
47 *Prothonotariatus honoris, an vacet per contractum matrimonium.*
48 *Abbreuiatores de Parco maiori, qui sunt Prælati, & sedent in Capella, olim habebant vxores.*
49 *Testis deponens de simplici auditu, nihil probat.*
50 *Testes non concludentes in dicto non attenduntur.*

DECISIO CCI.

BIS fuit resolutum DD. Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini aui, & Sigismundi patrui magni esse in quasi possessione legitimitatis requisitæ à March. Io. Francisco fideicommittente, hoc est tanquã procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè, & non fictè; Et nunc tertiò eadem sententia placuit DD. Ratio decisionis fuit, quia cum iam Rota pluries resoluerit constare de matrimonio sine coarctatione temporis, ex procreatione, & natiuitate filiorum post matrimonium, in antecedens necessarium, etiam quod de certa præcisa die contractus non constaret, satis virtualiter, & implicitè resultat coarctatum tempus præexistentis matrimonij sufficiens, & habile concludendum illorum legitima-
1 tionem; cum filiatio legitima probetur ex causis, & primò signanter à matrimonio præcedenti. *Bald. in l. filium eum definimus, sub nu. 9. de his qui sunt sui vel ali. iur.* quem in proposito sequuta est *Rota in illa Mediolanen. illegitimitatis 5. Iunij 1599. coram bon. mem R. P. D. Rubeo*; satisque sit quem esse
2 natum in consistentia matrimonij, latè *Paris. cons. 10. num. 1. & seq. lib. 2.* Euidenti concurrente ratione, quòd vbi est matrimoniũ, ibi filij legitimi nascuntur, & qui post concubinæ nuptias sunt procreati iusti filij appellẽtur ex adductis in *dec. die 8. Iunij 1626.*
3 Et accedente, quòd, non obstantibus verbis fideicommissi, *de legitimo matrimonio verè, & non fictè*, in huiusmodi causa firma-
4 tum fuit sufficere matrimonium præsumptum *Card. Seraph. dec. 978.* claraque sint iura quòd

5 quòd ad concludendum legitimationem sufficiat, vel probare, quòd quis natus sit ex ea quæ credebatur vxor, *glos in cap. lator, in verb. probari qui fil. sin. legit.* vel quod natus
6 sit ex ea, cum qua dicebatur legitimum matrimonium, & in domo, vicinis scientibus, *l. si vicinis, & ibi sumat Salyc. C. de nupt.* Immò & fortius sufficiat probare prolem susceptam in tempore, quo communiter pu-
7 taretur matrimonium verum licet verum esse non posset, *Lapus allegat. 89. num. 9. vbi benè additio.*

Ideò matura præhabita discussione in pluribus positionibus, An probetur dictos Pallauicinum, & Sigismundum fuisse procreatos, & natos post matrimonium contractum inter Bernardinum, & Catherinam, DD. iterum, & tertiò affirmatiuam sunt amplexi ex deductis in duabus decisionibus super hoc emanatis, quæ placuerunt, & signanter ex depositione Presbyteri Baptistæ testis Rangonorum, qui fuit præsens matrimonio; vt enim sepè dictum fuit, super 17. interrogatorio deponit, quòd Bernardinus, & Catherina per plures annos steterunt simul reputantes se pro legitimis coniugibus & procrearunt articulatos filios, videlicet inter alios præfatos Pallauicinum, & Sigismundum, & sic de vera scientia deponit Pallauicinum, & Sigismuudum natos, & procreatos fuisse post matrimonium, qui testis, licet sit vnicus, tamen in hac facti specie plenè probat, ex quo cum dicto ipsius concurrunt † alij testes depo-
8 nentes de publica voce & fama. *Specul. in titul. de test. in cap. de num. test. num. 11. in 25. casu.* Eoque magis quia concurrit etiam præsumptio multiplex, cum tamen vnica
9 vehemens sufficeret. *Aym. cons. 400. num. 36. lib. 3 cons. 9. 1. num. 24. Decian. resp. 17. n. 12. lib. 3. & cons. 93. num. 8. lib. 2. vbi infinit. alleg. & licet num. 34.* declaret id procedere, quando vnicus testis est omni exceptione maior; tamen quidquid sit de hac conclusione dubitari non potest, quin respectu DD. de Rangonibus iste testis non sit omni exceptione maior cum † ab illis fuerit inductus; ex in-
10 troductione enim testis, illius persona censetur approbata, itaut amplius nõ possit reprobari, *gloss. in §. & licet in vers. Supplicijs, authen. de testib. Gassan. cons. 54. num. 36. Hond. cons. 84. num. 49. volum. 2.* & dixit *Rota in hac causa 11. Ianuarij 1616. coram bo. mem. Card. Sacrato.* Et eo amplius dictus Presbyter Baptista probat, quia multæ præsumptiones, & coniecturæ procedunt ex circumstantijs facti ex allegatis in alis decisionibus, & plenè *Farinac. de testib. quæst. 63. num. 3. Mantic. de-*
11 *cis. 325. num. 4.* Et quod † imperfecta probatio possit ex adminiculis suppleri, allegando text. *in l. Instrumenta. C. de prob. Guidopap. decis. 441. Achill. decis. 1. de confess. & Rot. decis. 385. num. 8. par. 1. diuers.* fuit dictum in causa *Romana Societatis officij 19. præsentis mensis coram R. P. D. meo Pirouano.*

Fama enim, vt sæpè dictum fuit, satis probatur ex depositionibus Bernardini de Frãzosijs, & Ioannem de Magistris testium DD. de Rangonibus, quorum dicta coadiuuantur ex depositione Baroccij de Burgo pariter testis DD. de Rangonibus, qui deponit de auditu, & ex Damiano Cornazzano teste Pallauicinorum, qui optime deponit de matrimonio, & procreatione, ac natiuitate filio-
12 rũ cõstante matrimonio, & licèt iste non sit examinatus in hac causa, sed contra fiscum, negari tamen non potest, quin possit inseruire pro adminiculo; & hæc latè fuerunt ponderata in *decis. facta 8. Iunij 1626.* & repetita in *decis. facta 24. Martij 1628.*

Coniecturæ autem, & quidem vrgentissimæ non deficiunt, videlicet fama prædicta communis reputatio, mandatum de dispensando, relatio Cardinalis Simonettæ, & alia, & quidem ex circumstantijs facti, si ponderetur dictum mandatum de dispensando, communis reputatio, distinctio filiorum facta per Bernardinum in suo testamento, qui filios natos post matrimonium à natis ante matrimonium distinxit. Quæ di-
13 stinctio † legitimorum ab inlegitimis facta in testamento, *apud Cæs. de Grass. decis. 18. num. 5. de probat.* admissa legitur. Et quod plus est in casu isto vera comprobatur nõ solum ex depositione testium DD. Rangonorũ similiter distinguentium natos ante matrimonium à natis ex post, nominantium inter natos ex post Pallauicinum, & Sigismundum, vt sunt Raymundus del Pizzo, Bernardinus de Franzosijs, super interrogatorio, si sciunt, & Ioan. de Magistris ad 13. interrogatorium, qui licèt loquantur de auditu, comprobant tamen eorum dictũ de visu vniuersalis reputationis, deponentes, quòd illos totales viderunt ab hominibus loci teneri, & reputari, vt est Raymundus del Pizzo, & Ioãnes de Magistris, quòd vidit haberi. & reputari publicè, & palàm, & Bernardinus de Franzosijs, quod publicè dicebatur in loco Zibelli, & sic de publica fama; Sed etiam coadiuuatur, & corroboratur ex scripturis, & publicis instrumentis, in quibus (probata natiuitate Pallauicini, & Sigismundi de anno 1511. & 1512. respecti-

spectiuè, prout ex instrumentis 1526. & 1530. iuncta depositione Raphaelis de Ferrarijs testis Rangonorum) elicitur vlterius ante talem natiuitatem, & procreationem matrimonium contractum, prout ex mandato de dispensando de anno 1508. obtento, quod DD. Rangoni prætendunt executum de mense Ianuarij 1510. necnon ex instrumento quietantiæ anni 1510. in quo Catherina contrahendo, & stipulando nominata legitur tunc vxor Illustrissimi Domini Bernardini March. Pallauicini in secundo matrimonio, in terra Varani, cuius erat Dominus ipsemet Marchio Bernardinus; taleque instrumentum rogatur à Notario Vassallo coram tribus testibus vassallis, inter quos supradictus Presbyter Ba-
14 ptista Parochus; & † post procreationem dictorum filiorum eiusdem matrimonij perseueranter continuata vox, nomen, & reputatio ex instrumentis anni 1511. 1512. 1513. & 1519. cum alijs deductis in *decisione 8. Iunij 1626.* cum quibus accedit tractatus parentum, & alia quamplura ponderata in *decisione facta 27. Aprilis 1622.* De qua decisione licèt hodiè non agatur, nec sit præsupponenda in disputatione huius dubij, quoad personam Vberti; tamen factum ibi ponderatum quoad Pallauicinum, & Sigismundum optimè facit, ne iterùm hic eadem transcribantur, & sufficit, vt respondeatur obiectis, quæ hodiè denuò repetuntur, vt statim fiet.

Et prædicta licèt videantur probare procreationem, & natiuitatem filiorum ad quemcunque effectum, attamen eò magis probant in casu de quo agitur, cum
15 matrimonium † non principaliter discutiatur, sed incidenter ad effectum legitimæ successionis; vndè leuiores probationes sufficiunt, *Gemin. cons. 27. numer. 8. & seqq. & consil. 16. num. 5. & 6. Roland. cons. 93. numer. 21. lib. 3. Decian. in regula, Nuptias numer. 4. ff. de reg. iur. & in cap. Ecclesia S. Mariæ num. 39. de constitut. & in cons. 153. numer. 3. Curt. iun. cons. 52. num. 3. Paris. consil. 13. numer. 22. lib. 2. & cons. 57. num. 41. & seqq.* vbi *numer. 46.* dicit communem *lib. 4 Paleot. de noth. & spur. cap. 19. num. 10.* vbi pariter de communi *Ferret. cons. 353. num. 4. & per tot. & consil. 364. num. 9. Apostil. ad Alexand. consil. 364. num. 9. lib. 5. & ersic. aliud Cott. decis. 22. Cæsar. de Graff. decis. 6. num. 1. qui fil. sint legit.* & fuit dictum in hac causa *20. Martij 1556. coram præclar. mem. Ant. Augustino.* Eoque amplius ista procedunt, quia cum ex prædictis constet DD. Pallauicinum, & Sigismundum esse in quasi possessione le-
16 gitimitatis verè, & non fictè, ista † quasi possessio eis, & habentibus ab eisdem causa suffragatur ad effectum successionis, *Cyn. in l. non nudis in 3. quæstione versiculo pone pater meus, C. de probat. Cæs. de Graff. dicta decis. 6. numer. 2. qui fil. sint legit. Put. decis. 169. & 506. lib. 2. in correct.* & alios congerit *Lup. de illegit. com. 2. de illegit. §. 3. numer. 44.* cum DD. de Rangonibus non probent contrarium, prout tenentur probare, vt in *cap. lator vbi gloss. in verb. probare, & Præpos. num. 8. qui fil. sint legit. Cæsar. de Graff. dicta decis. 6. num. 3. eodem tit.* cum alijs, qui possent allegari, & pluries censuit Rota.

Non obstat, quòd depositio Presbyteri Baptistæ, vel est falsa, cum percutiat annum 1502. & sic ante obtentum mandatum de dispensando, ac illius executionem, & antequam Bernardinus resignaret Præposituram de anno 1508. vel deponit de matrimonio nullo facto ante dictum mandatum de dispensando, eo quod etiam cum dicta depositione concordent articuli dati per DD. Pallauicinos, quia huic motiuo fuit satisfactum per tres *decisiones coram sanct. mem. Gregor. XV.* videlicet 290. & 344. & 390. & per quartam *coram bon. memor. Cardinali Sacrato 11. Ianuarij 1616.* quæ iuxta stylum Rotæ non debent in hac disputatione in dubium reuocari, præsertim cum in indiuiduo respondeant fundamentis hodiè excitatis; firma enim est depositio Presbyteri Baptistæ, quòd ipse fuit præsens matrimonio, & quamuis interrogatus de tempore, respondeat, quòd de eo præcisè non recordatur, sed quod iudicio suo sunt triginta anni, vel circa parum plus, vel mi-
17 nus; attamen † ex hac responsione solùm excluditur probatio circa tempus præcisum matrimonij, ex quo circa tempus iudicat, *Bart. in l. quid tamen, §. si arbiter numero tertio, ff. de recept. arbitr.* sed non propterea eliditur depositio, quòd fuerit præsens matrimonio, quia ex quo non recordatur de anno matrimonij, non ideò sequitur quòd non fuerit præsens dicto matrimonio, cum
18 stent simul † quòd fuerit præsens, & quòd tamen non recordetur de anno, & propterea probet matrimonium, & natiuitatem ac procreationem filiorum post dictum matrimonium, licèt non probet tempus, *Bart. in l. de ætate numer. 7. versiculo interrogatæ de anno, ff. de min.* & latissimè fuit deductum in præcitata *decisione bon. mem. Cardin. Sacrati,* in qua etiam ad articulos, de quibus

quibus in obiecto, fuerunt datæ plures responsiones, & præsertim quòd articuli fuerunt dati à procuratoribus dum DD. Palla-
19 uicini erant minores, cum clausula, † *Non se restringens*, vndè nihil certi continent, *Ioan. de Imol. consil.* 102. *num.* 2. *Gram. consilio crimin.* 19. *num.* 1. & cessat omnis difficul-
20 tas, quia confessio facta † in dictis articulis ex rationibus prædictis potuit reuocari, etiam non docto de errore. *Rota decisione* 19. *de procurat. in nou.* prout in effectu dicta confessio fuit reuocata. Vltra
21 quod † articulans non fatetur, vt in *decisione sanct. memor. Gregor. XV.* 247. *numer.* 15.

Secundò fuit ex abundanti responsum, quòd omisso, quòd, vt fuit consideratum in dictis *decis. sanct. mem. Gregorij, & bo:*
22 *mem. Card. Sacrati*, dictio † (in circa) non operatur quòd iste testis deponat præcisè de anno 1502. quatenus Presbyter Baptista deponeret de matrimonio ante annum 1508. adhuc illius depositio subsisteret, nec elideretur ex dicto mandato de dispensando; quia quidquid sit circa tempus executionis dicti mandati; cum in eo narre-
23 tur solùm † adulterium, certùm est, quòd illud non causat impedimentum, nisi adsit cum fide data, vel machinatione, *cap. significasti* 6. *de eo qui dux. in matrimonio*. Et licèt dictum mandatum loquatur, de matrimonio contrahendo, potest intelligi vigore illius mandati, nec iste intellectus redditur inuerisimilis, ex quo in eodem mandato nulla fuit facta mentio de matri-
24 monio contracto quia ante † Concilium non erat facienda talis mentio, cuius mentionis necessitas prouenit, ex dispositione *Sacros. Concil. Trid. sess.* 14. *cap.* 5. *de reformat. matrim. Nauar. in manual. cap.* 22. *numer.* 66. *vers. quarto dicendum est, Sanchez. de matrim. lib.* 8. *disput.* 25. *num.* 23. cum alijs, qui possent allegari. Et quidem dispositio Con-
25 cilij † habet locum nedum inter contrahentes in gradu prohibito, seu etiam inter contrahentes cum impedimento dirimente, *Petrus de Ledesma de matrim. quæst.* 56. *artic. fin. dub.* 2. *difficul.* 1. *conclus.* 1. *fol. mihi* 497. *Sanchez de matrim. lib.* 3. *disput.* 42. *num.* 7. *& lib.* 8. *disput.* 25. *numer.* 24. Superfluum est etiam allegare raptum; quia
26 quidquid † de eo sit, ante dictum Concilium non dirimebat matrimonium, *cap. fin. de rapt. vbi omnes DD. Sanchez de matrim. lib.* 7. *disput.* 12. *num.* 41. *in fin.* Resignatio autem Præpositura posteà facta nihil obstaret in hoc casu, quia si ante resignationem probaretur matrimonium, certùm est, quòd retentio fuisset de facto, non de iure, cum
27 per † contractum matrimonij beneficia vacent, vt notum est. Verùm de hac resignatione etiam inferiùs.

Sed veritas depositionis Presbyteri Baptistæ ad probandum vnicum matrimonium, satis ex eo deprehenditur, cum
28 pluralitas † in actibus hominum non præsumatur, nisi probetur, vt fuit super hoc decisum in hac causa *coram sanct. mem. Gregor. XV. decis.* 390. Et cessat omnis difficultas, quia Bernardinus extitit in clericatu vsque ad annum 1508. & cum beneficijs, & appellatur Reuerendissimus Prothonotarius in instrumentis eodem anno 1508. 16. Aprilis, & 3. Maij resignauit beneficia, vt infrà dicetur, & ex tunc in posterum fuit appellatus Illustrissimus Marchio, vt patet ex 14. instrumentis datis per DD. de Pallauicinis. Vndè ridiculum est dicere, quod de anno 1502. existens in habitu clericali, & cum beneficijs matrimonium contraxerit.

Nec prædictæ responsiones eliduntur ex
29 adductis, quòd † tempus matrimonij sit de substantia in hoc casu, & ideò debeat præcisè probari, *Bald. cons.* 106. *numer.* 1. *vers. primum est, lib.* 1. *Castrens. cons.* 456. *circa princ. vers. nam verba sequentia, lib.* 1. quia fuit responsum in hoc obiecto attenta serie depositionis Presbyteri Baptistæ consistere magnum æquiuocum. Nam Testis non simpliciter deponit, quòd fuit præsens matrimonio, & quòd non recordatur de tempore; sed tempus habile ad legitimitatem includendo, non memor de præciso anno subdit, quòd post dictum matrimonium procreati, & nati fuerunt dicti Pallauicinus, & Sigismundus; & sic ista depositio æquipollet, ac si Testis deposuisset de tempore præciso matrimonij per superius dicta, cum habeamus effectum plenum quòd Pallauicinus, & Sigismundus
30 nati sunt post matrimonium, † æquipollentia enim verba sufficiunt, vbi ex ipsis sequatur illud, quod exprimi debuit, præsertim de iure canonico, & in foro Ecclesiastico, *Feder. de Sen. cons.* 158. *in prin. Alex. cons.* 2. *in princ. lib.* 2. & intrat vulgaris con-
31 clusio, quòd non curamus † de modo, dummodò habeamus effectum, *l.* 3. *vbi Bald. C. de institut. & substitut.* & stant simul, quòd Testis non recordetur de præciso tempore matrimonij, & tamen recordetur filios procreatos esse post matrimonium. Acce-
32 dente, quòd vbi est † dubium temporis, præ-

præsumitur in benigniorem partem, *Ias. consil.46.numer.28.lib.3.* & semper fauore partus filiorum, *Guilelm. de Benedict. in cap. Raynutius 3 par. sect. quæ filium, nu-*
33 *mer.51.de testam.*& ex præsumptione † iuris actus in tempore legitimo præsumi, *Cassan. in consuet. Burgund. rubr.13. des forestos pasturages,* §.4. *numer.7. fol. mihi 372.*

Non obstat, quod DD. Pallauicini de-
34 derunt generales, † & particulares exceptiones contra Testes examinatos per DD. de Rangonibus, quia ex hoc non sequitur, quod Iudex non possit informare animum suum ex dictis depositionibus: offi-
35 cium † enim Iudicis est vndequaque veritatem indagare, *Put. decis.214. numer.2. lib.2. in correct.* & pluries dixit *Rota in hac causa, & signanter in decis. bo:mem. Robusterij, 2. Decembris 1573. in fasciculo decisionum impressarum num.5.& bo:mem.Card.Se-*
36 *raph.1000. num.17.* Imó, † quod plus est durante impugnatione DD. Pallauicini potuissent vti dictis Testium, *Felin. in cap. capitulum numer.9. de rescript. Franc. Marc. decis.44.par.1. Rimin.iun.cons.48.numer.46. Gabr.de reg.iur.conclus.1.num.4. & cons.40. num.26.volum.1.Viuian.decis.379.numer.6.*
37 & tunc † demum non potuissent vti, si obtinuissent in impugnatione, *Bero. consil.119.num.1. volum.3.Lancellett.de attent. par.2.cap.17.num.150. & cap.18. num.131. Guttier.de contract.iur.par.2.cap.2.num.13. Honded.cons.17.num.45.volum.2.* Sed cum cessauerit impugnatio,& in ea non obtinue-
38 rint DD.Pallauicini,benè † possunt vti dictis prædictorum Testium,quos aliàs impugnauerant, vt admittunt omnes prædicti Doctores.

Non obstat fama deducta in contrarium, quia, vt sæpè responsum fuit, cum agatur
39 de † probanda legitimitate in genere, in concursu præualet probatio pro legitimitate, *Chissanen. decis.60. Put. decis.2.lib.3.* prout similiter magis creditur Testibus
40 deponentibus † de bona, quàm de mala fama, etiam quod Testes deponentes de mala aliquantulum numero excederent, *Corn.cons.176.numer.10.volum.4. Hoied.de incompatibilit.benefic par.1. cap.23. num.43. & coram sanct.mem. Gregor.XV. decis.455. num.4.* Quod ipsum ratione fundatur, quia
41 lex † quantum potest fauet filijs, vt in dubio sint legitimi, *Dec.consil.152.sub numer.1. vers. & quia lex, Paris.consil.57. numer.43.lib.4.* Et ideò, licèt de iure canonico, ex cohabitatione masculi, & fœminæ
42 non præsumatur † matrimonium, sed fornicatio; tamen respectu filiorum, vt ipsi dicantur legitimi, præsumitur matrimonium, vt post *Abb.in cap.lator.numer.6. qui fil.sint legit.*firmat *Dec. dicto consil.152. numer.2.vbi additio sub litera B. citat concord. Cæphal. cons.435. numer.64.plures cumulans num.81.*authoritatibus vlterius firmans, in
43 dubio vnumquemque † magis esse legitimum, quàm illegitimum iudicare debemus. Et præiudicium tertij ad hoc non attendatur, cum id operetur lex, non homo, vt respondit *Rota in dicta Mediolanen. illegitimitatis* in finalibus verbis, quæ eò magis procedere videntur in proposito casu, tam ex eo, quia coniecturæ pro legi-
44 timitate † pluribus & efficacioribus rationibus, & adminiculis fulciantur, itaut in contrarium allegatæ cedant illis, & multò magis probationi, vt in *decis. sanct. mem. Gregor.XV. 247. numer. 3. & 20.* Quam etiam quia exaduerso deducta mala fama
45 non † habet ortum à probabilibus causis, & cum ex prædictis probetur matrimonium fama mala satis extincta dicitur; vn-
46 dè fama huiusmodi, tanquam vana † vox populi, nihil probat, *Bart. in l. de minore, §.plurimum numer.18.ff. de quæst. Bald. consil.295.numer.2.vers.& hæc fama, lib.1. Corn. consil.130. num.6. in princ.lib.4.Alex. consil.173. numer.11.vers. item non sufficit, lib.6.*

Non obstat, quòd de anno 1508.9.Nouembris, & de anno 1510.21.Ianuarij in duobus instrumentis Bernardinus appelletur Prothonotarius; fuit enim responsum, quòd istæ erant duæ enunciatiuæ incidenter emissæ propter aliud; & absente Bernardino, & ostensum fuit, quoad Præposituram, Bernardinum habuisse illam in commendam, nec esse attendendam resignationem de illa factam per Bernardinum die 16. Aprilis 1508.cuidam Ariano, cum reseruatione medietatis fructuum, de qua non ostendunt literæ expeditæ, quia non habuit effectum, sed resignationem ab eodem liberè factam ad fauorem Iustiniani Pallauicini, absque vlla reseruatione, prout in literis Apostolicis subsequenter expeditis sub die 13. Maij eiusdem anni; & quod post mensem Iunij 1508. idem Bernardinus vbi fuit præsens, nunquam nominatus legitur Prothonotarius, nec Præpositus, prout ex dictis 14. instrumentis publicis; vndè parum curandum est de dictis duobus instrumentis, in quibus fuit appellatus Prothonotarius cum fuerint

rint confecta ipso absente; vltra quod
47 est † opinio aliquorum, quòd Prothonotariatus honoris non vacet per contractum matrimonij, cum aliàs etiam aliqui Ab-
48 breuiatores † de Parco maiori, qui sunt Prælati, & sedent in Capella, haberent vxores, vt de Honuphrio Camaiano habetur memoria in ipsius Epitaphio in Templo Sanctæ Mariæ super Mineruam, & præterea hęc omnia longè antecesserunt natiuitatem Pallauicini, & Sigismundi.

Non obstant Testes, qui deponunt de affinitate Bernardini cum Catherina, ex copula illicita cum Martha illius sorore, & de machinatione in necem primi viri eiusdem Catherinæ, quia in primis Raymundus del Pizzo, & Magdalena de Vrsis, necnon Hieronymus de Ronco depo-
49 nunt; † de simplici auditu, vltra quod primus dicit de auditu à Rolando quando erat iratus, & ibi solùm explicat impedimentum raptus, quód non erat tale ante Concilium, vt supra dictum est. Hieronymus deRonco conuincitur mendax dum deponit de auditu à Bernardino, cuius instrumenta publica cum iuramento expressè contrarium probant. Sex alijs videlicet Franciscus Parasaccus, Bernardinus de Pitijs, Iacobus de Vrsis, Bernardinus Zuccaninus, Ioan. Petrus Dordonus exponunt de auditu sine tempore, quod excludat tempus litis, & Stephanus de Cauallis de auditu à Cæsare della Vela reiecto, vt statim dicetur. Gotifredus verò reperitur mendax, cum deponat Vbertum litigasse super Castro cum Rolando, & deponit de tempore, quo viuebat Bernardinus, qui Castrum possidebat; Alij autem Testes fuerunt per Rotam reiecti, Angelus per *Put.decis.*380.*lib.*3.Carlinus,& Ioanna in *decis. Seraph.*1069. *&* 1076. & idem Carlinus *coram Illustrissimo Millino* 4. *Iunij* 1604. *in fasciculo decisionum decis.* 10. Cæsar della Vela, Galeatius de Nardo, & Peregrinus de Ferrarijs *coram eodem Seraph. in decis.*1330. & rursus idem Cæsar 5.*Decembris* 1603. *coram Illustrissimo Millino in fasciculo decisionum sub num.*12. & Bernardinus Montaninus, Ioannes de Vbertis, & Togninus Fasanus *coram Illustrissimo Millino* 4.*Iunij* 1601. *vt in eodem fasciculo num.*14. *Gabr. de Aers.coram eodem Illustrissimo Millino* 11.*Ianuarij* 1602. & rursus 18.*Martij* 1603.*vt in eodem fasciculo num.*15.*&* 16.& tandem Iacobus Marotius *coram eodem Illustrissimo Millino* 24. *Martij* 1602. *&* 28.*Aprilis* 1603. *vt in eodem fasciculo num.*17.*&* 18. & singuli Te-
50 stes † isti non concludunt in dicto, cum non deponant requisita ad inducendam probationem de iure concludentem,vt latius prædictis Testibus singillatim respondendo plura per informantes pro Pallauicinis ad hoc fuerunt deducta,quæ DD.placuerunt.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

*Plures decisiones in hac causa annotaui supra ad decis.*16.*quæ est in eadem causa.*

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Corduben Dimidiæ Portionis.

Die Mercurij 28.*Iunij* 1628.

DECISIO CCII.

Est impressa coram Merlino tomo primo decisione 368.

EMIN.ET REV.D.CARD.VBALDO.

Corduben. Redecimarum.

Die Mercurij 28.*Iunij* 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia præscriptionis Redecimarum, qualiter scilicet, quando est contra ius præscribatur, & vt iudicatur, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Ad Decimarum præscriptionem. requiritur præscriptio immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo.*

2 *Consuetudo introducta ex solutione sponte, & ex mera liberalitate facta per aliquem, est seruanda,etiam si solummodo spatio* 10. *annorum probaretur,& num.*3.

4 *Voluntas spontanea requiritur in iudicanda consuetudine.*

5 *Actus, quando probatur, quod est coactus, talis etiam præsumitur fuisse in præteritum.*

6 *Status præsens, quando non habet contra se temporis præsentis veritatem, tunc de præsenti præsumitur in futurum.*

7 *Asserenti aliquid incumbit onus probandi concludenter.*

8 Libe-

8 *Liberalitas mera facilius præsumitur in solutione modicæ rei, quàm magnæ considerationis.*
9 *Solutio, quando est magni momenti non est verisimile, quod fuerit facta sponte, & ex mera liberalitate.*
10 *Præsumptio præsumptionem tollit.*
11 *Coniectura deducta à verisimili est potentior alijs.*
12 *Præsumptionibus, & coniecturis non est recurrendum, dum habemus veritatem.*
13 *Opinio debet cedere veritati.*
14 *Colonus non solùm tenetur soluere decimam de parte fructuum, quæ sibi remanet ratione culturæ, sed etiam redecimam, quæ debetur à Domino de sua portione.*

DECISIO CCIII.

FVIT resolutum, sententiam Reuerendissimi Domini mei Decani esse confirmandam, quia de validitate non dubitatur, & iustitia apparet clara ex pluribus decisionibus in causa factis, in quibus fuit firmatum, redecimam, de qua agitur, esse contra ius, & quod propterea
1 Episcopus, & Capitulum illam † prætendere non possunt, nisi probent præscriptionem, vel immemorabilem, vel quadragenariam cum titulo, *cap. 1. de præscr. in 6. Couar. in reg. possessor. par. 2. §. 8. numer. 4. Seraph. decis. 802. num. 1. & decis. 1404. num. 3.* Quam non probari fuit postea latè firmatum *in decis. facta die 18. Maij 1618. & 20. Iunij 1626.*

Sed quia pro parte Episcopi, & Capituli replicabatur, nos non versari in præ-
2 sumptione, sed in consuetudine † introducta ex solutione spontè, & ex mera liberalitate facta per Ciuitatem, & Populum, quæ propterea sit seruanda, etiamsi so-
3 lummodo † spatio 10. annorum probaretur *iuxta not. in c. ad Apostolicam, de Simon. Cassad. decis. vnica, de consuetud. per tot. & num. 5* fuit super hoc particulariter disputatum, An versemur in præscriptione, vel in consuetudine? & Rota censuit, in casu, de quo agitur, nos versari in præscriptione, non in consuetudine, vt in *decis. 14. Martij 1608.* in qua cum fuerit etiam dictum, quòd prætensio Episcopi, & Capituli tunc posset procedere, quando solutio redecimæ ab initio fuisset voluntaria, sed quod in casu nostro non erat talis, nec poterat talis præsumi, cum ex sententia Regis Ioannis constaret de contrario: hinc sumpta occasione fuit particulariter disputatum, an initium huius redecimæ fuerit voluntarium, vel coactum? Et fuit, causa maturè discussa, resolutum, initium fuisse coactum, *sub die 10. Maij 1613.* Quæ decisio fuit postea confirmata *4. Iulij 1618.* Et cum hodiè coram me pro parte eiusdem Episcopi, & Capituli idem fundamentum reassumatur, quòd initium redecimæ fuit voluntarium, & non coactum; Domini pro coactione in supradictis decisionibus sufficienter firmata responderunt; Ex supradicta enim sententia Regis Ioannis apparet, quòd ei fuit narratum, quòd Ciuitas, & populus recusabant soluere decimam, & redecimam, & quód non timebant excommunicationes, quòd apertè arguit contradictionem, & repugnantiam,
4 non † autem voluntatem spontaneam, quę requiritur ad inducendam hanc consuetudinem, *c. Tua de Simon, Ossch. decis. 99. numer. 5. Paul. de Castr. cons. 363. incipit, Circa primum quæsitum, &c. num. 2. vers. 1. namque requiritur, &c. lib. 1.* & benè fuit deductum in dictis decisionibus.

Non obstat, quòd sententia non percutiat initium solutionis redecimæ, cum in illa renuncietur consuetudo redecimandi à 50. annis, & citra. Quia ille status non fuit pacificus, cum medio tempore fuerint latè plures sententiæ, vt dicitur in eadem sententia Regis Ioannis, de quo tempore cum dubitari non possit solutionem fuisse
5 coactam, † præsumendum est, quod fuerit talis etiam in præteritum, *Corn. consil. 296. numer. 5. in fin. vers. Præterea, &c. lib. 4. Ruin. consil. 143. num. 20. vers. in casu autem nostro, &c. lib. 5.* & firmatur *in decisione dicta die 10. Maij 1613.* vbi redditur ratio, quòd quando præsens status non habet contra
6 se necessariam † temporis præsentis veritatem, in præsenti præsumitur in præteritum, ex mente *Ruin.* vbi supra *dicto num. 20.* & hoc maximè procedit in casu nostro, in quo agitur de inducenda solutione ex mera liberalitate, & deuotione fidelium, quæ
7 deuotio † deberet ab allegante concludenter probari, *Paul. de Castr. cons. 401. sub numer. 5. vers. Ergo non sufficit, &c. lib. 1.* & quidem non agitur de solutione modicæ rei,
8 quo casu præsumptio merè † liberalitatis faciliùs induci posset iuxta terminos, *dd. c. Ad Apostolicam de Simon, & decis. Cassad. vnica de consuetud.* sed sumus in solitudine redecimæ, quæ est magni momenti, cum dicatur ascendere ad ingentem quantitatem ducatorum annuorum: quam propterea

9 rea † solutionem non est verisimile, quòd fuerit facta sponte, & ex mera liberalitate, vt considerauit *Rota in Toletana redecimarum, 21. Maij 1586. coram bo: mem. Card. Pamphilio.*

Non obstant igitur coniecturę ex aduerso adductæ ad præsumendum, quòd ini-
10 tium fuerit voluntarium, quia † præsumptio præsumptionem tollit, *iuxta not. in l. Diuus, vbi glos. in verbo* Existimare, *ff. de restitut. in integr. Seraph. decis. 619. num. 3.* &
11 supradicta coniectura † deducta à verisimili est potentior alijs, *glos. in l. in obscuris, & in l. semper in stipulat. ff. de reg. iur. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 1. num. 12.* & latissimè *Tiraq. in l. si vnquam, in præfat. numer. 37. & seqq. C. de reuocan. donat.*

Sed cessat omnis difficultas, quia non est recurrendum præsumptionibus, & conie-
12 cturis, † dum habemus veritatem, quòd initium fuit coactum ex supradictis, *l. in rebus, C. de iure dot. l. penultima, §. mulier, ff. de probat. Menoch. de præsumpt. lib. 1. præsumpt 31. num. 4. Rot. diuers. decis. 64. num. 3. par. 1.* & fuit consideratum in dicta *decis. facta, 20. Iunij 1615.* vbi etiam optimè respondetur, quòd est diuinare, hanc redecimam fuisse solutam ob gratitudinem, cum Ciuitas Corduben. fuisset liberata à seruitute Maurorum, & quòd hoc forsan posset allegari, nisi clarè constaret de initio coacto, ex
13 quo † opinio debet cedere veritati, vt supra.

Non obstant allegata instrumenta locationum diuersorum prædiorum pro annua pensione libera a decima, & redecima, quia non concludunt solutionem non fuisse coactam, cum ea de causa possent fieri illa instrumenta locationum modo supradicto, quia Domini erant coacti illam soluere, & totum illud onus reijciebant in Colonos, & sic ista redecima debet intelligi
14 de licita, videlicet, vt † colonus non solùm solueret decimam de parte fructuum, quæ sibi remanet ratione culturæ, sed etiam redecimam, quæ debetur à Domino de sua portione, *iuxta cap. à nobis, &c. Tua nobis de decim.* & hoc modo esse intelligendam sententiam Cardin. SS. Cosmi, & Damiani confirmatam per fel. recor. Innocentium IV. tenuit Rota in pluribus decisionibus in hac causa factis, in quibus cum sint omnia alia Episcopi, & Capituli sublata fundamenta, meritò Domini dixerunt, sententiam Rotalem esse confirmandam.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

EMIN. ET REVEREN. D. CARD. VIRILI.

Nucerina Paganorum nullitatis confirmationis.

Die Mercurij 28. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione, an quando aliquid faciendum est per plures personas, si fiat per vnam tantùm, substineatur.

SVMMARIVM.

1 *Ex clausulis geminatis colligitur mens Principis concedentis aliquid.*

2 *Verba pluralis numeri in vno verificari non solent.*

3 *Dictio,* coniunctim. *importat connexitatem, & concursum duorum, & omnem singularitatem excludit.*

4 *Decimarum materia est maximi momenti, & num. 9.*

5 *Veritas magis perfecta inspicitur, per plures oculos.*

A pluribus, quod videtur, prudentius deciditur, num. 5.

6 *Ecclesiæ interest habere plures Consultores, & plurium virorum iudicio adhibere.*

7 *Duobus coniunctim, quando est commissa aliqua causa, tunc sententia vnius est nulla.*

8 *Rescripti forma est, seruanda, aliàs actus redditur nullus.*

9 *Principis confirmatio corruit ex defectu intentionis, cessante præsupposito.*

DECISIO CCIV.

FIRMATA Concordia inter Episcopum Nucerinum Paganorum, & Rectorem, atque Capellanos Parochiæ Sanctæ Felicis ex vna, & Vniuersitatem, & homines loci Paganorum ex altera, quod loco decimarum prædialium, & personalium soluerentur quolibet anno ducati 700 illius monetæ, reseruato beneplacito Sedis Apostolicæ, Paulus V. fel. recor. concessit Breue si transactio ad euidentem Ecclesiarum vtilitatem cesserit directum Archidiacono Ecclesiæ Cauen. ac Vicario Generali Episcopi Cauen. cum clausulis, *discretioni vestræ mandamus, &c. Decimis prius coram vobis specificatis, &c. ac vobis coniunctis*

ctis procedentibus constiterit, *&c.* vt in *Summario num.* 3. Cuius Breuis vigore Iulius Zizza, qui tunc erat, & Archidiaconus, & Vicarius transactionem prædictam vti cedentem in vtilitatem Ecclesiæ confirmauit. Vndè commissa mihi causa super nullitate approbationis factæ per dictum Iulium Zizzam, dedi dubium: An constet de nullitate confirmationis in casu, & ad effectum de quo agitur, & informantibus tantùm moderno Episcopo, ac Rectore, & Capellanis responderunt Domini constare de nullitate.

Moti fuerunt, quia de intentione Papæ satis apparet, quod non fuit confisus de vna persona tantùm, sed de duabus, vt patet ex verbis, *Dilectis filijs Archidiacono Ecclesiæ Cauen. & Vicario Generali Episcopi*, *&c. Discretioni vestræ*, *&c. Specificatis coram vobis Decimis*, *&c. vobis coniunctim procedentibus constiterit*, *&c.* ex qui-
1 bus † clausulis geminatis colligitur Summum Pontificem, vt melius consuleret vtilitati Ecclesiarum contemplasse duas personas, & plurium personarum industriam, & integritatem in duabus dignitatibus separatis constitutas, & quidem egregias, nempè Archidiaconum, & Vicarium non
2 solùm ex verbis † pluralis numeri, quæ in vno verificari non solent, *Bald. consil.* 123. *num.* 3. *lib.* 5. *Rota decis.* 632. *numer.* 4. *& decis.* 709. *num.* 6. *par.* 2. *recent.* sed etiam ex verbis discretioni vestræ vobis coniunctim
3 procedentibus, dictio, † enim *coniunctim* importat connexitatem, & concursum duorum, & omnem singularitatem excludit, *l. quod sæpe*, *ff. de contrah. empt. l. coniunctim*, *ff. de leg.* 3. *l. quæ de tota ff. de rei vendic. l. si hæredi*, *ff. de condit. institut. Rebuff. in l. restituere*, *ff. de verb. signific. verb. simul*, *Lap. allegat.* 50. *num.* 1. *&* 2. *Bald. consil.* 123. *numer.* 2. *lib.* 5.

Idque etiam postulabat subiecta mate-
4 ria † decimarum, quæ est maximi momenti, vnde merito concordia super mutatione fructuum decimarum perpetuarum in pecunijs annuis, non iudicio vnius tantùm committenda videbatur, sed saltem duobus; nam per plures oculos perfecta
5 veritas † magis perspicitur, & quod à pluribus videtur prudentius deciditur, ac interest Ecclesiæ plures habere Consultores,
6 & † plurium virorum iudicio adhiberi, *cap. de quibus*, 20. *distinct. c. prudentiam*, *de offic. delegat. cap. extra conscientiam* 64. *distinct. l. vlt. C. de fideicomm.* & propterea sequitur,
7 quod dum causa, † fuit commissa duobus coniunctim, sententia vnius est nulla; *cap. vno delegatorum*, *de offic. delegat. cap. cum ab vno de re iudic. in* 6. *l. pedius*, *§. in seruum*. *l. item si vnus*, *§. item si plures ff. de arbitr. l. duo ex tribus*, *ff. de re iudic. Abb. in cap. causam matrimonij*, *num.* 3. *vbi Bald. nom.* 1. *Dec. num.* 3. *de offic. delegat. Vant. de nullit. defect. iurisdict. numer.* 182. *& sequen.* forma enim rescripti
8 non seruata confirmatio † redditur nulla, *cap. cum dilecta*, *de rescript. c. prudentiam*, *de offic. deleg. vbi Dec. in* 4. *not. Gregor. decis.* 1. *num.* 1. *Seraph. decis.* 1195. *num.* 2. *Rota in recentior. decis.* 624. *num.* 1. *par.* 1. *& decis.* 631. *par.* 2.

Ex quibus tollitur, quòd cum Iulius Zizza esset Archidiaconus, & Vicarius, ac ambas dignitates haberet, duasque personas repræsentaret, duorumque vice fungeretur ipse solus potuerit ferre sententiam, quia ex supradictis patet de contraria intentione Pontificis, qui præsupponebat, & intellexit quod duæ dignitates separatim possiderentur, ac administrarentur, & duorum iudicium, & integritas interueniret
9 in materia decimarum † tam graui, cui Pontifici si fuisset narratum, & sciuisset quod Archidiaconatus, & Vicariatus residebat penes vnam, eandemque personam, duas dignitates separatas dedisset, & alium sub-
10 rogasset: quare † cessante præsupposito ex defectu intentionis Papæ corruit confirmatio, *l. mancipio*, *vbi glos. in verbo auocandum*, *C. de seru. fugit. Clem. fin. de sent. excommun. Decian. consil.* 19. *num.* 8. *lib.* 2. *Dec. consil.* 90. *num.* 1. *in fin. &* 2.

Et ita conclusum, &c.

REVERENDISSIMO P. D. VRGELLEN.

Romana, seu Carthaginen. Pensionis.

Die Mercurij 28. *Iunij* 1628.

ARGVMENTVM.

Declaratur materia, quòd Pensionarius pro rata pensionis tenetur contribuere, quamquam pensio sit exempta.

SVMMARIVM.

1 *Pensionarius pro rata pensionis quantumuis exemptæ contribuere tenetur.*
2 *Titularis vigore pacti, tenetur releuare indemnem pensionarium ab omni contributione, & num.* 5.
3 *Concordia inita fuit inter Regem, & Clerum*

rum Hispaniarum, qua cauetur, vt non obstante quacumque exemptione ab omni decima, seu subsidio pensionarij teneantur pro rata contribuere.

4 *Et quos afficiat ista concordia.*

6 Decis. in causa Valentina subsidij, & in causa Bergomen. pensionis *declarantur.*

7 *Obligatus soluere cum alio, siue in parte, siue insolidum soluat, solidum repetit à correo, & num. 8.*

9 *Pacta posteriora derogant prioribus.*

10 *Pensiones pensionarij Hispani sunt, reseruatæ post concordiam factam inter Regem & Clerum Hispaniarum, de quo supra num. 3.*

11 *Compensationis exceptio non potest opponi, quando solutio non benè probatur.*

12 *Compensatio regulariter non admittitur in obligatione Camerali, quando creditum fuit contractum ante dictam obligationem.*

13 *Tertius, si sit obligatus in forma Cameræ non gaudet beneficio compensationis.*

DECISIO CCV.

PRÆSVPPOSITO facto pro vt in *decisione 24. Februarij præsentis anni coram R.P.D. meo Dunozetto*, * fuit hodiè coram me dubitatum, An, & quando sit defalcandum subsidium, & excusatum ex pensione, de qua in *dicta decisione*; Et non esse defalcandum prætendebat D. Tiberius de Caualerijs pensionarius, ex quo dicta pensio fuit ei reseruata libera, & immunis ab omni impositione, & onere etiam subsidij charitatiui imposito, seu pro tempore imponendo, etiam quòd in impositionibus huiusmodi expresse caueatur, quòd
1 pensionarius † pro rata pensionis quantumuis exemptæ, contribuere teneatur, & fuisse ita sæpissimè resolutum, & præsertim apud *Seraph. decis. 2348. num. 2. & in Valentina subsidij 4. Maij, & 26. Nouembris 1611. coram bo: mem. Penia, & in Perusina pensionis 13. Ianuarij 1614. coram bo: mem. Cardin. Sacrato, in alia Valentina subsidij 22. Maij 1615. coram Domino meo* Pamphilio, *quæ est decis. 702. par. 2. recentior. in Ceneten. pensionis 7. Iunij 1621. coram bon. mem.* Remboldo, & in alijs adductis per Moder. *Roman. disceptat. forens. cap. 548. numer. 26. cum seqq.* & tandem in *Bergomen. pensionis 13. Nouembris 1626. & 16. Aprilis 1627. coram me, & in* Parmen. *pensionis 5. Iulij 1627. coram bo: mem.* Patriarcha Manzanedo.

Neque obstare, quod subsidium, & excusatum fuerint propagata, seu de nouo concessa post reseruationem dictæ pensionis, cum expressa clausula, quod etiam pensionarij ad illa teneantur, & quod in specie in eo derogetur pactis, & conuentionibus initis inter pensionarium, & Titularem, & cum alijs amplissimis clausulis derogatorijs exemptionis, de qua in literis reseruationis; quia (vt dicebatur) grauamen huiusmodi pensionarijs iniunctum, & derogationes præfatæ intelliguntur, quoad Regem, ita vt exemptione non obstante possit Rex subsidium, & excusatum à pensionarijs pro rata pensionum exigere, non autem afficiunt pensionarium quoad Titularem adeò quod pensionarius nihilominus poterit integram pensionem exigere à Titulare, qui vigore pacti, de quo
2 in dictis literis tenetur † pensionarium indemnem ab omni contributione releuare, prout plenius, & clarius in *dicta Bergomen pensionis 13. Nouembris 1626. coram me.* Vndè cum in præsenti non contendatur cum Rege, consequenter intrare videtur *dicta decisio.*

Ex aduerso autem pro Seminario Carthaginen. Titulari dicebatur, stantibus etiam *supradictis decisionibus*, necnon conclusione firmata in *Bergomen. Pensionis*, de qua supra, esse nihilominus ex alio capite subsidium, & excusatum defalcanda,
3 nempè vigore concordiæ initæ inter † Regem, & Clerum Hispaniarum à Papa confirmatæ post dictam reseruationem, qua cautum fuit, vt non obstante quacunque exemptione ab omni decima, seu subsidio pensionarij teneantur pro rata contribue-
4 re, quæ concordia non solùm † afficit pensionarios quoad Regem, sed etiam totum Clerum inter se, quia totus Clerus in ea interuenit, & sic afficit etiam pensionarios Hispanos quoad Titulares, & Titulares quoad dictos Pensionarios, ita vt sicut extra terminos dictæ concordiæ pensionarius opponere potest contra Titularem de pacto inter ipsos inito in actu præstiti consensus nempè, quod ipse non teneatur ad aliquod onus impositum, seu imponendum, pariter etiam in terminis concordiæ, de qua agitur, ex quo illa fuit facta, & confirmata post reseruationem pensionis cum amplissima derogatione cuiuscumque exemptionis, Titularis rectè opponere
5 potest † contra pensionarium de pacto inter

cer ipsos conuento in dicta concordia ad effectum defalchi, seu repetitionis, vt in puncto decidit *Rota in decis. 161. par. 2. diuers.* & admittunt *dicta decisio in causa Valentina subsidij* 4. Maij 1611. *coram Penia*, *& dicta decisio in causa Bergomen. pensionis, versic. non obstat quarto, coram me*, quæ
6 decisiones † licèt nihil allegent, videntur etiam quoad hoc in iure verissimæ per *tex. in l. si in rem* 12. *C. si cert. pet.* vbi, quod obli-
7 gatus † soluere cum alio, siuè pro parte, siue insolidum soluendo solidum repetit à correo, & ibidem etiam *glos. & Bald. & per text. in l. 2. C. de duob. re. Bart. in l. si reos, col. 2. vers. si ergò quæritur, ff. eod. tit. & Natt. consil.* 658. *num.* 4.

Sed nihilominus in casu, de quo agitur, fuit iure optimo resolutum, subsidium, & excusatum non esse defalcanda: quia quidquid esset dicendum stante dicta concordia post reseruationem pensionis, si Semina-
8 rium Carthaginen. † Titulare, seu alius Titularis ageret contra pensionarium Hispanum, iuxta *text. in dicta l. si in rem, C. si cert. petat. cum alijs supra allegatis*, tamen in præsenti casu visum fuit Dominis non intrare dictam concordiam, & sic non esse locum prætenso defalco, tum quia hodiè non agit Seminarium Titulare contra pensionarium, sed pensionarius contra tertium nempè Petrum Marzal, qui nihil Regi soluit, nec soluere tenetur, tum etiam, & in omnem casum, quia agitur contra dictum Petrum vigore propriæ obligationis, videlicet ex cedula bancaria per eum data post dictam concordiam, per quam se obligauit etiam in forma Cameræ ad integram pensionem; Vndè sicut Titularis circumscripta propria obligatione contracta post dictam concordiam posset fortè iuxtà prædicta aduersus pensionarium opponere de concordia cum amplissima derogatione prædictæ exemptionis facta post reseruationem pensionis, ita in præsenti
9 obstat † Petro exceptio nouissimi pacti ex dicta cedula bancaria, *l. si vnus*, §. *pactus nè peteret, ff. de pact. & l. pacta nouissima, C. de pact.* prout etiam pensionarij Hispa-
10 ni, † quorum pensiones sunt reseruatæ post dictam concordiam cum supradicta exemptione, licèt quoad Regem nihilominus tenerentur, possent integram pensionem à Titulari exigere, vt in *dicta decisione Bergomen. coram me, & in alijs supra allegatis.*

Neque obstat exceptio compensationis,
11 quam † Petrus prætendit esse faciendam, cum prætenso credito Seminarij, ex quo vt prætendit, Seminarium soluit Regi ratam tangentem Tiberium, vti pensionarium virtute prædictæ concordiæ, quia vltra quòd solutio non benè probatur, & prætensum creditum Seminarij fuit contractum ante obligationem Cameralem,
12 quo † casu regulariter non admittitur compensatio, *Zacch. de obligat. Cameral. quæst.* 18. *num.* 18. *& Modern. Rom. discept. forens. cap.* 129. *numer.* 19. *cum seqq.* in præsenti cessat penitus difficultas, ex quo Petrus Marzal stante propria obligatione etiam in forma Cameræ quoad dictum prætensum
13 creditum Seminarij est † tertius, & sic non gaudet beneficio compensationis, vt idem *Zach. dicta quæst.* 18. *numer.* 9. vbi quod ita fuit decisum per Rotam in vna *Pistorien. depositi* 10. *Octobris* 1561. *coram Rubeo.*

Et ita decisum vtraque, &c.

☞ * *Est decisio* 133. *supra in hac parte.*

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI

Pisana distributionum.

Die Lunæ 5. *Iunij* 1628.

ARGVMENTVM.

De potestate Papæ in beneficialibus non est dubitandum, quando clarè constat de eius mente. Vnionis natura quæ sit.

SVMMARIVM.

1 *De voluntate clara Papæ, quando constat, de illius potestate in beneficialibus non est dubitandum.*
2 *Vnionis natura est, vt omnia bona Beneficij vniti, transeant ad beneficium, cui fit vnio.*
3 *Sententiæ non sunt attendendæ, quæ non constant in actis.*
4 *Confessio emanata à procuratore non nocet principali.*
Et potest etiam non docto de errore reuocari, num. 4.
5 *Actorum transportatio non requiritur, quando de eis non constat.*

DECISIO CCVI.

GREGORIVS XIII. fel. recordat. Canonicatum, & Præbendam Archipre-

presbyteratui Cathedralis Pisanæ vniuit, & voluit quod obtinens Archipresbyteratum, & Canonicatum, distributiones tam Archipresbyteratus, quàm Canonicatus lucraretur. Cumque de Archipresbyteratu cum Canonicatu illi vnito fuerit à Sede Apostolica prouisus Anibal Agliata, ac possessionem acceperit, & Capitulum illi duplicatas distributiones soluere recusaret. Proposui dubium, An duplices distributiones debeantur, & affirmatiuè fuit responsum.

Primò, quià cum Gregorius XIII. in supradicta vnione dixerit quod obtinens Archipresbyteratum, & Canonicatum consequeretur distributiones Archipresbyteratus, & Canonicatus, consequenter duplicatæ distributiones Archipresbytero debentur, cum de voluntate clara Papæ con-
1 stet de illius potestate in † beneficialibus non sit dubitandum, *cap. licet de præben. in 6. Clem. 1. in fin. vt lit. pend. Rot. decis. 778. num. 1. par. 1. recent. Paris. consil. 82. num. 22. lib. 4.*

2 Secundò, quia ex natura † vnionis omnia emolumenta Beneficij vniti transeunt ad beneficium cui fit vnio, *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. numer. 34. Rota diuers. decis. 758. & 799. par. 1. Gregor. decis. 112. numer. 4.*

Tertiò, quia dicta vnio etiam in vita Iosephi Bucchæ antecessoris habuit effectum.

Nec obstat, quod supradicta vnio Gregorij XIII. fuerit declarata subreptitia, ex sententia Ordinarij Pisani, quia de
3 huiusmodi † sententia non constat in actis, & confessio in commissione de sententia diffinitiua Vicarij Pisani super subreptione literarum fuit facta à non procurato-
4 re Anibalis Agliatæ, & propterea † ei non præiudicat, *Gregor. decis. 455. numer. 11.* & potest etiam non docto de errore reuocari, *Verall. decis. 198. par. 1. Gregor. decis. 270. num. 9. Rota diuers. decis. 613. num. 9. par. 1.*

Quare cessat etiam defectus trasporta-
5 tionis actorum, quia nec de † huiusmodi sententia, nec de actis constat, & nihilominus super integra transportatione actorum poterit particulariter videri.

Et ita vtraque parte informante, &c.

REVERENDISSMO P. D. VEROSPIO.

Romana assignationis Domus.

Die Lunæ 6. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Debitor obligatus tradere bona, vel pecunias, ex traditione alterius liberatur, & alia de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quando apparet valida, & iusta, est confirmanda.*
2 *Rei exceptio habetur loco libelli.*
3 *Termini substantiales malè seruati, in reiteratione in citatione ad sententiam sanantur.*
4 *Debitor habens potestatem tradendi bona, vel pecuniam, ex traditione alterius, extincta remanet omnis eius obligatio.*
5 *In alternatiuis electio est debitoris, amplia num. 6.*
7 *Hypotheca non cadit super pecunia.*
9 *Exceptio non adimplementi in vno casu non impedit alium, & diuersum casum ab alio.*
10 *Creditori anteriori per pactum in sua hypotheca præiudicari non potest.*
11 *Qualitas apposita in vno capitulo, non debet trahi ad aliud separatum.*
12 *Debita, si in inuentario, quod confecit, quis descripserit non potest illorum ignorantiam allegare.*
13 *Rem alienam scienter emens, sibi imputet.*
14 *Et de euictione non potest agere, nisi adsit pactum.*
15 *Cohæredes pro debitis hæreditarijs tenentur pro rata, & portione sua.*
16 *De euictione agi non potest, antequam res euincatur.*
17 *Ex iudicio diuisionis an agi possit de euictione.*
18 *Iudicis arbitrio lex multùm defert in materia diuisionum.*

DECISIO CCVII.

CVM ex forma conuentionis initæ in instrumento diuisionis teneretur Ioannes Barlius præstare Sebastiano fratris filio pro portione, quæ ei obtigit, aut scu-

ta 1300. siue in bonis, siue in pecunia, aut annua scuta 65. pro alimentis, domumque illi assignasset valoris scutorum 2000. eam Sebastianus recipere recusauit, & coram A.C. Ioannem conuenit, vt vel sibi dicta scuta 1300. in pecunia, vel annua alimenta ad rationem scutorum 65. persolueret: Cumque R.P.D. Passioneus ab eodem A.C. deputatus sententiam ad fauorem Ioannis tulisset, qua dictam assignationem ritè, ac rectè factam pronunciauit, interposita ab ea per Sebastianum appellatione, causaque mihi commissa. Dubitaui hodiè de confirmatione dictæ sententiæ; Et confirmandam esse dixerunt Domini stante illius va-
1 liditate, † & iustitia. Cumque contra validitatem nihil prætereà opponeretur, quàm nullitas ex defectu monitorij, cum de iurisdictione, citatione, alijsque requisitis appareret ex actorum reuolutione, iuxta *decis. Verall. 260. par. 2. Rota decis. 589. num. 1. par. 1. in recent.* Nec illa visa fuit obstare; vel ex quo fuit lata sententia ad fa-
2 uorem rei, quo casu † illius exceptio habetur loco libelli, *l. 1. ff. de except. Ias. in l. sicut, §. quod autem numer. 12. ff. de re iudicat.* vel quia hic defectus, si quis fuit, per
3 obseruationem † terminorum substantialium in citatione ad sententiam fuit sublatus iure, *decis. 8. Cassador. de rescript. Verall. decis. 149. par. 3. Rota decis. 64. num. 9. par. 2. recent.*

Iustitiam eiusdem sententiæ declarabat, & concludebat diuisionis instrumentum, ex quo cum electio in Ioannis arbitrium fuerit translata, vt posset bona, vel pecuniam tradere, ex præstatione alterius, ad
4 quod teneri voluit, † omnis ipsius obligatio fuit extincta, *l. postulatus 105. & ibi Bart. ff. de verb. obligat. l. solutionem, ff. de solution. l. tale pactum, §. post diuisionem in fin. vbi Castr. numer. 3. ff. de pact. Surd. consil. 243. nu-*
5 *mer. 2.* cum in alternatiuis † electio sit debitoris, *l. plerumque, §. fin. vbi gloss. in verb. electio, ff. de iur. dot. cap. in alternatiuis de reg. iur. lib. 6. Ber. cons. 121. numer. 5. lib. 1. Afflict. decis. 397. num. 4. Surd. decis. 318. num. 3.* Et
6 hic id expresè † illi fuerit permissum, *gloss. in l. Lucio, ff. de legat. 2. Felin. in cap. inter cæteras num. 4. in prima fallent. Ripa num. 71. de rescript. Aym. cons. 699. num. 7. Magon. decis. Lucens. 16. num. 4.*

Quibus haud visum fuit obstare, quod primo ex eodem diuisionis instrumento excipiebatur, in eo scilicet conuenisse, vt onus omne communia debita extinguendi, quæ vsque ad summam scutorum 7000. in quodam inuentario descripserunt, ad ipsum Ioannem pertineret, dictamque summam scutorum 1300. Sebastianus haberet liberam, & immunem ab omni ære alieno, siuè alio quocumque onere, quæ verba, quia de pecunia intelligi non poterant, de
7 quo super ea † non cadit hypotheca, vt per *Afflict. decis. 190. Rota decis. 68. numer. 1. par. 1. in recent.* necessariò ad bona referenda erant, vt propterea cogi Sebastianus non posset, vt domum ære alieno grauatam, & pluribus hypothecis obnoxiam reciperet, cum ideò ius, quod sibi in tota hæreditate competebat videretur dimisisse, vt liber, & vacuus viueret ab omni cura, & molestijs.

Responderunt enim ex quo Ioannes debitorum onus in se suscepit, non tamen fuit certa dies præscripta eorumdem extinctioni, non id sequi, vt propriæ obligationi non satisfecerit bona assignando iuxta facultatem, sibi in instrumento concessam, licèt ad illorum extinctionem te-
8 neretur, & compelli posset, cum † ex promissione liberationis à molestijs actio Sebastiano supersit quo casu sibi à creditoribus inferantur, *Bart. in l. quibus diebus, §. Thermilius num. 5. ff. de condit. & demonstrat. Rota apud Cardin. Seraph. 1336. num. 1.* Et ex quo fuit stipulatio diuersis capitulis
9 commissa † exceptio non implementi in vno capite nequeat impedire visum dictæ facultatis, quæ in alio, & diuerso legitur, ex tradita per *DD. in l. Iulianus, §. offerri, ff. de verbor. obligat. Bart. in l. 2. numer. 7. C. de conditione ob caus. & in l. in ciuile, C. de rei vendic. Soccin. sen. in l. qui Romæ, §. seia num. 6 ff de verb. obligat. Dec. in l. cum proponas numer. 6. C. de pact. Gabriel cons. 49. lib. 2. num. 1. Surd. cons. 107. num. 15. Afflict. decis. 280. Put. decis. 214. numer. 2. & 3. lib. 3. Mantica decis. 238. num. 2.* Idem quoque est respectu bonorum, quæ dum dixerunt, vt libera essent, & immunia omni onere, & ære alieno non id voluerunt contrahentes, vt bonis, quæ cedere debebant in partem Sebastiani, auferrentur prius hypothecæ, cum
10 nec potuissent ex quo per † pactum creditori anteriori in sua hypotheca præiudicari non potest, *l. si quis putans, §. si fundus, ff. comm. diuid. l. is qui fundum, ff. de vsu, & vsufruct. leg.* sed benè, vt eadem debita alioquin communia soluere de proprio Ioannes teneretur, aut eorum bonorum ratione ex quacumque obligatione, & hypotheca Sebastianus personaliter conueniri non posset, & semper haberet releuatorem

rem

rem Ioannem, vt ex verbis ipsis instrumenti colligere etiam licèt, cum qualitas illa non fuerit adiecta bonis, sed valori portionis Sebastiani, quam tanti, scutis scilicet 1300. æstimarunt ea conditione expressa, vt illius ratione, nec damnum aliquod sentire deberet, nec quidquam ex eadem portione in communia debita con-
11 ferre teneretur. Ex quibus † benè verba illa *liberi, e franchi*, declarantur, vt trahi ad bona non possint, quorum electio in quarto, & diuerso capitulo postea Ioanni concessa fuit, *l. fideicommissa, §. hæc verba, ff. de leg. 3. Soccin. senior. consil. 49. numer. 2. lib. 1. Rolan. consil. 38. num. 58 lib. 4. Paris. consil. 39. num. 2. lib. 2. Surd. consil. 160. num. 34.*

Nec dici etiam debet, vt ius aliquod pinguius Sebastianus cesserit, qui eius, quod ex paterna hæreditate deducto ære alieno supererat, dimidium habuit, eiusdem æris alieni cura, & creditorum satisfactione Ioanni demandata, cum præser-
12 tim eadem debita † in inuentario, quod communiter confecerunt, descripta dici non posset, quod Sebastianus ignoraret, *Surd. cons. 414. numer. 76. & seq. & decis. 265.*
13 *num. 44. & 46.* Indeque † cum iuuari non valeret exceptione rei liberæ non traditæ, *l. si surdum sciens, C. de euiction. l. si à matre, C. de iure dotium, Aym. cons. 77. num. 18. Roman. cons. 396. num. 3. vers. quæro quo ad secundum, Surd. decis. 265. num. 28. Tiraq. de retr. legal. §. 12. glos. 1. num. 7. & seq.* haberet in domo sibi assignata ex pacto releuatorem, contra
14 quem † sine pacto de euictione non ageret, *l. si fratres, & ibi DD. C. com. vtriusque Iudic.*

Nec mouit Dominos quod Sebastianus conquereretur de exequutionibus factis super domo, cum non appareret, imò docuerit Ioannes occasione aliorum debitorum, quæ non fuerant in inuentario descripta sequutas fuisse, imò cum expressè inter se partes conuenerint, vt si quæ credita, aut debita præter descripta in inuentario emergerent æqualiter vtriusque com
15 modo, & incommodo cederent, † siue societatis essent dummodo in instrumento diuisionis non excepta ad ea tenebatur Sebastianus pro portione, & rata sua, *l. 1. & 2. C. si vnus ex plur. hæredit. Corn. in l. 1. numer. 10. C. com. de legat. Rota in Viterbien. Castrorum 10. Maij 1624. num 56. coram Reuerendissimo Domino meo Decano*, & ideò sa-
16 tis est, si ex promissione, † & obligatione Ioannis Sebastianus pro debitis descriptis sit securus, *l. 3. C. de euiction. Bald. in l. ex his precijs num. 4. C. de euict. Alexand. in l. cum proponas 2. num. 4. C. de pact. & cons. 65. lib. 5 Osasch. decis. pedem. 24. num. 4. Cardin. Seraphin. decis. 1275. num. 1. Rota in Romana census de Caualer. 26. Iunij 1594. coram Penia, & in Tridentina tenutæ Montis Nigri 20. Februarij 1619. coram Reuerendissimo Do-*
17 *mino meo Decano*. Cum vtique de † credito, si quod emersisset ex conuentione particeps deberet fieri, vt proindè haud minùs dici debeat, quod fuerit de tempore diuisionis consequutus, *l. si fratres, C. com. vtriusque iudic. l. si familiæ, & ibi glos. & DD. C. fam erçisc. Bart. in l. qui Romæ, §. duo fratres numer. 26. Ripa num. 98. & 99. ff. de verbor. obligat. Soccin. iun. cons. 120. num. 28. lib. 3. Beccius cons. 28. nu. 37. Menoch. de præsumpt. 118 numer. 2. lib. 3. Peregr. de fideicomm. artic. 53. num. 57.*

Ex alio etiam capite impugnabatur iustitia sententiæ A. C. quod domum scilicet valoris scutorum duorum millium, & vltra, & quæ commodè diuidi non poterat assignasset pro credito Sebastiani valoris scutorum 1300. vt ideò potiùs quàm per partes facienda esset diuisio per partium. Verùm cum fides periti, quæ ad hoc dabatur non esset ab eo medio iuramento re-
18 cognita, & merè extraiudicialis, † imò contrarium fuerit Iudex arbitratus, cui multum lex in hoc defert, ex traditis per *Menoch. de arbitr. cent. 2. cas. 123. 125. & 128. lib. 2. Tiraquell. de iur. primogenit. quæst. 60. num. 10.* haud magni fecerunt Domini hanc obiectionem, & sententiam in omnibus confirmandam dixerunt, prout fuit vtraque parte informante resolutum, &c.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Præeminentiarum.

Die Lunæ 6. *Nouembris* 1628.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo concessum alicui, quod in aliqua Ecclesia debeat habere manum dexteram, intelligitur concessa in qualibet parte dictæ Ecclesiæ. Contrauentio, quando non sit punibilis. Ad declaratoriam, quando deueniatur, & quando non.

SVM-

mer.2.par.4. diuers. & apud Zach.decis.139. num.4.& 5.

Quo denique ad tertiam, & vltimam
15 inspectionem quamuis executoriales † fuerint intimatæ, prout requiritur, *Innoc. in cap.fin.numer.5. vers. aliàs autem de eo, qui mittit, in possess.Roman. consil.482.numer.5. Rot.decis.15.de sent.excommunic.in antiquis. Felin.in cap.cum sit, num.14.de appellat.* Et
16 post † intimationem fuerint reproductæ, & postmodum seruati quatuor termini de stylo seruari soliti, *Felin. in cap.Rodulphus num.41.de rescript.Vestr.in prax.cap.vlt.lib.8 num.19.Peregr.decis.15.num.3.lib.1.*Et constet de voluntaria inobedientia, & contrauentione, vt supra probatum est, qui-
17 bus † stantibus danda esset declaratoria, *cap.absit 10.quæst.3. Abb.in cap.1.nnmer.10. de re iudic.in cap. Reprehensibilis numer.2.de appellat.& in cap.sane quia num.5.de offic.deleg. Soccin in cap.nulli num.5.& 8.de sentent. excommunic.Oldrad.cons.277. num.1.Cassador.decis.5.num.7.de constitut. & decis.5.numer.10. de caus.possess. & propriet.Rota decis. 478.par.2. recent.* Et fuit sæpissimè resolutum.

18 Domini tamen solita † benignitate, mitius agentes, licèt agnoscerent prætensionem illorum de Pilari ex superius deductis nullatenus posse sustineri. Quia tamen videbatur eisdem non defuisse aliquam causam saltem coloratam deducendi, atque confouendi hanc licèt minùs legitimam prætensionem, censuerunt, eorum contrauentionem pro nunc posse excusari. Et ideó non esse dandam contra ipsos declaratoriam. In quam sententiam eo libentius inclinarunt, quia cum Prior de Pilari obtulerit se paratum obedire quibuscunque declarationibus super hoc per Sanctissimum faciendis, aliqua ex parte videbatur exclusisse à se, & Capitulo suspitio-
19 nem contumaciæ, † quæ solet esse fundamentum censurarum, *Cassador. dicta decis.5. num.7. de constitut. & decis.6.num.10. de causs.possess.& propriet.Rot.dicta decis.478. par.2.rec.*

Ideò mandarunt, vt partes hinc indè pareant mandato de manutenendo, & ita conclusum vtraque parte informante, &c.

☞ * *Sunt decisiones 57. & 111. supra in hac parte, & infra adsunt duæ aliæ decisiones sub diebus 19. ianuarij 1629. & 17. Februarij 1631.coram eodem Coccino, prima est in hac par.235. secunda verò est in par.2. decis.15.*

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO.

Meliteñ Præeminentiarum.

Lunæ 13. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Magnus Magister Ordinis Hierosolymitani an possit sine Conuentu auocare causas à Maresciallo præuentas.

SVMMARIVM.

1 *Auocare causas est de pertinentibus ad absolutam potestatem.*
2 *Magnus Magister Ordinis Hierosolymitani, an habeat absolutam potestatem.*
3 *Iurisdictio Magni Magistri Ordinis Hierosolymitani, etiam vbi non esset independens, & absoluta, sed vnita cum Conuentu, attamen exercitium dicitur esse penes ipsum solum.*
4 *Magnus Magister Ordinis Hierosolymitani auocando causas à Maresciallo præuentas suo, & nomine Conuentus dicitur actum facere.*
5 *De pertinentibus ad supremam potestatem, quando agitur, prout est de auocatione causarum, non est arguendum à possibili transitu iurisdictionis, respectu exercitij separati ab habitu, & remanente penes alium, & numer.6.*
7 *Probatio debet concludere per necesse.*
8 *Prælatus, quando agit suo, & nomine Conuentus, præsumitur agere cum consensu Conuentus.*
9 *Præsumptio de præsumptione non est deducenda.*
10 *Specialia duo circa idem non dantur.*
11 *Impossibilitatis exceptio ex quo tollatur.*
12 *Superior potest auocare causas pendentes coram suo inferiori.*
13 Gail. Obseruat. 41. lib. 1. & alij *declarantur.*

DECISIO CCIX.

VISVM fuit standum esse in decisis die 28. Ianuarij præteriti ex eisdem rationibus, & fundamentis, nempè Magnum Magistrum solùm non posse auocare causas à Maresciallo iam præuentas, cum
1 hoc sit de † pertinentibus ad absolutam potestatem, *Afflict. decis.361. numer. 18.*

Franc.

Franc. à Ponte de potestat. proreg. tit.2. §. 1. num.24. quæ talis non est in Magistro, sed vnita probatur cum Conuentu ex stabilimentis eiusdem Religionis, vt propterea quæ conueniunt habitu & exercitio iurisdictionis dici non possint, independenter
2 esse in Magistro, aut ab † eo solo exercenda sunt, sed simultaneè per Conuentum & Magistrum promouenda ex *Oldrad. cons. 128 per tot. Rot. decis. 101. num. 1. par. 3. diuers. Caput. decis. 219. par. 1.* & stabilimentis à Sede Apostolica confirmatis, quæ in decis. causæ allegata fuere.

3 Non obstat, quod vbi etiam † iurisdictio non esset independens & absoluta, sed vnita cum Conuentu, adhuc tamen exercitium dicetur penes Magnum Magistrum solùm, quod dicebatur, non repugnare simultaneè ex eodem *Oldrad. in dicto consil. 128. num. 5. per cap. inter cætera de offic. ordinar.* & decisione causæ id ipsum velle videatur, dum in ea dicitur transire iurisdictionem, in Magnum Magistrum per viam nudi ministerij, & simplicis communionis, cum quo exercitio præsupponitur, Magnum Magistrum causas posse auocare,
4 & auocando † eas suo, & nomine Conuentus actum facere, *Felin. in cap. edoceri, num. 2. de rescript. Rot. decis. 108. num. 5. par. 2. diuersor.*

Quia fundamentum obiecti non probatur, quod in vniuerso exercitium iurisdictionis sit in Magno Magistro solo, sed potiùs totum contrarium ex stabilimentis Religionis colligitur, quia aliæ sunt iurisdictiones distributæ Magistro, aliæ sunt dignitati Marescialli, & alijs dignitatibus per linguas concessæ, vt declarat vltima decisio causæ *in versic. similiter*, non releuat vt propterea quando agitur de pertinenti-
5 bus † ad supremam potestatem, prout est de auocatione causarum, *cap. vt nostrum de appellat. l. iudicium soluitur, ff. de iudic. Rebuff. de euoc. quæst. 2. Couar. pract. quæst. cap. 9. num. 1. Gail. obseruat. lib. 1. obseruat. 41. num. 1* non est arguendum à possibili transitu iu-
6 risdictionis respectu † exercitij separati ab habitu, & remanente penes alium, quia hoc non impugnatur. Sed probatio de-
7 bet concludere per necesse † quod verè transierit, *cap. in præsentia de probat. l. non hoc C. vnde legitimi, Surd. cons. 151. num. 48. & decis. 260. num. 9. & 10.* vt ex indè firmato transitu exercitij possint inferri, quòd verè pro exercitio suæ iurisdictionis, possit causas auocare non autem, quod dicit *Felin. in cap. edoceri, numer. 2. de rescript.* quod
8 vbi Prælatus agit suo † & nomine Conuentus præsumatur agere cum consensu Conuentus, quia hoc non prætendit Magnus Magister, sed suo proprio nomine causas
9 auocare, aliàs esset præsumptionem † de præsumptione deducere, nempè dum agit suo nomine etiam Conuentus agere præ-
10 sumatur, & secundò quod † præsumatur agere cum consensu Conuentus contra *reg. l. prima de dotis promiss. Ruin. cons. 145. num. 17. vol. 5. Rot. in recent. decis. 475. numer. 10. par. 1.*

Neque ad firmandam illationem deseruire potest impossibilitas exercendi iurisdictionem ex parte Conuentus, quia dantur infiniti actus per Magistrum, & Con-
11 uentum expediti, ex quibus tollitur † exceptio impossibilitatis, & probatur iurisdictio actu, & habitu esse penes Conuentum.

Demum non obstat, quod ex sola supe-
12 rioritate possit † Magnus Magister causas auocare ab inferiore magistratu, *l. fin. C. de iurisdict. omn. Iudic. Gail. dicta obseruat. 41. in princ.* & dicitur firmatum tam *in decis. bo: mem. Vbaldi vers. non obstat, quod Magnus Magister*, quàm *in decisione bo: mem. Patriarchæ Manzanedi versic. quibus omnibus.*

13 Quia *Gail.* † *Couarr. Rebuff. & alij supra allegat.* loquuntur non de quocunque Superiore, sed de eo qui iubet iudicare, idest iurisdictionem mandare potest, nam & ille poterit auocare, sed Magnus Magister liberè hoc facere non potest, sed insimul cum Conuentu, ergo ad vtrumque simultaneè pertinebit auocatio, nec decisiones supra allegatæ contradicunt, quia illa bo: mem. Patriarchæ refert se ad decisionẽ bo: mem. Vbaldi, & illa dicit, quod Conuentus non repugnat exercitio iurisdictionis Magni Magistri, nec delegationibus ab eo factis, aut faciendis, & sic supponitur concursus ipsius Conuentus, de quo nunc dubitatur, an velint concurrere in auocatione causarum, & probandus est illius consensus, quod si probetur, Maresciallus acquiescere tenetur, prout firmatum fuit in vltima decisione causæ, quia suprema auctoritas tunc plena erit ex vtroque consensu, & sicuti potest iubere iudicare ita, & poterit causas iam delegatas auocare.

Et ita, &c.

☞ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 3. Decemb. 1629. Est decis. 324.*

REVE-

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO.

Toletana Iurispatronatus.

Die Veneris 17. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Donatio facta Monasterio iam fundato, & dotato, an possit fieri cum pacto resolutiuo. Pacta, & conditiones, quando amplius in donationibus apponi non possunt. Iurispatronatus reseruatio, vt possit fieri in Ecclesia regulari, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Res iudicata facit rem claram, manifestam, & indubitabilem.*

2 *Causa, quando dicatur deserta.*

3 *Donationem bonorum Monasterio iam fundato, & dotato quis facere potest sub conditione resolutiua, quod obseruentur conditiones, vel res donatæ restituantur, & numer. 4. & 6.*

5 *Iuspatronatus non acquiritur ex augumento dotis.*

7 *Donatio, quando est perfecta, tunc in ea non possunt apponi pacta, & conditiones.*

8 *Dispositio generalis restringitur per specialem subsequentem, amplia num. 9.*

10 *Iurispatronatus reseruatio in Ecclesia regulari, vel conuentuali ad fauorem Laici, non potest competere, nisi ex priuilegio.*

11 *Iuspatronatus, quando possit competere in Ecclesia regulari, absque priuilegio Sedis Apostolicæ.*

12 *Obseruantia per triginta annos in aliquo actu, facit præsumi, in eo interuenisse omnes solemnitates requisitas.*

13 *Factum proprium quis non potest impugnare.*

14 *Testis singularis non probat.*

15 *Hereditatis aditio non probatur per actus æquiuocos.*

16 *Minor maior factus potest renunciare omnibus, quæ vigore alicuius transactionis ei obuenerunt.*

17 *Scientia, ad hoc, vt per eam dicatur aliquid ratificatum, requiritur, quod sit certa, & non possibilis.*

DECISIO CCX.

DOMINI præstiterunt in resolutis coram me sub die 11. Februarij præteriti, * vtilitas enim, in vim cuius prætenditur transactionem tanquam bona fide factam super bonis ad maioratum spectantibus sustineri, etiam in præiudicium Annæ, visa fuit omninò cessare ex deductis in prædicta decisione.

Nam quoad primum caput; ex quo illa potissimum deducebatur nempè, quod in transactione fuerat etiam ad fauorem successorum Roderici firmatus patronatus, qui stante prima donatione, in qua illum ad sui vitam tantùm reseruauerat, videbatur posse controuerti, adhuc placuerunt Dominis responsiones datæ quòd Patronatus non poterat dici controuersus. Primò, quia habebat pro se rem iudicatam, vnà cum exequutorialibus relaxatis, quæ
1 quidem res iudicata † facit rem claram, manifestam atque indubitabilem, itaut propterea constare de bono iure maioratus pro obseruantia conditionum in posteriori donatione appositarum, *Seraph. decis. 876. num. 3.* nec obstat appellatio, de qua deponunt testes in summario Monialium *num.* 8 quia prædicti testes deponunt de auditu, ac de propria credulitate. Et in omnem euentum, cum à die sententiæ, quæ fuit lata de anno 1577. vsque ad diem transactionis initæ de anno 1590. effluxerint tresde-
2 cim † anni, per lapsum tanti temporis esset deserta *auth. qui semel, C. quomodo & quando.*

Secundò, quia licèt in prima donatione anni 1525. Rodericus fundator sibi ad vitam tantùm reseruasset patronatum, attamen illum posteà per conditiones in secunda donatione anni 1540. appositas potuit etiam successoribus reseruare, cum inspecta dispositione iuris potuerit facere donationem bonorum Monasterio iam
3 dotato, † atque fundato sub conditione resolutiua, quod obseruarentur conditiones, vel res donatæ restituerentur, vt est *text. in cap. verum*, & ibi *glos. in verb. conditiones, & verb. debeat de condit. apposit.* secundum veriorem, & magis receptum intellectum, Card. & Abb. quem ibi latè prosequitur Præposit, *numer. 6. col. 4. circa medium, vers. 5. est intellectus, idem Abb. in cap. cum dilecti per illum text. num. 3. vers. nota, 3. & ibidem Immol. num. 4. vers. item potest nota-*
4 *re de donat.* qui textus loquitur † in puncto de conditionibus appositis in secunda donatione facta Ecclesiæ, quas supponit sustineri tanquam posteriori donatione insertas, *Fel. in c. cum venerabilis num. 39. vers. nota 3. de except. Lambert. de iurepatr. par. 1. lib. 1.*

lib.1.quæst.9.artic.4.num.3. vers.3. vero casu, Rip.in l.fin.quæst.38. num.132. C.de reuocat. donat. & dixit Rota in Lucana bonorum 5. Decembris 1603. coram bo:mem. Card. Pamphilio. Et ideò non obstat, quod † ex augumento dotis non acquiratur iuspatronatus *glos. in cap.piæ mentis 15. quæst.7.vbi Archid.num.3.Turrecrem.numer.6. Innoc.in rubr.de iurepatr.numer. vbi Card.quæst.6.& DD. in cap. eod. tit.* quia hic absolutè non prætenditur iuspatronatus, sed in vim secun
6 dæ donationis conditionalis agitur, vel ad obseruantiam conditionum, vel ad restitutionem rerum donatarum iuxta determinationem *text.in d.cap.verum*, ibi, *nisi talis sit conditione collatum, quod ea cessante debeant reuocari.*

Nec dicatur quod in prima donatione fuerunt comprehensa omnia bona Roderici fundatoris, qui ideò non potuit postea per nouam eorundem bonorum donatio-
7 nem ex interuallo † apponere pacta, & conditiones alternatiuè conceptas sub illorum restitutione *per text.in l.perfecta, C.de donat.* Quia non est verùm quòd in prima donatione fuerint comprehensa omnia bona, cum immò eadem prima donatio legatur expresè restricta ad certa bona per fundatorem particulariter designata, ibi, *accipiatis bona, &c. scilicet hæreditamenti, quod ego habeo in terminis Oppidorum de Serranillos, &c. exceptis domibus, quas emi à Leonora de Coutreras, &c. quorum vobis facio donationem, &c.* Ita vt quatenus etiam fundator præmisisset aliqua verba generalia apta comprehendere ipsius voluntatem donandi omnia bona in genere, attamen cum postea per viam specificationis, ac declarationis eiusdem donationis se restrinxerit ad certa bona, dotatio vltra illorum termi-
8 nos non extenditur, quia generalis dispositio restringitur per specialem subsequentem, *c.generi de reg.iur.in 6.l.legata supellectili, ff.de supel.legat. Bald. cons.165 num.4. vers.extra prædicta l.4.* quæ tanto magis pro
9 cedunt in casu isto, in quo † bona in indiuiduo fuerunt enumerata, ac designata, *Bar in l.verba in 2. appositione, ff. de alim.& cib. legat.* non ex abundanti, & causa dubitationis tolleudæ, sed causa limitationis atque determinationis. *glos.in l.quæsitum, §.si quis fundum, & ibid.latè Bart.num.1.ff.de fund.instructo.*

Nec etiam patronatus dici potest controuersus ex eo, quod non constat de priuilegio, ac beneplacito Apostolico, quorum vtrumque videbàtur necessarium.
10 Primùm † quidem quia agebatur de reseruatione patronatus ad fauorem laici in Ecclesia regulari, seu conuentuali, *Mohed.decis.10.num.5. de iurepatr.Put.decis.366.numer.6. lib.2. Rot.decis.421.num.1.part.2.recent.* Secundùm verò quia fundator sub eo reseruauerat sibi approbationem ordinationum, ac constitutionum Monasterij. Nam respondetur, quod vel neutrum require-
11 batur. Non primum, quia vbi in monasterio regulari non prætenditur ius eligendi, prout in isto casu non prætenditur, priuilegium Sedis Apostolicæ non est in limine necessarium Doctores, *in c.nobis, & ibi Abb. num.9. de iurepatr.* Non verò secundum, quia cum intelligatur reseruatum quatenus requireretur, *Put.decis.44.lib.2.in correct.* constat quod non erat necessarium, vt fuit dictum in præcedenti decisione, vel quatenùs etiam vtrumque requireretur, ex
12 lapsu tanti temporis vnà † cum obseruantia vltra 30. annos præsumeretur interuenisse, vt vltra allegatos in eadem decisione dicunt *Abb.in c.Albericus, num.6.& adden. ibidem ad Felin.numer.5. de testib. Alex.consil.12.num.7.& cons.17.num.9.lib.4.& consil.218.num.10.lib.6.Soccin.cons.29.num.20 lib.1.& cons.266.numer.34.lib.2.Aym.de antiq.temp.par.3.lib.4.* & fuit sæpissimè resolutum.

Quo verò ad alia capita, ex quibus prætensa vtilitas deducebatur, visum fuit Dominis omnia, quæ per informantes in contrarium deducuntur, vel non releuare, vel satis fuisse sublata in præcedenti decisione, quibus solummodò addebatur, non posse allegari insufficientiam reddituum Totis pro xx.monialibus ad effectum, vt patroni tenerentur ad supplementum, à quo asseruntur liberati. Quia sufficientia dotis pro iisdem xx. monialibus non videtur vllatenus posse controuerti, dum Rodericus postquam in prima donatione determinauit numerum monialium, subdit: *Igitur est dos sufficiens, vt ego vobiscum sum alloquutus.* Vndè si bona assignata in prima donatione sufficiebant pro dote, multò magis sufficere debebant de tempore transactionis, de quo superuenerant alia bona considerabilis valoris designata in secunda donatione.

Non obstant testes deponentes Annam fuisse hæredem Ioannis Patris, qui transa-
13 ctionem ratificauit, ideoque ipsius † factum non possit impugnari, *l.cum à matre, C.de rei vendit.l.ex qua persona, ff.de reg.iur.* Quia solus tertius testis deponit de bonis à

patre acquisitis, quæ tamen non specificat,
14 & sic est singularis, cuius fides plurimum etiam diminuitur ex testibus Annæ, qui deponunt Ioannem sine bonis decessisse. Reliqui verò testes deponunt in genere Annam fuisse hæredem patris, quod potest intelligi respectu bonorum maioratus. Vnde
15 probatio ista tamquam æquiuoca non suffragatur in probanda aditione hæreditatis, quæ per actus certos, non autem dubios, & æquiuocos probari debet ex iuribus vulgaribus.

Et in omnem euentum cessat difficultas, ex quo Anna intra legitimum tempus resti-
16 tutionis de anno 1623. renunciauit expressè omnibus, quæ vigore dictæ transactionis sibi obuenerant *ad text. in l. 1. & 2. C. si maior. fact.* ex quibus cessat etiam prætensa ratificatio, quæ deducebatur ex perceptione partis fructuum molendini, & ex alijs huiusmodi, quia ad eam probandam non sufficiunt allegatæ præsumptiones cum certa, non autem possibilis scientia ad istum
17 effectum probari debeat. *glos. in cap. concertationi, de appellat. Surd. cons. 150. in fin. Rota decis. 66. num. 3. part. 2. recent. cum alijs alleg. in prædicta decis.*

Et ita conclusum vtraque parte informante &c.

* *Est decisio 147. supra in hac parte, & in par. 3. infra habetur alia decisio sub die 15. Ianuarij 1631. coram eodem Coccino, est decis. 1. & in part. 4. aderit alia sub die 18. Martij 1639. coram Reuerendissimo P. D. Merlino Decano.*

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Romana, seu Sabinen. Census.

Die Veneris 17. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Constitutionum natura, quæ sit. Super bonis, vbi ponũtur census, quid acquiratur, & alia.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio non reuocat actus iam perfectos etiamsi eius natura sit respicere futura, & non præterita.*
2 *Exceptio restringit regulam, & non comprehendit casum exceptum.*
3 *Assertio ciuilitatis, & incolatus inter contrahentes probat ciuilitatem, & incolatum.*
4 *Subditus dicitur quis ratione domicilij.*
5 *In bonis in quibus consistunt census, nõ acquiritur vllum ius, nec quo ad possessionem, nec quoad proprietatem, sed tantum hypotheca.*
6 *Hypotheca non comprehenditur sub prohibitione venditionit, permutationis, & donationis.*
7 *Bona feudalia de iure communi non possunt hypothecari.*
8 *Bona in dubio præsumuntur allodialia, & num. 9.*
10 *Castrum dicitur hæreditarium, quando fuit emptum pro hæredibus, & successoribus.*
11 *Census potest constitui super Castro hæreditario, etiam sine consensu Domini directi.*

DECISIO CCXI.

DVM Archiconfraternitas Sanctissimi Sacramenti *Basilicæ* S. Petri instaret corã me pro executione iuxta tenorẽ rescripti Sanctiss. Marchio Asdrubal Mattheius opposuit de, Constitutionibus Apostolicis; ideò dedi dubium, an huiusmodi Constitutiones obstarent, & Domini negatiuè respõderunt, nam quoad Constitutiones fel. rec. Clementis Octaui, & Pauli Quinti, ac San-
1 ctissimi D. N. cum illæ sint posteriores impositioni census, impositionem iam perfectam non tangunt, sed respiciunt futura *cap. fin. vbi Felin. num. 1. de constitut. Gemin. in cap deliberatione, §. volentes num. 2. de off. deleg. Rota diuers. dec. 319. num. 3. par. 1.*

Imò Constitutio Sanctissimi per viam extensionis, & ampliationis loquitur de impositionibus censuum, vnde sequitur quod disputatio restringitur ad solam cõstitutionem Sixti V. quam Domini non obstare voluerunt, nam aut Marchio nititur prima parte Bullæ, in qua disponitur, quod bona stabilia existentia in Statu Ecclesiastico, neque etiam per pignus, seu precarium transeat in personas extraneas, seu forenses, & duæ fuerunt datæ responsiones.

Prima est, quod ipsamet Bulla excipit census, ibi: *bonorum autem præfatorum appellatione, nec census &c. volumus comprehen-*
2 *di*, exceptio autem restringit regulam, & non comprehendit casum impositionis census, *l. nam quod liquide, §. fin. de pen. legat.*

Altera est quod Cabrera emptor, licet origine esset Hispanus contraxerat domicilium in Vrbe, in qua obiit, & in impositione
3 census asseritur Ciuis Romanus, quæ assertio inter contrahentes probat ciuilitatem, & incolatum, *l. optimam, C. de contrah. stipulat. l quidam, ff. de probat. Alex. cons. 250. num. 1. & 2. lib. 2. Rota coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano dec. 427. n. 4.* & consequenter probat

probat subiectionem Sedi Apostolicæ cum
4 quis ratione domicilij dicatur subditus, *l. domicilium. ff. ad municipal. l. si in patria*, C. *de incol. lib. 10. Dec. cons. 661. nu. 6.* & ipsa constitutio cõtentatur de domicilio, in illis verbis, ibi: *vel quæ domicilium legitimè non contraxerit in nostro Statu.*

Aut vtitur secunda parte Bullæ, dum prohibet venditionem permutationem, vel donationem sine licentia Summi Pontificis, & cum nõ loquatur de alienatione in genere, sed se restringat ad tres species, nempe vẽditionis, permutationis, & donationis non censetur prohibita impositio census, per
5 quam super Castro censuato nullum ius, nec quoad possessionem, nec quoad proprietatem acquiritur, sed tantum hypotheca. *Rota post Modern. de censib. decis. 1. num. 2. Seraph. decis. 794. nu. 6. Cenc. de cens. par. 1. cap. 1. quæst. 1. art. 1. num. 23. & cap. 2. quæst. 1. art. 7. num. 13. cap. 2. quæst. 3. art. 1. num. 4. & 5.*
6 Et quod sub prohibitione venditionis, permutationis, & donationis non comprehendatur hypotheca. *Cin in l. fin. in 3. opposit. num. 2. in fin. vers. sed contra*, C. *de reb. Eccles. non alien. Odd. de fideicomm. quod appell. prohib. inducen. quæst. 24. art. 3. num. 84. Fusar. de substitut. quæst. 695. num. 18. Felician. de cens. tom. 1. lib. 2. cap. 4. num. 5. & tom. 2. lib. 2. cap. 4. num. 3.*

Consideranda quoque venit intentio Sixti Quinti, quæ fuit, ne in dominio Castrorum fieret mutatio personarum sine licẽtia Principis, quæ mutatio cessat in impositione census, & licet stante hypotheca possit perueniri ad venditionem Castri censuati, tunc quando fieret venditio, vel subhastatio, necessaria erit licentia Summi Pontificis; & sat est, quòd illo tempore interueniat, & etiam hoc exprimitur in declaratoria Pauli Quinti.
7 Non obstat, quod de iure communi bona feudalia non possint hypothecari, quia, omisso quod hoc est extra dubiũ, fuit respõ-
8 sum, Castrum præsumi allodiale, vt fuit firmatum in *Sabinen. Montis Rotundi 25. Iunij 1627. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.*

Vltra quod cum Castrum S. Petri fuerit venditum Dominis de Mattheis vti liberum & francum, præterquam à solutione decem
9 carolenorum quolibet anno Abbatiæ Farfen. eo magis dicitur allodiale. *Roman. consil. 70. num. 1. in fin. vbi Add. litera B.* & ap-
10 paret quod est hæreditarium cum sit emptũ pro hæredibus, & successoribus. *Roman. cons. 31.* & ibi addit *Curt. iun. cons. 183. nu. 8.* & fuit dictum in supradicta *Sabinen. Montis*
11 *Rotundi*, quare potuit super illo imponi census etiam sine consensu Domini directi. *Intrigl. super Bull. de censib. quæst. 26. num. 12. & seq. Cenc. de cens. par. 1. cap. 2. quæst. 3. art. 1. num. 27.*

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Giennen. Beneficij de Anduxar.

Die Lunæ 20. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Beneficij valor expressus, an sit iustificandus, quando sumus in gratia, motu proprio, emanata.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij valoris expressio, quando est facta motu proprio non eget iustificatione.*
2 Regul. Cancell. *de exprimendo valore, requirit, quod etiam in gratijs motu proprio emanatis, valor sit exprimendus.*
3 Garz. de benef. par. 1. cap. 5. num. 508. *declaratur.*
4 *Valor beneficij secundum regulas antiquas Cancellariæ, non erat exprimendus in gratijs motu proprio.*
5 Regul. Cancel. *de exprimendo valore circa expressionem valoris in gratijs motu proprio, cum sit contra ius commune, & contra regulas anteriorum Pontificum debet vti odiosa restringi.*
6 Decis. in causa Oxomen. Thesaurariæ 12. Iunij 1559. coram Cotta, *declaràtur à Garz. Sed Rota illàm non sequitur, n. 7.*
8 *Beneficiorum affectio, seu reseruatio durat etiam post mortem Papæ, dum nihil in contrarium in Indulto disponitur.*

DECISIO CCXII.

PLACVIT Dominis decisio in hac causa facta 21. Iunij præteriti, * in qua fuit firmatum, gratiam D. Baltrandi motu proprio emanatam, esse iustificatam, & non obstare Indultum D. Cardinalis Giennen. ex rationibus in dicta decisione latè deductis.

Neque hodie obstare visum fuit, quod D. Beltrandus valorem expressum in literis
1 non iustificauit; Quia cum † valoris expressio facta fuerit motu proprio, non indiget iustificatione, *cap. si motu proprio, de præben. in 6.*

in 6. Rota decis. 656. num. 1. & 2. par. 2. recent. & latius in dicta decis. vers. & præterea videtur.

Non etiam obstat regula Cancellariæ, De exprimendo valore, iuxta quam etiam
2 in gratijs motu proprio emanatis, valor est exprimendus, quasi in consequentiam sit etiam iustificandus, vt voluit Garz. de benef. par. 1. cap. 5. num. 508. quia vltra quod Garz. hoc non resoluit, sed loquitur dubitatiuè, Rota decidit contrariũ in Casalen. Beneficiorum 10. Decembris præteriti coram D. meo
4 Merlino, & meritò, nam ex quo per regulas antiquas valor erat exprimendus in gratijs motu proprio, vt ex multis comprobat Gabr. de clausul. concl. 2. num. 81. dum postea in dicta regula de valore nouiter additum fuit vt ille etiam in huiusmodi gratijs exprimatur, non debet fieri extensio ad iustificationem, ex his, quæ in fortioribus terminis circa dictã regulam aduertit Seraph. dec. 911.
5 vbi quod cum dicta regula, quoad valoris expressionem in gratijs motu proprio, sit cuntra ius commune, & contra formam regularum anteriorum Pontificum, debet vt odiosa restringi, vnde in casu nostro non debet ad iustificationem extendi; imò cum fuerit casus omissus, dicendum est, quod motus proprius operatur quoad illam, iuxta regulas antiquas, & quod Papa per suos Officiales habuit notitiam veri valoris. Seraph. ibid. num. 5.

6 Minus obstat decisio in Oxomen. Thesaurariæ 12. Iunij 1559. coram Cotta, vbi quod etiam valor expressus in gratia motu proprio, est iustificandus. Quia vltra quod dictam decisionem conciliat Garz. vbi supra,
7 & Rota illam non sequitur, sed contrarium, vt in d. decis. Casalen. In omnem casum, vt Domini dicebant, illa non applicatur casui nostro, nam cum D. Beltrando, vti filio Oratoris Catholici Hispaniarum Regis, Papa condonet, seu gratiosè remittat annatam, cessat præcipua ratio regulæ de valore, itaut non videatur posse dari de defectu intentionis Papæ ob non expressionem veri valoris.

Demum non obstat Indultum in illis verbis, ibi: Aut quamdiu militantis Ecclesiæ &c. Ex quibus prætenditur, post mortem Papæ cessare exceptionem Indulti, & illud intrare ad fauorem D. Lupi. Quia, vt dictum fuit in dicta decisione, illa verba non limitant reseruationem ad vitam Pontificis, sed solum qualificant, & declarant personas familiarium suorum, siue dum ille Cardinalatus fungebatur honore, siue dum vniuersali Ecclesiæ præfuit, itaut solum Beneficia prædictorum familiarium, qui fuerunt dum Papa erat Cardinalis, & Ecclesiæ præfuit, sint ab Indulto excepta, quæ exceptio, & sic reseruatio, seu affectio durat etiam post mortem Papæ, dum nihil in contrarium in Indulto disponitur, iuxta Extrauagantem, Ad Romani, de præben. inter comm. & regulam 11. Cancellariæ, prout fuit plenius dictum in dicta decisione vers. cæterum his.

Et ita vtraq. parte Informante decisũ &c. Est decisio 196. supra in hac parte.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Nominationis Puellarum.

Die Veneris 24. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Testator deputans personas aliquas ad aliquid exequendum, eis negligentibus, vel impeditis, vel nolentibus illius voluntatem adimplere, quibus illud ius deuoluatur.

SVMMARIVM.

1 *Testatoris dispositio est seruanda.*
2 *Hæres propter contumaciam amittit beneficium electionis de aliqua re sibi à Testatore relicta.*
3 *Executores vltimæ voluntatis, quando sunt dati, tunc istis cessantibus adimplere, vel impeditis, vel nolentibus, deuolutio fit ad consortes, in quibus illud ius, illis deficientibus residebat.*
4 *Ius nominandi remanet in personis non negligentibus, aut non contumacibus, quando consortes negligunt id facere, aut sunt contumaces, & qualiter hoc intelligatur.*
5 *Vocatus post mortem alicuius non admittitur eo viuente. vide num. 6.*
7 *Testator, quando vocauit aliquos ordine successiuo, tunc in eis cessat concursus, aut consortium.*
8 *Testatoris voluntas per concursum plurium executorum facilius ad executionem perducitur.*
9 *Testator, quando executoribus suæ vltimæ voluntatis substituit alios executores, censetur hoc fecisse, ne morientibus primis executoribus vices suas delegent, & alios nominent.*
10 *Episcopus in locum demortuorum executorum testamentorum an alios possit subrogare.*
11 *Deuolutionis actus, vt sequatur etiam in præiudicium consortum, quibus aliquod ius accresce-*

crescebat, tunc pariter ipsi citandi sunt.

12 *Tempus illud semper censetur congruum, intra quod actus potest expediri, nisi de contrario doceatur.*

13 *Mora efficitur impurgabilis per lapsum termini à Iudice præfixi, & à parte acceptati.*

14 *Negligentia purgabilis est, quando res est integra.*

DECISIO CCXIII.

VISVM fuit standum esse in decisis in hac causa 19. Ianuarij præteriti. * Quia ius nominandi in testamento Alexandri legitur concessum hæredibus, & alijs ab eo nominatis, non autem Confratribus
1 S. Rocchi; vt propterea † tanquam de casu ex lege Testatoris terminato. *Auth. de nuptijs, §. disponat de eo disputandum non sit, leg. ancillæ, C. de furtis, Ossch. decis. 28. num. 13. Surd. decis. 195. num. 2. & consil. 333. num. 12. Crau. cons. 317. num. 1. Lancell. Gall. cons. 123. num. 6. Becc. cons. 1. num. 3. lib. 1.*

Neque obstat, quòd Confraternitas hanc nominationem directé non prætendat, sed iussu, & mandato Iudicis ob contumaciam
2 hæredum, † quod dicebatur licuisse eisdem Confratribus, *Bart. in l. 1. num. 7. & in l. cum quidam num. 7. vbi etiam Alex. in verbo vltra annum, ff. de legat. 2. Paris. cons. 19. num. 208. lib. 2. Mohed. dec. 18. in fin. de renunc. Rota decis. 316. nu. 1. coram bo. me. Gregor. XV. Grat. discept. 239. num. 19.*

Quia decisio causæ respondet, quòd cum ius nominandi fuerit concessum ne dum hæredibus nominatis, sed etiam filijs Ioannis Baptistæ, tàm masculis, quàm fœminis, & intimatio non legatur facta dd. filijs, deuolutio fieri non debuit ad Iudicem, aut ad
3 Confratres subdelegatos, † sed ad consortes non contumaces, in quibus ius nominandi alijs cessantibus, aut impeditis, aut nolentibus, aut prohibitis residebat. *cap. Religiosus, §. sanè, de testam. in 6. Bald. in l. nulli, num. 15. C. de Episc. & Cleric. cum alijs allegatis per Gratian. discept. 522. num. 2. & 812. num. 1.*

Non obstat replicatio data, quod tale ius nominandi residet quidem in personis non negligentibus, aut non contumacibus, quando fuerunt simpliciter, & simultaneè à
4 Testatore deputati, aut nominati ad exequendam eiusdem Testatoris voluntatem, vt præcisè disponitur in *d. cap. Religiosus, §. sanè,* & determinant *Io. Andr. Gemin. & alij allegati per Grat. in discept. supra alleg.* secus tamen est dicendum, quando non sunt coniuncti, neque consortes, nec faciunt sibi partes per concursum, vt in præsenti, vbi filij Ioannis Baptistæ sunt vocati ad nominatio-
5 nem Puellarum post obitum Ioannis Baptistæ eorum patris, & Claricis eorum matris, & Catherinæ auiæ, quo casu dicebatur cessare consortium, & simultatem, nec dari cõcursum, aut ius aliquod accrescendi. *Pereg. de fideicomm. artic. 18. num. 1. Honded. consil. 55. num. 27. lib. 2. Surd. consil. 90. numer. 32. & seq.*

Quia ex facto videbatur cessare obiectum; nam verba testàmenti sunt formalia, quæ quidem Puellæ debeãt nominari, & approbari per infrascriptos eius hæredes, ac filios tàm masculos, quàm fœminas infrascripti D. Ioannis Baptistæ, ac etiam per D. Claricem Luparellam vxorem dicti Io. Baptistæ, & post ipsorum DD. Io. Baptistæ, Catherinæ, & Claricis obitum mandauit nominari & approbari per filios tàm masculos, quàm fœminas ipsius D. Io. Baptistæ; ex quibus verbis patet, quod filij Ioan. Baptistæ positi
6 fuerunt in consortio eorum, qui nominare debebant, & alijs impeditis, aut prohibitis facultas nominandi illis accrescebat, per *cap. Religiosus, de testam. in 6.* & ex veriori comprobant *Io. Andr. Gemin. Franc. Bald. Calderin. & alij allegati per Grat. discept. 522. num. 2.* nec concursus, aut simultanea in iure nominandi videbatur sublata filijs Io. Baptistæ ex eo, quia Testator mandauerit post obitum Io. Baptistæ, Claricis, & Catherinæ nominationem fieri per filios tàm masculos, quàm fæminas Io. Baptistæ, quasi
7 ordine successiuo fuerint vocati, cum quibus non datur concursus, aut consortium, vel stent declaratiuè ad præcedentia; vt non nisi post obitum parentum indulta fuerit eis nominatio: quia dispositio Testatoris habet in vtroque casu rationem; nam in primo, sicut vltra hæredes suos posuit in simultanea Claricem matrem filiarum, eodem modo, & filios illius ponere voluit, vt eius vo-
8 luntas per concursum plurium executorum facilius ad executionem perduceretur. *cap. nos quidem, cap. si hæredes, de test. Franc. in d. cap. Religiosus, §. sanè num. 5. Anchar. num. 8. Gemin. num. 19. eod. tit. de testam. Grat. dicta discept. 812. num. 21.* in secundo casu per vocationem filiorum Io. Baptistæ tàm masculorum, quàm fœminarum tantum, voluit dirimere duas quæstiones; primam ne hæredes, nempe Io. Baptista, & Catherina, ac
9 Clarix nominati possent ipsis morientibus vices suas delegare, & alios nominare, qui insimul cum filijs Io. Baptistæ nominarent;

Bald. in eadem l. nulli num. 15. vers. tamen si testator, C. de Episc. & Cler. Felin. in cap. quoniam il 2. §. si autem num. 5. de offic. delegat. Anchar. in cap. vlt. §. sanè nu. 8. de testam. in 6. Grat. ead. discept. 822. num. 12. alteram ne
10 Episcopus subrogaret alios loco demortuorum hæredum, quod apud multos dubitabile visum fuit, *Grass. in §. executores vlt. volunt. quæst. 4. num. 5 Abb. cons. 65. nu. 3. par. 2. idem Grat. discept. 522. num. 6. 7.* quare cum simultanea dispositio sit clara, & substitutio non careat ratione, semper erant citan-
11 di filij Io. Baptistæ; vt actus deuolutionis sequi posset in preiudicium consortum, quibus accrescebat ius nominandi alijs nolentibus, vel impeditis, aut prohibitis nominare per *c. Religiosus, §. sanè de testam. in 6.* cum alijs supra allegatis.

Sed præterea visum etiam fuit nominationem per hæredes factam die 20. Septem. anni 1625. per dies quinque ante diem maritagij destinatam posse tanquam re integra sustineri, ex quo tempus semper illud cen-
12 setur congruum, intra quod actus potest expediri, nisi de contrario doceatur. *Dec. in cap. ex ratione num. 16. de appell. Aegid. decis. 83. vers. circa primum.*

13 Neque releuat responsio data, quod post lapsum termini à Iudice præfixi, & à parte acceptati per illius assumptionem coram Iudice factam, qui finem recipiebat ante prædictam diem 20. Septembris 1625. mora effecta fuerit impurgabilis, *Bart. in l. 1. num. 10. & in l. cum quidam num. 7. ff. de leg. 2. Paris. cons. 19. num. 129. & seq. lib. 2. cum alijs allegatis.*

Quia res integra ad sustinendam nominationem non deducitur respectu termini iudicialis, sed respectu deuolutionis, quæ neque Custodibus, neque Iudici, neque Ordinario erat acquisita non citatis filijs Io. Baptistæ, vt propterea ante iuris nominandi translationem, & diem maritagij faciendi
14 lapsum, res possit dici integra, & negligentia purgabilis, & ita fuit resolutum &c.

* *Est decisio 196. supra in hac parte.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Romana Statutorum.

Die Veneris 24. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta semper est timenda, & semper causat attentata manutentio non potest denegari possidenti.

SVMMARIVM.

1 *Attentata sunt omnia gesta lite pendente.*
2 *Inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta, semper est timenda.*
3 *Inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta causat attentata.*
4 *Manutentio non potest denegari ei, qui constare fecit de eius possessione.*

DECISIO CCXIV.

HAEC causa agitur inter Dominos Curiales Maioricenses, & Sardos ex vna, & Curiales Aragonenses, Catalanos, & Valentinos ex alia super iure statuendi; cum enim fuerint facta certa statuta, quibus nouiter cauebatur, quod de cętero Officialium Ecclesiæ Beatæ Mariæ Montisserrati de Vrbe electio, nullatenus fieret in Congregatione particulari, in qua æquali numero Maioricenses, & Sardi cum alijs Nationalibus concurrunt; sed potius in Congregatione generali, in qua numero longè superantur dictique Sardi, & Maioricenses prætenderent hæc ipsis valdè præiudicialia existere, cum iura in electionibus sibi ab antiquo competentia restringerent; Ideò Sardi, & Maioricenses prædicti reclamare cæperunt, causaque iactationis, iactationum coram me, præuia commissione ad instantiam D. Antiochi Estupa Sardi, & aliorum introducta, fuerunt ob huiusmodi contradictionem de facto priuati, vel eiecti à dicta Congregatione. Vnde dubitatum fuit, An constaret de attentatis, & an ipsis esset dandum mandatum de manutenendo, & eisdem solum informantibus, affirmatiuè fuit resolutum, quia cum intentauerint in Rota remedium *l. diffamari, C. de incend. & manumiss.* Rotaque inhibuerit, & hac inhibitione non obstante deuentum fuerit ad confectionem nouorum Statutorum, & ad priuationem
1 huiusmodi negari non potest, quin hæc omnia sint attentata, *toto tit. vt lit. pend. Clemen. 2. eod. tit. Rota decis. 3. pariter eod. tit. in nouis,*
2 maximè quia inhibitio Rotalis siue iusta, si-
3 ue iniusta semper est timenda, & causat attentata, *Put. dec. 385. lib. 2. in correct. Verall decis. 93. par. 2. Cæs. de Grass. decis. 6. de caus. poss. & propr.*

Quo verò ad mandatum de manutenendo satis constat do possessione Curialium Maioricensium, & Sardorum interueniendi in

in Congregationibus particularibus, & generalibus, vnde eis non potest denegari manutentio, §. *hodie instit. de interdict.* donec negotium cognoscatur in petitorio.
4

Et ita conclusum &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Fanen. Bonorum.

Die Veneris 24. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Agens, qui promisit aliquid adimplere, ad hoc vt non repellatur, debet docere, quod ipse omnia adimpleuit. Inter fratres communio præsumitur esse, & quando hoc excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Contrahens promittens aliquid adimplere non potest ex dicto contractu agere, nisi doceat omnia pro parte sua adimpleuisse.*
2 *Communio præsumitur adesse inter fratres.*
3 *Communio inter fratres non præsumitur, quando separatim habitant.*
4 *Exceptio non adimplementi, etiam in minimo verificatur.*
5 *Depositio vnius testis non releuat.*
6 *Communio præsumpta inter fratres ex quo elidatur.*

DECISIO CCXV.

THADEVS Boldrinus cessit litem, omniaque iura, & actiones sibi competen. super hæreditate q. Michaelis Angeli Boldrini ad fauorem Iulij Boldrini, qui versa vice tàm suo, quàm Ludouici, & Iosephi fratrum nomine in se litem suscepit, illamque omnibus suis, & dictorum fratrum sumptibus, & expensis prosequi, mediare, ac finire promisit pacto tamen expresso, adiecto, *Che finita, che sarà totalmente la lite, tutto quello, che si acquistarà in nome di detto Taddeo, si habbia da diuidere tra di loro egualmente;* prout ex instrumento, quo datur in Summario hæredum Thadei *num. 1.*

Deficiente postea Iulio in prosequutione dictæ litis Thadeus met eam prosecutus fuit, præuioque mandato de immittendo in possessione bonorum d. q. Michaelis Angeli per ipsum obtento illam totaliter absoluit.

Quapropter cum Iulius prætenderet factum esse locum supradicto pacto egit nomine proprio pro consequutione medietatis dictorum bonorum coram A.C. Meltio, coram quo succubuit, & Thadeus sententiam absolutoriam reportauit.

Cumque Iulius non amplius suo, sed fratrum nomine iterum ageret coram Iudice ab A.C. deputato obtinuit ab eo decretum subdelegationis Iudicis in partibus ad effectum prædicta bona diuidendi, à quo decreto cum pro parte hæredum Thadei fuerit appellatum, causaque deinde mihi cōmissa cum clausula, *si quid exequendum*. Proposui dubium, An decretum prædictum esset exequendum, & Domini negatiuè responderunt.

Nam cum Iulius in instrumento promiserit nomine proprio, & fratrum litem in se suscipere, illamque prosequi, mediare, & finire, omnibus suis, & dictorum fratrum
1 sumptibus, & expensis, nec ipse, nec fratres ex dicto contractu poterant agere, nisi docerent omnia pro eorum parte promissa adimpleuisse. *vulg l. Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt. Crau. cons. 151. num. 10. Decian. cons. 45. num. 6. Rota in Romana Vineæ 28. Iunij 1623. coram R. P. D. Pirouano.*

Tantum verò abest, quod doceatur Iulium, & fratres adimpleuisse in subministratione omnium expensarum, quinimò constat expensas pro registro, pro notula sententiæ, pro propina, & pro mandato de immittendo fuisse factas ab ipso Thadeo mediante eius procuratore, vt ex fide Notarij causæ, quæ datur in Summario hæredum *num. 4.*

Non obstat, quod Iulius fecerit aliquas expensas, quia pro responsione sufficit, quod contra ipsum fuerit lata sententia, & quod illi acquieuerit.

Nec releuat, quod dictæ expensæ factæ à Iulio suffragentur alijs fratribus ratione
2 præsumptæ communionis inter ipsos. Quia vltra quod præsumpta communio eliditur ex testibus deponentibus ipsos separatim à
3 Iulio habitasse, *vt in d. Summ. num. 6.* cessare videbatur omnis difficultas, ex quo nec per Iulium, nec per fratres fuit adimpletum in subministratione omnium expensarum, &
4 sic eis obstat exceptio non adimplementi, quæ etiam in minimis verificatur *Rolan. consil. 53. num. 22. 23. & seqq. lib. 1. Surd. cons. 101. num. 1. Rota coram Gregor. XV. dec. 261. nu. 3. & ibi Adden. num. 6. & in vna Romana pretij fundaci coram bo. me. Patriarcha Manzanedo impress. apud Moder. de obligat. Cam. dec. 145. num. 2.*

Deni-

Denique non obstat, quòd aliæ expensæ factæ per procuratorem Thadei fuerint subministratæ de ordine, & mandato Iulii, quia respondetur hoc non probari, nisi per vnicum testem, pro parte eiusdem Iulij examinatum, cuius quidem sola depositio non re-
5 leuat ex vulg. iuribus. Et quatenus etiam probaretur nec Iulio, nec fratribus ratione communionis cum eo suffragaretur. Non Iulio, quia ipse acquieuit sententiæ contra eum latæ. Minus fratribus quia præsumpta
6 communio cum Iulio eliditur ex testibus pro parte hæredum Thadei examinatis, vt dictum est supra.

Et ita vtraque &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Spoletana Fideicommissi.

Die Lunæ 27. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum perpetuum, quando dicatur inductum. Conditio si sine filijs decesserit, quando debeat verificari in omnibus vocatis, fideicommissum reale; quando dicatur inductum, & quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione hæredum post mentionem factã filiorum veniunt nepotes, & descendentes sanguinis. amplia num. 2. & 3.*
4 *Ex vocatione facta in stirpem præsupponitur, quod possunt adesse vnus filius, & plures nepotes ex alio filio.*
5 *Testator, quando aliquid clarè exprimit, cessat prorsus omnis difficultas.*
6 *Conditio illa, si sine filijs, quando referatur non solum ad filios, sed etiam ad nepotes.*
7 *Ex vocatione nepotum non infertur ad eorum grauamen.*
8 Oldrad. cons. 21. *quando cesset.*
9 *Conditio illa, si sine filijs, quando extendatur ad omnes vocatos in perpetuum.*
10 *Conditio, si sine filijs, debet verificari in omnes vocatos, stante reciproca substitutione in infinitum.*
11 *Testator, quando progreditur ad plures gradus substitutionum ad fauorem etiam extraneorum post mortem filiorum, & nepotum necessariò denotatur, quod fideicommissum, debet præcedere ad fauorem nepotum.*
12 *Fideicommissum reciprocum censetur inductum, quando pluribus factis substitutionib. vltimo loco fuit vocatus locus pius.*
13 *Fideicommissum perpetuum censetur inductum ex verbis tractum temporis in futurum denotantibus.*
14 *Ex prohibitione cuiusuis diminutionis bonorum censetur testator voluisse facere perpetuum fideicommissum inter vocatos, repetendo illud onus in omnibus vocatis.*
15 *Fideicommissum reale, quando constituatur.*
16 *Fideicommissum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes personas vocatas, & quoscumque possessores, donec hæreditas perueniat ad vltimum grauatum.*

DECISIO CCXVI.

IVLIVS Cæsar Rosatus postquam in suo testamento cum quo decessit, hæredes instituit filios masculos natos, & nascituros & alios, qui nascerêtur, mandauit, quod si quis dictorum eius filiorum moreretur, quandocumque in pupillari ætate, vel postea quandocumque sine filijs legitimis, & naturalibus succedat vnus alteri, & alter alteri, & eorum hæredes, & successores in stirpem &c. Deinde subiunxit, quo si dicti eius filij, & hæredes decederent, vt supra, eis sic decedentibus succedant in medietate suæ hæreditatis filiæ fœminæ, ac earum hæredes, & successores, & in medietate residui, & sic in quarta totius hæreditatis filij, & hæredes q. Terentij eius fratris, & eorum hæredes, & successores, & in reliqua parte Societas Corporis Christi.

Euenit casus, quòd omnes filij masculi dicti Testatoris decesserunt sine filijs præter vnum Herculem, qui decessit relicto Iulio Cæsare, qui etiam nouissimè mortuus est sine filijs disponendo de multis bonis relictis per dictum Testatorem ad fauorem Demetrij, & Octauij de Patianis, contra quos insurrexerunt supradicti tres hæredes vltimo loco vocati prætendentes per mortem dicti Iulij Cæsaris sine filijs factum fuisse locum fideicommisso ad illorum fauorem, sed cum altera pars prætenderet, nullum adesse in dicto testamento fideicommissum, dedi super hoc particulare dubiũ, quod hodie fuit pro fideicommisso resolutum, non obstante, quod Hercules, vt supra dixi, decesserit cum filio.

1 Quia non solùm Testator instituit filios sed etiam eorum hæredes, quorum nomine post mentionem factam filiorum veniunt nepotes, & descendentes sanguinis. *Paul. de Castr. cons. 114. num. 4. lib. 1. vers. nam respondetur. Odd. cons. 46. nu. 14. Menoch. cons. 958. nu. 3. & seqq. Gabr. de communi concl. 2. n. 19.* de

de verb. signif. Guidopap.quæst.591. & quæst. 457. Moder.Brixien. de fideicom. subst. q.339.
2 num.6. quod maximè procedit † attenta expressione qualitatis masculinitatis, postquam statim fuit facta mentio hæredum. Gabr.d.concl.2.n.21. & concl.3.n.1. Modern. d.qu.339.num.56.

Et quidem quod sint vocati, & instituti filij, & nepotes, non solùm suadetur ex supradictis, sed etiam ex eo, quód Testator dũ in suo testamento dixit: Etsi filius, seu filij masculi sibi supernascerẽtur, seu nascerẽtur alij, ista verba, seu nascerentur alij post factã mẽtionẽ filiorũ non possunt verificari, nisi in nepotibus nascituris ex filijs, vnde cũ istos etiam instituerit hæredes in subsequentibus verbis, illum, seu illos, & quemlibet eorum sibi hæredem, seu hæredes esse voluit æqualiter cum Ioanne, & Hercule filijs, & eorum hæredes, & successores in stirpem
3 æqualirer, clarè apparet, quód sint vocati nepotes, vt supra dixi, tàm in illis verbis, seu nascerentur alij, quàm ex alijs subsequentibus eorum hæredes, & successores, quæ debent intelligi de successoribus sanguinis ex supra allegatis, quàm etiam ex vo-
4 catione facta † in stirpem, quæ præsupponit quod possent adesse vnus filius, & plures nepotes ex alio filio, qui succedere deberent in stirpem.

Deinde non solùm in testamento fuit pluries facta mentio hæredum, & successorum post mentionem factam filiorum, vt supra, sed etiam id fuit longè clarius expressum, & declaratum in codicillis, in quibus non solùm vocauit filios masculos natos, & nasci-
5 turos, sed etiam filios masculos ex eis nascituros, ex qua declaratione cessare videtur omnis prorsus difficultas ex traditis per d. Moder.in d.qu.339.num.21.

Dum igitur Testator in euentum mortis filiorum, & nepotum fecit substitutionem, de qua agitur in fauorem Confraternitatis Sanctissimi Corporis Christi, & aliorum per illa verba, & si omnes dicti eius filij, & hæ-
6 redes decederent, vt supra, dicendum † est conditionem illam si sine filijs, referri non solùm ad filios, sed etiam ad nepotes, Ceph. cons.426. num.32. vers. non obstant opposita, benè Paris.cons.7.num.28.& seq.lib.3. prædicti Modern de subst.q.480.n.68. Grat. discept. forens.cap.662.num.1.

Non obstat igitur, quód ex vocatione
7 nepotum † non inferatur ad illorum grauamen. Quia ex supradictis apparet, quòd testator grauauit tàm filios, quàm nepotes ea su quo decederent sine filijs, & ad hoc vt sit factus locus substitutioni, sufficit quòd conditio verificetur in nepote, qui decessit sine filijs, vt probat Zanch.in l.hæredes mei, §.cum ita, par.8.nu.289.& seq.ff.ad Trebell.Menoch. præsumpt.186.num.42.lib.4.d. Modern. de subst.q.480.num.68.

Sed cessare videtur difficultas, quia ex lectura tàm testamenti, quàm codicillorum satis, superque apparet voluntas Testatoris
8 faciendi fideicommissum † perpetuum, & absolutum inter omnes vocatos, quo casu recedendo à vulgato cons.Oldrad.21. conditio illa sine filijs extenditur ad omnes vo-
9 catos in perpetuum, † adeout vnus alteri restituere teneatur, donec hæreditas ad vltimum vocatum perueniat. Ant.Gabr. in tit. de fideicomm.concl.7.num.4.lib.4.Menoch.præsumpt.69.num.8 & seq.lib.4. Moder. de subst. d.q.480.num.2. & admittit Rota diuers.decis. 486.num.2.part.1.recent.

10 Id enim colligitur non solum ex reciproca substitutione facta inter filios substituendo vnum alteri, & alterum alteri, & eorum hæredes, & successores. Aym.cons.130.n.6. Dec.cons.28.nu.21.lib.2.Surd.cons.344.nu.2. Honded. cons.54.num.42. lib.2. Menoch. præs. 16.nu.52.lib.4. d.Intrigl.de subst.cent.3.q.26. num.112. & dixit Rota in Imolen. fideicomm. 2.Martij 1622.coram bo.me.Vbaldo.

Sed etiam ex eo, quia Testator progressus fuit ad plures gradus substitutionum ad fauorem etiam extraneorum post mortem fi-
11 liorum, & nepotum, quæ necessariò denotant fideicommissum precedere ad fauorem nepotum. Menoch.cons.117.num.9.lib.2.Anchar.cons.74. quem sequitur Honded.cons.54. num.33. & seqq. vbi de magis recepta opinione testatur lib.2. Grass. in §. fideicommissum quæst.14.num.13. Surd. cons.67.num.34. Gabr.de fideicomm.concl.4.num.13.& 14. Seraph.dec.1329.num.10. Rota dec.146.num.8, par.1. in recent. & in Bononien. de Turri 14. Maij 1621. coram Illustriss.Card.Verospio, &
12 in specie quod censeatur inductum † fideicommmissum quando pluribus factis substitutionibus vltimo loco fuit vocatus locus Piur post Peregr.de fideicomm. art.13.nu.14. & Surd.cons.344.num.17.lib.3. dixit Rota in Romana fideicomm. de Surdis 11. Maij 1618. coram bo.me. Vbaldo.

Deinde comprobantur supradicta tàm ex verbis tractum temporis in futurum de-
13 notantibus, ibi: quandocumque morerentur. illis deficientibus &c. Bart.in l.Centurio n.28. ff.de vulg. Peregr.de fideicomm.art.18.nu.14. Sim.de Præt. lib.3.interpr.2. dub.1. fol.5. sub num.46. vers. adest tractus, fol.239. à tergo, Ruin.

Ruin.cons.164.num.9. lib.3. quàm ex prohibitione geminata detractionis legitimæ, falcidiæ, seu trebellianicæ, & alterius cuiusuis diminutionis, quæ prohibitio inferre vi-
14 datur, Testatorem faccre voluisse perpetuũ fideicommissum inter vocatos repetendo istud onus à primo in secundum, & sic deinceps *Ceph.cons.419.n.18. Peregr. de fideicom. art.3.num.4.& art.5.num.12.*

Idque præsertim cum postea deposuerit ad fauorem dictæ Confraternitatis, & aliorum per verba respicientia eius hæredita-
15 tem, quæ constituunt fideicommissum reale. *Bart.in l.peto, §.frater num.2. versic. dic ergo, & ibi Cuman.num.5. ff.de leg.2. Castren. in l.voluntas in fin. C. de fideicom.* quod propterea afficit omnes personas vocatas, & quoscumque possessores, qui tenentur per
16 fideicommissum alteri restituere, donec hæreditas perueniat ad vltimum substitutum. *Bald.in l.precibus num.65. vers. tu dic, & ibi Salyc.nu.36. C.de impub. Paris.cons.18.n.60. & cons.90. num.43. lib.2. Mantic. de coniect. lib.8.tit.2.num.6. Rota diuers. dec.231.nu.1. par.2. recent. cum alijs latissimè cumulatis in Bononien. de Poetis 17. Iunij 1611. in dicta Romana Fideicomm. de Surdis, & in Reatina Fideicommissi 14. Martij 1622. coram bo. me. Vbaldo.*

Et ita decisum vtraque &c.

¶ *Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones sub diebus 30. Aprilis 1629. coram eodem Cardin. Vbaldo, & 7. Nouembris eiusdem anni coram R.P.D.Ghisilerio, sunt decisiones 269. & 317. Et infra 2. parte habentur aliæ decisiones sub diebus 19. Decembris 1631. & 14. Ianuarij 1633. coram eodem Card. Vbaldo, & 14. Februarij, & 30. Maij 1633. coram eodem R. P. D. Ghisilerio, & 24. Decembris 1634. coram Reuerendiss. P.D. Merlino Decano, sunt decisiones 348.168.179.210. & 312. & in par.3. habetur alia sub 28. Ianuarij 1636. coram Illustriss. Ferrarien. est decisio 92.*

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Narnien. Bonorum.

Die Veneris 1. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

Successionis prima causa est filiorum, quibus deficientibus primum locum occupat pater. Infans an transmittat hæreditatẽ ascendentium sibi delatam. Remedium; Quorum bonorum quibus detur, & quæ requirantur, vt concedatur. Donatio facta absenti, quando, & ex quibus causis debeat ratificari.

SVMMARIVM.

1 *Succedendi prima causa est patris, vbi filius sine descendentibus moritur.*
2 *Succedendi prima causa est filiorum, vbi quis eos relinquit.*
3 *Actus solet iudicari differens ad inducendam pro filia hæreditatis aditionem.*
4 *Infans hæreditatem ascendentium sibi delatam transmittit ad patrem.*
5 *Constitutum facit quem verum possessorem ad quemcumque effectum.*
6 *Remedium quorum bonorum, datur venientibus ab intestato pro vniuersali bonorum possessione adipiscenda.*
7 *Immissio concedi non potest ex interdicto, quorum bonorum, nisi specificè probata qualitate & quantitate bonorum.*
8 *Possessio semel probata, præsumitur continuata nisi contrarium doceatur.*
9 *Donatio facta absenti, debet ratificari ad effectum transmissionis, etiamsi pro ipsa Notarius fuerit stipulatus.*
Donationis ratificatio non potest fieri post mortem donatarij, per hæredem. num.9.
10 *Donationis expressa ratificatio ex dispositione bonorum donatorum probatur.*
11 *Actio in donatione, vt acquiratur, non requiritur ratificatio donatarij.*
12 *Dominium, & possessio in donationibus, semper, & acquiri, & transmitti, & cedi possunt ad beneficium donatarij, & hæredum.*
13 *Conditione deficiente, tunc non est locus sequenti substitutioni. & num.19.*
14 *Filij in conditione positi, censentur vocati ad eam tantum portionem, in qua sunt positi in conditione.*
15 *Filij in conditione positi censentur vocati secundum dispositionem Statut. Vrb.*
16 *Donatio stipulata pro hæredibus, & successoribus quibuscumque, comprehendit extraneos quoscumque.*
17 *Consuetudo Narnien. de qua hic qualiter procedat, & num.18.*
20 *Donatio, quando dicatur pura, & simplex, & non ob causam.*
21 *Superuenientia filij post obitum matris etiam per momentum, impedit euentum conditionis si sine liberis decesserit.*
22 *Immissio an possit impedire, vsque quam lis fuerit terminata.*

23

23 *Exceptio nullitatis absque probatione non solet impedire effectum immissionis.*
24 *Consanguineorum præsentiam, si quis alleget adfuisse in loco contractus minoris tenetur probare.*
25 *Attestationes non solent facere fidem.*
26 *Statuta Vrbis non sunt seruanda in locis districtus, quando adsunt particularia statuta in casu controuerso.*

DECISIO CCXVII.

DIONYSIVS Castellus contraxit matrimonium cum Posthumia Cardula, cui paulò ante, & Victoriæ eius sorori, Talphina mater, & Sulpitia matertera donationem omnium bonorum suorum præsentium & futurorum, iurium, & actionum fecerunt præsente ipsa Victoria, absente tamen Posthumia; recipiente pro se ipsa, & dicta eius sorore, ac earum, & cuiusque ipsarum hæredibus; & successoribus quibuscumque Notario pro Posthumia stipulante, conditione adiecta, quod moriente aliqua ex dictis Victoria, & Posthumia donatarijs sine filijs, vel filiabus legitimis, & naturalibus vna alteri, & altera alteri, vel illarum filij, seu filiæ in earum locum succedant, pro quibus omnibus, & singulis obseruandis tàm dicta Talphina, quàm Sulpitia se ipsas, earumque hæredes, & bona omnia obligauerunt in ampliori forma Cameræ. Contingit mors Victoriæ 5. Augusti 1624. relictis Agnete, & alijs filiabus fœminis; Posthumia verò decessit 4. Octobris sequentibus relicta Catherina alia ex Dionysio viro, quę biennium superuixit; postremò verò diem suum clauserunt Talphina, & Sulpitia condito per eam testamento, in quo reuocata priori donatione hæredes fecit Agnetem, & alios Victoriæ filios. Agente postmodum Dionysio vti hęrede Posthumiæ eius vxoris mediante persona Catherinæ filiæ, in summarijssimo retinendæ propter clausulas, *Constituti*, & alias in donatione contentas, visum fuit in resolutione 14. Ianuarij preteriti, Agnetem, & sorores vti hæredes materteræ esse manutenendas; hodie verò suscepta disputatione super possessorio adipiscendo, censuerunt Domini, Dionysio dandam esse immissionem in bonis, de quibus agitur.

Quia probat se hæredem ab intestato Catherinæ eius filiæ, cum prima causa succe-
1 dendi sit ipsius patris, vbi filius sine descen. tibus moritur. *Auth. defuncto, C. ad Tertull.* §. *si igitur defunctus. Auth. de hæred. ab intest. venien.* & similiter probat, Catherinā quamuis infantem fuisse hæredem Posthumiæ eius matris, in quam bona donata peruenerunt;
2 cum prima causa succedendi parentibus sit pariter ipsorum filiorum. *d. authen. defuncto & §. 1. vers. sic tamen eod tit. in auth. de hæred. ab intest. venien.* & per Dionysium eius patrem hæreditatem matris adiuisse eo ipso, quod retinuit penès se dotem maternam ad filiam spectantem; cum iste actus soleat iudicari differens ad inducendam pro filia hæreditatis aditionem, *Bart. in l. gerit. n. 28. ff. de aquir. hæred. Card. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 12. tit. 13. num. 13. Alex. cons. 20. nu. 1. lib. 7. Natt. cons. 74. num. 10. Rota decis. 421. num. 7. coram Papa Gregor. XV.* & nihilominus vti adeundam infans etiam hæredita-
4 tem ascendentium sibi delatam transmittit ad patrem. *l. si infanti. C. de iur. delib.* & latissime comprobant *Graff. in §. transmissio qu. 26. num. 2. & Thesaur. decis. 88. num. 2. & 3.* demum probat bona donata possessa fuisse per Posthumiam, ex quo donatrices donatione pura, & irreuocabili dominium transtulerunt in donatarias, & insimul possessionem ex clausulis amplissimis constituti, constituentes se tenere, & possidere omnia bona donata nomine Victoriæ, & Posthumiæ,
5 quæ constitutio fecit illas veras possęditrices bonorum ad quemcumque effectum. *l. quod meo. ff. de acquir. possess. l. certè. §. 1. ff. præcar. Tiraq. de iur. const. par. 1. num. 1. Honded. cons. 42. num. 37. lib. 1.* loquens de constituto donationis, *& cons. 8. num. 61. lib. 2. Osasc. decis. 36. num. 2. & 133. numer. 6. Surd. cons. 171. num. 18.* concludens per constitutum ciuilem, & naturalem transferri, neque dubitandum, quod morte donatarij extinguatur constitutum; quia quando apponitur contractui puro (vt hic) sortitur effectum tempore quo quis constituit se possidere.

Quibus concurrentibus visum fuit non posse denegari immissiocem Dionysio ex
6 remedio quorum bonorum, quod solet venientibus ab intestato pro vniuersali bonorum possessione adipiscenda, *l. 1. ff. & C. quorum bonorum. Menoch. de adpisc. remed. 1. nu. 2. Peregr. de fideic. art. 46. n. 2. & 48. n. 30.*

7 Nec vim facit, quod immissio concedi non possit ex remedio prædicto, nisi specificè probata qualitate, & quantitate bonorum, quæ possidebantur per Sulpitiam, & pro quibus hodie prætenditur immissio, quę non probari dicebatur ex solo constituto, quando

quando vt hic in instrumẽto donationis bona non leguntur specificata, sed designanda & certificanda per procuratorem ad id specialiter in donatione constitutum.

Quia fuit responsum sufficienter cõstare de specifica qualitate bonorum possessorum per Sulpitiam de tempore donationis, ex instrumento dotis eiusdem constitutæ per fratres illius, in quo hæc bona continentur,
8 & in quorum possessione vsque ad diem donationis continuata præsumitur, nisi de intermedia possessione alteri quæsita doceatur. *l. siue possidetis, vbi Bart. & Bald. C. de prob. Menoch. præs.* 64. *nu.* 1. *lib.* 6. *Rota dec.* 4. *num.* 12. *par.* 2. *diuers.* & vlterius conuincitur hæc specifica bonorum probatio ex instrumento appreheusionis, quam fecerunt sorores filiæ Victoriæ die 20. Ianuarij 1627. mortua iam Sulpitia in quo hæc ipsa describuntur tanquam reperta in hæreditate illius.

Minus releuat, quod donatio fata sit per Talphinam, & Sulpitiam Posthumiæ filiæ, & nepoti respectiuè absenti, quæ nunquam ab ea probatur ratificata, prout necessarium videbatur ad effectum transmissionis etiam
9 si pro ipsa Notarius fuerit stipulatus, ita quod ab hærede illius non possint postea ratificari. *Castr. cons.* 195. *num.* 2. & *seq. par.* 2. *Surd. cons.* 60. *nu.* 17. *volum.* 1. *cum alijs allegatis.*

Quia ex facto tollitur obiectum, & de iure cõtrariam opinionem Rota sequitur nã Posthumia vna cum ma e, & Fabio Archa pro suo iure & interesse in strumẽto dotis promiserunt trader e, da & cõsignare eidẽ Dionysio titulo dotis edietatem bonorum Talphinæ matris, & Sulpitiæ amitæ aliàs donatorum Victoriæ, & Posthumiæ so-
10 roribus germanis, ex qua bonorum † dispositione consequitur expressa donationis ratificatio. *Caputaq. decis.* 26. *num.* 4. *par.* 2. *Castr.* originaliter declarans *in l. si auia*, C. *de iur. delib. Franc. decis.* 14. *num.* 41. *Surd. consil.* 501. *num.* 12. & idem fuit firmatum *in Meleuitana bonorum 3. Aprilis præteriti coram D. meo Merlino*, sunt enim secundum Castren. duo actus distincti, vnus acquisitionis, qui præcedere debet, & alter cessionis qui subordinatè stat ad præcedentem, & vnus sine altero perfici non potest, de iure autem ad
11 effectum † acquisitionis actionis, qui est casus, de quo agitur, verior est opinio, quod non requiratur ratificatio donatarij. *Thes. decis.* 70. *num.* 5. *Card. Mant. de coniect. lib.* 13. *tit.* 7. *num.* 25. *Card. Seraph. dec.* 1184. *num.* 13. *Rota decis.* 683. *num.* 4. *part.* 1. *diuers.* & plenius in *Romana donationis* 21. *Aprilis* 1614. *coram bon. mem. Vbaldo*, quidquid autem sit
12 ad effectum acquisitionis dominij, & possessionis, quæ semper & acquiri, & transmitti, & cedi possunt ad beneficium donatarij, & hæredum, vt in eadem decisione Romana donationis latissimè firmatur.

Nec pariter aduersatur conditio apposita in donatione, quod moriente aliqua ex dictis Victoria, & Posthumia donatarijs sine filijs, vel filiabus legitimis, & naturalibus vna alteri, & altera alteri, vel illarum filij, seu filiæ in eorum locum succedant in eisdem bonis donatis, quæ conditio dicebatur adimplera, ex quo Posthumia, & Catherina decesserunt superstitibus filiabus fęminis Victoriæ alterius sororis, quæ vocatæ prætenduntur in casum pręcedentiæ illarum tàm ex verbis donationis, quàm ex coniecturata mente donatricis.

Quia ex verbis contrariũ est verius, quod non sint vocatæ per reciprocam; nam mor-
13 tua † Posthumia cum Catherina filia statim expirauit fideicommissum, *Oldrad. cons.* 21. *Rota dec.* 118. *par.* 1. & *decis.* 230. *par.* 2. *diuers.* latissimè *Odd. cons.* 67. *per tot.* & in proprijs terminis *Cyn. & Bald. in auth. sed si quis. C. de secund. nupt. Achill. decis. vnica de donat.* & *Suar. cons.* 10. *num.* 42. & 43. Sunt quidem filij, & filiæ positi in conditione si donatariæ decesserint sine filijs, & vocatis, vt in locum
14 earum succedant; sed respectiuè quoad portionem matris non materteræ: quia in verbis deficit reciproca vocatio. *Gabr. cons.* 115 *num.* 9. *lib.* 1. *Menoch. præsumpt.* 76. *n.* 86. *lib.* 4. *Seraph. dec.* 1479. *num.* 1. & sæpè hæc distinctio voluntatis Testatoris fuit firmata in hoc Tribunali, vt in *Senogallien. Fideicommissi* 24. *Octobris* 1605. *coram bo. me. Penia*, & *in Prænestina bonorum* 16. *Ianuarij* 1613. *coram bon. mem. Card. Sacrato*, & *in receent. decis.* 100. *n.* 3. *par.* 1. & 667. *n.* 8. *par.* 2.

Coniecturæ autem vndecim, quæ pro reciproca deducuntur non etiam inillã cõcludunt: quia neç de per se, nec simul iunctæ inferũt. Sulpitiam sensisse, vt reciprocè filij fęminarum tenerentur, eueniente casu mortis, alter alteri restituere; nam prima, secunda, & tertia, respiciunt statutum, & consuetudinem Narnien. circa reuersionem bonorum donatorum. de quibus infra dicetur quarta, & quinta declarant *cons.* 21. *Oldrad.*
15 ex quo versamur in contractibus, & in Statuto Vrbis, quod propterea filij in conditione positi censeantur vocati, quod non controuertitur, quãuis Statuto Vrbis adhuc non

non est probatum, quod Narnienses subiaceant; sed alia est quæstio, an reciprocè sint vocati, prout in præsenti necesse est probare, quod non determinant verba donationis, nec statutum; sexta coniectura quæ deducitur ex prohibitione disponendi vltra certam quantitatem, tenet suos auctores, & fauet descendentibus respectiuè donatariorũ; s. ptima deducta ex argumento maioris dilectionis filiorum Victoriæ, & Posthumiæ ad exclusionem extranei, non mæretur allegari; quia donatio legitur stipulata pro earum hæredibus, & successoribus quibuscumque, & sic pro quibuscum-
16 que extraneis, etiam si ageretur de materia prohibitiua, prout est emphyteusis Ecclesiastica. *Clar. in §. emphyteusis qu. 6. vers. sed nunquid, & quæst. 28. vers. 2. est casus. Couar. var. resol. lib. 2. cap. 17. n. 5. Gabr. cons. 76. n. 13. lib. 2. Mant. de contr. lib. 22. tit. 19. n. 22. Valasc. de iur. emphyt. quæst. 44. nu. 9.* Octaua & nona positæ in præcepto diuidendi bona inter donatarias statim sequuto obitu Sulpitiæ, & quod eadem esset mulier simplex, & idiota nihil inferunt; nam esto, quòd per diuisionem præsupponatur superexistentia donatariarum: non propterea vocantur superstites, & dato quod sit simplex & idiota, cuius mens potius, quàm verba sint attendenda, si non constat de hac mente, certè ad hanc reciprocam inferri non potest. Decima coniectura deducitur ex declaratione nullitatis donationis, de qua infra dicetur. Vndecima & vltima est præsuppositiua reuersionis ad donatricem, ex quo Posthumiæ, & Catherinæ eadem Sulpitia superuixit, quod si de iure verum esset, non forent necessariæ coniecturæ, vt pariter mox dicetur.

17 Non obstat igitur statutum, aut consuetudo Narnien. de qua testatur *Corn. cons. 66 vol. 4.* quæ etiam fuit firmata in *Narnien. Dotis 13. Martij 1591. coram bo. mem. Penia,* quòd scilicet vxore præmoriente cum filijs qui successiuè absque prole decedant ante annos 25. maritus nullo retẽto lucro dotis, dotem integrè restituere teneatur; vt propterea eodem modo debeat interpretari
18 pactum donationis propter conformitatem voluntatis contrahentium cum ipsa consuetudine. *Bart. in l. de quibus num. 17. ff. de legib. cum allegatis.*

Quia præsupposita etiam consuetudine citra veri præiudicium, prout allegatur, & firmatur in decisione supradicta, reuersio fieri non potest ad donatricem superstitem quia pactũ donationis resistit reuersioni; dũ stipulata fuit pro ipsis sororibus, & earum, & cuiusque ipsarum hæredibus, & successoribus quibuscumque, vnde si non acquiritur Dionysio vti marito superstiti, acquiri debet vti hæredi Catherinæ hæredis Posthumiæ eius matris iuxta formam pacti donationis, cum quo Sulpitia voluit bona transire ad donatarias.

Prout nec obstat, si dicatur, quòd si seruandum sit ius commune, adhuc illi locus sit ex eo, quòd donatio facta fuerit in limine matrimonij, & contemplata proles ex dicto matrimonio exitura; vnde si donata-
19 ria decessit cum Catherina infante, quæ non multo post superuixerit, perinde sit, ac si sine liberis decessisset, & conditio purificata remaneat. *Auth. sed etsi quis, C. de sec. nupt. Faber. in suo C. l. 8. tit. 37. de donat. in princ.* quem sequitur *Fontanell. de pact. nupt. clauf. 4. glos. 24. num. 22.*

Quia ex pluribus euitatur obiectum, nõ enim versamur in donatione sequuta contemplatione matrimonij, & prolis ex eo suscipiendæ, quæ si extinguatur vno donatore, inde bona reuertantur ad donantem, sed sumus in donatione pura, & absoluta, facta Posthumiæ, & ab ea sic acquisitã, postmodum data in dotem Dionysio eius viro ferè quadrimestre post; vt legitur in instrumento dotali 17. Maij 1624. & cum claula, & titulo puræ, meræ, & irreuocabilis donationis, quæ fit, & fieri dicitur inter viuos,
20 & pro hæredibus, & successoribus quibuscumque per quæ verba donatio dicitur simplex, & non ob causam; quamuis in ea sit facta mentio matrimonij, tanquam de causa impulsiua, & non finali. *Oldrad. cons. 5. Titius Guidop. qu. 145. Dec. cons. 239. num. 2. Natt. cons. 609. in 1. dubio num. 3. Franc. March. dec. 326. num. 2. & 3. Soccin. sen. cons. 53. num. 1. lib. 1. & 295. num. 9. lib. 2.* dicens Oldradum non habere contradicentem, quando causa est impulsiua, præterea mortua Catherina, reuersio si esset facienda, ad proprios hæredes deuolui deberet ex forma pacti donationis, qui nihilominus est ipse Dionysius, vt initio est probatum; & demum, quia semota consuetudine, aut statuto Narniæ, in donatione non legitur aliquod pactum reuersiuum, à quo possit inferri, donatricem sensisse de reuersione ad ipsam in casum deficientis prolis; sed solùm fuit prouisum per substitutionem ad fauorem filiæ, & neptis respectiuè, quam per natiuitatem Catherinæ, & illius superuiuentiam, diximus cessasse; vnde quæ dicuntur per Fabrum, & Fontanell. facilè ex

21 facto euitantur, & prout † de iure superuiuentia filij post obitum matris etiam per momentum impedit euentum conditionis, quod Posthumia sinè liberis decesserit *Neuiz. cons. 45. num. 9. Bertran. cons. 309. num. 4. par. 2. volum. 3. Surd. cons. 206. numer. 29. volum. 2.* & quamuis dissentiant de tempore; quia *Neuiz.* dixerit de modico tempore, & *Bertran.* de hora temporis: cum tamen Catherina superuixerit per plures menses, non erit insistendum super hac differentia.

Demùm non obstat nullitas donationis ob non seruatas solemnitates, tam statuti Narnien. circa interuentum proximioris consanguinei, quàm Statuti Vrbis 149. lib. 1. in cuius districtu prætenditur Ciuitas Narnien. ob non adhibitas subscriptiones partium, & testium, super quibus nullitatibus lite pendente per monitorium 1. Martij 1627. dicebatur de immissione non
22 esse agendum, nisi † lite pendente terminata *Rot. decis. 864. num. 5. par. 4. diuers. & in Bonon. pecun. 23. Ianuar. 1617. coram bo: mem. Buratto.*

Quia illa exceptio nullitatis absque probatione non solet impedire effectum im-
23 missionis, † probanda autem non releuat, & ad petitorium solet remitti tanquam requirens altiorem indaginem, iudicium, ac discussionem *Osasc. decis. 26. per totam, & latissimè fuit firmatum in Bonon. de Maluetijs 11. Decembris 1624. coram me*, in præsenti autem, quod Sulpitia haberet consanguineos proximiores ijs, qui in instrumento interuenerunt, non probatur, & qui alle-
24 gant illorum † præsentiam in loco contractus tenentur probare, & etiam quod commodè potuerint interuenire *Rota in Rom. 18. mill. 11. Martij 1613. coram Domino meo Decano, & in alijs per Adden. ad decis. 459. num. 10. coram Papa Gregor. XV.* defectus autem nullitatis ex Statuto Vrbis non est attendendus, nisi probata subiectione Ciuitatis Narniæ, de qua non constat, nisi
25 per attestationes, quæ non solent † fidem facere; & nihilominus districtuales Ciuitates vbi habent particularia statuta, & prout in ipsa donatione dicitur fuisse processum iuxta formam Statutorum Narniæ,
26 tunc statuta loci districtus, non † autem Vrbis sunt seruanda, ita disponente altero Statuto Vrbis 42. *lib.* 1. & de iure idem etiam determinant *Bald. in l. de quibus in 2. & 3. respons. ff. de legib. Soccin. Sen. cons. 7. numer. 7. vol. 1. Rot. in Balneoreg. bonorum apud Marches. par. 2. fol. 152.* & ad litem motam super nullitate vigore monitorij 1. Martij 1627. sufficit respondere, de ea in actis non constare.

Et ita, &c.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO.

Romana præstationis Cedulæ.

Die Veneris 1. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

Protestatio, quando sit contraria facto, & quando non ad effectum, vt suffragetur. Mora quando dicatur incursa per debitorem, & an computetur mensis acceptationis termini. Pactum quando non dicatur pœnale.

SVMMARIVM.

1 *Protestatio tollit mentem à facto, & per illam præseruatur ius parti.*
2 *Protestatio contraria facto non suffragatur.*
3 *Proprietarius, si recipiat canonem ab emphyteuta cum protestatione, quod non censeatur remissa caducitas, nihilominus censetur remissa, & num. 5.*
4 *Protestatio non contraria facto, sed tollens mentem à facto, ac declarans animum recipientis, suffragatur.*
5 *Contraria simul minimè stare possunt.*
6 *Caducitas si per voluntatem Domini cessauerit, tunc si protestatur in contrarium, talis protectatio non substinetur.*
7 *Facta magis, quàm verba sunt attendenda.*
Mora non dicitur incursa, cum per debitorem non steterit, quominus solueretur, numer. 5.
8 *Mensis acceptationis termini non est computandus ad effectum moræ.*
9 *Mensis acceptationis termini debet imputari ad considerandam moram, quando in tempore suspecti termini non fuit facta solutio.*
10 *Depositio, quando parum releuet ad effectum excusandi à cursu moræ.*
11 *Promissio facta alicui, censetur pro prima vice.*
12 *Promissio, si referatur ad actum, qui plures ab eadem persona potest reiterari, tunc non intrat* l. boues, §. hoc sermone, ff. de verb. signific.
13 *Mora de iure Canonico potest purgari quan-*

quando ius partis non fuit factum deterius.

14 *Mora quando conuentum est, quod non possit purgari, tunc cessat dispositio Iuris Canonici.*

15 *Pœna, in casu moræ apposita, non debetur nisi quatenus intersit.*

16 *Pactum, quod non continet amissionem rei, vel pretij, vel solutionem ultra debitum, sed solùm maiorem cautelam, non dicitur pœnale.*

17 *Bona certa si obligantur cum facultate illa distribuendi in euentum moræ in solutione, tunc tale pactum non dicitur pœnale.*

18 *Debitore extante moroso, quod liceat creditori capere fructus propria auctoritate, tale pactum non dicitur pœnale, cum tendat ad faciliorem exactionem.*

DECISIO CCXVIII.

CATHERINÆ legatariæ bo: mem. Ginebriæ Saluiatæ fuerant pro dicto legato cessa scuta mille ex censu maioris summæ, quem Tholomeus Guarinus eidem Ginebriæ vendiderat cum expressa obligatione, quod si dictus Tholomeus, & illius hæredes in soluendis dictis annuis censibus essent morosi per duos menses post finem semestris tenerentur, &c. Itaut mora quantumuis etiam minima purgari minimè possit, &c. dare, & præstare vnam cautionem bancariam in Vrbe fide, & facultatibus idoneam ad contentamentum dictæ D. Ginebriæ, & suorum, &c. pro solutione dicti annui census pro triennio tunc proximo. Vnde cum Cecilia tanquam cessionaria Catherinæ coram A.C. ad dictam cautionem contra Capitaneum Curtium Setaccium vti fideiussorem principaliter, & insolidum in præfato censu obligatum, ac successiuè contra illius hæredes egerit, atque obtinuerit, causa mihi commissa cum clausula, *si quid exequen.* Dubitaui an mandatum A. C. esset exequendum, cuius dubij resolutio pendet ex duobus. Primò, an constet de mora. Secundò, quatenus sic, an possit purgari.

Et quantum attinet ad primum, cum semestre esset maturatum die 2. Augusti 1624. & solutio non fuerit facta nisi die 18. Octobris eiusdem anni, vtique cum lapsum esset, ne dum semestre, sed etiam bimestre, negari non potest, quin mora fuerit incursa; Quamuis enim pecuniæ fuerint postea solutæ; Attamen non fuerunt receptæ simpliciter, sed cum protestatione, ac sine præiudicio cedulæ bancariæ, iuxta decretum R.P.D. Bichij tunc A.C. Locumtenen-
1 tis, † quæ protestatio tollit mentem à facto, itaut per illam fuerit præseruatum ius parti, *l. non solùm, §. morte vbi DD. ff. de nou. oper. nunc.*

2 Neque obstat, quod ista † protestatio tanquam contraria facto non suffragetur, *l. si extraneus in princ. ff. de acquir. hæred.* sicuti si Dominus recipiat canonem ab em-
3 phyteuta † cum protestatione, quod non censeatur remissa caducitas, nihilominus censeatur remissa, *Mantic. decis. 200. per tot.* Quia responsum fuit terminos esse diuersos, in casu enim nostro protestatio tollit mentem à facto, non autem est facto contraria, quia se compatiuntur adinuicem, quod fructus decursi debeantur, & quod pro fructibus decurrendis fideiussor propter moram teneatur præstare cedulam
4 bancariam; vnde † protestatio non tanquam contraria facto, sed tollens mentem à facto, ac declarans animum recipientis fructus suffragatur, *Rubeus in repet. dicta l. non solùm, §. morte numer. 349. ff. de nou. oper. nunc. Rip. in cap. cum M. Ferrarien. numer. 70. & 83. de constitut. Bursat. cons. 214. numer. 16. lib. 2.* In casu verò emphyteusis protestatio
5 est † facto contraria, quia non reperitur aliquid, quod possit præseruari, ex quo exactio pensionis, & caducitas sunt contraria, itaut simul stare minimè possint;
6 Vndè cum caducitas per † voluntatem Domini cessauerit, nullum ius isti protestanti potest reseruari, *vt benè per Guidonemp. decis. 171. & decis. 172. & ibi Adden.* Est enim inconueniens, quod quis eodemmet tempore habeatur pro emphyteuta, & pro non emphyteuta, ac ideò
7 quidquid protestatio dicat † factum præualet verbo, vt dicit *Bald. consil. 8. num. 2. lib. 1.*

Non obstat, quod cum semestre fuerit maturatum die 2. Augusti, & fuerit actum ad fructus die 7. Septembris sequentis, procurator cum speciale mandato Curtij die 9. eiusdem mensis Septembris, & sic ante lapsum duorum mensium suscepit terminum, & die 6. Octobris pariter sequentis accessit ad domum Ceciliæ pro soluendis fructibus semestris. Vndè nulla fuit incursa mora, cum per ipsum debitorem non steterit, quo minus solueretur, ex quò oblatio satis erat facta in tempore, cum
8 mensis † acceptationis termini non esset

computandus ad effectum moræ, *ad l. fideicommissi, ff. de vsur.* & fuit dictum *coram me in causa Romana fideiussionis 3. Iulij 1617. & 26. Martij 1618.* quia fuit responsum susceptionem termini nullatenus suffragari, ex quo in tempore suscepti termini non fuit facta solutio; Vndè mensis † ille debet
9 imputari àd considerandam moram; Nec potest suffragari asserta oblatio facta Ceciliæ, quia de ea deponit vnicus tantùm testis, cujus etiam depositio parum rele-
10 uat ad † effectum excusandi ab incursu moræ, dum dicit Ceciliam respondisse, quòd pecuniæ darentur famulo in præsentia testium, & quòd eius Vir erat absens à Curia, quodque erat reuersurus intra octo dies. Vndè supposito etiam citra veri præiudicium, quod ista essent vera, non est locus excusationi. Cur enim non fuerunt tunc solutæ pecuniæ, reportata quietantia saltem manu aliena, si mulier scribere nesciebat, vel si vir erat reuersurus intra octo dies, quare pecuniæ statim post reditum Viri non fuerunt solutæ, aut saltem factum legitimum depositum in actis.

Nec etiam obstat, quod Ceciliæ fuerit sub die 3. Iulij 1619. facta prima cessio pro scutis 500. secunda verò sub die 23. Nouembris 1621. pro alijs scutis 500. Ac ideò licèt sub die 21. Octobris 1620. post incursam moram pro primis scutis 500. ad dictam cautionem egerit fuerunt nihilominus postmodum factæ; & receptæ solutiones absque aliqua protestatione; vndé censetur reces-
11 sum à dicto pacto, & sic † cessat promissio in futurum, cum intelligatur de prima vice, *ad l boues, §. hoc sermone, ff. de verb. signific. & lat è Tiraq. in princ. illius legis*; quia respon
12 sum fuit, quod † cum promissio referatur ad actum, qui pluries ab eadem persona potest reiterari, non intrat dispositio prædicti, §. *hoc s rmone, vt per Tiraq. ibidem limit. 13. 20. & 22.*

Quantum attinet ad secundum, an mora potuerit purgari, visum fuit Dominis in casu de quo agitur negatiuè responden-
13 dum, quia licèt de æquitate † canonica possit mora purgari, quando ius partis non est effectum deterius, *c. potuit de locato, c. in tua de pœnis, & latè fuit deductum coram me in dicta causa Romana fideiussionis 3. Iulij 1617. & 16. Martij 1618.* Attamen secus est in casu isto, cum fuerit expresè, & specia-
14 liter † conuentum, quod mora quantumuis minima purgari non possit, *Bald. in l. sancimus 26. num. 4. per illum text. C. de fideiussoribus Alex. in l. in Insulam num. 23. Rip. num. 117. Crot. num. 82. vers. quinto difficultas est, Iacobus Nig. num. 278. ff. de verbor. oblig. Mainer. in l. nulla intelligitur mora numer. 47. ff. de regul iur. Grau. super ritu 173. numer. 4. Afflict. decis. 174. numer. 4. Corbul. de caus. priuat. ob non solut. canonem limit. 41. numer. 12. Caputaq. decis. 247. num. 2. par. 1. Put. decis. 456. numer. 4. lib. 2. in correct.* vbi quod nemo dubitat de hac conclusione, *& ex Modernior. istam sententiam tenent, & alios referunt Mancin. de iuramento par. 4. effect. 13 num. 35. Adden. ad Seraph. de priuil. iurament. priuil. 88. numer. 23. lib. 3. & fuit resolutum in causa Romana pecuniaria 8. Martij 1624. coram bo: mem. V baldo seniore.*

Neque est verùm, quód istud pactum præstationis cedulæ bancariæ in causa mo-
15 ræ contineat † pœnam, quæ non debetur, nisi quatenus intersit, *Seraphin. decis. 809. num. 4. & fuit dictum in causa Romana lignorum 4. Iunij 1603. coram bo: mem. Card. Lancellotto iuniore*, quia fuit responsum, pactum istud non continere amissionem rei, vel pretij, vel solutionem vltra debitum, sed concernere solùm maiorem cautelam.
16 Vndè † non est pœnale, *vt in puncto resolutum fuit in dicta causa Romana pecuniaria coram bo: mem. V baldo*; Et sicuti census ab initio potuisset imponi cum dicta cautione cedulæ, ita potuit apponi pactum, quod cedula daretur in casu moræ; vt in simili
17 quando obligantur certa bona † cum facultate illa distribuendi in euentum moræ in solutione fructuum census, quod pactum non sit pœnale, *Martin. de iure cens. cap. 6. numer. 269. & seqq. Cencius de censib. par. 1.*
18 *cap. 1. quæst. 3. num. 37.* & debitore † extante moroso, quod liceat censuario capere propria auctoritate fructus fundi, & tamen hoc non sit pœna, cum tendat ad faciliorem exactionem census, *Boccac. de censib. par. 2. numer. 72. Mart. dicto cap. 6. num. 357. Cenc. post alios vbi supra numer. 35 vers. 4.*

Ex quibus conclusum decretum R. P. D. Bichij esse exequendum, cum dicta cautio bancaria præstari debeat ex prædictis, &c.

REVE-

REVERENDISSIMO P.D. COCCINO.

Romana pretij Grani.

Die Lunæ 11. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

Debitor, quando non dicatur constitutus in mora aliquid consignandi, vel soluendi in loco destinato.

SVMMARIVM.

1 *Ex pretij qualitate dignoscitur qualitas rei venditæ.*

2 *Comparatiuum supponit positiuum.*

3 *Expressum, licèt non sit aliquid, tamen si proueniat ex natura rei, habetur pro expresso.*

4 *Expressum aliquid dicitur, quod necessariò consequitur ex expresso.*

5 *Ex præsenti benè arguitur in præteritum.*

6 *Debitor, quando non dicatur in mora.*

7 *Debitor non constituitur in mora consignandi, vel soluendi rem promissam in certo loco, nisi creditor probetur paratus recipere in eodem loco, num. 17.*

8 Bart. doctr. in l. item illa numer. 23. ff. de constit. pecun. *non habet locum in actore, sed in reo, & num. 11.*

9 *Debitor non constituitur in mora in loco solutioni destinato, non soluendo propter absentiam creditoris, sed non tamen liberatur à debito.*

10 Osasch. decis. 4. numer. 26. & seq. *declaratur.*

12 *Fundans se in aliqua qualitate extrinseca, quæ naturaliter se habet ad esse, & non esse, siue sit actor siue sit reus in negotio principali, cum in hac qualitate sit actor debet illam concludenter probare.*

13 *Creditor non potest allegare in tempore ei non fuisse assignatam rem debitam, stante propria mora.*

Creditoris mora stante perinde est, ac si ab initio res debita ei consignata fuisset à debitore, num. 13.

14 *Oblatio etiam sola verbalis operatur ipso iure liberationem.*

Ita vt periculum rei oblatæ transferatur in eum, cui fit oblatio, num. 14.

15 *Oblatio habet vim consignationis.*

16 *Testis vnicus non probat.*

18 *Creditor, qui est in mora in non recipiendo triticum intra tempus conuentum, debitor potest etiam absque decreto Iudicis illud vendere.*

19 Text. in l. 1. §. licèt autem, ff. de pericul. & comm. rei vendit. *extenditur etiam ad frumentum.*

DECISIO CCXIX.

DIE 15. Septembris 1623. D. Horatius Falconerius vendidit Communitati Parmen. modios 500. tritici superiori anno 1622. in Prouincia Marchiæ recollectos ad rationem scutorum 26. cum dimidio pro modio, quos in horreis Ariani conseruabat, promisitque illos consignare in loco Gori non multum distante à dicto loco Ariani, & vt dictum fuit *Spediti alla vela à tutte sue spese liberi da ogni tratta, & Dogana*, Duobus etiam alijs adiectis conditionibus, videlicet, *che li grani debbano esser buoni, recipienti, mercantili, non fetidi, non punti, e ben conditionati*. Secunda, *che il venditore sia obligato consegnare detto frumento per tutto il mese di Ottobre prossimo*, hoc est eiusdem anni 1623. *à chi sarà deputato dalla detta Communità, e non consegnandolo possa la detta Communità prouedersene da altri ad ogni danno, & interesse del venditore.* Et additum fuit: *Che detta Communità sia obligata pigliar la consegna per tutto il mese di Ottobre, & non la pigliando passato detto tempo restino à rischio di detta Communità, e sia obligata nondimeno pagare il detto prezzo, &c.*

Vndè cum elapso tempore consignationis Dominus Falconerius ex Iudicis decreto alijs vendiderit granum minori pretio, quàm scutorum 26. cum dimidio prætendebat Communitatem teneri supplere pretium, quod cum negaret Communitas, consulta Rota super hoc articulo censuit communitatem ad dictum supplementum teneri.

Et cum iste articulus tres habeat inspectiones, quarum prima est, vt videatur, An granum esset qualitatis promissæ. Secunda quatenus sic, quis defecerit. Tertia quatenus Communitas defecerit, An damnum D. Falconerij sit adeò liquidatum, vt Communitas ad illud teneatur. Quantum attinet ad primam inspectionem septem testes, qui dantur in summario D. Falconerij numero secundo concordant: *Che li grani del mese di Settembre, e per tutto il mese di Ottobre, e doppo anco, & fino alla vendita di essi, fatta alli Fornari, erano buo-*

ni, recipienti, mercantili non fetidi ne punti, ma ben condittonati, e per tali communemente da quelli, che l'hanno veduti, & maneggiati sono stati tenuti, & reputati, & quartus, & quintus testes super quarto vlterius subdunt, *perche è da credere, che se fossero stati diuersi, non hauerebbero hauuto spedito esito, come hanno hauuto massime à Fornari, hauendoli comprati li Fornari di Ferrara, e Cento*, quæ ponderatio optimè facit, vt in simili considerat *Giouagn. cons. 43. num. 33. versic. ad hæc facit.* insuper deponunt, quód frumentum fuit venditum eodem pretio, quo aliud frumentum benè conditionatum
1 communiter vendebatur ex † qualitate enim pretij dignoscitur qualitas rei venditæ, *gloss. in l. 1. §. qui superficiem in verb. agendo, & ibi Bart. num. 3. ff. de superficibus, idem Bart. in l. patronis, §. 1. num. 1. vers. fallit si ex coniecturis, ff. de legat. 3. Bald. in l. 1. num. 5. C. qui testam. facere possunt, & consilio 245. num. 1. in fin. lib. 3. Surd. consil. 13. num. 37.* quos omnes in proprijs terminis deducit idem, *Giouagn. in consil. 44. numer. 23. eodem lib. 1.* vndè cum isti testes concludunt frumentum habuisse qualitates requisitas in apocha non solùm de tempore consignationis faciendæ nempè per totum mensem Octobris, sed etiam post, non videtur posse negari quin granum esset qualitatis promissæ, &c.

Neque obstant verba primi testis, quæ ponderantur in contrarium, dum dicit, *Vero è, che in questo vi sono qualche Grani punti d'auantaggio di quello, che erano, quando mi furono mostrate dette mostre*, quasi denotet, quod de tempore anteriori adfue-
2 rint grana puncta, † cum comparatiuum supponat positiuum, *Bald. in l. 2. num. 3. C. de probat. Surd. decis. 65. num. 12.* Quia iste testis declarat, quod dicta alteratio euenerat ex eo, quod Granum fuerat à mense Octobris vsque tunc clausum in horreo, ibi: *E questo è seguito per essere stato in granaro dal mese di Ottobre fino adesso.* Nec dicatur quòd quamuis ista ratio concludat quoad alterationem, non tamen excludat, quod de mense Octobris non esset punctatum, quia cum nedum iste testis, sed alij deposuerint, quod de mense Octobris *li grani sono stati buoni, recipienti, mercantili, non fetidi, nè punti*, sequitur, quòd punctatio de qua videtur inferre iste testis non fuerit talis, vt granum non esset recipiens, prout fuerat promissum, nam etsi fuerit etiam promissum non esse punctatum, tamen promissio debet intelligi, itaut non esset bonum, mercantile, &c. quia cum in apocha fuerit expressè dictum, quod granum erat recollectum de anno antecedenti 1621. clarum erat quòd non poterat esse sine aliquali punctatione, vt patet ex fide nobilium mercatorum Vrbis, de qua punctatione non intellexerunt partes, sed de illa, quæ præter naturam rei operaretur, vt granum non esset bonum, & mer-
3 cantile, & fetidum, licèt † enim hoc non fuerit expressum tamen cum proueniat ex natura rei, habetur pro expresso *Ias. in l. cum quid 3. sub num. 17. ff. si cert. pet.* & sufficit ad effectum, quod dicatur expressum,
4 quod † necessariò consequatur ex expresso scilicet ab expressione, quòd triticum erat superioris anni 1622. *Bald. in l. fin. in 10. oppositione num. 23. C. de hæred. instit. Decian. cons. 10. sub num. 15. vol. 5. Paris. cons. 8. num. 17. vol. 1.*

Et hac responsione tolluntur etiam ea, quæ ponderantur contra secundum, tertium, & quartum testes, nam vltra quod dictus secundus deponit de possibilitate, ibi: *Può essere, che in essi vi fosse qualche grano punto, come sogliono essere in quasi tutti li grani vecchi*; non concludit de tali punctatione, itaut granum non esset mercantile, &c. prout tale fuisse supra deposuerat, vt dictum est: tertius verò testis dum dicit: *Conuiene necessariamente esser deteriorato qualche poco si per essere stato chiuso, ne detti granari, come anco per hauer sentito il caldo prossimo passato di quest'anno*, vtique intelligit de solita deterioratione, quam habet granum vetus, cum statim subdat *dal principio però di Settembre fino per tutto Ottobre, & doppo è stato sempre di buona conditione*, & idem repetit super quarto, & recipit etiam declarationem à quarto teste in verbis illis, *era di buona conditione, mercantile, e recipiente anco adesso vltimamente, non dico già dell'istessa, che era del mese di Settembre, & Ottobre, &c.* Ex quibus verbis negari non potest quin eliciatur probatio optimæ qualitatis, & nulla tenus deterioratæ in mense Octobris, si post deteriorationem frumentum erat adhuc *vltimamente di buona conditione mercantile, e*
5 *recipiente*, & sic multò † magis in præteritum, nempè de mense Octobris, *Alciat. reg. 2 præsumpt. 26. Rota decis. 37. & decis. 281. num 2. par. 2. diuers.* & tandem ita respondetur obiectis contra septimum testem, ibi: *Salua però detta poca deterioratione*, quæ ideò debet intelligi de subsecuta post mensem Octobris.

Quan-

Quantum attinet ad secundam inspectionem, quis defecerit licèt Falconerius teneretur deferre triticum ad locum Gori; tamen ad id non erat obligatus, nisi prius fuisset ei denunciatum Communitatem deputasse aliquos, qui granum reciperent, nè Falconerius conduceret granum in incertum ignorans cui granum esset consignandum. Imò & paratas esse naues, super quibus potuisset onerari; debebat enim consignari in loco Gori *spedito alla vela*, idest in naui, quæ illud vehere debuisset, & propterea cum Falconerio non fuerit denunciatum, quis esset recepturus granum, & super qnibus nauibus deberet one-
6 rari, vtique † ipse non fuit in mora *Bart. in l. item illa col. fin. numer. 23. ff. de constitut. pecun.* vbi firmat debitorem non constitui in mora consignandi, vel soluendi rem
7 promissam † in certo loco, nisi creditor probetur paratus recipere in eodem loco, & benè comprobat hanc doctrinam *Odd. consf. 50. num. 10. & seqq. Alb. consil. 182. num. 23.*

8 Non obstat, quòd doctrina † *Bart. in l. item illa* non habeat locum in actore, sed in reo, & ideò non faueat D. Falconerio, qui est actor, Communitas verò rea *Osasch. consf. 4. à num. 26. vsque ad 30.* vbi limitat doctrinam *Bart.* in casu isto, & in alio quocumque contractu, vltro citroque obligatorio, quando debitor ageret, firmans,
9 quod licèt in terminis doctrinam *Bart.* debitor non constituatur in mora non soluendi in loco solutioni destinato propter absentiam debitoris, non tamen est liberatus à debito, ideoque quod agendo ad obseruantiam contractus debet ipse prius adimplere; quòd si non fecit actio ei non competit per reg. *tex. in l. Iulianus, § offerri, ff. de act. empt.* & hoc dictum *Osaschi* laudat, & extollit *Cancer. var. resolut. lib. 2. cap. 6. num. 144. in fin.*

Nam huic motiuo fuit responsum, Pri-
10 mò dictum *Osaschi* † non applicari, quia Falconerius vendidit granum, quod habebat Ariani, & ex prædictis patet circa qualitatem grani, quod adimpleuit ex parte sua, ac propterea cum deberet consignari granum in loco Gori *spedito alla vela*, vtique in hac parte Falconerius erat debitor, & sic reus, Communitas verò actrix, & ideò onus probandi quod adesset, qui reciperet in loco Gori, & quod naues essent paratæ, incumbit Communitati iuxta do-
11 ctrinam † *Bart.* allegatam, quæ benè procedit in casu isto, quia cum Communitas sit actrix in hoc, quod teneatur probare præsentiam in loco Gori, debet probare istam qualitatem, qui enim se fundat in aliqua qualitate extrinseca, quæ naturaliter se habet ad esse, & non esse, siue sit actor, siue sit reus in negocio principali, cum in hac qualitate sit actor, debet illam
12 qualitatem † tanquam fundamentum intentionis suæ probare, *Cyn. in l. Actor. 23. col. 2. num. 2. vers. si autem est negatiua qualitatis extrinsecæ, & Alber. col. fin. num. 6. vers. si autem est qualitas extrinseca, C. de probat. Bald. in l. si verò S. § qui pro rei in fin. ff. qui satisd. cog. Herculan. de probanda negatiua nu. 296.* Et propterea Communitas tenetur probare, quod in loco Gori adesset qui reciperet granum, & quod naues essent paratæ ad onerandum.

Secundò fuit responsum, quòd ex testibus, qui dantur, constat Verugulam Agentem Communitatis sæpius extraiudicialiter fuisse interpellatum nomine Falconerij ad recipiendam consignationem de mense Octobris, cum protestatione, quod nulla mora Falconerio venditori imputaretur, vndè cum nihilominus non fuerit deputata persona, cui fieret consignatio, Communitas non potest allegare in tempore
13 consignationem factam non fuisse, † stante propria mora, quæ operatur, ac si ab initio granum fuerit consignatum, *l. Fabio scribit 50. ff. de contrahen. empt. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 26. num. 25. Odd. dicto consil. 50. num. 7. & 8. Senator Franciscus Niger Ciriacus controuer. 227. num. 19. & 23.* vbi in pun-
14 cto quod oblatio etiam sola verbalis † operatur ipso iure liberationem, itaut periculum frumenti oblati transferatur in eum, cui fit oblatio, & latiùs *num. 35.* vbi quod
15 huiusmodi † oblatio habet vim consignationis.

Neque obstat huic secundæ responsioni, quòd oblatio facta per Falconerium fuit facta in loco Ariani, non autem in loco Gori, vt deponunt testes in summario Communitatis *num. 3.* quia quoad primum, & secundum licèt deponant de oblatione facta per Falconerium in loco Ariani, non ideò non potest inferri, quod Agens Communitatis interpellauerit Falconerium ad faciendam consignationem in loco Gori, & quod nihilominus post dictam interpellationem fuerit denegata consignatio in prædicto loco Gori, de quo dicti testes nihil dicunt. Quintus verò potius facit in contrarium, dum dicit: *Io gli feci l'infrascritta oblatione, cioè, Signor Gio: Batti-*

Battista pigliate pure li grani del Signor Falconerio, che se toccarà à lui di pagare il datio di Ferrara, lo pagarà, e se toccarà alla vostra Communità bisognarà, che anch'ella facci il medesimo, ex his enim verbis patet, quòd nulla erat controuersia circa consignationem in loco Ariani, vel Gori, sed quòd solùm tractabatur de solutione datij Ferrariæ, quæ reseruabatur cui de iure, non autem negabatur consignatio in loco Gori, & hoc respiciebat interpretationem pactorum, an in eis comprehenderetur respectu Falconerij etiam datium Ferrariæ, nec ex secundo teste examinato pro Communitate potest inferri, quod adesset qui reciperet granum, & quod super hoc fuit facta interpellatio, quia quidquid sit circa exceptiones dicti testis, cum sit Parmen.
16 & † vnicus, quamuis dicat *Il Perinati*, scilicet Agens Falconerij *disse al Verugola*, qui agebat pro Communitate, *che non poteua consegnare il grano spedito alla vela, e con spesa, se prima non ne daua parte, e gli ne fosse dato ordine*. Attamen tam ipse, quàm alij supradicti testes id non probant de tempore, quo erat facienda consignatio, & cum consignatio debuisset fieri per totum mensem Octobris, deberent probare dictã responsionem fuisse factam de tempore quo non superesset tempus ad faciendam integram consignationem, ita ut agens Falconerij esset in mora consignandi, quæ
17 quidem † mora nullatenus probatur, cum nec probetur præsentia alicuius, qui loco Gori reciperet, nec quod naues paratæ essent ad vehendum triticum, vt dictum fuit.

Circa tertiam, & vltimam inspectionem fuit dictum damnum D. Falconerij esse sufficienter liquidatum, cum frumentum fuerit venditum partim ad rationem scut. 20. & partim ad rationem scut. 21. pro modio. Ideòque cum venditio fuerit facta Communitati ad rationem scut. 26. cum dimidio, Communitas tenetur ad interesse quanti minoris dictum frumentum fuit venditum secundum pacta. Frumentum enim fuit venditum ex decreto Iudicis, & licèt Communitas non fuerit intimata, tamen sufficit, quòd venditio fuerit facta bona fide, nempè pro eodem pretio, quo tunc frumentum bonæ conditionis, & qualitatis communiter vendebatur, prout ita venditum fuisse deponunt testes in *Summ. num.* 4. stante enim mora Communitatis in non recipiendo per totum mensem Octo-
18 bris potuit Falconerius etiam † absque decreto Iudicis triticum vendere, vt est *text.* qui loquitur de vino *in l. 1. §. licèt autem, vers. Commodius est ibi, aut vendere vinum bona fide, idest quantum sine ipsius incommodo fieri potest operam dare, vt quam minimè detrimento sit ea res emptori, ff. de pe-*
19 *ric. & commodit. rei vendit.* quem *text.* † ad frumentum extendit idem *Senator Franciscus Cyriacus Niger dicta controuer. 226. numer. 62.*

Et ita fuit conclusum Communitatem teneri supplere vsque ad pretium conuentum vtraque parte informante.

REVERENDISSIMO P. D. VEROSPIO.

Romana Domus, & Saluiani.

Die Lunæ 11. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

Possessio ad effectum Saluiani interdicti qualiter probetur. Censum imponens super domo, in qua quis habet partem, licèt tota in instrumento esset designata, nihilominus censetur impositus super dicta parte.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
2 *Testes, vt probent possessionem sufficit, quod de ea simpliciter deponant.*
3 *Possessio probatur per solam litis substentationem cum adminiculis.*
4 *Immissio denegari non potest creditori ex causa census, cum ei competat Saluianum.*
5 *In possessorio non admittitur exceptio de iure dominij, nisi fuerit incontinenti probata.*
6 *Saluianum nititur sola possessione, quam habet, qui pignus, vel hypothecam constituit.*
7 *Dominium debitoris in actione hypothecaria debet probari.*
8 *Obligasse, quis censetur rem propriam.*
9 *Censum imponens super re, in qua habet partem, censetur imposuisse super dicta parte, etiam quod tota res in instrumento esset designata.*
10 *Causa qualibet, solet excusare à desertione causæ.*

DECI-

DECISIO CCXX.

SENTENTIAM in Saluiano ad fauorem D. Felicis de S. Petro latam per Locumtenentem Illustrissimi Vicarij, dixerunt hodiè Domini esse confirmandam cuius iustitia, cum validitate non dubitaretur, videbatur controuerti non posse; De credito enim cum hypotheca appare-
1 bat † ex publico instrumento, quod facit probationem probatam, *Bart. in l. interest, num. 2. C. de solut. Dec. cons. 36. numer. 2. Ruin. cons. 128. numer. 1. lib. 4. Surd. decis. 177. num. 4.* vt etiam ad effectum Saluiani dixit pluries *Rota, vt in Romana Saluiani 22. Maij 1599. coram Penia, & 19. Nouembris eodem anno 1599. coram Cardin. Lancellotto, & Interamnen. Saluiani 14. Decembris 1611. coram bo: mem. Patriarcha Manzanedo*: domum verò fuisse possessam à Francisco Pergolella tempore impositionis census probant duo testes, qui ne dum concludunt, eum dicto tempore possedisse verum & antea, & postea vsque ad obitum in ea possessione continuasse, & fructum ex eadem domo percepisse, vt ideò dubitandum non esset, quin plenissimè possessionem anteriorem Francisci probarent,
2 cum satis esset, quod † de eiusdem possessione simpliciter deponerent, *l. stipulatio ista 38. §. hac quoque, & ibi glos. in verb. stipuletur, ff. de verb. obligat. Alciat. ibid. num. 9. & 10. Bart. in l. 2. num. 2. C. de acquir. possess. & in tract. de testib. vers. testis dixit aliquem possedisse numer. 9. & 10. Bald. in l. data opera num. 34. vers. item nota C. de his, qui accus. non poss. & in auth. & qui iurat num. 4. C. de bon. author. iudic. possid. Dec. cons. 400. num. 3. Cæs. de Grass. decis. 14. num. 2. & 3. de testibus, Rota decis. 307. num. 6. par. 1. in recent. & nouissimè in Nicien. decimarum 27. Nouembris 1626 coram R.P.D. meo Merlino, & in Romana dotis, seu Saluiani 10. Iunij 1626. coram R.P.D. meo Durano*; Et ex ijsdem etiam testibus probabatur possessio Augustini Mancini
3 rei conuenti, cum tamen † sola litis sustentatio cum adminiculis sufficeret, *Caputaq. decis. 372. numer. 1. par. 2. Cæs. de Grass. decis. 4. de restitut. spol. Rot. decis. 83. num. 2. decis. 119. num. 5. & decis. 360. num. 2. par. 1. in recent. Card. Seraph. decis. 1415. & in Firmana Saluiani 10. Nouembris 1621. coram Reuerendissimo Domino meo Decano*, vt ideò probatis requisitis in iudicio hoc Saluiani necessarijs, *l. 1. & ibi gloss. C. de precar. & Salu. interd. Bart. in l. 1. num. 3. ff. eod. tit. Aret. in §. item Seruiana institut. de action.* Immis-
4 sio † D. Felici negari non potuerit, cui vti creditori ex causa census Saluianum competebat, *Gabr. cons. 47. numer. 6. & seq. lib. 1. Menoch. adipisc. possess. remed. 3. num. 18. Afflict. decis. 383. num 3. & seq. Rota in Romana Saluiani 31. Maij 1602. coram Iusto, & in Romana rescissionis instrumenti 27. Iunij 1613. coram Vbaldo, & in recent. decis. 294. num. 2. & seq. par. 1.*

Quod verò ex parte Augustini explicabatur hanc domum cessisse in portionem Sigismundæ matris, quam Vincentius pater in suo testamento ex tertia parte sub conditione si nuberet, hæredem instituerat, indèque non potuisse à Francisco patruo sine eiusdem Sigismundæ consensu obligari, dixerunt Domini esse exceptio-
5 nem de iure dominij, quæ in hoc † iudicio non admittitur, nisi fuerit incontinenti probata, vt sæpius decisum fuit, *est decis. 307. num. 14. decis. 369. num. 4. par. 1. decis. 619. num. 4. par. 2. in recent. & in Romana legatorum de Columna 27. Ianuarij 1614. coram Cardin. Sacrato*, & contrarium, possessionem scilicet Francisci de tempore impositionis census, probatum fuisse, prout
6 sufficit, cum Saluianum † finiatur sola possessione, quam habebat qui pignus, vel hypothecam constituit, quinimò pignus non deducatur principaliter, sed incidenter, & ad effectum iustificandi possessionem,
7 contra quam fiat † in hypothecaria, in qua necesse est probare dominium debitoris, *Contard. ad l. vnicam, C. si de moment. possess. limit. 14. num. 14. Ripa in rubr. ff. de pignor. num. 19. vers. secundo casu, Negus. de pignor. & hypoth. 1. membr. 8. par. princip. num. 6. Corn. cons. 190. num. 1. vers. retento autem lib. 1. Rot. diuer. par. 2. decis. 34. num. 16.*

Et cum Franciscus esset, & ipse hæres Vincentij patris pro tertia parte, vel ex
8 quo dictam domum obligauit † censetur illam in portionem suam agnouisse, indèque rem propriam obligasse, *Alex. consil. 3. numer. 5. lib. 3. Rolan. cons. 78. num. 19. lib. 1. Peregr. de fideicomm. artic. 39. numer. 2. in fin. Rot. decis. 456. numer. 5. par. 2. in recent. & in Romana domus 12. Maij 1617. coram bo: mem. Andrea*; vel illam vti communem possidendo portionem suam in domo valoris scut. 2000. vt concedebant etiam informantes pro Augustino, benè potuit obligare censu scutor. 24. & 2000. sortis, cum tertia pars scutor. 665. & vltra benè eius summæ esset
9 capax, eamque solum tertiam † partem censetur obligasse etiam quod tota domus esset

in instrumento census designata, *Alex.consil.54.num.2.lib.3.Hond.cons.38.num.99.lib 1.Rub. Alexand. cons.99, sub num 2. Rota decis.249.par.1.in recent.& coram Gregor.XV. decis.225.num.1.& 16.*

Ex quibus pro confirmatione sententiæ responderunt, cuius tamen exequutioni ex capite rei iudicatæ dixerunt locum non esse, cum post interpositam appellationem à die habitæ notitiæ, & præsentatam commissionem bo: mem. Buratto obtinuerit Mancinus fatalia appellationis pluries coram R.P.D.meo Durano prorogari, coram quo, & si Iudex non esset diligentia, quam Mancinus adhibuit, ne causa desereretur impedire potuit sententiæ transitum in rem iudicatam, cum præsertim subrogationis, & commissionis antea præsentatæ R.P.D.Dunozzetto neget se notitiam habuisse, ex quo non fuit citatus ad dicendum
10 contra commissionem, vt ideò † hæc etiam causa, prout omnis, & quæcumque solet, illum à desertione valeat excusare, *Put.decis.228.lib.1.decis.130.lib.2.Crescent.decis.1 & 8.de appellat.*

Et ita, &c.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI

Ferrariensis Fideicommissi.

Die Veneris 15. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

Filij in conditione positi non censentur vocati, hoc tamen fallit, quando adsunt coniecturæ, quæ suadeant, quod testator illos voluit vocare, & quæ coniecturæ ad hoc non sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Conditio, si sine filijs decesserit, expirat, quando hæres habuit filios.*

2 *Filij in conditione positi non censentur vocati.*

Quod procedit etiam in filijs testatoris, numer.2.

3 Cons. Oldrad.21. *cessat ex coniecturis contrarijs.*

Ab opinione glos.in l.Lucius la 2.ff.de hæredit.institut. *receditur ex coniecturis, numer.3.*

4 Text. in l.Lucius la 2.ff.de hæredit.Institut.*declaratur.*

5 *Filiorum, & descendentium positorum in conditione existentia excludit substitutum.*

6 *In vocatione, quando adest, verbum, descendentes, & non adsunt verba denotantia tractum successiuum, tunc vocatio est per vulgarem, & non per fideicommissariam, & nec per reciprocam, num.7.*

8 *Substitutio vulgaris solùm honorat, fideicommissaria verò quoque grauat.*

De vulgari substitutione ad fideicommissariam ex diuersitate rationis non arguitur, num.8.

9 *Filij in conditione positi censentur vocati ex digressu testatoris ad plures gradus substitutionum, vide num.11.*

10 *Digressus ad plures gradus substitutionum, quando non sit considerabilis, ad hoc vt filij in conditione positi non censeantur vocati.*

12 *Filij, & descendentes positi in conditione non censentur ex eo, quod sint positi in conditione cum qualitate, quod sint legitimi, & ex legitimo matrimonio nati.*

13 *Fœmina descendentes, quando sunt posita in conditione, tunc excluditur ratio conseruandæ agnationis.*

14 *Vocatio in stirpes, & non in capita non infert, quod positi in conditione censeantur vocati, si non sit apposita respectu vocatorum in conditione positorum.*

15 *Positi in conditione an censeantur vocati propter substitutionem compendiosam.*

16 *Positi in conditione non censentur vocati, ex clausula omni meliori modo, vel clausula codicillari.*

17 *Positi in conditione, quando sunt ex descendentibus testatoris, vt censeantur vocati, admittuntur leniores coniecturæ.*

DECISIO CCXXI.

ALBERTVS Bendedus filius Dianæ filiæ Petri Guareschi prætendebat ad sui fauorem factum esse locum fideicommisso Francisci Guareschi patris Petri, & ideò dato dubio, an constaret de fideicommisso, Domini, quoad portionem Margaritæ, & Hieronymæ particulariter voluerunt videre, quò verò ad portionem Petri de fideicommisso non constare dixerunt, nam Albertus habet duas regulas contra se, Vnam quod dum testator in codicillis dixit, quod si dictus Petrus eius filius in pupillari ætate, vel quandocumque decesserit sine filijs, & descendentibus masculis, & fœminis tunc, & his casibus, &
1 vtroque eorum instituit, & substituit † hæredes, &c. consequenter cum Petrus habuerit

buerit filios intrat vulgatum, *consil. Oldrad.21.* sufficere de tempore mortis Petri extitisse filios licèt postea decesserint, *Seraph.decis.1373.num.1. & decis.491.num.1. par.4.diuers. & in recent.decis.486.numer.1.*
2 *par.1.* Alterum quod † filij positi in conditione, non censentur vocati, *glos. in l. Lucius la secunda, ff.de hared.institut.* quæ procedit etiam in descendentibus testatoris, *Caphal.cons.517.num.16.& 17. Rustic.de fil. in condit.posit.lib.1.cap.3.num.4. ante fin.Seraph.decis.1486.num.13. Gregor. decis.329. num.3.*

3 Et licèt † à *cons.Oldrad. & à Regula glos.* recedatur ex coniecturis; Tamen in hoc casu non videntur adesse tales, quæ suffragentur.

Prima enim, quod cum testator dixerit si Petrus decesserit sine filijs, & descendentibus posuerit in conditione non solùm filios, sed etiam descendentes, inter quos videatur inductum reciprocum fideicom-
4 missum, nihil facit, nam in casu, *d.* † *leg. Lucius* nedum filij, sed etiam liberi erant positi in conditione, & appellatione liberorum veniunt descendentes, & tamen ibi non censentur vocati, quia semper mili-
5 tat eadem ratio, † quod existentia filiorum, & descendentium positorum in conditione excludat substitutum; sed non indè sequitur, quod positi in conditione etiam per verba liberorum, & descendentium sint vocati, & ideò hanc coniecturam reprobat, *Caphal.cons.419.num.30.31.& 74 vers.ad quintum Menoch. lib.4.præsumpt.76. num.76.Rota Bonon.relata per Giouagn.cons. 82.num.165.lib.1.Fusar.de substit.quæst.437 num.205.*

6 Præsertim quia, etiamsi adsit † verbum descendentes cum non adsint verba denotantia tractum successiuum, & perpetuum, ac futuri temporis vocatio esset per vulgarem, non per fideicommissariam, nec per reciprocam, *Cuman.in l.cum ita, §.in fideicommisso, num.4.ff.de legat.2. Bart. in l.Gallus, §.quidam rectè, num.2.& ibi Ias. num. 10. & 45. in fin. ff.de liber. & posthum.Surd. decis.346.num.18.& cons.554.num.20.vers. nec dicatur Menoch.consil.327.numer.34.Molin.de primogenit. lib.1. cap.5.numer.17.Rota diuers. decis.491. numer.4.par.4.& in recentior. decis. 347. numer. 2. & 11. par.1. Bellon.iun.consil.26. numer.19.& numer.39.* & propterea vulgaris per aditionem expirauit, *l.post aditam, C.de impub.& alijs substitut.*

Secunda coniectura, quod Petrus, & eius descendentes sint vocati in portione Margaritæ, & Hieronymæ sororum, non vrget, quia videndum est, an testator intellexerit de descendentibus Petri, vel Margaritæ, & Hieronymæ; Nam Domini de portionibus Margaritæ, & Hieronymæ particulariter videri reseruarunt; sed quatenus essent vocati, ex quo non adsunt ver-
7 ba significantia perpetuitatem, & † tractum futuri temporis descendentes non possunt prætendere nisi vocationem per vulgarem, vt supra deductum est, & sic hæc coniectura vocationis in portione sororum
8 non vrget, quia † vulgaris solùm honorat, fideicommissaria verò quoque grauat, ideò ex diuersitate rationis non arguitur de vulgari ad fideicommissariam, vt ita ad istam coniecturam respondet, *Decian. consil.26. numer.44.lib.2.Bellon.iun.cons.26.numer.62 Alex.cons.24.num.5.vers.modo redeundo, lib. 3.Ruin.cons.104.num.12.vers.sed his non obstan.lib.2.Rustic.de fil.in condit.posit.lib.4.cap. 4.num.5.Giouagn.cons.82.num.177.lib.1.Menoch.cons.640.num.3.& 4.Fusar.d.quæst.437 num.192.*

Tertia coniectura desumpta ex digres-
9 su † ad plures gradus substitutionum non applicatur, quia vltra primam substitutionem, alia substitutio de descendentibus est per vulgarem quo casu digressus ad plu-
10 res gradus † substitutionum non est considerabilis, *Bellon.iun.cons.26.num.62.Anchar.cons.74.num.2. vers.vel saluando illam gloss.* & fuit dictum in *Romana fideicommissi 21.Aprilis 1603. coram D.Card. Millino impress.per Giouagn.post cons.24.num.57.lib.2. idem Giouagn. cons.82. num.10.vers.6.Paris. lib.1.* Vltrà quod digressus ad plures gra-
11 dus substitutionum intelligitur † si Petrus decesserit sine filijs, & descendentibus, maximè propter verba restrictiua, tunc, & his casibus, & vtroque eorum, *Rot.diuers.decis. 118.num.1.par.1.& decis.230.num.2.par.2. & in recent.decis.486.numer.18.par.1.& decis.538.num.5.par.2.*

Quarta coniectura, quod filij, & descen-
12 dentes sint positi in † conditione cum qualitate, vt sint legitimi, & ex legitimo matrimonio nati reprobatur magis communiter, *Petr.de fideicomm.quæst.9.numer.176.& num.201.vers.verum tamen Rota in recentior dicta decis.538.num.7.par.2. & in Comen.fideicommissi 11.Martij 1619. coram bo:mem. Buratto, Fusar. de substitut. dicta quæst.437. num.66.* eo magis quia ponuntur quoque
13 in † conditione descendentes fœminæ, itaut excludatur ratio conseruandæ agnationis,

nis, *Alex.cons.115.nu.10.lib.2.Aym.cons.180 num.1.& cons.306.num.5.Rot.in recent.d.decis.486.num.4.*

Quinta coniectura de vocatione in stir-
14 pes, † & non in capita facillimè tollitur, quia illa est apposita respectu substitutorum non filiorum, & descendentium posito rum in conditione ita *Menoch. lib.4. præsumpt.76.num.74.Cæphal.cons.419.num.74. Fusar.d.quæst.437.nu.208.*

15 Sexta desumpta † ex compendiosa reijcitur à *Fusar.d.quæst.437.num.221.Rot.Bononien.relat.per Giouagn.d.cons.82.num.172.& seq.lib.1.*

16 Clausula omni meliori modo, † vel codicillaris nihil operatur, *Rot.decis.486. num.26.& seq.par.1.recent.Fusar.dicta quæst. 437.num.227.Bellon.iun.dicto consil.26.numer.39.*

17 Non obstat quod † in descendentibus sufficiant leuiores coniecturæ, quia plures ex supradictis non applicantur, aliæ non sunt tales, quæ suffragentur ex supradictis.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum.

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO.

Perusina fideicommissi de Baptistis.

Die Veneris 15.Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

Plura notanda circa materiam substitutionum, de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Qualitates non arguunt vocationem, sed inhærent illi, quando de ea constat.*

2 *Qualitas hæredis vniuersalis, non conuenit ei, qui est particularis legatarius.*

3 *De voluntate expressa morientium, quando agitur, non est locus prouisioni legum.*

Quæ subintrant tantummodò in casibus non prouisis, non autem vt prouisos subuertant, num.3.

4 *Substitutio pupillaris, quando habeat locum, & num.6.*

5 Bald.in consil.17.volum.2.*& alij declarantur.*

7 *Substitutio pupillaris tacita faciliùs substinetur propter compendiosam.*

8 *Substitutio compendiosa comprehendit sub se, & vulgarem, & pupillarem.*

9 *Substitutio facta sub conditione, si omnes deficerent, & decederent, habet locum tam ex capite deficientiæ, quàm non natiuitatis.*

10 Paris.in cons.74.num.12.lib.3. *& alij declarantur.*

11 Oldrad. in cons.177. *communiter reprobatur, & eius sequaces, num.14.*

12 *Natiuitatis non casus, semper est de casibus impotentiæ contentæ in vulgari substitutione.*

13 *Vulgaris substitutio semper habet locum, quocunque casu prior vocatus rem habere non posit.*

15 Oldrad. consil. 177. *quando sit inhærendum.*

16 *In tacita vulgari etiam supposita comprehensione casus non natiuitatis ex compendiosa, non tamen intrat pupillaris per casum non natiuitatis, sed tacita vulgaris.*

17 *Substitutioni vulgari, quando non sit locus.*

18 Corn.in cons.276. num.12.volum.3. *declaratur.*

Substitutio facta posthumo, si nascetur, militat etiam eo non nato, num.18.

19 *Successio non datur ex persona, quæ non fuit, & num.20.*

21 *Substitutio compendiosa continet plures substitutiones, & plures casus.*

22 *Successor non capit, quod auctor non habuit.*

23 *Pater pro filijs impuberibus testari potest.*

24 *Hæreditates infantium solent adiri per eorum tutores, aut patres per actus tacitos, & leuiores.*

25 Soccin.in consil.52.numer.14.volum.1. *declaratur.*

DECISIO CCXXII.

VISUM fuit standum esse in decisis 28. Maij 1627. * ex eisdem rationibus & fundamentis: quia D. Antinorus neque ex testamento Petri Iacobi neque ex persona Hieronymi eius filij vltimo decedentis probat sibi ius succedendi apertum esse.

Quoad paternam dispositionem verè D. Antinoro dici potest, substitutio de te non loquitur, nam testator prouiso sibi de hæredibus vniuersalibus, nempè Ioanne Baptista, & Hieronymo, & de quocumque alio filio masculo sibi nascituro ex se & legitima sua Coniuge, altero ex dictis filijs hæredibus vniuersalibus moriente in pupillari ætate, vel aliàs quandocunque sine filijs,

filijs, & descendentibus masculis, & legitimis, & de legitimo matrimonio natis, substituit alios filios masculos supradictos superuenientes, & filios, ac descendentes masculos legitimos, & naturales de legitimo matrimonio natos ab illo, aut illis, qui iam fuissent præmortui in stirpes, & non in capita, deficientibus autem omnibus descendentibus masculis legitimis, & de legitimo matrimonio per rectam lineam masculinam ex masculis natis, & ita extincta & defecta linea masculina masculorum supradictorũ ipsius Testatoris, vltimo masculo deficienti in omnibus bonis, & hæreditate sua substituit proprias filias fęminas legitimas, & de legitimo matrimonio ex ipso Testatore natas, & filias fœminas filiorum suorum inter quos à prima vocatione vsque ad vltimam non legitur comprehensa persona D. Antinori cui de legato scutorum quatuor millium fuerat prouisum in separata parte, & dispositione.

Vnde non est constituendum aliquod fundamentum, quod cum Testator honorificè tractauerit D. Antinorum honorando illum titulo legati satis ampli vti filium quamuis naturalem, propterea prole masculina legitima deficiente in substitutione videatur comprehensus concurrentibus qualitatibus quia filius masculus, & superstes. *Menoch. præsumpt. 60. num. 19. lib. 4. Modern. Brixien. de substit. quæst. 281. num. 10. cum alijs alleg.*
1 quia qualitates non arguunt vocationem, sed inhærent illi, quando de ea constat, in præsenti autem de illa constare non potest; quia Testator vocauit filios ex se, & coniuge sua, qualis non est D. Antinorus naturalis, qui ex soluta natus reperitur, sequentes veró substitutiones ponuntur cum relatione ad dictos filios, ibi, & si aliquis de dictis suis filijs, & hæredibus vniuersalibus moreretur, substituit alios filios masculos supradictos, & pauló infra ibi, & casu quo decederent omnes descendentes masculi, & omninò extincta remaneret linea masculina masculorum supradictorum ipsius Testatoris substituit fęminas filias, & de legitimo matrimonio natas ex ipso Testatore, quarum superest nunc est D. Beatrix, itaut ex serie substitutionum nõ videatur relictus locus dubitandi de alijs personis, quam de proprijs filijs ex se, & coniuge sua natis, & de descendentibus ex legitimo matrimonio inter quos non est connumerandus D. Antinorus. Nec euitari potest sensus illius dictionis relatiuæ supradictos, & supradictorum, quasi apta sit comprehendere omnes masculos indistinctè Testatoris filios superstites, & sic etiam naturales nominatos in testamento, quia litera benè se explicat per differentiam essentialem, quæ ad sensum patet, ibi: *se alcuno de detti suoi figliuoli, & haredi vniuersali morissero*, quæ qualitas hæredis vniuersalis, cum non cõueniat D. An-
1 tinoro, qui est † particularis legatarius, in relatione tanquam persona diuersæ qualitatis comprehendi non potest, & nihilominus mirabiliter differentiam hanc tangit, *Bart. in l. finali num. 2. ff. ad Trebell.* quam sequuntur *Ruin. cons. 154. num. 9. lib. 2. Honded. cons. 63. num. 15. lib. 2. Menoch. cons. 525. num. 1. & seq.*

Quo verò ad legalem dispositionem ex ea pariter iuuari non potest D. Antinorus, quia
3 dum agitur de expressa morientium voluntate, locus non est prouisioni legum, quæ subintrant tantummodo in casibus non prouisis, non autem vt prouisos subuertant. *Bart. in l. quicumque. num. 13. C. de seru. fugit. Soccin. sen. cons. 30. num. 32. lib. 1. Put. dec. 193. num. 2. lib. 2.* & in præsenti ex testamento eiusdem Petri Iacobi firmatum fuit in decisione causæ prouisum fuisse successioni filiorum eiusdem in pupillari ætate decedentium per substitutionem fęminarum filiarum Testatoris superexistentium.

Non obstat, quod si hæc prouisio referatur ed expressam substitutionem pupillarem quod illa sit restricta inter Io. Baptistam, & Hieronymum altero scilicet moriente succedat superstes, non autem D. Beatrix, si verò tacitam pupillarem ex compendiosa desumptam inferat in casu quo deficerent omnes descendentes masculi legitimi, & naturales de legitimo matrimonio nati tunc cesset, quia substitutio fœminarum non legitur facta Hieronymo, aut Ioanni Baptistæ; sed vltimo masculo deficienti ex descendentibus ipsorum filiorum.

4 Quia in primo casu sustinetùr † expressa pupillaris non obstante, quod videatur apposita filij primi gradus, quia per coniunctionem casus non existentiæ illorum videtur continuatus sermo prouisionis in casu pupillaris, vt in prima decisione fuit firmatum, *ex Bald. cons. 17. vol. 2. Crauet. cons. 208. num. 6. Thesaur. decis. 200. num. 10. Menoch. consil. 106. numer. 370. & cons. 140. num. 18. Peregr. cons. 32. num. 24. lib. 2.* quibus accedunt idem *Menoch. præsumpt. 178. num. 30. lib. 4. Oddo cons. 95. num. 82. & sequen.* Nec euitãtur rationes, & auctoritates supradictę
5 ex eo, quod Bald. & alij loquantur ad effectum inducendi repetitionem pupillaris in se-

in sequenti casu à Testatore prouiso, non autem variandi casus, in quibus fit substitutio, vt scilicet fœminæ succedant filijs primi gradus per pupillarem, quibus non sunt substitutæ, sed eo in casu alij filij masculi descendentes: quia differentia fortè euitaret rationem coniunctionis casuum, & continuationis sermonis, nisi concurrant ad inuicem casus deficientiæ, & non natiuitatis, prout concurrere in decisione causę fuit firmatū *ex Menoch. Surd. Laderch.* & alijs in ea
6 adductis; nam tunc sublato de medio gradu filiorum non existentium; postquam de tempore obitus Hieronymi in ætate pupillari Io. Baptista non extabat, & alij nati non erant, benè conueniat subintratio vltimi gradus fœminas comprehendentis, vt latissimè aduertit, & comprobat *Laderch. dicto cons. 72. num. 4.*

In secundo etiam casu facilius sustinetur
7 tacita pupillaris ex compendiosa deducta: quia sicuti ex formulis substitutionum, de quibus agitur, non dubitatur de existentia compendiosæ: dum leguntur conceptæ sub conditione necessaria, si alter eorum decederet in pupillari ætate, vel alias quandocumque, & in vltima substitutione dicatur casu, quo deficerent omnes descendentes masculi. *Surd. decis. 37. num. 1. Laderch. consil. 72. num. 4. Bellon. iun. cons. 19. numer. 9. Modern. Brixien. de substit. quæst. 23. num. 34. Rota dec. 519. num. 4. par. 1. & decis. 332. nu. 9. par. 2. recent.* ita nec in dubium reuocari de-
8 bet, quin sub ea comprehendātur, † & vulgaris, & pupillaris per quas respectiuè vocati directè succedunt pupillo, & intrant locum deficientium in gradu præcedenti. *Bar. in l. quamdiu 68. num. 10. ff. de acquir. hæredit.* communiter receptus. *Laderch. cons. 72. n. 4. Peregr. de fideicomm. art. 15. num. 14. & consil. 32. num. 23. lib. 2. Rota decis. 332. num. 6. & 7. & decis. 403. n. 10. par. 2. recent.* atque ita cū
9 D. Beatrix tanquam vocata † per vulgarem intret in locum anteriorum in gradu tam ex capite deficientiæ, quàm non natiuitatis, vt iam fuit firmatum in decisione causæ *ex Menoch. præsumpt. 65. nu. 2. lib. 4. & cons. 1063. num. 1. & 10. Mant. de coniectur. lib. 11. tit. 6. num. 1. Surd. decis. 37. num. 26. Laderch. cons. 72. num. 2. & 4. Rota decis. 453. num. 6. par. 2. recent. & in Bononien. bonorum de Grifonibus 18. Februarij 1619. coram bon. mem. Buratto,* decedente Hieronymo in ætate pupillari à directa successione illius excludi non potest.
10 Et quamuis *Paris. cons. 74.* † *num. 12. lib. 3. Eugen. cons. 99. num. 21. Peregr. de fideicomm. art. 21. num. 24.* & alij adducti pro hac opinione per eundem *Peregr. art. 15. num. 16. & cons. 55. num. 7. & 22. lib. 2.* omnes moti ex rationibus *Oldrad. cons. 177.* videantur firmare casum non intrare, quando Testator expresse prouidit in casum mortis, & prout dicebatur factum in casu proposito ibi, & casu, quo decederent omnes descendentes masculi per rectam lineam masculinam nati, ex quibus verbis inferebatur voluntas restricta ad casus expressos, non autem ad possibiles: dum considerauit Testator initium, medium, & finem suæ lineæ; atta-
11 men † Oldradus cōmuniter reprobatur, & illi qui eundem sequuti sunt: quia casus non
12 natiuitatis semper est de casibus † impotentiæ contentæ in vulgari secundum *gloss. & text. in l. penult. ff. de ventr. inspic. Bart. in l. 1. num. 33. ff. de vulg. & pupill.* & vulgaris semper locum habet quocumque casu prior
13 vocatus † rem habere non possit. *l. cum proponas, C. de hæred. instit. Bart. in l. 2. §. finali, ff de liber. & posthum.* quinimo *Dec. cons. 227. num. 3.* substinuit per verbum *mancassero* expressam fuisse casum non natiuitatis, sed vt
14 dicebatur in specie reprobant Oldrad. † & seguaces, infiniti qui referuntur per *Peregr. d. art. 15. & sequen. & cons. 40. num. 2. vol. 1. & 55. num. 18. vol. 2. Decian. cons. 1. volum. 1. Surd. cons. 236. nu. 26. Laderch. cons. 31. & 72.*
15 nec opinioni Oldradi † inhærendum est, nisi eo casu, quo Testator declarasset voluntatem suam per verba taxatiua, aut ex coniecturis benè concludentibus illa desumi posset *Marzar. consil. 1. num. 1. & sequen.* & Rota cum hac declaratione transiuit in Bononien. de Grifonibus supra allegata, & *Peregr. eod. art. 15. num. 16.* idem sequitur; vt propterea decisio, quæ reuidetur sentiens obiectum respondet non constare de coniecturis, ex quibus à communi regula & opinione sit recedendum.
16 Non obstat, quod adhuc supposita † comprehensione casus non natiuitatis in tacita vulgari ex compendiosa non tamen intrat pupillaris per casum non natiuitatis, sed tacita vulgaris *Corn. cons. 276. num. 12. vol. 3.*
17 & vulgari † locus non sit sequuta aditione per pupillum *l. post aditam, cum glos. C. de impub. Peregr. de fideicommiss. art. 15. num. 3. Soccin. sen. cons. 52. num. 14. vers. 3. est casus vol. 1.* de qua aditione dicebatur in præsenti constare.

Quia fundamentum obiecti non proba-
18 tur ex rationibus Cornei: † dicit quidem quod substitutio facta posthumo, si nascetur, militat etiam eo non nato: quia sub pupillari illa de posthumo continetur tacita vulga-

vulgaris, si non nascatur per *l. qui ventri, cum gloss. ff. de ventr. inspic.* & est verũ, quia
19 nõ datur successio ex persona, quę nõ fuit; sed per aliam substitutionem, nempe vulgarem capit vocatos, dum intrant locum eius, qui sperabatur nasci, nec natus fuit: sed in casu D. Beatrix non agit de intrando locum Hieronymi non nati, sed in locum eorum, qui vocati fuerunt ad eius successionem ante ipsam, nec nati fuerunt, propterea per vulgarem in locum eorum subintrat sublatis eis de medio, vel per non aditionem, vel per impotentiam na-
20 turalem, vel euentualem non succedendi, & subingressa tunc succedit Hieronymo in pupillari ætate decedẽti, ità *Bar. mirabiliter distinguit in d. l. quamdiu 68. num. 10. ff. de acquir. hæred.* & illum sic intelligunt *Peregr. d. art. 15. num. 14. cum alijs ab eo allegatis, & Paris. cons. 73. num. 28. lib. 3. Surd. cons. 347. num. 16. lib. 3. Laderch. cons. 3. n. 10. & 72. num. 4.* & est etiam verum, quod adita hæreditate per pupillum non est locus vulgari, vt per eam pupillo succedatur, sed est etiam erroneum, quod cessante vulgari non detur intra tempora pubertatis successio ex pupillari, quia compendiosa
21 tanquam continens plures substitutiones & plures casus per existentiam vnius non tollitur alter, nam continet vulgarem, si grauatus decesserit ante aditam, & si decesserit post aditam in pupillari ætate resultat pupillaris, & si defecerit post aditam in adulta ætate intrat fideicommissaria, *Peregr.* latissimè explicans *de fideicommiss. art. 34. num. 12. & cons. 32. numer. 26. vol. 2.* & tradunt omnes *in l. Centurio de vulgar. & in l. precibus, C. de impuber.* quinimo nisi pupillus adiret hęreditatem paternam pupillariter substitutus succedere non posset: quia impossibile esse hæreditatem illam acquiri substitutis, nisi prius illa fuerit
22 quæsita pupillo per regulam, quod † successor non capit, quod auctor non habuit *l. traditio, ff. de acquir. rerum domin. Peregr. cons. 46. num. 12. lib. 1.* & si daretur quod adita hęreditate per pupillum expiraret pupillaris insimul facilè extingueretur pa-
23 tris priuilegium à lege datum, vt pro filijs impuberibus testari possit, de quo in *l. 2. ff. de vulgari, & in § igitur inst. de pupil.*
23 *subst.* ex quo hęreditates etiam infantium soleant adiri per eorum tutores, aut patres per actus tacitos & leuiores, *l. si infanti, C. de iur. delib. Bart. in l. gerit. nu. 30. ff. de acq. hæred. Crass. in § transmisso quæst. 26. num. 2. Thesaur. dec. 88. num. 2. & 3.* & propterea *Soccin. iun. in allegato cons. 52. num. 14. vol. 1.*
25 *vers. 3. est casus*, benè euitatur, quia † loquitur de aditione facta per substitutum primo loco vocatum non autem de aditione pupilli, & similiter in eisdem terminis loquitur *Decian. supra allegatus in consil. 81. num. 14. vol. 2.* per quam benè tollitur pupillaris per effectuationem successionis substituti in priori loco existenti, quod idem non est si ille vel defecerit, vel non fuerit natus, & posterior subintrat locum illius: quia eueniente casu pupillaris potest, sicuti poterant alij defecti succedere.

Ex quibus cum clarissimè constet de non iure D. Antinori petentis immissionem, visum fuit, & à decisis non recedere; & quæstionem de releuantia legitimationum tàm in vita Petri Iacobi patris D. Antinori, quàm post obtentarum non intrare: quia etiam illis suppositis præualet causa testati ad fauorem D. Beatricis, & nihilominus in prima, iura venientium ab intestato fuerunt præseruata, & secunda non potuit tollere ius iam quæsitum ipsis ab intestato venientibus post obitum Petri Iacobi Testatoris, vt in prima decisione fuit firmatum, & ita fuit conclusum &c.

☞ * *Habetur hæc decisio infra in Aditione, prout in Indice in eius fine posito.*

R. P. D. GHISILERIO.

Narnien. Legitimæ.

Die Veneris 15. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

Legitima matri de iure debetur in bonis filij, & quid si transitum fecerit ad secunda vota, & quando ista iniuria censeatur remissa à filijs.

SVMMARIVM.

1 *Processus vt dicatur validus, quæ requirantur.*
2 *Decisiones Rotæ ostendunt bonum ius.*
Legitima matri negari non potest. n. 2.
3 *Verba debent intelligi secundum dispositionem iuris.*
4 *Legitima debetur de bonis, quæ non sunt subiecta fideicommisso.*
5 *Mater non debetur legitima in bonis liberis, & paternis ad hæreditatem filiorum pertinenti-*

nentibus nisi quoad vsumfructum, si transiuerit ad secunda vota.

6 *Filij per emissionem professionis habentur pro mortuis, maximè quoad ius iniuriæ, & vindictæ, quando mater transitum fecit ad secunda vota.*

8 *Pœna secundo nubentium fauore filiorum est inducta, ideo cessat, si filij prædecedant, cum d. iniuria morte extinguatur, num. 7.*

9 *Hæredes filiorum non habent ius dandi de iniuria facta filijs, à matre per transitum ad secunda vota.*

10 *Matri, quando debeatur legitima à filijs, non obstante transitu ad secunda vota.*

11 *Professio si fueri facta in Religione capace bonorum, an tunc professus habeatur totaliter pro mortuo.*

12 *Professus in Religione, & capaci bonorum, non potest prosequi iniuriam ei factam à matre per transitum ad secunda vota.*

Religio non dat de iniuria Monachi. nu. 12.

13 *Religio retinet iura agnationis quoad successionem ex persona Monachi.*

14 *Statutum excludens fæminas propter agnatos cessat, quando agnati non succedunt.*

15 *Statutum excludens fæminas propter agnatos procedit respectu agnatorum, non autem aliorum extraneorum.*

16 *Personis nominatis, vel contemplatis à statuto circa successionem non existentibus, vel non succedentibus, tunc cessat dispositio dicti statuti, & intrat ius commune.*

DECISIO CCXXIII.

DIXERVNT Domini validam, & iustam sententiam R. P. D. mei Pirouani confirmatoriam alterius Ordinarij Mediolaneñ, qua fuit resolutum tertiam partem omnium, & quorumcumque bonorum relictorum per Hieronymum nūc Don Gaudentium, & Ioannem Baptistam nunc Don Paulum fratres de Calcaterris professos, in Veñ Religione Congregationis Clericorum Regularium S. Pauli pertinuisse, & spectare D. Paulæ eorum matri iure legitimæ in bonis dd. filiorum debitæ vna cùm fructibus à die motæ litis.

1 Ex processu resultat validitas, quia interuenerunt omnia requisita, de quibus per *Caputaq. decis. 260. par. 2.* sæpe per Rotam canonizata, & quæ aliàs opponebantur, fuerunt sublata 3. Iulij præteriti coram R. P. D. meo Pirouano, & ex decisionibus 3. Decembris 1627. & 5. Iunii præ-

2 teriti coram eodem, † iustitia probatur, *sanct. memor. Gregor. XV. decis. 524. num. 4.*

Nam legitimam matri esse debitam negari non potest, *l. nam, & si parentibus, ff. de inoff. testam. Seraph. dec. 1365. num. 1. Modern. de legitim. lib. 2. quæst. 2. num. 2. & seqq.* & est tertia totius hæreditatis in qua ipsa ab intestato succederet, *glos. in auth. nouissima, C. de inoff. testam. & in auth. de trien. & semiss. d. Moder. vbi supra num. 7. Surd. cons. 404. num. 9. Thesaur. dec. 172. num. 6. Rota dec. 421. par. 4. diuer.* Vnde cum nihil in sententia fuerit præterea firmatum, nisi quod detur immissio matri in tertia totius hæreditatis possessorum oppositio, & quærela Congregationis apparet irreleuans.

Neque obstat, quod in sententia dicatur tertiam partem omnium, & quorumcumque bonorum per filios tempore emissæ possessionis relictorum deberi matri iure

3 legitimæ. Quia ista verba intelligi debent iuxta iuris dispositionem de illis bonis, quæ verè fuerant per dd. filios relicta, *Bart. in l. si fundus, §. in venditione, num. 4. ff. de pignorib. Crauet. cons. 74. num. 9. sanct. mem.*

4 *Gregor. dec. 176. num. 3.* & sic de tertia parte bonorum, quæ erant propria, non quæ sunt de fideicommisso, *Alex. cons. 46. nu. 3. lib. 5. Rota dec. 137. num. 2. par. 2. recent.* & in executione, & liquidatione poterit videri de fideicommisso, & de trāsactione, & cessione, contra quam multa deducuntur per informantes.

5 Non obstat, quod in bonis liberis, & paternis ad hæreditatem filiorum pertinētibus non debeatur matri legitima nisi quo ad vsumfructum, quando transiuit ad secundas nuptias, quia cum filij per emis-

6 sionem professionis habeantur pro mortuis, maximè quoad ius iniuriæ, & vindictæ, *Federic. de Sen. cons. 35. num. 3. vers. ad iura, Dec. in cap. in præsentia, num. 224. de*

7 *probat.* & morte extinguatur hæc iniuria ad latè deducta per *Sanch. de matrim. disput. 89. num. 20.* ex eorum persona non potest opponi de transitu ad secundas nuptias,

8 vnde cum pœna secundo nubentium fauore filiorum inducta cesset filijs prædecedentibus, *Anan cons. 101. in fin. Dec. in rubr.*

9 *C. de secund. nupt.* & ius dandi de huiusmodi iniuria non transit ad hæredes, *l. si cum §. fin. ff. si quis caut. & l. 1. §. hæred. ff. de priuat. debit.* & propterea meritò matri debe-

10 tur legitima, non obstante transitu ad secunda vota vt reprobata, *Gloss. in auth. ex testamento, C. de secund. nupt. voluit Bart. ibi num. 1. idem Bart. in auth. de non eligen. secundo nuben. §. hoc autem numer. 1. Ruin. consil. 8. numer. 18. & consil. 21. numer. 2. lib. 3.*

lib. 3. *Rota decis. 629. num. 1. par. 1. recent.*

11 Nec suffragatur, quod possessio † fuerit in Religione capaci, & consequenter filij non habeantur totaliter pro mortuis, quia quidquid sit quo ad retentionem iurium sanguinis, & successionis per *glos. & Doct. in l. Deo nobis C. de Episc. & Cler.* secus est

12 quoad prosequendum iniuriã huiusmodi, & Religio non dat de iniuria Monachi, sed solum illius consanguinei, *Boer. decis. 121. num. 9. Feder. de Sen. cons. 174.* licet retineat

13 iura † agnationis ex persona Monachi, quoad successionem, *Farin. quæst. crim. 13. num. 25.*

Statutum Nouariæ excludens fœminas propter agnatos non obstat quin mater sit

14 admittenda, quia cessat dispositio statuti ex quo agnati non succedunt, sed excludentur à Monasterio, *vt not. Bald. in l. 1 num. 27. C. de secund. nupt.* & statutum pro

15 cedit respectu agnatorum non autem aliorum extraneorum, *Maresc. var. resol. lib. 1 cap. 10. num. 13. in 4. casu, Modern. de legit. lib. 3. tit. 1. quæst. 23. num. 9.* vbi quod non existentibus, seu non succedentibus per-

16 sonis nominatis, † & contemplatis à statuto dispositio statuti cessat, & locum habet ius commune, *Soccin. in l. Gallus. §. & quid sit tantum, num. 9. ff. de liber. & posth. & cons. 150. num. 26. & 27. lib. 1. Mangil. de imput. & detract. quæst. 7. num. 50.*

Vtraque &c.

¶ *Supra in hac causa habetur vna decisio coram R.P.D. Pirouano sub die 3. Decembris 1627. est decisio 116. & infra habentur aliæ sub diebus 4. Aprilis 1629. & 18. Iunij eiusdem anni coram eodem R.P.D. Ghislerio sunt decisiones 267. & 306.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana, seu Carthaginen. Pensionis.

Die Mercurij 20. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

Obligatus soluere cum alio, siue pro parte, siue insolidum soluendo solidum repetit à correo. Solutio facta per principalem, liberat fideiussorem. Fideiussori competunt omnes exceptiones, quæ competunt principali.

SVMMARIVM.

1 *Obligatus soluere cum alio, siue pro parte, siue insolidum soluendo, solidum repetit à correo.*

2 *Pacta vltima derogant prioribus.*

3 *Compensationis exceptio non admittitur, quando debitum non fuit probatum.*

4 *Obligatus in forma Cameræ, vti tertius non gaudet beneficio compensationis.*

5 *Solutio facta per principalem, liberat fideiussorem.*

6 *Fideiussori competunt exceptiones, quæ competunt principali.*

7 *Fideiussor non potest se obligare in plus, quã debitor principalis.*

8 *Debitor ille non dicitur, qui se obligauit pro principali.*

9 *Fideiussoris obligatio est nulla, si etiam principalis obligatio corruat.*

10 *Depositio regulatur à causa finali.*

11 *Verba sunt restringenda ad causam, super qua exprimuntur.*

12 *Causa certa, quando exprimitur, verba vltra dictam causam nihil operantur, sed debent ad eam restringi.*

Verba ad causam expressam in contractu restringi debent, quando salua ratione recti sermonis fieri potest, num. 12.

13 *Petens id, quod iam solutum est, doli exceptione repellendus est.*

14 *Obligatio ex mente contrahentium, debet declarari, & regulari secundum subiectam materiam.*

DECISIO CCXXIV.

IN Decisione in hac causa facta die 18. Iunij præteriti * duo fuerunt firmata. Primum, quod concordia inita inter Regem Catholicum, & Clerum Hispaniarum post reseruationem pensionis, de qua agitur, qua cautum fuit, vt non obstante quacumque exemptione ab omni decima, seu subsidio pensionarij teneantur pro rata contribuere, non solum afficit pensionarios quoad Regem, sed etiam totum Clerum inter se, & sic quod afficit etiam pensionarios Hispanos, quoad Titulares, & consequenter D. Tyberium de Caualerijs pensionarium Hispanum quoad Seminarium Carthaginense Titulare, ex quo eius pensio fuit ante dictam concordiam reseruata

1 ex regula, quod † obligatus soluere cum alio siue pro parte, siue insolidum soluendo solidum repetit à correo. *l. si in rem 12. C. si cert. petat. & ibi glos. & Bald. l. 2. C. de duobus re. Bart. in l. si reos, col. 2. vers. si ergo quæritur, ff. eod. tit.* & in puncto decidit *Rota decis. 161. par. 2. diuers. & alibi sæpius.*

Secundo in eadem decisione firmatum fuit, quod licet, vt supra dictum, est Seminarium iuxta dictam concordiam posset à pensione defalcare ratam subsidij, & excusati tangentem Tyberium pensionarium, & illam iam Regi solutam repetere, aut cum futuris terminis pensionis compensare, non tamen hoc potest Petrus Marzal, qui post dictam concordiam se obligauit per cedulam bancariam, & in forma Cameræ ad integram pensionem; tum quia obligatio Petri fuit post dictam concordiam, quæ prop-
2 terea † illi non potest suffragari obstante exceptione nouissimi pacti ex regula. *text. in l. si vnus.* §. *pactus ne peteret, ff. de pact, & l. pacta nouissima. C. de pact.* tum etiam quia exceptio compensationis quam Petrus prętendit esse faciendam cum credito Semi-
3 narij, non videtur intrare, quia † creditum Seminarij non probatur, & in omnem casum, quia Petrus stante propria obligatio-
4 ne in forma Cameræ vti tertius non gaudet beneficio compensationis. *Zacch. de obligat. Camer. quæst.* 18. *num.* 9.

Sed cum hodie instante Petro causa fuerit reproposita super eisdem; Domini quo ad primum steterunt in decisis, quoad secundum verò à decisis recesserunt, & firmarunt dictam concordiam afficere Tyberium pensionarium quoad dictum Petrum Marzal, prout etiam illum afficit quoad dictum Seminarium Titulare, itaut possit etiam Petrus opponere de credito Seminarij, de quo credito visum fuit constare, ex quo in actis benè probatur Seminarium soluisse integrum subsidium, & excusatum, & sic etiam ratam, quam Tyberius vti pensionarius Hispanus vigore dictæ concordiæ sol-
5 uere tenebatur, solutio † enim facta per principalem, liberat etiam fideiussorē, *l. Vra-*
6 *nio, ff. de fideiuss.* & reg. est, quod fideiussori cōpetūt exceptiones, quę cōpetūt principali *l. minor, ff. de proc. & l. 2. ff. quæ res pign. Bald. in l. 2. n. 3. C. de fideiuss. min. Marsil. in rubr. de fideiuss. n. 269. Surd. conf. 327. num. 36. & cons. 359. num. 26. Modern. Roman. disceptat. 310. num. 34.* & ferè in his terminis *Rot. decis. 392. num. 4. par. 2. recent.* & clarum est,
7 quod fideiussor, qualis est Petrus Marzal, non potuit se obligare in plus, quàm Seminarium debitor principalis, *l. gracè.* §. *illud & l. qui. ff. de fideiuss.*

Neque obstat, quod Petrus se obligauerit in forma Cameræ, & sic quod habeatur vti tertius, quia nihilominus est fideiussor, ex quo, vt cantat cedula, se obligauit contemplatione Seminarij, & ad soluendum
8 pensionem, cuius ipse non erat debitor, sed Seminarium, *ex regula tex. in l. sed Iulianus, in princ. &* §. *item si duas cum glos. ff. ad Maced. Paul. de Castr. cons. 331. num. 1. lib. 1. Grauet. cons. 91. num. 2. Tiraquel. de retract.* §. 10. *glos. 1. num. 5.* & in puncto, quod obligatus in forma Cameræ, prout Petrus soluere pensionem pro Titulari, sit nihilominus fi-
9 deiussor, itaut eius obligatio sit nulla, si etiã principalis obligatio corruat, decidit *Rot. in causa Legionen. Pensionis 5. Iunij 1609. coram bo. me. Card. Marquemontio.*

Et in omnem casum quando Petrus vigore obligationis Cameralis haberetur vti tertius, aut aliàs vti principalis, quod tamen in facto non subsistit, nihilominus ex clara mente contrahentium tàm ex verbis cedulæ, quàm ex subiecta materia noluit se obligare, nec re vera fuit obligatus in plus, quàm Seminarium Titulare, quandoquidē in cedula dixit, quod se obligabat pro Se- Seminario, & eius contemplatione animo ab eo se releuandi, vnde cum in eo, in quo Seminarium Tyberio non tenebatur, & sic in dicta rata, non posset Petrus à Seminario se releuare, consequenter etiam nec voluit in illo se obligare, cum enim pensio quæ erat causa finalis, cur Petrus se obligauit cum relatione ad literas reseruationis esset per dictam concordiam obnoxia oneri soluendi pro rata subsidium, & excusatum, propterea in casu sequuto, quo Seminarium soluit dictam ratam in Petro deficiebat causa obligandi se ad eam soluendam, quia in prædicto casu Tyberio non debebatur, quinimò ipse illã debebat Hispania-
10 rum Regi, † à causa autem finali regulatur dispositio, *l. cum pater,* §. *dulcissimis, ff. de legat. 2. l. si de certa, vbi Bart. C. de transact. Grauet. cons. 16. num. 5.* vbi quod ver-
11 ba sunt restringenda ad causam super qua exprimuntur, *Surd. decis. 217. num. 6.* vbi quod quando exprimitur certa causa ver-
12 ba vltra dictam causam nihil operantur, sed debent ad eam restringi, quando salua ratione recti sermonis restrictio fieri potest, *& Mohed. decis. 13 de præbend.* & in simili dixit *Rota in causa Bergomen. Pensionis 13. Nouemb. 1626. coram me.*

Nec similiter credendum est, quod Tyberius de tempore obligationis voluerit sibi obligare Petrum ad dictam ratam in casu sequuto, in quo Seminarium illam Regi pro dicto Tyberio soluit, quia similiter in Tyberio deficiebat causa ita credendi, & & quando, hoc credidisset ínique profectò, & iniustè, & nunc agens supposita solu-

solutione dictæ ratæ per Seminarium Regi
13 facta meritò doli exceptione est repellendus ex vulgari textu, qui benè hunc casum decidit *in l. 2. §. circa, vers. si quis sine causa, ff. de dol. except. & ibi Bart. & text. in cap. si cautio, & ibi glos. in verb. indebitè extr. de fid. instrum.* Vnde non releuat, quod Petrus se obligauerit ad integram pensionem, quia eius obligatio ex mente contra-
14 hentium debet declarari, & regulari ex dicta causa, & intelligi iuxta subiectam materiam nempè casu, quo Tyberius soluisset Regi dictam ratam, quia sicut tunc posset à Seminario Titulari integram pensionem exigere, ità & à Petro, non autem, vt dictum est, in casu nostro, in quo non Tyberius, sed Seminarium, pro eo illam Regi soluit ex dictis iuribus, ex quibus cessant omnia pro Tyberio adducta. Itaut non sit vlteriori discussione &c.

Et ita decisum vtraque &c.

☞ * *Est decisio 205. supra in hac parte.*

R. P. D. DVNOZET.

Lucana Iurispatronatus.

Die Mercurij 20. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

Instituendus est ille, qui est præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi, & quando etiam præferatur præsentato à vero patrono comparente ante institutionem.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi est instituendus.*
2 *Vicario attestanti super pertinentibus ad eius officium, & de facto proprio, qualis est præsentatio coram se facta, est plenè credendum.*
3 *Scientia, & patientia alterius non requiritur in acquirenda possessione, stante titulo illius, qui gerit actus possessorios.*
4 *Scientia præsumitur ex actuum multiplicitate, & diuturnitate temporis.*
5 *Præsentatus à vero patrono comparente ante institutionem, est præferendus præsentato ab existenti in quasi possessione præsentandi, declara vt num. 6.*
7 *Donans abdicat à se omne ius rei donatæ, & illud transfert in donatarium.*
8 *Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum Ecclesiæ spatio 30. annorum præsumitur interuenisse.*
9 *Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus non requiritur, quando fit compatrono.*
10 *Productio tituli insufficientis facta ad alium finem, & effectum non impedit quominus allegari valeat præsumptio melioris tituli.*
11 *Donatarius potest allegare, & vti iure donantis eo modo, quo cessionarius iure cedentis.*
12 *Actus præsumitur factus in vim tituli præcedentis.*

DECISIO CCXXV.

FVERAT coram me resolutum 18. Iunij præteriti * Dominicum esse in-
1 stituendum tanquam præsentatum a Matino existente in quasi possessione præsentandi, *iuxta regul. text. in cap. consultationib. de iurepatr. cum alijs alleg.*

Verum non acquiescente Francisco præsentato à Capellanis, iterum dubio proposito super ijsdem, Dominis placuerunt fundamenta decisionis.

Non enim obstat, primò, quod exaduerso fuit deductum dictam quasi possessionem non aliunde probari, quàm ex attestatione Vicarij, cuius fidem in hoc prætendebant vacillare informantes pro Francisco, fuit enim responsum Vicario atte-
2 stanti super pertinentibus ad eius officium & de facto proprio, qualis est præsentatio coram se facta esse plenè credendum, *Rot. decis. 11. de iurepatr. in nou. Caputaq. dec. 87. par. 3.* prout in his terminis de attestatione Vicarij, censuit *Rota in Papien. Archipresbyteratus 19. Ianuarij 1601. coram bon. mem. Card. Pamphilio.*

Minùs dictæ causæ possessioni officit, quod nō probetur sciētia, & patientia Capellanorū, cum enim Martinus habeat de
3 iure fundatam † intentionem super instrumento donationis Capellanorum, non est opus docere de alia scientia, & patientia ad acquirandam quasi possessionem in eorum præiudicium, *Castr. in l. seruitutes prædiorum, num. 9. vers. quarto quæritur de seruit. Seraph. dec. 1213. num. 6. Greg. dec. 283. num. 2. vbi Adden. num. 7.* & vlterius hæc
4 scientia præsumitur † etiam ex actuum multiplicitate, & diuturnitate temporis, *Seraph. dec. 306. num. 5. & 7. Rot. decis. 686. num. 4. par. 2. recent.*

Non obstat secundò, quod præsentatus

à vero

à vero patrono comparente ante institutio-
5 nem sit † præferendus præsentato ab existente in quasi possessione, quia Dominis placuit responsio decisionis, quod hoc tunc demum procedat, si de vero titulo
6 concludenter doceatur ex confessione partis re iudicata, vel instrumēto fundationis adeò claro, & indubitatè, incontinenti appareat de non iure existentis in quasi possessione, vt præter allegata fuit *decis. in Leodien. Canonicatus 13. Nouembris huius anni coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

In casu autem nostro fundamentū, quod fiebat ex parte Capellanorum super exhibito instrumento fundationis, fuit sublatum ex subsequuta donatione eorumdem
7 Capellanorum ad fauorem Martini, cuius vigore omne ius fuit abdicatum à Capellanis, & translatum in Martinum donatarium, vt in dicta decisione.

Neque hæc donatio eo minùs valida censeri debet, quia non constet de beneplacito Apostolico, aut consensu Episcopi,
8 nam illud ex cursu 30. annorum cum obseruantia præsumitur interuenisse, *Seraph. dec. 677. num. 1.* consensus autem Ordina-
9 rij in donatione facta compatrono non est necessarius, *iuxta allegat. decis. Achill. 10. de iurepatr. Reuerendiss. D. meus Decanus decis. 464. num. 8.*

Nec præsumptio dicti Beneplaciti Apostolici eliditur ex productione cuiusdam cousensus Vicarij, & sic ex exhibitione tituli insufficientis. Quia etiam huic obiecto, Domini dixerunt fuisse satisfactum ex responsione decisionis. Etenim consensus Vicarij non fuit deductus ad supplendum defectum beneplaciti Apostolici requisiti in alienationibus rerum Ecclesiasticarum ex Constitutione Pauli Secundi, sed pro maiori cautela ad supplendum consensum Ordinarij, qui existimabatur necessarius etiam in puris terminis iuris communis pro donatione iurispatronatus.
10 Vnde huiusmodi productio tituli insufficientis facta ad alium finem, & effectum non impedit, quominus allegari valeat præsumptio melioris tituli, vt distinguit *Rota in allegata decisione 285. num. 4. par. 2. recentior.*

Non obstat tertiò, quod præsentationes factę post donationem emanauerint in vim tituli fundationis, & non in vim donationis. Cum enim ius Capellanorum proueniat ex fundatione, hic idem titulus per Capellanos fuit translatus in Martinum donatarium, qui potuit propterea tanquam suc-
11 cessor Capellanorum allegare eumdem titulum donationis enim vtique iure donantis eo modo, quo cessionarius iure cedentis *ad l. si à creditore, C. de act. & oblig. Rota decis. 304. num. 7. par. 1. recent.* Vltra, quod præsumitur Martinum præsentasse
12 etiam vti donatarium, & sic in vim tituli præcedentis, *l. fin. C. de acq. poss.*

Non obstat demum, quod dicebatur Ordinarium esse in causa, quia licet informationes datæ pro Francisco inscriberentur etiam pro Episcopo, tamen ex actis nō constat Episcopum fuisse vnquam ad causam admissum, aut patronatui cōtradixisse, in omnem euentum obiectum visum fuit cessare, quia nunc non agitur, aut dubitatur de existentia iurispatronatus, quo casu Episcopus pro suo interesse potest esse in causa, sed tantum agitur de pertinentia inter patronos, quæ nihil habet commune cum Episcopo.

Et ita vtraque &c.

☞ * *Est decisio 191. supra in hac parte. Et infra adest alia decisio in eadem causa sub die 7. Maij 1629. coram eodem R.P.D. Dunozetto est decis. 277.*

REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.

Die Mercurij 20. Decembris 1628.

Est impressa coram Merlino tom. 1. dec. 383.

DECISIO CCXXVI.

R. P. D. GHISILERIO.

Meleuitana Expensarum.

Die Mercurij 20. Decembris 1628.

ARGVMENTVM

Mandatum, scientia, approbatio, & ratificatio probari potest ex literis. Literæ non solum probant contra scribentem, sed etiam obligant eum ad implendum contenta in eis.

SVMMARIVM.

1 *Approbatio, & scientia alicuius rei probari potest ex literis.*

2 *Man-*

2 *Mandatum, & ratificatio benè probatur ex literis.*

3 *Literæ contra scribentem nedum probant, sed etiam illum obligant ad implendum ea, quæ in ipsis continentur.*

4 *Literæ pro scribente non probant.*

DECISIO CCXXVII.

COMMEND. Taurellus electus Administrator Baiuliuatus S. Stephani à Priore Mazzingo occasione iurisdictionis, plures impensas fecit, quam cũ Prior recusaret soluere, DD. eum censuerunt teneri, reseruato tamen, vt de quantitate videatur. Cum ex traditis in Summario appareat de generali mandato ex publico instrumento, quod datur *num.* 1. & ex pluribus Epistolis *num.* 4. colligitur scientia,
1 mandatum, approbatio, & ratificatio, & propterea Prior tenetur ad expensas, *ad text. cap. cum pro causa, de procurat. l. etiam C. mandati, Specul. tit. de procur. vers. ille autem, qui fuit procurator. Surd. de alim. tit. 1.*
2 *quæst. 61. num. 4*, mandatum, & ratificatio benè probatur ex literis, *Caputaq. dec. 185. 187. & 188. par. 2.* Nam in vna dicit: *Hò inteso per la sua come il Commissario era in termine di speditione per ritornare à Roma, hauendo compilato li processi, e l'andata di V. S. à Roma quanto prima, giudico à proposito, e se l'hauesse fatto in compagnia del Commissario, mi sarebbe più piaciuto.* In altera verò non solum agnouit istas expensas ad ipsum spectare, vt in eodem Summ. *num.* 4. ibi: *V. Sig. presuppone, che la spesa grande fatta per questa causa, la debba pagar il Tesoro, s'inganna, perche anderà tutta sopra di me, godendo la giurisditione, e se il negotio hauerà quell'esito, che V. S. presuppone, non mi parerà graue qualsiuoglia spesa &c.* sed etiã in alijs literis expresse se obligauit ad satisfactionem omnium èxpensarum, prout in eodem Summario *num.* 4. ibi: *Io sodisfarò tutta la spesa occorrente, premendomi di far risorgere quelle ragioni, che ci sono state conculcate.* Ex quibus constat de expressa ratificatione tàm approbationis Cõmissarij, necnon accessus, Taurelli ad Vrbem, quàm expensarum factarum causa contra Gregorium, & obligatione de illas soluendo, quæ literæ contra scribentem, nedũ probant, sed etiam illum obligant ad implendum ea, quæ in ipsis continentur, facit *text. in l. publia in fin. ff. de deposit. l. creditor, §. Titius, ff. mandat. Boer. decis. 282. num. 6. & 333. num. 9.*

Non obstat epistola Prioris Mazzinghi in qua dicitur expensas capturæ Gregorij *debbino andare à conto suo, che mi duole in estremo veder ridotto V. S. à questo termine, e l'andar contra de' Preti non può esser giudicato ragioneuole &c.* Quia non costat, quod ista epistola fuerit transmissa Taurello, &
4 de quo tempore sit scripta, & non probat pro scribente, sed aliæ scriptæ de negotio Gregorij, probãt contra scribentem, cum sint transmissæ, & productæ à Taurello, vt in Summr *num.* 4.

Quæ dicuntur contra Taurellum, vt impenderit pecunias contra stabilimenta Religionis, & qui ad hæc non potuerit extendi mandatum Prioris, non sunt præsentis inspectionis, sed extra dubium, licet etiam Taurellus Thesauro restituere teneatur, quæ exegit Prior, tamen expensas factas in defensione suæ iurisdictionis Taurello soluere tenetur, qui, & potest condemnari à Religione pro exactis, & obtinere contra Priorem pro expensis necessarijs.

Et ita conclusum vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus.

Die Mercurij 20. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

In Iurepatronatus, qualis præsumatur esse obseruantia. Enunciatiua, quod Iuspatronatus spectet alicui, & eius filijs, qualiter sit intelligenda.

SVMMARIVM.

1 *In Iurepatronatus præsumitur, quod talis fuerit obseruantia, quale ab initio fuit iuspatronatus, amplia num. 2.*

3 *Enunciatiua, quod Iuspatronatus spectet alicui, & eius filijs, cum non sit facta taxatiuè, est intelligenda de filijs vti hæredibus.*

4 *Enunciatiua vnica non probat.*

5 *Iuspatronatus de sui natura est transitorium ad hæredes.*

6 *Obseruantia non probatur ex actu æquiuoco.*

7 Decis. in causa Florentina Canonicatus coram Buratt. *declaratur.*

DE-

DECISIO CCXXVIII.

IN secunda decisione in hac causa facta die 22. Maij præteriti * fuit resolutum, Bullam Iulij Secundi non obstare, quominus Iuspatronatus, de quo agitur sit hæreditariũ, sed quia in eadem decisione fuit reseruatum, vt videretur qualis fuerit obseruantia post dictam Bullam nempè, an de hæreditario, an verò de gentilitio, proposita hodie causa super reseruatis, Domini dixerunt obseruantiam esse de iurepatronatu hæreditario, & ratio resolutionis fuit, quia cum firmatum fuerit in prima decisione in eadem causa die 10. Ianuarij præteriti status Iuspatronatus antè dictam Bullam fuisse liberum, & ad hæredes transitorium, & in dicta secunda decisione non obstare dictam Bullam, quominus illud sit hæreditarium, consequenter cum existentia Iurispatronatus non dubi-
1 tetur præsumptio iuris est, quod talis fuerit semper obseruantia, quale ab initio fuit Iuspatronatus, *ex reg. l. 1. C. de impon. lucr. descript. lib. 10. & l. 2. C. de acquir. poss. Gravet. cons. 284. num. 6. Anchar. consil. 7. num. 6.* & in puncto fuit dictum in *Pistorien. Parochialis 9. Februarij 1624. in fin. coram R. P. D. meo Merlino*, & accedit, quia cum dicta
2 præsumptione concurrit etiam quod de anno 1523. & sic post dictam Bullam Alexander de Puccis vti patronus, tam nomine proprio, quàm suorum hæredum cõstituit Antonium eius filium procuratorem ad consentiendum prouisioni Apostolicæ ad fauorem Leonardi de Guasconibus, quod verisimiliter non fecisset, nisi patroni etiam post d. Bullam hoc Iuspatronatus reputassent hæreditarium.

Neque obstat visitatio Ordinarij de anno 1514. dum in ea enunciatur istud Iuspatronatus esse Antonij Pucci, & suorum filiorum, ex quibus verbis prætenditur ex aduerso probari obseruantiam esse de iurepatronatu familiari, seu gentilitio, quia
3 cum dicta enunciatiua non sit facta taxatiuè, intelligenda de filijs vti hæredibus, iuxta naturam dicti Iurispatronatus ex his, quæ tradit *Soccin. iun. cons. 144. nu. 77. lib. 3.* & in specie *Seraphin. dec. 364. num. 3. & 4.* prout etiam non obstat, quod Ordinarius in institutione per eũ facta de anno 1577. enunciet hoc iuspatronatus esse descen-
4 dentium Antonij Pucci, quia vltra quod dicta enunciatiua tanquam vnica non probat, *l. non epistolis, C. de probat. Soccin. cons. 266. num. 12. lib. 2. & Rota decis. 260. nu. 6. par. 1. recent.* fuit responsum, quod cum illud verbum *descendentium*, fuerit appositum in dispositione rei de sui natura transitoriæ ad hæredes, prout est Iuspatronatus, censetur appositum demonstratiuè, non autem taxatiuè ad exclusionem hæredum, *ex tradit. per Anchar. cons. 81. sub n. 3. vers. licet ergo, Seraph. d. decis. 364. num. 8. & 9. & Rota dec. 385. num. 4. par. 1. diuersor.* & in omnem casum negari nõ potest, quin dicta enunciatiua ex prædictis reddatur æquiuoca. Ex actu autem æquiuoco non probatur obseruantia, *Aret. cons. 115. nu. 3. Rota dec. 240. num. 2. & dec. 294. nu. 6. par. 2. diuers. & dec. 120. num. 2. par. 2. recent.*

Demum non obstat, quod Domini de Puccis semper præsẽtauerint, quia potius retorquetur, nam cum dicti de Puccis semper fuerint hæredes, præsumptio est, quod præsentauerint etiam vti tales ex supradi-
6 ctis, prout nihil facit decisio in causa *Florentina Canonicatus 25. Maij 1616. coram bo. me. Buratto*, quia loquitur de alio iurepatronatu competenti Dominis de Puccis ex alia acquisitione, & in ea allegata non militant in hoc iurepatronatu.

Et ita decisum vna tantum parte &c.

☞ * *Est decisio 175. supra in hac parte, & infra adest alia sub die 30. Aprilis 1630. coram eodem Reuerendiss. Vrgellen. est decisio 271. & in par. 3. habetur alia sub die 28. Aprilis 1636. coram Illustrissimo Ferrarien. est decisio 125.*

R. P. D. VEROSPIO.

Reatina Iuris redimendi.

Die Mercurij 28. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

De spolio quando non dicatur constare, & nullitates, quæ illud inducunt, qualiter probandæ sint. Executiua via, quando quis agere possit.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio competit illi, qui Iudicis auctoritate possidet, iustè procedentis ad immissionem.*
2 *Iustitia alicuius præsumitur ex pluribus decisionibus emanatis ad eius fauorem.*
3 *Possessio non dicitur spoliatiua, si Iudicis mandato capta fuit.*

4 *Nullitates ad effectum spolij debent esse concludentes, & meridiana luce clariores.*
5 *Spolium, vt excludatur, debet capi omnis interpretatio.*
6 *Mandatum de associando, quando per Iudicem concedi non potest, & num. 7.*
8 *Alternatiua sufficit, vt verificetur in altera parte.*
9 *Clausula,* omni meliori modo, *in alio actu posita, operatur, vt substineatur modo validiori quo substineri potest, & num. 10.*
11 *Obligatus in forma Cameræ retrouendere prædium, in executionem retrouenditionis agenti competit immissio.*
13 *Via executiuæ competit priuilegium pro omnibus, quæ proueniunt, vel ex natura contractus, vel in ipsius obligationis Cameralis executionem.*
14 *Termini substantiales cum sint communes sufficit, quod ab altera parte sint seruati, & dicti termini, si agatur vigore obligationis Cameralis, non seruantur. num. 12.*
15 *Debitoris inopia stante, creditores possunt agere contra debitores debitoris executiuè.*
16 *Legatum an habeat paratam executionem. Res iudicata habet paratam executionem, num. 16.*
17 *Vsusfructus venditus, ex natura sui, si reuertitur ad proprietarium, ipse venditor de euictione non tenetur.*
18 *Venditor non censetur obligatus de euictione ex casu, qui non erat de tempore venditionis.*
19 *Creditum non dicitur amissum, licet quis sibi præiudicauit in hypotheca.*
20 *Legatum certæ quantitatis factum occasione dotis, substinetur, etiam quod verè non debeatur, amplia num. 21.*
22 *Obligatio Cameralis non est extendenda, si fuerit consensum in mandatum, vnica citatione præcedente.*
23 *Manutentio nunquam denegari potest, cum soleat quandocumque concedi, etiam post sententiam, & rem iudicatam in gradu restitutionis in integrum.*
24 *Notarius in Instrumento tenetur apponere clausulas consuetas, & solitas.*
25 *Possessio in executionem instrumenti benè capi potest, si ante relaxationem mandati fuerit extensum.*
26 *Actus subordinati, vnus ab altero dependere debent.*

DECISIO CCXXIX.

PROPOSVI dubium in alia decisione coram me reseruatum sub die 26. Maij proximè præteriti. An constaret de aliquo spolio, quod Capelletti purgare tenerêtur, cum per duas decisiones, & coram bon. mem. Buratto 22. Iunij 1626. & eam, quam dixi sub die 26. Maij præteriti coram me firmatum fuerit, eisdemque cõpetere ius redimendi prædium, cuius possessione dicebat se Vincentius spoliatum; & in hoc etiam articulo pro Capellettis DD. responderunt, nec aliquod spolium, dixerunt existere, vt imò mandatum de manutenendo illis competeret qui Iudicis
1 auctoritate, & † quidem iustè procedentis in predij controuersi possessionem immissi, in ea erant manutenendi, *l. 1. ff. ne vis fiat ei, §. retinendæ instit. de interdict.*
2 Cum enim ipsius † mandati iustitia probata videretur ex decisionibus, prout ex ipsis argui dixit sæpius *Rota vt decis. 350. num. 1. par. 1. decis. 668. num. 1. par. 2. recent.* possessio Capelletti ex Iudicis mandato
3 acceperunt, spoliatiua dici † non poterat, *glos. in cap. præsentium, verb. in aliam, in fin. 7. quæst. 1. cap. intra quatuor de maiorit. & obed. Gemin. cons. 112. Aym. cons. 5. num. 8. cum alijs, quos congerunt Gabr. concl. 1. num. 123. de rest. spoliat. Menoch. de recuper. poss. remed. 8. num. 3.* tam quod nullitates ad ef-
4 fectum † spolij debent esse concludentes, & meridiana luce clariores, vt sæpè etiam voluit *Rota in Romana de Bombellis 13. Februarij 1615. coram Card. Sacrato, & in decis. 646. num. 1. & seq. par. 2. recent.* Quam
5 quod † omnis capi debet interpretatio ad excluden. spolium, *l. merito, ff. pro socio, Rot. dec. 450. num. 1. par. 1. diuers.*

Et quia spolium Vincentius deducebat ex eo, quod cum in instrumento, in quo se idem prædium Claudio retrouendere obligauit, talis facultas capiendi possessionem propria auctoritate non legeretur concessa per clausulam *constituti precarij*,
6 aut simile mendatum † de associan, per Iudicem non concedi potuerit, *ad l. creditores, vbi Bart. num. 25. & alij, C. de pignor. Neguf. de pignor. lib. 4. num. 20. conclus. 8. cum alijs in decis. in hac causa 27. Martij 1624. coram R. P. D. meo Merlino.* DD. omisso mandato de associando, quod tamen dixerunt etiam posse defendi. Responderunt amplecti motiuum in facto ex quo omnia sublata videbantur, quod possessionem Capelletti non magis dici possent cepisse vigore mandati de associan. quam mandati
7 de immittendo, vt ideo † actum illum possessionis (quatenus in vim mandati de associando non sustineretur) vigore tamen mandati

mandati de immittendo impugnare non liceret, vt voluit *Rota in Romana de Nocchiellis 26. Iunij 1624. coram bon. me. Vbaldo,* cum enim, & pars in citatione, vtrumque alternatiuè petierit, & Iudex in decreto, & mandato idem alternatiuè concesserit, ipsique etiam executores alternatiuè Capellettos ad possessionem prædij associauerint, vel immiserint: ratione huius al-
8 ternatiuæ substinerentur in altera sui parte prout in alternatiuis satis est, *l. si hæredi plures cum similibus, ff. de condit. instit.* tam pretio quæ fieri sic potuit *Aretin l. naturaliter, §. nihil commune num. 22. ff. de aequir. poss. Rota dec. 257. nu. 2. par. 1. diuers.* Quam decretum, & mandatum quod etiam ita concedi, & interponi potuit, *l. si pupillorũ, §. si Prætor, vbi Bald. num. 3. expressè id not. ff. de rebus eorum.*

9 Stante maximè clausula † *omni meliori modo*, in mandato, & in ipsa executione, quæ operatur, vt actus valeat quomodo validius sustinetur, *Felin. in cap. cum super, num. 11. de offic. delegat. Dec. cons. 11. nu. 20. cons. 14. num. 3. & cons. 77. n. 4. Socc. cons. 66. num. 4. lib. 3.* Vt de possessione quod capta
10 præsumatur eo titulo, quo melius poterat *Aym. cons. 322. num. 3. & 4. Signorol. cons. 57 num. 10. Cas. de Grass. dec. 19. num. 5. de prob.* & de decreto Iudicis cum dicta clausula, *Put. dec. 230. lib. 2.*

Et iustitia huius mandati de immittendo sicut, & validitas etiam ex decisionibus indubitata reddebatur; si enim, vt in illis firmatur, potuerunt Capelletti agere obligationis Cameralis ad retrouẽditionem
11 prædij, vtique in eiusdem retrouenditionis executionem illis competebat immissio vt in *Romana Domus 24. Maij 1602. coram Litta*, & omissis terminis substantialibus, quod validitati opponebatur, adhuc man-
12 datum consistebat, cum non actum fuerit principaliter ad immissionem, sed in executionem obligationis Cameralis *Bart. in extrauag. ad reprimen. col. 2. vers. summariè, Ias. in l. 2. num. 7. C. de edict. Diu. Adr. toll. & in rubr. C. qui admitti num. 3. Moderni Cornetani in pract. cap. 43. num. 17. lib. 1. & cap. 10. num. 23. vers. tamen ex communiori lib. 2.* & priuilegium viæ executiuæ competat
13 pro omnibus, quæ proueniunt, vel ex natura contractus, vel in ipsius obligationis Cameralis executionem, *Papien. in forma libelli super rest. in integr. glos. super verb. immitti, & relaxari num. 1. Guidop. decis. 143. Rota Ianuen. dec. 21. num. 15. Card. Seraph. dec. 321. num. 10. Rota in Romana de Coscia ris 13. Ianuarij 1599. coram Orano, & in dicta Romana Domus coram Litta.* Cum etiam quo casu requirerentur, cum sint
14 communes, satis esset, † vt illos seruauerit Vincentius *Specul. in tit. de testib. §. qualiter autem num. 22. Scacc. de iudicijs cap. 3. num. 213. Verall. dec. 149. nn. 3. par. 3.*

Eademque responsione tollitur, quod pro legato via executiua non competeret, cum Euphemia Claudij fratris hæres ex sua cessione idem ius transtulerit in Capellettos, quod ipsi Claudio competebat; & vti creditores ex causa dicti legati stante
15 debitoris inopia agere etiam potuerint contra Vincentinum debitorem debitoris executiuè, *vt in decij. coram bon. mem. Buratto 22. Iunij 1626. & coram me 26. Martij præteriti firmatũ fuit;* & demum viæ executiuæ ex capite rei iudicatæ locus esset, cũ postquam actum fuit ex causa legati in partibus, & obtentum mandatum contra hæredem, illud transiuerit in iudicatum,
16 ideoque etiam quod † legatum paratam executionem non haberet, haberet tamen res iudicata, *l. 1. & l. fin. vbi omnes, C. de executione rei iudic. l. si cum nullo, ff. eodem, Rota dec. 119. n. 10. par. 2. diuers. & in Recanaten. separationis thori 31. Ianuarij 1614. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Nec ex quo fuit promissa euictio huiusmet prædij Vincentino ab Ægidio, & Paulo, eidemque venditioni, & pacto consenserit Claudius, ideò legatum sibi ab Ægidio factum, super hoc prædio consequi non possunt, aut debent Capelletti, quia cum post vẽditionem ad hoc vt illi Claudius consentiret se hoc pacto retrouenditionis Vincentinus obligauerit, pendebat euictio à contractu venditionis, qui ex Vincentini promissione expirauit; indeque &
17 nihil habet commune cum hoc iure, quod venit ex obligatione, & facto emptoris, *l. qui insulam, §. fin. & ibi Bart. ff. locat. Alex. cons. 114. num. 3. & per tot. lib. 3. Rom. consil. 503. num. 13.* & legatum sibi factum super hoc prædio consequi nõ prohibentur Capelletti, etiam quod euictio fuerit per hæredes promissa. Cum ex eadem promissione, quæ post venditionem, & pactum euictionis sequuta fuit posset agere, & ip-
18 se venditor non censetur obligatus ex casu qui non erat de tempore venditionis, *l. Lucius, ff. de euict. Ripa in l. qui Romæ, §. duo fratres, nu. 77. ff. de verb. oblig. & in l. 1. nu. 24. de pact. Rom. d. cons. 503. nu. 13. Surd. cons 70. in fin. n. 18.*

Idemque legatum debetur etiam quod factum

factum esset occasione dotis quæ dicebatur consumpta cum filij consenserint pluribus patris alienationibus etiam pro iure dotis, maternæ, quia non inde amiserunt
19 creditum dotis licet ex d. consensu † sibi in hypotheca super bonis alienatis præiudicauerint, *l. iubemus, & ibi Doct. C. ad Velleian. Barbos. in l. 1. par. 5. num. 69. ff. solut. matrim. Dec. cons. 379. num. 6. Rota in Romana donat. de Carcauris 3. Aprilis 1620. coram*
20 *Card. Sacrato*, & legatum † certæ quantitatis factum occasione dotis sustinetur etiã quod dos verè non deberetur, *vt est tex. in §. sed si vxori instit. de legatis, l. cum filius. §. hæres meus. ff. de leg. 2. l. si non designata, & l. refert, & ibi Bald. & alij. C. de falsa causa legato adiecta Bart. in l. 3. num. 2. ff. de dote prælegata. Surd. dec. 161. num. 27. & seq.* id-
21 que † eo magis propter scientiam testatoris de consumptione facta ad sui commodum, *l. cum alienam, & ibi DD. C. de leg. Menoch. cons. 299. num. 13. & seq.*

Et demum non obstat quod non præcesserit extensio obligationis Cameralis in instrumento non rogato in curia, ex quo etiam validitatem huius mandati de immittendo impugnabant, quia per consensum in mandatum vnica citatione præce-
22 dente dixerunt DD. illam † non fuisse necessariam cum id habeat in suis facultatibus A. C. vt similia instrumenta exequi possit etiam quod debitores in forma Cameræ obligati non sint *Rota in Veneta donationis 9. Decemb. 1605. coram Penia in Romana pecuniaria 26. Ianuarij 1609. coram Card. Caualerio, & in hac eadem causa præuidetur d. decis. 22. Iunij 1626. coram bo. me. Buratto.*

Atque ita cum benè hoc mandato de immittendo possessionem suam Capelletti tuerentur, & spolium ex dictis omninò ex-
23 cluderetur, manutentio illis denegari † non poterat, quæ solet quandocunque concedi etiam post sententiam, & rem iudicatam, & in gradu restitutionis in integrum, *Gef. de Graff. dec. 4. in fin. de caus. poss. & propriet. Rota dec. 38. par. 1. diuers. & coram Ludouis. dec. 458. num. 8.*

Cum præterea vt dixi mandatum de associando etiam competeret, & ex instrumento quod Iudex mandauit confici ex officio talis facultas, concederetur propter clausulas constituti, & licentiam datam
24 quæ & in illo legebatur, † & tãquam consueta, & solita tenebatur Notarius in eodem apponere *Gabr. de consuet. conc. 3. n. 12. Boer. dec. 77. num. 3. Bertaz. de clauf. clausula 16. in glos. 3. num. 2.* vt ideo cum per diem ante relaxationem mandati fuerit extẽsum
25 instrumentum † possessio in illius executionem benè capi potuerit *Afflict. dec. 326. Magon. dec. Florent. 120. num. 11. Camill. Borell. in summ. dec. tit. 44. de citat. num. 455. Rota in Rom. domus 24. Maij 1602. coram Litta*. Cum etiam antequam conficeretur instrumentum, præcesserit depositum pretij pro ipsius Prædij retrouenditione. Quæ omnia iudex vno eodemque decreto mandauerat tanquam ea, quorum alterum ve-
26 niebat in alterius consequentiam, & vt † actus subordinati vnus ab alio dependebat. *Grat. cons. 77. num. 18. & cons. seq. num. 4. lib. 2. Rot. dec. 450. num. 5. & seq. par. 2. diuers.*

Et ita vtraque parte informante, & causa pluries proposita ad fauorem DD. Mansueti, & Fausti de Capellettis resolutum.

☞ * *Est decisio 179. supra in hac parte.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Nouarieñ. Decimarum.

Die Veneris 12. Ianuarij 1629.

A R G V M E N T V M.

Instrumentum, quando dicatur habere faciem publici instrumenti. In extractione instrumentorum, quando non requiratur citatio partis, & compulsio iudicis. Instrumenta antiqua non egent formali recognitione.

S V M M A R I V M.

1 *Episcopus an de iure communi habeat intentionem fundatam in quarta decimarum contra Laicos.*
2 *Instrumentum dicitur habere faciem publici instrumenti, si contineat diem, mensem, annum, testes, clausulam, actum, & Notarij rogati subscriptionem.*
3 *Instrumento exemplato, parte non citata, an adhibeatur fides.*
4 *Instrumenta, quando eduntur ab eodem Notario rogato, non est necessaria partis citatio, nec compulsio alterius iudicis pro illis extrahendis.*
5 *Quod procedit in Notario pariter in officio successore extrahente instrumenta Notarij demortui.*

6 *Instrumentum requiritur, vt sit recognitum, vti in publica manu subscriptum, ad probandam identitatem scripturæ.*
7 *Instrumentorum data vbi excedit tempus centum annorum propter impossibilitatem illud recognoscendi per testes, non eget illa formali recognitione, & num. 8.*
9 *Scripturæ minus solemnes pro solemnibus recipiuntur, stante obseruantia.*

DECISIO CCXXX.

IN præposita positione, quæ contigit 17. Decembris 1627.* censuerunt Domini Episcopum de iure communi non habere fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos, & in hoc esse recedendum à resolutis 7. Maij 1627.* an autem ex alijs esset standum in eadem resolutione reseruarunt particulariter videre, & cum hodie † ex parte Episcopi multa alia deducerentur pro fundamento suæ
1 intentionis in quarta parte decimarum contra laicos, & quidem ex documentis publicis, placuit Dominis prius de eorum forma probanti quærere, ne contingat in singulis disputationibus exceptiones, quæ hodie dantur contra prædicta circa formã probantem examinare.

Visum igitur fuit in forma probanti instrumentum anni 1478. in quo enunciatur diuisio decimarum loci, & territorij Cameri, nempè duas partes ex tribus totius decimæ loci, & territorii Cameri spectare ad Canonicos Ecclesiæ maioris Nouarien. duas partes ex duodecim spectare mensæ Episcopali Nouariæ, vnam partem ex duodecim spectare inuestito tamquam de feudo, & aliam duodecimam spectare Cleri-
2 co Cameri, habet enim † faciem publici instrumenti, dum continet diem, mensem, annum, testes, clausulam, actum, & notarij rogati subscriptionem *glos. in l. generaliter, C. de Tabell. lib. 10. specul. de Instrum. edit. in princ. Abb. Imol. Felin. in cap. 1. de fide Instrum. Bart. in l. si quis ex argentarijs, §. si initium, num. 6. ff. de eden. Couarr. pract. qu. cap. 20. num. 1. Seraph. decis. 1236. n. 1. Rot. in Mediolanen. decimarum S. Donati 23. Ianuarij 1612. in Mediolanen. Iurispatronatus 23. Februarij 1615. coram me, & in alia Mediolanen. decimarum 4. Iulij 1614. coram bo. me. Andrea.*

Nõ obstat quod fuerit exemplatum absque executorialibus Rotæ, & parte non
3 citata, † vt propterea etiam cum requisitis publico instrumento conuenientibus fidem facere non possit, *cap. fin. de fide Instrum. Put. dec. 423. prope lib. 3. in nou. Caputaq. dec. 234. num. 2. par. 3.*
4 Quia quando instrumenta eduntur † ab eodem Notario rogato, vt in præsenti, non est necessaria partis citatio, neque compulsio alterius Iudicis pro illis extrahendis, *Bald. in l. fin. ad finem, C. de eden. Card. cons. 74. in fine, Felin. in cap. cum P. Tabellio, num. 3. de fid. instrum.* quod etiam fuit fir-
5 matum in fortioribus † terminis in Notario successore in officio extrahente instrumenta Notarij demortui in supra allegata *dec. Mediolanen. decimarum S. Donati 23. Ianuarij 1612. coram me.*

Non obstat, quod prædictum instrumẽ-
6 tum non fuerit † recognitum vti in publica manu subscriptum, prout necessarium est ad firmandam identitatem scripturæ productæ, *Oldrad. cons. 227. num. 6. Paris. cons. 115. n. 4. lib. 4. Caputaq. decis. 117. par. 3.*

Quia vbi data instrumentorum, exce-
7 dit tempus centum † annorum, & prout excedit hæc de anno 1478. propter impossibilitatem recognoscendi per testes, qui eius ætatis non reperiuntur, solet remitti hæc formalis recognitio concurrente adminiculo antiquitatis scripturæ Dominis oculariter ostensæ. *Put. dec. 9. de fid. instrum. Afflict. dec. 245. num. 3. Seraph. dec.* 1077. &
8 idem cum simili † instrumentorum antiquorum supra centum annos exhibitione, ante oculos Dominorum fuit firmata in *Mediolanen. decimarum de Verisio 27. Ianuarij 1617. coram me.*

Similiter visæ fuerunt in forma probanti Bullæ Pauli Secundi expeditæ sub forma rationi congruit per Sixtum Quartum successorem, & Iulij Secundi tanquam approbatæ per *Rot. in decisionibus* 98. & 104. *par. 1. diuers.* & executioni demandatæ respectu deputationis æstimatorum fructuum colligendorum ex prædijs Cameri decimandis pro ratis Canonicorum, cum qua ob-
9 seruantia scripturæ † etiam minus solemnes pro solemnibus recipiuntur, *Crau. cons. 158. num. 1. & 274. nu. 7. Ioseph Ludou. sua concl. 38. vers. infertur quinto. Bald. cons. 400. nu. 5. lib. 4.* & idem fuit dictum in *Mediolanen. Iurispatronatus 29. Aprilis 1613. coram me.*

Quò autem ad alia instrumenta, & scripturas productas si opus erit, poterit particulariter videri, an habeant eamdem formam probantem.

Et ita, &c.

* *Est decisio 122. supra in hac parte.*
* *Est decisio 64. pariter supra.*

Et

Et infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones, idest sub diebus 19. Februarij 1629. & 14. Martij 1630. coram eodem bo. me. Reuorendiss. Pirouano, sunt decisiones 327. & 357. & in par. 2. adsunt aliæ sub die 10. Iunij 1630. & 26. Februar. 1631. coram eodem Pirouano, & 29. Aprilis 1633. & 1. Decembris 1634. coram R.P.D. Verospio, sunt decisiones 334. 31. 357. & 311.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Meliteñ. Admiratus.

Die Lunæ 15. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione de concessione Papæ facta alicui personæ de beneficio primo loco vacaturo, cum decreto irritanti. Et nonnulla circa vim, & efficaciam dicti decreti irritantis.

SVMMARIVM.

1 *Papa, si concedat alicui beneficium primo loco vacaturum alicuius loci, tunc eueniente casu, ille omnibus debet præferri in illius assecutionem.*
2 *Et si in concessione adsit decretum irritans, huiusmodi beneficium est adeo affectum per sonæ illius, vt collatio de illo ad fauorem alterius facta, est irrita, & nulla.*
3 *Decretum irritans habet tacitam inhibitionem.*
4 *Decretum irritans continet vim priuatiuam & auocatiuam potestatis aliàs competentis.*
5 *Decretum irritans, quando adest, tunc quicquid contra illius tenorem gestum est, attentatum, ac nullum ipso iure dicitur, etiam parte non opponente.*
6 *Decretum irritans ligat indistinctè ignorantes.*
7 *Quod intellige, quoad pœnam nullitatis, quicquid sit quoad alias pœnas.*
8 *Decretum irritans, nihil operatur, nisi is, pro quo fuit appositum, vti velit. declara num. 9.*
10 *Text. in c. 1. a. subiunctum de concess. preb. in 6. & Gabr. & Gonz. declarantur.*
11 *Priuilegij secuta acceptatione, illud retrotrahitur ad diem concessionis, & ab illo incipit habere effectum etiam in præiudicium iuris alteri medio tempore quæsiti.*
12 *Decreto irritanti, ad fauorem alicuius emanato, licet ille vsus non fuerit, tamen si antequam oppositum fuerit de non vsu, aliquid in contrarium factum fuerit, actus non tenet.*
13 *Actus præsumitur factus ab eo, cuius facultas per decretum irritans fuit interdicta.*
14 *Decretum irritans an distinctè operetur, siue agatur de aliqua re certa, vel incerta.*
15 *Certum dicitur aliquid per relationem ad rē certam.*

DECISIO CCXXXI.

SANCTISSIMVS D.N. sub die 17. Octobris 1626. motu proprio concessit Fr. Octauiano Bottigellæ militi Hierosolymitano, vt occurrente de cætero alicuius dignitatis magnæ Crucis vacatione nullus ex filijs Arnaldis etiam statuti quinti de electione vel benemerentiæ, seù alio quouis quæsito colore idem Fr. Octauiano præferri posset, sed ipse illos omnes in assecutione dignitatis huiusmodi anteire, illisq. præferri debere, decernens quamcumque electionem, seu promotionem, aut collationem vel aliam quamuis dispositionem, si quàm de dignitate magnæ Crucis in lingua Italiæ primò vacatura ad alterius, quā ipsius fratris Octauiani fauorem fieri contingeret nullam, irritam, & inanem, ac nullius roboris, vel momenti, neque per eam cuiquam alteri ad dignitatem huiusmodi ius, vel coloratum titulum possidendi tribui posse, vnde cum post mensem à die datæ prædictarum literarum dignitas Admiratus linguæ Italiæ per renunciationem à Fr. Catelano Casato factam vacauerit, & in illius imutitione fuerit electus Fr. Petrus Vintimilia, qui se vnà cum eodem Fr. Octauiano opposuerat. Dubitaui an præfatum Breue eidem Fr. Octauiano, quoad dictum Admiratum, & quoad Prioratum, seù Baiuliuatum primò vacaturum suffragaretur, & Domini affirmatiuè resoluerūt.

De potestate enim Sanctissimi D.N. non est ambigendum, & voluntas satis deprehenditur, non solum quia dum apertissimè disposuit, quod occurrente de cætero huiusmodi dignitatum vacatione nullus ex filijs Arnaldis, qualis erat Fr. Vintimilia; sub quouis prætextu, aut quæsito colore Fr. Octauiano præferratur, sed ipse omnibus præferratur, vtique voluit etiam eumdem Fr. Octauianum præferri in assecutione dignitatis Admiratus huiusmodi, in † quo 1 tanquam in primo vacaturo gratia verificatur secundum terminos, *c. literis 39. de rescript. c. dilectus il 2. de præben. text. & glos.*

in c. mandato de præben. in 6. Put. dec. 254.
num. 1. lib. 1. in correct. Sed quia dum a-
diecit clausulam decreti irritantis voluit
2 huiusmodi dignitatem, ita † esse affectam
ad fauorem ipsius fratris Octauiani, vt col-
latio, siuè electio ad alterius fauorem fa-
cta irrita, ac nulla esset, prout fuit *c. tibi qui*
12. de rescript. in 6. cap. si eo tempore 45. de
elect. in 6. c. quodam 40. de præben. eod. lib.
c. 1. de concess. præben. Cassad. dec. 1. sub nu.
7. de rest. spol. Gabr. de claus. lib. 6. concl. 3.
n. 36. & seqq. Gonzal. ad reg. 8. glos. 67. nu.
12. & seqq. huiusmodi enim decretum ha-
3 bet † implicitam inhibitionem *Cassad. decis.*
2. num. 6. de rest. spol. Gabr. loc. cit. num. 73.
Gonzal. vbi supra num. 16. Imò continet
4 vim priuatiuam, † & auocatiuam potesta-
tis aliàs competentis *c. dudum 14. vers. &*
idcirco de præben. in 6. Ferrett. cons. 314.
num. 10. lib. 2. Gonz. loc. cit. Ita vt quod
5 contra † illius tenorem gestum est attenta-
tum dicatur, ac nullum ipso iure, hoc est
etiam parte non opponente, *c. statutum §.*
fin. de rescript. in 6. c. vlt. de offic. deleg. eo-
dem lib. 6. Gabr. d. conclus. 3. nu. 57. Etiam
ante ipsius decreti publicationem *Gabr. loc.*
cit. num. 45. & de legib. concl. 4. num. 9. &
6 ratio est, quia huiusmodi † decretum ligat
indistinctè ignorantes *d. c. si eo tempore 45.*
de elect. in 6. c. si postquam c. dudum c. bene-
ficia, & c. quodam de præben. pariter in 6. & c.
1. vers. adijciebatur de concess. præben. Gabr.
concl. 3. num. 2. Gonzal. d. glos. 67. num. 18.
Couar. pract. c. 9. num. 7. Saltem quoad pœ-
7 nam † nullitatis, quicquid sit, quo ad alias
pœnas *Gabr. vbi supra num. 8. Gonz. loc. cit.*
num. 19. Monet. de commut. vlt. vol. qui præ-
dictos cum alijs latè prosequitur *c. 7. num.*
234. ac etiam ante eiusdem decreti præsen-
tationem *d. c. tibi qui §. quinimo, & ibi Ge-*
min. & Franc. de rescript. in 6. glos. in c. si
soli v. contra ipsam de concess. præben. eodem
lib. 6. Gabr. d. concl. 3. num. 52. Gonz. d.
glos. 67. num. 50. Ex quibus euidenter con-
stat Fr. Octauiano, ita Breue suffragari, vt
electio Fr. Ventimiliæ, quamuis per igno-
rantes facta nulla, ac irrita fuerit, licet de
tempore smutitionis Breue non esset præ-
sentatum aut de eo non esset oppositum.

Nec dicatur, quod cum in prædicto Bre-
8 ui subintelligeretur † conditio si pars vti
velit, *c. 1. §. subiunctum de concess. præben.*
in 6. Gabr. de caus. d. concl. 3. num. 26. Gonz.
d. glos. 67 num. 52. de tempore smutitio-
nis non constabat de acceptatione. Ideo-
que electio Ventimiliæ tanquam penden-
te conditione facta sustineatur *ad text. in c.*
si pro te 13. de rescript. in 6. Quia prædicta
9 omnia procedunt ad effectum, † vt pars
huiusmodi priuilegio tãquam priuato pos-
sit renunciare, & in his terminis gratia di-
citur conditionalis, quæ quoad alios effe-
ctus est pura, cum tacitè subintelligatur
Bal. in d. l. Gallus §. quidam recte num. 7. ff.
de lib. & posthum. Surd. cons. 110. num. 6. &
10 ita loquuntur iura, † & Doctores supra
citati, secuta enim acceptatione priuile-
gium retrotrahitur ad diem concessionis,
11 & ab illo † incipit habere effectum etiam
in præiudicium iuris alteri medio tempore
quæsiti *arg. tex. in l. potior 11. ff. qui potio-*
res in pignore habeantur, ita vt licèt, quis
decreto huiusmodi ad sui fauorem emana-
12 to vsus non fuerit, † tamen si antequam
opponeret de non vsu aliquid in contra-
rium factum fuerit, actus non teneat *Felin.*
cons. 1. num. 7. vbi de collatione beneficij,
quem in his terminis refert, & sequitur
Gabr. loc. cit. num. 38. Menoch. cons. 348.
num. 48. Monet. de commut. vlt. vol. d. lib. 7.
num. 241 vers. actus enim nullus glos. in d.
cap. sit pro te in vers. faciendam de rescript.
in 6. & in puncto firmant iura superius de-
13 ducta, & ratio est, quia † actus dicitur fa-
ctus ab eo, cuius facultas per dictum de-
cretum erat interdicta, vt ex *text. expressus*
in d. c. dudum 14. de præben. in 6. ibi, & id-
circo per illud etiam expressisse videmur, ne
alius posset conferre, & potestatem prædictam,
quantum ad præsentem speciem reuocasse Fer-
ret. d. cons. 314 num. 10. lib. 2.

Neque potest opponi de incerto corpo-
re beneficij, quia quicquid sit, an huius-
14 modi † decretum irritans indistinctè possit
operari, siuè agatur de certo, siuè in cer-
to corpore beneficij ex deductis per *Mo-*
net. loc. cit. num. 239. in casu nostro cessat
omnis difficultas, cum Breue loquatur de
15 dignitate primò vacatura, quæ satis † di-
citur certa per relationem ad primam va-
cationem, vt est optimus *text. in c. 1. §. ex*
parte vero de concess. præben. in 6. vbi glos.
in ver. certam, quem textum in his termi-
nis expendit *Menoch. loc. cit. num. 239. vers.*
& pro ista ampliatione Put. dec. 254. per tot.
in correct. lib. 1. Mohed. dec. 12. de concess.
præb. vbi in fortioribus loquitur de gratia
ad tot beneficia quæ ascendant ad mille.

Cum ergo Fratri Octauiano Breue suf-
fragetur quo ad Admiratum, visum fuit
pariter suffragari quo ad Prioratum, seu
Baiuliuatum primò vacaturum, cum id ve-
niat consecutiuè.

Quia tamen dicebatur Fratrem Vintimi-
liam

liam in administratione Admiratus huiusmodi plures impensas bona fide fecisse occasione Albergi Domini censuerunt Fr. Octauianum ad illarum refectionem teneri, facta prius ab eodem Fratre Vintimilia liquidatione.

Et ita conclusum vtraq; parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Pistorien. Archidiaconatus:

Die Lunæ 15. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Præsentato ad iuspatronatus quibus concurrentibus non possit denegari institutio. Iurispatronatus existentia, & affectuatio qualiter probetur. Scriptura, aut tenor registratus in literis Papæ an probet factum enunciatum.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio, quibus concurrentibus, non possit denegari adiudicatio, & institutio.*
2 *Beneficij vacatio indubitata est, quando scilicet quis venit ex eadem vacatione.*
3 *Iurispatronatus existentia probatur ex instrumento fundationis, & dotationis.*
4 *Qui modus illud probandi superat omnes alios modos, tamquam directè, & in sua substantia fundatus.*
5 *De Iurispatronatus effectuatione, quando dubitari non possit.*
6 *Iurispatronatus effectuatio probatur ex enūciatiuis antiquis.*
7 *Iuspatronatus acquiritur per assignationem bonorum, & iurium pro dote alicuius dignitatis.*
8 *Donationis titulus est habilis ad transferendum dominium.*
9 *Patronis laicis intra quadrimestre præsentare indultum est.*
10 *Instrumento, quod non est in forma probanti, non adhibetur fides, & num. 11.*
12 *Scriptura, aut tenor registratus in literis Papæ probat factum enunciatum, quando sumus in antiquissimis.*
13 *Quod procedit etiam in recentibus, quando Papa motu proprio aliquid asseritur.*
14 *Sumptum informe concurrentibus adminiculis, & obseruantia plenè probat.*
15 *Præsentationis vim habet consensus præstitus, etiam ad constituendos patronos in quasi possessione præsentandi.*
16 *Libro publico extractionis officialium, ad effectum probandi descendentiam, fides adhibetur.*
17 *Simonia impedit translationem iurispatronatus.*
18 *Causa finalis arguitur ex proemio.*
19 *Papæ auctoritas purgat omne vitium.*
20 *Donatio in ricompensam ob seruitia recepta non est simonia, & num. 21.*

DECISIO CCXXXII.

DICTVM fuit Archidiaconatum, de quo agitur, esse adiudicandum D. Ioanni Baptistæ Mancino.

Probat enim vacationem, patronatum, pertinentiam, & se à vero patrono præsen-
1 tatum, quibus concurrentibus beneficij † adiudicatio, & institutio eidem denegari non potest, *cap. Monasterium 16. quæst. 7. c. cum Bertoldus vbi Abb. num. 12. de re iud. Rot. dec. 337. num. 1. par. 2. rec. & in Lucana Iurispatronatus 21. Aprilis 1921. coram D. meo Decano, in Burgen. S. Sepulchri Beneficij 4. Iulij 1625. corā D. meo Merlino & in Barchinonen. beneficij 4. Februarij, & Gerunden. beneficij 21. Februarij 1628. coram me.*

2 Vacatio beneficij est † indubitata apud partes: quia vtraque venit ex eadem vacatione, nempe per obitum Honufrij Clarentij mense Octob. 1626.

3 Patronatus autem † existentia similiter iustificatur ex instrumento fundationis, & dotationis huius dignitatis Archidiaconatus per Ludouicum Pauli de Compagnis factæ vsque ad anno 1465. quod datur, qui
4 modus probandi † superat alios tanquam directè, & in sua substantia fundatus, *cap. nobis c. piæ mentis 16. q. 7. vbi gl. de iure patronatus. Lambert. eod. tit. lib. 1. par. 1. art. 2. q. 2. vsque ad finem, Cran. cons. 68. num. 1. Rot. dec. 615. num. 2. par. 1. recen.* & fuit comprobata in *Gerunden. beneficij coram me 21. Fe-*
5 *bruarij* 1628. nec de † effectuatione potest dubitari; quia concurrit diuturna, & successiua possessio præsentandi vltra 40. annos ab anno scilicet 1528. vsque ad præ-
6 sentem vacationem, & cum † enunciatiuis antiquis huius patronatus, quæ sufficit iuxta *cons. Oldradi 229.* sæpissime receptum per Rotam, vt in *decis. 541. num. 2. par. 2. rec. Seraph. decis. 1141. num. 1. & coram PP. Gregorio 349. num. 3.*

Pertinentia eiusdem patronatus est etiā patens; nam quamuis Ludouicus per assi-
7 gnationem bonorum. † & iurium pro dote huius dignitatis acquisierit iuspatronatus, vt iam firmatum fuit in alia *Pistorien.*

Ar-

Archidiaconatus 17. *Iunij* 1615. *coram Patriarcha Pamph.* & per consequens tamquã hæreditarium ad suos transire debuisset; attamen de anno 1476. illud donauit Petro Philippo Iannotij de Pandulphinis pro se, & antiquiori de familia descendentium ex dicto Iannotij; vnde tanquam de iure
8 abdicato ex tit. † donationis habili ad trãsferendum dominium concurrentibus confirmationibus Apostolicis Sixti IV. de anno 1479. & 1481. *Speculator. de locato, §. nunc aliqua num.* 73. *Paul. Cittad. de iur. patron. in verbo transferatur, par.* 9. *num.* 10. non ad hæredes Ludouici fundatoris; sed ad donatarios habentes qualitatem antiquioris de familia Pandulphina pertinere debet.

Præsentatio à vero patrono, & intra tempus debitum concludenter etiam probatur: quia Io. Baptista docet de sua præsentatione facta per Franciscum de Pãdulphinis vti maiorem natu dictæ familiæ, & tanquam vnicum patronum Archidiaconatus, & præbendæ ex instrumento, quod datur sub die 6. Nouembris 1626. ex cuius data similiter conuincitur intra quadrime-
9 stre laicis † patronis de iure indultum ad præsentandum, (*cap. quoniam cap. cum propter de iure patronatus gloss. in cap. cum vos de offic. ordin. cap. vnico, §. verum de iure patronatus in* 6. *Rot. in antiq. dec.* 10. *& in nou. dec.* 6. *eod. tit. Lap. alleg.* 75. *num.* 3.) fuisse præsentatum ex quo Clarentius vltimus Archidiaconus obijt de mense Octob. anni 1626.

Non obstat quod instrumentum donationis, à quo pendet substantia probatio-
10 nis Ioannis Baptistæ non sit † in forma probanti, postquam neque authenticum ab eodem Notario rogatum; neque à suo originali parte citata compulsatum produ-
11 ctum fuit; sed ab alio processu leuatum, † cui fides adhibenda non est non obstante Constitutione Innocentij; dum in illo processu non apparet productum authenticũ, & recognitum, *Caputaq. dec.* 351. *num.* 5. *p.* 2. *Rota dec.* 550. *num.* 4. *coram PP. Gregorio XV. & in Iaauen. portionis* 12. *Ianuarij* 1604 *coram Illustriss. Cardin. Millino.*

Quia etsi hodie probari non possint requisita Innocentiana, quando scriptura extracta de alio processu producitur, non tamen deficit forma probans istius instrumenti, quia cum substantia tenoris illius fuerit registrata in litteris Sixti IV. confirmantis hanc donationem sub data Kalen. Februarij anni 1476. ab Incarnatione, & iterum enuntiata in literis motu proprio eiusdem Põtificis de anno 1481. & sic ver-
12 semur in † antiquissimis supra centum annos, scriptura aut tenor registratus in literis Papæ probat factum enuntiatum, *Alex. cons.* 6. *in fine lib.* 6. *Crau. de antiq. temp.*
13 *in princ. nu.* 8. *&* 10. dicens si Papa vt hic † Motu proprio concedit, etiam in recentibus talem assertionem probare, & in sectione, *vers. octaua datum limitatio in fine*, & in alia sectione, *vers. vidimus in genere*, *num.* 13. idem confirmat *Modern. de prob. concl.* 918. *num.* 3. & nihilominus si ageretur
14 de sumpto informi, concurrẽtibus adhuc † adminiculis, & obseruantia plenè probat *Bald. cons.* 400. *num.* 5. *lib.* 4. *Crau. cons.* 158. *post princ. &* 274. *num.* 7. *Ioseph. Ludou. concl.* 38. *vers. infertur quinto, Seraph. dec.* 1334. *n.* 5. *Rot. dec.* 18. *num.* 1. *par.* 2. *recen.* quæ adminicula superabundant: quia ex literis prædictis Sixti IV. tam de anno 1476. quam 1481. apertè constat de veritate factæ donationis, & idem legitur registratum in libro Capituli Cathedralis Pistorien. de anno 1479. quod ideo familia de Pandulfinis tenebatur ad anniuersarium vigore prædictæ donationis rogatæ per Nerium de Prato Cam. Apostol. Notarium, qui est idem descriptus in calce scripturæ donationis pro Notario rogato, quibus accedunt enunciatiuæ emanatæ in diuersis processibus; nam de anno 1601. Ferrantes de Tuccis pro iustificanda narratiua litterarum Coadiutoriæ huius dignitatis produxit diuersa iura, inter quæ legitur item instrumentum publicum donationis iurispatronatus Archidiaconatus prædicti factæ per Ludouicum, Pauli, Petro, Philippo, Iannotij de Pandulfinis, & natu maiori pro tempore existenti ex linea, & descendentia dicti Iannotij die 17. Decemb. 1476. rogato à Nerio Honufrij Notario publico Cameræ Apostol. similiter & in sententia anni 1611. lata ad fauorem Honofrij per Vicarium Pistorien. legitur viso instrumento fundationis, & donationis factæ per Ludouicum fundatorem, Petro Philippo Iannotij Pandulfini, & maiori natu. Cæterum quod instrumentum prędictum fuerit semper pro authentico obseruatum, patet quia ab anno 1528. vsque ad vltimam vacationem Pandulfini, natu maiores præsentarunt; & seu loco præsentationis consensum præstiterunt resignationibus per tempora factis per Archidiaconos possessores, & in prouisionibus Apostolicis subsequutis, nempe de anno 1528. in prouisione Francisci per resignationem Vincentij, & de anno 1565. in prouisione Baldassaris

per

per resignationem supradictam Francisci, & de anno 1601. in coadiutoria expedita ad fauorem Ferrantis Tuccij, & in alia coadiutoria expedita ad fauorem Honufrij Clarentij de anno 1611. per cuius obitum contigit præsens vacatio, & quamuis consensus non fuerint præstiti in vacatione per obitum; sed in coadiutorijs, & resignationibus, idem tamen sequuntur effectus:
15 quia † consensus præstiti habent vim præsentationis etiam ad constituendos patronos in quasi possessione præsentandi *Abb. cons. 54. num. 1. lib. 1. Rot. dec. 154. num. 4. par. 2. recen. & 349. num. 2. coram PP. Gregorio XV.*

Neque etiam dubitari potest, quin Frãciscus, qui præsentauit Ioannem Baptistam, sit descendens à Iannotio Pandulfino, & maior natu, & sic habeat qualitates requisitas in donatione; quia testes dati vtrumque requisitum benè iustificant, sed magis qualitatem maioratus Francisci, & descendentia à Iannotio Pandulfino plenius probatur ex attestatione Officialium Ciuitatis Florentiæ desumpta ex libro publico extractionis Officialium, vbi omnes qui nascuntur propter distributionem officiorum diligenter annotantur, cui libro in
16 his terminis † probandę descendentiæ Rota fidem adhibuit *in Florent. fideicom. de Gridaccijs 21. Iunij 1627. coram D. meo Dunozetto*, & prius in alia *Florent. Cappellæ 26. Aprilis 1619. coram me.*

17 Demum non obstat, quod scriptura † donationis contineat labem simoniæ, quæ impedit translationem iurispatronatus, *cap. præterea il 2. de iurepatronatus. Rot. dec. 302. num. 4. par. 1. recent.* & ex eo simoniam dicebatur probari: quia in contextu præmittuntur beneficia recepta à Pandulfinis, &
18 spes recipiendi maiora, quæ † cum contineant causam finalem tanquam in proemio posita, *l. 1. vbi Bar. in princip. ff. ad Macedon. Becc. cons. 20. num. 11.* à vitio simoniæ non videntur posse separari, *Couar. variar. lib. 1. cap. 20. num. 4. Rot. d. dec. 302. num. 4. par. 1. recent.*

Quia vltra quod ex temporis decursu, nempe 150. annorum, & post confirmationem Apostolicam, exceptio de per se remanet ineleuans propter auctoritatem Pa-
19 pæ, † quæ purgat omne vitium, *gloss. in c. cum pridem in verbo illicitæ de pactis, Paris.*
20 *de resign. lib. 6. quæst. 2. num. 68.* donare in † recompensam ob seruitia recepta non est simonia, postquam carent conuentione, & pacto ad extinguendam obligationem; &
21 inferunt tantummodo † moralem obligationem ad honestate, & gratitudine remuneratoria præcedentem, declarat *Couar. d. cap. 20. num. 4. vers. si verò Collator beneficijs*, & idem firmant *Comes. de Trienn. quæst. 12. vers. & quid dicendum, Paris. de confiden. quæst. 49. nu. 5. Rota in Calaguritana Confid. 14. Decembris 1529. coram bo. me. Penia.* Et ita.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana successionis.

Die Veneris 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Testamentum primum, quando per secundum tollatur, & quando non, & quæ requirantur, Testatoris dementia, & ad hoc vt eius testamentum sit nullum, ex quibus probetur, & ex quibus hoc cesset.

SVMMARIVM:

1 *Termini substantiales, vt benè seruentur, quæ requirantur.*
2 *Recusatio iudicis debet fieri per procuratorem ad hoc habentem speciale mandatum.*
3 *Recusatio iudicis debet fieri ante motam litem, nisi noua causa recusationis superuenerit.*
4 *Testamentum primum ipso iure per secundum tollitur.*
5 *Testamentum, quando producitur in forma probanti non vitiatum, &c. scilicet tunc hæredibus in eis institutis datur immissio.*
6 *Testamentum originale, an debeat in actis produci, ad hoc vt detur immissio, & an sufficiat exemplum in publica forma. nu. 7.*
8 *Testatoris subscriptio non est necesse recognosci, quando sumus in testamento nuncupatiuo.*
9 *Testamentum primum, quando non censeatur per secundum reuocatum.*
10 *Testator, si in secundo testamento, dicat, quod illud valere debeat, non obstante quouis alio testamento habente clausulam derogatoriam, censetur primum reuocasse.*
11 *Testator præsumitur à prima voluntate discessisse per verba derogatoria, clausulis derogatorijs positis in prima voluntate.*
12 *Sanæ mentis esse, naturale est, furiosum verò, & insanum, accidentale.*
13 *Dementia in dubio non præsumitur.*
14 *Testatoris furor tempore conditi testamenti*

non

non probatur ex eo, quando docetur aliqua die furiosum fuisse.

15 *Et hoc maximè, quando in testamento reperiuntur omnia ritè, & rectè disposita. & num.24.*

16 *Compositio mentis ex quibus arguatur.*

Inordinatio arguit defectum. num.16.

17 *Testatur præsumitur sanæ mentis, si instituat hæredes personas sibi sanguine proximiores.*

Testator non præsumitur demens, si legata pia faciat, qualia ipsius qualitati, & cuilibet viro, prudenti conueniebant. num.17.

18 *Sacramentum confessionis, & sacræ Eucharistiæ, non nisi hominibus sanæ mentis permittitur, & conuenit.*

19 *Testes interessati non probant.*

20 *Testes, adhoc vt probent testatoris dementiam, illam determinatè concludere debent de tempore conditi testamenti.*

21 *Testes non reddentes conuenientem rationem sui dicti, non probant.*

22 *Testes, vt dementiam testatoris probent, quid requiratur.*

23 *Memoriæ imbecillitas non benè infert ad defectum intellectus.*

25 *Viri sani intellectus, quandoque aliqua ex accidenti faciunt à sana mente aliena, etiã tempore conditi testamenti.*

26 *Pater, qui sine causa filios suos exheredat, rem quasi furiosi dicitur facere.*

27 *Testamentum patris, qui sine causa filios exhæredat, mero iure tenet, cum opus sit illud rescindi per quarelam in officiosi testamenti.*

28 *Testamentum furiosi ipso iure est nullum.*

26 *Testamentum illius, qui iussit ossa sua proÿci in Tyberim, licet rem furiosi iusserit, tamen eius testamentum tenuit.*

Testamentum illius mulieris, quæ iussit se sepelliri cum quibusdam ornamentis ex smaragdis, & margaritis confectis valuit num.29.

30 *Testamentum illius, qui peccata sua non confitebatur, an valeat.*

Testamentum illius, qui Missam non audiebat, & cum esset diues, non reliquit legata pia pro anima sua, an substineatur. n.30.

31 *Ex testamento bene ordinato, habens dilucida interualla, præsumitur in sanitatis interuallo fuisse de tempore conditi testamenti.*

32 *Furiosus, qui prorsus est, licet de facto testetur, quamuis ordinatè, tamen eius testamentum nullum est.*

33 *Furiosus, quis esse non desinit, quamuis faciat aliquos actus sapientis.*

34 *Infirmus quamquam faciat actus aliquos, qui sanitatem arguunt, tamen non est sanus.*

35 *Curatori datio arguit dementiam, fallit quãdo fuit procurata. num.36.*

37 *Ordinariè, & non executiuè proceditur, quando tituli sunt ambo pares. num.38.*

DECISIO CCXXXIII.

IOANNES Maria Vertema duo condidit testamenta, in primo Ven. Archiconfraternitatem Sanctiss. Crucifixi de Vrbe; in secundo Franciscum, Catherinam, & Cæciliam de Vertemis hæredes instituit, cum autem Archiconfraternitas mortuo testatore vigore primi testamenti bonorum hæreditariorum possessionem occupasset orta lite inter eam, & dictas fœminas (Franciscus enim nunquam fuit in causa) Iudex causarum dictæ Archiconfraternitatis pronunciauit prædictas Catherinam, & Cæciliam esse immittendas pro duabus ex tribus partibus ex secundo testamento; sed cum habitus fuerit recursus ad Illustriss. Cardinalem Protectorem, qui me in Iudicem deputauit, dubitaui hodie in Rota de viribus dictæ sententiæ, & Domini esse confirmandam resoluerunt, quia de validitate non est dubitandum. Nam vltra quod Illustriss. Cardinalis in suis facultatibus potest procedere nullis etiam seruatis terminis substantialibus, fue
1 runt nihilominus seruata omnia † requisita de quibus per *Caput. dec.260. par.2.* & recusatio iudicis fuit facta per procuratorem non habentem ad id speciale mandatum
2 ad † recusandum de iure requisitum *ad l. non solum §. fin. ff. de proc. Rebuff. de recusat. a. 1. gl. 1. num. 2. Paris. cons. 31. num. 102. lib. 1. Caputaq. dec. 168. par. 1. Rot. apud Greg. XV. dec. 368. num. 1.* & non fuit proposita in tempore, sed post litem contestatam, quæ
3 propterea non afficit, † cum non probetur nouam causam superuenisse *l. apertissimi in princ. C. de Iudic. cap. inter monasterium de sent. & re iudic. Couar. pract. quæst. c. 26. nu. 1. in fin. & Rota decis. 2. num. 2. par. 2. diuers.*

De iustitia verò similiter visum fuit con
4 stare, quia cum per d. secundum † testamentum primum ipso iure sublatum fuerit *§. posteriore instit. quib. mod. testam. infirm.* cum vulgatis, & illud fuerit productum in for
5 ma probanti † non vitiatum, &c. hæredibus in eo institutis debetur immissio ex *l. fi. C. de Ed. D. Adr. toll. Menoc. de adip. rem. 4. n. 368.* latè *Pereg. de fideic. a. 48. per tot. & Rot. apud Greg. XV. dec. 206. n. 1.* & alibi sæpius.

6 Nec

6 Nec releuat, quod in actis non fuerit † productum originale, seu matrix d. secundi testamenti iuxta requisita *d. l. fin.* quia sufficit, quod productum fuerit exemplum
7 in publica † forma traditum à Notario rogato *Ias. in d. l. fin. sub num. 4. vbi Zuccard. num. 92. vers. sed nihilominus, Menoch. d. remed. 4. num. 354.* & ita obseruat *Rota* vt testatur *Verall. dec. 351. num. 1. par. 2. & in Perusina hæreditatis 28. Nouembris 1616. coram bo. me. Buratto, & nouissimè in Romana hæreditatis de Arigonis 23. Ianuarij 1627. coram D. meo Virili.*
8 Minus reuelat quod non fuerit † recognita subscriptio testatoris, quia versamur in testamento nuncupatiuo, quod redditur certum eo ipso, quod fuit per testatorem consignatum Notario clausum, & Notario à tergo illius rogitum consignationis coram septem testibus adnotauit, & ibidem testator, ac testes prædicti etiam se subscripserunt, vnde opus non est illa recognitione *Bart. in l. 2. num. 5. vers. tunc si Tabellio ff. quem ad. testam. aper. Paul. de Castr. cons. 93. num. 3. lib. 1. Rot. decis. 752. num. 6. & 7. par. 1. diuers. & in d. Romana hæreditatis coram Domino meo Virili, & in ead. 28. Iunij 1627. coram eodem.*

Non obstat etiam, quod in primo testamento, in quo Archiconfraternitas fuit hæres instituta, adsit clausula derogatoria posterioris voluntatis, nisi in ea describantur hæc formalia verba, Aue Maria Gratia plena, quæ in d. 2. testamento non in-
9 ueniuntur descripta, quo casu † primum non censetur per posterius reuocatum ad *l. si quis in princ. testamenti*, & ibi communiter DD. *ff. de leg. 3. Ias. in l. si mihi, & tibi §. in legatis num. 11. ff. de leg. 1. Corn. 86. nu. 7. vol. 3. Alex. cons. 134. num. 1. lib. 1. Cas. de Grass. dec. 1. num. 1. & 2. de testam.* quia fuit benè responsum, quod in d. testamen-
10 to adest sufficiens † derogatio, ex quo testator in eo dixit, quod valere debeat non obstante quouis alio testamento habente clausulam derogatoriam subdens: *Sotto qualsiuoglia parole derogatorie, delle quali non mi ricordo, ma se mi recordassi adesso de verbo ad verbum le direi, Bart. in d. l. si quis in principio testamenti num. 8. Clar. in §. testamentum q. 99. vers. sed quæro Natt. cons. 638. num. 9. lib. 3. Moder. Rom. discept. 48. num. 22. & seqq. Hier. Laur. dec. Auen. 81. num. 3.* & in puncto, quod per verba illa *sotto qualsiuoglia parole derogatorie*, sit suf-
11 ficienter † derogatum cuicumque clausulæ derogatoriæ, etiam continenti dicta verba, Aue Maria dixit, *Rota decis. 721. num. 3. par. 2. recen. & in Romana legati 9. Iunij 1578. coram Bubalo.*

Non etiam obstare visum fuit prætensa testatoris dementia de tempore secundi testamenti, in qua fiebat principale fundamentum pro parte Archiconfraternitatis,
12 quia cum naturale † sit, quem esse mentis compotem, furiosum verò, & insanum accidentale, vt dixit *Bal. in l. nec Condicillos C. de codicill. vbi etiam gl. Bar. & alij* præsumptio stat contra dementiam *c. fin. de success. ab intest.* propterea ad probandam dementiam præsertim in Io: Maria testato-
13 re; qui non solum pro † se habet sanæ mentis præsumptionem, sed in præcedenti tempore vitæ suæ talis probatur efficacioribus, & vrgentioribus probationibus de tempore conditi testamenti opus est,
14 itaut non sufficiat, † quod aliqua alia die probetur furiosus, vt latè *Bar. in l. 2. num. 3. vers. sed quid ff. de bon. poss. fur. Alex. cons. 85. num. 7. ver. & illud recte lib. 2. Roder. Suar. alleg. 1. per tot. Mago. dec. Flo. 97. num. 13.* & tantò magis, quia cum hic
15 concurrit, quòd † omnia in d. secundo testamento descripta ritè, & ordinatè composita reperiuntur, debiti autem ordinis obseruantia, & scripturæ compositio mentis integritatem adnotant, sicut inordina-
16 tio † defectum *c. 1. §. si verò de cler. egrot. in 6. c. filij de hæret. eod. lib. c. legitimus 93. dist. Io: Andr. in c. cum dilectus de success. ab intest. Alex. in d. l. Furiosum C. qui testam. fac. poss. Honded. cons. 78. num. 60. lib. 2. Tiraq. de leg. connub. glos. 1. p. 11. num. 7. Mant. de coniect. vlt. lib. 2. tit. 5. num. 13. & Anton. Gamm. dec. 162. num. 2.* Et prætereà nulla maior sanæ mentis coniectura, quàm illa, quæ desumitur ex qualitate testamentariæ dispositionis Ioannis Mariæ,
17 quia instituit † hæredes dictas fœminas sibi sanguine proximiores, & quibus circũscripto testamento à lege deferebatur eius hæreditas, & legata pia fecit, qualia ipsius testatoris qualitati, & cuilibet prudenti viro conueniebant *Suar. d. alleg. 1. num. 2. & 10. Honded. d. cons. 78. num. 61. lib. 2. Mant. vbi supra num. 7. Afflict. dec. 143. num. 5. Ioseph. Lud. dec. Perus. 1. num. 9. Gram. dec. 73. circa fin. & Rota dec. 129. num. 15. p. 2. diu.* His accedunt fides Parochorum, quibus in hoc multum deferri debet attestantium quod Io: Maria in vltima infirmitate, in qua fecit testa-

mentum, & ex qua dementiam ortam fuisse prætenditur, his peccata sua cum sana memoria, sensu perfecto, & animi dolore confessus fuit, & sacram Eucharistiam
18 suscepit, horum enim † Sacramentorum susceptio, nonnisi hominibus sanæ mentis conuenit, & permittitur, vt latè *Surd. cons. 89. per tot.* quæ ideò plurimum confert ad mentis integritatem præsumendum, *Menoch. præsump. 45. num. 21. lib. 6. Rot. decis. 384. num. 4. p. 1. recent. & in Romana hæreditatis de Gracchis 5. Decembris 1618. coram bo. me. Remboldo.* Adminiculantur etiam attestationes Reuerendiss. Episcopi Vicegerentis Illustriss. Cardinalis Vicarij, & aliorum quatuor Sacerdotum, qui circa tempus conditi secundi testamenti Ioannem Mariam personaliter visitarunt, & eum sani iudicij, vt dicunt, reperierunt, & tandem subscriptiones ipsiusmet testatoris, & septem testium non parum faciunt, quia testator mentis expers non facile subscripsisset, & testes subscribere recusassent.

Vnde non obstant testes de dementia deponentes, quia vltra quòd quidam sunt
19 aliqualiter interessati, † quia aut sunt legatarij ex primo testamento, aut aliàs eorum interest, vt illud sustineatur, quorum fides propterea saltem diminuitur ad *l. omnibus C. de test.* in primis non concludunt de dementia de tempore conditi secundi
20 testamenti, de quo tempore † maxime supradictis attentis illam determinatè concludere debent iuxta *tex. in l. 2. & l. qui testamento §. quacumque vers. nec furiosus ff. de testam.* & tradunt *DD. in d. l. furiosum Cor. cons. 261. num. 22. lib. 4. Ant. Gam. d. dec. 262. num. 2. & Rota d. dec. 384. num. 10. par. 1. recent.* Præterea non reddunt
21 conuenientem † rationem sui dicti, quam tamen in hoc casu, etiam non interrogati exprimere debent, cum enim dementia cognoscatur per inquisitionem quandam, quæ se animo non offert, nisi per multa,
22 & diuersa † media, circa quæ testes de facili possunt errare, ideo eis non creditur, nisi causam sui dicti etiam non interrogati faciant manifestam *Bal. in l. solam C. de test. Innoc. in cap. cum causam de test. Fulgos. & Castr. in d. l. furiosum, vbi Ias. num. 6. Socc. cons. 42. num. 4. lib. 1. Surd. d. cons. 89. num. 4. Boer. dec. 23. num. 41. Mago. d. dec. 97. num. 5. & Rota in dec. 384. num. 7.*

Non ostat, quod aliqui testes reddant rationem dementiæ, quia viderunt Ioannem Mariam memoria destitutum, & facientem strepita, & alia more dementium,
23 quia memoriæ † imbecilitas non infert ad intellectus defectum *Menoch. d. præsumpt. 45. num. 31. & Rot. d. decis. 384. num. 5.* præsertim in Ioanne Maria, corporis infirmitate oppresso iuxta *tex. optim. in l. hac consultissima §. at cum humana fragilitas C. qui testam. fac. poss.* quòd verò fecerit strepita, & alia huiusmodi, similiter non concludit dementiam continuatam, & confirmatam, & sic eum non fuisse in potestate mentis de tempore conditi testamen-
24 ti, stante, vt dictum est, quod antea † communi existimatione sani consilij reputabatur, & testamentum condidit rectè, & ordinatè compositum, & eius dispositionis qualitas conuenit homini perfectæ mentis; & quod post predicta strepita, & testium dispositiones sanus mente repertus fuit à Parochis, quibus fuit peccata confessus, necnon à Reuerendiss. Vicegerente, & aliis Sacerdotibus supradictis,
25 quandoque enim sani intellectus viri † aliqua ex accidēti faciunt à sana mente aliena etiam tempore conditi testamenti, & sic in fortioribus terminis; & tamen non ideò semper de iure furorem superuenisse præsumitur, nec insani reputantur, quoad testamenti actiuam factionem, modo ex alijs suspicio furoris inde causata amouea-
26 tur prout † pater, qui filios suos sine causa exhæredat, meritò rem quasi furiosi facere dicitur *l. 1. & 2. ff. de inoff. testam.* & ta-
27 men eius † testamentum mero iure tenet cum opus sit illud rescindi per querelam inofficiosi *l. si non mortis §. si quis, & tot. tit. ff. eod. tit.* cum tamen testamentum † fu-
28 riosi sit ipso iure nullum *d. l. 2. & l. filiusfam. ff. de test. & d. l. furiosum C. qui test. fac. poss.* Ille etiam testator, qui apud Iurisconsultum in *l. quidam in suo ff. de cond. instit.* iussit ossa sua proijci in Tyberim rem furiosi ius-
29 sit, vt ibi *tex.* dicit, & tamen † eius testamentum valuit, sicut valuit testamentum illius mulieris, quæ in *l. fin. §. fin. ff. de aur. & arg. leg.* iussit se sepelliri cum quibusdam ornamentis, quæ ipsa ad se sepelliendum fecerunt ex smaragdis, & margaritis: & facit bonum *tex. in l. seruo alieno, §. fin. ff. de leg. 1.* & quod refert *Paris. cons. 88. num. 65.*
30 *vol. 3.* de testamento illius, † qui peccata sua non confitebatur, & *Corn. cons. 219. in fi. vol. 1.* de testamento alterius, qui Missam non audiebat, & cum diues esset legata pia pro anima sua non reliquit, & sic in-

intelligit *Roder. Suar.* vbi supra, quod refert *Valerius Max.* de testamento dementis benè ordinato, quod Senatus Romanus validum declarauit, quod scilicet furiosus ille non erat in continuo, & confirmato furore, sed habens dilucida interual-
31 la, itaut ex benè ordinata † dispositione iudicatus fuerit insanitatis interuallo esse de tempore facti testamenti, prout etiam sic intelligenda est *dec. in d. Rom. hæreditatis de Gracchis ver. tum etiam*, quando quidem, qui prorsus demens est, & in furore
32 confirmatus, si de facto testetur † quamuis ordinatè, semper eius testamentũ nullum est *Roder. Suar. & Mant. vbi sup. Menoc. d. præsumpt. 45. num. 68.* siquidem tunc opti-
33 ma compositio non à persona, † sed casu magis facta creditur *arg. optim. tex. in l. fin. ff. de administr. tut.* non enim propterea desinit esse furiosus quamuis faciat aliquos actus sapientis, vt dicit *Rom. post glos. in l. filium emancipatum num. 3. ff. de acquir. hæred. Zabarell. cons. 57. vol. 2. Corn. cons. 69. vol. 1. & Menoch. cons. 82. num. 234.* vt in simili infirmus, qui etsi actus aliquos faciat,
34 qui sanitatem † arguunt, tamen non est sanus *Præposit. in c. dilectos extr. de spons. Corset. singul. 368. verbo testamentum*, vbi meminit illius egregiæ sententiæ, quam dixisse quendam fatuum Parisiensem, multi alij etiam referunt.

Non etiam obstare dixerunt DD. quod Io. Mariæ vti insano fuerit datus Curator ante conditum testamentum, de duo agi-
35 tur, quæ Curatoris † datio dementiam arguit *Alex. d. cons. 85. num. 9. lib. 2. Bertran. cons. 48. num. 22. vol. 1. par. 2. Surd. d. cons. 89. num. 19. & Mant. vbi sup. nu. 15.* quia quicquid sit, an d. Curatoris datio fuerit causa cognita, & an fuerit ad hoc procurata, vt
36 videtur † ab habentibus pinguis interesse ex primo testamento, illa similiter non concludit dementiam ad effectum, de quo agitur, vt in puncto *Io. Fab. in §. præterea, & ibi etiam Aret. instit. quib. non est permiss. fac. testam. Ias. in d. l. furiosum sub num. 2. vers. singulariter limita Boer. d. dec. 23. num. 79. & Rot. in d. Romana hæreditatis de Gracchis.* Et in omnem casum in conflictu probationũ, Dominis ex supradictis visum fuit probationem sanæ mentis de tempore conditi secundi testamenti præponderare.

Tandem non obstat, quod Archiconfra-
37 ternitas quæ venit † ex alio testamento; & sic ex pari titulo, & possidet, sit legitima contradictrix, ad impedi eam immissionem ex *d. l. fin. Bart. ibi sub num. 21. vers. aut compereat, & Zuccard. num. 374. Menoch. de adipisc. d. remed. 4. num. 565. Pereg. de fideic. art. 48. num. 40. Mohed. dec. 13. vt lit. pend. & Caput. dec. 329. par. 1. & Rota in Reatina hæreditatis 4. Iunij 1599. coram Iusto*, quia est
38 verum ad effectum, vt non † sit procedendũ ex d. remedio executiuè, & summariè, vt loquitur DD. & decisiones supra allegatæ, Domini autem quamuis dixerint sententiam esse confirmandam, dixerunt tamen procedendum esse via ordinaria.

Et ita decisum vtraque &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Mediolanen. Pecuniaria.

Die Veneris 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Creditor, si indulgeat debitori, vt ad beneplacitum, & commodum suum soluat, ita quod d. beneplacitum, & commodum non excedat metam certi determinati temporis, an eo termino elapso, censeatur inducta debiti præscriptio, & obligationis extinctio.

SVMMARIVM.

1 *Solutioni, si sit adiectus terminus, an post illius lapsum inducta dicatur debiti præscriptio, & obligationis extinctio.*
2 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
3 *Obligatio semel extincta amplius non reuiuiscit.*
4 *Terminus, quando est præscriptus non obligationi, sed solutioni, tunc post lapsum termini non potest dici extincta obligatio. & num. 9.*
5 *Solutioni, quando est adiectus terminus, præsumitur contrahentes voluisse, quod ante aduentum termini debitũ exigi nõ possit.*
6 *Solutioni, quando adijcitur terminus, eo aduento, non solum liberatur debitor, sed constituitur in magis obligatione efficaci.*
7 *In obligatione simplici, quæ non habet causam successiuam, sed momentaneam, si adijciatur dies, censetur appositus non causa limitandæ obligationis, sed differendæ solutionis.*
8 *Damna, & interesse, solita sunt deberi ratione moræ.*

10 *In præscriptione terminus currit de momento in momentum.*
11 *Instrumenta non habent executionem paratam.*
12 *Iudicium non debet incipere ab executione.*
13 *Sententia condamnatoria, antecedere debet executionem.*
14 *Instrumentum potest fieri, quod habeat executionem paratam, tam ex statuto, quàm ex conuentione partium.*
15 *Vt scilicet contra debitorem tamquam confessum executiuè procedi possit.*
16 *Pacta executiua in instrumentis apposita ex dispositione statut. Mediolanen. quid operentur.*
17 *Decis. in causa Ferrarien. Afflictus coram Decan. Pegn. declaratur.*
18 *Legitimatio personarum in omnibus iudicijs, etiam executiuis requiritur.*

DECISIO CCXXXIV.

ILLVSTRISSIMVS D. Cardinalis Borromeus per instrumentum publicum rogatum Mediolani 14. Decembris anni 1592. soluere promisit quondam D. Comiti Ioanni Baptistæ eiusque hæredibus, & successoribus, summam librarum imperialium 15796. cum infrascriptis conditionibus, videlicet. Et hoc ad commodum, & beneplacitum prædicti Illustrissimi D. Cardinalis, quod tamen commodum, & beneplacitum, non excedat metam annorum duodecim, sed hinc ad dictos annos duodecim intelligatur, & sit præscriptus terminus solutionis præsentis obligationis, cum ea tamen expressa lege, ac conditione, quod interea dictus Illustrissimus D. Cardinalis, non teneatur, nec cogi possit ad aliqua damna, seu interesse, & postea omnia sua bona obligauit, etiam cum pactis executiuis, cum iuramento, & clausula constituti, quodque vbique locorum ipse conueniri possit.

Defuncto autem dicto Comite Ioanne Baptista DD. Comitissæ Paula, & Barbara de Belgioiosis tanquam eius ab intestato hæredes, ab Auditore Cameræ obtinuerunt vigore supradicti instrumenti contra D. Cardinalem relaxari mandatum executiuum, à quò interposita pro parte eiusdē D. Cardinalis appellatione, causa mihi fuit commissa cum clausula, si quid exequendum.

Et proposito dubio, An mandatum Auditoris Cameræ esset exequendum, Domini duo firmarunt. Primum scilicet constare de credito, alterum verò pro illius crediti consecutione dictum mandatum non esse exequendum.

1 Quod enim attinet ad primum, licet ex † verbis adiectis termino solutionis ad annos duodecim prætenderetur post huiusmodi tēporis lapsum à die initæ stipulationis inductam fuisse debiti præscriptionem, & obligationis extinctionem, iuxta *l. eum qui, §. qui ita stipulatur, ff. de verb. oblig.* visum est nihilominus liquidò constare de credito hæredum quondam Ioannis Baptistæ ex instrumento † publico, quod facit 2
probationem probatam, *l. census ff. de probat. l. in donationibus C. de donat. cap. scripta de fid. inst.* & ibi *Innoc. n. 3. Abb. in c. sollicite de rest. spoliat. n. 7. in fin. Bart. in l. interest n. 2. C. de solut. Bald. in l. si qua C. de Ep. & Cler. Alex. cons. 135. n. 5. lib. 6. Dec. cons. 433. cū seqq. Soc. iun. cons. 127. n. 7. lib. 3.* Et Rota dixit in *Romana Pecuniaria 5. Nouembris 1627. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Neque obstat, quod dicebatur obligationem sublatam esse penitus post duodecim annorum lapsum, eamque semel † ex- 3
tinctam, non amplius reuiuiscere *l. cum ex causa C. de remiss. pign.* Quia non fuit præ-
4 scriptus terminus obligationi, sed † solu-
ni tantum, vt apparet ex verbis instrumenti, ibi, sit præscriptus terminus solutionis præsentis obligationis, ita ut dicendum sit, obligationem de qua agitur incæpisse ex die ad tex. *in l. obligationum §. 1. ff. de oblig. & act.* Et contrahentes voluisse † quod ante 5
aduentum termini duodecim annorum debitum exigi non posset, vt apertè dicitur in *l. qui hoc anno 42. ff. de verb. oblig.* Ibi qui hoc anno, aut hoc mense stipulatus sit, nisi omnibus partibus anni vel mensis præteritis, non rectè petet, tunc enim aduentus
6 diei, non solum debitorem non liberat, sed magis constituit obligationem efficacem *l. si mandato Titij, §. Paulus respondi 2. ff. mādati l. magnam legum. C. de contrahen. & com. stipul.* Præsertim cum simus in simplici obli-
7 gatione, quæ non habet † causam successiuam, sed momentaneam, cum statim ad libitum adimpleri possit, quo casu semper dies videtur apposita, non causa limitandæ obligationis, sed causa differendæ solutionis, vti plenè declarat *Bart. in d. l. cum qui §. qui ita stipulatur ff. de verb. oblig. n. 2.* Vbi distinguendo sic respondet contrarijs, quā distinctionem amplectitur *Paul. de Cast. ibidem n. 3.* & signanter *Ias. n. 9. & Ang. in prin.*

Et

Et hanc interpretationem confirmant verba ipsius instrumenti, ibi ea tamen expressa lege ac conditione, quod interea D. Cardinalis non teneatur, nec cogi possit ad aliqua damna, seu interesse, ex quibus manifestè colligitur terminum fuisse à contrahentibus præscriptum solutioni, ad effe-
8 ctum euitandi damna, † & interesse, solita deberi ratione moræ *l. mora §. in bonæ fidei ff. de vsur. l. scimus, l. lecta ff. si cert. pet.* Non verò ad effectum perimendi obligationem, nam aliàs dicendum esset, nullam ab initio adfuisse obligationem, quæ necessariò adstringere Illustrissimum D. Cardinalem, si in ipsius arbitrium fuisset collatus effectus obligationis, itaut ante terminum, non congeretur ad solutionem, &
9 † elapso termino, omninò censeretur liberatus à debito contra tex. in *l. in vendentis C. de contrahempt. & in l. sed ex hac ff. de act. notat. Bart. in l. centesimis §. fin. ff. de verb. obligat. & ibidem Paul. de Cast. in princ.*

Minus obstat allegata præscriptio ex statuto Vrbis ob lapsum sexdecim annorum, & vltra, quia à die solutionis, qui ex pacto in instrumento apposito cessit 14. Decembris anni 1604. vsque ad diem 16. Iulij 1620. quo die fuit cœpta lis, constat non effluxisse integrum spatium sexdecim annorum à statuto requisitum, vt præscri-
10 ptio dicatur completa, in qua † tempus computatur de momento, in momentum ad text. in *l. cum notissimi §. illud autem C. de præscript. 30. vel 40. ann. l. vnic. §. cum autem, & ibi Bart. 6. de vsucap. transform. tradit Bald. in l. qua ætate num. 2. ff. de testam.*

Quantum verò ad secundum caput disputationis Domini censuerunt mandatum Auditoris Cameræ, non esse exequendum,
11 apertissimi enim iuris est instrumenta † non habere paratam executionem *l. minor annis 25. cui fideicommissum ff. de minor. & ibi Bart. l. pacto C. de pactis Ang. & Alex. in l. si post dotem §. si ex eo, num. 6. ff solut. matr. Thesau. decis. 26. in princ.* Idque optima ratione con-
12 stitutum videtur, ne aliàs ab executione † iudicium incipiat contra text. in *l. 1. & 2. C. de execut. rei iud. vbi DD.* Et ità legitimus iuris ordo inuertatur, qui exigit, vt sen-
13 tentia † condemnatoria executionis præceptum antecedat *Thesau. d. decis. 26. post princ.*
14 Et licet fieri possit quòd instrumentum † habeat executionem paratam, tam ex statuto, quàm ex conuentione partium prout videmus in obligatione Camerali, vel instrumento guarentigiato, vt scilicet con-
15 tra debitorem † tanquàm confessum executiuè procedi possit per *tex. in l. adstinendum, & ibi glos. in verb. priuati C. quor. appel. l. non recipi, & in l. Creditores C. de pig. Bart. in l. 1. num. 8. ff. de eden. Io. Andr. ad specul. in tit. de appell. §. in quibus nu. 4. in verb. confessus. Petr. Nunn. de Auuendano ad l. 4. & 5. tit. de las Exceptiones lib. 3. ordinat. regal. Moder. ad tract. de oblig. Camer. quæst. 2. num. 16.* Et ita instrumentum de quo agitur, videtur continere similem conuentionem propter promissionem D. Cardinalis cum pactis executiuis, in quæ ipsum consensisse patet.

Attamen his non obstantibus responsum fuit, huiusmodi clausulam, ex dispositione statuti Mediolanensis duntaxat operari, quòd creditori detur immissio, vel associatio ad bona debitoris, per quam constitua-
16 tur † tantum iudiciale pignus, seu hypotheca ad fauorem ingredientis possessioné, vt declarat *Cattel. Cott. in memoria in verb. pacta executiua, & in verb. hypotheca, & notat Carpan. ad statut. Mediolan. cap. 155. n. 6. & seqq. & cap. 156. num. 1. & 2. cum seqq.*

Atque ità non applicantur tradita per *Moder. de appell. quæst. 17. lim. 9. num.* 10. Ne-
17 que *decisio* † *Ferrarien. affictus 28. Ianuarij 1611. coram bo. me. Penia.* Quoniam procedunt in instrumentis in quibus adest clausula cum rigore moræ obligationis Cameralis, & cum quibusuis remedijs executiuis etiam in ampliori forma Cameræ Ducalis.

Præterea visum fuit, tanto minus competere viam executiuam, ex eo, quod non constaret de legitimatione personarũ DD.
18 Paulæ, & Barbaræ, quæ † in omnibus iudicijs, etiam executiuis, requiritur *Bart. in l. 2. num. 3. C. de edict. Diu. Adr. tollen. Ias. in l. fin num. 47. eod. tit. Bal. in l. 3. §. ibidem ff. ad exib. Alex. cons. 59. num. 1. lib. 2. Pet. Gerard. sing. 23.* Et fuit dictum in *Romana census 5. Iunij 1600. coram Litta.*

Et ita fuit decisum vtraque parte informante, &c.

¶ *Adsunt infra in hac parte duæ aliæ decisiones in eadem causa sub diebus* 10. *Iunij* 1629. *& 19. eiusdem mensis, & anni, coram eodem R.P.D. Motmãno, sunt decisiones 298. & 305.*

RE.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Preeminentiarum.

Die Ven. 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Remissoria, ad hoc, vt non denegetur, quid sit necessarium, & quando eius petitio non careat vehementi suspicione.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria secunda non conceditur.*
2 *Remissoria secunda non datur, quia præsumitur calumniosa.*
3 *Calumniæ suspicio, vbi intrat, regulariter non solet concedi remissoria.*
4 *Remissoria conceditur, stante aliqua iusta causa.*
5 *Articuli, quando sunt releuantes, tunc ob præsumptam calumniam non denegatur remissoria.*
6 *Remissoria denegatur, quando calumnia est vehemens, licet articuli sint releuantes.*
7 *Remissoria est vehementer calumniosa, quando articulatur id, quod fuit prius articulatum, & non probatum. & num. 15. & 16.*
8 *Remissoria multo fortius denegatur, quando calumnia est vehemens, & nec aliqua iusta causa concurrit.*
9 *Remissoriæ petitio non caret vehementi suspicione, quando post longum tempus fuit petita.*
10 *Remissoria non conceditur nec in prima instantia, etiam quod aliæ non sint concessa, quando causa durauit per longum tempus.*
11 *Remissoriæ petitio dicitur satis calumniosa, quando articuli continent contrarium eius, quod probatur per scripturam.*
12 *Probatum quod fuit per scripturas, non debet admitti ad probandum contrarium per testes.*
13 *Remissoria præsumitur calumniosa, quando articulatur res impossibilis.*
14 *In probanda immemorabili, debet demi tempus litis.*

DECISIO CCXXXV.

FVIT resolutum non esse dandam remissoriam, quia si concederetur, esset quarta, & tamen nec † secunda datur *Seuerolus de remissoria, c. 6. n. 2. Boccac. in eod. tract. cap. 3. num. 27. Rot. dec. 406. num. 2. par. 2. in rec.* Ideoq; multò minus tertia conceditur *Io. Monachus in cap. cupientes, num. 58. de elect. in 6. Oldrad. cons. 311. in princ. & in fine. Cardinalis in Clem. sapè vers. & quia notabili 13. de verb. signif. Rot. decis. 16. de testib. in nou. Caput. decis. 162. par. 1. & dec. 50. par. 3.* & fuit dictum in causa *Ragusina matrimonij* 10. *Martij* 1578. *coram. Bubalo*, & ratio est, quia † præsumitur calumnia. *Vestr. in prax. lib. 6. cap. vltimo num. 4. Seuerolus de remissor. cap. 6. circa medium vers. cæterum, Farin. de testib. quæst. 77. num. 35.* & quando intrat præsumptio calumniæ, regulariter remissoria non solet concedi *Cassad. decis. 3. num. 1. de dilat.* & fuit dictum in dicta causa *Ragusina matrimonij* 10. *Martij* 1578. *coram Bubalo*.

Et quamuis prædicta non procedant † quando concurrit aliqua iusta causa *Sarnen. dec. 83. lib. 1. Put. decis. 4. de dilat. Farin. d. num. 35. in fine. Rot. decis. 348. in fine recent. par. 1.* & fuit sæpissimè resolutum: quod præcipuè procedit quando articuli sunt releuantes, † quo casu ob præsumptam calumniam non denegatur remissoria *Aegid. decis. 624.* & fuit dictum in causa *Terdonen. Præpositurae* 1. *Decembris* 1600. *coram me.* attamen fuit responsum, quod, quando calumnia est vehemens denegatur † remissoria, etiam quod articuli sint reuelantes *Seraph. decis. 1460. nu. 1.* & fuit resolutum in causa *Caurien. iurisdictionis* 26. *Februarij* 1587. *coram Robusterio*, prout etiam quando articulatur idem, quod fuit prius articulatum, & † non probatum, non sufficit quod articuli sint releuantes ex supra deductis. In hoc autem casu non solum calumnia est vehemens, quod sufficeret ad † denegandam remissoriam, sed quod plus est, neque aliqua iusta causa concurrit, ex qua noua remissoria, debeat concedi.

Quod autem calumnia sit vehemens satis depræhenditur ex eo, quod causa pendet ab anno 1536. & fuerunt iam concessæ tres remissoriæ, & sic cum causa durauerit per longum tempus, non caret vehementi suspicione calumniæ, quod post † dictum tempus petatur remissoria, vt fuit dictum in dicta causa *Ragusina matrimonij*, & in causa *Florentina matrimonij* 6. *Martii* 1570. *coram Oradino*, & in fortioribus, quod nec in prima instantia etiam quod aliæ remissoriæ non fuerint † concessæ, quan-

quando causa durauit per longum tempus quod remissoria non debeat concedi *Put. dec. 195. lib. 1. in correct.*

11 Secundò calumnia vehemens † probatur, quia articuli continent contrarium eius, quod probatur per scripturas, dum enim articulatur Priorem del Pilari in propria Ecclesia præcedere Decano Metropolitano in loco eminenti, de contrario constat ex sententijs, & scripturis per quas disponitur ipsum Priorem, & eius Capitulum teneri recipere Priorem hodie Decanum honorificè in manum dexteram, & locum nobiliorem, vt fuit firmatum coram me in hac causa 29. Nouembris 1627. Et ideò cum hoc sit probatum per scriptu-
12 ras, non debent ad † probandum contrarium admitti testes, cum intret præsumptio vehementis calumniæ *Aegid. decis. 9. Seraph. dicta decis. 1460. num. 3.* & fuit resolutum in causa *Fanen. parochialis 22. Iunij 1616. coram Illustriss. Card. S. Eusebij*, & in causa *Mediolanen. pensionis 13. Iunij eiusdem anni coram* R. P. D. *m. Pirouano*.

Tertiò calumnia est vehemens, quia ar-
13 ticulatur † immemorabilis, quæ est improbabilis, nam cum lis fuerit mota de anno 1536. impossibile est inuenire testes, qui deponant de vsu per 40. annos ante mo-
14 tam † litem, cuius litis tempus est demẽdum, *cap. licet de testib. & in his terminis dicit Seraph. alleg. decis. 1460. num. 2.*

Quod autem etiam nulla iusta causa cõcurrat, ex qua noua remissoria sit conce-
15 denda, patet quia articuli † continent idẽ, quod aliàs fuit articulatum, & licet articuli fuerint magis specificati, tamen vt hoc suffragaretur, opus esset quod articuli antiqui tacitè idem compræhenderent quo ad necessitatem facti, & probationis, sed solum quoad necessitatem facti, non autem probationis, vt putà si primò articulaui mutuum, & non tempus, vt distinguendo dicit *Abb. in cap. fraternitatis, num. 8. per tot. de testibus*. In hoc autem casu articuli veteres continent virtualiter idem quo ad necessitatem facti, & probationis, prout articuli noui quod satis patet. Primò enim articulatur solemnis ingressus Capituli del Pilar in Ecclesiam Metropolitanam cum cantu dum diuina celebrantur. Et tamen de anno 1538. super hoc fuerunt factæ probationes, vt in copia testium quæ data fuit, immò cum illi de Pilari ingressi fuerint Ecclesiam Metropolitanam cantando dum diuina celebrabantur ex commissione S. Congregationis Rituum, fuit illis per Reuerendissimum Archiepiscopum iniunctũ, nè tali tempore canendo ingrederẽtur. Vn-
16 dè articulus † iste nedum reijcitur ex quo aliàs super hoc fuit examinatum, sed etiam ex calumnia vehementi.

Secundo articulatur honorificentia, qua ijdem de Pilari tam in ingressu, quàm in sessione in choro Metropolitanæ recipiuntur, 3. 4. 5. & 6. articulatur præeminentia eorundem de Pilari in concursu cum Metropolitanis 7. & 8. Articulatur modus, & ordo circa functiones. Nono denique articulatur modus simul incedendi quoad Portionarios. Vnde satis patet quod omnes isti articuli fuerunt compræhensi sub antiquis, quia ab anno 1536. vsque adhuc fuit semper litigatum vniuersaliter super præeminentijs, & semper super hoc fuerunt factæ probationes circa modum, ordinem, & formam inter has Ecclesias seruandum in incedendo in processionibus, in recipiendo se ad inuicem in proprijs Ecclesijs, in sedendo in choro ipsarum, ac ineundo, & redeundo respectiuè, quod specificè probatur, tam ex lectura mandati Rotalis de manutenendo, & eius declaratione, quàm ex testibus examinatis, & ex decisionibus pro tempore in causa factis.

Et ita conclusum vtraq; parte informante, &c.

¶ *Supra in hac causa adsunt duæ decisiones sub diebus 26. Aprilis 1627. & 29. Nouembris eiusdem anni coram eodem bo. me. Coccino, sunt decisiones 57. & 111. & infra p. 2. adest alia sub die 14. Februarij 1631. coram eodem est decisio 15.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Narnieñ. Hæreditatis.

Die Mercurij 24. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Hæredi, vt competat remedium l. final. C. de edict. Diu. Adr. toll. quid probare teneatur, Identitas, & certitudo foliorum testamenti, quæ à testatore Notario tradita fuerunt, qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, vt immittatur in possessionem bonorum testatoris ex remedio l. fi. C. de edict. D. Adr. toll. quid requiratur. & num. 2.*

3 Te-

3 *Testamentum originale debet produci ad hoc vt iudici constet per ocularem inspectionem an illud sit abolitum, vel cancellatum, vel in aliqua parte vitiatum.*

4 *Testamenti exemplum in forma publica sufficit, quod in actis producatur.*

5 *Testamenti foliorum identitas probanda est, quando sumus in testamento, quod à testatore fuit consignatum Notario clausum.*

6 *Notarij fidei statur circa identitatem foliorum testamenti ei à testatore traditorum. & num. 9.*

7 *Testamenti foliorum identitas ex quibus concludenter probetur. & num. 8.*

10 *Fideicommissario non impeditur immissio pro indiuiso, vigore detractionum.*

11 *Fideicommissarius non dicitur legitimus contradictor ad impediẽdam immissionem hæredi, quando sunt faciendæ detractiones.*

DECISIO CCXXXVI.

FVIT resolutum, Capitulum, & Canonicos S. Nicolai Collisscipionis hæ-
1 redes scriptos q. Rosæ Floræ esse † immittendos ex remedio *l. fi. C. edict. Diu. Adr. toll.* in possessionem bonorum per testatricem de tempore eius mortis possessorum, quia exhibuerunt instrumentum publicum testamenti, & ex dispositionibus quatuor
2 testium probatur possessio testatricis, ac † bonorum identitas, quo fit vt eis debeatur immissio ex *d. l. fin. vbi glos. & Bart. num. 3.* & communiter notant *Doct. Menoc. de adip. remed. 4. num. 56. & seq.* latè *Peregr. de fideic. art. 48. per tot. & Rota apud Greg. XV. decis. 194. num. 1.* & alibi sæpius.

Neque obstat, quòd non sit productum originale, siue matrix testamenti, vt iudici
3 constare possit † per ocularem inspectionẽ, an illud sit abolitum, vel cancellatum, aut in aliqua sui parte vitiatum iuxta *requisita ad l. fin.* quia vltra quod originale fuit ostẽsum in Rota, quod Dominis visum fuit nullum continere in se defectum apparentem,
4 sufficit quod in actis † producatur exemplũ in publica forma, prout in præsenti productum fuit, traditum à Notario rogato *Ias. in d. l. fin. sub num. 4. Zeucard. num. 92. Menoc. d. remed. 4. num. 654.* prout etiam, obseruat Rota, vt attestatur *Veral. decis. 351. num. 1. par. 2.* & fuit sæpius sequuta, præsertim in *Perusina Hæreditatis 28. Nouembris 1616. coram bo. me. Buratto*, & plenius *in Romana Hæreditatis de Arigonis 23. Ianuarij 1627. coram D. meo Virili, & nouissimè in Romana successionis 19. currentis mensis coram me.*

Non obstat etiam quod cum versemur in testamento, quod à testatrice fuit consi-
5 gnatum Notario † clausum, debet probari identitas foliorum, in quibus fuerunt descripta nomina hæredum: quia cum dictum testamentum constans duobus folijs fuerit à testatrice consignatum Notario sigillatũ, & in actu consignationis interuenerint septem testes, ac adhibitæ fuerint cæteræ so-
6 lemnitates necessariæ, circa † identitatem foliorum statur fidei Notarij, *Lan. in tract. de form. testament. nuncupat. num. 14. 32. & seq. & cons. 1. num. 48. & 86. post d. tract. & Rota in d. Romana Hæreditatis.* Et vlterius identitas primi folij visa fuit DD. clara, ex quo à tergo eiusdem folij Notarius adnotauit rogitum consignationis in præsentia septem testium, qui etiam se subscripserunt
7 ex quibus certitudo, seu † identitatis concludenter probatur *Clar. in § testam. q. 4. n. 3. vers. sed pone, Mant. de coniect. lib. 1. tit. 7. n. 7. vers. vnde etiam. Rota in Rom. testam. 9. Decembris 1624. coram bo. me. Vbaldo, & in d. Rom. hæreditatis, & tandem in d. Romana successionis coram me.* & videbatur omnis difficultas cessare, quia dictum folium fuit etiam obsignatum anulo quodam ipsius testatricis, & istud signum fuit in actu aperitionis per duos ex prædictis testibus recognitum, quo fit vt tanto minus de certitudine dicti folij dubitari possit, cum il-
8 la satis † probetur ex supradictis etiam sine alia recognitione *Lan. d. cons. 1. n. 39. vers. verum his non obstantibus. & num. 4 Alex. cons. 176. num. 4. vers. quia responderi potest lib. 5. Clar. & Mant. vbi supra*, & firmauit *Rot. in dicta Romana hæreditatis.*

Identitas verò secundi folij intermedij, in quo fuerunt descripta nomina hæredum
9 & finitum testamentum vltra quod † quoad eam statur pariter fidei Notarij sine aliqua recognitione *Fulgos. cons. 56. nu. 2. cum alijs cumulatis per Rotam in d. Romana hæreditatis de Arigonijs*, redditur etiam indubitata, ex quo in calce eiusdem folij testatrix manu propria fecit signum crucis, & apposuit signum prædicti anuli, & se subscripserunt tres testes, quorum duo in actu dictæ aperitionis recognouerunt proprias, & alterius testis subscriptiones, necnon etiam prædicta signa testatricis, ex quibus dictum secundum folium redditur certissimum ex supra allegatis.

Non obstat demum quod testes deponant bona, de quibus agitur fuisse posses-

sa

ſa pro indiuiſo à teſtatrice, & Franciſca eius ſorore vti bona hæreditaria Antonij communis patris, & quod per mortem teſtatricis ſine filijs fuit purificatum fideicõmiſſum omnium bonorum, vel ſaltem pro duabus ex tribus partibus ad fauorem d. Franciſcæ, quia quoad primum hoc vnum certum eſt, quod poſſeſſio Franciſcæ non impedit Capitulo, & Canonicis immiſſio-
10 nem † in poſſeſſionem omnium bonorum pro indiuiſo, prout teſtatrix poſſidebat, *Menoch. vbi ſupra num. 365. & ſeq. Rota in Tuſculana fideicommiſſi 4. Iulij 1618. coram Reuerendiſs. D. meo Decano. Add. ad Greg. deciſ. 185. num. 4.* vbi plures Rotæ deciſiones in ſimilibus terminis cumulantur.

Quo verò ad ſecundum de prætenſo fideicommiſſo, quicquid de eo ſit, in omnem caſum, ex quo competerent Capitulo, & Canonicis ex perſona dictæ teſtatricis detractiones pro legitima, & Trebellianica, necnon ſcutis 1275. pro dotis ſupplemento ei à Patre relictis, etiam quod Fran-
11 ciſca eſſet † fideicommiſſaria, & poſſideret, non eſſet legitima contraditrix ad impediẽ. Capitulum hæredi immiſſionem, *Zuccard. in d. l. fin. num. 426. cum ſeq. Ruin. conſ. 140. num. 6. lib. 5. Boer. deciſ. 156. num. 2. & Rot. deciſ. 115. num. 11. par. 1. recent.*

Et ita deciſum vna tantum parte informante, &c.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI

Romana fideicommiſſi de Vipera.

Die Mercurij 24. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Conditio, ſi ſine filijs deceſſerit, licet regulariter verificetur tam in maſculis, quàm in fœminis, tamen hoc fallit, quando ex coniecturis apparet, quod teſtator tantum intellexit de maſculis, & quæ ſint iſtæ coniecturæ.

SVMMARIVM.

1 *Conditio, ſi ſine filijs deceſſerit, verificatur tam in maſculis, quàm in fœminis.*

2 *Conditio, ſi ſine filijs, &c. non verificatur in fœminis, quando ex coniecturis apparet teſtatorem intellexiſſe de maſculis. & n. 7.*

3 *Coniecturæ, quæ de per ſe non ſufficiunt, coniunguntur, & inſimul ſuffragantur.*

4 *Teſtator non loquens per viam ſimplicis rationis, ſed principalis diſpoſitionis inducit abſolutum fideicommiſſum ad fauorem filiorum, & deſcendentium maſculorum.*

5 *Filij, quando ſemel fuerunt vocati cum qualitate maſculina, ſemper cum ea intelliguntur, ſi ſint ex eadem perſona.*

6 *Teſtatoris diuerſa affectio concurrere poteſt in diuerſis perſonis.*

8 *Conditio, ſi ſine filijs &c. non ſolum intelligitur de maſculis, quando eſt conſiderata agnatio: ſed etiam quando eſt habita ratio maſculinitatis. amplia num. 9.*

10 *Agnationis cõſeruatio cenſetur habita ex geminata expreſſione maſculinitatis.*

11 *Teſtator præſumitur ſe voluiſſe conformare cum ſtatuto.*

12 *Teſtator, vbi loquendo ſimpliciter de filijs intellexit de maſculis, ita, & in alia parte de maſculis voluiſſe cenſetur.*

13 *Oratio cenſetur vnica, quando teſtator continuato ſermone, plures fecit ſubſtitutiones.*

Ex vocatione actiua non licet inferre ad cõditionem negatiuam. num. 13. & num. 15.

14 *Filij in cõditione poſiti ſecundum ſtatut. Vrb. cenſentur vocati.*

DECISIO CCXXXVII.

TARQVINIVS de Vipera inſtituit hæredem Liuiam ſororem, & voluit, & mandauit Liuiæ, & eius filijs, ne domum ipſius teſtatoris venderent ſiue alienarent, imò expreſsè eis prohibuit quod eam non alienent, nec alienare poſſint ex quacunque cauſa, etiam dotis, ſed vult d. domum perpetuò remanere eius filijs, & deſcendentibus maſculis, & ſi ipſa vel eius filij deceſſerint ſine filijs ſubſtituit in d. domo ſupradictos Nepotes ſuos ex alijs ſororibus ſub eadem conditione, & prohibitione alienandi; Defuncta Liuia ſine maſculis ſuperſtitibus eius filiabus fuit pluries diſputatum dubium, An Eques Horatius de Valentibus nepos Tarquij teſtatoris, & filius Lucretiæ ſororis, eſſet vocatus ad domum de qua agitur, & tandem affirmatiuè fuit reſolutum, licet enim regula ſit,
1 quod conditio † ſi ſine filijs deceſſerit, verificetur tam in maſculis, quàm in fœminis, tamen ab iſta regula receditur ex veriſimili voluntate teſtatoris elicita ex conie-
2 cturis, quod † ipſe intellexerit tantum de maſculis, *l. Lucius §. quæſitum ff. de leg. 3. Soccin. iun. conſ. 65. num. 16. l. 4. Dec. conſ. 15. num. 3. & conſ. 270. nu. 5. & 6. Mantic. de coniect. l. 11. tit. 14. num. 13. Pereg. de fideicomm. art. 25. num. 10. & 12.* & plu-

3 res coniecturæ, quæ † de per se non sufficerent, iunguntur, & simul suffragantur *l. si Seruus §. fin. ff. de leg. 1. Berou. cons. 104. num. 13. lib. 1. Mant. dec. 319. num. 12. Rot. in recent. dec. 432. num. 4. p. 2.*

Prima coniectura est, dum testator post prohibitionem alienandi etiã ex causa dotis dixit, sed vult domum perpetuò remanere Liuiæ filijs, & descendentibus masculis,
4 nam cum non fuerit loquutus † per viam simplicis rationis, sed principalis dispositionis inductum est absolutum fideicommissum, ad fauorem filiorum, & descendentium masculorum non solum in casu alienatrionis, sed etiam in casu mortis, *Rota dec. 121. num. 2. par. 2. diuers. & in recent. dec. 10. & 11. & 143. num. 1. & dec. 193. num. 6. & 7. par. 1. & fuit dictum in Bonon. fideicommissi de Desiderijs 26. Iunij 1626. coram R. P. D. meo Merlino*, iuncta dictione perpetuo, *Rota d. dec. 121. num. 4. par. 2. diu. & in recent. d. dec. 193. num. 7. in fin.*

Vnde, cum hic filij, & descendentes masculi à Liuia dispositiuè vocentur, sequitur, quod cum statim subdat testator, & si ipsa Liuia, vel eius filij decesserint sine filijs substituit in domo nepotes quod posuerit in conditione eosdem filios quos prius cum
5 † qualitate masculinitatis vocauit, & propterea in eisdem personis, quicquid sit in diuersis, eadem qualitas masculinitatis censetur repetita vt distinguit *Ruin. cons. 134. num. 19. & cons. 140. num. 6. lib. 2. & cons. 168. num. 13. lib. 3. Bald. cons. 186. num. 2. in fin. lib. 1. Soccin. iun. cons. 90. num. 16. lib. 1. Curt. iun. cons. 112. num. 4. & cons. 114. num. 20. lib. 1. Surd. cons. 21. num. 9. in fin. & 10. lib. 1. & cons. 564. num. l. vers. & vbi hac sententia lib. 4. Menoch. cons. 95. num. 83. Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 13. num. 9. Peregr. de fideicom. art. 25. num. 30. vers. attamen magis*, nam in diuersis personis po-
6 test concurrere † diuersa testatoris affectio, sed circa easdem personas facilius sumitur interpretatio à dispositione anteriori vt põderat *Surd. vbi sup.*

Secunda coniectura oritur ex verbis, substituit nepotes sub eadem conditione, & prohibitione, sicuti enim per conditionem, & prohibitionem alienandi, & dispositiua, quod volebat perpetuo domum remanere filijs, & descendentibus masculis à Liuia, fuit inductum expressum, & absolutum fideicommissum exclusiuum fœminarum etiam in casu mortis, vt supra deductum est, ita, & ad fauorem nepotum sororum est inductum idem fideicommissum
7 exclusiuum fœminarum, † & conditio, si sine filijs, intelligitur de masculis, vt adsit eadem conditio, & prohibitio, *Rota dec. 35. num. 6. par. 1. recent.*

Tertia coniectura oritur ex quo testator in ista domo voluit, & considerauit masculinitatem. Nam non solum quando est
8 considerata agnatio, † conditio, si sine filijs, intelligitur de masculis, sed etiam quãdo est habita ratio masculinitatis, *Rot. dec. 374. in fin. par. 1. diuers. Mantic. de coniect. lib. 21. tit. 14. num. 24. paulo ante fin. iuxta Modern. impressionem Paris. cons. 8. num. 9. lib. 3. Rot. recent. dec. 143. num. 6. & 193. num. 4. par. 1. Greg. dec. 464. num. 15. & 16. et fuit dictum in Romana fideicommissi de Ioardis 14. Febr. 1620. coram bo. me. Buratto*, quamuis enim non fuerit considerata agnatio testatoris, fuit † considerata agnatio substitutorum, vel saltim masculinitatis, quod sufficit *Corn. in l. 1. num. 21. C. de condit. intest. Gabr. cons. 116. num. 6. lib. 2. Greg. dec. 514. num. 9. et 10.*

Quarta coniectura desumitur, ex quo pluries testatorum vocauit masculos, & conditio, si siue filijs, est posita in medio,
10 vnde † ex antecedenti, & subsequenti vocatione masculorum colligitur voluntas testatoris, quod qualitas masculinitatis censeatur repetita *Soccin. iun. d. cons. 90. nu. 16. & 17. lib. 1. Curt. iun. cons. 21. nu. 8. Surd. d. cons. 164. num. 6. Rot. d. dec. 374. num. 3. par. 1. diuers. Greg. d. dec. 514. num. 9.*

Quinta coniectura colligitur ex Statuto Vrbis exclusiuo fœminarum, cum quo
11 testator † præsumitur voluisse se conformare, & sensisse de masculis tantum, quãdo dixit, si decessisset sine filijs, *Thesaur. dec. 188. num. 14. Rot. diuers. d. 726. num. 1. in fin. par. 1. & dec. 507. n. 5. par. 4. & in recen. dec. 255. num. 3. par. 1. Menoch. cons. 95. n. 91.*

Sexta oritur, quod Rosata, & sorores filiæ Liuiæ de tempore testamenti erant natæ, & cognitæ testatori, & tamen de illis nullam fecit mentionem.

Non obstat, quod testator discretiuè loquutus fuerit, & quando voluit appellationem filiorum intelligere de masculis, sciuit exprimere, & sic cum non expresserit videtur noluisse, quia consideratio retorquetur; nam in alia parte testamenti quando loquutus fuit simpliciter de filijs intellexit de masculis. Dixit enim quod Liuia, & eius filij domum non vendant, hic enim intellexit de masculis, cum subiũgat, sed vult remanere perpetuo filijs, & desce-

descendentibus masculis à Liuia, & ideo
12 vbi testator † loquendo in vna parte simpliciter de filiis intellexit de masculis, ita & in alia parte de masculis voluisse censetur *Soccin.iun.d.cons.90.num.17. lib.1.* quod procedit tam in eadem oratione, quàm in diuersa, vbi agitur de repetenda qualitate masculinitatis in eisdem personis *Curt. iun.cons.11.num.8. Peregr.de fid.art.25. nu.*
13 30. & quodammodo hic dicitur † vnica oratio, cum continuato sermone testator plures fecerit substitutiones, *Surd. d. cons. 564.num.7. Decian.cons.7.num.87.lib.5.Rot. in recent.dec.453.num.8 part.2.*

Non obstat quod ex vocatione actiua non licet inferre ad conditionem negatiuam, si sine filiis, tum quia, cum hic vir-
14 tute Statuti filii † positi in conditione censeantur vocati, vtique tota dispositio continet affirmatiuam vocationem, & non fit differentia inter dispositiuè vocatos, & in conditione positos, *Surd.decis.66.num.13.* veri non est constituenda differentia, *Peregr. de fid. art.28. n.3.* & in puncto Statut. Vrbis *Gabr.cons.115.in prin.& num.12.lib.*
16 *1. Greg. dec.337. num.4.* tum † quia obiectum procederet in diuersis personis, & diuersis orationibus, secus in continuato sermone, & in eisdem personis prout hic *Surd. d.cons.564.num.7.lib.4.*

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Melfiteñ. Legati pij.

Die Mercurij 24. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Legatum relictũ cum onere celebrandi Missas, cum non sit beneficium Ecclesiasticum sed quid laicale, non subiacet collationi, seu prouisioni Apostolicæ, sed dispositioni testatoris.

SVMMARIVM.

1 *Legatum factum cum onore celebrãdi Missas, non potest dici beneficium Ecclesiasticum, sed est quid laicale, & sæculare.*
2 *Legatum relictum cum onere celebrãdi Missas, caret erectiones, & institutione Ordinarij.*
3 *Erectio, seu fundatio tantum attenditur in iudicanda qualitate beneficij.*
4 *Beneficij vltimus status attenditur, quod intellige in re dubia.*
5 *Status vltimus in beneficio non attenditur, quando clarè constat de anteriori.*
6 *Collatio in suum necessarium antecedens requirit existentiam beneficij.*
7 *Sacerdotium probatur ex litteris Ordinarij.*
8 *Præsentatio probatur ex publico instrumento*
9 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
10 *Legataria pro consecutione legati competit hypothecaria.*

DECISIO CCXXXVIII.

De anno 1507. quon. Angelus de Musso in suo, sub quo decessit testamẽto, legauit Sergio, & Antonello Presbyteris suis pronepotibus quoddam prædiũ situm in territorio Melfiteñ nuncupatum (la Chiusurella) inter ipsos æquis portionibus diuidendum, cum onere tamen vtrique iniuncto celebrandi singulis Hebdomadis tres Missas pro anima ipsius testatoris, ac cum facultate eligendi, & presentandi in portione ad quemlibet ipsorum spectañ alium Sacerdotem cum eodem onere Missarum, & sic continuare de Sacerdote in Sacerdotem in perpetuum.

Mortuo testatore d. prædium, vt supra legatum deuenit ad præfatos pronepotes legatarios, successiuis verò temporibus deuenit ad plures alios Presbyteros iuxta dispositionem testatoris electos, & præsentatos.

Postremò deuenit ad Hectorem de Filiolis vltimum possessorem: qui de anno 1627. præuia electione, & præsentatione ab eo facta ad fauorem Maiorani eius nepotis decessit.

Verum, quia dum pro parte dicti Maiorani instaretur pro institutione coram Ordinario Melfiteñ insurrexerat D. Angelus Petronius, qui de dicto legato vti de simplici beneficio vacante in mense reseruato per obitum d. Hectoris obtinuerat sibi à Sede Apostolica prouideri. Propterea orta inter eos lite, ac introducta causa in Rota, mihique commissa, proposui dubium, cui esset adiudicandum legatum pium prædictum, & Domini ad fauorem Maiorani responderunt.

Moti fuerunt Domini, quia licet lega-
1 tum, de quo agitur, fuerit factum † cum onere celebrandi Missas, tamen non potest dici beneficium Ecclesiasticum, sed est quid laicale, & temporale, *Felin.in cap.ex parte il secondo nu.2.de rescript. Nauar. cons.*

 5.num.

5.*num.*1. & *cons.*7. *num.*1. *de præbend.* *Gonzal.super reg.*8.*glos.*5.*nu.*20. *Sarnen. in reg. de annal.quæst.*2.*Guidopap.decis.*187 *num.*1. & *seq.* *Rota in Monopolitana Hebdomadæ. Ven.*14.*Decemb.*1612. *coram bo.me.Patriarcha Manzanedo.*

2 Et ea ratione, quia præfatum legatum caret erectione seu institutione Ordinarij, sine qua beneficium Ecclesiasticum suum esse non habet, *Gloss.in clem.*2.*in verb.si beneficiorũ in fin.vers.tu dic.de decim.Nauar.d.cons.*5.& 7.*de præbend.Dec.cons.*209. *num.*4. *Gonzal.d.glos.*5 *num.*6.7.*Guidop.d.dec.*187. *num.*1.*Rota decis.*509. *num.*1. *par.*1. *diuers.* & *in d. Monopolitana hebdomadæ. Lunæ* 1. *Iulij* 1613. *coram eodem Patriarcha Manzanedo.*

Non obstat, quod in prouisione facta ad fauorem Hectoris vltimi possessoris adsit institutio Ordinarij, quia placuit responsio, quod scilicet in iudicanda † qualitate
3 beneficij erectio seu fundatio tantum debeat attendi, *c.porrò de priuileg. Rota in Ripana Oratorij* 10. *Maij* 1591. *coram Gipsio.*

Minus obstat, quod sit attendendus vl-
4 timus † status *iuxta cap. cum de beneficio. de præb. in* 6. quia fuit responsum hoc procedere in re dubia, secus verò, quando cla-
5 re constat, (prout hic) de † anteriori statu, scilicet laicalitatis, & temporalitatis, *Decian. cons.* 126. *num.* 3. *in fin. Rota decis.* 2. *de præb. in nou.* & *decis.* 188. *num.* 1. *circa med. vers. quia licet par.* 1. *recent.*

Firmata igitur temporalitate, & laicalitate supradicti legati, sequitur quod sit locus dispositioni testatoris, non autem collationi, & prouisioni Apostolicæ, cum
6 collatio † in suum necessarium antecedens requiratur existentiam beneficij, quæ hic non adest ex supradictis, *Curt. iun. cons.* 20. *num.*1. *par.*1. *Gonzal. super reg.* 8. *glos.* 5. *num.* 22.

Quod verò in Naiorano concurrant omnia à d. testatore requisita, nempè Sacerdotium, & præsentatio de eo facta visum fuit probari.

7 Nam quoad Sacerdotium † probatur ex litteris Ordinarij in *summ. Maiorani num.* 11. quæ optimè probant *cap.* 2. & ibi *Abb. in* 1. *notab. de cleric. Pregr. Rota decis.* 455. *num.* 7. *par.* 2. *recent.*

8 Præsentatio † verò facta ad fauorem Maiorani ab vltimo possessore pariter probatur ex publico instrumento in eodem
9 *summ.num.*2. quod facit † probationem probatam, *Tiraquel.de retract. lignag.* §.2. *gl.*1. *num.* 20. & *seq. Rota coram Greg. XV. decis.*180.*num.*1.& *decis.*195.*eod.num.*1.

Facultas denique vltimi possessoris in præsentando, & sibi eligendo successorem legitur in eodem testamento Angeli de Musso fundatoris, vt in eodem *summ. num.*1.

Vnde cum Maiorano pro consecutione
10 d.legati competat actio hypotecaria † ei consequenter legatum prædictum venit adiudicandum, *l.*1.*C.com.de leg.Gabr. cons.* 46.*num.*28.*lib.*1.& *cons.*44.*num.*4.*lib.*2. *Seraph. decis.*1394.*num.*3.

Et ita vtraque parte &c.

EMINENTISSIMO, ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana Dotis.

Die Mercurij 24. *Ianuarij* 1629.

ARGVMENTVM.

Mater an, & quando, & quibus casibus possit hæredes instituere filios sub conditione etiam quoad legitimam, iuxta dispositionem l.filijs matrem C.de inoff.test.

SVMMARIVM.

1 *Authores quæ. C.com.de leg. quando habeat locum.*

2 *Mater, si dubitet, quod pater dissipet, potest instituere filium sub conditione, si à patre fuerit emancipatus.*

3 *L.filius matrem.C.de inoffic.test. non est intelligenda generaliter.*

4 *Mater, in quibus casibus possit sub conditione instituere hæredem filium, & etiam, quoad legitimam.*

5 *Auth. quæ res.C.com.de leg. cum sit subsidiaria, non est efficienda primaria, & n.* 14.

6 *Mater tenetur relinquere legitimam filio, & reliquis bonis apponere eam conditionem, quam vult.*

7 *In legitima non potest apponi onus, etiamsi respiciat commodum filij.*

8 *Mater non potest facere in suo testamento, vt leges, & auth. res quæ non habeant locum.*

9 *Filia, quamuis possit in præiudicium creditorum legitimam repudiare, non tamen potest renunciare legitimæ, vt dotetur de bonis fideicommissi.*

10 *Vxor, quæ miserationis causa non exigit dotem à viro vergente ad inopiam, non potest excutere bona fideicommissario pro dote habenda.*

11 *Vxor,*

11 *Vxor, quæ neglexerit habere quartam in bonis primi viri, non potest illam petere in bonis secundi viri.*

12 *Mulier, si habeat legatum dotis, non potest illi renunciare, ad effectum vtendi remedio subsidiario.*

13 *Filius potest spernere conditionem sibi impositam in legitimam.*

15 *Dispositioni testatoris quis potest contrauenire, quando in prohibitione non adest substitutus in casu contrauentionis.*

DECISIO CCXXXIX.

OCCASIONE testamenti Siluię instituentis Hieronymam filiam hæredem cum prohibitione, ne possit aliquid prætendere, nisi postquam fuerit dotata à patruis vel ab illis, à quibus de iure est dotanda, & interim fiat multiplicum, vt tempore nuptiarum meliorem conditionẽ inueniat, orta fuit difficultas de validitate istius prohibitionis respectu legitimæ debitæ filiæ in bonis matris, An scilicet esset de illa habenda ratio in constituenda dote Hieronymæ antequam prætendi possit dos ex fideicommisso ascendentis iuxta
1 dispositionem † *auth. res quæ subsidiaria*, & Domini affirmatiuè responderunt habendam esse rationem legitimæ, & de alijs esse videndum, licet enim vbi prohibitio materna respicit fauorem filiorum, substineatur etiam respectu legitimæ, & ideo
2 si † mater dubitet, quòd pater dissipet, possit instituere filium sub conditione, si à patre fuerit emancipatus, & istud consiliũ matris fauorabile filio approbetur etiã respectu legitimæ filiorum quibus propterea denegatur quærela inofficiosi, *l. filijs matrem, vbi Salyc. num. 5. C. de inoff. testam. gl. in auth. vt liceat matr. & auiæ in princip. in verbo participium, vbi Angel. n. 2. Vasq. de success. creat. lib. 1. §. 10. num. 234. Grass. in §. legitima quæst. 38. num. 18. vers. infertur quarto.*

Tamen huiusmodi conclusio, & dispo-
3 tio † *l. filij matrem* non est intelligenda generaliter, sed quando mater prohibet, vt consultat, & prospiciat suis filijs indigentibus, vel temporaliter propter minorem ætatem, vel propter dementiam, & imbecillitatem, vel prodigalitatem, vel ob timorem dissipationis paternæ, vel aliter ob aliquem filiorum defectum; in istis enim
4 casibus ob indigentiam filiorum † pro conseruatione bonorum sustinetur prohibitio vtilis materna, etiam in legitima, vt latè declarat *Sim. de Præt. de interpr. vltim. volunt. lib. 3. dubit. 6. solut. 2. n. 9. vers. verumtamen in hac specie, & propr. fin. eiusd. num. 9. versic. ratione minoris ætatis, vel alterius defectus, & vers quia dubitatur de vita, & moribus, Alex. in l. cum ex filio num. 6. circa fi. vers. esset tamen videndum. ff. de vulg. & pupill. Suar. in l. quoniam in prioribus limit. 1. n. 12. vers. vnum tamen crederem C. de inoff. testam. Boer. decis. 87. num. 4. Mandell. cons. 57. num. 10. Bero. cons. 146. num. 10. Natt. cons. 582. num. 1. & 2. Cucc. de legit. tit. legitima nullum grauamen admittit. num. 23.*

Vnde cum Hieronyma filia nulla indigeret prouisione, videtur mater potius vo-
5 luisse, quod dispositio *auth. res quæ* † quæ est subsidiaria, efficeretur primaria, & propterea nõ intrat dispositio *d. l. filijs matrem, sed potius, auth. vt liceat matr. & auiæ* non considerata à DD. contrarium tenentibus,
6 vbi expressè cauetur, quod mater † tenetur debitam legitimam relinquere filio, & alijs bonis potest apponere prohibitionem vsusfructus patri, vel aliud onus ad fauorem filij, & sic exceptis supradictis casibus ob indigentiam filiorum, verior, & com-
7 munior est opinio, quod in legitima non potest apponi onus, etiam quod respiciat commodum filij, *Bart. in aut. excipitur. nu. 1. C. de bon. quæ lib. & in tract. de duab. frat. 7. q. q. col. 4. Bald. in l. si pater. num. 3. in fin. C. de instit. & substit. in d. l. filijs matrẽ. n. 2. Cast. in d. auth. excipitur. nu. 2. & ibi Fulgos. Alex. in l. cum ex filio in fin. ff. de vulg. & pupill. & in l. mulier. num. 3. in fin. versic. sed si teneremus. ff. ad trebell. vbi testatur de communi, Gomes. in l. Tauri 48. nu. 11. vers. his non obstantibus, & var. resolut. tom. 1. c. 11. nu. 27. Suar. d. l. quoniam in prioribus in repetit. C. de inoff. test. limit. 1. num. 11. vers. sed reperio. Riminal. iun. instit. tit. per quas person. nob. acquir. num. 102. Costa in l. Gallus. §. & quid sit tantum in 5. par. nu. 90. ff. de lib. & posthum. Cald. in l. si curatorem. C. de restit. in integr. in verb. læsis. num. 145. versic. contrariam tamen sententiã fol. 327. Facch. contr. iur. lib. 5. c. 21. fol. 579. & seq.*
8 Præsertim quia † nec mater in eius testamento potest facere, quod leges, & dispositio *auth. res quæ* non habeat locum, nec apponere dilationem in præiudicium fideicommissariorum, & in delusionem *d. auth. res quæ Vrsill. ad Afflict. decis. 393. num. 5.* & Hieronyma filia non potest acquiescere, & renunciare legitimæ, vt dotetur ex fideicommisso ascendentis,
9 nam quamuis filia possit in præiudicium † creditorum legitimam repudiare, tamen non

non potest renunciare legitimæ, vt dotetur de bonis fideicommissi *ex auth. res quæ*, cum enim hoc remedium sit subsidiarium renunciatio, & acquiescentia voluntaria non prodest ad effectum acquirendi ex fideicõmisso cum præiudicio, & damno fidei-
10 commissariorum, vt in simili † de muliere, quæ miserationis gratia non exigit dotem à viro vergente ad inopiam, quod non possit excutere bona fideicommissaria pro dote habenda, *Ias. in d. auth. res quę num. 33. limit. 14. vers. quod intelligere sane, & ibid. Padill. num. 121. vers. quod tamen tu intellige, Paris. cons. 63. nu. 45. lib. 2. Cephal. cons. 344. nu. 35. Peregr. de fideicom. art. 42. nu. 16.* & in terminis *auth. præterea C. vnd. vir. & vxor. subsidiariæ*, quod si
11 mulier neglexerit habere quartam in † bonis primi viri, quod non possit illam petere in bonis secundi viri, cum debeatur in subsidium, *Socin. sen. cons. 121. num. 31. & seq. lib. 4. Fabian. de Pep. in repet. d. auth. præterea num. 104. cum plurib. seq. Natt. cons. 648. num. 13. & 15. Honded. cons. 79. num. 22. & seq. lib. 2. Barz. decis. 130. nu. 47. Surd. de alimen. tit. 9. q. 24. num. 33. Carpan. ad statut. Medial. tom. 1. c. 296. num. 5. & 7. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. par. 10. num. 2. & 3. fol. 240.*
12 *tom. 2.* sicuti si mulier habet † legatum dotis non potest illi renunciare ad effectum vtendi remedio subsidiario, *Natt. d. cons. 648. num. 13. & 15.*

Eo magis quia ista prohibitio materna nõ tendit tantum ad euitãdum damnum filiæ circa conseruationẽ bonorum, & legitimæ, sed ad augendas, & ampliandas facultates Hieronymæ filiæ, vt habeat vtrumque nempè, & bona fideicommissi, & deinde bona materna, & ideo in præiudicium fideicommissariorum æquitas non suadet, vt talis prouisio substineatur.

13 Immò quod filiæ possit spernere † huiusmodi prouisionem maternam, illiq; renunciare respectu legitimæ tradit *Bald. in auth. ex causa num. 23. C. de lib. præt. & in l. si pater in 3. opposit. C. de instit. & substit. Ias. in d. l. filijs matrem nu. 2. in fin. Aretin. cons. 19. num. 7. Menoch. cons. 57. num. 13. & 15. Becc. cons. 100. num. 3. Surd. cons. 77. nu. 3 Surd. cons. 77. nu. 39. Merlin. de legit. lib. 3 tit. 2. quæsit. 11. in fin. Vasq. de succes. creat. d. §. 10. num. 236. & seq.* & propterea
14 † si potest filia illi renunciare, non potest petere bona fideicommissi ascendentis ex dispositione *auth. res quæ subsidiaria, Odd. de fideicom. qu. 37. num. 50. & q. 46. nu. 48*
15 & dispositioni maternæ potest † quoque renunciare, quia in prohibitione non adest substitutus in casu contrauentionis, *Rolan. cons. 23. nu. 10. lib. 2. Odd. de fideicom. q. 34 nu. 66. cum pluribus seqq. Aretin. cons. 19. num. 5. & 10.* Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Cordubeñ. Decimarum.

Die Mercurij 24. Ianuar. 1629.

ARGVMENTVM.

Plura tractantur de defectu citationis ad sententiam, & de nullitate sententiæ latæ sine citatione.

SVMMARIVM.

1 *Citationis defectus ad sententiam ex quibus appareat.*
2 *Citationis defectus, vt sententia sit nulla, & inualida operatur.*
3 *Iudicis partes sunt in reuocando nullitates.*
4 *Nullitates vbi sunt indubitatæ, & desumptæ ab euidentia facti, tunc per præsumptiones contrarias non est recedendum.*
5 *Scripturæ, quando inter se contradicunt, tunc recurritur ad originalem scripturam.*
6 *Citatio ad sententiam debet esse præcisa.*
7 *Citatio ad sententiam si non sit præcisa, Rota nullam de ea habet rationem.*
8 *Citatio inutilis, & circumscripta nullius est roboris.*
9 *Citatio personalis si sit facta in iudicio contradictarum, tunc aliæ possunt omitti, licet secus sit de vrbanitate, & honestate.*
10 *Sententia non substinetur eo modo, quo potest, si valet vt agitur.*
11 *Sententia non substinetur, quando pars non fuit personaliter citata.*
12 *Ad sententiã citari omnes debẽt, de quorũ interesse agitur, aliàs sentẽtia redditur inualida.*
13 *Nullitates, quando dicantur sublatæ per rem iudicatam.*
14 *Nullitates super quibus iam est cognitum, de eis amplius non potest opponi.*
15 *Bart. in l. expressim n. 3. ff. de appel. intelect.*
16 *Iudex admissis nullitatibus, nõ potest sententiã nullã confirmare, fingendo esse validam.*
17 *Nullitatis exceptio non potest opponi vltra 30 annos.*
Actio omnis spatio 30. annorum præscribuntur, n. 17.
18 *Nullitatis exceptio semper dari potest contra sententiam, donec pro illius executione instari potest.*

19 *Sen-*

19 *Sententia ipso iure, & apparente ex actis nulla, nomen sententiæ non meretur, & executioni mittenda non est, parte opponente.*
20 *Temporalia ad agendum, sunt perpetua ad excipiendum.*

DECISIO CCXL.

CVM in hac causa quæretur de validitate, & iustitia sententiæ bo. me. Rubei, qui vsque de anno 1563. illam promulgauerat visum fuit 12. Ianuarij 1626. esse validam, non obstantibus oppositis nullitatibus citationis, mandati, & iurisdictionis, reseruando discussionem super iustitia ad aliam diem, causa postmodum super eisdem reproposita sub die 9. Decembris sequentis quoad iurisdictionem Domini steterunt in decisis reseruando videre de defectu citationis, & mandati in separata positione, quibus hodie accuratè examinatis dictum fuit sententiam prædictam esse inualidam, recedendo in hac parte à primo loco decisis.

Patens enim est defectus citationis ad sententiam audiendam, nam verè decreta fuit die 9. Iulij 1563. quatenus citandi prima die iuridica comparere deberent, & ta-
1 men † eadem die lata fuit sententia, vnde consequitur, sententiam carere citatione ad videndum pronunciari, ex quo eadem die ferri non poterat: quia ad primam diem, quæ erat prima iuridica post caleñ. Octobris sequentis terminus cadebat, & post illam diem non datur aliqua sententia, ad quam se referri possit dies prima iuridica, factum concludentissime probatur ex copia integra citationis in iudicio contradictarum decreta cũ data die 9. Iulij 1563. & cum termino quatenus ad primam diem, similiter datur sententia lata per bo. mem. Rubeum, & publicata sub eadem die 9. Iulij 1563. & de prædictis Rota coram bo. me. Card. Blanchetto, ad quem causa in gradu appellationis deuenerat agnouit veritatem; dum sub die 27. Inunij anni 1576. respondit inhibitionem non esse moderandam, quia sententia prædicta laborabat dupplici defectu, nempe citationis legitimorum procuratorum, de quorum mandato in actis constabat, & citationis ad sententiam, ex quo fuit lata die, qua lecta fuerat citatio sub termino ad primam, & subditur in eadem decisione, nec in hoc discordant cedulæ originales à manuali, & registro: nam cedula continet mandatum de citando, & à tergo ipsius, & in manuali legitur citatio, & executio ipsius facta sub die 9. Iulij 1563. qua fuit facta pro prima die, qua tamen lata fuit sententia, hucusq; sunt verba dicisionis, quibus additur, quod eadem citatio desumpta fuit ex registro, & registrum verificatur ex manuali nouiter reperto, itaut factum concludentius probari non possit quoad carentiam citationis ad sententiam, & defectu huius-
2 modi supposito omnes † consentiunt sententiam fuisse, & esse inualidam, *c. cum olim. de testib. clem. pastoralis de re iud. glos. in clem. sæpè in verbo ad id. de verbor. signif. Innoc. in cap. consuluit circa finem, & Felin. num. 3. de offic. deleg. Gabr. latissimè comprobans de citat. conclus. 1. ampl. 23. Vant. de nullit. ex defectu citat. num. 10. Rot. decis. 252. num. 1. & 340. num. 1. par. 1. recent. & coram Pap. Greg. XV. decis. 546. num. 6.*
3 & Iudicis † partes esse in reuocando nullitates, *Bart. in l. cum quærebatur num. 4. ff. de re iudic. Rot. dec. 2. de litis contest. in antiquit. & dec. 8. de restit. spol. in nou. Cæs. de Grass. dec. 9. in fin. de caus. possess. & propriet. Put. d. 72. lib. 3. in nouiss.*

Non obstat, quod hæc nullitas ex defectu citationis in iudicio contradictarum probetur sublata ex altera decisione bon. me. Card. Blanchetti, Veneris 10. Iunij 1580. in qua formalia verba habentur. Dixerunt Domini quod videretur de iustitia sententiæ in hac causa latæ, nullitates enim oppositæ non obstant, cum defectus citationis fuerit iam sublatus de anno 1575. & cum prædicta decisione dicebatur concurrere annotationem super dorso positionis Card. Seraph. eadem die Veneris 10. Iunij 1580. nempè restringatur ad iustitiam reiectis nullitatibus, ac demum quod partes visæ tàm capituli, quàm mensæ habuerint nullitates pro reiectis, ex quibus circunstantijs inferebatur ad probationem erroris anterioris decisionis.

Quia responsum fuit circunstantias facti operari quidem, si contingat nullitates esse implicitas, & dubias, sed vbi † sunt in-
4 dubitatæ, & claræ, vt in præsenti ex actis, registro, & manuali desumptæ ab euidentia facti per præsumptiones contrarias non est recedendum, *Castr. cons. 81. num. 3. vers. & si dicatur lib. 2. Honded. cons. 80. nu. 25. lib. 2. Surd. cons. 28. num. 98.* Maximè quia præsumptio decisionis anni 1580. non est roborata ratione, nec legitur simplex; sed cum relatione ad annum 1575. De quo tempore talis iustificatio non reperitur; vnde si etiam ageretur de errore

præsu-

præsumendo in altera ex decisionibus relatis, magis de errore assertorum in decisione 1580. erit credendum, quam de allegatis in decisione 1576. quorum subsistentia fundatur in actis causæ indubitatis, ad quæ tanquam ad matricem, & primam
5 scripturam, quando † scripturæ inter se contradicunt semper recurritur pro habenda veritate *glos. in auth. de tabell. vers. protocollum*, quam meliorem in iure tenent *Angel. & Imol. in l. si duobus in fine ff. quemadmodum testament. apert. Bertr. cons. 261. num. 1. vol. 3. Paris. cons. 28. nu. 26. part. 2.* cum alijs relatis per *Surd. cons. 141. nu. 8. & seqq. & 432. num. 5.*

Nec defectus iste saluari potest ex eo, quod eadem citatio lecta fuerit die 8. Iulij 1563. de qua in registro fol. 404. vt ex actu reproductionis asseritur constare, & qui datur summ. cap. num 5. itaut vel tanquam actus inter se pugnantes neutri sit standum, & tunc defectus non probetur, vel quod mensa teneatur docere de contradicta originali pro fundamento nullitatis oppositæ.

Quia talis citatio in registro causæ fol. 404. non legitur, & quatenus etiam reperiretur eo modo, quo datur in summ. 5.
6 non reuelaret: quia in tenore illius † non legitur, quod sit citatio ad sententiam, prout necessarium est *gl. in clem. sæpe in verbo ad id de verb. signif.* & dum non est præcisa ad sententiam, Rota nullam de
7 ea † habet rationem, vt in *Cæsenaten. bonorum 4. Martij 1602. coram bon. me. Iust.* & in alijs quę referuntur *in Gerunden. præeminentiarum 27. Iauuar. 1626. coram Card. Caualer. nunc intr eius impress. 376. num. 3.* & vlterius superueniente sub die 9. Iulij 1563. quæ datur cum causa expressa, ad videndum pronunciari, & de qua originaliter constat ex manuali noui-
8 ter reperto † prior sub die anteriori nempè 8. inutilis & circumscripta remansit. *l. & post edictum ff. de Iud. gl. in c. consuluit de offic. deleg. Castr. cons. 254. num. 3. par. 2. Rot. de dol. & contum. decis. 9. & 14. in nouis.*

Et eo minus sententia potest sustineri, quasi potuerit talis citatio omitti in iudi-
9 cio † contradictarum, in quo non sunt necessariæ nouæ citationes. sed de vrbanitate potius, & honestate fieri soleant, *c. statuimus §. sed si pars alia non venerit de elect. in 6. Rot. decis. 8. in fine de testib. & decis. 10. de re iudic. in nou. Put. in correct. decis. 371. in fine lib. 2. & coram Papa Greg. XV. decis. 430. cum ibi adden. nu. 6. & in Abulen. & Carthaginen. beneficiorum 4. Iunij 1607. coram bon. me. Card. Sacrato, Vant. de nullit. ex defectu citationis. num. 110.*

Quia quidquid sit de ea opinione, quando citatio fuit omissa, & apparet, quod Iudex voluit absque ea pronunciare, vt non sit par ratio, quando, vt hic manifestum est Iudicem voluisse sequi honestum & laudabilem stilum Curiæ, vt pars etiam absens absens ad omnes actus citetur, de quo testantur *Put. & Rota supra allegati*, &
10 tunc non † sustineatur eo modo quo potest si nō valet, vt agitur *Abb. in c. cum super in fine de offic. deleg. Cresc. dec. 10. num. 6. de dol. & contum. Tiraq. de retract. lignag. §. 36. glos. 2. num. 49. & seqq.*

11 Attamen verum est etiam, quod sententia † non sustinetur, quando pars non fuit personaliter citata in partibus, vt admittunt prædictæ decisiones, vel habeat procuratorem in actis constitutum, *Rot. decis. 179. num. 1. par. 1. & decis. 486. nu. 2. par. 2. recent. & in Zamoren. pecun. 4. Decemb. 1608. coram Card. Caual. inter nunc impressas decis. 35. nu. 3.* prout Thesaurarij mensæ verè habuerunt procuratores in actis Alphonsum Rodericum, qui pro legitimo procuratore semper fuerat agnitus, & citatus ad dicendum contra commissionem, ad videndum prorogari fatalia, & ad alia quæ dantur in summario mensæ nu. 5. & 6. qui cum non fuerit citatus, inde vrbanitas
12 non excusat, & altera † insanabilis nullitas insurgit defectu citationis eorum, de quorum interesse agebatur, quæ semper sententiam inualidam reddit, cum concernat naturalem defensionem, *Clem. pastoralis de re iud. Cæs. de Graff. decis. 11. eod. tit. Gabr. de citat. concl. 1. in princ. Vant. tit. de nullit. defectu citationis num. 10.*

13 Similiter neque obstat, quod prædictæ † nullitates fuerint sublatæ per rem iudicatam subsequutam: dum nullitates coram bon. me. Card. Blanchetto fuerunt oppositæ, & ipse nihilominus moderatus est inhibitionem, quæ loco sententiæ diffinitiuæ haberi solet, *Rot. decis. 13. nu. 1. par. 2. re-*
14 *cent.* itaut nullitates † super quibus fuerat cognitum de eis amplius non possit opponi *Bart. in l. si expressim. num. 3. ff. de appell. Rot. decis. 512. num. 1. par. 2. recent.* quod etiam fuit dictum *in decis. 12. Ianuar. 1626.* huius causæ.

15 Quia *Bart.* † *in l. expressim*, & alij allegati in *decis. 512. par. 2. recent.* loquitur quando sententia confirmans transitum fecit in

cit in iudicatum, nec oppositæ fuerunt nullitates, sed in præsenti fuerunt oppositæ, & cognitæ, & admissæ, vt in decis. anni 1576.
16 vnde sicuti ✝ Iudex illis admissis non poterat sententiam nullam confirmare fingendo esse validam, *Bald. in l.* 1. *nu.* 20. *C. si à non comp. iud. Festol. cons.* 4. *dub.* 14. *Contard. de Moment. posses. limit.* 7. *nu.* 14. ita nec confirmata potest nocere Thesaurarijs, aut mensæ *Innoc. in cap.* 1. *num.* 2. *de confirm. vtili vel inutili, Acchil. decis.* 4. *de sent. & re iud.* & latissimè fuit firmatum *in decis.* 572. *num.* 2. *par.* 2. *recent.*

17 Demum non obstat quod ✝ exceptio nullitatis opponi non possit vltra 30. annos cum tanto tempore omnis actio præscribatur, & de lapsu tanti temporis dubitari non possit ab anno 1563. citra.

18 Quia de nullitate ✝ excipiendo semper potest dari contra sententiam, donec pro illius executionem instari potest, postquam sententia ipso iure, & apparenter ex actis nulla, nomen sententiæ non mere-
19 tur, & executioni ✝ mittenda non est parte opponente, ita distinguendo latissimè probat *Vant. de nullit. tit. quoties*, & infra quod tempus, num. 8. per regulam tem-
20 poralia ad agendum, perpetua sunt ✝ ad excipiendum, dum non est in facultate rei excipere, donec ab actore conueniatur, *Decian. cons.* 13. *num.* 48. *lib.* 2. *Surd. dec.* 277. *num.* 17. Et ita &c.

¶ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die* 4. *Aprilis* 1629. *coram eod. bo. me. Reuerendiss. Pirouano est decisio* 268.

REV.MO P. D. COCCINO.

Spoletana Bonorum.

Die Veneris 26. *Ianuarij* 1629.

ARGVMENTVM.

Vxor, si instituatur hæres à marito vnà cum filijs, an talis institutio possit resolui in alimenta tantum secundum consuetudinem Bulgari, & an si instituatur hæres cum conditione, dummodo vitam vidualem seruauerit in domo testatoris, & vnà cum filijs si vixerit, ista conditio, quid importet, & qualem cautionem præstare debeat adhoc vt hæreditatem assequatur.

SVMMARIVM.

1 *Testatoris dispositio ad vnguem pro lege obseruanda est.*

2 *Hæredes coniunctim instituti re, & verbis, dicuntur pro rata æqualiter instituti.*

3 *Vxor instituta hæres vnà cum filijs, quando non possit resolui in alimenta secundum consuetudinem Bulgari, & num.* 4.

5 *Vxori, & filijs si simul, & coniunctim vsusfructus relinquatur, tunc vxor erit vera vsusfructuaria.*

6 *Consuetudo Bulgari tanquam dispositioni iuris contraria, & mulieribus præiudicialis non debet extendi extra suum casum.*

7 *Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.* 9. *tit.* 7. *nu.* 8. *declaratur, & num.* 9.

9 *Vxoris institutio, si sit incompatibilis cum separata institutione filiorum in alimenta potest resolui.*

10 *Mantic. in loco supra citat. reprehenditur à Surd.*

11 *Vxor, si hæres instituatur cum honere habitandi, & viuendi cum filijs, ex hoc non potest inferri, quod ei solum alimenta sint relicta.*

12 *Institutio cum alimentis nihil commune habet.*

13 *Consuetudo Bulgari cessat, vbi constat de contraria mente testatoris, etiam tacita.*

14 *Substitutio, quando sit referenda ad proprietatem, & non ad alimenta.*

15 *Trebellianicæ, & Falcidiæ prohibitio nullatenus conuenire potest alimentis.*

16 *Cohæredi absque aliqua confusione fieri possunt prælegata.*

17 *Cohæres præsumitur sibi satisfecisse, si habuit administrationem bonorum hæreditariorum, quando rationem administrationis non reddidit.*

18 *Et ista præsumptio multò magis intrat, quando quis est hæres, & creditor.*

19 *Administrationem, qualem quis habere debet ad hoc, vt teneatur reddere rationem administrationis.*

20 *Vxor, quando est instituta hæres à marito donec vitam vidualem seruauerit in eius domo, vnà cum filijs, et sua familia, ista conditio est seruanda, cum d. verba importent præceptum.*

21 *Et hoc non debet simpliciter resultare ex cohabitatione in eadem domo, aut ex communione mansionum, sed ex confusione expensarum victus.*

22 *Testatoris præceptum, quod vxor debeat viuere cum filijs valet, & substinetur.*

23 *Mater, si recusat viuere cum filijs, prout dispofuit testator, ex dispofuit testator, ex dispositione iuris hæreditate priuatur.*

24 *Cohæredibus de iure permittitur deuenire ad diuisionem hæreditatis, quando volunt.*

25 *Testator, si iubeat vxori, quod in eius testatoris domo, vnà cum filijs viuat, hoc intelligitur, vt habeat curam filiorum.*
26 *Illatio ex vno, ad aliud non fit.*
27 *Societas bonorum, non dicitur ex societate vitæ.*
28 *Alienatio, licet prohibeatur, non tamen censetur prohibita diuisio.*
29 *Diuisio semper præsumitur permissa, vel ratione vberioris culturæ, vel commodi, vel ratione inæqualitatis expensarum.*
30 *Casus omissus remanet in dispositione iuris communis.*
31 *Testator in dubio præsumitur se conformasse, cum dispotione iuris.*
32 *Onus, & grauamen permanendi in perpetuum in communione, improbatum videtur.*
33 *In communione nemo inuitus cogitur stare.*
34 *Hæredum quilibet, simul stare potest, vt propriam portionem agnoscat, & tamen vnus exactor communi nomine totius hæreditatis administrationem retineat.*
35 *Hæres institutus sub conditione negatiua, quæ adimpleri non potest nisi in morte, vt hæreditatem consequatur, quid facere debeat, & num. 36.*
37 *Cautio Mutiana fuit inuenta loco adimplementi.*
38 *Cautio Mutiana non solum habet locum, in conditione negatiua, sed etiam in affirmatiua, quæ resoluitur in negatiuam.*
39 *Vxor instituta hæres, dum vitam vidualem seruauerit in domo testatoris vnà cum filijs, tenetur in vtroque casu præstare cautionem.*
40 *Hæres, qui non adimpleuit conditionem, sub qua erat institutus, tenetur ad restitutionem hæreditatis, vnà cum fructibus perceptis.*
41 *Cautio Mutiana datur solum in dispositionibus factis sub conditione, non autem factis sub modo.*
42 *Dictio, dum, adiecta perfectæ dispositioni facit ipsam modalem.*
43 *Cautio Mutiana etiam in dispositione modali est præstanda.*
44 *Hæres inobediens præcepto testatoris, priuatur omni emolumento, & quicquid percepit, cum fructibus restituere tenetur.*
45 *Cautio Mutiana operatur, vt conditio negatiua habeatur pro completa.*
46 *Hæreditas, quando est sub modo relicta, vt hæres illam consequatur, quomodo cauere debeat.*
47 *Cautio Mutiana extenditur etiam, quoad restitutionem fructuum.*
48 *Hæres institutus sub dispositione modali debet realiter præstare cautionem de modo adimplendi, alias exceptione doli repellitur.*

DECISIO CCXLI.

EQVES Pompeus Senzasonus in suo testamento iure prælegati reliquit Aureliæ vxori scuta 200. in omnibus verò alijs suis bonis eandem Aureliam, ac Iacinthum, & Ludouicum filios hæredes vniuersales instituit his verbis adiectis, videlicet D. Aureliam vxorem dum castè, & honestè vixerit, & vitam vidualem seruauerit in domo ipsius testatoris vnà cum dictis suis filijs, & sua familia, cui quidem Aureliæ quandocumque decedenti, & morienti, seu si ad domum paternam redierit, siue ad secundas nuptias conuolauerit absque aliqua detractione, &c. substituit dictos Iacinthum, & Ludouicum.

His stantibus, causa post duas sententias extra Rotam latas, mihi commissa dubitaui in quibus, & quomodo exequendum esset dictum testamentum.

Et quantum attinet ad primam partem dubij, illius resolutio reducitur primò ad institutionem, in portione hæreditatis; Secundò ad prælegatum scut. 200. Et quoad
1 institutionem non dubitarunt DD. quin iuxta dispositionem † testatoris ad vnguem pro lege obseruandam, *l. 1. C. de sacros. Eccles. §. disponat. auth. de nupt.* sit exequendum primò in tertia parte hæreditatis, quæ debetur Aureliæ tanquam hæredi cum Iacintho, & Ludouico filijs re, & verbis con-
2 iunctim, & sic † æqualiter pro tertia parte institutæ ad *tex. in l. coniunctim, & l. re coniuncti. ff. de leg. 3. l. cum in testamento. §. hæc verba, & l. quoties §. hæredes & ibi glos. in verbo æqualiter. ff. de hæred. instit. §. si plures instit. eod. tit. Gozadin. cons. 80. in princ. & num. 3. in fine.*

Nec huiusmodi institutio ex præsumpta mente, seu voluntate testatoris, visa est
3 posse resolui in alimenta † secundum consuetudinem Bulgari de qua *glos. & Bart. in l. Titia cum testamento §. Titia cum nuberet. ff. de legat. 2. gloss. & DD. in l. 1. C. de secund. nupt. & in auth. hoc loco ver. derogari C. eod. tit. vbi Bart. nu. 8. in princ.* qui dicit ita communiter seruari, & latè declarat. *Cepoll. de seruit. Vrb. præd. cap. 4. num. 6. Ias. in l. cum hi §. si in singulos num. 4. ff. de transact. Dec. cons.* 418. *num. 1.* cum alijs per *Guttier. in l. nemo potest num.* 357. *ff. de legat. 1. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 7. Surd. de alim. tit. 2. qu. 15. num. 1. & seqq.*

& seqq. Gozad. de cons. 80. *num.* 2. qui alios refert *Menoch. præsum.* 139. *num.* 4. *lib.* 4. *Castill. de vsuf. cap.* 45. *num.* 6. Quia dicta
4 consuetudo solum † procedit vbi vxor fuit instituta in vsufructu, non autem quando, vt in casu isto, fuit vnà, ac coniunctim cum filijs instituta in certa portione hæreditatis, vt declarant DD. *in l. Titia §. Titia ff. de legat.* 2. *Gozad. d. cons.* 80. *num.* 3. *Surd. d. q.* 15. *nu.* 83. vbi ita declarat *Rot. decis.* 183. *part.* 4. *diuers. Menoch. d. præsumpt.* 139. *num.* 3. ibi, qui si voluisset eam cohæredem esse in hæredis institutione, cum filijs coniunxisset *lib.* 4. *qui nu.* 21. in for-
5 tioribus subdit, quod † si vxori, & filijs simul, & coniunctim vsufructus relinquatur, vxor est verè vsufructuaria, prout etiam sentit *Gozad. loco cit. nu.* 3. *in fin. & Surd. vbi sup. nu.* 216. *Modern. Foroliuien. contron. iur lib.* 3. *c.* 23. *nu.* 9. vnde dicta consuetudo tanquam dispositioni iuris contra-
6 ria, † & mulieribus præiudicialis, *Alex. cons.* 57. *num* 2. *vers. cum sit lib.* 3. *& cons.* 214. *nu.* 13. *lib.* 6. *Fachin. lib.* 5. *contrau. c.* 47. non debet extra casum suum extendi *Surd. decis.* 36. *num.* 20. *idem Moder. Foroliuien. loco citato c.* 22. *num.* 12. *&* 13.

7 Nec obstat, quòd † *Mant. loc. alleg. n.* 8. extendat d. consuetudinem, vt procedat, quamuis vxor fuerit vnà cum filijs hæres instituta, quia, vt benè respondet *Surd. loc. cit. n.* 81. DD. quibus hic *Mantic.* innititur, id nõ dicunt Dec. enim *in cons.* 278. *num.* 4. *vers. vnde quod* DD. loquitur in casu, quo in principio testamenti mater fuerat vita durante hæres instituta omniũ bonorum. In fine verò testator fecerat aliam pleniorem institutionem de nepotibus, vnde mirum non est, † si institutio tamquam incompatibilis cum separata institutione nepotum in alimenta possit resolui ex verisimili mente testatoris, pro qua *Dec. ibid.* pluries coniecturas deducat, vt in puncto respondet *Rot. in d. decis.* 138. *n.* 6. *par.* 4. *diu. Gonzal. verò d. cons.* 80. cui soli innititur etiam *Gabr. de vsufr. con-*
9 *clus.* 2. *n.* 10. quem pariter refert *Mant.* † loquitur quando mater, vita tantum durante, instituta fuit Domina, & vsufructuaria: imò vt supra ponderatum fuit n. 3 expresè declarat, quod non intraret Bulgari consuetudo, quando mater esset verè cum filijs in proprietate instituta, & pro-
10 † pterea *Surd. ibid.* reprehendit Manticam, qui fugienti oculo dicit vidisse Gozzadinum.

Nec minus ex eo, quod Aurelia fuerit instituta cum onere habitandi, & viuendi cum filijs potest inferri, quod censeantur
11 relicta solummodo alimenta, † quia hoc onus qualificat quidem institutionem ad effectum, vt quotiescumque Aurelia præcepto testatoris contrauenerit, resoluatur, ac si ab initio numquam hæres fuisset *auth. cui relictum, & l. fin. C. de indict. viduit. toll.*
12 sed non restringit † d. institutionem ad alimenta cum quibus nihil habet commune ad *l. Papinianus cxxli. ff. de minoribus cum vulgar.*

Et prædicta tanto magis procedunt, quia vbi constat de contraria quamuis
13 etiam tacita † voluntate, cessat Bulgari consuetudo, *Dec. d. cons.* 418. *nu.* 1. post alios *Crauet. cons.* 32. *num.* 2. *Mant. de coniect. d. lib.* 9. *tit.* 7. *num.* 20. *Surd. de alim. q.* 15. *num.* 225. *& seqq. & cons.* 218. *nu.* 6 *&* 7. *Castill. de vsufr. d. cap.* 45. *num.* 10. Hic verò clarè constat mentem, ac voluntatem testatoris fuisse institutionem Aureliæ ad proprietatem extendere, non autem restringere ad alimenta. Primò dum post obitum Aureliæ filios, & filijs non existen-
14 tibus alios substituit, † quæ substitutio referenda est ad proprietatem, non autem ad alimenta, in quibus tanquam cum morte expirantibus, *l. Dominus in fin. de vsufr. Surd. de alim, tit.* 2. *d. q.* 15. *nu.* 201. non potest verificari substitutio, quæ in simili etiam operatur, vt relictus vsufructus transeat in proprietatem, *l. fin. ff. de vsufr. earum rerum, quæ vsu consum. Laderc.* plenè post alios *cons.* 80. *num.* 5. *&* 8. *Castill. de vsufr. cap.* 30. *num.* 20. *& seqq.* vbi de communi *Peregr. cons.* 62. *num.* 19. *vers.* 2. *lib.* 2. cum alijs cumulatis per *Gionagn. resp.* 63. *nu.* 6. *lib.* 1. Secundò dum quacumque Falcidiæ, ac Trebillianicæ detractionem eueniente casu substitutionis in portione
15 eiusdem Aureliæ prohibuit † quæ prohibitio nullatenus conuenire potest alimentis: sed clarè ostendit relictam proprietatem, idem *Laderch. d. cons.* 80. *num.* 6. *Rot. dec.* 138. *& dec.* 460. *par.* 4. *diu. Gabr. cons.* 168. *num.* 32. *lib.* 2. *Gionagn. alleg. resp.* 63 *num* 11. *& seq.*

Quo verò ad prælegatum, nec etiam Domini dubitarunt, quin testamentum quoad illud pariter sit exequendum. Co-
16 hæredi † enim absque aliqua confusione fieri possunt prælegata, vt est *text. expressus in l. Titia.* 35. § 1. *ff. de legat.* 2. *& facit l. cæteri in princip. l. Pomponius parit. in princ. ff. famil. ercis. Mant. de coniect. lib.* 7. *cap.* 7 *num.* 11. cum alijs latè deductis *in causa Vi-*

terbien. Castrorum 9. Decembris 1620. coram bon. mem. Card. Sacrato, & 11. Martij 1626 coram me.

17 Nec obstat, quòd Aurelia † præsumatur de illo satisfacta, ex quo non reddidit rationem administrationis, quam dicitur habuisse bonorum hæreditariorum ad *ad text. in l. sed si damnum §. peculium, vbi Angel. num. 1. & 3. ff. de pecul. Afflict. decis. 12. num. 16 Aym. cons. 192. num. 5. Surd. cons. 290. num. 33. lib. 1. Neuiz. cons. 57. nu. 11. Menoch. præsumpt. 125. num. 12. lib. 3. Borgnin. Carcale de tut. & curat. num.* 181. ma-
18 ximè cum ipsa sit hæres, & † creditrix ratione eiusdem legati, cuius satisfactionis præsumptio tanto facilius *l. si ei cui vendid. 41. §. si is qui fundum. ff. de euict. Bart. in d. l. sed si damnum. §. peculium ff. de pecul. Soc. iun. cons. 170. nu. 7. lib. 2. Menoch.* qui alios congerit *cons. 183. nu. 35.*

Quia visum fuit huiusmodi administrationem non sufficienter probari: quamuis enim in negotijs domesticis Aurelia præstiterit aliquam assistentiam, seu curam, qualem decet matrem familias, hoc est tutorum, atq; exactoris administrationi subordinatam, ad quam reducuntur ponderata ex testibus, quæ ideò facile possunt euitari. Non tamen inferri potest quod ipsa
19 habuerit † talem administrationem bonorum hæreditariorum, quæ ipsam obliget ad aliquam redditionem rationis, vt in simili considerauit *Rot. decis. 52. nu. 4. par. 1 recent.* quæ administratio, cum de iure esset apud tutores, & exactores testamentarios, qui tutelam susceperant, & inuentarium confecerant, apud eosdem fuisse præsumitur. Responsio autem Aureliæ ad positiones circa communem vitam cum alijs hęredibus mediante annua assignatione pro victu, & vestitu facta per tutores, siue exequutores testamentarios, potius excludit probationem assertæ administrationis, quæ nec minus ex mobilium consignatione facta Aureliæ potest deduci, vt patet.

Quantum verò attinet ad secundam partem dubij, Ista pariter ad duas inspectiones reducitur. Prima est circa vim, atque adimplementum modi, seu præcepti, sub quo Aurelia fuit instituta, an scilicet ex eo censeatur prohibita ipsi Aureliæ diuisio hęreditatis. Secunda versatur circa præstationem cautionis. Et quoad primam licet verba illa: Dum vitam vidualem seruauerit in domo
20 † testatoris vnà cum dictis suis filijs, & sua familia importent præceptum, & onus habitandi, ac viuendi cum dictis filijs, & familia in domo testatoris secundum terminos, *l. 1. C. de legat. l. mænia 13. §. fi. ff. de annu. leg. d. l. Titia 35. § si ea ff. per leg. 2. l. si ex conditione C. de cond. insert. las. in l. siue apud quem num. 20. in fi. C. de transact.* etiam quoad communionem, victus, vt ex *Rimin. sen.* & alijs concludit *Simon de Pretis de interpret. vlt. vol. fol. 432. num. 109.* cum communio vitæ, de qua loquitur testator ibi, dum vixerit vnà cum fi-
21 lij &c. non † resultet simpliciter, ex cohabitatione in eadem domo, aut ex communione cubiculorum, & mansionum, sed ex confusione expensarum victus, *Bart. in l. quintus, 7. post med. vers. quandoque ista ff. de ann. legat. & ex capit. in singulis versic. & qui conuenerint de stat. monach. Bald. in cap. 1. §. duo fratres de duobus fratribus de noui feud. inuestit. Socc. sen. cons. 72. num. 14. lib. 3. Anchar. cons. 302. num. 9. Corn. cons. 301. num. 21. lib. 1. Paris. cons. 85. nu. 60. lib. 1. fuit dictum in causa Pampilonen. beneficiorum 30. Ianuar. 1615. & 16. Nouembr. 1617. coram bo. me. Card. Sacrato.* Quod
22 quidem præceptum † tanquam adiectum fauore filiorum, *Ruin. cons. 42. n. 22. vol. 2* cum alijs per *Surd. cons. 218. num. 4.* valet, & sustinetur, licet forsan secus esset, quando non adijceretur fauore certæ personæ, vt probat *text. in l. Titio centum il 2. & ibi Bart. ac cæteri communiter. ff. de condit. & demonstr. Gomez. variar. resolut. tom. 2. c. 10 num. 23. vers. item etiam ex prædictis.* Itaut Aurelia casu quo in testatoris domo vnà
23 cum filijs viuere † recusaret, quamuis testator id non expressisset, prout expressit, nihilominus ex dispositione iuris hæreditate priuanda esset, ad *text. in d. l. mænia 13. §. vxore. ff. de annu. legat. & fideic. l. Caio §. Imperator, vbi Bart. nu. 1. ff. de alim. & cib. legat. d. auth. cui relictum, & l. fin. & vtrobique scribentes C. de indict. vidui. toll. l. Mutianæ, & ibid. DD. ff. de condit. & demonstr.*

Domini tamen censuerint prædicta verba non continere aliquod præceptum communionis bonorum, itaut Aureliæ censeatur prohibitum deuenire ad hæreditatis
24 diuisionem, † quæ sibi de iure permittitur tot *tit. ff. familia hercisc.* Iubetur enim dumtaxat viuere in domo testatoris vnà cum fi-
25 lijs, prout de pręsenti † viuit, quod solum venit intelligendum, vt habeat curam filiorum *Ruin. d. cons. 42. nu. 21. & 22. vol. 2.* & ità loquuntur *Simon. de Præt. loc. cit. fol. 432. num. 111. Surd. d. cons. 218. n. 4. vol. 2.* Quod quidem præceptum maximè distat ab eo

ab eo, vt habeat bona in communione cum
26 filij, ideoque ex † vno ad aliud non infertur *vulg. l. Papinianus. ff. de minorib.* & in simili, quod inita societate vitæ, non dica-
27 tur † contracta societas bonorum *Petr. de Vbald. de duob. fratrib. par. 6. num. 24. vers. contrariam. Menoch. de arbitr. cas. 127. n. 7. Hector. Felic. de societ. c. 27. num. 60. & seq. & fuit dictum in Romana exequutionis 4. Maij 1616. coram bo. me. Buratto*, sicuti
28 etiam licet † alienatio prohibeatur, non tamen censetur prohibita diuisio ex congestis latè per *Moder. Brixien. de substit. q. 707. nu. 2.* quæ in omnem euentum censetur sem-
29 per permissa, † vel ratione vberioris culturæ, & commodi *Bald. in l. iubemus la 2. C. de sacros. Eccl. Imol. in c. nulli. num. 15. de reb. Eccl. non alien. Fabian. de Monte de empt. q. 4. art. 27. num. 161.* cum alijs per *Reodoan. de reb. Eccl. non alien. par. 2. cap. 35. num. 3. vers. & dicit Imol. & num. 4. versic. quod si Prælatus*. Vel ratione inæqualitatis expensarum, ne vnus ex cohæredibus profusè iactando præiudicet in portione alterius, qui parcius, & moderatè viuit, *Menoch. de arbitr. cas. 127. num. 27. Eugen. cons. 64. num. 10. vbi de communi lib. 1.*

Quibus accedit vniformitas coniecturatæ mentis, ac intentionis testatoris, quæ satis ex eo deprehenditur, dum Aureliæ substituit solum in casu quo ad domum paternam rediret, non autem quo è communione bonorum discederet, signum euidens quo in hac parte restrinxit ad implementum suæ voluntatis ad solam communionem habitationis, & victus cum filijs non considerando casum separationis à
30 communione bonorum qui † ideo tanquam omissus remanet in dispositione iuris communis, *l. commodissimè ff. de lib. & posth. cum vulgar.*

Et DD. tanto facilius in hanc sententiam venerunt, quia ex dispositione iuris, cui † præsumitur in dubio se testatorem conformasse, *Bart. in l. hæredes mei, §. cum ita ff. ad Trebellian. Alex. cons. 4. num. 12. & cons. 55. vbi addent. num. 2. lib. 4.* onus,
32 † & grauamen permanendi in perpetuum in communione, improbatum videtur, vt est textus expressus in *l. in hoc iudicium. §. si conueniat, vbi Bart. & cæteri. ff. comm. diuid. Castr. & Ias. in l. si non sortem. §. sciendum nu. 4. ff. de condit. indeb.* vnà cum alijs pluribus relatis per *Vasq. de success. creat. & progress. lib. 1. §. 6. nu. 1. Lup. in rubr. de donat. inter virum, & vxor. §. 54. num. 4. Guiter. de iuram. confirm. par. 1. cap. 58. num. 2.* Huiusmodi enim præceptum propter discordias ex communione bonorum proficiscens odiosum, ac nociuum
33 censetur, ac ideo † nemo inuitus in communione stare cogitur, vt in *l. final. C. commun. diuid. d. l. si non sorte §. si centum ff. de condit. in diebus l. in re communi. ff. de serhit. Vrb. præd. l. cum pater 77. §. dulcissimis, ff. de legat. 2. l. 2. C. quando, & quibus 4. pars debeatur, l. sancimus §. fin autem, C. de donat. & cap. ex tenore de donat.* cum alijs per *Lup. loc. cit. vers. ratio patronum.*

Non obstat, quod testator deputauerit Antonium, qui omnia credita, ac fructus cuiuscumque generis exigeret, & debita hæreditaria persolueret quasi ex hoc videatur voluisse hæreditatem suam permanere indiuisam. Quia non ideo censetur prohibita diuisio inter hæredes. Stant enim si-
34 mul quod † quilibet hæredum propriam portionem sibi familiæ ercisćundę iudicio obuentam agnoscat, & quod nihilominus exactor communi nomine totius hæreditatis administrationem retineat, quousque subministrationis interim cuilibet hęredum ad alimenta necessarijs, adimpleatur voluntas testatoris circa ęris alieni solutionem, & creditorum exactionem, ex quibus ad firmandum hæreditatis statum, verisimile est testatorem fauore hęredum principaliter motum fuisse ad deputandum huiusmodi exatorem, tanquam ad negotium satis implicitum, atque difficile, non autem, vt inter hæredes induceret bonorum communionem.

Quo denique ad cautionem visum fuit Dominis Aureliam ad illius præstationem teneri, quia ad hoc, vt hęres, vel legatarius institutus sub conditione negatiua,
35 † quę adimpleri non potest nisi in vltimo vitę spiritu, & sic perseuerantiam exigit, vsque ad mortem consequatur viuens hæreditatem quam aliàs consequi non posset, veluti nondum purificata conditione, cui tanquàm potestatiuè ad vltimum, vsque vitę spiritum potest cõtrauenire, requiritur quod ante omnia præstet cautionē Mutia-
35 nā † de restituendo: quod sibi relictum est vnà cum omnibus fructibus retrò perceptis, si contrafecerit iuxta formam *d. auth.* cui relictum, & in corpore, vnde sumitur, & *l. fi. vbi DD. C. de indict. viduit. toll. l. mutianæ, & ibi Bart. num. 10. & Socc. n. 2. ff. de cond. & demonstr. Ias. in l. reddi. num. 15 ff. de condit. caus. dat. Paris. cons. 95. nu. 26 & 52. lib. 3. Borgnin. in tract. de vsufruct.*

sub

sub nu. 117. *Natt. cons.* 297. *in fin. & cons.* 459. *nu.* 15. *cum seq. lib.* 2. *Grat. respons.* 102. *num.* 11. *cum seq. & num.* 45. *lib.* 2. quę
37 cautio fuit † inuenta loco implementi *d. l. mutianæ vbi Bart. nu.* 2. *l. is cui, l. cum sub hac, l. Titio fundus. ff. de condit. & demonstrat. idem Bart. cons.* 156. *Titius nu.* 3. *vers. simile, & cons.* 177. *num.* 4. *lib.* 1. *Ruin. in celebri suo cons.* 170. *nu.* 2. *lib.* 3. non solum in conditione conceptâ verbis negatiuis, vt in *d. Auth.* cui relictum, & in *d. l. mutianæ,*
38 sed etiam † affirmatiuis, quę resoluitur in negatiuam, qualis est ista, dum vitam vidualem seruauerit in domo testatoris vnà cum filijs, quia resoluitur in negatiuam si non nupserit, & non recesserit à domo testatoris, vt in puncto declarat *Bart. in d. l. mutianæ sub num.* 35. quem sequitur *Grat. d. cons.* 102. *num.* 13. *post Imol. & Fulgos.* ibi per eum allegatos, & *Ias. in d. l. siue apud quem num.* 20. *in fin. C. de transact. Ruin. in puncto cons.* 34. *num.* 4. *lib.* 2. *& d. cons.* 170. *num.* 7. *lib.* 3. ideoque cum Aurelia fuerit instituta dum vitam vidualem seruauerit in domo testatoris, vnà cum filijs, ad effectum
39 vt tanquam adimpleta voluntate † testatoris consequatur hęreditatem, tenetur præstare huiusmodi cautionem non solum de vita viduali seruanda, sed de cohabitando in domo testatoris vnà cum filijs, quorum vtrumque debet adimplere, *l. si hæredi plures ff. de condit. & demonstr. Benedict. Capra in cons.* 72. *num.* 12. *Dec. cons.* 620. *num.* 3. itaut in casu contrauentionis tenea-
40 tur ad restitutionem † hæreditatis, vnà cum fructibus perceptis, quia ex non implemento voluntatis testatoris censeretur retro hæredem non fuisse *d. Auth. cui relictum, & ibi Doct. communiter. C. de indict. vid. toll. l. fin. vbi Bal. num.* 3. *Salic. col.* 2. *vers. quæro an prædicta, C. eod. tit. Ruin. d. cons.* 170. *num.* 7. *vol.* 3. & hanc sententiam passim sequitur *Rota, vt apud san. me. Greg. decis.* 187. *nu.* 3. *& decis.* 697. *num.* 1. *par.* 1. *recent.* & in alijs cumulatis coram me *in causa Imolen. bonorum* 31. *Maij* 1613.

Non obstat, quod huiusmodi cautio de-
41 tur solummodo † in dispositionibus factis sub conditione, non autem factis sub modo DD. *in d. l. Mutianæ ff. de cond. & demonstr. & in d. auth. cui relictum, C. de indict. vid. toll.* in quibus nos versamur cum præceptum, seu onus fuerit adiectum per
42 dictionem, † quę adiecta perfectæ dispositioni, facit ipsam modalem *gl. in pramat. sanct. tit. de caus.* §. *noluerunt in verb. dum fol. mihi* 109. *Cened. sing.* 47. *num.* 5. *Ruin. cons.* 137. *num.* 8. *lib.* 1. qualis etiam in dubio pręsumitur *ex allegat. per Molin. de primog. Hisp. lib.* 2. *c.* 12. *num.* 9. *Peregr. de fideic. art.* 11. *num.* 114. Quia nihilominus communis resolutio est in contrarium, quod
43 etiam in dispositione modali sit cauendum de modo adimplendo, sicut in conditionali de conditione adimplenda, itaut in vtroque casu modo, vel conditione non impletis, res sit cum fructibus restituenda, vt per *tex. in l. liberto.* §. *Lucius ff. de annu. legat. & in l. si hæres ff. de cond. ob caus.* firmat. *Bart. in l. quibus diebus,* §. *Termilius col. vlt. ff. de cond. & demonstr. Paris. cons.* 15. *col. vlt. & cons.* 19. *num.* 52. *&* 55. *vol.* 2.
44 vbi latissimè probat, quod † inobediens pręcepto, & voluntati testatoris, non parens conditionibus, & modis scriptis priuatur omni emolumento, & quicquid percepit cum fructibus restituere tenetur, quem cum alijs refert *Peregr. d. art.* 11. *nu.* 121. *&* 122. & eleganter *Molin. de primog. loc. cit. nu.* 23. *&* 24. vbi testatur de communi subdens differentiam inter istas duas cautiones, nempè mutianam, quę præstatur in dispositione conditionali, & simplicem cautionem, quæ præstatur in dispositione modali de modo adimplendo eam esse quod in dispositione conditionali ex cautione datur agere volenti actio, quæ ex rigore iuris suspensa erat, vsque in euentum conditio-
45 nis quæ mediante † cautione mutiana habetur pro impleta; vt dictum est: in dispositione verò modali non datur actio ex cautione, imò absque ea agi potest cum modus non suspendat perfectionem dispositionis, nec actionem, sed ex prædicta cautione detur agenti replicatio, si excipiatur ei obstare, quod res sub modo sibi relicta est, & quod debet ante omnia modum
46 † adimplere vt ipse possit dicere, quod debet rem obtinere, præstita cautione de modo implendo, quæ diuersa est à cautione mutiana, prout optimè declarant *Bart. in d. l. quibus diebus* §. *Termillius ff. de cond. & demonstr. & ibid. Castr. num.* 5. *Soc. col.* 4. *ver. circa tertiam q. Ias. in l.* 1. *nu.* 3. *C. de pact.* & notant passim DD. *in d. l. mutiana. ff. de condit. & demonstr.*

Et quod in huiusmodi cautione veniat non solum restitutio hæreditatis, sed etiam fructuum à die præstationis, nullam habet difficultatem in casu isto, quia quicquid fit in legatis in quibus fit annua distributio certè vbi agitur de hæredis institutione, in
47 qua nos versamur, cautio † extenditur etiam ad restitutionem fructuum, ex quo natu-

natura institutionis hæreditariæ repugnat disiunctim fieri per annos, cum sit vnica, & perpetua, prout hanc differentiam optimè tradunt *Bald. in d. l. fin. num. 3. Salyc. nu. 4. Cyn. Ang. Castr. & alij. C. de indict. vid. toll. Natt. cons. 459. num. 17. Peregr. d. art. 11. num. 123.* quam ex prædictis sequitur *Rota in causa Asculana bonorum 28. Aprilis 1600. coram bo. me. Card. Seraph. & in præcitata Imolen. bonorum 31. Maij 1613. coram me.*

Vnde licet ex huiusmodi dispositione modali tanquam pura statim cõpetat actio
48 Aureliæ, ipsa tamen tenetur † realiter offerre cautionẽ de modo adimplendo, aliàs exceptione doli repelletur, *l. si is cui, l. cum in testam. ff. de fideic. libert. Bart. in d. l. quib. dieb. §. Termilius nu. 16. in fi. ff. de cond. & demonstr. cum alijs per Peregr. loc. cit. num. 115.*

Ex quibus vtraque parte informante conclusum fuit secundum prædicta testamentum esse exequendum, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana administrationis Hæreditatis.

Die Lunæ 29. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

In hac decisione agitur de materia manutentionis in quasi possessione iuris administrandi relicti priuatiuè alicui per testatorem.

SVMMARIVM.

1 *Possidenti danda est manutentio.*
2 *In quasi possessione administrandi, debet ille manuteneri, qui tempore motæ litis administrat.*
3 *Testator, quando dicatur commisisse alicui aliquod opus priuatiuè.*
4 *Administrandi facultas concessa alicui, honorifica reputatur.*
Remotio ab administratione dedecus reputatur num. 4.
5 *Administrator loco Domini habetur.*
6 *Dispositio principalis, quando est ad honorem, & vtilitatem alicuius, eodem iure censeri debet in accessorijs.*
7 *Iniuria nasci non debet ex honorifico principio.*
8 *Verbum, alius, similium est repetitiuum.*
9 *Verba sine effectu manere non debent.*
10 *Verba testatoris enixa, & geminata potissimum sine effectu manere non debent.*
11 *Actus gesti per administratorem, cuius nomine videntur facti.*
12 *Possessio, vt acquiratur per personam deputatam, quid requiratur.*
13 *Text. in l. qui aliena, §. 15. qui putabat, ff. de acquir. hæred. declaratur.*

DECISIO CCXLII.

CVM ex substitutione à Laurentio Gipponario facta, Cappella S. Antonij in Ecclesia S. Hominis boni, in omnibus eius bonis successisset, & à Gipponarijs prædicta successione admissa, & bonis venditis ad effectum, vt in loca montium redigerentur, & ex eius redditibus dotes per singulos annos filiabus dumtaxat Gipponariorum, & Pillamantelliorum distribuerentur, secundum testatoris voluntatem expressam, & redditibus prædictorum bonorum exactis, & præceptis, & generaliter administratione facta per dictos Gipponarios, vt ex eorum summario constat, Congregatio Sartorum cor. Reuer. Vicegerente comparuit petens manutentionem cumulatiuè cum Gipponarijs, in administratione bonorum, & maritaggiorum, qui Sartoribus in administratione petitam manutentionem concessit, in maritaggio verò denegauit, & Gipponarijs priuatiuè tribuit, quod decretum in hac parte confirmauit Signatura, & quo ad primam fuit rescriptum cum facultate manutenendi quos de iure, vnde causa mihi commissa, subrogato in locum bon. mem. Patriarchæ Manzanedo dubium hodie pro manutentione in administratione prædictorum bonorum in Rota proposui, & Domini ad fauorem Gipponariorum resolue-
1 runt, † propter regulam *text. in l. vnica C. vti possidetis l. 1. §. hoc interdictum ff. de eod. tit. §. retinendæ instit. de interd. l. liberis §. vlt. ff. de liber. caus. Ioan. Faber. in d. §. retinenda in proprio. Couar. pract. cap. 17. num. 5. Menoch. de retinend. rem. vltim. nu. 16.* Cum in statu, & quasi possessione administrandi tempore motæ litis Gippo-
2 narijs † existerent, & pro se voluntatem testatoris expressam haberent, tum quia eis priuatiuè dotium distributionem concessit, & eorum filias legitimas, & naturales, ad prædictas dotes dumtaxat voluit
3 admitti, ideoque † Gipponariorum priuatiuè hoc opus pium esse videtur, iuxta regulam *text. in l. 2. §. in propria ibi tam esse*

propriam

propriam causam cuius emolumentum, vel damnum ad aliquem suo nomine pertinet, ff. quādo appell. sit, & habet locum regula *tex. in l. in re mandati*, & cum facultas † administran-
2 di honorifica reputetur, eius autem remotio dedecus censeatur secundum *glos. fin. in l. testamento, si ff. de manum. testam.* &
5 administrator † Domini loco habeatur, secundum *tex. in l. quo fundum §. si tutor, & ibi glos. verb. expoliat. ff. pro emptore.* verisimile est Gipponarios ad quorum hono-
6 rem, & vtilitatem † principalis dispositio scripta fuit, in accessorijs à testatore eodem iure censendos, ne aliàs ex honorifi-
7 co † principio iniuria nasceretur argumento *tex. in l. meminerim C. vnde vi l. quod fauore C. de legib.* tum quia Sartores à maritaggio, & ab omni alio ratione prædictorum bonorum, sub quouis colore, & prætextu testator exclusit, & cum verbum
8 alius, † similium sit repetitiuum, *l. si fugitiui, vbi glos. vlt. C. de seru. fugit. l. plures 19. C. de fid. instr. cap. sedes 15. de rescript. vbi notant Abb. & D. Gomesius in regula de Trienali, q. 2. Conar. pract. cap. 25. nu. 3. Ant. Gomez. in l. 29. Tauri num. 26. Gratian. discept. forens. c. 168. num. 34.* & precesserit dotium, & earum distributiones, & administrationis expressa exclusio in bonorum administratione, idem testator disponere videtur, nam alias prædicta
9 verba † sine effectu remanerent contra regulam *tex. in l. 1. §. hæc verba ff. quod quisque iur. & ibi Bart. & Ias. l. pen. §. penult. ff. ne quis.* Eum qui in ius vocatus est *vi eximat. cap. si ciuitas de sent. excom. lib. 6. Ias. in l. si is qui pro tempore num. 383. ff. de vsucapion. Gutier. allegat. 5. num. 19. & in l. nemo potest num. 8:* & fuit dictum *coram D. m. Decano decis. 70. num. 6.* præcipuè
10 cum in ea prohibitione testator † enixis, & geminatis verbis vsus fuerit secundum regulam *text. in l. cum pater 77. §. filius matrem ff. de leg. 2.*

Non obstat in Congregatione generali Sartorum, & Gipponariorum ad prædictam administrationem vtriusque artis per-
11 sonas fuisse designatas, ideoque † omnes administrationis actus, Congregationis nomine factos videri, secundum regulam *tex. in l. qui aliena 6. §. si is qui putabat ff. de acq. hæred. vbi Bart.* dicit diligenter notandum esse *l. post dotem vbi notat. glos. verb. filiæ ff. sol. matr. l. seruus communis ff. de stipul. seru. l. vlt. C. per quas personas res nob. acq.* Nam respondetur quod specialiter Gipponarij in sua adunantia personas suæ artis dumtaxat destinarunt ad prædictam administrationem, à quibus solis omnia administrata referuntur, ideoque adunantia Congregationis generalis
12 non fuit effectum sortita, & cum nomine † illius neque ab ea, neque ab alia adunantia deputati aliquem actum gesserint, non potuit quærere possessionem secundum textum in *l. per seruum 37. §. vlt. l. res ex mandato 59. ff. de acq. rerum domin. l. 2. C. de his qui à*, non dominis manumissi sunt *l. 1. §. hæc quæ de seruis ff. de acq. poss.* Do-
13 ctrina autem supra relata procedit † quādo habens mandatum simpliciter actum gessit, non verò quando nomine suo, vel alterius vt docet *Ias. in l. 1. §. nuntiatio num. 3. ff. de nou. oper. nuntiat.*

Et ita vna tantum parte informante, &c.

¶ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 4. Maij 1629. coram eodem R.P.D. Queipo, est decisio 273.*

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Retractus.

Die Lunæ 29. Ianuarij 1629.

DECISIO CCXLIII.

Est impressa Coram Merlino Tom. 1. Decis. 386.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Officij.

Die Luna 29. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Procurator vendens rem Domini, cum eius mandato, & eo præsente, & consentiente, certè tunc venditio tenet, & non est licitnm ab eo recedere.

SVMMARIVM.

1 *Vendens rem ex vera causa, & non sub falsa assertione, nec à contractu recedere, neque prætium restituere tenetur.*
2 *Vendens rem alienam sub narratiua, quod sit propria, tunc emptor potest à contractu recedere, & venditor tenetur ad prætij restitutionem.*
3 *Et ista est opinio communiter recepta, sed & clara num. 4.*

Pro-

5 *Procurator vendens rem Domini sub nomine procuratoris irreuocabilis, tunc Dominus contrauenire non potest rationem. vide num. 6.*
7 *Procurator sui ipsius irreuocabilis, quis esse potest.*
8 *Domini præsentia in aliquo contractu an sufficiat pro verificatione mandati enunciati, licet non sit in actis.*
9 *Procurator vendens rem Domini nomine proprio, dicitur in dolo.*
10 *Emptor antequam soluat pretium, non efficitur Dominus rei emptæ.*
11 *Promissiones intelligendæ sunt iuxta naturam actus, & subiectam materiam.*
12 *Ab emptione licitum est discedere, & pretium recuperare ob dolum venditoris.*
13 *Officia Capitolina redacta sunt ad instar bonorum allodialium.*
14 *Stylus probatur etiam per fides extraiudiciales.*

DECISIO CCXLIV.

CENSVERVNT Domini standum esse in vltimo loco decis. 31. Ianuarij 1628. * quia D. Laurentius Butius in instrumento venditionis sextæ partis officij, de quo agitur, vera, & compatibilia narrauit, nempè quod officium ad se spectabat, & tamquam procurator Erasti Spanochiæ vendebat, cumulando species dominij tam hypothecæ, quàm ipse habebat super mediate illius, quam pleni Dominij, quod habebat Erastus, pro quo extitit procurator; vnde cum proprium ius, & rem
1 de mandato Domini, præsentis, & † consentientis vendiderit ex vera causa, non autem assertione falsa valide contraxit, vt propterea neque à contractu recedere, neque pretium restituere teneatur *leg. 1. C. quando liceat ab empt. disced. Affl. dec. 280. num. 4. Menoch. cons. 888. num. 1. Neuiz. cons. 37. num. 18. cum alijs allegatis in vltima decisione.*

Non obstat principale obiectum istius causæ positum pro fundamento in decisione 5. Martij 1627. * quod Butius in principio instrumenti, venditionis huius sextæ partis officij dixerit, ad quem spectat vt asseruit, & pertinet medietas officij notariatus Curiæ Capitolij de præsenti cantantis in personam Erasti Spanochiæ, & nihilominus conuincatur ex decreto apposito ad fauorem Erasti, quod illam medietatem prius libere resignauerat Erasto; vt
2 propterea † vendens rem alienam sub narratiua, quod sit propria, emptor possit à contractu recedere, & venditor teneatur ad pretij restitutionem per *tex. in l. si rem quam ff. de euict. cum glos. in verbo agen-*
3 *tem*, quam communiter † esse receptam affirmant. *Surd. cons. 36. num. 12. & decis. 253. nu. 10. & alij allegati in eadem decis. 5. Martij 1627.*

Quia vltra responsiones datas in decis. 31. Ianuarij 1628. dixerunt Domini conclusionem prædictam esse recipiendam,
4 quando contractus † ex iure tantummodo vendentis esset sustinendus, neque esset sequuta traditio rei, nec possessio continuata absque molestijs, locus autem vbi contractus venditionis, vt in præsenti sustineri potest ex iure ipsius domini rei; dum fuit præsens Erastus, & consentiens, & Butius
5 sub nomine † procuratoris irreuocabilis Erasti, & non suo vendidit, tunc enim valet venditio, & Dominus contrauenire non potest *Imol. in l. quæ dotis sub num. 4. vers. item adde ff. soluto Matrimonio Roland cons. 100. num. 44. vol. 4. Surd. dec. 253. num. 4. & fin. Ruin. cons. 141. nu. 5. vol. 1. Neuiz. cons. 37. num. 17. & seqq.* & ratio est ma-
6 nifesta: quia † cessat dolus, & præiudicium; dum ex persona domini contraxit, & Adamo licuit, & licet rem habere, & habuit, & possedit absque molestijs fere per decennium.

Neque dicatur, quod illa verba instrumenti pro qua rata dictus Dominus Laurentius asserit se esse procuratorem irreuocabilem ad resignandum dictum officium, prout per acta mei &c. non sint referenda ad Erastum; sed ad Catuccium, à quo Butius prius emerat dictam medietatem officij ex eo: quia leguntur apposita immediatè post narratiuam venditionis Butio factæ per Catuccium, & etiam quia mandatum Erasti non reperitur in actis Notarij rogati: sed quidem mandatum Catuccij.

Quia testes dati iustificant hanc partem, quod scilicet Butius vendiderit tanquam procurator Erasti, & quod Adamus omnia sciuit, & intellexit; nihilominus relatio ad Catuccium repugnat qualitati rei; nam si Catuccius vendidit Butio, quomodo po-
7 tuit Butius iam effectus † dominus esse sui ipsius procurator irreuocabilis contra rationem textus *l. cum res C. de contrah. empt. & l. suæ rei ff. eod titulo*, nec probatio mandati deficit ex eo, quod non reperiatur in
8 actis Notarij rogati: quia † sufficit pro verificatione mandati enuntiati præsentia domini, & consensus, à quo contractus causam recepit *l. ne satisdatio ff. rem rat. hab.*

Roman. cons. 63. nu. 1. Purp. cons. 51. nu. 5. Felin. in cap. cum in iure peritus num. 14. ff. de Iud. deleg. quibus accedunt coniecturæ ponderatæ in vltima decisione confirmantes mandatum ex sola præsentia; dum Erastus post venditionem conduxit dictam tertiam partem, & pactum redimendi illam sibi reseruauit, vt in conductione continuauit per decennium, quæ omnia citra veritatem gestorum per Butium ex mandato suscepto contingere nõ poterant; propterea benè se compati potest narratiua quod officium ad se spectabat; dum tamẽ non vendiderit nomine suo prout fecit, ex quo vendidit nomine, & tanquam procurator Erasti veri domini, non autem suo nomine, in quo
9 si ita vendidisset ✝ consisteret dolus, nec excusari posset ex dominio hipothecæ iuxta distinctionem *Baldi in l. proprietatis in principio. C. de probat.* Verùm quia solũ narrauit, sed non vendidit, benè potuit Butius cedere, quod officium ob integrum pretium per Erastum non solutum ad se spectaret,
10 ex quo emptor antequam pretium soluat ✝ non efficitur dominus rei emptæ *l. quod vendidi ff. de contrad. empt. §. venditæ instit. de rerum diuis. Surd. 101. num. 12. lib. 1.*

Non obstet quod ex toto contextu instrumenti appareat Butium voluisse vendere partem illam officij, & Adamum vice versa voluisse ab eo emere ponderando, quod Butius promisit tertiam partem medietatis officij, & iura cessa nulli alteri cessisse, nec fecisse contractum, aut distractum in præiudicium contentorum in instrumento celebrando; & vlterius promisit consentire facere omnem personam interesse habentem, quæ promissiones conuenire videntur Butio vti venditori non autem vti procuratori.

Quia verba instrumenti de constitutione procuratoris ad resignandum sunt clara, & de cessione pariter immediatè subsequuta; vnde promissiones, quæ posteà accesserunt absque commemoratione procuratoris non sunt referendæ ad personam Butij vti propriam; sed vti procuratricem
11 iuxta ✝ naturam actus, & subiectam materiam emptionis, A venditionis, *Ruin. Cons. 109. num. 4. lib. 1. Seraph. decis. 541. num. 6. cum alijs allegatis per Grat. discept. 838. num. 13.*

Demum non releuat, quod assertio Butij, sit certa; tertiam scilicet partem medietatis ad se spectare, & etiam narratiua, quod resignabat tanquam procurator; vnde saltem tenebatur declarare vtrum nomine proprio, vel alieno venderet, vt inde sciret emptor quorum fidem posset se-
12 qui, aliàs teneatur de dolo, pro ✝ quo licet ab emptione discedere, & pretium recuperare, *Bart. in l. quæro ff. de act. empt. Bald. in l. 2. C. de pericul. & commod. rei venditæ Affl. dec. 399. n. 9. Surd. cons. 150. num. 127. & seqq. vol. 1.*

Quia visum fuit Butium sufficienter se declarasse; dum dixit se procuratorem Erasti ad resignandum, & cessisse ad habendum & tenendum, sed vlterius testes dati deponunt de certa scientia Adami emptoris illum fuisse procuratorem Erasti, dum præsens fuit, quando minuta instrumenti fuit correcta, vt staret tanquam procurator, non autem tanquam consentiens resignationi decreti.

Et quæ replicantur ad sustinendum falsum suppositum narratum, quod officium non esset vacabile, cum tamen decretum admissionis contineret, quod vacaret, & vacare censeatur per obitum, vel priuationem Erasti, non sustinentur: quia cum of-
13 ficia ✝ prædicta redacta sint ad instar allodialium, & trasmittantur ad hæredes vigore indultorum Sixti, & Pauli *Gratian. discept. 730. num. 56. Rota in Romana officij 1. Iunij 1620. coram bon. mem. Remboldo*, decreta vacationis per mortem naturalem, vel ciuilem apponuntur propter emolumenta Datariæ, & solutionis regalium, non autem respectu emptoris, qui semper est dominus, & quamuis negetur hæc probatio obseruantiæ, pro ea tamen datæ fuerunt at-
14 testationes, quæ visæ fuerunt sufficientes ✝ cum versemur circa stylum pro bandum pro quo admittuntur fides extraiudiciales, *Rota decis. 484. num. 6. coram Pap. Greg. XV. & 644. num. 4. par. 1. & 725. num. 5. part. 2. recent.*

Et ita &c.

** Est decisio 140. supra in hac parte.*

** Decisionem hanc habes infra in additione, pro vt in Indice in ciues fine posito.*

¶ *Infra pariter in hac parte habentur aliæ decisiones sub diebus 22. Iunij 1629. & 29. Nouemb. eiusd. anni coram eodem Reuerendiss. Pirouano & 1. Februarij 1630. coram bon. Motmanno, sunt decis. 307. 322. & 343.*

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Societatis Officij.

Die Mercurij 31. Ianuarij 1629.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Declaratur, qualiter probetur identitas personæ, sub cuius periculo vitæ fuit contracta societas Officij, si adsit alius eiusdem nominis, & cognominis.

SVMMARIVM.

1 *Incertitudo facit corruere actum.*
2 *In contractu societatis officij, non facta nominatione personæ, sub cuius periculo vitæ societas officij manere debet, tunc ratio vitæ habeatur.*
3 *Legatum aliquod, si sit factum Titio, tunc si alius asserat, quod adest alius eiusdem nominis, hoc non sufficit nisi in illo probauerit omnes qualitates, concurrere in nominatione descriptas.*
4 *Personarum pluralitas non præsumitur.*
5 *De identitate personæ non licet amplius dubitare, quando adsunt plures demonstrationes. & num. 22.*
6 *Pronepos ex consobrino, non potest dici nepos propter duplicem notam improprietatis.*
7 *Persona, quando non possit dici incerta.*
8 *De persona, quando dubitari contingit, interpretatio est ex coniecturis sumenda.*
9 *Incertitudo non vitiat dispositionem, si possit declarari ex aliqua verisimilitudine.*
10 *Actus non dicitur factus ex causa voluntaria, si sit factus ex aliquo imminenti periculo. & num. 11. & 12.*
13 *Nepotum nomine in transuersalibus ex communi vsu loquendi veniunt pronepotes.*
14 *Sed hic communis vsus est probandus, & licet hoc procedere posset in vulgato, & materno sermone, non autem quando verbum latinè prolatum est. & nu. 15. Et hoc amplia quando sumus in contractibus n. 16. Et vbi adest verus nepos num. 17.*
19 *Certus quis potest esse alicui per literas, licet eum de facię non noscat.*
20 *Decis. in causa Romana societatis officij coram Card. Sacrato declaratur.*
21 *Legem, si quis clarius non dixerit, sibi imputet.*

DECISIO CCXLV.

CVM ex morte Iosephi Bonanni Io: Baptista Valtrottus diceret esse locum lucro pecuniarum societatis à se contractæ cum Thoma Bonanno difficultatem faciebat, quod cum super vita Iosephi Bonanni periculum societatis currere Thomas voluerit, & duo huius nominis, & cognomenti existe rent; Negaret idem Thomas pecuniarum Dominus, se eius, qui obijt in nominatione rationem habuisse, sed alterius, qui adhuc viuit, & mercaturam in Vrbe exercet. Idque tàm quod in eo eædem, & omnes qualitates concurrent, in nominatione descriptæ quàm etiam quod alterius de tempore contractæ societatis ab Vrbe absentis probaret se notitiam non habuisse, eius autem, qui viuit, præter mutuæ beneuolentiæ, & amoris testimonia adduceret, & præsentia in Vrbe, & firmas corporis vires, & valetudinem; Vt ideò vel ex his omnibus consisteret nominatio super persona Iosephi mercatoris, vel
1 † si propter incertitudinem corrueret, vt ex *l. duo sunt Titij ff. de testam. tutel. l. si ita, ff. de reb. dub. l. cum ex pluribus ff. de manumiss. testam Notant Bart. in d. l. si ita, & l. quædam ff. eod. tit. glos. in cap. quoniam Abbas, de officio deleg. Felin. in cap. imputari col. 1. de fide instrum. Cuiac. lib. 6. quæst. Pauli in explicat. eiusd. l. duo sunt Titij ff. de testam. tut.* Habenda est ratio sui ipsius vitæ,
2 vt non facta nominatione † conuentum fuit in instrumento, & est de natura huius contractus, quod etiam in simili causa firmauit *Rota in Romana societatis officij 18. Decembris 1617. coram Card. Sacrato*. Sed de partium consensu proposito dubio Domini pro lucro responderunt. Dixerunt enim adeò intentionem suam fundare Valtrottum, probata morte Iosephi Bonanni, super cuius vita societas residebat, vt Thomæ contrarium dicenti non satis sit docere alium aeesse, qui eodem nomiue vocetur, nisi etiam in illo probauerit omnes qualitates concurrere in nominatione de-
3 scriptas † vt in simili si ad legatum factum Titio duo eiusdem nominis concurrant, post *Bart. docuit Castren. in l. si quis seruum, §. si inter duos, num. 2. & 3. ff. de leg. 2. Aym. cons. 267. num. 2. & cons. 269. num. 3. Ias. cons. 71. num. 1. & cons. 114. num. 6. lib. 1. Soccin. sen. cons. 3. num. 6. in fin. lib. 3.* Si enim vera ea sunt ex sola iuris præ-
4 sumptione, qua † personarum pluralitas excluditur, non possunt non obtinere, vbi præter nominis, & familiæ appellationem concurrit etiam alia qualitas in nominatione axpressa, vt nominati sit nepos. Et quia ex tot † demonstrationibus, de personæ identitate dubitare amplius non licet *Bald. in l. hac consultissima, C. qui testam. fac. possint num. 5. post. Bart. et alios in l. demonstratio, ff. de condit. et demonstr.* Et quia eadem nepotis qualitas satis eum, qui adhuc viuit, potest excludere, cùm licet eodem no-

nomine Ioseph vocetur, & sit ex eadem familia, & cognatione de Bonannis, ipsi tamen Thomæ ex consobrino pronepos,
6 † nepos verò dici non possit propter duplicem notam improprietatis, vt benè probat *Corneus cons. 143. num. 4. et 5. l. 3. con. 47. num. 7. lib. 5. Decius in l. 2. num. 12. C. de successorio edicto, Ruâic. in l. cum auus, l. 6. cap. 5. num. 7. ff. de condit. et demonstrat.*

Quæ amplexi sunt etiam Domini ex pluribus coniecturis, ex quibus cum satis putarent apparere de hoc etiam sensisse, qui mortuus fuit, ipsum Thomam pecuniarum
7 Dominum, † persona incerta dici non poterat *Soccin. in l. quem hæredi, num. 2. ff. de reb. dub. Aym. cons. 162. num. 6. in fine, Surd. cons. 378. num. 16. Capr. reg. 113. num. 11.* Cum
8 vbi de persona † dubitari contingat interpretationem esse ex coniecturis de sumendam, constet ex *text. in d. l. duo sunt Titij ff de test. tut. glos. in l. 3. §. si quis duo ob ff. de adim. egat. & in l. si ita fuerit in verbo adeptionem, ff. de reb. dub.* Sicut plures huic etiã casui applicabiles ad explicationem eiusdẽ legis, duo sunt Titij, præter ibi *scribent.* considerant *Roman. in l. hæredes palam nu. 5. ff. de testam. Felin. in cap. imputari, in princ. de fid. instrum. Mars. in rubr. C. de probat. n. 354. Bald. cons. 156. num. 9. lib. 1. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 4. tit. 6. Afflict. de iure prothom. in rubr. num. 20.*

Illa autem præ cæteris omnibus visa fuit potissima, quam ex mutatione periculi facta à Thoma ægrotãte Iosepho ex ea infirmitate, ex qua deinde obijt, putarunt posse desumi, vt certissimum etiam ex ea proueniret argumentum ad explicationem eius personæ, cuius vitæ periculum timebatur; cum enim plures alio ægrotante, qui superstes est, & præsertim anno 1624. cum vitæ etiam discrimine, nunquam tamen societatem, aut disdixerit Thomas, aut periculum immutauerit, satis, superq;
9 declarauit, se ex alterius infirmitate, † trãslato periculo super eius vita, consistere societatem credidisse, Et hanc verisimilitudinem in proposito plurimum operari aduert. *Crauet. cons. 162. num. 3. Rimin. seu consil. 256. nu. 34.* & admisit *Rota in recent. dec. 277. num. 5. par. 2. & in Romana societatis 16. Nouembris 1612. coram Card. Cauelerio*; Cum ea periculi translatio præsuma-
10 tur potiùs facta † ex causa imminentis valetudinis, quàm ex causa voluntaria, imò nulla præcedente causa, *Bald. consil. 35. lib. 2. Aym. cons. 49. num. 12. Surd. cons. 19. n. 77. & cons. 279. num. 33.* Præsertim quia ægrotante D. Flauia Cæsia, super cuius item vita pro rata hæc eadem societas consistebat, & ex similibus causis probetur, Thomam pluries mutato periculo sibi ab eorum infirmitate cauisse, ex quorum obitu suarum pecuniarum iacturam verebatur; Vt ducto inde argumento ab vsu patrisfa-
11 mil. hoc idem liceat conijcere, vt scilicet † amplius currere societatem noluerit super eius Iosephi vita, ex cuius infirmitatis causa periculum transferebat, quo argumento visa fuit *Rot. in alia Rom. societatis officijs 30. Octobris 1598. coram Orano.*

Et licet, cũ aliàs hic idem Ioseph ægrotauerit, se periculum non mutasse Thomas responderet; haud tamen id visum fuit Dominis considerabile; cum vt dedu-
12 cebatur † ex parte Valtrotti, translatio ijs casibus vel fieri non potuerit, vel certe solutis fructibus, nihil profutura esset *Rot. in Romana societ. officij 9. Martij 1598. coram Peregrino, & 26. Octobris 1616. coram Cbrd. Sacrato.*

Et his non obstare dixerunt Domini; quòd Ioseph, quia adhuc viuit, licet pronepos, reputaretur tamen communiter nepos, & tamquam talis appellaretur; ac tractaretur ab eodem Thoma: Quo casu
13 ex communi vsu loquendi † etiam in transuersalibus nepotum nomine venire pronepotes, tradunt vltra superius relatos, *Simon. de Prat. de interpret. vlt. volunt. lib. 1. interpr. 1. dubit. 1. solut. 5. num. 49. & seq. Peregrin. de fideicom. art. 11. num. 7. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 9.* Quia, & com-
14 munis hic † vsus non fuit probatus. *Alex. cons. 37. num. 8. vol. 6. Roland. cons. 83. nu. 20. lib. 3. Gabr. conclus. 1. de verb. signific. nu. 91. Rustic. in d. l. cum auus lib. 6. cap. 14. num. 47. & seq. ff. de condit. & demonstr.* & procedere posset in vulgato, & materno sermo-
15 ne, † non autem vbi, vt hic, verbum latinè prolatum non idem reddit, quod vulgò, & communiter vsurpamus, *Bald. in l. lege 12. tabul. num. 3. C. de legit. hæred. Alex. cons. 9. num. 8. lib. 1. Roland. d. cons. 83. num. 21. & seq. lib. 3. Soccin. sen. cons. 152. nu.*
16 *8. lib. 1.* & maximè † in contractibus *Gabr. de verb. signif. d. concl. 1. nu. 64. Ripa in l. ex facto, §. si quis rogatus num. 60. ff. ad trebell. Rustic. d. l. cum auus, lib. 6. cap. 14. num. 41.* Et
17 vbi † adest verus nepos *Port. Imolen. cons. 15. Surd. cons. 378. num. 17.*

Non etiam obstare dixerunt, quòd Ioseph Thomæ ex fratre nepos contractæ societatis tempore ab Vrbe abesset: tunc pri-

primum, cum Romam accessit, ipsi Thomæ cognitus fuerit, vt deponebant testes; Quia quicquid sit de testium fide, contra quos multa opponebantur, visum fuit etiã Dominis ex eorum dicto non concludi, nisi de cognitione ex adspectu, & forma, ita vt non excluderetur notitia, quam habere poterat, imò, habebat Thomas, vt sibi ex Bartholomeo fratre esset nepos Ioseph nomine, licèt eumdem de facie non
19 nosset, cum de illo potuerit esse certus † & per literas ab ipsomet fratre, qui ante contractam societatem, domi apud eum diuerterat, & certus redditus præsumitur ad *l. Octaui ff. vnde cognati, Menoch. præsumpt. 24. num. 11. & seq. lib. 6. Rot. dec. 711. num. 4. par. 2. recent.*

Atque ex his omnibus adeò visa fuit Dominis certa persona Iosephi, super cuius vita residere dicebat Valtrottus hanc societatem, vt non putarent applicari pos-
20 se decisionem † in *Rom. societatis coram Card. Sacrato*, in qua propter incertitudinem personæ nominæ, voluit *Rota*, vt eo casu haberetur ratio vitæ ipsius, qui nominauerat, sicut non sequuta nominatione seruatur in hoc contractu; Quia interpretatio etiam ibi capta fuit in præiudi-
21 cium nominantis, cui imputandum† erat si legem clariùs non dixerat ad *l. veteribus, ff. de pactis.* Secus quam hic contingat, cum beneficio ipsius Thomæ cederet, si vel cõsisteret societas in persona alterius, qui adhuc viuit, vel propter incertitudiuem super vita ipsius Thomæ periculum resideret. *Achill. decis. 1. de fid. instrum. Rota in Romana societ. offic.* 30. *Octobris* 1598. *coram Orano*. Et vbi de persona ex tot demon-
22 strationibus † nominis, familiæ, & gradus cognationis vix dubitari potest concurrentibus etiam coniecturis, quæ dicuntur liquidissimæ probationes, & hanc incertitudinem benè possunt declarare, vt per *Paris. latissimè cons. 3. num. 13, & seqq. lib. 3.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MOTMANNO,

Ferrarien Pecuniaria;

Die 21. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Casus fortuitos an quis præstare teneatur ex eo, quòd fines mandcti transiuit: Liber mercatorum, licet regulariter non probet, tamen quando hoc non procedat.

SVMMARIVM.

1 Incendij casus, inter casus fortuitos recensetur

2 Casus fortuiti, cum nec humano ingenio diuinari, neque impediri queant, à nomine præstari debent, & quis omni excusatione dignus censetur.

3 Quod procedit, quando nulla culpa præcessit casum.

4 Culpa est, non facere illud, ad quod quis est obligatus.

5 Contrahens aliquid faciens contra legem contractus, vel Domino inuito indistinctè tenetur ad quemcunque casum.

6 Mandati fines sunt diligenter seruandi, nec in modico etiam sunt excedendi, nam aliàs quis tenetur num. 10.

7 Et hoc procedit siue versemur in contractu locationis, & conductionis, seu in contractu innominato; & num. 8.

9 In contractibus bonæ fidei, qui gratia vtriusque celebrantur, ob contrauontionem præstatur culpa.

10 Culpa quando præcessit, præsumitur, quod res, cessante culpa non perijsset.

12 Liber mercatoris regulariter pro scribente non probat.

13 Liber mercatoris concurrentibus adminiculis, quæ omnem falsitatis occasionem tollunt, plenè, & concludenter probat.

14 Mercatoris bona fama, qui veritatem scribere consueuit, deseruit pro adminiculo, vt eius libro credatur.

15 Quæ fama multò magis facit adminiculum, quãdo ipsemet mercator manu propria partitas descripsit, & debiti causam subinnuxit, & librum mercantiliter tenuit.

16 Mercium verus valor, qualiter benè probetur.

17 Debiti substantia, si sit probata in aliquo libro, eidem etiam statur respectu quantitatis, & pretij.

18 Lucrum cessans, vt habeat. Rota seruat doctrinam Paul. de Castr. in l. 3. § fin. ff. de eo quod certo loc. pet.

DECISIO CCXLVI.

RASINI mercium in Ciuitate Ferrarien. Expeditores, à Francisco Bergomensi mercatores merces receperunt cum mandato, vt eadem hæredibus DD. de Tassonis in Lugi Oppido commorantibus transmitti curarent. Verùm mandatarij dictas merces non hæredibus de Tassonis

sonis, sed cuidam Dauidi Hebræo, accepti mandati finibus nõ seruatis, direxerunt; quæ cum ad nundinas dicti Oppidi importatæ essent, exorto ibidem incendio perierunt. Hinc introducta coram Locumtenente Ciuitatis Ferrarien. lite super pretio mercium, necnon damnis, & interesse, idem Locumtenens dictos Expeditores ad soluen. scuta 1050. condemnauit. Causa verò appellationis mihi commissa, & proposito dubio. An sententia dicti Locumtenentis esset confirmanda, vel infirmanda, placuit Dominis firmare sortem deberi in summa scutorum 516. reiecto ad aliam disputationem articulo damnorum, & interesse.

1 Nam licet casus † incendij inter fortuitos recenseatur *l. contractus in fin. ff. de reg. iur. l. qui insulam §. fin. ff. locat. l. cum duobus §. damna ff. pro soc. cum alijs allegatis per Bald. cons. 136. nu. 2. Greg. XV. san. me. dec. 528. num. 1.* & indubitata iuris
2 sit regula, casus † fortuitos, cum nec humano ingenio diuinari, neque impediri queant, à nemine præstari debere *l. qui fortuitis C. de pignor. act. l. 1. §. his quoque ff. de act. & oblig. l. fluminum §. seruius ff. de damn. infec. c. 2. de deposit. cum alijs iuribus vulg. apud Bal. cons. 145. num. 1. lib. 3. & cons. 53. num. 1. lib. 4.* Imò omni excusatione digna censeri *l. si fortuito ff. de incend. ruin. & naufr.* Attamen illa procedit quan-
3 do nulla culpa † præcessit casum, alias secus *§. is cui instit. quib. mod. re contrah. oblig. l. in in rebus cum cumulatis ibi per gloss. in verbo præstare, l. si vt certo §. sed interdum ff. de locat. d. c. 2. de deposit. Dec. ad d. l. contractus num. 47. ff. de reg. iur. Rom. cons. 9. in princ. vers. in contrarium, & cons. 395. num. 1. & seqq. Bald. d. cons. 136. num. 1. lib. 4. Aym. cons. 64. nu. 5. & cons. 247. n. 1.* Dum autem Expeditores merces de quibus agitur, non transmiserunt iuxta mandatum hæredibus DD. de Tassonis; negari minimè potest quin fuerint in culpa,
4 quoniam † culpa est non facere illud, ad quod quis est obligatus *l. qui non facit ff. de reg. iur. facit tex. in l. 1. §. pen. ff. quorum leg.* & quando contrahens aliquid facit contra legem contractus, vel Domino in-
5 uito † tunc indistrictè videtur obligatus; siue culpa sit ordinata ad casum, siue non, vt voluit *Surd. cons. 12. num. 68. per tex. in l. item quæritur §. 1. ff. locat.* quamobrem per harum mercium transmissionem alteri factam contra legem mandati, certum est ipsos teneri ad prestationem pretij siue ver-
6 semur in contractu mandati, quo, † casu trasgrediendo etiam in modico tenentur *l. diligenter ff. mandat. c. cum dilecta de rescript. bo. me. Card. Caualerius dec. 612. nu.*
7 *19.* siuè versemur in contractu † locationis & conductionis, quatenus dici posset, quod Expeditores locauerint operas suas, & adhuc eodem modo tenentur *l. naturalis §. at cum ff. de præscript. Verb. l. cum in plures §. seruum meum ff. locat.* siue in contractu innominato simili contractui locationis, &
8 conductionis, qui per † consequens naturã contractus locationis, & conductionis assumit *d. l. naturalis §. fin. Aret. ad tit. Inst. de locat. & conduct. in princ. Corn. cons. 318. lib. 4. decis. Ian. 31. num. 3.* In quibus tan-
9 quam bonæ fidei contractibus, & † vtriusque contrahentis gratia celebratis ob contrauentionem præstatur culpa *§. & qui pro vsu, & ibi gloss. Inst. de locat. & conduct. d. l. si vt certo §. nunc videndum vers. sed vbi ff. commodat. l. in iudicio vbi gloss. C. locat. Dec. ad d. l. contractus num. 33.* Quæ culpa hic eò magis confirmatur, quia si Expeditores ex præscripto Francisci mã-
10 dantis transmisissent † merces dictis hæredibus, illæ potuissent non perire, vt benè aduertit *glos. in d. c. 2. & ibi Innoc. de deposit. l. cum res §. fin. de legat. 1.*

Et quando etiam dubium esset an cessante huiusmodi culpa, merces eodem modo apud hæredes de Tassonis perituræ
11 fuissent † attamen contra culposum præsumeretur quod non fuissent perituræ, vt ex *doctr. Castren. in l. quod te num. 10. ff. si cert. pet. tradit Surd. d. cons. 22. nu. 65.*

Iustitia autem supradicti pretij in summa scutorum 516. liquidati probatur ex partitis in libro Francisci mercatoris anno-
12 tatis, qui licèt regulariter † pro scribente non probet, *l. rationes C. de probat l. fin. C. de conuenien. fisc. deb. lib. 10. Bar. in l. quædam §. nummularios num. 2. & ibi glos. & Doct. ff. de eden. Ias. in l. admonendi nu. 131. ff. de iureiur. Tiraq. de pœn. temp. vel remitt. caus. 51. nu. 138. Modern. de script. priuat. lib. 4. tit. de lib. mercatorum 4. & seq. Burs. cons. 224. nu. 1. Rota coram Card. Caualer. decis. 484. num. 4. & decis. 650. num. 9.* Nichilominus concurrentibus ad-
13 miniculis, † quæ omnem falsitatis occasionem tollunt *l. instrumenta C. de probat. Rot. decis. 813. num. 6. part. 1. diuers.* Plenè, & concludenter probat *Abb. Felin. & alij Canonistæ in cap. 2. de fid. instr. Bart. in d. l. admonendi n. 27. ff. de iur. iur. Cast. in d. l. rationes C. de fid. instr. Speculat. in tit. de instr.*

de instr. edit. sub rubr. quot. sunt species instrumentorum num. 5. & ibi Io. Andr. Soccin. cons. 161. n. 3. vol. 2. Rol. cons. 92. n. 6. lib. 3. Mascard. concl. 974. n. 4. Surd. dec. 199. n. 11. Gaidop. dec. 441. Boer. d. 105. n. 4. & seqq. & fuit dictum in *Romana Pecuniaria coram bo. me. Card. Sacrato 10. Ianuarij 1611. & in Romana extinctionis census, quæ est 813. par. 1. diuers. & dec. 650. part. 1. recent.*

14 Et pro adminiculis hic † concurrentibus adest bona fama mercatoris scribentis, qui veritatem scribere consueuit, vt deponunt testes *Bart. in l. nuda ratio num. 8. ff. de donat. Tiraq. de pœn. d. caus. 51. num. 105. & 138.* qui alios cumulat *Surd. d. decis. 199 num. 11. & 15. Guidop. d. decis. 441. nu. 3*

15 Quæ bona fama † eò magis præstat adminiculum, quia ipsemet mercator manu propria partitas descripsit, debitique causam subiunxit *ad not. per Guidop. d. dec. in fin.* nec non librum mercantiliter tenuit *Seraph. dec. 1222. num. 4.* Ac denique, ereauit partitas de rebus spectantibus ad suæ artis exercitium *arg. l. & ita §. eodem modo ff. Naut. Caupon. stabul. Io. Andr. ad specul. in tit. de inst. edit. §. nunc dicendum Rom. cons. 205. nu. 3. Rol. d. cons. 92.*

Pretium verò, vt suprà liquidatum probatur ex testibus deponentibus de communi valore mercium, dum affirmãt quod de eo tempore tanti vendebantur, & emebantur, quanti fuerunt in dicto libro, & partitis æstimatæ, quodque pro eodem pretio similes merces tunc temporis fue-
16 rint venditæ, ac † non modo per ipsosmet testes, verum etiam per alios emptæ, qui est verus modus probandi valorem *l. pretia rerum ff. ad l. falcid. Guidop. d. dec. 441. nu. 6. & Rol. d. cons. 92. nu. 6. Rot. in Rom. calcis 12. Ianuar. 1596. coram Litta.* Et præterea adest lib. scribentis, vbi dictum pretium reperitur annotatum qui liber
17 quotiescunque de præcedenti † mertium traditione constat, respectu quantitatis, & pretij plenè probat *Aym. in tract. de antiq. temp. n. 9. & cons. 118. num. 4. Corn. cons. 318. in fin. lib. 4. Surd. decis. 199. nu. 5.*

Quod verò attinet ad alteram partem dictæ sententię Locumtenentis Ferrariæ, quæ concernit damna, & interesse ratione
18 lucri cessantis, quia non satis † constabat an adessent omnia requisita iuxta doctrinam *Pauli Castren. in l. 3. §. fin. ff. de eo quod certo loco*, quam Rota vti ęquam, & rationabilem constanter sequitur *Puc. dec. 237. num. 1. lib. 1. Mohed. dec. 2. de vsuris, Mant. dec. 283. num 6. & Reuerendiss. D. meus Decanus decis. 6.* ac etiam quia pro parte Expeditorum non fuerunt datæ informationes, Dominis placuit, vt de hoc articulo particulariter videretur, &c.

REV.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Narnien. Sucessionis.

Die Mercurij 7. Februar. 1629.

Est impressa coram Merlino Tom. prim. decis. 390.

DECIS. CCXLVII.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Cæsauragustana Lectoriæ.

Die Veneris 9. Februarij 1629.

ARGVMENTVM.

Præscriptionem immemorabilem, qui pro se habet, potest allegare titulum fundationis, & omnem alium meliorem de mundo. Et præscriptio in Capellanijs manualibus, quando cadat.

SVMMARIVM.

1 *Salarij solutio ab immemorabili tempore facta inducit titulum, & obligationem.*
2 *Præscriptio immemorabilis operatur, vt omnia ad solemnitatem, & substantiam rei præscriptæ interuenissent.*
3 *Et hoc habet locum etiam in casibus, in quibus ius commune resistit.*
4 *Præscriptionem immemorabilem pro se habens, potest allegare meliorem titulum de mundo.*
5 *Status antiquus vbi præseruatur, intelligitur velle remanere integra iura primæua.*
6 *Præscriptio aliqua an possit considerari in personis ad nutum manualibus, & amouibilibus.*
7 *Decis. in causa Salamãtina stipendiorum coram Cardin. Lancell. declaratur, num. 11.*
8 *Præscriptio etiam immemorabilis non cadit in facultatiuis.*
9 *Capellaniæ manuales carent titulo.*
10 *Manualis, seu amouibilis persona non potest dici, quando eligi debet de certo genere personarum.*
Communitas possidere potest. num. 10.

12 Fa-

12 *Factum à singulis de vniuersitate dicitur factum ab vniuersitate, ad effectum acquirendi præscriptionem.*
13 *Dignitas, & officium æquiparantur.*
14 *Prælatus licet decedat, tamen possessio est apud Ecclesiam.*
15 *Et ideo possessio continuatur in successorem absque apprehensione.*
16 *Obseruantia subsecuta deseruit pro intellectu, & declaratione.*

DECISIO CCXLIX.

ITERVM* dubitaui, an Archiepiscopus post secularizationem Ecclesiæ Cæsaraugustanæ teneatur Lectori Sacræ Scripturæ ad solutionem eiusdem salarij, quod ab immemorabili tempore in statu regularitatis soluebat, & Domini præstiterunt in resolutis sub die 21. Februarij præteriti.

Solutio enim istius salarij ab immemo-
1 rabili tempore facta ab Archiepiscopo † induxit ad fauorem officij, vel personæ sustinentis officium Lectoris, titulum, & obligationem *l. hoc iure §. ductus aquæ, ff. de aq. quotid. & æstiu. c. 1. de præscr. in 6. Bald. in l. cum de in rem verso. num. 2. vers. veniamus ad secundum, ff. de vsur.* & qui-
2 dem iure † præscriptionis immemorabilis, quæ opponitur vt omnia ad substantiam solemnitatemque obligationis, & tituli præsumantur interuenisse; *Bald. Ang. & alij in l. qui aliena, §. 1. ff. de acquir. hæred. Io. Andr. Butr. & cæteri in c. peruenit. de censib. & in Albericus de testib. & not. Imol. & alij in cap. ea noscitur de ijs, quæ fiunt à Prælat. sin. con. Cap. Curt Iun. cons. 20. num. 6. vol. 1.* Vbi
3 dicit id sibi vendicare locum † etiam in casibus, in quibus ius commune resistit latè *Paris. cons. 111. num. 50. vol. 1.* Itaut possit allegari contracta huiusmodi obliga-
4 tio † ex meliori titulo de mundo, ac dici, onus istud in fundatione Archiepiscopatus fuisse impositum, vt ex *text. in cap. super quibusdam §. præterea vbi glos. in ver. non extat. de verb. signif. & Dec. in cons. 586. num. 2.* Fuit dictum in præterita decisione.

Nec obstat mutatio Status Ecclesiæ, quia cum literæ secularizationis præseruent omnia iura in statu regularitatis competentia, & expræsse disponant, *quod omnia, & singula, quæ in Ecclesia pro Canonicis, & personis regularibus erant, sint de cætero, pro Canonicis, & personis secularibus*, vtique sequitur, quod huiusmodi salarium tanquam emolumentum officio, ac personæ Lectoris destinatum, & ius vni ex Canonicis, certo velut generi personarum competens, & vti tale relatum inter onera mitræ Archiepiscopalis pro Canonico hodie seculari Lectore; eidemque tanquam repræsentanti personam, & sustinenti officium Lectoris in anteriori statu regularitatis, præserua-
5 tum censeri debeat, cum Papa in hoc † præseruando statutum antiquum, voluerit integra remanere iura primæua, & sic non tollere anteriorem obligationem Archiepiscopi circa solutionem istius salarij, ex *Baldo Oldrado*, & alijs in præterita decisione allegatis.

Nec institutio Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ sustilit eandem obligationem, quia sicuti per istitutionem dicti Canonicatus vti factam ad mentem Concilij, officium Lectoris consideratum tanquam proueniens ex anteriori statu regularitatis, non fuit extinctum, sed potius per viam translationis consolidatum cum dicto Canonicatu Lectorali, ita per assignationem præbendæ, non potest dici sublatam fuisse obligationem Archiepiscopi; cum ad ipsam cumulatiuè veniret dicta assignatio, vt latius fuit comprobatum in eadem decisione.

Neque etiam obstat, quod in statu regularitatis Lectores essent ad nutum, & nominationem Archiepiscopi manuales, at-
6 que amouibiles, & ideo respectu ipsorum † nulla possit considerari possessio ad effectum præscriptionis; vt fuit resolutum in in causa *Salamantina Stipendiorum 6. Iunij 1603. coram bon. mem. Card. Lancellotto iu-*
7 *niore*, quia fuit responsum dictam † decisionem non applicari, cum loquatur de Capellanis manualibus, & ad nutum amouibilibus, quo casu deficit subiectum capax possessionis ad effectum præscribendi, tum ratione personarum, tum ratione rei. Ratione quidem personarum quia cum possint ad nutum amoueri, non acquirunt ius aliquod petendi salarium, nisi pro tempore quo inseruiunt de voluntate deputantis ad
8 regulam in facultatiuis non cadit † præscriptio licet immemorabilis, *l. cum notissimi, C. de præscript. 30. annorum Anchar. cons. 339. num. 8. vers. & sic est quædam facultas.* Ratione verò rei, quia huiusmodi
9 Capellaniæ † manuales carent titulo, penes quem possit esse possessio, vt ex *Calder. cons. 26. de præb.* firmatur *in ead. decis. Salamantina.* In hoc autem casu quoad personas videbatur non deficere subiectum capax possessionis, quia vltra quod non iustificatur in facto, quod Archiepiscopus pos-

possset quandocumque amouere Lectorem à se prius nominatum, tamen in omnem euentum Archiepiscopus non habebat ius nominationis facultatiuum absolutè, sed restrictum ac limitatum ad certum genus personarum nempè ad vnum ex Canonicis Capituli, quatenus habilis reperiebatur,
10 quod † certum genus personarum siue Capitulum non potest dici persona manualis, aut amouibilis ad nutum, quia semper est idem *gl. fin. in cap. alienationes 17. qu.2. Feder. de Senis cons.295. in fin. Gemin. cons. 65. num. 10. vers. non obstat.* Et sic dubitari non potest, quin esset capax possessionis, *l. §. fin. cum l. seq. ff. de acquir. poss. & not. in l. tigni §. item municeps ff. ad exibendum. Alex. cons. 99. num. 12. lib. 5.* præscriptio enim non prætenditur simpliciter acquisita ex possessione cuiuslibet Lectoris tanquam personæ, particularis, quia modo vnus modo alter ad nutum Archiepiscopi deputabatar in quibus terminis proce-
11 dit dicta decisio † *Salmantina*, sed tanquam vnius de certo illo genere personarum, ad quas ius nominationis Archiepiscopi restringebatur ad tradita latè per *Paris. cons. 111. nu. 64. & seqq.* & præsertim *num. 68.*
12 *& 71. lib. 1.* Vbi quod factum † à singulis de vniuersitate, dicitur factum ab Vniuersitate ad effectum acquirendi præscriptionem, quando illud tale fit pro executione iuris quæsiti per singulos tanquam de Vniuersitate. Quo verò ad officium Lectoris illud non erat manuale, neque ad nutum amouibile, sed perpetuum ac fundatum in statutis, & ordinationibus Capitularibus, vnde penes ipsum poterat esse possessio ad effectum præscribendi, & quamuis persona amoueretur, ius tamen apud ipsum officium existens, non resoluebatur, *Bald. cons. 121. num. 6. vers. quædam verò lib. 3.* quiquamus loquatur de dignitate, attamen
13 potest etiam intelligi de officio, cum † dignitas & officium æquiparentur, *cap. 1. & ibid. Archid. in glos. magna in fin. de consuet. in 6.* Maxime si officium sit perpetuum, & agatur de acquirendo ipsi officio *Federic. de Senis cons. 20. num. 4. vers. & quod officium, & num. 8. vers. non obstant iura quæ*
14 *iuuant*, in simili quod licet † decedat Prælatus, possessio tamen sit apud Ecclesiam *Innoc. in cap. cum in officij de testam. & in cap. cum super de caus. possess. & propr. Alex. in l. cum hæredes. §. item quæro ff. de acquir.*
15 *possess.* & quod † ideo possessio continuetur in successorem sine noua apprehensione, *Guidopap. decis. 355.*

Secundò principaliter Domini considerabant cessare omnem difficultatem in casu isto, cum Archiepiscopus etiam post sæcularizationem per spatium 17. annorum continuauerit in solutione eiusdem salarij,
16 quæ satis deseruiunt † pro obseruantia, cuius intellectum atque interpretationem sequi debemus, *Honded. cons. 92. n. 30. lib. 1. Rota decis. 608. num. 6. part. 2. in recent. Addent. ad decis. 184. num. 8. san. mem. Greg.* cum alijs allegatis in præterita decisione.

Cætera quæ hodie repetuntur per informantes, vel non indigent responsione, vel abundè fuerunt sublata in eadem decisione, cum qua Domini transierunt.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

☞ * *Iam enim fuit dubitatum sub die 21. Februarij 1628. est supra decisio 150.*

R. P. D. VBALDO.

Colonien. Monasterij.

Die Lunæ 12. Februarij 1629.

ARGVMENTVM.

Remissiora denegatur, quando articuli sunt irreleuantes, sicuti etiam, quando sumus in iudicio summarijssimo, & propter suspicionem calumniæ. Executio, quando dicatur excessiua.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria passim denegatur, quando materia articulata est irreleuans:*
2 *Exequutio dicitur excessiua, nulla, & inualida, quæ est facta super re diuersa, & non expressa.*
3 *Remissoria propter suspicionem calumniæ denegatur.*
4 *Remissoria non conceditur, quando sumus in possessorio summarijssimo.*
5 *Pars, quando est effecta plusquam contumax in parendo, non est amplius audienda.*
6 *Declaratoriæ est locus propter non paritionem, seruatis terminis, seruari solitis.*

DECISIO CCL.

DOMINI dixerunt denegandum esse remissoriam, quia articuli loquuntur de Monasterio B. MARIAE in Oppido Nouesij, de quo cum non loquatur Breue Archiconfraternitati concessum, restri-

ctum solum ad Monasterium S. Nicolai extra d. Oppidum, sequitur, vt materia articulata sit prorsus irreleuans, propter quam
1 irreleuationem † passim denegari solet remissoria, *l. ad probationem. C. de probat. Verall. decis. 68. num. 2. par. 3. Cas. de Grass. decis. 1. num. 5. & dec. 2. de dilat. Mohed. decis. 5. nu. 6. de probat. Seraph. decis. 1364. num. 2.*

Semper enim remanet firmum fundamentum decisionum, quæ emanarunt in hac causa * quod exequutio facta super d. Monasterio B. MARIAE Virginis, tanquam facta super re diuersa ab ea, quæ est †
3 comprehensa, & expressa in d. Breui remanet nulla excessiua, & inualida, *Gabr. cons. 31. num. 7. lib. 2. Honded. cons. 20. nu. 25. lib. 1. san. mem. Greg. XV. decis. 555. n. 4.*

Deinde tanto magis hanc remissoriam denegandam esse dixerunt, quia cum Confraternitas distulerit illam petere quousque causa fuit decisa per plures decisiones, intrat præsumptio calumniæ quod illa petetur ad effugienda decisionum fundamenta, & interim possit impedire exequutio-
2 nem mandati Rotalis, quo casu pariter remissoria denegatur, *Bald. in l. non ignorat. vers. si differt. petere in 1. notab. C. de fruct. & lit. expens. & fuit dictum in Vlixibonen. iuris conferendi 7. Februarij 1607. coram bo. Card. Lancellotto,*

4 Idque præsertim cum simus † in summarijssimo possessorio *Rot. diuers. decis. 641. num. 8. part. 1. Seraph. decis. 494.* ex iam latè deductis in facto, & summario Canonicorum euidenter constat de intentione Confraternitatis, quòd nihil aliud cogitat quàm se confouere in spolio commisso detrahendo omnibus vijs parere d. mandato Rotali, non obstantibus pluribus intima-
5 tionibus factis cum fuerit † Confraternitas plusquam effecta contumax in parendo non est amplius audienda, *l. sed & si Prætorem §. sed si cum decreto ff. ex quibus caus. maior. Ias. in l. sancimus num. 2. C. de iudic.* & cum fuerint vltra supradictas intimatio-
6 nes seruati termini seruari † soliti in hoc casu potius videtur esse locus declaratoriæ quam remissoriæ, *Cassad. decis. 6. num. 2. de caus. poss. & prop. Mohedan. decis. 1. de sent. excom. Rot. decis. 445. num. 4. par. 2. in recent.* & in terminis mandati de manutendo fuit dictum in *Mantuana bonorum 1. Decemb. 1615. & in Mediolanen. pecuniaria 4. Decemb. 1615. coram bo. me. D. meo Vbaldo.*

Et ita fuit resolutum vtraque parte informante.

** Idest sub diebus 21. Iunij 1627. & 3. Nouembr. eiusdem anni, & 21. Iunij 1628 sunt supra decisiones 91. 115. & 193. Et infra adest alia sub die 7. Maij 1629. est decis. 276.*

REV.MO P. D. MERLINO DECANO

Romana Donationis de Incasatis.

Die Lunæ 12. Februarij 1629.

Est impressa coram Merlino Tom. prim. decis. 392.

DECIS. CCLI.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Administrationis.

Die Veneris 16. Februarij 1629.

ARGVMENTVM.

Administratio bonorum Ecclesiæ Regularis ad quem spectet, & quid si d. Ecclesia sæcularizetur.

SVMMARIVM.

1 *Administratio bonorum Ecclesiæ Regularis spectat ad Abbatem, & Canonicos.*
2 *Ecclesia Regularis, quando solum est sæcularizata, præter illam qualitatem Regularitatis, nihil aliud censetur immutatum.*
3 *Administratio bonorum Ecclesiæ sæcularis pertinet ad Archipresbyterum, & Capitulum.*
4 *Subrogati fruuntur omnibus iuribus, quæ spectabant ad eum, in cuius locum sunt subrogati.*
5 *Capitulum in Collegio sæculari de iure communi habet intentionem fundatam in administratione bonorum, & redditruum Ecclesiæ.*
7 *Archipresbyter contrahendo nomine dignitatis, tanquam caput Capituli, & nomine Ecclesiæ censetur contrahere, & n. 8.*
9 *Actus gesti per Archipresbyterum tollere non possunt ius Capituli tanquam facti à capite, per quod aliorum, & totius Capituli iura conseruantur, amplia n. 10.*
11 *Præscriptio currere non potest sine scientia, & patientia eius, contra quem præscribitur.*

12 Præ-

12 *Præscriptio, quando impediatur.*
13 *Præscriptio, vt dicatur habuisse locum debet doceri de legitimo cursu temporis.*

DECIS. CCLII.

POstquam dignitates Ecclesiæ Cathedralis Celsoñ cesserunt Archipresbytero Ecclesiæ Collegiatæ Villæ Bertrandi possessionem nonnullorum bonorum, quorum fructus ex redditibus eiusdem Ecclesiæ, suppressa in ea Abbatia regulari, fuerant sibi pro dote per fel. rec. Clem. VIII. assignati. Cum eiusdem Summi Pontificis litteris declaratum fuerit per eam dotis constitutionem pro dignitatibus Cathedralis præiudicium, quoad iurisdictionis exercitium, Archipresbyteri iuribus non fuisse illatum, idem Archipresbyter, qui pro se, & successoribus stipulatus, eorum bonorum possessionem proprio nomine adeptus fuit, ad se etiam, & sine Capitulo eorundem bonorum administrationem putabat pertinere.

Vnde causa mihi in Rota ex parte Capituli commissa, & proposito super hoc dubio, Domini etiam ad Capitulum cum Archipresbytero dixerunt spectare, & iurisdictionis exercitium, & eorumdem bonorum curam. Cum enim eadem Eccl. S. Mariæ Villæ Bertrandi primum Regularis fuerit: deinde auctoritate Apostolica erecta in Collegiatam, constitutis in ea loco Abbatis, & Canonicorum Regularium Archipresbytero, & totidem Canonicis secularibus; sicuti dum erat in statu regulatricis, regebatur, & administrabatur per Abbatem, & Canonicos, tàm de facto ex forma erectionis (vt videre est in illius instrumento, & in pluribus donationibus fa-
1 ctis Abbati, & Canonicis) † quâm etiam de iure, ex quo apud omnes simul debet esse administratio, *c. nouit. c. quanto. c. ea noscitur, vbi Abb. nu. 4. de his, quæ fiunt à Prælat. sin. cons. cap.* Lapus *alleg. 31. Ioan. Selua de benef. par. 2. q. 22. num. 45. Roder. q. reg. tom. 2. q. 62. art. 7. & 8. & q. 78. art. 12. & 13.* Ita etiam post sæcularizationem,
2 † quod præter illam qualitatem Regularitatis nihil aliud immutauit, *Abb. in c. 2. n: 9. Innoc. num. 4. in verb. Monialium de appel. Monac. Ripa Respons. 31. aliàs 3. de elect. Rota decis. 174. num. 7. par. 1. recent. & decis. 452. num. 4. coram Reuerendiss.*
3 *D. meo Decano*, debuit esse † administratio penes Archipresbyterum, & Capitulum, *c. Romana §. debet de apell. lib. 6. Rot. decis. 323. num. 7. par. 2. recent. in Vicen. Camerariæ 19. Ianuar. 1622. coram bo. me. Buratto, & in alia Vincen. Prioratus 2. Maij 1622. coram bo. me. Manzanedo.* Cum omnia iura, quæ ante sæcularizationem
4 spectabant ad † Abbatem, & Canonicos censeantur translata ad Archipresbyterum, & Capitulum, postquam eorum loco fuerunt subrogati, *c. Ecclesia 3. vt lit. pend. Rip. d. resp. 3. de elect. num. 22. Berou. cons. 43. nu. 49. lib. 2. Tiraq. in tract. mort. inuest. viuum. par. 2. declarat. 9. num. 18.*

Imò etiam in terminis Collegij sæcula-
5 ris Capitulum fundatam † de iure haberet intentionem in administratione bonorum, & reddituum Ecclesiæ, *gl. in cap. pen. in verb. assisios de cleric. non residen. c. relatum 12. & ibi Abb. num. 5. de test. Felin. in cap. edoceri num. 3. & 9. de rescrip. Cæs. de Grass. dec. 4. de his, quæ fiunt de Prælat. sine consil. cap. Rota decis. 16. & dec. 183. n. 1. par. 1. recent.*

Nec visu fuit obstare, quòd & in declaratione Clementis VIII. dictum fuerit, iurisdictionem bonorum per assignationem fructuum factam dignitatibus, non fuisse ab Archipresbytero abdicatã, & in concordia inter Archipresbyterum, & dignitates nulla etiam facta fuerit mentio Capituli: quin & darentur complures actus facti solum ab Archipresbytero sine Capitulo.

Quia licet in suis litteris Clemens declarauerit iurisdictionem cum fructibus non transijsse ad dignitates, & resedisse semper penes Archipresbyterum, non ideo
6 tamen ex hoc videtur † exclusum Capitulum in eo iure, quod habebat, cum Archipresbytero commune, *c. 1. in fin. vbi glos. in canon. Episcopus sine consilio in verb. Clericorum 24. distinct. Rota in Cremonen. Canonicor. 26. Aprilis 1624. coram Reuerendiss. Decano, & in Ferrarien. Canonicatus 26. Aprilis eiusdem an. 1624. coram Pirouano.* Sicut etiam concordia facta cum dignitatibus Ecclesiæ Celsonen. per Archipresbyterum, neque iuribus Capituli
7 præiudicauit, cum Archipresbyter † contrahendo sub nomine dignitatis tanquam caput Capituli, & nomine Ecclesiæ censearur transegisse *glos. in d. c. 1. de hæret. lib. 1. Bart. in l. si pupili §. item si procuratori. nu. 4. in fin. de negot. gest. & in l. post mortem, §. tutor nu. 2. & 3. ff. quando ex fact. tutor. vel curat. Tiraq. de retract. lignag. §. 10. glos. vnica nu. 5. Rot. decis. 700. num. 8. & 11. par. 2. recent.* & stante de-

8 claratione, vt iurisdictio † nunquam transiuerit ad dignitates ex eadem concordia dici non potest, vt quicquam de nouo quæsiuerit, sed vt eandem iurisdictionem, quæ semper fuit penes Capitulum, & Ecclesiam retinuerit, *gl. in l. cum hi. §. si vni in verb. transact. arbitrari Bart. in l. nulli ff. de transact. Ruin. cons. 129. num. 4. lib. 5 Rebuff. de reb. eccles. non alien. num. 2. Rota in Bononien. transact. 14. Iunij 1628. coram R. P. D. meo Ghisilerio.*

Actus autem, qui per Archipresbyterum facti dicebantur, præterquam quod, & ipsius Capituli tollere non potuerunt
9 tanquam facti † à capite, per quod aliorum & totius Capituli iura conseruatur *Federic. de Sen. cons. 102. nu. 2. & 3. Abb. cons. 54. nu. 3. lib. 1. Put. decis. vlt. de iur. patr. Rota decis. 640. num. 4. part. 2. recent.* Ma-
10 ximè vbi non apparet † de animo Archipresbyteri contrario, & Canonicorum iuribus derogandi, *Calder. cons. 26. in fin. de præben. Rota decis. 739. n. 8. par. 1. diuers. & in Cusentina beneficij 22. Iun. 1620. coram bo. me. Buratto.* Neque etiam potuerunt aliquam Archipresbytero præscriptionem acquirere: & quia non docetur
11 de scientia, † & patientia Capituli, sine qua præscriptio currere non potuit, *l. 2. C. de seruit. & aqu. c. 1. & ibi DD. de caus. possess. & propriet. Rot. decis. 184. num. 1. part. 1. diuers. & decis. 717. num. 3. par. 2.*
12 *recent.* & quia ex actibus contrarijs, † & reclamationibus Capituli, qui debantur, apparebat illam fuisse impeditam, *cap. illud de præscript. c. si de beneficio. de præbend. lib. 6. Lap. allegat. 44. Calder. cons. 3. in fin. de consuetud. Rota in Burgi S. Sepulchri iurisdictionis 3. Mart. 1626. coram bo. me. Buratto*, & demum quia non docetur de le-
13 gitimo † cursu temporis ad inducendam præscriptionem *iuxt. c. 3. de consuet. lib. 6.*

Et ita decisum Capitulo informãte, &c.

¶ *Infra in eadem causa habetur alia decisio sub die 3. Maij 1630. coram eod. R. P. D. Verosp. est decis. 373.*

REVERNDISS. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimar.

Die Lunæ 19. Februarij 1629.

ARGVMENTVM.

Instrumenti data transiens tempus centum annorum, non eget recognitione, & quid sufficiat. Instrumenta extracta à proprijs Notarijs, valent absque alia solemnitate.

SVMMARIVM.

1 *Requisita publici instrumenti, quæ sint, remissiuè.*
2 *In instrumento habens datam vltra centum annos, non est necessaria alia recognitio, sed sufficit occularis inspectio ad ostendendam antiquitatem.*
3 *Instrumenta extracta à proprijs notarijs, à quibus absque alia solemnitate, tàm ante, quam post litem contestatam possunt leuari.*
4 *Notarius successor in officio idem potest, ac si ipse esset Notarius rogatus in instrumentis.*
5 *Notario asserenti se esse successorem in officio, creditur ampliа num. 6.*

DECISIO CCLIII.

VISO de forma probanti Instrumento anni 1478. de Pauli II. & Iulij II. successiuè de alijs Instrumentis productis dubitaui, & quoad tria instrumenta, Domini responderunt habere eandem formam probantem.

Nam instrumẽta de anno 1475. & 1515
1 habent omnia † requisita publici Instrumenti, de quibus per *gl. in l. generaliter. C. de tabell. lib. 11.* habent datam supra
2 centum annos, † pro qua non est necessaria alia recognitio, sed sufficit ocularis inspectio ad excludendam contrariam antiquitatis suspicionem. *Put. decis. 146. in correct. lib. 1. & dec. 12. de fid. instr. Afflict. dec. 245. num. 3. Rot. decis. 3. num. 2. coram Pap. Greg. XV. & in Ferrar. bonorum 3. Iulij 1602. coram Illustr. D. Card. Millino, & in Farfen. territorij 20. Martij 1607*
3 *coram bo. me. Penia.* sunt etiam extracta † à proprijs notarijs, à quibus absque alia solemnitate tàm ante, quàm post litem contestatam potuerunt leuari, *Couar. pract. q. c. 19. n. 3. Rot. dec. 145. & 679. par. 2. rec.* & fuit firmatum in antecedenti decisione huius causæ ex *Flin. in c. cum P. Tabellio n. 3. de fid. instrum.* & alijs in eadem allegatis, & quæ opponebantur carere signo, & subscriptione notarij ex oculari inspectione obiectum fuit sublatum.

Instrumentum verò anni 1532. similiter visum fuit esse in forma probanti quia leuatum est à Notario Horatio Pelliciario ad imbreuiaturas Notarij rogati edendas

4 das † deputato, qui tanquam successor idem potest ac si esset Notarius rogatus, *l. quædam §. nihil interest. ff. de eden. Seraph. dec.* 1481. *&* 1493. nec refert quod de facultatibus edendi Instrumenta enunciatis in subscriptione non doceatur, quia
5 de stilo huius Tribunalis † creditur Notario asserenti se successiorem esse, *Verall. dec.* 245. *&* 266. *par.* 2. *Rot. dec.* 581. *n.* 3. *&* 649. *num.* 3. *par.* 2. *recent.* maximè
6 quia † concurrunt litteræ legalitatis, & attestatio non emanasset, nisi scripturæ potuissent edi; & leuari, vt dictum fuit *in Mediolanen. decimarum S. Donati* 23. *Ianuar.* 1612. *coram me*.

Et ita fuit ressolutum.

** Idest sub diebus 17. Decemb. 1627. & 19 Ianuar. 1629. coram eodem bo. me. Pirouano, sunt supra decis. 122. & 230. & infra adsunt aliæ idest sub diebus 5. Decemb. 1629 & 11. Martij 1630. coram eodem, sunt decisiones 327. & 357. & in seq. habentur aliæ, videlicet sub diebus 10. Iun. 1630. & 26. Februar. 1631. coram eodem, & 29. Aprilis 1633. & 1. Decemb. 1634. coram R. P. D. Verospio, & sunt decisiones 334. 31. 357. & 311.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Spolij de Cruciarijs.

Die Lunæ 19. Februarij 1629.

ARGVMENTVM.

Adiudicatio, quando non dicatur excessiua. Compensatio ad hoc, vt operetur, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Bona mobilia, & modici valoris præsumuntur vsu consumpta.*
2 *Creditum, quando est certum, & clarum, non debet retardari per alium incertum, & turbidum, & num. 10.*
3 *Mulier, quando repetit dotem ab hæredibus viri, non potest ei obijci creditum incertum, & turbidum.*
4 *Compensatio non operatur, nisi fuerit opposita, & num. 5.*
6 *Canonis simplex solutio non concludit pernecesse fructuum perceptionem.*
7 *Liber priuatus non probat contra tertium.*
8 *Actus præsumitur deriuare à causa iusta, & licita, & non è contra.*
9 *Compensatio præsumitur, quod fuisset opposita ad euitandam solutionem, si debitor ex alio capite fuisset creditor.*

DECISIO CCLIV.

IN decisione in hac causa, facta 24. Ianuarij anni præteriti coram me * tria fuerunt resoluta; primum, constare de fideicommisso q. Bartholomæi de Cruciarij: secundum, fuisse purificatum ad fauorem Angeli: & tertium, illud non intrare super domo, & censu adiudicatis q. Faustinæ vxori Bartholomæi fideicommittentis pro sua dote, & quarto dotali, prout iam antea dicta adiudicatio fuerat declarata valida per Rotam in decisione desuper facta die 12. Iunij 1617. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo, & in sententia Rotali inde secuta; sed Angelo non acquiescente resolutioni quoad dictum tertium caput, super eo sæpius fuit in Rota disceptatum, & tandem hodie Domini perstiterunt in decisis, & dixerunt, adiudicationem obstare immissioni quo ad domum, & census prædictos ex fundamentis prædictarum decisionum;

Nec obstant duo nouiter deducta contra d. adiudicationem, videlicet. primum, quòd Faustinæ vti vsufructuariæ, dum vitam vidualem seruaret, fuerunt consignata bona mobilia, de quibus in inuentario: qui vsusfructus cessauit per transitum eiusdem Faustinæ ad secundas nuptias de an. 1571. & tamen dicta mobilia numquam restituit. Alterum, quia illa percepit fructus Casalis hæreditarij siti in territorio Tiburtino per duos annos post transitum ad secundas nuptias, scilicet à d. anno 1571. vsque ad annum 1573. ex quibus Angelus prætendit, Faustinam de tempore adiudicationis fuisse totaliter, seu saltem in parte de suo credito satis factam, & per consequens adiudicationem postea secutam fuisse notoriè excessiuam.

Nam quoad primum de mobilibus, vl-
1 tra quòd illa de † tempore consignationis erant modici valoris, & spatio vndecim annorum, quo durauit vsusfructus, præsumuntur vsu consumpta, *Peregr. post alios de fideicom. art. 10. num. 40. & Rota apud Greg. XV. decis. 185. num. 3.* fuit benè responsum, quòd cum valor dd. mobilium de tempore adiudicationis non esset certus, & liquidus non poterat dictam adiudicationem impe-
2 dire, † quæ fuit facta pro credito Faustinæ certo,

certo, & liquido, ex regula *l. fin. vbi DD. de compens. Rot. decis. 551. num. 5. apud. Greg. XV. & dec. 679. num. 5. par. 1. recen.* & in ter-
3 minis, quando mulier † dotem repetit ab hæredibus viri, *Seraph. decis.* 1455. *num.* 4. Imò quatenus etiam dictus valor fuisset liquidus, adhuc adiudicatio non posset dici excessiua, ex quo pro parte hæredum non
4 fuit † oppositum de compensatione, quæ propterea facta non fuit, dum non agebatur de impediend. cursum vsurarum, *l. 2. ff. de compensat. §. in bona fide*, vbi *glos. & DD. instit. de act. Bart. in l. verum. ff. de compensat. Tiraq. in l. si vnquam, verbo reuertatur. num.* 15. *C. de reuoc. don. Surd. cons.* 246. *n.* 27. *& Rota in Romana de Iustinis* 4. *Nouem.* 1573. *coram Robusterio*: quo fit, vt Fausti-
5 na † nihilominus potuerit pro toto credito adiudicationem petere *Surd. decis.* 117. *n.* 5. *& Rota in d. Romana de Iustinis.*

Quo ad secundum de fructibus Casalis, responsum fuit, non probari, Faustinam illos percepisse post secũdum matrimonium, nec quicquam releuat liber priuatus Monachorum S. Antonij, in quo legitur, quòd Faustina de anno 1571. & 1572. soluit illis certam pecuniarum summam pro canone, seu responsione dicti Casalis: tum quia sim-
6 plex † solutio canonis non concludit pernecesse fructuum perceptionem, tum etiam quia dictus liber contra tertium, & sic Fau-
7 stinam, aut † Archiconfraternitatem Sanctiss. Trinitatis non probat, *Felin. in cap. ad audientiam, num.* 16. *in* 10. *concl. de præscrip. Alex. cons.* 187. *num.* 2. *lib.* 7. *Cephal cons.* 200. *num.* 10. *lib.* 2. *Seraph. decis.* 889. *num.* 2. *& decis.* 1073. *num.* 2. & in omnem casum, quatenus aliqua fructuum perceptio probaretur, aduertendum est in facto, quòd Faustinæ, dum fuit vidua, vti vsufructuariæ omnium bonorum competebat etiam vsusfructus d. Casalis, vt fuit resolutum coram Seraph. decis. 222. & 240. quia tamen per hęredes Bartholomei fuit impedita frui per tres annos, Rota concessit ei mandatum pro consecutione vsusfructus trium annorum iam præteritorum: vnde si aliquid percepit post transitum ad secũdas nuptias, dicendum probabiliter est, percepisse in satisfactionem sui crediti in dicto mandato
8 contenti, † ex causa vsusfructus antea decursi, pro quo erat legitima creditrix, non autem in causam vsusfructus decursi postquam secundò nupsit, quem prætendere nullo modo poterat *ad l. quoties la seconda, ff. de reb. dub. Corn. cons.* 257. *num.* 14. *lib.* 1. *& Rot. apud Greg. XV. decis.* 476. *n.* 6. in quam sententiam Domini eo facilius inclinabant, quia verisimile visum fuit, quòd si hæredes
9 proprietarij intellexissent † esse creditores ex causa dictorum fructuum, de eorum credito opposuissent ad impedien. adiudicationem, *ad l. cum de indebito. ff. de probat.* & in simili considerauit *Rota apud Greg. XV. decis.* 439. *num.* 8. & cessat penitus difficultas, quia (vt supra dictum est de mobilibus (non constat, dictos fructus de tem-
10 pore † adiudicationis fuisse liquidos, nec quòd de compensatione fuerit oppositum, vnde creditum dotale Faustinæ semper remansit integrum ex *Surd. d. decis.* 117. *& Rota in d. Romana de Iustinis*, & per consequens &c.

☞ * *Est decisio* 134. *supra in hac parte: Et infra adest alia sub die* 23. *Ianuarij* 1630. *coram eodem, est decisio* 338.

R. P. D. DVNOZET.

Licien͂ Canonicatus.

Die Veneris 19. *Februarij* 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficia Collectorum Decimarum, vt cadant sub regul. 4. Cancell. quid sufficiat. Et dicta regul. 4. declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Confessio facta in precibus plenè probat.*
2 *Beneficia Collectorum Decimarum cadunt sub regul.* 4. *Cancell.*
3 *Regul.* 4. *Cancell. declaratur, & nu.* 6. *&* 9.
4 *Dictio, seu, alternat, & diuersificat secundum casum à primo.*
5 *Eminentissimus D. Card. Camerarius habet facultatem à Papa deputandi Collectores, & subcollectores decimarum.*
6 *Regul.* 4. *Cancell. vt habeat locum sufficit, quod aliqua temporis parte: quis fuerit vnicus etiam subcollector decimarum.*
7 *Collector decimarum licet exigat decimas alicuius Capituli, non dicitur illius Collector, sed Cameræ, si sit deputatus ab Eminentiss. Camerario, & exactionem nomine Cameræ faciat.*
8 *Decimæ impositæ à Papa pro subuentione Imperatoris, non dicuntur Papales in effectu declara num.* 10.
9 *Regul.* 4. *Cancell. habet locum etiam in Collectorib. Decimarum, quæ imponuntur*

pro

pro subsidio aduersus Infideles, vel ob publicam causam.

11 *Iuramentum solitum præstari per Collectores respicit exercitium officij tantum, non autem reseruationem.*

DECISIO CCLV.

BREVE de capienda possessione nomine Cameræ visum fuit DD. iustificatum, & consequenter esse exequendum, de obitu, enim q. Hieronymi Valentis in possessione Canonicatus, & Præbendæ, de quibus agitur, constat, ex datis in summ. Bernardini prouisi Apostolici num. 6. in quo legitur, quòd die 11. Maij 1620. Hieronymus vti Canonicus Ecclesiæ Licień interuenit in Capitulo pro electione Collectoris Decimarum Papalium, & melius probatur ex litteris prouisionis factæ per Ordinarium ad fauorem Theophili, cui collatus fuit iste Canonicatus vti tunc vacans per obitum dicti Hieronymi vltimi illius possessoris in d. summ. Bernardi num.
1 4. Quæ † confessio facta in præcibus contra Theophilum plenè probat *l. cum præcum, C. de lib. caus. cum vulg.*

Altera conditio apposita in eodem Breui nempè constito, quòd Hieronymus fuerit Collector, seu vnicus Subcollector fructuum, & prouentuum Cameræ Apostolicæ debitorum in Ciuitate; & Diocœsi Licień iustificatur ex litteris patentibus D. Cardinalis Camerarij, qui Hieronymum deputauit Collectorem generalem decimarum Papalium ab eo exigendarum in prædicta Ciuitate, & Diœcesi Licień, & propterea huiusmodi Canonicatus cade-
2 bat † sub regula 4. reseruante omnia beneficia Collectorum Decimarum.

Non obstat, quod ad inducendam reseruationem necessaria sit vnicitas Colle-
3 ctoris; quia † regula requirit vnicum Subcollectorem; non autem vnicum Collectorem, *Bellincin. de caritat. subsid. qu.* 118. *Simonet. de reseruat. qu.* 33. *num* 1. *Glosat. antiq. super d. reg.* 4. *in fin.* quæ interpretatio elicitur etiam ex d. Breui, ibi (Collector, seu vnicus Subcollector) illa enim
4 dictio *seu* † alternat, & diuersificat secundum casum à primo. Hieronymus autem fuit deputatus Collector, non autem Subcollector ab Illustr. D. Card. Camerario,
5 qui à Papa † facultatem habebat deputandi Collectores, & Subcollectores, vt in *Bulla in* §. *præterea* & ideo non est necessaria aliqua probatio vnicitatis in hoc casu.

Nec facit, quod Nuncius Neapolitanus deputauerit Subcollectorem in eadem Diœcesi Licien. & sic probetur plures fuisse Subcollectores; nam vltra quod, vt dictum fuit, Hieronymus fuit deputatus Collector, non autem Subcollector, & propterea ipsi non obstaret pluralitas; respondetur etiam quod deputatio Subcollectoris facta per Nuncium secuta fuit post octo menses à die deputationis factæ per Illustr. D. Card. Camerarium de persona Hieronymi, qui propterea fuit vnicus per illo medio tempore, sufficit enim in hac mate-
6 ria † quòd aliqua temporis parte quis fuerit vnicus etiam Subcollector, *Rot. dec.* 11. *de præbend. in antiq. Simonet. d. quæst.* 33. *num.* 17. *Mandos. super d. reg. quæst.* 9. *num.* 4. *Bellinicin. quæst.* 124. *Garz. de benef. par.* 5. §. 6. *num.* 363.

Considerabat etiam vnus ex Dominis, qui cum Nuncius deputet Subcollectores in Regno Neapolitano pro spolijs Clericorum, Camerarius verò deputet Collectores in vniuersa Italia pro decimis exigendis, quilibet Subcollector vnicus in suo officio est censendus, cum nemo in alterius officio se ingerere possit.

Non obstat quòd Hieronymus deputatus fuit Collector periculo Capituli, & sic potius videatur exactor Capituli, quàm
7 Collector † Cameræ; quia deputatio expressè facta fuit à Camerario, & exactio fit nomine Cameræ, itaut in substantia Hieronymus fuerit Collector Cameræ, cui pecuniæ erant postea soluendæ *Rota decis.* 715. *num.* 7. *par.* 1. *recent.*

8 Non obstat, quod istæ Decimæ † sint impositæ pro subuentione Imperatoris, & ideò non dicantur Papales in effectu: quià
9 vltra quod reg. 4. habet locum etiam in † Collectoribus Decimarum, quæ imponuntur pro subsidio aduersus infideles, vel ob aliam causam publicam *Simonet. d. qu.* 33. *num.* 3. *Mandos. d. reg.* 4. *quæst.* 6. respondetur, quod istæ Decimæ soluuntur Papæ,
10 & Camerarius illas nomine Cameræ † exigit, & ei applicantur, & in eius dominium pecuniæ transeunt ad finem auxilij Imperatoris, cui non valens nec Papa cum redditibus Cameræ diminutis subuenire, pro illis impinguendis dictas Decimas exigi mandat, vt ipse Papa Imperatorem in necessitatibus bellorum contra infideles possit subleuare.

Non obstat prætensus defectus iuramenti Hieronymi Collectoris de infideliter administrando: quia omni casu respicit exer-

exercitium, non autem impedit reserua-
11 tionem † postquam fuit deputatus, & officium suæ Collectoriæ acceptauit, *Veral. decis. 141. num. 5. par. 1.*

Et ita vtraque &c.

¶ *Infra habetur alia decisio in eadem causa sub die 26. Martij 1629. coram eodem R. P. D. Dunozetto, est decisio 261.*

REVERENDISS. P. D. VRCELLEN.

Romana Mutui.

Die Lunæ 5. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Confessio extraiudicialis de æquitate Canonica plenè probat. Testes in dubio præsumuntur contestes. Testes singulares, quando probent. Testium repetitio, quando præsumatur calumniosa.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas, quando sit indubitata.*
2 *Confessio extraiudicialis de equitate Canonica plenè probat contra confitentem, & eius hæredes.*
3 *Testes in dubio præsumuntur contestes, nisi probentur singulares.*
4 *Testes singulares iunctis adminiculis probant.*
5 *Iudex potest plenam fidem adhibere testibus singularibus concurrentibus adminiculis.*
6 *Testes examinati sine interrogatorijs partis probant, quando pars fuit negligens in eis dandis.*
7 *Testium repetitio dicitur calumniosè petita, si post longam contumaciam, & testium publicationem, & in termino citationis ad sententiam fuit petita.*

DECISIO CCLVI.

FVIT resolutum Michaele tantum informante, sententiam D. Vicarij, in qua condemnatur Georgius, & Vrsula hæredes q. Christofori Piscatorij ad restituendum dicto Michaeli hæredi q. Bartholi Anselmi scuta 383. esse confirmandam,
1 quia de illius validitate † dubitari non potest, cum concurrant omnia requisita per *Caputaq; decis. 260. par. 2.* sæpius à Rota canonizata: Iustitia verò deducitur ex testibus in causa examinatis, qui benè probant debitum Christofori, ex quo duo, nempè primus super septimo articnlo, & octauus super nono deponunt, quod Christophorus confessus fuit, se esse debitorem prædicti Bartholi in dicta summa scutorum 383. ex causa mutui, de quo inter eos fuit confessa quædam apoca priuata,
2 quæ confessio licet extraiudicialis † de æquitate canonica plenè probat contra dict. Christophorum confitentem, & eius hæredes, *Felin. in cap. si cautio na. 27. de fid. instrument. Gabr. de confess. concl. 1. n. 46. Dec. cons. 163. num. 2. Put. decis. 53. num. 1. lib. 2. Rot. decis. 4. num. 1. part. 2. diuers. decis. 158. nu. 11. par. 1. rtcent.* & apud *Gregor. XV. decis. 408. nu. 2.* vbi addit *nu. 5.* præsertim cum fuerit facta Bartholo presente, & acceptante, latè *Gabr. vbi supra concl. 2. per tot.*

Neque obstat, quod dicti duo testes non sint contestes de tempore, quia cum sint contestes de loco, e quo ambo deponunt, de confessione facta in domo ipsius Christophori, vbi Bartholus ægrotabat, identitas temporis videbatur Dominis posse deduci ex iuris præsumptione, iuxta
3 quam † testes præsumuntur contestes, nisi probentur singulares. *Bald. in l. de quibus, nu. 142. ff. de leg. Alex. in l. 2. num. 10. C. de bono. possess. secund. tabul. Modern. Roman. de testib. quæst. 64. num. 317. & Rota decis. 191. num. 4. par. 1. diuers.* & in omnem casum cessat difficultas ex tot adminiculis vltra testes concurrentibus, quæ non leuia visa fuerunt, quorum primum est confessio dicti Bartholi in mortis articulo geminata, quod ipse erat creditor Christophori in d. summa ex causa mutui, prout in prædicta apoca, de qua confessione deponit secundus testis super 6. sextus super 7. & nonus super 9. quam apocam conseruabat in quidam eius capsa existente in domo Christophori, vt deponit primus super 6. Alterum est quod Christophorus etiam coram alijs personis diuersis temporibus hoc debitum confessus fuit, vt dicit sextus super sesto, & septimus super 6. Tertium adminiculum est aperitio d. capsæ facta de nocte per Christophorum post mortem Bartholi, ex qua surripuit, & lacerauit quandam scripturam, vt dicit secundus testis de visu super 12. ac demum alia confessio debiti in genere eiusdem Christophori facta post Bartoli mortem, vt deponunt tertius super 12. & sextus super 16. cum quibus, & similibus adminiculis
4 † etiam testes singulares probant, *Alexand. in l. sæpe, nu. 70. ad fin. ff. de re iudic.*

iudic. Castr. cons. 250. viso puncto suprascripto, num. 3. lib. 2. Aym. cons. 73. num. 36. & Rot. decis. 191. num. 4. Eisque iudex potest plenam fidem adhibere cum negari
5 nō possit † quin ex prædictis omnibus eius animus inducatur ad plenè credendum. Paul. de Castr. in l. Lucius, num. 4. ff. de ijs qui not. infam. Curt. iun. cons. 106. num. 4. Aym. d. cons. 73. num. 35. & cons. 78. nu. 7. & Seraph. decis. 676. n. 2.

Non etiam obstat quod testes fuerint examinati sine partis aduersæ interrogatorijs, quia cum fuisset per quatuor vices interpellata ad interrogatoria dandum, & conducendum interpretem, & nihilomi-
6 nus fuerit † negligens, testes potuerunt sine interrogatoriis validè examinari. Alex. cons. 172. num. 6. lib. 2. & Rota apud Gregor. XV. decis. 351. num. 46. & addit. ad eiusdem decis. 331. num. 23. Repetitio verò dictorum testium visa fuit Dominis ca-
7 lumniose petita post longam † contumaciam, & testium publicationem, & in termino citationis ad ad sententiam.

Et ita decisum, &c.

REVERENDISS. P. D. DVZONETTO.

Firmana Fideicommissi de Carradoris.

Die Lunæ 5. Martij. 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia substitutionum, quando fœminæ sunt vocatæ post masculos, quo casu succedant.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio facta de filijs, intelligitur de masculis, & fœminis.*
2 *Clausula, quando stat de per se, & est apposita ad aliquid qualificandum, tunc illud tantum qualificat.*
3 *Et hoc multò magis procedit in adiectione cōditionis factá per modum continuationis, seu coniunctiuè.*
4 *Dictio, ac, cuius sit natura.*
5 *Dictio, ac, est continuatiua, & repetit terminos præcedentes.*
6 *Verba, ac etiam, de sui natura stant ampliatiuè, propter dictionem, etiam. & n. 7.*
8 *Clausula, & omni meliori, &c. posita in substitutione quid operetur.*
9 *Ex testamento reuocato non potest declarari illud reuocans.*
10 *Substitutio fideicommissaria, quando resoluatur in singularitatem, & vide num. 11. & 12.*
13 *Cessio, & renunciatio personalis non egreditur personam.*
14 *Renunciatio facta ad fauorem vnius, non prodest, nec suffragatur alteri.*
15 *Et hoc maximè quando non militat eadem ratio.*
16 *Proprietati, quando non censeatur renunciatum.*
17 *Proprietas in suspenso manere non debet.*

DECISIO CCLVII.

MARIA Bonacursia condidit testamentum, in quo Lelium, Philippum, Accursium, ac Iosephum eius ex Baptista fratres nepotes hæredes instituit; Quibus deficientibus sine filijs legitimis, & naturalibus vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum substituit filios Accursij, & filios Ludouici alterius nepotis prætermissi, ita quòd proueniente casu mortis prædictorum de bonis sic morientis medietas vna recadat filijs Accursij, & altera filijs Ludouici succedendo in stirpes, & non in capita, ac etiam adiecta conditione quòd deficientibus masculis fœminæ, succedant non solum modo prædicto, sed omni alio meliori. Primo loco decesserunt Lelius, & Philippus sine filijs, deindè Accursius relictis Baptista, & Ludouica, tandem vita functo Baptista, ortaque lite inter Ludouicam eius sororem, Iosephum, & filios Ludouici coram bo. me. Buratto 10. Martij 1623. fuit dubitatum an constaret de fideicommisso, eiusque purificatione ad fauorem Ludouicæ, & affirmatiuè resolutum cum reseruatiua nisi obstaret superexistentia Iosephi de qua particulariter videri mādarunt. Hodie Ludouica prosequente causam, & filijs Ludouici d. resolutioni non acquiescentibus, dubitaui an esset standum in decisis, & an obstaret superexistentia Iosephi, & DD. distinctè procedendo censuerunt Ludouicam hodie non posse agere ad portionem Iosephi, nec ad portionem Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad filios Ludouici, sed posse agere ad portionem eorundem Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad Baptistam, de portione verò Accursij mandarunt particulariter videri.

Pro necessario autem huius distinctionis, & vocationis prædictæ fundamento firmarunt. Primò dicta verba (ac etiam conditione adiecta quòd deficientibus ma-

sculis fœminæ non succedant) non referri ad hæredes institutos, sed ad filios Accursij, & Ludouici substitutos discretiuè, cum nulla sit inter ipsos filios facta reciproca, vt etiam suppunitur in dicta decisione coram bo. me. Buratto, & clarè patet, quia substitutio filiorum dupliciter declarata legitur sub clausula, ita quòd nempè primò quòd proueniente causa mortis hæredum de bonis sic morientis medietas recaderet filijs Accursij, medietas filijs Ludouici succedendo in stirpes. Secundò, quòd deficientibus masculis fœminæ succedant, & sic verba prædicta ad declarandam substitutionem filiorum adiecta apparent. Tum
1 † quia cum testatrix bis substituisset filios, & substitutio intelligeretur de masculis, & fœminis *Rota coram Gregor. XV. decis. 514. num. 1. & seq.* ad tollen. concursum fœminarum cum fratribus masculis, ac inducendam earum successiuam post illos vocationem, opus erat adijcere dicta verba.
2 Tum † quia clausula prædicta non stat de per se, at sub clausula ita quòd ac immediatè cohæret substitutioni filiorum, & proindè illam tantum qualificat, *Alex. cons. 48. num. 8. lib. 1. Socc. iun. cons. 128. num. 100. & 101. lib. 1. Gabr. de claus. conclus. 9. num. 11. & in claus. par. 4. claus. 27.* præ-
3 sertim † cum versemur in adiectione conditionis *Socc. & Gabr. vbi supra*, & facta per modum continuationis, seu coniunctiuè *Ruin. cons. 114. num. 15. lib. 3. Gabr. d. concl. 9. num. 26. & d. claus. 27. num. 7.* & subesset dicta ratio ita declarandi substitutionem. Tum demum, quia Lelio, Philippo, Accursio, & Iosepho nominatim institutis iam facta fuerat substitutio de dictis filijs, & declarata vt intraret in bonis morientis in stirpes. Vndè propterea, & quia circa dictos institutos inapplicabilis est distinctio de masculis, & fœminis clausula non potest ad eos referri, sed ad filios restringitur.

Secundò firmarunt per dicta verba Ludouicam fuisse vocatam ad portionem, ad quam fuerunt vocati filij Accursij post Baptistam eius fratrem ne dum per vulgarem, sed etiam per fideicommissariam ex rationibus in dicta decisione coram bo. me. Buratto, quæ DD. placuerunt.

Nec esse faciendam distinctionem an lectura sit per pronomen hac, vel per dictionem, ac, quia etiam per dictionem, ac, ver-
4 bum † deficientibus importat nedum non extantiam, sed & multò magis, & ex propria significatione deficientiam post mortem, *Bero cons. 66. nu. 16. lib. 2. Paris. cons. 8. nu. 12. & 13. lib. 2. Card. cons. 49. sub. nu. 1. Sim. de Pret. de interpret. vlt. vol. fol. 268. nu. 6. & fuit dictum in Reatina fideicommissi 14. Martij 1622. coram bo. me. Vbaldo.*

5 Nec obstat quòd dictio † ac sit continuatiua, & repetat terminos præcedentis substitutionis *Peregr. de fideicom. art. 15. num. 31. in fin.* Quia hoc posset considerari, quando precedens substitutio defecisset, sed in casu nostro substitutio filiorum Accursij purificata fuit in Baptista ob cuius deinde mortem, & deficientiam intrat sequens vocatio fœminarum, & sic Ludouicæ facta
6 per verba, ac † etiam quæ stant de sui natura ampliatiuè ob dictionem etiam, *Seraph. decis. 562. nu. 1. Rebuff. Aret. Menoch. & Bero. in alia decisione citati, & in Bononien. de Maluetijs 14. Iunij coram R. P. D. meo Pirouano.* & multò magis stante dicta pariter ampliatiua adiecta, vt in eandem decisione consideratur; præterquamquòd (vt in ea subijcitur (sufficeret etiam verba esse
7 dubia ad hoc, vt † verbum deficientibus dicatur indeterminatum, & non restrinctum *ex allegatis in ea, & in Ferrarien. fideic. de Rasurijs 25. Februarij 1622. coram R. P. D. Merlino.* Et demum res visa est clarior dum substitutio filiorum præcedens cantat vulgariter pupillariter, & per fideicommissum, & subijcitur ista ampliatiua declaratio, & vocatio fœminarum deficientibus masculis cum clausula non solum modo
8 prædicto, sed omni alio meliori, per † quam dicitur repetita fideicommissaria, & vertitur etiam vulgaris in fideicommissariam, vt in dicta decisione coram bo. me. Buratto, & præter in ea relatos, quòd habet vim clausulæ vulgariter, & per fideicommissum, *Sim. de Pret. de interpret. lib. 2. fol. 128. nu. 20. Fusar. de substit. q. 245. nu. 67. & 68.*

Non obstat, quod in primo testamento Mariæ substitutio fœminarum restricta sit ad tempus obitus institutorum, vt deducunt informantes pro filijs Ludouici ponderando verba, *non essendoci figli maschi*. Quia (quicquid sit) semper intrat respõsio d. de-
9 cisionis ex † testamento reuocato non posse declarari illud reuocans *Bart. in l. statius florius nu. 2. ff. de iure Fisci, & vltra in relatos. Dec. in cap. 1. in prima lectura, num. 58. vers. sed adde, & in secunda nu. 14. de constit. Sim. de Pret. de interpret. lib. 1. fol. 20. nu. 54. post medium*, idque magis in casu isto quo in primo testamento legitur institutus Ludouicus, qui non fuit institutus in secundo, & sic apparet in substantialibus fuisse mutatam voluntatem testatricis.

Tertio

Tertiò firmarunt, dicta verba quibus decedentibus, per quę concepta legitur substitutio, cum instituti adiuerint hæreditatem,
10 & sic versemur in fideicommissaria † resolui in singularitatem, itant in portione cuiuslibet hæredis decedentis intrat substitutio *l. Lutius 78. §. Caio, vbi Castr. nu. 2. ff. ad Trebell. Bart. in l. hæredes mei §. cum ita sub nu. 4. vbi alij eod. tit. Peregrin. de fideicom. art. 13. nu. 33. Fusar. de substit. quæst. 473. nu. 22. & 23. Rota coram Seraph. decis. 1190 nu. 4. & coram Greg. XV. dec. 296. num. 4. & 5.*

Sicut autem nulla facta fuit reciproca substitutio inter hæredes, ita non potest ap-
11 plicari limitatio, † quando superest persona ex verisimili mente testatoris excludens substitutum, cum talis non sit Ioseph qui non est de descendentibus testatricis, vt ex communi firmant, *Soccin. in d. § cum ita num. 26. post med. vers. contrarium Rip. nu. 132. Zanch. nu. 1072 ibid. Paris. cons. 42. num. 28. lib. 2. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 5. nu. 19. vers. addo Menoch. pres. 186. nu. 19. & 20. lib. 4. Pereg. d. art. 13. nu. 36. Fusar. quæst. 472. n. 10. 12. & 16. & quæst. 473. num. 33. Seraph. vbi supra vers. neque frater.*

Idque clarius comprobatur per declara-
12 tionem subiectam, ita quod proueniente † casu mortis prædictorum de bonis sic morientis, &c. ostendentem in cuiuslibet decedentis persona intrare substitutionem *Castr. d. §. cum ita nu. 4. vbi Ripa nu. 83. & 86. Mantic. d. titul. 5. in princ. & nu. 1. in fine, Menoch. dicta præs. 186. nu. 6. 7. Pereg. d. art. 13. num. 29. & 30. Fusar. dicta quæst. 473. num. 11. & seq.*

Ex quibus sequebatur distinctio portionum, vt supra facta, & resolutio Ludouicam posse hodie agere ad portionem Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad Baptistam.

Quòd autem hodie non possit agere ad portionem Iosephi patèt, quia ipse est institurus in testamento Mariæ, & adhuc viuit.

Nec obstat quòd idem posteà diuidendo bona inter nepotes, consignauerit bona Mariæ Baptistæ, cedendo eidem vsumfructum. Quia consignatio facta fuit respectu bonorum emptorum, & cessio vsusfructus fuit personalis ad fauorem nepotum pro pace, & quiete ipsorum quæ ratio non mi-
13 litat respectu Ludouicæ, ideo vti cessio, † & renunciatio personalis non egreditur personas nepotum, *Paris. cons. 12. nu. 90. lib. 1. & cons. 11. nu. 95. lib. 2. Becc. cons. 74. nu. 25. Surd. dec. 163. nu. 10. vers. & non extenditur*, & ita respectu istius portio-
14 tionis Iosephi non potest † extendi ad Ludouicam, nec ei potest suffragari *l. Iubemus C. ad Velleian. Surd. dec. 163. nu. 10. & fuit dictum in Paduana feudi 4. Februarij 1600. coram Lancellotto*, maximè cum in il-
15 la non militet ratio quietis, & pacis considerata in nepotibus, *Par. d. cons. 12. nu. 91 lib. 1. Ruin. cons. 240. num. 3. lib. 1.*

Nec obstat quòd Ioseph, & alii fratres fecerint vnionem omnium bonorum paternorum emptorum, & relictorum à Maria, & voluerint quòd omnes fratres, & vnusquisque ipsorum sint domini fructuum bonorum, & quòd vltimus superstes sit dominus vsufructuarius, vnde Ludouica infert quę fuerit renunciatum proprietati. Quia DD.
16 placuit responsio, quòd hic † proprietas fuit posita in communione, & quòd de ea non possit disponi, & quòd vltimus superstes frater succedat, & demum ista vnio fuit restricta ad fauorem ipsorum fratrum, & filiorum masculorum Ludouici, & Accursij. Vndè Ludouica non nominata, non potest se fundare in ista vnione, maximè cum *in cap. 18. in sum. num. 7.* ijdem fratres dicant, *che non potendo stare insieme possino repigliare ciascheduno il suo, & viuere da se*, vnde ap-
17 paret non fuisse renunciatum proprietati, † quæ non debet stare in suspenso.

Quòd demum non possit agere ad portionem Lelij, & Philippi peruentam ad filios Ludouici visum fuit ex eo, quod cum in testamento Mariæ tàm filij Ludouici, quàm filij Accursij fuerint substituti dictis Lelio, & Philippo, pro æqualibus portionibus, medietas successionis vigore dictæ substitutionis spectat ad filios Ludouici, & consequenter Ludouica filia Accursij nihil in ea potest prætendere.

Non obstat, fundamentum informantium pro Ludouica quòd licet etiam filij Ludouici legantur substituti tamen id fuerit suasionibus Philippi contra voluntatem testatricis, qui proinde Philippus in instrumento vnionis declarauit, quòd filij Ludouici nihil ex Mariæ testamento prætendere possent, sed omnia bona spectare deberent ad filios Accursij, quibus aliàs omnia bona sua relinquebat, quodque ista declaratione dum fuerit ab omnibus fratribus tunc acceptata, sed posteà etiam specialiter à filijs Ludouici cum renunciatione iurium eisdem ex dicto tæstamento competentium.

Fuit enim responsum dictam declaratio-

 nem

nem Philippi non esse attenden. quia est contraria verbis testamenti Mariæ, quæ voluit, quòd filij Ludouici succederent pro medietate vnà cum filijs Accursij, vt dictum est supra.

Nec releuat quod dicta declaratio Philippi fuerit acceptata à filijs Ludouici. Quia cum dicta declaratio fuerit facta in instrumento vnionis bonorum, & sit correspectiua ad fideicommissum conuentionale factum inter prædictos fratres, & nepotes in eodem instrumento vnionis bonorum ad fauorem masculorum domus de Carradoris, acceptatio prædicta debet intelligi cum dicta qualitate fideicommissi conuentionalis ad fauorem masculorum, à quo Ludouica vti fœmina remanet exclusa.

Et ita vtraque parte informante, &c.

REV.^{MO} P. D. MERLINO DECANO.

Bononien Fideicommissi de Desiderijs.

Die Mercurij 14. Martij 1629.

DECISIO CCLVIII.

Est impressa coram Merlino tom. primo Decis. 396.

REVERNDISS. P. D. PIROVANO.

Firmana, seu Maceraten Dotis.

Die Mercurij 14. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Hæres, qui adiuit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, an si percipiat fructus ex hæreditate, faciat illos suos. Fructus an augeant hæreditatem, & sint de eius substantia.

SVMMARIVM.

1 *Iudex exequens tenetur vendere rem præsenti pecunia, & in causam iudicati conuertere.*

2 *Asserenti aliquid superesse, tenentur probare postquam fundamentum est in assertiua.*

3 *Probatio sufficiens est in prædijs fructiferis, si testes deponant à solito ex fructibus vicinorum prædiorum.*

4 *Testes in liquidando quando sunt diuersi, tunc in ea parte, in qua omnes conueniunt, statur.*

5 *Testi magis est credendum, quando à parte fuit inductum.*

6 *Expensæ, & onera realia, vt admittantur in liquidatione, quid requiratur.*

7 *Debitores onerum contra exactores se tueri non possunt, nisi per exhibitiones quietantiarum.*

8 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij fructus facit suos, dum illos percipit.*

9 *Hæreditas postquam est adita, non dicitur amplius hæreditas, sed proprium hæredis patrimonium.*

10 *Hæredes cum beneficio legis, & inuentarij, in tantũ hæc creditoribus satisfaciunt, in quantũ res substantiæ ad eos deuoluũtur, & n. 31*

11 *Fructus non de substantia rei, sed ex ipsa re prouenire dicuntur, & vide num. 12. & 13.*

14 *Hæres non potest quicquam lucrari ex hæreditate, quousque satisfactum non fuerit creditoribus.*

15 *Hæreditas an augeatur ex fructibus.*

16 *Res, quæ post aditam hæreditatem perierunt, an spectent ad periculum hæredis, vel legatariorum.*

17 *Hæres cum beneficio legis nullum potest percipere commodum ex hæreditate, & interim non videtur esse hæres.*

18 *Filius de feudo hæreditario an teneatur facto inuentario erga creditores pro commoditate, quam percepit ex feudo, cum alienari non possit.*

19 *Hæreditas non censetur adita per hæredem cum beneficio legis, & inuentari.*

Tutor tenetur conficere librum rationis de fructibus. num. 19.

20 *Fructus augent hæreditatem. n. 22.*

Fructus sunt de substantia hæreditatis n. 20.

23 *Fructus augent actionem petitionis hæreditatis, non autem augent hæreditatem in præiuditium veri hæredis.*

24 *Fructus sunt de substantia testatoris deuoluta ad hæredem.*

25 *Substantiæ appellatione non veniunt fructus.*

26 *Bald. & Ias. declarantur.*

28 *Hæreditas, licet non dicatur post aditam hæreditatem, tamen beneficium inuentarij facit eam censeri hæreditatem.*

29 *L. in ratione ff. ad l. falcid. respectu lucri non est correcta.*

30 *Creditorum, Legatariorum, & Fideicommissariorum par est causa.*

32 *Ex possessione rei fructiferæ intrat præsumptio percepcionis.*

Vnus

33 *Vnus testis de propria scientia facit semiplenam probationem.*

34 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij tenetur conficere librum rationum.*

35 *Diligentia est superflua, quæ est inutilis. Probationes, quæ sunt imperfectæ nunquam coniunguntur ad implendam probationem num. 35.*

36 *In mobilibus attenta tenuitate, & cursu longissimi temporis intrat præsumptio consumptionis.*

DECISIO CCLIX.

DICTVM fuit standum esse in decisis 27. Martij 1620. & Iulium Cæsarem non teneri reddere rationem de mobilibus

Nam in ea decisione plura fuerunt firmata, nempè bona stabilia hæreditaria Ciccotti fuisse iam consumpta per solutionem factam creditoribus, quantitatemque fructuum perceptorum per Catherinam ex medietate fundi vigore Saluiani per eam possessi esse taxandam ad rationem sex rubrorum frumenti pro quolibet rubro seminis, & sic de sexaginta quolibet anno, dum in eo fundo seminarentur viginti rubra in totum, ex quibus decem pertinebant ad Iulium Cæsarem; Et quod ad computum Catherinæ non essent ponendæ solutiones onerum realium, nisi pro quantitate pro qua quietantiæ exhibentur, ac demũ quod Iulius Cæsar, & nunc eius hæredes non teneantur reddere rationem de fructibus ex stabilibus perceptis à die aditæ hęreditatis vsque ad diem consumptionis eorundem per solutionem creditoribus factam, & hęc omnia ex eisdem rationibus, & fundamentis hodie fuerunt comprobata.

Quibus non obstant replicata contra primum de consumptione stabilium Ciccotti, quod scilicet domus magna fuerit subhastata, & deliberata pro scutis quinque millibus ad instantiam dominorum de Altoitis, qui non probantur creditores in tanta summa, sed in scutis quatuor millibus.

Quia quòd domus verè fuerit subhastata, & deliberata Io. Francisco Pelicano patet ex instrumento sententię latę die 1. Martij 1600. quod datur, sed quod Altoiti non essent creditores in tanta summa pro Sinibaldo non iustificatur ex vnico teste dato in eius summario num. 1. neque est de intentione Iulij Cæsaris affirmatiuam totius summæ scut. quinque millium probare, vt in prima decisione fuit

1 probatum, ea ratione, quia † cum Iudex exequens teneatur vendere rem præsenti pecunia, & in causam iudicati conuertere *Bart. in l. a Diu. Pio §. sed si emptor in princ. ff. de re iud.* asserenti aliquid † superesse tenetur probare, postquam fundamentum ponitur in assertiua *Bald. in l. in contractibus §. illo C. de non num. pecun. Gabriel de probationibus concl. 6. num. 14.*

Similiter non releuant replicata contra secundum de taxa sex rubrorum pro quolibet rubro seminis, quia decisio in hac causa 24. Ianuarij 1618. benè probat hanc quantitatem ex testibus datis per rationes concludentes id affirmantibus à solito ex fructu vicinorum prædiorum nempè 5. & 7. iuxta 37. & 6. super 17. quorum depositiones releuant vbi versamur in fructiferis prædijs *Achill. dec. 22. de restit. spoliat.* cum alijs in eadem decisione allegatis, & non

4 extrema, † sed media quantitas, in qua omnes conueniunt fuit firmata *Caputaque dec. 299. par. 3. Cæs. de Graff. decis. 10. n. 7 de test.*

Neque dicatur, quòd cum testis colonus de facto proprio deponat de summa ad

5 rationem quinque cum dimidio † cui magis credendum dicebatur, postquam à parte fuit inductus cum alijs ad probandam hanc quantitatem, & alij testes non repugnant, tanquam deponentes à verisimili ex fundis vicinis, quæ veritati, & speciali probationi credere debet *Alex. cons. 88. num. 8. lib. 5.* Quia colonus ille non deponit de toto tempore, sed de certis annis, vt propterea illius dictum non excludat quin in alijs annis maiorem fructum terræ illæ rediderint.

Et eò minus releuant replicata tertio loco contra expensas, & onera realia admit-

6 tenda, nisi † in quantum quietantiæ deducantur in in actis per *l. Imperatores ff. de publ. & vectigal. cum alijs allegatis in decis. in hac eadem causa 20. Aprilis* 1619. quòd ideò sint admittenda etiam quod per testes probentur solutiones, dum non agitur de publicis contributionibus; quia negari non potest quin huiusmodi onera sint realia, & publica, quæ pro æstimatione prædiorum imponuntur pro refectione pontium, & aptationis viarum: vnde semper militat ea-

7 dem ratio, quod debitores onerum † contra exactores se tueri non possint, nisi per exhibitiones quientantiarum.

Demùm non obstat conclusionem firmatam in decis. 27. Martij 1620. non esse veram, quod scilicet hæres cum beneficio legis.

gis, & inuentarij adita hæreditate non teneatur de illis satisfacere creditoribus adducendo plures Doctores affirmatiuam probantes.

Quia visum fuit opinionem pro hærede in decisione firmatam esse veriorem, quia
8 hæres cum beneficio † legis, & inuentarij fructus facit suos dum illos percipit, *glos. in l. mulier* §. *cum proponeretur in verbo quantitatis*, vbi etiam *Bart. nu. 4. ff. ad trebell.* & hanc patrem sequuntur *Accurs. Iacob. de Aren. Alberic. Alexand. Salicet. Angel. Comens. Castren. Ruin. Rimin. sen. Alciat. Mazarius, Gabriel.* quos refert, & sequitur *Menoch. cons.* 183, *nu.* 50. *& cons.* 292. *num.* 21. *Surd. dec.* 92. *nu.* 6. *& cons.* 291. *n.* 11. *Mantic. de coniect. lib.* 7. *tit.* 10. *nu.* 7. *Gratian. discept.* 540. *num.* 6. *Rot. dec.* 680. *num.* 2. *par.* 1. *diuers.* & rationes quibus mouentur, sunt indubitatæ, quia hæreditas postquam
9 fuit adita † non dicitur hæreditas, sed proprium hæredis patrimonium, *l.* 1. §. *veteris ff. de acq. possess. Card. Mantic. de contr. lib.* 12. *tit.* 1. *nu.* 14. *Surd. dec.* 310. *num.* 11. *& decis.* 144. *num.* 14. Vndè benè consequitur, quicquid percipit, ex re sua percipit propter dominium, & possessionem quam habet, & modo malitiosè non percipiat, non teneatur debita hæreditaria soluere de suo: quia in hac parte à damno præseruatur hæres per *l. vltimam* §. *si præfatam C. de iure*
10 *deliberand.* vbi expresè † cauetur, quod in tantum creditoribus hæreditarijs satisfaciant hæredes, in quantum res substantiæ ad eos deuolutæ valeant, sub quibus verbis fructus excluduntur, qui non de substantia
11 rei, † sed ex ipsa re prouenire dicuntur, *l. scimus*, §. *repletionem, C. de in offic. testam.*, & latissimè fuit comprobatum *in dec. Arimin. legitimæ de Scarponibus* 5. *Maij* 1627. *coram Domino meo* Durano, nec per eandem
12 legem † finalem hæres priuatus est à lucro proueniente ex aditione hæreditatis, & delato iure *ff. l. in ratione la* 2. *ff. ad l. falcid.* quia *Bart. in d. l. in ratione*, §. *diligenter existimat*, quod damnum contingens hæredi
13 post aditam hæreditatem † legem illam esse correctam per *d. l. finalem*, sed de lucro idem non dicit.

Et quamuis non desint authores, qui contrariam opinionem tenuerint, si tamen bene attendantur illorum rationes, & fundamenta, quibus mouentur ad sustinendum quod de fructibus perceptis post aditam hæreditatem creditores sint satisfaciendi, apparebit aut non reuelare, aut de facili euelli posse.

Nam *Guidop. de inuent. t.* 8. *p.* 2. *n.* 17. mouetur per *l. item veniunt* §. *item non solum ff. de petit. hæredi. Phanut. eod. tom. & tract. n.* 36.
14 & 37. mouetur ex eo, quod hæres † non potest quicquam lucrari ex hæreditate quousque satisfactum non fuerit creditoribus, allegando *l. fin.* §. *si præfatam*, & §. *licentia C. de iure deliberan. Montic. eod. tom. &*
15 *tract. cap.* 6. *num.* 10. credidi † hæreditatem augeri ex fructibus, & quod semper sit eadem hæreditas, & eadem persona per *l. item veniunt*, §. *item non solum*, & §. *fructus de petit. hæred. Roland. eod. tom. & tract. vers. sexta vtilitas*, nihil dicit de hac quæstione, sed de alia an scilicet res, quæ post † aditam hæreditatem perierunt, spectent ad periculum hæredis, vel legatorum, *Peregr. de fideicom. art.* 49. *num.* 77. *& cons.* 42. *num.* 27. *lib.* 1. distinguit inter fidei commissarium, & creditorem, & credit causam creditorum esse iustiorem remittendo se ad *Rimin. iun. con.* 596. *& Angel. in l.* 1. §. *hæc stipulatio ff. si cui plus quam per l. falcid. & Rimin. d. cons.* 596. simpliciter tenet opinionem pro creditoribus sequendo *Corn. post Angel. in fin. l. num.* 20. *C. de iure deliberandi. Surd. dec.* 92. *num.* 5. mouetur ra-
17 tione quia † hæres cum beneficio legis nullum potest percipere commodum ex hæreditate & interim non videatur esse hæres per *l. fin.* §. *& si præfatam*, & §. *licentia C. de iure delib. Ruin. cons.* 176. *num.* 17. *lib.* 1. quærit de quæstione diuersa, an filius de-
18 feudo hæreditario † & facto inuentario teneatur erga creditores pro commoditate, quam percipit ex feudo, post quam feudum non potest alienari *Crass. de inuent. qu.* 11. *num.* 3. refert tantummodo opinionem aliorum, *Caball. cons.* 144. *lib.* 2. mouetur ex eo, quod hæreditas non censeatur adi-
19 ta per hæredem cum † beneficio legis, & argumentatur à tutore ad hæredem in eo, quod teneatur conficere librum rationum de fructibus, & demum auctoritate Monticuli, & aliorum, *Laderch. cons.* 8. mouetur primò ex *l. item veniunt* §. *item non so-*
20 *lum de petit. hæredit.* quod † fructus augeant hæriditatem, secundò ex §. *& si præfatam* sustinendo quod fructus sint substantia hæreditatis, tertiò ex auctorita supradictorum Doctorum, *Cyriacus de Nigris controuer.* 294. *num.* 17. refert. scribentes pro
21 hac opinione, deinde subiungit † ad rem, de qua scribit, si verum est quod dicunt, & *Rotæ dec.* 279. 280. *impressæ post tractatum de censib. nihil firmant, vt videre est in* 1. *num.* 9. *& in* 2. *num.* 3. *et altera de Bombellis*

bellis 24. *Nouemb.* 1625. *coram D. meo Decano*, refert tantummodo aliquos ex supradictis & transit ad limitationem, atque ita ex dictis prædictorum omnium tria tantummodo fundamenta elici possunt, nem-
22 pè quod fructus † augeant hæreditatem; quod sint de substantia hæreditatis; ac demum quod hæres, donec creditores non sint satisfacti, non videatur hæres, nec posset quicquam lucrari.

Non obstat igitur primum fundamentum ex quo moti sunt *Guidopap. Montic. Phanut. Laderch. & Caball.* quod fructus augeant hæreditatem, etiam post hæreditatem contingens per *l. item veniunt* §. *item non solum vers. fructus autem, ff. de petit.*
23 *hæredit.* quia fructus † augent quidem actionem petitionis hæreditatis, vt intelligantur petiti contra possessorem rei hæreditariæ non autem auget hæreditatem in præiudicium veri hæredis, quin adita hæreditate fecerit suos, ita *glos. textum explicat. in verbo omnes vers. vtique*, quod ergo hic dicitur, & intelligunt, *Angel. & Castr. nu.* 2. *in d.* §. *non solum, Bart. in l. fideicommissoriam, nu.* 7. *ff. ad trebell. Abb. cons.* 79. *num.* 18. *lib.* 1. dicens propriè loquendo, fructus non augent hæreditatem, sed actionem petitionis hæreditatis.

24 Non obstat secundum, † quod fructus sint de substantia testatoris deuoluta ad hęredem per *l. vltim.* §. *& si præfatam C. de iure deliberan.* ibi quatenus res substantiæ ad eos deuolutæ valeant, in qua se fundant *Peregr. Rimin. iun. Caball. & Laderch.* quia clarè patet fructus non esse de substantia
25 rerum ad hæredem deuolutarum; quia † appellatione substantiæ non veniunt fructus, *l. scimus*, §. *repletionem, C. de inoff. test. Bart. in l. Papinianus* §. *vnde si quis ff. eod. tit. & in d. l. scimus num.* 2. *Rot. in Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ* 11. *Maij* 1626. *coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

Non obstat vltimum fundamentum, quod hæres donec creditores non fuerint
26 satisfacti, dici non possit hæres, † nec possit consequi lucrum ex hæreditate, & teneantur reddere bonam rationem creditoribus de omni, & toto quod ad ipsum peruenit de hæreditate, cui adhæserunt. *Phanut. Surd. & Caball. moti ex Bal. in l. debitori n.* 2. *C. de pactis, & in l. fin.* §. *in computatione nu.* 3. *vers. venio ad oppositiones*,
27 vbi etiã *Ias. n.*4. *C. de iur. deliber.* quia *Bald.* in vtroque loco allegatus, & *Iason* mouent quæstionem de imposibili exercitio actionis, postquam hæres adiuit hæreditatem, & confusio actionum sequitur, arguendo ab imposibili naturaliter, quod per legem fieri non potest posibile, quod quis sit sibi ipsi obligatus per confectionem inuentarij; sed dubium soluendo dicit hæredem non esse sibi ipsi obligatum, sed hæreditatem
28 esse obligatam hæredi; nam † licet hæreditas non dicatur post aditam hæreditatem; tamen beneficium inuentarij facit eam censeri hæreditatem, & perinde est, ac si hæreditas esset iacens: sed prædicta, quæ dicta sunt ad soluendam imposibilitatem actionis, non tamen accommodari possunt ad impediendos effectus aditionis respectu
29 acquisitionis fructuum, quia † *l. in ratione ff. ad l. falcid.* respectu lucri nõ est correcta per *l. fi. C. de iur. deliberandi*, vt supra fuit dictum.

Et cessante releuantia fundamentorum huius affirmatiuè opinionis diuersitas casuum inter fideicommissarios, & creditores quæ allegatur, & recepta dicitur per *Pereg. d. art.* 49. *num.* 77. *& cons.* 42. *num.* 27. *lib.* 1. solo nomine, non autem ratione comprobatur, & est contra textum *l. finalis in* §. *licentia, C. de iure deliberandi*, vbi par est
30 causa creditorum † legatariorum, & fideicommissariorum, & eam improbat *Rimin. iun. d. cons.* 596. *n.* 18. *& seq.*

Nec aduersatur, quod Iulius Cæsar tempore confecti inuentarij descripserit Catherinam inter creditores, quasi ex hac scientia inducta fuerit mala fides, cum qua fructus non acquiruntur, quia sciuit etiam se non teneri creditoribus vrgentibus ex interuallo de re sua, & sic de fructibus satisfacere, sed de corporibus hæreditarijs *d.* §. *& si præfatam, l. final. C. de iure delib.*
31 ibi † in tantum hæreditarijs creditoribus teneantur, in quantum res substantiæ ad eos deuolutæ valeant.

Secundò principaliter dicebatur, Iulium Cæsarem, & nunc eius hæredes non teneri pro rata fructuum, qui pretendũtur percepti post aditam hæreditatem, quia cum agatur de pensionibus domorum, & aliorum bonorum, quæ de sui natura non sunt fru-
32 ctifera, ita vt intret † præsumptio perceptionis ex possessione subsequuta per *l. Iulianus*, §. *ex vendito ff. de actio empt. Natt. cons.* 384. *nu.* 2. *cum alijs in decisione huius causæ* 24. *Ian.* 1618. *legatis*, non tenentur ad aliquam quãtitatem, nisi de ea doceatur.

Non obstat quod respectu domus magnę
33 adsit vnus † testis de certa scientia faciens semiplenam probationem, qui dicitur adminiculatus ex attestationibus particularium,

rium, & ciuitatis, & omissione confectio-
34 nis libri rationum, quem † tenetur confi-
cere hæres cum beneficio legis, & inuenta-
ri, *Angel. in l. fin. §. sin autem dubius num. 2. vbi Alex. Ias. Corn. C. de iure deliberand. & Caball. d. cons. 144. nu. 3. lib 2.* cum quibus adminiculis potest impleri probatio *Mandell. cons. 7. n. 16. vol. 1. cum allegatis.*

Quia neque attestationes faciunt fidem, neque hæres tenetur conficere librum de re sua, & Doctores allegati loquuntur secundum opinionem minus veram, quando scilicet hæres tenetur ad fructus perceptos post aditam hæreditatem, sed quando non tenetur, superflua est diligentia, quæ cre-
35 ditoribus † inutilis est, & probationes, quę in sua specie sunt imperfectæ, nunquam coniunguntur ad implendam probationem *Dec. in c. eum causam nu. 10. de prob. Bald. in l. spadonem, §. si ciuitatis nu. 1. ff. de excusat. tutor.* & latissimè comprobat *Gabr. concl. 1. nu. 31. de probat.*

Superest exceptio computationis mobilium, sed Domini responderunt non esse
36 habendam rationem, quia attentata tenuitate; & decursu temporis per 30. & vltra annos intrat pręsumptio consumptionis *Afflict. decis. 13. num. 27. Rota decis. 285. nu. 3. coram Papa Gregor. XV. Peregr. de fideicom. art. 10. num. 40.*

Nec obstat, quòd hærès tenebatur de illis Catherinam satisfacere de tempore, quo institit pro dote sua recuperãda, de quo nõ poterat intrare præsumptio consumptionis.

Quia neque petijt, neque voluit tunc satisfieri in dictis mobilibus, vndè cum hæres continuauerit possidere dicta bona, nec ad aliud teneatur, quàm exhiaere inuentariata, benè potest hodie excipere de consumptione spatio triginra annorum.

Et ita fuit resolutum, &c.

☞ * *Vide hanc decisionem infra in Additione, prout in Indice in eius fine posito, habes etiam pariter infra aliam decisionem in hac causa 18 Iunij 1629. coram eodem bo. mem. Reuerendiss. Pirouano, est decisio 305.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Niciē Parochialis.

Die Veneris 23. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia concursus ad Ecclesiam Parochialem, qualiter scilicet probetur, quod omnia requisita in eo fuerint obseruata.

SVMMARIVM.

1 *Factum, quando aliquid, est censetur in eo præcessisse omnia, quæ de iure præcedere debebant.*
2 *Pater comparere potest pro filio.*
3 *In concursu ad Parochialem, vt quis admittatur, quilibet pro alio potest comparere.*
4 *Fides, quando est adminiculata probat.*
5 *Protestatio contraria facto, est inutilis.*
6 *Narratiua non facti concursus ad Parochialem est plenè, & concludenter iustificanda.*
7 *In beneficialibus datur multiplicatio titulorũ.*

DECISIO CCLX.

DOMINI dixerunt, Horatium comparuisse in tempore, & gratiam Apostolicam, non intrare.

Comparitio enim in tempore necessaria ex *Sac. Conc. Trid. sess. 24. cap. 18.* præsumitur in primis, ex quo Horatius, præuio examine, coram Iudicibus Synodalibus fuit approbatus, & electus, vti magis idoneus, & successiuè per Vicarium, in vim prouisionis V. Legati Auenionem immissus, vnde præsupponi debet ad electionem, & immissionem prædictam fuisse deuen-
1 tum, † præmissis omnibus, quæ de iure præcedere debebant. *Cass. decis. 21. num. 1. de praben. Menoch. lib. 6. præsumpt. 7. nu. 12. & seq. Rot. decis. 434. num. 5. part. 1. recent.*

Secundò iustificatur comparitio intra debitum tempus, quia terminus ad comparẽdum, expirabat die 17. Aprilis 1621. qui fuit prorogatus vsque ad diem 21. eiusdem mensis Aprilis, die autem 10. dicti mensis, & sic durante termino, Bartholomeus Laurentius institit Horatium eius filium admitti ad concursum huius Parochialis, quam instantiam, non est dubium, potuisse Hora-
2 tio suffragari tam de iure, quia † pater potest comparere pro filio *l. vlt. C. de Imp. & al. subst. Put. decis. 23. lib. 2. Seraph. dec. 1193. nu. 4.* quàm etiam ex dispositione
3 *Sac. Conc.* permitten. † quemlibet pro alio ad hunc effectum posse comparare, *d. sess. 24. cap. 18. vers. liberum sit tamen etiam alijs.*

Prettereà ex dispositis *in sumar. Horat. n. 9.* constat eumdem die 17. Aprilis personaliter comparuisse coram Vicario Generali Nicien. & exhibuisse Bullas Vicelegati Aue-

Auenionen. in quibus præseruabatur forma concursus necessaria ex decreto *Sacr. Conc.* & protestatum fuisse se paratum, implere omnia sibi incumbentia, vt ex attestatione Vicarij, cui plurimum est deferen-
4 dum, † cum sit adminiculata, ex attestatione vnius Examinatoris Synodalis *Rot. decis. 122. nu. 7 par. 1. recent. Gregor XV. dec. 214. num. 3.*

Non obstat, protestatio eiusdem Horatij, quod desisteretur à Concursu, hæc enim eliditur ex eiusdem Horatij comparitione, cum actu positiuo examinis, quod ipse subiuit. Ex prædictis enim remanet
5 protestatio inutilis † tamquam contraria facto *c. solicitudinē de appel. & in c. cum M. Ferrarien. de const. Rota decis. 539. n. 6. p. 2. rec.*

Et ex his resultat resolutio secundæ partis dubij gratiam videlicet Io. Andreæ impetrantis, non intrare, quia non modo non iustificat, sed nec etiam, iustificare potest
6 narratiuam † non facti concursus, quam tamen plenè, & concludenter, iustificare tenetur tamquam fundamentum suæ impetrationis *Marescot. var. lib. 2. c. 1. nu. 21. & seq. Paris. de resign. lib. 10. q. 3. n. 5. Rot. dec. 635. n. 6. p. 1. rec. Seraph. decis. 1064.*

Non obstat, quod Horatius adeptus fuerit possessionem vigore prouisionis Vicelegati, ante concursum, quia supposito concursum, & examen præcessisse, vtique cessat fundamentum impetrantis, quod est negatiua facti concursus, & potest esse, quod Horatius obtinuerit aliam prouisionem, quæ possibilitas reo, & possessori
7 sufficit, cum in beneficialibus, † detur multiplicatio titulorū *c. post elect. de conces. preben. Felin. in cap. in nostra nu. 2. de rescript. Rota decis. 117. nu. 2. & dec. 333. nu. 6. q. 1. & dec. 142. nu. 2. par. 2. recent.*

Et ita vtraque, &c.

¶ *Habetur supra in hac causa alia decisio sub die 13. Martij 1629. coram Reuerendiss. Vrgellen. est decisio 154. & infra habetur alia sub die 1. Februarij 1630. coram R. P. D. Dunozetto, est decisio 344.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Licien. Canonicatus.

Die Lunæ 26. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficij possessio, quādo semel est apprehensa, tunc non potest iterum apprehendi, & quando hoc cesset, & aliqua circa regul. 4. Cancell.

SVMMARIVM.

1 *Regula quarta Cancellariæ præseruat Papæ omnia beneficia Ecclesiastica quorumcumq; Collectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apost. debitorum.*
2 *Beneficij possessionem, quando quis semel apprehendit non est amplius immittendus.*
3 *Breuis virtus de capienda possessione Beneficij, expirat per primum actum adeptionis possessionis.*
4 *Ex possessione illius, qui obtinuit beneficium ad possessionem Cameræ non benè infertur.*
5 *Cardinalis Camerarius habet facultatem deputandi Collectores, & Subcollectores in omnibus Ciuitatibus, Terris, & Prouincijs quotquot voluerit.*
6 *Constitutionum verba, quando sunt clara, non admittunt extrinsecam interpretationem violantem textum.*
7 *Singula singulis particulariter non referuntur, nisi quando verba non possunt saluari secundum rectitudinem sermonis.*
Vel quando sequeretur correctio, vel repugnantia. num. 7.
8 *Excessus non præsumitur.*
9 *Papa confert beneficia collectorum.*
10 *Regul. 4. Cancell. requirit vnicitatem subcollectorum, & d. regul. non habet locum in exactore Capituli. num. 12.*
11 *Rota decis. 715. par. 1. in rec. declaratur.*
12 *Subcollectorem, quem facit iurisdictio, non autem latitudo ipsius iurisdictionis.*

DECISIO CCLXI.

CVm sub die 19. Ianuarij præteriti * fuisset responsum pro executione Breuis de capienda possessione nomine Cameræ ad fauorem D. Bernardini Maggij Prouisi Apostolici; hodie ad instantiam Theosili Prouisi ab Ordinario non acquiescentis dictæ resolutioni iterum proposui dubium super eisdem, & Domini noluerunt recedere à tunc decisis; Quia d. Breue ipsis visum fuit ex omni parte iustificatum, nempe probatus obitus Hieronymi Vallentis Collectoris in possessione Canonicatus, de quo agitur, & quod idem Hieronymus fuerit Collector in Ciuitate, & Diœcesi Licinieñ vt firmatur in decisione, quo casu in-
1 trat † regula quarta Cancellariæ, quæ reseruat generaliter Papæ omnia, & singula beneficia Ecclesiastica quorumcumque Collectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apostolicæ debitorum.

Non obstat, quod Maggius semel apprehenderit
2 possessionem † huius Canonicatus, & ideo nõ sit amplius immittendus, & con-
3 sequenter Breue non exequendum, † ex quo per primum actum adeptionis possessionis virtus Breuis consumpta videatur *iuxt. l. Boues §. hoc sermone ff. de verb. signif.* quia d. possessio non fuit capta à Maggio in vim alicuius mandati Commissarij Cameræ, nec nomine Cameræ, sed simpliciter, & ideò non impedit, quin hodie Commissarius possit iuxta Breue petere immissionem
4 cum ex † possessione Maggij ad possessionem Cameræ non benè inferatur *arg. tex. in l. Papinianus exuli ff. de minor.*

Non obstat, quod facultas D. Cardinalis Camerarij sit intelligenda, vt possit deputare Collectores in Prouincijs, & Subcollectores in Ciuitatibus, & ita deputatio Collectoris facta in persona Hieronymi in Ciuitate Licien. laboret defectu iurisdictionis, & ideò Ordinario non præiudicauerit; quia iste intellectus repugnat claris verbis
5 dd. facultatum, in quibus in §. præterea † dicitur, vt Collectores, & Subcollectores in omnibus Ciuitatibus, Terris, & Prouincijs, quotquot voluerit deputare possit, quæ
6 verba, cum sint † clara, non admittunt extrinsecam interpretationem violantem textum, *Crau. cons. 4. num. 21.* Nec singula singu-
7 lis particulariter referuntur nisi † quando verba non possunt saluari secundum rectitudinem sermonis, vel sequeretur correctio, aut repugnantia. *Rota decis. 54. nu. 25. par. 2. diuers.*

Nec facit, allegatum absurdum, quod si in vna Ciuitate possent deputari tot Collectores, omnia beneficia reseruata fierent in præiudicium Ordinarij, etenim hic ex-
8 cessus † non est præsumendus, præsertim cum non inde melior fiat conditio Cardinalis Camerarij, si beneficia plura fiant re-
9 seruata, ex quo semper illorum † collatio spectat ad Papam, & omni casu, si talis excessus contingeret vti in fraudem Ordinarij, moderaretur sicuti in simili de facultate vniendi, quæ non intelligitur de facultate excessiua, & immoderata.

Non obstat quod in Ciuitate Licien. eodem tempore fuerit alter Subcollector deputatus à Nuncio Neapolitano super spolijs Clericorum, & ideò locus sit limitatio-
10 ni d. reg. 4. † requirentis vnicitatem subcollectorum. Nam placuit Dominis responsio data in decisione, quæ reuidetur, nempè, quod versamur in Collectore, non autem in Subcollectore, & sic sumus in casu regulæ, non autem in casu limitationis dictæ regulæ, ac etiam quod omni casu sunt duo Officia distincta, & circa diuersa, nempè Collectoris deputati à Card. Camerario pro decimis exigendis & subcollectoris Nuncij, pro spolijs Clericorum, ob quorum negociorum diuersitatem quilibet vni-
11 cus est in officio suo, vt in simili de † diuersis procuratoribus deputatis ad diuersa negocia ab eadem persona *Rot. dec. 18. & 22. & ibi Adden. de procurat. in nouis.* Quod simile multo magis applicatur in hoc casu, cum deputatio collectorum facta fuerit à diuersis, & circa diuersa:

Non obstat, quod stante compositione Capituli cum Camera, Hieronymus fuerit
12 potius † exactor Capituli, quam Collector Cameræ, & ideò non comprehendatur sub dicta reg. 4. *vt ibi trad. Mandos. qu. 3.* & ante eum glossat. antiquus; Quia deputatio facta à Camera in persona Hieronymi expræsè cantat de Collectore, & ei vti tali iurisdictio, & facultates conuenientes Collectori datæ fuerunt, nempè compellendi etiam per censuras Ecclesiasticas illos, qui recusassent soluere Capitulo, & licet propter compositionem exactio sit vnica à Capitulo soluente pro toto Clero, tamen cum Capitulum pro se reualendo debeat exigere à Clericis nomine Cameræ intrat subrogatio in locum Cameræ, & intrat potestas, & exercitium vniuersalis exactionis nomine Cameræ, & propte-
13 reà benè applicatur † *dec. 715. num. 7. par. 1. recent.* à qua licet fuerit recessum *coram bon. me. Remboldo sub die 30. Iunij 1617. & die 2. Iunij 1621.* hoc processit ex solo capite defectus vnicitatis subcollectoris quia scilicet posteà fuit probatum adfuisse alium Subcollectorem eodem tempore, non autem fuit reuocata conclusio in *d. dec. 715.* firmata scilicet, quod cum Balagnus exigeret nomine Cleri, non propterea desinebat esse Subcollector, cum Clerus esset
14 subrogatus † in locum Cameræ, & quod iurisdictio non autem latitudo ipsius iurisdictionis, facit quem Subcollectorem *iux. cons. lap. fin. inter cons. Oldr. num. 2. in fin.*

Et ex his, & aliis in dicta decisione ponderatis fuit dictum standum esse in decisis vtraque &c.

☙ * *Est decisio 255. supra in hac parte.*

EMI-

EM.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.

Romana Laudemij.

Die Veneris 30. Martij. 1629.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis quando, & ex quibus probetur, & hoc maximè, si solum agatur ad effectum solutionis Laudemij.

SVMMARIVM.

1 *Confessio dantis, & recipientis benè probat dominium, & proprietatem.*
2 *Et hoc maximè, quando confessio non fuit facta simpliciter.*
3 *Canonis solutio fit proprietario, & eius consensus requiritur in alienatione.*
4 *Canones recipiens sub qualitate qui impositi erant sub re emphiteutica, non potest amplius hanc qualitatem controuertere.*
5 *Sub emphyteutieatione oritur sufficiens probatio emphiteusis.*
6 *Emphyteusis probatur ex pacto, quod in euentũ non solutionis canonis bona deuoluantur ad proprietarium.*
7 *Insignium alicuius oppositio, solet apponi in signum proprietatis, & dominij, & ad effectum cognoscendi rem tamquam suam.*
8 *Emphyteutica bona præsumuntur omnia esse, quæ sunt posita inter fines, situs, & terræ super quibus sunt impositi canones.*
9 *In emphyteusi scriptura inuestituræ præsumitur interueniße, quando constat per scripturas de recognitionibus concernentibus dominium, & proprietatem.*
10 *Emphyteusis probationibus leuioribus probatur, quando non agitur ad effectum deuolutionis, sed ad effectum laudemij.*

DECISIO CCLXII.

ORTA controuersia inter Capitulum Basilicæ S. Petri, & Puellas dispersas, An situs, & domus, de quibus agitur, sint sub proprietate, & dominio eiusdem Capituli ad effectum videndi. An illi sit necesse soluendum laudemium in alienationibus, & subemphiteuticationibus factis, & faciendis causa commissa in Rota, & dato dubio. An constaret de emphiteusi, illud hodie fuit affirmatiuè resolutum ad fauorem Capituli. Et moti sunt præcipuè Domini ex instrumento anni 1622. in quo Virginia de Cosciaris tanquam soror, & hæres Marci Antonij de Maximis pro debitis dicti Marci Antonij dedit in solutum Puellis dispersis quosdam canones per eundem Marcum Antonium acquisitis in diuersis subemphyteuticationibus per ipsum factis de dictis sitibus, & asseruit quod isti canones sunt fundati super vinea, & quantitate terreni sub emphyteusi Capellæ Iuliæ, seù Canonicorum Basilicæ S. Petri, vndè cum Puellę sub hac assertione istos canones insolutum receperint, videntur, & ipse eiusdem Capituli proprietatem fateri, & sic
1 ista † dantis, & recipientis confessio benè probat dominium, & proprietatem Capituli, *Paul. de Castr. in l. cum falsa n.4. C. de iur. & fact. ignor. Ruin. cons. 50. n. 13. lib. 1. Rolan. cons. 2. num. 109. & 113. lib. 1. Rota decis. 141. num. 7. par. 2. diuers. & recent. decis. 249. num. 2. & seqq. & decis. 290. n. 2. par. 1.*

Et præcipuè, quia in supradicto instrumento non solum fuit simpliciter facta di-
2 cta confessio, sed † etiam fuit reseruatus consensus, & beneplacitum Capituli, & Virginia assumpsit in se onus soluendi canonem scutorum 35. & omne illud, quod debebatur supradictæ Capellæ, signum euidens, quod proprietas, & directum dominium erat pœnes dictum Capitulum, & quod Virginia erat solum emphyteuta, &
3 vtilis Domina; nam aliàs nec † Capitulo erat facienda solutio canonis, nec illius consensus requirebatur, *Mant. de tacit. lib. 22. tit. 3. num. 16. Rota decis. 400. n. 8. par. 1. in recent.* Et dum Puellæ cum hac qualitate canones acquisiuerunt, qui erant impositi super re emphiteotica Capitu-
4 li, † non possunt amplius hanc qualitatem controuertere negando emphiteusim præsertim contra Ecclesiam, *Bald. in l. censualis dante num. præd. vers. Ibi Domino C. de donat. idem Bald. in l. 1. num. 12. C. quando liceat ab empt. disced. Felin. in cap. Cum Bertoldus sub nu. 28. circa fin. vers. Dixit etiam Bald. de sent. & re iudic. Dyn. cons. 15. n. 4. Cephal. cons. 9. num. 20. lib. 1. Scrader. de feud. par. 5. cap. 6. num. 12. Modern. Roman. discept. forens. cap. 912. n. 10.*

Deinde vltra prædictum instrumentum donationis in solutum concurrunt plura alia instrumenta concessionum factarum super dictum Marcum Antonium, qui subemphiteuticando situs, & terras ab fabricandum, illas subemphyteuticauit cum eadem assertione quòd erant sub proprietate, & dominio Capellæ Iuliæ, & Basili-

5 cę Sancti Petri, ex qua † subsemphiteuticatione oritur sufficiens probatio istius emphiteusis non solùm contra dictum Marcum Antonium, qui Capitulum in dominum recognouit, sed etiam contra illius successores, tam vniuersales, quam singulares, *Menoch. cons. 226. num. 186. in fin. & num. 187. lib. 3. Ruin. dicto cons. 50. num. 13 lib. 1. & cons. 128. nu. 16. lib. 2. Aym. cons. 20. num. 11. Valasch. quæst. 13. num. 11. Guidopap. decis. 272. sub num. 2. vers. Sed in præmissis non obstantibus, Seraph. decis. 1424 num. 3. Rota decis. 776. nu. 1. par. 1. diuers. & dec. 193. num. 2. par. 2. in recent. & in Romana Canonum 23. Maij. 1624. coram bo. mem. D. meo Vbaldo.*

Et hoc tanto magis procedit stante alio instrumento celebrato de anno 1615. de quo in summario num. 5. cum Monialibus domus Pœnitentiæ de sitibus intra eosdem
6 confines, in quo fuit expresse † conuentum, quod in euentum non solutionis canonum bona deuoluantur ad Ecclesiam, ex quo pacto probatur emphiteusis *l. fin. C. de iur. emph. & dixit Rota in Roman. domus 30. Aprilis 1621. coram Illustr. s. Cardinali Verospio*, prout etiam suadetur bo-
7 na esse emphiteotica ex alio pacto † appositionis insignum sancti Petri, quæ solent apponi insignum proprietatis, & dominij, & ad effectum recognoscendi rem tamquā suam, *Bart. in l. stigmata, C. de fabric. lib. 11. idem Bart. in tract. de insig. & arm. sub nu. 4. Viu. com. opin. 540. num. 14. & dixit Rot. in Romana Emphiteusis 20. Maij 1616. coram bo. me. D. meo Vbald. & in Romana restitutionis in integrum 27. Maij 1627. coram me.*

Non obstat quod probetur bona, quæ continentur in datione in solutum esse eadem, quæ continentur in bonis emphiteuticis, de quibus cantant supradicta instrumenta subemphyteuticationum, nec non instrumentum concordiæ de anno 1564. in quibus exprimuntur pro confinibus bona DD. de Lantes, DD. de Riarijs, & via publica, seu Lungaria. Quia cum intra istos fines sint positi situs, & terræ super quibus sunt impositi canones, qui fuerunt dati in solutum,
8 vt supra censendum est † illas esse emphyteuticas, & eiusdem qualitatis, cuius sunt aliæ terræ subemphyteuticatæ existentes intra eosdem fines, *Ruin. d. cons. 50. nu. 13. & 14. lib. 1. Natt. cons. 506. nu. 31. Rot. dec. 508. nu. 1. par. 1. recent. & dixit Rota in d. Romano restitutionis in integrum coram me.*

Non obstat quod non probentur inuestituræ per instrumenta, quia satis esse videtur constare per scripturas de recognitionibus, & assertionibus prædictis concernentibus dominium, & proprietatem Capitu-
9 li, † cum ex illis præsumatur interuenisse scripturam inuestiturarum tanquam necessarium antecedens *Velasch. de iure emph. q. 7. nu. 27. Rotæ dec. 400. nu. 10. par. 1. in recent.*

Ex quibus omnibus præsertim, simul iunctis fuit firmatum constare de emphyteusi,
10 & quidem eo † faciliùs, cum non agatur ad effectum deuolutionis, sed secundum ad effectum prædictum solutionis, laudemij, quo casu leuior probatio sufficere solet, & admittuntur, etiam præsumptiones, & coniecturæ, *Rot. dec. 249. nu. 2. decis. 400. nu. 6. & 7. par. 1. in recent. & decis. 12. num. 2. & dec. 331. nu. 2. par. 2. in ijsdem.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

¶ *Infra in eadem causa par. 2. adsunt duæ aliæ decisiones sub diebus 10. Martij 1631. & 10. Maij 1632. coram R. P. D. Ghisilerio, sunt decisiones 14. & 128.*

Et in par. 3. habetur alia sub die 4. Maij 1635. coram eodem, est decisio 40.

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Romana domus.

Die Veneris 30. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Iudex non ritè, & iustè procedendo, non priuat quem sua possessione, si se non habeat pro spoliato. Executiuè non potest procedi contra tertios possessores, &c.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur ei, de cuius possessione constat.*
2 *Possessori datur manutentio.*
3 *Iudex non ritè, & rectè procedens in auferendo alicui possessionem, si ille non habeat se pro spoliato, competit manutentio.*
4 *Executiua via non potest procedi contra tertios possessores.*
5 *Pro debito facto super re, quæ postea fuit data in dotem viro à muliere, an super ea possit fieri executio.*

6 *Decis.*

6 *Decis. Card. Seraph. 891. declaratur. & num. 8.*
7 *Liti, si aliquis se opponat, potest contra eum fieri exequutio.*
8 *Text. in l. fin. se obtulit ff. de re iud.*

DECISIO CCLXIII.

DOMINI dixerunt Martio informanti esse daudum mandatum de manutenendo in possessione domus, de qua agitur.
1 Quia de illius possessione † constat ex subhastatione, & deliberatione contra ipsum facta, *Aym. cons. 16. num. 5. vers. vndecimo, Rota decis. 456. num. 4. part. 2. in recent. & fuit dictum in Perusina societatis 31. Iulij 1624. coram bo. me. D. meo Vbaldo, & in Romana census decimar. 21. Maij 1627 coram me.*
2 Possessori † autem datur manutentio, *vul. §. retinendæ instit. de interd.*

Non obstat quod stante subhastatione, & deliberatione facta ad fauorem D. de Aste, videatur Martius sua possessione
3 priuatus. Quia cum iudex non ritè, †, & rectè processerit, & dictus Martius non habuerit se pro spoliato debet manuteneri, *Abb. in cap. conquerente sub num. 8. de restit. spolat. Put. decis. 409. in fine lib. 2. in nou. Rota decis. 802. num. 7. vers. quia pro responsione par. 1. & decis. 179. num. 5. par. 4. diuers. & decis. 111. par. 1. in recent.*

Quod autem non ritè processerit patet ex eo, quia cum Martius esset tertius possessor, † non poterat contra eum exequutiuè agi, prout factum fuit, sed erat agendum remedijs competentibus, contra tertios possessores *Alex. in l. à Diuo Pio, §. si super rebus, nu. 28. vers. & pro hoc benè facit, ff. de re iud. Franc. Aret. cons. 86. in fin. sanct. mem. Greg. XV. decis. 22. n. 1.*

Non obstat quod debitum cuius vigore fuit relaxatum mandatum, & facta exequutio esset factum per patrem vxoris Mar-
5 tij ante contractum matrimonium, † & sic potuerit super dicta domo quamuis in dotem data fieri exequutio, cum antea fuisset patris debitoris, *iuxta dec. Seraph. 891. n. 1. & seqq.* Quia cum Domina Eugenia vxor Martii non fuerit hæres vniuersalis sui patris; sed modo fuerit constituta, in dicta domo pro sua legitima, & dote, & sic in re certa † *d. decis. Seraph.* non intrat cum loquatur in terminis, quando mulier hæres vniuersalis patris omnia eius bona in dotem dedit, nam tunc bona illa censentur data deducto ære alieno, & potest exequutiuè agi. *iuxta termin. l. mulier bona 73 ff. de iure dot. & loquitur etiam Guidopap. dec. 447. num. 2. Cap. decis. 128. num. 4. & 3. in quibus se fundat. decis. Seraph.*

7 Non obstat quod cum Martius se † liti opposuerit, potuerit contra eum fieri exequutio, iuxta *dispositionem tex. in l. fin. se obtulit ff. de re iud. Seraph. d. decis. 891. num. 10.* Quia maritus solum comparuit pro suo interesse dando de nullitate subhastationis factæ in re propria; non autem se opposuit, nec se obtulit pro substentanda lite mulie-
8 ris, in quibus terminis loquuntur † *tex. & decis. Seraphin.*

Et ita vna tantum parte informante fuit conclusum.

REV.MO P. D. COCCINO.

Parmeñ Status.

Die Veneris 30. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Matrimonium qualiter probetur, ad hoc vt filij dicantur legitimi, & quæ præsumptiones hoc casu admittantur, cum lex multum faueat filijs, ad effectum, vt sint legitimi. Et nonulla tractantur, quando testes probent, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Legitimitas vt probetur, satis est, vt quis sit natus ex ea, quæ vxor credebatur.*
2 *Præsumptio, vel adminiculum aliquod an desumatur ex scriptura, quando aliqua magna præsumptio falsitatis adest.*
3 *Responsio ab interrogatorio recipit interpretionem, & declarationem.*
4 *Parochus etiam de iure antiquo debebat interuenire in celebratione matrimonij.*
5 *Testis, si deponat de visu concludenter, & adsunt alia adminicula, satis probat.*
6 *Testis, quando deponit de credulitate nihil probat.*
7 *Et hoc maximè, quando ratio credulitatis non subsistit.*
8 *Parochus in propria Parochia censetur habere plenam informationem.*
9 *Filij nati ex illis, qui pro legitimis coniugibus se reputabant, legitimi dicuntur.*
10 *Matrimonium præcedens plenè probatur ex coniugum reputatione, quod se pro legitimis habeantur, si non agatur de præiudicio alterius matrimonij.*
11 *Matrimonij præsumptio iuris, & de iure iu-*

dicatur

dicatur ex tractatu, & ex copula inde subsequuta.

12 *Matrimonij tractatus de contrahendo, sufficit deinde consensus cum aliquo signo, vel nutu, ad hoc, vt præsumatur matrimonium fuisse contractum.*

13 *Legitimi, vt sint filij, lex quantum potest facere.*

Filij præsumuntur nati post matrimonium, & non antea num. 13.

14 *Testis, simul stare potest, quod fuerit præsens alicui actui, licet non recordetur de tempore.*

15 *Testis, quando dicatur de tempore iudicare.*

16 *Testis deponens per verbum, iudicio meo aut per æquipollentia verba, non vitiat eius depositionem, si ex certa scientia ex proprio sensu corporis deponat.*

17 *Testis fides magis augetur, si de tempore dubitatiuè deponat.*

18 *Testis, si circa tempus deponat dubitatiuè per verba, in circa, & parum plus, vel minus non dicitur discordare, sed concordare cum alijs probationibus certum tempus continentibus.*

19 *In ore duorum, vel trium stat omne verbum.*

20 *Testis vnicus probat, quando cum eius dicto concurrit fama, vel coniectura.*

Et hoc maximè, si dictæ coniecturæ ex circumstantijs facti desumuntur. num. 20.

21 *Examinis nullitas ex eo, quod fuit factum in termino reprobatorio, potest deseruire pro adminiculo.*

22 *Legitimitas probatur per communem reputationem qualificatam cum fama, & coniecturis.*

23 *Raptus ante Conc. Trid. non solum impediebat matrimonium contrahendum, sed etiam dirimebat contractum. & num 30.*

24 *Matrimonium iam contractum per quæ impedimenta dirimitur.*

25 *Filij, vt sint legitimi, quæ solemnitates de iure requirantur.*

26 *Tempus antiquum in teste est 60. annorum secundum obseruantiam Rotæ.*

27 *Testes de visu an debeant esse omni exceptione maiores.*

28 *Testis subditus, ac rusticus non habetur pro integro, & candido teste.*

29 *Testes, quando deponunt de fama, & auditu, quo casu non probent, & num. 48.*

31 *Raptus impedit quidem matrimonium contrahendum, sed non dirimit contractum.*

32 *C. fin. de clandest. desponsi. intellectus.*

33 *C. statutum 27. quæst. 2. declaratur, & nu. 34. & num 26.*

35 *Raptus ignorantia inuincibilis inter coniuges excusat à peccato.*

37 *Matrimonij dispensatio, vbi requiritur, si tamen non petatur, & matrimonium contrahatur, tunc non est opus alia dispensatione, & non obstante tali impedimento sustinetur, & num. 38.*

39 *Matrimonium inter raptorem, & vxorem alterius raptã, quando subsistere non potest.*

40 *Impedimentum Canonicum, debet habere decretum irritans, nec sufficit simplex prohibitio sine irritatione.*

41 *Sacerdotem, qui occidit, nunquam omnibus diebus vitæ sue matrimonium contrahere potest.*

42 *Testes non idonei non probant.*

43 *Confessio extraiudicialis, nec de æquitate Canonica probatur per vnicum testem, & num. 46.*

44 *Confessio coniugum etiam vtriusque in præiudicium matrimonij ad effectum illud irritandi, non probat.*

46 *Testis fides, quando debilitatur, an possit coniungi cum alijs testibus habilibus.*

47 *Testes deponentes de auditu non probant.*

49 *Testis patiens plures defectus, nihil probat.*

50 *Vita probanda est ab eo, qui fundat se in ea.*

51 *Filij vt nascantur legitimi, quæ solemnitates requiruntur in matrimonio.*

52 *Matrimonium præsumitur contractum, secundum leges, & prout legitimum.*

53 *Matrimonium quando principaliter non discutitur sed incidenter ad effectum legitimæ successionis, tunc probatur leuioribus probationibus.*

DECISIO CCLXIV.

DVBIVM originale ter * affirmatiuè resolutum est, an constet DD. Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini Aui, & Sigismundi Patrui magni esse in quasi possessione legitimitatis requisitæ à Marchione Io: Francisoo fideicommittente, hoc est tanquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè, & nõ fictè, quod dubium tres habet inspectiones principales, super quibus vertitur cardo difficultatis. Prima est, an probetur matrimonium. Secunda, quatenus sic, an illud probetur ante conceptionem dd. Pallauicini, & Sigismundi. Tertia, quatenus etiam sic, anc constet de talibus impedimentis, quæ matrimonium etiam cõtractum dirimerent.

Et quantum attinet ad primam inspectionem, *sub die 2. Decemb.* 1573. *coram bo. me. Rabusterio*, & postmodum *sub die 23. Octob.*

Octob. 1592. *coram bo. me. Card. Seraph. vt in decis.* 1000. *in princ.* fuit resolutum constare de matrimonio inter Bernardinum, & Catherinam, absque coarctationis temporis, quæ decisio fuit confirmata 10. *Apr.* 1606. *coram san. me. Greg.* XV. in quibus decisionibus, licet dicatur constare de matrimonio sine coarctatione temporis, & saltim de facto; attamen quoad primum, non inde resultat, quod sit probanda certa, & determinata dies, sed sufficit, quod probetur ante conceptionem dictorum Pallauicini, & Sigismundi, de quo in secunda inspectione agetur; quo verò ad secundum sufficit ad effectum, de quo agitur, vt matrimonium etiam saltem de fa-
1 cto sit probatum, cum † de iure satis sit ad concludendum legitimationem, quod quis sit natus ex ea, quæ vxor credebatur, *glos. in cap. lator in verb. probari, qui fil. sint legit. l. si vicinis, vbi Salyc. & cæteri C. de nupt. Lap. alleg.* 89. *num.* 9. *vbi Addent.* & fuit ponderatum in Decisionibus quæ reuidentur: ita vt sublata deinde post d. decisionem Card. Seraph. exceptione impedimenti assertæ vitæ primi mariti Catherinæ, per DD. Rangonos allegata, vt in d. decis. san. me. Greg. in qua prædicta etiam decisio bon. mem. Card. Seraph. confirmatur, & reiectis eurumdem testibus deponētibus de alijs prætensis impedimentis ex decisionibus pro DD. Pallauicinis postea secutis, vt infra dicetur, illorum legitimitas aduersus præmissa remanserir purgata, & eorumdem intentio quasi possessionis legitimitatis huiusmodi eo clarius de iure fundetur. Et quamuis hodie diceretur non esse habendam rationem decis. Robusterij cum fūdetur in scriptura matrimonij anni 1508. quā deinde *coram bo. me. Card. Seraph. decis.* 949. conclusum fuit circumscribendam esse, ex quo Domini non erant concordes
2 in eo, an ex ista scriptura posset † desumi aliqua præsumptio, vel adminiculum propter magnam suspicionem falsitatis, quæ ex quadam additione manus arguebatur; fuit tamen responsum quod cum dicta scriptura fuerit producta per DD. de Ragonibus, satis apparet ipsos non negasse matrimonium à principio, vt sæpius fuit alias dictum in præfata *decis. Robusterij* 2. *Dec.* 1573. *vers. septimo considerarunt, Card. Seraph. dec.* 1000 *sub nu.* 16. *vers. septimo huic probationi, ac san. me. Greg.* XV. *dec.* 247. *sub nu.* 18. *vers. argumentum etiam*, & in omnem euentum decis. illa nititur alijs fundamentis, ex quibus potest sustineri, prout etiam aliæ duæ decisiones in alijs fundamentis se tuentur; maximè cum probationes factæ per DD. de Ragonibus non fuerint principaliter super negatiua matrimonij, sed super impedimentis, signum euidens, quod dum materia erat recens, non dubitabatur de existentia matrimonij per præmissa.

Quantum attinet ad secundam inspectionem, an scilicet probetur matrimonium ante conceptionem dictorum Pallauicini, & Sigismundi, tria continet dubia. Primum est an probetur Presbyterum Baptistam testem Rangonorum fuisse præsentem matrimonio. Secundum quatenus sic, an illius depositio concludat de matrimonio contracto ante conceptionem dictorum Pallauicini, & Sigismundi. Tertium quatenus etiam sic, an ex dicto Presbyteri Baptistæ, iunctis alijs, plenè probetur matrimonium ante præfatam conceptionem fuisse contractum. Circa primum dubium, cum idem Presbiter Baptista super 17. interrogatorio in quo continetur an interfuerit, quando Catherina fuit desponsata cum D. Bernardino, & dicat in quo loco eam desponsauit; Respondendo deponat se fuisse præsentem in Castro Varani, vbi Bernardinus desponsauit Catherinam, illius dictum venit intelligendum, quod interfuerit, & præsens fuerit matrimonio in Castro Varani, vt congruat illius responsio tenori interrogatorij continentis duas partes videlicet interessentiam, & lo-
3 cum † à quo quidem interrogatorio recipit interpretationem, atque declarationem, *Alber. in l. Præsens. n.* 4. *ff. de pen. Seysel. in l. Cælius nu.* 58. *ff. de vsucap. & in l. scire debemus. nu.* 9. *ff. de verb. oblig. Bald. cons.* 54. *nu.* 6. *l.* 1. *& cons.* 10. *num.* 3. *l.* 5. *Alex. cons.* 88. *num.* 26. *l.* 5. *Gramat. cons. ciuil.* 58. *num.* 1. *&* 20. *Dec. cons.* 272. *n.* 7. *& cons.* 445. *num.* 5. *Cephal. cons.* 77. *nu.* 33 *Bald. de præscript. par.* 4. *nu.* 18. *Monticell. in repert. Rubr. testium dicta qualiter interpretentur col.* 2. & hæc eo magis procedunt cum debuisset interesse tanquam Paro-
4 chus † matrimonio etiam de iure antiquo; ad euitan. clandestinitatem *c.* 1. 30. *q.* 5. *c. fin. de clandestin. desponsat.* & circa interpretationem dicti istius testis intellectus iste non est nouus, cum Rota sæpè sæpius dixerit hunc testem fuisse præsentem matrimonio videlicet coram Ant. Augustino de anno 1556. coram Robusterio in superius allegata decisione in qua refertur etiā d. decis. Ant. Augustini *in præfata decis. Seraph.* 1000. *in allegat. decis.* 247. *coram*

san.

san. mem. Greg. coram bon. mem. Card. Sacrato 11. Ianuarij 1616. & in tribus decis. vltimo loco factis quæ hodie reuidentur.

Non obstant annotationes, quæ fuerunt datæ pro parte DD. de Rangonibus, & præsertim Antonij Augustini, quæ sic se habet. *Si non agitur de probatione plena matrimonij, tenuerunt testem rectè deponere, & magis videri interfuisse actui præsertim si comprobetur testibus etiam nulliter examinatis, aut scripturis quibuscumque.* Quia, contrarium non dicit, non prætenditur enim quòd solus Presbyter Baptista probet matrimonium, sed quod fuerit præsens matrimonio, & ideo quod faciat gradum probationis, itaut alijs concurrentibus plenè probet, vt in responsione secundi dubij dicetur, quod in substantia est idem quod dicit Ant. Augustinus, vt clarè patet ex alia annotatione Oradini, quæ sic se habet. *Domini inclinarunt in prima parte, quod testis probet, si iungatur adminiculis, quæ videantur,* & ex alia annotatione Veralli, ibi, *fuit tentum, me solo excepto, quod dictum D. Baptistæ intelligatur de præsentia in actu, quia dicta testium sunt coadiuuanda, non cauillanda, & maximè, quia dictum testis refertur ad interrogatorium, & secundum illud declaratur, aliàs dicta dictio, (præsens) nihil deseruiret.* Et licet subdat, *tamen aliqui ex Dominis vellent adminiculare dictum, & declarare secundum interrogatorium si aliunde de aliquo, & etiam non releuanti declarari possit, de quo etiam viden.* attamen hoc est intelligendum iuxta d. annotationem A. A. cui abundè satisfit, vt statim dicetur, & iste non est nouus intellectus harum annotationum, sed ita intellexit hanc resolutionem Rotæ factam 6. Martij 1556. *Rota antiqua coram Robusterio 2. Decemb. 1573.* dum dixit, & sic iste testis (scilicet Presbyter Baptista)
5 deponit de † visu, & satis concludenter, vt aliàs fuit resolutum, & si adiuuatus alijs adminiculis satis probat, vt dicitur in resolutionibus *del 1556. coram R. P. D. A. A.* & Rota semper sequuta fuit hoc dictum, vt in decisionibus alleg. & huic decisioni A. A. abundè fuit satisfactum, vt ex infra dicendis suo loco apparebit etiam per depositionem testis nulliter examinati, cum habeatur depositio Io. Petri Betuschi examinati per DD. Pallauicinos de anno 1532. in termino reprobatorio, & sic nulliter, qui optimè deponit super tertio Capitulo cum per formalia verba dixit *se scire quod super matrimonio contracto inter D. Bernardinum, & D. Catherinam, modo sunt 23. anni, factum fuit instrumentum dotale per publicum Notarium, qui vocabatur Io. Thomas de Gazijs, & credere ipsius testis fuit die prima anni, præsentibus ipso teste, & D. Bernardino de Luca tunc Vic. Episc. Parmen. qui tenuit manum Catherinæ, quando desponsata fuit Bernardino, ac D. Baptista de Ferrarijs de loco Zibelli, qui dixit verba contractus matrimonij denotantia de præsenti inter dictum D. Bernardinum, & D. Catherinam, ac D. Bartholomeo de Prato Ciue ac Doctore Parmen. ac multis alijs vltra mulieres 50. & hæc acta fuerunt in loco Varani, in Arce in sala magna, & hæc dixit scire, quia erat famulus, & vidit, & audiuit.*

Neque obstat, quod d. Presbyter Baptista fuit per 16. interrogatorio dicat, *quo Bernardinus, & Catherina per plures annos steterunt simul reputantes se pro legitimis coniugibus, & procrearunt articulatos filios, & plures reputabant eos pro veris, & legitimis coniugibus, & etiã aliqui dicebant quod inter eos non potuit esse verum matrimonium.* Quia hoc non repugnat quo minus D. Baptista fuerit præsens matrimonio, nec inde inferri potest, quod non faciat sufficientem gradum probationis. Et ista existimatio non tollit aliam probationem, quæ longè præualet, vt fuit ponderatum in alijs decisionibus, & dicetur in tertio dubio. Et quamuis iste testis super 9. art. *dicat se credere quod filij D. Bernardini non sunt legitimi, neque successibiles ad paternam hæreditatem propter impedimenta in alijs articulis*
6 *expressa,* attamen † circa hoc nihil probat, neque in hoc dici potest testis *glos. in l. 2. penult. in verbo audierint. ff. de acq. plu. arcen. & in l. testium in verbo presto. C. de testib.* & maximè cum ratio credulitatis
7 fundetur † in impedimentis, quæ si non subsistunt, vt dicetur in tertia inspectione vtique nulla est habenda ratio huius dicti *Aret. in c. quoties num. 10. & seqq. iuncto num. 17. & seqq. & ibi etiam Abb. num. 6. versic. oportet. ergo quòd illa credulitas. Felyn. num. 10. ante finem vers. & meritò de testibus.*

Circa secundum dubium huius secundæ inspectionis principalis, an scilicet dictum Presbyteri Baptistæ concludat matrimonium fuisse contractum ante conceptionem dictorum Pallauicini, & Sigismundi, visum fuit absque difficultate affirmatiuè responden. deponit enim, *quod Bernardinus, & Catherina per plures annos steterunt simul reputantes se pro legitimis coniugibus, & procrearunt* inter alios Pallauicinum:

num, & *Sigismundum*: Vnde cum fuerit præsens matrimonio, & deponat de procreatione, inter alios dictorum Pallauicini, & Sigismundi in tempore, quo steterunt simul reputantes se pro legitimis coniugibus vtique deponere dicitur de procreatione post matrimonium, cui fuerat præsens, & quo mediante intrat legitimi co-
8 niugi reputatio, de qua ipse deponit, & † de qua vti Parochus in propria Parochia plenam informationem habuisse censetur & cum quo concordant alij testes DD. de Rangonibus mox citandi. Et ex eo quod procreati deponantur in tempore, quo Ber-
9 nardinus, & Catharina se pro legitimis † coniugibus reputabant, legitimi dicuntur *Dec. cons.* 180. *num.* 3. cum talis coniugum professio, dum non agitur de alterius ma-
10 trimonij præiudicio plenè probet † inter eos matrimonium præcedens *Mandel. cons.* 180. *num.* 1. & 2. & ex cohabitatione plurium annorum, vt supra per eum testificata, fauore legitimitatis, matrimonium præcedens præsumatur *Abb. in c. lator. num.* 6. *qui fil. sint legit. Ceph. cons.* 435. *num.* 64. & præsertim in proposito casu, in quo isti procreati probantur longè post mandatum de dispensan. anni 1508. & sic post tractatum matrimonij inter Bernardinum, & Catharinam, quo fit, vt per tractatum huius-
11 modi, & copulam † inde subsequutam matrimonium inducatur præsumptum iuris, & de iure *Boer. cons.* 40. *num.* 106 Quinimò vbi præcessit tractatus de contrahen. sufficit deinde consensus cum
12 aliquo signo, vel nutu, sine aliqua † expressione verborum, *Calder. cons.* 5. *in fin. de sponsal.* ita explicans *glos. in cap. si*
13 *inter de sponsal.* Accedit quod cum lex in quantum potest, faueat filijs, vt † sint legitimi, *Decian. d. cons.* 152. *sub. num.* 1. *versic. & quia lex.* In dubio præsumendum est filium natum post matrimonium, & non ante, *Ruin. cons.* 51. *sub n.* 20. *vers. præterea ex quo matrimonio fuit contractum lib.* 5.

Neque obstat, quod d. Presbyter Baptista examinatus 12. Nouembris 1533. & interrogatus de tempore matrimonij respōdeat, *quod de eo non recordatur, sed quod iudicio suo sunt 30. anni, vel circa, parum plus, vel minus*, vnde videtur concludere matrimonium fuisse contractum ante obtentam dispensationem die 29. Maij 1508. & ante diem 3. Ianuarij 1510. in quo DD. Rangoni prætendunt illam fuisse executam. Quia huic motiuo abundè fuit responsum in alijs decisionibus, & nunc fuit replicatum, satis constare ex prædictis quod dictus Presbyter Baptista fuerit præsens matrimonio, nec huiusmodi depositio ex hoc
14 eliditur, cum vt aliàs dictum fuit, stent † simul quod fuerit præsens matrimonio, licet non probet tempus iuxta sæpè allegatam doctrinam *Bart. in l. de ætate num.* 7. *vers. interrogatæ de anno ff. de minor*, nec potest fieri vis illis verbis, *quod iudicio suo sunt 30. anni parum plus, vel minus, &c.*
15 cum circa hoc tempus † iudicet, dum prius respondit de illo non recordari, *Bart. in l. quid tamen.* §. *si arbitrer. nu.* 3. *ff. de recept. arbitr.* Vnde etsi explicitè non probet tempus matrimonij, sufficit quod probet procreationem post dictum matrimonium, vt patet ex prædictis, & abundè fuit satisfactum in alijs decisionibus, & in puncto, *Alex. in cons.* 149. *nu.* 1. *in fin. & nu.* 2. *lib.* 5. vbi quod si Testes fuerunt præsentes
16 primo matrimonio, licet circa tempus † deponant per verbum, iudicio suo, aut per æquipollentia verba, hoc non vitiat probationem testis deponentis de tempore, per verba prædicta, si circa negotium principale deponit de scientia ex proprio sensu corporis, vt est casus noster, quia Presbyter Baptista fuit præsens matrimonio, & allegat *tex. in d. l. quid tamen* §. *arbiter, cum ibi notatis per Bart. de arbitr. & allegat. etiam Io. Andr. ad speculatorem in tit. de test.* §. *nunc tractandum in additione incipiente hoc ergo intendit*: vbi quod hoc casu distinguitur iudicium à testimonio. Imò, quod plus
17 est, augetur magis † fides huius testis deponentis dubitatiuè de tempore, *Angel. in cons.* 25. *pro decisione quæstionum num.* 4. quem sequitur idem *Alex. cons.* 66. *num.* 4. *lib.* 2. Et dum de tempore deponit non bene memor, dubitatiuè, & cum dictioni-
18 bus † *in circa, & parum plus, vel minus*, non dicitur discordare, sed potius concordare cum alijs probationibus certum tempus continentibus, prout firmatum fuit coram *san. me. Greg. XV. decis.* 390. *num.* 8. Vndè cessat quod iste testis videatur concludere tempus matrimonij ante dispensationem anni 1508. super quo etiam emanauit peculiaris *decis. coram bo. me. Cardin. Sacrato* 11. *Ian.* 1616. & quoad scripturam 3. Iannuarij 1510. prætensæ executionis vltra præmissa, intrant aliàs ponderata per Rotam contra fidem dictæ scripturæ post *decis.* 949. *bo. me. Card. Seraph.* quæ à DD. de Rangonibus allegabatur, vltra quod firmatum fuit dictos Pallauicinum, & Si-

agitur natos fuisse de anno 1511. & respectiuè 1512. & sic longè post dictam prætensam executionem.

Circa tertium dubium, an ex dicto præfati Presbyteri Baptistæ vnà cum alijs habeatur plena probatio, quod matrimoniũ fuerit contractum ante procreationem dd. Sigismundi, & Pallauicini: Vt dictum fuit
19 in alijs decisionibus, licet † in ore duorum vel trium stet omne verbum, nihilominus & vnicus testis probat, quando cum dicto ipsius concurrit fama, vel coniecturæ, ma-
20 ximè quando coniecturæ, † & præsumptiones ducuntur ex circunstantijs facti, hic autem, vt fuit etiam ponderatum in alijs decisionibus, Bernardinus de Franzosijs, & Ioannes de Magistris testes DD. de Rangonibus deponunt de auditu publico, & sic de publica voce, & fama Bernardinum desponsasse Catharinam, & eam in vxorem accepisse, & abinde citra inter alios filios suscepisse Pallauicinum, & Sigismundum; & idem deponunt de auditu Barocciu de Burgo pariter testis DD. de Rangonibus, & Raymundus del Pizzo, qui etiam distinguit filios natos ante, & post matrimonium, & expresè in dicto optimè concludit Damianus Cornazzanus, qui licet sit examinatus pro DD. Pallauicinis contra Fiscum, & sic cum parte diuersa, negari tamen non potest, quin faciat aliquod adminiculum, maximè cum in dicto plenè concludat.

Et non solum, vt dictum est, adest depositio Presbyteri Baptistæ, qui fuit præsens matrimonio, & publica vox, & facta adminiculata ex dicta depositione Cornazzani, & Ioannis Petri de Betuschis, qui licet fuerit nulliter examinatus, tamen fuit examinatus cum interrogatorijs partis, & vt supra relatum fuit optimè in dicto concludit,
21 † & nullitas examinis cum sit ex eo solum, quod fuit examinatus in termino reprobatorio, non est talis considerationis, vt non possit inseruire pro adminiculo: sed adest etiam communis reputatio, vt supra pon-
22 deratum est, † qualificata, quæ vnà cum fama, & adminiculis probat legitimationem, vt per DD. allegatos in alijs decisionibus, & dixit *Rota in causa Cæsaraug. Status de Morata 7. Iunij 1585. coram Bubalo.* Quod autem Pallauicinus, & Sigismundus essent nati post matrimonium probant dictus Ioannes de Magistris, & Presbyter Baptista, & ista communis reputatio coadiuuatur ex depositione Stephani de Caballis, & ex testibus examinatis per D. Eugismundum, de quibus in præsenti dubio frosinam contra DD. de Rangonibus, vt fuit ponderatum in alijs decisionibus, vbi responsum fuit obiectis in contrarium factis, in quibus etiam decisionibus fuerunt ponderata adminicula, nempè mandatum de dispensand. Confessio Bernardini, qui distinxit in suo testamento filios natos ante & post matrimonium, & alia, vt latè in dictis decisionibus, in quibus abundè etiam fuit responsum ad famam, quæ prætenditur in contrarium, & alia obiecta, quæ hodiè repetuntur, responsiones enim in illis decisionibus datæ placuerunt Dominis, ita vt superfluum sit idem in hac decisione repetere.

Quantum attinet ad tertiam inspectionem circa impedimenta matrimonij, super quibus duo Procuratores, & duo ex tribus Aduocatis ex professo scribebant illa reducuntur ad sex capita. Primò ad raptum qui cum esset raptus sponsæ, prætendebatur, quod etiam ante Concilium Triden-
23 tinum nedum † impediret matrimonium contrahendum, sed etiam dirimet contractum ex *c. Statutum 27. q. 2.* Secundò ad adulterium cum fide data. Tertiò ad machinationem in necem primi viri. Quartò ad copulam habitam cum Martha sorore Catharinæ, & Margarita nepte ipsiusmet Catharinæ, & cum Comina eiusdem Ca-
24 tharinæ filia, quæ tria postrema † impedimenta dirimunt matrimonium contractum ex allegatis per *Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 6. per totam.* Quintò, quia non constabat de morte primi viri Catharinæ. Sex-
25 tò, quia non constat fuisse seruatas † solemnitates de iure requisitas, vt inde filij nascerentur legitimi, de quibus in *cap. 1. 30. quæst. 5. & in cap. fin. de clandest. despons.*

Et quoad primum caput circa raptum duæ afferuntur probationes, videlicet testes de fama, & auditu. Secundo testes de visu. Quantum attinet ad testes de fama & auditu, cum de tempore examinis non essent lapsi 60. anni à die prætensi raptus, prædicti testes non probant, cum fama non
26 probet, nisi in antiquis, quod tempus † antiquum in teste est sexaginta annorum secundum obseruantiam Rotæ, *vt in decis. 5. num. 3. par. 3. diuers.* Quantum verò attinet ad testes de visu, testes, qui de hoc deponunt, sunt à Rota reiecti, & ideò nihil probant, cum in hac materia
27 quæstio sit, an testes debeant esse † omni exceptione maiores, vel sufficiant habiles ex de-

ex deductis per *Farinac de testib. quæst.* 162 *limit. 6. per tot.* quales non sunt isti. Nam Cæsari della Vela, & Galeatio de Nardo non esse fidem adhiben. resolutum fuit 24. *Nouembris* 1599. *coram bo. mem. Card. Seraph. vt in decis.* 1330. & rursus idem Cæsar fuit reprobatus 5. *Septemb.* 1603. *coram Illust. Milino*. Carlino autem de Artusis, quod fides non esset adhibenda, bis fuit resolutum *coram bo. mem. Card. Seraph.* 14. *Martij*, & 16. *Maij* 1594. *vt in decis.* 1069 & 1076. Et licet *sub die 26. Octobris* 1594. *fuerit postea dictum, quod Domini præfatum Carlinum non reijciebant, sed reseruabant illum arbitrio videndum cum alijs testibus*, attamen 4. Iunij. 1604. *coram Illustriss. Millino resolutum fuit dictum Carlinum non esse testem idoneum*. Bernardinum autem de Brunerijs propter varietates, & quia erat
28 subditus, † ac rusticus, Domini 16. Martij 1551. non habuerunt pro integro, & candido teste, vt per *Put. decis.* 375. *lib.* 3. & tandem Iacobo Marotio postremo testi non esse fidem adhibend. resolutum fuit 24. *Maij* 1602. & 28. *Aprilis* 1603. *coram Illustriss. Millino*. Nec huiusmodi raptus comprobatur, ex eo quod Ioan. Antonius pater mariti Catharinæ fuit interfectus, quia non constat è Bernardino fuisse inter-
29 fectum, cum testes † deponant de fama, & auditu, qui propterea in hoc casu non probant, vt dictum est; nec quoad hoc habenda est ratio Cæsaris della Vela, & Angeli Dominici vt supra reiectorum, ex supradictis, & inferius dicendis.

Et circa hoc caput cessat omnis difficultas, & quia vt in alijs decisionibus fuit dictum, licet de iure antiquo, *vt in c. de puellis, in c. si autem, & in c. placuit* 36. *q.* 2.
30 † raptus nedum impediret matrimonium contrahendum, sed etiam dirimeret contractum, quod & hodie statutum fuit per *Sac. Conc. Trident. sess.* 24. *c.* 6. *de reform. matrim.* Attamen matrimonium, de quo agitur, fuit contractum ante Conc. Trid. & post dictos canones antiquatos per *c. fin.*
31 *de raptor*. Ex cuius dispositione † raptus impedit quidem matrimonium contrahen. sed non dirimit contractum, & ideo quicquid de ipso raptu dicendum esset, de illo non est agendum. Ad illud verò quod hodie replicabatur circa interpretationem
32 text. in dicto *c. fin.* † quod scilicet loquatur, quando rapitur puella: sed quando rapitur sponsa alicuius, iste raptus impedit nedum matrimonium contrahendum, sed etiam dirimit contractum, *vt in d. c. statutum* 27. *q.* 2. fuit responsum per Dominos hanc assertionem nullibi probari, cum text.
33 † ille solum impediat matrimonium contrahendum cum rapta sponsa alterius, vel vxore defuncto viro, non autem dirimat contractum cum eadem sponsa, vel alterius vxore defuncto tamen viro: ille enim text-
34 † vult solummodo, quod post contractum matrimonium vir anathematizetur vsque ad satisfactionem, hoc est, donec pœnitentiam agat de rapina, vt ibidem explicat *glos. & Turrecren. in fin.* & propterea merito ibi glos. 1. expresse notat; quod si prædicti contrahant, matrimonium tenet *argum. text. in cap. accedens. de rapt. qui est tex. in cap. fin.* in alijs decisionibus allegatus, & idem dicit *Veracrux in Specul. coniug par.* 1. *art.* 25. *in princ. in* 1. *conclusione* dicens, quod non possent contrahere sine peccato,
35 & † quod si ignorarent inuincibiliter tale impedimentum, excusarentur à peccato, *Sanchez de matrim. lib.* 7. *disp.* 12. *num.* 43. & hanc esse communem sententiam dicit *Gutier. de matrim. c.* 86. *num.* 5. *Sotus super* 4. *q. vnica dist.* 37. *vers. de raptore alienæ sponsæ, & inferius vers. circa hos omnes casus, & vers. tandem ad pacandas conscientias*, vbi dicit, Episcopum posse super hoc impedimento dispensare, & si consuetum est non petere dispensationem, euitari peccatum mortale, & vbi non est hominum memoria, vt Episcopus dispenset vi-
36 deri tacitè consentire, & aduertit quod † dictum *c. statutum* est Concilij Prouincialis ac tandem subdit ad pacandas conscientias notandum esse, quod etiam vbi adesset consuetudo petendi dispensationem, quaquam esset peccatum mortale absque illa contrahere, postquam tamen contractum fuerit matrimonium, nulla opus est dispensatione, quia & matrimonium solidum est, im-
37 pedimentum, aut solutionem † matrimonij inducit, aut exactionem debiti coniugalis impedit, & idem dicit in substantia, *Paludan super* 4. *distin.* 34. *q.* 1. *art.* 1. *conclus.* 1. & *seqq. Matienz. lib.* 5. *recompil. glos.* 1. *rubr. nu.* 142. vbi expressè quod illud est impedimentum impediens absque
38 dispensatione, non autem dirimens † matrimonium, licet aliud sit hodie post Concil. Trident. *Caietan. ad S. Tho.* 2. 2. *q.* 154 *art.* 7. *in fin.* vbi clarissimis verbis hoc dicit. *Guliel. Estius in* 4. *sentent. dist.* 34. *col.* 2. *vers. sunt quidem, & alia impedimenta non dirimentia, Michael de Palatio super eod.* 4. *dist.* 34. *col.* 12. *in prin. ver. est aliud quoque impedimentum, sed non dirimit fol. mihi*

39 779. qui licet dicat inter † raptorem, & vxorem alterius raptum non posse consistere matrimonium vtique loquitur viuente primo viro, non autem eo defuncto, quia text. in dicto *cap. statutum* procedit præsertim in sponsa de præsenti, & dicit *glos. ibidem in vers. rapuerit. Hugo. Archidiacon. Bellamer. & Turrecrem.* quos allegat *Sanch. vbi sup. num.* 45. Vnde cum text. ipse, & omnes Doctores supracitati dicant, quod impedimentum raptus alterius sponsę non dirimit contractum, vtique si text. loquitur etiam de sponsa per verba de præsenti, de vxore etiam est intelligendus quod non dirimat contractum, primo viro defuncto, &
40 regula est generalis, † quod impedimentum Canonicum debet habere decretum irritans, nec sufficit simplex prohibitio sine irritatione eius, quod fit in contrarium, sicut in *c. 2. de pœnitent. & remiss.* prohibetur ille, qui Sacerdotem occidit, ne vnquam
41 † contrahat matrimonium omnibus diebus vitæ suæ, quia si ille talis contrahat, licet mortaliter peccet tamquam transgressor Apostolici præcepti, tamen matrimonium censetur Canonicum, & non dirimitur in futurum, vt notat post alios *Thom. de Argentina super 4. sent. l. 4. dist. 34. a. 1. post princ.*

Quo verò ad secundum caput de adulterio cum fide data, quicquid deponat Cæsar della Vela, & Bernardinus de Brunerijs aliàs Pazzainus, nihil probant, cum non
42 sint † idonei testes, & vt dictum est à Rota fuerint reiecti. Barotius autem de Burgo, Ioannes de Magistris, Hieronymus de Ronco, & Bernardinus Zacchaninus deponunt de simplici auditu, & ideo non probant, Presbyter Baptista deponit de con-
43 fessione extraiudiciali Bernardini, quæ etiam de iure Canonico non probatur per vnicum testem, sed ad minus duo requiruntur, itaut non valeat consequentia, duo plene probant confessionem extraiudicialem, ergo vnus semiplenè *Put. decis. 466. l. 2. in correct.* & nihilominus confessio co-
44 niugum etiam vtriusque † in præiudicium matrimonij ad effectum irritandi non probat, *c. super eo, qui cogn. consangu.* & in puncto fidei datæ *Io. And. in c. finali. de cognat. leg. n. 7.* Angelus Dominici deponit de confessione Catharinæ facta præsente Bernardino, sed ex supradictis nihil probat, & coram *Put. 13. April.* 1551. Rota dixit quod eius fides erat debilitata; ideoq; videndi essent alij testes, ex quibus prætendebatur datio fidei, & videretur an iste testis, vnà cum alijs præfatam fidei dationem probaret. Quare cum ex præfatis pateat nullam resultare probationem, meritò dictum fuit in alia decisione, quod iste testis censebatur à Rota reiectus, quia vt videre est apud *Verall. decis. 276. in fin. lib. 3.* sen-
45 sus Rotæ fuit quod eius fides † debilitetur, sed quod posset coniugi cum alijs testibus habilibus, quales saltem respectu dicti non sunt in casu isto.

Quo verò ad tertium caput de machinatione necem primi vir ex supra deductis non est habenda ratio testium deponentium de auditu, & fama, quia non versamur in tempore antiquo, & quamuis de auditu à Bernardino deponat Galeatius
46 de Nardo, vt tamen dictum est † testis iste tanquam vnicus non probat confessionem extraiudicialem, & cessat omnis difficultas, cum 24. *Nouemb. 1599. coram bo. mem. Card. Seraph.* fuerit à Rota reprobatus, vt dictum est, prout etiam reprobati fuerunt aliqui ex testibus, qui deponunt de auditu, & fama, nempe Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusis, Iacobus de Gazijs, vt in decisionibus relatis. Et tanto magis cessat difficultas ex depositione duorum testium eorumdem DD. Rangonorum, videlicet Ioannis de Magistris, & Antonij del Dosso super 14. interrogatorio, ex quorum dictis colligitur ipsum Io. Petrum naturali morte obijsse in propria in domo.

Quantum attinet ad quartum caput de copula habita cum Martha sorore Catharinæ, & Margharita nepte, ac Comina filia, circa Martham plerique ex testibus à Rota sunt reprobati, videlicet Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusijs, Galeatius de Nardo, vt in allegatis decisionibus, & Gabriel de Merlis, *sub die 11. Ianuarij, & 18. Martij 1602.*
47 *coram Illustr. Millino*: Cæteri deponunt † de auditu, & ideo non probant, vt dictum est, & præterea non concludunt in dicto, quia non deponunt de tempore ante matrimonium, quod per subsequentem copulam cum affine dirimi non potuisset, vel non deponunt de scientia Catharinę, prout fuisset necesse ad tollendnm eius bonam fidem, vel non deponunt quod ista audiuerint ante litem motam respectiuè. Et circa copulam Margharitæ neptis Catharinæ non est habenda ratio depositionis Cæsaris della Vela, & Angeli Dominici, cum vt sæpè dictum fuit, reiecti fuerint: de alijs verò testibus minus habenda est ra-
48 tio, cum deponant † de auditu, & fama,

quæ

quæ in hoc casu, vt dictum est non probat, vt patiuntur supradictos defectus in dicto. Tandem circa Cominam dantur quinque testes, quorum quatuor, nempè Angelus, Cæsar, Bernardinus, & Iacobus fuerunt à Rota reprobati; quintus verò nempè Io. Antonius de Monteulmo non
49 probat, tum quia est de auditu, † tum quia est vnicus, tum quia non concludit in dicto, vt supra de alijs consideratum est.

Quantum attinet ad quintum caput, circa obitum primi viri Catharinæ de tempore secundi matrimonij, onus probandi non incumbit DD. Pallauicinis, sed Do-
50 mini de Ragonibus tenentur probare vitam, vt abundè fuit firmatum 2. *Decemb. 1605. coram san. me. Greg. vt in decis. 228. & prius coram Robusterio 2. Decemb. 1573. vers. non obstat quod Catharina.* In qua decisione ponderatur etiam ex eisdem testibus Ragonorum constare de morte Ioannes Petri ante matrimonium Bernardini cum Catharina.

Quo verò ad sextum, & vltimum caput impedimentorum, scilicet, non constare
51 fuisse † seruatas solemnitates, vt inde filij nascerentur legitimi, de quibus in *c. 1. 30. qu. 5. & in cap. fin. de clandest. de sponsat:* fuit responsum, quod cum ex prædictis constet matrimonium fuisse contra-
52 ctum, præsumltur † contractum secundum leges, & prout licitum est, vt in *c. ad audientiam de præscript. Alciat. reg. 2. præsumpt. 1. nu. 2. & 3.* & latè fuit deductum *in decisione facta 8. Iunij 1626.*

Et prædicta omnia eo magis placuerunt Dominis, cum versemus in iudicio posses-
53 sorio & matrimonium † principaliter non discutiatur, sed incidenter ad effectum legitimæ successionis. Vnde leuiores probationes sufficiunt iux. *cons. Gemin. 27. nu. 8. & seqq.* quod alij plures sequuntur cumulati in decisione facta prædicta die 8. Iunij, & Rota ipsa sequuta fuit prius in hac causa 20. Martij 1556. coram Antonio Augustino: Et ideo sufficit quod Pallauicinus, & Sigismundus fuerint in quasi possessione legitimitatis verè non fictè ad effectum, vt ista quasi possessio nedum ipsis, sed etiam habentibus causam ab illis suffragetur, vt fuit ponderatum in alia decisione, in qua prout in alijs, respondetur cæteris obiectis, quæ hodie ab informantibus repetuntur.

Et ita conclusum, vtraque parte informante.

** Idest sub diebus 8. Iunij 1626. & 24. Martij 1628. & 26. Iunij eiusdem anni coram bo. me. Coccino sunt decisiones 16. 162. & 201. & infra adest alia sub. 14. Decemb. 1629. coram eodem est decisio 330.*

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Cracouieñ Iuris legendi.

Die Veneris 30. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Docendi facultas idoneis non est deneganda & aliqua de Magistris, & scientia adducuntur. Item quando consuetudo in aliquo casu substineri non possit, & nonnulla de præscriptione.

SVMMARIVM.

1 *Legendi facultas, etiam in Vniuersitatis concurrentia, de iure communi, an sit permissa idoneis.*

2 *Legendi facultas non est deneganda ei, qui idoneus est.*

Quia per consequens denegaretur doctrina ignorantibus, quam dispensare aliis tenetur, num. 2.

3 *Doctrina pro cibo accipitur.*

4 *Professores scientiarum plures esse debent, vt sit locus disputationi, qua scientiæ, & doctrinæ veritas magis elucescat.*

5 *Iudicium integrum est, quod plurimorum sententia confirmatur.*

6 *Veritas perfectissima reuelatur per ampliores homines.*

7 *A Sapientibus pluribus, quod quæritur, facilius inuenitur.*

8 *Magistri amor multum valet ad discendum, & acceptus modus legendi.*

9 *Ciuitas indiget pluribus.*

10 *Plures requiruntur in omni genere negotiationis artificij & artis, ne ad aliquos priuatiuè reducuntur.*

11 *Docendi facultas idoneo, petita licentia, non est interdicenda.*

12 *Viri idonei, & litterati, si voluerint regere studia litterarum, sine molestia hoc est eis permittendum.*

13 *Magistri primum moribus, demum facundia excellere debent.*

14 *Consuetudo contra vtilitatem Ecclesiæ valere non debet.*

15 *Consuetudo sacris Canonibus inimica dicitur corruptela.*

16 Con-

22 *Consuetudo rationabilis illa appellatur, quam iura non improbant.*

23 *Consuetudo irrationabilis dicitur illa, quæ à iure improbatur, & est contra neruum Ecclesiasticæ disciplinæ, & libertatem.*

24 *Consuetudo non nocet alicui in particulari, sed ius in communi, quoad omnes constituit.*

25 *Præscriptio respicit priuatam vtilitatem.*

26 *Præscriptio sine possessione non procedit.*

27 *Tantum præscriptum, quantum possessum.*

28 *Possessionem acquirens ex voluntate Domini per apprehensionem partis acquirit possessionem totius.*

29 *Possessionem acquirens contra voluntatem Domini per possessionem partis, non acquirit totum.*

30 *Iurisdictio ex voluntate Domini acquisita, per vnum iurisdictionis actum, acquiritur possessio totius.*

31 *Iurisdictionis præscripta contra voluntatem Domini, non intelligitur præscripta potestas coercendi.*

32 *Iurisdictio sine coertione inutilis est.*

33 *Præscriptiones restringuntur ad actus, per quos exercentur, & proprios facti terminos non excedunt.*

34 *In iuribus distinctis, & separatis, per possessionem vnius, non acquiritur possessio totius.*

35 *Præscriptio, & consuetudo omnis contra ius commune non extenditur extra rem, aut personam, qua versata fuit.*

36 *Præscriptio in seruitutibus nec iuribus negatiuis, non incipit, nisi à die prohibitionis, & acquiescientiæ.*

37 *Interdictum, vt possidetis, non decernitur sine possessione.*

38 *Manutentio, vbi adest iuri, communis resistentia, non datur.*

39 *Ius commune publicæ vtilitati patrocinatur.*

40 *Priuilegium absque limitatione, sine dubio respicit etiam futura.*

41 *Seruitutes imponi, & acquiri possunt etiam futuris ædificijs, quæ nondum sunt.*

42 *Priuilegium trahitur ad res futuras.*

43 *Priuilegio concesso alicui propter publicam vtilitatem non potest ei renunciare.*

DECISIO CCLXV.

FVIT per Dominos conclusum, sententiam Rotalem pro Collegio Societatis IESV contra Vniuersitatem Cracouieñ latam 1627. 7. Iulij confirmandam esse, quia habilitas, & Magistrorum approbatio ex Societate IESV, liquet ex priuilegio san. mem. Pij V. vt benè dictum fuit in decisionibus in hac causa factis, coram Reuerendiss. D. meo Decano * Et facultas
1 legendi † etiam in vniuersitatis concurrentia, *iure communi in c. 1. & cap. quanto de Magistris*, & in dicto priuilegio Pij V. eis permissa est, & auctoritas impediendi, expresse interdicta fauore publico Ecclesiæ existit. Quia vt docet *glossa in d. cap.*
2 *1. verb. qui sit idoneus*, ei qui idoneus † est non est deneganda licentia docendi. Quia per consequens denegaret doctrinam ignorantibus, quam dispensare alijs tenetur, *secundum text. in cap. reuertimini 65. ibi, & in horreum Dei intulerint cibos, hoc est scripturæ sanctæ alimenta, in Ecclesia populis ministrauerit 16. quæst. 1. & vt traditur in d. cap. 1 in fine. Ecclesiasticum profectum nititur impedire*: Imò dicam, Mini-
3 nistris Ecclesiæ alimenta interdicere, † cum doctrina pro cibo sumatur *in d. c. reuertimini.* Vnde habet locum regula text. *in leg. necare videtur 4. ff. de liber. aguoscen.* Et quamuis vniuersitatis professores idonei sint, expedit tamen, vt Collegas habeant, vt tradit *Io. Andr. in cap. quanto nu.*
4 *3. de Magistris*, vt sit locus disputationi, † qua scientiæ, & doctrinæ veritas, magis elucescit, *l. vlt. §. mixta*, ibi, *vt Henricus Modestinus, & notando, & disputando, benè, & optima ratione decreuit. ff. de mun. & ho-*
5 *nor.* Et vt sacri Canones attestantur, † integrum est iudicium, quod plurimorum sententijs confirmatur *cap. prudentiam 21. in princ. de offic. & potest. iud. deleg.* & per
6 ampliores homines perfectissima veritas reuelatur, *l. fi. C. fideic. cap. extra conscien-*
7 *tiam 64. dist.* & quod à pluribus † sapientibus quæritur, facilius inuenitur, *c. de quibus 20. distin.* & ad discendum, multum valet amor Magistri, & acceptus modus
8 legendi, † quia aliquis cum vno proficeret, qui cum altero non proficeret, vt post Ostien. tradit *Ioan. Andr. in d. cap. quanto in fine de Magistr.* Sicut etiam in cæterarum rerum commercio Reip. inter est plures esse per quos expediatur, vt ex Platone refert I. C. Calistratus in *l. 2.* ibi *indi-*
9 *get enim † Ciuitas pluribus, vtique rusticis, & alijs conductoribus, & alijs ministrantibus, inuehentibus, & euentibus singula. ff. de nundinis.*

Et generaliter in omni genere negotia-
10 tionis † artificij, & artis, ne ad aliquos priuatiuè reducantur, admonet Principes, *Greg. Lopez in l. 2. tit. 7. par. 5. gloss. 2. in fine*, ibi, *aduertant tamen Principes concedentes ista priuilegia, nè concedant contra publi-*

blicam vtilitatem, *neue ob ditandum vnum*, *alios destruant*, *neque dona ingenij*, *& naturæ*, *quæ Deus dat hominibus*, *Principes prohibeant*, *iubendo*, *quod vnus solus exerceat talem artem*, *vel tale officium*; *sed præ oculis habeant Deum*, *& publicam vtilitatem*. Ad idque respexisse videtur decretum Concilij Lateranensis relatum in *cap. 1. de*
11 *Magistris*, ibi, *Neque † docere quenquam qui sit idoneus*, *petita licentia interdicat*. *& Alex. III. in cap. quanto*, *eod. tit.* ibi, distinctè præcipientes, vt quicunque viri
12 idonei, † & litterati voluerint regere studia litterarum; sine molestia, & exceptione quaslibet scolas regere permittantur. Et nemo est, qui nesciat Patres Societatis IESV idoneos esse Magistros, & tales, vt expostulat *gloss. in d. cap. quanto*, *verb. ido-*
13 *nei*, ibi, *huiusmodi autem † Magistri*, *primum moribus*, *demum facundia excellere debent*, *l. Magistros C. de profess. & medic.* testemque doctrinæ conuersationem bonam habere *c. Valentinianus 63. distin.* Eaque ratione motus Alexander Quartus contra vniuersitatem Parisiensensem, quæ Patres Ordinis Prædicatorum ab vniuersitate eiecerat, & in suo Monasterio Scolasticos audire lectiones prohibuerat, rescripsit ad eorum restitutionem; sua excommunicationis pœna, factum Vniuersitatis in Contumeliam Creatoris, & animarum iacturam, & publicæ vtilitati contrarium asserens, & affirmans, vt refet doctissimus R. P. F. *Lucas Vvadingus tom. 2. Annal. Minor. pag. 129. & seqq.*

14 Et cum consuetudo his † contraria versetur contra vtilitatem Ecclesię, valere non debet, *ex tex. in c. 1. de consuetud. & ibi gloss. & Abb.* nec potest iuramento confirmari *cap. 1. de his* quæ fiunt à maiori parte Capi-
15 tuli. Nam consuetudo † sacris Canonibus inimica, dicitur potius corruptela, *c. cum venerabilis 7. de consuet.* Nec valet
16 consuetudo † veritati & statutis Canonicis contraria, *c. cum causa de sentent. & re iudic. cap. clerici de iudicijs* & in præscrip-
17 tione immemorabili, † bona fides etiam desideratur, vt Dominus meus Decanus rectè notauit in suis decisionibus, & probat textus sic communiter ab omnibus receptus *in cap. fin. de præscript. gloss. verb. nisi in c. 1. eod. tit. lib. 6. & ibi Io. Andr. & cæteri DD.* & cum pluribus relatis *Couar. in reg. possessor. 2. par. §. 8. num. 4. Molin. de primog. lib. 2. c. 6. num. 67. Azeued. in lib. 1. ex num. 26. tit. 15. lib. 4. recop. Gratian. discept. forens. cap. 52. ex num. 28. &*
18 *cap. 78. num. 74.* nec plus auctoritatis † potest consuetudo habere quàm lex *l. de quibus ff. de legib. l. 2.* ibi, *non vsque adeo sui valitura momento*, *vt aut rationem vincat*, *aut legem*, *C. quæ sit longa consuetudo*.
19 Lex autem † debet esse iusta *cap. erit autem lex 4. distin.* & ideo consuetudo, quæ
20 non est rationabilis, † ex transcursu temporis non firmatur, immò potius damnatur: cum tanto sint grauiora peccata, quan-
21 to diutius infelicem animam detinent † alligata, vt traditur in *c. vlt. de consuetud. vbi gloss. verb. rationabilis*, appellat con-
22 suetudinem rationabilem, quam iura † non improbant per *tex. in cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. poss. & propr. c. Abbate de verb. signif. c. cum dilectus. eod. tit. de consuet.* Irrationabilem verò, quæ improbatur à iure, & generaliter per quam aliquid
23 fit contra neruum † Ecclesiasticæ disciplinæ, siue libertatem, quem ibi sequuntur *Abb. & cæteri DD.*

Præcipuè, quod non versamur in terminis consuetudinis, sed in præscriptione dumtaxat, inter quas hæc versatur diffe-
24 rentia, quod consuetudo, † nec prodest, nec nocet alicui in particulari, sed ius in communi quoad omnes constituit, & acquirit omnibus eius regionis, aut populi ciuibus, neque certus est aliquis, qui præscribat, neque contra quem præscribatur.
25 Præscriptio † verò ei vtilitatem, & ius priuatum acquirit, qui præscribit, & contra quendam priuatum instituitur, & eius priuatum incommodum vt tradunt *Abb. in c. vbi num. 20. de consuetud. Couar. in reg. poss. 2. par. §. 3. num. 2. & lib. 1. Var. cap. 7. num. 8. vers. 10. & late Matienz. in l. 1. tit. 7. lib. 5. recop. glos. 6. Molin. lib. de primogen. cap. 6. ex num. 9. Ioan. Garz. de expens. cap. 9. num. 47. Guttier. canonic. qu. lib. 2. quæst. 21. num. 68. & 69. Gratian. discept. for. c. 561. ex num. 24.* & sine pos-
26 sessione † præscriptio non procedit *l. sine possessione 25. ff. de vsucap.* Neque vltra præscriptio extenditur quàm possessio: cum certissima sit in iure regula, quæ docet,
27 tantum † præscriptum quantum possessum *l. 1. §. Iulianus erit*, ibi, *quoadusque ingressus est*, *eo vsque ei interdictum competere. ff. de itinere actuque priu. vbi Bart. in §. si quis hoc interdicto*, admonet doctrinam illam semper esse notandam, *cap. auditis c. cum olim*, *vbi notat Abb. de præscript. cap. quoad translationem de off. deleg.* & optimè docet. *Ias. in l. 3. §. 1. ex num. 35. ff. de acquir. possess.* quamuis acquirens possessionem

28 nem ex † voluntate Domini per apprehensionem partis acquirat possessionem totius *l. 3. §. & adipiscimur. ff. de acquir. poss.* acquirens tamen possessionem contra vo-
29 luntatem † Domini per apprehensionem partis, solum possessionem illius dumtaxat acquirit, non verò cæterarum partium, *leg. quod meo* 18. §. *vlt.*, ibi, *Si cum magna vi ingressus est exercitus, eam tantummodo partem, quam intrauerit obtinet. ff. de acquir. possess. c. cum in tua, de decimis*, & ibi *Abb. in 2. & 3. notab.* vt in iurisdictione ex vo-
30 luntate Domini acquisita per † vnum iurisdictionis actum, eius voluntate factum, acquiri possessionem totius, sed contra voluntatem Domini solum acquiri speciem iurisdictionis, circa quam actus versantur, docet *Bart. in d. l. 1. §. si quis hoc interdict.* & post *Alex.* & alios sequitur *Ias.* vbi supra, inferens *num.* 38. quod præscripta iu-
31 risdictione contra † voluntatem Domini, non intelligitur præscripta potestas coercendi, secundum *tex. notabilem in cap. cum contingat de form. compet.* vt notarunt *Abb.*
32 *& Card.* quamuis alias iurisdictio † sine aliqua coërctione sit inutilis, *l. vlt.* ibi, *quia iurisdictio sine modica coertione nulla est ff. de offic.* eius cui mandata est iurisdictio, *cap. pastoralis*, ibi, *eo quod iurisdictio illa nullius videtur esse momenti, si coercitionem aliquam non haberet de off. delegat.* Nam
33 præscriptiones † restringuntur ad actus quos exercentur, & proprios facti terminos non excedunt, secundum *Bald. in l. fin. n. 8. vers. vnum aliud. C. comm. vtriusq; iudicij iudicij* *Ias. vbi sup. nu. 37. per tex. in d. l. 1. §. Iulianus ait ff. de itinere, actuque priu.* & in rebus, & iuribus distinctis, & separatis, quamuis existant sub aliquo iure vniuersali veluti hæreditate, & ap-
34 prehensione vnius, cæterarum nullo † modo possessio acquiritur, vt post *gloss. verb. quod autem in fin. in l. 3. §. 1. ff. de acquir. poss.* docent *Bar. ibi num. 4. Ias. num. 30. per illum text. l. 1. 1. §. veteres l. prædia ff.*
35 *de acquir poss.* & generaliter omnis † præscriptio, & consuetudo contra ius comune non extenditur extra rem, aut personam, qua versata fuit, quia ius commune per extensionem præscriptionis, aut consuetudinis non corrigitur, vt latè tradunt post *Innoc. Bart. & alios Ias. in l. de quibus, ex nu. 14. ff. de legib. Molin. lib. 2. de primog. cap. 6. num. 21. Gutier. pract. lib. 3. cap. 77. & cons. 1. nu. 36. Baldes in addit ad Suarez.*
36 *in proem. legum for. nu. 20.* & quia † præscriptio in seruitutibus & iuribus, negatiuis non incipit nisi à tempore prohibitionis dum quis conatur aliquid facere, & alius vetuit, & prohibitus destitit, & acquieuit secund. *gl. celebrem in l. qui luminibus ff. de seruit. vrban. præd. l. sequitur. §. si viam ff. de vsucap.* docent *Suar. à leg. 16. num. 3. Couar. lib. 1. var. cap. 9. num. 2. & in reg. possess. 2. par. §. 4. num. 6. Gutier. pract. lib. 4. quæst. 34. Zeuall. quæst. 3. num. 2. Io. Garz. de nobil. gl. 35. nu. 64. Gonz. super reg. 8. glos. 5. §. 6. num. 37. Gratian. discept. foren. cap. 89. num. 13. Rota decis. 536. & decis. 365. par. 2. recent.* Consequens est contra Patres Societatis IESV Vniuersitatem Cracouiensem nullam habere præscriptionem neque immemorabilem, neque ordinariam, neque interdicto possessorio retinendæ vti posse, cum prædicti Patres eius prohibitioni non acquie-
37 uerint, & sine † possessione interdictum vti possidentis non decernatur, *l. 1. cum suis. §§. ff. vti possidentis, gl. & Bart. ibi & in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 21. & 26. & Berengarius ibi præfat. 4. num. 8. ff. de antiq. possess. Anton. Gomez. in l. 45. Taur. num. 170. Menoch. de retinen. rem. 3. quæst. 73. num. 588.* Nec remedio ma-
38 nutentionis † propter iuris communis resistentiam, secundum *text. in cap. sunt personæ §. penult. & fin. de priuil. in 6. cap. 1. de præscript. eod. lib.* præcipuè cum apud Vniuersitatem titulus non adsit, & ius com-
39 mune † publicæ vtilitati patrocinetur, vt optimè considerat *Couarr. per text. & in d. §. penult. & fin. pract. cap. 17. num. 6. vers. 4. Menoch. de retin. rem. vlt. num. 24.*

Et cum priuilegium san. mem. Pij V. fuerit absque limitatione concessum,
40 non † est dubium etiam futura Collegia Societatis IESV comprehendere, secundum *text. in l. si seruitus 23. ff. de seruit. vrban. præd.* cuius hæc sunt verba: *Si seruitus imposita fuerit, lumina quæ nunc sunt, vt ita sint. de futuris luminibus nihil faueri videtur, quod si ita cantum sit, ne luminibus officiatur ambigua est scriptura, vtrum ne his luminibus officiatur, quæ nunc sunt an etiam his, quæ postea quoque fuerint, et humanius est, verbo generali, omne lumen, significari siue quod in presenti, siue quod post tempus conuen-*
41 *tionis contigerit.* Nam futuris † ædificijs, quæ nondum sunt, seruitutes acquiri, & imponi posse docet idem *text. in §. vlt.* ibi *futuro quoque ædificio, quod nondum est, vel imponi, vel acquiri seruitus potest, l. fin. §. si seruitus vendicetur l. labeo 10. ff. de seru. rust. præd. l. existimo 98. ff. de verb. oblig. c. ex p. 27. de de-*

de decimis vbi gloss. notat priuilegium 42. trahi ad res futuras, & latè prosequitur *Gonz. sup. reg. 8. glos. 9. num. 9. §. 4. ex num. 44.*

Neque obstat renunciatio, quæ allegatur facta per Patres Societatis IESV.

43 Nam cum dispositio † *text. in c. 1. & cap. quanto de Magistris*, publicam vtilitatem principaliter respiciat, & priuilegium Pij V. in fauorem Societatis IESV fuerit principaliter concessum, non potuerunt Patres ei renunciare, *ex reg. tex. in c. si diligenti de foro competen. l. ius publicum. ff. de pact. l. inter debitorem. ff. de arbitr. l. neque pignus §. priuatorum, ff. de reg. iur., vt notabiliter tradit gl. in dict. cap. si diligenti. verb. pacto priuatorum. Barbosa in l. alia §. eleganter ex num. 21. ff. sol. matr, & fuit resolutum coram bon. mem. Buratto in Cæsenaten. indultorum 4. Decembr. 1624.*

Et ita conclusum fuit, vtraque parte informante.

* *Et præsertim sub die 21. Maij 1627. est supra decisio 71. & infra habes aliam sub die 3. Decemb. 1629. coram R. P. D. Ghislerio est decis. 325.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria.

Die Mercurij 4. Aprilis 1629.

ARGVMENTVM.

Testis vnicus, quando probet. Furtum de sui natura est difficilis probationis, & quibus concurrentibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*

2 *Testis vnicus, distinctè facti circumstantias recenssens, & nullum habens interesse, ac optimam sui dicti rationem reddens, concurentibus adminiculis plenè probat.*

3 *Quod procedit in quacumque materia ciuili.*

4 *Furtum de sui natura, & à communiter accidentibus est difficilis probationis.*

5 *Confessio extraiudicialis an pobet.*

6 *Malus, qui fuit semel, adhuc præsumitur malus in eodem genere mali.*

7 *Pecunias quis subripuisse, ex quibus adminiculis animus inducitur ad perfectè credendum.*

8 *Testes de auditu à parte de tempore non suspecto, an aliquid probent.*

DECISIO CCLXVI.

DOMINI resoluerunt esse confirmandam sententiam sententiam D. Locumtenentis Illustriss. Vicarij, qua Georgius, & alij hæredes q. Christophari Piscatorij condemnantur ad restituendum Michaeli vti fratri, & hæredi q. Bartholi Anselmi scuta 1440. monetæ, quæ prædictus Christopharus furto subtraxit post mortem dicti Bartholi ex duabus eius capsis, in quibus tempore sui obitus aderant scuta plus duorum mille: Nam de senten-
1 tiæ † validitate constat ex actorum reuolutione, de iustitia verò ex testibus, & alijs datis pro parte Michaelis, & præsertim ex dicto secundi testis super duodecimo, decimotertio, & decimoquarto articulis deponentis de visu, quod Christopharus prima nocte post obitum Bartholi alteram ex dictis capsis in domo, & camera ipsiusmet Christophari existentibus, vbi etiam Bartholus obijt, instrumento quodam ferreo aperuit, & inde sacculum altitudinis vnius palmi, & circumferentiæ plusquam duorum pecunijs plenum subripuit, & quod secunda nocte aliam capsam eodem instrumento reseruauit & ab ea amouit, & secum asportauit alium sacculum pecunijs etiam plenum, & illam clausit, & priorem capsam iterum aperuit, ex qua quædam argentea extraxit, & similiter asportauit, quam postea etiam clausit eodem instrumento, & subdit, quod ex dictis pecunijs statim soluit quibusdam suis creditoribus, qui testis, cum versemur in ciuilibus distinctè facti circumstantias recenseat, & nullum habeat interesse, optimamque sui dicti rationem
2 reddat, nempè † quia præsens fuit, & omnia vidit cum conuenientibus adminiculis plenè probat *Bart. in l. 1. §. idem Cornelio nu. 3. ff. de quæst. Bart. cons. 136. sub num. 5. vers. persuadentes igitur lib. 2. Grauett. cons. 6. num. 66. vers. facit Cæs. de Graff. decis. 3. numer. 6. de probat. vbi post. Io. Andr. in cap. fin. col. 1. ad fin. de success. ab intest.*
3 quod procedit in † quacumque materia ciuili, & Rota apud *Greg. XV. decis. 247. num. 6.*

Et in casu nostro hoc procedit sine difficultate cum agatur de proban. furto commisso in propria domo, & Camera Chri-
4 stophari, & ideo versemur in casu, qui † de sui natura, & à communiter accidentibus

est difficilis probationis, *Bar. in l. si quis ex argentarÿs §. an verò hæredi num. 3. ff de eden. Castr. & Salyc. in l. si credit C. de pignor. act. Alex. cons. 24. num. 5. cum seqq. lib. 1. Crau. cons. 178. nu. 2. Alc. cons. 153. nu. 4. & 5. lib. 5. Menoch. præsumpt. 61. nu. 20. & 21. lib. 6. & de arbit. cas. 116. num. 14. Farinac. de furt. quæst. 176. part. 1. in princ. & Rota decis. 762. num. 3. vers. quia quoad furtum par. 2. recens.*

Adminicula verò in præsenti plura, & quidem vrgentissima concurrunt, & in
5 primis multum vrget † confessio extraiudicialis ipsius Christophari probata per tertium testem, cui Domini quia erat socer Christophari, multum deferebant, qui susuper duodecimo deponit, quòd post mortem Bartholi Christopharus eius gener cupiens suam conscientiam exonerare, eum anxius adiuit, eique confidenter vti patri aperuit, qualiter ipse penes se retinebat, scuta mille, & maiorem summa hæreditatis dicti Bartholi vltra nonnulla argentea, & quod vti pater vellet ei consulere, quid cum facere oporteret, cui testis consuluit, vt ad hæredis fauorem imponeret censum quantitatis apud se retentæ, quæ Christopharus imponere resoluit, & minutam formare fecit, sed morte præuentus illum imponere non potuit.

Secundum adminiculum, est quod in altera ex eisdem capsis Bartholus conseruabat quandam apocham *scutorum 383. quæ Christopharus mutuo acceperat à dicto Bartholo*, quam apocham idem Christopharus etiam dicta prima nocte subripuit & lacerauit, *& in alia sententia eiusd. D. Locumtenentis prædicti eius hæredes fuerunt condemnati ad dicti mutui restitutionem prout in d. apocha contineri probatum fuit, quam sententiam Domini confirmandam esse dixerunt die 5. Martÿ præteriti coram me, vt in decisione desuper facta*, quod adminiculum in eodem genere mali, & inter easdem
6 personas, & † cum eisdem facti circumstantijs valde etiam vrget contra Christopharum in casu nostro ad *l. de minore §. pen. ff. de qu. & c. semel. malus de reg. iur. in 6.* cum alijs congestis per *Menoch. præsumpt. 1. num. 32. lib. 5.*

Tertium, & vltimum adminiculum oritur ex rumore, qui post Christophari mortem statim inualuit, videlicet, quod ipse ex pecunijs Bartholi diues repente euaserat, & quod inde postea moriens opulentam hæreditatem reliquit, vt deponunt tertius testis super 10. & sextus super 6.
7 ex quibus omnibus simul † iunctis videtur negari non posse, quin animus inducatur ad perfectè credendum, Christopharum pecunias vt supra subripuisse iuxta ea, quæ tradunt *Paul. de Castr. in l. Lucias num. 4. ff. de ÿs qui not. infam. Crau. cons. 78. nu. 3.* cum alijs in d. *Romana mutui inter easdem partes coram me latius deductis.*

Quod autem in dictis causis de tempore mortis Bartholi adesset summa scutorum duorum mille satis DD. visum fuit probari ex sequentibus simul iunctis, & in primis ex assertione Bartholi, dum in infirmitate, qua decessit, præsente Christopharo declarauit, se habere ibi scuta duo mille, vt de auditu à d. Bartholo in præsentia Christophari deponunt primus testis super sexto, octauus, & nonus super nono, cuius assertio, maximè quia fuit de tempo-
8 re † non suspecto dubio procul adminiculatur, vt communiter notant DD. *in l. 3. §. si quis moriens. ff. ad Sillan. Iul. Clar. in pract. crimin. §. fin. si quæst. 21. num. 16.* Deinde ex assertione, seu confessione eiusdem Christophari, dum alias dixerat, *che Bartolo haueua più di due mila scudi, che lui li sapeua*, vt deponit sextus testis super sexto, *e che detto Bartolo haueua delli anelli d'oro, argento tazze d'argento, e denari*, vt deponit septimus testis super nono: prætereа ex fama inter amicos Bartholi quod ipse reliquerat scuta duo mille, & vltra in in sua hæreditate vlterius benè hoc ipsum adiuuant depositiones dicti secundi testis de visu, necnon prædicti soceri de auditu ab eodem Christopharo, vt supra: & tandem ex tribus notulis descriptis in inuentario, quæ fuerunt repertæ intus capsas manu Bartholi conscriptæ, in quibus adnotatæ leguntur variæ pecuniarum summæ, & præsertim ex vltima, in qua leguntur descriptæ pecuniæ, & alia huiusmodi ex quibus benè ad d. quantitatem scutorum duorum mille infertur: Vnde stantibus supradictis cum in dictis capsis ex dictis scutis duobus mille defecerint scuta 1440. & subtractio contra Christopharum bene probetur, meritò Domini dixerunt, sententiam prædictam esse confirmandam.

Et ita decisum Michaele tantum informante, &c.

P. D.

R. P. D. GHISLERIO.

Nouarieñ Legitimæ.

Die Mercurij 4. Aprilis 1629.

ARGVMENTVM.

Filio debetur legitima in bonis parentis professi à die emissæ professionis non expectata illius morte naturali, & ista opinio est æquior, & magis recepta.

SVMMARIVM.

1 *Monachi legitima an debeatur à tempore professionis, vel mors naturalis sit expectanda.*

2 *Opinio affirmatiua nempe quod debeatur à tempore professionis est æquior, & æquitati Canonicæ magis conuenit num. 4. & hac est sententia crebrius recepta. num. 5.*

3 *Filius non potest priuari legitima patris professi, cum in ipso ingressu competat.*

6 *Resolutio, quando est fulcita multis Doctor. auctoritatibus, & rationibus, ab ea non est recedendum.*

7 *Accurs. Pinell. Surd. & alij declarantur.*

8 *Text. in Auth. si qua mulier C. de sacrosan. Eccles. est correctus per c. cum simus de regul.*

9 *Tex. in cap. cum simus de regul. declaratur.*

10 *Mors non præsumitur.*

11 *Viuentis successio non datur.*

12 *Mors ciuilis per ingressum Religionis æquiparatur naturali.*

13 *Monachus post professionem desinit esse Dominus, & dominium eius bonorum transit in Monasterium.*

14 *Mors ciuilis quando operatur eosdem effectus quam naturalis, in ea militare debet eadem ratio.*

15 *Mors ciuilis, quando habet eumdem effectum, quam naturalis, debetur legitima filio, etiam quando viuit Pater.*

16 *Filius per mortem naturalem patris statim petere potest legitimam.*

17 *Professi pro mortuis reputantur.*

18 *Gloss. in auth. ex testamento. C. de secund. nupt. refutatur.*

19 *Mater transiens ad secunda vota eatenus priuatur proprietate, quatenus per huiusmodi transitum filios iniuria afficit.*

20 *Iniuria, quando cessat, cessare etiam debet pœna. Religiosi retinent iura sanguinis, & agnationis, num. 20.*

21 *Religiosi, licet retineant iura sanguinis & agnationis, non tamen retinent iura prosequendarum iniuriarum.*

DECISIO CCLXVII.

PATRES Congregationis Clericorum Regularium S. Pauli voluerunt audiri, an esset receden. à decisis coram me sub die 15. Decemb. 1628. * qua fuit resolutum, sententias inter eos, & D. Paulam Brippiam latas esse confirmandas sed DD. vtraque parte audita, negatiuè responderunt ex rationibus deductis in decisionibus in hac causa factis, tàm coram R. P. D. meo Pirouano, * quàm in supradicta coram, me quæ reuidetur.

Nam licet sit maximè controuersum inter legum, & Canonum professores, an
1 Monachi † legitima debeatur à tempore professionis, vel mors naturalis sit expectanda, quando Monasterium in communi est capax bonorum, attamen DD. te-
2 nuerunt † affirmatiuam, quod statim emissa professione debeatur legitima, non expectata morte naturali per tex. *in c. cum simus de Regular. & ibi glos. in verbo bona pa-*
3 *terna*, quæ dicit † filium non posse priuari legitima, quæ in ipso ingressu competit, quem textum ad hoc singularem esse notat ibi, *Abb. & Bal. in auth. si qua mulier. num. 38. C. d. sacros. Eccles. idem in c. in præsentia num. 58. & 59. de probat.* & hanc
4 sententiam æquiorem esse, † & æquitati Canonicæ conuenire, *not. Bald. vbi supra,* & tanquam æquiorem vtroque foro seruari oportere dicit *Couar. in c. 2. de test. nu. 7.* propter maximam æquitatem, cui innititur isthæc opin. *Fachineus lib. 6. controuers. cap. 13. Carpan. ad statut Mediol. cap. 485. num. 85. & 506. Merlin. de legitim. lib. 5. tit. 3. quæst. 3. num. 8. & num. 11. & 12. Argel. de acquir. possess. quæst. 8. art. 25.*
5 *num. 660.* & hanc † sententiam crebrius receptam, benè colligitur ex *Doct. congestis ab Honded. cons. 60. & 61. vol. 2. & tenuit Rot. in Trident. legitimæ 31. Ianuarij 1607. coram. bo. me. Ottembergo,* quæ cum
6 sit resolutio fulcita † multis Doct. authoritatibus, & rationibus, propterea ab ea non esse receden. putarunt Domini.

Non obstat quicquid in contrarium di-
7 cant † *Accurs. Pinell. Surd. & alij alleg.* dum se fundant in dispositione iuris antiqui in *Auth. si qua mulier. C. de sacrosan. Eccles.*
8 quia per dispositionem † dicti *cap. cum simus de Regular.* ius antiquum remansit correctum,

rectum, imò *gloss. in eadem Auth. in verb. moriatur,& in §. illud in verbo detur in Auth. de Monach. & in Auth. nunc autem in verbo detrahatur C. de Episc. & Cleric. & in leg. Deo nobis in verbo legitimæ C. eodem*, potius sentit contrarium. Nec releuat, quod *tex. in c.*
9 *cum simus*, † expressè non disponat, quod tunc temporis pater esset viuus, & posset intelligi quod esset mortuus, & propterea
10 deberetur legitima, quia cum mors non † præsumatur, eo ipso quòd de ea non fuit facta mentio, præsumitur quod adhuc viueret, & quamuis videatur intelligendum de tempore mortis naturalis propter illa verba in fine posita (quæ ex successione
11 proueniunt) & † viuentis non detur successio *l. hæreditas, l. qui superstitis ff. de acquir. hæred. leg. 1. ff. de Hæred. vel action. venditione*. Attamen id procedit ratione successionis prouenientis ex morte ciuili propter emissam professionem in Monasterio, & cum ex communi *Doct. sentent. tex. in capit. cum simus* recipiat interpretatio-
12 nem, vt mors ciuilis † per ingressum Monasterij æquiparetur naturali, & ideò statim sit debita legitima, cessat ex eo difficultas.

Neque videtur facere quod mors ciuilis non peretur eosdem effectus, quos na-
13 turalis, nam cum Monachus † post professionem desinat esse Dominus, & dominium transeat in monasterium, *Auth. ingressi vbi DD. C. de sacros. Eccl.* clarè patet mortem ciuilem ad effectum, de quo
14 agitur, operari eosdem effectus, † quos naturalis, in eaque militare eandem rationem, ita vt illa mors ciuilis habetur pro naturali ad effectum vt filius etiam donec vixit pater professus consequatur legitimam, vt in specie, quando mors ciuilis
15 habet eundem effectum, † quem habet naturalis, debeatur legitima filio, etiam donec viuit pater *script. Corset. in singulari 162. num. 4. vers. non obst. & Rol. à Valle cons. 97. num. 39. lib. 2.* & propterea sicut
16 per mortem naturalem statim † consequeretur legitimam, ita & per hanc ciuilem. Non facit quòd supradicta possint procedere, quando quis fuit ingressus Religionem incapacem, secus verò quando Religio sit capax successionis, vt communiter distinguunt Doct. quia quidquid procedat in Religione capaci bonorum *tradunt Adden. ad Dec. in c. in præsentia de probat.* vbi de veriori, & æquiori opinione, idem dicit *Couar. vbi supra*, & hanc esse communiter receptam testantur *alleg. per Hon. ded. dict. cons. 60. nu. 23. per tot. & vers. quam sententia lib. 2.*

Nec DD. visa fuerunt releuare, quæ dicuntur de transitu matris ad secunda vota, quia emissa à filijs professione, ex qua
17 mortui reputantur, † cum non supersit filius, qui conqueri possit, mater acquirit
18 legitimam in totum, vt reprobata † *gloss. in auth. ex testamento C. de secund. nupt. tradit. Bar. ibi num. 1. & in auth. de non eligen. secundo nuben. §. hac autem num. 1. Rot. decis. 619. num. 1. par. 1. rec.* Ideoque cum mater transiens ad secundas nuptias,
19 eatenus priuetur proprietate † quatenus per huiusmodi transitum filios iniuria afficit §. *prospeximus in auth. de non eligen. 2. nuben. & §. nec illud in auth. de nupt. cum alijs per Sanchez de Matr. discept. 89. nu. 2. prope med. vers. prior ob iniuriam lib. 7.* Con-
20 sequens est, vt cessante iniuria † cesset etiam pœna, & licet retineant iura sanguinis, & agnationis, tamen cum ex deductis in decisione quæ reuidetur ex *Boer.*
22 *& Feder. de Senis* non retineant † iura iniuriæ prosequendæ, cessant pœnæ secundo nubentium fauore filiorum inductæ *Bald. in auth. ex testamento num. 8. C. de secun. nupt. Dec. in Rub. num. 8. & hoc quando eodem tit. Rolan. cons. 95. num. 23.*

Ex quibus & aliis deductis in decisionibus, fuit resolutum vt supra, &c.

* *Est decisio 223. supra in hac parte.*

* *Idest sub die 3. Decembris 1627. est decis. 116. pariter supra.*

¶ *Et infra adest alia sub pie 18. Iunij. 1629. coram eodem R. P. D. Ghisileri o, est decisio 306.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Cordubeñ Decimarum.

Die Mercurij 4. Aprilis 1629.

ARGVMENTVM.

Scripturæ originales, quando sunt deperditæ, tunc statur registro. Et quando registrum est mendosum, ad quid recurratur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata absque citatione est nulla, & inualida.*

2 *In*

2 *In contradictarum iudicio pro termino citationis malè seruato, sententia redditur nulla.*
3 *Notariorum stylo inhærendum est pro intelligentia, an certa die aliquid sit gestum.*
4 *Scripturæ originalis, quando fuit deperdita, tunc registrum semper probat veritatem scripturæ productæ.*
5 *Extensio de casu, ad casum non admittitur.*
6 *Registrum, quando est mendosum continens plures errores notabiles, illi non est fides adhibenda, sed potius manuali.*
7 *Registrum, quando est mendosum, tunc ad manuale recurritur, tamquam ad scripturam magis originalem.*
8 *Registrorum errores solent mandari corrigi per collationem ad acta originalia absque eo, quod registris in cæteris fides adimatur.*
9 *Originalia, quando sunt deperdita, statur registro.*
10 *Præsuptiones æquiuocæ, & possibiles non tollunt factum clarum.*

DECISIO CCLXVIII.

DOMINI steterunt in decis. 24. Ianuarij, præteriti * quia defectus citationis ad sententiam est patens ex copia integra eiusdem in iudicio contradictarum decreta cum data die 9. Iulij 1563. & in registro per extensum posita, quam non discordare à manuali, & suo originali Rota firmauit in hac causa 27. *Iunij* 1576. *coram bon. mem. Card. Blanchetto*, vnde cum terminus comparendi positus fuerit in ea ad primam diem iuridicam, & lata fuerit sententia eadem die 9. qua decreta fuerat citatio, inde conuincitur fuisse latam absque citatione, † & consequenter nullam, & inualidam remanere *c. cum olim de testibus clem. pastoralis de re iud. clem. sæpè cum glos. in verbo ad id de verb. signif.* cum alijs allegatis in prima decisione, &
2 in simili causa in iudicio † contradictarum pro termino citationis malè seruato Rota nullam declarauit sententiam in *Romana census* 10. *m.* 21. *Maij* 1627. *coram D. meo Vbaldo*.

Non obstat quod tenor citationis decretę, &in registro per registratorem positę contineat errorem, dum dicit ad primam, diem & tamen dicere debeat ad hodie per totam iuxta stylum Notariorum tam de tempore ante latam sententiam, quam post, de quo dantur attestationes Notario-
3 rum, & illi † inhærendum dicebatur pro intelligentia, an certa die aliquid sit gestum *Alex. in add. ad Bart. in l. si librarius post medium ff. de regul. iur. Menoch. de arbitr. casu* 199. *num.* 15. *Rota decis.* 393. *nu.* 4. *par.* 1. *recent.* quo supposito inferebatur ad validitatem sententiæ tanquam latæ sub die 9. sub qua citatio fuerat decreta ad illam diem per totam.

Quia huiusmodi veritas post haberi, vel ex originali, vel ex manuali, aut denique ex registro originalis cedula hodie in actis non reperitur, & manuale nihil aliud continet, quam formalia verba lecta die nona, &c. registrum verò continet tenorem citationis per extensum habentis terminum ad primam diem iuridicam, vnde
4 cum † originali deperdito registrum semper probet veritatem scripturæ productæ *Bald. in l. fin. num.* 4. *C. de fid. instrumen. Alex. in auth. si quis in aliquo num.* 9. *C. de eadem Boer. decis.* 281. *num.* 10. *Rota in Vrbeuetana fidei com.* 1. *Maij* 1603. *coram bon. mem. Card Pamph. &* 27. *Maij &* 13. *Nouembris* 1619. *coram Domino meo Decano*, in eo mensa Magistralis fundat intentionem suam ad probandam nullitatem prædictam.

Non obstat igitur errorem probari ex manuali continente illa verba lecta die nona, quæ de stylo exponuntur ad hodie per totam quia stylus esset probandus in casu quo de tenore contra apparet in registro vt nihilominus ad hodie per totam esset registrandus terminus citationis ad aliam diem seruatus, aliàs de casu ad casum nun-
5 quam † admittitur extensio. *Crau. cons.* 96. *num.* 4. *Rimin. iun. cons.* 199. *num* 187. *lib.* 2. *Honded. cons.* 55. *num.* 36. *vol.* 1. *& cons.* 75. *num.* 22. *lib.* 2.

Neque etiam releuat registrum esse mendosum continens plures errores nota-
6 biles † qui in folio separato dati fuerunt, vt ideò illi fides non sit adhibenda, sed magis manuali, ad quod recurritur tan-
7 quam † ad scripturam magis originalem *Bald. in l. Imperator num.* 27. *vers. sed quid si vnum instrumentum ff. de stat. homin. cum alijs per Surd. cons.* 141. *num.* 8. *lib.* 1.
8 Quia errores registrorum † solent mandari corrigi per collationem ad acta originalia absque eo quod registis in cæteris fi-
9 des adimatur, & quando originalia † non reperiuntur statur regivro, vt supradictum fuit, & in hac parte quoad tenorem citationis registratæ cessare debet hæsitatio: quia decisio huius causæ 27. *Iunij* 1576. *coram bon. mem. Cardin. Blanchetto* expressè firmat, quod cædulæ originales non discor-

discordant à manuali, & registro, quod esse non potuit, nisi viso tenore citationis, quæ si hodie de perdita est temporum iniuria, perire non debet legalitas registri.

Demum non obstant circumstantiæ facti alias deductæ, & in præsenti repetitæ nempè confessio partis, adnotatio super dorso positionum Dominorum decis. causæ bon. mem. Blanchetti de anno 1580. cursus annorum 60. inuerisimilitudo facti ac demum consuetudo, quod in vltimis audientijs seruentur termini eadem die, qua emanarunt citationes ad audiendam sententiam per totam illam diem.

Quia prædictis circumstantijs fuit responsum ni prima decisione quod factum
10 clarum, † & indubitatum non tollitur per præsumptiones æquiuocas, & possibiles, prout sunt iam deductæ ex Castrensæ, Surdo, Hondedeo in ea allegatis, cum quibus Domini etiam in hac replicatione transierunt.

Et ita &c.

☞ * *Est decisio 240. supra in hac parte.*

EM.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.

Spoletana Fideicommissi.

Die Lunæ 30. Aprilis. 1629.

ARGVMENTVM.

Conditio, si sine filijs &c. licet expiret, decedente hærede liberis relictis, tamen quando hæc conditio debeat in omnibus hæredibus vocatis verificari, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Fidei commissum purificatur, eueniente casu vocationis.*
2 *Conditio, si sine filijs, expirat, decedente hærede cum liberis. & num. 5.*
3 *Conditio si sine filijs non expirat, decedente hærede cum filijs, si dicta conditio fuerit apposita omnibus vocatis. & num. 6.*
4 *Appellatione hæredum, & successorum in stirpem post factam mentionem filiorum veniunt descendentes, & successores sanguinis.*
7 *Consil. Oldrad. 21. quando sit locus.*
8 *Dictio, vt supra, quid operetur.*
9 *Dictio, omnis, est vniuersalis.*
11 *Dictio, is, est personalissima.*
12 *Testator loquens in plurali numero, quando hæredes grauat, tunc non solum primus hæres censetur grauatus, sed etiam alij subsequentes.*
13 *Grauamen iniunctum filijs, quando censeatur etiam iniunctum nepotibus vocatis.*
14 *Hæredes hæredum dicuntur ipsius testatoris hæredes.*
15 *Ex vocatione actiua non infertur ad passiuam.*

DECISIO CCLXIX.

DVBITAVI hodie, An esset confirmanda decisio facta sub die 27. Nouembris præteriti, * in qua fuit resolutum constare de fideicommisso Iulij Cæsaris Rosati, ad fauorem Confraternitatis, & litis Consortum, & Domini affirmatiuè responderunt. Quia cum Confraternitas, & litis Consortes fuerint substituti in casu, quòd, omnes anteà instituti, & substituti decederent sine filijs, & iste casus euenerit per mortem Iulij Cæsaris, qui vltimo
1 loco obijt nullis relictis filijs: meritò † dicitur fideicommissum purificatum ad fauorem prædictorum, in tali casu vocatorum, *iuxta cons. Nicolai Bellon. 19. num. 3. et tenuit Rot. in Siracusana fideicom. 16. Nouembris 1612. coram bo. me. D. meo Vbald.*

Nec obstare dixerunt, quod conditio
2 illa si sine filijs † expirauerit per mortem Herculis, qui decessit relicto d. Iulio Cæsare filio. Quia cum fuerit apposita non
3 solum filijs, † sed etiam nepotibus, sufficit quòd nepotes decesserint sine filijs, & in ipsis verificetur conditio. *Menoc. præs. 186. num. 42. lib. 4. Modern. de subst. qu. 480. num. 68.*

Quòd verò dicta conditio sit apposita filijs, & nepotibus clarè ostenditur in decisione, de qua agitur, & suadetur ex eo quod cum testator priori loco vocauerit non solum filios, sed etiam eorum hæredes & successores in stirpem, quorum appel-
4 latione, post factam mentionem filiorum, indubitanter veniunt descendentes, & successores sanguinis. *Gabr. de communi concl. 2. num. 19. de verb. signif. Odd. cons. 46. num. 14. cum alijs adductis per dd. Modern. de subst. quæst. 339. num. 6. et in decis. in vers. quia non solum*, si conditio prædicta si sine filijs esset restringenda solum ad filios, adeò vt vocati non essent admit-
5 tendi, nisi in casu, quod filij decederent † sine filijs, frustatoria fuisset supradicta vocatio descendentium, & successorum facta post vocationem filiorum. Quia decc-
den-

dentibus filijs sine filijs, non poterant adesse aliqui, nec descendentes, nec successores sanguinis. Dicendum est igitur supra-
6 dictam conditionem fuisse † appositam omnibus vocatis, tam filijs, quàm nepotibus qui quandocumque decederent sine filijs, Confraternitas, & alij substituti admittantur, stante illarum substitutione facta per verba vniuersalia. Et si omnes dicti eius filij, & hæredes decederent, vt supra, quæ verba ostendunt noluisse testa-
7 torem se restringere ad solos filios, adeò † vt sit locus *cons. Oldr. 21.* sed voluisse omnes descendentes fideicommisso grauare donec veniret casus restitutionis ad fauorem Confraternitatis, & aliorum per mortem vltimi granati sine filijs. *Dec. cons. 84. num. 13. & 14. lib. 3. & sequitur Peregr. de fideic. art. 29. num. 41.* Et hoc clarius
8 suadetur, ponderando dictionem illam † vt supra, quæ non potest interpretari, nisi, vt relatio sit intelligenda de filijs, & eorum hæredibus, & successoribus de quibus omnibus testator superius locutus fuerat. *l. si pluribus hæredibus 44. ff. de leg. 2. l. si plures gradus, ff. de leg. 3. Surd. cons. 362. num. 9. Rota dec. 461. num. 9. par. 2. in recent.* Idque tanto magis, cum sit iun-
9 cta supradictæ dictioni vniuersali † omnes, per quam aliàs *Rota in vna Romana fideicommissi de Surdis 27. Februarij 1614. coram bon. mem. Vbaldo,* considerauit fuisse fideicommisso grauatos omnes superius nominatos.

Et quidem si huiusmodi verba: & si omnes eius filij, & hæredes decesserint, vt supra, non ita deberent intelligi, essent superflua, quia testator superius specialiter prouiderat in casu, quod aliqui filij decederent superstitibus alijs filijs, vel nepotibus, vt vnus succederet alteri, & alter alteri, & eorum hæredes, & successores. Vndè dum posteà subdit supradicta verba; etsi omnes &c. ea debent intelligi de vlteriori casu non † expresso, & sic de nepotibus, & descendentibus sine filijs morientibus. Vt in his terminis considerat *Paris. in consil. 7. num. 28. & seqq. lib. 3.*

Non obstat, quòd testator locutus sit cum dictione eius ibi. Et si omnes dicti eius
11 filij, & hæredes, quæ dictio † sit personalissima, & sic non comprehendat hæredes filiorum. Qui imò pluries est locutus in plurali cum dictione eorum hæredum, per † quam censentur grauati non solum primus heres, sed etiam alij subsequentes. *Modern. dd. q. 344. n. 1. & in fin.* & quando filij sunt honorati, & grauati vti supra, & nepotes comprehenduntur in vocatione: prout
13 comprehenduntur in casu nostro, sub † verbis hæredibus, & successoribus, ex supra allegatis, tunc grauamen illis etiam censetur iniunctum. *Peregr. de fideicomm. art. 1. num. 28. in fin. Modern. vt supra quæst. 679. num. 11.*

Deindè licet prædicta verba in singulari numero prolata: Eius filij, & hæredes, &c. videantur respicere filios, & hæredes testatoris, non tamen excludunt filios, &
14 successores ipsorummet filiorum: cum † hæredes hæredum dicantur ipsius testatoris hæredes *iux. regul. l. fin. C. de hæred. instit.*

Quibus sic stantibus non obstat principale fundamentum alterius partis, quòd
15 ex † vocatione actiua non inferatur ad passiuam. Quia ex supradictis apparet, quod testator voluit omnes vocatos grauare, stantibus præsertim pluribus coniecturis in decisione ponderatis: ex prohibitione detractionis Falcidiæ, & Trebellianicæ: ex verbis importantibus, tractum temporis in futurum; ex disgressione ad plures gradus substitutionum, cum quibus præsertim simul iunctis DD. transierunt.

Et ita vtraque, &c.

☞ * *Est decis. 216. supra in hac parte, vbi plures decisiones in hac causa cumulaui.*

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 30. Aprilis. 1629.

DECISIO CCLXX.

Est impressa coram Merlino Tom. 1. decis. 404.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus.

Die Luna 30 Aprilis 1629.

ARGVMENTVM.

Referuntur nonnulli casus, in quibus remissoria solet denegari. Actus aliquis, quando per testes sit improbabilis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non conceditur, quando articuli sunt irreleuantes.*
2 *Remissoria non conceditur, quando materia articulorum potest probari per scripturas.*
3 *Remissoria denegatur, quando petitur probari id, cuius contrarium per scripturas constat, & num. 8.*
4 *Actus gestus vltra centum annos est improbabilis per testes. & num. 6.*
5 *Statutum probari potest per scripturas, quæ confici solent de statutis.*
7 *Remissoria denegatur, si petatur probari per testes id, quod factum est supra centum annos.*
9 *Obligationes fideiussoriæ, vt quotidie experimur, rediguntur in scriptis.*
10 *Instrumenta publica solent confici de dotibus, quæ assignantur pro acquirendo iuspatronatus.*
11 *Florentiæ, notorium est, extare publicum Archiuium vbi Notariorum omnium protocolla reconduntur, & reseruantur.*
12 *Officiali publico credendum est inspectantibus ad eius officium.*
13 *Remissoriæ petitio, quando videatur calumniosa.*

DECISIO CCLXXI.

IN decisione in hac causa facta die 10. Ianuarij 1628. fuit resolutum ad fauorem D. Octauiæ Capponiæ, iuspatronatus, de quo agitur, ante Bullam Iulij Secundi fuisse transitorium ad quoscunque hæredes, & die 22. Maij eiusdem anni, dictam Bullam non obstare quominus hoc iuspatronatus sit hæreditarium, & sic illud per eam non fuisse immutatum, & tandem die 10. Decembris præteriti, etiam obseruantiam esse de patronatu hæreditario, sed cum Domini de Venturijs, quibus concessa fuit noua audientia super resolutis d. die 22. Maij prospicerent præcipuum eorum fundamentum stare in effectuatione dictæ Bullæ, quæ clarè cantat de Gentilitio, petierunt propterea remissoriam ad probandum Antonium Puuium, qui Bullam impetrauit, in executionem illius dedisse mensæ Capitulari Florentinæ scuta mille, vt ipse, & Subdecani pro tempore participare possent de distributionibus quotidianis, & insuper scuta 24. annua pro dote dicti Subdecanatus, & narratur in Bulla, ipsum iam ad hoc se obligasse, cuius remissoriæ contradicente d. D. Octauia dubitaui hodie an illa sit concedenda, &
1 fuit negatiue resolutum, † quia remissoria non conceditur si articuli sunt irreleuantes *Bald. in cap. cum contingat ante nu. 1. vers. quod non debet de off. deleg. Cassad. decis. 2. de dilat. & Caputaq. dicis. 66. & 68. par. 3.*
2 aut † materia articolorum potest probari per scripturas *Felin. in cap. 1. num. 4. de appell. Bellan. decis. 9. & Rota decis. 10. n. 6. de off. deleg. in nou.* aut demum quando †
3 petitur ad probandum illud, cuius contrarium per scripturas constat *Seraph. dec. 1460. num. 3. & Rot. dec. 589. num. 1. in fin. vers. & eo minus part. 2. recen. & in Catanien. Iurisdictionis 14. Maij 1604. coram Illustriss. Card. Millino*, quæ in præsenti concurrere ex speciali articulorum, dinumeratione clarè patet;

Quandoquidem primus articulus continens, quæ in Ecclesia Florentina extat statutum, vt non admittantur ad participationem distributionum nisi contribuentes pro conflanda, aut augenda massa earum, est penitus irreuelans cum non inde sequatur, vt ad sensum patet, iuspatronatus, de quo hodie agitur, esse gentilitium, & sic non excludatur qualitas hæreditaria iuxta statum ante d. Bullam Iulij Secundi, & obseruantiam posteà subsecutam, adeò vt nec dici possit, quod saltim releuat ad effectum probandi, quod scuta mille, de quibus in tertio articulo, vt prætenditur per Antonium assignata cesserunt in causam dictarum distributionum, de quibus Subdecanus iuxta dictum prætensum statutum aliter participare non poterat, non autem in causam dotis, quia etiam cum dicta assignatio prætendatur facta ab
4 hinc centum † viginti annis retrò est improbabils per testes, & prætereà adest in contrarium publicum instrumentum,
5 vt infra dicetur, & in omnem casum † statutum prædictum probari potest per scripturas, quæ confici solent de statutis *Rota decis. 314. num. 1. par. 1. recent. & in Gerunden. statuti 9. Martij 1592. coram Illustriss. Card. Millino.*

Secundus articulus, in quo habetur, quod Capitulum Florentinum recusauit recipere Antonium aliàs ante dictam Bullam prouisum de dicto Subdecanatu, & quia in dicta Missa distributionum nihil contribuerat, est irreleuans, & impertinens, quia dicta prætensa recusatio Capituli nihil commune habet cum iurepatronatus, nec cum validitate prouisionis Antonij,

tonij, quæ stare poterant sine participatione distributionum, & est etiam improbabilis cum † post lapsum annorum centum
6 viginti circiter impossibile sit inuenire testes, qui de dicto facto possint legitimè deponere, quo † casu etiam remissoria de-
7 negatur *Seraph. d. decis.* 1460. *nu.* 2. & dixit *Rota in Burgen. Iurisdiction.* 3. *Iulij* 1595 *coram Litta, & alibi sæpius*.

Tertius articulus ad probandum tractatum, & conclusionem inter Capitulum, & Antonium circa assignationem dd. scutorum mille non pro dote, sed pro dictis distributionibus nec non realem solutionem illorum, est etiam improbabilis per
8 testes, † & contra publicum instrumentum concordię inter dictum Capitulum; & Antonium per tres menses ante d. Bullam confectum, in quo non scuta mille, sed cum effectu tunc fuerunt assignata tot bona stabilia per Antonium, & alios de Puuis etiam pro participatione dictarum distributionum, vnde ad probandum dictum articulum non est concedenda remissoria ex *Seraph. & alijs Rotæ decisionibus supra allegatis*.

Quartus articulus, quod Capitulum narrauit Papæ Subdecanatum esse sine dote, & Antonium obtulisse assignare pro dote bona stabilia annui valoris 24. ducatorum dummodo illi, & fratribus, eorumque descendentibus iuspatronatus reseruaretur, eumdemque Antonium, vt facilius gratiam obtineret, dedisse cautionem Florentiæ de dicta dote danda, est similiter improbabilis per testes ex supradictis, & contrarium probatur per d. Bullam, in qua legitur hoc narrasse Antonium, & de Capitulo nullum verbum, quod verò cum effectu ante Bullam cautionem dederit, similiter est per testes improbabile, & vlterius potest probari per scripturas, cum à
9 communiter accidentibus, vt quotidie † experimur, obligatio fideiussoria maximè ad fauorem Ecclesiæ in scripturam redigatur.

Quintus articulus, in quo ponitur, quod Antonius post dictam Bullam pro illius executione assignauit pro dote dicti Subdecanatus bona annui redditus 24. ducatorum in vna domo sita in dicta Ciuitate, quæ fuit semper possessa, & locata à Subdecano pro tempore quoad prætensam assignationem pariter est improbabilis per testes iuxta supradicta, & potest probari per scripturas cum etiam à communiter
10 accidentibus de dotibus, † quæ assignantur pro acquirendo iuspatronatus soleant confici publica instrumenta, præsertim quando beneficia in Cathedralibus insignibus fundantur, quorum capitula cautius agunt, quæ instrumenta facilè reperiri pos-
11 sunt, cum sit notorium, † Florentiæ extare publicum archiuium, vbi Notariorum omnium prothocolla reconduntur, & conseruantur, & cessat difficultas ex fide Cancellarij fabricæ dictæ Ecclesiæ attestantis, domum in qua inhabitat Subdecanus pro tempore esse ipsius Ecclesiæ, quæ vacante Subdecanatu de ea vti propria ad sui libitum disponit illam locando, pensiones exigendo aut in alios vsus destinando, prout in præsenti destinauit pro habitatione concionatoris, cui † Cancellario tanquam officiali publico credendum est in spectantibus ad eius officium *Bar. in l. 2. num. 1. C. de pond. l. 10. Ruin. cons. 56. nu. 5. l. 1. Gabr. de test. concl. 1. nu. 19. & Rot. decis. 525. nu. 5. part. 2. recent.*

Sextus, & vltimus articulus, quod iuspatronatus fuit semper reputatum gentilitium, illudque competere illis de sanguine, & familia, non autem hæredibus bonorum stantibus supradictis non releuat, quia nihilominus ex firmatis in dictis decisionibus esset hæreditarium; tandem dicebant Domini post plures decisiones desuper factas fuisse iam bis ordinatum, vt causa expediretur, & nihilominus ex benignitate fuisse solum concessam nouam audientiam super resolutis d. die 22. Maij,
13 & sic † petitionem remissoriæ videri calumniosam, *Seraph. d. dec.* 1460. *num.* 1. *Greg. XV. dec.* 356. *nu.* 5. *& Rot. dec.* 322. *par. 3. diuers. & in Meliten. Habitus* 15. *Ianuarij* 1610. *coram bon. mem. Card. Caualerio*. Et ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Bononien. Legati de Marescottis.

Die Lunæ 30. Aprilis 1629.

ARGVMENTVM.

Dotes, qualiter sint constituendæ, & alia, de quibus in summario. Item an hęres teneatur tradere rem legatam, si in ea habeat affectionem, & interesse.

SVMMARIVM.

1 *Dotes, quando constituuntur, quid sit inspiciendum.*

2 *Dotes, quoad quantitatem secundum consuetudinem, dicuntur arbitrariæ.*
3 *Dispositio corruit, quando non iustificatur suppositum.*
4 *Redditus hæreditatis ex quibus probetur.*
5 *Dotes filiarum an sint detrahendæ ante legitimam filiorum.*
6 *Legitima debetur filijs statim absque dilatione.*
7 *Trebellianica in legato puro an detrahi possit.*
8 *Trebellianicam hæres non percepit, si eam in fructibus fuerit consecutus.*
9 *Falcidia non detrahitur ex bonis prohibitis alienari.*
10 *Fœmina exclusa à statuto propter existentiam masculorum dicitur etiam exclusa à legitima.*
11 *Quod procedit etiam si defunctus decesserit cum testamento.*
12 *Auferri ab aliquo illud non potest, quod non habet.*
13 *Legitima nulla debetur de iure communi auiæ maternæ in bonis nepotis.*
Legitima nunquam debetur ab intestato. num. 13.
14 *Hæreditatis titulus est indiuiduus, sicuti est personæ defuncti repræsentatiuus.*
15 *Hæreditas non potest pro parte acceptari, & pro parte repudiari & num. 16.*
17 *Testes plures, si sint omnes singulares, & de auditu ab eadem persona, tunc omnes reputantur pro vno.*
18 *Valor fructuum prædiorum probatur ex denunciationibus Massariorum.*
19 *Probatio per scripturas præualet.*
20 *Valor rei non probatur per testes deponentes de iudicio, peritia sua.*
21 *Testes non informati de prædijs, & ignorantes eorum qualitates, & quantitates non probant eorum valorem.*
22 *Ex probatione valoris vnius temporis præsertim suspecti, non infertur ad aliud.*
23 *Valor rei probatur per quinque annos ante, & quinque post.*
24 *Peritorum relationibus potius est standum circa valorem prædiorum, quàm testium depositionibus.*
25 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij si vires hæreditatis suppetant, tenetur præcisè seruare factum defuncti, & tradere in specie rem legatam.*
26 *Hæredi quando magis intersit rem legatam habere, quàm aliam, tunc sufficit dare æstimationem legatario.*
27 *Affectio cadit in re ex congruitate bonorum, & ex possessione antecessorum.*
28 *Item etiam ex aeris salubritate, & opportunitate.*
29 *Hæres propter affectionem rei legatæ, potest soluere æstimationem.*

DECISIO CCLXXII.

SVB die 21. Februarij 1628. * firmatum fuit in hac causa Vincentium teneri ad præstationem prædiorum legatorum, cui resolutioni non acquiescente dicto Vincentio, iterum proposui causam super ijsdem, & Domini vnanimiter steterunt in decisis, cum hoc tamen quod liceret dicto Vincentio præstare æstimationem prædiorum legatorum.

Quod Vincentius teneatur ad præstationem legatorum, ex eo deducitur, ex quo hæreditas Nicolai testatoris ex calculo per Vincentium coram R. P. D. meo Merlino iudicialiter exhibito, & iterum coram me de ordine Rotæ per peritum extraiudicaliter electum firmato, visa fuit opulenta, & sufficiens ad huiusmodi legata persoluenda cum deducto omni ære alieno hæreditas remaneat creditrix in libr. 28602. 12. 9.

Quibus non obstant quæ aliàs ad diminuendam hæreditatem Nicolai fuerunt deducta, & hodiè denuò repetuntur.

Et primò non obstat, quod Nicolaus dotauerit sorores, & excessus dictarum dotium, qui prætendebatur in libris 36000. debeat poni ad debitum Nicolai, & sic hæreditas diminuatur; quia tam coram Domino meo Merlino, quàm coram me fuit dictum, integras dotes referendas esse ad statum hæreditatis Agesilai, non ad statum hæreditatis Nicolai. Quia ipse Agesilaus in suo testamento mandauit filias congruè dotari iuxta rerum qualitatem, & temporum vicissitudinem, & Nicolaus dicitur declarasse quantitatem dotium, neque constat de excessu declarationis: Sed potius † de competentia, & congruitate in- 1
spectis dignitate natalium, facultatibus patris, solito aliarum mulierum in hac familia nuptarum, & Ciuitatis, & habita ratione, quod omnes fratres legitimi decesserant, & aliæ sorores erant effectæ Moniales, vt fuit consideratum in dictis decisionibus, & sic respectu dictæ partitæ hæreditas Nicolai non potest pati aliquam diminutionem.

Nec releuant testes inducti ad probandam consuetudinem dandi minores dotes, & excessiuitatem istarum nam quoad † 2
consuetudinem dicunt dotes esse arbitrarias.

rias. Et quoad excessum deponunt habito respectu ad redditus Agesilai non excedentes, libras 5000. prout ipsi fuerat sup-
3 positum. Vndè cum † suppositum non iustificetur corruit depositio *Rot. coram Greg. XV. dec. 510. num.* 5. idque magis cum suppositum appareat erroneum ex libris tutelaribus introitus, qui detractis omnibus oneribus, expensis, & alimentis ad talem summam primis annis ascendit, vt hæreditas superlucrata fuerit vltra libras
4 8000. ex † quibus probatur redditus *Bart. l. 1. §. de off. nu. 1. ff. de tut. & rat. distr. Aym. de antiq. temp. §. limitatur 4. nu. 24. Rota in Romana tutelæ 27. Iunij 1612. coram Reuerendiss. Patriarcha Antiocheno.*

5 Non obstat prætensio, quod dotes † filiarum sint detrahendæ antè legitimam Nicolai, quia imò legitima filij detrahitur ante dotes à patre legatas filiabus à statuto exclusis, vt firmant *Card. Coll. Patauin. Brun. & Imol. quos sequuta est Rota in Firmana legitimæ post Modern. de leg. dec. 4. nu. 3. & seq.* approbata in dicta decisione coram me, idque magis cum filiæ non essent nubiles, & dotes legatæ sub condi-
6 tione, & legitima † deberetur Nicolao statim absque dilatione *l. quoniam in Prioribus C. de in off. testam. Rota coram bo. me. Gard. Caualerio dec. 341. nu. 1. & seq.*

Non obstat, quod iuxta calculum per Vincentium exhibitum veniat detrahenda alia partita librarum 20672. per ipsum prætensæ ratione falcidiæ, tum quia vt fuit dictum in dictis decisionibus R. P. D. mei
7 Merlini & coram me: † cum legatum sit purum, & fideicommissum conditionale, nullam de illo Vincentius potest detrahere falcidiam, sed benè de reliquis bonis restitutioni subiectis (si quæ adsunt) potest
8 trebellianicam detrahere, dummodò † tamen illam in fructibus non fuerit consequutus *Bart. in l. Marcellus, §. item Pomponius nu. 2. ff. ad trebell. Crauet. cons. 16. nu. 1. vers. sed dubitatio maior Crass. §. Trebellianica quæst. vlt. Gratian. decis. Marcb. 162. nu. 8.* tum etiam quia legata non excedunt dodrantem, & quoniam prædia,
9 de quibus † agitur, sunt prohibita alienari, ac propterea ex illis non detrahitur falcidia.

Nec obstat quod legitima Isabellæ auiæ maternæ Nicolai sit detrahenda, quia cum auia materna existente hærede Vincentio fratre Nicolai defuncti sit à statuto exclusa, vt in *Stat. de succ. ab intest. ascen. & coll.*
10 *§. ipsi quidem fratres* dicitur etiam † exclusa à legitima *Modern. de legit. lib. 3. tit. 1. quæst. 2. num. 35. cum seq. vers. contraria Cæs. de Grass. decis. 4. num. 12. qui filij sint legitimi, Seraph. dec. 963. nu. 9. Ludouis. dec. 136. nu. 6. Ambros. de comm. atte-*
11 *stans. dec. 3. nu. 31.* quod procedit † etiamsi defunctus decesserit cum testamento, vt in hoc casu *Cæs. de Grass. dicta dec. 4. num. 14. latè Rota Bononien. decis. 11. super statut. & ibi Adden.* & confirmatur ex statuto de *success. liber. ascend. desic. condit. testam. §. dicimus, &c.* quoad hoc considerat *Rota Bononien. dicta decis. 11. num. 9.*

Nec illam detrahere potest Vincentius, ex eo quia portio exclusi ei applicari debeat, cuius gratia excluditur à statut. *Brun. de statut. stant. Masc. ar. 23. nu. 46.* quia id tantum procedit quoad portionem, à qua vocatus excludit, secus quando per-
12 sona exclusa ius non habet, † quia quod non habet, ab eo auferri non potest. *Rota* quæ declarat hanc regulam *decis. 68. nu. 6. 7. penes Modern. post tract. de legit.* Sed vl-
13 terius auiæ maternæ in bonis † nepotis de iure communi nulla debetur legitima, seu portio hæreditatis *Auth. defuncto C. ad Tertull. Aret. cons. 159. nu. 22. vers. quinimò* etiam quia legitima nunquam debetur ab intestato *Peregr. de fideicom. ar. 36. num. 5.*

Vndè cum Vincentius hæres vniuersalis habeat totam hæreditatem Nicolai; & ti-
14 tulus † hæreditatis sit indiuiduus sicut est personæ defuncti repræsentatiuus *l. hæres, & hæreditas de vsucap. l. mortuo, ff. de fideiuss. §. 1. auth. de iur. iur. à mori. præst.*
15 nec possit † hæreditas pro parte acceptari, & pro parte repudiari. *Peregr. de fideicom. art. 34. nu. 49. vers. ratio est Gram. cons. ciu. 145. nu. 4.* non potest aliquam detrahere legitimam, quia cum sit vnita cum
16 † reliquo patrimonio, non consideratur per se, neque diuisim, & separatim à reliquo patrimonio, sed tanquam pars ipsius *Ruin. cons. 51. num. 13. vers. potest etiam lib. 3. Aret. cons. 159. q. 11. Gram. d. cons. ciuil. 145. num. 4.*

Minus obstat depositio testium inductorum ad minuendum statum prædictum.
17 Primò quia † sunt omnes singulares, & de auditu, seù relatione habita post litem, & sententiam à singulo colono regitore cuiuslibet prædij, itaut omnes reputentur pro vno de auditu, vt post *gloss. & Doct. relat. comprobat Surd. decis. 12. nu. 11. in fin. & 12.* relatio prædicta circa quantita-
18 tem frumenti coniungitur, nè dum ex † massariorum denunciationibus de maiori quanti-

quantitatem frumenti conuincitur, nè dũ
18 ex † massariorum denunciationibus de maiori quantitate, quæ probant quantitatem propalatam fuisse recollectam, vt tenuit *Rota coram bo.me.Card.Caualerio decis. 361.num.1.& in Cremonen. Pensionis super vatore 23. Iunij 1623. coram bo.me.V baldo*, sed etiam ex confessione partis resultante ex productione folij quantitate frumenti recollecti excedentis in duplo quantitatẽ
19 à regitoribus relatam, cum probatio † per scripturas præualeat *Rota dec. 582. num. 6. par.1.& dec.589.num.2. par.2. recent.*
20 Secundò, quia quatenus addant † omnes de communi iudicio, & peritia, nihil probant, tum quia non probatur valor per huiusmodi testes *Rot. decis.742. n.4. in fin. par.2.rec.& dec.357.num.4.post.2. vol.cons. Farinac.* etiamsi essent periti, vt firmauit *Rota in Esina damnorum, & interesse 3. Decembris 1601 .coram bo.me.Card.Lancellotto, & in Romana rescissionis contractus 30. Nouembris 1602. coram bo.me.Card.Pamphilio.*
21 Tum quia non sunt informati † de his prædijs, & ignorant qualitatem, & quantitatem tornaturarum, & confinia *Rota decis. 20. num.3.par.2.rec.& dec. 100. num.5. post 2.vol.cons. Farinac.& coram Greg. XV. dec.570.*& ibi *Adden. num.10. & in Velitterana bonorum 4. Iunij 1621. coram bo. mem. Buratto*, & propterea dicunt figurasse partem terrarum bonam, partem mediocrem & partem malam, & sic id, de quo opus erat habere certam scientiam.

Tum quia deponunt de annis 1625. 1626. 1627. cum tamen valor de tempore mortis Agesilai anno 1618. probandus esset, cum ageretur de firmanda legitima debita Nicolao in eius bonis, nec ex pro-
22 batione valoris de † vno tempore, præsertim suspecto infer tur ad aliud *Seraph. decis. 1037. nu. 9. Gregor. XV. d. dec. 570. num. 6.* eoque minus cum probandus sit
23 per † quinque annos ante, & quinque post *Seraph. decis. 1340. num. 1. Rota post 2. vol. cons. Farinac. decis. 256. nu. 6. & in Cremonen. Prioratus 28. Iunij 1617. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Demum cum bona dictæ hæreditatis fuerint per peritum à Vincentio iudiciali-
24 ter electum æstimata, standum est † potius relationi dicti periti circa valorem dictorum bonorum, quàm depositionibus testium *Honded. cons. 31. nu. 46. lib. 1. Gratian. discept. 600. num. 22. & 26. & discept. 926. num 16. & 961. num. 11. Seraphin. dec. 665. nu. 7. Rota dec. 623. num. 7. par. 1. par. 1. recent.* dum præsertim fuit primò à dicto Vincentio acceptata per productionem, & cum ea pariter conuenit status ab ipso deductus, & per decisiones approbatus.

Postremò cũ Nicolaus sit creditor fideicommissi Agesilai patris in libris 37812. occasione solutionis debitorum eiusdem fideicommissi, & sit creditor dotis maternæ in libris 16452. quæ constituunt summam librarum 54264. & istud creditum Nicolai quod nunquam accipit diminutionem, excedat valorem prædiorum legatorum taxatum respectu prædij *della Marescotta*, in libris 27276. & alterius *del Bosco*, in libris 19000. constituen. valorem librarum 46276. vt in dictis calculis à Vincentio exhibitis, & à Rota comprobatis frustra disputatur super statu firmato à testibus, quia semper istud creditum excedit valorem prædiorum legatorum, etiam non comprehensa legitima librarum 56627. vt in eisdem calculis, quæ sine dubio Nicolao debetur.

Quod dicebatur de detractionibus faciendis, scilicet de rebus mobilibus consumptis à Nicolao post mortem patris, de pretio bibliotecæ de bonis emphiteoticis deuolutis, de ære alieno, delegatis pijs, & similium nullius momenti visum fuit, cum singulæ sint deductæ, & positæ in debitum Nicolai in omnibus statibus, & calculis à Vincentio exhibitis, & signanter in firmato à Rota.

Quo verò ad aliam partem dubij, nempe quod Vincentio liceat soluere æstimationem dictorum prædiorum legatorum,
25 licet in allodialibus regula sit, quod † hæres cum beneficio legis, & inuentarij si vires hæreditatis suppetant, teneatur præcisè seruare factum defuncti, & tradere in speciem legatam, maximè quando prout hic fuit adita hæreditas *Gabr. cons. 11. nu. 20. de reg.iur. Menoch.cons.89.n.49.& seq.* limitatur tamen ista regula, si hæredi magis intersit rem legatam habere, quàm
26 aliam, puta † si haberet affectionem ad illam, sufficit enim isto casu dare æstimationem *Gabr. dicto cons. 125. num. 12. versic. cum limitatione tamen, & vers. nisi probet sua interesse. Peregr. dicto art. 33. num. 13. vers. in quibus non cadit affectio, & dixit Rota Romana de Theodolis 10. Decembris 1593 coram Blanchetto*, vbi in allodialibus considerat alternatiuè damnum, vel affectionem, & in *Bononien. bonorum 4. Iunij 1595 coram bo. mem. Cardinali Pamphilio*, vbi consi-

27 consideratur affectio † ex congruitate bonorum, & ex possessione antecessorum *Zan. in l. hæredes mei §. cum ità par. 4. num. 430 ad fin. vers. etiam si hæreditas testatoris, & num. 43. in fin. ff. ad Trebell. Phanuc. de inuent. par. 2. nu. 90. & seq.* vbi considera-
28 tur † aeris salubritas, & opportunitas. Vndè cum in hoc casu vnum prædium sit in medio aliorum bonorum hæredis, vel saltem contiguum, & aliud habeat nomen familiæ *della Marescotta*, in illis visa fuit cadere verisimilis affectio, & licet simus in allodialibus, tamen Domini inclinarunt, quod liceret Vincentio soluere dictam æstimationem prædiorum librarum
29 46276. propter † dictam affectionem, & interesse ipsius *Alberic. in l. fin. §. in computatione num. 2. C. de iur. delib.* cum alijs supra allegatis, maximè attento, quod pars ipsa super hoc non instabat principaliter.

Et ità vtraque: &c.

* *Videatur hæc decisio infra in additione, pro vt in Indice in eius fine posito.*

* *Decisiones in hac causa coram Reuerendissimo P. D. Merlino Decano, sunt diebus 15. Ianuarij 1627. & 26. Aprilis eiusdem anni, & 14. Iunij pariter eiusdem anni, sunt supra decisiones 26. 58. & 88.*

R. P. D. QVEIPO.

Romana administrationis Hæreditatis.

Die Lunæ 4. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Testis vnicus sufficit in manutentionis iudicio. Quasi possessio in incorporalibus, vt acquiratur, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *In iudicio manutentionis sufficit vnicus testis.*
2 *Quasi possessio in iuribus incorporalibus acquititur per vsum, & scientiam, & patientiam eius, cui vsus ille præiudicat.*
3 *Actus ille possessionis immediatior est litis contestatione, qui in manutentione præfertur.*
4 *Actus possessionis priuatiuè facti non prosunt ad manutentionem.*
5 *Bart. opinio in l. §. hoc interdicto num. 10. ff. de itin. act. q. priu. reijcitur.*
6 *Scientia, & patientia aduersarij requiritur, vt acquiratur possessio in iurib. incorporalibus.*

DECISIO CCLXXIII.

CVM informante Vniuersitate Sartorum, causa ista iterum * proponeretur, Dominis placuit cumulatiuè Vniuersitati Sartorum, & Gipponariorum administrationem deferre, & in hac parte à decisis recedendum, Nam ex Summario Sartorum num. 5. & 6. apparet, quod mortua Felice vxore Laurentij testatoris, & bonorum illius vsufructuaria, Congregatio secreta, à Sartoribus & Gipponarijs, die prima Augusti 1625. facta fuit, quo die, cum in particulari concursu officialium vtriusque artis, duo ex Gipponarijs, & duo ex Sartoribus deputarentur, eodem die in generali Congregatione eorundem prædicta deputatio, & erectio fuit confirmata, ad effectum vt possessionem bonorum Laurentij possent capere nomine Capellæ sancti Antonij, & ea administrare, vt latius in actis continetur, & à prædictis quatuor nominatis, die 22. Augusti eiusdem anni nomine prædictæ Cappellæ, & Congregationis generalis, transactio, & concordia cum hæredibus Felicis vxoris testatoris super diuisione, & possessione bonorum, quæ in hæreditate Laurentij remanserant, facta & inita fuit, & iste actus possessionis manifestus, sine controuersia apparere videtur, & ad manu-
1 tentionem † vnicus sufficit, *secundum textum, & glos. ibi in cap. consultationibus de iure patronatus, glos. verb. breuitatem in cap. cum Ecclesia Sutrina, vbi Abb. num. 22. de caus. pos. & prop. lib. 1. §. quæsitum ff. de acq. quot. & estiu. cap. cum de beneficio de præben. in 6.* docet *Bart. in l. 1. §. hoc interdicto ff. de itinere act. quam priu.* & cum pluribus relatis *Couat. pract. cap. 14. num. 2. vers. 3. Gutier. cons. 3. num. 1. Ludouis.*
1 *decisione 313. num. 1.* in iuribus † enim incorporalibus quasi possessio acquiritur per vsum & scientiam, & patientiam eius, cui vsus ille præiudicat secundum textum *in l. quoties, la prima §. vlt. l. quoties la seconda, ff. de seruit. l. si à te emero, ff. si seruitus vindicetur, l. si ego §. 1. ff. de publiciana l. 1. ff. de seruit. rust. pred.* docent *Bart. Castr. & alij DD. in d. l. quoties la secunda, & in d. l. 2. & ibi Padilla, Abb. in cap. in præsentia, nu. 25. de probat. Couar. in reg. possessor.*

2. *par.*

2. par. in princ. nu. 8. in prin. Gonz. super reg. 8. glos. 45. §. 2. n. 32. Et actus ille pos-
3 sessionis immediator † est litis contestatione, quem in manutentione præferendum esse docet *Couar. pract. cap. 17. nu. 3. Menoch. de retinen. rem. vlt. nu. 29. Grat. discrept. forens. cap. 314. ex nu. 14.*

4 Neque actus † possessionis à Gipponarijs priuatiuè facti per eos allegati vrgent, quia vel sunt anteriores, & ad manutentionem non prosunt ex dictis, vel ignoran-
5 tibus Sartoribus sunt gesti, & quamuis † *Bart. in dicta l. 1. §. hoc interdicto num. 10. ff. do itiner. actu quam priu.* scientiam aduersarij non desiderari existimet ad vsum illius interdicti: Contrarium videtur esse verius, & secundum iuris rationem, vt
6 contra Longobal. asserentem ad quasi † possessionem iuris incorporalis acquirendam scientia, & patientia aduersarij opus non esse, docuerunt *Coras. in l. quoties la seconda nu. 1. ff. de seruat. Couar. in d. reg. possessor. 2. par. in princ. nu. 8.*
Et ita &c. vtraque &c.

* *Hæc causa fuit iam proposita sub die 29. Ianuar. 1629. est supra decisio 242.*

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Cambiorum.

Die Lunæ 4. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Cambia, quando debeantur, & de eius fructibus post factam interpellationem.

SVMMARIVM.

1 *Cambia debentur, quando ad eorum iustificationem interueniunt omnia iuris requisita.*
2 *Intimatio validè remitti potest ex consensu partis.*
3 *Debitor non potest allegare ignorantiam ad moram excludendam, si liberauerit creditorem ab obligatione intimationis. amplia num. 4. in materia cambij.*
5 *Litterarum cambij iustitia ex quibus satis iustificetur.*
6 *Litteræ redditus, nihil aliud sunt, quàm litteræ responsiuæ mercatoris cambij litteras acceptantis.*
7 *Litteræ cambij debent emanare in causam debitoris ad earum iustificationem.*
8 *Sententiæ tot esse dicuntur, quot sunt capitula, in vna, eademque sententiæ cedula comprehensa.*
9 *Census disdicta, post quam est secuta, illius fructus non currunt.*
10 *Notarij solent in calce citationum apponere nomen principalis, vel pro eo comparentis.*
11 *Facta non præsumuntur, nisi probentur.*
12 *Debitori census, quando etiam post factam interpellationem fructus currunt, & quousque.*
13 *Cambia cuurunt, quamdiu per debitorem morosum stat, quo minus eius effectualis restitutio sequatur, si adsit tale pactum.*
14 *Dictio, vsque, in contractu apposita stat inclusiuè.*
15 *Dictio, ita vt, quando non solum stet declaratiuè, sed etiam ampliatiuè.*
16 *Scripturæ, vt fidem mereantur, necessaria est recognitio.*

DECISIO CCLXXIV.

NVMERAVIT Olignanus scuta auri mille Antonio, qui in instrumento desuper celebrato eidem Olignano dedit & concessit liberam facultatem sumendi ad cambium, & recambium scuta mille similia, absque aliqua intimatione, à quibusuis personis etiam à semetipso, vsque ad omnimodam tàm sortis, quàm fructuum satisfactionem, cum reseruatione iuris agendi ad solutionem summæ pro tempore debitæ; necnon cum facultate variandi, itaut vna via electa, non censeatur alteri præiudicatum, aut cambiorum continuationem esse impeditam. Orta deinde super debito cambiorum controuersia, fuit mihi in gradu appellationis commissa causa, dubioque proposito, an deberentur cambia, DD. af-
1 firmatiuam † sententiam sunt amplexi; quia ad eorum iustificationem concurrunt omnia iuris requisita, nempè conuentio, quod creditor possit sumere pecunias sub cambijs, donec sit ei satisfactum, quæ valet de tam iure communi, *Innoc. in c. 1. de vsur. Rol. cons. 35. num. 1. Ruin. cons. 104. num. 1. lib. 1. Mohed. dec. 1. num. 7. de vsur. Rot. post vol. cons. Farinac. dec. 211. num. 5.* quàm ex *Constitutione Pij V. Azor. instit. moral. par. 3. cap. 8.*

2 Neque deficit intimationis requisitum † cum debitor voluerit illam pro sibi facta haberi; quod validè fieri potuit, *Rot. dec. 379. par. 2. in recent.* talis enim conuentio liberat creditorem ab obligatione intima-
3 tionis faciendæ, & operatur † vt debitor ignoran-

ignorantiam ad moram excludendam prætendere non possit, vt latè notat *Ias. in l. si ex legati causa num. 12. ff. de verb. oblig. Mohed. d. decis. 1. in fin. de vsur.* præsertim
3 quando creditor † processit vigore mandati sibi ad cambiandum etiam à semetipso concessi, *Rota Ianuen. dec. 125. num. 2. cum seq. & in Bonon. quaderna 22. Aprilis 1611. coram bo. me. Card. Lancellotto, cum alijs allegatis in Rom. Pecuniaria 12. Iunij 1619. coram Reuerendiss. D. Patriarcha Antiocheno, & in Rom. pecuniaria, seu cambiorum 12. Iunij 1615. coram bo. me. Card. Sacrato.*

4 Præterea constat de requisitis ad realitatem cambiorum ex literis, quæ vocantur expeditionis, siue de l'andata ad nundinas
5 transmissis, prout etiam ex alijs litteris quæ nuncupantur reditus de nundinis, vnde illorum iustitia sufficienter probatur, vt per *Nauar. in suo manual. tit. de 7. præcepto non furtum facies num. 289. Laurent. de Rudolph. de vsur. par. 3. q. 1. num. 1. Rot. Ianuen. dec. 37. num. 11. Seraph. dec. 946. num. 1.* & nihilominus sufficerent solæ literæ reditus, eo quod literæ transmissæ remanere soleant
6 penes mercatorem cui fuerunt directæ, † & de transmissione satis videtur constare per literas reditus, quæ nihil aliud sunt quàm literæ responsiuæ mercatoris cambij literas acceptantis ad trad. *per Molin. de iust. & iur. disput. 409. num. 5. Rot. in dicta Romana Pecuniaria, seu cambiorum 10. Iunij 1616. coram bo me. Cardin. Sacrato.* Non
7 obstat † quod dicitur prædictas literas non emanasse in causā Antonij debitoris prout ad cambij iustificationem requiritur *iuxta dec. Rotæ 52. num. 3. & 4. par. 1. in recen. & decis. 946. num. 4. coram Seraphino, ac in Romana cambiorū de Grandis impressa apud Marches. tom. 1. fol. 875.* quia obiectum ex facto tollitur, dum in literis responsiuis fit mentio cambij ipsius Antonij, & licet dictum cambium reperiatur scriptum in vna eademque Epistola, in qua adscripta sunt multa alia cambia ad diuersas personas spectantia, nihilominus cum substantia in specificatione consistat, hoc æque suffragatur, ac si in Epistola separata facta fuisset cum rectè tot censeantur literæ in singulorum causas scriptæ, quot cambia in ijs specificata reperiuntur, quemadmodum dicitur tot
8 esse † sententias quot sunt capituli in vna, eademque sententiæ cedula comprehensa ad *text. in l. scire debemus, ff. de verb. oblig.* & ibi *Roman. num. 5. Ias. num. 2. Aret. & Alciat. pariter num. 2.* & dictum fuit in *Bononien. de Manzolis 19. Februarij proximè præteriti, coram Reuerendissimo Domino meo Çoccino Decano.*

Neque obstat quod Antonius debitor fuerit ad instantiam creditoris citatus pro restitutione sortis cum cambijs, vnde cursus eorumdem cambiorum deindè fuerit
9 impeditùs, veluti postquam secuta † est disdicta census, illius fructus non currere dixit *Rota dec. 248. num. 1. & 3. apud Modern. Perus. de cens.* quia de veritate prædictæ instantiæ creditoris non constat, cum neque probetur citationem fuisse factam, vel productam per ipsum creditorem, quo
10 † casu Notarius, qui illius, vel alterius pro eo comparentis, seu producentis, nomen in calce citationis non annotauit, non præsumitur de tali actu rogatus, cum sit
11 facti † qui propterea probandus est, vt vt per *Mascard. de probat. concl. 1097. nu. 20. vers. cum itaque.* Ea verò quæ dicuntur de fructibus census, argumento ducto à simili, potius retorquentur quandoquidem debitori census etiam post factam in-
12 terpellationem fructus concurrant † quousque ipse realiter restituerit sortem, aut legitimè docuerit per ipsum non stare quo minus sequatur restitutio per ea, quæ *Modern. Perus. cumulat. in suo tractatu de cens. par. 3. q. 3. ar. 9. num. 3. & seqq.*

In præsenti autem contractu tantum abest, quod cambia potuerint cessare etiāsi probaretur actus citationis, vt potius huiusmodi casus fuerit à contrahentibus exclusus per pactum expressum, quod cambia currant vsque ad integram tam sortis, quam eorumdem cambiorum satisfactio-
13 nem, de cuius pacti † natura est quod cambia currant, quamdium per debitorem morosum stat quo minus eius effectualis restitutio sequatur, iuxtà *doctr. Bald. in l. inuitus, in fin. C. de procur. Cagnol. in l. 1. num. 45. C. de sent. quæ pro eo, Tiraq. in l. boues, §. hoc sermone, limit. 6. num. 8. ff. de verb. signif. Dec. cons. 562. num. 1. Stracc. de mercat. tit. mandati, num. 20. Rot. decis. 559. nu. 1. par. 2. in recent.* attentata præ-
14 sertim vi dictionis, † vsque in eodem pacto appositæ, quæ stat inclusiuè ad *text. in l. patronus, §. 1. & ibi Bart. cum alijs cumulatis per addent. ibid. ff. de legat. 3. Bald. in auth. hoc amplius, num. 24. vers. mota, C. de fideicomm. Egid. in cap. requisiuit de ordinat. ab Episc. facien.* fuitque dictum in *Burgen. situs Capellæ 10. Decembris 1584. coram Gipsio.* Et præmissa confirmantur ex alijs verbis in eodem instrumento post huiusmodi pactum appositis, quibus datur creditori

15 ditori facultas variandi, † itaut vna via electa non censeatur alteri præiudicatum, nec continuationem cambiorum esse impeditam, quæ clausula cum dictione illa, † itaut stat non modo declaratiuè, sed etiam ampliatiuè, vt de dictione, ita quod *trad. Curt. sen. cons. 49. num.* 40. latè *Socin. sen. cons. 49 num. 2. & 5. lib. 1. Paris. cons. 9. n. 26. lib. 2. & dixit Rota coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano. decis. 267. num. 7.*

16 Cæterum cum pro parte prædicti debitoris † opponeretur de recognitione literarum, quæ ad hoc vt fidem mereantur, est necessaria. *Innoc. in cap. 2. nu. 1. de fid. inst. DD. ad l. fin. C. eod. Bart. in l. scripturas n. 1. C. qui potior in pig. hab. & in §. si quis igitur auth. de inst. caut. & fid.*

Ideo fuit conclusum deberi cambia præuia tamen recognitione literarum. Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana de Marescottis.

Die Lunæ 7. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario non impeditur immissio propter credita illiquida, & requirentia altiorem indaginem. Dominium societatum officiorum præsumitur esse, cuius nomine cantat societas. Præsumptio l. Quintus, ff. de donat. inter vir. & vx. non admittitur in possessorio.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario danda est immissio in omnibus bonis fideicommisso subiectis.*
2 *Creditum, vt dicatur liquidum, debet esse adeo clarum, & certum, vt controuerti nullo modo possit.*
3 *Credita turbida non impediunt immissionem fideicommissario. & num. 11. & 14.*
4 *Partitæ banchorum adminiculatæ ex verisimilitudine, & testibus plenè probant.*
5 *Dotis solutio spectat ad patrem.*
6 *Societates officij, quæ cantant in personam alicuius, illarum dominium erit illius, cuius nomine cantant.*
8 *Reseruatio dispositionis super societatibus officij denotat dominium adesse penes ipsum reseruantem. & num. 6.*
9 *Decis. in causa Romana de Marescottis 14. Decembris 1615. declaratur.*
10 *Societates officij contractæ per vxorem præsumuntur factæ ex pecunijs mariti.*
11 *Præsumptio l. Quintus, ff. de donat. int. vir. & vx. non admittitur in iudicio possessorio.*
13 *Creditum remanet penitus illiquidum, donec factis calculis computa hinc inde solidentur.*

DECISIO CCLXXV.

QVAMVIS testamentum q. Comitis Alphonsi Marescotti, in quo D. Iuliam eius vxorem hæredem instituit, & testamentum D. Iuliæ, in quo instituit D. Pirrum eius fratrem fuerint per Rotam nulla declarata ex causa præteritionis filiorum, & inde DD. de Comitibus Sfortiæ, & Galeatio de Marescottis nepotibus prædictorum coniugum ex Marco Antonio communi filio, vti hæredibus ab intestato fuerit data immissio in possessionem bonorum hæreditariorum, nihilominus Rota postea resoluit, Iuliæ testamentum ad fauorem Pirri hæredis instituti sustineri in vim fideicommissi vigore clausulæ codicillaris, eidemque vti fideicommissario † dan. esse
1 immissionem in omnibus bonis cantantibus sub nomine Iuliæ præterquam in comprehensis in quadam declaratione per ipsam facta data tamen dictis DD. Marescottis retentione pro creditis liquidis, & legitima ipsius debita in hæreditate Iuliæ eorum auiæ, vt in decisione 14. Iunij 1619. coram bo. me. Remboldo, in qua trebellianicam non deberi optimis fundamentis firmatum fuit, itaut de ea amplius non fuerit hæsitatum; suscepta autem disputatiotione, An & quæ credita essent liquida pro quibus posset DD. de Marescottis retentio competere, emanauit decisio 24. Maij 1624. coram eodem, in qua fuit resolutum de creditis liquidis non constare præter vltimum creditum de quo Domini mandarunt quatenus opus sit particulariter videri: Sed concessa Marescottis noua audientia super eisdem, & causa sæpius proposita, hodie Domini vnanimiter dixerunt non constare de aliquo credito liquido quod possit impedire immissionem: & ratio resolutionis fuit, quia ad hoc vt creditum dici
2 † possit liquidum debet esse adeo clarum, & certum, vt controuerti nullo modo possit *l. 1. C. si secund. nupt. muli. Bald. in l. item quia num. 3. in 2. lectur. ff. de pact. Menoch. cons. 858. num. 8. Marescott. var. lib. 2. cap. 131. num. 88. & Rota post Zacch. de obligat.*

Camer.

Camer. decis. 146. *num.* 10. Credita autem prætensa per Marescottos non sunt huiusmodi, quia autem sunt turbida, aut non subsistunt, vt ex particulari eorum examine infra patebit, † quæ ideo tamquam altioris indaginis immissionem non impediunt, vt tradunt omnes *DD. in l.* 4. *§. condemnatum, ff. de re iud. & l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. Rota apud Gregor. XV. decis.* 194. *num.* 22. & latius in dicta vltima decisione, in hac causa facta.
3

Primum creditum scutorum septem mille quingentorum prætenditur ex causa quarundam societatum officiorum, quæ fuerunt contractæ sub nomine Iuliæ cum DD. Mario Sanctacrucio, Gregorio Gregna, Antimo Vrsino, Octauio Capranica, Marchione à Cornea, & Cæsare Marsciano, quas d. D. Iulia declarauit spectare ad D. Alphonsum eius virum, & eam in illis solum habuisse nudum nomen, & tamen ex publicis instrumentis constat quod eadem D. Iulia pecunias dd. societatum confessa fuit recepisse de ordine prædictorum debitorum directo Sacro Monti Pietatis, & Roberti Primo mercatori, & ideò Marescotti hinc fundare intendunt hoc creditum esse liquidum contra Pirrum vti Iuliæ hæredem.

Sed hoc creditum non subsistit, quia quoad societates contractas cum prædictis Mario, Gregorio, Antimo, & Octauio benè probatur, pecunias illarum fuisse de ordine Iuliæ realiter, & cum effectu solutas Marco Antonio eius filio, vt constat ex partitis dicti Montis, & Banchi Roberti Primi formiter extractis, quæ partitæ adminiculatæ ex verisimilitudine, & ex testibus deponentibus quod D. Iulia passim faciebat quietantias, & Marcus Antonius recipiebat pecunias, videbantur Dominis sufficienter probare iuxta *not. per Bald. in l.* 1. *n.* 11. *C. de edict. Ias. in l. admonendi num.* 434. *in fin. de iur. iur. Magon. decis. Florent.* 95. *n.* 5. *Seraphin. decis.* 436. *num.* 2. *& Rota apud Gregor. XV. decis.* 302. *num.* 2. *& decis.* 650. *num.* 4. *par.* 1. *rec.* quæ autem contra prædictos testes opponebantur, visa fuerunt penitus non releuare. Quo verò ad pecunias societatis scutorum 120. contractæ cũ d. Marchione licet illæ appareant exactæ per Iuliam, & ad eius creditum positæ ad bancum Roberti Primi, & alterius societatis scutor. 300. cum dicto Cæsare per eam receptorum in pecunia numerata, quia tamen eadem Iulia mediante eodem banco multò maiorem summam nempè scuta ter
4

mille soluit pro dote D. Hortentiæ d. Marci Antonij filiæ, quod Marescotti non negant, clarè conspicitur, quod Iulia, quæ solum nudum nomen habebat exegit pro Marco Antonio, & pro eo soluit dotem, cuius solutio † ad ipsum vti patrem, & non ad Iuliam spectabat *ad l. fin. C. de dot. promiss.*
5

Pro alijs autem societatibus, necnon censibus, in quibus etiam D. Iulia declarauit habere nudum nomen, quæ etiam sunt descripta in mandato de imittendo, quod dictum est, fuit Marescottis concessum vti successoribus ab intestato prædicti Alphonsi eorum aui, ijdem Marescotti palam confitentur, nullam eis competere retentionem, & meritò, quia aut clarè probantus peruenisse ad dictum Alphonsum, aut hodiè per ipsos possideri.

Alterum, & secundum creditum scutor. 6000. circiter prætenditur resultare ex quibusdam, alijs societatibus officiorum, quæ licet cantent in personam D. Iuliæ, fuit † tamen reseruata eorum dispositio prædictis DD. Alphonso, vel Marco Antonio, quas (vt dicebatur) *Rota* 14. *Decembris* 1615. *coram bo. mem. Cardinali Sacrato, quæ est dec.* 711. *par.* 2. *recent.* resoluit spectare ad Marescottos, eisque in illis concessit immissionem.
6

Sed placuit Dominis responsio data in dicta decisione 24. Maij 1644. nempè hoc creditum non probari ex reseruatione dispositionis ad fauorem Alphonsi, seù Marci Antonij; quia † cum societates cantarent in personam Iuliæ, dominium erat ipsius Iuliæ, ita vt dicta dispositionis reseruatio importet solùm liberam administrationem, & ex ea † potiùs probetur dominium Iuliæ reseruantis *Rota dec.* 262. *par.* 1. *diuers. & decis.* 425. *par.* 1. *& decis.* 305. *par.* 2. *recent. decis.* 147. *coram bo. me. Card. Caualerio, & decis.* 481. *num.* 3. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
7
8

Neque obstat d. decisio † in hac causa facta 14. Decembris 1615. dum in ea inter easdem partes firmatur, per prædictam reseruationem dici non posse dictas societates fuisse in bonis Iuliæ, sed esse dicendum fuisse in bonis dd. Alfonsi, & Marci Antonij reseruatariorum, quia vt Domini benè animaduerterunt, tunc aliud longè diuersum disputabatur, videlicet, An Marescottis vti hæredibus Alphonsi, & Marci Antonij esset danda immissio in dictis societatibus, & quia credebatur illas adhuc extare, & non fuisse exactas, meritò
9

fuit resolutum immissionem esse dandam ex quo cum dicto præsupposito erant in Alphonsi, & Marci Antonij bonis de tempore eorum mortis in vim prædictæ reseruationis disponendi, vt in dicta decisione; Sed cum hodiè clarè detectum fuerit, dd. societates ante immissionem Marescottis datam fuisse per Iuliam exactas, & quia sic fuerunt exactæ, Marescotti nunc pretendunt esse creditores D. Iuliæ, & sibi retentionem competere, clarum est, eos in hoc penitus iure destitutos esse, si quidem si Iulia exegit, vti Domina exegit, quia Domina erat, vt ex decisionibus supra allegatis, & firmatur etiam in dicta decisione 14. Decembris 1615. quæ propterea decisio, vt ad oculum patet, contra Marescottos retorquetur, dicta enim reseruatio disponendi non obstabat quominus Iulia vti Domina exigere posset, prout nec libera facultas procuratori data obstat Domino constituenti.

10 Neque obstat quod † societates præsumantur per D. Iuliam contractæ ex pecunijs mariti *l. Quintus Mutius ff. de donat. int. vir. & vxor. Decian. cons. 237. colum. penult. versic. circa secundum, & Menoch. præsumpt. 51. lib. 3. num. 1. & seq.* quia vt benè responsum fuit in *dicta decis. 14. Iunij 1619. coram bo. me. Remboldo*, ista ex-
11 ceptio iuxta magis communem † sententiam in hoc iudicio non admittitur *l. fin. C. quor. bon. & ibi Bald. & Salic. Bald. in l. si vxorem num. 8. C. de cond. incer. Alexand. in l. qui iure num. 5. ff. de acquiren. poss. Soccin. sen. cons. 131. num. 6. Alciat. præsumpt. 26. num. 2. reg. 3. Gabriel titul. de præsumpt. conclus. 15. num. 18. Menoch. d. præsumpt. 51. num. 44. Osasc. dicta pedem. 140. num 9. & Rot. dec. 219. num. 7. par. 2. diuers. & in d. decisione in hac causa facta 14. Iunij 1619.*

Tertium creditum scutorum 6000. quæ prætenduntur fuisse exacta per Iuliam, & quartum scutorum 9000. quæ prætenditur fuisse per Marcum Antonium ad Iuliæ fauorem inuestita, nec non quintum scutorum tresdecemillium, quæ etiam Marescotti prætendunt fuisse per Iuliam exacta, & ad hæreditatem Alphonsi spectare, vltra quod informantes pro Marescottis parum in illis insistebant, sed solum vim faciebant in duobus prioribus creditis, visa fuerunt Dominis nullatenus releuare, tùm quia non benè iustificantur, tùm etiam quia cum Iulia esset Marci Antonij procuratrix, &
12 exigeret vti talis, sunt omninò † turbida, cum dependeant à redditione rationum, & reuisione computorum inter partes faciendorum maximè cum pro patre Pirri non obscurè etiam doceatur, quod Marcus Antonius, Iuliæ pecunias exigebat, & illæ deponebantur etiam ad creditum Marci Antonij, & eius vxoris, & quod Iulia pecunias erogabat ad vtilitatem Marci Antonij, & alia huiusmodi ex quibus prætensiones
13 de Marescottis remanent † penitus illiquidæ donec factis calculis computa hinc indè solidentur *Crauet. cons. 275. num. 13. vers. 3. personaliter Paris. cons. 90. num. 43. lib. 1. Anchar. cons. 235. num. 1. Gabr. cons. 62. num. 2. lib. 2. & Rota post Pacif. de Saluian. decis. 203. num. 4. & 5.* quo fit vt
14 Pirro † non possit interim impediri immissio.

Tandem quoad vltimum creditum scutorum 1200. per Marescottos Dominis Falconerijs solutum pro extinctione debiti D. Iuliæ, de quo Rota d. die 24. Maij 1624. ordinauit, vt quatenus opus esset particulariter videretur, dixerunt Domini non esse opus alia particulari discussione, cùm ex hodie datis pro parte Pirri clarè constet, quod Iulia illud contraxit cum Falconerijs ad commodum hæreditatis Alphonsi, seu Marci Antonij, quandoquidem illa de anno 1606. obtinuit mandatum contra R. P. D. Roggierum debitorem hæreditatis Alphonsi vna cum sequestro contra Horatium de Bubalo Rogerij debitorem, qui Horatius deposuit in Sacro Monte Pietatis scuta 1400. quæ posteà Marcus Antonius exegit cum cautione præstita per D. Iuliam de restituendo prioribus, & potioribus Rogerij creditoribus. Vnde cum de anno 1607. Iulia conuenta à creditoribus anterioribus susceperit dicta scuta 1200. de quibus agitur ad societatem officij à Falconerijs cum declaratione, quod dictam societatem contrahebat pro restituendo dictis Creditoribus, vt in effectu restituit *Summar. Pirri num. 11. & 12.* consequenter à primo ad vltimum liquet, quod societas prædicta in qua consistit dictum vltimum creditum, fuit inita, vel ad commodum hæreditatis Alphonsi, vel Marci Antonij, qui pecunias per Horatium depositatas receperat, & quod Marescotti vti
15 Alphonsi, & Marci Antonij hæredes † soluerunt Falconerijs debitum proprium, quibus propterea nulla competit retentio bonorum Iuliæ ad *tex. in l. Senatus, §. fin. ff. de leg. 1. Salicet. in l. 1. num. 27. C. de action. & obligat. Ruin. cons. 88. num. 6. lib. 5. &* Ro-

Rota decis. 426. num. 4. par. 2. recent.
Et ita decisum vtraque parte sæpiùs informante, &c.

EM.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.

Colonieñ Monasterij.

Die Lunæ 7. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Sine contumacia non datur declaratoria. Paritione non data cessare non potest contumacia. Ad factum si quis teneatur, non sufficit id adimplere verbis tantum.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria non datur sine contumacia.*
2 *Possessio probatur ex substentatione litis.*
3 *Contumacia non cessat, data non paritione.*
4 *Declaratoria, quando omninò est danda.*
6 *Verba non sufficiunt, vbi opus est facto.*
6 *Obligatus aliquid facere, & adimplere, non sufficit sola oblatio verbalis.*

DECISIO CCLXVI.

SVb die 4. Aprilis præteriti* fuit in hac causa resolutum vna tantum parte informante esse dandam declaratoriam contra Confratres S. Crucis Ciuitatis Colonieñ ob non paritionem mandati Rotalis, cui resolutioni cum non acquiesceret Confraternitas, iterum hodie proposui dubium super ijsdem, & Domini vtraque parte informante steterunt in decisis ex rationibus in d. decisione adductis, quibus dixeunt non obstare, quod Archiconfraternitas aliquid non possideat, ex quo tàm Monasterium, quàm eius bona, & fructus sint sub sequestro penes deputatum à Serenissimo Electore Exequutore Breuis, de quo agitur, & ideò cum ipsa nihil habeat, in quo
1 pareat mandato de manutenendo, cesset † contumacia sine qua declaratoria non datur, *Rot. dec. 7. in fin. de sent. excommunic. in nou. Bisignet. decis. 2. num. 3. & 4. de lit. contest.*

Quia fuit responsum, vel quod ipsa, Ar-
2 chiconfraternitas ex sustentatione † litis probatur possidere, *Verall. dec. 369. par. 2. san. mem. Greg. XV. dec. 362. num. 3.* Vel si possidet sequestratarius, cum ipse possideat ad commodum Archiconfraternitatis, ad cuius fauorem emanauit supradictum Breue Greg. debebat curare omni meliori modo, vt sequestratarius dimitteret possessionem, seù detentionem, & debebat præstare patientiam sufficientem pro paritione,
3 sine † qua non cessat contumacia, *Caual. dec. 332. num. 4.* Quinimò non paritio, & contumacia ipsiusmet sequestratarij in dimittenda possessione, & omnia alia impedimenta præstita Canonicis præsumuntur præstita ad instantiam ipsiusmet Archiconfraternitatis, de cuius interesse agitur, vt in simili passim Rota interpretatur recursus ad Iudices laicos habitos esse ad instantiam eius, cuius principaliter interest, *Seraph. dec. 1094. num. 1.* Et hoc tanto magis est dicen. in casu nostro, tum quia in mandato Rotali expresse prohibetur quælibet perturbatio, & quodlibet impedimentum quouis quæsito colore præstitum, tum quia ex circumstantijs reuera constat de contumacia in parendo facto, & verbis declarata, dum Archiconfraternitas congregata clausit portas Notario, qui accedebat pro facienda intimatione, illumque reiecit, vt in decisione, de qua agitur. Et dum postea àd effugiendam paritionem fuit nomine Archiconfraternitatis responsum, quod possessio erat repetenda à Serenissimo Colonieñ qui sequestrauit bona, & quod pro paritione requirebatur licentia dicti Serenissimi, vel Præfecti Archiconfraternitatis absque eo quod fuerit factum aliquod signum paritionis pro parte eiusdem Archiconfraternitatis declarando, quod nolebat vti Breui, vel quid simile colligitur euidens collusio, & detrectatio parendi istis
4 artibus, & responsionibus, & propterea † omninò declaratoriam DD. dandam esse dixerunt, vt in *dec. 487. num. 8. par. 3. lib. 3. diuers.* Et licet ab aliquibus fuerit verbaliter oblata paritio, attamen re vera in aliquo non paruerunt, & vt dicitur in decisio-
5 ne, de qua agitur, oblatio † verbalis non sufficiebat, cum mandatum contineret factum præcisum restituendi Canonicos ad naturalem possessionem, pro qua restitutione debebant Confratres adhibere omnem conatum, & facere declarationem, vt su-
6 pra ne aliàs istis † solis verbis remaneant Canonici defraudati prout remanent vsque ad præsentem diem ad tradit. per *Bart. in l. Prætor ait § si quis paratus, ff. de non. oper. nunciat. Gabr. de solut. conclus. 8. num. 2. Gratian. discept. forens. cap. 639. num. 18. & seq.*

Contra sequestratarium, & Fratres Minores S. Francisci de Obseruantia occupatores

tores Monasterij de quo agitur, contra quos pariter fuerunt seruati termini seruari soliti, est etiam concedenda declaratoria stante illorum notoria contumacia, quæ nec etiam ex parte Archiconfraternitatis negatur.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum &c.

*Habes hanc decisionem infra in Additione, & supra adsunt plures decisiones in hac causa, idest sub diebus 27. Ianuarij 14. Maij 21. Iunij, & 3. Decemb. 1627. & 21. Iunij 1628. & 12. Februarij 1629. coram eodem Eminentiss. & Reuerendiss. D. Card. Vbaldo sunt decisiones 34. 66. 91. 115. 193. & 150.

R. P. D. DVNOZETTO.

Lucana Iurispatronatus.

Die Lunæ 7. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Præsentatus à patrono existenti in quasi possessione præsentandi, præfertur præsentato à vero patrono, nisi iste patronus verus probet eius proprietatem, vel per confessionem partis, vel per rem iudicatam, vel per instrumentum clarum, & certum. Præsumptionum multiplicatio, quando detur.

SVMMARIVM.

1 *Cum præsentato à patrono putatiuo quando concurrit alius præsentatus à vero patrono, quis eorum præfertur.*

2 *Præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi, præfertur præsentato à vero patrono, si illius proprietatem clarè, & liquido non probet.*

3 *Donans abdicat à se omne ius rei donatæ, & transfert illud in donatarium.*

4 *Patronus Ecclesiasticus non potest donare iuspatronatus.*

5 *Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum Ecclesiasticarum præsumitur interuenisse spatio 30. annorum.*

Quæ præsumptio influit non solum in ipsum beneplacitum, sed etiam in vtilitatem Ecclesiæ. num. 5.

6 *Alienatio rerum Ecclesiæ eo ipso, quod præsumitur solemnis, præsumitur etiam vtilis.*

7 *Præsumptionum multiplicatio non datur.*

8 *Præsumptionum multiplicatio datur, quando vna venit in consequentiam alterius.*

10 *Ecclesiæ oritur præiudicium ex multiplicitate patronorum.*

DECISIO CCLXXVII.

IAM per duas decisiones * in hac causa factas fuit resolutum, Dominicum esse instituendum tanquam præsentatum à Martino existente in quasi possessione præsentandi, iux. tex. *in cap. consultationibus de iurepatr.* hodie cum causa pro tertia vice fuisset reproposita super ijsdem, Dominis placuerunt fundamenta decisionum.

Non obstat, quod quando cum præsentato à patrono putatiuo, videlicet existen-
1 te in possessione præsentandi, concurrit † alius præsentatus à vero patrono, de cuius iurepatronatus legitimè constat vel per confessionem, vel per rem iudicatam, vel per publicum instrumentum, tunc in concursu præferendus est præsentatus à vero patrono *Parnomit. in d. c. consultationibus n. 9. Dec. cons.* 127. *num.* 1. *Butr. Ripa, & alij* quos sequitur *Rota dec.* 374. *n.*4. *par.* 1. *recent.* quæ limitatio videtur benè applicari huic casui, ex quo ex instrumento publico apparet vnam ex duabus vocibus huius iurispatronatus fuisse reseruatam Vniuersitati Cappellanorum, quæ præsentauit Franciscum, qui propterea venit præferen-
2 dus † Dominico præsentato a patrono existente in quasi possessione, ex iuribus supracitatis. Quia ex dicto instrumento non visa fuit resultare talis probatio ad hoc, vt possit intrare dicta limitatio, ex quo illud non solum redditur turbidum, sed omninò tollitur ex donatione postea facta à dictis
3 Cappellanis Martino seniori, cuius † donationis vigore omne ius à Cappellanis fuit abdicatum, & in Martinum donatarium translatum, vt fuit firmatum in duabus decisionibus, quæ reuidentur.

Non obstat quod patronus Ecclesiasti-
4 cus † non possit donare iuspatronatus. Quoniam eo ipso, quod adest cursus, & obseruantia 30. annorum intrat præsumptio
5 tituli validi, præsumiturque † Beneplacitum Apostolicum, quæ quidem præsumptio influit nedum in ipsum beneplacitum, sed etiam in vtilitatem Ecclesiæ, *Alex. cons.* 79. *col.* 4. *num.* 6. *in fin. vers. fortificatur lib.* 1. *Crauet. de antiq. temp. par.* 3. *c.* 2. vidimus in genere *num.* 26. & in his terminis tenuit *Rota in Mediolanen. rescissionis permutationis coram Card. Pamp. apud Marches. par.* 1. *fol.* 113. *num.* 6. nam eo ipso, quod præsumitur

6 mitur † donatio solemnis, præsumitur etiã vtilis Ecclesiæ, *Mantic. decis.* 101. *Greg. XV. decis.* 343. *vbi Add. num.* 4. *& in d. Mediolanen. rescissionis permutationis coram bo. me. Card. Pamph.* Qui quidem cursus 30. annorum benè probatur ex pluribus præsentationibus effectuatis factis ab hæredibus Martini senioris ab anno 1551 de quo ipse Martinus præsentauit Pardum, vt firmatur in prima decisione in hac causa facta.

7 Nec obstat, quod hoc casu daretur † multiplicatio præsumptionum, nempè præsumptio beneplaciti, & præsumptio vtilitatis con. tex. *in l.* 1. *C. dot. promis.* quia vna
8 præsumptio venit in consequentiam alterius, *Mantic. d. decis.* 101. *nu.* 3. *Add. Greg. XV. decis.* 343. *num.* 5. nec est verisimile, quod dicta donatio tamdiu fuisset obseruata sine confirmatione legitimè sequuta.

Denique non obstat, quod Episcopus Lucanus sit in causa, quia cum hoc iuspatronatus probetur non solum permultas pręsentationes continuatas, per publicum instrumentum fundationis & dotationis, sed etiam per illiusmet Ordinarij comprobationem, dum ipse dedit institutionem Francisco alteri præsentato, itaut de illius existentia dubitari non possit, sat est, quod non sit in causa pro libertate beneficij ad
9 effectum, vt † præsentatus ab existente in quasi possessione præsentandi veniat instituendus, vt fuit dictum *in Pampilonen̄ iurispatronatus* 19. *Martij* 1602. *coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Lucana Cappellaniæ* 20. *Maij* 1594. *coram Blanchetto, & in Auersana beneficij seu iurispatronatus* 23. *Iunij* 1603. *coram Litta*. Vnde sua non interest, quod potius vnus quàm alter sit pa-
10 tronus, cum ob multiplicitatem † patronorum non oriatur præiudicium Ecclesiæ, *Rota decis.* 174. *nu.* 4. *par.* 2. *recent. & fuit dictum in prædictis Auersana coram Litta, & in Pampilonen. iurispatronatus coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Reliquis vero obiectionibus fuit satisfactum per responsiones datas in decisionibus, cum quibus Domini transierunt.

Et ita vtraque &c.

☞ * *Idest sub diebus* 19. *Iun.* 1628. *&* 20. *Decembr. eiusdem anni sunt decisiones* 191. *&* 225.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Censuum.

Die Lunæ 7. *Maij* 1629.

ARGVMENTVM.

Census, vt dicatur extinctus, quid necessariò requiratur. Et an postquam fuit relaxatum mandatum dicatur, verè extinctus.

SVMMARIVM.

1 *Census extinguntur per restitutionem sortis, & actum retrosimilem.*
2 *In censuum constitutione sicuti adest pecuniarum solutio, ita, & in eorum extinctione debet interuenire restitutio.*
3 *Census vt dicatur extinctus requiritur naturalis restitutio.*
4 *Census non extinguitur iudicio discussionis, & sententia graduatoria, nisi sequatur restitutio sortis.*
5 *Census potest dici extinctus post relaxatum mandatum, itaut non possint peti aliqui fructus citra vitium vsuræ, & nu.* 9. *&* 12.
6 *Census, quod duret, & sit in arbitrio emptoris repetere sortem, quando velit, hoc non se compatitur.*
7 *Venditori licita est census redemptio ad suum libitum.*
8 *Emptori est omninò prohibita redemptio census cum aliàs esset certus de lucro.*
10 *Decis. in causa Romana census coram Card. Pamphil. sen. declaratur.*
12 *Census, vt extinguatur non sufficit partium voluntas, sed requiritur actus retrosimilis.*
13 *Census, sicuti constituitur consensu, & pecuniarum solutione, ita consensu, & pecuniarum retrosolutione extinguitur.*
14 *Census non extinguitur per simplicem assignationem, nisi habeat effectum, & vim actualis solutionis.*
15 *Census non est extinctus per relaxationem mandati.*
16 *In censu mandati relaxatio nihil aliud operatur, quàm voluntatem, & potestatem repetendi sortem ex parte emptoris, quæ non est vera, & realis restitutio sortis.*
17 *Census, quod post relaxatum mandatum sit extinctus propter facultatem repetendi pecunias multas patitur difficultates.*
18 *Census extinctio ex acquisitione fundi censuati non resultat, nisi quatenus dominium verè, & realiter, irreuocabiliterque fuerit acquisitum.*
19 *Secus tamen, est si reuocabiliter.*
20 *Census redit ad priora iura, & Dominus census debet consequi fructus sui census, quando titulus fuit reductus ad non titulũ.*

21 Per

21 *Per dationem insolutum omnis actio primæua, & hypoteca extinguitur.*

Creditor, cui est euicta res data insolutum, non potest redire ad priorem actionem. num. 21.

Census impositus antea, super re data insolutum si euincatur, non reuiuiscit. num. 21.

22 *Datio insolutum, quando nulliter fuit facta, perinde est, ac si non esset facta.*

23 *Spolium intrat, quando iudex nulliter procedit.*

Iudex nulliter procedendo, dicitur tanquam priuatus, & non habens potestatem procedendi.

DECISIO CCLXXVIII.

LVDOVICA Bernardona hæres Io. Baptistæ Paloni introduxit iudicium discussionis contra creditores in Curia Capitolina coram secundo Collaterali, qui in sententia graduatoria quintum locum assignauit Francisco Raynaldo cessionario P. Antonij Birelli, ad cuius fauorem per supradictum Palonum fuerat impositus census super quadam eius domo in scutis 225. & pro dicta summa, & omnibus censibus decursis, & non solutis, & decurrendis cæteris alijs creditoribus præferendum esse declarauit, sextum verò assignauit Maximiliano testato pro altero censu super dicta domo per eundem Palonum imposito in scutis 200. cuius occasione, & pro sorte, & pro fructibus decursis, & decurrendis, ipsum cæteris creditoribus præferri mandauit decernendo, & relaxando pro omnibus, & singulis summis antedictis mandatum executiuum. Ab hac sententia interposita appellatione Ludouica obtinuit à fel. rec. Sixto V. committi Capitaneo appellationum præuia æstimatione dari insolutum creditoribus pro concurrenti quantitate domum præfatam. Deinde ad instantiam creditorum ad parcendum expensis, ea consen[...]t deliberationi, & adiudicationi domus, & vigore consensus Fratres S. Chrysogoni creditores obtinuerunt à Capitaneo decretum de deliberando. Sed Modesta Bernardona hæres Ludouicæ prætendendo à Maximiliano eius auctricem fuisse domo spoliatam, introduxit iudicium super reintegratione ad illius possessionem contra Magdalenam Testatam hæredem dicti Maximiliani coram primo Collaterali, qui de voto Assettamenti ad fauorem Franciscæ Zoliæ hæredis Modestæ sententiam pronunciauit, declarando domum ad eam spectare vnà cum pensionibus, & in vim dictæ sententiæ rehabuit domum, vnde Magdalena Testata egit pro fructibus tàm census scutorum 200. impositi ad fauorem Maximiliani, quàm alterius scut. 225. Francisci Raynaldi, cum in vim cessionis peruenerit ad eumdem Maximilianum. Modo cum dubitaretur, An census sint extincti, & resoluti, itaut cessauerit cursus fructuum, DD. dixerunt census non esse extinctos, & resolutos, itaut fructus amplius non currant, cum non probetur extinctio.

1 Quia aut prætenditur † per restitutionem sortis, & actum retrosimilem Constitutioni, *l. 1. in fin. C. quando liceat ab empt. disced. §. hoc amplius inst. quib. mod. toll. obl. Rot. coram bo. me. Card. Caual. dec. 71. num. 3. coram Seraph. 890. num. 1. & decis. 587. par. 1. diuers. & in Romana fructuum census 28. Ianuarij 1628. coram Reuerendiss. D. meo*

2 *Decano*: Sed cum in constitutione † censuum adfuerit pecuniarum solutio, ita & in eorũ dissolutione debebat concurrere pecuniarũ restitutio, in quibus consistit actus retrosimilis, & de hoc in hoc casu non docetur, aut prætenditur ex sententia graduatoria cum relaxatione mandati pro restitutione sortis; nec ex hoc resultat ex-

3 tinctio census, † quia ad hunc effectum requiritur naturalis restitutio, *Caputaq. decis.*

4 *103. par. 1.* nec iudicio discussionis, † & sententia graduatoria extinguitur, nisi sequatur realis restitutio sortis, *Rota dec. 60. num. 2. & 3. par. 1. & 642. par. 2. recent. bo. mem. Card. Caual. decis. 527. num. 1.* in terminis sententia graduatoria. Et licet

5 post relaxatum † mandatum possit dici, census esse extinctos; itaut non potuerint peti aliqui fructus citra vitium vsuræ, *cap. plerique cum seqq. 11. quæst. 3. Laurent. de Rodulpho in tract. de vsur. quæst. 1. num. 1. Couar. var. resolut. lib. 3. capit. 1. num. 4.* Cum sit in potestate, & arbitrio emptoris statim repetendi sortem, quod est diuer-

6 sum à natura census, † cum non se compatiatur, quod census duret, & sit in arbitrio emptoris repetere sortem, quando ve-

7 lit, quia licet venditori † licita sit illius redemptio ad suum libitum iuxta Constitutiones Martini V. & Calixti III. & Pij

8 V. emptori tamen † est omninò prohibita cum aliàs esset certus de lucro, *Sot. de iust. & iur. lib. 6. quæst. 5. art. 3. in 1. conclus. Corrad. de contract. quæst. 84. concl. 5. Couar. vbi sup. cap. 9. num. 4.* Ideò cum post relaxatum mandatum fuerit in facultate

Magda-

Magdalenę repetere pecunias; quando
9 vellet, statim fuit census † resolutus, etiam quod non concurrat actus retrouenditionis, cum res deuenerit ad casum, à quo incipere non poterat, vt tenuit Rota *in Romana census, coram bo. me. Card. Pamphil. 29. Nouemb. 1593. & in alia Romana census 6. Februar. 1615. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo*. Attamen has decisiones non obstare fuit resolutum, quia in dicta Ro-
10 mana † Census coram Pamphilio non tantum fuerat relaxatum mandatum pro fructibus, & restitututione sortis principalis, sed vlterius fuerat processum ad actualem restitutionem ipsius sortis, vnde in eo casu pro restitutione fuit pronunciatum, & ita declarauit Rota coram *Litta dec. 272. à num. 1. vsque ad 6. apud Cenc. de Censib. & fundamento supradictæ decisionis bon. mem. Patriarchæ Manzanedi, fundato in arbitrio emptoris repetendi sortem ad sui libitum post mandatum relaxatum*, aliàs respondit Rota *in Romana census 31. Ianuarij 1624. coram bo. me. Remboldo*, videlicet non esse absolutè verum, vt sit in potestate emptoris repete-
11 re sortem, cum † multa possint contingere post relaxatum mandatum, ex quibus retardetur eiusdem mandati executio, & sortis repetitio, quam esse necessariam non dubitatur, cum pro exstintione census neque
12 sufficiat partium voluntas, † sed requiratur actus retrosimilis *Rota decis. 587. par. 1. diuers. & in Romana census 27. Ianuarij 1603. coram Card. Sacrato*, quia sicuti census constituitur consensu, & pecuniarum
13 solutione, ita consensu, & pecuniarum † retrosolutione extingui debet, vt in allegata *dec. Seraph. 890. in princ.* quod adeo verum esse vt neque sufficiat simplex assi-
14 gnamentum, † nisi illud habeat effectum, & habeat vim actualis solutionis pluries tenuit Rota, *vt in Rom. census 24. Apr. 1604. coram Illustr. Card. Millino, & in Rom. census 22. Iunij 1609. coram bo. me. Card. Ca-*
15 *ual.* & quod non † sit extinctus per relaxationem mandati in allegata *Romana fructuum census 28. Ianuarij 1628. coram Reuerendiss. D. meo Decano*; nihil enim aliud operatur mandati relaxatio, quam volun-
16 tatem, † & potestatem repetendi sortem ex parte emptoris, quæ non est repetitio cum effectu, hoc est vera, & realis restitutio sortis, aliud requisitum in extinctione census, & propterea illa ratio, quod post
17 relaxatum mandatum, statim † census sit resolutus propter facultatem repetendi pecunias, multas patitur difficultates.

Non obstat, quod in hoc casu fuerit repetita sors mediante datione insolutum domus censuatæ, quia cum postea d. domus in iudicio spolij fuerit per sententiam restituta, sicut domus renditum fecit ad debitorem census, ita census reuiuiscit, cum
18 ex acquisitione † fundi censuati non resultet extinctio censuum, nisi quatenus dominium verè, & realiter & irreuocabiliter
19 fuerit acquisitum, secus † in reuocabili, prout hic, *l. ex sextante §. Latinus Largius, vbi Bar. ff. de excep. Tiraq. lib. 1. retract. §. 1. glos. 7. nu. 69. Seraph. dec. 872. nu. 3. Rota apud Cinc. dec. 300. in fi. & 308. nu. 7. & in recent. par. 1. dec. 634. num. 9.* Vnde cum titulus fuerit reductus ad non titulum
20 census † redijt ad primæua iura, & Dominus census debet consequi fructus sui census, *Rota in Romana census 24. Nouemb. præteriti coram me*. Et quamuis per datio-
21 nem insolutum omnis † hypoteca, & primęua actio extinguatur, itaut re euicta quis non possit amplius iuuari primæua actione, *Surd. decis. 113. num. 3. & 266. nu. 6. & cons. 145. num. 13*, & sic census antea impositus super re data insolutum non reui-
22 uiscat. Attamen cum † datio insolutum fuerit nulliter facta, perinde est ac si facta non fuisset, nec per eam fuit aliquod ius, vel dominium quæsitum Domino census, secus autem in casu, in quem res in solutum data fuisset euicta à creditore anteriori, cum tunc non dubitatetur de validitate dationis insolutum, & quin per eam fuerit dominium perpetuò acquisitum.

Deinde dixerunt Domini pro hac parte concurrere magnam æquitatem, nam si intrat spolium, restituenda est domus vna cum fructibus, itaut Dominus census remanet in domo, & fructibus, & remaneret sine censu. Vnde æquitas suadet, quod sicut spoliatus à Domino census possessore domus, recuperat domum, & fructus, ita Dominus census recuperet censum, & fructus, & sua primæua iura re-
23 maneant, & ita neutri fit iniuria, & damnum quia si intrat † spolium, Iudex processit tanquam priuatus, itaut datio insolutum per Iudicem, dicatur facta à priuato, & à non habente potestatem, & sic perinde est, ac si non fuisset facta, iuxta vulgata, & vnusquisque remanet in suo iure. Ex quibus vtraque parte informante fuit resolutum vt supra &c.

REV.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.

Die Lunæ 7. Maij 1629.

DECISIO CCLXXIX.

Est impressa Coram Merlino tom. 1. Decis. 405.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden̄ Exemptionis.

Die Veneris 11. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Exemptio ab obedientia Episcopi datur subdito, quando inter eum, & Episcopum durat aliqua lis, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio, vt alicui concedatur, hoc est positum in arbitrio iudicis, & nu. 10.*
2 *Lite pendente inter subditum, & Episcopum, negocium deuoluitur ad Iudicem suspensa Episcopi iurisdictione super eadem causa, de qua dubitatur.*
3 *Exemptionem durante lite inter subditum & Episcopum, tàm signatura, quàm Sacra Congregat. super Episcopis, & Regularibus solet concedere.*
4 *Subditus litigans cum superiore probabiliter potest timere illum sibi fore infestum.*
5 *Subditi subducuntur ab iurisdictione Principis, siue cuiusque Superioris ex eorum moribus asperioribus, siue prauo iurisdictionis vsu.*
6 *Exemptio datur propter litem.*
7 *Litem motam à suo antecessore, si quis prosequatur non videtur temerè illam instituere, vel per calumniam prosequi.*
8 *Exemptio propter litem ab iurisdictione superioris non datur, quando d. lis est affectata, aut ex ingenio conficta.*
9 *Exemptio propter litem ab obedientia superioris, solet in aliquod tempus restringi.*

DECISIO CCLXXX.

PLACVIT Sacræ Congregationi super Episcopis & Regularibus de exemptione personali, durante lite concedenda Francisco Auinio Priori Bisulduni Rotam consulere, cum causa super eiusdem Prioratus exemptione à iurisdictione Ordinarij Gerunden. coram me penderet. Et cum
1 super hoc Domini arbitrium † ipsius concedentis maximum esse cognouerint ex *Abb. in cap. litteras nu. 7. de restitut. spoliat. Roman. cons. 37. Paris. cons. 54. num. 36. vol. 4.* Responderunt posse, si videbitur, per Sacram Congregationem concedi Frãcisco exemptionem, quam petit, & propter litem, quæ grauis apparet, & calumniosa visa non fuit personã eius in tẽpus à iurisdictione Ordinarij eximi; Cum enim id sit
2 de iure, † vt pendente lite negocium deuoluatur ad Iudicem, suspensa superioris iurisdictione super eadẽ causa, de qua dubitatur, *cap. cum dilectus, cap. olim, vbi glos. in verb. post incept. negot. de accusat. Ripa in cap. cum M. Ferrarien. num. 196. & 199. de constit. Cassad. decis. 6. de priuileg. in princ.* solet tàm signatura, quàm hæc
3 Sacra Congregatio, † vbi ipsam litem grauem, nec temerè susceptam cognouerit, hanc exemptionem ea durante concedere, vt post *Cassad. d. decis. 6. de priuileg.* testantur *Lancellot. de attentat. lit. pend. par. 2. cap. 4. declarat. 4. num. 41. Gomez. ad regul. 8. Cancell. gl. 46. num. 18. Marchesan. de commiss. auocationis causarum par. 2. §. 1. num. 76. Paris. de resignat. lib. 3. quæst. 11. num. 7.* Ex cuius quidem litis causa, quæ, vt dixi, leuis non sit, cum possit pro-
4 babiliter † subditus superiorem suum sibi infestum timere, non etiam dixerunt Domini propter litem requiri aliquam probationem malæ tractationis, aut vehementis suspicionis futuræ sæuitiæ: sed satis esse, vt de ea ex præsumptionibus dubitari possit, *Speculat. de denunciat. §. quis denunciare possit num. 13. Mandos. de inhibition. q. 104. nu. 5. Aegid. decis. 45. Rota decis. 3. de rescript. in nouis.* Et sicuti ex moribus Principis, siue cuiusque superioris asperiori-
5 bus, † aut prauo iurisdictionis vsu, subducuntur subditi ab eius iurisdictione, *cap. olim, & cap. ex parte de accusat. Ioannes Faber in §. fin. instit. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. Bursatt. cons. 170. num. 27. Guidopap. q. 62. nu. 1. Achil. decis. 362.* Ita &
6 sola lis visa fuit sufficere, dum † super re graui iustum timorem, vt dictum est, inferre potest *Staph. de litteris iust. tit. de rescript. in forma Breuis §. indultum nu. 10. Paris. vbi supra de resignatione lib. 7. q. 11. nu. 7. q. 11. nu. 7. Gabr. de iudic. concl. 4. num. 31. Verall. decis. 62. nu. 4. par. 2.*

Maximè autem mouit Dominos, vt exẽptio huiusmodi videretur posse concedi, quod

7 quod cum litem iamdiu ab † antecessore motam non argui posset nouus Prior vt vel temerè instituerit, vel per calumniam prosequeretur, *l. quædam ff. de reb. dub. l. aut facta. §. exitus. ff. de pœnis, Aym. cons. 335. num. 3. Crescent. decis. 19. de probat.* cessabat ea suspicio, quam in proposito DD. considerant, ne quis sub prætextu litis af-
8 fectatæ, aut ex ingenio † cōfectæ à Superioris sui obedientia subducatur: sicut ne causam Prior diutius protraheret, eamdem exemptionem, quæ solet alioqui simpli-
9 citer concedi, in tempus † restrinxerunt, sequuti stylum, quem contradicente Ordinario prout hic etiam se opposuit, seruare signaturam testatur *Lancellott d. par. 2. de attent. cap. 4. declarat. 4. num. 41.* & notauit ex *Cassador. eadem decis. 6. de priuileg. in fin.* Quod tempus, & propter loci distantiam, & ferias, quæ instabant, atque etiam quia dabat Prior fumum aliquem boni iuris ex arbitrio, quod super hoc dixi maxi-
10 mum † Iudicis esse, visum fuit Dominis ad annum extendi posse: Ita tamen, vt & Sacra Congregatio, vel propter diligentias quas in expedien. causa Priorem adhibuisse constabit, vel si quæ ab Episcopo impedimenta inferentur, possit eidem vlterius vel ne, prorogare.

Et ita vtraque &c.

EMIN.[MO] ET REV.[MO] D. CAR. VIRILI:

Messaneñ Archipresbyteratus.

Die Veneris 11. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Manutentio cui concedatur. Possessio manutenibilis, quando probetur per instrumentum captæ possessionis. Tituli validitas, & iustificatio non requiritur in iudicio summarissimo. Possessorium non admittit ea, quæ respiciunt petitorium.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur ei, quid docet de eius possessione tempore motæ litis.*

2 *Possessio ad effectum manutentionis probatur ex Instrumento captæ possessionis, alio non existente in possessione.*

3 *Tituli validitas, aut iustificatio non requiritur in summariissimo possessorio manutentionis.*

4 *Petitorium, ea, quæ respiciunt, non discutiuntur in summariissimo Possessorio.*

DECISIO CCLXXXI.

DOMINO Bartolo de Flore tantùm informante dederunt Domini mandatum de manutenendo, cum doceat de
1 eius † possessione tempore motæ litis, *§. retinen. instit. de interd.*

De possessione constat, quia Bartolus constituit procuratorem Saluum Amalphū ad capiendam possessionem istius Archipresbyteratus, vt in summario num. 1. & ex instrumento captæ possessionis per supradictum procuratorem nomine Bartoli
2 alio non † existente in possessione probatur possessio ad effectum manutentionis, *l. prædia, vbi Bart. ff. de acquir. possess. Put. decis. 350. num. 4. lib. 1. in nou. Greg. decis. 138. num. 2. & decis. 268. num. 10.* & in summa-
3 rissimo possessorio manutentionis † non requiritur validitas, aut iustificatio tituli, *Greg. decis. 323. num. 2. & decis. 649. num. 11. par. 2. recent. & decis. 595. num. 8. par. 1. diuers.*

Et propterea ea quæ pro parte Marcelli Impalomeni possent allegari ob illius impetrationem contra validitatem tituli Bartoli vti respicientia petitorium, & requi-
4 rentia † iustificationem gratiæ d. Marcelli non possunt impedire supradictam manutentionem ad fauorem Bartoli.

Et ita fuit conclusum &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Perusina Laudi.

Die Veneris 11. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Laudi emologato ex quibus actibus resultet, & quando non valeat, nec substineatur, & quare. Item an laudum emologari, & approbari possit anteaquam feratur, & quam conditionem tacitam habeat ista emologatio, siue approbatio, Laudum quando sit nullum, & an fieri possit, vt substineatur in vim pacti.

SVMMARIVM.

1 *Laudi tacita emologatio ex quibus resultet.*

2 *Laudi subscriptio, cum promissione iurata obseruauandi omnia in eo contenta, impor-*

tat expressam laudi emologationem.

3 *Laudum subscriptum, & approbatum valet in vim pacti.*

4 *Laudi emologatio non subsistit in erroribus circa factum per arbitros commissis.*

5 *Veluti si in laudo quædam computata fuerint, quæ non erant computanda.*

6 *Arbitri sine partium consensu de iure non possunt facere sibi reseruationes, sed tenentur omnia vnico laudo expedire.*

7 *Arbitri, quando excedunt, vt extendunt compromissi formam, laudum est nullum.*

9 *Arbitri non possunt aliud facere, quàm quod est expressum, aliàs laudum erit nullum, n. 8. & 10.*

11 *Verba generalia, amplia, & geminata non admittunt distinctionem.*

12 *Verba, vndecumque, & qualitercumque, comprehendunt omnem, & quamcumque causam.*

13 *Laudum, quando est nullum, tunc non est opus appellatione.*

14 *Laudum nullum, etiam à partibus emologatum nunquam valet in vim pacti, nec rei iudicatæ auctoritatem habere potest.*

15 *Quod procedit etiamsi adsit compromissum.*

16 *Ad Laudi emologationem non potest inferri ex actibus æquiuocis.*

17 *Laudum nullum, nec expressè emologari, potest vt valeat in vim pacti.*

18 *Laudum antequam feratur, emologari non potest.*

19 *Laudi emologatio iurata, habet in se tacitam conditionem, si æquum, & iustum fuerit arbitratum.*

20 *Læsio enormis in laudo, sufficit in sexta parte rei controuersæ, & n. 21.*

22 *Per Arbitros fuisse commissos errores, probatur ex eo, quod constat rem aliter se habere, quàm illi laudarunt.*

23 *Laudum expressè emologatum præsertim cum iuramento amplius corrigi non potest.*

24 *Nec rescindi potest, nisi probata enormissima læsione.*

25 *Laudi approbatio ante publicationem, habet illam tacitam conditionem, si laudum fuerit æquum, & iustum.*

26 *Subscribens alicui scripturæ, censetur habere notitiam omnium contentorum.*

27 *Laudum ratificans antequam feratur, tenetur omninò stare, si tempore ratificationis habuerit notitiam de contentis in eo, secus verò è contra. num. 28.*

29 *Laudum, si quis legisset, verisimiliter non approbasset, stantibus pluribus erroribus in eius præiudicium.*

30 *Laudi subscriptio, operatur vt dictum laudum, quamuis nullum, valeat in vim pacti.*

31 *Laudi consensus antequam feratur, non est purus, sed conditionalis, scilicet si fuerit æquum, & iustum.*

32 *Laudum, vt valeat in vim pacti, requiritur consensus simultaneus.*

33 *Contra Laudum quod ex partium emologatione solum valet in vim pacti, competunt omnes exceptiones, quæ aduersus pacta, & transactiones competunt.*

DECISIO CCLXXXII.

ARBITRI electi pro terminandis differentijs inter Io. Antonium, & Iosephum de Cantuccijs super hæreditatibus Iosephi senioris, & Marcelli etiam de Cantuccijs in laudo desuper lato, elegerunt vigore facultatis compromissi Peritos, seù æstimatores ad effectum diuidendi, & æstimandi bona hæreditaria, prout in effectu æstimatores sic electi diuiserunt, & æstimarunt, vt in quodam eorum prætenso laudo, de cuius executione agitur, quod cum Io. Antonius prætenderet fuisset à Iosepho emologatum, & staret in hoc difficultas, dubitaui die 15. Martij, anni præteriti, an constaret de emologatione, fuit affirmatiuè resolutum ex eo, quod Ioseph à tempore scientiæ laudi, nedum non appellauit intra terminum iuris, & spontè dimisit Io. Antonio quædam bona stabilia, & claues
1 tradidit; vndè resultat † tacita emologatio ad *l. Paul. respondit. ff. rem. rat. hab. Lancell. de attent. appell. pend. par. 2. 1. 12. lim. 50. nu. 110. Paul. de Castr. cons. 116. num. 3. ad fin. lib. 1.* Sed etiam laudo se subscripsit cum promissione iurata obseruandi omnia in eo
2 cõtenta, † quæ subscriptio importat expressam emologationem, *l. ne in arbitris §. si autem. vbi Bald. num. 12. vers. alterius, & Aret. in princ. C. de arbitr.* & tandem di-
3 cebatur † omnem casum laudum vt supra subscriptum, & approbatum valere in vim pacti, *Glos. in l. 2.* & ibi *DD. C. comm. vtri. iud. Socc. cons. 85. in princ. lib. 1. & Rota decis. 588. num. 1. par. 2. recent. cum alijs in d. decis. coram me latius deductis.*

Sed reproposita hodie causa super eisdẽ Domini præsertim ex nouiter datis recesserunt à decisis, & firmarunt non constare de valida emologatione; præcipua resolutionis ratio fundata fuit in nullitatibus laudi, quæ non consistunt, (vt prætendebatur)
4 in quibusdam erroribus circa † factum per arbitros commissis, qui potius pertinent ad

ad iniustitiam, & læsionem ad *l. cum prolatis cum ibi not. ff. de re iud. Bart. in l. 1. de error. calcul.* cum enim non fuerit erratum in
5 calculo, sed solùm in eo ✝ quod computata fuerunt quædam non computanda, intrat distinctio *text. in l. 1. §. item si calculi. ff. quæ sent. sin. appell.* sed stant in eo, quod æstimatores in dicto laudo reseruarunt sibi facultatem diuidendi, & æstimandi bona, & credita quædam, ac Io. Antonio præfixerunt terminum duorum annorum ad probandum in hæreditatibus Iosephi senioris alia bona remansisse, quas reseruationes cum arbitrorum vicem obtinerent, *Alex. cons. 54. num. 3. lib. 2. Couar. variar. res.*
6 *cap. 13. num. 3. vers. tertia conclus.* de ✝ iure sine partium consensu facere non potuerint, sed tenebantur omnia simul, vnicoq. laudo diuidere, & æstimare, *l. dicere 23. & l. non distinguemus, §. quæsitum de recept. arbitr. addit. ad glos. in l. quid tamen. vers. separatim, vbi Bart. num. 3. ff. eod. Mantic. decis. 299. & Rota decis. 515. num. 17. vers. quod est etiam par. 1. recent.*

Præterea, & multo magis in eo alio quod æstimatores transgressi fuerunt potestatem eis datam per arbitros, qui virtute compromissi eos elegerunt pro executione, & obseruantia laudi prius per eos promulgati, non autem vt illud subuerterent, & immutarent, eique derogarent, & clarum
7 est, quod si ✝ arbitri excedant, aut extendant compromissi formam, seu potestatem eis attributam, laudum est nullum, *d. l. non distinguemus, §. de officio, & d. l. quid tamen. §. fin. l. si cum dies. §. si intra, & l. quia arbiter. & ibi glos. ff. de arbitr. c. cum dilectus extra eod. tit. Ias. in l. si super possessione. num. 3. C. de transact. Bald. cons. 309. num. 3. lib. 1. Cels. Vg. consil. 51. num. 30. Menoch. consil. 381. num. 11. lib. 4. Viu. decis. 473. nu. 7. & seqq. par. 3. Vinc. de Franc. decis. 354. num. 4. & Rota decis. 540. num. 6. par. 1. recent.*

Quod autem æstimatores excesserint, ex facto clarè patet in primis, dum derogarunt capitibus primi laudi suo laudo contrarijs, ibi, *approuiamo la transattione, & concordia* (idest d. primum laudum, quod appellant concordiam) *nelle parti però non contrarie, & repugnanti al presente nostro lodo, nelle quali dichiariamo, & vogliamo, che il presente à quella preuagli in ogni modo migliore, &c.* cui concordiæ, seù laudo derogarunt, dum laudarunt testamentum Marcelli quoad bona cuiusdam primogenituræ in eo erectæ, cum tamen in d. primo laudo, seù concordia fuisset expressè cautum bona sita in locis Miraldolis, & Monteroni non comprehendi in primogenitura in præiudi-
8 cium Iosephi, ex ✝ qua derogatione resultat manifesta nullitas ex defectu potestatis *d. l. dicere. §. vnde viden. erit cum alijs supra allegat.*

Rursus excesserunt imponentes partibus silentium super ijs, quæ sibi non reseruarunt volentes laudum vim habere generalis quietationis quoad non reseruata, & in
9 laudo ✝ expressa, quod arbitri facere non possunt, aliàs laudum est nullum per *text. in l. 3. §. contrarium. ff. de contr. act. tut.* quem ad hoc in puncto allegant *Roman. cons. 155. num. 5. Corn. cons. 140. num. 2. lib. 4. Soccin. cons. 133. num. 5. lib. 2. Cels. Vg. vbi sup. nu. 3. Lanfranc. de Orian. in tract. de arbitr. q. 9. n. 17. par. 5.*

Tandem fuit in eo patenter excessum, quia cum Ioan. Antonius per dictum primum laudum iam habuisset domum iuxta Portam Sancti Angeli, & situm cuiusdam apothecæ pro omni eo, quod prætendere poterat super quodam serici negotio Iosephi senioris, nihilominus æstimatores in calculo eiusdem hæreditatis, quem in suo laudo fecerunt, computarunt etiam dictum negocium pro augenda legitima eidem Io. Antonio debita ex persona Vincentiæ eiusdem Iosephi filiæ; Vnde pariter contrauenerunt prædicto laudo arbitrorum, iuxta quod prædictum negocium non poterat le-
10 gitimam augere, quia ✝ quoad illam non erat amplius in consideratione habendum, ex quo erat iam penes ipsum Io. Antonium, mediante æquiualenti bonorum assignatione in dicto primo laudo, vt supra facta, vnde fuit etiam ex hoc capite laudum nullum ex dicto §. *vnde viden.* & alijs, de quibus supra, adeo vt nihil releuet, si dicatur domum, & situm apothecæ prædictæ fuisse in dicto primo laudo Ioanni Antonio assignata pro portione lucri, quod ex dicto negocio serici prouenerat post mortem Iosephi tantũ: æstimatores aut in calculo posuisse solũ capitale, & lucrum, quæ erant in hæreditate tẽpore mortis dicti Iosephi, & sic quid diuersum ab eo, pro quo Io. Antonio fuerat facta dicta assignatio: Quandoquidem hæc distinctio est contra verba clara primi laudi, seù concordiæ, ibi, *Gio. Antonio debba far quietantia generalissima, speciale, specialissima di tutto quello potesse pretendere nella bottega della seta, &c.* quæ verba
11 ✝ tam generalia, ampla, & geminata non admittunt distinctionem ad *l. regula. §. fin. ff.*

ff. de iur. & fact. ignor. Surd. decis. 217. nu. 9. Sed comprehendunt omnem, & quamcumque causam, ex qua Ioan. Antonius vndecim, qualitercumque posset in dicto
12 † negotio quicquam prætendere *ad tex. in l. Iulianus in princip. ff. de legat. 3. Oldrad. cons. 322. num. 6. latè Crauett. cons. 294. per tot. & Rot. decis. 76. num. 3. par. 2. recent. & apud Reuerendiss. D. meum Decanum dec. 94. num. 3.*

Ex quibus non obstat tacita emologatio prætensa ex ommissione appellationis, quia
13 vltra quod stante † laudi nullitate, vt supra non fuit appellatione opus, *l. si constat. ff. de appellat. l. prima §. si quis, ff. quand. appel. sit, & l. prima, ff. quæ sent. appell. rescind. Felin. in cap. super litteris. num. 15. de*
14 *rescr.* laudum sic † nullum vtcumque à partibus emologatum nunquam valet in vim laudi, nec rei iudicatæ auctoritatem habere potest, vt probat *text. optim. in cap. examinata de confirm. vtil. quem ad hoc alleg. Bald. in tit. de pact. const. in glos. in vers. sententia quoque collat. 10. vbi rationem assignat in vsib. feud. Rom. d. cons. 155. Ang. cons. 199. Dec. cons. 475. num. 31. & seqq. Codex fabr. lib. 2. tit. 38. de arbitr. diffin. prima*, quod
15 procedit etiamsi † adsit compromissum, laudatur tamen aliquid extra compromissum (vt in casu nostro) quod postea à partibus emologatur, *Corsett. singul. 19. verbo arbiter Rom. cons. 175. Paris. cons. 89. num. 54. & 55. lib. 1. Berrett. consil. 46. num. 8. & Barz. decis. Bonon. 112. num. 1. cum seqq.*

Minus obstat alia tacita emologatio deducta ex dimissione stabilium, & traditione clauium, tum quia procedit eadem responsio, ex rationis identitate, tum etiam quia huiusmodi actus non fuerunt præcisè facti in executionem laudi æstimatorum, quia hodie docetur fuisse indifferenter factos, & potuisse fieri etiam ex alia causa, videlicet in executionem testamenti Marcelli, vel primi laudi, seù concordiæ, in qua fuit expresè dictum, vt Ioseph iunior teneretur consignare Io. Antonio medietatem bonorum, quæ q. Ludouicus habuit,
16 ex dicto testamento, ex actibus † autem æquiuocis non est inferen. ad laudi emologationem in præiudicium Iosephi, qui eos fecit ad *l. non hoc. C. vnd. Cogn. Rom. cons. 343. num. 9. Aym. cons. 116. num. 9. & Rot. decis. 329. num. 2. par. 1. diu.* & in terminis ratificationis idem *Aym. cons. 197. num. 12. Gabr. cons. 36. num. 57. lib. 1. & consil. 180. num. 17. lib. 2. Surd. cons. 328. num. 24. lib. 3. decis. 221. num. 3. & Rota decis. 504. n. 10. par. 1. diuers.*

Non obstat etiam expressa illa emologatio deducta ex subscriptione, quia fuit responsum primò, idem quod supra, quod
17 laudum † nullum nec expresè emologari potest, vt valeat in vim laudi ex *Bald. Angel. Rom. & alijs supra cit.* secundo laudum fuisse subscriptum ante publicationem, &
18 planum † esse, laudum, antequam feratur, emologari non posse, quin nihilominus læsio possit prætendi ad impediendam laudi executionem, *Bart. in l. si societatem, §. arbitrorum num. 30. ff. pro soc.* & in his terminis *Bald. post Din. in l. fin. q. 12. C. de contrah. empt. Cels. Vg. d. cons. 51. num. 6. Bursatt. cons. 432. num. 28.* & est communiter receptum, etiam quod emologatio,
19 vt hic fuerit iurata, † quia iuramentum sicut, & simplex promissio de stando laudo habet in se tacitam conditionem, si æquum & iustum fuerit arbitratum, argumento *text. in l. si libertus ita, ff. de oper. libert. & l. fin. C. de non num. pec. c. quinta Vallis, vbi communiter Doct. de iur. Bart. in d. §. arbitrorum num. 30. & 31. Alex. cons. 131. col. 5. lib. 2. Thob. Non. cons. 68. num. 15. Guidop. q. 519. Boer. dec. 284. num. 18.* & latè
20 *Ioseph. Ludou. decis. Lucen. 27.* enormis † autem læsio in præsenti iuxtà communem ferè omnium resolutionum sufficit in sexta parte quantitatis controuersæ, *Bart. in d. §. arbitrorum. Fulgos. cons. 50. Dec. consil. 39. num. 7. Soc. iun. cons. 16. num. 12. lib.*
21 *1.* & quandoque † in minori, vel maiori arbitrio Iudicis *Menoch. de arbitr. cas. 73. & Ioseph. Ludou. vbi sup. nu. 33.*

Quod autem hic sit læsio in sexta parte, aut aliàs arbitrio Iudicis sufficiens ad effectum, de quo agitur, visum fuit Dominis probari ex facti circumstantijs supradictis, & ex erroribus per arbitros commissis in
22 euidens Iosephi præiudicium, † qui probantur eo ipso, quod constat rem aliter se habere, quàm illi laudarunt ad *l. de ætate. §. vlt. ff. de interrog. act. & l. si post diuisionem C. de iur. & fact. ignor. & ibi Ias. Crauet. cons. 157. num. 8. Cephal. cons. 526. num. 2. vol. 4.* & certè res aliter se habet in multis, primo quoad negocium serici, quod vt dictum est nullatenus computari debuit, secundò in computando fructus dictæ legitimæ non solum habita ratione bonorum stabilium, quæ sui natura sunt fructifera, verùm etiam mobilium, quæ fructus non reddunt, tertiò, quia computarunt ratam bonorum stabilium debitam Io. Antonio in

in hæreditate Marcelli per obitū dicti Ludouici sine filiis in scutis 3520. quæ tamen vt benè per Iosephum ostensum fuit, solùm debuit computari in scutis 2500. quartò dum fuit computata rata bonorum mobilium, & quorundam iocalium debita eidē Io. Antonio ex causa eidem hæreditatis Marcelli in scutis 350. quæ tamen non debuit computari nisi in scutis 247. & vltimò, quia computarunt in portione Iosephi integrum valorem domus iuxtam Portam S. Susannæ; & tamen sola illius medietas erat computan. cum alia medietas longè antea fuisset euicta per Camillam Lancellottam, vt ex sententia, & possessione inde sequuta.

23 Vnde non obstat, quod † laudum expressè emologatum præsertim cum iuramento amplius corrigi non possit, ex regula, quod semel *de reg. iur. in 6. & in puncto Bald. cons. 126. num. 2. lib. 4. Magon. decis.*
24 *Lucen. 59. num. 19.* nec rescindi † nisi probata enormissima læsione, & sic vltra dimidiam *Dec. cons. 60.* quem refert, & sequitur *Marant. de ordin. iud. 4. par. distinct. 14. num. 8. & Bomb. cons. 3. num. 8. Oldrad. cons. 165. Galder. cons. 2. nu. 3. tit. de arbitr. Corn. cons. 140. num. 5. Rota decis. 588. par. 2. recent.* quia hoc est verum, quando laudum emologatur, postquam est iam latum, & publicatum, & sic postquam partes habent scientiam de contentis in eo, in quo casu loquuntur dicti DD. Nos autem versamur in longè diuersis terminis, nempè in approbatione ante publicationem, & sic non habita scientia contentorum in laudo, quæ propterea vti facta sub confidentia discretionis arbitrorum, aut ad captandum eorū
25 beneuolentiam habet † illam tacitam conditionem, si laudum fuerit æquum, & iustum, *ex Dec. d. cons. 60. & 475. & Ioseph. Ludou. vbi sup.*

Neque obstat si dicatur nos versari in approbatione scripturæ laudi iam concepti, & formati, & cui nihil post subscriptionem
26 potuit addi, aut detrahi † subscribens autem alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea, *Bart. in l. sicut. §. non videtur in primo not. ff. quibus mod. pign. vel hypoth. sol. Castr. cons. 216. n. 2. lib. 1. Gabr. tit. de præsumpt. conclus. 3. nu. 29. & Rota apud Greg. XV. decis. 328. num. 1. cum alijs in d. decis.* in hac causa coram me facta adductis, & quod ratificans lau-
27 dum † antequam feratur, teneatur omninò illi stare, si approbationis tempore habeat notitiam de contentis in eo, dixit *Bald. in d. fin. num. 43. & hoc credo verum C. de contrahen. empt.* nam vltra quod prædicta non procedunt, quando subscribitur laudum nullum ad effectum, vt valeat in vim laudi per supradicta, vlteriùs respon-
28 detur procedere in dubio, non autem † quando (vt in casu nostro) subscriptio probatur facta, non lecta scriptura laudi, & non habita notitia de contentis in ea, *l. fin. C. plus val. quod agit, & l. 2. C. de reg. al. non alien. Innoc. in cap. 2. de fid. instrum. Felin. in cap. quoniam contra num. 48. lib. 5. de prob. Castr. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus, vbi Ias. num. 12. vers. secundo limita*, & ibi communiter DD. *ff. de verb. oblig. idem Ias. in l. emptor. §. Lucius. num. 4. ff. de pact.* & in puncto *Barz. in d. decis. Bononien. 112. num. 11.*

Quod autē se Ioseph subscripserit non lecta scriptura laudi, & contentorum in ea habita scientia, & sic sub confidentia, & conditione prædictis, immò, & deceptus, credens firmare laudum validum, visum fuit sufficienter probari ex testibus desuper examinatis, quibus Domini eo magis fidē adhibuerunt stantibus tot erroribus in præiudicium Iosephi, necnon excessibus arbitrorum contra facultatem eis datam, quos
29 si legisset † verisimiliter non approbasset, vnde intrare videtur *doctr. Bart. in l. prima. §. si quis neget. num. 11. vers. quæro, quid si instrumentum. ff. quemadmodum testam. aper. & Castr. in d. cons. 216. num. 3. vers. ex quibus patet, lib. 1.* & tandem in dubio ita præsumendum est, ex quo subscriptio præcessit publicationem *Barz. vbi sup. 12. vers. at casu isto.*

Non etiam releuat si dicatur, quod saltim subscriptio operetur, vt dictum lau-
30 dum † quamuis nullum valeat in vim pacti *alleg. in d. decis. coram me in fin.* quia procederet, si fuisset subscriptum laudum iam lautum, non autem antequam feratur, quia
31 tunc non adest consensus purus † sed conditionalis, quatenus laudum sit iustum, & æquum, vt supra in specie *Dec. in d. consil. 475. num. 28.* & cessat penitus difficultas, quia hic probatur subscriptiones fuisse à partibus factas separatim, & in diuersis locis, & sic consensum non fuisse simultaneū,
32 & tamen consensus debet esse † simultaneus, vt laudum valeat in vim pacti, *Natt. cons. 95. num. 3. Gabr. d. cons. 36. num. 57. lib. 1. Surd. cons. 136. num. 56. & decis. 53. nu. 21.* & fuit firmatum in *decis. in hac causa facta super remissoria 11. Martij 1622. coram bo. me. Vbaldo.* Tandem etiam quod laudum

dum valeret in vim pacti, non haberet paratam executionem, de qua principaliter
33 quæritur, quia † contra laudum quod ex partium emologatione solùm valet in vim pacti, competunt omnes exceptiones, & remedia, quæ aduersus pacta, & transactiones, itaut si procedendum via ordinaria, *Ang. cons. 198. Dec. d. consil. 475. num. 36. Paris. Berett. & Barz. vbi sup. Caccialup. in tract. de transact. in 3. quæst. in fin. Surd. decis. 130. num. 15.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

Est decisio 155. supra in hac parte. Et infra adest alia decisio in eadem causa sub die 22. Aprilis 1630. coram bo. me. Reuerendiss. Coccino. Est decisio 369. Et in 2. parte habetur altera sub die 3. Nouemb. 1632. coram eodem Coccino; est decisio 159. Et in 3. parte adsunt aliæ; vt annotaui ad decisionem 301. quæ est in eadem causa.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana nullitatis obligationis.

Die Veneris 11. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Contractus celebratus cum filiofam. qui publicè pro tali reputabatur, & vnà cum patre habitabat, nullius est roboris. Item etiam ex quibus coniecturis contractus præsumatur simulatus.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 152. damnat contractus filiorum famil. non obstante quouis iuramento, & obligatione.*
2 *Statut. Vrb. cum sint confirmata à Papa possunt annullare iuramenta.*
3 *Actione nulla quis conueniri potest pro pecunijs, quarum in ludis de iure vetitis iacturam fecerat.*
4 *Actio non solum denegatur ex contractu facto in ludo illicito, sed & amissa pecunia repeti potest.*
5 *Pecuniæ numeratio probatur per solam confessionem de recepto.*
6 *Filius, inuerisimile est, quod indiguerit, vel breui tempore consumpserit magnam, & notabilem summam pecuniarum, dum eidem domi à patre omnia necessaria suppeditabantur.*
7 *Testes reddentes plenissimam causam sui dicti, certum est, quod probant.*
8 *Contractus fuisse simulatus arguitur ex pactis insolitis, & non consueto more agendi.*
9 *Societas officij propter pecuniarum discrimen, quod ex mutuo periculo hinc indè incurritur, nonnisi ad sex menses contrahuntur.*
10 *Simulatio etiam arguitur, quando partes plus æquo solicitæ fuerunt sibi prospicere.*
11 *Simulatio præsumitur, quando quis nimis remittit, & segnius rem agit, quam decet.*
12 *Simulatio benè arguitur ex nimia facilitate tàm concedendi, quam credendi personis, in quibus, & mores, & regionis instituta, satis contrarium suadere poterant.*
13 *Probationis difficultas vbi adest, tunc duæ etiam leuiores coniecturæ sufficiunt.*

DECISIO CCLXXXIII.

NVllitas obligationis D. Tiberij Nari, cuius causa fuerat à D. Ioan. Antonio eius patre in Rota commissa, satis visa fuit Dominis hodie concludi, cum ex testibus examinatis idem D. Ioan. Antonius docuerit Tiberium filium, & pro filiofam. publicè habitum, & secum vnà habitare.
1 Intrabat † enim dispositio statuti Vrbis c. 152. damnantis eorumdem filiorum contractus, non obstante quouis iuramento & obligatione, & eiusdem statuti validitas propter confirmationem Apostolicam con-
2 trouerti † non poterat, vt sæpiùs fuit decisum *par. 1. diuers. decis. 452. num. 1. decis. 527. num. 1. par. 2. recent. apud Ludouis. dec. 182. & inter impressas post tract. de saluiano decis. 250. num. 9.*

De contractuum præterea qualitate etiã Domini dubitarunt, cum obligationes omnes D. Tiberij visæ fuerint habere causam à ludo alearum, & taxillorum, in quibus dum victus à socijs, ne perderet, vt sæpe fit, quotidie perdere non cessabat, eo magis intrabat nullitas obligationis, quod nedum probaretur, pecunias, pro quibus se obligauerat, ipsum non percepisse, (sicuti considerat statutum, licet adhuc satis non putet ad obligationis validitatem) sed pro
3 pecunijs, † quarum in ludis de iure vetitis iacturam fecerat, nulla actione conuenire posset, *l. fin. C. de relig. & sumpt. funer. l. solent. l. quibus. ff. de aleæ lusu, & aleat. Gl. in c. clerici, vbi etiam Abb. num. 12. & 16. de vit. & honest. cleric. Paris. de Put. in tract. de lud. num. 15. & 21. Caccialup. eod. tract. num. 33. & seq.* Præsertim cum & idem tan-

tanquam filius fam. liberam pecuniæ administrationem non haberet, & pecunia, quam amiserat, dici non posset ratione summæ contemnenda, quibus casibus indistinctè admittitur Doctores denegari † non solùm actionem ex contractu facto in ludo, verùm, & pecuniam amissam, repeti posse, vt præter relatos voluerunt, *Florian. in l. final. §. si seruus num. 9. de aleæ lus. & aleat. Viuius com. opin. quæst. 468. num. 19. Capra reg. 86. nu. 59. Farinac. de var. & diuers. crim. q. 109. num. 217. Rot. in Rom. pecuniaria 15. Martij 1602. coram Card. Ludou. dec. 47. & in Cæsenaten. pecuniaria 28. Iunij 1627. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

4

Hanc autem fuisse causam obligationis non solùm visum fuit Dominis probari ex testibus, qui deponebant Tiberium ludorum huiusmodi studio perditum præsenti pecunia, quàm in ludo non exponebat socijs satisfacere non potuisset, sed ex pluribus etiam coniecturis apertissimè concludi, cum fuerint initæ plures officiorum societates cum ijsdem personis, à quibus ipse

5 Tiberius in ludo vincebatur, † & nonnisi per solam confessionem de recepto probaretur realis numeratio pecuniæ, & cum effectu, *Roland. cons. 47. n. 30. vol. 3. Mascard. de probat. concl. 815. num. 11. & 20. Farinac. de falsit. & simulat. quæst. 162. num. 187. & 189.*

Et ad hoc considerarunt Domini ingentem æris alieni quantitatem scutorũ octomillium, & vltra, quàm solius anni spatio Tiberius contraxit, satis enim visum fuit inuerisimile, vt hac summa vel indiguerit, vel tàm breui tempore consumpserit, dum

6 eidem domi à patre omnia † quæ vsui esse poterant, suppeditabantur, vt arguunt in proposito, *Crauet. cons. 156. num. 9. Decian. cons. 62. num. 72. & 79. vol. 3. Magon. decis. Lucen. 25. num. 7. Dec. cons. 94. num. 2. Rota in Romana pecuniaria 5. Maij 1627. coram R. P. D. meo Dunozetto.* Et omnis necessitatis, aut indigentiæ causa, imò quælibet sordis suspicio, quæ patris seni, & parco fortè obijci posset, excluderetur, dum æquè, ac fratrem, quem natu maiorem etiam domi habebat, & cuius huiusmodi rerum egestas nulla proponebatur à parentibus tractatu Tiberium ijdem testes depo-

7 nebant. Non enim † reuocari poterat in dubium probatio, quæ ex eorum attestatione sequebatur, postquam & domi eidem D. Io. Antonio inseruerant, & plenissimam reddebant sui dicti causam, *l. solum. C. de testibus. §. licet, & ibi glos. in verb. solam auth. de testibus. l. cum his §. vult igitur. ff. de transact. speculat. de testibus, §. 1. num. 60. & seq.*

8 Ex pactis etiam insolitis, † & non consueto more agendi, licebat & hanc simulationem deprehendere, cum nullis datis fideiussoribus ingentem pecuniam Tiberius in societatem officiorum acceperit, imò fuerit idem ab aliquibus peculiari, ac diuersa apoca promissum, fore, vt nonnisi post patris mortem, vel sors ab eo repeteretur, vel etiam fructus exigerentur. Hinc enim apparebat, quàm fuerint contrahentes de hac Tiberij obligatione solliciti, imò quanti hoc suum creditum fecerint contra quàm huiusmodi officiorum societatibus fieri contingant, quæ propter pecu-

9 niarum † discrimen, quod ex mutuo periculo hinc inde incurritur, nonnisi ad sex menses contrahi vt plurimum solent, & in quibus fructus anticipate soluuntur, & plurimum fideiussorum cautionem, imò & pignoris sat notum est, & quandoque re-

10 quiri, & hanc † coniecturam, quæ ex pactis insolitis simulationem arguit, considerant Doctores tàm si partes plus æquo sollicitas cautiùs sibi voluisse prospicere appareat, *l. si quis sub condit. ff. de condit. instit. Ias. in l. testamentum. num. 3. & 4. C. de testam. & cons. 170. num. 1. lib. 2. Barbat. cons. 1. num. 34. vol. 1. Surd. cons. 327. num. 4. Menoch. de præsumpt. præsumpt. 122. n. 67. Farinac. de falsit. & simulat. quæst. 162. par.*

11 *4. num. 155. & 163.* Quàm † etiam si nimis remisisse, & segnius rem agentes ostenderint, haud magni à se eam obligationem fieri, quàm aut titulum causæ prætendebant, aut quòd ex ea minus iustè sibi deberetur, iure negligebant, *Paris. cons. 54. num. 70. & seqq. vol. 1. Tiraq. de retract. conuent. in præfat. num. 32. Afflict. decis. 40. in fin. Rot. diuers. decis. 116. num. 5. par. 2. & in Imolen. pecuniaria 3. Iunij 1628. coram R. P. D. meo Virili, et in Romana pecuniaria 5. Maij 1627. coram D. meo Dunozetto.*

Et demum nimiam facilitatem tàm concedendi, quàm credendi filio familiæ hanc pecuniæ summam Domini maximè suspe-

12 ctam habuerunt, † in ijs præsertim personis, in quibus, & mores, & regionis instituta satis contrarium suadere poterant, *Alciat. in l. si maior. C. de transact. Bald. cons. 311. vol. 5. Cuman. cons. 145. num. 4. Card. cons. 71. num. 12. Cassan. ad consuetud. Burgund. rubr. 10. de retract. §. 12. in text. ibi, si fraus est inuenta vers. decimus.* Et cum ex his omnibus probaretur causa simulandi

tàm

tàm respectu Tiberij, qui se obligauerat, quàm eorum, qui pecuniam dederant, de contractus, & obligationis nullitate dubi-
13 tari non poterat; cum propter † probationis difficultatem, & duæ etiam læuiores coniecturæ satis esse putentur, & maximum sit super hoc ipsius iudicis arbitrium, *Aym. cons. 156. num. 7. Honded. cons. 33. num. 53. lib. 2. Becc. cons. 52. num. 41. & seq. Menoch. de arbitr. cas. 247. & de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 122. num. 7. Farinac. de falsit. & simulat. q. 162. num. 105. & 143.* Et ita fuit informantibus Dominis de Naris coram me resolutum, &c.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Romana locorum montium.

Die Lunæ 14. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Manutentio cui concedatur, & ex quibus actibus, & causis. Et de effectu clausulæ constituti.

SVMMARIVM.

1 *Clausula Constituti operatur, vt possessio censeatur translata in constitutarium.*
2 *Clausula Constituti transfert etiam possessionem in incorporalibus.*
3 *Constitutario datur manutentio.*
4 *Possessio acquiritur per exactionem.*
5 *Verba, à me spectanti, important dominium, & possessionem.*
6 *Demonstratiuè, & non limitatiuè verba in dubio interpretari debent.*
7 *Exactio tribuitur titulo præcedenti.*
8 *Actus præsumitur potius factus nomine proprio, quàm alieno.*
9 *Exactio vnica sufficit ad effectum manutentionis.*
10 *Prædo, & spoliator est manutenendus in sua possessione.*
11 *Possessio de facto sufficit ad effectum manutentionis.*
12 *Clausulæ Constituti effectus, & possessionis subsecutæ per exactionem remanet illæsus sub dispositione iuris.*
13 *Decisio in causa Romana de Cincijs intellectus.*
14 *Manutentio datur possessori, qui non habuit se pro spoliato ex sententia iniusta Iudicis.*
15 *Possessor est citandus in sententia reintegratoria.*
16 *Possessor iniustus, & illicitus est citandus.*
17 *Sententia ex defectu citationis non substinetur, nec nocet non citato.*
18 *Sententia lata in contumaciam contra vxorem non nocet viro scienti litem.*

DECISIO CCLXXXIV.

VIRTVTE cõmissionis habentis clausulam cum facultate manutenendi, quem de iure disputato dubio, cui esset dandum mandatum de manutenendo &c. Renato Marerio dandum esse Domini resoluerunt, nam de ijs possessione tempore motæ litis constat: Primò ex eo, quod Martia vxor ei ista septuaginta sex loca montiũ dedit in dotem cum æstimatione scut. 109. pro quolibet loco, cum clausula constituti,
1 per † quam in Renatũ maritum fuit translata possessio, quam Martia vxor habebat, *l. quod meo, l. interdum. ff. de acquiren. possess. Tiraqu. de iure constit. par. 1. num. 2. & 4. Rota decis. 551. num. 4. par. 2. recen. Greg. XV. decis. 437. n. 1. & seq.* & in puncto in incorpora-
2 libus, † & locis montium, quod clausula constituti transferat eamdem possessionem, *Rota decis. 764. nu. 2. recent. Bart. in d. l. quod meo num. 6. & 7. vbi Alex. num. 2. Corn. num.*
3 *8. in fin.* constitutario † autem dari manutentionem, tradit *Faber. in §. retinendæ. nu. 7. instit. de interdict. Rot. decis. 299. num. 1. post Pacific. de salu. & apud Pic. decis. 153. num. 4. apud Addent. ad Greg. d. dec. 457. n. 6.*

Secundò, quia Renatus post cessionem locorum montium in dotem mediantibus
4 † pluribus ordinibus exegit, per quam exactionem acquisiuit possessionem, *Bart. in l. penult. ff. de condit. instit. Soccin. sen. cons. 31. n. 2. lib. 1. Dec. cons. 400. num. 3. Rota decis. 691. num. 2. par. 2. recent.* & consequenter ei danda est manutentio, *§. retinen. instit. de interdict.*

Non obstat, quod ordines dicant: *Luoghi cantanti sotto nome della Signora Martia,* & quietantiæ dicant: *per la Signora Martia,*
5 quia duo ordines subdunt: † *à me spettanti,* quæ verba important dominium, & possessionem, *Rebuff. in l. verbum illud pertinere. vers. ita sicut, & vers. & sic verba spectare. ff. de verb. signific. Felin. in rubric. de rescript. n. 7. vers. hoc autem limitatur,* & consequenter Renatus ob supradicta verba: *à me spettanti,* faciebat ordines, & exigebat illis median. vti Dominus, & possessor, & in quietantijs dicitur: *con ordine del Signor Renato:* & ideo in executionem ordinum habentium supradicta verba *à me spettanti,* qua-

quare supradicta verba tàm quietantiæ, quàm ordinum fuerunt apposita demonstratiuè ad hoc, vt cum adhuc litteræ patentes remanerent sub nomine Martiæ; sciretur, quod erant illamet loca Montium
6 sibi data † in dotem ab vxore, & ad ipsum Renatum pertinentia, *Aymon. cons. 301. nu. 5. Natt. cons. 34. num. 5. & 6. Greg. decis. 516. num. 8.* cum enim præcesserit titulus dotis, exactio † attribuitur titulo præcedenti, *l. quadam mulier, ff. de rei vendicat. l. 2. C. de acquirend. possess. l. marito, ff. pro socio, Dec. cons. 618. num. 2. Gregor. decis. 307. num. 11.*
7 & dicitur † facta nomine proprio, non vxoris, *l. Titium, l. magis, ff. de solut. Rot. dec. 364. nu. 6. par. 1. in recent. Afflict. decis. 360. num. 7. Gregor. decis. 472. num. 4.* & sat est exactiones cessisse ad vtilitatem ipsius Renati, qui fructus locorum Montium vti ad ipsum spectantium exigi mandauit, *Rota d. decis. 754. num. 3. vers. non obstat etiam par. 2. in recent.* atque etiam expressit. *Li farò boni alli nostri conti.*
9 Ad effectum † autem manutentionis sufficit etiam vnica exactio, *Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 52. & 53. de caus. possess. & propriet. Bald. cons. 251. per tot. lib. 5. Roman. cons. 311. num. 7.* & etiam præ-
10 do, & † spoliator est manutenen. *Menoch. de retin. remed. vlt. num. 18. Rot. dec. 641. num. 8. par. 1. diuers. & decis. 661. num. 2.*
11 *par. 1. in recent.* & sufficit possessio si de facto, cum manutentio detur etiam ad statum, *Gregor. decis. 569. num. 3. vbi adden. num. 6. Rot. diuers. decis. 641. num. 8. par. 2. & fuit dictum in Romana officiorum Plumbi 4. Iulij 1601. coram bo. mem. Card. Pamph.*

Nec subsistit, quod possessio non fuerit translata in vim constituti, nec potuerit acquiri sine mutatione nominis in patentibus facienda per Secretarium, quia reformatio Pauli Quinti hoc non disponit, sed præscribit solum formam admittendi huiusmodi resignationes, ideo effectus clau-
12 sulæ Constituti, † & possessionis subsequutæ per exactionem remanet illæsus sub dispositione iuris, *Rot. d. dec. 764. par. 2. recent.*

Decisiones verò *in Romana de Cincijs 15. Decembris 1623. & prima Iulij 1624. coram*
13 *R. P. D. meo Pirouano* non † dicunt, quod effectum acquirendi possessionem necessaria sit renouatio patentium cum mutatione nominis, sed solum firmant, quod ex descriptione Secretarij et exactione fructuum probatur possessio, quod est quid diuersum, & quod huiusmodi renouatio ad effectum possessionis, & manutentionis non requiritur, satis probatur ex supra dicta *dec. 704. num. 2. & 3. part. 2. recent.*

Non obstat clausula apposita in patentibus de dando cautionem restituen. prioribus, & euictionis ad contentamentum Principis Burghesij, quia sat est istam cautionem dare in actu exequutionis, quando mutantur patentes. Interim per clausulam Cõstituti, & actus possessorios fuit acquisita possessio manutenibilis per præallegata.

Tandem non obstat, quod in vim sententiæ D. Thesaurarij hæredes Roberti Primi fuerint reintegrati, & descripti in litteris patentibus, fructusque exegerint, ideò ipsis auctore prætore possidentibus dandum fuisset mandatum de manutenendo, quia supradicta conclusio procederet si Thesaurarius iustè, & rectè processisset, sed cum nulliter ex defectu citationis Renati possessoris dederit reintegrationem,
14 sat est, † quod Renatus non habuerit se pro spoliato ad effectum, vt illi sit dandum mandatum de manutenendo, *Rot. dec. 802. num. 7. & 8. p. 1. diuers. Put. dec. 409. in fin. lib. 2. in correct. Seraph. dec. 1041. num. 3. Greg. dec. 458. num. 1. Rot. dec. 664. num. 1. p. 1. & 630. nu. 1. in fin. part. 2. recent. Bald. cons. 135. num. 2. lib. 2.*
15 Quod autem Renatus † possessor esset citandus in sententia reintegratoria, *est text. in c. licet Episcopus, vbi glos. in verb. vocato de præbend. in 6. Felin. in cap. dudum nu. 24. de rescript. Rot. dict. dec. 802. num. 8. par. 1. diuers. Mantic. decis. 194. num. 3. & dec. 309.*
16 *num. 4.* & quod † iniustè, & illicitè possessor sit citandus, *Ruin. cons. 17. num. 3. lib. 5. Gabr. de citat. conclus. 1. num. 69.* & ignorantia, quod Renatus esset possessor, & prop-
17 terea cum non citauerit, non † substinet sententiam, nec illa præiudicat non citato, *Gabr. de citat. d. conclus. 1. num. 70. Ruin. cons. 62. num. 24. lib. 5. Alexand. cons. 5. num. 2. lib. 2. Soccin. Sen. cons. 13. num. 5. lib. 4.*

Non obstat, quod maritus sciret litem fieri cum vxore, quia cum vxor nullam
18 fecerit defensionem sententia † lata in cõtumaciam contra vxorem non nocet viro scienti, licet *Bart. in l. cum fil. famil. num. 4. in fin. ff. de verb. oblig. addit. ad Bart. in l. sæpe num. 1. cons. 84. num. 4. & 11. lib. 3. Marsil. singul. 4. Boer. decis. 79. num. 4.* præsertim cum maritus fuerit in alijs actibus citatus, ideò credebat, quod ad sententiam quoque citaretur, & sic deficit eius patientia requisita, vt scientia præiudicet *d. l. sæpe ff. de re iud. & ibi glos.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Iurispatron. de Iansigliazzis.

Die Lunæ 14. Maij 1629.

A R G V M E N T V M.

Præsentati à diuersis patronis, qui habent partem in iurepatronatus, quis eorum veniat instituendus. Quasi possessio præsentandi qualiter acquiratur. Iurispatronatus natura, quæ sit.

S V M M A R I V M.

1 *Præsentatio à maiori parte Patronorum existentium in quasi possessionem præsentandi debetur institutio.*

2 *In quasi possessione præsentandi quis ex vnica præsentatione constituitur.*

3 *Ordinarij gratificatio, quando plures sunt præsentati, quo casu cesset, & num.6.*

4 *Gratia Apostolica est subreptitia, stante in ea clausula, dummodo non sit alteri ius, &c. quando fuerit alteri iam ius quæsitum.*

5 *In actis ea, quæ non sunt attendenda non veniunt.*

7 *Patroni, qui in iurepatronatus constituunt minorem partem, pro nihilo reputantur.*

8 *Patroni Laici habent tempus quadrimestre de iure ad præsentandum.*

9 *Iuspatronatus de iure est indiuiduum, & totũ est penes singulos, & non attenditur maior numerus in abstracto, sed solum maior numerus eorum, qui realiter præsentant.*

10 *Iuspatronatus, quando est gentilitium competit in capita.*

11 *Iuspatronatus, quando est turbidum, cuius conditionis sit, tunc attenditur vltimus status.*

D E C I S I O CCLXXXV.

CVM ad Parrochiales SS. Mariæ, & Andreæ vnitas, quæ de Iurepatronatus laicorum esse dicuntur, Maritus de Doctis, & Stephanus Bonfantes à diuersis Patronis fuerint præsentati, dubitaui hodie in Rota, quis eorum sit instituendus, & fuit ad
1 fauorem Marij resolutum, quia ✝ cum ille fuerit præsentatus à maiori parte Patronorum existentium in quasi possessione præsentandi, ei debetur institutio *c. ex frequentibus, & ibi glos. de instit. c. consultationibus de iurepat. glos. in cap. quoniam, vers. qui maioribus, eod. tit. Ferret. cons. 23. num. 4. lib. 1. Mant. dec. 86. num. 4. & Rota decis. 202. num. 1. part. 2. recent. & in Lunen. Sarzanen. beneficij 31. Maij 1627. coram me.*

Quod autem Marius habeat maiorem partem Patronorum existentium in quasi possessione, est clarum, quia fuit præsentatus à Vincentio Iansigliaccio, qui pro medietate, & à Ludouico, qui pro sua portione, quam asseruit habere in alia medietate, præsentauerant Carolum, pro cuius obitu hoc beneficium vacauit, ex qua præ-
2 sentatione ✝ constituti fuerunt in quasi possessione præsentandi respectiuè modo prædicto iuxta *reg. text. in d. cap. consultationibus de iurepatr. Achill. decis. 5. de iurepatr.* etiam quòd sit vnica præsentatio. *Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. poss. & propr. Roman. cons. 311. num. 7. Federic. de sen. cons. 234. Oldrad. cons. 312. col. 2. Dec. cons. 117. n. 2. vers. quod autem quasi possessio, Rot. dec. 49. de restr. in antiq. & decis. 17. num. 1. par. 2. diuers. & alibi sæpius,* Vnde cum Stefanus fuerit præsentatus à solo Horatio, qui vt constat ex dicta vltima præsentatione de Carolo facta, solum est in quasi possessione præsentandi pro sua portione, quam habet in prædicta alia medietate, institutio, vt dictum est, debetur Mario, & propterea gratifica-
3 tio Stephano ✝ facta ab Ordinario Florentino fuit nulla *glos. in cap. si plures, verb. auferri, vers. sed si pones, 16. quæst. 7. Innoc. in c. 1. num. 2. eod. tit. Dec. cons. 129. num. 2. Lambert. lib. 2. p. 3. q. 5. art. 1.* prout etiam gratia
4 Apostolica ✝ eidem, vt prætendebatur facta fuit subreptitia, stante clausula dummodo non sit alteri ius, &c. quod hic fuisse Mario quæsitum est indubitatum ex præsentatione à maiori parte. *Card. Seraph. decis. 1238. Rot. decis. 726. num. 3 par. 2. recent.* necnon stante narratiua præsentationis à medietate, *Rota decis. 568. num. 1. & decis. 625. n. 2. par. 2. recent.* quæ clausula, & narratiua verisimiliter adsunt in litteris dictæ
5 gratiæ, & in omnem casum cum litteræ ✝ non sint in actis, non sunt pro nunc attendendæ.

Non obstat, quòd Horatius præsentauerit Stephanũ etiam vti Procurator alterius Vincentij, necnon Nicolai, Lucæ, Francisci, Petri, Philippi, & Alexandri, qui vna cum eo habent præfatam aliam dimidiam Iurispatronatus, & sunt pariter in quasi possessione ex dicta Caroli præsentatione effe-
6 ctum sortita, & ideo Stephano ✝ potuisse Ordinarium Florentinum gratificari vti præsentato à medietate Patronorum, ex quo

quo Ludouicus, & Ginus eorum Compa-
7 troni in eadem dimidia vti constituens † minorem partem pro nihilo reputantur, *Rocch. de iurepat. verb. ipse, vel is à quo, nu. 7. Garz. de benef. par. 5. c. 9. num. 225. Cassad. decis. 2. de iurepatr. Rot. decis. 443. num. 4. par. 2. recen. & adden. ad Greg. XV. dec. 452. n. 23.* quia fuit bene responsum non esse verùm, quòd Stephanus fuerit præsentatus ab omnibus supradictis Compatronis in dicta medietate, sed ab Horatio dumtaxat, cum enim non constiterit de mandato, aut de ratificatione prædictorum intra quadrime-
8 stre Patronis † laicis ad præsentandum à iure præfinitum præsentatio per Horatiũ eorum nomine facta non attenditur *Lap. alleg. 22. Rocch. vbi sup. verb. honorificum q. 5. num. 26. Lambertin. de iurepatr. lib. 2. part. 2. quæst. 1. art. 21. num. 5. Put. decis. 311. num. 2. lib. 3. in correct. Rot. decis. 443. n. 3. par. 2. rec. & addent. ad Greg. XV. decis. 177. num. 7.* De iure autem cum iuspatronatus sit indi-
9 uiduum, † & totum sit penes singulos, non attenditur maior numerus Patronorum in abstracto, sed solum maior numerus eorum, qui realiter præsentant *Ian. Andr. in cap. 3. verb. plurimorum, & ibi Abb. n. 13. de iurepatr. Dec. cons. 127. in fin. vers. in ista materia Lambertin. vbi sup. lib. 1. p. 3. art. 2. q. 4. per tot. Gonz. in reg. 8. glos. 45. nu. 69. Garz. de benef. part. 5. cap. 5. num. 47. Rot. apud Reuerendiss. D. meum Decanum dec. 212. nu. 4. & in Compostellana Parrochialis 15. Martij 1627 coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

Minus obstat, quòd prætendatur hoc
10 Iuspatronatus † esse gentilitium, & sic competere in capita, quia ad hoc probandum solum afferuntur quædam pręsentationes, quæ prætenduntur retrofactæ in capita, quę tamen hoc non concludunt, quinimo in earum vna fit hæredum mentio,
11 vnde stante hac turbiditate attendi † debet in præsenti pręd ictus vltimus status, *ex d. cap. consultationibus, & alijs sup. alleg.* Et in omnem casum etiam quod esset gentilitium, Marius iuxtà supradicta esset præsentatus à maiori parte Patronorum, Stephanus autem à minori nempe à solo Horatio, &c.

Et ita decisum vtraque, &c.

¶ *Adest infra alia decisio in eadem causa sub die 17. Aprilis 1629. coram eodem; est decisio 377.*

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Bononieñ. Fideicommissi de Desiderijs.

Lunæ 14. Maij 1629.

DECISIO CCLXXXVI.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 406.

REV. P. D. QVEIPO.

Troiana Pensionis.

Die Lunæ 14. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Pensionarius quando pensione possit priuari.

SVMMARIVM.

1 *Pensionario denegari non potest manutentio, & quo casu procedat.*
2 *Pensionario, ad hoc vt detur manutentio, non est necesse, vt ostendat literas expeditas, sed sufficit constare de reseruatione pensionis saltem per supplicationem.*
3 *Pensionarius, si in possessione exigendi non existat, & pensio sit conditionalis, tunc implementum conditionis probare debet.*
4 *Dispositio suspenditur per conditionem, vt non sortiatur effectum conditione pendente.*
5 *Pensionis literæ sunt omninò iustificandæ.*
6 *Verba à parte in gratia impetratione narrata debent ab ea iustificari.*
7 *Conditio tacita perindè dispositionem conditionalem reddit, & eius effectum suspendit, ac si esset tacita.*
8 *Quod procedit etiam in vltimis voluntatibus nisi quoad effectum transmissionis.*
9 *Conditio quando inducitur, & colligitur ex verbis dispositiuis, dicitur expressa.*
10 *Probatio plena requiritur pro iustificatione gratiæ, vbi agitur de probando valore affirmatiuè per ascensum expresso in gratia pensionis.*
11 *Verba, vt asseris, expressam conditionem inducunt.*
12 *Beneficia Ecclesiastica sine diminutione debent conferri.*
13 *Altari, qui seruit, de altari viuere debet.*
14 *Possessio, quæ est contra ius, & imponit seruitutem beneficijs, non releuat ab onere probandi.*

15 *Præsumptio iuris transfert onus probandi in aduersarium.*

16 *Gratiæ iustificatio ex tempore non præsumitur, nisi spatio 30. annorum.*

17 *Resignatario non licet, retento beneficio resignato, super quo pensio fuit reseruata, de nullitate pensionis excipere.*

18 *Regressus, vel reintegratio ad beneficium alicui non competit, si numquam ab illo fuit obtentum, vel amissum.*

DECISIO CCLXXXVII.

PROPOSITA causa in petitorio super pensione centum ducatorum reseruata per fel. rec. Paulum V. ad fauorem D. Matthæi Moranzani super fructibus simplicis beneficij S. Stephani Terræ Foggiæ Troianæ Diœc. Dominis visum fuit Pensionem non deberi; Nam licet in possessorio siue contra eum, qui pensioni consenserat, † siue contra successorem non con-
1
sentientem agatur, constito de litteris reseruatorijs, & de quasi possessione exigendi pensionem absque discrimine puræ, vel conditionalis reseruationis mandatum de manutenendo soleat, & debeat relaxari, ex traditis à *Paris. de resign. benef. lib. 6. quæst. 2. num. 65. Gabr. cons. 180. Rot. decis. 310. nu. 30. par. 1. diuers.* & latè prosequitur *Garz. de benef. 1. par. cap. 5. ex num. 442.* & non
2 esse † necessarium in prædicto casu ostendere litteras expeditas, sed sufficere constare de reseruatione pensionis saltem per supplicationem docet *Garz. vbi supra num. 454. cum seq.* hoc modo contrarias sententias ad concordia reducens. Si verò actor
3 in possessione exigendi † non existat, & pensio sit conditionalis, quamuis iudicium sit possessorium, & agatur contra eum, qui reseruationi consenserat, implementum conditioni probare debet, ex *Cassad. decis. 10. num. 6. de rescript. Gig. de pens. quæst. 85. num. 10. Grat. discept. for. cap. 113. num. 74. Card. Seraph. decis. 1017. Garz. vbi sup. num.*
4 464. quia per conditionem † suspenditur dispositio, vt non sortiatur effectum conditione pendente, *l. conditionalis 54. ff. de verb. sign. §. ex conditionali inst. de verb. oblig. l. grege 13. §. si sub conditione, ibi cum nihil interim debeatur. ff. de pignor. l. credere die 213. vers. vbi sup. conditione. ff. de verb. sign. l. sub conditione 16. ff. de cond. indeb. l. si quis rerum 5. §. idem Iulianus in fin. ff. de liber. legat.*

5 Sed in petitorio contra eum, † qui pensioni non consensit intentato actorem reseruationem pensionis purè, vel sub conditione concessam iustificare debere, *post Cassad. & Ant. August. fuit à Rota resolutum coram fel. rec. Greg. XV. dec. 57. num. 1. & coram Put. decis. 247. lib. 1.* quod etiam notarunt *Gig. de pens. q. 47. & Garz. vbi sup. ex num. 456.* quæ doctrina in reseruatione cõditionali sine controuersia recepta est ex *Seraph. d. decis. 1017. & dec. 1122. Rota decis. 547. n. 3. & 4. par. 1. recent.* propter rationem supra traditam.

Et quamuis in nostro casu non adsint in reseruatione verba per modum conditionis expressa, induci tamen videtur ex illis: *Et ad ducentos similes annuatim, vt etiam as-*
6 *seris ascendentibus, &c.* Nam cum sint † verba à parte in gratiæ impetratione narrata, debent ab ea iustificari *propter reg. tex. in c. 2. ibi, & huiusmodi litteris intelligenda est hæc conditio etiam si non apponatur, si preces*
7 *veritate nitantur, de rescript.* & conditio † tacita perinde dispositionem conditionalẽ reddit, & eius effectum suspendit, ac expressa *l. cum quis 38. in prin. ff. de solut. l. vlt. ff. qui satisd. cog. vbi notat glos. verb. non vi-*
8 *detur, l. si ex falsis C. de transact.* etiam † in vltimis voluntatibus, nisi quoad effectum transmissionis, *l. cum illud aut illud 25. §. hæres meus in fi. ff. quand. dies l. ced.* vt docent *Bar. & Castr. in l. conditiones 98. ff. de cond. & demonstr. Cuiac. lib. 18. q. Pap. in d. §. hæres*
9 *meus,* quando ex verbis dispositionis † cõditio inducitur, & colligitur, dicitur expressa, & transmissionem legatorum impedit, *secundum tex. in l. quod pure. ff. quand. dies leg. ced.* & colligitur *ex tex. in d. l. conditiones ibi, extrinsecus non ex testamento venientes,* ibi expresse notarunt *Bart. & Castr. l. Gallus. §. quidam rectè, ibi qui ex verbis concipi possit. ff. de lib. et posth.* vbi notarunt *Bar. &*
10 *reliqui* DD. † Ideo quod requiratur plena probatio pro iustificatione gratiæ, vbi agitur de prouando valore affirmatiuè per ascensum expressio in gratia pensionis, tenuit *Rot. dec. 444. nu. 1. par. 2. rec. et dec. 268. par. 1. diuers. et apud Verall. dec. 330. par. 3. et Mohed. decis. 148. aliàs 3. de testib. et cum alijs Garz. de benef. par. 1. cap. 5. ex nu. 476.* qui iuxtà doctrinam *Felin. in c. ad aures n. 10. de rescript.* quando assertio valoris beneficij per ascensum, vt in casu nostro, ad secundam personam refertur veluti, *vt asseris,* conditionem inducit, & ex eius defectu gratia corruit quia illa verba *vt asseris,* expressam conditionem inducunt, *vt tenuit Rot. decis. 6. num. 1. et 2. de præb. in antiq. et post Calder. tenet. Felin. vbi sup. in d. n. 10. in fin.*

Maxi-

Maximè cum actori obstet iuris com-
12 munis præsumptio, † tum quia beneficia ecclesiastica sine diminutione debent conferri. *cap.1. & tot.tit.vt eccles.benef. sin.dimin. confer.* tum quia beneficiato alimenta con-
13 gruè debent reseruari. Nam qui altari † seruit, de altari viuere debet. *ex Diuo Paulo ad Corinth. cap.9.* & quia quælibet res libera præsumitur, *l. sicut.8.§. Aristo ff. si seruit. vindic. l. fluminum 24. §. vlt. l. Proculus, 26. ff. de daminfect. l.1.§. denique ff. de aq.plu. arc. l. cum eo 9. ff. de seru.vrb.præd. l. altius C. de seru. & aq. l. in re mand. 21. C. mand.* Ideò
14 possessionem, † quæ est contra ius, & imponit seruitutem beneficio, ac eius primæuo statui repugnat, non releuare ab onere probandi, *post Bar. & alios* latè tradit *Ant. Rub. in l. naturaliter, §. nihil commune ex nu. 289. ff. de acquir. poss. & tradit Cas. de grass.*
15 *decis. 8. num.11. de sent. & re iud.* quia † iuris præsumptio onus probandi transfert in aduersarium, *vt post Bald. & alios tenet Menoch. lib. 1. de præsumpt. q. 4. ex num. 3. per text. in l. si quis. 6. ff. de iudic. & Couar. lib. 2. var. cap. 6. num. 1. per text. in l. licet Imperator. ff. de leg. 1. l. ab ea ff. de prob. l. si extraneus vbi Alber. & Fulgos. ff. de condit. caus. dat. cap. quia verisimile, de præsumpt.* & latè prosequitur *idem Menoch. d. li. 1. q. 33.* Neque ab
16 hoc † onere probationis actorem exonerandum esse, nisi ex transcursu triginta annorum, docet *text. in l. omnes l. sicut C. de præscrip. 30. vel 40. ann. Rota coram Greg. XV. d. decis. 57. num. 5.* & fuit resolutum *in Burgen. pensionis 16. Decemb. 1596. coram bo. me. Penia, & in decis. 534. p. 1. diuers. & docent Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 23. Paris. cons. 105. n. 13. lib. 4. & cum alijs Garz. vbi supra d. cap. 5. num. 472.*

17 Non obstat resignatario † non licere retento beneficio resignato, super quo pensio fuit reseruata de nullitate pensionis excipere. *ex Mantic. decis. 183. num. 1. Crescent. decis. 17. de rescript. Rot. decis. 131. par. 1. recent.* quia non versamur in casu prædictæ doctrinæ, cum beneficium S. Stephani nunquam fuerit à Matthæo Moranzono possessum, neque resignatum: nam ipse præposituram dumtaxat Oppidi Canusiæ resignauit ad fauorem Fœlicis, de cuius consensu octuaginta ducati super dicta præpositura, & centum super fructibus dicti beneficij ab eo obtenti reseruati fuerunt, ideò Mat-
18 thæo non † potest competere regressus, nec reintegratio ad beneficium nunquam ab eo obtentum, vel ammissum, *ex reg. tex. in l. decem, ff. de verb. oblig. & ibi Bart. & DD.* Et ita &c. vtraque &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Florentina Canonicatus.

Die Lunæ 14. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus, quando sumus in dubio, an potius censeatur hæreditarium, quam gentilitium. In Iure patronatus gentilitio qualiter succedatur. Iuspatronatus de sui natura transit ad quoscumque hæredes.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus in dubio potiùs præsumitur hæreditarium, quàm gentilitium.*
2 *Nisi constaret de probatione in contrarium.*
3 *Factum quodlibet præsumitur ad causam præcedentem factum.*
4 *In iurepatronatus gentilitio succeditur in capita, & non licet constituere, seù diuidere portiones, seù ratas.*
5 *Iuspatronatus de sui natura transit ad quoscumque hæredes, etiam extraneos.*
6 *Possessio non potest inuerti sine scientia illius qui est in possessione.*
7 *Enunciatiuæ Papæ non antiquæ, nec motu proprio emanatæ, non præiudicant.*
8 *Verba censetur potius posita ad demonstrandum, & declarandum, quàm ad taxandum.*
9 *Iurispatronatus gentilitij exercitium dumtaxat spectat ad proximiorem testatoris.*
10 *In testamento solus ordo dilectionis, charitatis, non autem necessitatis considerari potest.*
11 *Iurispatronatus status non potest immutari ex assertione Vicarij.*
12 *Patronus vnicus etiam dicitur, qui habet in præsentatione maiorem vocem eorum, qui vocem constituunt.*
13 *Confessio super ijs, quæ iuris sunt, obesse non potest.*
14 *Facta, quando magis attendi debent, quàm verba.*
15 *Confessio vnius alteri non nocet.*

DECISIO CCLXXXIX.

IN Disputatione aliàs coram bo. me. Buratto super hoc iurepatronatus inter Præsentatos instituta cum Dominis tunc visum fuerit illud probari siue mixtum, siue gentilitium domus, & agnationis denem

Puccis, dixerunt nullam esse præsentationem factam à D. Octauia Cappona, quæ licet legataria Ruberti de Puccis non tamen habebat aliam qualitatem agnationis, & sanguinis: verum cum idem dubium super qualitate huius patronatus ad instantiam eiusdem D. Octauiæ proposuerim, quæ se ad causam noua commissione obtinuit admitti: placuit Dominis ex nouis probationibus recedere à decisis, cũ & verè illum concluderent hæreditarium, & plenissimè satisfacerent obiectis, & fundamentis decisionis.

Et quidē cum primus huius patronatus Author probaretur Laurentius Cardinalis de Puccis, & qui in eo successerunt, ijdem fuerint, siue ipsius Cardinalis Laurentij, siue hęredum hæredes, nedum inde sequebatur probatio, quam pro statu hæreditario ex obseruãtia deducebant informantes, sed & licebat decisioni respondere, cuius præcipuum fundamentum, imò à quo pendebant omnia, illud erat, quod huius patronatus initium ante Cardinalem Laurentium tribueret Antonio eius patri, quæ
1 satis profecto videri poterant † cum eam iuris præsumptionem, quæ est pro statu hæreditario, *clem. plures de iurep. Cald. consil. 4. eod. tit. Couar. var. resolut. lib. 2. cap. 18. num. 6. Card. Seraph. decis. 456. num. 1. Rot. in recent. decis. 707. num. 8. par. 1.* Non nisi con-
2 trarijs † probationibus liceret tollere, quæ plenissimè concluderent. *Rot. dec. 482. num. 7. par. 1. recent. & in Pistorien. beneficij 9. Februarij 1624. coram D. meo Merlino.*

Obseruantia non vno tantummodo, aut ratione deducebatur: cum enim Cardinalis Laurentius distributa in tres partes hæreditate sibi hæredes ex vna instituerit Antonium, & Raphaelem ex Alexandro fratre nepotes, & Io. Paulum ex Francisco eiusdem Alexandri filio pronepotem, ex altera parte Robertum fratrem, ac Iannoctum, & Pandulfum eiusdem Roberti filios, ex tertia Puccium, & Laurentium ex Petro altero fratre nepotes, videre erat non solũ eosdem hęredes, siue mediatos, siue immediatos Cardinalis semper præsentasse, sed etiam ex declaratione, quàm postea ijdem quos nominaui, fecerunt in præsentationibus, id ipsum licebat colligere, cum expressè dum collationibus, & prouisionibus factis de hoc patronatu consenserunt, pro-
3 fessi fuerint † se id facere, vel pro suo Iure & interesse, vel proportione, & rata, quæ ad quemcumque ipsorum spectaret, atque ita ex titulo præambulo hæreditatis *l. 1. vbi scribent. C. de acquiren. possess. Aym. cons. 106. num. 10. Surd. cons. 527. num. 12. Osasc. decis. pedem. 58. num. 18.* & ex portione, ex qua hæredes erant, *l. sic pro rata 27. ff. de relig. & sumpt. fund. l. 4. ff. si pars hæred. pet. leg. Plautius 43. ff. de cond. & demon. clem. 1. vbi glos. in verb. hæredes. Card. num. 6. in 6. quæst. de iurepat.* Cum in iurepatronatus gentilitio,
4 quod in capita † successionem defert, non liceat constituere, siue diuidere portiones, aut ratas. *Rot. decis. 251. num. 5. par. 2. recent. & in d. Pistorien. Parrochialis, 9. Febr. 1624. coram D. meo Merlino.*

Sed neque ab obseruantia diffidebat, quę prima probabatur huius patronatus institutio, cum enim in Bulla Leonis Decimi (ex qua primum apparebat hunc patronatum fuisse in familia de Puccis) sine reseruatione aliqua descendentium, aut familiæ legeretur, eundem fuisse Cardinalis Laurentij, & Fratrum, nihil erat, quod illum tanquam omninò liberum prohiberet, quomi-
5 nus † ex propria natura ad quoscumque hæredes etiam extraneos transire posset *cap. 1. de iurepatronat. Roland. cons. 47. num. 6. & 35. lib. 1. Couar. variar. resol. lib. 2. cap. 18. num. 6. Cassad. decis. 1. de iurepatr. Car. Seraph. decis. 364. num. 3. & decis. 378. num. 1.* & fuit decisum in simili causa ad fauorem eiusdem D. Octauię *in Floren. Subdec. 10. Ianuarij, & 22. Maij præteriti coram Reu. Patre D. meo Durano.*

Et ex his facile licebat omnibus respondere, quæ ad probationem qualitatis gentilitiæ expendit decisio, neque enim quod hunc patronatum in concessionibus de eo factis anno 1536. & 1537. Summus Pontifex asseruerit esse descendentium Antonij, & familiæ de Puccis, vel probaretur, nunquam egressum esse eandem familiam,
6 licebat arguere, † quod extra illa transilire non posset, quia dum qui præsentarunt ex familia de Puccis, ijdem sempet fuerunt hæredes, esset præterea proban. adfuisse extraneos vel fœminas, & non fuisse admissas. *Calder. cons. 12. & 15. in fin. de iurepatr. Ferrett. cons. 132. num. 3. lib. 1. Rot. coram Ludou. 452. num. 12. & in Monopolit. hebdomadæ 11. Decemb. 1615. coram Illustriss. D.*
7 *meo Card. Verospio*, & enunciatiuæ † præterquam præiudicare non possunt, cum non sint antiquæ, nec motu proprio emanauerint. *Mohed. decis. 7. in fin. de probat. Rot. decis. 154. num. 5. par. 1. recent.* Non debent etiam intelligi restrictiuè, & taxatiuè: sed quasi
8 demonstrarent eos, qui ex eadē † familia possidebant, & de descendentibus ipsius An-

Antonij, vt hæredibus *Card. Seraph. decis. 364. num. 3. & 4. Rota decis. 662. num. 3. par. 1. diuers. & dec. 114. num. 5. par. 1. recent. & in Floren. subdiac. 20. Decemb. 1628. coram R. P. D. meo Durano*, nisi contrarium quoque probaretur, cum vt dicebam, non sit ante Cardinalem Laurentium dare alium huius patronatus authorem.

Quod verò in hoc patronatu præsentauerint Pater, & Filius, Patruus, & Nepos non inde sequebatur, vt in capite præsentauerint, cum imò in iurepatronatus gen-
9 tilitio, cuius † exercitium habet dumtaxat proximior testatoris, nullo modo simul in præsentando conuenire potuissent *l. cum ita §. in fideiuss. ff. de leg. 2. Bald. cons. 1. num. 8. lib. 3. Calder. cons. 19. de iurepat. Gabr. cons. 196. num. 3. & 4. lib. 2. Couar. pract. q. cap. 38. in fin. Franc. Marc. decis. 1235. nu. 4. par. 1. Rot. in Pientina iurispat. 10. Iun. 1602. coram Litta.* Et ideo in collatione facta de ann. 1537. cum Ruberto Pandulphus eius filius, & cum Io. Paulo in præsentatione facta de anno 1548. Raphael Patruus concurrerunt, quod ex eadem portione, & voce instituti hæredes, simul quoque vocati cen-
10 serentur in testamento, in † quo solus ordo dilectionis, & charitatis, non autem necessitatis considerari poterat *Doct. communiter in l. Gallus §. quidam rectè. ff. de liber. & posth. Clar. in §. testam. quæst. 80. Card. Mantich. de coniect. vlt. vol. lib. 4. tit. 7. Card. Seraph. decis. 934. num. 2.*

Neque etiam in capita dici poterat factam fuisse præsentationem de anno 1510. ad fauorem Alexandri de Puccis, quem Vicarius instituit vti præsentatum à Ruberto, & Ascanio fratribus, & filijs Pandulphi tanquam duobus ex patronis. Quia
11 præterquam ex ea † assertione Vicarij immutati non potuit status patronatus, quem, & iura præsumebant, præsentationes atque obseruantia probabant hæreditarium. *cap. cum de beneficio de præb. in 6. Felin. in c. in nostra num. 41. de rescr. Calder. cons. 12. de iurepat. Rot. decis. 274. num. 8. & decis. 580. num. 7. par. 2. recent.* Cum haberet præterea Ascanius integram partem tertiæ vocis, quam sibi Laurentius Puccio fratri superstes ex testamento transmiserat, recta apparet dinumeratio facta à Vicario, cum in Ruberto Ioannis Pauli, quem dixit præsentasse vti vnum ex patronis, deuenerit integra tertia pars vocis, ex qua Io. Paulus Pater, & Antonius, & Raphael patrui magni fuerat instituti, & Rubertus, & Ascanius filij Pandulphi, quos duos ex patronis appellauit, reliquas duas voces possiderent. Ascanius vti hæres, vt dixi, Laurentij: Robertus ex persona Pandulphi patris, qui in eadem, & tertia parte Iannocto Fratri, & Roberto patruo successerat.

Quod verò idem Robertus Pandulphi filius in legato facto Octauiæ se dixerit vnicum patronum. Neque ex hoc eliciebatur confessio Ruberti, quæ tanquam Authoris ipsi Octauiæ obesse posset, quasi ideò se dixerit vnicum patronum, quod in iurepatronatus gentilitio Lucretia, & Sybilla hæredes vnius vocis ex persona alterius Ruberti filij Io. Pauli tanquam fœminæ excluderentur. Quia cum præter suam Robertus Author Octauiæ, & filius Pandulphi etiam alteram vocem numeraret tanquam hæres Ascanij fratris qui vt dictum est, successerat Laurentio, & Puccio inte-
12 grè in tertia parte vnius vocis, ideo † se vnicum patronum vocare potuit, vel quia in quacumque præsentatione vti possessor duarum vocum excluderet nominatos à Lucretia, & Sybilla. *c. 3. & ibi glos. in verb. qui maioribus de iurepat. Lambert. eod. tract. lib. 2. p. 3. quæst. 4. art. 7. Cassad. decis. 2. eod. tit. Rot. dec. 146. num. 4. & decis. 443. num. 5. part. 2. recent.* Vel quia easdem & negaret hæredes patris, & crederet huic iuri renunciasse in transactione, quam super eadem hæreditate Roberti Patris fecerant de anno
13 1601. & tanquam confessio † super ijs, quæ iuris sunt verè obesse non potuit. *l. ornamentorum. ff. de aur. & arg. leg. Roman. cons. 113. Aym. cons. 29. num. 2. & cons. 157. nu. 6. Surd. cons. 403. num. 77. Seraph. de priuil. iuram. c. 93. num. 9.* Cum præsertim non simul congruerent, vt patronatum Robertus confessus fuerit gentilitium, eundemque lega-
14 uerit Octauiæ extraneæ, quo casu † magis factum, quàm verba attendi debent *l. 1. C. plus valere, quod agitur l. Paulus ff. rem. rat. haber. l. reprehend. C. de instit. & substit. Surd. cons. 371. num 65.*

Minus nocere potest, quod Carduccius à D. Octauia præsentatus hunc patronatum dixerit nonnullorum ex familia de Puccis, licet enim propria confessione sibi præiudicare potuerit, vt voluit decisio, non tamen
15 id obesse † debet, aut Ruberto, qui ipsum Carduccium præsentauit, aut Dominæ Octauiæ, quæ habet à Ruberto causam, de cuius iure hodie quæritur *l. si vnus. ff. de pact. leg. Seia. ff. ad Velleian. Surd. decis. 218. Rot. dec. 277. num. 7. & decis. 349. num. 6. part. 2. recent.* Et possunt huic assertioni etiam conuenire, quæ de enunciationibus Summi Ponti-

Pontificis dicta sunt ex Florentin. Subdecanatus, 20. Decemb. 1628. coram Reu. Patre Domino meo Durano; Quæ similem Ordinarij assertionem in alio iurepatronatus eorundem de Puccis negauit in materia sui natura transitoria ad extraneos, intelligi posse taxatiuè ad exclusionem hæredum.

Ex quibus cum probationes decisionis pro qualitate gentilitia visæ fuerint Dominis vel sublatæ, vel certæ in dubium reuocari posse, satis eadem habuerunt, vt hoc iuspatronatus dici deberet potius hæreditarium.

Et ita, &c.

¶ *In eadem causa adsunt infra duæ aliæ decisiones sub diebus 16. Ianuarij 1630. & 3. Iunij eiusdem anni coram eodem R.P. D. Verospio; sunt decisiones 336. & 384.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana Damnorum, & interesse.

Die Veneris 18. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Foueam faciens in via publica, si quis in eam ceciderit, quando teneatur ad damna, & interesse, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Foueam faciens tenetur actione legis Aquiliæ etiam pro leuissima culpa, ad reficienda damna ei, qui in foueam cecidit.*
2 *Hoc tamen non procedit, quando adhibetur solita diligentia, vel apponendo trabem, vel cooperiendo foueam.*
3 *Diligentia ex quibus probetur.*
4 *Foueam quis præuidere poterat ex terra, matonis, lapidibus, puteolana ibi circumpositis.*
5 *Casus fortuitus culpæ alicui, non potest ascribi.*
6 *Testium dicta sunt adiuuanda, & ad concordiam reducenda.*
7 *Testes sufficit, quod concordent in substantia ad hoc vt probent.*
8 *Testium defectus de se exonerando suppletur per alios idoneos testes.*
9 *Testes famuli, & domestici admittuntur in materia nocturna.*
10 *Operam dans rei licitæ cum auctoritate superioris non tenetur ad damnum inde secutum.*
11 *damnAd um, quis non tenetur, quando præter intentionem, & voluntatem eius accidit.*
12 *Ex culpa aliena quis non tenetur.*
13 *Ex culpa illius, quem quis præposuit officio, licet teneatur, tamen hoc non procedit in casu, in quo fuit electa persona vnius Magistri, cui à superiore fuit data licentia.*
14 *Negligentia, quando adfuit, quæ casui fortuito ascribi potest, excusat.*

DECISIO CCLXXXIX.

CVM Leo Benpesatus Hebræus causarum Iudæorum sollicitator prima hora noctis domum rediret, cecidit in quamdam foueam factam in via publica ante domum de Ascarellis Hebræis, eique crus fuit fractum, indeque remansit claudus & ideò prætendens, quòd Ascarelli tenerentur ad damna, dedi dubium, an constaret de tali culpa Hebræorum de Ascarellis, vt Leoni deberentur damna, & ad quam sūmam, & Domini negatiuè responderunt,
1 quamuis enim foueam † faciens teneatur actione legis Aquiliæ etiam pro leuissima culpa ad reficienda damnet ei, qui in foueam cecidit; vt est præceptum Domini *Exod. c. 21. c. 2. vbi glo. de iniur. & damn. dat. l. qui foueas ff. ad l. Aquil. Cepoll. de seruit. Vrban. prædiorum cap. 80. tit. de fouea col. 2. in fin. vers. si quis foueam Molin. Theolog. tit. 2. disp. 697. num. 16. Menoch de arbitr. cas. 122.* tamen supradicta conclusio limitatur, quādo adhibetur solita diligentia, vel apponendo trabem siue signum, vel cooperiendo foueam ita, vt transeuntes verisimiliter considerare, ac præuidere possint, quòd
2 adsit fouea, & periculum in ea cadendi, nam si postea damnum eueniat, foueam faciens non tenetur *d. l. qui foueas, vbi Bald. ff. ad l. Aquil. d. cap. 2. iniur. & damn. glos. in cap. sicut nobis, de test. in verb. dederunt Bar. tract. de test. num. 124. Florian. à S. Petro in l. qui occidit §. in hac ff. ad leg. Aquil. num 1. in fin. vers. & hanc doctrinam, de Bar. in l. si pignor. §. creditor num. 1. ff. de pign. act. Dec. cons. 273. num. 8. Corn. cons. 108. num. 6. lib. 4. Aym. cons. 297. num. 6. Paris. cons. 156. num. 29. lib. 4.*

Diligentia autem in cooperiendo foueam probatur ex testibus. Primus enim dicit, quod de sero versus salutationem Angelicam fouea fuit cooperta cum vna tabula, quæ non cooperiebat totam foueam, secundus dicit, quòd fouea fuit cooperta cum duabus tabulis, & terra, & matonis, itaut nec pes gallinæ ingredi potuisset,

tuisset, tertius dicit quòd Magister Franciscus tulit vnam tabulam, & eius famulus tulit duas, cum quibus, & etiam matonis, ac calce fouea fuit cooperta, super quam ipse testis transiuit: datur quoque fides Laurentij Medici Florentini, quòd fouea
3 tabulis erat cooperta: quibus testibus, † & fide simul iunctis probatur diligentia, maxime cum aliqui testes deponant de facto proprio. *Achill. decis. 3. de probat. Cæsar. de Graff. decis. 2. num. 11. de empt. & vend. Rot. recen. par. 2. dec. 252. num. 2.*

Additio etiam quod testes dicunt, quòd in ipsamet via ante foueam remãserint terra, matoni, lapides, puteolana, tabulæ, & alia necessaria pro fabrica, ex quibus
4 igitur † signis poterat quoque præuideri periculum ad effectum excusandi à solutione damnorum, *l. si putator, vbi glos. & Bald. ff. ad leg. Aquil. dict. leg. qui foueas, ff. ad l. Aquil. dict. l. qui foueas ff. ad l. Aquil.* ibi, *vel præuidere potuerit*.

Non obstat quòd Leo inuenerit foueam discoopertam, vt deponunt illius testes, quia probata diligentia in cooperiendo, præsumitur potius foueam ab alijs forsan casu fortuito fuisse discopertam, quamo-
5 brem† tanquam casus fortuitus culpæ Hebræorum de Ascarellis adscribi non potest. *Bald. in l. quæ fortuitis C. de pignor. action.*

Non obstat quòd testes inter se videantur discordes, & contrarij, præcipuè in quantitate tabulatum, quia potuit primus testis apponere vnam tabulam, & secundus testis duas, cum vidisset vnam non suf-
6 ficere, & dicta † testium sunt adiuuanda, & ad concordiam reducenda, vt probant. *Felin. in cap. cum tu, n. 7. & 8. de testib. Alex. cons. 5. num. 12. lib. 1. Cæsar de Graff. decis. 4. num. 5. de testib. Verall. dec. 270. num. 7. p. 3.* & sufficit quòd testes concordẽt in substan-
7 tia quòd † fouea fuerit cooperta, *Greg. decis. 248. num. 13. & decis. 558. num. 8. Rot. par. 1. recent. decis. 147. num. 17.*

Non obstat quòd isti testes tractent de se exonerando, quia ista qualitas non concurrit in famulo, nec in tertio teste, nec
8 in fide Laurentij Medici, & propterea isti alij testes supplerent etiam defectum primi. *Alexand. cons. 47. num. 1. & 2. lib. 2. Verall. decis. 279. num. 11. par. 3.* & in
9 hac materia† nocturni temporis admittuntur famuli, & domestici.

Hancque sententiam eo magis Domini amplexi fuerunt, primò quia Magistri viarum dederunt licentiam Magistro Francisco Fontanæ muratori rumpendi viam ante domum de Ascarellis, itaut verse-
10 mur † in opere licito cum auctoritate Superioris non tendente ad damnum alterius. *l. Gracchus, C. ad legem Iul. de Adult.*
11 Secundò quia † damnum euenit præter intentionem, & voluntatem Ascarellorum, *c. fin. de iniur. & damn. dat. Bart. in l. Diuus ff. de sicar. in fin. Menoch. præsumpt. 3. lib. 5. num. 138.*

Tertiò, quia Ascarelli per se ipsos non effoderunt, vnde non est æquum, quòd absque propria culpa teneantur, sed effoderunt per hominem Magistrum, & approbatum, prout solet fieri in occasione fabri-
12 candi, vnde † ex alia culpa istius non tenentur *Host. Io. Andr. & Butr. in cap. si quis*
13 *aperuit, num. 1. de iniur. & dam. dat.* & † licet quis teneatur de culpa illius, quem proposuit officio, hoc non procedit in hoc casu, in quo fuit electa persona vnius Magistri, cui à Superiore fuit data licentia, nam excluditur culpa hebræorum de Ascarellis, qui cùm præposuerint in officio fabricæ hominem reputatum expertum, non
14 tenentur de culpa illius, si enim † aliqua negligentia adfuisset, adscriberetur casui fortuito, pro quo Ascarelli non tenentur *glos. in cap. 1. verb. Archidiac. de offic. Archid. Bald. cons. 222. lib. 2. Castr. in l. videamus, ff. locat. Munaroz. de Scobar. de ratioc. cap. 19. n. 32.* vltra quod nec aliqua culpa, seù negligentia hebræorum, nec Magistri Francisci Fontanæ interuenit, cum fouea fuerit cooperta, & adessent supradicta cementa, ex quibus poterat præuideri periculum.

Et ita vtraque, &c.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Bergomen. Cappellaniæ:

Die Veneris 18. Maii 1629.

DECISIO CCLXXXX.

Est impressa coram Merlino to. 1. decis. 407.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Meleuitana Præeminentiarum.

Die Veneris 18. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

MarescialIus Sacræ Religionis S. Ioannis Hierosolymitani, an possit præuentiuè compo-

nere paces inter familias Magni Magistri, & coram quo isti familiares debeant conueniri.

S V M M A R I V M.

1 *Ad tribuni Militum officium spectat audire Militum querelas.*
2 *Actum componendi rixas inter Milites est actum iurisdictionis.*
3 *Iuris assistentiam qui habet pro se, dicitur habere intontionem fundatam.*
4 *Familiares Principis non conueniuntur coram Tribuno Militum, sed coram Siniscalco, seù Magistro domus, & num. 6.*
5 *Idem etiam determinatur de deputatis sacro ministerio.*
7 *Familiæ Prælatorum superiorum conueniuntur coram Ordinario.*
8 *Testes in numero ratione, & deponentes verisimiliora præualent alijs.*
9 *Exemptionum materia est strictè interpretanda, & ad litteram intelligenda.*
10 *Priuilegium familiarium, quo in l. Cubicularios C. de præpos. sac. Cub. l. 12. debetur de superiori dominanti.*
11 *Magnus Magister Religionis S. Io. Hierosolymit. dicitur superior, & dux belli.*
12 *Dignitas Ecclesiastica, & sæcularis per eamdem personam potest repræsentari distinctè, & diuisim vna ab altera.*
13 *Titulus prænotat excellentiam.*
14 *Familia Magni Magistri S. Io. Hierosolym. quare debeat conueniri coram Ordinario.*
15 *Episcopus, & Vicarius faciunt vnum Tribunal, Concistorium, & Auditorium.*
16 *Episcopus, quæ potest in familiares suos, potest etiam Vicarius.*
17 *Exceptio certarum personarum, firmat regulam inclusiuam in reliquis, & num. 18.*
19 *Exceptio nihil operatur, circa existentes extra regulam suam.*

DECISIO CCXCI.

RESOLVTO Marescallum habere iurisdictionem præuentiuam, & Magnum Magistrum non posse auuocare causas à Mareschiallo præuentas, quæsitũ fuit, an eodem modo. Marescallus possit præuentiuè componere paces inter familiares Magni Magistri, & Dominis visum fuit non posse.

Nam quamuis officium Marescialli idẽ sit, prout Tribuni Militum ex stabilimen-
1 to 7. *de verb. signif.* ad cuius † Tribuni officium spectat audire Militum quærelas, & rixas, easque sedare, & componere, *l. officium. §. officium tribunorum, vbi glos. in verb. principijs. ff. de re milit. Luc. à Penna in l. Tribuni. num. 2. C. de re milit. lib. 12. Budeus in c. quamuis, eod. tit. Vigerius lib. 2. de offic. Tribun. milit.* Idemque videatur firmatum ex stabilimentis Religionis *tit. 10. de Bailiuis cap. 2. & cap. 7. & tit. 18. cap. 59.* & comprobat testes dati summario Marescialli nu. 6. & 7.
2 nec dubitari possit quoad actum † componendi rixas inter milites, quin sit de iurisdictione, quia hoc firmat *Felin. de treg. & pace in rub. num. 10.* & quidem ordinaria, vt iam fuit dictum in decisionibus causæ; itaut Mareschiallus videatur etiam fundare inten-
3 tionem † suam super assistentia iuris ex causa vniuersalis iurisdictionis, *Capic. decis. 189. num. 7. Roman. cons. 123. num. 4. Natt. consil. 199. num. 10. Surd. cons. 180. num. 9.*

Attamen hæc communis, & approbata
4 conclusio solet declarari, † vt non comprehendat veros familiares Principis dominantis, habentes qualitates familiarium in Palatijs seruientium, Commensalitatis, scilicet, & seruitij, per tex. *in l. Cubicularios. C. de Præpos. sacri cubic. lib. 12.* cuius Cõstitutionis verba hæc sunt. *Cubicularios tam sacri Cubiculi mei; quàm Venerabilis Augustæ, quos vtrosque certum est obsequijs occupatos, & Aulæ penetralibus inhærentes, diuersa iudicia obire non posse; ab obseruatione aliorum Tribunalium liberamus, vt in sublimitatis solummodo tuæ iudicio propositas aduersus se excipiant actiones,* & in illis, *ab obseruatione aliorum Tribunalium,* consistit priuatiua iurisdictio quoad alios Iudices inferiores, & tribuitur Siniscalco, seu Magistro domus cui legitur directa Constitutio;
5 idem † determinatur de deputatis sacro ministerio in *l. vlt. C. de Castren. & Ministerian. eod. lib.* & de adhærentibus familiaribus Imperatoribus, ne protrahantur ad alia
6 iudicia, † sed subeant examen tantum Magistri officiorum firmantur in *l. 2. C. de Decanis eod lib. 12.* in Prælatis quoque superio-
7 ribus idem obseruatur, † vt familiæ illorum ab Ordinario non conueniantur, *c. vltimo. de offic. Archid. l. 2. vbi omnes C. de Episc. & Cleric. Capic. decis. 12. num. 1. Clar. in §. fin. q. 35. Menoch. de arbitr. cas. 562. num. 13. Farinac. in praxi quæst. 8. num. 46. Crass. de effect. Cleric. effect. 1. num. 128.* & demum accedit obseruantia in hunc modum concludenter probata per testes Magni Magistri in eius summario datos, præualentes testibus Marescialli in numero, ratione, & casu verisi-
8 miliori, quibus † in concursu semper inhæren-

rendum est, *Rota decis. 239. num. 2. 322. nu. 6. 449. num. 8. coram Papa Gregorio XV.*

Non obstat, quod iura predicta loquantur de familiaribus Imperatoris, vel Augustæ, qui sunt supremi Principes; Magnus verò Magister respectu temporalim sit feudatarius Regni Siciliæ; respectu verò Militum reputetur tanquam Abbas Superior Religionis Regularis S. Ioannis per Sedem Apostolicam institutæ, iuxtà Constitutionem Pauli V. cui aliqua non debetur de iure præeminentia, nec per consequens in
9 hac exemptionis materia † tanquam strictæ interpretationis, & ad litteram intelligendæ, sit admittenda extensio.

Quia hic non agitur de extensione, sed de comprehensione ex vi identitatis ratio-
10 nis; nam huiusmodi priuilegia † familiari debentur Superiori donanti, qui in eius Palatio dici potest Imperator, sicut & ipse
11 Magnus Magister dicitur Superior † & Dux belli, vnde qua ratione Tribunus Militum exercitus Imperatoris non haberet iurisdictionem in Palatio inter familiares Imperatoris; quia inferior est subiectus per dictam. *l. Cubicularius*, ita. Maresciallus, qui idem est cum Tribuno, non debet ius dicere in Palatio Magni Magistri, qui est suus Dux & superior, neque dicatur quod iste principatus sæcularis considerari non possit respectu Militum, sed tantummodo Superioritas Ecclesiastica sit attendenda,
12 cum vtraque † dignitas per eamdem personam possit repræsentari distinctè, & diuisim vna ab altera, prout quando Episcopus habet Ciuitatem, vel Castrum sibi subiectum, *cap. finali, ne Cler. vel Monach. in 6. cap. Romana §. debet autem, de appellat. eod. lib. 6.* quia in eo superioritas sæcularis est magis consideranda respectiuè ad Tribunū Militum exercitus; quia vti suo Duci exercitus seruit, non autem vti Abbati superiori, ex quo in Milites non vtitur iurisdictione Monacali, sed militari, & nihilominus,
13 quia † Magnus appellatur Magister, qui titulus prænotat Excellentiam, *Cassan. in Catal. glor. mundi par. 9. consid. 4.* ratione istius magnæ superioritatis etiam vti Eccle-
14 siastico debetur priuilegium † vt familiæ illius non conueniatur ab Ordinario, *c. vlt. cum gloss. de off. Archid.* cum alijs supra adductis, quibus non aduersatur, quod sicuti Vicarius cognoscit de familiaribus. Episcopi, *c. si Episcopus, vbi Archid. & Io. Andr. de offic. ordin. in 6. Boer. decis. 9. num. 7. Marc. decis. 281. in fine par. 1.* Idem videatur posse Marescialllus officialis Magni Magistri, quia
15 idem contingit propter vnitatem † Episcopi & Vicarij, facientes vnū Tribunal, Concistorium, & auditorium, *c. Romana, vbi omnes de appell. in 6. c. non putamus, cum gloss. de consuetud. in 6. Couarr. pract. quæst. cap. 4. n. 4.* vt non mirum si quæ potest Episcopus in
16 familiares suos possit, † & Vicarius; sed non ita de inferiori ordinario dici potest per dictum *cap. vltimum de offic. Archid.* à quorum iurisdictione semper eximuntur familiares Superioris.

Demum non obstant stabilimenta Religionis *tit. 10. de Bailiuis cap. 2. & 7. tit. 18. cap. 59.* per quæ ita Fratres Equites, prout & armorum seruientes supponuntur obedientiæ Marescialli, exceptis Bailiuis Conuentualibus, & socijs Magni Magistri, quorum appellatione non veniunt familiiares
17 seruientes, & ideo † per exceptionem certarum personarum in reliquis sit firmāda regula inclusiua, *Couarr. var. resol. lib. 2. cap. 5. num. 4. Rot. decis. 239. num. 2. par. 1. diuers.*

Quia exceptio prædicta est quidem apta includere personas cuiuscumque generis, qui tamen possunt conueniri sub ordinaria
18 iurisdictione Marescialli, & in hac parte † regulam confirmat in omnibus non exceptuatis. Cæterum quòd ampliet regulam etiam quoad eos, qui non cadunt sub ordinaria iurisdictione, prout non cadunt familiares Principis per *d. l. Cubicularios*, ex-
19 ceptio in hoc nihil operatur tanquam de † existentibus extra regulam suam, *l. generali §. vxori ff. de vsufr. leg. Dec. in l. 1. num. 21. ff. de regul. iur. Surd. decis. 124. num. 11. Rot. decis. 158. num 5. coram Papa Greg. XV.* ex hoc enim sequeretur correctio iuris, & tollerentur casus per aliam legem excepti, quòd non est admittendum, prout latè concludit, & firmat *Euerard. in loco ab exceptione ad regulam num. 5. & seq.*

Et ita, &c.

☞ * *Idest sub die 13. Nouemb. 1628. est supra decis. 229.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Sabineñ Alluuionis.

Die Lunæ 21. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Donatio facta alicui per Vniuersitatem, vt valeat, quæ solemnitates in eo contractu de iure desiderentur. Et nonnulla circa confirmationem Principis super aliquo contractu.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta per Vniuersitatem vt substineatur, quæ solemnitates requirantur, & num. 2.*
3 *Confirmatio Apostolica supplet omnes solemnitates.*
4 *Contractus ex confirmatione superioris, quando validatur, etiam quod ab initio esset nullus, substinetur in vim nouæ concessionis.*
5 *Papa potest sanare omnes nullitates, non obstantibus quibuscumque constitutionibus in contrarium.*
6 *Confirmatio Papæ dicitur ex certa scientia, si in ea inseratur tenor rei confirmatæ.*
7 *Defectus Principi aliquid confirmanti censetur narratus, si Princeps in confirmatione illi expressè derogauerit.*
8 *Princeps, quando aliquid confirmat, non solet in eo supplere causam, vide num. 11.*
9 *Donationis titulus infert præiudicium.*
10 *Principis intentio corruit, si deficiat causa supposita.*
19 *Donatio vera, & realis non dicitur, si consistat in cessione iuris.*
13 *Donatio vera non dicitur, quæ fit in recompensam beneficij accepti.*

DECISIO CCXCII.

CAVSA super decisione 24. Maij 1624.* proposita, dictum fuit ab eadem resolutione esse recedendum.

Quia hodie cessant fundamenta decisionis posita in defectu sufficientis mandati, & carentia decreti Iudicis, sine quibus instrumentum stipulatæ donationis per procuratores Vniuersitatis Gallesij non poterat sustineri.

Superuenerunt enim ratificationes eiusdem Vniuersitatis cum omnibus solemnitatibus die 17. Aprilis 1625. & 7. Aprilis 1626. quæ semel bis, & ter fuerunt Apostolica auctoritate, confirmatæ cum insertione tenoris, & derogatione omnium Constitutionum, ex quibus similes donationes possent impediri, & signanter Constitutionis Sixti V. cum mentione litis, decreto irritanti, & clausula sublata: vnde concurrentibus omnibus solemnitatibus, quæ desiderantur *in l. finali. C. de vend. reb. Ciuit. lib. 11.* nempè † legitima hominum Congregatione, præsentia Gubernatoris loci, descriptione omnium nominum facta duobus ex tribus partibus votum ferentibus, iuramenti præstatione super vtilitate contractus donationis, ac denique Iudicis decreto quæ similiter colliguntur per *Menoch. cons. 80. num. 22. & 726. Surd. cons. 28. Card. Mant. de contr. lib. 4. tit. 8. num. 15. cum sequen.* Visum † fuit vel donationem ex
2 prædictis validam esse, *Surd. decis. 69. num. 20. Rolan. cons. 2. num. 37. & cons. 97. num. 14. Rosental. de feud. cap. 9. memb. 1. concl. 28. nu. 5. Missing. obseruat. 87. num. 4. cent. 4. Menoch. cons. 1264. num. 15.* vel ex Apostolica
3 confirmatione supplente † omnes solemnitates ex certa scientia, & cum insertione tenoris validam fuisse effectam, *Abb. consil. 41. num. 3. Rolan. cons. 96. num. 21. lib. 1. Gabr. cons. 82. num. 2. lib. 2. Mant. de contr. lib. 4. tit. 7. num. 47. Seraph. decis. 1080. num. 6. Rot. decis. 65. num. 1. par. 2. diuers. Ruin. cons. 175. num. 19. lib. 1.* & quando contractus ex con-
4 firmatione superioris † validatur, etiam quod ab initio esset nullus, sustinetur in vim nouæ concessionis, *Bald. in cap. ex parte num. 19. de const. Dec. cons. 341. num. 3. & cons. 516. num. 12. Cassad. decis. vnica de confirm. vtil. vel inutil. Rot. dec. 339. num. 3. 513. num. 6. par. 2. recent. & 455. num. 3. par. 1. diuers.*

Non obstat, quod prima donatio fuerit nulla ex carentia mandati, & decreti Iudicis; Secunda verò ex eo, quod non interuenerit maior pars eorum, qui in loco, & intra fines bona possident, quodque ij singillatim non iurauerint se credere, quod talis alienatio esset vtilis Communitati, & quod bona posita non fuerint sub hasta; tertia verò maiores contineat nullitates, nempe quia donatio non fit facta in Consilio generali, quodque per concussionem, & timorem Domini Castri fuerit stipulata, ac falsa causa supposita fuerit, nempè vtilitas donationis ob benemerita Cardinalis senioris, quæ non probantur, & vlteriùs omissa fuerit forma statuti Gallesij, & quod viginti homines, quamuis minor pars contradixerit maiori in resolutionem de facienda noua donatione, & seù approbatione antiquæ.

Quia cum hodie exhibeatur confirmatio Apostolica cum insertione tenoris dona-

nationis, per quem Papa potuit intelligere
5 prædictos omnes † defectus volueritque sanare omnes nullitates motu proprio, & ex certa scientia non obstantibus quibuscumque constitutionibus contrarijs, non est insistendum super requisitis, *l. finalis*,
6 aut alijs nullitatibus; quia de † Apostolicę potestatis plenitudine respectiuè ad tenorem fuerunt validata, *glos. in c. venerabiles, verbo tenor, vbi Abb. num. 2. de confirm. vtil. vel inutil. glos. in cap. pastoralis. §. præterea verbo ex certa scientia de offic. de leg. Ruin. cons. 127. num. 5. lib. 4. Gabr. cons. 200. num. 7. vol. 1. Rot. decis. 455. num. 3. par. 1. diuers. Seraph. decis. 460. num. 3. & 339. n. 2. par. 2. recent.* & nihilominus ex contextu secundæ, & tertiæ donationis probantur
7 omnia requisita *l. finalis*, supra narrata † interuenisse, nec fuisse omissam litis mentionem, cui Papa expresse in eadem confirmatione derogauit.

Non obstat quod Papæ fuerit supposita vtilitas donationis, cum qua emanauit confirmatio; vnde vel non probatur, & deficit
8 causa, quam † Papa non solet supplere, vel carentia vtilitatis probatur ex solo titu-
9 lo donationis inferente perditionem, *Alex. cons. 125. num. 2. lib. 1. cum alijs allegatis*, &
10 semper deficiat supposita causa, & † corruat intentio Principis.

Quia Papa per narrationem contentorũ prima donatione, & secunda, & tertia confirmatione, & tenorum insertione intellexit formam donationis Communitatis Gallesij, quod scilicet donabant, & seu cedebant iura vindicandi terras per Maglianenses occupatas pacto adiecto, quod postquam fuissent per donatarium recuperatæ coli deberent, & laborari per homines de Gallesio, quatenus velint cum responsionibus solitis, & quod dicti homines præferantur cæteris omnibus etiam meliorem
11 conditionem offerentibus; confirmando autem tamquam Communitati vtilem, iustam causam contractui impressit *Dec. cons. 41. num. 12. Paris. cons. 24. num. 5. lib. 4. Ias. cons. 54. num. 19. lib. 1. Rota decis. 625. num. 5. par. 1. recent.* & nihilominus vtilitas contractus ex sui forma apertè probatur: quia Communitas expensis Cardinalis donatarij vindicabat substantiam vtilitatis terrarum consistentem in colendo, & fructus percipiendo cum prælatione in concursu forensium, quæ quantæ fuerint experientia docuit, & facilè excedunt iuris illiquidi cessionem, aut donationem; quæ nec etiam
12 dici potest realis † donatio, dum consistit in cessione iuris dubij, *Bald. in l. tale pactum. ff. de pactis, Ias. in l. prima in fine. ff. de transf.* & quanto minus venit æstimanda, eo magis correspondeat meritis Cardinalis do-
13 natarij in quorum † recompensam voluit Communitas hanc donationem facere.

Et ita &c.

Vide eam infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.

EMIN. ET REV.^MO D. CAR. VIRILI

Romana Cambiorum;

Die Lunæ 28. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Solutio simpliciter facta à debitore in quam causam cadere debet, & alia, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Solutio facta simpliciter absque protestatione à debitore, censetur facta in executionem ordinis, & causæ à creditore ordinatæ, & expressæ, & n. 6.*
2 *Cambij currentis causa expressa in ordine censetur repetita in mandato, & solutione.*
3 *Soluens simpliciter vigore ordinis ei directi, licet dicatur acceptasse ordinem non tamen censetur consensisse causæ expressæ in eo.*
4 *Solutio simpliciter facta in dubio cedit in causam duriorem.*
5 *Sed secus est, quando adest declaratio.*
7 *Litteræ cambij si acceptentur cum protestatione, & deindè simpliciter absque repetitione protestationis fiat solutio, censetur facta iuxta causam expressam in litteris, & num. 8.*
9 *Socius, si dicat consocio, vt cum certiorem faciat de aliqua sequenda, sufficit, quod ista certioratio sit facta ab alio socio in negocio communi, & num. 16.*
10 *Epistola semper loquitur.*
11 *Inter Mercatores proceditur ex bono, & æquo.*
12 *Promissio facta per verba futuri temporis resoluitur in tempus præsens, & demonstrat actum perfectum.*
13 *Gerundium qualificatur ex verbo ei adiuncto.*
14 *Modus dicitur, quando aliquid est adimplendum postquam res est perfecta.*
15 *Modus defectus non vitiat dispositionem, & contractum.*

17 Con-

17 *Contrahentium voluntas ex antecedentibus, & subsequentibus declaratur.*
18 *Solutio facta à socio de pecunijs socialibus, debet cedere in extinctionem debiti socialis, non autem debiti particularis, & proprij, & num. 20.*
19 *Socius, qui duas societates contrahit, duplicem personam repræsentat.*

DECISIO CCXCIII.

PROPOSITO dubio An scuta 25. mill. per Maurum soluta de mense Nouembris 1626. cedant in causam cambiorum limitatorum scutorum 40. mill. & 20. mill. aut in causam cambij currentis nuncupati, *Conto d'Andrea Mauro à parte delle Dogane del Patrimonio sopra Ambrogio Pozzobello.* Domini resoluerunt solutionem non fuisse factam in causam cambij limitati, sed in causam dicti cambij currentis: nam Nicolaus Pallauicinus creditor ex vtraque ex præfatis causis dedit ordinem Mauro, sub litteris 10. Nouembris 1626. quod ista scuta 25. mill. solueret in causam cambij currentis, vt in Summ. num. 15. & ipsemet Maurus die 27. Nouembris 1626. dixerit mandatum Marcello Sacchetto, vt eandem summam scutorum 25. mill. solueret eisdē personis nominatis in ordine cum claris verbis, videlicet, *quali faccio pagare per tāti trattimi di Massa fiera il Sig. Nicolò Pallauicino q. Stephani*, & consequenter solu-
1 tio facta simpliciter † absque protestatione à debitore censetur facta in executionem ordinis, & causæ à creditore ordinatæ, & expressæ *glos. in l. triticum in verb. cogitauit & ibi Bart. num. 2. ff. de verb. oblig. Alex. in l. qui ad aliena. §. is qui putabat, num. 5. & 6. ff. de acquir. hæredit. Rota Ianuen. decis. 91. nu. 1. & decis. 6. num. 2. & 20. Ias. cons. 70. num. 1. lib. 1. Mandell. cons. 2. num. 6.*

Præsertim cum in mandato dato per Maurum Marcello Sacchetto contineatur eadem summa soluenda eisdem personis
2 cum relatione ad ordinem Nicolai, ideo † causa cambij currentis in Ordine Nicolai expressa censetur repetita in mandato, & solutione Mauri, *Rota Ianuen. d. decis. 91. num. 1.*

Non obstat, quod licèt Maurus simpliciter soluerit, & ex solutione dicatur acceptasse ordinem Nicolai; non tamen con-
3 senserit causæ expressæ † in ordine, imò potius cēseatur soluisse in causam cambiorum limitatorum, duriorem tàm ratione antiquitatis, quàm fideiussorum, quàm proprij debiti ipsius Mauri; maximè quia in ordine Nicolai dicebatur, *& intendersene per il vostro rimborso con Ambrosio, riferendo à me à suo luogo il seguito*, vnde cū nō constet, quod Maurus se reuelauerit, & intellexerit cum Ambrosio, nec admonuerit Nicolaum del seguito, videatur colligi Maurum noluisse soluere in causam ordinis, cum formam illius non adimpleuerit.

Responderunt enim Domini regulam
4 quod solutio † cedat in causam duriorem procedere in dubio *l. cæterum & l. qui ex famosa, & l. ex pluribus ff. de solut. Roman. cons. 94. num. 2. Rota decis. 679. num. 6. in fin. par. 1.*
5 *diuers.* secus vbi † adest declaratio *l. si vsuris C. de vsur. Roman. d. cons. 94. num. 2. vers. 3.* & hoc luculenter *Caualer. decis. 165. num. 3. Greg. decis. 366. num. 4.* eo enim ipso, quod Maurus in mandato directo Marcello Sac-
6 chetto retulit se ad ordinem Nicolas; † causa expressa in Ordine Nicolai censetur approbata, *Rota Ianuen. d. dec. 91. num. 1.* imò
7 si † litteræ acceptentur cum protestatione, & deinde simpliciter absque repetitione protestationis fiat solutio, illa intelligitur iuxta causam expressam in litteris, *Rota Ianuen. d. decis. 6. num. 2. & 20.*

Accedente præsertim epistola Ambrosij Puteobonelli scripta Nicolao Pallauicino sub die 12. Decembris 1626. summ. num. 27. in qua dicitur: *Io diedi ricapito al contenuto ne spacci del Sig. Vostro di fiera, così fece Andrea Mauro, hauendo pagato compitamente le tratte, fatteli, e restando annotate in vostra conformità, &c.* ex verbis enim *in conformità vostra* satis clarè Ambrosius
8 certiorauit, quop solutiones † factæ erant in causam cambij currentis expressam in ordine Nicolai, *l. cum te. C. de transact.*
9 quare licet Nicolaus † dixerit Mauro, *auuisando à me il seguito*, sufficiens visa fuit certioratio facta ab Ambrosio socio in negocio communi, *Alex. in l. serui electione §. labeo. num. 3. ff. de leg. 1. Cephal. cons. 768. num. 23. Ioseph. Ludouic. concl. 53. vers. socij num. 57. Felician. de societ. cap. 14 n. 44.*

Non obstat, quod confessio Ambrosij non præiudicet Mauro, cuius exceptionibus potest vti Ambrosius fideiussor, quia eadem confessio nocet Ambrosio venienti etiam ex persona Mauri, cum non possit Ambrosius, nec æquum, & conueniens sit impugnare ex persona Mauri, quod in
10 propria Epistola, † quæ semper loquitur, scripsit *glos. in cap. si quis iusto. §. porrò verb. nihil agat. de elect. in 6. Rota decis. 78. num. 4. par. 1. recent. Seraph. decis. 1027. num. 5.*

Non

Non obstat, quod verba Epistolæ Ambrosij, *restando notate in vostra conformità*, denotent tempus futurum, quia inter mer-
11 catores, in quibus procedítur ✝ de bono & æquo, sat est, quod etiam de futuro dixisset, cum satis declarata remaneret intentio sequendi causam expressam, præcipuè cum de contraria voluntate postea nō fuerit scriptum, & tanto magis in hoc casu, in quo præcesserat ordo præcisus in causam cambij currentis, & quælibet declaratio, siue de tempore præsenti, siue de futuro sufficit pro declaratione voluntatis, & cum adnotatio facienda esset per debitorem absque alio facto Nicolai, etiam quod
12 per ✝ verba futuri temporis esset promissa, in tempus præsens resolueretur, & demonstraret actum perfectum, *Cartar.decis.* 29. *num.*12. vltra quod illa verba, *hauendo pagato compitamente le tratte, & restando notate in vostra conformità*, satis denotant perfectionem actus, itaut nulla maior alia declaratio desideranda esset inter mercato-
13 res, cum gerundium, *restando*, ✝ qualificetur ex verbo adiuncto, *notate*, quod sonat in præsens, vel præteritum, *Alber. in diction. in verb.gerundium*.

Non obstant verba ordinis Nicolai, & *intenderuenne per il vostro rimborso con Ambrosio, & anuisando à me il seguito*, tum quia
14 hæc fuerunt demandata per ✝ viam modi post solutionem perfectam; *Bart. in l. quibus diebus, Termilius num. 1.ff. de condit.& demonstr.Surd.decis.* 156. *num.* 6 cuius mo-
15 di defectus ✝ non vitiat dispositionem, & contractum, *l.2.C.de his quæ sub modo, Alex. in l.1.num.5.C.de instit. & substit.Ceph.cons.* 129. *num.* 104. tum quia certioratio suffi-
16 ciens ✝ fuit facta ab Ambrosio in eius Epistola, vt supra dictum est. Tum quia sat est causam expressam fuisse acceptatam, & quod haberet Maurus ius *d'intenderseno con Ambrosio*, quod satis dicitur executum mediante reductione huius debiti cambij currentis, quod ante hanc solutionem erat maius ad longè minorem quantitatem, vt in summ. num. 13. & 14. Cum enim de mense Octobris 1626. cambium currens immediatè ante hanc solutionem ascenderet ad scuta 38630.in summ.num.13. & de mense Aprilis 1627. apparet reductum ad scuta 10097.consequenter scut.25.mil.cessërent in hanc causam extinctionis cambij currentis specificatam in ordine Nicolai, cum non appareat de alia solutione eo magis, quia cum Maurus in præcedentibus nundinis Resurrectionis eiusdē anni 1626. soluerit ad computum huius cambij currentis alia scut. 25. mill. vt ex partitis in summ. num. 21. & ex litteris Mauri summ. num. 25. vtique ita præsumitur extinctio debiti currentis ex istis scutis 25. mill. ex
17 antecedentibus ✝ enim arguitur voluntas insequentibus, *Rota d. decis.679.nu.7.par. 1. diuers.*

Addebant quoque Domini duo, alterum quod hæc solutio fuit facta ex pecunijs socialibus redactis ex effectibus Doha-
18 næ Patrimonij, vnde solutio ✝ debet cedere in extinctionem debiti cambij currentis socialis; non autem debiti cambij limitati particularis, & proprij, *Bald. cons.*115. *num.* 2. *lib.* 3. *Magon.decis.Lucen.* 1. *num.*13. *Cost. de remed. subsid. remed.* 119. *num.*12. *cum plurib. seqq. Salicet. in l. eius in fin. C.de compens. Fontanell. de pact.nupt.claus.4.glos. 9.par.2. num.*53.*& seq.& 61.*

Alterum, quod Nicolaus Pallauicinus duplicem personam repræsentabat, vnam Nicolaum de Genua, alteram Nicolaum de Massa *di Noui, è Fiera*, itaut diuersas
19 haberet stationes, ✝ in quibus negociabatur, *Rota Ianuen. decis.* 75. *num.*3. *Greg. decis.*366. *num.*1.& consequenter cum tracta, seu ordo scut. 25. mill.de quibus agitur, fuerit factus à Nicolao de Massa, solutio cedere debet in causam cambij currentis Nicolai de Massa, non in causam cambij limitati Nicolai de Genua, *Gregor. d. decis.* 366.*nu.*1. *vbi Addit.Rota decis.*634. *n.* 9. *in fin. par.* 1. *in recent.Gabr. cons.* 175. *num.* 28.*lib.*2.*Surd.cons.*327.*num.*39.

Non obstat, quod Cambium currens non esset debitum Mauri, quia contrarium est verius, vt probatur ex litteris, & confessione Ambrosij, ipsius Mauri, & Alexandri summ.num. 8. 26. & 28. iuncta alia solutione scutorum 25.mill. facta per Maurum ad computum cambij currentis, ex qua probatur debitum Mauri soluentis.

Non obstant litteræ Mauri scriptæ Ambrosio, in quibus dicit se velle extinguere cambium limitatum, quia adsunt quoque aliæ literæ, in quibus promittit extinguere debitum cambij currentis, vt in summ. nu. 26. prout in præcedentibus nundinis ad computum cambij currentis Maurus soluerat alia scuta 25. mill. vt supra deductum est.

Non obstat Mercatorum opinio, quia datur alia opinio contraria aliorum mercatorum, & cum ex supradictis de iure solutio debeat cedere in causam cambij currentis, ita vtraq; parte informante fuit decisū.

R.D.P.

R. P. D. QVEIPO.

Triuentin. Beneficij.

Die Lunæ 28. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Vnio duarum Ecclesiarum quando fieri possit, & quæ solemnitates requirantur. Consensus alicuius, quando interuenire debeat in aliquo casu pro forma, & solemnitate, & quando è contra, & in istis casibus quando interuenire possit antea, vel post.

SVMMARIVM.

1 *Vnio duorum beneficiorum odiosa est, & cantra ius commune, cum qualibet Ecclesia debeat habere suum Rectorem.*

2 *Vnio non est in iure permissa, nisi propter euidentem necessitatem, & vtilitatem.*

3 *Vnio duarum Ecclesiarum tunc est facienda solum, quando duobus ministris alimenta non præstiterint.*

4 *In beneficijs simplicibus tenuitas fructuum non est considerabilis, propter modicum onus.*

5 *In Vnionibus verus valor est exprimendus secundum communem æstimationem, non secundum sterilitatem.*

5 *Vnio facta ab Ordinario sine causa est ipso iure nulla, & num. 7.*

8 *Testes, vt probent valorem beneficij, debeut deponere per non excessum, non autem per ascensum.*

9 *Testibus deponentibus de credulitote fides non adhibetur.*

10 *Testibus est credendum, si reddant rationem sui testimonij.*

11 *Testibus duobus affirmantibus magis creditur, quàm mille negantibus.*

12 *Pro decreto Iudicis præsumitur.*

13 *Hoc tamen non procedit, vbi contrarium manifestis probationibus ostenditur.*

14 *Sine causa certa, his quæ fieri nequeunt, non creditur gerenti actum, circa interuentum causæ.*

15 *Testis idoneus nemo est in causa, ex qua laudem, vel vituperium reportat.*

16 *In vnionis Instrumento non sufficit enunciari solemnitates requisitas, sed requiritur, vt probentur, & iustificentur.*

17 *Vnio quando fit per Ordinarium, requiritur consensus Capituli.*

18 *Capituli consensus in vnione, an postea adhiberi possit.*

19 *Vnio nulla propter defectum consensus Capituli, per eius ratificationem postea factam non conualescit.*

20 *Consensus vbi pro forma, & solemnitate interuenire debet, in ipso actu inteerponendus est.*

21 *Consensus, tunc pro forma, & solemnitate non interuenire dicitur, quando agitur de præiudicio illius, cuius consensus requiritur.*

Quo casu antecedere, & subsequi potest consensus nu. 21. & 22.

23 *Consensus tunc pro forma, & solemnitate requiritur, quando interponendus est ab eo, de cuius præiudicio non agitur, sed propter actus solemnitatem à iure requiritur.*

24 *Consensus sub conditione desideratus in aliquo actu, formalitatem, & solemnitatem inducit.*

25 *Ablatiuus absolutus conditionem importat.*

26 *Actus quando corruat ex defectu consensus.*

27 *Actus, si sit nullus ex defectu consensus, non conualescit, si ex interuallo subsequatur.*

28 *Indiuiduum est, quicquid ad solemnitatem exigitur.*

29 *Consensus Capituli in vnionibus beneficiorum liberorum desideratur pro solemnitate actus.*

30 *Vnio sine consensu Capituli ita demum est nulla, si hoc dicat Capitulum, & an hoc sit verum. num. 31.*

32 *Consensus superueniens, postquam de nullitate actus iudicium est cæptum, nihil operatur.*

33 *Vnio de beneficio liberæ collationis cum beneficio iurispatronatus laicorum prohibita est.*

DECISIO CCXCIV.

FACTA vnione de anno 1607. per Episcopum Triuentinum de Ecclesia seu Capella Sanctæ Mariæ de Saletto, quæ erat liberæ collationis Ecclesiæ seu Capella S. Mariæ de Laureto Iurispatronatus Laicorum familiæ de Marchesanis, cum de causis vnionis, & de consensu Capituli Triuentini dubitaretur. Domini in hac difficultate censuere neque de causis vnionis, nec de consensu Capituli constare. Nam cum sit
1 explorati iuris † vnionem duorum beneficiorum odiosam esse, & contra ius commune, à quo quamlibet Ecclesiam suum habere Rectorem desidetato *cap. cum non ignores de praben.* notat *Oldrad. cons. 260. num. 1.* & te-

tenuit *Rota decis. 557. num. 3. part. 3. lib. 3.*
2 *diuers.* ideo non est † in iure permissa, nisi propter euidentem necessitatem, vel vtilitatem Ecclesiarum secundum text. *in cap. exposuisti de præben. Guidop. cons. 134. qu. 1. Rebuff. in prax. tit. de vnione num. 38. Caccialup. in tract. de vnian. art. 5. caus. 3. Mand. in reg. 22. Cancell. quæst. 5. n. 3. ad fin Hored. de incompatib. benef. 2. par. cap. 3. n. 8. Azor. institut. moral. 2. part. lib. 6. cap. 18. quæst. 4. Gonz. sup. reg. 8. glos. 2. num. 20. Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 108. Card. Caual. decis. 439. num. 2.* & probatur ex text. *in cap. vnio 10. quæst. 3. cap. postquam 16. qu. 1.*
3 quibus traditur ad † duarum Ecclesiarum vnionem dumtaxat esse deueniendum, si duobus ministris alimenta non præstiterint & confirmat ex *Trid. sess. cap. 5. & sess. 24. cap. 13. de refor.* & est notatu dignum, quod *decretum relatum in dict. cap. 5.* videtur restrictum ad vniones pro Ecclesijs curatis propter eorum paupertatem, vt apparet ex illis verbis curatorum, vel non curatorum,
4 cum curatis propter paupertatem. Nam † in beneficijs simplicibus tenuitas fructuum non est considerabilis propter modicum onus, vt notat *Lambert. de iurepatronat. lib. 1. part. 1. quæst. 5. art. 21. nu. 15.* & hac ratio-
5 ne verum valorem † in vnionibus exprimendum esse secundum communem æstimationem, & non secundum sterilitatem, vel vbertatem iux. *reg. tex. in l. pretia rerum. §. fin. ff. ad leg. Falcid. declarauit reg. 21. Cancellariæ de vnionibus* vt explicat *Rebuff. in eius interpretatione glos. 7.*

6 Vnde vnio † facta per Ordinarium sine causa est ipso iure nulla secundũ text. *in d. cap. exposuisti de præben. vbi Abb. & Imol. Oldrad. d. cons. 261. Mandos. in d. reg. 22. quæst. 3. num. 6. Bursatt. cons. 185. num. 13. lib. 2. Hored. vbi supra nu. 16. Rota decis. 133. num. 3. par. 2. diuers.* à quibus idem traditur,
7 † quando vnio proponitur facta ex falsa causa, quamuis in hoc casu annullandam esse tenuerit *Rota decis. 1. de excessibus Prælat. in nou. Aegid. decis. 617. in fin. Cassad. decis. 1. de vnion. Boer. decis. 345. n. 1. Azor. in d. cap. 28. qu. 14.*

Et in nostro casu vnionem ex falsa causa factam fuisse ex eo liquet, quod de paupertate, vel vtilitate Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Laureto nihil proponitur in actis, & de paupertate Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Saletto non constat, nam licet Episcopo Triuentino narratum fuerit valorem trium scutorum non excedere, testes tamen ad huius causæ probationem inducti hoc non
8 probant, † quia deponunt per ascensum, non verò per non excessum, vt oportebat *Rota coram fel. record. Greg. XV. decis. 353. num. 4. & decis. 186. ex num. 3. & decis. 429. num. 3. part. 1. & decis. 443. num. 1. par. 2. recen.* nec de certa scientia, sed de creduli-
9 tate testantur, ideo † fidem non merentur ex *Bald. in l. fin. in princ. C. de arbitr. tutel. Greg. Lopez. in l. 29. tit. 16. par. 13. glos. 5.*

Et ex probatione contraria apparet prædictam Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Saletto iuxta communem æstimationem ad valorem centum ducatorum ascendere in doteque habere prædia, prata, & molendinum, necnon pascua, & alia petia terrarum, vt in summar. Petri *num. 5.* quæ bona per singulos annos prędictum valorem conficiunt,
10 quibus testibus pleniot debet † fides adhiberi, cum rationem sui testimonij reddant iuxta *reg. text. & doctr. Bald. ibi in l. sola. C. de testib.* & quia sunt vicini, eaque ratione melius informati secundum *textum in l. 1. §. 1. ibi* aut existimationem circumcolentium, *ff. de fluminibus, & notat Bald. in l. 2. num. 12. C. quand. fisc. vel priu.* & in materia vnionum *Rebuff. vbi sup. glos. 10.* maximè
11 cum affirmatiuè deponant, † quia magis duobus testibus affirmatiuè deponentibus, quàm mille negantibus creden. esse, *Bart. docet in l. illa stipulatione 8. ff. de verb. oblig. & ibi Ias. ex num. 14. Gutier. alleg. 6. num. 1.*
12 Neque obstat pro † decreto Iudicis, in quo enunciantur solemnitates esse præsumen. vt omnia sint solemniter acta secundum text. *in l. ab ea parte, §. vlt. ff. de probat: cap. sicut in fin. de sent. & re iud. cum latè trad. à Garz. in dict. cap. 2. num. 125.* quia
13 † ista doctrina non procedit, vbi contrarium manifestis probationibus ostenditur, vt in prędictis iuribus traditur, & ibi notant *Doct. & Garz. vbi sup.* & regula generalis
14 est in his, quæ sine † certa causa fieri nequeunt non credi gerenti actum circa interuentum causæ, vt post *Bart. in l. si fortè ff. de Castrens. pecul. tenuit Rota coram bon. me. Card. Caual. decis. 439. num. 6.* quia ne-
15 mo est idoneus testis † in ea causa, ex qua laudem, vel vituperium consequitur *Bart. in l. deferre. num. 2. ff. de iur. fisc. Felin. in cap. cum à nobis, num. 5. de testib. Gutier. cons.*
16 *24. num. 12.* & ideo † non sufficere solemnitates enunciari in instrumento vnionis, nisi appareant, & probentur docet *Rebuff. vbi sup. glos. 9. vers. nec creditur Aegid. decis. 377. & decis. 618. Verall. decis. 350. n. 2. & 3. p. 3. & fuit resolutum in Burgeum suppressionis 10. Nouemb. 1617. coram Card. Caual.*

17 Et in vnionibus per † Ordinarium factis Capituli consensum desiderari traditur expressè *in clem. 2. de reb. Eccles. non alien.* ibi suo consentiente Capitulo vniatur, & ibi notat *glos. verb. consentiente Abb. in cap. sicut vnire, num. 2. de excessib. Præla. Rebuff. in prax. ad regul. de vnion. glos. 11. num. 2. Rot. decis. 133. num. 2. par. 2. diuers.* & cum pluribus relatis *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 145. & post Concil. Trident.* idem obseruari debere colligitur *ex cap. 5. ibi iuxta formam iuris sess. 21. de reform.* & ita per Sac. Congregat. Concil. declaratum fuisse testantur *Vgolin. de offic. Episc. cap. 52. §. 1. n. 1. Garz. ind. c. 2. n. 158. & ita à Rota fuisse decisum refert num. 160.* & in præsenti vnione Capituli consensum non interuenisse,
18 Dominis visum fuit, † nam licet post vnionem adhiberi posse existimauerint *Rebuff. in d. glos. 11. num. 20. Boer. decis. 345. Gabr. cons. 200. lib. 1. Rot. decis. 133. num. 9. in fin. par. 2. diuers. Gratian. discept. forens. cap. 278. num. 23.* & plures referens *Garz. d. cap. 2. ex num. 147. per text. in cap. cum nos de his, quæ fiunt à Prælat. sine consens. Capitul. c. cura. c. suggestum de iurepatr. l. si fundus, §. 1. ff. de pignor. l. aliena 20. ff. de pignor. act. l. filio præterito. ff. de iniusto nepto l. si impubes ff. de carbon. edicto.*

Contrarium tamen nempè in ipso vnionis actu, vel incontinenti prædictum Capituli consensum adesse debere, itaut vnio
19 ex defectu prædicti † consensus ab initio nulla per eius exhibitionem postea factam non conualescat, placuit *Bursat. cons. 285. num. 14. lib. 2.* cuius sententiam verissimam
20 iudico, quia † consensum pro forma, & solemnitate requisitum in ipso actu interponendum esse receptissimum est, in iure per *text. in l. obligari, §. tutor. ff. de auctor. tutor. l. si id quod 7. §. si pupilli, ff. de rescind. vend. l. nunquam 32. ff. de vsucap. l. pupillus 11. ff. de acq. rer. domin. text. in §. tutor. instit. de auct. tutor. c. auditis iuncto cap. quia propter de elect.* ab Interpretibus sine controuersia, vt apparet *ex Innoc. Bald. & alijs communiter in cap. cum consuetudenis de consuet. Bart. num. 3. Castr. num. 4. Ias. num. 44. in l. si quis mihi bona, §. iussum, ff. de acq. hæred.* & cum pluribus relatis *Ant. Gomes. in l. 42. Tauar. n. 2. Matienz in l. 5. tit. 3. lib. 5. recop. gl. 1. n. 3. Tiraq. de leg. connub. gl. 6. n. 3.*

Et secundum communem omnium sententiam eo cognoscitur consensum pro forma, & solemnitate non desiderari, quando
12 de præiudicio illius † tractatur, cuius consensus exigitur. Quo casu antecedere, & subsequi posse certi iuris est secundum text. *in dict. cap. cum nos, & in dict. cap. cura,* cum alijs supra relatis, & iuxta istam doctrinam procedunt omnes casus relati *à Paris. de resign. benef. lib. 8. qu. 10. per tot. Ant. Gomez. in d. l. 42. Tauri ex nu. 2.* quia tunc
22 cum † consensus non requiratur pro forma, & solemnitate, sed propter interesse eius, à quo præstatur, & pro eius damno, & præiudicio visitandum secundum text. *in l. vlt. C. ad Macedonian. l. 1. §. prodest. ff. quod legatorum, l. fin. C. de pact.* ex post facto interuenire potest. Pro forma autem, & solemnitate desideratur consensus quan-
23 do † interponendus est ab eo, de cuius præiudicio non agitur, sed propter actus solemnitatem à iure requiritur, & ita procedit text. *in d. l. obligari, §. tutor.* cum alijs supra relatis, quam distinctionem tradidit *Bart. in l. 1. §. sed si filius num. 2. & 3. ff. de leg. 3.* & prosequitur *Bald. in l. 1. ex nu. 59. C. qui admitti ad bonorum possess.* & optimè *Castr. num. 5. Alex. num. 9. & 10. Ias. nu. 44. in l. si quis mihi bona, §. iussum, ff. de acq. hæred. Tiraq. in d. gl. 6. num. 3. & lib. 5. Ant. Gomez. in l. 55. Taur. num. 6. Matienz. in l. 5. tit. 3. lib. 5. recop. glos. 1. num. 5.* & consensum
24 sub conditione † desideratum in aliquo actu, formalitatem, & solemnitatem inducere docet elegans text. *in l. Prætor. in princ. ff. de collat. bonor.* & colligitur *ex cap. exhibita de iudic. & ex auth. matri, & auiæ, C. quand. mulier. tut. offi. fungi potest.* & ibi notauit, *Bald. nu. 8.* & docet *Afflict. decis. 355. num. 5. Rota Ianuen. decis. 192. nu. 3.* & hoc modo Capituli consensus postulatur in *Cle. 2. de reb. Eccles. non alien.* in illis verbis suo consentiente Capitulo vniatur. Nam ab-
25 latiuus † absolutus conditionem inducit *l. à testatore 109. ff. de cond. & demonst. vbi Bart. num. 3. & Castrens. num. 1. notarunt,* & habere maiorem vim, quam aliæ conditiones docent, *Sarmient. lib. 2. select. cap. 1. nu. 16. Gutier. lib. 1. pract. quæst. 63. num. 3.* & latè prosequitur *Barbos. in rubr. 1. part. ex num. 23. ff. solut. matr.* quo casu ex defectu
26 † consensus corruit actus, *l. cum hi 8. §. si Prætor. ff. de transact. l. Iulianus, §. 1. ff. ad exhibend. l. fin. ff. de diuor. c. cum dilecta. de rescript. c. venerabili de offic. & potestat. iud.*
27 *de leg.* nec conualescit, quamuis † ex interuallo consensus subsequatur *d. l. obligari §. tut.* cum alijs supra relatis *l. quid ergo in princ. ff. de his qui not. infam.* & in alienatione facta per mulierem sine consensu consanguineorum, per statutum desiderato
28 tradunt Doct. infra referendi, quia † indiuiduum

uiduum est quicquid ad solemnitatem exigitur, *l. furiosum in fin. C. qui testam. facer. poss. l. hæredes palam.* §. *vlt. ff. de testam. l. cum auctoritas, C. eod. tit. vt docet Bart. & communiter interpretes in d. l. furioso, Bald. in cap. 1. in princ. de alien. feud.* & cum pluribus relatis, *Tiraq. in d. glos. 6. n. 4. & glos. 4. num. 3. Matienz. in d. l. 1. glos. 4. num. 20. Guttier. lib. 3. practic. qu. 15. ex nu. 4. Afflict.*
29 *decis. 355. ex num. 4.* & cum † in vnionibus beneficiorum liberorum de Capituli præiudicio non agatur, consequens est desiderari pro solemnitate actus, seu fauore publico, vt inquit *Bart. in d. l. 1.* §. *sed si filius num. 4. vt aduertit Garz. de benef. part. 12.*
30 *cap. 2. n. 164.* ex eo rectè impugnans † sententiam asserentium de hac nullitate, Capitulum duntaxat excipere posse, quam post *Oldrad. consl. 162. in fin. admisit Rota decis. 133. num. 10. par. 2. diuers.* Quia prædicta
31 sententia duntaxat procedit † in nullitate fauore alicuius inducta, vt latè tradit *Surd. de alim. tit. 8. priuil. 56. ex num. 8. Gratian. discept. forens. cap. 27. ex num. 39.* & colligitur ex *trad. à Couar. pract. cap. 24. num. 3. circa interpretationem tex. in cap. non solum.* §. *1. de appell. lib. 6.*

Illud tamen sine controuersia receptum
32 est † quod postquam de nullitate actus iudicium inceptum fuerit, consensus superueniens nihil operatur, *l. licet, C. de procur. & ibi Ias. nu. 10. & in l. non eo minus, C. eo. tit. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. vlt. 3. par.* §. *2. num. 10. Gutier. lib. 2. pract. qu. 24. Matien. in l. 5. tit. 3. lib. 5. recop. glos. 1. num. 9. lib. 5. Tiraq. de leg. connub. glos. 6. num. 16. & 17.* & lis super hac vnione originem trahit ab anno 1622. & de Capituli consensu non apparet nisi ab anno vigesimo sexto, & qui datur, non est authenticus, & habet contra se præsumptionem *text. in l. si quis forte 6.* ibi neque enim debebam tam magnam rem tamdiu tacere, *ff. de pœn.*

Denique cum beneficium S. Mariæ de
33 Saletto † sit omninò liberæ collationis & beneficium S. Mariæ de Laureto sit iurispatronatus laicorum, huiusmodi vnio per Concil. Trident. expresè interdicta est in *cap. 9. sess. 25. de reform.* & notauit *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 91.*

Et ita, &c. vtraque, &c.

¶ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 12. Nouemb. 1629. coram eodem R. P. D. Queipo, est decisio 318.*

REVERNDISS. P. D. VRGELLEN.

Placentina Decimarum.

Die Lunæ 28. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Decimarum alienatio facta, non seruata forma rescripti Apostolici, est nulla.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, in qua concurrunt omnia requisita ad eam necessaria, est confirmanda.*
2 *Monitio Iudicis facta comparentibus in iudicio, quod tali die feret sententiam, habet vim citationis.*
3 *Notario actuario credendum est, si attestetur de actibus iudicialibus.*
4 *Decimarum alienatio ob non seruatam formam rescripti Apostolici nulla est.*
5 *Gratia omnis habet in se tacitam condicionem, si preces veritati nitantur.*
6 *Iustificatio narratorum debet præcedere gratiæ executionem.*
7 *Dictio, postquam, quando inducat conditionem:*
8 *Decimarum alienatio non est facienda, si Ecclesiæ conditio deterior fiat.*
9 *Fides dicitur habita de pretio, si sit constitutus annuus redditus.*
10 *Decimarum alienatio, quando in totum corruat.*
11 *Laici sunt incapaces decimarum, & in hoc eis ius resistit, num. 13.*
12 *Titulum inualidum producens, præsumitur non habere meliorem.*
14 *Rector habet intentionem fundatam de iure, super perceptione decimarum.*

DECISIO CCXCV.

ANTONIVS Archipresbyter Ecclesiæ Sancti Germani de Potentiano Placentiæ Diœcesis de anno 1555. impetrauit à Papa licentiam in forma si in euidentem &c. alienandi redditus decimales ducatorum 200. auri de Camera non excedentes directa Vicario, & Archipresbytero Placentino, vt in litteris Apostolicis desuper emanatis, qui executores de anno 1558. de mense Iunij recepta informatione super euidenti &c. in executionem litterarum dictam licentiam Antonio præfato concesserunt, qui posteà eodem anno

de mense Nouembris vendidit D. Ferdinando de Anguissolis quartam partem decimarum omnium fructuum Territorij Susani pretio librarum 700. soluendarum ad nouem annos proximos, & de anno 1562. vendidit Com. Iulio etiam de Anguissolis quartam partem totius decimæ Territorij de Althoè libris 1700. intra septemnium soluendis: sed insurrexit Ioannes modernus Archipresbyter dictæ Ecclesiæ S. Germani, & lite per eum mota coram Ordinario Placentino super nullitate huiusmodi venditionum, necnon super dimidia alterius quartæ decimæ, in qua prætendebat ab Anguissolis molestari, obtinuit cōtra eos duas sententias respectiuè, quibus declaratum fuit venditiones fuisse nullas, ob non seruatam formam litterarum Apostolicarum, necnon eumdem non esse molestandum in perceptione dictæ alterius quartæ decimæ, cum autem fuerit appellatum, & causa mihi commissa, Domini hodie resoluerunt sententias esse confir-

1 mandas, quia in primis de † earum validitate non potest dubitari, cum habeant omnia requisita, de quibus *Caputaq. decis. 260. par. 2.* Nullitas enim ex defectu legitimæ citationis ad sententiam, de qua opponebatur tollitur ex facto, quia Iudex die 6. Nouembris 1627. monuit partes comparentes pro die 2. Decembris, sub qua

2 sententias promulgauit, † monitio autem facta comparentibus in iudicio vim citationis habet *Felin. in cap. 1. num. 18. de iud. & Seraph. decis. 1118. num. 1. & 2.* quòd verò dicebatur partes non fuisse in iudicio tempore monitionis, non iustificatur in actis,

3 cum tamen Notario † actuario de comparitione, & alijs actibus iudicialibus attestanti credendum sit, etiam sine testibus *Dec. in cap. quoniam contra num. 32. & 48. de probat. Marant. ordin. iudici 6. par. tit. de act. edict.* per tot prout, nec iustificatur sētentias latas fuisse contra pupillos indefensos.

4 Deinde iustitia visa fuit clara, quia † sententiæ declarant alienationes decimarum ob non seruatam formam rescripti Apostolici fuisse nullas, quod in iure est indubitatum, *c. cum dilecta. §. dictum insuper, & ibi Felin. num. 6. vsque ad num. 14. de rescript. c. venerabilis. §. porro de off. de leg. Abb. in causam num. 10. de re iud. & cons. 41. num. 3. lib. 1. Gozad. cons. 32. num. 2. Seraph. decis. 338. & in puncto, Rota decis. 624. num. 1. par. 1. recent. & alibi sæpiùs:*

Quod autem rescripti forma seruata non fuerit, constat ex euidentia facti combinando litteras Apostolicas cum sententia Iudicum executorum, & cum venditionibus inde sequutis, nam in primis fuit Papæ narratum decimas alienandas non excedere ducatos 200. auri de Camera, & Papa exequutoribus iniunxit, vt super hoc seruatis seruandis diligenter se informarent, ibi quatenus seruata forma prædictarum litterarum, &c. Vnde, & debuit dicta forma ad vnguem seruari ex *d. cap. cum dilecta*, & alijs supra allegatis, & narratiua prius iustificari, cum enim omnis gratia habeat in

5 † se tacitam conditionem, si preces veritati nitantur *l. fin. in princ. C. de diuer. rescript. & cap. 2. vbi Rip. num. 29. extra de rescript.*

6 iustificatio narratorum debet † præcedere gratiæ executionem, *Rom. cons. 33. num. 2. Gonzal. sup. reg. 8. in adnot. contr. nullit. & attent. in caus. benef. ante §. 2. glos. 9. num. 230. Caputaq. decis. 240. par. 2.* prout in simili de habente facultatem conferendi beneficia certi valoris, *Garz. de benef. par. 5. cap. 7. num. 90. & 91. Crescen. dec. 4. de probat. Put. decis. 138. lib. 2. & Rota in Abulen. præstimoniorum 15. Febr. 1610. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

Præterea sententia exequutorum confirmatoria alienationum præcessit alienationes ipsas, vt supra in facto, quandoquidem prima alienatio facta fuit per quinque, & secunda per quatuor annos post dictam sententiam, & tamen in litteris Apostolicis præscribitur, quod alienationes ab exequutoribus approbentur, & confirmentur

7 postquam factæ fuerint, quæ dictio, † *postquam*, in hoc casu inducit conditionem, *Rota dec. 46. num. 2. par. 2. recent. & sic formam l. qui hæredi. ff. de condit. & demonstr. Bald. in auth. matri, & auiæ. num. 3. vers. quidam tamen. C. quand. mul. tut. off. Crau. cons. 313. num. 5.* Vnde etiam ex hoc capite venditiones decimarum fuerunt nullæ, vt in puncto *Rot. in Valentina Baroniæ 18. Aprilis 1603. coram Ortembergo.* Tandem quia in litteris fuit expresè cautum, vt pretium deponeretur, & fieret reinuestimentum in bonis stabilibus infra sex menses à die alienationis computandos, & tamen fuit habita fides de pretio cum dilatione ad septē, & nouem annos, vt dictum fuit quod fieri non potuit, tàm ex forma rescripti, & di-

8 xit Rota *in d. Valentina Baroniæ*, quàm † etiam quia inde Ecclesiæ conditio non vtilior, sed deterior fiebat ex *doctr. Bart. in l. à Diuo Pio, §. sed si emptor. num. 3. vbi etiam Alex. num. 7. & seq. Ias. num. 7. ff. de re iud.* & in

& in terminis *Greg. XV. decis.* 113. *num.* 6. *&* 7. *& Rot. decis.* 430. *num.* 4. *par.* 2. *recent.*

Neque obstat quod fuerit in pactum deductus annus redditus libr. quinque imperialium pro quolibet centenario soluendus durante dilatione ad soluendum data, quia cum huiusmodi redditus sint fructus recõpensatiui iuxta *l. curabit C. de act. empt.* exin-
9 dè non probatur vtilitas, nec tollitur, quin contra litterarum tenorem fides de pretio hubita fuerit *Couar. var. resol. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 5. *& Greg. vbi sup. num.* 9. & in omnem casum cum non fuit factum depositum pretij intra tempus præfinitum, & sic reinuestimentum citò fieri non potuerit, negari non potest, quin ex dilata solutione per tot annos reinuestimenta postea facta fuerint cum damno Ecclesiæ, ex quo pretia bonotum stabilium à die venditionũ vsque ad diem solutionum multo aucta fuerunt, vt in facto probatum fuit, & quamuis videatur ob damnum, quod euenit ex temporis cursu non fuisse contrauentum formæ
10 rescripti, tamen clarum est dilationem † deductam in pactũ fuisse contra expressa rescripti verba, & sic venditiones in totum fuerunt nullæ, *l. pacta quæ contra, & ibi gl. C. de pact.* quando enim lex requirit actum cum aliqua qualitate fieri, nec actus fine qualitate, nec viceuersa fieri sufficit *Bart. in l. Fulcinius §. cum hoc. ff. quibus ex caus. in poss.*

Minus releuat allegatio præsumpti beneplaciti Apostolici, tum quia versamur in
11 decimis, † quarum laici sunt incapaces *c.* 1. 16. *q.* 7. easque præscribere non possunt, *c. causa quæ de præscript.* & præsertim post *Conc. Lateranen. cap. probihemus. de decim. Rebuff. de decim. q.* 13. *num.* 78. *& seq.* Vnde cessat præsumptio beneplaciti, aliàs enim dispositio prædictorum iurium redderetur elusoria, vt patet ad sensum, & in puncto aduertit *Marescot. var. resol.* 1. *c.* 13. *num.* 1. *cum seq.* & dixit Rota *in Placentiua decimarum* 31. *Ianuarij* 1586. *coram Bubalo*, tum etiam quia ex productione alterius tituli inualidi per Anguissolos facta nempè ex productione venditionum de quibus su-
12 pra, cessat præsumptio alterius tituli ex † quo producens titulum inualidum præsumitur meliorem non habere *Paris. cons.* 27. *num.* 119. *lib.* 1. *cum alijs adduct. per Marescot. d. cap.* 13. *num.* 5. *vsque ad* 9. *Serap. dec.* 671. *num.* 8. *Rota diuers. decis.* 731. *num.* 19. *par.* 1. *& dec.* 208. *num.* 2. *par.* 4. *& in recent. dec.* 285. *num.* 4. *& in princ. par.* 2. *Greg. dec.* 467. *num.* 7. *in princ.* quæ conclusio in subiecta materia est verissima.

Ex quibus benè etiam in prædictis sententijs Ordinari Placentini fuit firmatum præceptum alias factum Anguissolis de non molestando Archipresbyterum in perceptione dictæ alterius dimidiæ quartæ deci-
13 mæ, cum enim Anguissoli † sint decimarum incapaces, ipsisque ius resistat *d. cap. causam quæ, de præscript. &c. dudum extra de decim.* & Archipresbyter habeat inten-
14 tionem fundatam, eique † vti Rectori ius assistat, *c. cum contingat, & c. cum in tua eod. tit. Greg. XV. decis.* 449. *in princ. & alibi* Rot. milles decimæ percipi debent à Rectore, non autem ab Anguissolis.

Et ita decisum, &c.

¶ *Infra in eadem causa adsunt duæ decisiones hoc est sub die* 18. *Februar.* 1630. *&* 13. *Maij eiusdem anni sunt decisiones* 350. *&* 375.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Senogallieñ Eempyteusis.

Die Mercurij 6. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis Ecclesiasticæ inuestitura, quando non substineatur. Sententia, quando probet etiam sine actis. Sententia lata à laico super bonis Ecclesiasticis est nulla.

SVMMARIVM.

1 *Inuestituræ causa finalis in materia Ecclesiastica, quando est læsiua, erronea, & simulata, tunc deinuestitur non suffragatur.*
2 *Sententia executioni demandata pro veritate habetur.*
3 *Rota non attendit sententias aliorum Tribunalium, nisi iustificentur ex actis.*
4 *Sententia, quando non adducitur ad effectum obtinendi illarum executionem, sed ad probandum factum inter partes, etiam sine actis suffragatur.*
6 *Error vbi est, ibi deficit consensus.*
7 *Causa cessante, cessat effectus.*
8 *Emphytheusis noua inuestitura, si non substinetur, quando absque alia inuestitura primo emphyteutæ prima inuestitura reuiuat.*
9 *Emphiteuticam rem vendens de consensu Domini, si postea agat ad rescissionem contractus, an possit fieri noua translatio dominij sine nouo consensu.*

10 Em-

10 *Emphytheusis contractum venditor rescindens ex capite læsionis, non tenetur Domino soluere laudemium.*

12 *Gratiæ fundamentum, quando pro parte non substinetur, gratia respectiuè corruit.*

13 *Clausula in inuestitura apposita (si se iustè renouari peteret, &c.) quid importet.*

14 *Sententia lata à Iudice laico super bonis Ecclesiasticis est nulla.*

15 *Iudices laici possunt cognoscere de furto decimarum, licet quoad decimas, non sint Iudices competentes.*

16 *In iudicio attenditur id, quod principaliter resultat, non autem, quod incidenter.*

17 *Iudex laicus, nec incidenter potest cognoscere de causa merè spirituali.*

18 *Legitimitatis quæstio inter laicos iudicatur de foro Ecclesiæ, quamuis in consequentiam veniat resolutio pertinentiæ successionis.*

DECISIO CCXCVI.

CVM Ecclesia Senogallieñ prætenderet bona, de quibus agitur, deuoluta per obitum Octauiani vltimi de linea comprehensorum in inuestitura concessa Marco Antonio illus patri, consului Dominos, an Iacobæ suffragaretur inuestitura, quam de dictis bonis tanquam sibi ab eodem Octauiano, & Paulo fratribus pro dotis supplemento, & adæquatione postmodum assignatis obtinuerat vnàcum confirmatione Apostolica: & demptis octo salmis vti correspectiuis ad creditum præfatæ dotis, quæ per mensam Episcopalem non controuertebantur, quoad residuum Domini responderunt inuestiturā non suf-
1 fragari ea ratione, quia assignatio † ex qua tanquam ex causa finali Episcopus consequutiuè motus fuit ad concedendum, & Papa ad confirmandum, *Aym. cons.*135.*nu.*11. *cum seqq. Honded.cons.* 55. *nu.* 44.*lib.*1. vti læsiua, erronea, & simulata fuit vltra quantitatem octo salmarum correspectiuam ad creditum dotis, vt dictum est, anullata per sententias de partibus exequutas, & habentes vim rei iudicatæ, quæ quidem
2 res † iudicata executioni demandata pro veritate habetur, *l.res iudicata vbi Cagnol. nu.*2. *ff. de reg.iur. Rolan.cons.*83.*nu.*12.*lib.*1.

3 Et debet attendi, quia † licet Rota non attendat sententias aliorum Tribunalium, nisi iustificentur ex actis, *Cassad. dec.*3. *de procur. Mohed. dec.*3.*de test. &* 11. *de re iudic. Chissanen. decis.*179. Attamen cum in casu isto non deducantur ad effectum obtinendi illarum exequutionum, sed solum-
4 modo ad probandum factum † inter partes per modum exceptionis contra d. assignationem insolutum, etiam sine actis suffragatur, *Put. dec.*198. *num.*1. *&* 2. *& dec.*391. *num.*1. *lib.*1. *in correct. Accorambon. dec.*35. *Rot. dec.*143. *num.*6. *& seqq. par.*2. *& dec.*593. *par.*3. *diuer. Mantic. decis.*350. *num.*9.

Vnde sequitur, quod resoluta pro maiori parte ipsa assignatione, nec ipsa inuestitura, & successiuè confirmatio Apostolica veluti redactæ ad non causam nullatenus
5 † substineantur, nisi pro rata subsistentis assignationis ad text. *in lib.*1. C. *de impon. lucr.de scrip.lib.*10.*& c.susceptum de rescript. in* 6. *Afflict.post Isern.cap.*1. §. *moribus n.*3. *& seq. si de feudo fuerit controuersia inter Dominum, & agnatum*, vbi ad propositum duas ponderat rationes. Prima est quia
6 propter errorem † deficit consensus inuestientis ex regula, quod vbi est error, ibi deficit consensus, *l. si per errorem, ff. de iurisd. omn. iudic.* Secunda, quia regula est,
7 quod † cessante causa cesset effectus, *c.cum cessante de appell. Tiraquell. in eodem tract. cessante causa parte* 1. *num.*52. *Aluarot.in d. cap.*1. §. *moribus,num.*7. *Præposit.nu.*1.*vers. quærit hic Andreas Balzar. nu.*10. *Dec. cons.*144. *num.*2. *& cons.*408. *nu.*1. *& seqq. Abb. in c. postulasti, num.*1. *vers. ex quo collige de rescript. Roman. in l. vsufructu, num.*13. *ff. solut. matrim. Butr. cons.*22. *visis punctis, num.*4. *vers. sed posito. Aym. dict. cons.*135. *nu.*13. *Honded. cons.*55. *nu.*45.*lib.*1.*Cagnol. in l. fin. num.*72. C. *de pact. Frezia de sub. feud. lib.*2. *quæst.*11. *num.*6. *Mastrill. in* 1. *addit. ad Petrum Greg. de concessione feudi part.*1. *quæst.*3. *vers. & quid si concessio, Io: Franc. à Ponte cons.*3. *num.*13. *Costa de retrotraction. cap.*8. *cas.*1. *num.*5. itaut per huiusmodi resolutionem dominium residui bonorum emphyteuticorum absque noua inuestitura reuersum fuerit iuris ministerio ad Octauianum primum emphy-
8 teutam, ac si quoad illam † portionem prima ipsius inuestitura reuixerit, *argum. text. l. voluntate, in fin. ff. quib. mod. pign. vel hypothec.soluat.*& in puncto firmat, *Bald. Nouell. in tract. dotis par.*8.*priuil.*5.*num.*11. *præsertim vers. nam pone* dicens esse absurdum, quod in vendentem rem emphiteuticam de consensu Domini, si postea agat
9 ad resciβionem contractus † non poβit fieri noua retrotranslatio dominij sine nouo Domini consensu, & subdit, *Io: de Imol. & Roman idem tenere Corbul. de caus. priuat ob aliena-*

alienationem limit. 21. *Surd. decis.* 173. *n.* 22. *& decis.* 182. *num.* 5. *decis.* 220. *num.* 24. *& & latiùs decis.* 344. *num.* 20. *vsque ad* 25. *in addit. post.* 4. *volum. cons. Pinell. ad l.* 2. *par.* 2. *cap.* 3. *num.* 42. *C. de rescind. Ferrer. in prima additione ad Guidop. decis.* 48. *in fin.* vbi quod
10 venditor † rescindens ex capite læsionis contractum emphyteusis non tenetur Domino soluere laudemium; *Costa de retrotractionibus dict. cap.* 8. *cas.* 1. *num.* 18. *Maur. Bur. de laudem par.* 2. *in spect.* 23. *num.* 4. *& seqq. præcipuè, num.* 6. vbi conciliando opiniones distinguit asserens, quod emptor tunc dicitur restituere non ex causa voluntaria, sed necessaria, quando restituit calore rei iudicatæ. Et hinc apertè constat dici non posse, quod versemur in resolutione ex causa voluntaria, non autem necessaria, de qua loquuntur Doctores allegati; quia aut id deducitur ad effectum, vt nouus consensus Ecclesiæ requireretur ad fauorem Octauiani, & stante calore dictæ rei iudicatæ, resolutio dicitur non ex causa voluntaria, sed omninò necessaria, ac coactiua, itaut absque nouo Domini consensu ius, & primæua inuestitura Octauiani reuiuixerit ex allegatis. Aut verò id deducitur ad effectum vt Moysa possit hodie ex persona Octauiani, cuius est hæres tanquam ex contraria voluntate renunciare dictis sententijs, & rei iudicatæ, itaut dicta assignatio in totum sustineri possit ad fauorem Iacobæ, si non per viam præcedentis contractus, saltem per viam superuenientis donationis, ex qua consequenter tanquam per modum retrotractionis sustineatur etiam inuestitura. Et hoc dici non potest, quia dicta assignatio pro rata excedente creditum dotis tanquam læsiua, erronea, & simulata, siue fuerit nulla ab initio, siue fuerit valida, sed Octauiano volente iudicialiter annullata: In vtroque
11 casu non potest Moysa post apertam † Dominio emphytheusim præiudicare iuri medio tempore quæsito Ecclesiæ ad *text. in c. quamuis de rescript. in* 6. *Aretin. in l. hæres quandoque* 54. *num.* 2. *vers. sed ipse respondebat, ff. de acquir. hæreditate Zabarell. cons.* 105. *num.* 13. Maximè post rem iudicatam, idem *Aretin. loco citato num.* 3. *vers. sed potest dici.*

Neque etiam dicatur, quod quicquid fit in præiudicium Octauiani dum viueret, illo tamen defuncto respectu Ecclesiæ inuestitura facta Iacobæ sustinetur, tanquam noua inuestitura, quæ post antiquam solummodo operatur ad tradita per *Caldas de de iur. emphyt. par.* 2. *cap.* 3. cum aliunde, quam ex ipsa assinatione insolutum potuerit moueri Ecclesia ad concedendam, & Papa ad confirmandam inuestituram. Quia respondetur fundamentum inuestituræ omninò, ac principaliter consistere in ipsa assignatione sub cuius præsupposito Ecclesia concessit, & Papa confirmauit, vnde
12 † resoluta ac deficiente pro maiori parte ipsa assignatione tanquã fundamento gratiæ, corruit respectiuè, & ipsa gratia ex deductis. Quod autem Ecclesia sub isto præsupposito dumtaxat Iacobam inuestiuerit, patet euidenter, dum in inuestitura apposuit clausulam si se iustè renouari pe-
13 teret, &c. † quæ clausula non potest ad aliud referri, quam ad ipsam totalem assignationem. Tum quia indicat dependentiam ab anteriori titulo in vim, cuius petitur renouatio. Tum quia requirit iustitiam ex parte petentis, quorum vtrumque non conuenit nouæ inuestituræ, quæ fundatur in gratia concedentis: nec supponit anterioritatem tituli, in vim cuius debeatur renouatio.

Non obstat defectus iurisdictionis contra dictas sententias oppositus ex eo, quod
14 † fuerint latæ per Iudices laicos super bonis Ecclesiasticis; vt fuit resolutum *coram me in Romana domus de Scapuccijs* 19. *Ianuarij* 1611. Quia fuit responsum coram Iudicibus laicis non fuisse actum super validitate inuestituræ, aut super comprehensione in eadem inuestitura, sed super quantitate crediti dotalis insolutum, qui articulus est ab ipsa inuestitura omninò sepa-
15 ratus, vt in simili de furto † decimarum, & alijs huiusmodi, *Federicus de Senis cons.* 245. *num.* 3. *vers. si est quæstio, & cons.* 96. *num.* 3. *vers. si dicam.* Et quamuis ex resolutione dicti contractus iudicati in foro laicali veniat consequutiuè resolutio inuesti-
16 turæ, attamen † in iudicio attenditur id, quod pricipaliter, non autem incidenter resultat, ad trad. per *Dec. cons.* 28. *num.* 3. *Rot. decis.* 263. *nu.* 1. *par.* 1. *& decis.* 34. *n.* 18. *par.* 2. *diuers.* dummodo non agatur de cau-
17 sa † merè spirituali, de qua nec etiam incidenter potest laicus cognoscere secundum *glos. in c. lator. in verbo dimittat, qui fil. sint legit. Bellamer. cons.* 40. *num.* 18. *&* 19. Et hinc in simili videmus, quod quæstio il-
18 legitimitatis inter laicos † iudicatur de foro Ecclesiæ, quamuis in consequentiam veniat resolutio pertinentiæ successionis, quæ super bonis laicalibus est de mero foro laicali, *capit. tuam de ordin. cognit.*

Fede-

Federicus de Seuis, conſ. 275. numero 7. Et ita vtraque parte informante concluſum fuit inueſtituram Iacobæ ſuffragari pro octo ſalmis dumtaxat. Epiſcopo tamen non contradicente, ſine cuius conſenſu non videbatur poſſe deueniri ad diuiſionem emphyteuſis, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Ianuen. Parochialis S. Fidei.

Die Mercurij 6. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Narrata in gratia ſunt omninò iuſtificanda, maximè in eis, in quibus conſiſtit principale fundamentum impetrantis gratiæ, & etiam quando contra impetrantem adeſt præſumptio iuris.

SVMMARIVM.

1 *Qualitas narrata in gratia eſt omninò iuſtificanda.*
2 *Gratiæ principale fundamentum eſt omninò iuſtificandum.*
3 *Vicarij temporales ad nutum de iure deputantur in Eccleſiis Regularium.*
4 *Narrata in gratia, ſi eis obſtet præſumptio iuris, ſunt concludenter probanda per impetrantem.*
5 *Status vltimus attendi ſolet, cum quæritur de beneficij qualitate:*
6 *Auctore non probante reus abſoluitur.*
7 *De ſtatu vltimo ſufficit docere ad effectum iuſtificationis gratiæ.*
8 *Gratia ſubreptitia eſt nulla.*
9 *Gratia redditur ſubreptitia, ſi non narretur poſſeſſio pacifica aliquorum per plures annos vigore conceſſionis Apoſtolicæ.*
10 *Papa non præſumitur in præiudicium etiam colorate poſſidentis velle alteri beneficium conferre.*
11 *Fides exemplationis non releuat ſine tenore inſtrumenti.*
12 *Scripturæ exemplatio facta per Notarium, de quia ipſe fuit rogatus, non probat inſtrumenta, ex quibus exempla ſumpſit, quod ſint authentica.*
13 *Beneficiorum gratiæ, & collationes regulariter non probantur per teſtes, ſed per litteras.*

DECISIO CCXCVII.

ECCLESIA Parochialis S. Fidei Ciuitatis Ianuen. quæ eſt membrum præceptoriæ S. Ioannis de Burgo Religionis Hieroſolymitanę fuit de anno 1615. à tunc præceptore conceſſa in perpetuum Congregationi Clericorum Regularium Minorum confirmatione Apoſtolica, & poſſeſſione ſubſecutis, ſed nihilominus Sebaſtianus Benuenutus de anno 1618. cum narratiua, quòd illa aliàs obtenta per Ioannem Mariam Gandum vacabat à quadriennio, & vltra per aſſecutionem alterius incompatibilis, ſicque ius conferendi eſſe ad Papam deuolutum, iuxta *Conſtitutionem Pij V. in nou. Bullar. tom. 2. conſtit. 33.* obtinuit eandem ſibi conferri, vt in litteris Appoſtolicis deſuper expeditis, pro quarum executione lata ſententia per Ordinarium Sauonen. Executorem; Clerici pręfati appellarunt, & commiſſa mihi cauſa cum facultate etiam eaſdem litteras exequendi, dubitaui hodie, an illæ exequendæ ſint, & fuit vnanimiter per Dominos negatiuè reſolutum, præciqua reſolutionis ratio fuit, quia quicquid ſit de alijs narratis, illud vnum non fuit iuſtificatum nempè hanc Parochialem ſolitam eſſe conferri in titulum, quod tamen debuit per Sebaſtianum 1 impetrantem omninò iuſtificari ex *reg. lex. in l. 2. ff. de probat. & cap. 2. de reſcript. Io: Andr. in cap. 1. num. 2. verſ. in beneficialibus de lit. conteſt. in 6. Abb. in cap. qui circa, n. 3. de conſanguin. & affin. Pariſ. conſ. 49. num. 3. lib. 4. Rota deciſ. 20. de præb. in nou. & in recent. deciſ. 24. nu. 1. par. 2. & apud Greg. XV. deciſ. 242. num. 5.* & præſertim cum dicta narratiua ſolitæ collationis in titulum ſit 2 principale † fundamentum gratiæ Sebaſtiani, *Put. deciſ. 267. lib. 3. in nouiter impreſſ. Rota diuerſ. deciſ. 268. num. 1. par. 1. & in recent. deciſ. 179. num. 3. & 296. num. 1. par. 2.* necnon quia habet contra ſe iuris 3 præſumptionem, ex quo in † Eccleſijs Regularium de iure deputantur Vicarij temporales ad nutum *cap. 1. de Capell. Monach. & ex conſtit. Pij V. ſuper Vicarijs edit. Gonzal. ſuper reg. 8. gloſ. 5. & §. 6. Bellam. deciſ. 203. Caſſad. deciſ. 4. num. 3. & deciſ. 12. n. 9. de præb. & fuit dictum in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram me,* vnde tanto 4 † magis debuit per Sebaſtianum impetrantem clarè, & concludenter probari. *Ioan. Andr. in quæſt. ſuper quarta per Rectorem contra*

contra Episcopum præscribenda per eum disputata in cap. sine possessione de reg. iur. in 6. Bellam. decis.674.

Deinde accedit, quod imò vltimus status fuit de manuali, vt probatur ex duabus vltimis prouisionibus, pro parte Clerico-
5 rum exhibitis, qui vltimus † status attendi solet, cum quæritur de beneficij qualitate, *cap. cum de beneficio de præbend. in 6. Dec. cons.126. num.1. Rota decis.2. de præbend.in nou. & apud Seraph. decis.1095.num.3.& 4.* Vnde Clerici non solum excludunt Sebastianum ex eo, quod non iustificauit suam gratiam, quod eis satis esset ex regula
6 † actore non probante, &c. ipsi enim vti rei conuenti, & possidentes non tenentur quidquam iustificare. *Abb. in cap. licet Heli in fin. de simon. Innoc. in cap. venien. il secondo, & ibi Felin. qui testatur de commun. nu13. de test. Feder. de sens.cons103. in prin. & prope fin. Rota decis.36. sub num.10.par.2. diuers. decis.612. & 728. num.2. & 739. num.4. par.2. recent.* sed etiam ex abundanti probant contrarium, & iustificant suam gratiam, quæ cantat de manuali, quia ad effectum iustificationis gratiæ sufficit doce-
7 re de vltimo statu, † *Abb. in cap. nobis, num.8. vers. si vero nō constat de iurepatronat. Innoc. in cap. postulasti num.1. post med. eod. tit. Rota decis.737. nu.5. par.2. rec. & apud Greg. XV. decis.482. num.7. & in Asculana Parochialis 17. Martij 1586. coram Orano.*

8 Tandem gratia Sebastiani fuit † subreptitia, & ideo nulla, *c. ad aures de rescript. cap. si motu proprio de præben. in 6. Felin. in cap. ad audientiam il secundo, num.22. de rescript. Cassad. decis.3.n.4. de pens. & Greg. XV. decis.450. num.5.* subreptio autem est clara dum Sebastianus non fecit mentionem
9 † de pacifica possessione plurium annorum, in qua Clerici existebant vigore supradictæ concessionis Apostolicæ, *c. cum nostris, vbi Abb. num.1. de concess. præbend. Felin. in cap. in nostra nu.32. de rescript. Gomes. super reg. de annal. quæst.10. Mandos. super eadem reg. quæst.49.* & in fortioribus terminis *Rota in Carinolen. Præceptoriæ 6. Martij 1617. coram Reuerendiss. Domino meo Decano, & Casalen. Beneficiorum 10. Decembr. 1627. coram Domino meo Merlino*, & certum est, quod possessio Clericorum, & maximè tot annorum, vt supra si per Sebastianum fuisset narrata, non solum Papam reddidisset difficiliorem, quinimò verisimiliter retra-
10 xisset, cum non præsumatur eum in † præiudicium etiam coloratè possidentis velle alteri beneficium conferre, vt benè præcitati DD. & *Ant. de Buth. in dict. cap. cum nostris num.17. vers. si verò possessio, Bero. in cap. super litteris num.72. vers. decimoseptimo in impetratione de rescript. Ioan. de Silu. in tract. de Benef. par.3. quæst.11. vers. item si Papa Menoch. de arbitr. cas.201. num.139. & Rota in dict. decisionibus.*

Vnde non obstant prætensa instrumenta collocationum, quæ dicuntur cantare in titulum quia in primis inde non tollitur subreptio gratiæ Sebastiani ex causa supradicta, deinde Dominis fuit data solum
11 † fides cuiusdam exemplationis collocationum, quæ præterquam quod non releuat sine instrumentorum tenore, *Auth. si quis in aliquo C. de ed.* in omnem casum cum non constet quod illa fuerit facta à Notario de dictis instrumentis rogato, vel ab alia legitima persona, sed solum à quodam asserto Notario attestante per hæc verba *hæc est exemplatio publicorum documentorum, & scripturarum per dictum Sebastianum productarum in authentica, & probanti forma, &c.* solum inde probatur exemplatio, de qua ille Notarius fuit rogatus, non autem
12 instrumenta, † ex quibus exempla sumpsit, & de quibus non fuit rogatus, esse authentica, & in forma probanti, §. *nos autem, Auth. de tabell. Barth. in dict. Auth. si quis in aliquo num.3. Felin. in cap. si cautio num.69. de fid. instr. & Rota decis.545. nu.5. par.2. recent.*

Minus releuant quatuor testes dati ad probandum qualitatem collatiuam huius
13 Parochialis, quia † vltra quod regulariter collationes, & gratiæ beneficiorum non probantur per testes, sed per litteras, *Paris. de resignat. lib.8. quæst.2. num.7. Verall. decis.51. num.2. par.2. & Rota in Taruisina Canonicatus 9. Martij 1607. coram Corduba*, primus testis se refert ad quamdam epistolam præceptoris, secundus fatetur se nunquam vidisse litteras collocationum, tertius deponit etiam de manualitate, & vltimus de proprio iudicio, de quibus propterea nullo modo credendum est ex vulgatis iuribus, & patet ad sensum, &c.

Et ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. MOTMANNO,

Mediolanen. Pecuniaria.

Die Lunæ 10. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Creditum illiquidum non potest retardare

creditum liquidum. Fideicommissarius sibi præiudicat, consentiendo donationi rei subiectæ fideicommisso.

SVMMARIVM.

1 *Creditum illiquidum non potest opponi ad retardandam salutionem crediti liquidi.*

2 *Satisfactionis præsumptio non facit cessare defectum sæpiùs reiteratæ calculationis.*

Requisitum tertium ad effectum probandi satisfactionem quale sit, num.2. & quando hoc cesset. num.3. & 4.

3 *Fideicommissarius consentiens donationi rei fideicommisso subiectæ sibi præiudicat.*

DECISIO CCXCVIII.

FVIT 18. Iunij præteriti * decisum non esse locum petitæ compensationi crediti Illustrissimi D. Cardinalis non liquidi cum credito DD. Comitissarum de Belgioiosus, quod est liquidum. Quia tamen Agentes Domini Cardinalis non acquiescebant decisioni, ac præterea allegabant compensationem, ideò super ijsdem propsui causam & DD. in indecisis perstiterunt:

Primum enim creditum, de quo in prædicta decisione, cum propter vehementes præsumptiones satisfactionis, tunc ponde-
1 ratas, reddatur illiquidum, † non potest sub prætextu compensationis opponi ad retardandam crediti liquidi solutionem, §. *in bonæ fidei inst. de actionibus, l. bona fides, ff. deposit. l. fin. C. de compensationibus. Alex. cons. 393. num. 1. lib. 4. Surd. decis. 184. nu. 6. vbi plures comulat. Rota coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 552. num. 5.*

Neque præsumptam satisfactionem fa-
2 cit cessare † defectus sæpiùs reiteratæ calculationis, quam Doctores iuxta terminos, *l. Procula, ff. de probationibus*, exigunt pro tertio requisito ad effectum probandi satisfactionem. Quia cum Dominis Comitissis non incumbat onus huiusmodi probatio-
3 nis, sed solummodo sufficiat † præsumptio efficax ad transferendum in partem Domini Cardinalis excipientis onus probandi, *arg. l. alimenta, C. de negot. gest. Rolan. cons. 19. num. 36. lib. 1. & ibi glos. in verb. ostenderis, Vrsill. ad Afflict. decis. 13. num. 17.* non est
4 opus † tertio requisito *ad text. in l. si seruus communis, & ibi glos. in verb. sciuissent, ff. de donationibus int. vir. & vxor. Aym. cons. 159. num. 4. vers. immo inter scientes, Vrsill. ad dictam Afflict. decis. 23. num. 14. cum seqq. & conferunt tradita per Menoch. de arbitr. iudic. cent. 1. num. 17. lib. 2.*

Aliud verò creditum deducebatur ex instrumento, in quo Sanctus Carolus, Dominus Cardinalis, & Comes Renatus donarunt quondam Comiti Ioanni Baptistæ Auctori Comitissarum vsumfructum bonorum subiectorum fideicommisso, vnde prætendebatur eundem Donatarium effectum deinde fuisse debitorem ipsius Domini Cardinalis ratione fructuum portionis bonorum, quæ post Sancti Caroli obitum superstitibus Donatoribus successiuè obuenit. Verum huiusmodi crediti nulla potest haberi ratio ad effectum petitæ compensationis, cum Domini Cardinalis procuratores deficiant in probando, quod dictus quondam Comes Ioannes Baptistæ fructus illius portionis exegerit, vnde dicti crediti resultat non modica turbiditas, quã
5 auget eadem donatio facta † de vsufructu, vita ipsorum, & Donatarij durante, cum quilibet ipsorum Donatorum censeatur etiam in præiudicium fideicommissi donationi consensisse, ac suspendisse euenturæ conditionis existentiam iuxta *Bartol. intellectum in l. si fundum sub num. 1. vers. secundo casu, ff. de legat. primo Doct. communiter in l. Codicillis, §. Insulam, ff. de legat. secundo, Peregr. de fideicommissis, art. 40. nu. 74. & post alios Fusar. de fideicommis. substitut. quæst. 560. num. 2. cum seqq.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum.

Est decisio 298. supra in hac parte.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Petrariæ.

Die Mercurij 13. Iunij. 1629.

ARGVMENTVM.

Fundo vendito, si in eo contineatur lapidicina, quando in eius venditione non veniat.

SVMMARIVM.

1 *Ex Proemio arguitur potissima, & finalis causa contractus.*

2 *Ex pratij quantitate arguitur quid venerit in venditione.*

3 *Lapidicina an censeatur vendita, si vendatur fundus, & num. 5. & 6.*

4 Petra

4 *Petræ vena vna, & eadem est, quæ in pluribus fundis continuatur.*
7 *Lapidicina, quando separatim solita est locari, tunc non videtur vendita cum fundo.*
8 *Lapides, si sub se contineat fundus, cuius superficies non læditur ab excauatione, an eo vendito, censeantur etiam venditi lapides.*
9 *Fundo vendito an veniant eius accessiones, & additamenta.*
10 *Petraria non censetur vendita, si sola fundi superficies fuit æstimata, & ei pretium congruat.*
11 *Ius super re nullum competit ei, qui illius dominium nunquam quæsiuit.*
12 *Reseruatio semper intelligitur ad fauorem reseruantis.*
13 *Seruitus aliqua non potest dici inducta, dum non adest predium, cui fundus deseruiat.*
14 *Dominium, quando potius dicatur constitutum, quàm seruitus.*
15 *Indefinita verba æquipollent vniuersali.*
16 *Lapidicina non est in fructu, tanquam ea, quæ denuò non nascitur.*
18 *Emptori, durante pacto, non licet, aut ligna in sylua incidere, aut animalia quæ sunt in Viuario occidere.*
19 *Lapidicina data in dotem, ex qua nullus fructus percipitur, non transit in dominium viri.*
20 *Vsusfructus à proprietate distingui non potest in illis rebus, quæ vsu consumuntur, & num. 21.*
22 *L. fundi, ff. de contrahend. emption. quando habeat locum.*

DECISIO CCXCIX.

HOc pactum excauandi reseruatum in venditione vineæ, de qua agitur, cũ de eo, coram R. P. D. Buratto bo. me. dubitaretur, visum tunc fuit ex eo potissimum excludere emptorem, itaut eadem facultate vti non posset, quod ex pluribus coniecturis, quæ fuerunt expensæ diligentissimè, mens contrahentium declararetur. Easdem coniecturas Domini, hodie secuti, cum ad instantiam Luciæ Stradæ hoc idem dubium proposuerim, dixerunt ex instrumento venditionis vineæ, vel nunquam lapidicinam transisse in emptorem, vel certè Equitem Theodorum à Porta venditorem ita sibi hoc ius reseruasse, vt illud noluerit esse cum emptore commune.

Et quidem vt lapidicinam vineæ venditio non continuerit, satis ex eo videbatur probatum, quod præcipuum fuit decisionis fundamentum, cum causa expensarum, & melioramentorum, quæ vinea requirebat, & emptor præstare non poterat, ipsi Petrariæ non conueniret, dum nulla ad
1 eam opus erat impensa, & eadem † causa ex proemio argueretur potissima, & finalis huius venditionis ad Theodor. *Bart. in l. 1. in princ. ff. ad Maced. & in l. fin. num. 3. de hæred. instituen. Becc. cons. 20. nu. 11. Mant. de tacit. lib. 3. tit. 12. num. 5. & dec. 59. num. 6. Rot. diuers. par. 1. decis. 458. n. 4.* Satis etiam idem comprobare poterat attestatio, qua Peritus Valperga declarauit, æstimatione à se facta ideò vineam solum fuisse comprehensam; quod & ea fuerit partium voluntas, & eam solum sibi æstimandam præscripserint, cuius dicti fidem ideò Rota sequuta fuit, licet alioquin post relationem à se publicatam Peritus hæc asserens, tanquam suspectus non videretur admittendus, quod & de facto proprio deponenti adstipularetur quoque alius testis, & plura accederent adminicula. Et demum pretium scutorum ducentorum, quo vinea fuit vendita, hoc idem concludebat, cum enim illud Rota æstimauerit vix æquare va-
2 lorem ipsius vineæ, † benè declarabat, quid in venditione comprehenderetur. *Bart. in l. patronus 34. §. Sempronio circa medium, vers. fallit, si ex coniecturis ff. de leg. 3. & in l. semper in stipulat. 35. num. 1. in fin. de reg. iur. Bald. cons. 109. lib. 4. Aym. cons. 310. num. 3. Mantic. de tacit. & ambig. l. 4. tit. 9. num. 8. Card. Seraph. decis. 932. num. 3.*

Sed cum hæc lapidicina dubitari non posset, quin tempore venditionis iam fuerit detecta, ex dispositione legis videbatur hic articulus resolutus, cum, an vendito
3 fundo censeri debeat, † vænijsse quoque lapidicinam, inspiciendum esse caueatur, an illa venditionis tempore certa, & nota partibus esset, *l. in lege fundi 77. ff. de contrahen. empt.* cum eius, quod ignorabatur à contrahentibus ratio aliqua haberi non potuerit, vt hanc eiusdem legis rationem agnoscunt *Alberic. in d. l. in lege fundi num. 1. Bald. num. 2. in lect. antiq. vers. etsi generalis. Salyc. vers. glos. opponit. Connanus lib. 7. comment. iur. cap. 7. in fin.* Quod autem venditori hæc excauatio innotuerit, præter quam ex reseruatione eius iuris facta in instrumento, negari non poterat, ex eo præterea probatur, quod anno ante hanc venditionem fuit ab eodem venditore intimatum excisoribus vicinæ caueæ cuiusdam Antonij Tabacchi, ne excauationem ex eiusdem Antonij fundo cœptam, in pro-

prio fundo, & rupe prosequerentur. Vnam
4 enim † eamdemque esse Petræ venam, quæ in pluribus fundis continuetur, comprobat multis *Castrens. cons. 4. vol. 4.*

Alia etiam ratio, quia in eodem textu considerant, benè conuenit huic fundo, de quo quæritur, dum cessabat in eo periculum, ne defodiendo, & euertendo ipsam superficiem venditio redderetur inutilis, propter quam negat, & textus videri posse quicquam venditori reseruatum, quia præterquam, vt dictum est, eadem vena non erat quærenda, nec plures excisiones fieri debebant (ex quo etiam eius legis dispositionem quidam intelligunt de pluribus lapidicinis, cum tunc totus fundus diceretur exceptus, non de vena, quæ perennis duret, vt ita illam explicat præ cæteris Cuiacius) nihil præterea huic fundo timeri poterat, dum non ex superficie lapides cædendi erant, sed ex inferiori cauea, de qua ne vineę damnum inferretur in instrumento conuenerant: cum etiam eiusdem vineæ ruinæ prospiciendo, dum sub ea lapis scindebatur, voluerint, vt emptori cautum quoque esset, tam ipsius vineæ superficiem firmando, ac certa per interualla stabiliendo pilis, & parastatis ex eadem petra, quàm ex promissione refectionis damni, quod ab excisione emptori contigisset, quo casu,
5 cum † fundus non redderetur inutilis, lapides extrahi posse, nec venire in venditione fundi ad *eiusd. leg. limitationem docent Alberic. num. 2. Isern. super feud. tit. quæ sint regal. cap. 1. num. 90. Castr. in l. si venditor §. si constat. ff. com. præd.* Vt ideò cum ratio, & dispositio eiusdem text. bene conueniant cum ea, quæ videbatur ex coniecturis probata, contrahentium voluntate, verius esset, vt dominium à se nunquam emptor abdicauerit, quam vt eod. translato in
6 venditorem, illud † ex eiusdem facultate, & permissione habere voluerit, atque iterum acquirere, cesso sibi iure post venditionem *Bald. cons. 100. in fin. & cons. 390. n. 1. vers. in contrarium, l. 4. Alex. cons. 77. in fin. vers. Quæ conclus. habet. l. 2. Dec. cons. 4. n. 1. vers. sed tamen, & num. seq. & in fin. cons. Rot. diuers. decis. 33. num. 4. par. 1.* Accedit his etiam, quod, cum hæc lapidicina se-
7 paratim locari solerer, videri non † poterat in venditione compræhensa *l. prædijs 89. §. Titio. ff. de legat. 3. Bald. in l. terminato. nu. 12. C. de fruct. & lit. expens. Bero. q. famil. 48. sub num. 2. vers. adest alia coniect. Mantic. de coniectur. vltimæ voluntatis. l. 9. tit. 2. n. 14.* Vt præterea ex ea diuersa censebatur, quod licet, vt dictum est, vinea sub se la-
8 pides † contineret, non tamen ab excauatione, fundi superficies lædaretur. *l. vir in fundo, & ibi gloss. ff. de fundo dot. Castrens. in d. l. si venditor. §. si constat ff. comm. præd. & cons. 4. num. 2. vol. 2. Bursatt. cons. 209. n. 10. lib. 1. Vrsill. ad Afflict. dec. 321.* Et demum facit, quod dum apparet fuisse partes de ipsius vineæ æstimatione sollicitas, non videatur verisimile, vt petrariæ æstimationem neglexerint, (cuius tamen pretium contemnendum non erat,) & voluerint,
9 vt tanquam † accessio, & additamentum ipsius vineæ venditionem sequeretur, *l. testatrix. §. plures. ff. si seruit. vindicet. Alex. cons. 222. num. 4. lib. 6. & cons. 14. num. 5. lib. 7. Aret. cons. 248. num. 1. Aym. cons. 234. nu. 3.* Atque ita cum nunquam Petraria
10 fuerit † vendita, sed sola vineæ superficies, quæ sola fuit æstimata, & cui soli conueniat pretium in venditione solutum, argumento. *l. semper in stipul. 35. ff. de reg. iur. & ibi glos. & Bart. nu. 1. Aym. d. cons. 234. nu. 3. Bero. ead. q. 48. num. 1. & 2. Curt. Iun. cons. 80. num. 2.* Nullum ius emptori super ipsa Pe-
11 traria competeret, † cuius dominium nunquam quæsiuerat.

Sed etiam quod idem ius excauandi ex reseruatione venditori competere diceretur, adhuc tamen eo emptor vti non posset, cum illud sibi venditor reseruauerit priuatiuè, & prout sibi ante venditionem
12 competebat. Tum † quia semper ita intelligitur reseruatio, & ad fauorem reseruantis, *l. si debitor. §. si in venditione. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluat. l. si fundum sub conditione 83. §. qui fundus. ff. de leg. 1. Bal. cons. 390. num. 1. l. 4. Dec. cons. 74. num. 37. Rot. diuers. decis. 33. n. 3. & 4. & dec. 244. & 260. par. 1. & in Romana donationis, 12. Februarij 1601. coram Litta.* Tum quia dici
13 non poterat, inducta aliqua † seruitus, dum non aderat prædium, cui fundus venditus deseruiret. *l. si ædes, 37. & l. nemo. ff. de seruit. Vrban. præd. §. ideò autem instit. eod. tit.* Imò cum sine aliqua restrict. permissum fuerit, vt lapides liberè venderentur, satis id videretur, vt dominium dici deberet po-
14 tius, quàm seruitus constituta, † nisi & id quoque de iure præsumeretur. *l. altius 8. & l. seq. C. de seruit. glos. in l. si priusquam 15. in verb. egisset. ff. de nou. oper. nunc. Dec. cons. 41. Rota in Monasterien. iur. pascen. 5. Nouemb. 1601. coram Penia.*

Et præterea ea, quæ considerauit decisio ex verbis instrumenti, quæ hunc vsum venditori libere permittebant, atque etiam

cx

ex verbis illis indefinitis: vt venditor Pe-
15 tram posset exceuare, † quę cum vniuersali æquipollerent, indicabant totam Petram fuisse reseruatam. Confirmatur præterea, quia nisi hæc facultas eidem iure Dominij conueniret, durante pacto redimendi de quo etiam partes conuenerunt, ea vti non potuisset; cum tamen in instrumento contrarium expressum fuerit, dum hic vsus ne dum tempore aliquo restrictus fuit, sed imò liberè permissus, & arbitrio ipsius venditoris, vt dicebam. Cum enim
16 † lapidicina non sit in fructu, tanquam ea, quæ denuo non nascitur, *l. si ex lapidicinis 33. ff. de iur. dot. l. diuortio §. si vir. & ibi glos. in verb. Mariti*, vbi etiam omnes notant, *ff. solut. matrim. Mantic. de tacit conu. l. 12. tit. 30. num. 32. Boer. decis. 19. num. 5.* Si id iuris eo tempore, quo adhuc non erat dominium irreuocabiliter in emptorem translatum venditor exercuisset, horum alterum sequebatur, vt vel emptor vineam eodem modo restituere non posset, vel confirmata venditione vineam venditor retineret, nec tamen pro lapidibus, qui durante pacto redimenti excisi fuissent, ei aliqua ratione prouisum esset, contra quam
17 factum fuisset, † si aliquo modo Petraria ad emptorem spectassent. *l. cum de indebito ff. de prob. l. Campanus vbi notat. ff. de oper. liber. Bart. in leg. nuda ratio. num 2. ff. de donat. Dec. in l. iur. gent. §. sed cum nulla num. 28. ff. de pactis, & in l. cuius per errorem 53. ff. de reg. iur. Menoch. de arbitr. iudic. l. 2. cent. p. casu 88. num. 56.* Et contra quam iure caueatur, ex quo non licet
18 † Emptori durante pacto, aut ligna in sylua incidere, aut animalia, quæ sunt in viuario, occidere, *l. & eleganter §. non solum ff. de dolo. Cagnol. in l. 2. quæst. 95. num. 255. C. de pact. inter empt. & venditione Tiraq. de retract. conuent. §. 3. glos. vnic. nu. 23.* Et de lapidicina data in dotem, ex qua
19 nullus † præterea fructus percipiatur, vt non transeat in dominium viri, tradunt, *Imol. in l. si fundus 9. ff. solut. matr. Campeg. de dote par. 2. quæst. 31.* Et generaliter
20 cautum est, vt in ijs rebus, † in quibus, cum vsu consumantur, vsusfructus à proprietate distingui non potest, ad æstimationem finito vsufructu restituendam vsufructuarius teneatur *l. 1. & l. vini ff. de v-*
21 *sufruct. earum rerum † quæ vsu consumuntur §. constituitur, instit. de vsufruct. Thesaur. decis. 80. num. 1. Surd. decis. 67. num. 3. Rot. in Romama fideicommissi de Cruciarijs 17. Martij 1628. coram R.P.D. meo Durano.*

Sed ex pacto illo, quod in venditione fuit appositum, vt venditor damnum, quod ab excisione contingere posset, reficere teneretur, vix licet amplius dubitare, an huius facultatis excauandi vnquam emptor particeps effectus fuerit. Nemo enim dixerit, vt pro damno, quod vtriusque culpa sequi posset teneri. Venditor voluerit, dumque indefinitè se ad damnum obligauit, vt etiam illud in se susceperit, quod ab emptore processisset.

Atque his etiam bene conuenit dispo-
22 sitio eiusdem † *l. in l. fundi ff. de contrahen. empt.* quæ cum nitatur obscuritate pacti, non potest habere locum vbi fuit facultas huiusmodi, vt hic expressè reseruata, vt præcisè eadem lege disponitur, & notant ibi præ cæteris *Cuiac. Alberic. num. 2. vers. dic quod istud. Bald. in lect. antiq. n. 2.* Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana executionis Laudi.

Die Mercurij 13. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de Laudi executione, & an ista executio, & præscribi possit. Laudum quando dicatur habere executionem paratam. Et aliqua circa statutum Vrbis lib. 1. c. 158. circa præscriptionem debiti.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio de iure ciuili in iudicio possessorio non suspendit executionem.*
2 *Aegidiana in terris Ecclesiæ, remoto iuris Canonici obstaculo, appellationes à possessorijs interpositas reducit ad Ius Ciuile.*
3 *A Lando datur appellatio suspensiua.*
4 *Laudum quando emanat ex compromisso cum iuramento, & obligatione Camerali, habet executionem paratam.*
5 *Executio vbi est parata, ibi multo magis debet dari immissio.*
6 *Immissio datur creditori in bonis debitoris ex instrumento guarentigio.*
7 *Debita vigore Stat. Vrb. lib. 1. cap. 158. præscribuntur spatio 16. annorum.*
8 *Executio præscribitur spatio 30. annorum secundum ius commune.*
9 *Præscriptio statuaria non procedit in actione reali.*
10 *Hæreditatis petitio est actio realis.*
11 *Actio primæuo non innouatur per laudum.*

12 Sta-

12 *Statuti Vrb. lib. 1. cap. 158. præscriptio fundatur in præsumptione satisfactionis, quod ideo non intrat, vbi constat contrarium.*
13 *Præscriptio nunquam inchoari potest ab eo, qui est in mala fide constitutus.*
14 *Acquisitionem nouam non dicitur quis facere quando redemit pignus.*
15 *Statutum præferens consanguineos in emptione rerum patrimonialium habet locum etiam in patrimonialibus venditis, & postea redemptis in vim pacti redimendi.*
16 *Bona recuperata per hæredem grauatum in vim pacti de retrouendendo tunc apud hæredem, tanquam hæreditaria sunt.*
17 *Hæres tenetur rem redemptam in pristinam causam seruare, alioquin de dolo, & mala fide argui potest.*
18 *Hæres in dubio præsumitur soluere debita hæreditaria de pecunijs proprijs, & non de hæreditarijs.*
19 *Iudex mandans deponi pecuniam ad effectum illam soluendi, cui de iure, tunc cui de iure debet restitui.*
20 *Depositum, quando benè habeat locum, & num. 21.*
22 *Laudi executione suspensa de consensu partium, quando dicantur reseruata omnia iura primaua, stante d. suspensione.*

DECISIO CCC.

ALexander, & Angelus de Petronijs mutuas prætensiones circa hæreditatem, & bona quondam Tiberij eorum patrui compromiserunt in Bernardinum Bisciam, & Coronatum de Incoronatis, quorum laudo stare promiserunt, sub iuramento, & camerali obligatione, qui arbitri in laudo lato inter alia declararunt, per dictum Angelum intra decem dies à notificatione laudi computandos esse acceptanda, seu dimittenda peædium apud Pontem Retortum, & aliud apud Turrim Vagni pro scutis 35. & prædium in loco vulgo Campo di S. Valentino pro scutis 100. pro quolibet rubro respectiuè, prædictis autem decem diebus elapsis, & non facta per Angelum acceptatione dicta tria prædia esse debere Alexandri pro ijsdem pretijs, effluxit decendium nulla facta per Angelum declaratione, nec dimissione prædiorum ab eo detentorum, vnde introducta lite per Alexandrum super laudi executione. R. P. D. Alferius ab A.C. deputatus mandatum de immittendo in possessionem dictorum prædiorum Paulo, & fratribus de Petronijs Alexandri hæredibus concessit, à quo Lælius Angeli hæres appellauit, & commissa mihi causa dubitaui iuxta formam commissionis. An sit locus Aegidianæ, & fuit affirmatiuè resolutum; quia mandatum emanauit in iudicio possessorio, † in quo
1 de iure ciuili appellatio non suspendit executionem, *l. vnic. C. si de mom. poss. Socc. Iun cons. 282. num. 15. lib. 2. Paris. cons. 108. num. 13. lib. 1.* Vnde cum de mandati validitate non possit dubitari, cum habeat omnia iura requisita, de quibus *Caputaq.*
2 *decis. 260. par. 2.* consequenter intrat † Aegidiana, quę in Terris Ecclesiæ remoto iuris canonici obstaculo appellationes à possessorijs interpositas reducit ad terminos iuris ciuilis *Paris. vbi sup. Benint. dec. 17. in fin. Caputaq. decis. 223. lib. 1. Seraph. decis. 603. in princ. Rota in Romana Saluiani interdicti 26. Nouembr. 1605. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo, quæ est decis. 150. num. 3. & 324. num. 1. par. 2. rec.*

3 Neque obstat, quod data fuerit immissio vigore laudi, à quo † datur appellatio suspensiua iuxta *Statut. Vrban. cap. 178. lib. 1.* & ideo non intrare Aegidianam, vt in simili *Rot. decis. 248. apud Lacis. d. tract. de Salu.* quia cessat in præsenti ex quo laudum emanauit ex compromisso cum iuramento
4 & obligatione camerali, † quod habet executionem paratam *Ioan. de Anan. cons. 50. num. 8. Rota post. Zacch. de oblig. cam. decis. 152. num. 2.* vbi autem est parata execu-
5 tio, multo magis dari debet † immissio, maximè in præsenti postquam dictus Lelius fuit citatus ad relaxandum prædia in executionem laudi, & eo retinente causa fuit discussa, & tandem Iudex mandauit immitti, prout datur creditori in bonis debi-
6 toris † ex instrumento guarentigio. *Bart. in l. à Diuo Pio, §. si super rebus, nu. 1. ant fin. ff. de re iudic.*

7 Non obstat etiam, quod executio laudi fuerit perita post annos 45. ex quo laudum fuit de anno 1582. & immissio petita de anno 1627. & sic intrare tam præscriptionem 16. annorum *Statut. Vrb. cap. 158. lib. 1.* quam etiam præscriptionem legalem
8 † 30. annorum, cuius temporis spatio executioni præscribitur. *Abb. in cap. fin. nu. 30. de præscript. Felin. in cap. inter Monasterium num. 30. de præscript. Felin. in c. inter Monasterium, num. 30. de re iud. Paris. cons. 111. num. 58. lib. 1. Ant. Gom. ad l. Taur. 63. nu. 1. vers. ex quo inferas, & Achill. decis. 51. nu. de præscript.*

Quia

9 Quia respondetur, † quòd præscriptio statuaria non procedit in actione reali, vt in simili *Roman. cons.* 211. *num.* 2. *Felin. in cap. fin. num. 6. in princ. de præscript. Couar. lib. 2. var. cap.* 14. *num.* 1. *Marescot. var. resolut. cap.* 67. *num.* 27. *lib.* 2. *Seraph. decis.* 692. *num.* 9. *& Rota decis.* 727. *num.* 5. *par.* 1. *& decis.* 454. *num.* 2. *par.* 4. *diuers.* dicta autem tria prædia, vti spectantia ad hæreditatem Tiberij fuerant prius petita actio-
10 ne reali, nempè aut † petitione hæreditatis, quæ actio realis est, *l. sed & si leg. petito, & ibi Bart. ff. de petit. hæred. l.* 1. & *l. fin. autem* §. *sed & is ff. de rei vind. aut actione fam. ercisc*: quæ est etiam realis §. *quædam instit. de act. & ibi Ias. num.* 19. & per
11 laudum † non nouatur primæua actio, *Bart. in l.* 1. *num.* 7. *C. de iud.* prout nec per sententiam. *Afflict. decis.* 93. *num.* 3. quinimò quando laudum, vt hic, fertur super reali, ex eo oritur etiam actio realis vtilis. *Bart. in l. ne in arbitris num.* 5. *C. de arbitr.* & tollitur penitus difficultas, quia præscri-
12 ptio statuti † fundatur in præsumptione satisfactionis, quæ ideò non intrat, vbi constat de contrario, vt verbis expressis, idem statutum dicit. *Rot. d. decis.* 727. *nu.* 5. *num.* 5. *par.* 1. *diuers. & Seraph. decis.* 692. *num.* 4. hic autem versamur in claris, quod dicta tria prædia vigore laudi in casu secuto spectantia ad Alexandrum fuerunt per Angelum, & eius hæredes retenta non solum ex litis sustentatione, sed etiam expressa confessione.

Minus intrat præscriptio 30. annorum, quia vltra quod de anno 1583. fuit desuper lis contestata cum Angelo, qui propte-
13 rea † vti in mala fide constitutus, nunquam potuit præscriptionem inchoare, *cap. fin. de præscript. cap. mala fides de reg. iur. in* 6. *Anchar. cons.* 5. *num.* 6. illa fuit interrupta per formalem interpellationem iudicialem factam de anno 1608. *l. fin. C. de præscript. 30. vel 40. ann. vbi Bar. & DD. Franc. Marc. quæst.* 327. *par.* 2. *Andr. Gail. obseru.* 74. *lib.* 1. *Seraph. decis.* 926. *num.* 1. *&* 2.

Non etiam releuat, quod prædia controuersa ante laudum desierint esse de hæreditate Tiberij, ex quo illa Angelus reluit in actu deliberationis, quæ instabatur per creditores, qui ideò videtur sibi, non autem hæreditati acquisiuisse: quia cum relucrit, seu redemerit vigore statuti Ciui-
14 tatis Castellanæ non dicitur † noua acquisitio, sed semper prædia fuerunt in eadem causa, & qualitate, *l. voluntate* §. *creditor quoque; ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. ibi in pristinam causam res redit soluta venditione l. peculium* 4. §. *si ære alieno, & ibi glos. verbo manent. ff. de pecul. arg. text. in l. si vnus,* §. *quod & in specie ff. de pact. & l. filio, quem Pater. ff. de liber. & posth. Bart. in l. in diem num.* 2. *ff. aqu. pluu. arc. Dec. cons.* 53. *& cons.* 88. *num.* 3. vbi quod statutum
15 præferens consanguineos † in emptione rerum patrimonialium habet locum in patrimonialibus venditis, & postea redemptis in vim pacti redimendi appositi in contractu venditionis, idem *dec. cons.* 238. *nu.*
16 5. vbi quod bona recuperata per † heredem grauatum in vim pacti de retrouendendo sunt apud hæredem tanquam hæreditaria, & ideo veniunt in restitutione fideicommissi. *Tiraq. de retract.* §. 19. *glos.* 2. *num.* 5. *&* §. 32. *glos.* 1. *num.* 29. *Vinc. de Franc. decis.* 39. *num.* 1. *& decis.* 64. *num.* 11. & rationem assignat. *Dec. dict. cons.* 8. *nu.* 3. *vers. sicut ergo,* cui alia accedit, quod alioquin daretur occasio debentibus restituere colludendi cum creditoribus, patiendo viliori pretio rem distrahi, vt postea eodem pretio recuperata sibi, & non hæreditati acquireretur, cum tamen hæ-
17 redes rem redemptam † in pristinam causam conseruare teneantur, alioquin de dolo, & mala fide argui posset ad *l. Paulus* 60. *ff. de fideiuss. & facit tex. opt. in l.* 1. *C. de dol.*

Non obstat pręterea si dicatur, decretum fuisse iniustum, dum Iudex iussit deponi scuta 135. per Angelum creditoribus soluta in actu reluitionis, consignanda postea cui de iure, qui potius mandare debuit
18 Angelo solui, seu restitui, tanquam † soluta creditoribus de proprijs eius pecunijs prout in dubio præsumitur, non autem hæreditarijs, *l. & magnis ff. de solut. & l. cum pecuniam ff. de neg. gest. & not. Bart. in l.* 2. *per illum text. C. pro soc. & in l. si Patruus C. com. vtr. iudi Bald. in l. penult. C. si quis alt. vel sibi & dec. d. cons.* 238. *num.* 5. *Crauet. cons.* 129. *num.* 2. quia dum Iudex mandauit deponi soluenda cui de iure, perinde est ac si iusserit deponi soluenda dicto Ange-
19 lo, cui de iure, † vt dictum est debent restitui. *Paul. de Castr. cons.* 11. *nu.* 2. *vers. sed dicet aliquis lib.* 1. *& Rota in Romana restitutionis in integrum,* 16. *Iunij* 1628. *coram me*, quia tamen Angelus, seu eius hæredes contendebant non esse locum restitutioni prædiorum ex causis supradictis, & sic virtualiter certo certius, ac in consequentiam necessariam recusabant dicta

20 cta scuta 135. recipere, meritò Iudex ordinauit illa deponi, non autem realiter solui. *l. acceptam C. de vsur. & l. creditor C. de pignor. Bartol. in l. qui solidum in princ. ff. de leg. 2. Cum Alex. & Castr. in l. qui Roma in princ. ff. de verb. oblig. Dec. in l. quidam existimauerunt, num. 2. ff. si cert. pet. latè Grauet. cons. 1. pro gener. num. 210, & latius num. 256. & Vrsill. ad afflict. decis. 205. num. 8.*

Vnde nihil facit, quòd non fuerint soluta, nec deposita pretia terrarum determinata in laudo, quia vltra quòd intrat eodem responsio, nempe, quod dum Angelus, seu eius hæredes recusant prædia consignare iuxta formam laudi, non de-
21 buit præcedere † depositum pro iustitia decreti, in omnem casum sufficit, vt illud fiat ante executionem, vt in puncto distinguit, & resoluit. *Cancer. variar. resol. c. 8. num. 27. lib. 3.*

Demum non obstat, quod fuerit suspensa executio laudi de consensu partium quoad dicta tria prædia, quia suspensio fuit facta solum durante partium voluntate, & sine præiudicio, quorumcunque iurium, & non recedendo à dicto laudo, nec à iudi-
22 cio iam cæpto, vnde † iura primæua sunt reseruata perinde, ac si suspensio nunquam facta fuisset. *Paris. cons. 5. num. 4. lib. 1. & Put. decis. 34. lib. 2.*

Et ita decisum vtraque, &c.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Romana Vsurarum:

Die Mercurij 13. Iunij 1629.

DECISIO CCCI.

Est impressa coram Merlino to. 1. decis. 409.

R. P. D. DVNOZETTO.

Tullen. Reformationis.

Die Lunæ 18. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Litteræ Apostolicæ, quando dicantur iustificatæ Episcopo attestanti de actu extraiudicali sibi commisso an credatur Remissoria in materia obiectiua, vt concedatur, qualis fumus requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Approbatio, & reuisio præsupponit substantiam alicuius rei, quæ approbatur, vel reuidetur.*
2 *Scriptura non est in forma probanti: si sit extracta à Notario de illa non rogato.*
3 *Episcopo attestanti de actu extraiudiciali sibi commisso creditur.*
4 *Scriptura informis contra illam approbantem probat.*
5 *Processus integritas præsumitur, nisi contrarium probetur.*
6 *Subscribens censetur approbare omnia contenta in scriptura.*
8 *Negatiua est probanda ab eo, qui in ea se fundat.*
9 *Reditus ad ius antiquum facilior fit.*
10 *Disciplina vetus, & regularis, vbi collapsa est, instauranda venit.*
11 *Consensus Monachorum, quando in aliqua re censeatur præstitus non solum ab vti singulis, sed etiam conuentualiter.*
12 *Remissoria denegatur ad probandam obseruantiam contrariam verbis litterarum Apostolicarum, & interpretationi aliàs datæ à Rota.*
13 *Decretum irritans annullat omnem obseruantiam contrariam.*
14 *Remissoria in materia obiectiua non solet dari, nisi adsit magnus fumus.*
15 *Remissoria in materia obiectiua, vt concedatur, fumus debet esse talis, vt faciat semiplenam probationem.*

DECISIO CCCII.

Litteras reformationis fel. rec. Pauli Papæ V. & Gregorij XV. iustificatas esse * & Domini sub die 30. Martij præteriti, hodie proposito dubio super eisdem vnanimiter responderunt per rationes ponderatas in præcedenti decisione, non obstan. vltimo loco deductis pro parte Abbatis, & Capituli non acquiescentium decisioni prædictæ.

Non obstat, quòd narratiua susceptæ reformationis de consensu Abbatis non possit iustificari ex instrumento confecto de anno 1611. in Summario Communitatis in alia positione dato num. 4. cum statuta videantur condita de ann. 1616. quia obiectum cessat ex facto, ex quo re vera statuta emanauerant de anno 1611. quo tempore Abbas reformationi consensit, de anno verò 1616. illa reuisa, & approbata fue-

fuerunt à Generali, quæ approbatio, & re-
1 uisio † præsupponit eorundem Statutorum præexistentiam, cùm aliàs non potuerint approbari nec augeri, *l. nam & si, ff. de iniust. rupt. test. c. ad dissoluendum, ibi not. de spons. in cap. 1. & 2. de confirm. vtil. vel inutil. & in cap. ex parte de const. Guidop. decis. 629. n. 12. vers. quia quod non est.*

Non obstat, quod scriptura, in qua nititur decisio, quæ reuidetur pro iustificatione primæ narratiuæ, non sit in forma
2 probanti tanquam extracta à Notario † de illa non rogato, quia hodie datur originalis informatio Episcopi Virdunen. capta de ordine Congregationis Episcoporum, & Regularium, in qua est inserta de verbo ad verbum dicta scriptura, quæ prætenditur informis, cui originali informationis Episcopi fides est adhiben. etiamsi testibus ca-
3 reret, cum Episcopus attestetur † de actu extraiudicialiter sibi commisso à Congregationi, *Bero. cons. 88. num. 21. lib. 1. Neuiz. cons. vlt. num. 3. & 10. Menoch. cons. 114. num. 10.* Præsertim quia extracta fuit à Notario solito extrahere Instrumenta etiam produ-
4 cta pro Abbate, & Capitulo, itaut illius † legalitas censeatur à partibus approbata. *Card. Caualer. decis. 640. num. 10.* Quæ informatio Episcopi præsumitur integra, do-
5 nec per Abbatem, & Capitulum contrarium probetur *Rot. decis. 64. num. 1. par. 1. diuers. Card. Caualer. decis. 335. num. 1. & decis. 572. num. 2. Greg. XV. decis. 59. num. 1. & ibi adden.*

Narratiua, quod Abbas, & Conuentus Iustimontis, & Saliuæ vallis susciperint Statuta probatur ex eadem informatione Episcopi, item ex mandato procuræ facto Fratri Egidio Martino nomine Conuentus Iustimontis ad acceptandam huiusmodi reformationem, cuius vigore postmodum per modernum Abbatem generalem, prædictus Conuentus fuit adiunctus prædictæ Cōmunitati, & Reformationi cui adiunctioni etiam dictus Abbas Iustimontis cousensit; & cum omnibus Religiosis eiusdem Conuentus se subscripsit, vt ex iuribus in Summario Communitatis in hac positione dato
6 num. 4. & 5. per quam † subscriptionem vtique acceptarunt omnia, & singula contenta in mandato, *Gabr. conclus. 3. num. 1. de præsumpt. Seraph. dec. 973. num. 1.*

Non obstat, quod quamplura ex his, quę fuerunt statuta, non sint conformia antiquo rigori, & non fuerint obseruata, quia contrarium apparet ex dicta relatione Episcopi Virdunen. cui est deferendum, nisi con-
8 trarium † probetur, quamuis consistat in negatiua. *Alex. cons. 37. num. 13. lib. 2. Rot. decis. 362. num. 2. par. 1. in recent. Caualer. decis. 315. num. 5.*

Non obstat, quod si dicti Summi Pontifices sciuissent, prout ipsis fuit tacitum, statuta antiqua fuisse modificata per Iulium Secundum, quoad esum carnium, vtique dictam reformationem non confirmassent, quia imò à dicta confirmatione se non re-
9 traxissent, cum facilior sit † reditus ad ius antiquum, *glos. in cap. statutum, in verb. numerandum de præbend. in 6. Sacr. Concil. Trident. sess. 25. cap. primò de regul.* in illis ver-
10 bis (*vbi collapsa est vetus*, † *& regularis disciplina instauretur.*)

Non obstat, quod non doceatur de consensibus conuentualiter præstitis à Conuentibus Saliuæ vallis, & Iustimontis, quia contrarium apparet ex iuribus datis in Sūmario Communitatis num. quinto, in quo legitur, quod Abbates, & Conuentus prædicti dederunt mandatum procuræ ad obtinen. à Sede Apostolica confirmationem dictæ Reformationis, in quo mandato sunt subscripti dicti Abbates, & Priores, & omnes alij Fratres dictorum Conuentuum.
11 Qui consensus † propterea censentur præstiti, non solum vti singuli, sed etiam conuentualiter. *Gabriel. conclusione prima, numero tertio, & nono, de cuiusque vniuers. nom.* Neque supra, tum quia tendunt ad probandam obseruantiam contrariam ver-
12 bis litterarum † Apostolicarum, & interpraetationi aliàs datæ à Rota. *Rot. decis. 212. num. 1. par. 1. recent. Greg. XV. decis. 211. n. 6.* maximæ cum litteræ sint munitæ decre-
13 to † irritanti, per quod irritatur omnis obseruantia contraria, *c. si eo tempore, de elect. in 6. Cassad. decis. 1. nu. 7. de restit. spol. Gonzal. glos. 67. num. 11. & seq. Rot. decis. 41. nu.*
14 *9. par. 1. recent.* Tum etiam, quia † continent materiam obiectiuam, quo casu non solet dari remissoria, nisi adsit magnus fumus. *Caputaq. decis. 62. num. 3.* fuit dictum *in Leodien. Abbatissatus, 1. Iulij 1615. coram*
15 *bo. me Card. Sacrato.* qui fumus debet esse † talis, vt faciat semiplenam probationem, vt fuit dictum in *Carthaginen. Archidiaconatus 3. Martij 1592. coram Platto, & in Cochen Archipresbyteratus, 30. Octobr. 1592. coram Penia*, qui hic omninò deficit.

Et ita vtraque parte, &c.

**Est decisio 327. supra in præcedenti parte, vbi etiam adsunt aliæ decisiones in hac causa, idest sub die 22. Aprilis 1630. & 10. Ianua-*

 rij

rij 1631. coram eodem R. P. D. Dunozetto, & & sub die 6. Februarij 1632. coram bo. me. Motmanno sunt decisiones 333.4.& 95.

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Retractus.

Die Lunæ 18. Iunij 1629.

DECISIO CCCIII.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 411.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Firmana, seu Maceraten. dotis:

Die Luna 18. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij non facit fructus suos, data eius scientia creditorum hæreditariorum, & eorumdem litis contestatione, quia tunc tenetur seruare fructus creditoribus, & bonam reddere rationem de omni, & toto, quod ad eum peruenit.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas adita desinit esse hæreditas, & efficitur proprium patrimonium adeuntis.*
2 *Hæres, quicquid percepit, dummodo non malitiosè, sed bona fide, id totum ratione dominij suum facit.*
3 *Hæres, quando non faciat fructus suos, itaut illos reddere teneatur creditoribus.*
4 *Fructus tunc augent hæreditatem, postquam fuit etiam adita data mala fide hæredis ex scientia creditorum, & litis contestatione.*
5 *Fructus hæreditatis possunt dici de substantia testatoris deuoluta ad hæredem.*
6 *Hæres tenetur seruare fructus, & bonam rationem reddere de omni, & toto, quod ad eum peruenit.*
7 *Hæres dominium fructuum non acquirit cum mala fide.*
8 *Pecunia à debitore male consumpta præsumitur adhuc extare.*
9 *Fructus augent hæreditatem.*
10 *Fructus percipi non possunt bona fide ex aliena substantia.*
11 *Mala fides contrahitur per motionem litis.*
12 *Hæres in tantum tenetur creditoribus hæreditarijs, in quantum res substantiæ ad eum deuolutæ sunt.*
13 *Hæredis scientia de creditoribus hæreditarijs paulò post mortem testatoris operatur, vt dominium aliquod in fructibus acquirere non possit.*
14 *Substantia testatoris, detectis creditoribus, & vrgentibus, non transit in dominum hæredis adeuntis:*
Et ideo quicquid percipit, non potest iure suo percipere, & sic iure dominij fructus suos facere.
15 *Perceptionis præsumptio ex possessione subsequuta non intrat, quando agitur de pensionibus domorum & aliorum bonorum.*
16 *Confessio propria superat omnes alias probationes.*
17 *Immissio in bonis subiectis fideicommisso quando detur:*
18 *Iudex procedens sine probationibus dicitur spoliare.*
19 *Probatio per vnicum testem vnà cum attestationibus extraiudicialibus quam probationem faciat.*
20 *Attestationes extraiudiciales fidem non faciunt.*
21 *Productio facta per compulsum non inducit confessionem in producente præter voluntatem illius.*
22 *Mobilium consumptionis præsumptio intrat spatio 30. annorum.*
23 *Hæres cum beneficio leg. & inuentarij non tantum præseruatur à damno respectu mobilium, si culpa sua non perierint, sed etiam à diminutione stabilium.*

DECISIO CCCIV.

CAVSA repropofita * dictum fuit hæredm cum beneficio inuentarij non facere fructus suos in præiudicium creditorum, & in hoc esse recedendum à decisis, in reliquis verò Domini permanserunt in iam resolutis.

Nam quamuis in hac quæstione de hærede beneficato an fructus suos faciat post aditam hæreditatem etiam in præiudicium creditorum in decisione, quæ reuidetur, relatæ fuerint opiniones vtramque respectiuè partem sequentes, & tunc visa fuerit verior opinio eorum, qui tenuerunt affirmatiuam ex indubitata iuris regula, quod
1 adita † hæreditate desinat esse hæreditas; sed afficiatur proprium adeuntis patrimonium *per l. 1. §. veteres ff. de acquir. hæred.* & quidquid exinde hæres percipit; modo
2 non malitiosè; sed bona fide † percipiat, id to-

id totum ratione dominij suum faciat, in qua opinione fuerunt, *glos. in l. mulier* §. *cum proponeretur in verb. quantitatis*, *vbi etiam Bart. num.4. ff. ad trebell. & cum ea Iacob. de Aren. Alber. Alex. & Salic. Aug. Cast. Comen. Ruin. Rimin. Sen. Alcia. Marzar. Gab. Crau.* quos refert, & sequitur *Menoch. cons. 183. num.50. & cons.292. num.21. Surd. decis.92. num.6. & cons.291. num.11. Mant. de coniect. lib.7. tit.10. Gratian. discep.540. num.6. Rota decis.680. num.2. par.2. diuers.*

Attamen hodie facto melius deducto, ex quo creditores Ciccotti apparent detecti ex eodem inuentario per Iulium Cæsarem producto, & paulò post aditam hæreditatem per eundem Iulium Cæsarem vrgere cœperunt, visum fuit in casu de quo agitur (omisso quid esset dicendum si hæres bona fide fructus percepisset, & consupmsisset, aut aliàs non fuisset factus locupletior & creditores diu distulissent instare contra hæredem) inhærendum esse opinioni eorum,
3 † qui negatiuam defendunt, nempè *Guidop. de inuent. tom.8. par.2. nu.17. Montic. eod. tom. & tract. cap.6. num.10. Rol. eod. tom. & tract. vers. sexta vtilitas, Peregr. de fideic. art.49. num.77. & cons.42. num.27. lib.1. Rim. sen. cons.596. Surd. decis.92. nu.5. Ruin. cons. 176. num.17. lib. 1. Crass. de inuent. quæst.11. num.3. Caball. cons.144. lib.2. Ladrech. cons.8. Ciriac. Niger controu. 294. num.17. Franc. decis.613. Manent. decis.34. nu.6. Rota decis.279. & 280. impress. post tract. de censib.* quia fundamenta, quibus mouetur data mala fide hæredis ex scientia creditorum, & litis contestatione eorumdem contracta benè subsistunt, nam
4 tunc † fructus etiam post aditam hæreditatem contingentes augent hæreditatem per *l. item veniunt*, §. *item non solum*, *ff. de pet.*
5 *hæred.* & fructus possunt dici † de substantia testatoris deuoluta ad hæredem, *l. vlt.* §. *& si præfatam*, *C. de iur. de lib.* & hæres tenetur fructus seruare creditoribus, & bo-
6 nam rationem reddere † de omni, & toto, quod ad eum peruenit tanquam illorum custos, & debentur, ac si hæreditas iaceret, *Ias. in l. vlt.* §. *in computatione*, *num.4. C. de iur. delib. vbi etiam Bald. & in l. debitori nu.2. C. de pact.* tunc enim hæres dominium
7 fructuum † non acquirit cum mala fide, *l. certam*, *C. de rei vend. l.1.* §. *ex die. ff. de vi, & vi arm. Osasc. decis.160. nu.2. Surd. cons. 115. num.14. & 340. num.11. & 12. & decis.281. num.5.* & præsumuntur extare fructus, prout de pecunia à debitore malè
8 consumpta, † quæ adhuc extare dicitur voluerunt, *Natt. cons.547. num.34. Afflict. decis.190. num.6. Surd. cons.4. num.43. vol.1.* qui fructus tanquam non facti de dominio hæredis, remanent in hæreditate, & illam
9 augent, ac si iacente hæreditate, † & pendente tempore ad deliberandum percepti fuissent, per *l. vlt.* §. *& si præfatam. C. de iur. delib.* vbi quod pendente tempore ad deliberandum fructus augent hæreditatem à quo termino ad deliberandum non differt beneficium à lege indultum adeundi hæreditatem cum præseruatione damni hæredis.

Cæterum quod ex scientia creditorum per descriptionem factam in inuentario mala fides in Iulio Cæsare fuerit inducta, satis patet ex eo, quia sciuit Iulius Cæsar substantiam testatoris ad eum non posse deuolui, ex qua fructus posset percipere; sed pro satisfactione creditorum esse à lege reseruatam, per *d. l. vlt.* §. *& si præfatam.*
10 *C. d. iur. delib.* atque ita de aliena † substantia non potuit fructus bona fide percipere, *Bart. in l. Celsus, num.18. vbi Balb. num.118. ff. de vsucap. Alex. cons.187. nu.8. lib.2. Felin. in cap. si diligenti num.5. de præscript. Menoch. de arbitr. cas.225. num.8.* &
11 similiter & † lite mota per creditores, quia per eam contrahitur mala fides, *l. nemo*, *C. de acquir. poss. Surd. decis.281. num.3.* & impedit acquisitionem dominij, *l. sed & si pater. ff. ad Maced. Ias. in l. rogasti* §. *fin. num.5. ff. si cert. pet. Bart. in l. si alieni, ff. de solut. Surd. cons.4. num.43. vol.1.*

Neque obstat responsio data in decisione, quæ reuidetur, quod & si Iulius Cæsar
12 descripserit creditores in inuētario, † sciebat nihilominus non teneri creditoribus vrgentibus ex interuallo de re sua, & sic de fructibus suis satisfacere, sed de corporibus hæreditarijs per *eand. l. fin.* §. *& si præfatam, C. de iur. delib. ibi in tantum hæreditarijs creditoribus teneatur, in quantum res substantiæ ad eos deuolutæ valeant.*

Quia data scientia creditorum, & non ex interuallo, vrgentium, sed paulò post
13 mortem Ciccotti dominium † aliquod in fructibus acquirere non potuit, & eo, circumscripto totum ad se deuolutum tanquam de substantia debitoris restituere tenetur per eundem §. *& si præfatam dispositionem.*

Ex quibus facilè euitatur fundamentum prioris opinionis huic postremæ contrariæ, quia cum substantia debitoris detectis cre-
14 ditoribus, & vrgentibus non transierit † in dominium hæredis adeuntis, quidquid

percipit hæres, non potuit iure suo percipere, & sic iure dominij fructus suos facere; sed tanquam de extantibus, & ad creditores pertinentibus rationem reddere tenetur per superdicta.

Secundum verò fundamentum decisionis Domini confirmarunt, nempè Iulium Cæsarem, & nunc eius hæredes non teneri pro rara fructuum, qui prætenduntur
15 percepti post † aditam hæreditatem, cum agatur de pensionibus domorum, & aliorum bonorum, quæ non sunt de sui natura fructifera, pro quibus non intrat præsumptio perceptionis ex possessione subsequuta, *l. Iulianus*, §. *ex vendito*, *ff. de act. empt. Natt. cons.* 384. *num.* 2. *cum alijs allegatis in decisione causa* 24. *Ianuar.* 1618. *&* 14. *Martij* 1629. vt inde teneatur possidens ad aliquam quantitatem, nisi de ea doceatur; quinimò visum fuit apertè, & concludenter probari Iulium Cæsarem fructus ex bonis hæreditarijs, non non percepisse ex confessione Sinibaldi, & Catherinæ, quæ dantur summario præteritæ positionis num. 9. & 10. & in præsenti num. 2. summario hæredum, ibi pro Sinibaldo: *Item qualmente altra robba non è restata dopo la morte di Ciccotto alli prefati Curtio, e Giulio Cesare, che le sudette due possessioni, delli quali vna ne hà hauuto, & posseduto Giulio Cesare di salme* [illegible]. *l'altra Curtio, quale al presente possiede Sinibaldo suo figlio* & in alia pro Catherina positione ibi: *Et qualiter si & quatenus Ciccottus de dicto tempore, & postea possederit aliqua bona stabilia intus, & extra Ciuitatem Maceratæ, & in eius territorio, & inter ritorio Recanati, & Vrbis aliæ fuerunt prius dicta bona obligata, & hypotecata creditoribus anterioribus dicti Ciccotti, & ab eis tenentur, & possidentur*, & exinde testes nempè 7. & 8. super eisdem examinati idem
16 concludunt; vnde siue † probatio desumatur ex positionibus, ex quibus resultat confessio superans alias probationes, *l. cum te, C. de prob. Surd. cons.* 60. *nu.* 1. *vol.* 1. conclusionem latissime comprobans; siue ex dictis testium; semper resultat probatio, quod penes Iulium Cęsarem de bonis Ciccotti patris nihil remanserit, quod eo magis verisimile videbatur Dominis, cum hæc Catherinæ probatio esset fundamentum obtinendi in saluiano contra bona fideicommissaria filiorum, prout obtinuit,
17 ad quæ † nonnisi deficientibus bonis liberis immissio data fuisset ex dispositione, *auth. res quæ C. comm. deleg.* quæ bonorum liberorum deficientia etiam comprobatur ex diuisione summ. num. 1. postea sequuta inter ipsos Iulium Cæsarem, & Curtium, in qua non diuidunt alia bona, quàm fideicommissaria, signum euidens quod non aderant alia bona.

Propterea non obstat, quod supradictæ non sint positiones, sed articuli, & nihil probent, cum fuerint dati à Procuratore Mandato carente, & ex inuentario apparet de contrario: quia super articulis datis, & testibus examinatis, Catherina obtinuit in iudicio subsidiario contra Iulium Cæsarem fideicommissarium, vnde vel eumdem
18 † fuisse spoliatum à Iudice procedente sine probationibus dicendum est, dum locus non est, *auth. res quæ C. comm. deleg.* vbi extant bona libera, *Menoch. cons.* 318. *num.* 37. *vol.* 4. *Peregr. de fideic. art.* 42. *num.* 66. *Fusar. de subst. quæst.* 532. *num.* 33. vel de validitate probationum non est dubitandum, neque ex euentario contrarium apparet, quia ex eo quidem probatur, quæ bona in eius hæreditate relicta fuerint, non autem quod à creditoribus non fuerit occupata.

Non obstat, quod aliqua bona fuerint subhastata de anno 1592. 1594. & 1598. & sic de fructibus istius medij temporis sit habenda ratio: quia duo ad hunc effectum per Sinibaldum essent probanda, nempè quod bona de sui natura essent fructifera, & quod Iulius Cæsar non impeditus à creditoribus potuerit percipere, cuius contrarium Catherina in sua positione de anno 1598. præsupponit, nec probat hanc qualitatem fructiferam.

Non obstat, quod multa ex eis sint fructifera de sui natura, & de non fructiferis
19 detur probatio per vnum testem, † & attestationes extraiudiciales, cum quibus plena, aut saltem sufficiens probatio exhibetur, *Alba cons.* 7. *num.* 16. *cum allegat.*

Quia molendinum, pristinum, hospitium, quæ vltra domum magnam, & domunculas designantur non producunt fructum de sui natura, sed hominis artificio, & labore egent, attestationes verò nihil
20 releuant cum † fidem non faciant, & eo minus tanquam exhibitæ post obtentam remissoriam de anno 1619. ad probandum in specie, quod Iulius Cæsar fructus perceperit ex corporibus hæreditarijs, & tamen ex testibus examinatis in eadem remissoria vnus tantum nempè septimus, qui vltra quod est vnicus non etiam concludit, quod domus magna locaretur, & de quo tempore.

Et eo minus vrgere videtur productio subha-

ſubhaſtationum, & ſententiarum, ex quibus dicebatur Iulium Cæſarem aſſumpſiſſe ſibi onus probandi bona deſcripta in inuentario non extare, ſed à creditoribus ſubhaſtata ſublata fuiſſe, itaut fuerit poſſeſſor, & à creditoribus talis nuncupatus, & rationem reddere teneatur.

Quia illæ omnes fuerunt productæ per compulſum in parte, & partibus acceptatæ,
21 quæ non † inducunt confeſſionem in producente præter voluntatem illius, *Felin. in cap. cum venerabilis ſub num. 23. verſ. limita ſecundo, de except. Rot. deciſ. 3. de fid. inſtrum. in nou. & coram Papa Greg. deciſ. 432. num.* 7. & nihilominus magis iuſtificant confeſſiones Catherinæ, & Sinibaldi in ſupra relatis poſitionibus emanatæ, quod à creditoribus omnia fuerint occupata, & detenta.

Tertium etiam deciſionis caput, in quo Domini dixerunt, de mobilibus non eſſe
22 habendum † rationem ob præſumptionem conſumptionis ſpatio 30. annorum, *per ea quæ tradunt Afflict. dec. 13. num. 27. Rot. dec. 285. num. 3. coram Papa Greg. XV. Peregr. de fideic. art. 10. num. 40.* placuit reſpondere eſſe confirmandam, quia hæres cum beneficio inuentarij non minus debet præſeruari
23 à damno reſpectu mobilium, † quando non eſt in mora vendendi, aut reſtituendi, ne ſcilicet damno ſuo pereant, vel deteriorentur, ſicuti à diminutione ſtabilium à lege præſeruantur, *Bar. in l. in ratione 30. in fi. ff. ad Falc. Montic. de inuent. cap. 9. num. 31.* propterea cum Catherina neque petierit, neque voluerit in mobilibus ſatisfieri, quia re vera erant modici valoris, non debet damno Iulij Cęſaris eorum decrementum, aut interitum adſcribi. Et ita.

* *Propoſita iam fuit ſub die 14. Martij 1629. eſt ſupra deciſ. 259. & infra in Additione habetur alia deciſio in eadem cauſa die 27. Martij 1620. coram eodem Pirouano.*

R. P. D. MOTMANNO.

Mediolaneñ Pecuniaria.

Die Lunæ 18. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Debiti ſatisfactionis, vel remiſſionis præſumptio, quando habeat locum, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Præſumptio ſatisfactionis, vel remiſſionis debiti, quando intret.*
2 *Confeſſio tutoris concurrentibus adminiculis contra pupillum probat.*
3 *Debitorem alicuius, quando aliquis ſe conſtituit, intra præſumptio, quod is, cui conſtituitur, debitor non ſit conſtituentis.*
4 *Probatum aliquid dicitur clarè, quando nulla exceptione, vel negatione infringi poteſt.*
5 *Compenſatio de vno ad aliud iure fieri non poteſt.*
6 *Compenſationis æquitas, quando intrare penitus non poſſit.*

DECISIO CCCV.

IN hac cauſa ſub die 19. Ianuarij proximè præteriti, * fuit reſolutum conſtare de credito DD. Comitiſſarum Paulæ, & Barbaræ de Barbiano de Belgioioſis, ex rationibus tunc deductis.

Verùm, cum agentes Illuſtriſſ. D. Cardinalis Borromæi non acquieſcerent dictæ deciſioni, & inſuper ad effectum compenſationis opponerent de illius credito, ex inſtrumento donationis celebrato de anno 1582. ideo dubitaui, an hinc inde conſtaret de credito, & hodie DD. non recedendo à deciſis, cenſuerunt non obſtare creditum Domini Cardinalis.

Quamuis enim huiuſmodi inſtrumento donationis dictus D. Cardinalis fuerit conſtitutus creditor q. Com. Io. Baptiſtæ Borromæi auctoris Comitiſſarum, ratione quarumdam annuarum præſtationum. Attamen cum ipſe, tàm ante, quàm etiam diù poſt obitum dicti Comitis tacuerit, & nihilominus haberet ampliſſimam facultatem eaſdem præſtationes à quibuſcumque bonorum donatorum affictuarijs propria auctoritate exigendi, nec doceatur vllo vnquam tempore datum fuiſſe impedimentũ
1 earum exactioni, intrat præſumptio, † vel quod fuerit ſatisfactus, vel quod remiſerit debitum, iuncta præſertim ſanguinis proximitate, ad *l. procula. ff. de probat.* facit *gloſ. in l. libertis. §. 1. & ibi Bart. ff. de alim. & cib. legat. Bald. in l. cum proponas la prima in fin. C. de pact.* cui præſumptioni non leue adminiculum præbent verba eiuſdem inſtrumenti, quibus Comitiſſa mater, & tutrix D. Cardinalis profitetur, ſe tunc fuiſſe in quaſi poſſeſſione exigendi annuas libras 945. ſeu ius illarum exactionis locandi, &

pro

pro reliqua sũma ascendente ad libras 973. solid. 13. den. 4. partem datij Aronæ fuisse per eumdẽ Comitem Io. Baptistam ipsi assi-
2 gnatam, quæ † confessio à matre, & tutrice, concurrentibus alijs adminiculis emanata, attendi debet *Natt. cons. 543. num. 20. cum alijs per eum ibi cumulatis Rot. in Romana de Consciarijs 13. Ianuar. 1599. coram bo. me. Orano relat. per Addent. ad Galles. de oblig. Camer. dec. 111. num. 9.*

Accedit quòd post elapsum decennium, à die dicti instrumenti donationis, & constitutionis crediti, D. Cardinalis fecit se debitoremque Comitis, nulla opposita cõ-
3 pensationis exceptione, † vnde insurgit etiã præsumptio non leuis, ipsum tunc creditorem non fuisse, vt tradit *Anch. cons. 434. circa medium vers. huic accedit præsumptio*, quem refert & sequitur *Aym. cons. 129. nu. 9. Aegid. cons. 10. num. 41. & fuit dictum in Romana pecuniaria 3. May 1575. coram bo. me. Penia, quæ est decisio 724. par. 4. diuers.*

Cum itaque de credito Domini Cardinalis non adeò clarè constet, vt dici possit æquè liquidum, ac illud, de quo fuit resolutum constare ad fauorem DD. Paulæ,
4 & Barbaræ, quod nulla † exceptione, vel negatione infringi potest, ad not. *per Bal. in l. post rem iudicatam num. 7. vers. non quæ-*
5 *ro. ff. de transact.* compensatio de vno † ad aliud iure fieri non potest, *l. fin. C. de compensat. Afflict. decis. 381. num. 6.* Præsertim quia constat, creditum quod opponitur, præextitisse ante obligationem Domini
6 Cardinalis, quæ † circumstantia præmissis iuncta, excludit omnem æquitatem compensationis, iuxta distinctionem *Bart. in l. amplius non peti. 2. colum. ff. rem. rat. hab.* quã comprobat *Soccin. in l. Iulianus la prima. ff. de cond. & demonstr. Afflict. d. decis. 381. num. 3. & Capic. decis. 67. num. 4.* cum alijs quos refert *Galles. ad for. Camer. oblig. par. 6. q. 2. num. 9. & ibi Addent. num. 18.*

Et ita vtraque parte informante fuit decisum.

☞ **Est decisio supra 234. & habetur pariter supra in eadem causa alia decisio sub die 10. Iun. 1629. coram eodem Motmanno; est decis. 298.*

R. P. D. GHISILERIO.

Nouarieñ Legitimæ.

Die Lunæ 28. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Legitimæ detractio vigore fideicommissi quãdo impediri non possit. Transactio super iuribus fideicommissi quando sit permissa. Monasterium in fideicommisso quando non comprehendatur sub nomine filiorum legitimorum, & naturalium.

SVMMARIVM.

1 *Impugnari non potest, quod approbatum est.*
2 *Bona subiecta fideicommisso, si fuerint liberata à tali onere, an super illis peti possit legitima.*
3 *Fideicommissum non potest allegari ab aliquo, qui in eo non fuit vocatus.*
4 *Fideicommissum vniuersale agnatitium non potest regulariter alteri cedi quam vocato.*
6 *Bona per transactionem hæreditario nomine initam, semper augent hæreditatem.*
7 *Contra confessionem propriam nemo est audiendus.*
8 *Alienare, qui non potest, nec minus potest transigere.*
9 *Transigentes non possunt facere bona libera, si sint fideicommissaria.*
10 *Transactio fieri non potest super iuribus fideicommissi, nisi illa sint obscura, & dubia.*
11 *Monasterium non comprehenditur in fideicommisso, quando fuerunt vocati filij legitimi, & naturales, & de legitimo matrimonio nati, & procreati.*
12 *Et hoc maximè, quando fuit dispositum, vt bona remaneant in suis hæredibus, & descendentibus in infinitum.*
13 *Fideicommissum non extenditur vltra personas nominatas.*
14 *Testator in bonis suis potest imponere eam legem, quam vult.*
15 *Bona contra voluntatem testatoris alicui applicari non debent.*
16 *Religionis fauor non potest impedire manifesta testatoris voluntatem, quæ omnibus modis seruari debet.*
17 *Fideicommissi obscuri exceptionem non potest impedire detractionem legitimæ.*

DECISIO CCCVI.

AD impediendam immissionem in tertiam partem bonorum relictorum per fratres de Calcaterris professos in Congregatione Clericorum Regularium S. Pauli debitam D. Paulæ Brippiæ eorum matri iure legitimæ, vt fuit pronunciatum per sententiam

tiam R. P. D. mei Pirouani confirmatoriam alterius Vicarij Mediolanen. & coram me in tertia instantia per tres * decisiones resolutum, opponebatur pro parte dictæ Congregationis D. Paulæ obstare fideicommissa patrui, & patris dd. professorum; & cum de hoc dubitassem, placuit DD. firmare, non constare de talibus fideicommissis, quæ impediant detractionem legitimæ per dictam Paulam petitæ, aut dictam immissionem, quia non potest Congregatio iuuari fideicommissis patris, & patrui professorum ad minuendam legitimam matris ex quo Congregatio impugnauit eadem fideicommissa, & in impugnatione obtinuit mediante transactione facta inter fideicommissarios, & Congregationē hæreditario nomine ex persona professorum, eodemque hæreditario titulo possidet bona, quæ prætensis fideicommissi subiecta prætenduntur, & ita
1 quod † semel impugnauit, approbare non potest, *l. 1. C. de furt. l. dispensatorem in fin. ff. de solut. c. ex eo de reg. iur. in 6. Gabr. com. opin. lib. 6. de reg. iur. conclus. 1. in princ. Surd. cons. 136. num. 29. & seqq. & 128. num. 15. Crauet. cons. 61. num. 3.* & bona super quibus legitima petitur, non retinet vti fideicom-
2 missaria, † sed vti libera cum eadem liberauerit, & non sint amplius subiecta restitutioni, vnde sicuti sunt quæsita hæreditario nomine professorum, ita ea possidet Congregatio vti hæreditaria eorundem *Glos. in l. si hæres. ff. ad Trebell. Peregr. de fideic. art. 6. num. 41. Fusar. de substit. quæst. 627. num. 2.* Quinimò cum in testamentis nullibi lega-
3 tur vocata congregatio, ea fideicommissa † non potest allegare, *Ioan. Andr. ad Specul. tit. de testam. §. occurrit Dec. cons. 95. & 336. in fin. Soccin. cons. 91. num. 7. lib. 3. Soc. iun. cons. 185. num. 9. lib. 2. Gozad. cons. 21. nu. 8. Peregr. de fideicom. art. 43. num. 9. & 22. Fusar. de substit. q. 614. cum duobus seqq. Seraph. decis. 486. num. 1. Rot. decis. 267. num. 1. par. 2. recent.* &
4 cum fideicommissum † vniuersale agnatium non possit regulariter alteri cedi, quā vocato itaut cessionarius cogere possit hæredem adire, & hæreditatem restituere ad *l. mulier §. hæres ex asse vbi Bartol. & alij. ff. de iur. dot. cum adductis per Fusar. in alleg. tract.*
5 *q. 524.* Propterea Congregatio vti cessionaria assertorum fideicommissariorum de fideicommissis excipere non potest.

Neque DD. visum fuit considerabile lucrum resultans ex transactione inita inter Congregationem, & fideicōmissarios, itaut tanquam proueniens ex eorum industria non videatur augere hæreditatem ad commodum matris. Tum quia quando, prout
6 contigit in præsenti, res per † transactionem hæreditario nomine initam acquiritur vel retinetur semper auget hæreditatem, *l. imperator in fin. vbi gloss. verb. non videtur de legat. 2. Gloss. in l. si hæres la terza in princ. verb. pignora ff. ad Trebell. Cephal. cons. 645. num. 49. & seqq. Menoch. cons. 213. num. 21. & 22. Peregr. de fideic. art. 40. num. 126. & art. 44. num. 28. Fusar. de substit. q. 627. num. 21. & in fin.* Tum quia vt fuit dictum supra in transactione semper negauit sibi quidquam à fideicommissarijs remissum esse, &
7 ideò † hodie contra istam suam confessionem non est audienda, *l. generaliter. C. de non num. pecun. l. ff. §. fin. autem, C. arbitr. tutel. Crauet. cons. 61. num. 3.* Deinde fuit consideratum, quod cum ipsa Congregatio esset in possessione omnium bonorum per filios
8 relictorum vti ad eorum hæreditatem † spectantium, & partem illorum dimiserit fideicommissarijs, nihil acquisiuerit mediante transactione, sed potiùs alienauerit, *Bart. in l. nulli. nu. 1. ff. de transact. Abb. in c. contin. git vers. vnde in hoc passu extra eodem tit. Bald. cons. 415. lib. 1. Alex. cons. 401. num. 3. lib. 6. Crauett. cons. 197. num. 7. Decia. cons. 37. nu. 44. lib. 1. Odd. de prohibit. alienat. fideic. quæst. 19. num. 162. & 166. vbi de comm.* nec transi-
9 gētes † poterant facere bona libera, si erant fideicommissaria, sed benè potuerunt declarare ista bona non esse fideicommisso supposita, vt factum videtur, consentiendo, quod Congregatio ea retineret tanquam libera, & iure hæreditario professorum, & propterea ea nō potest deducere ius agnatorum pro bonis per eam possessi, quia esset dicere bona esse fideicommissaria, & tamen ab ipsa Congregatione possideri tanquam libera, quę sunt inter se contraria.

10 Et cum non possit fieri † transactio super iuribus fideicommissi, nisi illa sint obscura, & dubia, *Natt. cons. 304. num. 8. Bero. consil. 176. num. 28. lib. 1. Petra de fideicom. q. 8. nu. 71. & 74. Peregr. eodem tract. art. 52. num. 81. & seqq. Odd. de alienat. fideicommissi q. 19. num. 176. & 177. Fusar. de substit. quæst. 562. num. 5. & quæst. 708. in fin.* transactio deducta per Congregationem fauet matri.

Non obstat, quod ex lectura testamentorum patrui, & patris horum professorum appareat, eos bona sua supposuisse fideicommissis, quia in dictis tastamentis minimè vocata reperitur Congregatio: imò fuit exclusa, nam tàm pater, quàm patruus post mortem filiorum, ac nepotum respectiuè ab eis institutorum ad suas successiones vocarunt

11 carunt solos filios eorũ, † masculos legitimos, ac naturales, & de legitimo matrimonio natos, & procreatos in quibus Congregatio non compræhenditur, *Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 7. num. 20. vers. verum ego.* Maximè quando vt hic dispositum
12 fuit † vt bona remaneant in suis hæredibus, & eorum descendentibus, & proximioribus agnatis in infinitum, *Dec. cons. 259. nu. 2. quem sequitur Couar. var. resolut. l. 1. cap. 9. num. 11. & tenuit Paris. cons. 22. num. 9. vol. 3. Mantic. vbi sup. eodem tit. nu.*
13 *21.* Et propterea † cessat transmissio, ne fideicommissum extendatur vltra personas nominatas, *Curt. iun. cons. 69. in fin. Gozzad. cons. 29. num. 15. Cocc. iun. cons. 14. nu. 8. lib. 4. Seraph. decis. 883. num. 2. & seqq. & 1479. num. 9.* Sed patruus vlterius procedendo voluit, vt si illi Religionem ingrederentur, & in ea professionem emitterent omni eius hæreditate, & vsufructu illius eo ipso priuati exesterent, & cum
14 † testator possit rebus suis, quam velit legem imponere, *l. 1. C. de Sac. Eccles. l. quotios de donat, quæ sub modo §. disponat in auth. de nupt. Auth. excipitur C. de bon. quæ liber.* Id propterea facere voluit, & contra
15 testatoris voluntatem † bona Congregationi a-plicari non debent, *Castren. in auth. nisi rogatum, num. 3. & ibi Bald. num. 9. C. ad Trebell. Dec. in cap. in præsentia nu. 229. circa med. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 7. num. 18. & 19.* Nec fauor Religionis
16 † debet impedire manifestam testatoris voluntatem, quæ omnibus modis debet seruari, *cap. vltima voluntas 13. quæst. 2.*
17 Quare cum † exceptio fideicommissi obscuri non valeat impedire detractionem legitimæ, & immissionem pro ea competentem, *Dec. cons. 424. num. 10. & 11. cum seqq. & 467. num. 12. Rota decis. 520. num. 1. & 6. par. 1. diuers. & alibi sæpius subsequatur.*

Vtraque parte informante fuit resolutum, vt supra.

* *Videlicet sub diebus 3. Decembris 1627. coram bo. mem. Reuerendiss. Pirouano, & 15. Decembris 1628. & 4. Aprilis 1529. coram eodem R. P. D. Ghisilerio, sunt decisiones supra 116. 223. & 267.*

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Officij.

Die Veneris 22. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

De alieno facto quis non tenetur, si tantum, proprium promittat. Veritati per instrumenti verba non præiudicatur.

SVMMARIVM.

1 *Factum proprium promittens, de alieno non tenetur.*
2 *Instrumenti assertio non præiudicat veritati.*
3 *Dolus scienti non infertur.*
4 *Verbum, pertinet, latè interpretatur.*
5 *Meum aliquid dicitur, quia vtilitas mea ibi consistit.*
6 *Res vendita non comprehenditur sub obligatione bonorum ratione prætij non soluti, contrarium num. 7.*
8 *Emens scienter rem alienam non potest agere de euictione.*

DECISIO CCCVII.

Domini censuerunt, sententiam Rotalem Butii absolutoriam esse confirmandam, quia de illius validitate non dubitatur, & iustitia probatur ex duabus decisionibus die 30. Ianuarij 1628. & 29. Ianuarij proximè præteriti coram R. P. D. meo Pirouano emanatis, in quibus resolutum fuit, venditionem tertiæ partis vnius medietatis officij Notariatus Curiæ Capitolinæ fuisse bona fide perfectam cum traditione rei, necnon solutione prætij, ac possessione per multos annos continuata.

Cum enim ex instrumento vnditionis, & alijs in dictis decisionibus adductis, & ponderatis constet, Butium in actu dictæ venditionis, se gessisse vti procuratorem irreuocabilem Erasti ad resignandum dictam partem officij, necnon ipsum vendidisse Adamo iura talia, qualia tunc habebat sibique pro residuo sui crediti reseruasse anterioritatem, & potioritatem cum promissione de euictione pro dato, & facto suo tantum, vtique ex præmissis dictus emptor sciuit, ac intellexit, Erastum tunc huiusmodi venditioni præsentem, & consentientem, ac successiuè conducentem partem officij venditam, esse Dominum, non
1 verò Butium, † qui cum alieno nomine contraxerit, & de facto suo tantum teneri voluerit ad restitutionem pretij in casu de quo agitur, non tenetur ad *not. per Iacob. de Arena in l. ei qui seruo, & ibi glos. C. quod cum eo, qui in alien.* quem sequitur

Bart.

Bart. in l. procurator qui pro euictione nu. 2. *ff. de procurat. & in l.* 1. *C. creditor. euict. pign. non deb. Iac. de S Georgio in l. falsus procurator num.* 14. *C. de furt. Ias. in l. Ciuitas nu.* 16. *ff. si cert. pet. Paris. cons.* 78. *num.* 4. *vol.* 1. *Surd. cons.* 141. *num.* 20. *lib.* 1. *plenè Boer. decis.* 80. *per tot.*

Non obstat, quod idem Butius in instrumento dictæ venditionis asseruit, ad se medietatem officij spectare, & pertinere, vnde cum Adamus contrahendo sequutus
2 fuerit illius fidem, infertur dolum † dedisse causam contractui, quia postquam fuit probatum penes Erastum extitisse dominium, idque ipsum emptorem sciuisse, huic veritati non præiudicat assertio instrumenti, *l. quidam, & ibi Bald. & Bartol. ff. de probat Rota decis.* 176. *par.* 1 *recent.* ne-
3 que scienti potuit inferri dolus, vt dicit *Bart. in l. sicut num.* 1. *C. de procurat. per text. in l. si fundum C. de euict. & in l. cum donationis C. de transact. Ias. in dicta l. Ciuitas num.* 16. *circa med. ff. si cert. pet.* & in omnem casum venditio sustinetur ex vera causa, quæ non solum congruit dominio hypothecæ ex deductis in prioribus decisionibus, sed etiam propter latam signifi-
4 cationem illius † verbi pertinet, conuenit cuicumque iuri ex mandato procuræ irreuocabilis resultanti, seu aliàs afferenti aliquam vtilitatem, vt inquit. *Bart. in l si quis ex Argentarijs §. ex hoc edicto ff. de eden.* etiam possibilem secundum *text. in l. verbum illud* 181. *in fin. & ibi Alciat. ff. de verb. signif. Brisson. lib.* 14. *eod. tit. in verb. pertinere circa fin. Bertach. & Alberic. & Spiegel. in dictionarijs in d. verbo pertinere*, quam significationem corroborat, *tex. in l. prætor*
5 *ff. de eden.* vbi dicitur *aliquid † dici meum, quia vtilitas mea ibi consistit.*

Neque potest controuerti cessio iurium, quam Moschenius fecit ad fauorem Butij, à quo medietatem pretij per Catuccium ipsi debitam receperat ex eo, quod res ven-
6 dita † non comprehendatur, sub obligatione bonorum ratione pretij non soluti. *iux. cons. Bero* 46. *num.* 2. *lib.* 1. quia verius est, quod quælibet conuentio super hypotheca rei venditæ ratione pretij non soluti suf-
7 ficiat ad hoc, † vt res vendita comprehendatur, sub obligatione bonorum, quam opinionem ex *Vberto de Bobio, & Alberic. in l. licet C. qui pot. in pig. hab. probat Neguſ. de pignor.* 5. *par. memb.* 2. *num.* 18. & sequuta fuit *Rota in Romana Pecuniaria* 4. *Maij* 1578. *coram bo. mem. Orano*, quæ cit *decis.* 253. relata per *Statil. Pacif. post tractat. de Saluian. interdict.*

Demum obstare non videtur obiectum, quod euictio prouenerit ex facto Butij, dum resignando decretum ad fauorem Erasti, dedit ei licentiam alienandi officium, prout postea fuit alienatum, ac venditum Felici Ruspolæ ad effectum satisfaciendi creditoribus, qui in huiusmodi venditionis instrumento nominati fuerunt, & signanter expressa summa scutorum mille Adamo debita. Quia dictus Adamus creditor, non obstante tali venditione, successiuè ab Erasto, cui tertiam medietatis officij partem antea elocauerat, fructus locationis pacificè semper exegit, nullumque durante decennio euictionis periculum sensit, quod vbicunque post dicti temporis tractum euenit, cedere debet damno, eiusdem Adami, qui dum in actu emptionis sciuit Erastum fuisse Dominum absolutum officij, scire quoque potuit, eidem Erasto fuisse traditam facultatem illud alienandi, vnde alienatio, & venditio officij prouenit ex natura dominij non autem ex resignatione decreti præcedente contractum ipsius Adami cum Butio Erasti procuratore,
8 quem propterea † neque de euictione, neque ad pretij restitutionem teneri fuit conclusum *l. si fratres vestri, C. com. vtriusque iudic. l. si fundum sciens C. de euict. & l. si à matre C. de iur. dot.*

Et ita decisum fuit, vtraque parte informante.

* *Sunt supra decisiones* 104. *&* 244.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Casalis Turris Vergatæ.

Die Veneris 22. *Iunij* 1629.

ARGVMENTVM.

Saluianum interdictum vt habeat locum, quæ requirantur, & contra quem intentari possit, & contra non. Donatione facta duobus diuersis temporibus, quis in ea præferatur. In donatione quando arguatur simulatio, & quando cesset.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum interdictum fundatur super credito, & hypoteca.*

Saluianum interdictum requirit possessionem debitoris, & possessionem eius, contra quem diri-

dirigitur interdictum nu. 1.

2 *Immissio vigore Saluiani quando denegari non possit, & num. 3.*

4 *Saluianum interdictum intentari non potest contra possessores cum titulo.*

Saluianum interdictum non intentatur contra pari titulo possidentes, sed tunc est ordinariè agendum, nu. 4.

5 *Testamenta duo quando concurrant, tunc cessat remedium l. fin C. de edict. diu. Adr. toll.*

6 *Saluianum dirigitur contra quemcumque possessorem possidentem bona debitoris ab ipsomet hypotecata, etiam si sint singulares possessores, & titulo possidentes, & nu. 7.*

8 *Donatarius possessor, & titulatus debet præferri secundo donatario possessione carenti, etiam quod illi de facto tradita reperiatur actualis possessio.*

9 *Donatio si fuerit facta absenti ex clausula constituti, ante ratificationem, re integra, non transfertur possessio.*

10 *Donationis ratificatio an requiratur quando præcedit stipulatio Notarij pro absente.*

11 *Persona patris non est distincta à persona filij.*

12 *Per possessione per constitutum translata in donatarium, an ista translatio operetur, quando sumus in donatione simulata.*

13 *Donationis simulatio potissimum probatur, quando donator permansit in possessione post donationem.*

14 *Constitutum, si accedat ad contractum simulatum, assumit eandem qualitatem.*

15 *Simulationis exceptio non admittitur in iudicio possessorio, sed ad petitorium reijcitur.*

16 *Simulatio non probatur, si non docetur de causa simulandi.*

17 *Fraus non arguitur, si non adsint probabiles causæ.*

18 *Simulatio reddit contractum ipso iure nullum.*

19 *Causa, quando non subsistit, superfluum est, & inane quærere de releuantia præsumptionum.*

20 *Donatarius priuatur donatione si non adimplet contenta in instrumento donationis.*

21 *Dictiones, donec, & quousque denotant tempus limitatum.*

22 *Impeditus aliquid facere, est excusandus.*

DECISIO CCCVIII.

CEnsuerunt Domini, Dom. Gregorio Nato Cameræ Apost. Auditori donatario dandam esse immissionem; nisi obstet præscriptio, de qua in separata disputatione erit videndum.

Egit namque ex remedio vtilis Saluiani vigore instrumenti donationis sibi factæ de anno 1584. per Vincentium Coscerum cum clausula constituti, & hypoteca, de cuius validitate, & subsistentia cũ non possit controuerti, dum continet omnia requisita Statuti Vrbis c. 150. l. 1. per actumque publicum fuerit insinuata; inde infertur
1 probari creditum, † & hypethecam, super quibus fundatur huiusmodi interdictum, *l. 1. C. de præcar. & Saluian. interd. Aret. in §. Seruiana. num. 9. instit. de actiuon. Gabr. cons. 46. num. 21. lib 1. Menoch. de adipisc. rem. 3. num. 160. Surd. dec. 140. num. 4.* & ex secundo instrumento donationis factæ per eundem Vincentium DD. de Cinquinis iunctis articulis medio iuramento ab eisdem in hac causa datis, iustificari possessionem bonorum, de quibus agitur, fuisse penes Vincentium de tempore donationis, & nunc esse penes eosdem, quæ sunt substantialia, & extrema huius iudicij *Rot. dec. 294. num. 3. & 307. num. 4. par. 1. rec. & dec. 491. num. 6. coram Papa Greg. XV.* quibus
2 † concurrentibus immissio ex eodem interdicto non solet denegari, *l. 1. cum glos. C. de Præcar. & Salu. interd. Neguʃ. de pignor. par. 8. membr. 3. num. 19. Puteus dec. 201. num. 2. lib. 1. in nou. & dicta decis. 307. nu. 4. par. 1. recen.* etiam quod † agatur de
3 conseguenda re proprit donata vt hic, vel legata *vt in Romana de Mazzattostis coram Illustris. Card. Verospio 23. Iunij 1617. & in Mediolanen. legati 6. Februarij anni præsentis 1629. coram D. meo Durano.*

Neque obstat quod remedium vtilis Saluiani intentari non possit contra Cinquinos possessores cum titulo secundæ donationis ab eodem Vincentio habitæ, quasi sint legitimi contradictores, & cum pari titulo;
4 itaut contra eos agendum † sit ordinariè super prælatione, & dominio rerum donatarum per *l. quoties C. de rei vend. Gabr. de empt. & vend. conclus. 2. & cons. 141. num. 8.*
5 *lib. 1.* & eodem modo, quando † concurrunt duo testamenta, tunc cesset remedium *l. finalis, C. de edict. diu. Andr. Peregr. de fideic. art. 48. nu. 23. Seraph. dec. 253.*

6 Quia Saluianum † dirigitur contra quemcumque possidentem bona debitoris ab ipsomet hypothecata, etiam si sint singulares possessores, & titulo possidentes *Alex. cons. 185. nu. 4. lib. 6. Gabr. cons. 46. nu. 2. lib. 1. Neguʃ. de Pignor. in 3. memb. 8. par. nu. 19. Se-*

19. *Seraph. dec. 935. nu. 3.* & ideo cum Vincentius in prima donatione se obligauerit cum hyptheca omnium bonorum illam perpetuò gratam, & ratam habere, ac non reuocare, & nihilominus deuenit ad secundam donationem cum Cinquinis ratione istius contrauentionis, nata est actio primo donatario contra secundos, & contra omnia bona douatoris, & sic contra Casale, de quo agitur pro consequendo inte-
7 resse, pro † quo exinde intrat remedium possessorium fundatum in hypotheca, & vinculo bonorum secundo loco donatorum *Menoch. cons. 1153. num. 65. Oldrad. cons. 114. num. 4. Gabr. de empt. & vendit. concl. 2. num. 20. Rota in d. Romana de Mazzattostis 23. Iunij 1617. coram Illustrissimo Card. Verospio*; prætereà nec etiam termini *l. quoties* videntur deseruire Cinquinis; quia si donator in prima donatione per clausulam constituti transtulit possessionem in donatarium per *l. quod meo, ff. de acquir. possess.*
8 secundum eosdem † terminos ille tanquam possessor, & titulatus debet præferri secundo donatario possessione carenti, etiam quod illi de facto tradita reperiatur actualis possessio. *Gabr.* post infinitos ab eo relatos *d. concl. 2. in secunda limit. num. 18. de empt. & vend.* nec de effectu possessionis translatæ poterit dubitari ex eo, quod ista
9 prima † donatio facta fuerit absenti, in quem ex clausula constituti ante ratificationem re integra non transfertur possessio. *Alex. in l. quod meo num. 4. ff. de acquir. possess.* cum alijs allegatis, quæ tamen integra dici non potest in præsenti facta secunda donatione huiusmodi actum præcedente: quia
10 quicquid sit, an requiratur † ratificatio, quando præcedit stipulatio Notarij pro absente, in qua opinione Rota semper tenuit negatiuam, vt in *decis. 683. par. 1. diuers. & coram Cardin. Seraph. 801. num. 4. in Romana Donationis 21. Aprilis 1614. coram bo. me. Vbaldo*, & nouissimè in *Romana donationis de Vallatis 30. Aprilis præteriti coram D. meo Merlino*, nos versamur extra hos terminos, quia sumus in donatione, in qua pro filio infanti quamuis absenti pater præsens sti-
11 pulatus est, cuius † persona non est diuersa à persona filij, *l. vlt. C. de impub. & alijs substit. Tiraq. in l. si vnquam in præfat. num. 15. C. de reuoc. donat.* vt propterea ex sola patris præsentia, & stipulatione fuerit filio infanti perfectè quæsita donatio, similiter neque erit insistendum, quod hæc eadem possessio per constitutum translata emana-
12 uerit in donatione simulata, in † qua hæc ficta legis translatio non operatur. *Tiraq. de const. possess. limit. 8. & 9.* quia prius est firmandum constare de ista simulatione, & exinde inferre ad carentiam possessionis.

Non obstat igitur, quod hæc prima donatio fuerit simulata, & probetur principa-
13 liter ex eo, quod donator † post donationem permansit in possessione Casalis per 30. annos, quæ per scribentes dicitur potissima, & sufficiens coniectura ad hanc probationem *Menoch. latissimè præsumpt. 124. lib. 3. num. 30. Honded. cons. 46. num. 14. lib. 1. Mantic. de contr. lib. 13. tit. 36. num. 1.* etiam
14 concurrente † constituto vti accessorio ad contractum inualidum assumente eandem qualitatem, *Rota decis. 237. num. 9. impressa post secundum vol. cons. Farinac. Honded. cons. 46. num. 3. lib. 1.*

Qia primò respondetur, quod hæc simulationis exceptio non admittitur in iudi-
15 cio † possessorio, sed ad petitorium est reijcienda. *Paris. cons. 54. num. 18. lib. 1. Rot. decis. 307. num. 14. par. 1. 677. num. 2. par. 2. recent.*

Secundò si adhuc in hoc iudicio esset examinanda, illa non probatur, non pro-
16 bata † causa simulandi, quæ hic deficit, *Bart. cons. 65. num. 4. lib. 1. Menoch. præsumpt. 122. num. 2. lib. 3. Becc. cons. 52. num. 1. Alba cons. 9. nu. 1.* qui latissimè comprobant hanc conclusionem.

Nec pro sufficienti causa potest adduci intentio directa ad fraudandos creditores ipsiusmet Vincentij donatoris: quia anterioribus in tempore non fit fraus, quo verò ad posteriores, incertum erat, cum quibus posset contrahere, vel deberet, ideò non probata necessitate illis satisfacieni pro de-
17 bitis nondum contractis, † non datur causa probabilis ad arguendam fraudem, quam probabilitatē in ipsa causa simulandi mulponderant *Decian. cons. 37. num. 34. lib. 2. Card. Mant. de contr. lib. 13. tit. 28. & Rot. in Romana donationis 27. Aprilis 1592. coram bo. me. Penia*, & in omnem causa fraudandi creditores non pertinet ad simulationem contractus: quia ea non obstante remanet semper idem contractus: quamuis creditoribus non noceat, & possint illum reuoca-
18 re, simulatio † autem reddit contractum ipso iure nullum: quia semper est de mente contrahentium, vt nihil agatur, ita distinguit *Bart. in l. post contractum num. 4. ff. de donat. Salicet. in l. si donationis C. de contrah. empt. Alber. in l. nuda ff. eo. tit. Honded. cons. 46. num. 10. lib. 1. Card. Mant. de contr.*
19 *eod. lib. 13. tit. 35. num. 4.* Causa † autem

non subsistente, superfluum est, & inane quærere de releuantia præsumptionem ad hunc effectum per Cinquinos deductarum.

Demum non obstat, quod primo donatario nulla competat actio agendi contra
20 secundos, cum non impleuerit † contenta in ipso donationis instrumento nempè in deferendo arma, & nomen de Consceris iniunctum ab ipso donatore, *l. Iulianus. §. offerri ff. de act. empt. Becc. cons. 45. num. 6.*

Quia huiusmodi onus deferendi arma, & cognomen non fuit simpliciter ab ipso donatore iniunctum: sed donec, & quousque Casale prædictum liberè possederit, & sic limitatæ ad tempus liberæ possessionis,
21 prout inferunt illæ dictiones † donec, & quousque. *Surd. cons. 186. num. 15. Rot. decis. 162. nu. 3. par. 2. recent.* cum igitur primus donatarius, nedum liberè possideat Casale donatum, sed culpa ipsiusmet Vincentij donatoris, qui illud secundo loco donauit Cinquinis, possidere liberè non possit, exinde obligatio oneris, vel non est nata propter conditionem, vel est ex-
22 cusandus † primus donatarius, si facto donatoris fuit impeditus, *Bald. in l. diffamari num. 5. in fine C. de ingen. manum. Rota decis. 341. num. 2. PP. Greg. XV.*

Et ita, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Maceratеñ Legitimæ:

Die Veneris 22. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Filius ob non confectionem inuentarij non amittit legitimam, & vide circa hanc materiam nonnullos casus.

SVMMARIVM.

1 *Filij legitimam non amittunt ob non ob confectionem inuentarij.*

2 *Filius, si non confecerit inuentarium, & non constet de bonis liberis, tunc si velit detrahere legitimam ex bonis fideicommisso soppositis, præsumitur existentia aliorum bonorum, & quod illa subtraxerit, & vide num. 4. 9. 23. & 24.*

3 *Filius, qui non confecit inuentarium, quando præsumatur sibi satisfecisse de sua legitima.*

5 *Text. in l. fideicommissa §. si quis ff. de leg. 3. declaratur, & num. 7.*

6 *Fideicommissum est, si quis ita scripserit sufficiat tibi vinea, vel fundus, &c.*

8 *Verba prolata ad alium effectum non disponunt.*

10 *Testator non debet decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus.*

11 *Fideicommissum rei certæ numquam trahitur ad vniuersum.*

12 *Text. in l. iut nostrum ff. de regul. iur. non procedit; quando hæreditas iam est adita.*

13 *Appellatione iurium, mobilium, & actionum, non veniunt stabilia, cum constituant tertiam speciem distinctam ab illis.*

14 *Fidei commissum rei certæ quando extendatur ad totam hæreditatem.*

15 *Hæredi, qui non confecit inuentarium, ad quid probandum penitus denegetur audientia.*

16 *Legatum rei fideicommisso subiectæ ad fauorem hæredes, quo casu valeat.*

17 *Cum hærede, qui non confecit inuentarium, si testator non iusserit illud confici, mitius agitur, quàm cum eo, qui illud non confecerit, stante præcepto testatoris.*

18 *Probatio illa non est admittenda, quæ nihil releuat.*

19 *Filio non conficienti inuentarium debetur legitima in corporibus hæreditarijs, & potest à legatarijs, seu fideicommissarijs aliqua corpora hæreditaria petere pro sua legitima.*

20 *Filius qui non confecit inuentarium, aut ex sua legitima, aut de suo, si legitima non sufficiat, tenetur integra legata, & fideicommissa refundere.*

21 *Filio non conficienti inuentarium non est soluenda legitima à legatarijs, aut fideicommissariis, nisi prius refundat integra legata, & fideicummissa, amplia num. 22.*

DECISIO CCCIX.

POSTQVAM fuit resolutum per plures decisiones Dominis de Pellicanis prætendentibus legitimam ex persona Philippi in bonis Matthei eius patris obstare ommissionem confectionis inuentarij, & sic hæredes Francisci Vici reos conuentos esse absoluendos, prout in duas sententias Rotales conformes fuerunt absoluti, Pellicani præfati, ex quo vnum ex motiuis decisionum fuit, Mattheum omnia sua bona fideicommisso supposuisse, hoc controuertere cæperunt, prætendentes non fecisse fideicommissum vniuersale, sed extare bona libera fideicommisso non supposita, illaque omnia aut fuisse per testatorem expressè designa-

designata filijs pro legitima, aut ex eis ante omnia legitimam esse detrahendam, & reliquum solum, quod superest ex dictis bonis fideicommisso non suppositis, legitima detracta, esse inter filios hæredes pro rata diuidendum non obstante ommissione
1 inuentarij † per quam filij legitimam non ammittunt, *Iuxt. glos. in auth. de hær. & falc. §. si vero non fecerit, Oldr. cons.242. tota præsens num.9. latè Osasch. decis.144.& Surd. decis.316.num.4.* Cum autem die 30. Martij præteriti fuerit ad dictum effectum dubitatum in Rota, an extent alia bona libera, & negatiuè resolutum, vt in decisione dicta die facta *coram me* ad hoc probandum fuerint dati articuli, super quibus sæpiùs habita disputatione, hodie eos non esse ad probandum admittendos, maior pars Dominorum resoluit, & quia ius stat in releuantia, & informantes se inuoluebant, Domini quatuor casus distinxerunt non enim alii præter eos in subiecta materia considerari possunt, ex quorum dilucidatione dictos articulos esse penitus irreleuantes necessariò concludi videtur,& consequenter in omnem casum DD. de Vicis esse absoluendos, prout in supradictis sententijs Rotalibus.

Primus casus est quando versamur in ter-
2 minis, quod filius † non fecit inuentarium cum tamen non constet de bonis liberis, vult legitimam detrahere ex legatis, seu bonis fideicommisso suppositis, & tunc certa est conclusio, quod ex ommissione inuentarij præsumitur existentia aliorum bonorum, & quod filius ea subtraxit, & sic
3 intrat † præsumptio satisfactionis *§. Sancimus in auth. de hær. & falc. Natt. cons.199. nu.8. Surd. vbi supra, Peregr.Couar.Seraph. & alij congesti in decisionibus in hac causa factis 14. Maij 1627.* & *28.Februarij 1628. * coram Domino meo Vbaldo*, & in hoc casu clarum est articulos ad probandum extare alia bona, non esse admittendos, quia probatum esset contra petentem, & ad rei fauorem *Natt. & alij ibidem*, & in hoc nulla est difficultas.

Secundus casus est quando filius conten-
4 dit † (prout hic Pellicani) vltra bona legata,aut fideicommisso siue particulari, siue vniuersali supposita testatorem reliquisse alia bona, quæ pro legitima assignauit siue in specie,idest talia bona suffecit fideicommissum vniuersale, siue in genere, idest alia bona simpliciter, si solum fecit legata, & fideicommissa particularia, & vult probare illa bona pro legitima assignata extare, & constito de assignatione, probatio esset releuans, vnde in hoc casu releuantia articulorum pendet ab eo, an ex testamento Matthei probetur dicta assignatio. Verba testamenti, ex quibus comprobari contenditur, hæc sunt, *Cum adhuc vltra prædicta supersint multa alia bona in hæreditate mea, & alia infra ponam sub eisdem conditionibus, quæ transcendunt legitimam filiorum meorum, & vlterius ibi volo, vt infra annum faciant conficere inuentarium de omnibus bonis meis stabilibus particulariter, & de mobilibus pecunijs, & mercantijs per extimationem, quod inuentarium volo omninò confici ad effectum, vt ex confessione dictorum filiorum, & hæredum meorum appareat alia bona sufficere ad legitimam*, ex quibus testamenti verbis
5 videtur constare dispositio, *text. † in l. fideicommissa §. si quis ita scripserit, ff. de legat. 3.* vbi sic Iurisconsultus, si quis ita scripse-
6 rit, *sufficiat tibi vinea*, † *vel fundus* fideicommissum est, quoniam, & illud fideicommissum esse arbitramur, *contentus esto illa re*.

Sed profectò prætensam assignationem legitimæ per dicta verba non fuisse factam tam ex facti serie, quàm ratione conuincitur. In primis ex facti serie, quia imò verba testamenti sunt calara, quod Testator noluit pro legitima relinquere vltra debitum de iure iuxta patrimonij vires, non enim dixit, alia bona sufficiunt pro legitima vt in dicto §. sed extare alia bona, quæ transcendunt legitimam, ergo claris verbis dixit, quod vltra legitimam supereant alia bona, necnon ex quo etiam volut, vt in inuentario describerentur mobilia, & postea subdit, hoc ideo velle, vt ex confessione filiorum appareat alia bona sufficere pro legitima, vnde cum postea omnia bona mobilia fideicommisso supponat sicut quoad ea non intrat in casu nostro disposi-
7 tio textus † in *dicto §. si quis*, vt ad oculum patet, pariter neque quoad alia, quæ describere iussit. Ratione verò, quia in dicto §. si quis verba Testatoris erant dispositiua,& principaliter probata ad fauorem eius, in quem fuerunt directa, videlicet ad finem vt haberet,quod aliàs habiturus non esset, non enim possunt aliud importare, quæ ideo disponunt, vt latè *Bart. in l. ex hac scriptura, ff. de donat. & in dict. §. si quis ita*, in casu autem nostro dicta testamenti verba fuerunt prolata propter aliud, idest non vt filij legitimam haberent, quam aliàs in omnem casum habituri erant, sed ad effe-
8 ctum † vt illa non deduceretur ex bonis fidei-

deicommisso subiectis, & sic non disponunt ex *reg. text. in l. ex his verbis, & bene ibi Bald. C. de testam. mil. Bart. vbi sup. Mantic. de coniect. vlt. volunt lib. 3. tit. 12. num. 2. & lib. 8. tit. num. 7. in fin. & Surd. decis. 250. num. 8. cum seq.*

9 *Tertius casus est* quando filius † non contendit bona aliqua fideicommisso non subiecta esse sibi particulariter pro legitima assignata, vt in præcedenti casu, nec legitimam petit ex legatis, & bonis fideicommissi, vt in primo casu, sed dicit vltra legata, & bona fideicommisso subiecta adesse alia bona, ex quibus legitima deduci debet, & consequenter supponit testatorem non fecisse fideicommissum vniuersale, prout in præsenti casu Pellicani prætendunt, ex quo testator post duo particularia fideicommissa instituit hæredes filios suos in bonis, mobilibus, iuribus, & actionibus, & eos ad inuicem substituit nulla facta mentione stabilium, & sic de stabilibus contentis in articulis, quæ vltra contenta in prædictis duobus particularibus fideicommissis prætenduntur extitisse in hæreditate, quo casu licet in institutione hæredis veniant etiam dicta stabilia, & genera-
10 liter omnia, & quæcunque bona † ne testator decedat pro parte testatus, & pro parte intestatus ad *l. ius nostrum, ff. de reg. iuris*, non tamen illa venire dicebant in substitutione fideicommissaria, & regula, quod fideicommissum rei certè nunquam
11 trahitur ad vniuersum † quia dicta ratio,
12 *l. ius nostrum* cessat dum † iam hæreditas fuit addita, *l. cogi. §. generaliter, ff. ad trebel. Bald. cons. 296. num. 1. lib. 4. & Cagnol. in d. l. ius nostrum*, appellatione autem mobi-
13 lium, † iurium, & actionum non veniunt stabilia, quæ constituunt tertiam speciem distinctam à mobilibus, iuribus, & actionibus, *l. quam Tuberonis, §. vlt. ff. de pecul. latè Tiraq. in tract. de vtroque retract. §. 1. glos. 7. pag. 73. num. 9. Rebuff. in l. meorum 91. ff. de verb. signif. Pinell. in prim. par. rub. C. de bon. mat. n. 24. cum seqq.* vnde ad probandum alia stabilia etitisse videntur dicti articuli releuantes.

Sed etiam in hoc casu irreleuantia est clara, quia vltra quod in præsenti substitutio fideicommissaria non fuit facta per verba merè obliqua, vt in dicto *§. generaliter*, sed per verbum commune *substituo*, quo ca-
14 su videtur fideicommissum † rei certæ extendi ad vniuersam hæreditatem, quæ institutio obuenit per ius accrescendi, aut non decrescendi, vt expressè firmat; *Bart. in d. l. cogi §. sed & similes, Peregr. vbi supra num. 36.* quicquid de dicto iuris articulo hoc vnum certum est, non facto, aut non exhibito inuentario esse nihilominus
15 † Pellicanis penitus audientiam denegandam, vt in fortioribus terminis resolut. *Rot. in Rom. restitut. hæred. de Naris 17. Nouemb. 1627. coram me*, vbi hæredi, dum exhibuit inuentarium fuit denegata audientia super petitione prædij, alij per testatorem legati, quod ad se hæres ex antiquo fideicommisso spectare dicebat, ea nimirum ratione, quia non constito de inuentario præsumitur in hæreditate adesse totidem, & plus
16 quod valor prædij, quo casu † valet legatum rei fideicommisso subiectæ ad fauorem hæredis *l. vnum ex familia, §. sed si fundum, ff. de leg. 2.* cum autem hæres in casu dictæ decisionis agnouerit resolutionem Rotalem fuisse iuridicam, exhibuit inuentarium, & pendet nunc disputatio, an illud suffragetur, quia excipit legatarius de non legitima confectione, ergo multo magis in casu nostro audientia denegari debet, tum quia nullum penitus inuentarium exhibetur, tum etiam quia in casu dictæ de-
17 cisionis testator non iussit † inuentarium confici, quo casu mitius cum hærede proceditur, quam in casu nostro, in quo cum testator illud fieri præcisè mandauerit, non conficiens dicitur contumacia, & dolo, vt in puncto, *Soccin. cons. 192. num. 5. Rimin. cons. 95. num. 46.* & benè *Molin. de Hispan. primog. lib. 1. cap. 28. num. 10. & Georg. Scabed. decis. 136. n. 3. vol. 1.* & tandem cessat difficultas, quia fuit iam per plures decisiones, quæ amplius non controuertuntur, resolutum Pellicanis obstare exceptionem non confectionis inuentarij ad effectum, de quo agitur, si ergo exceptio inuentarij obstat, nihil est cur articuli prædicti sint ad
18 probandum admittendi, quia † probati nihil releuarent, & alia exceptio non confectionis inuentarij non obstaret, & resolutiones præfatæ essent superfluæ quinimò virtualiter per necessariam consequentiam reuocarentur.

Præterea quamuis filio non conficienti
19 † inuentarium iuxta opinionem supradictam debeatur legitima in corporibus hæreditarijs, & possit à legatarijs, seu fideicommissarijs aliqua corpora hæreditaria petere pro sua legitima, omnes tamen DD. conueniunt, vt ex eadem legitima, aut de
20 suo si legitima † non sufficit tenentur integra legata, & fideicommissa refundere, *Bart. in auth. cum Testator num. 11. vers. Quæro*

Quæro vtrum, C. *ad l. falcid.* vbi reprehendit, *Iacob. Beluis. contrarium tenentem*, *Podric. Suar. in l. quoniam in prioribus in 3. ampliat. in fin. C. de inoff. testam. Phanut. de inuent. par. 7. num. 13. & seq.* & plures alij quos cumulat, & sequitur, *Surd. d. decis. 316. num. 16.* & sic ad euitandum circui-
21 tam † legitima non est ei soluenda, nisi prius refundat integra legata, & fideicommissa, vt puncto, *Surd. vbi prox. num. 13.* ergo cum in casu nostro in omnem casum mobilia, iura, & actiones sint fideicommisso supposita ad fauorem Francisci, & ex non confectione inuentarij iuxta supradictas Rotales resolutiones in hac causa factas præsumptio sit, quod excedunt legitimam quantacunque illa sit dicti articuli non releuant, quia ex legitima, aut aliàs de suo tenerentur Pellicani, mobilia, iura, & actiones refundere, quæ vt dictum est iuris præsumptione excedunt legitimam, quæ omnia tanto magis videntur admittenda
22 ex quo † non opponitur de non confectione inuentarii in vim actionis, sed per modum exceptionis.

Quartus, & vltimus casus fuit excitatus per vnum ex Dominis, qui fuerunt pro articulorum admissione, videlicet quod Pel-
23 licani debeant admitti ad probandum † extitisse, aut extare alia bona non ad consequendum legitimam, quia vt dicebat, eam iam fuisse confessi fuerunt *coram Dominis in Rota*, sed ad effectum succedendi in dictis alijs prætensis bonis stabilibus, si quæ sunt vti hæredes simul cum hæredibus Francisci, qui fuit cohæres Philippi, sed profecto, vt dicta maior pars DD. dicebat in casu isto multo minus articuli reuelant, quia non solum in eo procedunt omnes rationes, de quibus in præcedenti casu, sed vlterius alia particularis ratio, quia in casu præcedent hæredes Francisci opponunt de inuentario, vt fideicommissarij bonorum mobilium, iurium, & actionum, dumtaxat, in præsenti autem possunt, etiam de non confectione opponere vti cohæredes cum enim ipsis vt fuit iam resolutum, non obstat dicta exceptio, sed solum Pellicanis iure optimo dicere possunt hæreditatem fuisse opulentissimam, & sic vltra bona, quæ prædictos articulos probari possunt alia, & alia multo preciosiora extitisse, & sibi pro sua portione hæreditaria contingere, nedum bona per testes probanda, sed multo plura, quæ semper præsumuntur ex non fectione inuentarij præsertim ad effectum excipiendi.

Vnde non obstat, quod Antonia hæres Philippi dederit Francisco omnia bona, quæ habuit à Philippo, & quod in hac causa agitur de dictis bonis donatis vti iam effectis de patrimonio Philippi, quia vtraque est inconfesso apud partes, quod in hac causa non agitur nisi de legitima Philippi, aut in dicta donatione non aderat nisi dicta legitima, vt Pellicani dicunt iam habita ex bonis Matthæi, aut prætenditur Philippum aliunde alia bona habuisse; in primo casu procedunt omnia supradicta, secundus au-
24 tem casus † est impertinens, quia non dantur articuli ad probandum, quod in hæreditate Philippi extiterint alia bona, sed solum ea extitisse in hæreditate Matthæi.

Et ita decisum vtraque, &c.

Sunt supra decisiones 67. & 163.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Anconitana Censuum.

Die Veneris 22. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Negatiua, quod aliqua bona non afuerint in hæreditate, ex quo probetur. Hæres cum beneficio legis, & inuentarij conseruatur à lege indemnis à quibuscumque vexationibus.

SVMMARIVM.

1 *Actio in subsidium, quando detur in hæreditate.*

2 *Ex inuentario confecto in forma debita omnium bonorum in hæreditate repertorum probatur negatiua, quod non aderant alia bona.*

3 *Itaut asserenti adesse alia bona, incumbat onus probandi.*

4 *Circa inuentarij solemnitates statur consuetudini.*

5 *Tutores non tenentur reddere rationem, nisi de eis bonis, quæ ad ipsos peruenerunt.*

6 *Hæres pro recuperandis benis an teneatur litigare, & diligentias adhibere.*

7 *Hæres cum beneficio inuentarij, adeo à lege seruatur indemnis, vt à quibuscumque vexationibus etiam nudi facti liberetur.*

8 *Litibus non vexari, & à proprijs negotijs non distrahi, nostra interest.*

9 *Hæres in inuentario non tenetur exigere debita hæreditaria.*

10 *Hæres*

10 *Hæres in inuentario non tenetur describere ea bona, de quibus non extant instrumenta in hæreditate.*

11 *Mobilia spatio longi temporis, præsumuntur consumpta num. 14.*

12 *Tutorum culpa imputari non potest, si non recuperauerint bona, quando minores deuenerunt maiores.*

13 *Testes examinati sine citatione, iuramenta, & partis interrogatorijs, non probant.*

15 *Hæres non tenetur recuperare ea bona, quæ litis expensas in illis liquidandis, vel recuperandis verisimiliter possent importare.*

16 *Possessio probatur ex locationibus effectuatis per exactionem pensionum.*

17 *Emphyteusis non potest dici hæreditaria, si peruenerit ad aliquem, iure proprio, ex pacto, & prouidentia.*

18 *Clausula. Ad habendum, in inuestitura apposita, nihil in præiudicium vocatorum.*

19 *Emphyteusis Ecclesiastica de sui natura non transit ad extraneos.*

20 *Emphyteuta pro expensis factis in emphiteuticare, competit retentio.*

21 *Confessio facta in commissione, qua quis vtitur, præiudicat.*

22 *Creditor non præsumitur, sibi velle præiudicare in suo credito, si posset illud exigere.*

23 *Hæreditas non præsumitur esse soluendo, si quando viuus erat testator, nec minus erat soluendo.*

24 *Test. in l. soluendo. ff. de verb. signif. intellectus.*

25 *Fructus censuum sequuntur naturam eorumdem censuum.*

26 *Fructus sequuntur Dominum.*

27 *In Reali actione res non adiudicatur de nouo, & vti debita, sed declaratur retrospectare, & pertinere.*

DECISIO CCCX.

POSTQVAM in hac causa per binas decisiones, videlicet 26. Nouembris 1616.* & 14. Aprilis 1617. coram bo. me Card. Sacrato firmatum fuit prædium Lūbriani fuisse commune Petro de Leonijs, & Hieronymo Archiepiscopo Theatino eius fratri, & per alias duas decisiones 13. Iunij 1625.* coram bo. me. Buratto, & 27. Ianuarij 1627. coram me, censsus, de quibus agitur quamuis emptos à Petro proprio nomine ex medietate precij d. prædij spectan. ad Hieronymum fuisse in subsi-
1 dium effectos d. Hieronymi † hæreditate, ex quo Petrus decessit non soluendo ex *l. vxor marito, & ibi glos. in verb. accomodari. ff. de dona. inter. Castrens. in l. sed & si lege §. 1. num. 12. vers. item dico in lectur. Aueniomen. ff. de pet. hæred. Menoch. cons. 213. nu. 36. Mantic. de tacit. lib. 2. tit. 27. num. 9. & Cost. de port. rat. q. 188. num. 6. & alijs in dictis decisionibus allegatis,* successiuè Robertus, & alij Hieronymi hæredes institerunt causam expediri, Triumphi verò censuum debitores qui vti creditores Petri ex alijs causis prætendunt compensare eorum creditum cum debito censuum ad excluden. subsidiariam voluerunt tertiò audiri aduersus resolutiones super cōmune prædij factas, & die 28. Iunij 1628. repropositio dubio Domini steterunt in decisis tertia vice firmantes prædium fuisse vt supra commune. Cumque nihil vlterius superesse disputandum videretur, fuit de nouo petita causæ expeditio, sed Triumphi non obstante quod ab initio litis fuerit semper præsuppositum vti clarum, & indubitatum Petrum decessisse non soluendo, negarunt hoc præsuppositum, prætendentes extare alia bona Petri, quæ excludant subsidiariam. Vnde ex solita Dominorum benignitate dedi particulare dubium, An extent alia bona Petri, quæ Triumphis suffragentur, quod tandem post plures propositiones, re mature discussa fuit hodie negatiuè resolutum.

Ratio resolutionis fuit, quia tutores Roberti, & fratrum tunc infantium confecerunt in forma debita inuentaria bonorum
2 repertorum in hæreditate Petri ex † quibus probatur negatiua, quod non aderant alia bona præter ibi descripta *l. fin. §. licentia danda. C. de iur. deliber. Ias. in l. si constante. num. 129. ff. solut. matr. Gabr. de prob. conclus. 7. num. 12. Menoch. cons. 354. num. 24. lib. 4. Couar. var. lib. 2. cap. 6. num. 4. Seraph. decis. 504. num. 6. & Rota decis. 607. num. 1.*
3 *par. 1. recent.* adeout alleganti † alia remansisse, incumbat onus probandi, iuxta *glos. ordin. in l. cum de inge. ff. de probat. Roland. de inuent. num. inuent. par. 4. sect. incip. hæres. cum inuent. num. 2. & seq. Alciat. de præsum. reg. 3. præsumpt. 20. Hercul. de negat. num. 95. & 256. Natt. consil. 238. num. 8. Seraph. d. decis. 504. num. 6. & Rot. in Romana dotis 23. Maij 1614. coram bo. me. Vbaldo.*

Quod autem inuentaria fuerint per tutores in forma debita confecta, non est dubitandum etiam quod creditores non fuerint specialiter citati, quia huiusmodi citatio ex statuto Anconæ collat. 2. nu. 23. non requiritur, sed solum creditores citati per
4 proclama prout fuerunt citati, † & in solemnitatibus inuentarij statur statutis, aut con-

consuetudini locorum, *Ias. in d.l.fi.in princ. num. 5. Phanuc. de inuent. par. 3. num. 80. Aluar. Valas. decis. 52. num. 22. Gratian. discept. forens. 998. num. 19. Rota Ianuen. decis. 35. num. 1.* Vnde cum omnia bona tàm mobilia, quàm stabilia in dictis inuentarijs descripta, aut non peruenerint ad manus prædictorum infantium, seù eorum tutorum, vel fuerunt à creditoribus hæreditarijs occupata, aut aliàs legitimè distracta, vt infrà consequenter ad effectum, de quo agitur, benè probatur, non extare alia bona Petri, ex quibus Robertus, & eius fratres vti Hieronymi hæredes possint recuperare prædictarum pretij medietatem, qui est effectus dubij, & sic cēsus isti empti ex pecunia Hieronymi vti effecti hæreditarij in subsidium possunt vendicari ex supradictis, & latius in supradictis decisionibus coram bo. me. Buratto, & me factis.

Bona verò in inuentarijs descripta, aut nunquam fuisse penes dictos fratres, nec tutores, aut fuisse legitimè distracta constat ex sufficienti illorum dinumeratione, nam in primis mobilia, quæ vt dicitur in secundo inuentario erant penes Lauiniam vxorem Petri, fuerunt deliberata ad instantiam Iustiniani creditoris, vt ex instrumento dato per Leonios Summario 1. iurium num. 4. Illa verò mobilia, quæ vt habetur etiam in eodem inuentario existebant penes Eleonoram Bernabitam, Io. Baptistam de Leonibus, & Vicarium Episcopi Anconitani, vltra quod videntur fuisse modici valoris, fuerunt per eosdem retenta pro diuersis, vt in tertio Summario iurium num. 2. & seq. & tandem pelles vulgò coramina ad ornatum trium stantiarum erant pariter penes tertios, vt narratur in inuen-
5 tarijs, vndè † cum non constet mobilia prædicti vnquam ad Leonios peruenisse, illi cogi non possunt aliam, quàm prædictam de eis reddere rationem, *Bart. cons. 239. lib. 1. & Rota decis. 56. num. 8. post Pic. ad*
6 *Stat. Vrbis*, nec tenebantur † pro illis recuperandis litigare, aut diligentias adhibere, *Ias. in d.l.fin.§. & si præfatam num. 1. primo vers. & pro hoc potes fortius. Paris. cons. 45. n. 26. lib. 2. Monticul. de inuent. c. 10. num. 30.* & ratio est quia hæres cum beneficio inuentarij adeò à lege seruatur indemnis, vt à
7 quibuscumque † vexationibus etiam nudi facti liberetur, *Bald. & Corn. in d.§. & si prædictam Didac. Spin. de testam. gl. 35. nu. 49. Aluar. Valas. d. decis. 52. num. 39. in fin. par. 1.* qui propterea non tenetur litigare
8 cum nostra intersit litibus † non vexari, & à proprijs negocijs non distrahi *l. minoribus. ff. de minor. l. si quis ex signatoribus ff. quemad. testam. aper.* & quod hæres cum
9 inuentario † non teneatur exigere debita hæreditaria *Ias. in d.§. & si præfatam num. 1. vers. quarta vtilitas circa med. Parlador. lib. 2. rer quotid. c. fin. 4. par. §. 1. num. 10.* qui licet dubitet, tamen nullo modo dubitandum esse dicit *Canc. 3. par. var. tit. 2. nu. 139.*
10 & meritò, quia † nec illa in inuentario describere tenetur, nisi de eis in hæreditate extent instrumenta, *Phanuc. d. tract. de inuent. par. 3. nu. 33.* & ex multis firmat *Surd. decis. 222. num. 9.* vt videtur sentire, *Rota decis. 72. num. 8. par. 2. diu.*

Et cessat omnis difficultas, quia cum Leonij tempore, quo inuentaria fuerunt confecta, essent infantes, & spatio tanti temporis vsque ad perfectam eorum æta-
11 tem † dicta mobilia præsumantur consumpta, *Peregr. post alios de fideicom. art. 10. num. 40. Blot. apud Greg. XV. decis. 285. nu.*
12 *3.* culpa vel negligentia † tutorum in non recuperando illis maioribus factis imputari non potest, *l. fin. ff. de admin. tutor. l. 1. & l. etiam. C. si tutor, vel curator. interuen. Paris. d. cons. 45. num. 28.* & in in fortioribus terminis, *Cancer vbi sup. num. 85. & quod pœna tex. in d.l. fin. C. de iur. delib.* non habet locum contra pupillos, *Cancer. vbi sup. num. 88. Surd. d. decis. 222. num. 12.*

Vnde non obstant reuelationes dictæ Lauiniæ, & Io. Baptistæ Caroli tutoris metu excōmunicationis virtute monitorij Ecclesiastici, quod hæreditate Petri remanserunt etiam currus, vestis quædam muliebris, & quædam alia mobilia in inuentarijs non descripta, quia vltra quod eadem Lauinia in sua reuelatione subiungit fuisse vendita pro expensis funerum, & litium hæredita-
13 tis & huiusmodi reuelationes † ex defectu citationis, & legitimi examinis sine iuramento, & interrogatorijs partis non probant ad *text. in cap. 2. de test. l. Si quando C. eod. Bart. in l. vlt. ff. de quæst. & in specie dicit Rota in Arimin. Castrorum 19. Nouem. 1599. coram Card. Lancell. quæ est dec. 138. in impress. post 2. vol. cons. Farin.* intrat etiam eadem responsio nempè quod Leonij non tenentur illa perquirere, aut recuperare, & quod in omnem casum negligentia tutorū eis non debet nocere.

Non obstat etiamsi dicatur quod quamuis dicta mobilia nō sint apud Leonios, quia tamen sunt apud alios, excludi subsidiariam saltim pro rata parte in concursu creditorum, & pro residuo solum subsidiariam

intrare, quia in primis nullo modo probatur extare bona aliqua penes alios quinimò
14 † præsumuntur consumpta, & quando probaretur penes creditores aliquando extitisse, quia tamen sunt intricata, habentur ad effectum, de quo agitur ac si non essent, itaut Leonij nec illa discutere teneantur, *l. vel à debitoribus ff. de relig. & sumpt. funer. & ex doctrin. Bart. Bald. & aliorum in l. facere ff. sol. matr.* & magis ad rem nostram *ex Castr. in l. inter. eos §. creditorum. ff. de fideiuss. Marsil in rub. de fideiuss. num.* 18. & in fortioribus terminis *Rota Ianuen. decis.* 156. *num.* 7. *& in simili Rot. decis.* 472. *num.*2. *par.*1. *diu. & in Romana saluiani* 7. *Aprilis* 1628. *in fin. coram me.* Et accedit quod alioquin nunquam aut raro intraret subsidiaria, quia semper creditores opponerent de creditis seu rebus hæreditarijs penes alios. Quæ tanto magis ad fauorem istorum de Leonijs, qui tunc erant infantes procedere debent, & cessat omnis scrupulus, quia extant alij creditores anteriores in scutis vltra 7000. vt in lista data, cum tamen bona mobilia prædicta penes tertios sic intricata, aut præsumantur consumpta, vt dictum est, aut vix litis expensas in illis liquidandis, & recuperandis faciendas verisimiliter
15 possent importare, quæ † ideo non debent in consideratione haberi, *Boer. decis.* 124. *num.* 16. *Menoch. de arbitr. cas.*72. *nu.* 8. *Vrsil. ad Afflict. decis.* 260. *in fin.*

Quoad bona stabilia prædium illud 40. salmarum etiam Lumbriani nuncupatum vsq; de anno 2593. possidetur per Triumphos, inter quos, & Leonios pendent super eos lis in Rota coram D. meo Vbaldo, domus sita in Castro Camburrani cum melioramentis, quæ Petrus in ea fecisse dicitur etiam per Thriumphos possidetur, vt deponit, vnus testis, & constat ex lo-
16 cationibus effectuatis per exactionem † pensionum, de quibus in d. 4. Summario iurium num. 1. quæ vtique possessionem probant *l. Titia, vbi Bar. & alij ff. de solut. Gabr. tit. de loc. concl.* 4. *num.* 2. *& seq. & Rot. dec.* 555. *num.*1. *p.*1. *rec.*

Prædium S. Apollinaris quod in inuentarijs narratur esse emphyteuticum quoad salmas 24. fuit concessum Petro ad tertiam generationem masculinam, & in eius defectu fœminiam pro se filijs, & nepotibus, nulla facta hæredum mentione. Vn-
17 de dici non potest hæreditarium, & ad Leonios vti hæredes peruenisse, sed iure proprio ex pacto, & prouidentia, *Bart. in l. vt iuris iurandi. § si liberi n.*4. *ff. de oper. libert. Isern. Afflict. & alij in ca.*1. *an agnat. vel fil. Bero cons.* 103. *num.* 4. *&* 8. *lib.* 1. *Couar. var. lib.*2. *cap.* 18. *num.* 20. *Valasc. de iur. emph. quæst.* 44. *vers. si vero emphyteusis, & quæst.* 49. *num.*6. *vers. accedit Rota apud Reuerendiss. D. meum Decanum dec.*32. *num.* 91. *& in Foresempronien. emphyteusis* 5. *Maij* 1627. *coram D. meo Vbaldo.*

Neque obstat clausula ad haben. &c. de qua in inuestitura, quia præterquam quod
18 nunquam † de iure operatur in præiudicium vocatorum, sed solum concedentis, *Rub. cons.* 110. *num.*10. *Menoch.* 545. *lib.* 6. *Crau. in resp. pro gener. num.* 308. In casu nostro versamur in claris, quia limitatur, & restringitur per illa verba immediatè sequentia, ibi *secundum naturam huiusmodi instrumentorum*, & sic secundum naturam emphyteusis Ecclesiasticæ, de qua in inuestitura, *Crauett. vbi supra num.*301. *&* 309. *Osasc. dec.* 164. *num.* 5. *Seraph. decis.* 794.
19 *num.*8. emphyteusis † autem Ecclesiastica de sui natura non transit ad extraneos *§. emphyteusim in auth. de non alien. DD. in l. etiam ff. solut. matr. & in l. quod dicitur ff. de verb. oblig. latè Rolan. cons.* 96. *num.* 4. *lib.* 1. *Hond. cons.* 51. *num.* 14. *lib.* 1. *Menoch. præsumpt.* 48. *num.*10. *& seq. lib.*3. *& Mant. de tac. & ambig. lib.*14. *tit.*19. *nu.*6.

Reliquæ quatuor salmæ d. prædij S. Apollinaris fuerunt in alio instrumento Petro concessæ pro se, & hæredibus, vnde prætendunt Triumphi illas spectare ad Leonios vti eius hæredes. Leonij esse emphyteusis mixtæ, & sic retenta etiam natura emphyteusis Ecclesiæ, sed quid de hoc sit, illæ Triumphis non suffragantur ad effectum euitandi subsidiariam, quia vltra quod in se sunt modici valoris, & quoad Leonios multo minoris redditus, quia quarta pars redditum spectabat ad Ecclesiam, aliæ duæ partes solent assignari colonis, & sola quarta pars pertinet ad emphyteutam, quam solam, & paucis annis Leonij perceperunt. Considerabant Domini Leonios post longam, & dispendiosam litem eas recuperasse
20 à Cappella Burchesia, quibus † propterea pro expensis, & sic ex alia causa competit retentio, *l. vbi pure §. qui in distrahendis ff. ad Trebell. & d. l. fin. §. in computatione, & ibi Ias. num.*3. *C. de iur. delib. Grat. discept.* 117. *num.* 26. & fuit latè dictum in *Romana salarij* 1. *Iulij* 1569. *coram Oradino, & in alia Romana salarij* 4. *Decemb.*1626. *coram me*, & tandem Leonij ex abundanti ad tollend. omnem difficultatem renun-

renunciarunt in actis cuicumque iuri super dictis quatuor salmis sibi quomodolibet competenti.

Tandem quamuis ex supradictis satis in particulari appareat non extare alia bona Petri, quæ Triumphis suffragentur etiam in genere id ipsum ex sequentibus confirmatur. Et primò ex confessione creditorum, de qua in commissione super discussione bonorum hæreditatis Petri directa
21 bo. me. Iusto, quæ confessio, quia † Triumphi dicta commissione vsi fuerunt, vt in 2. Summario iurium num. 4 illis etiam præiudicare videtur, *Soccin. in cap. fin. num. 63. in fin. vers. item quia de libell. oblat. Mascar. de probat. par. 1. conclus. 368. num. 20. & seq. Bellarmin. decis. 595. & in specie Rota in Auellin. vnionis 23. Iuny 1595. coram Gipsio impress. apud Marches. de commiss par. 1. fol. 145.* Secundò ex testibus pro Leonijs examinatis, dum generaliter deponunt omnia Petri bona fuisse per creditores occupata, nihilque ex eis ad eius filios peruenisse. Tertio ex alijs testibus examinatis pro Triumphis, qui sunt etiam Petri creditores, & tamen asserunt nullam eis spem
22 esse consequendi sua credita, † quod vtique non dixissent quinimò eorum iura fuissent prosequuti ad *l. cum de indebito ff. de prabat. Rota decis. 143. num. 9. par. 2. diu.* quartò, quia hæc lis fuit diu agitata, & semper cum præsupposito, vti certo quod
23 hæreditas Petri † non erat soluendo, vnde talis tempore mortis fuisse præsumitur ex text. *in l. sed Iulianus §. proinde vers. ab initio. ff. ad Maced. l. quædam sunt in princ. ff. de reb. dub. & Bald. in l. si certis annis nu. 11. C. de pact.* quinto denique ex facti euidentia quia non obstante quod omnia in inuentarijs descripta fuerunt per creditores vt supra vendita aut retenta, supersunt adhuc creditores in prædictis scutis 7000.
24 & vltra ad *l. † soluendo vbi Rebuff. ff. de verb. sign. Bart. in l. tres tutores num. 4. ff. de administr. tut.* Quæ omnia dicebant Domini tanto magis ad fauorem DD. de Leonijs esse ad dictum effectum attendenda, quia ipsi (vt dictum est) tempore mortis Petri, eorum patris erant infantes, &c.

Quę autem dicebantur de fructibus censuum decursis à die mortis Petri, videlicet illos non censeri in subsidium prouenisse ex hæreditate Hieronymi, sed remansisse semper hæreditatis Petri, & sic in eis non intrare subsidiariam, sed esse locum concursui creditorum, visa fuerunt Dominis penitus sine fundamento, quia cum subsidiaria fundetur in eo, quod Petrus decessit non soluendo sicut ab eo tempore census fuerunt in subsidium effecti hæreditatis Hieronymi, & sic acquisiti Leonijs eius hæ-
25 redibus, pariter & fructus † censuum, qui sunt eiusdem naturæ, proueniunt ex eodem fonte nempe ex pecunia Hieronymi ad *text. in l. eum qui ff. de vsucap.* fructus enim
26 sequuntur † Dominum *l. ex diuerso §. 1. ff. de rei vend.* vnde pertinent ad Leonios hæredes, *Crauett. cons. 295. in 7. dub. num. 4. Peregr. de fideic. art. 49. num. 20. Gratian. discept. 540. num. 8.* absurdum siquidem esset, quod census à die mortis Petri eorum essent, & quod censuum fructuus non ad eos, sed ad creditores hæreditatis Petri pertinerent. Vnde etiam nihil ad rem, an actio subsidiaria, de qua hic fuerit ab initio intentata, necne, quia vltra quod ab initio intentata, fuit, vt ex lectura commissionis, cum sit realis vtilis quocumque tempore fuerit intentata, sequitur idem effectus quoad fructus, qui quoad census, tum quia sunt eiusdem naturæ, vti dictum
27 est, tum etiam quia † in actione reali res non adiucatur de nouo, & vti debita, sed declaratur retro spectare, & pertinere, *l. Pomponio. § sed & is. ff. de procur. & d. l. ex diuerso, §. vbi autem.* vbi etiam *Bart. ff. de rei vend.*

Et ita decisum vtraq; parte sępius informante &c.

** Est decisio 344. par. 4. recent.*

** Est decisio 874. inter eius impress.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Bracharen. Thesaurariæ

Die Veneris 22. Iuny 1629.

ARGVMENTVM.

Ingressui, & accessui, quando sit locus ob non solutam pensionem. Rota quando soleat admittere regressum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Decreto pro executione accessus, & ingressus quando sit locus.*
2 *Rota non solet admittere accessum, & regressum nisi concurrat magna proteruia in denegante solutiones, aut aliter resistente.*
3 *Accessum, & regressum tunc multo magis Rota admittit, quando declaratus censuras susti-*

sustinet, & surda aure permanet per menses, & annos.

4 *Ad Iudices laicos, quis præsumitur recurrisse ad instantiam eius, qui interesse habet.*

5 *Et prædictæ præsumptioni est locus, ad effectum tantummodo degnegandi audientiam Et non ad probandam pertinaceam, aut contrauentionem num. 6. Vide nu. 7.*

DECISIO CCCXI.

RESPONDERVNT Domini locum esse ingressui, & accessui ad Thesaurariam Ecclesiæ Collegiatæ S. Mariæ de Olieira ob non solutam pensionem per Balthasarem Diaz da Fonseca D. Augustino Barbosa iuxta tenorem litterarum Apostolicarum desuper expeditarum, & consensum ab eodem Balthasare præstitum.

Cesserat D. Augustinus Barbosa Thesaurariam huiusmodi, de qua à Sede Apostolica prouisus fuerat, & antequam possessionem illius apprehenderet, ad fauoram supradicti Balthasaris sub reseruatione annuę pensionis ducatorum ducentorum auri de Camera, & cum decreto, *quòd cessante Balthasare, vel deficiente soluere pensionem huiusmodi, aut petente illam annullari, vel ad minorem quantitatem reduci, aut dicente, seu allegante ex quauis causa eam esse nullam, aut male, & nulliter assignatam, liceat ipsi D. Augustino ad Thesaurariam prædictam liberos hebere accessum, & ingressum, illiusque actualem, & corporalem possessionem apprehendere*, & cum idem Balthasar cessauerit in solutione pensionis per triennium, & vltra, passusque fuerit censuras, & adhuc illas sustineat, pensionis validitatem impugna-
1 uerit, inde † patet conditiones verificari, & decreto pro executione accessus, & ingressus locum fore, *Verall. decis. 247. par. 1. & dec. 313. par. 2. Achill. decis. 1. num. 5. de iureiur. Paris. de resignat. lib. 6. quæst. 3. num. 7. Rot. decis. 631. num. 1. par. 1. & decis. 286. num. 2. par. 2. recent. & in Cremonen. pensionis super regressu 23. Iunij 1623. coram bo. me. Vbaldo.*

2 Non obstat, quod Rota non † solet admittere huiusmodi accessum, & ingressum, nisi concurrat nimia proteruia in denegante solutiones, aut aliter resistente. Quia de magna proteruia constat nedum ex eo, quod per triennium, & vltra differt soluere pensionem, sed multò magis, quia de-
3 claratus † censuras sustinet, & surda aure pertransit per menses, & annos quæ sine pertinacia, & proteruia admitti non possunt, vt declarat idem *Paris. eadem quæst. 3. num. 14.*

Quibus accedunt recursus ad Iudices laicos, qui etsi probentur solummodo facti per Antonium fratrem Balthasaris, ratione tamen coniunctionis sanguinis, & vti solitus suscipere mandata fratris, postquam illi vti procurator litteras huius dignitatis
4 expediuit † & consensum præstitit, præsumitur recurrisse ad instantiam fratris interesse habentis. *Rota decis. 529. num. 4. par. 1. & decis. 491. num. 6. par. 2. recent. & in Romana legati, seu denegationis audientiæ 15. Ianuarij 1620. & in Placentina castanearum 10. Mart. 1621. coram bo. me. Burat.*

5 Nec vim facit, quod prædictæ † præsumptioni locus esse videntur ad effectum tantummodo denegandi audientiam. *Bar. in l. fin. num. 5. ff. de quæst. Rot. in Corduben. Archidiaconatus de Castro 27. Octobr. 1606. coram bo. me. Card. Sacrato & in Ianuen. census 10. Ianuar. 1614. coram me*, non autem
6 ad probandam pertinaciam, aut contrauentionem.

Quia vt respondeatur pro accessu, & ingressu multum releuat hæc præsumprio, vt
6 † inde probatum dicatur, & litem excitasse, & damnabiliter contra Canones recurrendo ad Iudices laicos iurisdictione carentes, ex quibus iuxta formam decreti litterarum intrat resolutio tituli eiusdem Balthasaris pro cuius descentione non est audiendus, sequendo eandem conclusionem supra firmatam, & ea concessa nihilominus non releuaret, ex quo nullitas deducta in partibus, ob defectum mandati in fratre ad consentiendum pensioni, vana est, & irreleuans redditur; quia decretum prohibet hanc exceptionem, & contra allegantem dat accessum, & ingressum, & ex facto tollitur, quia de mandato constat, & Balthasar acceptando prouisionem, & soluendo primos terminos formaliter dicitur omnibus in litteris contentis consensisse, *Put. decis. 259. lib. 2. in correct.*

Et ita fuit resolutum.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Romana Vineæ.

Die Lunæ 25. Iunij 1629.

DE-

DECISIO CCCXII.

Est impressa coram Merlino to. 1. decis. 414.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.

Die Lunæ 25. Iunij 1629.

DECISIO CCCXIII.

Est impressa coram Merlino to. 1. decis. 415.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Assisien. Emphyteusis.

Die Mercurij 27. Iunij 1629.

DECISIO CCCXIV.

Est impressa coram Merlino to. 1. decis. 420.

R. P. D. MOTMANNO.

Leodien. Castrorum.

Die Mercurij 4. Iulij 1629.

ARGVMENTVM.

Metus, & vis ex quibus probentur, & quando remissoria concedatur ad effectum prædicta proband. Transactio propter enormem læsionem, & præiudicium rescinditur, & accepta eius intuitu: quando sint restituenda, & quando possint retineri.

SVMMARIVM.

1 *Metus, & vis incussio probari potest per iudicia & coniecturas.*
2 *Coniecturæ, & præsumptiones per quas probatus metus, plurimum pendent à depositionibus testium, qui sensu corporeo perceperint actus inferentes metum.*
3 *Remissoria in prophanis non denegatur, etiam absque fumo.*
4 *Testes etiam nulliter examinati faciunt non leue probationis adminiculum, ad effectum concedendi remissoriam.*
5 *Metus præsumptio cadit in eo, si inferatur ab illo, in cuius modo à pueritia, & inde per plures annos fuit educatus.*
6 *Remissoria non degatur, si constet de releuantia articulorum.*
7 *Metum iustum etiam cadentem in constantem virum inducumt seueritas, & minæ inspecta minantis qualitate.*
8 *Actus per vim, & metum, factus, vt anulletur, requiritur quod inferens vim, & metum, sit solitus exequi minas.*
9 *Metus dicitur perpetuò durare si causa metus duret.*
10 *Transactio rescinditur propter enormem læsionem, & præiudicium alicuius.*
11 *Transactio parit exceptionem litis finitæ.*
12 *Metus non potest dici esse purgatus, dum durat vita inferentis.*
13 *Testes si in repititione referunt se ad præcedentem depositionem probant.*
14 *Articuli, qui melius specificant materias, quam primi dati sunt admittendi.*
15 *Transactionem rescindere volens tenetur ad restitutionem eius, quod illius vigore accepit.*
16 *Transactionibus, quando quis rescindit non tenetur restituere accepta, dum pars non opponit.*
17 *Transactionem rescindens non potest retinere accepta ex aliquo tittulo.*
18 *Acta præsumuntur integrè translata, dum contrarium non probetur.*

DECISIO CCCXV.

NOBILIS quondam Maria de Senseille constante primo matrimonio instituit sibi hæredem vniuersalem Dominium Paulum de Berlo Nobilem Leodiensem suum ex sorore nepotem. Deinde secundò nupta quondam Comiti Ioanni Iacobo de Belgiogiosis Regis Catholici armorum Ductori fecit eidem in dictæ institutionis præiudicium omnium bonorum suorum donationem, quam ipse comes post d. Mariæ obitum per sententiam iudicialiter latam confirmari obtinuit. Et successiuè ad quandam deuenit transactionem cum Domino Paulo, cui tradidit nonnulla bona ex eadem hæreditate prouenientia, ac ab ipso omnium iurium super ea sibi competentium cessionem reportauit.

Demum sequuto obitu Comitis D. Paulus lite contra illius hæredes intentata impugnauit donationem tanquam per vim, & metum à Comite illatos extorta, & cum

pro

pro parte dicti D. Pauli prætenderetur id probari posse tam per quandam schedam à Maria proprio sanguine conscripttam, quæ eget recognitione, quam per testes examinandos super articulis concernentibus causas metus non modo Mariæ, sed etiam ipsimet Paulo illati. Ideo dubio proposito an remissoria esset concedenda, Domini affirmatiuè responderunt quia articuli versantur circa indicia, & coniecturas, quibusuis
1 & metus incussio † probari potest ad notat. per *Doct. in l. metum, C. de ijsque vi met. Dec. in l. in omnibus 39. n. 7. ff. de reg. iur. Anchar. cons. 299. num. 1. Alexand. cons. 98. num. 6. lib. 3. Menoch. de arbitr. cas. 136. num. 1. Seraph. decis. 771. nu. 1. & 2. san. me. Gregor. XV. decis. 26. num. 5.* Et huiusmodi
2 coniecturæ, & præsumptiones plurimum † pendent à depositionibus testium, qui sensu corporeo perceperint in actus inferentes *Innoc. in cap. super hoc de renunciat. Bartol. in l. obturpem, ff. de condict. ob turp. caus. Paris. cons. 58. nu. 68. vol. 4. Corset. in singular. in verb. Testis decis. cons. 534. in fin. Mascard. de probat. conclus. 1055. Gabr. de testib. conclus. 7. num. 15. Boer. decis. 100. num. 3. & decis. 102. num. 9. par. 1.*

3 Et quamuis in prophanis † remissoria non consueuerit denegari etiam absque fumo. *Rota decis. 102. num. 1. par. 1. diuers.* Attamen adsunt depositiones aliorum testium examinatorum ad perpetuam rei memoriam, quæ de dicti Comitis inhumanitate, & sæuitia non modo fumum, sed etiam non leue probationis adminiculum præbent, etiam si nulliter essent examina-
4 ti. † *Ruin. cons. 46. nu. 10. lib. 4. Cassador. decis. 3. num. 2. de dilat. Caputaq. dec. 208. num. 10. par. 2. Greg. XV. decis. 562. num. 4. & ibi Adden. num. 6.* tam attenta qualitate sexus eiusdem Mariæ patientis metum, *glos. in cap. cum locum de sponsal. Ias. in dict. leg. interpositas n. 4. C. de transact. Dec. in d. l. in omnibus, nu. 3. ff. de reg. iur. Soccin. Sen. cons. 263. num. 5. lib. 2. Rom. in sign. 229. & ibi addit Seraph. dict. dec. 771. num. 4.* quàm respectu Pauli eius nepotis, in quem vti iuniorem cum in eisdem ædibus Ma-
5 riæ, & Comitis coniugum à pueritia, † & inde ad plures annos fuerit educatus, cadit etiam præsumptio metus. *Tiraq. de leg. connub. glos. 5. n. 36. Aret. cons. 24. n. 6. Socc. d. cons. 263. n. 3. Menoc. de arbitr. d. cas. 136. n. 6.*

Visum autem fuit constare de releuantia articulorum, qua posita manifestum est
6 † remissoriam non denegari, *l. de die, §. iubetur, ff. qui satisd. cog. Rot. decis. 696. nu. 2. par. 2. in recent.* Quia continent dicti Comitis inhumanitatem erga coniugem cui adimebat omnem libertatem imò illam tenebat, sub custodia, neminemque permittebat cum ea colloqui, vel habere commercium, præter vnam famulam gibbosam, quodque non spontè, sed per minas, & metum dicti Comitis donationem ad ipsius fauorem fecerit. Præterea articu-
7 li tendunt ad probandum † illius feritatem, ac minas, quæ inspecta minantis qualitate inducunt iustum metum etiam cadentem in constantem virum ad *tradit. per Crauett. cons. 49. num. 1. & 3. & 461. nu. 7. & per Bald. cons. 364. num. 5. lib. 3. Rimin. Iun. cons. 77. num. 19. & 215. num. 58. Dec. cons. 219. num. 5. Ferrett. cons. 311. num. 8. sanctæ memoriæ Gregorij XV. dicta dec. 326. num. 31. & seqq.* Quodque ipse erat solitus
8 suas minas † exequi amquam vir militaris, & armorum ductor, quam circumstantiam ad annullationem actus facti per vim, & metum requirit. *Abb in cap. causam matrimonij, num. quinto, vbi Dec. etiam num. 5. de offic. delegat. Seysel. in prædicta leg. interpositas num. 19. C. de transact. Boer. decis. 100. num. 11.* qui metus potuit verisimiliter durare donec dictus Comes fuit su-
9 perstes, & consequenter perpetuò † afficere dominum Paulum, ex ijs quæ tradunt *Paris. cons. 139. num. 25. lib. 4. Dec. cons. 219. num 10 Alex. cons. 1. num. 15. vol. 3.*

Vnde resultat quoque releuantia articulorum, qui continent probationem metus excludentis eiusdem D. Pauli consensum præstitum transactioni inter ipsum, & dictum Comitem post Mariæ obitum sub-
10 sequutæ, cuius vti factæ † in eius enormen læsionem, ac præiudicium peti potest rescissio, *Soccin. Iun. cons. 47. num. 34. & seqq. Afflict. decis. 69. num. 4. vers. Vnde Rot. d. decis. 102. num. 2. par. 1. diuers.*

Non obstat sententia aliàs ad fauorem Comitis lata, quæ transiuit in rem iudica-
11 tam, neque pariter prædicta transactio † postea subsequuta, ex quibus oritur exceptio litis finitæ ad *text. in cap. 1. de lit. contest. & in l. Fratres C. de transact.* quia cum metus ob sæuitiam d. Comitis, incussus durauerit quousque ipse superstes fuit, non modo prædictæ sententiæ, sed etiam
12 transactioni causam dedit, † & durante illius vita purgatus esse non censetur, *Dec. cons. 119. num. 7. & cons. 468. num. 5. & cons. 690. n. 12. Pedemont. dec. 172. nu. 1. Grat. cons. 38. n. 4. lib. 2. Neuiz. cons. 52. nu. 2.*

Neque etiam obstat, quod articuli contineant

neant in eorum substantia materiam super qua alij testes ad perpetuam rei memoriam ante litis ingressum fuerunt examinati, quia dd. testes examinati fuerunt extraiudicialiter paulo post obitum Comitis ad præbendum fumum vis & metus, & extra præsentem litem ac proinde non modo testes nouiter repertos, sed etiam
13 eosdem iam examinatos † cum relatione ad præcedentem depositionem, denuo examinari posse, & eorum dicta probare, dixit *Rota in Imolen. pecuniaria 3. Iulij 1628. coram R.P. D. meo Virili, vbi allegatur Verall. decis. 287. par. 3.* præsertim super articulis melius specificantibus materias,
14 † qui propterea sunt admittendi, *c. auditis, vbi Innoc. de præscript. Crauett. cons. 94. num. 3. & fuit dictum in Vigleuanen. locationis 5. Maij 1597. coram Corduba, & in Ispalen iurisnominandi 28. Nouemb. 1612. coram Reuerendiss. D. Patriarcha Antiocheno.*

Minus obstat, quod D. Paulus agens re-
15 scissoria † teneatur ad restitutionem eorum quæ vigore transactionis accepit à Comite per *l. si diuersa C. de transact. Greg. XV. sanct. mem. decis. 418. num. 9.* Tum
16 quia huiusmodi † restitutionem ipse non tenetur offerre, dum pars non opponit, *Rota decis. 810. num. 2. par. 1. diuers.* Tum etiam, quia cum bona recepta prouene-
17 rint ex hæreditate Mariæ cuius ipse fuit hæres institutus potest titulo institutionis ea retinere, *Rot. decis. 102. n. 3. par. 1. diuer. Seraph. dec. 922. nu. 8.*

Denique non obstat, allegatus defectus integre transportationis actorum, quia constat de illorum productione penes notarium causæ facta per procuratorem hæredum dicti Comitis, & pro integra tran-
18 sportatione præsumitur, dum de contrario non docetur, *Aym. de antiq. temp. par. 2. num. 55. Rota in Calaguritana beneficij de de Oceoa 28. Maij 1603. coram bo. me. Litta Greg. XV. dec. 59. nu. 1. & ibi Addent nu. 5. & dec. 118. num. 3.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

☞ * *Vide infra in par. 2. ad decisionem 115. quæ est in eadem causa, vbi habentur aliæ decesiones in hac causa.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Sabinen. Castri Montis Rotundi.

Die Veneris 3. Augusti 1629.

ARGVMENTVM.

Legitimatio ad hoc, vt non dicatur subreptitia, debent narrari ea, quæ reddiderunt concubitum nefandius. Homicidium vxoris non ad effectum contrahendi matrimonium cum aliqua, sed causa melius cum illa libidini vacandi, licet dirimat matrimonium contrahendum cum illa, tamen an dirimat id contractum. Matrimonium inter raptam & raptorem, quando subsistat.

SVMMARIVM.

1 *Homicidium vxores ad effectum contrahendi matrimonium cum aliqua, nedum hoc casu matrimonium contrahendum impedit sed dirimit contractum.*
2 *Legitimatio est subreptitia, si non exprimantur ea, quæ difficiliorem concessionem redderent.*
3 *Filium fuisse spurium, in legitimatione dicitur narratum, si exprimetur, quod ex Patre vxorato, & muliere soluta ortus fuit & num. 5.*
5 *Dictio, siue stare solet ampliatiuè.*
6 *Dictio alias, est dictio qualitatis, & exponitur, idest aliter vel alio modo.*
7 *Dictio aliàs, importat alios casus præter expressos.*
8 *In legitimatione, ex clausula siue vt præmittitur siue alia quouis &c. censetur Princeps cogitasse de omnibus impedimentis ob stantibus, & omnia illa tollere.*
9 *Oldrad. cons. 247. intellectus.*
10 *Legitimatio si obstet ei Concilium generale, eget speciali derogatione, & an sufficiat specialis.*
11 *In Decimarum materia licet sit opus in specie derogare c. nuper. de decimis, quod est Conc. Lateranen. tamen si derogetur alicui Concil. generali, & postea addatur clausula, & in alijs Concilijs, &c. censetur illi derogatum.*
12 *Dictiones siuè, & alias, si adiunctæ sint dictioni, quouis modo, tunc ista dictio impedit impetrationem restrictiuam, & comprehendit maiore expressis.*
13 *Dictio etiam, exprimit casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem.*
14 *Dictio etiam, implicat alium casum non expressum, & num. 15.*
17 *Homicidij crimen de coniuge, immediatè impedit matrimonium contrahendum.*
Sed si agatur ad effectum legitimationis prolis ex rescriptio Principis, tunc crimen immediatè non affert impedimectum, n. 17.

18 *Il-*

18 *Illegitimitas, & spurietas semper immediatè proueniunt ex concubitu, licet magis, & minus prout informatur ab aliquo crimine.*

19 *Ius naturale non distinguebat à principio legitimos ab illegitimis, quia omnes nascebantur liberi, ex indiuidua maris, fæminæ coniunctione.*

20 *Patriæ potestatis ius, necnon filiorum liberorum ius, post nuptias inuentas ortum habuit.*

21 *Spurius dicitur, quasi non purus, sed extra naturalem puritatem, ac ex spurcitia, & peccato genitum.*

22 *Naturalis dicitur filius qui secundum ius naturæ ex indiuidua maris, & fæminæ coniunctione natus est.*

23 *Naturales dicuntur filij secundum ius Canonicum illi, qui sunt nati ex soluto, & soluta.*

24 *Concubitus & natiuitas consideratur in spuritate, & naturalitate.*

25 *Homicidium, si informet concubitum, & inde proles nata vitietur, tunc sufficit quod amplissimè fuerit dispensatum super concubitu, licet de homicidio nihil fuerit dictum.*

26 *Legitimatus dicitur restitutus primis natalibus iuxta naturam legitimationis.*

27 *Legitimandi habens potestatem, dicitur habere facultatem restituendi primis natalibus, & primæuis iuribus legittmorum.*

28 *Matrimonium non dirimitur ex eo impedimento, quod quis interfecit coniugem, non ad effectum contrahendi matrimonium, sed causa melius libidini vacandi.*

29 *Homicidium coniugis ad effectum melius vacandi libidini impedit matrimonium contrahendum.*

30 *In legitimatione debet exprimi illa qualitas, quæ alterat naturam concubitus, non oportet tamen exprimere ea, quæ aggrauant vitium parentum, & num. 31. & 47.*

32 *Vxorem, si quis interficiat, alia causa, quàm contrahendi matrimonium, si narret in dispensatione, se non interfecisse vxorem, si coram Ordinario id iurauerit, non efficitur periurus.*

Quia narratiua, & dispensatio ipsa intelliguntur de homicidio, quod causet impedimentum ad contrahendum, num. 32.

33 *Impedimentum non dirimens matrimonium contractum, sed impediens contrahendum, non causat spurietatem.*

34 *Regul. Cancell. 94. declaratur, & num. 39.*

35 *Rapta matrimonium contrahere potest cum raptore.*

36 *Matrimonium nullum esse potest inter raptam, & raptorem, donec rapta est in potestate raptoris, & num. 38.*

37 *Matrimonium contractum cum rapta valet, de iure Canonico, si dissensus transeat in consensum.*

40 *Clausula separentur ratione delicti, &c. posita in dispensatione matrimonij inter raptam, & raptorem, ponitur ad iustificationem Ecclesiæ.*

41 *Dispensatio obtenta inter raptum, & raptorem facit cessare omnes pœnas legales.*

42 *Sponsam de futuro alicuius, vel vxorem si quis rapiat, nec etiam mortuo viro cum ea matrimonium contrahere potest, & si contrahatur, est irritum.*

Contrarium, vide num. 43.

45 *Arguere non licet, de vno casu ad alium.*

46 *Ius speciale, si sit constitutum in aliquo casu, sequitur, quod in contrarium est ius commune extra illum casum.*

DECISIO CCCXVI.

IN relationibus causarum, dum agerem super expeditione huius causæ plura fuerunt opposita contra legitimationem Franciotti, quæ licet fuerunt sublata in decisione facta 5. Iulij 1627.*

Hodie tamen visum fuit Dominis negocio iterum maturè dicusso præfatis omnibus ad pleniorem satisfactionem respondere. Dum enim opponetur non sufficere narratum fuisse Pontifici legitimanti, quòd Franciottus natus fuerit ex Henrico vxorato, & muliere soluta, siue vidua, sed debuisse quoque narrari aliud impedimentum, videlicet, quòd idem Henricus machinatus fuerat in necem viri Faustinæ matris Franciotti, vt præsupponitur in facto, ea demum ratione, quia cum homicidium
1 † istud impediat nedum matrimonium contrahendum, sed dirimat contractum, *c. super hoc c. significasti de eo, qui duxit in matrim. cap. 1. de conuers. infidel. Rosell. de legitim. c. 1. num. 27.* de huiusmodi etiam impedimento debuit specifica mentio fieri, ex eo, quod in legitimatione debent recenseri omnia, quæ possent dirimere matrimonium, cum intentio legitimatis non sit tollere vnum, vel aliud impedimentum, sed habilitare personam; Vnde cum de
2 † vno tantum impedimento, non autem de altero fuerit facta mentio in dicta legitimatione, illa remansit subreptitia. *Oldrad. cons. 247. num. 2. Io. Andr. in addit. ad Speculat. in rubrica qui fil. sint legit. vers. quæro si natus ex patre vxorato. Abb. in c. per venerabilem num. 27. qui fil. sint legit. Alex. cons. 129. num.*

n.5. & 6. cum seqq. lib.6. Fulgos. cons.23. n.2. vers. amplius Barbat. in addit. ad Bald. in l. eam quam num.36. in littera I. C. de fideicommiss. latè Lup. de illegit. comment.3. §.4. num.6.

Huic fundamento fuit in alia decisione responsum, & nunc repetitum quod in narratiua legitimationis exprimitur Franciottum fuisse susceptum ab Henrico vxorato, & muliere soluta, siue vidua, & sic dubitari non potest, quin narratum fuerit eumdem
3 Franciottum † natum fuisse spurium tanquam ex parte vxorato, & muliere soluta, siue vidua susceptum, vt aduertit. *Dec. in cons. 55. num. 4. vers. & in casu proposito Prosper Passetius cons.72. n.30. & 31. Ruin. cons.124. num.9. & 10. lib.4.* Ac propterea
4 cum post istam narratiuam † fuerit subiuncta clausula *siue vt præmittitur siue alias quouis etiam suprad.cto, etiam grauiori, & magis prohibito modo, etiam speciem narrati concubitus immutante, illegitimè genitus, vel natus existas auctoritate Apostolica &c. legitimamus*, apparet quod ex huiusmodi clausula fuerunt considerati omnes modi spu-
5 rietatis, ponderando dictionem † *siue*, quæ stat ampliatiue *l. si quis ita. ff. de auro, & argento legato. Rebuff. in tract. nomina. quæst.14. num.44. Cened. singul.42. num.3. & 4.* & di-
6 ctionem aliàs, † quæ est dictio qualitatis, & exponitur idest aliter, vel alio modo, *l. denique §. interdum. vers. verum. ff. de pecul. legat. l.1. §. siue ff. de aq. quotid. & æstiu. Bart. in l.1. num.12. ff. de condit. & demonst. Hond. cons.70. num.33. vol.2. Corn. cons.160. num.4. vol.4. Verall. dec. 210. num. 5. par.1.* & im-
7 portat alios † casus præter expræssum *l. qui testam. §. mulier testimonium ff. de testam. Put. dec.170. in fin. lib.3.*

Et ita in puncto legitimationis, quod ex
8 dicta clausula generali Princeps censeatur cogitasse de omnibus impedimentis, & omnia propterea tollere, dicit *Castren. in cons. 30. num.5. lib.1. Nicolaus de Vbaldis de success. ab intest. par.1. num.111. vers. Paulus de Castro. Felin. in cap. postulasti. num.2. vers. declara prædicta de rescript. Ruin. cons.73. n.12. vers. tertius est ergo lib.3. Bero. cons.168. nu. 3. & seqq. lib.2. Rolan. cons.12. num.45. lib.4. Paset. d. cons.72. nu.27. in fin. Surd. cons.303. num.14. & seqq. vers. tertio colligitur lib.3. & cons.530. num.22. lib.4. Menoch. cons.19. num.24 lib.1. Lup. de illegit. coment.3. §.4. nu. 40.* & in his terminis non procedere præ-
9 dictum consilium † Oldrad. 247. vbi vult de duplici spurietate faciendam esse mentionem, dicit *Alex. cons.195. num.8. lib.2.* quia ista non est expressio in nube, sed ostēdit enixam voluntatem Principis, qui omnes supradicti Doct. fuerunt allegati in d. decisione facta 5. Iulij 1627. quorum dicta possunt corroborari ex eo, quod, & si con-
10 cilium generale obstans † legitimationi indigeat speciali derogatione, *Archid. in c. 1. de constit. in 6. super verbo noscatur*, tamen in legitimatione sufficit dicere non obstante quacumque lege, etiam in concilio generali statuta *Iacobat. de concil. lib.5. art.19. num.14. Couar. in epitom. de sponsal. par.2. c.8. §.9. num.7. vers. quibus ego addo*. Prout in
11 materia decimarum licet sit † opus in specie, quod derogetur, *cap. nuper de decimis*, quod continet constitutionem Concilij Lateranensis, tamen si derogetur alicui concilio generali, & postea subdatur clausula, *& alijs concilijs &c.* censetur etiam derogatum dicto Concilio Lateranen *Dec. cons.341. num.10. in princ. Probus ad Monac. in cap. cum in tua num.23. vers. & quod necessaria sit. de consuet. in 6. & fuit dictum in causa Conchen. exemptionis decimarum 17. Mart. 1589. coram Orano, & aliàs sæpissimè.*

Et prædicta eo facilius procedunt, quia
12 dictis dictionibus, † *siue, & alias*, est adiuncta alia dictio *quouis modo*, quæ impedit interpretationem restrictiuam; & includit etiam maiora expressis *gloss. in clem. ne Romani in vers. quouis modo de elect. & in c. fin. in vers. quouis modo de sent. excomm. in 6. Natt. cons.435. num.19. lib.2.* & operatur quod non possit opponi aliqua spurietas etiam maior iuxta notata per *Ruin. cons.98. nu.11. lib.2.* quod etiam ad tollendas omnes difficultates claris verbis exprimitur in legitimatione; non enim Pontifex vititur solis verbis *siue alias quouis modo* sed adiecit *verba grauiori, & magis prohibito*,
13 quæ dictio † *etiam*, exprimit casum magis dubitalem, & implicat minus indubitabilem, *l. etiam. ff. de verb. signif. l. conuenticula. C. de Epis. & Cleric. l. etiam. C. si tutor, vel curator. Surd. cons.445. num.28.* & implicat
14 alium † casum non expressum idem *Surd. cons.254. num.7. Cened. singul.51. num.2.* vbi id admittit in materia stricta, & exorbitanti, *& singul.60.* prout etiam *Rota in dec. 51. num.8. par.1. recen.* & cessat omnis difficultas ex sequentibus verbis, ibi, *etiam speciem narrati concubitus immutante*; ex illis enim constat Papam voluisse tollere qualemcumque spurietatem, etiam quod immutaret speciem narrati concubitus, &
15 sic implicat, † & extendit ad hunc casum etiam quod superius non fuerit expressus,

vt per iura supra allegata & benè ad propositum *Bald.in d.l.eam quam. num.16.C.de fideic.*

Non obstat, quòd fuerit narratum impedimentum ex concubitu nempè, quod Franciottus erat natus ex Henrico coniugato, & muliere soluta, siue vidua, & sic licet generaliter Papa substulerit impedimentum ex præfato concubitu ibi, *etiam speciem narrati concubitus immutante &c.*
16 non tamen sustulit impedimentum † criminis proueniens ex homicidio, quod impedimentum de per se subsistit *Hostien. in summa in prin.tit.de eo, qui duxit in vxorem, quam poll.per adul.Abb.in cap.1.sub num. 4. de conuers. infidel.* Nam huic fundamento fuit responsum quod obiectum posset considerari, si ageretur de dispensatione ad effectum matrimonij contrahendi, quia crimen homicidij immediatè impediret ma-
17 trimonium contrahendum, sed † cum agatur ad effectum legitimationis prolis ex rescriptio Principis, crimen immediatè nō
18 affert impedimentum, cum spurietas, & † illegitimitas, semper immediatè proueniant ex concubitu, licet magis, & minus secundum quod informatur ab aliquo crimine, vt per *Lup.de illegit.comment.1.in præ-*
19 *fat.per tot.* ius enim naturale non † distinguebat à principio legitimos ab illegitimis, quia omnes nascebantur liberi ex indiuidua maris, & fœminæ coniunctione, *l.1.§. ius naturale. ff. de iust. & iur. Castren. cons.467.num.2.lib.2.Iacobus Butrigar. inter cons.Feder.de sen. cons.276.num.1.* Postea
20 verò inuentis nuptijs ortum habuit † ius patriæ potestatis, & ius legitimorum filiorum *Butrigar.& Castren. locis citatis*, & ex eo spurij, & naturales inuenti, & inducti sunt, & sic in consideranda spurietate, vel alia illegitimitate consideratur concubitus
21 & inde natiuitas, hinc † spurius dicitur, quasi non purus, sed extra naturalem puritatem, ac ex spurcitia, & peccato genitus, *Castren.d.cons.467. num.2. vers. ex secunda, & num.4.lib.2.* & etiam natus ex coitu damnato, & punibili de iure ciuili, *Aym.cons.166. in princ.* naturalis verò dici-
22 tur † qui secundum ius naturæ ex indiuidua maris, & fœminæ coniunctione nascitur, vt modo dictum est, vel secundum ius canonicum omnes nati ex soluto, & soluta dicuntur naturales, *Rim.iun.cons.187. num.83. & seqq.Bero.cons.165.in princ.lib.2.* vbi quod secundum ius ciuile solum natu-
23 rales dicuntur † nati ex concubinatu, sed quia concubinatus de iure canonico est sublatus subintrat natus ex soluto, & solut

Et propterea cum ex prædictis clarum sit, quod in consideranda spurietate, ve.
24 naturalitate immediatè † consideratur cōcubitus, & natiuitas, non autem aliud impedimentum, nisi mediatè, scilicet quatenus informat concubitum, propterea in casu nostro homicidium per se solum consideratum nullam causat spurietatem, quia si non adesset concubitus non adesset filiatio, quæ est subiectum, sine quo spurietas minimè potest dari. Vn-
25 de & si homicidium informet † concubitum, & inde proles nata vitietur, nihilominus sufficit, quod amplissimè fuerit dispensatum super concubitu, quia censetur dispensatum etiam super isto concubitu informato ex homicidiū, licèt de homicidio nihil fuerit dictum, ex quo ad legitimandam prolem per rescriptum Principis per se non affert impedimentum, sed solùm informat concubitum, vt natus ex illo magis, & minus dicatur spurius, quare cum per legitimationem ex rescripto Principis non agatur de tollendo impedimento criminis ad effectum contractus matrimonij, sed vt quis restituatur primis natalibus, sufficit quod amplissimè natalia
26 fuerint considerata, & super † his dispensatum, per hoc enim dicitur restitutus primis natalibus iuxta naturam legitimationis, *l.1.C. de natalibus restituen. auth. quib. mod.natural.efficiant sui. §. illud, & §. bella Calder. cons.4. qui fil. sint leg. And.de Perus. cons.17.num.1.* vbi, quod legitimatus dicitur restitutus primis natalibus, & habens facultatem legitimandi dicitur habere fa-
27 cultatem restituendi primis † natalibus, & primæuis iuribus legitimorum, & *cons. 87. in princ.Fulgos.cons.16.in princ.*

Et cessat omnis difficultas, quia cum homicidium non fuerit commissum ad effectum contrahendi matrimonium, sed vt Henricus liberius libidini vacaret, vt clarè deponunt testes, quorum dicta coadiuuantur, ex quo tunc temporis Henricus
28 erat † vxoratus, non causat impedimentum dirimens, vt tenet communis schola Theologorum & Canonistarum, quos recenset *Sanchez de matrim.lib.7. disp.78. num.13.& in proprio casu tenent Emanuel Sà in summa ver. matrimonium nu.7. Emanuel Rodriquez in summa tom.1.cap.229. num.5. Vega in summa tom.2.c.34. cas.20. Sanchez vbi sup. lib.7. disp.78. num. 16, quibus potest addi Basilius Pontius de Leonde, matrim. lib. 7. cap.45.num.5. vers. si occidit*; & propterea

29 rea cum istud homicidium non † dirimeret matrimonium contractum, licet impediret contrahendum, vt dicunt prædicti DD. vtique non causabat nouam spurietatem, de qua debuisset fieri mentio, prout tunc requiri specialem mentionem dicunt DD. supra allegati in obiecto, in legitima-
30 tione enim debet exprimi † illa qualitas, quæ alterat naturam concubitus, vel illegitimitatis, non oportet tamen exprimere illam, quæ aggrauat vitium parentum, & ita se habet stylus Curiæ *Hostien. in cap. fin. in fine de filijs presbyt. Fel. in d. cap. postulasti num. 2. in 3. declarat. de rescript. Rota dec. 2. & 4. vbi pariter de stylo Curiæ de fil. presbyt. in antiq. quæ duplicatur apud Bisignett. decis. 1. eod. tit.* & est notabile Cancellariæ fol. mihi 154. in hæc verba, *si patiens defectum ex coniugato nobili Duce Marchione, vel alio Domino temporali soluta impetrat dispensationem narrando se natum ex coniugato, &*
31 *soluta, & tacendo qualitatem nobilitatis, † vel similem aggrauantem valet dispensatio, nec est stylus Curiæ, quòd tales qualitates parentum aggrauantes exprimantur, & ita tenet notabiliter Host. in cap. fin. circa fi. qui fil. sint legit. Bisignet. de fil. presbyt. dec. 1. idem si narrat se natum ex Clerico, vel Presbytero, & soluta non facta mentione, quod soluta erat filia Parochiana Clerici, vel Presbyteri, & quodammodo spiritualis filia, vnde aggrauatur delictum, & videtur commissus durior incestus, vt patet in dictis decisionibus, quę nota perpetuò, secus si esset filia spiritualis propriè leuata de sacro fonte, vel soluta, fuisset illustris, nobilis, vel similis vt in dictis auctoritatibus quæ nota, quia facile poterunt in Cancellaria occurrere, & sunt de pane lucrando*; vnde benè dicit *Sanchez de matr.*
32 *lib. 8. disp. 24. num. 22.* quod si quis † vxorem interficiat alia causa, quàm contractus alterius matrimonij, & narret in dispensatione se non interfecisse vxorem, si coram Ordinario id iurauerit non erit periurus, quia narratiua, & dispensatio ipsa intelliguntur de homicidio, quod causet impedimentum ad contrahendum, & *lib. 7. disp. 17. num. 9.* loquendo de impedimentis, quę non dirimunt contractum, sed impediunt contrahendum dicit, quod præter votum & sponsalia, alia impedimenta obstantia matrimonio contrahendo vsu sunt abolita
33 quod dictum consideratur ex abundanti, † cum sufficiat, quod impedimentum non, dirimens contractum, sed impediens contrahendum non causet spurietatem, itaut de ea debeat fieri mentio per supradicta.

Neque est verum quod de huiusmodi impedimento etiam quod impediret solummodo contrahendum esset facienda men-
34 tio ex regula Cancellariæ 49. † Quia fuit responsum regulam illam quoad primam sui partem non applicari, in ea enim disponitur quod in litteris dispensationis in aliquo gradu prohibito ponatur clausula *si mulier rapta non fuerit*, & quamuis in ter-
35 minis † *c. fin. de raptoribus* disponatur quod rapta potest matrimonium cōtrahere cum raptore, vbi datur libera facultas in contrahendo, attamen secundum terminos illius text. si mulier sit in potestate viri, & matrimonium contrahatur, tenet, licet impediretur in casu isto contrahendum, & huic malo fuit prouisum per *Cōcilium Trident. sess. 24. cap. 6. de reform. matrim.* vbi di-
36 sponitur quod nullum † possit esse matrimonium donec rapta sit in potestate raptoris, vt latè post alios considerat *Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 12. num. 24.* & ista clausula fundatur in *d. cap. fin.* à contrario sensu *in fine de raptoribus*, licet enim de iure ca-
37 nonico valeat matrimonium † contractum cum rapta, dummodo dissensus transeat in consensum, tamen hoc est verum si aliàs sint habiles personæ ad contrahendum, vt in *cap. fin.* & ita considerat *Alphonsus Soto glossator antiquus super ista regula in fine*, quod tamen dictum hodie debet regulari secundum terminos *Conc. Trid. loco alleg.* vt
38 scilicet matrimonium non † valeat nisi raptus, & rapta separantur, & in loco libero, & tuto constituantur, & rapta tunc raptorem in virum habere consentiat, & sic ista prima pars regulæ nihil facit ad punctum.

Quo verò ad secundam partem regulæ
39 in illa dicitur † ibi, *& si scienter ponetur clausula addita in quaterno*; quæ verba *Rebuff. in addit. super hæc regula*, ita explicat, quod si raptor scienter contraxerit cum rapta, & petatur dispensatio à Papa apponatur clausula in quaterno posita, vt scilicet separentur ratione delicti pro tempore quousque ad arbitrium commissarij cōgruam egerint pœnitentiam, quæ clausula est desumpta ex *cap. ex litteris de eo qui cognouit consanguineam vxoris suæ*, vt aduertit *Alphonsus Soto* glosator antiquus super d. regula in fine, vbi etiam paulò ante
40 dicit quòd ista clausula † ponitur ad iustificationem Ecclesiæ. Vnde nec ista secunda pars regulæ facit ad punctum, est enim intelligenda quando aliqui contrahunt in gradu prohibito, & concurrit insimul rap-

tus & scienter matrimonium fuit contractum *Ioannes* à *Kochier super hac regula in fine*, vbi post quam arbitrio commissarij egerint pœnitentiam, dispensatur cum raptore, & rapta, & facta † dispensatione
41 omnes pœnæ legales cessabunt, vt videtur innuere *Glos. in c. cum de puellis 36. quæst. 2* vel est intelligenda hodie etiam quando cessante contractu matrimonij in gradu prohibito raptores contraherent matrimonium non posita rapta in loco tuto contra formam Concilij, quod vt dixi in hoc casu annullat matrimonium; vel secundum aliquos, dicta regula posset intelligi, quando
42 quis rapuit sponsam † de futuro alicuius vel vxorem, cum qua aliqui tenent etiam defuncto viro non posse matrimonium contrahi, itaut si contrahatur sit irritum per *c. statutum 27. quæst. 2.* qui tamen intellectus non placuit Dominis, quia secundum communem sententiam seruata forma *d. c. fin. de rapt.* & hodie *Conc. Trid. dicta sess. 24. c.*
43 *6. de refor. matr.* ipsum † matrimonium esset validum; vt fuit latè deductum coram me *in causa Parmen. status 30. Martij præteriti.*

Sed admisso sine veri præiudicio, quod regula esset intelligenda de matrimonio contrahendo non autem solum de contra-
44 cto, nihilominus cum hoc sit speciale † in casu raptus, in alijs casibus ius commune debet censeri in contrarium *Bald. cons. 382. in quæst. num. 7. vers. cum igitur lib. 5. Corn. cons. 18. num. 9. lib. 2. Angel. cons. 18. in fin. Anchar. cons. 203. in fin. Roman. cons. 86. n. 12. vers. tertia. quia Abb. cons. 79. in prin. li. 1.* quod maximè procedit in casu isto, quia statim post dictam regulam immediatè fuit posita alia regula *de dispensationibus super defectu natalium*, in qua nihil dicitur, & propterea illud ius speciale in materia raptus non debet trahi in consequentiam
45 ad legitimationem, cum non sit † licitum arguere de vno ad aliud *Castren. cons. 97. n. 3. in fin. vers. nec obstat lib. 3. Guidop. dec. 473.* vbi quod si est ius speciale in certo casu sequitur quod in contrarium est ius commu-
46 ne † extra illum casum, & quod ita fuit determinatum *Abb. in d. cons. 79. in prin. lib. 1.* Vnde sequitur quod cum nec de iure communi, nec de stilo Curiæ vt patet ex modo dictis, esset facienda mentio dictæ machinationis, cum non fuerit facta ad effectum contrahendi matrimonium, illa ta-
47 citurnitas † non vitiet, etiam quod clausulæ legitimationis non essent amplissimæ ex allegatis in decisione in hac causa facta quibus potest addi *Ioann. Salas. de legib. disput. 20. sect. 15. §. quartum dubium, & Basilius Pontius de Leon de matr. lib. 8. cap. 17. §. 4. in fin.*

Et ita per omnes Dominos resolutum negotio maturè discusso, & bene consideratis obiectis, licet de hoc fuerit actum in relationibus causarum &c.

* *Est decisio 100, supra in hac parte, vbi etiã habes duas alias decisiones nempe 8. Ianuarij 1627. & 25. Iunij eiusdem anni coram eodem Reuerendiss. Coccino, sunt decisiones 36. & 93.*

R. P. D. GHISILERIO

Spoletana fideicommissi.

Die Mercurij 7. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM.

Neptis ex filio facit deficere conditionem, si decesserit sine filijs, & hoc maximè habet locum, quando sumus in substitutionibus temporalibus, & nulla fuit habita ratio conseruanda agnationis.

SVMMARIVM.

1 *Substitutione facta sub conditione, si institutus decesserit sine filijs, neptis ex filio facit deficere conditionem.*
2 *Neptis ex filio, quo casu sit valdè controuersum, quod faciat deficere conditionem si sine filijs decesserit.*
3 *Fœminæ cum transeant in alienam familiam non possunt conseruare agnationem.*
4 *In substitutionibus temporalibus neptis ex filio, facit deficere conditionem, si sine filijs, &c.*
5 *Masculinum in vltimis voluntatibus, & fideicommissi, concipit fœmininum.*
Quod procedit etiamsi pia causa sit substituta num. 5.
6 *Agnationis consideratio maioris affectionis non militat in descendentes ex diuersa familia quàm ex propria.*
7 *Neptes ex filio excludunt substitutum, cessante causa conseruanda agnationis.*
8 *Regulæ est standum, donec constet de contrario.*
9 *Neptes non possunt dici, quod sint melioris conditionis, quam filiæ, si neptes fuerint vocatæ, & filiæ exclusæ, si filiæ fuerint competenter dotatæ, & neptes non n. 10. & 11.*
12 Fi-

12 *Filiarum propriarum exclusionis sola coniectura non facit, vt excludantur neptes.*
13 *Filia excludere, & neptes vocare multis modis euenire potest, vt hoc testator velit.*
14 *Priuatio præsupponit habitum.*
15 *Substitutio filiorum censetur facta successiuo ordine, vt primo succedant masculi, & postea fœminæ.*
16 *Testator præsumitur se conformasse cum dispositione statuti.*
17 *Statuta exclusiua fœminarum habent tantum locum ab intestato.*
18 *Statutorum verba excludentia fœminarum important suspensiuam, exclusionem, & temporalem.*
19 *Monasterium propter religiosum, excludit substitutum.*

DECISIO CCCXVII.

IVLIVS Cæsar Rosatus, institutis heredibus in omnibus suis, bonis filijs legitimis, & naturalibus natis seù nascituris, & eorum hæredibus, & successoribus in stirpem, reliquit filiabus fœminis pro dote scuta centum, & vnam vestem pro qualibet cum prohibitione, quod aliud de bonis ipsius testatoris petere non possint iure successionis, & mandauit, quod si quis dictorum eius filiorum tàm natorum, quam posthumorum moreretur quandocumque sine filijs legitimis, & naturalibus ex se natis succedat vnus alteri, & alter alteri, & eorum hæredes, & successores æqualiter in stirpem in omnibus, & per omnia, & si omnes dicti eius filij, & hæredes decederent, vt supra eis sic decedentibus voluit, quod in medietate hereditatis ipsius testatoris succedant supradictę eius filiæ fœminæ natæ, & posthumę si forent, & earum hæredes, & successores, & in medietate residui filij, & hæredes masculi q. Terentij eius fratris, & eorum hæredes, & successores, & in reliqua parte, hoc est quarta totius hæreditatis Venerabilis Confraternitas Sanctissimi Corporis Christi Terræ Vissi.

Decessit testator, decesserunt etiam filij ipsius sine filijs, excepto Hercule, qui obijt relicto Iulio Cæsare iuniore filio, & Daria, & Flauia monialibus in Monasterio S. Margaritæ de Vrbe. Tandem decessit Iulius Cæsar iunior sine filijs, & propterea constare de fideicommisso Iulij Cæsaris senioris, ad fauorem Confraternitatis, & litis consortium, fuit resolutum coram R. P. D. meo Vbaldo 27. Nouembris 1628. * & 30. Aprilis 1629. * non vocatis supradictis Monialibus, quæ tamen in commissione erant compræhensæ, & de qua in Summario num. 7. pretendentes se fuisse vocatas ad fideicommissum, obtinuerunt ad earum fauorem responderi hac die coram R. P. D. meo Vbaldo Ponente, qui cum non potuerit dictæ resolutionis rationes extendere propter eius discessum ab Vrbe fuit hoc onus mihi in hac causa suffecto impositum.

Moti sunt Domini, quia regula generalis iuris pro dictis fœminis assistit, vt scilicet in † substitutione facta sub conditione, 1
si institutus decesserit sine filijs neptis ex filio faciat deficere conditionem *ad text. in l. 1. C. de condit. in sert. l. si quis ita scriptum ff. de legat. 2. Fusa. q. 402. num. 1. Cephal. cons. 306. num. 3. & 433. num. 1. Decian. cons. 12. nu. 12. lib. 2. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. cap. 14. per tot. Rot. in recent. dec. 316. num. 2. par. 1. secundum Greg. XV. dec. 514. num. 1. Seraph. dec. 880. num. 1.* & licet in casu quo pater habens filios, & filias, filios, dumtaxat hæredes instituens, facta substitutione sub conditione, si decesserint
2 sine filijs sit maximè controuersum, an † neptis ex filio faciat deficere conditionem. Attamen Domini distinguendo resoluerunt, quando testator vocat maschulos, vt bona in agnatione conseruentur per fœmi-
3 nam non deficere conditionem, † quæ non potest agnationem conseruare, cum in aliam familiam transeat. *Ruin. cons. 149. num 4. lib. 2. Soccin. iun. cons. 1. num. 44. lib. 1. Paris. cons. 40. num. 43. lib. 2. Crauet. cons. 206.* quando verò agitur de substitutionibus temporalibus, in quibus nulla habetur ratio conseruandæ agnationis, sententiam
4 affirmatiuam veriorem censuerunt † nempè neptem excludere substitutum, quia habet pro se regulam supra firmatam, hanc sententiam tenent. *Molin. de primogenit. lib. 3. capit. 5. numer. 51. Pinell. in l. 3. numer. 24. C. de bon. matern. Couarr. in capit. Rainaldus in princ. num. 2. de testamen.* & alij plures relati per *Fusar. vbi supra num. 26. qui n. 27.* attestatur Doctores tenentes contrarium opinionem loqui quando de conseruanda agnatione tractatur, & ita pluries fuit resolutum in Rota coram *Seraph. decis. 880. coram Mantic. 305. & 351. & in recen. 316. par. 1.* & latè in *Florentina de Guidaccijs 21. Febr. & 21. Iunij 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto.*

Nec

Nec potest dubitari quod in fideicommissis, & vltimis voluntatibus masculinum
5 † concipiat fœminum, quando vt hic de contraria testatoris mente non apparet, *l. Lucius, §. quæsitum*, ibi nisi aliud sensisse testatorem probetur *ff. de leg.3.* cum alijs per *Fusar. de substit q. 311. num. 106. Honded. cons. 57. num.25. lib.1.* qui in terminis neptis plures cumulat *nu. 44. secundum Greg. XV. decis. 514. num.1. & seqq. vbi Adden. num. 16. Rot. dec. 316. num. 3. par.1. recent.* Idque procedit etiam si pia causa fuerit substituta ex *Bald. Castr. & Corn. in l. cum acutissimi C. de fideic. Alex. in l. ex facto, si quis rogatus il primo, ff. ad Trebell. Soccin. sen. in l. cum Auus, num. 86. versic. quintus casus, ff. de cond. & demonstr.* docet cum pluribus relat. *Pinell. in l. 5. nu.26. C. de bon. matern.* & ita consuetudo tenuit. *Fusar. d. q. 402. nu. 104.*

Supradicta facilius procedunt pro comprehensione fœminarum cum non appareat testatorem prospexisse ad conseruandam agnationem, nullibi enim in testamento legitur voluisse bona conseruari in familia, sed vocauit alios extraneos diuersæ familię.
6 & agnationis in † quos non militat consideratio maioris affectionis quam in descendentes ex sua familia, *Alciat. cons. 35. nu.5. lib .9. Gabr. cons. 97. num. 6. vol.1.* Cessante
7 igitur ratione conseruandæ agnationis, † nulli dubium est quod neptes substitutum excludunt. *Mantic. de coniect. lib.11. tit.14. in fin. Crass. in §. fideicommissum, q.35. nu.5.* vbi plures adducit de magis communi veriori & æquori, & vbi etiam res dubia videretur pro fœminis, contra substitutum est pronunciandum latè *Bursatt. cons. 300. nu. 40. & seqq. Honded. d. cons. 57. in fin. Fusar. d. q. 402. num. 19.* vbi quod contra regulam, quę stat pro fœmina substitutus grauatur duriore onere probationis est, enim
8 standum regulæ donec constet de contrario. *Bart. in l. 2. ff. si quis in ius vocat non ierit, & ibi Ias. num. 3. Couar. lib. 2. var. resolut. cap.14. num.4. Cephal. cons. 469. nu.5. Mascard. de probat. conclus. 1261. num. 2. ad med.*

Non obstat quod in hoc casu neptes essent melioris conditionis quam ipsę filiæ testatoris; Quia responderunt filias fuisse
9 † dotatas, & hoc pretextu exclusas, quæ ratio non militat in neptibus *Honded. dict.*
10 *cons. 57. num. 62.* quia neptes † positæ in conditione nihil recipiunt ex testamento aui, sed eis dicitur præseruatum ius succedendi ab intestato, iuxtà *glos. communiter approbatam in l. Lucius la seconda, ff. de hæred. instit. Corn.* qui de communi testatur *consil. 124. nu. 12. lib 2.* & communem dicit *Alex.*
11 *cons. 38. num. 10. lib. 6.* vnde † cum filiæ fuerint à testatore competenter dotatæ, neptes verò nihil ab eo consecutæ fuerint non potest dici, quod neptes fuerint magis dilectę, & melioris conditionis, quam sint filiæ, & quamuis ipsas excluserit contemplatione fratrum, non inde sequitur eorum contemplatione voluisse excludere neptes contemplatione aliorum extraneorum diuersæ agnationis, & familiæ, *Seraph. 1216.*
12 *num. 10.* sola enim coniectura † exclusionis propriarum filiarum non facit vt excludatur neptes, *Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. cap. 14. Seraph. dec. 880. num. 2.* vltra
13 quod multis modis † euenire potest, vt testator velit excludere filias, non verò neptes ex filijs, tradunt *Molin. & Pinell. vbi supra.*

Nec obstat quæ dicuntur de exclusione, quod istæ moniales fuerint exclusæ à Iulio Cæsare iuniore filio Herculis, cum non applicentur, quia extantibus masculis ex verbis testatoris fœminæ non admittun-
14 tur, & propterea non possunt † dici exclusæ cum eis nulla vnquam fuerit delata successio, & cum testator primo vocauerit masculos, & in eorum defectum fœminas; Ideo substitutio censetur facta ordine suc-
15 cessiuo, vt primo succedant masculi, † deinde fœminæ, nam testator non intellexit fœminas simpliciter excludere, sed illis masculos præferre, *Ruin. cons. 154. num. 3. lib. 2.*

Neque obstat statutum exclusiuum
16 fœminarum, cum quo † censetur testatorem se voluisse conformare, quia statutum procederet, vbi cessaret vocatio testatoris, sed cum istæ neptes fuerint apertè inclusæ in vocatione ex deductis, exclusio statuta-
17 ria non suffragatur, cum huiusmodi † statutum locum tantum habeat ab intestato, præsertim quando præseruatur testamentariæ dispositiones. *Anchar. cons. 300.* & licet statutum non habeat verba suspensiua, tamen excludit superstitibus masculis, quæ
18 verba † important exclusionem suspensiuam, & temporalem *ex Abb. cons. 92. ad fin. lib. 2. Gabr. de statut. concl. 4. num. 41.*

Quod autem Daria, & Flauia sint in substitutione positæ constat ex illis verbis relatis in codicillis, ibi, *& eorum hæredes, & successores filios ex eis descendentes, &c.* ex quibus constat reciprocam substitutionem omnes descendentes ex filijs substitutis

19 tis comprehendere, & quod † Monasterium propter religiosum præferatur substitutio est text. expressus in *cap. in præsentia de probat.* vbi notant Doct. omnes.

Et ita vtraque parte, &c.

** Sunt decisiones 216. & 269. supra in hac parte, & infra par. 2. habentur aliæ, vt notaui ad decisionem 312. coram Reuerendiss. P. D. meo Merlino Decano, quæ est in eadem causa. Et in parte 3. adest alia sub die 28. Ianuarij 1636. coram Illustriss. D. Patriarcha Constantinopolitano, est decisio 92.*

R. P. D. QVEIPO.

Triuentina Beneficij.

Die Lunæ 12. Nouembris, 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficiorum vnio, quando sit permissa, & an assertioni Episcopi stetur circa causam vnionis. Capituli consensus in vnione vtrum requiratur in ipso contractu, & an sufficiat, quod ex interuallo subsequatur, quæ sententia est valdè inter Iuris interpretes conuersa, & est materia brocardica. Vera tamen est, quod sufficit ex pacto facto.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum suppressio sine causa est à iure interdicta.*

2 *Vnio beneficiorum nisi ob euidentem vtilitatem, vel necessitatem est permissa.*

3 *Assertioni actum gerentis, circa interuentum causæ, in actibus sine ea prohibitis, fidem non adhibetur.*

4 *Episcopus non debet in genere exprimere causam alienationis rerum Ecclesiæ, sed in specie, alias eius assertioni non statur. num. 13.*

5 *Iuspatronatus non acquiritur, etiam si adsit consensus Ordinarij ex augumento dotis Ecclesiæ ædificatæ, & consecratæ.*

6 *Iuspatronatus non acquiritur ex dotatione Ecclesiæ de paupertate.*

7 *Ecclesia libera non potest subijci iurispatron. alicuius, nec etiam per Episcopum.*

8 *In alienatione totali rei Ecclesiæ de iure communi Pontificia auctoritas desideratur.*

In Ecclesia submissione, & seruitute ad fauorem laycorum requiritur omninò Papæ auctoritas. num. 8.

9 *In Ecclesiæ submissionibus ad fauorem laycorum, est cautius agendum, quàm in alijs alienationibus.*

10 *Dotalium rerum hypoteca est prohibita, etiam consentiente vxore.*

Dotalium rerum alienatio est permissa consentiente vxore. num. 10.

11 *Ingenuus non possit se subijcere seruilibus operibus.*

12 *Episcopi assertioni circa ea, quæ vidit in visitatione an stetur.*

14 *Episcopi assertioni in visitationibus plenè credendum non est, licet plurimum sit deferendum.*

15 *Capituli consensus in vnione est solemnitas propter vtilitatem Ecclesiæ desiderata, ideò non solum Capitulum, sed quilibet alius potest de eius defectu, si non interfuerit opponere.*

16 *Capituli consensus in vnionibus non fuit inductus in eius fauorem, sed pro forma, & solemnitate.*

17 *Vnio facta absque consensu Capituli est nulla.*

18 *Vniones inter species alienationum perpetuarum enumerantur.*

19 *Alienatio rerum Ecclesiæ non est interdict fauore Capituli, vel Clericorum, sed fauore, & intuitu Ecclesiæ. num. 17.*

21 *Duo, quando æquiparantur, tunc eadem ratio in eisdem militat.*

22 *In alienationibus perpetuis rerum Ecclesi. consensus Capituli, & auctoritas exigitur*

23 *Actus, si lege caueatur, quod non possit geri sine consensu talis personæ, tunc requiritur per modum solemnitatis talis consensus*

24 *Capituli rati habitio in alienationibus perpetuis rerum Ecclesiæ, non habet locum.*

25 *Capituli consensus in alienationibus temporalibus rerum Ecclesiæ, sufficit vel tacitus vel expressus, & post facto.*

26 *Capituli tractatus in alienationibus rerum Ecclesiæ est necessarius pro forma, & solemnitate.*

27 *In Alienatione rerum mobilium minorum, si sint dictæ res pretiosæ, requiruntur eædem solemnitates, quæ adhibentur in alienatione immobilium. & num. 28.*

29 *Capituli consensus in alienatione rerum Ecclesiæ non requiritur vti persona interesse habentis, sed solum tamquam solemnitas.*

30 *Episcopi auctoritas in alienationibus rerum Ecclesiæ in ipso actu interuenire debet, & non sufficit, quod accedat postea.*

31 *Alienatio rerum Ecclesiæ sine consensu Capituli potest à quolibet cuius interest impugnari.*

32 *Alie-*

32 *Alienatio rerum Ecclesiæ sine consensu Capituli conualescit ex consensu postea superuenienti.*

Et d. alienatio valet ex tunc, non verò ex tunc. num. 29.

33 *Quod procedit in ratificatione cuiuslibet actus ab initio nulliter celebrati, nisi contrarium sit in iure expressum. num 34.*

35 *In ratificatione omni per quam actus incipit valere ex tunc, requiruntur omnes solemnitates, quæ à principio desiderabantur.*

36 *Ratificatio mulieris, & minoris easdem solemnitates exigit, quæ sunt necessariæ in celebrando contractu de nouo.*

37 *Contractus à pupillo, vel minori sine debita solemnitate celebratus licèt sit nullus, claudicat tamen ex parte pupilli, in cuius arbitrio stat recedere, nec ne.*

38 *Tamen alteri parti ab illo contractu inuito pupillo recedere non licet.*

39 *Alienatione rerum Ecclesiæ nulla ex defectu solemnitatum, Ecclesia tantum, & non altera pars potest illam impugnare.*

40 *Vnio simpliciter non est nulla defectu consensus Capituli, si Capitulum prædictum defectum non opponat.*

42 *In Vnionibus consensus Capituli potest ex post facto interuenire, licet materia ista sit valdè controuersa, & brocardica. num. 41.*

43 *Episcopi auctoritas, & consensus in alienatione iurispatronatus desiderata, potest ex post facto interuenire.*

44 *In decimarum alienatione sufficit consensus Episcopi ex post facto interuenire.*

45 *Actus ab initio nullus conualescit ex qualitate necessaria postea superueniente.*

46 *Testamentum nullum ob præteritionem filij, mortuo filio in vita patris, conualescit de iure prætorio.*

47 *Testamentum patris vt valeat, essentialiter requiritur institutio, vel exhæredatio filij existentis in potestate.*

48 *Solemnitatibus in contractibus ad fauorem alicuius introductis ille solus potest opponere de earum defectu.*

49 *Lex quælibet habet duplicem finem intentionis, scilicet, & executionis.*

50 *Beneficio pro aliquo à lege introducto, potest renunciari, nisi sit prohibitus hoc facere.*

51 *Text. in l. iubemus nulli C. de sacr. sanc. Eccles. intellectus.*

DECISIO CCCXVIII.

CAusa iterum proposita, cum decisio facta sub die 18. Maij præteriti * duas partes contineat, quarum prima causas vnionis secunda verò consensum capituli respicit, Dominis, quoad primam partem in decisis standum esse placuit, nam cum † beneficiorum suppressio sine causa à iure sit interdicta *cap. ex parte de constit.* & per vnionem, nisi ob euidentem necessitatem, † vel vtilitatem Eccl. non sit permissa *cap. exposuisti de præben.* & ibi DD. *cap. pastoralis de donationibus clem. si una de reb. Eccles.* & tradunt Oldrad. *cons.* 261. *Rebuff. in tract. de vnion. num. 38. Azor. instit. moral. 2. par. lib. 6. cap. 28. quæst. 4.* quorum vtrumque in vnione, de qua agitur, deficit, nam Ecclesiam S. Mariæ de Saletto congruente dote frui extat, probatur in Summario Petri, vt in decisione notatur.

Neque obstat assertio Episcopi in vnione asserentis redditus præd. Ecclesiæ defecisse, tum quia absque præd. causa non erat vnio permissa Episcopo, ideò succedit *doctr. Bart. in l. si forte ff. de Castren. pecul.* docentis † assertionem agentis circa interuentum causæ nullam fidem facere in actibus absq; causa fieri prohibitis, sequitur *Rota apud Card. Caualerium decis. 439. num. 6.* Tum quia in genere tantum, non † verò in specie Episcopus causarum relationē in vnione fecit, quo casu eius assertioni standum non esse communiter traditur per textum in *l. qui Testamentum ff. de probat. l. cum quis, §. Titia, ff. de leg. 3. l. fin. ff. de exercit. act.* & ibi docet *Bald. Castren. & Alexand. in l. si donatione, C. de collat. Tiraq. in l. si nunquam verb. donat. largitus num. 93. Gars. de nobilit. glos. 2. num. 17.* & in terminis vnionis docet *Oldr. cons. 262. num. 4. Caputaq. dec. 350. num. 30. par. 3. & cum plur. relatis Gars. de benef. par. 12. cap. 2. num. 126.*

Præcipuè quia in beneficijs simplicibus dos non desideratur, vt in decisione firmatur, & licet admitteretur propter paupertatem illorum vnionem posse fieri, hoc procederet vt beneficia libera remanerent, non verò vt iurispatronatus subijcerentur, quia ex † augumento dotis Ecclesiæ ædificatæ, & consecratæ non acquiritur iuspatron. etiam cum consensu ordinarij, *glos. in capit. piæ mentis 16. q. 7. vbi Archid. num. 3. & 4. Turrecrem. num. 6. Abb. cons. 59. num. 3. & cons. 106. num. 4. lib. 2. Feder. de Sen. consil. 234. ad fin. Rocch. de iurep. verb. & dotabit q. 3. num. 4. & q. 2. Lambert. eodem tract. lib. 1. par. 1. q. 6. art. 1. num. 1. & 2. & art. 2. n. 11. & fuit resolutum in Lunen. Sarzanen. beneficij 5. Iulij 1599. coram bo. me. Card. Millino*; quod procedit etiam quod Ecclesia fuerit † de pauperata, *Card. in cap. quoniam q. 1.*

(Right-column marginal numbers: 1 beside "nam cum † beneficiorum…", 2 beside "necessitatem, † vel…", 3 beside "tis † assertionem…", 4 beside "quia in genere tantum…", 5 beside "quia ex † augumento…", 6 beside "fuerit † de pauperata".)

q.1. de iurep. Rocch. vbi sup. verb. pro eo q.3. n. 5. Rot. decis. 528. num. 2. & decis. 457. num. 18. par. 1. diuers. & fuit dictum in *præallegata Lunen. Sarzanen. beneficij*. Et ratio est, quia
7 Ecclesia libera non potest subijci † iuripatronatus alicuius, nec etiam per Episc. *Abb. d. cons. 106. num. 4. par. 2. Roc. vbi sup. q. 16. n. 34. Staphil. de Liter. Grat. tit. de modo, & form. impetr. §. sequitur videre n. 3. & 4. Bero. cons. 4. num. 33. lib. 1. Rota in Albanen. iurisp. 17. Maij 1595. coram bo. mem. Penia, & in Nolana beneficij 19. Ianuarij 1594. coram bo. me. Card. Arigonio per textum optimum in cap. 2. Ibi bona immobilia, seu Iura ipsarum Laycis submittere, subijcere, seu supponere absque Capituli sui consensu, & Apostolica Sedis licentia speciali de reb. Eccles. non alienan. lib. 6.*
8 nam cum in totali alienatione rei Ecclesiæ iure communi Pontificia auctoritas desideretur in subiectione, & seruitute super ipsis rebus ad laycorum fauorem imponenda, multò magis specialis Pontificia auctoritas exigi debet, vt *in d. cap. 2.* nouiter fuit constitutum, nam vt ibi notat *glos. verb.* specia-
9 li in talibus † submissionibus maius periculum vertitur, & ideò cautiùs quàm in alijs alienationibus est agendum *l. 1. §. sed & si quis, ff. de Carbon. edit. cap. quiescamus 42. d. cap. vbi periculum de elect.* eaque ratione
10 Iulia † rerum dotalium fuit hypotheca interdicta etiam volente vxore quamuis alienatio vxore consentiente permissa remaneret, vt traditur in *princ. instit. quib. alien. licet vel non*, & ibi *Theophil. rationem reddidit, quàm sequitur Barbos. in l. 1. 5. par. num. 1. ff. sol. matrim.* & in eo, qui cum ingenuus
11 remaneret seruilibus † operibus se subiecit, tradit *text. in l. si quis pro eo 56. in princ. ff. de fideiusso.* & ibi notarunt *Bart. & reliqui Doct. & Couar. in cap. quamuis pactum 1. par. §. 2. num. 3. Sarmient. lib. 1. select. cap. 3. Forcatulus in Nœtyomantia Iuris Dial. 53. Conan. lib. 6. comment. cap. 6. num. 12.*

Minus obstat circa causas Episcopi asser-
12 tio in qua prædicta vnio fundatur, cui † esse credendum, vt patefacta in visitatione tenet *Rot. apud Cæs. de Graff. dec. 1. de reb. Eccles. non alien. & coram Caualerio d. decis. 439 num. 8. Seraph. dec. 1272. nu. 3.* nam responrespondetur dictam assertionem in genere non
13 in specie † emissam fuisse, vt oportebat vt supra dictum est, tum etiam quia *dec. Cæs. de Graff.* procedit in solemnitatibus, non verò in causis vnionis, vt notatur in supradicta decisione Caualerij, vel in vnione præterita non verò in ipso actu visitationis facta, vt in præallegata decisione 439. maxi-
14 mè quia nullibi traditur assertioni † Episcopi in visitationibus plenè credendum, sed dumtaxat plurimum esse deferendum, *C. Seraph. dec. 1026. num. 3. Rot. dec. 233. sub num. 2. par. 2. recent. Ludouis. dec. 482. num. 6.* & ex testibus pro parte Petri examinatis de congrua dote Ecclesiæ S. Mariæ de Saletto visum fuit Dominis sufficienter constare.

Circa secundam partem decisionis, quãuis conclusionem in ea firmatam admittere videatur *Rot. apud Illustriss. Card. Pamphiliũ decis. 455. num. 5. par. 2. recent.* dum docet consensum Capituli esse solemnitatem
15 propter Ecclesiæ † vtilitatem desideratam, & ideò non solum Capitulum, sed quemlibet alium cuius interfuerit posse de eius defectu dare, vt traditur in illis verbis, *Et cum solemnitas huiusmodi consensus fuerit inducta fauore Ecclesiæ de eius defectu, nedum Capitulum, sed etiam quilibet alius casus interest opponere potest ex adductis in causa Vercellen. vnionis 26. Aprilis 1610. coram Illustriss. Card. Lancellotto, & eandem sententiam sequutus est Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 164.* in illis verbis, *Sed hæc intelligentia mihi non probatur, nam consensus Capituli in vnione, non tam fuit introductus in eius fauorem cum de eius præiudicio non agatur, quam pro forma, & solemnitate ne passim, & temerè fiat ad trad. per Simoncell. de decretis in præfat. num. 54. & in terminis quod consensus Capit. in vnione requiratur à lege per modum solemnitatis docet Bursat. d. cons. 185. num. 14. lib. 2. hactenus Garz.* Et quod
16 consensus Capituli in † vnionibus non fuerit inductus in eius fauorem, sed potius pro forma, & solemnitate tradit cum pluribus relatis *Riccius in praxi fori Ecclesiast. decis. 487. num. 2.* in illis verbis. *Nam consensus Capituli in vnione non fuit introductus in eius fauorem, cum de eius præiudicio non agatur, sed potius pro forma, & solemnitate ne passim & temerè fiat secundum Simoncell. de decretis in præfat. num. 54. Bursatt. cons. 185. n. 14. vol. 2. Rub. cons. 17. num. 4. Bondig. cons. 60. n. 7. Merenda cons. 17. num. 5 & 8. hactenus Riccius qui ibidem nu. 1.* docet de defectu prædicti consensus quẽlibet cuius interest opponere posse in illis verbis, *Vnio facta ab-*
17 *sque † consensu Capituli est nulla, cum & forma non seruatur, Bald. cons. 322. vol. 1. Soc. cons. 15. num. 15. vol. 1. & hæc nullitas poterit opponi à quocumque cuius interest Rot. diuers. dec. 247. num. 5. par. 1. hactenus Riccius.*
18 Et cum vniones inter † species alienationum perpetuarum enumerentur secundum *tex. expressum in cap. tua in fine de his*

his, quæ fiunt à Prælat. sine consensu Capit. & colligitur *ex Clem.* 2. *de reb. Eccles. non alienan.* videtur, quod alienatio rerum Ecclesiasticarum non sit fauore Capituli, aut Clericorum interdicta, † sed fauore, & intuitu Ecclesiæ dumtaxat secundum, *text. in auth: de non alien.* §. *non igitur, & in l. iubemus nulli* 14. ibi *neque si omnes cum religioso Episcopo, & œconomo Clerici in earum possessionem alienationem consentiant*, C. *de Sacros. Eccles. vbi glos. verb.* consentiant notauit non fauore Clericorum† sed Ecclesiæ alienationem fuisse prohibitam illis verbis, *quia Ecclesia est non eorum fauor*, & ibi quædam additio in illis verbis, *sed hoc ne res alienentur non est inductum in fauorem eorum, sed in fauorem Ecclesiæ*, quæ additio mouetur per eundem *tex. in vers. vt sicut*, in illis Verbis, *Vt sicut ipsa religionis, & fidei mater perpetua est, ita eius patrimonium iugiter seruetur illæsum.* Nam æquiparantur illa duo, † quare æqua ratio militare videtur ex traditis à *Cassad. decis.* 6. *num.* 8. *de Iurep. Anton. Gomez. in l.* 24. *Taur. num.* 1. *vers. ex quo notabiliter Solis de censib. lib.* 3. *cap.* 3. *nu.* 7. ex quibus iuribus desumptus est *tex. in c. nulli de reb. Eccles. non alienan.* vt testatur *glos. fin. ibi & Cuiac. in d. nouella de non alienan. Ant. Aug. in scholijs ad primam Collectionē decretalium c.4. tit. de rebus Eccles. non alienan. & notabit Castill. de vsufruct. cap.* 54. *num.* 4. & in alienationibus perpetuis rerum † Ecclesiarum consensum Capituli pro forma, & auctoritate exigi, & ex post facto interuenire non posse, tenet *Abb. in cap. ea noscitur num.* 3. de his qui fiunt à Prælat. & sequitur cum alijs relatis *Redoan. de reb. Eccles. fol.* 182. *num.* 1. ibi *Iste consensus Capituli, vel alterius personæ debet secundum aliquos in ipso āctu præstari, & non ex interuallo per D. Anton. in cap. cum nos de his, quæ fiunt à Prælat. Nam † quando lege cauetur quod actus non possit geri sine consensu talis personæ vel Capituli, tunc consensus requiritur per modum solemnitatis, & sic pro forma, aliàs actus erit nullus nisi in ipso actu interueniat, & nu.* 17. *ibi & ratio quare in alienatione perpetua non habeat locum † ratihabitio videtur dari per Abbatem in c. cum nos eodem tit. ibi dicunt DD. quod prædicta Iura possunt intelligi in concessione ad tempus facta nam in alienatione perpetua non videtur, quod habeat locum ratihabitio propter necessitatem procedentis tractus, & hoc fuit vltimum dictum Innoc. & per Abbatem, ibi & num.* 24. ibi, *Vnde per hoc in alienationibus poterit † dici vel tacitus, vel expressus consensus, & post factum haberi poterit, secus in alienationibus perpetuis, vt per Abbatem etiam in cap. ea noscitur de his, quæ fiunt à Prælat.* Et quod tractus Capituli † sit necessarius pro forma, & auctoritate actus, & ex post facto non possit interuenire tenet *glos. in cap.* 1. *vers. tractatus de rebus Eccles. lib.* 6.

Idque ille text. suadere videtur, nam in alienatione ibi relata interuenerant consensus Capituli, & tamen quia tractatus non præcesserat neque in ipso actu alienationis interuenerat declaratur alienationē irritam fuisse, & suadetur ex *tex. in cap. tua* 8. *de his quæ fiunt à Prælat.* ibi, *& cum tottus Clerici tractatu atque consensu*, & ibi *glos. verb. tractatu in alienatione rerum mobilium;* & etiam quando res † mobiles prætiosæ alienantur exigit eandem solemnitatem, quæ de iure in rerum minorum alienatione desideratur in illis verbis. *Et hoc immobilibus, vel mobilibus prætiosis quia si sint pretiosa, necessaria est solemnitas*, C. *de administ. tutor. lex quæ & suadetur etiam ex textu in cap. sine exceptione* 52. 12. *q.* 2. in illis verbis, *Et cum totius Cleri tractatu atque consensu id eligat*, & ibi *glos. ver. profuturum vers. hoc suas*, ibi *quod licet omnes Clerici consentiant, si tamen non obseruatur forma alienationis*, alienatio nulla est & ex *text. in c.* 2. ibi *seu aliàs alienando in forma, & casibus à iure permissis de reb. Eccles. non alien. l.* 6. vt notauit *Couar. lib.* 2. *var. cap.* 17. *num.* 2. quam sententiam admisit *Butr. in cap. cum nos nu.* 5. de his, quæ fiunt à Prælat. & in ea præcipuè patrocinatur suam causam, *Soccin. sen. cons.* 15. *num.* 31. *vol.* 1. Et in alienationibus † perpetuis eandem sententiam cum pluribus relatis tenet *Rebuff. in compend. alienationum, num.* 15. *& cum pluribus Bursat. cons.* 285. *num.* 14. *lib.* 2. & quod in prædictis alienationibus consensus Capituli non requiratur pro eius interesse, sed pro solemnitate firmauit *Rota apud Seraph. dec.* 338. *num.* 2. in illis verbis, *& quamuis requiratur eo casu consensus Capituli, tamen † non requiritur vti personæ interesse habentis, sed solum tamquam solemnitas, vt colligitur ex traditis per Franc. in cap.* 1. *num.* 16. *de rebus Eccles. non alienan. & declarat Rebuff. de reb. Eccl. non alienan. In primo & tertio requisito*, & firmauit etiam *Rota apud Mantic. dec.* 114. *num.* 5. ibi *nec sufficit quod † auctoritas Episcopi postea accesserat, quia debet in ipso actu interuenire non ex interuallo arg. legis obligari*, §. *Tutor, ff. de auct. tutor. Dec. in d. cap. cum accessissent num* 9. *aliàs* 38. *&* 40. *de constit.* In eamque sententiam videtur *text. in cap. si*

cap. si quis presbyterorum 6. §. fin. de reb. Ec-
31 *clesi.* docens alienationem sine consensu Capituli factam quemlibet, cuius interest impugnare posse, & ibi notauit *glos. verb. personis, Bald. & Cin. in l. iubemus nulli* 14. *§. sanè num.* 5. *C. de sacros. Ecclesi.*

Et quamuis alienationem sine consensu Capituli factam conualescere ex consensu
32 † postea superuenienti à pluribus receptum sit, vt infra dicetur, admittunt tamen contractum illum ex nunc, non verò ex tunc valere, vt tenet *glos. in cap. 1. verb. tractatus vers. in alienatione de rebus Ecclesi. lib. 6. Soccin. sen. d. cons. 15. num. 39.* & in rati-
33 ficatione † cuiuslibet actus ab initio nulliter celebrati tradit pro *reg. Butr. in cap. cum nos nu. 5. vers. sed est differentia* de his, quæ fiunt à Prælat. *Bart. in l. obseruare num. 4. ff. de offic. pro conc. Surd. dec. 69. nu. 15. Honded. cons. 38. num. 19. Redoan. vbi supra num. 24. Rot. dec. 557. num. 3. par. 1. rec.* nisi contra-
34 rium † sit in iure expressum, vt in *cap. cura de Iurep. & in cap. cum nos de his*, quæ fiunt à Prælat. cum alijs quæ sic intelliguntur à *Rebuff. in tract. alien. rer. Eccl. n. 15 Soccin. sen. in d. cons. 15. n. 44. vers. ad aliam lib. 1. propter rationem traditam à Butr. in d. c. cum nos n. 5.*

Per hoc tamen sententia supra relata nullatenus læditur, tum quia in omni ra-
35 tificatione per quam † actus incipit valere ex nunc idest à tempore ratificationis, non verò ex tunc, quando actus fuit celebratus, omnes solemnitates, quæ à principio fuerunt desideratæ debent interuenire, vt tenet *Rot. apud Ludouis. decis. 395. per tot. vbi num. 12.* plures refert auctores, & cum pluribus relatis, *Surd. cons. 364. num. 45. Thom. Sanchez de matrim. lib. 2. disput. 37. n.*
36 11. & ideò † ratificationem mulieris, & minoris easdem solemnitates exigere, quæ sunt necessariæ in celebrando contractu de nouo testatur, *Rot. coram Ludouis. decis. 473. & coram Seraph. dec. 1242. n. 2.* atque ita secundum istam sententiam, consensus Capituli adhibitus per modum ratificationis concurrit cum cæteris solemnitatibus tempore quo contractus incipit habere vires.

37 Tum † quia sicut contractus à pupillo, vel adulto sine debita solemnitate celebratus licet sit nullus, claudicat tamen ex parte pupilli in cuius arbitrio est, vel recedere propter nullitatem, vel persistere si vo-
38 luerit, cum tamen alteri parti † ab illo cõtractu inuito pupillo, vel adulto recedere non sit permissum *l. pupillus §. 1. ff. de auct. tutor. l. Iulianus, §. Si quis à pupillo, ff. de act. empt. l. 1. ff. de rescin. vend. & in his locis glos. Bart. & DD. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 56. num. 80. Ludouis. decis. 467. nu. 5.* idem
39 obseruatur in alienatione rerum Ecclesiasticarum absque debita solemnitate celebrata, vt tenent *Cyn. & Salicet. in l. iubemus nulli, §. sanè, num. 2. C, de sacros. Ecclesi. & cum plur. relatis Pinell. in l. 1. par. 3. num. 33 C. de bon. mater. Surd. decis. 69. num. 23. Ludouis. vbi supra, & ibi adden. num. 16.* & agende nullitate huius alienationis, eo quod Capituli consensus tempore contractus nõ
40 fuerit † adhibitus quod potest Capitulum ratione prædicti priuilegij inuito altero contrahente in alienatione persistere, notauit eleganter, *Butr. in dicto capit. cum nos in fin.* Et in vnionibus, & alienationibus hoc ipsum notare videtur Rota cum pluribus ab ea relatis *decisione 133. num. 10. cum duobus seqq. par. 2. diuers.* vbi ea ratione, & propter dictum priuilegium minoribus, & Ecclesiæ concessum tradirur posse Capitulum, in vnione, & alienatione absque eius consensu facta permanere,

41 Verum his † non obstantibus dubia est hæc sententia, & maximè controuersa inter iuris interpretes, vt fatetur *Soccin. d. cons. 15. n. 39.* ibi, *sed hic aduertendũ est quod iste articulus videtur esse aliqualiter difficilis propter varias maiorum nostrorum opiniones & esse materiam brocardicam fatetur Butr. vbi supra num. 5.* ibi, *& ingredior materiam brocardicam*, & Doctores. placuit à decisis in hac parte recedere, & contrariam sententiam amplecti vt in vnionibus
42 consensus Capituli possit ex post facto † interuenire, & eiusdem Capituli fauore prædicto consensum à iure desiderari cum *Alexand. cons. 219. num. 16. & 17. lib. 6. Boer. decis. 345. num. 3. & 4. Rebuff. in reg. de vnionibus glos. 11. num. 20. Hoied. de incompatib. benef. 2. par. cap. 3. num. 9. Azzor. instit. moral. 2. par. lib. 6. cap. 28. q. 12. in fin. & tenet Rota dec. 133. num. 9. par. 2. diuers. & decis. 455. num. 5. par. 2. recent. Grat. discept. forens. cap. 578. num. 32.* & plures relati à *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 147. Ricc. decis. 198. num. 16. par. 4. per text. in cap. cura*, ibi, *nisi auctoritas Diæcesani Episcopi, & consensus adsit*, & ibi, *aut Diæcesani Episcopi habuerit postea consensum, cap. suggestum 20.* ibi, *aut eius assensus fuerit postea subsecutus, de Iurepatronatus*, in
43 quibus † auctoritas, & consensus Episcopi in alienatione Iurispatronatus desiderata potest ex post facto interuenire, sicut in reliquis alienationibus rerum Ecclesiasticarum intuitu Capituli eius consensum desi-

derari, & ex post facto posse interuenire DD. censuere per textum expressum in cap. cum nos 3. in illis verbis, *certum est de rigore Iuris concessionem illam non tenere, quam reclamante Capitulo per prædecessorem suum constat factam fuisse nisi eam ratam postmodum, habuisset de his quæ fiunt à Prælat.* & ibi *glos. verb. ratam* in illis verbis *& ita alienatio quæ de iure non tenet ratihabitione, confirmatur, capitulo vltra 16. quæst.*
44 1. vbi in alienatione † decimarum consensum Episcopi sufficit ex post facto interueinre, & ibi *glos. verb. consensum* notabit his verbis *argumentum quod ratihabitio Episcopi retrotrahitur, & confirmat illud, quod per se inualidum erat*, nam frequens est in
45 iure † actum ab initio nullum conualescere ex consensu, vel alia qualitate necessaria posteà superueniente vt in *l. licet 56. ff. de iudic. l. licet Cod. de procur. l. 3. §. falsos ff. rem rat. hab.* & in testamento nullo pro-
46 pter filij præteritionem, vt mortuo filio † in vita patris conualescat de Iurepretorio docet *text. in l. posthumus 12. §. idem & circa ff. de iniusto rupto*, & ibi *Bart. & Castren. & Duran. cap. 3.* vel consentiente filio præterito, vt in *l. filio præterito 23. ff. eod. titulo*, vt docent *Bart. ibi num. 29. Anton. Gomez 1. tom. var. cap. 11. num. 6. Sarmient. lib. 8. select. in l. cum patrono num. 4. ff. de leg. 2. Gutier. in l. nemo potest num. 139. ff. de legat. primo Spin. in speculo testam. in rubrica par. 13. num. 33. Conam. lib. 10. comment. cap. 4.*
47 *num. 4.* quamuis ad validitatem † testamenti institutio, vel exhæredatio filij existentis in potestate essentialiter desideretur *l. inter cætera, ff. de lib. & posthu. text. in princ. inst. de exhæredat. liber.* nam cum hu-
48 iusmodi solemnitates respiciant † fauorem, & vtilitatem eorum quorum interest, de earum defectu illis dumtaxat opponere per missum est ex traditis per *Surd. de alim. tit.* 8. *priuil.* 56. *ex num.* 8. *Graiian. discept. forens. capit. 27. & num. 39.* & agens de consensu Capituli in vnionibus beneficiorum, & alienatione rerum Ecclesiasticarum optimè notauit *Rota decis. 133. nu. 10. cum*
49 *duobus seqq. p. 2. diuers.* Nam cum lex † quælibet habeat duplicem finem intentionis nempè, & executionis, & respectu primi debeat principaliter vtilitatem publicam respicere secundum *text. sic intelligendum in cap. erit autem lex. 4. distinct.* & respectu secundi vtilitati eorum consulat, in quibus exercetur, vt post *Nauar. in cap. cum minister 23. quæst. 5. num.* 28. docet *Couar. in cap. quamuis pactum 2. par. §. 1. num. 6. Matienz. in l. 2. titul. 2. lib. 5. recup. glos. 3. nu. 18. Barbos. in l. prima, num. 65. ff. solut. ma-*
50 *trim.* eius beneficio † possunt renunciare, *ex reg. tex. in l. fin. C. de pact. l. si quis in conscribendo, C. de Episcop. & Cler. l. si Iudex circumuento, ff. de minoribus*, nisi specialiter sint prohibiti, vt in *l. Iulia de fund. dotal.* notarunt DD. proximè relati, & ita intelligi
51 potest, † *tex. in d. l. iubemus nulli, C. de sacros. Eccles.* & prædictam Dominorum sententiam duodecim fundamentis acriter, & latè defendit, *Soccin. sen. d. cons. 15. & num. 39.* & tenet *Alexan. d. cons. 219. nu. 16. & 17. lib. 6. Boer. decis. 345. num. 3. & 4. Riccius d. dec. 199. num. 16. par. 4. Grat. discept. forens. d. cap. 578. num. 32. & plur. relati à Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 147.* & post Hostiensem, *Gemin. in cap. 1. nu. 12. de rebus Ecclesiasticis lib. 6.*

Ex quibns ita fuit vtraque parte informante conclusum, &c.

☞ * *Est supra in hac parte decis. 294.*

EMIN.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Ferrarien. Emphyteusis.

Die Veneris 16. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM.

Emphyteutica bona Ecclesiastica vigore Constitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ sunt ad instar bonorum allodialium, ità vt emphyteuta possessor possit de illis liberè disponere. Citatio proximiorum in legitimatione filiorum naturalium, quando non sit necessaria.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiastica bona emphyteutica vigore Constit. Bonifacianæ, & Paulinæ sunt redacta ad instar allodialium.*
2 *Ecclesiasticorum bonorum emphyteuta potest liberè de dictis bonis disponere tam inter viuos, quam in vltima voluntate ad fauorem extraneorum etiam cum exclusione vocatorum, & nu. 3.*
Ecclesiastica bona emphyteutica continentur sub generali institutione, num. 2.
4 *Filij illegitimi, etiam legitimati, sunt incapaces emphyteusis Ecclesiasticæ.*
5 *Bonifaciana, circa bona emphyteutica Ecclesiæ, procedit etiam fauore legitimatorum.*

6 *Clau-*

6 *Clausula vocatis vocandis, intelligitur tantum de illis, qui de iure sunt vocandi, & citandi.*

7 *Legitimatio, quando est facta instante illo, qui potest de suis bonis disponere, non est necessaria illorum citatio, ad quos d. bona peruenirent, si non fuisset facta dispositio aliqua.*

8 *In legitimatione facta ad instantiam eius, qui potest de bonis disponere non requiritur citatio venientium ab intestato.*

9 *Testatur sicuti potest ad libitum disponere de suis bonis ad fauorem extraneorum absque citatione, ita etiam potest impetrare filij naturalis legitimationem.*

11 *Patri si competat facultas eligendi in bonis fideicommisso subiectis; alias deuoluantur ad proximiores, tunc si prius obtinuerit legitimare filium, & illum eligat, non requiritur citatio proximiorum.*

12 *Legitimatio subsistit etiam in præiudicium proximiorum, quorum non fuit facta mentio, si pater legitimans possit ad libitum disponere de suis bonis.*

13 *Clausula sine præiudicio venientium ab intestato, posita in legitimatione non operatur quando legitimatus vocatur ab eo qui potest disponere.*

14 *Narratiua facta per verba, vt asseritur, non requirit iustificationem.*

15 *Filius illegitimus præsumitur de iure natus ex soluto, & soluta.*

16 *Bullæ Pij V. contra illegitimos intellectus.*

17 *Bulla Pij IV. contra illegitimos, quando habeat locum.*

18 *Odd. cons. 16. num. 14. reprobatur.*

19 *Filij legitimati non differunt à legitimis, & naturalibus.*

DECISIO CCCXIX.

DISPVTATO dubio, An constet de tali vocatione Alberti, quæ illi suffragetur non obstante dispositione testamentaria Alphonsi, negatiuè Domini responderunt; Nam licet Albertus in inuestitura esset vocatus, tamen huiusmodi vo-
1 catio ei non suffragatur † cum bona emphyteotica etiam Ecclesiastica, de quibus agitur, vigore Constitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ redacta sint ad instar allodialium, itaut emphyteuta possessor possit liberè disponere inter viuos, & in vltima
2 voluntate ad fauorẽ extraneorum, † etiam cum exclusione in inuestitura successiuè vocatorum, & bona prædicta sub vniuersali institutione continentur, etiam si specialiter mentio illorum facta non fuerit, vt in puncto Bonifacianæ tradit *Alex. cons. 91. num. 13. vers. non obstat, quod vigore Bullæ lib. 1. Ancaran. cons. 303. nu. 7. Rimin. iun. cons. 445. nu. 12. lib. 4. & cons. 558. nu. 19. & seq. lib. 5. Laderch. Imolen. cons. 19. nu. 2. et 10. Marcobrun. cons. 26. num. 221. et 257. et 351. Bertaz. cons. ciu. 79. nu. 6. 8. et 11.* Cum ergo Alphonsus emphiteota, & possessor bonorum instituerit hæredem vniuersalem Andream nepotem, ex hac testamentaria dispositione vniuersali indu-
3 citur exclusio † Alberti, & non suffragatur vocatio inuestituræ, cum illa non sit absoluta, sed cum qualitate, quatenus emphiteota possessor alium hæredem sibi benè visum non instituisset per præallegata.

4 Non obstat, quod † Andreas esset naturalis, & illegitimi etiam legitimati sint incapaces emphiteusis Ecclesiasticæ *Rot. dec. 474. par. 1. diu.* Quia Bonifaciana
5 procedit † etiam fauore legitimatorum, vt in terminis Bonifacianæ tradit *Laderch. d. cons. 19. in princ. et per tot. vbi reprobat consil. Ruini*, immò Constitutio Paulina expressis verbis comprehendit etiam legitimatos, vt in *Sum. num.* 4. Vndè cum Andreas habeat indiuiduam legitimationem ad bona emphiteotica etiam Ecclesiastica, cum derogatione Constitutionum Pij IV. & V. sequitur quod Bonifaciana, & Paulina, eum iuuant ad exclusionem supradictæ vocationis Alberti, præsertim cum ipsa inuestitura facta sit pro obseruatione Constitutionis Bonifacianæ, vt in principio, ibi, *volens obseruare contenta in litteris Apostolicis &c. Bonifacij*, ac inferius ibi, *& pro illis personis, quæ succedunt, & succedere possunt de iure, & virtute litterarum Apostolicarum*, itaut appareat inuestituram fuisse factam iuxta terminos Bonifacianæ, quæ tribuit facultatem disponendi etiam ad fauorem legitimatorum cum exclusione vocatorum inuestitura.

Nec facit, quod in mandato de legitimando adsit clausula vocatis vocandis, &
6 Albertus non fuerit vocatus; Quia † hæc clausula intelligitur de illis tantum, qui de iure essent vocandi, & citandi *Abb. in cap. exhibita num. 6. de iudic. Verall. decis. 53. lib. 3. in manuscript. Modern. de claus. par. 1. claus.*
7 *196. num. 4.* Quare cum legitimatio † fuerit facta instante Alphonso, qui poterat de bonis ab ipso possessis liberè disponere, non erat necessaria Alberti citatio, quamuis huiusmodi bona ad eum transirent, nisi fuisset facta dispositio *Soccin. sen. cons. 3. nu. 33. vers.*

33. *vers. ad illud autem, lib. 3. Albert.Brun. cons.2. num. 54, Bursatt. cons.76.num.44.Rimin.iun. in addit.ad Rim.sen.cons.82. litt.F. ad fin. Menoch. cons.157. num.31. vers. non obstat octauum, & nu.12. vers. secundo, suffragatur cũ seq. Couar. de sponsal.par.2.capit. 8. §.9. num.7.* Hinc in legitimatione facta
8 † ad instantiam eius, qui disponere potest de bonis, non sunt citandi venientes ab intestato *Tiraquel. tract. res inter alios acta limit. 2.vers.hinc fit, Lupus de illegit.coment. 3. §. 5. num.17.Rolan.cons.12.num.53.lib.4. Franc. Bec.cons.216.n.48.et seq.lib.2.*

Et meritò, quia per huiusmodi legitimationem Alberto non inferebatur præiudicium considerabile; poterat enim Alphonsus ad Andreæ fauorem non disponere, quamuis esset legitimatus, & sicuti pote-
9 rat Alphonsus ad libitum disponere ad fauorem extraneorum absque citatione, ita potuit nepotis legitimationem impetrare *Præpos. in cap. per tuas §. Cum autem sub nu. 25. col.2.vers.& tunc fit ad voluntatem patris qui fil. sint legit.Bart. in l.Gallus §.& quid sit tantum num. 14. vers. responde quando ff. de*
10 *lib. & posth.* Vnde non ipsa † legitimatio præiudicat Alberto, sed potius ipsa Bonifaciana, & Paulina, & ipsa dispositio testamentaria Alphonsi *Ruin. cons.87.n.20.vers. de præiudicio enim lib. 3. Honded.cons.92.nu. 50. in fine lib.1.Socc.iun.cons.93.nu.66.vers. vel secundo lib. 3.*

Et propterea si Patri competat facultas eligendi in bonis fideicommisso subiectis, aliàs deuoluantur ad proximiores, si prius pater obtinet legitimare filium, & posteà
11 eundem eligat, † non requiritur citatio proximiorum, quia eis non nocet legitimatio, & poterat pater legitimatum prætermittere, & non eligere, sed tantum nocet electio postea facta *Ciriac. controu. 208. nu. 18. vsque ad 24.*

Ex supradictis quoque sequitur, quod in legitimatione non erat facienda mentio Alberti: nam cum Alphonsus posset ad li-
12 bitum disponere legitimatio † non præiudicabat, ideò non requirebatur mentio, ita *Honded. cons.89. num.42. lib. 2. Menoch. cons. 20. num. 44. & seq.*

Non obstat clausula, sine præiudicio ve-
13 nientium † ab intestato, quia illa non operatur, quando legitimatus vocatur ex testamento ab eo, qui potest disponere, *Ruin. cons. 87. num. 5. vers. de præiudicio enim lib. 3. Paul. de Castr. cons. 102. num. 3. vers. 4. videndum est lib.2. Alex. cons.52. post princ. vers. & sic non potest dici lib. 2. & cons. 187. num. 14. lib. 5. Dec. cons. 610. num. 1. Socc. iun.cons. 93.num.66.lib. 3.*

Pariter non facit, quod non fuerit iusti-
14 ficatum Andream esse filium Francisci, † quia cum narratiua fuerit facta per verba, vt asseritur, non requiritur iustificatio, *Rot. dec. 60. num. 2. de rescript.in antiq. & decis. 447.num.1. par. 1. diuers.*

15 Prout non facit non fuisse † iustificatum Andream natum esse ex soluto, & soluta, quia sic de iure præsumitur, *Rota dec. 802. num. 2.& seq.par. 1. diuers.*

16 Nec applicatur Bulla Pij V. † contra illegitimos, quia illa non tollit dispositiones iuris communis, sed tantùm habilitationes ex iure speciali prouenientes, videlicet, si legitimatio faceret capacem illum, qui non est capax *Rota dec. 487. p. 1.diuers. Seraph. dec. 478.* In hoc autem themate legitimatus habet habilitationem, ex Constitutionibus Bonifatiana, & Paulina, quæ habilitatio æquiparatur habilitationi de iure communi, & sic legitimatus non habet simpliciter ius ex ipsa legitimatione, sed habet ius ex supradictis Constitutionibus Bonifatiana, & Paulina mediante legitimatione, quę per se sola non operatur, & huic Bullæ Pii V. fuit derogatum.

17 Sicuti non applicatur Bulla Pij IV. † contra illegitimos, quia illa tollit legitimationes, quæ fiunt contra voluntatem testatoris, non autem eas, quæ fiunt ad illius voluntatem, & instantiam, prout est ista le-
18 gitimatio, de qua agitur, quicquid † dixerit *Odd. cons.16. num.14. Hond.cons.64. nu. 38. & seq. l.2.*& ita respondent *Eugen.cons. 52. num. 65. lib. 1. Laderch. cons. 29. num. 23. Card. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 10. num.96. vers. extat etiam consimilis Menoch. cons.461. num.9.& 30. Lup. de illegit. comm. 3. §. 1. num. 5.* & in casu similis Constitutionis Venetæ *Decian. cons.42. num.38. lib. 1. Menoch. cons. 459. num. 34. & 37. Rota dec. 488. par.1. recen.* & huic quoque Bullæ fuit pariter derogatum.

Nec facit, quod in inuestitura vocentur legitimi, & naturales, quia cum ex Constitutionibus Bonifatiana, & Paulina etiam legitimati sint capaces, vtique sub supradi-
19 ctis verbis veniunt † etiam legitimati, qui non differunt à legitimis, & naturalibus, *§. reliquum. vers. si quis ergo auth.quib. mod. nat. offic.sui Alex.cons.187. num.8. lib.5. Iason cons. 202. num. 13. lib. 2. Tiraq. in l. si vnquam in verb. susceperit liberos. num. 77. & seq. C. de reuoc. donat.*

Et ita vtraque &c.

REV.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Bononien. fideicommissi de Desiderijs.

Die Lunæ 19. Nouembris 1629.

DECISIO CCCXX.

Est impressa coram Merlino to: 1. decis. 428.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Narnieñ Successionis.

Die Lunæ 26. Nouembris 1629.

DECISIO CCCXXI.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 429.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Officij.

Die Lunæ 29. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM.

Procurator vendens rem Domini, quando dicatur valde contrahere. Procurator vendens rem Domini tanquam propriam dicitur esse in dolo.

SVMMARIVM.

1 *Procurator vendens rem Domini, de eius mandato ac eo præsente, & consentiente, dicitur valide contrahere.*

2 *Vendens rem alienam cum narratiua, quod sit sua, tunc emptor potest recedere à contractu, & venditor tenetur ad pretij restitutionem.*

3 *Procuratore vendente rem Domini, de eius mandato, valet venditio, & Dominus contrauenire non potest, & num. 4.*

5 *Mandati loco, est scientia, & consensus Domini.*

6 *Procurator vendens rem Domini, non eius nomine, sed tanquam propria, dicitur in dolo.*

7 *Emptor antequam soluat pretium, non efficitur Dominus, rei emptæ.*

8 *Verba intelligenda sunt iuxtà naturam actus & subiectam materiam, super qua interponuntur.*

9 *Ab emptione licet discedere, & pretium recuperare propter dolum.*

10 *Officia Notariorum Capituli sunt redacta ad instar bonorum allodialium, & transmittuntur ad hæredes.*

11 *Stylus probatur per fides extraiudiciales.*

DECISIO CCCXXII.

CENSVERVNT Domini standum esse in vltimo loco decis. 31. Ianuarij 1628.* quia D. Laurentius Butius in instrumento venditionis sextæ partis officij, de quo agitur vera, & compatibilia narrauit, nempè quod officium ad se spectabat, & tanquam procurator Erasti Spanochiæ vendebat, cumulando species dominij tàm hypotecæ, quàm ipse habebat super medietate illius, quàm pleni dominij, quod habebat Erastus, pro quo extitit procurator, vnde cum proprium ius, & rem de mandato Domini præsenti, & consentienti vendiderit ex vera causa, non autem
1 † assertione falsa validè contraxit, vt propterea neque à contractu recedere, neque pretium restituere teneatur, *l. 1. C. quando liceat ab empt. disced. Afflict. decis.* 280. *num.* 4. *Menoch cons.* 888. *num.* 1. *Neuiz. cons.* 37. *n.* 18. *cum alijs allegatis in vltima decisione.*

Non obstat principale obiectum istius causæ positum pro fundamento in decisione 5. Martij 1627.* quod Butius in principio instrumenti venditionis huius sextæ partis officij dixerit, ad quem spectat vt asseruit, & pertinet medietas officij Notariatus Curiæ Capitolij de præsenti cantantis in personam Erasti Spanocchiæ, & nihilominus conuincatur ex decreto apposito ad fauorem Erasti, quod illam medietatem priùs liberè resignauerat Erasto, vt
2 propterea vendens rem alienam † sub narratiua quod sit propterea emptor possit à contractu recedere, & venditor teneatur ad pretij restitutionem per text. *in l. si rem quam ff. de euict. cum glos. in verbo agentem* quam communiter esse receptam affirmant, *Surd. cons.* 36. *num.* 12. *& decis.* 253. *num.* 10. *& alij allegati in eadem decis.* 5. *Martij* 1627.

Quia vltra responsiones datas in decisione 31. Ianuarij 1628. dixerunt Domini conclusionem prædictam esse recipiendam quando contractus ex iure tantummodo vendentis esset sustinendus, neque esset sequuta traditio rei, nec possessio continuata absque molestijs; secus autem vbi contractus venditionis, vt in præsenti sustineri

ri potest ex iure ipsius domini rei; dum fuit præsens Erastus, & consentiens, & Butius sub nomine procuratoris irreuocabilis
3 Erasti, † & non suo vendidit, tunc enim valet venditio, & Dominus contrauenire non potest, *Imol. in l. quæ dotis sub num.* 4. *vers. item adde. ff. solut. matrim. Roland. cons.* 100. *num.* 44. *vol.* 4. *Surd. decis.* 253. *num.* 4. *& in fin. Ruin. cons.* 141. *num.* 5. *vol.* 1. *Neuiz. cons.* 37. *nu.* 17. *& seq.* & ratio est manifesta; quia cessat dolus, & præiudicium, dum ex persona domini contraxit, & Adamo licuit, & licet rem habere, & habuit, & possedit absque molestijs ferè per decennium.

Neque dicatur quod illa verba instrumenti pro qua rata dictus D. Laurentius asserit se esse procuratorem irreuocabilem ad resignandum dictum officium, prout per acta mei &c. non sint referenda ad Erastum sed ad Catuccium, à quo Butius priùs emerat dictam medietatem officij ex eo, quia leguntur apposita immediatè post narratiuam venditionis Butio factæ per Catuccium, & etiam quia mandatum Erasti non reperitur in actis Notarij rogati, sed quidem mandatum Catuccij.

Quia testes dati iustificant hanc partem, quod scilicet Butius vendiderit tanquam procurator Erasti, & quod Adamus omnia sciuit, & intellexit, & nihilominus relatio ad Catuccium repugnat qualitati rei; nam si Catuccius vendidit Butio, quomodo po-
4 tuit Butius iam effectus dominus esse † sui ipsius procurator irreuocabilis contra rationem textus *l. cũ res C. de contrahen. empt. & l. suæ rei ff. eod. tit.* nec probatio mandati deficit ex eo, quod non reperiatur in actis Notarij rogati: quia sufficit pro verificatione mandati enunciati præsentia domini,
5 † & consensus, à quo contractus causam recepit, *l. ne satisdatio. ff. rem rat. hab. Roman. cons.* 63. *num.* 1. *Purp. cons.* 51. *num.* 5. *Felin. in cap. cum in iure peritus num.* 14. *ff. de off. iud. deleg.* quibus accedunt coniecturæ ponderatæ in vltima decisione confirmantes mandatum ex sola præsentia; dum Erastus post venditionem conduxit dictam tertiam partem, & pactum redimendi illam sibi reseruauit, vt in conductione continuauit per decennium, quæ omnia citra veritatem gestorum per Butium ex mandato suscepto contingere non poterant propterea bene se compati potest narratiua, quod officium ad se spectabat, dum tamen non vendiderit nomine suo prout fecit, ex quo vendidit nomine, & tanquam procurator Erasti veri domini, non autem suo nomine,
6 † in quo si ita vendidisset, consisteret dolus, nec excusari posset ex dominio hypotecæ iuxta distinctionem *Bald. in l. proprietatis in principio C. de probat.* Verùm quia solum narrauit, sed non vendidit, benè potuit Butius credere, quod officium ob
7 integrum pretium † per Erastum non solutum ad se spectaret, ex quo emptor antequam pretium soluat non efficitur dominus rei emptæ, *l. quod vendidi ff. de contrah. empt. §. venditæ instit. de rerum diuis. Surd. cons.* 101. *num* 12. *lib.* 1.

Non obstat, quod ex toto contextu instrumenti appareat Butium voluisse vendere partem illam officij, & Adamum vice versa voluisse ab eo emere ponderando, quod Butius promisit tertiam partem medietatis officij, & iura cessa nulli alteri cessisse, nec fecisse contractum, aut distractum in præiudicium contentorum in instrumento celebrando, & vlterius promisit consentire facere omnem personam interesse habentem, quæ promissiones conuenire videntur Butio vti venditori non autem vti procuratori.

Quia verba instrumenti de constitutione procuratoris ad resignandum sunt clara, & de cessione pariter immediatè subsequuta, vnde promissiones quæ posteà accesserunt absque commemoratione procuratoris nõ sunt referendæ ad personam Butij vti pro-
8 priam, sed vti procuratricem † iuxta naturam actus, & subiectam materiam emptionis, & venditionis, *Ruin. cons.* 109. *num.* 4. *lib.* 1. *Seraph. decis.* 541. *num.* 6. *cum alijs allegatis per Gratian. discept.* 838. *num.* 13.

Demum non releuat quod assertio Butij sit certa, tertiam scilicet partem medietatis ad se spectare, & etiam narratiua, quod resignabat tanquam procurator, vnde saltem tenebatur declarare vtrum nomine proprio, vel alieno venderet, vt inde sciret emptor quorum fidem posset sequi,
9 aliàs teneatur de dolo, † pro quo licet ab emptione discedere, & pretium recuperare *Bart. in l. quæro. ff. de act. empt. Bald. in l.* 2. *C. de pericul. & commod. rei venditæ. Afflict. decis.* 399. *num.* 9. *Surd. cons.* 150. *n.* 127. *& seq. vol.* 1.

Quia visum fuit Butium sufficienter se declarasse: dum dixit se procuratorem Erasti ad resignandum, & cessisse ad habendum, & tenendum, sed vlterius testes dati deponunt de certa sciẽtia Adami emptoris illum fuisse procuratorem Erasti, dum præsens fuit quando minuta instrumenti fuit

fuit correcta, vt staret tanquam procurator, non autem tanquam consentienti resignationi decreti.

Et quæ replicantur ad sustinendum falsum suppositum narratum, quod officium non esset vacabile, cum tamen decretum admissionis contineret, quod vacaret, & & vacare censeatur per obitum, vel priuationem Erasti, non sustinentur: quia cum
10 officia prædicta redacta sint ad instar † allodialium, & transmittantur ad hæredes vigore indultorum Sixti, & Pauli, *Gratian. discept. 730. num. 56. Rot. in Romana officij 1. Iunij 1620. coram bo. me. Remboldo*, decreta vacationis per mortem naturalem vel ciuilem apponuntur propter emolumenta Datariæ, & solutionis regalium, non autem respectu emptoris, qui semper est dominus, & quamuis negetur hæc probatio obseruantiæ, pro ea tamen datæ fuerunt attestationes, quæ visæ fuerunt sufficientes, cum
11 versemur † circa stylum probandum pro quo admittuntur fides extraiudiciales, *Rota decis. 484. nu. 6. coram Pap. Greg. XV. & 664. n. 4. par. 1. & 725. n. 5. par. 2 recent.*

Et ita &c.

** Est supra in hac parte decis. 140.*
**Habetur præsens decisio infra in Additione prout in eius Indice in fine posito.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Clusina Grani.

Die Lunæ 3. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur materia de illo, qui contrahit nomine officij, quod ipse non obligatur, sed ille, cuius vices gerit.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iniusta non est exequenda.*
2 *Actio ex obligatione, tanquam ex matre descendit.*
3 *Actione, qui caret, & agitat, Iudicis Officio sine partis petitione à iudicio repelli potest.*
4 *Iudex iuxta petita iudicare debet.*
5 *Actor debet, si non expresè saltim tacitè exprimere actionem, vt supra ea Iudex cognoscere possit.*
6 *Contrahens sub nomine officij, non ipse obligatur, sed ille, cuius vices gerit.*
7 *Actus quando geritur nomine officij, tunc valet argumentum de tanquam à tali, idest valet actus tanquam à tali, quia talis etiam erat. num. 7.*
Idem potest esse diuersa persona, num. 7.
8 *Contrahens, si vices alicuius gerat, præsumitur in dubio non nomine suo, sed illius contraxisse, & n. 10. 18. 19. & 20.*
9 *Maximè hoc procedit, quando contrahens id non egebat ex propria persona, sed benè egebat ille, cuius vices gerebat.*
11 *Solutio præsumitur facta, ab eo, cum quo solo fuit contractum, & se obligauit simpliciter, & principaliter.*
12 *Solita fieri, habent præsumptionem pro se.*
13 *Rationum redditionis factum, cum sit personale, non egreditur personam, hoc facere obligatam.*
14 *Obligatio ad interesse non succedit in obligationibus faciendis, nisi post moram.*
15 *Testatorem fuisse in mora, debet probari, vt ex promissione faciendi eius hæredes teneantur.*
16 *Promissio soluendi ex pecunia, quæ ad eum peruenerit ab aliquo, habet conditionem, videlicet si pecunia peruenerit.*
17 *Actio nulla datur in obligationibus conditionalibus pendente conditione.*

DECISIO CCCXXIII.

Gloriosæ recordationis Henricus Secundus Galliarum Rex Christianissimus, vt constat ex litteris patentibus datis Petro Strotio 29. Octobris 1553. clar. mem. Hippolytum Estensem Cardinalem Ferrariæ suum consubrinum Senas allegauit cum munere Locũtenentis generalis, vt Senensium curaret Rempublicam, ea quæ restitutæ illis ab ipso libertatis securitatem respicerent, stabiliret, ordinationesque atque constitutiones iustitiæ administrationem, vel politicum regimen concernentes pro eorundem conseruatione tueretur: verum quia par erat ipsum Cardinalem in parte sollicitudinis subleuare, hinc Regis eiusdem Maiestas, vti animaduertens alijs curis destinatum fuisse Dominum de Thermes, qui vnà cum præfato Cardin. Locumtenenti Generalis officio, quoad res bellicas, fungi consueuerat, propterea bon. mem. Petrum Strotium Locumtenentem suum generalem deputauit, qui in Senensium dictione resideret, vt maiorem, quàm posset operam in eodem Cardinale subleuando nauaret, & assumens, amplectensq; rei bellicæ pondus, & onus; militarer copias,

 pias,

pias, tàm in Senensium Dominio, quàm alibi per Italiam ab ipso Rege instructas, atque instruendas regeret, duceretque, & non tam vt eidem Cardinali armis pararet obedientiam in pertinentibus ad præfatam Rempublicam, sed etiam, vt exequationi ea omnia mandaret, quæ ex iure belli, rationeque ad Senensis Reipublicæ protegendam libertatem esse cognosceret; ideo plenam in rebus bellicis imperandi potestatem ipsi concessit, etiam fortalitia diruendi, restaurandi, ac de nouo ædificandi, necnon eadem bombardis atque annona instruendi. Cum ergo exercitus, cuius Regimini Petrus iam præsidebat, tritico egeret, idem Petrus illud petijt à Cardinale, *vt firmauit coram Robusterio* 2. *Decembris* 1579. quem etiam certiorem fecit de eiusdem frumenti indigentijs, vt denuo *Rota censuit coram eodem* 27. *Aprilis* 1584. Vnde Cardinalis emit ab Ascaneo de Cornea salmas bis mille tritici pretio scutorum 11591. auri quorum ad computum soluit scuta 2000. remanens debitor in scutis 9591. quod quidem triticum consignatum fuisse ministris Petri Strotij *Rota firmauit* 2. *Iunij* 1570. *coram eodem Robusterio*, qui cum postea pronunciauerit hæredes Petri teneri hæredibus Cardinalis ad præfatam summam, sententia ob non prorogationem fatalium transiuit in rem iudicatam, cuius vigore bona memoria Patriarcha Manzanettus relaxauit mandatum, quod cum dubitarem an esset exequendum, & dubio sæpiùs proposito, nempè 24. Aprilis 1626. 3. Decemb. 1627. & 28. Nouembris præteriti, cum Domini non fuissent concordes, hodie tandem maior pars Dominorum censuit negatiuè respon-
1 dendum, quia cum constet † de iniustitia non est locus executioni, *l. si se obtulit quarto §. condemnatum, ff. de re iudic.* Iniustitia autem deducitur ex eo, quod non constat de aliqua obligatione Petri, sine qua hæredibus Cardinalis nulla competebat actio,
2 quæ ex † obligatione tanquam ex matre descendit, *glossa prima in verbor. superest institut. de actionibus in princ.* itaut prædicti hæredes Iudicis officio sine partis petitio-
3 ne † iudicio potuissent repelli, *glos. communiter recepta in l. vbi pactum* 40. *in verba*
4 *vers. tertia. C. de transact.* Cum enim † Iudex iuxta petita debeat iudicare, *l. vt fundus* 18. & ibi *glos. quæ concordantes adducit, ff. communi diuidun. glos. in l. vinum* 22. *in verb. cum petitum ad finem, ff. si cert. petat. vbi Bart. num.* 14. *Ias. num.* 23. Actor
5 debet † si non expresè saltim tacitè exprimere actionem, quæ sibi competit, vt super ea Iudex possit cognoscere, *cap. delecti* 6. *de iudic. gloss. in verb. libellum in §.* 1. *auth. de exhib. reis* quam sequitur *Bart. in l.* 1. *nu.* 18. *ff de eden.*

Non obstat, quod Petrus significauit Cardinali indigentiam exercitus, idque importet petitionem, *vt fuit resolutum* 14.
6 *Martij* 1586. *coram Robusterio*, † quia cum petitionem fecerit, tanquam Locumtenens generalis Exercitus non autem nomine proprio, ipse non remansit obligatus, sed Rex, cuius vices Petrus gerebat *Doct. in l. procurat. qui pro euictione, ff. de procur. Bald. in l. si creditor ante fin. vers. sed si est factus C. si tutor, vel curator interuen. Natt. cons.* 641. *num.* 1. *& seqq. lib.* 3. *Siluan. cons.* 8. *sub num.* 3. *vers. facit. Bero cons.* 199. *num.* 2. *lib.* 1. *Surd. cons.* 19. *num.* 11. *in princ. lib.* 1. *Rimin. iun. cons.* 641. *num.* 11. *lib.* 6. *Bero. dec.* 80. *num.* 4. *in princ. vers. quod etiam intelligi debet, Gemin. cons.* 150. *per tot. Abb. consil.*
7 23. *in princip. lib.* 1. itaut † in hac materia, cum Petrus substineret duplicem personam valeat argumentum de tanquam à tali, hoc est valet actus tanquam à tali, quia talis etiam erat licet idem possit esse diuersa persona, vt benè ad propositum, *Signor. cons.* 227. *num.* 3.

Quod autem Petrus fecerit petitionem, vti minister, & sic non contraxerit nomine proprio satis apparet, primò, quia in dubio
8 † præsumitur contraxisse nomine officij, *Anch. cons.* 22. *n.* 2. *Alciat. reg.* 2. *præsump.* 24 eoque magis cum ageretur de grano, quo
9 Petrus non ex propria persona, † sed tanquam Locumtenens generalis indigebat pro exercitu; vnde censetur contraxisse nomine officij, non autem nomine proprio vt bene ad propositum, *Bart. in* 5. *quæst. adunantia, nu.* 5. *vers.* 2. sic vbi egregiè declarat istam materiam.

Secundo quia Petrus non egit simpliciter cum tertio, sed cum Cardinale Ferrariæ, quia erat vniuersaliter Locumtenens generalis, cum Petrus esset particulariter Locumtenens generalis circa res bellicas, & fuisset deputatus, vt Cardinalem sublearet amplectendo ea, quæ ab bellum spectabant, & vt dicitur in dictis litteris patentibus, *tanto per far che dire, & intendere il detto Signor Cardinale da tutti quelli come gl'apparerà nelle cose concernenti la protettione della detta Republica*, hoc est Senatum, *Stato, e libertà de Senesi, & il carico, auttorità, e potere, ch'hà da noi in quelle parti detto Signor Cardinale, come per mettere in essecutione*

ne tutti gl' atti da guerra ch' il detto Strozzi vedrà, e conoscerà douersi fare per la sopradetta protettione, & propterea cum dictus Petrus egerit cum Cardinale, qui erat su-
10 perintendens, † & recursum habuerit ad eum tanquam ad Dominum, ac Superiorem censeri debet voluisse agere non proprio, sed administratorio nomine ex adductis per *Corn. in cons. 27. num. 3. lib. 2.*

Tertiò quia cum venditio fuerit facta Cardinali, & ipse se obligauerit Ascaneo Corneæ nulla facta mentione Petri, nisi quo ad solam consignationem, ibi, *Che il sopradetto Signore*, scilicet Ascaneus Cornea, *deue hauere da noi per la valuta di some 2000. di grano à noi venduteci nel Chiusi, e per nostra parola consegnate nel detto Chiusi all' Agente del Signor Pietro Strozzi*, sequitur quod Petrus capiendo granum non censeatur contraxisse nomine proprio, cum non sit verisimile, quod si sic contraxisset, vel non interuenisset in primo contractu, vel non se obligasset erga Cardinalem.

Quartò, quia cum valor grani ascenderet ad scuta 11591. Bonon. decimo in obligatione Cardinalis habetur mentio, quod fuerant soluta scuta 2000. & pro residuo se obligauit Cardinalis quare cum contractus factus cum Cornea loquatur de solo Cardinali, & simpliciter habeatur mentio de solutione scutorum 2000. illa solutio præsumitur facta à Cardinali, cum quo so-
11 lo fuit contractum ex quo † se obligauit simpliciter & principaliter, non autem fideiussorio nomine, tanquam principalis, vt benè ad propositum, *Aym in cons. 129. nu. 3. vers. in hac difficultate.*

Quintò, quia sicuti quando Petrus habuit intentionem aliquo modo contrahendi, prout in emptione tritici facta à Comite Pitigliani, fecit certam declarationem de qua statim dicetur, ita etiam verisimile est, quod si noluisset aliquo modo contrahere occasione huius tritici habiti
12 ab Ascaneo Cornea aliquam † declarationem fecisset, cum esset solitus ita facere, *Decian. cons. 66. nu. 18. lib. 3.* vbi quod fieri solita habent præsumptionem pro se, *& plenius cons. 124. num. 7.*

Sexto, & vltimo, quia quemadmodum in dicta emptione tritici facta à Comite Pitiliani, Petrus noluit se simpliciter obligare, vt inferius probabitur, ita in casu isto idem multo magis præsumendum est, cum nullam similem declarationem fecerit, vt dictum est; quod autem Petrus in emptione grani facta à Comite Pitiliani se simpliciter obligare noluerit, satis apparet; in scriptura enim facta à Petro narratur, quod Cardinalis Estensis se obligauerat Comiti Pitiliani, & subditur. *Et essendo ragioneuole, che sia scaricato di detta obligatione*, scilicet Cardinalis, *perciò promettiamo e ci obligbiamo à detto Monsignor Cardinale, & al detto Signor Conte di Pitigliano di far render conto ouero alli loro Agenti, di tutta la quantità sopradetta di detto fromento, e de denari, che vorranno d'esso.* Ex quibus verbis licet resultet duplex promissio Petri, non est tamen talis, vt ipse teneatur de suo, prima enim respicit factum, nempè redditionem rationum faciendam Cardinali Estensi, & Comiti Pitiliani, vel eorum Agentibus ibi *Di far render conto, ouero alli loro Agenti di di tutta la quantità sopradetta di detto fromento*, secunda continet solutionem quantitatis debitæ non purè sed sub conditione, cum promiserit soluere ex pecunia quæ venisset ad ipsum, ibi *& de denari, che verranno d' esso.* Vnde ex neutra promissione oriebatur obligatio contra hæredes Petri,
13 non ex prima, † quia cum respiceret factum redditionis rationum, hæredes non tenebantur, ex quo illa erat personalis, quæ tamquam personæ cohærens non potest impleri per hæredem, qui neque ratione non implementi tenetur *l. qui Romæ 122. §. Augerius, vbi Doctor. ff. de verbor. obligat l. fin. ff. de condit. institut. Ias. in l. si decem cum petiero 48. nu. 12. ff. de verbor. obligat. Couar. pract. c. 39. in fin. vers. 5. Castill. lib. 3. controuers. cap. 14. num. 6. & 7.* in obligationi-
14 bus † enim faciendi non succedit obligatio ad interesse, nisi post moram, *l. si quis ab alio decimotertio, §. vltimo ff. de re iud. l. stipulationes non diuiduntur 72. §. Celsus vbi Bart, & Doctor. ff. de verb. obligat.* & ideo
15 oportet probare † defunctum fuisse in mora, vt ex promissione faciendi illius hæredes teneantur d. §. *Augerius* non etiam ex secunda obligatione Petrus simpliciter te-
16 nebatur, quia cum promisisset † soluere ex pecunia, quæ ad eum venisset à Galliarum Rege, illa promissio habet conditionem, videlicet si pecunia venerit, *l. inter stipulantem 83. §. sacram. vers. si stipulatus fuero vbi Bart. & Doct. ff. de verbor. obligat. l. cum certus numerus quinto, ff. de tritic. vin. & oleo legat. l. si debitor 39. §. verisimile ff. de contrahen. empt. Surd. de alim. titul. 4. quæst. 26. per tot.* & in obligationibus con-
17 ditionalibus † pendente conditione nulla datur actio, dumtaxat spes debitum iri, *§. conditionali institut. de verbor. obligat. l. cedere*

dere diem 213. ff. de verbor. significat.

Non obstat, quod prouidere exercitum de victuarijs spectabat ad Petrum priuatiuè, quod Cardinalem, vt fuit resolutum 24. *Ianuarij & 7. Februarij* 1586. *coram Robusterio*, & propterea cum, vt dictum est, significatio indigentiæ grani facta per Petrum Cardinali importet petitionem, *vt coram eodem Robusterio fuit resolutũ* 14. *Martij eiusdem anni* 1586. ex istis decisionibus remanent iustificatæ aliæ decisiones factæ *coram eodemmet Robusterio* 13. *Iunij* 1576. *&*
18 1. *Mart.* 1577. in quibus fuit † firmatum Cardinalem habuisse animum obligandi, nedum Regem, sed etiam Petrum per *doct. Bart. in l. Ciuitas, num. 9. ff. si cert. petat. vbi Aret. num. 2. & per Gabr. cons. 71. num. 4. lib.*
19 1. cum alijs, etiam quod nomen † Locumtenentis staret taxatiuè, vt in hoc casu per eandem *doctr. Bart. resoluit Rota 27. Iunij 1586. coram ipsomet Robusterio*. Nam per Dominos fuit responsum, quod considerata in obiecto procedunt in abstracto, non autem in casu isto, in quo vt supra ponderatum fuit Cardinalis erat Locumtenens supremus, & licet quoad gubernium, & regimen exercitus, Petrus esset quoque supremus negari tamen non potest, quin esset subordinatus Cardinali saltem ex decentia circa reuerentiam, & respectum, ideoque prouidere de victuarijs exercitum non spectabat ad Petrum, adeò priuatiuè, vt cumulatiuè non posset spectare etiam ad Cardinalem; vnde hoc considerato, satis est, quod non probetur explicita opligatio Petri, quia licet significatio indigentiæ in abstracto posset importare petitionem huiusmodi, tamen petitio in hoc casu in quo prouidere de victuarijs non spectabat priuatiuè ad Petrum respectu Cardinalis, non potest pernecesse importare obligationem Petri, maximè cum alia adminicula, & coniecturæ supra ponderatæ concurrant: Ex
20 quibus dicendum est † Petrum non se obligasse nomine proprio in receptione tritici, sed nomine officij, & sic tanquam Procuratorem Regis ex supra deductis.

Ex quibus vtraque parte informante fuit resolutum non esse locum executioni, &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Meliteñ Præeminentiarum.

Die Lunæ 3. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Tractatur an Maresciallus Sac. Religionis Ordin. Hierosolymitani habeat talem iurisdictionem, quæ se extẽdat ad familiares Magni Magistri habentes qualitatem familiarum in Palatijs seruientium, commensalitatis, & seruitij, vt inter illos pacem componere possit.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio Marescialli Ord. Hierosolym. non se extendit ad familiares Magni Magistri habentes qualitatem familiarum in Palatio seruientium, vt inter illos pacem possit componere, et num.* 20.

2 *Text. in l. cubicularios C. de præp. sac. cubic. l. fin. C. de Castr. et Min. et l. 2. de decan. libr.* 12. *loquuntur solum in cubicularijs Imperatoris, et Augustæ.*

3 *Familiares Principum inferiorum, non eximuntur à iurisdictione Ordinariorum ratione solius familiaritatis Principis.*

4 *Familiares Principum pro pace componenda possunt conueniri ab Ordinarijs locorum.*

5 *Forum in loco delicti commissi, quis sortitur.*

6 *Exemptio personalis non suffragatur quando committitur delictum sub iurisdictione alterius Principis.*

7 *Exemptio personalis familiarium Principis seruanda est, vbi Princeps residet.*

8 *Iudex inferior, in loco vbi Princeps dominãs habitat, nec habet, nec dicitur habere territorium separatum, et num.* 10.

Nec potest ius dicere in Officiales, vel familiares Principis illo inconsulto, vel non permittente, num. 8.

9 *Conueniẽdus est familiaris Principis coram suo iudice, vel coram eo, cui hæc facultas, et iurisdictio à Principe fuit concessa.*

11 *Priuilegium concessum per Imperatorem suis familiaribus extendi non debet ad priuilegia aliorum Principum inferiorum.*

12 *Priuilegia sunt stricti iuris, & restringenda ad sensum verborum.*

13 *Superior dominans, in suo Palatio potest dici Imperator.*

14 *Magnus Magister Religionis Hierosolymitanæ dicitur superior, & dux belli.*

15 *Melitæ Principatus iura non sunt absolutæ, cum respectu dominij Magnus Magister recognoscat Regem Siciliæ.*

Respectu verò superioritatis Ecclesiasticæ est tantummodo Abbas superior. num. 15.

16 *Superior religiosus ratione magnæ superioritatis*

tatis, vti potest priuilegio Ecclesiastico, vt familiares non conueniantur ab Ordinario.

17 *Princeps superiorem recognoscens respectu subditorum omnia potest, quæ possunt alij Principes.*

18 *Familiares Principum, tunc videntur exempti ab iurisdictione Ordinarij, quando deputantur alij Iudices.*

19 *Iudicibus censetur adempta iurisdictio, per deputationem nouorum Iudicum.*

DECISIO CCCXXIV.

DOMINI perstiterunt in iam resolutis 18. Maij præteriti: * quia iurisdictio Marescialli non se extendit ad fami-
1 liares Magni Magistri habentes qualitatē † familiarium in palatijs seruientium, commensalitatis scilicet, & seruitij vt inter illos pacem componere possit, *t. cubicularios. C. de præpos. sacr. cubicul. l. vltima C. de Castr. & ministr. l. 2. C. de Decan. lib. 12.*

Non obstat quod iura prædicta loquan-
2 tur † in solis cubicularijs Imperatoris, & Augustæ, qui inhærent penetralibus, & intimis secretis supremi Principis, non autem in familiaribus aliorum Principum in-
3 feriorum, qui non † eximuntur à iurisdictione Ordinariorum ratione solius familiaritatis Principis, *Aluarot. de pace tenen. §. si ministeriales num. 1. Præpos. num. 2. Bald. in §. si quinque solidos eodem tit. Isernia nu. 1. Belzeran. num. 1. & seq.* conuenientes in
4 hac parte, vt seruitores † scutiferi, seu familiares Principum pro pace componenda possint conueniri ab Ordinarijs locorum per rationes eiusdem textus.

Quia & si lex prædicta sit Imperialis nempè Federici, & de inferioribus Princi-[illegible] & Dominis loquatur, & per consequens de familiaribus illorum, non autem Imperialis dignitatis, & dispositioni iuris
5 conueniat, vt quis sortiatur † forum in loco delicti commissi, *l prima. C. de iurisd. omn. iud. cap. 1. de raptor. Farinac. quæst. crimin. 7. num. 1.* nec exemptio personalis
6 suffragatur quando † committitur delictum sub iurisdictione alterius Domini, *Felin. in c. finali num. 5. vers. item ponderat de foro compet. Rot. decis. 15. nu. 3. par. 1. recent.* attamen quando agitur de exercitio
7 iurisdictionis Iudicum, † qui subordinantur ad reparanda, vel punienda delicta in loco, vbi Princeps residet; tunc seruanda est personalis exemptio familiarium eius-
8 dem Principis: quia Iudex inferior in † loco vbi Princeps dominans habitat, nec habet, nec dicitur habere territorium diuersum, aut separatum, nec potest ius dicere in officialem, aut familiarem Principis illo inconsulto, aut non permittente, *Bart. in l. in officiales. C. de offic. Rector. prouinc. Guidop. decis 328. num. 1. Boer. decis. 9. num. 6.* sed præterea si familiaris Principis delinqueret in territorio separato ab Insula Melitæ, vbi Magnus Magister residentiam tenet eiusdem tamen dominij & Principis nihilominus citatus non teneretur coram illo comparere: sed coram suo Iudice esset conueniendus nempè Magistro Officio-
rum, † vel Siniscalco, vel coram eo, cui hæc 9
facultas, & iurisdictio à Principe fuerit concessa, *Luc. a Penna in l. fin. circa finem C. de Veteran. & ita Belzeran. in dicto §. si ministrales nu. 6.* limitat dispositionem illius textus; propterea cum Mareschallus sit
10 † Iudex inferior, nec habeat territorium diuersum, aut separatum, sitque eiusdem dominij ius dicens, & in loco vbi Magnus Magister residet, tenetur seruare priuilegiū exemptionis familiaribus domus eiusdem Principis, nec inter eos ad componendas paces se intromittere potest.

Non obstat si Marescallus dispositione dicti §. si Ministeriales iuuari non possit; adhuc tamen de tali exemptione non con-
11 stat, ex quo priuilegium † concessum per Imperatorem suis familiaribus ad priuilegia aliorum Principum inferiorum extendi
12 non debeat, tamquam stricti † iuris, & restringendum ad sensum verborum *Franc. in cap. valentes nu. 2. de priuil. in 6. & in cap. per exemptionem num. 5. eod. tit. Ias. in l. 1. num. 4. ff. de constit. princip.*

Quia decisio causæ satisfacit huic obie-
13 cto: nam quilibet Superior dominans † in eius palatio dici potest Imperator, sicuti, &
14 ipse Magnus † Magister dicitur Superior, & Dux belli: propterea conueniunt eadem priuilegia familiaribus eorum, cui conueniunt iura imperandi ratione identitatis rationis, ne distrahantur ab obsequio, & trahantur ad alia iudicia, nec vim facit,
15 quod iura † Principatus Melitę non sint absoluta, cum respectu alti dominij Magnus Magister recognoscat Regem Siciliæ, & respectu superioritatis Ecclesiasticæ sit
16 tantummodo Abbas Superior: quia † si accipiatur tamquam superior religiosus nō est nouum, quod ratione istius magnę superioritatis etiam vti Ecclesiastico debeatur priuilegium, vt familiæ non conueniantur ab Ordinario, vt in exemptis de Episcopo, & alijs in eadem decisione causæ addu-

adductis; si verò assumatur tanquam Prin-
17 ceps recognoscens † superiorem, sufficit, quod respectu subditorum omnia possit, quæ possunt alij Principes, sicut potest Magnus Magister, prout de Duce Mediolani, Parmæ, Ferrariæ respectiuè responderunt *Natta cons. 661. num. 18. Rimin. iunior. cons. 5. n. 95. vol. 1. Alciat. cons. 9. tom. 1. nu. 13. lib. 3.*

Neque dicatur, quod tunc dignoscitur
18 concessum priuilegium † ad eximendos familiares à iurisdictione Ordinarij, quando deputantur alij Iudices, ex quo tunc
19 per deputationem nouorum Iudicum † censeatur adempta iurisdictio Ordinariorum *Bart. in l. in sacris nu. 2. C. de proxim sacrorum, scrinior. lib. 12. Menoch. præsumpt. n. 18. lib. 2.* vndè cum pro familiaribus Imperatoris, Magistro officiorum, & siue Siniscalcho sit tributa huiusmodo iurisdictio pro Magno Magistro autem nullus habeat hanc iurisdictionem, inde dicebatur non esse ademptam ab Ordinario facultatem componendi pacem inter familiares Magni Magistri.

Quia Maresciallo agenti pro certa iurisdictione, vel ad certum genus causarum decidendum, sufficit obstare illi defectus iurisdictionis ex quo ad eum non pertinet
20 de Iudice prouidere: † sed vel iam est prouisum *per l. cubicularias l. vltimam l. 2. supra* allegatas, vel illi penes quos omnimoda iurisdictio residet de Iudice prouidebunt: Et ita, &c.

☞ * *Est decisio supra in hac parte 291.*

R. P. D. GHISLERIO.

Cracouien. Iuris legendi.

Die Lunæ 13. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Sententia ex quibus probetur, quod sit valida, & iusta. Docendi facultas idoneo non est interdicenda, & nonnulla circa hanc materiam adducuntur. Remissoria ad effectum probandi præscriptionem immemorabilem, quando denegetur.

SVMMARIVM.

1 *Per citationem ad dicendum contra commissionem firmatur iurisdictio Iudicis.*
2 *Sententia dicitur valida, si fuerit lata seruatis terminis substantialibus, & illis reiteratis.*
3 *Sententia ex reuolutione actorum probatur, an sit valida.*
4 *De iustitia sententiæ non potest dubitari, si ea probetur ex pluribus decisionibus in causa factis.*
5 *Docere quemquam, qui sit idoneus, petita licentia, nemo interdicere debet.*
6 *Concil. Trident. inuitat Principes, vt plura statuant loca, in quibus iuuentus doceri possit.*
7 *Gymnasia septem extiterunt in sola Athenarum Ciuitate.*
8 *Iulianus Imp. Apostata, cum vellet radicitus euellere Religionem Christianam, prohibuit, ne Christiani Grammaticam, nec Rethoricam docerent, & S. Augustin. hoc recenset inter alias Ecclesiæ Dei persecutiones, nu. 9.*
10 *Contra quam rem accerrimè contra Iulianum inuehitur Sancti Gregorij Nazianz. Orat. 1. in Iulian. vbi hoc eius factum appellat scelus, & tirannidem.*
11 *Iulianus Apostata, licet curauerit, ne Christiani docerent Grammaticam, & Rethoricam, tamen eisdem non interdixit lectiones Theologicas.*
12 *Priuilegium concessum Collegijs extenditur etiam ad Collegia futura.*
13 *Priuilegia non comprehendunt, post illorum concussionem acquisita.*
14 *Gymnasij publica vniuersitas de iure communi non potest aperiri sine licentia Principis.*
15 *Papa concedendo aliquid contra ius commune, eo ipso censetur tollere omnia impedimenta.*
16 *Papa habet omnia iura in scrinio pectoris.*
17 *Derogatoria generalis habet vim specialis expressionis, etiam iuris prohibendi.*
18 *Ius prohibendi, nè gymnasium publicum possit aperiri præscriptione immemorabili potest acquiri.*
19 *Ad discendum multum valet amor Magistri, & acceptus modus docendi.*
20 *Text. in cap. 1. & in cap. quanto de magist. quando non procedant.*
21 *Remissoria denegatur, quando materiæ articulatæ sunt imaginatæ, ad hoc fiant articuli releuantes, quàm quod verè res, ita se habeat, & num. 29.*
22 *Remissoria denegatur, quando articuli sunt concepti, ad effectum euitandi decisiones in causa factas.*
23 *Remissoria non conceditur, quando res articulata est inuerisimilis.*
24 *Scholas regere quicunque idonei possunt, & prohibentes officijs, & dignitatibus spoliantur, & etiam excommunicantur.*

25 Pœna

25 *Pœna priuationis officij, & dignitatum, ac excommunicationis à Canonibus non imponuntur, nisi propter crimina.*

26 *Papa non censetur velle concedere priuilegium, quod contineat materiam criminosam, punibilem, improbam, & irrationabilem.*

27 *Papa non præsumitur velle sibi, & successoribus suis ligare manus contra iuris regulas.*

28 *Remissoria non denegatur, quando datur fumus.*

30 *Papa concedendo alicui priuilegium aliquod, per hoc non censetur sibi velle ligare manus.*

31 *Remissoria dari non potest, stante improbabilitate tituli, & improbitate.*

DECISIO CCCXXV.

PER binas sententias Rotales fuit pronunciatum, Rectori Patribus, & Præceptoribus, seu Professoribus Societatis Iesu, licuisse, & licere in eorum Collegio Cracouien. vltra humaniores litteras, publicè, ac liberè legere, etiam liberales artes, Theologiam, & aliàs facultates, quibuscunque ad dictum Collegium accedentibus, iuxta formam Priuilegiorum Apostolicorum, eidem Societati concessorum: ac Vniuersitati studij generalis eiusdem Ciuitatis, nõ licuisse, neque licere impedire, nec vllatenus molestare eosdem Rectorem, Patres, & Præceptores in tali facultate liberè, ac publicè legendi. Verum quia Vniuersitas ad impugnandas supradictas sententias instabat pro remissoria, dubitaui, An dictæ sententiæ essent confirmandæ, vel infirmandæ, & Domini censuerunt *remissoriam non esse concedendam, sed Sententias, tanquam validas, & iustas esse confirmandas.*

1 De validitate non dubitatur, cum per † citationem ad dicen. contra. Commissionem fuerit firmata iurisdictio Iudicis *Aegid. decis. 38. & Cassad. decis. 7. de appell.* Constat de mandatis Procuratoris vtriusque

2 partis: fuerunt seruati † termini substantiales, & reiterati: quibus seruatis, sententia dicitur valida. *Caputaq. decis. 260. par.*

3 *2.* eaque ex reuolutione actorum benè † probatur, vt fuit dictum in *Anconitana separationis thori 9. Ianuarij 1600. coram Card. Lancellotto. Rot. in recent. decis. 545. num. 1. par. 1. & 178. num. 1. par. 2.*

4 Nec de iustitia potest dubitari, † cum ea probetur ex tot decisionibus factis in hac causa, in quibus respondetur singulis obiectis pro Vniuersitate Cracouien. deductis. Nam patres Societatis Iesu fundant suam intentionem tam de iure communi, quàm ex Priuilegijs Apostolicis. De iure communi per *text. in cap. 1. §. pro licentia,*

5 *de Magistr.* ibi: *Nec † docere quenquam qui sit idoneus petita licentia interdicat. Et in cap. quanto eod. tit.* ibi: *Districtè præcipientes, vt quicunque viri idonei, & litterati voluerint legere studia literarum, sine molestia, & exactione qualibet scholas regere permittantur.* Et ad hoc ipsum videtur expressisse *Sacrum Concil. Trident. sess. 5. cap. 1. & sess. 23. cap.*

6 *18. de reform.* vbi Sacrum † Concilium inuitat Princeps vt plura statuant loca, in quibus iuuentus doceri possit. Et *Cassan. in catalogo glor. mundi 5. par. consid. 21.* refert,

7 quod in sola † Athenarum ciuitate septem extiterunt gymnasia. Quinimo *Aegid. Roman. lib. 3. par. 2. cap. 8.* sic scripsit: *Curare Rex debet, vt in regno suo vigeant studia literarum, vt ibi sint multi Sapientes, & industrij ex Theologis, Iurisperitis, Medicis, & alijs doctis viris.* Hinc legimus quod cum

8 Iulianus Imperator † apostata vellet radicitus Christi legem destruere, illud primum curauit, ne Christiani Grammaticam, & Rhetoricam docerent, vt infert, hanc legem Iuliani improbans, etsi Etnicus Amianus Marcellinus lib. 22. & 25. Histor. idque S. *Augustinus lib. 18. de Ciuit. Dei cap.*

9 *52.* † inter persecutiones Ecclesiæ Dei recenset, & ob hanc quoque rem accerrimè in Iulianum inuehitur *S. Gregor. Nazianz.*

10 *or. 1. in Iulian.* † vbi hoc eius factum, appellat *scelus, & tyrannidem*: quamuis ille Theologicas lectiones Christianis Magi-

11 stris † non interdixerit. Et ex priuilegijs Apostolicis Pauli Tertij, Iulij Tertij, Pij Quarti, & aliorum Summorum Pontificum, & in specie sanctæ mem. Pij Quinti, sub dat. Romæ 10. Martij 1571. in cuius dispositione habetur. *Decernimus, & declaramus quod Præceptores huiusmodi Societatis tàm litterarum humaniorum, quàm liberalium artium Theologiæ, vel cuiusuis earum facultatum in suis Collegijs etiam in locis vbi Vniuersitates extiterint suas lectiones etiam publicas, legere liberè, ac lite possint,* & tale Pri-

12 uilegium † tanquam concessum Collegijs, & Societati, extenditur etiam ad Collegia futura, *Alexand. cons. 78. num. 7. & 10. & 13. lib. 2. Natt. cons. 160. nu. 23. & seqq.* & proptereà non applicatur quod sit intelligendum de Collegijs tunc ædificatis, ex quo

13 Priuilegia † non comprehendant bona post illorum concessionẽ acquisitam. *Clem. acqui-*

acquisita de rescript. vbi Vitalin. num. 13. *& seqq.*

Neque facit quod de iure communi sine licentia Principis non possit aperiri publi-
14 ca † Vniuersitas Gymnasij, cum istud ius sit de reseruatis Principi, *Vitalin. in clement.* 1. *nu.* 25. *de Magistr.* quia præter Priuilegia Regum Poloniæ, quæ Patres Societatis Iesu pro fundatione sui Collegij adducunt, Indulta quoque plurium Romanorum Pontificum, & speciatim san. memor. Pij Quinti tollunt difficultatem, cum in eis concedatur facultas ista in omni vniuer-
15 sitate, & eo ipso quod à † Papa conceditur aliquid etiam contra ius commune omnia impedimenta censentur sublata, cum
16 habeat omnia iura in † scrinio pectoris: & cum in supradicto Indulto Pij V. adsit amplissima derogatio quibuscunq; Priuilegijs, consuetudinibus, statutis, indultis, & litteris Apostolicis quibusuis Vniuersitatibus, & Collegijs concessis sub quibusuis derogatoriarum derogatorijs, cum clausula *quorum tenores &c.* non potest vniuersitas Cracouien. allegare aliquod ius speciale, quod
17 non fuerit sublatum, ista namque † generalis derogatoria, habet vim specialis expressionis etiam Iuris prohibendi, *l. si duo in fin. ff. de admin. tutor. Gonzal. super reg.* 8. *glos.* 9. §. 56. *Caputaq. decis.* 296. *num.* 2. *par.* 2. *Rot. decis.* 11. & ibi *Adden. num.* 4. *de præben. in non.*

18 Nec obstat quod præscriptione † immemorabili possit acquiri ius prohibendi ne possit aperiri publicum Gymnasium, quia procedit, vt non possit fieri sine licentia Superioris, *vt in cap.* 1. *& cap. quanto de Magistr.* qui textus generaliter disponunt, & sunt fundati in eo, quod ad dicendum mul-
19 tum valet † amor magistri, & acceptus modus legendi, quia aliquis cum vno proficit, qui cum altero non proficeret, *vt post Hostien. tradit Ioan. Andr. in d. cap. quanto de Magistr. in fin.* & propterea non applica-
20 tur, quod dispositio † supradictorum textuum sit restricta ad casum quando in illis locis non est sufficienter prouisum de Magistris, sed vnus tantùm Magister regit scholam.

Sed cardo difficultatis in eo versatur: An sit concedenda remissoria, qua Vniuersitas probare prætendit, se esse in possessione prohibendi ab immemorabili tempore, ne alij legant. Et Domini inhærendo resolutionibus aliàs factis, eam non esse dandam resoluerunt, ea ratione, quia cum Patres Societates Iesu habeant sua Priuilegia clara, vt possint vbique legere, non sunt admittendi articuli super eo, quòd Vniuersitas Cracouien. ab immemorabili tempore est in possessione prohibendi, ne alij legant:
21 † quia immemorabilis videtur potius imaginata, vt fiant articuli releuantes, quam quod verè ità res se habeat: & ideò remissoria est deneganda, *vt fuit resolutum in causa Hispalen. de Eceza* 16. *Nouēbris* 1579. *coram sanct. mem. Clement. VIII. sanct. mem. Gregor. XV. decis.* 211. *num.* 5. Quod autem immemorabilis fuerit articulata, vt articuli appareant releuantes, satis apparet, quia ad nullum alium effectum articulatur di-
22 cta immemorabilis, nisi † ad euitandas decisiones, quæ canonizant prædicta Priuilegia, & propterea dicta immemorabilis, videtur materia imaginata: *dixit Rota in Mediolanen. Bonorum* 9. *Maij* 1597. *coram bo. mem. Card. Pamphilio, & in Vlixbonen. iuris conferendi* 7. *Februarij* 1607. *coram bo. mem. Card. Lancellotto, Adden. ad dictam decis.* 211. *sanct. mem. Greg. XV. in littera C.*

Secundò dicta remissoria non videtur concedenda, quia immemorabilis articu-
23 lata est † inuerisimilis, quia inuerisimilitudine stante, reijciuntur articuli, & ea denegatur *cap. quia verisimile, vbi Imol. n.* 1. *de præsumpt. Speculat. de probat.* §. *nunc dicendum num.* 1. *Tiraquel. in l. si vnquam in præfat. num.* 38. *in fin. C. de reuoc. donat. Rota decis.* 23. *de testin. in antiq. & decis.* 99. *num.* 1. *par.* 4. *diuers. san. mem. Greg. XV. decis.* 414. *num.* 3. *& fuit resolutum in causa Toletana pensionis* 10. *Maij* 1595. *coram Reuerendiss. Pacen.*

Inuerisimilitudo autem ex eo deducitur,
24 quia quicumque † idonei possent regere scolas, & transgressores, officijs, & dignitatibus spoliantur, & etiam excommunicantur *vt in allegato cap. quanto de Magistris.* Et cum huiusmodi pœnæ à Canoni-
25 bus non imponantur nisi propter crimina, *Siluestr. in verb. excommunicatio, il primo, num.* 7. inuerisimile est quod Summus Pon-
26 tifex voluisset concedere priuilegium, † quod de sui natura continet materiam criminosam, punibilem improbam, & irrationabilem, prout dicit *text. in eodem c. quanto,* & quod in materia tam exorbitanti vo-
27 luisset sibi † & successoribus suis ligare manus contra omnes regulas, *cap. dumdum & cap. quantum, il secundo de præben. in* 6. *Alphonsus Sotus in reg.* 24. *nu.* 23. *Aym. cons.* 126. *num.* 24. *vers. itaque si Papa, Cephal. cons.* 155. *num.* 14. *& cons.* 168. *num.* 8.

Non obstat quod hæ conclusiones limitentur

28 tentur, quando datur † fumus in contrarium, vt de prima dicit *decis. 414. sanct. mem. Greg. XV. num. 4. & de secunda Imol. loc. cit.* quia hic nullus datur fumus. Nam testes in curia examinati, qui deponunt de certa prohibitione, non deponunt de prohibitione facta personis habentibus talia priuilegia Apostolica, qualia habent Patres Societatis Iesu. Vltra quod ista prohibitio est satis moderna, vnde ex illa nullo modo, potest argui ad immemorabilem, ita vt ex illa possit colligi præsumptio, quod materia non sit imaginaria, &
29 quod articuli non contineant † inuerisimilia.

Neque posset suffragari immemorabilis prætensa ab vniuersitate, nisi haberet Priuilegium Apostolicum concedens, vt nemo sine licentia Rectoris Vniuersitatis possit legere in illa Vniuersitate, etiamsi haberet licentiam à Papa, quod esset absurdum immo monstruosum, & detraheret authoritati Apostolicæ. Non enim est cre-
30 dendum, quod Papa † dederit tale Priuilegium, per quod sibi manus ligauerit, & sua licentia sit manca, & inutilis, & quod plus posset licentia Vniuersitatis quam licentia Papæ. Et propterea stante hac improbabilitate, & improbitate tituli, Remissoria non potest dari pro probanda immemorabili. *Put. decis. 457, lib. 2. per tot.*

Ex quibus cum priuilegia Apostolica sint clara ex decisionibus in hac causa factis, Domini vtraque parte audita, dixerunt, sententias Rotales confirmandas esse, & remissoriam denegandam.

¶ *In hac causa habentur supra duæ decisiones nempe sub die 21. Maij 1627. coram bo. mem. Reuerendiss. Coccino, & 30. Martij 1629. coram Eminentiss. D. Card. Vbaldo, sunt in ordine decisiones 71. & 265.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Florentina de Guidaccijs.

Die Mercurij 5. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Testator non censetur respexisse ad conseruationem bonorum in agnatione, quando substitutiones simpliciter fecit per vulgarem.

SVMMARIVM.

1 *Proximiorum appellatione in successione veniunt etiam fæminæ.*
2 *Quod procedit etiam si fœmina nupserit extra familiam.*
3 *Testator vnicam tantum substitutionem faciendo per vulgarem, non videtur respexisse ad conseruationem agnationis.*
4 *Conditio si sine filijs, euanescit mortuo hærede cum filijs.*
5 *Substituti, quando plures sunt per vulgarem tunc vno admisso, cessat penitus sequacium vocatio.*
6 *Vocatis proximioribus de familia simpliciter absque verbis denotan. tractum temporis successiuum, vno semel admisso, substitutio penitus euanescit,*
7 *Substitutiones vulgares, quantumuis sint multiplicatæ, cum nihil conferant ad conseruandam agnationem, omnes pro vna habentur.*

DECISIO CCCXXVI.

CVM D. Eques Ioannes Guidaccius vti proximior familiæ de Guidaccius prætenderet immissionem in bonis q. Thomæ Guidaccij ex *remod. l. fin. C. de edict. Diu. Andr. tollen.* sub die 21. Februarij 1628. * fuit à me propositum dubium; An præfatus Eques esset immittendus, quod dubium fuit negatiuè resolutum; non acquiescente dicto Equite, iterum instante D. Camilla Guidaccia; ipsoque Equite informare recusante, pluries proposui dubium super eisdem & Domini steterunt in decisis.

Nam vt dictum fuit in præterita decisione, quæ reuidetur cum, Carolus filius, & hæres dicti Thomæ Testatoris obierit sine filijs legitimis, & naturalibus masculis, visa fuit intrare substitutio facta proximiorum de familia ad fauorem dictæ Camillæ, quia non extabant Franciscus, nec illius filij primo loco substituti, & ideo debet succedere dicta Camilla Guidaccia vti proxi-
1 mior ipso Equite, cum Appellatione proximiorum in successione veniant etiam fœminæ *auth. de hæred. ab intestat. §. primo Bald. cons. 334. num. 5. lib. 3. Alex. cons. 65. num. 4. lib. 1. Paris. cons. 51. nu. 12. lib. 2. Rot. dec. 292. num. 1. par. 2. recent.*
2 Et hæc conclusio † procedit etiam quod fœmina nupserit extra familiam. *Paris. loco cit. num. 13. Cæphal. cons. 53. num. 86. lib.*

1. *Gabr. cons.* 195. *num.* 8. *lib.* 1. *Peregr. de fideic. art.* 14. *nu.* 37. *Rot. coram sanct. mem. Gregor. XV. decis.* 464. *nu.* 8. *& in Montis falisci fideicommissi* 5. *Iunij* 1617. *coram D. meo Decano.*

3 Et prædicta corroborantur, cùm † testator vnicam tantum substitutionem fecerit per vlgarem, dicendum est illum non respexisse ad conseruationem agnationis *Gabr. cons.* 97. *num.* 7. *vers. ergo non potest lib.* 1. *Paris. cons.* 86. *num.* 30. *lib.* 2. *Cæphal. cons.* 600. *num.* 37. *Mantic. de coniect. lib.* 6. *tit.* 15. *num.* 5. *& in dicta decis. coram sanct. mem. Greg.* 464. *num.* 17. Vndè si Carolus filium masculum reliquisset, substitutiones omnes tam fratris, quam filiorum fratris, &

4 proximiorum † expirabant defectu conditionis, iuxta, *vulg. consil. Oldrad.* 21.

Carolo vero decedente absque masculis, vt euenit, vna tantum substitutio potuit effectum sortiri, nempè fratris, aut filiorum ipsius fratris, & ipsis non extantibus, proximiorum de familia, Vno autem ex

5 prædictis † substitutis admisso, cessat pœnitus sequentium Vacatio, quia vulgariter, seù per modum vulgaris sunt substituti: *Ruin. cons.* 128. *sub num.* 15. *ad fin. lib.* 3. *Surd. cons.* 347. *n.* 16. *l.* 3. *Laderch. cons.* 3. *sub nu.* 10. *Rota par.* 1. *recen. decis.* 357. *num.* 2.

Et ideò vocatis simpliciter proximioribus de familia absque verbis denotan. tra-

6 ctum † temporis successiuum, perpetuitatem, & continuationem, vno semel admisso, substitutio pœnitus euanescit *Gabr. cons.* 106. *num.* 26. *&* 29. *lib.* 2. *Decian. cons.* 10. *num.* 13. *& seq. lib.* 3. *& cons.* 72. *num.* 17. *lib.* 5. *Cephal. cons.* 447. *per tot. lib.* 3. *Peregr. cons.* 30. *num.* 7. *in fin. cons.* 52. *sub nu.* 9. *lib.* 4. *Mantic. de coniect. lib.* 8. *tit.* 12. *num.* 34. *Rot. in recent. par.* 1. *decis.* 486. *num.* 5.

Nec alicuius est considerationis, quod testator plures fecerit substitutiones inter

7 transuersales; quia cum † sint vulgares, quamtumuis multiplicatæ, nihil tamen conferunt ad conseruationem bonorum in agnatione, sed pro vna habentur, ex quo vna purificata omnes aliæ deficiunt. *Ruin. cons.* 102. *num.* 8. *&* 11. *lib.* 2. *Paris. cons.* 82. *num.* 11. *lib.* 2. *Menoch. lib.* 4. *præsumpt.* 71. *num* 8.

Non obstant coniecturę allatæ, quia illis visum fuit sufficienter esse responsum in decisione, quæ reuidetur, cuius responsiones iterum examinatæ placuerunt Dominis, & eas hic breuitatis causa non repeto.

Et ita conclusum, &c.

☞ * *Est supra in hac parte decis.* 151.

☞ * *Idest sub diebus Lunæ* 21. *Iunij* 1627. *& Mercurij* 21. *Iunij sequentis anni* 1628. *sunt pariter supræ decis.* 90. *&* 195.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum.

Die Mercurij 5. *Decembris* 1629.

ARGVMENTVM.

Episcopo debetur quarta decimarum, & an possit cogere Laicos officio Iudicis ad illam sibi præstandam. Officium Iudicis quando detur.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an possit agere contra homines ciuitatis officio Iudicis ad quartam decimarum sibi præstandam, & num.* 3.
2 *Episcopo debetur quarta decimarum.*
4 *Officium iudicis semper datur ex æquitate, quando deficit actio ad consequendum id, quod suum est.*
5 *Vel ad compellendum aliquem ad implendum id, quod actione non potest adstringi.*
6 *Officium iudicis solet concedi ad instar actionis.*
7 *Officium iudicis, licet non sit idem, quam actio lato tamen assumpto vocabulo, potest dici idem.*
8 *Laici possunt cogi per Rectores ad præstantium decimarum, & Rectores tenentur de exactis, quartam dare Episcopo.*
9 *Officium iudicis nobile, quando intret.*
10 *Officium iudicis nobile fundatur super æquitate.*

DECISIO CCCXXVII.

POSTQVAM in hac causa 17. Decembris 2627. * fuit resolutum Episcopum de iure communi pro decimis non habere fundatam intentionem contra Laicos recedendo ab alia decisione 14. Decembris 1626. in eadem disputatione reseruarunt videre, an ex alijs in eadem decision. 14. Decembris esset standum; posita autem hodie parte reseruata.

Censuerunt Domini Episcupum posse

1 agere contra homines Terræ Cameri officio

cio iudicis ad quartam decimarum, nisi obstet præscriptio, de qua particulariter erit viden.

Non enim controuertitur, nec verè potest in dubium reuocari, quin quarta deci-
2 marum † Episcopo debeatur, quia hoc expressè determinant Canones *in cap. quoniam*, ibi sua parte retenta, *cap. dudum de decim. cap. vnio x. quæst. 3. cap. conquarente de offic. Ordin. Rot. dec. 31. num. 5. par. 2, diuer. & dec. 402. num. 1. par. 2. recent.* vt firmatur hæc opinio, ex communi Canonistarum assensu, *nempe Abbatis Cardin. Butr. Ioan. Andr. Anchar. & Rebuff.* & plene fuit firmatum tam *in decis. 7. Maij 1627. vers. quia vera est conclusio*, quàm *in ala 17. Decembris sequentis vers. difficultas tamen in eo cadit.* Dubium igitur vertebatur super
3 eo, an Episcopo competeret † actio agendi directè contra laicos pro sua quarta decimarum, quam etsi Domini dixerint in decis. 17. Decembris non competere, non tantum alijs remedijs Episcopum esse destitutum existimarunt, & ita officio iudi-
5 cis † subueniendum esse dixerunt, quod semper datur ex æquitate, quando deficit actio ad consequendum quod suum est, vel
6 ad compellendum aliquem ad † implendum id, quod actione non potest adstringi, *cap. 2. de offic. iud. l. quintus ff. de ann. leg. vbi Bart. num. 1. Osasch. dec. 40. num. 7. Surd. de alimen. tit. 3. quæst. 3. nu. 24. & cons. 528. num. 20. Rot. decis. 503. num. 4. coram Papa*
7 *Gregor. XV.* & solet concedi ad † instar actionis, *Bart. in l. prima nu. 10. ff. de iurisd. omn. iud.* quem sequuntur *Abbas in dict. cap. 1. num. 2. & Imol. num. 4. Felin. num. 4. de*
8 *offic. iud.* dicentes, quod etsi † officium iudicis idem non sit quod actio, lato tamen sumpto vocabulo potest dici per *l. actionis verbo in verbo instar. ff. de act. & oblig. leg. quod si minor. §. finali ff. de minor. & in c. 1. de offic. iud. Neguf. de pign. 4. membr. 2. p. n. 51.*

Cum igitur incolę de Camero, nisi pręscriptione tueantur, cogi possint per Rectores ad præstationũ decimarũ, Rectoresq; teneantur
9 de exactis quartã dare Episcopo, benè intrare † debet iudicis officiũ nobile ad compellendum obligatos ad solutionẽ decimarum, vt Episcopus, quod suum est consequi possit Rectore negligente agere vel nolente, aut non valente ne per malitiam, aut illorum negligentiam, aut voluntatem ius suum amittat, quod quidem respicit æqui-
10 tatem, in † qua fundatur officium iudicis nobile, *l. si me, & Titium, ff. si certum petat. Soccin. iun. cons. 52. num. 3. lib. 2. Natta cons. 534. num. 6. Rolan. cons. 1. num. 55. vol. 1. Surd de alien. qui alios refert tit. 2. quæst. 1. num. 17.*

Et ita, &c.

* *Est decisio 122. supra in hac parte. Et plures alias cumulaui ad decisionem 64. quæ est in eadem causam.*

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani.

Die Lunæ 20. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Tractatur materia hypotecæ legalis fauore dotis inductæ; de eius excellentia, & quibus alijs hypotecis præferatur. Ius tertio quæsitum per diuersam personam an possit amplius auferri per d. personam.

SVMMARIVM.

1 *Hypoteca in rebus dotalibus inducitur à iure.*
2 *Saluianum interdictum, vt habeat locum quid requiratur.*
3 *Saluianum interdictum contra tertios possessores etiam datur.*
4 *Hypoteca non comprahenditur, sub prohibitione venditionis, permutationis, & donationis.*
5 *Prohibitio legalis non comprehendit necessariam alienationem, quæ fit ex dispositione iuris.*
6 *Pro dotis restitutione alienatio ex iuris dispositione necessaria est.*
7 *Ex prohibitione legali non intelligitur prohibitum id, quod venit in consequentiam vsus liciti ex dispositione legis.*
8 *Minor absque decreto aliquo ex iuris dispositione matrimonnium contrahere potest.*
9 *Minor quando contrahit matrimonium fauore dotis in eius bonis inducitur tacita hypoteca.*
10 *Pupillus, vel adultus sine tutoris, vel curatoris authoritate hæreditatem acquirere non possunt, sed hoc cessat in successione necessaria num. 11.*
12 *Consequentia de matrimonio, ad hypotecam valet.*
13 *Minori si aliqua res vendatur à persona priuata, cum pacto ratione pretij hypoteca non contrahitur, sed secus si à fisco ei vendita sit num. 14.*
15 *Hypoteca tacita legis quando à contrahentibus*

bus exprimitur, dicitur hipoteca legis, & non hominis.

16 *Ius reale rebus affixum, constituitur transmissibile ad omnes possessores.*

17 *Seruitus extinguitur, quoties is, cui seruitus debetur dominium prædij seruientis acquirit.*

18 *Quod procedit, etiam si acquisitio sit reuocabilis.*

19 *Hypoteca legalis fauore dotis inducta omnes alias præcedit.*

20 *Hypoteca legalis pro dote in omnibus bonis marito post contractum matrimonium quæsitis, præfertur omnibus alijs hypotecis tacitis, & expressis ex dispositione hominum prouenientibus.*

21 *Legalis dispositio citius, quàm hominis operatur.*

22 *Hypotheca contracta in casu, quo quis mutuat ad refectionem domus, vel trauis, vel alterius rei hypothecatæ præfertur omnibus alijs hypothecis etiam anterioribus.*

23 *Hypotheca pro dote semper potior existit.*

24 *Hypotheca legalis pro dote præfertur in re empta à marito, ex pecunia ei mutuata, cum expressa pactione pignoris.*

25 *Hypotheca anterior legalis pro dote præfertur in re empta habita fide de pretio, cum expressa hypotheca.*

26 *Hypotheca dotalis præfertur omnibus hypothecis posterioribus siue tacitis, siue expressis.*

27 *Ius annuæ præstationis ex dominij consolidatione extinguitur.*

28 *Hypotheca extinguitur resoluto iure dantis.*

29 *Ius quæsitum tertio à contrahentibus ipsi postea non possunt recedere à tali contractu in præiudicium tertij.*

30 *Ius quæsitum tertio ex persona, vel pacto alterius, non potest amplius ei auferri ex persona authorum.*

31 *Ius quæsitum alicui ratione allcuius legis, sublata lege illud non tollitur.*

32 *Licentia à Principe concessa de conficiendo maioratu perpetuo, ea reuocata, maioratus semel perfectus durat.*

33 *Pater, si concedat licentiam filio testandi, si testamentum semel factum &c. reuocata licentia per patrem, durat tale testamentum.*

34 *Ius quasi quætum tertio ex licentia alicuius, remanet semper, etiamsi licentia appareat reuocata.*

35 *Pignoris venditioni, qui consentit, videtur ius suum remittere, nisi contrarium sit protestatum, & num. 36.*

DECISIO CCCXXVIII.

CVm super resolutione huius causæ inter DD. dubitaretur, tandem hodie proposita resolutio capta fuit, nempe sententiam R. P. D. mei Durani esse confirmandam, * quia de validitate non dubitatur, & de eius iustitia satis apparet, ex optimè deductis à D. meo Duran. in suis decisionibus in ista causa factis de vera namque solutione, & traditione dotis non con-
1 trouertitur hypotheca † autem inducitur à iure ex *leg. assiduis, C. qui pot. in pign. hab. l. vnic. §. & vt plenius, C. de rei vxor. act.* & ex conuentione expressa in contractu matrimoniali ex *l. si tibi. in §. & pignori. ff. de*
2 *pact. l. 1. ff. de pignor. act.* & cum † sufficiat constare de possessione debitoris tempore contractus ex *l. 1. ff. & C. de precar.* vel postea quandocumque secundum *tex. in l. vlt. C. quæ res pignor. oblig. poss.* docet *Bart. in l. 1. num. 3. ff. de præcar. Castr. in l. rem alienam in fin. ff. de pignor. act. Menoch. de adipisc. remed. 3. num. 161. Rota coram fel. rec. Greg. XV. decis. 491. num. 6. & decis. 387. par. 1. recent.* & de possessione D. Iuliæ appareat ex litis substentatione, nam Saluianum
3 interdictum † contra tertios possessores competere certum est, *l. 1. ff. de Salu. inter d. l. 1. & ibi gloss. vlt. C. eod. tit. Balduin. in §. interdictum instit. de interd. Negus. de pign. par. 2. membr. 4. num. 132. Sarnen. de reddit. Eccl. par. 3. cap. 2. num. 19. Cuiac. lib. 5. obser. cap. 26. Put. decis. 207. n. 2. lib. 1. Rot. decis. 294. num. 4. par. 1. recent. Menoch. vbi supra nu. 55.*

Quam sententiam, ex triplici capite impugnat D. Iulia Balleona, primo prætextu Constitutionum fel. rec. Sixti Quinti, Clementis Octaui, Pauli V. & Sanctiss. D. N. secundo ratione excessus propter reseruationem scut. 1300. in donatione facta, tertiò propter iniustitiam ex vi pacti reuersiui, in quarum difficultatum declaratione, & solutione huius causæ expeditio, & enucleatio vertitur.

Et quantum ad Pontificum Constitutiones non obstare multipliciter constat, tum quia pignoratio inter exteros tantum est interdicta, vt constat ex Bulla Sixti in ordine 3. in nou. Bull. §. 3. Tum, quod inter naturales dumtaxta est prohibitum vende-
4 re permutare, & donare, sub † qua prohibitione hypotheca non compræhenditur, vt tradunt *Couar. lib. 2. var. cap. 16. num. 7. Solis de cens. lib. 2. tom. 2. cap. 4. num. 3.*

Fusar.

Fusar. de substit. quest. 693. *num.* 18. & in terminis dictarum Constitutionum fuit resolutum *coram Illustris. Cardinali Virili in Romana, seu Sabinen. census* 17. *Nouemb.*
5 1628. præcipuè, quia legalis † prohibitio necessariam, alienationem, quæ fit ex iuris dispositione non comprehendit *l.* 1. *ibi, quia hæc alienatio non est voluntaria, & ibi notat glos. ff. de fund. dotal. l. alienationes. ff. famil. hercisc. l. rogo.* §. 1. *ff. de fideicom. libert. & tradit Alciat. in l.* 1. *in princ. num.* 14. *ff. de verb. oblig. Crott. in l. filius fam.* §. *diui num.* 45. *Rip. num.* 25. *ff. de leg.* 1. *Tiraq. de retract.* §. 1. *glos.* 14. *num.* 11. *Peralt. in l. unum ex familia* §. *sed & si fundum. num.* 28. *ff. de leg.* 2. *Menoch. qq. Illustr. cap.* 32.
6 *num.* 3. pro dotis † autem restitutione alienatio ex iuris dispositione necessaria est *ex text. in auth. res quæ, & ibi glos. de verb. obligatione. Bart. num.* 2. *Ias. num.* 29. *Padel. num.* 47. *C. comm. de leg. Couarr. lib.* 3. *var. cap.* 6. *num.* 10. & cum pluribus relatis. *Molin. de primog. lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 7. *Fusar. de substit. quæst.* 532. *Rot. apud Ludou. dec.* 266. *num.* 10. & in hypotheca idem in iure
7 receptum est, nam † ex prohibitione legali non intelligitur prohibitum id quod venit in consequentiam vsus liciti ex dispositio-
8 ne legis, & ideo cum minor † absque aliquo decreto ex iuris permissione matrimonium possit contrahere, ex *Trid. c.* 1. *sess.* 24. *de reformat. Guttier. lib.* 1. *canon. qq. cap.* 20. *nu.* 1. *&* 2. *& in tract. de matrim. cap.* 79. *in princ.* & in consequentiam fauo-
9 re dotis tacita hypotheca † inducatur *l.* 1. §. *& vt plenius. C. de rei vxor. act.* non intelligitur compræhensa sub dispositione iuris alienatio, vel hypotheca bonorum minoris prohibentis, vt tenent *Palaz. Rubios. in repet. c. per vestras,* §. 26. *num.* 2. *Neguf. de pignor.* 4. *part. membr.* 2. *num.* 73. *Nobil. de dot.* 6. *part. priuil.* 58. *num.* 2. *Simoncell. de decreto lib.* 2. *tit.* 5. *inspect.* 1. *num.* 2. *Ruin. cons.* 91. *num.* 4. *lib.* 3. & esse communiter receptum fatetur *Monoch. de adipisc. d. remed.* 3. *num.* 69. *& latè defendit Barbos. in l. si constante, ex num.* 119. *ff. solut. matrim.* pro qua sententia expenditur *text. in l. conditionibus* 5 *ff. de cond. & demonstr.* vbi cauetur iuris dispositionem disponentem pu-
10 pillum, † vel adultum, sine Tutoris, aut Curatoris authoritate hæreditatem acquirere non posse, *ex* §. 1. *instit. de auth. tutor.*
11 non procedere in successione † necessaria inducta ex iuris dispositione, & probatur ex *text. in l. mutus* 76. *in princ. ff. de iur. dot.* vbi probat. I. C. valere consequentiam de
12 de matrimonio † ad hypothecam dotis, vt ex eo quod possit matrimonium contrahere inferatur, ergo obligatur pro dote, & euincitur expresse ex *l.* 2. *ff. de reb. eorum,* nam licet re vendita à persona priua-
13 ta alicui minori, cum pacto † ratione precij hypotheca non contrahatur secundum, *text. in l.* 1. §. *vlt. ff. eod. tit.* vt latè notant post antiquiores. *Barbos. in l. si constante. num.* 123. *ff. solut. matrim. Caldas. in l. si curatorem, verb. contractum fecisti nu.* 10. *Surd. decis.* 163. *num.* 24. *Pinell. in l.* 1. 3. *par. num.*
14 52. *C. de bon. matern.* à Fisco tamen † vendita hypotheca inducitur secundum, *text. in d. l.* 2. quia ex iuris dispositione inducitur *l.* 2. *C. in quibus causis pign. vel hypoth. vt latè notauit Barbos. vbi supra ex nu.* 122. *Pinell. vbi sup. num.* 51. *Valasc. de iur. emphyt. quæst.* 35. *num.* 4. *Martienz. in l.* 2. *tit.*
15 3. *lib.* 5. *Recop. gloss.* 1. *num.* 17. † atque ita quamuis alienatio ex causa donationis facta per Dominam Iuliam authoritate Pontificia indigeret, hypotheca tamen per D. Adrianum eius filium pro dotis restitutione contracta id non postulat, quia cum per eam exprimatur id quod à iure tacitè inest, perinde considerari debet, ac si hypotheca sit legis, & non hominis, *arg. l.* 3. *ff. de leg.* 1. *& notat Bald. in l. item quia nu.* 4. *ff. de pact. Barbos. vbi supra nu.* 126. & in hypotheca legali Pontificiæ Constitutiones non vigent, vt dictum est.

Excessus autem, aut prætenditur prætextu reseruationis scutorum 1300. in ip-
16 sis prædijs donatis, ex qua † ius reale prædijs affixum constituitur transmissibile ad omnes possessores ex *l. Imperatores ff. de public. & vectigal. & ibi notauit Castr. num.* 3. *lib.* 1. *C. si de censu, vel reliq. l. cum possessor.* §. *vlt. ff. de censib. & notarunt Pinell. in l.* 1. 2. *par. num.* 72. *vers.* 9. *ampliat. C. de bon. mat. Afflict. dec.* 95. *Rot. decis.* 686. *num.* 5. *par.* 2. *recent.*

Sed in causa fundamentum istud non viget cum D. Iulia propter pactum reuersiuum mortuo Adriano successerit in dominio illorum prædiorum, vt benè in decisione D. mei Durani firmatum est, ac per consequens illud ius annuæ pensionis fuit extinctum, iuxte regulam *text. l. vti frui ff. si vsusfructus petatur l. si communem ff. de*
17 *seru. rustic. præd.* nam † quoties is cui seruitus debetur, dominium prædij seruientis acquirit, seruitus extinguitur, quia res propria Domino seruire non potest, vt in prædictis iuribus traditur, *l. vt pomum l. in omnibus, ff. de seruit. l. huiusmodi* §. *cum res ff. de*

19 *ff. de legat. 1.* idque † procedere quamuis acquisitio sit reuocabilis, vt in hærede respectu rei legatæ tradit *text. in d. l. in omnibus, vbi notant Bart. Castr. Cuiac. Duaren. & Ant. Faber.* cùm alijs supra relatis.

Aut prætéditur excessus ratione hypothæcæ contractæ pro reseruatione dd. scutorum 1300. & similiter non vrget in hoc casu, nam cum tempore factæ donationis, matrimonium inter D. Adrianum & D. Dimitillam fuisset celebratum, vt in decisionibus D. Duran. pro constanti supponitur hypotheca legalis fauore dotis inducta omnes † alias præcedit, & præuenit in omnibus bonis quæsitis, & quærendis D. Adriano secundum *tex. expressum in l. si qui mihi 28. ibi, præuenit enim causa pignoris. Fiscus ff. de iur. fisc.* per quem text. quod
20 hypotheca † legalis pro dote in omnibus bonis marito post contractum matrimonium quæsitis præferatur omnibus alijs hypothecis tacitis, & expresis, ex homi-
21 num dispositione prouenientibus, quia † dispositio legalis citius quàm hominis operatur tenent *Salic. in l. assidus num. 4. C. qui pot. in pign. hab. Faber. in §. fuerat. num. 7. instit. de act. Neguf. de pignor. memb. 4. 2. par. num. 100. Guttier. lib. 3. pract. quæst. nu. 18. Barbos. in l. 1. 2. par. num. 17. solut. matr. Sales de censib. lib. 3. cap. 5. ex num. 11. Roder. de annuis reddit. lib. 2. quæst. 19. num. 7.* &
22 ideo licet hypotheca † contracta in casu quo quis mutuabit ad refectionem domus, vel trauis, vel alterius rei hypothecatæ omnibus alijs hypothecis expressis, & tacitis etiam anterioribus præferatur, secundum *text. in l. interdum cum l. seq. ff. qui pot.* & notant DD. infra referendi, hypothe-
23 ca † tamen pro dote semper potior existit, vt tradunt cum pluribus relatis. *Couar. lib. 1. var. cap. 7. lib. 3. in fin. Gregor. Lopez in l. 28. tit. 13. par. 5. glos. 1. Barbos. in l. 1. par. 6. ex num. 1. ff. solut. matrim. Castill. lib. 3. controu. cap. 4. ex num. 10.* & in re empta
24 ex pecunia mutuata † expressa pactione pignoris, iuxta doctrinam *tex. in l. licet, C. qui pot. in pign. hab* vt hypotheca legalis pro dote, hac in re hoc modo à marito empta præferatur, docet *text. in auth. de æqual. dot. §. is consequens est, & ibi glos. verb. arg. Bart. Alber. & Fulgos. in l. interdum ff. qui pot. in pign. Couar. vbi supra ex num. 2. Gabr. Vasq. in opusc. tract. de pign. cap. 5. §. 3.*
25 *num. 9.* & in re vendita † habita fide de ptetio cum expressa hypotheca, quod pro anteriori dote legalis hypotheca præferatur, tradit *Gabr. Vasq. in dict. §. 3. num. 3.*
26 nam conclusio est ab † omnibus receptissima hypothecam dotalem omnibus posterioribus tacitis, & expressis præferri, ex reg. *tex. in l. assiduis C. qui pot. in l. vnic. §. & vt plenius, C. de rei vxor at. act. §. fuerat instit. de act. cap. ex literis de pign. tradit. Bal. Ang. & Salic. in d. l. assiduis,* & communiter *DD. Couarr. in d. cap. 7. vers. quarta conclus. Solis de cens. lib. 3. cap. 5. num. 8. Barbos. in l. 1. par. 6. nu. 17. ff. solut. matrim. Roder. de ann. redit. lib. 2. cap. 19. num. 7.* Ideo
27 cum ius † reale annuæ præstationis ex dominij consolidatione fuerit extinctum ex supradictis, & ex §. *finitur instit. de vsufr.* & ratione hypothecæ D. Dimitilla sit potior non potest in hac parte excessus reperiri.

Iniustitia autem ratione pacti reuersiui
28 non apparet nam licet resoluto iure † dantis hypotheca extinguatur, secundum *tex. in l. lex vectigal. ff. de pign.* & ibi notant. *Bar. Castr. & Salic. l. si res tertia ff. quibus modis pign. vel hipot. solu. l. vbi auth. 4. §. sed, & Marcell. ff. de in diem adit.* & ibi plenius *Bart. latè Surd. decis. 286. Lodou. decis. 227. num. 9. & 10.*

Hæc tamen doctrina non procedit in hypotheca cum consensu Domini directi contracta, nam quoties ex contractu, vel pacto contrahentium per dispositionem le-
29 galem, quæritur † ius tertio, non possunt partes recedere à tali pacto, vel contractu in præiudicium tertij, cui semel est ius quæsitum secundum textum expressum in *l. si constante, vers. si except. C. de donat. ante nupt.* & ibi notant. *Bald. in l. insulam, §. vlt. ff. solut. matr. & ibi Castr.* & communiter DD. *l. cum maritus §. Titius, ff. de pact. dotal.*
30 & quando ex pacto † vel persona alterius ius tertio quæritur, non potest amplius ius, ei ex persona authorum auferri, ex *l. fin. ff. de pact.* & ibi notant *glos. Bart. Alb. Bald. Castr. & cæteri DD. l. si post mortem, §. fin. ff. contra Tabul. l. petendæ in fin. C. de temp. in integr. restit. l. ampliarem. C. de appell.* & eleganter notauit *Ant. Gomez. in l. 22. Taur.*
31 *num. 24.* & in iure † quæsito ratione alicuius legis, quod lege sublata non tollatur, docet *Couar. lib. 3. var. cap. 6. num. 9.* &
32 in licentia a Principe concessa ad conficiendum maioratum perpetuum, quod reuocata licentia maioratus semel perfectus duret, tradit *Molin. de primog. lib. 4. cap. 3. num. 12. Pinell. in rubr. C. de rescind. p. par. cap. 2. num. 18. Guttier. lib. 3. pract. quæst. 76. num. 3. & 4.* & in licentia ad testandum filio

33 filio à patre concessa, quod testamentum † semel factum, &c. per patrem reuocata licentia perduret, docet *Bald. in l.* 1. *num.* 7. *C. de sacrosf. Eccles. Guttier. in cap. quamuis pactum ex num.* 44. *& lib.* 3. *pract. quæst.* 26. *Couar. in rubr. de test.* 2. *par. num.* 8. *in fin. Grat. discept. for. cap.* 347. *ex num.* 44. *Rota decis.* 463. *ex num.* 1. *par.* 2. *recent. Molin. vbi supra nu.* 13. à quibus in diuersis quæ-
34 stionibus traditur ius quasi † quæsitum, tertio ex licentia, & permissione alterius manere semper, quamuis licentia, & dispositio generalis appareat reuocata, & in nostro casu non solùm permanet hypotheca dotalis propter facultatem D. Iuliȩ concessam hypothecandi prædia donata pro prima dote, verum etiam quodcumque ius in ipsis prædijs retineret videretur respectu
35 talis hypothecæ dotalis remisisse, † cum expresè ab ea contrarium non fuerit cautum secundum *text. expressum in l. si debitor §. si in venditione, ibi, nisi salua causa pignoris sui consensit vel venditioni, vel cæteris, nam solent multi salua causa pignoris sui consentire,* & ibi notant *glos. verb. salua, & Bart. & Castr. ibi nisi contrarium fuerit protestatus, ff. quibus mod. pign. vel hypot. solu.* Idem traditur in *l. sicut* 8. *§. sed si permiserit. l. Lutius* 11. *l. Paulus* 22. *ff. eod. tit.* ex quibus
36 pro regula traditur, quod creditor † consentiendo rem sibi hypotecatam, vel in qua ius habet reseruatum vendere, vel in dotem dare, aut alteri hypothecæ submittere, ius suum remittere videtur, saltem respectu iuris, vel hypothecæ ex eius licentia, vel promissione contractæ, vt notant *glos. Bart. & DD. in d. l. Paulus Negus. de pignor.* 6. *par. memb.* 3. *ex num.* 12. *Balduin. eod. tract. c.* 10. *circa fin.* Vnde cum D. Iulia simpliciter absque reseruatione, vel protestatione expressa sui iuris prædictam licentiam, & facultatem concesserit in præiudicium dotalis hypothæcȩ inferior remansit, & in virtute huiusmodi licentiæ hypotheca salua existit ex supra traditis.

Ex quibus ita fuit pro confirmatione sententiæ Rotalis resolutum.

Et ita, &c.

* *Decisiones cor. eod. in hac causa sub dieb.* 10 *Iun.* 1626. 7. *Apr.* 1628. *sunt sup. in ord* 17. *&* 167. *& pariter inf. in par.* 2. *adest alia sub die* 24. *Ian.* 1631. *cor. eod. Queipio, & alia die* 4. *Dec.* 1632. *cor. bo. mem. Reuerendiss. Prouano sunt, decisiones* 8. *&* 161. *adest etiam altera sub die* 5. *Iulij* 1635. *coram eodem Pirouano, seb nondum in volumen redacta.*

¶ *Infra in ead. causa habentur tres aliæ decis. in ead. causa sub. dieb.* 3. *Iun.* 1630. *&* 1. *Iul. &* 20. *Decis. eiusdem anni cor. eod.* R. P. D. *Queipio, sunt in ordine* 383. 403. *&* 416.

REV.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Hȩreditatis de Riualdis

Die Veneris 14. *Decembris* 1629.

DECISIO CCCXXIX.

Est impressa coram Merlino to. 1. *decis.* 433.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Parmeñ Status.

Die Veneris 14. *Decembris.* 1629.

ARGVMENTVM.

De fideicommisso, quando dicatur constare, & quando fideicommissario non denegetur immissio, Gratia motu proprio Principis emanata non eget iustificatione, & quando dicatur tali modo emanata, & & quando ad supplicationem partis, &c.

SVMMARIVM.

1 *De fideicommisso non dubitatur, quando de eo constat ex testamento non abilito, neque cancellato.*
2 *Immissio fideicommissario quando denegari non possit.*
3 *Immissio fideicommissario, vt detur, debet constare de identitate bonorum.*
4 *Iudex laicus debet cognoscere de immissione bonorum postquam à Iudice Ecclesiastico fuit terminatum iudicium legitimatis, & num.* 27.
5 *Conditionis natura est, actum suspendere quousque eueniat.*
6 *Priuilegium est latè interpretandum in præiudicium Principis concedentis.*
Sed quando agitur de præiudicio tertij, tunc est strictissimè intelligendum num. 6.
7 *Priuilegium Principis nunquam capit interpretationem contra tertium nisi expresè dicatur.*
8 *Aperitio orit, quid importet.*

10 *Gratia motu proprio, quando est concessa, tunc narrata in ea, non egent iustificatione, etiam quod sint de facto alieno.*

11 *Gratia dicitur concessa motu proprio, quando prodedit ex mera liberalitate Principis.*

12 *Gratia motu proprio emanata, & supplicatio præcedens sunt incompatibilia inter se.*

13 *Dec. in C. M. Ferrariensis nu. 127. declaratur, & reprobatur n. 14.*

15 *Regentis extensio in rescriptis Signaturæ iustitiæ, attenditur sed secus in Signatura Papæ. n. 16.*

17 *Papa in rescriptis merè gratiosis quando procedit ad postulationem partis signat per verba, fiat, vt petitur.*

18 *Quando verò procedit motu proprio, signat per verba, Motu proprio.*

19 *Papa in rescriptis concernentibus iustitiam, signat per verbum, Placet.*

20 *In gratia defectus intentionis Principis, quando opponi non possit.*

21 *Filius regulariter non imputat fructus hæreditatis in legitimam.*

22 *Filius, quando debeat imputare fructus in legitimam.*

23 *Hæres, post motam litem satis dicitur esse in mora.*

24 *Trebellianica etiam filijs primi gradus prohiberi potest.*

25 *Bonorum identitas benè probatur ex assertione testatoris.*

26 *Assertio testatoris circa identitatem bonorum non solum probat contra hæredem, sed etiam contrahentes causam ab eo.*

27 *Cap. lator. quì fil. sint legit. & c. tuam de ord. cogn. quando habeant locum.*

28 *Iudex Ecclesiasticus cognoscens super illegitimitate, an possit incidenter cognoscere super immissione bonorum, & num. 29.*

30 *Iudex Ecclesiasticus saltem habitu habet iurisdictionem cognoscendi super bonis, quando iudicat super illegitimitate.*

31 *Iudex Ecclesiasticus cognoscens de illegitimitate, quæ est exceptio peremptoria successionis, non debet pronunciare super articulo legitimitatis, sed super negotio principali. & n. 33.*

32 *Accessorium naturam principalis sequitur.*

DECISIO CCCXXX.

MARCHIO Ioannes Franciscus Pallauicinus condidit de anno 1497. testamentum, in quo Gasparem Bernardinum, Polidorum, Federicum, & Rolandum filios instituit, assignando vnicuique certam bonorum portionem, & insuper disposuit hæc verba. *Quod si contingat, aliquem, seu aliquos dd. suorum filiorum mori sine filijs masculis, legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio procreatis, & natis verè, & non fictè, eius, seu eorum, & cuiuslibet eorum bona peruenire debeant in alios fratres prænominatos, ipsis viuentibus: & eis mortuis seu aliquo vel aliquibus ex eius, seu eorum loco in eorum, & cuiuslibet eorum descendentes cum qualitatibus supradictis.* Mortui sunt deinde prefati testatoris filij, nempe Federicus de anno 1502. Gaspar de anno 1518. Polidorus de anno 1527. Bernardinus de anno 1526. & vltimo loco Rolandus de an. 1529. Et ex illis extant hodie descendentes infrascripti. Nempè ex Berdardino, cuius linea diuiditur in duas lineas, (Vberti scilicet, & Pallauicini), ex Vberto D. Marchio Alexander maior, ex Pallauicino verò DD. Marchiones Alexander minor, & Cyrus. Ex Polydoro descendunt DD. de Casalibus venientes ex Liuia Polydori filia. Ex Rolando autem veniunt ex Barbara fœmina nupta Comiti Ludouico Rangono DD. de Rangonibus, qui in hac causa sunt rei, & possessores, prout hæc omnia tam ex testibus, qui dantur in Summario à num. 2. vsque ad quartum, quàm ex alijs deductis comprobantur.

Cũ verò præfatus Rolandus vltimo loco (vt dictum est) obijsset, aduersus Barbaram, & Theodoram illius filias, quæ bona præfato fideicommisso subiecta occupauerant, de ann. 1530. filij Bernardini præfati mouerunt iudicium successiuè continuatum contra Dominos de Rangonibus descendentes Barbaræ, in quam vniuersa bona præfata, stante obitu Theodoræ sororis, sine prole deuenerant.

In hoc autem iudicio pluribus decisionibus emanatis coram diuersis Rotæ Auditoribus ad fauorem descendentium Bernardini, tandem de consensu Marchionis Alexandri descēdentis à Marchione Vberto, fuit visum particulariter de linea Pallauicini. Et cum primò resolutum fuerit supradictos Marchiones Alexandrum minorem & Cyrum descendere à præfato Marchione Pallauicino, vt in decisione facta tertia Martij millesimo sexcentesimo vigesimo quinto fuit postmodum per quatuor decisiones * firmatum in præfato Marchione Pallauicino, & consequenter ex persona illius in ipsis Dominis Marchionibus Alexandro, & Cyro concurrere qualitates requisitas à Marchione Ioanne Francisco testatore:

Die

Die verò quarta Iulij huius anni, cum dubitarem, an præfatis Marchionibus Alexandro, & Cyro danda esset immissio, & pars DD. de Rangonibus prætenderet, se velle adire Signaturam & allegaret nonnullas exceptiones, de quibus statim dicetur, distuli causam, qua hodie repropo. ta, ac maturè discussa, solis ijdem Marchionibus Pallauicinis informantibus, dobium fuit affirmatiuè resolutum.

1 Quia cum fideicommissum † non controuertatur, & de eo satis etiam constet ex testamento non abolito, neque cancellato, prout requiritur *Bald. in l. fin. num.* 11. *C. de edict. D. Adr. toll.* Et nemo eos procedat in gradu, quod satis ex eo probatur, dum ipsi sunt in gradu successibili, & nullus alius comparet ad trad. per *Bart. in l. si certus*, §. *Si vnus num.* 1 *ff. ad Syllan. Dec. cons.* 652. *nu.* 3. *Surd. cons.* 530. *num.* 37. *Tiraq. de retract. lignag.* §. 11. *glos.* 1. *num.* 5. *&* 8. *& fuit dictum in causa Aretina Cappellaniæ* 4. *Iulij* 1603. *coram bo. mem. Cardin. Pamphilio seniore, & in causa Assisien. bonorum* 4. *Iulij* 1627. *coram Illustriss. Virili, & prius in causa Tiburtinæ Cappellaniæ* 16. *Nouembr.* 1605.
2 *coram me*. Vtique † non potest præfatis Marchionibus denegari immissio, vel remed. *l. fin. C. de edict D. Adr. toll. vel ex remed. vtil. Sal. interd.* Vt. de primo remedio notant *in d. l. fin. Bart. num.* 9. *Dec. num.* 25. Et de secundo *Gabr. cons.* 46. *num.* 19. *& seq. lib.* 1. *& cons.* 44. *num.* 2. *& seq. lib.* 2. *Peregr. de fideicom. art.* 45. *nu.* 49. *Fusar. de substit. quæst.* 611. *n.* 2. *Surd. dec.* 76.

Non obstant ea, quæ in relationibus causarum fuerunt alias deducta pro DD. de Rangonibus videlicet, vel fideicommisso fuisse derogatum, vel in omnem euentum Marchiones Pallauicinos debere ante immissionem soluere ducat. 24. millia pro damnis expensis, & interesse per Rolandum passis in recuperatione Castri Zibelli occupati per Ioannem Ludouicum Pallauicinum. Nec non detrahendam esse legitimam, & Trebellianicam debitas Rolan-
3 do. Insuper constare debere de identitate bonorum, super quibus petitur immissio. Ac vlterius, terminato iudicio legitimita-
4 tis, causam, † quoad iudicium immissionis, remittendam esse ad Iudicem laicum de partibus, vel tanquam ei reseruatam ex dispositione *tex. in c. lator, qui fil. sint legit.* vel tanquã eidem met cõmissam per auocationẽc ausarum factam per Paulum Tertium.

Nam quantum attinet ad derogationem fideicommissi, & solutionem dictorum ducatorum 24. millium. Pro responsione, & intelligentia huius obiecti aduertendum est, verum esse, quod Bernardinus, & Rolandus Marchiones Pallauicini tempore Leonis Decimi, hoc est de anno 1517. obtinuerunt rescribi bo. me. Cassadoro Rotæ Auditori, vt procederet ad taxationem expensarum, damnorum, & interesse contra Dominum Ioannem Ludouicum Pallauicinum. Qui Cassadorus, vt asseritur in Breui Clementis Septimi, sub datum Kalend. Nouemb. 1524. ad instantiam solius Marchionis Rolandi retulit dictas expensas, damna, & interesse ascendere ad ducat. 50. millia circiter, quæ Papa in eodem Breui reduxit ad ducat. 24. millia: ac præuia narratiua fideicommissi Marchionis Io. Francisci ad fauorem filiorum masculorum legitimorum verè, & non fictè (ibi) *& insuper, &c.* subiungit, *decernimus, & declaramus, quod dictus Rolandus, masculis legitimis deficientibus, quascunque filias suas fœminas de legitimo matrimonio procreatas sibi heredes vniuersales, & particulares in dictis, & quibuscumque alijs bonis, Oppidis, Castris, Fortalitijs, Villis, &c. ad eum tam ex Vberti* (hoc est senioris) *& Manfredini, ac Ioannis Francisci Prædecessorum, quàm aliorum quarumcumque successione, & aliàs quomodolibet pertinentibus, ac etiam dicto fideicommisso subiectis in toto, vel in parte substituere, vel illa eisdem filiabus in dotem assignare, ac tradere, aut eis concedere in perpetuum quocunque titulo etiam donationis inter viuos liberè possit*. Hæc tamen concessio limitatur per clausulam immediatè subsequentem, ibi. *Ità tamen quod postmodum masculi ex dictis filiabus, seu earum altera, cui sic concessionem fecerit, nascituri succedant iuxta antiquas inuestituras, & dicta summa 24. millium ducatorum restitui debeat filiabus, seu hæredibus Rolandi huiusmodi antequam à possessione Castrorum, & bonorum omnium amoueri possint per illum, vel illos, qui ratione fideicommissi, vel aliàs ad se spectare, vel has præsentes inualidas esse prætenderent. Ita quod quousque restitutio summæ huiusmodi eis integrè facta non fuerit, iudicium subire non cogantur. Et Rolandus, & eius filiæ, aut eorum aliquis circa præmissa, aut illa quomodolibet concernentia, vel eorum aliquid molestari, impediri, & inquietari nullo modo possint, & sic per quoscunque Iudices. &c.*

Vnde apparet, quod cum facultas tributa fuerit (*deficientibus masculis legitimis*) non
5 solum non fuit fideicõmisso derogatũ, sed potius illud fuit præseruatum, quia de natu-

ra † conditionis est actum suspendere quousque eueniat *l. cedere diem ff. de verbor. obligat. Honded. cons. 18. num. 38. vol. 2.* Et quando Papa subiungit, quod postmodum masculi ex dictis filiabus, seu earum altera succedant, deprahenditur, Papam nihil aliud facere voluisse, quàm inuestituras ad fœminas extendere, vt per illarum ingressũ de nouo fieret locus successioni ad fauorem lineæ masculinæ, non autem vt præiudicaret masculis, quibus legitimè deferetur successio, nisi quoad expressa 24. millia ducat.

6 Quia † priuilegium est latè interpretandum in præiudicium Principis concedentis, *l. fin. ff. de constit. Alexand. consil. 110. num. 6. vol. 6.* strictissimè verò in præiudicium tertij, itaut

7 † nunquam capiatur interpretatio contra tertium, nisi expressè dicatur *Anchar. cons. 161. in princ. Imol. cons. 125. nu. 2. Alex. cons. 215. num. 4. lib. 6. latè Hond. cons. 67. nu. 39. & 40. lib. 1.* Quod confirmatur in nostro casu ex ipsa dispositione præfati Breuis, vbi Papa decernit, quod nec Rolandus nec eius filiæ subire iudicium cogi possint per dd. vocatos, nisi prius restitutis dd. ducatis 24. mill. ex quibus constat, non fuisse, quoad reliqua sublatum ius vocatorum.

Quo verò ad expensas præfatas ducat. 24. millium põderabant DD. quod filij Bernardini semper impugnarunt ad huiusmodi expensas se teneri, asserendo eas nunquam factas fuisse à Rolando ex tali causa, & petendo mandari filiabus Rolandi committi, præfigi terminum ad probandum, & ad producendum processus, & acta, iisque exhibitis in causa, & causis, & in singulis articulis, procedi perinde ac si literæ Clemẽtis, prout de iure, & fine præiudicio tertij signatæ fuissent. Et licèt Paulus Tertius vigore cõmissionis signatæ de anno 1545. concesserit dumtaxat aperitio nemoris, etiam nõ facto deposito, quæ aperitio † im-

8 portabat tantum, vt Oratores possent gratiam impugnare, probando esse subreptitiam, & gratia interim remanebat in suo robore, vt in pluribus decisionibus relatis per *Marescot. var. resol. lib. 2. cap. 37. nu. 69.*

Tamen cum postea per aliam commissionem de anno 1549. idem Paulus Tertius omnes literas præinsertas, ac alias accessorias, & dependentes quascunque ad viam iuris reduxerit literæ Clementis Septimi dicuntur sublatæ, & prætentiones DD. de Rangonibus tam quoad prætensam derogationem fideicommissi, quàm quoad dictã

9 solutionem 24. millium ducatorum, † quæ in eisdem præinsertis continebantur, remanent in dispositione iuris communis, vt fuit resolutũ in *causa Farfen. seu nullius Monasterij, & Prioratuum 26. Aprilis 1624. coram bo. mem. Vbaldo.*

Neque obstat quod ad effectum, vt præfatæ literæ Pauli Tertij reductionis ad viã iuris suffragentur, debeant iustificari, vt fuit resoluta in *dicta causa Farf.* quia cum

10 emanauerint † motu proprio, vt expressè dicitur in dictis literis in principio, medio, & fine *ad tex. in cap. motu proprio de præbẽd. in 6.* narratiua huius gratiæ non eget iustificatione, etiam quod sit de facto alieno, *glos. in clem. 1. in vers. fecisse narramus de probat. Seraph. decis. 106. num. 5. & 6. Rot. dec. 344. nu. 1. part. 1. recent.*

Nec ex eo quod in ipsa gratia innuitur pro ea supplicasse Sigismundum nomine proprio, & fratrum, potest inferri gratiam

11 † non esse motu proprio concessam ex eo quod debeat procedere à mera liberalitate Papæ, vt in *dict. cap. motu proprio post princ.* (ibi) *Quæ nostra mera liberalitate processit. Mandos. in reg. 16. quæst. 6. num. 2. Card.*

12 *cons. 37. num. 23.* † Quia sunt compatibilia inter se supplicatio præcedens, & gratia motu proprio emanata, vt per eundem *Mandos. vbi supra quæst. 4. num. 5. Bald. in c. nisi specialis. num. 8. in vers. penè in literis de offic. leg. quèm sequitur Cassador. dec. 1. num. 4. de reseruat. Dec. in cap. cum M. Ferrariensis n. 116. de constit. & in cap. ex parte num. 28. de rescript. & cons. 51. num. 2. vers. nec obstat Anton August. de motu proprio num. 1.* & ex sẽtentia Rotæ probat *Gambar. de offic. leg. lib. 3. num. 61. & seqq. Gabr. de claus. conclus. 2. n. 117.* qui infinitos cumulat. *Seraph. decis. 356. num. 2. & decis. 365. num. 1. & 2. Rota decis. 656. num. 1. & 2. par. 2. in recent. Sarnens. in reg. de annal. quæst. 10. num. 5.* vbi quod Roreprobat Cardinalem in *cons. 142. in fin.* tenentem contrarium, quad & repetit *Seraph.*

13 *d. decis. 356. num. 6.* † Et quamuis *Dec. in d. cap. cum M. Ferrariensis num. 127. & in d. c. ex parte num. 28.* putet hoc dictum Baldi intelligendum esse, vt procedat, quãdo Papa etiam absque postulatione concessurus fuisset, itaut solum in casu isto gratia censeatur facta motu proprio Papæ, attamen

14 hanc opinionem Decij † improbat *Sarn. in reg. de annal. d. q. 10. num. 8. Gabr. vbi supra. num. 118. vers. contrarium. Rot. apud Seraph. dict. dec. 356. num. 7. in fin. & num. 8.* Et in hoc casu cessat omnis difficultas quia cũ in dicto motu proprio Papæ referat relationem Cardinalis Simonettæ super non probata Sigismundi, & fratrum illegitimitate

ex

ex atteſtationibus teſtium per dd. Rolandi filias deductorum, de facili d. reductionem tanquam æquitati conſentaneam, etiam non audita alicuius petitione, conceſſiſſet.

Neque obſtat, quod ante Signaturam Papæ (ibi) *Placet A.* adſint in dicta reductione verba *De mandato D. N. Papæ, idem Reuerendiſs. & Illuſtriſs. D. Cardinalis procedat, vt petitur.* quia pro reſponſione aduertendum eſt, quod illa eſt extenſio Regen-
15 tis, † quæ licèt in reſcriptis Signaturæ Iuſtitiæ attendatur iuxta *deciſ. Creſcent. 1. de reſcript.* quam ita intelligit Rota apud *Seraph. deciſ. 122. num. 4.* ſecus tamen eſt in reſcriptis Signaturæ Gratiæ, in quibus Signatura Papæ ſemper eſt præcipuè attendenda. *Seraph. d. dec. 122. loc. alleg.* Ac propterea cũ Papa in narratiua ter repetierit verba *Motu proprio.* Immò & *de plenitudine poteſtatis, & ex certa ſcientia,* ſignando poſtea per verbum *Placet A.* ſatis oſtendit, & declarauit propriam voluntatem. Sicuti neque etiam officit, quod in ſbſcriptione Papa non appoſuerit verba *Motu proprio* ſed ſolum di-
16 xerit *Placet A.* quia diſtinguendum eſt, † quod aut agitur de merè gratioſis, & tunc Papa, quando concedit ad poſtulationem partis, ſignat per verba, *Fiat, vt petitur*; quã-
17 do autem concedit Motu proprio, † ſignat per verba (*Fiat motu proprio*) *Sarnenſ. in compend. vtriuſque Signaturæ quæſt. 16. n. 15. Veſtr. in prax. lib. 1. cap. 3. num. 6. Ant. Aug. de*
18 *motu proprio num. 1.* Aut verò † agitur de concernentibus iuſtitiam, & ſignat per verbum (*Placet*) *vt per eundem Veſtr. loc. alleg.* Ac propterea in caſu iſto, cum ageretur de
19 committtenda cauſa præuia reductione Breuis Clementis VII. ad viam iuris, & ſic conceſſio ſaperet iuſtitiam, maximè cum (vt dictum eſt) fieret attenta relatione Cardinalis Simonettæ ſuper non probata Sigiſmundi, & fratrum illegitimitate, ſufficit, quod præuia Motus proprij expreſſione ſæpius etiam repetita, Papa ſignauerit per verbum (*Placet*) ad effectum, vt ex ſupradictis cauſa cenſeatur Motu proprio commiſſa cum reductione præfata ad viam iuris.

20 Neque contra hanc reductionem † opponi poteſt de defectu intentionis, cum vltra ſupradictas clauſulas (*Motu proprio, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis*) cõtineat etiam clauſulam, *de ſtatu, & meritis cauſæ huiuſmodi plenè informati, &c. ſicq; per eum Cardinalem Trauen. & quoſcumq; &c. ſublata &c. irritum, &c. Non obſtantibus noſtra, de non tollendo iure quæſito, & alijs conſtitutionibus. &c, quorum tenores, &c. etiam quod præinſertæ in toto, vel in parte quomodolibet ſuum fuiſſent ſortitæ effectum, & ſingulorum collitigantium nomina, cognomina, titulos, &c. pro expreſſis haben.* Quæ omnia corroborantur etiam ex obſeruantia ſubſequuta, cum poſt dictam reductionem Pallauicini liberè proceſſerint per 80. annos in cauſa, in qua iuxta litteras Clementis procedere non potuiſſent, niſi ſolutis prædictis 24. millibus ducatorum.

Nec etiam refragatur, quod litteræ Pauli III. reductionis ad viam iuris contineant clauſulam, ſi & quatenus Sigiſmundus, & fratres in inueſtituris, & in fideicommiſſo comprehendantur. Quia ex deciſionibus hucuſque in cauſa emanatis conſtat, Pallauicinos ex perſona ipſius Sigiſmundi, & Pallauicini fratris habere qualitates requiſitas, vt in inueſtituris, & in fideicommiſſo ſint comprehenſi.

Quantum verò attinet ad detractiones legitimæ & Trebellianicæ, illæ non obſtant in caſu iſto, quia licèt legitima ſit debita Marchioni Rolando, nec obſtet prohibitio,
21 & fructus † in illam regulariter non imputentur, *l. ſcimus. §. repletionem. C. de inoff. teſtam.* attamen cum à centum annis bona fuerint occupata, nec reſtitutum fideicommiſſum, certum eſt in legitimam imputari
22 fructus tanquam præceptos † poſt aduentum fideicommiſſi, & poſt moram filiarum Marchionis Rolandi, ac ſubſequentiũ hæredum in illo reſtituendo, *Pariſ. conſ. 1. n. 93. & conſ. 41. num. 92. & 93. & 94. lib. 3. Berou. conſ. 93. num. 80. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 49. num. 78. & ſeq. Menoch. conſ. 535. num. 21. Coſta de portion. et rata quæſt. 192. num. 2. &*
23 *3.* vbi dicit, quod hæres poſt litem † motã ſatis eſſe dicitur in mora, & fuit dictũ *in Bononien. bonorum de Mulettis 15. Aprilis 1603. coram bo. me. Card. Pamphilio ſeniore* Trebellianica autem verbis expreſſis fuit à teſta-
24 tore prohibita, quam † etiam filijs primi gradus prohiberi poſſe tenet Rota, vt *apud Caſſad. dec. 4. de teſtam. Creſcent. deciſ. 2. eod. tit. Simonett. deciſ. 88.* & apud nos eſt vulgatũ.

25 Quo verò ad identitatem † bonorum illa clariſſimè probatur ex aſſertione Marchionis Ioannis Franciſci teſtatoris, *Bald. conſ. 89. num. 3. lib. 1. Marzar. de fideicom. q. 53. Cephal. conſ. 386. num. 27. & ſeq. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 68. num. 30.* quæ aſſertio ſicuti
26 indubitanter † probaret contra Marchionem Rolandum hæredem, ita probare debet contra DD. de Rangonibus habentes cauſam ab eo, licèt mediatè *Cephal. d. conſ. 386. num. 32. & ſeq. Peregr. de fideicom. art.*

44.num.6.& fuit dictum in causa Romana de Cruciarijs 17. Martij 1628. coram R. P. D. Durano.

Quantum attinet ad alium oppositionem, quod scilicet cum agatur de immissione causa sit remittenda ad Iudicem laicum. Aduertendum est, non esse verum, quod ad Rotã spectet sola cognitio quoad
27 causam illegitimitatis, † quo verò ad successionem in bonis remittenda sit ad Iudicem laicum de partibus ad tex. *in cap. lator, qui fil. sint legit.& in cap. tuam de ord. cognit.* Quia iura ista non applicantur, procedunt enim quando causa super successione fuit introducta coram Iudice sæculari, & fuit oppositum de illegitimitate; tunc enim causa super articulo præfatæ illegitimitatis transmitti debet ad Iudicem Ecclesiasticum, qui post obsolutam legitimitatis cognitionem debet postea causam remittere ad Iudicem laicum, in quibus terminis loquuntur iura prædicta, vt patet ad litteram, & probant infrascripti Doctores, dum volunt
28 Iudicem † Ecclesiasticum posse incidenter cognoscere super bonus, quando principaliter, & antequam causa super ijsdem bonis introduceretur coram Iudice laico, fuit introducta super legitimitate per *text. in c. de prudentia de donat. inter vir.& vxor.* è conuerso tamen, Iudicem laicum id facere non posse, quia si coram illo introducatur causa super bonis non potest cognoscere super legitimitate, *vt in d. cap. lator*, licèt enim
29 † incidentia tollat incompetentiam, non tollit tamen incapacitatem, *vt in d. cap. tuam de o. d. cognit.* quod secus est in Iudice Ecclesiastico, quia causa incidens bonorum tollit incompetentiam, & eo ipso cessat inca-
30 pacitas, cum saltem † habitu Iudex Ecclesiasticus habeat iurisdictionem cognoscendi super bonis, *Abb. in d. cap. lator. num.7. & ibi Ioan. Andr. post Vinc.& Tancred. num.11. glos. ibidem in vers. non dimittat. Couar. pract. q.c.31. num.2. Feder. de Sen. cons.275. num.7. & benè Barbos. in l. Titia 35. num.11. vers. ex eo sit prima sententia. ff. solut. matrim. Munnoz. de Escobar de ratiocin. cap.7. num.9. Valasc. consult.159. num. 2. Fontanell. de pact. nupt. tom.1. claus.4. glos.12. par. 2. num.21. Vinc. de Franch. decis.512. in princ.* & infinitos in hanc sententiam cumulat, & sequitur *Giurb. cons.80. num.34.*

At in casu isto antequam status Parmæ, & Placentiæ esset infeudatus causa super bonis, & Castris fuit in Rota commissa Paulo Capizucchio, ac postmodum auocata, & diuersis Cardinalibus commissa, & tandem fuerunt omnia remissa ad Rotam Ioãni Baptistæ Rotæ. Vnde cum ab initio, & successiuè causa fuerit commissa super Castris, & semper per Barbaram, & Theodoram, ac deinceps per DD. de Rangonibus fuerit oppositum de illegitimitate, quæ est exceptio peremptoria successionis, certum est, quod ex præfatæ exceptionis cognitione tanquam ad Rotam pertinente, eadẽ Rota debet huiusmodi causam, etiam quoad immissionem cognoscere; itaut non
31 † debeat pronunciare super articulo legitimitatis, sed super negotio principali, vt est *tex. ad litteram in cap.1. de ord. cognit. vbi glo. Abb. in princ. & cæteri DD.* Quæ adeo sunt vera, vt licet quando quæstio incidens est separatim tractanda à principali non assumat naturam principalis, quinimò habeatur ac si principaliter ageretur, secus tamẽ est vbi non venit separatim coram alio Iudice agitanda, quia hoc casu non mutat naturam negotij principalis, cum accesso-
32 rium † naturam principalis sequatur supposita semper tamen Iudicis capacitate, *Imol. in clem. dispendiosam num.15. in fin. & num.16. in princ. de iudic.*

Et hanc pariter responsione tollitur etiam postremum obiectum, quod oretenus deducebatur, videlicet Paulum Tertium idibus Augusti 1546. per suum Motum proprium generaliter ad se auocasse omnes causas tunc in Curia pendentes inter personas, vel super bonis Duci Petro Aloysio subiectis, & illas iudicibus de partibus commisisse, excipiendo tantum causas spirituales, & eas, quæ de sui natura, vel ratione personarum litigantium, seù aliàs essent Ecclesiastici non sæcularis fori, & illas, in quibus in Curia esset diffinitiuè pronunciatum, necnon quæ in Rota super negocio principali positæ, & votatæ forent, & quæ per Cardinales, quibus commissæ fuerant essent resoluta. Quia cum cognitio super exceptione peremptoria, hoc est illegitimate, spectaret (vt dictum est ad Iudicem Ecclesiasticum, quemadmodum causa ista tanquam pertinens ad Ecclesiasticum Iudicem non fuit auocata, ita nec etiam causa super successione auocata fuit,
33 sed Rota debet in articulo successionis † procedere, licet causa peremptoria illegitimitatis assumat naturam causæ successionis. vt in *d. cap.1. de ord. cognit. Imol. in d. Clem. dispendiosam loc. cit.* & plurimum facit obseruantia subsecuta cum commissiones post dictam auocationem obtentæ super Castris, & successione semper emanauerit.

Et

Et ita conclusum informantibus solum DD. Marchionibus Pallauicinis, & visis tantum memorialibus per DD. de Rangonibus datis super petita dilatione.

☞ * *Idest sub diebus 8. Iunij 1626. & 24. Martij 1628. & 26. Iunij eiusdem anni, & 30. Martij 1629. sunt supra decisiones 16. 162. 201. & 264.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Legati.

Die Lunæ 17. Decembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Hæres conficiendo inuentarium præseruatur liber ab omnibus oneribus hæreditarijs. Decretum Iudicis in confectione inuentarij an requiratur, & alia de quibus in summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Hæres adens hæreditatem cum beneficio legis & inuentarij præseruat bona propria, ne confundantur cum bonis testatoris.*

Hæres si adeat hæreditatem cum beneficio legis & inuentarij non tenetur vltra vires hæreditarias nu. 1.

2 *Inuentarium hæredi non suffragatur, si sit inualidum respectu solemnitatum.*

Inuentarium perinde est, ac si non fuisset factum si hæres non describat omnia bona testatoris nu. 2.

3 *Tutori ad hoc, vt ei decernatur administratio requiritur decretum Iudicis.*

4 *Inuentarium conficiendi actus circa bona hæreditaria, non dicitur iudicialis.*

5 *Decretum Iudicis an requiratur in conficiendo inuentario bonorum hæreditariorum.*

6 *Inuentarium bonorum hæreditariorũ quando est conficiendum, iudex adiri debet, vt interloquatur hæredem cum beneficio legis esse admittndum, ad adeundam hæreditatem.*

7 *Decretum Iudicis, circa confectionem inuentarij bonorum hæreditariorum, tàm in principio, quam post potest interponi.*

8 *Decreti præposteratio non vitiat actum inuentarij.*

9 *Decretum iudicis circa confectionem inuentarij requiritur, vt quis admittatur ab beneficium inuentarij, non autem vt iudex super inuentario pronunciet.*

10 *In inuentario conficiendo fraudes, & occultationes sequi possunt, quando iudex non fuit præsens, vel eo perfecto non interloquitur, & num. 11.*

12 *Iudicis presentia in confectione inuentarij bonorum hæreditariorum non est necessaria.*

13 *Decis. in causa Romana de Carauascinis, & aliæ declarantur.*

14 *Inuentarium bonorum hæreditariorũ quando conficitur, sunt seruandæ consuetudines locorum.*

15 *Hæredes subscriptio in inuentario requiritur.*

16 *Hæredis subscriptio in inuentario apponitur, vt cognoscatur perfectio, & consummatio actus inuentarij.*

17 *Hæredis subscriptio in inuentario non requiritur, quando certificatur eius pefectio.*

18 *Testes tres bonæ conditionis, & famæ debent adhiberi in inuentario, loco creditorum, & legatorium absentium.*

19 *Legatarij, si fuerint citati ad videndum confici inuentarium, si non interuerint, nihilominus inuentarium validum est.*

20 *Hæres, si non describat omnia bona in inuentario, illius beneficium amittit.*

21 *Hæres tunc non amittit beneficium inuentarij ob non descriptionem omnium bonorum in eo, quando omissiones non sunt dolosæ.*

22 *Hæredis fraus in non describendo omnia bona in inuentario, quando dicatur cessare.*

23 *Procuratori non licet in præiudicium Domini sui fraudem committere, nisi de speciali mandato doceatur.*

24 *Hæres quando dicatur dolosè omisisse describere omnia bona in inuentario.*

25 *Testi in concernentibus commodum, & exonerationem propriæ culpæ non creditur.*

Procurator, qui mandatum suscepit, tenetur illud ritè, & rectè exequi, aliàs tenetur ad damna, & interesse num. 25. & 27.

26 *Filius habitans cum patre censetur habere notitiam omnium bonorum patris.*

28 *Dolus contra scientem, & consentientem non committitur.*

29 *Inuentarium præseruat hæredem ab oneribus hæreditarijs.*

DECISIO CCCXXXI.

DVBITATVM fuit in hac causa, an D. Marchio Bertoldus Vrsinus teneatur ad solutionem lagati scutorum 400. de bonis hæreditarijs, vel proprijs ad commodum D. Cosmi eius fratris vigore testamen-

menti bo. me. Alexandri communis patris, & non deberi legatum de bonis proprijs fuit resolutum.

1 Quia patris hæreditatem adiuit † cum beneficio legis, & inuentarij, quæ solet perseuerare bona propria ne confundantur cum bonis testatoris; itaut non teneatur hæres vltra vires hæreditarias, *l. vltima. §. & si præfatam. C. de iure de lib. Ruin. cons. 1. nu. 16. & cons. 38. num. 21. lib. 1. Gozad. cons. 94. num. 19. Rubeus cons. 74. n. 7. Surd. cons. 143. nu. 40. Menoch. cons. 203. nu. 27. & 28.*

2 Non obstat, quod inuentarium sit † inualidum defectu solemnitatum, & vlterius ob descriptionem bonorum testatoris omissam D. Marchioni suffragari non posit, quin teneatur de proprio ac si non fuisset factum, *Honded. cons. 53. num. 2. lib. 1. cum alijs allegatis in Romana fructuum dotis 2. April. 1618. coram Archiepiscopo Seleucien.*

Quia respectu solemnitatum, & si plures defectus obijciantur perpensis tamen, & benè examinatis, non obstant, & quoad omissionem sufficit illam non esse dolosam.

Nam prima, quæ opponebatur de citationis defectu ex eo, quod Cosmus non fuerit legitimè citatus ad videndum confici inuentarium satis remanet sublata ex duabus decisionibus coram bo:mem. Francisco Vbaldo factis sub die 1. Martij 1621. & 18. Aprilis 1622. in quibus supponitur, & approbatur præsentia D. Cosmi, dum inuentarium conficiebatur.

Secunda verò, quæ de Carentia decreti Iudicis obijcitur habet duas difficultates, primum an decretum sit necessarium, secundum an tempore debito fuerit interpositum.

Quoad primam, multi voluerunt non esse necessariam, quia & si in tutore requi-
3 ratur † vt inde illi decernatur administratio, secundum veriorem de qua per *Simoncell. de decret. minor. lib. 2. tit. 6. num. 63.* in hærede tamen secus esse potest, qui non eget licentia pro bonis hæreditarijs admi-
4 strandis, nec ipse † actus conficiendi inuentarium dicitur iudicialis, & hanc tenuerunt *Bald. in l. vltima §. cum igitur num. 13. C. de iur. delib. Phanut. de inuent. par. 5. nu. 7. & 9. Porcell. eod. tract. capit. 2. num. 9. Achill. decis. 3. de testam. Valas. consult. 52. num. 25. Simoncell. de decret. d. lib. 2. tit. 6. num. 61. Graff. de inuent. quæst. 6. num. 2. Bald. cons. 383. num. 9. lib. 1. Rolan. cons. 72. num. 36. lib. 2. dicentes per l. finalem. §. cum igitur. C. de iure delib. nec per auth. hæred. & Falcid. §. sancinus* (ex quibus desumitur forma conficiendi inuentarium)
5 requiri † solemnitatem decreti Iudicis, Contrarium verò, quod requiratur sequuti sunt *Specul. de instrum. edit. §. finali, Bald. cons. 265. num. 2. lib. 3. Simonc. de decret. lib. 2. tit. 6. num. 62. Graff. de inuent. quæst. 6. num. 2. vers. contrariam tenet, Benint. de pauper. q. vltima num. 15. Rota dec. 72. num. 32. par. 2. diuers. & idem admittitur in Romana fructum dotis 2. Aprilis 1618. coram Archiepiscopo Seleucien.* & hæc posterior opinio magis placuit Dominis, quia ideo
6 adeundus est Iudex, † vt interloquatur hæredem cum beneficio legis esse admittendum ad adeundam hæreditatem, vt per Iudicis declarationem hæres sit tutus legis beneficio contra excipientes, & recurrentes ad bona propria hæredis, non autem vt inuentarium confirmetur.

Quò verò ad secundam difficultatem, & si non dubitatur in aditione facta per Darium Stancum Procuratorem D. Marchionis, interpositum fuisse decretum, controuertitur tamen an sufficiat esse interpositum inchoato, & non perfecto inuentario, prout in hunc modum fuit interpretatum, vel debuisset à iudice interponi post inchoatum descriptum, confectum, & perfectum.

7 Et tàm in principio, † quam post perfectum posse interponi decretum determinat. *Bald. in fortioribus terminis de tutore, qui absque exceptione tenetur inuentarium conficere in l. cui sit adiecta 6. in primo notab. C. de mag. conuen. & sequitur Rolan. de inuent. vers. postquam visum est nu. 1.* dicens
8 huiusmodi præposterationem † non vitiare actum inuentarij, quamuis melior sit ordo, quod omnibus alijs per actis apponatur idem *Bald. cons. 383. in fine lib. 1.* considerans decretum non posse semper post perfectum inuentarium superuenire, vt puta si addantur omissa, quod propterea sufficit semel fuisse interpositum, quia statim traxit secum beneficium inuentarij, quæ ratio multum conuenit ponderationi Simoncelli, & Benincasij in locis supra allegatis,
9 quod decretum requiratur, vt quis † admittatur ad beneficium inuentarij, non autem vt iudex pronunciet super inuentario.

Non obstat, quod decretum etiam secundum opinionem eorum qui tenuerunt esse necessarium, succedat loco præsentiæ Iudi-

Iudicis, quæ præsentia non potest suppleri per decretum de inchoando inuentario, & promissione hæredis de legitimè illud
10 perficiendo, ex quo fraudes † & occultationes semper sequi possunt, quando iudex non fuit præsens, vel perfecto inuentario non interloquitur, *Bald. cons. 265. nu. 2. lib. 3. Rolan. cons. 73. num. 36. lib. 2.* propterea dicebatur Doctores (qui loquuntur de præsumptione decreti (omnes præsup-
11 ponere, † quod superuenerit decretum perfecto, & absoluto iam inuentario, vel præsentia Iudicis præcedente, *ut in Romana domus de Carauaschinis 22. Iunij 1069, coram bo. me. Penia, in Carpentoraten. bonorum 18. Decemb. 1617. coram Illustriss. Card. Pamphilio, in Romana fructuum dotis 2. Aprilis 1618. coram Archiepiscopo Seleucien. & in Romana legatorum 21. Iunij 1619. coram bon. me. Card. Caualier. quæ est 508. in eius impressis.*

Quia prædictis fuit responsum iam fuis-
12 se firmatum † præsentiam iudicis non esse necessariam, neque decretum suceedere loco præsentiæ iudicis sed è potiùs contra: quia calore præsentia illius facilius præsumuntur aliæ solemnitates interuenisse,
13 quod autem † decisio *Romana de Carauaschinis* sustineat inuentarium in præsentia Iudicis confectum, & ita illam intelligat alia decisio *Romana fructuum dotis, & aliæ duæ Carpentoraten. & Romana legatorum* habeat decretum post confectum inuentarium non ideo reprobant quin inchoato inuentario decretum interponi possit, & in specie admittit *d. Romana domus* quando scilicet releuantiores solemnitates præcesserunt, prout citatio creditorum, & descriptio bonorum, sed meliorem ordinem sequuntur, & magis tutum, quando ex solo decreto agitur de supplendo alios defectus, quòd in præsenti non prætenditur.

Et ex hac Theorica facile dignosci potest non esse improbandas Curiarum con-
14 suetudines inchoandi, † & non perficiendi, inuentaria cum decreto iudicis, vel cum præsentia, aut decreto inuentario perfecto, postquam decretum, & in principio, & in fine potest interponi, itaut optimo iure illæ seruandę sint, & seruentur secundum *Bald. in l. finali nu. 13. & Ias. num. 5. C. de iure delib. Hond. cons. 53. num. 5. lib. 1. Rota Ianuen. dec. 35. n. 1. Velas. consult. 52. num. 25. Rota in Ciuitatis Castelli pecuniaria 12. Iunij 1603. coram bo. me. Iusto.*

15 Tertius defectus, qui opponitur est † omissio subscriptionis inuentarij, quæ ab hærede desideratur in *finali vers. fin. autem dubius C. de iure delib. Spec. de instrum. edit. §. dicto de impugnatione testamenti num. 23. Rol. cons. 73. nu. 39. lib. 2. Rota dec. 72. n. 19. par. 2. diuers.*

Verum, & iste euitatur, nam & si sub-
16 scriptio † sit apponenda ab hærede, vt cognoscatur perfectio, & consummatio actus inuentarij, vt dicit *Bald. cons. 147. num. 2. vol. 4.* ex rogitu tamen Notarij dum apud acta inuentarium fuit rogatum, certifica-
17 tur perfectio † & sufficit absque manu hæredis, vel Procuratoris, *Bald. d. cons. 147. num. 2. lib. 4. Rolan. de inuent. par. 5. §. si incipit quid autem quando inuentarium est factum apud acta Phanut. eod. tract. par. 3. nu. 69. vers. sed prædictam verò subscript. Rot. dec. 195. num. 3. par. 4. diuers. & in supradicta Romana domus de Carauaschinis vers. nam ad primum defectum, & in Romana legatorum num 7. q. 508. coram bon. me. Card. Caualierio.*

Quartus detegebatur defectus: quia lo-
18 co legatariorum, & † creditorum absentium erant adhibendi tres testes bonæ conditionis, & famæ qui assisterent confectioni inuentarij, vt eorum præsentia legatariorum, & creditorum repletur absentia, qui tamen cum non fuerint adhibiti, intrare dicebatur nullitatem actus defectu formæ; de qua in *auth. de hæred. & Falcid. §. hinc nobis vers. si vero absunt. Bald. cons. 147. num. 1. vol. 4. Dec. cons. 633. num. 15. Guidopap. decis. 571. num. 9. Rot. decis. 72. num 6. par. 2. diuers.*

Sed iste defectus tollitur quoad D. Cosmum, cum fuerit citatus ad videndum inchoari, & perfici inuentarium, & fuerit præsens confectioni, vt in decisionibus supra relatis coram bo. me: Vbaldo fuit fir-
19 matum, vnde † quoad citatos non potest allegari absentia testium, quia quoad eos semper actus sustinetur *Ias. in d. l. final. n. 4. C. de iur. delib. Bal. cons. 265. nu. 2. lib. 3. Dec. cons. 251. num. 4. Roland. de inuent. p. 3. §. quid faciendum num. 5. & 6. Rota decis. 199. num. 2. impressa per Farinac. post eius cons.*

Quinta, demum non obstat exceptio
20 omissionis, † descriptionis omnium bonorum in inuentario, per quam, & si multi tenuerint hæredes beneficium inuentarij, amitere nempè *Phanut. eod. tract. de inuent. num. 51. Rimin. iun. cons. 417. num. 24. Menoch. cons. 89. num. 146. Roland. cons. 73. nu. 43. lib. 2. Honded. cons. 15. nu. 55. lib. 1.* attamen

21 tamen quando † omissiones non sunt dolosæ, beneficium non amittitur, *Bald. in d. l. finali §. cum igitur num. 8. C. de iur. delib. Bellon. cons. 30. num. 6. Menoch. cons. 471. num. 1. & seq. Honded. cons. 53. num. 15. & 31. lib. 1. Surd. decis. 222. num. 10. & Rota semper sequuta, est hanc opinionem circumscripto dolo coram san. mem. Greg. XV. decis. 169. num. 3. 747. num. 4. par. 2. recent. Romana domus de Carauascinis 22. Iunij 1709. supra allegata 508. numer. 7. coram bon. mem. Card. Caualerio Rauennaten. saluiani 17. Iunij. 1619. coram bon. mem. Remboldo.*

Dolus autem in præsenti circa omissio-
22 nem descriptionis † bonorum non probatur, quia D. Marchio non descripsit bona, sed Procuratorem Darium Stancum constituit ad conficiendum inuentarium, ex cuius mandato, cum non colligatur nec ex verbis, nec ex coniecturis animus D. constituendis ad fraudandum D. Cosmum, aut alios creditores, se ad inuentarium legitimè, & sine aliquo dolo conficiendum, *l. creditor §. Lucius, vbi Bart. ff. mandat. Paris. cons. 96. num. 26. lib. 3. Honded. cons. 91.*
23 *num. 53. lib. 1.* non † etiam debuit Procuratori licere in prædicium sui domini dolum committere, nisi de speciali mandato doceatur, *Rolan. cons. 71. num. 41. lib. 1. Menoch. de arbitr. cas. 316. num. 23. Rimin. iun. cons. 345. nu. 8. & seq. lib. 3.*

Non obstat, quod dolus probetur ex depositione eiusdem Darij Procuratoris asserentis multa bona mobilia non fuisse descripta in inuentarrio de ordine eiusdem hæredis, cuius dispositio datur in Summario Domini Cosmi numer. 5. & alij tres testes, sub dicto numero 5. concludant D. Marchionem habuisse scientiam omnium bonorum quæ consul-
24 to omissa fuere describi in † inuentario, casu videatur resultare probatio dolosæ omissionis, *Guidopapæ cons. 42. num. 6. Cephal. cons. 314. num. 4. lib. 3. Honded. cons. 35. num. 55. lib. 1. Rota decis. 350. par. 1. recent.*

Quia dictum Darij non est releuans, cum ipse tanquam Procurator constitutus ad conficiendum inuentarium esset parti-
25 ceps fraudis, & doli, cui in concernentibus commodum, & exonerationem propriæ culpæ non creditur, tenebatur enim conficere legitimum inuentarium, & in casum omissionis erat obligatus ad damna, & interesse propter mandati acceptionem, *l. idemque §. fin. procurator l. si tibi mandauero. §. sicut. ff. mand. Paris. cons. 123. num. 4. lib. 1. Menoch. cons. 1085. num. 9. lib. 11. Surd. decis. 304. num. 4. Rota Ianuen. decis. 9. num. 5. & 6.* Ideo dum † culpam
26 in constituentem reijcere conatur, illi non præstatur fides, *Alex. cons. 154. num. 4. & 6. lib. 5. Honded. post Speculat. & alios cons. 19. num. 25. lib. 1.* scientia autem D. Marchionis rerum hæreditariam per testes supradictos probata non etiam concludit dolosam omissionem: quia cum de Procuratore constituto fisus fuerit, & illius fidem sequutus, dolus Procuratoris non debet nocere Domino ad faciendum illum incidere in pœnam priuationis beneficij inuentarij, vt supra dictum est, & † nihilo-
27 minus D. Cosmus cum eandem scientiam tanquam filius, & habitans cum patre de tempore eius obitus habere præsumeretur, *Roland. cons. 19. num. 39. lib. 1. Decian. cons. 10. num. 85. lib. 1. Honded. cons. 35. nu. 26. & seq. lib. 1.* citatusque fuerit ad videndum confici inuentarium, & præsens fuerit illius confectioni, nee de omissis aliquid opposuerit, intrat altera consequens præsumptio, vel quod alia bona non adessent, vel si aderant, non essent talia, quæ in inuentario essent describenda, ex quo
28 quo dolus, † contra scientem non committatur *regula scienti de regul. iur. in 6. Rota decis. 183. nu. 1. par. 2. recent.*

Quare cum inuentarium sustineatur, merito D. Marchio de proprio non tenetur ad
29 præstationem legati, † cum beneficio legis præseruetur ab oneribus hæreditarijs, *l. finali §. & si præfatam C. de iure delib. Paris. cons. 69. num. 161. lib. 3. & Surd. cons. 143. num. 40. lib. 1.*

Et ita &c.

¶ *Infra in eadem causa pas. 2. adest alia decisio die 14. Februarij 1633. coram eodem Reuerendiss. Pirouano est decisio 181.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Iurispatronatus de Ianfigliazzis.

Die Veneris 17. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Patroni Laici quantum tempus habeant ad præsentandum. Ordinarius, quando vni ex præsentatis non possit gratificari. In iurepatronatus numerus patronorum, qualiter

liter consideretur. Mandatum, quando est necessarium in aliquo actu, an præsumatur interuenisse.

SVMMARIVM.

1 *Patroni Laici habent tempus quadrimestre à iure præfinitum ad præsentandum.*
2 *Minor pars patronorum in præsentatione pro nihilo reputatur.*
3 *Ordinarius non potest præsentatum à minori parte patronorum gratificari.*
4 *Iuspatronatus est indiuiduum, & totum est penes singulos patronos.*
5 *In iurepatronatus maior numerus patronorum in abstracto non attenditur, sed solum maior numerus eorum, qui realiter præsentarunt intra legitimum tempus.*
6 *Patronorum mandata ad præsentandum produci debent intra quadrimestre, declara, vt hic.*
7 *Ordinarius potest se extraiudicialiter informare ad substinendum actum præsentationis, & institutionis.*
8 *Mandatum præsumitur exhibitum, quando erat necessarium ad actum, de quo agebatur.*
9 *Mandatum præsumitur adesse, ex eius enunciatiua cum expressione Notarij, & diei.*
10 *Mandatum ad adiuuandum aliquam probationem potest quandocumque produci etiam post lapsum cuiuscumque termini peremptorij.*

DECISIO CCCXXXII.

IN decisione in hac causa facta die 14. Maij præteriti, * fuit resolutum Marium esse instituendum, quia fuit præsentatus à Vincentio Ianfigliazzo, qui pro medietate Iurispatronatus, & à Ludouico, qui pro sua portione erat in quasi possessione alterius medietatis: Nec obstare dictum fuit præsentationem factam de Stephano per Horatium tàm nomine proprio, quàm procuratorio alterius Vincentij, Nicolai, Lucæ, Francisci, Petri Philippi, & Alexandri, qui vnà cum Horatio sunt in quasi possessione alterius medietatis, & consequenter nec etiam suffragari gratificationẽ Stephano factam ab Ordinario, ex quo de mandato, aut ratificatione prædictorum
1 compatronorum non constitit † intra quadrimestre patronis laicis ad præsentandum à iure præfinitum ex *Lap. alleg.* 22. *Rocco Lambert.* & Rota in dicta decisione allegatis, quæ decisio iuxtà ea quæ tunc proponebantur, hodię Dominis placuit.

Verum quia nunc fuit doctum de dicto mandato maioris partis compatronorum alterius medietatis, qui præsentarunt Stephanum, quæ trahit ad se totam dictam
2 medietatem, † ex quo minor pars dictæ medietatis pro nihilo reputatur, *Roccus de Curt. de iurepatr. verb. ipse vel is à quo nu. 7. Garz. de benef. par. 5. cap. 9. nu. 225. Cassad. Greg. XV. & alij in eadem decisione allegati:* Domini ex nouiter deductis recedendo à decisis dixerunt Stephanum esse instituen-
3 dum, † vti gratificatum per Ordinarium tanquam præsentatum à dimidia parte patronorum, & habentem alias qualitates de iure requisitas: quinimò cum intra tempus edictorum Vincentius, & Ludouicus, & sic patroni habentes aliam dimidiam non comparuerint, perinde Stephanus haberi debet, ac si fuerit præsentatus, ab omni-
4 bus patronis, quia cum iuspatron. † sit indiuiduum, & totum sit penes singulos non attenditur (vt dictum fuit in decisione) maior numerus patronorum in abstracto,
5 sed solum † maior numerus eorum, qui realiter præsentarunt intra legitimum tempus, *Abb. in c. 3. nu. 13. de iurepat. Dec. cons. 127. in fin. vers in ista materia. Lambert. Gonzal. & alij ibid. allegati*, & consequenter retorqueatur dictæ decisiones motiua contra Marium ad Stephani fauorem.

Neque obstat, quod dicta compatronorum mandata debuerunt produci intra quadrimestre, quia cum deuentum fuerit ad institutionem post terminum edictorum,
6 † & institutio fuerit actus extraiudicialis, ex quo ante institutionem nullus oppositor comparuit *cap. concertationi, vbi Gemi. nu. 3. Franch. & alij de appel. in 6. Abb. in cap. fin. num. 13. de præscript. Anton. de Butr. in c. cum M. Ferrarien. sub nu. 58. ad med. vers. ideo si quis petit Calderin. cons. 2. de elect. Gonzal. glos. 9. §. 1. in annot. nullit. nu. 42. Seraph. decis. 1320. num. 3.* potuit Ordina-
7 rius se extraiudicialiter † informare prout pręsumitur ad sustinendum actum præsentationi, & institutionis, *Gabr. concl. 1. num. 22. de procur. & Marant. in suis disputat. post tract. de ord. iudic. q. 1. num. 9.* Et tanto magis, quia in hoc casu fuit facta præsentatio coram Ordinario cum enunciatiua mandati, & relatione ad certum Notarium, & certam diem, & Ordinarius in institutione dixit, Visit &c. Vnde oritur vrgens coniectura, quod tunc illud fuerit ex-
8 hibitum, † aut quod de eo Ordinarius extraiudicialiter fuerit certificatus, ex quo

mandatum erat necessarium ad actum, vt in simili, *Dec. cons. 36. n. 6. versic. 2. respondetur. Cassad. decis. 3. nu. 4. de procurat. Greg. XV. decis. 111. num. 2. & decis. 375. num. 5.*

Sed prætereà quando etiam processum esset iudicialiter, & mandatum verè non fuisset exhibitum, tamen cum ex dicta

9 enunciatiua mandati cum † expressione Notarij, & diei, fuerit inducta aliqualis probatio mandati enunciati, ex *Dec. Cassad. & Greg. XV.* vbi proximè, potuit posteà ad adiuuandum dictam probationem manda-

10 tum † quandocumque produci etiam post lapsum cuiuscumque termini peremptorij, *Bald. in cap. 1. in princ. de fid. instrum. Dec. in auth. si quis in aliquo num. 3. vbi Purpurat. num. 33. C. de edend. Felin. in cap. licet causam sub num. 18. lim. 5. de probat. Surd. decis. 166. nu. 1. in fin. vers. & per illum text. & fuit dictum à Cæsaraugustana Canonicatus 12. Februarij 1620. coram Illustrissimo Card. Pamphilio.*

Et ita vtraque &c.

**Est decisio 285. supra in hac parte.*

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Placentina Decimarum.

Die Veneris 11. Ianuarij 1630.

DECISIO CCCXXXIII.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 434.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Litterarum Cambij.

Die Veneris 11. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Literæ Cambij cuius sint vigoris. Pendente termino remissoriæ Iudex ad vlteriora procedere non potest, & quando hoc non habeat locum, & vide nonnulla de compensatione.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ cambij habent vim publici instrumenti.*
2 *Litteræ cambij obtinent executionem paratam.*
3 *Terminus remissoriæ, si pendeat, impedit litis ingressum ad vlteriora.*
4 *Quod fallit, quando Iudex illam decreuit, sine præiudicio processus executiui.*
5 *Remissoria perinde est, ac si non esset emanata, si sit decreta sine præiudicio processus executiui, nam Iudex in hoc iudicio potest procedere.*
6 *Litteræ cambij, quando non habuerunt effectum, durat primæua obligatio.*
7 *Creditores mercatorum fidem sequuntur, vt adueniente tempore solutionis literarum debitum ipsis soluatur.*
9 *Diuersitas summarum inducit diuersitatem obligationum, & contractuum.*
10 *Solutio à debitoris voluntate potissimè dependet.*
11 *Confessio facta post decoctionem cum sit simulata, non præiudicat.*
12 *Simulationis præsumptio cessat, vbi constat de veritate actus.*
13 *Compensationis beneficio euitantur numerationes, & circuitus.*
14 *Compensatio est actus fictus soluendi, licet solutio sit vera.*
15 *Debitum in dies non compensatur.*
16 *Compensationi, vt sit locus, debent afferri concludentes probationes.*
17 *Compensatio, vt debitum extinguat, requiritur voluntas debitores.*

DECISIO CCCXXIV.

Tiraboscus, & Carolus numerauerunt scuta 649. Bacello in Vrbe Campsori, qui litteras cambij dedit directas Morono mercatori Neapolitano, cum mandato, vt Aniello ipsius numerantis procuratori huiusmodi summam persolueret. Mercator verò prędictas litteras (vt moris est,) acceptauit, sed cum essent conceptæ à Vso, antequam aduenisset dies faciendæ solutionis, effectus est non soluendo. Vnde præmissis à procuratore contra ipsum Moronum mercatorem protestationibus, litteræ remissæ fuerunt ad Campsorem, qui illas scripserat, & contra eundem Tiraboscus, & Carolus ab Auditore Cameræ obtinuerunt decerni, & relaxari mandatum executiuum pro restitutione pecuniarum. Commissa autem in Rota causa appellationis pro parte Campsoris ab huiusmodi decreto interpositæ, cum clausula, *si quid exequendum &c.* Dubitaui an mandatum Auditoris Cameræ esset exequendum, & Domini affirmatiuè responderunt, quia fuit validè relaxatum, seruatis nimium de iure seruan-

seruandis pro credito liquido, & in litteris
1 † cambij contento, quæ de consuetudine non modo habent vim publici instrumenti, *Bald. in cap. cum dilectus. num. 5.* quem ibi sequitur *Felin. num. 36. de fid. instrum. Card. Zabar. cons. 153. num. 1. Mandos. cons. 97. nu. 10. Rota in Romana litterarum cambij 10. Martij 1595. coram bo. me. Gyptio, impress.*
2 *apud Marches.* Sed † etiam obtinent executionem paratam *Bald. 348. nu. 4. lib. 1. Bero. cons. 33. num. 12. lib. 1. Soccin. cons. 68. col. 3. circa med. lib. 3. Gratian. discept. forens. cap. 569. num. 29. Modern. de commerc. & camb. §. 7. glos. 5. num. 4. Rota coram Seraphin. decis. 562. n. 3.*

3 Nec validitati mandati obstat, † quod fuerit relaxatum pendente termino remissoriæ Campsori concessæ, cuius dilatio impendit litis progressum ad vlteriora, quia cum Iudex illam decreuerit sine præiudi-
4 cio processus executiui, † validè potuit ipse procedere in vim facultatis, quam sibi præseruauit, *ad text. in l. idem fiet. ff. de te-*
5 *stam. tut. Oldrad. cons. 237. in fin.* perinde † ac si decretum super articulorum admissione non emanasset prout in terminis. *Remissoriæ est decis. 718. n. 1. lib. 3. par. 3. diuers. & decis. 582. num. 3. par. 1. diuers. recent.*

Iustitia verò supradicti mādati satis patet, quia eo ipso quod iuxta litteras Cāpto-
6 ris realiter † & cum effectu Aniello procuratori non fuit facta solutio, idem Campsor remāsit debitor vigore primæuæ obligationis, *Bald. in l. si litterarum. num. 1. C. de solut. & d. cons. 348. num. 3. vers. sed si litteræ. lib. 1. Salicet. in l. pro debito. num. 4. circa fin. C. eod. Modern. de commerc. et camb. §. 2. glos. 5. n. 10. Rota Ianuen. decis. 2. num. 10. et decis. 8. n. 19. Greg. XV. san. mem. decis. 217. num. 1. et 2.* vbi plenè *Adden. num. 9.*

Quam obligationem minimè innouauit acceptio litterarum facta per Moronum mercatorem, cum creditor illius fidem sub
7 ea conditione sequutus fuerit, † vt adueniente tempore solutionis litterarum à vso debitum ipsi solueretur, *Salicet. in l. si filius la seconda num. 2. ff. ad Senatus consult. Macedon. Paul. de Castr. in l. si debitorem. nu. 3. ff. de nouat. Gabr. eod. tit. conclus. 1. num. 191. vers. contrarium. Rota Ianuen. decis. 8. nu. 11. et dixit Rota in d. Romana litterarum cambij 12. Mart. 1595. coram Gyptio.*

Neque videbatur obstare quod Aniellus procurator supranominatus cambium cum mercatore renouauerit eidem Bacello Campsori directum, vt summam in eo contentam Tirabosco, & Carolo solueret,
8 cuius credito † propterea fuerit satisfactū perinde ac si in numerata pecunia emanasset solutio *ad tradit. per d. Modern. de commerc. & camb. §. 2. d. glos. 5. num. 409. & dictū fuit in Bononien cambij 13. Februarij 1623. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, quia dicta conclusio procederet, si appareret breui manu factam fuisse vnam solutionem propter aliam, quod in præsenti casu euenisse non probatur, sed potius de contrario constat ex summa in secundis litteris expressa, cum non sit eiusdem quantitatis cum illa, quæ in prioribus litteris contine-
9 tur, & proinde † contractuum pluralitas, ac obligationum diuersitas præsumitur, *l. quingenta ff. de probat. l. planè § sed si non corpus. ff. de legat. primo, Bart. in l. cum centum. ff. de adim. legat. Angel. in l. scire debemus. in fin. ff. de verb. oblig. Surd. cons. 80. num. 14. Aym. in respons. pro genero. num. 177. Card. Zabar. cons. 51. num. 3. vers. & vltra, Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 331. n. 2.*

Et hanc præsemptionem vrget creditum longe diuersum, quod Aniellus eodem tēpore habebat cum Morono, cuius existentia probatur tàm per plares litteras cambij à mercatoribus Venetis scriptas, quàm per partitas illarum vigore ad fauorem Anielli creatas in libris ipsius Moroni, qui, deinde etiam declarauit, ac confessus est se in huius crediti causam Aniello soluisse, cuius confessionis visum fuit habendam esse ra-
10 tionem, cum solutio à debitoris voluntate potissimè dependeat, *l. 1. cum seq. ff. solut. & l. 1. C. eod.*

Neque obstat, quod huiusmodi confessio per dictum Moronum facta post deco-
11 ctionem † tanquam simulata non præiudicet, *l. omnes. §. Lucius. ff. quæ in fraud. credit. Bart. in l. post contractum. ff. de donat. Alex. cons. 83. num. 1. lib. 1. Rota Ianuen. decis. 83. n. 11.* Quia nihilominus stante veritate dicti crediti, illa non leue præstat adminiculum,
12 † cum cesset præsūptio simulationis vbi de actus gesti veritate dubitari non potest, *Bald. in l. & qui. C. de distract. pign. & cons. 431. num. 1. lib. 1. Dec. cons. 463. num. 22. & cons. 491. num. 4. Roland. cons. 6. num. 3. lib. 3. Rota decis. 460. num. 2. par. 2. in recent.*

Præterea Domini considerabant posteriores cambij litteras Baccello Campsori directas fuisse pro cambio pecuniæ eidem Morono scribenti in numerato traditæ, qui
13 actus non conuenit compensationi, † cuius beneficio euitantur numerationes, & circuitus, ac alia iuxta *glos. communiter receptam in l. si constat. C. de compensat.* cum modus

34 dus iste soluendi per † compensationem sit fictus, licet solutio sit vera, vt dicit *Surd. decis. 191. in fin.*

His accedebat inuerisimilitudo, quod Moronus prætermissa solutione litterarum cambij, quas à mercatoribus Venetis ad uorem Anielli acceperat, & quarum solulionis dies iam aduenerat, voluisset nulla necessitate cogente litteris Baccelli tunc
35 nondum maturitatis satisfacere cum † tamen debitum in dies non compensetur, *l. quod in diem, & l. quod si militi §. 1. ff. de compensat. Natt. cons. 363. num. 9. Menoch. cons. 121. num. 49. lib. 2. Surd. cons. 69. nu. 17. & decis. 119. num. 9.* propter quam inuerisimilitudinem, & alias coniecturas supra
16 deductas Campsor ad effectum, vt sit locus compensationi, tenetur afferre magis concludentes probationes, *Abb. in cap. quia verisimile. num. 2. de præsumpt. & dictum fuit in Narnien. terrarum 18. Aprilis 1600. coram bo. me. Litta.* Eoq; magis attenta protestatione per Aniellum procuratorem ad Vrbem
17 transmissa, † quæ cumpensationi pariter repugnat, cum inde excludatur debitoris voluntas, sine qua compensatio debitum non extinguit *d. l. si constat, vbi glos. C. de cōpensat. Menoch. cons. 460. num. 6. in fin. plenè Surd. d. decis. 191. num. 16. in fin. cum seq. Rota Ianuen. d. decis. 8. num. 16. cum seqq.*

Et ita vtraque parte, &c.

REV.MO P. D. VRGELLEN.

Ceremonen. Canonicatus.

Die Lunæ 14. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficia Collectorum sunt reseruata Sedi Apostolicæ propter regul. 4. Cancell. & declaratur, quid sufficiat, ad hoc vt d. regul. habeat locum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia Collectorum Decimarum, sunt reseruata, & num. 9. & num. 14.*

2 *Episcopus Motu proprio prouidet Ecclesijs, non personis, de quarum qualitate censetur bene informatus, & n. 4.*

3 *Episcopus Cardinalis si prouideat vigore indulti, nihilominus prouidet Motu proprio.*

5 *Ius quæsitū acquiritur alicui in beneficio, ex prouisione ei facta vide n. 7.*

6 *Litteræ Apostolicæ solum tendunt ad commodum Bursale Dataria.*

8 *Productio ad vnū finem facta, non nocet producenti, quo ad alium.*

10 *Concordiæ cum sint stricti iuris, do causa ad casum extendi non debent.*

11 *Indultum concessum Episcopo prodest etiam Capitulo ratione communionis, seu consortij.*

12 *Cardinales Episcopi collatione beneficiorum habentes soli, & per se ipsos ea conferunt absque Capitulis, aut alijs cum ipsis Cardinalibus collationem habentibus.*

13 *Iure quæsito, quis non debet priuari.*

15 *Regul. 4. Cancell. comprehendit æquè Collectores Ciuitatum, & Diæcesum, ac Collectores Prouinciarum.*

16 *Verbum, quicunque, ob sui generalitatem omnia comprehendit, si ratio diuersitatis reddi non possit.*

17 *Oratio plura determinans, debet ea æqualiter terminare.*

18 *Collectorum decimarum beneficia, vt dicantur reseruata, non requiritur exercitium actuale, sed sufficit potentiam, idest vt occurrente occasione exercendi sit paratus exercere.*

19 *Collectorum nominatio actus iurisdictionis est.*

20 *Voluntas magis facto, quàm verbis declaratur.*

21 *Beneficia Collectorum Decimarum, vt sint reseruata sufficit sola deputatio, etiam quod Collector suam facultatem, nec videat, nec recipiat.*

22 *Regul. 4. Cancell. comprehendit etiam Collectores deputatos ad exigendum subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris contra infideles.*

23 *Appellatione Collectorum prouētuum Cameræ Appost. veniunt etiam hi, qui exigunt subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris.*

24 *Subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris, exigitur nomine Cameræ, & eidem applicatur erogandum postea in subuentione Imperatoris.*

25 *Regul. 4. Cancell. comprehendit Collectores generales, et non particulares.*

26 *Decis. in causa Asten. Canonicatus coram Rembold. declaratur.*

27 *Expressio, si sit facta in aliquo actu sine aliqua taxatiua, censetur solum apposita demonstratiuè, aut ad declarandam generalitatem, non autem ad illam restringendam.*

DE-

DECISIO CCCXXXV.

VACANTE de mense Martij 1629. hoc Canonicatu Ecclesiæ Cremoneñ per obitum q. Hieronymi Mannæ dum viueret Collectoris Decimarũ Papaliũ ab Illustriss. D. Card. Camer. deputati Illustr. D. Card. Episc. Cremoneñ vigore indulti cõferendi
1 beneficia reseruata, illum vti ✝ reseruatũ ratione Collectoriæ prædicti Hieronymi cõtulit Ioan. Petro Figino. Capitulum autẽ dictæ Ecclesiæ vigore Concordiæ olim inter se, & tunc temporis Episcopum Cremoneñ initæ, & auctoritate Apostolica confirmatæ prætendes electionem Canonicatuũ ad prædictæ Ecclesiæ quomodolibet vacãtium ad se spectare, & confirmationem ad Episcopum, eoq; intra certum tempus nolente, aut negligente confirmare omnimodam dispositionem de dictis Canonicatibus ad se deuolui, eumdem Canonicatum contulit Ioan. Paulo Melio. Vnde orta inter huiusmodi prouisos controuersia, causaq; in gradu appellationis ad Rotam deuoluta, & mihi commissa dubitaui hodie An Canonicatus de quo agitur, esset adiudicandus prædicto Ioan. Petro Figino, & Domini affirmatiuè responderunt.

Quia cum de facultate Illustriss. Domini Cardinalis Episcopi conferendi beneficia reseruata vigore indulti non dubitetur, & Figinus ad suæ prouisionis iustificationem non teneatur, ex quo illam habet ab Epis-
2 copo, ✝ qui Motu proprio prouidet Ecclesijs, non personis, de quarum etiam qualitate censetur benè informatus *Felin. in cap. ad aures. num. 15. de rescript. Cardin. in clem. 2. num. 15. de offic. ordin. Seraph. decis. 1467. num. 1. Rot. decis. 190. num. 1. par. 2. recent. cũ alijs apud Garz. de benef. par. 6. cap. 2. n. 221.*
3 Quod procedit etiam quod Episcopus ✝ Cardinalis prouideat vigore indulti, cum nihilominus prouideat Motu proprio, &
4 militet eadem ratio, quod prouidet ✝ Ecclesijs, & præsumitur de personis informatus, *Put. dec. 395. lib. 3. in nouiter impress. & Rota in Leodien. Canonic. S. Dionysij 23. Martij, & 3. Iuly 1623. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, vtique Canonicatus ei adiudi-
5 candus est, dum per prouisionem ✝ huiusmodi fuit ipsi in dicto Canonicatu ius quæsitum, *cap. fin. in fin. de conces. præb. in 6. Mil. in repert. in verb. beneficium acquiritur num. 20. Couar. var. lib. 3. cap. 16. num. 3. & 5. & Rota decis. 498. num. 1. par. 2. recent.*

Neque obstat, quod in indulto Domini Cardinalis adsit decretum, quo præcipitur vt prouisi vigore dicti indulti de beneficijs valorem 24. ducat. auri de Camera excedẽtibus intra quatuor menses si circa, si verò vltra montes fuerint, intra octo menses à die factarum sibi collationum computandos, nouam prouisionem super beneficijs huiusmodi à Sede Apostolica impetrare, ac litteras Apostolicas desuper in totum expedire, & iura Cameræ Apost. ac alijs propterea debita persoluere teneantur, atque ideo Figinum, qui litteras Apostolicas expediuit, & in actis produxit stante dicto decreto teneri ad earum iustificationem. Quia respondetur inde non sequi, quin Figinus dicatur ab Ordinario prouisus Motu proprio, nec quod eius gratia alteretur, nec demum quod agatur de canonizandis litteris Apostolicis, sed tantùm de gratia
6 Ordinarij, cum litteræ ✝ Apostolicæ solũ tendant ad commodum bursale Datariæ, *Gabr. cons. 190. num. 11. lib. 1.* & concludunt tradita per *Cassad. decis. 35. num. 3. in fin. super regul. de non iudicando q. 14. num. 5. Gig. de pens. quæst. 34 num. 13.* quibus stantibus Figinus ex mente Papæ, qui non voluit gratiæ Ordinarij præiudicare, nec eam alterare non tenetur ad iustificationem dd. litterarum, sed sufficit ostendere se de facto
7 paruisse dicto decreto, ✝ & prouisionem Ordinarij vt narrauit præcessisse iuxta tradita per *Alex. cons. 3. num. 5. lib. 5.* & in puncto post *Paleott. decis. 337. incip. quidam Zaccharias in manuscr.* quæ habetur etiam in decisionibus diuers. *par. 3. lib. 3. decis. 691. firmat Mandos. in tract. de signat. Grat. tit. de nou. prouis. vers. noua item prouisio sufficit, et* & accedit, quod cum Figinus non produxerit litteras nouæ prouisionis, vt gratia Apostolica nitatur, sed solum, vt dictum est su-
8 pra productio ✝ ad illum effectum non debet eum adstringere ad iustificationem, & sic ad illum effectum ex adductis per *Grat. cons. 14. num. 17. lib. 1. Rot. apud Greg. XV. decis. 467. num. 8. et in Valentina prætensæ illegitimitatis 16. Mart. 1612. coram Illustriss. D. Card. Pamphilio.*

Nec obstat etiam prouisio Capituli facta in vim prætensionis, quam habet concurrendi cum Episcopo in collatione Canonicatuum dictæ Ecclesiæ quomodo libet vacãtium, quia aut Capitulum prætendit concurrere in collatione Canonicatus, de quo agitur vigore supradictæ concordiæ in se & in verbis consideratæ, & cum illa loquatur solummodo de Collatione Canonicatuum spectan. ad Episcopum ratione vacationis

cationis in mensibus alternatiuæ illi apud suam Ecclesiam residenti concessæ cessat prætensio Capituli in casu nostro ex quo collatio huius Canonicatus non spectat ad Illustriss. D. Card. ratione vacationis in mense, sed vigore Indulti conferendi be-
9 neficia Sedi Apostol. † reseruata prout reseruatus est Canonicatus, de quo agitur, ratione Collectoriæ d. Hieronymi per *reg. 4. Canc.* hodie quintam qui casus in prædicta concordia non comprehenditur, immò in illius confirmatione est expresse exceptus per clausulam saluis tamen in omnibus reseruationibus Apostol. Concordia
10 autem † cum stricti iuris sit, de casu ad casum extendi non debet, *l. si vnus §. ante omnia ff. de pact. glos. in l. 3 sub prætextu, vbi Bart. nu. 5. C. de transact. Innoc. in c. conquerente ad fin. de offic. ordin. & Surd. dec. 217. num. 12.*

Aut prætendit concurrere ratione communionis, & consortij, ita vt indultum Illustriss. D. Cardinalis prosit etiam ipsi Capitulo virtute communionis, quam de
11 iure aut ex dicta † concordia cum illo habet in prouisione dd. Canonicatuum, ad *l. si communem ff. quem adm. seruit. amittatur Put. decis. 88. lib. 3. in nou. impress.* & fuit ad d. Capituli fauorem aliàs decisum in alia *Cremonen. Canonicatus coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Et hodie cessat pariter hæc prætensio ex declaratione S. D. N. quæ habetur impressa apud *Modern. de re benef. lib. 2. q. 21. num* 126. qua declarauit suæ intentionis, & voluntatis esse
12 quod Cardinales † Episcopi collationem beneficiorum habentes soli, & per se ipsos ea conferant ab absque Capitulis, aut alijs cum ipsis Cardinalibus collationem habentibus, & quod Capitula indulto conferendi beneficia reseruata Cardinalibus concessio intuitu dumtaxat dignitatis Cardinalitiæ, non autem Capitulorum, nullo pacto frui, aut ius aliquod inde prætendere possint, prout latius in d. declaratione, quæ cum clarè loquatur, ac optima ratione nitatur, non est amplius insistendum.

Ex quibus quoque tollitur penitus, quod dicebatur hanc declarationem non
13 priuare Capitulum iure † concurrendi ei acquisitio ex d. Concordia cum de illa mentionem non faciat ad *tex. in cap. ex multiplici vbi Abb. num. 5. de decim.* Quia quidquid dicendum foret, si Canonicatus, de quo agitur, esset reseruatus ratione vacationis in mense, qui non est casus noster (Et nihilominus Domini etiam in eo casu in idem quod in casu inclinabant, ex quo verba dictæ declarationis sunt nimis ampla, & generalia, & ratio est eadem, cum exceptio Cardinalium à reseruatione mensium videatur etiam intuitu eorum dumtaxat emanata, non autem aliorum cum eis collationem habentium) attamen cum
14 sit reseruatus † ratione Collectoriæ etiam circumscripta d. declaratione, concordia prædicta Capitulo in præsenti casu suffragaretur, cum ad reseruata aliundè, quam ratione vacationis in mensibus, vt supra dictum est non extendatur; In communionis autem beneficio post dictam declarationem nullum potest fieri fundamentum ex prædictis.

Non obstat demum, quod de prædicta reseruatione non constet, ex quo Hieronymus in primis non fuit Collector vnius Prouinciæ, sed Ciuitatis & Diœcesis Cremonen. tantum. Secundò, quia non docetur quod actualirer officium Collectoris exercuerit, quinimo nec quod acceptauerit. Tertiò, quia fuit Collector decimarum impositarum à Papa pro subuentione Imperatoris, non autem prouentuum Cam. Apostolicæ. Et quartò, quia non fuit Collector generatis, sed particularis ad exigendam certam, & limitatam summam.

Nam ad primum, quod Hieronymus fuit Collector Ciuitatis, & Diœc. Cremonen. tantum respondetur supradictam
15 regulam comprehendere æque † Collectores Ciuitatum, & Diœcesum, ac Collectores Prouinciarum, vt notat *Simonett. de reseru. q. 33. in princ.* & colligitur ex verbis regulæ, ibi quorumcumque Collectorum, & vnicorum in Ciuitate, vel Diœcesi
16 Subcollectorum, tum ex vi verbi † quorumcumque, quod ob sui generalitatem quoscumque Collectores comprehendit cum ratio diuersitatis reddi non possit *l. si plures gradus, & ibi Bart. ff. de leg. 3.* & latè *Crauett. cons.* 94. *per tot.* quam ex sequentibus verbis, ibi in Ciuitate, vel Diœc. quæ referuntur æqualiter ad Collectores, & Subcollectores, ex regula, quod
17 † oratio plura determinans, debet ea æqualiter determinare *l. fin. & ibi Bart. C. de sent. & interloc. indic. cum vulgat.*

Ad secundum quod non exercuerit, respondetur in Collectore ad effectum de quo agitur † non requiri exercitum actuale, sed sufficere potentiam, idest, vt occurrente occasione exercendi sit paratus exercere *argum text. in l. pater seuerinam ff. de cond. & demonstr.* & in puncto *Felin. in cap. nostra*

nostra num. 20. *corollario* 21. *vers. item si acceptauit de rescript. Simonet. d.q.* 33. *nu.*8. *Mandos. ad d. reg.* 4. *q.* 4. *Ioan. à Choquier. super ead. reg. num.*19. *Paris. de resign. benef. lib.*2. *q.*16. *num.* 26. *vbi de communi Zerol. in prax. Episcopali verb. beneficia §.*2. *fallent.* 8. *par.* 1. *& verb. exempti §.* 6. *par.* 2. *Gonz. ad reg.* 8. *glos.* 51. *num.*71. *Rot. decis.* 14. *de præben. in antiq. Verall. decis.* 141. *par.* 1. *& Rota in Vrgellen. Canonic.*7. *Maij* 1593. *coram Blanchetto*, quæ loquitur in fortioribus terminis, nempè in subcollectore de quo magis posset dubitari, & habetur apud *Garz. de benef. par.*5. *cap.*1. *num.*346. Quod verò non acceptauerit, tollitur ex facto: quia nominauit Subcollectorem, 19 quæ † nominatio actus iurisdictionis est *l.* 1. *in fin. & l.* 3. *etiam in fin ff. de iurisd. omn. iud.* & non potuit fieri citra nomen Colle-
20 ctoris vt patet ad sensum, voluntas † autem facto magis, quàm verbis declaratur *l. Paulus ff. rem rat. hab cap. dilecti filij il* 2. *de appell. & ibi Dec. in primo not. Anchar. cons.* 302. *& Grauett. cons.* 91. *num.* 10. Vltra quod licet Rota aliquando dubitauerit, an ad dictum effectum sit necessaria acceptatio, receptius est, & Rota magis in-
21 clinat, vt sufficiat sola † deputatio, etiam, quod Collector suam facultatem nec videat, nec recipiat. *Mandos. d. quæst.* 4. vbi rationem assignat *Simonet. d. quæst.* 33. *nu* 8. *& seqq. Eneas de Falconib. de reseruat. quæst.* 3. *princip. num.* 16. *Choquier. vbi supra num.*20. *& Rota decis.* 12. *de præben. in nou. Verall. d. decis.* 141. *num* 2. *par.* 1.

Ad tertium, quod Hieronymus non fuit Collector ad vtilitatem Cameræ, sed Imperatoris, respondetur d. regulam com-
22 prehendere † etiam Collectores deputatos ad exigendum subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris contra infideles *Simonet. d. quæst.* 33. *num.*3. *Mandos. vbi supra q.*6. *Bellenzin. de charit. subsid. q.*15. *& Choquier. vbi supra num.* 17. Et ra-
23 tio est quia appellatione † Collectorum prouentuum Cameræ Apostolicæ veniunt etiam prædicti Collectores, ex quo huius-
24 modi subsidium † nomine Cameræ exigitur, eidemque applicatur erogandum post modum in subuentionem Imperatoris, vt in terminis similis Collectoris fuit resolutum in *Licien. Canonicatus* 19. *Februar.* 1629. *coram R.P.D. meo Dunozetto.*

Postremo ad quartum, quod non fuerit Collector generalis, sed particularis, ex
25 eo quod decimæ ad quas † exigendas erat deputatus, essent ad certam pecuniarum summam taxatæ iuxta compositionem Cleri Cremonen. cum Camera, & ideo non comprehendatur, sub dispositione d. regulæ iuxta *decis. Rot. in Asten. Canonicatus* 2. *Iunij* 1621. *coram bo. mem. Remboldo*,
26 respondetur quod illa † decisio loquitur de Subcollectore non Collectore, & ille non erat vnicus, quia plures fuerunt Subcollectores in eadem Dioec. ad diuersas pecuniarum summas exigendas deputati, ac ideo Canonicatus, de quo ibi agebatur ex persona illius Subcollectoris non fuit reseruatus, quia non fuerat vnicus, prout requirit regula In casu autem nostro Hieronymus fuit solus generalis Collector deputatus ad exigendas omnes decimas Ciuitatis, & Dioecesis Cremonen. vt sunt verba clara suæ deputationis, quarum decimarum expressio ad certam pecuniariam summam non efficit, vt ipse idcirco non sit dicendus Collector generalis dictæ Ciuitatis, & Dioecesis, ex quo enim dicta ex-
27 pressio non fuit necessaria † ad potestatem, sed respecit executionem, & est sine aliqua taxatiua, censetur solum apposita demonstratiuè, aut ad declarandam generalitatem, non autem ad illam restringendam *l. regula §. & licet ff. de iur. & fact. ignor. l. quæsitum §. fin. vbi optima theorica. Bart. num.*2. *vers. quare dic. ff. de fund. inst. Bald. cons.* 305. *vers. modo dico lib.* 1. *Ruin. cons.* 22. *num.*6. *lib.*2. *Grauett. cons.* 22. *nu.*7. *vers.* 4. *licet cum alijs allegat. per Menoch. cons.* 1157. *num.* 12. *cum seqq.*

Et ita vtraque parte informante. &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Florentina Canonicatus.

Die Mercurij 16. *Ianuarij* 1630.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus in dubio cuius conditionis esse præsumatur. Iuspatronatus professi an transeat in Monasterium. Iuspatronatus vtrum veniat in confiscatione bonorum facta à Iudice laico propter crimen læsæ Maiestatis patroni.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus in dubio præsumitur hæreditarium.*

2 *Ius patronatus, quod non sit gentilitium, ex quibus colligatur.*

3 Pro-

3 *Probatio plena requiritur in eo casu, in quo adest iuris præsumptio in contrarium.*

4 *Iuspatronatus non potest esse ex vna parte gentilitium, & ex alia hæreditarium.*

5 *Probationes, & obseruantiæ æquiuocæ non concludunt.*

6 *Obseruantia illa præfertur, quæ est conformis iuri.*

7 *Consuetudo ex actibus difformibus non inducitur.*

8 *Hierasolymitani milites sunt incapaces iuris hæreditarij.*

9 *Monachi per professionem, & ingressum Religionis iura sanguinis non amitttunt.*

10 *In Monasterium transeunt omnia iura tam actiua, quàm passiua professi.*

11 *Ad Monasterium spectat præsentatio iurispatronatus professi.*

12 *Monasterium si non sit capax iurispatronatus professi, tunc transit ad alios successores.*

13 *Hierosolymitanus miles non admittitur ad fideicommissum relictum familiæ.*

14 *Præsentatio erronea non habetur in consideratione, nec gradum aliquem probationis constituit.*

15 *Reintegratio gratiosè facta à Principè restituit quicquid delictum abstulit, & numer. 16.*

17 *Iuspatronatus Ecclesiasticum, tamquam quid spirituale non venit in confiscatione bonorum facta à iudice laico.*

18 *Filij licet ex delicto criminis læsæ maiestatis patris non possint in eiusdem bonis succedere, tamen possunt præsentare, quando iuspatronatus est hæreditarium.*

19 *Iuspatronatus non comprehenditur in confiscatione facta à iudice laico, & an ex hoc Ecclesia acquirat libertatem.*

20 *Vocati simul censentur illi, in quo nulla potest considerari necessitas instituendi.*

21 *Iurispatronatus qualitas benè declaratur ex vltimo statu, in quo reperitur.*

22 *Confessio auctoris nocet habenti causam ab eo.*

23 *Iuspatronatus in sui substantia est indiuiduum.*

DECISIO CCCXXXVI.

PROPOSITO hodie iterum dubio ad instantiam Dominorum de Venturis super resolutis coram me 14. Maij proximè præteriti, * cum hunc Patronatum gentilitium in familia, & agnatione de Puccis informantes pro Dominis de Venturis ex obseruantia comprobare conarentur: Domini, persistendo in decisis, negarunt ex eisdem probationibus, quæ & difformes, & æquiuocæ apparebant, vel quidquam sequi posse; vel sublatam fuisse contrariam probationem pro statu, & qualitate hæreditaria in decisione consideratam, quæ (cum huius Patronatus fundatio, & initium non daretur) vna cum iuris præsum-
1 ptione, † quæ est pro eadem qualitate hærediraria illum verè talem concludebat, vt latius fuit deductum in d. decisione.

Quibus sanè non oberat, quod fuerit in eadem decisione firmatus huius patronatus author Cardin. Laurentius de Puccis, ex cuius iure hæreditario alios, qui præsentarunt, dictum fuit posteà præsentasse, iuxta institutionem, & diuisionem factam ab eodem Cardinale in suo testamento, quasi cum huius patronatus author verè non fuerit Cardinalis Laurentius, quem constat euidentem patronatum habuisse communem cum fratribus vsque ad anno 1514. Vel idem patronatus dici deberet; vel certè quatenus etiam esset hæreditarius, non habuerit Cardinalis in eo, nisi quartam partem; Atque inde hoc fundamento decisionis sublato, corruerint etiam omnia, quæ fuerant in decisione considerata tanquam eidem fundamento innixa. Quidquid enim sit, An patronatus fuerit à Cardinale Laurentio primum constitutus (quod certè non dicit decisio, sed solùm quod eius fundatio ignoratur, & ante Cardinalem Laurentium non sit dare alium eiusdem patronatus authorem) Non inde
2 sequitur, † aut colligi vnquam poterit probatio pro qualitate gentilitia; cum licet hunc patronatum in resignatione facta anno 1514. dixerit ipsemet Cardinalis ad se, & fratres pertinere, non tamen videre sit factam ibi fuisse mentionem aliquam agnationis, & familiæ, & potuerit etiam esse, vt eumdem patronatum, vel ipsemet Cardinalis antea fundauerit, & erexerit pro se, & fratribus, vel à maioribus vti hereditarium acceperit, atque ita etiam quod Cardinalis Laurentius non fuerit eiusdem patronatus author (quod neque probatur,)
3 non † ideo sequi probationem qualitatis gentilitiæ, quæ propter contrariam iuris præsumptionem plenè esse deducenda *l. siue possidetis C. de probat. l. generaliter 24. §. si petitum, ff. de fideicom. libertat. Decius cons. 495. num. 4. Menoch. cons. 311. num. 4. & 5. vol. 4.*

Quod autem idem Cardinalis ex eo haberet solum quartam partem, neque facit ad

ad dubium, quod hodie disputatur, neque quidquam etiam concludit. Nam vel fratres omnes præmortui fuerunt Cardinali, & fuit in eo vti suorum fratrum hærede consolidatum vniuersum iuspatronatus (sicut etiam præsumendum est, cum non reperiantur alij patroni, qui præsentauerint, nisi qui fuerunt ex eodem Cardinalis testamento hæredes instituti; Vel etiam quòd fratres Card. superstites fuerint, satis est quod ijdem, qui præsentarunt, præsentauerint vti hæredes Card. etiam pro rata, quæ ad eundem Card. spectabat, vt inde colligi possit probatio, quæ qualificet hunc patronatum, cum vnus, idemque
4 † patronatus non potuerit esse ex parte gentilitius, ex alia verò parte hæreditarius, & semper cum præsumptione, quæ est pro qualitate hæreditaria, conueniet obseruantia ex præsentatione eorum, qui erant hæredes Cardinalis, vt dicebam: vel
5 vel saltem contraria probatio, & obseruantia tamquã æquiuoca non concludet, *Aret. cons. 115. num. 5. Rot. decis. 249. num. 6. decis. 240. num. 2. par. 2. diu. & dec. 120. nu. 2. par.*
6 *2. recent.* Imò potior erit † obseruantia, quæ pro hæreditario deducitur, tum quia iuri conformis, *Abb. in cap. auditis, num. 15. de præscript. Aym. cons. 96. num. 4. Mandel. consil. 253. in fin. Honded. cons. 53. nu. 24. lib. 1. Rota dec. 497. nu. 9. & decis. 512. n. 3. par. 1. recent.*
7 Tum quia tot actib. † in contrarium existentibus, censetur inducta difformitas, & exclusa contraria consuetudo, & obseruantia. *Bart. in l. 2. num. 22. ff. solut. matrimon. Aym. dicto cons. 96. num. 5. Surd. cons. 313. nu. 33. Rota decis. 19. num. 6. decis. 72. num. 28. par. 2. diuers. 112. num. 5. par. 2. recent.*

Non etiam visum fuit Dominis quidquam concludere argumentum ex eo desumptum, quod filij Pandulphi post confiscationem bonorum paternorum ob crimen læsæ maiestatis, indeque hęreditate ad Fiscum delata præseruauerint in hoc pa-
8 troatu; sicut etiam Eques † Aemilius Miles Hierosolymitanus, & ipse incapax iuris hæreditarij. Quia in Equite Hierosolymitano non est maior ratio, cur præsentauerit potius in patronatus hæreditario, quàm in gentilitio, licet enim per professionem,
9 † & ingressum religionis iura sanguinis non amiserit, *l. Ius agnationis, ff. de pactis Lapus allegat. 101. num. 7. Roman. singul. 37. Rebuff. de nominat. q. 12. num. 45.* Nunquam tamen potuit ex propria persona præsentare; Sed
10 vel ipsius loco Monasterium successit, in † quod omnia iura tanquam actiua, quàm passiua post professionem transierunt, *Abb. in cap. quia Nos num. 2. de testam. & in cap. veniens num. 6. de conuers. coniugat. Socc. sen. cons. 183. in princ. Lambert. de iurepatronat. lib. 1. par. 2. q. 2. principali art. 25. Rot. in Anconitana Pecuniaria 13. Maij 1613. coram bo.
11 me. Buratto.* Et in specie quòd in † iurepatronatus præsentatio specter ad Monasterium dixit idem *Lambert. par. 1. lib. 2. q. 2. principali art. 11. num. 20. Card. Seraph. decis. 1328. num. 2. & decis. 1361. num. 4.* Vel id iu-
12 ris † (si Monasterium eius incapax erat) ad alios successores deinde pertinuit, *c. scripsit 27. q. 2. & ibi gloss. in verb. dignitate, Bald. in l. Deo Nobis §. hoc etiam num. 4. C. de Episc. & Cler. Felin. in c. inter dilectos, num. 3. de fide instrum. Curt. sen. cons. 40. num. 6. vers. 4. etiam Alciat. cons. 27. num. 6. lib 1. Ant. Faber. in suo Cod. titulo de fideicom.* qui in specie de Mili-
13 te † Hierosolymitano, vt non admittatur ad fideicommissum familiæ relictum *decis. 33.* Et propterea eius præsentatio vel tanquam honoria ex conniuentia patronorum,
14 vel tanquam erronea † non debat haberi in consideratione, nec gradum aliquem probationis constituit, *Ruin. cons. 155. num. 10. lib. 4. Cas. de Grass. decis. 2. in fin. de iurepatr.*

Filij verò Pandulphi, aut tanquam vocati ex testamento Cardinalis potuerunt præsentare vti hæredes eiusdem Cardinalis, licet non fuerint hæredes patris, cuius bona propter delictum transierunt in Fiscũ aut postquam à Serenissimo Duce Hetruriæ paternæ successioni fuerunt restituti, & in pristinum reintegrati, potuerunt etiam vti patris hæredes ex Principis gratia præsentare, quamuis idem ius præsentandi alijs compatronis medio tempore quæsitum
15 dici posset, cum reintegratio gratiosè † facta à Principe restituat quidquid delictum abstulit. Doctores communiter in *l. Gallus §. & quid si tantum*, vbi præ cæteris *Alexand. num. 19. Ias. num. 29.* qui in specie de recuperatione iurispatronatus, *Aegid. decis. 744. col. 2. vers. ex ista prima parte. Facchin. controuers. iur. lib. 1. cap. 39. Card. Seraph. decis. 998. Rota in recent. decis. 465. num. 6. par. 2. & in Vrbeuetana bonorum de Sauinis 16. Iunij 1614. coram Card. Caualerio inter impress. decis. 313. num. 2. & in Vrbeuetana hæreditatis 3. Aprilis 1620. coram bo. me. Man-
16 zanedo.* Ex eadem verò reintegratione, † siue iuspatronatus transiuerit Fiscum, quam opinionem videtur tenuisse, *Abb. in cap. quanto, num. 6. de Iudicijs, Ferrett. cons. 179. Rocch. de Curte de iurepatr. in verb. ipse,*

vel is à quo, quæst. 29. qui tamen contrariam opinionem dicit æquiorem, *Clar. receptar. sent. lib. 5. §. fin. q. 78. vers. quaro modo in fin. Peregr. de iure Fisci lib. 5. tit. 1. num.* 72. siue secundum opionem magis communem,
17 quam tenet Rota, tanquam † quid spirituale non venerint in confiscatione facta à Iudice laico, *vt in Lucana iurispat.* 27. *Aprilis* 1605. 12. *Iunij* 1606. *& 8. Iunij* 1607. *coram Reuerendiss. D. meo Decano, inter impress. decis.* 232. *decis.* 298. *& decis.* 351. *Rota in recent. decis.* 53. *num.* 1. *par.* 1. *& in Lucana iurispatr.* 2. *Decemb* 1619. *coram Reuerendiss. Seleucien. post gl. in clem. Pastoralis in verb. subiecta de sent. & reiudic. Cardinalis in clem. plures num.* 8. *in fin. de iurepatr. Felin. in cap. quanto num.* 3. *de iudicijs. Bald. in l.* 1. *num* 4. *Castr. nu.* 6. *in fin. Cod. de bon. libert. Socc. iun. cons.* 51. *num.* 2. Semper substinebitur præsentatio filiorum, & hæredum Pandulphi,
18 cum licet ex † patris delicto succedere nõ potuerint in eiusdem bonis, præsentare tamen potuerint, vti hæredes Roberti aui, & Iannotti patrui, quibus in eadem voce, & stipite vna cum Pandulpho institutis idẽ iuspatronatus accreuerãt, *Bald. in c. quanto, num.* 9. *de iudicijs, Alex. in l. si mihi, & titio* 119. *num.* 22. *in fin. de verb. obligat. Lambert. de iurepatr. lib.* 1. *p.* 2. *art.* 5. *q.* 4. *Rot. in Parmen. beneficij* 19. *Ianuarij* 1590. *coeam Penia, & in Lucana iurispatr.* 5. *Decembr.* 1618. *coram Card. Sacrato.* Ita vt cum neque delictum commissum esset contra Ecclesiam, neque filij Pandulphi à Patre solum causam haberent, non etiam potuerit locus esse declarationi, quàm post bona à Iudice laico confiscata facere debet Iudex Eccle-
19 siasticus, vt † Ecclesia censeatur inde acquisiuisse libertatem ex ijs, quæ considerauit *Rot. in d. decis.* 237. 298. *&* 351. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Quarum decisionum rationes, licet in illis de iurepatronatus gentilitio ageretur, benè huic casui conueniunt, dum filij Pandulphi ijs etiam, vt dicebam, successerunt, quos ex eadem portione sibi Cardinalis fecerat hæredes.

Demum quod præsentauerint simul pater, & filius, & patruus vnà cum nepote, quod præsentantes dixerint se de familia de Puccis, & deducta circa confessionem Roberti, non solum satis visa fuerunt Dominis sublata in decisione, cum ijdem, qui fuerunt simul instituti hæredes, simul quo-
20 que vocati † censerentur ex dispositione testatoris, in quo nulla considerari poterat necessitas instituendi, vt reiecta contraria, *Bart. opinione de communi DD. sententia testatur, Ias. in l. Gallus, §. quidam rectè, ff. de liber. & posthum. Peregr. de fideicom. art.* 17. *nu.* 20. *& seqq Rot. coram Card. Caualerio, decis.* 343. *num.* 3. *& in Auximana fideicom.* 10. *Nouemb.* 1617. *coram bo. mem. Manzanedo*; Sed cum in præsentatione anni 1586. quam secuta fuit hæc postrema, & vltima facta à D. Lucretia, & Sybilla de Puccis in personam D. Francisci de Venturis, quæ huic controuersiæ causam dedit, appareret ad vnguem seruatam fuisse diuisionem, & formam præscriptam ex testamento Card. Laurentij, diuisio stipitum, & vocum, quæ in eodem præsentatione fuit obseruata, & conuenire poterat soli qualitati hæreditariæ, tamquam poste-
21 rior, † & vltimis status benè declarare potuit qualitatem huius patronatus, *capit. cum Eccles. Sutrina de caus. possess. & propriet. Cæs. de Grass. decis.* 5. *num.* 5. *eo tit. Aym. consil.* 323. *num.* 5. *Rota decis.* 396. *num.* 1. *par.* 1. *& decis.* 251. *num.* 3. *par.* 2. *recent.* Imò confessio Roberti filij Io. Pauli, qui dixit se ex tertia parte præsentasse vnà cum Roberto Baiuliuo filio Pandulphi, & Laurentio q. Petri de Puccis, ad quos reliquæ duæ vo-
22 ces ex eodem testamento pertinebant † tamquam authoris potuit etiam præiudicare Dominæ Lucretiæ, & Sybillæ, à quibus (vt dicebam) habent Domini de Venturis suam præsentationem, *l. si superatus, ff. de pignorib. Bald. cons.* 364. *num.* 2. *lib.* 2. *Rota decis.* 776. *n.* 1. *par.* 1. *diuers. & dec.* 849. *num.* 2. *par.* 2. *recent.*

Huic verò præsentationi neque aduersabatur altera, quæ proximè processerat anno 1570. in qua Vicarius ad nominationẽ Roberti q. Io. Pauli & Roberti & Ascanij filiorum Pandulphi, quos dixit præsentasse vti duos ex patronis, instituit Alexandrum de Puccis. Neque enim etiam quod idem Ascanius, & Robertus essent sub eodem stipite, in quo ex tertia parte hæredes sibi fecerat Card. Laurentius Robertum fratrem, & Iannottum, & Pandulphum eiusdem Roberti filios, sequebatur, vt in capita, & tamquam in iurepatronatus gentilitio præsentauerint. Quia vt dictum fuit in decisione, fuit etiam Ascanius hæres Laurentij filij q. Petri de Puccis, idemque Laurentius vnà cum Puccio fratre ex alia tertia parte Cardinali successerat, & quatenus anno 1570. viueret idem Laurentius Petri filius, idemque Ascanius, quamuis ab eo hæres posteà institutus, tamen tunc temporis vti eiusdem hẹres præsentare non po-

potuerit, adhuc tamen respectu vocis, & iuris nominandi potuit dici, & considerari vti vnus ex patronis, cum licet iuspatronatus tamquam in sui substantia indiuiduũ
23 † esset apud omnes insolidum, ius tamen nominationis competeret vnicuique ex sua parte, vt fructus ipsius patronatus, *Card. in cap. 1. col. 2. vers. quæro de iurepatr. Bald. in cap. quanto de Iudicijs, Lambert. de Iurepatr. par. 2. lib. 2. principali art. 8. num. 1. Rocch. in verb. Ius, num. 11. Cæs. de Graff. dec. 2. nu. 3. eod. tit. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 112.* Cùm prætereà subsistat alia responsio decisionis: quòd illa assertio Vicarij, quæ etiam est vnica, non potuit officere veritati, nec immutare qualitatem huius patronatus, quem & Iuris præsumptio, & obseruantia ex latè deductis in eadem decisione comprobabant hæreditarium.

Et ita vtraque &c.

Est decisio 289. supra in hac parte. Et infra adest alia sub die 3. Iunij 1630. coram eodem R. P. D. Verospio, est decis. 384.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana scutorum 24. millium.

Die Lunæ 28. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Emptor an possit præuenire euictionem rei emptæ. De euictione quando emptor contra venditorem agere possit. Notorium ius ex quibus probetur, & alia de quibus in summarijs.

SVMMARIVM.

1 Emptor detecta iustitia imminentis euictionis potest bonam fidem agnoscere, & euictionem ipsam præuenire.

2 Quod fieri potest etiam lite non expectata, & nullo iudicio moto.

Euictio contigisse dicitur statim, quod possessor cognoscit rem à se euinci posse. n. 2.

3 Transactio super euictione iure fieri potest, post diuturniorem litem, & solum remansit sententia immissionis, vt euictio sequatur.

4 De euictione regulariter agi non potest ante sententiam.

5 Emptori permissum est pendente lite super euictione agere contra venditorem, quod aut rem liberam tradat, aut quod ipse indemnis releuetur ab expensis, & num. 6.

7 Emptor pendente iudicio euictionis agere potest contra venditorem, vt obtinere possit regressum pro suo interesse.

8 Notorium ius probatur per sententiam, & per confessionem partis.

9 Notorium ius benè probatur ex actis causæ.

10 Decisiones Rotæ ostendunt bonũ ius causarũ.

11 Per decisiones Rotales sufficit docere de iure euictionis.

12 Transactio super re clara non valet.

13 Ex negotio vtiliter gesto, quis potest repetere quicquid in eo impendit.

14 Transactio super fideicommisso non nocet vocatis.

15 Euictio non debetur, quando euenit ex noua causa superuenienti.

16 De euictione non agit is, cuius culpa euictio sequuta est.

17 Consilium datum à viro magna auctoritatis, præsumitur consultò, & non temerè datum.

18 Transactio sustinetur stante iuxta causa transactionis, & bona fide.

19 Legitima, & Trebellianica detrahi non possunt ex bonis particulari fideicommisso subiectis, nisi prius discussis alijs bonis liberis, vel fideicommisso vniuersali subiectis.

20 Legitimæ, & Trebellianicæ detractio præscriptione perditur.

22 Hæres non potest improbare factũ defuncti.

23 Hæres propter affectionem excusatur ab obseruatione voluntatis defuncti.

24 Emens scienter rem litigiosam, an de euictione agere possit.

25 Emens scienter rem alienam potest agere de euictione, si de ea expressè in venditione sibi cauerit. amplia num. 26.

27 Pretij restitutio venit, etiam si in venditione non sit promissa euictio.

28 Gestor negotiorum non potest repetere quicquid persoluit in aliquo negotio gesto, inuito principali.

29 Bartol. in l. soluendo, ff. de negotiat. gestor. intellectus.

30 Transactionem dicitur quis habere ratam, si soluat, quod in ea fuit conuentum, & vide num. 31. & 32.

DECISIO CCCXXXVII.

LIVIA Bonella hæres q. Iuliæ Cæsarinæ, cum pro soluendis debitis, & legatis eiusdem Iuliæ vnà cum Executoribus testamentarijs vendidisset prætio scutorum 57. millium bo. mem. Card. Alexandrino partem tenutæ Salicis, quam Domini de Corbaria ex antiquo maiorum suorum fi-

deicommisso sibi debitam contendebant: Post causam in Rota diutius agitatam, & firmatum pluribus resolutionibus tam fideicommissum, quam bonorum identitatem, substinente litem Liuia ad euitandam imminentem prædij venditi euictionem concordauit primum D.Marchio Antonius à Cassano Cardin. Alexandrini hæres, solutis scutis 24.millibus cum DD. de Corbaria: & postmodum Liuia, quæ scutis 16. millibus alteram portionem eiusdem tenutæ, quæ sibi ex venditione supererat liberauit. Sed cum in transactione Idem D. Marchio expresè protestatus fuerit, se eam summam, quam tunc agnoscendo bonam fidem DD.de Corbaria persoluebat, repetere velle à Liuia venditrice, & bonis hæreditarijs Iuliæ (in quibus eadem Liuia Card. Alexandrinum emptorem potiorem facere promiserat) instante D. Marchione pro recuperatione eiusdem summæ, Dubitaui, An de tali iure DD.de Corbaria constaret, vt concordia tanquam vtilis substineretur. Quod dubium pluries coram Illustris. Card.Virili propositum, hodie tandem coram me informantibus D.Marchione, & fideicommissarijs Liuiæ, DD. affirmatiuè resoluerunt.

Cum enim potuerit Card. Alexandrinus emptor, & D.Marchio eiusdẽ Card. hæres
1 † detecta iustitia imminẽtis euictionis agnoscẽdo bonã fidem euictonẽ ipsã præuenire, *l. si rẽ 29.& ibi glos.ff.de euict.Bart.in l.emptorem 12.in princ.ff.de action.empt.Castr.in l.atqui naturã,§.cũme absente n.4.& 5.ff.de negot.*
2 *gest.Put.dec.178.& 179.lib.3.* Etiã † lite non expectata, & nullo modo iudicio, *Alex. in l.non solum, §.morte, n.45.ff.de nou.oper. nũciat.Surd.cons.36.num.23.& decis.22.num.8. & 10.* Cum contigisse dicatur euictio statim atque possessor cognouit rem à se euinci posse, *Garz.de expens.& meliorat.cap.23.*
3 *num.17.& 18.* Eò magis † id licuisse visum fuit, & iure potuisse Marchionem transigere, cum post diuturniorem litem discussis omnibus causæ articulis, nihil ferè reliquum erat, & sola immissionis sententia supererat, vt euictio sequeretur, *Ang.Aret. in §. actionum, num. 49. Institut. de action. Imol.in l.ante restitutam, ff. de solution. Paris. cons.10.num.22.lib.1.Mandell.cons.325.n.6. Gabr.cons.129.num.13. vol.1. Mantic.de tacit.et ambig.Conuent. lib. 26. tit. 4. num. 20. Pereg.de fideicom. art.52. num. 88. Surd. de alim.tit.9. quæst.42. num.30.et 31. Capr.reg. 87.num.210. Afflict.decis.49.Capic. dec.106. num.4.Rot. decis.5.de conceß.præben.in antiq. Achill.decis.1.eodem tit. et decis.2. de empt. et vendit.Cæs.de Graß.decis.12. num.2. de præ-*
4 *bend.* licet enim † regulariter agi non possit de euictione ante sententiam, *l.3. C.de euict.l. habere licere, ff.eod.tit. Surd.cons.36. num.4.lib.1.* Adhuc tamen pendente lite permissum est emptori, vt agere possit con-
5 tra venditorem, † siue vt rem traditam liberet à fideicommisso, quod tunc primum detectum est, *l.ex ijs prædijs,l. qui rem, et ibi glos.in verb.conuenire, Cod.de euict. Castr.in l.creditor.fundum, §. prædium, ff. de action. empt.Surd.cons.36.num.23.Rota diuers.decis. 586.num.6.par.1.Card.Seraph.decis.723.num. 9.et decis.724.num.12. Rota coram Ludouis. decis. 88. num. 9. et in Bononien. census 20.*
6 *Martij 1600.coram Peniá*, siue vt † releuetur indemnis ab eo, quod soluit creditori, aut fideicommissario, *l.emptorem,§.qui autẽ, ff.de action.empt.l.cum tibi, et ibi glos.in verb. soluisti vbi etiam Bald.num.2.et 3.C.de euict. Imol. in cap. vlt. num.23. de empt.et vendit.* siue demum vt obtinere possit regressum
7 pro suo interesse † aut quanto minoris emisset rem fideicommisso subiectam, *Alex. cons.63.num. 10.lib.6.Surd.cons.36. num.13. Cephal.cons.168.num.22.lib.2. Osasch. decis. pedem.24.num.2.et 5. Rota decis.586.num.5. par.1.diuers.Card. Seraph.decis.321.n.7.*

Et sanè cum de Corbariorum iuribus, quæ Rota sæpius approbauerat, dubitari
8 vix posset, † non solum non licebat ex eo transactionem improbare, quod ante sententiam, & rem iudicatam, siue partis cõfessionem, neque de iure omninò claro, & liquido euincentis, neque de non iure vẽditoris constare videretur, ex notatis in *l. emptorem, ff.de action.empt.Card.Seraph.dec. 73.num.2.et decis.983.num.7.* vt imò de eo-
9 dem iure satis † ex actis causæ appareret, *Rip.in l.4.§.condemnatum, num. 16.ff. de re iudic.Gabr.cons.129. num.13. vol. 1. Verall. decis.188.num.4.& decis. 325. par.1.* Et ex
10 tot † Rotæ decisionibus, ex quibus satis etiam erat declarare iustitiam euictionis, *Imol.in cap.olim num.13.de lit.contestat. Sarnen.in proem.regul.Cancell. quæst.2. num.10. Rota coram Ludouis. decis. 524. num. 4.* Et prçcisè in his terminis, quod ex decisioni-
11 bus † Rotalibus sufficiat docere de iure euictionis, *Rota in Ferrarien. bonorum de Zaccaleis 14.Decembris 1618.coram bo.mem. Vbaldo, & in Ferrarien. decimarum 11. Ianuarij 1624.coram R. P. D. Pirouano.* Cum enim semel ac sæpius firmatum fuisset fideicommissum ex testamento Petri senioris ad fauorem descendentium de Corbaria:

ria: Cum iterum Rota declarasset, eamdem & totam tenutam Salicis fuisse in bonis testatoris. Et demum testamenti fidem iterum ac tertiò comprobasset patet hinc non solum iustitia transactionis, cum post
12 † sententiam, & rem iudicatam eidem transactioni locus non fuisset, *l. 1. ff. de transact. l. si causa cognita, C. eod. tit. Rom. cons. 504. num. 7. & cons. 517. num. 18. Aym. cons. 152. num. 10.* sed & eiusdem transactionis vtilitas rectè dignoscitur, quia dum immissionem in vim, *l. fin. C. de Edict. D. Adr. toll.* ijdem DD. de Corbaria iure petere, & obtinere poterant: redemit Marchio idem prædium solutis solis scutis 24. millibus, tam pro eius prætio, quod ex venditione fuerat scutorum 57. millium, & ex temporis cursu maximè adauctum erat, (vt in his terminis ponderat, *Surd. cons. 451. nu. 39.*) *quàm pro eiusdem prædij fructibus, qui à die motę litis, & ad rationem quinque pro centenario, etiam præter modum excreuerant.*

Neque fuit hæc sola huius transactionis vtilitas (quamuis satis videri posset, cum non defuerit ex dictis in Marchione bona fides, & agat solum ad repetitionem eius, quod soluit:) Sed cum eiusdem prædij possessionem non demiserit, sed penès se retinuerit: ex eo præterea visum fuit Dominis contractus huiusmodi validitatem insinuari quod etiam quod aliquid euictionis nomine solutum fuerit, id tamen potiùs vt se à lite, & molestijs liberaret, præstitisse Marchio videatur, quo casu retenta possessione, ei licuit transigere, & tanquam
13 † ex negotio vtiliter gesto iure repetere potest quidquid in eam causam impendit; sicut in minore, Ecclesia, & possessore bonorum fideicommisso, aut maioratui subiectorum tradunt DD. sequuti, *gloss. & Bart. in l. nulli ff. de transact. Abb. in cap. contingit, extra eod. tit. & cons. 62. num. 2. volum. 1. Paris. cons. 85. num. 15. lib. 3. Decian. cons. 37. num. 44. lib. 1. cons. 28. num. 7. lib. 3. Molin. de primog. lib. 4. cap. 9. num. 22. & 25. Peregr. de fidecom. art. 40. num. 123. & 126. Modern. Rom. discept. forens. cap. 476. num. 4. & 13. & cap. 846. num. 8. Rota coram Reuerendissimo D. meo Decano. decis. 301. & in Chochen. Decimarum de bel Monte 9. Maij 1616. coram bo: mem. Vbaldo.* Et quamuis hæc eadem trāsactio dum continet fideicommissariorum præiudicium, minus vtilis videri possit etiam transigenti, cum si nunc solum tenet transactio cum res in controuersiam deduċta retinetur, neque validè fieri potuerit
14 à fideicommissarijs † in præiudicio vocatorum dimissis bonis fideicommissi, quod perpetuum Rota declarauerat, & aduertit idem *Molin. eod. cap. 9. lib. 4. num. 26. Rota dec. 418. num. 11. coram Ludouis. & in Bononien. Transactionis 14. Iunij 1628. coram D. meo Ghisilerio*, indeque, & res liberata non fuerit, & nouæ euictionis periculum futurum sit: Hæc tamen non tollunt vtilitatem, & validitatem contractus superius expositam respectu ipsius Liuiæ, contra quàm licet Marchio haberet actionem pro liberatione rei venditæ, non tamen est habiturus
15 amplius regressum pro noua euictione, † si quæ contigerit ex eadem causa fideicommissi, cum post transactionem factam cum fideicommissarijs, non eadem futura sit causa euictionis, quæ erat tempore contractus, *l. Lucius 11. ff. de euict. Rip. in l. qui Romæ, §. duo fratres, num. 77. ff. de verbor. obligat. Surd. cons. 15. num. 27. & cons. 70. nu. 18. Rota in Reatina Iuris redimen. 28. Decembris 1628. coram me.* Et eadem præterea euictio
16 † sit culpa Marchionis sequutura, qui satis sibi ex transactione non cauit, *l. hoc iure vtimur 27. & ibi glos. in verb. obiecta, ff. de euiction. Bal. in l. si ideo in lect. antiq. ff. eod. tit. Bar. in l. si superatus. ff. de pignor. Crot. in l. qui Romæ §. duo fratres num. 78. ff. de reb. obligat. Surd. dec. 22. num. 1.*

17 Demum eiusdem transactionis validitatem † declarare poterat duorum Rotæ Auditorum auctoritas, coram quibus res peracta fuit, & quorum prudentia, & consilio fuit etiam res ad exitum perducta, quæ satis arguere possunt consultò, & mediatè, non autem temerè fuisse id consilium à Marchione susceptum, *glos. in l. Titio. fundus ff. de condit. & demonstr. Alex. cons. 75. nu. 10. lib. Soccin. Sen. cons. 11. num. 9. lib. 3. Rot. coram Card. Caualerio decis. 10. num. 5.* Et iustam
18 transactionis causam ac bonam fidem, † ex qua etiam transactio sustinetur *Paris. cons. 16. num. 36. & seqq. lib. 1. Becc. cons. 95. num. 21. Mantic. de tacit. lib. 27. tit. 4. num. 17. & 20. Peregr. de fideicom. art. 50. num. 88.*

Et hæc in casu, de quo agitur, eo veriora putarunt Domini, quod neque aliqua detractionum exceptione iuuari Liuia potuisset: quia præterquam suam aut Mansiliæ Authricis descendentiam nunquam probauerat à Petruccio primo grauato, & filio testatoris, ex cuius persona ratione legitimæ & trebellianicæ excluderet DD. de Corbaria, neque in fideicommisso particulari, (vt id erat;) locus esse poterat ijs
19 detractionibus † non excussis prius aliis bonis, siue liberis, siue fideicommisso vniuersali

uersali substitutis, Mangil. de imput. quaest. 116. num. 20. Surd. dec. 316. num. 10. Put. dec. 394. lib. 3. Rota dec. 113. n. 4. par. 2. di-
20 uers. & Eædem præterea † detractiones spatio tercentum, & amplius annorum præscriptæ uideri poterant, Alex. cons. 8. num. 19. l. 3. Surd. cons. 148. num. 13. Honded. cons. 83. num. 47. lib. 1. Crass. in §. legitima. quaest. 47. num. 1. Balb. de præscript. quaest. 23. par. 4. Quartæ partis principalis
21 num. 3. Et consumptæ † ex alijs alienationibus, quæ in hæreditate opulentissima, & cuius ratio ex inuentario non reddebatur, præsumebantur facta à primo grauato. Gabr. cons. 138. num. 18. lib. 2. Rot. in Rom. de Victorijs 10. Martij 1627. coram R. P. D. meo Merlino, & in Maceraten. legitimæ 14. Martij 1627. coram R. P. D. meo Vbaldo. Et licèt ab eadem Mansilia, quæ id Castrum Authoribus Liuiæ donauerat, causam etiam haberent DD. de Corbaria ex persona Comitis Dulcij, qui Mansiliæ successerat, & cuius ipsi postea fuerunt hæredes
22 † huic tamen exceptioni, quod factum suæ Authricis improbare non possent iux. l. cum à matre C. de rei vendic. particulari decis. sub die 29. Febr. 1612. etiam Rota satisfaceret, cum ipsos DD. de Corbaria inuentarium tueretur, ex quo apparebat alia bona non superesse, de quibus sibi satisfacere potuissent; Præterquam cum in eodem Oppido, siue prædio quod suorum Maiorum fuerat, & habebat iurisdictionem, & dignitatem annexam, & iure con-
23 siderari posset ea † affectio, ex qua hæredem beneficiatum ab obseruatione voluntatis defuncti DD. excusari putant, illud etiam vindicare poterant licet alia bona ex eadem hæreditate suppeterent l. in emptione 36. & ibi glos. in verb. malorum ff. de minor. l. si cui fundus 56. vbi etiam glos. ff. de leg. 2. Alber. in l. fin. §. in comput. num. 20. vers. si autem emptori. C. de iur. de lib. Gab. cons. 225. num. 12. lib. 1. Rot. in Romana restitutionis hæreditatis de Naris 14. Septemb. 1625. coram D. meo Durano, & in Bononien. legatorum de Marescottis 24. Aprilis 1626. & 14. Iunij 1627. coram D. meo Merlino.

24 Non etiam mouit Dominos, quod † Cardinalis Alexandrinus hanc litem non ignorauerit, vt ideo D. Marchio eiusdem hæres de euictione agere non potuerit, l. si fundum sciens C. de euict. l. si à matre C. de iur. dot. l. si fratres C. commun. vtriusque iudicij: cum neque ea scientia specifica deducta fuerit, & cum suis qualitatibus, vt opus erat, neque etiam si ostenderetur, quicquam prodesset. Vel enim de hac euictione expresè Cardinalis sibi cauit à Li-
25 uia ex † promissione, quam sibi in venditione præstari voluit, vt alijs omnibus in ea venditione potior esse deberet, vt ex eadem l. si fundum sciens, C. de euict. notant glos. & Doct. communiter, Aymo cons. 64. num. 4. Gomes. de empt. & vendit. lib. 2. cap. 2. num. 42. maximè propter scientiam,
26 † quam eiusdē litis habuit ipsamet Liuia. Castr. in l. emptorem §. qui autem num. 2. ff. de act. empt. Rip. in l. 2. §. voluntatem num. 22. ff. solut matrim. Menoch. cons. 87. num. 96. Rot. decis. 586. num. 3. par. 1. diuers. Card. Seraph. decis. 321. num. 4. Vel si euictio specialiter promissa non fuit, imo etiam quod euictionis nomine quicquam
27 non deberetur, petere adhuc † potest restitutionem pretij actione ex empto, siue tamquam damna & interesse, siue ex promissione ipsius venditoris, l. seruus, quem à me, 31. §. fin. ff. de act. empt. l. fin. §. emptor autem C. commun. de leg. l. si in venditione 60. ff. de euiction. Ang. Aret. in §. fin. num. 1. instit. de emption. & vendit. Surd. cons. 36. num. 22. & decis. 208. num. 1. Vinc. de Franc. decis. 239. num. 3. Rot. decis. 230. & decis. 525. num. 8. par. 1. recent. Hoc verò pretium, quod solùm per Marchionem repetitur, consequi etiam poterit idem D. Marchio ab ipsa Iuliæ hæreditate, quamuis suam obligationem in venditione ad factum proprium videatur Liuia restrinxisse, cum bona hæreditaria expresè fuerint Marchioni obligata, tam à Liuia, dum quoad permitterent id iura, & vires ipsius hæreditatis, Cardinalem alijs omnibus in bonis venditis potiorem facere promisit, vt dicebam, quam ab alijs Executoribus testamentarijs, qui simpliciter eandem hæreditatem obligarunt in extinctionem æris alieni ipsius hæreditatis.

Quod vero hanc concordiam Marchio contradicente ipsa Liuia peregerit, vt
28 ideo † neque vtili negotiorum gestorum actione eidem repetere liceat, si quid inuita Liuia persoluit, ex traditis per Bart. in l. soluendo ff. de negot. gest. & in l. si Stichum, §. si ab alio ff. de solution. quem sequuti fuerant Paris. cons. 107. numer. 229. volum. 3. Menoch. cons. 196. numer. 25. Satis visum fuit Dominis ex ipsius facti, quod propositum fuit serie sublatum, cum nunquam Liuia impugnauerit concordiam aut ipsi transactioni restiterit, sed solum sua præsentia, & consensu approbare noluerit

luerit id, quod in ipsa transactione, ex parte Marchionis asserebatur, quod eam scilicet summam, quam tunc persoluebat, ab ipsa Liuia repetere vellet, vt videre est ex verbis ipsis, & toto contextu transactionis, in qua eam Liuiæ contradictionem apparet, restrictam ad hanc solam Marchionis prætensionem: vt ideo non appli-
29 cetur doctrina † Bartoli, qui id videtur requisisse, vt debitor solutioni, quam tertius facere volebat, expressè contradixerit. Sed quod neque transactionem improbauerit, imo reputauerit æquissimā, re ipsa Liuia comprobauit, cum in eadē lite, & super eadē causa, cum eisdē DD. de Corbaria transegit, & pro liberatione alterius partis eiusdem tenutæ alia scuta 16. millia per-
30 soluit: vt propterea cum transactionem † factam à Marchione, vel eam solutionem ratam habuerit, ex traditis per *Bart. in l. quo enim §. rem haberi ff. rem rat. haber. l. Paulus ff. eod. lit. Aretin. cons. 128. num. 6. Soccin. Sen. cons. 125. num. 1. vol. 1. Put. decis. 368. leg. 2. Rot. decis. 247. num. 18.*
31 *coram Ludouis.* Vel facto declarauerit, † quod nulla sibi aduersus euictione à Corbarijs intentatam defensio super erat, ad *l. cum de in debito, ff. de probat. Dec. cons. 350. Aym. cons. 106. num. 11. & cons. 142. num. 26.* non possit hodie eadem Liuia † ipsius euictionis iustitiam, aut transactionis vtilitatem controuertere *Alex. in l. non solum §. morte num. 45. ff. de nou. oper. nunciat. & in l. si domus §. de euictione, num. 8. ff. de leg. 1. Felin. in cap. cum olim nu. 11. col. 7. de sent. & re iud. Alexan. cons. 67. lib. 3. & cons. 63. num. 10. lib. 6. Aym. cons. 63. & cons. 179. num. 6. Mandell. cons. 514. n. 9. Couar. var. resol. lib. 3. cap. 17. num. 6. Surd. decis. 22. num. 8.*

Et ita vtraque &c.

¶ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 14. Iunij 1630. coram eodem R.P.D. Verospio est in ordine 390. Et in tertia par. habentur in eadem causa aliæ duæ, sub diebus 20. Aprilis 1635. & 16. Iunij 1636. coram Rev. P.D. Panzirolo sunt decis. 300. & 155.*

REV.MO P. D. VRGELLEN.

Romana Spolij de Cruciarijs.

Die Mercurij 23. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Adiudicatio, quando sit nulla, & non substineatur, & quando secus, & alia plura circa hanc materiam adiudicationis.

SVMMARIVM.

1 *Adiudicatio est nulla ex causa excessus crediti, & nu. 9.*
2 *Bona mobilia spatio longi temporis præsumuntur consumpta.*
3 *Peregr. Rot. & alij declarantur.*
4 *Vsusfructus natura est, vt rerum substantia sit salua in pretio, si simus in mobilibus, & quando hoc habeat locum.*
5 *Et hoc procedit tam in vsufructuario hæreditario, quam in alio quouis vsufructuario.*
6 *Compensatio non datur de liquido ad non liquidum.*
7 *Valor bonorum mobilium consumptorum debet probari, & liquidare per hæredem proprietarium.*
8 *Compensatio non dicitur facta, si de ea non fuerit oppositum.*
10 *Census redimibiles an possint tertiò pluris, aut minoris vendi, quam ab initio sunt impositi.*
12 *Adiudicatio debet fieri pro credito petito, & ex actis certo, & liquido necnon iudici noto.*
13 *Pro debito testatoris, deficientibus bonis liberis potest fieri exequutio super bonis fideicommisso subiectis, & hoc maximè procedit in dote num. 14.*
15 *Debitum expensarum litis super fideicommisso est debitum hæredis, quando litigatur ad ipsius commodum.*
16 *Et hoc casu bona fideicommissi non possunt irreuocabiliter alienari, sed tantum pro vita hæredis grauati.*
17 *Adiudicatio non est nulla ex eo, quod plus valeat res adiudicata, quam creditum, cum illud plus sit restituendum cui debetur, & num. 20.*
18 *Nullitas ex causa excessus intrat solummodo, quando fit executio pro eredtto petito in maiori quantitate, quàm verè illud est.*
19 *Decretum latum ex falsa causa, etiamsi pro parte sit vera ruit in totum.*
21 *Adiudicatio quamuis excessiua tenet, quando cessat ratio falsitatis causæ, & restituitur illud plus.*
22 *Adiudicatio est nulla, & rescindenda in totum*

tum propter læsionem dimidij iusti pretij.

23 *Canon, hæc vox est promiscua, ita vt accipiatur tam pro canone, aut pro pensione, quam debetur ab emphyteuta, quam pro censu.*

24 *Census, & non Canon, siue pensio, in dubio præsumitur, quando minus præiudicium imponentis est.*

DECISIO CCCXXXVIII.

FVit iam ter resolutum, primo loco coram bo. mem. Manzanedo sub die 12. Iunij 1617. & * bis coram me sub diebus 24. Ianuarij 1628. * & 29. Februarij 1629. * adiudicationem domus, & censuum, de quibus agitur factam Faustinæ fuisse validam, eamque obstare Angelo fideicommissario immissionem petenti, & nihilominus hodie ex Dominorum benignitate fuit Angelo prædicto concessa noua audientia super eisdem, & quod attinet ad adiudicationem domus, Domini sine difficultate in decisis perstiterunt, quia eius adiudicatio prætendebatur in totum nulla ex causa excessus crediti, ex quo (vt dice-
1 batur) creditum Faustinæ non erat in tota quantitate petita, sed minus, iuxta *doctr. Bart. in leg. si non sortem, §. si centum ff. de condit.indeb. Bursatt.cons.73.nu.24. Afflict. decis.3?8.num.1.Rot.Ianuen.dec.13.num.55. Surd. dec. 55.num.3.Rot.dec.630.num.2.par. 1.recent. & Greg. XV.decis.*198. & tamen facto computo ad oculum patet, non fuisse excessum in credito, quandoquidem creditum Faustinæ petitum de quo in actis executionis, fuit scut. 280. videlicet scut. 85. pro residuo dotis, & scut. 125. pro quarto dotali, & scut. 70. pro tertia parte pluris, iuxta *Statutum Vrbis capit. 194. lib. 1.* Quæ summæ simul coadunatæ constituunt dictã quantitatem scutorum 280. vnde cum domus iuxta æstimationem peritorum computatis scut. 100. cuiusdam census, quo erat grauata; non esset, nisi valoris scut. 307. & adiudicatio detractis dictis scut. 100. census facta fuerit pro scut. 207. tantum abest, quod fuerit excessum in petitione debiti, quin potius detractis ex credito Faustinæ scut. 207. pro quibus domus fuit adiudicata, remansit illa adhuc creditrix in scutis 7.

Sed fuit nihilominus facta difficultas in eo, quod Faustinæ, dum vitam vidualem seruaret, reliquit Bartholomæus eius vir vsumfructum bonorum omnium, cui vti vsufructuariæ fuerint illicò consignata per Christophorum hæredem proprietarium, & fideicommisso grauatum, quædam mobilia valoris (vt prætenditur) scut. 141. iuxta æstimationem Peritorum hodie datam, quibus compensatis cum dicto suo credito scutorum 280. creditum Faustinæ de tempore petionis, & adiudicationis non erat nisi scutorum 139. & per consequens iuxta supradicta exequutio fuit in totum nulla.

Huic difficultati fuit tripliciter responsum in dicta vltima decisione coram me.
2 Primò, quòd dicta mobilia † præsumuntur consumpta spatio plusquam decem annorum, quibus Faustina permansit in viduitate, itaut propterea eorum nulla sit habenda ratio, *Paris. cons. 55. in fin.lib.2. Peregr. de fideicom.artic. 10.num.40. & Gregor. XV. decis. 285. num.3. in fin.* Quæ responsio hodie non placuit, & quidem meritò, quia
3 † Paris. Peregr. Rot. & alij per eos allegati loquuntur in hærede grauato, qui iure dominij vtitur rebus mobilibus, quæ vsu consumuntur, aut diminuuntur: non autem versamur in vsufructuario, qui finito vsufructu tenetur restituere pretium huiusmodi rerum, iuxta æstimationem de tempore
4 consignationis, itaut rerum † substantia remaneat salua in pretio iuxta naturam vsusfructus, *§. constituitur, instit. de vsufruct.* & sic distinguit *Peregr. vbi supra nu.* 32. & est communis & recepta sententia, quam benè examinant *Pinell. in leg. 1. 2. par. nu.80. vsque ad fin. C. de bon. mater. Modern. Hispan. de vsufruct. cap. 17. num. 29. Modern. German ad obser. Gayl. concl. 46. considerat. 1. per tot. lib. 2. Facchin contr. iur. lib. 8. cap. 41. per tot. & Surd. dec. 67. etiam per Thes. dec. 80. per tot.* & alij plures, quos ipsi allegant, & pro-
5 cedit etiam in vsufructuario titulo hæreditario non minus quàm in alio quouis vsufructuario ex alio quocunque titulo *Bald. cons. 237. incipit Pastuccius in suo testamento lib. 5.*

Secundò fuit in dicta decisione responsum, non constare de valore mobilium, &
6 propterea illud vel illiquidum non compensari cum debito dotis liquido, maximè ad effectum annullandi exequutionem iam factam, ex regula, *text. in l. fin. vbi Doct. C. de compensat.* & ferè in his terminis *Seraph. dec. 1455. num. quarto* cum alijs in dicta decisione allegatis, & hæc responsio fuit
7 hodie approbata, quia valor prædictorum mobilium debet probari, & liquidari per Angelum hæredem proprietarium, cum sit actor, vt in puncto *Greg. XV. in dict. dec. 285. in fine*, & tamen nulla adest valoris pro-

probatio: quandoquidem æstimatio peri-
torum, quæ data fuit, non est in forma
probanti, nec formaliter facta de mandato
iudicis, aut de consensu partium, nec re-
cognita, & demum non est verisimilis, quia
bona consignata, de quibus in inuentario
dato Summario num. quarto, videntur parui
momenti, multoque minoris valoris, iuxta
eorum qualitatem, quàm cantat dicta æsti-
matio, de quibus tamen in alio iudicio po-
terit haberi ratio.

Tertia, & vltima dictę decisionis respon-
sio fuit (quæ etiam hodie placuit) quod
esto probaretur valor mobilium in prædi-
cta quantitate scut. 141. prout in dicta æsti-
8 matione non propterea † fuit facta com-
pensatio, dum non fuit de ea oppositum, &
non agitur de impediendo cursum vsura-
rum, nec versamu in limitationibus, de
quibus *glos. Bald. Salicet. & alij in l. si constat
C. de compensat. Tiraq. in l. si vnquam, in
verb. reuertatur, num. 15. C. de reuoc. donat.
Surd. Rot. & alij in d. vlt. decisione allegati*, &
in his terminis *Afflict.* & ibi *Vrsill. decis.*
121.

Quod verò attinet ad adiudicationem
censuum fuit maior difficultas, quia eorum
adiudicatio fuit facta post adiudicationem
domus per vnum circiter annum pro pretio
scutorum 200. & verbis claris cantat pro
credito, & recuperatione dotis, & iurium
dotalium, vt in Summario Cruciarij num.
vndecimo, & tamen post adiudicationem
domus, vt supra factam pro scutis 207. Fau-
stina ex dicta causa (vt dictum est) solum
remansit creditrix in scut. 73. ergo exequu-
9 tio, & adiudicatio dictorum censuum † vi-
detur excessiua, & sic nulla vti facta pro
maiori quantitate, quàm esset debita, iuxta
supradicta.

Cui difficultati fuit dupliciter respon-
sum in dicta decisione bonæ mem. Manza-
nedi, nempe primo, quod domus prædicta
non solum erat grauata onere census valo-
ris scut. 100. vt dictum est, sed imo dictum
censum fuisse valoris scut. 150. quia tanti
fuit æstimatus à peritis per iudicem ele-
ctis, ideoque domum, attenta rei veritate,
fuisse Faustinæ adiudicatam, aut adiudi-
cari debuisse non pro scut. 207. Sed tantum
pro scut 157. & consequenter Faustinam
post adiudicationẽ domus remansisse adhuc
creditricem in scutis 123. & vlterius ean-
dem fuisse creditricem in scut. 141. pro
expensis cuiusdam litis agitatæ in Rota co-
ram bonæ memoriæ Cardinali Seraphino
inter eam, & Christophorum de Cruciarijs
hæredem proprietarium, de quibus in
Summario Angeli num. 8.

Sed hæc responsio non fuit visa Domi-
nis tuta, quia prætensum augmentum cre-
diti ratione æstimationis valoris census su-
per domo impositi scut. 150. cessat penitus,
quia constat, quod ille fuit impositus, &
venditus ab initio pro solis scutis 100. in
10 proprietate, vnde quicquid sit, an, & †
quomodo census redimibiles possint tertio
pluris, aut minoris vendi, quàm ab initio
sunt impositi, quæ fusè examinant *Guttier.
practic. quæst. ciuil. quæst. 173. per tot. lib. se-
cundo, & Modern. Perus. de censib. secunda
par. cap. secundo, quæst. secunda, artic. sexto,
num. 17. cum seqq.* Tamen census, de quo
agitur, per Iudicem, aut per peritos in ca-
su nostro non potuit plus æstimari ad fauo-
rem creditoris census, & in præiudicium
Cruciarij census debitoris, quam fuit im-
positus ab initio, ex quo Cruciarius pote-
rat, quando sibi placebat, prout hodie
Faustina, censum luere; restituendo domi-
no census solum scut. 100. pro quibus dũ-
11 taxat fuit impositus: itaut omnis pactio, †
aut æstimatio in contrarium sit nulla ipso
iure, nihilque operetur, vt sunt verba Bul-
læ Pij V. super censibus, in *vers. postremo
census in futurum creandos, &c.* Prætensum
autem creditum Faustinæ ratione expensa-
rum non fuit petitum, nec aliter deductum
in processu adiudicationis: quinimo de eo
tempore non erat adhuc pro eo relaxatum
mandatum, cum adiudicatio facta fuerit
de mense Maij anni 1577. mandatum au-
tem pro expensis fuit relaxatum de mense
Augusti eiusdem anni, & ideo non potest
de eo haberi ratio ad excluden. excessum,
12 cum † adiudicatio debeat fieri pro credito
petito, & ex actis certo, & liquido, iudi-
cique noto, iuxta trad. per *Bald. in consil.
122. num. 1. lib. 3. Surd. cons. 225. num. 9. in
fin. Rot. dec. 725. num. 1. & 2. par. 2. recent.* &
tollitur prorsus difficultas, quia licet pro
debito testatoris deficientibus bonis liberis
13 potuisset † fieri exequutio contra Christo-
phorum hæredem grauatum in bonis fidei-
commissi (qualia erant domus, & census)
*l. Pater filium, in princ. ff. de legat. 3. l. filiusfa-
milias §. diui el primero ff. de leg. 1. iuncto text.
in l. à Diuo Pio §. in venditione, ff. de re iu-
dic. Padill. l. vnum ex familia §. si de falcidia*
14 *num. 7. ff. de legat. 2.* maximè † ex causa do-
tis. *auth. res quæ*, cum ibi *not. C. comm. de le-
gat.* & latè *Molin. de hispan. primog. lib. 1. c.
10. num. 4. & 7. per tot.* non tamen executio
fieri potuit pro dictis expensis ex causa li-

tis cum dicto hærede grauato, quia debi-
15 tum expensarum est † debitum hæredis, ex quo non litigabatur ad vtilitatem fideicõmissi, sed ad priuatum hæredis commodũ, videlicet, an vtilitas cuiusdam Casalis post mortem testatoris pertineret ad Christophorum hæredem proprietarium, aut ad Faustinam hæredem vsufructuariam: hoc
16 enim casu bona fideicommissi non † possunt irreuocabiliter alienari, sed tantum pro vita hæredis grauati, vt latè *Doctores in dict. §. Diui*, & declarant *Modern. Brix. q. 542. n. 9.*

Secundò fuit in dicta decisione bo. mem Manzanedi responsum, quod quamuis creditum Faustinæ pro residuo dotis, & iurium dotalium, & tertij pluris de tempore adiudicationis dictorum censuum non esset nisi in scut. 73. vt fuit sæpius dictum & census fuerint adiudicati pro scut. 200. non
17 propterea adiudicatio † fuit excessiua, & nulla, imò substinetur: sed solummodo Faustina tenebatur illud plus restituere hæredibus proprietarijs, *leg. fin. vers. fin. autem minus*, & ibi *Bald. num. 4. C. de iur. dotium. impetran. Ruin. consf. 160. num. 25. lib. 2. & Afflict. decis. 218. num. 2.* quam responsionem hodie Domini fuerunt amplexi, quia
18 nullitas ex † causa excessus intrat dumtaxat, quando fit executio pro credito petito in maiori quantitate, quàm verè illud est, aut ex diuersa causa ab ea, ex qua executio
19 petita fuit, ea scilicet ratione, quia † decretum latum ex falsa causa, etiam si pro parte sit verum, ruit in totum, *l. cum verò §. subuenium. ff. de fideicom. lib. 1. §. hæc verba. ff. ne vis fiat ei l. 3. §. puberi ff. de carbon. edict. Bald. in l. certi §. quoniam num. 8. vers. 2. si Iudex ff. si cert. pet. Capic. dec. 51. num. 2.* & in his terminis loquuntur, & intelligi debent iura, Doctores, & decisiones in principio allegatæ, qui tamen non est casus noster, quia non fuit facta exequutio pro maiori
20 credito, quàm verè deberetur, † nec fuit in maiori quantitate petitum, nec ex alia causa, sed pro dicto residuo dotis, iurium dotalium, & tertij pluris, quod sufficit esset certum ex actis processus executionis in dicta quantitate scut. 73. *l. hæc sententia. l. 1. C. de sentent. quę sin. cert. quant. Paul. de Castr. consil. 91. lib. 1. Vant. de nullit. ex defect. sent. num. 104. vers. præmissis tamen. Cornaz. dec. secunda. num. tertio, & quarto*; quo casu licet adiudicetur res æstimata in multo maiori valore, quàm sit creditum qui est
21 casus noster, adiudicatio † tenet, quia cessat ratio falsitatis causæ, & creditor, cui sit adiudicatio, tenetur illud plus restituere, vt in *dict. leg. fin.* & notant communiter Doctores in *l. 1. & 2. C. si in caus. iudic.* & sic exponit *Dec. in leg. cum amplius, vers. secus est, de reg. iur. & clarius Magon. dec. Florent. 109. n. 6. cum seqq.* & alij plures per eum citati ibidem.

Neque obstat, si dicatur, quod dicti census æstimati in scut. 200. erant canones & non census, qui propterea erant valoris
22 scut. circiter 500. & ideò † fuisse æstimatos, & in solutum datos minus dimidia iusti pretij, quo casu adiudicatio est nulla, aut rescindenda in totum. *Gagnol. in leg. secunda, num. 161. C. de rescind. vend.* & ibidem *Pinell. nu. 25.* Et est communis sententia, quam Rota sequitur, vt in *decis. 648. n. 54. part. prima recent.* & fuit in his terminis dictum in causa *Romana Syluæ 13. Iunij 1627. coram me*, quia hæc difficultas tollitur ex facto, cum non probetur fuisse canones: quandoquidem licèt in testamento Faustinæ canones nuncupantur, vltrà quod fuit ibi hoc incidenter dictum, hæc vox,
23 † canon, est promiscua, itaut accipiatur tam pro canone, aut pensione, quæ debetur ab empyteuta, quàm pro censu, *Roder. de ann. redd. lib. primo, quæst. prima, sub num. primo, vers. quidam sunt redditus emphyteuticis Clar. in §. emphyteusis quæst. prima, ver. contractus autem. Modern. Perus. de censibus, part. prima, cap. primo, quæst. prima, articulo primo, num. decimotertio.* Vnde cum esse censum in hoc casu sit minus præiudicium imponentis, quàm si canon, aut pensio
24 emphyteusis esset, † census præsumitur, & non emphyteusis. *Bero. quæstione decimaquarta, & Clar. vbi supra vers. sed pone*, & demum dum in contrarium nihil: quod releuet, probatur, perponderat, quod fuerint æstimati, & adiudicati vti census.

Et ita resolutum vtraque parte sæpius informante, &c.

**Prima est decisio 528. parte tertia recent. reliquæ duæ sunt supra in hac parte decis. 134. & 254.*

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Romana Retractus.

Die Mercurij 23. Ianuarij 1630.

DE-

DECISIO CCCXXXIX.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 437.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO

Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ.

Die Mercurij 23. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario agenti ad immissionem bonorum fideicommisso subiectorum, quid obstat, & quando eidem non possit denegari immissio. Clausula, sine præiudicio vtriusque partis, in decreto apposita, cuius sit condictionis, & virtutis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario agenti ad immissionem, semper obstant exceptio detractionum, quæ prius sunt faciendæ, ne ipse capiat quod à testatore vinculari non potuit et num. 2.*

3 *Fideicommissario non potest denegari immissio ratione detractionum, quando non adest legitimus contradictor.*

4 *Filius est legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario, donec sequatur liquidatio legitimæ.*

5 *In fideicommissarium transeunt omnia iura actiuè, et passiuè.*

6 *Vsusfructus in causam legitimæ potest relinqui filio.*

7 *Fdeicommissario non potest impediri immissio per non entem.*

8 *Sententia probat factum ita se habere, et potest allegari etiam contra tertium.*

9 *Filius ratione suæ legitimæ est legitimus contradictor.*

10 *Vsu fructuario mortuo cessat vsusfructus, et naturalis possessio cum ciuili remanet consolidata.*

11 *Iustè possidet, qui auctore Prætore possidet.*

12 *Clausula sine præiudicio iurium vtriusque partis est conditionalis, et num. 13.*

14 *Possessio capta cum clausula sine præiudicio iurium, etc. si non appareat alium non habere potiora iura, non est reuocanda.*

15 *Possidens, cum clausula sine præiudicio iuriũ non potest se fundare in ea possessione, quia perinde est, ac non possideret propter iura reseruata.*

16 *Clausula, sine præiudicio, intelligitur de alio præiudicio, quàm expresso.*

17 *Verba per modum prouisionis in decreto præmissa non tribuunt ius irreuocabile.*

18 *Hæredi venienti ex persona proria non nocet illud, quod cum suis antecessoribus fuit factum.*

16 *Substitutus hæres subrogatur in locum hæredis nedum respectu iurium, sed etiam instantiæ.*

20 *Possessio spatio decem annorum solet haberi pro derelicta.*

DECISIO CCCXL.

CENSVERVNT Domini Reuerendiss. D. Francisco dandam esse immissionem in possessionem bonorum Angelæ vigore primogenituræ ab ea institutæ, quia probat omnia necessaria ad illius effectum, nempe fideicommissum extare, casum euenisse ad eius fauorem, quia superstes est ex primogenitis vocatis, habilis, & bona petita fuisse in bonis Angelæ fideicommittentis, quibus concurrentibus immissio nõ est deneganda in iudicio adipiscendæ, prout iam dictum, & comprobatum fuit in dec. 10. Dec. 1625. in hac causa facta.

1 Non obstat, quod agenti ad immissionem† ex fideicommisso super obstet exceptio detractionum, quæ prius sunt faciendæ, ne fideicommissarius capiat, quod à testatore vinculari non potuit, & sic incertum,
2 & illiquidum ante detractiones quod † de iure exequibile non est *Decian. cons. 85. n. 1. lib. 2. Rimin. Iun. cons. 91. num. 25. lib. 1. Surd. consil. 423. in fin. lib. 3. Rota in Forolivien. fideicommissi nona Maii 1611. coram Illustr. Card. Pamphilio*, vt propterea donec non sit liquidata legitima Iulii senioris non sit agendum de immissione.

Quia cum fideicommissarius hodie agat contra D. Iulium, qui non est hæres Angelæ, nec titulum habeat, nec possideat, meritò tamquam non legitimus contradictor
3 non potest impedire immissionem petitam per fideicommissarium etiam quod se opponat pro supplemento legitimæ, vel pro tota consequenda *Bart. in l. 2. nu. C. quand. & quib. quart. pars deb. lib. 10. Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 643. Gabr. de legit. cconcl. 4. num. 4. Grass. in §. legitima quæst. 16.* cum alijs allegatis in prima decisione causæ, quibus accedunt, *Ruin. cons. 51. nu. 6. lib. 4. Curt. iun. cons. 21. num. 10. & alij allegati per Modern. de legitimo contr. qu. 13. art. 1. num. 9. & alios de legitima lib. 5. tit. 3. quæst. 11. num. 15.* quæ verò allegantur in contrarium benè procedunt,

quando filius est hæres, & possidet, & excipit contra fideicommissarium non autem quando prædictis caret, & agit ad excludendum hæredem fideicommissarium, nec ad euitandum Bart. doctrinam videtur referre, quod primogenitus,& seu fideicommissarius agens pro immissione non sit hæres scriptus, sicuti erat Ioannes, vt propterea reus conuentus habens † causam a filio, cui debetur legitima, semper sit legitimus contradictor ad impediendam immissionem, donec sequatur liquidatio *Rota decis. 266. num. 3. coram Papa Gregor. XV. Decianus cons. 85. num. 2. vol. 2. Surd. cons. 423. num. 43.* Cum alijs allegatis; quia prædicti hanc distinctionem non faciunt, sed loquuntur in hærede grauato, qui non tenetur nec verbo,nec re facere restitutionem, ante detractiones, & fideicommissarius, cui non est facta restitutio re, vel saltem verbo non possit immissionem, sed Iulius senior non grauatus, cum non fuerit hæres, vt infra subijcietur, sed Ioannes, ideo Reuer. D. Franciscus in quem ratione verbalis restitutionis factæ Ioanni primo fideicommissario, & litis contestatæ †
5 transierunt iura fideicommissaria actiua, & passiua, agit ad immissionem, cum non egeat verbali restitutione D. Iulij in quem iura fideicommissaria non transierunt, *Sur. cons. 92. num. 10. & 359. num. 46. & seqq.*

Tota igitur difficultas restringitur ad qualitates, nempè an Iulius senior fuerit hæres Angelæ matris suæ; secundò an adhuc titulus ex legitima subsistat; tertiò & vltimo, an D. Iulius iunior iustè possideat bona, quæ nunc prætenduntur subiacere petitæ immissioni.

Quantum ad primam, clarum est, quòd ex filijs Angelæ Ioannes fuit hæres in proprietate,Iulius verò, & Vincentius in vsufructu, qui testamentum matris acceptarunt, & possessionem bonorum vsufructui suppositorum cœperunt, vt firmatum fuit 15. Maij 1618. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.

Quo verò ad secundam respectu tituli legitimæ hodie penitus cessat, quia per consumptionem illius, ex formali vsufructu per Angelam Vincentio, & Iulio relicto, & † qui in causam legitimæ potuerit
6 relinqui, iam fuit firmatum coram bo. me. *Patriarcha Manzanedo 11. Martij 118. & prius coram Card. Seraphino decis. 1365. nu. 7. coram san. mem. Greg. XV. decis. 186.* tanquam de non ente D. Iulius ad impe-
7 diendam immissionem se iuuare non potest *l. eius, qui in Prouincia, ff. si cert. petut. Bal. in l. non omnium num. 1. in fine, C. de testam. cum alijs per Surd. decis. 317. nu. 6.*

Neque dubitari potest de perfecta consumptione, per vsumfructum sequuta, ex quo Angela decessit de anno 1573. Vincentius verò, & Iulius perceperunt vsumfructum respectiuè ex medietate bonorum hæreditariorum, & Iulius obijt de anno 1600. & sic per 27. annos possedit: vnde iuris præsumptione intrat satisfactio, & consumptio, cum fructus in 20. annis soleat æquare sortem, & sic non tertiam aut mediam habuissent portionem hæreditariæ substantiæ, sed integram preterea quod est magis huiusmodi liquidatio facta reperitur in sententia Patriarchæ Manzanedi, declarando legitimam Iulij ascendere ad sextam partem hæreditatis videlicet in pecunia scuta 8161, & stabilia non probantur excedere scuta 3500. & sic scuta 11661. & de vsufructo fuisse percepta scuta 31725. quæ superabundant metam legitimæ.

Et responsio, quæ datur ad euitandam hanc iudicialem liquidationem non tollit obiectum, nam & si in eadem sententia legatus clausula, ibi & hac omnia sine præiudicio iurium, & prætensionum quas habent contra se vicissim Ioannes, & Iulius, quasi liquidatio non fuerit determinata sed supposita pro terminandis quæstionibus inter Lucium ex vna, & Io. & Iulium ex altera attamen sententia semper probat factum, ita se habere circa sextam, & valorem, & liquidationem perceptorum ex
8 vsufructu, † quod cum possit allegari contra tertium, *Couar. pract. q. c. 20. in fine, Crau. cons. 54. num. 11. Surd. cons. 537. nu. 18. Rot. decis. 302. cum ibi adden. num. 10. coram Papa Greg. XV.* multo magis contra in eodem actu liquidationis præsentes opponi, prout fuerunt Iulius & Ioannes.

Superest vltima difficultas, an D. Iulius siuè ex sua, ex siue Clementis patris, aut Iulij senioris persona Iustè possideat, vt inde firmari possit nos versari in limitatione doctrinæ *Bart. in ead. l. 2. quando, & quibus*
9 *quarta pars lib. 10.* scilicet iustè † possidentem esse legitimum contradictorem *Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 643. Zuchard. in l. finali num. 430. C. de edict. Diu. Adr. toll. Rotæ in impressis apud Modern. de legitima dec. 6. nu. 4.*

De possessione igitur Iulij senioris si D. Iulius iunior in ea se fundat, visum fuit non esse habendam rationem, dum ille nun-

nunquam possedit bona materna, nisi vti vsufructuarius vna cum Vincentio fratre, hæredes verò proprietarij instituti fuerunt filij respectiuè primogeniti prædicti Vincentij, vnde statim Iulio seniore mortuo
10 ✝ cessauit vsufructus, & naturalis possessio cum ciuile remansit consolidata §. *primo instit. quibus mod. vsufr. fin. Menoch. cons.* 139. *nu.* 15. *Honded. cons.* 18. *nu.* 73. *lib.* 2. *Eug. cons.* 65. *nu.* 5.

Rectius ergo potest se fundare in possessionem Clementis filij Iulij, & Patris ipsius D. Iulij iunioris, quæ cum auctore prætore per Thesaurarium generalem Cameræ Apostolicæ inter partes Iudicem data fuerit, iustam ✝ potuit præbere causam possidenti, *l. iustè possidet. ff. de acquir. possess. Mohed. dec.* 4. *de restit. spol.* cæterum quia non simpliciter fuit per Thesaurarium concessum mandatum de immittendo Clementi in quarta parte bonorum maternorum, sed cum clausula præseruatiua sine præiudicio iurium vtriusque partis, tam in petitorio, quàm in possessorio, neque ex ista possessione potest D. Iulius iuuari ad probandum iustum titulum, & costitueudum, se legitimum contradictorem
12 ✝ cum illa remaneat conditionalis, & operetur, vt immissus non habeatur pro possessore ad præiudicium hæredis de iure suo probantis, *Put. dec.* 32. *lib.* 2. *Surd. decis.* 333. *num.* 10. *Peregr. de fideicom. art.* 47. *num.* 29. *& art.* 48. *num.* 36. *Rot. decis.* 320. *par.* 1. *diuers. & in Maceraten. hæreditatis* 13. *Iunij* 1588. *coram Card. Pamphilio seniore*, & per hanc rationem danti de præ-
13 iudicio suo contra taliter immissum ✝ non impediri viam executiuam tenuit *Rota in Taruisina feudi* 21. *Aprilis* 1627. *coram Illustriss. Card. Virile.*

Non obstat, quod reseruatio non sit conditionalis, & suspensiua, sed resolu-
14 tiua, ✝ quæ interim dum non probatur alium habere potiora iura non sit reuocanda, *Peregr. art.* 47. *num.* 29. *Honded. cons.* 86. *num.* 44. *lib.* 2. *Seraph. decis.* 877. *num.* 2. *& dec.* 446. *num.* 3. *coram Card. Caualerio.*

Quia, & si interim non reuocetur, atta-
15 men quia determinatè non fuit quæsita possessio possidenti cum tali præseruatione per *l. qui absenti.* §. *primo ff. de acquir. possess. Put. d. decis.* 32. non potest possidens releuari, & fundare se in possessione, sed concedere debet, ac si non esset possidens propter iura præseruata tàm in possessorio, quam in petitorio,

16 Et eo minus releuat ✝ quod clausula præseruet non expressa in mandato quæ plura poterant considerari, & concurrere, non autem iura legitimæ expressa, iuxta *cons. Oldrad.* 330. *in fine cum alijs per Honded. cons.* 86. *nu.* 47. *lib.* 2.

Quia decisio prima huius causæ respondit, quòd clausula non est consecutiua ad decretum, sed illud præcedit, ibi, ex tunc D. sine præiudicio, &c. decreuit itaut non possint separari præiudicia assignationis à præiudicijs liquidationis, maximè, quia præmittuntur verba per modum prouisio-
17 nis, quæ non tribuunt ius irreuocabile, sed pro tempore, quo non reuocatur decretum, *Rebuff. de sent. prouis. in præfat. num.* 35.

Nec vim facit, quod clausula apposita fuerit fauore Ioannis non autem Reueren-
18 diss. Francisci ✝ cui propterea vti ex persona propria venienti deseruire non debet *Pereg. de fideicom. art.* 23. *nu.* 77. *&* 78. quia hæc præseruatio tanquam facta fauore hæredis lite pendente, & super iure ad alios transitorio respectu grauaminis
19 semper prodest substitutis ✝ qui subrogantur in locum hæredis, nedum respectu iurium sed etiam instantiæ, *Peregr. art.* 20. *nu.* 10. *&* 53. *n.* 25.

Demum non obstat, quod D. Iulius possideat bona, de quibus agitur, nedum ex vi mandati de immittendo Clementi eius patri concesso, sed ex consensu postea diuisioni præstito, dum per peritos fuerunt factæ quatuor partes, quarum vna fuit assignata Clementi pro sua legitima, quo casu dicebatur fuisse recessum à prædicta reseruatione, maximè spatio 15. annorum quo Iulius possidet, cum minori ✝ tempore scilicet decem annorum possessio soleat haberi pro derelicta *Put. decis.* 21. *&* 28. *vt lit. pend. Menoch. post alios præsum.* 66. *num.* 4. *lib.* 6.

Quia quoad lapsum decem annorum semper fuit contradicta hæc possessio, & quoad recessum à præseruatione decisio prima causæ respondet, quod cum diuisiones factæ fuerint in executionem decreti Thesaurarij non plus præiudicij inferre possunt, quam quod in ipso decreto contineatur, ne sequatur actus contrarius acceptionis, & renunciationis in eadem executione.

Quare cum D. Iulius neque sit hæres, neque titulum habeat ex legitima tanquam consumpta nec possideat ex persona Iulij aui, nec Clementis patris, aut ex pro-

propria, meritò dici non potest legitimus contradictor ad impediendam fideicommissarij immissionem.

Et ita &c.

¶ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 17. Maij 1630. coram eodem, est in ordine 376.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Pistorien. Archidiaconatus.

Die Lunæ 28. *Ianuarij* 1630.

ARGVMENTVM.

Instrumentum, quibus concurrentibus dicitur authenticum. Instrumentum antiquum supra centum annos non eget alia recognitione, & qualiter ista antiquitas probetur.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum dicitur authenticum, quando continet diem, mensem, annum, testes, clausulam, actum, & alia necessaria.*

2 *Notarius, ex quibus verbis appareat leuasse sumptum à suo generali, iam perfecto, & publicato.*

3 *Instrumentum antiquum supra centum annos non eget alia recognitione.*

4 *Ad scripturæ antiquitatem recognoscendam Rota contentatur oculari inspectione.*

5 *Adminicula sola sufficiunt, vt scripturæ fides sit præstanda ad effectum sufficientis recognitionis.*

6 *Loci originis enunciatiua non tollit quin aliquis potuerit ciuilitatem in alia ciuitate contrahere.*

7 *Laicorum statuta non possunt aliquid contra ecclesiasticos ex defectu iurisdictionis.*

DECISIO CCCXLI.

CENSVERVNT Domini standum esse in iam resolutis 15. Ianuarij 1629.* quia hæsitatio, quæ erat apud aliquos ex Dominis super existentia donationis, ad quam tota causa hodie restringebatur, per productionem instru-
1 menti authentici cessat nam scriptura † huius donationis continet diem, mensem, annum, testes, clausulam, actum, & alia, quæ desiderantur per *glos. in l. generali. C. de tabel. l. 10. Spec. de instr. edit. in princip Abb. in cap. 1. n. 3. & ibid. Imol. n. 2. Fel. n. 2. de fid. instr. Bart. in l. si quis ex argentarijs §. si initum num. 61. ff. de eden.* nec dubitari potest de rogitu, seu publicatione inter partes: quia subscriptio eiusdem Notarij dicit Nerus Honuphrij de prato testatur, sic vt præmittitur, & hoc præsens publicum instrumentum manu alterius scriptum confeci, & in hanc publicam formam reduxi, signoque & nomine meis solitis signaui, ex quibus verbis patet leuas-
2 se hoc † secundum à sua matrice iam perfectum, & publicatum, & quolibet leuatum dicitur originale, *Bart. in auth. si quis in aliquo, num. 3. C. de eden. vbi Dec. nu. 15. Couar. pract. q. c. 19. num. 3. Caputaque dec. 170. par. 1. & 351. par. 2. Rota decis. 1. de fid. instrum. in nou. & in Mediol. decimarum 23. Ianuarij 1612. coram me.*

Non obstat, quod prædictum instrumentum non fuerit recognitum: quia cum habeat datam de anno 1476. & sic verse-
3 mur in tempore supra † centum annos, non est de iure necessaria alia recognitio, *Put. decis. 1. de fid. instr. & 146. lib. 1. in correct. Caputaq; decis. 5. par. 3. & decis. 27. num. 2. & 693. num. 7. par. 2. recent.* Rota contentatur
4 † oculari inspectione ad agnoscendã scripturæ antiquitatem, prout in alia *Mediol. decimarum 27. Ianuar. 1617. coram me* fuit dictum, & hanc pariter oculis Dominorum subieci, dum causa disputabatur, & vlte-
5 rius concurrunt plura † adminicula ponderata in prima decisione, quæ sola sufficerent, vt scripturæ fides esset præstanda ad effectum sufficientis recognitionis.

Non obstat, quod iste Notarius sit de terra, seu oppidio Prati, & sic forensis in Ciuitate Pistorien. qui propterea ex statutis eiusdem Ciuitatis prohibetur rogare donationes, & alia istrumenta sub pœna nullitatis.
6 Quia enunciatiua loci originis non tollit † quin idem Notarius potuerit ciuilitatem in alia Ciuitate contrahere, vt in terminis ciuiliuatis fuit firmatum in *Romana centum mill. 28. Ianuarii 1628. coram Illustriss. Card. Virile*, vltra quod statutum Ciuitatis Pistorij defectu potestatis cum sit
7 † laicorum, non potest aliquid determinare contra Ecclesiasticos vt plenissimè firmat *Surd. cons. 1. num. 14. & 34. & cons. 301. num. 12. & seq.* Et ita &c.

* *Est supra in hac parte decisio* 232.

R. P.

R. P. D. DVNOZETTO.

Anconitana Legitimæ.

Die Lunæ 28. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Pater, si hæredem instituat filium, cum expressione, quod non possit detrahere suam legitimam, modo si filius acceptat testamentum paternum cum omnibus suis qualitatibus, an per hoc videatur renunciasse legitimæ.

SVMMARIVM.

1 *Legitima cum sit debita de iure naturæ, non potest prohiberi.*
2 *Filius in legitima sibi non præiudicat approbando in genere, quid fecit pater.*
3 *Onus impositum super legitima est personale, & sic non egreditur personam.*
4 *Grauamen iniunctum legitimæ reijcitur ab ea, ipso iure ministerio legis.*
5 *Filius nunquam reclamans, nec prohibitioni detractions legitimæ factæ per patrem contradicens, an censeatur illi tacitè renunciasse.*
6 *Prouisio legis, vbi adest tunc non est necessaria prouisio hominis.*
7 *Testamentum acceptasse cum omnibus suis qualitatibus, quando quis dicatur.*
8 *Renunciatio proprii iuris non præsumitur, nisi de necessitate inferatur.*
9 *Filius, vt sibi præiudicet in legitima, non sufficir acceptatio testamenti paterni prohibentis illius detractionem, sed requiritur specifica ipsius legitimæ renunciatio.*
10 *Filius potest grauari in legitima, quando ei, plus legitima fuit relictum.*
11 *Pater, quando possit grauare filium in legitima.*
12 *Pater, si hæredem instituat filium prohibendo ei, ne possit detrahere legitimam, & cum præcepto de obseruando inuiolabiliter suam voluntatem sub pæna priuationis hæreditatis.*
An si filius controueniat, censeatur solum in legitima institutus num. 12.
13 *Clausula, omni meliori modo, apposita in testamento includit omnem modum, quo actus melius substineatur.*
14 *Conditio in fraudem legis apposita in totum corruit.*
15 *Testatoris præceptum circa priuationem à tota hæreditate, nan æquipollet illi, per quod filius consequitur legitimam.*
16 *Clausula, omni meliori modo, apposita in fine, testamenti, nihil plus operatur, quàm sit dispositum.*

DECISIO CCCXLII.

DOMINI persistendo in decisis die 15. Ianuarij 1629.* iterum responderunt, Comiti Alexandro ex persona Vgonis patris deberi legitimam, & fructus illius in bonis Hieronymi aui non obstante, quod illa fuerit per eundem Hieronymum expresse in testamentn prohibita, & quod Vgo filius hæreditatem illius simpliciter adiuerit, moti eo præcipuo fundamento,
1 quia legitima vti debita † de iure naturæ non potuit per Hieronymum prohiberi, nec aditio hæreditatis simpliciter facta ab
2 Vgone impedit, quo minus † ipse potuerit ius illam petendi in Alexandrum hæredem transmittere ex doctr. *Berret. Merlin. & Pereg. in alia decis. citat. & est conclusio passim recepta à Rota, vt apud Greg. XV. decis. 489. num. 21. & inter recent. decis. 200. nu. 4. & 5. deeis. 449. num. 3. & 4. decis. 606. num. 4. 5. & 6. decis. 653. num. 9. par. 1. & alia sæpè.*

Non obat, quod licet ius petendi legitimam fuerit transmissum in Alexandrum hæredem, non tamen censetur in eum translatum ius remnuendi onus super dicta
3 lagitima impositum, † cum illud sit personale, nec egrediatur persona Vgonis, ex *relat. per Surd. cons. 570. num. 4. vol. 4. Socc. sen. cons. 116. num. 19. vers. vnde stat. Rolan. cons. 98. n. 29. vers. vlterius lib. 2. Gratian. discept. forens. c. 983. num. 11. & seqq. cum aliis allegatis.*

Nam vltra, quod pro contraria opinione scripsserunt *Suar. in l. quoniam in prioribus ampliat. 10. num. 1. vsque ad 9. C. de inoff. test. idem Grat. discept. forens. cap. 594. nu. 11. vsque ad 18. Cyriac. de controuers. forens. controuers. 148. num. 27. 28. & 29. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 17. num. 8. vsque ad 10.*

4 Cessare visa fuit omnis difficultas, quia † cum grauamen inunctum legitimæ reijciatur ab ea ipso iure ministerio legis, vt in alia decisione firmatum fuit, vtique dicendum est, illam liberè absq; vllo onere fuisse per Vgonem in Alexandrum hæredem transmissam, *Rolan. cons. 78. num. 5. & 6. lib. 1. Cyriac. d. controuers. 148. num. 29. & controuers. 284. num. 71. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 10.*

Minus obstat, quod Vgo viuens nunquam

quam reclamaterit, neq; prohibitioni detractionis legitimæ factæ per patrem contradixerit, † & propterea censeatur illi
5 tacitè acquieuisse, ita & taliter, quod nec etiam Alexander eius filius, & hæres nunc possit contradicere, *Socc.sen.d.cons.116.nu.19. vers. vnde. stat. Anch. cons. 440.num.5. vers. non obstat. Rolan. d. cons.98. num. 29. vers. vlterius lib.2.* Quia pater responsio ex supradictis, nam cum onus iniunctum le-
6 gitimæ reijciatur ab ea ministerio legis, non erat opus, quod Vgo contradixisset, quia lex ipsa per eo prouiderat, *Suarez in d.l. quoniam in prioribus ampliat.10. num.p.4.& nu.8.vers.ex prædict.C.de inoff. test. Bursatt. cons. 245. num. 19. vers. respondetur lib. 3. Vasq.de success. creat. lib.1. §. 10. in repet. l. quoniam ampliat. 22. num.254. Gomes. var. resol.lib.1.cap.11.de success.cont.test.num.25. vers.item etiam extendo:*

Neque pariter obstat, quod Vgo vltra aditionem hæreditatis Hieronymi eius patris expresse acceptauerit illius testamentum, præcipuè in ea parte, in qua fuit prohibita legitima. Quod informantes pro Comite Ioanne deduci prætendebant ex quodam instrumento dato in eius summ.n.1. in quo ipse Vgo transigendo cum Cæsare eius fratre acceptauit renunciationem legitimæ ab eo factam ad sui fauorem in executionem paterni testamenti, ac cum explicita relatione ad illud in omnibus, & per omnia, per quam censetur ipsum testamentum expresse approbasse cum om-
7 nibus † qualitatibus, & oneribus, & consequenter cum illa prohibitione lagitimæ, *l.Titia.§.si.ff.de verb.oblig. Peregr. de fideic. art 36.num.89. Merlin.de legit. lib.3. tit.2.q.9.num.38.*

Fuit enim responsum, quod licèt Vgo acceptauerit dictam renunciationem legitimæ factam ad sui fauorem, non inde sequitur, quod propriæ legitimæ renuncia-
8 uerit, † cum renunciatio proprij iuris non præsumatur nisi ea de necessitate inferatur, *Anch.cons.106. Aym.cons.257.num.4. vers.8. si dicemus, Decian. cons.54. num.74. & 76. lib.1. Menoch.cons.319.n.12.*

9 Maximè, quia ad hoc, vt filius † sibi præiudicet in legitima, non sufficit acceptatio testamenti paterni prohibentis detractionem illius, sed requiritur explicita, & indiuidua ipsius legitimæ renunciatio, *l. si quando §.& generaliter vbi Ias. num.4. & 5. C.de inoff.test. Anch.cons.152.num.8. vers.legitimam vero debitam. Alex.cons.89 num.14. vol.5. Gabr.cons.237. num.45. vol.1. Peregr. de fideicom. art.36. num.87. vers. sed contra. Mant.de coniect.vl.vol.lib.10. tit.2. num.19. Rota d. decis. 206. num.6. decis.449. num.4. vers.maximè. decis.479.num.8.circa fin.vers. nec ex agnitione decis.653. num.1.par.1. recent.Greg.XV.d.decis.489.num.21. vbi Adde, num.27.& decis.539.num.11.& in Foralinien.fideicom.9.Maij 1612. coram Illustriss. D.Card.Pamphil.*

Denique non obstat, quod Vgo cum fuerit institutus in maiori parte, quam importat legitima, scilicet in primogenitura, & in tota hæreditate præsumatur satisfa-
10 ctus de fructibus, † quos ipse ex hæreditate, & primogenitura percepit, & sic Alexander agens ex persona Vgonis teneatur illos restituere, vel in legitimam computare iuxta doctr. *Cuman. in l. cohæredi. §. cum filio.ff.de vulg.& pupill. Peregr. cons.66. num.3.lib.4. Surd. decis.21.num.20. Bellon. iun.cons.65.num.40.& 41.et 50. vers. neque obstat.* Quia placuit DD. responsio data in decisione, nimirum prædictam conclusionem procedere, si testator grauando filium
11 in legitima hoc addidisset, † quod ipse recusans grauamen acceptare, censeatur in sola legitima institutus, iuxta cautel. tradit per *Socc.iun.cons.122.num.8.lib.1.* quem refert & sequitur *Peregr.de fideicom.art.36. num.62. cum alijs in dec.citat.*

Nec reuelat replicatio, quod Hieronymus mandauerit suam voluntatem inuiolabiliter obseruari sub pœna priuationis à tota hæreditate, quod quidem præceptum videtur æquipollere prædictæ cautelæ relatæ per Socc. & perinde operari, † ac si
12 per eum fuisset dispositum, vt filius in casu contrauentionis censeatur solum in legitima institutus, *Bellon.iun.d.cons.65.num.46. Mantic.de coniect.vlt.vol.lib.7.tit.8.nu.5. Menoch.de præsumpt.lib.4. præsump.196. nu.20.& seqq.* Maximè stante clausula (omni meliori modo) apposita in testamento, quæ includit omnem modum, quo actus melius sustineatur *Cuman. consil.52. num.3. vers.& hæc omnia, Curt.iun.cons.120.sub nu.16.vers. quod maximè Ceph. cons.153. n.92.*

Nam responderunt DD. prædictas dispositiones ob aliarum diuersitatem non posse vnam alteri æquipollere: Aliud si quidem est, quod filius in casu contradictionis remaneat solum institutus in legitima; Aliud verò, quod remaneat priuatus ab omni commodo hæreditatis, nam primo casu filius, ex quo consequitur legitimam, potest incurrere priuationem reliquatus supra legitimam, potest. In secundo

do verò casu, ex quo filius remanet priuatus legitima præceptum priuationis † à to-
14 ta hæreditate tanquam factum in fraudem legis in totum corruit ad tex. *in l. seius ff. ad l. Falcid.* & propterea præceptum priuationis à tota hæreditate non æquipollet alteri,
15 † per quod filius consequitur legitimam, prout expresse tenuerunt *Ciriac. d. controuers. 148. num. 10. vers. dico aliud esse, cum seq. Gucch. de legit. q. legit. nullum grauamen admittit, num. 29. vers. si vero sit relicta Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. q. 8. num. 9 & seq. Rot. d. decis. 206. num. 4. vers. non tamen auus. & dec. 653. num. 13. par. 1. recent. Adden. ad Greg. XV. d. decis. 489 num. 27. circa fin. vers. non tamen.*

Nec ad effectum prædictum quidquam operatur clausula (omni meliori modo) quia non fuit apposita dispositioni prohibitiuæ
16 legitimæ, sed in fine testamenti, † & sic nihil plus operatur, quàm sit dispositum in ipso testamento, *Rimin. sen. cons. 438. nu. 23. cum seq. lib. 3. Bero. cons. 118. num. 29. vers. sed in casu nostro lib. 2. Curt. iun. cons. 169. sub num. 7. vers. respondet lib. 1. Rota in Reatina hæredit. 3. Martij 1600. coram Iusto.*

Reliqua verò deducta per informantes pro Comite Ioanne circa consumptionem prædictæ legitimæ ob alienationem quorumdam censuum hæreditariorũ dixerunt DD. respicere particulare dubium liquidationis in alia decisione reseruatum.

Et ita vtraque &c.

☞* *Habes infra in Additione hanc decisionem.*

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Officij.

Die Veneris 1. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Creditor, per consensum præstitum venditioni rei sibi hypotecatæ, sibi præiudicat, ita vt hypotecam remittere censeatur, & quãdo hoc non procedat. Contrahens, quando non dicatur deceptus. Creditores anteriores sunt præferendi posterioribus.

SVMMARIVM.

1 *Hypotecam habens super aliqua re, si consentiat illius alienationi, d. hypotecam censetur remittere.*
2 *Vendens rem sub falsa assertione, quod sua est, tenetur ad restitutionem pretij.*
3 *Creditor consentiens alienationi rei sibi hypotecatæ, cum reseruatione iurium sibi competentium, ista reseruatione nedum excludit remissionem, sed etiam operatur priorum iurium, & obligationum repetitionum.*
4 *Contrahens non potest dici deceptus, si de tempore contractus non ignorauit statum rei.*
5 *Promittens de facto, & dato suo tantum, factum alterius excludere videtur.*
6 *Locupletari, quis non debet cum aliena iactura.*
7 *Iurium æquitas cessare debet, cessante causa.*
8 *Posterior creditor non præfertur anteriori, ne prior suo credito defraudetur.*
9 *Creditor posterior non potest auocare pecunias, quas prior creditor de consensu debitoris exegit.*

DECISIO CCCXLIII.

☞ PLacuit Dominis decisio huius causæ coram me die 22. Iunij præteriti emanata, * in qua dictum fuit sententiam Rotalem Butij absolutoriam esse confirmandam, quia constabat ipsum vti procuratorem irreuocabilem Erasti bona fide vendidisse Adamo sextam partem officij Notariatus Capitolini, & huiusmodi venditioni non aduersari enunciatiuam instrumenti quòd medietas dicti officij spectaret ad eũdem Butium, cum huiusmodi assertio verificetur non solum ratione dominij hypotecæ super eodem officio sibi expresse reseruatæ, sed etiam respectu mandati procuræ irreuocabilis Erasti, qui Butio dedit facultatem disponendi de officio pro rata sui crediti.

Neque visum fuit obstare quod per con-
1 sensum præstitum † venditioni dicti officij factæ per Catuccium ad fauorem Erasti, ipse Butius præiudicando sibi in dicta hypoteca, illam censeatur remisisse, *l. quidam ex parte. ff. de euict. l. fi. vbi Doct. C. de remiss. pig. Rota apud Greg. XV. san. me. dec. 227. n. 15. & dec. 265 num. 1.* ac proindè cessante veritate assertionis, quod medietas officij spectaret
2 ad Butium, quæ dedit † causam contractui videatur Adamo competere actionem aduersus eundem pro repetitione pretij, *Surd. dec. 253. num. 10.* fuit enim responsum, quod Butius huiusmodi consensum limitatè præstitit cum reseruatione iurium ipsi competentium ratione prioritatis, & potioritatis,
3 quæ † reseruatio non modo excludit remissionem, sed etiam quoad ipsum reseruantẽ

operatur priorum iurium, & obligationum repetitionem, *l. 3. & ibi Bart. & l. si prior in princ. ff. qui pot. pign. hab. Rip. in l. priuilegia sub num. 46. vers. nisi in obligatione. ff. de priuil. credit. Negusant. de pign. membr. 2. par. 5. num. 13. & membr. 3. par. 6. num. 7. Rota apud Pacific. de salu. interd. dec. 293. num. 7.*

Minus obstat quòd Butius, qui contrahendo cum dicto Adamo promisit de dato & facto suo teneatur ad pretij restitutionẽ ex eo quod dum erat Dominus medietatis officij consensit alienationi factæ per Catuccium, & deinde ad fauorem Erasti transtulit decretum reseruationis dominij, cuius decreti vigore idem Erastus demum vendidit integrum officium Ruspolæ, itaut videatur negari non posse, quin facto Butij contra suam promissionem hæc omnia contigerint. Quia effectus huius venditionis prouenit ex natura dominij, qui cum Adamus sciret esse penes Erastum, potuit quoque scire eidem Erasto fuisse traditam facultatem alienandi officium, vnde cum non
4 possit dici, quod † fuerit deceptus, quia statum, in quo erat officium de tempore huius contractus non ignorauit *l. 1. §. fi. l. quæritur. §. 1. ff. de edilit. edict. & fuit dictum in hac causa coram me die 22. Iun. præteriti* nullam potest habere actionem pro restitutione pretij aduersus Butium, qui dum
5 de facto, † & dato suo tantum promisit, dictam venditionem tanquam factum alterius à dicta promissione exclusit ad trad. per *Natt. cons. 181. num. 7. & seq.*

Denique non obstat quod ex venditione facta Ruspolæ pars officij, de qua agitur, perierit Adamo, cui propterea competit actio ad pretium rei peremptæ, quod exi-
6 stit, penes Butium, † ne locupletior fiat cum aliena iactura, *l. si eum seruum, vbi glos in verb. condicere prope fi. & Doct. ff. si cert. pet l. iure naturæ ff. de reg. iur.* tum quia hæc venditio fuit celebrata sine interuentu dicti Butij, tũ etiã quia ex reseruatione portionis mille scutorum facta ad fauorem Adami in instrumento Ruspolæ, quæ ideo integri pretij nunquam fecit depositum, iuncta etiam possessione, ac sextæ partis fructuum perceptione post huiusmodi venditionem per ipsum continuata, apparet hanc partem officij minimè perijsse, quo casu deficiente
7 † peremptione cessare dictorum iurium æquitate dixerunt, *Azo. in l. mater num. 2. Cin. num. 6. Bald. num. 12. Castr. num. 3. post med. vers. si autem, & num. 4. Angel. num. 6. vers. si verò C. de rei vendic. & in l. Iulianus vers. primus est, vbi idem Castr. in princ. ff. eod. tit. Dyn. ad reg. Ratum num. 8. de reg. iur. in 6.*

Quo verò ad existentiam pretij penes eumdem Butium, dictum fuit ipsi tanquam procuratori in rem suam, ac etiam vti creditori habenti anteriorem hypotecam super eadem re vendita licuisse sibi ipsi satisfacere tam attenta iuris communis disposi-
8 tione, iuxta quam † posterior non præfertur anteriori, ne prior suo credito defraudetur, quàm etiam attenta æquitate, cui repugnat quòd per posteriorem credito-
9 rem auocentur pecuniæ quas † prior creditor de consensu debitoris exegit, *Rota in Romana pecuniaria 13. Nouemb. 1573. coram fel. rec. Clemente VIII. & in recent. dec. 458. num. 1. vers. vtique par. 1.*

Et ita decisum vtraque.

**Est decisio 307. supra in hac parte.*

R. P. D. VEROSPIO.

Niciẽ Parochialis.

Die Veneris 1. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficium impetrans sub eadem data obitus illius, qui d. beneficium possidebat, an valeat talis impetratio. Deuolutio beneficij Parochialis, quando fit ad Papam:

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ Rotales faciunt ius inter partes.*
2 *Regul. Cancell. de 20. non solum annullat prouisionem beneficij, sed etiam facit, vt sic impetrans efficiatur inhabilis ad illud beneficium, & pariter ad alia.*
3 *Mors alicuius, qualiter plenissimè probetur.*
4 *Mors, & collatio beneficij si eadem die interuenerit, præsumitur quod mors præcesserit collationem.*
5 *Sarn. in regul. de impetr. benef. viuen. q. 7. in fin. declaratur.*
6 *Impetrationes beneficiorum sub eadem data obitus sunt nullæ, iuxta constitutionem Bonifacij.*
7 *Impetrationes beneficiorum sub eadem data obitus, non tenent, propter regul. Cancell. inuerisimil. notitiæ.*
8 *Regul. Cancell. de Verisimili an comprehendat Legatos, cum verba d. regul. soli Papæ conueniant.*
9 *Beneficium remanet affectum ex appositione ma-*

manus Papæ, & inferior non potest amplius illud conferre.

10 *Beneficij Parochialis deuolutio fit ad Papam, si in eius collatione non fuerit seruatus concursus, & Constitut. Pij. V.*

11 *Papæ affectio in beneficijs nunquam inducta censetur ex defectu voluntatis.*

12 *Constit. Pij V. circa collationem beneficiorum Parochialium declaratur.*

13 *Executor litterarum Apostolicarum non potest finem illarum excedere.*

14 *De concursus validitate ad beneficium Parochiale dubitandum non est post factam declarationem validitatis à Sac. Congregat. Concil. Trident.*

15 *Possessio, quæ non sufficiat ad effectum inducendi intrusionem.*

16 *Intrusionis vitium, vt excludatur, sufficit aliquis titulus, licet sit nullus, & quod nullus fructus ex ea possessione perceperit, num. 17.*

DECISIO CCCXLIV.

GRatiam, si neutri, ad fauorem Martini dixerunt hodie Domini non esse iustificatam. Omissis enim alijs, tota difficultas restringebatur in iustificando non iure Horatij collitigantis, qui declaratus per Concursum habilis ad Parochialem, de qua agitur, ex fide Vicarij Capitularis obtinuerat beneficium à Vicelegato Auenionensi. Atque ita cum de vacatione inter partes non dubitaretur, validitatem concursus approbauerit Sac. Congregatio Cōcilij, & prouisio Vicelegati, ex pluribus sententijs Rotalibus * fuerit confirmata: non poterat dici constare de non iure Horatij: quinimò ex resolutionibus, & sen-
1 tentijs † Rotalibus, quæ faciunt ius inter partes, de eiusdem iure potiùs dubitari non poterat.

Nec contrarium videbatur concludi ex impetratione primò facta ab eodem Vicelegato de hoc beneficio sub die 7. Aprilis, qua die circa primum horam noctis dicebatur obijsse Nicolaus, ex cuius obitu beneficium vacabat, quasi sub data eiusdem diei impetrauerit Horatius beneficium viuentis, & iuxta *regulam* 20. *Cancellariæ, de non impetran. benef. per obit. viuent.* Non
2 solum † fuerit nulla prouisio, sed impetrans fuerit effectus inhabilis ad hoc, & alia beneficia. Quia assumptum, quod Horatius impetrauerit beneficium adhuc viuentis non visum fuit Dominis probatum ex data eiusdem diei, quo Nicolaus est mortuus, etiam quod testes, qui ad id fuerunt examinati ad perpetuam rei memoriam, & pro coadiuuanda fide Parochi, quibus tamen
3 plura opponebantur, † plenissimam fidem facerent, cum potiùs ad validitatem actus, & ad euitandum delictum præsumatur post
4 mortem, † secutam fuisse collationem, *Fel. in c. pastoralis. nu5. vers. ad identitatem de rescript. Ias. in l. 4. §. condemnatum. num. 8. ff. de rei iudic. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præs. 34. Molin. de primog. l. 2. cap. 7. num. 51. Cotta in memor. in verb. actus*, & his terminis *Paris. de resign. benef. 4. q. 2. num. 36. & seq. Cassad. dec. 21. de præb. Cresc. dec. 13. aliàs 116. de rescript. Chrissanen. decis. 163. Put. decis. 427. lib. 3.* & latè multis comprobat *Mandos. in reg de verisim. not. obit. q. 6. nu. 8. et 9.* vbi casum ad partes disputat. Neque
5 contrarium dicit Sarnen. † in explicatione eiusdem *reg. de impetrantibus benef. viuent. q. 7. in fin.* Cum imò hoc idem velit, vt præsumatur obitum præcessisse ad validitatem actus, quod etiam repetit in *q. 6. sup. reg. de verisim.* ad quam se refert. Et licet in d. *q. 7.* subiungat, & attestetur se vidisse Constitutionem Bonifacij in quo-
6 dam libro Bullarum Rotæ, qua † omnes impetrationes huiusmodi sub eadem data obitus annullabantur. Non ideò aduersatur expositioni, & interpretationi quam dedit regulæ, cum data Constitutione Bonifacij, vt refertur à Sarnen. possit quidem firmari nullitas prouisionis, non autem inhabilitas impetrantis iuxta dispositionē eiusdem regulæ. Eadem verò nullitas siue ex hac Constitutione Bonifacij proueniat,
7 siue ex alia regula inuerisimilis notitiæ, non potest tollere ius Horatij, qui cum non amplius ex illa prouisione, sed ex noua vigore approbationis in concursu suam gratiam, & ius deducat, non fuit illius redditus incapax, & inhabilis sicut disponitur in *reg. 20. de non impetran. benef. per obit. viuent.* Præterquam meritò etiam dubitari
8 potest, an reg. de † verisimili comprehendat Legatos, cum verba regulæ *soli Papæ conueniant*, quam opinionem secutus fuit *Mandos. quæst. 1.* quem refert *Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 47. Put. decis. 238. l. 1. & dec. 3. super reg. de verisim. Mohed. de præb. decis. 30.* licet contrariū tenuerint Sarnen. super eadem regula *q. 1.* alijque quos refert *Cochier. in explicatione eiusdem reg. nu. 19. Alphons. Soto num. 3.*

Non etiam visum fuit obstare quod inter primam gratiam Horatij, & hanc secundam, ex qua agit, impetrauerit Marti-

nus hanc Parochialem à Papa, ob non seruatum concursum, & propter in obseruantiam Constitutionis Pij Quinti. Atque ita
9 ex † appositione manus Papæ, siue postea gratia euanuerit, siue fuerit effectum sortita, beneficium remanserit affectum, & inferior illud amplius conferre non potuerit, vt in *extrauag. ad Romani §. Romani quoque de præben.* inter communes *Card. Seraph. decis. 305. num. 1. Rota in recent. decis. 187. par. 2.* Quia cum Papa manus apposuerit, & Parochialem contulerit Mar-
10 tino, cum eo præsupposito, vt ob † non seruatam formam concursus, & Constitutionis collatio deuoluta fuerit: quod in facto nedum fuit comprobatum, vt imò de tempore, quo gratiam Martinus obtinuit, & fuisse iam inductus concursus, concurrentes comparuissent inter, quos fuit Horatius, qui vti magis idoneus ab examinatoribus postea fuit approbatus; cessante
11 causa, ex qua † Papa motus fuit, nunqum inducta fuit affectio ex defectu voluntatis, *Prob. ad Monoch. in cap. tibi qui num. 12. de rescript. Rom. cons. 335. nu. 11. Rot. decis. 12. de concess. præb. in antiq. decis. 14. num. 2. vt lit. penden. in nouis. in recent. decis. 187. num. 5. par. 2. & in Oxonen. Archidiaconatus 19. Decemb. 1614. coram bo. mem. Baratto.* Sicut neque deuolutio considerari potest ex eo, quod cum Vicarius Nicien. ex prima Vicelegati prouisione immiserit Horatium in possessionem sine concursu, intraret deuolutio ex eadem
12 Constitutione Pij V. Quia † constitutio tantum deuoluit ad Papam collationem, quo casu ordinarius collator siue Legatus contra illius formam procedat. Vnde cum Vicelegatus in prima prouisione Horatij ordinauerit concursum, idemque Parrochialem contulerit sub ea conditione, si ab examinatoribus, & in concursu approba-
13 retur, non potuit Vicarius Nicien. † executor litterarum Vicelegati excedendo fines earundem litterarum, earumq. forma non seruata præiudicare Ordinario collatori, præsertim cum, vt dicebam, esset indictus concursus, plures in termino comparuerint, idemque Horatius postea fuerit ab examinatoribus idoneus renunciatus, &
14 de † eiusdem concursus validitate post declarationem Sacra Congregat. dubitan. non sit.

Demum hæc possessio Horatij, non est
15 non est considerabilis † ad effectum inducendi intrusionem, iuxta dispositionem *c. auaritia de elect. lib. 6.* sufficit enim ad ex-
16 cludentum † vitium intrusionis titulus, quem habet ex prouisione Vicelegati, licet nullus *Glos. in cap. fin. in verb. inanes de elect. l. 6. Card. Seraph. dec. 1238. num. 10.* &
17 quod † nullos fructus ex ea possessione perceperit, *Put. dec. 45. lib. 3.* & firmatum fuit in hac causa 13. *Martij 1628. coram D. meo Durano.*

Et ita, &c.

☞ * *Decisiones duæ in hac causa prima coram Reuerendiss. Vrgellen. sub die 13. Martij 1628. & altera coram R.P.D. Dunozetto 23. Mart. 1629. sunt supra in ordine decis. 154. & 260.*

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Litterarum cambij.

Die Veneris 1. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Mercator post acceptationem litterarum cambij est obligatus ei in cuius fauorem litteræ sunt scriptæ quod ampliatur. Hoc tamen intellige rebus sic in eodem statu manentibus, idest per mortem, aut deteriorationem scribentis non mutatis.

SVMMARIVM.

1 *Mercator postquam litteras cambij acceptauit ei est obligatus, ad cuius fauorem litteræ fuerunt scriptæ.*
2 *Quod procedit etiam si is qui scripsit litteras postquam litteræ fuerunt à Campsore acceptatæ suam conditionem mutauerit ex decoctione, pendente adhuc termino solutionis.*
3 *Et hoc amplia etiam eo casu, quo acceptans sciebat decoctionem, quæ medio tempore inter litterarum scriptionem, & earum acceptationem superuenit.*
4 *Obligatio, vt inducatur, requiritur consensus vtriusque partis.*
5 *Mandatũ, quod in litteris cambij continetur, per qamcumque superuenientiam mutationis status reuocatur.*
6 *Quod procedit data mutatione status non solum mandatarij, & sed etiam mandantis.*
7 *Ducoctus æquiparatur mortuo.*
8 *Litteras acceptans censetur omnia in eis contenta approbbare, si non contradicat.*
9 *Quod intellige rebus sic stantibus in eodem statu manentibus; atque ita per mortem aut*

aut conditionis deteriorationem non mutatis.
10 *Promissio omnis intelligitur rebus stantibus in eodem statu.*
11 *Mercatorum fraudibus est obuiandum.*
12 *Gesta ab eo, qui est decoctioni proximus solent esse plena fraudibus; & simulata.*
13 *Scacc. de commer. & camb. §. 2. glos. 5. & alij declarantur.*
14 *Scire, et scire debere paria sunt, limita n. 15.*
16 *Conditionis deterioratio non est præsumendam in mercatore idoneo.*
17 *Opinio in his obligationibus, quæ dependent ab animo, est potissimum attendenda.*
18 *Mandatum in litteris cambij contentum, est irreuocabile, tanquàm necessarium.*
19 *Mandatum re integra potest reuocari.*
20 *Litteras acceptas videtur fideiussor scribentis.*
20 *Obligatio cum fideiussione trahi non potest ad causam, in quam fideiussor non se obligasset.*

DECISIO CCCXLV.

IOANNES Baptista Moronus Mercator pro scut. 757. sibi ab Aniello numeratis dedit Neapoli 2. Iunij præteriti litteras cābij Baccellis in Vrbe Campsoribus directas, cum maudato de soluendo totidem scuta Carolo, & Tirabosco eiusdem Anielli corresponsalibus, qui Campsores ignari decoctionis Moroni septima eiusdem mensis subsequutæ litteras quidem præfatas die non acceptarunt, sed habita illius dacoctionis notitia antequam promissæ solutionis dies aduenisset, huiusmodi litteris licet acceptatis satisfacere recusarunt; ideo præmissis per Carolum, & Tiraboscum, protestationibus omnibusq; iuribus dicto Aniello retrocessis Auditor Cameræ ad ipsius cessionarij instantiam contra dd. Campsores mandatum executiuum decreuit, & relaxauit, sed causa in gradu appellationis mihi commissa Domini censuerunt illud non esse exequendum.

Huius autem resolutionis difficultas pendebat ab intellectu conclusionis com-
1 muniter receptæ, quod † mercator postquam litteras cambij acceptauit, ei sit obligatus ad cuius fauorem litteræ fuerunt scriptæ, *l. quo enim §. primo, et ibi glos. et Bart ff. rem rat. hab. idem Bart. Angel. & Salicet. in l. si filius familias la 2. ff. ad Senat. Consult. Maced. Rip. in l. admonendi num.* 138. vbi dicit esse communem, *ff. de iur. iur. Bald. cons.* 190. *in princ. lib.* 2. *Gozad. consl* 23. *num.* 6. *cum alijs per Paris. cumulatis cons.* 47. *num.* 15. *lib.* 1. *Rota decis.* 811. *num.* 9. 12. 34. *& seq. par.* 1. *diuers. ac fuit dictum in Romana litterarum cambij* 11. *Februarij* 1592. *coram bo. me. Card. Arigonio*, & in alia similiter *Romana litterarum cambij* 29. *Aprilis*, *&* 20. *Iunij* 1611. *coram bo. me. Card. Lancellotto iuniore.*

Quam conclusionem Doctores ampliāt,
2 vt procedat, † etiamsi is qui scripsit litteras postquam litteræ fuerunt à Campsore acceptatæ suam ex decoctione in deterius mutauerit conditiodem pendente adhuc termino solutionis, qui est casus decisionis, *Vincent. de Franc.* 303. *& decis. Rota in Romana litterarum cambij* 11. *Februarij* 1592. *coram bo. mem. Card. Arigonio*, ac *Surd. in cons.* 145. *lib.* 1. idemq; procedere in eo ca-
3 su, † quo acceptans sciebat decoctionem, quo medio tempore inter litterarum scriptionem, & earum acceptationem superuenit notat *Gait. in tract. de credit. cap.* 2. *tit.* 7. *num.* 2401.

Verum, quia in præsenti themate decoctio Moroni scribentis litteras præcessit acceptationem eo tempore factas per Campsores, quo ignorabant, nec verisimiliter decoctionem scire poterant Domini censuerunt dictos Becellos Campsores per huiusmodi acceptationem non esse obligatos idq; propter defectum consensus, †
4 qui tàm ex parte scribentis, quam etiam ex parte acceptantis ad obligationem inter eosdem constituendam est requisitus, *Rota Ianuen. decis.* 52. *num.* 2. & in similibus terminis limitando supradictam conclusionem loquuntur *Fab. de Anna. cons.* 82. *à nu.* 11. *vsque ad* 24. *Pascal. de part. potest. par.* 1. *tit.* 8. *num.* 70. *vers. sed hoc intelligo*, *Gait. de cred. cap.* 2. *tit.* 7. *num.* 2397. *& seq. Castil. de controuer. iur. lib.* 4. *par.* 1. *de coniect. vlt. volunt. cap.* 59. *num.* 29. *vers. tam hoc ipsum est*, *& vers. cum ex qua Mastrill. decis.* 221. *nu.* 2. *par.* 3. *Amend. ad dictam decis. Franc.* 303. *&* 498. *&* 502. *num.* 3.

5 Mandatum enim † quod in litteris cambij continetur iuxta dictam decisionem *Rotæ* 811. *num.* 5. 8. *&* 18. *par.* 1. *diuers. & in d. Romana litterarum cambij* 29. *Aprilis*, *&* 20. *Iunij* 1611. *coram bo. mem. Card. Lancellotto iuniore. Bero. cons.* 198. *num.* 8. *& seq. lib.* 1. per quamcumque superuenientem status scribentis mutationem reuocantur, *l. si quis alicui ff. de acquir. hæred. l. cum quis, et l. si cum Cornelius ff. de solut. Bald. in l. mandatum num.* 16. *C. mandat. Alex. in l. eius qui num.* 3. *in fine, ff. si cert. pet. Ias. in l. rogasti §. si fugitiuus. num.* 3. *ff. eod. Alciat. de præs. reg.* 2. *præsumpt.*

16. *nu.*

16.nu.3.Mantich.de tacit. et ambig. lib.7.tit. 22.num.46. Bertazol.cons. criminal.493.nu. 3.lib.2.

6 Idq; procedit † data mutatione status non solùm mandatarij, sed etiam ipsius mandantis, l. Mutius.§. final.et l.Titius, vbi glos.ff.de procurat. Dec.in d. l. rogasti §.si fugitius num.5.ff.si cert.pet.Soccin.cons.112.nu. 12.et 15.lib.2.Bursat.cons.412. num.26.vol. 4.Mozz.de contract.tit.de mandat. sect.vlt.n. 8.& signanter ob mutationē status ex causa decoctionis, Strac. decoct. par.3. num. 50. Vant.de nullit.ex defect.mand. num.175.Paris.cons.96.num.24.lib.2.Alciat.cons.34.n.1. et seq. vol.3. Rota Ianuen. decis. 2. num. 31. Scacc.de commerc.et camb.§.2.glos.5. nu.402. cum seq. Rota in Romana censuum 21. Aprilis 1600. coram Iusto relata per Modern. se cens. decis.168. num.8. et seq. sicuti etiam
7 censetur reuocatum in casu mortis † mandantis cui decoctionem æquiparari dixerunt prædicti Doctores, & censuit Rota coram Seraph.decis.794.num.17.et in Romana census, seu hæreditatis vlt. Ianuarij 1597. coram bo.mem.Litta, et decis.492. in fin.par.2. in recentiorib.

8 Ex parte verò acceptantis † defectus consensus, & consequenter exclusio obligationis deducebatur ex eo, quod licet recipiens litteras censeatur omnia in eis contenta approbare si non contradicit l. si filius ff. ad sen. consult. Maced. vbi Bart. in princ.et in l.quo enim.§.1.ff.rem rat.hab. Gozad.cons.23.num.6. Dec. cons.430. num.9.in fin.vers.1. enim recipiendo cum alijs relatis per Gabr.commun.opin.lib.1.de præsumpt. conclus.2. tamen illud intelligendum esse
9 rebus † in eodem statu permanentibus atque ita per mortem aut conditionis deteriorationem non mutatis tradit Rom.in l. nuda ratio num.12. ff.de donat. Ias.in d.l. admonendi num. 142. vers.2. limita. ff. de iur. iur Soccin. cons.167. num.4. lib.2. Dec. cons. 313.nu.3.Bero cons.198.nu. 8.lib.1. Decian. cons.109.num.77.vol.2.Menoch.de præsumpt. lib.3. præsumpt.64. num.17. & in terminis litterarum cambij Nicol. Gen.de rescrip.priuat.l.3.tit.de litter.camb.num.78.Gait.de credit.cap.2.tit.7.num.2395. Put. decis.123.nu. 2.lib.3.in nouis.

Vnde cum scribens litteras ad Campsorem qui sibi, non est obligatus eidem solutionem cambij demandet ea subintellecta conditione, vt deinde ab ipso scribente releuetur indemnis, Campsor verò sub eodemmet pacto tanquam conditione siue qua non alienam in se suscipiat obligationem, sequitur quod deficiente ex parte scribentis dicta conditione propter decoctionem, seu status mutationem resoluatur pariter consensus ex parte ipsius acceptantis, qui considerauit personam scribentis de tempore acceptationi esse integram, quo casu idem acceptans non censetur ap-
10 probasse † in litteris acceptatis contenta, & consequenter non tenetur satisfacere promissioni, nisi rebus in eodem statu in quo erant de tempore dati mandati permanentibus iuxta text.in dicta l.cum quis ibi in eodem statu permaneant, & dicta l. si quis alicui ff.de acquir.hæred.Bart. in l. quod seruius.ff.de condic.ob caus.Anchar. cons.84.n.3. Dec. cons.335. num.3. & cons.475. num.23. qui plures ibid. comulat Paschal. de patr. potestat.par.1.d.c.8.num.7. Gait. detract. de credit.num.2397.Osasc.decis.91. num.14. Surd. decis.177.num.10.Rot.decis.664. num.9.par. 1.in recentior.

11 Huic autem doctrinæ suffragatur ratio † obuiandi fraudibus mercatorum l. lex. in princ.ibi vt fraudi locus non sit C.de administrat.tut. ne alias Campsores ad quos diriguntur litteræ, dum in longinquis partibus degunt, imminentis decoctionis ignari sine consensu obligentur contra iuris dispositionem de qua in instit.tit. de oblig. ex consens.& in l. consensu. ff. de oblig. & in l.1. in princ.ff. mandat. quoniam gesta † ab eo,
12 qui est decoctioni proximus solent esse plena fraudibus, & simulata Bart. in l.post contractum sub num.2.ff.de donat. Bald.cons. 382.num.18.vol.2.Rota Ianuen. decis.17.nu. 14.& decis.184.num.10.Rota in Bononien.pecuniaria de Vitalibus 5. Decembris 1603. coram bo.me.Card. Pamphilio.

13 Quibus non obstat † adducta per Scacc. de commerc.& camb. §.2. glos.5. num.329. & Anton.de Amat.var. resolut.lib.1. resol.47.n. 2.vers. & tamen ex regul. text. in l. qui cum alio.ff.de reg.iur. Vnde infertur, quod si Baccelli Campsores debuerant non esse ignari conditionis Moroni correspondentis, reputandi sunt perinde ac si sciuissent
14 illius status mutationem, cum paria † sint scire, vel scire debere, l.quod te. ff. si cert. pet.Crescent.decis.9.num.11.de dol.& contum. Caputaq.decis.107.num.4.par.3. fuit enim responsum, quod cum prædicta regula plures patiatur fallentias in præsenti etiam casu distantia loci & subita mutatio status Moroni sufficiunt ad excludendam præsumptionem scientiæ in Campsoribus in Vrbe commorantibus qui de re † Neapo-
15 li gesta intra biduum verisimiliter certiorari

rari non potuerunt iuxta *limitat. Dec. ad d. l. qui cum alio num. 3. vers. & ista reg. procedit. ff. de reg. iur. per text. in l. si quis patrem familias. ff. ad Senat. Consult. Maced. & dixit Rota decis. 281. num. 25. par. 2. diuers.*

Et prædicta tanto magis corroborantur ex diuturna notitia, quam Campsores habuerunt de persona Moroni vti mercatoris
16 idonei, † in quo propterea non fuit præsumenda deterioratio conditionis, *Menoch. de præsumpt. quæst. 24. lib. 1. num. 13. & præsumpt. 26. lib. 6. num. 3.* & sic in puncto respondit *Gait. de credit. d. cap. 2. §. 7. nu 2404.*

Ex quibus resultat dictorum Campsorũ bona † fide acceptantium, opinio quod Moronus, vt antea fecerat, esset ipsis satisfa-
17 cturus, † opinio enim in his obligationibus, quæ pendent ab animo, vt est acceptatio litterarum, maximè venit attendenda iuxta *l. is qui putat vbi Ias. num. 2. & l. hæres instit. ff. de acquirend. hæred. Bart. in l. 2 §. si sub conditione. ff. de emp. & tradit Stracc. d. tract. de decoct. q. par. 3. num. 50. & seqq.*

18 Neque etiam obstat, † quod mandatum in litteris camij contentum tanquam necessarium sit irreuocabile, *l. fundi venditor. §. item si amicus. ff. de acquir. poss. cap. si super gratia de offic. deleg in 6. d l. eius qui. §. nam, & ibi glos. ff. si cert. pet. cum alijs copiosè cumulatis per Pet. Stellam in repet. l. Papinianus nu. 3. ff. de public. in rem. act. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 7. tit. 23. num. 2.* & in terminis acceptationis litterarum missiuarum, *Soccin. cons. 68. in princ. lib. 3. Put. decis. 126. n. 3. lib. 3. in nou. Rota decis. 679. num. 4. par. 1. recent.* quia dum Campsores non fecerunt solutionem, neque posuerunt ad eorum rationem summam in litteris descriptam, vtique non adimpleuerunt fines mandati,
19 † quod re adhuc integra potuit reuocari ex ijs quæ latè tradit *Soccin. cons. 267. lib. 2. Gratian. discept. forens. cap. 64. num. 6. Rota in Bononien. pecuniaria 13. Ianuarii 1581. coram bo. me. Card. Lancellotto seniore.*

Demum non obstat, quod prædicti Campsores, cum non essent debitores Moroni
20 scribentis, per acceptationem † dicantur effecti illius fideiussores iuxta *d. decis. Frach. 303. num. 3. auth. præsente C. de fideiuss. Salicet. in d. l. si filius. la seconda. ff. ad Senat. Consult. Maced. Iason. in l. singularia num. 39. & Soccin. num. 16. ff. si cert. pet.* quia acceptatio emanauit cum præsupposito pristinæ conditionis Moroni mittentis litteras, & †
21 obligatio cum fideiussione trahi non potest ad casum, in quem fideiussor se non obligasset, *Alex. cons. 34. sub. num. 18. lib. 2. Gabr. cons. 173. num. 15. & 17. lib. 2. Mantic. de tacit. lib. 16. tit. 14. num. 30. & seq. Greg. XV. san. mem. decis. 554. n. 7.*

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Lucana Successionis.

Die Veneris 1. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Filij nati, & concepti post capitalem patris condemnationem, an faciant deficere conditionem, si sine filijs. Filius conceptus, necnon natus post purificatum fideicommissum, quando admittatur in præiudicium substituti.

SVMMARIVM.

1 *Filius natus, & conceptus post capitalem patris condemnationem, est incapax eius successionis.*

2 *Filij nati post patris deportationem non faciunt deficere conditionem sine filijs.*

3 *Filius, si non sit in rerum natura tempore purificati fideicommissi, & sui statutus adsit, an per eius conceptionem, & natiuitatem possit auocari ius quæsitum substituto.*

4 *Text. in l. ex facto §. ex facto. ff. ad Trebell. declaratur. Banniti nostri temporis non æquiparantur deportatis. num. 4.*

5 *Natus nemo ingenuè hodie efficitur seruus pœna.*

6 *Filij banniti nostri temporis nati post bannum faciunt deficere conditionem si sine filijs.*
Quod procedit etiam si pater sit declaratus hostis patriæ, & possit impunè offendi. n. 6.

7 *Bannitorum filij sine dubio sunt capaces fideicommissi, quando sunt vocati dispositiuè.*

8 *Filij postea nati an admittantur in præiudicium substituti, cui iam fuit ius acquisitum.*

9 *Filius conceptus, & natus post purificatum fideicommissum, admittitur in præiudicium substitutis, sic suadentibus coniecturis.*

10 *In fideicommissis vocatio nasciturorum tanquam indefinita omnia tempora respicit, & num. 11.*

12 *Filiorum vocatio in testamento facta, quando non possit verificari aliter, quam in filijs postea nascituris.*

13 Per-

13 *Perpetuitas conseruandi bona in familia, & agnatione implicat vocationem filiorum, quandocumque imposterum nasciturorum.*

14 *Fideicommissum purificatum per alienationem sequutam ex delicto, an faciat incurrere caducitatem.*

15 *Pater non potest priuare commoda successionis filios in fideicommisso vocatos, absque aliqua eorum culpa.*

16 *Dictio, semper, est vniuersalis, & includit omne tempus.*

17 *Affectio æqualis in testatore sufficit ad præsumendum, quod etiam postea nascituri admitterentur ad fideicommissum.*

18 *Affectio maior præsumitur erga illum, qui primo loco vocatus est, quam in eo, qui secundo loco.*

19 *Testatoris voluntas est pro lege seruanda, & num. 20.*

21 *Testator permittere potest, quod eius bona fideicommisso subiecta per aliquod tempus maneant in suspenso.*

22 *Et hoc maximè, quando probabiliter sperari potest, quod suspensio hæc sit cessatura per natiuitatem filiorum.*

23 *Substitutus dicitur acquirere ius reuocabile in bonis fideicommisso subiectis per conditionem subsecutam purificatam, & num. 24.*

25 *Dictio, liberè, in fideicommisso apposita, commodè refertur ad facultatem capiendi possessionem bonorum propria auctoritate.*

26 *Dictiones, tunc, & eo casu, in fideicommisso appositæ, stant inclusiuè ad substitutos, qui tunc temporis extabant.*

27 *Dictiones, tunc, & eo casu, aliquando stant taxatiuè, & limitatiuè, aliquando verò declaratiuè.*

DECISIO CCCXLVI.

THomas de Albianis in casu, quo ipse decederet sine filijs legitimis, & naturalibus scripsit hæredes vniuersales ordine primogenituræ Nicolaum, Ludouicum, & Petrum fratres de Thomeis de Petra Sancta cum onere assumendi cognomen, & insigna familiæ de Albianis, & arctissima prohibitione cuiuscumque alienationis, siue voluntariæ, siue necessariæ ex contractu, vel delicto, in quo casu, & casibus substituit alium primogenitum non contrafacientem, vt latius in testamento in actis producto.

Quibus semper saluis, & perpetuo atque irreuocabiliter obseruandis omnia, & singula eius bona peruenire voluit iure institutionis ad dictum Nicolaum eius vita naturali durante, & post eius mortem ad primogenitum dicti Nicolai, si filios masculos vnum, siuè plures legitimos, & naturales habuerit ipse Nicolaus, & eo non extante tempore mortis dicti Nicolai, vt postea decedente quandocumque voluit esse dicta bona primogeniti dicti Nicolai legitimè, & naturaliter nati, & transire de primogenito in primogenitum ex ipso primogenito dicti Nicolai, & posteà successiuè in alios proximiores in infinitum quousque de linea, & descendentibus masculis dicti Nicolai erunt, & sic durante linea dicti Nicolai semper sint dicta bona, & esse voluit primogeniti masculi legitimi, & naturalis dicti Nicolai, & postea primogeniti ex præcedenti primogenito, & sic in infinitum ordine successiuo, & posteà successiuè aliorum proximiorum.

Subdens idem testator, quod in interpretatione præmissorum omnia intelligantur recto sensu absque alia extranea interpretatione, etsi oriretur aliquod dubium omnia primò interpretentur in fauorem lineæ dicti Nicolai, deinde dicti Ludouici, & tertiò Petri, semperque præferatur primogenitus ex primogenitu ordine successiuo in qualibet istarum linearum vna post aliam.

Hæc primogenitura per mortem testatoris sine filijs ingressa est lineam Nicolai primo loco vocati, quæ adhuc durat defuncto enim Nicolao superstitibus Vincentio, Thoma, & Theramo eius filijs, Vincentius vti primogenitus Nicolai adeptus est liberam possessionem omnium bonorũ suppositorum huic fideicommisso; cumque is fuerit capitaliter bannitus adiecta pœna publicationis omnium bonorum, & fiscus Florentin. exhibito testamento omnia restituerit Thomæ fratri germani Vincentij.

Interim durante banno Vincentius prædictus ex eius legitima vxore suscepit filiũ masculum Ioannem Franciscum, qui cum vti primogenitus ex primogenito Nicolai prætenderet vendicare bona fideicommissaria de manibus Thomæ patrui, & respectiuè secundogeniti, fuit coram me dubitatum an fideicommissum fuerit purificatum ad fauorem filij primogeniti nati, & concepti post bannum Vincentij patris, & Domini affirmatiuè resoluerunt.

Non enim controuerti poterat filiatio Io. Francisci ex Vincentio primogenito Nicolai, quàm optimè probant testes pro eius parte formiter examinati, neque caducitas incursa per Vincentium ex delicto & ban-

& banno subsecuto cum huius occasione Thomas occupauerit omnia bona huic primogenituræ subiecta minusq; reuocatur in dubium, quin Ioannes Franciscus vti primogenitus ex Vincentio primogenito Nicolai sit aliàs, vt primogenitus primogeniti præferendus, cum hoc expresè in testamento legatur dispositum.

Sed duo tantum dicto Io. Francisco obijciebantur, primo videlicet incapacitas
1 successionis, ex quo natus † est, & conceptus post capitalem patris condemnationem, *arg. text. & ibi not. per Scriben. in l. ex facto §. ex facto tit. ad Sen. Cons. Trebell.* vbi
2 quod filij nati † post patris deportationem non faciunt deficere conditionem si sine filijs.

Secundò quod cum Ioannes Franciscus tempore delicti, & sic cedentis fideicommissi nondum esset natus, neque conceptus per subsecutam eius conceptionem, et natiuitatem non potuit auocari ius quęsitum Thomæ patruo, qui erat in rerum natura tempore purificati fideicommissi, † & re-
3 periebatur substitutus Vincentio fratri, quatenus is filios non haberet, quæ fuit originalis opinio, *Lambert. de Rampon.* quē refert, & sequitur *Io. Andr. in rubr. de test. addit. 1. vers. item Lambertinus cum alijs relatis per Peregr. de fideic. art. 22. num. 7.* quorum neutrum Domini obstare dixerunt Ioanni Francisco, quominus fideicommissum in cuius fauorem sit purificatum.

4 Nam *ad text. in allegata l. ex facto §. ex facto ff. ad Sen. Cons. Trebell.* fuit responsum bannitos nostri temporis non æquiparari deportatis, quia hodie nemo ingenuè †
5 natus efficitur seruus pœnæ, *auth. sed hodie. C. de donat. inter vir. & vxor. Rip. in d. l. ex facto §. ex facto num. 17. Bald. in l. 1. in fin. C. de hæred. instit.* Natt. *cons. 472. num. 19. Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 6. num. 47.* & ideo fi-
6 lij banniti nostri † temporis nati post bannum faciunt deficere conditionem si sine filijs, etiam si pater sit declaratus hostis patriæ, possitq; impunè offendi, *Rip. in d. l. ex facto num. 13. & 17. Soccin. in l. cum auus nu. 107. ff. de condit. & demonstr. Petr. de fideic. q. 3. num. 19. & seq. et q. 11. num. 611. Fusar. qui testatur se pro hac parte consuluisse, quæst. 424. num. 1. de fideicom.*

Fuit etiam secundò responsum dispositionem *text. in l. ex facto* loqui solum in filijs positis in conditione *Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 6. num. 7. & 8.* indeq; non applicari casui nostro, vbi primogenitus Vincentii (qualis est Ioannes Franciscus) non fuit
7 simpliciter in conditione positus, † sed dispositiuè vocatus, quo casu indubitati iuris est esse capacem successionis, siue natus, & conceptus sit ante, siue post patris condemnationem, *Soccin. iun. cons. 174. nu. 19. lib. 4. Gabr. cons. 123. num. 36. lib. 1. Peregr. d. lib. 3. tit. 7. num. 22. & 47. Petr. d. q. 11. n. 612. & seqq. Rimin. iun. cons. 564. num. 56. Fusar. d. quæst. 424. num. 5.*

Quo verò ad secundum licèt ardua, & anceps sit quæstio, an filij postea nati ad-
8 mittātur in præiudicium substituti, † cui iam fuit ius acquisitum tanquam prænati tempore purificatæ conditionis, etenim affirmatiuam per *text. et iura concordantia in l. peto. §. fratre ff. de leg. 2.* substinent plures relati per *Peregr. de fideic. art. 22. num. 73. et 74. et per Fusar. q. 318. num. 12.*

Negatiuam autem post *Lambert. de Rampon.* tenet *Alba. cons. 106. num. 5. 6. et 7.* cum alijs relatis pariter per *Peregr. d. art. 22. num. 72. Fusar. alleg. q. 318. nu. 57. et 58.*

Tamen in præsenti casu videtur cessare omnis ambiguitas ex vrgentissimis coniecturis suadentibus prælationem Ioannis Francisci filij primogeniti ex Vincentio,
9 quibus concurrentibus † eumdem esse præferendum, quamuis non extaret in rerum natura tempore purificati fideicommissi, sed postea sit natus, atque conceptus *trad. Socc. sen. cons. 51. num. 41. et seqq. lib. 4. Peregr. de fideic. art. 22. num. 74. in fin. Petr. de fideic. q. 11. nu. 602. Grat. discept. cap. 776. num. 17. et 18. Fusar. q. 318. num. 77.* & firmauit *Rota in Romana pecuniaria 30. Aprilis 1629. coram R.P.D. meo Merlino.*

Mens autem, & voluntas testatoris in casu nostro desumitur primò, ex quo vocauit primo loco Nicolaum, deinde filios, ex ipso nascituros ordine primogenituræ in infinitum subiecta prohibitione alienationis, vt bona conseruentur in familia, qua stante vocatione nasciturorū non attēditur existentia de tempore purificatæ conditionis sed quandocumq; filius nascatur dummodo sit primogenitus, & proximior admitti debet, *Socc. iun. cons. 172. num. 11. et 12. vol. 2. Ruin. cons. 160. vol. 2. sub. num. 11. et*
10 *13.* vbi quod † vocatio nasciturum, resoluitur in conditionem si nasceretur, quæ tanquam indeterminata omnia tempora respicit per *l. si ita la seconda. ff. de cond. et demonstr.* quam esse limitationem indubitatam ad regulam contrariam censuit *Torniell. in §. quidam rectè num. 28. l. Gallus de lib. et posthum. Gabr. cons. 102. num. 14. et 15. et 16. lib. 2. Peregr. d. c. 22. num. 76.* vbi quod

11 † hæc limitatio est verissima, & menti testatoris multum consona, *Surd. cons.* 125. *num.* 30. *et* 34. & sequuta est Rota in allegata *Romana pecuniaria coram R. P. D. meo Merlino.*

Vocatio autem nasciturorum in testamento Thomæ Albiani est certissima nedum, quia vocauit primo loco Ludouicum, & Petrum, eorumque filios vnum post alium ordine primogenituræ, quorũ nullus tunc temporis filios susceperat; Vn-
12 de nominatio † filiorum, ex illis non potest, aliter verificari, quàm in filijs postea nascituris. *Soccin. iun. d. cons.* 172. *num.* 28. *lib.* 2. *Peregr. cons. vlt. num.* 4. *vers. quid igitur lib.* 5. *Fusar. d. q.* 318. *num.* 29.

Verum etiam quia declarauit se velle constituere perpetuam primogenitura subiecta prohibitione alienationis, vt bona perpetuo, & in infinitum conseruentur in
13 familia, & agnatione, quæ perpetuitas † implicat vocationem filiorum, quandocumque imposterum nasciturorum, *l. cum ita legatur.* §. *in fideicommisso in fin. ff. de leg.* 2. *Soccin. sen. in l. si cognatis num.* 30. *in fin. ff. de reb. dub. Ias. in l. quoties la prima num.* 2. *vers.* 2. limita qui dicit digito ligandum, *Surd. cons.* 125. *num.* 20. *& seq. & admittit Peregr. d. art.* 22. *num.* 77. & benè ponderauit R. P. D. meus Merlinus in allegata *Romana pecuniaria.*

Secunda idem etiam conijcitur ex natura conditionis purificatæ, quia non agitur de fideicommisso purificato per conditionem casualem, & contingentem sine alicuius
14 culpa, sed de fideicom. purificato † per alienationem sequutam ex delicto, & caducitatem subinde incursam cum delatione successionis in alium ordinem primogenituræ successiuè vocatum iux. *tex. in l. Imp. ff. de fideic. libert. Gabr. de delict. in conclus.* 24. *num.* 3. *Clar. q.* 78. *vers. item quæro nunquid. Farin. q.* 25. *num.* 35. Vnde ne admittamus quòd fuerit in potestate Vincentij delinquentis priuare commodo huius
15 successionis filios ex ipso nasciturοs absque aliqua eorum culpa dicendum est eosdem fuisse vocatos quamuis natos post delictum, & commissam caducitatem, *Castr. d. cons.* 247. *num.* 4. *lib.* 1. *Peregr. de fideicom. art.* 22. *num.* 75. *Ceph. cons.* 318. *num.* 67. *Rota in d. Romana pecuniaria coram R. P. D. meo Merlino.*

Tertio cum Ioannes Franciscus sit primogenitus Vincentij primogeniti Nicolai, & testator expresè disposuerit, quod durante linea primogeniti dicti Nicolai hæc semper sit admittenda exclusa linea secundogeniti, quæ solum succedat deficiente linea primogeniti, vtique dicendum est quod testator voluerit admitti primogenitum Vincentij primogeniti Nicolai quamuis natum post purificatum fideicommissum, aliàs non esset verum, quod durante linea primogeniti ex primogenito hæc semper, & quandocumque succedat prout testator
16 expresè voluit ponderando vim † illius dictionis vniuersalis (*semper*) quæ includit omne tempus, *l.* 1. *ff. solut. matrim. l. quia semper ff. de in ius voc.*

Quartò ex prædictis non solum infertur testatorem æqualem habuisse affectionem ad filios etiam postea natos, cum omni tempore eos vocet dummodo in ijs concurrat qualitas descendẽtiæ, ex primogenito primogeniti dicti Nicolai, quæ sola
17 † æqualis affectio sufficit ad præsumendum quod testator etiam de postea natis senserit, *Natt. cons.* 675. *nu.* 4. *& seqq. Surd. d. cons.* 125. *num.* 34.

Quinimo ex dictis verbis, & durante linea primogeniti ex primogenito Nicolai semper, &c. & postea succedat linea secundogeniti &c. apertè conijcitur magis fuisse dilectam lineam primogeniti quàm lineam secundo-
18 geniti, maior enim † semper affectio præsumitur erga lineam primo loco vocatam quam erga secundo loco vocatam, *l. pupillus* §. *lesia. ff. de cond. & dem. Surd. d. consil.* 125. *num.* 27.

Quinto idem conijcitur ex quo testator quasi præsagus controuersiæ, quæ oriri poterat super intelligentia suæ dispositionis mandauit verba sui testamenti intelli-
19 gi † debere recto sensu remotis iuris subtilitatibus facit *Rot. decis.* 463. *num.* 12. *par.* 1. *recent.* & quatenus contingat aliquis casus dubius voluit eam capi interpretationem, quæ est fauorabilis primogenito, & successiuè primogenitis ex ipso descendentibus, vnde hodie suborta quæstione inter Io. Franciscum primogenitum ex primogenito Nicolai primo loco vocati, vtique in dubio pro ipsius admissione est pronunciandum, iuxta expressam dispositio-
20 nem Thomæ testatoris, † cuius voluntas pro legge seruari debet §. *disponat auth. de nuptijs.*

Atque ex his visum fuit Dominis non esse inconueniens, quod dominium bonorum subiectorum huic primo genituræ per aliquod temporis spatium steterit in suspẽ-
21 so cum † hoc voluerit testator, qui id permittere poterat ad *l. qui hæredibus* §. *fin. ff. de condit. & demonstr. Peregr. d. art.* 22. *n.* 73. *vers.*

vers. verum Rota coram Reu. D. meo Coccino Decano decis.166. num.3. donec præsertim
22 probabiliter sperari poterat quod ✝ suspẽsio hæc esset cessatura, per natiuitatem filiorum Vincentij *Castr. d. cons.247. lib.1. Peregr. d. artic.22. num.74. Fusar. quæst.318. num. 66. & 79.*
23 Et interim Thomas dicebatur ✝ acquisiuisse in his bonis ius aliquod reuocabile per subsequutam natiuitatem Io. Francisci primogeniti, ex primogenito Nicolai, *Petr. de fideicom. qu.11. nu.586. Peregr. d. art.22.nu.74. & 75. Surd. d cons.125. nu.43. 44. & 45. Facchin. controu. iur. cap.88. vers. nec difficile lib.4.* & fuit dictum in præfata *Romana pecuniaria* coram *Reuer. P. D. meo Merlino.*
24 Perindeque idem Thomas ✝ restituere debet bona filio primogenito Vincentij postea nato quasi per fideicommissum, *Bald.* & alij communiter in *l. peto §. fratre ff. de l. 2. Surd. consil.125. nu.48. & 49. Natt. cons. 675. num.8.*

Neque obstat, quod testator in casu alienationis, vel delicti priuauerit alienantem, vel delinquentem mandando bona deferri liberè substitutis ordine primogenituræ, quam dictionem (*liberè*) scribentes pro Thoma intelligebant irreuocabiliter.

Placuit enim responsio data per D. Beriolum scribentem pro Ioanne Francisco;
25 nimirum dictionem (*liberè*) ✝ posse commodè referri ad facultatem capiendi possessionem bonorum propria auctoritate absque contradictione; iuxtà *text. in cap.2. de locat & cap. statuimus de reg. cap. cum plures, vbi glos. in verbo liberè de offic. deleg. in 6.* neque propterea intelligendam esse, vt stet irreuocabiliter, hoc enim esset destruere mentem ipsius testatoris, qui ex prædictis voluit in omnem casum præferri primogenitum ex primogenito Nicolai in concursu cum secundogenito, qualis est Thomas.

Minus obstat, quod testator in casu contrauentionis substituerit proximiores tunc
26 extantes, licet enim dictiones ✝ (*tunc*) & eo casu stent inclusiuè ad substitutos, qui tunc temporis extabunt, non tamen semper stant exclusiuè ad alios, qui postea super nascentur, *Magon. dec. Florent.38. nu. 39. Natt. d. cons.675. nu.12. & 13.* prout in his terminis tradit *Petr. de fideicom. qu.11.*
27 *nu.590.* & non est ✝ nouum dictiones (*tunc & eo casu*) alioquin taxatiuas, & limitatiuas stare quandoque declaratiuè si id suadeat voluntas testatoris, *Menoch. consil. 117. numer.29. Soccin. iun. cons. 145. numer. 29. libr. 3. Surd. consil. 344. numer. 13.*

Et ita fuit resolutum pro Ioanne Francisco vtraque parte informante.

☞ * *Infra in eadem causa habetur alia decisio sub die 21. Iunij 1630. coram R. P. D. Ghisilerio, est decisio 394.*

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani.

Die Lunæ 18. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Saluianum quando competat. Leges non afficiunt, nec comprehendunt præterita. Ius reale seruitutis per acquisitionem dominij extinguitur, & alia, &c.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum interdictum competit, stante credito, & hypotheca.*
2 *Leges respiciunt futura.*
3 *Hypotheca creditori, quando censeatur remissa respectu nouæ hypotheca.*
4 *Dominium ex pacto reuersiuo an transferatur ipso iure.*
5 *Ex possessione rei donatæ, cum pacto reuersiuo, recepta, dominium sine dubio ad donantem reuertitur.*
6 *Hypotheca in re propria non potest consistere, nec subsistere, & num.7.*
8 *Damnum, quod quis sua culpa sensit, sibi imputare debet, & num.9.*
10 *Text. in l. ex sextante §. Latinus ff. de except. declaratur.*
11 *Ius reale seruitutis per acquisitionem dominij, etiam reuocabilem extinguitur.*
12 *Possessor tantum bonorum non potest super illis seruitutem imponere.*
13 *Seruitutem acquirere, aut imponere nemo potest in rebus alienis.*

DECISIO CCCXLVII.

☞ Iterum hac causa proposita in decisis * permanere DD. placuit propter creditum, & hypothecam D. Domitillæ, & possessionis concursum in Adriano, & D. Iu-
1 lia, ex quibus Saluianum interdictum ✝ competere, docet *text. in leg.1. ff. & C. de Salu. interd. glos. Bart. DD.* ibi cum alijs in prima decisione adductis.

Neque obstat Bulla S. D. N. bonorum iurisdictionalium alienationem prohibens,

2 quia cum fuerit poſt contractum † de quo agitur promulgata, & ſic prohibitoria illum non afficit, neque comprehendit, *l. leges C. de legib. cap. vlt. de conſtit.* & ibi *Abb. num.9. Ant.conſ.104. Caſtrenſ.conſ.89. lib.2. Paz. ad leges ſtyli in l.200. n.1. & 24. Bart.in l. omnes Populi num.44. ff.de iuſt. & iur.Gratian.diſcep.forenſ.cap.45. num.15.& cap.465. num.12. Honded. conſ.16. num.16. & nu.17. lib.1.* Bulla autem Pontificum Sixti V. & Clem.VIII. ad hypothecam non extenduntur, vt in puncto firmauit *Rot. coram Illuſtriſſ. Card. Virili in Romana, ſeu Cabinen. cenſus 17. Nouembris 1628.* & fuit etiam firmatum in deciſione coram me facta in iſta cauſa, & fel.rec. Paulus V. conceſſit licentiam,& reſpectu hypothecæ contentantur de licentia exhibenda in actu ſubhaſtationis.

Minus obſtat hypotheca D.Iuliæ propter facultatem ab eodem filio Adriano conceſſam hypothecãdi bona illa pro reſtitutione primæ dotis abſque expreſſa proteſtatione,
3 vel reſeruatione ſui iuris, & hypothecæ † quo caſu hypothecam creditori eſſe remiſſam reſpectu nouæ hypothecæ expreſsè docet *text. in l.ſi debitor 4. §. ſi in venditione, ff. quibus mod. pignus,* & ibi docent *Bart. Caſtr. & Fulgoſ. & Salyc. num 2. Alban. & Bart. ibi Roman. conſ.94. num.7. Tiraquell. de retract.lign. §.1. gloſ.7. num.72.*

Præcipuè, quia ex pacto reuerſiuo in donatione appoſito hypotheca D.Iuliæ fuit extincta. Nam cum omnia bona, & iura in donatione comprehenſa ad prædictam D. Iuliam cum effectu redierint, & eorum poſſeſſionem D. Iulia acceperit, non eſt locus Doctorum controuerſiæ circa effectum
4 † pacti reuerſiui, an ſcilicet ex eo dominiũ ipſo iure transferatur, vt poſt antiquior diſputant *Tiraquel. de retract. conuent. §.1. gloſ.7. Couar.lib.3. var. cap. 8. ex nu.2. Fachin. lib.2. contr.cap.15. Ant. Gomez.tom.2. var.cap.2. ex num.30. Caual. pract. qu.299.*
5 *Rot. dec.1. par.2. recent.* quia ex † poſſeſſione recepta dominium ad donantem eſſe reuerſum ſine controuerſia receptum eſt ex *Bart. in l.1. ff. de donat. Caſtr. in l.2. C. de pact. inter. empt. & vendit. Tiraq.vbi ſupra num.17. Couar. in d.cap 8. num.1. verſ. ſecundo ſecundum text. in l.voluntate §.vlt.ff.*
6 *quibus mod.pign.* & in re propria † non poteſt hypotheca conſiſtere,nec ſubſtineri ſecundum *reg. text. in l. neque pignus 45. ff. de reg. iur. l. ſi rem ff. de pignor. act. l.qui filios C. quæ res pign. oblig. poſſ.*

Neque obſtat eius acquiſitionem videri reuocabilem propter hypothecam D. Domitillæ, † atque ita hypothecam D. Iuliæ 7
permanere, ſecundum *text. in l. ſi ex ſextante §. Latinus Largius in fin. ff.de except. rei iud. l. debitor ff. ad Trebell. l.ſi quis alienam 46. ff.de ſolut. gloſ. Bart. Caſtr. & alij DD. in d. §. Latinus Largius l.1. & ibi Cyn. Bald. & Io. Faber. C. ſi antiquior credit l.1. C. de his qui in priorum creditorum locum ſucced. Tiraq. vbi ſupra ex nu.70. Roderic. de ann. redd. lib.2. qu.19. num.5. Cenc. de cenſ. p.3. c.1. qu.5. ex nu.12.*

Quia reſpondetur primò, quod dicta acquiſitio facta per D. Iuliam non dicitur reuocabilis propter hypothecam alterius
8 creditoris ab Adriano ſuſcepti, ſed ex † culpa ipſius D. Iuliæ, quæ non luit pignus ex eius licentia ab Adriano contractum, vt tenetur,vt expreſſis verbis,& in eiſdem terminis caſus noſtri firmauit *Alex. in d. l. debitor 59. num. 16. ff. ad Trebell.* cuius hæc ſunt verba: *Non obſtat, quod per ſecundum creditorem poſſit auocari, quia hoc procedere non poteſt, niſi ex culpa ipſius hæredis, quia non ſoluit ipſi ſecundo creditori, vt tenetur. Vnde cum facto eius procedat, quod irreuocabiliter res non remanet apud eum,perinde eſt, ac ſi irreuocabiliter remaneret, l. iure ciuili ff. de condit.& demonſtr.l.in executione §. fin.*
9 *ff. de verb. oblig.& † facit reg.damnum,quod quis ſua culpa ſenſit. ff. de reg. iur.* hactenus *Alexander* ex qua doctrina prætenſio D.Iuliæ prorſus corruere videtur.

10 Secundò reſpondetur, quod *reg. † text. in d. §. Latinus Largius* cum ſemel procedit quando dominium reuocabiliter acquiritur, vt conſtat ex iuribus, & DD. ſupra relatis in noſtro autem caſu cum in interdicto Saluiano verſemur, non agitur de ablatione dominij, ſed poſſeſſionis dumtaxat ad effectum, vt ex fructibus creditori ſatiſfiat, proprietas autem D. Iuliæ illæſa remaneat.

Tertiò reſpondetur, quod cum D. Iulia in rebus donatis, dumtaxat reſeruauerit annuam præſtationem, atque ita ius quoddam reale ſeruitutis, vt in prima deciſione coram me firmatum fuit, & hoc ius per ac-
11 quiſitionem dominij † etiam reuocabilem extinguatur, & ſolum ſuperſit remedium reſtitutionis, vt ſcilicet reſtituatur ab eo, in quem dominium tranſierit ſecundum iura expreſſa in *l. huiuſmodi 84. §. ades l.legatum eſt 116. §. fin. ff.de leg.3. l.à liberto ff.de bon. libert. l.in omnibus 18. ff. de ſeruit. l. ſi ei 9. ff. commun.præd. & vbique gloſ.& Doct. Alexand. conſ.69. in fin. lib.5: latè Tiraq. de retract.*

retract. lignag. d. §. 1. glos. 7. ex num. 69. sed in nostro casu ius illud reale seruitutis, extinctum propter acquisitionem contingentem in persona D. Iuliæ, non potest restitui, & iterum reponi per D. Domitillam, quia cum non sit Domina illorum bono-
12 rum, † sed possessor dumtaxat, non potest in illis rebus seruitutem constituere,
13 quia in rebus alienis seruitutem † acquirere, aut imponere nemo potest secundum iura expressa in *l. 2. & ibi glos. Bart. & DD. ff. de seruit. l. per fundum 11. l. vnum ex socijs 34. ff. de seruit. rust. præd. l. vlt. ff. commun. præd.* Et ita vtraque &c.

** Idest sub die 17. Februarij 1629. est decisio 327.*

¶ *Decisiones duæ in hac causa coram Reuerendiss. Vrgellen. sub dieb. 10. Iunij 1626. 7. Aprilis 1628. sunt supra dec. 17. & 167. vbi alias decisiones in hac causa cumulaui.*

R. P. D. MOTMANNO.

Motulen. Iurispatronatus.

Die Lunæ 18. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Prouisus de beneficio, ad hoc vt ei non possit denegari immissio in possessionem, quæ requirantur. contradictor legitimus ad impediendam dict. immissionem quis non sit.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ prouisionis Apostolicæ, quando sunt in omnibus iustificatæ, habent executionem paratam.*
2 *Arbitrium regulatur à iure.*
3 *Possessio probatur per duos testes deponentes de perceptione fructuum.*
4 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.*
5 *In beneficijs valor narratus per non excessum probatur per testes de publica voce, & fama.*
6 *Enunciatiuæ antiquissimæ probant iuspatronatus.*
7 *Confessio patris omnem aliam probationem superat.*
8 *Sententia antiqua vltra 40. annos ante motam litem, probat iuspatronatus.*
9 *Sententia lata acquiescente parte executioni demandata, operatur exceptionem rei iudicatæ, & contra ipsam pars amplius non auditur.*
10 *Sententia lata in causa status probat, quoad omnes.*
11 *Beneficij vltimus status est attendendus.*
12 *Beneficij immissio non potest impediri per eum, qui non est legitimus contradictor.*
13 *Possessio vitiosa non potest suffragari possessori, ad hoc vt dicatur legitimus contradictor.*
14 *Titulus extinctus perinde est, ac si nunquam fuisset.*
15 *Contradictor legitimus, qui non est, non potest effici per solam citationem,*
16 *Executor cessante interesse rectè procedit absque citatione.*

DECISIO CCCXLVIII.

VAcante beneficio, de quo agitur, per matrimonium contractum à Ioanne vltimo illius possessore, Donatus vt præsentatus à medietate patronorum de eo Apostolica auctoritate sibi prouideri obtinuit cum derogatione alterius medietatis; Cum verò Vicarius Bitetten. executor in literis deputatus pronuntiasset, dictum prouisum instituendum, ac etiam in dicti beneficij possessionem immittendum esse, ex aduerso Capitulum Massafræ prætendens partes legitimi contradictoris sibi competere sub prętextu, quod bona eiusdem beneficij vigore vnionis alias ad sui fauorem auctoritate Ordinaria factæ, & per Sedem Apostolicam confirmatæ possideret à dicti Vicarij sententia, appellationem interposuit. Vnde commissa mihi causa cum clausula parito literis arbitrio Rotæ, dubioque proposito, An intret arbitrium, Domini negatiuè responderunt.

1 Cum enim literæ sint in omnibus iustificatæ † de iure merentur executionem paratam iuxta terminos *l. fin. C. de edict. Diu. Andr. tollen.* quam in hoc casu arbitrium impedire non debet ex quo, vt aliquem
2 effectum operentur † debeat à iure regulari *l. fin. §. sed ex fin. C. commun. delegat. Paris. cons. 56. nu. 5. lib. 1. Rota decis. 348. n. 4. par. 1. diu. Seraph. dec. 1017. nu. 1.* Iustificatur autem possessio dicti Ioannis ex cuius persona successit præsens vacatio vsque ad
3 tempus contracti matrimonij † per testes datos in *Summ. numer. 16.* deponentes de perceptione fructuum illius beneficij *Crauet. cons. 107. nu. 2. vers. secundo quia Gregor. XV. san. mem. dec. 160. num. 2.*
4 Item de Clericatu † constat in literis paten-

patentibus Ordinarij *Felin. in cap. post cessionem sub num. 3. vers. in glossa 1. num. 15. d. probat. Put. dec. 140. num. 5. cum seq. lib. 2. in nou. Rota dec. 321. nu. 5. par. 1. in recent.*

5 Præterea valor narratus † per non excessum probatur per testes deponentes de publica voce, & fama *Rota apud Seraph. dec. 962. num. 2. & decis. 1229. nu. 1. & in recent. dec. 736. num. 2. in fin. par. 2.*

Insuper de præsentatione Donati apparet ex fide Vicarii Morulen. data in *Summ. num. 17.*

Denique Iurispatronatus existentia ante annum 1580. quo tempore Capitulum prætendit vnionem ad sui fauorem emanasse † probatur tam ex duabus enunciati-
9 uis antiquissimis, quarum vna est de anno 1394. altera vero de anno 1560. *Ferret. cons. 293. num. 6. lib. 2. Rota decis. 684. num. 1. par. 1. diu. & in rec. dec. 360. num. 3. cum seq. par. 2.* & ex longa patronorum possessione, *Rota in recent. d. dec. 360. num. 6. par. 2. & coram Reuerendiss. D. meo Decano dec. 74. num. 2.* quam etiam quia in ipsomet instrumento vnionis ad preces Capituli emanatæ, & pro parte eiusdem Capituli in iudicio producto ex quo propterea resul-
† tat partis confessio † quæ omnem aliam probationem superat *l. cum si C. de transactionibus cap. per tuas de Probat. Surd. cons. 143. num. 39. Rota decis. 98. num. 2. par. 2. diu. & in recent. decis. 158. num. 11. par. 1. & decis. 436. numer. 2. vers. immo nulla par. 2.*

Post annum verò 1580. probatur non solum d. vnionem habuisse effectum ex continuata possessione d. Ioannis instituti ad præsentationem tunc patronorum familiæ de Azaris, sed etiam ex quatuor sententijs ad eorum fauorem contra Capitulum latis per quas canonizata fuit pertinentia iurispatronatus, & vulneratæ literæ vnionis, quæ semtentiæ licet singulæ de per se non suffi-
8 ciant, tamen † prima vti per 40. annos ante motam litem, lata probat *Gabr. cons. 198. nu. 3. & 4. lib. 2. & dixit Rot. in Florentina Canonicatus 15. Decembris 1615. coram bo. mem. Buratto*, & vltima aliarum præcedentium confirmatoria cum fuerit
9 acquiescente † Capitulo executioni demandata benè operantur exceptionem rei iudicatæ contra ipsum, vt vlterius audiri non valeat *l. cum quæritur cum duobus seqq. ff. de except. rei iudicatæ Greg. XV. S. M. dec. 492. num. 3.* & tanquam † latæ in causa status probant quoad omnes *Achil. decis. 5. d. sent. & re iudic. & in term. iurispatronatus* *dixit Rota in recent. decis. 312. num. 19. par. 1. & in Pistorien. Plebaniæ 12. Iunij 1622. & 24. Martij 1623. coram D. Nauarro.*

11 Et prædicta corroborantur ex vltimo † statu collatiuo, de quo docetur cum Ioannes in vim præsentationis, & institutionis prædictorum post dd. sententias, & rem iudicatam illud per annos circiter triginta vsq; ad matrimonium contractum pacificè possederit *Dec. cons. 126. n. 1. Cels. Vgo cons. 91. nu. 7. & inmili Seraph. decis. 1103. n. 5. & dec. 1141. n. 4. & fuit dictũ in Lancianen. Archipræsbyteratus 2. Maij 1616. coram bo. me. Buratto.*

Ex quibus sequitur quod Capitulo nullum ius neque in re, neque ad rem haben-
12 ti nullæ etiam † competant partes legitimi contradictoris ad impediendam immissionem *Mantic. decis. 350. num. 5.*

Neque obstat quod Capitulum in possessione bonorum d. beneficij existeret, quia cum absque titulo illa possideret, vt supradictum est, illa possessio tanquam
13 vitiosa non potuit illi suffragari, vt fieret legìtimus contradictor *Bart. in l. filiam fratribus num. 1. vers. aut possidet, ff. ad Trebell. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 475. num. 10. & in Romana locorum montium 26. Iunij 1603. coram bon. mem. Remboldo*, quinimo & si ab initio titulus
14 fuisset validus † cum per rem iudicatam esset extinctus, perinde est ac si nunquam ab initio fuisset *Comes. super regul. d. trienn. q. 18. nu. 1. prope fin. Card. Mantic. dec. 118. num. 12.*

Neque facit quod cum semel fuerit citatus debuerit deinde ad omnes actus, ac
15 etiam ad sententiam citari † quia per solam citationem non efficitur legitimus contradictor, qui aliàs non esset *Card. Seraph. decis. 144. num. 5. bonæ mem. Card. Caualer. decis. 450. num. 5.* sed debet constare de illius interesse quo cessante rectè
16 † executor procedit absque citatione, *Grauett. cons. 177. num. 4. vers. 5. respondeo. Cardin. Caualer. bon. mem. decis. 596. num. 3.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Maceraten. Legitimæ:

Die Lunæ 18. Februarij 1630.

AR-

ARGVMENTVM.

Hæres, qui non confecit inuentarium, licet non priuetur hæreditate, tamen tenetur legatarijs, & creditoribus vltra vires hæreditarias, & hoc solum procedit propter præsumptionem vsurpationis bonorum, & an ista procedant etiam in &c.

SVMMARIVM.

1 *Steph. Grat. discept. 570. in princip. declaratur.*
2 *Hæres ob non confectionem inuentarij non priuatur successione, sed tenetur vltra vires hæreditarias.*
3 *Filij ob non confectionem innentarij non amittunt Trebellianicam.*
4 *Vsurpatio iurium, actionum, & mobilium fideicommisso subiectorum præsumitur, ex non confectione inuentarij.*
5 *Fideicommissarius, semper potest opponere hæredi, qui non confecit inuentarium, quod hæreditas erat opulentissima.*
6 *In filio non conficiente inuentarium, non ita intrat præsumptio vsurpationis, sicut in extraneo, declara nu. 10.*
7 *Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 24. nu. 16. reijcitur.*
8 *Filius, qui inuentarium non confecit, tenetur etiam creditoribus, & legatarijs vltra vires hæreditarias.*
9 *Hæres, qui inuentarium non confecit, quod tenetur vltra vires hæreditarias, hoc aliunde non potest procedere, quam ex præsumptione vsurpationis.*
11 *Hæres, qui inuentarium non confecit, stante super hoc speciali præcepto testatoris, tunc indistinctè præsumitur vsurpatio, & dolus.*
12 *Filius non potest detrahere bona fideicommisso subiecta, stantibus bonis liberis, pro sua legitima.*
13 *Bonorum vsurpatio resultat ex non confectione inuentarij.*
14 *Hæres, quando non confecit inuentarium, ignoratur valor bonorum. vide n. 15. & 16.*

DECISIO CCCXLIX.

In decisione in hac causa facta 21. Iunij 1629. fuit resolutum non esse admittendos articulos datos per Pellicanos ad probandum extare alia bona libera stabilia hæreditatis Matthæi, & hodie cum dicta decisio reuideretur, Domini in ea perstiterunt, quoad prætensionem legitimæ, de qua fuit tunc principaliter discussum, ita ut Pellicani non sint admittendi ad faciendam dictam probationem, ad effectum detrahendi legitimam ex bonis stabilibus liberis, si quæ extant, quia iam illam habuisse fuit decisum per plures decisiones, quod, & ipsi sæpius confessi sunt ptout, nec ad effectum, quod stabilia libera contenta in articulis casu quo extent, fuerint eis designata per testatorem pro legitima, quia hoc non est verum, iuxta latè deducta in dicta decisione in versic. *Secundus casus*, quæ hodie Domini vnanimiter comproba-
1 runt. Nec contrarium dixit † *Gratian. discep. 570. in princ.* qui vt dicebatur fuit Aduocatus Pellicanorum, sed solum, quod legitima ex voluntate testatoris debuit deduci ex bonis liberis, non autem, quod omnia bona libera fuerint pro legitima assignata, quia immo dicit contrarium.

Tamen dictos articulos esse admittendos ad probandum dixerunt Domini ad effectum, vt Pellicani possint prætendere successionem iure hæreditario in bonis stabilibus, de quibus in articulis, quia quatenus adsint vltra illa, quæ nominatim fuerunt fideicommissis particularibus supposita, Pellicani in eis debent succedere vti hæredes ex persona Philippi, & Vici fratrum simul cum hæredibus Francisci etiam, quod dicti auctores Pellicanorum
2 non confecerint inuentarium, quia filij, † prout nec extranei ob non confectionem inuentarij non priuantur successione, sed solum tenentur vltra vires hæreditarias, vt per *Bart. Couar. Paul.* & alios relatos per *Spin. de testam. glos. fin. num. 8.* quinimo (quicquid sit in extraneo hærede, de quo latè *Cassad. dec. 3. de Testam.*) filij ob † non
3 confectionem inuentarij; nec trebellianicam amittunt, *Barsat. cons. 44. sub num. 19. vol. 1. Rimin. iun. cons. 187. num. 18. lib. 1. Gabr. cons. 121. vol. 1. & Guidop. decis. 33. per tot.* vbi rationem assignat.

Sed pro hæredibus Francisci contra dictam admissionem articulorum quoad successionem iure hæreditario fuit oppositum
4 quod ex non † confectione inuentarij præsumitur vsurpatio mobilium iurium, & actionum fideicommisso subiectorum; itaut in hoc casu non sit standum assertioni Pellicanorum, quibus obstat exceptio non confectionis, *Couar. lib. 2. var. cap. 6. num. 4. post princip. vers. qua ratione aduertendum est, Natt. cons. 199. num. 12.* & alij quos refert, & sequitur *Gratian. in dicta discept. 570. num. 19.* ac propterea semper hæredes Francisci posse opponere hæreditatem

5 Mat-

5 Matthæi testatoris † fuisse opulentissimam, ac mobilia, iura, & actiones vsurpata fideicommisso supposita fuisse multo, ac maioris valoris, quàm bona stabilia contenta in articulis, itaut probatio stabilium semper reddatur inanis, quia in omnem casum dictis hæredibus Francisci competeret retentio, vt sibi satisfacerent de mobilibus, iuribus, & actionibus subtractis, & fideicommisso suppositis.

Nec releuare dicebatur, quod in filio
6 non conficiente inuentarium, non † ita vrgeat præsumptio vsurpationis sicut in extraneo, *Mangil. de imputat. & detract. quæst.* 171. *num.* 7. *Moder. de legitim. lib.* 3. *tit.* 2. *quæst.* 24. *num.* 16. Quia vltra quod hæc limitatio videtur perum tuta, cum iuxta magis receptam, & veriorem sententiam
7 (quicquid in contrarium velint † *Moder. ibidem*) filius, qui inuentarium non fecit tenetur etiam, vt dictum est, creditoribus
8 & legatarijs vltra vires hæreditarias, vt latius deductum fuit in dicta decisione in hac causa facta versic. *præterea quamuis*, quod
9 non potest aliunde prouenire nisi † ex præsumptione vsurpationis *Couarr. in cap. si hæredes num.* 9. *vers. Item illud de testam.* in omnem casum dicta limitatio solum proce-
10 dere posset † in simplicibus terminis, non autem in præsenti, ex quo Matthæus testator non confidit de filijs, dum eis expresè iniunxit, & mandauit, vt conficerent inuentarium de bonis mobilibus, stabilibus pecunijs, & mercantijs per æstimationem subdens vlterius quod illud omninò confici volebat ad effectum, vt ex confessione suorum filiorum, & hæredum constaret alia bona sufficere pro legitima eamq;
11 transcendere, † quo casu ex non confectione inuentarij indistinctè præsumitur vsurpatio, & dolus, *Soccin. cons.* 192. *num.* 5. *Ruin. cons.* 95. *num.* 46. *Molin. de Hispan. primog. lib.* 1. *cap.* 28. *num.* 10. *Georg. Escabedo decis.* 176. *numer.* 3. *vol.* 1. & in hac eadem causa contra filios firmat. *Grat. in d. discept.* 170. *num.* 119. *cum pluribus seqq.*

Et minus releuare dicebatur, quod Pellicanis non possit obijci ommissio inuentarij, nisi quatenus prætendant legitimam, quam iam habuisse confitentur cum præceptum paternum de inuentario conficiendo tantummdo in hoc casu impositum fuisse videatur ex ratione in testamento data, idest, vt ex confessione filiorum constaret adesse alia bona vltra contenta in particularibus fideicommissis stabilium, quæ sufficiebant, aut transcendebant legitimam, non autem ad effectum limitandi, aut regulandi successionem filiorum iure hæreditario in alijs bonis stabilibus quandoquidem dum testator expresè ordinauit, vt etiam de mobilibus pecuniis, & mercantijs, quæpostea etiam fideicommisso supposuit, fieret inuentarium per æstimationem, & hoc factum non fuit semper vrget præceptum testatoris, ita vt præsumatur vsurpatio mobilium, pecuniarum, & mercium, iurium, & actionum non solum vsque ad metas legitimæ, sed etiam vltra, cum testator ea vltra legitimam extare asseruerit, & videtur esse euidens, si quidem Pellicani non habuerunt legitimam ex bonis stabilibus contentis in articulis & fideicommisso non suppositis, quia vt dictum est, in his Pellicani solum hodie prætendunt succedere iure hæreditario satisfacti iam de legitima: deinde nec ex bonis stabilibus fideicommissis particularibus suppositis ex quibus testator legitimam detrahi prohibuit, nec tandem de alijs stabilibus non contentis in articulis, nec fideicommisso suppositis, quia non probantur, nec prætenduntur alia fuisse in hæreditate, ergo legitimam, & vltra legitimam habuerunt Pellicani de mobilibus, iuribus, & actionibus fideicommisso suppositis, quæ testator etiam vltra legitimam extare asseruit, vt benè *Gratian. vbi supra.* Quibus sic stantibus Pellicanis prætendentibus probare existentiam stabilium contentorum in dictis articulis videtur semper obstare exceptio irreuelantiæ, quia hæredes Francisci quando extarent, & ea possiderent possent semper illa retinere pro sibi soluendo, de mobilibus iuribus, & actionibus subiectis fideicommisso, ex quibus Pellicani legitimam detraxe-
12 runt, & vltra vsurpasse præsumuntur, † cum tamen nec ex eis legitima detrahi potuerit, dux extabant, vt prætenditur bona stabilia libera, *Iaf. in l. Marcellus §. res quæ num.* 18. *ff. ad Trebell. Rip. in l. in quartam num.* 115. *ff. ad l. falcid. Grat. cons.* 17. *vol.* 1. *& Gramat. decis.* 93.

Verum, quia forte valor stabiliam, quæ per dictos articulos probari prætenduntur erit adeò magnus & ex factr circumstantijs non sit adeò deferendum præsumptioni vsurpationis mobilium iurium, & actionum
13 fideicommisso subiectorum, quæ † resultat ex non confectione inuentarij, vt nihilominus non possit intrare arbitrium, quod dicta vsurpatio etiam, quod esset vltra metas

tas legitimæ sit minor quàm valor dd. stabilium, propterea Domini arbitrati sunt articulos esse admittendos, & non obstare si dicatur legitimam per Pellicanos habitam ex dictis mobilibus fideicommisso suppositis quamquam hæredes Francisci compensare possunt cum stabilibus liberis esse incertam, necnon vsurpationem vtra legitimam incertam etiam esse dum ob non confectionem inuentarij † ignoratur valor dictorum bonorum, mobilium, iurium, & actionum, quia respondetur, quod forte ex facti circumstantijs, vt dictum est con-
15 stito de existentia, & † valore prædictorum stabilium intrare poterit arbitrium, quod bona vsurpata, non æquantur dicto valori stabilium, de quibus in articulis, & in consequentiam idem arbitrium intrare poterit, quoad fructus dictorum stabilium ad fauorem Pellicanorum, & interesse bonorum mobilium, iurium, & actionum ad
16 fauorem hæredum Francisci, quæ † consideratio ad effectum de quo agitur, videtur iuri conformis ex his quæ aduertit *Couar. vbi proximè in dicta cap. si hæredes, nu. 9. vers. quamobrem ni fallor.*

Nec obstat si pro parte hæredum Francisci replicetur testatorem fecisse fideicommissum vniuersale purificatum ad eorum fauorem, sub quo comprehenduntur prætensa bona stabilia, si extant, & ideo stante fideicommisso vniuersali Pellicanos non posse in dictis stabilibus prætendere successionem iure hæreditario, quia licet possit meritò dubitari, An extet dictum fideicommissum vniuersale, & pro affirmatiua magis inclinauit dicta decisio 21. Iunij 1629. tamen interim, dum de hac non liquet, visum fuit probationem non esse denegandam.

Et ita vtraque &c.

* *Est supra decis. 309. vbi annotaui duas alias decisiones.*

REV.MO P. D. VRGELLEN.

Placentina Decimarum.

Die Lunæ 18. Februarij 1630.

ARGVMENTVM

Agitur materia alienationis decimarum, quādo sit nulla, ob non seruatam formam rescripti Apostolici, si in euidentem.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio decimarum est nulla, ob non seruatam formam rescripti Apostolici, si in euidentem.*
2 *Et ista forma rescripti nedum per æquipollens potest adimpleri.*
3 *Forma data ad aliquid faciendum, si contra eam fiat, aut citra eam idem sunt ad effectum inducendi nullitatem actus.*
4 *Executor præsumitur se extraiudicialiter informasse.*
5 *Clausulæ, seruatis, seruandis, & vocatis vocandis, operantur, vt executores non possint extraiudicialiter procedere.*
6 *Executores postquam cæperunt procedere iudicialiter, non possunt postea causæ cognitionem relinquere, & procedere extraiudicialiter.*
7 *Executor. quando iudicialiter procedit maximè in arduis debet ei constare de obseruantia formæ, per acta iudiciaria.*
8 *Inobseruantia eo ipso probatur, quando de obseruantia formæ non constat.*
9 *Clausula, ex nunc, pro vt ex tunc, operatur, vt vnum tempus, alteri, insit. declara num. 10.*
11 *Verbum, postquam, quando inducat conditionem.*
12 *Executor etiam nulliter exequens, consumit potestatem.*
13 *Perplexitas an vitiet. actum.*
14 *Ecclesiasticæ res, licet non possint vendi habita fide de pretio, ad effectum translationis dominij res venditæ, nihilominus contractus est validus in substantia, & ex illo competit actio, & num. 15.*
16 *Cons. Gozad. 73. num. 33. declaratur.*
17 *Pecunia in venditione interuenire debet.*
18 *Venditio rei Ecclesiæ facta sine solemnitatibus requisitis, est nulla ad fauorem Ecclesiæ, ipsa si ratam haberi velit, rescindi non potest. & num. 23.*
19 *In gratia reualidatoria non sanantur nullitates, nisi exprimantur.*
20 *Papa non præsumitur velle sanare nullitates, quae ignorat.*
21 *Contra reualidationem in dubio est iudicandum.*
22 *Per remotionem vnius obstaculi, non remouetur aliud.*
24 *In alienationibus rerum stabilium Ecclesiæ certa forma desideratur, nec non beneplacitum Apostolicum.*
25 *Alienationes rerum Ecclesiæ, facta sine debita forma, interim dum non approbantur, sunt nullæ.*

 26 *Alie-*

26 *Alienatio rerum Ecclesiæ nulla, ob non seruatam debitam formam, vt per consensum Archipresbyteri reualidetur, quæ requirantur & nu. 27.*

28 *Decimas in laicos alienari prohibet Concil. Lateranen.*

29 *Constitutio facta in Concilio generali requirit specialem derogationem.*

Constitutioni Conciliari non derogatur per clausulam non obstantibus num. 29.

DECISIO CCCL.

IN decisione in hac causa facta 28. Maij 1629. * fuit resolutum confirmandas esse sententias de partibus, in quibus declaratur alienationes istarum decima-
1 rum fuisse † nullas ob non seruatam formam rescripti Apostolici si in euidentem iux reg. text. in cap. cum dilecta § dictum in super & ibi Doctores de rescript. Gozzad. cons. 73. num. 2. & Seraph. dec. 1195. num. 2. cum alijs in dicta decisione allegatis. In alia autem decisione etiam coram me in eadem causa facta 3. Decemb. 1629. * fuit decisum
2 formam † rescripti nedum non potuisse per æquipollens adimpleri, sed nec sic adimpletam fuisse.

Quod verò forma rescripti seruata non fuerit videlicet contra aut citra, eam, quæ
3 † idem sunt ad effectum inducendi nullitatem venditionum *iuxta doctrinam glos. in si cui verb. præter de elect. in 6. Panorm. in cap. causam quæst. num. 7. de re iud. & Dec. in cap. prudentiam in 4. notab. de offic. Iudice delegat.* ex tribus præcipuè in dicta prima decisione deductum fuit. Primò quia narratum fuit decimas alienandas non excedere ducatos ducentos de Camera, super quo Papa executoribus ordinauit, vt diligenter se informarent, & tamen hæc narratiua non fuit tunc instficata. Secundo quia iuxta formam rescripti executores debuerant confirmare alienationes, postquam factæ essent, quas non postea, sed ante quam fierent confirmarunt, & tandem quia tam in litteris Apostolicis, quàm in sententia executorum fuit præscriptum, vt pretium deponeretur, & fieret reinuestimentum in bonis stabilibus infra sex menses à die alienationis, & neutrum fuit obseruatum, sed fuit habita fides de pretio ad septem annos pro vna venditione, & ad annos nouem pro pretio alterius.

Cum autem hodie Dominis de Anguissolis emptoribps concessa fuerit noua audientia, Domini in decisis perstiterunt, quæ enim deducta fuerunt pro alienationum validitate, & remouendis tribus nullitatibus ex omissione, seu contrauentione formæ supra deductis visa fuerunt non releuare,

Ad elidendam primam nullitatem, quod non fuerit per executores iustificata narratiua, quod decimæ alienandæ non excedebant scuta ducentum auri de Camera, afferebatur lista decimarum tunc exhibita in informatione per executores recepta in executionem rescripti, nec non testes examinati super Ecclesiæ vtilitate, sed nec in lista, nec in testium depositionibus verbum aliquod de valore decimarum, sed solum ex lista constat, quod decimæ consistebant in quibusdam pecuniæ summis, & pro maiori parte in starijs grani in specie exigendis à diuersis, & in testium depositionibus, quod venditio erat Ecclesiæ vtilis, quibus sic stantibus quamuis in simplicibus terminis rescripti si in euidentem exequutores fortè potuissent se de eis extraiudicialiter
4 informare, & præsumptio sit, † dum alienandi licentia impartitur, quod de eo extraiudiciatiter recepta est informatio, vt in his terminis *Abb. cons. 41. lib. 1.* & in simili *Capic. decis. 16. num. 4. Put. decis. 140. lib. 2. & Roe. dec. 1073. num. 3. apud Seraph.* tamen in præsenti iuxta seriem rescripti, de quo agitur hæc præsumptio intrare non
5 potest, cum in illo adsit † clausula ser. seru. quæ prout clausula vocatis vocandis importat, vt executores non potuerit extraiudicialiter procedere. *Mart. claus. 169. num. 5. par. 1.* & in puncto *Rodoan. de reb. eccles. non alienan. in rubr. de causæ cognit. in alienat. facien. num. 64.* & præsertim quia cæperunt iam procedere iudicialiter, dum citarunt Capitulum Ecclesiæ S. Germani, Potentiani, vt ex citatione data sum. nu. 2. qua stante etiam quod aliàs potuissent ex-
6 traiudicialiter procedere, quia tamen † elegerunt viam iudiciariam, non potuerunt postea deserere causæ cognitionem, & procedere extraiudicialiter. *Feder. de sen. cons. 79. num. 3. vers. quid plus Cardin. cons.*
7 *145. in fin.* quando autem † iudicialiter procedendum est, maximè in arduis in quibus versamur, constare debet de obseruantia formæ per acta iudiciaria *cap. quoniam contra de probat. Egid. decis. 377. & Put. dicta decis. 140. par. 2. in nou. impress.*
8 Vnde cum † de obseruantia, formæ in actis non appareat, eo ipso probatur in obseruantia *ad l. titia testatores, & ibi Bart. nu. 2. ff. de legat. 1.* & in puncto latè comprobat

bat *Caualcan.dec.29.aliàs 73. de contract.*

Ad effugiendam secundam nullitatem videlicet, quod executores confirmarunt venditiones faciendas contra rescripti formam, iuxta quam confirmatio debebat subsequi, dicebatur pro emptoribus adesse in
9 confirmatione † clausulam ex nunc prout ex tunc, per quam vnum tempus inest alteri, *l. huiusmodi stipulatio la 2. ff. de verb. oblig. vbi Alex. in 2. notab.* Sed pariter cessat penitus, quia illud procedit data habi-
10 litate terminorum, † idest tam termini à quo, quam termini ad quem iuxtà doctrina *Bart. in l. si is qui pro emptore in qu.5. princ. ff. de vsucap.* & in terminis dictæ clausulæ *Cassador. dec.3. sub nu.15. cum seqq. de præbend. Mohed. dec.21. nu.3. & 4. eod. tit. & Greg. XV. dec.428. nu.4.* hic autem termini habiles non erant ex defectu potestatis executotum, qui clausulam apposuerunt, faciendi actum vtroque tempore, quandoquidem iuxta formam in eis præscriptam non poterant venditiones confirmare nisi conditionaliter, idest quatenus
11 prius factæ essent, quia verbum, † postquam; in hoc casu inducit conditionem. *Rot. decis.46. num.2. par.2. recent.* & fuit dictum in prima decis. in hac causa facta *vers. præterea sententia*, & tamen antea confirmarunt, & sic tempore quo non poterant, dum autem sic confirmarunt, non poterant amplius eas postea confirmare,
12 quia † eorum potestas fuit consumpta per confirmationem præcedentem etiam nulliter factam *l. sicut proponis C. quo modo, & quand. Iudex Caldas. in repetit. l. si curatorem habens in diffinit. restitutionis versic implorandum num.21. C. de restitut. in integr. cum alijs latè deductis in dicta secunda decisione in in hac causa facta*, resultat enim inde quædam perplexitas, siquidem confirmatio non valet, vt facta antea, quia debuit fieri post, nec vt facta eo ipso, quod antea fuit
13 facta † perplexitas autem impedit, vt neutrum valeat, quia ad inuicem se impediunt *l. si Titius vbi glos. Bart. & alij ff. de condit. instit. Bald. in l. Arethusa ff. de stat. homin.*

Ad euitandam tertiam nullitatem, nempe quod pretium non fuit depositum iuxtà formam litterarum, sed de eo habita fides expendebant informantes illam communem, & receptam conclusionem, quod &
14 si res † Ecclesiæ vendi non possint habita fide de pretio ad effectum translationis dominij rei venditæ, contractus nihilominus est validus in substantia, & ex illo competit efficax actio *Bald. in l. cum vendente n.3. vers. nota ergo C. vbi caus. Fiscal. Alex. in l. à D. Pio §. sed si emptor num.8. vers. quod intelligatis & ibi Ias. num. 6. ff. de re iudic. Peregr. de iur. fisci lib.6. num. 9. Rota apud Greg. XV. dec.133. num.7.* & in terminis re-
15 scripti Apostolici si in euidentem † cum clausula, quad pretium deponatur ad effectum emendi stabilia, vt in casu nostro allegabatur, *Consilium Gozzad. 73. num.33. vers. tertio probo, & vers. ad quintum.* Sed hæc Domini similiter reiecerunt, quia licet dicta conclusio fortè intraret, si in literis Apostolicis esset simpliciter data licentia sine dicta clausula, aut etiam si cum ea, & à principio in actu venditionis fuisset seruata rescripti forma, & perfecta iam venditione haberetur fides de pretio ex interuallo, aut demum intraret ad fauorem Ecclesiæ, cui in omnem casum actio competeret ex infra dicendis, non autem intrat ad fauorem emptorum, quando vt hic, in rescripto præscribitur depositum pro forma, & licentia vendendi executorum cantat iuxta formam literarum, & nihilominus in actu venditionum, & earum instrumentis fuit factum, & narratum totum contrarium, videlicet expressè habita fide de pretijs, illaque in pactum deducta, hoc enim casu, vt latè comprobatur in dicta secunda decisione; nullo modo, nullaque ratione euadi potest contrauentio for-
16 mæ in literis prescripta, consilium autem † Gozzadini retorquetur, quia ibi rescriptum si in euidentem non fuit restrictum ad vendendum, sed generaliter ad alienandum etiam pecunia numerata, & quod illa deponeretur, sed quia non fuit facta alienatio per viam venditionis, sed permutationis cum alijs stabilibus, quæ fuerunt illico tradita, consuluit Gozzadinus, quod illa alienatio sustinetur iuxta formam literarum, quamuis non fuerit factum depositum pecuniæ, ex quo Papa non restrinxit licentiam ad vendendum, sed eam dare visus fuit generaliter ad alienandum, itaut illa verba, etiam pecunia numerata, & quod
17 deponeretur, intelligi debeant casu † quo fieret venditio, in qua interuenire debet pecunia, non autem dum facta fuit permutatio cum alijs stabilibus statim traditis.

Demum pro remouendis omnibus nullitatibus supradictis fuit in actis productum quoddam Breue Sixti V. ad supplicationem tunc Archipresbyteri dictæ Ecclesiæ emanatum, in quo præmissa supplicatione Archipresbyteri, in qua narrantur venditiones harum decimarum, easque factas

fuiſſe ad Eccleſiæ vtilitatem, & quod emptores ſub prætextu, quod forma præſcripta in literis ſi in euidentem non fuit obſeruata, recuſabant pretium ſoluere, Papa committit Epiſcopo Placentino, vt conſtito ſibi ſummariè, & extraiudicialiter de prædictis, compellat emptores quacumque appellatione remota ad ſoluendum pretium realiter, & cum effectu, non obſtante, quod tenor literarum minimè ſeruatus fuerit, quod Epiſcopus exequutus fuit, quia emptores in illius exequutionem ſoluerunt, & pecuniæ fuerunt reinueſtitæ in tot ſtabilibus per eundem Archipresbyterum ſupplicantem, ex quibus duo pro emptoribus elici dicebatur: primum dictum Breue continere reualidationem gratiæ ſecundum continere ſaltim Archipresbyteri, ſeu Eccleſiæ approbationem, & dubium
18 non eſſe, quin data vtilitate, prout fuit narratum potuerit Eccleſia approbare, quamuis non emptores improbare, vt in ſimili eſt *text. optimus in leg. cum hi §. eam tranſactionem ff. de tranſact. & in l.3. ff. de nouat.* & in noſtris terminis *gloſ. in capit.1. verb. ſede vacante*, quam ibi approbant *Panorm. & Ant. de Butr. extr. ne ſed. vacant. Innoc. in cap.1. & ibi Hoſtien. & Ioan. Andr. de his, quæ fiunt à Prælat. ſin. conſ. cap. Dec. in cap. quæ in Eccleſiarum nu.27. in 5. notab. de conſtit. Iaſ. in dict. §. eam tranſactionem nu.2. & in §. actionum n.43. inſtit. de action. Ruin. conſ.35. nu.31. Crot. conſ.115. num.7. Speculat. de emphyt. §. nunc aliqua num. 33. Gaſp. Theſaur. qu. forenſ. 57. lib.3. Guid. Pap. dec.159. nu.2. & add. ad dec.156. eiuſdem Vinc. de Franc. dec.35. num.3. Put. dec. 302. lib.1. in nou. impreſſ. Creſc. dec.1. de locat.* & latiſſimè *Mantic. dec.201. nu.1.*

Sed prædicta facili negotio tolluntur, nam primum de reualidatione prorſus ca-
19 ret fundamento † quia Archipresbyter gratiam reualidationis non petijt, nec Papæ fuerunt narratæ nullitates ſupradictæ, prout de iure requiritur ad reualidationem *cap. quia diuerſitatem de conceſſ. præbend. & cap.2. ne ſed. vac. Rebuff. in prax. tit. de reſcript. etiam perinde valere num 37. Rot. dec. 158. nu.5. par.1. recent. vbi num.6.* quod
20 † non eſt credendum Papam ſanaſſe, vel ſanare voluiſſe defectus, quos ignorabat, & *Greg. XV. dec.260. nu.16.* & in his terminis *Caualc. de contract. dec. 45. in addit. verſ.5. non obſtat nu.51. qui etiam in d. dec. 29. num.16.* optima ratione probat, quod
21 in † dubio iudicandum eſt contra reualidationem.

Vnde non obſtat fuiſſe Papæ narratum pecunias non fuiſſe depoſitas, quia in omnem caſum reualidatio huius nullitatis non ſuffragatur, quoad alias duas ſupradictas, de quibus nulla fuit facta mentio iuxta
22 reg. quod † per remotionē vnius obſtaculi non remouetur aliud, de qua in *cap. ex tuarum de auctor. & vſu pallij, & in cap. paſtoralis de priuil.* & in puncto gratiæ ſanatoriæ nullitatum *Rot. in d. dec.158. nu.6. p.1. in recent.* & apud *Caualer. dec.500. num.1.* & ceſſat omnis difficultas, quia tantum abeſt, quod Papa fuerit certior factus de huiuſmodi defectibus, quinimo fuit illi falsò expoſitum gratiam ſi in euidentem fuiſſe executam ſer. ſeru. & ſic de obſeruatione formæ conſtare per iuridicam informationem iuxta ſupradicta, & cum hac narratiua Papa conceſsit Breue, in quo iuſſit emptores compelli non obſtante quod allegarent nullitatem venditionis, non
23 quia vellet eam ſanare, ſed quia † in omnem caſum emptores de ea dare non poterant, ſed ſola Eccleſia, vt dictum eſt.

Alterum autem nempè, quod Eccleſia approbauit venditiones, dum Archipresbyter ſupplicauit, & eo inſtante Breue fuit executum, pariter tollitur, quia cum
24 † in alienationibus ſtabilium Eccleſiæ deſideraretur certa forma, de qua in *cap. ſine exceptione 12. qu.2.* nec non beneplacitum Apoſtolicum iuxta Conſtitution. Pauli II. de qua in *extrauaganti ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alienan. Gregor. XV. dec.52. num.1.*
25 & ſi † aliter fiunt interim, dum non approbantur, ſint ipſo iure nullæ. *Ant. de Butr. vbi ſup.* etiam quod ſint vtiles Eccleſiæ *dict. cap. ſint exceptione, & cap. tua nuper extra de his quæ fiunt à Prælat. & leg. fin. ff. de curat. furioſ. add. ad ſingul. Matteſil. 155. Tiraq. in tract. poſt l. connub. gloſ.8. q.8. Afflict. dec.87. nu.2. & Vinc. de Franc. d. deciſ. 35.* inde conſequenter fit, vt ſolus conſenſus Archipresbyteri non potuerit reualidare venditiones ipſo iure nullas ob non ſerua-
26 tam formam litterarum, dum † in approbatione non fuerunt adhibitę iuris ſolemnitates, & beneplacitum Apoſtolicum non interuenit, nec fuit ſubſecutum, *arg. text. in l. doli verſ. idemque ff. de nouat. Bald. conſ. 475. nu.3. vol.1. Matteſil. d. ſingul.155. Corſett. ſingul.220. verb. pupillus verſ. ex quibus Fulgoſ. in dict. §. eam tranſactionem, & ibi Sarmien. de reddit. Eccleſ.1. par. cap.2. & 3. Brun. de forma, & ſolemn. rubr. de potent. & effect. ampl. qu. Iaſ. in d. §. eam tranſactionem nu.2. in fin. Tiraq. in d. tract. gloſ.6. nu.10.*

Can-

Cancer. variar. res. cap. 13. nu. 50. & Caualcan. dec. 17. alias 46. nu. 9. de contract. & in
27 puncto, quod in ratificatione † Rectoris requiratur beneplacitum in *Franc. in dict. dec. 35. nu. 4. vers. quia.*

Et tandem tolluntur omnia, ex quo versamur in alienationibus decimarum, & nec in gratia si in euidentem, nec in Breue Sixti V. fuit derogatum Concilio Lateranen.
28 quod † prohibet decimas in laicos alienari, de quo *in cap. prohibemus extra de decim.* Sed solum in dicta gratia derogatur synodis diœcesanis, & prouincialibus, cum tamen constitutio conciliarijs, seu facta à
26 Papa in Concilio Generali † requirat specialem derogationem, itaut non sufficiat derogatio per clausulam *nō obstantibus Archidiac. in cap. 1. col. 1. de constit. nu. 6. Felin. in cap. nonnullis nu. 2. de rescript. Eugen. cons. 26. nu. 27. lib. 1. & in puncto Rot. decis. 223. par. 1. diuers. & coram Caual. decis. 229. nu. 3. & 4. & dec. 101. num. 1. & 2. & 247. nu. 10. & 11. in Albiganen. decimarum vigesimaquinta Iunij, & 8. Nouembris 1627. coram Illustriss. Card. Virile.*

Et ita vtraque &c.

* *Est supra in hac parte dec. 295.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Anconitana Censuum.

Die Mercurij 20. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Negatiua, quod non extant alia bona in hæreditate, ex quo probetur. Remedium ordinarium, si quis habeat, an possit vti extraordinario. Actio subsidiaria, quando habeat locum.

SVMMARIVM.

1 *Bona alia, quod non adsint in hæreditate, negatiua ista benè probatur ex inuentario.*
2 *Minor, qui petit se restitui, quia dicit se læsum ex aditione hæreditatis, quid probare teneatur.*
3 *Mulieri qui in subsidium vult exigere dotem ex bonis fideicommissi, incumbit onus probandi bona libera non extare, & nu. 7.*
4 *Mulier si dicat non esse alia bona mariti, præter illa, quæ sunt subiecta fideicommisso, habet intentionem fundatam, ita vt contrarium asserenti, incumbat onus probandi.*
5 *Statutis consuetudinibus locorum statu in solemnitatibus inuentarij.*
6 *Bona, quando præsumantur consumpta.*
9 *Remedium ordinarium, quando quis habet, non potest vti extraordinario.*
10 *Tutores non tenentur, nisi de contentis in inuentario riti, & rectè confecto.*
11 *Pupillus, quando est læsus, vel potest agere contra tutorem via ordinaria, vel contra alios via extraordinaria, & restitutionis remedio, & nu. 12.*
13 *Remedio extraordinario licet cuilibet agere, vbi pinguius per illud prouidetur.*
14 *Actio subsidiaria quando non habeat locum.*
15 *Heres si emat aliquid ex pecunia hæreditaria proprio nomine, ad hoc vt fiat hæreditaria in subsidium probandum est, quod nihil aliud fueri in bonis defuncti tempore mortis.*
16 *Castren. in l. sed & si §. 1. nu. 1. ff. de petit. hæred. declaratur.*
17 *Vtile per inutile non vitiatur in indiuiduis.*
18 *Filius pro sua legitima, & mulier pro dote non possunt agere contra bona fideicommissaria, nisi in subsidium pro concurrenti quantitate.*
19 *Propter necessitatem ea, quæ conceduntur, regulantur pro modo necessitatis, & quatenus necessitas vrget. aut æquitas dictat.*
20 *Actio cui competit, multò magis competit retentio.*
21 *Perseruatio generalis, & ampla compræhendit omne ius, quod alicui competit.*

DECISIO CCCLI.

DIE 22. Iunij 1629. * fuit resolutum, non extare alia Bona Petri, quæ Triunphus suffragentur, & hodie cum super eisdem causa denuo proponeretur, Domini steterunt in decisis, licet enim videatur Leonijs incumbere onus probandi non extare alia bona, dum sunt actores, & intendunt subsidiariam intrare, tamen
1 hæc † negatiua visa fuit sufficienter probata ex inuentarijs tutorum *l. fin. § licentia C. de iur. delib.* cum alijs in dicta decisione allegatis in *vers. ratio resolutionis*, & hoc etiā ad effectum subsidiaria *Guid. Papa dec. 140. nu. 5.* vbi quod minor, qui petit restitui,
2 † quia dicit se læsum ex aditione hæreditatis, tenetur quidem probare hæreditatem non soluendo, sed probat sufficienter, si dicat tantum est in hæreditate, & non plus iuxta *gloss. in leg. cum de læge vers. Hæredis probatio, ff. de probat.* prout etiam
3 † mulieri, quæ in subsidium vult exigere dotem

dotem ex bonis fideicommissi incumbit onus probandi bona libera non extare, *Bertrand. cons. 161. nu. 26. lib. 3. Crauet. cons. 67. num 4. Corn. cons. 3. nu. 3. leg. 3. Sebast. Medic. de acquir. rer. dom. glos. 2. p. 1. nu. 45.* & esse veram sententiam attestatur *Molin. de primog. hispan. lib. 4. cap. 7. num. 34.* tamen verum est quod eo ipso, quod mu-
4 lier † dicit non esse alia bona mariti, præter illa, quæ sunt subiecta fideicommisso, habet suam intentionem fundatam, & probatam, ita vt dicenti alia bona extare incumbat onus probandi, & dicta bona ostẽdendi, *Dec. consil. 519. numer. 7. & per tot. Gancer. var. resolut. lib. 1. cap. 9. num. 103. Gratian. discept. 570. num. 19.*

Quod autem dicebatur, inuentarium non fuisse ritè, & in forma iuris factum, fuit iam sublatum in eadem decisione *vers. quod autem inuentarium*, prout etiam hodie tollitur cum inuentaria fuerint magis extentè data, ex quibus ad oculum patet fuisse confecta seruatis omnibus solemnitatibus requisitis ex statuto Anconæ *collat.*
5 *2. num. 23.* In solemnitatibus † autem inuentarij statur statutis, aut consuetudini locorum. *Ias. in d. l. fin. in princ. num. 5. & Valasc. decis. 52. num. 22. cum aliis in dict. dec. allegatis.*

De bonis autem in inuentario descriptis, tam mobilibus, quàm immobilibus, & prætensis melioramentis Leonij dederunt bonum exitum, in primis enim quod attinet ad mobilia, aut fuerunt distracta per creditores, aut nunquam fuerunt pœnes dictos Leonios, aut eorum tutores, sed apud tertios, quæ propterea ipsi non tenebantur inquirere, nec exigere, nec aliam quam prædictam de eis reddere rationem, ex plenè deductis in *eadem decisione vers. Bona verò in inuentario*, quæ hodiè Dominis placuerunt, & sic non est cur repetantur prout nec etiam opus est respodere ad illud obiectum, nempe existentiam mobilium apud tertios excludere subsidiariam saltem pro rata parte in concursu creditorum, quia etiam placuit responsio data in *d. decis. vers. Non obstat* etiam nimirum,
6 quod † illa præsumuntur consumpta, & in omnem casum esse intricata, quæ ideo Leonij discutere non tenentur ad effectum, vt intrare possit subsidiaria, *ex doctr. Castren. in l. inter eos §. creditor, ff. de fideiuss.* & in fortioribus terminis *Rot. Ianuen. decis. 156. num. 7.* & in mulier agente subsidiaria contra bona prohibita alienari, † quia non ex-
7 tabant bona libera in hæreditate, ex quibus dos posset restitui, dixit *Rot. decis. 472. num. 2. par. 1. diuers. & in Romana Saluiani 7. Aprilis 1628. in fin. coram me.* Alioqui enim fere nunquam intraret subsidiaria, quia semper creditores opponerent de rebus hæreditarijs penes alios vt fuit etiam ponderatum in *eod. vers. Non obstat etiam.*

Nec dicatur quod in inuentarijs aliqua bona mobilia non sint distinctè, & in indiuiduo descripta videlicet quatuor coramina, quatuor lintea, & sic de singulis, sed in confuso, videlicet vna arca coraminum, duæ capsæ supellectilium, & alia huiusmodi, itaut præcisa quantitas, & valor singulorum mobilium sint incerta, quia non est verum in facto, nisi quoad coramina, quæ etiam fuerunt sic descripta, *corami per doi fornimenti di Camera, vt in 2. sommario iurium dato die 21. Iulij 1628. num. 1. §. 2.* Nec est verum, quod in inuentarijs tam primo quàm secundo, legantur vna arca coraminum, & duæ capsæ supellectilium, & in omnem casum dum ideo inuentaria non possent dici nulliter facta, sed nihilominus valerent, & de prædictis mobilibus, sicut prætenditur descriptis Leonij, qui de tempore confectionis inuentarij erant infantes, taliter, qualiter fieri potuit, bonam rediderunt rationem, prout in dicta decisione semper intrat, quod inuentarium valide confectum probat negatiuam, itaut dicen-
8 ti extrare † alia bona, & rationem non fuisse bene redditam incumbat onus probaudi ex supradictis.

Non etiam releuat si dicatur Leonios posse agere contra tutores negligentes in recuperando aut inquirendo mobilia, quæ erant penes tertios aut demum in non describendo ea distinctè in inuentarijs, vt prætenditur, itaut Leonij dum habent re-
9 medium ordinarium, videlicet actionem tutelæ contra tutores non possint agere subsidiaria quæ est remedium extraordinarium quia vltra, quod vt dictum est descriptio fuit distinctè facta, & tutores non tené-
10 tur nisi de contentis † in inuentario ritè, & rectè facto, in quo non debuerunt describi, qui erant penes tertios, nec illa hodie Leonij tenentur inquirere, præsertim cum sint intricata, in omnem casum certum est, quod tutores excusarentur, dum eis fraus, aut dolus non posset imputari, aut alias non probaretur pupillis, aut hæreditati fuisse causatum damnum, & præterea ces-
11 sat difficultas, quia est in electione † pupilli agere aduersus tutores via ordinaria, aut contra alios via extraordinaria, & remedio

medio restitutionis *l. etiam la prima, vbi Bart.& leg.fin.vbi Salicet.C.si tutor, vel curator interuenerit*, in puncto, quod sit in electione minoris agere contra tutores ob 12 omissionem, † vel malam confectionem inuentarij, vel agere contra alios via extraordinaria *Cãcer. var.resol.par.3.cap.2.nu.* 88.& accedit quod licet agere remedio † 13 extraordinario vbi pinguius per illud prouidetur *l. qui bona fide §.si quis opus, vbi Bart.ff.de damn.infect.Menoch.cõs.380.n.32.*

Quod verò attinet ad melioramenta illa, quæ prætenduntur fecisse Petrum in domo sita in castro Camburani, non sunt attendenda, quia dicta domus possidetur per Triumphos, vt fuit dictum in *ead.decis. vers.quoad stabilia*,& minus attendi debent illa, quæ prætenduntur facta in prædio sancti Appollinaris, quibus meritò in dicta decisione non fuit responsum, quia nec hodie probantur ex reuelatione Dionoræ scripta manu eiusdem illius factoris, seù famuli, quæ nullo modo fidem facit ex deductis in *eod. decis.vers. vnde non obstant reuelationes*.

Tandem quoad bona stabilia solum fuit facta difficultas circa quatuor salmas prædij sancti Appollinaris de quibus in *d.dec. vers.reliquæ quatuor salmæ*, quorum valor est iam liquidatus ex subastatione de his facta cum fructibus tunc pendentibus de anno 1618.in scutis 352.monetæ, vt Triũ-14 phi dicebant,†quæ impedire debeant subsidiariam in totũ ex *Castrens.in l.sed,& si lege, §.1.n.5.in lect.Auenionen.ff.de petit.hæred.*vbi quod adhoc,vt res empta ex pecunia hæredi-15 taria per hæredẽ†proprio nomine fiat hæreditaria in subsidiũ probandũ est,quod nihil aliud fuerit in bonis defũcti tẽpore mortis.

Sed fuit responsum 1. quod doctrina Castrens.debet moraliter intelligi, & iuxta naturalem, & proportionatum sensum. Itaut pro concurrenti quantitate quæ repetitur in hæreditate non possit intrare subsidiaria, intrare autem in eo, in quo hæreditas non est soluendo cum non versemur 17 in indiuiduis & vtile per inutile † non vitietur, prout in simili pro concurrenti quantitate bonorum liberorum filius pro legitima, aut mulier pro dote non possunt agere contra bona fideicommissi aut con-18 tra legatarios respectiuè † si verò illa non sufficiunt rectè pro residuo in subsidium agunt *Gab.cons.128.nu.5.lib.1.Grat.discept.* 570. *num.10.* & ratio est clara quia subsidiaria datur ex quadam necessitate, sic dictante æquitate non extantibus bonis hæreditarij, aut liberis expeditis, in quibus possit fieri exequutio quæ autem propter 19 † necessitatem conceduntur, regulantur pro modo necessitatis, & quatenus necessitas vrget,aut æquitas dictat, *Bart.in l.1.§. vlt.n.1.ff.de ferijs,Dec.in l.si donatione n.17. ante fin.C.de collat.Gabr.& Gratiã. vbi supra.*

Præterea, & 2. fuit benè responsum, quod doctrina Castrens. in præsenti nullo modo procedit, sed subsidiaria intrat in totum, ex quo Leonij possunt dictas quatuor salmas retinere pro illis suis creditis prioribus, & potioribus in multo maiori quantitate, nempè pro expensis, quas fecerunt pro dictis salmis recuperandis in longa,& dispensiosa lite habita cum capella Burghesia, vt fuit latius deductum in *d.decis.in eod.vers.Reliquæ*, & deinde itaut cesset prorsus omnis difficultas, quia Leonij erant creditores Petri in scutis 4751. quia tanti sancta domus Lauretana à Petro emit medietatem prædij Lumbriani, cum tamen census, de quibus agitur, sint solum valoris scut.4351. vnde si contra dictos census, in defectum aliarum rerum hæreditariarum Petri competit Leonijs subsidiaria pro recuperatione dicti prætij, ex quo census illi fuerunt ex dicto prętio empti, multo magis eis competit retentio dictarum quatuor salmarum pro residuo eiusdem prætij, idest pro scutis quatuorcentum pro quibus fuit Lenijs ius reseruatum in sententia bonæ mem. Vbaldi contra alia bona hæreditaria Petri iuxta 20 iuris regulam, quod cui † competit actio multo magis competit retentio de qua DD.*in l.si non sortem §.si centum,ff.de condition.indebite Bald.in l.2.in 3.notab. C. de fideiussor.& latè Surd.decis.277.per.tot.*

Non obstat, quod contra prædictam retentionem Triumphi opponunt de renuntiatione facta à Leonibus de istis quatuor Salmis, quia illi talem renuntiationem fecerunt sine præiudicio omnium aliorum quorumcunque iurium ipsis Leonibus quomodocumque, & qualitercumque, & quauis alia causa competentium, & competiturorum, & non aliàs &c. quæ † præ-21 seruatio adeò generalis, & ampla omne ius,quod Leonibus tunc competebat compræhendit, & sic etiam istud retentionis iuxta textum in *l. 4. §. si in venditione, ff. quib.mod.pign. vel hipot.sol. Martha de clausp.1.claus.158.n.1.in fin.Gratian.disceptat. forens.cap.918.num.29.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

☞* *Est supra in hac parte decis.310.*

RE-

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Romana Separationis thori.

Die Veneris 1. Martij 1630.

DECISIO CCCLIII.

Est impressa coram Merlino to: primo decis. 446.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Cathedralitatis.

Die Veneris 1. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

In hac decisione latè, & diffusè tractatur, & discutitur illa antiqua controuersia orta inter Ecclesiam S. Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ, & Ecclesiam S. Saluatoris eiusdem Ciuitatis, occasione Cathedralitatis.

SVMMARIVM.

1 *Cathedratico statu firmato, intrat præsumptio primordialis atque originariæ Cathedralitatis, donec contrarium non probetur.*

2 *Quæ præsumptio multo magis operatur quando concurrunt plura adminicula.*

3 *Ecclesia quando nominatur magistra, per hoc non solum denotatur maioratus ratione dignitatis, sed etiam antiquitatis, & nu. 4.*

5 *Ecclesia S. Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ fuit donata Ecclesiæ Sancti Saluatoris eiusdem Vrbis.*

6 *Ecclesia maior regulariter cum Ecclesia minori non vnitur, sed bene è contra.*

7 *Mauri post occupatas Hispanias conuertebant principalis Ecclesias Ciuitatum Christianorum in Mezquitas, & num. 105.*

8 *Fidei Christianæ fundamentum principaliter in maioribus Ecclesijs asseruatur.*

9 *Gentile in locis, in quibus Crux, Præsepe, & alia salutis nostræ mysteria seruabantur, statuas Iouis, Veneris, &c. collocabant.*

10 *Ad Fidei Christianæ incrementum diuina voluntate effectum est, vt B. Petrus Apostolus, & Paulus in Vrbe martyrium paterentur.*

Roma, vbi caput superstitionis erat, illic caput sanctitatis quiescit num. 10.

Romæ, vbi Gentilium Principes habitabant, illic Ecclesiarum Princeps moratur num. 10.

11 *Delubra Gentilium Christianæ Religionis cultui, olim per venerandæ Crucis illationem mancipabantur.*

12 *Ecclesia Sancti Saluatoris Cæsaraugustæ, licet sit antiquissimi operis, retinet tamen speciem eminentis, et sumptuosi ædificij, et num. 108.*

13 *Ecclesia Sancti Saluatoris Cæsaraugustæ, quod etiam ante Maurorum occupationem esset Cathedralis, qui hoc asserat, et num. 14. et 15.*

16 *Episcopi Cæsaraugustani nonnulli sanctitate insignes specialiter præfuerunt in Ecclesia Sancti Saluatoris.*

17 *Inscriptionibus plurimum defertur, maximè in antiquis.*

18 *Verbum Metropolis quid designet.*

Verba, vbi non conueniunt, cessat dictorum verborum qualitas, num. 18.

19 *Cathedrales duæ, tanquam duo capita æquè principaliter in eadem ciuitate non dantur.*

20 *Ecclesia Sanctæ Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ, qualiter admirabiliter fuerit fundata traditur.*

21 *Quæ historia stabilita est testimonijs grauissimorum Authorum, et nihil est tota Hispania sacratius, et venerabilius.*

22 *Et ista traditio est adeo coroborata, vt sit quasi de fide, taliter quod non esset tentus pro Catholico, qui de hoc dubitaret.*

23 *Scriptoribus, atque Historicis standum est.*

24 *Ecclesiæ alicuius erectio benè probatur per Scriptores, et Historicos.*

25 *Cathedralitatis antiquæ status probatur ex Historijs, et Chronicis.*

26 *Factum antiquissimum, ac res vetustissima maiorum traditione probatur.*

27 *Scriptoribus, et Historicis passim fides adhibetur, et num. 80.*

28 *Testes, qui in antiquioribus, et viuentium memoriam planè excedentibus deponunt de publica fama, voce, et traditionibus antiquis, plenissimè probant.*

29 *Cathedralitas oritur dato Ecclesia, et Episcopo, ratione coniugij spiritualis, et n. 30.*

31 *Apostolorum nullus, præter Beatum Petrum vel eos, quos eius Successores constituerunt Scerdotes, Ecclesias Cathedrales, in Italea, Hispania, Gallia, etc. fundarunt.*

32 *Cap. si quis nesciat 11. distinct. declaratur.*

33 *Ecclesias fundare tantum ad Beatum Petrum tanquam caput Ecclesiæ pertinebat.*

34 *Apostolus nullus fundauit Ecclesias nisi mandato iussu, permissione, ac auctoritate Petri, et num. 40.*

35 *Petrus Apostolus Dei monitu, mandatum, permissionem, ac auctoritatem fundandi Eccle-*

DECISIO CCCLIII.

DVBITAVI: An conſtet Eccleſiam Beatæ MARAE Virginis de Columna, ſeu (vt vulgo dicitur) de Pilari fuiſſe antiquitus Cathedralem? Et Domini poſt ſuſceptam pluries ſuper hoc dubio diſputationem, nempe 10. Maij 1627. 20. Aprilis 1629. & 28. Ianuarij præteriti, hodie tandem negotio maturè diſcuſſo, affirmatiuè reſponderunt.

Quamuis enim in contrarium diceretur, quod quemadmodum controuerti non poteſt, quin Metropolitana Eccleſia Sancti Saluatoris fuerit hanc vſque in diem in perpetuò ſtatu Cathedralitatis, ab eo tempore, quod glorioſæ recordationis Rex Aragonum Alphonſus, Hiſpaniarum cognomento Imperator ex Maurorum tyrannide Cæſarauguſtam vindicauit: ſic etiam ex hoc vltimo, & longiſſima quidem quingentorum ac amplius annorum diuturnitate, firmato ſtatu Cathedratico, intrat præſumptio primordialis, atque originariæ
1 Cathedralitatis † vſque ab initio; donec plenè, ac concludenter probetur contrarium *l. ex perſona vbi Salicet nu.2.C. de probat. Alexand. conſ.74. nu.15. lib.4. Alciat. de præſumpt. reg.2. præſumpt.26. nu.1. Euerard. in loco à tempore ad tempus verſ.6. iſtud. argumentum, Menoch. præſumpt. 64. lib.6. Rot. dec.233. nu.1. par.1.* vbi agitur de præſumendo ſtatu Parochialitatis, *& deciſ.402. num.5. par.2. recent.* Quæ quidem præſum-
2 ptio tanto magis operatur in caſu iſto, cum pluribus adminiculis corroboretur. *Rot. d. dec.233. nu.2. p.1. recent.*

Primum adminiculum deducitur ex ſententia Petri Libranæ, primi huius nominis Epiſcopi Cæſarauguſtani, lata de anno 1128. & ſic in facto recenti, decem ſcilicet annis poſt Mauros debellatos emanata; prout in alia ſententia Alphonſi pariter Archiepiſcopi enunciatur, de anno 1513. in qua præcipitur Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, vt in omnibus, & per omnia ſe conformet cum Eccleſia Sancti Saluatoris, tanquam cum Magiſtra, ac Superiore ſua: quod ver-
3 bum, † *Magiſtra*, vſurpatum etiam in aliis poſterioribus ſententijs, nempe Sancij de anno 1221. Petri Tarraconen. de anno 1241. & Alphonſi prædicti de anno 1513.
4 donat maioritatem non ſolum † dignitatis, ſed etiam antiquitatis ad *text. in cap. ad audientiam il 1. de Eccleſ. ædific.* Quæ ſanè antiquitatis maioritas deſignat ſtatum Cathedralitatis ab antiquiori tempore, non habito quidem reſpectu ad ſolum decennium poſt recuperatam è Maurorum denominatione Cæſarauguſtam, in quo temporis antiquitas non poteſt verificari: ſed ad tempus longè antecedens, nempè tam ante inundationem, quam ipſa Maurorum inundatione.

Secundum neque abſimile adminiculum deſumitur ex teſtimonio Alphonſi, ſeu Aldephonſi Regis Caſtellæ; præfati Alphonſi Maurorum debellatoris priuigni, ac Hiſpaniarum Imperatoris pariter nuncupati: qui anno Domini 1134. & ſic ſexdecim annis poſt recuperatam è Maurorum manibus Cæſarauguſtam, confirmandis eiuſdem debellatoris Alphonſi, necnon Ranimiri fratris prædeceſſorum ſuorum conceſſionibus factis Eccleſiæ Sancti Saluatoris, eamdem Eccleſiam inter cæteras antiqui nominis famoſiſſimæ excellentiæ, priuilegio glorioſiſſimam non ſolum appellat, prout etiam

etiam appellatur ab Alexandro III. Pontifice in confirmatione donationis decimarum, necnon à Martino Rege Aragonum in priuilegio, mandante, vt Reges Aragonum in Ecclesia Sancti Saluatoris propter illius antiquitatem coronentur, sed ad subleuandum ipsius paupertatem, inter alias Ecclesias in Episcopatu Cæsaraugu-
4 stano existentes, donat † specificè Ecclesiam Beatæ Mariæ de Pilari: vt latius in priuilegio. De cuius concessione non videtur ambigendum, cum de illo testentur
5 *Hieronymus Zurita lib.1. Annal.cap.54. Hieronymus Blancas in commentar. rer. Aragonen. fol.141. Abbas Sancti Ioannis de la Penna in sua historia lib.2. cap.20. pag.357. Pater Didacus Murillo de miraculosa fundatione Angelicæ domus tract.2. cap.27. pag.227.* & super tertiò deponat de visu Magister Hieronymus Cassauante, & enuncietur etiam in Bullis Adriani IV. necnon Alexandri III. in quibus prædictæ donationes, expressa etiam Ecclesia Beatę Mariæ confirmantur. Vnde ex his duo resultant antiquæ Cathedralitatis argumenta ad fauorem Ecclesiæ Sancti Saluatoris. Primum ex eo quod expulsis vix Mauris nuncupatur famosissimæ excellentiæ, & antiqui nominis priuilegio famosissima. Secundum ex eo, quod donatur Ecclesia Beatæ Mariæ: quæ si aliquo tempore fuisset Cathedralis, non fuisset donata etiam per viam vnionis Ec-
6 clesiæ inferiori: cum regulariter † Ecclesia † maior inferiori non vniatur, sed è contra, *Oyed de incompatibilit. benef. p.2. cap.3. nu.4. vers. & ita dignum.*

Tertium adminiculum, deriuatur ex notissima Maurorum consuetudine, qua post
7 occupatas Hispania † passim vtebantur in conuertendis principalibus Ecclesijs Ciuitatum Christianorum in Mezquitas: vt præter Chronicas generales Hispaniarum id de proprijs Regnis testatur Petrus Aragonum Rex Primus in priuilegio concesso anno Domini 1096. incipien. *Neminem latere, &c.* quod de verbo ad verbum transcripsit *Franciscus de Aynsa rerum memorabilium Oscæ lib.4. cap.5. pag.525.* & concordat *Martinus Carillo in historia Sancti Valerij fol.240.* vna cum testibus, qui dantur. Quod eo demum consilio faciebant Mauri, vt ita deletis, abolitisque memorijs, ac
8 Christianæ fidei fundamentis, quæ principaliter in maioribus Ecclesijs asseruantur, fides ipsa aboleretur; ac præsidia subinduceretur Mahometica. Quam porro consuetudinem à Gentilium acceperunt exemplo;
9 qui ijs in locis, † in quibus Crux, Præsepe, aliaque redemptionis, ac salutis nostræ mysteria seruabantur, Statuas Iouis, Veneris, ac Adonidis collocabant, quo sacrorum eorundem mysteriorum monumenta, ac vestigia obsolescerent, vt elegantissimè de Adriano refert *Paulinus epist.11. Hieronymus epist.13. Seuer. Historiar. lib.2. Ambrosius in Psal.43.* quorum verba transcribit *Baron ad ann. Christi 139. num.5. & 6. fol.93. & 94.* & habetur in lectionibus festi Exaltationis sanctæ Crucis 3. Maij. Sic etiam è conuerso ad Christianæ fidei incre-
10 mentum diuina † voluntate effectum est, vt Beatissimi Apostoli Petrus, & Paulus in Vrbe Roma martyrum paterentur: *vt vbi caput superstitionis erat, illic caput quiesceret sanctitatis: & vbi Gentilium Principes habitabant, illic Ecclesiarum Principes morarentur* vt inquit *Ambrosius in cap. Beati 2. qu.7.* & ijsdem penè verbis loquitur *S. Maximus Episcopus in sermon. de Apostolis*, quem recenset *Michael de Anninyon. de vnitate Ouilis cap.18. nu.4. & 5.* & in specie delubra
11 † Gentilium Christianæ Religionis cultui fuisse olim per venerandæ Crucis illationē mancipata habemus ex præcepto *Theodosii in suo Codice l.vlt. tit.10. lib.16.*

Hunc verò vsum post occupatam Cæsaraugustanam seruasse Mauros in Ecclesia Sancti Saluatoris, eamdemque tanquam maiorem Ciuitatis illius Ecclesiam conuertisse in Mezquitam maiorem, tantò ma-
12 gis videtur verisimile, † quo Templum istud S. Saluatoris, licèt antiquissimi sit operis, retinet tamen speciem eminentis, ac sumptuosi ædificij, ad formam Crucis, latitudinis passuum 90. longitudinis verò 110. totaque illius moles quatuor magnarum columnarum ordinibus sustinetur, vt constat ex descriptione illius, quæ habetur apud eumdem *Didacum Murillum de miraculosa fundatione Angelicæ Capellæ dict. tract. 2. cap.27.* Ac propterea plurimum differt à communi structura Mezquitarum, quas Mauri non ædificabant in formam Crucis, nec admodum eminentes, aut eleuatas: sed submissas, atque obscuras; vt patet ex ædificio Corduben. Ecclesiæ, quam pro Mezquita fuisse à Mauris constructam, ac postea à Sedi Cathedrali destinata, referunt Historici, & præcipuè *Mariana de rebus Hispan. lib.7. cap.7.* Et prædicta tanto facilius videntur procedere, cum de huiusmodi fabrica adeo insigni, à Mauris constructa, nulla apud authores mentio habeatur; prout extat memoria de præfata Ecclesia

Corduben. apud Marianam, & alios; & similiter de minoribus ædificijs per Reges Mauros Cæsaraugustæ constructis passim, habentur memoriæ apud *Hieronymum de Blancas in rerum Aragonen. Commentar.*

13 Et in specie quòd Ecclesia † S. Saluatoris etiam ante Maurorum occupationem fuerit Sedes Cathedralis, ac à Maurorum impuritatibus, quibus prophanata fuerat, expiata, ad primæuum Cathedralitatis statum restituta fuerit, visus est firmasse *Zurita in indice rerum Aragonensium lib. 1. pag.* 38. ibi *Ecclesia Cæsaraugustana, primis propagatæ Christianæ Religionis sæculis sacra, & Sanctorum Valerij, ac Braulij Infulis, ac Vincentij Martyris illustrata doctrinis, sacrorumque Conciliorum sanctionibus, Orbis christiani celebratione commemorata, à Nepharijs impij cultus vestigijs solemni cæremoniarum Religione expiata, & Deo Optimo Maximo seruatori ex voto, quod Imperator pulcherrimæ, florentissimæ, potentissimæq. Vrbis esset potitus festis, & laudibus instauratur, & consecratur.* Et clarius *lib. 1. Annal.* ibi. *Consecrata fuit Mesquita maior, & dedicata Ecclesia nostro Redemptori sub titulo Sancti Saluatoris eodem anno, &c. Itaque in suo proprio loco restaurata Sedes Cathedralis, quæ fuit valde nominata in primitiua Ecclesia.* Et † cum

14 *Zurita* videntur consentire *Martinez Abbas Sancti Ioannis de Rupe in Historia fundationis illius Monasterij lib. 2. cap. 20. & lib. 5. cap. 19. in fine Martinus Carilla in Historia Sancti Valerij fol.* 140. quos omnes refert. *Franciscus de Aynsa in præfato lib. memorabilium Ciuitatis Oscæ lib. 1. cap. 1.* vbi similia in hanc rem adducit exempla Cum

15 † quibus conuenit Breuiarium Cæsaraugustanum in festo translationis Sancti Valerij in prima electione, ibi: *Magna per vniuersum Orbem Christianis fuit lætitia, Cum Cæsaraugustana Ecclesia quæ per quadringentos annos captiuata, spiritibus deseruiebat immunis fidei libertatem recepit: & ad Christum reuersa ipsum Deum, & Dominum voce libera ausa est profiteri, & in eius laudibus resonare.* Et concordant super tertiò quatuor testes, examinati in causa Dedicationis. Quorum primus, qui est Ioannes Briz Martinez, deponit ex sententia Didaci de Espe, viri eruditi, & insignis antiquitatum Aragonensium indagatoris, vt testatur *Hieronymus Blancas in præfatione ad comment. Aragonum in Epistola ad Garziam de Loaysa, & Didacus Murillo in dicto tract. 2. cap. 51. pag. 441. & in lib. 1. cap. 19.*

Quartum denique ac postremum primordialis, seu originariæ Cathedralis huiusmodi adminiculum, pro Ecclesia S. Saluatoris ea præbent argumenta, ex quibus

16 deducitur nonnullos ex Episcopis Cæsaraugustanis, sanctitate, insignes, huic specialiter Ecclesiæ S. Saluatoris præfuisse, Sanctos nempè Valerium, ac Vincentium Martyrem, illius Archidiaconum, necnon Braulium.

Quod enim de de anno 306. Sanctus Valerius fuerit Ecclesiæ istius Episcopus, Vincentius verò Archidiaconus quoad Valerium colligi potest primo ex tenore concordiæ initæ de anno 1121. inter Episcopos Cæsaraugustanum, & Pampilonen. per hac formalia verba *Trnslatio S. Valerij Episcopi de Rota in Cæsaraugustanam propriam Sedem;* & sic Ecclesia S. Saluatoris, ad quam facienda erat translatio, appellatur propria sedes S. Valerij. Secundò ex instrumento translationis Capitis eiusdem S. Valerij de anno 1170. Ex cuius serie in toto Episcopatu Cæsaraugustano annuatim, sub die 20. Octobris in sacris Lectionibus recitatur, quò Aldephonsus secundus Rex Aragonum obtinuit caput S. Valerij: *vt ad honorem Dei, & Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, quæ Caput totius Regni est, & cui pastoraliter & corporaliter præfuit spiritualiter quoque præesset, &c. Quod ipse Rex proprijs manibus, &c. ad Ecclesiam Cæsaraugustanam per Petrum eiusdem Ciuitatis Episcopum transmisit &c. Ac postquam idem Rex Aldephonsus secundus misit ad dictam Ecclesiam S. Saluatoris Caput S. Valerij, quidam Prior Rotensis misit etiam Brachium S. Valerij, Antistitis eiusdem Ecclesiæ ad quam miserat Rex caput, &c. quo scilicet Reliquiæ tanti Pastoris, & Prælati, illiusque Sanctissimi Viri venerarentur in eadem Ciuitate, & templo, in quo præfuit tanta sanctitate:* vt ad propositum huiusmodi translationis expresè loquitur *Zurita Annal. lib. 2. cap. 26.* Tertiò non tam respectu S. Valerij illius Archidiaconi id etiam videtur deprehendi ex testimonio Don Lupi Archiepiscopi Cæsaraugustani qui de anno 1361. in priuilegio exemptionis à charitatiuo subsidio Priori, Canonicis, ac Capitulo S. Saluatoris concesso, loquens de eadem Ecclesia, inquit: *Prædictam Cæsaraugustanam Ecclesiam, sponsam nostram ille Beatissimus eius Antistes Valerius cum ipsius Ecclesiæ Archidiacono Vincentio Martyre pretioso decorauit, pro Fide decertans Catholica &c.* Quartò id suadent inscriptiones appositæ Reliquijs eorumdem Sanctorum Valerij, ac Vincentij, quas Petrus

trus de Luna, Benedictus XIII. in Scismate nuncupatus, misit ad Ecclesiam S. Saluatoris in hæc verba: *Hoc est caput B. Valerij Confessoris, Episcopi huius Ecclesiæ Cæsaraugustanæ*. Et *Hæ sunt Reliquiæ B. Vincentij Martyris, Archidiaconi huius Ecclesiæ*
17 *Cæsaraugustanæ*. Quibus quidem † inscriptionibus plurimum defertur, maximè in antiquis, vt latè dicetur inferius. Quintò id inferunt Constitutiones Synodales sub titulo de Reliq. & venerat Sanct. testantes, Sanctum Vincentium officio, & ordine Diaconali fuisse in Ecclesia S. Saluatoris condecoratum; necnon affirmantes, Sanctum Valerium in eadem Ecclesia S. Saluatoris apparuisse cuidam successori suo in eadem sede: quæ apparitio, vt tradit *Cardin. Baron. in notis ad Martyrolog. sub die 26. Martij.* fuit de anno 1270.

Quod autem postremò S. Braulius de anno 636. & sic multo ante inuasionem Maurorum fuerit Episcopus Ecclesiæ S. Saluatoris, colligi videtur ex antiqua eiusdem Ecclesiæ Constitutione, sub eodem titulo de Reliq. & venerat. Sanctorum: in qua formalibus hisce verbis statuitur *vt sub Officio duplici celebretur festiuitas inuentionis B. Braulionis, cum fuerit Episcopus ipsius Me-*
18 *tropolis*: quod sanè postremum verbum † *Metropolis*, designat ad oculum Ecclesiam S. Saluatoris, & excludit Ecclesiam B. Mariæ Virginis, cui talis qualitas non conuenit ad *text. in l. 4. §. toties ff. de dam. infect. l. quod constitutum ff. de milit. testamen.*

Vndè ex his omnibus, cum appareat Ecclesiam S. Saluatoris non deducere prima Cathedralitatis suæ principia, ac fundamenta limitata ab anno Domini 1118. quo tempore Alphonsus maiorem Maurorum Mesquitam diuino cultui dicauit: sequitur, quod sublato principio isto limitato, militet vsque ab initio ad ipsius fauorem præsumptio originariæ Cathedralitatis, & quidem adminiculata: itaut nisi Ecclesia B. Mariæ plenè ac concludenter, sublatis contrarijs, probet suam Cathedralitatem, necessaria resultet consequen-
19 tia, † quod eadem Ecclesia B. Mariæ nunquam fuerit Cathedralis: cum duæ Cathedrales tanquam duo capita æquè principalia in eadem Ciuitate non dentur *Hostien. in cap. cum contingat num. 1. de for. compet. & in c. quoniam nu. 2. de offic. Ordin.* quem sequitur *Rot. dec. 324. num. 11. par. 1. in recent.*

His tamen non obstantibus, visum fuit Dominis antiquam huiusmodi Cathedralitatem concludenter probari ad fauorem Ecclesiæ B. Mariæ Virgibis de Pilari. Primò ex Historia admirabilis fundationis,
20 seu constructionis huiuscæ Ecclesiæ † in qua traditur Beatum Iacobum Apostolum iussu Deiparæ Virginis, super Columna, seù Pilare quodam marmoreo inter Angelorum cantus visibiliter apparentis, præfatam Ecclesiam construxisse, atque in eiusdem seruitio vnum ex nouem discipulis ab ipso conuersis Præsbyrerum ordinasse: prout huius Historiæ seriem fusius refert antiquissima quædam scriptura, de qua in fine vetustissimi Codicis Moralium S. Gregorij qui in eiusdem Ecclesiæ de Pilari Bibliotheca, à Taio quondam Episcopo Cæsaraugustano illic, vt creditur, repositus in hanc vsque diem asseruatur testibus eodem *Martino Garzia serm. 91. & Michaele Martinez de Villar. in interpretatione trium Epigrammatum huius Ecclesiæ pag. 79.* prout etiam innuuit *Hier. Blancas à Murillo relatus loco citato cap. 1. fol. 2.* & latius *cap. 3. fol. 16.*

Quam quidem historiam, & antiquissimam indubitatamque apud Hispanos traditionem latè prosequuntur grauissimi Scriptores, nempè quoad mirificam Ecclesiæ constructionem auctor Chronici omnimodæ historiæ, quæ à pluribus *Flauio Lucio Dextro adscribitur anno Dom. 37.* & ibid. *Franciscus Biuar. in commentar. latissimè nu.*
21 *3.* dicens: † Nil æquè stabilitum testimonium grauissimorum authorum, nihil tota Hispania sacratiùs, ac venerabilius animis hominum insedisse: adijcitq, *M. Maximi Episcopi Cæsaraugustani Epigramma vers. verùm ne nobilissimum*; *Martinus Garzia in serm. 90. 91. & 150. P. Antonius Beuter par. 1. Chronic. Hispan. c. 25. Damian. a Goes in Genealogia Regum Hispan. tom. 2. Hispaniæ Illustratæ, Vgo Episcopus Portugallen. in Epistola ad Mauritium Episcopum Bracharen.* quam refert idem *Biuar. in Elogijs Dextri 9. Ioannes Gaspar. Ortigas in 3. par. Patrocinij pro Gymnasio Cæsaraugustano par. 14. sub num. 100. Petrus Villegas in lib. Flos Sanctorum in vita Sancti Iacobi Maioris Apostoli fol. 196. Francisc. à Iesu, & Xodar. in libro quinque discursuum pag. 18. & seq.* affirmens neminem hucusque id ausum negare, visis vinculo, & firmitate, quibus tra-
22 ditio † ista corroboratur, quasi sit de fide: taliter quod non esset tentus pro Catholico, qui de hoc dubitaret: prout etiam inquiunt. *Martinus del Rio disquisit. Magic. lib. 2. q. 26. sect. 4. pag. 223. & Isella in libro*

Reg.

Reg. Militiæ. S. Iacobi cap. 3. Gaubertus Monachus in chron. Regni Aragonum in 3. Prolog. Ioannes Vasseus in Histor. Hisp. & Chronicis rerum mirabilium, anno 37. & 44. Gundisaluus de Illescas in Histor. Pontific. in vita S. Iacobi Apostoli par. 1. fol. 13. Stephanus de Garibay in compendio Histor. Hispan. lib. 7. cap. 3. & 4. Andreas de Betendorpio de apparitionibus spirituum cap. 11. thes. 207. Petrus Canisius de verbo Dei tom. 2. lib. 5. cap. 21. fol. 557. & cap. 23. fal. 560. Alphonsus de Mendoza in quæstionibus quòdlibeticis, q. 5. Suar. de relig. tom. 1. lib. 2. cap. 9. num. 16. Martin. de Viciana in chronico inclytæ, & coronatæ Ciuitatis fol. 14. Ribadeneyra in lib. Flos Sanctorum in vita S. Iacobi Maioris p. 1. pag. 69. Anton. de Cianza in historia inuentionis miraculorum translationis S. Secundi cap. 3. fol. 24. Ioannes de Pineda in 2. par. Monarchiæ Ecclesiasticæ cap. 25. §. 4. fol. 52. Ludouic. de Estrada Abbas Hortensis 2. par. Rosarÿ fol. 112. Loaysa in notis ad decretum Gundemari, Prades lib. 2. cap. 5. §. 1. Bonifac. in Historia B. Mariæ lib. 2. pag. 119. Thom. Bozzius de signis Eccles. lib. 9. cap. 6. pag. 686. num. 12. Didacus de Castillo in lib. defensionis Aduentus, & Prædicationis Euangelicæ S. Iacobi cap. 7. fol. 37. Franciscus de Padilla in historia Ecclesiast. Hisp. centur. 1. fol. 18. Franciscus de Pereda in libro nuncupato Patrona Matriti lib. 4. cap. 1. fol. 230. & seq. Iacobus Valdes de dignit. Regum, & Regnorum Hispaniæ c. 6. num. 7. fol. 54. Lucius Marineus Siculus in historia de rebus Hispaniæ memorab. lib. 5. cap. de sacris edibus pag. 85. Hieronymus Blancas in commentar. rerum Aragon. fol. 3. Hieronymus Romanus in Republica Christiana lib. 5. cap. 4. fol. 86. Ambros. de Morales in Chronicis generalibus Hispaniæ lib. 9. cap. 7. fol. 228. Michael Martinez de Villar. in Interpretatione dictorum Epigrammatum, in Epistola dedicatoria, Maurus Castella in historia Apostoli S. Iacobi pag. 76. Anton. Spinell. in Mariæ Deiparæ Throno c. 30. pag. 400. Gregor. Lopez Madrea de excellentÿs Hispaniæ cap. 6. fol. 30. Petrus Cenedus in collectan. ed Ius Canonicum col. 43. lib. 1. decretor. num. 2. & seq. & num. 8. Martinus Carillo in 3. aduertentia ad historiam S. Valerÿ fol. 10. Gaspar. Sanctius in 2. tract. de prædicatione S. Iacobi in Hispaniam, cap. 8. & speciales de miraculosa huiusmodi fundatione tractatus ædiderunt *Ioannes Michael de Bordalba, Ludouisius Aux, Petrus Cenedus, Didacus Murillus, & alÿ* prout testatur idem *Biuarius in commontarÿ ad Dextrum loco citato.* vbi plures ex allegatis Scriptoribus recenset. Cum quibus concordant diploma *Callixti Tertÿ Pontificis, sub Dat. Romæ 9. Kalendas Octobris anni 1456. priuilegia Ioannis Aragonum Regis Secundi, sub anno Dom. 1459. 26. Octobr. ac Ferdinandi Catholici illius filÿ anno 1504. 14. Aprilis,* eiusdem sedis Metropolitanæ statutum anno 1471 die 9. Maij promulgatum: ac denique motiua sententiæ tam in Vicariatu Archiepiscopatus Cæsaraugustani super absolutione à caritatiuo subsidio, quàm in curia Iustitiæ Aragonum superprædecentijs emanatæ: vt prædicta omnia per extensum referunt idem *Biuarius loco citato, & Didacus Murillo cap. 3.*

Quo verò ad ordinationem vnius ex Discipulis in Presbyterum, sequuntur authores infrascripti. Qui tamen vlterius exprimunt, Beatum Iacobum in præfata Ecclesia S. Mariæ non solum reliquisse Theodorum, quem ordinauit in Presbyterum, sed etiam Athanasium, quem Episcopatui Cæsaraugustano destinauit: ita enim testantur ijdem *Flauius Lucius Dexter loco citato anno Domini 37. num. 2. fol. 69.* & ibidem *Biuarius fol. 71.* referens testimonium M. Maximi, *olim Episcopi Cæsaraugustani in hymno S. Athanasii, et in elogiis fol. 9.* vbi in contestem adducit *Vgonem Episcopum Portugallensem in præcitata Epistola ad Mauritium Archiepisc. Bracharen. Petrus Antonius Beuter vbi supra c. 22. par. 1. pag. 134. et par. 2. pag. 229. Hieron. Blancas in præfatis comment. rer. Arag. pagina 3. Ambros. de Morales in historia Hispaniæ capitulo septimo lib. 9. Maurus Castella in histor. San. Iacobi pag. 85. Franciscus de Pereda loco allegato lib. 4. cap. 1. fol. 231. Franciscus de Padilla in d. historia Ecclesiastica Hispaniæ, centur. 1. fol. 18. Ribadeneyra vbi supra p. 1. pag. 69. Anton. de Cianca historia vitæ S. Secundi fol. 2. Iacobus Valdes d. tract. de dignit. Regum Regnorumque Hispania c. 6. num. 22. fol. 59. & Comestabilis Castellæ in primo discursu pro aduentu S. Iacobi fol. 10. Martinus Carillus Canonicus Ecelesiæ S. Saluatoris in secunda impress. hist. S. Valerÿ, emendatus in tertia aduertentia,* cum alijs deductis per *Murillum cap. 17. fol. 142. & Gabrielem Pennotum in sua tripartita historiali 2. cap. 30.*

23 Quibus quidem † Scriptoribus, atque Historicis standum esse innuit *tex. l. 1.* ibi: à quibusdam Scriptoribus traditum est, *ff. de offic. Præfect. Prætor. Bar. in l. 1. numer. 22. Alex. num. 34. Purpur. numer. 152. & 156.* qui loquitur in erectione Ecclesiæ, sequitur *Ripa num. 73. ff. si cert. pet. Abb. Felin. Dec-*

Dec. & alij in cap. cum causam de probat. Gutier. pract. lib. 3. cap. 13. num. 13. Roderic.
24 *Suarez allegat. 8. num. 11. Verall.* † pariter loquitur in erectione Ecclesiæ *dec. 190. par. 2.* & in simili dixit *Rota in causa Valentina decimarum 28. Nouembris 1596. coram bo. mem. Card. Pamphilio, in Vlixbonen. Iurisconferendi 7. Febr. 1607. coram bon. me. Cardin. Lancellotto, & in dec. 290. numer. 7. post 2. vol. cons. Farinac.* Et in puncto quod
25 status antiquæ Cathedralitatis probetur ex Historijs, ac Chronicis in hoc plenam facientibus probationem. *Moder. Roman. discept. forens. lib. 5. capit. 893. num. 6. & seqq.*

Quæ conclusio absque vlla difficultate in casu isto procedit, non solum quia versamur in facto antiquissimo, ac in rebus
26 vetustissima maiorum traditione † communiter receptis, in quibus fidelissimæ antiquitatis mos est retinendus, *l. si testamenta, C. de testam. l. 1. §. vlt. de ventr. inspic. cap. cum habeat, de eo qui dux. in matrim. cap. omnes Principes cum ibi not. de maiorit. & obed.*
27 Sed etiam † quia huiusmodi Scriptoribus, atque Historicis passim fides adhibetur ad *trad. per Felin. in c. ex parte, num. 49. vers. & dum supra tractatum est de rescript.* agiturque de Historijs Ecclesiasticis, *Rot. dec. 718. num. 2. par. 4. diu.* in quibus plures Scriptores simul conueniunt. Et benè adminicu-
28 lantur etiam per testes, qui in huiusmodi † antiquioribus, viuentiumq; memoriam planè excedentibus, tanquam de publica voce, & fama, necnon traditionibus antiquis deponentes, probant plenissimè *Innoc. in cap. veniens num. 6. vers. & non mereris de verb. signif. Abb. in cap. inter dilectos, num. 6. de fid. instr.* latè *Fel. in cap. veniens il 1. nu. 26. de testib. & in cap. cum causam, num. 9. vers. sed dicas de probat. Bellam. decis. 70. Cassad. decis. 2. de probat. Caputaq. decis. 344. nu. 3. & 347. num. 4. par. 3. Put. decis. 74. num. 2. lib. 1.*

His ergo firmatis, ex quibus constat B. Iacobum primò construxisse in honorem Mariæ Virginis Ecclesiam de Pilari; secundò destinasse Athanasium discipulum suum in Episcopum Cæsaraugustanum: vtique sequitur, eamdem Ecclesiam de Pilari fuis-
29 se Cathedralem. Quia, dato Episcopo † & Ecclesia, ratione coniugij spiritualis oritur Cathedralitas ad *text. in cap. inter corporalia,* & ibidem *Imol. num. 10. Anan. pariter num. 10. de translat. Prælat. Hostien. in summ. eodem tit. num. 5. vers. est autem alius, Cassan. in cathal. glor. mund. par. 4. consider. 32. vers. nono capitulum.* Quæ sane Cathedralitas potest tantum considerari in Ecclesia B. Ma-
30 riæ. Quia cum sola cum temporis † esset illic in rerum natura, remanebat vnicum subiectum, cui posset adhærere Cathedralitas. Cuius prærogatiuam tantò magis, inspecta eiusdem Ecclesiæ dignitate ac priuilegijs, verisimile est, fuisse eidemmet collatam.

Nec obstat Epistola Innocentij I. ad Decentium Episcopum Eugubinum registrata in *cap. si quis nesciat 11. dist.* & innouata per *Greg. VII. Epistolarum lib. 1. ad sanctium Hispaniar. Regem.* in qua pro certo, constantiq.
31 firmatur nullum † ex Apostolis præter Beatissimum Petrum, vel eos quos eius successores constituerunt Sacerdotes, Cathedrales Ecclesias in Italia, Hispania, Gallia, Aphrica, Sicilia, adiacentibusq; Prouincijs fundasse. Quem *tex.* ità in specie
32 † videtur intelligere nunquam satis laudatæ memoriæ *Card. Baron. in notis ad Martyrologium Romanum in festo S. Iacobi sub die 25. Iulij.* Vbi postquam firmauit S. Iacobum prædicasse in Hispania, subdit, non sic accipiendum id esse, vt illic prædicauerit gentibus Euangelium, sed Iudæis tantum, suis gentilibus Christum annunciauerit: nec sic quidem, vt aliquam fundauerit Ecclesiam: vt plenius aduertit *Magnus Comestabilis Castellæ in secundo Discursu contra eundem Card. Baronium edito fol. 61.* dicens aliud esse conuertere infideles, aliud fundare Ecclesias: cum primum ad Apostolos
33 † omnes, secundum verò ad B. Petrum tanquam caput Ecclesiæ pertineret.

Nam huic obiecto responsum fuit per Dominos, conclusionem prædictam, quod scilicet nullus ex Apostolis præter B. Petrũ Ecclesias in præfatis Regionibus fundauerit esse intelligendam, vt nullus sine man-
34 dato, † iussu, permissione, ac B. Petri auctoritate Ecclesias instituerit iuxta solutionem *glossæ in d. cap. si quis nesciat, in verb. Apostolos*; quam veluti magis receptam, atque veriorem referunt, & sequuntur ibidem *Archidiac. num. 2. Turrecremat. num. 1. Gemin. num. 7.* & plura hoc in argumentum eleganter congerit *Gaspar Sanctius de prædicatione S. Iacobi in Hispania tract. 3. c. 1. per tot. & præsertim num. 3.*

35 Ac proinde, quia habetur pro certo † B. Petrum Dei monitu mandatum, permissionem, atque auctoritatem huiusmodi cęteris Apostolis, ad Gentium prædicationem euntibus dedisse, vt testatur *Io. Antonius Delphinus de Ecclesiastica potestate tit. de Cardinalibus concl. 1. vers. 3. fol. mihi 19. & concl. 9. fol.*

9.fol.81.à tergo: & de Paulo testatur *Archidiaconus in d. cap. quis nesciat nu.2. & 3.11. dist.* & de B.Clemente, qui eandem potestatem concessit Philippo Philoteo, in Hispanias allegato, refert *Methodius Author Græcus, ac vetustissimus in vita S. Dyonisij*, in hæc verba: *Porrò S.Clemens sub id tempus Philippum quemdam Hispanis Episcopum præfecerat, eamdemq; potestatem, quem ipse diuinus Clemens à Petro accepit, ipsi dederat, dicens: Profectus in occidentales plagas, Euãgelium Regni Cælorum prædicato: legandi etiã, soluendiq; potestas tibi esto, vt Christi Euangelium pro te quoque longe, lateq; diffundatur, quo à Domino instar fidelis serui audire merearis; Euge serue bone, etc.* quæ verba transcribit *Biuarius ad Dexterum anno Domini 91. num.6. vers. translatis*: vbi Philippi istius memoriæ contestes *Ambrosium de Morales, ac Marianam enumerat*. Imò potestas ista fuit aliquando concessa cum facultate subdelegandi, prout communis est traditio Paulum Apostolum eamdem Tito delegasse Epistola prima ad eundem Titum, ibi: *Huius gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ desunt corrigas, et constituas per Ciuitates Presbyteros.*

Hinc propterea manifestè apparet in ni-
36 hilo dispositioni † *tex.in d.c.si quis nesciat*, aduersari, quondam B.Iacobus, supposita Petri auctoritate atq; mandato, Sedem Cathedralem Cæsaraugustanam in Ecclesia B.Mariæ instituerit, & Athanasium in illius Episcopum destinauerit. Quemadmodum etiam Hieronymus de Scriptoribus, testa-
37 tur B.Ioannem † Apostolum ordinasse in Episcopum Smirnæ Polycarpium, vt ex Tertull. refert *Georg.Ederus in Malleo Hæreticorum lib.2.cap.5. concl.4. vers. hoc enim modo*, & firmat *Martyrolog. Rom.sub die 26. Ianuarij*; sed omnes Asiæ Ecclesias fundasse, vt idem *Martyrol. firmauit sub die 27. Decemb.* (in quo tamen à *Hieronymo* dissendit *Baron.ann.97.num.2.fol.736.*) & Paulus
38 † Apostolus Dionysium in Atheniensem, Thimotheum verò Ephesinum Episcopum creauit: vt de Dionysio testatur *Heiduin. in Areopa. apud Surium die 9.Nouemb.* relatus per *Baron.anno 52.num.12.in fi.fol.408.* Hincmarus Rhemensis Episcopus, cuius testimonium transcribit idem *Baronius ad Martirolog.sub die 9. Octobris, littera B.* Et de Timotheo auctor est *Eusebius lib.3. Histor.cap.4. & Ignatius in Epist.ad Ephesios*: quam pariter recẽset idem *Baron. anno 19. num.186.fol.511.& anno 97.num.3.fol.736.* Et habetur non solum in *Martyrol. Romano sub die 24.Ianuarij* sed etiam: in *Breuiario Romano in eiusdem Thimothei lectionibus*:

39 Hancq; fuisse † Apostolorum consuetudinem præficiendi Episcopum vnicuique Ciuitati, in qua Verbum Dei prædicauerunt, tradit *Tertull. de præscript. aduersus Hæreticos cap.20.* quem transcribit *Georg.Ederus d.lib.2.cap.12.concl.13.fol.mihi 385.&* Hclarius *cap.5.concl.2.& 4.Irenæus contra Hæreticos Valentiæ cap.63.* prout in hanc rem rem exempla, & alia congerit *Bursat.cons. 126. num. 27.* Cui quidem consuetudini tanto magis verisimile est B. Iacobum adhæsisse, ne in vastis Hispaniarum Regionibus fœcundissimæ spem messis abijceret, quam vtique adimpletam fœliciter Deiparæ Virginis promissio sponderat iuxta tenorem præfatæ Historiæ admirabilis constructionis huius Ecclesiæ de Pilari. Ideoq; nè Cardinalis Baronius, & Comestabilis, viri alioquin eruditissimi, ille rerum istarum obliuione, hic verò non credibili ignoratione notentur: dicendum est in hunc sensum accipienda esse illorum verba: quod scilicet nullus ex Apostolis, Petro excepto;
40 fundauit Ecclesias absque iussu, † mandato, ac eiusdem D.Petri auctoritate: prout idem Comestabilis post suos discursus, intermedia corrigens, tandem affirmauit, Sanctum Iacobum plures Episcopos, † &
41 Ecclesias Cathedrales in Hispania constituisse.

Neque etiam obstat Breuiarinm sanct. mem.Clementis Octaui, in quo sub festo S.Iacobi recitatur, ex numero Discipulorum eiusdem ad Fidem conuersorum septé postea Episcopos à Beato Petro ordinatos in Hispaniam primò directos esse hincq; necessariò inferatur, nullum ante hos à
42 Petro † ordinatos fuisse in eadem Hispania Episcopum consecratum cum isti primi fuerint ad *tex.in l.proximus.ff.de verb.significat.* & consequenter nec etiam Athanasium à Beato Iacobo.

43 Quia respondetur, † id esse intelligendum de illis Discipulis, quos secum Hierosolymam ex Hispanijs deduxerat Sanctus Iacobus, & qui verè fuerunt primi ex ordinatus à Petro, qui in Hispanias directi fuerunt: non autem de Athanasio, qui vnà cum Theodoro Presbytero fuerat ab eodẽ Iacobo relictus apud Hispanos, vt prædicationi vacaret. Quemadmodum ex auctoritate Leonis Tertij, Calixti Secundi, ac Innocentij Secundi Pontificum, asserunt *Maurolicus in Martyrologio sub die 13 Maij*, & ibidem *Primus Episcopus Cabillonen. & Sophro-*

Sophronius, & *alij*: quibus assumitur *Vincentius Bellucacen.in specul. Historial. lib.8.c.6.Galesin.pariter in Martyrologio sub eadem die, Lucius Dexter anno Domini* 50. & ibidē *Biuarius num.*1. quibus potest addi *Gaspar Sanctius in 2.tract.pro aduentu Sancti Iacobi in Hispanias cap.9.num.*7. vbi in specie pon-
44 derat rationem, † cur septem Episcopi ab Apostolo Petro transmissi primi dicantur: quod etiam repetit in *3.tract.cap.2.n.*1.*&*2. *vers.quomodo verò*.

Non obstat tandem nullum fieri posse fundamentum in Scriptoribus atque Historicis, affirmantibus D.Iacobum instituisse in Episcopum Cæsaraugustanum Athanasium, Theodorum verò in Presbyterum, ijs demum rationibus. Et primò, quia dempta *Flauij Lucij Dexteri Historia*,
45 quam ementitiam† esse contendit *Gabriel. Pennot.in Histor.generali tripartita Canonicorum Regularium lib.1.cap.*52.*&* 53. prout plures alij etiam dubitarunt; sublatoq; M. *Maximi Epigrammate*, quod ex sola *Biuarij* relatione deducitur: remanet *Petrus An-*
46 *tonius Beuter* primus † opinionis istius assertor, qui scripsit de anno 1546.& sic decem annis post motam litem: cui adhærēt reliqui Neoterici: qui etiam videntur solum testari de traditione illarum partium. Secundò, quia manifestè aduersatur præcitatæ constructionis historiæ, quæ meminit de vnico Presbytero.

Nam quoad primum *Flauii Lucii Dexte-*
47 *ri* fidem † acerrimè vendicant, ac Historiæ veritatem latè defendunt *P.Murillus in præcitato tractatu mirabilis fundationis Angelicæ Domus de Pilari in Prologo Apologetico pag.4.Biuar.in Apologia* §.7. vbi recenset
48 quamplures non eruditione minus,† quam auctoritate insignes viros, qui *Dextri* fidem agnoscunt, & latè *Melchior Inchofer in Apologetico pro epistola B.Mariæ Virginis ad Messanen.cap.*47.*&* *quatuor seqq.*

Sed quicquid sit de *Dextri historia*, necnon *M.Maximi Epigrammate*, quorum fidem suos apud Auctores citra quodcumq; approbationis, vel reprobationis iudicium Domini reliquerunt: in omnem euentum non deficiunt alij Scriptores. Petrus enim Antonius Beuter quamuis scripserit post motam litem super præeminentijs inter
49 istas Ecclesias, † non inde tamen potuit opinionis suæ fundamenta deriuare: cum tunc temporis Athanasij Episcopatus non deduceretur. Dicere autem id ab ipso voluntarie confictum, aut à cæteris illius Asseclis viris grauissimis inconsultò firmatum, merè voluntarium ijsdem Dominis videbatur.

Quantū verò attinet ad secundum, nulla inter Auctores istos ac historiam fundationis potest considerari contrarietas: quia historia præfata id expressit in specie, quod ad ipsam Ecclesiam B. Mariæ pertinebat: mentionem solummodo faciens de Presbytero, qui particulari Ecclesiæ seruitio destinabatur. Ideoq; non hinc rectè assequimur exclusisse designationem alterius, scilicet Episcopi, qui ad totam Diœcesim, non ad Ecclesiam verò particularem spectabat.

Secundò in hac sententiam Domini tanto libentius inclinarunt: quia veritas præfatæ historiæ, necnon traditionem ad concluden. huiusmodi Cathedralitatem pluribus adminiculis, & quidem vrgentioribus corroboratur.

Primo autem adminiculum ea suggerunt argumenta, ex quibus videtur sufficienter colligi, † omnes Episcopos Cæsaraugustanos ab Athanasio vsque ad annum 1118. resedisse in Ecclesia de Pilari, vt plene eorumdem Episcoporum seriem referendo, deducit idem *Didacus Murillus in præfato tractatu fundationis istius Ecclesiæ c.*21.*fol.*77.*vsq, ad fol.*253. Prout in specie quod Valerius vna cum Vincentio præfuerit in Ecclesia B.Mariæ, ille tanquam Episcopus, hic vti Archidiaconus, apertè testatur idem *Martinus Garzia in sermone* 150. *Aymon.lib.1.cap.6.de translatione corporis Sancti Vincentij de anno* 855.& ex Neotericis *Martinus del Villar.in dicta interpretatione trium Epigrammatum in epistola ad Philippum, Tertium Regem Catholicum, et Murill. loco sæpius citato cap.*31 *fol.*262. qui id deducunt ex verbis *Prudentij in 4 hymno*, ibi,

DOMVS INFVLATA
VALERIORVM,

& inferius ibi,

Tristior TEMPLVM rabies IN ISTVD
Inutilis iras.

Et ex recentioribus per informantes pro Ecclesia Metropolitana deductis *Frācis͡cus Aynsa d.lib.2.cap.*11.*fol.*170. asserens Ecclesiam B.Mariæ fuisse PALESTRAM Vincentio, in qua Valerij Episcopi exemplo didicit hostem domare: quod repetit, relatiuè tamen ad supradicta *lib.2.cap.*22. vbi etiam exornat epigrāmate *M.Maximi*, ibi,

Vincenti egregiā referens ab agonē coronā,
Atque Leuitarum dulce Leuita caput,
SACRA DOMVS firmæ nomen adepta
COLVMNAE

Hæc tibi victuro puluis, et vmbra fuit.

Quibus conuenire videtur *Prudentius in 4. hymno ad 18. Martyres*, *de eodem Sancto Vincentio loquens*, ibi,

Noster, et NOSTRA Puer in PALESTRA
Arte virtutis, fideique oliuo
Vnctu, horendum didicit domare
Viribus hostem.
Nouerat TEMPLO celebre IN ISTO
Octies partas, deciesq; palmas;
Laures doctus patrijs eadem
Laude cucurrit.

Et prædicta corroborantur ex eo, quòd in Ecclesia de Pilari hodie etiam apparent antiqua quædam vestigia memoriæ S. Valerij, & præ ceteris quædam Aula versus flumen Iberum, quæ ab antiquo Aulæ Valerianæ cognomentum retinet, vt deducit idem *Murillo cap. 18. fol. 151.* & repetit *cap. 26. fol. 222. in fin. & seq.* ex huiusmodi enim
51 denominatione † resultat argumentum personalis residentiæ, vt in simili ponderat *Ambrosius de Morales in historia Hispaniæ*
52 *lib. 7. cap. 6. fol. 274.* Quæ quidē residentia † præsumitur penes Cathedralem secundum *Innoc. in cap. ex ore, de priuil. Archid. & Ioan. Andr. in cap. statutum. §. cum vero, de resc. in 6. Soccin. in cap. licet. num. 22. de for. compet.* cum Prælatus domus suæ habitationis pro-
53 pe Ecclesiam † Cathedralem habere teneatur, *cap. Episcopus 41. distinct. Oldr. cons. 55.*

Et similiter, quod Sanctus Braulius Sedem Episcopalem habuerit in Ecclesia de Pilari, comprobat historia à partibus cōmuniter recepta ex Breuiario Sancti Hieronymi, quæ in illius festiuitate recitatur in hæc verba; *Disputatione autem longa consumata, & Synodo celebrata, vnusquisque ad propriā Sedē est reuersus. Beatus verò Braulius dum in Ciuitate Cæsaraugustana in Sancta Maria Maiori suam Sedem diuinitus situasset, &c.*

Nec dicatus, hinc potius contrarium deduci, ex eo quod Beatus Braulius dicitur Sedem suam diuinitus collocasse in Ecclesia Beatæ Mariæ, quasi id particulari deuolutione, seu inspiratione præstiterit, signum euidens, quod eadem Ecclesia non erat consueta sedes Episcoporum. Quia aduertendum est, verbum illud, *diuinitus*, solùm respicere miraculosam illius electionem, de qua testatur *Ribadeneyra in 2. par. Floris Sanctorum fol. 199.* qui factum dilucidè explicat. Omnemq; tollit difficultatem, ibi, *Sanctus Braulius rediuit ad suam Ecclesiam Cæsaraugustanam, & in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Pilari occupabat se diù noctuq. in seruitio Omnipotentis Dei, & ipsius Beatæ Virginis, in cuius Sanctuario residebat*, & concordant *Ioannes de Marieta in historia Ecclesiastica lib. 5. cap. 39. fol. 126.* vbi loquens de Sancto Braulio, inquit, *Omnes Episcopi, terminato Concilio, se contulerunt ad suas Ecclesias, & Sanctus Braulius rediuit ad suam Cæsaraugustanam, & residendo in Sancta Maria Maiori, quæ modo vocatur de Pilari, diu noctuq; laborabat in seruitio Dei, & Beatæ Virginis in alia Ecclesia. Franciscus de Padilla in 2. parte historiæ Ecclesiasticæ, centur. 7. fol. 231. Michael Martinus de Villar in interpretatione trium Epigrammatum pag. 79.* cum alijs per præfatos adden. ad *Dextrum in epistola ad Lectorem*, & post alios *Murillus in dicto cap. 23. fol. 214.* Prout firmarunt sententiæ de anno 1502. & 1605. de quibus infrà in quarto adminiculo. Et conueniunt innumeri testes de antiquissima fama, ac traditione deponentes.

Et plurimum confert eiusdem Sancti Braulij sepulchrum, quod ab immemorabili tempore conditum reperitur in eadem Ecclesia de Pilari, vt testatur *Breuiarium Valentinum anni 1496. in fine lectionum eius-*
54 *dem Sancti. Ex sepulcro † enim deducitur præsumptio habitationis, cap. 1. & cap. in noua de sepult. is qui, eodem in 6. Vbald. de Canonic. Parrochial. cap. 9. num. 1.* Maximè in Epis-
55 copis, † quia cum inter ipsos atque Ecclesias spirituale matrimonium contrahatur, *cap. sicut viri, cap. altaris 7. quæst. 1.* & ibi *Turrecrem.* cum alijs superius deductis co-
56 niugij † vinculum id exigit, vt neque post mortem separentur, ad trad. per *Abb. in cap. de vxor. num. 6. & vers. nam propter vnionem de sepult.*

Quibus auctoritatem præstant Ecclesiæ, quæ eamdem veritatem agnouerunt in suis Breuiarij, scilicet Ordinis Sancti Hieronymi, vt supra: & Regiæ Domus Montis Aragonum in eadem Sancti Braulij festiuitate
57 fol. 311. Quorum † Breuiariorum magna est auctoritas, *cap. licet causa, de probat. cap. in nostra de testibus*, & ad propositum considerant *Mariana in tract. Aduentus S. Iacobi in Hispaniam, & Ambrosius de Morales in Chronicis præcitatis lib. 9. cap. 14. & lib. 8. fol.*
58 213. Itaut huiusmodi historiæ, † atque antiquissimæ traditiones tanquam canonizatę per Ecclesiam tanto magis corrobo-
59 rentur, vt in simili, quod leges † ciuiles in Canonum sanctionibus relatæ per Ecclesiam approbari dicantur, inquit *glos. in cap. in primis, in verb. capitali 2. qu. 1. latè Ias. in l. 1.*

l. 1. nu. 43. C. de summ. Trinit & Fid. Cathol. Rip. in l. 1. nu. 67. ff. si cert. pet. Felin. in cap. Ecclesia S. Mariæ nu. 40. vers. & ista limitatio de constit.

Ex quibus negari non potest, quia releuans Cathedralitatis adminiculum deducatur: cum Episcopi † per multum temporis spacium extra suam Cathedralem esse prohibeantur, vt ex *Mandos. Gonzal. Archid.* & alijs resolutum fuit in causa *Sulmonen. status Cathedratici 18. Maij 1626. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo*.
60

Secundum adminiculum desumitur ex Breue Gelasij II. Pontificis, directo Exercitui Fidelium, Cęsaraugustam obsidentium: quod vna cum infrascriptis litteris Petri Libranæ Episcopi Cæsaraugustani transcripsit *Baron. Annul. tom. 12. ad annum*
61 1118. hic enim † Pontifex, vt colligitur ex eisdem literis Petri Libranæ, plenariam concedendo Indulgentiam omnibus Christifidelibus, magnus adiutrices porrigentibus reparationi Ecclesiæ istius de Pilari, quæ post cessatam Maurorum obsidionem, dirutis totaliter ferè parietibus, remanserat ruinosa, appellat eam, Vrbis Cæsaraugustan. Ecclesiam. Quæ denominatio inde-
62 terminata sub verbo, † *Ecclesia*, absque vlteriori expressione alicuius Sancti, apud Iuris Interpretes tanquam antonomasticè sumpta, intelligitur de Ecclesia Cathedrali iuxta antiquum stylum Curiæ Romanæ, *Menach. in cap. quamuis nu. 5. post glos. ibid. in verb. non extendit. de præben. in 6. vbi Gemin. §. fin. num. 10. post med. super 5. in fin. glos. Abb. in cap. cum super num. 6. de sepult. Mandos. super reg. 26. qu. 3. num. 5. & 6. in fin. vers. Romæ autem Gamb. de off. l. lib. 10. nu. 270. Gratian. discept. forens. cap. 893. n. 32. Rota decis. 233. nu. 4. 13. par. 1. diuers.* Hisque expressè conformem fuisse mentem, & intentionem Pontificis, prorsus declarauit idem Petrus Librana, Episcopus Cæsaraugustanus, qui in literis post expulsos Mauros à se publicatis in executionem prædicti Breuis Apostolici, Ecclesiam Gloriosæ Virginis Mariæ, Beato, & antiquo nomine Sanctitatis ac Dignitatis pollentem, necnon perfidorum Sarracænorum ditioni diu subiectam, priorisque captiuitatis mœrore confectam specificauit. Cui
63 † declarationi standum est *argum. text. in leg. ait prætor. §. si Iudex ff. de re iud. Soccin. sen. cons. 156. nu. 17. lib. 2.* Quemadmodum etiam testem loquentem in genere declarat *Bald. in leg. testium col. 2. C. de testib. Aret. cons. 36. nu. 4. Marsil. singul. 439.* Maximè
64 cum declaratio † ista emanauerit de recenti, & ab eo qui plenissimam Ecclesiæ suæ notitiam habebat, ad tradita per *Flamin. Paris. de confiden. qu. 28. nu. 10. & Rota in Lucana Cappellaniæ 15. Maij 1598. coram bo. me. Penia, & in Barchinonen. beneficij 23. Februarij 1600. coram bo. me. Card. Pamphilio*. Nec appareat tunc temporis aliam in Ciuitate Cæsaraugustana Ecclesiam adfuisse: immò constet hanc solam sub
65 diuturna Maurorum † dominatione, reliquis sacris ædibus penitus excisis atque depopulatis, veluti sacram Aram, perfugij Portum, Antistitumque Sedem fuisse seruatam: vt testatur *Zurita in præcitato Indice rerum Aragonen. anno 889. p. 13.*

Tertium adminiculum præstant antiquæ
66 Imagines Agni † Paschalis: quæ cum sint propria insignia Ecclesiæ Cathedralis Cæsaraugustæ, depictæ reperiuntur in partibus Superioribus Capellæ maioris Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, & incisæ in antiquissimo lapide ad ostium Sacristiæ Sanctæ Capellæ de Pilari, cum in hac inscriptione antiqua: *Agnus docet iste hanc sedem fuisse*. Quibus
67 † quidem insignijs, atque inscriptionibus, maximè, vt hic, in antiquissimis plurimum defertur *cap. cum causam, & ibi glos. in verb. libros de probat. cap. audientiam il 2. de præscript. cap. cum olim de censibus, Aym. de antiq. temp. par. 1. lim. 8. nu. 14. Bald. cons. 319. & 310. vol. 5. Dec. cons. 135. nu. 1. Guidop. dec. 341. nu. 3. Rot. dec. 482. nu. 4 p. 1. recent.* & in puncto antiquioris Cathedralitatis, *Gratian. discept. forens. d. cap. 893. nu. 31. & cap. 918. num. 8.* Non enim est verisimile, quod dicta inscriptio tandiu per Archiepiscopos, & Ecclesiam hodie colligantem fuisset tolerata, si contra veritatem, leuioribus innixa probationibus, ac fundamentis, emanasset. Adeo vt ius antiquæ huiusmodi Cathedralitatis ex hoc videri posset præscerptum contra Ecclesiam Sancti Sal-
68 uatoris, † propter illius scientiam, & patientiam ad *text. in leg. quoties la 2. ff. de seruit. l. si quis diuturno ff. si seruitus vendicetur.*

Quartum, & quidem vrgens adminiculum præbet sententia de anno 1502. super charitatiuo subsidio lata per Vicarium Archiepiscopi Cæsaraugustani, necnon ab eodem Archiepiscopo, de cuius interesse, & præiudicio principaliter agebatur, confirmata. In qua dicitur expressè, in Ecclesia de Pilari primariam sedem Cæsaraugustanam per multa annorum curricula collatam fuisse, Beato Braulio, & alijs multis

Episcopis successiuè præsidentibus; licet postea dicta sedes Cathedralis ab ea translata fuerit. Hæc enim sententia cum tempus litis super Cathedralitate principaliter
69 motæ, † per centum, & amplius annos antecedat, plenam inducit probationem status Ecclesiæ, etiam sine actis, *Cassador. dec. 3. de procur. Put. dec. 338. lib. 2. alias 328. in correct. sanct. mem. Greg. dec. 535. nu. 8.* & in simili materia status *Patronalis Ferret. cons. 135. nu. 1. Rot. dec. 331. p. 2. diuers. dec. 518. par. 1. & dec. 235. nu. 4. par. 2. recent.*
70 *Mant. dec. 530.* Maximè cum de † canonizatione, aut exequutione illius hodie non agatur, sed tantum adducatur ad probationem, *Accorambon. dec. 35. Rot. decis. 143. nu. 5. & 6. p. 2. & decis. 595. num. 5. diuers.* ad cuius sententiæ corroborationem accedit alia sententia, non sine matura causæ cognitione lata de anno 1605. per consilium Regni Aragonum inter eamdem Ecclesiam de Pilari ac omnes alias eiusdem Regni Cathedrales, excepta tamen Metropolitana Sancti Saluatoris, super præcedentia in Comitijs generalibus. In qua fuit pariter declaratum Ecclesiam de Pilari fuisse antiquitus Cathedralem. Ex his enim
71 † sententijs, licet in Curijs sæcularibus emanatis, Rota solet desumere adminiculum, vt apud *Seraph. dec. 1047. nu. 3. & 4. & in Mediolanen. decimarum de Varisio 30. Martij 1615. coram* R. P. D. *meo Pirouano*.

Quintum subministrant adminiculum ea vestigia atque reliquiæ, quæ citra ius
72 † Cathedralitatis huic Ecclesiæ conuenire non possent ad *text. in l. pro hærede* §. *Papinianus, vbi Doct. ff. de acquir. hæred. Alex. in simili de Collegiat. cons. 74. & 75. lib. 4.* & in puncto *sanct. mem. Greg. dec. 492. nu. 3. & coram Illustriss. D. meo Verospio in decis. 616. par. 1. recent.* nempe antiquissimus ritus
73 celebrandi die 12. Octobris festum † Dedicationis huius Ecclesiæ de Pilari, tanquam primitiuæ Cathedralis. Quem sanè ritum Ecclesia tandiu tolerare, & Metropolitana ipsa seruare non potuit, nisi admissa Ecclesiæ istius Cathedralitate. Quam propterea non solum *coram san. mem. Greg.* sed deinde etiam coram *Illustriss. Verospio in d. dec. 616. nu. 4. & 5. Rota agnouit*, fundans super illa potestatem celebrandi festum huiusmodi dedicationis competentem Ecclesiæ de Pilari ratione antiquæ di-
74 gnitatis. Facultas † exigendi decimas in territorio Cæsaraugustano, soli Cathedrali competentes iuxta terminos *cap. quoniam & cap. cum contingat, vbi glos. & Doct. de decim. & tradita per Rebuff. trad. eod. qu. 6. nu. 12.* & de Ecclesijs Hispaniarum resoluit *Rota in Pampilonen. congrua 7. Aprilis 1595. coram bo. me. Card. Millino*, quam sequitur etiam *in dec. 429. nu. 6. san. mem. Gregorius* Dignitas Capellaniæ maioris, quæ ex illarum partium consuetudine nonnisi in Cathedralibus erigi consueuit. Campanæ nuncupata de interdicto, quam habere non potest nisi Ecclesia Cathedralis. Mutua in sepeliendis vtriusque Ecclesiæ Canonicis officia. Ius extrahendi defunctorum cadauera ex alienis Parochijs, illaque
76 sepelliendi, † quod Ecclesijs omnibus de iure prohibitum, solis Cathedralibus indulgetur *cap. ex parte il 1. cap. cum liberum cap. cum super cap. in nostra, vbi Doct. de sepult.* indistincta saltim de consuetudine (quicquid sit quoad moderationem per concor-
77 dias, & sententias) Sacramentorum † omnium more Cathedralis administratio iuxta terminos *c. 3. & vlt.* vbi scribentes de Parochialibus, & *cap. Presbyteri de consecr. dist. 4.* Quamplures denique prærogatiuæ tam æqualitatis, quam præeminentiarum in processionibus, & Choro, necnon alia huiusmodi: de quibus in simili *Put. decis. 343. lib. 2. in correct.* Vnde ex his omnibus
78 maximè simul iunctis, negari non † potest, quin releuans Cathedralitatis argumentum assequamur; cum vestigia, & reliquiæ, quæ remanent, sint primæui status indicia, *Dyn. in cap. decet ad med. de regul. iur. in 6. Bald. in cap. sedes nu. 4. de rescript.* & latius exemplificat *Natt. cons. 160. nu. 5. Tiraquel. in tract. cessan. caus. limit. 15. & 16.* Quæ quidem vestigia, & Cathedralitatis antiquæ reliquias Ecclesia ista de Pilari post translatam à se Cathedralitatē retinuit, & hanc vsq; in diem retinet: quemadmodum constat ex sententijs, & cōcordijs desuper emanatis, vt latè expedit *Muril. in tract. sæpius citato cap. 19. fol. 159. & seqq.* & concordant testes in summ. nu. 19. Cum
79 tamen ad effectum retinendi, † ac continuandi ius antiquę Cathedralis, vnicus etiā actus censeatur sufficere *Adden. ad dec. 557. san. mem. Greg. nu. 10.*

Sextum præbent adminiculum testimo-
80 nia auctorum, qui in specie asserunt, † præfatam Ecclesiam Beatæ Mariæ Virginis de Pilari fuisse antiquitus Cathedralem nempe *Aymon. Monachus de rebus gestis Franchorum lib. 5. cap. 20. pag. 386.* & tradidit clarius in *historia translationis Corporis S. Vincentij lib. 1. cap. 6. qui in Annalib. lib. 5. cap. 20.* quamuis protrahatur vsque ad annum

num 1165. & sic longè excedat terminos vitæ ipsius Aymonij, qui teste *Baronio vixit ad annum* 873. non inde tamen fidei ipsius integritas imminuitur, saltem circa ea, quæ continentur intra annos ac tramites vitæ eiusdem Aymonij, & consequenter circa prædictam historiam translationis Sancti Vincentij, quæ incipit ab anno 855. & octo sequentibus, concluditur *Martin. Garzia in sermone* 150 *Zurita in præfato indice rerum Aragonensium anno* 889. *pag.* 13. *Hieronymus Romanus lib.* 1. *Reipublicæ Christianæ cap.* 4. *fol.* 86. *Maurus Castell. Ferrer. in historia diui Iacobi fol.* 85. *Ioannes Baptista Valenzuela cons.* 43. *num.* 6. *& Franciscus de Aynsa rerum memorabilium Oscæ dict. libr.* 2. *cap.* 11. *fol.* 170. *Michael Martinus de Villar. in dicta interpretatione ad tria Epigrammata*

Septimum denique ac postremum Cathedralitatis istius antiquæ adminiculum, pro eadem Ecclesia de Pilari superaddunt quamplures testes, hinc inde inter easdem partes examinati. Primò in causa præeminentiarum vsque de anno 1536. & 1537 deinde in causa dedicationis de anno 1609. ac postremo in causa ista Cathedralitatis de anno 1627. qui de antiquissima fama, ac traditione deponunt, Ecclesiam de Pilari fuisse antiquitus Cathedralem, quibus quidem testibus standum est, vt superius latè deduximus.

81 His omnibus ergo fundatis, † quæ insimul iuncta debent ponderari ad *glos. in l.* 2. *in verbo legitimè, ff. de excus. tut. Dec. consil.* 146. *nu.* 14. *vers. sexto, & vltimo, Soccin. cons.* 89. *nu.* 9. *vers. quo supposito lib.* 1. *Paris. cons.* 104. *nu.* 16. *vol.* 2. & fuit consideratum *in causa Bonon. fideicommissi de Desiderijs* 26. *Iunij* 1626. *coram Reu. P. D. meo Merlino, & in causa Viterbien. Castrorum* 21. *Iunij* 1628. *coram me*, cum certi iuris sit, probationes sese ad inuicem coadiuuare, vt per *Scriben. in cap. cum causam iuncta glos. in verb. adminicula, de probat. Butr. in c. uniones il* 1. *de testibus, Anchar. cons.* 376. *nu.* 4. *Alex. cons.* 53. *num* 4. *lib.* 1. cum alijs per *Rotam decis.* 361. *nu.* 2. *post secundum volum. consil. Farinacc.* maximè cum versemur non solum,
82 in antiquissimis, † in quibus leuiores probationes per indicia, coniecturas, ac præsumptiones sufficiunt, *Bald. in l. indicia n.* 5. *C. de rei vendic. & in auth. quas actiones n.* 18. *vers. item ratione C. de sacrosanct. Eccles. Soccin. cons.* 205. *nu.* 13. *lib.* 2. *Couar. pract. cap.* 21. *n.* 7. *Cassad. dec.* 3. *nu.* 2. *de procurat. Seraph. dec.* 462. *num.* 9. sed etiam ijs in regionibus, in quibus propter status mutationem, Regnorumque reuolutiones, antiquitatum vestigia perierunt: prout in
83 puncto † de Regnis Hispaniarum, acerbam huiusmodi calamitatē deplorat *Suar. de Relig. tom.* 1. *lib.* 2. *d. c.* 9. *nu.* 16. & Ecclesiasticarum historiarum iacturam sub Gentilium contra Christianos persecutionibus prosequitur *Gaspar. Sanctius in tract.* 2. *de prædicatione S. Iacobi in Hispania c.* 5.

Non obstant ea quæ pro originali, & primordiali Cathedralitate Ecclesiæ S. Saluatoris in contrarium deducuntur.

Et primo non obstat præsumptio resultans ex posteriori, atque diuturno statu Cathedralitatis. Quia cum ex deductis constet de anteriori Cathedralitate Ec-
84 clesiæ de Pilari † talis præsumptio elisa, remanet, *l. fin. in princ. ff. quod met. caus. Aret. cons.* 38. *col.* 2. *Neuizan. cons.* 81. *nu.* 24. Quando enim status præsens non potest
85 concurrere cum statu † antecedenti, de præsenti nō præsumitur in preteritum, *Bald. in l. ex persona C. de probat. Menoch. de præsumpt. lib.* 1. *præsumpt.* 24. *nu.* 30. *Alexand. cons.* 81. *n.* 3. *l.* 7. *quem Rota* sequitur in causa *Spoletana bonorum* 20. *Decembr.* 1591. *coram bo. me. Penio.* Quemadmodum etiam † consti-
86 to vt hic de initio cessat presumptio cuiuscumque alterius anterioris initij, ac tituli *Cresc. dec.* 21. *nu.* 3. *de probat. Caputaq. dec.* 304. *nu.* 314. *p.* 3. *Honded. cons.* 80. *num.* 77. *lib.* 2. *Aym.* 134. *nu.* 24. cum alijs per *Gonz. ad reg.* 8. *glos.* 18. *nu.* 48. *&* 49.

Non obstant adminicula, quæ ad dictæ præsūptionis corroborationem deducūtur.

Non primum desumptum ex sententijs Petri Libranæ, Sanctij, Petri Tarraconen. & Alphonsi Archiepiscopi, in quibus Ecclesia S. Saluatoris appellatur Superior; & Magistra. Quia cum de tempore dictarum sententiarum Cathedra iam fuisset translata ad Ecclesiam S. Saluatoris; vel eidem, per viam vnionis collata, vt prætenditur, ex præfata sententia de anno 1502. lata per Vicarium Archiepiscopi Cæsaraugustani: idcirco eadem Ecclesia appellatur Superior, & Magistra: cum penes ipsam esset
87 Cathedra. In qua † Magistrorum magna dignitas designatur, vt ex Heronymo notat idem *Tostatus super Matt. cap.* 1. *qu.* 70. asserens Cathedram propriè accipi pro Se-
88 de Doctoris, † ac Prælati: prout etiam in Cathedra Petri Ecclesia Romana denotatur, ex traditis per *Ioannem Slotanum contra Hæreticos, interrog.* 5. *de Primatu Petri, & Ecclesiæ Romanæ fol. mihi* 87. *vers. subijciam.*

Non

Non officit secundò, quod deducitur ex priuilegio Regis Alphonsi: qui Ecclesiam S. Saluatoris antiqui nominis: ac famosissimæ excellentiæ priuilegio gloriosissimam non enunciat solum, sed eidem donat Ecclesiam S. Mariæ de Pilari. Primò: quia quicquid sit de exceptionibus, quæ ex ommissa diuini nominis inuocatione, ac concessionis loco deficiente, necnon ex quibusdam inuerisimilitudinibus per informantes ponderatis deducuntur: cum idem priuilegium non fuerit extractum ab originali, de quo nullibi constat, sed ex quadam copia, quæ nec etiam ab originali
89 probatur extracta, † tanquam copia copiæ nullam fidem meretur *Bald. in l. bona fidei nu.23. vers. dubitatur de exemplo C. de iur. iur. Dec. in Auth. si quis in aliquo nu.30. C. de eden. Rot. decis. 733. par. 1. nu. 1. diuers.*
90 maximè cum deficiat † recognitio, quæ omninò requiritur *Oldrad. cons. 1. num. 3. Veral. dec. 274. par. 1. & dec. 99. nu. 2. par. 2. & dec. 113. par. 3.* non enim suffragatur, quod fuerit extractum ex Archiuio Capi-
91 tuli Ecclesiæ S. Saluatoris: cum idem † Archiuium non habeat requisita, de quibus doctè in causa *Sorana beneficij 8. Martij 1627. coram R. P. D. meo Merlino*: sitque
92 priuatum ipsius Capitulum, de cuius † interesse agitur, ac propterea suspectum ad tradita per *Rot. in dec. 183. nu. 8. par. 2. diuers. in Tirasonen. Iurisdictionis 19. Februarij 1593. coram bo. me. Card. Millino*. Nec legalitas huius Archiuij potest deduci ex
93 textibus, qui dantur, cum ipsimet † testes fateantur se in causa interessatos, prorsusque ad Archiuij legalitatem requisita ignorare. Et in omnem euentum auctori-
94 tas Archiuij † non dat robur scripturæ informi. præsertim contra non subditos, vt in puncto *Verall. dec. 41. par. 1. Put. dec. 441. num. 2. lib. 2. in correct. Seraph. dec. 320. & 642. nu. 1.* & fuit latè deductum in præfata *Tirasonen. coram bo. me. Card. Millino*. Secundò admissa etiam (citra veri præiudicium) legalitate huius priuilegij, prout eam videntur agnoscere Scriptores, & alij relati in obiecto: nihilominus dictum priuilegium non officit. Nam quantum attinet ad antiquitatis atque excellentiæ istius Ecclesiæ S. Saluatoris enunciatiuam, conformibus etiam Alexandri III. ac Martini Regis Aragonum enunciatiuis corrobora-
95 tum: præter id † quod emanauit ad supplicationem partis, à Principe prorsus extraneo, ac de veritate rerum noui Principatus minus instructo: vel dicimus prædicta verba, antiqui nominis, ac famosissimæ excellentiæ priuilegio, non referri ad Cathedralitatem: & ex illis nulla potest resultare consequentia ad probandam ab antiquo Cathedralitatem Ecclesiæ Sancti Saluatoris. Vel dicimus continere relationem ad Cathedralitatem prædictam: & ista Cathedralitas videtur potius contemplata in abstracto, ac spiritualiter, non autem in quantum adherebat Ecclesiæ San-
96 cti Saluatoris. Ideoque cum † Cathedra penes quamlibet Ecclesiam semper sit eadem, non dependens à loco ad *textum in cap. dudum 3. qu. 6. & in cap. Ecclesia de consecr. dist. 1. Turrecrem. in cap. Sanctorum ad med. 10. qu. 1. vers. ad secundum Gregor. de Valentia tom. 3. disp. 1. qu. 4 latè Murillus in 2. tract. cap. 27. & in cap. 18. & 19.* sequitur quod considerata fuerit tanquam ab Ecclesia de Pilari translata ad Ecclesiam S. Saluatoris. Cuius subrogato non immuta-
97 uit † excellentiæ, atque antiquitatis ipsius priuilegia cum sit eadem, quæ antea fuerat ad *text. in l. proponebatur ff. de iudic. l. stipulantem §. sacram ff. de verb. oblig. l. qui res §. aream ff. de solut. l. si grege ff. de l. 1.* ac proinde enunciatiua huiusmodi, vel tanquam
98 equiuoca parum aut † nihil operatur: maximè in concursu illarum, quæ in præcitatis literis Gelasij II. Pontificis, ac Petri Libranæ Episcopi habentur.

Quantum verò attinet ad donationem, quicquid sit de viribus illius: aduertendum est, quod Alphonsus non simpliciter donauit Ecclesiæ S. Saluatoris Ecclesiam de Pilari, sed donationem Alphonsi Debellatoris, ac Ranimiri prædecessorum confirmauit: ac propterea licet in confirmatione Ecclesiam de Pilari specificauerit ad illam tamen, velut in donationibus cō-
99 firmatis nullatenus contentam † priuilegium dictæ confirmationis non extendebatur: ex eo quod in hac parte non inueniebat subiectum confirmabile *Abb. in c. inter dilectos num. 8. de fid. instrum. Dec. cons. 541. nu. 20. Rota dec. 111. numer. 2. & 580. nu. 3. ad fin. p. 2. rec.* & cum constet de do-
100 nationibus in † confirmationem relatis, standum illis est potius, quam confirmationi referenti *Rot. dec. 439. nu. 2. apud Sanmem: Greg.*

Non obstat tertium adminiculum, quod deriuatur ex ea Maurorum consuetudine,
101 qua † primiores fidelium Ecclesias in prophanos Mesquitarum vsus conuertebant: quam porrò consuetudinem in Ecclesia S. Saluatoris fuisse seruatam, præter argu-

argumentum, quod desumitur ex ædificij structura, & alijs, visus est innuisse Zurita, quem sequuntur Martioez, Carillus, & Aynsa, & concordant Breuiarium Cæsaraugustanum, vna cum testibus in obiecto allegatis.

Nam quicquid sit de ista consuetudine, visum fuit Dominis non cõstare illam fuisse seruatam in Ecclesia S. Saluatoris. Verisimilitudo enim quæ desumitur ex ædificio illius tanquam à Christianis, non autem à Mauris extructo: satis dicitur tolli ex forma eiusdem Ecclesiæ S. Saluatoris, quæ plurimum differt à communi Ecclesiarum structura, itaut ad Mesquitarum formam potius accedat maximè cum illius
102 † caput Septentrionem respiciat, non verò Orientem iuxta consuetudinem cæterarum Ecclesiarum tunc temporis. Quam porro consuetudinem etiam in Ecclesia communiter seruari, deductis rationibus, notat *Tostatus super Matth. cap.6.quæst.91.* prout etiam innuit *Naztanzen. Epistol. 60. alias 66. ad Filagrium*, & ibidem latius ad-
103 notat *Scholium*; & ab Apostolorum † Constitutionibus traductam esse asserit *Franciscus Turrianus pro Epistolis decretalibus Summ. Pont. lib.2. cap.19. fol. mihi 183. vers. neque hoc solum* Ad cuius rei corroborationem accedit, quod penes eamdem Ecclesiam nec minimum apparet vestigium
104 antiqui cœmeterij: cum † tamen certissimum sit, apud Ecclesias, ac præsertim Cathedrales perpetuò fuisse cœmeteria, iuxta terminos *cap. præcipiendum.14.q.2.* prout penes Ecclesiam de Pilari antiquissima re-
105 periuntur. Argumentum autem † deductum ex eo: quod apud Historicos nulla habeatur mentio de eadem Ecclesia S.Sal-
106 uatoris tanquam † Mesquita à Mauris extructa: præterquam quod est leuissimum, præsertim cum de iis regionibus agatur, in
107 quibus, vt supra attigimus, † propter status mutationem, Regnorumque reuolutiones antiquitatum vestigia in grauioribus etiam perierunt: appositæ retorqueri potest, ex eo, quod Templum S. Saluatoris etiam ante Maurorum inuasionem fuisset in rerum natura, adeò sumptuo-
108 sum † ac Sedi Cathedrali destinatum vtique de hoc apud authores: atque Historicos aliqua mentio inueniretur, prout inuenitur de Ecclesia Beatæ Mariæ Virginis de Pilari.

Quantum verò attinet ad authores id in specie affirmantes. Zurita qui tanquam primus huiusce opinionis assertor allegatur in *Indicibus rerum Aragonen.pag.16. sub anno Domini* 1118. *& in Annibal. lib.1. c.44.*
109 contrarium † expresso, ac constanter firmauit prius in ijsdem *Indicibus sub anno 889. fol.13.* ibi Cæsaraugustæ satis constat reliquis sacris ædibus, siue tectis Sanctis depopulatis, Sanctum, & Religiosissimum Templum D.Mariæ Virgini dicatum, quod vulgò de Pilari nuncupatur, miseris illis temporibus, sanctitatis, religionis, & consilij publici tanquam sacram Aram, & perfugij portum nostris fuisse. Vnde, & Elecæ, & Seniori, ac Superioribus posterioribusque Episcopis, & Ecclesiastico cœtui Sacrosancta ea Aedes sedem, ac domicilium præbuit, & maximos honores eius Fani Antistibus semper habitos, & vetustis tabulis, & memoria superiorum temporum; pro certo affirmare possumus, &c. Hinc enim luculentum æquè ac constans Cathedralitatis Ecclesiæ de Pilari etiam ante Maurorum inundationem testimoniũ deprehendimus: dum Zurita ipse asserit primò, eamdem Ecclesiam Elecæ, & Seniori, ac superioribus Episcopis sedem præbuisse. Nam cum apud Historicos non controuertatur, quin Eleca; & Senior primi fuerint Episcopi sub Maurorum tyrannide: sequitur verbum illud, *Superioribus*, esse referendum ad Elecæ, ac Senioris antecessores, qui sub Gothorum, Gentiliumque Imperio in Ecclesia B. Mariæ resederunt. Secundò dum Episcopus Cæsaraugustanos eiusdem Fani, nempe Ecclesiæ de Pilari Antistites appellat. Tertiò dũ testatur, id sibi constare ex vetustis, tabulis ac memoria superiorum temporum, vt pro certo affirmare possit.

Vnde vt euitetur contrarietas in Historico, & quidem adeo insigni detestabilis, ac maximè circa opinionem, in qua eidem refragarentur alij Scriptores, auctoritate, antiquitate, ac numero superiores, necnon cætera, de quibus latè superius in primo adminiculo, & inferius in responsione ad postremum adminiculum: ex hoc loco, in quo principaliter consideratè, ac ex professo Zurita loquitur, dicendum est, congruam recipere interpretationem alia duo loca, in quibus perfunctoriè, ac incidenter loquitur. Vt scilicet ijs in locis tradere intendat, Regem Alphonsum Debellatorem ex voto expiari, consecrarique fecisse Mesquitam Maurorum, & in ea D.O.M. instaurasse Ecclesiam Cæsaraugustanam, Sedemque Cathedtalem ad primum dignitatis locum restituisse. Ac propterea

pterea non agere illic de Ecclesia materiali, aut de Cathedrali Sede, in quantum pendet ab aliquo loco: sed considerare
110 † tantum Ecclesiam spiritualiter sumptam, quatenus scilicet est fidelium collectio ad *text. in d. cap. Ecclesia de consecrat. distinct. 1. Greg. de Valentia tom. 3. disput. 1. dict. qu. 4. Tostatus super Matth. par. 1. prolog. qu. 13.* & Sedem Cathedralem in abstracto, ac independenter ab aliquo loco, vt superius ponderatum fuit in responsione ad secundum adminiculum: prout etiam consentit *Carillus in obiecta allegatus in 3. aduertentia fol. 12.*

111 Martinez præter quam quod in † dict. *cap. 20. lib. 2.* erroneè adscribit Alphonso Debellatori testimonium antiquitatis, ac famæ Templi Sancti Saluatoris, quod pertinet ad Alphonsum exterum; hocque erroneo fundamento facilè in contrariam sententiam potuit inclinare: affirmat solum, rem apud authores satis esse controuersam, nec sensum suum explicitè declarat: prout euidenter colligitur in dicto *cap. 20. lib. 2.* ibi: & aduertò, quod Bellascutus non designauit inuocationem, & titulum Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, si enim designasset, magnam dedisset lucem ad decisionem eius, de quo multi dubitant, super Ecclesia S. Saluatoris; & *cap. 19. lib. 5.* ibi Rex illicò restituit Cathedram antiquo Templo S. Saluatoris; vbi hodie eam videmus: vel eam fundauit de nouo in loco Mesquitæ, prout multi prætendunt: quia hæc prætensio contrarijs opinionibus valdè inuenitur agitata.

112 *Martinus † Carillus in dicta tertia aduertentia ad historiam Sancti Valerij*, in qua Superiorum iussu melius veritatem agnouit, fatetur ingenuè, primum Episcopum Cæsaraugustanũ fuisse Athanasium. Et ipse quoq; nititur falso supposito, adscribẽs Alphonso Debellatori enũciatiuã antiquitatis, ac famæ Templi S. Saluatoris, quæ vt dictum est, ab altero Alphonso emanauit.

113 *Franciscus ab Aynsa Zuritæ ac Carillo †* opinionem recenset simpliciter, & Cathedralitatem Ecclesiæ de Pilari expresse tradidit *lib. 2. cap. 11. fol. 170.* constanter affirmans, tempore SS. Valerij, ac Vincentij Cathedram Episcopalem extitisse in Ecclesia Sanctæ Mariæ in Columna. exempla autem, quæ ipsemet Aynsa subjicit, probant quidem, Reges Catholicos post recuperatas è Maurorum tyrannide Ciuitates consueuisse Cathedras Episcopales constituere in Mesquitis: sed non è contra Mauros consueuisse Mesquitas in Cathedralibus constituere. Imò clarissimè tradit Sedes Episcopales nunquam antiquis Ecclesijs fuisse restitutas, sed potius in Mesquitis Maurorum locatas. Quod comprobat exemplo Corduben. Ecclesiæ: cui tanquam similia exempla subdit factum Ecclesiæ Hispalen. necnon ipsius Cæsaraugustæ.

Quantum attinet ad Breuiarium Cæsaraugustanum, quicquid sit circa illius intellectum, certum est contra illius tenorẽ pugnare, non solum omnia superius ponderata, sed alia non tam moderna, quam antiqua Breuiaria Diœces. Cæsaraugust. Regiæ Domus Montis Aragonum, & Ord. Sancti Hieronymi, affirmantia, Beatum Brauliũ Episcopũ Cæsaraugustanum Sedẽ suam habuisse in Ecclesia S. Mariæ Maioris vt supra põderatum fuit in 1. adminiculo.

Quantum denique attitet ad testes, omissis exceptionibus, quæ contra illorum personas dantur nullus, ex ipsis probat publicam famam, nec alio innituntur fundamento, quàm priuilegio Regis Alphonsi: cui etiam innititur Doctor Espes, vir alioquin commendatæ eruditionis, vt aduer-
114 tit *Murillus cap. 18. & 19.* Et in omnem euentum conquassantur à contrarijs testibus, de quibus supra, numero longè maioribus, ac de publica voce, & fama legitimè deponentibus.

Non officit tandem postremum adminiculm, quod deducitur ex ijs probationibus, quibus constare prætenditur Sanctos Valerium, Vincentium, & Braulium resedisse in Ecclesia S. Saluatoris. Nam quantum attinet ad Sactos Valerium, atque Vincentium, excepto *Zurita in Annal. d. lib. 2. cap. 26.* cui superius satisfactum fuit, ferè omnia quæ ad rei istius probationem ducuntur, nempè concordia inter Episcopos Cæsaraugustanum, & Pampilonen. inita, tenor instrumenti translationis capitis Sancti Valerij, priuilegium exemptionis Archiepiscopi Don Lupi, inscriptiones reliquiarum, ac nenique Constitutiones Synodales, id solum inferunt SS. Valerium & Vincentium resedisse in Ecclesia Cæsaraugustana (quod vtique verissimum est) non autem in Ecclesia S. Saluatoris. Quamuis enim huiusmodi enunciatiuæ, vel referantur ad Ecclesiam S. Saluatoris, vel cum ea emanauerint: attamen ita veniunt intelligendæ, vt habeant relationem ad Cathedram Cæsaraugustanam in abstracto, ac independenter à loco sumptam: quæ

quæ in quocumque loco materiali reperiatur, vna, eadem censetur; vt superius fuit pluries consideratum: quemadmodum in specie, quod ijdem SS. Valerius, & Vincentius præfuerunt in Ecclesia de Pilari, fuit superius latè firmatum in primo adminiculo.

Quantum denique attinet ad B. Braulium, quæ deducuntur ex Constitutione sub titulo de Reliq. & Venerat. Sanctorum, in qua dicitur eundem Braulium fuisse Episcopum ipsius Metropolis: eamdem recipiunt interpretationem, quam admittunt aliæ enunciatiuæ superius ponderatæ prout Beatum Braulium resedisse in Ecclesia de Pilari, latè superius deductum fuit in eodem primo adminiculo, &c.

Et ita conclusum, parte vtraque acerrimè informante, &c.

DECISIO CCCLIV.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Prænestina Census.

Die Lunæ 4. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Discutitur Materia an per compensationem census extinguatur.

SVMMARIVM.

1 *Census extinguitur per actum retrosimilem.*
2 *Census extinguitur per compensationem.*
3 *Censuarius cogitur inuitus compensare.*
Compensatio habet vim solutionis nu. 3.
4 *Compensatio facit actum retrosimilem in materia census, prout facit datio in solutum, assignamenta, &c.*
5 *Compensatio in censu, quando fit de consensu partium, non est opus aliqua disdicta.*
6 *Scripturæ approbatio resultat ex subscriptione, & nu. 10.*
7 *Scriptura non est opus, vt recognoscatur, quando non agitur de scriptura testibus subscripta, sed partita librorum, & subscriptione debitoris, quia tunc sufficit, vt recognoscatur per testes habentes notam manum scribentis.*
8 *Scriptura multo magis præsumitur illius, quæ inter alias eius scripturas reperta fuit.*
9 *Census consentiente creditore potest extingui pro quacumque parte, & eo etiam inuito parte considerabile.*

IOANNES Vbertus super quodam suo Casali imposuit vnum annum censum scut. 60. quem vendidit Hieronymo Belo pretio scut: 800. cuius recognouit bonam
1 fidem † pro rata scut. 150. Federicus Vbertus, & postmodum ad ratam extinctionis sortis principalis, dictus Ioannes soluit Hieronymo scut: 50. vnde cum Ioannes remansisset debitor census scut. 600. dubitaui, an debeatur integri fructus sc. 600. vel tantum pro scut. 250. & Domini censuerunt fructus deberi tantum pro dd. scut. 150. cum pro residuo census legitimè fuerit extinguitur per actum retrosimilem *Rot. dec. 56. num. 1. & 2. par. 1. rec. Seraph. decis. 490. num. 1. sanctæ mem. Greg. dec. 156. num. 3.* vbi Addent. allegant concordantes, ita &
2 per † compensationem extinguitur prout fuit factum in casu isto *Nauarr. de vsur. num. 124. Molin. de iust. & iur. tract. 2. disput. 394. num. 7. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. quæst. 18. Cenic. de censib. par. 3. cap. 1. q. 3. art. 6. num. 4. & 5. & in addit. num. 8.*
3 *& 9.* dicens quod censuarius † cogitur inuitus compensare, cum compensatio habeat vim solutionis, & *Rota* habuit hunc sensum *in causa Romana census* 10. *Martij 1614 & 17. Februarij 1617.* & rursus 16. *Nouembris 1618. coram me.* compensatio
4 enim negari non potest † quin faciat actum etrosimilem, prout facit datio in solutum, assignamenta, & similia, vt de istis dixit *Roca in causa Romana anterioritatis 4. Februar. 1608. coram Iusto, apud Cenc. decis. 290. num. 1. virs. concurrente,* neque in
5 hoc † casu fuit necessaria aliqua disdicta, cum compensatio de consensu partium fuerit facta, *Boccac. de cens. par. 2. num. 94.*

Quod autem in hoc casu fuerit facta compensatio, & illa quidem de consensu partium, satis patet ex partitis librorum Ioannis Vberti iuncta approbatione ipsius Hieronymi Beli, & in dd. enim libris reperitur descripta partita hoc modo, ad debitum d. Hieronymi.

Adi 5. di Marzo 1590. il Signor Girolamo Belo deue dare &c. di conto fatto con lui scudi 345. 37. 3.

Et subsequitur alia partita hoc modo coscripta.

A di 9. Marzo 1590. sopradetto s'è saldato il conto con il Signor Girolamo, ci resta debitore di scudi 250. defalcatosi tutti li frutti, che lui haueua hauere da noi fino al di detto, tanto del censo, come del resto della dote, & altri di-

nari spesi per noi se n'è fatto il di detto, l'Instrumento per mano del Ricchetto, e se le sono anco menate buone le partite de rincontro.

E regione autem ad creditum d. Hieronymi Beli sub die 5. Martij 1590. reperitur scripta subsequens partita.

20. Ottobre 1589. Deue hauere per vn semestre delli denari hauuti à Roma à censo da lui sono stati scudi 600. delli quali ne hà hauuto fino ad hoggi scudi 467. come nelle partite di ricontro si vede di modo che restano in scudi 233. per li quali deue hauere per li frutti del semestre del di sopradetto scudi 8.

Huiusmodi partitas subscripsit Hieronymus Belus prædictus per hæc verba *Io Girolamo Bela accetto, e confermo quando di sopra è scritto dall'una banda e l' altra, & affermo non solo questo conto, ma quanti sono in ogni altro libro di Giouan: Vberto mio socero.*

Ex quibus apparet quod licet Hieronymus prædictus 5. Martij 1590. creetur creditor à die 20. Octobris 1589. vsque ad illam diem 5. Martij in scut. 74. pro fructibus census supponendo quod vsque ad illam diem 5. Martij habuit scut. 367. & sic quod census remaneret tantummodo scut. 233. Attamen apparet quod iterum fuit calculatum, & quod 9. Martij Hieronymus fuit constitutus debitor in scut. 350. vt supra relatum fuit. Vnde Ioannes Vbertus remanebat tantum debitor occasione sortis principalis census scut. 250. & ideo cum vtraque partitam subscripserit, censetur etiam approbasse illam extinctionis census positam ad creditum, dempta tamen summa scut. 17. itaut extinsio remaneret tantum pro scutis 350. quæ quidem
6 approbatio resultat ex supra narrata subscriptione *l. emptor. §. Lucius ff. de pact. l. sicut §. non vrdetur quibus modis pign. vel hi pct. solu. Decian. cons. 29. num. 30. & seq. lib. 2. Rot. dec. 56. num. 3. par. 2. recent.* quæ subscriptio de plano operatur, cum partitæ expressæ approbentur.

Neque obstat, quod isti libri non sunt producti in actis, neque sunt recogniti, quia productio non potest inficiari, cum de ea satis constet, prout nec potest con-
7 trouerti recognitio, † quia cum non agatur de scriptura testibus munita, sed de partita librorum, & subscriptione debitoris sufficit quod testes recognoscentes habeant notam manum scribentis, *Soccin sen. in l. si ita scripsero num. 3. ff. de condit. & demonstr. Achill. decis. 2. num. 1. de fid. instrum. Rota decis. 570. par. 1. diuers. Seraphin. decis. 700. num. 2. in fin.* & prædicta eo magis proce-
8 dunt respectu manus Io. Vberti † cum libri fuerint reperti inter alias eius scripturas. *Barbat. cons. 58. num. vlt. lib. 4. Vrsil. ad Afflict. decis. 181. num. 2. ibi quod primo videtur limitare, & seqq.*

Neque obstat quod census non fuerit extinctus in totum, quia consentiente cre-
9 ditore † potest extingui pro quacunque parte, & eo etiam inuito pro parte considerabili. *Sotus de iustit. & iur. lib. 6. art. 3. in fin. versic. quarta conclusio Lopez de contract. lib. 1. cap. 59. versic. igitur. Guttierez pract. lib. 2. cap. 174. num. 3. Foller. de contractu censuali in 1. vers. in commentario de vsur. n. 78. in fi. & n. 95. Io de Sales in opuscul. de censibus dub. 56. Roderic. de ann. redd. lib. 1 quæst. 18. num. 36. & 38. Boccac. de censibus par. 1. numer. 12. & 13. Cenc. de censibus par. 3. cap. 1. quæst. 3. ad 8. & 16.* latè *Accend. de censib. cap. 107. num. 8.* vbi alios cumulat, & fuit resolutum in causa *Romana census 16. Nouemb. 1618. coram me, & in alia Romana census 10. Maij 1621. coram Buratto.*

Neque est verum quod Hieronymus noluit compensare, cum sub dicta die 9. Martij 1590. constituerit se debitorem Io. Vberti per acta Ricchetti in scut. 350. quia fuit factum antequam describeretur partita in libro, & per consequens antequam partita subscriberetur à Hieronymo & partita libri non discordat ab instrumento, cum in ea dicatur, vt supra relatum est, quod computa fuerunt solidata, & quod Hieronymus remanebat debitor in scutis 350. & quod de hoc fuerat confectum instrumentum illa eadem die per manus Ricchetti, vnde cum postmodum Hieronymus subscripserit dictas partitas, per d. sub-
10 scriptionem † duo sequuntur, approbatio extinctionis census de quo erat creditor, & extinctio debiti pro quo se obligauerat eadem die per acta Ricchetti.

Et ita resolutum vtraq, parte informante, &c.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Auximana Fideicommissi.

Die Lunæ 4. Marij 1630.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 447.

DECISIO CCCLV.

R. P. D.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ariminen. Hæreditatis.

Die Lunæ 4. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Immissio vigore directi Saluiani interdicti contra quem competat. Vxoris obitus qualiter probetur. Pater quando non habeat vsumfructum in bonis relictis filijs.

SVMMARIVM.

1 *Immissio vigore directi saluiani competit contra cohæredem, & principalem debitorem.*
2 *Instrumentum facit probationem probatam.*
3 *Vxoris obitus eo ipso probatur, si doceatur maritum illius transiuisse ad secunda vota.*
4 *Possessio probatur ex substentatione litis.*
5 *Pater, quando fuit institutus hæres vna cum filijs æquis portionibus, tunc in portione filiorum, non habet vsumfructum.*
6 *Vxor quando æquis portionibus instituit hæredes, maritum, & filios, colligitur voluisse, quod maritus solam medietatem consequeretur & nihil posset prætendere super alia medietate filiorum.*
7 *Hæredes duo quando fuerunt instituti, tunc eis datur immissio pro medietate.*
8 *Testator instituens tres hæredes, si obitus vnius probetur, datur immissio reliquis duobus æqualiter, perinde ac si duo hæredes tantum fuissent instituti.*

DECISIO CCCLVI.

CVM D. Diotalleuus Lallius, vti hæres scriptus pro medietate in testamento quondam Magdalenæ eius matris intentasset remedium saluiani contra D. Hieronymum Lallium eius patrem pro altera medietate cohæredem, & bonorum dotalium d. Magdalenæ occupatorem pro obtinenda immissione in possessionem medietatis illorum. Proposui dubium an eidem Diotalleuo esset concedenda immissio in possessionem medietatis præfatorum bonorum pro indiuiso cum Hieronymo patre, & Domini affirmatiuè responderunt.

Moti enim fuerunt, quia cum prædictus Diotalleuus iustificet omnia extrema necessaria nempè possessionem testatricis de tempore consignationis dotis, creditum dotale cum hypoteca speciali reseruata ad fauorem eiusdem testatricis, & illius hæredum, testamentum de quo supra in quo prædictus Diotalleuus reperitur scriptus hæres pro medietate, mortem Magdalenæ testatricis, & possessionem Hieronymi rei conuenti, meritò venit ei concedenda im-
1 missio vigore directi saluiani, † quod competit contra cohæredem, & principalem debitorem, *Honded. cons. 25. num. 51. vsque ad 55. Rota. decis. 25. nu. 4. & decis. 26. num. 1. & seq. apud Statil. de saluia. secundum nouam impress.*

Possessio enim Magdalenæ testatricis de tempore consignationis dotis probatur ex Instrum. dotali, quod datum fuit in summ.
2 Diotalleuij num. 3. Quod quidem † instrumentũ facit probationem probatam *vulg. l. cum precibus C. de probat. Tiraq. de retract. lignag. §. 2. gloss. 1. nu. 20. & seq. Rot. decis. 60. nu. 1. par. 1. rec.*

Hypoteca specialis reseruata ad fauorem eiusdem testatricis, & suorum hæredum pro restitutione bonorum dotalium in casu mortis probatur pariter ex eodem Instr.

Institutio hæredis pro medietate facta ab eadem testatrice ad fauorem Diotalleuij patet ex testamento quod datum fuit in eodem summ. nu. 1.

Obitus testatricis iustificatur eo ipso, quod
3 docetur † Hieronymum illius virum transitum fecisse ad 2. vota prout ex fide Parochi in eodem sum. num. 2. *Greg. XV. decis. 344. num. 3. & decis. 390. nu. 7.*

Possessio denique dicti Hieronymi pa-
4 tris, & rei conuenti probatur † ex substentatione litis iuncto præfato Instr. consignationis dotis. *Rota dec. 18. num. 5. decis. 26. num. 2. apud Statil. de saluia. secundum antiq. impress.*

Non obstat qnod Hieronymus vti pater Diotalleui prætendat vsumfructum in bonis per eum acquisitis, & propterea non possit ei dari immissio. Quia fuit responsum
5 prædictam conclusionem non † procedere quando pater fuit institutus hæres vnà cum filio æquis portionibus prout hic. Quia tunc in portione filij nõ habet vsumfructum, *auth. de hæred. ab intest. venient. §. si igitur defunctus vers. si verò auth. item hæreditas. C. de bon. quæ lib. Bald. cons. 168. num. 4. & cons. 324. per tot. lib. 5. Surd. cons. 116. num. 40. & 41. in fin. Rota dec. 723. num. 14.*

Neque obstat, quod dictus Hieronymus non acceptauerit testam. Magdalena vxo-

vxoris, quo casu potuisset vti beneficio iuris communis. Quia respondetur quod
6 cum ex dicta institutione facta à † testatrice æquis portionibus tacitè colligatur voluisse quod Hieronymus solam medietatem consequeretur, non potest propterea quidquam super alia medietate relicta filio prætendere iuxta *auth. excipitur C. de bon. qualib. Bar. in l. 51. vsusfructus. §. si ita quis ff. quando dies. leg. eod. Surd. d. cons. 116. num. 23. vers. quia ex quo lib. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. num. 30. Boer. decis. 193. nu. 3. vers. & circa primum.*

Denique non obstat quod in dicto testamento Magdalenæ fuerint instituti tres hæredes, & ita Diotalleuo non sit danda im-
7 missio † pro medietate, quia alter cohæres fuit. In vita tantum institutus ac cum expressa substitutione quod eo moriente præfati Hieronymus, & Diotalleuus æqualiter
8 succederent. Vnde probato obitu dicti † cohæredis per fidem Parochi in eodem summ. num. 2. Hieronymus, & Diotalleuus æqualiter debent succedere perinde ac si ipsi duo tantum fuissent hæredes instituti, *Gabr. conclus. 2. nu. 5. de hæred instit. Cephal. cons. 472. num. 12. & 84. Menoch. cons. 273. n. 24. & 25.*

Et ita conclusum Diotalleuo tantum informante.

¶ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 4. Maij 1630. coram eodem R.P.D. Dunozetto est decisio 372.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO

Nouarien. Decimarum.

Die Lunæ 11. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Episcopus ad hoc vt consequatur quartam decimarum ei debitam, an possit agere cõtra laicos, officio Iudicis nobili.

SVMMARIVM.

1 *Officiũ Iudicis nobile loco actionis deseruit.*
2 *Episcopo debetur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiuntur ab Ecclesia.*
3 *Episcopus non potest dirigere actiones contra Parochianos pro consequenda suam quartam decimarum ante exactionem ab Ecclesia factam.*
4 *Decimas exegisse Rectorem à Parochialibus, quando probatur, non potest Episcopus ab eis, tanquam quod iam liberationem sunt consequuti, denuo eas exigere.*
5 *Decimæ si non soluantur, concurrit periculum animarum.*
6 *Iudex etiam non requisitus potest ex officio compellere possessores terrarum ad soluen. decimas.*
7 *Rectoris impotentia, voluntas, negligentia, aut malitia, non sufficit, ad hoc vt competat officium Iudicis nobile Episcopo, pro consequendo suam quartam decimarum.*
8 *Interesse succedit loco rei debitæ.*
9 *Iudicium officium nobile fundatur in equitate.*

DECISIO CCCLVII.

CENSVERVNT Domini standum esse in decisis in hac causa 5. Decembr. 1629.* quia etsi veriorem opinionem existimauerint Episcopum non posse pro sua quarta canonica directè contra Parochianos agere, sed contra Parochum esse experiendum, non tamen dixerunt alijs remedijs esse destitutum, & contra homines adhuc decimarum debitores posse agere
1 officio Iudicis † nobili, quod loco actionis deficientis deseruit *Abb. Imol. & Felin. in c. 2. de offic. iud. Bald. in l. cum mulier. num. 32. ff. solut. matrim. Gregor. Tolosan. syntagm. iur. lib. 47. cap. 21. num. 10.*

2 Non obstat quod Episcopo † debeatur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiuntur ab Ecclesia, *Ioan. Andr. in cap. conquerente num. 40. de offic. ordin. Rot. decis. 519. coram Papa Greg. XV.* vt propterea Episcopus non possit dirigere actio-
3 nes † contra Parochianos ante exactionem ab Ecclesia factam, sed officium Iudicis nobile plus de facto Ordinarijs tribuere non possit, quàm quod habeant de iure contra laicos à quibus non possunt exigere, vt ex verbis *cap. conquerente, de offic. ordinarij,* firmatur in *d. decis. 519. coram Papa Gregorio XV.* ergo contra eos Iudicis officio nobili experiri non possit.

4 Quia si probatur Rectorem decimas à † Parochianis percepisse, non potest Episcopus ab eis tanquam quod iam liberationẽ sunt consequuti denuo eos exigere. Cæterum, quia Parochiani adhuc debitores sunt, in hac parte intrat officium Iudicis nobile, ne obligati cum iactura Episcopi per retentionem decimarum locupletentur ob carentiam directæ actionis, *Imol. in cap. licet*

*licet causa.num.23.de probat.Felin.in cap. ex parte il secondo,num.18.de offic.deleg.Calcan.cons.28.num.24. Neuizan.cons.5. numer.24. Barbat.cons.36.in fine, lib.1.*quod officium Iudicis eo magis in materia decimarum in-
5 trare debet, in † qua si non soluatur,cócurrit periculum animarum, *cap.prohibemus de decim.*propterea *Card.in Clem. dispendiosam,num.28.de iudic. post. Gulielm.* & alios dicit, quod Iudex etiam non requisitus
6 poteſt ex officio † compellere possessores terrarum ad soluen.decimas, si ei constet esse intra limites, & terminos Parochiæ.
7 Non obstat, quod impotentia, † voluntas, negligentia, aut malitia Rectoris non sufficiat ad hoc, vt competat officium Iudicis nobile contra Parochianos, cum Episcopus possit dirigere actiones suas ad solutionem quartæ, quæ debetur contra Rectorem, nam si exegit dicebatur indubitatum, ex quo Parochiani consequuntur liberationem soluendo Rectori, si verò non exigit agere poterit ad interesse, †
8 quod succedit loco quartæ debitæ, *Dec cons.2.num.8.Curt iun.in l.vinum. in fin.ff. si cert.petat.*

Quia in primo casu non versamur, in secundo verò non intrat equitas, in qua
9 fundatur † officium Iudicis, vt Rectores soluant debitum Parochianorum, aut tãquam non valentes soluere, debitores decimarum locupletentur cum damno Episcopi actione carentis. Et ita &c.

* *Est supra in hac parte decisio 327.*

R. P. D. QVEIPO.

Geruden. Canonicatus.

Die Lunæ 11. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Præsentatio, & electio in Ecclesijs Regularibus ad quem spectet. Ecclesia Regularis si ad statum secularitatis reducatur, retinet primæua iura, nisi aliud disponatur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio, & electio in Monasterijs Regularium est simultanea inter Capitulum, & Abbatem.*
2 *Ecclesia Regularis, quando secularizatur, iura, exemptiones, & priuilegia Ecclesiæ competentia, illesa remanent, si non adsit particularis prouisio.*
3 *Monasterium licet mutet statum de Regularibus ad seculares, non per hoc mutat subiectionem.*
4 *Mutatio alicuius rei, quando fit, ius antiquum permanet cuius mutatio non reperitur expressa.*
5 *Quod non mutatur, quare stare prohibetur.*
6 *Verba, prout prius, quid importent.*
7 *Subrogatus assumit naturam eius, in cuius locum subrogatur.*
8 *Verba, pleno iure, tribuunt plenum ius faciendi, disponendi &c. priuatiuè quoad omnes alios.*
9 *Verba pleno iure, & verbum, liberè, &c. interpretantur ex alio verbo eis adiecto.*
10 *Verbum in vna clausula appositum declarationem sumit ex alio verbo in eadem clausula, relato.*
11 *Canonicatuum, & præbendarum electio in Ecclesijs Collegiatis simultanea est inter Canonicos, & Prælatum.*

DECISIO CCCLVIII.

ECCLESIA B. MARIAE Villebertrandi, quæ olim regimini Canonicorum Regularium S. Augustini subiacebat per fel. rec. Clem. VIII. in collegiatam Ecclesiã anno 1592. erecta fuit, & in ea idem Pontifex Archipresbyteratum, & tot Canonicatus, & præbendas, quot ante suppressionem erant loca constituit, & circa eorũ electionem extant in Bulla erectionis sequentia verba: *Dictaq. erecta Ecclesia, ac dignitates Canonicatus, præbendæ illius, aliaq. beneficia Capitulum, & ministri suo Ordinario subiecti sint, ipsorumq. Canonicatuum, & præbendarum collatio, prouisio, & quæuis alia dispositio ad pro tempore existentem Archipresbyterum d.Ecclesiæ prout prius locorum, & Canonicalium portionum huiusmodi collatio ad Abbatem suppressi Monasterij B. Mariæ huiusmodi in suis mensibus pertinebat, deinceps excepta ac prima vice cessantibus reseruationibus, & affectionibus Apostolicis pleno iure spectet, & pertineat.*

Cum autem de mense Septemb. 1629. vacaret Canonicatus, de quo controuertitur, Archipresbyter d. Ecclesiæ solus, absque consensu Capituli, vel maioris partis illius, illum Ioanni Gimbernet contulit. Capitulum autem sub prætextu, quod electio omnium Canonicatuum, & præbendarum eiusdem Ecclesiæ simultanea esset inter ipsum, & Archipresbyterum, & præd.

præd. electioni per Archipresbyterum factæ contradicen. alium elegit, contendens prouisionem ab Archipresbytero factam esse nullam, & causa mihi commissa super inualiditate d. electionis, dedi dubium an prædictus Ioannes Gimbernet esset instituendus, & Domini responderunt instituendum non esse.

1 Nam cum de iure communi in † Monasterijs Regularium præsentatio, & electio simultanea sit inter Capitulum, & Abbatem secundum *text. in cap. ea noscitur vbi Abb. num. 4.* de his quæ fiunt à *Prælat. Cassad. decis. 22. num. 3. sub tit. de præben.* & ita in præd. Ecclesia S. Mariæ Regularitatis tempore obseruatum fuisse ostendit Capitulum ex lectionibus factis per centum annos, & vltra continuatos ferè ad tempus secularizationis per suppressionem, & secularizationem, status dumtaxat fuit mutatus, iura
2 † verò exemptiones, & priuilegia Ecclesiæ competentia illæsa, & immutata remanserunt cum in hac parte specialis prouisio non reperiatur secundum doctr. *text. in cap. dilectus de Capell. monach. vbi Abb. nu. 9. post Innoc.* docet quod licet monasterium
3 mutet statum, † de Regularibus ad seculares non per hoc mutat subiectionem, & quod remanet exemptum sicut prius, & ita communiter à Doct. acceptum est testatur, & conducit *text. in cap. recolentes de stat. reg.* & firmat *Rot. decis. 174. num. 7. par. 1. recen. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 452. n. 4.* & in alia causa eiusdem Ecclesiæ S. Mariæ Villebeltrandi *coram D. meo Verospio sub die 16. Februarij 1629.*

Quod suadetur *ex reg. text. in l. præcipimus in fin. C. de appellat.* qua traditur per-
4 manere ius † antiquum cuius mutatio non reperitur expressa in illis verbis, *quicquid autem hac lege specialiter non videtur expressum, id veterum legum constitutionumque regulis omnes relictum intelligant*, vbi *glos. verb. intelligat*, notat in hæc verba, *& ita, quod non mutatur, stat*, sic *in auth. de administr. offic. §. final. & probatur*, ex *text. in*
5 *in l. sancimus*, ibi, *quod enim † non mutatur, quare stare prohibetur, C. de testam. & ex l. siue possidetis, C. de probat. vbi not. Castr. Sanchez. de matrimon. lib. 3. disput. 1. num. 7.*

Et in nostro casu ex ipsa Bulla erectio-
6 nis suadetur in illis verbis: † *prout prius* quæ antiquum ius, & pristinam consuetudinem respiciunt, & præseruant *glos. in cap. quamuis in verb. prout. de offic. ordin. lib. 6. Gemin. cons. 29. col. 2. Menoch. cons. 1. nu. 20. Surd. cons. 335. num. 38.* cum alijs latè per *Barbos. de dict. & clausf. dict. 249. per tot.*

Præcipuè quia Ecclesia sæcularis nouiter
7 erecta in locum primæ regularis subrogata fuit, & ideo eius naturam assumit, & iura conseruat cum omnibus qualitatibus expressè non alteratis, & mutatis, *l. si donata §. 1. ff. de donat. inter vir. & vxor. Suarez alleg. 28. & Baldes. ibi nu. 25. Ias. in l. certi condictio 9. in princ. num. 27. ff. de reb. credit. Matienz. in l. 1. tit. 4. lib. 5. recept. gl. 14. nu. 16. Ludouis. decis. 115. nu. 3.*

8 Neque obstat verbum † *pleno iure* in Bulla erectionis supra relata, quod videtur tribuere in beneficijs ius plenum disponendi priuatiuè, quo ad omnes alios *iuxt. text. in cap. cum & plantare. §. in Ecclesijs, vbi glos. in verb. pleno iur. de priuileg.* nam licet ita de iure procedat, in proposito tamen casu verbum illud debet coniungi cũ illo verbo supra relato in eadem Bulla *prout prius*, vt sit sensus, quod electio Canonicatum, & præbendarum in suis men-
9 sibus † pleno iure, prout prius pertineat ad Archipresb. vt in simili casu agens de verbo *libere* notauit *Cassad. decis. 3. num. 3. de priuileg. Rot. coram Reuerendiss. D. meo Decano in Cremonen. Canonicatus 26. Aprilis 1624.* quia frequens est in iure verbum in
10 vna † clausula appositum declarationem, & interpretationem sumere ex alio verbo in eadem clausula relato, *l. hæredes palam, §. 1. in fine* ibi *vel ex vicinis scripturis ff. de testam. l. si seruus plurium 50. §. fin.* ibi *item earum quæ præcedunt, vel quæ sequuntur, ff. de leg. 1.* & notauit *glos. in l. ille à quo 13. §. quid ergo verb. verba fideicommissi ff. ad Trebell. & ibi Bart. & DD. Ludouis. decis. 169. num. 6. Rot. decis. 452. num. 5. par. 1. recent.*

Maximè cum huiusmodi intellectus iuri
11 communi sit conformis, quo in Ecclesijs † collegiatis Canonicatuum, & præbendarum electio simultanea est inter Canonicos, & prælatum ex *Cassad. decis. 22. de præben. num. 3. dicens communem, & à Rota sequutam, Put. decis. 125. lib. 1.* & cum pluribus relatis per *Garz. de benef. 5. par. cap. 4. num. 64.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Regien. Bonorum.

Die Veneris 15. Martij 165o.

A R-

ARGVMENTVM.

Domino directo datur mandatum de manutenendo in bonis deuolutis ad eum ob finitam emphyteusim. Dominium ad effectum deuolutionis qualiter probetur. Illegitimus non comprehenditur in inuestitura bonorum Ecclesiasticorum. Identitas bonorum qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio ciuilis ad effectum recuperandi possessionem naturalem sufficit pro manutentione.*

2 *Vsufructu finito competit mandatum de manutenendo proprietario.*

3 *Manutentio, finito vsufructu non solum competit proprietario, sed etiam illius hæredi intra 30. annos, quamuis vsufructuarius alienauerit.*

4 *Manutentio datur proprietario, quando deuolutio est clara, secus si de ea dubitatur, & num. 5. Quia tunc datur hæredi, qui possessionem cæpit, num. 4.*

6 *Ex inuestitura sola non resultat concludens probatio dominij.*

7 *Inuestitura plenè probat dominium pluribus concurrentibus adminiculis.*

8 *Dominium benè probatur ex confessione partis, & num. 9.*

10 *Canonum plures solutiones deseruiunt pro adminiculo ad effectum probandi dominiũ.*

11 *Dominium etiam contra tertium spatio 30. annorum præscribitur.*

12 *Reseruatio consensus Domini in sublocatione, cum effectuatione, deseruit pro adminiculo ad effectum probandi dominium.*

13 *Dominij confessio ad fauorem alicuius, non solum nocet confitenti, sed etiam eius hæredibus.*

14 *Adminicula, quæ de per se non sufficiunt, iuncta tamen simul suffragantur.*

15 *Adminicula simul, & non separatim debent considerari.*

16 *Existentia comprehensorum in inuestitura non præsumitur, nisi probetur.*

17 *Emphyteusis recepta pro hæredibus, & successoribus in infinitum est transitoria ad hæredes etiam extraneos.*

18 *Emphyteusis recepta pro hæredibus, & successoribus an videatur restricta ad hæredes sanguinis.*

19 *Emphyteusis, quando non dicatur pro quibuscumque successoribus accepta.*

20 *Illegitimus non solum de iure communi non succedit in emphyteusi ecclesiastica, sed etiam ex constituit. san. mem. Pij V. & num. 21. & 23.*

22 *Quod procedit etiam si adesset legitimatio Principis sæcularis, & num 24.*

25 *Illegitimus, quod quis sit, probatur ex eo, quod pater eum in testamento nominet filium naturalem, & vide n. 26.*

26 *Illegitimitas habetur pro vera, & probata, quando docetur de legitimatione.*

27 *Emphyteusis à locatione discernitur ex quantitate pensionis.*

29 *Illegitimus est incapax etiam successionis in locatione bonorum Ecclesiæ.*

30 *Contractus merus venditionis bonorum Ecclesiæ potest in illegitimum transire.*

31 *Cephal. cons. 703. num. 15. lib. 5. & alij declarantur.*

32 *Permutatio ante effectuationem nullum operatur effectum.*

33 *Permutandi facultas competens alicui vigore pacti, an transeat in filium illegitimum.*

34 *Pactum personalissimum extra personam cui inhæret, non extenditur.*

35 *Pactum censetur personale, quando fuit initium cum certa persona.*

36 *Verbum ipse, est personalissimum, & demonstratiuum ad oculum.*

37 *Concessio præsumitur personalis, quando nulla mentio hæredum fuit facta.*

38 *Hæredes, si sint expressi in vno casu, & in alio non, signum est, quod in illo, noluit eos comprehendere contrahens.*

39 *Deficiente principali, deficit accessorium.*

40 *Confessio emanata in responsione ad positiones plenè probat contra confitentem.*

41 *Demonstrationes duæ sufficiunt ad probandam identitatem bonorum.*

42 *Decretum Iudicis, qui pronunciauit articulos haberi pro confessis, operatur, ac si esset seruata forma cap. 2. de confess. in 6. Cap. 2. de confess. in 6. forma est præcisè seruanda in productione positionum. n. 42.*

43 *Canonis solutio integra verè similiter per emphyteutam non fuisset facta, nisi bona in inuestitura expressa integrè possedisset.*

44 *Confinia ad probandam identitatem bonorum plurimum suffragantur.*

45 *Identitas bonorum probatur per argumenta coniecturas, præsumptiones.*

46 *Quod multo magis procedit, quando sumus in antiquis, & ampla n. 47. & 48.*

DECISIO CCCLIX.

DVBITAVI, an D. Iacobo Rogerio moderno Præposito Collegiatæ Ecclesia

clesiæ S. Prosperi Ciuitatis Regien. danda
esset manutentio in bonis, de quibus agi-
tur, tanquam deuolutis ad Ecclesiam ob-
finitam emphyteusim; & Domini affir-
matiuè responderunt: quia finita emphy-
teusi datur Domino directo vigore posses-
1 sionis ciuilis † manutensio ad effectum re-
cuperandi naturalem existentem apud hæ-
redes vltimo loco inuestiti, *Bart. in l. 1. §. quod ait prætor nu. 17. ff. vti possidet, Bero cons. 102. nu. 43. & seq. lib. 1. Honded. cons. 11. nu. 19. & seq. lib. 2. Menoch. de retined. remed. 3. nu. 22. Ioseph. Ludouic. dec. Perus. 17. nu. 9. vers. huius autem cum num. seq. & passim tenet Rota in Ciuitatis Castelli bonorum 8. Nouemb. 1589. coram bo. me. Card. Pamphilio in Ariminen. bonorum 16. Februarij 1609. coram bo. me. Card. Sacrato in Romana deuolutionis 18. Aprilis 1616. coram bo. me. Andrea in Collmbrien. prædij 16. Maij 1618. coram bo. me Seleucien. in Romana domus de Nocchiellis 27. Ianuarij 1622. & 7. Ianuarij 1623. coram bo me. Vbaldo. in Romana subhastationis 10. Maij 1624. coram bo. me. Buratto, & in Assisien. bonorum 2. Iun. 1627. coram Illustriss. Virili,* quemad-
2 modum etiam finito † vsufructu mandatum
de manutenen. cōpetit proprietario, *Natt. cons. 19. n. 3. Menoch. cons. 139. n. 16. & 21. lib. 2. Castill. de vsufructu c. 61. n. 7. Cassan. in consuet. Burgundiæ tit. de successione §. 1. n. 7. vers. plus dico Tiraq. in tract. le mort. sa sit le vuif. par. 3. declarat. 1. nu. 60.* vbi quod
3 nedum proprietario, † sed etiam illius hæ-
redi competit manutentio intra 30. annos
quamuis vsufructuarius alienauerit.

Et quāuis Rota alias declarauerit præ-
dicta, tunc demum procedere, quando
4 clara est deuolutio, secus verò vbi dubi-
tari potest, an sit finita emphyteusis, quo
casu hæredi, qui cœpit possessionem datur
manutensio, vt ex *Corn. cons. 193. num. 3. lib. 1. Gabr. cons. 67. nu. 17. lib. 2. & ex decisione in causa Bononien. de Canalibus 11. Ianuarij 1602. fuit resolutum in d. Ariminen. bonorum 27. Iunij 1608. & 16. Februar. 1609. coram Card. Sacrato in d. Romana deuolutionis 18. Aprilis 1616. & in Signina bonorum feudalium 22. Iunij 1615. coram Andrea in d. Colimbrien. prædij 16. Maij. 1618. coram Seleucien. & ex Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 22. num. 14. animaduertunt addentes ad dec. 105. san. mem. Gregor. in litera A.* Atta-
men in casu isto visum fuit Dominis om-
5 nem cessare dubitationem, † cum satis cla-
rè constet de requisitis ad istum effectum,
nempe de dominio, de fine, seu deuolu-
tione emphyteusis, ac denique de identi-
tate bonorum.

Et quantum attinet ad dominium Ec-
clesiæ constat quod de anno 1547. sub die
6. Augusti, Vincentius de Boiardis tunc
huius Ecclesiæ Præpositus mediante per-
sona procuratoris locauit, & titulo loca-
tionis in emphytheusim concessit Franci-
scæ matri suæ acceptanti &c. huiusmodi
bona, quæ successiuè in Paulum Emilium
de Boiardis vltimum emphyteutam deue-
6 nerunt. vnde licet ex hac sola † inuestitu-
ra non resultet concludens probatio domi-
nij ad *text. in cap. inter dilectos propè finem in verbo per instrumenta verò vbi DD. & glos. in verbo locatio de fid. instrum. Alexand. cons. 10. nu. 3. vol. 4. Afflict. dec. 14. num. 8.* Attamen secus est, cum hic plura, & qui-
7 dem vrgentia concurrant adminicula, †
quibus iunctis inuestitura: dominium ple-
nè probat per doctrinam *Bart. communiter receptam in l. ad probationem C. locat.* quam
passim sequitur Rota, vt in decisionibus
latè cumulatis coram me in causa *Ferrarien. seu Comaclen. bonorum de Nasellis 7. Iunij 1627.* concurrit enim primò antiqua
locatio, alias ano 1506. de istis bonis facta
quibusdam de Maluetijs, vt narratur in
8 præfata inuestitura, † ex qua quidem nar-
ratiua resultat adminiculum plurium inue-
stiturarum in hac materia admodum con-
siderabile *Marcambr. cons. 52. nu. 10. Soccin. cons. 187. nu. 16. lib. 2. & ponderauit Rota dec. 193. nu. 2. par. 2. recent. in Papien. bonorum 28. Aprilis 1595. coram bo. mem. Card. Millino in dict. Ferrarien. de Nasellis coram me,* & alias sæpissimè, prædicta enim cum
9 habeant vim † expressæ confessiones ope-
rantur, vt contra Ecclesiam non possit op-
poni exceptio dominij *Dec. in l. patri furioso in fin. ff. si cert. pet. & fuit dictum in Placentina terrarum 21. Aprilis 1600. coram bo. me. Corduba,* secundò concurrunt plures
canonum solutiones quæ veluti factæ in
10 recognitionem † dominij benè deseruiunt
pro adminiculo ad eiusdem dominij pro-
bationem, *Alex. cons. 8. num. 1. lib. 7. Roman. cons. 127. nu. 1. Abb. cons 74. in princ. lib. 1. Rota in Neapolitana domus 16. decemb. 1605. coram bo. me. Ortembergo & in d. Assisien. 2. Iun. 1627. coram Illustriss. Virili,* maximè
cum per quadraginta, & amplius annos
fuerint continuatæ, & sic vltra spatium
11 30. annorum quod ad † præscribendum
dominium etiam contra tertium suffraga-
tur, *l. si emptionis C. de præscript. 30. annorum, Alex. d. cons. 8. numer. 2. vers. præterea*

terea si Ecclesia lib. 7. Aym. cons. 434. num. 5. in fin. vers. si probatur Rot. dec. 290. num. 4. part. 1. recent. tertiò concurrit sublocatio vnius domns inter alia corpora in hac emphyteusi comprehensæ, facta per præfatam Franciscam primam acquirentem non solum cum enunciatiua inuestituræ sibi ab Ecclesia ista concessæ, sed etiam cum reseruationem consensus eiusdem Ecclesiæ quem constat postea interuenisse. Vnde
12 negari † non potest, quin ex his resultet adminiculum considerabile ad probationem dominij, vt in his terminis fuit ponderatum in *Sublacen. bonorum* 21. *Maij* 1604. *coram bo. mem. Litta, & in prædictis Neapolitana domus coram Ortembergo, & Assisien. bonorum coram Illustriss. Virili*, maximè cum de effectuatione sublocationis istius dubitari non possit ex solutionibus canonum per annos quamplures factis Ecclesiæ per subemphyteutas ad tradita per *Gabr. de locat. concl. 4. nu. 17.* quæ etiam solutiones in vim dictæ sublocationis factæ conferunt ad dominij probationem, vt dictum est. Quartò concurrit confessio præfati Pauli Emilij vltimi emphyteutæ, qui in suo testamento de bonis isti, tanquã emphyteoticis, & de Præposituræ istius domi-
13 nio disposuit, quæ quidẽ † confessio in præiudicium ipsius Pauli Emilij necnon Cæsaris illius hæredis suffragatur ad probationem dominij *Rip. in l. si aliquam nu. 44. ff. de acquir. possess. Ruin. cons. 128. nu. 16. lib. 2. Roland. cons. 2. nu. 109. lib. 1. Boer dec. 211. nu. 24. & 25. Seraph. dec. 553. num. 2.*
14 & hæc adminicula, † quatenus etiam singula de per se non sufficerent, iuncta tamen simul sufficiunt ad *text. l. instrumenta C. de probat. cum vulg.* prout non separa-
15 tim: sed simul coniuncta † debent ponderari, vt in similibus terminis fuit dictum coram me in causa *Viterbien. Castrorum* 21. *Iunij* 1628. præcipuè contra habentem causam à primis inuestitis, quo casu satis est probare locationem esse finitam, vt in puncto fuit consideratum in præfata *Assiẽ. coram Illustriss. Virili.*

Quantum verò attinet ad finem, seu deuolutionem emphyteusis, illa non videtur posse controuerti, cum ex confessione ipsiusmet Cæsaris hæredis constet Paulum Emilium vltimum emphyteutam decessisse sine filijs legitimis, & sic defecisse om-
16 nes in inuestitura comprehensos, † quorum existentia, neque præsumitur, nisi probetur *Seraphin. dec. 1487. num. 1. Mantic. de coniect. libr. 11. tit. 4. num. 2. cum seq. & fuit dictum in præfata Assisien. coram Illustriss. Virili.*

Nec obstat, quod huiusmodi emphy-
17 teusis † tamquam recepta pro hæredibus, & successoribus in infinitum est transitoria ad hæredes etiam extraneos, *Soecin. consil. 266. lib. 2. Rota apud bo. me. Card. Caual. dec. 243. nu. 3.* Ideoque Pulus Emilius potuit illam transferre in Cæsarem iure hæredi-
18 tario. Quia quicquid sit an dicta † receptio dici possit restricta ad hæredes sanguinis ad tradita per *Dec. in cons. 395. num. 6. & seq. Peregr. de fideicom. ãrt. 42. nu. 5. Fusar. de substit. qu. 339. nu. 79.* maximè cum
19 non adsit clausola † cœterata, cuius vigore ad quoscumque fieri possit transmissibilis, *Seraph. dec. 703. nu. 2.* cessat omnis difficultas ex eo, quod cum prædictus Cæsar sit filius illegitimus Pauli Emilij, vt infe-
20 rius dicetur: † non solum de iure communi excluditur, tamquam non comprehensus in inuestitura in qua Prælatus propter
21 sui dignitatem non † præsumitur cogitasse de illis personis: que sine peccato generari non possunt, *Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum num. 42. de constit. Ferret. cons. 103. nu. 13. Clar. in §. emphyteusis qu. 30. num. 1. Caleer. de iur. emphyt. lib. 2. qu. 19. nu. 9. 29. & 66. Tiraq. de nobilit. cap. 24. nu. 17. Rot. dec. 474. nu. 1. par. 1. diuers. Seraph. dec. 478. nu. 1. Phæb. dec. 30. num. 4. & seq. lib. 1.* vbi
22 ampliat etiam † si adesset legitimatio Principis sæcularis, & latius *dec. 161. nu. 4. lib. 2. cum alijs per Mant. de tacit. lib. p. 2. tit. 10. n. 3. Gratian. discept. forens. 218. n. 35.* sed etiam ex Constitutione san. me. Pij V. 117.
23 in nouo Bullario omninò exclusus † tanquam incapax emphyteusis Ecclesiasticæ, *Seraph. dec. 478. Rota dec. 417. & 505. p. 1. diuers. & dec. 435. nu. 10. p. 1. recent. & dec. 214. p. 2. diuers. Gratian. discept. 477. nu. 7. & fuit dictum in Bononien. de Maluetijs 11. Decemb. 1624. coram R. P. D. meo Pirouano,*
24 quæ procedunt † etiam in spurio postea legitimato, *Rot. dec. 474. nu. 8. par. 1. diuers.*

Quod autem Cæsar sit illegitimus, satis constat ex testamento Pauli Emilij Patris,
25 qui illum non modo appellat filium † naturalem, sed attenta ipsius incapacitate. casu quo ex dispensatione Apostolica reddatur capax istorum bonorum: eundem obligat etiam ad solutionem annui legati scutorum 100. ad fauorem Isabellæ vxoris. Vnde ex eodem fonte, ex quo deducit ius suæ successionis: emanat plena probatio incapacitatis ipsius, vt in puncto Igneus in *Auth. ex causa num. 7. C. de liber.*

præterit Gratian. cons. fin. nu. 30. *lib.* 1. *Paris. cons.* 11. *n.* 10. *lib.* 2. *Menoch. cons.* 180. *n.* 13. *vers. & dubium & nu.* 34. *vers. nostro autem casu, & num.* 34. *vers. non obstat Laderch. cons.* 122. *nu.* 1. *&* 2. *& fuit dictum in præfata Bononien. de* Maluetijs 11. *Decemb.* 1624 *coram R.P.D. meo Pirouano*: & hæc procedunt quamuis Cæsar in dicto testamento
26 nuncupetur † legitimatus, quia qualitas huiusmodi reijcitur firma remanente patris assertione quoad qualitatem illegitimitatis, *Grat. d. cons. fin. num.* 31. *vers. nec statur cum nu. seq. Menoch. d. cons.* 180. *n.* 24. *vers. nec obstat, & n.* 34. *vers. & primo Laderch. d. cons.* 122. *nu.* 2. *vers. quia omnes* † Quæ quidem qualitas illegitimitatis ha-
27 betur pro vera, † & probata quousq; doceatur de tali legitimatione, quæ suffragetur, vt bene in simili *Pereira dec. Portugall.* 43. *nu.* 8. *vers. sufficit enim*.

Non obstat, quod tam ex tenore inuestituræ, quam etiam ex quantitate pensionis colligatur bona ista esse concessa in locationem: non autem in emphyteusim. Quia omisso, quod verba inuestituræ potius sonant in emphyteusim, quam locatio-
28 nem, & quod quantitas pensionis, seu canonis non correspondet, sed longè est inferior fructibus, vt constat ex nonnullis instrumentis posteriorum affictuum cessat omnis difficultas, quia dato etiam citra veri præiudicium: quod versaremur in ter-
29 minis locationis, † adhuc tamen Cæsar tanquam illegitimus esset incapax, vt ex sententia *Rot. firmat Mant. de tacit. d. l.* 22. *tit.* 10. *nu.* 5.

Minus obstat: quod in inuestitura conuentum fuerit, vt si Francisca prima acquirens alia bona prædictis emphyteoticis pinguiora, & maioris redditus, Præposito assignaret dicta bona. & terræ locatæ essent & esse deberent perpetuò franchæ, liberæ, & exemptæ ipsius Franciscæ hæredumque: ac successorum; ideoque ista concessio non possit considerari tanquam emphyteotica, sed potius tanquam merus
30 contractus † venditionis, qui potest in illegitimum transire, vt de bonis concessis cum pacto affrancandi ad effectum capacitatis illegitimi *ex Cephal. cons.* 703. *n.* 15. *cum seq. lib.* 5. *& alijs ponderat Gratian. d. discept.* 477. *num.* 10. *& seqq. cum alijs cumulatis in causa Romana Retractus* 30. *Martij* 1626. *coram R. P. D. meo Merlino*. Quia pro responsione ad huiusmodi obiectum aduer-
31 tendum est prædictos † Doctores posse intelligi, vt loquantur, quando, vel per effectuationem pacti de affrancando iam resolutus est contractus emphytheusis, vel affrancatio ex conuentione vsque ab initio est necessaria; vnde non applicantur ad casum nostrum, in quo cum nullibi constet de effectuata huiusmodi permutatione non potest considerari aliqua resolutio contractus, qui ante dict. resolutionem semper iudicatur emphyteoticus, vt expresè declarat, *Cephal. d. cons.* 703. *num.* 17. *vers. quamuis ex prædictis*, & in simili de permutatione beneficiorum, latè *Paris. de resignatione lib.* 1. *qu.* 14. *nu.* 6. *& seq.* vbi quod
32 permutatio † ante effectuationem nullum operatur effectum, pactum autem de affrancando est facultatiuum tanquam collatum in potestatem emphyteutæ, vt in puncto considerat *Gratian. dict. disceptat.* 477. *num.* 16.

Nec opus est ingredi disputationem, an
33 saltem d. facultas † permutandi competens vigore pacti possit transire in Cæsarem licet illegitimum ad tradita per *Alciat. cons.* 7. *nu.* 9. *vers. secundum principale fundamentum lib.* 1. *Menoch. cons* 1186. *n.* 5. *&* 6. *Bursat. cons.* 255. *nu.* 7. *& seq. Mantic. de tacit. d. lib.* 22. *til.* 10. *nu.* 20. *Gratian. discept.* 477. *nu.* 16. *& discept.* 745. *nu.* 77. *&* 84. *& fuit dictum in causa Romana domorum* 1. *Martii* 1627. *coram R.P.D. Pirouano.* Quia de hoc hodie non agitur, & quatenus etiam ageretur, visum fuit dupliciter posse res-
34 ponderi, & primò pactum † istud esse personalissimum, ideoque extra personam, cui apponitur ad alios non extendi *l. idem in duobus* §. *personale l. iuris gentium* §. *pactorum ff. de pactis Bart. cons.* 58. *in fin. vers. supr.* 3. *lib.* 1. *Rimin. Iun. cons.* 465. *n.* 9. *lib.* 4. Quod autem pactum huiusmodi sit personale, colligitur primò ex verbis illis quod si ipsa Francisca, &c. alia bona, &c. assignaret, &c. dicta bona &c. scilicet emphyteotica, & terræ sint, & esse debeant perpetuò franchæ &c. ipsius Franciscæ, & hæredum, ac successorum suorum &c. cum enim facultas sit concessa soli Franciscæ,
35 † & sic certæ personæ, pactum censetur personale *l.* 1. §. *fin. ff. de constit. Princip. l.* 1. §. *personis ff. de iur immunit cum alijs per Aym. cons.* 929. *nu.* 2. Secundo deprehendi-
36 tur ex pronomine illo, ipsa † quod est personalissimum, & demonstratiuum ad oculum, *Cagnol. in l.* 2. *nu.* 26. *vers. secundo principaliter ff. de pact. in empt. & vendit. Aym. d. cons.* 929. *nu.* 11. *Menoch. cons.* 115. *nu.* 50 Tertio denique colligitur etiam ex
37 eo, † quod in concessione dictæ facultatis

tatis nulla facta est mentio hæredum. *Cephal cons. 352. num. 3. & seq. lib. 3. Decian. respons. 1. num. 67. lib. 2.* cum tamen fuerit expressè nominati, in casu quo facta permutatione bona remanebant franca, & libera signum euidens quod sicuti illos ex-
38 pressit † in secundo casu in quo voluit illos comprehendere, ita illos in primo expressisset, si eosdem comprehendere voluisset, *Bald. in cap. venerabilem num. 21. de elect. Soc. Iun. cons. 542. num. 14. & seq. Gerard. Mazzol. in suo decisino cons. 144. nu. 26.* Secundò, & fortius videbatur posse responderi, quod huiusmodi pactum tanquam simul positum in eadē concessione est correspectiuum, & pars dictæ concessionis in emphyteusim, ita vt hodie annullato con-
39 tractu † principali ob finitam emphyteusim, dictum etiam pactum annulletur, cum intelligatur, vt possit operari durante emphyteusi, vt in puncto tenueruut DD. cumulati, per *Rotam in decis. 115. num. 4. & seqq. par. 1. diuers.* & videtur etiam admittere. *Grat. d. discept. 477. num. 15. & 16.* & lucet præfata decisio loquatur in terminis pœnæ caducitatis, tamen multo magis procedit in casu isto in quo deuolutio non est in pœnam, sed prouenit ex defectu compræhensorum in inuestitura.

Quantum deniq; attinet ad identitatem bonorum visum fuit Dominis illam sufficienter iustificari; nam quoad quindecim corpora ex illis, quæ enumerantur in inuestitura probatur identitas ex confessione
40 ipsiusmet Cæsaris emanata in † responsione ad positiones, quæ contra ipsum plenè probat *Abb. in cap. quamuis de re iudicat. Aym. cons. 217. num. 9. sanct. mem. Greg. dec. 92. n. 1. & in his terminis fuit sæpius dictum in causa Bononien. fideicommissi de Desiderij coram* R.P.D. meo *Merlino.* In præfatis enim positionibus articulantur eadem ferè de-
41 monstratimnes in inuestitura expressæ, † quarum duæ sufficiunt iuxta doctrinam *Bart. in l. demonstratio falsa num. 14. ff. de condit. & demonstr.* quam passim omnes sequuntur, vt latè fuit ponderatum *coram me in dicta Ferrarien. de Nasellis.* Quo verò ad tria reliqua corpore in eadem inuesti-
42 tura descripta, concurrit decretum † Iudicis, qui pronunciauit articulos haberi pro confessis, quæ pronunciatio operaretur si concurrerent requisita, de quibus *in cap. 2. de confessis in 6.* cuius forma præcisè est seruanda. *Rota dncis. 3. de confess. in antiq. Seraph. decis. 408.* Sed hoc omisso concur-
43 rit vlterius integra solutio canonis facta † per Paulum Emilium, qui verisimiliter canonem in inuestitura præscriptum integrè non soluisset, nisi bona in eadem inuestitura expressa integrè possedisset ad tradita per *Gabr. de locat. d. conclus. 4. num. 17.* Ac denique apprehensio bonorum hæreditariorum facta per Cæsarem, in qua nonnulla enumerantur confinia, quæ conueniunt
44 cum expressis in inuestitura, quæ † ad probandam identitatem plurimum suffragantur, *Bald. cons. 89. num. 4. lib. 1. Natt. cons. 235. num. 17. Rota decis. 131. num. 5. par. 1. recent. sanct. memor. Greg. decis. 575. num. 8. & seqq.* Ex quibus negari non potest, quin
45 sufficienter remaneat probata identitas, † cum ad illam probandam argumenta, coniecturæ, & præsumptiones admittantur, *Decian. cons. 17. nu. 3. lib. 3. Surd. decis. 55. num. 12.* Quæ tanto magis procedunt in
46 casu † isto, in quo versamur in antiqua concessione vltra 80. annos, *ad tex. in cap. cum causam vbi Bald. in princ. Felin. num. 1. de probat. Dec. cons. 140. num. decimoquarto, Rota apud sanct. mem. Gregor. decis. 175. nu. 5.* & ibi latè addentes, & agitur aduersus
47 personam, in quam † bona deuenerunt ex successione comprehensorum in inuestitura *Peregr. de fideicom. art. 44. num. 22. & seqq. & cons. 48. num. 12. lib. 1. Gratian. discept.*
48 *969. num. 16.* quod non constat in locis † enunciatis alia bona, quam ista emphyteotica habuisse, *Soccin. Iun. cons. 127. num. 3. lib. 3. Siluan cons. 57. num. 3. vers. loco, & dixit Rota in præfata Ciuitatis Castelli Bonorum 5. Martij 1597. coram bo. mem. Cardinale Pnmphilir,* & aliàs sæpius.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Bononien. Fideicommissi de Manzolis.

Die Veneris 15. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Exceptio contra agentes, remedio adipiscendæ, quæ admittatur. Producens scripturæ censetur approbare in eis contenta. Hæreditas, quando venit restituenda, quæ sint detrahenda.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio dominij incontinenti probati admittitur contra agentem interdicto adipiscendæ.*

2 *Possessor, si excipiat de antiquo fideicommisso, ista exceptio incontinenti probata, admittitur.*

3 *Producens scripturas, fatetur in eis contenta esse vera.*

4 *Productio facta per compulsum non præiudicat in iuribus alienis, licet secus in proprijs.*

5 *Confessio resultans ex productione scripturarum non potest reuocari, nisi docto de errore.*

6 *Principalis, vtendo iuribus productis à suo procuratore, censetur ea approbare.*

7 *Testes etiamsi deponant de auditu, quando versamur in antiquis probant.*

8 *Tempus in antiquum in teste est sexaginta annorum.*

9 *Testes in vno iudicio examinati, quando probent etiam in alio.*

10 *Idenditas quando sumus in antiquis, probatur per præsumptions, & coniecturas.*

11 *Contradictor legitimus dicitur is, qui in continenti probat ius suum.*

12 *Hæredum appellatione non solum veniunt filij, & descendentes, sed quicunque hæredes.*

13 *Statutum excludens fæminas, non censetur illas simpliciter xecludere, sed fauore filiorum masculorum.*

14 *Filijs per adoptionem nullum præiudicium infertur ratione suæ legitimæ.*

15 *Filio legitimato debetur legitima.*

16 *Filius si non sit natus ex legitimo matrimonio in dubio præsumitur naturalis, & non spurius.*

17 *Legatum relictum filio à patre ei debet imputari in legitimam, & propterea non excluditur a petitione supelementi legitimæ etiamsi hac causa factum esset tale legatum.*

18 *Hæres potest venire contra factum defuncti, quando est improbum.*

19 *Dos saluta filiæ, est ei imputanda in legitima.*

20 *Dos, quoneo non succedat loco legitimæ.*

21 *Filio adoptato debetur legitima in bonis adoptanis.*

22 *Fructus non sunt imputandi in legitimam, quod procedit etiamsi testatar hoc disponat, & nu.23. & 24.*

23 *Vsusfructus ex dispositione testatoris sunt imputandi in legitimam.*

25 *Legitimæ detractio, in restitutione hæreditatis, si sit certa ratione loci, & quota non impedit immissionem pro indiuiso, & num.26.*

27 *Legitimæ detractio, quando non possit esse certa ratione loci, & quotæ.*

28 *Dos vxoris, quando hæreditas venit restituenda est detrahenda.*

29 *Cessio iurium hæreditatis, non potest fieri absque aditione.*

30 *Aditio hæreditatis inducitur ex expressione verbali.*

31 *Defuncti factum non tenetur, quis seruare si non agat hæreditario nomine, sed cessionario.*

32 *Legata soluta sunt detrahenda, quando hæreditas restituitur.*

33 *Testator, si aliquid voluisset, id expressisset.*

34 *Melioramenta sunt detrahenda, qando hæreditas restituitur, & ad ea liquidanda præfigitur certus terminus.*

35 *Item etiam est detrahenda impensa funeris, quæ si sit incerta, ratione quantitatis taxatur arbitrio Iudicis.*

DECISIO CCCLX.

BARTHOLOMEVS Manzolus habuit filium Georgium seniorem, qui condito testamento de anno 1486. decessit relicto Melchiore: quia etiam obijt condito testamento de anno 1525. relicto Co. Georgio iuniore, qui nuptui tradidit Isottam filiam Com. Alexandro Bentiuolo seniori, ac tandē in filium adoptauit Vlixem filiū præfati Alexandri Bentiuoli senioris, ex quo nati sunt Marchio Franciscus, necnon Com. Alexander, qui fuit hæres Comitis Vlixis patris; Marchio Franciscus prædictus egit ad quædam corpora bonorum tamquam subiecta fideicommisso. Com. Giorgij iunioris eius Aui, & obtinuit immissionem, quare die 25. Iunij Superioris anni. Dubitaui an esset locus Aegidianæ, & DD. omisso prædio della Riccardina, quod prædendebatur emphyteoticum, & ideo non subiectum constitutioni Aegidianæ, videlicet quoad prædium del Gatto, possessionem nuncupatam della Mezzolara, & possessionem nuncupatam la Palazzina di San Martino, nec obstare detractiones prætensas, quia illis non erat locus. Hodie verò repropofita causa DD. recesserunt à decisis.

Huiusmodi enim bona non sunt subiecta fideicommisso Co. Georgij iunioris, sed fideicommisso Com. Georgij senioris, & fideicommisso Com. Melchioris, circa quæ nihil habet agere Marchio Franciscus, quæ quidem exceptio cum incontinenti sit † probata admittitur contra agentem interdicto adipiscendæ, *Bart. in l. fin. num. 21. C. de edict. diu. Adrian. tollen.* *Becc.*

Bucc.conf.580.num. 18.cum seqq. lib.1. Put. dec.222. num.3. & decis. 308. num.7. lib.1. in correct. Seraphin. decis. 83. num.4. & decis.757. num. 1. latè Menoch. de adipiscend. remed. 4.num. 381. cum seqq. & num. 751.
2 & in puncto quando possessor excipit † de antiquo fideicommisso, quod ista exceptio incontinenti probata admittatur *Modern.de legit. contradict. q.10. num. 278. & fuit resolutum in causa Ferrarien.Bonorum de Tassonis 27. Februarij 1617. coram Illustriss. D.meo Cardinalis Pamphilio iuniore, & nouissimè fuit rasolutum in causa Bononien. de Desiderijs 2. Iunij 1628. coram R. P. D. meo Merlino.*

Quod autem ista exceptio incontinenti sit probata satis patet. Nam quantum attinet ad fideicommissum C. Giorgij senioris, de illo constat ex eius testamēto cōdito de anno 1486. & de obitu dicti Com. Gergij senioris, & Com Melchioris illius filij necnon de descendentia non est controuersia inter partes sola ergo difficultas reducitur ad probandum, quod huiusmodi prædia fuerint in bonis fideicommittentis, & quātum attinet ad prædium del Gatto iustificatur ex articulis datis per Com. Vlixem in alia causa contra fideicommissarios, in quibus articulis ponitur remansisse in hæreditate Com. Melchioris vnam possessionem positam in Communi Sancti Martini cultam per Thomam de Gattis cum suis confinibus. Concordant testes examinati de ann. 1562. ad instantiam fratrum de Manzolis, & aliorum fideicommissariorum Com. Melchioris contra Com. Vlixem. Tertiò suffragatur descriptio fructuum huius prædij facta ad instantiam dictorum fideicommissariorum. Quartò concurrit instrumentum diuisionis factæ de anno 1546. de quibus in summ. à numer. 3. vsque ad quintum, quæ omnia bene probant, vt statim dicetur.

Quantum vero attinet ad possessionem nuncupatam la Palazina della Mezzolara, & ad aliam nuncupatam la Palazina di S. Martino, quod fuerint in bonis antecessorum Com. Georgij iunioris probatur ex depositionibus dictorum testium ex dicta descriptione fructuum ad instantiam fideicommissariorum Com. Melchioris, & ex prędictis articulis, & tandem ex acquisitionibus factis per Com. Giorgium seniorem de annis 1469. 1470. & 1477. de quibus in summ. à num. 7. vsque ad 13.

Ex quibus inficiari non potest quin satis sit probatum, prædicta fuisse in bonis dicti Com. Georgij senioris, & Com. Melchioris eius filij Marchio enim Franciscus in actis produxit articulos prædictos, necnon dictas deuisiones, & ideo producendo
3 † fassus fuit contenta in dictis scripturis esse vera. *Verall. decis. 193. num.3. par. 1.* quæ loquitur etiam in productione facta à Procuratore. *Rota decisione 624. num. 3. par. 1. sanct. mem. Gregor. decis. 331. num. 12. & decis. 353. & ibi Adden. num. 19.* qui alios cumulant, & fuit dictum in *Romana de Aronijs 20. Iunij 1614. coram bo. mem. Vbaldo, & in causa Ianuen. Abbatiæ 24. Maij 1624. coram bo. mem. Buratto.*

4 Neque obstat, quod productio per † compulsum non præiudicat in iuribus alienis, licet secus sit in proprijs, *Rot. decis. 3. de fid. instrument. in nou. Verall. decis. 195. nu. 1. par. 2.* quia cum Marchio vsus fuerit dictis iuribus, & obtinuerit per duas decisiones *coram R. P. D. meo Pirouano sub diebus 27. Februarij 1622. & 11. Maij 1626.* non
5 potest † reuocare confessionem, quæ resultat ex productione, nisi doceat de errore, vt fuit dictum in *causa Foroliuien. census 13. Iunij 1589. coram Orano*, & hoc procedit etiam in productione facta à Procuratore, quia principalis vsus fuit in iudicio, vt fuit resolutum in *causa Elnen. minoriorum 6. Decembris 1588. coram Orano*,
6 quia illa vtendo censetur ratificare, *Rota decis. 39. de procur. in nou. Surd. decis. 199. num. 7.*

Et prædicta coadiuuantur ex multis instrumentis acquisitionum factarum ab ipsis fideicommittentibus, *Fusar. de substitut. qu. 618. nu. 4.* necnon ex ipsa descriptione fructuum ex testibus examinatis de ann. 1562. inter vocatos ad fideicommissum, & Com. Vlixem legitimum contradictorem, qui te-
7 stes † etiam quod deponant de auditu, probant, cum versemur in antiquis, *Honded. conf. 17. num. 52. lib. 1. Rot. decis. 694. nu.*
8 *2. vers. vtique sufficiunt par. 2.* Tempus † enim antiquum in teste est sexaginta annorum, *Seraph. decis. 75. in fin. Rot. decis. 155. n. 13. par. 1. diuers. & 694. num. 2. par. 2. in re-*
9 *cent.* & cum in † alio iudicio fuerint examinati cum legitimo contradictore, probant etiam in hoc iudicio, *Cephal. conf. 215. nu. 54. in fin. cum seqq. lib. 2. Fusar. de substit. qu. 618. num. 44.* in omnem euentum ex omnibus simul iunctis habetur perfecta probatio, cum in antiquis † ad probandam iden-
10 titatem sufficiant præsuptiones, & coniecturæ, *Socc. conf. 86. num. 2. lib. 1. Seraph. dec. 462. num. 9. & fuit eleganter deductum in Bononien*

nonien. fideicommissi de Desiderÿs 5. Martÿ, & 14. Iunii 1627. & 24. Martii 1628. coram R.P.D. meo Merlino, & in causa Ferrarien. seu Comaclen. bonorum de Naullis 7. Iunii 1627. coram me.

Quod autem Marchio Franciscus nihil habeat agere in dictis fideicommissis antiquis satis patet, cum in illis ipse non sit compræhensus, nec prætendat se esse vocatum, & Co. Alexander solus sit hæres Com. Vlixis, cui vocati cesserunt omnia
11 iura sua, & ideo cum † incontinenti sit probatum fideicommissum, identitas, & possessio sine vitio Co. Alexander est legitimus Contradictor, *Bart. & alÿ supra allegati, Rot. apud Pacif. de Saluian. decis. 63. num. 5.*

Secundò principaliter fuit dictum quatenus bona fuissent Com. Giorgij iunioris adhuc obstare detractionem legitimæ prædictæ Isottæ, quæ illam cessit ad fauorem Com. Vlixis, & ipsius hæredum, & ista est vera lectura cessionis, quicquid aliàs per informantes fuerit suppositum, quorum
12 hæredum appellatione † non veniunt solum filij, & descendentes, sed quicumque hæredes *l. in annalibus C. de legat. Bart. in l. Gallus §. etiam si parente ff. de liber. & posthum. Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glos. 6. nu. 26. Gabr. de verbor. signific. conclus. 2. num. 1.* Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 14. nu. 2. Menoch. *præsumpt. 130. lib. 4.* & proterea cum solis Com. Alexander sit hæres Vlixis patris ad ipsum solum ista legitima spectat.

Non obstat quod in Ciuitate Bononiæ adsit statutum de successione liberorum, in quo disponitur, quod si fæminæ dotatę fuerint, sint contentæ de ipsa dote, & de bonis paternis nihil amplius habere possint quia huic obiecto fuit responsum, quod cum Com. Giorgius minor reliquerit solam Isottam filiam nullis relictis masculis, cessat statutum, & sic Isotta debet habere
13 suam legitimam statutum † enim non censetur simpliciter excludere, sed fauore filiorum masculorum. Vnde illis non extantibus pater nō potest illi præiudicare in legitima, *Dec. cons. 296. n. 3. et seq. Castr. cons. 196. num. 3. vers. quidē verò, lib. 1. Peregr. de fideic. art. 36. nu. 10. fol. mihi 27. Albert. Brun. de statuto exclusiue fæminarum art. 10. n. 38. Roman. in leg. in liberis, num. 6. C. de collat.* nec est facienda vis, quod Com. Giorgius iunior vltra Isottam filiam habuerit etiam Com. Vlixem filium adoptatum, quia per
14 talem † adoptionem nullum fuit illatum præiudicium legitimæ debitæ Isottæ, *Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 18. num. 17. vers. ego vero. Merlin. de legit. lib. 1. tit. secundo, qu. 2. n. 10. in fin.*

Minus etiam obstat, quod Isotta non fuerit nata ex legitimo matrimonio, quia
15 sufficit, quod † fuerit legitimata ad effectum, quod † fuerit legitima *Bald. in cap. s de causis num. 34. vers. et spurius legitimatus de offic. deleg. Cott. in memor. in verb. spurius legitimatus: Tiraquell. latè in leg. si vnquam in verb. susceperit liberos num. 79. C. de reuocand. donat. Rot. decis. 653. num. 3. par. 1. recent. et fuit dictum in causa Ciuitatis Castelli 23. Ianuarii 1612. coram bonæ memoriæ Cardinali Sacrato.* Nec est opus probare Isottam fuisse naturalem, non autem spuriam
16 quia in † dubio præsumitur naturalis, non autem spuria, *Aym cons. 166. num. 1. Rimin. iun. cons. 187. num. 107. et seqq. Thesaur. qu. 83. num. secundo lib. secundo Barz. decis. 91. n. primo*, vbi de magis communi maximè cū ille, qui hoc allegat sit reus, *Guttier. pract. q. lib. 2. q. 114. n. 4. de legitim. tract. 1. tit. 13. numer. 286.*

Neque releuat, quod pater legauit certa bona Isottæ, quia licet illud legatum debeat imputari, non prote-ea excludit
17 † à petitione supplementi legitimę, etiam quod legatum fuisset factum ne posset petere supplementum, *Alex. cons. 8. num. 21. lib. 3, Fulgos. cons. 83. num. 2. Berou cons. 93. num. 9. & seqq. lib. 2. san. mem. Greg. decis. 489. num. 21. & fuit dictum in causa Romana supplementi legitimæ 13. Martii 1579. coram san. mem. Clem. VIII.* vbi quod propterea filius non dicitur venire contra factum defuncti etiam quod sit illius hæres, cum
18 factum defuncti, † etiam quod sit illius hæres, sit improbum, *Merlin. de legit. lib. 3. tit. 3. q. 3.* vbi latè. Prout nec releuat
19 quod eos soluta † Isottę sit imputanda in dicta legitima, *l. quoniam nouella. vers. non secundum dotem. C. de inoff. testam. Bald. in l. in quartam num. 12. vers. ego dixi. ff. ad leg. Falcid. et ibidem Rip. num. 189. Pic. num. 182.* quia est aduertent, quod fuerunt data in dotem scuta 10. mill. auri, & tamen 4. mill. tantum fuerunt soluta, & sic illa 4. mill. tantum essent imputanda, supplementum autem peti posset, nec essent imputanda
20 scuta 6. mill. non soluta, cum dos non † succedat loco legitimæ, quicquid enim dicat statutum, illi non est locus, vt dictū est, & ideo ex supra deductis non est prohibitum petere augumentum, hoc enim factum satis probatur ex instrumento claro confessionis Com. Giorgij iunioris, *et fuit cano-*

canonizatum in decisione coram bonæ mem. Remboldo 12.Maii 1623.

Secundò principaliter fuit consideratũ detrahendam esse legitimam Com. Vlixi filij adoptati per Com. Giorgium iuniorem,
21 filio † enim adoptato debetur legitima in bonis adoptantis, *Dyn. de success. ab intest. num.8. Specul. in tit. qui filij sint legitimi, nu. 19. Americ. de patr. potest. effect. 16. num. 15. Bursatt. cons. 247. num. 14. Peregr. de fideic. art. 36. num. 42. Gabr. cons. 113. num. 32. lib. 1. Lambertin. de iurepatr. lib. 3. quæst. 3. art. 6. Surd. de alimen. tit. 1. qu. 2. num. 6. Crass. de success. ab intest. quæst. 31. n. 31.*

Neque obstat, quod testator mandaue-
22 rit fructus † imputari in legitimam, quia ista dispositio non tenet nã etsi vsusfructus ex dispositione testatoris sit conputandus in legitima, secus autem est, quoad fructus
23 qui etiam iubente, † testatore non sunt computandi in legitimam, vt distnguendo dixit *Rota in Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ* 11. Martii 1616. *coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ est apud Merlinum dec. 21.* & quod fructus non computentur in legitimam est decisio *Cassad. 2. de testam.* & eandem distinctionem fecit Rota *in Bononien. fideicommissi* 18. Maii 1616. *coram Illustriss. D. meo Card. Pamphilio*, & in hoc
24 casu † prohibitio testatoris nihil operatur, *l. quoniam in prioribus, et ibi omne Doct. C. de inoff. testam. Peregr. de fideicomm. art. 36. n. 61.* Rota *dceis. 653. num. 5. par. 1. in recent.* Nec in hoc casu agendum est de inuentario quia non agitur de concursu creditorum, & de alienatione bonorum, an alienata sufficiant, & cui incumbat onus probandi, de quibus latè *Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 24. num. 12. cum plur. seqq.* Rot. *ibidem decis. 99. num. 20. et decis. 100. num. 8. et seqq.*

25 Neque obstat, quod ista detractio † legitimæ Isottæ, & Vlixis cum sit certa ratione loci, & quotæ non impedit immissionem pro indiuiso secundum stylum Rotæ, & pluries fuit resolutum, vt in decisionibus allegatis per *Adden. ad decis. 185. nu. 4.*
26 *san mem. Greg.* quia hæc opinio est † vere quando sola legitima, & Trebellianica sunt detrahendæ, secus autem est quando & aliæ detractiones sunt faciendæ, quia tunc legitima, & Trebellianica non sunt certæ, ratione loci, & quartæ, hic autem est detrahenda dos Semiramidis, aliæ etiã faciendæ sunt dettactiones, de quibus statim dicetur, ideoq. antequam fiant istæ de-
27 tractiones dictæ † legitimæ relictæ, non possunt esse certæ ratione loci, & quotæ, *Surd. decis. 333. num. 13. cum seqq. Rot. apud Merlin. dec. 111. num. 4. & fuit dictum in causa Romana de Spinosis* 10. *Maij.* 1623. *& in causa Perusina de Baptistis* 10. *Martij* 1625. *coram R.P.D. meo Pirouano, & in causa Fanen. bonorum 26. Iunij 1623. coram me;*

28 Est quoque detrahenda dos † præfatæ Semiramidis vxoris Com. Giorgij, qua spectat ad Com. Alexandrum, cum Com. Vlixes illius pater habeat cessionem à sororibus d. Semiramidis, quæ cessio valuit, *tot. tit. de hæred. vel act. vend.* & sufficit probare, quod ipse essent in gradu successibili cum nullus alius prætendat, *Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. glos. 1. num. 5. & 6. & dixit Rot. in causa Aretin. Cappellaniæ 4. Iulij 1603. coram bo. mem. Hieronymo Card. Pamphilio, et in causa Tiburtina Cappellaniæ 16. Nouembris 1605. coram me*, ex illa enim cessione satis probatur aditio, cum illa nõ
29 sit repudiatio, sed iurium † cessio, quæ sine aditione fieri non potest, *Bald. cons. 224. lib. 2.* vbi quod etiam per actum translatiuũ inducitur aditio, *Signorol. cons. 165. nu. 31. et seqq. vbi hoc tenet Socin. sen. cons. 183. n. 1. vers. sed tamen præmissis, lib 2. Aym. consil. 200. in princ. vers. benè fateor*, & prædicta eo magis procedunt, quia dictæ sorores tanquam hæredes Semiramidis iura cesse-
30 runt. Vnde etiam † ex illa expressione verbali inducitur aditio *Bald. d. cons. 224.* & quamuis prætenditur, quod huiusmodi dos sit restituenda ex fructibus iuxta voluntatem Com. Giorgij iunioris testatoris, attamen testator non potuit præiudicare iuri Semiramidis, quæ habebat omnia bona viri hypotecata, nec Vlixes hæres d. Com. Giorgij, nec per consequens Co. Alexander eius filius tenetur seruare factum de-
31 functi cum † non agant hæreditario nomine sed cessionario nomine sororũ dictæ Semiramidis, *Bald. cons. 452. hæreditati habenti in princ. lib. 5. allegans text. in leg. an vitrico. ff. de diuers. tempor. præscript. et benè ad propositum, Bart. in l. actus, col. 1. admed. ff. de pact. Corn. cons. 92. in fin. et cons. 220. n. 5. lib. 4.*

32 Insuper legata soluta, sunt † detrahenda, *l. 2. col. fi. C. ad Trebell. l. irritum. C. ad leg. Falcid. Doct. in l. deducta. §. qui post. ff. ad Trebell. Paris. cons. 38. num. 24. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 35. num. 9.* & quamuis testator mandauerit illa solui ex fructibus, tamen hoc est verum quoad legata, quæ non habent certam diem, non autem, quoad ea, quæ habent certam diem, quia quoad ista non constat de voluntate testatoris, &
33 si ita † voluisset, expressisset, prout fecit

in

in alijs, *l.vnica.§.sin autem ad deficientis.C. de caduc. tollen.* & in simili dixit *Rota in causa Senogallien.prædij 18.Martij 1616. coram bo.mom.Andrea.*

34 Sunt quoque detrahenda melioramenta, † quæ debent liquidari, cum de eis cõstet in genere, & ideo iuxta stylum Rotæ est præfigendus terminus ad liquidandum, de quo per *Put.decis.461.lib.2.in nou.sæpius*
35 *canonizata.* Prout est quoque † detrahenda funeris impensa, quæ cum sit certa, licet non constet de quantitate est taxanda arbitrio Iudicis, *iuxta tradita per Corn. in cons.221.num.23.post med.vers.quod interesse, lib.2.Rot.Ianuen.dec.194. num.3.col.2.ad fin.vers.& dixit.*

Quantum attinet ad dotes filiarum Vlixis Co. Giorgius iunior mandauit eas condecenter dotari, videndum est igitur an fuerint dotatæ ex bonis subiectis fideicõmisso, an de bonis Com. Vlixis patris, de quo hodie non liquet.

Et ita conclusum vtraq; parte informante, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Dotis.

Die Veneris 15. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Subastationis nullitas, quando euitari non posit. Alienatio rerum mulieris facta absque debitis solemnitatibus, quando substineatur.

SVMMARIVM.

1 *Subastationis nullitas non potest euitari, quæ processit ab excessu, tanquam à radice inficiente mandatum executiuum vltra summam debitam relaxatum.*

2 *Alienatio facta à muliere absque solemnitatibus requisitis est nulla.*

3 *Alienatio rerum mulieris facta ab eius procuratore absque debitis solemnitatibus tenet.*

Si quando constitutus fuerit d. procurator fuerunt abibitæ solemnitates, cum expressa facultate alienandi n.3.

4 *Alienatio rerum mulieris facta sine debitis solemnitatibus tenet, si in eius ratificatione illæ solemnitates fuerint adhibitæ.*

5 *Dotalia iura, quando dicantur extinta.*

DECISIO CCCLXI.

OBTINVIT D.Sulpitia ab A.C. relaxari mandatum executiuum pro restitutione intergræ suæ dotis, & cum deinde ipsa peteret madatum de deliberando pignora capta in executione Dubitaui an huiusmodi mandatum esset rulaxandum, & Domini negatiuè responderunt.

Quamuis enim constet de quantitate dotis scutorum quinque millium promissę quondam Iacobo eius viro in quadraginta sex locis Montis Baronum; Attamen cum ipsa per procuratorem seruatis solemnitatibus constitutum, & ex integra pretio dictorum locorum montiũ bona stabilia emerit, vtriq; huiusmodi bona in locis prædictis Montis Baronũ fuerunt subrogata. Et insuper per eadẽ Sulpitiã ex dicta dote scutor. 5. milliũ, sũma scutor. mille Franciscæ eius filiæ, dum nuptui traderetur, numerata fuit.

1 Vnde non potest euitari † subhastationis nullitas quæ processit ab excessu tanquam à radice inficiente mandatum executiuum pro integra dotis quantitate, & sic vltra debitum relaxatum *Bart.in l. si non sortem §.si centum num.6.ff.de condict.et indeb. Rot. decis.630. n.3.par.2. in recent. et apud Greg. XV.san.mem.decis.198. num.1. et decis.319. num. 3. ac, in Romana spolii 21. Februarii 1600.coram bo.me.Iusto.*

2 Non obstat, quod dicta † alienatio facta fuerit absque solemnitatibus in mulierum contractibus requisitis, quia non modo adhibitæ fuerunt solemnitates in actu
3 constitutionis procuratoris, † cui fuerat expreisè concessa alienandi facultas, quod sufficit *Gabr. de reg. iur. conclus.2. num 35. Lamberteng.de contract.mulier.glos.20. nu.2. & 4.fuit dictum in Romana hæreditatis 26. Nouembr. 1602. coram bo. mem. Litta*, sed etiam in actu receptionis bonorum stabilium insolutum pro residuo dotis, ac impositionis censuum super eisdem bonis subro-
4 gatis factæ, † vnde sufficiens dictæ alienationis ratificatio resultat *Soccin.cons.62.cum ibi cumulatis num.11.lib.3.Greg.XV.san.mem. dec.395.num.11.vbi aliæ dec.allugantur.*

Minus obstat pactum appositum in instrumento dationis insolutum, quod in euentum litis, molestia, vel euictionis, liceret Sulpitiæ redire ad primæna iura, vnde infertur ei licuisse agere ad integræ dotis repetitionem ex eo, quod Catherina dicti quondam Iacobi filia actionoem instituit pro consecutione dotis sibi in patris testa-

testamento legatæ, nam fuit responsum, quod huiusmodi pactum nihil operatur respectu quantitatis, quam Sulpitia prius à viro suo accepit, & in emptionem stabi-
5 lium erogauit, cum † iura dotalia remanserint extincta, iuxta *tex. in l. si in venditione, ff comm. præd. Menoch. cons. 341. num. 18. & seqq. lib. 4. Greg. XV. fel. rec. decis. 85. num. 22. & seq.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum &c.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Romana Iurispatronatus.

Die Veneris 15. Martij 1630.

DECISIO CCCLXII.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 450.

R. P. D. QVEIPO.

Florentina Oratorij.

Die Lunæ 11. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Filius natus ex muliere vxorata ex iuris præsumptione præsumitur filius mariti. Hæres, quando licitè possit impugnare factum defuncti.

SVMMARIVM.

1 *Vltimus de familia potest bona, & iura fideicommisso perpetuo subiecta extraneo heredi relinquere.*
2 *Filiationis probatio, quando sit insufficiens.*
3 *Filius natus ex vxore etiam adultera, censetur mariti.*
4 *Et ista est præsumptio iuris tantum.*
5 *Infirmitas, vel senectus, vel absentia, aut alia similis impossibilitas accessus ad vxorem, faciunt cessare præsumptionem, quod filius sit mariti.*
6 *Hæres licèt possit impugnare factum defuncti, tamen rectius agit si illius voluntati obtemperet.*
7 *Causæ plures, quando assignatur, sufficit vnam esse veram, vt ex illa dispositio sublineatur.*
8 *Defuncti factum non potest hæres impugnare.*
9 *Hæres hæredis, dicitur etiam hæres primi testatoris.*
10 *Defuncti factum potest impugnari in eo actu, cui ipse dumtaxat consensit, non autem ad eius obseruationem se obligauit.*
11 *Defuncti factum potest impugnari respectu iuris superuenientis post d. factum.*
12 *Hæres succedens iure proprio, & non hæreditario, potest factum defuncti impugnare, & num. 13.*

DECISIO CCCLXIII.

ANTONIVS senior de Puccis anno 1464. in Ecclesia Sanctiss. Annuntiatæ Ciuitatis Florentiæ ex fundatione, & donatione iuspatronatus sibi, & suis descẽdentibus masculis per lineam masculinam acquisiuit in Capella, seu Oratorio S. Sebastiani inibi existenti, ex quo Antonio vltimus descendens, & dicti iurispatronatus possessor extitit Robertus iunior maritus D. Octauiæ Capponiæ, quam etiam in hoc iurepatronatus legatariam reliquit eo quod ex dicto Antonio fundatore nullus masculus per lineam masculinam descendens superesset; Atque ita esset locus regulæ *text. in l. in solidum 88. §. prædium l. cum pater §. libertis ff. de leg. 2. vbi glos. Bart.*
1 *& Doct.* tradunt vltimum † de familia posse bona, & iura fideicommisso perpetuò subiecta extraneo hæredi relinquere, vt tradit etiam *Molin. de primogen. lib. 1. cap. 4. nu. 23. Peregr. de fideicom. ar. 52. nu. 2. Rot. dec. 203. nu. 1. par. 2. recent.* & in terminis iurispatronatus post *Anchar. cons. 81. nu. 2.* pluries tenuit Rota *vt per Cassad. dec. 1. n. 3. de iurepatron. Seraph. dec. 364. nu. 2. in. fin. cum seq. & nu. 13. & dec. 378. nu. 1. & seq. Rot. decis. 375. num. 4. & numer. 14. part. 1. diuers. & apud Viuian. de iurepatr. decis. 12. sub num. 1. & 13. sub num. 4. & decis. 14. sub num. 18.*

Sed cum Laurentius de Puccis à prædicto Antonio descenderet, nec de hoc sit inter partes controuersia, & is reliquerit Horatium, quem vti filium ex muliere coniugata susceptum multis modis agnouit, nempe instituendo eum in summa scutorum 400. annuorum, & legitimando vti filium, & insuper educauit, tractauit, & nominauit vti talem, & dispensationem super Clericatu obtinuit, ac alios actus similes fecit, de quibus in Summario Dominorum de Puccis; & cum dictus Horatius post mortem Roberti iunioris relictis

hæredibus Dominis de Puccis decessisset, qui vti hæredes dicti Horatij iurispatronatus in dicto Oratorio S. Sebastiani ad se pertinere contendere cæperunt, & mota lite, causaque mihi commissa, proposui dubium super pertinentia dicti iurispatronatus, & domini responderunt ad Dominam Octauiam Capponiam pertinere.

Nam difficultas præcipua circa filiationem prædicti Horatij vertebatur, & cum
2 in confesso apud partes sit ex muliere † vxorata natum fuisse probatio filiationis ex Laurentio insufficiens apparuit propter iuris præsumptionem deductam ex textu in *l. miles §. defuncto ff. ad l. Iul. de adult.* ex
3 qua communiter deducitur ex † vxore etiam adultera natum filium mariti censeri, quamuis vterque id negauerit, vt docent, *Bald. & Abb. in cap. per tuas de probat. Boer. dec. 299. Hypolit. in l. 1. §. ad quæstionem n. 34. ff. de quæstion. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 37. Castr. cons. 434. num. 1. Couar. de spons. 2. par. cap. 8. §. 3. nu. 8. Mascard. de probat. concl. 788. ex num. 1. lib. 2. Menoch. de arbitr. qu. 89. ex nu. 20.* quam-
4 uis † enim prædicta præsumptio iuris tantum sit, vt tenent *Emanuel. Cort. in §. & quid si tantum 4. part. nu. 45. Paris. cons. 10. ex nu. 98. Couar. vbi supra. Menoch. in dict. qu. 89 nu. 104. Achil. dec. 1. nu. 4. sub tit.* qui filij sint legitimi, tamen eas dumtaxat probationes in contrarium admitti, ex quibus
5 probetur ex marito susceptum † non fuisse, vel propter infirmitatem, vel senectutem, vel absentiam, aut aliam similem impossibilitatem accessus ad vxorem, vt refertur in *l. cum definimus, ff. de his quæ sunt sui, vel alien. iur.* & post DD. supra relatos firmauit *Rota apud Achil. d. decis. 1. num. 3. qui fil. sint legitim. & apud Reuerendis. D. meum Decanum d. dec. 7. nu. 2. & in Romana de Bonellis 29. Nouembris 1613. & 28. Nouembris 1614. coram bo. me. Vbaldo*; Ideò communis reputatio, ac recognitiones Laurentij supradictæ cum ille impossibilitatem mariti, aut accessus ad vxorem non tangant ad huiusmodi filiationis probationem non sufficere visum fuit DD.

Et quamuis Laurentius Horatio in singulos annos scuta 400. vti filio naturali legitimato legauerit, & Robertus Laurentij hæres voluntatem eius agnoscens persoluerit non exinde sequitur agnouisse Horatium esse filium Laurentij; tum quia licet potuisset legatum ex defectu filiationis
6 impugnare, † rectius fecisse voluntati defuncti obtemperando, dicendum est secundum *tex. in l. mulier 22. in princ. ff. ad Trebell. l. patrem 19.* ibi *plenam fidem, ac debitam pietatem sequutus, ff. quæ in fraud. credit. l. 1. C. de fideicomm.* tum quia etiam sublata causa filiationis potuit legatum ex alijs substineri, quæ fuerunt à testatore expressæ, nempè vt libentiùs posset Horatius diuino obsequio inseruire, & pro anima te-
7 statoris preces effundere, & quando † plures causæ assignantur, sufficit vnam esse veram, vt ex illa dispositio sustineatur iuxta *tex. in §. affinitatis instit. de nupt. l. si non lex Elia sentit ff. de hæredib. instit. Ias. in auth. non licet num. 11. C. de liber. præter Valasc. consultat. 60. num. 6. Tiraquel. in reg. cessante causa limit. 22. Ludou. Gomez. decis. 91.*

8 Neque obstat non licere † defuncti factum impugnare ex *l. cum à Matre C. de rei vendic. l. vindicantem, ff. de euict.* & quod hæc regula æque militet in hærede hære-
9 dis, † cum etiam primi testatoris hæres esse dicatur ex *l. fin. C. de hæred. instit.* Nam respondetur primò prædictam regulam non procedere in eo actu, † cui defunctus dumtaxat consensit, non autem ad eius obseruationem se obligauit, vt docet *Fulgos. cons. 67. & in l. quoties ab omnibus C. de fideicomm. vbi Ias. num. 2.* notat esse dictum quotidianum, & digito ligandum *Tiraq. de retract. consang. §. 1. glos. 9. num. 94. in fin.* quos sequitur *Surd. cons. 15. num. 30.* & hæc doctrina æque verificatur in Laurentio testatore, & Roberto eius hærede.

Secundò respondetur prædictæ regulæ
11 locum non † esse respectu iuris superuenientis post factum defuncti secundum textum in *l. 3. & in l. lutius ff. de euict. l. 1. C. de pericul. & commod. rei vend.* vbi notant *Bar. Bald. Castr. & Salicet. Surd. d. cons. 15. num. 27. Ant. Gomez 2. tom. var. cap. 2. num. 40. in fin. Solis de censib. 2. par. lib. 2. cap. 2. numer. 15. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. q. 9. num. 19.* Ius autem disponendi de hoc iurepatronatus ad fauorem extraneorum non cœpit competere, nisi à tempore mortis Roberti, quia tunc dumtaxat cœpit esse certum non superesse masculum descendentem per lineam masculinam ab Antonio de Puccis fundatore, & prædicta causa eo tempore dumtaxat extitit. Quapropter Domina Octauia Capponea eo iure vtens, factum defuncti antecedens impugnare non prohibetur.

Tertiò respondetur, quod cum Rober-
12 tus † in hoc iurepatronatus iure proprio, & non hæreditario à Laurentio successerit iuxta *reg. tex. in l. vnum ex familia ff. de leg. 2.* Mo-

2. *Molin. de primogen. lib. 1. cap. 8. num. 20. & 21. lib. 2. cap. 4. num. 12.* respectu huius
13 iurispatronatus factum defuncti † potuit impugnare secundum *tex. in l. lutius titius 38. ff. sol. matr.* & ibi *Bart. in fin. num. 7. Barbos. num. 24. Phanucc. de inuent. 7. par ex num. 196. Alciat. in l. filius familias §. diui in fin. de leg. 1. Crot. in l. si is, qui num. 11. ff. de vsucap. Natt. cons. 470. num. 13. lib. 2. Tiraq. lib. 1. de retract. §. 1. glos. 9. num. 53.* & conducit *tex. pro eorum sententia in l. Seia 73. ff. de euict. l. vlt. C. eod. tit. Gramat. dec. 913. ex num. 8. cum seqq.*

Et ita resolutum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Ferrarien. de Tassonis.

Die Lunæ 11. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia, quod statutum circa forenses nihil potest determinare, cum cesset subiectio personarum & potestas statuentium in non subditos.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum, quorum bonorum datur contra possidentem pro hærede.*
2 *Statutum nihil potest determinare cessante subiectione personarum, & potestate statuentium in non subditos.*
3 *Domicilium per habitationem in aliqua Ciuitate, quando non contrahatur.*
4 *Causa habitandi est diuersa ab animo contrahendi domicilium.*
5 *Signa conseruationis domicilij, & non desertionis, quæ sint.*
6 *Domicilia plura ad inuicem se compatiuntur & ea haberi possunt in pluribus locis.*
7 *Domicilium originis non amittitur etiam si quis abesset per 100. annos.*
8 *Filius sequitur originem patris, quoad ciuilitatem.*
9 *Subiecto tam personarum, quam rerum quando concurrit, tunc non deficit voluntas in statuente conseruandi proprias agnationes & num. 10.*
11 *Statuentes extra territorium nihil possunt determinare.*
12 *Bart. distinctio in l. cunctos populos nu. 32. C. de summ. Trinit. & fid. cathol. communiter reiicitur.*
13 *Dec. in causa Recanaten. successionis coram Burat. declaratur, & aliæ decis. ibi adductæ num. 14.*
15 *Decis. in causa Cæsanaten. Prædij coram Ghisilerio declarantur.*
16 *Statuentes nihil possunt disponere circa forenses, siue bona sint sita in territorio, siue extra.*
17 *Statutum exclusiuum fæminarum vt habeat locum, requiritur subiectio tam ratione personarum, quam bonorum.*
19 *Statut. Ferrarien. rub. 139. lib. 3. declaratur.*
20 *Statuere in non subditos, & iurisdictionem extra territorium exercere non licet.*
21 *Statutorum mutua dispositio in quibus rebus verè adscribatur.*
22 *Immissio non retardatur nisi per exceptionem dominij in continenti probatam.*

DECISIO CCCLXIV.

DOMINI censuerunt Comiti Iulio Cæsar dandam esse immissionem in possessionem bonorum, & hæreditatis Marchioni Herculis Tassoni Ferrariæ existentium.

Quia agnatus est, & intra quartum gradum cum dicto Marchione, quod non controuertitur, cui propterea statutum Ferrarien. de successionibus ab intestato *rubr. 136. lib. 3.* defert successionem exclusis feminis filiabus ab intestato decedentis, ibi, si autem is decedat nullis relictis filijs, vel descendentibus, vel ascendentibus masculis ex linea masculina, neque fratre, aut filijs masculis fratris, tunc agnati masculi ex linea masculina proximiores secundum gradus prærogatiuam vsque ad quartum gradum inclusiuè præferantur filiabus & omnibus alijs fœminis cuiuscumque lineæ, & gradus ex iure autem delato per statutum loci in bonis, & hæreditate abintestato decedentis non denegatur immis-
1 sio ex interdicto † quorum bonorum, cum illud detur contra possidentem pro hærede *l. pro hærede, ff. de petit. hæred.* & competit vocatio ex statuto, vt præcisè fuit resolutum in *Rauennaten. hæreditatis 14. Aprilis 1606. coram illustriss. Card. Pamphilio, & in alia Rauennat. bonorum 22. Aprilis coram bo. me. Vbaldo.*

Non obstat, quod DD. sorores Claudia, & Beatrix Filiæ Marchionis Herculis, de cuius successione agitur, sint forenses contra quas statutum Ferrarien. nihil po-
2 test determinare † cessante subiectione personarum, & potestate statuentium in non

non subditos, vt in terminis statuti Ferrarien. dicebatur respondisse *Calder. cons. 34. de testam.* cui se subscripsit Franciscus de Ramponibus *Barbat. cons. 26. lib. 3. per tot. Anchar. cons. 169. nu. 2. Alex. cons. 42. lib. 5.* referens de verbo ad verbum *cons. Cald. & Barbat.*

Quia de hoc præsupposito, quod sint forenses, dubitarunt Domini, nam Mar-
3 chio Hercules carum † pater per habitationem Mutinæ tantam per multos annos vel non contraxit domicilium cum sequeretur curiam sui Principis etiamsi per 30. annos habitasset *Paris. cons. 53. nu. 91. lib. 3.* quia causa habitandi diuersa est ab animo
4 domicilium † contrahendi, vt latè fuit ponderatum in *Romana beneficiatus S. Petri 30. Martij 1626. coram me*, vel eo contracto nō propterea domicilium originis Ferrariæ præsumitur mutatum, sed retentum dum Marchio, & domum in Ciuitate Ferrariæ, & bona in ditione Ferrarien. sem-
5 per † retinuerit, quæ sunt signa conseruationis domicilij, non autem desertionis *Surd. cons. 343. nu. 32. & 346. nu. 12. Menoch. cons. 329. n. 37. Ceph. cons. 451. n. 129.
6 & 125. lib. 4.* & cum domicilia plura † ad inuicem compatiantur, licetque ea habere in pluribus locis *l. assumptio §. viris prudentibus ff. ad municipal. cum alijs alleg. per Menoch. cons. 329. num. 36.* in fine sufficit domicilium originis ad excluden. qualitatem
7 forensitatis, † & includen. & conseruan. subiectionem etiamsi per mille annos abfuisset Marchio pater *Bart. in l. quæsitum ff. de leg. 3. Rol. de lucr. dot. qu. 22. nu. 6. Surd. cons. 553. nu. 20. in fin.* à quo domicilio, & subiectione non possunt DD. sorores se subtrahere, tanquam natæ Mutinæ, & sic
8 extra ditionem Ferrarien. quia sequuntur † originem patris quoad ciuilitatem, *Bart. in leg. assumptio §. filius in princip. & in leg. fin. §. Item rescripsit num. 4. ff. ad municip. Bald. consil. 334. num. 1. lib. 4. Rota dec. 279. numer. 17. & 18. 455. num. 12. coram Papa Greg. XV.*

Sed præterea si hæc forensitas esset attenden. attamen ex quo tam bona, quam agnatus excludens fœminas vsq; ad quartum gradum sunt in ditione Ferrarien. &
9 sic vtraque subiectio tam † personarum, quam bonorum concurrit, tunc quia in statuente non deficit voluntas conseruandi proprias agnationes, neque potestas disponendi, quoad bona sibi subiecta locus erit dispositioni excluden. fœminas, siue subditas, siue forenses *Bart. in l. cunctos populos nu. 32. C. de sum. Trinit. & fid. cathol.* cuius doctrinam in hac parte distincta sequuti sunt *Bald. in d. l. cunctos populos n. 91. Anch. in c. Canonum statuta n. 214. & 215. de constit. Felin. in c. postulasti nu. 4. de for. compet. Brun in tract. de statut. art. 8. nu. 130. Gaspar. Anton. Thes. qu. for. lib. 2. qu. 4. nu. 19. 20. & 21. lib. 1. Beret. cons. 123. nu. 1. Rot. dec. 295. & 304. par. 1. diu.* vbi tota hæc materia per distinctionem casuum fuit ordinata, & postmodum Rota semper sequuta est, vt in causa Ciuitatis Castelli bonorum, quæ est 255. *coram san. mem. Papa Greg. XV. Collen. hæreditatis 10. Iun. 1616. coram bo. mem. Buratto Narnien. successionis 22. Martij 1628. coram D. meo Merlino*, quam allegare sufficeret, postquam tota materia hæc diligentissimè fuit discussa, & in hoc primo capite distinctio Bart. comprobata referendo Rotæ decisionem, quæ in illam vsque diem in his terminis emanauerint, quæ omnes, cum sint fundatæ in ratione ineuitabili respectu bonorum subiectorum statuto: & agnatorum Ciuium Ferrarien. in quibus firmatur, & potestas, & voluntas disponentis satis patet *Calder. & seu Franc. de Ramponibus Anchar. Alex. Barbat.* minus rectè sensisse existimantes sta-
11 tuentes † extra territorium nihil posse determinare, quando, vt in præsenti statutū respicit personas illas excludendo à successione, sequendo *Bart.* doctrinam in eadem *l. cunctos populos nu. 32.* in distinctione, seu declaratione positam, quia sicuti *Bart.*
12 † in illa distinctione communiter reicitur *Put. dec. 341. lib. 1.* & Rota nunquam illam admisit in decisionibus supradictis *304. 155. Collen. & Narnien.* ita, & sublato principali fundamento contrariam asserentium de illorum auctoritate absque ratio-
13 ne non est curandum, & quamuis † *decisio Recanaten. successionis 26. Iunij 1617. coram bo. me. Buratto*, videatur admittere, quod statutum Castri Ficardi non excludat sorores Forenses de Ciuitate Recanaten. propter existentiam patrui de Castro Ficardi, attamen id contigit, quia bona, ad quæ petebatur immissio, non probabantur in Territorio Ficardi, & sic deficiebat altera subiectio secundum terminos decisionum *Ciuitatis Castelli, & Collen. hæreditatis* in eadem decisione allegatarum, nec erat principale fundamentum resolutionis forensitas, vel ciuilitas sororum, sed possessio propter quam petebant manutentionem. & quia vocata erant ex testamento per quod cessabat dispositio statuti prouidentis

dentis in casum intestati. Similiter neque
15 contradicunt † dec. Cesenaten. prædij 25. Martij 1629. coram me & 15. Ianuarij præteriti coram D. meo Ghislerio in quibus dicitur, quod siue bona sint in territorio, siue extra territorium, statuentes nihil possunt determinare contra Forenses; quia
16 semper sunt † intelligenda, & declaranda deficiente altera subiectione, nempè personarum excludentium dum allegant decisionem Ciuitatis Castelli Collen. hæreditatis, & Narnien. successionis, & in casu illarum decisionum prædium controuersum erat extra territorium statuentium.

Quod si replicetur nedum DD. sorores esse Forenses, sed etiam Marchionem Herculem eorum patrem esse Forensem, nempe Mutinen. de cuius successione pariter statutum Ferrariæ defectu potestatis, nihil potest disponere etiam hoc supposito quod tamen non probatur ex eisdem rationibus obiectum euitatur, quia statutum Ferrariæ non se extendit ad bona Mutinensia: sed ad ea, quæ sunt sui territorij, & in quibus habet potestatem disponendi pro conseruatione familiarum suæ ditionis; quare dum agnati excludentes, sunt Ferrarienses & bona sunt in eodem territorio, concurrit vtraque subiectio tam personarum,
17 quam bonorum, quæ † potens est tollere omne impedimentum voluntati, & potentiæ statuentium, *vt in decis. 255. num. 3. coram Papa Gregor. XV.* & hanc partem sequutam fuisse *Senatum Pedem. refert Gasp. Ant. Thesaur. ead. quæst. 4. num. 21.*

Nec prædicta videntur posse euitari ex mutua statutorum Mutinæ, & Ferrariæ dispositione, quod idem ius reddatur Forensibus in Ciuitate statuentium, quod redditum proprijs Ciuibus in alijs Ciuitatibus inferendo quod sicuti Filiæ fœminæ Ferrarienses agentes Mutinæ admitterentur ad bona patris, exclusis agnatis, vt habetur in statuto *Mutinæ 81. lib. 2.* ita etiam
18 † debent filiæ Mutinenses admitti ad bona paterna Ferrariæ exclusis agnatis *Laderch. de consimili statuto cons. 104. num. 9. & 10. Rim. iun. cons. 51. num. 27. cum alijs allegatis.*

19 Quia cum hoc in statuto Ferrarien. † *rubr. 139. lib. 3.* expresse prohibeatur excludendo fœminas propter agnatos intra quartum gradum, argumentum quidem poterit desumi negatiuè, nempe sicuti fœminæ Mutinenses non admittuntur ad successionem bonorum paternorum in territorio Ferrarien. existentium propter agnatos, ita nec fœminæ Ferrarien. erunt admittendæ ad successionem bonorum Mutinæ existentium, affirmatiuè autem idem argumentum desumi non poterit, quia
20 hoc esset statuere † in non subditos, & iurisdictionem extra territorium extendere, quod non licet; vt iam dictum fuit; possunt quidem statuentes Mutinenses dare successionem fœminæ Forensi in bonis intra illorum territorium existentibus, sed non ex eo inferre, quod statuentes Ferrarien. ad idem teneantur, propterea cum statutum *Ferrarien. rub. 6. lib. 2.* determinet casus in quibus Forenses possunt vti statutis Ferrariæ, & de successione ab intestato non loquatur, sed tantum de præparatorijs, ordinatorijs, & decisorijs iudi-
21 ciorum, quibus hæc † statutorum mutua dispositio verè adscribitur *Castr. in l. 1. in fin. ff. quod quisque iur. & cons. 156. in fine. Alex. cons. 111. nu. 1. vol. 2. Soccin. sen. cons. 288. nu. 3. vol. 2.* Meritò cessante hac mutua particulari dispositione, cessare debet omnis argumentatio, ex communicatione desumpta.

Posita autem fœminarum exclusione, cætera visa fuerunt non obstare petitæ immissioni.

Nam & si dubitari possit, An statuta comprehendant bona feudalia, aut emphyteotica, qualia prætenduntur ista, quæ controuertuntur, *cap. quæ in Ecclesiarum*, vbi *Decius Card. Bero, & alijs de constit.* & hoc defectu potestatis eorumdem statuentium.

Attamen quia de inuestituris, aut concessionibus adhuc non constat, prout nec etiam constat: quæ sint detrahenda de hæreditate dicti Marchionis ad fauorem DD. sororum, non erit impedienda immis-
22 sio, † quæ retardari non potest, nisi per exceptionem domini incontinenti probandam *l. fin. C. quor. bon. vbi Bart. Bald. Salices. & Osach.* latissimè comprobans *decis. 26. num. 1.*

Et ita &c.

¶ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 17. Iunij 1630. coram eodem bo. mem. Pirouano, est decisio 391.*

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Romana Computorum.

Die Mercurij 10. Aprilis 1630.

DECISIO CCCLXV.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 456.

R. P. D. MOTMANNO.

Gerunden. Beneficij.

Die Lunæ 15. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Descendentia ad effectum succedendi in Iurepatronatus, qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Descendentia in iurepatronatus leuioribus probationibus docetur, quando controuersia est inter duos præsentatos prætendentes se esse de eodem genere fundatoris.*

2 *Descendentia, vt probetur, quid requiratur.*

3 *Probatum non potest dici aliquid per sententiam cuius contrarium apparet, per aliam sententiam definitum.*

4 *Probatio vna, contrariam probationem conquassat.*

5 *Enunciatiua vnica, etiamsi sit antiqua non probat.*

6 *Præsentatio, quæ causam dedit liti, non attenditur.*

Enunciatiuæ non probant sine adminiculis, num. 6.

DECISIO CCCLXVI.

FVIT dictum sub die prima Martij * præteriti intrare arbitrium ad effectum supersedendi in executione litterarum subrogationis Stephani Orti donec particulariter discuteretur, An Ioannes Hostench sit de genere Fundatoris, quo dubio hodie per me proposito, Domini negatiuè responderunt.

Nam licet dictus Ioannes Hostench probet se esse natum ex sorore quon. Gulielmi Terradæ prædecessoris, quem Ordinarius Gerunden. per sententiam diffinitiuam pronunciauerat vti ortum de genere Fundatoris fuisse in Beneficio, de quo agitur, instituendum, & huiusmodi probatio quam-
1 uis † leuior, vbi non est controuersia inter duos pretendentes se esse de eodem genere fundatoris videatur sufficere iuxta *Rotæ decisionem in Valentina Beneficij de Mercato 6. Martij 1598. coram bo. mem. Cardinali Pamphilio,* quam refert *Garz. de Benef. par. 7. cap. 15. num. 30.* attamen cum de reuocatione prædictæ sententiæ constet ex eo, quod Archiepiscopus Taraconensis in gradu appellationis pronunciauit dictum Gulielmum præsentatum non probasse eo modo, quo debebat, quod ipse esset de genere; & parentela fundatoris, inde non potest sumi probatio parentelæ, nec quidem generica, quæ Ioanni Hostench suffragetur: non enim constat illius matrem fuisse dicti Gulielmi ex eodem patrem so-
2 rorem, † prout ad effectum probandi descendentiam requiri censuit, *Rota in Sutrina Beneficii 18. Decembr. 1588. coram bo. me. Card. Pamphilio.* Neque docetur quod huiusmodi sententia Ordinarij Gerunden. fuerit per aliam sententiam reuocatoriam eius, quam protulit Taraconen. confirma-
3 ta. Vnde non potest dici ex † prima sententia id probatum esse cuius contrarium apparet per aliam sententiam fuisse definitum, *Salicet. in l. eos, num. 4. & seqq. C. de appellat.* & de communi attestatur *Præposit. in rubr. num. 83. de appellation. Rot. decis. 174. n. 5. ante fin. vers. Quia etiam part. 2. in recen.*
4 Et facit etiam quod dicitur † de vna probatione, quæ contraria probatione conquassatur, vt post *Bart. tradit. Surd. consil. 135. num. 94. lib. 1. quem Rota probauit in Burgen. Abbatiæ de Salas 20. Nouembr. 1615. coram bo. mem. Vbaldo.*

Non etiam præsentatio facta de persona dicti Gulielmi, tanquam de genere fun-
5 datoris, quia † est vnica enunciatiua instrumenti, quæ etiam in antiquis non probat descendentiam, *Bald. in cap. series num. 3. de testibus, Rota in dicta Sutrina Beneficij 18. Decembris 1588. coram bo. mem. Card. Pamphilio, & in aliis causis relatis in Regien. Cappellaniæ 17. Nouembris 1623. coram bo. mem. Burratto.* Ac præterea cum illa
6 præsentatio liti † causam dederit, eo ipso tollit adminicula, sine quibus enunciatiuæ non probant, *Riminald. Iun. consil. 12. num. 12. Achil. dec. 7. in fin. de Iurepatron. Rota dec. 130. sub num. 2 parte 2. diuersorum, & decis. 176. num. 5. parte 1. in recent. & coram Gregor. Decimoquinto sanct. memor. decisione 172. numer. 3. cum seqq. & fuit etiam dictum in Florentina Iurispatronatus 3. Decembris 1617. coram bo. mem. Card. Lancellotto Iuniore, & alibi sæpius.*

Et ita decisum vtraq; parte informãte, etc.

☞ * *Est decisio 358. supra in hac parte.*

RE-

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Domus.

Die Veneris 19. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Conceſſio bonorum Eccleſiaſticorum in emphytheuſim, vt ſubſtineatur, quæ requirantur, & plura circa beneplacitum Apoſtolicum, quo ad dictam oonceſſionem.

SVMMARIVMM.

1 *Conceſſio bonorum Eccleſiæ, vt ſubſtineatur requiruntur cupulatiuè iuſta cauſa, & ſolemnitas legitima.*

2 *Conducens bona Eccleſiaſtica tenetur concludenter probare neceſſitatem, ſeu vtilitatem Eccleſiæ.*

3 *Penſio locationum, licèt regulariter non probet verum valorem, multum tamen vrget, & veriſimilem rei valoris præſumptionem inducit.*

4 *Homines non ſunt fatui ad conducendum res multo pluris, quàm percipere non poſſunt.*

5 *Eccleſiæ vtilitas in conceſſione earum rerum debet eſſe clara, & euidens.*

6 *Capere aliquid non dicitur is, qui illud neceſſariò eſt reſtituturus.*

7 *Conceſſio, vt dicatur vtilis Eccleſiæ neceſsè eſt, vt eius conditio facta fuerit melior, & ipſa facta locupletior.*

8 *Eccleſia ad reſciſſionem actus inutilis agere non poteſt, niſi docto de inutilitate, quando exequutor, cui confirmatio d. ceſſionis commiſſa fuit, illam approbauit.*

9 *Quod procedit ſi exequutor ſeruauerit formam ſuæ commiſſionis, ſecus vero è contra.*

10 *Clauſula vocatis vocandis, facit, vt ſit procedendum iudicialiter.*

11 *Obſeruantia formæ præſcriptæ in conceſſione rerum Eccleſiæ conſtare debet per acta iudiciaria, quando exequutor procedit iudicialiter, & num. 12.*

13 *Beneplacitum Papæ in conceſſione rerum Eccleſiæ, operatur, vt aliæ ſolemnitates non requirantur.*

14 *Beneplatitum Apoſtolicum in forma commiſſaria, ſi dicta commiſſio non ſeruetur, beneplacitum non ſuffragatur circa alienationem rerum Eccleſiæ.*

15 *Beneplacitum Apoſtolicum circa alienationem bonorum Eccleſiæ non ſuffragatur circa defectum cauſæ, licèt ſuppleant ſolemnitates requiſitæ.*

16 *Beneplacitum Apoſtolicum circa conceſſionem rerum Eccleſiæ, & eius non iuſtificatio non nocet, quando fuit impetratum ad cautelam.*

17 *Eccleſiæ domus conceſſio, ſolita in emphyteuſim dari, valet etiam ſine beneplacito Apoſtolico.*

19 *Domus, vt dicatur ſolita dari in emphyteuſim, quæ requirantur, num. 19. & nu. 21.*

20 *Conceſſio in emphyteuſim pro vnica reputatur, licèt bis fuerit facta eidem perſonæ.*

22 *Bona Eccleſiæ ſolita dari in emphyteuſim, non poſſunt concedi ſine beneplacito Apoſtolico quando ſolitum alteratur, & num. 23.*

DECISIO CCCLXVII.

FVIT reſolutum non ſuſtineri conceſſionem in emphyteuſim domus, de qua agitur factam per Capitulum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ ad Rotundam de Vrbe Iulio Pocobello ad ipſius, & perſonæ ſucceſſiuè ab ipſo nominandæ vitam.

Ratio reſolutionis fuit, quia in huiuſmodi rerum Eccleſiaſticarum conceſſionibus
1 requiruntur † copulatiuè, cauſa iuſta, neceſſitas ſcilicèt, ſeu euidens vtilitas Eccleſię, & ſolemnitas legitimæ, quibus non concurrentibus eiuſmodi conceſſiones non ſubſiſtunt *cap. 1. de rebus Eccleſ. non alien. in 6. clement. 1. eod. tit. Abb. in cap. 2. num. 10. de his quæ vi met. cauſ. & in cap. 1. num. 17. de reſtit. in integ. Rodoan. de reb. Eccleſ. non alien. queſt. 51. cap. 7. num. 17. Couar. variar. reſolut. lib. 2. cap. 17. nu. 2. Afflict. deciſ. 107. Vincent. de Franc. deciſ. 33.* Seraphin. *deciſ.* 508. *num. 1. & Rot. deciſ. 430. num. 4. par. 2. recentiorum.*

In conceſſione autem de qua agitur, neutrum ſupradictorum requiſitorum concurrit, in primis enim tantum abeſt, vt probetur adfuiſſe iuſtam cauſam nimirum
2 neceſſitatem, ſeu vtilitatem Eccleſiæ † quæ à Iulio vti Conductore concludenter probari deberet *Alexand. conſ. 160. num. 5. & 6. lib. 6. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 624. nu. 23. Seraph. deciſ. 413. num. 3. & Rota deciſ. 463. n. 1. par. 1. diuerſ.* quinimo apparet dictam cōceſſionem fuiſſe Eccleſiæ præiudicialem, & notabiliter damnoſam ex quo domus conceſſa fuit Iulio pro annuo canone ſcutorum 36. dumtaxat, cum tamen ex locatione eiuſdem domus percipiatur ānuatim penſio ſcutorum 150. vt conſtat ex partitis formiter extractis ex libro ipſius Iulij, & datis in *Summ. Capituli num. 4.* & ex iſtrumento locationis *in eod. ſumm. num. 5.* quæ & ſi re-
3 gulariter † non probent concludenter verum valorem, multum tamen vrgent, veriſimilemque veri valoris præſumptionem inducunt *Adden. ad Gregor. XV. deciſ. 101. nu. 5.*

*num.*5.& saltem demonstrant domum tanti
potuisse locari, quia homines non solent
4 esse fatui ad conducendum res multo †
pluris, quàm percipere possunt, quod
Dominis visum fuit sufficere ad effectũ, de
quo agitur, cum inde negari non possit,
quin Ecclesiæ vtilitas, quæ, vt dictum est
5 debet † esse clara, & euidens, reddatur
turbida *ex doctr. Abb. in cap. ad aures num.
4. de reb. Eccles. non alienand. Cas. de Grass.
decis.4. num.7. eod. tit. & in punct. Rot. decis.
607. sub num.1. vers. sed ex facto par. 1. &
decis.65. num.20. vers. item obiectum par. 2.
diuers.*

Neque dici potest concessio vtilis Ecclesiæ, ex eo quod Iulius promisit impendere scuta mille in meliorationem domus,
quia cum idem Iulius eadem scuta mille
post suum obitum suis heredibus restitui
6 fuerit stipulatus, † & interim ipse melioramentis frui deberet nulla inde, vt ad
oculum patet, resultat Ecclesiæ vtilitas *ad
l. qui sic soluit, ff. de solut. l. aliud est capere,
75. ff. de verbor. signific. & l. non videtur 52.
ff. de regul. iur.* cum tamen ad effectum, vt
concessio vtilis Ecclesiæ dici posset, necesse
7 esset † vt eius conditio inde facta fuerit
melior, & ipsa facta locupletior *ad l. si pupilli in prin. ff. de negoc. gest. Archidiac. in cap.
sine exceptione prope fin. in glos. sed non ne 12.
quæst.2. Feder. de Sen. consil.249. sub numer.2.
Rub. de Ann. cons.38. num.36. vol.1. Rebuff. in
comp alienat. num.73. Rot. decis.65. num 4. &
23. par.2. diuers.*

Non obstat, quod concessio præsumatur
vtilis Ecclesiæ, ex quo Executor cui dictæ concessionis confirmatio commissa fuit
illam approbauit, & confirmauit, ita vt
8 † Ecclesia ad illius rescissionem agere non
possit, nisi doceat de non vtilitate *iuxt.
doct. glos. in l. prædiorum C. de præd. minor.
Bald. in cap.1. num.7. de his qui feud. dar. poss.
Luc. de Penna in l.3. præs.178. C. de Apoc. lib.
10. Alexan. cons.79. num.18. lib.1. Dec. cons.
142. num.1. cum alijs apud Seraphinum decis.
1073. num.1. & decis.1125. num.1.* Quia
vltra quod ex supra deductis satis videtur
constare cessionem non fuisse vtilem Ecclesiæ, sed damnosam. Respondetur etiam
supradictam præsuptionem non intrare,
quando vt hic apparet Commissarium pro-
9 cessisse non seruata forma suæ † commissionis, tunc enim cum agatur de solemnitate
extrinseca, qui contrahit cum Ecclesia, tenetur probare Ecclesiæ vtilitatem *glos. in d.
l. prædiorum quam ibi sequuntur Bart. Bald. et
Salicet. Nait. cons.631. num.7. Ias. in l. nam &
postea §. si minor num.21. ff. de iureiur. Menoch. præs.27. in fin. lib.6. & alij allegati, Seraph. in d. decis.1073.*

Quod autem in casu nostro solemnitas
præscripta seruata non fuerit patet, quia
Papa voluit Commissarium ad confirmationem dictæ concessionis procedere seruata forma Constitutionis Pauline requirentis receptionem testium, & probationũ
super veritatem narratorum, & Ecclesiæ
10 vtilitatem, apposuitq; † clausulam vocatis
vocandis vigore cuius procedendum erat
iudicialiter *Modern. de claus. par. 1. claus.
169. num.5. & in punct. Redoan. de reb. Eccles.
non alienan. in rub. de caus. cogn. in alien. facien. num.64.* & sic de obseruantia formæ
11 præscriptæ † constare debuit per acta iudiciaria, *cap. quoniam contra de probat. Egid.
decis.377. Put. decis.140. par.2. in nou. impress.* & in similibus terminis *Rot. in Placentina decimarum 18. Februar. præteriti coram
12 me*, cum autem de præfata † obseruantia
formæ in actis non appareat eo ipso probatur inobseruantia *ad l. Titia textores, & ibi
Bart. num.2. ff. de leg.1. & in puncto, Gand.
decis.29. aliàs 73. de contract. & Rot. in dicta
Placentina decimarum coram me*, & consequenter non intrat d. præsumptio.

Non obstat etiam quod fuerit impetra-
13 tum beneplacitum † Papæ, quod operatur, vt aliæ solemnitates non requirantur
Abb. cons.41. num.3. lib.1. Dec. cons. 341. quia
cum beneplacitum esset in forma commissaria & iuxta supradicta non constet Com-
14 missarium processisse seruata † forma cõmissionis, beneplacitum ab hunc effectum
non suffragatur ex deductis per *Ferrei. cons.
248. num.12. vol.2. Menoch. de arbitr. cent.3.
cas.201. num.39. à Pont. in tit. qui feud. dar.
poss. sub num.146.* & in omem casum cum
non solum deficiat causa vtilitatis Ecclesiæ
sed imo probetur contrarium, vt supra
deductum fuit, beneplacitum quod habet
clausulam quatenus in euidentem Ecclesiæ
vtilitatem ad validitatem concessionis non
15 sufficit, quia licet illud suppleat solemnitates requisitas, non tamen supplet defectum causæ, *Gemin. cons.48. num.9. Redoan.
in d. tract. de reb. Eccles. quest.22. num.45. Caualer. decis.288. num.6. Seraph. decis.178. n.
2. par.2. diuers.*

Non obstat tandem si dicatur quod Iulius non teneatur sequi dictum beneplacitum, eiusq; non iustifiatio ipsi non noceat
cum fuit impetratum ad cautelam dunta-
16 xat, † & quatenus eo opus esset quo casu illud non debet attendi, nisi probetur

opus

opus esse, *Corn.cons.11.num.10.Rot.in Mōtis Regalis iurisdictionis 16. Decembr.1615. coram Penia apud Marches. de Commiss.part. 1.fol.1313.* atque ita cum agatur † de domo
17 solita concedi in emphyteusim concessionem illius etiam sine beneplalcito Apostolico sustineri *cap.2.& ibi DD.de feud.Abb.in cap.vt supra de reb.Eccles.non alien.Clar.in §. emphyteusis q.6.in prin. Couar.var. lib.2.cap. 17.n.4.Cæs.de Grass.decis.3.num.14. dec.14. num.20.de reb. Eccl. non alien.* quia non est verum quod probetur hanc domum fuisse
18 solitam concedi in emphyteusim, † nam ad hunc effectum requiritur quod processerint aut vnica concessio solemnis, & à principio valida ex qua illico dicitur res solita locari, ita vt vlterius non requiratur cursus temporis *Ruin. cons.135. numer.30. Clar.in §.feudum q.13.vers.nunc.pro intelligentia Seraph.decis.434.num.5.& dec.1451.*
19 *num.* 2. aut duæ † concessiones effectum sortiæ per spatium quadraginta annorum ita vt ex cursu temporis præsumatur solēnitas, *Ruin.et Clar.vsu supr. Seraphin. decis. 1490.num.4.et Rot.dec.160 num.5.par.2.diuers.* in præsenti autem non probatur vnica concessio à principio solemnis, & valida ex supradictis. Deinde, neque duæ concessiones effectuatæ per 40. annos illę enim duæ, quæ allegantur, videlicet de anno 1530.& 1534. vna est Apothecæ altera do-
20 mus, & sic vnica tantum adest concessio † respectu diuersorum corporum, quæ etiam ex eo pro vnica reputantur, quod ambæ factæ fuerunt eisdem personis, *Seraphin.d. decis.1490.num.6.* quæ vnica concessio non potest dici solemnis ex obseruantia 30. an-
21 norum ad effectum, † de quo agitur, dum de solemnitatibus positiuè non costat ex deductis per *Seraph.in d. decis.434.circa fin. et in decis.145.num.3.et tandem d.dec.1490. num.4.*

Et cessat omnis difficultas, quia supradicta conclusio, quod solita concedi in emphyteusim possit absque beneplacito
22 Apostolico † iterum concedi, non procedit quando solitum alteratur, *Curt. Iun.de feud.par.2.q.6.dec. in auth. qui rem num.22. et ibi Cagnol.num.58.C.de sacros.Eccles.Clar. in d.§.emphyteusis q.6.vers. scias tamen, et in §.fundum q.13.vers.scias tamen, Rip.respons. 2. num.17. et 18.sub tit. de iur. emphyt. late Vrsill. ad Afflict. dec.305. numer.8.* in casu autem nostrum solitum fuit alteratum, quia
23 † domus solita concedi ad generationem, concessa fuit ad nominationem, *Seraph.d. decis.1490.num.7.*

Plura alia hinc inde fuerunt deducta, quæ visa fuerunt Dominis non egere particulari discussione, quia in supradictis solum stabat difficultas, ad eaque omnia alia reducebantur.

Et ita vtraque, &c

R. P. D. DVNOZETTO.

Perusina Fideicommissi de Cincijs.

Die Veneris 17. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius, quando non oportet, vt capiat bona fideicommissaria de manu hæredis, possessio iure familiaritatis non attenditur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario, quando euenit casus suæ vocationis, conceditur immissio, vel ex remed. l. fin. vel ex remed. Saluiani.*
2 *Fideicommissarius debet capere de manu hæredis bona fideicommissaria.*
3 *Fideicommissarius habens licentiam à testatore capiendi bona propria auctoritate, non oportet, vt illa capiat de manu hæredis.*
4 *Possessio iure familiaritatis non suffragatur, nec lædit possessionem iure proprio, & num.5.*
6 *Descendentium appellatione veniunt etiam feminæ.*
7 *Prohibitio alienationis debet intelligi iuxta terminos fideicommissi præcedentis, & sic illud non ampliat.*
8 *Et hoc multo minus habet locum, quando præcedit fideicommissum particulare in casu mortis.*
9 *Decis. in causa Cæsenaten. fideicommissi coram R.P.D. Durano declaratur.*
10 *Legatarius non comprehenditur sub substitutis.*
11 *Trebellianica censetur prohibita per clausulam, pleno iure, & sine diminutione.*
12 *Aes alienum, vt impediat immissionem fideicommissario, quid sit necessarium.*
13 *Exceptio supplementi legitimæ non impedit fideicommissario immissionem.*

DECISIO CCCLXVIII.

PROPOSITO dubio coram Illustrissimo D. meo Card. Vitili sub die 8. Iunij 1628. * cui esset danda immissio in

possessionem bonorum de quibus agebatur, an scilicet D. Ludouico Cincio eam prætendenti ex fideicommisso Petri Hieronymo ad sui fauorem purificato, an vero Dominis de Columbis illam pariter prætendentibus vti hæredibus institutis in testamento Olimpiæ, DD. quoad domos, & census acquisitos, & emptos per dictum Petrum Hieronymum, Ludouico dandam esse responderunt, quo vero ad alia bona mandarunt, vt particulariter videretur.

Nunc vero prosequendo disputationem super reseruatis proposui dubium, cui in reliquis bonis esset danda immissio, & Domini vnanimiter ad fauorem eiusdem Ludouici responderunt, ea ratione moti, quia cum ipse Ludouicus doceat de fideicommisso Petri Hieronymi ad sui fauorem purificato (quod inter partes non controuertitur) de identitate bonorum, & de eiusdem Petri Hieronymi possessione vsq; ad illius obitum per testes in eius summario nu. 5. merito venit † ei concedenda
1 immissio *ex remed. leg. fin. vel ex remed. l. fin. vel ex remed. saluiani, vt in d. decis. firmatur.*

2 Non obstat, † quod fideicommissarius debet capere de manu hæredis, quia placuit responsio data in d. decis. quod licen-
3 tia testatoris tollat hanc † necessitatem, ex qua licentia tollitur etiam id quod opponebatur, Ludouicum non esse legitimum contradictorem ad impediendum, ne daretur immissio Columbis, *Menoch. de adipisc. remed. 4. nu. 633. vers. altera Fusar. de substit. qu. 613. num. 4. & 5. Argel. de legit. contradict. qu. 2. art. 5. nu. 170. & seq.*

Nec etiam obstat, quod ex textibus datis pro parte dictorum de Columbis constet bona de quibus agitur viuente Petro Hieronymo, fuisse possessa etiam ab Olimpia simul cum eo. Quia cum sit in confesso inter partes, quod hæc eadem bona fuerint possessa, & relicta in eius hæreditate à Francisco patre communi qui instituto hærede Petro Hieronymo, & Carolo, & facto fideicommisso ad eiusdem Petri Hieronymi fauorem Olimpiam ab hæreditate exclusit cum legato florenorum mil-
4 le, † vtique dicendum est ipsum Petrum Heronymum iure proprio, Olimpia vero iure familiaritatis possedisse *l. qui iure ff. de acq. possess. Surd. cons. 221. nu. 29. & cons. 260. nu. 16. & seq. Mantic. dec. 245. num. 6. Rota dec. 761. num. 4. part. 2. recent.* posses-
5 sio † enim iure familiaritatis non suffragatur, nec ledit possessionem iure proprio *d. l. qui iure ff. de acq. poss. Gratian. discept. 450. nu. 15. & seq. Rota d. dec. 761. nu. 4. p. 2. recent. & fuit dictum in Spoletanu bonorum 22. Aprilis 12. Decemb. 1616. coram bo. me. Buratto.*

Neque reuelat quod dicta Olimpia vti vocata per obitum Petri Hieronymi ad fideicommissum prædicti Francisci communis patris possederit iure proprio non autem iure familiaritatis. Quia ex serie testamenti dicti Francisci tollitur obiectum. Nam licet Franciscus facto particulari legato florenorum mille ad fauorem Olimpiæ cum prohibitione ne aliquid amplius de sua hæreditate prætendere posset de reliquis bonis ita disposuerit (hæredes vero vniuersales instituit Petrum Hieronymum, & Carolum eius filios æquis portionibus, & si Carolus quandocumque decesserit, tunc substituit d. Petrum Hieronymum si superuixerit, alias eius filios legitimos, & naturales prohibens alienationem suorum bonorum ita, & taliter, quod si aliquis ex dictis institutis, & substitutis, vt supra bona prædicta alienauerit tunc prædicta bona deuoluantur ad alios hæredes institutos, & substitutos, vt supra, qui non vendiderint, vel alienauerint insuper mandauit, vt dicti hæredes, vt supra instituti, & substituti ab omni delicto se abstineant, & casu quo aliquis delictum committere, tunc voluit, vt bona deuoluantur ad dictos cohæredes non delinquẽtes, si extiterint, si minus ad proximiores agnatos domus de Cincijs, & hoc fecit ad hoc, vt prædicti eius hæredes viuant in gratiam Principis, & ad hoc vt omnia bona sua conseruentur pro suis descendentibus, & alijs substitutis vt supra) tamen non inde sumi potest talis vocatio quæ suffragetur Olimpiæ.

Quia aut prætenditur Olimpiã fuisse vocatam per substitutionẽ factam ad fauorem proximiorum de Cincijs, & dicta substitutio non potest ei suffragari, quia illa fuit facta in casu delicti, qui casu non euenit.

Aut verò prætenditur fuisse factum fideicommissum ad fauorem Olimpiæ per illa verba apposita in fine testamenti ibi (ad hoc vt bona sua conseruentur pro suis
6 descendentibus) † quorum appellatione veniunt etiam fœminæ; & minus iste sensus sumi potest ex illis verbis, quia ratio illa conseruandi bona pro suis descendentibus non fuit principaliter posita ad inducendum nouum fideicommissum ad fauorem

uorem descendentium, sed fuit posita consecutiuè ad substitutionem factam in casu delicti, ne scilicet in tali casu bona perue-
7 nirent ad fiscum, sed vt † conseruarentur pro suis descendentibus & sic ratio prædicta non ampliat fideicommissum supra factum, *Dec.cons. 636. nu. 7. & seq. Honded. cons. 78. nu. 34. & seq. lib. 1. Seraph. dec. 482. nu. 3. dec. 883. nu. 4. & 5. dec. 1032. nu. 10. Rot. dec. 707. nu. 7. par. 2. recent. in Romana fideicommissi de Millesiis 15. Nouembr. 1624.*
8 *coram R.P.D. meo Pirouano*, & multo † minus quia præcedit fideicommissum particulare in casu mortis, *Gabr. cons. 132. n. 69. lib. 1. Honded. cons. 69. num. 21. lib. 2. Fusar. de substit. qu. 688. nu. 15. & 127. Rot. decis. 267. nu. 4. vers. ultra quod par. 2. recent.*
9 Non obstat, decisio † Cesanaten. fideicommissi 26. Ianuarij 1627. coram R.P.D. meo Durano, quia ibi testator substituit in casu alienationis, & in casu delicti, & postea in clausula separata, & per se stante dixit hoc ideo fecisse, vt eius bona conseruentur in sua domo, hic autem clausula vocationis descendentium stat continuatiuè ad casum delicti, & propterea solum ad illum est referenda. Vltra quod cessare visa fuit omnis difficultas ex alijs verbis immediatè sequentibus ibi (pro suis descendentibus, & alijs substitutis vt supra) ex quibus clarè colligitur testatore sensisse solum de descendentibus, & substitutis vt supra inter quos non comprehenditur Olimpia,
10 † ex quo non fuit substituta, sed solum honorata legato scutorum mille *ad text. in l. cohæredi 41. §. qui discretas ff. de vulg. & pupill. Bart. in l. Lucius 45. nu. 18. vers. sed pone. ff. eod. tit.*

Nod obstant prætensæ detractiones, quia ratione legitimæ non debetur cum agatur de hæreditate Petri Hieronymi transuer-
11 salis non etiam ratione Trebellianicæ † cum illa sit prohibita per clausulam pleno iure, & sine aliqua diminutione, vt firmauit *Rota d. die 8. Iunij 1628. coram Illustrissimo D. Card. Virili, & præter ibi allegat tenet Eugen. cons. 56. num. 38. lib. 1. Rot. dec. 259. nu. 5. in fin. par. 2. recent.*

Non æris alieni fideicommittentis, quia quoad dotem Isabellæ illius vxoris eam fuisse restitutam ex pretio rerum hæreditariarum dicti Petri Hieronymi fuit bis resolutum coram Illustrissimo Dom. meo Card. Virili, & tertia vice coram me hac die 19. Aprilis 1630. & de alio ære alieno
12 eiusque solutione † non fuit doctum prout necessarium fuisse firmauit *Rota in d. dec. facta 8. Iunij 1628. in Romana fideicommissi de Spinis 18. Martij 1602. coram bon. mem. Card. Millino, & in Ariminen. fideicommissi 20. Iunij 1622. coram bon. mem. Buratto.*

Non denique ratione supplementi legitimæ debitæ dictæ Olimpiæ in bonis dicti Francisci sui patris, tum quia non constat aliquid esse supplendum tum etiam, quia
13 † huiusmodi exceptio non impedit fideicommissario immissionem, *Argell. de legit. contrad. qu. 13. art. 5. nu. 65. Rota dec. 184. nu. 1. et 2. par. 4. diuers.* cum alijs per informantes pro Ludouico allegatis.

Et ita vtraque &c.

* *Est decisio 184. supra in hac parte, alias decisiones annotauit ad decis. 274. infra par. 3.*

REV. P. D. VRGELLEN.

Perusina Laudi.

Die Lunæ 22. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Laudum nullum, vt valeat in vim pacti vigore emologationis, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Laudum nullum à partibus emologatum nũquam in vim laudi valet.*
2 *Laudi subscriptio ante publicationem habet in se tacitam conditionem, si laudum fuerit validum, et iustum.*
3 *Subscribens laudum si ignoret contenta in eo non obligatur.*
4 *Quod procedit etiam si subscriptio fiat cum iuramento.*
5 *In laudo ignorantia contentorum eo ipso præsumitur, quando fuit subscriptum ante publicationem.*
6 *Laudi subscriptio facta non lecta scriptura, præsumitur subscribens ignorare in ea cõtenta, et nu. 7.*
8 *Laudum emologatum, si sit nullum nunquam valet in vim laudi, licet possit valere in vim pacti.*
9 *Laudi publicatio debet fieri in præsentia partium: ad hoc, vt præsumatur scientia ad effectum, vt laudum nullum valeat in vim pacti.*
10 *Laudum si fuisset lectum parti, in quo continentur plures errores, et læsiones, verisimiliter illi contradixisset.*

11 *Laudi subscriptio erronea si fuerit facta, alia deinde, quæ propter hanc subscriptionem fuerunt acta, præsumuntur facta cum eodem errore.*
12 *Error iuris non excusat.*
13 *Error iuris intricati, et obscuri excusat, sicuti error facti, nu. 14.*
15 *Error iuris intricati multo magis excusat, quando agitur de damno vitando.*

DECISIO CCCLXIX.

FVit resolutum standum esse in vltimo loco decisis coram me die 11. *Maij* 1629. * videlicet non constare de expressa, nec tacita emologatione laudi, de quo agitur, illudque nec in vim laudi nec pacti sustineri, in primis quod non possit vim laudi valere parum difficultatis apud Dominos habuit, cum enim de illius nullitate non possit dubitari ex latè deductis in dicta decisione à vers. sed re proposita hodie causa, intrat de plano notissima iuris con-
1 clusio, † quod laudum nullum vt cumque à partibus emologatum nunquam in vim laudi valet *cap. examinata de confirm. vtil. Bald. in tit. de pac. constat in gloss. in vers. sententia quoque collat. 10. Dec. cons. 475. nu. 31. cum alys in decis. allegatis in vers. ex quibus.*

Vnde non obstat subscriptio Iosephi,
2 quia vltra quod † subscripsit ante laudi publicationem, quo casu subscriptio continet in se, & virtualiter tacitam conditionem, si laudum fuerit validum, & iustum ex *Bart. in l. societatem §. arbitrorum nu. 30. et 31. ff. pro socio, cum alijs alleg. in eadem dec. vers. non obstat etiam*, & hoc laudum, de quo agitur fuit nullum, vt dictum est nec non etiam iniustum, vt in dicta decisione vers. quod autem hic sit læsio, in omnem casum dicta conclusio non proce-
3 dit, quando subscribens † ignorat contenta in scriptura subscripta, vt in eadem decisione, *vers. vnde non obstat, et latè Doctores in l. si ita stipulatus §. Grysogonus vbi Alex. nu. 2. et Ias. nu. 12. ff. de verb. obligat. Felin. in c. quoniam contra nu. 48. de probat.*
4 etiam quod subscriptio † fiat cum iuramento; vt in his terminis, *Guttier. de iuram. confirmat. par. 1. cap. 71. nu. 1. et fuit dictum in eadem dec. in d. vers. vnde non obstat, ex Dec. et Ioseph. Ludouic. in locis ibi citatis.*

Quod autem in præsenti Iosephus subscripserit cum ignorantia contentorum in
5 laudo præsumitur eo † ipso quod subscripsit ante publicationem, vt in puncto *Barz. dec. Bonon. 112. num. 11. et dixi latius in d. decis. vers. neque obstat*, si dicatur, & propterea hoc idem benè probant testes examinati pro parte Iosephi, qui concludunt,
6 quo ille subscripsit † non lecta scriptura laudi iuxta *text. in l. fin. C. plus valer. quod agitur Felin. vbi supra, et latè Menoch. præsumpt. 66. n. 21. cum seq. lib. 3. et fuit dictum in eadem dec. in d. vers. neque obstat si dicatur in fin.*

Neque obstant testes ex aduerso examinati ad probandam scientiam de tempore subscriptionis, quia aut sunt de auditu aliorum, aut nihil concludunt, cum tamen testes Iosephi benè probent non fuisse ei lectum tempore subscriptionis, quibus propterea standum est, cum Iosephus agat de damno vitando, & probetur læsio ex erroribus arbitrorum de quibus in dicta decisione in supradicto vers. quod autem hic sit læsio, & tandem quia, vt dictum est
7 præsumptio † stat pro Iosephi ignorantia, dum subscripsit ante publicationem ex *Barz. vbi supra.*

Deinde nec etiam laudum valere potest in vim pacti vigore tacitæ emologationis resultantis ex dimissione quorumdam stabilium, de quibus in laudo, & traditione clauium post laudi publicationem sequutis, & sic post habitam notitiam contentorum in eo, quæ (vt prætenditur) probatur ex textibus desuper examinatis, quia licet vera sit conclusio, vt laudum nullum
8 † quod vt dictum est nec ex emologatione tacita, aut expressa potest valere in vim laudi, possit valere in vim pacti iuxta gloss. communiter approbatam in *l. 2. et ibi Doct. C. com. vtriusque iudic. Afflict. dec. 117.* & fuit latè comprobatum in prima decisione in hac causa etiam coram me facta die 13. Martij anno 1628. & in dicta vltima decisione in principio, tamen in præsenti ex pluribus non procedit, primo quia testes non probant traditionem clauium factam fuisse per Iosephum, sed per quendam eius famulum, de cuius mandato non constat non quidem Ioanni Antonio, sed Francisco filio de cuius pariter mandato non docetur. Secundo quia non est verum quod testes concludant prædicta fuisse facta post habitam notitiam contentorum in laudo. Tertio, quia nullo modo probatur publicatio in præsentia partium, quæ tamen ta-
9 lis desideratur ad hoc, vt præsumatur † scientia ad effectum, vt laudum nullum valeat in vim pacti, *Natt. cons. 95. nu. 3. Vrsill. in addit. ad d. dec. Afflict. 117. nu. 2.* & dixit

dixit Rota in decisione in hac eadem causa facta super remissoria 11. Martij 1622. coram bon. mem. Vbaldo, & in dicta vltima decisione coram me, vers. non etiam releuat, quinimo præsumptio est, quod publicatio fuit facta in Iosephi absentia ex tot erroribus arbitrorum, & læsionibus ponderatis in
10 dicta vltima decisione † quibus verisimiliter Ioseph si fuisset præsens contradixisset ad *l.cum de indebito. ff.de probat.* & multo magis ex subscriptione Iosephi ante publicationem facta, qua Notarius visus fuit contentari; si enim ipse coram partibus, laudum in forma publicare destinasset, non esset cur ante publicationem eo non lecto illud subscribi curasset, quia hoc facilius sit incontinenti post publicationem; & videtur cessare omne dubium, dum in publicatione de præsentia partium non attestatur. Quarto, quia vt bene aduertit vnus ex Dominis stante subscriptione nulliter facta ante publicationem, dimissio stabilium, & clauium traditio postea sequutæ censentur consequutiuæ dict.
11 subscriptionis, itaut sicut subscriptio† fuit erronea etiam illæ fuerint per Iosephum cum eodem errore factæ, quia Ioseph credidit se teneri ex dicta subscriptione, vt in simili *Guttier. vbi supra, & optimè conducit, quod in simili resoluit Cancer. variar.lib. 3.c.4. nu.268. cum seq.*

Neque obstat, quod dicta credulitas sit
12 error iuris † quæ ideo videtur non excusare, vt ibidem Guttier, quia vltra quod habet etiam admixtum errorem facti, prout etiam dicta subscriptio, ex qua emanauit stante iuxta supradicta, quod non constet de anteriori publicatione vniformiter facta in præsentia partium, ex facti circum-
13 stantijs benè conspicitur, quod fuit † error iuris intricati, & obscuri, & patet ex his, quæ hinc inde de subscriptione tradunt Doctores in dicto §. *Grysogonus, & Menoch. in d. præsumpt.66. lib.3.* quod pro-
14 pterea excusat, prout error facti † iuxta *text.in l. si fideiussor §. quædam ff. mandat. cap.cum dilectus, & ibi Abb. & Imol.de consuetud. Menoch. in c.ignorantia de reg.iur. in 6. Felin. in cap. de quarta num.27. de præscrpt. Nauar. cons. 4. de vsur. lib. 5. tom.2. num.7.* & præsertim quando, vt hic agi-
15 tur † de damno vitando *Dyn.cons.5. num.7. cum seq. Castr. cons.297.puto dicen.in princ. lib.1.*

Et ita decisum vtraque parte sæpius informante, & causa ab omnibus Dominis visa, & discussa.

Est supra in hac parte dec.282. Plures decisiones in hac causa annotaui infra ad decisionem 301.p.3.

REV. P. D. COCCINO.

Gerunden. iurisdictionis.

Die Lunæ 22. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficiati an de iure possint se congregare, & sic Collegium conficere. Et vtrum Episcopus possit eis dare huiusmodi licentiam absque Capitulo.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati, quando in Ecclesia considerantur vti singulis, interdicta est illis facultas se congregandi absque licentia superioris.*
2 *Capitulo valde interest, ne Portionarij, vel Beneficiati acquirant ius se congregandi.*
3 *Episcopus per se solus absque interuentu Capituli an possit concedere facultatem beneficiatis se congregandi.*
4 *Subreptitia est gratia non facta mentione litis.*
5 *Gratia Principis non censetur velle tollere ius alteri quæsitum.*
6 *Confirmatio Apostolica non censetur velle supplere ius potestatis, si hoc non fuerit narratum, nec ex verbis potuerit colligi.*
7 *Gratia, quando est subreptitia, & nulla, si in ea sit appositum decretum irritans, tale est quoque, cum dependeat ab illa.*
8 *Illatio non fit ad diuersa.*

DECISIO CCCLXX.

INSIGNIS Ecclesia Collegiata S. Fælicis Gerund. habet Abbatem, & Canonicos, qui Capitulum constituunt, & quatuor dignitates, quæ non habent vocem in Capitulo, necnon quamplures Beneficiatos, quibus de anno 1578. & de anno 1581. Benedictus tunc Episcopus, & Iacobus immedatè successor concesserunt vt se pro libito voluntatis conuocare possint, Syndicos constituere, Arcam communem tenere, & alia facere, & possidere quæ Collegio competere consueuerunt, quas licentias postmodum sanct. memor. Clemens VIII. in forma commissaria mādauit confirmari, cum clausula, *licita tamen*

men, & honesta, ac sacris Canonibus, & Concilij Tridentini, decretis, constitutionibusq. Apostolicis minimè contraria, &c. & cum alia, *irritum, &c.*

Vnde dubitaui, an prædictæ licentiæ essent confirmandæ, vel infirmandæ, cuius dubij resolutio pendet ex tribus. Primò, an isti Beneficiati de iure possint se congregare, & sic Collegium conficere. Secundo, dato quod non, An Episcopus potuerit concedere huiusmodi licentiam. Tertiò, dato etiam quod non, an confirmatio concessa per san. mem. Clemente VIII. suffragetur.

Et quantum attinet ad primum, res visa est nullam habere difficultatem pro opi-
1 nione negatiua, quia cum † in Ecclesia sint vt singuli interdicta est illis à iure facultas se congregandi sine licentia Superioris, *Abb. per illum tex. in cap. dilecta, num. 1. & 2. de excess. Prælat.* & notatur *in l. 1. ff. quod cuiusq. vniuers. nom. l. 1. ff. de Colleg. illic. Oldrad. cons. 65. in fin. vers. communiter tenetur. Rot. decis. 455. par. 1. diuers. & in causa valentina iuris se congregandi 23. Ianuarij 1595. & 4. Decemb. 1596. coram bo. mem. Card. Pamphilio*, vbi quod
2 valde interest † Capitulo, ne Portionarij, vel Beneficiati acquirant ius se congregandi, & hanc decisionem sequuta fuit Rota *in alia Hispalen. contributionis 22. Maij 1615. coram Illustrissimo D. meo Card. Pamphilio iuniore*, & de Beneficiatis Ecclesiæ Gerunden. est decisio *Cæs. de Graff. 4. num. 14. de his quæ fiunt à Prælat. sine cons. Capituli.*

Quantum attinet ad secundum, an Epi-
3 scopus † per se solus absque interuentu Capituli potuerit huiusmodi licentiam concedere, licet pro negatiua videatur *tex. in cap. nouit, & cap. quanto, de his quæ fiunt à Prælat. sine cons. cap.* tamen quicquid esset dicendum de hoc articulo in abstracto, quem etiam Rota noluit firmare in dict. dec. 455. In casu de quo agitur Episcopus non potuit concedere huiusmodi licentiam, cum illa vsque de anno 1400. per sententiam arbitralem fuerit adiudicata Abbati, quod satis deprehenditur cũ in d. sententia decernatur, quod ob negligentiã Abbatis deuoluatur ad Episcopum, & obseruantia subsequuta hoc declarauit ex licentijs datis ab anno 1454. vsque ad annum 1578. & Abbas habet insuper aliud laudum de anno 1318. in quo ei adiudicatur iurisdictio ciuilis.

Quantum attinet ad tertium, an confirmatio Apostolica suffragetur quod etiam considerauit præcipuè Rota in dicta decis. 455. negatiuè fuit resolutum. Primò, quia
4 † fuit subreptitia, cum non fuerit facta mentio litis pendentiæ coram Metropolitano Tarraconen. *sanct. mem. Greg. decis. 2. vbi adden. num. 16.* Secundo, quia non fuit
5 narratum, ius, † quod competebat Abbati, & ideò gratia non censetur tollere ius tertij, *cap. super eod. de potestat. & offic. iudic. delegat. cap. si quando de rescript. l. neque auus C. de emancip. lib.* & propterea
6 non censetur confirmatio † Apostolica supplere ius potestatis, cum non fuerit narratum, nec ex verbis potuerit colligi, *Rot. decis. 2. de confirm. vtil. vel inutil. in nou. Brun. cons. 87. num. 2. Rot. d. decis. 455. nu. 4. & in decis. 215. num. 2. coram hon. mem. Card. S. Eusebij.* Nec potest suffragari de-
7 cretum † irritans appositum in litteris confirmationis; quia cum gratia sit subreptitia, & nulla, tale est quoque decretum, cum dependeat ab illa *Cassad. dec. 10. sub nu. 4. super reg. Mohed. dec. 11. nu. 1. de concess. præb.*

Neque est verum, quod lis fuit extincta per rem iudicatam mediante sententia lata ab Archiepiscopo Tarraconen. confirmata ab alijs duobus Iudicibus, quia quatenus hoc esset verum adhuc remanerent alia motiua, sed res iudicata est super causa executionis cuiusdam piæ voluntatis. & circa distributionem quorundam si-
8 gnorum plumborum, & sic cum † agere-tur super re diuersa non potest inferri ad casũ de quo agitur, *l. Papinianus ff. de minor.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

¶ *In sequenti parte adest alia decisio sub die 28. Martii 1628. coram eodem bo. mem. Cocc. est decisio 32.*

REVERENDISS. P. D. VRGELEN.

Ferrarien. Bonorum.

Die Lunæ 29. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Executor constitutus cum clausula, vocatis vocandis, qualiter in executione procedere debet. Bona emphiteotica Ecclesiastica in Ducatu Ferrariæ vigore Constitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ sunt redacta ad instar bonorum allodialium. Et nonnulla circa clausulas, vt asseris, vt asseritur, & vt afferunt, in supplicationibus posita.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Clausula, vocatis vocandis, facit executorem mixtum, & non potest procedere nisi iudicialiter, & præuia causæ cognitione.*
2 *Et consequenter in executione debent citari qui de iure sunt citandi.*
3 *Nepotes ex filia veniunt etiam appellatione filiorum, & descendentium.*
4 *Ius considerabile habens in actu ei præiudiciali debet citari.*
5 *Emphyteotica bona Ecclesiastica sunt redacta ad instar bonorum allodialium vigore Bonifacianæ, & Paulinæ, & num. 8.*
6 *Alienare qui potest inuitis aliquibus, multo potest hoc facere eis ignorantibus.*
7 *Pater quando in vita fecit legitimare filium ad effectum, vt ei succedat in bonis, de quibus potest liberè disponere, non est necessaria citatio proximorum.*
9 *Constitutio Paulinu circa boua emphyteotica Ecclesiastica, non solum vocat filios, & descendentes legitimos, sed etiam legitimatos.*
10 *Clausulæ, vocatis vocandis an satisfiat per citationem generalem contra omnes sua interesse putantes.*
11 *Legitimatio corruit non constito de substantia, & principali fundamento.*
12 *Clausula, vt asseritur, posita in rescripto Papæ, cum non sit narratiua partis, sed Papæ, non indiget iustificatione, & num. 13. Vbi declaratur Rebuff. Cassad. & alij.*
14 *Narratiua, quando non iustificatur, gratia dicitur subreptitia.*
Clausula vt asseritur, non solei apponi, quando supplicans est vnus, & impersonalis, n. 14.
15 *Narratiua Papæ non eget iustificatione.*
16 *Clausulæ vt asseritur, vel vt asserunt, in supplicationibus solent apponi, quando sunt duo supplicantes, secus si sit vnus.*
17 *Et tunc istæ clausulæ, non releuant ab onere probandi.*
18 *Sed ista distinctio vnius, vel plurium supplicantium est nimis subtilis, & nunquam fuit per Rotam canonizata.*
19 *Clausula, vt asseritur frequentius solet apponi, quando plures supplicantes adsunt.*
20 *Duobus magis est credendum, quàm vni.*
21 *Papa in gratijs frequentius narrat, quando sunt plures supplicantes, quàm vbi vnus supplicat.*
22 *Constitutiones Bonifaciana, & Paulina circa bona emphyteotica ecclesiastica habent tantum locum in Ducatu Ferrariæ, & num. 24.*
23 *Emphyteotica bona, & feudalia non sunt propria ipsius testatoris.*
25 *Emphyteotica bona ecclesiastica cum sint redacta ad instar allodialium per Constitut. Bonifacianam, & Paulinam potest testator de eis liberè disponere.*

DECISIO CCCLXXI.

IN hac causa duæ emanarunt decisiones coram Illustriss. Cardinali Virili tunc Rotæ Auditore prima 15. Decembris 1628. * & alia 18. Nouembris 1629. In quibus tria firmantur. Primum non constare de fideicommisso ad fauorem Alberti, illudque Andreæ non obstare quoad portionem Petri, de qua agitur. Secundum Andream fuisse valide legitimatum. Tertium & vltimum d. Andreã sic legimatum potuisse succedere Alphonso in bonis emphyteoticis Alberto excluso quamuis vocato, & comprehenso in inuestitura, & iuxta dictas decisiones lata fuit sententiã Rotalis per R. P. D. meum Merlinum suffectum in locum prædicti Illustriss. D. Cardinalis. Cum autem appellationis causa fuerit mihi commissa, & ordinatum, vt omnes Domini eam viderent, fuit hodie pro confirmatione d. sententiæ responsum.

Primum enim quod fideicommissum non obstet Andreæ informantes pro Alberto non impugnarunt, nec impugnari posse videtur, quia motiua d. primæ decisionis sunt adeo clara, & benè fundata, vt tollant penitus omnem difficultatem.

Quo verò ad secundum de legitimatione non erat dubitatio, quin Andreas fuerit de facto legitimatus per Vicarium Ferrariensem vigore rescripti Apostolici impetrati per supradictos Alphonsum, & Andream, sed solum hæsitatum fuit de legitimationis validitate, & sufficientia. Ratio dubitandi erat quòd in rescripto Aposto-
1 lico adest † clausula *vocatis vocandis*, quæ fecit exequutorem mixtum, ac ideo Vicarius Ferrariensis non potuit ad sententiam legitimationis deuenire nisi iudicialiter, & præuia causæ cognitione, *Abb. in cap. fin. num. 13. & ibi Felin. num. 29. de præsumpt. Dec. cons. 233. num. 1. Caputaq. decis. 244. num. 4. par. 2. & Greg. XV. dec. 46. num. 5.* & consequenter debuerunt citari, qui de
2 † iure erant citandi *Abb. in c. exhibita num 6. de iud. & Moder. de claus. par. 1. clau. 169. num. 4.* & tamen Alberrus qui de iure debuit citari, non fuit citatus.

Quod autem Albertus debuisset de iure citari deducebatur, quia Petrus Guarescus

ſcus eius auus maternus fuerat inueſtitus
de bonis emphyteoticis, de quibus agitur
pro ſe ſuiſque filijs, & deſcendentibus le-
3 gitimis, & naturalibus quorum † appella-
tione veniunt etiam nepotes ex filia ad *l.
cognoſcere, & ibi gloſ. ff. de verb. ſignif. &
in terminis emphyteuſis Gozza conſ. 20.nu.8.
Bero. conſ. 95. num. 6. lib. 1. Menoch. conſ.
587. num.4. lib.6. & Rot. dec. 32. num.9.&
137.num.19. in impreſſ. apud D. meum De-
4 canum* vnde cum Albertus haberet † ius
conſiderabile, *l. cum Artemidoram, C. vt
in poſſ. legat.* debuit de iure citari *ad l. de
vnoquoque ff. de re iud. & in ſpecie text. in
l.nam ita Dinus 29. ff. de adopt. & ibi gloſ.
verb. qui lederentur c. 1. in princ. de alien.
feud. pater in viſib. feud.*

Sed fuit bene reſponſum in dicta ſecun-
da deciſione in hac cauſa facta *verſ. nec
facit*, nempè quod Alphonſus vigore Con-
ſtitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ po-
tuit de bonis emphyteoticis ab ipſo poſſeſ-
ſis libere diſponere ad fauorem quorum-
cumque extraneorum, & deſcendentium,
pro quibus inueſtitura fuit expreſsè con-
cepta, & hoc ex eo, quia per dictas Con-
5 ſtitutiones bona emphyteotica † prædicta
fuerunt redacta ad inſtar allodialium, vt
ſunt verba clara dictarum Conſtitutio-
num, & in puncto *Marcobrun. conſ.26.nu.
356. Rimin. iun. conſ. 447. num. 16. Ber-
tazz. conſ.ciuil.112. nu.4. in 1.vol. & Surd.
conſ.521. num.5.*vnde cum idem Alphon-
ſus impetrauerit reſcriptum de legitiman-
do,& ad eius inſtantiam fuerit exequutum
per Vicarium Ferrarien. qui etiam Alber-
6 to † inuito poterat de dictis bonis liberè
diſponere, inde fit quod Albertus non de-
buit citari, iuxta *reg.in l. qui poteſt inui-
tis, ff. de regul. iur. & in ſimili eſt tex.
optimus in l. 4. §. illud videndum ff. de
fideicom. libert. & debet ſic intelligi tex.ferè
in his terminis in l.cum adoptio fit.ff.de adop.
per quem dixit. Bart. in l. Gallus §. & quid
ſi tantum nu. 14. in fin. verſ. reſpondeo quo-
7 que*, quod quando pater † in vita facit fi-
lium legitimare ad effectum, vt ei ſuccedat
in bonis de quibus poteſt liberè diſponere
in quoſcumque, nemo citari debet & eo-
dem argumento, ad effectum, vt citatio
non ſit neceſſaria in ſimili vtitur *idem Bar.
in l. 3. §. ſi cauſa num. 7. verſ. ſed hodie ff.
de bon. poſſ.& Bart. communiter in his ter-
minio ſequuntur Doct. præſertim Socein. ſen.
Alber. Brun. Burſat Rimin. ſen. Menoch. &
alij in d.2. dec.allegati.*

Vnde non obſtat, quod Albertus habe-
bat ius conſiderabile, & probabile ex in-
ueſtitura, prout nec clauſula *vocatis vocan-
dis*, quia quoad primum non eſt verum,
ſtantibus ſupradictis Conſtitutionibus,
quod Albertus tale ius haberet, dum per
8 eas dictas bona † emphyteotica fuerunt
redacta ad inſtar allodialium, & Alphon-
ſus ſine Alberti iniuria poterat quemcum-
que quamuis omninò extraneum hære-
dem inſtituere, aut aliter bona emphyteo-
tica condonare iux. *tex. in l. fratres, & l.
fratres. C. de inoffic. teſtam. Paul. de Caſtr.
conſ. 461. viſis & diligenter examinatis nu.
3. l. 1.* Quinimò, vt benè vnus ex Dominis
dicebat, cum Conſtitutio Paulina † non
9 ſolum vocet filios, & deſcendentes legi-
timos inueſtiti, ſed etiam legitimatos, &
Andreas deſcendat à Petro inueſtito, & ſit
etiam legitimatus, verè vocatus eſt in in-
ueſtitura vigore dictæ Conſtitutionis, ita
vt ſuccedat in d. bonis emphyteoticis non
ſolum ex perſona Alphonſi, ſed etiam ex
perſona proprla, vt in puncto idem *Caſtr.
in d. conſ. 461. num. 4. verſ. quo præmiſſo.*
10 Clauſulæ verò † *vocatis vocandis* (cum il-
la non importet, quod aliqui ſint ſpeciali-
ter citandi, dum non ſunt certi, vt in præ-
ſenti qui habent ius conſiderabile quod
Albertus, vt dictum eſt, non habet) ſatis-
factum fuit per citationem generalem
contra omnes, & ſingulos ſua intereſſe pu-
tantes, de qua in actis iuxta doctrinam
*Bart. in d. l.3. §. ſi cauſa num. 10. ff. de bon.
poſſ. & fuit millies deciſum.* Idem reſpon-
detur quoad prætenſum intereſſe Eccleſiæ,
quæ pariter ſtantibus dictis Conſtitutio-
nibus quoad vtile dominium non habebat
conſiderabile intereſſe, vt fieret aut non
fieret legitimatio.

Deinde contra legitimationem oppo-
nebatur, quod illa fuit facta vigore reſcri-
pti Apoſtolici cum narratiua, quòd An-
dreas erat filius Franciſci, & ex muliere
etiam ſoluta, quæ propterea debuerunt
iuſtificari,& tamen iuſtificata non fuerunt
11 vnde vt † prætendebatur non conſtito de
ſubſtantia, & principali fundamento cor-
ruit legitimatio *Pariſ. conſ. 10. num. 31.
lib.2. Rolan. conſ. 89. num.39. lib. 1. Peregr.
de fideicomm. art.33.num.38. Lup.de illegit.
comment. 3. §. 5. num.11.*

Sed fuit etiam optimè reſponſum in d.
2. deciſione, quod prædicta fuerunt in re-
12 ſcripto narrata per verba, † *vt aſſeritur*,
quæ non indigent iuſtificatione, cum non
ſit narratiua partis, ſed Papæ, *Rebuff. in con-
cord. tit. de form. mand. Apoſtill. verb. nec-
non.*

non omnia vers. nota tamen Moder. de claus. par. 1. claus. 170. in fin. Cassad. dec. 4. de prob. in princ. Rot. dec. 60. num. 2. de rescrip. in antiq. & dec. 412. num. 2. & 447. num. 1. par. 2. divers.

13 Nec releuat si dicatur quod † *Rebuff. Cassad.* & Rotæ decisiones loquuntur, & procedunt quando vnus dumtaxat supplicat, quo casu de stylo Cancellariæ apponi solet clausula *vt asseris*, & sic est necessaria iustificatio, quia censetur narratiua
14 partis, quæ si non iustificatur, gratia † est subreptitia, non autem quando apponitur clausula, *vt asseritur*, quæ cum non soleat apponi quando supplicans est vnus, & est
15 impersonalis, intelligitur esse narratiua † Papæ, quæ ideo non est iustificanda, in casu autem nostro fuerunt duo supplicantes videlicet Alphonsus, & Andreas, in
16 quo casu de stylo Cancellariæ dicitur, † *vt asseritur, vel vt asserunt Hieron. Paul. in prax. Cancell. in notab. super vacan. non reseru. vers. item nota quod vt asserit, quem sequitur Rebuff. vbi supra & dixit Rota apud Reu. D. meum. Decanum dec. 89. num. 4.* &
17 propterea in præsenti clausulam † *vt asseritur* non releuare ab onere iustificandi, prout releuaret clausula, *vt asserunt*.

Nam in primis fuit responsum prædictam distinctionem vnius, vel plurium sup-
18 plicantium esse nimis subtilem, † & nunquam per Rotam canonizatam, quia d. decisio D. mei Decani illam non firmat, sed solum eam refert, & dixit quod in casu illius decisionis non intrabat; deinde fuit visum esse parum in iure fundatam, & inter vnum, & alium casum non posse assignari congruam diuersitatis rationem, & ex ea sequi absurdum quod quando sunt plures supplicantes, ferè nunquam dignosci posset, An sit narratiua partis vel Papæ, quinimò semper, & indistinctè interpretaretur narratiua partium, & sic plures supplicantes essent peioris conditionis quàm vnus. Tandem fuit etiam animaduersum quod *Hieron. Paul. & Rebuff.* non dicunt, quod vbi sunt plures supplicantes, & apponitur clausula, *vt asseritur* narratiua sit iustificanda, prout iustificanda est, quando dicitur *vt asseritur* sed solum quod quan-
19 do sunt plures supplicantes, solet frequentius apponi clausula, *vt asseritur*, quàm vbi vnus dumtaxat supplicat non tamen inde sequitur, quod sicut narratiua per clausulam *vt asseritur* est iustificanda, idem procedat quando narratiua fit per clausulam, *vt asseritur*, cum enim à com-
20 muniter accidentibus † duobus magis quàm vni credentum sit atque deferendum, propterea quando duo, vel plures supplicant, crebrius apponitur clausula *vt asseritur*, quàm in casu quo supplicat vnus tantum ad effectum, vt etiam sæpius quando plures supplicant appareat, & detur intelligi narratiuam esse Papæ qui magis duobus, vt dictum est, quàm vni credere solet inde vis, & differentia inter vnum supplicantem, & plures supplicantes non stat in eo, quod verbum *asseritur* in vno supplicante importet narratiuam Papæ, secus autem in pluribus supplican-
21 tibus, sed in eo alio, quod Papa † frequentius ipse narrat, quando sunt plures supplicantes, quàm vbi vnus supplicat, & sic etiam frequentius Cancellaria quando sunt plures supplicantes vtitur verbo *vt asseritur* quam vbi est vnus dumtaxat.

Tandem quoad tertium: An Andreas, vti supra legitimatus potuerit succedere in prædictis bonis emphyteoticis excluso Alberto in inuestitura nominato difficultas stabat primo quod ista bona sunt sita in Romandiola videlicet in Diœc. Imolen. & extra territorium seu Ducatum Ferra-
22 riæ, & † propterea cessant Bonifaciana, & Paulina, quæ solum loquuntur, & procedunt in bonis sitis in territorio seu Ducatu Ferrariæ, *Ruin cons. 167. num. 18. circa fin. lib. 1. & Peregr. cons. 11. num. 4. & 5. lib. 6.* Deinde quia non sufficit Andream esse legitimatum, sed etiam necessum est, quod Alphonsus ei d. bona emphyteotica expresè reliquerit, quia non veniunt in generali hæredis institutione sub verbis vniuersalibus *in omnibus autem alijs, &c.* ex
23 quo bona emphyteotica, † & feudalia non dicuntur propria testatoris. *Bart. in l. vt iusiurandi §. si libertus ff. de op. libert. Salic. in l. si quando. §. illud adeo. C. inoff. test. Cueitell. de Benedict. in cap. Rain. verb. duas habens filias num. 284. extra de testam.*

Sed responsio facilis visa fuit, primum enim tollitur ex euidentia facti, quia licet dicta bona sint in Romandiola, & in Diœc. Imolen. Tamen verum, est quod sunt in territorio Consilicis, & ideo in Ducatu Ferrarien. vt notum est de quo Ducatu
24 † expresè Paulina loquitur. Secundum autem tollitur ex supradictis quia vera est iuris conclusio, quod idem est iudicium de bonis emphyteoticis, ac de alijs bonis hæreditarijs, & veniunt etiam in generali institutione indistinctè prout alia bona, quando, vt in præsenti per dictas Constitutio-

25 nes sunt † redacta ad instar allodialium, & de eis testator liberè disponere potest, *Valasc. ue iure emphyt. quæst. 48. nu. 4. Guliel. Bened. in d. cap. Rain. verb. cætera bona num. 9. de test. Dec. cons. 395. num. 5. Burs. cons. 3. num. 3. Surd. cons. 63. nu. 2. Menoch. de præsumpt. lib. 4 præsumpt. 197. num. 13. latè Peregr. ee fideicom. art. 6. num. 30. cum seq. Magon. decis. Lucen. 5. num. 38. Rota decis. 172. nu. 7. & seq. apud Pacif. de salu. & decis. 375. num. 7. par. 1. recent.*

Alia autem obiecta, aut visa fuerunt non indigere responsiones; aut fuerunt benè sublata in supradictus duabus decisionibus in hac causa factis.

Et ita vtraq; parte acerrimè informante fuit resolutum, &c.

☞ * *Prima est supra in hac parte decisio 221. Altera vero erit in 2. parte huius Tomi.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Ariminen. Hæreditatis.

Die Veneris 10. Maij, 1630.

ARGVMENTVM.

Pater quando non possit prætendere vsumfructum in hæreditate filio relicta à matre.

SVMMARIVM.

1 *Vxor habet hypothecam pro restitutione dotis, super eisdem bonis datis in dotem.*

2 *Saluiani interdictum competit mediante hypotheca.*

3 *Creditum cum hypoteca in saluiano, requiritur pro proximo extremo.*

4 *Pater non potest prateneere vsumfructum in portione bonorum relicta filio, si testator hoc prohibuerit.*

5 *Dispositio Auth. excipitur, C. de bon. q. lib. quando procedat.*

6 *Pater in bonis maternis delatis filio habet tantum vsumfructum.*

7 *Verba, æquis portionibus important æqualitatem.*

8 *Ioner. in auth. item hæreditas C. de bon. qua lib. Roland. cons. 95. lib. 1. num. 49. declarantur.*

9 *Pater in hæreditate, quæ de iure erat deferenda ipsi filio, si suceedat vnà cum filio in ea hæreditate, tunc in portione habita à filio non consequitur vsumfructum.*

DECISIO CCCLXII.

☞ PRoposito dubio die 4. Martij præteriti, * An Diotalleuio Lallio hæredi di in testamento Magdalenæ matris instituto vna cum Hieronymo Lallio eius Patre æquis portionibus esset danda immissio in possessionem medietatis bonorum dotalium d. Magdalenæ per eundem Hieronymum detentorum fuit affirmatiuè resolutum, hodie reproposito eodem dubio Domini in decisis perstiterunt.

Nam subsistere visa fuit conclusio in dicta decisione firmata nimirum Diotalleuio pro obtinenda immissione competere remedium directi saluiani. Quia cum prædictus Hieronymus se obligauerit restituere dotem D. Magdalenæ vxoris in omnem cesum eam restituen. propterea sicuti ipsa Magdalena pro restitutione suæ dotis ha-
1 bet hypotecam super † eisdem bonis in dotem datis, nedum ex dicta promissione Hieronymi, verum etiam ex dispositione legis, iuxta *tex. in l. in rebus. C. de iur. dot.* ita pariter Diotalleuus in testamento D. Magdalenæ matris pro medietate hæres scriptus in sua portione dicitur habere hy-
2 potecam, † qua mediante competit ei remedium saluiani, *Gabr. cons. 45. nu. 20. lib. 1. Rot. dec. 3. nu. 4. & dec. 95. nu. 3. Pacif. de saluian. interd.*

Non obstat, quod non probetur primum extremum requisitum, scilicet possessio prædictæ Magdalenæ de tempore sui obitus, quia quicquid sit si ageretur de reme-
3 dio, *l. fin.* sufficit in præsenti casu quod † probetur creditum dotale cum hypoteca, quod in remedio saluiani requiritur pro primo extremo, *Statil. de salu. inspect. 1. cap. 5. nu. 4. Rota in Romana saluiani interdicti Veneris 31. Maij 1602. coram iusto, post d. tract. de salu. dec. 14. nu. 1.*

Prout etiam subsistere dixerunt Domini responsionem datam obiectioni circa vsumfructum prætensum per Hieronymum in portione Diotalleuij filij, quod scilicet
4 vbi apparet † de prohibitione dicti vsusfructus facta à testatore tunc pater ex portione filij illum non consequitur; iuxta text. *in auth. excipitur. C. de bon. quæ lib.* cuius
5 auth. dispositio procedit siue † dicta prohibitio expresse in testamento legatur, siue illa ex verbis tacitè inferatur, *l. vsusfructus, §. ita quis vbi glos. in verb. repellendum ff. quando dies legat. ced. Bart. ibid. num. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. nu. 31. Boer.*

31. *Boer. dec. 193: vers. quoniam secundum, & num. 3. vers. & circa primam.*

In præsenti autem casu satis visum fuit constare de tacita prohibitione testatricis ex institutione facta Hieronymo, & Diotalleuio æquis portionibus, nam si Hieronymus vltra suam portionem in portione filij vsumfructum haberet, nimis læderetur filius, & locupletaretur pater, qui tres
6 ex † quatuor partibus hæreditatis consequeretur, cum tamen duas posset prætendere nedum ex dispositione iuris, *l. 1. C. de bon. matern.* sed ex voluntate etiam testatricis, quam voluisse inducere æqualitatem inter patrem, & filium denotant illa
7 verba æquis portionibus, quæ important æqualitatem, *Bald. cons. 168. num. 4. lib. 5, Ruin. cons. 163. num. 7. lib. 2.* Vnde ad hoc vt dispositio testatricis adimpleatur necessariò dicendum est dictum vsumfructum fuisse tacitè prohibitum, *Bald. cons. 324. per tot.* & precipue *num. 1. vers. nam dat. intelligere lib. 5.* cum alijs in decisione allegat.

8 Non obstat *Ioner. † in auth. item hæreditas. C. de bon. quælib. Rolan. cons. 95. nu. 49.* & alij pro contraria opinione citati, quia vltra quod loquuntur in successione extranei, vel in successione ab intestato, quo casu longe differunt à præsenti, de quo agitur omnes ferè conueniunt, quod vbi pater in hæreditate, quæ de iure erat deferenda ipsi filio, prout est hæreditas ma-
9 tris succedit vna † cum filio in proprietate, tunc pater tanquam recompensatus ex dicta proprietate in altera filij portione, non consequitur vsumfructum idem *Rolan. cons. 95. num. 49. per tot. lib. 1. Soccin. cons. 34. in 3. quæst. Aret. cons. 72. in 3. dub.*

Et ita vtraque &c.

* *Est supra in hac parte decisio 356.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Administrationis,

Die Lunæ 13. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Administratio bonorum Ecclesiæ regularis spectat ad Abbatem, & ad quem si Ecclesia sit Collegiata, & nonnulla circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Ad Abbatem solum spectat administratio bonorum Conuentus præterquam in arduis.*
2 *Ecclesiæ Collegiatæ bona debent administrari per Archipresbyterum, simul cum Capitulo.*
3 *Bulla Papæ disponens de rebus Ecclesiæ, ex eius potestate in beneficialibus tanquam lex, & forma debet attendi.*
4 *Abbas est legitimus administrator, & caput totius Conuentus.*
5 *Administratio, vel iurisdictio, quando priuatiuè præscripta non præsumatur.*
6 *Ius plura respiciens, habens si vtatur in aliquibus, conseruat ius sibi in totum ideo, quoad alia per non vsum impeditur consuetudo, & præscriptio.*
7 *Clausula sublata, & decretum irritans, non solum abrogat contrarium consuetudinem, si quæ erat stantibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia, &c.*
8 *Sed etiam illam impedit in futurum.*
9 *Præscriptio stante mala fide non currit.*
10 *Præscriptio quadregenaria requiritur, ad hoc vt inducatur consuetudo contra ius, & Ecclesiam.*
11 *Oblationes fidelium, quæ fiunt in Ecclesijs Monachorum, vniuerso conuentui acquiruntur.*
12 *Ecclesia Collegiata, dum non habet nisi vnicam mensam Capitularem, ex ea tàm Archipresbyter, quàm Canonici æqualem portionem recipere debent pro sua dote.*
13 *Subrocatio operatur in his, quæ simul conueniri possunt, & in omnibus præterquam in expressis.*

DECISIO CCCLXXIII.

PROPOSITIO iterum dubio, quod Capitulo tantum informante fuit coram me resolutum 16. Februarij anni proximi præteriti * super administratione bonorum, & exercitio iurisdictionis Ecclesiæ Villæ Bertrandi, Domini persistendo in decisis responderunt eandem administrationem, & iurisdictionem non ad solum Archipresbyterum priuatiuè, sed ad ipsum simul vnà cum suo Capitulo pertinere.

Quicquid enim esset in statu regularitatis, an scilicet tunc administratio vniuersa esset solius Abbatis siue de iure, ex quo
1 † ad eundem Abbatem solum spectat administratio bonorum Conuentus præter-

quam in arduis *cap. nullam* 18. *q.* 2. *cap. edoceri, & ibi Abb. num.* 7. *de rescript. ide. Abb. cons.* 44. *num.* 2. *lib.* 2. *Feder. de Sen. cons.* 123. *num.* 2. *Rot. decis.* 554. *num.* 7. *par.* 1. *diuers.*
Siue etiam quia ita de facto obseruaretur, vt ostendere conabantur informantes pro Archipresbytero ex compluribus actibus factis à solo Abbate, certè mutato per Papam statu regulari in statum secularem, & abrogata regularitate, atque eius institutis bona olim Monasterij regularis, quæ post erectionem effecta fuerunt Ecclesiæ Colle-
2 giatæ, & de † iure administrari debuerunt
ab Archipresbytero simul cum Capitulo, *cap. nouit, cap. quanto de his quæ fiunt à Prælat. fin. cons. cap. Cæs. de Grass. dec.* 4. *eod. tit. Rot. dec.* 16. *& dec.* 193. *par.* 1. *recent. Card. Seraph. dec.* 339. *num.* 1. *Mantic. dec.* 207. *nu.* 4. *Card. Caual. dec.* 57. *num.* 2. Et hoc idem Papa in Bulla erectionis expressit, concessa iurisdictione eidem Archipresbytero, & Capitulo communi. Quæ Bulla, circumscripto
3 † statu regulari ex potestate Papæ in be-
neficialibus est attendenda tanquam forma, & lex fundationis, *Butr. cons.* 4. *nu.* 1. *Verall. decis.* 292. *par.* 2. *Card. Seraph decisio* 1445. *num.* 6.

Et ex his cessabant quę obiecta fuerunt de consuetudine, diuturniori possessione quæ dicobatur esse in contrarium, vt tàm Abbas in statu regularitatis quàm Archipresbyter in statu sæculari soli administrauerint, quia cum bona non essent solius Abbatis, aut præbendæ Abbatialis, vt cōtendebant informantes pro Archipresbytero, sed totius Monasterij, & Ecclesiæ, & eorum curam, & administrationem habue-
4 rit Abbas tanquam legitimus † admini-
strator, & caput totius Conuentus, vt considerant, & concludunt DD. omnes superius adducti, & præter eos *Corn. cons.* 19. *num.* 7. *lib.* 2. *Aufrer. ad Cappellam Tholosan. dec.* 79. *Nauar. cons.* 1. *de his quæ fiunt à Prælat. fin. cons. Cap. Rot. dec.* 3. *num.* 4. *de cōfess. in nou.* & probat etiam limitatio, vt id posit de iure Abbas in his solum, quæ minima reputantur: consuetudo ante secularizationem quicquam tribuere non potuit, conseruatum enim fuit ius Conuentus, & Monasterij, dum eiusdem Monasterij nomine, & tanquam illius administrator ea omnia fecisse censetur. Neq;
5 præscripta pręsumi poterat † administratio,
vel iurisdictio priuatiuè dum cura quam habebat bonorum Monasterij conueniebat cum statu regulari, vt ex *Innoc. distinguit Calderin. cons.* 2. *de prascrit. Bald. cons.* 439. *n.* 11. *lib.* 3. Imo non solum ex tot actibus non ostendebatur aliquis, qui possesionem contrariam iuri, quod Monasterium habebat super ijsdem bonis concluderet, vt darentur etiam aliqui quos idem Conuentus fecerat in statu regularitatis, † & ex qui-
6 bus retenta ab eodem videri poterat admi-
nistratio, & impedita contraria consuetudo, & præscriptio, *l. vt pomum ff. de seruit. Bart. in l. si vnus, ff. de seruit. rustic. prædi. Aym. cons.* 27. *num.* 2. *Surd. cons.* 323. *num.* 47. *Rot. in Adrien. iurisd.* 27. *Iun.* 1622. *&* 30. *Iā.* 1623. *coram D. meo Pirouano.*

Non etiam aliqua potuit induci consuetudo post secularizationem cum ex Bulla erectionis in collegiatam concederetur simultanea administratio Archipresbytero,
7 & Capitulo cum † clausula sublata, & de-
creto irritanti ex qua non solum abrogata fuit, si quæ erat antiqua consuetudo stantibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia, & similibus, *Anchar. cons.* 335. *Ruin. consil.* 126. *num.* 29. *lib.* 5. *Becc. cons.* 55. *num.* 20. *Afflict. decis.* 195. *num.* 4. Verum
8 † etiam impedita in futurum, *cap. si eo tem-
pore cum ibi not. de elect. lib.* 6. *Cassad. decis.* 1. *num.* 2. *de restit. spoliat. Rot. dec.* 549. *num.* 2. *& decis.* 189 *num.* 4. *par.* 2. *diuers.* Immo ex titulo erectionis inducta fuit in Archipres-
9 bytero † mala fides, ex qua etiam præscrip-
tio currere non potuit, *cap. vlt. de præscript. cap. possess. de reg. iur. lib.* 6. *Aym. cons.* 146. *Gabr. de præscript. conclus.* 1. *num.* 57. & demum deficit ipsa essentia præscriptionis cursus scilicet legitimi temporis ad præ-
10 scribendum, qui in hac materia † contra
ius, & contra Ecclesiam debuit saltem esse quadraginta annorum deducto tempore litis, *cap. ad audientiam de præscript. cap. fin. et ibi DD post. glos. in. verb. legitime de consuetud. Rot. decis.* 355. *num.* 2. *& decis.* 497. *num.* 4. *par.* 1. *recent.*

Ex dictis sublata videri poterat diuisio fructuum deducta per informantes, quod scilicet alij essent fructus ipsius Capituli, alij fructus Archipresbyteratus, neque enim eadem diuisio subsistebat tam ante erectionem huius Ecclesiæ in Collegiatam, cuins dotatio varię donationis, & oblationes ex piorum eleemosynis (ex quibus acquisitionibus hi fructus comparati sunt)
11 semper † factæ fuerunt Ecclesiæ, & Mo-
nasterio, & quæsita vniuerso Conuentui, *cap.* 1. *& ibi not. Abb. num.* 4. *de stat. monach. cap. nimis vbi DD. communiter de excess. Prælat. Maluet. de oblat. dub.* 4. *num.* 65. *Petr. de Vbald. de canonic. Episcopali cap.* 4. *quæst.* 16. *nu.*

num.6. Ferret.cons.143.num.2.Cardin.Mantic.decis.38.num.4.Marescot. var. resolut.lib. 2.cap.42. num.3. quam in statu in quo ho-
12 die est Collegiatæ, dum non habet † nisi vnicam mensam capitularem, ex qua tam Archipresbyter, quàm Canonici æqualem portionem recipere debent pro sua dote, vt præcisis verbis legitur in Bulla erectionis.

Demum neque contrarium continebant declarationes, quas fecerat Clemens Octauus post applicationem dotis de fructibus huius Abbatiæ dignitatibus Cathedralis Ecclesiæ Celsonen. Quod enim declarauerit idem Clemens in suis litteris, vt ex ea dotis applicatione, & assignatione bonorum iuribus Archipresbyteri detractum non fuerit, cuius iurisdictionem saluam esse volebat tantum abest, vt Capitulo præiudicauerit, vt immo iura eiusdem Capituli præseruasse etiam videatur. Nam præterquam considerauit iurisdictionem Archipresbyteri in bonis donatis respectu dignitatum alterius Ecclesiæ, non autem vti distinctam, & in concursu Capituli, id etiam declaratio continebat, vt per eam applicationem dotis nunquam iurisdictio super eisdem bonis transiuerit ad dignitates: vel enim eandem iurisdictionem prætendit Archipresbyter post erectam Ecclesiam in secularem, & illa tam de iure, quam ex forma erectionis erat communis etiam Capitulo, vel quia per subrogationem successerit in locum Abbatis quasi cum ille solus administraret, & secularizatio nihil præterea sustulerit, quam qualitatem regularitatis, ita etiam iurisdictio ad se solum pertineret, & cum suppressus fuerit status regularis, & formæ, ac qualitati status secularis repugnet, vt iurisdictio non communicetur etiam Capitulo, non opus est quærere, quam iurisdictionem Abbas antea habuerit, quia subrogatio operatur
13 in his † quæ simul conuenire possunt, & in omnibus præterquam in expressis, *Rebuff.in prax.tit.de form.erectio. in Collegiat. Oldrad.cons.330.in fin.Menoch.cons.88.num. 23.Dec.cons.19.num.135.lib.3.Card.Seraph. dec.1445.n. 4.*

Et ita resolutum fuit vtraque, &c.

* *Est supra in hac causa decisio 252. Et plures alias decisiones cumulaui infra in 2.parte ad decis.309.& ad decisione 32.par.3.*

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Romana Census.

Die Lunæ 13. Maij 1630.

DECISIO CCCLXXIV.

Est impressa coram Merlino to. primo decis.456.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Placentina Decimarum,

Die Lunæ 12. Maii 1630.

ARGVMENTVM.

Bona Ecclesiæ nulliter alienata, sunt restituenda ab emptoribus vna cum fructibus à die alienationis, & hoc procedit stante mala fide emptoris, secus vero quando fuit in bona fide. Et etiam quando Ecclesia teneatur restituere pretij fructus, rerum nulliter alienatarum.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiastica bona alienata non seruatis solemnitatis, & sit nulliter, hoc casu bona alienata debent Ecclesiæ restitui vna cum fructibus à die alienationis.*

2 *Fructus rerum Ecclesiæ alienatarum nulliter, stante bona fide emptoris non debentur, nisi à die mota litis.*

3 *Ad fructuum restitutionem de bonis Ecclesiæ malè alienatis quis non tenetur stante bona fide.*

4 *Scientiam si quis habeat de aliqua re, non potest se à mala fide excusare prætextu erroris facti, vel iuris ambigui.*

5 *Excusatio, si admitteretur stante scientia, penè nunquam daretur casus, in quo fructus ob malam fidem possessoris ab initio deberentur.*

6 *Contractus nullitate data, ob non seruatam formam in alienatione rerum Ecclesiæ, fructus ab Ecclesia non sunt restituendi, nisi emptores probent fuisse conuersos in vtilitatem, & commodum Ecclesiæ.*

7 *Et ista versio sufficit probari per verisimilem præsumptionem.*

8 *Fructus pretij rerum Ecclesiæ nulliter alienatarum*

tarum probato, quod fuerunt conuersi in vtilitatem Ecclesiæ, tunc sunt restituendi.
9 *Ecclesia, cum sit iustitiæ cultrix non debet se locupletari cum aliena iactura.*

DECISIO CCCLXXV.

POST quam fuit bis decisum,* confirmandas esse sententias de partibus, quibus declaratum fuit alienationes decimarum, de quibus agitur, fuisse nulliter factas, ob non seruatam formam Rescripti, si in euidentem: Dubitaui, An, & à quo tempore debeantur fructus hinc inde, & fuit resolutum, deberi, vsque ab initio, nimirum Ecclesiæ deberi omnes fructus à die alienationis, & è conuerso Anguissolis esse restituendum, seu compensandum quicquid probauerint soluisse pro fructibus recompensatiuis, necnon omnes fructus per Archipresbyteros perceptos ex bonis eis in solutum datis.

Quod enim ad fructus decimarum, moti fuerunt Domini, quia agitur de resti-
1 tutione fructuum ex † bonis Ecclesiæ alienatis, non seruatis solemnitatibus, & sic nulliter, vt in prædictis duabus decisionibus in hac causa factis, quo casu recepta est iuris conclusio, vt bona sic alienata debeant Ecclesiæ restitui vna cum fructibus à die alienationis, *l. iubemus §. primo C. de sacrosanct. Eccles. Bero in c. si quis Presbyterorum nu.14. de rebus Eccles. non alien. Felin. in cap. cum causa nu.27. de re iudic. Curt. sen. cons.71. col.7. n.13. Surd. cons.115. n.31. & sequentibus Redoan. de reb. Eccles. nõ alien. q.77. cap.5. num.2. Menoch. de recuper. remed.15. nu.634. Ricc. de 18. per tot. in prax. Archiepisc. tit. de rebus Eccles. non alien. Surd. dec. 45. nu.10. Rot. dec.14. par.1. diuersor. & fuit dictum in Placentin. Bonorum 26. Iunij 1585. coram Card. Blanchetto, & in Vlixibonen. nullitatis locationis, 1. Iulij 1593. coram Card. Pamphilio, & in Neapolitana Spolij 31. Iunij 1607. coram Cardin. Lancellotto.*

Neque obstat si dicatur, quod DD. de
2 Anguissolis crediderint venditiones † fuisse factas cum debitis solemnitatibus, stante sententia Exequutorum literarum si in euidentem, & ideo non teneri ad fructuum restitutionem nisi à tempore litis motæ,
3 quia tempore anteriori † fuerunt in bona fide quæ excusat à fructuum restitutione, vt in terminis firmarunt *Felin. in dict. capit. cum causa nu.27. vers. procederet de rè iudic. Bero. d. cap. si quis Presbyterorum n.45. Curt. sen. d. cons.71. nu.13.* & alij quos cumulat *Ricc. d. dec.18. n.3.* Quia respondetur, quod cum in instrumento alienationis fuerit insertus tenor literarum si in euidentem, & Constitutionis Paulinæ, de qua in Extrauag. ambitiosæ de rebus Ecclesiæ non alienandis in quibus præscribitur certa forma in alienationibus rerum Ecclesiæ præcisè obseruanda DD. de Anguissolis, qui non solum; dicta forma omissa, sed etiam contrafaciendo emerunt, de qua tamen vt di-
4 ctum est, plenam † habeant scientiam, non possunt se à mala fide excusare prætextu erroris facti, vel iuris ambigui *leg. quemadmodum C. de Agric. & Censit. lib.11. cap. qui contra de reg. tur. in 6. Abb. in cap. de quarta nu.12. & ibi Felin. nu.26. vsque ad n.35. de præscript. Curt. Iun. cons.185. nu.5. lib.2. Negus. iun. cons.394. nu.6. cum sequentibus, & Surd. dict. cons.115. num.32.* Si enim in
5 hoc casu excusatio † admitteretur pænè nunquam daretur casus, in quo fructus ob malam fidem ab initio deberentur, vt ad sensum patet.

Fructus vero recompensatiuos quinque pro centenario, de quibus in instrumento venditionis, solutos per Anguissolas, nec non fructus perceptos ex bonis datis in solutum, dixerunt Domini esse restituendos vel compensandos, quia licet vera sit con-
6 clusio, † quod data nullitate contractus ob non seruatam forma, vt hic, fructus non sunt ab Ecclesia restituendi, nisi emptores probent, eos fuisse conuersos in vtilitatem & commodum Ecclesiæ *glos. in leg. prædiorum. C. de præbend.* quam ibi sequuntur *Bart. Bald. & Salicet: Ias. in l. nam, & postea §. si minor ff. de iur. iuran. nu.11. Riminald. Iun. cons.5. nu.76. lib.1. Natt. cons. 631. nu.7. Menoch. de præsumpt. lib.6. præsumpt. 27. in fin.* Quam conuersionem in præsenti dicebatur non probari, tamen Dominis visum fuit, verisimiliter præsumi & credendum esse, quod dicti fructus deseruierunt pro alendis Archipresbyteris pro tempore, qui alioquin alendi erant ex fructibus dictarũ decimarum; hancque verisimilem præsumptionem sufficere pro le-
7 gitima † probatione versionis *glos. in auth. hoc ius in fin. C. de sacrosanct. Eccles. Dec. cons.39. incip. Et pro tenui nu.8. vers. aduerten. Pinell. in repetit. leg.2. par.2. cap.4. nu. 66. C. de rescind. vendit. Cancer. variar. resolut. lib.2. cap.1. nu.252.* Vnde cum fructus huiusmodi cesserint, vel præsumantur
8 cessisse in Ecclesiæ commodum, † sunt restituendi, vel compensandi iuxta doctrinam

nam *Bart. in leg. cum ii §. in transactione, C. de transact. Caualcan. dec. 46. nu. 81.* Et ratio est, quia non est ferendum, vt Ec-
9 clesia, quæ est iustitiæ cultrix, † & tenebatur alere Archypresbyteros, locupleretur cum aliena iactura, iuxta *text. in c. suam vbi DD. de pœn.*

Et ita &c. decisum Ardhipresbytero tantum informante.

** Idest sub die 28. Maij 1629. & 18. Februarij 1630. sunt supra dec. 295. & 350.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Ciuitatis Castelli supplementum legitimæ.

Die Veneris 17. Maij 1630.

SVMMARIVM.

Vsusfructus formalis relictus filio, ei imputatur in legitimam, & qualiter æstimatio illius fiat, & an vigore dictæ æstimationis, seu liquidationis filius sit legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario:

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario non denegatur immissio, cessante legitimo contradictore.*
2 *Filius non est legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario vigore sua legitimæ, quando illam consumpsit ex formali vsufructu ei relicto.*
3 *Legitimæ titulus potest consumi ex vsufructu formali, filio relicto.*
4 *Fideicommissarius prius de immissione non potest agere, nisi sequuta liquidatione legitimæ per æstimationem vsufructus relicti filio.*
5 *Vsufructus æstimatur iuxta text. in l. hæreditarium ff. ad l. falcid. & nu. 11.*
6 *Legitimæ supplementum semper debetur.*
7 *Valor rei constituitur ex vsufructu spatio viginti annorum.*
8 *Aestimatio vsufructus formalis relicti filio loco legitimæ, de quo tempore est facienda.*
9 *Veritati rei æstimandæ non autem præsumptioni standum est quando illo haberi potuit.*
10 *Decis. 31. coram Manzaned. penes Merlin. de legit. declaratur.*

DECISIO CCCLXXVI.

RESOLVTVM fuit, standum est in decisis 23. Ianuarij præteriti, quia fundamenta illius decisionis bene subsistunt.

Vera est enim conclusio in decisione firmata *Reu.* D. Franciscum Fideicommissarium non posse repelli à petita immissione,
1 cessante † legitimo contradictore absque titulo, & possessione, sequendo *Bart. in l. 2. nu. 3. C. quando, & quibus quar. pars deb. lib. 10. Menoch. de adipiscend. remed. 4. nu. 4. cum alijs in eadem decisione allegatis* & prout D. Iulius neque titulum legitimæ iustifi-
2 cabat, cum iam esset consumptus ex formali vsufructu in vita sui auctoris percepto: & possessio nunquam fuerit ei determinatæ quæsita popter iura partium, tam in possessorio, quam in petitorio in decreto immissionis Clementis Patris D. Iulij præseruata; vt propterea deficiente titulo contradicens immissioni petitæ non possit se fundare in possessione æquiuoca à iuribus partium nempe subsistentia tituli legitimæ pendente, quæ simul cum ipsa tituli consumptione euanescit.

Non obstat, quod etsi titulus legitimæ
3 † posit consumi ex vsufructu formali filio relicto, sequendo opinionem iam per Rota firmatam *coram Card. Seraphino in causa Bononien. de Scappis, quæ est in eius impress. 1365. & in hac causa coram Patriarcha Manzanedo 11. Mercurij 1616. & 7. Martij 1617.* attamen non prius de immissione
4 † agendum sit, quam sequuta liquidatione per æstimationem vsusfructus relicti iuxta *l. hæreditatum ff. ad l. falcid.* videlicet
5 habito respectu ad ætatem, & † qualitatem filij de tempore obitus matris, non autem ab euentu, quantum perceperit filius, *Munnoz. Escobar. de ration. comput. 2. nu. 5. Maresc. variar. resol. lib. 2. cap. 86. nu. 12. Seraph. eadem dec. 1365. nu. 12. & seqq. Menoch. cons. 1079. n. 22. Rota dec. 186. n. 5. coram Papa Gregor. XV.* quæ tamen supputatio neque ex actis desumi dicebatur, neque ex calculo sententiæ bonæ memoriæ Patriarchæ Manzanedi: postquam ab ea
6 pendet appellatio, itaut supplementum † semper debeatur, vt Rota admisit in decisione causæ, quæ est apud *Merlin. de legitima 31. num. 21.*

Quia primo fuit responsum, sufficienter constare de consumptione legitimæ Iulij senioris ex perceptione fructuum hæreditatis maternæ spatio 27. annorum, in quo matri superuixerit, nec dubitari potest, quin

per id tempus, & etiam minori, nempe
7 20. annorum † fructus percepti sortem debitam impleant, secundum *glos. communiter receptam in auth. perpetua in verb. iusta vbi Castr. Salicet. & Fulgos. C. de sacrosanct. Eccles.* cum alijs allegatis per *Surd. consil. 451. nu. 39.* & idem affirmauit *Rota in Foroliuien. dotis de Monsignanis 16. Nouembris 1603. coram bo. me. Penia*. vnde cum æstimatio legitimæ debitæ ex vsufructu formali non fuerit petita per Iulium seniorem de tempore illius acceptationis, ex aditione hæreditatis matris sequutæ: vt firmat decisio causæ apud Merlinum impressæ in ordine 31. sed hodie opponatur de illa detrahenda per illius hæredes, & agatur de ponenda ratione illius propterea non quid præsumpserit *leg. hæreditatum* circa vitam hominis, sed quid re vera æstimandum sit
8 † ius tale vsusfructus formalis de tempore rationis legitimæ ponendæ, est attendendum, per *leg. cum titio ff. ad leg. falcid.* ex quo veritati rei æstimandæ, non autem
9 præsumptioni † innitendum est, quando (vt in præsenti) illa haberi potest, & hunc sensum Rota habuit *in alia Ciuitatis Castelli, & Perusina de Alphanis 162. & 128. in ordine penes eumdem tractatum de legitima*, & idem ex veriori comprobant *Conar. variar. resolut. lib. 3. cap. 9. nu. 8. Surd. de aliment. tit. 9. qu. 41. n. 22. in fin. & cons. 451. n. 38.* nec decisio supra allegata coram Pa-
10 triarcha Manzanedo 31. † contradicit, responsioni datæ, quia nihil aliud infert quam vt legitima impleatur, quatenus recepta non ascendat ad valorem, quod non controuertitur, sed superabundanter ex fructu 27. annorum fuit sepleta legitima: & cum supradicta distinctione Domini intellexerunt adducta per *Marescot. var. resol.* & alios pro contraria opinione allegatos.

Secundo fuit dictum, ex facto cessare obiectum, quia Iulius senior de tempore obitus Angelæ matris, & aditionis eius hæreditatis, quod contigit de anno 1573. non excedebat annum quadragesimum, & visum fuit concludenter probari in instrumento dato deputationis curatorum præsente Angela matre, & consensum præstante de anno 1554. in quo Iulius enunciatur maior annis vigintiocto, & minor annorum vigintiquinque, vnde si rigorosè ab anno decimoctauo desumatur computum, & numerentur cum alijs 19. quæ desunt ad annum 1573. attingendum, certè illius ætas erit annorum triginta, & septẽ,
11 & non vltra; atque † ita secundum dispositionem *l. hæreditatum*, præsumptio vitæ illius erit annorum 23. quæ semper æquat sortem legitimæ, vt supra dictum fuit.

Non obstat, quod vsusfructus liquidari debeat dempto palatio in Ciuitate Castelli, & fructibus propriæ legitimæ. Quia semper fructus aliarum partium per viginti annos æquant sortem legitimæ, & portio palatij quo ad fructus, aut redditus, quales illi sint, intrat æqualiter in diuisione ad constituendas partes æquales pro indiuiso, tam respectu legitimæ, quam aliarum partium; itaut Dominus Iulius nullum sentiat damnum in supputatione propter æqualem diminutionem vniuscuiusque quotæ partis bonorum hæreditariorum.

Et ita resolutum, &c.

*Est supra in hac parte dec. 330.

R. P. D. PIROVANO.

Ianuen. Iuris Honorifici.

Die Veneris 17. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Iurispatronatus honorificum an posit competere in Ecclesia regulari, & ex quo tale ius acquiratur. Leuiores probationes, quando sufficiant ad aliquid probandum.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus honorificum potest obtineri in Ecclesia regulari.*
2 *Iuspatronatus honorificum acquiritur ex sola constructione.*
3 *Et hoc casu nulla requiritur reseruatio, modo expresiè non remittat.*
4 *Præeminentiæ olim in aliquo loco debebantur intuitu munificentiæ, & intuitu operis conspicui construentibus.*
5 *Enunciatiua vnica, quamuis sit antiqua, non probat.*
6 *Probationes leuiores sufficiunt, quando agitur de materia antiqua, & difficili.*

DECISIO CCCLXXVII.

QVAEREBATVR de pertinentia iurispatronatus, & seu de præeminentijs illius in Choro, & Capella maiori Ecclesiæ Sanctæ Catherinæ Monachorum Sancti

Sancti Benedicti Ciuitatis Ianuen. sed Dominis placuit prius videre de fundamento eiusdem, & hodie hac parte examinata dictum fuit constare de patronatu honorifico reseruando quæstionem de pertinentia ad aliam diem.

1 Est enim certum, quod † iurispatronatus honorificum potest obtineri in Ecclesia regulari, *cap. nobis de iurepatr. Lambert. eod. tit. lib. 1. p. 1. qu. 11. art. 7. nu. 5. & lib. 3. qu. 1. nu. 3. Rocchus in verb. honorificum nu. 99.* latissimè fuit firmatum *in Calaguritana iurispatronatus 16. Febr. 1629. coram Emin.*
2 *Card. Virile*, & similiter † sola constructione acquiritur *d. cap. nobis de iuripatr. Cassador. eod. tit. dec. 6. nu. 2. Lambert. de iuripatr. lib. 1. par. 1. qu. 11. art. 7. nu. 5. Ioan. de Anan. cons. 24. numer. 4. Franciscus Leo Thesaur. for. Eccles. par. 2. art. 16. num. 72.*
3 nec requiritur † expressa reseruatio modo expresè non remittatur, ex quo à canone conceditur reseruatio *d. cap. nobis de iuripatronatus, Rota dec. 5. eodem tit. in antiquis Lambert. lib. 1. par. 1. qu. 2. art. 5. num. 12.* & idem fuit firmatum in *Iacen. portionis 10. Decembris 1591. coram. bo. me. Card. Pamphilio seniori, & in Florent. Subdecanatus 22. Maij 1628. coram D. meo Durano*, & non immerito quia olim huiusmodi præemi-
4 nentiæ de † iure debeantur intuitu munificentiæ, & in præmium operis conspicui costruenti, *l. qui liberalitate, ff. de oper. pub. leg. legatum in fin. ff. de administr. rer. ad Ciuit. pertin. Bald. in l. 1. C. vt nemin. liceat tign. impon.* In præsenti autem sufficienter visum fuit constare de constructione Chori, & Capellæ maioris, quæ in ipso Choro continetur, quia dantur Codicilli Vincentij Sauli, in quibus legando multa pro ornatu Chori, & Capellæ prædictis quem Chorum, & Capellam ipse codicillans se fabricare fecisse suis proprijs impensis, quę
5 † enunciatiua, etsi sola non sufficeret quamuis antiqua, nempe &c. anno 1555. Attamen iunctis alijs, scilicet legato pro ornando Choro, & Capella, ac reparatione eorundem, & pro victu Monachorum; constructione Sepulturæ, appositione insignium inter Capellæ, & Chori ambitum, & demum concurrente effectuatione legati, quoad omnia onera in Codicillis contenta probata per successiuas Monachorum exactiones ex locis montium assignatis in Codicillis, inde resultat probatio veritatis
6 enunciatiuæ prædictæ in materia † antiqua & difficilis probationis, quæ contentatur leuioribus probationibus, & demonstrationibus, *Seraph. dec. 1141. & 230. num. 1. impressis coram Domino meo Decano Felin. in cap. sicut nu. 35. de re iudic. Rota dec. 697. nu. 2. par. 1. recent.*

Et ita resolutum, &c.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Romana Retractus.

Die Veneris 17. Maij 1630.

DECISIO CCCLXXVIII.

Est impressa coram Merlino to: primo decis. 465.

EMIN. ET REV. D. CARD. VEROSPIO.

Gerunden. personatus, & causæ piæ.

Die Veneris 17. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficium Ecclesiasticum, licet de iure requiritur, quod sit perpetuum, tamen hoc cessat ex iure speciali, & priuilegio, & alia de quibus im summario.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ab officio Ecclesiastico, vel alia causa pia per quæ distinguatur:*
2 *Ordinarij collocatio facta semel, atque iterum de Capellania, etiam manuali quid operetur:*
Beneficij status, & qualitas non excluditur propter solam temporalitatem nu. 2.
3 *Perpetuitas de iure est de substantia beneficij.*
4 *Beneficia aliqua ex iure speciali, & priuilegio possunt esse non perpetua.*
5 *Consuetudo immemorabilis habet vim priuilegij.*
6 *Beneficia non debent diuidi.*
7 *Nominandi facultatem habens, si nominatio facta sit, nulla, & inualida perinde ac si facta non fuisset, & vide nu. 8.*
9 *Nominatio quando est indiuidua, non potest ex parte tantum valere:*
10 *Nominationis nullitate data à principio, non potest ab euentu fieri valida, & n. 11.*
12 *Nominandi facultas non consumitur per nominationem nullam.*
13 *Quod possum nolo, & quod volo non possum.*

DECISIO CCCLXXIX.

Ex pacto, & lege fundationis in hoc personatu, de quo hodie quæritur, poterat beneficiatus vsque ad tertiam nominationem successorem sibi nominare, postquam nominationem succedere debebat causa pia iuxta syuodalem constitutionem Prouinciæ Tarraconen: quæ similium beneficiorum erectionem ex consuetudine immemorabili introductam confirmauerat, cum autem idem personatus de persona Iacobi Rossel fundatoris, ex causa permutationis transierit ad Petrum Margarau, qui successorem sibi nominauit Michaelem Clos, & quo casu ille vel acceptare nollet, vel esset ad hoc beneficium inhabilis, Monserratum Picò, & Iacobum Darder æquis portionibus: Dubitaui an esset factus locus successioni causæ piæ vel consisteret nominatio Monserrati, qui recusante Michaele solus fuerat institutus. Et Domini ad fauorem causæ piæ responderunt, vt illa fundaret intentionem in successione huius personatus,

Neq; enim dubitarunt, quin personatus huiusmodi esset beneficium Ecclesiasticum licet perpetuo durare non deberet, sed ad vitam eorum qui iuxta formam fundationis nominari debebant, cum habeat omnia requisita beneficij Ecclesiastici, dum fuit erectum sub nomine beneficij cum auctoritate, & decreto Ordinarij, sit permutabile cum alio beneficio Ecclesiastico, vacet per ingressum Religionis, committatur in eo simonia, & demum obtineri non possit nisi à persona Ecclesiastica, quæ
1 omnia distinguunt † beneficium ab officio Ecclesiastico, vel alia pia dispositione, *Feliu. in c. in nostra nu. 9. de rescript. Selua de benefic. qu. 2. par. 1. nu. 75. Garz. de benefic. p. 1. cap. 2. nu. 61.* & eadem latè examinat sublatis contrarijs argumentis. *Nauar. cons. 8. de iurepatronatus.*

Comprobat hoc idem collatio, quæ de hoc personatu semel atq; iterum facta fuit
2 per Ordinarium, quæ sola † satis esse potest, vt Capellania etiã manualis, & amouibilis reputari, & iudicari debeat Ecclesiasticum beneficium, vt defendit *Garz. de benefic. p. 1. cap. 1. §. 1. num. 313. & seq.* Rebuff. *de pacif. possessoribus nu. 349. Guidop. qu. 187. num. 1.* Neque obesse potest sola temporalitas ad excludendum statum, & qualitatem bene-
3 ficij, quia licet perpetuitas † de iure sit de essentia beneficij, *cap. sanctissimarum 70. distinct. c. penult. de cleric. ægrot. Achill. dec. 1. nu. 4. de officio Vicarij*, non tamen re-
4 pugnat vt speciali iure, & priuilegio † aliqua beneficia possint non esse perpetua, *cap. si gratiosè, & ibi glos. de rescript. lib. 6. Lap. allegat. 9. Cassad. dec. 12. nu. 9. de præbend. Garz. de benefic. par. 1. cap. 2. num. 75.* cuius priuilegij vim habet immemorabilis
5 consuetudo, ex qua in Prouincia Tarraconen. hi personatus inducti sunt, vt etiam defendit idem *Nauar. cons. 8. de iurepatron: num. 17.*

His ita constitutis negari non poterat, quin factus esset locus successioni causæ piæ dum illa vocabatur deficientibus nominationibus, quas permiserat fundatio, itaut deberet eo casu extingui personatus, & dos fauore eiusdem causæ piæ applicari Defectus enim nominationum controuerti non poterat, cum nec valeret nominatio Michaelis tanquam inhabilis, & quæ effectum sortita non fuit ex renunciatione ab eo facta neque sustineretur secunda no-
6 minatio in defectum † primæ tanquam facta de duobus diuisio inter eos æqualiter beneficio contra expressam iuris dispositionem, de qua in *cap. marioribus, vbi glos. in verb. diuisionem cap. tuæ fraternitatis, & c. dilecto de præbend. Lambert. de iure patron. lib. 2. par. 3. quæst. 5. art. 21.* atque ita cessante
7 nominatione (cum perinde † haberi debeat nominatio nulla, & inualida, ac si facta non fuisset *cap. quæ contrarius de regul. iur. lib. 6. l. non dubium. C. de legibus)* deuoluta fuit successio ad piam causam ex pacto expresso fundationis.

Quod verò testator voluerit durare personatum ad quatuor vitas, vel quod hæc sit consuetudo illarum partium, vt non antequam post successionem quatuor personarum terminetur: negarunt Domini obesse: Quia consuetudo induxit quidem erectionem horum personatuum ad tres, siue quatuor nominationes, verum indeterminatè, & secundum dispositionem fundatorum quorum voluntati legem non imposuit, fundatoris autem voluntas non fuit in hoc casu præcisè determinata, vt personatus finiri non deberet nisi post quatuor nominationes, sed id voluit esse in facultate eorum, qui succedere debebant quibus non aliter quam sub conditione facultatiua permissit, vt successorem sibi nominare possent:

Non etiam dici poterat, vt posterior nominatio, quam Petrus fecerat de duobus sustineretur saltem ab effectu, & quia dum eorum alter non acceptauit haberi deberet ac

ac si nominatus non fuisset, & sustineretur nominatio de persona alterius, & quia
8 idem Petrus, † qui nominauit mandauerat, vt vno deficienti, alteri eius portio accresceret argumento *l.vn.§.ubi autem legatarij vers.si verò non omnes. C.de cad.tollē.*
9 cum enim hæc causa nominationis † tanquam indiuidua non possit ex parte valere, *l.1.§.item quæritur.ff.de aqua quotid.æstiua l. grege.§.illud,& ibi Bart.num.3.& 4.ff. de fideiuss.Rot.decis.135.num.9.decis.551.nu.10. par.1.& decis.631.nu.7.par.2.rec.*data nulli-
10 tate nominationis à † principio non potuit ab euentu fieri valida, *l.1.ff. de his quæ pro non scripto habentur l.vn.§.tu 1.ff.de cad.*
11 *tollen.*imò ratione incertitudinis neque † nominatio de duobus æqualiter facta sustineri posset,ac si insolidum facta fuisset, *l. si ita ff.de reb.dub.l.cum ex pluria. ff. de manumiss.testam.gl.in cap.quoniam Abbas in verb. substitutum de off.deleg.*

12 Et ita licet per nominationem nullam † non consumetur facultas nominandi,& potuisset Petrus etiam tertio nominare eundem Monserratum, quia tamen id non fecit,& nominationem quam expressit facere
13 non potuit succedit regula textus quod † potui nolui de qua in *l.multum interest.C. si quis alteri vel sibi cap.cum super 23. in fin.de offic.deleg.*& mortuo Petro vltimo possessore fuit extincta hæc facultas nominandi, & successit deuolutio fauore piæ causæ sicut Domini responderunt. Vtraque parte informante.

REV. P. D. COCCINO.

Florentina Parochialis.

Die Mercurij 22. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

In hac decisionè declaratur, vt Ecclesia dicatur Parochialis, quæ sint necessaria.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia in dubio præsumuntur simplicia,& non curata.*
2 *Beneficium,quando habet populum, vel Clerum, hoc casu Ecclesia præsumitur curata.*
3 *Beneficium non dicitur curatum, quando Ecclesia pro tempore habet Rectores sæculares depatatos ad exigendas exactiones publicas.*
4 *Argumentum non benè valet à limitibus iurisdictionalibus Ecclesiæ ad decimatorios, hoc est spirituales.*
5 *Parochiæ olim fuerunt diuisæ per Dionysium Papam.*
6 *Argumentum aliquando valet à limitibus iurisdictionalibus Ecclesiæ, ad decimatorios, quod tamen procedit in dubio num.7.*
8 *Parochia vt erigi possit,quot incolæ sint necessarij,& num.29.*
9 *Testes, quando inter se conquassantur, tunc magis est standum illis, cum quibus concurrit præsumptio iuris.*
10 *Probatio dubia non releuat.*
11 *Ecclesia ad hoc, vt dicatur parochialis, quæ sint probanda,& n.12.*
13 *Parochialis ad hoc vt sit Ecclesia non sufficit docere,quod Rector administret Sacramenta, nisi etiam ostendatur, quod de necessitate administret,& populus ab eodem de necessitate recipiat.*
14 *Parochialis Ecclesia omnis, licet dicatur habere curam, non tamen è contra omnis Ecclesia habens curam dicitur Parochialis.*
15 *Testis non conculudens, non probat.*
16 *Testis, qui iudicat, & deponit de iudicio suo, non attenditur.*
17 *Testis deponens de credulitate non est verus testis.*
18 *Testis dictum non probat, licet concludat, si ratio elidatur.*
19 *Testis, quando deponit super his quę pendent à iudicio intellectus,etiam non interogatus, debet afferre rationem.*
20 *Episcopi approbatio in concessione Ecclesiæ, est de iure necessaria.*
21 *Clericus non admittitur ad beneficium curatum,nisi prauio examine.*
22 *Parochus tam frequenter debet celebrare, vt muneri suo satisfaciat.*
23 *Decimæ debent solui ex communi aceruo Domini,& coloni.*
24 *Decimæ possunt acquiri etiam Ecclesiæ non Parochiali ex alio titulo,quàm de iure Diuino, puta præscriptione.*
Parochiali Ecclesiæ debentur decimæ de iure Diuino, num.24.
25 *Ecclesia, quod sit parochialis non probatur ex enunciatiuis.*
26 *Enunciatiua verba non probant aliquid ita esse,maximè absentibus eis, de quibus interesse agitur.*
27 *Parochialis Ecclesia de necessitate debet retinere Sanctissimum Sacramentum Eucharistiæ.*
28 *Aliæ vero Ecclesiæ illud non retinent nisi ex indulto Apostolico,quod Regulares habent.*
30 *Parochialis, quod sit Ecclesia, non probatur ex eo, quia in ea fuerunt contracta diuersa matrimonia, & num. 32.*

31 *Ecclesiæ populum non habentes, de iure communi non habent sepulturam.*
33 *Matrimonij denunciationes debent fieri in propria Parochia.*
34 *Matrimonium de honestate debet in propria Parochia contrahi.*
35 *Matrimonia vbicumque possunt contrahi, & substinentur, dummodo Parochus sit præsens.*
36 *Matrimonium, quando non fuit contractum in propria Parochia, sed in alia Ecclesia, præsumitur hoc factum ex causa maioris commoditatis.*
37 *Sepulturam quilibet potest sibi eligere in loco sacro sibi bene viso.*
38 *Parochialis, quod sit Ecclesia propter corpora defunctorum, hoc vt releuet, debet probari, quod non facta aliqua electione per defunctos, & non existentibus sepulturis maiorum in d. Ecclesia, illic sepulta fuerunt.*
39 *Abb. in clem. dudum col. 4. de sepull. declaratur:*

DECISIO CCCLXXX.

DVBITAVI, an Ecclesia S. Bartholomei Oppidi Montis Alti sit Parochialis. Et cum quæstio vertatur inter Reuerendiss. D. Archiepiscopum, & Monachos Oliuetanos, ad quos dicta Ecclesia spectat ex donatione Lamberti Episcopi Florentini facta vsque de anno 1026. duæ insurgunt difficultates principales. Prima est, cui incumbat onus probandi Ecclesiam esse, vel non esse Parochialem. Secunda est, quatenus onus probandi esse Parochialem spectet ad Reuer. D. Archiepiscopum, an ipse illam probet esse talem.

Et quantum attinet ad primam difficultatem, cum Monachi contendant Ecclesiã huiusmodi non esse Parochialem, habent
1 intentum de iure: cum † beneficia præsumantur simplicia, & non curata, *Gabr. cõs. 191. num. 1. lib. 1. Staph. in 2. par. de statu. & qualit. benef. in princ. num. 2. Aegid. dec. 676. Rot. decis. 108. num. 2. &. ibi addent. num. 13. & decis. 175. num. 3. & decis. 387. n. 4.*

Nec obstat, quod hæc regula non pro-
2 cedat, † quando beneficium habet populum, vel Clerum, quo casu Ecclesia præsumitur curata, *Staph. loc. cit. num. 1. & 2. Rebuff. in prax. benef. tit. sæcul. benef. quotuplex. Aegid. d. decis. 676. Seraph. dec. 1227.* hic autem probatur Ecclesiam S. Bartholomæi habere Rectorem & Populum, & cum testes, qui fuerunt dati in summ. num. 1. deponant, quod Ecclesia S. Bartholomæi habet Rectorem, & Populum certis limitibus restrictum: & idem etiam deponunt testes in summ. num. 2. Nam huic fundaméto fuit responsum, vim fieri non posse in dicto te-
3 stium, qui mouentur ea ratione, quia Rectores † sæculares in Populo Montis Alti pro tempore fuerunt deputati ad exigendas publicas impositiones, ita deponit 2. *testis iuxta 21. 6. iuxta 33. & 8. super 2. 1. super 2. 3. super 4. 4. iuxta 33. 5. super 2. 9. iux. 33. vt patet in sum. num. 16. & 17.* & ideo isti testes non probant, cum non benè in-
4 feratur à † limitibus iurisditionalibus ad decimatorios, hoc est, spirituales, *Hostien. in cap. super eo. num. 3. & 11. de Paroch. & in cap. quærimoniam. num. 2. & ibi etiam Butr. num. 6. & fuit dictum in causa Pacen. decimarum dell'Hebreo 9. Ianuarij. 1601. coram me, & in Sabinen. decimarum 16. Martij 1609. pariter coram me,* & ratio est, quia
5 † Parochiæ olim fuere diuisæ per Dionysium Papam, vt in *cap. 1. 13. quæst. 1. cap. Pastoralis de his, quæ fiunt à Prælatis, Ioan. And. Abb. & alij in rubrica de Parochijs, Bertrand. cons. 350. vol. 2. par. 1.* & sic ex eo quod Territorium Montis Alti extendatur vsque ad certos fines, non potest inferri, quod Eccl. S. Bartholomæi ibi sita, sit Parochialis, & extendatur vsque ad illos fines. Nec huiusmodi responsio eliditur, ex quo aliquando
6 † arguitur à limitibus iurisdictionalibus ad decimatorios, *Butr. in. cap. 1. num. 15. de religio. domib. Felin. in cap. quia iudicante nu. 6. vers. cum istis concordat. de præscript. Franc.*
7 *Marcus dec. 352. num. 2. par. 2.* quia hoc est † verum in dubio, vt fuit dictum in causa *Sabinen. decimarum coram me.* Et id demum procederet si clarum esset Ecclesiam esse Parochialem, & solum dubitaretur, ad quos vsque limites extenderetur iurisdictio spiritualis: tunc enim licitum esset arguere à limitibus iurisdictionalibus ad decimatorios. Et ista eo magis procedũt, quia in hoc territorio adsunt tres, vel
8 quatuor domus, † & pauci incolæ, ita vt vix sufficiant ad constituendum populum, vt in *c. vnio 10. q. 5.* & latius infra dicetur.

Et dicta præfatorum testium, qui dantur in eodem summ. Reuerendissimi D. Archiepiscopi num. 1. & 2. conuincuntur ex dictis aliorum testium, qui dantur in summ. eiusdem D. Archiepiscopi num. 3. & in summ. Abbatis pariter num. 3. qui deponunt *Che per il passato, e di presente l'Abbate di Monte Oliueto hà deputato vn Sacerdote delle Parrochie vicine, che che tenga cura della*

della Chiesa di S. Bartolomeo à Montalto, come di presente è raccomandata al Prete di S. Maria d'Acone. Et qualis sit ista cura, quæ committitur dd. Curatis vicinis, declarant testes in d. summ. Abbatis num. 2. & 3. videlicet quòd in die S. Bartholomæi Missa celebratur, & in diebus feriatis semel in hebdomada, & sic cum testes coquassentur,
9 † magis standum est testibus deponentibus, quod Ecclesia non habeat Rectorem, neq; Populum, cum contrarium deducat Dom. Archiepiscopus ad elidendam probationē iuris, quòd omnia beneficia præsumuntur simplicia, nisi habeant populum, vel Clerum, & ideo cum in hac parte d. D. Archiepiscopus sit actor, sufficit quòd eius pro-
10 batio reddatur † dubia ad effectum quòd non releuet, *cap. in præsantia de probat*.

Qantum attinet ad secundam difficultatem, an Reuerendiss. D. Archiepiscopus probet dictam Ecclesiam esse Parochialem
11 †, vt talem probet, debet iustificare quatuor requisita, de quibus per *Steph. de lit. grat. tit. de qualit. & stat. benef. §. circa secundam num. 7. & seqq. Sarnen. in regula de idiomate q. 11. Rot. dec. 52. par. 2. diuers.* Primum enim requisitum est potestas fori Pœnitentialis, hoc est potestas ligandi, atq; soluendi. Secundum est certa Parochia, hoc est locus certis finibus constitutus, in quo populus alicuius Ecclesiæ deputatus degit, Tertium, vt Curatus curam exerceat nomine suo; quod requisitum cōuenit personæ, non autem Ecclesiæ. Quartum,
12 quod etiam respicit personam, † & non Ecclesiam, videlicèt quòd Sacerdos tanquam Rector suo nomine singulariter, & non cum alijs ad regimen parochialis Ecclesiæ admittatur, vt declarat *Rot. d. decis. 52. à num. 1. vsq; ad num. 19. par. 2.* Et proptereà Rota considerans statum Ecclesiæ breuiter dixit, ad ostendendum Ecclesiam
13 esse † parochialem non sufficere, quòd Rector administret Sacramenta, nisi etiam obstendat, quod de necessitate administret & populus ab eodem de necessitate recipiat; quia & si omnis Ecclesia parochialis
14 dicatur † habere curam, non tamen è conuerso omnis Ecclesia habens curam dicitur parochialis, *Glos. in clem. dudum in verb. impendat de sepult. vbi Imol. num. 32. Abb. in cap. de multa num. 24. vers. adde de præben. Dec. in cap. aures num. 6. vers. ad Curatum de rescriptis, Gonzal. glos. 6. num. 36. & fuit resolutum in causa Sabinen. decimarum 30. Aprilis 1599. coràm bonæ memoriæ Hieronymo Cardin. Pamphilio, & in eadem coram me 16. Martij 1609. Mantic. decis. 48. num. 5.*

In proposito autem ad effectum probandi quòd ista Ecclesia sit parochialis, non docetur de ista actione, & passione reciproca ex necessitate, licèt enim dentur testes in summ. Reuerendiss. D. Archiepiscopi num. 4. qui videntur probare d. necessariam, & reciprocam administrationem, & receptionem Sacramantorum: attamen quintus testis dum deponit, *c'hà tenuto cura di detta Chiesa, e c'hà esercitato officio di*
15 *Paroco*, non † concludit quòd ex necessitate hoc fecerit, & homines ex necessitate receperint Sacramenta. Et dum subdit, *Et hà tenuto, e tiene d'essere obligato d'amministrare i Sacramenti à detto popolo, e che li habitatori d'esso sono tenuti, & obligati riconoscerlo come tale, e di riceuere li Sacramen-*
16 *ti da lui come proprio Paroco*, iudicat, † & deponit de suo iudicio, ibi, *hà tenuto e tiene*, & ideo non probat, *Oldr. cons. 209. num. 8. vers. & si prædicta, Signorol. cons. 241. num. 6. Afflict. dec. 381. num. 7.* cum testis depo-
17 nens de credulitate † non sit verus testis, *Alex. cons. 91. num. 5. lib. 6.* maximè quia ad ita iudicandum mouetur ex eo, quod vt ipse testis subiungit, ibi *quando l'è occorso, hò fatto tutte quelle cose concernenti la potestà del foro penitentiale*; quæ ratio non concludit, quòd ex necessitate hoc fecerit.
18 Et proptereà etiam quod dictum † aliquid concluderet, cum ratio elidatur, corruit dictum sexti testis, qui iudicat, ibi *tiene assolutamente &c.* & mouetur etiam ratione, ibi, *e li detti reputati hauer fatto le cose da Paroco in detta Chiesa*, & sic ista ratio non concludit, cum non probet quòd prædicta fuerint facta ex necessitate. Et idem etiam deponit septimus testis, solum enim ponit primò dictam rationem de administratione sacramentorum, & ex ea iudicar, quod ex necessitate Sacerdotes administrant sacramenta. Octauus verò testis, qui habuit curam dictæ Ecclesiæ, clarè de credulitate. Et nonus simpliciter
19 deponit † nulla allata ratione, quam tenebatur afferre etiam non interrogatus, cum hoc pendeat à iudicio intellectus, *Card. cons. 24. Fulgos. cons. 167. nu. 2. vers. nec per testes Rot. decis. 1163. par. 3. Alex. de communi cons. 148. num. 4. lib. 2.* Et tandem etiam decimus testis deponit de iudicio suo, ibi, *tiene che detti Sacerdoti, &c.*

Et multum mouit Dominos, quod, vt supradictum est huiusmodi Ecclesia S. Bartholomæi vnà cum Castro Montis Alti vsque de anno 1026. fuit donata per Episco-

ſcopum Florentinum Monachis quibuſ-
dam, & poſtmodum deuenit ad Olueta-
nos, & tamen non oſtenditur aliqua ap-
probatio facta per Epiſcopos, & ſucceſſi-
20 uè per Archiepiſcopos Florentinos quæ †
tamen de iure eſt neceſſaria, vt in *cap. de
Capellis monach.* Et inueriſimile eſt, quòd
per tot ſæcula fuiſſet neglecta iſta cura per
Ordinarios, qui paſſi ſint curam regi per
21 Sacerdotes. non præuio † examine contra
diſpoſitionem, *text. in d. cap.* 1. *de capellis
monach.* quæ comprobantur ex his, quæ
ſupra dicta fuere, videlicet quòd in die-
bus feſtiuis non celebratur in d. Eccleſ.
niſi in die S. Bartholomæi, & in diebus fe-
riatis ſemel in hebdomada, & tamen ex
diſpoſitione *Concil. Trident. ſeſſ.* 23. *cap.* 14.
22 *de reform.* Parochus † tam frequenter te-
netur celebrare, vt muneri ſuo ſatisfaciat:
quod quidem non adimpleretur, ſi Eccle-
ſia eſſet Parochialis, & ſolum in dd. tem-
poribus celebraretur. Nec eſt veriſimile,
quod per tot ſæcula Ordinarij hoc tolle-
raſſent. Et quod plus eſt, dicta Miſſa feria-
lis ſolita fuit celebrari per vnum ex Re-
ctoribus vicinarum Eccleſiarum parochia-
lium, ita vt modo ab vno, modo ab alio
celebretur, vt probant teſtes in ſumm.
Monachorum num. 3. cui etiam pro elee-
moſyna antiquitus Monachi conſueuerant
dare quinque ſtaria grani, vt patet ex an-
tiquiſſimis libris Monaſterij vſque ad an.
1459. vt in ſumm. num. 4. Quæ quidem
partitæ coadiuuantur ex teſtibus vtriuſque
partis, qui deponunt Monachos hodie
ſoluere ſtaria tria frumenti, vt in ſumm.
Monachorum nu. 3. & populum pro elee-
moſyna dare habenti curam dictæ Eccleſię
ſtaria tritici, vt deponunt dicti teſtes Mo-
nachorum num. 5.

Nec dicatur quòd dicta ſolutio facta ab
hominibus ſit pro decima, prout dicitur in
ſecunda viſitatione de anno 1591. & 1617.
deponit ſecundus teſtis in ſumm. Mona-
chorum num. 5. deponens quòd Sacerdo-
tes prætendunt hanc ſolutionem nomine
decimæ, quia dictus ſecundus teſtis depo-
nit ſolutionem non eſſe pro decima: nam
ſi pro decima eſſet ſolueretur tantum, vt
ipſe dixit, *vna mina come hà viſto negli altri
popoli*. Et primus teſtis deponit de eadem
ſolutione facta presbytero, qui ſemel in
hebdomada celebrat in die feriato: quæ
ſolutio hoc modo facta repugnat, quod
pro decima fuerit facta. Et nonus, & deci-
mus teſtes deponunt ſolutionem non fieri
pro decima, quia non ſoluitur ex commu-
ni aceruo Domini, & Coloni, ſed quili-
bet ex ruſticis ſoluit de proprio portionem
23 ſuam. Quæ ratio eſt optima; decima †
enim debet ſolui ex communi aceruo Do-
mini, & Coloni, *cap. à nobis, & in cap. tua
nobis verſ. ſicut Colonus de decimis*. Et hoc
etiam videtur valdè veriſimile, cum tres
tantum domus adſint, etiam vſque de an-
no 1568. vt patet ex viſitationibus Archie-
piſcoporum, vt ſtatim dicetur. Vndè eſt
valdè veriſimile, quod illa ſolutio fiat pro
eleemoſyna, cum forſan nullæ parochiæ
reperiantur quæ habeant ſolum tres do-
mus. Et ceſſat omnis difficultas, quia ex
ſola ſolutione decimarum, non poteſt per-
neceſſe concludi ad Parochialitatem, cum
24 decimæ poſſint etiam † acquiri Eccleſiæ
non parochiali ex alio titulo quam de iure
diuino ex quo Eccleſiæ parochiali deben-
tur. *Exod. cap.* 22. *in fine, & habetur in cap.*
1. *& cap. cum homines ibi nomen partibus, &
in cap. Paſtoralis de decimis*: poſſunt enim
alijs Eccleſijs acquiri, puta ex præſcriptio-
ne *cap.* 1. *de præſcript. in* 6. *cap. cum contin-
gat iuncta gloſ. & cap. cum in ſua de decimis,
Rebuff. de decimis, q.* 13. *num.* 6. *Couar.
lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 7. *Abb. conſ.* 94. *num.*
2. *vol.* 1.

Non obſtat viſitationes Archiepiſcopo-
rum de annis 1568. 1591. & 1617. in qui-
bus prædicta Eccleſia enunciatur paro-
chialis: quia dd. enunciatiuis non eſt ſtan-
25 dum, cum principaliter quæratur, † an
dicta Eccleſia ſic per Archiepiſcopos enun-
ciata; ſit parochialis, *Butr. in cap. illud nu.*
9. *verſ. nota* 4. *de præſumpt. Alexand. conſ.*
126. *num.* 11. *lib.* 1. benè *Aym. conſ.* 29. *nu.*
26 3. *verſ. reſpondeo*, maximè cum agatur †
de præiudicio Monachorum, quibus ab-
ſentibus d. Eccleſia Parochialis fuit enun-
ciata, *l. non nudis, l. non Epiſtolis C. de pro-
bat. l. ex his verbis, vbi Dec. C. de teſtam.
militari, Aym. de antiquit. tempor. in princ.
num.* 7. *Rot. deciſ.* 31. *de probat. in antiq. &
fuit dictum in cauſa Papien. iuriſpatronatus*
18 *Aprilis* 1603. *coram me*. Et de contrario
expreſsè apparet ex dictis viſitationibus,
& ex poſteà ſubſecutis, in quibus dicitur
27 quod in dicta † Eccleſia non retinetur
Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum,
quod in parochialibus debet de neceſſitate
retineri iuxta notata in *clem. de priuil.* ita ut
in alijs non † retineatur niſi ex indulto A-
poſtolico, quod habent Regulares *cap. tri-
bus §. tanta de conſecr. dict.* 2. & ita ſibi fuiſ-
ſe reſponſum à ſacra Congregatione Emi-
nentiſs. Interpretum Concilij de anno
1609.

1609. refert. *Genuen. in prax. cap.* 110. & refert etiam *Piasetius in praxi Episcopali par.2. cap.3. num.* 7. Et in dicta visitatione anni 1568. enunciatur, quod cura illius Ecclesiæ regitur per Rectorem S. Margaritæ de Auernia, & ordinatur, quod officietur per alium Sacerdotem, & tamen vsque ad hæc tempora, vt dictum est semper fuit deputatus curatus vicinior, qui Missam qualibet hebdomada in die feriato celebraret, prout etiam dicitur in alijs duabus visitationibus, signum euidens quod enunciata in dictis visitationibus non subsistebant. Non enim est verisimile, quod si subsisterent, Archiepiscopi non curassent adimpleri contenta in dictis visitationibus. Etiam considerabatur vlterius in prima visitatione dici, quòd sub dicta Ecclesia continentur tres domus, & animæ aptæ ad Communionem quindecim. In secula verò visitatione domus quinque, & viginti animæ aptæ, ad Communionem. Et ita tertia visitatione continentur quatuor domus, & duodecim animæ aptæ ad communionem, quæ paucitas
29 animarum, & domorum vix sufficit, vt Parochia possit erigi, *c. vnio, & ibi glos. Cin. & Doctores* 10. *q.*3.

30 Denique non obstat, quòd diuersa † matrimonia fuerint contracta in ista Ecclesia S. Bartholomæi de Monte Alto, vt patet ex scripturis datis in Summ. D. Archiepiscopi num. 8. & ibidem etiam corpora quorundam mortuorum fuerint sepulta, quod fieri non potuisset, nisi dicta Ecclesia haberet populum, vt dicit *Abb. in clem. du-*
31 *dum col.4. de sepult. ibi*. Ecclesiæ † populum non habentes non habent de iure communi sepulturam. Quia aduertendum est quoad matrimonia, illa fuisse contra-
32 cta, vel inter incolas † dicti loci, vel inter masculum forensem, & mulierem dicti loci. Secundò est aduertendum testes in summ. Reuer. D. Archiepiscopi num.7. deponere, quòd denunciationes fiebant in Ecclesia illius Plebani, qui curam huius Ecclesiæ S. Bartholomæi gerebat. Vndè ex his duobus potest inferri, quòd cum denunciationes vigore *Concilij Triden. sess.* 24. *cap.* 1. *de reformat. matrim.* debeant
33 fieri † in propria Parochia, Ecclesia S. Bartholomæi non sit parochia. Secundò quod & si matrimonia fuerint contracta in dicta Ecclesia S. Bartholomæi, non indè pernecessè sequi illam Ecclesiam esse parochialem, quia & si matrimonia debeant
34 de honestate contrahi in propria parochia, non tamen opus est, quod contrahantur in propria Ecclesia parochiali, imò vbi-
35 cumque contrahantur, modò † parochus sit præsens, sustinentur, & potuerunt contrahi in dicta Ecclesia S. Bartholomæi, quia, vt dictum est, omnes mulieres, quæ contraxerunt, erant ex dicto loco Montis Alti.
36 Et sicut intrat † verisimilitudo, quòd matrimonia fuerint illic contracta ex causa maioris commoditatis.

Quò verò ad corpora mortuorum in dicta Ecclesia tumulata non inde resultat aliqua præsumptio parochialitatis, cum qui-
37 libet † possit sibi eligere sepulturam in loco sacro sibi beneuiso *cap. cum liberum, & ibi glos. in verb. disposuit de sepulturis cap.* 1. *de sepult. in* 6. Et ad effectum releuantiæ deberet doceri, quod non facta aliqua electione sepulturæ per defunctos, & non existentibus sepulturis maiorum
38 in dicta Ecclesia, corpora fuerint † illic sepulta tanquam in Parochiali, in qua, concurrentibus prædictis, defuncti debent sepeliri, *cap. ex parte de sepult.* Et in istis
39 terminis procedit † doctrina Abbatis in dicta *clem. dudum.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

REV. P. D. COCCINO.

Bononien. Bonorum.

Die Veneris 24. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Emphyteotica bona, ad hoc vt dicantur transitoria etiam ad hæredes extraneos, quid requiratur, & præsertim quando agitur de bonis Ecclesiasticis. Vltimus inuestitus quo casu possit bona emphyteotica cedere creditoribus.

SVMMARIVM.

1 *Inuestitura bonorum facta cum eisdem pactis, prout aliàs fuit concessum, ab eis non non est recedendum, nisi de expresso consensu partium.*

2 *Emphyteusis Ecclesiastica non est transitoria ad hæredes extraneos.*

3 *Emphiteusis concessio facta hæredibus in perpetuum, est transitoria etiam ad hæredes extraneos, & num. 6. vide num. 4. qui contrarium teneant.*

4 *Clau-*

4 *Clausula, ad habendum, in emphyteusis concessione apposità, operatur, vt emphyteusis transeat etiam ad hæredes extraneos.*

6 *Emphyteusis concessio facta pro hæredibus in infinitum, si adsit aliqua coniectura etiam leuis, est transitoria etiam ad hæredes extraneos, & num. 7.*

8 *Extraneus in materia emphyteusi non dicitur ille, qui non est suus hæres, sed qui non sunt ex descendentia primi acquirentis.*

9 *Emphiteusis Ecclesiastica non est transitoria ad hæredes extraneos respectu ipsius principalis concessionis, quam extranei non consequuntur vide nu. 10. & 11.*

12 *Emphyteusis Ecclesiastica semel facta transmissibilis ad hæredes extraneos, semper retinet eandem qualitatem.*

13 *Emphyteusis Ecclesiastica tunc ad hæredes extraneos non transit, quando Ecclesia non vult, vt transeat.*

14 *Pactum in emphyteusi, vt de 29. annis, in 29. annis renouetur, an per hoc dicatur, quod non sit transitoria ad hæredes extraneos.*

15 *Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum Ecclesiæ spatio 30. annorum præsumitur interuenisse.*

16 *Emphyteotica bona an possit vltimus inuestitus assignare creditoribus, vide distinctionem, & nu. 17. & 18.*

19 *Salicet. in Auth. ei, qui nu. 46. C. de bon. auctor. Iud. poss. declaratur.*

20 *Grat cons. 133. num. 10. vol. 1. intellectus.*

DECISIO CCCLXXXI.

DE anno 1541. Canonicus de Leonoribus directus dominus bonorum, de quibus agitur, præuia narratiua, quod dicta bona erant solita dari in emphyteusim in perpetuum, modis, & forma, prout in instrumento locationis factæ Hieronymo de Fortis rogato de anno 1530. sequendo formam aliarum locationum *eodem bona locauit Nicolao, & Io. Francisco de Virgilijs pro se, & eorum, & cuiuslibet eorum hæredibus, &c.* quæ imbreuiatura est extendenda in perpetuum, vt correspondeat primæ in-
1 uestituræ enunciatæ, à qua † non erat recedendum, nisi de expresso consensu partium ex adductis per *Caldas de iure emphyteotico lib. 1. qu. 3. num. 20.* quod etiam satis deprehenditur ex sequentibus verbis *ad tempus 29. annorum, & illis finitis ad alios 29. annos in perpetuum ad renouandum &c.* & comprobant aliæ inuestituræ de anno 1578. & vltima facta Virgilio de anno 1587. continentes easdem clausulas, & imbreuiaturas, quę propterea eodem modo sunt intelligendæ ex rationibus prædictis.

Stante hac serie facti, cum d. Virgilius consignauerit in bona præfata suis creditoribus ad illorum instantiam; Dubitaui, an illa sint transitoria ad hæredes extraneos, itaut prædictis creditoribus sit danda licentia illa distrahendi, & cum principalis difficultas consistat in eo, an d. bona sint ad prædictos hæredes extraneos transi-
2 toria, in quo articulo regula est, † quod emphyteusis Ecclesiastica nō est transitoria ad hæredes extraneos §. *emphyteusim Auth. de non alienand.* per quam ita notat *glos. in l. etiam ff. solut. matrim. Alexan. cons. 23. nu. num. 14. lib. 1. Ruin. cons. 23. nu. 74. lib. 5. Gozzad. 75. num. 9. Clar. in §. emphyteusis qu. 28. vers. quæ quidem conclusio, & vers. Tertiùs casus,* latè *Caldas de iure emphyteotico lib. 2. quæst. 23. num. 25.* vbi alios refert, & fuit resolutum in causa *Imolen. bonorum 17. Iunij 1616. coram bon. mem. Card. Sacrato.* Ideo pro resolutione totius istius materiæ quatuor sunt consideranda. Primò an ex quo emphyteusis fuit concessa hæredibus in perpetuum; de sui natura sit transitoria ad hæredes extraneos. Secundò quatenus non, an ex d. dictione, in perpetuum, iuncta obseruantia emphyteusis possit dici ad eosdem transitoria. Tertiò quatenus sic an illud pactum de renouando de 29. annis in 29. annos alteret illius naturam, itaut dicendum sit non esse transitoriam ad ipsomet hæredes extraneos. Quartò quatenus non, an Virgilius potuerit consignare d. bona creditoribus.

Quantum attinet ad primum an scilicet
3 ex quo concessio † est facta hæredibus in perpetuum, sit transitoria ad hæredes extraneos affirmatiuam sententiam tenent *Couar. var. resol. lib. 2. cap. 17. num. 5. vers. quarta conclusio. Socc. in cons. 266. num. 37. vers. 2. promitto lib. 2. Curtius iun. cons. 4. in fin. Bald. in auth. si quas ruinas num. vers. contrarium de sacros. Eccles.* & hanc esse communem opinionem dicit *Franc. dec.*
4 235. Cœterum contrariam † sententiam tenet *Dec. in cap. in præsentia num. 53. vers. sic ergo conclusio de probat.* qui dicit hanc opinionem esse communem, & magis communem *Roland. cons. 96. num. 6. & 18. & 19. lib. 1.* vbi de communi, & magis communi, & pro ista sententia est *tex. in §. emphyteusim iuncto §. licentiam Auth. de non alien.* quod ponderat *Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 19. num. 21.* vbi alios

alios allegat, & propterea Domini existimarunt in hoc articulo non esse recedendum à communrori opinione, cui non resistunt decisiones Rotales in contrarium allegatæ, aliquæ enim loquuntur, quando adest obseruantia, de quibus statim dice-
5 tur, aliquæ verò quando adest clausula † *ad habendū, &c.* quæ operatur, vt emphyteusis sit transitoria ad hęredes extraneos *Curt. iun. cons. 40. n. 1. Clar. in §. emphiteusis q. 28. in fi.* & in istis terminis loquitur decisio *Nonantulana bonorū 4. Iunij 1610. coram bo. me. Car. Sacrato*, & in causa *Imolen. bonorum 8. Martij 1596. coram bo. mem. Hieronymo Card. Pamphilio*, & in alia causa *Romana domus S. Eustachij 17. Februar. 1581. coram. bo. me. Card. Lancellotto. sen.* & aliæ quamplures.

Quantum attinent ad secundum an ex
6 d. † dictione in perpetuum iuncta obseruantia emphiteusis sit transitoria ad hæredes extraneos. In hoc articulo *Cephal. in cons. 9. num. 17.* tenet quod si cum concessione facta pro hæredibus in perpetuum adsit aliqua coniectura etiam leuis emphyteusis est transitoria ad hæredes extraneos, quod dictum sequitur *Card. Mant. de tacit. & ambig. d. lib. 22. tit. 19. alleg. num. 21. vers. sed tamen, & numeris seqq.* multa
7 concederat ad propositum † quando ex coniecturis emphiteusis sit transitoria ad hæredes extraneos. In proposito autem de anno 1530. vt supra dictum est huiusmodi bona fuerunt concessa Hieronymo de Fortis, de anno 1541. Nicolao, & Io. Francisco de Virgilijs, & de anno 1578. Opitio de Virgilijs tamquam hæredi d. Io. Francisci de Virgilijs, & de anno 1587. Virginio Brudiolo de Virgilijs vti hæredi d. Opitij, qui omnes fuerunt hæredes extranei: nam in hac materia hæres extraneus
8 non dicitur ille, † qui non est suus hæres hoc est qui in morientis potestate non est, sed qui non sunt ex descendentia primi acquirentis, (prout sunt omnes prædicti, quorum nullus est ex descendendibus primi acquirentis vt late per *Card. Mantic. d. tit. 19. num. 1.* vbi declarat articulum.

Ex prædictis primò constat, quod dict. emphiteusis est transitoria ad hæredes extraneos. Primò ex quo in dictis concessionibus adest dictio in perpetuum cum obseruantia ab anno 1530. vsque ad obitum Virgilij, vltimo loco inuestiti, vt dixit *Rota in causa Mediolanen. donorum de Buffaloria 10. Iunij 1585. coram Bubalo*, & meis temporibus in causa *Romana 1. Decembris 1600 coram pracl. mem. Io. Garzia Cardinale Millino tunc Rota Auditore*: conclusio enim
9 illa, quod emphyteusis † Ecclesiastica non est transitoria ad hæredes extraneos, intelligenda est respectu ipsius principalis concessionis emphyteoticæ, quam extranei non consequuntur, si autem contingat de
10 consensu Domini eandem † emphiteusim in alijs concedi, ad faciem primæ concessionis, hanc extranei obtinebunt. *Ruin. cons. 168. num. 9. lib. 1.* si modo emphiteuta est quidam priuatus, & hoc dictum refert, & sequitur *Caldas. de iure emphiteotico lib. 2. q. 23. in fin.* Hoc enim casu Ecclesia potest ab hæredibus extraneis auferre,
11 vel apud eos relinquere, qui tamen tanquam defuncti hæreces tenētur Ecclesiam recognoscere *Ruin cons. 161. num. 32. lib. 1. Grat. cons. 128. num. 9. lib. 2. Mantic. de tit. 19. num. 33* & quando emp hyteusis semel
12 transiuit ad hæredes extraneos, † semper eandem retinet qualitatem *Ruin. d. cons. 161. num. 33. & 34. lib. 1.* sequuntur *Caldas de iure emphiteotico d. lib. 2. q. 23. in fin. & Cardin. Mantic. tit. 19. num. 3.* vbi dicit hoc esse notatu dignum, quia in casibus, in quibus emphiteusis Ecclesiastica ad hæredes extraneos non transit, sanè intelli-
13 gitur, † nisi Ecclesia voluerit eam transire, & subdit, quod in casu non est necesse probare consuetudinem Ecclesiæ, de tempore celebrati contractus, quod emphiteusis sit transitoria ad hæredes extraneos, sicuti quis tenetur probare, quando consuętudine nititur.

Quantum attinet ad tertium caput, an pactum de renouando de 29. annnis, in
14 29. annos alteret naturam emphiteusis, † ita vt propterea non sit transitoria ad hæredes extraneos, dicendum est, quod non, cum illud pactum operetur quod dominus directus teneatur in perpetuum renocare, ex quo illi est adiecta dictio in perpetuum, *l. ne cui l. locati, & ibi Bart. & DD. C. locati Dec. cons. 328. col. 2. vers. secundo principaliter, & cons. 329. col. 2. in princ.* latè *Caldas de iure emphiteotico lib. 1. q. 12. num. 14.* qui licet *num. 15.* dicat hoc non procedere in emphiteusi Ecclesiastica, hoc tamen est verum, nisi adsit beneplacitum Apo-
15 stolicum, quod iuncta obseruantia † spatio 30. annorum præsumitur, (prout ex supradictis in casu isto concurrit) *Abb. in cap. Albericus num. 6.* & addentes ad *Felin. ibidem num. 3. de testibus Alex. cons. 12. num. 7. eo cons. 17. num. 9. lib. 4. & cons. 215. num. 10. lib. 6.* & fuit sæpissime resolutum.

Quantum attinet ad quartum, & vltimum

mum caput, an Virgilius vltimo loco in-
16 testitus potuerit assignare † huiusmodi
bona creditoribus in hoc articulo in pun-
cto *Alciatus in cons. 91. lib. 5.* sic distinguit,
quod aut emphyteusis non est transitoria
ad hæredes extraneos, & creditores non
possunt proprietatem bonorum distrahere
sed solum commoditatem durante vita in-
uestiti. Aut † emphyteusis est transitoria
ad hęredes extraneos, & creditores pos-
sunt proprietatem bonorum distrahere, &
Ecclesia tenetur illos inuestire iuxta for-
mam antiquarum inuestiturarum, qui se-
cundus est casus noster cum ex supra dedu-
ctis huiusmodi emphyteusis sit transitoria
18 ad hæredes extraneos, † & per vltimum
inuestitum bona fuerint assignata credito-
ribus, & idem dicit M*andellus in cons. 28. n. 5. & seq. & Caldas de iure emphyteotico lib. 4. cap. 20. nu. 7.* & ante hos omnes Salic. sanè
intellectus *in auth. ei qui iurat. nu. 46. vers. 30. videndum est C. de bonis auctoritate iudic. possid.* quem, & si repræhendat *Alex in l. si finita §. si de vestigalibus nu. 17. vers. item in quantum Salicet ff. de damn. infect.* quasi
hoc sit contra mentem *Bartol. & scribentium in d. §. si de vestigalibus*, tamen dictum
19 † Saliceti est intelligendum, vel quando
emphyteusis fuit concessa cum pacto: quod
possit hypothecari, vel quando est transi-
toria ad hæredes extraneos, vt dicit *Corbulus de causa priuationis ob lineam finitam li-*
10 *mit. 19. nu. 2.* & ita † etiam est intelligen-
dus *Grat. in cons. 133. nu. 10. vol. 1.*

Ex quibus vtraque parte informante conclusum bona emphyteotica, de quibus agitur esse transitoria ad hæredes extraneos, & propterea creditores Virgilij vltimo loco inuestiti, posse illorum proprietatem distrahere, & Ecclesiam teneri inuestire possessores iuxta formam antiquarum inuestiturarum &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Meliuitana Pecuniaria.

Die Mercurij 29. Maii 1630.

ARGVMENTVM.

Apoca priuata trino teste subscripta, quamuis habeat, & in ea, licet quando non exprimitur causa, non substineatur, tamen vt hoc cesset, quid sufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Læsio est fundamentum restitutionis in integrum.*

2 *Apoca priuata trino teste munita etiam in concursu publici instrumenti probat anterioritatem crediti de tempore eius datæ.*

3 *Potior qui est in sorte, est etiam potior in fructibus.*

4 *Quod præsertim procedit, quando illi sunt promissi ab eodem sortis debitore.*

5 *Apoca priuata non probat, dum in ea causa non exprimitur.*

In Apoca priuata verba illa, per ogni resto, e saldo de' conti, *an habeantur pro causa, nu. 5. & nu. 9.*

6 *In Apoca priuata si non sit empressa causa, sufficit aliundæ probari eam præcessisse etiam coniecturalem.*

7 *Apoca priuata censetur emanata ex causa. quæ præcessit.*

8 *Text. in l. cum de indebito §. fin. ff. de probat. quando intret.*

10 *Calculo standum est, nisi error probetur.*

11 *Alex. in cons. 3. nu. 1. vol. 2. declaratur.*

12 *Insinuationis defectus tollitur per iuramentum.*

13 *Iuramentum nihil operatur in præiudicium tertij.*

14 *Solutione eius, quod debetur tollitur omnis obligatio.*

15 *Fideiussor sine cessione iurium agere non potest contra principalem.*

16 *Confessio debitoris non probat anterioritatem in praiudicium anteriorum creditorum.*

17 *Salarium non conuentum, non debetur, maximè ei, qui non est solitus locare operas suas.*

DECISIO CCCLXXXII.

IN concursu creditorum spolij Fratris Antonij Martelli Pioris Messanæ Florentiæ habito, fuit per assembleam Religionis Hierosolymitanæ facta graduatio, & in ea fuit primo loco graduatus Vincentius Martellus pro credito scut: 5000. sortis principalis, & interesse promissi quinq; pro cĕtenario, sed deinde Ioannes prætendens dicto Vincentio præferendam esse pro quibusdam assertis creditis, obtinuit Melitæ duas sententias fauorabiles contra dictum Vincentium, quę fuerunt reuocatæ per Inquisitorem dictæ Insulæ Iudicem delegatum qui declarauit Vincentium, seu eius hæredes præferendos esse, cuius sententia

tia cum transierit in iudicatum ob non interpositam appellationem, Ioannes præfatus obtinuit mihi committi causam restitutionis in integrum, quam hodie proposui, & fuit resolutum non constare de causis restitutionis, ratio resolutionis fuit, quia cum sententia dicti Inquisitoris fuerit iusta
1 cessat læsio † quæ est fundamentum restitutionis, *l. nam, & postea §. si minor ff. de iur. iur. Abb. in cap. ex literis nu. 5. de restit. in integr. Rot. dec. 1. eod. tit. in nou. & dec. 731. nu. 1. p. 2. rec. & dec. 194. nu. 2. apud Card. Caualer.*

De iustitia autem dictæ sententiæ constat, dum apparet de bono iure Vincentij, & de malo iure Ioannis. De bono iure Vincentij constat, quia eius creditum dictorum scut. 5000. probatur ex apoca priuata trimo teste munita, facta de anno
2 1599. quæ etiam † in concursu cuiuslibet publici instrumenti probat anterioritatem crediti de tempore eius datæ, *l. scripturas C. qui pot. in pignor. Abb. in cap. 2. n. 5. & 7. de fid. instr. Gabr. concl. 10. nu. 1. de probat. Caput. dec. 112. par. 3.* etiam quoad interes-
3 se, quia † qui est potior in sorte, est etiam potior in fructibus *leg. lucius ff. de usur latè Alexand. in l. si cum dotem §. fin. autem in sæuissimo ff. sol. matrimonio, & Osasch. dec. 129. nu. 11. & per tot.* præsertim quando illi sunt
4 † promissi ab eodem sortis debitore *Seraph. dec. 481. nu. 5.*

5 Neque obstat quod † dicta apoca priuata non probet, dum in ea causa non exprimitur *cap. si cautio de fid. instr.* nec pro causa haberi illa verba *per ogni resto, e saldo de' conti &c. Alex. cons. 3. nu. 1. cum seq. lib. 2.*
6 quia respondetur. Primo sufficere † aliunde probari aliquam causam præcessisse etiã coniecturalem, *Abb. in d. cap. si cautio col. 3. nu. 2. & ibi Felin. nu. 13. Fanucc. de inuent. par. 5. nu. 113. cum pluribus seq.* prout in præsenti benè probatur præcessisse, cum inter Vincentium; & Fratrem Antonium fuerint computa, & hinc inde data, & recepta præsertim ex quodam instrumento, in quo apparet, quod Vincentius prius soluerat Comitissæ de Martellis pro Fratre
7 Antonio scut. 3500. itaut ex dicta † causa præcedenti censeatur dicta apoca emanata argumento, *text. in l. si quis ex argentario, §. si initium ff. de eden.* & in his terminis per *d. text. in d. §. si initium, Io. Andr. in addit. addit. ad specul. in tit de deposit. super rubr.* Iacob. de S. Georg. *in l. 1. nu. 27. ff. de in integr. restit.* accedente maximè quod Ioannes visus fuit hoc creditum confiteri in libello per eum Melitæ porrecto, itaut
8 ex dicta confessione, iunctis † alijs supradictis intrare videatur dispositio, *text. in l. cum de indebito §. fin. ff. de probat.*

Secundo respondetur di dicta scriptura
9 contineri, & fuisse expressam † sufficientem causã in illis verbis, ibi, *per ogni resto, e saldo de' conti fra di loro sino à questo giorno saldo d'accordo, &c. iuxta text. in d. l. si quis ex argentarijs §. rationem ff. de eden, & in puncto Salicet in l. unica nu. 6. vers. sed iuxta prædicta quæros C. de confess. Alex. cons. 83. nu. 5. vers. 2. autem instrumentum lib. 1. & cons. 141. nu. 40. lib. 6.* & ratio est, quia
10 calculo † standum est, nisi error probetur *l. 1. C. de error. calcul.* & satis est, quod causa sit actu potens, & conueniens persuasiuè tantum, licet non concludat obligationem pernecesse per doctor. *Bald. in l. generaliter in 4. qu. n. 22. C. de non num. pecc.*

11 Ex quibus non obstat supradictum † *cons. 3. Alex. l. 1. vol. 2.* quia loquitur in casu multum diuerso, nempè quando instrumentum debiti se infert ad instrumentũ cõputorum, de quo non apparet. & sic in terminis *Auth. si quis in aliquo C. de eden. & l. in testam. quidã ff. de condit. & demonst.* quod propterea non applicatur, prout nec pariter, quod hæredes Martelli habuerint bona patrimonialia Fratris Antonij, & quod ex eis fuerint satisfacti de dicto credito, quia cum illa habuisse constet vigore denominationis præcedentis, cum licentia Magni Magistri, atque ideo in dictis bonis habeant titulum separatum non potest dici, quod inde fuerint satisfacti de credito, de quo agitur *Bart. Bald. & Salic. in l. si quidem C. de transact.* contra quam denomi-
12 nationem † cum fuerit iuramento roborata, non potest obijci defectus insinuationis, *Io. Andr. in addit. ad specul. tit. de instrum. edit. §. porro in addit. incip. de prædijs vers. sed quid renuntians, Aym. cons. 118. Gabr. de donat. concl. 1. nu. 72. Mancin. de iuram. p. 4. eff. 19. Rota dec. 165. nu. 2. in fin. par. 1. recent.* vbi aliæ allegantur, nec etiam
13 quod dictum iuramentum nihil operetur in tertij præiudicium *cap. cum contingat in fin de iur. iur. Bart. in l. Titia §. Imperator. ff. de leg. 2.* quia tollitur ex eisdem cum credita Ioannis non probentur anteriora dicta donatione.

De malo autem iure Ioannis, apparet ex singulari denumeratione partitarum sui crediti, quæ aut apparent solutę, aut posteriores credito dictorum hæredum, quandoquidem partita scutorum 400. quæ de

anno 1585. fuerunt mutuata Fratri Antonio, à Iacobo Patre Ioannis, apparet soluta ipsi Ioanni ex publico instrumento con-
14 fecto de anno 1609. solutione † autem, sublata fuit omnis obligatio, *l. 1 ff. de solut. cum vulg.* partita scutorum 1850. debita DD. de Medices vltra quod non apparet in qua quantitate fuerit ab ipso Ioanne di-
15 ctis de Medices soluta, † nec quod habeat ab illis cessionem, sine qua agere non potest *l. cum alter. vbi glos. Bart. & Bald. C. de fideiuss. Roncheg. in l reos in princ. nu. 54. & 55. de duobus reis, Magon. decis. Floren. 94. nu. 11.* cessat difficultas, quia non apparet, quod creditum dictæ partitæ sit anterius credito dictorum hæredum, nisi ex enunciatiua de qua in instrumento concordiæ initæ inter dictos de Medices, & Fratrem
16 Antonium de anno 1618. † quæ non probat anterioritatem in præiudicium aliorum creditorum *l. 1. §. si mutuam, vers. planè, ff. si quid in fraud. patr. Castr. in l. Scia municipÿ, ff. ad Velleian. Natt. cons. 438. num. 9. circa medium Rolan. cons. 185. num. 7. lib. 2. Rota dec. 460. nu. 1. par. 1. recent.*

17 Creditum Salarij ratione famulatu, † vltra quod non fuit conuentum, nec apparet quod Ioonnes esset solitus inseruire pro famulo, quod ideo non debetur, *Alexand. cons. 109. per tot. lib. 6. Natta cons. 376. n. 3. & 6. Granut. Theorem. 12. nu. 9. Put. dec. 45. lib. 1. in correct. Rota in Toletana Salerÿ 8. Nouemb. 1621. coram bo. me. Vbaldo & in Romana Pecuniaria 14. Decemb. 1628. coram Reuerendiss. D. meo Decano.* In omnem casu salarium probatur solutum mediante donatione scut. 3000. effectum sortita facta per Fratrem Antonium de anno 1611. in remunerationem (vt cantat) seruitiorum & laborum, quæ dictus Ioannes ei præstitit, ex qua donatione mercedem satis amplíam consecutus fuit.

Et demum creditum alterius donationis scut. bis mille est de anno 1612. & sic posterius credito dictorum hæredum, quod propterea non obstat.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. QVEIPO,

Romana Dotis, seu Saluiani.

Die Lunæ 3. Iunÿ 1630.

ARGVMENTVM.

Viduæ fructus lucri dotalis, & interesse dotalis, à quo tempore debeantur, & an pro eis competat hypoteca, sicuti competit pro dote.

SVMMARIVM.

1 *Fructus lucri dotalis, & interesse dotalis debetur à die interpellationis iudicialis, & qualiter fiat secundum Statutum Vrbis lib. 1. cap. 136.*
2 *Fructus de iure communi veniebant in restitutionem dotis consistentis in rebus immobilibus.*
3 *Et quando consistebat in rebus mobilibus, idem dispositum erat.*
4 *Dotis fructus, & interesse an debeantur, quando dos consistit in pecunia, & mulier non habet alia bona, vnde se alat.*
5 *Fructus, & interesse dotis debentur propter damnum emergens, quod ex inopia, & alimentorum carentia resultat.*
6 *Dotis fructus, & interesse taxantur per Statutum attento communi Prouinciæ vsu.*
7 *Viduæ interesse non solutæ dotis, ratione lucri cessantis, vel damni emergentis, debetur amplia nu. 14.*
8 *Lucri dotalis interesse debetur.*
9 *Hypotheca dotalis competit viduæ pro interesse retardatæ solutionis, & nu. 11.*
10 *Hypotheca pro sorte principali competens, pro vsuris eiusdem sortis etiam competit.*
12 *Hypotheca dotalis pro interesse etiam competit, vbi non adest nisi tacita hypotheca legalis.*
13 *Hypotheca competit viduæ etiam pro lucro dotis.*
15 *Fructus dotis quando peti possunt iure actionis, tunc etiam separatim à iudicio principali dotis peti possunt.*

DECISIO CCCLXXXIII.

CVM D. Domitillæ immissio in possessionem ex Saluiano pro restitutione dotis data fuisset, & de fructibus, & interesse dotalis, & lucri dotalis dubitaretur, & an pro illis, eorum denique pignorum daretur retensio super bonis D. Iuliæ Balleonæ, in vim facultatis ab ipsa Adriano filio concessæ hypothecatis, Dominis
1 placuit respondere lucrum, & interesse deberi à die interpellationis iudicialis, iuxta taxationem Statuti, *cap. 137. lib. 1.* & pro illis retentionem competere. Nam de iu-
2 re † communi dote in rebus immobilibus consistente omnimodè in restitutionem fructus

fructus veniebant, *leg. vnica §. exactio C. de*
3 *rei vxor actio* & quando consistebant † in rebus mobilibus fructiferis idem dispositum esse per *text. in l. vnica §. fructibus. leg. diuortio §. interdum ff. solut. matrimon. & ibi notarunt Bart. & DD. et Barbos. nu. 1. Coras. lib. 5. Miscell. cap. 6.* & complures relati, *Gomes. in l. 50. Tauri. nu. 58.*

4 Circa fructus, & interesse † dotis in pecunia consistente controuersum est inter DD. an fructus, & interesse debeantur viduæ, & in casu quod ipsa sit pauper, neque habeat alia bona, vnde possit alimenta percipere, vt præsumitur in *l. Quintus Mutius ff. de donat. inter vir. et vxor. Palazios Riuos in rep. rubr. §. 60. num. 19. Alciat. de præsumpt. reg. tertia præsumpt. 26. n. 1. Barbos. in l. caius nu. 12. ff. solut. matrimon.* sine
5 controuersia receptum est † alimentorum causa fructus, & interesse deberi propter damnum emergens, quod ex inopia, & alimenrorum carentia resultat, vt considerat *Card. in clem. 1. nu. 8. de vsur. Couar. lib. 3. var. cap. 1. nu. 3. vers. 6. Nauar. in cap. si fœneraberis 14. qu. 3. nu. 67. Thes. dec. 43. nu. 4. Anton. Gomes. vbi supra in d. num. 48. Pinell. in l. vlt. nu. 6. C. de bon. mater. et complures relat. Matiens. in l. 3. glos. 2. num. 19. Surd. cons. 194. nu. 5.* Qua ratione huiusmodi interesse per statutū taxari consueuit, vel
6 per lucrum cessans † attento communi Prouinciæ vsu, propter facilem, & frequentissimam annuorum redditouum, vel locorum montium emptionem, & quamlibet in harum rationem huiusmodi statuta sustineri docent *Cardin. vbi supra Bald. in l. vlt. §. præterea C. de iur. dot. Palazios Riuos in c. per vestras octauo nu. 4. Couar. in d. nu. 3. vers. septimo* & hac consideratione ratio-
7 ne lucri cessantis, vel damni † emergentis, viduæ non solutæ dotis interesse deberi communiter receptum est, ex *Couar. vt supra. Velasq. consult. 8. nu. 4. Franch. dec. 217. Molin. de primog. lib. 4. cap. 5. numer. 5. Thesaur. d. dec. 43. nu. 4. Sot. lib. 6. de iust. & iure qu. 1. art. 2. Facchin. contr. 2. in princip. ex nu. 39. ff. solut. matr. Carz. de exped. cap. 8. ex nu. 34. Rot. coram Mant. dec. 171. nu. 3. & cor. Greg. dec. 204. nu. 28.*

8 Et quod lucri dotalis † interesse debeatur tenet complur. relat *Grammat. dec. 103. nu. 98. Thesaur. dec. 45. Corn. cons. 240. lib. 3. Rota dec. 259. nu. octauo par. 4. diuers. & 246. nu. 1. par. 2. recent. & coram Reu. Decano dec. 244. per tot. & in Romana fructuum dotis propter nuptias 31. Ianuarij 1601. coram Iusto*, vbi quod ita passim seruatur,
9 quod autem pro interesse † retardatæ solutionis dotis viduæ hypotheca dotalis competat, docet text. expressus in *l. lutius ff. qui pot. in pign. habeant*, vbi traditur hypothecam pro sorte competens pro vxoris
10 eiusdem † sortis cum eadem relatione accommodari, & ibi notarunt *Bart. Bald. & Alber.* & in hypotheca expressa pro dote,
11 & interesse sine controuersia † receptum esse docent, *Rip. in l. priuilegia num. 15. de priuil. credit. Franc. Marc. dec. 921. num. 3.* idem tamen admittendum esse, vbi non
12 adest nisi tacita hypotheca † legalis, vt etiam pro dotis interesse competat cum eodem iure prælationis, & retentionis, docuit *Bart. in l. si cum dote §. sin autem num. 6. et 7. ff. solut. matrim. Negus. de pignor. 5. p. qu. 5. nu. 10. cum seq. Burs. cons. 103. ex nu. 11. Surd. dec. 240. num. 15. Rodriq. de ann. reddit. lib. 3. qu. 7. nu. 70. per tot.*

13 Et quod hypotheca † competat etiam pro lucro dotis, probat *text. in auth. de quæsit. dot. §. 1. l. etiam, et ibi not. Bald. et Bart. C. de iur. dot. et latè trad. Ias. in rubr. nu. 40. ff. solut. matrimonio Thesaur. dec. 45. nu. 30. Vincent. de Franch. dec. 182. nu. 2. Negusan. de pignor. 2. part. membr. nu. 46. Vasq. in opusculo in tract. de pignor. cap. 3. §. 1. n. 6. Rodriq. de ann. red. lib. 3. qu. 7. uu. 54. vers. amplia 2. & complur relat. Castill. l. 3. contr. c. 4. ex nu. 30. Couar. in c. quamuis pactum 2. par. §. 1. nu. 9. & lib. 1. variar. c. 7. in princ. Anton. Gomes. in leg. 52. Tauri nu. 41. Gregor. Lopez in l. 17. tit. 11. par. 4. glos. 6. Suarez in leg. 1. lib. 3. fori tit. de . . . & Vbald. n. 59. Barbos. in l. 1. par. 6. uu. 16. ff. solut. matrim.* etiamsi de eo non fuerit expresè facta mentio, vt dixit *Rota coram. Reu. Decano dec. 244. per tot.*

14 Quod procedere dixeruet DD. etiamsi † in principali iudicio dotis interesse non fuisset petitum, quia licet si deberetur officio Iudicis mercenario haberet locum *reg. text. in l. 4. C. de posit. l. terminato C. de fruct. & lit. expen.* quando vero iure actionis peti potest, vt nostro casu cum debeatur per statutum, atque ita conditione
15 † ex lege etiam separatim peti potest, vt *not. DD. in d. l. Bald. nouell tract. dot. 2. p. nu. 10. Rom. sen. cons. 184. nu. 56. lib. 1. Rot. d. dec. 259. n. 4. par. 1. diuers.*

Ad quam autem quantitatem, fructus, & lucrum ascendunt, DD. voluerunt particulariter videre.

Et ita resolutum sola D. Domitilla informante D. Iulia sæpius citata, &c.

Plures

¶ *Plures decisiones in hac causa annotaui supra ad decis. 17. quæ est in eadem causa.*

EMIN. ET REV. D. CARD. VEROSPIO.

Florentina Canonicatus.

Die Lunæ 3. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus de iure potius præsumitur hęreditarium, quàm gentilitium, & qualiter probetur, quod sit hæreditarium, Actuum pluralitas, quando præsumatur. Hæres grauatus potest alienare bona subiecta restitutioni in extraneos eo viuente.

SVMMARIVM.

1 *Necessitas instituendi cessat in transuersalibus.*

2 *In iurepatronatus hæreditario viuente patre, patronus simul filius esse non potest.*

3 *In iurepatronatus, qualiter gentilitia qualitas probetur.*

4 *Testator, quando presumatur, prius fecisse aliud testamentum.*

5 *Actuum pluralitas præsumitur, vbicumque sub diuersa forma apparent celebrati.*

6 *Diuisio bonorum facta in præiudicium vocatorum, an substineatur.*

7 *Alienatio ex causa diuisionis permissa est inter cohæredes per fideicommissum grauatos.*

8 *Alienatio facta in extraneos ab hæredibus grauatis, substinetur eis viuentibus, cum in hoc tempore non possit considerari aliquod præiudicium vocatorum. Cum, & præcedere possint, vel quandocumque consentire, num. 8.*

9 *Propter Apoplexiæ morbum, quis ad sacros Ordines promoueri non potest.*

10 *Beneficiorum resignatio intra tres menses debet publicari.*

11 *Præsentatio an effectus fuerit sortita non est inspiciendum, quando deducitur, vt appareat quid in iurepatronatus fuerit per patronos obseruatum, & num. 12.*

DECISIO CCCLXXXIV.

DVABVS decisionibus * firmarunt Domini coram me, qualitatẽ huius patronatus hæreditariam, cum causa inter patronos agitaretur, reuocata decisione R.P.D. bo. mem. Buratti, in qua cum super hoc eodem patronatu dubitaretur inter præsentatos, probationes tunc datæ, visæ fuerant concludere potius contrariam qualitatem gentilitiam: fundamentũ posteriorum resolutionu illud fuit, quod obseruantia, quæ pro qualitate gentilitia deducebatur, verè concludere non poterat cum præter contrariam iuris præsũptionem, ijsdem, qui tanquam ex familia de Puccijs dicebatur præsentasse, essent etiam hæredes Cardin. Laurentij de Puccis, apud quem primum in eadem familia probatur fuisse hunc patronatum. Imò non nisi tanquam ipsius Cardinalis hæredes præsentassent. Hoc vltimum decisionis fundamentũ cœperunt controuertere Domini de venturis, qui contrariam qualitatem gentilitiam defendebant, & cum tertio audiri obtinuissent super qualitate huius patronatus, proposui hodie dubium, an esset recedendum à decisis; quod Domini negatiuè resoluerunt.

Nouæ huic disputationi occasionem
dedit testamentum, quod nouissima, &
post resolutiones facta exibitum fuit à Venturis,
in quo cum Cardinalis vocasset,
qui aliàs sibi ab intestato successissent, putabant
tolli responsiones datas in vtraque
decisione, vt filij, & nepotes licet in gradu
posteriores vocati simul censerentur ex
testamento Cardinalis, in quo tanquam
1 transuersali non † cadebat necessitas instituendi,
cum secundum formam successionis
intestate patruis, & patre superstitibus
ius aliquod habere filij, aut nepotes non
potuissent, §. 1. *auth. de hæred. ab intestat. venient. Auth de success. C. de suis, & legitim.*
Atque ita præsentationes, in quibus simul
concurrerunt substineri non possent, nisi
tanquam facta in capita, atque vti de pa-
2 tronatu † gentilitio cum in patronatu hæreditario
viuente patre patronus simul filius
esse non poterat, *Calderin. cons. 9. de iurepatronat. Federic. de sen. cons. 111. num. 9. versic. præterea si filius, Verall. decis. 284. nu. 2. par. 1. & 131. num. 3. par. 2.* sicut hoc ar-
3 gumento ad probationem † qualitatis gentilitiæ
vsa fuit *Rota in Florentina da Ricasolis 10. Maij 1630 coram Card. Lancellotto,*
eamque sequuta fuit *decis. facta in hac causa coram bonæ memoriæ Buratto 25. Maij 1616.*

Verum hoc argumentum ex testamento Cardinalis id solum concludebat, vt in successione ex forma eiusdem testamenti ipsius Cardinalis hæreditas proximioribus, & anterioribus in gradu deferretur. Eius

verò

verò diuisionis, quæ apud eiusdem Cardinalis hæredes semper seruata fuit, non solum mentio aliqua non fiebat in eodem testamento, sed ex forma succedendi in eo data, eadem diuisio subsistere non poterat, cum ex stipite Alexandri cum Antonio Cardinali Pistorien. & Raphaele admitteretur Ioannes Paulus nepos, & vnà cum Roberto patre Innottus, & Pandulphus ex stipite eiusdem Roberti. Vnde horum alterū ex his necessariò, & omnino sequebatur. Vel quod aliud testamentum supponendū esset, & quidem diuersum à primo, dum præter temporis diuturnitatem, quæ inter hoc testamentum, & mortem Cardinalis intercesserat alio modo, & forma, quam in
4 eodem † testamento disponeretur, probabatur possessam fuisse Cardinalis hæreditatem, *glos. in leg. omnium, C. de testam. Decian. cons. 55. num. 35. Menoch. præsumpt. 15. lib. 6. num. 21. Maschard. de probat. conclus. 1174. num. 38. Rot. in Regien. iurispatronatus 11. Maij 1623. coram Domino meo Pirouano,* si cum generatim, & vniuersè hæ actuum
5 pluralitas præsumitur † vbicunque subdiuersa forma appareant celebrati, *Bald. in c. cum Ioannes Eremita 10. num. 4. Felin nu. 8. de fid. instrum.* Menoch. *dist. præsumpt. 15. lib. 6. num. 15. Rota in Nepesina tutelæ. 11. Maij 1619. coram Card. Verospio.* Vel cum ijdem, qui fuerunt Cardinalis hæredes eiusdem Cardinalis æreditatem inter se partiti fuerint, & secum participes esse voluerint, quos aliàs exclusissent secundum formam successionis intestatæ, neque opus sit eodem testamento ad probationem, an simul cum suis maioribus filij, & nepotes succedere debuissent, si eo non obstante fuerunt ijdem nepotes admissi ad eam hæreditatem ab ijs, qui ex forma eiusdem testamenti erant hæredes Cardinalis, itaut ex vtroque capite declararetur præsentatio tanquam de patronatu hæreditario.

Neque hæc facta ideò dici poterant, vt solum eorundem filiorum, & nepotum cōsensus adhiberetur in diuisione, quæ facta fuit inter eosdem Cardinalis hæredes, vt
6 cessaret inde dubitatio, an ex † eadem diuisione ipsis præiudicari potuerit, tanquam vocatis ex rationibus, quas ponit *Peregr. de fideicomm. art. 52. num. 87. & art. 53. num. 61.* Hæc enim procedere possent, si solum eorum consensum appareret fuisse requisitum, non autem, tanquam in effectu participes, & cohæredes admissi fuissent, præterquam neque verum est, vt non po-
7 tuerit fieri eadem diuisio † inter ipsos cohæredes sine consensu nepotum, aut filiorum, qui succedere siue in patruorum siue in patris sui portione debuissent, *leg. cum pater 79. §. hæreditatem, & ibi Castr. nu. 2. ff. de legat. 2. Peregrin. de fideicomm. art. 40. nu. 36. Dec. cons. 511. num. 6.* Cum imo sustineatur alienatio, etiam quæ facta sit in extra-
8 neum, adeò † vt videntibus ijs, qui alienarunt considerari non possit præiudicium aliquod vocatorum, cum & prædecedere possint, & quanocunque consentire, *leg. seruum filij 46. §. si quis rei, leg. seruo legato 72. §. si testator, ff. de leg. 1. Peregr. eod. art. 40. num. 6. & 7. & art. 52. num. 6. Castr. in leg. filius familias, §. 11. num. 7. Rip. num. 47. ff. de leg. 1. Zanch. in lig. hæredes mei, §. cum ita nu. 405. ff. ad Trebell. Gabr. cons. 118. lib. 1. Surd. cons. 73. num. 72. & cons. 238. n. 9.*

Quod verò eadem diuisio, non autem testamentum effectum habuerit, cum probaretur ferè ex omnibus actibus, qui fieri inter eosdem hæredes contigerunt, in quibus vel retenta, & seruata semper fuit eadem forma, atque in laudo apparebat fuisse inter ipsos hæredes diuisam Cardinalis hæreditatem, vel facta fuit mentio eorundem stipitum, & portionum hæreditariarum, vel admissi fuerunt, qui aliàs non successissent secundum formam datam in testamento. Dixerunt tamen Domini, tolli omnes prorsus difficultates ex vltima præsentatione, quæ successit anno 1586. in qua præcisè, & ad vnguem seruata fuit eadem diuisio stipitum, & vocum, sicut in laudo diuisa fuerat Cardinalis hæreditas, cum sicut fuit in alijs omnibus decisionibus consideratum, posset hæc præsentatio inter cæteras ostendere hanc qualitatem hæreditariam, tam ratione vltimi status, quâm quia ex ea stipitè Alexandri interuenerat Robertus Ioannis Pauli, à quo immediatè causam habent Lucretia, & Sibilla auctrices Dominorum de Venturis. Neque eadem præsentatio dici poterat successu caruisse, cum Petrus de Nasijs, qui ex
9 ea Canonicatum obtinuerat propter † morbum apoplexiæ, & ex quo ad sacros ordines promoueri non potuit, resignare coactus fuerit, hunc Canonicatum, & obtinuerit hac etiam de causa absolui à fructibus, quos indebitè perceperat, imò idem canonicatus fuerit alteri collatus, tāquam vacans à principio propter non publicatam resignationem (ex cuius resignationis causa idem Petrus prouisionem suā
10 obtinuerat) intra † tres menses, iuxta Constitutionem Gregorij Decimitertij, de publi-

publicandis resignationibus. Ea enim noua prouisione, vel sublatum fuit solum impedimentum inhabilitatis ipsius prouisi, & præsentationem patronorum Papa potius confirmauit per prouisionem, quæ nō erat præsentationi contraria, vel adhuc
11 non opus est videre, an ea præsentatio † fuerit effectum sortita, cum illa deducatur ad effectum quasi possessionis, quo casu, vt ius ex ea præsentatione quæsitum dici posset, opus esset probare, & eadem præsentatio executionem habuerit, sed tantum
12 † vt ex ea appareat, quid in hoc patronatu fuerit per patronos obseruatum, vt benè, & in proposito distinxit *Rota in Florentina Iurispatronatus de Ricasolis, 10. Martij 1603. & 11. Februarij 1604. coram Cardin. Lancellotto.*

☞ * *Idest sub diebus 14. Maij 1629. & 16. Ianuarij 1630. sunt supra decis. 336. et 384.*

REVERENDISS. P. D. VRGELEN.

Cæsaraugustana Canonicatus.

Die Lunæ 10. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Subcollectorum beneficia sunt reseruata, & quid ad hoc requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia subcollectorum sunt reseruata.*
2 *Subcollector Apostolicus ex quo probetur, vt quis sit.*
3 *Subcollector Apostolicus, quis constituitur per solam deputationem, etiam quod illam non viderit, nec receperit.*
4 *Iuramentum, quando est extraiudicialiter præstandum, in dubio præsumitur præstitum.*
5 *Subcollector vnicus præsumitur, nisi contrarium probetur:*
6 *Suqcollector primus per deputationem secundi remanet reuocatus.*
7 *Papa si condonet alicui beneficiorum aliquorum reseruationem, quæ prouenit ratione mensis, hos non impedit, quin stante reser- ex alio capite collatio spectet ad Papam.*
8 *Papa non præsumitur velle sibi præiudicare in reseruationibus.*
9 *Exceptio firmat regulam in non exceptuatis.*
10 *Vacatio beneficij per obitum dicitur consumpta per prouisionem, cum supplicatione registrata, etiam non apprhensa possessione.*
11 *Beneficia eorum, qui decedunt in Curia sunt reseruata.*
12 *Triennalis possessor pacificus, si quis non sit, iuuari non potest allegat. Lap. 89.*
13 *Successor tenetur iustificare gratiam antecessoris.*
14 *Clericatus probatur ex litteris patentibus Ordinarii.*
15 *Beneficij valor potest probari per testes.*
16 *Obitus in mense reseruato, qualiter probetur.*

DECISIO CCCLXXXV.

CVM Canonicatus, de quo agitur, vacaret de mense Martij per obitum Hieronymi Fernandez de Heredia, in Ciuitate, & Diœcesi Cæsaraugustana Subcollectoris Apostolici, de eo vti reseruato fuit à Sede Apostolica prouisus Hieronymus de Exea: à Capitulo verò Cæsaraugustano ad quod vigore Bullæ sæcularizationis Clementis Octaui spectat collatio Canonicatuum vacantium in mensibus Martij, & Septembris, fuit prouisus, & in possessionem immissus Petrus Hieronymus Martinez. Cum autem præfatus Hieronymus de Exea obierit in Curia, possessione nondum capta fuit ab eadem Sede de dicto Canonicatu prouisus Hieronymus Campanicum plena subrogatione in omnia iura dicti Hieronymi de Exea, qui propterea veniens tam ex vacatione per eius obitum, quam Hieronymi de Heredia, obtinuit hodie disputari dubium, cui dictus Canonicatus debeat adiudicari, & fuit resolutum adiudicandum esse Heronymo Campan informanti: Quandoquidem aut vacatio per obitum Hieronymi de Heredia non fuit consumpta per prouisionem Hieronymi de Exea, & cum ille fuerit vnicus
1 Subcollector in Ciuitate, & Diœcesi Cæsaraugustana, dictus Canonicatus est reseruatus per *regul. quartam, hodie quintam Cancellariæ*, vt sunt clara verba regulæ, cum *Gonzal. ad reg. octauam, glos. 51. num. 67. & sequentibus* & pluries decidit Rota, & eleganter *decis. 715. num. 5. parte prima, & decis. 252. num. primo, & sequentibus parte 2. recent. & in Licien. Canonicatus 26. Maij 1627. coram R. P. D. meo Dunozzetto, & nuper in Cremonen. Canonicatus 14. Ianuarij, & 11. Aprilis præsentis anni coram me.*

Quod verò Hieronymus de Heredia fue-
2 rit Subcollector † Apostolicus, apparet ex litteris patentibus Illustrissimi Nuncij Hispania-

paniarum, *Gonzal. vbi supra, Rota dicta de-*
cis. 252. *num.* 3. Et licet non requiratur,
quod Subcollectoriam acceptauerit aut
3 exercuerit, † sed sufficiat sola deputatio,
etiam quod illam non viderit nec receperit,
iuxta magis veram sententiam, *Mandos. su-*
per regul. ad reg. 4. quæst. 4. vbi rationem assi-
gnat Simon. de reseruat. q. 33. num. 8. & seqq.
Aeneas de Falcon. de reseruat. q. 3. princ. num.
16. CoKier super d. reg. 4. num. 20. quam Rota
tam antiqua, quàm moderna sequitur, vt in
decis. 12. de præbend. in nou. Verall. decis. 141.
num. 2. part. 2. Put. decis. 329. num. 4. part. 2. in
correct. cum alijs in dicta Cremonen. Canonica-
tus coram me. Nihilominus quatenus ac-
ceptatio requireretur, prout requiri quan-
doque Rota dubitauit, vt habetur apud
Garz. de benef. part. 5. cap. primo, numer. 346.
benè probatur, ex quo dictus Hieronymus
Heredia vti Subcollector obtinuit exemp-
tionem à iurisdictione Illustrissimi Archie-
piscopi Cæsaraugustani, & dedit manda-
tum procuræ ad præstandum iuramentum
de fideliter exercendo, quæ circa nomen
Subcollectoris fieri non possunt, vt ad sē-
sum patet, & in simili fuit dictum in dicta
Cremonen. Canonicatus coram me, quod iu-
4 ramentum, vltra quod cum soleat † extra-
iudicialiter præstari, præsumitur fuisse præ-
stitum, *Crescent. decis. 2. de iur. iur.* ad effe-
ctum reseruationis non requiritur, sed so-
lum ad effectum exercitij, *Put. decis. 329:*
lib. 2.

Quod pariter dictus Heredia fuerit Sub-
5 collector † vnicus, prout regula exposcit,
præsumitur, nisi contrarium probetur, vt
post *Mandos. & alios Garz. de benef. par. 5. c.*
1. num. 356. Rota decis. 515. num. 5. par. 1. rec.
& in dicta Cremonen. cor. me. & cessat diffi-
cultas tum quia in litteris deputationis
vnicus enunciatur, tum etiam quia quan-
do de tempore deputationis adfuisset alius
6 † Subcollector ille per deputationem se-
cundi censeretur reuocatus, *ad leg. si quis,*
§. Iulianus, ff. de procurat. & in puncto Bellen-
tin. in tract. de carit. subsid. qu. 209. in princ.
Mandos. ad reg. 4. q. 10. num. 2. Rota decis. 9. de
offic. deleg. in nou. & dicta decis. 715. num. 6. et
dicta decis. 252. num. 5. par. 2. recent.

Stante autem dicta reseruatione ex ca-
pite Subcollectoriæ, quamuis dictus Ca-
nonicatus vacauerit in mense Martij, pro-
uisio, & collatio illius non spectat ad Capi-
tulum, sed ad Papam, nam prædicta Bul-
la sæcularizationis cui innititur Petrus à
Capitulo prouisus, indulget quidem Ca-
pitulo collationem beneficiorun vacantiū
in mensibus Martij, & Septembris: atta-
men non simpliciter, & absolutè, sed cum
clausula, *Dummodo dispositioni Apostolicæ*
reseruata, vel ex generali reseruatione affe-
7 *ctæ non fuerint*, & sic fuit condonata † Ca-
pitulo solum illa reseruatio, quæ prouenit
ratione mensis, quę non impedit quin stā-
te reseruatione, ex alio capite collatio
spectet ad Papam, ixta ea quæ tradit *Gon-*
zal. ad reg. 8. glos. 45. §. 1. num. 67. & dixit
Rota in Colimbrien. Canonicatus 24. May
1599. coram bo. me. Card. Millino.

Neque obstat si dicatur, quod cum d.
clausula *Dummodo &c.* in Bulla sæculariza-
tionis sit apposita immediatè post faculta-
tem conferendi concessam Archiepiscopo
in mensibus Iunij, & Decembris, ad illam
solum sit referenda, non autem ad dictam
facultatem datam Capitulo, quæ præces-
serat, quia ex serie, & contextura verbo-
rum, iuxta eorum naturalem sensum, vt
DD. videbatur, ad vtramq; facultatem re-
fertur, maximè cum sit in fine apposita, &
nulla disparitatis ratio assignari possit, quare
Papa voluerit pinguiorem collationem
Capitulo, quam Archiepiscopo concede-
8 re, nec quod † sibi voluerit in reseruatio-
nibus præiudicare, in vno casu, & non in
alio *Fel. in cap. nonnulli num. 7. de rescript.*
Sarnen. in proem. reg. q. 5. num. 2. Rot. decis.
666. num. 8. par. 1. & dec. 569. num. 6. & 7. p.
2. recent. Quinimo clarè constare videtur
de contraria Papæ voluntate, dum infe-
rius in d. Bulla in vers. & nihilominus con-
ceditur Aragonum Regibus ius nominan-
dì ad dignitates, & Canonicatus vacantes
in quatuor mensibus, de quibus ibi etiam
quod alias dispositioni Apostolicæ essent
9 reseruati, seu affecti, ita vt hæc † exceptio
quoad Regem firmet voluntatem Papæ in
contrarium quoad Canonicos, & capitu-
lum ex iuribus vulgatis.

Aut verò vacatio per obitum Herediæ
fuit consumpta der prouisionem cum sup-
10 plicatione † registrata Hieronymi de Exea,
etiam non apprehensa possessione, prout
verè consumpta videtur *Rebuff. cons. 48. nu.*
1. Paris. de resignat. lib. 10. q. 6: num. 54. Gon-
zal. ad reg. 8. glos. 15. §. 1. num. 33. & fuit di-
ctum in Legionen. Canonicatus 10. Decembris
1627. coram R. P. D. meo Dunozetto, & in
11 hoc casu † reseruatio est clarior ex quo
dictus Exea decessit in Curia *cap. præsenti.*
de præben. in 6. Simonet. de reseruat. q. 30. nu.
1. Gonzal. ad reg. 8. glos. 13: num. 47. & 68.
Rota decis. 17. de præb. in antiq. & multo mi-
nus potest intrare prætensio Capituli, quā-

 uis

uis dictus Exea decesserit in mense Capituli, videlicet in mense Septembris, cum hæc reseruatio sit expresse exceptuata in dicta Bulla secularizationis.

Neque obstat si dicatur quod quatenus Hieronymus Compan prætendat vacationem ex persona Hieronymi de Exea, dum hic non fuit triennalis possessor † pacificus, non possit ille iuuari allegatione *Lap. 89. de qua etiam Cassad. decis. 2. in fin. de caus. poss. & propr.* sed teneatur gratiam di-
13 cti Hieronymi † de Exea, iustificare *Rebuff. in tit. de subrog. num. 15. & super concord. tit de mand. Apost. §. declarantes in verb. successores circa fin. in vers. insuper subrogatos, Aegid. dec. 112. Cassad. d. decis. 2.* & fuit sæpissime resolutum, quia vltra quod ex supradictis gratia dicti Hieronymi de Exea videtur satis iustificata, cessat penitus, cũ Hieronymus Compan sit in iuribus vtriusque subrogatus, & possit venire indep endenter, ex vna aut altera vacatione, ita si vacatio Hieronymi de Heredia non fuit consumpta per prouisionem Hieronymi de Exea, quando illa non esset iustificata possit ex integro venire ex vacatione per obitum Hieronymi de Heredia, ex dicta reseruatione ratione Subcollectoriæ.

In reliquis autem gratia Hieronymi Compan visa fuit Dominis in omnibus iustificata, nam illius Clericatus probatur ex
14 litteris † patentibus Ordinarij, *cap. 2. vbi Abb. in primo notab. de Cleric. Peregr. Grammat. dec. 81. Rot. dec. 16. de probat. in antiq. & in Neocrastren. Parochialis 16. Ianuarij proxime præteriti coram me.* Quod sit oriundus ex Diœcesi Cæsaraugustana, & quod valor Canonicatus non excedat ducatos
15 24. & computatis distributionibus † ducatos 500. ex testibus desuper examinatis, *Gregor. XV. dec. 35. num. 2. & dec. 38. num. 3. & in Maioricen. beneficij 3. præsentis mensis coram R. P. D. meo Merlino.* Præsentia eiusdem in Curia ex ijsdem testibus. Et demum quod Hieronymus de Exea obierit
16 in † mense Septembris in Curia, probatur ex partita libri defunctorum per tenorem extracta, *Imol. cons. 110. in fin. Rota decis. 605. num. 4. par. 2. recent. & decis. 72. apud Greg. XV.* & fuit sæpi us firmatum.

Et ita &c.

d *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 1. Iulij 1630. est decisio 400.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Montis Falisci pensionis.

Die Lunæ 3. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Conuentiones super beneficio ecclesiastico, quando sint millæ, & improbæ absque beneplacito Apostolico.

SVMMARIVM.

1 *Conuentiones super beneficio ecclesiastico pro augumenco pensionis soluendo & ad fauorem eius, qui non est in lite, & cum onere perpetuo Commendæ, semper sunt inualidæ, & improbæ absquæ beneblacito Apostolico.*

2 *Prælatus regularis tantum potest imponere, aut reseruare pensionem temporalem super beneficio manuali, & amouibili.*

3 *Ordinarius potest ex causa vtili Ecclesiæ, & pro bono pacis reseruare pensiones.*

4 *Et in istis casibus non potest absolutè pensiones reseruare, sed strictè, & adequatè iuxta Canonum sanctiones, & n. 6.*

5 *Simoniaca pactio in beneficijs ecclesiasticis sola auctoritate Ordinarij purgari non potest.*

7 *Damnum considerari non potest in eo, qui tractat de lucro captaudo.*

8 *Ordinaria auctoritate, quis non potest obligari ad soluendum pensionis augumentum nouo pensionario.*

9 *Ordinarius potest riseruare pensionem ad vitam pensionarij declara num. 10.*

11 *Statuta confirmata à Papa cum decreto irritanti, & clausula sublata, non nisi eandem auctoritate tolli possunt.*

12 *Contractus celebratus sub conditione, ea non purificata, habetur pro non facto, & nullum potest producere effectum.*

DECISIO CCCLXXXVI.

RESPONSVM fuit non deberi D. Equiti Lanfredutio argumentum pensionis de qua agitur.

Præcesserant enim lites vsque de anno 1601. super commenda Montis Falisci per obitum Fratris Bernardini Scaliæ Capuæ, tunc Prioris inter Fratrem Federicum Coronatum Vngariæ Priorem, & Fr. Tiberium Campolum Ballium S. Ioannis de mare Ciuitaris Neapolis, & Fr. Franciscum Lanfredutium Commendatorem

Tu-

Turini, Faentiæ, & Palermi respectiuè prætendentes præferri in assecutione prædictæ Montis Falisci Commendæ, qui postmodum concordarunt sub beneplacito Sedis Apostolicæ, quatenus necessarium esset; ac etiam Magni Magistri, & linguæ Italiæ assensu, conuenientes inter cætera, quod Prior Campolus teneatur consentire reseruationi, & seu vt dicit concordia, soluere pensionem scutorum 130. auri in auro Fr. Francisco Lanfredutio nepoti Commendatoris Lanfredutij supradicti, declarando insuper quod eadem pensio ex tunc censeretur ad commodum prædicti Equitis Lanfredutij aucta ad scuta 300. similia, quando aliæ pensiones maiores, & prius super eadem Commenda Montis Falisci constitutæ per cessum, aut decessum Equitum Aldobrandini, aut Scaliæ cessassent, vndè cum clarè appareant
1 sent, vndè cum clarè appareant † conuentiones super beneficio Ecclesiastico pro augumento pensionis soluendo, & ad fauorem eius, qui non est in lite, ac cum onere perpetuo Commendæ, ille, semper absque beneplacito Papæ remanent inualidæ, & improbæ, *cap. cum pridem de pactis cap. constitutus cap. super de transf. Couar. var. lib. 1. cap. 5. num. 6 Felin. in cap. ad audientiam il 2. num. 3 de rescript. Rebuff. de pacif. possess. num. 120. Paris. de consid. q. 28. num. 120. Dec. consil. 141. num. 2. Garz. de benef. par. 1. cap. 5. nu. 343.*

Non obstat, quod interuenerit beneplacitum Magni Magistri, & linguæ Italiæ, per quæ pensionis augumentum possit sustineri.

Nam si magnus Magister consideretur tanquam habens plenissimas facultates, & sufficientes pro imponendis, aut reseruandis pensionibus super Commendis, illæ ex stabilimentis non coliguntur, nec ex indultis Summorum Pontificum apparent. Vnde super regulæ sunt contra Magnum Magistrum, & linguam Italiæ, facultatibus carentes.

Si vero habeatur tanquam Prælatus regularis cum tamen ille possit tantum-
2 modo imponere † aut reseruare pensionem temporalem super beneficio manuali, & amouibili ad fauorem sui Religiosi obedientiarij, *Abb. in cap. nisi essent num. 12. de præb. Mohed. loquens de Hospitalarijs S. Ioannis dec. 10. de caus. possess. & prop. Rota in Militen. hæreditatis 28. Maij 1583. coram bo. mem. Card. Mantica in Troiana pens. 21. Iunij 1610. coram me*, in præsenti facultates deficiunt, ex quo pensio fuit reseruata perpetuò ad vitam Equitis Lanfredutij.

3 Demum si reputetur tamquam † Ordinarius, aut compromissarius inter colligantes, qui ex causa vtili Ecclesiæ, & pro bono pacis potest pensiones reseruare, *Felin. in cap. ad audienitam il 2. num. 2. de rescript. Gig. de pens. q. 6. num. 2. Caccialup. de pensionib. q. 5. & 13. Nauar. de simonia cons. 4. cum alijs per Garziam de benef. par. 1. cap. 5. num. 295.* & in prædictis casibus neque
4 † etiam potuit absolutè pensiones reseruare, sed strictè, & adequatè iuxta canonum sanctiones.

Nam si causa assumatur pro bono pacis conseruandæ inter Fratres, & Religiosos Equites, & prout hæc vnica fuit in transactione narrata, & approbata, cum reseruatio huiusmodi pensionis non prouenerit
5 motu proprio, vel ex officio † Magni Magistri, sed ex partium conuentione, pactio illa tamquam simoniaca sola Ordinarij auctoritate purgari non potuit, sed egebat Apostolica approbatione, *cap. nisi essent. de praben.* ibi non quidem ex pactione partium, *Rebuff. de pacific. possess. nu. 122. Anania in cap. ad audientiam nu. 3. de collus. deteg. Garzias eodem c. 5. nu. 340. & seq. Rota in Calaguritana. pens. 29. Maij 1595. coram bo. me. Penia*, quæ registratur per eumdem *Garziam num. seq. 343. Mohed. dec. vlt. de simonia.*

Præterea cum hæc eadem pensio non Equiti ex collitigantibus fuerit reseruata, sed alteri non prætendenti, neque volenti assequi Commendam, nempe nepoti Commendatoris Lanfredutij, non etiam ad
6 hunc casum † se extendit auctoritas Ordinarij *Paris. de consid. q. 42. num. 29.* cessare enim videtur causa, ob quam Ordinario vti compromissario indulgetur facultas reseruandi collitiganti pensionem, ne scilicet in renunciatione proprij iuris nimium damnum sentiat collitigans, quæ in tertio considerari non potest, qui tractat de lu-
7 cro † acquirendo non autem de damno sentiendo, atque ita cum agatur magis de cessione iuris ad fauorem tertij, quàm de libera renunciatione, sola Ordinarij auctoritas non sufficit. Sed Papæ necessaria est, *Couar. var. lib. 1. cap. 5. Boer. decis. 2. num. 45. Paris. de resign. lib. 7. quæst. 13. nu. 17. Garzias de benef. ead. pa. 1. cap. 5. num. 341. Caputaq. decis. 326. par. 2.*

Et eo minus hæc Ordinaria auctoritas suffragari potest Equiti Lanfredutio ad sustinendum augumenti commodum, cum non agatur de præiudicio Prioris Corona-

 ti in

ti in transactione comprehensi, sed Prioris Gatinariæ, successoris in commenta Montis Falisci, † qui ordinaria auctoritate non potuit obligari ad soluendum pensionis augumentum nouo pensionario, *cap. nisi essent de præben. Anchar. cons. 279. num. 1. Dec. cons. 141. num. 4. & 436. num. 11. Felin. in cap. ad audientiam num. 2. de rescript. Gig. de pens. q. 85. num. 1. & 11. Garzias de benef. par. 1. cap. 5. num. 332.* & quamuis multi etiam senserint Ordinarium † posse pensionem reseruare ad vitam pensionarij, nempe *Gigas Felin. Caccialup. Gambar.* & alij relati per eumdem *Garz. num. 333.* attamen id contigit ex causa necessaria, † quæ importat vtilitatem Ecclesiæ, vel quando renuncians, aut cedens esset infirmus, & ageretur de collitigante non autem de tertio, qui sunt casus ponderati per *Felin. & Gigan.* supra allegatos, in quibus non versamur.

8

9

10

Demum eadem ordinarij auctoritas in præsenti cessare videtur, vbi erat necessaria derogatio minoris ætatis Equitis Lanfredutij, ac non residentiæ cõuentualis carauanarum, & professionis, quæ conueniantur in ipso instrumento concordiæ, & pro quibus auctoritas Papæ necessaria est cum agatur de transgressione canonis, & statutorum, capitulique generalis confirmati à Papa, cum decreto irritanti, & clausula sublata, quæ non † nisi eadem auctoritate tolli possunt *Felin. in d. cap. ad audientiam num. 2. Gig. de pens. q. 5. in princ. Rebuff. de pacif. possess. n. 131. Garz. eadem p. 1. cap. 5. n. 323.*

11

Quare cum fuerit concordatum sub beneplacito Sedis Apostolicæ, & agatur de conditionibus, quæ partium consensu sustineri non possunt, omninò erat expediendum beneplacitum, interim autem concordia respectu contentorum in ea tamquam stipulata sub conditione, † ea non, purificatæ habetur pro non facta, & nullum potest producere effectum, *Mohed. dec. 1. de simon. Rota decis. 166. num. 5. par. 2. recent. & in Galaguritana pensionis* registrata per *d. Garziam ead. par. 1. cap. 5. num. 343.* & plenissimè fuit comprobatum *in Romana, seu Terracinen. affictus 27. Ianuar. 1627. coram me.*

12

Et ita, &c.

REV. P. D. VRGELLEN.

Illerden. Canonicatus.

Die Veneris 14. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Sumpto ex Registro supplicationum, an fietur, & nonnulla circa hanc materiam. Nominare, quando quis debet aliquem ad beneficium aliquod, tunc vt dicatur facta talis nominatio, quid sufficiat. Tacens, quando dicatur consentire, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Supplicatio est attendenda, ita vt expeditores non possint illam alterare.*

2 *Sumptum ex registro supplicationum iuxta modernum vsum, & stylum Curiæ facit fidem.*

3 *Sumpto Bullarum datur fides, etiam secundum vsum antiquum.*

4 *Erroris præsumptio omnis, excluditur ex geminatis scripturis.*

5 *Collatio beneficij, quando est actus institiæ, tunc Papa facilius prouidet alicui.*

6 *Narrata in gratia, sunt iustificanda, alias talis gratia corruit.*

7 *Verba quando sunt dubia, debent accipi in in eum sensum, vt res, de qua agitur substineatur.*

8 *Iudicium dicitur esse fortuna.*
Iudicium facit rem dubiam, & variam nu. 8.

9 *Interpretatio illa est amplectenda, quæ est rationi conformis, & magis verisimilis.*

10 *Registrum supplicationum, & inde sumpta debent reformari, iuxta originalem supplicationem.*

11 *Instrumentum publicum discrepans à matrice, seu Protocollo debet iuxta illud corrigi, & emendari.*

12 *Originali supplicationi statur, & non sũpto.*

13 *Transumpto supplicationis, quando non sit adhibenda fides.*

14 *Dec. Put. 230. lib. 3. & de 407. par. 1. in recent. declarantur.*

15 *Sumpto ex registro supplicationis non creditur, quando agitur de canonizanda gratia.*

16 *Narrata in supplicatione, debent iustificari de tempore datæ.*

17 *Mandatum ad præsentandum, donec à procuratore acceptetur, & sequatur actualis nominatio, continet in se implicitam nominationem.*

18 *Consensus alicuius, vbi non præstatur ob publicum, sed priuatum fauorem, non debet esse formalis, & sufficit, vt quandocumque, & quomodocumque præstetur, siue antea, siue post.*

Man-

19 *Mandatum ad nominandum, aliud est, & aliud nominatio.*
Mandatum de vendendo, non est venditio, num. 19.
20 *Mandatum de vendendo vni, si quis dederit, potest tamen alij vendere, quousque per procuratorem fiat actualis venditio.*
21 *Mandatum ad nominandum habens, si nominet, non est necessarius alius consensus.*
22 *Glos. in cap. fin. de elect. in 6. declaratur.*
23 *In alternatiuis, sufficit alterum verificari.*
24 *Mandatum, si quis possit reuocare, & illud non reuocat, censetur manere in eadem voluntate.*
25 *Consensus nominationum, vbi præstetur.*
26 *Indicia sufficiunt ad aliquid probandum.*
27 *Pro validitate actus, & Notariorum, legalitate est præsumendum.*
28 *Originali scripturæ est standum, quando sūpta discordant.*
29 *Notarij Romanæ curiæ ex reformat. fel. rec. Pauli V. tenentur quolibet trimestre ligare instrumenta in suis protocollis.*
30 *Consensus est actus reiterabilis.*
31 *Consensus ad nominandum vbi controuertitur, probatur leuioribus probationibus, quādo non agitur contra eum, de cuius consensu quæritur.*
32 *Negatiua, quod aliquid non sit factum, non probatur ex eo, quod non reperiatur.*
33 *Consensus formalis, vbi non requiritur, sufficit etiam, quod post actum interueniat, & fingitur ab initio interuenisse, & num. 34. & 36.*
35 *Terminus ad quem fit retrotractio, sufficit quod sit habilis in potentia, & nu. 37.*
38 *Possessio capta, lite pendente, est nulla, & attentata.*
39 *Lis nihil aliud est quam discordia iudicialis.*
40 *Qualitas narrata, de quo tempore debet iustificari.*
41 *Canonicus præsens in Capitulo, & tacens ex quo ad illud vocatur ad approbandum, vel contradicendum resolutionibus Capitularibus, habetur pro consentiente.*
42 *Tacens non videtur consentire, dum sciebat, quod ius suum saluum erat.*
43 *Innoc. in c. 1. de his quæ fiunt à maior. p. cap.*
44 *Tacens non dicitur cōsentire stante declaratione præcedenti, vel subsequenti.*

DECISIO CCCLXXXVII.

IN Ecclesia Illerden. (in qua collatio, & prouisio Canonicatuum cessantibus reseruationibus, & affectionibus Apostolicis ad Ordinarium, & Capitulum ad nominationem tamen Canonici Turnarij spectare dicitur) vacauit de mense Septembris 1618. Canonicatus de quo agitur per obitum Petri Rosello, sed cum Simon Cortes, & Gaspar Virgilius fuissent vigore Turni, in discordia nominati, nempe Simon ab Honuphrio Alentorn, Gaspar verò à Ioanne Paulo Mya Canonicis dictæ Ecclesiæ prætendentibus in Turno existere, Gaspar præfatus obtini de dicto Canonicatu à Papa prouideri, cum narratiua de qua infra, Et mota desuper lite, eaque in Rota introducta fuit disputatum coram bon. mem. Vbaldo, an dicta gratia esset iustificata, & sub 5. Iunij 1620. Domini responderunt, affirmatiuè, deinde sub 9. Decembris eiusdem anni responderunt negatiuè, & tandem die 29. Maij 1623. recedendo à secunda decisione, steterunt in decisis primo loco. Concessa autem Simoni noua audientia, perstiterunt hodie in dicta vltima decisione, & sic pro iustificatione gratiæ.

Non fuit quicquam dubitatum, nec dubitari potuit circa iustificationem narratiuæ Clericatus & originis ex Ciuitate Tarraconensi, nec valoris, & obtentorum, prout nec residentiæ in Curia, nec tandem quod Gaspar paruerit decreto, vt intra annum susciperet gradum Doctoratus, hæc enim omnia fuerunt bene iustificata ex iuribus, de quibus in summario primæ positionis, ac per Dominos approbata in dicta prima decisione in principio; sed tota difficultas reducebatur circa iustificationem narratiua in illa parte ibi, asserenti te ad Canonicatum, & præbendam præfatam à Ioanne Paulo Mya Canonico eiusdem Ecclesiæ in turno existere, nonnullis vero alijs turnum huiusmodi ad se spectare prætendentibus: in discordia prædicta nominatum fuisse in seu nobis nominari, quandoquidem pro parte Simonis, contra eius iustificationem tria opponebantur; primum non fuisse narratum quod Canonicus Ioannes in turno existere prætenderet, & sic quod existentia turni fuerit narrata per viā prætensionis, sed assertiuè, quod in turno existebat, & tamen non fuit iustificatum; secundum non esse verum, quod de tempore datæ gratiæ, nec antea Gaspar fuerit nominatus per Canonicum Ioannēm, & tandem non verificari discordiam narratam, & de his fuit principaliter actum in dictis tribus decisionibus, sed quia hodie fuerunt per informantes plenius excitata, & per

& per Dominos examinata, erit etiam de eisdem plenius agendum.

Quoad primum videlicet non fuisse narratum, quod Canonicus Ioannes in turno existere prætenderet, sed certitudinaliter quod in turno existebat, Simon se fundabat in quodam sumpto authentico supplicationis extracto ex registro secreto, vbi
1 legitur: in turno existente, supplicatio † autem attendi debet, ita vt non possint eam expeditores litterarum alterare *Abb. in c. 2. de treg. & pac. Paris. cons. 51. nu. 17. lib. 4. Rebuff. in prax. par. 3. in verb. datum num. 9. Mandos. super. reg. 27. qu. 15. n. 6. Gratian. discept. 548. nu. 28. cum seq. Caputaq. dec. 75. nu. 6. p. 1. & Rot. dec. 465. nu. 4. p. 2. recent.* & non est dubium, quin iuxta vsum, &
2 stylum modernum Curiæ, sumptum ex registro supplicationum fidem faciat *Mandos. ad reg. de non iudic. iuxta formam supplicationis quæst. 6. num. 2. Ald. ad decis. 28. de probat. in antiq. Crescent. decis. 2. de fid. instrument. Rota decis. 407. num. 2. & 3. par. 1. recent.*

Et præterea quod lectura dictæ supplicationis in turno existente, &c. sit vera, non autem erronea confirmabat Simon ex pluribus, primo ex alio sumpto authentico Bullarum, ex registro Bullarum extracto, in quo pariter sic legitur Ioanne Paulo Mya in turno existente, cui Bullarum
3 † sumpto (quicquid sit de sumpto supplicationis) fides datur etiam iuxta stylum antiquum, *Sarnen. ad d. reg. de non iudic. qu. 1. nu. 4. vers. hinc est Bellencin. de carit. subsid. qu. 113. Mandos. ibid. in d. qu. 6. n. 3. & Add. ad d. decis. Rot. 28. de probat. in antiq.* item ex instrumento consensus reseruationis pensionis, vbi etiam Gaspar seruit fuisse nominatum à Canonico Ioanne in turno existente, & tandem ex instrumento cuiusdam nominationis de eius persona, de qua infra factæ de anno 1619. & ex quadam fide extracta ex libro officialis per obitum, in quibus habetur, nominationem Gasparis fuisse facta à Canonico Iaonne Turnario ex tot autem geminatis
4 scripturis † excluditur omnis erroris præsumptio *ad l. si mulier in secunda C. ad Vallei. Cuman. cons. 160. Paris. cons. 9. nu. 21. lib. 3. & Cranet. cons. 698. nu. 2.*

Quod autem huiusmodi narratiua in turno existere, siue in turno existente, respiciat substantiam gratiæ: videtur clarum, quia si Gaspar fuit nominatus à Canonico Turnario, seu existente in turno, Papa
5 facilius † ei prouidit, cum collatio tunc sit actus iustitiæ, *cap. ex frequentibus de instit. cap. si vero de iurepatr. Ferret. cons. 33. nu. 4. Garz. de benef. p. 5. cap. 8. nu. 85. Rot. decis. 80. nu. 3. par. 1. recen. & fuit dictum in Elnen. beneficij 28. Iunij 1627. coram me.* Si vero nominatus fuit à Canonico prætendente esse in turno, tunc collatio fuit de gratia cum Canonicus posset non esse in turno, & ideo Papa difficilius prouidisset,
6 ergo † dum non iustificatur Canonicum Ioannem fuisse in turno, prout fuit narratum gratia corruit, *ex reg. text. in c. super litteris de rescript. Lap. alleg. 49. nu. 4. Menoch. de arbr. cas. 201. & Rot. decis. 150. & ibi Add. apud Greg. XV.*

Hæc difficultas fuit iam breuiter sublata in dicta prima decisione in hac causa facta *vers. circa primum*. Sed hodie plenius ex facto remouetur, tam ex supplicatione originali, quam ex literis originalibus desuper expeditis, in quibus leguntur hæc verba. Qui ad dictos Canonicatum, & præbendam, sic vt præfertur vacantes à deuoto vestro Iaonne Paulo Mya Canonico dictæ Ecclesiæ in Turno existere, nonnullis vero alijs turnum huiusmodi ad se spectare prætendentibus in discordia prædicta nominatus fuit, seu nominatur, & accedit quod ex visione dictæ supplicationis originalis apparet, quod manu tunc Datarij Dominis nota, fuit correctum verbum existente, & fuit mutatum, vt legeretur verbum existere, & quidem meritò, quia Datarius præuidit fuisse scriptum verbum existente per errorem scribentis, cum iuxta subiectam materiam supplicationis, & congruum sensum, ac modum
7 loquendi Datariæ, & Cancellariæ dicta † clausula debuerit formari, vt legatur existere, maximè pro firmiori actus validitate ad *l. quoties cum vulgaris ff. de reb. dub.* & in primis iuxta subictam materiam, & congruum sensum, quia cum etiam narretur discordia circa prætensionem turni im-
8 mo, vt infra dicetur, † his iam desuper penderet, quæ iudicium dicitur esse fortunæ *l. seruus ff. de stat. homin.* remque dubiam, & variam facit ad *l. quod debetur ff. de pecul.* Consequenter, ac dubio procul narrari debuit, quod Canonicus Ioannes prætendebat esse in turno, non autem, quod in turno existebat, sic supplicatio non esset sibi virtualiter contraria, itaut inde
9 prædicta lectura, † vti etiam rationi conformis, & sic magis verisimilis veniat amplectenda ad *l. ob carmen §. vltimo ff. de testib. Cranet. cons. 75. nu. 20.* Deinde iuxta

stylum

stylum Datariæ, & Cancellariæ, vt vno verbo plurali, vt ibi moris est, comprehendantur plures personæ in numero singulari expresse, ita vt verbum, prætendentibus referatur ad Canonicum Ioannem, & nonnullos alios Canonicos prætendentes, in turno existere, vti de facto prætendebant, ac Papa intellexit, & alia in supplicatione narrata, & se habent, dum vt dictum ex discordia fuit etiam narrata, & Papa non tam Iustitiam, quam gratiam fuit Gaspari impertitus, quo fit vt obiectum hoc, quod supplicationibus standum sit contra Simonem retorqueatur.

Neque obstant sumpta registri supplicationis, & literarum, & alia supra pro Simone ponderata, cum non illis, sed potius supplicationi originali, in qua legitur verbum existere, standum sit; quinimò
10 ipsummet registrum, † & inde sumpta veniunt reformanda iuxta originalem supplicationem, *Mandos. in d. reg. de non iudic. qu. 19. nu. 6.* ex trita regula, quod instrumentum publicum discrepans à matri-
11 ce, seu protocollo, debet † secundum illud corigi, & emendari *l. si quis ex argentarijs, §. prætor, & ibi Bart. ff. de eden. Felin. in cap. quoniam contra nu. 10. de probat.* Vnde in casu nostro, in quo extat supplicatio originalis discrepans ab eius sumpto, non procedit modernus stylus, quod sumpto
12 sit adhibenda fides, sed † potius stari debet supplicationi originali, itaut etiam iuxta modernum Curiæ stylum intrent *consil. Roman. 336. nu. 5. vers. cæterum, & decisiones Rotæ antiquæ 10. de fid. instrum. & 28.*
13 *de probat.* dum firmant transumpto † supplicationis non esse fidem dandam; quas sequitur *Sarnen. in d. reg. de non iudic. d. qu. 1. nu. 4.* prout etiam intrant, & procedunt quando nec supplicationi originali fides datur, quia nec tunc transumpto ab ea fides dari debet, vt saluando Rotam antiquam optimè distinguit *Mandos. d. qu. 6. num. 2. vers. aut loquimur*, & hoc modo etiam sunt
14 intelligendæ decisiones † *Putei 230. lib. 3. in nou. impress. & d. dec. 407. p. 1. rec.* in quibus habetur quod sumpto ex registro sup-
15 plicationis non creditur, si agitur de † canonizanda gratia, quia est verum, quando extat supplicatio originalis discrepans ab eius sumpto, aut quando illa non probat, quia literæ non sunt adhoc expeditæ, aut alias, extra autem prædictos, & similes casus, soli sumpto supplicationis authentico datur fides iuxta stylum Curiæ modernum, quo ad omnes effectus, etiam canonizationis gratiæ, sicut, & sumpto literarum, vt latè *Mandos. in d. qu. 6.*

Secundum de quo opponebatur, nempe non iustificari de tempore datæ gratię, nec antea Gasparem fuisse Papæ nominatum per Canonicum Ioannem vti narratum fuit
16 † quod tamen debuit iustificari de tempore datæ *cap. si eo tempore de rescript. in 6. Felin. in c. eam te nu. 18. extr. de rescrip. Caputaq. dec. 58. par. 2.* fuit hodie plenius disceptatum, ex quo in eo informantes pro Simone faciebant præcipuum fundamentum impugnando tres solutiones datas in dicta vltima decisione in hac causa facta quas Domini nihilominus amplexi sunt.

Fuit itaque primo loco in dicta decisione responsum: satis esse, vt datam gratiæ, quæ fuit die 8. Octobris anni 1618. præcesserit mandatum de nominando rogatum sub die 8. Septembris præcedentis, quod mandatum donec à procuratore acceptetur, & sequatur actualis nominatio continet in se implicitam nominationem, itaut habeatur pro nominatione, & sit verum dicere ad effectum iustificationis, quod de tempore datæ gratiæ, immo, & de tempore mandati Gaspar erat nominatus, vt
17 in puncto, † *Grau. cons. 76. n. 5. vers. non obstat Rot apud Seraph. dec. 1165. num. 11. & apud Card. Caualer. dec. 28. nu. 4.* & in simili apud eundem *Seraphin. in dec. 1163.* & ratio est, quia cum consensus in hoc, & similibus casibus non sit adhibendus ob publicum, se priuatum fauorem, & interesse non debet esse formalis, & sic, aut sic expressus, sed sufficit, quandocumque, aut
18 quomodocumque præstetur siue ante, † siue post datam gratiæ, etiam ad effectum iustificationis prout de iure, iuxta receptam distinctionem Doctorum in *leg. si quis mihi bona §. iussum ff. de acquir. hæred. Bart. in l. 1. §. sed si filius ff. de leg. 3. Gabr. cons. 2. nu. 12. vol. 1. Bursat. cons. 30. num. 43.* & ferè in his terminis *Gonzal. in reg 8. glos. 47. nu. 28. cum seq. Cassad. dec. 3. vers. & Papa non magis respicit. de renunciat. Achil. decis. 12. de iurepatr. & Seraph. vbi supra*, consensus autem Canonici Ioannis ex solo mandato ad nominandum plenè probatus ad hunc effectum, vt in fortioribus terminis, *Mohed. dec. 5. de renunciat. Rot. dec. 396. p. 1. & 586. par. 3. diuers.*

19 Neque obstat, quod aliud sit † mandatum ad nominandum, aliud nominatio, sicuti mandatum de vendendo non est vẽditio, *l. quod sæpè §. si quis amico de contrah. empt. l. aliud est vendere ff. de verb. signif.*

clem.

clem.1. de renunc. Anchar. cons.28.nu.3. in
fin. Boer. dec.48. nu.10. & Rota dec. 725. n.
7. par. 2. recent. cum alij in secunda deci-
sione in hac causa facta allegatis, & ferè
in his terminis gloss. in c.penult. §. absens.in
in verb. exprimendus de elect. in 6. quam
ibi sequuntur Gemin. num.5. in fin. glos. &
Franch. etiam in fin. super eod. verb. ac ideo
per mandatum de nominando non iustifi-
cari narratiuam, quod Gaspar erat nomi-
natus de tempore gratiæ.

Quia fuit bene responsum illud proce-
dere ad effectum vt literæ non possint ex-
pediri ante actualem nominationem iuxta
regulam 45. Cancellariæ, & quoad indu-
cendam obligationem contra constituen-
tem, cum ille possit pœnitere donec exe-
quatur mandatum, sicut qui dedit manda-
20 tum † ad vendendum vni, potest nihilo-
minus alij vendere, quousque per procu-
ratorem fiat venditio actualis, itaut quoad
hæc mandatum de nominando, non ha-
beatur pro nominatione Crauet. ubi supra,
Crescent. dec.9. de procurat. Rot. dec.396.nu.
8. p.1. diuers.& dec.227. nu.3.par.2. recent.
Quo autem ad effectum consensus ex parte
mandantis, ita vt pro substantia gratiæ, non
sit necesse probare alium consensum de
tempore gratiæ, mandatum de nominan-
do habetur pro nominatione requisita de
eo tempore, cum in effectu actus procu-
21 ratoris postea sequutus non tam sit † nouus
consensus quam declaratio voluntatis sui
principalis iam emanatæ in mandato, ad
text.in l. hæredes palam. §. si quid ff. de te-
stam. & in puncto optimè aduertit Cassad.
dec.1. nu. 4. & 5. de renunc. quam solum
Papa considerauit ad eamque respexit, &
se restrinxit, vt in supradictis decisionibus
apud Achil. Crescent. Mohed. Seraph. & 586.
22 par.3. diuers. Vnde non intrat † glos. in d.
cap. fin. quia loquitur de mandato ad eli-
gendum in Capitulo, & per scrutinium.
quod ideo non potest haberi pro electione
quia electio non potuit fieri nisi in Capi-
tulo, & per scrutinium; nominatio autem
Gasparis, vt dictum est, potuit ante, & post
datam gratiam fieri.

Secundò fuit in dicta decisione respon-
sum, nedum verificari vnam ex alternati-
23 uis † narratiuæ, videlicet Gasparem fuis-
se ante datam gratiæ nominatum, quod
sufficit c. in alternatiuis de reg. iur. in 6. Sed
etiam verificari illam aliam, quod verè
tunc tempore date gratiæ fuit actualiter
nominatus tum per ipsummet Canonicum
Ioannem vigore mandati, qui dum illud
24 non reuocauit censetur de tempore gratiæ
esse in eadem voluntate, & sic continuo
nominare arg. text. in c. maiores in fin. de
Baptismo, & eius effectu, & in his ferè ter-
minis Mantic. de tacit. & ambigu. conuent.
lib.7. tit.3. nu.4.& 7. & sentit. Cassad. in d.
dec.1. n.2.& Rota in supradicta dec.396.p.1.
diuers. tum, & per eius procuratorem vi-
gore dicti mandati eadem die gratiæ, vt
probatur ex tribus adnotationibus factis
per Notarium Cameræ cum eiusdem sub-
scriptione: prima à tergo supplicationis
originalis, secunda à tergo literarum pro-
25 uisionis, tertia, & † vltima à tergo litera-
rum subrogationis gratiosæ quæ cum so-
leant ibi fieri Paris. de resignat. lib.8. qu.7.
nu.24. & clarè cantent, ac sint toties repe-
titæ, constetque de mandato præcedenti,
& supplicatio fuerit signata cum narratiua
nominationis, visum fuit Dominis ex eis
induci animum ad perfectè credendum,
tunc nominationem fuisse actualiter fa-
26 ctam, † etiam quod dictæ adnotationes
sint sine testibus ad text. in l. indicia C. de rei
vendic. præsertim pro validitate actus, &
Notariorum legalitate, qui non solent
consensum nisi iam præstitum à tergo ad-
27 notare, & † se subscribere iuxta notat. per
Paris. de resign. lib.8. quæst.8. num. 59. &
tandem quia in his adnotationibus de sty-
lo non solent apponi testes, vt est omnibus
notum.

Neque obstat si dicatur, quod in huius-
modi adnotationibus à tergo, non oppo-
nuntur testes proter relationem quam illæ
virtualiter habent ad libros Cancellariæ,
vel Cameræ, in quibus consensus reperitur
rogatus cum testibus, itaut quando in di-
ctis libris reperitur rogatus sub diuersa
28 † die, tunc stari debeat in libro tanquam
matrici non autem adnotationi à tergo
glos. in in authen. de Tabell. in vers. proto-
collum circa med. Angel. in l. si duobus in fin.
ff. quemadmodum testam. aper. Surd. cons.141.
n.8. lib.1. Rogitus autem in libris Came-
ræ, & sic in matrice cantant, nominatio-
nem fuisse factam per procuratorem 16.
Octobris anni 1618. & 8. Octobris 1619.
quibus propterea credendum, & standum
est, non autem ad nationibus à tergo, ma-
ximè concurrentibus infrascriptis, primo
quod instrumentum dicti consensus præ-
stiti 8. Octobris 1619. reperitur insertum
in protocollo dicti anni diuerso, & sepa-
rato à protocollo anni 1618. secundo, quia
reperitur scriptum; & registratum succes-
siuè post alios actus, & instrumenta anni
1619.

29 1619. tertio, quia † Notarij Romanæ Curiæ ex reformatione Pauli V. tenentur quolibet trimestre licare instrumenta in suis protocollis, vnde cum non possint hoc per annum differre, necessario videtur conuinci, consensum non fuisse rogatum die 8. Octobris anni 1618. sed de anno 1619. quarto, quia in margine dicti instrumenti nominationis factæ de dicto anno 1619. reperitur sic scriptum. Vide mandatum procuræ ad nominandum alias productum sub die 16. Octobris 1618. Si ergo d. die fuit productum mandatum, cuius vigore debuit fieri nominatio, non potuit illa esse facta die 8. præcedenti, & tandem quia in protocollo anni 1618. non constat de aliqua nominatione facta sub dicta die 8. Octobris eiusdem anni.

Quia his omnibus fuit vnico verbo bene responsum, nominationem, seu con-
30 sensum † de quo agitur esse actum reiterabilem, *Gonzal. ad reg. 8. glos. 47. num. 40. Put. dec. 211. nu. 2. & dec. 257. num. 4. lib. 3. in nou. impress. Caputaq. dec. 211. part. 1. & dec. 58. nu. 4. par. 2.* & potest probari fuisse præstitum apud Notarium Cameræ non solum per publica iunstrumenta, sed etiam per præsumptiones & testes præsertim in
31 casu nostro in quo † non agitur contra eum de cuius consensu quæritur, *Paris. de resign. d. qu. 8. num. 55. Caputaq. dec. 232. & 213. part. 1.* Vnde consensus præstiti, seu nominationes factæ die 16. Octobris 1618. & 8. Octobris 1619. de quibus in libris Cameræ non excludunt, aut remouent consensum præstitũ die 8. Octobris 1618. de quo in prædictis adnotationibus, prout nec etiam excludunt eiusdem probationẽ per aliud genus probationis, quia non valet consequentia, consensus non reperitur descriptus in libris Cameræ sub die tali,
32 ergo non fuit præstitus, nec † potest probari, quandoquidem potuit esse præstitus, & non protocollari, *Grauet. cons. 112. nu. 7. Rot. dec. 483. nu. 5. p. 2. recent.* & potest etiam alibi quam ex libris probari ex allegatis. Vnde cessat, quod debeat recurri ad matricem, quia foret verum, si esset idem consensus, cum autem sit diuersus, & de matrice non constet, non potest ad eam recurri: Prætera Domini dicebant, quod dicta nominatio matricis, in eo, quod cantat sub 8. Octobris 1619. continet probabilem errorem, cui videatur debuisse in ea apponi annus 1618. ex quo literæ prouisionis fuerunt productæ in Rota 27. Martij 1619. cum dicta adnotatione à tergo, quæ cantat sub die 8. Octobris 1618. quæ ideo videtur prius facta, & verior, dum conformat cum alijs duabus adnotationibus supradictis etiam à tergo factis, data autem libri erronea, & multo minus releuat illa adnotatio supradicta facta in margine instrumenti, nominationis de anno 1619. in illis verbis. Vide instrumentum procuræ &c. quia est vnica, & sine Notarij subscriptione, quinimo nescitur à quo fuit scrpta, & tandem præponderant tres adnotationes supradictæ cum circumstantijs ponderatis, itaut istæ sint verè, illa autem videatur. erronea.

Tertia, & vltima dictæ decisionis responsio fuit, quod in omnem casum, circumptisque omnibus supradictis, narratiua nominatum seu nominari iustificatur de tempore gratiæ, idest dicta die 8. Octobris 1618. ex actuali, & explicita nominatione postea sequuta apud Notarium Cameræ
33 die 16. eisdem mensis † & anni, ex quo dicta nominatio retrotrahitur, & perinde habetur ac si dicta die 8. fuisset facta ex *reg. text. in l. fin. C. ad Macedon. l. bonorum ff. de rem ratam haber. c. suggestum de iurepatr. Baet. in d. §. iussum nu. 5. Gonzal. d. glos. 47. nu. 33. Cassador. dec. 2. num. 8. & dec. 3. nu. 2. et 3. de renunciat. Crescent. d. dec. 9. de procurat.* cum alijs in dicta tertia decisione cumulatis: cum enim vt dictum est non requiratur consensus pro forma sed sufficiat
34 † de consensu quomodocumque constet, siue ante, siue post gratiam, censetur quandocumque præstetur perinde ac præstitus de tempore gratiæ, & in casu nostro procedit sine difficultate stante mandato præcedenti, quod operatur, vt dubitari non
35 possit, quin terminus ad † quem fit retrotractio, sit habilis in potentia, quod sufficit ex Doctor *Bart. in l. si is qui pro emptore nu. 8. ff. de vsocap. et in casu simili Ioan. Baptista Costa de retroct. c. 8. cas. 26. in princ.* vnde merito reprobatur distinctio, quæ quoad retrotractionem fiebat pro Simone inter consensum explicitum, & actualem ex causa resignationis per procuratorem præstitum post gratiam, & casum nostrum, cum in effectu non adsit ratio differentiæ, sed eadem penitus sit, ex quo in vtroque casu talis consensus requiritur pro substantia gratiæ, & ad publicum fauorem; sed effectum vt constituens non possit pænite-
36 re, & expeditionis literarum, qui † ideo potest quandocumque præstari ex *Gonzal. Casad. Crescent.* & alijs supra citatis.

Nec reuelat si dicatur, quod retrotra-

ctio fieri non poteſt propter ius medio tẽpore ſimoni quæſitum ex nominatione de de eius perſona facta per Canonicum Honuphrium die 11.eiuſdem menſis Octobris cum poſſeſſione ſequuta, itaut terminus à
38 quo retrotractionis ideſt dies 16.ſequens † non fuerit habilis, vt in ea fieri potuerit nominatio de perſona Gaſparis iuxta *text. in d.l. bonorum vbi Bart. num.1. in fin. cap. quamuis de reſcript. in 6. idem Bart. in d.l. ſi his qui pro emptore nu.4. Surd. conſ.157.n. 17. & dec.206. nu.2.* quia procederet argumentum ſi eſſet verum, quod Simoni, per dictam nominationem, & poſſeſſionis traditionem fuiſſet ius aliquod quæſitum, ſed quia tàm nominatio, quam poſſeſſio † fuerunt nulla & attentata vti lite pendente facta *tot. tit. ff. & C. vt lit.pend. cum alijs per Lancell. de attent. lil.pend. p.2. c.4. nu.346.* nullum ei fuit ius quæſitum; de lite autem & quod non ceſſauerit, nec non quod de illa dari non poſſit contra nominationem Gaſparis non poteſt dubitari, dum ipſe dicordiam narrauit in ſupplicatione ex infra dicendis, prout nec pariter de eo, quod hodie obiter dicebatur, nempe Gaſparem non potuiſſe nominari in Canonicum, quia non erat Doctor iuxta ſtatutum Eccleſiæ Illerden. ſiquidem ſtatutum non requirit Doctoratum de tempore nominationis, ſed de tempore receptionis, & adeptæ poſſeſſionis, vt ſunt verba ſtatuti clara.

Supereſt tandem vltimum, & tertium obiectum, videlicet, an nominatio Gaſparis fuerit in diſcordia facta, circa quod nunquam fuit dubitatum, quin à principio
39 fuerit lis mota, quæ † nihil aliud eſt quam diſcordia iudicialis, vt in dicta vltima deciſione in hac cauſa facta, ſed ſolùm prætenditur quod de tempore nominationis Gaſparis lis, & diſcordia ceſſauerint, &
40 tamen videtur quod debet probari de eo tempore, cum fuerit ſic narrata ibi in diſcordia nominatum ſeu &c. *ex reg. text. in dilectus §.1. ff. de noxa actione* & in puncto firmauit Rota *in Hiſpalen. portionis 20. Iunij 1594.*

Quod verò ceſſauerit diſcordia prætenditur ex tribus actibus Capitularibus. Primus fuit die 12. Septembris, quo Capitulares habuerunt pro bona, & valida acceptatione Turni facta per Canonicum Honuphrium. Secuudus die 11. Octobris anni 1618. in qua præſente eodem Canonico Ioanne fuit admiſſa nominatio ad fauorem Simonis, & tandem Tertius die 12. eiuſdem menſis Octobris, in quo præſente etiam eodem Canonico Ioanne Simone fuerit Capitulo admiſſus ad oſculum pacis
41 præſens † autem in Capitulo & tacens, ex quo ad illud vocatur ad approbandum vel contradicendum, reſolutionibus Capitularibus habetur pro conſentiente, *Innoc. in cap. 1. num. 4. vbi Abb. num. 13. de his quæ fiunt à maior. part. Cap. Pariſ. conſ. 76. num.6. cum pluribus ſeqq. lib. 4. Seraph. dec. 708. num. 4.* & videtur ad hoc eſſe *in cap. dilecto filio*, ibi eum eum Canonicis alijs ad oſculum recepiſti, vbi *gloſ. verb. recepiſti de præben. & ibi etiam Iunoc. nu.1.*

His omnibus fuit optimè reſponſum in dicta vltima deciſione, ſed præterea hodie ex ſupradictis facilius remouentur; nam in primis cum nominatio in diſcordia fuerit etiam narrata de præterito, & alternatiuè, & narratiua nominationis, vt ſupra dictum eſt iuſtificetur ex illa ſola nominatione implicida, de qua in mandato ad nominandum, quod habet datam ſub d. die 8. Septembris, & ſic multo ante tres actus Capitulares ſupradictos, & de eo tempore non poſſit de lite, & diſcordia dubitari, non eſt cur vlterius diſcordia verificetur pro iuſtificatione gratiæ.

Deinde quando diſcordia eſſet iuſtificanda de tempore nominationis factæ die 16. Octobris, non obſtat primus actus Capitularis factus ſub dicta die 12. Septembris, quia in eo non ſolum non fuit præſens Canonicus Ioannes, vt dicitur in dicta tertia deciſione, ſed illico habita notitia dicti actus, inſtetit coram Epiſcopo eum reuocari, vti attentatum in præiudicium litis pendentiæ, & die 1. Octobris obtinuit reuocari.

Non obſtant etiam ſecundus, & tertius facti die 11. & 12. Octobris. Tum quia Canonicus Ioannes licet præſens, non fuit
42 viſus conſentire, † cum ſciret ius ſuum ſaluum eſſe propter litem iam motam, & ſic ex declatione præcedenti per eum facta ad *l. ſicut. §. non videtur ff. quib. mod. pign. vel hppoth. ſolut. cum alijs per Surd. conſ. 290. num. 59. lib. 2.* & plenius in dicta tertia
43 deciſione, itaut † non intret *doctrina Innocentij, & Panor. in d. cap. 1. de his quæ fiunt à maior. par. c. quæ procedit* in dubio,
44 non autem ſtante, † declaratione præcedenti & ſubſequenti, *Seraph. d. deciſ. 708. n.5.* In præſenti autẽ declaratione antecedenti, & ſubſequenti, non dubitatur ex lite prius mota, & vſque ad dictos duos actus continuo agitata, & poſtea proſequuta. Quibus accedunt teſtes de fama publica prius

deponentes de contradictione tunc in eodem Capitulo facta per dictum Canonicum Ioannnem;tum in omnem casum,quia iuxta supradicta, nominatio fuit facta de tempore datę gratiæ, quæ fuit 8. Octobris eiusdem mensis, vt ex supradictis tribus adnotationibus, cum adminiculis, & sic ante dictus duos actus Capitulares, & ex hoc cessat omnis difficultas, quia aderat discordia tàm de tempore nominationis, quàm de tempore datæ gratiæ.

Et ita decisum vtraq; parte informante.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Romana Successionis.

Die Veneris 14. Iunij 1630.

DECISIO CCCLXXXVIII.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 471.

REVERENDISS: P. D. PIROVANO.

Anconitana Florum.

Die Veneris 14. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Onerum impositiones,cum sint de regalibus, non possunt imponi nisi à Principe dominante, superiorem non recognoscente, quod tamen non procedit, quando sumus in oneribus leuibus, & exiguis, quo casu Domini inferiores possunt à subditis exigere, & qualiter.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio annua præstationis sine causa non substinetur, ex solo cursu temporis.*

2 *Inuestitus de aliquo loco, non potest in eo imponere onera personalia aut mixta subditis, vel alia non expressa in inuestitum etiam quod fuerit inuestitus cum mero, & mixto imperio.*

3 *Onerum impositio est de regalibus reseruatis Principi dominanti, superiorem non recognoscenti.*

4 *Constitutio Pauli III. de anno 1539. prohibuit ne inuestiti possint imponere noua grauamina comitatiuis, vel comitatui absque licentia Gubernatoris.*

5 *Domini superiorem recognoscentes, possunt à subditis exigere onera leuia, & exigua, & præscriptione, aut consuetudine titulum sufficiente acquirere.*

6 *Præstationes quando non sunt immoderatæ, quæri possunt à Dominis inferioribus con consuetudine, vel præscriptione 40. annorum.*

7 *Tempus longissimum, sufficit ad inducendam obligationem, & titulum.*

8 *Consuetudo coactiua, quo casu minori spatio inducatur, quam per 40. annos.*

9 *Consuetudines piæ debebent obseruari, & compescendi sunt illi, qui malitiosè nituntur illas immutare, ad eas obseruandas.*

10 *Consuetudo particularis alicuius loci vbi non apparet, tunc recurritur ad Regionem circumuicinam pro substinendo titulo ex consuetudine resultante.*

11 *Causa pia sufficit ad substinendam validitatem consuetudinis, xe qua deinde titulus à quocumque de populo potest fauore piæ causæ allegari.*

12 *Testes non concludentes, non probant.*

13 *Testes deponentes de visu, alia comprobatione non egent, quia sensus visus non decipitur circa proprium obiectum.*

14 *Testis, quando optimè concludat circa quadragenariam.*

15 *Testis deponens, quod aliquid fecit, dum erat adolescens, ex hoc non excludit aliàs illud fecisset dum esset maior.*

16 *Dictio, præsertim, non restringit mutiplicationem actuum, sed implicat identitatem iuris bd casum expressum.*

17 *Iudicis iurisdictio, quando remaneat firmata.*

18 *Testes extra terminum remissoriæ examinati, sunt nulliter recepti.*

DECISIO CCCLXXXIX.

DIXERVNT Domini sub die 10. Ianuarij 1628. * sententiam Rotalem esse reuecandam: quia Ciuitas Anconæ ex deductis non probat expressam Communitatis Offaneæ obligationem deferendi flores in die solemnitatis Sanctissimi Corporis Iesus Christi, neque aliundè eidem Ciuitati fuisse tale ius quæsitum, prout ne-
1 cessarium erat: † quia sine causa non sustinetur obligatio annuæ præstationis solo temporis decursu *Bart. in l. cum de in rem verso num. 2. de vsur. Menoch. præsumpt. 131. num. 54. lib. 3. Roder. de annuis reddit. lib. 1. quæst. 15. num. 2. cum alijs in eadem*

decisione allegat. hodie tamen ex nouiter
probatis, & deductis dictum fuit ab ea-
dem decisione esse recedendum, quia Ci-
uitas iustificat Communitatis prædictæ o-
bligationem, & causam.

Nam, & si vera sit conclusio, quod Do-
mini Castrorum (prout Anconæ Ciuitas
ex Bullis Nicolai V. & Eugenij IV. probat
2 se inuestitam de Castro Offaneæ) non †
possint imponere onera personalia, aut
mixta subditis, vel alia in inuestituris non
expressa, etiam quòd inuestiti fuerint cum
mero, & mixto imperio *l. 2. C. de quibus
munerib. vel præstat. lib. 10. l. 2. C. ne rusti-
ca ad vllum obseq. deuo. lib. 11. Bart. in l. 1.
num. 5. C. de excusat. muner. lib. 10. Bald. in
l. cum multa in fine, C. de bon. quæ lib. &
Natt. cons. 185. num. 5.* rationem asserens:
3 quia † impositio huiusmodi onerum est de
regalibus Principis dominantis, superio-
rem non recognoscentis reseruatis *cap. 1.
quæ sint regalia, l. placet C. excusat. muner.
lib. 10. Clar. in §. feudum quæst. 29.* & iux-
ta hanc iuris dispositionem videatur ema-
4 nata Pauli III. † Constitutio de anno
1539. prohibens ne inuestiti possint im-
ponere noua grauamina comitatiuis, vel
comitatiui absque licentia Gubernatoris.

Attamen, quando onera sunt leuia, &
exigua, prout est recollectio florum silue-
strium in pascuis communibus, non requi-
rens impensam respectu materiæ, sed ope-
ris tantum, & transportatio eorumdem
cum tribus iumentis, quæ pariter ob bre-
uem loci distantiam, non excedentem
milliaria decem, exigui, & ferè nullius
5 momenti est, possunt † Domini inferiores
à subditis exigere, & præscriptione, aut
consuetudine titulum sufficientem pro o-
bligatione, & causa acquirere *Luc. à Pen-
na in l. prima num. 10. C. de superind. Clar.
in §. feudum quæst. 29. vers. benè verum est.
quod ex consuetudine. Rosental. de feud. cap. 5.
quæst. 17. num. 2. Franc. decis. 56. num. 13.*
dicens propterea ista minima non esse de
regalibus *Mastril. de Magistr. lib. 3. cap.
10. nu. 335. Capiblanc. de Baronibus pragm.
1. num. 113.* firmans huiusmodi prętatio-
6 nes † quando non sunt immoderatæ, quæ-
ri posse à Dominis inferioribus consuetu-
dine, vel præscriptione 40. annorum.

Vndè cum Ciuitas Anconæ ex testibus
nouiter datis probet Communitatem Of-
faneæ, & seu per homines illius, flores in
die festiuitatis prædictæ, fuisse delatus per
7 40. & vlteriores † annos ex hoc longissimi
temporis decursu inducta dicitur obliga-
tio, & titulus etiam ratione futuri tempo-
ris *Bart. in l. solent §. 1. in fine ff. de offic.
proconf. & leg. Bald. in l. male agitur nu. 7.
C. de præscript. 30. vel 40. annorum, Bald. de
præscript. in prima parte tertia parte princi-
palis quæst. 10. num. 34. & in 4. parte quar-
tæ par. principalis quæst. 9. & 11. Menoch.
præsumpt. 131. num. 51. lib. 3.* quod eò fa-
cilius visum fuit posse firmari, cum con-
currat pia causa, scilicet solemnitas San-
ctissimi Corporis Iesu Christi, pro cuius
honore solent flores deferri, † quæ mino-
8 ri tempore contentantur ad inducendam
consuetudinem coactiuam, etiam quod il-
la diuturna, & seu decennalis præstatio
potuerit habere causam voluntariam ex
mera liberalitate prouenientem *cap. Ad A-
postolicam de simon.* vbi apertè statuitur †
9 pias consuetudines obseruari, & compe-
scendos, qui malitiosè nituntur illas im-
mutare, *& per illum tex. ad plura inferunt
Paul. de Leaza in rep. cap. in litteris nu. 24.
de restit. spol. Felin. in d. cap. ad Apostolicam
nu. 3. Tiraquel de pia caus. priuil. 60. Osasch.
decis. 99. num. 44. Sanchez in Decal. lib. 7.
cap. 26. num. 54. Couarr. variar. lib. 1. c. 17.
num. 3. & idem firmauit Rota in Pampilonen.
Tributi de Garda 13. Nouembris 1591. co-
ram bo. me. Penia, & in causa Segobien. can-
torum 11. Februarij 1604. coram bo. mem.
Card. Lancellotto,* & hæc consuetodo maxi-
mè coadiuuator ex Oppidis circumuicinis
quæ solent pro eadem solemnitate flores
deferre absque aliqua controuersia, vt te-
stes dari deponunt, quo casu etiam quod
non appareret de propria Communitatis
Offaneæ consuetudine, posset recurri †
10 ad Regionem conuicinam pro sustinendo
titulo ex consuetudine resultante *Ioann.
Andr. de reiutegr. faud. colum. 4. versic. qua-
liter ergo per text. in super eo de censib. &
Franc. decis. 56. num. 6. & 7.* nec prædicta
possunt euitari ex eo quod non agatur no-
mine piæ causæ, sed Ciuitatis Anconæ,
11 quia sufficit causa pia † ad sustinendam
validitatem consuetudinis, ex qua deinde
titulus à quocumque de populo potest fa-
uore piæ causæ allegari *Auth. de Eccles. tit.
§. si quis autem, Specul. de Instrum. edit. §. nunc
vero aliqua nu. 65: Tiraq. de pia caus. n. 151.*

Non obstat, quod ex depositiene te-
stium de uouo examinatorum, non probe-
tur hæc diuturna, aut quadragenaria pos-
12 sessio ex † quo in dicto illam non conclu-
dunt, ac etiam fuerint nulliter, & inualidè
examinati.

Quia quoad releuantiam dicti eorun-
dem

dem ex facto cessat obiectum, nam primus super tertio dicit Ciuitatem esse in possessionem habendi, & conseguendi dictos flores à quacumque vniuersitate illi subiecta, & signanter à Communitate Offaneæ & vidisse obseruare per 40. & 50. annos, 2. 3. 4. testes idem de visu formaliter concludunt per 40. & plures annos, & dum
13 de visu deponant † alia comprobatione non egent, quia sensus visus non decipitur circa proprium obiectum *Innoc. in cap. cum causam nu. 2. de testib. Bald. in l. sola nu. 1. & 9. C. eodem tit.*

Nec aduersantur dicto secundi testis, quod non deponat de continuato tempore 40. annorum, ex quo possit inferri ad præscriptionem, & vlterius sit sibi contrarius, dum in articulis super tertio dicat pluries detulisse flores, & iuxta xv. interrogatorium responderit se detulisse semel, quia dum dicit vidisse quolibet anno, & per 40. annos obseruare excluditur omne tempus intermedium continuationem impediens; nam si quolibet anno vidit, sufficit, quia solemnitas Sanctissimi Corporis Christi celebratum semel in anno, & si per 40. an-
14 nos vidit obseruare, optime † concludit de quadregenaria, & nihilominus si aliqua interualla incidissent, non propterea testis posset reprobari *Abb. in cap. cum causam num. 2. de elect. glos. in Auth. vt determ. sit numerus clericorum in vers. semper Archia, & in cap. sacrosanct. 22. dist.* contrarietas verò etiam tollitur ex ipso summario dato num 4. vbi dicitur loquendo de Vicarijs
15 † *me li fecero portare vna volta con la Somara de* Marino, *quando era giouinetto*, quod non excludit alias delationes, dum esset maior, & per alia iuramenta vltra *la Somara de Marino.*

Similiter neque releuant aliæ ponderationes quæ dantur contra tertium, & quartum testes ad excludentem continuationem temporis 40. annorum, dum tertius dixerit vidisse sæpius flores deferri, & præsertim de anno 1605. quasi restrinxerit dictum ad vnicam transportationem, & actum, & quartus qui iuxta 33. respondit de vna vice, & iuxta 35. non vidisse aliquem particularem de Offanea.

Quia ex contextu examinis tollitur obscuritas in vanum excitata; nam tertius iuxta 33. interrogatorium dicit se vidisse pluries afferre flores ex diuersis locis, & signanter ab hominibus Offaneæ pluries, & *vltimamente l'anno* 1605. non autem dicit, & præsertim in quem casum, non etiam di-
16 ctio, † præsertim restringeret multiplicationem actuum, sed implicaret identitatem iuris ad casum expressum, *l. fin.* ibi *præsertim*: dum cæteris tabulis res gesta declaretur, *ff. de his quæ in testam. dele. Spec. de disp. & Alleg. §. 4. vers. item clausula nu. 8.* quartus verò dicit iuxta 33. se vidisse pluries afferre flores per homines dictarum Terrarum loquendo de subiectis Ciuitati subdendo, *& in particulare vna volta da* 13. *anni sono*, & deinde iuxta 35. respondi se non vidisse particulares homines de Offanea, quos cognouerit, qui flores deferrent, *eccetto nel caso sopradetto*, quando scilicet interpetlauit vnde venirent, quæ si ratio recti sermonis intueatur, omnia bene inter se conciliantur.

Quo verò ad validitatem examinis testium de iurisdictione non videtur dubitandum: quia dantur litteræ delegetionis, directæ Vicario Laurentano, & Archidiacono, quæ cum emanauerint à Iudice sub delegante nempè ab Auditore Rotæ, qui ex forma suæ Commissionis poterat Iudices deputare litteræque fueri ut præsenta-
17 tæ, & per iudices acceptatæ † indè firmata remansit iurisdictio *Felin. in cap. fin. num. 37. de præsumpt. Gabr. de execut. rei iudic. concl. 3. Rota decis. 143. num. 2. & 546. num. 3. par. 2. recent.*

Non obstat, quod testes nihilominus fuerint examinati extra terminum remis-
18 soriæ, † & consequenter nulliter recepti *Mant. dec. 199. num. 1. Rot. dec. 128. par. 1. recent. & coram bo. me. Card. Caualerio decis. 40. & 63. nu. 2.*

Quia cum litteræ remissoriales fuerint relaxatæ de Mense Octobris 1619. cum termino duorum mensium citato Procuratore eiusdem Communitatis sub die 23. dicti mensis Octobris, testesq. fuerint examinati die 16. & 17. & 18. Nouembris sequentis, vt in proces. fol. 107. 121. & 135. inde patet durante tempore fuisse examinatos, ex quo attenta prorogatione alterius mensis terminus non expirabat, nisi de mense Decembris.

Et ita &c.

☞ * *Est supra in hac parte decisio* 127.

EMIN. ET REV. D. CARD. VEROSPIO.

Romana scutorum 24. Millium.

Die Veneris 14. Iunij 1630.

AR-

ARGVMENTVM.

Venditor, quando teneatur de euictione, & quid si emptor ei non denunciauerit motam litem. Conditionem alicuius an quis meliorem facere possit, ita vt ille postea teneatur.

SVMMARIVM.

1 *In euictionis materia emptor si vult, potest agnoscere bonam fidem, antequam per sententiam sequatur euictio.*

2 *De euictione agi minimè potest, non facta venditori denunciationes litis motæ.*

3 *Venditor quando teneantur de euictione non obstante, quod emptor ei non denunciauerit litem motam.*

4 *Prælato, & possessori bonorum fideicommissorum, aut Maioratui subiectorum, super rebus dubijs, dummodo tamen ex transactione rem retineant, non solum est permissum transigere.*

Sed etiam tamquam ex negotio vtiliter gesto repecere possunt eorum hæredes illorum bonorum in restitutione, quicquid in eam, fuit vtiliter impensum nu. 4.

5 *Venditor non sequuta legitima euictione, motæ litis an emptori sit obligatus.*

6 *Venditori non est facienda denunciatio motæ litis ad effectum, vt teneatur de euictione, si simul emptor, & venditor conuenti fuerint.*

7 *Emptori, quod liceat ante sententiam euictionis transigere, & quod non aliter, quam ab ipsa sententia probari possit malum ius venditoris, hæc inuicem contraria sunt.*

8 *Sententia euictionis illa nocet venditoris, quæ contra emptorem inuitum lata est.*

9 *De euictione post sententiam arbitri, vel alterius iudicis agi non potest, quando emptor in illos consensit spontè, & nulla necessitate coactus.*

10 *Euictione statim secuta, oritur actio pro consecutione ipsius rei, siue pretij, aut interesse.*

Sicuti emptori competebat, antea quom res sibi vendita traderetur nu. 10.

11 *Conditionem alterius, quis meliorem facere potest, cum id velit, & ciuilis, & naturalis ratio.*

12 *Necessitas, si adsit aliquid faciendi pro aliquo si fiat, non potest ab eo illud impugnari.*

13 *Quod procedit etiam si illa necessitas non sit præcisa, sed solum causatiua.*

14 *Pater tenetur restituere alteri pecuniam, quam soluit, pro redimento filio captiuo emancipato, licet pater ad hoc cogi minimè possit.*

15 *Mulieris hæres non possunt repetere à viro dotem, quam expedit pro redimento Priuigno, & filio, vxoris ex alterro matrimonio, siue aliam quamcunque personam defunctæ vxoris coniunctam.*

16 *Euictio, quando est promissa, agi potest ante sententiam, & ex quacunque causa transactionis, aut compromissi illa secuta sit.*

DECISIO CCCXC.

IN decisione, quæ coram me facta fuit 18. Iunij præteriti * firmarunt Domini validitatem, huius transactionis, quæ inter Dominos Marchionem Antonium à Cassano emptorem, & Liuiam Bonellam venditricem intercesserat, ex iure Dominorum de Corbaria, qui cum ex causa fideicommissi maiorum suorum eadem bona vendicarent, & hoc ius suum plenissimè iustificassent, potuit idem ius inducere in Marchione bonam fidem, ex qua idem licuerit non expectare sententiam, & transigendo euictionem ipsam præuenire. Hæc eadem proposito iterum hodie coram me dubio placuerunt, neque potuerunt Domini recedi posse à decisis propter eamdem causam institiæ euictionis, quam & ostenderat Marchio in hoc iudicio, in quo repetebat soluta à se ex causa eiusdem transactionis, & videbatur etiam Liuia agnouisse dum super eadem controuersia, & cum eisdem Dominis de Corbaria transigere voluit.

Admittunt enim Doctores, vt in iure claro, siue si eiusdem iuris probationem
1 assumere in se velit possit emptor † agnoscere bonam fidem antequam per sententiam secuta fuerit euictio, vt ex pluribus qui fuerunt in præterita decisione cumulati præcisè in emptore loquuntur *Bart. in l. atque empto, ff. de action. empt. Castren. in leg. in verb. matura, §. cum me absente. post glos. in verb. Mandat committat. Bart. num. 3. ff. de neg. gest. Mandell. cons. 325. num. 6. Gabr. cons. 129. nu. 1 volum. 1. Surd. decis. 22. num. 8. Afflict. decis. 49. Achill. decis. 2. de empt. & vendit. & decis. 1. de concess. præben. & præter eos. Bald. et Angel. in leg. si cum quæst. 18. C. de euiction. Ioan. de Imol. in cap fin. de empt. & vendit. Tir. quel. de retract. leg. §. 1. glos. 18. num. 63. In* cum

2 cum † neque euictionis nomine agi possit non facta venditori denunciatione litis motæ, hanc etiam decunciandi necessitatem eidem remitti volunt, si de non iure venditoris, aut liquido constet, aut docere idem emptor paratus sit, † cum cessare his casibus videatur causa, ob quam venditorem emptor requireret teneatur, & præiudicium aliquod ipsius venditoris considerari non possit, dum nulla poterat eidem superesse defensio *l. Imperatorem, & ibi Doct. ff. de action. empt. Soccin. in l. §. voluntatem num. 14. Rip. num. 20. ff. solut. matr. Alex. in leg. non solum §. morte num. 45. ff. de nou. oper. nunciat. Ioan. de Imol. dicto cap. fin. de empt. & vendit. eodem num. 24. Alexand. consil. 67. volum. 3. & consil. 63. num. 10. vol. 6. Capr. reg. 87. num 212.* Cum itaque præter hanc vnam causam, defensionis scilicet, quam habet à venditore, alia non possit constitui, cur emptori non liceat quod licere tradunt Doctores, commutatur † Prælato, & possessori bonorum fideicommisso, aut Maioratui subiectorum, (quibus etiam super re dubia, dummodo tamen ex transactione rem retineant, non solum permissum est transigere, sed vt fuit in alia decisione coram me comprobatum, tamquam ex negotio vtiliter gesto repetetere possunt eorum hæredes in restitutione fideicommissi quidquid in eam causam impensum fuerit) Non videbant, siue quidquam Marchioni obijci posse ex transactione quam fecit, siue aliquod præiudicium venditoris ex ea considerari, cuius

5 ratione idem † venditor, quasi non secuta legitima euictione emptori obligatus non esset.

Vel enim dum etiam Liuia in eo iudicio euictionis interfuit, & præstitit in communi causa defensionem dicendum videtur transactionem ab ea hodie impugnari non posse, postquam ius suum super bonis vẽditis tueri non valuit, cum ex hoc etiam admittant Doct. considerari posse vendi-

6 toris † præiudicium ex denunciatione ei non facta, si simul emptor, & venditor conuenti fuerint *lege Henricus 63. §. Caia. l. si dictum 56. §. si præsente. in verb. possit ff. de euict. Alex. in leg. 2. §. voluntatem numer. 15. Soccin. num. 18. ff. solut. matrim. Abb. in cap. fin. de empt. et vend. quæst. 9. ibi Apostill. Natt. consil. 208. Capic. dec. 206. num. 3.* Vel si adhuc exactior probatio mali, & nullius iuris venditoris super eisdem bonis ex Marchione requiritur, etiam id præstitisse videri potest non solum ex transactione facta à Liuia super bonis, quæ eidem Liuiæ ex venditione supererant, & quæ aliam defensionis causam non habebant, quam Marchio in bonis à se emptis habere potuisset: Verum etiam cum ex resolutionibus factis in causa plenissimè docuerit, omnia à Corbarijs probata fuisse, vt immissionem obtinerent: adeout dum nihil opponitur contra decisiones Rotales quæ exclusis detractionibus firmauerant identitatem tenutæ, & purificationem fideicommissi ad fauorem eorundem de Corbaria agentium, vt fuit ostensum in eadem decisione non satis sit dicere, quod vel expectari debuisset sententia, vel quod ea omnia ex rescripto, & peculiari gratia Principis iterum examinari debuissent; quia si probationes iuris eius, qui rem euicit aliũde, quam ab ipsa sententia peti non possent, nunquam locus esset conclusioni, & opinioni Doctorum, vt emptor, qui ante sententiam transegerit, huius probationis onere grauari debeat, cum sibi inuicem

7 contraria sint, † vt liceat ante sententiam transigere, & non aliter, quàm ab ipsa sententia malum ius venditoris probari possit: Et probato hoc iure admittunt etiã Doctores, vt quamuis regulariter ea solum sententia nocere † soleat venditori, quæ

8 contra emptorem inuitum lata sit *leg. si dictum §. si compromisero, ff. de euiction. Riminsen. cons. 92. num. 17. volum. primo Capr. reg. 87. num. 238. Papien. in form. libell. in caus. vend. in verb. promittens de euict. num. 9.* agi tamen possit de euictione post sententiam

9 † arbitri, siue alterius Iudicis, in quem ipse emptor sponte, & nulla necessitate coactus consenserit *Bald. in leg. libera num. 9. C. de collat. Alex. in leg. si domus §. de euictione 3. vers. tertio limita. Ias. num. 14. ff. de legat. 1. Guman. in leg. Arist. §. labeo num. 5. ff. de donat. Cabell. de euict. §. 5. num. 18. Surd. dec. 22. num. 8.*

Sed etiam quod euictionis nomine quidquam Marchio consequi non posset, non tamen exclusus censeri debet à recuperatione pretij, & interesse, licet enim in stipulatione duplæ per modum conditionis insit, vt euictio secuta sit, eaque conditio tione non adimpleta commissa non censeatur stipulatio, secus tamen est in actione ex empto, in qua sententia non requiritur,

10 cum statim † re euicta oriatur noua actio, pro consequutione ipsius rei, siue pretio, aut interesse, sicut emptori competebat antequam sibi res vendita traderetur *glos. in eadem leg. si dictum §. si compromissero ff.* de

de euict.leg.non tamen ff.eodem titulo Cuman. in dicta leg. Aristo §. labeo. num.3. & 5. ff. dc donat. Aret.in §. actionum num.49. instit. de action. Fulgos.in leg.si ideo num.6. ff. de euict. Surd.cons.36.num.23.

Demum cum ea solutione scutorum 24. mill.quam fecit liberauerit simul Marchio rem venditam à prætensione fideicommissariorum, & Liuiam à solutione scutorum 54.mill.quæ tanquam bonorum venditorũ pretium obligata fuisset restituere, hoc etiã nomine agere potest, & tenetur Liuia eam solutionem ratam habere, cum & ciuilis,&
11 naturalis ratio id velit, vt † possit quis alterius conditionem meliorem facere *leg. soluendo 41.ff.de neg.gest.leg. inuito.C. de so-*
12 *lut.* Imo † quia hæc necessitas & illi incumbebat, multo minus potest eadem solutionem impugnare *l.nam & seruus.22.ff.eodem tit. leg. quamuis & leg. sequ. ff. solut. matrim. Castr.cons.444.lib.1.* qui ex eisdem iuribus
13 idem concludit etiam quod ea necessitas† præcisa non sit, sed solum causatiua, vt patet in exemplis per eum adductis, ex hac causa tenetur pater restituere alteri pecu-
14 niam, quam † soluit pro redimendo filio captiuo, etiam quod pater ad id cogi non posset, cum idem filius esset emancipatus: ex eadem causa non possunt hæredes mu-
15 lieris repetere † à viro dotem, quam expendit pro redimento Priuigno, & filio vxoris ex altero matrimonio, siue aliam quamcumque personam defunctæ vxori coniunctam.

Neque difficultatem facere poterat id, quod in omnibus disputationibus semper obiectum fuit, & super quo etiam insistebant hodie aliqui ex Dominis, quod Marchio inuita Liuia transigere voluerit; cum enim id fuerit ex decis. sublatum ex eodem præterea instrumento transactionis hæc difficultas cessare videbatur, in quo non solum, vt fuit deductum, ea contractio Liuię apparebat restricta ad reseruationem, quam contra ipsam Liuiam, eaque præsente, Marchio facere volebat, & huic solum reseruationi in eodem instrumento dicitur Liuia consentire noluisse, vt imo ad eadem transactionem deuenerit Marchio, non nisi vt rem gratam Liuiæ faceret, cui tota summa scutorum 40.mil.quæ habuerunt Corbarij ex transactione non suppetebat. Quod cum & exponatur in instrumento, ex eo etiam fit verisimile, quia nulla præterea necessitate ad id cogi potuisset Marchio, dum lis fiebat etiam contra Liuiam venditricem, contra quam propterea euicta sibi re vendita rectè egisset. Et licet solum pro suo dato & facto teneri Liuia voluerit, cum tamen hoc etiam promiserit, quod bona vendita ad hæreditatem Iuliæ Cæsarinæ pertinerent, & quod super bonis eiusdem hæreditatis semper potior omnibus futurus esset, hoc etiam seruare tenebatur, & semper Marchioni cautum erat ex iuribus eiusdem hæreditatis.

Et hinc cum solum ex eadem hæreditate sibi satisfieri velit Marchio, cumq; eadem euictio ab alijs executoribus testamentarijs simpliciter, & sine aliqua exceptione sibi promissa fuerit, hoc etiam nomine rectè agit, quia admittunt Doct. vt euictione
16 † promissi agi possit ante sententiam, & ex quacumque causa transactionis, aut cõpromissi illa secuta fuerit *glos. in lèg. cum pœna ff. de arbitr. Alex.in d. l. si domus §. de euict.num.3.ff. de leg.1. Arctin. in §.fin.instit. de empt. & vendit. num.5. & in §. actionum num.49 instit.de act. Becc. consil.106. nu.22. Tiraquell.de retr.l.ad fin.tit. n.98. Caballin. de euict.§.5. num.19.*

Et ita, &c.

☞ * *Est supra in hac parte decis.337.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Ferrarien. de Tassonis.

Die Lunæ 17. Iunij 1630.

ARGVMENTVM:

Agnato agenti vigore statuti exclusiui fœminarum ad immissionem, quid ei obstet. Immissiones, quando retardari non possint.

SVMMARIVM.

1 *Agnato agenti ex statuto fœminarum exclusiuo, obstat semper exceptio implementi conditionis dotandi fœminas exclusas.*
2 *Et ideo dotes sunt detrahendæ, & interim immissio ad hunc effectum retardatur.*
3 *In legitima constituenda pro quantitate dotis filiæ firmanda, omnium rerum ab ea habitarum est habenda ratio, & cuiuscumque generis sint.num.4.*
5 *Immissiones non retardantur, quando possidentes retinent corpora bonorum, super quibus possint fieri oppositæ detractiones.*
6 *Perceptio fructuum, per quantum tempus æqueuent sortem.*
7 *Contra cessionarium competunt eædem exceptio-*

ptiones, quæ contra cedentem opponi possunt.

8 *Creditum administrantis bona non est detrahendum, nisi reddita ratione.*

9 *Statut. Ferr. cap. 102. lib. 2. disponit, quod uxor non possit exigere ab hæredibus viri donationem propter nuptias, nisi fuerit in testamento viri eidem relicta.*

DECISIO CCCXCI.

PLACVIT Dominis persistere in decisis 18. Martij præteriti, * quoad allodialia ex eisdem rationibus, & fundamentis quibus non obstant detractiones dotium DD. sororum, & Marchionissæ matris, quæ in hac positione magis distinctè deductæ fuerunt, tam ex dispositione statuti Ferrarien. 139. in fine lib. 2. quàm ex persona matris, & vigore cessionum eiusdem.

Et quantum ad dotes sororum, quibus videtur prouisum per idem statutum 139. in fin. lib. 2. ibi (proximiores vsque ad quartum gradum præferantur filiabus, & omnibus alijs fœminis cuiuscumque lineę, & gradus, quæ tamen dotari debeant vsq; ad annos 18. ætatis suæ inclusiuè, constituta tamen ei mulieri dote non minore, quàm extat lagitima si sint filiæ, vel descendentes non dotatæ, si verò dotatæ essent dote minore legitima, possint cogere ad supplementum legitimæ.) Quamuis agnato
1 agnati † ex statuto fœminarum exclusiuo obstet semper exceptio defectus implemēti conditionis dotandi fœminas exclusas ex eodem statuto resultantis, non minus quàm agenti ex instrumento in quo adimpleuit *leg. Iulianus §. offerri, ff. de action. empt. Becc. cons. 45. num. 6. & seq.* cum alijs allegatis in *decis. 541. coram Papa Gregorio XV.*
2 & per consequens † sint dotes DD. sororum detrahendæ, & immissio ad eum effectum interim retardanda.

Attamen visum fuit defectum solutionis dotium prædictarum non obstare petitæ immissioni: quia cum DD. sorores sint hæredes Marchionis Herculis earum patris, & bona in ditione Mutinensi notabilis valoris, ac mobilia, & localia possideant, vt ex inuentario dato, & super decimas, & bona emphyteotica retineant de
3 quibus nunc non agitur, & quorum † omnium esset etiam habenda ratio in constituenda ratione legitimæ pro quantitate dotium firmanda, tam ex forma ab eodem statuto præscripta, ibi, & prædicta locum sibi vendicare, tam in bonis prophanis,
4 quàm ecclesiasticis, & † cuiuscumque generis alterius, non obstante aliqua inuestitura etiam in alieno territorio existentibus quàm de iure communi, vt tenuit *Laderch. cons. 19. num. 8.* declarando verba finalia, eiusdem statuti Ferrarien. inde satis patet DD. sorores pro earum dotibus sufficienter cautas esse, & in hoc tribunali passim
5 seruatur, vt immissiones † non retardentur, quando possidentes retinent corpora bonorum, super quibus possint satisfieri de oppositis detractionibus, *vt in Romana de Comitibus 26. Nouembris 1621. coram bo. mem. Card. Caualerio, & in Romana de Victorijs 10. Martij 1627. coram. D. meo Merlino, & nouissimè in Assisien. fideicommissi 28. Maij 1629. coram me.*

Sed præterea concurrit perceptio fructuum ex bonis Mutinen. & Ferrarien. &
6 alijs in ratione legitimæ computandis † per tempus decem, & octo annorum, quæ fere æquant sortem prætensam secundum *glos. communiter receptam in Auth. perpetua in verb. iust. C. de sacrosan. Eccles. Tiraq. de retract. conu. §. 1. glos. 6. num. 19. Ias. in leg. si fundum per fideicommissum num. 5. ff. de leg. 1. Surd. consil. 451. n. et 39. & idem fuit firmatū in Forolimen. de Monsignanis 19. Nouemb. 1630. coram bo. mem. Penia*, & de prædictis est habenda ratio ad tollenda impedimenta immissioni præstita *Sim. de Præt. de vlt. volunt. lib. 3. dubit. 5. solut. 4. num. 31.* quod etiam fuit firmatum in *Romana de Victor. supradicta, & in causa Bonon. de Bonsignoribus 19. Nouembris 1627. coram D. meo Merlino.*

Quo verò ad dotem, & donationem propter nuptias Marchionissæ matris, de qua opponitur, si ex persona eiusdem Marchionissæ excipiatur, cum illa non possideat bona hæreditaria Marchionis Herculis non potest dare de retentione, sed illi agendum erit contra hæredes, contra quos bona cum onere soluendi dotes tran-
7 sierunt, si † vero excipitur per DD. sorores tanquam cessionarias matris, cum contra cessionarium competant ædem exceptiones, quæ contra cædentem opponi possunt *Dyn. in cap. is, qui in ius num. 16. de reg. in 6. Afflict. decis. 163. num. 5. Rimin. cons. 148. nu. 3. vol. 1. Thesaur. decis. 221. num. 1. Surd. cons. 82. num. 28.* semper obstabit contra Marchionissam, & eius cessionarios præsumptio satisfactionis propriæ dotis, ex administratione bonorum tam Mutinen. quàm
8 Ferrarien. pro quibus adhuc † rationem non reddidit, & ea circumscripta non est

locus detractioni dotis, aut alterius crediti administrantis, *Surd. cons. 290. nu. 33. Seraph. dec. 1455. in fin. Rota dec. 407. in princ. p. 4. diuers. & in Romana tutelæ de Boncompagnis 18. Maij 1616. coram bo. me. Buratto. & in Viterbien. restitutionis dotis 8. Februar. 1627. coram D. Card. Virile*, & eo minus succeßioni prædictæ locus esse potest; quia iura donationis propter nuptias, cedi non potuerunt tanquam inefficaces penes Marchionissam, dum non probauit requisita statuti Ferrariæ de *donat. propter nupt. c. 102. lib. 2.*
9 † expresse disponentis vxorem ab hæredibus viri donationem propter nuptias non posse exigere, nisi illa fuerint in testamento viri eidem relicta, quod quidem per Marchionissam verificari non potest, cum Marchio Hercules decesserit intestatus:

Et ita resolutum &c.

* *Est decisio 364. supra in hac parte.*

REV. P. D. VRGELLEN.

Mediolanen. Pensionis.

Die Lunæ 17. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Sententia simpliciter condemnans ad fructum restitutionem, de quibus fructibus intelligatur. Faciens aliquid per procuratorem, dicitur quis fictè, & interprætatiuè per se facere, & quando hoc ita non sit. Sententia est strictè intelligenda, quod tamen non semper est verum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quando simpliciter condemnat ad fructus, debet intelligi de fructibus verè, & realiter perceptis per condemnatum.*

2 *Sententiæ verba debent accipi in propria significatione.*

Sententiæ verba, sunt strictè intelligenda, & non ad intellectum, quem verba possunt habere ex lata significatione vocabuli nu. 2. & nu. 28.

3 *Faciens aliquid per alium fictè, & quadam iuris interpretatione, facere videtur per se.*

4 *Factum vnius, quod sit factum alterius impossibile est.*

5 *Pecuniæ in genere suo, functionem recipiunt.*

6 *Procuratoris factum, censetur factum principalis, fictè, & interpretatiuè, non autem verè, & realiter.*

7 *Acquisitio facta alicui per procuratorem, censetur factum verum, & proprium ipsius principalis.*

8 *Acquisitionis adminiculum, vbi vertitur, tunc qui per alium facit, ipse propriè facit.*

9 *Ecclesia, quod per alium acquirit, propriè per se ipsam acquirere dicitur.*

10 *Per procuratorem aliquid faciens, quando dicatur quis fictè, & interpretatiuè facere, vide distinctionem, & nu. 11.*

12 *Procurator post susceptum mandatum, necessitate ciuili illud exequi tenetur.*

13 *Mandatum rei turpis nullum est, & nu. 14.*

15 *Decis. Put. & Achill. declarantur, & n. 37. & 38.*

16 *Condemnatus simpliciter ad fructuum restitutionem, non tenetur vigore sententiæ, ad fructus perceptos per eum, in quem fuit facta translatio.*

17 *Translationis rei litigiosæ mandatum, vti rei probibitæ, non tenet.*

19 *Cessio facta alicui, non importat mandatum sed veram, & propriam solutionem.*

20 *Liberatio ipso iure fit per delegationem, & transit omne periculum in cessionarium.*

21 *Cessionis nomen est duplex.*

22 *Cessio simplex illa dicitur, quæ fit ad commodum cedentis, solutionis causa.*

23 *Liberatio à debito per cessionem simpliciter non contigit ante factam solutionem, & periculum est cedentis, non autem cessionarij.*

24 *Cessio, illa dicitur vera, & habetur loco solutionis, vt cum nomina debitoris venduntur, in solutum dantur, vel subdelegantur.*

25 *Cessio in dubio præsumitur simplex.*

26 *Nouatio in dubio non fit.*

28 *Delegatio inter contrahentes non dicitur facta, licet vtamur verbo, delego, nisi interueniat formalis stipulatio, inter debitorem cessum, & cessionarium.*

29 *Datio in solutum non fit, nisi expresse dicatur, & postea sequatur cessio.*

30 *Nouatio de iure canonico etiam solo pacto fit non minus, quam de iure ciuili per stipulationem.*

31 *Debitor cessus, dum non soluit, remanet pristina actio.*

32 *Sententiæ verba sunt strictè accipienda, quod fallit in duobus casibus.*

33 *Sententiæ verba, tunc non sunt strictè accipienda, quando alias sententia esset nullius effectus, & momenti.*

Sen-

34 *Sententia non est strictè intelligenda, quando ex verbis sententiæ necessario ex mente Iudicis infertur ad alium casum.*

35 *Sententiæ, quæ simpliciter condemnant Capitula, Collegia, Vniuersitates, &c. ad restitutionem fructuum perceptorum, nunquam verificari possent.*

Nam non contra Capitula, & vniuersitates, quia nunquam verificari posset, quod per se percipiant nu. 35.

36 *Procuratores, et administratores, non possent conueniri proprio nomine, de his, quæ procuratorio, et administratorio nomine perceperunt.*

39 *Ad fructus restitutionem condemnatus de iure, etiam tenetur ad fructus perceptos per eum, in quem lite pendente, transtulit rem litigiosam.*

Pro possessore habetur, qui alienat res litigiosas nu. 39.

40 *Arbitrium nominatur iuris rigorem, et operatur, vt iudicetur secundum iuris æquitatem.*

41 *Frnctus, qui per alium percipit, per se regular iter videtur percepisse.*

DECISIO CCCXCII.

IN lite mota per beneficiatos Ecclesiæ Mediolanensis, contra Capitulum eiusdem Ecclesiæ, super immissione percipiendi integram pensionem, de qua agitur, beneficiati per duas sententias rotales obtinuerunt immitti, necnon Capitulum condemnari ad restitutionem pensionum perceptarum, à die litis motæ, quæ deinde per Rotam in decisione facta die 25. Maij 1629. coram me fuerunt liquidatæ in scutis 2200. quam liqudationem esse veram, & Capitulum ad illam teneri, fuit etiam hodie habitum pro constanti, quia licet exactio fuerit facta per Thesaurarium, fabricæ maioris, non autem per Capitulum, tamen facta fuit per dictum Thesaurarium vigore cessionis habitæ à Capitulo, & ad eiusdem vtilitatem, dum totidem receperat à dicta fabrica maiori ad vtilitatem fabricæ domorum canonicalium, ex deductis in dicta decisione.

Solum itaque tunc difficultas stetit in eo, an Capitulum teneatur ad restitutionem dictarum pensionum vigore dictarum sententiarum, itaut eis poterit contra illud agi executiuè, dum dictæ pensiones non fuerunt per Capitulum, nec per eius Thesaurarium exactæ, sed per dictum Thesaura-
1 rium fabricæ maioris, cum tamen † sententia condemnas simpliciter ad fructus, debeat intelligi de fructibus perceptis per condemnatum, verè, & realiter, non autem de ficta perceptione, & sic de ea, quæ fit per alium *Put. dec. 197. lib. 3. Achil. dec. 21. de restit. spoliat.* Ex eo nempe, quod
2 verba † sententiæ debent accipi in propria significatione, & sunt strictæ intelligenda, & non ad intellectum, quem verba possunt habere ex lata significatione vocabuli, *l. Paulus ff. de re iud. l. 1. vbi Doctor. C. si plures vn. senten.* cum alijs in dictis decis. Putei, & Achillis allegatis, qui tamen per alium
3 † facit, fictè & quadam iuris interpretatione per se facere dicitur, *l. prima §. gessisse ff. de vi, & arm. notat. Doctor. in c. qui per alium vbi Din. de reg. iur. in 6. et in l. qui damnum. dat vbi Dec. ff. eod.* non autem realiter per se facit, cum impossibile sit † quod
4 factum vnius sit factum alterius ad *l. inter stipulantem in princip. ff. de verb. oblig. cum vulgatis.*

Sed nihilominus in dicta decisione coram me fuit resolutum, Capitulum teneri executiuè vigore dictarum sententiarum, quæ in rem iudicatam trasierunt, quæ decisio cum hodie reuideretur, Domini in decisis perstiterunt, ratio resolutionis fuit, quia cessio facta per Capitulum fabricæ maioris vim mandati habuit, ac ideo pensiones exactæ per Thesaurarium dictæ fabricæ, vigore dictæ cessionis, seu mandati habentur vti exactæ à Capitulo, non fictæ, sed verè, & realiter, dum inde Capitulum consequutum fuit liberationem à mutuo, quod à dicta fabrica acceperat, & pecuniæ exactæ per dictum Thesaurarium ex dictis pensionibus, non diuersæ, sed eædem penitus censeantur cum illis, quæ
5 Capitulum ex mutuo acquisiuit † cum pecuniæ in genere suo functionem recipiant *l. 2. §. mutui datio ff. si cert. pet. Casond. l. 7. comment. cap. 1. nu. 4.* cum alijs in dicta decisione allegatis, quandoquidem licet re-
6 gula sit, quod factum procuratoris † censeatur factum principalis fictè, & interpretatiuè, non autem realiter, & verè iuxta DD. *Bart. in l. si is qui pro emptore n. 56. cum seq. vers. venio ad secundum col. 15. ff. de vsur. Alex. cons. 65. nu. 13. vol. 4.* tamen fallit, quando prout in casu nostro, agitur de ac-
7 quirendo, & de lucro captando † quia cum acquisitio fiat realiter principali; censetur etiam factum eiusdem proprie, & verè, iuxtà *text. in l. certè §. si procurator ff. precario, ibi si procurator. meus me mandante, vel ratum habente precarium rogauit, ego*

præcario propriè habere dicor., *quem text. ad. hoc vnicum*, *& singularem in iure reputat Bald. in leg. vnic. §. ne autem num. 9. vers. existo, & num. 19. vers. item nota, C. de caduc. tollen.* vbi quod in omnibus factis, in quibus
8 vertitur † adminiculum acquisitionis, qui per alium facit ipse propriè facit, & mirabilem appellat. *Ias. in §. 1. in fin. num. 114. instit. de act.* vbi magis ad casum nostrum, quod Ecclesia, quæ per alium acquirit
9 proprie † per se ipsam acquirere dicitur, quos etiam in *d. §. si Procurator allegat glos. marginaria*, *& prius idem per dictum text. dixerunt Domini in d. cap. qui per alium*, *& Bart. vbi sup. num. 57.*

Præterea, vt benè aduertit vnus ex Dominis, non videtur posse firmari regulam,
10 quod faciens † per procuratorem dicatur fictè, & interpretatiuè facere, sed potius esse destinguendum prout magistraliter distinguuntur. *Bart. in leg. si vnus §. seruus meus ff. de iniur. & Alex. d. cons. 65. num. 16.* quos Doctores communiter sequuntur videlicet inter mandatum rei licitè, & honestæ, & de genere promissorum vt in præsenti, & mandatum rei illicitæ, † de ge-
11 nere prohibitorum, vt primo casu factum procuratoris indistinctè dicatur factum principalis realiter, & verè dum procura-
12 tor † post susceptum mandatum necessitate ciuili illud exequi tenetur, secus autem esse in secundo casu, cum etiam post susceptum mandatum procurator liberum habeat arbitrium exequendi aut non exequendi,
13 quia † rei turpis nullum est mandatum, *l. si non remunerandi §. rei turp. ff. mandat. leg. si à reo §. ff. si. de fideiuss. Bald. & Salic. in l. non ideo minus C. de accusat.* cum igitur in nostro casu mandatum exigendi susceptum per Thesaurarium fabricæ maioris fuerit man-
14 datum rei licitæ, & quod post † illud susceptum necessitate ciuili exequi tenebatur propterea exactio pensionum per eum facta dicitur vere, & realiter per capitulum facta.

15 Ex quibus non obstant decisiones † Putei, & Achillis supra allegatæ, qui à loquuntur in casu, in quo reus conuentus rem litigiosam lite pendente in alium transtulit, qui propterea condemnatus simpliciter ad fructuum restitutionem, non tenetur vigore sententiæ ad fructus perceptos
16 per eum in † quem fuit facta translatio, quia cum ille fructus perceperit nomine proprio, & vti absolutè Dominus (licet talis non esset stante litis pendentia) non autem perceperit de mandato, & nomine
17 transferentis, quia translatio † rei litigiosæ vti rei prohibitæ mandatum importare non potuit ex supradictis, propterea in casu dictarum decisionum non intrant dispositio *text. in d. leg. certe §. 1. ff. præcar.* nec limitatio, & distinctio supradictæ: quæ
18 mandatum supponunt, sed intrat, quod † verba sententiæ sunt stricte intelligenda, & si de fructibus perceptis, vere, & realiter per condemnatum non autem per alium.

Non obstat etiam si dicatur cessionem prædictam per Capitulum factam Thesaurario fabricæ maioris non importare mandatum, sed veram, & propriam solutio-
19 nem, † ita vt ex tunc fuerit Capitulum penitus liberatum, & periculum nominis cessi in fabricam maiorem translatum. *leg. si mandato meo §. quod mihi debebas, ff. mand. l. pupil. 96. §. Soror. ff. de solut. & latè per Surd. cons. 145. per tot.* & præsertim quia instrumentum contractus initi inter Capitulum,
20 & fabricam maiorem, cantat de † delegatione, per delegationem autem sit ipso iure liberatio, & transit omne periculum, *l. 3. §. quod si C. de nouat.*

Quia pro responsione est aduertendum
21 duplicem † esse nominis cessionem, vnam simplicem, qualis est illa, quæ fit ad com-
22 modum cedentis solutionis causa, vt † cum quis cedit iura sua alteri ad exigendum ab aliquo certam quantitatem, vt de ea sibi de credito satisfaciat, & hæc cessio non habetur loco solutionis, aut satisfactionis, sed solum importat simplex man-
23 datum, itaut † nullo modo contingat liberatio ante factam solutionem, sed cedentis sit periculum, non autem cessionarij *iuxt. glos. in l. legaui in glos. mag. ad fin. ff. de liberat. legat. Alexand. in l. si cum emptore nu. 4. post. med. vers. vnde teneas, ff. de pact. bene declarat Imol. in l. facta §. si hæres nu. 4. ff. ad Treb. bell. Socc. sen. cons. 37. per tot. lib. 4. late Gabr. cons. 115. per tot. Eugen. cons. 73. nu. 16. lib. 1. Cancer. var. resol. lib. 2. cap. 16. numer. 168. Osac. decis. 62. num. 7. & de hac cessione loquitur text. in leg. 3. in princip. vsque ad vers. quod si C. de nouat.* dum ibi dicitur quod potest reuocari, aut debitum exigi à cedente, dum non concurrit vnam trium requisitorum de quibus ibi, in qua etiam procedunt quæstiones quas firmat *Gratian. discept. 356. per tot.*

Alia verò cessio est cum nomina debitoris venduntur, in solutum dantur, aut de-
24 legantur, † & hæc cessio habetur eo ipso loco solutionis, itaut ex tunc debitor cedens

dens liberetur, dum creditor nominis cessione contentatur, & de hac cessione loquuntur iura in d. §. *Soror. & in d. §. quod mihi debeas & in l. inter causas §. abesse ff. mand. l. delegare ff. nouat. & in d. l. 3. §. quod si C. de nouat. Bal. in l. pro debito C. de bon. auct. iudic. poss. Gozzad. cons. 38. per tot. Cancer. ibidem n. 174. Socc. Gabr. Osac. & Surd. vbi supra.*

Qua distinctione sic præmissa, facile tollitur difficultas, siquidem cessio pensionis, de qua agitur, facta per Capitulum fabricæ maiori fuit simplex cessio nempe solutionis causa, & sic importat simplex mãdatum, prout clarè conspicitur ex instrumento dicti contractus, seu cessionis, vbi narratur, quod ad præces Capituli fuit obtentum decretum à deputatis venerabilis hospitalis ad effectum, vt Thesaurarius dicti Hospitalis possit recognoscere pro solutione facienda, ibi, *pro solutione facienda præfatæ pensionis, vt infra assignande*, & ibi, *vsquequo fuerint soluta d. scuta tria millia vt supra*, & ibi *assignauerunt, & delegauerunt, & assignant, & delegant ad solutionem infrascriptarum aliarum librarum, &c.* & inde fine ibi, *& hoc ad eam pensionem consequendam, & exigendam, &c.* ex quibus
25 clare patet quod cessio † fuit simplex, & solutionis causa, tum quia talis in dubio censetur *Bald. in l. fin. n. 5. C. ad l. falcid. Gabr.*
26 *d. cons. 155. n. 20. in fi.* tũ etiã † quia in dubio nõ fit nouatio *l. fi. C. de noua.* ergo fuit simplex cessio, per quã nõ fit nouatio nõ autẽ cessio absoluta, per quã nouatio fit iuxta suprad.

Deinde idem apertius probatur à sufficiẽti partiũ enumeratione, quia suprad. secũda nominis cessio illa, videlicet quę importat ipso iure liberationẽ cedentis fit vt dictũ est
27 vno de tribus modis dũtaxat videlicet † per nominis venditionem, per delegationẽ, aut per dationẽ in solutum, quæ verò fuit facta per Capitulũ d. Thesaurario in primis non fuit venditio, vt ad oculũ patet, deinde, nec delegatio, quia vt illa fiat & ex ea cõtingat
28 nouatio seu liberatio, non stat vis in eo, † quod contrahentes vt hic vtantur verbo delego, dũ nõ interuenit formalis stipulatio inter debitorẽ cessũ, & cessionariũ *l. 1. C. de nouat. in princ. & d. l. 3. §. quod si C. eod. Gabr. d. cons. 155. n. 13. cũ seq. & Surd. d. cons. 145. n.*
29 4. Tandẽ non fuit in solutum datio, † quia illa non fit nisi expressè dicatur & postea sequatur cessio, *Gozzad. in d. cons. 38. Socc. d. cons. 37. n. 8. cum seqq. Paris. cons. 69. nu. 10. cũ seq. lib. 1. eo Surd. in d. cons. 145. n. 28. Bellon. dec. Genuæ. 2. n. 26. & Cartar. dec. 19. n. 2.*

Non obstat, quod dum Capitulum visum fuit mandare Thesaurario Hospitalis vt solueret, & Thesaurarius acceptando promisit soluere Thesaurario fabricæ maioris vti creditori, satis videatur in solutum datio, & propterea obligationem fuisse nouatam, & sic liberationem se-
30 quutam, & maxime † cum de iure canonico etiam solo pacto fiat nouatio non minus, quàm de iure ciuili per stipulationem *iuxt. reg. text. in cap. 1. ext. de pact. & his terminis Gabr. in d. cons. 155. num. 14.* quia quicquid fit inter mercatores ex eorum particulari stilo, de quo *Bald. in d l. fin. in fi. C. ad l. falcid. Don. cons. 17. Gabr. vbi supra n.*
31 *18. cum seqq.* veritas est, † quod dum, dum debitor cessus non soluit remanet pristina actio, & solum obligatio additur obligationi, etiam quod soluere promisserit, dũ non dicitur expresse quod fiat nouatio, aut ex coniecturis nouandi animus necessariò colligatur, *iuxt. d. l. fin. C. de nouat. & in puncto videntur esse optima iura in l. item illa 18. §. vetus & l. vbi quis pro alio ff. de const. pecũ. Surd. Gabr. & Osasch. in loc. citatis, et in his terminis Alex. cons. 173. per tot. lib. 7. et Faber. in C. diffin. 3.* hic autem non absunt pactum nouandi, nec tales coniecturæ ex quibus colligi possit, quod partium intentio fuerit, vt nouatio fiat immo in contrarium ex verbis instrumenti ex alijs supradictis, & patet ad sensum; quia non est verisimile, quod fabrica maioris Ecclesiæ fuerit taliter contentata, vt per consensum soluendi per Thesaurarium Hospitalis præstitum voluerit in omnem euentum liberare Capitulum, quinimmo, nec contentari potuit dum in decreto interposito super licentia hoc non fuit expressum.

Secundò & in omnem casum quando etiam factum Thesaurarij vigore d. mandati non esset vere & realiter factum Capituli, respondetur prædictis decisionibus
32 Achillis, & Putei, quod licet † verba sententiæ regulariter sint stricte accipienda, tamen fallit in duobus casibus, in quibus receditur è propria significatione & fit extensio etiam de vno casu ad alium. Prior
33 est † quando alias sententia esset nullius effectus, & momenti, *leg. aduersus 34. vers. quid ergo ff. de recept. arbitr. Ang. 257. col. fin. vers. Superest autem videre.* Secundus casus est, † quando ex verbis sententiæ ne-
34 cessariò ex mente Iudicis infertur ad aliũ casum *Bart. in l. Iulianus verum debitorem num 15. ff. de cond. indeb. Alex. cons. 125. vol. 1. Dec. cons. 43. num. 4.* qui duo casus hic bene applicatur; nam in primis condenna-

tio

tio ad reſtitutionem penſionum eſſet ſuperflua, niſi intelligeretur de penſionibus perceptis per Theſaurarium fabricæ maioris, tum quia Capitulum lite pendente non exigit alias penſiones, in quibus potuerit, tum etiam quia nunquam verificari poteſt, quod Capitulum poſſit exigere per ſe ipſum, ſed per medium alterius perſonæ, ab eo poteſtatem habentis, ergo ſententia debet intelligi,& exequi in penſionibus exactis per dictum Theſaurarium alioquin ſequeretur, quod ſententiæ, quę
35 ſimpliciter † condemnant Capitula, Collegia, Vniuerſitates, & ſimiles ad reſtitutionem fructuum perceptorum, nunquam exequi poſſent, non contra Capit. & Vniuerſ. quia nunquam verificari poſſet, quod per ſe percipiant. Deinde nec contra procuratores, & adminiſtratores, quia ipſi
36 non † poſſunt conueniri proprio nomine, de his quæ procuratorio, & adminiſtratorio nomine perceperunt *l.2. ff. de adminiſtr. tut. l. tutori ff. quando ex facto tutor. l.4. §. tutor. quoque ff. de re iudic. & notat Bart. & ibi Doctores in l. procurator qui pro euictione ff. de procurat.* non tamen ſupra-
37 dicti duo caſus applicantur prædictis † decisionibus Achill. & Putei quandoquidem in caſibus, de quibus ibi, condemnatus ad reſtitutionem fructuum, qui lite pendente in alium rem litigioſam tranſtulit, potuit etiam per ſe ipſum fructus percepiſſe, tam ante, quam poſt translationem, in quibus poterat condemnatio verificari, itaut non eſſet ſuperflua, & ſic termini ſunt diuerſi.

Tandem fuit ſublata omnis difficultas ex quo beneficiati ad tollendas difficultates ortas, & excitatas ex dictis duabus deciſionibus Achill. & Putei, necnon Dominorum varias ſententias habuerunt recurſum ad Signaturam Sanctiſſimi, quæ mihi reſcripſit, vt conſtito quod termini exacti per Theſaurarium fabricæ maioris ceſſerint in commodum, & ad vtilitatem dicti Capituli, vel fabricæ canonicalis, & quod Theſaurarius fabricæ maioris exegit procedere ad vlteriorem executionem rei iudicatæ, perinde, ac ſi verè, & non fictè Capitulum exactionem huiuſmodi feciſſet arbitrio Rotæ, arbitrium autem pro executione intrare (quicquid eſſet de ſupra-
38 dictis) non eſt dubium: etenim eſt † clarum, quod deciſiones Putei, & Achillis procedunt deſtricto iuris rigore, dum habetur in eis, & eſt certum, quod condemnatus ad fructus, de iure tenetur etiam
39 † ad fructus perceptos per eum, in quem lite pendente tranſtulit rem litigioſam, & quod poteſt ad eos de iure condemnari, ex quo habetur pro poſſeſſore, quia tamen verba ſententiarum ſunt ſtrictè intelligenda, fuit dictum in d. deciſionibus, ſententias de quibus ibi, quæ condemnant ad fructus perceptos, intelligendas eſſe de perceptione vera, & non ficta: vnde cum
40 † arbitrium moderetur iuris rigorem, operetur que vt iudicetur, ſecundum iuris æquitatem *Bart. in l.1. nu.5. C. de legib. Modern. de clauſ. p.1. clauſ.13. nu.3. & Rota dec.85. nu.4. & dec.179. nu.2. par.1. recent.*
41 & de iure † etiam ſit quod percipiens per alium per ſe percepiſſe dicatur, itaut ſi petatur poſſit, & debeat ad eorum reſtitutionem condemnari, propterea ſi in caſu dictarum deciſionum procul dubio intraret arbitrium, quia non eſſet contra ius, ſed potius ſecundum ius, & ſolum moderatio, ſeu declaratio verborum ſententiarum, multo magis in caſu noſtro intrare debet, dum conſtat, quod exactio ceſſit in vtilitatem Capituli, adeo quod aut nunquam erit dare caſum, in quo poſſit intrare arbitrium ad moderandum iuris rigorem, aut certè intrare debet in hoc caſu ad moderanda, ſeu potius declaranda iuxta iuris diſpoſitionem verba ſententiæ, de qua agitur maximè cum ſemper DD. pro maiori parte per ſupradicta (etiam circumſcripto arbitrio) fuerint pro beneficiatis.

Et ita vtraque &c. ſæpius informante.

REV. P. D. COCCINO.

Romana donationis de Caſtellanis.

Die Lunæ 17. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Pactum nudum de iure Canonico producit actionem, & exceptionem. Donatio contemplatione matrimonij facta non eget inſinuatione. Liberè donans non poteſt poſtea in inſtrumento apponere pactum reuerſiuum, & alias conditiones.

SVMMARIVM:

1 *Pactum nullum de iure Canonico, obligationem, & exceptionem producit.*
2 *Promiſſio de donando, habetur pro donatione, & agi poteſt tanquam ex ipſa donatione.*

Dos

3 *Dos data, & promissa æquiparantur.*
4 *Donatio est insinuanda, etiam si facta sit contemplatione matrimonij:*
5 *Sed contrarium est verius, &* Rota *ita sæpe iudicauit.*
6 *Donans liberè, non potest in instrumento apponere pactum reuersiuum, & alias conditiones, sed instrumentum debet esse purum, & simplex.*
7 *Donatio in dubio, præsumitur pura, nec conuenit illius naturæ, vt reuertatur ad donantem.*
8 *In donatione fauore matrimonij, non possunt noua pacta apponi sine consensu filiorum, & vxoris.*
9 *Donatio causa matrimonij, cuius fauore dicatur facta.*

DECISIO CCCXCIII.

CVM ageretur de matrimonio contrahendo inter bo. me. Bartholomeum Castellanum, & D. Cæciliam de Capitostis, per hæc verba conuentum fuit: *Che Monsignor Gio. Andrea sudetto debba far donatione inter viuos in forma valida contemplatione matrimonij, al sudetto Sig. Bartolomeo, e suoi figliuoli di scudi 20. mila, de' quali però sostenendo Monsignore li pesi del matrimonio egli habbia l'amministratione, e quando detti Signori Sposi non volessero, ò potessero stare con detto Monsignore in tal caso esso* Monsignore *sia tenuto consegnarli liberamente detti scudi 20. mila in tanti luoghi di monti, ò censi, ò beni stabili quì in Roma.*

Sub forma autem capitulorum huiusmodi contracto matrimonio, ex hac vita migrauit postmodum Bartholomæus relicto ex dicto matrimonio Francisco Ambrosio, vnde dubitaui, an præfatus R. P. D. Castellanus teneatur ad dictam donationem, & quatenus sic, an faciendo instrumentum iuxta formam minutæ exhibitæ in Rota satisfaciat suæ obligationi.

1 Et quantum attinet ad primum, † nulla adest difficultas, quod pactum nudum de iure canonico, obligationem, & actionem producit, *cap. quamquam de vsur. in 6. Couar. in c. quamuis pactum 2. par.* §. 4. *nu.* 13. *vers. decimo Azeuedus in leg. 2. tit. 16. lib. 5. recopilat. glos. 1. nu. 1.* & quamuis istud pactum videatum potius continere promis-
2 sio † tamen pro donatione habetur, vt in puncto quod pactum de donando pro donatione habeatur *Bart. in l. quod dicitur la 2. ff. de verb. obligat* & latissimè post alios *Menoch. cons. 1. nu. 134. & seq. & cons. 92. nu. 27. 34. & 63. & cons. 967. nu. 1. Alciatus respons. 117. num. 100. latè Gratian. discept. 887. nu. 20.* & quod ex pacto de donando possit agi tanquam ex ipsa donatione *Surd. cons. 535. nu. 8.* quemadmodum
3 hinc etiam videmus, † quod idem statutum est in dote data, ac promissa *l. vlt. C. de dotis promissione l. filia dotem C. de collat.*

Neque obstat, quod huiusmodi donatio non fuerit insinuata, prout videtur ne-
4 cessarium, † etiam quod donatio fuerit facta contemplatione matrimonij, *Paris. cons. 16. nu. 26. & seq. lib. 2. Tiraq. in leg. si vnquam in vers. donatione largitus nu. 241. Gabr. cons. 57. nu. 9. & 13. lib. 2. Surd. cons.*
5 *361. nu. 3. & seq.* Nam contrarium † est verius *Dec. cons. 414. num. 5. Alex. cons. 12. nu. 5. vol. 1. Natta cons. 449. nu. 20. & 31. & 39. Menoch. cons. 261. nu. 9. & seq. Surd. cons. 214. nu. 16. Purpur. cons. 353. num. 29.* & pluries resoluit *Rota, vt in causa Beneuentana donationis 11. Octob. 1581. coram bo. me. Gipsio, & coram recol. memor. Card. Millino in causa Spoletana Terrarum 21. Iunij 1599. & in alia causa Auximana bonorum 4. Martij 1604. san. me. Gregorius dec. 563. nu. 11. & seq. & in alia causa Camerinen. donationis de Ottonibus 17. Febr. 1623 coram bo. me. Remboldo.*

Quantum attinet ad secundum, An si D. Castellanus faciat instrumentum iuxta formam minutæ, satisfaciat suæ obligationi visum fuit, quod non quia cum li-
6 berè † donauerit, non potest in instrumento apponere pactum reuersiuum, & alias conditiones, sed instrumentum debet esse purum, & simplex *l. perfecta, C. de donat. quæ sub modo Bald. cons. 327. in princ. lib. 1. Antonius Gomez in l. 17. Tauri nu. 22. Molina de primog. lib. 1. c. 8. nu. 37. Castill. lib. 3. controu. c. 10. nu. 6. & 7.*

Et cessat omnis difficultas, quia etiam si illud pactum non haberet vim perfectæ donationis, nihilominus talis donatio deberet fieri, quæ non repugnet naturæ do-
7 nationis, † donatio etenim in dubio intelligitur pura, & libera, nec conuenit naturæ illius, vt reuertatur ad donantem *Achill. dec. vnica. nu. 7. de donat Put. dec. 73. nu. 3. lib. 3.* Mant. *de contract. lib. 13. tit. 21. nu. 22.* & fuit dictum coram me in causa *Viterbien. Castrorum 21. Iunij 1628.* præsertim, quia cum agatur de pacto dona-
8 tionis fauore matrimonij noua † pacta apponi minimè possunt, nisi de consensu filiorum, & vxoris, de quorum agitur interesse, cum pactum de donando sit etiam

ad ipso-

9 ad ipsorum fauorem, † tanquam factum fauore matrimonij, *Aym. cons. 985. nu. 87. vers. 11. Menoch. cons. 944. nu. 74.* & donatio debuisset concipi eisdem verbis, quæ pactum continet, hoc tamen dictum sit ex abundanti &c.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

¶ *Infra in secundo Tomo habentur in eadem causa duæ aliæ decisiones sub diebus 23. Iunij 1631. & 10. May 1632. coram eodem bon. me. Reuerendiss. Coccino sunt decisiones 58. & 127.*

R. P. D. GHISILERIO.

Lucana Successionis.

Die Lunæ 21. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Pater post bannum, an desinat esse administrator bonorum filij, & an possit pro illo agere, & plura circa hanc materiam bannitorum.

SVMMARIVM.

1 *Pater per bannum amittit administrationem bonorum filij, & interim est assignanda curatori, donec pater restituitur, vel filius deuenit ad legitimam ætatem.*

2 *Pater per exilium propriæ Ciuitatis, non amittit patriam potestatem in filium.*

3 *Per exilium, licet quis ammittat iura, & bona propriæ Ciuitatis, non tamen amittit iura communia ciuium Romanorum.*

4 *Filio banniti non datur tutor, quia datur ei, qui non est in potestate alterius.*

5 *Filio banniti datur curator ad instar eius, cuius pater est apud hostes.*

6 *Deportato interdicitur totus Orbis, excepta insula in qua deportatur & nu. 16.*

Bannito licet manere in vniuerso orbe, excepta terræ vnde exulat nu. 6. & 16.

7 *Bannum non afficit, nisi in territoria, vbi quis est bannitus.*

8 *Iurisdictio coarctata quo ad locum, extra ipsum non extenditur.*

9 *Pater licet sit bannitus, nihilominus potest agere pro filio, & n. 11.*

10 *Bannitus potest contrahere, & alia facere, quæ cæteris hominibus competunt.*

12 *Iudicium fauore minoris infantis, et pupilli, claudicat.*

Sententia ad fauorem minoris lata, sustinetur etiam si sit lata cum procuratore minus legitimo nu. 12.

13 *Sententia lata ad fauorem minoris sine curatore valet.*

14 *Filius banniti in pœna capitali, censetur filius noui hominis, et non potest aspirare ad fideicommissum.*

15 *Banniti nostri temporis cum publicatione bonorum, et qui impunè possunt offendi, non æquiparantur deportatis.*

17 *Banniti nostri temporis, propter crimen læsæ maiestatis diuinæ, humanæ, æquiparantur deportatis.*

18 *Banniti pro crimine capitali, licet impunè possint occidi, tamen eorum condemnatio grauat eos solum in ære, et iuribus suis.*

19 *Bannum præsumitur latum in contumaciam, ex quo sententia lata est contra absentem.*

Contumacia non probat delictum nu. 19.

10 *Statutum disponens, quod contumax habeatur pro confesso, nihilominus talis confessio erit ficta, et non vera.*

21 *Patris factum, non nocet filio, qui non ex persona patris succedit, sed ex propria, vti vocatus à testatore.*

22 *Filius non natus, aut conceptus tempore purificati fideicommissi, an in eo includatur.*

23 *Voluntas in vltimis voluntatibus prædominatur.*

24 *Filius natus post euentum conditionis fideicommissi, quando illud ad admittatur.*

25 *Dominium rerum fideicommissi, quando alicui reuocabiliter acquiratur.*

26 *Defunctorum voluntates non debent stare in suspenso, et nu 27.*

28 *In fideicommissis non est nouum, vt dominium rerum vni reuocabiliter acquiratur.*

29 *Dominium reuocabiliter acquiritur in omnibus conditionibus resolutiuis.*

DECISIO CCCXCIV.

PER mortem Thomæ de Albianes sine filijs, fuit factus locus primogenituræ ab eo constitutæ sub arctissima prohibitione cuiuscumque alienationis, ad fauorem Nicolai primo vocati, qui cum decesserit, relictis tribus filijs, Vincentius primogenitus vti talis successit in dicta primogenitura, & cum à fisco Ducali Florentino fuerit in pœnam capitis damnatus cum confiscatione bonorum, amisit beneficium primogenituræ, verum quia Thomas testator in casum cuiuscumque alienationis, etiā ex delicto substituit alium primogenitum

tum non contrafacientem, Thomas alter fratres germanus Vincentij, exhibito testamento à Fisco Florentino obtinuit dicta bona subiecta primogenituræ. Post hæc Vincentius durante d. banno ex sua legima vxore suscepit filium masculum Ioannem Franciscum, qui prætendens ad se, vti primogenitum Vincentij primogeniti delatam esse successionem, in Rota obtinuit sententiam fauorabilem, qua fuit resolutum, fideicommissum fuisse purificatum ad fauorem filij primogeniti concepti, & nati post bannum patris, à qua cum fuisset interposita appellatio pro parte Thomæ tam sub prætextu nullitatis quàm iniustitiæ, dubitaui, an esset confirmanda, vel infirmanda, DD. tamen ex rationibus infra deducendis, eam validam, & iustam censuerunt.

Nullitatem deducebant ex eo, quod sententia fuerit lata ad instantiam procuratoris dati per patrem durante banno vti legitimum administratorem bonorum filij,
1 nam per bannum amisit dictam † administrationem, quæ propterea erat assignanda curatori, quousque vel pater restitueretur in pristinum, vel filius deueniret ad legitimam ætatem *ex tex. in l. fin. §. minores C. de senten. pass. vbi Bald. num. 12.*

Quæ tamen non obstat, quia etiamsi Curator potuisset dare mandatum ad hanc litem in Curia, tamen si Pater retinet patriam potestatem, remanet legitimus Administrator, vt potuerit dare mandatum, nam per exilium propriæ Ciuitatis, † non amittitur ius patriȩ potestatis in filium, quia nulla lege hoc cauetur, & licet pater amittat iura, & bona propriæ Ciuitatis, tamen non amittit iura communia Ciuium
3 Romanorum † sicut est patria potestas, firmat *Bald. in l. 1. num. 30. C. de hæred. instit. & Bursat. cons. 54. nu. 2. lib. 1.* ex communi, sententia; ea enim est de iure communi Ciuium Romanorum *instit. de patr. potest in princ.* sic concludunt *Bald. Ang. & Alex. in l. si cum dotem §. si patri ff. solut. matr. Peregr. lib. 3. tit. 7. num. 23. de iur.*
4 *fisci*, ideoque filio † banniti non datur Tutor, quia datur, ei qui non est in potestate alterius *l. fin. in princ. C. de Curat. Furios.*
5 *& instit. de tutel. in princ.* Sed Curator † ad instar eius, cuius pater apud hostes est, *l. muto §. ei cuius ff. de tutel.* Differunt enim deportati à bannitis, cum deportato inter-
6 dicatur totus Orbis excepta insula, † bannito verò liceat manere in vniuerso Orbe, excepta Terra vnde exulat, facit *tex. in l. necessarium ff. de orig. iur.* nam bannum
7 non afficit personam, † nisi in territorio, vnde est bannitus, cum sit pœna personæ in loco, & non personæ simpliciter, quia iurisdictio coarctata quoad locum, extra ipsum locum † se non extendit *l. 1. ff. de off. Procons. leg. 1. §. initio ff. de offic. Præfect. Vrban. & l. fin. ff. de iurisd. omn. iud.* Vnde bannitus extta territorium, reducitur ad instar priuati, & propterea cum in hoc casu iudicium agatur Romæ, quæ non est subiecta sententiæ capitali latæ contra patrem, nil impedit quominus ipse
9 potuerit agere pro filio, † cum effectus banni non porrigatur extra dictionem bannientis ad *l. 3. ff. de off. Præsib. l. 3. ff. de iurisd. omn. iud.* Idque in terminis firmat *Vant. de nul. ex defectu inhabilitatis num. 54.* Ex quibus apparet, patrem etiam bannitum potuisse contrahere, & † alia facere, quæ ceteris liberis hominibus competunt de iure communi, *Surd. cons. 394. num. 23. Bar. in l. eius qui §. 1. num. 2. ff. de test. & in l. certa forma, C. de iur. fisc. lib. 10.* multos allegat *Alex in l. ex facto §. ex facto, num. 7. & seq.* vbi *Rip.* dicit commu-
11 nem *ff. ad Trebell.* & sic agere pro † filio, quia ratione patriæ potestatis, habet hanc facultatem à lege.

Sed quatenus etiam Vincentius amisisset patriam potestatem, & legitimam administrationem bonorum spectantium ad filium non tamen ideo corrueret sententia lata pro Io: Francisco eius filio, quia fauore minoris infantis, & pupilli claudicat
12 iudicium, † & sententia in eius fauorem sustinetur, quamuis lata cum procuratore minus legitimo, *l. non eo minus C. de procur. Vant. de nullit. ex def. mandat. num. 21.* ibi lata tamen in eius fauorem, &c. *Surd. cons.*
13 *9. num. 13.* vbi quod sententia † lata fauore minoris sine Curatore est valida, *Greg. dec. 574. nu. 3.*

Nec DD. visa fuerunt releuare, quæ opponebantur contra iustitiam sententiæ, sub prætextu quòd Ioannes Franciscus,
14 tanquam filius † banniti in pœna capitali, censeatur filius noui hominis, itaut non potuerit aspirare ad fideicommissum per *tex. in allegata l. ex facto §. ex facto ff. ad Trebell.* quia banniti nostri temporis cum
15 † publicatione bonorum, & qui impunè offendi possunt non æquiparantur deportatis per multas differentias, quas contra *glos. in §. relegati inst. quib. mod. ius pat. pot. Sol. in verb. retinet*, adducit *Bart. in q. 1.* quam disputauit Pisis, quæ incipit statuto

Lucanæ Ciuitatis, cuius dictum sequitur, & comprobat *Bald. in d. l. 1. C. de hæred. instit. num.30.* Ex † quo, vt fuit dictum supra, deportato interdicitur totus Orbis, excepta insula in quam deportatur, bannito verò in vniuerso orbe manere licet, dempto territorio, ex quo exulat. Neque controuerti potest, quia plures Doct. sentiant contrariam opinionem, ea tamen vel est reijcienda tamquam communiter
17 damnata, vel intelligenda † in bannitis propter hæresim, vel delictum læsæ maiestatis, in quibus terminis loquitur *Bart. in l. si adulterium §. liberto ff. de adulter. iux. l. minimè ff. de releg. l. post liminium §. filius ff. de capt. & post limin. reuers. Grat. discep. forens. c. 462. n. 4. Put. dec. 417. num. 5.* Secus verò in alijs sbannitis pro alio crimine capitali etiam quod impunè possint of-
18 fendi, † cum hotum condemnatio non grauet illos nisi in ære, & iuribus suis, *Peregr. de iur. fisc. lib. 3. d. tit. 7. num. 13. Farinac. in prax. q. 102. num. 19. Salic. in l. 1. q. 6. C. de hæred. inst. Rip. in l. fin. q. 23. C. de reuocand. donat. Socc. Iun. cons. 54. lib. 4.* Vltra quod Vincentius non potest reputari nouus homo, aut nudatus iuribus, & facultatibus prouenientibus ex iuris communis dispositione cum bannum præsu-
19 matur † latum in contumaciam, ex quo sententia lata est contra absentem *l. Papinianus §. meminisse, vbi Bart. ff. de inoff. testam.* quia contumacia non probat delictum *Bart. in l. absentem, num. 1. ff. de pœn. Castr. in l. cum filius familias num. 3. de verb. oblig.* etiam si adsit statutum, vt contumax
20 habeatur pro † confesso talis enim confessio est ficta, notant *Doct. in d. l. cum filius Bero. cons. 202. num. 43. lib. 3.* Tunc magis ob contumaciam, quam ob delictum dicitur condemnatus *l. si ideo ff. de euict. l. 1. in fin. C. de peric. & commod. rei vend.*
21 *Rot. dec. 369. num. 9. par. 1. diuers.* Et in † omnem casum factum patris banniti non potest nocere filio, qui non venit ex persona, & successione patris, sed ex propria vti vocatus à testatore. *Bart. in l. liberorum num. 16. de verb. signif. Bursat. cons. 185. lib. 2. Hoad. cons. 72. num. 43. & seqq. lib. 1.* & sic ex prouidentia, & dispositione Thomæ senioris instituentis fideicommissum *Soccin. Iun. cons. 174. num. 29. Gabr. cons. 123. num. 45. in fin. Gozadin. cons. 34. numer. 14.*

Non etiam concluditur iniustitia, ex
22 quo filius 22. tempore † purificati fideicommissi natus, aut conceptus non erat vnde non videtur includi in dicto fideicommisso per ea quæ *not. Bart. in l. si cognatis ff. de reb. dub. benefacit l. qui filiabus ff. de leg. 1.* Ita vt per eius subsecutam natiuitatem, bona nequeant auocari ab aduersario, qui erat primogenitus tempore purificati fideicommissi; quia prædicta
23 procedunt, nisi alias appareret † de voluntate testatoris quæ in vltimis voluntatibus prædominatur *l. in conditionibus primum locum ff. de condit. & demonstr. l. ex facto ff. de hæred. inst. l. cum virum, C. de fideic.* Vnde extantibus coniecturis, quod
24 testator voluerit † etiam post euentum conditionis, natos primogenitos concurrere, & hi admittendi erunt, ita scribunt *Ruin. cons. 22. num. 11. & seqq. lib. 2. Rimin. Iun. cons. 564. nu. 14. & seqq. Menoch. cons. 830. nu. 18. Peregr. cons. vlt. lib. 3. & 7. lib. 5. Socc. sen. cons. 51. num. 41. & seqq. lib. 4. Fusar. de subst. q. 318. num. 77.* Nec potest dubitari de coniecturis, cum habeamus expressam vocationem omnium descendentium nasciturorum ex Nicolao primogenito, cum expressa dispositione, quod donec durat linea Nicolai, non admittatur secundo genitus, itaut propterea quousque spes extat, quod ex linea Nicolai primogeniti sit nasciturus aliquis filius, successio bonorum non fuerit delata, nec acquisita
25 secundo genito † nisi reuocabiliter, quousque nascatur filius ex primogenito *iuxt. cons. Roman. 134.* prout in hoc casu quando sunt vocati nascituri, videntur conuenire omnes *Doct. Petra de fideicom. à 22. num. 76. testator de com. Fusar. d. q. 318. num. 86. & 97. q. 11. num. 585. qui cumulat concord. Peregr. de fideic.*

26 Non obstat quod † defunctorum voluntates non possint stare in suspenso *leg. vltim. in fin. ff. comprædior. leg. si ex duobus, §. sed & Marcellus ff. de in diem addict. gloss. Doct. in leg. si ego ff. de solut.* At si nati post euentum conditionis possent concurrere cum natis illo tempore purificatæ conditionis, dominium stetisset in suspenso à tempore purificatæ conditionis vsque ad natiuitatem natorum: post quia placuit responsio, Thomæ non fuisse ius quæsitum irreuacabiliter, sed reuocabiliter, sub conditione, donec nasceretur primogenitus ex primogenito, iuxta dispositionem testatoris, qui vocauit nascituros; ideoque Io: Franciscus primogenitus superueniens fecit deficere causam successionis, & Thomas posterior in gradu occupauit bona, ne fiscus illa caperet, sed non in præiudicium

corum, qui postea nascuntur quin postea teneator eis restituere, *Fachin. controuers. iur. lib.4. cap. 88. per tot. Castr. cons. 247.* quem fuerunt secuti *Ruin. cons. 22. lib.2. Natt. cons. 675. nu.6. Roland. à Valle cons. 70. num.47. lib.3. Rota in Romana Pecuniaria 30. Aprilis 1629. coram R.P.D. meo Mer-*
27 *lino.* Et in materia fideicommissorum † non est nouum, vt dominium rei vni acquiratur reuocabiliter, vt reuocari possit *l. penul. §. fin. autem sub conditione C. communia de leg. idem Fach. vbi supra Vers. nec difficele est.* Præterea hoc casu dominium de facto non stetit in suspenso, sed solus eius effectus, seu potius continuatio; vt scilicet Thomæ dominium reuocabiliter esse acquisitum, expiraturum tamen statim atque filij nati essent Vincentio, idque
28 † euenit in omnibus conditiouibus resolutiuis, ita declarat *Ruin. cons. 22. in fin. lib.2. Decian. cons. vlt. num.4. lib.1. Menoch. consil. 1213. num. 18.* & declarauit *Rota in d. Romana pecuniaria coram R.P.D. meo Merlino.*

Ex quibus vtraq. parte informante, pro validitate, & iustitia sententiæ Rotalis fuit resolutum, &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana, seu Rauennateñ pecuniaria.

Die Veneris 26. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Arbitrium, quando intret pro sanandis nullitatibus. Contractus, vbi dicitur habuisse perfectionem. Mercator non subditus per celebrationem contractus efficitur. Iuramentum calumniæ, quando non sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Nullitates, quando vel non sunt tales, vel turbidæ, aut leues, semper intrat arbitriũ in æquitate fundatum ad nullitates remouendas.*
2 *Consensus, in contractibus vbi iunguntur ibi dicitur perfectus contractus.*
3 *Bald. in leg. multum interest, num. 28. C. si quis alter vel sib.*
4 *Per contractũ in Curia, qui non est subditus, et & dicitur subditus cessat qualitas forẽsitatis.*
5 *Mercator origine forensis, occasione tamem contractus subditus illius loci, agere potest executiuè contra Mercatorem prædicti loci.*
6 *In repetitione solutorum cessat via executiua, & exactus agere debet via ordinaria.*
7 *Litteræ cambij inter Mercatores, paratam habent executionem.*
8 *Executiua via, quando admittitur, cessant nullitates monitorij, seruationis terminorũ, citationis ad sententiam, et sententiæ per cedulam.*
Iudicium ordinarium, et non executiuum, quæ respiciant. n.8.
9 *Calumniæ suspicio cessat, quando constat de iustitia agentis, et tunc iuramentum calumniæ non est necessarium.*
10 *In executiuis prius decerni debet mandatum cum clausula, nisi infra tres, et deinde relaxatur ad primam diem, et hoc secundum stylum A.C. et num. 11.*
12 *In Mercatorum causis proceditur ex bono, et æquo.*

DECISIO CCCXCV.

MASPERGII mercatores Rauennaten. direxerunt litteras Palagij, & Falconerijs in Vrbe commorantibus, vt soluerent certis personis quantitatem pecuniarum, quæ acceptatæ, & completæ fuerunt, mox ijdem Maspergij conuenti pro eadem quontitate restituenda, mandatum executiuum contra eos fuit relaxatum. Appellatione autem interposita, cum multæ nullitates opponerentur emanauit commissio sanatoria arbitrio Rotæ terminanda, & cum hodie in hac parte dubitaretur, fuit responsum arbitrium intrare.

Regulare enim est, quando nullitates vel non sunt tales, vel turbidæ, aut leues semper intrat arbitrium † in æquitate fun-
1 datum ad nullitates remouendas, *Crescen. decis. 4. de testibus. Seraph. dec. 1154. num. 1. cum alijs allegat. in Add. decis. 189. numer. 8. coram Papa Greg. XV.* quæ æquitas in præsenti super abundat; dum Mercatores Romani sequendo fidem Rauennatensium eorumdem litteras, & ordines adimpleuerunt soluendo personis nominatis.

Quæ igitur ex defectu iurisdictionis A.C. deductis etiam absque arbitrio visa fuit posse euitari.

Nam, & si Maspergij prætendant debuisse conueniri in proprio domicilio, non autem coram A.C. in Vrbe, & neque contra eos vti mercatores forenses potuisse executiuè agi defectu facultatem A. C. ac demum viam executiuam, quam habent

litteræ cambii de stylo Curiæ non posset extendi in actione contraria mandati, ad repetendum soluta contra Maspergios.

Attamen primum videtur cessare: quia contractus conclusus fuit per epistolam eorumdem de Maspergijs, & consensum mercatorum acceptantium in Vrbe; vbi
2 autem consensus † iunguntur, ibi dicitur perfectus contractus, non autem in loco, à quo dirigitur epistola, & ibi valide Maspergij potuerunt conueniri, *Bald. vtrumq; determinans in leg multum interest. num.* 28. *& Salic. num.* 17. *C. si quis alteri vel sibi Rota Ianuen. decis.* 161. *num.* 4. *Alberic. in leg.* 2. *nu.* 4. *ff. de procur. Rota in Valentina mercedis coram D. meo Decano inter eius impressas* 116. *num.* 1. neque dicatur quod hoc modo possent conueniri Romæ totius mundi mercatores, à quibus litteræ diriguntur, & è conuerso Romani mercatores alibi dirigentes ordines, & litteras, quod dicebatur absurdum: quia huiusmodi instantia
3 non tollit fundamentum Baldi † & aliorũ, qui Baldum sequuti sunt, quando sub eodem Principe contrahentes domicilium habent, & facultates Iudicis non deficiunt: propterea tollitur, & secundum de carentia facultatum agendi executiuè contra mercatores forenses, prout sunt Maspergij non autem mercatores Curiæ, vt dicunt facultates A. C. impressæ per Salust. post
4 praxim num. 9. quia per contractum † in Curia qui non est subditus efficitur subditus, & cessat qualitas forensitatis *l. hæres absens. §. proinde. ff. de iudic. Alex. cons.* 164. *n.* 3. *vol.* 6. *Rolan. cons.* 48. *num.* 19. *vol.* 3. *Surd. cons.* 204. *num.* 13. *&* 257. *num.* 3. & quia ratione mercator origine forensis: occasio-
5 ne tamen contractus subditus † potest agere executiuè contra mercatorem Curiæ: eodem modo debet curialis posse agere contra alium mercatorem forensem ex eisdem facultatibus, cum concernant ordinatoria, & seruanda in loco iudicij, siue agatur de ordine processus, siue de ordine executionis, *Bald. in leg. prima num.* 10. *C. ne filius pro patre, & in leg.* 1. *num.* 2. *C. de execut. rei iud. latissimè idem Surd. cons.* 204. *num.* 7. *lib.* 2. nec releuat vltimum, quod ces-
6 let via executiua in repetitione † solutorum, & exactus agere debeat ordinaria, *Scacc. de appell. quæst.* 17. *limit.* 9. *num.* 58. *cum alijs alleg. in addit. decis.* 581. *num.* 10. *coram Papa Greg. XV.* quia quicquid sit, quando indifferenter fuit actum vigore obligationis Cameralis, & soluens vult repetere ab eo, qui vigore obligationis exegit attamen vbi agitur inter mercatores, & contra mercatores, actionem contraria man-
7 dati, & vigore † litterarum cambij, vt in præsenti, sicuti in directa paratam habent executionem aduersus acceptantes litteras *Seraph. decis.* 562. *num.* 2. *Bald. cons.* 340. *n.* 4. *lib.* 1. *Rota Ianuen. decis.* 2. *num.* 9. *&* 126. *n.* 8. ita & incontraria, ad instar fideiussorum eadem habere debent *Henringius de fideiussor. cap.* 26. *num.* 8. *& Coller. de process. execut. par.* 2. *cap.* 2. *num.* 4. admissa autem via
8 † executiua, cessant consequentes nullitates monitorij, seruationis terminorum, citationis ad sententiam diffinitiuam, & sententiæ per cedulam, quæ præsupponuntur omissa, cum prædicta omnia respiciant iudicium ordinarium non autem executiuũ.

Secunda pariter nullitas, quæ desumitur ex omissione iuramenti calumniæ, vel euitatur, vel ex æquitate sananda est: quia
9 vbi constat de † iustitia agentis, prout in præsenti ex litteris, & quietantijs semper cessat suspicio calumniæ, & iuramentum non est necessarium *Bald. in cap. secundo nu.* 7. *de probat.* & sæpè Rota idem respondit *vt in Apratina census apud Cincium de censib.* 215. *nu.* 6. *in Marsicana affictus post tract. oblig. Camer.* 131. *num.* 6. *& in Romana pecun. de Columna* 21. *Aprilis* 1617. *coram Archiepisc. Selenicen.*

Postrema nullitas, quæ arguitur ex inordinato processu, & illa momenti non est, nam & si prætendatur in executiuis, quod
10 prius † decernatur mandatum cum clausula nisi infra tres, & deinde relaxetur ad primam diem, sequendo stylũ Curiæ A. C. nec possint inculcari termini prout asseri-
11 tur in præsenti factum fuisse, & inde † caussata sit nullitas decreti, *in Romana pecuniaria post tract. de oblig. Cam.* 103. *n.* 3. attamen stylus, qui allegatur cum respiciat iudicium obligationum Cameralium, vel non debet extendi ad aliud iudicium, vel
12 intrat æquitas, vt † in caussis mercatorum procedatur ex bono, & æquo Rota *Ianuen. decis.* 23. *num.* 15. *&* 641. *in fine par.* 1. *recen.* & sananda fit iuxta arbitrium à Principe indultum. Et ita, &c.

EMIN. ET REV. D. CARD. VEROSPIO.

Veronen. Iurium Parochialium.

Die Lunæ 17. *Iunij* 1630.

AR-

ARGVMENTVM.

Exemplo alicuius scripturæ quando adhibeatur eadem fides, quæ adhiberetur ipsi scripturæ originali.

SVMMARIVM.

1 *Sumpto adhibetur eadem fides, quam ipsi originali, quando constat, quod seruatæ fuerint solemnitates requisitæ in transumptione.*
2 *Sumptum exemplatum, ne scriptura originalis propter vetustatem pereat aut ammittatur, fidem facit si esset ipsa scriptura originalis.*
3 *Ad transumptionis validitatem, quæ requirantur.*
4 *Transumpti fides an minuatur ex omissione citationis partis, de cuius interesse agitur.*
5 *Transumptum, quando sit ex sola vetustate originalis, non autem ad alicuius instantiam, non est opus aliqua citatione.*
6 *Partis citatio, quando fuit transumptum instrumentum, ex eo, non videtur omissa si in instrumento non appareat enunciata, cum tanquam solemnitas extrinseca, aliunde præsumi poterit.*
7 *Transumptum, quando est antiquissimum, præsumitur in eo interuenisse omnes solemnitates.*
8 *Et quod fuerit authenticum etiam ipsum originale.*
9 *Copiæ alterius copiæ fides adhibetur, concurrentibus adminiculis.*
10 *Obseruantia dat robur actui, quæ ex illo subsecuta præsumitur, n. 11.*
11 *Exemptionum priuilegia, quid contineant.*
12 *Obseruantia in vna parte probata, præsumitur etiam in reliquis.*
13 *Rector in Ecclesia vnita Monasterio Regularium, nullum potest deducere titulum, aut iuris assistentiam, super exercitio iurium Parochialium.*

DECISIO CCCXCVI.

CORAM Eminentissimo Card. Virili negata fuerat manutentio Rectori S. MARIAE ad Clauicam, super exercitio Iuriũ Parochialium in Ecclesia S. Margaritæ, quia cum illa esset vnita Monasterio Regularium Congregationis Oliuetatæ non poterat Rector iuuari sola iuris assistentia, quod eadem Ecclesia esset intra limites suæ Parochiæ. Sed cum ea resolutione illud fuisset à Dominis tanquam pro certo suppositum, vt esset in forma probanti priuilegium Alexandri III. quod continebat vnionem eiusdem Ecclesiæ, & posita iterum causa, visa fuisset deinde dubia fides copiæ exẽpli eiusdem priuilegij, quæ solum à Monachis exhibebatur, tanquam extractum ex priuato Archiuio, & quæ nullis iuuari poterat adminiculis: Dederunt ijdem Monachi in actis, ipsum exemplum transumptum ex originali in forma authentica. Super cuius vltimæ scripturæ fide, proposui iterum dubium ad instantiam Procuratoris Monasterij, & ad instantiam Rectoris super concessione manutentionis, quam ipse Rector sibi debitam contendebat, postquã ex duabus decisionibus sublatum videbatur fundamentum vnionis, & sub cuius præsupposito fuerat eidem manutentio denegata.

Et super priore parte dubij, à qua etiam pendebat posterioris resolutio, responderunt Domini ad fauorem Monasterij propter solemnitates, quas ex eodem instrumento producto videre erat, seruatas fuis-
1 se in illius transumptione, & † ex quibus eadem omninò fides debebatur huic sumpto, quę ipsi originali, vt expresè disponitur *in cap. fin. de fid. instrum.* Cum enim ipsius originalis vetustas sit in causa, imò
2 solius amisionis timor satis sit, † vt ex originali copia desumi posit, quæ eandem fidem mereatur, & sic loco ipsius originalis, *Abb. in dicto cap. fin. 2. notab. Card. Seraph. decis. 1428. num. 1. Rot. decis. 412. num. 3. par. 1. recent.* post tercentum, ac decem annos, qui intercesserunt à tempore dati priuilegij ad tempus, quo fuit extracta copia, de qua hodie quæritur, & ex quibus satis hæc causa videri poterat iustificata; apparebat præterea eiusdem transum-
3 ptationem factam † cum præsentia trium Notariorum auctoritate Iudicis Ordinarij, & demum confirmatam, decreto Patriarchę Aquilegiensis tanquam Iudicis competentis in hac causa exemptionis; quæ omnia ad validitatem transumptationis præcipiuntur in *eod. cap. fin. & ex eo nat. Dec. & alij in auth. si quis in aliquo. num. 9. C. de eden. Lanfranc. in cap. quoniam contra de probat. sub tit. de instrum. product. num. 458. Couar. pract. quæst. cap. 21. Verall. decis. 321. par. 3.*
4 Neque eiusdem transumpti fides, minui † poterat ex omissa citatione partis, de cuius præiudicio agebatur, & quæ ex eodem instrumento producto probari videbatur omissa, dum nunquam apparebat in illo fuis-

fuiſſe enunciatam. Quia vel non fuit opus aliqua citatione, dum facta fuit exempla-
5 tio, ex ſola † vetuſtate originalis, non autem ad alicuius inſtantiam, qui ſuſpicaretur futuras ſibi aduerſarias certas perſonas in ea cauſa, cuius gratia priuilegium ex antiquo originali extrahebatur *Bald. in l. ne quidquam §. vbi decretum. num. 22. ff. de off. Proconſ. & leg.* Menoch. *conſ. 745. num. 6.* vel non licet dicere illam fuiſſe omiſſam ex hoc ſolum, quod non appareret in in-
6 ſtrumento enunciatam, † vt immò tanquam ſolemnitas extrinſeca aliunde præſumi poterit *Felin in cap Albericius num. 3. & 4. de teſtib. Put. deciſ. 205. et deciſ. 327. lib. 2.* & ex
7 antiquitate centum, † & quadraginta annorum, qui decurrerunt vſque ad hanc diem ab anno 1587. quo tempore fuit facta tranſumptatio, præſumi etiam conueniret non ſolum citationem partis, ſed reliquas alias omnes ſolemnitates, *Couar. eod. capit. 21. pract. q. num. 5. Menoch. conſ. 924. nu. 29. & præſumpt. 80. num. 2. Aym. de antiq. tempor. §. vidimus. num. 21. et ſeq. Vrſil. ad Afflict.*
8 *deciſ. 368. num. 5.* & quod fuerit † authenticum etiam ipſum originale, vt plenè comprobat *Cuman. 158. num. 2.*

Et illud maximè mouit Dominos, vt fidem huic ſumpto denegandam non putauerint, quòd plurimis viſum fuit iuuari ad-
9 miniculis, ex quibus etiam copiæ † alterius copiæ fides dari ſolet *Menoch. conſ. 928. nu. 35. Verall. deciſ. 234. par. 1. Card. Seraph. deciſ. 1192. num. 2. Rot. deciſ. 418. num. 5. par. 2. recent. et in Romana vnionis 1. Martij 1599. coram Orano inter impreſſ. par. 4. diuerſ. dec. 543.* Conſtabat enim de obſeruantia eiuſ-
10 dem † priuilegij, tàm ex pluribus viſitationibus, & collationibus vltra annos ſeptuaginta, quæ probantur effectum ſortitæ factis ab Abbatibus Monaſterij S. Mariæ in Organo, cui hæc Eccleſia S. Margaritæ dicitur vnita, quam ex conceſsione vſus eiuſdem Eccleſiæ Confraternitati Laicorum. Ex quibus omnibus non ſolum videri poterat probata obſeruantia, cum
11 non † niſi ex cauſa eiuſdem priuilegij fieri potuerint, *Bald. in l. quædam mulier in fin. ff. de rei vendic. Alciat. reg. 3. præſumpt. 24. Aym. conſ. 10. num. 9. Rota deciſ. 598. n. 5. par. 1. diuerſ.* Vt immò ſatis fuiſſet probari eandem obſeruantiam ex actibus negatiuis, & intermiſſis viſitationibus ab Ordi-
12 nario, dum nihil † aliud continebat priuilegium exemptionis, et erat pars executionis ipſius gratiæ, quod Ordinarius viſitare deſierit, proat ſic ratiocinari viſa fuit *Rota dicta par. 1. diuerſ. deciſ. 534. num. 5.* & præ cæteris omnibus adminiculis, quæ deducta fuerunt, illud vſum fuit potiſſimũ, quod originalis huiuſmet priuilegij meminit Card. Baron. in ſuis Annalibus dum anno poſt Chriſtum natum 1577. recenſet, quæ geſſit Alexander Tertius in Ciuitate Venetiarum relatis omnibus S. R. E. Cardinalibus, qui in eo ſe ſubſcripſerunt, & eodem loco, & tempore, ſicut in hoc tranſumpto continetur, ac demum perſona Abbatis Opizionis, cui fuit conceſſum priuilegium, & perſona Card. Gratiani, per cuius manus dicitur datum, cuius auctoritati plurimum Domini detulerunt, tum quia negari non poteſt, quin ſit maxi-
13 ma, tum quia probata obſeruantia † in parte, etiam in reliquis illa præſumitur, quæ non poſſunt non eſſe eadem, ac ſimilia cum ijs, quæ probantur obſeruata, *Pariſ. conſ. 90. num. 4. & 5. lib. 1. Garz. de beneſ. par. 12. cap. 2. num. 240. Rot. deciſ. 124. nu. 4. par. 2. recent. & in Tiraſonen. iuris præſentandi 21. Octorbris 1594. coram Litt. relat. apud eund. Garz. d. §. 2. num. 242. & in Caurien. decimarum, ſeu iuriſdictionis 17. Iunij, & 14. Nouembris 1583. caram Card. Blanchetto.*

Et ex his probata vnione non poterat
14 Rectori concedi manutentio, † cum in Eccleſia vnita Monaſterio Regularium, nullum poſſet Rector deducere titulum, aut iuris aſſiſtentiam, tam de iure, quam ex diſpoſitione Sac. Congregationis Concilij & Rituum: & ſuper eo ſolum poſſet obtinere, quòd probaret fuiſſe à ſe poſſeſſum, ſicut fuerat præcipuum, atque vnicum fundamentum deciſionis Eminentiſſimi Cardinalis Virilis, cum qua hodie Domini trãſierunt vtraque parte informante.

Et ita, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELEN.

Romana aſſignationis bonorum.

Die Mercurij 26. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Chirographum, vt habeat executionem paratam, & ex eo oriatur actio ciuilis qualiter confectum eſſe debeat. Donatio inter patrem, & filium in poteſtate exiſtentem licet non valeat, tamen ſi ſit facta ex cauſa alimentorum ſubſtinetur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Sententia, vt dicatur valida, quæ requirantur.*

2 *Chirographum factum iuxta formam Statuti Vrb.lib.1.cap.83. & obligatione Camerali valatum habet exequutionem paratam.*

3 *Donatio inter patrem, & filium in potestate existentem, nulla est.*

4 *Donatio inter patrem, & filium ex causa alimentorum substinetur.*

5 *Obligatio Cameralis, continet obligationem pro omnibus, quorum interest.*

6 *Actio ciuilis, oritur ex chirogropho ritè confecto.*

7 *Ex contractu vltro, citroque obligatorio, non potest effectualiter agi, nisi quis contractum ex parte sua adimpleuerit.*

8 *Obligatio se ad aliquid intra certum tempus, si fuerit minimè præscriptum, quando incipere debeat, tunc intelligi debet à die interpellationis. vide contrarium num. 9.*

9 *Mora purgari potest, & hoc maximè si ius aduersarij non fuit factum deterius, & num. 11.*

12 *Debita alicuius, quis promittens soluere, ante illorum liquidationem, non tenetur.*

13 *Ex contractu agens adimpleuisse pro parte sua, tenetur docere.*

14 *Contractus non factus in cospectu rei, ex verbis tradidit, assignauit &c. non probatur vera traditio.*

15 *Chirographum est nullum, quando non est archiuiatum iuxta Bullas Apostolicas.*

16 *Soluenti aliquid ex pecunia aliena, non datur repetitio.*

17 *Prohibitio personalis non egreditur personam prohibiti, & maximè si nulla fuerit expressa causa prohibitionis.*

18 *Filius benè potest succedere in bonis patris, quæ sunt de ipsius patrimonio.*

DECISIO CCCXCVII.

DOMINI dixerunt esse confirmandam sententiam secundi Collateralis, qua declaratum fuit Chirohraphum, de quo agitur, exequendum esse contra D. Iulium ad fauorem D. Camilli eius filij iuxta liquidationem bonorum per dictum D. secundū Collateralem faciendam, quandoquidem
1 de validitate d. sententiæ † videtur non posse dubitari, cum concurrant requisita de quibus *Caputaq. dec.260. par.2.* prout nec etiam de iustitia, quia cum dictum Chirogrophum sit iuxta formam Statuti
2 Vrbis *lib.1. cap.38.* necnon obligatione † Camerali roboratum, habet paratam exequutionem vt disponit idem Vrbis statutū *Galles. ad form. Cam. quæst.2. num.9. & 11. & ibi Zacch. num.4. Rot. decis.12. num.1. apud eundem Zacch. & Mant. decis.283. mumer.1. in fin.*

Neque obstat si dicatur Chirographum continere donationem dum in eo Iulius pater promisit consignare bona ibi contenta Camillo eius filio, cum tamen † dona- 3
tio inter patrem, & filium in potestate nulla sit *l. denationes. §. pater ff. de don. leg. 2. C. de inoff. donat. latè Menoch. præs. 29. lib. 3. per tot.* Quia vltra quod dicta promissio assignationis bonorum, continet causam ali-
4 mentorum, ex † qua donatio inter patrem, & filium sustinetur *glos. in dicta leg. 2. in verb. in potestate*, verius est, idem d. Chirographum non tàm continere donationem, quam mandatum susceptum per Camillū filium cum obligatione Camerali de soluendo creditoribus domus, seu familiæ de Bonauenturis, quod mandatum cum egrediatur personas patris, & filij ex quo Camillus vigore obligationis Cameralis obliga-
5 tur, ne † dum Iulio patri suo, sed etiam dictis creditoribus quibus interest, *Zacch. ad Galles. de oblig. Ca. quæst. 5. num. 6. Rot. dec. 663. in princ. par. 1. diuers. & dec. 97. num. 1. & decis. 99. num. 7. apud eund. Zacch.* & alibi sæpius propterea ex dicto Chirographo
6 oritur † actio ciuilis inter dictos patrem, & filium ita vt Camillus etiam antequam soluat, agere possit contra iulium patrem, vt in puncto *Barth. in leg. frater à fratre nu. 55. q. 5. ff. de condit indeb.*

Non obstat etiam, quod Camillus non adimpleuerit ex parte sua, ex quo intra quindecim dies non fecit ratificare Chirographum à D. Cleria vxore sua, nec etiam soluit debita sibi accollata intra sex menses, prout promiserat & propterea † veniat
7 repellendus exceptione *leg. Iulianus. §. offerri. ff. de act. empt.* maximè cum in dicto Chirographo adsit pactum resolutiuum in casum non adimplementi ex parte Camilli, quoad ratificationem Cleriæ.

Quia in primis quoad ratificationem fuit bene responsum, eam iàm fuisse factā cum solemnitatibus statuarijs, & suffragari etiam quod facta non fuerit intra quindecim dies, à data celebrati contractus seu Chirographi, cum enim in eo non fuerit præscriptum tempus à quo quindecim
8 illi dies inciperent, † intelligi debet vt incipiant à die interpellationis iuxta magis com-

communem, & receptam sententiam per *text. in leg. fin. C. vt intra cert. temp. crimin. q. Abb. in cap. penult. num. 19. & ibi Anton. Butr. num. 11. de iudic. Paul. de Castr. cons. 100. vol. 2. Dec. cons. 2. per tot. Vrsill. ad Afflict. decis. 2. 34. nu. 1. nec dissentit Osasc. decis. 49. per tot.* & plures alij quos refert, & magis sequi videtur *Farinac. in praxi quæst. 34. nu. 125.*
9 *cum seqq.* & præterea quando etiam † quindecim dies current à die celebrati contractus iuxta aliam opinionem, quam in puncto iuris veriorem dicit *Ant. Gomez. var. resol. lib. 3. cap. 9. num. 9.* quæ etiam non displicet *Osasc. vbi supra* cum tamen dictũ pactum resolutiuum in casum quo D. Cleria non ratificaret, non fuerit simpliciter conceptum, sed sub conditione, si D. Iulius voluerit à contractu recedere, interim quo ipse non declarauit velle recedere res fuit integra, itaut D. Camillus faciendo D. Cleriam ratificare, prout ratificare
10 fecit, † potuerit moram si quam incurrit purgare, vt in fortioribus terminis *Dec. cons. 138. num. 5. & 6. Cephal. cons. 25. nu. 25. cum seqq. Crau. cons. 59. num. 7. Seraph. decis. 1150. num. 1.* & tanto magis, cum inde Iu-
11 lij ius non fuerit factum deterius, † nullũque ei sequutum damnum *ex doctr. Bald. cons. 127. lib. 1. Surd. cons. 101. num. 24. & dec. 265. num. 38. Marescot. var. resol. lib. 2. cap. 124. num. 43. et fuit dictum in Firmana pecuniaria 20. Nouemb. 1619. coram bo. me. Seleucien. & in Romana societatis officij scut. mille 10. Nouemb. 1625. coram me.*

Quo vero ad solutionem debitorum intra sex menses vltra quod ante illorum li-
12 quidationem † Camillus nullam potuit moram incurrere *ad l. qui Romæ. §. augenius vbi Bart. Paul. Ias. & alij ff. de verb. oblig. Bal. in l. acceptam in 6. oppos. num. 19. C. de vsur. Alex. cons. 49. num. 2. in fin. vol. 2.* Gratian. *discept. forens. cap. 851. num. 2. & in terminis Surd. cons. 38. num. 13. cum seqq.* in omnem casum non tenebatur Camillus soluere, nisi prius facta per D. Iulium consignatione bonorum, cum enim iste iuxta ordinem scripturæ prius consignare, & è contra postea veluti in recompensationem dictæ promissionis Camillus, debita soluere promiserit, debuit præcedere ad implementum
13 ex parte Iulij, itaut Camillus etiam † antequam ipse adimpleat possit agere contra Iulium, vt adimpleat, & non è contra Iulius contra Camillum *Bald. in lege prima n. 23. C. de vsur. et fruct. legat. Bursatt. cons. 184. num. 48. cum seqq. Surd. d. cons. 38. num. 16. vers. secundo respondeo, et benè Rota decis. 369. numero primo parte quarta diuersorum.*

Nec releuat si replicetur quod consignatio cum effectu facta fuit in ipsomet Chirographo per illa verba *dà et consegna*, quia
14 quando contractus non est factus † in cõspectu rei in contractum deductæ, & ex verbis *tradit, dedit, assignauit*, & similibus non probatur vera traditio *Bar. in lege prædia 48. num. primo vbi Alex. et alij ff. de acq. poss. Natt. cons. 360. num. secundo Menoch. cõs. 663. num. 10. cum seqq. Gratian. discept. 611. num. 4. Put. decis. 109. lib. 3. in correct.*

Minus obstat si dicatur dictum Chiro-
15 graphum esse † nullum, ex quo non fuit archiuiatum iuxta Bullas Apostolicas, quia hæc nullitas fuit per S. D. N. sanata per rescriptum dicto secundo Collaterali directum, quo fuit ei ordinatum, vt non obstante dicto defectu ad vlteriora procederet, & quamuis illud contineat etiam conditionem, *restitutis per Camillum pecunijs, quas Iulius de proprio soluit in extinctionem debitorum, quæ Camillus in dicto Chirographo sibi accollauit iuxta liquidationem per Iulium faciendam,* tamen cum Iulius in terminis sibi assignatis non docuerit se quidquam soluisse de proprio, Camillus non fuit in mora, quia interim nihil debuit restituere ex dicto §. Augenius cum alijs supra allegatis.

Nec quicquam facit solutio quorumdã debitorum, facta per Iulium ex pretio Casalium Sancti Viti, & Panzanatæ, quia cum dicta Casalia spectarent ad Camillum, dum Iulius soluit ex eorum pretio, non soluit de proprio, sed de bonis Camilli, & ideo
16 non intrat repetitio, de qua in dicto rescripto *leg. quoties 61. ff. de solut. leg. de hæreditate in fin. vers. nam repeti C. de petition. hæredit. Bal. in leg. vnica num. 4. vers. 6. nota C. si seru. exter.* Quod autem Casalia essent Camilli, videtur clarum, quia aut pertinebant ad domum de Bonauenturis, & vtiq. iuxta conuentionem de qua in dicto Chirographo de consignandis omnibus bonis tunc spectantibus ad dictam domum, illa erant consignanda Camillo.

Obiectum autem quod licet dicta Casalia essent de dicta domo, tamen fuerunt donata à Iulio Mazzatosto bo. me. Mario Bonauenturæ cum expressa prohibitione, quod Marius donatarius non valeret de eis disponere ad fauorem Camilli, & eius filiorum, & quatenus decederet ab intestato Camillus, & eius filij essent pariter ab eisdem exclusi, & succederent alij proximiores, cessat pœnitus, quia dicta prohibitio

bitio prout in verbis est personalis, & sic restringenda ad immediatam successionem ex testamento, siue ab intestato dicti Ma-
17 rij donatarij † maximè cum nulla fuerit expressa prohibitionis causa, ex regula, quam firmat *Bart. in l. Lucius §. semproniæ num: 2. ff. de leg. tertio, Roman. in l. si quis filium §. fin. num.6. ff. de acq. hæred. Ias. in l. filius familias §. Diui nu.152. ff. de legat. 1. Petr. de fideicom. quæst. 2. nu. 37. Fusar. de substit. quæst. 673. num.17. cum seqq. & Surd. decis. 125. per tot.* Vnde cum Mario in dictis bonis de Mazzatostis successerit Iulius eius pater, & alij eius fratres, bene potuit deinde idem Camillus succedere
18 Iulio † quia desierunt esse de patrimonio Marij, & effecta de patrimonio Iulij *leg. sed si plures §. fil. impub. ff. de vulg. & pupill. §. primo inst. de hæred. qualit. & diff. Afflict. decis.178. nu.4. & fuit in simil. dictum in Bononien. successionis 19. Nouembris 1627. coram me.*

Aut vero dicta Casalia spectabant ad illos de Castro, ex quo Camillus vti procurator Iulij, & eius fratrum ad euitandam executionem sententiæ Rotalis illa dimisit dd. de Castro, & cum idem Camillus, qui etiam ante dictam concordiam possidebat dicta Casalia tamquam creditor scutorum 4500. dotalium D. Cleriç eius vxoris occasione vnius census super dictis Casalibus impositi, illa postea nomine proprio emerit cum plena cessione iurium, & facta à dd. de Castro, pretiumque pro rata scutorum 4000. vniuscensus, quæ ad ipsum spectabant ratione primogenituræ soluerit; de reliquis fuerit habita fides, ideo tanto minus pretium redactum ex venditione postea facta, & creditoribus domus de Bonauenturis solutum, est dicto Iulio restituendum vigore dicti rescripti ex dict. *l. quoties, & ex reg. text. in l. qui sic soluit ff. de solut.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana dotis de Ximenes.

Die Veneris 28. Iunij, 1630.

ARGVMENTVM.

Frater, quando teneatur dotare sororem. Remedium auth. res quæ C. comm. de legat. est subsidiarium.

SVMMARIVM.

1 *Fratres sorores non dotatas, dotare non tenentur, nisi in quantum ipsi sint hæredes patris.*

2 *Frater tenetur dotare sororem pauperem.*

3 *Paupertas in sorore considerata obligat fratrem ad dotem illi constituendam.*

4 *Filia, si sit dotata à patre in æquali portione hæreditatis, censetur etiam respectu fratrum competenter dotata.*

5 *Remedium Auth. res quæ C. comm. de legat. est subsidiarium, in casu mulieris, quæ non reperitur dotata.*

6 *In dote excessus, & diminutio non consideratur habito respectu ad aliam dotem, sed ad illam ipsam, quæ constituitur.*

7 *Mulieres æquè benè collocantur in matrimonio, siue cum ampla, siue cum mediocri dote, attentis qualitatibus personarum, & circumstantijs.*

DECISIO CCCXCVIII.

IVLIA Ximenez nulla interueniente dotis promissione nupsit Honuphrio Macarano, deinde cum prætenderet sibi à fratre Timotheo dotem deberi, obtinuit committi causam in Rota, quam hodie proposui, & dicto Timotheo solum informante DD. responderunt dictæ Iuliæ nullam aduersus fratrem dotis actionem competere, tum quia ipsa habet aliunde dotem sibi condecenter constitutam in summa scutorum trium millium, tum etiam quia fuit cum d. fratre suo pro æquali portione hæres instituta in testamento patris.

1 Fratres autem sorores non † dotatas dotare non tenentur, nisi in quantum ipsi sunt hæredes patris *glos. fin. in leg. cum plures §. fin. in verb. alio patre ff. de administr. & peric. tut. Bald. in l. fin. nu.3. in fin. C. de dot. promiss. Ruin. cons.200. nu.4. lib. 1.* & fuit dictum in *Romana de Rusconibus* 18. *Aprilis 1603. caram bo. me.* Card. Millino,
2 vel nisi pauperes sint sorores, idem *Bald. in l. 1. nu.6. ff. solut. matr.* sed ex præmissis hic
3 cessat ratio paupertatis, quæ † in sorore considerata obligat fratrem ad dotem illi constituendam *d. l. cum plures §. fin. & ibi glos. in d. verb. alio patre in fin. ff. de administr. & peric. tut. Fulgos.* qui dicit esse communem, & celebrem penes DD. opinionem *cons.228. nu.3. & 4. Boer. dec. 129. num. 7. vers. sed hoc videtur verum, Vincent. de Franch. dec.75. nu.5.*

Minus eidem Iuliæ competit actio con-

grua dotis ex eo, quod dictus Timotheus Frater de proprio patrimonio auxerit dotem alterius sororis, quia cum fuerit do-
4 tata † à parte in æquali portione hæreditatis censetur etiam respectu fratrum competenter dotata *Dec.cons.26. sub nu.3.vers. nam cum fuerit*. Remedium enim auth.
5 † res, quæ est subsidiarium in casu mulieris, quæ non reperitur dotata, vt ibi notat *Corn. nu.9. C. Commun. deleg.* & exces-
6 sus, vel diminutio † in dote non consideratur habito respectu ad aliam dotem, sed ad aliam dotem, sed ad illam ipsam, quæ constituitur *Bald.cons.386. lib.4. Ruin.cons.56.nu.16. lib.3.* & idem firmauit *Rota coram san me. Greg.XV. dec.63. nu.22. & seq.* vbi traditur, quod attentis qualitatibus personarum, & circumstantijs, mulieres
7 † æquè benè collocantur in matrimonio siue cum ampla, siue cum mediocri dote, quod ex *præalleg. cons.dec. 26. nu.4. in fin. cum seqq. confirmat Alciat. in tract. de præsumpt. reg.1. præsump.7. nu.3.*

Et ita Timotheo solum informante fuit decisum.

REV. P. D. COCCINO.

Perusina fideicommissi de Gratianis.

ARGVMENTVM.

Hæreditas quando venit restituenda fideicommissario, tunc est facienda detractio Trebellianicæ, etiam si hæres non confecerit inuentarium, & aliæ detractiones sunt faciendæ, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas quando restituitur, tunc sunt faciendæ detractiones, quæ de iure fieri debent.*
Trebellianica est portio hæreditatis, & non simpliciter bonorum nu.1.
2 *Actiones tam actiuæ, quam passiuæ pro rata diuiduntur inter hæredem grauatum, & fideicommissarium.*
3 *Trebellianica, quod debeatur hæredi grauato, apertum est.*
4 *Falcidia amittitur ob non confectionem inuentarij.*
5 *Trebellianica non amittitur ob non confectionem inuentarij, licet iste articulus sit valde controuersus.*
6 *Et pro icta opinione stat antiqua, & non moderna opinio Rotæ.*
7 *Hæredi, qui non confecit inuentarium, incumbit onus probandi, quo alienata non sufficiunt pro Trebellianicæ, vel legitima.*
8 *Trebellianica an videatur prohibitu ex illis verbis, pleno iure.*
9 *Trebellianica an dicatur prohibita ex illis verbis, sine diminutione.*
10 *Trebellianica, etiam filijs primi gradus prohiberi potest, secundum opinionem, quam seruat Rota.*
11 *Substitutio, quæ non habuit effectum, non est extendenda de vno casu ad alium.*
12 *Trebellianicæ prohibitio facta in vno casu, non extenditur ad alium.*
13 *Funeris impensa est detrahenda, quando hæreditas restituitur.*
14 *Funeris impensa, continet tacita hypotecam, & omnibus creditoribus tacitas, & priuilegiatas hypotecas habentes, præfertur.*
15 *Funeris impensa præfertur credito dotis.*
16 *Funeris impensa an præferatur creditoribus habentibus expressam hypotecam, iste articulus est valde controuersus.*
17 *Funeris impensarum detractio, quando est facienda, est habenda ratio omnium expensarum iuxta facultates, & dignitatem defuncti.*
18 *Funeris impensa an debeat confundi, & compensari cum mobilibus, & n.19.*
20 *Aes alienum testatoris, est detrahendum, quando hæreditas restituitur.*
21 *Quod procedit etiamsi debitum esset tantum naturaliter, itaut, nec fructus sunt imputandi, & ista procedunt etiamsi non sit confectum inuentarium.*
22 *Legitima est detrahenda, quando hæreditas restituitur, si fideicommissarius sit filius fideicommittentis.*
23 *Legitima est tertia pars eorum, quæ filius ab intestato esset habiturus, quando est vnus.*
24 *Legitima est pars bonorum, & non hæreditatis, & in hoc differt à Trebellianica.*
25 *Filius non priuatur legitima, ob inobedientiam commissam contra testatorem, vel legem.*
26 *Legitima non amittitur ob non confectionem inuentarij, & nu.30.*
27 *Fideicommissarius excipiens contra inuentarium, in d. exceptione efficitur actor, secus vero si non fuerit confectum nu.28.*
29 *Probare quis tenetur fundamentum suæ intentionis.*
31 *Dos relicta à testatore filia, est detrahenda, quando hæreditas restituitur.*
32 *Dos non succedit loco legitimæ, quando statutum excludit fœminas propter masculos, & man-*

& mandat dotari, cum legitima sit portio postionis ab intestato debite & n.34.

33 *Dos succedit loco legitimæ, quando statutum excludit fœminas ab intestato ab hæreditate patris, si fuerint dotatæ.*

35 *Statutum Perusinum declaratur.*

36 *Dos quando succedit loco legitimæ, tunc detractio est facienda ex ipsa legitima, non autem ex fideicommisso & nu.37.*

38 *Legata, quæ non sunt annua debent detrahi quando hæreditas restituitur.*

Legata annua debent solui ex fructibus hæreditatis nu.38.

39 *Hæres grauatus, debet detrahere legata non annua soluta, etiamsi non confecerit inuentarium.*

40 *Solutio præsumitur prius facta de mobilibus.*

41 *Inuentarium, si non fuerit confectum, & sic non appareat de argenteis, margaritis, pecunijs &c. hoc casu fideicommissario incumbit onus probandi d. bona adfuisse, & qualiter hoc casu succurratur fideicommissario no.42.*

43 *Solutio legatorum, & debitorum præsumitur facta de pecunijs hæredis, non autem testatoris, & nu.44.*

45 *Melioramenta sunt detrahenda, quando hæreditas venit restituenda.*

46 *Melioramenta non compensantur cum fructibus.*

47 *Melioramentorum refectio, qualiter sit facienda.*

DECISIO CCCXCXI.

VITA functo Vincentio de Gratianis, cum factus fuerit locus fideicommisso ad fauorem DD. Gratianis, & DD. de Perinellis hæredes d. Vincentij, alijq; tertij possessores in restitutione fideicom-
1 missi † prætendant esse faciendas detractiones, prout de iure debet fieri *l. restituta ff. ad Trebell.* & latè *Peregr. de fideicom. art. 50. num.81. Fusar. de substit. qu.672. nu.1. & seq.* Dubitaui, an & quæ detractiones sint faciendæ, & Domini censuerunt infrascriptas esse faciundas reseruato, vt videatur ad quam summam ascendant.

Et agendum est prius de Trebellianica, cum illa sit portio hæreditatis, & non simpliciter bonorum, ea ratione, quia omnes
2 actiones † tam passiuæ, quam actiuæ diuiduntur inter ipsum grauatum, & fideicommissarium pro suis partibus, & ita communiter seruatur ex adductis per *Crass. in §. Trebellianica qu.2.* & hanc quidem Trebel-
3 lianicam esse debitam † d. Vincentio hæredi grauato, fideicommisso vniuersali inficiari non potest. *l. debitori ff. quæ in fraud. credit. Crass. latè in d. §. Trebellianica qu.1.* Sed cum Vincentius non confecerit inuentarium, duæ oriuntur difficultates. Prima est, an ex hoc perdiderit ius detrahendi Trebellianicam. Secunda quatenus non, ex quo aliqua bona fuerunt alienata, cui incumbat onus probandi alienata non sufficere pro Trebellianica, & legitima, de qua quidem legitima infra dicetur. Et quantum attinet ad primam difficultatem,
4 † licet indubitatum sit falcidiam amitti, ex non confectione inuentarij per *text. Clar. in §. si vero non fuerit Auth. de hæred. & falcid. Auth. sed cum testator C. ad l. falcid. Gayl. obser. 138. nu.1. lib.2.* Tamen secus est res-
5 pectu † Trebellianicæ, quæ etiam non confecto inuentario detrahitur. Nam etsi articulus sit valde controuersus, & hinc inde adsit caterua Doctorum ex adductis per *Gayl. loc. cit. Crass. in d. §. Trebellianica qu.7.* itaut *Cassad. in dec.3. in fin. testam.* dixerit hanc quæstionem egere decisione Principis. Tamen pars negatiua, quod ex non confectione inuentarij non perdatur Trebellianica est communior, & æquior, à quo etiam in iudicando non esse recedẽdum, & suprema Tribunalia illam sequi, dicunt post alios *Crass. & Gayl. & ibi Gres-*
6 *seus in princ. loc. cit.* & ita est antiqua † & moderna opinio Rotæ, vt videre est apud *Cassad. dict. dec.3. num.6. de testam. & apud sanct. me. Greg. dec. 266. nu.5.* & fuit resolutum in causa *Oriolen. bonorum de anno 1590. coram Orano, & coram eodem in causa Cesenaten. hæreditatis 1. Iulij 1596. & in Causa Bononien. de Cattaneis 10. Martij 1619. coram R.P.D. meo Pirouano.*

Circa vero secundam difficultatem cum plura bona fuerint alienata, & Vincentius non confecerit inuentarium onus proban-
7 di alienata † non sufficere pro Trebellianica, & legitima incumbit hæredibus Vincentij, vt late infra dicetur de legitima, & de Trebellianica. Ita innuit *Rota coram Brauo in dec.210. par.2. diuers. Modern. de legit. lib.2. art.2. qu.4. addent. ad prædictam dec.266. san. me. Greg. nu. 16.*

8 Neque obstat † quod Trebellianica videatur prohibita ex illis verbis, pleno iure &c. *Grat. cons 103. nu.15. lib.2. Gabr. per Trebell. concl. 2. nu.2. sanct. mem. Greg. dec.*
9 *421. nu.12.* & ex alijs verbis sine † diminutione &c. *Surd. cons.428. num.33. Honded. cons.166. nu.8. lib.2. san. me. Greg. d. dec.421. nu.8.*

nu.8. & & dec. 433. nu.2. par.4. diuers. & quod possit prohiberi etiam filijs primi gra-
10 dus, est opinio *Rotæ, vt per Cassad. dec.4.de testam. Sarnen. dec.94.Simonet.dec.89-Cresc. dec.2. de testam.* & fuit latè deductum coram me in causa *Fulginaten. fideicommissi 5. Decembris 1607.* in qua aliæ decisiones allegantur, vbi dicitur eamdem conclusionem procedere, etiam quod prohibitio tacitè sit facta, & allegata *Negusa. cons.2. nu.33. & 34. & nu. 49.* vbi in hac opinione residet, & latius deducitur in *dec.441. nu.1. coram bo.me. Card. S.Eusebij san.mem. Greg.d. dec.421. nu.11. & ibi adden. nu.16.* Nam huic fundamento fuit responsum, quod licet sit verum in iure, non tamen applicatur ad factum, quia prædicta verba non fuerunt apposita substitutioni DD. de Gratianis, sed sunt apposita substitutioni factæ ad fauorem Astoris, & Petri Antonij, qui erant magis propinqui testatori, &
11 cum dicta substitutio † non habuerit effectum, non est facienda extensio de vno casu ad alium, vt fuit dictum in causa *Perusina de Alphanis 27. Martij 1626. coram me Rot. in d.dec.441. nu.5. coram bo.me. Card.*
12 *S. Eusebij*, regula namque est, quod prohibitio Trebellianicæ facta in vno casu non extendatur ad alium, *Rip. in l. centurio nu 132. ff.de vulgar. & pupill. Peregr.de fideidom. art.3. nu.122.*

13 Est detrahenda quoque † funeris impẽsa, *l. pacinianus §.quarta ff. de inoff.testam. l. in restituenda C. de petit. hæred. latè Amator. Rodriquez de priu. cred 1. art.3. num.2. Fusar. de substit. qu.670. nu.2. Hermannus Menrer. de præferent. credit. lib.3. tit.2.n.1.*
14 & indubitatum est hanc † funeris impensam continere tacitam hypothecam, & omnibus creditoribus tacitas, & priuilegiatas hypotheces habentibus præferri etiam quod sint anteriores, vt conueniunt omnes Doctores *Guttier. pract. qu.80. n.2. Gomez. ad l. Tauri l.30. nu.2. Negus. de pignor.memb.2. 5.par. nu. 28. Amator Rodriq. loc.cit. Herman. Mener. vbi supra num.1.* &
15 † etiam præfertur credito dotis *Gregor. Leop. l.30. tit.13.par.5. glos.fin. Azeuedo in l.7.tit.16. glos.5. nu.2. Nunes de maior.p.1. qu.26. nu.2. Amator.Rodriq. loc.cit.*

Nec in disputatione ista videndum est, an funeris impensa sit præferenda credito-
16 ribus † habentibus expressam hypothecam, cum hic articulus sit valde controuersus; licet enim *Mantic. de coniect. vult. vol.* teneant negatiuam in *lib.12. tit.23.nu. 25.* vbi refert Rip. attestantem de communia affirmatiuam tamen sententiam defendit *Grat.discept.94. num.2. & seqq.* & hanc opinionem esse probabiliorem, dicit *Fachin. controu. iur. lib.12. cap.49.* & illam quoque tenet relatis DD. *Amator Rodriq. vbi sup. nu. 4.* sed si opus erit de hac quæstione videbitur, dum agetur ad quam quantitatem ascendat detractiones, & tunc etiam erit viden. an sit habenda ratio om-
17 nium † expensarum funeris, cum in illarum admissione sit habenda ratio facultatum, & dignitatis personæ defuncti, ex adductis per d. *Rodriq. loco sæpius allegato nu.11. Menrer. d. loco nu.6. & 7.* vbi etiam num.7. dicit quod expensæ intelliguntur, quæ ex bono, & æquo pro dignitate defuncti factæ sunt, & tunc etiam erit viden-
18 dum † an dicta funeris impensa debeat confundi, & compensari cum mobilibus, quia *Peregr. dec.47. nu.1.* dicit per conformes pro affirmatiua fuisse iudicatum, & latè comprobat *cons.38. num.27. lib. 4.* vbi dicit hoc verum, nisi grauati hæredes red-
19 derent rationem de omnibus † mobilibus ex sui natura cõsumptibilibus, & alijs bonis hæreditarijs, quia tunc funeris impensam detrahet, & hoc dictum refert, & sequitur *Fusar. vbi supra nu. 3.*

20 Est quoque † detrahendum æs alienum testatoris *l. emptor. ff. de rei vendic. l. filius familias §.diui & ibi DD ff. de legat.1. Fusar. de substit. qu. 666. num. 1. & seqq.* vbi etiam si esset debitum tantum naturaliter
21 itaut nec fructus sint computandi, † & ista procedunt etiam non confecto inuentario, *Peregr. cons. 78. num. 3. Fusar. multos congerens q.665. num. 7.* ad quam se remittit in *d.q. 666. num 4.* & hæc regulanda sunt secundum ea, quæ infra dicentur de legatis, ut aduertit idem *Fusar. in dicta quæst. 666. in fin.*

22 Est etiam detrahenda legitima dicti † Vincentij, inspecto enim mero, iure non est detrahenda, *l. quoniam in prioribus, C. de inoff.testam. l.cum quæritur, eod. cap. Ray-*
23 *nutius de test.* quę quidem legitima est † tertia pars eorum, quæ d. Vincentius ab intestato esset habiturus, cum sit filius vnicus patris *Auth. nouissima, C. de inoffic. test.*
24 & tertia pars † quidem non hæreditatis, sed bonorum, & in hoc legitima differt à Trebellianica, vt est magis communis sententia DD. quã etiã Rota sequitur ex late cumulatis per *Modern. de legitima lib.1. tit. 21.q.2. n.1. & per tot.* vbi respondet contrarijs, sed cum excipiatur contra fideicommissarium vniuersalem, difficultas restringitura

gitur ad duo capita, prout supra dictum est de Trebellianica: An scilicet, primò ex non confectione inuentarij fuerit legitima amissa. Secundò quatenus non cum diuersa bona fuerint alienata, cui incumbat onus probandi legitimam fuisse, vel non fuisse consumptam. Et quantum attinet ad primũ caput, cum hæredes grauati excipiant contra fideicommissarium vniuersalem, certum est, ipsos habere intentionem fundatam, quod d. Vincentius legitimam non amiserit, perinde ac si inuentarium confe-
25 cisset, quia † nec inobedientia contra testatorem, vel legem commissa priuat filium sua legitima, *Auth. de hæred. & falcid. §. si quis autem non implen. & ita dicit glos. in Auth. de hæred. & falcid. §. & hoc dicimus in ver. lucrato, Oldrad. cons. 242. num. 9. vbi de communi Ang. & Imol. in l. 1. §. hæc stipulatio, ff. si cui plus quam per l. falcid. Gabr. cons. 138. num. 34. vol. 2. Cagnol. in l. Papinianus §. meminisse num. 15. ff. de inoff. testam. Vasq. de success. creat. §. 8. num. 15. Osasc. decis 144. Surd. dec. 319. nu. 4. Soccin. iun. con. 7. num. 18. lib. 4. Peregr. de fideic. art. 36. num. 140. in fin. Phanuc. de inuent. par. 7. num. 6. Crass. in §. legitima num. 45.* & fuit dictum in *causa Bononien. de Cattaneis 10. Martij 1617. coram R. P. D. Pirouano & in Maceraten. legitimæ 29. Iunij 1629. corã R. P. D. meo Durano*, & idem etiam est in fideicommisso particulari, vt examinato articulo probat idem *Moder. Forolouien. de legitima lib. 3. tit. 2. q. 24. num. 7. & seqq.*
26 Circa secundum † caput, cum ob non confectionem inuentarij legitima non fuerit amissa, cui incumbat onus probandi alienata pro legitima sufficere, vel non, in hoc articulo dicendum est, quod licet verum sit, quod confecto inuentario hæres
27 grauætus habeat intentionem † fundatam in dicto inuentario, & propterea si fideicommissarius excipiat contra inuentarium, cum in dicta exceptione sit actor, illam exceptionem tenetur probare *l. fin. §. licentia, & ibi Bart. Bald. Corn. Castren. Alex. Ias. & alij C. de iur. deliber. Peregrin. de fideic. art. 39. num. 14. Gabr. cons. 118. num. 7. lib. 1. Natt. cons. 199. num. 8. & 9.* & fuit dictum in causa *Romana de Stephanellis 24. Aprilis 1612. coram bon. me. Rem-*
28 *boldo*. Attamen secus est quando hæres † grauatus non confecit inuentarium, & bona alienauit; hoc enim casu si prætendit alia adfuisse bona in hæreditate, quorum ratione legitima sit detrahenda, vel quod aliàs dictæ alienationis non sufficiant, de-
29 bet hoc probare cum sit fundamentum † intentionis suæ ad illius enim fauorem non militat præsumptio inuentarij, vt in puncto dicunt *Bal. in l. cum de lege, ff. de probat. Natt. cons. 199. num. 11. & cons. 248. num. 8. Ruin. cons. 81. num. 4. lib. 5. Gabr. cons. 118. nu. 7. lib. 1. Couarr. var. lib. 2. cap. 6. num. 4. Peregr. de fideicomm. art. 39. num. 14. Gargiareus patrocinio 70. per tot. lib. 2.* & resolutum in causa *Perusina bonorum de Herculanis 17. Iunij 1581. coram Brauo, quæ est decisio 210. par. 2. diu. in Romana legati 26. Aprilis 1613. coram bo. me. Cardin. S. Eusebij in Bononien. de Poetis 4. Maij 1615. coram bo. mem. Francisco Vbaldo, in Bonon. de Cattaneis 10. Martij 1617. coram R. P. D. meo Pirouano, in Romana fideicommissi de Victorijs 10. Martij 1627. coram R. P. D. meo Merlino, & coram R. P. D. meo Vbaldo in Maceraten. legitimæ 14. Maij 1627. & 28. Februarij 1628. & in eadem causa 22. Iunij 2629. & 18. Februarij huius anni coram R. P. D. meo Durano, & est decisio Seraphini 609. num. 7.* quare cum Vincentius grauatus alienauerit plura bona, & non confecerit inuentarium, licet propterea
30 non amiserit † legitimam, nihilominus cum, vt dictum est, plura bona fuerint alienata per Vincentium illius hęredibus onus probandi incumbit, quod illa non sufficiant pro legitima, & sic residuum legitimæ esse detrahendum, quatenus constet bona alienata non sufficere pro legitima.
31 Est etiam detrahenda † dos relicta per testatorem Sorianæ eius filiæ *l. filia in princ. ff. ad Trebell. l. pater filium in princ. ff. ad l. falcid.* & vtrobique *Bart. Natt. cons. 258. nu. 8. lib. 2. Surd. dec. 333. nu. 18. Menoch. cons. 292. nu. 18. lib. 3.* Sed difficultas est. An huiusmodi dos debeat detrahi ex fideicommisso. An verò ex legitima, & pro huius dubij resolutione præmittendum
32 est, quod si † statutum excludit fœminas propter masculos, & mandat dotari, isto casu, cum non sit permissa successio ab intestato, dos non succedit loco legitimæ, quia legitima est portio portionis ab intestato debitæ *Auth. nouissima C. de inoffic. testam.* sed hoc casu filia potest agere ad dotem. Vnde illa dos non succedit loco legitimæ, quia non habet successionem
33 ab intestato. Aut verò † statutum excludit fœminas ab intestato ab hæreditate patris si erunt dotatæ, & hoc casu dos succedit loco legitimæ, & ratio est, quia cessante dote non adest difficultas, quod eis est præseruata successio ab intestato,

quare

quare dos succedit loco legitimæ, cum vt
34 dictum est, sit portio † portionis debitæ ab intestato, & hæc est magistralis distinctio *Castren. in l. titio centum, §. titio genero nu. 8. vers. ego pluries ff. de condit. & demost.* & hanc distinctionem sequuta fuit Rota in terminis statuti Perusini in causa *Perusina fideicom. de Alphanis 15. Iunij 1612. coram san. me. Gregorio quæ est decisio 565. vbi add.* allegant cordantes, & decisiones Rotales quę secutæ fuerunt simpliciter hanc distioctionem, & postmodum in terminis eiusdem statuti eamdem distinctionem secuta fuit Rota coram me in eadem causa *Perusina de Alphanis 17. Maij 1621. quæ est decisio 106. apud. Modern. de legitima*, vbi pariter Doctores cumulantur, & decisio-
35 nes Rotales. Et propterea † cum statutum Perusinum excludat fœminas ab intestato ab hæreditate patris, matris, & aliorum ascendentium, si erunt dotatæ, non adest difficultas, quod dos succedit loco legitimæ attenta distinctione prædicta, vt in puncto fuit bis resolutum in dicta causa *Perusina de Alphanis*, necuon in prædictis decisionibus.

36 Cum igitur dos succedat loco † legitimæ, communis sententia est, quod sit detrahenda ex ipsa legitima, non autē ex fideicommisso, *Angel. in l. planè 34. §. duobus nu. 4. Aret. col. 9. vers. & est subtilis quæstio, ff. de legat. 1. Cor. cons. 197. nu. 22. vbi de communi libr. 1. Curt. sen. cons. 5. præsertim nu. 3.* & omnes hanc sententiam admittere dixit *Cephal. cons. 245. nu. 43. vers. 5. lib. 2. Thes. dec. 159. nu. 6.* vbi etiam communi *Ludouic. Morosius cons. 23. nu. 24. Gabr. cons. 11. num. 10. lib. 1.* vbi pariter de communi *Honded. cons. 63. nu. 125. lib. 1.* & fuit resolutum in vtraque decisione Perusina
37 de Alphanis, quare cum ista detractio † dotis debeat fieri ex legitima, ista detractio debet fieri secundum terminos legitimæ, prout supradictum fuit, nempe vt videatur. An hæredes Vincentij probent alienata non sufficere pro legitima.

38 Sunt etiam detrahenda legata, † quæ non sunt annua, debeant solui ex fructibus *l. 2. et l. vlt. C. ad Trebell. l. in imponenda, et leg. irritum C. ad l. falcid.* cum alijs per *Fusar. de substit. qu. 667. nu. 1.* & hæc con-
39 clusio habet locum, etiam † quod hæres non confecerit inuentarium, ex cumulatis per eumdem *Fusar. qu. 665. nu. 2.* vbi declarat non procedere in fideicommisso particulari; In hac tamen detractione sunt prius imputandæ pecuniæ in hæreditate repertæ, mobilia, quæ seruando seruari non possunt, argentea, margaritæ, & fructus, qui tempore mortis testatoris existebant, saltim qui super extabant deductis alimentis filiorum, quoad suppellectilia, tamen necessaria pro vsu familiæ, non est
40 facienda † compensatio, nec etiam in stabilibus, dum extant pecuniæ, mobilia, & fructus, & ita practicari dicit *Per. de fideicomm. tit. 35. nu. 22. et seq.* vbi declarat in suppellectilibus etiam necessarijs pro vsu familię, si creditum pariter erat ex causa huiusmodi mobilium, & hoc etiam modo faciendas esse detractiones ditit *Rot. in dec. 680. nu. 7. p. 1. diuers. Fusar. de substit. d. qu. 667. nu. 54.*

41 Sed difficultas est in hoc casu quando † de argenteis, margaritis, fructibus, vel pecunijs non apparet, ex quo non fuit confectum inuentarium, cui incumbat onus probandi prædicta adfuisse, vel non adfuisse. In hoc articulo dicunt DD. quod onus probandi incumbit fideicommissario adfuisse prædicta bona *Aleyandr. cons. 82. col. vlt. lib. 2. et cons. 40. lib. 3. et cons. 51. lib. 6. Peregr. de fideicom. art. 34. nu. 24. et seq.* vbi quod ita seruatur in pratica, succurritur tamen fideicommissario per iudi-
42 cem † arbitrando mobilium quantitatem considerata personarum conditione, & alijs circumstantijs, admittendo etiam testes de credulitate, *Peregr. de fideicommiss. art. 35. nu. 28. et art. 44. nu. 25. Soccin. sent. cons. 249. nu. 28. Alciat. cons. 126. nu. 7. lib. 5. Fusar. d. qu. 667. nu. 17. vers. concedit Peregr. num. 16. et 17.* dicit non esse expeditum, an grauato sit dandum iuramentum in litem, illius tamen hæredi non esse dandū.

Et prædicta eo magis procedunt, quia secundum receptiorem sententiam, solu-
43 tio legatorum, † & debitorum præsumitur facta ex proprio ære hæredis, non autem testatoris *Roman. cons. 276. nu. 8.* & latè deducit *Fusar. qu. 668. num. 1.* & procedit etiam quod hæres non confecerit inuentarium, vt in puncto *Bardellon. cons. 9. nu. 26. Fusar. loco modo allegato*, & hoc est verum, nisi facto inuentario constaret de mobilibuus, quæ restitui deberent fideicommissario, vt aurum, argentum, margaritæ, pecuniæ, fructus extante tempore mortis, & similia, vt per eumdem *Fusar. num. 4. et 5. Modern. Bononiens. de acquir. possess. qu. 8. art. 35. nu. 1010. et seq.* vbi loquitur de assertione testatoris facta in testamento; ex quibus cum legata, & debi-
44 ta † testatoris, censeantur soluta per hæredem

redem ex proprio hære, non eſt dicendum prout in legitima, & trebellianica, quando conſtat de alienationibus, quod onus probandi, bona alienata non ſufficere, ſpectet ad grauatum.

45 Tandem ſunt detrahenda † melioramenta *gloſ. in l. domos, et ibi Iaſ. nu.2. et 4.* & alij communiter *ff. de legat.1. latè Trentacinq. de ſubſtit. p.4. cap.14. num. 4.* & alios congerit *Fuſar. qu. 669. vbi num.2.* quod
46 melioramenta † non compenſantur cum fructibus, & in illorum reſectione attenditur, quod minus eſt, vt ſi æſtimatio melioramentorum excedit impenſam, ipſa
47 impenſa † erit ſoluenda non æſtimatio, & è contra ſi impenſa excedat æſtimationem erit ſoluenda ipſa æſtimatio, *Ruin.conſ.112. col.1. et 2. lib.2. Roland. conſ.28. lib.1. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed.15. nu.557. Peregr. de fideicom. art.80. et dec,6. num.4.*

De dote Felicis vxoris teſtatoris viſum fuit Dominis non eſſe agendum, cum pro reſtitutione dotis teſtator ei aſſignauerit prædium, quod quidem prædium fuit datum in dotem, & poſtmodum ex diſpoſitione teſtatoris reſtitutum, nec hodie eſt agendum, an datio in dotem fecerit emtionem, & venditionem, quia ſat eſt, quod Fœlix d. prædium acceptauerit non reclamando, quod etiam hodie poſſidetur per Dominos de Perinellis.

Et ita concluſum vtraque parte informante &c.

REV. P. D. VRGELLEN.

Cæſaraugustana Canonicatus.

Die Lunæ 1. Iulij 1630.

ARGVMVNTVM.

Papa non præſumitur velle præiudicare ſuis reſeruationibus per facultatem conceſſam alicui conferendi beneficia ſibi reſeruata. Sicuti nec etiam non præſumitur, vt velit aliquid contra ſe confirmare.

SVMMARIVM.

1 *Papa per facultatem alicui datam conferendi beneficia in menſibus ſibi reſeruatis, non cenſetur velle præiudicare ſui, reſeruationibus.*

2 *Papa ſi confirmet concordiam, in qua diſponitur de collatione beneficiorum reſeruatorum, qualiter intelligatur facta iſta confirmatio.*

3 *Papa non præſumitur, vt contra ſe aliquid confirmare velit.*

DECISIO CCCC.

DIE 10. Iunij præteriti fuit reſolutum Canonicatum, de quo agitur, eſſe ad iudicandum Hieronymo Compan prouiſſo Apoſtolico, non autem Petro Hieronymo Martinez prouiſo à Capitulo Cæſarauguſtano: cum autem pro parte Petri fuerit in ſtatum pro noua audientia, hodie iterum cauſam propoſui, & Domini vnanimiter in deciſis præſtiterunt ex rationibus in deciſione deſuper extenſa cumulatis, & præſertim ex ea de qua ibi in *verſ. neque obſtat ſi dicatur quod cum dicta clauſula &c.* videlicet quod etiamſi in Bulla Sæcularizationis non adeſſet reſtrictiua illa, *dummodo diſpoſitioni Apoſtolicæ &c.* Pa-
1 pa † nihilominus per facultatem Capitulo datam conferendi beneficia in menſibus Martij, & Septembris, non cenſeretur voluiſſe præiudicare ſuis reſeruationibus. *Felin. Sarnen. & alij in d. dec. allegat.* & in fortioribus terminis dixit *Rot. in cauſa Vercellen. Archipreſbyteratus 6. Iunij 1607. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, quæ eſt in impreſſ dec.349. nu.6.* vbi quod ſi Papa
2 † confirmat concordiam, in qua diſponitur circa collationem reſeruatorum intelligitur illa concordia, quatenus Epiſcopus alias habeat indultum conferendi reſeruata, & non aliter, & hoc ex eo iuxta
3 ſupradicta, quia Papa † non præſumitur, vt contra ſe confirmare velit, ex doctrina *Bald. in c.venientes nu.4. ante fin. verſ. ſed quid ſi Princeps. de iur. iur. Menoch. de præſumpt. lib.3. præſump.88. nu.12.*

Et ita reſolutum Compan tantum informante, Procuratore tamen Petri, qui audientiam petijt citato, & nihilominus informare recuſante.

REVERENDISS: P. D. PIROVANO.

Lauden. Iuriſpatronatus.

Die Veneris 28. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuriſpatronatus, & in Eccleſia an cadat præſumptio vſurpationis iuriſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Iurispatronatus qualiter probetur, quando agitur de ordinaria probatione.*

2 *Præsentationum effectuatio probatur quando vnus per mortem alterius prouisi, fuit institutus.*

3 *Testes quatuor, in quacumq; materia, etiam in minori numero sufficiunt ad concludendam probationem.*

4 *Iurispatronatus probatio, secundum Concil. Trid. sess. 25 de reform. c. 9. requiritur in personis suspectis de vsurpatione.*

5 *Communitas dicitur persona suspecta, quo ad vsurpationem iurispatronatus.*

6 *Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. quando cesset.*

7 *Iurispatronatus præsumptio vsurpationis, non cadit in Ecclesia domina Castri, aut iurisdictionis temporalis.*

8 *Ecclesia dicitur cultrix iustitiæ.*

9 *Ecclesia semper subijcitur suo superiori, absque aliqua contradictione.*

10 *Superior Ecclesiæ acquirendo iurispatronatus, non dicitur bona Ecclesiæ vsurpare. Sicuti contra laicum suspicari potest ex quo eisdem Ecclesiæ iurispatronatus acquiritur, non autem hæredibus fundatoris, num. 10.*

11 *Iurispatronatus, quando transit ad aliquem cum vitio vsurpationi, non potest cursu temporis conualidari.*

12 *Iurispatronatus vsurpationis vitium quando dicatur purgatum.*

13 *Iurispatronatus vsurpatio, non præsumitur ex sola concessione locali.*

14 *Procurator., non potest præiudicare Domine.*

15 *Prouisiones Apostolicæ non mutant statum iurispatronatus.*

16 *Beneficij status, vt immutetur, quid requiratur.*

DECISIO CCCCI.

PROVISVS fuit Reu. Dugnanus de Ecclesia Parochiali S. Columbani tamquam de libera, reiecta præsentatione patronorum, Scilicet Monachorum Carthusien. & Communitatis dictæ Terræ S. Columbani; causa ad Ordinarium Papien. per appellationem deuoluta, reuocata fuit prima sententia, & cum ex noua appellatione in Rota commissa esset; primo firmatum fuit 30. Martij 1629. Sententiam Papien. fauore Monachorum, Communitatis latam esse validam reseruato particulariter de iustitia videre. Hodieque super parte reseruata, disputatione suscepta, dictum fuit iuspatronatus spectare ad Carthusiam, & Communitatem, & consequenter secundam sententiam esse confirmandam.

Fundamentum resolutionis fuit: quia Carthusia, & Communitas docent de eorum Patronatu, ex presentationibus per quadraginta annos, & vltra effectum sortitis, & ex fama eorum tituli patronalis, quibus concurrentibus † quando agitur de
1 ordinaria probatione concludenter probatur iuspatronatus *Rot. dec. 77. in fin. & 312. nu. 3. 518. nu. 1. p. 1. recent. Garz. de benef. p. 5. cap. 9. nu. 83.*

Præsentationes deducuntur de anno 1512. de quo tempore per resignationem Antonij, Apostolica auctoritate prouisus fuit Robertus cum derogatione medietatis patronorum, & cum clausula accedente consensu Prioris, & Conuentus Carthusiæ, prout accessit, decedente postmodum Roberto de anno 1553. & expositis edictis præsentatus fuit Camillus; sed comparente Ioanne Iacobo vti prouiso per resignationem eiusdem Roberti, cum derogatione iurispatronatus fuit admissus, eoque Ioanne Iacobo mortuo de anno 1558. per Carthusiam, & Communitatem fuit præsentatus Annibal de Guencijs, & per Ordinarium Lauden. institutus cum expressa declaratione, quod ex præsentationibus, & illarum confirmationibus productis apparebat iuspatronatus pertinere, & spectare ad Carthusiam, & Communitatem prædictam, eosque esse in possessione præsentandi, qui possedit vsque ad annum 1573. de quo tempore fuit beneficio priuatus, & alter prouibus, ex qui-
2 bus patet † de effectuatione præsentationum, cum vnus per obitum alterius prouisi fuerit institutus secundum opinionem *Oldradi cons. 229.* per Rota Canonizatam, de tempore vltra quadraginta annos, cum fluxerint ferè 60. ab anno 1512. vsque ad annum 1573. ac demum non vna, sed plures sequutæ fuerint præsentationes; similiter, & fama oublica probata fuit per qua-
3 tuor testes † datos, qui in quacumq; materia, etiam in minori numero sufficiunt ad probationem concluden. *l. vbi numerus ff. de testibus Alexand. cons. 5. nu. 7. lib. 1. & cons. 47. nu. 2. lib. 2.* cum alijs per *Gabr. de testib. concl. 6. in princ.*

Non obstat, quod versemur in perso-
4 nis suspectis de vsurpatione, tam respectu Com-

4 † Communitatis, quam ipsius Carthusiæ dominę temporalis iurisdictionis, quo casu intrat conciliaris dispositio *sess.25.de reform. cap.9.* vt non admittantur nisi probatis continuatis præsentationibus per 50. annos, & immemorabili possessione, quæ probatio dicebatur non adesse.

5 Quia quoad Communitatem † quamuis sit de vsurpatione suspecta *Mantic. dec. 234. nu.1.Garz. de benef. par. 5. cap.9. nu. 102.* Attamen quando suspectus concurrit cum non suspecto, prout est Ecclesia, tunc quia Ordinarius remoto suspecto nihilominus libertatem beneficij non acqui-
6 rit, suspicio illa non releuat, vt intret † forma præscripta per Concilium; sed sufficit probatio ordinaria *Rota in Fesulana iurispatronatus 12. Februarij 1610. quæ est 89. inter impressas bo. me. Card. Caualer.& 224. num.9. par.1. recent. cum alijs per adden. ad decis.222. num.11. coram PP. Gregor. XV.*

Quo vero ad Carthusiam, ad quam tota
7 difficultas reducitur, † visum fuit præsumptionem vsurpationis non cadere in Ecclesia domina Castri, aut iurisdictionis temporalis, cum sit iustitiæ cultrix, nec
8 † connumeranda inter magnates, quibus cum Ordinarius ob illorum potentiam cōtradicere non possit, inde oriatur præsumptio vsurpationis. vt ponderat *Put. dec.57. & 59. l.1.3. & 8. eod. tit. de iurepatronatus* quia idem dici non potest in Ecclesia,
9 quæ semper subijcitur suo Superiori absq; aliqua contradictione, nec acquirendo iuspatronatus, bona Ecclesiæ vsurpare præsumitur prout contra laicum suspicari po-
10 test, ex quo † eidem Ecclesiæ acquiritur iuspatronatus, non autem hæredibus fundatoris. *Abb. in cap. ad audientiam num.12. de Eccles. ædific. Felin. in cap. cum Venerabilis num. 32. de except. Roch. de iurepatronatus in verbo, & Dotauit quæst. 17. nu. 26. Rota in causa Mantuana bonorum 17. Maij 1617. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & 658. par. 1. recent.* Et ita etiam respondit *Sacr. Trid. Congregatio in causa Sublacen. iurispaoronatus* ad interrogationem illius Abbatis Domini temporalis iurisdictionis.

Non obstat, quod eadem Carthusia habuerit hoc iuspatronatus à Ducibus Mediolani, contta quos eo maior vigebat pręsumptio vsurpationis quanto maior erat
11 illorum potestas in propria ditione, † quod cum transierit, cum suo vitio non potuerit ille titulus cursu temporis conualidari *Caputaq. decis. 28. par. 1. Rota decis.416. nu.6. coram PP. Gregorio XV. Gouz. glos. 18. num. 49. cum alijs allegatis.*

Quia vltra quod Carthusia continuauit in quasi possessione præsentandi spatio tanti temporis, quo potuit illa suspicio vsurpationis Ordinariorum diligentia in successiuis vacationibus purgari, cessante po-
12 tentia laicorum, † & succedente libera Odinariorum facultate contradicendi Ecclesiasticis vt in causa *Bononien. iurispatronatus de Marsilijs 27. Iunij 1618. coram bo. mem. Card. Sacrato fuit ponderatum*: attamen non etiam fuit probatum Carthusiam habere ius à Ducibus Mediolani.

Non enim videtur releuare mandatum Communitatis anni 1484. in quo asseritur, quo iuspatronatus pro vna parte spectat ad Ducem Mediolani; nec resignatio de eodem anno facta cum alia narratiua, quod iuspatronatus pro vna parte spectat ad Ducem Mediolani, & pro alia parte ad Communitatem, quia huiusmodi assertiones Carthusianis absentibus præiudicare non possunt, Similiter neque obstat consensus per Carthusiam præstitus de anno 1511. cum assertione, quod patronatus spectat ad Carthusiam ex laicali concessione; nec minus resignationis verba de anno 1513, quod iuspatronatus spectet ad Carthusiam pro dimidia ratione Castri: quia sola laicalis concessio non probat præsumptio-
13 nem † vsurpationis, sed quando iungitur cum iurisdictione, & iurisdictio pœnes Ecclesiam non præbet præsumptionem vsurpationis, vt supra fuit firmatum; demum Carthusiæ non præiudicat præsentatio facta de anno 1552. ab eius procuratore asserente iuspatronatus pro medietate spectare ad Monasterium, vti successorem Ducis Mediolan. quia cum non probetur facultates mandati se extendere ad huius-
14 modi assertionem, non potuit † procurator ille Carthusiæ suo Domino præiudicare *Rot. decis. 285. num.4. & 539. nu.4. par. 2. recent. & 270. num. 8. & 467. num. 10. coram Papa Gregor. XV.*

Denique non obstant prouisiones Apostolicæ ab anno 1573. citra nulla mentione in litteris facta de iurepatronatu con-
15 trouerso: quia neque mutant statum, *Aegid. decis. 112. Achill. decis. 13. de iurepatron. Verall. decis. 189. par. 3. Decian. cons. 126. num.4. Rota decis. 13. num.5 par. 1. recent.* Neque mutare potuerunt, cum superuenerint post dictum annum 1573. de quo tempore cum per quadragenariam,

& probationem famæ, status de patronatu esset iam firmatus, non potest nouus status imprimi beneficio controuerso, absque decursu temporis legitimi ad præscriben. *cap. de quarta, cap. ad aures de præscript. cap. cum de beneficio de præben. in 6. Seraph. decis. 1227. num. 3. cum alijs allegatis coram Papa Gregor. XV. decis. 434. nu. 16. & ibi Adden. num. 20.*

Et ita &c.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Alexandrina Funeralium.

Die Lunæ 1. Iulij 1630.

DECISIO CCCCII.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 480.

R. P. D. QVEIPO,

Romana Saluiani.

Die Lunæ 1. Iulij 1630.

ARGVMENTVM.

Dispositio generalis comprehendit etiam ea quæ veniunt in consequentiam, quod in nonnullis casibus exemplificatur. Fructus dotis, qualiter taxentur secundum stat. Vrb.

SVMMARIVM.

1 *Sub dispositione generali ea, quæ veniunt in consequentiam comprehenduntur.*
2 *Acquirens, licet sit incapax rei, quæ venit, in consequentiam si de eius acquisitione principaliter agatur, tamen eam capere, potest, & acquirere.*
3 *Sub venditione prædij continetur pratum ad eius vsum destinatum.*
Sub domus venditione includitur domus accesoria eiusdem causa parata. nu. 3.
4 *Seruitus intelligitur etiam concessa quotiescunque res aliqua conceditur, vel legatur.*
5 *Transactio facta super re certa, ad accessorias etiam extenditur.*
6 *Sententia licet sit strictæ interpretationis, accessoria tamen comprehendit, licet illa non fuerint expressa nu. 7.*
8 *Contractus claudicare non debet.*
9 *Dotis lucrum vtrique coniugum, æqualiter potest contingere, vt disponitur in stat. Vrb. lib. 1. c. 131.*
10 *Dispositio etiam generalis, debet intelligi secundum naturam rei, de qua agitur.*
11 *Sententia debet intelligi secundum naturam iudicij, & actionis intentatæ.*
12 *Subiecta qualia demonstrant, talia sunt prædicata.*
13 *Facultas data respectu dotis, comprehendit etiam lucrum dotale.*
14 *Acconcium in eodem instrumento dotali promissum eiusdem dotis pars existit.*
15 *Viduæ fructus dotis post legitimam interpellationem, taxantur ad rationem septem, cum dimidio pro centenario, secundum statut. Vrb. lib. 1. c. 137.*
16 *Solutiones factæ, si à neutra parte sit expressum in quam causam soluantur, vel recipiantur, in causam fructuum, & interesse imputari debent.*
17 *Compensatio, non datur de specie adquantitatem.*

DECISIO CCCCIII.

CAVSA iterum proposita ad instantiam D. Iuliæ Baleonæ, super resolutis 3. Iunij proximi præteriti, * vnico contextu ad instantiam D. Domitillæ, dubium reseruatũ eadem die super quantitate fructuum proposui, & quoad dubium resolutum DD. perstitere in decisis, ex rationibus, & fundamentis in decisione adductis, quæ DD. placuerunt.

Quibus non obstat, quod pro parte D. Iuliæ opponeretur, scilicet consensum ab ea præstitum extendendum non esse ad lucrum dotale, neque ad acconcium, cum dumtaxat consenserit bona ab eo donata pro prima dote hypotecari posse, & acconcium, & lucrum dotis sint extra dotem quoniam obiectum facilè expeditur. Nam cum lucrum dotale propter Statutum cap. 131. lib. 1. in consequentiam dotis veniat necessario comprehenditur sub facultate permittente bona pro dote hypotecari, cum sub † dispositione generali ea, quæ in 1 consequentiam veniunt contineantur *l. si is qui duos ff. de liberat. legat. l. nam quod liquide 4. ff. de pæn. legat.* vt notauit *Bald. in l. 1. num. 1. C. de secund. nupt.* & ibi *Ioan. Agar. num. 22. Tiraquell. de nobilit. cap. 24. num. 6.* quæ adeo vera sunt, vt licet acquirens incapax esset rei, quæ venit in consequentiam, si de eius acquisitione principaliter, & separatim ageretur, attamen eam capere potest, & acquirere, vt optimis

mis exemplis docet *Molin. de primog. lib. 1. cap. 13. num. 14. cum duob. seqq. & num. 67. Mastrill. de Magistrat. lib. 2. cap. 4. num. 39. Tiraquell. de nobilit. cap. 15. num. 14. cum pluribus seqq.* & probatur *ex tex. in l. prædijs 91. §. ultimo ff. de leg. 3. l. seia §. tyranne. ff. de fund. instruct.* quibus traditur sub
3 venditione prædij contineri pratum † ad eius vsum destinatū, & sub venditione Domus principalis includi domū accessoriam eiusdem causa paratam, vt late cum pluribus relatis notauit *Ant. Gom. to. 2. var. cap. 2. num. 13. & in l. 17. tauri num. 12.* & quotiescunque res aliqua conceditur, vel le-
4 gatur † intelligitur etiam concessa seruitus ad vsum illius destinata secundum iura exrpessa in *l. seruum filij 44. §. ultimo l. si fundum 81. §. qui fundum ff. de leg. 1. l. testatrix 20. ff. si seru. vendic. l. 1. ff. de seru. leg.* & notarunt *Bart. nu. 12. Ias. n. 61. Rip. n. 33 in l. 1. ff. de leg. 1. Cepoll. de seruit. urban. cap. 21. num. 2. Castell. de vsufruct. cap. 8. num. 10.* & probatur expresse *in l. item 3. §. qui habet. ff. de seru. rust. vbi glos. Bart.*
5 *& Doct.* & transactio † facta super re certa, ad accessorias quoque extenditur, *l. 2. in princ. ff. si quis caut. l. fin. ff. de eo quod cert. loc. l. si pro fure §. 1. ff. de condit. furtiu.* & iuramentum etiam accessoria comprehendit, *l. iusiurandi à debitore 40. ff. de iureiur.*
6 quamuis sententia † sit strictæ interpratationis *l. unica C. si plur. una sent. fuer. con-*
7 *demn.* accessoria tamen comprendere, † licet de illis expresse actum non fuerit docet *textus in l. si de certa num. 5. C. de transact.*

8 Præcipuè quia cum † contractus claudicare non debeat, *l. Iulianus, §. si à pupillo. ff. de act. empt. l. 1. ff. de rescind. vendit.*
9 & lucrum dotis vtrique coniugum † æqualiter possit contingere, vt disponitur in dicto cap. 131. lib. 1. eaque ratione dos à muliere data sub hypoteca ad fauorem mariti pro lucro dotis, existat ex deductis in decisione, quæ reuidetur, propterea dicendum est D. Iuliam facultatem hypotecandi bona pro prima dote dedisse secundum naturam contractus dotalis ratio-
10 ne dicti statuti, qua quælibet † dispositio etiam generatis debet intelligi secundum naturam rei, de quia agitur *l. 1. §. 1. ff. de offic. procur. Cæs. l. filius familias ff. de donat.* quamuis dispositio sit stricti iuris, vt in
11 sententia, quæ debent intelligi † secundum naturam iudicij, & actionis intentatæ etiam verba impropriando, vt docet *Bald. in l. fin. C. communi diuidum Soccin.*
12 *cons. 242. in fin. lib. 2.* talia enim sunt † præiudicata, qualia subiecta demonstrant *l. stipulatio ista 38. §. hi qui sunt ff. de verb. oblig. vbi Bart. Castren. Ias. & communiter Doct. docent l. damni infecti 43. in princ. ff. de damn. infect. notat. Bart. in authentica ingressi in lectura num. 10. & in repetitione num. 29. C. de sacros. eccles.* eaque ratione facultatem respectu dotis comprehendere
13 etiam lucrum † dotale latè tradit *Aym. Grauet. cons. 186. ex num. 4. Phanuc. de lucro dotis, glos. 10. num. 58. & firmauit* Rota *coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 244. num. 2. & in Romana quarti dotalis 19. Iunij 1628. & 7. Februarij 1629. coram eodem Reuerendiss. D. meo Decano.*

Et quod acconcium in eodem Instrumento dotali pro parte D. Domitillæ pro-
14 missum, eiusdem † dotis pars existat, itaut ex eo lucrum dotale debeatur, firmauit Rota cum pluribus DD. relatis *coram Reuerendiss. D. meo Decano in Romana acconcij 28. Octob. 1611.*

Quo verò ad dubium reseruatum circa quantitatem fructuum, DD. visum fuit dotem cum acconcio, & lucro dotali ascendere ad scuta 30. mill. nam cum dos sit scutorum 22. mill. acconcium verò scutorum 2. mill. consequenter lucrum dotis est scutorum sex millium, ex quibus dempto acconcio, interesse debetur ad rationem, septem cum dimidio pro centenario quo-
15 libet anno, † iuxta taxationem Statuti in cap. 137. lib. 1. atque ideo dum D. Iulia fuit legitimæ interpellata sub die 5. Aprilis anni 1623. pro dictæ quantitatis restitutione, Dominis visum est firmare interesse dotis, lucrum dotale, & acconcij, & illius interesse in summa scutorum 28. mil. dinumerando à die 5. Aprilis anni 1623. vsque ad 5. Iunij proximi præteriti, ascendere ad scuta 21050.

Verum cum D. Domitilla in diuersis solutionibus varijs temporibus receperit à D. Iulia scut. 2189. ba. 87. vt constat ex responsionibus per D. Domitillam factis positionibus pro parte D. Iuliæ datis in quibus licet non reperietur expressum in quam causam à D. Iulia soluerentur dd. pecuniæ prout reperitur expressum à Domina Domitilla, in causam fructuum recepisse, vt constat ex responsionibus eiusdem D. Domitillæ dictis positionibus factis adhuc tamen etiam si à neutra partium esset expressum, in quam causam soluerentur, vel re-
16 ciperentur in causam fructuum, † & interesse computari deberent, cum eo tempo-

re maior quantitas fructuum deberetur iuxta regulam *texus in lege prima C. de solut. l. in his §. si autem l. Paulus la seonda §. 1. ff. eod. tit. l. cum & sortis ff. de pignor. act.* docet *Bart. num. 9. in l. 1. ff. de solut. Surd. cons. 290. num. 61.* & latè prosequitur *Gratian. discept. forens. cap. 224. ex num. 30.* & ita expressè cautum extat per Statutum d. cap. 137. lib. 1. ibi, *& non computentur in sortem.*

Et vlterius cum ex Castro Graffignani, scilicet ex fructibus anni 1629. D. Domitilla fateatur percepisse scuta 782. quæ iũcta cum supradictis scutis 2189. ba. 87. constituunt summam scutorum 2971. 87. quibus demptis D. Domitilla remanet, creditrix pro quarto dotali, & illius fructibus ac pro interesse, & fructibus dotis in scut. 18078. 13. incipiendo à dicta die 5. Aprilis anni 1623. vsque ad diem 5. Iunij proximi præteriti, pro quibus eidem D. Domitillæ competere retentionem eiusdem Castri Domini dixerunt ex deductis in vltima decisione.

Et quamuis D. Domitilla percepisset fructus eiusdem Castri in maiori quantitate; cum tamen adhuc integri, & in specie existant, non debet illos neque in sortem, neque in prædictum interesse computare,
17 cum de specie ad † quantitatem non admittatur compensatio, vt traditur in *l. 3. C. in quibus caus. pign. tacitè contrahatur, & post Bald. Salycet. & alios plures tradit* Negus. *de pignor. 5. memb. 5. par. principalis num. 11.* & firmauit *Rota in Ariminen. spulij 9. Februarij 1629. coram R. P. D. meo Merlino.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit &c.

¶ *Plures decisiones annotaui in hac causa supra ad decis. 17.*

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Corduben. Dimidiæ portionis.

Die Lunæ 1. Iulij 1630.

DECISIO CCCCIV.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 431.

EMIN. ET REV. D. CARD. VEROSPIO.

Romana Successionis.

Die Veneris 15. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Interpretatur statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. quod excludit fœminas propter masculos ab hereditate ascendentium, an scilicet comprehendat etiam nepotes, & alios descendentes ab ipsis, fœminis exclusis.

SVMMARIVM.

1 *Statutum excludens fæminas propter masculos, an comprehendat nepotes, & alios descendentes ex fæmina exclusa.*

2 *Ad aui hæreditatem de iure communi admittuntur filius, siue filia cum nepote ex altero filio.*

3 *Fæmina, quando est exclusa, censentur etiam exclusis omnes ab eo descendentes. vide distinctionem num. 4. 5. & 35. & 36.*

6 *Statutum excludens matrem à successione, non præiudicat filijs, qui ex propria persona agunt ad successionem. vide num. 51.*

7 *Statutum excludens fæminas fauore agnationis ab hæreditate patris, censetur etiam excludere vniuersam illius progeniem à d. hæreditate.*

8 *Dotationis qualitas, non conuenit masculis.*

9 *Successio deferri non debet per saltus.*

10 *Stirps non debet esse melioris conditionis, quàm caput totius lineæ.*

11 *Inclusio vnius, est exclusio alterius.*

12 *Statutum excludens aliquas personas à successione alicuius est, strictè accipiendum, nec potest ad alios casus extendi, & n. 13.*

14 *Vocatio vnius, necessariò includit alterius exclusionem.*

15 *Lex dat actionem ei, cuius fauore est lata.*

16 *Statutum, quando nihil operaretur in sensu directo, & idem contineret, quod ius commune, tunc in eo valet argumentum à contrario sensu, etiam ad correctionem iuris communis. vide num. 17.*

18 *Exclusiuum caput in statutis semper est correspectiuum ad caput inclusionis, itaut, quod vni fuit concessum, alteri denegatum censetur.*

19 *Causæ diuersitas, quando in aliqua re non possit considerari.*

20 *Statutum excludens fæminas ab hæreditate patris, & matris, censeri debent propter eamdem causam exclusæ ab vtraque hæreditate*

21 *Agnatio respectu matris considerari non potest.*

23 *Fæminæ, vt à masculis excludantur, ex dispositione statut. Vrb. cap. 145. lib. 1. requiri-*

quiritur, vt eadem fœminæ dotem habeat.
24 In fauorabilibus semper attendi debet persona, quæ fuit causa eiusdem fauoris.
25 Dos fœminis exclusis à statuto, ad effectum exclusionis, consideratur tanquam causa secundaria inducta per statuentes ad effectum moderandi rigorem statuti.
26 Dos fœminis exclusis datur quasi in compensationem exclusionis.
27 Soror non potest concurrere cum fratre ad successionem patris, vel matris prpter statut. Vrb. lib. 1. cap. 145.
28 Statutum Vrb. lib. 1. cap. 145. necessario non requirit, vt filia dotata sit tempore delatę successionis, sed sufficit, quod frater paratus sit eam dotare.
29 Frater constituens vnicam dotem sorori vigore statuti exclusiui fœminarum an excludatur d. soror ab vtriusque parentis sicessione.
30 Agnatio est vnica, & sola ratio in statutis, quę excludũt fœminas ab hęreditate paterna.
31 Stotuta exclusiua fœminarum propter masculos, plurima per vniuersum terrarum Orbem condita reperiuntur.
32 Filij non possunt dici agnati ipsi matri, vel autem matris.
33 Filij sequi debent familiam patris, non autem matris.
34 Masculinitatis qualitas, & non agnatio cõsideratur in statutis exclusiuis fœminarum propter masculos ab hæreditate matris, vel auiæ.
37 Mater est agnata, licet non possit conseruare agnationem.
38 Nepotes ex fœminis agnationem conseruare non possunt, cũ nec ex eadem agnatione sint.
39 Filius, qui sororem exclusit, excludere etiam debet filios eiusdem sororis.
40 Mulieres etiam ipsæ censentur habere affectionem ad familiam sui viri.
41 Mulier transeundo saltim ex vsu in alienam familiam, videtur magis diligere filios masculos, & masculos ab eis descendentes, qui retinere possunt agnationem sui viri, quàm fœminas, & eius discendentes qui d. agnationem conseruare non possunt.
42 Agnatio in statuto excusiuo fœminarum propter masculos ab hæreditate materna, non consideratur respectu ipsius fœminæ, de cuius successione tractatur, sed respectu masculorum agnatorum quibus d. hæreditas defertur, & nu. 43.
44 Statuta exclusiua fœminarum propter masculos prohibent, ne diuitiæ vnius familiæ deueniant ad extraneos, siue illæ proueniant à masculis agnatis, siue à fœminis cognatiss.
45 Statuta exclusiua fœminarum propter masculos non possunt dici odiosa.
46 Masculinitas considerata à statuto exclusiuo fœminarum intelligenda est de descendentia masculorum ex masculis, nulla fœmina interposita post primam, & n. 47. & 48.
49 Fœmina est finis paternæ agnationis, & caput alterius agnationis sui viri, & n. 52.
50 Agnatio, quæ primum cœpit in fœmina, in eadem retinetur per illius filios, & descendentes masculos.
53 Decis. 463. par. 1. in recent. declaratur.
54 In decisionibus non est faciendum fundamẽtum, si causa iterum fuerit proposita, & nihil fuerit resolutum.
55 Bart in l. qui superstitis. ff. de acquir. possess. declaratur.
56 Mater, si non sit exclusa ab hæreditate patris, sed si velit ipsa ab ea abstinere, hoc factum non præiudicat filijs, declara n. 57.
58 Prouisionis factæ ab homine, ac iuris à lege constituti non est eadem vis, ac virtus.
59 Exclusio fœminarum facta à statuto, non habet eam conditionem, quam habet renunciatio facta per eas.

DECISIO CCCCV.

In hac causa, quam super successione auiæ maternæ coram me instituerunt nepotes ex filia fœmina iam defuncta, cum ad eorumdem nepotum instantinm proposuisse hodie dubium, an in huiusmodi successione ius illis competeret, visum fuit Dominis quæstionis istius difficultatem, sicut & resolutionem pendere ab interpretatione statuti Vrbis, an scilicet cum in cap. 145.
1 lib. 1. propter masculos † excludit fœminas ab hæreditate ascendentium, comprehenderet ipsum statutum etiam nepotes, & alios descendentes ex fœmina iam exclusa, tanquam positum, & fundatum in ratione agnationis, quia si niteretur in sola qualitate masculinitatis, res parum haberet difficultatis, nec istis nepotibus, qui masculi sunt, obesset qualitas sexus, quæ matrem inhabilem fecit, & succederent iuxta dispositionem iuris communis, ex
2 quo † ad hæreditatem, aui filius, siue filia cum nepote ex altero filio pariter admittuntur, vt in §. si quis igitur auth. de hæred. ab intestat. venient. & in §. cum filius instit. de hæred. qui ab intestat. defer.

Et non negabant conclusionem hi ne-
3 potes, vt exclusa † fœmina censerentur exclusi omnes ab ea descendentes in casu, quo illam examinarunt Doct. & quotiescũque

que considerari potest alterius, & lineæ masculinæ fauor, ex cuius causa semel facta fuit exclusio, cum hanc distinctionem,
4 an ipsa † exclusio respiciat commodum, & fauorem alterius siue potius causam, quæ diuidi, & separari non possit à persona quæ fuit exclusa, quam primus omnium fecit *Bart. in l. liberorum, num. 16. ff. de verb. signif. & in l. 2. §. viden. num. 3. ff. à Tertull.* sequuti postea fuerint *Salicet. in l. maximum vitium, num. 5. in fin. & 8. Bald. num. 3. C. de liber. præte. Castrens. in l. illam num. 9. C. de collat. & ibid. Dec. num. 13. Ias. in l. si mater tua. num. 10. C. de success. edict. Corn. in l. 1. nu. 18. C. de condit. insert Bald. cons. 171. nu. 2. Castr. cons. 91. num. 1. lib. 2. Ias. cons. 221. col. 3. lib. 2. Dec. cons. 71. num. 2. Roman. cons. 40. numer. 4. Natt. cons. 581. num. 26. lib. 2. Soccin. sen. cons. 5. num. 7. lib. 1. Corn. cons. 57. num. 11. lib. 2. Albert. Brun. de Statut. fœmin. exclus. art. 6. num. 90. Io. Campeg. eod. tract. qu. 21. num. 95. Crass. in §. successio qu. 4. num. 3. & 5.* & alij quos latissimè cumulant *Tiraq. de iure primog. q. 12. num. 11. Molin. de primog. lib. 3. cap 5. nu. 41. Valent. Forster. de success. ab intest. lib. 3. c. 16.* Sed cum hanc exclusionem soli eorũ matri officere contenderent, diuersum esse dicebant hoc ius, ex quo debita sibi erat auiæ successio à iure eiusdem matris,
5 † vt quamuis illius gradum occuparent, non tamen eodem modo repræsentare deberent ipsius personam, sed positi ex legis ministerio in locum, siue gradum filiorum, vt declarat *Bart. in l. 1. §. si sit nepos. ante num. 1. vers. unde prima solutio. ff. de collat. dot. & in l. 1. §. si sit filius. ff. de coniugen. emancipat. liber.* exponendo verba illa, *in locum sui patris succedant* (quæ habentur *in §. cum filius instit. de hæred. quæ ab intest. defer.* vt intelligenda sint, quasi in gradum sui patris succedant, atque ita distingueretur locus,
6 † quem tanquam vacantem occupare debet filius, ab eiusdem filij iure, quod etiam dixit idem *Bart. in l. qui superstitis. 93. nu. 2. ff. de acq. hæred. & in l. si auus. num. 1. C. de liber. præterit.* & eamdem distinctionem visi etiam sunt facere *Alex. cons. 4. num. 13. lib. 4. Aret. cons. 143. num. 3. Bursat. cons. 67. num. 24. lib. 1. Bero. cons. 120. num. 82. vol. 2. Matthesil. de success. ab intest. art. 3. num. 11.* & alij adducti per *Surd. cons. 85. nu. 2. Tiraq. de de iur. primog. q. 40. n. 119.*

Id verò ex ipsius statuti dispositione, se assequi etiam dicebant, cum in posteriori parte eiusdem statuti, quæ excludebat filiam à successione matris, & auiæ, & quæ potissimum ad hoc præsentis controuertiæ caput pertinebat, non solum considerari nõ posset fauor, & causa agnationis, ex qua moueri forte potuerunt statuentes, vt eandem filiam, & vniuersam illius progeniem excluderet ab hæreditate patris,
7 † & ideo non censeretur facta in ipsa stirpe exclusio, vt videntur omnes admittere, quotiescũque cessat causa eiusdem agnationis, vt in his terminis allegabatur *decis. inter recent. 463. nu. 8. par. 2.* sed ex ipsa præterea dotationis causa, quæ solum in hac posteriori parte fuit per statutum considerata, & quæ in sola eorum matre verificari poterat, dicebant fieri, & reddi eamdem exclusionem personalem, dum non poterat porrigi ad nepotes, quibus nec dos aliqua fuit constituta, nec
8 † conueniebat qualitas dotationis, vt concludit *Bald. in dicta lege maximum vitium num. 20. C. de liber. præterit. & in lege scimus. num. 14. in fin. C. de inoff. test. Corn. cons. 116. num. 12. vol. 2.*

Verum his non obstantibus, ad quæ potissimum reducebantur omnia horum nepotum fundamenta, contrariam sententiam concordibus suffragijs amplexi fuerunt Domini, & pro eorumdem nepotum exclusione considerarunt, quod non solum in parte exclusiua ipsius statuti, dum nominatim prohibebat, filias fœminas in hæreditate patris, aut alterius descendentis concurrere cum fratribus, videri poterant hi nepotes, & ipsi prohibiti succedere ex rationibus, quas in comprobationem distinctionis allatæ per Bart. considerant Doct. ne successio
9 † deferatur per saltus, vt præcipuè aduertit *Bald. in cap. 1. §. & quia vidimus num. 12 qui feud. dar. poss. Tiraq. de iur. primog. ead. q. 12. num. 9.* siue ne melioris
10 conditionis sit ipsa stirps, † quam caput totius lineæ, dum maior etiam ratio subesse videtur, vt ijdem nepotes, tanquam magis remoti, quam mater excludantur ex *notat. in lege si viua matre. C. de bon. matern. & dixit Speculat. in tit. de emphyt. §. nunc aliqua. num. 173. q. 146. idem Ias. in d. l. si mater tua num. 10. C. de success. edict. & in cons. 141. col. 6. in princ. vers. idem statutum vol. 2. Salycet. in d. l. maximum vitium num. 5. C. de liber. præterit. Aret. in l. Gallus §. nunc de lege nu. 52. ff. de liber. & posthu.* & latissimè deduxit *Surd. d. cons. 85. num. 10. Rub. Alex. cons. 16. num. 13.* sed cum in parte, quam masculos ipsum statutum includebat, non solum exclusis fœminis vocarentur filiis masculi, sed etiam nepotes ex eodem filio; hæc qualitas, quàm in nepotibus requirebat statutum

vt

vt descenderent ex masculis, nominatim
11 visa fuit continere † aliorum nepotum exclusionem, qui non ex masculis prouenirent, licet enim in capite fœminarum exclusiuo dicendum videretur, eiusdem statuti exclusionem nonnisi stri-
12 ctæ † concipiendam, neque posse ad alios casus porrigi, vt quæ tacitam exhæredationem continebat, *Alex. in leg. venia edicti.nu.6.Ias.num.4.C.de in iu vocan.Alex.cons.7.nu.11.lib.2. Dec.cons.13.nu. 7.circa med.Corn.cons.95 num.20. vol.2.Al-*
13 *ciat.cons.12.num.12.lib.2.* aut etiam, † vt quam minimum ex ea ius commune corrigeretur, vt hac ratione inter illas in terminis statuti mota fuit *Rota d. decis.463.n. 4.parte prima recent.& notat Bart. in l.3. §. hæc verba ff.de neg.gest. & in l. omnes populi num.53.ff.de iust.& iur.Rom.cons.199.nu.4. Paris.cons.110.n.31.lib.3.* in altera tamen parte, ex qua desumebatur vocatio, & dispositio fauore masculorum, non poterat negari, quin semper, & perpetuò remanerent exclusi descendentes ex fœminis,
14 cum vnius vocatio necessariò † diceret, & includeret alterius exclusionem, & eadem verba tanquam prolata per statuentes, qui potuerunt super successione disponere, so-
15 lis masculis darent actionem, † quorum fauore lata fuit lex, vt etiam ratiocinatur *Bart. in d.l.2.§.videndum num.2. in fin.ff.ad Sen.Cons.Tertull.Bald.in l.max.vitium.num. 2.C.de liber præterit.in l. quod vero 14. num. 6.ff.de legib.in leg.illam num.3.C.de collat.& in cons.171. num.2. lib. secundo Natta consil. 581.num.28.Menoch.cons.172.num.32.Socc. sen.cons.241.num.7.& 9.lib.2. Capr.137.nu. 3.& 4.Albert.Brun.de statut. art.6. num.90.* & certè nihil operatetur statutum in sensu directo, & idem contineret, quod ius cōmune, si eodem modo nepotes ex masculo, ac nepotes ex fœmina deberent succe-
16 dere, quo casu † valere argumentum à contrario sensu etiam ad correctionem iuris communis communiter receptum est *Bald in l.conuenticula num.4. C. de Episc. & Cleric.Dec.in l.1. num.53. ff. de off. eius cui mand.est iurisd.Aret.in leg.qui testamento n. 8.ff.de testam.Crot.in l.omnes populi n.201.ff. de iust. & iur. Ias. in cons.115. num.4. lib.4. Roman.cons.399. num.6.* & conclusionem in his terminis latè, ac pluribus probat *Alderan.Mascard.de statut.interpretat. conclus. 4.num.73.* Immò secum inuicem pugnarent verba eiusdem statuti, si cum vocat nepotes descendentes ex filio masculo iam de-
17 functo, † admitteret etiam nepotem ex filia, quam à fratre, & eiusdem fratris filio voluit excludi, propter quam rationem etiam in proposito dixerunt *Bart.in d.§.viden.ff.ad S.C.Tertul.Bald.in d.leg.maximum vitium num.3.C.de liber. præterit.* caput ex-
18 clusiuum † in statutis semper esse correspectiuum, ad caput inclusionis, itaut quod vni concessum fuit, alteri denegatum censeatur.

Neque his obesse dixerunt Domini distinctionem factam inter vtrumque caput ipsius statuti, vt cum in posteriori parte, in qua agebatur de successione matris, & auiæ, non potest considerari ratio, & fauor agnationis, causa huius exclusionis, quæ in eadem parte continebatur, fuerit aut fauor filiorum masculorum, & si sola qualitas masculinitatis, aut etiam dos, quam solui mandabat statutum filiæ exclusæ. Hæc enim distinctio vix poterat considerari in casu huius statuti in quo, cum vtraque hæreditas non fuisset considerata principaliter, & distinctè dispositio, quæ fœmina excludebat ab hæreditate matris & auiæ, non videbatur dici posse noua, aut diuersa ab ea, quæ continebat exclusionem ab hæreditate patris, & aliorum ascendentium masculorum, quod clarissimè probatum videri poterat ex contextu, & verbis eiusdem statuti, cum per dictiones relatiuas nominarentur in hac secunda parte eædem filiæ, quæ fuerunt in prima exclusæ à patris successione, & continuata, ac non intermissa oratione caueretur, vt eædem filię, nec matri, nec auiæ deberent succedere. Et quamuis hæc solum viderentur concludere respectu effectus, & modi
19 huius exclusionis ex quibus † non poterat inferre diuersitatem causæ propter quam fuit facta eadem exclusio, vt hanc distinctionem visi fuerunt facere, *Dec. cons. 302. num.7.Ias.cons.115.num.4. vers.tertio principaliter lib.4. Paris. cons.49. num.55. lib.3. Bero.cons.120.num.15. & 62.lib.2. Pancirol. cons. 188. num.14. Honded. cons. 11 num.27. lib.2.& Rota coram Greg.decis.293. nu. 18.* qui omnes concludunt non ideo, quod
20 eodem modo fuerint † fœminæ exclusæ ab hæreditate patris, & matris, censeri debere propter eamdem rationem exclusas ab vtraque hæreditate, cum non possit
21 agnatio respectu † matris considerari, adhuc tamē hæc distinctio non poterat probari in casu huius statuti, aut respectu successionis, de qua agebatur.

Et quantum ad dotem non fuit illa causa huius exclusionis, dum præter hanc do-

ctu

tis qualitates fuit etiam spectatus fauor filiorum masculorum, quo casu admittit idem Bald. vt cum simplex fuerit exclusio, afficiat non solum matrem cui dos da-
22 ta fuit, sed etiam ipsius filios, & alios ex ea descendentes, & hanc etiam distinctionem sequuti fuerunt *Salicet. in dict. leg. matrimonium vitium nu.8. Bald.nu.20. C.de liber.præterit. Fulgos. cons.54.nu.3. Io.Campeg. super tract. exclus. fœmin. qu.21.n.101. Albert. Brun. eod. tract. art.6. num.95.* qui dicit, confundi hoc casu, causam dotis, cum causa ipsius agnationis *Corn. in eadem l. maximum vitium. nu.20.* Vbi postquam repetijt omnia, quæ pro contraria opinione ponderauit in *cons.119. lib.2.* dicit opinionem Baldi esse veriorem, & in praxi sequendam. Nam licet, vt possent fœmi-
23 næ à masculis † excludi, requiratur ex dispositione eiusdem statuti, vt dotem habere deberent eadem fœminæ, tamen solis masculis tribui poterat hæc exclusio nõ solum quia sola persona eorumdem filiorum spectari poterat, quorum fauore fœminæ debebant excludi, cum semper in
24 † fauorabilibus attendi debeat persona, que fuit causa eiusdem fauoris, tanquam causa principalis, vt argum. notatorum *in l. sed si hac §. vltimo ff. de in ius vocan. trad. Bald. in l. quod vero nu.3. ff. de legib. & in l. venia edicti nu.4. C. de in ius vocan. Ias. in cons.115. sub nu.4. vers. nam persona quæ excluditur vol.4. Natt. cons.581. nu.26. Albert. Brun. super Statut. exclus. fœmin. art.6. nu.90.* Verum etiam quia nec ipsa
25 dos poterat † considerari, nisi tanquam causa secundaria inducta per statuentes,
26 ad moderandum rigorem statuti, & quasi in compensationem exclusionis, dum neque succedere debebat in locum legitimæ, neque eius obligatio esse debebat pura, sed solum in casu matrimonij, & nuptiarum iuxta distinctionem *Castr. in l. titio centum §. titio genero ff. de cond. & demonstr.* quam in his terminis sequutus fuit *Cephal. cons.5. nu.73.* & in terminis huius statuti *Gabr. cons.5. lib.1. & cons.139. lib.2. Rota dec.540. nu.1. p.1. diuers.* & poterant in casu huius statuti videri hæc eo etiam veriora, quia cum satis habuerit ipsum statutum, ne pos-
27 set † soror concurrere cum fratre ad hæreditatem tam patris, quam matris, si hanc dotem illi paratus esset dare idem frater, nec illud necessario requisiuerit, vt tempore delatæ successionis mulier dotata es-
28 set, † satis inde colligebatur, quod non poterat eadem dos esse causa huius exclusionis, cum propter vnicam dotem, quæ per fratrem sorori constituta esset excluderetur soror ab vtriusque successione, &
29 hæc vis vnius, ac solius tantum † dotis esse non posset, vt esset loco, & expleret vicem duarum hæreditatum, vt in terminis similis statuti arguit *Castr. cons.91.n.3. lib.2. Cephal. d. cons.5. nu.70.* & super hoc eodem statuto dictum fuit in *dec. Put.277. lib.1. in correct. & apud Sarnen. decis. 104. lib.1.*

Quo vero ad alteram causam agnatio-
30 tionis † admittunt illam Doct. tanquam vnicam, & solam rationem exclusionis fœminarum ab hæreditate paterna, & semper hoc modo interpretati fuerunt similia
31 statuta, quæ plurima per vniuersum terrarum Orbem condita reperiuntur, vt apparet ex *Cyn. in l. publico in 4. qu. C. ad l. Iul. de adulter.* qui hanc esse testatur obseruantiam ferè omnium Ciuitatum Italiæ, & idem dixerunt *Bald. in l. quod vero n.3. ff. de legibus Castr. cons.40. n.4. lib.2. Ias. cons.221. col.3. vers.3. mouetur lib.2. Soccin. sen. cons.63. nu.17. vol.3. Menoch. cons.95. num.60. Gabr. cons.10. n.10. lib.2. Io.Camp. de Stat. exclus. fœmin. qu.21. nu.103. Tiraq. de iur. primog. quæst.13. numer.9. Molin. de primogenit. cap.5. numer. 29. & fuit in Castnaten. fideicommissi* 24. Ianuarij 1628. *coram R. P. D. meo Durano*, & in terminis huius statuti *in dec.770. nu.4. par.2. recent. & in Romana emphiteusis* 18. *Maij* 1601. *coram Reuerendiss. D. meo Decano, & coram Card. Caualerio dec.581. nu.1.* In hæreditate vero matris, & aliarum fœminarum ascendentium ideo negant, eamdem agnationem dici deberere eiusdem exclusionis
32 causam, quod filij, † qui successuri sunt, non possunt dici agnati ipsi matri, aut auiæ, cum sicut dicitur *in leg. familiæ appellatione 196. ff. de verb. signif. & in §.1. instit. de legit. agn. tutel. & in §. sunt autem agnati instit. de legit. agnat. success.* sequi debeant
33 patris, † non autem matris familiam. Sed cum plures dari possint casus, in quibus agatur de concursu masculorum cum fœminis in hæreditate communis parentis, quorum occasione diuerso modo considerari, & accipi solet à Doct. hæc agnatio, vt apparet ex notatis per Bart. qui hanc casuum diuersitatem considerauit in *dict. l. liberorum nu.12.13. 14. & 15.* respectu hæreditatis auiæ, quæ in casu huius decis. petitur per nepotes ex filia, duo videntur posse casus contingere, qui etiam fuerunt per Doct. considerati, ad interpretatione

nem huius statuti exclusiui fœminarum. Vel enim agitur, vt nepotes ex filia defuncta succedere debeant in hæreditate auiæ exclusis sororibus, & possunt fortasse vera esse hoc casu, quæ dicuntur, vt non fuerit respectu horum nepotum spectata
34 agnatio, sed sola qualitas † masculinitatis, cum eadem qualitas posset illis dare prælationem aduersus fœminas, vt propter hanc rationem ad fauorem masculorum Consulti responderunt *Ias. cons.* 115. *num.* 5. *vers. sed præmissis non obstantibus lib.* 4. *Dec. cons.* 302. *num.*6. licet ab illis dissenserint *Ruin. cons.* 18. *vol.* 3. *Grat. cons.* 26. *num.* 16. *vol.* 1. qui propter eamdem rationem, quod hi nepotes agnati dici non possint, non putarunt, ab illis excludi debere sorores. Vel agitur, vt eiusdem fœminæ defunctæ filij, & nepotes auiæ concurrere debeant cum auunculo, & hoc casu non potest videri, vt satis esse debeat eisdem nepotibus, quod masculi sint, cum etiam hoc casu quo agitur de hære-
35 ditate auiæ, vrgeat † contra illos ratio, quam respectu aui considerauit *Bar. in d. l. liberorum num.* 14. vt nullo modo possint venire ijdem nepotes: cum si velint admitti ex persona matris, obstet illis ra-
36 tio, quæ matrem exclusit; Si verò venire † velint ex propria persona excludi debeant, tanquam posteriores ab eorum patruis, aut auunculis, & hanc Bart. rationem secuti fuerunt *Corn. l.* 1. *num.* 20. *C. de condit. insert. Alex. in l. venia edicti num.* 6. *C. de in iur vocan. Io. Andr. in Addit. ad specul. in rubr. de testam. in fin. Roman. cons.* 40. *num.* 4. *Ias. cons.* 221. *col.* 3. *vers.* 2. *mouetur lib.* 2. *Natt. cons.* 581. *num.* 26. immò *Rota coram Greg. decis.* 293. *num.*19. dixit, maiorem etiam subesse rationem pro exclusione horum nepotum quam sit in
37 eorum matre, cum eadem mater † sit agnata, licet non possit conseruare agnationem, ipsi verò nepotes non solum agna-
38 tionem † conseruare non possint, sed neque ex eadem assignatione sint quasi duplex in illis videatur concurrere causa exclusionis.

Et licet noluerint Doct. hoc casu, auunculum præferri in hæreditate suæ matris eo quod illi dici deberet agnatus, aut quod eadem mater hanc rationem agna-tionis spectasse videretur, nemo tamen
39 dubitauit, quin ipse filius, † qui sororem exclusit, excludere deberet etiam filios eiusdem sororis licet varijs rationibus ad id moti fuerint. Nam aliqui dixerunt id
40 procedere propter affectionem, quam † videtur habuisse mulier ad familiam sui viri quam ratique sequuta fuit *Rota coram Gregor. decis.* 514. *num.* 10. & tenuerunt *Soccin. iun. cons.* 56. *num.* 4. *lib.* 4. *Decian. cons.*127. *num.*25. *lib.* 3. *Pancirol. cons.*188. *num.*14. *Honded. cons.* 1. *nu.*28. *lib.*2. *Mant. de coniect. lib.*6. *tit.* 10. *num.* 7. *Franch. dec.* 182. *num.* 11. cum ipsa mulier transeundo saltim ex vsu in alienam familiam, videa-
41 tur magis diligere filios masculos, † & masculos ab eis descendentes, qui retinere possunt agnationem, & familiam eiusdem viri, quam fœminas, & filios, ac nepotes earumdem fœminarum, per quos eadem agnatio conseruari non potest; aliqui voluerunt, agnationem considerandam esse non respectu ipsius fœminæ, de cuius successione tractatur, sed respectu
42 masculorum † agnatorum, quibus delata est successio per statutum, vt in specie voluerunt *Ruin. d. cons.* 18 *sub num.* 5. *vol.*3. *Grat. eod. cons.*29. *num.* 53. *lib.* 1. cum eorumdem masculorum, & familiæ conser-
43 uationi † prospicere censeantur huiusmodi statuta, quatenus in vniuersum prohibent ne diuitiæ deueniant ad extraneos,
44 siue illæ proueniant à masculis agnatis, † siue à fœminis cognatis, vt hanc interpretationem ad litteram posuisse visus est *Alciat. in l. liberorum num.* 12. *ff. de verb. signif. Bart. cons.*68. *num.*2. *lib.*2. *Curt. iun. cons.* 150. *num.*2. *Honded. cons.* 1. *num.* 27.
45 *&* 28. *lib.* 2. Ex quo neque dici posse † odiosa, quamuis fœminarum exclusionem contineant, voluerunt inter cæteros *Bald. in l. venia edicti num.* 4. *Alex. num.* 6. *Dec. num.*5. *&* 8. *C. de in ius vocan. Castr. cons.* 40. *num.*4. *lib.*2. *Curt. sen. cons.* 9. *num.* 18. *Soccin. iun. cons.* 3. *nu.*20. *lib.* 1. *Gabr. cons.* 15. *num.* 3. *lib.* 2. *Albert. Brun.* qui hanc dicit communem, & veriorem *super statut. exclus. fœmin. art.* 4. *num.* 6. *& fuit dictum in Amerina successionis* 19. *Ianuar.* 1594. *coram Penia.* Alij demum voluerunt vt ideo descendentes ex fœminis, licet masculi admitti non possent, quod masculinitas considerata per statutum intelligen-
46 da † sit de descendentia masculorum ex masculis, nulla femina interposita post primam, de cuius successione agitur, vt *toto cons.* 91. *lib.* 2. *probat Castren. Ias. cons.* 115. *num.*2. *vol.*4. *Ruin. d. cons.*18. *sub eod. num.*5. *vers. vltra prædicta vol.* 3. *Grat. d. cons.* 26. *num.*7. quod vel idem est in effectu, atque ipsa agnatio, vt concludit idem *Grat. d. cons.*26. *n.*7. quod, vel idem est in

effectu, atq; ipsa agnatio, vt concludit idem
Castr. eod. cons. 91. *nu.*4. qui ideo dicit, re-
47 spectu successionis fœminæ † idem esse
masculos atque agnatos, & *cons.*422. *num.*
3. *lib.*1. *Curt. iun. cons.* 150. *num.*2. *Molin.*
*de primog. lib.*3. *cap.*5. *concl.* 6. *num.*47. vel
certè parum prodesse potest hoc casu ra-
tionis diuersitas, quæ posset consierari pro
causa exclusionis inter vttamque hæredi-
tatem, si semper, & eodem modo excludi
debent hi nepotes ex fœmina, siue quia
ipsi non sint de agnatis, siue quia non de-
scendant ex masculis. Et quod in casu hu-
48 iusmodi, & similium statutorum † non
possit distingui hæc qualitas masculinita-
tis ab ipsa agnatione, ex eo præterea ar-
gui poterat, quia eadem fœmina, quæ est
49 finis paternæ † agnationis, dicitur etiam
caput alterius agnationis sui viri, & ad
hanc agnationem videntur necessario, re-
spectum habuisse eadem statuta, dum con-
stituendum est primum aliquod eiusdem
agnationis initium, & non id agitur, vt
suam, ac paternam agnationem conserua-
re debeat fœmina, de cuius successione
50 tractatur, sed vt ea † agnatio, quæ pri-
mum cœpit in eadem fœmina, retineatur
per illius filios, & descendentes mascu-
los.

Ex his sublata videri poterat altera di-
stinctio, quæ etiam afferebatur super di-
uersitate iuris, quod in hac successione
habebant nepotes à iure matris, vt tan-
51 quam † ex propria persona venientibus
non obesset, quod ipsa mater fuisset ab ea-
dem successione exclusa. Huius enim vis
argumenti, quod captiosum ostendit, &
pluribus refellit, *Surd. in cons.* 85. *num.*12.
posset fortasse procedere; si solam matris
personam peteret hæc exclusio non autem
52 illa consideraretur tanquam † principium,
& caput totius lineæ, quo casu admittunt
omnes infici vniuersam matris stirpem, ac
descendentiam, & fuit resolutum in pro-
prijs terminis huius statuti, & de nepote
ex filia in *Romana supplementi legitimæ* 8.
February 1583. *coram Card. Arigonio inter*
impress. par. 4. *diuers. decis.* 415. & in his
53 terminis dictum fuit † procedere decisio-
nem in causa *Spoletana hæreditatis inter re-*
*cent. decis.*463. *par.* 1. in qua suæ defensio-
nis potissimum fundamentum constitue-
bant hi nepotes, cum sicut videre est ex
eadem decis. tota illa sit in probando, vt
ad hanc qualitatem non videretur respe-
xisse statutum, de cuius interpretatione in
casu illius decis. agebatur, & hoc præci-
puè desumeretur, cum fœminam, quæ do-
tata esset, mandaret excludi per masculum
qui esset de progenie aui, patris, matris,
fratris, aut sororis quibus verbis, vt con-
ficit eadem decis. etiam masculi, ex ma-
tre, aut sorore nati continebantur; præter-
quam neque super eadem decis. dixerunt
Domini, constitui posse fundamentum,
54 cum † causa iterum proposita nihil reso-
lutum fuisse propter rationes Bart. quæ
non obstantibus illis verbis etiam visę fue-
runt vrgere.

Solum autem non oberit filijs qualitas
matris, & distingueretur vnius ab alterius
iure, si idem ius non habeant filij à matre,
& sicut apparet in casu, in quo loquitur
55 † *Bart. in l. qui superstitis, ff. de acquir. hæ-*
red. si mater non sit exclusa, sed velit ve-
lit ipsa abstineri à sui patris hæredirate,
cum enim id ius à lege delatum sit eisdem
56 † filius, non debet illis obesse factum suæ
matris, & fuit ratio *Bart. in d. l. liberorum*
*num.*16. *ff. de verb. signif.* & benè, & in
proposito considerarunt *Menoch. cons.*318.
num. 28. qui etiam respondet auctoritati
eiusdem *Bar. in l.* 1. §. *si sit nepos. ff. de collat.*
*dot. Surd. d. cons.*85. *n.*13. *Aret. in l. Gallus* §.
*nunc de leg. n.*53. *ff. de liber. & posthum. Ruin.*
*cons.*120. *n.*15. *lib.*1. *Alex. in l. pactum* 3. *n.*7.
& C. de collat. & facit etiam altera ratio, quã
considerat *Alex. in d. l. pactum*, ne eisdem
57 filijs obesse debeat hæc matris † renun-
ciatio, quia scilicet videatur habere taci-
tam conditionem, si hæreditas eidem ma-
tri deferretur, quæ effectum habere non
potuit, dum ipsa mater mortua fuit ante-
quam decederet illius pater, & auus filio-
rum, de cuius successione tractatur cuius
contrarium omninò contingit in casu, quo
fœmina per statutum expresse prohibita
58 sit succedere, vel quia non † eadem sit vis
ac virtus prouisionis factæ ab homine, ac
iuris à lege constituti pluribus probat *Surd.*
*cons.*85. *n.*29. *Ruin. cons.*49. *n.* 4. *vol.*1. & latè
declarat *Imol. in l. si vero* (quam legit cum l.
dotalem seruum) §. *de vero. ff. solut. matr.* &
precipuè *ex n.* 51. *Bal. in l. maximũ vitium*
*n.*19. *C. de liber. præterit.* vel quia exclusio
quam quamdam quasi legem in ipsius ma-
59 tris ortu videtur † statutum præscripsisse
non habeat eam conditionem, quam ha-
buit renunciatio facta per matrem, vt vo-
luit idem *Surd. d. cons.*85. *nu.*34. *Ruin. cons.*
18. *numer.* 10. *cons.* 27. *numer.* 8. *& cons.*
51. *num.*13. *vol.* 3. *Aym. cons.* 127. *nu.* 4.

Et ita vtraque parte informante reso-
lutum fuit.

R E-

RE. P. D. MERLINO DECANO.

Squillacen. Abbatiæ.

Die Mercurij 20. Nouembris 1630.

DECISIO CCCCVI.

Est impressa coram Merlino to. 1. decis. 486.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Romana Saluiani.

Die Mercurij 20. Nouembris 1630.

DECISIO CCCCVII.

Est impressa coram Merlino to. 1. decis. 487.

R. P. D. GHISLERIO.

Romana Domus.

Die Mercurij 20. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione de materia, quod bona subiecta fideicommisso, non possunt alienari in præiudicium vocatorum. Patruus an possit cogi ad præstanda alimenta nepoti.

SVMMARIVM.

1 *Immissio datur fideicommissario, quando de fideicōmissio constat ex testamento non abolito, neque cancellato, nec in aliqua parte vitiato.*

2 *Mors probatur ex partitis formiter extractis ex libris, in quibus defunctorum nomina describuntur.*

3 *Sine filijs, quis de iure præsumitur decedere.*

4 *Possessio probatur per testes dicentes vidisse aliquem possidere, & actus possessorios facere.*

5 *Testes de auditu faciunt adminiculum alijs probationibus.*

6 *Remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll. tompetit. etiam fideicommissario.*

7 *Fideicommissario datur immissio, probata existentia fideicommissi, purificatione illius, & res ad quam agitur fuerit in bonis fideicommittentis, ac demum eius rei identitate.*

8 *Fideicommissario datur immissio aduersus tertios possessores, habentes causam à grauato.*

9 *Bona subiecta fideicommisso in præiudicium vocatorum non possunt alienari.*

10 *Bona fideicommissaria alienari possunt pro alimentis necessarijs, & quando hoc procedat.*

11 *A testatoris voluntate non est recedendum.*

12 *Frater non solum tenetur alere fratrem, sed etiam nepotem ex fratre.*

13 *Decis. in causa Romana alimentorum coram bo. me. Manzaned. declaratur.*

14 *Tex. in auth. que res, C. commun. de leg. quando intret.*

15 *Filius sicuti ingreditur in locum patris in successione, ita etiam in eiusdem locum ingreditur in commodo percipiendi alimenta.*

16 *Patruus, seu amita, dum viuunt, tenentur filios ex fratre, seu sorore alere, si egeant illis viuentibus.*

17 *Patruus, quod possit cogi alimenta præstare nepoti, lege non cauetur.*

18 *Testatoris prohibitio, quod bona nisi ad certam summam alienari possint, si vltra alienentur, non tenet talis alienatio.*

19 *Alienatio non permittitur, nisi pro quantitate permissa.*

20 *Alienandi necessitas non dicitur adesse, quando adhuc debitum contractum non est.*

21 *Venditio facta ex falsa causa, in totum corruit.*

22 *Decretum ex falsa causa & inde secuta, in totum corruunt.*

23 *Curator non potest donare, nec aliter alienare, nisi cum solemnitatibus iuris.*

24 *In furioso, & demente, non adest ea voluntas, quæ requiritur ad perfectionem donationis.*

25 *Donandi actus, est de sui natura merè lesiuus.*

DECISIO CCCCVIII.

PORTIA Martana hæredem instituit Franciscam sororem cum expressa prohibitione, quod nullo modo posset vendere, nec alienare aliqua de bonis d. hæreditatis in totum, nec in partem, nec minus de eis disponere, nisi tantum de eorum vsufructu, saluo tamen in causu necessitatis, quo eueniente de dictis bonis, & hæ-

& hæreditate voluit posse disponi vsque ad summam scutorum 200. monetæ tantum, & non vltra summ. num. 1. cui substituit Flaminiam alteram sororem, & Flaminiæ Alexandrum, eiusdem Franciscæ filium cum eisdem prohibitione, & conditione, & in casu obitus dicti Alexandri absque filijs legitimis, & in naturalibus, substituit Ecclesiam Sancti Blasij in Monte Citorio, cũ ijsdem prohibitione, & conditione de qua supra. Defuncta Francisca hærede instituta, & successiuè Flaminia, vltimo loco decessit Alexander sine filijs, qui cum fuisset acceptus in Hospitali dementium Vrbis, tanquam effectus demens pro victu, & alijs expensis necessarijs, cum consensu curatoris, decreto Iudicis, & alijs solemnitatibus, donauit administratoribus Hospitalis in perpetuum domum positam in Vrbe in Campo Martio, subiectam fideicommisso, quam postea administratores vendiderunt DD. de Cecchinis. Et cum per obitum supradictorum esset factus locus substitutioni ad fauorem Ecclesiæ Sancti Blasij. Dubitaui, an PP. dictæ Ecclesiæ esset danda immissio. Et DD. affirmatiuè responderunt. Quia de existentia fideicommissi constat ex testamento
1 Portiæ non abolito, neque cancellato, nec in aliqua parte vitiato summ. num. 1. *glos. in l. 2. vrebo publicum. ff. quemadmodum testam. aper. Soccin. sen. cons.* 129. *num.* 4. *vol.* 2. *Corn. cons.* 319. *num.* 2. *vol.* 1. *Mantic. de coniect. vlt. volun. lib.* 2. *tit.* 12. *nu.* 2. *Seraph. decis.* 828. *num.* 1. Et purificatio ad fauorem Ecclesiæ probatur ex eo quod fuit vocata post mortem Franciscæ Flaminiæ, & Alexandri in casu quo Alexander decederet sine filijs legitimis; & naturalibus, & de morte tàm testatricis, quàm Franciscæ Flaminiæ, & Alexandri non dubitatur,
2 cum ea † probetur ex partitis formiter extractis ex libris, in quibus defunctorum nomina describuntur summ. num. 2. *Rebuff. in Constit. Regni tom.* 2. *in tract. de registr. Baptism. & sepult. artic. vlt. glos. vnic. vers. & sic patet, Rota decis.* 16. *de probat. in antiqu. & decis.* 220. *num.* 1. *par.* 2. *diuers.* &
3 cum de iure quis † præsumatur decedere sine filijs, *Alex. cons.* 20. *num.* 12. *lib.* 1. *Bellon. cons.* 19. *num.* 3. *Capic. decis.* 159. *num.* 11. *Rota decis.* 436. *num.* 3. *par.* 1. *recent.* Pars aduersa tenetur contrariam qualitatem probare. Existentia domus in bonis Portiæ de tempore obitus probatur ex te-
4 stibus in causa formiter examinatis, † quorum duo deponunt vidisse illam possidere, & actus possessorios in ea facere summ. nu. 3. *glos. in l. stipulatio ista habere licere* §. *quoque, verbo stipuletur, vbi Bart. & cæteri ff. de verbor obligat. Dec. cons.* 166. *num.* 4. *Seraph. decis.* 1061. *num.* 1. Quorum dicta confirmantur ex alijs testibus deponenti-
5 bus † de auditu à vicinis, *Ruin. cons.* 145. *num.* 18. *lib.* 1. *Natt. cons.* 170. *num.* 2. & 4. *Cephal. cons.* 435. *num.* 85. De identitate autem constat ex dictis testibus summ. nu. 3. 4. & 5. qui benè concludunt domũ istam fuisse post obitum testatricis possessam à Francisca, & Flaminia, ac demum ab Alexandro vltimo substituto, & deponunt illam fuisse eamdem, quam nunc possident DD. de Cecchinis habentes causam à supradicto Hospitali dementium Vrbis. Neque obstat quod dicti testes fuerint examinati non citato Hospitali Dementium à quo causam habent DD. de Cecchinis mediante venditione eis facta de dicta domo per dictum hospitale, quia sufficit ci-
6 tatos fuisse dictos Cecchinos possessores † cum remedium, *l. fin. C. edict. Diu. Adr. toll.* quod competit etiam fideicommissario, intentetur contra possessores, vt communiter notant *DD. in d. l. fin.* ad instar actionis rei vendicationis, vt *in l. officium ff. de rei vendic.* & iudicium fuit cœptũ contra detentores præfatæ domus, & contra ipsos fuit facta citatio in quolibet actu Vn-
7 de † probata existentia fideicommissi, purificatione illius, necnon quod res ad quã agitur, fuerit in bonis fideicommittentis, ac demum eius rei identitate, de quibus late *Pereg. de fideicom. art.* 43. & 44. *Fusar. de substit. quæst.* 614. & *seqq. Rota in Romana Domus* 17. *Nouemb.* 1625. *coram R.P.D. Merlino*, patribus fideicommissarius qui iam habuerunt sententiam, ad eorum fauorem pro immissione à Reuerendiss. Vicesgerente, ex remedio *l. fin. C. de edict.*
8 *Diu. Adr. toll.* est danda † immissio aduersus tertios possessores habentes causam à grauato, *Bart. in l. penult.* §. *cum autem nu.* 7. *C. ad Trebell. Gabr. cons.* 44. *num.* 6. *lib.* 2. *Rota decis.* 237. *num.* 1. *par.* 1. *recent.* & *coram san. mem. Greg. XV. decis.* 194. *num.* 1. & *in d. Romana domus coram R.P.D. meo Merlino.*

Maior tamen difficultas consistit in eo, an Alexander demens, seu eius curator potuerit in vim facultatis concesse à testatrice, in casu necessitatis donare Hospitali Dementium hanc domum vinculatam fideicommisso, in præiudicium vocatorum
9 † quam non potuisse alienari fuit resolutum

tum; quia & si ex dispositione *Auth. res
quæ, C. communia de leg.* Bona fideicomisso
subiecta alienari posint pro alimentis ne-
10 cessarijs, nihilominus hoc procedit † in
descendentibus testatoris, non autem in
extraneis, vt communiter notant *Doct. in
d. auth. res quæ, vbi Bald. num. 2. col. 2. & Ca-
strens. num. 4.* & communem dicit *Alex. in l.
filiusfam. §. Diui num. 10. ff. de leg. 1. Surd. de
alim. tit. 1. quæst. 27. num. 6. Fusar. de substit.
quæst. 536. num. 8.* quam opinionem tenuit
Rot. apud Seraph. decis. 925, num. 1. præsertim
quando, vt in casu isto concurrit expressa
alienationis prohibitio facta à testatrice,
11 quia ab eius dispositione † non est rece-
dendum, *Fusar. vbi sup. num. 6. Odd. de fi-
deicomm. quæst. 36. num. 54. Surd. de alim. tit.
8. priuileg. 19. num. 8.*

Non obstat quod frater non solum te-
neatur alere fratrem, sed etiam nepotem
12 ex fratre, † quando aliunde non habent,
ea scilicet ratione quod filius fratris succe-
dit ab intestato patruo in locum sui patris,
*Surd. de alim. tit. 1. quæst. 28. num. 6. vers. ego
vero, Pontan. eod. tract. lib. 1. cap. 10. num. 2. in
fin. Rip. in l. filiusfamilias. §. Diui. nu. 43. vbi
Crot. num. 30. in fin. ff. de leg. 1. Rota in Roma-
na alimentorum 13. Iunij 1616. coram bonæ
memoriæ Manzanedo,* Martin. *Monter. decis.
Regni. Aragon. decisio 16. numer. 16. & seqq.*
qui contrarium in puncto voluit *Rota apud
Seraph. dicta deisione 925. vbi supra* nec ap-
plicatur resolutio in *Romana alimentorum
13 coram Manzanedo,* † quia loquitur de bo-
nis primogenituræ prouenientibus à com-
muni stipite, & sic ab ascendentibus nepo-
tis, quo casu pro descendentibus intrat
14 dispositio † *dicta Auth. res quæ,* & ex dictis
bonis sunt præstanda alimenta non solum
patri, sed etiam nepoti, quia sicuti ille in-
greditur in locum patris in successione ita
15 etiam in eiusdem loco † ingredi debet in
commodo percipiendi alimenta. Nos au-
tem versamur in bonis prouenientibus à
Portia sorore Franciscæ matris Alexandri,
& sic in bonis prouenientibus à transuer-
salibus, non autem in bonis ad ipsam
prouentis ab aliquo communi stipite, &
propterea in casu dictæ decisionis militat
omninò diuersa ratio, quia frater, & nepos
non petebant alimenta à fratre, & patruo
de bonis propris ipsius fratris, & patrui,
sed ex bonis primogenituræ ad fratrem, &
patruum peruentis a communi stipite, ita
tenuit *Vinc. de Franch. decis. 178. num. 9. &
seqq. vers. casus autem,* præterea *Surd. Pontan.
Ripa, & alij allegati,* non procedunt in hoc
16 casu, sed in multo † diuersis terminis, nē-
pe quod patruus, seu amita, dum viuunt
tenentur filios ex fratre, seu sorore alere
si ageant illis viuentibus, non autem fir-
mant quod post eorum mortem possint
vendi bona hæreditatis eorum pro necessi-
tatibus nepotum superuenientibus etiam
post eorum obitum, quandoquidem seque-
retur, quod si Portia instituisset penitus
extraneum hæredem, aut alias, personæ
penitus extranæ domum iure legati reli-
quisset, & post mortem Partiæ superueni-
ret necessitas Alexandri, quod pariter iste
penitus extraneus teneretur pati venditio-
nem dictæ domus, quod nullo modo est
firmandum, ideoque supradicti non obstant
Quinimo *Siluan. cons. 33. num. 12.* refert cō-
trarium Bononiæ in causa maximi ponde-
17 ris iudicatum fuisse ea ratione, quia † ex-
presè lege cautum non habetur patruum
nepoti cogi alimenta præstare, *§. considere-
mus in auth. de trient. & semiss. lege illam C.
de collat.* & hanc sententiam tenuit *Odofred.
in lege secunda C. de alend. liber. Ang. Imol.
Alex. & alij in lege prima ff. solut. matrim.
Alex. cons. 66. col. 2. vol. 4.* & alij relati ab
*eod. Surdo vbi supra num. 5. vers. contrariam
tamen.*

Neque releuat facultas alienandi, quia
testatrix permisit tantum in casu necessita-
tis de bonis suis posse disponi vsque ad sū-
mam scutorum 200. monetæ tantū, & non
18 vltra, vnde † non potuerunt vltra dictam
quantitatem alienari, quia ab eius disposi-
tione non est receden. *Surd. eod. tract. tit. 8.
priuileg. 19. Intrigliol. de subst. centur. 3. qu.
73. num. 398. Fusar. de substit. q. 536. num. 6.
19 Odd. de fideic. q. 36. num. 54.* & consequen-
ter † alienatio non substineretur nisi pro
quantitate permissa.

Non probata fuit ab Hospitale donata-
rio Alexandri vltimi grauati hæc necessi-
tas, vt præcisè requirebatur ex traditis
per *Rota in Viterbien. fideicomm. 18. Aprilis
1603. coram Reaerendiss. D. meo Decano,* &
cum eodem die, quo Hospitale recepit
Alexandrum curator d. Alexandri domum,
de qua agitur titulo consignationis cessio-
nis, & asignationis dederit, & transtulerit
20 in eundem locum, † certè nullo modo
poterat tunc temporis constare de necessi-
tate donandi, quia adhuc debitum con-
tractum non erat.

Tandem considerarunt DD. domum
non fuisse alienatam vti fideicommisso su-
biectam, & ex causa d. necessitatis, sed vti
in totum propriam ipsius Hospitalis ex
cau-

causa donationis ei factæ per curatorem Alexandri dementis, & cum dicta causa
21 alienationis † fuerit falsa, quia domus ex d. donatione non fuit effecta Hospitalis, corruit in totum venditio, prout etiam decretum Iudicis, vigore cuius illa facta
22 fuit, cum † decretum ex falsa causa, & inde secuta in totum corruant *Bald in lege certi conditio §. quoniam ff. de rebus credit. Capic. decis. 51. num. 1. par. text. in leg. cum vero. §. subuentum. ff. de fideicom. libert.* Et in donatione facta per curatorem Hospitali non constat de solemnitatibus, nec de le-
23 gitima constitutione curatoris, & tamen † curator non potest donare, nec aliter alienare nisi cum solemnitatibus iuris, de quibus in *tit. ff. de rebus eorum, & C. de præd. minor.* Ideoq. nullo modo potest sustineri
24 donatio, cum in furioso, † & demente non esset ea voluntas quæ requirebatus ad perfectionem donationis, & illa suppleri non potuerit per curatorem, cuius facultas quantumcumque libera esset, & absoluta, nunquam tamen complectebatur faculta-
25 tem donandi tantum, † actum sui natura merè læsiuum, *lege tutor. ff. de administr. tutor. l qui neque ff. de rebus eorum l. consilio ff. de curat. furios. Bero. cons. 61. num. 20.* & propterea licet ex dispositione testatricis esset permissa alienatio pro summa scutor. 200. Attamen cum non doceatur de alienatione facta ex d. causa, & cum debitis solemnitatibus, patribus immissionem concedendam vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

REV. P. D. MERLINO DECANO.

Romana de Catalanis.

Die Mercurij 27. Nouembris 1630.

DECISIO CCCCIX.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 488.

REV. P. D. MERLINO DECANO:

Alexandrina Funeralium.

Die Veneris 29. Nouembris 1630.

DECISIO CCCCX.

Est impressa coram Merlino to. primo decis. 490.

EMIN. ET REV. D. CARD. VEROSPIO.

Anconitana Prædij.

Die Veneris 29. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Executiones, & subhastationes, quando dicantur nullæ, & alia, de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Executiones, & subhastationes nullæ non auferunt possessionem, si quis se pro spoliato non habeat.*
2 *Cedens postquam cessit actiones, nec ipse, nec eius hæredes illis vti possunt, & n. 3.*
4 *Excessus in executione operatur, vt d. executione in totum annulletur.*
5 *Subhastatio, & deliberatio sunt nullæ, quando vigore decreti nullius factæ fuerunt, & num. 6.*
7 *Adiudicationes debent fieri pro iusto prætio.*
8 *Creditor non admittitur ad licitandum, nisi in defectum aliorum oblatorum, aut post alios omnes oblatores.*
9 *In subhastatione non est opus rei æstimatione.*
10 *In subhastatione dum res deliberatur plus offerenti, præsumitur vendita pro iusto pretio.*
11 *In subhastatione oblatio, qualiter sit facienda.*
12 *Subastatio, vt valeat, requiritur quod pecunia sit præsens.*
13 *Tamen hæc solemnitas remitti potest de consensu craditoris.*
14 *Et iste consensus in ipso actu deliberationis debet interuenire.*
15 *Subhastatio auctoritate iudicis est facienda,*
16 *Debitor, quando priuatur dominio rei suæ, est citandus:*
17 *Cessionarius, idem iudicium à cedente institutum potest prosequi, agere, et obtinere, eodem modo, ex iure sibi cesso.*
18 *Possessio defuncti non transit in hæredem, sed opus est noua apprehensione.*
19 *Manutentio possessionis cessæ ex contractu, potest peti ex propria persona.*
20 *Creditor potest vti retentione, quando ei nulliter fuit facta adiudicatio pro vero credito.*
21 *Text. in leg. si non sortem, §. si centum ff. de condict. indeb. quando procedat.*

Bo-

22 *Bona in subhastatione nulla, et iniusta obtenta, non possunt retineri.*
23 *Retentioni, quando locus non sit in spolio iudiciali, num.27.*
24 *Retentio, vt habeat locum, creditum debet esse liquidum.*
25 *Cessionarius in omnibus censetur eadem persona, quam cedens.*
26 *Executionis, deliberationis nullitate, et iniustitia stante, nec rei possessione priuatur debitor, nec illius dominium acquirit creditor.*

DECISIO CCCCXI.

HOC dubium, in quo manutentionem petebat Clarix Ferretta tanquam spoliata possessione prædij à filijs, & hæredibus Zachariæ Cæsarani, cum ad instantiam ipsius Claricis sæpius proposuerim, hodie ea vita functa, iterum proposui ad instantiam Aloysij eius filij, qui ex eodẽ iudicio â matre instituto manutentionem etiam petebat, tanquam donatarius eiusdem prædij, cuius possessionem dicebat Clarix se spoliatam. Et cum proposita primum causa 18. Iunij 1629. voluissent Domini videre de bono iure Claricis, vtrumque articulum hodie resoluerunt, quod scilicet appareret de hoc Claricis iure, & ex eiusdem persona competeret Aloysio manutentio.

Et huius quidem iuris ipsius Claricis probationem responderunt Domini desumi ex ipsa executione, & subhastatione,
1 quæ cum defendi non possent † ab innumeris nullitatibus, neque potuit per ipsas auferri possessio à Clarice, quæ se pro spoliata non habuit *leg. instè possidet, & ibi glos. ff. de acquir. possess. cap. præsentium, vbi etiam glos. in fin. 7. quæst. Bald. in lege fin. in 1. notab. C. vnde vi, Put. decis. 419. lib. secundo.* Cum enim ex causa æris alieni cuius Clarix debitrix erat Zachariæ Cœsarano coacta fuisset imponere duos annuos census, quos prætium scutorum 450. vendidit Hieronymo Tellino, cumque eosdem census cessisset Tellinus Zachariæ, qui deinde declarauit illos quæsitos à se fuisse ex pecunijs
2 Equit. Iacobi Scacchi sui soceri; † Vel post cessionem factam Scaccho non poterat ab eisdem filij, & hæredibus Zachariæ obtineri ex propria persona mandatum, cum directæ actiones, quæ solum erant apud Tellinum emptorem, illis suffragari non possent, & vtiles, quæ post cesionem in Scacchum transiuerunt, preferri deberant directis, *Bald. in leg. prima num. 31. C. de act. & oblig. Aym. cons. 191. num. 3. Crot. cons. 83. num. 14. lib. 1. Rebuff. de cess. action. art. 1. glos. 4. vers. sed debitum, Osasch. decis. 45. num. 7. Guidopap. decis. 430. num. 1.* Imò quia in ortu directarum astrictus fuerat Tellinus ad cedendum eidem Scaccho, ex cuius
3 pecunijs census empti fuerant, directæ actiones effectæ fuerint, penitus inutiles apud ipsum cedentem, *Bald. in ead. leg. 1. in 5. q. C. de act. & oblig. Bart. in l. facta §. si hæres num. 3. ff. ad Trebell. Guidopap. decis. 567. num. 2. Rot. dec. 433. num. 3. par. 2. diuers.* Vel licet ijdem filii, & hæredes Zachariæ dici posset, vt nomine ipsius Equ. Iacobi Scacchi agere potuerint, & vt illi tanquã cessionario solueretur, non tamen eisdem licuerit integram summam eorumdem fructuum petere, qui vtiliter Scaccho tanquã verò Domino census fuerant soluti per Claricem; & hinc apparebat de excessu executionis, & ratione indiuiduitatis de-
4 creti, quo eadem executio † concessa fuit, neque illa poterat in parte sustineri, quæ verè eidem Scaccho debita esset *l. 1. §. hæc verba, ff. ne vis fiat ei Bart. in l. si non sortem §. si centum*, ex qua etiam omnes idem notant *ff. de condict. indeb. num. 7. Bald. in l. certi conditio, §. quoniam num. 7. Put. dec. 323. num. secundo lib. primo Rot. coram Ludo-*
5 *uis. decis. 198. num. primo*, & inferebatur † etiam ad nullitatem subhastationis, & deliberationis, ad quas vigore eiusdem decreti processum fuit, *Capic. decis. 51. nu. 2. Rota in Romana spolij 21. Febr. & 5. Maij 1600. coram Iusto, in recent. dec. 545. nu. 6. par. 2.* & in his omnino terminis de credi-
6 tore, qui ex cessione † sibi facta obtinuerat subhastari vineam pro maiori credito quam esset ius sui auctoris in *Romana vineæ 3. Aprilis 1598. coram Orano.*

Sed id fortè actum fuit nomine cedentis, vt supposita persona posset Scacchus prædium emere, super quo ad sui ipsius instantiam fiebat executio, nam illud vẽditum fuit à filijs, & hæredibus Zachariæ eidem Hieronymo Tellino, cui primum fuerunt venditi à Clarice hi census, & ipso Tellino cessum, deinde ipsimet Scaccho, cũ eadem declaratione, quod ex illius pecunijs emptum à se fuerit. Verum hæc personarum mutatio siuè vt agerent pro fructibus census, sine quibus fieret deliberatio efficere non potuit, quin eadem semper esse persona Scacchi agentis, & ementis, & alter etiam defectus ex hac rei gesta serie colligebatur, quia vel non nisi per

viam

viam adiudicationis, & à Iudice potuisset idem Scacchus prædium obtinere ratione sui crediti, & opus tunc fuisset peritorum
7 æstimatione, cum pro † iusto pretio debuisset fieri adiudicatio, quod ex subhastatione hoc casu non probatur, *l. 2. C. si in causa iudic. Bart. in l. à D. Pio §. si pignora. ff. de re iudic. Afflict. dec. 358. num. 4. Vinc. de Franch. decis. 57. num. 7. Rota in Romana domorum de Roncionibus 17. Iunij 1615. coram bo. mem. Burratto*. Vel etiam quod tanquã
8 tertius admitti voluisset ad licitandum, † tamen id non potuisset nisi aut in defectum aliorum oblatorum, vt probatum videtur ex *eadem lege secunda, & tertia C. si in caus. iudic. vbi notant. Bald. num. 2. Salic. num. 1. Afflict. ead. dec. 358. num. 5. Rota in Mediolanen. euictionis 4. Februarij 1600. coram Card. Millino*, aut certe post alios omnes oblatores, cum ideò in subhastatione non sit
9 † opus rei æstimatione; vt agnoscendo differentiam inter primum, & hunc posteriorem casum, distinxit *Surd. cons. 256. num. 6. & cons. 39. num. 26. Castr. cons. 156. num. primo Rota coram Ludouis. dec. 12.* Quia dum
10 res † deliberatur plus offerenti, præsumitur vendita pro iusto pretio. Et neque hoc casu id factum fuit, cum non constet, vt exposito pignore sub manu Prætoris, alij oblatores comparuerint, & omnium po-
11 stremus † Scacchus auctionem fecerit, iuxta formam traditam per *Doctores in l. ordo, C. de executione rei iudic. & in lege si quis, C. de rescind. vendit. Alex. in lege à D. Pio. §. si pignora num. 11. ff. de rei iudic. & notant Iodoc. de Demauder in compend. subhastationum c. 3. num. 7.*

Tertius etiam defectus ex eodem fonte sequebatur, cum nullo modo substineri posset obligatio, quam fecit Tellinus in actu deliberationis, soluendi ipsis de Cæsaranis creditoribus fructus eisdem debitos à Clarice, & residuum alijs eiusdem
12 Claricis creditoribus. Cum enim † ad validitatem subhastationis opus fuisset præsenti pecunia, *leg. à D. Pio §. sed si emptor ff. de re iudic.* licet hæc solemnitas remitti potuerit de consensu eorundem de Cœsa-
13 ranis, siue de consensu Scacchi † veri creditoris, *Imol. in l. à D. Pio, §. sic quoque n. 3. ff. de re iudic. Castr. in l. eleganter, §. si vendiderit num. 2. ff. de pignorat. act. Rot. dec. 464. num. primo par. secunda recent. coram Ludouis. decis. 23. num. 5. & dec. 430. num. 4. & in Perus. Dotis 1. Iulii 1594. coram Penia.* Non tamen potuit hic consensus operari vltra summam eidem creditori debitam; atque ita in præiudicium suum ipsius Claricis, siue aliorum creditorum eiusdem Claricis, quibus se Tellinus obligauit soluere quidquid sibi reliquum esset, postquam satisfactum à se fuisse Cæsaranis: Præterquam idem consensus neque suffragari poterat;
14 † nisi in ipso actu deliberationis interuenisset *Rota in Asculana terrarum 22. Iunij 1601. & in Camerinen. spolij 15. Iunij 1609. coram Card. Sacrato, & coram Ludouis. decis. 28. num. 1.* Et eadem obligatio neque poterat substineri in præiudicium ipsius Claricis, quatenus continebat obligationem redimendi census super eodem prędio impositos, ad quos nullo iure ipsa Clarix cogi potuisset.

Demum præter alias nullitates, quas eadem executio continebat, neque in subhastatione, & declaratione vnquam fuerit Clarix citata, imò neque ad eadem subhastationem deuentum fuerat auctoritate iudicis, sed priuata creditoris, qui missus in possessione ex primo decreto rem solo
15 iure pignoris detinebat. Ex quibus † cum nunquam ammissa fuerit rei suæ possessio per Claricem, vt de subhastatione auctoritate iudicis facien. est *textus in lege secunda C. si in causa indicati, & tradit Afflict. eadem decis. 358. num. 4.* & de citatione in im-
16 petratione secundi decreti, ex quo † priuatur debitor rei suæ dominio, habetur *in lege creditor 4. C. de distract. pignor. & notant Bar. in lege à D. Pio §. in venditione num. 4. ff. de re iudic. Afflict. eadem decis. 358. num. 3. Rota in Romana subhastationis 10. Maij 1623. coram bonæ memoriæ Burratto, & decis. 476. num. 4. par. secunda recent.* Ex eiusdem Claricis persona dixerunt Domini, debitam
17 esse † manutentionem Aloysio illius filio, qui cum idem iudicium à matre institutum prosequeretur, poterat agere, & obtinere eodem interdicto ex iure sibi cesso, *Io. Faber in §. retinendæ num. 9. Institut. de interdictis Tiraquell. de retr. lig. §. 26. glos. 3. nu. 17. Menoch. de retin. possess. remed. 3. numer. 62. Guidopap. dec. 552. num. 3. Rota in Bononien. de Carnalibus 11. Ianuarij 1602. coram Pamphil. in Beneuentana census 9. Iunij 1594. corã Corduba, in Anconitana bonorum 2. Maij 1620. coram D. meo Pirouano*, & generale esse vbicunq; vtilis actio euellitur de corpore directæ dixit *Bal. in cap. licet causam n. 34. de probat.* & discusso articulo tenuit *Nicol. Noalis de transmiss. cas. 40.* Imò cum eadem possessio fuerit illi cessa ex contractu, non autem ex vltima voluntate, non poterat illa considerari tanquam possessio defun-

18 defuncti, & quæ iam esse desierit, † cum ad hæredem transire debebat, quo casu noua appræhensione opus esse in hærede, traditur in *leg. cũ hæredes, ff. de acquir. possess.* Sed poterat etiam ex propria persona peti
19 ab Aloysio † manutentio cum tunc eius nomine voluerit, & se constituerit Clarix possidere, cum verè eadem possessionem retineret, *Alexand. in eadem lege cum hæredes num. 9. ff. de acquirend. possess. Rota in Florentina Subdecanatus 27. Ianuarij 1627. coram D. meo Durano.*

Neque hanc manutentionem debitam Aloysio, siue ex propria, siue ex matris persona, dixerunt Domini impediri posse propriam exceptionem retentionis, quam Camilla Iacobi Scacchi filia, & hæres opponebat. Vt cum soluisset idem Iacobus parens, & cessionarius Tellini non solum eam summam, ad quam se ipse Tellinus in deliberatione obligauerat, sed longè maiorem pluribus eiusdem Claricis creditoribus, ex cessione iurium sibi facta ab eisdẽ creditoribus effectus fuerit ipse creditor Claricis, & competere eidem retentio,
20 quæ datur † pro vero credito etiam data nullitate adiudicationis, ex traditis per *Doctores in l. si non sortem §. si centum, ff. de conditione indebiti, Surd. decis. 46. num. 7. Rota coram Card. Caual. dec. 543.* Huic enim exceptioni adhuc plura visa fuerunt Dominis obesse, ex quibus excluderetur hoc ius retentionis. Imò neque probatum dici posset creditum aliquod Iacobi, ex cuius causa, illi hæc retentio competeret.
21 Non solum enim dispositio *textus † in dicto §. si centum*, prcedebat in spolio iudiciali, & in re, quæ præter iudicis auctoritatem possideretur à creditore sine vitio, *l. prima §. redigitur. & ibi glos. & Bart. ff. quorum legatorum, Bald. in l. fundus, qui Lucii Titij 9. ff. de rescind. vendit. Negusant. de pignor. 2. mem. 3. par. principalis num. 20. & memb. 4. 5. par. num. 1. Cremens. singul. 93.* vt sanè dici non poterat retineri hoc prædium à Ca-
22 milla, cum priuata auctoritate † facta fuerit subhastatio imò etiam in spolio iudiciali tanquam priuatus processisset, ipsimet iudex omissa in subhastatione, & deliberatione citatione Claricis, *Bald. in leg. prima in princ. C. de Carbonian. edict. Soccin. in l. iustè possidet num. 8. ff. de acquir. possess. Negus. de pignor. 2. memb. 3. par. principalis n. 22. Soccin. sen. cons. 158. nu. 16. Socc. iun. cons. 18. num. 11. Gabr. de acquir. possess. concl. 1. n. 43. & 90. Menoch. recuper. possess. remed. 8. n. 19. & fuit dictum in Romana spolij 28. Iunij 1628. & 14. Maij 1629. coram me.*
23 Sed adhuc dato spolio iudiciali, † non poterat retentioni locus esse, cum neque ex causa ipsius adiudicationis quæ nulla proponeretur, sed ex cessione sibi facta à Tellino hoc prædium Scacchus possideret vt declarat se idem *Bart. in d. §. si centum n. 8. ff. de condit. indeb. Surd. eadem dec. 46. n. 12. Castr. in l. petenti num. 3. ff. de pignorat. act. Negus. de pignor. 4. memb. 3, par. principalis num. 4. Rota dec. 115. n. 3. par. 2. diuers. in Romana spoli 27. Iun. 1620. coram bo. mem. Buratto*, & in his omninò terminis in *Romana domus 24. Maij 1619. coram bo. mem. Vbaldo.* Neque creditum ex cuius causa eadem re-
24 tentio † petebatur, liquidum dici posset, vt etiam requirebatur *Rota in dicta Romana spolij 27. Ianuarij 1620. coram bo. mem. Buratto, in Maceraten. Saluiani 12. Maij 1608. coram Manzanedo coram bo. mem. Gregor. dec. 254. num. 3. & decis. 43. num. 2. par. 2. receent.*

Hoc enim creditum, quod sibi Camilla petit compensari si consideretur respectu censuum, qui extincti fuerunt per Iacobũ iuxta obligationum Tellini, illud non potest dici liquidum, cum neque vtili negociorum gestorum actione ipse Iacobus obtinere posset, ex causa earundem solutionum quas Clarix in vita facere non cogebatur neq; ex cessione, quam habuit à creditoribus eorundẽ censuum, cũ hæc exceptio quæ Clarici cõpetebat contra eosdem creditores posit etiã ab ipsa opponi con-
25 Iacobum cessionarium, qui in omnibus † censetur eadem persona cum ipsis creditoribus, à quibus, cessionem obtinuit, *l. emptor C. de hæred. vel action. vend. Bald. in leg. & hæredi 22. §. 1. numer. 8. ff. de pact. Bero. cons. 32. numer. 46. lib. 2. Rot. coram bon. memor. Cardinal. Caualier. decis. 539. numer. 3.* Et demum neque sustineri posset hæc sortis restitutio, quasi facta fuerit, vt liberaretur proprius fundus, qui eorum censuum onere grauatus erat, cum stante nullitate, & iniustitia execu-
26 tionis, ac deliberationis, † neque eiusdem fundi possessione fuerit Clarix priuata, neque illius dominium acquisitum creditori, vt in his etiam terminis considerauit *Rota in Fauentina bonorum 16. Iunij 1595. coram Corduba.* Si verò idem Iacobi creditum consideretur, respectu fructuum, quos soluit ex causa eorundem censuum, & licet iisdem fructus dici posint liquidi, quia tamen percepit etiam Iacobus fructus ex hoc prædio, cuius hodie petitur restitutio,

ex ea fructuum perceptione turbatū adeò fuit creditum, quod deducebat ex fructibus à se solutis, vt eorum causa, neque posit retentio competere, cum sine noua liquidatione, in qua habeatur etiam ratio fructuum, qui ex prædio collecti fuerunt iijdem fructus soluti ab ipso Iacobo liqui-
27 di † dici non posint, vt etiam ad hunc effectum reientionis dictum fuit in *Anconitana bonorum 1. Martij 1613. Coram D.meo Pirouano inter recent. dec. 433. num.4. par. 2. coram bo. mem. Card. Caualer. dec. 539. num.7. & in Romana sylua, siuè crediti dotalis 21. Iunij præteriti coram me.* Præterquam respectu fructuum, quos dicit à se fuisse solutos Cœsaranis vix potest applicari, vt ex ea solutione effectus fuerit Iacobus creditor Claricis, cum potius dum ipse erat verus creditor eorundem fructum, & eiusdem Claricis debitum, & proprium creditum exrinserit.

Et ita, &c.

EM.MO, ET REVERENDIS. D. CARD. VEROSPIO.

Toletana decimarum de Capilla.

Die Lunæ 2. Decembris 1630.

ARGVMVNTVM.

Citatio sola ad dicen. contra commissionem in actis præsentatam, est sufficiens ad excusandum lapsum primi anni, & primi fatalis. Et vide qualiter in Rota concedatur restitutio in integrum

SVMMARIVM.

1 *Commissio in actis præsentata, citata parte ad dicendum contra, sufficit excusandum lapsum primi fatalis, & primi anni.*

3 *Res iudicata non potest excusari ex non prosequutione appellationis, infra tempus à iure constitutum.*

4 *Quadriennium conceditur à iure ad terminandam causam restitutionis.*

5 *Ecclesia restituitur non obstante lapsu quadriennij.*

6 *Rota probata iustitia causæ restitutionis in integrum supersedere solet in exequutione suarum sententiarum, & hoc ipso habet partem pro restituta.*

7 *Restitutio in integrum tamquam remedium omnino subsidiarum, non competit, nisi data re iudicata.*

DECISIO CCCCXII.

POST impetratam commissionem restitutionis in integrum per Serenissimum
1 † Cardinalem infantem Archiepiscopum Toletanum aduersus sententiam, quam R.P. D. Andreas tulerat ad fauorem Excellentissimi Ducis de Bexar super immemorabili cum fama priuilegij quoad ius exigendi decimas in locis Status de Capilla, ad instantiam eiusdem Ducis de Bexar fuit noua commissione mihi rescriptum, vt quatenus constaret de re iudicata illam executioni domandarem quatenus verò eadem res iudicata non probaretur cognoscerē causam appellationis. Vndè cū super eadē reiudicata dubiū hodie proposuerim, placuit Dominis illā firmare, reseruato tamen, vt in alia disputatione videretur, an deberet exequutioni demandari.

Et quo ad rem iudicatam vix illa poterat controuerti, cum licet à sententia, qua ad fauorem Ducis fuit per bo:me. Andream pronunciatum, fuisset ex parte Serenissimis Infantis, & interposita appella-
2 tione, † commissa causa, intrà legitima tempora, & præsentata in actis commissio citata parte ad dicendam contra, quod sufficit ad excusandum lapsum primi anni & primi fatalis, *Achill.dec. 11.de appell. Fal. dec. 311. lib.2. Rot. decis.156. par. 2.recent. Cassad.decis. 4. de appell.* Tamen cum non solum biennio, sed neque integro decen-
3 nio quidquam actum fuerit in causa res † iudicata non potest excusari, ex non prosequutione appellationis intrà tempus à iure constitutum, *Auth. ei, qui, C. de temp. appellat. c. cum sit Romana, de appellat. Cassad. decis.6. eod. tit.*

Et licet appellationis fatalia fuerint prorogata per duas commissiones, quæ 12. Iunij 1621. & 8. Ianuar. 1622. impetratæ fuerunt ex parte Serenissimi Infantis, & in quibus non solum prorogatio eorundem fatalium, sed etiam committebatur causa restitutionis.

Quia tamen etiam à die earum commissionum lapsum erat quadriennium con-
4 cessum † à iure ad terminandam causam causam restitutionis *l. fin. C. de tempor. in integr. restit.* Cuius tex. dispositio habet etiam locū in Ecclesia, vt in *clement.1. eod. tit.c.1.de restit.in integr.li.6.Odd.de restit.in integr.p.2. q.75.n. 27.Rot. corā Reuerendiss. D.meo Decano dec.445. n.6.* Et eiusdem restitutionis causa etiam apparebat deserta, & ex hoc etiam capite aderat res iudicata, cum

cum neque remedio ordinario appellationis, neque extraordinario restitutionis in integrum sententia reuocata esset.

Neque ex hac vltima commissione, quæ præsentata fuerat in actis anno 1627. & in qua concedebatur noua restitutio dici poterat sublata res iudicata, cum non obstan-
5 te lapsu quadriennij † hæc restitutio eidem Ecclesiæ competeret *cap. 1. de in integr. restit. lib. 6. Cassad. decis. 2. eod. tit. Felin. in cap. placuit num. 13. de Præscript. Put. decis. 59. num. 2. dec. 60. l. 1. & dec. 370. l. 2.* Imò
6 hic sit † stilus huius Tribunalis, vt probata iustitia ipsius causæ supersedere soleat in suarum sententiarum exequutione, & hoc ipso habeat partem pro restituta, vt not. in *decis. vlt. de restit. in integr. in nou. num. 4.* quam sequitur *Contrad. de moment. possess. lim. 8. ratione restitutionis in integr. num. 42. Rot. in recent. par. 2. decis. 13. in Vrbinaten. iurisdictionis 10. Febru. 1620. coram bo. mem. Buratto, & in Romana restitutionis in integr. 20. Maij 1624. & 18. Aprilis 1625. coram bon. mem. Manzanedo.*

Quia quidquid dici posset de iustitia huius causæ, quę non ostendebatur per ministros, & Agentes Cardinalis, hoc fuit fundamentum, & ratio resolutionis, vt videretur. An executione mereretur res iudicata, & in eiusdem executionis articulo reseruarunt videre. An probaretur hæc iustitia causæ, quæ eamdem executionem posset retardare: hanc verò rem iudicatam, quam sine suo effectu considerarunt Domini hoc casu, ne forte ex ministrorum negligentia, & in causa satis graui damnum Ecclesiæ inferretur, etiam propria confessione visa fuerat pars comprobasse petendo restitutionem in integrum, quæ tanquam remedium omnino subsidiarium
7 non † competebat, nisi data re iudicata, *l. in causæ cognitione 18. ff. de minor. c. ex ratione de appellat. Auth. ei qui C. de tempor. & reparat. appellat. Put. dec. 59. lib. 1.* Et ita &c.

R. P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Distributionum.

Die Lunæ 9. Decembris 1630.

ARGVMENTVM.

Fructus in dubio, an præsumantur aucti, vel diminuti. Rusticus cum Communitate sit litiget, an teneatur ad Collectam imposi-tam pro d. lite. Et quid quando Canonici litigant cum Portionarijs, an expensæ litis debeant extrahi ex massa communi. Ciuis si litiget cum Ciuitate, an pariter teneatur ad collectam imposita pro d. lite.

SVMMARIVM.

1 *Fructus censentur aucti, & non diminuti.*
2 *Probatio plena, & concludens requiritur in probando fundamento intentionis alicuius, & maximè si contra se habeat præsumptionem iuris.*
3 *Probatio, vt non concludat, sufficit sola possibilitas.*
4 *Capitulum habens facultatem diminuendi portiones Beneficiatorum, in casu diminutionis reddituum ad hoc, vt istud possit facere, quæ diminutio ad hunc effectum, consideranda est.*
5 *Aduersario suo nemo debet contra se ipsum facere sumptus litis.*
6 *Rusticus si litiget cum Communitate, & imponitur collecta pro expensis d. litis ipse non tenetur contribuere.*
7 *Canonici quando litigant cum Portionarijs, expensæ litis non debent extrahi ex massa communi.*
8 *Ciuis si litigat cum Ciuitate, tenetur ad collectam impositam pro sumptibus dictæ litis.*
9 *Canonici, & Portionarij non faciunt vnum Collegium, sed diuersa.*
10 *Ciuitatis consilium repræsentatur per totam Ciuitatem.*
11 *Portionarij dato, quod quando litigant cum Canonicis teneantur contribuere pro expensis litis hoc tamen quando procederet.*
12 *In manutentionis iudicio ea, quæ requirunt altiorem indaginem reijciuntur ad petitorium.*
13 *Bursa communis Capituli debet applicari ad vsum destinatum communem, non autem ad particularem.*
14 *Quasi possessio vt in incorporalibus acquiratur, non sufficit solus animus, sed scientia, & patientia illius contra quem, aliquis prætendit possidere.*

DECISIO CCCCXIII.

HViusmodi Ecclesia de anno 1605. auctoritate san. me. Clementis VIII. sæcularizata fuerunt de anno 1607. applicata bursæ distributionum scuta 3400. & tandem auctoritate eiusdem Bullæ sæcularizationis conditum fuit statutum, in quo disponitur, quod massæ antiquæ di-

stributionum quantitas necessaria ex nouis iuribus, & bonis Canonicorum taliter addatur, vt quilibet Canonicus pro distributionibus quotidianis in qualibet die habeat regalia sex, portionarius verò regalia tria, quod quidem statutum actoritate Apostolica in Bulla sæcularizationis Nuncijs Sedis Apostolicæ attributa, recol. me. Cardinalis Millius tunc Nuncius Hispaniarum confirmauit, cum tractu temporis ob expulsionem Maurorum, & alia, Capitulum prætenderet fructus esse diminutos, & propterea dictas quoque distributiones minui debere, nonobstante quod iam tres diminutiones factæ fuerint, vna ante motam litem, & duæ hæc lite pendente; post diuersas alias disputationes dubitaui, An constaret de tali diminutione fructuum, quæ suffragetur Capitulo & bis negatiue fuit resolutum sub diebus 6. Iunij 1629. & 23. Ianuarij 1630. quæ sententia, & hodie tertia vice, placuit Dominis, reiectio illo temperamento, de quo in vltima decisione, videlicet donec videantur computa, cum hodie ex reuisione computorum non constat de tali diminutione quæ suffragetur Capitulo, & hoc non solum attenta relatione peritorum in partibus, & in curia electorum, sed etiam attento processu de partibus nouiter producto per Capitulum.

Firmandum est enim, primò quod Capitulum grauatur duriori probatione, cum regula sit contra ipsum, videlicet quod
1 fructus censeantur aucti, † non diminuti, *Bart. in l. ex diuerso. §. vltimo numero* 15. *ff. solut. matrim.* & latè fuit deductum in decisionibus prædictis, quæ reuidentur, vel saltim, quod sicut prius sufficiebant, ita nunc quoq; sufficiunt *Seraph. dec.* 1385. & fuit dictum in causa *Valentina subsidij* 14. *Martij* 1616. *coram Eminentiss. D. meo Card. Pamphilio tunc Rotæ Auditore*, & cumulat alias decisiones *Adden. ad dec.* 483. *sub num.* 8. *vers. hæc autem diminutio san. mem. Greg.* & quamuis Capitulum alleget, præsumptionem diminutionis fructuum ex expulsione Maurorum, qui agros colebant, tamen ista præsumptio per se nihil valet, cum agri possint per alios coli, nec concludat pernecesse, quod propter dictam expolsionem Capitulum tantum minimè perceperit, vt dictas distributiones ad quantitatem præscriptam non possit soluere, & propterea, cum ista † probatio, non sit plena, & concludens, prout requiritur, cum sit fundamentum Capituli, maximè habentis præsumptionem iuris contra se, non prodest ipsi Capitulo, cum sola
3 † possibilitas efficiat vt probatio non concludat *cap. in præsentia de probat. Decian. cons.* 37. *num.* 9. *Surd. cons.* 505. *nu.* 6. *Rota decis.* 323. *nu.* 4. *par.* 2. *in recent.*

Sed cessat omnis difficultas, quia ex relatione peritorum constat quod ab anno 1605. de quo fuit facta dismembratio vsque ad annos 1626. & sic spatio 22. annorum exitus ex bursa communi excedunt introitus in scutis 205. tantùm, quę quantitas non est considerabilis spatio tot annorum, vt solitum non debeat poni in bursa communi; diminutio enim ad hunc effectum non est simpliciter consideranda,
4 sed debet esse talis, † vt quantitas consueta in bursa communi minimè possit poni, *Ias. in l. si constante n.* 145. *vers. sicut etiam ff. solut. matr. Abb. cons.* 69. *nu.* 6. *lib.* 1. *Rot. dec.* 48. *nu.* 3. *& par.* 2.

Et quamuis videretur Dominis ex huiusmodi relatione satis iustificari non constare de diminutione reddituum dictæ bursæ, quæ suffragetur, tamen placuerunt etiam deducta per portionarios magis in specie ad probandum, quod quam plures partitæ pecuniarum positæ fuerunt per Capitulum ad exitum dictæ bursæ, quæ non sunt ponendæ, & quod quā plures fuerunt omissæ in introitu, quæ erant ponendæ per Capitulum, ita quod si detrahenda ab exitu, & inferantur inferenda ad introitum liquidò constet longè pinguiorem esse hanc bursam, quàm dicti periti referant itaut tanto minus dicatur constare de diminutione reddituum dictæ bursæ, quæ suffragetur.

Et in primis esse detrahendas ab exitu plures partitas, ascendentes in totum ad scuta 16810. ex relationibus peritorum, vt summario dato pro portionarijs nu. 5.

Præterea esse detrahendas à dicto exitu expensas extraordinarias, & nullam causam expressam habentes, quæ secundum dictos peritos faciunt summam scutorum 32782. de quibus in d. summario num. 6. prout Rota iam admisit in præcedentibus decisionibus circa quas non suffragatur Capitulo, quòd quantitas harum expensarum sit longe maior vt pote ascendens ad scuta 51442. vt in d. summ. nu. 26. quia etiam hoc admisso inducitur ex hoc grauamen, non autem leuamen bursæ, & confirmat magis intentionem Portionariorum, qui conantur ostendere hanc bursam esse grauatum indebito exitu, qui quanto maior

maior est, tanto grauiùs opprimit ipsam bursam.

Iusuper visum est Dominis indebitè poponi ad exitum bursæ pecuniam, quæ in litibus exposita est per Capitulum, aut enim sunt lites propriæ Capituli de rebus non pertinentibus ad hanc bursam, & tunc euidens est huiusmodi expensas non potuisse fieri ex bursa cum Portionarijs, & alijs participantibus communi, aut sunt lites pro seruitio huius bursæ communis, & hoc in facto non iustificatur, & per Portionarios negatur; aut exposita est hæc pecunia pro agitanda præsenti lite, quam per tot annos exercet Capitulum contra Portionarios, & tunc indebitè fuit ex hac bursa detracta, quia nemo debet aduersario
5 suo contra se ipsum † facere sumptus litis, *Bald. in l. Imperatores, nu. 1. vbi Din. & Alber. num. 2. ff. de tutel. & ration. distraben. qui alberic.* notat per illum textum quod si
6 rusticus litigat cum Communitate, † & imponitur collecta pro expensis litis, ipse non tenetur contribuere, & in puncto de Ca-
7 nonicis litigantibus cum Portionarijs, † quod expensæ litis non cebeant extrahi ex massa communi, fuit resolutum in causa *Seguntina expensarum 12. Iunij 1606. coram bon. me. Litta.*

8 Neque obstat quod si vnus ex † Ciuibus litigat cum Ciuitate tenetur ad collectam impositam pro sumptibus dictæ litis. *Bald. in l. ab omnibus §. si Titio vers. item est argumentum de leg. 1.* quem sequitur *Thomas Parpalia in l. placet. num. 46. C. de sacros. Eccles.* & idem sensit *Bart. in d. §. si Titio num. 1:* quia hoc dictum non applicatur,
9 cum Canonici, & Portionarij † non faciant vnum Collegium, sed sint Collegia diuersa, ex eo enim Ciuis litigans cum Communitate tenetur ad collectas impo-
10 sitas pro dicta litæ, quia Consilium † Ciuitatis repræsentat totam Ciuitatem, *l. quod maior ff. ad municipal. gl. in rubr. C. quæ sit long. consuet. Alex. in l. omnibus nu. 7. ff. ad Trebell. & cons. 101. in princip. lib. 1. Corn. cons. 39. ante num. 1. lib. 1. Dec. cons. 528. nu. 1. & fuit dictum in causa Pampilonen. celebrationis missæ 7. Febr. 1594. coram bo. mem. Card. Mantica.*

Et in omnem euentum, quatenus etiam
11 esset vnicum Collegium ad effectum, † quod Portionarij tenerentur, causa litis deberet esse necessaria non voluntaria nec iniusta *Felin. in cap. cum omnes. nu. 17. vers. fallit. p. & nu. 18. in decima fallen vers. & facit de constit. Ias. in l. iuris gentium §. hodie num. 8. vers. 7. limita ff. de pactis & fuit dictum in causa Pampilonen.* Vndè cum vt supra dictum est alia ponantur ad exitum, quæ tamen poni non debent, apparet quidem, quod lis est voluntaria, & non necessaria, & in omnem euentum hic & nunc de hoc esset cognoscendum, cum agatur ad
12 effectum manutentionis, vel reijciendum esset ad petirorium, cum requirat altiorem indaginem.

In hoc autem capite expensarum litium, non solum resultat, quod indebitè sint positæ ad exitum huius bursæ, sed etiam grauata remaneat dicta bursa circa quantitatem huiusmodi expensarum, quia periti referunt eam ascendere ad scuta 5450. 8. vt in summario Portionarlorum num. 15. Calculus autem ex aduerso sumptus ex prædicto processu nouissimè compulsato refert ascendere ad scuta 5921. 7. 6. vt in summario nu. 27.

Vlterius fuit consideratum, quod salaria seruientium Ecclesiæ, & aliorum ministrorum fuerunt extracta ex bursa communi, quæ spatio 22. annorum ascendunt ad summam scutorum 7713. & tamen Portionarij non tenentur ad salarium Secretarij Capituli, nec ad salarium Notarij Capituli, quia cum huiusmodi seruitium spectet ad solum Capitulum, ad illud quoque spectat soluere salarium non autem ex bursa communi, † quæ debet applicari ad vsum destinatum communem, non autem particularem, *Clem. 2. vbi gl. in verb. non ad alium de relig. dom.* & propterea cum tota illa summa scut. 7713. fuerit communiter imputata Capitulo, & Portionarijs, vtique erat detrahenda expensa dictorum Notarij, & Secretarij, quæ non spectat ad Portionarios.

Neque obstant testes in contrarium examinati, deponunt has expensas Capitulum soluisse ex massa communi, quia hic agitur de expensis solis Secretarij, & Notarij, de quibus nihil videntur deponere testes, & in omnem euentum cum Capitulum administret, nec probetur scientia, & patientia Portionariorum, ex illa solutione non fuit illatum præiudicium Portionarijs, nec etiam ad effectum manutentionis cum in istis incorporalibus ad acqui-
14 rendam possessonem, † non sufficiat: solus animus sed requiratur patientia, & scientia alterius partis, contra quam quis prætendit possidere *Put. dec. 273. n. 2. lib. 2. in correct.* & quatenus probaretur scientia, illa non releuaret ad effectum de quo agitur, quia

quia in petitorio clare constat, quod Capitulum non potuit ex massa communi soluere dicta salaria, & hoc opponere possunt Portionarij, cum sint in possessione exigendi tria regalia.

Vltra quas summas detrahendas ab exitu, probarunt Portionarij esse ponendas ad introitum dictæ bursæ sequentes partitæ, iuxta relationem peritorum, quæ tamen in libris administrationis fuerunt omissæ, & primo.

Fuit consideratum, quod Capitulum extraxit ex bursa communi scut. 3400. annua posita in bursa pro distributionibus, vt supra dictum fuit, & Capitulum illa sibi applicauit, quæ summa spatio 22. annorum ascendit ad scuta 46613. quæ an potuerit extrahi, habet maximam difficultatem, nam & si fuerit extracta auctoritate Archiepiscopi Henriquez de anno 1614. potest controuerti, an hoc fuerit legitime factum, quia, & si bulla sæcularizationis videatus id permittere, continet tamen clausulam sine præiudicio Portionariorum, & aliorum Participantium de dicta bursa, maximè cum dicta extractio fuerit facta litependente.

Fuit etiam consideratum, quod ex bursa communi Canonici sibi applicarunt pro qualibet Missa cantata regalia quatuor, quę summa spatio 22. annorum ascendit ad scuta 2904. quæ applicatio, ex qua ratione fuerit facta, adhuc non liquet, & ideo istæ duæ vltimæ partitæ debuerunt poni ad introitum dictæ bursæ, prout etiam alia partita scutorum 14927. & alia scutorum 7707.9. necnon quantitas tritici ascendens ad 52. cofficia, ac redditus infirmariæ, & Cappellaniæ maioris applicati huic bursæ, & per Capitulum retenti spatio 22. annorum ad rationem annuorum scutorum 4000. in circa, cuius summæ liquidationem facere non potuerunt periti de partibus ob denegatam exhibitionum librorum huiusmodi redditruum, factam à Capitulo, vt summar. Portionariorum n. 14. & denique aliæ plures partitæ ascendentes ad summam scutorum 54320. vt latius hæc omnia iustificantur in summario Portionariorum num. 7. 13-28. 29. & 30. quas omnes partitas prædicti periti referunt pertinere ad in troitum dictæ bursæ nec fuisse immissas in dictam bursam.

Ex quibus inferebant Portionarij, quod si partitiæ primo loco relatæ detrahantur àb exitu bursæ, & aliæ partitæ secundo loco relatæ inferantur ad introitum eiusdem bursæ remaneat ista bursa pinguissima. Vnde his omnibus consideratis etiam si aliqualiter fuisset diminuta dicta bursa in redditibus, talis diminutio non esset considerabilis ad effectum, de qua agitur, ac proinde Domini dixerunt, non obstare expulsionem Maurorum, & deficientiam redditruum de annis 1611. 1612. 1613. pro parte Capituli allegatas, quia nihilominus ex supradictis, & prout dicunt periti computato anno sterili cum fertili, non potest considerari talis diminutio, quæ Capitulo non suffragetur, & Portionarijs noceat, & idem dicendum est de annis 1624. 1625. & 1626. sicut nec visum fuit obstare diminutionem bursæ causatam in amissione plurium censuum, ob recessum Maurorum, quia placuit responsio, quod hæc diminutio compensata fuit per augumentum aliorum censuum, ad commodum dictæ bursæ factam in maiori summa, vt in summar. Portionariorum n. 18. sicut etiam sublata fuit exceptio per Capitulum allegata, quod ipsimet periti de partibus referunt exitum superasse introitum in scutis 1322.10. Io. Nam omisso, quod hæc summa in spatio 22. annorum dici potest modicæ considerationis, fuit etiam respōsum, quod periti de Curia referunt contrarium, quod scilicet fuit maior introitus, quàm exitus in scutis 2529. vt in summario Portionariorum num. 22.

Nec visum est Dominis nocere votum de partibus in quo dicitur, quòd diminutio harum portionum fuit necessaria, quia ij, qui dictum votum dederunt, excesserunt in hac parte facultatem sibi datam à Rota, cum non fuerint requisiti de voto, sed de relatione nudi facti, quod, cum fuerit per Dominos bene consideratum, tertia vice resolutum fuit non constare de tali diminutione, quæ Capitulo suffragetur, vtraque parte acerrimè informante, &c.

¶ *Plures decisiones in hac causa annotaui infra ad decisionem 20. & 246. tom. 3.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Gerundeñ. Administrationis.

Die Mercurij 11. Decembr. 1630.

ARGVMENTVM.

Iurisdictio aliqua si competat duabus personis, si Papa dicat dictam iurisdictionem spectare ad vnam, an ex hoc excludat aliam

Mor-

Mortuo Prælato sede vacante fructus ad quem spectent. Et in fine habes quamdam distinctionem Religiosorum.

SVMMARIVM.

1 *Administratio iurisdictionum, est communis inter Episcopum, & Capitulum, & n. 3.*
3 *Regularium proprium est non sibi acquirere, sed Monasterio.*
4 *Fundum communem, si ego, & pupillus habeamus, licet vterque non vteremur, tamen propter pupillum, & ego viam retineo.*
5 *Præbendarum collatio, quando est simultanea, inter Episcopum, & Capitulum, si concedatur indultum Episcopo, suffragatur etiam Capitulo, ex quo est annexum Episcopo.*
6 *Verba sunt intelligenda respectu eius cum quo agitur.*
7 *Episcopo, si tertius inferat molestiam in iurisdictione, & Papa dicat solus Episcopus procedat, illa verba intelliguntur respectu molestantis.*
8 *Termini taxatiui natura, est excludere extranea, cuncta autem pertinentia indulgere.*
9 *Papa, si dicat, quod solus Episcopus possit degradare, non tamen excludit Capitulum concurrere in degradatione.*
10 *Papa, si in indulto dicat, quod solus Episcopus possit prouidere de beneficijs, ad quæ prouisus solet per electionem assumi, non propterea excluditur Capitulum, ad quod spectat electio.*
11 *Iurisdictio, si detur alicui, vt solus cognoscat, censetur sublata iurisdictio alterius.*
12 *Rip. de pest. de remed. præseruat. n. 62. declaratur.*
13 *Consuetudini non censetur derogatum, nisi expressè dicatur.*
14 *Angel. in l. 1. num. 1. C. vbi, & apud quem, & alij declarantur.*
15 *Dispositum in vno ex connexis, censetur etiam dispositum in alio.*
16 *Statuta debent aliquid operari, nè frustra occupent membrana.*
17 *Declarans, nihil de nouo dicit.*
18 *Declaratio est dependens implicita, & consequens ad declaratum.*
21 *Dispositum de Episcopo, & Capitulo procedit etiam in Prælato, & Capitulo Ecclesiæ inferioris, si adsit eadem ratio.*
22 *Mensa Abbatialis est distincta à mensa Conuentuali.*
23 *Ecclesia Cathedralis, vel Collegiata quando est Regularis, sede vacante fructus conseruari debent successori.*
24 *Mensæ Abbatiales, & Conuentuales, quod sint inter se distincta, ex quo probetur.*
25 *Abb. in cap. relatum 2. de testam. declaratur, & num. 27.*
26 *Prælato defuncto fructus spectant ad Capitulum, quando bona sunt Capituli, & portio ex bonis ipsius Capituli fuit assignata Prælato.*
27 *Sed ista est opinio Abb. quæ respuitur à Rota. num. 26.*
28 *Capitulum, mortuo Prælato, succedit in administratione bonorum communium.*
29 *Capitulum, mortuo Prælato, non facit fructus suos, nisi proueniant ex re indiuidua.*
30 *Capitulum, mortuo Prælato, licet ratione communionis bonorum succedat in administratione, non tamen in fructuum dominio succedit.*
31 *Abbas in arduis, non potest agere sine conuentu.*
32 *Religiosi aliqui nihil habent, quo ad verum dominium, neque quo ad ius administrandi, nec in particulari, nec in communi.*
33 *Religiosi aliqui sunt, qui habent ius administrandi in communi, & non particulari.*
34 *Religiosi aliqui habent ius administrandi, quæ suo victui sunt destinata.*
35 *Religiosi aliqui, licet habeant portiones separatas pro suo victu, hoc non intelligitur ratione dominij, sed solum ratione administrationis.*
36 *Religiosis non permittitur habere aliqua bona ad vsum, aliter quàm regula permittit.*
38 *Dominium bonorum Religiosorum, quæ sunt destinata ad eorum victum, remanet semper penes superiorem.*
39 *Religiosus qui ita possidet bona destinata ad eius victum, vt non sit animo paratus etiam ad superioris nutum relinquere, peccat manifestè contra solemne votum paupertatis.*

DECISIO CCCC XIV.

SAnctæ mem. Clemens VIII. suppresso Monasterio Ordinis S. Augustini Ecclesiæ Beatæ Mariæ Villæ Bertrandi, dictam Ecclesiam in Collegiatam sæcularem erexit pro vno Archipresbytero, & tot Canonicis sæcularibus, quot antea existebant Regulares, qui simul Capitulum constituant; ipsiq; Ecclesiæ sic in Collegiatam erectæ, & institutæ applicauit fructus mensæ Conuentualis, & Officiorum Claustralium, Archipresbyteratui vero fructus Camerariæ, & Piattariæ dicti suppressi Mo-

Monasterij subdens *omnia, & singula fructus redditus prouentus, iura obuentiones, & emolumenta quæcumque, ita quod liceat dictæ Ecclesiæ Archipresbytero, & Capitulo prædictis fructuum, prouentuum, iurium iuridictionum, bonorum annexorum, & applicatorum quorumcumque possessionem suæ, & eorum mensæ Capitularis, & Archiprebyteralis nominibus, &c. apprehendere*. Anno sequenti idem Pontifex in erectione Cathedralis Celsonen- applicauit dignitatibus illius Abbatiam dictæ Ecclesiæ Villæ Bertrandi; sed cum hæc Ecclesia haberet diuersas iurisdictiones tempore Regularitatis, Abbati, & Capitulo simul fidelium largitione tributas, & dignitates Celsonen. prætenderent dictas iurisdictiones ad ipsas spectare, idem Sanctissimus Pontifex declarauit suæ intentionis minimè fuisse applicare iurisdictiones dictis dignitatibus, ac proinde fuit particulariter dubitatum in hac causa; ad quem spectaret, administratio istarum iurisdictionem, aliorumque bonorum mensæ Conuentualis, necnon dictorum Offi-
1 ciorum Claustralium, & cum ista † omnia sint communia inter Archipresbyterum, & Capitulum, ad eos simul spectat dicta administratio, *cap. quanto. cap. ea noscitur, vbi Abb. num. 4. de his quæ fiunt à Prælat. sine consensu Capituli, Lap. alligat. 31. & fuit latè deductum in duabus decisionibus coram R.P. D. meo Verospio sub diebus 16. Februarij superioris anni, & 13. Maij currentis anni*, & inde lata fuit sententia quàm Domini hodie censuerunt esse confirmandam.

Et cum respectu bonorum assignatorum Capitulo, & Archipresbytero simul nulla adsit difficultas; punctus quæstionis stat circa iurisdictionem, quam etim consuerunt Domini esse communem inter Capitulum, & Archipresbyterum, quia cum Sanctissimus Pontifex declarauerit suæ intentionis non fuisse, illam applicare dignitatibus Celsonen. illa spectat ad Capitulum, & Archipresbyterum, quibus bona mensæ Conuentualis fuerunt applicata. Nam quicquid dicendum esset, an illa fuerit expressa propter verba illa in applicatione bonorum videlicèt iurisdictionalium, quæ videntur restricta ad eorumdem bonorum iurisdictionem, nihilominus, cum huiusmodi iurisdictio esset communis inter Abbatem, & Capitulum, nec fuerit assignata dictis dignitatibus, quibus fuit applicata Abbatia remansio penes mensam Conuentualem assignato dictam Capitulo, & Archipresbytero, quæ quidem communio satts probatur, tum ex eo quod nominatim ex largitione fidelium fuit acquisita Abbati, & Conuentui. Tum etiam ex eo, quia ex tenore antiquæ fundationis debuerunt omnia communia esse, de anno enim 1100. fuerunt in hac Ecclesia introducti Clerici Regulares Sancti Augustini, qui viuere studerent tanquam nihil habentes, & omnia possidentes, itaut nullus ex prædictis Clericis aliquid vsurpare, vel iuri suo appropriare auderet,
2 quod est † proprium Regularium, cum non sibi, sed Monasterio acquirant *Cened. quæst. Canonica 20. num. 28. vers. quamuis enim*, qui propriè loquitur de istis Canonicis Regularibus Sancti Augustini.

Neque obstat, quod Summus Pontifex non solum dixit suæ intentionis non fuisse, iurisdictionem applicare dignitatibus Ecclesiæ Celsonen. sed adiecit, vt illa penes Archipresbyterum remaneret, quia cum, vt dictum est iurisdictio esset communis Abbati, & Conuentui illa verba non important quod iurisdictio fuerit assignata Archipresbytero, cum nihil fuerit actum inter Capitulum, & Archipresbyterum, sed inter dictas dignitates, & Archipresbyterum, in quo stat punctus huius dubij, & propterea illa verba important solum, quod iurisdictio non fuerit concessa digni-
3 tatibus, † non autem ipsi Archipresbytero excluso Capitulo iuxta notata *in cap. cum olim de consuet.* Vnde cum huiusmodi iurisdictio spectaret ad Capitulum, & Archipresbyterum, quibus fuerat vnita mensa Conuentualis, & Papa, dixerit iurisdictionem spectare ad Archipresbyterum, non exclusit Capitulum sibi connexum, vt bene ad propositum probat *text. in l. communem fundum 10. ff. quemdam.*
4 *seruit. amit.* vbi si communem † fundum ego, & pupillus habemus, licet vterque non vteremur, tamen propter pupillum, & ego viam retineo, vt per istum text. plu-ries Rota resoluit, quod quando collatio
5 † præbendarum est simultanea indultum concessum Episcopo suffragatur Capitulo, ex quo est annexum Episcopo, vt decisionibus allegatis in *causa Cremonen. Canonicatus 26. Aprilis 1624. coram me*.

Neque etiam refragantur alia verba sequentia, *sed eam* (scilicet iurisdictionem) *pro tempore existenti Archipresbytero Collegiatæ Ecclesiæ remanere debuisse, ac eidem Archipresbyteratui vnitas, & annexas fuisse, & esse, necnon liberum exercitium, iurisdictio-*

ctiones huiusmodi ap Archipresbyterum prædictum perpetuis futuris temporibus spectare, & pertinere decernimus, & declaramus, &c. Quia ex hoc etiam non censetur sublata iurisdictio Capituli, cum vt dictum est hæc verba non fuerint prolata inter Archipresbyterum, & Capitulum, sed inter Archipresbyterum, & dignitates Celsonen. &
6 propterea sunt † intelligenda respectu didignitatum Celsonen. non autem respectu dicti Capituli, cum quo non agebatur, vt bene per *Bald. in l. 1. num. 4. C. de bonor. pos-*
7 *sess. contra Tabul.* vbi si tertius inferat † molestiam Episcopo in iurisdictione, & Papa dicat solus Episcopus procedat, illa verba intelliguntur respectu molestantis, non autem respectu Capituli connexi Episcopo, & ibi etiam notat. *Ias. num. 7.* vbi quod natura termini taxatiui est excludere
8 † extranea cuncta autem pertinentia indulgere: hinc etiam si Papa dicat solus Episcopus possit degradare, non tamen exclu-
9 dit Capitulum † concurrens in degradatione, sed alios Episcopos, *cap. 1. & ibi gloss. fin. de hæreticis in 6. Io. Monach. num. 1. Archid. num. 1. Io. And. in princ.* hinc denique
10 si Papa in † indulto dicat, quod solus Episcopus possit prouidere beneficia, ad quæ prouisus solet per electionem assumi, non propterea excluditur Capitulum ad quod spectat electio, sed dispositio intelligitur in præiudicium ipsius Papæ *Put. dec. 190. num. 2. lib. 3. Germon. in indultis in §. ad beneficia num. 32. & 39.*

Minus etiam refragatur, quod si iuris-
11 dictio † datur alicui, vt solus cognoscat censetur sublata iurisdictio alterius *Bero. cons. 22. num. 28. vol. 1. Rip. de peste de remedijs præseruatiuis num. 62. Cotta in memorialibus vers. solus. Mandos. ad consilium Roman. 393. litt. B. Felin. in c. pastoralis. num. 2. limit. 3. de offic. ordin.* qui vna cum
12 Ripa † solum limitat hoc dictum, quando alteri competeret iurisdictio de consuetudine, non autem de iure communi, ex
13 quo † consuetudini non censetur derogatum nisi expresse dicatur, & sic declarat *tex. in l. viros. C. de diuersis officijs lib. 12. Menoch. præsumpt. 18. num. 14. lib. 2.* vbi dicit hanc esse veram, & receptam sententiam:

Nam huic fundamento fuit responsum,
14 quod contrarium tenent † *Ang. in l. 1. n. 1. C. vbi, & apud quem,* quem sanè legendum esse, vt loquatur negatiuè quicquid aliqui dicant probat *Cott. loc. cit. in fin. Dec. in cons. 3. num. 7. col. 5. vers. superest. respondere. Ias.* licet videatur dubitatiuè loqui *in l. quod in rerum. §. si quis post num. 9. ff. de leg. 1. Decian. respons. 118. num. 23. vol. 2. Grammat. cons. 28. num. 6. Rom. cons. 393. num. 3. & 4. Menoch. de arbitrarijs lib. 5. q. 80. n. 8.* Sed quicquid sit de hac opinione quatenus opinio affirmatiua esset vera procedit quādo agitur principaliter inter duos, non autem quando agitur inter duos, & vnus ex
15 illis, ad cuius fauurem † disponitur habet alium connexum, quia disposita in illo habent locum etiam ad fauorem connexi, & ratio differentiæ est, quia quando agitur inter duos simpliciter si alius non excluderetur, statutum nihil operaretur, & frustra occuparet membranas, vt dicit *Cotta loco eo modo allegato*, quæ ratio cessat quando agitur cum tertio, quia etiam, quod præseruetur ius connexo, nihilominus dispositio operatur, qua ille tertius excluditur.

Neque est verum, quod in hoc casu perinde est, ac si fuisset actum inter Capitulum, & Archipresbyterum solum, ex quo
17 Papa declarauit † mentem suam, & sic nihil de nouo dedit, itaut declaratum trahatur retro, & videatur inesse à principio actui declarato *Oldrad cons. 263. num. 2. & seqq. vers. & aduertendum est* vbi inquit,
18 quod declaratio † est deponens implicita, & consequens ad Declaratum *Anchar. cons. 7. num. 3. & seqq. vers. non obstat, quod declaratio, Bellam cons. 33. num. 40. & 41. & num. 39.* dicens, quod non admittit probationem in contrarium, *Rom. cons. 482. num. 9. vbi Apostill. in vers. emanasse allegat concordantes*, quia adtertendum est, quod obiectum, procederet si declaratio fuisset facta ex controuersia orta inter Archipresbyterum, & Capitulum, sed cum declaratio fuerit facta occasione controuersiæ inter Archipresbyterum, & dignitates Celsonen. declaratio non debet noce-
19 re Capitulo, cum illa verba sint prolata † demonstratiuè ad exclusionem dignitatum, non autem dispositiue, ad exclusionem Capituli, cuius respectu propterea illa verba non sunt consideranda *Alex. in l. si idem §. vlt. num. 4. ff. de iurisd. omn. iudic. Tiber. Decian. cons. 4. num. 17. vol. 3.* ad quod
20 quidem Capitulum certum † est spectare iurisdionem vnà cum Archipresbytero, vt supra dictum est, & in istis terminis non potest constitui differentia, quando principaliter quid disponitur in præiudicium tertij, & quando per viam declarationis mentis vsque ab initio, quia semper fit in præiudicium tertij, non autem connexi, &

benè applicantur, quæ supra dicta fuere
21 de † Episcopo, & Capitulo, quæ etiam procedunt in Prælato, & Capitulo Ecclesiæ inferioris, cum nulla inter ista, ad propositum possit afferi ratio differentiæ, immo eadem est ratio, *vt fuit dictum coram me in causa Gerunden. iurisdictionis 31. Ianuarij 1614.*

22 Neque tandem obstat, quod mensa † Abbatialis erat distincta à mensa Conuentuali, quod probatur ex *text. in cap. quia sæpè de elect. in 6 & in clem. statutum eodem tit.* quibus locis disponitur, quod quando
23 Ecclesia Cathedralis, † vel Collegiata est Regularis sede vacante fructus debent conseruari successori, *& fuit dictum in causa Salamantin. Residentiæ 12. Decembr 1578. coram sanct. mem. Clemente VIII.* quod etiam clarè constat in casu, de quo agitur, ex quo mensa Abbatialis fuit assignata dignitatibus Celsonen. Conuentualis verò Capi-
24 tulo, & Archipresbytero, & quod istæ † mensæ sunt distinctæ probatur ex eo, quod isti Canonici ab immemorabili tempore habent portiones separatas, vt dicit *Petrus Cenedus dict. quest. vo. num. 5. post med vers. qui modus viuendi, & Io: Trullo de Canonicis Regularibus, lib. 1. cap. 11.* dicit quod viri nobiles, & literati affectant, & ambiunt habere huiusmodi Canonicatus.

Nam huic obiecto fuit responsum quod
25 † *Abb. cap. relatum 2. de testam. num. 10. vers. in glos. & ibi etiam glos. in ver. vnus ante finem*, tenent quod defuncto Prælato fructus spectant ad Capitulum, quando
26 bona erant Capituli, † & portio ex bonis ipsius Capituli fuit assignata Prælato, quod dictum Abbatis non respuit *Rota in d. causa Salamantina, coram sanct. mem. Clemente VIII.* cum in casu suo ad doctrinam Abbatis responderit, quod in ipsa fundatione bona Abbati, & Capitulo fuerunt assigna-
27 ta. Sed quia forte posset dici quod Abb. † non loquitur in Collegiata, aut Cathedrali Regulari, de quibus loquuntur iura supra allegata, firmiter fuit responsum quod dispositio dictorum iurium non tollit, quin bona communia desinant esse talia, etiam quod sede vacante Capitulum non faciat fructus suos, sed debeant successori reseruari, quia in terminis dictorum iurium,
28 quando bona † sunt communia Capitulum succedit in administratione, *Archid. in dict. cap. quia sæpe num. 2. vers. & secundum Gemin. num. 6. vers. quæro an isto text. Franc. num. 1. vers. in glos.* & licet Ca-
29 pitulum non faciat † fructus suos, nisi proueniant ex re indiuidua, vt est collatio beneficiorum. *Cardin. in d. Clem. statutum num. 8. Vital. num. 32.* qui dicunt quod licet Capitulum ratione communionis suc-
30 cedat in administratione, non tamen in † dominio fructuum stante dispositione dictorum iurium: vnde sufficit, quod bona sint communia, licet administatio spectet ad Abbatem, & fructus debeant seruari successori ad effectum, quod cum iurisdictio non fuerit assignata dignitatibus Celsonen. remanserit in hoc casu suppressa dignitate Abbatiæ penes Capitulum, & hæc eo magis procedunt, cum agatur de iu-
31 risdictione, & certum sit, quod Abbas † in arduis non potest agere sine conuentu, *cap. edoceri, & ibi Abb. num. 7. de rescript. & in cons. 44. num. 2. lib. 2. Feder. de sen cons. 123. num. 2. Rot. decis. 554. num 7. & 8. part. 1. diuers. & fuit dictum in hac causa, 13. Maij huius anni coram R. P. D. meo Verospio.*

Et ad id quod dicebatur mensas esse separatas, ex quo Canonici habent suas portiones pro dilucidatione huius materiæ
32 fuit consideratum, quod Religiosi † aliqui nihil habent, quoad verum dominium, neque quoad ius administrandi, nec in particulari, nec in communi, vt sunt Fratres
33 Capuccini, & de obseruantia, alij vero † sunt qui habent ius administrandi in communi, & non in particulari, quales ferè sunt omnes Religiosi de iure communi, alij
34 † verò sunt qui habent ius administrandi, quæ suo victui sunt destinata, quales sunt isti Canonici regulares S. Augustini Hispaniarum *Nauar. in cap. nullam. num. 31. vers. 12. 18. quæst. 2. Ludouic. Lopez instructorio conscientiæ part. 1. cap. 154. vers. 4. adijcit Petrus Nauar. de restit. lib. 3. cap. 1. n. 164. Gened. d. q. canonica 20. num. 14.* qui quidem Canonici Regulares non differunt à cæteris Regularibus capacibus bonorum in communi, quoad ea quæ communia sunt omni Religioni, sicut viuere sine proprio, abstinere à negotiationibus, & ab officio aduocandi in causis, & huiusmodi, vt sunt verba formalia *S. Thomæ opuscul. 19. contra impugnantes Religionem cap. 2. col. 7 littera B vers. Quod autem obijcitur fol. mihi 150. Io. Trullus de Canonicis Regularibus lib. 1. cap. 8. num. 7. in fin. Cened. loco alleg. num. 15. in fin.* & propterea licet habeant
35 dictas portiones separatas, † non habent tamen ratione dominij, cum non sint capaces, sed solum ratione administrationis *Nauar. in d. cap. nullam 18. quæst. 2. num. 24.*

28. &

28.*& 29.*vbi latissimè, & per concessionē dictarum portionum non conceditur, quod ipsi habeant aliqua bona singulariter,
36 quoad dominium, † immò neque ad vsum aliter quam regula permittit. *Petr. Nauar. d. lib. 3. cap. 1. n. 176. vers. enim alia ratione*, scilicet ad victum suum, & ad alia opera pia, & remuneratoria, *Nauarr. cons. 70. n. 2. de regular. lib. 3.* Sed illæ portiones eis con-
37 ceduntur de licentia Superioris ex dicta causa ad vsus suos peculiares honestos, & necessarios, vel conuenientes, & sunt parati dicta bona dimittere ad libitum Superiorum *Graff. par. 1. lib. 3. cap. 5. n. 55. & in*
38 *2. par. lib. 3. c. 50. nu. 35.* & sic dominium † bonorum remanet semper penes superiorē *Petrus Nauar. loco citato n. 170.* Ideo non licet dictis Canonicis prædictas portiones, neque alia bona, quoad dominium obtinere, *Nauar. in cap. non dicatis 12. quæst. 1. n. 1. & 2.* & Canonicus qui dicta bona, vel portionem ita possidet, vt non sit animo para-
39 tus etiam ad † Superioris nutum relinquere, peccat manifestè contra votum solemne paupertatis, & tenetur dictam portionem restituere, & à se animo abdicare, vt est communis sententia DD. de qua dictus *Petrus Nauar. loco modo allegat. n. 161. latissimè Petrus Cened. d. q. 20. n. 25. & latè Fr. Io. Hieronymus Cened. in tract. Pobreza Religiosa cap. 49. per tot.*

Ex quibus cum alia benè tollantur ex decisionibus Domini mei Verospij fuit resolutum, administrationem debere esse communem quoad iurisdictiones, & alia bona; secus vero quoad ea, quæ propriæ Archipresbytero fuerunt assignata, circa quæ nihil prætendit Capitulum, nec loquitur sententia D. mei Verospij, quia ad ipsum solum spectat administratio, & sic iuxta prædicta sententiam Rotalem esse confirmandam. &c.

¶ *Quamplures decisiones in hac causæ posui infra ad decisionem 279. tom. 3.*

R. P. D. QVEIPO.

Souanen. Hæreditatis.

Die Lunæ 16. Decembris 1630.

ARGVMENTVM.

Hæreditas ab intestatato defertur proximioribus agnatis. Interdictum, Quorum bonorum, quando competat. Iurisdictio in dubio qualis præsumatur.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas ab intestato defertur hæredibus proximioribus.*
2 *Hæres, interdicto, quorum bonorum potest agere contra detinentes bona hæreditaria.*
3 *Hæredi, vel cui bonorum possessio decreta est, propria auctoritate licet capere bona existentia sine possessore, & num. 4.*
5 *Hæredi, cui est decreta bonorum possessio, alio existente in possessione, tunc ei non licet illum propria auctoritate expellere.*
6 *Et ideo tunc competit interdictum quorum bonorum.*
7 *Interdictum, quorum bonorum decernitur pro rebus, quas defunctus tempore mortis possidebat.*
8 *Interdictum, quorum bonorum, competit contra quemlibet possessorem vniuersalem hæreditatis defuncti vel contra quemlibet possessorem, vel detentorem particularem alicuius rei.*
9 *Interdictum, quorum bonorum, non competit contra titulo possidentem.*
10 *Iurisdictionalia Castra, præsumuntur feudalia.*
11 *Iurisdictio omnis præsumitur feudalis.*
12 *Castra præsumuntur feudalia ex pacto, & prouidentia, quando de initio non constant.*
13 *Primogenitura in præiudicium descendentium, non substinetur.*
14 *In iudicijs summarijs admittuntur tantum exceptiones, de quarum probatione, & veritate liquet.*

DECISIO CCCCXV.

CVM coram D. meo Vbaldo fuisset resolutum D. Petro non competere immissionem in bonis, quæ de tempore mortis possidebantur à Sinulpho iuniore, ad quæ pro dimicia agebat dubitaui ad instantiam eiusdem Petri, an esset recedendum à decisis sub die 14. Iunij 1628. coram eodem D. meo Vbaldo, * & post trinam propositionem hodie DD. à decisis recesserunt, & immissionem illi in dictis bonis pro dimidia parte concedendum esse responderunt, nam de morte Sinulphi iunioris ab intestato vltimi possessoris dictorum bonorum, & quod DD. Bartholomæus, & Petrus eius legitimi successores vt proximiores existāt
1 non controuertitur, † vnde Petro pro dimidia parte bonorum possessionem competere docet, *text. in l. 1. in princ. & lex 2. §. hac autē bonor. possessio. ff. vnd. legit. l. 2. §. hac*

hæreditas,ff.de suis, & legit. hæred. & conse-
2 quenter interdicto quorum † bonorum agere potest secundum *text. in leg. 1. ff. & C.quor.bonor.& ibi glos.Bart.& DD.Menoch. de adipisc.poss.remed.1.ex num.9.* Nam licet hæres, vel cui bonorum possessio decreta
3 est propria auctoritate in bonis † sine possessore existentibus possessionem capere possit, vt tenet *Bart. in auth. licentiam n.3. C.de Episc.& Cleric.Rodriq.Suarez ad l.fori, tit.de additione hæreditatis, & ibi Bald.nu.1. Guttier.pract.lib.1.quæst.79.& in §.sui ex n. 65.Modern.Rom.discept.forens. cap.542. n.1.* & expresè docet *Bartol.in l.fin.§.1.nu.16. C.de edict.Diu. Adr. toll. Menoch. de adipisc. poss.remed.4.n.421.* & quod in predicto ca-
4 su, vel propria auctoritate, † vel licentia Iudicis præcedente permissum sit possessionem capere tradit *Valasc. de p.capitul.3. num.11.*

Alio vero existente in possessione opus est interdicto, vel alio rimedio cum pro-
5 pria † auctoritate illum expellere non liceat *l.si quis in tantam, C.vnd. vi,l.extat, ff. quodmet.caus.l. Iulianus,ff. de indic.l.1.C. ne quis in sua caus. ius sib.dic. & latè tradit Farin.in tract. de furt. q.175. ex num. 2.* Ideò
6 competit † interdictum quorum bonorum secundum *text.in d.l. 1.ff.& C. quor. bonor.* quod decernitur pro rebus quas defunctus
7 tempore mortis † possidebat, vt in prædictis iuribus traditur, & *in §.sequens, vers. dipiscendæ, instit. de interdict.* & competit
8 contra quemlibet possessorem † vniuersalē hæreditatis defuncti, vel contra quemlibet particularem possessorem, vel detentatorem alicuius rei, vt traditur in *leg. 1. in princip.ff.quor.bonor.* & ibi notauit *glos. fin. in princ. Angel.& Salicet. Ant.Gomez in l.45. tauri,num.128.* Et propterea si prætium redactum ex venditione Castrorum Otterij, & Sancti Ioannis à nullo possidetur, licebit Petro vel propria auctoritate, vel præuia Iudicis licentia, & permissione partis possessionem capere, si vero à Bartholomæo possidetur interdicto, quorum bonorum contra eundem immissionem consequetur ex proximè traditis.

9 Neque obstat quod † interdictum quorum bonorum non competat contra titulo possidentem secundum *text. in leg. 2. C. quor. bonor.* & ibi notat *Angel. de perus. in fin. l.1.ff. eod.tit. Specul. in tit. de testam. §. nunc dicen. vers. & nota quod hoc interdictum, & traditur in d. §. sequens, vers.adipiscendæ,instit. de interdict.* & compluribus relatis docet *Ant.Gomez, in d. l. 45. Tauri, num. 128. circa fin.* & proterea Bartholomæus habens titulum primogenituræ factæ per Sinulphum Seniorem hanc immissionem impedire possit, quia respondetur, quod ex quo Castra Otterij, & Sancti
10 Ioannis sunt iurisdictionalia † præsumuntur feudalia, cum omnis iurisdictio fuerit in populo, ab eo in Principem translata, vt traditur *in §.sed quod Principi placuit, instit. de iur. natural.* & benè notauit *Castr. in l. 1. num.3. ff. de offic.* eius, cui manda-
11 ta est iurisdictio, & in specie, quod † omnis iurisdictio præsumatur feudalis, tradit post multos *Mant. de contract. lib.23. tit.4. num.5.* vnde sequitur prædicta Castra esse
12 feudalia ex pacto † & prouidentia, prout præsumitur, dum de origine feudi non constat, *ex cap. 1. §. Beneficium, in quibus causis feudum amittatur, Couarr. lib. 2. var. cap. 18. num.3.in fin. Iul.Clar.in §. feudum, quæst.40. & 85. Osach. decis. 161. ex num. 12.* & post multos *Mant. vbi sup. tit. 9. ex*
13 *num.8.* Ideoque primogenitura † in præiudicium descendentium non potuit institui, iuxta *reg. text. in l. ab eo, C. de fideic. l. vnum. ex famil. §.1. ff.de leg.2.*& latè prosequitur *Peregr. de fideicom. art.6. ex num. 11. præsertim num.18. Menoch.lib.4.de præsumpt. quæst.197. num. 5. Iul. Clar. in d. §. feudum, quæst. 40. & 85. Surd. cons. 108. num. 33.* & ideo cum incontinenti appareat de nullitate tituli primogenituræ immissionem impedire non debet cum in
14 omnibus † iudicijs summarijs admittantur tantum exceptiones de quarum probatione, & veritate incontinenti liquet *ex l.fin. C. edict. diu. Adr. toll. l.3. §. ibidem, ff. ad exhiben. l. ille à quo, §. si de testamento, ff. ad Trebell. c. litteris in fin. de restit. spoliat. glos. in l. 2. C. de edict. diu. Adr.* & pluribus relatis *Molin. de primog, lib. 3.c.13. nu. 15. Conzal. gl. 15. §. 1. ex nu.87.*

Minus obstat quod dicta primogenitura facta à Sinulpho seniori fuerit effectuata, dum à Sinulpho iuniore bona fuerunt possessa vti supposita primogenituræ, quia respondetur Sinulphum iuniorem potuisse possidere, tam ex titulo feudi, quam primogenituræ, & ideo non apparet primogenituram in eius persona fuisse executam, & obseruatam, quare cum hæc inspectio altiorem indaginem requirat, in hoc iudicio admitti non debet, ex iuribus proximè relatis.

Et ita vtrauque parte informante DD. responderunt.

** Est supra in hac parte dec. 183. & videatur infra ad dec. 207. tom. 3.*

R. P. D. QVEIPO.

Romana dotis, & Saluiani.

Die Veneris 20. Decembris 1630.

ARGVMENTVM.

Articuli, quando non sint admittendi, & licet in Curia eorum admissio nunquam denegari soleat, tamen hoc non procedit data irreleuantia articulorum.

SVMMARIVM.

1 *Probatum, quando aliquid est per publicum instrumentum, non est opus probatione per testes.*
2 *Clausula sine præiudicio legitimæ executionis præseruat iurisdictionem Iudicis, à quo.*
3 *Articuli non sunt admittendi, quando non releuant ad probationem.*
4 *Articuli ad effectum retardationis sententiæ, non debent admitti.*
5 *Articulorum admissio, in Curia nunquam solet denegari.*
6 *Caput. dec. 47. p. 1. & decis. 24. de testib. in antiq. declarantur.*
7 *Articuli, quando sunt releuantes, de stylo semper admittuntur in Curia, siue causa sit ordinaria, seu summaria.*
8 *Probatio incontinonti oblata, in omnibus iudiciis, quamuis summariis admittitur.*
9 *Articuli dicuntur incontinenti probari, quãdo intra terminum à iure assignatum instantiæ, & processus probantur.*
10 *Articuli in omnibus iudiciis secundum stylum admitti debent, data eorum reuelantia, sed data irreuelantia, neque de iure, neque de stylo cautum, & pro eorum admissine.*
11 *Actus inutilis, & frustratorius in iudicio admitti non debet.*

DECISIO CCCCXVI.

PER quatuor vices in hac secunda instantia coram me fuit per Dominos resolutum, pro confirmatione immissionis dat. à D. meo Durano super Castro, & Tenutis Graffignani, eorumque pertitentijs pro dote scut. 22. mill. D. Dimitillæ Cæsiæ, & insuper eidem D. Dimitillæ retentionem competere pro lucro, ac eius, & dotis fructibus, & interesse, iuxta taxationem Stat. Vrb. in cap. 131. lib. 1. vt in dec. sub die 3. Iunij, & in alia prima Iulij proximi præteriti, in qua fuit pariter confirmatum interesse dotis, lucri dotis, & acconcij, dinumerando à die 5. Aprilis 1623. vsque ad totam diem 5. Iunij proximi præteriti ascendere ad scuta 21050. quibus resolutionibus, cum D. Iulia Balleona non acquiesceret, & pro parte D. Dimitillæ instaretur pro causæ expeditione eadem D. Iulia, attenta quantitate fructum per D. Dimitillam perceptorum, ex dd. Castro, & alijs vsque ad diem 5. Iunij 1630. quos iuxta calculum à D. Dimitilla datum respectu fructuum pecuniarum, & respectiuè ad pecuniam redactorum ascendere constabat ad summam scut. 782. dedit in actis articulos, offerendo probationes in Curia incontinenti tam super adepta possessione per D. Dimitillam, & excessu executoris sententiæ D. mei Durani ratione exercitij iurisdictionis, & aliquorum animalium in quorum possessione prætendebat D. Dimitillam fuisse immissam, necnon etiam eamdem D. Dimitillam ex diuersis fructibus eiusdem Castri percepisse maiorem quantitatem pecuniæ, quam in decisione firmaretur, propterea, vt vtrique parti satisfacerem hodie proposui dubium, an causa esset expedienda, & quomodo, vel potius artius articuli essent admittendi cum retardatione, vel sine, & Domini responderunt causam esse expediendam, tam respectu confirmationis sententiæ D. mei Durani, quam retentionis eidem D. Dimitillæ competet. pro fructibus dotalibus, & lucribus, & eorundem lucrorum interesse iuxta resolutiones coram me factas, nulla tamem habita ratione calculi dictorum fructuum, seu interesse in vltima decisione firmati, pro tempore tamen à die immissionis D. Dimitillæ citra.

Moti fuerunt Domini, quia de iustitia, & validitate sententiæ D. mei Durani plenè apparet, tam ex fundamentis decisionum coram eodem D. meo Durano factarum, quam coram me, ex quibus apparet causam esse expediendam.

Fundamentum vero expeditionis causæ respectu retentionis competentis D. Dimitillæ deducitur ex decisionibus coram me factis tam sub die 3. Iunij, quam prima Iulij proximi præteritis, quarum fundamenta DD. placuerunt, & propterea etiam respectu huius retentionis mandarunt causam expediri.

Ne-

Neque expeditionem causæ retardare potest admissio articulorum pro parte D. Iuliæ præsentatorum, quia cum primus contineat ademptionem possessionis D. Dimitillæ vigore sententiæ latæ à D. meo
1 Durano non † indiget probatione per testes, & sic non releuat dum de dicta possessione liquet ex publico instrumento in actis producto, ad tradita per *Rot. d. decis. 314. nu. 1. p. 1. & dec. 589. n. 2. p. 2. in recent.*

Secundus, & tertius continen. prætensum excessum in exequen. nec pariter possunt retardare prædictam expeditionem, quia cum causa mihi fuerit commissa cum clausula sine præiudicio legitimæ executionis, quæ præseruat iurisdictionem Iudicis, à quo ex latè traditis à *Gonzalez in annot. contra nullit. ex n. 224.* cum alijs per *Rot. coram bo. me. Greg. dec. 232. nu. 1.* & ibi *adden. nu. 4.* debet proponi, & expediri coram D. meo Durano, qui iam dedit dubium super dd. animalibus.

Quartus vero, & vltimus concernen. maiorem quantitatem fructuum solitam percipi ex d. Castro, & alijs etiamsi veritati niteretur, & summa fructuum perceptorum à D. Dimitilla ascenderet ad quantitatem, & valorem in ipsis articulis comprehensam, dictique fructus omnes essent consumpti, vel distracti tamen cum creditum D. Dimitillæ pro dote, & lucro dotis, & acconcij, & illorum fructibus, & interesse iuxta taxationem Statuti longè excedat summam articulatam, non releuat ideoque iuxta *reg. text. in l. ad probat. C. de*
3 *probat.* ad effectum † retardationis sententiæ non debet admitti *Cassad. dec. 2. de dilat. Rota dec. 126. nu. 1. par. 2. rec.* cum alijs in terminis admissionis articulorum in Curia *in Maceraten. legitimæ 22. Iunij 1629. & 12. Februarij proximi præteriti coram D. meo Durano*, propterea licet admissio arti-
5 culorum in Curia, † nunquam soleat denegari, vt per *Caput. decis. 47. par. 1. & dec. 24. de test. in antiq.* nihilominus istæ
6 † decisiones debent intelligi quatenus probatio releuet, vt colligitur ex eadem *dec. 24. de test. in antiq. ibi, vt non sint boni & pertinentes in materia, & forma, & tradidit idem caputaq. dec. 68. p. 3. ibi dummodo sit releuans, quia frustra expectatur probatio quæ cum peruenit non releuat ex Cassad. d. dec. 2. de dilat.*

7 Ratio est, quia quando † articuli sunt releuantes ideo de stylo semper admittuntur in Curia, siue causa sit ordinaria, siue summaria, quia intelligitur probatio eorum oblata incontinenti, quæ in omnibus
8 † iudicijs quantumcumque Summarijs admittitur *c. literis in fin. de rest. spol. l. 1. in fin. C. de edict. D. Adrian. tollen. l. ille à quo §. si de testamento ad Trebell. Molin. de primog. lib. 4. c. 9. nu. 40.* nam incontinenti di-
9 cuntur † articuli probari quando intra terminum à iure assignat instantiæ, & processus probantur secundum *text. in l. scis à quo ff. vt possess. l. & vbi Bart. & DD. Alex. cons. 166. n. 6. 7. lib. 2. Molin. de primog. c. 13. n. 16.* ideo cum articulorum probatio in Curia oblata intra eumdem terminum
10 possit concludi, propterea † in omnibus iudicijs secundum stylum admitti debet, sed data irreleuantia articulorum neque iure, neque stylo cautum est pro eorum ad-
11 missione, cum sit actus † inutili, & frustratorius ex *Cassad. d. dec. 2. de dilat.*

Placuit tamen Dominis, quod articuli prædicti admittantur cum solita clausula *si & in quantum, & saluo iure impertinentium, & non admittendorum*, necnon cum clausula *sine retardatione*, & modo prædicto mandarunt causam expediri.

Et ita vtraque &c.

¶ *Decisiones plures in hac causa posui supra in hac parte ad decisionem 17. quæ est in eadem causa.*

GLORIA IN EXCELSIS DEO, ET IN TERRA PAX.

INDEX
RERVM, ET MATERIARVM
LOCVPLETISSIMVS
SACRAE ROTAE ROMANAE
DECISIONVM
A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO
SELECTARVM.
IN HAC PARTE CONTENTARVM.
Alphabetico ordine digestus.

Actio

Actus

AD-

ALIMENTA.

APPROBATIO.

ARBITER.

ARBITRIVM.

ARCHIPRESBYTER.

ARCHIVIVM.

BENEPLACITVM.

BIGAMIA.

BIGAMVS.

circa

C

CADVCITAS.

Capituli

à Cau-

CLERICATVS.

CLERICVS.

Com-

CONFESSIO.

CONTRACTVS.

CONTRADICTOR.

C R E D I T V M.

C V L P A.

Debi-

DILIGENTIA.

DISPENSATIO.

DOMVS.

DONANS.

DONATARIVS.

E

EBRIETAS.

ECCLESIA.

in Ec-

EDVCATIO.

ELECTIO.

EFFECTVS.

Effectus

EMPHYTEVTA.

EMPTIO.

EMPTOR.

Epiſco-

EXECVTOR.

FINIS.

FOEMINA.

FORENSIS.

FORMA.

FORVM.

FRATER.

Fratres

FVNDAMENTVM.

in Fu-

GRAVATVS.

GRAVAMEN.

H

HABILITAS.

HABITATIO.

HAEREDITAS.

IM-

INTENTIO.

INTERDICTVM.

INTERESSE.

INTERPRETATIO.

Inter-

Iudex

IVDICIVM.

de Iusti-

Laudum

LEGATVM.

LEGATVS.

LEGITIMA.

LEGITIMATIO.

Locari

MANVTENTIO.

ad Ma-

MELIORAMENTA.

MERCATOR.

Minor

NO-

OBSERVANTIA.

Obser-

ORDO.

P

PACTVM.

PARENS.

PAROCHIA.

PATRIMONIVM.

PATIENTIA.

PETITIO.

PIGNVS.

PLVRALITAS.

POENA.

POSSESSIO.

POSSESSOR.

PRAESCRIPTIO.

PRAESENTIA.

PRAESENTATIO.

PRAESENTATVS.

PRAESERVATIO.

PROBATIO.

Pro-

REMOTIO.

RENVNCIATIO.

Sen-

SOROR.

SPECIALIA.

SPOLIVM.

SPONSALITIA DONATIO.

S T Y L V S.

S V B C O L L E C T O R.

S V B D I T V S.

S V B H A S T A T I O.

SVBSTITVTVS.

SVBVENTIO.

SVCCESSIO.

TESTATOR.

TESTIS.

T I T V L V S.

TRACTATVS.

TRANSACTIO.

TRANSLATIO.

TRANSVMPTVM.

TREBELLIANICA.

VENE-

VERITAS.

VXOR.

VXORATVS.

FINIS.